flacara

anul XXXVI
14 (1 659)
VINERI
3 aprilie
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Moment de prestigiu în politica externă românească

Tovarășul Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu pe un nou itinerar al păcii, înțelegerii și cooperării

În Republica Populară Angola

Comentariu în pagina 2

În Republica Zair

Comentariu în pagina 3

La închiderea ediției

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au început vizita oficială de prietenie în Republica Populară Congo

La ora cînd revista intra în rotativă, teleimprimatoarele agențiilor de presă relatau despre primele momente ale noii etape din actualul itinerar al președintelui României pe pămîntul Africii, despre primirea plină de căldură și însuflețire a înalților soli ai poporului nostru la sosirea în capitala Republicii Populare Congo.

Despre această vizită, în numărul viitor.

In acest număr :

Vieți de dragoste pentru pămînt — Pagina 4

O garoafă la butoniera orașelor — Pagina 9

Dialog despre derbiul etapei — Pagina 20

Opinii

Automatica și personalitatea

Fără îndoială, automatizarea reprezintă una din direcțiile de forță ale societății moderne. Necesitate vitală pentru însăși existența acesteia, automatizarea acționează direct asupra structurării tuturor nivelelor, determinînd chiar prefaceri fundamentale în modul de viață al epocii. Căci automatizarea înseamnă, la nivelul individului și, extrapolînd, la nivelul societății, posibilitatea unei pregătiri superioare prin disponibilizare de timp. La rîndul său, automatizarea pretinde un nivel tot mai înalt de pregătire atît al specialiștilor care realizează noile trepte de automatizare, cît și al muncitorilor ce acționează în condițiile unei producții automatizate. Cercul se reface continuu, exprimînd, în limbajul propriu domeniului, dinamica societății.

Azi, ne gîndim, zîmbind, la vremuri nu tocmai îndepărtate cînd Automatica stîrnea spaime pe care explicația rațională a oamenilor de știință n-a fost în stare să le înlăture. A făcut-o însă, magistral, realitatea. Departe de a fi îndreptată împotriva intereselor omului, a condiției sale implicînd visare și frumusețe, Automatica, prin automatizare, a scos pe om din mediile neadecvate unei evoluții normale — medii grele, nocive, în care brațul omului a fost înlocuit cu acel al mașinii. I-a oferit astfel timpul și forța necesare pentru ridicarea nivelului său intelectual.

Poate părea exagerată, dar personal găsesc perfect motivată afirmația că automatizarea și-a depășit aproape imediat după apariția sa condiția de

(Continuare în pag. 5)

Prof. dr. ION DUMITRACHE
Decanul
Facultății de Automatică
Institutul Politehnic
București

Bib... ...a județeană

Perspective noi colaborării româno-angoleze

Primire caldă, sărbătorească la Luanda, capitala Angolei

După cum sublinia conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poporul român, România socialistă și-au manifestat întotdeauna sprijinul și solidaritatea cu lupta popoarelor din Africa pentru lichidarea totală a colonialismului, pentru consolidarea independenței naționale și dezvoltarea lor liberă pe calea progresului economic și social. In acest cadru, țara noastră dezvoltă relații de strînsă prietenie și solidaritate militantă cu Republica Populară Angola. Poporul român a urmărit cu sentimente prietenești, de caldă simpatie lupta eroică, timp de peste un deceniu, a poporului angolez pentru libertate și independență, manifestîndu-și consecvent solidaritatea activă și acordîndu-i de la început sprijin pe diverse planuri — material, politic, diplomatic, moral. Primul document româno-angolez, Declarația comună a Partidului Comunist Român și a Mișcării pentru Eliberarea Angolei a fost semnat înainte de obținerea de către Angola a independenței, și anume la 2 martie 1974. În noile condiții create de proclamarea, la 11 noiembrie 1975, a independenței statului angolez, relațiile dintre țările, partidele și popoarele noastre au cunoscut o evoluție calitativ superioară. O contribuție de cea mai mare importanță la întărirea conlucrării româno-angoleze a avut-o vizita oficială de prietenie, efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Angola, în aprilie 1979, cînd s-a semnat Tratatul de prietenie și cooperare dintre cele două țări. Totodată, vizita oficială de prietenie în România a președintelui MPLA — Partidul Muncii, președintele Republicii Populare Angola, José Eduardo dos Santos, în aprilie 1984, s-a soldat cu rezultate de seamă privind colaborarea româno-angoleză în perioada următoare. În acest context favorabil amplificării și aprofundării continue a raporturilor dintre țările, partidele și popoarele noastre se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie în Angola a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui José Eduardo dos Santos — prima etapă a noului itinerar al păcii, prieteniei și colaborării al șefului statului român în țări ale Africii, eveniment urmărit cu deosebit interes și larg apreciat pe plan internațional.

În cadrul convorbirilor oficiale dintre cei doi conducători de partid și de stat au fost examinate căile de promovare a colaborării dintre România și Angola, îndeosebi a cooperării economice, schimbul de păreri evidențiind posibilități și modalități concrete de amplificare și adîncire ale conlucrării în diferite domenii de interes comun. A fost apreciată importanța deosebită a intensificării colaborării între România și Angola, subliniindu-se contribuția pe care această intensificare poate s-o aducă la asigurarea progresului lor economic și social, la dezvoltarea lor liberă și independentă. Legat de aceasta, s-a apreciat că potențialul actual al economiilor celor două țări oferă condiții pentru intensificarea relațiilor economice, cu deosebire a cooperării în producție, în domeniile petrolier, al prelucrării petrolului și gazelor, minier, inclusiv în prospecțiuni geologice, precum și al transportului, al construcțiilor de mașini și utilaje, energetic, al agriculturii, pescuitului și în alte sectoare de activitate. A fost reliefată, de asemenea, importanța creării de societăți mixte în diferite domenii de interes comun. Cei doi conducători de partid și de stat au reafirmat hotărîrea României și Angolei de a acționa și în viitor pentru dezvoltarea în continuare a colaborării și cooperării dintre cele două țări, apreciind că aceasta este în interesul ambelor popoare, al dezvoltării lor independente și, totodată, servește cauzei păcii și colaborării internaționale.

Abordîndu-se probleme ale situației internaționale, a fost exprimată îngrijorarea popoarelor român și angolez față de creșterea încordării pe glob, ca rezultat al politicii de forță, de amestec în treburile interne ale altor state, al accentuării cursei înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, al acumulării unor probleme complexe rămase pînă în prezent nesoluționate. În acest cadru, a fost subliniată necesitatea întăririi unității de acțiune a popoarelor, a forțelor progresiste, democratice, antiimperialiste de prevenire a pericolului pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru afirmarea politicii de destindere, pace și securitate, pentru respectarea independenței și suveranității tuturor statelor, pentru întărirea încrederii și colaborării între națiuni. A fost evidențiată necesitatea realizării unor măsuri efective de dezarmare, în vederea lichidării tuturor armelor nucleare, reducerii armamentelor convenționale, clasice, precum și a efectivelor și cheltuielilor militare, fondurile astfel eliberate urmînd să fie folosite în scopul progresului economico-social al popoarelor, cu deosebire al celor în curs de dezvoltare. Cei doi șefi de partid și de stat și-au exprimat sprijinul deplin față de lupta popoarelor africane pentru lichidarea totală a colonialismului, împotriva manifestărilor politicii imperialiste și neocolonialismului, pentru abolirea politicii rasiste și de apartheid, pentru încetarea acțiunilor agresive ale Africii de Sud împotriva statelor vecine.

În timpul convorbirilor oficiale dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul José Eduardo dos Santos

Apreciind noul dialog româno-angolez la nivel înalt, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Sînt încredințat că în cadrul actualei vizite vom găsi noi căi de a lărgi și mai mult colaborarea și cooperarea reciproc avantajoasă — pe plan economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii — de a întări continuu prietenia și solidaritatea dintre partidele, țările și popoarele noastre". La rîndul său, președintele José Eduardo dos Santos a declarat: „Vizita dumneavoastră constituie un excelent prilej pentru a se proceda la un rodnic schimb de păreri asupra relațiilor noastre bilaterale, îndeosebi cele legate de cooperarea economică, cooperare căreia îi putem conferi caracteristici noi, bazate pe o complementaritate și pe o dinamică sporită, pentru a le ridica la nivelul relațiilor noastre politice".

Desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie și înțelegere reciprocă, recentul dialog la nivel înalt româno-angolez este menit să deschidă noi perspective de extindere și de întărire a colaborării pe multiple planuri dintre România și Angola, să confere noi dimensiuni prieteniei și cooperării dintre poporul român și poporul angolez, în interesul reciproc, al cauzei păcii, securității și înțelegerii pe tot globul.

ION CODRU ■

Eveniment important în cronica relațiilor româno-zaireze

Pe aeroportul internațional N'Djili

Relațiile de prietenie și colaborare româno-zaireze au deja o îndelungată tradiție, cronica lor îmbogățindu-se an de an cu noi pagini memorabile. De la stabilirea, în 1968, a relațiilor diplomatice, între România și Zair s-au dezvoltat raporturi de strînsă conlucrare și prietenie, atît pe plan bilateral, cît și în sfera relațiilor internaționale. Dezvoltarea, extinderea și diversificarea acestor raporturi au fost puternic impulsionate de întîlnirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și președintele fondator al Mișcării Populare a Revoluției, președintele Republicii Zair, Mobutu Sese Seko, întîlniri care au avut loc la București în 1970 și 1980 și la Kinshasa în 1972. La ultimul dintre aceste dialoguri româno-zaireze la vîrf au fost semnate documente de mare importanță pentru cursul ascendent al relațiilor bilaterale, în primul rînd Tratatul de prietenie și colaborare dintre cele două țări ; în 1986 a fost încheiat Acordul de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Mișcarea Populară a Revoluției. Aceste documente au creat un nou cadru politic și juridic pentru dezvoltarea raporturilor româno-zaireze în numeroase domenii de activitate de interes comun. Pe baza acestor acorduri, s-au dezvoltat mult legăturile de colaborare economică româno-zaireze. Tractoarele, autocamioanele, autoturismele de teren ARO se bucură de o deosebită apreciere în Zair. Orizonturile acestei colaborări se lărgesc în continuare, mai ales în direcția realizării în comun de importante obiective economice, de natură să asigure punerea și mai mult în valoare a bogățiilor naturale, progresul economic general al țării. Este cunoscut că România a contribuit la acordarea de asistență didactică pentru învățămîntul mediu, tehnic și liceal, pentru învățămîntul superior din Zair, precum și la formarea de cadre zaireze în institutele de învățămînt din țara noastră. O strînsă colaborare între România și Zair a existat și există și pe plan internațional, la ONU, în cadrul „Grupului celor 77", al mișcării de nealiniere, al diferitelor organisme internaționale.

Un nou și puternic impuls relațiilor româno-zaireze pe numeroase planuri îl va da, desigur, recenta vizită oficială de prietenie în Zair a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Mobutu Sese Seko. În timpul convorbirilor dintre cei doi șefi de stat au fost abordate probleme importante privind colaborarea și conlucrarea dintre România și Zair, în plan bilateral și pe arena internațională, precum și aspecte ale situației în lume în momentul de față. Cu acest prilej, au fost evidențiate progresele înregistrate în întărirea prieteniei dintre România și Zair. S-a apreciat că există premise favorabile pentru intensificarea colaborării și cooperării româno-zaireze în multe sectoare de interes comun. A fost exprimată hotărîrea comună de a se identifica noi căi și modalități care să ducă la intensificarea colaborării bilaterale, a cooperării în producție și a schimburilor comerciale, pe baze reciproc avantajoase. În acest sens, cei doi președinți au hotărît ca organele de resort din România și Zair să acționeze pentru creșterea volumului schimburilor comerciale și pentru extinderea cooperării economice în sectoarele minier, agricol, petrolier, industrial și altele. În vederea impulsionării relațiilor economice, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Mobutu Sese Seko au semnat Acordul-Program pe termen lung privind dezvoltarea cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale dintre România și Zair. S-a hotărît de asemenea să fie dezvoltate în continuare relațiile dintre cele două țări în domeniile culturii, științei, învățămîntului, ocrotirii sănătății, sportului, pregătirii cadrelor și mijloacelor de informare în masă, să fie intensificate relațiile între parlamente, precum și pe linia organizațiilor de masă, de sindicat, de tineret și de femei. Cei doi președinți au apreciat că dezvoltarea largă a colaborării româno-zaireze în toate sectoarele de interes comun corespunde aspirațiilor ambelor popoare, este în folosul lor, al cauzei păcii, destinderii și cooperării între toate națiunile lumii.

Abordînd probleme ale situației internaționale, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Mobutu Sese Seko au subliniat necesitatea rezolvării urgente a problemei păcii pe glob, prin oprirea cursei înarmărilor, prin dezarmarea nucleară și convențională. Cei doi șefi de stat au lansat tuturor statelor și popoarelor lumii, forțelor înaintate de pretutindeni un apel solemn și urgent de a acționa cu fermitate pentru oprirea cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război, pentru afirmarea politicii de pace, de colaborare, de apărare a dreptului națiunilor la viață, la pace, la existență liberă și demnă. Președintele Mobutu Sese Seko a luat cunoștință de inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu privind reducerea de către România, încă din 1986, cu 5 la sută a armamentelor, efectivelor și cheltuielilor militare ale țării și a apreciat că aceasta constituie un exemplu semnificativ în eforturile care se fac pentru trecerea de la declarații la fapte în domeniul dezarmării. Cei doi șefi de stat s-au pronunțat pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, colaborării, bunei vecinătăți, fără arme nucleare și chimice, fără baze militare străine. Analizînd situația din Africa, președintele României și președintele Zairului au reafirmat sprijinul celor două țări față de lupta poporului namibian, sub conducerea SWAPO, pentru independența Namibiei, s-au pronunțat ferm pentru abolirea politicii de apartheid din Africa de Sud și în favoarea asigurării de drepturi egale, democratice pentru toți cetățenii acestei țări. S-a acordat o atenție deosebită problemelor economice internaționale, apreciindu-se că în prezent se impune cu tărie necesitatea intensificării eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Dînd o înaltă apreciere vizitei în Zair, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Vizita pe care o facem în țara dumneavoastră reprezintă o ilustrare a bunelor relații dintre țările noastre, a dezvoltării colaborării în diferite domenii de activitate. Avînd în vedere programele și planurile de dezvoltare economico-socială, atît ale României, cît și ale Zairului, consider că există condiții favorabile pentru dezvoltarea mai puternică a colaborării economice, tehnico-științifice, culturale și în alte domenii. Am convingerea că în cursul convorbirilor noastre din aceste zile vom identifica împreună noi posibilități în această direcție; în interesul ambelor țări, al dezvoltării economice a popoarelor noastre, al întăririi independenței lor". La rîndul său, președintele Mobutu Sese Seko, adresîndu-se președintelui României, a declarat : „În persoana dumneavoastră noi salutăm nu numai pe președintele unui stat prieten, ci, de asemenea, pe patriotul militant, pe luptătorul și omul politic ale cărui curaj, hotărîre și experiență au avut un rol fundamental și decisiv pentru a face din România o țară respectată în lume, încrezătoare în viitorul ei. Republica Zair se bucură să numere țara dumneavoastră printre partenerii privilegiați cu care ea înțelege să promoveze o cooperare dinamică, sub multiple forme și care să garanteze avantaje reciproce".

Desfășurat într-o atmosferă de prețuire, de stimă și caldă prietenie, de înțelegere reciprocă, noul dialog româno-zairez la vîrf, prilejuit de recenta vizită în Zair a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, va aduce, fără îndoială, o contribuție de seamă la ridicarea pe noi trepte a legăturilor dintre cele două țări și popoare, înscriindu-se ca un eveniment de amplă rezonanță în viața internațională, în eforturile în direcția păcii și înțelegerii pe întreaga planetă.

ION DUMBRAVĂ

La dineul oficial oferit în onoarea înalților oaspeți români

Graba nu strică treaba, cînd ai grijă s-o faci bine

În insulă se ajunge cu bacul. Și în timp ce bacul plutește pe deasupra adîncului, s-ar părea că, întocmai cu într-o imagine răsturnată, freamătul de suprafață al apei este chiar al luminii ce-și desprinde aripile din înghețul iernii și începe să se înalțe ca o pasăre albă deasupra zilei. Vine primăvara la Stelnica, a și venit!

Prin ianuarie și februarie, zice inginerul Marin Ștefan, timp de 32 de zile bacul a rămas înțepenit la debarcaderul de lîngă satul Maltezi, dintr-un mal în altul Borcea era tot un pod de gheață iar mecanizatorii și îngrijitorii de animale ai I.A.S.-ului treceau în insulă călăuziți de cîte un bătrîn ca Dumitru Zainea, șef de cîrd la oi. A fost chemat de-acasă, atunci, și Vasile Păcureț, fost cioban șef al I.A.S.-ului, ieșit la pensie de-un an. Acela neavînd egal într-o anume știință a vieții pe care a creat-o, aici, vecinătatea apelor. În multe locuri Borcea e mai adîncă decît Dunărea, care înconjoară insula de partea cealaltă a ei, și nu era deloc prea vesel ca pe la jumătatea drumului să simți sub tălpi cum fuge la vale pînza apei. Mergeau în șir indian și nu întotdeauna drept, ci după cum hotăra călăuza, uneori în zigzag, pe unde cel din capătul coloanei alegea drumul, pe unde numai el era în stare să vadă semne că ar fi gheața mai groasă. Și sînt locuri pe unde Borcea se întinde în lățime pe aproape un kilometru.

Cît inginerul Marin Ștefan îmi povestea despre acestea, cît am continuat să înaintăm încet către malul din față, am fi putut avea credința că ne aflăm pe punțea unui vas alături de vreunul dintre acei norocoși descoperitori al căror suflet s-a legat ca o ancoră de zarea unor pămînturi noi. Marin Ștefan, directorul I.A.S.-ului Stelnica, lucrează aici de 24 de ani. Cele 9 000 de hectare apărate de diguri întinse pe zeci de kilometri au dat țării pînă acum, de cîteva zeci de ani încoace, produse agricole valorînd miliarde de lei. Ca dintr-un stup a cărui bogăție se refăcea neîncetat, către bacurile ce așteaptă la mal se îndreaptă pe drumurile insulei camioane cu grîu și porumb, cu carne și lapte, și în fiecare anotimp al culesului rodnicia pămîntului este, ea însăși, cea mai frumoasă laudă a vredniciei oamenilor.

Pentru producția de orz din 1986, de 8 159 kilograme la hectar, I.A.S.-ul Stelnica a fost distins cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare.

— 1987, îl întreb pe inginerul Marin Ștefan, credeți că va fi tot un an bun la Stelnica?

— Trebuie să fie, pentru că am muncit și ne-am pregătit ca el să fie așa. Ce am semănat astă-toamnă a răsărit frumos și eu cred că vom avea o producție bună de grîu și orz. Cît privește culturile de primăvară, trebuie să spun că la porumb, de exemplu, ne-am propus o producție de 20 tone la hectar și pentru că e sigur că o să întrebați pe ce se întemeiază această hotărîre, mă grăbesc să răspund. Mai întîi...

— De acord. Vă întreb. Care-i răspunsul?

— Mai întîi, împreună cu toți specialiștii și muncitorii întreprinderii am analizat temeinic experiența județului Olt în acest domeniu și am ajuns la concluzia că există multe elemente care pot fi aplicate și aici, pe pămînturile acestea ale noastre foarte bune, care aparțin zonei întîi de cultură. Vom lucra după tehnologii noi, vom aplica scheme noi de semănat. Pentru aceasta, încă din cursul iernii mecanizatorii au fost instruiți în mod special. Apoi, am avut încă din toamna trecută un program de scarificare și afînare adîncă a solului și trebuie să spun că pe parcursul iernii am reușit să îndeplinim sută la sută acest program. N-ar trebui să mai adaug, pentru că e de la sine înțeles, că pe toate suprafețele unde vom semăna acum, în primăvară, arăturile au fost făcute încă din toamnă. Mai e de spus că toată rețeaua de irigații se află în stare perfectă, că s-a făcut o revizuire a conductelor îngropate, a hidranților, a motopompelor și a aripilor de ploaie. De asemeni, că ne-am asigurat îngrășămintele chimice. Avem motive să fim optimiști, nu-i așa?

— Desigur. Dar una e să dispui de anumite cantități de îngrășăminte și alta este să le ai exact în cantitățile și sortimentele necesare. Ce credeți?

— Avem și cantitățile și sortimentele necesare. E adevărat că n-am stat cu mîinile-n sîn ca să ni le aducă alții și că pentru a le avea am muncit și am cheltuit chiar niște bani în plus. De-o jumătate de an am închiriat un șlep și cît s-a putut circula pe Dunăre, de astă-toamnă și pînă acum, șlepul 11 356 a tot făcut curse bine, zice el, dar dacă zilele acelea mai calde vor întîrzia o să avem nu trei epoci de semănat ci una singură, a urgenței. Cînd spune așa, parcă l-ar durea ceva, și nu ne înșelăm, chiar îl doare, acum vreo cîțiva ani a sărit un canal de desecare și-a călcat strîmb, pe malul celălalt, astfel că dintr-un nimic, dintr-o întîmplare oarbă, și-a nenorocit rotula piciorului drept și de-atunci stă cu genunchiul bandajat, fie vară, fie iarnă.

În schimb, pe Ion Leuștean îl dor picioarele amîndouă și pentru că, împlinind 62 de ani, și-a depus dosarul de pensie, așteaptă să vadă dacă medicamentele prescrise de doctori vor avea vreun efect atunci cînd el n-o să mai bată în lung și în lat ferma de care răspunde de aproape 25 de ani. Ar fi avut dreptul să aibă o cu demnitate, și l-a mai și lăsat să călătorească în continuare, s-ar fi crezut că noul capitol al vieții lui începea sub semnul unei întîmplări norocoase. Însă n-a fost așa, pînă la urmă, chiar dacă tot norocul i-a scos în cale, pe prima stradă din București, o monedă de 5 lei. Ca ucenic la un croitor ar fi învățat, poate, meserie, dar a dat peste un meșter care era pur și simplu nebun în materie de gusturi culinare, toată ziua ar fi mîncat numai salată de vinete și cum lui Ion Leuștean i se încredințase rolul de veșnic preparator al acelei mîncări l-a prins în cele din urmă disperarea și-a dat bir cu fugiții. Mulți ani după aceea fii apuca parcă o amețeală fie și numai cînd vedea salată de vinete. În orice caz, întorcîndu-se acasă s-a predat pămîntului și dragostei pentru pămînt pentru toată viața. Ca tehnician agronom, a răspuns aici, la Stelnica, de una din cele șapte ferme ale întreprinderii și tot aici, în insulă, a locuit din 1963 încoace. Soția lui, Maria, a lucrat în acest răstimp ca muncitoare la fermă. Copii n-au avut, dar au înfiat doi copii și i-au crescut pînă au ajuns oameni în toată firea, cu meseriile lor, cu familiile lor, cu casele lor. „Asta a fost o mare bucurie pentru noi, zice Ion Leuștean, să putem ajuta doi copii să crească". „Și alte bucurii?", îl întreb. „Sînt multe, aici, în insulă, numai să știi să le simți. Una e bucuria de-a afla un cuvînt bun pentru munca ta. Alta e bucuria de-a vedea, în pragul verii, cîmpul plin de floarea roșie a macilor. Și tot o bucurie adevărată este și să pleci la o vînătoare de rațe sălbatice sau potîrnichi, nu-i așa?".

Se știe de pe acum cine va răspunde de fermă, după Ion Leuștean: tînărul inginer Ștefan Popa, care a venit aici în urmă cu un an și s-a stabilit în insulă cu familia, cu doi copii.

O viață de dragoste pentru pămînt se continuă cu o altă viață de dragoste pentru pămînt.

D. CONSTANTINESCU

Vieți de dragoste pentru pămînt

LUNA văzută de aproape

Am pornit spre Luna într-o dimineață rece, ocrotită de un soare ale cărui raze înțepau în loc să încălzească. M-a însoțit — în drumul făcut pe jos de la Cîmpia Turzii — Gavrilă Giurgiu (deputat într-o circumscripție electorală a orașului, dar lunean prin locul de naștere), dornic să-mi spună cît mai multe despre comuna sa care, susține el, se numără cu siguranță printre cele mai frumoase din țară. Ce de istorii mi-a fost dat să aud în timpul cît am parcurs, cu pas voinicesc, vreo patru kilometri!... Lunenii sînt, înainte de orice, harnici. Chiar din cale-afară. Uite, eu — zice tovarășul meu de călătorie — m-am dus într-o zi să-i ajut pe frate-meu, Mitru, la recoltat de ceapă. M-am pornit de cu ziua și mi-am zis ca, pe la ceasurile serii, să pornesc spre casă. Mă și luase foamea. Dar puteam să plec? Pe loturile din dreapta și din stînga mea, oamenii lucrau de zor. N-ar fi bine să mai lăsăm și pe mîine? —am stricat eu o întrebare. Și răspunsul a venit din amîndouă părțile deodată, de parcă se vorbiseră — mai stăm, că încă se vede. Apoi, mai sînt lunenii și oameni isteți (afirmație făcută cu evident patriotism local, cît despre modestie...). Dotați cu un simț al umorului cu totul aparte, tocmai pentru că ținta ironiilor sînt, de cele mai multe ori, ei înșiși. Iuți la vorbă și la faptă, par mai curînd olteni decît ardeleni.

Era frumoasă Luna și pe cînd erai dumneata copil? — îndrăznesc să-i întrerup cascada vorbelor. Ba. Cel mai bun exemplu era un țăran voinic, roșu în obraji de ziceai că stau să-i plesnească (de-asta îl și poreclise lumea Singele), care avea o droaie de copii și nu putea să lasă nicicum din sărăcie. Vedea negru înaintea ochilor cînd, după ce mulgea cele două bivolițe pe care le avea, copiii se repezeau în strachina în care le punea lapte cu mămăliga și suflau într-o clipită tot lichidul cel alb. Ce s-a gîndit Singele? Să le găurească limgurile, astfel ca laptele să se scurgă la loc în strachină și ei să mănînce mai multă mămăliga. Sau iarna, cînd punea jumările pe masă, mereu flăminzii prunci le înghițeau unadouă, pînă ca el să prindă de veste. Atunci, dacă mai rămînea o singură jumară, se repezea și tatăl, o lua în furculiță și ridicînd-o deasupra mesei, întreba: cine-o vrea? Eu! Eu! Eu! Lasă — zicea el — s-o mai mănînce și Singele, că doar el lucră! Sigur, acum ne amuză snoave de genul ăsta, dar ele au fost, la un moment dat, realități, la auzul și vederea cărora nimănui nu-i ardea de rîs. Cu timpul, lucrurile s-au mai așezat. Oamenii au prins a-și mai ajunge, nimeni n-a mai putut să pomenească de sărăcie. Acum s-au întîmplat alte minuni.

Prinși de vraja muncii la oraș, unii dintre lunenii au cam uitat de rosturile gospodăriilor. Și, într-un an, în loc să crească un porc, un lunean și-a cumpărat casetofon. Și ce-a făcut cu el? S-a pus într-o zi, cînd tăia porcul prin vecini, să imprime urletele animalului înjunghiat. A doua zi, a aprins niște paie în curte și a pus casetofonul la maximum, ca să creadă cei din preajmă că taie și el porc. N-a ținut figura, s-a făcut și de rîs, așa că și-a vîndut casetofonul și și-a cumpărat porc. Dar, de-astea — despre Luna de ieri și de azi — știu să spună oamenii satului cît e lumea și cît o fi Luna.

Am intrat în comună. E, ce-l drept, frumoasă. De la casele mari și îngrijite și pînă la curțile pline de orătănii și animale, dar curate-oglindă, se simte mînă de gospodar vrednic. Ajungem la primărie și zăbovim mult la vorbă cu Ștefan Pop, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid. Ni se explică, pe îndelete, cum s-a întîmplat cu ridicarea comunei. Firește, totul a pornit de la C.A.P. De prosperitatea sa depinde decisiv și prosperitatea fiecărui locuitor al comunei. La Luna există, în momentul de față, două categorii de cooperatori: femeile celor care lucrează la Combinatul din Cîmpia Turzii — aflate zi și noapte la cîmp sau oriunde le cheamă treburile marii gospodării — și bărbații lor care, întorși de la lucru, realizează în întregime norma de cooperator. Mă conving, auzind asta, că Gavrilă Giurgiu n-a exagerat cu nimic vrednicia lunenilor.

— Nu vreau să se creadă — continuă Ștefan Pop — că îmi place să rostesc lozinci fără acoperire. Dar adevărul e numai unul — socialismul și cooperativizarea i-au scos pe lunenii din mizerie. Prima gospodărie colectivă de pe suprafața comunei a pornit în '50, în satul Luncani. În '52 și-a luat avînt și aceea de la Luna. Au pornit 105 familii — cu 35 000 de lei, cu 305 hectare de pămînt, 19 vaci și 14 cai. Recoltele primilor ani n-au depășit 1 100 kilograme de grîu la hectar și 2 200 de porumb. Dar lunenii sînt ambițioși, așa că, nu mult după asta, în presă a început să se vorbească de „milionarii de la Luncani".

Ușa se deschide și intră un bătrîn.

— Să trăiești, nea Mănăilă, ai picat la țanc — îl salută cu bucurie secretarul adjunct. Uitați-vă, tovarășe reporter, ei, Emanoil Rusu, căruia noi îi zicem Mănăilă, a fost unul dintre primii președinți ai gospodăriei colective din Luna. Cum a fost pe vremea aia?

— Păi... greu, da' nu chiar de tot. Nu prea aveam noi cam de niciunele. Dar problema era cu organizarea oamenilor, cu munca de convingere. Trebuia să înțeleagă fiecare că nu poate cîștiga decît în funcție de cît a muncit. Dar, cum oamenii de pe-aici nu prea au partea cu odihna, în '58 eram deja a doua gospodărie pe țară, după una din Vrancea, în privința plății colectiviștilor. Ziua de muncă ajunsese la 58 de lei și asta era o mare realizare. Oamenii începuseră să fie mulțumiți. Vedeau că nu e vorba de nici un fel de înșelătorie, că tot ce se producea, al lor era.

— Mi-amintesc și eu — intervine Gavrilă Giurgiu — că tata s-a înscris printre ultimii. Avea pămînt bun, era gazdă, șaretă și un cal dar a refuzat acest drept, crezînd că dacă va merge pe jos va ști întotdeauna mai bine tot ce se petrece în ferma lui. Nu-i vorbă că în privința asta și-a făcut și o anume faimă, în ținutul dintre Borcea și Dunăre se zice că „unul e Leuștean", omul care abia dacă spune cinci cuvinte pe minut dar prin acelea dovedind că știe totul despre pămînt. De fel este chiar din comuna Borcea iar munca pămîntului o știe de cînd era copil. A părăsit-o, pentru un timp, cînd împlinise 14 ani, doar pentru că a fost provocat prin hotărîrea tatălui lui de-a-l face cioban. Atunci s-a răzvrătit, a înșfăcat din cămara părintească o bucată de brînză și din gara Fetești s-a urcat într-un tren care l-a dus „instantaneu", cum zice el, la București. N-avea nici o para chioară și gîndise să plătească în natură biletul, dînd conductorului bucata aceea de brînză. Dar cum conductorul a refuzat, dință și întreba de ce n-au dreptul și copiii de la țară să mănînce lapte, la fel cu cei de la oraș. Cine te oprește să ai lapte, femeie? — o întrebau vecinele. Și văzînd că altă cale nu-i, și-a băgat și Maria Nemeș vacă în ogradă.

Astăzi, producția globală a cooperativei din Luna este, anual, de ordinul zecilor de milioane. Și asta se vede cu ochiul liber în nivelul de civilizație al comunei și în nivelul de trai al locuitorilor săi. Noua revoluție agrară a însemnat, și la Luna, instituirea unui nou mod de a privi viața satului și munca pămîntului. Chiar în condițiile unui sol brun-roșcat de pădure, nu tocmai fertil, s-a ajuns, pe anumite sole, să se obțină și peste 6 000 kilograme de grîu la hectar, în vreme ce porumbul bate spre 8 000. Recolte bune, de necomparat cu acelea din urmă cu cîțiva ani, se obțin în mod constant la orz, cînepă sau ceapă.

Înfățișarea comunei ține ritmul cu dezvoltarea cooperativei agricole de producție. După electrificare, asfaltare și gazificare, după ridicarea unor frumoase edificii social-culturale s-a trecut decis la înfrumusețare. O înfrumusețare ce nu vizează doar aspectul exterior al localității, ci mai ales viața oamenilor. Cei care au acum tot atîția copii, ba chiar mai mulți decît Singele, cel rămas în povești, își văd pruncii absolvenți de școli înalte. Iar ei, pruncii aceștia, își văd, la rîndu-le, părinții, locuind într-una sau alta din cele peste 1 300 de case noi care s-au ridicat la Luna în anii din urmă. Comuna a intrat în cel de-al șaptelea an de cînd se autofinanțează. Totul înseamnă aici hărnicie și încredere în progres. Dar un progres pe care-l poți atinge numai prin statornicie.

Văzută de-aproape, Luna pare o unică mare gospodărie, cu oameni care și-au aflat, împreună, acasă, rosturile lor adevărate — cele de azi și cele dintotdeauna.

DAN MUCENIC

Sub cer de plastic, cer de primăvară

De cum mijește geana soarelui și pînă tîrziu, spre seară, în solariile C.A.P. Bechet, județul Dolj, se lucrează fără contenire. Inginerul șef al unității, *Mitre Arambașa*, își pune mari speranțe în producția de roșii timpurii și de ardei a acestei primăveri. Așa cum, firește, același optimism îi animă și pe numeroșii cooperatori care trudesc în solarii. Dintr-o discuție avută cu *Iulian Miulescu*, primarul comunei, aflat și el, de cu zori, printre harnicii grădinari, am înțeles că există toate condițiile favorizante pentru obținerea unei bune recolte : semințe de calitate, îngrășăminte naturale în cantități îndestulătoare, brațe de muncă. „Numai sîrg să fie !“ — adaugă, în glumă, una dintre femeile din preajmă. Și, așa cum o dovedesc imaginile de față, este din plin.

Fotoreportaj de VICTOR RĂDULESCU ■

La Iernut se face marketing

Am sosit la Iernut, comună model pe țară în autogospodărire și autoînfrumusețare, într-o zi cînd primarul, Vasile Cornea, nu era acasă, se afla în Capitală, dar prezența lui se simțea pretutindeni. Dacă în zori o mașină pleacă la Luduș, așa încît, la 6,30, să fie înapoi cu cornuri calde pentru oamenii în drum spre locurile lor de muncă — Iernut este un mare centru industrial-agrar și o comună cu 11 000 locuitori —, și elevii spre școli, se datorează „tovarășului primar“. Dacă la bucătăria creșei și grădiniței există lapte proaspăt la discreția copiilor, se datorează „grijii tovarășului Cornea să primim de la ferma consiliului popular“. Punct. De aici intrăm în subiectul pentru care sosisem la Iernut. Intrăm pe teritoriul autogospodăririi. Și nu trebuie să mergem prea departe. Totul este lîngă noi, nu străbatem mai mult de 10—20 de metri în spatele clădirii primăriei pentru a întîlni primele idei, primele ateliere și ferma zootehnică. Străbatem curtea betonată „pe banii noștri, nu demult“, precizează „omul cu banii“, cum se autodefinește Ioan Pastor, contabilul-șef. În stînga, o construcție binecunoscută mie ca tip din alte zone ale țării. Este una din cele două stații de biogaz ale primăriei, sursă energetică a bucătăriei furajere pentru sectorul zootehnic. Microsectorul zootehnic se află ceva mai încolo și este cu adevărat o fermă, deși totul a pornit doar cu cîțiva ani în urmă, cu 2 vaci și cu un grajd, vechiul grajd pentru caii primăriei (care a existat, se știe, pentru fiecare primărie comunală din țară). „Ce avem acum ? 38 bovine din care 16 vaci cu lapte, 500 ovine, 6 cai de muncă, 85 porci, un incubator cu 10 000 pui de o zi pe serie, pe care îi vindem la populație. Grajdurile nu sînt sofisticate, sînt modeste, dar convenabile animalelor, „sînt construite, cum veți vedea, din resurse locale“, mă informează subinginerul constructor Eugen Maxim Todea, vicepreședinte al consiliului popular.

De unde lucrători, de unde furaje ?, întrebare firească. Întrebare pusă de toți cei care au participat la schimbul de experiență pe țară găzduit, în noiembrie anul trecut, de comuna mureșeană Iernut, în această problemă a autogospodăririi și autofinanțării. Îngrijitori sînt doar 4 : 2 ciobani, 1 pentru bovine, 1 pentru porci, iar toți se ajută între ei. Retribuțiile sînt consistente, bani există, căci toate sectoarele de producție și prestații ale primăriei sînt rentabile, lucrează cu beneficii. Pentru oi, există o pășune a consiliului popular, de 25 hectare — să se înțeleagă bine, fără să se ia 1 ha din cea comunală, destinată locuitorilor, animalelor acestora — care se folosește cu mare chibzuială, reușind ca, pe cîte 10 ha, să se și cosească de două ori pe an, asigurîndu-se o parte din fînul pentru iarnă. Apoi, toți lucrătorii, atît cei din cadrul atelierelor, precum și toți funcționarii, execută prestații pentru cele patru C.A.P.-uri din comună, ajută la muncile agricole, cu utilaje și cu forță de muncă, în așa fel încît le revin, conform legii, 30 la sută din furaje.

Tot în curtea consiliului popular întrăm și în spațiul celui de-al doilea sector al surselor lui de venituri : producția și prestațiile industriale și meșteșugărești. Analizînd lista lor, se poate desluși o alta dintre bunele gînduri ale acestor excelenți gospodari. Intrăm în atelierul de confecții metalice, unde cîțiva meseriași cu idei, manifestîndu-se fiecare în cel puțin 2—3 meserii, execută fel și fel de lucrări complexe, care mai de care mai ingenioase. Cu una din idei s-au autodotat, dar sînt gata s-o multiplice pentru orice beneficiar. Cu o mașină de încălzit tip godin își prepară și apa caldă. Au trecut prin ea un fel de burlan prin care circulă apa dintr-un cazan. Robinetul este fixat direct pe conducta sui-generis. Electricianul Gheorghe Marian, lăcătușul mecanic Fekete Zoltan, mecanicul-sudor Fekete Samoilă, mecanicul-instalator Mihai Homar, toți tineri între 26—30 de ani, pun în aplicare o altă idee ingenioasă a maistrului lor, Ion Ciucudean : un cazan prototip pentru o instalație de încălzire centrală destinat gospodăriei țărănești, putînd fi folosit orice combustibil solid (cărbune, lemn etc.). În idei, ca și în adaptarea rapidă la noi și noi profile stă toată știința și arta rentabilității secției de producție industrială și prestări servicii a primăriei din Iernut. Întreg acest sector, cu vreo 10 ateliere, nu are mai mult de 140 de oameni, dar toți sînt policalificați. Cînd nu mai merge un produs, ori cînd nu mai au posibilitatea procurării materiilor prime, rapid se reprofilează. De pildă, cînd produsele atelierului de marochinărie n-au mai ținut ritmul pieței, ori n-au mai fost rentabile, lucrătoarele de-acolo, ca Rafila Ciucudean, Maria Mărginean, Angela Moldovan, Maria Cioca au învățat să facă sărățele și articole de feronerie. De fapt, primul atelier și cel mai bine cotat pînă acum a fost și rămîne acesta de articole metalice pentru mobilier. Înființat în baza Legii nr. 7/1971, „din 1979, cînd a venit aici primar tovarășul Vasile Cornea“ a prosperat extraordinar, „întrucît s-a prospectat bine piața ; nu le făcea nimeni și am dat lovitura, cum socotește contabilul-șef. Toate I.P.L.-urile din țară ni le solicită. Executăm lucruri mai deosebite, din zamac, pentru mobilă stil, mobilă ce se exportă pe toate meridianele. Indirect, iată, exportăm și noi, produsele noastre. Cum ne-a venit ideea ? Tovarășul primar, la o ședință la județ, a stat de vorbă cu un director de la o întreprindere de mobilă care i s-a plîns că are comenzi de la firme străine pentru anumite piese și garnituri stil cu un anumit gen de feronerie. A venit acasă și am început să studiem posibilitatea înființării unui asemenea atelier. Cum îl aveam pe lăcătușul mecanic Ioan Ciucudean, totul era ca și sigur. Am cumpărat matrițe, am executat prototipuri și apoi am plecat prin țară să le oferăm, să facem un studiu de marketing. Merg nemaipomenit. Avem comenzi de la Baia Mare, de la Oradea, de la Sighetu Marmației, de pretutindeni. Dacă sînt rentabile ? Sînt. Eu sînt contabil și pot să vă spun că pentru fiecare produs și model întreprind o analiză de preț, dacă iese un beneficiu ne apucăm de el, dacă nu — nu ! Am făcut pînă și ghivece din plastic pentru horticultură. Am înființat și o cojocărie. Cu doi lucrători, dar artă fac din munca lor. Piei avem din producția noastră, de la ferma proprie de oi. Ne-am înființat și un atelier de argăsit, cu utilaje, cu chimicale, cu tot ce vreți, unde întreprindem și prestații pentru populație“.

Cu o mică echipă de constructori care, la început, au executat doar zugrăveli și mărunte reparații pentru casele localnicilor (acum, „echipa“ are 36 de muncitori bine calificați și toate utilajele necesare — macarale, betoniere etc.) se construiesc blocuri de locuințe. Au amenajat în apa Mureșului o balastieră proprie pentru nevoile proprii. Au mai înființat un atelier de prefabricate din beton, pentru lucrări specifice satelor, prefabricate cu faimă și în alte comune din județ ori în județele limitrofe. De asemenea atelierul de vulcanizare (avînd drept beneficiar inclusiv Fabrica de zahăr din Tîrgu Mureș pentru benzile ei transportoare), a devenit repede vestit, ca și cel pentru tinichigerie și vopsitorie auto, ca și moara, ca și daracul de lînă cu torcător și țesătorie. De ultimă noutate este răchităria, aflată „pe rod“, cum se zice, adică în al treilea an de la plantare (plantație înființată prin desecarea unei mlaștini care n-a produs niciodată nimic) și va furniza materia primă unui nou atelier.

Concluzia o pun tot interlocutorii mei. „În anul 1986 am realizat o producție-marfă în valoare de 9 milioane lei și 2 milioane și jumătate beneficii“. Bani cu destinații dintre cele mai nobile : pentru gospodărirea și înfrumusețarea comunei, pentru o tot mai înaltă civilizație a acesteia (s-a introdus, de pildă, apa potabilă pe două mari artere din centrul de comună), pentru acțiuni social-culturale, pentru autodotări și dezvoltări ale sectoarelor prestatoare de servicii, pentru autofinanțarea investițiilor. Mai mult, primăria din Iernut își poate permite să finanțeze o tabără de sculptură „In memoriam“, la Oarba de Mureș, sat aparținător, sat cu rezonanță în istoria și sufletele noastre. A contribuit chiar la fondul Consiliului popular județean Mureș pentru autofinanțarea comunelor ce sînt încă în căutare de soluții.

Iată, o parte se pot afla în însăși experiența primăriei din Iernut care prezintă un posibil model de urmat.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Automatica și personalitatea

(Urmare din pag. 1)

simplu factor de progres economic, asigurînd productivitate, cu consecințe certe și asupra calității produselor, acționînd ca element determinant în chiar creionarea noului tip de personalitate umană, proprie epocii moderne.

Oprindu-ne puțin asupra aspectelor tehnice și tehnologice pe care le implică și le rezolvă automatizarea, vom vedea că acestea sînt de o complexitate extraordinară.

Automatica operează cu concepte sistemice universale ce permit o deschidere spre toate domeniile de activitate, avînd în același timp și implicații conceptuale, și direct aplicative, în primul rînd cu referire la optimizarea funcționării proceselor în sensul reducerii consumului de materiale, materii prime, energie — toate acestea posibil de realizat numai prin intermediul structurilor complexe automate de conducere și supervizare.

Evolutiv, am putea vorbi azi (dacă socotim un prim moment al Mecanizării, urmat de Automatizarea convențională, Conducerea numerică și Automatizarea flexibilă) de generația 3—4, generație care asigură atît structurile hardware performante, cît și conceptele adecvate de conducere în vederea asigurării înaltului grad de automatizare cerut de procesele tehnologice ce sînt tot mai complexe.

Apelarea la structurile distribuite și ierarhizate de conducere permite implementarea conceptelor moderne de automatizare cu un înalt grad de flexibilitate și fiabilitate, cu strategii și algoritmi cu un grad din ce în ce mai pronunțat de inteligență.

Includerea unor funcții ale inteligenței artificiale printre funcțiile de reglare și conducere, precum și în cadrul sistemelor de comunicație operator-mașină reprezintă elemente ce conferă soluțiilor moderne de automatizare înaltele performanțe cerute pentru conducerea unor procese cu grad mare de incertitudine în cunoașterea lor.

Tendințele moderne de automatizare a proceselor includ printre soluții rețele puternice de regulatoare numerice și calculatoare de proces dotate cu sisteme de operare în timp real cu înaltă potențialitate în ceea ce privește funcțiile de conducere.

Automatizarea flexibilă, cu includerea în cadrul celulelor și liniilor de fabricație a roboților industriali, incluzînd, în același timp, echipamente numerice de conducere, reprezintă soluția modernă de automatizare-robotizare chemată să asigure calitatea producției și productivitatea dorite, concomitent cu reducerea efortului fizic uman și creșterea ponderii efortului intelectual.

Tendințele spre superautomatizare, cu organizarea structurilor multinivel ale sistemului de conducere a unor procese, întreprinderi sau chiar combinate se constituie astăzi deja în realități ce dovedesc rolul și importanța conceptelor ce stau la baza automaticii pe de o parte, iar pe de alta, rolul microelectronicii, microprocesoarelor, microcalculatoarelor ce definesc structura hardware chemate să permită implementarea acestor moderne concepte de conducere.

Am încercat să creionez, în limbajul sec al tehnicii, una din realitățile tulburătoare ale epocii noastre, Automatica, această știință a prezentului, deopotrivă a viitorului, care se definește, și ne definește, prin competență.

Constantin Rotaru, de 35 de ani la „Aversa", despre viața de zi cu zi a uzinei, despre mersul modernizării, faptul ce aduce spre un singur punct gîndurile, grijile și nădejdile oamenilor din această familie muncitorească.

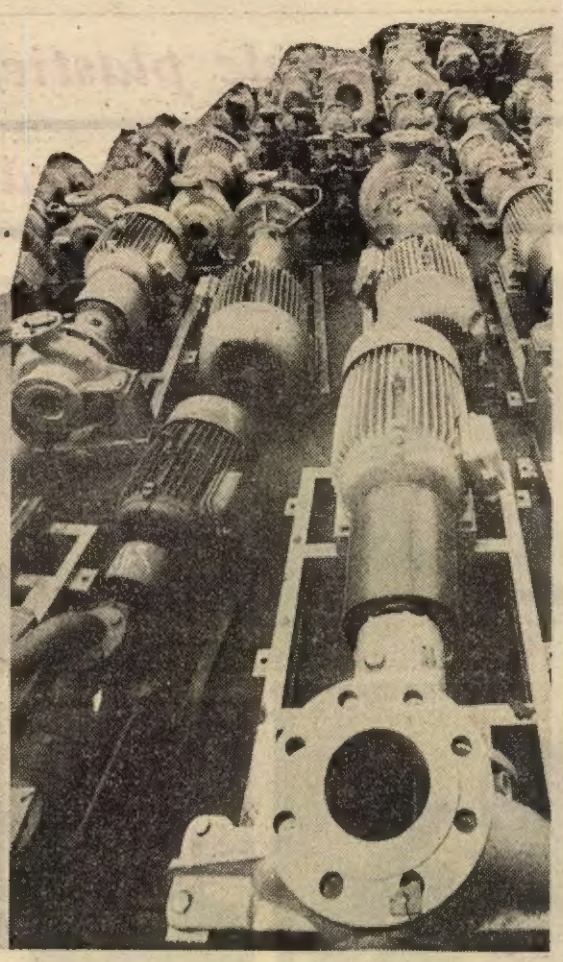

— Pentru o piesă, pentru un reper, pot să lucreze mai mulți oameni. Acest efort colectiv nu se desfășoară la voia întîmplării, bineînțeles. Există o ordine a operațiilor, ca și o evidență a timpului necesar fiecăreia dintre aceste succesive operații. Piesa trebuie să se afle în locul cutare la o anume oră iar peste douăzeci de minute, să zicem, ea este așteptată în alt loc, de către alt muncitor.

— Și dacă piesa întîrzie pe drum ?

— Atunci e ușor de înțeles ce se întîmplă, zice Constantin Rotaru.

Lucrează la „Aversa" de 35 de ani.

De aceea, cînd spune că pentru renumele acestei firme s-a muncit cu credință și din toată inima, nici nu mai este nevoie să adauge că munca, pentru unii dintre cei de la „Aversa", a însemnat o viață de om.

Pînă într-un timp, aceasta a fost singura întreprindere din țară unde se fabricau pompe. De cîțiva ani, de cînd se produc pompe și la Botoșani și Strehaia, „Aversa" face în primul rînd pompe speciale, așanumitele pompe de proces, a căror esențială însușire este de a-și păstra caracteristicile pe parcursul funcționării lor în condiții deosebite de presiune și temperatură. Întreprinderea este antrenată în realizarea mai multor programe prioritare pentru economia națională. Între altele ea face pompe, de exemplu, pentru centralele nuclearo-electrice.

Structura producției exprimă, fără îndoială, potențialul tehnic superior de care dispune „Aversa" ca și capacitatea profesională deosebită a oamenilor ei. Și trebuie să adăugăm că prin acțiunile de modernizare aflate în curs de înfăptuire va crește simțitor nivelul de tehnicitate al acestei întreprinderi. La „Aversa", ca pretutindeni, modernizarea și organizarea științifică a producției înseamnă un efort, o grijă specială de-a face loc tuturor ideilor bune, o cheltuială de energie omenească și desigur o cheltuială de timp, de bani. Dar străduința aceasta a fiecărui om, a întreprinderii pe de o parte iar pe de altă parte a statului care alocă însemnate fonduri de investiții, merită din plin să fie făcută. Și poate că, în cele din urmă, pe drumul ei între o operație și alta, piesa nu va mai întîrzia la întîlnire.

Să ai un program bun nu ajunge. Important este să-l duci pînă la capăt

Inginerul Constantin Rotaru este, la „Aversa", șeful atelierului de proiectare sisteme de organizare a conducerii și a producției. Continuăm discuția cu el și notăm pentru început efectele acțiunii de modernizare întreprinse pînă acum :

— Productivitatea va crește în acest an cu 11 la sută față de anul trecut. Cît despre calitate, aproximativ trei sferturi din producția noastră va fi la nivelul mondial iar 2 la sută dintre produse vor depăși nivelul tehnic mondial. Tot în acest an vom înregistra o reducere a cheltuielilor totale cu 48 milioane de lei, din care cheltuielile materiale reprezintă 19 milioane.

— O primă etapă a procesului de modernizare s-a realizat prin efortul propriu al întreprinderii. În ce a constat această primă etapă la „Aversa" ?

— Acțiunea a început, se știe, în cursul anului trecut. Întreprinderea a stabilit 83 de măsuri, pentru 1986, și le-a realizat integral. A fost un mare cîștig pentru munca noastră. S-a creat o atmosferă de receptivitate sporită, de natură să încurajeze pe oricine crede că are o idee folositoare. Astfel, cei 50 de oameni din formația condusă de maistrul Gheorghe Florea au realizat prin autoutilare mașini și utilaje deosebit de importante pentru noi, cum ar fi presele de probat hidrostatic sau agregatele multioperaționale pentru prelucrat carcase de pompe. Ei au lucrat după documentația tehnică întocmită de atelierul de proiectare condus de inginerul Nicolae Popescu.

— Acum întreprinderea se află în etapa a doua a acțiunii de modernizare.

— Asta nu înseamnă că prima etapă s-ar fi încheiat la o dată calendaristică precisă. Dacă prin ea înțelegem tot ceea ce putem face singuri, prin efort propriu, se înțelege că ea nu se va încheia, de fapt, niciodată, cîtă vreme această întreprindere va avea oameni atașați de destinul ei, dornici să contribuie la creșterea renumelui ei de întreprindere de prestigiu. Cît privește etapa a doua, se știe că ea cuprinde probleme ce pot fi rezolvate prin fonduri de investiții și dotări. Aș spune că noi avem aici două probleme importante de acest fel. Prima ar fi modernizarea sectoarelor calde, a turnătoriei. Asupra acestei probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat în mod deosebit pe parcursul vizitelor de lucru pe care le-a întreprins în unitatea noastră. Vrem să aducem o linie de turnare fără rame și, de asemeni, să asigurăm conducerea procesului de producție prin calculator. Pentru aceasta, proiectele au fost elaborate de întreprindere, în colaborare cu institute de specialitate. A doua problemă e modernizarea sectoarelor de prelucrări-montaj, unde vrem să aducem o seamă de mașini de înaltă productivitate și precizie, cu comandă numerică. Pentru rezolvarea acestor probleme sînt necesare fonduri de cîteva sute de milioane de lei. În urma acestei etape de modernizare se va ajunge la realizarea unei producții marfă de 2 lei la fiecare leu investit.

— Cît se obține acum la fiecare leu investit ?

— Se obțin 2 lei fără ceva, bineînțeles. Dar mergem înainte, mergem de la bine la foarte bine.

— Important este că la „Aversa" se face acum și se va face și în viitor, cu siguranță, o industrie rentabilă. În vederea aceluiași scop, în afara fondurilor alocate în cadrul acțiunii de modernizare, întreprinderea este beneficiara unor însemnate fonduri de investiții.

— Da, o hală nouă de montaj pentru pompele verticale va fi dată în funcțiune, parțial, la sfîrșitul acestui an. Tot acum se află în construcție un depozit de modele cu mijloace mecanizate de ridicat și manipulat, ceea ce va fi un pas înainte în rezolvarea uneia dintre cele două probleme care deocamdată, în întreprinderea noastră nu și-au găsit o rezolvare optimă. Una ar fi problema spațiului și a depozitării iar a doua a transportului. Sînt și condiții obiective, fără îndoială, care explică dificultățile pe care le-am întîmpinat în rezolvarea acestor probleme. Întreprinderea a crescut, s-a dezvoltat, dar într-un spațiu destul de restrîns. Nu exagerez dacă spun că la noi contează fiecare metru pătrat. Dar încercăm să folosim, cît se poate mai bine, spațiul de care dispunem. Construirea unor depozite pe vertical a fost și este o soluție. De asemeni, pentru că noi avem 17 depozite și nu toate au sisteme mecanizate de încărcare-descărcare, am stabilit să executăm astfel de sisteme în cadrul etapei a doua a acțiunii de modernizare. Pe scurt, vrem să facem ca electrocarul, de exemplu, să nu mai fie nevoit să intre în depozit și să i se asigure acolo un spațiu de manevră. Prin sisteme mecanizate pe șină i se poate aduce containerul afară. Evident, dacă electrocarul vine să-l preia. Cît privește faptul că el poate să întîrzie uneori, asta e altă discuție.

Prețul amănuntului se arată cînd te izbești de el

Întreprinderea dispune de 27 de motostivuitoare care merg, bineînțeles, cu motorină. Pe lîngă acestea, „Aversa" mai are 84 de electrocare și electrostivuitoare. Imaginea acestor mijloace electrice de transport mișcîndu-se încoace și încolo, unde e nevoie de ele, harnice ca niște albine, este însă un pic idilică dacă avem în vedere că unele trebuie iarăși reparate numai la o oră sau două după începerea programului.

— Asta e o chestiune care deranjează uneori procesul de producție, spune inginerul Constantin Rotaru. În toată munca de organizare a producției se pleacă, între altele, și de la această realitate că o piesă vine într-un loc la o anumită oră și că ea pleacă de acolo peste un număr de minute bine știut, precizat, calculat.

— Și dacă ea nu pleacă la timp ?

— Atunci cel mai ușor este să arunci vina pe organizare. La „Aversa", șeful atelierului de întreținere și reparații este maistrul Ion Bratu.

— Ne străduim, spune el, să menținem în stare de funcționare aceste mijloace de transport, dar trebuie să mărturisesc că asta nu e deloc ușor cîtă vreme ducem lipsă de anumite piese de schimb, de bobine cu pirghie basculantă, de exemplu, sau de baterii.

La rîndul lui, Andrei Vasile, maistru reparații mijloace de transport, ne spune că secția 1 are 21 electrocare și electrostivuitoare din care numai 2 nu sînt amortizate. Secția 2 are 29, din care neamortizate sînt 13, acestea aflîndu-se însă în apropierea termenului de amortizare. Secția 3 are 13, din care neamortizate sînt 5 iar secția 4 are 17 din care neamortizate sînt 11, acestea din urmă aflîndu-se însă tot în preajma termenului de amortizare. În sfîrșit, la depozite sînt 4, toate amortizate. Maistrul citește aceste date dintr-un caiet al lui și pare foarte atent a nu greși cumva. Dar adevărul, așa cum stă scris în hîrtiile lui, se confirmă din plin prin înfățișarea electrocarelor și electrostivuitoarelor pe care le vedem. Ele par trecute prin ciur și prin dîrmon. Au cîștigat bătăliile grele, nu încape îndoială, dar acum par obosite în ciuda destoiniciei unor mecanici de întreținere, ca Gheorghe Mușat, Cristian Iacob, Cornel Dincă, Mihai Ghicioiu, sau a unor electricieni la fel de pricepuți ca Emil Barbu, Rică Petre, Gheorghe Nistor.

Marin Rădoi mai are 54 de zile și se pensionează. La „Aversa" a lucrat, pe un electrocar, 21 de ani. E adevărat că era vestit în toată întreprinderea că nu lăsa pe nimeni să se atingă de electrocarul lui. Odată i l-a furat unul, zicînd că glumește, și i l-a lăsat undeva pe-o alee mai dosnică a întreprinderii, dar el a făcut atîta tărăboi că n-a mai îndrăznit nimeni să repete gluma. Însă a avut și noroc, recunoaște, fiindcă a lucrat de-a lungul acestor ani pe patru electrocare noi. Iată însă că Ion Ioniță, bunăoară, e mai puțin norocos, fiindcă el lucrează, de șapte ani încoace, pe un electrocar primit de întreprindere în 1972. „Încercăm să-l cîrpim, zice el, și să ne facem datoria". Iar un alt coleg al lui își aduce aminte că, în locul acidului necesar pentru „formarea" bateriilor, din septembrie 1986 și pînă acum a folosit tot apă distilată. Cînd e baterie, nu-i acid și cînd e acid, nu-i baterie, zice el.

Bineînțeles că, în așteptarea electrocarului care nu mai vine, muncitorii își aduc uneori cu cărucioarul piesele pe care trebuie să le prelucreze.

L-am întrebat pe inginerul Constantin Rotaru :

— Cît se pierde, la cît se ridică valoarea producției nerealizate dacă un muncitor așteaptă, să zicem, 5 minute ?

— Dacă la noi un muncitor trebuie să producă de 364 211 lei pe an, muncind 2150 de ore, adică 129 000 de minute, e limpede că minutul valorează cam 3 lei și e la fel de clar și cît se pierde dacă un om așteaptă, să zicem, fie și numai 5 minute : vreo 15 lei !

D. CONSTANTINESCU
Fotografie de PAUL AGARICI

„Acum viața se schimbă mai repede, pentru că o schimbăm chiar noi!"

Prioritatea priorităților

Exportul

Lumea merge mai bine încălțată frumos

Să ne imaginăm puțin cam ce-ar gîndi un producător, bunăoară unul de la Întreprinderea de piele și încălțăminte „Dimbovița" care ar sta în spatele standului propriu la unul din cele 20 de tîrguri internaționale la care a participat în anul 1986.

Iată, și-ar spune el, uitîndu-se la încălțămintea și marochinăria expusă, am reușit cîteva noutăți care cu siguranță vor prinde. Ba chiar aș putea spune că unele modele ating perfecțiunea. Atenție însă, perfecțiunea e trecătoare cum sînt altfel altele. Femeile pur și simplu nu mai vor să poarte pantofii care anul trecut erau perfecțiunea întruchipată. De ce oare ? Ce simplu ar fi să se găsească un pantof care să meargă măcar cinci ani. S-au dus vremurile cînd nepoatele purtau la nuntă pantofii în care se măritase și bunica. Piulițele sînt aceleași de cînd au apărut pe lume. Ce liniștit aș fi dacă m-aș fi făcut fabricant de piulițe, dar să ne gîndim mai bine la perfecțiunea de mîine. Cine a spus că trăim în secolul vitezei s-a gîndit cu siguranță la schimbarea rapidă a modei.

Ion Mihai, inginerul șef al Întreprinderii „Dimbovița", zîmbește amuzat de presupunerile noastre. Este și nu este așa. Într-adevăr, pentru producător, activitatea de export înseamnă, pe lîngă multe altele, și satisfacerea unui orgoliu profesional. Ea presupune o permanentă confruntare cu nivelul pieței. Producătorii și creatorii trebuie să sesizeze direcțiile și elementele de noutate care, într-adevăr, se schimbă cu rapiditate și sînt nu de puține ori imprevizibile. Exportul înseamnă în cele din urmă o recunoaștere pe piața externă a nivelului ridicat al produselor autohtone. Un produs poate fi exportat abia după ce devine competitiv pe piața externă. Asta înseamnă calitate ireproșabilă, nivel tehnic ridicat, productivitate corespunzătoare și, în cele din urmă, atingerea scopului urmărit: eficiența economică.

Înainte de a trece la relatarea unor acțiuni concrete întreprinse aici și care au drept scop perfecționarea activității, să facem o scurtă prezentare a interlocutorului nostru și a locului în care se desfășoară discuția noastră. Să amintim că „Dimbovița" este o întreprindere centenară. A împlinit vîrsta de 102 ani. Despre transformările, modernizările și extinderile prin care a trecut nu în ultimul secol, ci chiar în ultimii ani e de prisos să mai vorbim. Ion Mihai a terminat profesionala în anul 1954. A fost ucenic, apoi muncitor. Întreprinderea i-a acordat o bursă, ceea ce i-a permis să urmeze facultatea. Ucenicul de odinioară a ajuns să scrie manuale despre meseria pe care o practică și să știe totul despre ea. Unul din lucrurile pe care nu le-a uitat este să facă cu propriile mîini o pereche de pantofi cît de deosebiți și pretențioși ar fi ei.

— Astăzi, spune Ion Mihai, pantoful se realizează cu tehnică : utilaj și forță de muncă de înaltă calificare. Pentru a fi capabil de export, trebuie să aduci calitatea produselor pe care le fabrici la un cît mai înalt nivel. Deci, calitatea a fost și este principala noastră preocupare. Totul începe de la concepție și creație. Cooperarea dintre creație, introducerea în fabricație și producție asigură calitatea la nivelul mostrei prezentate. Considerăm că am găsit o formă bună de organizare reunind sub aceeași conducere creatorii, modelierii care realizează pregătirea fabricației și tehnicienii care asigură tehnologia. Se poate astfel gîndi în mod unitar întregul flux de fabricație, se au în vedere consumurile specifice, sporirea productivității. Un cuvînt din cele mai grele îl au de spus cei de la Secția mecano-energetică. Crearea de S.D.V.-uri de cea mai bună calitate are urmări directe în calitatea produselor. De multe ori, mașina condiționează lansarea modelului. Concepi modelul, după care trebuie să imaginezi și să realizezi mașina capabilă să-l producă. Avem o secție mecano-energetică dotată cu tot ce-i trebuie, care a asimilat utilaje de înaltă tehnicitate, de multe ori cu performanțe superioare celor din import. Un exemplu : mașina cu coasere laterală, realizată la noi, este cunoscută și folosită în țară. În ultima perioadă dovedim o exigență sporită la recepționarea semifabricatelor și a materiilor prime pe care le primim de la terți. Trebuie să remarcăm și exigența sporită a furnizorilor noștri. De aici și o derulare normală a activității noastre. O grupă a C.T.C. este specializată pentru recepționarea materiilor prime, semifabricatelor și accesoriilor.

Să mai completăm cu observația că la „Dimbovița" toată lumea învață. Școala profesională și liceul industrial au fost absolvite de majoritatea celor care lucrează în întreprindere. Școala are o linie de fabricație proprie, aici se organizează expoziții și concursuri care au rolul de a stimula creativitatea, ridicarea nivelului profesional. În întreprindere se organizează anual cursuri de calificare la locul de muncă sau de perfecționare, în care e angrenat întregul personal.

Specificul activității întreprinderii — schimbări dese ale tehnologiilor, modele variate — oferă un cîmp larg acțiuni de modernizare, de îmbunătățire, a activității.

Dovadă că produsele Întreprinderii „Dimbovița" și-au cîștigat un bun renume este că ele sînt solicitate de țări ca S.U.A., U.R.S.S., R.F.G., Suedia, Danemarca, Belgia, R.D.G., Bulgaria, Polonia. În atelierul de creație și proiectare condus de inginerul Ion Toma sînt realizate în fiecare an în jur de 1 400 modele noi de încălțăminte și 300 de marochinărie. Văzînd colecția de mostre a întreprinderii care urmează să fie prezentată în vederea contractării pentru anul viitor simțim nevoia să transcriem aici numele aproape al tuturor creatorilor de încălțăminte : Ștefan Ologeac, Cornel Mihalache, Gheorghe Bălae, Georgeta Marinescu, Stela Petrișor și Paula Neagu. Să remarcăm faptul că în bună parte colecția este aceeași pentru export și pentru fondul pieței. Majoritatea modelelor sînt lansate inițial pe piața internă, urmînd ca prin testări și experiențe să suporte eventuale îmbunătățiri. Creația de semifabricate este testată printr-o stație pilot. Și în domeniul pieilor pentru fețe se remarcă tendințe de schimbări ale modei : culori moderne, tușeu, finisaj. De curînd a fost înființată o grupă de matrițerie care oferă mai multă mobilitate în creația de tălpi. Pînă acum au fost realizate 4 prototipuri și 3 serii de matrițe de tălpi la un nivel calitativ care presupune o mare exactitate. Dacă vom completa lista realizărilor tehnice de vîrf ale întreprinderii amintind de echipa de specialiști care realizează prin autoutilare mașinile care fac posibilă realizarea în producție de mare serie a modelelor și din care fac parte și Constantin Șerban, Constantin Simionescu, Gheorghe Neagu, Liviu Boldea și Ștefan Oanță vom reuși, sperăm, să conturăm ideea că pentru apariția unor modele din cele mai reușite, care, iată, încălță oameni de pe cele mai diferite meridiane, participă toată suflarea întreprinderii cu conștiinciozitate, muncă, disciplină și idei. Și poate că tocmai în asta constă cheia succesului.

OPREA GEORGESCU ■

Cărăușul

Nu există unitate industrială mare care să nu folosească apa de răcire. Industria chimică, datorită specificului ei, se situează pe primul loc între consumatori căci ea își răcește numeroasele fluide cu adevărate fluvii de apă. După ce a preluat căldura produselor, apa își micșorează la rîndul ei temperatura (de la 35°C la 27°C) în turnuri de răcire, cedîndu-și kilocaloriile aerului înconjurător. Aceste turnuri sînt construcțiile gigant cu geometrii spațiale parabolice care marchează ca niște embleme spectaculoase prezența marilor combinate. Am putea spune că această apă este cărăușul care poartă o importantă energie termică prin arterele uzinelor, dar un cărăuș nu prea econom, căci, într-un anumit moment, cînd aceasta nu-i mai este folositoare, o risipește cu dezinvoltură. Timpul nostru a adus în prim plan o altă deviză, și anume că energia trebuie drămuită cu cîntarul bunului gospodar, că nici o kilocalorie, oricît de greu de recuperat ar părea la prima vedere, nu e cazul să se irosească, ea reprezentînd o părticică valoroasă din zestrea noastră a tuturor. Specialiștii de la Institutul de Inginerie Tehnologică și Proiectare pentru Industria Chimică — I.I.T.P.I.C. împreună cu cei de la I.N.C.E.R.C. nu s-au împăcat cu ideea neutilizării acestei energii, chit că mai în toată lumea se practică această soluție clasică, ce duce inevitabil la pierderi. S-au frămîntat să găsească o rezolvare pentru folosirea potențialului energetic al apei de răcire, ca să nu mai lase căldura ei să încălzească inutil aerul. Numai de la 1 metru cub de apă se dispersau prin turnuri degeaba în atmosferă 7 000 de kilocalorii, ajungîndu-se în acest fel, ca un complex chimic de mare capacitate „să livreze" gratuit abisului 600—700 de gigacalorii pe oră. Problema suna frumos teoretic dar concretizarea practică s-a dovedit a nu fi o bagatelă. Cum să „storci" căldura unui fluid ce abia atinge 35°C ? Ce să încălzești cu el cînd are un asemenea nivel modest de temperatură ? Dar cînd ești pasionat și conștient de necesitatea unei îmbunătățiri, nu pui liniștit capul pe pernă pînă cînd pixul nu-ți schițează pe hîrtie rezolvarea cea mai nimerită. Ca să se facă economie de energie, nu s-a făcut economie de idei. Inginerii Silvian Țuțuianu, Ionel Grigoriu, Alexandru Cristea și Sergiu Cruceanu au ajuns la concluzia să se apeleze la pompele de căldură, brevet ingenios și reușit de virf a talentaților specialiști de la sectorul mecano-energetic al Combinatului de Fire Sintetice Iași. „Pompele de căldură prin absorbție, de fapt o instalație complexă cu 4 schimbătoare de căldură, ne explică inginerul Silvian Țuțuianu, recuperează cel mai bine căldura unor fluide cu temperaturi mici. Cu ajutorul lor, apa de răcire își cedează energia calorică încălzind în 2 trepte un agent de termoficare (intîi pînă la 50°C și apoi pînă la 65—70°C) și asta prin intermediul unui fluid intermediar, o soluție de bromură de litiu, care suferă evaporări și condensări succesive". Cu sprijinul C.N.S.T.-ului, în I.I.T.P.I.C. și I.N.C.E.R.C. s-au elaborat proiecte pentru recuperarea potențialului de căldură a unei părți din apa de răcire a Combinatului Petrochimic Pitești, care prepară astfel agent de termoficare urbană. Așa cum ne relata directorul Ion Moșoianu de la Întreprinderea Județeană de Gospodărie Comunală și Locativă Pitești, montarea a 2 pompe de căldură de cîte 5 Gcal pe oră pe circuitul apei combinatului pitestean a asigurat încălzirea și apa caldă iarna pentru 5 000 de apartamente, iar vara, apa caldă menajeră pentru 15 mii de apartamente din cartierul Prundu. Rezultatul ? Economisirea a circa 4 000 de tone de combustibil convențional. Sau altfel spus, nemaiconsumîndu-se aburul de preparare a agentului de încălzire, se economisește păcură sau gaz metan care poate fi utilizat superior prin chimizare. Instalația nu costă mult, se realizează cu utilaje din țară, și oricum se amortizează în 3—4 ani. Succesul obținut în această recuperare de energie a fost încurajator și deja este în construcție la Pitești în etapa II-a (10 Gcal reutilizabili) care va mări la 7 000 numărul de apartamente încălzite cu căldura stoarsă apei, ștergîndu-se din lista de consum încă 4 000 t.c.c. pe an. Și la Curtea de Argeș apa nu mai dă fără rost căldură atmosferei, ci intră în circuitul de termoficare al blocurilor din zonă. Pe planșete sînt desenele instalațiilor de recuperare a energiei calorice a apei pentru alte unități economice din județele Olt, Alba, Tulcea, iar la Cîmpu-Lung deja prinde contur în Combinatul de Fire Sintetice o instalație cu 3 pompe de căldură însumînd 15 gigacalorii pe oră refolosite. Niște oameni conștienți că acum kilocaloria și kilowatul se scriu cu litere mari au gîndit și au reușit să mai treacă o energie importantă de la rubrica pierderi la rubrica economii.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

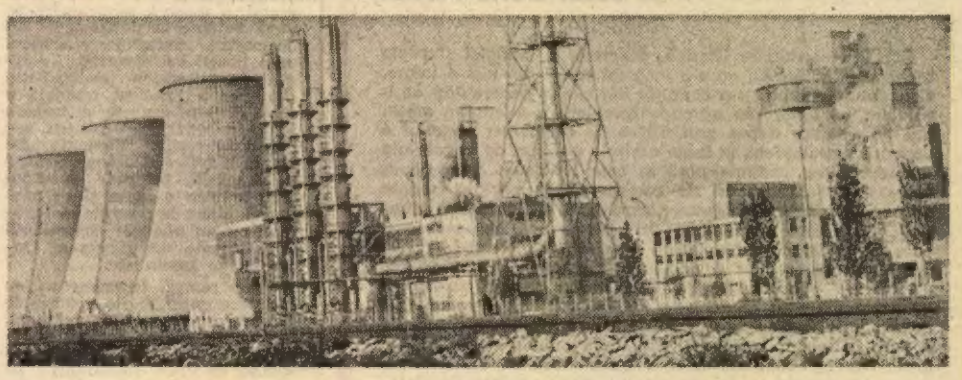

Contractul economic — mai mult decît un cuvînt de onoare

Așteptînd rechemarea „ambasadorului"

De o săptămînă, inginerul Viorel Moldovan este ambasadorul unității sale din Cisnădie — subunitatea 3 a Întreprinderii de piese auto Sibiu — în lingă diverse persoane care îl trimit mereu de la Ana la Caiafa în incinta Întreprinderii de mașini-agregat și subansamble auto, cunoscută ca I.M.A.S.A., din Sfîntu Gheorghe. Explicația vine de la faptul că întreprinderea din Sibiu colaborează cu cea din județul Covasna. Colaborare ce nu se întemeiază doar pe prietenie, ci pe contracte. Mai precis, pentru infrastructurile de remorci care se construiesc la Cisnădie, osiile vin de la I.M.A.S.A. Dar nu vin. Și, atunci, sibienii trimit un om care să-i roage, minimum opt ore pe zi, pe cei de la I.M.A.S.A. să-și respecte contractele. Pentru ca acest ambasador, produs insolit al lipsei de răspundere să fie cît de cît ascultat, pentru a i se închide mai greu tot felul de uși în nas, pentru a nu fi păcălit cu una cu două, el este un inginer. „Eu l-am schimbat pe colegul meu, inginerul Nicușor Iordache. Întreprinderea noastră ține mereu cîte un inginer în delegație aici, la acești parteneri, ca să-i roage să-și respecte contractele". „De ce nu și le onorează ?" „Mai întîi — sau mai pe urmă, asta n-are importanță — pentru că asemenea osii folosesc și dînșii. Ritmicitatea livrărilor către noi este sacrificată interesului propriu. Cam o treime din osiile necesare ni le livrează I.M.A.S.A., iar două treimi le primim de la „Republica" Reghin. Noi, la rîndul nostru, ne-am onorat integral, chiar cu depășiri, obligațiile contractuale către acești parteneri. Ei însă rămîn, de ani de zile, mereu restanțieri. De pildă, în primele 16 zile din martie 1987, I.M.A.S.A. ne-a livrat 34 de seturi în loc de 200. Adevărul este că, pentru acele osii, I.M.A.S.A. are contract să dea saboții de frînă la „Republica" Reghin, de unde, tot prin contract, primește tamburul (butucul osiei). Între ei lucrurile se mențin la limita lui «Cît îmi dai atîta-ți dau», iar noi ne alegem cu ce rezultă. La I.M.A.S.A. mi se spune adesea că totul se rezolvă, că începe imediat lucrul la osiile datorate nouă. Dar eu văd pe urmă că nimeni nu se apucă în secție de acest lucru. Deși mi se spusese clar că s-a dat această dispoziție. Apoi, cooperarea este vastă. I.M.A.S.A. primea pentru osii un reper de tablă (întăritură) ștanțat la „Steagul Roșu" Brașov. Acolo nu exista tabla necesară. Am dat noi brașovenilor, din cota noastră acea tablă. Au venit întăriturile la Sfîntu Gheorghe. Rezultatul : zero. I.M.A.S.A. a continuat să nu ne dea osii. Ca să înțelegeți mai bine cum este tratat acest petec de hîrtie numit contract economic de către cei de la I.M.A.S.A. în relația cu noi, să vă mai spun ceva. Ei ne livrează și rulmenții pentru remorci. Nu ni-i dădeau, motivînd că nu primesc materia primă de la Focșani. Ei bine, tot de la noi a trebuit să se ducă un inginer în județul Vrancea, ca să le aducă lor acea materie primă. Altfel, ei nu mișcau un deget".

Nu puteam să-mi închipui, înainte de toate acestea, că un inginer în delegație are ce face opt ore pe zi la I.M.A.S.A. O săptămînă întreagă l-am întîlnit în fiecare seară pe Viorel Moldovan și am ascultat povestea zilei respective. Stătea mai mult de opt ore în unitate. Îmi povestea seara cum a fost purtat de la unul la altul de tot felul de directori adjuncți, maiștri, manipulatori de materiale și de hîrtii. Într-o alergătură absurdă. Fiindcă toate rotițele pe care el transpira spre a le pune în mișcare cei de la I.M.A.S.A. erau chiar obligați să le miște.

L-am întrebat pe directorul I.M.A.S.A., Pasztor Francisc de ce se cultivă dezordinea și indisciplina. A încercat la început să dea vina pe alții, dar curînd a recunoscut : „Așa este, au dreptate cei de la Sibiu, nu le-am dat osii. Avem o restanță mare. Sute de perechi. Sîntem și noi vinovați chiar și pentru faptul că, uneori, ne preferăm pe noi înșine cînd e vorba de producția proprie. Dar lucrurile se vor schimba în bine. Puteți fi sigur". „Pot, deci, să-și retragă sibienii ambasadorul ?" „Nu ! ! Prinde bine". Iată cît era de sincer, cît preț au uneori promisiunile. Nu-i prea pasă tovarășului director că, în felul acesta se risipește un inginer. Dînsul, Pasztor Francisc, inginerul cu marca 100 la ecuson, ar mai privi oare cu tot atîta ușurință lucrurile dacă s-ar risipi într-o asemenea delegație absurdă ? Și ce demonstrează oare faptul că se ignoră atît de dezinvolt irosirea timpului de muncă al unui inginer, indiferent unde este locul firesc al acelula în economia națională ? Se cuvine să mediteze cineva și să dea răspuns la întrebările ce se pun firesc.

DORIN GHERGHINESCU ■

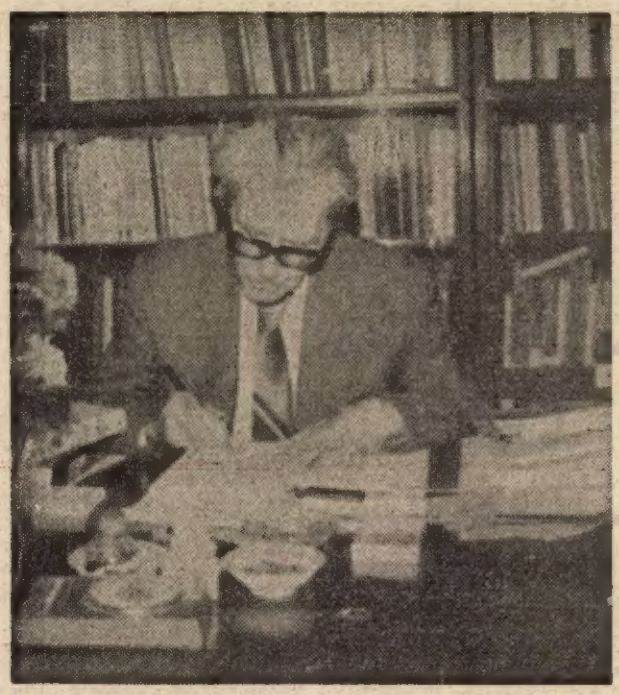

Un clasic în viaţă al istoriografiei româneşti

Gînd despre partea de temelie

de acad. David Prodan

(...) O reconstituire istorică, concretă, a iobăgiei şi peste tot a vieţii ţărăneşti, nu s-a încercat totuşi din nici o latură. Conceptul de iobag s-a conturat din citeva generalităţi atotvalabile, cu ignorarea aproape completă a imensului material documentar depus prin arhive. Şi asemenea material e de găsit pretutindeni, în toate arhivele publice, de la cele ale administraţiilor centrale pînă la cele judeţene. S-au depus peste tot cantităţi mari de corespondenţă oficială, scripte economice, statistici, inventare, conscripţii de dare sau urbariale. Ca să nu mai vorbim de arhivele nobilimii ardelene, care în covîrşitoarea lor parte nu sînt decît scriptele administrative ale moşiilor şi oamenilor pe care ea îi stăpînea.

Incercînd o confruntare a elementelor general cunoscute cu acest material te convingi numaidecît, că generalităţile în circulaţie sînt cu totul insuficiente, că ele sînt departe de a reda imaginea complexă, varietatea infinită a vieţii iobăgeşti. Numai coborîndu-te în această masă de material vei descoperi urmele reale ale acelei imense munci de defrişare, de constrîngere a naturii, zi de zi, bucată de bucată, să se pună în serviciul omului. Numai prin mijlocirea acestui material vei putea cunoaşte concret servitutea sub semnul căreia s-a înfăptuit această anonimă operă umană. Şi numai cunoscînd concret această operă, care stă la temelia vieţii istorice, se va putea judeca rolul acestei mulţimi nedreptăţite de istorie.

Că s-a ajuns tîrziu la ideea unei reparaţii, de vină sînt şi concepţiile istorice care s-au perindat. Pentru o istorie politică, iobăgimea nu putea fi decît ceea ce a fost într-adevăr în cursul istoriei : marea masă dinafara cercului său, mulţimea nesemnificativă sub raport politic. Istoria politică se mişcă pe planul „naţiunilor politice" privilegiate, sau, şi mai bine, pe planul păturii lor conducătoare. Din trecutul ţărănimii o atare istorie n-avea să reţină decît doar răscoalele, aceste izbucniri temporare care au afectat cursul istoriei politice şi pe care ea le-a putut socoti acţiuni politice. Pentru o istorie a civilizaţiei, omul de jos nu putea fi mai mult decît elementul de comparaţie, gradul cel mai de jos de la care se măsoară distanţa străbătută de om în năzuinţa sa de ridicare. Pătura „civilizată" era tot atît de subţire ca şi cea „politică". O istorie individualistă n-avea nevoie să cunoască viaţa mulţimilor, se mulţumea să cunoască personalităţile ridicate din ea ; o istorie spiritualistă n-avea nevoie să cunoască toată complexitatea materială a vieţii, se mulţumea cu eflorescenţele ei spirituale. Pentru toate aceste concepţii omul de jos a rămas elementul pasiv, negativ, cel mult masa de rezistenţă biologică, rezervorul din care se puteau ridica sau alimenta valorile active sau valorile spirituale. A trebuit să vină conceptul de istorie socială, ca să deschidă larg perspectiva de valorificare istorică a activităţii fiecărei clase, fiecărei categorii sociale. Şi mai era nevoie şi de o deturnare de optică istorică : de la individual la colectiv, de la ins la masă, de la spiritual la material pe planul valorilor istorice. Numai o istorie socială, o istorie a colectivităţilor umane, întemeiată pe coordonatele ei concrete economico-sociale, poate da ţărănimii măsura valorii ei istorice, numai o istorie a muncii i-ar putea recunoaşte pe deplin efortul anonim în serviciul vieţii, în serviciul progresului uman.

Istoria ţărănimii e astfel în primul rînd o istorie social-economică. Ea nu poate să fie numai o înregistrare de momente „active", accidentale sau individuale, sau de generalităţi înserate printre capitolele unei istorii politice sau culturale ; o istorie a ţărănimii trebuie să fie o reconstituire cît mai concretă a vieţii ei colective, „statice" şi „dinamice" deopotrivă, o reconstituire mai ales a condiţiilor materiale, a formelor de muncă, a raporturilor sociale, pe care această viaţă s-a întemeiat. În istoria integrală a societăţii umane, ţărănimea va fi astfel şi ea parte organică, partea de temelie.(...)

Din : Prefaţa la volumul **Iobăgia în domeniul Băii de Arieş la 1770**, apărută la Cluj, Tipografia „Cartea Românească", 1948 ·

Academicianul David Prodan a împlinit de curînd 85 de ani. Prin opera sa, pilduitoare ca erudiţie şi forţă de analiză a faptelor şi fenomenelor istorice investigate, el se situează în rîndul acelor savanţi care şi-au identificat numele cu anume domenii ale ştiinţei. Numelui său îi este asociată cea mai temeinică cercetare din istoriografia românească privind statutul social-politic al românilor din Transilvania.

Iobăgia în Transilvania, ca instituţie fundamentală a societăţii feudale, **Răscoala lui Horea**, ca o componentă expresivă a luptelor românilor din Transilvania pentru dreptate socială şi eliberare naţională şi **Supplex Libellus Valachorum**, ca act denunţător al statutului de umilinţă impus de nobilimea maghiară românilor din Transilvania sînt domeniile în care lucrările publicate de academicianul David Prodan s-au impus ca fundamentale. Autorul lor a evidenţiat, pe baza unei documentaţii adesea exhaustive, că fiecare etapă a dezvoltării istorice a pus problemele ei, a ridicat sarcinile ei. În cadre sociale mereu reînnoite existau scadente ale unor sarcini nerezolvate şi se configurau antagonisme şi contradicţii cu rădăcini adînci.

Răscoala lui Horea, căreia academicianul Prodan i-a consacrat o masivă monografie în două volume ce depăşesc 1 300 de pagini reflectă specificul unei istorii social-agrare marcată de puternice contradicţii. Dar ea a implicat totodată o serie de alte aspecte ce trebuie luate în considerare pentru a-i defini sensurile. **Răscoala lui Horea** a fost o ridicare de masă a ţărănimii, într-un moment cînd apunea o lume şi se năştea o alta ; la vechile antagonisme s-au adăugat contradicţii noi, izvorîte din naşterea raporturilor capitaliste.

Epoca punea, de asemenea, cu o putere crescîndă la ordinea de zi sarcini cu caracter naţional. Sîntem în ultima treime a secolului al XVIII-lea într-o vreme de mari frămîntări pe planul vieţii naţionale din Transilvania, al cristalizării şi afirmării conştiinţei naţionale a românilor, a viguroasei mişcări cultural-ideologice, reprezentată de „Şcoala ardeleană". Reverberaţiile acestei situaţii s-au făcut simţite şi în marea ridicare a ţăranilor. Intelectualitatea antrenată nemijlocit în evenimente, mai ales preoţii sătesti, dintre care un număr însemnat au participat la răscoală, a pus problema drepturilor românilor, a legitimităţii ridicării lor la rangul de demnitate pe care le-o dădeau originea, vechimea şi numărul lor în Transilvania.

Ţăranii răsculaţi traduceau în manieră specifică năzuinţa de a face Transilvania, sub raport politico-instituţional, o ţară a lor ; ei au procedat la trecerea în „legea" ortodoxiei a nobililor, au impus cununii ale iobagilor cu fiice de nobili. Erau măsuri nivelatoare cu sens social ; dar erau şi modalităţi prin care ţăranii români credeau că redobîndesc stăpînirea la ei acasă, că fac din valorile lor spirituale valori ale tuturor locuitorilor provinciei.

În Transilvania existau nenumărate elemente care situau masa populaţiei româneşti nu doar în condiţii de discriminare, ci şi de unică şi flagrantă inferioritate. Românii erau consideraţi „toleraţi", neadmişi în regimul de stări şi în dietă. Ori, a converti pe nobili şi pe alţii care beneficiau de regimul de stări şi ordine de atunci, însemna, în gîndul ţăranilor răsculaţi, a pune capăt acestui regim şi a deschide un capitol nou în raporturile naţionale în care realitatea românească să se impună la dimensiunea cuvenită, reală.

Marea răscoală din 1784 îşi dezvăluie şi din altă perspectivă un „temei naţional". Problema iobăgiei se confunda mereu — aşa cum subliniază academicianul David Prodan — cu problema românească, majoritatea iobagilor provinciei (peste 75 la sută) fiind români, în timp ce nobilimea era aproape în totalitate maghiară. De aceea, în timpul răscoalei a operat destul de viu sentimentul că drama asupririi iobagilor decurgea din contopirea celor două elemente ale condiţiilor lor de existenţă — naţională şi socială — potenţînd unul prin altul agravarea procesului de exploatare şi pauperizare. De aici şi acele manifestări în care ţăranii răsculaţi se opuneau „ca masă românească", nobilimii ca maghiari, de aici fuziunea de planuri pe care o sugerează unele documente.

Acesta este aspectul naţional cel mai evident, mai uşor sesizabil şi, într-un fel, mai izbitor al răscoalei privită ca eveniment, ca acţiune. Comportamentul şi convingerile ţăranilor exteriorizau, la nivelul formelor lor de luptă şi al mentalităţii lor, faptul fundamental că raporturile agrare din provincie, aşa cum erau statornicite istoric şi cum funcţionau în epocă, îmbrăcau în mod necesar şi un aspect naţional din moment ce aproape totalitatea nobilimii era maghiară ca apartenenţă naţională în vreme ce marea majoritate a iobagilor erau români.

Nobilimea, la rîndul ei, avea suficiente motive să acrediteze o imagine exclusiv naţională a ridicării ţăranilor români, prezentînd, fie şi într-o formă negativă, ţărănimea ca o forţă a naţiunii. Presupusul sigiliu al regatului Daciei purtînd inscripţia Horea Rex Daciae, pe care conducătorul marii răscoale l-ar fi purtat asupra lui, este, desigur, o plăsmuire livrească a vremii. Prezenţa ei, ca fapt de conştiinţă, este însă semnificativă : ea atestă persistenţa ideii Daciei într-o epocă de resurecţie a vieţii naţionale, a cărei valoare constă, în secolul al XVIII-lea, în sublinierea unităţii româneşti. Pe această imagine a trecutului se suprapunea de fapt realitatea românească unitară. Iată cum fapta lui Horea avea să contribuie la impulsionarea ideii daco-romane care va deveni ideea-forţă a mişcării de eliberare şi emancipare naţională a românilor. Dar mai este un aspect care trebuie luat în considerare. Lupta revoluţionară din 1784 a sudat masele ţărănimii române, a făcut să crească coeziunea lor şi capacitatea de împotrivire faţă de exploatare. În condiţiile de destrămare a feudalismului şi de afirmare a naţiunii, lupta a călit ţărănimea şi ca o forţă a naţiunii. Ea a arătat rolul elementului românesc în destinele istorice ale provinciei, a dezvăluit nu numai ce înseamnă ţărănimea pe plan social, dar şi faptul că ea reprezintă o bază potenţială puternică pentru mişcarea naţională. În adîncurile marii răscoale, ca şi la suprafaţa multor episoade ale acesteia, distingem, astfel, împletirea momentului social cu cel naţional.

Marea răscoală populară condusă de Horea a dezvăluit într-o formă impresionantă energia revoluţionară a ţărănimii române, dîrzenia ei, setea de libertate. Horea şi-a asumat într-o vreme de cumpănă a istoriei sarcina de a rosti vrerile mulţimilor de ţărani români, năzuinţele sacre ale maselor. Horea s-a contopit cu evenimentele dîndu-le semnul distinctiv al numelui său, a trecut din realitate în mici legende, ca prototip al ţărănimii, ca simbol al dorinţei poporului român de a trăi liber şi stăpîn pe pămîntul său, în patria sa.

Portretul lui Horea făcut de academicianul David Prodan este o adevărată pagină antologică în istoriografia română. „Întrutotul ţăran — scrie istoricul clujean — el (Horea) n-a depăşit cu nimic marginile ţărănescului, nici ca stare, nici ca îmbrăcăminte, nici ca pregătire, nici ca mentalitate... Ceea ce-i distinge în mijlocul semenilor săi e o dotaţie firească, o psihologie personală, un mai adînc sentiment al dreptăţii şi nedreptăţii, o mai atentă pasiune, un mai acut curaj al acţiunii, curaj debordînd marginile raţiunii ; îl disting spiritul de dăruire, de sacrificiu în serviciul tuturor... Şi mai are în plus acel indefinibil care modelează pe eroul popular, deţine acea doză de taină, care-l face apt pentru a cumula virtuţi refuzate omului obişnuit, taină care vrăjeşte încrederea mulţimii, îi stîrneşte imaginaţia, pune în mişcare legenda, duce la nemurire eroul".

În scrisul academicianului David Prodan se îmbină armonios informaţia documentară bogată ce întăreşte credibilitatea demersului ştiinţific, cu gîndirea profundă, iar ansamblul construcţiei sale ştiinţifice este îmbrăcat într-un frumos vesmînt literar. Sînt calităţi ce definesc un clasic în viaţă al istoriografiei româneşti, un mare nume de savant român de valoare universală. Alegerea sa nu demult ca membru de onoare al Asociaţiei istoricilor americani şi publicarea recentă a unor excepte din opera sa în „Review" vol. IX, nr. 4/1986, organ al Centrului Fernand Braudel, sînt edificatoare pentru stima de care se bucură pe plan mondial savantul român.

La frumosul popas aniversar, preţuitori şi admiratori ai operei sale urăm academicianului David Prodan ani mulţi şi fecunzi în îmbogăţirea patrimoniului sacru al istoriografiei româneşti, glăsuitor de conştiinţă şi demnitate naţională.

ŞTEFAN ŞTEFĂNESCU ■
Membru corespondent al Academiei R.S.R.

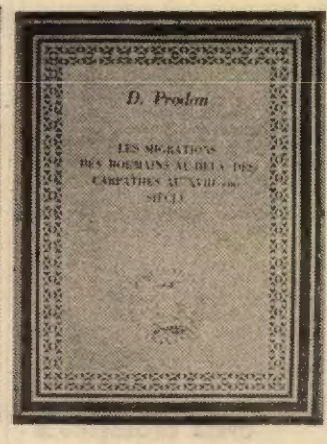

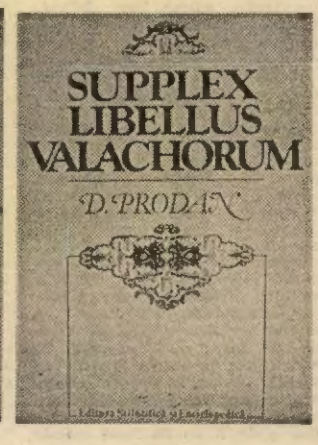

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Artistul — conștiință a epocii sale

„O garoafă la butoniera orașelor"

Convorbire cu profesorul Vasile Celmare

— Intîi și-ntîi, stimate Vasile Celmare, numele dumneavoastră are ceva de frescă bizantină. E un pseudonim ?

— Nu. E de la străbunicul meu. Mai departe nu știu de unde vine.

— Pe străbunicul dumneavoastră l-ați mai prins ?

— L-am prins. Și încă foarte mult timp. A trăit 116 ani. Îl chema Constantin. Suna, într-adevăr, foarte frumos, Constantin Celmare. Culmea e că pe bunicul, care și el avea un nume frumos, Alexandru, l-am prins mai puțin. Dacă stau bine și mă gîndesc, viața mea a fost puternic influențată de străbunicul, cu care mi-am petrecut toată copilăria, la Breaza, unde m-am născut și de unde se trage toată familia noastră. Era un om de o frumusețe morală extraordinară, un fel de înțelept. Cînd mă întreba cineva de-al cui sînt, răspundeam cu o mîndrie, poate exagerată, firește, că sînt de-al lui Constantin Celmare.

— Numele acesta, despre care țin să vă spun că îmi place foarte mult cum sună, v-a stimulat ?

— L-am purtat cu greu. M-a stimulat, dar m-a și împiedicat. Toată chestiunea asta, în fond lipsită de importanță, a început cam prin anii de liceu. Dar, să nu uit, pe tata îl chema Nicolae. Uneori, profesorii făceau cîte un fel de glume, cum că e foarte bine că nu mă cheamă Ștefan. Vă dați seama cu cîtă așa-zisă maliție țineau să precizeze acest amănunt, care trebuia să smulgă clasei un hohot de rîs. Culmea e că mă luau în răspăr chiar și atunci cînd, scos la tablă, la lecție, dădeam răspunsuri bune.

— Să înțeleg că purtați anilor de liceu o amintire oarecum tristă ?

— Nu, nici vorbă de așa ceva. Erau accidente peste care am reușit să trec, mai tîrziu, cu zîmbetul pe buze. Pentru mine liceul, anii de liceu, au fost foarte frumoși. Am avut niște profesori cu totul și cu totul excepționali. La limba română, de exemplu, l-am avut pe Pompiliu Constantinescu. Asta a fost, pentru mine și pentru colegii mei, o adevărată șansă. Era foarte sever, dar, în același timp, nemaipomenit de simpatic. De dragul lui eu scriu și-acum după vechile norme ortografice, cu apostrof și cu î din a. Și-acum mi-aduc aminte cîtă pasiune punea în a ne lămuri diferența dintre metaforă și metonimie.

— Ce diferență e ?

— În metonimie se face, nu-i așa, o substituire. L-a lovit, de exemplu, cu fierul, și nu cu sabia. Fierul înlocuia cuvîntul sabie. În metaforă se întîmplă ceea ce se întîmplă cu o acoladă. Înlocuim alți termeni, tot poetici, cum ar fi, ca să ne menținem la același exemplu, l-a trăznit cu sabia, sau s-a repezit asupra lui trăznindu-l cu sabia. Dar, mă întreb, este oare atît de important să lămurim aceste lucruri ?!

— Eu zic că da. Sînt încă poeți, care nu cunosc această diferență, așa cum sînt pictori care nu știu diferența dintre ton și nuanță. A cui e vina ?

— În nici un caz a profesorilor. Nici a poeților, nici a pictorilor. Problema e foarte complicată. Învățămîntul de azi are o tentă științifică foarte pronunțată. Firească ,dacă o raportăm la dezvoltarea științei, la dezvoltarea însăși a societății. Dar asta nu înseamnă că nu trebuie să mai găsim timp și pentru a-i conferi unui elev o gramatică elementară de ordin cultural-umanist. Cum vă spuneam, însă, eu am avut noroc cu profesorul meu, Pompiliu Constantinescu. Un alt profesor cu care mă mîndresc, a fost pictorul Ion Popescu-Negreni. Poate că datorită lui am urmat, mai tîrziu, artele plastice, deși manifestasem oarecari aptitudini în acest domeniu, încă de pe cînd eram copil, la Breaza, deci înainte de-a veni în București, la liceu, la Liceul „Aurel Vlaicu". La liceu, însă, prin Ion Popescu-Negreni, am aflat marea diferență între ton și nuanță în arta plastică. Un viitor plastician află aceste elementare noțiuni abia după ce intră în institut.

— Dacă tot v-am obligat să ne vorbiți despre diferența dintre metonimie și metaforă, vorbiți-ne și despre cea dintre ton și nuanță.

— Tonul se referă la închis-deschis, la alb-negru, la toate griurile ce se nasc din cele două culori, cum li se spune de către neavizați, deși ele nu sînt, în esență, culori. Nuanța se referă la culoare. O nuanță de verde, de roșu, de albastru...

— Considerăm, în ceea ce ne privește, că am făcut pe deplin cunoștință cu pictorul și artistul, inclusiv profesorul Vasile Celmare. Cititorul acestui interviu și-a făcut, credem, o imagine de ansamblu asupra personalității dumneavoastră. Îl vom mai anunța că sînteți șeful Secției de artă monumentală a Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București. Că dumneavoastră ați propus și ați reușit să schimbați numele secției de „Pictură monumentală", în „Artă monumentală". De ce ați simțit nevoia acestei substituiri ?

— Nu am nici o prejudecată față de pictură. Eu însumi mă consider pictor, în primul rînd. Dar pictura este doar un capitol în suita mare de creații ce au dat naștere unor secole de artă în Europa și în întreaga lume. Ea nu reprezintă, prin sine, îndeajuns, creația spiritului omenesc. Tot creație artistică a spiritului omenesc este și miniatura, dar și arhitectura de interior, sau, cum i se spune mai modern, reprezentările artistice în ambianță. Arhitecții și inginerii care fac un oraș sau un cartier trebuie să aibă o educație estetică foarte bine pusă la punct, întrucît lucrează cu elemente de limbaj plastic care au un efect decisiv asupra omului simplu. Nu întîmplător despre arhitectură s-a spus că este arta cu cel mai mare impact educațional, inclusiv estetic, asupra omului, dar cînd s-a formulat această apreciere s-a avut în vedere plusul de artă plastică pe care arhitectura îl încorpora. Acest ceva nu era, însă, numai pictură, sau numai sculptură. Era ceva mult mai larg, o expresie artistică a tot ceea ce conferă unicat unui ambient. De la mînerul de clanță al unei uși, pînă la modul în care sînt ornamentate cerceveleie, plafonul, pereții interiori și exteriori ai clădirilor. Cînd spunem despre o casă, un cartier, un parc sau un oraș că sînt frumoase, avem în vedere, mai mult sau mai puțin clar, și faptul că le numim astfel pentru că au în ele și multă artă monumentală.

— O întrebare, poate, prea directă : ce este aria monumentală ?

— Arta monumentală ar trebui să fie mai mult decît ceea ce se cere și decît ceea ce se vrea. Ea trebuie să fie o prezență continuă în viața noastră de zi cu zi, o adevărată baie de imagini. Baia de imagini poate fi, cum spuneam, o casă, o stradă, un parc, o piață publică, o uzină, o zonă a unui oraș. A nu înțelege, însă, doar aspectul ergonomic al problemei, întrucît ergonomia este o știință de interferență aflată la început de drum, pe cît vreme arta monumentală are în spatele ei cîteva secole, dacă nu chiar cîteva milenii. Din păcate, însă, pretutindeni în lume, o lucrare de artă monumentală se comandă foarte greu. Pînă și Renașterea are doar cîteva mari lucrări de acest gen, lucrări ce au etalat în fața întregii lumi, de-atunci și de-acum și din timpurile viitoare, nivelul atins de artele plastice în general. Tot atît de adevărat este, însă, și faptul că o lucrare de artă monumentală se face greu. Sînt o mulțime de operații tehnologice care duc în final la ideea de artă și nu de simplu obiect. O lucrare de artă monumentală conține suma tuturor aspirațiilor omenești dintr-o anume perioadă de timp.

— Sînteți autorul cîtorva împunătoare lucrări de artă monumentală care dau personalitate unor edificii, unor întreprinderi. Le-ați lucrat, după cîte știm, împreună cu alți colegi de-ai dumneavoastră. În același timp, împreună cu studenții dumneavoastră, ați lucrat în numeroase locuri cărora le-ați conferit, cum s-a afirmat, la modul poetic, cîte o garoafă la butonieră, înfrumusețîndu-le. Cea mai recentă dintre ele decorează fațada Întreprinderii de contactoare din Buzău și se intitulează Învățămînt, cercetare, producție. Ea se adaugă altor fresce sau mozaicuri împunătoare cum ar fi panoul decorativ pentru sediul politico-administrativ din Ploiești, sau panoul modulat din ceramică glazurată de la stațiunea Amara, proiectele de ambianță și machetele pentru Teatrul Național din București, pentru Clubul Tineretului din Pitești, pentru stațiile metroului bucureștean, ansambluri de fîntîni, machete de sculptură monumentală pentru noile spații arhitectonice ale Capitalei etc. Cît de fascinantă este munca la o lucrare de artă monumentală ?

— Fascinantă este, fără doar și poate, dar, în același timp, este și foarte grea. Iată, de exemplu, doar cîteva detalii din ceea ce am făcut la metrou, în stațiile Izvor și Timpuri Noi. În alte țări, metroul a devenit un spațiu strict comercial, sau de etalare a culturii naționale, sau a fost redus la valoarea lui funcțională, fără nici un aport al artei. Noi n-am mers pe nici una din aceste direcții. Ne-am gîndit că trebuie să-i oferim ochiului o frumusețe care să anuleze sentimentul și ideea că omul s-ar afla sub pămînt. În acest scop am considerat că trebuie să folosim cît mai mult lumina și soarele prin intermediul unor forme plastice glazurate sau al culorilor aferente. Ne-a preocupat o combinație de forme infinite, forme pe care le-am obținut prin aplicate studii pe calculatoare și computere. Chiar academicianul Grigore Moisil a venit să vadă aceste forme infinite derivate din conlucrarea dintre artă și matematică. Firește, sprijinul academicianului Moisil ne-a onorat înainte de-a se pune problema metroului. Arta monumentală este, fără doar și poate, fascinantă prin contribuția sa la înfrumusețarea continuă a orașelor noastre.

— Vreți să spuneți că orașele noastre ar putea fi, de-acum încolo, mai frumoase, mai pline de lumină și soare, prin lucrările de artă monumentală pe care ar trebui să le încorporeze?

— Da. Colaborarea dintre arhitect, inginer constructor și artistul zilelor noastre ar trebui să fie extinsă ,iar cei ce hotărăsc în acest domeniu trebuie să fie oameni de strictă specialitate. Am spus că o lucrare de artă este suma tuturor aspirațiilor omenești dintr-o anume perioadă de timp. E bine să știm permanent acest lucru, pentru că în spatele lui se ascunde un imens adevăr, acela că fiecare epocă își are propriile ei lucrări de artă monumentală. Ele ne reprezintă. Ele vorbesc despre noi, despre știința și cultura noastră, despre felul nostru de-a vedea și a înțelege lumea înconjurătoare. Arta monumentală transmite, în ultimă instanță, o stare de spirit, un gînd, o trăire. Țara noastră trece în clipa de față prin mari transformări. Însăși imaginea ei este alta. Orașele vin la întîlnirea lor cu viitorul. La butoniera lor, cum bine ați spus, se va afla, ca o garoafă, arta monumentală.

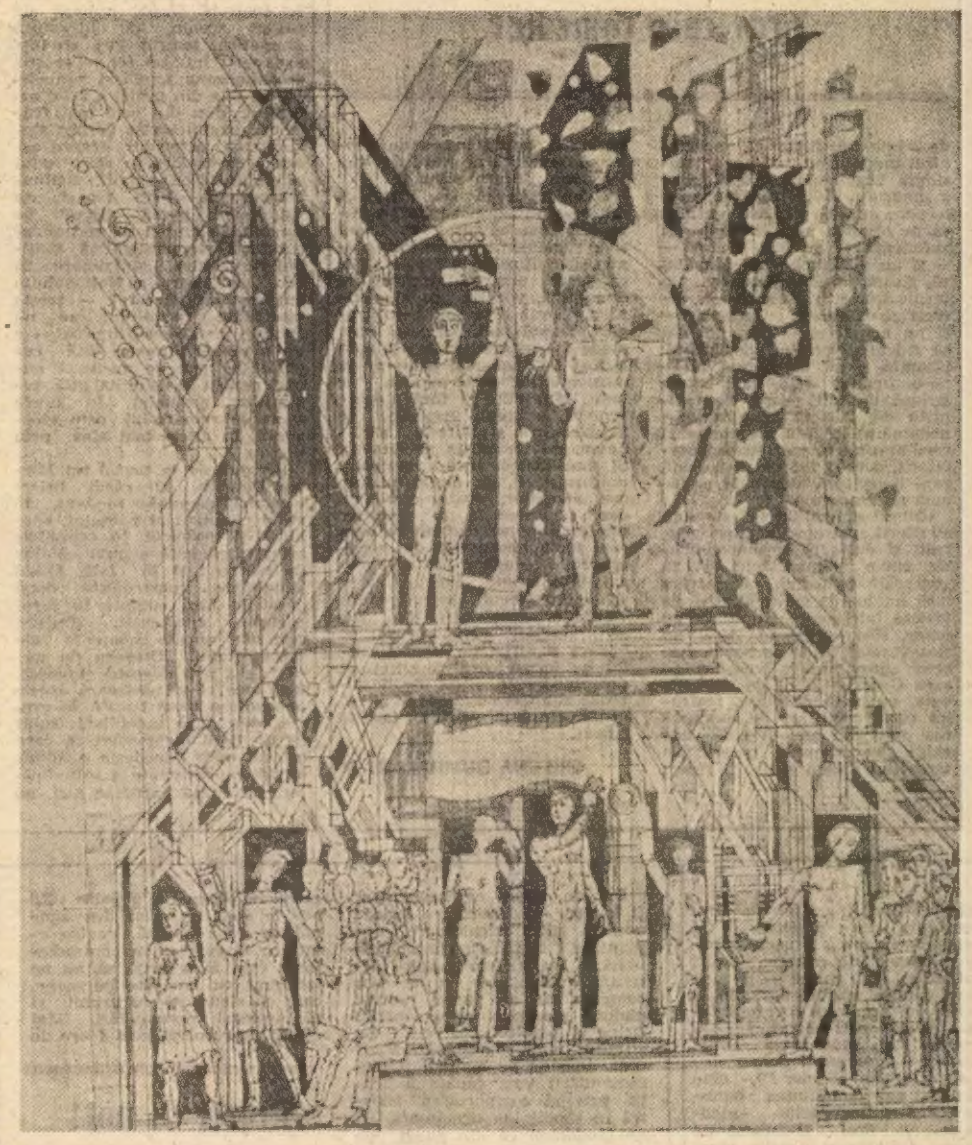

VICTOR NIȚĂ
Fotografie de PAUL AGARICI

Vitrina artelor

În dezbatere:

Starea U MO RU LUI

Desigur, chiar dacă numărul acesta apare cu două zile după 1 aprilie, am fi putut să publicăm în această pagină caricaturi, anecdote, schițe umoristice și chiar... aforisme. Am preferat însă, de această dată, să ne întrebăm — cu toată seriozitatea — în numele nostru, dar și al dumneavoastră, stimați cititori — de ce, uneori, ceea ce ar trebui să ne aducă zîmbetul pe buze, să ne destindă, nu reușește decît să ne crispeze, să ne provoace un sentiment de amărăciune. Fiindcă, nu-i așa, ce poate fi mai trist decît o glumă nesărată, decît o schiță ce se vrea umoristică dar se dovedește a fi fără nici un haz, decît un spectacol de comedie la care asiști ca la desfășurarea unei tragedii cituși de puțin optimiste?

De cînd e lumea lume și de cînd e teatrul teatru, spectatorii au iubit comedia. Au făcut „săli pline" Terențiu, Molière, Caragiale, se reprezintă „cu casa închisă" piesele lui Baranga, Mazilu, Tudor Popescu. Nu e nici o noutate în această afirmație, așa cum nu e noutate nici observația că astăzi jucăm și receptăm altfel, din perspectivă contemporană, cu ochiul, sensibilitatea și experiența **acestui** timp, ale **acestei** vîrste a omenirii, comediile clasice. Teatrul nu e muzeu, scena nu e albumul de familie în care imaginile rămîn mereu aceleași, în care luminile și umbrele sînt cele fixate, o dată pentru totdeauna, de fotograful

Grav ca o comedie?

de odinioară. Sigur că spectatorul modern nu mai poate considera bastonadele drept culme a umorului și un nas mare ori o pereche de picioare strîmbe ca pe o sursă inepuizabilă — și suficientă — de haz. Cehov — — și nu numai el — ne-a învățat că, rizînd, intuim adesea mai puternic drama, frigul sufletesc, derizoriul existenței: Caragiale — și nu numai el — ne-a învățat să ridem neiertător, pedepsind; Chaplin — și nu numai el — ne-a învățat risul cu inima strînsă de înduioșare, de neliniște sau tristețe. Sînt multele, nenumăratele fețe ale comediei care apropie și mai strîns spectatorii, care o fac de neînlocuit, care îi conferă identitate națională și temporală.

Ultimii ani, ultimele stagiuni au oferit spectatorilor din București și din țară spectacole bune, unele remarcabile, și în „parcela" comediei. Observăm însă un lucru: multe dintre ele vădesc inteligență, cultură, au umor, sînt spirituale, dar... nu sînt vesele. Nu e vorba aici de acea „gravitate în veselie" pe care George Călinescu o atribuia, pe bună dreptate, teatrului caragialean, ci de explorarea umorului mai ales din unghiul său dramatic, patetic ori sarcastic. Ridem scrîșnit, ridem încrîncenat, ridem sfidător sau îndurerat, ridem subtil, cu luciditate, ridem în fel și chip, dar nu prea mai ridem, iertată să ne fie vorba proastă, cu gura pînă la urechi. Ne amuzăm, dar nu ne înveselim. Facem haz, dar nu ne înseninăm...

E o observație pe care a inspirat-o nu un anume spectacol ci mai multe și nu montări lipsite de valoare. Ea se poate referi, în egală măsură, la **Mielul turbat** de Aurel Baranga pus în scenă de Silviu Purcărete la Teatrul Mic sau la **Slugă la doi stăpîni** de Goldoni în versiunea lui Tudor Mărăscu la Teatrul de Comedie și în transpunerea lui Laurian Oniga la Teatrul „Mihai Eminescu" din Botoșani, la **Calandria** de Bibbiena, montată la Arad de Victor Ioan Frunză ș.a.m.d.

N-am vrea să se înțeleagă din aceste rînduri că tînjim după comedia bătăliilor cu frișcă și a cuciolor răsărite instantaneu și multicolor în creștet, nici că negăm umorului încărcătura dramatică, vocația problematizării, fiorul liric sau aura tragică. Există însă pericolul unei mode a comediei triste, așa cum a fost (și încă mai este) moda musicalurilor care puneau pe note, fără milă și fără alegere (uneori, e drept, inspirat), pe Shakespeare și Mircea Ștefănescu, pe Sebastian și Ranetti. Și mai există, încă, pericolul uniformizării, or, nimic nu este mai dăunător, poate, comediei, decît aducerea la un numitor comun. Umorul răzbate cu aceeași forță nestăvilită din paginile lui Creangă și ale lui Jerome K. Jerome, ale lui Jarry și ale lui Gogol, ale lui Mark Twain și Alecsandri, dar „sună", desigur, altfel. Altfel ne bucură și altfel ne mustră, altfel ne încurajează și altfel ne descumpănește, altfel ne avertizează și altfel ne alină. Și altfel, de fiecare dată altfel, ne face să ridem.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Fotografie de SZEKELY ALEXANDRU ■

Singurătatea actorului

Formă arhaică, originară a teatrului, pantomima tinde să fie astăzi o sumă a mijloacelor teatrale. După milenii de cuvînt scenic, de literatură dramatică, teatrul fără cuvinte a devenit într-un fel — se știe — experiența totală și simbolică, în cele din urmă, a artei actorului. Una din cele mai frumoase pagini scrise despre singurătatea actorului, despre ascetica sa izolare în chiar actul comunicării cu ceilalți, **Saltimbancul**, de Jean Genet, se suprapune parcă discret pe fundalul simplu al recentului spectacol de pantomimă susținut de Mihai Mălaimare în sala Amfiteatru a Naționalului bucureștean. **Actorul** — acesta este titlul recitalului, pe un Prolog de Mircea Dinescu — e un monolog aproape fără cuvinte (la care se apelează numai pentru a delimita aria sugestiilor gestuale), în unele secvențe remarcabil prin elocvență, în altele mai ales prin poezie.

Pornind de la textul lui Mircea Dinescu, al cărui lirism este mai degrabă incitant, în stilul cunoscut al poetului, anexîndu-și publicul în complicitatea inteligentă a unui dialog de reacții față în față, Mihai Mălaimare construiește două parabole fără cuvinte în jurul cuplului artă-artist, dealtfel cele mai reușite momente ale spectacolului. „Dresura de purici" ,gag mai degrabă clovnesc, mai ales că-și păstrează aceste aparențe o bună bucată de vreme, este însă înnobilată subit de un final melancolic, în care actorul mim dovedește o admirabilă expresivitate a atitudinilor, făcînd să participe aici, nu mai mult decît o cer exigențele genului, mimica propriu-zisă. Ceea ce ridică indiscutabil cotele pantomimei lui Mihai Mălaimare este capacitatea sa de a amorsa pretexte culturale superioare, proiectînd astfel epica gestului pe un ecran al semnificațiilor larg simbolice. Dresura de purici, ca și amplul poem al gestului, care urmează, propun o meditație asupra artistului și a sacrificiului său într-o artă, asupra singurătății fără soluție a drumului fără alternativă. Poemul în proză care deschide ultima secvență a spectacolului **Actorul** se dezvoltă prin gest în sensuri multiple, pe care motivul muzical, excelent ales, le face să rezoneze sugestiv.

Artă discretă, izolată în tăcerea ei grăitoare, pantomima nu solicită de fapt nici un fel de „traducere". Spectacolul lui Mihai Mălaimare este deopotrivă un curaj și o penitență. Un curaj pentru că deschide o confruntare cu marele public într-un gen aproape fără tradiție pe scenele noastre contemporane; o penitență pentru că se autocondamnă la consistența efemeră a sugestiei. Inteligibil (pe alocuri chiar pînă la dezvăluirea directă a codului, ca dintr-o spaimă de obscuritate), încărcat de poezie, atent să păstreze coerența sensurilor și să nu piardă legătura cu publicul, recitalul este, dincolo de toate acestea, un imn tăcut al artei actorului. Adăugăm că, întreprindere mai mult decît dificilă, **Prologul** semnat de poetul Mircea Dinescu se dovedește un suport dramaturgic activ, sensibil și generos față de misiunea interpretului. Așa stînd lucrurile, socotim acest afiș, care se bucură deja de un mare succes de public, drept un început care îndreptățește exigențe așteptări.

TANIA RADU ■

1 Aprilie la Ceres

Cunoscuta colecție „Caleidoscop" a Editurii Ceres și-a schimbat formatul venind „în întîmpinarea dorinței exprimate de foarte mulți cititori și colaboratori". Minunat! Vom avea deci la îndemînă „soluții practice" și „răspunsuri" la cele mai diferite probleme pe care le întîmpinăm zilnic în preocuparile noastre pentru îmbunătățirea și înfrumusețarea vieții", după cum se precizează pe pagina de gardă a primei apariții a seriei noi.

„Practic! Instructiv! Educativ!" — sună indicativul colecției. Desigur, aflînd despre foloasele mierii de albine și ale altor produse apicole, despre cum putem să facem pe timplarii, cum se construiesc jucăriile, cum se cresc iepurii de casă ș.a.m.d. nu putem fi decît în cîștig. Așa se face că, în ani, colecția „Caleidoscop" și-a cucerit cititorii. Vine însă 1 aprilie și, probabil, editura s-a gîndit la o păcăleală. Ea se numește *Umor pe ogor* și... e cam din topor. Un *Sonet de campanie* ne alarmează chiar de pe prima pagină: „— *Sărîți, cooperatori, cu erbicide / Că năvălesc în lan... Invadatorii!*". Vreo optzeci de catrene — nici epigrame, nici glume — ne dau cîmp comice sfaturi agricole la nivel de grădiniță („*Răsadului — ca nou-născut, / Așa precum e cunoscut, / Drept scutec — spus puțin vulgar — / I se așterne... bălegar!*"), cînd cugetări sub demnitatea bunului Gigă („*După-atîta «vino-du-te», / Stai și-ascultă-mă puțin: / Chiar și nopțile pierdute / Se adună-n buletin!*"). Știți ce este *Chiulismul*? N-ați auzit? Nu se poate! „Conceptul" e definit la pagina 48 și pare să aibă unele legături cu zilele-muncă. Prostul gust („*În oala acoperită nu intră praf... că doar nu-i aspirator*") e în elementul lui, ca peștele în apă, cum ar filozofa autorii (e timpul să-i numim: D.C. Mazilu și Gh. Zarafu). Și chiar dacă vreo două fabule sar ștacheta (*Tînțarul, Prepteaua și aracul*) și cîte-un aforism mai scapără („Îl caină pe Abel"), producția celor doi autori e maculatură primejdioasă și, ce să facem, una peste alta... nu gustăm gluma.

T. MIHAI ■

Într-un viitor oarecare, n-ar fi exclus să purtăm însușirea noastră mici calculatoare, implantate bunăoară în spatele urechii. Ele ne vor măsura activitățile esențiale și le vor compara cu ale unui individ etalon, posesorul unei sănătăți fizice și psihice perfecte. La sfîrșitul unei săptămîni, să zicem, apăsînd pe butonul R (recomandări) vom căpăta indicații privind comportarea noastră în săptămîna următoare. Să ne imaginăm că din punct de vedere tehnic acel viitor a sosit. Iată-ne deci duminică, la miezul nopții, citind ecranul micuței mașinării. Ce ne-ar putea spune ea? Mișcare în aer liber +5 ore; Calorii —12814; Lectură +7,5 ore; Vizionare tele-video —9 ore; Discuții în contradictoriu —2 ore; Ris +4 ore. Știind că sofisticata mașinuță este programată să ne bruieze orice indeletniciri nerecomandabile și neputînd s-o scurtcircuităm decît cu ajutorul unei alte mașini, mai atentă și mai severă decît ea, ne vom grăbi să ne facem un plan de lucru. Totul pare simplu. Vom renunța la 9 ore de vizionări. Cinci din ele vom alerga pe străzi și prin parculețul din fața blocului. Am putea chiar să sădim niște puieți. Patru ore le vom consacra lecturii. Celelalte 3,5 ore le vom recupera din somnul de după-amiază. Pentru evitarea discuțiilor în contradictoriu vom avea grijă să nu ne întîlnim cu anumite persoane, care cu siguranță au primit și ele aceleași recomandări. Mai rămîn de rezolvat cele 4 ore de

Rîdeți cu noi!

ris. Să ridem din cîte ne aducem aminte, nu cadrează cu condiția noastră de cetățean al mileniului III. Unchiul nostru Goanță este plecat cu treburi pe altă planetă. Pe marii umoriști am făcut imprudența să-i citim încă din școală, chiar fără recomandarea calculatorului. Ar fi fost perfect pentru că rezolvam și orele de lectură. Orice problemă are o soluție. Iată, avem la îndemînă cîteva pliante cu caricaturi de la sfîrșitul mileniului II, rămase de la străbunicu, după cîte am aflat din relatările celor din familie, profesor de pedagogie.

Am trecut de miezul nopții și tot timpul în care vom rîde va fi contorizat în contul săptămînii pe care o avem de rezolvat. Începem să răsfoim. Un bărbat duce în lesă un cîine orb, cu ochelari fumurii. Un frizer tunde un bărbat. Bărbatul spune: M-ai ciupit. Frizerul răspunde: Nu. O să vă ciupesc la sfîrșit. Alta: Pe talerul unei balanțe stă un bărbat gras. În celălalt, un bărbat slab cu un rucsac în spinare. Balanța este perfect echilibrată. Pe pagina următoare văd doi excursioniști. Ei este înconjurat de fumul unei țigări de foi. Ea rostește: Ce aer minunat. Mișule. Și mai încolo, într-un pom o mașină, la volanul căreia se află un bărbat cu mustață, cu un nas gri (caricatura era alb-negru) care declară cuiva ieșit pentru moment din desen: Am vrut să trec printre cei doi copaci. Pesemne că pe atunci mașinile nu aveau radar de protecție.

Închid cartea și mă uit din nou pe coperta unde citesc titlul: **Rîdeți cu noi!** Încruntat, consult din nou calculatorul. Pe micul ecran apar litere albăstrui: Eroare. Citiți un mic manual de educație primară ilustrat. Nu se poate rîde fără un efort susținut de voință. Recomand: Renunțați.

OPREA GEORGESCU ■

S-au înmulțit precum ciupercile după ploaie. Le întîlnești pretutindeni: în ziare, în reviste, în almanahuri. Omniprezența lor te face să-ți închipui pe cei care le compun: o echipă numeroasă, tenace, de cugetători harnici și inspirați și mai ales răzbătători. Nimic nu-i poate înfrînge; îi refuză o revistă, se duc la alta, n-au loc într-o culegere de umor, n-are importanță, o să apară alta în care demersul lor va fi luat în considerație. Pascal, Schopenhauer, Iorga, Blaga ar fi pălit de invidie. Nu le-ar fi putut egala niciodată ușurința de a emite un panseu profund, spiritual, lesne memorabil. **Aforistita** este una din bolile acestui sfîrșit de secol. Pentru ea nu s-a găsit încă nici un leac eficace. Dacă altădată toți vroiau să joace Hamlet, acum toți vor să scrie și să publice aforisme. Cît mai sprințare, cît mai originale, și, în special, cît mai multe.

Nu mai primim aforisme!

Noi înșine am găzduit astfel de producții și nu o dată ele au fost la un nivel deosebit. Dar redacția e asaltată, ca dealtfel și alte redacții, de prea mulți fabricanți de cugetări boante, care vor să te convingă imediat că ei sînt geniali, că „universul fără margini stă în degetul lor mic". Fiindcă, spre deosebire de cei mai mulți dintre cei care bat la porțile poeziei, autorii de aforisme nu au nici o îndoială. Ei sînt, în propriii lor ochi desăvîrșiți în tot ceea ce întreprind și catadicsesc, din bunăvoință, să ne lase să ne bucurăm de flăcările spiritului cu care i-a înzestrat natura. Cînd-ți se deschide ușa și vezi înaintînd spre masa ta de lucru un ins iluminat și triumfător, păzește-te! Cu siguranță că e un autor de aforisme.

GEORGE ARION ■

Vitrina cărţilor

Colaborarea prin cultură

Poveste rară

Încă din 1952, în fondul bibliotecii judeţene Bihor (atunci regională) se afla o carte extrem de rară, pusă în evidenţă abia în ultimii ani, prin cercetarea cărţii de patrimoniu, în cadrul mobilizator creat prin Legea 63/1974, care cere depistarea, descrierea şi prezentarea tuturor valorilor bibliofile, susceptibile a face parte din patrimoniul cultural naţional. Aceasta este **COSMOGRAFIA CEHĂ**, tipărită la Praga în 1554, carte masivă de aproape 900 de file, care concentrează cunoştinţele de istorie, geografie şi etnografie, cîte se ştiau, mai exact traduce în cehă cea mai celebră operă a lui Sebastian Münster, **Cosmographia Universalis**, tipărită prima dată la Bâle, 1541, în ediţie germană, ulterior adesea republicată. Dintre ediţiile latine (prima la 1543) cea mai frumoasă apare la 1553. Ediţia în limba italiană apare la 1548, iar cele în engleză şi franceză în 1552.

Varianta cehă, cum se spune în prefaţă, este tradusă după ediţia latină, iar atributul de „cehă", adăugat unei cosmografii universale, este de fapt un calificativ ce constientizează mîndria traducătorului, tipografului, editorilor, care au lucrat patru ani pentru a da în limba lor o operă de o asemenea notorietate, adresată de Münster nu numai savanţilor, ci oricărui ştiutor de carte, pentru ridicarea culturală a oamenilor de mijloc.

Cosmografia, scrisă în opt cărţi, cu hărţi şi ilustraţii, este importantă pentru români deoarece, prin zecile ei de ediţii în mai multe limbi de circulaţie, a răspîndit informaţii bune despre înaintaşii noştri, cuprinse în cartea a patra, dincolo de detalii, afirmîndu-le continuitatea în spaţiul de etnogeneză şi viaţă, de la geţi, daci, romani şi pînă la valahi, adică la românii. Iată pasaje caracteristice : „Acea parte a Traciei care se numea odinioară Getica, unde Darius fiul lui Histaspe era gata să piară, este numită astăzi Valahia, după Flacii d neam roman... graiul roman se mai păstrează pînă şi acum la acest neam". Se recunoaşte aci filiaţia unor informaţii luate de la Herodot, Ovidiu, Enea Silvio Piccolomini, Schendel Hartmanus. Sau : „Românii se îndeletnicesc înainte de toate cu munca ogorului şi creşterea vitelor, ceea ce atestă originea poporului". Dăm şi descrierea spre comparaţie a Transilvaniei, preluată de la autori antici, care va găsi deplina consacrare artistică, mai tîrziu, la Nicolae Bălcescu : „Regiunea aceasta este înconjurată de pretutindeni de munţi înalţi, întocmai ca o cetate întărită cu metereze şi aşa se face că este aproape inexpugnabilă prin luptă".

Alte informaţii despre strămoşii noştri se întind pe cîteva pagini. Cuprind, între altele, o relatare despre fuga disperată a lui Matei Corvin din faţa românilor, după lupta de la Baia, sau legende floroase despre Vlad Ţepeş, căutate şi gustate cîteva sute de ani de cititorii Europei. Toate acestea au fost scoase la iveală de către Maria Holban, în primul volum din **Călători străini despre Ţările Române**, Editura Ştiinţifică, 1968. Aşadar, o lucrare din zorii tiparului străin despre români, moment de referinţă în bibliografia „daco-romanica". Se impunea păstrarea, conservarea adecvată a exemplarului de la Oradea, poate unic în ţară, deoarece altul nu s-a semnalat.

Acesta însă, marcat de trecerea secolelor, nu mai era întreg. Completarea lui a devenit posibilă printr-un concurs favorabil de împrejurări, datorită iniţiativei dr. Paul Magheru, lector de limba şi literatura română la Universitatea din Bratislava şi cu ajutorul generos al şefului secţiei de carte străină de la biblioteca de stat **Klementinum** din Praga, Adolf Knoll, absolvent al Universităţii din Bucureşti.

Prin efortul acestor oameni de bine, al personalului tehnic implicat, am avut bucuria să primim la Oradea fotocopiile — de cea mai bună calitate şi în mărime originală — după cele două prefeţe, o serie de file interioare şi hărţi, care lipseau din exemplarul nostru, devenit acum iarăşi complet. Acest fapt ne-a permis să trecem la studiul bibliologic amănunţit al cărţii, împreună cu prof. Ion Gaşi, specialist în limba cehă veche.

Tuturor instituţiilor şi persoanelor care şi-au dat mîna în această întîmplare rară cu rost exemplar, pentru o carte atît de rară, li se cuvin mulţumiri şi sentimente de recunoştinţă.

CONSTANTIN MĂLINAŞ ■

A treia ediţie

O veste bună pentru iubitorii cărţilor lui Marin Preda : apariţia, la editura „Cartea Românească", a celei de-a treia ediţii a romanului **Delirul**. Meditaţie gravă asupra istoriei, asupra destinului omului într-o epocă plină de contradicţii, cartea — publicată întîia oară în 1975 — constituie şi astăzi o lectură pasionantă, atît pentru cei care o parcurg acum prima oară, cît şi pentru cei care o recitesc. Impresionantă rămîne în continuare tentativa autorului de a descoperi resorturile intime ale unei istorii ieşite din făgaşurile ei normale, precum şi proiectarea, pe fundal european, a unor evenimente de la noi, în perioada ultimei conflagraţii mondiale.

Despre acest roman, criticul literar Eugen Simion afirma : „Cu **Delirul**, Marin Preda continuă, dar pe o linie colaterală, istoria **Moromeţilor**, eludînd cronologia reală în favoarea unei cronologii stricte de creaţie. El procedează în felul unui pictor mural care, fixînd scenele esenţiale, observă că a mai rămas un spaţiu gol şi-l acoperă trăgînd din tema centrală un fir ce duce în cele din urmă la o creaţie nouă, autonomă, şi, în acelaşi timp, solidară prin simbolurile fundamentale, cu celelalte secvenţe ale compoziţiei".

Desene pe asfalt

Lectura de seară

O întîlnire obişnuită : unul poet cunoscut şi cu evidenţă mai bătrîn într-ale himerelor, un (încă) necunoscut stihuitor îi înmînează cu netrucată timiditate întîiul său opuscul. Mulţumirile de rigoare, promisiunea unei lecturi atente, etc...

Şi ajuns acasă, mai bătrînul aprinde lampa de seară sub care îşi adună ei fărîme ale trezoreriei, cărţile deci, urmînd a fi recitite ori citite. Frig de martie, îndulcit de aurul cu polen vechi al lămpii, un ceas de singurătate şi — se mai întîmplă — tristeţe, descumpănire. Cartea proaspăt primită se cheamă „Imagini îmblînzite" şi e semnată Grigore Coman. Pe coperta, frumoasă, cîteva năluci de cai ce pot fi lesne şi dragoni îşi devălmăşesc, hieratic, coamele, peste un capitel de templu elin.

Ia să vedem noi ce vrea să îmblînzească poetul şi mai ales de ce şi mai ales cum ? Am înţeles repede că pentru Grigore Coman a scrie poezie se cheamă a pune semna de echilibru între fragilitatea noastră omenească şi titanismul elementelor ce ne înconjoară, a „traduce" cumva graiul zeiesc al muriturilor, a denunţa mistere, a surpa ireductibilul... A „simplifica" prin muzică (vers) orgiace sunete originare.

Ambiţios, nu ?

Coman cere pentru Shakespeare o înţelegere firească. Locutul şi producătorul de fulgere Shakespeare e invocat astfel : „Lăsaţi-l fără virstă pe Shakespeare / El e profetul / pe buzele acuzatorilor / se-nalţă / Lăsaţi-l fără virstă pe Shakespeare / lăsaţi-l fără virstă pe Hamlet / să-l joace pe clovnul mort / lăsaţi-l pur şi simplu... / fără virstă".

Poetul nostru descinde din spaţiile culturii ce-i procură (deocamdată nu, dar mai tîrziu, sigur, în chip primejdios) subiectele. El i se adresează unei „domnişoare din Helycon", evocă nevăzuta faţă a lui Endymion, conversează lejer cu Mnemosyne (altfel numită şi „doamna mea Archeopteryx") dar dincolo de livresc, el izbuteşte să-şi însuşeze ideile originale, se îmblînzeşte în preajma Edictelor primordiale şi îşi relevă cu simplitate şi netăgăduită graţie o identitate ce poate impune respect şi ascultare. Iubitorul de nume ce conţin neapărat un exotic y(grec) sfîrşeşte prin a se exprima pe sine. „Omul din ploaie" ar putea fi astfel un autoportret : „În ploaie / nu se cunoaşte un om / cînd plînge / precum cadavrul unui substantiv arhaic / într-un deşert lingvistic / el (omul din ploaie) / — apă / şi duh / clopot / şi sunet".

Am bucuria să constat că substantivele „arhaice" sînt mişcate de verbe moderne, cu alte cuvinte, sensibilitatea autorului e consonantă cu febra timpului trăit. Doar în aparenţă calofilul Coman îşi pune întrebări şi îşi „îmblînzeşte", rezolvîndu-le (descifrîndu-le) clipele în care, erou „antic", se socoteşte înfrînt.

Coman are gustul ales al exprimării decise, tranşante, poeziile sale sînt concise (vibraţie sublimată), „sărace" în podoabe eufonice, jocul nu-l ispiteşte. Practică poezia-enunţ, ideea „programată" fără încercarea de a-l deruta pe cititor ; dimpotrivă, solicită participarea acestuia, parcă obligîndu-l să scrie (citească) singur „desfăşurarea" problemei. Sigur, modalitatea comportă riscuri dar pentru un autor aflat la un început (editorial) e bine prevestitoare. Autorii mai noi îşi „povestesc" excesiv productele şi morala fabulei întrece, cantitativ, fabula propriu-zisă.

Sînt mişcat de acurateţea imagistică a lui Coman ce trece greu de comparaţie (luată ca figură de stil) şi doar sugerează drumul, ceva mai complicat, spre metaforă. Mă emoţionează „răceala" versurilor sale, dramatismul confesiei, opţiunea pentru claritate într-o vreme în care se cultivă cu ostentaţie „absconsul", imagistica pletorică derutantă, ponciful.

Notez versuri — ori frînturi de vers — fericite : „arhivele vegetaţiei" „obosite clepsidre", „istmuri de egrete", „oamenii buni sînt hotarul valurilor", „buzele unse cu tăcere", „cifre canibale", „covorul de ceruză al iubitei"...

Şi iată cum lampa luminînd paginile cărţii de poezie îşi sporeşte căldura : sînt mai bogat cu un poet.

Numele lui e Grigore Coman.

GHEORGHE TOMOZEI ■

M-am întrebat adesea dacă un poet care face din opera sa un imens act de mărturisire directă a stărilor sale de conştiinţă, provocate de cele mai diverse situaţii şi împrejurări, poate comunica mai mult cititorilor săi reali sau virtuali decît ar izbuti să transmită unor prieteni un om obişnuit. Răspunsul meu este afirmativ. Consider însă că deosebirile acestea masive de informaţii cu o funcţie emotivă nu rezultă doar din sensibilitatea deosebită cu care este înzestrat un artist, capabil să vadă şi să simtă mai mult şi mai profund, ci mai ales din relevanţa discursului său liberar. Din confruntarea sa cu exteriorul, convertit în amintire, însul obişnuit se eliberează printr-un suspin, un oftat sau un strigăt, ararenri transformate într-un mic scenariu povestit. Poetul face din esenţa relaţiilor sale cu lumea un text nou, mediat de straturile cele mai adînci ale conştiinţei, un text capabil să capete o relevanţă particulară şi pentru alţii.

S-ar putea însă obiecta că faţă de această imagine a poetului — receptacol de impresii amplificate prin propria trăire şi printr-un discurs într-un anume fel organizat, poate fi opus un alt tip de creator care-şi maschează eul, dînd astfel elocvenţă unui text nepersonalizat. Fără îndoială că şi acest tip de scriitor există, dar mecanismele discursului său sînt altele. El nu ne interesează însă în acest moment, cînd sîntem confruntaţi cu lectura unui poet sentimental pentru care şi starea de revoltă este blîndă, amară sau duioasă[1]. Virgil Gheorghiu (n. 1905 — m. 1977) are structura unui visător romantic întîrziat. Trecerea, să pe la unele reviste de avangardă (Bilete de papagal, Unu), vizitarea relativ tîrzie a cenaclului Zburătorul, cultivarea îndelungată şi silnică a unei boemii de artist sărac cu o mască insolentă (vopsirea părului în roşu) reprezintă doar canale de abordare a lumii culturale care nu i-au modificat comportamentul de om timid, profund îndrăgostit de poezie şi muzică. Debutul său timpuriu (Cîntările răsăritului, 1925) este lipsit de elocvenţă. Cu Febre (1932), Marea vînătoare (1935), Ţărmul celălalt (1938), Cîntece de faun (1940), Pădurea adormită (1941) intră în atenţia criticii din acea vreme. (P. Constantinescu, Vladimir Streinu, Şerban Cioculescu etc.) După aceea s-a produs o lungă absenţă din viaţa literară, întreruptă de culegerea de Poeme (1966), urmată de alte volume de versuri dintre care amintim Curent continuu (1968), Ţinută de seară (1970), Trezirea faunului (1973) şi Cîntece finale de faun (1977), Cartea rondelurilor reprezintă o apariţie postumă, integrată în masiva ediţie de Poezii din 1986. Destinul literar al lui Virgil Gheorghiu se suprapune astfel peste o epocă îndelungată în care s-au succedat mai multe generaţii de mari poeţi ale căror opere au dus la o profundă diversificare a creaţiei lirice româneşti. Raportat la scriitorii de primă mărime din perioada interbelică (Arghezi, Blaga, Bacovia, Barbu), Virgil Gheorghiu face figură de poet minor. Comparat la o altă scară a creaţiei lirice româneşti de odinioară (M. Codreanu, D. Botta, A. Maniu, I. Voronca etc.), autorul Sonetelor (1975) se configurează ca o „pată de culoare" plină de pitoresc, proiectată pe itinerarul multiplelor relaţii dintre tradiţie şi modernitate.

O anumită vreme, opera literară a lui Virgil Gheorghiu se aseamănă cu o ciudată cutie de rezonanţă în care sînt conservate diverse „voci" din istoria poeziei româneşti (Coşbuc, Goga, Eminescu, Topîrceanu, Minulescu etc.). În Ţara mea şi Cîntec de ţară se aude Goga (Măi crişmare, măi bădiţă / Adă plină litra-ncoace), în Schiţă şi Peneluri simple răsună ritmuri din Topîrceanu (Toamna ieri venind din altă parte / Dezesperată-a dat din cap chiar de departe /.) În Scrisoare şi Rugăciune se conjugă reminiscenţe eminesciene cu ostentaţia verbală a lui Minulescu (Dă-mi bunătatea unui Serafim / Şi-un dor de înălţare spre sublim). Rareori se simte un timbru arghezian colorat cu elemente groteşti din Baudelaire (Spiona-voi sîcriul coborînd moliciuni noi / Viermi din gropi vecine cu frumuseţi adormite).

Virgil Gheorghiu nu a avut un model unic şi obsedant în poezie. De aceea, aluviunile literare se distilează şi pierd transparenţa originii, iar vocea poetului se personalizează. Devine astfel tot mai evident faptul că autorul Cărţii rondelurilor nu a fost tributar nici unei mode literare. Conştiinţa scriitorului este deschisă spre întreaga dinamică a existenţei (Năvod aruncăţi-viaţa şi inima...), dar receptacolul funcţionează selectiv (Îmbrăţişarea lumii, privirile şi gestul / Cu-asprumea unui Hades, supune-le trierii) (Ars poetica.)

Există în opera lui Virgil Gheorghiu o superbă plăcere a scrisului, înţeles ca o eliberare a conştiinţei de povara existenţei. Enunţurile sale literare au o transparenţă totală. Patetic fără stridenţe, discursul său literar nu este tulburat nici de sintaxa de tip emoţional, nici de patima revoluţiilor lexicale. Autorul are o vădită ştiinţă a poeziei de atmosferă, de culoare locală, indiferent dacă aceasta este grefată pe sat sau pe oraş. Evenimentele tragice sînt vizualizate, organizate ca nişte mici secvenţe cinetice. (La garduri curioşti, ieşiră ca să-l vadă... / Copii săraci şi palizi cu degetul la gură / Se iau la întîmplare şi ei după trăsură. / Îşi scoate pălăria un domn în colţ de stradă) (Înmormîntarea). Situate într-un context apt să întreţină emoţia, întîmplările din trecut sînt resuscitate de acea masivă prezenţă a eului auctorial, capabil să transforme poezia într-un permanent act de confesiune. Vitalitatea metaforică a lirismului lui Virgil Gheorghiu capătă cea mai mare elocvenţă în Cîntece de faun. Există aici o poezie a pămîntului şi a pădurii, rar întîlnită în lirica românească. Faunul are ceva din tragismul lui Polifem (Gongora), nu din poezia lui Mallarmé. (Mi-a spus un şipot faţa că mi-i hidă, / De blana mea fug bufniţele grele. / Pădurile cînd trec încep să rîdă, / Copiii toţi îmi zvîrl în ochi nuiele).

După începuturile pline de ezitări, cu mici excepţii, poezia lui Virgil Gheorghiu rămîne mereu egală cu ea însăşi. Înscrisă în aceeaşi tonalitate duioasă şi patetică, ironică şi tristă Cartea rondelurilor este şi ea fidelă acestor tipare literare, cultivate de scriitor în întreaga sa operă. Sporesc doar notele sumbre. Solitar, poetul îşi simte sufletul de iască, fiindcă izvoarele plăcerii „intră-n uitare, somn şi istovire" şi cum timpul este ireversibil „ce ne-a fost drag e fără-de revenire".

Poeţii sentimentali de genul lui Virgil Gheorghiu pot fi uitaţi cu uşurinţă o vreme nedeterminabilă. De aceea, aducerea operei sale în actualitate reprezintă un act cultural binevenit care anulează teama poetului că este doar un punct pierdut pe a poeziei hartă.

Cronica literară

de Romul Munteanu

Confesiune şi poezie

[1] Virgil Gheorghiu, **Poezii, 1925—1977**, Ediţie îngrijită, note, comentarii, indici, bibliografie de Elis Bugneag. Prefaţă de Valeriu Răpeanu.

Satul care vine

Străveche așezare pe malul Jijiei, Trușești, devine, văzind cu ochii, un șantier al întregirii. Imaginile de față reprezintă doar un mic eșantion din întregul șir de prefaceri care au schimbat întru totul înfățișarea comunei. Parcă nicicînd nu e mai frumoasă localitatea botoșeneană, întinsă pe colinele ce prind a înverzi, decît acum, primăvara. Acest anotimp — emblema însăși a comunei, a țării întregi — dezvăluie privirii trecătorului un Trușești care seamănă din ce în ce mai mult a orășel : noua fabrică de zahăr, noua policlinică, noile blocuri de locuințe, noua hală a S.M.A.-ului, noul complex comercial, noul monument, totul este nou. Totul vădește iubire de frumos și simț gospodăresc. Totul spune despre dorința de-a clădi armonios și durabil. Ceea ce se întîmplă acum la Trușești nu este altceva decît o nouă întemeiere a unui sat care a trecut și trece demn și îndrăznește prin timp.

Fotoreportaj de VICTOR RADULESCU ■

Încrederea în grîul cel nou

La timpul cînd ziua și noaptea se-ngînă, atunci cînd, prin dreptul ferestrelor luminate din Aninoasa oamenii trec și-și văd proiectate pe asfaltul șoselei netede umbre uriașești, se întîmplă cîteva clipe al căror tihc adînc se cere deslușit chiar cu prețul unor nopți întregi de vorovăi. Atunci, lesnind din schimb, minerii vin spre case avînd prinse, în spatele bicicletelor, niște plini mari și rotunde. Am văzut această scenă de nenumărate ori și am încercat să o descriu în scris. Dar niciodată nu cred că am reușit să o fac astfel încît vorbele să spună totul despre măreața simplitate a acelor clipe. Niște uriași cu mîinile uscate, ce să zică versuri unui poet, niște bărbați pentru care munca din adînc este nu doar nobilă datorie, ci chiar bucuria elementară a existenței de fiecare clipă, acești oameni merg către în zori de zi și către seară acasă, aducînd celor dragi supremul dar — această certitudine mare, această pîine încă aburindă, părînd o lună multiplicată de-a lungul drumului.

Ilie Șteț intră pe poarta casei, sprijină bicicleta de gard și, zărindu-și în prag soția și băiatul, le face un semn prietenesc din mînă, în vreme ce se îndreaptă spre ciumpul care spală îndelung pe mîini, apa e rece, teribil de rece, capabilă ca, atingîndu-te, să-ți spele deodată orice necaz sau gînd întunecat, se șterge cu prosopul adus de femeie și abia după aceea merge la bicicletă și despachetează pîinea, purtînd-o ca pe trofeu. Intră în cameră. Aici, pînă să se așeze la masă, mineru-i povestește, despre oamenii din brigada lui, despre toate cîte se vor mai fi petrecut în acea zi la mină. Povestea e simplă și conține evenimente obișnuite fiecărei cotidiene discuții pe această temă. Dar ea pare, și azi, la fel de interesantă ca ieri sau alaltăieri : s-a depășit planul cu atît, băiatul ăla, Ilie, știi tu, pușlul ăla nou venit în brigadă, a făcut azi cît un miner cu experiență, mai e de consolidat puțin la galeria nou deschisă, așa că în vreo două zile, putem ataca din plin... Între el și nevasta care ascultă atentă, punînd cînd și cînd o întrebare, stă pîinea aceea albă și rotundă, ca un semn de statornicie, de semeînță așezare a unor existențe care-și află în muncă și-n pîinea cea de fiecare zi firescul reazem. Dacă mai stai să depeni la amiază, Ilie Șteț îți va spune cum a venit el aici, în Valea Jiului, adus de o rubedenie — miner vechi, împătimit în această bărbătească meserie — și cum a pătimas în subteran pentru prima dată, cu oarecare sfiicîune, neîncrezător în faptul că are să fie în stare să facă tot ceea ce făceau ortacii lui, înțelînd fluierîng în colivia ce-l purta spre mărunțaiele pămîntului și lesnind tot așa, ba parcă mai veseli, rizînd copilărește la fiecare glumă, cu dinții lor albi și puternici contrastînd violent cu praful negru care le acoperea obrajii. Sfiala s-a dus repede și tot repede Ilie a ajuns ajutor de brigadă și unul dintre minerii despre care se vorbește respectuos, unul dintre cei ce sînt dați ca model copiilor de către părinți, atunci cînd îi aflătuiesc să devină, ca toți bărbații din neam, mineri — dacă o să-ți vezi de treabă, dacă o să fii serios, o să ajungi și tu ca Șteț.

Ilie nu are har de povestitor. Vorbește în propoziții scurte și este foarte precis în tot ce spune, foarte atent la fiecare cuvînt pe care-l rostește. Viața lui se înviorește în jurul a doi poli magnetici — mina și casa. Între ele, unindu-le și dînd sens existenței : pîinea aceea mare și albă. Ilie zice — foarte sincer vă spun că n-aș fi crezut, la începuturile meseriei, că unul ca mine, care tînăr cu mine poate fi primit și îmbrățișat cu atîta căldură de oameni. Credeam că minerii sînt mai ursuzi și-mi făceam tot felul de griji. Cum să mă-mprietenesc cu ei ? Cînd o să se spună și despre mine că sînt miner adevărat ? Nu erau false probleme, nu făceam deloc pe nebunul, eram pur și simplu îngrijorat. Și ? A binit încrederea mea. Bucuria de a munci. Dar de aici și pînă la a deveni șef de brigadă e tot un drum lung, nu ? Deloc. Totul a venit aproape pe negîndite. Nu-mi dădusem seama cînd m-am privit așa. Dar oamenii m-au vrut. Mi-au zis : ești tînăr, în putere, trebuie să-ți asumi și răspunderea asta. Dacă n-o faci acum, cînd ești plin de vlagă, iar mîna, ochiul și mintea îți merg brici, n-ai s-o poți face mai bine la bătrînețe. Încrederea asta m-a surprins. Și început, dar am sfîrșit prin a le da dreptate. Mai ales atunci cînd am văzut și alți șefi de brigadă sau de schimb la fel de tineri, dacă nu chiar mai tineri decît mine.

★

Ilie Șteț n-are de unde să știe că, atunci cînd el mînglie cu privirea pîinea așezată pe prosopul alb, băiatul ăla, Ilie Șteț, pușlul ăla nou venit în brigadă, a făcut azi cît un miner cu experiență, mai e de consolidat puțin la galeria nou deschisă, așa că în vreo două zile, putem ataca din plin... Între el și nevasta care ascultă atentă, punînd cînd și cînd o întrebare, stă pîinea aceea albă și rotundă, ca un semn de statornicie, de semeînță așezare a unor existențe care-și află în muncă și-n pîinea cea de fiecare zi firescul reazem. Dacă mai stai să depeni la amiază, Ilie Șteț îți va spune cum a venit el aici, în Valea Jiului, adus de o rubedenie — miner vechi, împătimit în această bărbătească meserie — și cum a pătimas în subteran pentru prima dată, cu oarecare sfiicîune, neîncrezător în faptul că are să fie în stare să facă tot ceea ce făceau ortacii lui, înțelînd fluierînd în colivia ce-l purta spre mărunțaiele pămîntului și lesnind tot așa, ba parcă mai veseli, rizînd copilărește la fiecare glumă, cu dinții lor albi și puternici contrastînd violent cu praful negru care le acoperea obrajii. Sfiala s-a dus repede și tot repede Ilie a ajuns ajutor de brigadă și unul dintre mulți, o dotare tehnică ireproșabilă, și, mai ca seamă, pămîntul ăsta bun care, lucrat așa cum se cuvine, poate da îndoit față de cît a dat pînă acum.

Atunci cînd a absolvit Agronomia, Mircea Defta nici nu se gîndea că, după foarte puțină vreme, va ajunge inginer șef la C.A.P. Malu. Sigur, își visa lucrul acesta, voia din tot sufletul să fie el cel ce decide modul în care trebuie procedat în cazul unei culturi sau al alteia, ar fi fost mîndru să dea semnalul începerii campaniei. Se va fi și visat stînd la sfat cu ceilalți ingineri, cu șefii de ferme, cu mecanizatorii și cu toți ceilalți oameni ai marii gospodării, căutînd să botărască împreună calea pe care trebuie mers, soluțiile ce se cuvin adoptate. Dar nepezicunes cu care s-a petrecut totul l-a șocat. Nu credea, apoi, că are suficientă experiență pentru a-și asuma răspunderea coordonării tuturor lucrărilor de specialitate. Și-a luat cursurile și le-a recitit. Nu, nu uitase prea multe, ba, dacă ceva îi fie cînd-știi de tot, mai învățase încă multe alte lucruri noi, învățase la fața locului, cum se zice, dar parcă tot nu era multumit, împăcat. Viața care nu-l în seamă toate schimbările stări de spirit și toate frămîntările sufletești, i-a înfirmat pesimistele pronosticuri de inceput. Totul a decurs în cel mai simplu mod cu putință. Astăzi, Mircea Defta este deja un specialist recunoscut, stimat și consultat prin împrejurimi. A rămas însă la fel de visător și la fel de iubitor de cuvinte mari și frumoase, pe care le vrea devenite faptele obișnuite ale fiecărei zile. Și, dacă umatea ta va deveni Erou al Noii Revoluții Agrare, practic obiectiv îți vei mai propune ? Te rog să nu zîmbești, spune el cu toată seriozitatea, dar tîntesc încă mai departe. Știi, în copilărie și în adolescență am fost îndrăgostit de fotbal. Unii spuneau chiar că aș avea talent. Cert este numai faptul că, ori de cîte ori am intrat pe teren, nu mi-am dorit altceva decît victoria. Firește, nu ? Indiferent de adversar, de forța și de faima lui. În actualele condiții nu vreau altceva decît să ajung, măcar la o singură cultură, dacă nu chiar la mai multe, să fiu primul în țară. Nu sînt deloc superstițios, dar, nu știu cum să ți spun, simt că viața tine cu mine. Eram, acum doi ani, în vîrf de campanie. Fiziam secerișul la orz. Se înnoptase dar nimeni nu se îndura să iasă de pe ultima tarla. Mecanizatorii aprinseseră farurile și, privind de departe, aveai impresia că cerul s-a răsturnat peste pămînt, lar stelele alcătuiau de colo colo. Abia după miezul nopții am înțeles. Am ieșit la capul locului și ne am uitat unii la alții apoape fără să ne vină să credem. Era cea mai scurtă perioadă de recoltare din toate cîte fuseseră la Malu. Băieții au scos, nu se știe de unde, niște sticle cu bere și am închinat în cinstea izbînzii. Perici ți de faptul că nu risipisem nimic din recoltă și eu, recolta, era cu adevărat bună. Cînd am ajuns acasă, nu mi-am mai aflînt nevasta. Mi-a spus mama că era dusă la spital și că născuse deja un băiețel. Această coincidență dintre cele două evenimente mi-a produs o bucurie atît de mare încît, nemaiștiind ce să fac, am... început să citesc „Luceafărul" !

★

De-o virstă cu băiețelul lui Ilie Șteț și cu acela al lui Mircea Defta este și fiul lui Nicu Ioniță. Îl poți vedea, cînd vremea e bună, plimbîndu-se, într-o mașină cu pedale, prin curtea spitalului din comuna botoșeneană Trușești. E vechi spitalul, va împlini în curînd un secol, dar cea ce s-a întîmplat aici în ultimii ani este ceva ce duce gîndul la performanță, la continua întrecere cu tine însuți, din care învingător ești tot tu, dar și cei din preajmă. Nimic nu e mai dătător de liniște pentru o familie decît liniștita nașterea pruncilor și sănătoasa lor trecere prin lume. Pentru astia e mureși și munceșt medicul Nicu Ioniță. Gălățean prin naștere, a venit la Trușești pe cînd era foarte tînăr și, la fel cu cei din generația sa, despre care am pomenit mai înainte, se visa, dar nu se aștepta ca totul să se întîmple imediat, director al spitalului din comună. Soția sa e tot medic, pediatru, și aveau post în Capitală. A renunțat la el și a venit la Trușești. Numărul de paturi al spitalului s-a dublat. Termenii de „mentalitate înfantilă" sau „nostalgie a mamei în urma nașterii" au fost uitați la Trușești. Aproape 60 000 de oameni, din cele 13 comune arondate spitalului, au aurit de medicul Ioniță sau îl pășrează un gînd bun, de recunoștință, de cîte ori privesc în jur la copiii frumoși și sănătoși. Dar medicul Ioniță, directorul spitalului, a mai avut un vis care, iată, e gata și el să prindă viață. A vrut o policlinică. Și, prin munca săteniior, această policlinică e aproape gata. A mai vrut să aibă aici, la Trușești, cabinete de specialitate. Și are. A vrut să aibă medici de primă mînă, specialiști. Și are. A mai vrut apoi cabinet de radiologie și medic radiolog. Are. A vrut și pediatri un medic, un director de spital ? Nimic altceva decît ca totul să meargă și de-acum înainte bine. Sigur, unii ar putea spune și că ar fi fost mai comod ca, proaspăt instalat ca director de spital, Nicu Ioniță să-și vadă de propriile-i treburi, să nu se omoare cu firea, să nu se lege la cap fără pricină, că trăiserăi cei de acolo și fără radiolog, și fără medici specialiști, și fără policlinică. Nici dacă as fi de-o virstă cu spitalul n-aș putea gîndi în felul ăsta — nice doctorul —, dar acum, sînt tînăr și vreau să fac și, mai ales, pot să fac. Tot ceea ce mi-am pus în gînd s-a făcut. Trăim un timp în care e nevoie de idei și de inițiativă. Nu trebuie să aștepți ca altii să se ulie în ogradă ta și să-ți spună ce al de făcut. E un timp al încrederii în specialiști, al încrederii în competență. Și, mai ales, un timp al competiției lolale, o competiție în care se avîntă cei tineri, mai ales. E firesc să ne interesăm unii de alții, noi, cei care am făcut parte din aceeași promoție. Și, fără a fi vorba de o rivalitate egoistă, ne simțim de parcă am participa la o întrecere. Dar fiecare împlinire a celuilalt ne bucură, pentru că ne dă sentimentul tonic că, iată, se poate. Dacă a putut el, am să pot și eu. Numai să vreau, să gîndesc, să găsesc cea mai bună dintre rezolvări.

★

La primele ore ale dimineții îl poți întîlni, dacă treci prin Tîrgu Mureș, fie la poarta unui garaj din care autobuzele pornesc, proaspăt spălate, în cursă, fie la poarta vreunei mari întreprinderi, urmărind plinătatea cu care vin și pleacă mașinile, urmărindu-l la lucru sau ducîndu-l acasă pe cei care au muncit o noapte întreagă. A învățat de mic, de la părinți mai întîi, că nu e bine să pleci la drum avînd ochii pe ceas. Ceasul e bun numai pentru a-ți da deștepțarea. Fapt pentru care nici nu poartă ceas. A trecut prin toate școlile care vestesc ceva mai înainte. Și prin școlile-școli, și prin șantiere, dar și prin școala sportului de performanță, fiind, cîndva (nu tare de mult) divizionar A într-o echipă de rugby. Gheorghe Călianu, directorul de azi al întreprinderii județene de transport local Mureș, este ceea ce se cheamă un om dinamic, cu inițiativă și mult suflet în spatele unor aparențe mai degrabă ursuze. Dar, în tot ceea ce întreprinde, în tot ce gîndește și pune în aplicare, se simte o imensă grijă față de cei din preajmă, față de condițiile cît mai civilizate de viață și muncă pe care trebuie să li le asigure. În calitatea lui de conducător de unitate. Niciodată nu și-a pus problema — nici el și nici altcineva din preajmă — că e prea tînăr pentru o muncă de conducere. Că ar avea, pînă-mi-le, nevoie de mai multă experiență, că trebuie încă lăsați anii să curgă și cîndva, pe la vîrsta părului alb, ar putea și el să simtă prezența de-a lui decizii și de-a semna în josul unei ștampile. Nu. Vorba lui — de unde și pînă unde ideea că a fi tînăr este o infirmitate ? Dimpotrivă, este marcha bogăție cu care pornim să cucerim lumea. Și el încearcă s-o cucerească procedînd simplu, bărbătește. Așa a ajuns să aibă nu mai puțin de șase mașini de clasă. Așa — nefăcînd nici un rabat calității muncii fiecăruia. Totul cu o știință a dozării efectelor în timp. Totul cu fața spre oameni, împunînd cu ei și pentru ei. Vrea ca la cantina lui să se mănînce bine și pe săturate. Și așa se mănîncă. Vrea ca oamenii lui să aibă posibilitatea de-a se recrea după orele de program. Și a făcut. Împreună cu el, un laz, l-a populat cu pește și organizează, periodic, concursuri de pescuit. A mai vrut ca băieții cei mai tineri sau copiii celor ce lucrează în întreprinderea lui să învețe și să joace rugby. Și are o bună echipă de juniori, de care se interesează permanent și pe care o sfătuiește, înainte de fiecare meci, că rostul sportului este acela de a te căli, nu de a căuta să cîștigi cu orice preț, uitînd de sportivitate și de cinste. În tot acest timp unitatea merge ca un ceasornic, dar ca unul nevăzut, pentru că munca dedicată omului nu cunoaște ore de culcare.

★

Viața nu este, îmi spunea cîndva un virstnic șantierist, o edunătură de vise colorate. Ea este așa cum este, și oamenii de la cîmpie o știu mai bine ca toți, privind felul de-a se furișa al riurilor care străbat șesul. Dincolo de meandre însă, există curgerea. Există sentimentul adînc implintat în sufletul fiecăruia că viața i-a fost dată pentru a face din ea un bun al tuturor. Este un mod de-a gîndi care își pune pecetea pe tot ceea ce se înfăptuiește în România timpului nostru. Un mod tineresc de a gîndi, altruist, adică revoluționar. Ideea însăși de tinerețe duce gîndul la cutezanță. Și nimic mai înălțător decît ca această cutezanță să-și afle dorita împlinire în nesfîrșita întinerire și împrimăvărare a țării.

Se pot oferi milioane de exemple care să spună despre existențe pilduitoare. Se vor scrie multe pagini, cărți întregi despre ce a creat tinerețea durabil în țară.

Cîndva, într-o mică sală de clasă dintr-o școală sătească, la Poienile de sub Munte, nordică și frumoasă așezare, am asistat la ora de desen a celor din clasa întîia. Li s-a dat să deseneze un soare. Fetița alături de care stăteam în bancă a desenat însă o pîine. O pîine mare și rotundă, asemenea plinilor aduse acasă de minerii din Valea Jiului și asemenea celor țesute din mîinile harnicelor săteni din Cîmpie. Ea susținea că e soare, dar nu mă puteam înșela pînă într-atît. Era o pîine. Ora de desen avea loc într-o iarnă cu nămeți care ajungeau pînă sub ferestrele clasei. Mi-am zis atunci că a gîndi, în plină iarnă la grîu și la pîinea cea dulce este semn de robustețe morală. Pîinea — acest suflet al nostru la gură, după zisa unui tînăr poet — este nu o aspirație, ci o certitudine. Certitudinea unui neam al cărui simbol supreme poate fi grîul cel nou, învingînd mereu gerurile și vestind, prin verdele său crud, o nesfîrșită primăvară.

D. M. ALEXANDRU ■

atelier literar

Sybyll E. : Nu mai știm ce ne-ați trimis (nu păstrăm manuscrisele), dar paginile de-acum sînt grav bîntuite de un delir nesfîrșit, hiperbolizant, care părăsește „în general, țînuturile firești ale poeziei. Citeva păsrează, încă, o șansă și o promisiune de lirism : „Ce știu", „Tabără" (dar „cade de joc" ?!..), „Femeia" (cu catrenul final cam incurcat și greoi), „Ar fi trebuit". În ce privește semnătura, trebuie să vă decideți singură.

P. Tufan : Ați „umblăt", probabil, prin niște caiete mai vechi, de la începuturile uceniciei lirice, pline de ecourile lecturilor de-atunci și de o insistentă desuetudine. Se simt și acum „pe undeva" semnele bune de care vorbeam data trecută, dar așteptăm să le găsiți o expresie la nivelul zilelor noastre.

T.V.-Buzău : Fare să fie mai mult simulație, cu trucaje metaforice de anvergură („lacrimi de singe / înblînzind flacăra vîntului" sau „stîncă de vînt", etc), dar cam... vacuumatice, lipsite de substanță. Sînt și cîteva texte „cinsite", care spun direct, lămurit, ce simt și ce gîndesc. Și tocmai în favoarea acestei formule vă îndemnăm să părăsiți artificiile confuze și pecuitul în ape tulburi...

Oana Noran : Nu păstrăm manuscrisele.

Adrian Crețu : Aceleași metehne și în ultimul plic. Ceva mai limpede, în „Apnee", „El, poetul". Noua variantă din „Țăran mucînd" nu e mai bună decît cea apărută la noi în nr. 50 (12 decembrie 1986).

Rodica Stanciu (mai bine, în „As vrea"), Lili Ieier, Ștefan Stamate Dorin Davidescu, Constantin Sava-Reșița, Al. C. Năstase (mai bine, în „Aritmetică") : Sînt unele semne bune, încă nu aș

Poetul are dreptate!

Viața asta-i bun pierdut

IOANA RADU
artistă a poporului

O amintire cu Enescu

Sînt emoționată pentru alegerea pe care ați făcut-o, sînt emoționată pentru cîtă atenție mi se acordă...

Mai zilele trecute cineva îmi spunea la telefon: „Coană Ioano, după dumneata moare romanța !...“ Nu sînt de acord. Dacă va fi cîntată ca la operă, se va stinge. Pentru că ar fi la fel cum eu, Ioana Radu, aș cînta Traviata. S-ar nărui opera. Romanța este leac sufletesc, toiag de drum. S-a desteptat din somn, o amintire veche... Era în timpul războiului, cîntam în spitale pentru răniți. Într-o zi, așteptîndu-mi rîndul la... „scenă“ s-a apropiat de mine George Enescu, însoțit de Grigoraș Dinicu. Și ei erau acolo tot ca să cînte. Grigoraș Dinicu i-a spus: „Ea e fata !“ Enescu mi-a întins mîna, eu tremuram toată, mă fisticisem și mi-a spus: „Glasul dumitale face minuni, pe care le doresc și viorii mele“.

Aș vrea iar anii tinerești și cu mintea mea de acum... Aș cînta mai mult să-mi astîmpăr setea. Am în piept un cuptor aprins pe care nu-l poate stinge decît roua de pe cîntece.

Aș cînta,
Aș cînta,
Aș cînta.

Voi cînta pînă în ultima clipă.

SIMINA IVAN

Cînd te afli în fața muntelui

Primele imagini întipărite în mintea mea aparțin lumii operei. Prin mama mea, cîntăreață la rîndul ei, am cunoscut culisele unui teatru încă înainte de a vedea un spectacol. Cînd am crescut de o șchioapă, am fost Iepurașul alb în **Motanul încălțat**. Apoi, deși absolventă a unui liceu de arte plastice, am intrat în corul Operei din Timișoara. A urmat, după cîțiva ani de muncă și, mai ales, răbdare, admiterea la Conservatorul din București și reușita la concursul de solistă la Teatrul de Operetă.

Iată/ deci, că, într-un fel sau altul, la propriu sau la figurat, n-am părăsit scena niciodată. Nici n-aș fi putut. Dacă n-aș fi ajuns solistă, aș fi rămas coristă, sau figurantă, sau... orice, pentru a fi pe scenă, pentru a fi, pur și simplu.

Profesiune de credință ? Slujirea scenei și firește a publicului, cu tot ce am mai bun în mine, cu sinceritate, totală dăruire.

Nu cînt, nu exist pe scenă de dragul succesului, al aplauzelor, de dragul de a fi văzută. Mai importantă și cu mult, cu atît mai pasionantă, mi se pare munca de dinainte de clipa de strălucire, sudoarea, îndoiala, încrîncenarea, partea de mine, pe care fiecare rol o smulge.

Să slujești arta, nu să te slujești de ea. Fără menajamente, dar și fără concesii de nici un ordin, poți rămîne tu însuți, singur în fața muntelui ce trebuie escaladat.

Îmi doresc să ajung acolo, sus, în șerul tare. Premiul revistei „Flacăra“, premiul A.T.M., premiul obținut la Paris, mă fac să sper că mă aflu pe o potecă ce duce la liman.

Dar există oare liman pentru un artist ?

TAMARA COSTACHE

În fiecare zi, muncă niciodată mai ușoară

Cînd ai 16 ani și jumătate nu te poți gîndi decît la viitor; de aceea, cred că ar fi mai bine să nu vorbesc despre ceea ce am făcut pînă acum, întrucît rezultatele sînt cunoscute, au intrat deja în statistici și s-a scris destul de mult despre ele. Prefer să vă vorbesc despre ceea ce mă preocupă încă de pe acum, din perspectiva anilor care vin.

Viitorul apropiat înseamnă, pentru mine și colegele din echipa națională, campionatele europene de senioare, la care avem mari șanse să îmbunătățim palmaresul inotului românesc. Nu prea-mi place să fac pronosticuri, dar cred că echipa noastră poate cuceri la Euro Strasbourg '87 cel puțin 7-8 medalii, ceea ce ar însemna cel mai strălucit succes al înotului românesc. În acest an mă pregătesc să atac și titlul continental la proba de 100 m liber, unde am cea mai puternică adversară din lume la această oră în recordmena mondială Kristine Otto. Acest fapt mă stimulează cel mai tare în pregătire, care de pe acum are cote foarte înalte, căci lupta va fi extraordinar de grea. În plus, am precedentul de a o fi învins pe Otto de două ori în luna februarie, o dată chiar la ea acasă.

După aceea, anul 1988 înseamnă pentru mine încununarea visului oricărui sportiv — participarea la Olimpiadă. Doresc și sper să cuceresc la Jocurile Olimpice prima medalie de aur pentru înotul românesc, ceea ce ar însemna pentru mine TOTUL. Pentru a realiza acest lucru, nu voi precupeți nici un efort, de acum pînă în acel septembrie '88, în fiecare zi mai mult, niciodată mai ușor, căci rezerve există.

Apoi, mă preocupă încă de acum pregătirea pentru a deveni, cîndva, antrenor. De aceea voi candida la I.E.F.S., pentru a continua și în studenție viața care mi-a plăcut cel mai mult — sportul de performanță. Iar dacă e să spun ce-ar urma după aceea, este că doresc să vin să lucrez alături de cel care m-a format și pregătit pentru înalta performanță, profesorul meu Mihail Gothe, antrenor emerit, și — dacă se va putea — să-i continui munca grea, dar frumoasă a formării unor sportivi de performanță.

Și o mărturisire determinată de întrebările ce mi se pun adesea: pentru mine sportul n-a constituit un scop în sine. Am început să înot, pentru că așa le-a plăcut părinților. Am început să îndrăgesc cu adevărat sportul, prin el pregătindu-mă, de fapt, pentru viață. Ce altceva decît munca intensă, zi de zi, pentru înalta performanță, te poate pregăti mai bine pentru viață, prin muncă, pentru muncă ? De la 10-11 ani, fiecare zi a mea începe la 6 dimineața și se sfîrșește seara la 8, cu fiecare oră calculată, programată. Desigur, sportul cere foarte multe sacrificii și renunțări, foarte multă muncă și autodepășire, dar toate acestea sînt răsplătite cînd, la o mare competiție, cum a fost campionatul mondial de anul trecut, te urci pe cea mai înaltă treaptă, se ridică drapelul țării tale și toată lumea ascultă cu respect imnul României tale dragi ! Un asemenea moment am putut trăi și eu, asemenea oricărui tînăr al României socialiste care, prin munca sa, poate aspira oricît de sus.

La Ploiești ne bucurăm de condiții excepționale de pregătire, asigurate de toți factorii ce concură la activitatea noastră de înaltă performanță, expresie a grijii conducerii de partid și de stat, a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, — grijă și atenție pentru care eu mulțumesc din inimă, angajîndu-mă cu toată ființa mea și cu toată puterea mea de muncă să le onorez cît mai mult, reprezentînd cu cinste culorile României socialiste în toate competițiile majore care vor urma.

BALOGH JÓZSEF

Lume a demnității și solidarității

Acum mai bine de un deceniu, în București, s-a desfășurat o consfătuire internațională la care am luat și eu parte ca translator. Muncă istovitoare, dar utilă și plăcută. Organizatorii ne-au asigurat condiții foarte bune, dintre care amintesc transportul rapid și comod; o mașină elegantă mă aștepta dimineața la scara locuinței și seara tot cu ea ajungeam acasă. Lucru ce nu a trecut neobservat de o vecină a mea pentru care — cum s-a dovedit ulterior — scara valorilor începea cu mașina la scară. A doua zi ea mi-a ieșit în cale apostrofîndu-mă: Nu e frumos din partea d-tale să nu sufli o vorbă că ai fost avansat ! O cumnată de-a mea are un vecin, e drept, mai în vîrstă, și are chelie, dar a ajuns director general la minister, și el, tot așa o mașină elegantă are ! Se vorbește că ai fost avansat...

— Da, vecino, răspunsesem cît se poate de grav, într-adevăr, am fost avansat. Mi s-a încredințat un post de mare răspundere. Sînt translator...

Stupefacție totală. Translator ? întreabă ea uluită și vădit ofensată. De pe fața ei am putut citi întrebarea pe care n-am mai așteptat-o. — Ce fel de avansare e și asta, să devii... translator ?

Consfătuirea a mai durat cîteva zile, apoi viața mea a intrat în făgașul ei normal, porneam la redacție pe jos. Buna mea vecină, mistuită de curiozitate, după cîteva săptămîni m-a întrebat: Parcă nu mai văd mașina... Ai fost retrogradat ? Nu mai ești translator ?

— Dimpotrivă, am fost avansat, vecino. Acum sînt traducător.

— Fără mașină ?

— Așa se cuvine. Scriu cu mîna...

Iată, v-am povestit acest episod mărunt, hazliu, dar nu lipsit de anumite semnificații. M-am eliberat de prezența lui ostentativă și pot să mă ocup de gîndurile majore. Dar cred că merită să mai zăbovim la acest episod mărunt, da, mărunt, dintr-un sistem de gîndire și concepție minoră care adesea stă ca piedică în calea ideilor cu adevărat majore, importante, vitale.

Nu e neapărat necesar să fii un teoretician sau istoric al acestei îndeletniciri indispensabile și grele, dar nespus de frumoase, care este translația și traducerea, și, totuși, nu e greu de închipuit importanța acestora atît pe plan retrospectiv și în context strict contemporan. Din cele mai vechi timpuri, translatorul anonim este prezent în contactul economic, politico-diplomatic dintre popoare. Din istoria culturii, a fiecărui popor, se poate desluși, ce rol au avut traducerile în procesul îmbogățirii limbii și dezvoltării literaturii naționale. Perioada contemporană a omenirii, viața internațională, activitatea științifică, promovarea ideilor noi, informarea și documentarea tehnică, lupta popoarelor, eforturile forțelor progresiste pentru salvgardarea păcii și dezarmare, nu se pot închipui fără aceste îndeletniciri care sînt translația și traducerea.

Autorul acestor însemnări a fost în mai multe rînduri, din necesitate imperioasă, translator ad hoc. În zilele acestei munci a avut ocazia să se convingă cît de importantă este înlesnirea contactelor dintre oameni, schimbul de idei și de valori dintre diferite culturi. Și, fiindcă ocupația lui de bază nu i-a permis să devină translator profesionist, a decis să se perfecționeze într-o muncă înrudită, care se poate practica și „la seral“. Și așa am devenit traducător, îndeletnicire pasionantă, pe care o practic în permanență, urmînd exemplul scriitorilor și poeților de naționalitate maghiară din România interbelică și de după eliberare. Mulți dintre ei nu mai sînt printre noi, au trecut în neființă Franyó Zoltán, Szemlér Ferenc, Kacsó Sándor, Majtényi Erik, Szilágyi Domokos, Hervay Gizella, dar datorită cărora cititorului de limbă maghiară din România, și nu numai din România, i s-a creat posibilitatea de a citi și de a cunoaște valorile perene ale literaturii române clasice și contemporane.

Premiul revistei **Flacăra** pe anul 1986 pentru traduceri ce mi s-a acordat mă onorează, e un izvor de mare bucurie. Această stare, acest sentiment benefic și mobilizator îmi este cunoscut. Am sorbit din el elaborînd volumele de traduceri din opera poetică a lui Marin Sorescu, Gheorghe Tomozei, Gellu Naum, T. G. Maiorescu, Nichita Stănescu, Constanța Buzea, Florin Mugur, Dimitrie Stelaru. Cîte zile și nopți, săptămîni și luni petrecute într-o lume frumoasă și înțeleaptă, mistuitoare și reconfortantă, purtătoare de demnitate și solidaritate umană !

Dar credeți-mă, acest premiu ar onora cu aceeași justețe și performanțele lui Kányádi Sándor, Fodor Sándor, Bálint Tibor, Király László, Pap Ferenc, Lászlóffy Aladár, Lászlóffy Csaba, Lőrinczi László, Farkas Árpád, V. András János și ale altor poeți și prozatori de limbă maghiară din România, colegi consacrați, care și-au făcut faimă prin tălmăcirile lor fidele, inspirate, realizate cu o probitate profesională impecabilă, ce pun la îndemîna cititorilor frumusești de ieri și de azi.

Găsesc necesar să menționez că acest dialog început prin tipărirea în 1831 a traducerilor maghiare din literatura română, este susținut și îmbogățit și de **traducătorii români ai literaturii maghiare** și are aceeași vechime atestată. Mărturisesc — deși nu sînt un istoric al acestui domeniu —, mi-ar face plăcere să relatez în viitor cititorilor revistei **Flacăra** unele aspecte ale acestui dialog, de mare însemnătate și frumusețe, purtat paralel. Și, ca să vorbesc într-o terminologie fotbalistică, se putea spune că în acest domeniu al traducerilor, de mai bine de un veac, nu s-a jucat la o singură poartă. Și, din aceste „meciuri“, și jucătorii și suporterii îmbelor echipe au ieșit întotdeauna cîștigători.

EUGEN BRATFANOF

Nu pictură multă, ci bună!

Cele mai complexe lucrări de artă comportă un număr finit de etape și componente simple ori, mai bine zis, elementare. Redactarea unui roman fluviu începe cu scrierea unei litere. Pictarea unui tablou începe cu o primă tușe. De fapt, și tabloul, și romanul și oricare creație încep mai devreme, cu o idee răsărind dintr-un fond magmatic, latent și fierbinte de idei și nevoi spirituale. Comparînd aceste componente elementare din procesul constituirii unei opere de artă, constatăm că ele nu diferă aproape deloc de la artist la artist. Ce produce atunci deosebirea ? Ce cauze necunoscute concură la realizarea unor picturi atît de deosebite, încît nici n-ai crede că autorii lor au învățat aceleași lecții de creație, cu aceiași profesori sub semnul acelorași idealuri ? Pricini aproape neînsemnate conduc la împlinirea unor concepții artistice, nu doar despărțite în cîteva puncte, ci adesea antinomice.

Observînd reacția privitorului la contactul cu pînzele mele, înregistrînd un număr de opinii, în care se subînțelege caracterul fantast și chiar bizar al unor tablouri, mi-am pus, firește, unele întrebări referitoare la calitatea țelului și a mijloacelor mele de pictor. Fiindcă sincer vorbind, nu mi-am propus niciodată să obțin nici senzația de fantastic, nici pe aceea de straniu. Eu mi-am propus treburi mult mai simple. În cea mai mare parte din picturile mele înfățișez oameni preocupați intens de o seamă de gînduri, ce pot fi, dealtfel, intuite ușor de oricine, întrucît sînt din cele pe care le trăim de-a lungul vieții noastre. Nici măcar nu e vorba de situații conflictuale de o tărie aparte. Nu pictez peisaje, ci numai portrete și compoziții cu personaje ce pot fi recunoscute în juru-ne. Nu sînt atras de figura unor personalități. Sînt foarte interesat doar de acele momente în care oamenii de rînd dezvăluie personalitate, afectivitate profundă, luciditate. Sentimentul misteriosului provine, cred, din împrejurarea că privesc în cotidian, în obișnuit cu un ochi dilatat de dragoste și compasiune, că manifest, cum s-ar spune, suflet, acolo, unde pare a nu fi cazul.

Cineva mi-a comentat tablourile într-un chip care m-a determinat să-mi conștientizez mai sigur opțiunile. Acest comentator de ocazie, un om căruia nu-i știu numele, s-a arătat oarecum intrigat că reprezint scene marcate de sentimente de graniță, dacă nu chiar speciale. De fapt, el le considera desuete. Ca de pildă tandrețea. Într-adevăr, am compus mai multe lucrări, în care sentimentul de bază e o infinită tandrețe în cuplu. De asemenea, am desenat și pictat portretele imaginare ale unor oameni reali, unde gîndirea e ceva ce se vede. Am

Cînd n-o trăiești cum ai fi vrut!

pictat acțiunea de a gîndi. Momentul în care ei realizează cu maximă concentrare **realitatea că sînt**, că există într-un mod unic, irepetabil. Am în atelier o compoziție de mari dimensiuni, asupra căreia revin de mai mulți ani, compoziție ce urmărește să arate cum muzica — și muzica e gîndire, poate cea mai rafinată expresie a gîndirii, laolaltă cu matematica — îi face pe oameni să se simtă egali în sublim. Nu e propriu-zis o alegorie. Aș fi nefericit să știu că sînt didacticist ori excesiv de narativ. În același timp, nu pot să ascund că prefer să pictez tablouri populate de personaje, în care obiectele și ambientul au tot duh de personaj, tablouri unde totul e ființă umană sau în relație cu simțăminte definitoriu omenești. Nu sînt un fantast, ci un realist ; dar pictorul realist al unor stări adeseori neglijate, ignorate, uitate sau trăite superficial. Înclin să socot că nu eu sînt ciudatul, ci acel public, care nu mai e deprins să citească — artisticește vorbind — astfel de imagini, reflectarea unor trăiri cristaline, gingașe, îndelung filtrate de inteligență. O parte a publicului, deci.

Am expus relativ puțin și cu prudență. Și poate nu atît cu prudență, cît cu răbdare. Lumea nu are nevoie de pictură, pur și simplu, ci de pictură îndelung elaborată, de un meșteșug sigur, manifestat cu emoție. Nu trebuie să pictăm neapărat mult. Trebuie să pictăm bine, pentru un public larg, dar cultivat. Oamenii găsesc întotdeauna o cale ca să se înțeleagă, dar cel mai bine e cînd vorbesc aceeași limbă, cînd vorbesc **bine** aceeași limbă.

Premiul pe care mi-l acordă revista „Flacăra" mă onorează. Îl consider și ca pe un premiu al publicului.

OLEG DANOVSCHI

Măria Sa, dansul popular românesc

Aveam, îmi aduc aminte, doar 20 de ani și dansam, spuneau cronicarii, cu mult aplomb la „Alhambra", cînd, spre surpriza mea, am fost invitat să particip la un spectacol despre care se vorbea cu înfocare. Spectacolul se numea **Nuntă în Carpați** pe muzică de **Paul Constantinescu**, iar eu urma să dansez alături de **Floria Capsali**, una din figurile cele mai marcante ale dansului românesc din acea perioadă și, mai apoi, din anii ce au urmat. M-am bucurat, desigur, pentru șansa ce mi se oferea. Am dansat în acest spectacol doi ani la rînd, în 1937 și 1938, cînd eu, cînd **Milița Dumitrescu**, alături de Floria Capsali. Se cuvine să fac două precizări. Prima : în 1938, cu ocazia Expoziției mondiale de la New York, unde a fost prezentă doar **Maria Tănase** și un taraf de mare clasă, trebuia să mergem și noi, cu **Nuntă în Carpați**, dar colectivul era prea mare și... A doua precizare, cea mai importantă de-altfel, cea care m-a determinat să scriu aceste rînduri, ar fi aceea că prin participarea mea la acest spectacol am pătruns într-o lume de gînduri și preocupări cu care, ca să zic așa, nu mă familiarizasem. Este vorba despre acel susținut interes, o adevărată mișcare culturală, pe care-l stîrnise în epocă savantul și cercetătorul **Dimitrie Gusti**. În ceea ce mă privește, mă interesa, firește, dansul popular românesc în a cărui fascinantă lume Floria Capsali, grație profesorului Gusti, intrase deja. Desigur, n-aș zice că lumea a început cu noi, mai încercaseră destui coregrafi să se inspire din pașii dansului popular românesc, dar ceea ce voia să facă Floria Capsali, ceea ce, alături de ea, voiam să facem noi, era un lucru, totuși, nou. Țelul nostru era să filtrăm, prin normele dansului clasic, uriașul tezaur al dansului popular românesc. Voiam o scenarizare a pasului folcloric, și nu, cum se încercase pînă atunci, un balet folclorizant. Au trecut, iată, de-atunci, de la **Nuntă în Carpați**, 50 de ani, și mă întreb cît am reușit să transform gîndul în faptă ?! E mult, e puțin ?! E concludent ?! Și întrebările ar putea continua, dar nu eu sînt cel care să dau răspunsul. Îmi aduc aminte, din atîtea și atîtea spectacole de unul la care am lucrat cu o pasiune extraordinară, **Harap Alb**, pe muzică de **Alfred Mendelsohn**. A fost unul din cele mai reușite spectacole ale mele. **Igor Moiseev**, un mare coregraf sovietic, a fost încîntat de prospețimea acelui balet. Mi-a mărturisit-o personal, dar a făcut și publică opinia sa. Pentru definitivarea acestui balet am făcut o foarte lungă călătorie de documentare prin mai toată țara, ca să cunosc, în cea mai deplină autenticitate a sa, dansul popular românesc. Mi-am dat seama de un lucru pe care doar îl bănuiam dar care, după această călătorie, s-a transformat în certitudine : puține sînt popoarele care și-au menținut într-o stare atît de vie și de diversă, mereu înnoindu-se, dansul popular. Sîntem, din acest punct de vedere, posesorii unui fabulos tezaur. După cît m-am priceput, colaborînd cu cele mai de seamă ansambluri din țară, cu artiști amatori și profesioniști, am valorificat o parte din acest tezaur. O parte infimă, aș zice, dar o parte la care am lucrat din tot sufletul. N-am să înșir aici și acum toate spectacolele pe care le-am montat scenarizînd pasul de dans folcloric, dar fie-mi permis să mă opresc totuși la acele cunoscute de-acum, în țară și străinătate, interpretări coregrafice pe muzica lui **George Enescu** realizate în ultimul timp la Constanța, cu **„Fantasio"**. Mă încîntă, dar nu aceasta este cu adevărat cuvîntul, ci mă **răsplătește** și-acum afirmația unui mare muzician care, după ce-a văzut „Rapsodia română" în interpretarea tinerelor balerine de la „Fantasio", mi-a trimis o scrisoare în care îmi spune că, după părerea sa, George Enescu ar fi scris, parcă, anume celebra sa Rapsodie pentru a fi dansată. Autorul acestei judecăți care, repet, mă **răsplătește** pe deplin pentru tot ce am făcut, este Constantin Bobescu.

IULIAN MINCU

Tradiție și valoare în școala de medicină

O școală nu se poate numi astfel decît atunci cînd criteriului continuității i se alătură cel al valorii de nivel mondial. Mă refer evident la școala științifică națională, cea care dă adevărata măsură a activității oamenilor de știință ai unei țări.

Școala românească de medicină s-a impus de decenii prin valoarea realizărilor sale, prin extraordinarele personalități medicale recunoscute în întreaga lume. Ceea ce ni se pare însă cu adevărat remarcabil este faptul că ea nu se conturează ca entitate numai dintr-o serie de contribuții individuale — fie ele și excepționale — ci din numeroase școli științifice pe diverse domenii medicale : Școala românească de medicină internă, Școala românească de neurologie, Școala românească de chirurgie, Școala românească de endocrinologie, Școala românească de cardiologie. Li s-au adăugat, în ultimele decenii, Școala românească de genetică, Școala românească de gerontologie și Școala românească de patologie metabolică.

Medicina românească nu pierde nici un moment cadența secolului. Este permanent în primele eșaloane, vibrează imediat la noutate, creează și impune noutate în lume, răspunzînd deplin criteriului valorii mondiale.

Un bătrîn profesor îmi mărturisea că prima calitate a unui dascăl este generozitatea. Fără generozitate, spunea el, nu vei fi niciodată un dascăl bun, adevărat.

Profesiunile de credință sună deseori patetic, dar avem nevoie de un asemenea patetism. Să învățăm să fim patetici dăruindu-ne.

Perpetua regîndire, rescriere a tuturor domeniilor de activitate, „bombardate" de noutate în fiecare moment, este la fel de actuală în medicină ca în oricare alt domeniu de vîrf, fizică sau chimie, să zicem. Cu atît mai mult în patologia metabolică, ramură relativ tînără a medicinei, la granița între medicină și biochimie. Nu poți fi specialist în acest domeniu dacă te mulțumești cu formația clasică, de medic clinician. Desigur, trebuie să cunoști perfect fiziopatologie, medicină, dar și chimie, biochimie. Menționarea patologiei metabolice se face în treacăt, specialistul în medicină generală nu are decît cunoștințe în acest domeniu. Realitatea însă nu ne permite să uităm nici o clipă că patologia metabolică este o problemă extrem de actuală pentru prezent, că de perfecta ei stăpînire depinde, în bună măsură, asigurarea stării de sănătate a națiunii.

În ultimă instanță, o școală națională e rezultatul unor nevoi ; evoluția ei este vital dependentă de promovarea valorilor reale care să răspundă acestor nevoi. Iar promovarea valorilor reale începe, trebuie să înceapă, cu formarea unor specialiști foarte bine pregătiți, într-o școală superioară de cel mai înalt nivel. Continuitatea unei școli, criteriul principal al existenței acestela, stă tocmai în valoarea cadrelor pe care le formăm. Să nu uităm că marele chimist Humphry Davy mărturisea că cea mai mare descoperire a sa este discipolul său, Michael Faraday.

Cîți dintre noi putem afirma astăzi același lucru? Nu cumva acesta ar trebui să fie criteriul după care să putem sau nu afirma că am contribuit real la întărirea prestigiului școlii medicale românești ? Desigur, nu singurul criteriu, dar unul dintre cele mai importante.

Munca de fiecare ceas în profesie te obligă să cercetezi, să creezi, să inventezi permanent ; activitatea științifică devine astfel un mod superior de a-ți asuma obligațiile profesionale, de a-ți onora numele și datoria de medic.

Sîntem însă datori urmașilor noștri nu numai cu o bogată moștenire științifică. Sîntem datori discipolilor noștri și cu generozitate. Școala medicală românească este, pentru întreaga lume, medicală, un punct valoric de referință. În acest moment, depinde de noi, medicii, dascălii de azi ca ea să-și păstreze acest statut de excepție. De noi și de valoarea celor pe care îi lăsăm în urma noastră. Deci, tot de noi.

PETRE MILU

Calea spre fericire: a trăi pentru o idee

Am trăit printre motoare mai bine de 47 de ani, eram foarte tînăr, aproape un copil cînd tata m-a luat cu el și m-a dus să lucrez în secția de mecanică a Fabricii de hîrtie din Bușteni. Pe vremea aceea, un ucenic făcea de toate, făcea ce-i spunea meșterul și patronul, uneori treburi indemne, umilitoare, dar asta nu m-a împiedicat să-mi iubesc meseria chiar de la început. Într-o vreme am cerut să lucrez chiar și după masa, imaginasem un fel de motor electric liniar, o naivitate, și eram foarte mîndru de ideea mea.

Pasiunea — spune un cunoscut dicton — e singurul orator care convinge totdeauna. Dar ce e la urma urmei pasiunea — mă refer desigur la pasiunea laborioasă, — din ce unghere tainice ale ființei izvodește acest sentiment ce ne motivează viața și ne dă bucuria nobilă a efortului creator ? Eu cred că înainte de a fi un sentiment ce se naște pe terenul fertil al vocației înnăscute, este o problemă de educație care începe încă din familie, încă din perioada copilăriei și continuă toată viața alături de cei ce ne sînt modele de virtute, de hărnicie, care știu să ne sădească în suflet setea de cunoaștere. Altminteri, talentul, deprinderile latente, pasiunile zac neștiute ca niște comori zăvorîte în tainițele pămîntului.

De ce aștern pe hîrtie aceste gînduri îndeajuns de comune, de cunoscute ? Probabil fiindcă omul trecut de prima și de a doua tinerețe este tentat să formuleze concluzii, e un dat al firii, fiecare este beneficiarul unei experiențe unice și simte nevoia să o împărtășească, spre folos, celor mai tineri.

Eram încă foarte tînăr cînd alții mai mari și mai pricepuți decît mine m-au făcut să descopăr tainele motorului cu ardere internă, această minunată invenție, una din cele mai fabuloase creații ale geniului uman. Apoi cu timpul am aflat un lucru care m-a surprins peste măsură : mecanismul acesta care a ajuns să revoluționeze tehnica planetei a fost și a rămas o piesă imperfectă. Se vorbea și atunci, prin anii 30, de slaba conversie de energie pe care o dezvoltă acest tip de motor (deci de marea risipă de carburant) și se mai vorbea de pierderile de putere cauzate de multimea pieselor antrenate în mișcarea mecanismului. Motorul cu ardere internă s-a născut cu alte cuvinte cu infirmități grave ce nu au putut fi corectate decît parțial, cu toate că, pentru perfecționarea lui s-au investit sume astronomice, iar în lume lucrează în acest scop sute de mii de specialiști.

Dar la vîrsta de aur ne socotim în stare de orice. Eu de pildă mi-am propus să rezolv aceste neajunsuri și am fost sigur că voi izbuti în cel mai scurt timp. Probabil că dacă cineva mi-ar fi spus atunci că voi reuși să aduc unele îmbunătățiri motorului cu ardere internă abia după 30 de ani de muncă, m-aș fi lăsat păgubaș. Din fericire nimeni nu-și poate cunoaște viitorul. La ora aceea eram însă sigur de victorie, se născuse un gînd, unul din care au rodit altele și toate în legătură cu un proiect ambițios : construirea unui motor de mari performanțe. Amintesc toate acestea numai din dorința de a sublinia din nou importanța motivației. Cînd omul trăiește pentru o idee, cînd viața particulară se îngemănează cu cea profesională, timpul capătă altă dimensiune, scopul devine ideal, iar orele, zilele și anii curg în atmosfera tonică a dorințelor, nu în ceața chinuitoare a regretelor.

Bineînțeles, planurile de acum 30 de ani nu mai seamănă cu cele de mai tîrziu, ideile s-au cristalizat pe parcurs și abia după ce am început să lucrez la Institutul Național de Motoare Termice, bucurîndu-mă aici de un deosebit sprijin, am izbutit să-mi concretizez proiectele. Am imaginat un motor din care să lipsească sistemul bielă-manivelă, piesă care generează pierderi de putere din pricina presiunilor mari exercitate de piston pe suprafața cilindrului. Un motor fără vibrochen, așa cum a construit și Felix Wankel, dar inginerul german a realizat un motor rotativ. Cel la care am lucrat eu, este un motor axial de 24 CP, și care se recomandă prin următoarele caracteristici : consum redus de carburanți, cu gabaritul și greutatea extrem de reduse (1/4 din cele ale unui motor clasic de aceeași putere). Modelul funcțional a fost brevetat în S.U.A., Canada, Marea Britanie, Suedia, Elveția, Austria, Franța, R.F.G., Japonia și Liechtenstein. S-a scris pe larg despre toate acestea și în „Flacăra" și în alte publicații. Motorul axial ca și celelalte piese pe care le-am proiectat și construit reprezintă cartea de vizită a unei vieți, nici mai bună, nici mai exemplară ca altele, dar în care un om s-a simțit bine și fericit fiindcă n-a avut timp să se plictisească. E o rețetă pe care o recomand călduros celor mai tineri. Pasiunea dominantă este cea mai dulce osîndă și singura care ne face, odată ajunși la vîrsta concluziilor, să ne spunem cu mîndrie că n-am trăit de pomană.

VALENTIN URITESCU

Totul e să ai scînteia

Așternînd pentru revista Flacăra aceste rînduri, m-aș gîndi la ceea ce-mi evocă acest cuvînt :

Flacăra este a focului ;
Flacăra este lumina și căldura ;
Flacără este pasiunea și strălucirea ;
Flacără e viața.

...Cînd te gîndești că toate astea nu existau pentru noi pînă cînd Prometeu... Și astfel, de cînd el ni l-a adus, nu mai avem liniște. Trebuie mereu, în fel și chip, să avem grijă de acest foc, pentru că fără pasiune, lumină, strălucire, căldură ne-am tîrî ca bezmeticii de colo, colo. Avînd în noi însă flăcările vii ale adevărului și ale valorilor noastre, putem lupta sperînd mereu în victoria binelui asupra relelor, care, figura naibii, s-au revărsat peste lume ca... măsură drastică, vezi doamne, pentru că aveam focul. Dar dacă Zeus își închipuie că ne-a umilit pedepsindu-ne, se înșală. Atîta timp cît omul are o flacără în el, nu-i pierdut. El poate să spere și să lupte, să vrea și să asude și să obțină un brus de demnitate.

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ **Ion Nicolae din Tulcea** ne scrisese că dintr-un gest de camaraderie i-a împrumutat șoferului de pe autoturismul 16-B-7260 o cameră auto de schimb, găsindu-l în pană la 30 km de Tulcea și neavînd nici petice calde, nici cameră de schimb. Nu e vorba de costul în sine al camerei de cauciuc (105 lei), ci este vorba de gestul de omenie, căruia nu i s-a răspuns cu aceeași monedă. În acest sens, iată ce ne răspunde **Inspectoratul Miliției municipiului București**: Proprietarul autoturismului 16-B-7260 a fost identificat în persoana lui Tudor Gheorghe, domiciliat în București, str. Pajura nr. 21. El a recunoscut că a împrumutat o cameră auto de la petiționar și regretă neglijența de care a dat dovadă. Cu avizul de expediție P.T.T.R. nr. 776779, din 20 februarie 1987, a restituit obiectul împrumutat celui în cauză, cu scuzele și mulțumirile de rigoare.

■ **Pancea Mariana din Hălmagiu**, (str. Luncușoara nr. 78, județul Arad) ne istorisește povestea unui... pom, de fapt, a unui păr moștenit de ea și sora ei — Pancea Rozalia — de la părinți, ajuns în cele din urmă subiectul unui... „lung proces civil". Sigur că, organele de justiție arădene și-au dat seama că, în esență, nu poate fi vorba decît de discordia iscată din temiri ce, între cele două surori împricinate, alunecînd în procesomanie, dintr-un fapt, în fond, atît de minor. Și pentru a stăvili vrajba dintre cele două surori, organele locale au hotărît... să taie părul! Ce vină o fi avut bietul pom în toate acestea?...

■ Mai mulți cetățeni ne-au solicitat sprijin în rezolvarea situației lor locative. Redăm cîteva dintre răspunsurile favorabile sosite la redacție, mulțumind factorilor de resort pentru solicitudinea și conlucrarea dovedite. **Consiliul popular al județului Brăila** ne răspunde referitor la scrisoarea lui Dabija I. Ștefan din Popeni, comuna Zorleni, că în urma anchetei întreprinse s-a constatat că acesta are probleme deosebite și s-a hotărît să fie trecut pe tabelul de priorități la locul I, pe anul 1987, la Întreprinderea I.E.P.A.M. Bîrlad, astfel că situația sa locativă va fi rezolvată încă în primul trimestru al anului în curs; **Consiliul popular municipal Brăila** a aprobat nominalizarea gărsonierei în care a rămas singur Radu Vlaicu (str. Progresului, bl. 11, ap. 25, parter).

■ „Într-una din zile am trecut pe la magazinul alimentar „Mistrețul" din Calea Plevnei din București. Tonul ridicat, iritat, insultele care mi s-au adus de către șefa de unitate și colaboratoarele sale, nu le-am mai întîlnit nicăieri în vreun alt magazin din Capitală — ne scrie **Alexandra Retezeanu**, medic psihiatru la Institutul de neurologie și psihiatrie din Șos. Berceni nr. 10, (domiciliată pe strada Grădina cu Cai nr. 4, ap. 10). După ce am apelat la bunul simț, după ce am cerut să fiu tratată pe un ton ceva mai moderat, fără insulte, m-am pomenit, pur și simplu, îmbrîncită și dată afară din magazin.

N.N. Comunicăm pe această cale Direcției Comerciale a municipiului București că magazinul alimentar amintit, deși se cheamă „Mistrețul", nu este plasat, totuși într-o zonă silvică, ci într-un spațiu urban în care locuiesc și muncesc oameni civilizați. Așteptăm măsurile ce se impun.

■ După ce am primit la redacție pantofi noi-nouți dar... scîlciați, după ce am primit diverse aparate devenite inutilizabile, cu piese de schimb greu de înlocuit, deși se aflau în perioada de garanție, după ce am primit bomboane de ciocolată umplute cu făină, iată că **Ileș Gheorghe din Timișoara**, (str. Robespierre nr. 2, ap. 5), ne trimite o „mostră" de conservă de pește denumită „Crap în sos tomat", fabricată de Întreprinderea piscicolă Constanța. În orice caz, produsul se putea chema oricum: „Oase de pește în sos tomat", „Codițe și aripioare de pește în sos tomat", numai „Crap în sos tomat" — nu! Probabil că C.T.C.-iștii de la amintita unitate constănțeană s-au străduit mult pînă au „omologat" noul produs bazat în exclusivitate pe oase de pește, fasonate parcă anume și introduse cu irresponsabilitate între pereții metalici ai conservei.

■ **Sînt posesorul unui autoturism „Dacia 1310"**, cumpărat prin I.D.M.S. Valea Cascadelor București — nu se adresează **Ilie Mănăescu din București**, Aleea Bacău nr. 1, Bl. B-1, Sc. B, et. IV, ap. 40, Sectorul 5. De ce vă scriu? În momentul în care am cumpărat mașina de la I.D.M.S., mi s-a dat vopsea de rezervă de cu totul altă culoare decît aceea reală a mașinii cumpărate, justificîndu-se că... alta nu au și basta! Și, mă gîndesc că lucrurile într-adevăr așa stăteau de vreme ce s-au vîndut destule mașini de culoarea mașinii mele, de culoare roșie, și la acestea vopseaua de rezervă din cutia plasată în portbagaj era albă, galbenă, etc., numai roșie nu era. N-am avut altă alternativă decît să caut pe la centrele de desfacere a vopselelor din București și din țară. Cu ce rezultat? De nici un fel. Am apelat la magazinul „Policolor-Detergenți" (din bd. Iosif Broz Tito nr. 2), care se aprovizionează direct de la Întreprinderea „Policolor" din Capitală. Șansele mele au rămas evasinule. Cum să găsesc vopsea de culoarea mașinii mele, atît de necesară pentru reparații în urma unui accident?...

■ **Ne răspunde Procuratura Generală a R.S.R.:** Vă facem cunoscut că aspectele sesizate de către Cătălin Emilescu din București, str. Spătarului nr. 1 bis, Sect. 2, și I.C.R.A.L. „Colentina" au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis la Tribunalul Suprem, pentru rejudecare.

■ Acordăm mare atenție rezolvării situației profesionale a acelora care ni se adresează, solicitîndu-ne sprijinul. Cu amendamentul: să fim sprijiniți în consecvent de către factorii de la diverse niveluri cu care colaborăm, iar cei care ne scriu să nu fie ireali în pretențiile lor. Iată cîteva răspunsuri sosite recent la redacție: **Consiliul popular județean Covasna** ne răspunde că **Viorică Gavrilaș** i s-a desfăcut contractul de muncă de la Întreprinderea de aparataj electric auto și motoare electrice din municipiul Sf. Gheorghe, în urma numeroaselor absențe nemotivate și a nerealizării normei de muncă. Conducerea unității din Sf. Gheorghe a înțeles greutățile prin care trece V. Gavrilaș și a reîncadrat-o totuși în producție; **Nicolae Șt. Iacob din Arioești-Rahtivani** a refuzat locul de muncă la Cooperativa Munca manuală din Ploiești (ne răspunde **Consiliul popular al județului Prahova**). Avînd o situație deosebită, aflăm că Oficiul forței de muncă din Ploiești l-a înscris pe lista de priorități; luînd legătura cu I.J.P.I.P.S. Vrancea, s-a constatat că situația relatată de **Nicu Verdeș din Focșani**, nu este cea reală (sună adresa de răspuns a **Consiliului popular județean Vrancea**), deoarece acesta are cererea de încadrare APROBATĂ! Menționăm că Nicu Verdeș a mai solicitat sprijin pentru a se încadra în muncă, însă, în momentul în care primea dispoziția de repartizare, nu se prezenta la unitate (?).

■ **Primim de la Ministerul Muncii:** „Persoanei încadrată în muncă, ce a fost condamnată definitiv și care, ca urmare a rejudecării cauzei, s-a stabilit prin hotărîre definitivă că nu a săvîrșit fapta imputată ori că acea faptă nu există, i se calculează la vechimea și continuitatea în muncă, timpul cît a executat pedeapsa închisorii cu obligarea la muncă corecțională. De asemenea, persoanei încadrată în muncă, ce a fost reținută pentru cercetări și ulterior a fost scoasă de sub urmărire sau achitată, întrucît nu a săvîrșit fapta imputată, ori că acea faptă nu există, i se calculează la vechimea și continuitatea în muncă timpul cît a fost reținută".

I s-a răspuns astfel lui **Octavian Fornică din Panciu**, răspuns la care trebuie adăugat negreșit: dovada situațiilor de mai sus se va face cu ordonanța procurorului respectiv, cu hotărîrea judecătorească rămasă definitivă.

■ Aș avea o propunere pentru C.N.E.F.S. și Federația Română de Fotbal — ne scrie **Ion Chiță din București** (str. Gh. Letea nr. 14, bl. C-35, ap. 103, Sectorul 6). Propunerea ni se pare a fi interesantă: „Am văzut cu toții ocazii în care fotbalistul cade — teatral — în careul de pedeapsă, încercînd să smulgă un 11 m. Posibilitatea trucajului este mai mare la un fotbalist versat, experimentat. Am văzut arbitri dînd decizii eronate, tocmai în astfel de faze cel puțin dubioase. Pentru a înlătura asemenea decizii discutabile, propun ca în final decizia să o dea o comisie a organului de specialitate, care să urmărească pe monitoare, prin reluările de faze, scena în discuție, iar prin microfonul mare al stadionului să dea decizia finală! Ce ar fi ca noi să dăm tonul într-o astfel de inițiativă, după părerea mea salutară? Totul trebuie făcut pentru ca să triumfe cauza sănătoasă a sportului, iar întrecerile sportive să fie cu adevărat sportive, să nu fie viciate de jocul întîmplării și al unor arbitraje părtinitoare".

■ **Primim de la Consiliul popular al județului Bacău:** Conducerea Întreprinderii județene de transport local Bacău a hotărît să se achite ajutorul de deces **Domnicăi Pristavu din Buhuși**, al cărei soț a decedat. Suma s-a plătit din fondul de asigurări sociale al întreprinderii. În ceea ce privește pensia de invaliditate pretinsă, a fost obligată Anica Gherasim — inspector la serviciul personal al Autobazei nr. 3 mixtă, din cadrul Întreprinderii județene de transport local Bacău — să suporte suma de 1 437 lei —, pentru întîrzierea întocmirii și depunerii actelor.

■ **Întreprinderea ASCENSORUL din București** răspunde unui **grup de 21 de locatari din str. Banu Manta nr. 83, blocul 101, Sectorul 1**: Nu este singurul caz în care **I.C.R.A.L. Pajura** nu a luat măsuri pentru a comanda executarea reviziilor generale (RG) cu 4 luni înainte de expirarea ciclului normat, în vederea respectării legislației în vigoare la instalațiile de ridicat, respectiv, ascensoare. De regulă ICRAL Pajura comandă cu foarte mare întîrziere efectuarea reviziilor generale, chiar și în cazurile cînd ciclurile normate sînt depășite.

■ **Dr. Ioan Neagu din Ploiești**, medic specialist la Dispensarul U.J.C.M. Prahova este cunoscut și ca un veritabil colecționar, după cum ne dezvăluie **N. Stoian** și **Elena Ștefan din Ploiești**. Colecția sa rarisimă cuprinde peste 6 000 de piese dintre cele mai inedite. Documente originale sau copii. Grafice și machete. Obiecte și cărți medicale și istorice. Medalii, insigne și brelocuri. O fototecă ce cuprinde 4 055 clișee și fotografii. Lucrări artistice și picturi pe lemn și sticlă, grafică, basoreliefuri, ceramică, metalografie, pirogravură etc. etc. Descoperă albumul de familie al dr. Carol Davila. Deține copia registrului — datată 30 octombrie 1917 — aparținînd Spitalului de la cazarma Regimentului 10 artilerie din Ploiești, document din care desprindem că locuitorii comunei Mănești string și oferă răniților alimente și că acest gest a fost „cea mai frumoasă răsplată ce s-a putut da vitejilor răniți pe frontul de la Mărășești". Medicul Ioan Neagu se gîndește să organizeze o expoziție, să realizeze un colț tematic într-unul din muzeele ploieștene, pentru a oferi marelui public comoara sa inestimabilă.

■ **Puiu Străițar, membru al Cooperativei meșteșugărești „Retezatul" din Hațeg (județul Hunedoara)**, se afla nu de mult între viață și moarte. Transportat la Clinica din Timișoara, medicii au dispus de urgență transfuzii masive de sînge. Auzindu-se vestea, 20 de membri ai aceleiași cooperative, precum și alți 7 prieteni ai accidentatului, s-au oferit să-i doneze din sîngele lor. Cu concursul admirabil al conducerii I.T.A. Hațeg — care a pus la dispoziția acestor oameni de bine un autobuz — donatorii au fost transportați de urgență la Centrul de recoltare a sîngelui Hunedoara. După recoltare, sîngele a fost expediat la fel de operativ la Timișoara.

Puiu Străițar a revenit printre ai săi, datorită solidarității umane, datorită eternului uman, datorită unui fapt de omenie de rară noblețe — ne reamintește **Nicu Sbuchea din Hațeg**. „Eroii" acestui act de camaraderie și frumoasă pildă sînt Pompiliu Bărboni, Anton Opruț, Constantin Șandroni, Gheorghe Andruș, Sabin Neiconi, Gheorghe Florea și alții pînă la 27.

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Asociația locatarilor Blocului 42 din str. Calea Plevnei nr. 16, sectorul 4, București, vă aducem la cunoștință următoarele:

La parterul blocului nostru funcționează un magazin alimentar modern, a cărui prezență ar fi normal să bucure pe oricare cetățean, cu atît mai mult pe noi, cei mai apropiați beneficiari. Așa ar fi normal, cu acest scop s-a și construit și ei, s-ar putea bineînțeles înscrie în ambianța civilizată, modernă, a unei capitale socialiste.

Dar iată faptele de strident anacronism, care dăinuie cu constantă ironie de cîteva luni, odată cu sosirea noului responsabil:

1. Mormane uriașe de lăzi, de înălțimea unui etaj pe porțiunea a două scări străjuiesc intrările locatarilor, înfruntînd intemperiile. Costul lor, probabil, nimica toată, cîteva zeci de mii de lei acolo, nu contează.

2. Intrarea blocului are un aspect invidiat de toți locatarii blocurilor învecinate; cel mai jalnic talcioc, sau hală de vechituri, întîmpină zilnic locatarii celor peste 100 de apartamente.

3. Sub influența vîntului, sau viscolului, stivele de lăzi, în echilibru precar, supun la atenție pe toți posesorii de autoturisme din fața blocului.

4. Frînturile acestor ambalaje, prin căderea lor, amenință locatarii și copiii.

5. Și numărul lăzilor sporește vertiginos, cu spor, fără nici o justificare la fel ca în ziua de 12 III.a.c., cînd, prin grija autocamioanelor nr. 37 B 3751, 23 B 8123 castelul de lăzi a crescut și mai mult.

6. Cazane permanent pline cu gunoaiele magazinului întreține o bogată faună de șobolani, bine hrăniți prin grija lucrătorilor magazinului.

7) Aceste aspecte mizerabile, au umbrit cu totul zona de parcare asfaltată frumos și spațiul verde creat prin munca locatarilor.

8. Peste toate aceste minunății, tronează figura luminoasă a responsabilului magazinului, care pune la punct prin necuviințe și epitete, orice încercare a comitetului asociației de a sta de vorbă pentru remedierea lucrurilor.

Cele de mai sus s-au semnalat la Consiliul Popular al Sectorului 4, dar ni s-a transmis, prin deputatul circumscripției, că nu se întrevede o rezolvare.

Rugăm respectuos sprijinul dv. în remedierea acestor aspecte.

Poșta redacției

■ **Stoian Constantin** — București: Administratorul blocului, conform Statutului, are obligația să se încadreze în disciplina financiară, folosind numai chitanțiere și completînd listele de plată la toate rubricile prevăzute în anexă. Orice locatar are dreptul să ceară lămuriri și să consulte actele din arhivă (facturi, procese-verbale etc.). De asemenea, administratorul nu are dreptul să încaseze de la asociație alte sume sub diverse forme (tichete de transport I.T.B., taxă telefon, etc) peste indemnizația prevăzută în art. 14 al. 3-din Statut. ■ **Raiu Elena** — București: În primul rînd trebuie să vă rezolvați situația familială. ■ **Filip A. Constantin** — com. Siliștea (Constanța): V-am expediat răspunsul prin poștă. ■ **Simboteican Vasilică** — com. Bălcaciu (Alba): Pentru că ne scrieți din nou că nu ați primit adresa nr. 5479/4.12.1986 a Centrului de producție cinematografică București, pe care v-am expediat-o prin poștă, vă dăm mai jos datele despre persoana în cauză: recuziter serviciul programare și urmărirea producției, născut la 5.07.1952 în Valea Măcesului (Ialomița), necăsătorit, plătește o pensie alimentară, locuiește flotant în București, str. Postăvarului nr. 22 Bloc 12, Sc. 1 ,et. 7, ap. 78. ■ **Căprărescu Virginia** — București: După ce instanța de judecată va hotărî asupra mențiunilor, se va putea elibera certificatul de naștere de către compartimentul Stare civilă al Consiliului popular municipal Buzău ■ **Asociația locatarilor Bl. XI-D str. Feleacu I, București**: Adresați-vă I.R.I.D.G.N.B. str. Cavafii Vechi 15 pentru perfectarea contractului. ■ **Ioniță Mariana** — București: Puteți ridica de la I.A.P.L. Bistrița toate sumele calculate pentru timpul lucrat. ■ **Porim Nicolae** — Orăștie: Da. ■ **Panait Radu** — satul Cuza Vodă, com. Slobozia Conachi (Galați): Alocația de stat nu se acordă pentru copiii care sînt elevi în școli care le asigură întreținerea completă din partea statului. De asemenea, nu se acordă cumulativ cu bursa, persoanele îndreptățite putînd să opteze pentru aceasta sau pentru alocație. ■ **Veriko Florentina** — Constanța: Sînt îndreptățiți la alocație de stat, în aceleași condiții cu copiii născuți din căsătoria părinților: a) copiii din căsătoria anterioară a unuia dintre soți, aflați în îngrijirea lui; b) copiii din afara căsătoriei; c) copiii înfiați; d) copiii primiți spre creștere, pe baza încredințării lor de organele competente, potrivit dispozițiilor legale. ■ **Ionescu Ștefan Constantin** — București: După examinarea și soluționarea cauzei de către Comisia Centrală de Pensii vi se va comunica hotărîrea adoptată.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

Joc cu reguli savante

Nu e deloc exclus ca, venit dinafară, totul să ți se pară un joc de copii mari. Reprimi la început un zîmbet stîrnit de seriozitatea băieților trecuți binișor de adolescență, care se joacă — ți se pare — alături de bărbați sărîți de prima tinerețe, un joc de-a barajele, de-a turbinele, de-a hidrocentralele. Iată, Canalul București-Dunăre, iar dincolo, la cîțiva metri, Barajul Marun din Iran și un viitor turn de televiziune, nu departe de Fîntîna Amenajării de la Saad-Irak. Un amenajament cu reguli aparte, eliminînd granițe și distanțe geografice. Miniaturi, evident, căci toate acestea și încă multe altele sînt cuprinse într-o singură sală, destul de încăpătoare, ce e drept !

Se face o demonstrație : încercarea Barajului Marun-Iran, la care s-a realizat studiul descărcătorului de ape mari. Cîteva apăsări pe butoane și toată hala începe să vibreze de zgomot de valuri furioase. N-ai mai fi dispus să consideri totul chiar o joacă, apa năvălește violent, nu știi de unde și nici n-ai timp să te întrebi. O clipă te îndoiești dacă mai ești în siguranță, căci sala întreagă pare că va fi luată de ape. Dar nu, barajul de jucărie rezistă și debitul — suficient pentru a inunda clădirea — o ia pe drumul ce i-a fost croit. Acum îți cauți un zîmbet, spre a ascunde clipa de spaimă pe care, poate, cercetătorii n-ar înțelege-o. Deschizi ochi mari asupra arsenalului „jucăriilor" lor, cuprinzînd laseri, calculatoare, tot felul de echipamente sofisticate. Înțelegi că „jocul" acesta este de o extremă seriozitate și de o excepțională însemnătate.

Construcția care vine în contact cu apa solicită o atenție aparte, și metode de cercetare-proiectare deosebite. Lucrările sînt, în majoritate delicate, cu responsabilități ridicate. Orice amenajare hidrotehnică presupune un grad de risc ce trebuie cunoscut și, firesc, nimeni în lume nu construiește ceva la scară naturală fără să aibă siguranța că va rezista. Încercările și căutările soluțiilor optime, menite să înlăture factorul risc, se fac în laborator. Este o sarcină grea, pe care și-a luat-o și o duce de fiecare dată la bun sfîrșit „Laboratorul de hidraulică" al Institutului de Construcții din București. E vorba de o echipă — o echipă bine sudată, condusă de profesorul universitar dr Constantin Iamandi, o echipă pluridisciplinară — nici nu s-ar putea altfel, dată fiind multitudinea problemelor ridicate de ființa umană a zilelor noastre, echipă din care fac parte : prof. dr. ing. Dumitru Cioc, dr. ing. Radu Damian, dr. ing. Octavian Luca, ing. Anton Anton — șeful laboratorului, ing. Sandu Lucian, dr. ing. Virgil Petrescu, dr. ing. Gabriel Tatu, dr. ing. Mircea Mănescu etc. Munca acestor oameni vizează un dublu scop, sintetizat în vorbe puține de prof. dr. ing. Constantin Iamandi : „Școala superioară are obligația de a fi sediul celor mai importante realizări științifice din domeniu, deci obligația de a se implica în rezolvarea problemelor de viață. Transformarea revoluționară a învățămîntului românesc prin procesul de integrare cu producția și cercetarea a dat posibilitate transpunerii în realitate a principiului de a învăța prin a munci și a munci pentru a învăța."

Extraordinara dotare de care se bucură în mod fericit Institutul de Construcții bucureștean prin laboratorul său de hidraulică a permis colectivului prezentat să atace o problematică variată, interesantă din punct de vedere științific, cu aplicații tehnice imediate, dar și cu contribuții fundamentale. Prin această formă de integrare s-a putut valorifica eficient capacitatea creatoare a studenților, care în procesul lor de instruire primesc cunoștințe mereu noi, iar prin atelierele de cercetare și proiectare, prin practica efectivă participă la dezvoltarea unor studii vizînd rezolvarea problemelor imediate ridicate de economia națională. Organizarea în timp a Catedrei de hidraulică, dotarea de care dispune astăzi laboratorul a dus, firesc, la străbaterea unor drumuri și în cercetarea fundamentală, pe cît de diferite, pe atît de atractive, ca orice tărîm al limitei între cunoaștere și necunoaștere : turbulență, difuzie, dispersie și curenți de densitate, mișcări nepermanente în sisteme hidraulice sub presiune sau cu suprafață liberă, hidraulica fluidelor polifazate, mișcarea apei prin medii permeabile, probleme de ingineria vîntului. Echipamentul de calcul al laboratorului vine să completeze ansamblul general al posibilităților de investigație, cercetarea teoretică fiind armonios conjugată cu cea experimentală.

Multe construcții hidrotehnice ce se înalță acum în toate colțurile țării s-au înfiripat mai întîi în sala laboratorului, pe cei cîțiva zeci de metri pătrați, la scări reduse. Jucării în aparență, prezentări fidele, de fapt, a situațiilor reale.

Solicitările au fost și sînt numeroase. Din problematica contractuală se încearcă rezolvarea cerințelor prioritare ridicate de economia națională : energie, materiale, siguranța obiectivelor. Au fost efectuate — sînt doar cîteva exemple — o serie de cercetări cu privire la captarea energiei valurilor mici, ca și a energiei vîntului, cu ajutorul turbinelor carcasate. A fost construită o instalație specială pentru testarea și omologarea microhidroturbinelor cu puteri pînă la 250 kilowați. De noua instalație a beneficiat în primul rînd prototipul turbinei TEROM, brevet al Institutului de Construcții ca și alte agregate realizate la „Electromotor"-Timișoara și „Energoreparații" București și I.R.E. Cîmpina. Produsele întreprinderii „Aversa", pompe lucrînd în regim de turbină, au fost testate cu ajutorul aceluiași echipament, rezultatele conducînd la ideea utilizării unor astfel de mașini la producerea de energie electrică.

Ce au de făcut în continuare specialiștii Catedrei de hidraulică e relativ simplu de descifrat, te lămuresc „jucăriile" montate în sala de testare. Metroul bucureștean și proiectul „Dîmbovița" își au rezervate spațiile lor aparte în laborator, căci participările specialiștilor universitari la realizarea impunătoarelor construcții sînt continui. S-au căutat răspunsuri la probleme legate de protecția mediului înconjurător, legate de poluarea apelor cu suprafață liberă și a atmosferei la Canalul București-Dunăre, problema Dunării în zona Deltei, evacuarea apei uzate în mare de platforma de la Năvodari. Rețeaua de termoficare a Bucureștiului, stațiile de pompare pentru irigații, captările de ape subterane, termohidraulica rezervoarelor pentru fermentarea nămolurilor, aerarea apei în procesele de epurare, mișcarea aluviunilor cu aplicații la stabilitatea albiilor sînt doar cîteva din temele de cercetare aplicativă ce stau pe masa de lucru și, mai ales, pe standurile de încercări ale Laboratorului de hidraulică bucureștean. Acolo, oameni dăruiți își continuă „jocul" lor de-a barajele, de-a turbinele, de-a hidrocentralele, un joc serios, cu reguli savante.

LIANA MOLNAR ■

Metodă originală de investigație

Doctorul Ioan Mogoș de la Institutul de Oncologie a conceput și realizat o aparatură originală de termografie computerizată care are toate șansele să ocupe unul din primele locuri în competiția mondială a echipamentelor medicale de această categorie. A avut alături pe parcursul anilor de muncă științifică pe specialiștii de la Întreprinderea de Calculatoare Electronice, Institutul Politehnic, FEA, ICPE. Termograful cu calculator transformă printr-o serie de operații sofisticate temperatura emisă de suprafața corpului în imagini, în adevărate hărți termice ale organismului omenesc. Celulele prezintă un metabolism generator de energie calorică (termogeneză), astfel că temperatura țesuturilor este de fapt un ecou al stării lor de sănătate. Performanțele senzorilor și ale aparatului în general fac posibilă investigarea și a unor organe profunde ca ficatul, rinichii, pancreasul, plămînul, creierul. Echipamentele existente în lume semnalizează doar modificările superficiale ale pielii sau a unor organe de suprafață. Alte avantaje ale termografului românesc ? Datele sînt stocate în memoria calculatorului și comparate cu alte analize anterioare permițînd o viziune diversificată asupra dinamicii bolii și o evaluare rapidă a eficienței tratamentului. Examenul termografic se poate repeta de multe ori neafînd nociv omului prin iradiere. Cu el se pot depista precoce unele forme de cancer și boli ca hepatita cronică, reumatismul etc. Se utilizează cu bune rezultate în endocrinologie, boli interne, tulburări circulatorii periferice, reumatologie. Pe lîngă descoperirea bolilor în stadii incipiente, diagnostice orientative, urmărirea post-terapeutică și evaluarea eficienței tratamentelor, cu acest tip de aparat se pot face investigații în cercetarea științifică pe animale. Este prima aparatură electronică medicală românească destinată exportului.

Ceasul biologic

Omul este tot mai mult privit ca fiind în osmoză permanentă cu mezocosmosul înconjurător, acumulînd și reflectînd, de la naștere și pînă la moarte, lumina solară, selenară, climatul pămîntean. Trecerea lui prin viață este măsurată nu numai de tic-tac-ul ceasului marcînd timpul, ci și de propriul lui ceas biologic ce indică potențialul energetic. Inventatorul Iancu Scutaș Comăneanu a realizat un ceas biologic de concepție originală, biocron, care a cules aprecieri internaționale și o medalie de argint la Salonul de Invenții de la Geneva. Cu ajutorul lui se pot obține date despre bioritmurile omului în lunile anului (circanual) în diverse faze de luminozitate ale lunii (circalunar) și în diferitele ore ale zilei (circadian). Ceasul biologic românesc evaluează vitalitatea organismului în funcție de locul de naștere (biotop), de alimentația specifică zonei natale (biomet), de ora, ziua, luna, anul și faza selenară cînd s-a născut respectivul (biocron) și de zestrea genetică primită de la părinți în momentul concepției(biotip). Aflăm cînd tonusul nostru este mai bun sau mai slab, cînd organismul se prezintă mai viguros și este gata să lupte cu bolile, cînd sîntem mai „în formă" pentru muncă, cînd psihicul nostru e mai însorit și cînd vedem lucrurile mai în „gri". Paleta utilizării biocronului este diversă și în continuă extindere. Dăm cîteva exemple. Timpul de naștere dă o anumită predispoziție a gesturilor, o anumită dinamică a lor, ceea ce poate fi un criteriu în alegerea locului de muncă, experiențele din tesătorii cu biocronul constituind o reușită. În ergonomie, cronogramele dau indicații privind repartizarea oamenilor pe schimburi, acordarea concediilor. În circulație, planificarea unor curse ale șoferilor funcție de bioritmurile lor este o realitate. În zootehnie, cu ceasul biologic s-a stabilit perioada optimă de reproducere a animalelor. Randamentul maxim în procesul de învățare și asimilare are ca parametru important și bioritmul. Din medicină, menționăm deocamdată doar testările serologice dependente de potențialul energetic, experimente efectuate de doctor Maria Pătrașcu.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Dovezi tehnice ale continuității (II)

După cum arată C.M. Boncu, în cea mai erudită istorie a **petrolului românesc**, la Tîrgșorul Vechi (Prahova), s-au găsit urme evidente de utilizare a păcurii, datînd din secolele al V-lea și al VI-lea ; din această epocă provin 15 vase de factură locală, conținînd urme de bitum. Alte mărturii similare s-au găsit la Bucureasca, lîngă Mizil, la Histria și în alte locuri. Să menționăm, de asemenea, că termenul păcură derivă din latinul **picula**. De altfel, aurul negru carpatin era cunoscut în Europa, ceea ce Georgius Agricola va sintetiza, secole mai tîrziu, în **De natura fossilium**, scriind că țițeiul **„se scurge din Munții Carpați"**. Este de asemenea cunoscut un procedeu original de prelucrare a țițeiului, printr-o ardere parțială, practicat de către ciobanii denumiți **„păcurari"**.

Foarte prețuită era **sarea**, o mare avuție a pămîntului românesc. Existau, din cele mai vechi timpuri, procedee de extragere a sării din apa sărată a unor izvoare sau lacuri. Țăranii din regiunea Sucevei procedau spre pildă în felul următor : saramura se punea în ceaune mari, care se atîrnau deasupra unui foc. Cînd saramura din ceaun scădea, i se adăuga alta, pînă ce sarea se depunea pe fundul ceaunului ca omătul. Izvoare sărate bogate erau cunoscute și valorificate la Corund, Bezid, Filiaș etc.

Exploatări de sare însemnate se aflau în zona salinelor de la Turda, Ocna Mureș, Ocna Sibiu, Cojocna, Ocnele Mari, Slănic și în alte locuri. Sarea a fost, în întreaga epocă de care ne ocupăm — veacurile IV—X — și articol de export, nu numai de consum intern, fiind transportată de pildă cu plutele pe Mureș și pe alte cursuri de apă.

Extracția se realiza prin mai multe sisteme, în primul rînd acolo unde existau „maluri de sare" sau „munți de sare" (ca la Slănic—Prahova), prin exploatări de suprafață. Alteori trebuiau însă săpate galerii verticale sau înclinate, care coborau pînă la adîncimi destul de mari. De menționat că numai în perioada secolelor III—X în Transilvania și Banat s-au identificat peste 60 de masive de sare.

În jurul anului 600, a apărut chiar un sistem original de exploatare a sării solide : **metoda maramureșeană**, adecvată condițiilor de zăcămînt de la noi. Ea constă din săparea unuia sau mai multor puțuri de la suprafață, care pătrund în roca acoperitoare și apoi în stratul de sare, formînd o zonă de protecție care să împiedice eventuala pătrundere a apei în salină. De la baza puțului sau puțurilor începe exploatarea camerelor formate prin excavare, diametrul secțiunii crescînd odată cu adîncimea, iar deasupra formîndu-se o boltă, menită să împiedice surparea pereților peste mineri. După forma excavației, camerele de exploatare pot lua forme de con, butelie sau clopot. Astfel de saline s-au exploatat secole chiar sute de ani în continuare, sistemul perfecționîndu-se treptat și răspîndindu-se repede în spațiul carpato-danubian. O problemă importantă era aceea a curățirii aerului din ocnă, care se rezolva ingenios, coborîndu-se un grătar metalic pe care se aprindeau lemne. Ștefan Pascu și V. Cazacu remarcă în mod judicios că pentru exploatarea neîntreruptă a sării de către români în toată epoca migrațiilor pledează și menținerea, în vocabularul tehnic de la saline, a unor termeni specifici de origine latină, printre care **miliarisi** (lucrător la extracția sării din puț), **măglaș** (lucrător la transportul sării), **magula** (o grămadă de sare), **malha** (funii împletite pentru ridicarea sării la suprafață), etc.

Documente interesante privitoare la comercializarea peste hotare a sării transilvănene sînt cuprinse într-un text din 892 din **Annales Fuldenses**, emis de regele german Arnulf (citat de istoricii mineritului N. Maghiar și Șt. Olteanu), precum și în acte din secolele X—XI care arătau că voievodul bănățean Ahtum percepea vamă de la ambarcațiunile care transportau sarea pe Mureș.

Trecînd acum la **metalurgie**, trebuie constatat de la început că ea constituia o preocupare importantă a populației dacoromane și ulterior române, fiind practicată cu iscusința necesară producerii unor obiecte de mare finețe, printre care chiar și podoabe feminine din metale prețioase (pandantive, brățări, inele, aplice etc). Marea lor majoritate sînt de producție autohtonă, întrucît s-au descoperit tiparele pentru turnare și presare, spre pildă la Olteni—Teleorman (secolele V—VII). O mărturie cu adevărat extraordinară, datînd din secolul IV, este colierul de aur din tezaurul de la Șimleul Silvaniei, aflat actualmente la Kunsthistorische Museum din Viena. De lanțul propriu-zis sînt prinse zeci de miniaturi de unelte și obiecte legate de activitatea agricolă, meșteșugărească, minieră, pastorală, casnică, militară (coase, seceri, furci, topoare, foarfeci, chei, săbii, scuturi scăriță, dălți etc.), lucrate cu o extremă precizie și cu un excepțional rafinament : aurul din care sînt făcute provine din minele Transilvaniei.

În ce privește **metalurgia fierului**, s-au descoperit numeroase puncte unde se aflau cuptoare de redus minereul de fier (peste 80 datînd din secolele IV—X), de pildă la Bezid (Mureș), Bratei (Sibiu), Soporul de Cîmpie (Cluj), Fizeș și Șosdea (Caraș-Severin), Dulceanca și Zimnicea (Teleorman), Budureasca (Prahova), Dănești (Vaslui) etc. Minereul de fier, în general limonit, servea ca materie primă, combustibilul folosit pentru topirea sa fiind mangalul. În tratatul **Din istoria metalurgiei românești** (1981, coordonator : Iosif Tripșa) se scoate în evidență faptul că la cuptoarele de la Fizeș, Șosdea, Budești, Ivăncuți etc, apare vădit **„o tipologie și structură tehnico-economică tradițională, deplin asemănătoare cu cele dacice"**. În întreg spațiul etnic românesc s-au identificat și vestigiile activității de **prelucrare a metalului obținut**, în ateliere specializate, unde s-au găsit uneltele fierarilor, tipare de turnat obiecte metalice, precum și unele produse gata confecționate, ca de pildă brăzdare de plug de tip roman, clești, cuțite, săpăligi, topoare obișnuite și topoare de luptă etc. **„Trebuie menționat de la început** — citim în aceeași istorie a metalurgiei menționate mai înainte — **că o asemenea activitate nu poate fi desfășurată decît de o populație sedentară, staționică pe un anumit teritoriu, în măsură să poată acumula experiența corespunzătoare din generație în generație, și s-o transmită din tată în fiu în decursul veacurilor : o asemenea activitate nu poate fi compatibilă cu nomadismul, cu pendularea sau migrarea dintr-o zonă într-alta a populației, caracter specific popoarelor în migrație, cel puțin pînă la primul contact pe care l-au avut cu populațiile autohtone, înainte, deci, de sedentarizarea lor".**

O descoperire de mare interes privind epoca la care ne referim este cuptorul înalt pentru topit minereu de fier, săpat în stîncă, de la Ghelari, pe „Valea Caselor", identificat arheologic în 1895(vezi și articolul nostru din „Flacăra" din 1 august 1986). Acesta era prevăzut sus cu un capac și o platformă de încărcare, prin care se introduceau minereul și mangalul ; aerul pentru activarea focului pătrundea pe jos, printr-un orificiu. Cuptorul era căptușit cu material refractar, iar gazele arse se evacuau printr-un coș înclinat, care străbătea coasta dealului. Întrucît la noi se iviseră controverse cu privire la datarea acestui veritabil monument tehnic, m-am adresat la „Science Museum" din Londra, care mi-a comunicat, printr-o scrisoare din 5 mai 1983, că este vorba de secolul IX (în acest muzeu figurează o excelentă reconstituire a cuptorului) ; aceeași datare figurează și în „Journal of the Iron and Steel Institute" (1987).

După toate aceste considerații și mărturii arheologice nu putem decît să fim de acord cu istoricul C.C. Giurescu, care subliniază că activitatea materială a autohtonilor din spațiul dacic în veacurile IV—X dovedește că este vorba de **„o societate diferențiată, al cărei standard nu e deloc cel presupus de adversarii continuității, adică de viață sălbăticită și săracă, urmare a năvălirilor..."** Dimpotrivă, perpetuarea tradiției tehnice și ducerea ei mai departe sub semnul creației dovedesc că, în ciuda restriștilor vremii, civilizația strămoșilor, apoi a românilor a rezistat vițeliei, și-a păstrat amprenta proprie, s-a dezvoltat fără întrerupere.

I. M. ȘTEFAN ■

Documentîndu-se despre diversificare și calitate în alimentația publică, reporterul descoperă un deliciu pe care ni-l recomandă: tortul de cartofi, și un adevăr de care ne-am lovit și singuri :

Comoditatea strică gustul mîncării!

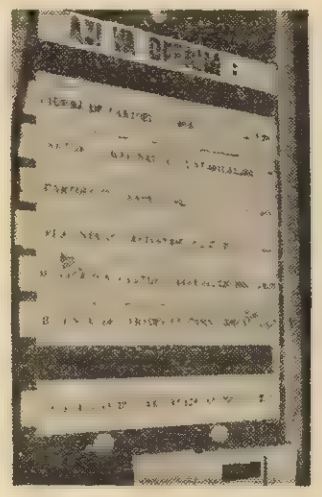

Drumurile prin țară ne-au dat prilejul să ne convingem că în toate județele se acționează pentru a se asigura o hrană rațională, științific fundamentată populației, așa cum prevăd documentele noastre de partid. Dacă în vasta rețea de alimentație publică există încă mulți care reușesc să prepare niște bucate pe care nu-ți vine să le mănînci nici după ce le-ai plătit cu cît nu merită, cu atît mai mare este bucuria cînd intri în unități în care e reprezentat cu strălucire reversul acestei medalii. Și în alimentația publică omul sfințește locul, dar aici pasiunea și inventivitatea pot iradia mai puternic, subminînd prin exemplu prejudecata că bucatele bune nu se fac decît din lucruri scumpe. Două unități neobișnuite ca profil, la care ne vom referi mai jos, ne-au convins că niște buni organizatori și mai cu seamă niște excelenți bucătari pot scoate mîncăruri extraordinare din banalii, din plictisitorii cartofi. Numai să știi să gătești !!

Înființarea în 1983 a cartofbarului din Sfîntu Gheorghe s-a datorat ideii și stăruinței directorului Direcției comerciale a județului Covasna, Herman Rosner. „De foarte mulți ani aveam ideea unei unități specializate pe preparate din cartofi, ne spune dînsul. De ce ? Simplu. Covasna este printre primele trei județe ale țării în ce privește producția absolută de cartofi, alături de Brașov și Suceava. Cartoful place aici foarte mult. Practica a confirmat ideea. Care a înglobat în ea și **sistemul de servire rapidă.** Ca și **asistarea parțială la modul de preparare a hranei.** Să revenim la caracteristicile unității noastre, care a spart gheața și să nu uităm afluența deosebită de cumpărători, datorită rețetelor care preluau **specificul bucătăriei locale.** Specialistul în cultura cartofului, dr. ing. Matei Berindei, cercetător la Academia de Științe Agricole și Silvice, a fost încîntat de mîncărurile noastre din cartofi. În nici un caz însă nu trebuie să se înțeleagă cumva că în celelalte unități consumatorii nu vor găsi mîncăruri bune din cartofi. Al doilea cartofbar l-am înființat în toamna trecută la Tîrgu Secuiesc. Vom avea o rețea de astfel de unități. Următoarele vor fi la Baraolt și la Covasna".

La Sfîntu Gheorghe, bucătăresele Elena Suciu și Benkő Iolanda sînt adevăratele autoare ale delicioaselor bucate. Fiindcă trebuie spus mai ales acest lucru. Dincolo de faptul că un prinz copios poate să coste chiar sub 12 lei, mulți revin în acest local mai cu seamă datorită calității mîncărurilor. Este suficient să mănînci o singură dată aici ca să-ți dai seama că un bucătar oarecare, din aceeași materie primă ar scoate o mîncare oarecare. Aici totul este delicios. Chiar și tortul de cartofi. Ați citit corect : tortul de cartofi. Prețurile mici au înainte de orice, această principală menire : să-ți aducă aminte că de preț nu sînt atît cele puse la fiert, ci prioceperea — invizibilă și netarifată — cu care cele două bucătărese își fac meseria.

Oferta zilei precizează și conținutul în calorii al fiecărui fel de mîncare.

Din totalul vînzărilor, mîncarea deține valoric 90 la sută.

Dacă la Sfîntu Gheorghe a apărut primul cartofbar din țară, din octombrie 1986, județul Covasna mai are încă unul la Tîrgu Secuiesc. Tot în plin centru al orașului. Oricine îl știe și nu este greu să-l găsești. Aproape n-ai cum să nu-l vezi.

Aici, la baza mîncărurilor, cartoful își asociază varza. Ceea ce nu înseamnă, desigur, că trebuie neapărat să se afle împreună în aceeași farfurie. În ziua în care am fost acolo se ofereau : ciorbă de cartofi (2,10 lei), supă de cartofi (1,80 lei), supă cu ciuperci (4,80 lei), supă de varză (2,80 lei), chiftele de cartofi (2 bucăți — 2,35 lei), cartofi cu smîntînă (2,40 lei), cartofi gratinați (5,20 lei), cartofi parizieni (5,50 lei), cartofi surpriză (4,80 lei), cartofi umpluți cu brînză (6,30 lei). Ca alternativă a tortului de cartofi, desertul era plăcintă de cartofi. Dar poate cel mai neașteptat lucru este aici faptul că, după ce te convingi de calitatea extraordinară a bucatelor, după ce îți zici că merită să vii și de la Tulcea ca să mănînci aici, după ce recunoști o dată pentru totdeauna că arta culinară nu este un simplu joc de cuvinte ci chiar o artă, ei bine cel mai uluitor lucru este să descoperi că bucătarul nu lipsește din unitate, că este chiar băiețașul acesta pe care vroiai să-l trimiți după bucătar. Se numește Bakk Imre. Abia s-a întors din armată. Nu prea arată cei peste 20 de ani. Ca să gătești cum gătește el, îți trebuie într-adevăr talent.

DORIN GHERGHINESCU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

File dintr-o carte de bucate

● *Bastonașe din cartofi* ● *Chiftele din cartofi* ● *Gogoși din cartofi* ● *Cartofi ardelenești cu smîntînă* ● *Cartofi cu unt și smîntînă* ● *Cartofi sote* ● *Cartofi gratinați* ● *Cartofi parizieni* ● *Cartofi surpriză* ● *Cartofi umpluți cu brînză* ● *Chiftele din cartofi cu sos de lămîie* ● *Iahnie de cartofi* ● *Chiftele din cartofi cu mazăre sote* ● *Pastă din cartofi cu maioneză* ● *Cartofi cu ceapă* ● *Musaca secuiască de cartofi* ● *Plăcintă din cartofi cu brînză* ● *Cartofi gratinați à la crama* ● *Varză ardelenească* ● *Salată orientală* ● *Crochete din cartofi și mazăre* ● *Supă gulas* ● *Ciorbă de cartofi* ● *Cartofi cu ciuperci* ● *Cartofi umpluți cu legume* ● *Budincă de cartofi cu carne de vită* ● *Papricaș din carne de porc* ● *Cartofi umpluți cu stavrizi* ● *Cuib de cartofi umpluți cu carne* ● *Plăcintă de cartofi* ● *Tort de cartofi.*

Un cartofbar și la București?

Într-o scurtă discuție, tovarășul dr. ing. Matei Berindei, cercetător la Academia de Științe Agricole și Silvice, a comentat astfel experiența la care ne-am referit : „Convingerea mea este că am putea avea mai mulți specialiști care să știe să se ocupe de cartofi. Pentru că, în materie de cartofi, nimic nu este terminat pînă nu au ajuns în farfurie". Îi mărturisim intenția noastră de a pleda pentru înmulțirea unor astfel de unități specializate pe cartofi. „Sînt convins că veți reuși, ne-a spus interlocutorul. Eu aș dori înființarea unor unități asemănătoare și în București și în județele Brașov, Harghita, Suceava, Sibiu. Fostul meu coleg, regretatul dr. ing. Titus Cally era atît de încîntat de idee și de nivelul realizării ei că a dăruit cartofbarului din Sfîntu Gheorghe o sută de rețete pe bază de cartofi".

Ne-am adresat și conducerilor direcțiilor comerciale ale județului Covasna și municipiului București. De fiecare dată interlocutorii noștri s-au declarat încîntați de inițiativă.

La primăria Capitalei, i-am relatat toate acestea tovarășului Dumitru Drăghici, director general adjunct pentru alimentația publică. Domnia sa ne-a asigurat chiar că o asemenea unitate s-ar putea deschide în mai puțin de o lună de zile în București. Așteptăm să fie desemnat localul.

În ce privește pe tovarășul Herman Rosner, de la Sfîntu Gheorghe, ne-a rugat să transmitem că este foarte bucuros de colaborarea propusă și nu așteaptă decît manifestarea acestei dorințe de către bucureșteni.

Nedumeriri

Învățăm ani mulți la școală, în familie, să ne exprimăm corect, ales. Truda noastră este îndreptată în același timp și către deprinderea regulilor de politețe. Mă nedumerește, din ce în ce mai mult, de ce a devenit atît de răspîndită, în relațiile dintre oameni care nu se cunosc, folosirea persoanei a doua singular. De exemplu, în autobuz :

— Nu simți că mă împingi ? !
— Înaintează !
— Urcă !

La timida remarcă : „Ce-ar fi să folosiți înaintați, urcați, împingeți" se răspunde și mai accentuat: „Ia vezi-ți de treabă !".

În magazine a devenit monedă curentă vorbirea :

— N-ai bani mărunți?
— Ai sticle de schimb ?

Pe stradă, mereu, aud pe cineva care se adresează : „Nu știi unde vine strada... ?" Cel puțin, eu, în aceste condiții, nu-mi amintesc de nici o adresă, deși m-am născut în București.

La fel de nedumerită privesc la o scenă, din ce în ce mai răspîndită în maxi-taxi. Unii călători cumpără corect biletul, dar, cînd coboară, îl pun, avînd grijă să nu-l mototolească, alături de șofer, nu ca s-ajungă la coș, ci din nou în circuit... Cum se urcă un alt pasager biletul e... refolosit, bineînțeles contra celor 5 lei. Între șofer și unii călători s-a instituit o astfel de complicitate... la vedere, pentru că de cînd merg cu maxi-taxi nu am văzut o singură dată un controlor la cap de linie. Cu atît mai mult n-am văzut un controlor pe traseu (e adevărat, în mașină e aglomerație) care să urmărească cum se respectă orarul și, mai ales, normele legale de călătorie. Recunosc, n-am fost atentă în ce fel se returnează biletul : „la-i sau lua-i-l !".

CARMEN DUMITRESCU ■

Ca ruca-n perete

Campania împotriva fumatului îmbracă cele mai diverse forme : pliante, afișe, conferințe, intervenții în presă. Sînt solicitați să-și spună părerea despre acest adevărat flagel al secolului XX specialiști în igienă și protecția muncii. S-a interzis prin lege fumatul în instituțiile de învățămînt, în unitățile sanitare, în unele localuri publice. Campania antitabagică vizează mai ales tinerii, mai expuși deprinderii acestui nefast obicei. Cine nu fumează pînă la 20 de ani are puține șanse să se mai apuce după aceea. În unele țări, prin lege, producătorii de țigări au fost obligați ca ambalajele să fie astfel desenate și scrise încît să avertizeze despre riscurile la care se expun fumătorii. Lăsăm la o parte faptul că literele sînt atît de mărunte că sînt departe de a sări în ochi.

La noi, se depun eforturi susținute care îmbracă diferite forme propagandistice împotriva fumatului. Iată, avem în față un pachet de țigări Bucegi, marcă nou apărută. Să descriem ambalajul. E destul de reușit din punct de vedere grafic, însă desenul-se potrivește foarte bine pentru reclama turistică. Pe pachet, pe ambele fețe, sînt desenați doi schiori care, într-o splendidă cristiană, răscolesc zăpada coborînd o pîrtie. Zîmbesc și par a fi extrem de sănătoși și bine dispuși. Sînt, evident, tineri. Cele două culori de fond, alb și albastru, sugerează zăpada imaculată și puritatea azurului. Cine privește desenul ar putea crede că e suficient să fumeze cîteva pachete de țigări marca Bucegi și să ajungă astfel un schior, dacă nu renumit, măcar redutabil. Văzînd pachetul de țigări astfel ambalat, ar putea un tînăr măcar bănui pericolele care-l pîndesc dacă se dedă fumatului ? Zicem noi, nu. Nici să ne umplem vitrinele cu desene macabre nu pare a fi o soluție, dar a „lipi" fumul de țigară de aerul curat al muntelui ni se pare a potrivi cu grijă nuca-n perete.

Iacă, trece anul

În urmă cu un an, Sergiu Dan Stroescu, proprietarul imobilului din București, strada Alexandru Locusteanu nr. 37, sect. 5, ne-a sesizat că în urma lucrărilor de construcții din preajmă, prin montarea unei macarale, gardul imobilului a fost distrus. Conform planului de sistematizare, imobilul cu pricina trebuia să rămînă intact.

Inginer constructor de meserie, tovarășul Stroescu a înțeles foarte bine situația creată și a fost de acord să i se refacă gardul după demontarea macaralei. În 26 aprilie, anul trecut, s-a întocmit și o minută în acest sens între delegații Centralei Antreprize Generală de Construcții Montaj București și Antrepriza de Construcții Montaj nr. 5. Constructorii au promis că în 30 de zile de la demontarea macaralei folosită la executarea blocului 78, situat în vecinătatea locuinței din str. Alexandru Locusteanu 37, să refacă gardul de prefabricate care împrejmuiește proprietatea tovarășului Stroescu. O scrisoare în acest sens, semnată de directorul general ing. P. Petroșanu, a fost trimisă și redacției.

În urmă cu jumătate de an, macaraua a fost demontată. Nici pînă astăzi gardul n-a fost refăcut. Minutele, scrisorile au rămas niște simple hîrtii fără acoperire. Promisiunile, înțelegerile, strîngerile de mînă, scuzele, apelul la înțelegere s-au dovedit, cel puțin pînă astăzi, o joacă de copii, să nu-i spunem altfel.

Făcînd abstracție de hîrtiile scrise de mînă sau bătute la mașină, e vorba totuși de o înțelegere între oameni în toată firea, de promisiuni, în ultimă instanță de cuvinte de onoare, de asigurări, pe care nu îndrăznim să credem că au fost făcute știindu-se dinainte că nu vor fi onorate. Pînă acum așa s-ar părea.

În această situație, ne întreabă tovarășul Stroescu, ce ar trebui să mai facă ? La vremea potrivită și-a făcut un gard care l-a costat muncă, bani. De ce să refacă ce-au stricat alții din grabă sau neglijență ? S-a în-

Cum ne îmbrăcăm în 1987

În fiecare an, o armată întreagă de oameni pricepuți în a îmbrăca pe alții își pun problema cum să arătăm mai frumoși, mai moderni. Deși creația este un act personal, prin răspunderea ei, prin întregul sistem care promovează o linie, care lansează o colecție, prin tot ceea ce îi urmează, chiar și prin drumul de la colecție la producția de serie, mai frumosul vestimentar lansat în prezentări de modă, în expoziții și, în ultimă instanță, expus spre vînzare este rezultatul unui efort colectiv care înseamnă talent, imaginație, informare. Că moda e un lucru foarte serios este unul dintre adevărurile care nu trebuie demonstrate, dar aici, la Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămintei al Ministerului Industriei Ușoare și al Centralei industriei confecțiilor, printre cei aproape opt sute de ingineri confecționeri, artiști plastici, tehnicieni confecționeri și muncitori modelieri, adică printre specialiștii centrului, seriozitatea este primul lucru care îți impune. Continuă deci pe seriozitatea gazdelor, pe pasiunea și inaltul lor profesionalism, ne străduim să aflăm ce vom purta în acest an, cine lansează linia, un model, cum ajung creațiile centrului în magazine și multe alte lucruri de acest fel. Primul interlocutor, Teodora Babii, directoarea centrului.

— Pînă una alta, tovarășă directoare, pînă să aflăm cum ne vom îmbrăca, spuneți-mi ce este acest centru din punctul de vedere pe care îl abordăm — moda ?

— Centrul nostru de cercetare și proiectare desfășoară în această privință o activitate de informare, documentare, colaborare internațională, cercetare și creație pentru stabilirea tendințelor de modă la nivelul industriei noastre de confecții.

— Așadar, atelierele de creație ale întreprinderilor de confecții din țară țin seama de linia pe care o dați dv. ?

— Noi alcătuim un plan de creație și, în cadrul său, fiecare întreprindere își gîndește colecțiile pe care le prezintă la contractări. Să știți că linia model o dau două trei mari nume, celebre case de modă, restul de firme creează pleoînd de la aceste linii. Moda nu poate fi ruptă de contextul internațional. Fiecare țară vine cu ceva propriu, specific. În fiecare an și noi ne aliniem modei din lume. E firesc să avem, astfel, o privire unitară în ceea ce privește linia.

— Cum sînt privite creațiile românești în lume ?

— Am exportat pînă acum în foarte multe țări. În 1987 avem contracte cu firme din peste 20 de țări. Dacă adăugăm doar succesele de la prezentările de modă din 1986, vă puteți face o imagine asupra potențialului nostru în materie de creație vestimentară.

— Menționați aceste succese.

— În cadrul Tîrgului internațional de la Leipzig, am obținut locul I cu o colecție primăvară-vară 1987 ; la Salonul internațional de modă de la Bruxelles, colecția noastră a fost deosebit de bine apreciată, astfel că am fost invitați și în acest an ; la Plovdiv, la un festival internațional, am primit, de asemenea, locul I pentru o colecție primăvară-vară 1987, după cum, la Kiev, la Săptămîna modei pentru tineret, am cîștigat un loc I pentru o colecție toamnă-iarnă 1987—1988. De altfel, noi am găzduit și Congresul de modă al țărilor din C.A.E.R., unde s-au stabilit tendințele pe 1988.

— Dincolo de aprecieri, ce finalitate au avut prezentările de modă la care ați participat ?

— Firește, am fost solicitați de numeroase firme. Jumătate din contractele încheiate au la bază creații românești. Cealaltă jumătate are în vedere colecții în colaborare cu diverse firme cunoscute din lume.

— Care sînt argumentele noastre ?

— Ei ne cunosc specialiștii, potențialul de creație și producție. Francezii și italienii lansează modele în serii mici. Noi primim comenzi pentru serii mari, dar am început să promovăm și serii mici și colecții cunoscute sub denumirea de colecții de „boutique". Sîntem interesați și lucrăm bine.

— Tovarășă directoare, ce vom îmbrăca în acest an ? Cred că detaliile sînt foarte multe, să ne oprim deci la acelea care dau nota generală.

— Să începem cu femeile. Sezonul primăvară-vară se remarcă printr-o nouă concepție vestimentară, punctul de plecare fiind noua interpretare dată aspectului țesăturii și paletei coloristice. Se disting patru siluete. Silueta „dreaptă" cu linia umărului ușor subliniat, amănsura mică, decolteu la baza gîtului, gulerul avînd „revorul spitz". Lungimea, de la mini, jumătatea genunchiului și pînă la jumătatea gambei. Butonajul este la două rînduri, nasturi metalici, și un aspect masculin al confecției. O altă siluetă numită „X" are ca detaliu important, alături de celelalte caracteristici ale siluetei „drepte", bascul, care poate avea dimensiuni diferite. Urmează silueta „A" sau „trapez" cu umerii pe linia normală sau ușor îngustați. Decolteul poate fi tip cămașă sau cu rever ascuțit, iar talia este nemarcată. Lungimea, de asemenea, pînă la jumătatea gambei la rochii, mantouri, impermeabile. În sfîrșit, silueta „O", specifică ținutei sport, este reprezentată prin jachete și bluzoane, cu umerii rotunjiți, cu amănsurile coborîte, care se poartă cu pantaloni colanți și fuste conice mini. Pantalonii pot fi strîmți, tip „țigaret" sau evazați, tip „pijama", cu multe detalii, fermoare metalice, diferite aplicații.

— Și bărbații ?

— Moda masculină nu prezintă mari modificări. Sacou sau costum cu umeri largi, revere alungite și puțin lățite în partea superioară. Pantalonii pentru tineret au maximum de lejeritate pe șolduri și sînt strîmți în partea terminală. Cămășile au o linie pe corp, gulerul tare și buzunare.

— Sînt noutăți la copii ?

— Specific pentru îmbrăcămintea copiilor rămîne faptul că moda ascultă numai de imperative strict funcționale, care, bineînțeles, implică esteticul, orice formă fiind perfect adaptată destinației.

Părerile a doi creatori

Florica Pănescu a absolvit în urmă cu opt ani secția „creație vestimentară" a Institutului de arte plastice din București. Este șefă de atelier la Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămintei.

— Care este primul lucru pe care-l aveți în vedere cînd gîndiți un model ?

— Destinația. Indiferent că este vorba de o colecție pentru țară sau pentru export. Trebuie să știu cine o va purta. Îmi aleg țesăturile, culorile. Noi preferăm niște culori, în general deschise, francezii preferă culori mai dulci, italienii poartă foarte colorat. Pentru asta mă documentez foarte mult.

— Cum ați gîndit pentru noi linia în acest an ?

— Cred că „sportul" prinde foarte bine și ne avantajează. Pentru după amiază, o linie în „X" este foarte potrivită, avînd un ușor aer romantic. Linia „trapez" se dovedește confortabilă mai ales în ceea ce privește piesele exterioare : mantou, jachetă, impermeabil.

— Revine „mini" ?

— A revenit de anul trecut, dar la noi n-a prea prins. Adevărul e că merg toate cele trei lungimi.

★

Nicolae Ivanov a absolvit, de asemenea, Institutul de arte plastice și este creator în cadrul atelierului de creație bărbați.

— Cum vi se pare că se îmbracă tineretul nostru ?

— Modern, dar, uneori, exagerează. S-a pus problema, ani în urmă, să se vîndă complexuri de îmbrăcăminte : cămașă, cravată, haină (sacou), pantaloni. În felul acesta formezi și gustul tînărului. Află că, de pildă, trebuie să existe un dozaj al lărgimii pantalonului, o corelație între partea de sus și cea de jos.

— Oferiți-le două modele.

— Iată, jacheta și sacoul. Largi la umeri dar fără exagerări, mineca largă, cît mai puține accesorii, iar cele existente să fie funcționale. Pantalonii să aibă pense adînci, dar care să nu-l strice linia. Culorile acestui an sînt deschise, „olimpice" : galben, roșu, verde, albastru. Culori curate, pure, nelucrate. În privința materialelor, se remarcă schimbarea destinației unora ușoare, cum ar fi cele specifice cămășilor, adică tercotul, ca să dau un exemplu. Din acest tercot subțire se fac bluzoane, pantaloni, jachete, sacouri.

— Și clasicul ?

— Este de mare actualitate. La două rînduri, cu umerii mai largi. Se simte tendința de a introduce moda clasică și la tineret, dar cu mici modificări, ușoare libertăți, neglijențe proprii vîrstei.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Oameni și pasiuni

Brăila, strada Grației, 113

Nu tot ce-l neobișnuit are și aerul de a fi. Colecția de cactuși a lui Petre Dobrotă e una din cele mai mari din cîte există. Puțini realizează aceasta și încă mai puțini sensul constituirii ei. Dacă băgăm de seamă că e vorba de pasiunea unui profesor de matematică, și nu de vanitatea unui milionar excentric, începem să bănuim cîteva din datele problemei. Fiindcă orice colecție e o problemă. Mai bine zis, orice colecționar.

Cactușii sînt niște plante ciudate, care răzbesc îndeobște în regiuni uscate și fierbinți, prin locuri, adică de unde aproape că nu mai crește nimic. Se înțelege că Brăila nu-i, în nici un caz, un astfel de loc. Unul din motivele pentru care Petre Dobrotă a socotit că merită să întemeieze o colecție de cactuși e acela că, de fapt, nu exista nici un motiv ca să-l îndemne la întemeierea ei.

Sînt două feluri de înțelepți în lume : unii care nu se apucă de un lucru decît atunci cînd au toate condițiile și alții, care abia cînd le lipsește totul, simt cu adevărat nevoia să înceapă. În urmă cu douăzeci și cinci de ani, cînd Petre Dobrotă a adus în casă primul cactus — un „Echinopsis", argentinian — a realizat și cîteva din inconvenientele plăcerii de a avea în casă un cactus. Curînd a aflat că un specialist în domeniu — un cactusolog german, al cărui cuvînt era, într-o vreme, foarte ascultat — decisese că în Europa centrală și estică e greu, dacă nu aproape imposibil de cultivat cactuși. Specialistul nu preciza dacă e imposibil de aclimatizat cactuși gata crescuți ori de crescut din semințe. Petre Dobrotă a remarcat viciul profeției acestuia și a purces la treabă. Trebuie spus că profesorul Petre Dobrotă avea, totuși, o pricină serioasă ca să viseze la o colecție. El e matematician. El știe că orice lucru stă în sisteme, nu izolat, că rațiunea ființii a oricărei ocupații sistematice e cunoașterea. O cunoaștere, e drept, de un fel mai aparte, stimulată de o continuă bucurie : florile cactușului. Dar ce cunoaștere autentică nu e cu bucurie ?

Strada Gratiei — nimeni n-ar putea să spună de ce se cheamă așa — e o ulicioară din Brăila veche. Casele seamănă între ele, fiindcă și oamenii care locuiesc pe aici seamănă între ei. Gospodari și gospodării. Din stradă e greu să-ți închipui că una din aceste gospodării e fourte deosebită de celelalte. Inventarul din 1986 al colecției de cactuși a lui Petre Dobrotă numără 4327 specii și varietăți. Ce este, pînă la urmă, un cactus ? Editorii unei reviste americane — Cactus and suculent Journal — afirmă că nu-i tocmai simplu de spus ce e un cactus, dar că e mai interesant de știut ce e acela un colecționar de cactuși : „un om care a descoperit într-o plantă toate frumusețile naturii". Cu cît mai stranie și mai zburlită e înfățișarea plantei, cu atît mai suavă și mai armonioasă e floarea.

„Eu însumi, spune Petre Dobrotă, fac parte din această colecție. M-am format ca om de știință odată cu ea. În general, colecționarii nu prea sînt dispuși să-și arate opera. O colecție de plante pentru folosul unui singur om e un nonsens. E ca și cum ai vrea să ai natura numai pentru tine. Dacă mergi pe stradă și dai peste un ou de aur nu trebuie să te repezi să-l ridici. Trebuie să te uiți după găina care face ouă de aur. O colecție cu profil botanic e un prilej de studiu. Pînă la urmă, e importantă posibilitatea de a putea studia natura prin intermediul uneia din creațiile ei. Mulți din cei care vin să vadă colecția de cactuși, au revelația nemăsuratei creativități a naturii, înțeleg mai bine ce se pierde ignorînd natura. Există ideea strămutării colecției într-o viitoare grădină botanică orășenească. Mă gîndesc adesea la această idee și mă întreb cum poate fi materializată. Nimic nu e imposibil — mi-o dovedește chiar faptul că din dragoste și tenacitate, iată, s-a născut o asemenea colecție într-un loc ce nu părea să o îngăduie — numai că ar trebui găsit încă un pasionat ca mine, capabil să o îngrijească și să o dezvolte. Pasiunea presupune o selectie și o orientare înfăptuite cu grijă și cu plăcere. Am încredere în timp, timpul le rezolvă pe toate".

Petre Dobrotă e un om tînăr și foarte activ în plan social. De fapt, exceptînd devotamentul pus la realizarea colecției sale de cactuși, e greu de asemuit colecționarului tipic, desprins de tot ce nu privește direct obiectul pasiunii sale. Predă matematica la liceul „Panait Istrati", și, cu toate că n-are timp deloc, găsește timp pentru toate. Acum, spre exemplu, pregătește pentru „Festivalul lalelelor" de la Pitești o selecție de cactuși, pe care, firește, o va însoți. Cît timp va lipsi de acasă, sera cu „plante suculente", fiindcă așa li se zice cu un nume general cactușilor și celorlalte plante din colecție, va sta fără grija zilnică a mîinilor și sufletului stăpînului ei. Îi întreb, de aceea, pe Petre Dobrotă cîtă vreme pot să stea plantele fără dînsul. „Cactușii cresc în condiții dintre cele mai vitrege. Cactușii mei n-au nevoie de mine. Eu sînt cel care are nevoie de ei".

TUDOR OCTAVIAN ■

Gemenii, împreună pentru totdeauna!

Dăm curs interesului manifestat de cititorii noștri asupra statuii „LUPOAICA ROMEI" din Piața Dorobanți, venind cu cîteva amănunte de construcție, precum și cultural-istorice — fapt prilejuit de cele cîteva sesizări primite la redacție în urma dispariției unuia dintre gemeni — este vorba, firește, de Romulus și Remus — postați, în poziție de alăptat, sub pîntecele simbolicului animal. Acestea ne-au fost comunicate de către **arh. Cristian Brăcăcescu**, de la Comitetul de Cultură al municipiului București :

Îndrăgita statuie constituie, la origini, o replică după un celebru monument antic, inițial fiind o sculptură etruscă, anterioară fundării Romei (este vorba de lupoaică), căreia romanii i-au adăugat pe cei doi gemeni, ilustrînd astfel legendara întemeiere a orașului. În toată lumea e cunoscută ca efigie a Romei.

Monumentul din București este un cadou din partea municipalității Romei, oferit în 1906 și devenind astfel simbol al înfrățirii celor două capitale europene și recunoaștere a latinității poporului român ; pe cele două fețe ale soclului sînt montate stemele orașelor Roma și București. A fost amplasat, la început, în zona actualului sediu al Marii Adunări Naționale, mai apoi în Piața Sf. Gheorghe. Actualul amplasament este cel menționat la începutul acestor rînduri, într-un cadru natural, potrivit, dimensiunilor monumentului (și cu această ocazie dăm și răspuns celor care propuneau o nouă amplasare, în Piața Romană : lărgimea acestei pieți, cît și cele două blocuri împozante ce încadrează bulevardul Magheru dinspre acest sens nu ar aduce nici un avantaj estetic monumentului, datorită însăși dimensiunilor sale). Dispariția primului dintre cei doi copii din bronz s-a petrecut acum 12 ani, el fiind găsit repede de către organele de miliție într-o curte din apropiere, faptul fiind efectuat de către un tînăr dezechilibrat. Mai recenta dispariție a lui „Remus" s-a consumat în împrejurări oarecum asemănătoare, statueta fiind recuperată de către lucrători de la Circa 1 mihție, în zona Gării de Nord. De această dată întregul monument a fost revăzut, statuetele celor doi gemeni fiind ancorate, montarea acestora fiind executată de către Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Municipiului București, cu concursul restauratorilor de la Muzeul de Istorie și artă al municipiului, încercările viitoare ale unor posibile, reprobabile acțiuni inconștiente, devenind astfel excluse.

HORIA PĂTRAȘCU ■

P.S. — Aflăm pe aceeași cale că una dintre plăcile metalice ce flancau Monumentul Aviatorilor — cuprinzînd numele unora dintre eroii căzuți — și despre care, la fel, am primit cîteva sesizări la redacție — s-a desprins pur și simplu de pe soclu, reinstalarea ei (necesitînd operațiuni de turnare din beton) fiind întîrziată de vremea nefavorabilă și pericolul de înghet. La ora actuală și acest monument este complet, putînd fi admirat la întreaga lui valoare.

voit de la serviciu, a bătut drumurile, a primit asigurări de la întreprinderi dotate cu ștampile și antete, a stat de vorbă cu oameni în care a crezut, care au fost investiți cu o responsabilitate pentru ceea ce fac. Să ia drumul tribunalului sau să scoată alți bani din buzunar cu care să-și repare gardul ?

Zicem noi, gardul trebuie refăcut, însă în nici un caz cu banii tovarășului Stroescu, ci cu ai altora. Cine sînt aceia ? Probabil cei care au semnat minuta.

OPREA GEORGESCU ■

Imagini ale bucuriei, dar totodată și ale tăriei morale a acestei familii unite care este „clubul tricolorilor".

Spre un nou „vîrf" al sezonului fotbalistic

24 februarie, 25 martie, 29 aprilie : aceste repere calendaristice marchează tot atîtea momente de „încordare" la nivel superior a forțelor fotbalului nostru — pentru Supercupa europeană, pentru meciul oficial cu Albania și pentru cel oficial și decisiv cu Spania.

Importanța reperelor calendaristice trimite, însă, la importanța intervalelor dintre ele, respectiv, a muncii și pregătiri pentru întîmpinarea lor. Pentru 24 februarie, sînt cunoscute măsurile întreprinse de federație pentru a asigura Stelei cele mai bune condiții de abordare a prestigioasei întîlniri de la Monaco ; între acestea — nereunirea (pentru prima dată în ultimii cinci ani) a lotului național, în pregătiri centralizate de iarnă. Pentru 25 martie, de asemenea este cunoscut startul lansat al echipei naționale, care a făcut în numai trei „mutări" consecutive într-un sui-generis „simultan balcanic" : cu Turcia (3—1 la Ankara, 4 martie), cu Grecia (1—1 la Atena, pe 11 martie) și cu Albania (5—1 la București, pe 25 martie).

Problema care se pune acum este, deci, ce facem pentru 29 aprilie, pentru pregătirea acestui atît de necesar „al treilea vîrf de formă al fotbalului nostru" ? Din fericire, conducerea federației este prima care și-a pus această problemă, conturînd pentru această importantă lună aprilie un program de acțiune pe care-l dorim cel puțin la fel de eficient pe cît este el de limpede. Și este limpede, am zice, precum un silogism — cu premisă majoră, minoră și concluzie.

„Premisa majoră" este necesitatea victoriei în jocul cu Spania.

„Premisa minoră" e dată de luarea în considerație a citorva realități inedite survenite în ultima vreme în viața echipei naționale. E vorba, între altele, de micile „peripeții" ale perioadei anterioare, de supraslicitarea acuzată, pe drept, de unii componenți ai echipei naționale și, implicit, de răgazul pe care-l solicită pentru a-și rezolva anumite probleme curente sau de sănătate ; apoi, de observația justă că în meciul cu Albania n-a fost atins potențialul maxim, dătător de speranțe pentru jocul cu Spania și de faptul că, „între timp", mai avem o partidă importantă — cu echipa olimpică a R.F.G., în preliminariile Jocurilor Olimpice.

Ca urmare, o primă măsură este descongestionarea programului competițional al jucătorilor de lot, prin aminarea restanțelor Stelei (la Craiova) și echipei Dinamo (în cupă, cu Metalurgistul Cugir) pentru data de 6 mai. Apoi, pentru meciul amical cu națională Israelului (în 8 aprilie, la Brașov) s-a luat decizia să prezentăm sub titulatura de echipă națională (deci joc de palmares) cea mai bună, în principiu, echipă olimpică de care dispunem, la ora actuală, deci inclusiv jucători din lotul național, care au drept de joc la olimpici (Belodedici, Bumbescu, Balint, Zare, Movilă). Această decizie permite două observații : prima — că un astfel de joc va putea fi un „barometru" al șanselor în partida oficială cu echipa R.F.G., ce se va disputa peste alte zece zile ; a doua, că se va realiza, astfel, o ușurare a programului pentru ceilalți componenți ai lotului național (Ungureanu, Cămătaru, Iovan, Lăcătuș et Co.), rămași deci la dispoziția cluburilor în tot răstimpul dintre 26 martie și 23 aprilie, cînd „va suna adunarea" pentru jocul cu Spania. Trei jucători din națională vor fi prezenți, totuși, la Brașov : Bölöni (va intra în joc în partea a doua, pentru a urca la 98 numărul selecțiilor sale în națională — iată un gest frumos din partea... organizatorilor !), Belodedici și Bumbescu.

Relativ la această „componență maximală" a lotului olimpic s-ar mai impune și observația că, pentru preliminariile trecutului campionat mondial, a fost apelat la tot ce-a avut fotbalul nostru mai bun la orele respective — lucru dovedit acum (dacă mai era nevoie !) și de interdicția pe care jucătorii respectivi o au de a evolua la olimpici.

Din aceste premise și din acest program decurg, desigur, cîteva concluzii importante. Prima este că lotul național (cu excepția jucătorilor amintiți)' nu se va mai reuni în pregătiri centralizate în vederea jocului cu Spania pînă în data de 22 aprilie (după etapa de campionat din duminica aceea). S-a apreciat că cele trei meciuri de pînă acum, plus plasarea acestui joc în plin sezon sînt suficiente pentru a contura un potențial de vîrf componenților lotului național. A doua concluzie este aceea că pentru cluburi s-a creat un ciclu competițional de 6+6+12 zile, cu doar două etape de campionat, între cea de mîine și cea din 3 mai (exclusiv), lucru care le obligă la măsuri corespunzătoare de menținere și întărire a formei sportive a jucătorilor din loturile naționale. Dar faptul cel mai semnificativ pe care-l degajă acest program al lunii aprilie îl reprezintă importanța și responsabilitatea pe care jucătorii înșiși trebuie să le acorde propriei pregătiri în tot acest răstimp. Dacă printre premisele care au stat, cum spuneam, la baza adoptării măsurilor de mai sus se află și nevoia de „relaxare" sau descongestionare a programului unor jucători internaționali, tot la fel de firească este și obligația acestora de a înțelege cum se cuvine rosturile acestei perioade, care trebuie folosită pentru „protejarea" acumulărilor de pînă acum, și nicidecum pentru risipirea lor (cum s-a întîmplat nu prea demult, un gest fără precedent la echipa națională), la „adăpostul" acestei încrederi care onorează și obligă, în același timp.

Campionatul

Derbiul etapei Steaua — Sportul

Tudorel Stoica: „Puncte, avem nevoie de puncte!"

— Cum a fost la Moreni, Tudorele ?

— S-au apărat foarte bine, de parcă jucau în deplasare. A absentat și Pițurcă, bolnav de sinuzită, Hagi a avut, și el, febră înainte de meci, Iovan la fel...

— Înțeleg că n-a fost un moment de relaxare din partea voastră.

— Nicidecum. Prestigiul și cartea de vizită de care ne bucurăm trebuie onorate în permanență. Dar chiar dacă sîntem pe primul loc, jucăm tot cu o echipă de fotbal, așa că pot interveni — și nu numai în campionatul nostru — situații ca asta, în care cea din frunte să nu poată învinge pe cea din coada clasamentului. În fotbal, nici un rezultat nu poate fi știut dinainte, orice echipă putînd să pună probleme altora, indiferent prin ce mijloace. De aceea, nu cred că trebuie să facem o „tragedie" din acest rezultat ,mai ales că ne-a adus, totuși, un punct în clasamentul adevărului.

— Cum vezi meciul cu Sportul studențesc ?

— Va fi un meci foarte greu pentru că Sportul studențesc este o echipă foarte bună. Sperăm să tranșăm victoria de partea noastră ,întrucît avem mare nevoie de cele două puncte, dincolo de blazonul care, cum spuneam, ne obligă să jucăm mereu la victorie.

— Consideri, deci, că titlul încă nu este adjudecat ?

— Bineînțeles. Ca să fim liniștiți și să avem această certitudine, ne mai trebuie cîteva puncte din deplasare, plus toate meciurile de acasă cîștigate. Or, „afară" ne așteaptă jocuri dificile — la Petroșani, la Bacău, la Vîlcea, la Craiova — restanța și, desigur, la Dinamo. Deci nu ne putem permite momente de relaxare.

— Nu resimțiți oboseala după acest început de an, destul de încărcat pentru echipierii Stelei ?

— Ce să mai zic ? Sîntem „în priză" din 10 ianuarie, cînd am început pregătirile pentru Supercupa europeană. Dar cu atitudinea față de pregătire, cu mentalitatea și responsabilitatea aparte pe care jucătorii noștri le-au căpătat în atîtea examene internaționale, sperăm să continuăm la același nivel și să sfîrșim campionatul în ritmul de pînă acum.

— Cum apreciezi meciul cu Albania ?

— Victoria este reconfortantă pentru jucătorii noștri, mai ales că Albania, după cum s-a văzut ,nu mai este echipa de altădată, avînd jucători tehnici și bătăioși. Mai greu a fost pînă ne-am desprins, pentru că finalul primei reprize le-a „tăiat" toate speranțele...

— Cu Spania ?

— Cu Spania ,altele vor fi datele problemei. Înainte de a ști rezultatul de la Viena (discuția a avut loc luni — n.n.), pot să spun că și în eventualitatea unei victorii a spaniolilor, calificarea încă „se joacă", deoarece și noi putem învinge, ca și ei, în ambele deplasări pe care le mai avem de făcut.

— Pentru care nu vei fi în lot din cauza cartonașelor...

— Primul l-am primit în meciul cu Spania, la o fază de care abia acum mi-am amintit. Era spre sfîrșitul meciului, cînd Butrageño pur și simplu s-a împiedicat de mine, arbitrul apreciind fault. Nici n-am luat în seamă acest lucru, dar „contabilitatea" cartonașelor nu iartă...

În orice caz, regret că iar voi lipsi din națională, mai ales că, înainte de Spania, toamna trecută, ultimul joc oficial la care fusesem prezent data trecută, ultimul joc oficial la care fusesem prezent data tocmai din 1981 — cel antologic, cu Elveția, la București, în urma căruia am ratat calificarea la Mundialul, tot din Spania ! Asta nu mă împiedică să le urez de pe acum băieților mult succes în dificila partidă cu spaniolii !

Paul Cazan: „Sperăm că vom redescoperi propria echipă"

— Bun găsit, Paul Cazan, din nou căpitan al echipei, din nou în postura de libero. Cum se vede Sportul studențesc de pe linia ultimului ei apărător ?

— În timpul jocului, îmi văd mai rar coechipierii — ceea ce-nseamnă că jucăm mai ofensiv și păstrăm mai mult mingea !

— Dar asta nu te-mpiedică să te remarci meci de meci. Chiar, crezi că s-a schimbat ceva în jocul echipei ?

— Sportul studențesc trece printr-o perioadă de revitalizare, cu părți bune, care se întrezăresc deja, dar și cu destule carențe, care vor fi însă eliminate, astfel încît să reintrăm pe făgașul cu care am obișnuit publicul — atît ca joc, cît și ca rezultate.

— Ai speranțe într-un retur mai bun al echipei voastre ?

— Am asemenea speranțe, mai ales că întotdeauna echipa noastră a reușit primăvara sezoane mai bune decît toamna. În plus, avem cîteva argumente care îndreptățesc să credem în ascensiunea Sportului studențesc.

— Care argumente ?

— Mai întîi, noua conducere tehnică a imprimat un reviriment în atitudinea tuturor jucătorilor față de echipă și de pregătire. Mircea Rădulescu este un om legat sufletește de acest club, cunoaște și este cunoscut mai demult de majoritatea componenților echipei, astfel încît toți sîntem în cunoștință de cauză în legătură cu ceea ce trebuie făcut pentru a reveni pe un loc fruntaș al clasamentului.

Apoi, în acest retur, Sportul studențesc a redevenit o adevărată echipă, redescoperindu-și vechile virtuți de joc eminamente colectiv și echilibrat, bazat pe sportul tuturor jucătorilor, nu numai al unor individualități de marcă. Din acest punct de vedere, plecarea lui Hagi a produs a tresărire de orgoliu din partea tuturor jucătorilor, ei devenind și mai conștienți că valoarea le dă dreptul să-și afirme propria personalitate, mai mult decît au reușit, poate, „la umbra" unei individualități de excepție.

— „Căci rămîne stînca, deși moare valul", spune poetul. Peste tine au trecut „valurile" mai multor generații, dar te regăsim, iată, imperturbabil, în același post de libero. Are vreo morală, pentru cei mai tineri, acest lucru ?

— Morala este că trebuie să ai ambiția și plăcerea de a juca. Fără astea, n-ai mai avea forța să revii, să treci de momente mai grele. Iar tăria morală, această plăcere și ambiție de a te pregăti pentru a fi mereu în teren sînt, cred eu, și semne ale valorii cerute de fotbalul de performanță. Altfel, intervin plafonarea, blazarea și celelalte lucruri care te conduc spre ieșirea din fotbal.

— Ce-i cu Iorgulescu îi duci lipsa, acolo în linia de apărare ?

— Începusem returul foarte frumos, refăcînd o linie de apărare ce fusese considerată, vreo patru ani în șir, ca cea mai bună din campionatul nostru. Din păcate, Gino s-a accidentat chiar în primul meci, la Cluj-Napoca. Pe el îl și dezavantajează constituția fizică în jocuri pe terenuri foarte grele. Cei care-l înlocuiesc se străduiesc să suplinească absența lui Gino, deși o resimțim încă, mai ales în aportul la ofensivă.

— Cum e pentru voi meciul cu Steaua ?

— E cel mai greu din acest retur. Prin tradiție, astfel de jocuri erau deschise oricărui rezultat, dar acum s-a creat un decalaj — datorită performanțelor Stelei și din cauza dificultăților echipei noastre.

— Asta îl mărește sau îl diminuează miza ?

— Miza este alta decît cea pur sportivă a „socotelilor de clasament". Și anume : dacă reușim un rezultat bun, înseamnă că vom redescoperi echipa Sportul studențesc : dacă vom pierde, asta să se întîmple în urma unui joc prin care să convingem că sîntem pe un drum bun.

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU
Fotografii de PAUL AGARICI

Daciada, etapa de vară

Începînd cu luna aprilie, în toată țara se vor desfășura întrecerile subsumate etapei de vară a marii competiții naționale „Daciada". În vederea asigurării unui cadru unitar și echilibrat de derulare a respectivelor întreceri, Comisia centrală de organizare a elaborat un minuțios plan de măsuri privind pregătirea și desfășurarea competițiilor, ca și un program detaliat, cu date și locuri precise de derulare a unor finale și întreceri sportive de masă.

Startul se va da chiar la sfîrșitul acestei săptămîni, cînd la Gheorgheni vor avea loc finalele la patinaj artistic, iar la Sibiu — „Cupa cabanierului" la turism. Dintre alte finale pe țară la sporturi de performanță organizate pe trimestrul doi sub egida „Daciadei", menționăm pe cele de la judo, haltere, tenis de masă, hochei, box, lupte greco-romane și libere, volei, baschet și rugby (toate, la juniori), schi, hochei, modelism, oină, scrimă, rugby fotbal și baschet (la seniori).

Întrucît prin etapa de vară a „Daciadei" din acest an se încheie cea de-a V-a ediție a competiției, pentru aprecierea obiectivă a potențialului sportiv al unităților economico-sociale, localităților și județelor — pe baza rezultatelor obținute și a locurilor ocupate de sportivi și echipe în competiții — se vor întocmi clasamente pe ramuri de sport, categorii de vîrstă, precum și clasamente generale distincte pentru sportul de performanță și sportul de masă. Nefiind chiar un scop în sine, întocmirea acestor clasamente constituie un demers necesar, din moment ce vor prilejui o oportună trecere în revistă a certitudinilor și speranțelor în noi performanțe sportive, mai ales că, începînd din acest an, se schițează loturile și programul de pregătire pentru participarea la Olimpiada din 1992. (O. Ș.)

Rugby

Pregătirea juniorilor

Parelel cu pregătirile lotului național de rugby-seniori, în vederea importantelor confruntări ce-i stau în față în Cupa F.I.R.A. și Cupa Mondială, sînt programate și etapele pregătitoare pentru definirea formației-standard și nivelul cît mai ridicat cu putință al lotului național de rugby-juniori.

Pregătirile lotului de juniori au în vedere apropiatul **Turneu Internațional F.I.R.A.** ce va avea loc în Berlinul Occidental între 15—20 aprilie a.c. cu douăsprezece echipe valoroase participante, precum Franța, U.R.S.S., Argentina, Spania, R.F.G., etc., dificultățile partidelor fiind amplificate de intervalele scurte (la cîte două zile distanță) ce se impun, într-un registru de forță și rezistență deosebită.

În perpsectiva acestei grele competiții, lotul tinerilor noștri jucători a fost alcătuit din treizeci de selecționați ai tuturor cluburilor rugbyste din țară, trecîndu-se la specializarea lor adecvată și la omogenizarea echipei pe compartimente. Iată componența și apartenența acestui lot valoros, hotărît să ne reprezinte cu cinste în viitoarele confruntări internaționale :

Stîlpi : Barbu I. (Locomotiva-Buc.), Stan S. (Buzău), Vlad G. (R.C. Grivița Roșie), Popa M. (Steaua) ; **Trăgători** : Gheorghe C. (R.C. Gr. Roșie), Tuică B. (Steaua), Chiorejnu (Loc. Buc.) ; O. Slusariuc (Steaua), Dragne L. (C.S.S. C-ța) ; **Linia III-a** : Iosef C. (Loc. Buc.), Tutuianu (C-ța), Climenciu P. (Suceava), Brînză T. (Loc. Buc.) **Mijlocași de grămadă** : Fodor R. (Suceava), Dinu D. (Loc. Buc.), Dinulescu B. (Steaua) ; **Mijlocași la deschidere** : Ion Florian (Dinamo), Ranga L. (Loc. Buc.) ; **Centrii** : Franciuc C. (Suceava), Cojanu G. (Steaua), Boșoagă I. (Steaua), Puia G. (Sp. Studențesc) ; **Aripi** : Rus S. (Steaua), Arghir A. (C-ța), Dragu N. (C.S.S. 2 Buc.), și **Fundași** : Boldor Daniel (Steaua), Marinescu D. (Loc. Buc.).

Conducerea tehnică a lotului a fost judicios încredințată antrenorilor Vasile Constantin și Nica Gheorghe, primul îngrijindu-se de aparatul înaintării, iar internaționalul Nica, supraveghind treisferturile.

Date fiind condițiile epuizante ale turneului respectiv, pregătirea lotului de juniori este intensivă în ceea ce privește pregătirea fizică generală, dar și în abordarea ritmului de joc. Astfel, duminica trecută, pe Parcul Tineretului, au fost rodați toți jucătorii lotului, pe întinderea a 3 reprize, cu adversari improspătați (două reprize a cîte 25—30 minute cu Selecționata de juniori a municipiului București, plus o repriză normală cu echipa de juniori Locomotiva București), dovedindu-se superiori în ambele cazuri.

Cu numai două zile înainte, același lot suportase un meciest cu prima formație a clubului Dinamo, din care n-au lipsit Caragea, Gică Dăraban, Borș, Podărăscu și alți consacrați, oferindu-le o replică dîrză și curajoasă, fructuoasă în toate intențiile sale. De altfel, declarațiile celor doi antrenori ai lotului național de juniori, pe cît de succinte tot pe atît de concluzive, sînt demne de a fi consemnate. **Constantin Vasile** ne-a declarat : „Ne gîndim permanent la evoluția unor tineri frumoși, sănătoși, deopotrivă de puternici și agili. Dorim să contribuim la schimbul valoros de mîine, rivnitor la nivelul și faima înaintașilor." Un exemplu în acest sens ar putea fi însuși căpitanul echipei Iosif C. Antrenorul Nica Gheorghe a complinit unele doleanțe imediate : „Avem elemente valoroase (Ion Florian, Boldor, Rus, Arghir), juniori ce fac față la seniori. Dar noi căutăm să le redăm și să le cizelăm valențele maxime, insistînd asupra jocului în **mare viteză, în adîncime, cu scheme** bine deprinse și **improvizații** oportune, urmărind continuu **atacul și contraatacul** eficace, fără a neglija de fel **repliajul.**

Urmărind îndeaproape și zi cu zi ultimele pregătiri generale și speciale întreprinse pe diverse stadioane de către lotul de juniori, am avut satisfacția unor spectacole pline de abnegație tinerească, dirijate cu gravitate și competență, într-o armonioasă colaborare a celor doi antrenori, la care trebuie să adăugăm și promptitudinea profesională a medicului W. Wagner, atent la condițiile de **efort** și de creștere ale acestor tineri.

Le dorim o conlucrare spornică și rezultate de performanță certă, pe care le sperăm și le așteptăm cu toții !

TUDOR GEORGE ■

Toată lumea face sport

● Într-o recentă conferință de presă, președintele Uniunii europene de fotbal (U.E.F.A.), Jacques Georges, a reamintit că hotărîrea privind suspendarea echipelor de club engleze din competițiile oficiale va dura cel puțin încă un an, situația actuală de pe stadioanele din insulă determinînd prelungirea unei asemenea măsuri. Deci pesimismul în legătură cu posibilitatea revenirii asupra deciziei luate după tragedia de pe stadionul „Heysel" se menține, președintele U.E.F.A. arătînd că fără o conjugare a eforturilor tuturor factorilor — inclusiv, sau mai ales, ale guvernului — o nouă apariție a englezilor în cupele europene rămîne incertă. În această situație, după calculele noastre, locurile formațiilor englezești în „Cupa U.E.F.A." (două la număr) vor reveni Portugaliei și ROMÂNIEI. Deci, în sezonul următor se pare că vom avea trei reprezentante în această competiție. Nu ne rămîne decît să așteptăm confirmarea oficială ● În tenisul feminin, anul 1987 a început sub semnul tinereții, Steffi Graf, în vîrstă de 17 ani, obținînd succese finale în cele două turnee la care a participat, fără să piardă nici un set, cu victorii în fața Martinei Navratilova, și Chris Evert Lloyd. Antrenorul jucătoarei vest-germane, Pavel Slozil, declara : „Steffi are cel mai bun joc la fileu din lume. Cînd își va îmbunătăți și evoluția în jocul de regularitate, nu vom mai avea probleme!" ● Vorbind de antrenori, „moda" acestora se pare că a devenit o necesitate. Iată, jucătoarea de tenis numărul 1 (deocamdată) a lumii, Martina Navratilova, are un veritabil stat major : Rick Elstein se ocupă de... jocul de picioare și condiția fizică, Virginia Wade are în grijă strategia și tehnica, iar Randy Crawford este specialistul în lucrul cu halterele. Tatăl campioanei, Mirek, este „încadrat" — numai — antrenor !

LUCIAN OPREA ■

Pledoarie pentru handbal

Cu nostalgia marilor finale

Timp de mai bine de două decenii, handbalul românesc și-a desfășurat aripile de pasăre măiastră asupra întregului mapamond sportiv, stîrnind admirația, interesul și chiar invidia celor porniți și ei în căutarea apei vii a succesului. A fost o minune ? A fost o întîmplare ? A fost rodul firesc al muncii pline de abnegație a unor antrenori, rivali și prieteni, adversari în arenă și tovarăși de muncă în profesie în afara ei, antrenori ce se întîlneau nu numai ca să-și dispute supremația îngustă în handbalul românesc, cît mai ales pentru a aduce la „masa" tot mai bogată a acestui sport, experiența proprie, cîștigată cu trudă, destoinicie, devotament și multă, multă perseverență. Întîlnirile lor, de multe ori spontane, se manifestau prin interminabile seri și nopți de discuții pasionate, și pasionante, menite să descifreze în proprii lor ochi tainele unui joc în care — neavînd de la cine să învețe — învățau unii de la alții. „Brazda" handbalului românesc se îngroșa și se fertiliza datorită participării lor la o „muncă voluntară" fecundă ce avea un singur interes: creșterea handbalului românesc!

Dintr-un astfel de climat fertil, a țîșnit către sfîrșitul anilor '50 în nume care — vreme de peste douăzeci de ani — avea să încununeze cu măiestrie și eleganță neîntrecută piramida handbalului mondial : ROMÂNIA ! Un nume nou pe firmamentul acestui sport, un nume cu prestigiu încă neegalat și — poate — neegalabil. Țăndările mondiale s-au succedat firesc, hanbaliștii carpatini „ascunzînd" cu abilitate „obiectul" în arenele întrecerilor, transformînd acest joc sportiv într-un adevărat „balet cu mingea", în adevărate ședințe de prestidigitație și iluzionism, făcînd pe toți mai-vechii practicanți ai lui să se întrebe : „Ce s-a întîmplat în România ?" și să privească intrigați și curioși în ograda noastră. Generațiile de handbaliști autohtoni ai anilor '60 și '70, dintre care este greu să citezi nume fără teama de a nedreptăți pe cineva, și-au etalat virtuozitatea în toate colțurile lumii, adunînd cununi după cununi, lauri după lauri. Din solul bogat și cu dărnicie fertilizat al handbalului nostru s-au revărsat ani în șir, ca dintr-un corn al abundenței, super-produse ale unei adevărate super-producții de valori, cum au fost Oțelea, Covaci, Hnat, Gațu, Stökl, Birtalan, Pănu, Voina, Stîngă, Munteanu și cîți încă alții. Pămîntul înnobilat de munca și talentul lor producea...

Dar... așa cum se întîmplă uneori cînd treaba merge „de la sine", s-a creat falsa impresie că această producție nu se va termina niciodată. Ștafeta, predată din mînă în mînă, între generațiile de antrenori și-a pierdut pe drum esența... Noii veniți au uitat să lucreze pămîntul, au fost chiar surprinși că brazda — neîngrijită ! — începe să nu mai dea roade. Generațiile marilor „grădinari", înlăturați de vîrstă sau de capricii (nu ale lor), au mers din cînd în cînd unele semnale de alarmă cu privire la necesitatea revitalizării solului, asistînd neputincioși, neascultați, ignorați, uneori cu lacrimi de amărăciune în ochi, la degringolada sportului din care ei făcuseră o adevărată „comoară" românească.

Acest „remember", inspirat din discuțiile avute cu un vechi și fin observator al fenomenului sportiv, brașoveanul Stelian Ionescu, vine acum, după trei zile de la plenara handbalului românesc, să facă un apel la muncă și răbdare, la răbdare și muncă. Timpul trece și nu trebuie lăsat să treacă în regrete, acuze și bocete. Deși lamentat se lamentează numai neputincioșii. Handbalul are încă resurse, zăminția cea bună nu este încă pierdută. Experiența există, ea trebuie cu înțelepciune exploatată. Corifeii marilor victorii încă nu ne-au părăsit, va fi poate nevoie să-i scoatem de la „naftalină" („Țara fără bătrîni" nu-i numai o poveste ci și o demonstrație) și să-i întrebăm ce și cum au făcut. Să redăm solului fertilitatea pierdută și de care are atîta nevoie, să creștem noi generații de sportivi dar și de... grădinari, să căutăm soluții în miraculoasa aventură a handbalului românesc și nu privind peste gardul vecinului și împrumutînd ceea ce nu ne este propriu, funcțer. Și fără îndoială că handbalul nostru va redeveni ceea ce a fost.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cronica șoselei

Pățania unui începător

Autoturismul a intrat în coliziune cu pomul și apoi s-a înfășurat literalmente în jurul copacului, aidoma unui fular legat în jurul gîtului. Nu departe de plopul care a „stat în calea" mașinii, un tînăr înalt, bine făcut, se uita la epava care doar cu cîteva minute înainte a fost o Dacie alb 13, cu numai 800 de kilometri la bord. Bărbatului parcă nu-i vine a crede ce s-a întîmplat. Este stăpînit de sentimente complexe. I se citesc pe față transfigurată, uimirea, teama. Face mereu înconjurul copacului și se scotocește prin buzunare. Se vede că e profund șocat de cele întîmplate. Acum, după ce și-a găsit în buzunar al doilea rînd de chei al mașinii, se apropie de portiera din dreptul postului de pilotaj, de unde se zărește volanul în formă de opt și bordul rupt în cîteva locuri. Introduce cheia în broască, dar constată că ușa e deschisă. Se uită apoi în interiorul autoturismului, dar se retrage imediat după ce observă că locul din dreapta șoferului și fotoliul din spate sînt pline de sînge. „Unde or fi pasagerii mei ? Au fost trei sau patru ? Nu mai știu". Omul vorbește singur. Se uită apoi fix, preț de cîteva minute, privind parcă prin mașină. Nu observă pe omul care păzește oile la 10—15 m în spatele său și îl studiază curios.

Zgomotul produs ca urmare a izbirii pomului a alungat animalele pînă în dreptul micii coline. După cîteva clipe, cît au stat speriate, cu capetele ridicate, oile și-au reluat păscutul. Ciobanul, un bărbat de statură mică, îndesat, după ce a privit cu uimire cele întîmplate în imediata lui apropiere, nu îndrăznește să se apropie de șoferul care a scăpat ca prin minune, fără măcar o zgîrietură, din teribila ciocnire a mașinii cu pomul. Într-un tîrziu, omul face cîțiva pași nehotărîți spre pilot. „Sînteți rănit ? Aveți nevoie de ceva ?", întreabă ciobanul cu voce joasă, tremurată. Șoferul nu aude. Omul a vorbit foarte încet, iar gîndurile pilotului cine știe pe unde sînt. Apoi, parcă intuind că cineva se află în preajma sa, se întoarce cu o mișcare lentă spre păstor, întrebînd cu o voce nehotărîtă : „Ați spus ceva ? Nu v-am auzit." „Eram aici cînd s-a întîmplat nenorocirea. Am văzut tot. Întrebasem dacă sînteți cumva rănit ?" „Nu, nu, se pare că n-am nimic", răspunde, pipăindu-și partea superioară a capului, parcă spre a se convinge că e așa cum a spus. „Dar nu înțeleg, unde sînt pasagerii mei ?" „Cum, n-ați observat ? I-au luat niște șoferi. Au spus că-i duc la spitalul municipal. Erau mai mult morți decît vii. Aveau răni teribile. Unul a zburat prin geamul din față și l-au găsit la vreo cîțiva metri de mașină". Și ciobanul arată locul cu pricina, iar apoi se îndreaptă spre autoturism, indicînd cu mîna locul unde de fapt fusese parbrizul, transformat în mii de cioburi, împrăștiate peste tot. „Mă mir, cum ați scăpat. Adevărată minune, nu alta. V-am văzut cînd ați ieșit din mașină. Normal, pe ușă. Asta pentru că partea cu volanul a suferit mai puțin. Apoi v-ați uitat la mașină, parcă nu se întîmplase nimic. Din cauza șocului probabil. Ajuns la movila din dreptul piriului, parcă aducîndu-vă aminte de ceva, ați făcut stînga-mprejur fugind spre mașină. Rănițli fuseseră însă ridicați între timp. Ce s-a întîmplat mai tîrziu, știți, Vă simțiți mai bine ?" „Eu ca eu, dar pasagerii mei ? Ce-or fi făcînd ? Mai trălesc oare ?" „Locuiți în municipiu ?" „M-am născut aici, în județ, am făcut liceul tot aici, dar lucrez în altă parte. Abia anul trecut am terminat facultatea. Sînt jurist stagiar. Am venit să-l văd pe tata. Mi-a donat mașina. Nu prea am experiență. Doar vreo cîteva mii de kilometri. Lîngă mine stătea un șofer profesionist. Dacă îl cunoșteam mai de mult ? Nu, l-am cunoscut azi, pe drum. Mi-a făcut semn să-l iau în mașină. M-a rugat apoi să le permit și celorlalți trei cunoscuți ai lui să urce în mașină. Le-am permis. Doamne, cîte mai știe acest om despre mașini ! Mi-a împuiat capul cu atîtea. Mi-era cam rușine că nu puteam să introduc prea bine mașina în treapta a cincea. El îmi explica, dar eu, probabil intimidat, nu reușeam să fac manevra decît cu greu. Șoseaua era uscată, cum e și aici în apropiere. Nu departe, acolo, și începătorul arată cu mîna dreaptă o pantă lină, am simțit că nu mai pot stăpîni mașina. Eram atît de speriat, încît nu mai știam ce fac. Autoturismul a părăsit apoi asfaltul, a încălecat șanțul, a rupt cîțiva pomișori, se văd bine de aici cum stau țîrîți". Și șoferul începe să-i numere : „Unu, doi, trei, patru, cinci. Nici n-am simțit cînd am trecut peste ei. Nu vă pot spune cum am intrat în plopul ăsta". „Singurul pe distanță de un kilometru", completează păstorul. „Da, dom-le, uite ce curiozitate. Asta zic și eu ghinion. Parcă m-a atras un magnet spre el. Intram pe cîmp, mă răsturnam și asta era tot. Dar așa... Bieții oameni ! Singura lor vină e că s-au urcat într-o mașină condusă de un om cu lămîia pe geam. Eram atent la părerile profesionistului cînd m-am trezit prea aproape de camionul din față. Omul tocmai îmi lăuda mașina. Demaraj, ținută de drum, stabilitate. „Da, asta da, mașină !", spunea el. „Iar eu mă umflam în pene. Apăsam zdravăn pe accelerație pentru a trece într-a cincea. Înainte de a depăși camionul, am vrut să mai reduc puțin din viteză. Asta probabil mi-a fost fatal ! S-a întîmplat exact cînd mașina se afla pe porțiunea cu polei ori gheață. Nu știu precis ce a fost. Și culmea, de la municipiu pînă aici, cam 40 de km, drumul a fost uscat și neted ca-n palmă". „Pasc oile de ani de zile pe meleagurile astea. Întotdeauna, în vale, se formează polei care dispare după o oră. Cîți nu s-au răsturnat în locul ăsta ! Cred că din mașină nici nu l-ați văzut. V-ați pomenit deodată cu gheața sub roți. Dacă nu te pierzi cu firea, e bine. Dv. ați avut ghinion. Zîceți însă mulțumesc că sînteți teafăr". „Ce folos ?, răspunde într-un tîrziu pilotul. Chiar dacă oamenii scapă cu viață, vor rămîne niște infirmi, pe care îi am pe conștiință".

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

O problemă globală: datoriile

Şi cînd vorbim de datoriile externe raportarea la momentul actual se cere făcută cu strictețe, întrucît situația diferă nu numai de la o perioadă la alta, cum ar fi începutul secolului, intervalul dintre cele două războaie mondiale şi epoca postbelică, ci şi de la un deceniu la altul sau chiar de la un an la altul. Dacă în urmă cu 80, cu 50, cu 25 sau chiar cu 15 ani datoriile unei țări către altă țară sau către bănci din străinătate puteau fi taxate ca o problemă bilaterală, în momentul de față datoriile externe ale țărilor în curs de dezvoltare constituie, prin implicațiile lor, a problemă a tuturor statelor, o problemă globală, de a cărei soluționare depinde dezvoltarea generală pe glob. Prin aceasta, problema datoriilor externe dobîndeşte şi un pronunțat caracter politic.

Dar nu numai transformarea problemei datoriilor externe din una individuală în una globală şi politizarea ei deosebesc momentul actual de perioadele anterioare, mai apropiate sau mai îndepărtate. Un fenomen caracteristic este dinamica galopantă a datoriilor în anii '80. Dacă la începutul lor datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare era de 650 de miliarde de dolari, în prezent ea este de 1 080 de miliarde de dolari. Însă elementul cel mai relevant îl constituie faptul că această imensă creştere a datoriilor n-a avut drept cauză, după cum s-ar putea crede, luarea de noi credite obişnuite, ci îndatorarea cauzată de necesitatea plății dobînzilor. Potrivit datelor FMI şi Băncii Mondiale, numai prin dobînzile plătite în anii '80 de țările în curs de dezvoltare şi-ar fi achitat datoriile pe care le aveau la începutul perioadei acestor ani; prin urmare, îndatorarea suplimentară este în întregime imputabilă dobînzilor. Se poate spune că prin dobînzile încasate țările creditoare şi-au recuperat împrumuturile date, şi la orice aranjament s-ar ajunge, inclusiv la scutirea totală de restul datoriei pentru țările foarte sărace, creditorii nu vor fi păgubiți.

Aceasta e situația de acum şi, dacă nu se vor lua măsuri urgente, dificultățile izvorîte din sărăcirea crescîndă a țărilor debitoare, nevoite să trimită peste hotare, în contul datoriilor, valori în totală disproporție cu creditele primite, în detrimentul nivelului de trai al propriilor locuitori, vor fi din ce în ce mai mari. Se ştie că o serie de țări din America Latină, din pricina condițiilor împovărătoare de rambursare, au anunțat fie suspendarea plăților în contul datoriei, fie hotărîrea de a plafona vărsămintele anuale la maximum 10 la sută din încasările din exporturi. Inițiative de acest fel ar putea să apară şi în alte locuri.

Din toate aceste motive, se impune organizarea, în cadrul ONU, de tratative între țările în curs de dezvoltare care au datorii şi țările creditoare. În concepția țării noastre, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, soluționarea problemei datoriilor externe trebuie să aibă în vedere anularea datoriilor țărilor celor mai sărace, precum şi o reducere cu 50 la sută şi chiar cu mai mult a datoriilor celorlalte țări în curs de dezvoltare, în raport cu nivelul lor economic, anulare şi reducere care ar fi pe deplin compensate, după cum am mai amintit, de dobînzile încheiate plătite. În acelaşi timp, datoriile rămase ar urma să fie reeşalonate pe termen lung, pe o durată de 15–20 de ani, cu o perioadă de grație de 3–5 ani şi cu dobînzi scăzute, iar cota anuală de rambursare să nu depăşească 10–15 la sută din încasările din exporturi. Procedîndu-se în acest fel, țările care au datorii externe vor putea nu numai să le achite pe acestea, ci să-şi realizeze şi programele de dezvoltare, devenind astfel, după cum am arătat şi cu alte prilejuri, parteneri solvabili pentru țările dezvoltate, în interesul dezvoltării şi stabilității generale pe glob, al cooperării şi păcii.

ION D. GOIA ■

Bucătăria aztecă

Chiar în centrul capitalei mexicane, în una din cele mai vechi părți ale orașului, se află un mic restaurant demn de interesul celor mai inveterați şi mai pretențioşi gurmanzi, întrucît specialitatea lui o constituie bucătăria aztecă. Pentru a aprecia arta vechilor indieni în domeniul gastronomiei, omului de astăzi îi trebuie mult curaj, fiindcă majoritatea preparatelor sînt, în concepția lui, necomestibile : insecte, şopirle, frunze de cactus şi altele asemenea. Însă dacă omul modern îşi înfrînge prejudecățile şi gustă aceste „sălbăticii culinare", el nu va fi dezamăgit, deoarece fiecare fel de mîncare preparat după rețetele aztece este o capodoperă gastronomică. De unde-şi trage bucătăria aztecă originalitatea ?

După cum arată istoricii, cu 300—400 de ani înainte de apariția în Mexic a conchistadorilor lui Hernando Cortés, numerosul trib al aztecilor a efectuat un marş lung şi anevoios, care a durat cîteva decenii, traversînd platouri aride în căutarea „pămîntului făgăduinței". Trăind atîta vreme prin locuri muntoase, membrii tribului au învățat treptat să folosească pentru hrană tot ceea ce oferea natura sărăcăcioasă a pustiului : cactuşi, insecte, şopirle. Aşa s-a născut „arta culinară" aztecă. Mai tîrziu, indienii au început să cultive porumb, fasole, ardei dulce şi alte plante, să crească animale. Şi, în sfîrşit, cînd tribul s-a oprit lîngă un lac şi a ridicat pe malul lui un oraş minunat, Thenochtitpan, aztecii au învățat să pescuiască şi să utilizeze în alimentație „produsele mării". În centrul orașului menționat se află o piață imensă, în care pe vremea aztecilor puteai găsi din belşug toate produsele posibile ale agriculturii, pescuitului şi vînatului, iar în numeroase circiumi se vindeau cele mai diverse şi mai ciudate feluri de bucate. Conchistadorii spanioli au fost încîntați de nivelul ridicat al artei culinare a aztecilor.

Astăzi, amintirea despre vechiul popor care a trăit pe teritoriul actualului Mexic este păstrată de legende şi mituri, de letopisețele şi alte însemnări ale conchistadorilor, de ruinele oraşelor şi, se-nțelege, de bucătăria aztecă. Pentru că bucătăria este, incontestabil, o componentă inseparabilă a culturii fiecărui popor.

Să ne întoarcem la restaurantul amintit la început, adică la locul în care îți poți cel mai bine face o idee despre arta culinară a aztecilor. Iată un meniu bogat, din care spicuim : iguană la grătar, omizi la capac, salată de ouă de furnici, cirtiță în sos de tăciune de porumb, popîndău la proțap, vrăbioare de viței în foi de agave, şopîrlă coaptă în turtă de fasole. Fiecare fel de bucate aztec se servește într-un sos ori cu un condiment strict determinate. Astfel, la friptura de iguană se dă un sos făcut din ardei dulce şi scorțişoară, ouăle de furnici se mănîncă într-un sos verde obținut din mărunțirea mai multor feluri de frunze, iar omizile — cu mămăligă şi cu ardei iuți. Şi dacă unele feluri de mîncare aztece, cum ar fi diversele preparate din insecte, se întîlnesc astăzi numai la cîteva triburi înapoiate, de pildă, la pigmei, altele sînt delicatese mult căutate, cu care s-ar putea mîndri cele mai luxoase şi mai costisitoare restaurante din Europa.

ION CODRU ■

Călări, prin America

Există expediții în aparență nebunești dar la care, măcar o dată în viață, am visat cu toții. Cum este cea a cavalerilor francezi Marie şi Emile aflată în curs de desfăşurare — traversarea Americilor din Patagonia în Alaska. Pe cai. Au pornit la 11 octombrie 1984 dintr-o fermă argentiniană situată pe malul Strîmtorii Magelan şi au ajuns, la începutul anului 1987, la San Jose, în Costa Rica, aproape de jumătatea parcursului. Aici şi-au dăruit o lună de vacanță pentru a-şi reînnoi forțele în vederea asaltului decisiv al Americii Centrale. Abia peste doi ani, dacă totul merge bine vor ajunge la destinație, în Alaska, oraşul Fairbanks.

Pentru a te lansa într-o asemenea expediție îți trebuie o certă atracție spre aventură, un mare optimism, o rezistență ieşită din comun şi, mai ales, o mare dragoste pentru cai. Călițți pe care le posedă, fără îndoială Marie Roesle, asistentă socială şi Emile Brager, profesor de educație fizică, amîndoi în vîrstă de 30 de ani. De mai mulți ani ei şi-au consacrat tot timpul liber cailor, în special celor de povară, de rezistență, capabili să acopere marile distanțe indiferent de climă şi relief. Cei doi temerari au făcut o primă experiență de călărie pe distanțe lungi în 1979—1980, cînd au parcurs 10 000 de km în 14 luni traversînd sudul Franței, Spania şi Portugalia. Aşa s-a născut ideea marii aventuri americane. Le-au trebuit 4 ani de economii la singe pentru a-şi încropi fondurile şi a se lansa în ceea ce se numeşte „Caravana pentru un continent", acțiune patronată de ministerul francez al agriculturii şi de cel al tineretului şi sporturilor. Obiectivul expediției este extrem de ambițios — traversarea continentului american de la extremitatea sudică la cea nordică, adică aproape 30 000 de km, cu aceeaşi echipă de cai. Cei doi călăreți au acumulat multe date despre comportamentul nobilelor animale, despre bolile lor şi, mai ales, despre felul în care trebuiesc tratate.

Primul pas, în Argentina, a fost făcut prin alegerea cailor oferiți de doi crescători, cai specifici zonei patagoneze, rezistenți şi puțin pretențioşi. Al treilea tovarăş al expeditionarilor francezi este Marius, un catîr inteligent şi frumos care însă le-a creat celor doi multe probleme administrative. După tensiunea existentă între Argentina şi Chile pe marginea suveranității asupra canalului Beagle, catîrii sînt considerați rezerve militare şi nu pot fi exportați. După tot felul de peripeții în care Marius a fost declarat cal şi nu catîr pentru a putea trece frontiera, călătorii francezi au traversat Bolivia şi sudul statului Peru pe poteci de munte, multe dintre ele trasate cu mii de ani în urmă de incaşi la peste 5 000 de metri altitudine. Au coborît apoi la Nazca şi au înfruntat, călătorind numai noaptea, aridităteа deşertului. Din nou în munți, de astă dată calzi şi umezi, din Ecuador, apoi de-a lungul şoselei panamericane, în Columbia, pînă în Cartagena de Las Indias unde s-au îmbarcat cu cai cu tot într-un avion care i-a transportat la Panama. Emile şi Marie au evitat, pe bună dreptate, traversarea „dopului" Darien din Panama, 600 km de pădure tropicală virgină, fără drumuri, dar cu 100 de km de mlaştini. La jumătatea distanței bilanțul este încurajator. Cu o medie de 30 de km pe zi caii s-au comportat bine, în pofida terenurilor dificile, hranei insuficiente, căldurii şi insectelor în zonele tropicale, zăpezii şi viscolelor în Anzi. Culmea, problemele cel mai greu de surmontat au fost cele ridicate de autoritățile vamale, care i-au făcut să piardă nici mai mult nici mai puțin de 6 luni. Drumul celor doi temerari este greu, mijloacele financiare sînt foarte modeste, dar călătoria în sine conține un mesaj de mare noblețe — oameni şi cai deopotrivă înfruntînd natura şi cîştigînd o bătălie care poate a mai avut loc cu sute de ani în urmă, cînd alți oameni şi alți cai au parcurs acest dur traseu în căutare de terenuri de vînătoare sau, pur şi simplu, pentru a dovedi că oamenii pot orice. Doar să dorească.

IOAN ROŞCA ■

Tablouri şi filme

Aflînd despre toate cîte este în stare, şi pe acest front, computerul, te laşi furat de întrebări care mai de care mai alunecoase către inaccesibil. Şi este explicabil, mai ales că unii se cred în mijlocul revoluției grafice pe care companiile dacă o mai ignoră mult, îşi riscă sfîrşitul. E drept că puțini au crezut de la început în logodna adevărată dintre tehnologia prelucrării digital şi trinomul culoare — formă — frumusețe. Dar iată, că, odată pus pe picioare, dialogul s-a întețit.

Intervenția computerului se vădeşte gustată şi exploatată oriunde îi este sesizat efectul. Animația de film şi de televiziune reprezintă o astfel de arie de interes. Rezultatele sînt, cu adevărat, senzaționale. Introdusă pe calculator o cifră şi lăsată în seama calculatorului pentru a fi tratată tridimensional, ea declanşează un conglomerat vizual compus din 25 de imagini pe secundă. Pe la începuturi, sistemele grafice pe computere erau realizate monocrom. Intervenția tehnologiilor digital şi video a stimulat căutările pentru color. S-a ajuns astăzi ca şi microcomputerele relativ simple să poată prezenta compoziții în opt culori. Unele merg către 250 de culori simultan.

În deceniul trecut şi-a făcut apariția o atracție nouă : pictura interactivă. Artistul poate controla modul în care computerul a „compus" ecranul de televiziune. Operatorul poate aplica o culoare folosindu-se de un stilou electronic. Pe suprafața electronic activă, stiloul desenează ca pe orice tablă. Aşa a luat naştere renumita cutie de pictat, botezată drept „Rolls-Royce"-ul computerelor de acest gen. Ea permite pictura în ulei, guaşă, perie, acuarelă, ca şi combinația de culori, animație bidimensională. Aplicațiile sînt vaste şi includ grafica de televiziune, retuşarea fotografiilor, realizarea de modele.

Iată, aşadar, alături, doi combatanți din aceeaşi încrengătură : computerul care pictează şi computerul pentru sisteme grafice. Prin ce se deosebesc totuşi ? Primul lucrează sub comanda artistului — el aplică culorile. Ultimul acționează de unul singur, după ce designerul şi-a exprimat pretențiile, ghidat de imaginația autorului de programe. Rămîne şi aici, ca şi în alte locuri, să ne lămurească cineva anume cînd vom apăsa pe accelerator.

NEAGU UDROIU ■

O bibliotecă lipsă la inventar

Un papirus, cuprinzînd 214 rînduri, vechi de 2 200 ani, a fost descoperit la Biblioteca Națională din Viena. El fusese achiziționat la finele secolului trecut, dar necercetat pînă de curînd, de la un anticar american, împreună cu alte manuscrise, printre care o bogată corespondență particulară şi o listă de contracte pentru imobile, toate capabile să aducă informații prețioase asupra vieții cotidiene din Egiptul ptolomeic. Biblioteca din Alexandria, care cuprindea cea mai mare colecție de manuscrise ale lumii antice, fondată de Ptolomeu al II-lea — Philadelful, ce a domnit în Egipt între anii 285 şi 247 î.e.n., a fost arsă prima dată de soldații lui Cezar şi a doua oară în anii 640 de califul Omar, după unii autori, de un incendiu întîmplător, după alții. Cele 214 rînduri ale manuscrisului, scrise în greaca veche ce se vorbea la mijlocul secolului III î.e.n., constituie un inventar întocmit, după cercetătorul Hermann Harrauer, de scriitorul grec Callimac, unul din custozii bibliotecii. Afirmația se bazează pe stilul de redactare al inventarului specific lui Callimac, el obişnuind să reproducă primele cuvinte dintr-un text ca de exemplu: „Eu voi scoate apa sfîntă din Asteri...". În prezent se pune întrebarea firească: dacă un fragment din inventarul Bibliotecii din Alexandria a putut scăpa distrugerii, nu putem oare spera ca şi alte asemenea papirusuri să fi beneficiat de același noroc şi că undeva prin alte biblioteci ale lumii contemporane ele așteaptă să fie scoase la lumină, pentru a dezvălui taine ale acestei lumi de demult ? Să sperăm că da.

Redresorul solar

. În Franța a fost realizat un modul generator electrosolar, format din opt celule de siliciu, aşezate pe o ramă de plexiglas, ceea ce îi conferă o mare rezistență la şocuri, căldură şi îmbătrînire. Întregul sistem se fixează pe parbrizul autoturismului, aşa cum se vede în imagine. Un generator furnizează prin transformarea energiei solare în electricitate, curentul necesar compensării autodescărcării bateriei, sau în cazul cînd mașina staționează mai mult timp cu luminile aprinse îi completează curentul astfel consumat. Redresorul solar de parbriz poate menține încărcată o baterie de 12 volți cu o capacitate de 100 amperi/oră.

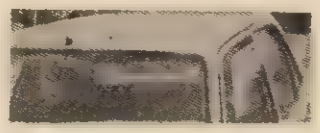

Ochelari antilaser

Lucrul în mijlocul fasciculelor laser nu este lipsit de riscuri, în special pentru ochi, dacă razele luminoase ating pupila. Societatea „Hughes Aircraft", din S.U.A., a pus la punct o pereche de ochelari speciali, care permit reflectarea fasciculelor fără a reduce vizibilitatea celui ce îi poartă. Este cunoscut că majoritatea ochelarilor protectori sînt de tipul absorbant, ca şi cei de soare. Din păcate ei devin întunecoşi pentru unele lungimi de undă, din care cauză aceştia care îi folosesc nu mai pot vedea aproape nimic. Noii ochelari, din imagine, construiți pe baza tehnicii holografiei, au capacitatea de a reflecta o bandă largă de lungimi de undă, permițînd, în același timp, o bună vizibilitate, luoru foarte important atunci cînd se lucrează cu raze laser.

AUREL DIANU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Ca și ciupercile, la sfîrșit de mileniu

La sfîrșitul secolului trecut, Allan Kardec pretinde că a descoperit o teorie prin care poate explica fenomenul morții, învierii și comunicării cu cei dispăruți. El reușește să captiveze cu teoria sa cîteva sute de mii de persoane, jocul cu masa rotundă ce se învîrtește și invocarea „spiritelor" devenind obiceiuri mondene.

Magii Orientului sînt și ei însă prezenți în Europa la începutul secolului 20. Helène Blavatsky fondează și ea o „societate" teozofică sub forma unei „fraternități universale" susținînd că aruncă un pod spre „moștenirea spirituală a orientului" păstrată după „potop" pe „acoperișul lumii".

Desigur la apariția curentelor de mai sus a contribuit și faptul că, în lumea mistică sfîrșitul mileniilor provoacă, așa cum se știe, panica cifrelor rotunde: marea teamă a scurgerii a încă o mie de ani este din nou în vogă în anumite secte chiar în anii noștri.

Gérard Encausse, supranumit Papus, despre care adepții curentelor sus-citate susțin că ar fi fost un fel de Balzac al ocultismului a jucat și el un rol determinant în relansarea ezoterismului. El a publicat de altfel, nu mai puțin de 600 lucrări de vulgarizare a noii „științe".

În 1908, marele public tresare și speră cînd află că teozofii Anni Bessant și C. W. Léadbeater au regăsit pe „mesia" în persoana tînărului indian Krishnamurti. Alise Bailey aduce și ea la cunoștința lumii că se află în comunicare telepatică permanentă cu acela pe care ea l-a denumit „Tibetanul".

Dar tabloul acestei prime jumătăți a secolului care a cunoscut și alte căi de răspîndire a ocultismului nu ar fi poate complet dacă nu am aminti și pe austriacul Rudolph Steiner și secta sa antropozofică, un fel de dizidență a teozofilor care era interesată mai mult de alchimie căutînd fericirea terestră prin eprubete.

Paralel cu acestea, și în sînul creștinismului au început să apară o serie de secte și o mulțime de noi „profeți" și Hristoși contemporani.

Începînd de prin anii '70, publicitatea asupra fenomenelor de parapsihologie capătă și ea o mare amploare. „Studiului" legat de supranormal i se adaugă „așteptarea apariției a fel de fel de semne cerești" care să indice „sfîrșitul lumii".

Și, tot în anii de care vorbim apare și o așa-zisă diplomație extraterestră sau mai bine zis o teorie care nu exclude existența unor civilizații extraterestre. Cine nu-și amintește că, în cele două nave spațiale „Voyager", lansate în august și respectiv septembrie 1977 care au atins Jupiter în 1979 Saturn în 1982 și Uranus în 1984 au fost plasat texte care sunau astfel: „noi, ființele umane, sîntem împărțite în națiuni dar acestea se vor transforma treptat într-o civilizație unică. Încercăm să supraviețuim vremurilor noastre într-un mod care ar putea fi și al vostru. Mesajul nostru va fi probabil găsit într-un miliard de ani cînd civilizația Terrei va suferi profunde schimbări cu și suprafața planetei noastre". Mesajul era însoțit de înregistrări cu muzică de Bach, jazz, cîntece de păsărele, muzică chinezească și saluturile în 60 de limbi de pe pămînt.

Apariția sectelor și „noilor profeți", element revelator al crizei capitaliste contribuie la intensificarea fenomenului religios în cercurile marginale ale societății dar și la diminuarea sau chiar renunțarea la practica religioasă tradițională. Un gînditor marxist din Franța afirma în 1975 că, „prin teama de schimbare a societății, biserica a pierdut în secolul al 18-lea, burghezia, în secolul 19 a pierdut clasa muncitoare și că nu peste multă vreme își va pierde viitorul".

Tot în această perioadă apar bisericile „satanice" cu o doctrină de mistică a sexului și a morții. Ele se înverșunează să corupă (și așa după teoria acestor biserici toți sîntem sorți pieirii) și nu le este greu să racoleze adepți deoarece, sînt la modă filme ca „Exorcistul", „Blestemul" „Ereticul" și altele, iar negru și roșu, „culorile satanei" se poartă în mare vogă.

Să ne amintim că cea mai „reușită" sectă comunitară „à l'américaine" o constituia pe atunci gruparea de 2 000 de persoane adunate pe 1 750 ha de pămînt în Tennnesse (S.U.A.) condusă de un „inițiat" pe nume Stephen care practic era un fermier ce exploata forța de muncă a adepților asupra cărora avea drept de viață și de moarte. Mai curioasă apărea însă impostura din Findhorn (Scoția). Secta apărută aici pretindea că există posibilitatea să se comunice cu „suflete-grupuri" iar unii dintre pastorii acesteia că s-ar afla în legătură directă cu extraterestrii. „Marele maestru" se pretindea — pe atunci avea 30 de ani — că este „arhanghelul reincarnat" și că dialoghează personal cu adevăratul conte de Saint Germain, „Domnul civilizației moderne".

Acest amalgam de dogme și doctrine lansate de „noi profeți" și „maeștri" a determinat Institutul de Tehnologie din Massachussets și Hudson, ambele din S.U.A. să programeze ordinatoarele lor pentru a prevedea cum vor fi cei 50 sau 100 de ani ai viitorului d.p.v. mistic. Care vor fi și cum vor arăta „viitorii profeți" după Moon și alții ca ei ce exploatează credulitatea și naivitatea actuală? Dar, cu toate datele introduse în ordinatoare rezultatul programării nu a putut și nu va putea fi cunoscut cum nici chimia, indiferent cît ar fi ea de evoluată nu va putea vreodată să inventeze o „pilulă a fericirii".

Dar, cu toate ordinatoarele și cunoașterea științifică prezentă mai sînt totuși și alchimiști moderni care pretind că prin cercetări de laborator vor descoperi „nemurirea" cu rețeta ei. La rîndul său, Jacques Breyer susține că adevărul asupra nemuririi poate fi revelat în studiul numerelor (rețineți, nu al cifrelor) al modului în care acestea sînt așezate într-un „careu magic". Într-un extaz matematic ocultist, Louis Pauwels afirmă și el că „dumnezeu se poate regăsi într-o formulă matematică".

Acest tur de orizont asupra a ceea ce ne-a adus secolul 20 în domeniul mistic-obscurantist prin „noii profeți" constituie o amenințare socială căreia trebuie și este necesar să i se riposteze în numele și pentru sănătatea morală a generațiilor ce ne vor urma.

Și afirmația de mai sus are adevărul ei deoarece „marchetingului mintuirii sufletelor", „marcheting-ului evanghelizării și manipulării conștiințelor" i se mai adaugă comercializarea tehnicii și publicațiilor de așa zisă „trezire" derivată din mesajele și doctrinele „profeților moderni".

O cifră elocventă în sensul celor de mai sus: francezii consumă anual produse parareligioase (divinație, chiromanție, astrologie, vindecări miraculoase etc.) de cinci miliarde franci ceea ce reprezintă de cinci ori mai mult decît bugetul afectat cercetării științifice. Iată ce înseamnă avîntul exploatării credulității și naivității. „Negustorii de templu" oferă numeroase tehnici de „trezire", noi teorii de adaptare și noi metode de „liberare" spirituală. Ei organizează seminarii și week-enduri sau studii prin corespondență de „sugestoterapie", „dinamică mentală", „naturo-terapie" etc. etc. Astfel de seminarii și studii sînt oferite tinerilor, aventurierilor marilor metropole occidentale, de către alți aventurieri, plini ei înșiși de incertitudini în legătură cu propriul lor viitor.

De altfel, „noii profeți" vîntură ideea că, lumea este sortită pieirii și ei otrăvesc pentru propriul profit conștiințele umane susținînd că oamenii nu sînt decît piese pe o tablă de șah parafrazînd poate, pe François Nery ale cărui versuri sunau astfel: „Dumnezeii așezați pe nori / mută pionii lumii / Se spune că albul cîștigă / Oare ce sînt eu? un pion alb sau negru?".

Este distracția, divertismentul și marele profit financiar al „noilor profeți", „maeștri" și „guru" ce se îmbogățesc pe seama adepților lor de pe Terra și nu de pe „planeta Șah".

I. G. VULCĂNEANU ■

Banda pe care nu mergi singur

Sue Ann Yasger se deplasa la volanul mașinii sale pe o autostradă foarte aglomerată, cînd a fost oprită de un agent de circulație. Pentru motivul că folosea o bandă ce nu putea fi utilizată decît de mașini în care se află cel puțin 2 persoane, omul legii a amendat-o cu suma de 52 de dolari. Cea în cauză a protestat și cazul a ajuns în fața instanței. Sue Ann Yasger se prevala de faptul că era gravidă și, conform legilor statului, erau două persoane în mașină astfel că, amenda era ilegală. Judecătorul l-a dat dreptate și a dispus anularea amenzii. Un purtător de cuvînt al poliției a spus, referitor la cazul amintit: „Oamenii noștri nu sînt competenți să aprecieze dacă o femeie este gravidă sau nu!" Întîmplarea s-a petrecut în S.U.A.

Trecînd Oceanul să amintim că, potrivit estimărilor făcute de activiști britanici în domeniul păcii, pe șosele din Marea Britanie circulă cam două convoaie pe săptămînă care transportă arme nucleare. De curînd, un astfel de convoi a suferit un accident în localitatea Wiltshire în urma căruia s-au constatat scurgeri radioactive, din fericire fără urmări.

Gîndindu-ne la cele două întîmplări ar trebui să ne întrebăm dacă nu cumva ar trebui ca agenții de circulație să aibă competența de a opri aceste transporturi cu arme nucleare pe șoselele publice! Nu cred că ar fi cineva care să-i acționeze în instanță. Oricum, nu opinia publică!

DAN DANUȚ DORU ■

Străini de orice sentiment omenesc

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Cînd va sosi ziua judecății, aproape fără excepție, toți cei care ne-au chinuit și schingiuit, care ne-au alungat în moarte și și-au mînjit mîinile cu sînge de oameni nevinovați vor încerca să arunce vina pe „organele superioare" de la Budapesta, pe guvern, pe fascism. Dar noi am fost batjocoriți, călcați în picioare, torturați nu de fascism în general, ci de horthyști în carne și oase, cu nume și prenume.

Înființarea ghetourilor a fost ordonată într-adevăr de guvern. Dar climatul de iad a fost instaurat de ei, de acești horthyști în carne și oase, cu nume și prenume, străini de orice sentiment omenesc, corupți și viciați.

În încercarea lor de a fugi de răspundere, cei mari vor arunca vina pe cei mici, spunînd că ei n-au dat ordine de maltratare în ghetouri. Pînă și Endre și Baky vor declara, înainte de a fi condamnați la moarte, că ei n-au cerut „instaurarea abuzului și terorii în ghetourile din Oradea și Tîrgu Mureș", dimpotrivă, au dispus să se asigure un „tratament uman". Cei mici vor susține, dimpotrivă, că ei sînt nevinovați ca niște mieluși; tot ce au săvîrșit se datorează exclusiv ordinelor de sus. Mulți vor căuta să facă pe neutrii, să la în brațe pe „n-am știut", „n-am fost informat", „nu era de resortul meu". Pînă și asemenea autorități cu puteri extrem de mari ca prefecții vor încerca să arunce toată vina pe primari. Este adevărat că prin ordonanțele emise de guvern organizarea ghetoizării și conducerea ghetourilor, inclusiv deportările au fost de competența nemijlocită a „primei autorități administrative" a localității, deci a primarului. Dar abuzurile primarilor se împleteau cu maltratările și schingiuirile efectuate de organele de ordine publică; chiar dacă prefecții n-au participat la conferințele convocate de Endre László, este de neînchipuit ca subprefecții, la înapoierea lor, să nu le fi împărtășit ceea ce s-a discutat acolo; este cu neputință ca ei înșiși să nu-i fi întrebat pe subprefecți despre scopul convocării la care au participat. Prefecții însă s-au făcut că nu știu, că nu văd nimic, aprobînd și stimulînd prin tăcerea lor jaful și crima.

„Prefecții de județe cunoscînd în prealabil ceea ce urma să se ducă la îndeplinire, dar mai ales, după începerea stringerii evreilor în ghetou, văzînd modul cum se face această stringere și fiind la curent cu dispozițiunile legale, erau obligați să ia măsuri de eliminare a abuzurilor; dacă ar fi dorit cu adevărat să respecte legalitatea ar fi trebuit să suspende măsurile arbitrare, să oprească abuzurile și să raporteze Ministerului de Interne situația.

Tot prefectul trebuia să fie acela, care să se sesizeze de schingiuirile și cruzimile ce se aplicau evreilor în scopul de a declara unde au ascuns banii și valorile. Cu atît mai mult trebuia să facă acest lucru, cu cît fiecare prefect a recunoscut la interogatoriu că a vizitat ghetoul. Cu ocazia acestor vizite, nu putea să nu vadă starea de mizerie în care se găseau evreii în ghetou, atît din punct de vedere al cazării, cît și din punct de vedere al alimentării și sănătății. Acești prefecți nu s-au sesizat însă nici atunci cînd au văzut cu propriii lor ochi cum nasc femeile sub cerul liber și pe teren umed și nici atunci cînd au văzut cum mor copiii sugaci de inaniție, nemaiavînd ce să mai sugă din piepturile mamelor cu sînii uscați din cauza lipsei de hrană. (Din actul de acuzare al Tribunalului Poporului din Cluj).

Răspunderea lor — primari, prefecți și pretori, șefi de poliție și ofițeri de jandarmi, detectivi și anchetatori, funcționari civili și în uniformă, a întregului aparat horthyst represiv ca să nu vorbim de cei din fruntea piramidei de la Budapesta— este cu atît mai mare, neîndurarea și cruzimea lor cu atît mai de neînțeles cu cît avertismentele împotriva celor ce săvîrșeau crime împotriva populației civile, care participau la aplicarea „soluției finale" s-au adresat pe cele mai diverse căi de la cele mai reprezentative foruri pe arena internațională.

Încă la 19 martie 1942, Camera Reprezentanților din Statele Unite ale Americii a adoptat următoarea rezoluție: „Avînd în vedere că poporul american privește cu indignare atrocitățile comise față de populația civilă a țărilor ocupate de naziști și în special omorîrea în masă a bărbaților, femeilor și copiilor evrei și avînd în vedere că această politică nazistă constă în cruzimi și în teroare și a produs nimicirea populației Poloniei și a altor țări din Europa centrală și de Est, camera decide, că aceste crime bestiale ce se comit contra populației de bărbați, femei și copii lipsiți de apărare, nu-și pot găsi nici o justificare, trebuie condamnate și se condamnă ca fiind acțiuni nedemne de orice țară sau guvern, care pretinde un loc printre popoarele civilizate"...

„Congresul decide că persoanele direct sau indirect vinovate de aceste acte criminale trebuie trase la răspundere și pedepsite în raport cu felul crimei de care sînt vinovați".

La fel a adoptat o rezoluție și Senatul american, chiar înaintea Camerei Reprezentanților, rezoluție care se încheie cu următoarea frază: „...Cînd va veni ora plății — și ea este aproape — hitleriștii vor purta întreaga răspundere și pentru aceasta din urmă politică singeroasă a exterminării poporului evreu".

În comunicatul Biroului de Informații al Comisariatului Poporului pentru Afacerile Externe al Uniunii Sovietice din 19 decembrie 1942, cu privire la realizarea din partea autorităților hitleriste a planului de nimicire a populației evreiești din Europa, se dă un avertisment acestor schingiuitori spunînd că „grea va fi mîna popoarelor care vor pedepsi pe ocupanții fasciști germani, după ce-și vor scutura jugul lor. Nu vor scăpa de răzbunarea popoarelor eliberate nici clica hitleristă conducătoare, nici executanții ticăloși ai ordinelor ei singeroase și criminale".

Toate aceste avertismente au fost radiodifuzate de către Națiunile Unite și au apărut chiar și în presa țărilor cu care Națiunile Unite se aflau în război, astfel că nu numai conducătorii au putut lua cunoștință de ele dar și orice om care citește un ziar.

Cu toate acestea, de la ultimul zbir din ghetou, care fără nici o însărcinare oficială batjocorea și tortura, țipa și ucidea și pînă la stabii din Ministerul de Interne de la Budapesta toți au căutat cînd au fost trași la răspundere, să se prezinte ca niște executanți umili și loiali, ca niște rotițe neînsemnate ale marelui angrenaj numit fascism. Dar atunci... Atunci au fost cumpliți:

În ghetoul din Șimleul Silvaniei domnea dr. Krasznai László, pretorul plasei. Acest satrap a împins samavolniciile dincolo de orice limită. Se plimba prin ghetou și dispunea cele mai drastice pedepse corporale, fără să-i pese că cel în cauză este copil sau moșneag. Dacă i se părea că n-a fost salutat suficient de cuviincios, că poziția de drepți a lăsat de dorit, că cel ce mătura se mișca prea încet, că prea mulți puneau umărul la aceași birnă, ordona pe loc: spînzurare de stîlp (Kikötés)! Legarea fedelei (guzsbakötés)! Biciuire! Organiza și i se organizau chefuri nocturne — cînd acasă, cînd în ghetou — care se transformau în adevărate orgii. Cerea să i se aducă cele mai frumoase tinere evreice. Mania lui era să fie fotografiat în timp ce le siluia.

La procesul de la Cluj, supraviețuitorul Emeric Grunbaum va declara: „Acuzatul Krasznai alegea fetele cele mai frumoase din ghetou și dispunea să fie duse într-o odaie de la locuința lui unde se aflau mai mulți prieteni, între care dr. Molnár Ferenc și notarul Kertész. După ce se îmbătau, batjocoreau în fel și chip femeile și fetele evreice. Eu am fost acela care am dus fetele și femeile acasă la el. În mai multe rînduri am dus și obiecte pe care le strîngese de la evrei din ghetou: haine, pachete, obiecte de valoare, bani și chiar aur. De mai multe ori, în timp ce se chefuia înăuntru, eu stăteam afară lîngă trăsură cu un jandarm lîngă mine, pînă cînd se termina orgia, apoi duceam fetele și femeile înapoi în ghetou. La petrecerile de felul acesta lua parte și dr. Molnár, medicul ghetoului. Auzeam pe fete și femei vorbind între ele, cînd le duceam cu căruța despre ce li s-a întîmplat. Se plîngeau că au fost dezbrăcate în pielea goală, batjocorite și violate".

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

ULTIMA ORĂ

Poetul are dreptate:

Viața asta-i bun pierdut Cînd n-o trăiești cum ai fi vrut

Între atîtea și atîtea clipe de bucurie, de adîncă mulțumire sufletească și de nețărmurită mîndrie se înscriu, fără doar și poate, și acele momente în care descoperi că în preajma noastră, profund implicați în mîezul fierbinte al vieții, trăiesc, contemporani nouă, oameni care au făcut și fac din plin dovada valorii lor.

A trăi astfel de clipe, a le sesiza acea lumină aparte, înseamnă a recunoaște că în fiecare epocă, pe meleagurile românești, s-au născut și s-au împlinit frumos, întru slava eternă a patriei, în toate domeniile, numeroase valori ce alcătuiesc panteonul neamului nostru.

Dar parcă niciodată numărul celor ce împing înainte, prin însăși ființa lor, lucrarea continuă a neamului, necurmata sa devenire, n-a fost atît de mare ca în timpurile noastre. Acest adevăr nu este altceva decît un indiscutabil semn al minunatelor condiții de realizare și împlinire puse la dispoziția noastră în acești ani ai socialismului, ai unei epoci în care respectul față de om se traduce și prin grija pe care partidul și statul le poartă tuturor cetățenilor din țara noastră.

Cu aceste gînduri și sentimente vă propunem în acest număr al revistei întîlnirea cu cîțiva dintre reprezentanții de frunte ai artei, culturii și științei românești contemporane, în grupajul de gînduri, mărturii și opinii semnate de laureați ai premiilor Flacăra pe 1986, din paginile 14 și 15.

PASAJUL

Pasajul Unirii, cu o lungime totală de 900 m din care 600 acoperiți — începe din B-dul 1848, din dreptul străzii Bărăției. Pentru ca bulevardul să rămînă carosabil și să nu-și modifice înfățișarea, intrarea în pasaj se va face, de aici, prin două bretele laterale, care abia la intersecția cu Calea Călărași se vor uni și vor forma un pasaj cu secțiune comună, cu două benzi pe fiecare sens. El va traversa Piața Unirii și va ieși în B-dul D. Cantemir.

Din cîteva cuvinte putem înțelege că lucrul celui mai „fierbinte" șantier al Capitalei pe cît este de incomod pe atît este de necesar. Constructorii lucrează zi și noapte, în schimburi continue, cu utilaje de mare capacitate și productivitate, care, așa cum ne spunea adjunctul șefului de brigadă, tînărul inginer Gheorghe Diaconu, nu se află chiar în mijlocul orașului.

Pentru a grăbi termenul de punere în funcțiune al întregii lucrări au fost urmărite dimensiunile prefabricatelor folosite de la 3—4 tone la 15—16 tone. Printre cei mai buni constructori am întîlnit aici echipa de montori de prefabricate a lui Constantin Ivanciu, pe cunoscuții șefi de echipă de utilaje Ion Vîje și Stănilă Mihalache și renumita echipă de dulgheri a lui Gheorghe Stan.

Ei și ceilalți ca ei luptă cu volumul de muncă la care s-au angajat să fie efectuat în timp cît mai scurt, să dea lucrări de calitate ireproșabilă, pentru a ne reda nouă, bucureștenilor, tot carosabilul refăcut.

ELENA GHERA

1907: mărturii și documente

Cîțiva dintre cei 180 de avocați care l-au asistat pe Bazil Gruia la procesul său cu mareșalul Averescu. În primul rînd, purtînd paltoane de culoare închisă: V. Toncescu, Radu D. Rosetti, Pompiliu Ioanițescu și V. V. Stancu (de la stînga la dreapta). Alte amănunte cu privire la acest proces, la marile adevăruri pe care le-a pus în lumină, puteți afla citind, în pagina 13, al doilea episod din serialul Procesul „inutilelor orori".

Mereu vrednici de ceasul pe care-l trăiesc!

Recent a apărut la Editura Militară, cu ocazia împlinirii a 65 de ani de la crearea Uniunii Tineretului Comunist și a împlinirii a 30 de ani de la înființarea Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, lucrarea: Organizațiile Tineretului Comunist din armată, tradiție și actualitate, lucrare care își propune să reliefeze profilul specific al organizațiilor de tineret din armată, atît prin prisma tradițiilor înaintate, revoluționare, cît și prin perspectiva marilor sarcini ce le revin în actualul cincinal de pregătire militară și politică. În pagini captivante, aflăm astfel despre eroismul uteciștilor, al tuturor ostașilor români în războiul antihitlerist, despre virtuțile militare, moștenite de la înaintași, despre partea de jertfă a tinerilor plătită cu sînge pentru eliberarea patriei, pentru neatîrnare și demnitatea neamului românesc. Vom găsi aici, scoase la iveală din marea carte a neamului, numele multor tineri eroi, numele celor care au căzut primii la datorie, apărînd astfel eternitatea patriei și demnitatea noastră națională.

„Din istoria patriei noastre este cunoscut, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, că întotdeauna poporul român lucra ca să-și asigure existența și dezvoltarea, dar avea și arma lîngă el, ca să se apere în caz de nevoie". Lucrarea în discuție ne demonstrează că principiul de mai sus, tradiția moștenită de la eroii înaintași au fost perfecționate în noile condiții, armata română participînd la activitatea de dezvoltare a patriei, la marile epopei pe care poporul nostru le-a edificat în anii de după Eliberare, dar mai ales de după Congresul al IX-lea al partidului. Astfel, faptele lor eroice s-au înscris nu numai pe cîmpul de luptă, ci și pe marile șantiere: la Bumbești-Livezeni, Salva-Vișeu, Agnita-Botorca, Ceanu Mare-Cluj, apoi pe marile combinate de la Galați, Călan—Hunedoara, Brazi și Pitești, Govora, Turnu Măgurele, Buzău, Tîrgu Mureș, Valea Călugărească, Slobozia și Făgăraș, multe altele. Eroismul lor a fost redimensionat pe șantierele monumentalelor opere unice în istoria românească, realizate la nivelul tehnicilor mondiale, care vor dăinui peste vremuri: Canalul Dunăre — Marea Neagră, Transfăgărășanul, Metroul bucureștean, Cetățile oțelului, Cetățile chimiei, Aeronautica românească, Cetățile automobilului — toate strălucite cititorii ale Epocii Nicolae Ceaușescu.

Peste tot, pe cîmpul de luptă sau pe cîmpul marilor reconstrucții, pe cîmpul marilor șantiere ale devenirii noastre, tinerii din armată au fost, să parafrazăm cuvintele unui mare comandant român, mereu vrednici de ceasul pe care îl trăiesc.

GR. NICOLAE

Invitație la Ateneu

Luni, 6 aprilie, ora 18, la Ateneul român — cel de-al doilea concert extraordinar al ansamblului Voces primavera condus de dirijorul Claudiu Negulescu. Își dau concursul Dan Grigore, Nicolae Licareț, Constantin Ene. Prezintă muzicologul Smaranda Oțeanu.

Seară de autor

Marți, 7 aprilie, ora 19, la Studioul de concerte al Radioteleviziunii va avea loc o seară de autor — Anatol Vieru. Printre primele audiții care vor putea fi cunoscute cu acest prilej se numără și micro-opera Un pedagog de școală nouă. Printre interpreți — basul Pompei Hărășteanu, tenorul Vladimir Deveselu și ansamblul Contemp condus de Adina Cezar.

Pulsul sondelor

Unei sonde, cu atît mai mult cu cît ea scormonește în adîncuri nevăzute, trebuie să i se știe permanent pulsul, să i se „citească" pe monitor funcțiile vitale. Este ceea ce reușește să facă cabina tehnologică de urmărire a parametrilor de foraj-Geofor, realizată de specialiștii Întreprinderii de Aparate și Utilaje pentru Cercetare —București. O serie de traductori măsoară caracteristicile procesului, ca: presiunea, temperatura, densitatea, debitul noroiului, numărul de curse al pompelor ce-l injectează în put, turația mesei rotative, apăsarea și viteza sapei, adîncimea forată etc. Acestea se transmit în cabină unde sînt convertite, afișate și înregistrate local, ca apoi un minicalculator să coreleze acești parametri dînd o „radiografie" complexă și în orice moment a forajului. Cabina cu inteligență artificială și multă electronică nu numai că permite optimizarea forajului și desfășurarea lui în condiții de siguranță, dar este și un instrument de cercetare geologică prin informațiile privind „anatomia" straturilor scoarței. Creierul și ochii electronici, permanent în acțiune, permit un foraj economic cu consumuri energetice și de materiale cît mai mici și într-un timp cît mai scurt. De concepție românească și cu aparatură din țară, cabină Geofor va însoți sondele de mare adîncime ce se exportă în multe țări. Forarea asistată de echipamente de calcul îmbunătățește spectaculos eficiența procesului.

FLORIN CONDURĂȚEANU

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 66; Publiciști-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacăra

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVI
15 (1 660)
VINERI
10 aprilie
1987

Moment de seamă în evoluția raporturilor româno-congoleze

pagina 2

Construcții tot mai bune, mai moderne, mai frumoase

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a analizat, în cadrul unui dialog de lucru, activitatea de realizare a investițiilor în domeniul locuințelor

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a analizat, miercuri, la Întreprinderea de prefabricate din beton Militari — București, modul în care se acționează în vederea îmbunătățirii activității tuturor unităților de producție, proiectare și construcție, care participă nemijlocit la înfăptuirea programului de investiții în domeniul locuințelor. Întîlnirea de lucru a avut loc în atmosfera de muncă intensă ce se desfășoară în întreaga țară sub semnul înaltelor exigențe și al importantelor sarcini și orientări formulate de secretarul general al partidului și cu prilejul recentei consfătuiri pe probleme economice de la C.C. al P.C.R., care mobilizează puternic eforturile creatoare ale poporului nostru pentru realizarea, în cele mai bune condiții, a prevederilor planului pe 1987 și pe întregul cincinal. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu multă căldură de oameni muncii din întreprinderea vizitată, care l-au ovaționat și aclamat îndelung. Ei au dat expresie sentimentelor de profundă dragoste și recunoștință față de secretarul general al partidului, pentru preocuparea sa permanentă ca înfățișarea localităților, a întregii țări să fie mereu mai înfloritoare, pentru ca toți cetățenii patriei să se bucure de condiții cît mai bune de confort și civilizație, de un nivel de trai tot mai ridicat și prosper. În cinstea sosirii tovarășului Nicolae Ceaușescu se afla aliniată o formație alcătuită din membri ai gărzilor patriotice și ai detașamentelor de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei, care a prezentat onorul.

Vizita a prilejuit, din primele momente, o examinare aprofundată a soluțiilor propuse și, îndeosebi, a căilor și modalităților concrete menite să determine o îmbunătățire substanțială a producției de prefabricate, destinate construirii noilor ansambluri de locuințe. La dialogul de lucru au participat tovarășii Ludovic Fazekaș, Constantin Olteanu, Gheorghe Pană, Richard Winter, Silviu Curticeanu, Ioan Petre, viceprim-miniștru ai guvernului, cadre de conducere și specialiști din ministere, întreprinderi și institute de profil. Secreta-

(Continuare în pag. 3)

Un ultimatum al pîinii:

SEMĂNATUL PÎNĂ LA 20 APRILIE

Campania pentru recolte record traversează acum unul din cele mai fierbinți momente — semănatul, de care depind toate bucuriile culesului și, mai ales, toată măreția toamnei. Pămîntul s-a întors cu fața la soare și vremea semințelor îi prinde în cîmp pe toți bunii gospodari. Unitățile agricole fruntașe au ieșit în întîmpinarea primăverii și acum întorc ultimele file ale acestei campanii hotărîtoare, după cum unii din vecinii lor, după ce-au stat cu brațele în sîn, plătesc obolul răgazului, muncind zi și noapte în vederea recuperării întîrzierilor. Sînt orele de vîrf ale primăverii pe care locuitorii satelor le fructifică din plin. Pentru toată populația comunelor, cîmpul a devenit principalul loc de muncă, bătălia pentru încheierea campaniei de însămînțări la 20 aprilie ajungînd la momentele sale de vîrf. O echipă de redactori ai revistei noastre s-a deplasat în comune din diferite zone ale țării spre a măsura pulsul și temperatura acestor zile de muncă hotărîtoare. Organizare, răspundere și pasiune — trăsături dintre cele mai alese — sînt puse acum în slujba semințelor. Ele dau putere grîului, porumbului, legumelor, tuturor roadelor pămîntului.

Reporterii noștri transmit din județele Bacău, Prahova și Teleorman

pagina 4

Două adrese ale bunăstării: Pechea și Salonta

reportaje în pagina 5

Ultima etapă a recentului itinerar de pace, înțelegere și cooperare al tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări ale Africii

Moment de seamă în evoluția raporturilor româno-congoleze

Ceremonia semnării Comunicatului comun româno-congolez

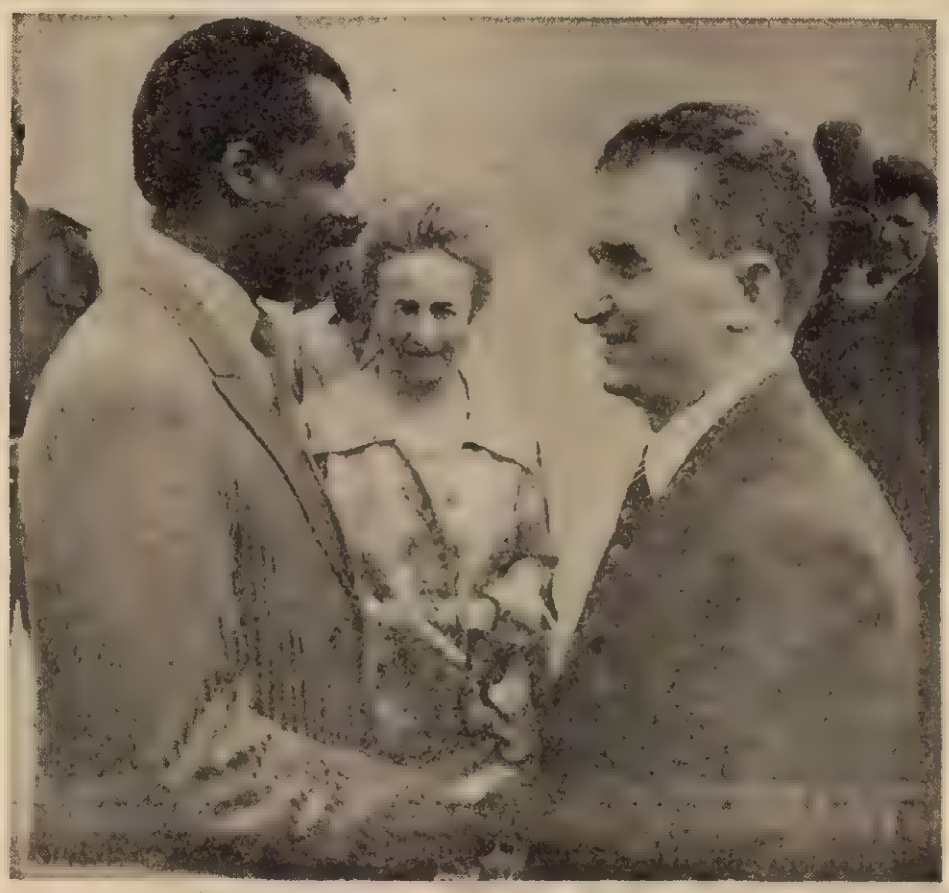

Prietenească strângere de mână pe aeroportul din Brazzaville

Relațiile de prietenie, colaborare și cooperare dintre România și Congo se înscriu în cadrul politicii de solidaritate militantă a partidului și statului nostru cu tinerele state independente din Africa. După cum este bine cunoscut, România urmărește cu deosebit interes și cu multă simpatie eforturile acestor state pentru consolidarea independenței și realizarea de transformări social-economice, pentru mersul lor înainte pe calea dezvoltării de sine stătătoare. În realizarea cursului pozitiv al relațiilor româno-congoleze, rolul determinant l-au avut întîlnirile la vîrf de la București (1973 și 1985) și Brazzaville (1972). Pe baza acordurilor și înțelegerilor stabilite cu prilejul acestor întîlniri, și în primul rînd a Tratatului de prietenie și colaborare dintre cele două țări semnat în 1985, între România și Congo, între partidele și popoarele noastre s-au statornicit și dezvoltat relații bune, de colaborare rodnică. Specialiștii români au construit, alături de muncitorii și specialiștii congolezi Întreprinderea de Țesături Sintetice de la Brazzaville și Fabrica de Cherestea de la Bentou, pe ogoare din valea fluviului Congo lucrează tractoare și utilaje produse în România, un număr apreciabil de cadre necesare tînărului stat s-au format în institutele de învățămînt din țara noastră. Noi dimensiuni și ample perspective va conferi, fără îndoială, relațiilor româno-congoleze și recenta vizită oficială de prietenie în Congo a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația tovarășului Denis Sassou Nguesso, președintele Comitetului Central al Partidului Congolez al Muncii, președintele Republicii Populare Congo.

După cum se subliniază în Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei, în timpul convorbirilor oficiale româno-congoleze cei doi președinți au convenit să fie dezvoltate mai larg schimburile comerciale și să fie aprofundată cooperarea economică dintre România și Congo în domeniile de interes comun : petrol și gaze, agricultură, mine și energie, exploatarea și industrializarea lemnului, construcții, lucrări publice și altele. O mărturie a dorinței de a da un nou impuls relațiilor economice bilaterale o constituie semnarea unui protocol privind dezvoltarea cooperării economice și tehnice și creșterea schimburilor comerciale româno-congoleze.

Schimbul de păreri în legătură cu evoluția situației internaționale a pus în evidență identitatea sau apropierea punctelor de vedere ale celor două țări în problemele abordate. În cadrul acestui schimb de păreri, a fost exprimată îngrijorarea față de încordarea existentă în lume, ca urmare a promovării de către unele state, a politicii de forță și de dominație, de înarmare, a menținerii și agravării unor conflicte din diferite regiuni ale globului, a creșterii pericolului unui nou război mondial. S-a subliniat că în aceste condiții se impune să se facă totul pentru oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, pentru trecerea la acțiuni hotărîte de dezarmare, la adoptarea unor măsuri care să ducă la eliberarea omenirii de pericolul unui război nuclear nimicitor, pentru apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor, la viață, la existență liberă și demnă. Legat de aceasta, au fost apreciate propunerile Uniunii Sovietice privind abordarea separată a problemei retragerii rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa și s-a manifestat convingerea că se vor depune toate eforturile pentru a se ajunge în cel mai scurt timp la înțelegeri care să ducă la înlăturarea rachetelor cu rază medie din Europa și apoi la eliminarea tuturor armelor nucleare, la lichidarea totală a arsenalelor atomice. Președinții Nicolae Ceaușescu și Denis Sassou Nguesso s-au pronunțat pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru încetarea oricăror conflicte militare și rezolvarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai pe cale pașnică, prin tratative.

Au fost abordate, de asemenea, probleme privind situația din Africa. Cei doi președinți au exprimat deplina solidaritate cu lupta popoarelor africane pentru lichidarea totală a colonialismului, a oricăror forme de dominație și asuprire, pentru apărarea și consolidarea independenței naționale, pentru dezvoltarea economică și socială de sine stătătoare. În acest context, a fost exprimat sprijinul activ acordat de cele două țări luptei poporului namibian, sub conducerea SWAPO, pentru deplina independență a Namibiei. De asemenea, au fost condamnate cu toată fermitatea politica rasistă, de apartheid, măsurile represive ale autorităților din Africa de Sud împotriva populației majoritare din această țară. A fost subliniat rolul important ce revine Organizației Unității Africane în întărirea conlucrării dintre statele de pe continent în vederea extinderii acestei colaborări, precum și pentru reglementarea politică a stărilor de tensiune existente în Africa, pentru soluționarea problemelor complexe cu care se confruntă aceste țări.

Referindu-se la vizita în Republica Populară Congo, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Vizita pe care o facem în țara dumneavoastră constituie o expresie a bunelor relații de prietenie și colaborare statornicite între țările, partidele și popoarele noastre, a dorinței comune de a le dezvolta în continuare, pe multiple planuri. Sînt încredințat că vizita și convorbirile, înțelegerile la care vom ajunge, vor da un nou impuls conlucrării și colaborării reciproc avantajoase dintre țările noastre", iar președintele Denis Sassou Nguesso, adresîndu-se președintelui Nicolae Ceaușescu, declara : „Întreaga dumneavoastră acțiune, energică și curajoasă, s-a inspirat întotdeauna, pe de o parte din valorile izvorîte din străvechea și bogata cultură a poporului român, iar pe de altă parte, din lupta popoarelor din întreaga lume. Sînt mîndru să amintesc că noi împărtășim aceste idealuri, fără de care țări mici ca ale noastre nu ar fi ceea ce sînt și nu ar avea rolul pe care îl au în concertul națiunilor".

Desfășurată într-o atmosferă de înțelegere, stimă și prețuire reciprocă, sub aceleași bune auspicii ca și celelalte etape ale itinerarului de pace, prietenie și colaborare în țări africane recenta vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Congo se înscrie ca o contribuție foarte importantă la aprofundarea relațiilor de prietenie și cooperare dintre cele două țări, partide și popoare, la promovarea păcii, înțelegerii și securității pe toate meridianele.

ION CODRU ■

În timpul convorbirilor oficiale dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Denis Sassou Nguesso

Consfătuirea de lucru pe probleme economice

Întîlnirile cu oamenii muncii, cu cadrele de conducere din toate sectoarele de activitate, în vederea dezbaterii problemelor privind bunul mers al activității, constituie o practică curentă a conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În această practică se înscrie și recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., ținută sub președinția secretarului general al partidului cu consiliile de coordonare din ramurile construcțiilor de mașini, metalurgiei, chimiei, petrochimiei și industriei ușoare, minelor, petrolului și geologiei, energiei electrice și termice, precum și cu Biroul Executiv al Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor și Consiliul de Conducere al Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții.

Consfătuirea a prilejuit o analiză aprofundată, exigentă a modului în care s-a acționat pentru îndeplinirea planului în primul trimestru al acestui an, a măsurilor ce se impun în vederea realizării în cele mai bune condiții a prevederilor pe luna aprilie și pe cel de-al doilea trimestru. În spiritul orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cei care au luat cuvîntul au prezentat rezultatele obținute, au analizat critic și autocritic cauzele care au făcut ca unele din aceste rezultate să nu se ridice la nivelul prevederilor și au înfățișat principalele măsuri tehnico-organizatorice care să asigure eliminarea lipsurilor manifestate, recuperarea într-un timp cît mai scurt a restanțelor. În cadrul dezbaterilor, au fost reliefate rolul deosebit de important al centralelor industriale în ansamblul activității productive, răspunderea nemijlocită ce le revine atît pe linia utilizării cu maximă eficiență a capacităților de producție, a materiilor prime și materialelor, a realizării investițiilor, cît și aceea a îndeplinirii sarcinilor la producția fizică, la export, a tuturor indicatorilor de plan, afirmîndu-se ca factori de bază în procesul aplicării noului mecanism economico-financiar, a principiilor autoconducerii și autogestiunii. Cu același prilej, au fost analizate măsurile luate pentru desfășurarea corespunzătoare a campaniei agricole de primăvară. S-a arătat că, printr-o bună organizare a muncii, prin mobilizarea tuturor forțelor materiale și umane, pot fi recuperate întîrzierile determinate de timpul nefavorabil, trecîndu-se imediat și la însămînțarea porumbului în toate zonele țării.

În cuvîntarea rostită la consfătuire tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat orientările și a trasat sarcinile cu privire la problemele care s-au aflat pe ordinea de zi: îndeplinirea tuturor prevederilor planului, la toți indicatorii, pe primul plan situîndu-se exportul, în legătură cu care trebuie luate toate măsurile pentru a asigura în cele mai bune condiții realizarea producției, de calitate corespunzătoare, de înalt nivel tehnic; aplicarea fermă a prevederilor cu privire la realizarea și la raportarea producției fizice; asigurarea normală a aprovizionării tehnico-materiale, în vederea realizării exemplare a producției; luarea de măsuri hotărîte pentru realizarea investițiilor, pentru producerea corespunzătoare, potrivit normelor tehnice și de calitate, a tuturor utilajelor, pentru a asigura punerea în funcțiune a noilor obiective de investiții; aplicarea cu fermitate a măsurilor privind sistemul financiar, programele de normare economico-financiară, aplicarea cu hotărîre a noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestiunii în toate sectoarele de activitate; ridicarea nivelului de calificare profesională a cadrelor din toate domeniile, atît în ceea ce privește pregătirea tehnică de specialitate, cît și pregătirea în problemele economice, de conducere economică și de conducere generală. „Consider — a arătat secretarul general al partidului — că discuțiile care au avut loc au clarificat bine problemele și aș dori să-mi exprim convingerea că toate centralele, ministerele vor trece cu hotărîre la realizarea în cele mai bune condiții a planului. Consider că centralele au înțeles bine problemele și vor trece cu hotărîre la aplicarea măsurilor care s-au stabilit în aceste zile privind îndeplinirea planului pe aprilie, pentru a întîmpina ziua de 1 Mai cu rezultate cît mai bune, precum și pentru realizarea planului pe întregul trimestru — această constituind o necesitate pentru a avea garanția îndeplinirii în bune condiții a planului pe acest an".

Participanții au exprimat, în numele colectivelor de oameni ai muncii pe care le reprezintă, angajamentul de a îndeplini indicațiile și sarcinile de deosebită însemnătate trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru fiecare ramură și sector de activitate, de a-și intensifica eforturile pentru îndeplinirea întocmai a planului pe trimestrul doi și pe anul în curs, pentru realizarea neabătută a tuturor obiectivelor privind dezvoltarea economico-socială a țării și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor.

ION DUMBRAVA

Construcții tot mai bune, mai moderne, mai frumoase

(Urmare din pag. 1)

rului general al partidului i-au fost înfățișate noile tipuri de panouri de fațadă, panouri pentru pereții interiori, pentru planșee, elemente pentru balcoane, logii și cornișe, elemente pentru încăperile de baie, executate și prezentate de Întreprinderea de prefabricate din beton Militari, de întreprinderile Granitul și Progresul din Capitală. Cele trei unități furnizează întregul necesar de panouri prefabricate, de la infrastructură pînă la elemente de decorațiuni exterioare, pentru realizarea celor 30 000 de apartamente, care se construiesc numai în acest an în Capitală. Prin folosirea prefabricatelor se poate reduce durata construcției unui bloc de opt etaje, de la 4 luni la 40 de zile.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a dezbătut în mod exigent cu toți factorii de răspundere prezenți problemele esențiale pe care le implică îmbunătățirea continuă a calității finisajelor, a funcționalității și a aspectului estetic al noilor clădiri. Pornind de la exponatele prezentate, de la modul actual de lucru în unitățile productive și pe șantiere, secretarul general al partidului a cerut o schimbare radicală a concepției, a organizării muncii și a întregului sistem de fabricație, de transport și depozitare, de montaj a prefabricatelor, perfecționarea tehnologiilor folosite în construcția de locuințe. În acest sens, s-a indicat să se acorde o atenție deosebită execuției și calității prefabricatelor, astfel încît pe șantiere, la asamblarea lor, să nu mai fie necesare lucrări suplimentare de retușare și revizuire a acestora. În același timp, a fost subliniată necesitatea diversificării și îmbunătățirii elementelor de finisaj, a sporirii durabilității și gradului lor estetic, prin utilizarea de noi materiale de construcții, aplicarea unor decorațiuni exterioare mai frumoase, conferindu-se un aspect tot mai plăcut viitoarelor ansambluri și cartiere de locuințe. De asemenea, s-a cerut să se aibă în vedere găsirea de noi tehnologii și metode de construcție care să contribuie la sporirea gradului de izolare termică a apartamentelor.

Analiza a continuat, apoi, pe un șantier de construcții de locuințe situat în cartierul Drumul Taberei. Urmărind activitatea ce se desfășoară aici, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că se impune o organizare temeinică a muncii pe șantierele de locuințe, pentru a se asigura desfășurarea, în condiții cît mai bune, a transportului, depozitării și manipulării prefabricatelor — pentru a se evita deteriorarea lor și, implicit, operațiile de refacere a acestora — a lucrărilor de montaj, de finisaj și de construcție în general. Secretarul general al partidului a indicat producătorilor de prefabricate și constructorilor să-și organizeze în așa fel activitatea, încît toate lucrările de montaj și finisaj să fie încheiate definitiv pe fiecare nivel în parte, asigurîndu-se darea în folosință a spațiilor imediat ce sînt terminate. În cadrul discuției, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut tuturor celor ce-și desfășoară activitatea în acest domeniu să valorifice și experiența valoroasă dobîndită în realizarea unor reușite ansambluri arhitectonice din Capitală, precum și din unele județe, pentru a face construcții tot mai bune, cu un aspect modern, atrăgător, în așa fel încît orașele patriei noastre să fie din ce în ce mai frumoase. Totodată, s-a recomandat să fie antrenați la elaborarea proiectelor și la executarea acestora și alți specialiști, de la Institutul de arhitectură, de la unități de învățămînt superior de profil. Relevînd că întreprinderile de prefabricate dispun de capacități bine dotate, de cadre și un personal muncitor calificat, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că activitatea din acest important sector se va ridica, în cel mai scurt timp, la nivelul exigențelor stabilite în planurile și programele de dezvoltare edilitară a localităților țării, al cerințelor tuturor locuitorilor patriei.

Cadrele de conducere, toți specialiștii participanți la dialogul de lucru au asigurat pe secretarul general al partidului că nu vor precupeți nici un efort pentru transpunerea neabătută în viață a indicațiilor date, pentru realizarea exemplară a sarcinilor încredințate, pentru a ridica construcții demne de perioada măreață ce o trăim, construcții care să se integreze armonios în grandioasele ctitorii ale celei mai înfloritoare epoci din istoria patriei.

Acum şi reporterii se află în cîmp!

Zilele şi nopţile semănatului

Nu începe nici o îndoială că acum se hotărăşte soarta recoltelor. Prin organizare, prin mobilizarea tuturor lucrătorilor ogoarelor, şi nu numai a lor, ci a tuturor locuitorilor satelor, indiferent de atribuţiile şi calificările fiecăruia, muncind cot la cot în vederea încheierii la termen a campaniei de însămînţări se pot recupera toate întîrzierile cauzate de capriciile vremii. Orice zi pierdută, orice oră nefructificată pot avea consecinţe vizibile asupra culturilor, asupra realizării planurilor de producţie. De aceea, munca susţinută, zi şi noapte, pentru a valorifica din plin ziua-lumină la aşezarea semînţelor în brazdă trebuie să devină principala preocupare din agricultură. E o vreme cînd fiecare operaţiune trebuie concepută cu ochii la ceas, cînd organizarea formaţiilor de muncă, a aprovizionării tractoarelor cu carburanţi, a procurării pieselor de schimb şi a celor necesare pentru a valorifica din plin timpul avut la dispoziţie contează cît o recoltă. Pămîntul nu aşteaptă. Bunii gospodari ştiu acest adevăr simplu şi se conformează. Alţii, pierzînd cheia organizării, au rămas în urmă. Dar recoltele nu cresc din argumente, ci din treaba bine făcută. Drept pentru care, zilele care ne mai despart de 20 aprilie sînt o şansă de recuperare a întîrzierilor, de a pune temelie solidă pentru recoltele acestui an. Atît lucrările necesare în legumicultură, cît şi cele impuse de cultura mare cer un control riguros al terenului şi sporirea vitezelor de lucru la semănat, prin folosirea întregului parc de utilaje, prin organizarea de schimburi şi printr-o eşalonare în funcţie de parametrii fiecărei sole. Mai mult ca oricînd, primăvara este un examen riguros pentru fiecare colectiv. Unităţile fruntaşe au dovedit-o pentru că în aceste zile telexurile şi mijloacele de comunicare ne aduc la cunoştinţă veşti îmbucurătoare despre succesele obţinute de lucrătorii pămîntului. Între ele, numele unora dintre Eroii Noii Revoluţii Agrare din anul trecut figurează la loc de cinste. Dar nu numai ale lor. Sînt mulţi cei care vor să cîştige un loc între campionii pînii. Rîndurile din pagina de faţă ne dovedesc acest fapt.

BACĂU
Semănătorii

Miercuri, 8 aprilie, la C.A.P. Letea Veche, unitatea CUASC Hemeiuş, judeţul Bacău, este zi de vîrf în campania de însămînţări. Primăvara întîrziată a amînat deocamdată terminarea acesteia.

Pînă astăzi, au fost încheiate lucrările de epocă. Însămînţarea ultimelor 15 ha cu sfeclă de zahăr va fi terminată odată cu ziua de lucru. Singura problemă este însămînţarea porumbului. Peste noapte a căzut o brumă groasă. Temperatura în sol, măsurată dis-de-dimineaţă, nu depăşeşte 3—4 grade.

Pentru ca însămînţarea porumbului să se facă fără riscuri, ne spune inginerul Corneliu Bulată, preşedintele C.A.P., temperatura în sol trebuie să fie de 7—8 grade.

Se apreciază că în 2—3 zile se va putea începe şi însămînţarea porumbului, astfel ca pe 20 ale lunii şi această importantă lucrare să fie terminată. Din cele 735 ha care urmează să fie însămînţate cu porumb, hibrizi din grupa 200 mijlocie, pe 300 ha s-a terminat pregătirea terenului. Operaţia este în plină desfăşurare şi, pe sola la capătul căreia vorbim cu inginerul Bulată, îşi şoresc tractoarele mecanizatorii Neculai Roşu, Valeriu Călin şi Lascăr Brănişteanu. Cu sape şi hîrleţe, cîţiva cooperatori îndreaptă capetele de rînd. Nici o palmă de pămînt nu va rămîne neînsămînţată.

Tot inginerul Bulată mai spune: viteza zilnică de semănat pe care o putem asigura, de minimum 70 ha, ne va permite să terminăm lucrările la termenul indicat. Am ţinut seama de caracteristicile fiecărei parcele în parte. Am făcut un plan de începere a lucrărilor pe solurile uşoare şi calde, expuse spre sud. Fiecare grad de temperatură în sol în plus contează acum pentru recolta viitoare.

Motorina este asigurată. Irigaţiile, dacă va fi nevoie, vor putea fi pornite în orice clipă. Pentru întreţinerea culturilor care se aşteaptă să încolţească peste cîteva zile s-au organizat echipe de cooperatori care vor lucra în acord global. Cu alte cuvinte, totul este pus la punct pentru încadrarea în termenul stabilit şi pentru efectuarea unor lucrări de calitate care să asigure recolta aşteptată.

Dintr-un ARO care opreşte lîngă noi, coboară preşedintele CUASC Hemeiuş, Gheorghe Căutişanu. Aflăm că la nivel de CUASC lucrările au fost împinse ceva mai departe. Într-adevăr, a mai rămas de semănat doar porumbul. Plantarea cartofilor şi semănatul sfeclei de zahăr se termină cel mai tîrziu mîine. Prin asigurarea unei viteze de semănat de 420 ha pe zi se va putea respecta termenul de încheiere a lucrărilor. Totuşi, liniştea nu a cuprins pe nimeni. Dacă plouă în aceste zile? Dacă, contrar tuturor aşteptărilor, iarna nu a plecat încă definitiv? Se caută soluţii organizatorice pentru ca prin dirijarea celor 40 de semănători din dotarea CUASC să se asigure o viteză zilnică de 500 ha. Se vor crea astfel 3 zile rezervă faţă de termen.

OPREA GEORGESCU ■

PRAHOVA
„Nu mai aşteptăm justificări"

La Albeşti — Paleologu, în Prahova, se ajunge cu trenul. Gara se numeşte însă Cricov, nu după numele comunei, ci — caz rar — după numele rîului de alături. Este fosta gară Urlaţi. C.A.P.-ul de aici are de însămînţat 1 298 ha cu diverse culturi. Pînă în seara zilei de 8 aprilie au fost puse în brazdă lucerna (45 ha), mazărea (100 ha). Mîine se încheie plantatul cartofilor (120 ha). Preşedintele cooperativei — şi inginer şef în acelaşi timp — Alexandru Dinu, cunoscut bine în judeţ prin rezultatele muncii sale de 12 ani ca preşedinte şi de 30 de ani în comună, apreciază că pînă în seara zilei de 18 aprilie se vor încheia însămînţările la toate culturile. Azi, 8 aprilie, se află în punctele cele mai fierbinţi ale activităţii toţi colegii săi, cei 5 ingineri, şefi de ferme. „Din 29 martie, de cînd am început însămînţările, ne spune dînsul, n-am avut decît 2 zile de întrerupere din cauza ploilor".

E drept să adăugăm că unitatea se află de peste 12 ani printre C.A.P.-urile fruntaşe ale judeţului. În 1979 a ocupat locul al doilea pe ţară cu producţiile mari obţinute la sfecla de zahăr: 82 500 kg la ha, cultură neirigată. În 1986, pe o tarla de 33 ha s-au obţinut 20 250 kg de porumb-ştiuleţi la ha (soiul Fundulea 420). Media la întreaga fermă condusă de inginera Maria Curelea a fost de 12 500 kg porumb-ştiuleţi la ha.

Acum, toate forţele mecanice şi umane de care dispune comuna sînt concentrate la lucrările campaniei agricole. Îl întîlnim între mecanizatori chiar şi pe tovarăşul Victor Oprescu, directorul S.M.A. Urlaţi, ale cărei utilaje lucrează aici. Calitatea reparaţiilor făcute în iarnă o probează faptul că nici o maşină nu s-a defectat şi n-a dereglat în nici o zi ritmul planificat al activităţii. De altfel, această impresie de mecanism bine pus la punct o oferă întreg ansamblul campaniei din comună. Fiecare inginer, brigadier şi cooperator ştie cu precizie de seara ce şi cît are de lucru a doua zi.

Singurul „amănunt" care le dă bătaie de cap acestor buni gospodari îl găsim la ferma condusă de inginera Constanţa Bucurică. Din 5 ha de solarii pentru roşii n-au putut acoperi decît unul. Acolo răsadul plantat are 15—20 cm. „Nu primim folie, ne spune inginera. Zilnic telefonez la I.L.F. Prahova. Azi dimineaţă tovarăşul director adjunct Ion Ştefanov încă nu ştia cînd ne-o va putea trimite. Ce am acoperit am reuşit să acoperim cu folie recuperată. În anul acesta n-am primit deloc".

Încercăm să deslušim cauzele. Tovarăşul Ion Ştefanov ne spune la telefon: „Primim folia de la Buzău. Din 245 de tone ne-au dat 52. Cei de acolo ne-au cerut să le ducem noi materia primă — granulele — de la Brazi. Au refuzat însă să-mi dea delegaţie pentru aceasta. Chiar acum voi pleca la Combinatul din Brazi, să încerc totuşi să obţin aceste granule şi să le duc la Buzău".

Telefonăm la Brazi, de unde tovarăşa director adjunct Viorica Blidaru ne explică: „Nu-i nevoie să vină cei de la I.L.F. Aceste granule le fabricăm greu, pentru că nu primim la vreme un iniţiator pe care îl produce Întreprinderea chimică Dudeşti, folosind acid lauric. De curînd am primit de la ei o cantitate cu care, de ieri, fabricăm granule. Deşi au nevoie de ele şi alţii, primul vagon îl vom expedia la Buzău. Sperăm că o vom putea face în 10 aprilie. Va ajunge acolo în 12. Peste alte 3 zile, ei pot livra folia".

Considerînd că primele cantităţi de folie vor veni la Ploieşti, că I.L.F.-ul va aproviziona cu prioritate unitatea din Albeşti, deci, admiţînd că nimic nu se va mai interpune pe acest circuit, folia nu are cum să ajungă aici mai devreme de 16 aprilie.

Inginerul Alexandru Dinu se decide, în faţa acestor informaţii, să planteze roşiile neacoperite.

„Ne rămîne riscul unei singure seri reci, zice el; altfel nu putem aştepta atît. Vom lua toate măsurile de protecţie a răsadului, aşa încît să asigurăm producţia de roşii timpurii".

Iată efectele mari ale micilor blocaje de pe traseul cooperării. Aici, la Albeşti — Paleologu, într-o comună în care aproape totul merge foarte bine, simţi parcă mai mult amărăciunea pe care o provoacă asemenea întîrzieri cu păguboase efecte economice. De aprovizionarea cu granule, de aprovizionarea cu acid lauric şi, în final, de aprovizionarea cu folie de plastic fiecare trebuia să se îngrijească la vreme, nu acum cînd, aşezat în pămînt, răsadul nu aşteaptă nici scuze, nici aminări. El creşte chiar şi peste neglijenţele celor care au răspuns la telefoanele noastre. Iar scopul celor de la C.A.P. Albeşti trebuie să fie unul singur: asigurarea producţiilor planificate cu tomate timpurii. Altfel, dacă ar abandona la primul răspuns telefonic de tipul „nu avem", n-ar mai avea nici ei justificarea de a se afla la cîrma acestor importante treburi de primăvară.

DORIN GHERGHINESCU ■

TELEORMAN
Tractoarele în cîmp, unii tractorişti la pescuit...

La Moşteni, judeţul Teleorman, în plină Cîmpie Română pînă alaltăieri, la prînz, nu fusese semănat nici măcar un hectar cu culturi de primăvară! Preşedintele CAP-ului, tehnicianul Mihai Tătară, oftează din străfundul rărunchilor, înainte de a înşira, pe culturi, suprafeţele ce urmează, abia de-acum înainte, să fie însămînţate: 125 ha sfeclă de zahăr, 20 de ha sfeclă furajeră, 300 ha floarea-soarelui, 100 cu soia şi fasole, 475 cu porumb, şi altele. În total, 1 100 hectare.

E ora 9 dimineaţa, o zi călduroasă, cu mult soare. De undeva, de după acareturile cooperativei, apare şi inginerul agronom Ştefan Fierbinţeanu. Preşedintele se scuză, spunîndune că trebuie să meargă la nişte vii bătrîne ce urmează a fi scoase din perimetru şi sîntem lăsaţi în seama inginerului. E şi el cam abătut şi morocănos. Totuşi, într-un tîrziu, îşi aloboade vorba şi ne spune că n-au putut însămînţa din cauza vremii nefavorabile. A plouat pînă acum trei-patru zile, a fost frig — zice — şi pămîntul încă nu-i bine uscat. Abia mîine-poimîine s-ar putea intra din plin la pregătitul terenului şi la însămînţat. Organizatorul de partid al CUASC-ului Videle, tovarăşul Stelian Urlan, îl ascultă o vreme, oarecum impasibil, apoi se interesează dacă a mai trecut pe la vreo solă, dacă sus, la Furceanca sau la tarlaua „între canale" s-a mai încercat pămîntul. Răspunsul inginerului a fost afirmativ şi, spre a ne convinge, i-am propus să ne deplasăm în cîmp, chiar la Furceanca, la cîţiva kilometri de sat.

Am ajuns repede la locul indicat, la o solă de 80 de hectare arată încă de cu toamnă, unde urmează să se însămînţeze lucerna şi sfeclă furajeră. Fuseserăm avertizaţi că vom găsi aici echipa de mecanizatori, pregătită să declanşeze lucrările de îndată ce pămîntul ajunge la umiditatea optimă. Am găsit, într-adevăr, tractoarele. Tractorişti însă, niciunul. Unde erau ei la acea oră?! Nimeni nu ştia. Abia peste o oră, sesizat probabil de prezenţa noastră, şi-a făcut apariţia Gheorghe Trandafir, şeful secţiei de mecanizare. S-a mirat şi el că nu vede nici un tractorist în preajmă. Se lamentează vădit enervat: „Je-am spus de dimineaţă să vină aici... acum, unde-or fi, dom'le, unde or fi?! Ia vezi dumneata nea Cioplează, se adresează el paznicului cîmpean Marin Ciobanu: trage o fugă prin sat, pe unde-ai şti şi încearcă, poate dai de vreunul!".

Undeva, la marginea tarlalei, 60 de ţărani cooperatori au ieşit la strînsul resturilor vegetale. Bine organizaţi, ei fac o treabă bună. E prezent aici şi inspectorul administrativ Tudor Bănuţă, de la Consiliul popular judeţean, trimis să răspundă personal de CAP, pe tot timpul campaniei: să urmărească şi să sprijine direct desfăşurarea însămînţărilor.

Nu uităm însă pentru ce am venit. Pămîntul pare bine uscat. Inginerul Fierbinţeanu ia temperatura solului: 7,5 grade Celsius. Merge chiar şi pentru porumb — conchide el —, păcat însă că pămîntul e încă umed... Şi, spre a ne convinge, scormoneşte adînc, sub brazdă, şi scoate o mînă de pămînt. O strînge cocoloş în palmă o aruncă hăt, departe, peste tractoare, şi zice ca omul stăpîn pe meserie: „pămîntul se zgrunţe şi se strică; n-am curajul să arunc sămînţa. Poate peste o oră-două, cred că, totuşi, se pot băga tractoarele la discuit." Inspectorul de la judeţ înclină să-i dea dreptate. Preşedintele CUASC-ului este de părere că lucrarea poate să înceapă imediat. Şi aici, şi la sola „Între canale", şi la tarlaua din punctul Călăreşti, nu mai trebuie admisă nici o amînare. Pînă la lăsatul serii ar mai fi vreo şapte ore bune de lucru, dar de unde să aduci tractoriştii?! În sfîrşit, iată, că se arată unul. Aflăm că vine de la pescuit!? Ne ocoleşte, nu ştie unde să-şi lase sculele de prins crăpcenii...

Se încearcă, iată, cu discuitoarele, cu grapele cu colţi. Pămîntul se lucrează bine. Dacă se vor întoarce mecanizatorii, pînă la lăsatul întunericului sîntem asiguraţi că se vor pregăti cîteva zeci de hectare. Inginerul, preşedintele CUASC-ului, inspectorul de la judeţ devin brusc optimişti. Socotelile dumnealor dau de înţeles că, lucrînd cu o viteză zilnică de 100 hectare, în 11 zile bune de lucru, adică pînă la 19 aprilie, la CAP Moşteni însămînţările pot fi încheiate.

În secţia de mecanizare încă se mai lucrează, însă, la reparatul semănătorilor, chiar la reparatul tractoarelor. Deşi reparaţiile trebuiau terminate demult. Demult trebuiau să fie organizaţi, să fi avut şi carburanţii, şi sămînţa în taberele de cîmp. Faptele de pînă acum, nerealizările, lasă impresia că oamenii nu-s controlaţi şi nici îndrumaţi cum trebuie, că nu şi-au asumat cu toată răspunderea soarta recoltei.

Timpul e înaintat, dar încă nu-i definitiv pierdut. La Moşteni, ca şi în celelalte CAP-uri din CUASC Videle, încă se poate spera la producţiile planificate, la nivelul cerinţelor noii revoluţii agrare. Cu o singură condiţie: să se lucreze zi şi noapte, în schimburi, să depăşească, chiar să dubleze viteza zilnică, să execute lucrări de bună calitate.

MIHAI STANESCU ■

La Salonta — arta eficienței

Numai cine n-a văzut nisipurile bătute de vînturi din vestul țării — nu poate să-și imagineze prețul fiecărui știulete de porumb sau al unui spic de grîu. În mod obișnuit, la Salonta, lumea ar trebui să se teamă că nu va obține de pe pămînturile sărace și nisipoase nici măcar atît cît a semănat. Dacă s-ar descurca mai greu, toți ar fi dispuși să-l înțeleagă. Nisipul e nisip, vînturile puternice care usucă totul sînt neiertătoare ploile cad, ba, cînd nu-ți trebuie, ba prea tîrziu. Și cu toate acestea, Cooperativa agricolă din Salonta este o firmă de prestigiu între soldații pămîntului. Atît de cunoscută, încît una din clădirile în care își are birourile pe o stradă din Salonta nu are nici măcar firmă. Nu o are pentru că nu-i trebuie. Pînă și copiii orașului știu unde este sediul cooperativei și te îndrumă precis. Ba, chiar, te întreabă, la cel vechi sau la cel nou ? Cel vechi se află în centru, într-o clădire veche, ridicată pe vremuri de un gospodar și nu impresionează prin nimic. Cel nou, seamănă mai degrabă cu clădirea unui institut de cercetări în domeniu. „Nu firma contează, zice inginerul șef, ci producțiile. Ele te fac cunoscut, ele îți aduc oameni și ele îți dau putere." Din această părere simplă se poate vedea o atitudine care domină cam tot ce se face la Salonta. Ea pornește de la faptul că oamenii de aici s-au învățat să privească totul sub semnul eficienței, nu al aparenței.

Deși a apărut pe lume abia în anul 1971, ca rezultat al unificării a trei cooperative din oraș, nu s-ar putea spune că nu există o experiență. Dimpotrivă, de-a lungul anilor, au fost consemnate mai multe încercări de a pune rodul acestui pămînt capricios sub semnul eficienței. Și unele au izbutit, parțial sau total, dar cele mai multe s-au izbit de greutățile climei. Și cu toate acestea, din 1971, cînd conducerea celor trei cooperative a fost preluată de Alexandru Czege, obrazul pămînturilor uscate din preajma Salontei a început să se schimbe văzînd cu ochii. O spun și conturile bancare. De la 50 de milioane, producția globală din 1970 — a ajuns în 1986 la 160 de milioane. Ce s-a petrecut între timp ? „A început să se contureze un profil de dezvoltare zoo-agro-industrial, în care zootehnia are un rol prioritar. Am debutat cu producții ridicate în sectorul vegetal care ne-au permis aceleași creșteri în sectorul zootehnic. La rîndul său, sectorul zootehnic contribuie cu necesarul de îngrășăminte organice la fertilizarea terenurilor. Fertilizate, acestea asigură necesarul de furaje pentru zootehnie, plus o rezervă de 20—25%. Așa am putut realiza o creștere a efectivelor, ajungînd la 4.500 de capete de taurine, 25.000 de ovine și 300.000 de păsări. Prin asigurarea unor producții vegetale mari, am putut să asigurăm hrană din belșug pentru animale, în așa fel, încît, să ajungem la 4 100 litri de lapte pe cap de vacă, 10,1 kilograme de lînă pe cap de oaie și la 246 de ouă de la fiecare găină." (Ing. Teodor Isăilă, inginer șef al cooperativei). Cei de la Salonta au înțeles un lucru simplu. Că într-o gospodărie, fie ea colectivă, fie particulară, toate se învîrt în cerc. Ai pămînt bun, scoți recolte, ai recolte, crești animale, crești animale, poți să îngrași pămîntul, să-l îngrași și să-i ceri mai mult. Și au pornit la aplicarea acestui adevăr simplu nu de la vagoane cu îngrășăminte chimice, ci de la banalul și arhicunoscutul gunoi de grajd. Ei au fertilizat în fiecare an peste un sfert din suprafața arabilă cu o sută de mii de tone de gunoi, reușind să obțină recolte aproape incredibile, deși jumătate din suprafața arabilă e alcătuită din soluri slab fertile, lăcovișți și sărături. Ce au putut, au scos și de pe pămînturile care nu dădeau mai nimic. Ca să nu le părăsească și să rămînă pustii, au purces la semănarea sorgului pentru mături. Au pus la cale și un atelier de confecționare în care lucrează 120 de oameni și care aduc țării un aport valutar de o jumătate de milion de dolari. Deci, de pe un pămînt care pentru alții ar fi însemnat o mare belea, cei de la Salonta au ajuns să realizeze producții pentru export. Dar marile performanțe ale cooperativei sînt totuși la porumb și la grîu. De pe un hectar, la Salonta au ieșit 22 103 kilograme porumb, 8.073 kg grîu și 220 de tone sfeclă furajeră. Dar pentru aceste producții se muncește, nu se glumește. Cine a întîrziat zece minute la program poate să plece acasă. Nimic nu se face după ureche și la întîmplare. Ca într-o mașinărie, fiecare om are un rost, o obligație și trebuie să și-o ducă pînă la bun-sfîrșit. În medie, fiecare lucrează 340 de zile pe an, varianta de la Salonta fiind foarte aproape de cea a muncii industriale. „Noi plătim concedii de odihnă pentru membrii cooperatori, ajutoare sociale, sporuri de vechime, dar îi și cerem omului să lucreze ca în orice întreprindere", spunea inginerul șef al cooperativei, un om care a lucrat aici vreme de cîteva decenii, făcînd parte dintr-o echipă omogenă în care președintele are rolul unui nucleu. Teodor Isăilă a lucrat, și la direcția județeană pentru agricultură, și în ministerul de resort, dar a preferat să se întoarcă la cooperativa din Salonta. Pînă și-n această reîntoarcere se află un adevăr extrem de important. De la cooperativă nu pleacă nimeni, pentru că nu are nici un interes să o facă. Dimpotrivă. Un loc se cîștigă și se păstrează cu multă sudoare. Și dacă ținem cont de faptul că, pe lîngă sudoare, la mare preț este organizarea și inteligența, atunci avem deja o trăsătură definitorie pentru un grup de oameni aflați acum la mare cinste între toți lucrătorii pămîntului. La Salonta, în fiecare an, riscînd cu curaj și răspundere, 32 la sută din producția netă a fost alocată pentru dezvoltare. Un sector de construcții, alcătuit din 100 de oameni și condus de un inginer a realizat toate investițiile. Cu canalele pentru desecat se iriga în perioadele secetoase, cu 70 de tractoare, 20 de camioane și 78 de platforme trase de cai se lucrează pe brinci, de dimineața pînă seara, cu niște ambiții de natură să mire chiar și pe cei care se pricep la agricultură. Ambiția celor de la Salonta este să realizeze 25.000 tone cereale, 5000 de litri de lapte de la fiecare vacă, 14 kilograme de lînă de la o oaie și 265 de ouă de la o găină. Cînd îl iei în palmă și-l privești, pămîntul pare să nu dea nimic. Dar cînd afli cum au apărut fabrica de nutrețuri, brutăria, serele, tot ceea ce le trebuie bunilor gospodari, începi să-i crezi. „Noi nu avem carburanți să ne plimbăm pe la fabricile de nutrețuri. Am construit una și nu mai alergăm în fiecare zi", spunea brigadierul Alexandru Solcai.

Ce impresionează la Salonta este organizarea. Ea este impecabilă și stă mereu sub semnul eficienței. Kadar Emerich are transporturile. El răspunde de tot ce se învîrte și se numește utilaj de transport și știe de fiecare roată și de fiecare om. Mesaroș Antal e cioban șef. Pe teritoriul său totul îi revine în întregime și de asta răspunde cu capul. Drept pentru care, fără să bată drumurile între turme și președinte, pentru aprobări și pentru sfaturi, își face datoria și organizează munca sub semnul aceleiași eficiențe, devenite literă sfîntă. Asta a adus și celebritatea. Pentru producția de porumb, cooperativa din Salonta a primit titlul de Erou al Noii Revoluții Agrare.

CORNEL NISTORESCU ■

Pledoarie pentru profesia de... țăran

Întîmplarea a făcut ca în urmă cu cîteva săptămîni să revăd în Arhiva națională de filme documentarul „Ultima generație de săraci". În ce constă valoarea deosebită a acestui film, mai ales în această primăvară cînd sărbătorim împlinirea a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în țara noastră ?

În primul rînd pentru că o parte dintre imaginile acestui document cinematografic au fost filmate încă din luna august 1949 cînd 110 familii de țărani săraci din comuna Pechea, județul Galați, puneau temelie uneia dintre primele cooperative agricole de producție din țară. Astfel comuna, așa cum arată ea astăzi, cu artere de circulație asfaltate, blocuri de locuințe, școli și grădinițe noi, magazine și unități prestatoare de servicii, cămin cultural reprezentativ și baie comunală, într-un cuvînt cu tot ceea ce au astăzi comunele de frunte ale țării, demonstrează concret, cu puterea faptelor de netăgăduit, justețea politicii partidului nostru de cooperativizare și dezvoltare socialistă a agriculturii.

Bunăstarea de astăzi a gospodarilor din Pechea este evidentă oricui. Iată, să ne oprim la cîteva cifre, poate nu cele mai semnificative dar suficient de elocvente pentru a demonstra faptul că, odată cu creșterea, an de an, a puterii economice a cooperativei agricole de producție, a crescut și bunăstarea fiecărei familii. În anul trecut numai din gospodăriile personale ale membrilor cooperatori s-au livrat fondului de stat 124 tone carne, 1 535 hectolitri lapte, 1,3 milioane ouă, 72 tone legume, 56 tone fructe și alte produse. Și tot despre bunăstare îți vorbesc cele peste 300 de case noi, cochete și trainice, construite în comună numai în ultimile două decenii.

Am sosit în Pechea într-o zi obișnuită de lucru dintr-o primăvară nehotărîtă. Vremea e totuși blîndă. Am văzut ghiocei în mîinile unor copii care se duceau spre școală. „Flori pentru tovarășa..." îmi explică sobri și plini de importanță doi elevi din clasa a doua, socotind că prin aceste cuvinte mi-au spus tot. Numele „tovarășei" ?! La ce să-mi trebuiască mie ?! Este omul care le îndrumă pașii pe drumul cunoașterii, al devenirii lor viitoare. Flori și gînduri de recunoștință. Aveam să le întîlnesc în ziua aceea la mai toți oamenii din Pechea cu care am stat de vorbă. Recunoștință comuniștilor pentru lumina începutului, pentru neasemuita dezvoltare din ultimile două decenii, pentru bunăstarea de astăzi, pentru certitudinea că pot cuteza spre noi victorii în viitorii ani.

Ne desparte o „generație" aproape de epopeea cooperativizării, acest vast eveniment istoric cu profunde reverberații în timp, prin ampla mișcare socială în care a fost antrenat un întreg popor. Niciodată nu se va scrie prea mult despre acest moment.

— Poate că am pășit șovăind la început, mi-a mărturisit Ion Negoiță, Erou al Muncii Socialiste, unul dintre cei dintîi înscriși în cooperativă, apoi președinte al ei. Poate că am șovăit, deși eram încredințați că va fi mai bine. Dar trebuie să înțeleagă oricine că nu poți să calci apăsat și hotărît pe un „teren" nou unde nu știi ce te așteaptă ! Vă mai amintiți cum a coborît primul om pe Lună ? A pipăit mai întîi de cîteva ori solul cu vîrful piciorului și apoi a făcut primii pași ! Nu vreau să fiu înțeles greșit. Nu căutam cărări ușoare spre bunăstare, spre civilizație și belșug. Nu ! Le doream drepte și sigure, chiar dacă ele tăiau muntele pieptiș. A fost greu la început, de ce să nu recunoaștem. Dar ele nu ne speriau. Că doar pe drumuri grele călcasem toată viața. Aveam dîrzenie, aveam credință în izbînda noastră. Pur și simplu am simțit după primii ani cum se ridică în fața noastră o pleoapă de zare limpede... De asta vreau să vă spun încă o dată. Am crezut că va fi mai bine intrînd în cooperativă, dar că vom ajunge atît de departe, adică să facem din săracii de atunci milionarii de astăzi, nu ne-am gîndit. Așta-i adevărul. Nu eram în stare să privim atît de adînc în viitor !

Într-adevăr, creșterile cantitative și calitative sînt atît de mari și de spectaculoase, încît comparațiile cu acel timp al „începutului" abia dacă mai sînt posibile. Numai simpla lor enumerare îți conturează dimensiunile uriașe ale revoluției prin care a trecut satul românesc în cei 25 de ani de agricultură socialistă, îți schițează succint coordonatele unei epoci unice în istoria milenară a patriei, cu toate atributele unei epopei al cărei erou principal este țăranul român.

Continui discuția cu Eroul Muncii Socialiste, Ion Negoiță, președintele C.A.P. Pechea, în timp ce străbăteam comuna îndreptîndu-ne spre noul sediu al cooperativei, o clădire impunătoare ridicată în centrul civic. Amintesc despre filmul -document în care se vedeau casele mărunte, acoperite cu stuf și privesc în jurul meu. Gospodării bogate, așezate de o parte și de alta a șoselei, cu case mari verzi și portocalii, galbene și albastre, cu acoperișuri din tablă zincată, cu zorzoane ceramice și fel de fel de flori și chenare la uși și la ferestre, la cerdacuri și streșini. Lemnul mușcat de daltă ori încrustat din ferăstrău se răsfrînge în ritmuri și motive care îți vorbesc despre o aiumе dragoste a oamenilor de aici pentru frumosul artistic, pentru dorința ca forma, culoarea și volumul să încînte ochiul trecătorului și să-l îmbie în curte, promițîndu-i mîngîieri sufletești.

— În imaginile acelea ale „începutului" se văd oameni intrînd în zorii zilei, rizînd, pe sub firma cooperativei. Era un obicei ?

— Da, în fiecare dimineață ne adunam la sediu, ne urcam în căruțe și porneam spre cîmp. Nu era prea greu. Eram cam două sute de brațe de muncă și aveam treizeci de căruțe. (Astăzi cooperativa agricolă din Pechea are 40 de camioane și tractoare ruticre. Cum să faci o comparație ?!). Pămînturile noastre adunate la un loc formau „o moșie" de 280 hectare. Acum avem 7 000, dintre care 2 800 vor fi irigate în acest an.

O investiție serioasă, dar cooperatorii din Pechea s-au bucurat permanent de ajutorul statului. Numai în ultimul cincinal au beneficiat de peste 55 de milioane lei din fondurile statului, bani care puși alături de ambiția și hărnicia lor au făcut din comuna natală o vatră a civilizației socialiste, cu evidente și vizibile trăsături urbanistice.

— Aveați și sector zootehnic. Un cioban a fost filmat în mijlocul unei turme de oi.

— E Ghiță Podaru. Aveam o stînă cu 150 de oi de toate rasele ; amestecătură cum se spune pe la noi, îmi răspunde Ion Negoiță. Astăzi, avem aproape 4 000 de oi numai din rasele țigaie și merinos. De la 97 de taurine cîte aveam pe atunci, am ajuns acum la peste 3 000, dintre care 1 150 vaci și juninci. Numai din zootehnie obținem o producție anuală de 32 milioane lei.

— Despre „industria" cooperativei ce îmi puteți spune ?

— O simplă fierărie și o dulgherie. Reparam căruțele, răspunde Ion Negoiță, zîmbind nostalgic. Anul trecut numai din activitățile industriale, cooperativa a obținut venituri de peste 5 milioane lei. Pentru acest an ne-am planificat o producție industrială de 11 milioane.

— Deci și în acest sector de activitate se poate face doar o comparație... sentimentală, am observat eu.

— Am să ofer posibilitatea să faceți și una exactă. Este vorba de averea obștească a cooperativei noastre. Atunci, cînd am pus noi tot ce aveam pe hîrtie, am tras linie și am adunat, a rezultat că aveam o avere obștească în valoare de 153 mii lei. Astăzi ea se ridică la 103 milioane lei. Deci, adaugă el, averea obștească a crescut de 673 de ori.

— Se poate spune, adaug eu prinzînd gustul înmulțirilor și împărțirilor, că în fiecare an a crescut de cîte 18 ori.

— Nu aceasta doream să calculați, îmi atrage atenția, zîmbind Ion Negoiță. (Este obișnuit cu reporterii de orice gen. De obicei vorbește liber. Cifrele și datele le are adînc încrustate pe „răbojul" memoriei.) Aș fi vrut să aflați cîți litri de sudoare omenească se „cuprind" în fiecare metru pătrat din cele 7 000 de hectare de pămînt pentru ca averea obștească a cooperativei să crească de 673 de ori ?

Într-adevăr de treizeci și opt de ani pechenii, oamenii acestia de pe Valea Suhurluiului, de cum prinde a se lumina de ziuă, stau față în față cu răsăritul soarelui, aplecați asupra uneltelor și binecuvîntînd pămîntul cu sudoarea lor. Valea rea — așa era cunoscută datorită deselor revărsări peste culturi — a fost „îmblînzită". prin lucrări de drenare și oferă astăzi peisajul unei văi a belșugului, cu renumite grădini de legume și lucerniere. Dealul Lupelor, lutos și plin de ravene, a fost lucrat în terase și cultivat cu viță de vie. Cooperativa din Pechea deține acum o adevărată podgorie — peste 850 de hectare — numai pe versanți și dealuri pe care, altă dată, creștea doar pelinul și luminărica.

— Importante nu sînt cifrele, intervine Ion Negoiță ca să mă scoată din gîndurile mele. Important este faptul că în acești ani țăranii au învățat mecanizarea, chimizarea, organizarea științifică a producției și a muncii lor, tehnologii noi în agricultură. Au înțeles că veniturile se pot scoate nu numai muncind pămîntul, ci și din zootehnie, din mica industrie, din prestații de servicii. Și asta înseamnă că facem pași siguri pe drumul noii revoluții agrare.

— Ai dreptate. E poate cel mai important cîștig al acestor ani !

— Nu, mă contrazice el din nou. (Încep să-l suspectez că are mania contrazicerii.) Cel mai important cîștig al acestor 25 de ani este faptul că țăranul, omul de „profesie țăran", a înțeles că pe umerii lui apasă o mare răspundere. Atunci muncea pentru a produce pîinea lui și a familiei sale. Astăzi știe că muncește ca să producă pîinea întregii națiuni.

Mi-am amintit de cuvintele acestui om, de profesie țăran, veteran al bătăliilor purtate de cooperatorii din Pechea pentru a smulge an de an pămîntului roade tot mai bogate, cîteva ore mai tîrziu, cînd în adunarea generală cooperatorii și-au exprimat hotărîrea lor fermă ca în acest an, prin nivelul producțiilor realizate, să adauge cooperativei lor, la numeroasele ordine și medalii conferite de conducerea partidului și statului nostru, și înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare".

MIRCEA IONESCU ■

Avuția țării o dă producția

Aur de Dunăre

Mama Ioana

Îmi vine să-i spun „mama Ioana". Are vorbă domoală și gesturi încărcate de căldură. Zîmbește afleinic și vorbește cu stînjeneală despre ea. În urmă-i se-ntinde o viață întreagă de om. O viață de femeie. Dar o femeie aparte, hotărîtă, energică, altfel decît o arată înfățișarea. Mai are doar trei luni pînă va ieși la pensie. Dacă aș fi zărit-o pe stradă, mi-aș fi zis că lucrează într-o brutărie ori într-un laborator de cofetărie. E puțin grecoaie și nu mai calcă așa ușor ca în tinerețe. Îi privesc șorțul cel mare și cauciucul ce-i protejează salopeta. Nu e șorț de gospodină. E șorț de sudor. Își încrețește fruntea atunci cînd e să-și amintească ceva. Nu pentru că i-ar veni greu, e tare sprintenă la minte, ci pentru că i se pare, citeodată, că nu ea este aceea care a făcut toate acele năzdrăvănii, nu ea este aceea care a dat dovadă — ani și ani — de atîta curaj. La Broșteni, satul ei de baștină, trecea drept un copil cuminte și ascultător. Se ducea cu vacile, făcea de mîncare pentru părinții plecați la cîmp și străbătea sprintenă potecile strivite de arșiță pentru a duce bucatele, în miez de zi, la arie. Dar s-a revoltat atunci cînd i s-a spus că școala nu-i de ea. A zis că se-nscrie singură și așa a făcut. La 18 ani și-a luat hamul și praștia și s-a dus să lucreze la Șantierul naval din Turnu Severin. Ca vopsitoare. N-avea cum să fie greu, era învățată ea cu munci mai aspre. Se întîmpla asta prin '50. După doi ani, s-a deschis un curs de calificare pentru meseria de sudor. Mama Ioana — pe atunci o fată de douăzeci de ani, frumoasă și timidă — s-a înscris și ea. A învățat bine meseria. Și a devenit sudor de vas. Numai o singură femeie înaintea ei încercase acest lucru, dar a abandonat repede. Ioana, însă, a lucrat pe nave peste două decenii. Fără să blesteme nici în gînd usturimea vîntului sau fierbințeala de cuptor a fierului încins de soarele verii. Ca un bărbat adevărat. Ca un muncitor exemplar. Ca un om al Șantierului — acest colectiv ca o familie mare și unită de aceleași visuri. Prin mîinile Ioanei au trecut primele nave maritime construite la Severin. Le privea pornind spre larg și se gîndea că tot așa se vor duce și copiii ei în lumea cea mare. Între timp se căsătorise cu Radu, electrician de mină-ntîi, și aveau împreună doi băieți. Au crescut băieții și, așa cum s-a gîndit Ioana, au plecat care încotro. Cel mic e ofițer, iar cel mare, profesor de matematică, a fost repartizat la Vaslui. Ioana și Radu au rămas în căsuța lor, pe care și-au durat-o încă din primii ani de căsnicie. O casă care a fost, vreme îndelungată (și încă mai este) martora unui program care poate să pară monoton : cei doi soți se trezesc de cu ziuă, astfel încît la ora șase sînt, de mînă (da, da !, și acum tot de mînă vin) la poarta șantierului. N-am întîrziat niciodată în toți cei 37 de ani de cînd muncesc aici — zice mama Ioana. Nici n-aș fi putut. Aveam impresia că s-ar fi uitat lumea după mine și m-ar fi vorbit de rău în spate. După lucru — acasă, la multele treburi ale gospodăriei. N-a fost greu ? Chiar dacă, uneori, plecam mai obosită de-acasă, cînd vedeam că se luminează și iese soarele din Dunăre, îmi trecea orice urmă de osteneală.

— Cu astfel de oameni a ajuns Șantierul naval din Drobeta-Turnu Severin să obțină rezultatele cu care se mîndrește astăzi — spune tovarășul Constantin Galbenu, președintele comitetului sindical. Oameni de suflet, atașați pînă la jertfă, dacă li s-ar fi cerut, bunului mers al treburilor de-aici. Desigur, un mare colectiv muncitoresc se sudează în timp. Dar, în tot acest timp, tot de oameni adevărați ai nevoie. Cum e Ioana Ivănescu, cum e soțul său, muncitor cu categoria a șaptea specială, cum sînt atîția alții...

Așa ajungi să n-ai absențe nemotivate

Tot în '50, odată cu Ioana, a venit în Șantier și Ilie Drăgotoniu. Tot copil de la țară. De cum l-am auzit deschizînd gura și rostind primele cuvinte, mi-am dat seama că am în față unul din acei povestitori înnăscuți, unul dintre acei înțelepți care au prioceput multe din viață și știu să destăinuie cele aflate. Așa că, spre a-i prinde cu fidelitate cuvintele, am folosit, fără știrea sa, pentru a nu-l tulbura, banda magnetică. Iată transcrierea ei :

„Chiar dacă știi că ți-a fost greu traiul, tot nu se cuvine să vorbești urît despre ălea prin care-ai trecut. Uite, eu nu despre greutățile copilăriei îmi aduc aminte — deși au fost, că cinci copii au avut de crescut, din puținul lor, părinții —, ci despre ce-am simțit că era bine și mă fericea. Noi, frații, ne întreceam care se scoală mai devreme, mai ales primăvara, pentru că primul trezit fugea în curte să caute vreun miel nou născut. Și dacă-l găsea, avea voie să-i pună ce nume voia și să-l împodobească, să-i pună ciucuri roșii, și să se joace cu el. Nu găseam prea mulți miei, că n-aveam turmă de oi, ci doar cîteva, pe lîngă casă, dar așa am învățat să ne sculăm cu noaptea-n cap, și nu posomoriți, ci veseli și cu chef de treabă. Ziua ne părea prea scurtă pentru cîte treburi aveam de făcut. În zori plecam cu vitele, apoi mergeam la școală, ne întorceam, ne duceam tot la vite, rîneam, le dădeam de mîncare și abia după aia treceam la lecții, făr' să ne mîie nimeni de la spate. Cînd, pe seară, mai ieșeam la joacă, se auzea, din depărtare, glasul tatii : masa ! Dacă nu te grăbeai, nu mai apucai nimic de mîncare. Cam așa se trăia la Halinga. Tata muncea la depou. Om sever, în fața căruia mi-am plecat privirea pînă cînd s-a dus de pe lume, la 85 de ani. El nu m-a lăsat să mă fac mecanic de locomotivă. Mi-a zis că e meserie grea și murdară, ești mereu plin de cărbune. Mai bine pe cîmp, în aer liber. Și am început să lucrez la plug. Luam 20 de lei după oe munceam zi lumină. Nu eram prea voinic, în armată cîntăream 48 de kile. M-am pus pe săpat șanțuri, cu tîrnăcopul. Într-o zi, cînd m-am oprit niței să mănînc, am adormit, eram sleit de vlagă, și adormit am rămas pînă spre seară, cînd m-a trezit mama și mi-a spus că nu sînt clădit pentru astfel de muncă. Dar pentru care ? O rudă m-a învățat că ar fi bine să merg la oraș, la Șantierul naval, că e nevoie de muncitori. M-am dus. Multe perechi de bocanci am rupt eu pe drumurile astea ! Făceam zilnic 16 kilometri, fie iarnă, fie vară, ca să ajung la timp la șantier și să mă întorc mai iute acasă, că mai aveam și acolo de treabă. Și tot pe jos. Și-n 54, cînd erau nămeții de doi metri, eu tot am fost la timp la muncă. Fără un minut de întîrziere. Și ce lucram ? La cărat table. Muncă grea și necalificată. Un maistor bătrîn (că mereu m-au sfătuit de bine bătrînii) zice — mergi, mă, la nituri, că e mai ușor pentru unu' slab ca tine. Da' vezi că o să lucrezi cu unu' Vociulean, de nu-l întră nimeni în voie. Tu muncește și vezi-ti de treabă. Așa am făcut. Și n-am avut nici o discuție cu meșterul ăla de-i speriase pe toți. După un timp, tot un om bătrîn m-a povățuit : învață și tu o meserie ca lumea, nituitul nu-l meserie. Fă-te instalator, că nu prea sînt, și asta e bună și-n fabrică și-n civilie, adică dacă ți-o veni să mergi în altă parte. M-am recalificat și am devenit instalator. Am furat meserie, cum se zice. N-aveam voie să pun mîna pe planul pe care-l avea maistrul. Dar trăgeam cu ochiul. Pînă la urmă am prins-o și, tot așa, cu muncă multă, m-am văzut și cu brățara de aur pe mînă. Din '70 sînt șef de echipă. Iar de la mine au plecat destui ca șefi de echipă. Sînt bun și înțelegător, dar nu cu leneșii. Ei n-au ce căuta între noi, între șantieriști. Am asudat și asudăm ca să facem lucruri ca lumea, să facem cinste Șantierului și nu permitem nimănui să ne strice firma. Meserie nu poți învăța dacă nu ți-e dragă. Atunci cînd o iubești — uiți și de somn și de distracții, de toate alea. Numai de muncă nu. Așa ajungi să n-ai nici o absență nemotivată. Dar ce zic eu absență ?, nici o clipă de întîrziere. Programul de viață este reglat după cel de muncă. Și dacă nu ești mîndru că lucrezi aici, printre oameni care au pus clădirea de nave mai presus de orice, du-te în altă parte, dacă ți se poate da voie undeva să privești cu indiferență la eforturile din jur. M-am lungit eu cu vorba, dar asta pentru că mi-e dragă munca de navalist și mi-s dragi tinerii pe care-i văd pasionați și neosteniți. Eu, ca instalator, am călătorit mult pe Dunăre și pe mare, cu navele-n probă. Mi s-a propus să rămîn navigator. Era frumos, nimic de zis. Dar dacă nu știu eu că mîinile astea au dat ceva din ele oamenilor, parcă nu sînt mulțumit și liniștit. Așa că tot aici m-am întors. Printre ai mei. Printre oamenii între care m-am simțit mereu ca în propria-mi familie".

— Poate că e interesant de văzut și ce specialiști au creat virstnicii Șantierului nostru — continuă Constantin Galbenu —, care e modul lor de a gîndi...

Viața pe scurt a unui mare campion

Pornind de la acest îndemn am ajuns să-l cunosc pe Cornel Drinceanu. A venit la Șantier, ca ucenic, la vremea cînd Ilie Drăgotoniu era deja șef de echipă, iar Ioana Ivănescu avea 20 de ani muncă. Un fel de copii al lor. Sudor, dar nu unul oarecare. Drept e că a și avut de la cine învăța meserie. A fost în echipa lui Ion Țintaș, chiar ucenicul acestuia, în '76, cînd la Drobeta-Turnu Severin a avut loc finala primei olimpiade a sudorilor, Cornel s-a numărat printre spectatori. De atunci, a participat an de an la aceste concursuri. În '79 ajunge în finală, la Brăila, și iese al unsprezecelea. Un an mai tîrziu, la Satu Mare, primește un premiu special. În '81, la Constanța, iese pe primul loc la categoria lui de vîrstă (sub 26 de ani). Și, de-atunci, e mereu printre primii, pînă cînd, fostul campion de juniori devine, în '84, la București, și campion de seniori. Cel mai bun sudor din țară ! Cîți dintre cei care vor fi asistat la concurs au știut că acest tînăr merge, de cîte ori are timp, pe la liceu, asistînd la cursuri, că se consultă cu specialiștii șantierului atunci cînd îi e ceva neclar și că este în permanență ajutat, ba chiar lăudat pentru setea lui de cunoaștere ? În urmă cu trei ani, a devenit cel mai tînăr șef de echipă din Șantierul naval. I-au fost încredințați spre formare elevi ai școlii profesionale. Și el i-a ajutat, cu gîndul la felul în care fusese, la rîndu-i, primit printre veteranii întreprinderii. Azi, la 32 de ani, tată a patru copii — pe ale căror carnete C.E.C. sînt înscrise toate sumele de bani rezultate din premiile obținute de tatăl lor la olimpiadele pe meserii — Cornel Drinceanu se simte — și este — un om realizat. Un om al Șantierului. Iubit și admirat de cei din preajmă. Consultat. Asumîndu-și însemnate răspunderi. Posesor, și el, al brățării de aur ce încununează încheieturile mîinilor harnice și pricepute.

★

Numai cel care n-a avut prilejul să privească soarele rostogolindu-se — în zori sau spre asfințit — deasupra oglinzii Fluviului nu poate pricepe ce simt oamenii care-și sporesc puterile privind nașterea dimineților sau blînda așternere a înserării. Dar cei trăiți în mal de Dunăre știu. Și mai știu că munca pe care o depun între două momente ale zilei nu face altceva decît să-i înnobileze. Aș fi putut vorbi pe larg despre bunele rezultate obținute la majoritatea indicatorilor de către Șantierul naval de la Drobeta-Turnu Severin. Am preferat — sperînd că toate aceste împliniri sînt de la sine înțelese atîta timp cît acolo lucrează oameni de felul celor pe care vi i-am prezentat — să ofer cititorilor schița unui posibil tablou de familie, emblematic pentru întregul colectiv. Fără să fie rude, cei trei despre care v-am vorbit, aleși dintre cei foarte mulți pe care i-am cunoscut acolo, sugerează forța și elanul unui impresionant număr de oameni. Oameni ale căror brățări de aur, de care nu vor a se despărți vreodată, își sporesc strălucirea oglindindu-se-n Dunăre. Mîini ce așternu inconfundabile amprente pe navele deasupra cărora strălujește tricolorul. Vorbind despre aceste însemne ale dăruirii în muncă, Ilie Drăgotoniu, fermecătorul povestitor, a zis, cu vorba-i plină de tîlc : sînt brățări din aur de Dunăre. Cel mai strălucitor dintre toate metalele de preț de care am eu știință.

N-am putut, privindu-l, mai apoi, în tolul lucrului, văzîndu-i mîinile puternice și agile, să nu-l cred. Mai ales că peste Dunăre se preumbla, asfințind, un soare ce poleia totul — oameni și nave.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

reală, adică producția fizică!

Despre cabluri, dar mai ales despre oameni

Abia se deschisese întreprinderea și intrase în funcțiune și secția de care răspunde el, unde se produc cabluri neizolate. Într-o zi, în timpul pauzei pentru masă, unul dintre muncitorii din secția lui a luat un tambur de lemn, dintr-acelea pe care se înfășoară cablurile, și l-a așezat în picioare, tamburul acela de dimensiuni mici venea ca o măsuță rotundă iar omul s-a așezat și el dinaintea tăbliei de scânduri parcă obosit, parcă tocmai atunci ar fi sosit de la un drum lung. Din desaga pe care o ținea pe genunchi a scos pâine, slană, ceapă, le-a scotea din întunericul de cârpă al traistei lui cu o mișcare domoală dar sigură, deloc șovăielnică, de parcă omul s-ar fi simțit chiar acasă la el. În clipele acelea, lui Vasile Cârbunaru i-a trecut prin minte că, iată, este chiar adevărat ce se spune uneori, că țăranii, atunci când mănâncă, parcă ar săvârși un ritual. Omul acela era un țăran de prin Maramureș ajuns muncitor în întreprindere de vreo cîteva zile. Iar Vasile Cârbunaru credea că o să-l poată contempla în continuare cum începe să mănânce tihnit, cu gîndul poate la copiii lui, la treburile lui de pe-acasă, și atent să nu risipească nici o fărîmitură de pâine. Însă n-a fost să fie așa. Omul a scos din desagă și o sticlă de palincă, și înfigînd cuțitul în lemnul tamburului cu un gest larg, l-a privit drept în ochi și i-a spus: meștere, dacă nu vii să mănânci și să bei cu mine, te tai. În prima clipă, a încremenit. În clipa următoare, însă, a avut norocul să găsească o replică potrivită și forța cuvintelor n-a fost mai mică decît dacă el s-ar fi dus să răstoarne, cu piciorul, masa improvizată.

De aici am plecat, zice Vasile Cârbunaru. Crearea unei industrii noi și puternice la Bistrița a însemnat, ca pretutindeni, mai întîi formarea oamenilor. Iar un muncitor bun nu se face mai ușor decît se construiește o fabrică.

Îl întreb, din curiozitate, ce s-a mai întîmplat cu omul acela.

Lucrează foarte bine, îmi răspunde, este unul dintre oamenii cei disciplinați, prelucrător produse electrotehnice, s-a stabilit aici cu familia, a primit un apartament. Se numește Gheorghe Pop.

La Întreprinderea de produse electrotehnice din Bistrița, tehnicianul Vasile Cârbunaru conduce o secție în care muncesc 260 de oameni. Cînd îl întreabă cineva dacă este bistrițean, răspunde că este, dar de pe altă Bistriță. Adică de pe Bistrița din partea cealaltă a muntelui, dintr-un sat de pe lîngă Piatra Neamț. Mai mult de jumătate din cei 20 de ani înscriși în cartea lui de muncă a lucrat la Săvinești, la început ca operator chimist. La Bistrița a ajuns pentru că, fără a se îndepărta mult de casa părinților lui, putea să urmeze cursurile de seral ale secției de subingineri aparținînd de Institutul Politehnic din Cluj-Napoca. Însă planul de-acasă nu s-a potrivit cu cel din târg. Întreprinderea se afla în construcție, cînd s-a transferat el aici, curînd după aceea a urmat operațiunea de montare a utilajelor și era nevoie, chiar din partea beneficiarului, de oameni care să nu-și precupețească munca și să nu tragă mereu cu ochiul la ceas. Era nevoie de oameni care să vrea să muncească toată ziua. Iar Vasile Cârbunaru a fost unul dintre aceștia. Nu-i vorbă că nici după ce întreprinderea a intrat în funcțiune el n-a putut să-și măsoare munca prea exact în ore și minute. Mai ales în anii de început, venea dimineața și pleca seara. N-avea cînd să-și mai facă timp și pentru cursurile de seral. Iar acum, la 38 de ani, crede că este un pic prea tîrziu ca să mai vrea să fie subinginer. În timp ce se lupta cu absențele nemotivate pe care unii încercau să le motiveze spunînd că ei au și pămînt de lucrat sau vite de crescut, în fabrică se organizau cursuri de calificare, apoi de perfecționare, și e adevărat că greu, dar e la fel de adevărat că sigur, oamenii s-au deprins cu noul lor statut. Scăderea fluctuației a fost un semn de bun augur. Oamenii înțeleseseră, cei care înțeleseseră, că munca în industrie nu poate fi o ocupație sezonieră. Și la urma urmei cu ei, nu cu alții, zice Vasile Cârbunaru, secția și-a modernizat permanent utilajele, crescînd substanțial productivitatea, micșorînd efortul fizic pînă într-atît, încît ei a devenit minim, asigurînd produselor fabricate aici o calitate superioară. Mai mult de jumătate din producția întreprinderii fiind destinată exportului.

Pentru Vasile Cârbunaru, ceea ce a învățat el, mai demult, la Săvinești, este o lecție care nu se uită niciodată. Acolo a deprins virtuțile unui muncitor adevărat și din acest fapt n-a făcut niciodată un secret. Dimpotrivă, a spus-o tuturor, cu mîndrie. Cum zice el, la Bistrița a venit de acolo unde nu era permisă nici o abatere. Zadarnic au încercat unii să-l facă să creadă că abaterile sînt permise, totuși. Vasile Cârbunaru le cerea să-și facă datoria, atîta tot, dar unii au crezut că pot să-l facă să renunțe la această pretenție trimițîndu-i foarte curajoase anonime. Nu le-a dat cui ar fi putut să afle, în cele din urmă, cine le-a scris. Dar într-un timp a cerut directoratului Valeriu Bodean să-i schimbe, să nu mai răspundă de secție. Directorul n-a acceptat. Iar Vasile Cârbunaru a continuat lupta și a cîștigat-o, în cele din urmă. Cînd i-au fost tăiate niște cabluri electrice la mașina lui, Dacia 1 300, ca milița să-i poată amenda că merge fără faruri, și-a reparat cablurile acelea și-a rămas optimist ca și atunci cînd la vreo oră din noapte primea telefon și cineva încerca, de la celălalt capăt al firului, să-i facă să-și iasă din sărite. Dar toate astea au trecut, zice el. Au trecut, am zice noi, dar ele pot face parte dintr-o istorie a întreprinderii.

Acum vreo cîțiva ani, la vreo 40 de kilometri de Bistrița se montau niște linii electrice cu cabluri făcute chiar de întreprinderea lor, mai exact chiar de secția condusă de Vasile Cârbunaru. Șeful lucrării i-a dat telefon, i-a spus că există niște defecțiuni ale cablurilor și că-l roagă să-i ajute. „Am luat un microbuz, își amintește el, și-am plecat cu 10 oameni din schimbul întîi să vedem despre ce e vorba. Cablurile pe care le facem noi au un miez de oțel iar deasupra vine aluminiu. Ei bine, cablurile acelea nu aveau niște marcaje corespunzătoare și se putea crede că o parte din ele nu au miez de oțel. Cum se știe, electricienii trec pe un fel de cărucioare, pe cabluri, între un stîlp și altul, la o înălțime de cîteva zeci de metri, și e ușor să ne închipuim ce s-ar întîmpla dacă un cablu s-ar rupe atunci. Cum încă nu erau montate pe stîlpi, cablurile acelea întinse pe zăpadă, pe o distanță de vreo 6—7 kilometri, au fost luate la mînă, metru cu metru, și verificate marcajele. Sigur că n-a fost o muncă prea plăcută. Dar era vorba despre o neglijență în munca noastră, nu a altora. La întoarcere, cei 10, printre care Teodor Motocna, Valentin Andreica, Iacob Suciu, au povestit tuturor celor din secția noastră ce lucraseră ei în ziua aceea. A fost o lecție pe care n-a uitat-o nimeni".

D. CONSTANTINESCU ■

Investiția — un loc al intereselor comune

La marginea Capitalei, între Dîmbovița și comuna Glina sînt în curs de desfășurare lucrările de construcții ale Stației de epurare ape uzate a municipiului București. Cîteva amănunte despre această importantă investiție, cu repercusiuni dintre cele mai importante asupra mediului zonei înconjurătoare primim de la inginerul Andrei Anastasiu, directorul tehnic al I.C.A.B., beneficiara lucrării.

— Stația de epurare va fi printre cele mai mari din Europa, comparabilă cu cea a Parisului și a Moscovei. Stația va prelucra întregul debit de ape uzate ale municipiului, ape menajere și industriale, inclusiv cele pluviale, debite între 22,5 și 45 metri cubi pe secundă, maximul fiind cel din zilele ploioase. Stația de epurare Glina, cum i se mai spune, face parte dintr-un complex de lucrări: amenajarea Dîmboviței și a magistralelor de canalizare, portul de agrement și transport din amontele stației, amenajarea rîului Argeș dintre Crivina și Budești, un canal magistral care va duce apa de la stație în sectorul amintit al Argeșului și care va avea un debit de 8 metri cubi pe secundă și un sistem de irigații pentru 50 de mii hectare între Glina și Budești, care va funcționa cu apă epurată de stație. Ca urmare a epurării apelor va rezulta într-un an un milion de tone de nămol, ce va putea fi folosit, probabil, ca îngrășământ pentru agricultură, la fertilizarea unor soluri sărăturoase. Din cele cîteva date pe care vi le-am oferit, cred că a rezultat că este vorba de o lucrare de anvergură tehnică și de interes major economic și cetățenesc.

— Din punctul de vedere al beneficiarului ce probleme vă ridică această investiție?

— Înainte de a trece la aceste probleme, aș vrea să subliniez un aspect, important pentru activitatea de viitor. Stația epurează și apele industriale ori este extrem de important ca ele să nu conțină substanțe toxice și metale grele decît în limitele parametrilor stabiliți. În caz contrar, ele vor distruge bacteriile aerobe care participă la procesul tehnologic. Refacerea lor durează minimum 3 luni, timp în care stația nu epurează, e practic scoasă din funcțiune. Apa destinată irigațiilor nu poate fi folosită. Deci, la termenul de punere în funcțiune al stației, sfîrșitul trimestrului I 1989, stațiile de preepurare industrială ale întreprinderilor bucureștene trebuie să fie în perfectă stare de funcționare. Și acum despre investiția propriu-zisă. Problemele care ne frămîntă sînt legate de termene și de calitatea lucrărilor.

— Să începem cu termenele, pentru că am înțeles că stația face parte dintr-un complex de lucrări legate funcțional între ele, funcționarea uneia fiind condiționată de a celorlalte.

— În privința termenului de punere în funcțiune persistă o oarecare îngrijorare. Valoarea lucrărilor de construcții-montaj este de 2 200 milioane lei, o valoare importantă. Lucrările au început spre sfîrșitul anului 1985, an în care s-au realizat 10 milioane. În 1986 s-au realizat 100 milioane. Pentru anul acesta planul a fost mărit de la 250 la 400 milioane, urmînd ca în anul viitor să se realizeze 1 miliard. Dacă scădem aceste sume din total, pentru primul trimestru al anului 1989, trimestru la sfîrșitul căruia trebuie ca stația să intre în funcțiune, vor rămîne de executat lucrări în valoare de 700 milioane, din care 400 milioane construcții. Deci, într-un trimestru de iarnă vor trebui executate lucrări de valoare mare, îndeosebi finisaje. Această problemă este bineînțeles și în atenția constructorului. Centrala construcții industriale și antreprize generală București. C.C.I.A.G. București este un constructor cu multă experiență, are o carte de vizită mai mult decît onorantă, însă după părerea noastră lucrările ar fi fost bine să fie mai avansate la ora aceasta.

— Și a doua problemă, calitatea?

— Lucrarea este unică în felul ei și impune condiții de calitate stricte. Să ne gîndim că aproape toate obiectele sînt deosebite atît ca mărime cît și ca modalitate de execuție. Un bazin de aerare este mai mare decît un teren de fotbal. Fermentatoarele sînt construcții de beton armat monolit, în formă de ou și înalte cît un bloc cu 10 etaje. Infiltrațiile și exfiltrațiile nu pot fi admise sub nici o formă. O eventuală greșeală de execuție va fi foarte greu de remediat pe parcurs. Împreună cu constructorul am luat măsuri de verificare și control pe toată durata execuției pentru a înlătura orice surpriză neplăcută. Deci toată grija din partea tuturora. În ceea ce ne privește, am organizat o echipă de diriginți cu experiență pentru a urmări calitatea lucrărilor cu maximă exigență. Fiecare obiect are un caiet de sarcini detaliat, care cuprinde condițiile de calitate, funcțiunile tehnologice, etc. Spre deosebire de alte situații, cînd construcția îmbracă și adăpostește o tehnologie, în cazul nostru obiectul de construcție, este în același timp obiect tehnologic. Un amănunt important — stația este independentă energetic. În urma prelucrării apelor uzate se obține prin procesul tehnologic biogaz care asigură necesarul de energie al stației.

Ne deplasăm pe șantierul de la Glina pentru a consemna și punctul de vedere al constructorului. Vorbim cu inginerul Mihai Vasile, șeful brigăzii. E un inginer tînăr, a absolvit facultatea de construcții civile și industriale a Institutului de Construcții București în anul 1979, însă are deja în urmă lucrări care-i îndreptățesc să se considere constructor cu experiență. Calm, atent. Nu seamănă cu portretul de constructor îndeobște popularizat prin filme, care strigă în telefon și dă trei dispoziții pe minut, într-o stare de permanentă agitație. Îi prezentăm tema: termene, calitate.

— În ceea ce privește termenele, doar la prima vedere sîntem în urmă. Graficul de lucru pe care l-am gîndit are în vedere termenul de punere în funcțiune. Lucrarea are unele obiecte cu mărime și tehnologie de execuție cu caracter de unicat și cu grad de repetabilitate mare. Obiectele principale sînt decantoarele secundare, decantoarele primare, bazinele de aerare și fermentatoarele. E mai greu pînă se pune la punct tehnologia pentru prima bucată. Apoi gradul de repetabilitate va asigura o productivitate a muncii și, deci, un ritm sporit de execuție care ne va permite să respectăm termenul de punere în funcțiune, care, s-o spunem, nu este din cele ieftine. Gradul mare de prefabricare, se apropie de 95 la sută, ne va permite să asigurăm o productivitate de aproape 400 mii lei pe an, mai mare decît a antreprizei. Unele obiecte nu pot fi atacate simultan. Cofrajul metalic al fermentatorului are o greutate de 450 tone și se refolosește de 7—8 ori. Trebuie să ținem seama și de aspectele economice.

— Aveți asigurate proiectele?

— Proiectele realizate de I.S.L.G.C. sînt complete. De asemenea proiectele tehnologice realizate de grupa de proiectare a centralei.

— Vă lipsește ceva?

— În cîteva zile va fi terminată dotarea laboratorului de șantier pentru controlul calității betoanelor și a pămînturilor. Pînă acum am apelat la alte laboratoare ale centralei. Baza de producție proprie, situată în incinta șantierului, va asigura distanțe de transport minime. În anul acesta, numai prin baza proprie vom realiza 24 mii metri cubi de prefabricate. Organizarea este în curs de definitivare: dormitoare, cantină, birouri.

— Forța de muncă?

— Nucleul brigăzii, echipele de bază, conduse de maiștrii Dobre Tănase, Vasile Manea și șefii de echipă Marin Andronic, Ion Caștaliu și Ion Vișan este angrenat din plin în lucrările ce se desfășoară. La ora asta, în brigadă avem doar 327 de oameni. La anul, efectivul va fi de aproape 2 000. Dulgherii sînt deficitari. Simțim nevoia mai ales de tineri pentru lucrările de înălțime. Tinerii nu prea vor să se facă dulgheri. Am angajat muncitori. Unii rămîn, alții pleacă. Se autoselecționează. Angajăm oameni buni cărora le place munca. Au venit de la un liceu industrial de construcții 20 de tineri care s-au integrat neașteptat de repede și bine. Mai curios, tinerii ingineri din ultimii 2—3 ani nu se încadrează așa cum ne-am fi așteptat. Au repartiție dublă și în așteptarea zilei cînd vor pleca în proiectare consideră șantierul un loc de muncă pasager și derizoriu. Pe unii dintre ei am fost nevoiți să-i punem în discuția colectivului.

— Am înțeles că un aspect important al acestei lucrări este necesitatea asigurării unei calități ireproșabile.

— Am determinat punctele critice ale lucrării și am luat măsuri de execuție corespunzătoare: eliminarea perioadelor de stagnare, îmbunătățiri tehnologice care se impun, control atent în toate fazele. Este o lucrare, sîntem de aceeași părere cu beneficiarul, în care interesele tuturor sînt poate mai comune decît în cazul altor lucrări.

Plecăm. A început să plouă. Pentru constructorii de la Glina, asta echivalează cu o mică nenorocire. Dacă s-ar putea să plouă doar pe terenurile agricole din jur? Dar nu se poate.

Ne propunem să urmărim din cînd în cînd această investiție.

OPREA GEORGESCU ■

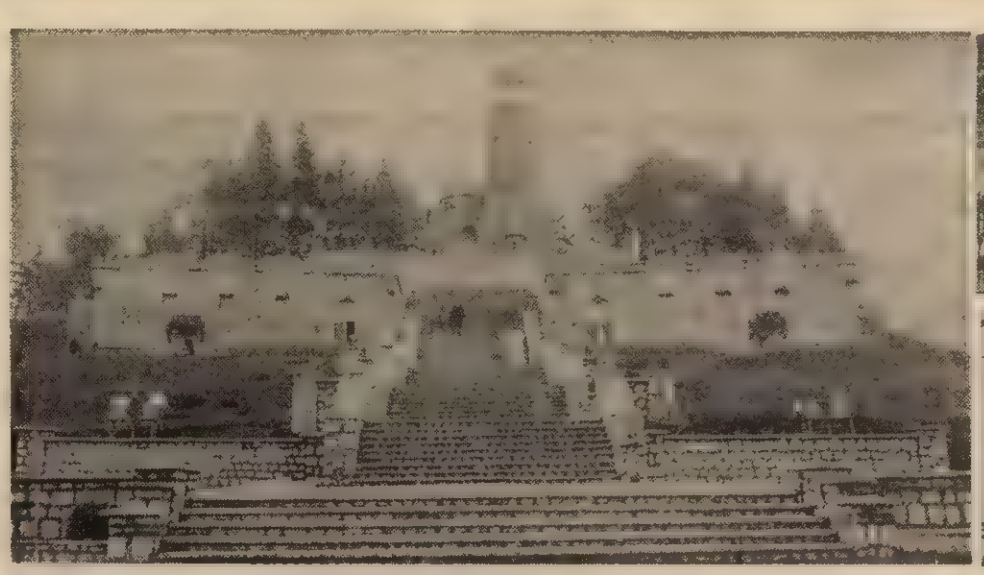

Amintirea eroilor

Amintirea eroilor evocă un moment din trecut și în același timp ajută și ocrotește ca prezența tutelară a unui frate mai mare sau a unui părinte.

În amintirea celor care în toamna anului 1916 n-au ezitat să se identifice cu propriul lor destin printr-o hotărîre, ca destinul însuși, implacabilă, în 1928 s-a pus piatra de temelie a unui Mausoleu al Eroilor pe culmea dealului Mateiașului, lîngă Cimpulung Muscel, pentru a celebra vitejia soldaților români care au făcut de necucerit, pentru inamic, această trecătoare a Carpaților. După 45 de zile de asalturi continue, generalul neamț von Morgen și-a recunoscut înfrîngerea și a cerut să fie trecut în alt sector de luptă. Cererea nu i-a fost aprobată pentru motivul lesne de înțeles că trupele române, eliberate de presiunea din această parte a inamicului, ar fi devenit disponibile pentru a întări rezistența în alte părți ale frontului. Ceva mai tîrziu, același general neamț, făcînd dovada, spre cinstea lui, că pune adevărul mai presus de propriul lui orgoliu de militar, îi întreba pe români: „Multe regimente aveți ca 70 Infanterie? Fericită țară care are astfel de luptători".

Mausoleul a fost gîndit de unul dintre bunii noștri arhitecți, Dumitru Ionescu-Berechet, de fel chiar din Cimpulung Muscel. El reprezenta, adus la o scară mare, mormîntul simplu al unui soldat. Semnul distinctiv era cupola ce întruchipa casca de campanie a soldatului căzut la datorie. Început într-o vreme cînd banii nu se găseau pe toate cărările, cînd posibilitățile materiale erau destul de limitate, mai cu seamă că nu mult după aceea a urmat, după cum se știe, o prelungită criză economică, Mausoleul a fost terminat în 1935. Din păcate, în timpul cutremurului din 1977 el a suferit unele stricăciuni. Cimpulungenii le-au observat și nu s-au mulțumit să arate doar că ar fi, ca să zicem așa, mîhniți. Și-au adunat forțele, s-au pregătit, și doi ani mai tîrziu au început munca de restaurare a Mausoleului. Și pentru că uneori nu ajunge să lucrezi din toată inima ci este nevoie să-ți gîndești munca de la început, ei au crezut că este preferabil să nu întreprindă nimic după cum îi taie pe ei capul, de aceea au apelat la opinia calificată a cîtorva arhitecți de la Institutul județean de proiectări din Pitești. Astfel, după un proiect nou, Mausoleul a fost restaurat într-o concepție de respirație mai largă, ceea ce a însemnat oarecari modificări chiar ale configurației terenului. Fără o grabă ce s-ar fi arătat nejustificată, în decursul cîtorva ani au fost aduși 100 000 metri cubi de steril și-a fost creată o platformă de la nivelul căreia urcă, înspre Mausoleul propriu-zis, o scară monumentală. Această scară a fost construită din blocuri de piatră de Albești, adică din același fel de piatră din care a fost ridicat și Mausoleul. De o parte și de alta a acestei scări au fost construite două săli mari care alcătuiesc un veritabil muzeu al desfășurării operațiunilor militare la această poartă a Carpaților. Interiorul Mausoleului a fost preschimbat și el, devenind acum mai impunător. În locul tencuielii obișnuite, cimpulungenii au ținut să decoreze pereții cu mozaic de Murano și au dus la capăt această ambiție a lor cu ajutorul unei grupe de studenți de la Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu", condusă de profesorul Petre Achițenie.

Tot astfel, acolo unde la început fusese turnat ciment, ei au adus marmură roșie și albă iar pereții osuarului au fost îmbrăcați în marmură neagră. Muzeografii Gopaie Georgică și Ion Idoraș, cei ce veghează asupra acestui loc unde tricolorul acoperă osemintele celor ce și-au dat viața pentru viața și culorile patriei, nu se sfiesc să spună că sînt de-a dreptul impresionați de hotărîrea cu care cimpulungenii s-au regăsit deplin solidari în gîndul de restaurare a acestui Mausoleu.

După cum sîntem încredințați, ar fi o împietate să amintim aici cîteva nume, fie ale unor oameni, fie ale unor întreprinderi sau instituții, adevărul întreg fiind că absolut toți au ajutat în această operă de restaurare, chiar și copiii. Ei ce-au putut să facă?, întrebăm. Copiii, ni se răspunde, au strîns de pe unde au putut materiale metalice, le-au predat la școli iar acestea le-au predat mai departe unei întreprinderi în a cărei turnătorie a fost făcută ușa de bronz a Mausoleului, o ușă împunătoare, cîntărind o tonă și jumătate, care a înlocuit ușa cea veche, de tablă obișnuită. Cei 170 000 de lei pe care primăria i-a primit acum cîțiva ani pentru că orașul s-a situat pe locul al doilea în țară în întrecerea de înfrumusețare și bună gospodărire, au fost cheltuiți tot pentru restaurarea Mausoleului. Iar obștea orașului a ținut ca și vecinătatea Mausoleului să arate mai frumos; dincolo de șosea se vedeau, ca niște răni în coasta dealului, urmele unor vechi cuptoare de var; ele au fost acoperite iar în locul lor au fost plantați 100 000 de pini. Tot acolo, în apropierea șoselei, a fost amenajată frumos și asfaltată o parcare pentru 150 de mașini. Cu toate că Mausoleul nu este cuprins în itinerariile Ministerului Turismului, mulți dintre cei care urcă spre Bran sau coboară dintr-acolo se opresc un sfert de oră și aici, spun muzeografii. Dar ieri, iată, au trecut cîteva autocare, au oprit în parcarea din apropierea Mausoleului, excursioniștii au umblat teleleu, vreo jumătate de oră, pe lîngă mașini și nimănui nu i-a trecut prin cap să se abată încoace. Ghizii ar fi putut să spună că, vezi bine, punctul acesta nu era inclus în program. Așadar, întrebarea rămîne ce motive are Ministerul Turismului să nu includă în programele sale și acest Mausoleu? El este, oricum, unul dintre cele mai frumoase care au fost închinate eroilor căzuți în primul război mondial.

Iar dincolo de această întrebare, rîndurile de față n-au ținut să fie decît o laudă a orașului Cimpulung, o laudă a oamenilor lui pentru care istoria țării a fost și este sfîntă.

Numai prin astfel de oameni se adeverește că eroii nu mor niciodată, că ei merg înainte cu timpul, că ei trăiesc în inimile mereu ale altor generații și rînduri de oameni, ca într-o călătorie nesfîrșită în timp, pe un drum deasupra căruia cerul rămîne luminat veșnic.

Aici, la poarta munților, amintirea eroilor trăiește ca un veșnic răsărit de soare.

D. CONSTANTINESCU

Fotografii de
ELENA GHERA

Transilvania — spațiul nostru continuu

Așa a fost din început

„Ardealul nu e Ardeal, ci e o bucată de Țară Românească, cu o unitate românească absolută sub toate raporturile de-a lungul veacurilor".

(N. Iorga)

Există, pentru toți cei care cunosc viața românească, o realitate etnică de netăgăduit, constituind spațiul nostru continuu, adică Ardealul, adică Transilvania, întrind masiv în toată istoria noastră și definindu-i temeiurile. Poate că nici într-o altă provincie a românilor nu respiră atît de puternic străvechimea unei vieți istorice. De aceea, avea dreptul să spună marele Iorga, că în Ardeal există, de nu se știe cînd, sau deodată cu însăși viața oamenilor de aici, o „unitate românească absolută". O unitate care covîrșește, căci are prelungiri în preistorie și se întemeiază pe ordinea dinlăuntru a unei vieți spirituale care proba statornicia în crez a generațiilor și lucrarea lor continuă pentru națiune. Oricine a speculat această lucrare și a persiflat acest crez a fost nevoit, în timp, să recunoască că ele constituiau osatura veacurilor noastre de dăinuire, de afirmare și nepieire în spațiul nostru continuu, în Ardealul tuturor încercărilor pe care le-a zămislit istoria. Căci oamenii acestui Ardeal, oamenii luminoasei Transilvanii, se știau „oamenii pămîntului", și pămîntul acesta moștenit și viața hărăzită lor, una erau. Așa a fost din începuturi. Așa a fost din tată-n fiu. Așa este și azi.

În acest spațiu, în spațiul nostru continuu, care este Ardealul, stau mărturie a începuturilor cetățile cele vechi de pe dîlme și măguri silvane, acolo unde „dacii liberi" grăiau în imnuri alese către „Fiul cerului albastru", ca să dea vieții lor mai multă putere de viață. În spațiul nostru continuu stau castrele zidite între pometurile Ardealului, la Porolissum și lîngă Cluj-Napoca, și mai la margine de țară, în Țara Bihariei, în Țara Sătmarului și în „Marele Maramureș". Și numele apelor și numele rîurilor ce culeg apele izvoarelor, dinspre Crișuri, spre Someș și Mureș, și pînă la Tisa, și mai departe spun de spațiul nostru continuu, Ardealul, care a generat o civilizație milenară, înaintea oricui a sălășluit ori a ajuns vreodată aici. De aici, de pe Sălaje, s-a ridicat glasul netemător al voievodului de țară, Menumorut, către regele cuceritor Arpad, spunîndu-i, testamentar: „Iară noi nici din dragoste, nici de frică nu dăm din pămîntul nostru nici măcar o palmă de loc... Țara pe care a cerut-o de la frăția noastră, nici de cum nu i-o vom da, cît vom trăi". Așa a fost. Așa a fost din începuturi, înainte ca cei ajunși aici să-și înceapă istoria lor pe aceste locuri, alături de cei pe care i-au găsit aici, la venirea lor. Și veacuri întregi de viață românească în spațiul nostru continuu, în Ardeal, au întărit acel grai testamentar pentru generațiile Transilvaniei, ale Ardealului, generații care lucrau pămîntul părinților lor, apărau pădurile cele dese, înălțau satele de lut, după îngăduiala vremurilor, își apărau credințele și moravurile românească", și că el așa a fost apărat din începuturi.

Însemnele mărturiilor

„...Satele lor sînt ca niște mici republice".

(Contele N. Bethlen)

Puterea cea mare, puterea celor mulți a stat veghetoare în istoria încercată a Ardealului și a depus însemnele mărturiilor ei în paginile încă nescrise ale satelor românești ardelene. A fost, poate, zestrea noastră cea mai de preț și mai salvatoare, acea legătură a țăranului ardelean cu pămîntul. Prin ea s-a întemeiat o doctrină de viață. Căci în timp ce politica oficială pecetluia și consacra definitiv deznaționalizarea românilor ardeleni, împinsă pînă la fanatismul cel mai odios, viața satelor „zidea" în pereții caselor datinile cele scumpe, făceau să se audă cele sănătoase, tot mai amenințate, cînd de calvinizarea forțată a românilor, cînd de momeala întinsă de străin, numai ca să renunți la ai tăi, la viața lor și la numele lor. Cum să se strice datina neamului și datina casei, acolo în spațiul nostru continuu, în Ardeal? Căci toți acei care s-au întors cu ființa lor în pămîntul moștenirilor lor sau mureau frînți sub spițele roții de lemn, știau că Ardealul e „o bucată de Țară

graiul picurat cu aură de colind, creșteau pruncii cei mulți cu poveștile cele vechi ale pămîntului, trimiteau horile și cîntecele fecioriior peste dealuri și sate, întemeiau familii harnice și alcătuiau vetre de sat, numai să nu piară suflarea românească. Erau toate acestea însemnele mărturiilor prin care a durat și s-a păstrat o civilizație. Eposul agrar, apoi eposul pastoral, apoi eposul vieții românești de fiecare zi au fost grăitoare ale unei conștiințe de sine, ale unei conștiințe de neam, ale unei conștiințe de unitate românească. Și tot ele au fost cele ce au dat glas, în decursul veacurilor, dorului de libertate, dorului de dreptate socială, dorului de unitate națională, dorului de unitate românească. Și tot ele au fost cele ce au dat glas, în decursul veacurilor, dorului de libertate, dorului de dreptate socială, dorului de unitate națională, dorului de unitate românească.

Însemnele mărturiilor despre dăinuirea și continuitatea vieții noastre în spațiul ardelean au înrădăcinări și în partea de spiritualitate pe care am dăruit-o celor ce s-au așezat alături de noi. Nici nu se putea altfel. E în ordinea vieții omenești să fie așa. De aceea, adevărata civilizație nu creează obstacole, ci deschideri spre om, spre semeni, spre celălalt, chiar de alt neam. Aici și de aici se înseriază însemnele mărturiilor despre ceea ce sîntem sau am putea fi. Iar viața celor mulți din viața istorică a Ardealului este mărturia continuă a deschiderii spre celălalt, de lîngă tine. Cei mulți și buni, români sau maghiari, ori de altă naționalitate, bucuroși să creeze în frumos, să se bucure și să îmbucure pe alții cu ceea ce au îndătinat în felul lor de viață, au rămas cei mai statornici în bine și și-au împrumutat unii altora gîndul, fapta, cutezanța. O spune atît de înălțător, același Iorga, în studiul său, care ar trebui recitit, cu titlul: „Contra dușmăniei dintre națiI. Români și Unguri", scriind cu gîndul la trecut. „Ura a fost numai în străturile de sus, hrănită de ziare, de cărți și cultivată prin școli, jos, oamenii care depun aceeași muncă se pot înțelege între ei. Țăranul român și țăranul maghiar locuind același pămînt, cînd sînt lăsați în seama lor, fără atițări, duc buna casă de odinioară. Prietenia dintre cele două popoare este o datorie de însemnătate, dar și una de proprie conservare", încheia marele istoric.

Ne întoarcem, așadar, în spațiul nostru continuu, în Ardeal, în Transilvania, ca să înțelegem că durata lui și continuitatea noastră istorică au fost acolo din începuturi și că, acolo, însemnele mărturiilor noastre au zidit mileniile de viață românească.

VASILE VETIȘANU

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Se deschide liliacul

De la un timp încoace, Nicolae Drăgușin (Lae) îmi fumează, mai toate dimineții-le. Vine, sună la ușă, îi deschid (irresponsabil !), ia loc în fotoliu și se uită lung la mine, crezînd, probabil, că se poate încropi o frază cu-legînd împreslii de pe cutele frunții sale. Se înșală a-marnic.

Se înșală Drăgușin în toate zilele vieții pentru că-i un suflet de artist plantat pe un ciine de iarbă. Cînd trece prin fața casei mele și nu intră (și bine face) se des-chide liliacul spre a fi pic-tat. Se luminează dudul ja-ponez, sperînd că va fi locu-it de borangicuri, iasomia se ține ca mironosița în pă-minturi reavăne (băiatul a fost însurat și mai are multe promisiuni) cu toate că-i un trandafir spre toamnă și ie-dera-mi șoptește : voi doi sunteți cuprinși în pote-ra florilor mirate de viață. Cîntă-le! El le cîntă, eu le vorbesc. Atîta știm să facem.

FĂNUȘ NEAGU

Dan Atanasiu:

„Cea mai mare dorință a mea este să conving"

— Stimate Dan Atanasiu, la 31 de ani sînteți solist al Filarmonicii „G. Enescu". Cînd ați depășit stadiul de „tînără speranță" ?

—Tot ce pot să spun e că l-am depășit.

Înăuntrul meu mă simt matu-rizat din punct de vedere artis-tic, capabil de acea creștere așe-zată, dacă pot spune așa,care du-rează pînă la sfîrșitul carierei unui instrumentist.

— Aveți totuși un palmares impresionant : paisprezece pre-mii la concursuri internaționa-le, multe de mare dificultate. Nu vă preocupă lipsa de pu-blicitate ?

— Nicidecum. Am gîndit în-totdeauna că, dincolo de satis-facțiile vieții de concertist, de mulțumirea pe care ți-o aduce o zi de studiu pe care o știi cu folos, dincolo de acest mod de a trăi pe care mi l-am ales încă din copilărie, cu muzica și pentru muzică — nu mai con-tează mare lucru. Nu neg că mai demult, în urmă cu patru-cinci ani, cînd critica muzicală m-a onorat cu comentarii ceva mai susținute, ceea ce nu în-seamnă că au fost neapărat și favorabile, mi-am făcut și eu, ca oricare altul, singe rău. Cu timpul însă, dată fiind consec-vența aceleiași critici muzicale... în tăcere, m-am liniștit și am continuat să încerc să mă apre-ciez eu singur cu maximum de obiectivitate.

— Păreți un om chibzuit.

— Cred că și sînt. M-am năs-cut la Timișoara, dar am cres-cut la Galați, în poala Moldo-vei, din părinți moldoveni, așa că am, ca mai toți concetățenii mei, o fire calmă.

— Presupun că asta v-a aju-tat destul de mult în muzică.

— După vîrsta de doispre-zece ani, cînd am început să înțeleg mai bine ceea ce fac, cînd studiul a început să fie dirijat și de mintea mea — deschisă de întîlnirea extra-ordinară cu profesoarele Ana Pitiș și Ioana Minei care mi-au îndrumat formarea și care, de fapt, mă îndrumă și acum, chiar dacă am îndrăznit mai înainte să spun că mă simt „matur" — am traversat momente grele, de luptă cu mine însumi, cu po-sibilitățile mele, cu handica-purile, pistele greșite, deprin-derile neglijente etc. Fără te-nacitate — părinții mei se spe-riaseră de pildă cînd ajunse-sem să repet două ceasuri ace-lași început din „Appassionata" de Beethoven — n-aș fi reușit ab-solut nimic. Înainte de a fi o artă, muzica, pianul în speță, e o muncă îndîrjită.

— Cînd ați început să stu-diați pianul ?

— La cinci ani. Cred că am știut foarte devreme că nu mă interesează altceva decît pia-nul, ca profesie, vorbesc.

— Ați crescut într-o familie de muzicieni ?

— Nu, părinții mei sînt me-dici. Evident, melomani, dar educația muzicală mi-am făcut-o în afara familiei. Am fost elev la Liceul de muzică din Galați, clasa prof. Eliza Radu, care mi-a deschis plăcerea pen-tru pian.

— Din Galați ?

— Da, din Galați. Acolo am absolvit, în 1974, cînd am ve-nit ca student la Conservatorul din București.

— Cînd ați cîntat prima oară în public ?

— Adică pe o scenă adevăra-tă ? La 10 ani, cu Filarmonica din Galați.

— Dacă nu mă înșel, pe atunci nu era moda „precocilor".

— Personal nu cred în asem-enea lucruri, mai ales dacă ele iau proporții de masă. Pen-tru că, evident, copii minune au existat și vor exista, dar nu pe toate drumurile. Cu copiii talentați, dotați în mod special, e altceva. Și dacă în întrebare a fost o mică provocare, să vor-besc despre vîrsta tot mai coborîtă a instrumeniștilor noș-tri laureați la diverse con-cursuri internaționale sau pur și simplu prezenți pe scenele de concert, am să vă spun că nu trebuie să ne temem. Nu vom avea o inflație de talente.

— Prezența în aceste compe-tiții internaționale e foarte importantă ?

— Nu poți face artă în mod izolat și chiar dacă originalita-tea unui interpret e mai limi-tată decît a unui compozitor, de exemplu, mi se pare de ne-conceput să nu-mi fi auzit co-legii de generație de pe alte meridiane. Aceste concursuri sînt și o experiență emoționa-lă : confruntarea cu un juriu de exigență și valoare mon-dială sau numai europeană. Pe de altă parte, concursurile sînt și o cale de a fi tu cunoscut de alții (și prin tine școala mu-zicală românească), și de a în-noda în timp, în funcție de va-loarea ta, o activitate concer-tistică și peste hotare. A cînta cu orchestre și dirijori din alte

(Continuare în pagina 11)

TANIA RADU

Costel Constantin:

„...Cred că o să am iar o mare șansă"

— De la rolul din „Zbor deasupra unui cuib de cuci" ce-ați mai făcut ?

— Am trăit, am jucat pe sce-na Naționalului și acum mă pregătesc pentru un alt rol, în-timidat mereu de Mac Murphy din această piesă.

— Pentru că veți fi judecat de aici înainte după această co-tă a profesionalismului dum-neavoastră ?

— Criticii spun că este cel mai bun rol pe care l-am făcut pînă acum, oricum mie mi-a dat cele mai mari bucurii. Se im-plinesc cinci stagiuni de cînd joc rolul lui Mac Murphy, 300 de spectacole, în 28 martie. În ultimele cinci luni am repe-tat o piesă extraordinară, „Afa-cerile sînt afaceri", scrisă, acum 100 de ani, de Octav Mirbeau. Cred că iar am o mare șansă. Vreau să vă anunț și două bu-curii colective, pentru care sîntem recunoscători conduce-rii țării noastre, care înțelege și sprijină dezvoltarea teatrală. Sala mare a Naționalului are o capacitate de 1 200 de locuri, neobișnuită pentru o desfășura-re teatrală, alături de ea, „Am-fiteatrul" este o altă bijuterie, cu 300 de locuri, cu o dispunere minunată pentru orice fel de reprezentație. Pregătim acum repertoriul pentru aceste noi scene, apărute de cîteva luni în fizionomia Naționalului bucu-rești.

— Citați o piesă, cînd am intrat eu în cabina dumnea-voastră...

— Ioan Girmacea, autor debu-tant, m-a rugat să citesc un text care mi s-a părut nu nu-mai interesant, ci deosebit de interesant. Joc deci și în „Cam-pionul".

— Un titlu predestinat...

— Piesa merită o interpretare deosebită. Rareori mi s-a întîm-plat, ca actor vorbesc, după 22 de ani de profesiune, să izbu-tesc să fiu impresionat de te-tul unui autor dramatic la pri-ma lui piesă. Autorul mărtu-risește că a scris piesa cu gîn-dul la mine, ceea ce-mi mări-ește dorința de a ieși foarte bine. E o mică intimitate pe care v-am dezvăluit-o pentru parfu-mul interviului...

— Să-l mai... parfumăm, Costel Constantin !

— Voi fi un boxer, care după un turneu în străinătate, „uită" să se mai întoarcă acasă. După 7 ani, cetățean străin, vine la București să-i revadă pe ai săi. Acțiunea piesei se desfășoară într-o cameră de hotel, într-un timp dat, 24 de ore. Este o pie-să politică, dar și de dragoste, de viață intensă, în fond este povestea unui om debusolat, care s-a amăgit că părăsindu-și țara va fi altul. Eu trebuie să am forța să înfățișez un bol-nav-puternic, care este ros de regrete, care în România fusese stăpîn pe el, sigur și se întoar-ce un om sfîrșit. El chiar spune la un moment dat : „M-aș fi

(Continuare în pagina 10)

CARMEN DUMITRESCU

Vitrina artelor

„Matca" în două viziuni

Se rup zăgazurile

Poate că nu i-a fost simplu **Monei Chirilă** să propună acestei stagiuni a **Studioului Casandra** o nouă montare cu **Matca** (piesa cea mai cunoscută din trilogia soresciană). Dacă ne gîndim la întregul șir de montări prestigioase — sau măcar îndrăznețe — pe care altminteri „debutanta" Mona Chirilă a fost nevoită să-l ignore, la greutățile ce survin din momentul includerii în repertoriu și pînă în cel al lansării pe „piață" a unui produs-experiment studențesc, realizăm că nu i-a fost simplu nu numai să pornească lucrul la un asemenea spectacol, dar (mai ales) să-l ducă la bun sfîrșit. Tenacitatea, încrederea în forțele proprii, dorința de-a oferi colegilor de generație o mostră a tuturor acumulărilor din anii de școală (și nu numai) au făcut ca odată cu această premieră a studioului I.A.T.C.-ului să asistăm la un recital de forțe conlucrînd la realizarea unui fapt artistic cu adevărat viabil.

Versiunea scenică pe care a oferit-o textului Mona Chirilă (text pe care tînăra regizoare l-a „ajustat", l-a „împănat" cu scurte fragmente din lirica soresciană, făcînd din el un „conglomerat" de teme și motive poetico-filozofice ale unuia din cei mai importanți scriitori români contemporani) este o demonstrație clară — uneori subtilă în expresie, alteori ușor descriptivă — a perenității miturilor noastre, „mod de-a exista și de-a se manifesta în lume a poporului român" (Mircea Eliade). Viață-moarte, lichid ambiental și potop, ciclu firesc ce se continuă prin început și sfîrșit datorită OMULUI.

Plecînd de la această premiză, întregului discurs scenic i se inserează motivațiile, validînd pe rînd simbolurile (aparent aglomerate la început). Mizanscena realizată de interpreți, spațiul scenografic (**Irina Dimiu**, an. IV, I.A.P.) creînd și recreînd cadre simbolice din elemente de recuzită realistă reușesc fără aport auxiliar (lumina ocupează fin tablourile iar muzica este, de fapt, inexistentă) să impună din ce în ce mai acut mesajul pentru care a optat creatoarea spectacolului : omul devine măsura tuturor lucrurilor datorită dimensiunii sale creatoare. Frumosul, ca și viața, există numai pentru că se perpetuează continuu prin fibra și nervul omului, indiferent de gradul de complexitate al obstacolului ivit. Viața va ieși întotdeauna din matca sa pentru a contrabalansa dezastrul.

Partiturile actoricești concepute din îmbinarea continuă a celor două planuri (individual, real și arhetipal, simbolic) devin foarte generoase pentru interpreții supuși unei duble probe : de măiestrie și de colaborare. **Oana Ștefănescu** (anul IV zi), în rolul Irinei, poate avea bucuria unei împliniri. Vigoarea atitudinilor pe care le propune personajului în virtutea trăirilor emoționale dar și a implicațiilor filozofice reclamate de text conferă un caracter de efigie atît traseului ei scenic (foarte curat desenat) cît și „pozelor" (de o mare expresivitate). Molcom, hîtru, întelept, Bătrînul lui **Constantin Cotimanis** (absolvent 1986), apelînd poate la un tratament deja experimentat pe rolul tatălui din **Regina balului** își găsește resursele necesare configurării unui dialog esențial. În fine, **Marian Rălea** (Teatrul de Comedie) în rolul Logodnicului, printr-o replică bine tensionată și un ritm eficient controlat al reacției scenice, traduce filonul risu-plînsului (evident și-n scriitura lui Marin Sorescu).

Matca în viziunea Monei Chirilă rămîne o invitație plăcută la Teatru.

DANA CRISTESCU ■

Cu limbaj în slujba noului

Mihnea Brumariu, la doar **29** de ani este un compozitor cu destule stagiu de serviciu în favoarea continuității liniei bizantine, a modului popular românesc și a unui nou tip de recitativ, între sprechgesangul wagnerian (cîntare vorbită) și vorbirea curentă. Alăturînd acestor elemente și folosirea sferturilor de ton (fapt întîlnit încă la Enescu, în **Oedip**), un **lson** cu un **vox finalis** foarte accentuat, chiar obsesiv uneori, ce modulează suitor sau coborîtor la distanță de un semiton, cu un pachet foarte redus de instrumentiști și cîțiva soliști lirici, iată, pe scurt, analiza mijloacelor de expresie folosite în opera **Matca**, scrisă după piesa omonimă a lui Marin Sorescu, creație a tînărului compozitor, interpretată la Cluj-Napoca, în urmă cu cîteva luni.

Deși a trecut destul timp de la prima sa audiție, spre surprinderea și amărăciunea noastră, critica muzicală — în afara revistei **Muzica** (cîteva rînduri !) și a publicațiilor locale nu a înserat în presa scrisă nici un rînd despre apariția acestei noi lucrări din domeniul teatrului liric autohton. Surprindere, deoarece, în afara faptului că — în ultimul timp — din diferite motive, instituțiile de gen nu s-au prea grăbit să pună în scenă prea multe opere românești, **Matca** urmează cronologic — lui **Iona**, scrisă de multă vreme de Anatol Vieru ; deci, încă un titlu. „Paracliserul" și trilogia lui Marin Sorescu ar fi transpusă pe de-a-ntregul în arta sunetelor. Dar, chiar și așa, avem de-a face cu două opere relativ scurte, cu un limbaj contemporan destul de apropiat, cuprinzînd ansambluri instrumentale și soliști cu un număr foarte redus și, mai ales, cu o literatură aparte, ce aparține aceluiași prețuit scriitor al zilelor noastre ; gîndindu-ne la toate datele de mai sus, ce spectacol coupé am avea și la ce nivel contemporan s-ar situa teatrul liric ce „ar îndrăzni" să transpună scenic cele două lucrări ! Pînă atunci, însă, **Iona** se cîntă în străinătate iar **Matca** se programează, mai ales în emisiunile radiofonice. Amărăciune, întrucît rare au fost cazurile, după știința noastră, în care compozitori autohtoni aflați la vîrste tinere au creat asemenea opuri, demne chiar și pentru un maestru, ajuns la deplina maturitate artistică ; cu atît mai mult, apariția lucrării susmenționate trebuia salutată și sprijinită întru programarea ei scenică, organizîndu-se — la nevoie — chiar dezbatere despre noua față a teatrului muzical românesc, vizavi de ceea ce se întîmplă pe plan european, privind și izbînzile și insatisfacțiile, trăgîndu-se concluziile necesare din acestea. Așa cum nu s-a întîmplat nici cu **Iona**, cu operele lui Cornel Țăranu, Nicolae Brândușî și cu multe altele ; avem nevoie de opera contemporană, într-un limbaj contemporan și într-o regie teatrală plină de îndrăzneli sau nu ? Este pregătită educația muzicală a spectatorului de operă din România pentru a primi astfel de creații? Sînt înarmați cu mijloacele de cunoaștere, încă din Conservator, soliștii noștri lirici, pentru a interpreta lucrări scrise în alt limbaj decît cel tradițional, așa cum e trebuie să se facă pentru ca tînărul absolvent să știe măcar două roluri din creația de gen pînă la 1850, un rol wagnerian și încă unul, să zicem, din Enescu ori alt mare compozitor român ? Iată cîteva dintre problemele fundamentale care se ridică în fața conducătorilor de teatre lirice din țara noastră și a căror dezbatere, aminată pînă acum sine die, ar putea înclina balanța spre progres ! Așa cum Cornel Țăranu — dirijorul cunoscutului Ansamblu **Ars Nova** —, împreună cu colegii săi, a realizat opera **Matca**, **pe viu** și pe bandă magnetică, o primă audiție de zile mari ; aici se cuvine să i se adreseze regizorului muzical Alexandru Pârlea un cuvînt de laudă, pentru bucuriile pe care ni le face de ani de zile prin înregistrările radiofonice pe care le semnează, fapt care a dat posibilitatea și de această dată, multor compozitori și melomani, să mediteze serios la justețea sau injustețea drumului actual al operei.

Ascultînd această lucrare, observăm că ea a fost concepută pentru o formație itinerantă, deci cu disponibilități de a fi interpretată în diverse condiții date. Poliritmia, politempii, armoniile destul de simple, diatonismul, modalismul și, mai presus de toate, caracterul repetitiv, iată trăsăturile principale ale limbajului precum și ale construcției operei „Matca". Iar exprimarea muzicală a primei audiții a beneficiat de aportul unor minunați interpreți, ca Edita Simon, Mariana Șarba, Carmen Popescu-Oprișan, Ion Micu, Ion Bucoiu, Gheorghe Roșu și recitatoarea Miriam Cuibuș ; toți, bineînțeles, în slujba **noului** !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Lumină și sticlă

Într-un spațiu limitat cu delicatețe, cum este cel al galeriei Galateea, propice cu deosebire expozițiilor de artă ambientală, **Irina Anzalos**, o artistă cu un rafinat simț al ritmului, al formelor ce se nasc dintr-un subtil și elegant dialog al luminii și-al sticlei, ne propune un veritabil și insolit poem în care fragilitatea și transparența alcătuiesc o ireală și fascinantă lume a gîndului cu bucurie și căldură.

Costel Constantin

(Urmare din pag. 9)

intors de mult, dar mi-a fost rusine !"

— Vă doresc aceleași entuziaste aplauze ca la „Zbor deasupra unui cuib de cuci". Apropo, acest mare spectacol, venea după un film celebru și totuși ce impresie de neuitat a lăsat !

— Acest rol a venit la momentul potrivit. Partitura complicată cerea experiența scenei. Să vă dau un exemplu, altul decît al meu... Rolul Julietei este foarte greu și l-au jucat actrițe cu experiență, după 10-20 de ani de profesiune. E drept, Shakespeare l-a scris pentru o fată de 13 ani, dar nimeni nu intră la Institut la această vîrstă. Așa și cu Mac Murphy... Trebuia o maturitate de gîndire, de expresie, de înfățișare. Uneori sînt niște handicapuri naturale în fața unor partituri senzaționale. Actorul vrea să le depășească dar este aproape imposibil. Omul meu, un muncitor de la o fermă, avea 35 de ani. Eram foarte aproape de vîrsta personajului, a fost, chiar, un noroc al meu, pentru ca regizorul să mă aleagă.

— Ca întotdeauna regizorul Horea Popescu a știut să aleagă omul potrivit pentru rolul pe măsură.

— Horea Popescu este autorul unor spectacole de neuitat. Cînd eram student, acum 25 de ani, a făcut un spectacol despre care s-a scris și se scrie „Baia" de Maiakovski, apoi „Arturo Ui" de B. Brecht, „Domnișoara Nastasia" de G. M. Zamfirescu, „Becket" de Anouilh, „Coana Chirița" de V. Alecsandri, „Caligula" de Camus, „Generoasa fundație" în care am jucat și eu, cu care Naționalul a fost în turnee, cu mari răsunete, la Paris, la Moscova. H. Popescu este unul din piloniii solizi și de valoare ai regiei românești.

— V-ați modificat deprinderile pentru noile săli ?

— Scena e tot scenă, în plus cu farmecul noutății, al instalațiilor extraordinare de lumină, de acustică. Teatrul Național conviețuiește acum armonios cu Teatrul de Operetă. Sîntem două familii de artiști într-o singură casă...

— Poate unii dintre dumneavoastră vor încerca să și cînte ?

— Deocamdată colegii de la Operetă stau la arlechin să vadă „Cuib de cuci" și noi ne ducem să urmărim „Văduva veselă".

— Mama dumneavoastră poate fi mîndră că a dat țării un tehnician, un inginer și un actor...

— Am avut un unchi actor. De la el cred că am prins gustul pentru scîndura scenei. Îmi împrumuta cîte o mustață să apar într-o scenuță la liceu. Nu știu cum m-am trezit la cursurile maestrului Ion Fintesteanu, dintr-un foc am intrat la Institutul de teatru, am avut norocul să fiu studentul uneia dintre cele mai mari profesoare, Beate Fredanov, am fost repartizat la Iași, am fost adus la București de artistul poporului Radu Beligan.

— În București au fost anii dumneavoastră buni. Pentru un actor un premiu este nu numai o recunoaștere ci și un stimulent.

— Puteam fi același actor și fără nici un premiu...

— Atunci ați fi spus că sînteți nedreptățit !

— Oricum dumneavoastră vreți să numese premiile de interpretare ? Fie. Pentru „Moartea ultimului golan", în 1970, un premiu ; în 1982, premiul ATM pentru interpretarea din „Zbor deasupra unui cuib de cuci" ; în 1983, premiul revistei „Teatru" pentru „Iubirile de o viață" de Platon Pardău. Mi se pare deja prea mult...

— Palmaresul cinematografic, desi cuprinzător, este la fel de reprezentativ ?

— Nu vă răspund direct pentru că radioul, televiziunea, ocupă un mare loc în viața mea de actor. De multe ori, dimineața, la 8 fără cinci minute, sînt în cabina de înregistrare. Să știți că aceste emisiuni ale teatrului radiofonic sînt foarte gustate de public. Săptămînile trecute am terminat un serial, în șase episoade, după Iliada și Odiseea de Homer, act de cultură națională. Nici un teatru nu poate reuni atîția interpreți de mina-ntîia. Pînă astăzi am jucat în 120 de piese la televiziune, am interpretat rolurile domnitorilor Mihai Viteazu, Alexandru Ioan Cuza, am dat chip multor oameni ai zilelor noastre. Am jucat în 37 de filme, pentru că de acolo am pornit discuția, dar nici unul nu m-a mulțumit deplin. N-am reușit să conving publicul de ceea ce cred că sînt în stare.

— Sfînta și creatoarea nemulțumire !

— Cred că este numai vina mea. Este foarte greu să faci film și mai cinstit cred că nu m-am prițeput.

— Să fie așa ? Oare nu s-a creat un manierism în distribuirea dumneavoastră ?

— Sînteți amabilă !

— Nu este nevoie să intru într-o sală de cinematograf și știu ce rol interpretați. Distribuitile, sigur, nu le faceți dumneavoastră.

— Am văzut enorm de multe filme, mai ales în ultima vreme, și mi-am dat seama, mai bine că filmul, pe lîngă artă, este industrie complicată. Trebuie să se desfășoare perfect toate compartimentele tehnice, ori la Buftea, cînd actorul se concentrează, intră în pielea personajului, e gata să moară, să spunem, se sparge un bec, aparatul are o defecțiune, cineva se mișcă pe platou fără rost travelling-ul nu funcționează, un strănut al cuiva, răcit, sparge liniștea, uite așa se duce totul... Emoția, credința, acea trăire pentru care ai repetat atît, e făcută praf ! Cu toate că-mi pare rău, cred că în 20 de ani de cînd sînt mereu pe platou, nu am găsit măcar momente în care să fie totul perfect, așa cum este întotdeauna la teatru.

— Și totuși reveniți la film...

— Dumneavoastră m-ați incitat, vă mai mărturisesc ceva. Am discutat cu foarte mulți regizori, mulți prieteni, care n-au fost la teatru decît de 5-6 ori în 20 de ani, ceea ce mi se pare explicit pentru nivelul unor filme românești.

— Nu de puține ori, la un film, spunem despre un actor, altfel valoros, e prea teatral.

— Pentru meseria noastră este necesar să ne improspătăm arsenalul, să ne controlăm mijloacele de expresie. La teatru uzăm mai mult de anumite mijloace de expresie și atunci ele se tocesc. Televiziunea ne cere să ștergem la maximum ceea ce am îngroșat pe scenă. O emisiune de radio ne obligă la șoaptă, care la microfon poate fi esențială, pe cînd la teatru insesizabilă, chiar deplasată. La film, contează privirea, gestul măsurat, uneori vorba e de prisos. Dacă un actor reușește să treacă prin toate compartimentele acestei „bucătării" specifice, cu talent, cu inteligență, cu modestie, atunci dumneavoastră, spectatorii, ne criticați mai puțin.

— Care este al 37-lea film în care sînteți distribuit ?

— Sînt solicitat de Virgil Calotescu, regizor prieten, cu care am lucrat deseori și cu care am realizat ceea ce m-a mulțumit cel mai mult, să filmez în „Transfărărășanul". Așteptam primăvara de la 2000 m și intram în acțiune.

— Costel Constantin mai deconspirați-vă !

— Pentru ce ?

— Ca din cîteva linii și trăsături să întocmim un portret care să vă semene cît mai mult.

— Mă împart între scenă și familie. Mă vedeți mai bine conturat ?

— Ne ajută și fotografia dumneavoastră. Dacă unchiul nu v-ar fi împrumutat din întîmplare o mustață unde v-aș fi întîlnit ?

— Mi-ar fi făcut plăcere să fiu biolog, să trăiesc în liniștea laboratoarelor, să stau nemișcat cu ochii la microscop, să studiez țesuturile, să văd din ce este alcătuită lumea și, poate, să descopăr ceva.

— Acum, la 44 de ani, nu va rămîne decît alternativa de a fi pe scenă un mare biolog.

— Cunoașteți vreo piesă cu un asemenea rol ?

Vitrina cărţilor

Mediocritatea în literatură

O operă literară sau este excepţională, sau nu există. De aceea ar fi absurd să vorbim despre opere literare mediocre. Mult mai corect ar fi să ne referim la texte care imită operele literare, aşa cum anumiţi virusi imită celulele organismului.

Literatura mediocră este deci doar o pretinsă literatură, astfel încît respingînd-o nu atacăm o parte din literatură, ci apărăm literatura de ceva străin ei. Cum recunoaştem mediocritatea în literatură? Foarte simplu: prin faptul că textele respective nu emoţionează pe nimeni, nu conving, nu produc mutaţii de conştiinţă. Seamănă cu florile de material plastic, care nu-şi fac sumţiită prezenţa într-o cameră prin nici un fel de mireasmă. Aceasta este şi arma perfidă a mediocrităţii: trece neobservată. Din acest punct de vedere, literatura proastă este mai puţin nocivă deoarece se distinge imediat şi provoacă o reacţie de respingere. Spre deosebire de ea, literatura mediocră nu scandalizează pe nimeni, deşi generează în timp o senzaţie difuză de insatisfacţie. Daunele pe care le produce unei culturi sînt mult mai mari decît se crede în mod curent. Lăsăm la o parte faptul că determină o uriaşă risipă de bunuri materiale şi de energie intelectuală. Şi mai gravă este pierderea în planul educaţiei, pierderea care constă pe de o parte în degradarea bunului-gust şi, pe de altă parte, în îndepărtarea publicului — datorită unor succesive dezamăgiri — de literatura însăşi.

De ce se publică şi uneori chiar se încurajează o literatură mediocră în condiţiile în care în toate domeniile de activitate se pretinde în momentul de faţă o maximă exigenţă?

În primul rînd, din cauza unei greşite concepţii despre actul publicării. În cadrul sistemului de instituţii şi foruri care planifică şi realizează producţia de cărţi s-a ajuns, nu se ştie cum, la concluzia că publicarea unui volum reprezintă un gest de generozitate faţă de autorul în cauză. De aici, raţionamente de genul: X a mai publicat de curînd, îi ajunge! Y n-a mai fost de multă vreme prezent în librării, i-a venit şi lui rîndul! Cu alte cuvinte, tipărirea unei cărţi este considerată un fel de ajutor sindical, care trebuie distribuit, „echitabil", tuturor celor care au nevoie de el. Se uită că principala responsabilitate a factorilor răspunzători din domeniul editorial este faţă de cultura românească, şi nu faţă de cîţiva oameni. Aceeaşi concepţie uniformizatoare funcţionează şi în stabilirea tirajelor. Se evită în mod sistematic crearea unor prea mari diferenţe de tiraj între autori, pentru ca nu cumva unii să se simtă nedreptăţiţi. Ca urmare, cărţi pe care le caută toată lumea nu se găsesc la librării şi se vînd la negru, se trag la xerox etc., iar cărţi care nu interesează pe nimeni zac în librării cu anii, acoperite de un strat gros de praf. În sfîrşit, tendinţa de uniformizare a valorilor se manifestă — aspectul este poate prozaic, dar nu se poate să-l ignorăm — şi prin stabilirea drepturilor de autor aproape exclusiv pe baza unor criterii cantitative.

O mare responsabilitate în promovarea mediocrităţii revine şi criticii literare, care de multă vreme nu mai spune lucrurilor pe nume. Toată lumea laudă pe toată lumea (cu excepţia unor răbufniri polemice care tocmai din cauza caracterului lor polemic nu sînt luate în considerare). S-ar putea da sute de exemple de cronici literare în care nu se formulează nici o apreciere clară în legătură cu cărţile luate în discuţie, recenzenţii respectivi vorbind într-un stil savant şi evaziv despre scrieri mediocre.

Distribuirea egală, „democratică", a gloriei literare se practică şi în cadrul a numeroase — excesiv de numeroase — „concursuri" de creaţie, ea care se acordă zeci de „premii". Adeseori numărul premiilor este mai mare decît numărul participanţilor la concurs, astfel încît trebuie invitaţi sau inventaţi de urgenţă concurenţi suplimentari pentru a avea cui să li se înmîneze distincţiile planificate.

Îi asigur pe cititorii mei că nu vreau să mă eschivez de la menţionarea cazurilor concrete de literatură mediocră (şi, de altfel, într-o suită de intervenţii viitoare voi da numeroase exemple de cărţi fără valoare, de cărţi inexistente din punct de vedere literar). Prima urgenţă, însă, mi se pare semnalarea cauzelor profunde ale fenomenului şi printre aceste cauze se înscrie în mod sigur atitudinea la care m-am referit. Nu se poate continua la nesfîrşit cu uniformizarea valorilor de către cei investiţi de societatea noastră tocmai cu atribuţia de a discerne şi a selecta, cu atribuţia de a susţine în mod activ o literatură autentică. Pierderile sînt mult prea mari.

ALEX. ŞTEFĂNESCU ■

Cronica literară de Al. Piru

Lamartine în România

În 1969 lumea întreagă a comemorat pe Lamartine, întîia voce a concertului romantic, de la moartea căruia se împlinea o sută de ani. *Le livre du Centenaire*, apărută la Paris, Flammarion, în 1971, cuprindea şi trei contribuţii româneşti, din păcate nu şi cele mai semnificative care s-au scris atunci, cu excepţia poate a uneia singure (interesant era articolul Irinel Mavrodin *Lamartine sau paradoxurile lirismului*, publicat un an mai tîrziu în volumul *Spaţiul continuu*). Foarte prizat de public încă de la primul său volum de la vîrsta de 30 de ani, *Méditations poétiques*, Lamartine întîmpină încă de la început şi rezerve, are o gîndire puerilă după Stendhal, vervă cordială după Vigny, dar e avid de tămîie pentru Guizot, un Ovidiu pe jumătate mistic pentru Sainte-Beuve, dînd spectacolul penibil al unui om mistificat, după Delacroix, geniu fericit care n-a făcut nimic spre a fi sublim şi este, după Barbey d'Aurevilly, cel mai mare dintre Racini, fără a excepta pe Racine, în opinia lui Victor Hugo. Judecata cea mai severă o dădea Flaubert: „N-am nici o simpatie pentru acest scriitor fără ritm, pentru acest om de stat fără iniţiativă. Lui îi datorăm toate plictiselile veştede ale lirismului ofticos şi lui trebuie să-i mulţumim pentru Imperiu: om care convine mediocrilor, ba chiar îi iubeşc. Nu va rămîne din Lamartine din ce face o antologie: e un spirit eunuc". Cu toate acestea, Rimbaud îl mai găsea în 1871 citeodată profet, Barrès îl admira tandreţea imaginaţiei, iar Maurras îl considera pur şi simplu poetul sacru al francezilor. „Trebuie, scrie Thibaudet, să acceptăm poetul cu imposibilităţile şi duşmanii lui. A fost o vreme cînd el a triumfat în unanimitate. Triumful şi refuzul lui Lamartine nu mai aparţin azi generaţiilor care se succed şi se contrazic, ci categoriilor coexistente şi necesare ale poeziei complexe, categoria inspiraţiei şi categoria tehnicei". Cu privire la cea din urmă, Rimbaud însuşi îl simţea îmbătrînit: „Lamartine est quelquefois voyant, mais étranglé par la forme vieille". De aceea şi Thibaudet îl vede citeodată în rol de tenor italian, admirînd peisajul cu puţină mandolină şi şerbet şi avînd în *La chute d'un Ange* un eşec complet.

Despre soarta lui Lamartine în România, poet sub auspiciile căruia cresc la noi primele avînturi romantice din epoca modernă, de la 1830 înainte, publică de curînd un informat şi documentat studiu, la origine teză de doctorat, Constantin Popescu, lector la Universitatea din Craiova (*Poeţi romantici români la început de drum*, Scrisul Românesc, 1986). Autorul a consultat cele peste douăzeci de monografii despre Lamartine apărute din secolul trecut pînă azi, de la Emile Deschanel pînă la Maurice Toesca, neuitînd pe Guillemin şi M.F. Guyard care l-a şi editat în Bibliothèque de la Pléiade, interpretările mai noi ale lui Georges Poulet din *Les Métamorphoses du Cercle* (1961) şi Jean Pierre Richard din *Etudes sur le romantisme* (1971). Lamartine, susţine Poulet, are plăcerea contemplării unei lumi purificate, a unei lumi în disoluţie, evanescente şi predilecţia de a şterge conturul reliefului şi al obiectelor. Cît despre Jean Pierre Richard, pentru el matricea stilistică a lui Lamartine e vilceaua (le vallon, după titlul unei poezii) mai ales vilceaua lichidă, mediu protector, securizant, univers privilegiat lichid, intim, asemenea apelor amniotice.

Cu poeţii români Lamartine a avut legături directe. Era la 1848 liderul Societăţii studenţilor români din Franţa, avînd preşedinte activ pe Ion Ghica şi secretar pe C. A. Rosetti. Traducerile româneşti din opera lui Lamartine au început însă mai devreme, din 1829—1830, cînd Eliade publică volumul *Meditaţii poetice dintr-ale lui A.* de Lamartine, sporadic poate şi mai înainte.

Poeziile din *Méditations poétiques* care l-au făcut celebru pe Lamartine erau în număr de patru: *L'Isolement*, *Le Vallon*, *Le lac* şi *L'automne*. Dintre acestea Eliade traduce *Singurătatea* (în *Curs de poezie generală* cu titlul *Isolamentul*), *Lacul* şi *Toamna*, *Vilceaua* fiind tradusă abia în 1846 de C. D. Aricescu în volumul *Cîteva ore de colegiu* şi de Macedonski în 1876 (publicată în volumul *Poezii* din 1882). Alţi traducători ai *Izolării* sînt N. Skelitti (1868), St. Virgolici în 1872 şi Eugen Speranţia în (1939). *Vilceaua* a mai fost tradusă de St. Virgolici în 1872, iar *Lacul* de A. Hrisoverghi (1842), Gr. H. Grandea (1862), G. Crişan (1865), N. Skelitti (1868), C. Stamati sub titlul *Timpul trece* (1868), Maria Flechtenmacher (1871), H. G. Lecca (1897), Nadeja Cezianu (1916), V. Lascăr (1924), Ioan Ciorănescu (înainte de 1926), Eugen Speranţia (12 traduceri). În fine, *Toamna* nu a mai atras decît pe St. Virgolici (traducere din 1872). Constantin Popescu compară traducerile din *L'Isolement* şi din *Le lac* între ele, ajungînd la concluzia că versiunile cele mai bune ţin de talentul interpretului mai mult decît de „posibilităţile pe care i le oferă la un moment dat limba naţională". Lucrul se confirmă în cazul *Singurătăţii*, mai puţin în cazul *Lacului*, unde Eliade nu mai întrece pe Macedonski. Desigur, nu mai contează traducerile din secolul al XX-lea, cînd moda lui Lamartine e demult trecută, rareori amintită ca în *Aci sosi pe vremuri* de Ion Pillat („Pe-atunci nu erau trenuri ca azi, şi din berlină / Sări, subţire, o fată în largă crinolină / Privind cu ea sub lună cîmpia ca un lac, / Bunicul meu desigur i-a recitit *Le lac*"), chiar ironizată de Geo Dumitrescu în parodia *De după Lamartine* cu celebra invocaţie: „O temps suspends ton vol" devenită „O vol suspends ton lac" („O, Doamne, lacul, vremea!...")

Lamartinismul a lăsat urme în poezia lui Barbu Paris Mumuleanu („poza meditativă a romanticului contemplînd melancolic şi solemn natura"), Vasile Cîrlova („gustul vederilor panoramice, melancolia contemplaţiei la momentul apusului"), Alexandru Hrisoverghi şi Mihail Cuciuran, cîntăreţi lamartinieni ai ruinelor, Gh. Asachi (petrarchizant ca şi Lamartine), Constantin Stamati (bun traducător al *Crucifixului* sub titlul *Crucelita soţiei mele*), I. Eliade Rădulescu („meditaţia pe tema curgerii imposibile a timpului", elegia la pierderea fiinţei iubite, lauda elementelor, contemplaţia asupra fragilităţii destinului omenesc), Cezar Bolliac (reprezentarea grandiosului naturii montane), Grigore Alexandrescu cel mai lamartinian poet român, D. Bolintineanu, V. Alecsandri. Prin numeroasele exemple analogice, ca şi prin amplele demonstraţii ce le însoţesc, Constantin Popescu se afirmă de la prima sa carte ca un comparatist încercat într-o lucrare nu numai necesară, dar şi de o frumoasă ţinută intelectuală.

Dan Atanasiu

(Urmare din pag. 9)

ţări sau numai a te confrunta cu un public străin într-un recital sînt experienţe esenţiale.

— Comparabile cu cele pe plan intern?

— Evident în continuarea acestora. Avem orchestre simfonice de talie mondială în ţară şi cîţiva dirijori de mare ţinută artistică. Nu fac nici o separaţie între activitatea mea în ţară şi peste hotare.

— După cîte ştiu, v-aţi întors de curînd dintr-un turneu în Spania.

— Da, am susţinut două recitaluri în Spania, la Sevilla şi Santander. Afară de bucuria succesului (mai ales că spaniolii, ca şi americanii, şi-o manifestă cu o zgomotoasă generozitate), m-am întors de acolo cu o invitaţie de a ţine „Master class" (cursuri speciale) la cîteva conservatoare din Spania în anul universitar următor. M-am simţit onorat că am fost socotit, ca român, demn de a învăţa pe alţii.

— Nu v-a tentat niciodată cariera pedagogică?

— Ca profesie, nu, nu m-a tentat. Iar ca timp, ar fi fost cu adevărat incompatibilă cu activitatea concertistică. Trebuie să recunosc însă că, de curînd, am descoperit mari satisfacţii în acest domeniu. Fiind pus în situaţia de a asculta tineri, fie în comisia de triere a Filarmonicii, fie în particular, cînd mi se cere părerea, ajungînd chiar să lucrez cu nişte copii, am descoperit cît de folositoare este aceastămănunţire a actului artistic, cît învăţăm noi, cei maturi de la el, ce subtil transfer de personalitate se petrece, chiar cînd diferenţa de vîrstă e considerabilă. A fost o revelaţie şi am ajuns să cred că fiecare solist are aproape datoria să-şi oprească ochii şi auzul asupra celor mai tineri, pentru că de cînd e lumea, arta s-a dobîndit de la maestru la ucenic.

— Cine v-au fost, cine vă sînt maeştrii?

— Despre profesoarele Pitiş şi Minei am vorbit deja. Sînt convins că le datorez enorm. Ceea ce sînt şi ceea ce voi fi. Mai mult nu cred că se poate spune. Este apoi o mare cinste pentru mine faptul că sînt solist al aceleiaşi filarmonici pe care de atîţia ani o onorează arta maestrului Valentin Gheorghiu, pe care-l preţuiesc în mod deosebit şi a cărui povaţă îmi e adesea necesară.

— Ce a fost înainte de Filarmonică?

— Nimic. Am venit aici imediat după absolvire. Prin repartiţie. Am fost şef de promoţie şi, după anul V de specializare, am venit la Ateneu.

— Cum arată ziua unui pianist de concert?

— Dacă vă aşteptaţi, să spun că se rezumă numai la pian, am să vă dezamăgesc. În fiecare dimineaţă studiez 4—5 ore. Alte cîteva ore mi le petrec ascultînd muzică, pe discuri şi benzi, la radio, în săli de concert. Ascult, comentez, compar. Rămîne însă o „felie" însemnată din viaţa mea care este a familiei mele, a fetiţei mele de 11 luni, care deocamdată se ascunde sub pian cu mare plăcere. În rest, citesc, ascult muzică pop şi rock, îmi place foarte mult jazzul.

— Vă simţiţi bine pe scenă?

— Întotdeauna m-am simţit cel mai bine pe scenă. Cea mai mare satisfacţie este aceea de a simţi publicul respirînd la unison cu tine trăind acelaşi moment, integrat în acea stare unică de comunicare pe care e greu s-o definesc în cuvinte. Relaţia cu ascultătorul din sala de concert e foarte importantă, cred eu, pentru un solist. Dar, dacă publicul nu trebuie abandonat nici o clipă, nici nu trebuie să mă subjuge. A cînta numai cu atenţia la reacţia sălii e foarte primejdios. În fond, e o colaborare de tip special.

— Aţi cîntat cu toate filarmonicile din ţară?

— Da, de mai multe ori cu fiecare.

— Aţi putea stabili un „top" al publicului, al calităţii lui?

— Nu. Mi s-ar părea o indelicateţe. Peste tot unde am cîntat, dacă am fost mulţumit de mine, am simţit acea comunicare cu publicul. Omul care vine în sala de concert vine de plăcere, din nevoia de muzică şi în această solidaritate cu arta muzicii nu se stabilesc clasamente. Avem un public bun, generos, sensibil, exigent, pe care oricare solist, într-o carieră, simte nevoia să-i aplaude la rîndul lui măcar o dată. Socotiţi că eu o fac acum.

— Cum este contactul cu un public străin, dintr-o altă ţară?

— Întotdeauna interesant. Deşi nicăieri ca în muzică deosebirile de limbă, de arie culturală nu sînt mai discrete. Am dat recitaluri şi concerte în toate ţările socialiste, în Austria, Franţa, Italia, Suedia, Elveţia, R.F.G., şi pot să spun că pretutindeni, soliştii români sînt foarte bine apreciaţi şi că avem faima unei excelente şcoli interpretative.

— Care socotiţi că este realizarea cea mai importantă pe care aţi dobîndit-o pînă la 31 de ani?

— Faptul că sînt solist al Filarmonicii bucureştene alături de maestrul Valentin Gheorghiu.

— Aveţi şi un „catastif" al eşecurilor?

— Cum s-ar putea să nu am? Lîngă cele 14 premii internaţionale stau totuşi, fără să le pot îndepărta, şi cele trei concursuri în care nu am fost finalist. Ce importanţă mai au acum circumstanţele? Faptul rămîne pentru mine ca o amărăciune. Rămîne apoi şi nemulţumirea pe care o încerc, cînd şi cînd, în legătură cu critica muzicală de la noi. N-o luaţi ca pe o lipsă de modestie, dar cînd la recitalurile mele de peste hotare s-a scris atît de elogios, nu poate să nu mă mire tăcerea păstrată de criticii muzicali români despre concertele de pe scenele româneşti. Repet, nu mă preocupă. Ceea ce vreau să fac e muzică, aşa cum ştiu eu mai bine.

— Cum evoluează arta pianistică de la o generaţie la alta?

— Mai întîi că în acest domeniu generaţiile au o structură mai aparte. Nu sînt, nu pot fi generaţii compacte, ci mai degrabă individi, personalităţi care întruchipează fiecare o altă generaţie. Aşa încît arta interpretativă devine cu fiecare solist în parte şi cu fiecare vîrstă a acestuia, pînă la sfîrşitul carierei. Nu m-am socotit niciodată în opoziţie cu generaţiile mai vîrstnice, după cum nu cred că un artist trebuie să-şi urmeze pas cu pas maestrul. Este loc pentru personalitatea fiecăruia şi, în pianistică, orice e bun dacă poate fi validat din punct de vedere artistic.

— Aveţi preferinţe pentru o anume arie stilistică?

— În ziua de azi, cînd în lume numărul pianiştilor foarte buni e impresionant, nimeni nu-şi mai poate permite o „specializare". Atmosfera de competiţie te obligă într-un anumit fel să faci faţă în mai toate stilurile. Sigur că înăuntrul meu există o afinitate specială pentru muzica romantică, explicabilă probabil prin datele mele temperamentale. M-am văzut catalogat de cîteva ori drept „specialist" în Chopin. Nu e adevărat. Îmi place să cînt Chopin, sînt prezent la fiecare ediţie a Festivalului „F. Chopin" din Polonia, dar nu cînt numai Chopin. Fiecare piesă, de la preclasici pînă la literatura pianistică de azi, îmbogăţeşte resursele unui interpret, sensibilitatea lui muzicală, ferindu-l de rutină.

— Există rutină în artă?

— Bineînţeles. Pianul îţi întinde capcane mai ales cînd reiei, după un număr de ani, aceeaşi lucrare. Riscul de a rămîne pe senzaţiile de atunci trebuie îndepărtat cît se poate, printr-o reluare practic de la capăt, de fiecare dată. Altfel, n-am mai fi decît biete „boîte à musique", depozite de variante interpretative... definitive.

— Ce vă doriţi cel mai mult?

— Să conving. Asta este miza fiecărui concert sau recital al meu.

— Aţi fi putut urma şi o altă profesie?

— Da. Pianul.

Din resurse proprii, prin gîndire originală

Noi mijloace în arsenalul sănătății

Ideea acestui articol s-a născut într-o farmacie. În Farmacia nr. 68 din Bd. 1 Mai 42—52, o unitate mare, de sector, situată în preajma cîtorva importante spitale cu profile dintre cele mai diverse („Filantropia", „Grivița", Chirurgie plastică și reparatorie, Institutul oncologic, Hematologia, Endocrinologia ș.a.) și unde un colectiv de competente profesioniste au organizat o vitrină cu **Noi medicamente românești.** Inițiativa își are determinările ei. „Am constatat că nu se cunosc suficient nici de către pacienți, nici de către medici, ne informează farmacista diriginta Adriana Moraru. Nu o dată ne vin rețete cu produse ce nu mai sînt în uz, ori cu importuri pentru care avem corespondente realizate în țară, ori nu ne ajung în mîini prescripții pentru medicamentele originale, deși de o bună bucată de vreme se află în rețeaua farmaceutică, iar cînd le propunem pacienților, unii devin suspicioși, nu le cumpără «din moment ce nu mi le-a prescris doctorul !»".

Cum, anl de zile, revista noastră a militat pentru încurajarea și impunerea produselor terapeutice obținute în țară, a sprijinit consecvent cercetători și inventatori în acest sector de o covîrșitoare importanță economică și socială, revenim asupra subiectului.

Un salt elocvent — de la zero la 1 000

— Tovarășe Constantin Sîrbu, sînteți de peste 20 de ani directorul Institutului de cercetări chimico-farmaceutice și, prin urmare, în măsură a ne prezenta valoarea și valorile medicamentului românesc, azi.

— Sînt de 21 de ani directorul acestui institut care anul acesta împlinește 36 de ani de activitate, 36 de ani dedicați formării, dezvoltării și consolidării uneia dintre cele mai tinere ramuri ale industriei noastre chimice — producția de medicamente.

Înainte de al doilea război, în țară existau cîteva laboratoare particulare ale unor firme străine ce realizau, la București, la Piatra Neamț, ceva cantități infime de doctorii, majoritatea fiind aduse din import. Practic, despre o industrie de profil se poate vorbi numai după 1948, cînd au apărut primele nuclee la „Sintofarm". De fapt, despre o evoluție vertiginoasă a cercetării și industriei în acest sector se poate vorbi, mai cu seamă după anul 1965, după Congresul al IX-lea. Sub îndrumarea și cu aportul hotărîtor al tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, prin a cărei prestigioasă activitate se dirijează orientarea fermă a potențialului științific și tehnic al țării către soluționarea unor probleme fundamentale, de însemnătate deosebită pentru întreaga dezvoltare economică și socială a patriei, și în domeniul medicamentului s-au elaborat importante programe de cercetare pe două direcții principale. La început, s-a pus problema realizării de forme farmaceutice din principii active importate. În general, de la un produs activ, obținut prin sinteză, biosinteză ori extracții, prin treceri într-o formă condiționată, prețurile, valorile cresc de la simplu pînă la de 20 de ori. Deci, era mare economie pentru țară, pentru fondurile valutare ca o serie de produse să fie aduse în vracuri și pe care noi să le condiționăm. Încet, încet, pe măsură ce medicamentele respective prindeau pe piață, și-și demonstrau necesitatea, apărea clar interesul ca și produsul activ să fie obținut în țară, printr-unul din procedeele citate (sinteză, biosinteză, extracții). Astfel, ne-am organizat și dezvoltat activitatea în acest sens. Au trecut anii, odată cu cercetarea s-a dezvoltat industria de profil — au apărut mari întreprinderi, cu instalații și tehnologii moderne, în majoritate rodul inteligenței proprii —, iar odată cu producția, firește, impulsionată — cercetarea. Un proces logic, nu ? ! Așadar, aceste două căi nu ne-au mai satisfăcut și ne-am îndreptat atenția spre organizarea unor colective avînd ca preocupări principale obținerea de medicamente originale.

Originalitatea rămîne, fără doar și poate, unul din factorii cei mai importanți. Și, zic eu, posibilități avem, ca forțe de cercetare și ca resurse. Este cunoscut faptul că în lumea întreagă se sintetizează în medie cam 120 000 de substanțe noi pe an, din care ajung să fie testate ca medicament în jur de 1 000, iar dintre acestea, cîteva zeci ajung, eventual, să fie produse medicamentoase.

— Ați pomenit de Nomenclatorul medicamentului din țara noastră, la cîte sortimente a ajuns ?

— Tinde spre 1 000 de produse. În lume se vehiculează cam între 20 000—25 000. Că nu toate sînt deosebit de importante, că adesea este vorba de forme mai mult sau mai puțin însemnate și cu adevărat utile, reprezentînd interese mai mult sau mai puțin mari ale producătorilor, pentru asigurarea cu desfacere, cu brevete și așa mai departe, asta e cu totul altceva. Regulile O.M.S. prevăd că nomenclatorul unei țări în curs de dezvoltare, pentru a asigura starea de sănătate a populației, să cuprindă între 300 și 500 de produse. Repet, nomenclatorul românesc se înscrie între 800 și 1 000. Asta nu înseamnă că din import nu se aduce un număr destul de mare de medicamente, dar ca valoare ele reprezintă între 5 pînă la maximum 6 la sută, față de necesarul curent al țării, restul, se înțelege, îl acoperim din producția internă.

— În vitrina farmaciei despre care v-am vorbit, am văzut medicamente ce poartă ca producător chiar antetul institutului dv. Despre ele vom vorbi mai departe, ne-ar interesa și în ce măsură ajutați, sînteți receptivi și deschiși către ideile, preocupările și brevetele altor cercetători din afară, care nu fac parte din colectivele dumneavoastră de cercetare ?

—Sîntem unica instituție ce dispune de marea majoritate a colectivelor care obligatoriu trebuie să-și aducă contribuția la elaborarea unui medicament — chimiști, biochimiști, fizicieni, farmaciști, biologi, ingineri, medici. Noi avem sinteticieni, biosintezisti, avem specialiști în domeniul extracțiilor de plante și opoterapice, avem oameni destinați să se ocupe de obținerea principiilor active din medica-

Fotografii de PAUL AGARICI ■

mente, avem farmaciști specializați în tehnică farmaceutică meniți să decidă formele de administrare ale acestora, avem analiști de înaltă calificare — chimiști, fizicieni și biologi, — care realizează „toaleta" analitică de calitate, urmăresc calitatea produselor și, în sfîrșit, avem medici care, în cadrul laboratoarelor de farmacologie, întreprind studiile preclinice de tolerabilitate, eficiență, toxicitate a medicamentelor pe animale — șoareci, șobolani, cobai, cîini, pisici, iepuri ș.a.m.d. M-ați întrebat dacă avem și alți colaboratori ? Sigur că da. Colaborăm cu catedre de specialitate din facultățile de chimie, care dispun de timp și de forțe în a cerceta și obține game importante de substanțe de sinteză, din care să putem selecționa eventuale produse originale. Avem colaborări foarte importante cu facultățile și clinicile I.M.F.-ului, pentru studiile farmacologice preclinice dar și pentru studiile clinice, pentru experimentarea pe om, pe pacienți, a produselor realizate.

— Ați dori să ne și exemplificați, căror idei și căror inventatori le-ați acordat ajutorul ?

— Desigur. S-au lansat pe piață — și sînt la modă — o serie întreagă de produse apiterapice. Am efectuat pentru ele studii de condiționare, am întreprins pentru unele chiar studiile farmacologice pentru a putea fi incluse în rețeaua farmaceutică. De asemenea, am sprijinit inventatori de tipul profesorului Brad, care se preocupă de valorificarea cătinei, l-am sprijinit pe dr. Dinu al cărui medicament, RODILEMID, a intrat deja în producție la Întreprinderea de medicamente București și a cărui „toaletă" farmacologică și analitică a fost întreprinsă în cadrul institutului nostru. A fost una dintre marile noastre bucurii, deoarece domeniul lui de acțiune era un sector descoperit. Apreciez realizarea dr. Dinu ca fiind deosebit de importantă și sînt convins că și dr. Dinu apreciază sprijinul nostru în finalizarea și încredințarea către producție a **Rodilemid**-ului. Dr. Dinu este un medic cu multă experiență, a avut inițiativă, a avut idei, le-a valorificat, dar singur, fără participarea colectivelor citate, n-ar fi putut să-l aducă în farmacii.

— Spre bucuria noastră, în farmacii se află și un alt produs susținut în paginile revistei — **Vladilrad.**

— În cazul Vladilrad-ului, lucrurile au fost chiar mai line. Autorul brevetului a devenit, între timp, om al muncii în institutul nostru. Este doctor în biologie și conduce un grup de radiobiologie ce se ocupă de testări de farmacocinetică. Întocmai ca și în celelalte cazuri și pentru medicamentul său, aici s-au efectuat forma de condiționare, fișa analitică, studiile preclinice de toxicitate, de toleranță, de efect ca și tehnologia pentru industrializare.

— Vă spuneam că un test efectuat în farmacii ne-a demonstrat o insuficientă informare asupra realizărilor noi. Lumea continuă să ceară, de pildă, „Pyranem" și „Nootropil", așa cum au înscris pe rețete, în vreme ce laboratoarele dv. au pus în circulație **Piracetam**-ul românesc.

— Necunoașterea aceasta se datorează în mare parte și nouă, care am adoptat o „politică", să zic așa, de expectativă. Pornind de la niște fapte reale — cercetarea unui produs medicamentos durează, adesea, între 3 și 5 ani, iar pînă la industrializarea și ieșirea lui pe piață mai trece o perioadă ce poate fi de la 6 luni la 2 ani —, am evitat să vorbim despre ele public, pentru a nu dezamăgi populația, pentru a nu o aduce în situația să caute medicamentele respective și să nu le găsească. Atunci, a apărut o Dispoziție comună a Ministerului Sănătății și a Ministerului Industriei Chimice, potrivit căreia să nu se facă nici un fel de popularitate noilor medicamente pînă în momentul cînd s-au industrializat și sînt apte să intre în farmacii. Or, iată, precum ați constatat, se uită de cele mai multe ori, a se mai vorbi în vreun fel despre ele, lăsînd la o parte faptul că se uită cu desăvîrșire a se mai aminti ceva despre cel care le-au studiat și realizat. De regulă, rămîne în prim-plan producătorul. Se vede treaba că reținerile acestea își au reversul lor negativ.

— Dar ne afectează pe noi, beneficiarii ultimi ai medicamentelor și, nu în ultimul rînd, pe producător, de vreme ce nu se vînd la cotele estimate, deși cerințele există. Un cerc vicios, nu ? ! Cum s-ar putea anula ?

— Nu putem rezolva singuri problema. Experimentarea clinică pentru autorizarea produsului se face, de regulă, în 3—4 clinici mari de specialitate și nu doar din București, ci din întreaga țară. Am mizat întotdeauna pe propaganda pe care ar trebui s-o facă producătorul — fabrica — și beneficiarul — Ministerul Sănătății —, mai ales că cei ce ar trebui să fie în primul rînd avizați sînt medicii. Recunosc că avem de făcut mai mult în această privință, știu eu, poate să inițiem colaborări, să organizăm în conlucrare cu cei 3 factori — cercetătorul, producătorul, beneficiarul — simpozioane, expoziții, sesiuni de comunicări științifice, în clinicile unde s-au experimentat produsele, pentru o informare corectă și la timp a corpului medical. Interesul fiind comun, asigurarea unei stări de sănătate corespunzătoare a populației, cred că ar trebui să fim cît mai uniți, cît mai legați unii de alții pentru a suplini aceste deficiențe cu impact mai serios în realitate decît ne așteptam. Este, în definitiv, în beneficiul social și economic al țării.

— Prin urmare, să ne oprim la cîteva dintre noutățile de marcă ale medicamentului românesc.

Trofopar

Au trecut 7 ani de cînd revista noastră a scris prima oară despre invenția dr. Magdalena Timar, cercetătoare la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice. Extract natural din organe animale, s-a dovedit și se dovedește de o incontestabilă eficiență în bolile grave ale ficatului, în hepatite cronice, în hepatite agresive, în ciroze, în general, ca hepatoprotector. Brevetat în străinătate, în cîteva țări a fost, de asemenea, testat în clinici internaționale. Ca dovadă a aprecierii și interesului de care se bucură în lumea medicală de peste hotare, sînt invitațiile avansate cercetătoarei de participare la congrese și reuniuni de specialitate — în Elveția, în Japonia ca și în alte centre medicale, unde specialiști în boli ale ficatului au reținut, din publicații, realizarea românească. Pentru industrializarea pe scară largă a medicamentului se află în curs de finalizare o fabrică la Tg. Mureș, ce va putea asigura suficiente cantități și pentru export. Centralei medicamentelor și întreprinderii de comerț exterior de profil le revin obligațiile privind propaganda și asigurarea condițiilor de ieșire pe piața mondială a acestui deja reputat medicament original românesc.

Ri[illegible]

Scriam, nu demult, despre Medalia de aur cucerită, la Tîrgul mondial al tinerilor inventatori de la Plovdiv, de un antibiotic românesc, cerce[illegible] realizat la „Antibiotice" Iași, de către un colectiv astăzi matur, stăpîn pe această lume nestăpînită și plină de surprize, de la Fleming încoace „Therapia sterilisans magna" (marele medicament antiinfecțios), ideal dintotdeauna al slujitorilor lui Esculap, antibioticele continuă revoluția medicală începută odată cu descoperirea penicilinei de către savantul scoțian. O revoluție în care cercetătorii noștri își continuă și ei drumul căutărilor. Chimistul Alexandru Sauciuc, cel care coordonează Centrul de cercetări pentru antibiotice de la Iași, a creat, în orașul moldav, o veritabilă școală în domeniu. Modest și tăcut, dar încăpățînat și tenace a pus la punct 3 noi antibiotice de semisinteză ce deschid noi perspective în tratarea unora dintre cele mai dramatice boli ale secolului. SINERDOL EH este destinat tuberculozei, cu rezultate net superioare Rifampicinei, utilizate pe plan internațional, în această boală, ce după un prag de eradicare în cele mai multe țări ale lumii, cunoaște o ciudată recrudescență (precum arată statisticile O.M.S.). Rezultatele superioare constînd în negativarea sputei, deci pacienții nu mai prezintă pericol de a infecta pe alții, într-o toleranță foarte bună de către organism, apărare fără

efecte secundare, în scăderea importantă a recidivelor. Experimentările clinice au înregistrat recăderi doar în 5 la sută din cazuri față de 13 la sută în tratamentul cu Rifampicină. Cercetătorii au pus la punct și o formă de uz pediatric, în sirop, cel mai usor de administrat copiilor.

RIAVAL — un pas și o speranță în dramaticul „desert" al bolilor tumorale. Cînd spunem adjuvant pare puțin și totusi cît de mult se poate obține prin el. Este, la drept vorbind, un antibiotic antitumoral. Asociat citostaticelor clasice, s-au obținut, în cadrul unor ample testări clinice, deziderate majore : Reduce cantitatea totală de citostatice, putîndu-se face pauze mari între administrările acestora, scăzînd astfel agresivitatea schemei de tratament (se știe că citostaticele clasice sînt toxice față de celula normală). Dacă este selectiv citostatic pentru celula tumorală noul medicament nu este, în schimb, agresiv pentru țesuturile sănătoase, conducînd la cresterea duratei de supravietuire. A dat rezultate certe în cancere pulmonare microcelulare, ceea ce a dat curaj realizatorilor să înceapă investigări și în cancere de sînge. Se cuvine să menționăm că toate aceste 3 antibiotice-speranță s-au realizat în colaborare cu Institutul de fiziologie din București, unde dr. Eugeniu Păunescu a efectuat o laborioasă muncă pentru cercetarea medico-farmacologică, pentru o minutioasă testare clinică. REPRIMUN înlocuiește cortizonul (sabia cu două tăișuri) în tratamentele de lungă durată, evitînd reacțiile adverse ale acestuia — disfuncția suprarenalei, ulcer, osteoporoză, obezitate, pericol de suprainfectii. Antibiotic imunosupresor, a fost cercetat și experimentat clinic în sarcoidoză, trombocitopenii, unele boli autoimune. După o muncă ce le-au absorbit ani, eforturi și energii, îndreptățind atîtea sperante, cercetătorii dau însă, acum, piept cu inertia, cu tăcerea celor care ar trebui să-i salute cu respect. Dr. Alexandru Sauciuc notează cu mîhnire : „Este necesară o mai mare încredere a corpului medical în medicamentul românesc și o mai mare implicare în investigarea valențelor potențiale". Urechile lumii însă aud. Desi, „nu toate oficiile județene au comandat produsele de mai sus, pentru a asigura desfacerea lor prin farmacii, multi bolnavi se adresează direct Institutului de cercetări chimico-farmaceutice ori Filialei din Iași". Nu e normal, nu e firesc.

Vladilrad

Idee a dr. biolog Constantin Vlădescu, nu ne vom ocupa pe larg de el deoarece nu este un an de cînd i-am afectat un spațiu amplu în revistă. De reținut și de bine este faptul că a primit îndelung asteptatul aviz de necesitate din partea Comisiei medicamentului de pe lîngă Ministerul Sănătății și că, așa precum ne informează tovarășul director Constantin Sîrbu, a trecut prin toate operațiunile și studiile care îl fac apt pentru a fi folosit pe om, în terapeutica bolii canceroase. „Cu rezultate foarte interesante în primele testări clinice, drept pentru care se vor efectua în continuare experimentări largite în principalele clinici de specialitate din țară (București, Iași, Cluj-Napoca, Brașov, Constanta)".

Nicolen

O premieră a toamnei trecute, o premieră industrială, spunem, căci medicamentul se studiază de cîtiva ani în laboratorul de tehnică farmaceutică a I.C.C.F., de către 3 farmaciști — dr. Antoaneta Voiculescu, dr. Natalia Rădulescu și dr. Alexandru Chirită. Este destinat să lupte cu o maladie pe cît de răspîndită în lumea întreagă și pe cît de veche, pe atît de necunoscută încă, de neelucidată, sub raportul cauzelor, drept pentru care nici remediile nu sînt încă totale și exemplare. Este vorba despre ulcer și gastrite. Se pare că, deocamdată, rămîn de negalat „pansamentele" gastrice. Formule românești mai există, puțini medici le recomandă însă. (De pildă, **Gastrobent**-ul, intrat în productie la Întreprinderea de antibiotice Iași după brevetul dr. farmacist Nicolae Oită de la Spitalul militar din același oraș, și despre care revista noastră a scris la vreme). Sperăm să aibă o soartă mai bună creația colectivului de la I. C. C. F. Virtutea principală a noului medicament, de a fi antiacid și a proteja mucoasele de agenți agresori, este dată de substanțe pe bază de alginați, cea mai nouă direcție în terapeutica bolii ulceroase pe plan mondial.

Romind

Urmărind deci maladiile cu o largă frecvență în statisticile O.M.S., bolile omului modern, cum se mai numesc ele, care nu ne ocolesc nici pe noi, precum și „zonele albe", unde medicina de-a lungul timpului n-a reușit să dea răspunsuri majore, cercetătorii noștri și-au înscris pe agenda lor încă unul din aceste puncte sensibile : reumatismul. Noul medicament, datorat chimistului Constantin Sîrbu și farmacistei Nora Rădulescu, face parte din clasa derivaților de indol, studiați vreme de aproape 7 ani în laboratoarele I.C.C.F. S-au efectuat zeci și zeci de sinteze, pentru a căror selecționare s-au utilizat calculele și modele matematice pe calculator, pînă ce au ajuns la formula optimă, în funcție de scopul urmărit. Destinat mai ales formelor reumatoide degenerative, atît de frecvente după virsta de 50 de ani, una din caracteristicile avute în vedere la realizarea lui fiind aceea a unui grad cît mai scăzut de toxicitate, deziderat deosebit de însemnat, știindu-se că, în afara Aspirinei, toate drogurile antireumatice de pînă acum, cunoscute în lume, au o agresivitate pronunțată asupra stomacului. Medicamentul se industrializează la „Terapia" Cluj-Napoca și va intra luna aceasta în farmacii.

Rodilemid

Nici despre el nu vom spune prea multe lucruri, deoarece este prea bine cunoscut de către cititorii noștri, a fost susținut ani în șir în paginile revistei. Rod al gîndirii unui medic bucureștean, dr. I. Dinu, vizează o arie de afecțiuni pentru care în lume aproape nu există remedii — herpesul de tip Zoster, în principal, dar el a fost testat, cu efecte remarcabile, și în alte tipuri de herpes, constituind, totodată, un antiinflamator și imunomodulator. El a intrat în producția Întreprinderii de medicamente București. Un succes care ne-a îndreptățit efortul publicistic și care ne încredințează că idelle mari străpung, pînă la urmă, zidurile.

Piracetam

Reprezintă unul dintre cele mai elocvente și prompte răspunsuri ale cercetării noastre în alinierea la cele mai noi și moderne direcții de studiu și realizări în domeniul medicamentului de pe plan mondial. Această substanță de sinteză selecționată nu demult în lume, atît de la modă azi (modă în sensul bun al cuvîntului) și despre care se vorbește că ar determina adevărato cotituri în psihiatrie, neurologie, în gerontologie, a preocupat colectivele de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice așa fel încît, aproape concomitent cu realizările de pe piața internațională, a pus la punct substanțe și tehnologii pentru fabricarea în țară a acestei specialități farmaceutice. Mai mult, după ce s-au obținut — la „Sintofarm". Cluj-Napoca — primele cantități de substanță activă, din care s-a ofertat și la export, o firmă interesată din R.F.G., în urma unor severe teste asupra produsului, s-a oferit să cumpere imediat, în vrac, întreaga cantitate. Ce alt semn poate fi mai bun asupra calității produsului românesc ? !

Teste de diagnostic

În această clasă de preocupări, a recordării la cercetările de ultimă oră și descoperirii de substanțe destinate să modernizeze terapeutica și să facă mai eficientă munca medicilor, se înscriu și recentele realizări privind activitatea de diagnostic. Multă vreme s-a pus și la noi problema unui ajutor mai eficient adus celor ce lucrează în circumscripții și dispensare, în localități mai îndepărtate de marile spitale, să poată efectua, pe loc, un minimum de teste și analize medicale în vederea unui diagnostic, fără a mai fi nevoiți să-i trimită pe pacienți, cale de kilometri, aglomerînd policlinicile și laboratoarele spitalelor. Și aici a apărut și s-a manifestat tenacitatea unui om, vrerea, competența, forța, generozitatea sa. Am numit-o pe doctorița Marcela Gheorghiu, actualmente pensionară, care nu s-a lăsat pînă n-a văzut cu ochii, pînă n-a realizat acel ceva despre care toți vorbeau, toți le cereau în adunările și ședințele de la Academia de Științe Medicale, dar nimeni nu punea umărul la treabă. A venit să lucreze la I.C.C.F., unde a făcut echipă cu un alt entuziast, cu farmacistul Ion Georgescu, și, împreună, au studiat forme și formule, substanțe și hîrtii, punînd la punct acest mare lucru simplu — Testele de diagnostic. Deci, este vorba despre niște hîrtii impregnate cu niște substanțe care, în contact cu o picătură de sînge sau de urină, îți oferă valorile privind „Ureea serică și urinară", „Colinesteraza", „Fosfataza alcalină", „Timol"-ul. Deci, un minilaborator la purtător, medicul de țară, de pildă — în curs de completare și dezvoltare — ajutîndu-l, pe el — să-și împlinească așa cum se cuvine profesia, pe bolnav — să fie corect diagnosticat, fără să mai fie purtat pe drumuri, așteptînd la rînd în fața laboratoarelor de analize.

...Lista medicamentelor cercetate în țară, prin inteligență proprie, apărute în ultimul an pe piață sau aflate în curs de imediată apariție, este cu mult mai lungă. O gamă de 5 produse, de pildă, se adresează numai bolilor cardio-vasculare și coronariene și asupra cărora vom mai reveni. Deocamdată, ne-am propus a le marca pe cele ce au valorificat fie brevete originale românești, fie inițiative de o noutate incontestabilă.

CICI IORDACHE-ADAM ■

1907: mărturii și documente

Procesul „inutilelor orori"

III. Un baston de mareșal în cumpăna justiției

Ziua de 10 noiembrie 1930 n-a fost friguroasă din cale-afară. Dar ea a părut clujenilor fierbinte de-a dreptul. Era ziua în care începea judecarea procesului intentat de mareșalul Alexandru Averescu, pe atunci în vîrstă de 71 de ani, studentului Bazil Gruia, cu o jumătate de veac mai tînăr decît el, pentru îndrăzneala de a fi scris, în ziarul „Chemarea", un articol în care-l făcea vinovat pe mareșal de marile vărsări de sînge nevinovat din primăvara anului 1907.

Mareșalul s-a prezentat personal la proces, însoțit de cei 60 de avocați care-l asistau. În jurul tribunalului patrulau polițiști călări, spre a împiedica mulțimea dornică de spectacol să pătrundă în sala mare, ce se dovedise neîncăpătoare și unde nu s-a putut intra decît cu bilete speciale, acordate din timp. Bazil Gruia sosește întovărășit de colegii săi de cameră de la căminul „Avram Iancu" și alți studenți. În jurul lui se string apoi cei 180 de avocați veniți să-l apere, în frunte cu celebrul Radu D. Rosetti. Atmosferă încordată. Mareșalul pare îngîndurat, își ridică arareori privirea spre a scruta, cu ochii săi cenușii, asistența.

Rechizitoriul sugerează, de la bun început, drumul pe care avea să-l parcurgă procesul :

Primul procuror al Tribunalului Cluj analizează articolul incriminat, arătînd că el întrunește elementele constitutive ale delictului prevăzut de dispozițiile legale în vigoare. Cere, în concluzie, ca inculpatul Bazil Gruia să fie condamnat fără a i se acorda circumstanțe atenuante, mai ales că și atitudinea din instanță a fost de așa natură încît a declarat cu emfază că își ia răspunderea celor scrise. Mai cere ca instanța să aibă în vedere trecutul militar glorios al mareșalului și vîrsta sa, de 71 de ani, față de acuzatul care este încă tînăr, de abia 21 de ani, și a scris acel articol care urmează a fi considerat calomnios din partea Tribunalului și drept consecință să pronunțe o pedeapsă cît mai severă.

— Ce-a simțit studentul Bazil Gruia auzind acest rechizitoriu ?

— Nu mă așteptam la altceva. Îl priveam fix pe mareșal și mă bucuram în sinea mea observînd că ezită să se uite în ochii mei. Își va fi închipuit el că se va afla în fața unui adversar care i-ar fi putut fi, cu ușurință, nepot? Dar, în același timp, priveam cu admirație și către avocații mei, spunîndu-mi că, de atunci înainte, n-o să-mi găsesc liniștea pînă cînd nu voi ajunge asemenea lor, mereu în slujba dreptății, spunînd cu eleganță și limpezime adevăruri simple, dar care pătrundeau în suflete și-n conștiințe. Iată ce-a spus, de pildă, Radu D. Rosetti :

Acuzatul e un tînăr de 21 de ani, a depus strălucit examenele la Universitate, a debutat în viața literară cu un volum de versuri și lucrează la un ziar ca să-și cîștige existența. Nimic din cele scrise de domnul Bazil Gruia nu constituie o calomnie la adresa domnului mareșal. Cer achitarea inculpatului.

— Cîți dintre cei 180 de avocați au luat cuvîntul ?

— Numai șapte, restul dîndu-și doar adeziunea pentru formularea apărării. Cel mai revoltat în privința celor spuse în rechizitoriu s-a arătat V.V. Stanciu :

Domnul procuror crede de cuviință să ceară Tribunalului să facă distincție între persoana acuzatului și cea a reclamantului, arătînd ce deosebire mare de autoritate și trecut există între cele două părți. Nu pot să iau în considerare această pretenție a domnului procuror, deoarece justiția nu trebuie să facă deosebire între părți, și în această instanță sfîntă toți sîntem egali. I se reproșează lui Bazil Gruia atitudinea dîrză ce a avut-o în timpul procesului. S-a arătat că aceasta este o îndrăzneală. Nu este așa. Din partea lui aceasta n-a fost decît o purtare demnă, pe care i-o împrumuta dreptatea cauzei ce o apără.

Ziarele vremii își țin cititorii la curent cu desfășurarea procesului. „Curentul" din 12 noiembrie 1930 relatează sec :

Cluj, 11. În fața tribunalului local a început judecarea procesului intentat de d. mareșal Averescu ziaristului Gruia de la „Chemarea", pentru calomnie prin presă în legătură cu acuzațiile d-sale într-un articol recent.

Dar, după numai două zile, tonul își pierde neutralitatea în urma celor întîmplate la Tribunalul clujean. În același „Curentul" din 14 noiembrie se scrie :

La ce rezultat voia să ajungă d. mareșal Averescu? Să admitem că justiția ar condamna, că pedeapsa ar fi suficient de severă, întrucît ar avea de cîștigat politiceste mareșalul Averescu ?

— O enormă răspundere pe umerii unui tînăr de 21 de ani... Ce simțeați ascultînd pledoariile avocaților dumneavoastră ?

— Îi admiram nu doar ca profesioniști, ca oratori cît ca oameni cu înalt spirit de echitate. Oameni care apărau puritatea istoriei, nealterarea memoriei celor ce vor veni. Iată, de pildă, cum punea problema avocatul Pompiliu Ioanițescu :

Cer achitarea lui Bazil Gruia, care nu a abuzat de libertatea presei. Cer achitarea acestui tînăr idealist, deoarece, în cax contrar, ar fi singurul sancționat în legătură cu ororile din 1907, care s-au consumat fără ca cineva să fie tras la răspundere. Condamnarea lui Bazil Gruia ar închide această dureroasă pagină din trecutul nostru, fără ca să se stabilească răspunderile vărsărilor de sînge din anul 1907.

Pornind de la această idee, ziarul „Uj Kelet" nota, chiar la o zi de la începerea procesului :

Inculpatul din marele proces de azi, Bazil Gruia, nici nu era născut în 1907, cînd s-a desfășurat răscoala țărănească, începută în Moldova. Prea puțin s-a așteptat ca într-o zi să ajungă în centrul atenției interesului opiniei publice din țară.

Tot în 11 noiembrie, ziarul „Ellenzek" consemna :

Întreaga țară urmărește în arena politică cu interes și atenție procesul de presă care a început azi, în care pe banca acuzaților stă tînărul de 21 de ani Bazil Gruia, care, în „Chemarea", a acuzat pe mareșalul Averescu că poartă răspunderea pentru omorîrea a mii de oameni, în timpul răscoalelor țărănești din 1907.

Pledoariile avocaților lui Bazil Gruia capacitau sala și opinia publică prin justețea lor, prin puritatea de rostire, dar mai ales prin faptul că redeschideau — aducînd necesarele nuanțări — dosarul adevăratului proces, cel al victimelor inocente din 1907. Avocatul G. Manea a spus-o răspicat :

Cer achitarea inculpatului Bazil Gruia. Domnul mareșal Averescu, pe cînd era ministru de Război, în 1907, n-a insistat ca vinovații adevărați să-și primească pedeapsa, deci, neexistînd alți vinovați, este clar ca asupra domnului Averescu să planeze suspiciunile vinovăției.

Bucureștenii aflau, la rîndu-le, amănunte despre proces prin intermediul datelor oferite de „Dimineața" (ziarul fondat de C. Mille), care, în numărul său din 12 noiembrie, spunea :

Procesul a fost o mare senzație deoarece pentru prima oară după 23 de ani, dl. mareșal Averescu se judecă pentru acuzarea de a fi vinovat de omorîrea a mii de țărani în 1907, deși de atunci încoace i s-a adus aceeași acuzare. Bineînțeles că adversarii dlui mareșal nu-l acuză de vina materială sau juridică a asasinatelor în masă, ci de vina politică pe care a avut-o în calitatea sa de ministru de Război în timpul represiunii.

— Credea vreunul dintre avocații dumneavoastră, dar cu toată tăria, că veți fi achitat, în condițiile în care reclamantul era atît de cunoscut, fost ministru, șef de guvern și de partid, om cu mari merite militare ?

— Credeau cu sinceritate. Nu veniseră la proces pentru a-și face publicitate. Intenția lor vădită era ca, pe parcursul procesului, să dea deoparte galoanele mareșalului și să-l facă om ca toți oamenii, egal mie în fața legii și a dreptății. Acest lucru l-a spus fără pic de sfiiclune avocatul Ionel Pop :

Din primul moment, domnul mareșal Averescu a ținut să rupă legătura care ține acoperiți ochii justiției și a aruncat bastonul său de mareșal în cumpăna acesteia. În lipsa faptului calomniei și mai ales că domnul mareșal Averescu, prin condamnarea acuzatului, n-o să scape de acuzațiile ce i se aduc încă, cer achitarea inculpatului.

— Citeați ziarele care scriau despre desfășurarea procesului ?

— Se putea altfel ? Absolut pe toate. În primul rînd pentru că era vorba de procesul meu și apoi așa, ca gazetar. Îmi amintesc și acum cu plăcere de un articol — „Pățania averescană de la Cluj" — apărut la 13 noiembrie în „Lupta" și semnat de S.Y.R. :

După 23 de ani de la răscoalele din 1907 și de la procesele și polemicile în jurul ororilor inutile, mareșalul Averescu a găsit cu cale să deschidă un nou proces pe aceeași chestie, în urma unui articol al unui tînăr publicist ardelean. Lumea serioasă nu poate considera ideea acestui proces decît ca o aventură în politica deștul de aventuroasă a eminentului militar rătăcit în viața publică.

Procesul continua. Se aștepta ca apărarea să producă probe și să propună martori. Se aștepta, cu mare interes, cuvîntul acuzatului. Dar, și de această dată, cei care urmăreau procesul au avut parte de o mare surpriză.

DAN MUCENIC ■

Să te bucuri în fiecare clipă

TAMARA BUCIUCEANU

La căderea cortinei

Ce a însemnat, ce înseamnă pentru mine teatrul ? Treizeci și cinci de ani petrecuți pe scîndura caldă a scenei, treizeci și cinci de ani de trudă și stăruință, de dragoste și dăruire, de perseverență și încredere. Dacă mă gîndesc de cîte ori a bătut gongul în acești ani, de cîte ori am simțit acea liniște fericită din momentul aprinderii reflectoarelor, de cîte ori am întîlnit, ca pe un sprijin, ca pe o chemare, ca pe o declarație de dragoste, aștele de ochi strălucitori ai spectatorilor, de cîte ori am auzit furtuna aplauzelor care mi-au umplut inima de bucurie, și de dulcea oboseală a finalului de spectacol, de cîte ori am avut parte de interesul insistent, dar măgulitor, al reporterilor care au vrut să știe ce și cum, cine sînt și ce gîndesc, dacă mă gîndesc apoi de cîte ori cronicarii dramatici au încercat să salveze de la efemeritate vreuna din aparițiile mele pe scenă, dacă mă gîndesc la toate acestea, îndrăznesc să spun că m-am străduit, am crezut și am învins. M-am străduit să fiu eu însămi în fiecare personaj pe care l-am jucat, m-am străduit să comunic cu publicul, să-l simt aproape și să-i rămîn aproape. Am crezut în nobila putere a scenei, în misiunea ei de a înălța sufletul omenesc, de a-l îmbogăți, de a-l înfrumuseța. Am învins, nu ca într-o luptă, ci ca într-un pariu cu mine însămi, cu talentul pe care mi l-a dăruit natura. Sînt și acum sub impresia succesului cu care m-a îndatorat publicul la cel mai recent rol al meu, Vica Delcă din **Dimineață pierdută.** Datorez această reușită regizoarei Cătălina Buzoianu, colectivului întreg de colegi și, în egală măsură, publicului pe care îl iubesc și care, în semn de iubire, mă aplaudă.

Așa că spun și semnez : **m-am străduit, am crezut și am învins.**

ZOE D. BUȘULENGA

Binele, frumosul și adevărul

Pe măsură ce trec anii, mă tem și mă feresc parcă tot mai mult să vorbesc despre cultură. Întrebările, încercările de definire plutesc ca un nor deasupra unor văgăune nestiute, fără fund. Din oceanul acesta întunecat și aparent amorf care-mi aparține și se cheamă propria mea cultură, cu greu aș putea generaliza ceva și mai greu aș putea da sfaturi celor tineri. Esențial e să dorești, să ai deschiderea setoasă spre cunoaștere, apoi să lucrezi fără preget la acumulare, și, în sfîrșit, să ai șansa de a întîlni oamenii cei mai potriviți în momentele în care ai nevoie pentru a înnoda lucrurile strînse pînă atunci, în buchete, în jerbe luminoase și coerente, dătătoare de bucurii și minime certitudini. Să faci așa încît din vreme în vreme, misteriosul fund de apă al amintirii să străluce de imagini caleidoscopice (ca în jocul minunat cu ocheanul fermecat al copilăriei unde neașteptatele întîlniri ale culorilor și formelor îți tălăi respirația), să se transforme într-un cer cu scînteietoare constelații. Să descoperi cu calmă bucurie, într-o clipă de liniște, o amintire muzicală răsunînd în tine ca o grațioasă obsesie, un motiv mozartian însoțind o imagine cu contururi fugitive de Watteau. Sau să stărui în gînd asupra unor zile teribile, ale războiului și refugiului, cînd așezați pe lăzile încărcate cu mobilă, citeam, cu cîțiva prieteni, din Hölderlin, Novalis, Blaga și Barbu, în vreme ce un poet român de limbă germană încerca pe pianul părăsit într-un colț, noua lui compoziție muzicală pe versurile **Baladei spînzuraților** de Villon. Și atunci se adaugă amintirii și exercițiul aceleași zile, lectura și învățarea pe de rost a cîte unui sonet de Shakespeare pe zi, „ca să nu murim fără să fi cunoscut îndeaproape acele bijuterii", cum ziceam noi.

Sau mă surprind recitind în gînd din **Luceafărul** sau din **Athalie** de Racine (căci învățam în liceu sute de versuri pe dinafară) și gustîndu-le abia astăzi frumusețea, ascunsă pentru adolescentele de atunci în plictis. Dar ce plictis fertil ! Ce așezare bună și cuminte a lucrurilor care ne obliga la **canoane** de cultură verificate de milenii indiferent că ne plăceau sau nu ! Ne amuzăm și azi, eu cu soțul meu, scandînd versuri latinești, continuăm unul de unde rămîne celălalt, într-o odă de Horațiu ori un fragment din **Metamorfoze** ovidiene.

Mă gîndesc cu melancolie la o anumită lumină grecească, într-o după amiază de toamnă la Olimpia, sau revăd mătasea verzuie de pe Canal Grande într-o Veneție înnorată. Se aprind și se sting lumini, reflectoarele memoriei afective se opresc pe un colț sau altul al sufletului, zăbovind aici, grăbind dincolo, trezind cuvinte, imagini, sunete... Dar ele nu sînt singuratece, nu sînt izolate, plutind întîmplător pe o mare fără nume. Laolaltă alcătuiesc un microcosm, lumea mea, în care toate se leagă sever, ireductibil, ca într-o structură muzicală de Bach. Elementele lui ni se arată, firește, succesiv, aparent întîmplător, leșind la suprafață chemate de asocieri voite sau nedorite. Dar ele e centrat de legi învățate într-o convietuire de multe decenii cu umanismul și mai cu seamă de legea morală înăuntrul meu, și se confruntă cu cerul înstelat deasupra mea.

Nu parafrazez numai pe filosofui din Königsberg, ci pe toți cei care, ca și el, ne-au învățat că toată cultura tinde spre realizarea tripticului binele, frumosul, adevărul. Și acolo se ajunge lent, pe nesimțite, în zeci de ani, cu trudă măruntă, îngrijită, cu o scară de valori însă păstrată clar în minte și nestîrbită de împrejurări vitrege. Să stăm mereu în preajma celor mari ai culturii și să-i privim cu umilință și pietate. Pe cît putem să ne apropiem de miezul înțelepciunii lor, ca, poate, odată și odată, să devină și ai nostru. Și pentru asta să nu precupețim nici un efort. Odată, cineva îmi spunea că a învățat spaniola ca să-l înțeleagă pe **Don Quijote.** Repeta o vorbă pe care le-o spusesem odată și eu studenților mei. Am fost surprinsă și, o clipă, fericită. Făcuse un pas pe care-l făcusem și eu. Și era un pas pe calea suverană a culturii.

ECATERINA OPROIU

Cu cine stai pe banchiză?

Revista **Flacăra** îmi acordă „premiul de dramaturgie". Dacă m-ar fi proclamat, „Miss litoral" n-aș fi mai puțin uluită. Nu-i vorba de bene merenti. Meritele — ca și premiile — sînt întotdeauna discutabile. Ceea ce îmi provoacă uimire, ba chiar exultare juvenilă este — cum să-l numesc ? — fondul de afinitate al opțiunii.

Și acum o mărturisire. Din fandacsle, probabil, am simțit de-a lungul anilor un curent boreal bătînd dinspre **Flacăra** peste producțiile mele dramatice, dar nu ca o judecată de valoare, (urăsc terorismul cultural și îmi stimez, pînă la masochism, oponenții onești), ci ca o idiosincrazie. Cînd, de nevoie, am străbătut culoarele redacției, am avut senzația că traversez banchize.

Întîmplarea, conjuncturile, gusturile juraților, foarte marii actori care le-au interpretat și regizorii pe mîna cărora au încăput (evident, mă gîndesc, în primul rînd, la Cătălina Buzoianu pe care o aprecîez ca pe un mare regizor al teatrului european) au făcut ca piesele mele să figureze în zeci de palmaresuri. Mărturisesc că nici sub cupola Academiei, strîngînd în mînă pergamentul cu sacrul nume al lui I.L. Caragiale, n-am resimțit bucuria de azi, adică bucuria de a mă fi înșelat. Afinitatea și afectivitatea sînt pentru mine valori supreme. Înfricoșătoare epidemie a planetei nu cred că-i Sida, ci poluarea sentimentelor, stîrpirea lor, congelarea lor sau, și mai rău, mimarea lor.

HORIA ANDREESCU

Spre înălțimi

De fiecare dată cînd am aflat că mi s-a decernat o distincție, un premiu, acasă, la Berlin, la Copenhaga ori la Geneva, am rămas cîteva clipe dus pe gînduri : mă număr printre aceia în care țara mea a investit ceva. A investit prin ceea ce mi-au transmis toți bătrînii mei, prin studiile pe care mi-a dat prilejul să le urmez aici și peste hotare, prin încărcătura uman artistică a climatului în care s-a înscris drumul devenirii mele.

De fiecare dată, firește, mă bucur și mă gîndesc la unul sau la altul dintre muzicienii de azi ori de altă dată, de aici și de pretutindeni, care, pînă a fi consacrați au parcurs un drum nici scurt și nici ușor. În arta interpretativă, fiecare asemenea recunoaștere a meritelor tale este un pas pe calea fascinantă și periculoasă a consacrării. Spun periculoasă pentru că uneori urcușul spre înălțimi se poate transforma într-o beție abstractă.

În dialogurile cu mine însumi îmi reimprospătez în minte Dealul Cetății din Brașov de unde am plecat, glasurile celor mai dragi dintre profesorii mei, și îmi strunesc sentimentul de mulțumire și mîndrie reflectînd la ceea ce așteaptă de la mine oamenii în mijlocul cărora trăiesc. Lor le este menită strădania și împlinirea mea.

AL. ANDRIȚOIU

Racordare la tradiția națională

Cred că adevărata mărturisire de credință a unui poet e însăși poezia pe care o scrie. De aceea mă enervează cînd un poet vrea să lămurească ce a vrut el cu adevărat să spună față de ceea ce s-a înțeles. E adevărat, critica poate și trebuie să descopere într-o poezie structuri și fețe pe care poetul abia le-a intuit sau, uneori, nu le-a intuit deloc : acesta este rolul criticii ! Poetul însă trebuie să creadă în poezia pe care o scrie, în rosturile ei, în stilul ei, în personalitatea, deci originalitatea sa de scriitor angajat limbii și literaturii noastre naționale. Căci falsul, ostentația, fuga de matca națională și artificiile de calcul se văd numaidecît și supără. Mă refer, firește, la angajarea în înțelesul organic, de trăire și simțire și nu de cea exterioară, zgomotoasă și infatuată. Cred că orice poezie care emoționează frumos inima și aduce lumină frumoasă în cugetul cititorului este profund angajată, chiar dacă e o poezie de dragoste sau o odă patetică. Angajarea o văd, mai exact, la racordarea poeziei în tradiția națională (și, prin ea, la cea universală) din motivul clar că poezia noastră a fost, de la începuturi, totdeauna iubitoare și creatoare de frumos, folositoare pentru minte și inimă, participantă la istoria neamului, creatoare de limbă aleasă. Inclusiv poezia așa zisă calendaristică, dacă era scrisă cu dăruire și artă, — deși aici poezia este, într-un fel, calendaristică prin apartenența ei la un moment, la o stare de fapt, de unde și posibilitatea de a data unele poezii foarte vechi, prin elementele de spațiu și timp ce le animă. Iată de ce nu mă sperie prezența unora (a mea, în primul rînd) în coloanele publicațiilor cu poeme pe temă dată ci felul cum le-am scris. Byron și Hugo au scris deseori direct pe eveniment și sînt covîrșitor mai mari decît unii poeți notabili care au refuzat implicarea directă și fățișă în evenimentul istoric.

Nu este însă mai puțin adevărat că nu toți poeții sînt apți, temperamental, marilor decolări în timp, poezie angajată în sensul unui poet al cuvîntului. Nu toți francezii au harul cîntecului „pe mii de voci" al lui Hugo, nu toți sovieticii spiritul exploziv al lui Maiakovski și nici toți românii spiritul mesianic al unor Goga, Cotruș, Beniuc. Personal, descinzînd din acești ultimi trei barzi ai noștri, după încercarea retoricii grandilocvente m-am reîntors temperamental la uneltele mele calsicizante, așa cum le aveam în debutul anonim de licean siderat de poezia antică latină și greacă. Și la munca pentru o limbă bogată și variată, la lucrătura fină pe vers, la căutarea marilor armonii lăuntrice ale poemului.

DOMINIC DEMBINSKI

Fuga din nou pe scenă

O stare ce mă încearcă adesea : un fel de spaimă. Merg spre clădirea teatrului unde mă așteaptă actorii, scenograful, tehnicienii, textul... Mă grăbesc. Caut să fiu punctual, să ajung primul și asta cere un efort absurd, disproporționat. Pe măsură ce mă apropii de teatru se instalează un sentiment înțepător de zădărnicie. Ce le voi spune, ce le voi da celor care mă așteaptă acolo, printre reflectoare și mucavale ? Încep să lucrez. Pentru un timp, această teamă trece. Apare însă altădată, ca o senzație de oboseală și minciună. Ca un vis rău. Ca și cum ai vorbi mult, mult și inflăcărat, dar pe dedesubtul vorbelor, cineva — poate chiar tu — îți strigă cu răutate și dreptate, totuși : minți! minți! Și tu trebuie să continui. De multe ori se întîmplă să simt cum construiesc spre a dărîma mai tîrziu. Această zidire contra inimii provoacă o veninoasă oboseală ce citeodată se prelungește după premieră cînd, întîmplat în sala de spectacol, nu știu cum să ies mai repede, gonit de deformarea gîndurilor mele. Cui folosesc toate astea, de ce m-am lăsat condus de atîtea improvizații facile, cum de am putut să mă las dus de mîncînă și cum de am putut prelungi falsul către spectatori ? Mă apasă atunci o vinovăție tulbure și grea, ca și cum aș oferi flămîndului pîine otrăvită. Și din nou se lasă peste mine spaima, ca o ploaie tenace și pătrunzătoare. Nu am unde fugi decît din nou pe scenă, în ceea ce urmează să alcătuiesc, sporindu-mi, ca într-o revanșă, atenția și harul presupus, spre a limpezi rodul inimii și minții.

Călcînd peste aceste spaime nemăsurate, tremurător și clătinat descopăr muncind un simbure de bucurie, un licăr de lumină venite din fugara senzație că totuși se poate, că tot ceea ce vreau e aici, la o palmă de mine, că întunericul poate fi străpuns. Și apoi verificarea dură cu publicul. Tăcere, emoție, apoi foșnet și căscat. Fiece mișcare, ațipire a atenției pîndită pe ascuns ca un vînător flămînd. Fiece reacție resimțită dureros, ca o anatemă aruncată unui însetat de cunoaștere devotată. Apoi, strîngeri de mînă, felicitări și zîmbete în care e atît de greu să cerni adevărul de fals, sita orgoliului fiind atît de puțin deasă. Și totuși, ce bucurie mai mare decît să ticăi pomădat și scrobit în umbra cortinei, înainte de prima ei ridicare greoaie și parfumată ? Apoi, ce urmează după premieră... Acea oboseală dulce, de lăuză, întreruptă doar de gîndul absurd (oare ?) că nu voi mai putea „naște" încă o dată ! Acea golire de sine ce mă înspăimîntă și mă face să mă zbat pentru a înțelege dacă mai pot „zice" ceva despre lumea aceasta. Atunci îmi vine să mă trezesc din somn și să lucrez pentru „Increderinţare". Cu teama aceasta adăugată încep să „scriu" următorul spectacol ca pe o poveste ce pare că vește nic continuă fără a avea început și sfîrșit. Apoi vorbele bune, uneori foarte bune, spuse sau scrise, ori vreun premiu. Pe de o parte orgoliul pîntecos și rumen zîmbește satisfăcut și galeș, iar pe de altă parte, sinele chinuit de întrebări perfide, dar tenace, dacă nu cumva s-a făcut o greșeală în privința lui. Și mereu, salvatoarea, necesara comoditate a eului veșnic la pîndă să salveze demnitatea conștiinței : crede și nu cerceta !

Apoi, întoarcerea la lucru. Prelungită, aminată, greoi pornită, cu nazuri și ifose, cu „accese" de inspirație și opacitate, cu cochetării artistice și false temeri, cu măști felurit lucrate, dar la un moment dat — de obicei ordonat din afară — totuși, începută. Este precum o simfonie ce va să se dezlănțuie și totul începe cu fîrîcelul de glas al unui flaut. Undeva, în întuneric, o flamă apare și încălzește apoi inima, făcînd-o să picure mai mult, mai mult, mai mult ca într-un dans ritual, fără să-ți poți opri picioarele. O amețeală viguroasă, un curent care te duce. Lucrurile, ideile, stările îți fac cu ochiul, textul se dezghioacă, totul vine de se așază cuminte și „pieptănat" în povestea ta. Și eu povestesc cu patos, cu înflăcărare, adaug gesturi, culori, sunete, tăceri și strigăte, culeg și sugerez ritmuri către un tot ce, încetul cu încetul, mă absoarbe. Ceva se naște în preajma mea, ceva ce nu mai are legătură cu mine ; totul seamănă cu un abandon în iubire. Un abandon lucid, totuși. Actorul, acest om de lîngă mine a cărui respirație mi-e cunoscută pînă la suficiență, se transformă sub ochii mei neputincioși într-un altceva, într-un altcineva în care de abia-l mai recunosc. Și atunci cînd l-am pierdut definitiv în acel ocean numit personaj, trăiește o tristă victorie. M-am despărțit de particularul din el, de prietenul ori colegul din el și ceva parcă s-a rupt între noi ca oameni, dar el se cîștigă pe sine

...de frumuseţile pe care le dai altora

HELMUTH DUCADAM

Clipe ce au fost rodul unor ani de antrenamente

Într-o seară din luna mai a anului 1986, la Sevilla, în inima Andaluziei care este „inima" Spaniei, o echipă românească de fotbal, al cărei portar am fost, a cîştigat cel mai important trofeu continental — Cupa Campionilor Europeni. Finalul meciului îl cunoaşteţi. Am apărat 4 lovituri consecutive trase de la 11 metri de jucătorii lui F.C. Barcelona. Nu le voi uita numele niciodată : Alesanco, Pedroza, Alonso şi Marcos. Unul dintre ei, Alonso, îmi spunea după meci că nu ştie dacă există iad şi diavol, dar un diavol venit eventual pe pămînt ar trebui să aibă chipul pe care-l aveam eu în acele minute. Nu ştiu cum arătam în ochii spaniolilor. Ştiu însă că am gîndit şi am făcut totul în cîteva clipe. Clipe care au fost rodul unor ani de antrenamente. Am lucrat mult pentru a-mi dezvolta viteza de reacţie şi toate aceste acumulări şi-au dat, parcă, mîna în cele patru plonjoane de la Sevilla.

Performanţa echipei noastre, Steaua, i-a convins, cred, pe toţi fotbaliştii români că talentul şi sîrguinţa pot învinge mari puteri sportive (şi financiare), că nu există adversar inabordabil şi teren cu care să nu te poţi acomoda.

„Campania" noastră europeană a avut la bază o mare investiţie de muncă şi de inteligenţă. S-a insistat pentru ca toate calităţile recunoscute ale fotbaliştilor români să formeze un „aluat" din care să lasă un fotbal competitiv în arena internaţională. S-a insistat metodic pentru a se forma acea mentalitate de învingători indispensabilă în marile confruntări europene, o „armă" care ne lipsea. Nu ne-a fost uşor.

Din cele 8 luni de zile ale sezonului internaţional 1985—86, am stat în mijlocul familiilor noastre aproximativ 40 de zile. Dar a venit acea de neuitat noapte de mai cînd la aeroportul Otopeni, mii de suporteri au sărbătorit victoria. O păstrăm în minte ca o încununare a eforturilor, ca apoteoza unei lupte de aproape 900 de minute cît a durat tentativa noastră de a deveni echipa nr. 1 a Europei.

Coechipierii mei au reuşit apoi să aducă în ţară şi Supercupa Europei. Am fost alături de ei la Monte Carlo, dar în tribună. Nu ştiu dacă suporterii români ce ne-au însoţit au avut dreptate cînd, la sfîrşitul meciului, au scandat : „Ducadam, nu uita, supercupa e şi a ta !". Mie mi-au dat lacrimile. Este o mare satisfacţie atunci cînd compatrioţii tăi îţi recunosc meritele. Este o plenitudine sufletească despre care numai cei care s-au străduit pentru ea şi au trăit-o cu adevărat, pot spune ce preţ are.

Mulţumesc tuturor celor care au avut încredere în mine şi m-au ajutat să aduc, împreună cu coechipierii mei de la Steaua, bucuria şi mîndria în ochii numeroşilor iubitori ai fotbalului din ţara noastră. Aprecierile de care m-am bucurat le consider fiind adresate şcolii româneşti de portari de fotbal care i-a dat pe Jean Lăpuşneanu, Mircea David, Valentin Stănescu, Traian Ionescu, Voinescu, Toma Radocanu, Iordache, Lung şi alţii.

Dincolo, cu o nouă, enormă emoţie. Ca şi cum ar lipsi ceva. Parcă nu mai e nici frică, nici îndoială. Parcă privind spre el, după această nuraie groasă despărţire, nu mai sînt spaimă în jurul meu. Şi lipsa de spaime este cel mai greu de suportat dintre toate spaimele meserici mele. Stau şi aştept să-mi fie din nou frică.

GABRIEL RACZ

Izvorul curat al medicinei populare

Sînt un admirator al medicinei populare din ţara noastră, şi fără încetare mă ocup, împreună cu o întreagă echipă de cercetători, de acest cel mai curat izvor de inspiraţie, de verificarea şi aşezarea etnoiatriei pe baze ştiinţifice, moderne, căci, fără îndoială, remediul utilizat de ea înseamnă astăzi un anacronism. Planta folosită ca atare în continuare, fără dovezi experimentale, fără să se cunoască bine doza, efectele secundare, toxicitatea relativă ca şi o mulţime de alţi parametri, aparţine cu adevărat trecutului. Medicamentul obţinut din plante caracterizase terapeutica pînă prin 1870, iar de atunci, şi în special odată cu începutul secolului XX, odată cu înfiinţarea şi dezvoltarea industriei de medicamente s-a considerat că, rînd pe rînd, produsele vegetale vor fi înlocuite de cele noi, cu alte structuri chimice şi cu o eficacitate mult mai pronunţată, plantele ajungînd să fie considerate nişte „fosile" ale veacurilor apuse. Convingerea mea a fost alta, poate tocmai datorită unei formaţii sau a unei gîndiri biologice, avînd în vedere şi organismul omului, inclusiv al omului sănătos. Am simţit că va fi imposibil ca acest organism să fie invadat pe scară largă numai cu structuri moleculare inexistente în natură. Desigur, ar fi o idee preconcepută a susţine că valoarea medicamentului depinde de origini, n-ar corespunde realităţii ; afirmaţia că tot ceea ce este vegetal este bun, precum şi inversul, că tot ceea ce se realizează în laborator, în industrie şi nu se găseşte în natură este periculos. (Această pendulare între cele două tipuri a adus mult rău terapeuticii). Oricum, personal am rămas fidel lumii vegetale şi am pornit-o pe drumul lung şi greu al verificării şi dovedirii adevărului sau neadevărului remediilor populare prin plantele medicinale din ţara noastră. Şi atunci, am gîndit că, pe lîngă descifrarea plantei ca atare — elementele morfologice, conţinutul în diferite substanţe chimice, accentul trebuie să se pună pe verificarea presupusei ei acţiuni în organism. Cu o echipă complexă, alcătuită din numeroşi specialişti în diferite discipline interferente, echipă cu care lucrăm de aproape un sfert de veac, am testat asupra animalelor de laborator, fiindcă aceasta este filiera, altfel nu se poate, numeroase şi numeroase plante şi atunci, au apărut primele dovezi experimentale asupra acţiunii lor prezumtive. Premise pentru noi medicamente, premise pentru ca acestea să aibă şansa, măcar şansa, de a fi introduse în terapeutică. Am lucrat astfel, ani şi ani, pe grupe de acţiuni, am luat, rînd pe rînd, diferitele acţiuni pe aparate — cardio-vascular, digestiv, la nivelul rinichilor, cu efecte hepato-biliare, antibacteriene şi antivirotice a diferitelor plante cunoscute din medicina populară. În felul acesta, s-au adunat multe cunoştinţe, ca şi un număr de lucrări ştiinţifice. lucrări ce s-au dovedit a interesa lumea ştiinţifică de pretutindeni. Avem pînă astăzi identificate, studiate cîteva duzini de specii la fiecare acţiune, ceea ce reprezintă o bancă de date destul de preţioasă. Tot astfel cum am reuşit să punem la punct şi un număr de medicamente care, deocamdată, se realizează ca microproducţie, de către laboratorul galenic al Oficiului farmaceutic din Tg. Mureş şi va constitui baza producţiei pentru noua întreprindere de medicamente aflată în faza de construcţii-montaj, aici, în oraş.

Ca unul care a participat la cartografierea plantelor medicinale din România, pot să afirm, în deplină cunoştinţă, că avem un rezervor extrem de bogat şi extrem de valoros. Fără a mă lungi, repet, viitorul aparţine, în mod categoric, industriei de medicamente, căreia fitoterapia i se aliniază, nu va putea merge mai departe decît pe această direcţie. Sîntem şi noi pe o cale sigură şi foarte bună, gîndindu-ne la posibilităţile de cercetare existente ca potenţial în ţara noastră, inclusiv ca potenţial uman iar argumentul stă în tot ceea ce s-a realizat pînă acum. Şi s-au realizat multe. Cercetările româneşti trezesc tot mai mult interes în lume, o dovadă fiind recenziile şi citările lucrărilor în literatura de specialitate internaţională, precum şi faptul că, nu odată, reprezintă puncte de pornire ale investigaţiilor întreprinse de către alţi cercetători. Dacă în această situaţie se află şi lucrări pe care figurează şi numele meu este pentru că, într-o zi, în oraşul Arad, un pasionat profesor de ştiinţele naturale a pus în mîna unui adolescent o carte, aprinzînd o altă pasiune. Noţiunea de timp înseamnă pentru mine pasiunea de a lucra fără întrerupere, asupra acestei neasemuite creaţii a naturii în vederea punerii ei în sluj ba sănătăţii oamenilor.

RADU TUDORAN

A fi noi înşine

De mult am spus, cum or fi spus şi alţii, înainte sau după mine, că orice om trebuie să rămînă la meseria pe care o cunoaşte. Am destule exemple potrivite să-mi confirme părerea, începînd cu unii prieteni şi cunoscuţi de-o seamă cu mine, şi sfîrşind cu mari nume ale ale tuturor vremurilor. Pasiunea unui pictor ilustru care credea că vioara era prima lui vocaţie nu păgubeşte pe nimeni. De asemeni, nu ne păgubeşte că un victorios comandant de oaste din vechime, s-a apucat, după războaiele cîştigate, să le scrie şi istoria ; de altfel, nu ştiu în care din aceste îndeletniciri a strălucit mai bine. Sînt însă alţii, mi-e destul să mă gîndesc la cei contemporani cu noi, care, abandonîndu-şi adevărata meserie, exercitată în admiraţia lumii, s-au apucat de alta, poate mai măgoasă şi mai spectaculoasă, unde însă n-au fost la adevărata lor înălţime, nu doar spre răul propriu, ci al multora cîţi îşi puseseră speranţele în ei şi le acordaseră încrederea.

Revenind la proporţiile mele, dar păstrînd exigenţa, sînt satisfăcut că, de cînd m-am apucat de scris, am rămas credincios acestei datorii contractate faţă de mine însumi, şi credincios am rămas chiar atunci cînd nu mi s-a recunoscut meritul decît pe jumătate sau nici atîta, chiar atunci cînd mi-am pierdut curajul şi m-am îndoit de mine.

Lăsînd la o parte anii de şcoală, cînd am scris în tăcere şi aproape în taină mii de pagini apoi abandonate, ţinînd seama numai de cuvintele tipărite, se împlinesc în curînd cinci decenii de la apariţia primei mele cărţi, fără să mai amintesc de publicasem înaintea ei prin ziare şi reviste literare ; iar acea primă carte o mai citeşte şi astăzi cine o are.

Cu această declaraţie nu-mi revendic altceva decît statornicia. O jumătate de secol consacrată numai şi numai literaturii este, înainte de orice, o dovadă de credinţă ; pe ea se fundează religia vieţii mele.

Autoportret

de G. Dumitrescu

Pygmalion : Explorări în alte registre şi modalităţi, care nu ni s-au părut, deocamdată, tocmai convingătoare (există, firește, unele explicaţii în scrisoare). Ceva (ca să nu fie nimic !..) în „Spaima", „Vinzare".

C. Daniel : De data asta, versurile nu mai au naturaleţe, spontaneitate, vigoare, ci par „făcute", căutate... (aţi încercat cumva să puneţi în aplicare observaţia criticului pomenit, dealtfel exclusivistă, dacă nu chiar stupidă ? !...). Oricum ,aţi ieşit (sperăm, temporar) din seria fastă de care vorbeam data trecută. O idee interesantă, dar nevalorificată inspirat şi pînă la capăt, în „Muşcînd". (Semnătura propusă are un aer cam nefiresc, artificial... Poate mai reflectaţi).

Stardust : Compoziţii cuminţi, convenţionale, uneori cu accente didactice, destul de departe, în ansamblu, de graţia, candoarea, spontaneitatea poeziilor dv. de odinioară. Se pare că preocupările s-au schimbat, a rămas nitică obişnuinţă, nitică îndeminare practică şi, din cînd în cînd, cîte un sunet răzlet, mai mult sau mai puţin liric şi convingător („Poem imaginar", „Autoportret", oarecum şi „Poeziei").

A. Ploscaru : Trebuie să vă adresaţi rubricii speciale a revistei, care se ocupă de asemenea probleme şi care vă va ajuta, fără doar şi poate, să descurcaţi lucrurile. Ar fi bine, însă, să abordaţi pe rînd, separat, cele două chestiuni, în ordinea importanţei lor. (Desigur, un distribuitor de carburanţi poate fi un personaj tare, în zilele noastre, dar nu atît de tare încît să încalce legile, nepedepsit !...).

V. Mircea : Nu e nimic nou nici în argumente, nici în ultimele texte. (Ne iertaţi, dar spaţiul nostru restrîns şi mulţimea corespondenţilor care aşteaptă răspuns nu ne permit să mai intrăm în amănunte, să prelungim la infinit o conversaţie reciproc nefolositoare).

O. Kadar : Aţi lăsat-o iar spre obişnuinţă, inerţie, lucru manual, sporovăială, cantitate... E trist că nu puteţi obţine trepte definitiv cîştigate, că vă luaţi cu una şi cu alta şi... uitaţi drumul, şi vă relaxaţi, şi ieşiţi din tensiunea şi concentrarea supremă a creaţiei, şi textele devin compuneri şi nu poeme, confecţii şi nu vibraţie, etc. (d.p. „Secol XX"). Se pare că spiritul critic e o componentă a talentului (şi nu ne putem mingîia cu gîndul că, dacă nu-l avem noi, îl au alţii şi ne vor arăta ei, „după", unde e bine şi unde nu... Ce folos, dacă această săgeată sensibilă, de precizie, nu arată ce trebuie atunci, în clipa creaţiei !...). Nimic de semnalat, în afară de — paradoxal ! — două excelente programe (nu poeme !), „Oboscală", „Ocupaţie", pe care, din păcate, nu le puneţi în aplicare cu toată atenţia şi pasiunea.

Nicolae Mihai, G. Georgiu, Mira, Dana Bogdan, L. Kutas, Marinela Ifrim, Cătălina Dobrescu : Sînt unele semne bune ; merită să continuaţi. Reveniţi.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

VINĂTOARE

Citeodată mă hăituiesc amintirile
cu săgeţi lungi şi amare.
Îmi cresc în memorie arbori chirciţi.
Cine îmi poate spune
cît cîntăreşte un gînd ?

MIHAELA BUICĂ

ÎMPĂCARE

După ploile reci
cred că vor veni păsări din nordul —
silabe de frig
şi vor bate în geamuri.
Prin uşa crăpată
alunecă mîna ta
şi te cutremuri de ger.
Primeşte stolul regretelor mele
ce vin să-ţi culeagă din palmă
seminţe de soare.

ANGELA PLOSCARU

FATA DE LICEU

Septembrie ţine cu mine, îmi spun,
semn că un fluture mi s-a aşezat
pe umărul ne-nvinetit,
aşa, că să-mi fie povara mai uşoară...
Şi ştiu chiar şi cine-i fata de liceu
care insistă să-l duc eu servieta
doldora de frunze (ce simulacru !),
— „măcar pînă acasă" —ar spune ea,
acasă fiind chiar definiţia neantului,
aşa că eu, intru în această toamnă,
încrezător şi-nvăluit în albastrul
atrăgător al cerului, fără de norii
ce mi-ar ţine calea-n asfinţit...

NICULAE ALEXANDRU VEST

TOAMNA

Toamna îmi
bate cu gheata în prag.
Gutuiul,
copilul meu
vitreg şi drag
îşi poartă poporul de fructe năuce
prin locuri
pustiu mirosind a
răscruce.

Furnica singelui
stringe provizii
în atriul sting,
acolo unde ochii tăi,
ca guvizii,
înoată şi plîng.
Toamna iubind,
poetul de lut
cu turma de stele-a plecat,
la păscut.

ADRIAN PĂRVU

CÎTEODATĂ

Cîteodată, dar rar de tot
Am plăcerea de a mă plimba
Pe o alee lungă
Mărginită de două rînduri de stejari
Călcînd cu toată talpa pe frunzele uscate
Care trosnesc ca oasele unui om
Sub şenila unui tanc
Dar numai cîteodată,
Rar de tot. —

SORIN BĂDEAN

ELIBERARE

sînt aşchia rămasă în carnea realului
după izbitura a două priviri
pe un inel tangent la inimă
cu fiecare vers mă preschimb într-o
pagină albă
abia zărind cu latul vederii
cuvîntul care poate aprinde ruguri
înainte de a-l uita pe cel de netrecut
iluminînd cu oasele pieţea cîmpiei
în urma cuiva neprivitor peste umăr
la o lungime de singe
la o azvîrlire de simbure
la o rotire de fruct

COSTIN GRIGORAŞ

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ Cititorii noștri constanți au remarcat, poate, că de o bună bucată de vreme revista noastră nu mai publică „mulțumiri" adresate — în cele mai multe dintre cazuri — unor oameni de bine : medici, aducînd speranță celor aflați în situații limită, meseriași de bun simț și mai ales de „bună-meserie", copii care au restituit bunuri pierdute, etc., pentru toate cele de mai sus — și pentru „mulțumiri", în genere (acțiune de altfel absolut umană și demnă de tot respectul !) — existînd o rubrică în presa centrală, capabilă să preia aceste note. În mod absolut „accidental" — ca să nu spunem „intîmplător" ! — redăm totuși textul unei scrisori care — dincolo de recunoștința exprimată unor oameni — relevă una dintre multiplele fațete ale solidarității umane : „...Mă numesc **Giubernea Gheorghe** din orașul Cîmpina, strada 23 August nr. 88, blocul 20 F, scara A, etajul 4, apartamentul 14. În data de 3 martie a.c., ducîndu-mă la părinții mei care locuiesc tot în Cîmpina, în intervalul de timp cît am rămas la ei, în apartamentul meu se întîmplase o nenorocire ; din cauza presiunii de apă de la conducta centrală se spărsese calorifernul dintr-un dormitor, apa putînd să inunde toată scara. Prin dumneavoastră țin să mulțumesc din toată inima locatarilor Sorel Cazacu, Dumitru Onu, Florin Georgescu, Dumitru Aurelian, M. Dragoș, Adrian Martinescu, Danielei și Rodicăi, pentru binevenita și prompta intervenție pe care au făcut-o, evitîndu-se astfel inundarea celor 4 nivele aflate mai jos."

■ **Ministerul Industriei Ușoare — Întreprinderea „Flamura Roșie" — Sibiu :** „La semnalul critic apărut în revista Flacăra din 8 martie a.c., vă comunicăm că pe parcursul anului 1986, fiind sesizați, am constatat deficiențe de scriere la unele loturi de mine cu pastă aflate în rețeaua comercială, deficiențe determinate de unele vicii de fabricație ale materiilor prime utilizate în procesul de producție. Acestea au determinat apariția unor reacții chimice, care s-au evidențiat numai după scurgerea unei perioade de timp, reacții ce au dus la efectul de formare în interiorul minelor a unor cruste ce au blocat trecerea pastei. Acest aspect a constituit obiectul unei analize întreprinse împreună cu personalul tehnic de execuție și control, iar în urma măsurilor luate, de completare a rețetei de fabricație a pastei cu anumiți inhibatori, vă asigurăm că începînd din acest an problema calității acestor produse este complet rezolvată. De asemenea vă informăm că articolul din revistă a determinat o nouă analiză în cadrul întreprinderii, cu toți factorii implicați, avînd drept scop sporirea calității minelor cu pastă, pentru ca acestea să-i scutească de necazuri pe cei care le utilizează."

■ Ne scrie — **nu fără un anumit umor — Ioan Trîmbițaș din Brașov, b-dul Victoriei nr. 6, bloc 1, scara A, apartamentul 15 :** „Sînt posesorul autoturismului Dacia-1310, cumpărat la 24 aprilie 1986 cu factura nr. 34 338, număr de înmatriculare 5—Bv—814, autoturism avînd 5 850 km. rulați, deci fiind spre sfîrșitul perioadei de garanție. Autoturismul s-a comportat bine, fiind bine asistat tehnic de **Stația Autoservice Brașov**, situată pe Calea București. Totuși două mici amănunte : E vorba de ștergătorul de parbriz, și de brichetă — asupra acesteia din urmă neinsistînd, nefiind fumător. Mă refer însă la prima defecțiune : motorașul ștergătorului s-a defoctat încă de la început, a fost înlocuit cu un motoraș de tip vechi, recondiționat și de atunci ștergătorul nu mai funcționează normal (uneori, șterge și capota). A fost reglat de mai multe ori la stația respectivă, însă de fiecare dată a „ținut" pînă la prima ploaie (noroc că anul 1986 a fost un an secetos !). La stație s-a stabilit că este de vină motorașul (fiind de tip vechi), trebuind a fi schimbat cu unul de tip nou — însă acesta lipsea pentru moment din magazine. După insistențe, am obținut „favoarea" să fiu anunțat (anexez scrisoarea) cînd vor sosi motorașe noi. În sfîrșit, cînd am aflat acest lucru m-am prezentat — optimist ! — la stație. Însă (surpriză), aici se descoperise că „schimbarea pieselor recondiționate cu piese noi este ilegală"...!? Apropo de timpul pierdut, menționez că deși la stație se cunoștea defecțiunea și cauza ei, de fiecare dată era tratată ca o problemă nouă. Corect ar fi ca recidivele — datorate superficialității prestației — să fie rezolvate cu prioritate; consider că se impune o analiză responsabilă a cazului relatat — strict autentic ! — în scopul găsirii unei soluții viabile, la nivelul pretențiilor firmei."

■ **Consiliul popular al județului Mureș : „La scrisoarea cetățenei Olga Sutac din Sighișoara, Piața Lenin nr. 43,** vă informăm că la propunerea susnumitei, începînd cu 1 martie a.c., a luat ființă la Sighișoara, în cadrul Dispensarului policlinic, un cabinet care săptămînal, cu program dirijat de dr. Mezei Iosif, va efectua tratament prin acupunctură."

■ **„Mă numesc Tănase Necula, locuiesc în comuna Ștefești — Prahova,** mă adresez dumneavoastră cu rugămintea de a mă ajuta și pe mine într-o problemă pe care eu nu am putut-o rezolva : am împlinit vîrsta de 62 ani în luna august, ziua 22, 1986 ; la sfîrșitul lunii iulie 1986 am depus dosarul de pensionare la Ocolul Silvic Vălenii de Munte, spunîndu-mi-se de acolo că în termen de 3 luni de zile voi primi pensia acasă, dar în zadar am așteptat. Am fost în luna decembrie la oficiul poștal al comunei, dar mi s-a spus că să fiu liniștit, că s-a comis o greșeală, dosarul s-a trimis la Ploiești — se rezolvă... Am fost și în luna februarie 1987, dar dosarul nicidecum nu a fost trimis la Ploiești. Pe data de 9 martie a.c., m-am dus din nou și am întrebat : **cînd se va rezolva ?!** — O tovarășă de acolo, de la birou, a spus că dacă îl mai deranjez, n-o să mai primească pensie... «Nici cînd mi-oi vedea ceafa !». Oare este firesc să se întîmple așa ?"

■ **M.T.Tc. — Centrala-Antreprize Căi Ferate București :** „Vă facem cunoscut că scrisoarea lui **Ion Purcărea,** adresată redacției Flacăra și trimisă nouă spre competentă rezolvare — prin care numitul solicită sprijin în obținerea unei locuințe — a fost rezolvată favorabil, acestuia repartizîndu-i-se un apartament cu 3 camere în strada Pomîrla, nr. 5, blocul 22, ap. 13 — sector 4."

■ Nu doar un necaz, să-i zicem personal, dar și o propunere ce, credem, poate suscita interesul forurilor în drept, ne transmite **Gheorghe Georgescu din Constanța, b-dul Tomis nr. 147, bloc A3, scara B, apartamentul 31.** : „Sînt posesorul unui frigider Arctic. Anul trecut nu mai funcționa, așa că am chemat un specialist de la atelierul de reparații al cooperativei „Radiotehnica" din localitate care, în urma verificărilor, mi-a spus că trebuie înlocuit motorul, acesta costînd în jur de 2 000 lei. Am acceptat, dar mi-a mai spus că nu are deocamdată în magazie, dar peste / două-trei zile va ridica piese de la magazia centrală și-l va înlocui, lucru care practic s-a și întîmplat ; la terminarea lucrării mi-a tăiat chitanța cu nr. 56 485, în valoare de 1 965 lei și am întrebat ce se poate face cu motorul vechi. Mi-a răspuns că fiind capsulat de fabrică nu se poate umbla la el, spunîndu-mi că pot să fac ce vreau cu el. Mă întreb, cum se poate așa ceva, atîta vreme cît în atenția noastră, a tuturor, se află permanent acțiunile de recuperarea deșeurilor feroase, a hîrtiei, etc., iar un motor valorînd 1 315 lei să se arunce la lada de gunoi ?! Personal consider că un astfel de motor se poate recondiționa cu maximum 25% din valoarea lui, venind în acest fel în sprijinul populației și, mai ales, al economiei naționale. Fac, în acest sens, următoarea propunere : centrele de reparații să nu primească motoare noi sau recondiționate, pînă nu le predau pe cele înlocuite, cetățenii urmînd a suporta contravaloarea recondiționării și transportul obiectului — și nu prețul întreg ; am observat la multe porți din oraș asemenea motoare aruncate la gunoi..."

■ **Direcția de Telecomunicații a municipiului București :** „Urmare sesizării numitului **Sorin Pavelescu,** domiciliat în strada Baciului nr. 5, prin care acesta arată că nu e de acord cu contravaloarea convorbirilor adiționale facturate în contul postului său telefonic, vă facem cunoscut că în urma verificărilor efectuate s-a dispus scăderea sumei de 203,00 lei."

■ „În dimineața zilei de 13 februarie a.c., la orele 5,30, pe întuneric și ceață mergeam prin fața stației „Dacia-service" din șoseaua Pantelimon, colț cu șos. Gării Cățelu (tramvai 28) și după ce trecusem de poartă m-am simțit prins puternic de piciorul stîng ; pentru moment am crezut că cineva mă atacă și pe loc am făcut o întoarcere dreapta-mprejur, apărîndu-mă cu cele două sacoșe pe care le aveam în mînă. Am văzut însă că în fața mea se aflau trei cîini, care au început să latre și să se repeadă cu furie în jurul meu, iar eu apărîndu-mă cu cele două sacoșe s-au întărîtat foarte tare și nimeni nu ieșea să intervină. După circa 10 minute de luptă îndîrjită, apare un gliițența unor persoane inconștiente... și cînd mă gîndesc că sute de fete și femei cu copii și chiar bărbați vin de la Autogară spre Capitală în fiecare zi, cu noaptea în cap ? Cîinii acești a — nevinovați în fond de situația creată — reprezintă totuși un pericol pentru sănătatea publică ; în privința personalului de serviciu de la „Dacia-service" din șoseaua Pantelimon, cred că este de datoria autorităților în drept, cît și a colectivelor lor de muncă, să ia măsurile ce se impun !" **(Ion Roșu, strada Mașina de Pîine nr. 6, blocul R 31, scara B, apartamentul 53).**

N.R. — Am reprodus „in extenso" scrisoarea cititorului nostru, mărturisim, nu atît pentru farmecul lecturii — de care, sîntem convinși, v-ați dat seama — cît pentru neplăcuta va-

Scrisoare comentată

Casa noastră

Între cei patru pereți ai camerei de locuit omul își cheltuiește aproape, sau chiar mai mult de jumătate din timpul existenței sale. În acest spațiu „arde" părți însemnate din viața sa. Nu de puține ori face investiții de credință, de dragoste și investiții pecuniare, pentru ca acel „cuib" să arate potrivit dorinței sale. De casa ta, de apartamentul tău se leagă amintirile, bunurile vieții sau, alteori, inevitabilele drame umane. Sufletul și se regăsește în atmosfera acelui cuib de viață pe care-l numim în cuvintele simple dar atît de încărcate în sensuri și semnificații : acasă, casa noastră.

Am ales trei exemple nu tocmai la întîmplare, pentru a vedea cît loc pentru mai bine există în acest perimetru social și uman. De la numărul 44 din strada Panciu (sectorul 1, București), s-a mutat, cu vreme-n urmă, Constantin Hutu. Imobilul de la această adresă l-a fost atribuit lui Petre Melinescu. Chiar dacă Constantin Hutu a achitat devizul către S.G.L.-4, pendinte de ICRAL „Pajura", pentru igienizare, zugrăveli și vopsitorie, holul în care a lăsat fosta sa locuință este de nedescris. Goluri lipsă — cu toc cu tot ; uși fără broaște și fără cheile aferente ; parchetul ca vai de lume, de parcă toate chermezele s-au desfășurat în Panciului 44.

Din anul 1982 Panait Girbă — om al muncii la Șantierul Naval din Brăila — locuiește cu soția și cele două fetițe în imobilul proprietate de stat din str. Orientului nr. 33. În locuință au apărut avarii care constau în crăpături în ziduri, precum la îmbinarea zidurilor laterale cu peretele calcan. Comisii de la Consiliul popular municipal Brăila, cît și alcele de la I.J.G.C.L. Brăila au venit, au văzut și, cum se spune, au plecat. În cele din urmă, după intervențiile revistei noastre, I.A.C.S.I.M. Brăila a făcut niște lucrări. De mîntuială. I s-au făcut însă promisiuni, dar, ne întrebăm odată cu omul, cui îi pot ține acestea de cald ?

În apartamentele pe care le dețin locatarii severinenl de la nivelul ultim al blocului 2-S, din bd. Tudor Vladimirescu 138 din Drobeta Tr. Severin — ne înștiințează Lizica Smeu și Constantin Călușeriu — se infiltrează apa din belșug. Întreprinderea Antreprize-construcții, montaj Mehedinți a executat — la sugestia revistei noastre — unele lucrări de izolare, ce-i drept ; dar unii locatari au continuat să-și monteze necorespunzător antenele pe acoperișul blocului, astfel că au spart pavajul de carton gudronat și bitum, deși au fost avertizați să-și monteze antenele TV cu suporții tradiționali. Celor ce locuiesc la nivelele inferioare nu le pasă că au venit ploile și apa continuă să se infiltreze în apartamentele colocatarilor de la ultimul nivel al blocului 2-S din bd. Tudor Vladimirescu nr. 138. Oricît de dragă ți-ar fi casa, trebuie, parcă, să vezi și dincolo de pereții ei.

DORIN SALAJAN ■

paznic, pășind agale, strigînd „marș de-acolo", după care cîinii au intrat în curte, la căsuțele lor construite în fața întreprinderii și s-au potolit. Am mers cu dinsul să văd cum am fost mușcat de picior, m-a condus în camera ofițerului de serviciu, unde, la un pupitru, sau masă, nu-mi amintesc precis, se afla un cetățean, care nici nu s-a sinchisit — cred că și dacă aș fi fost rupt de cîini nu s-ar fi sculat de pe scaun. Îl întreb de ce ține așa cîini răi, dezlegați, lăsați pe stradă, pe poarta deschisă. Răspunsul său a fost de neimaginat : „cîinii sînt sănătoși, dacă se va întîmpla să turbeze, apoi oamenii sînt de vină, de la ei s-ar putea să turbeze !", și abia tîrziu, după plecare, mi-am dat seama că afirmația acestuia la mine se referea... Eu cred că ei au nevoie de cîini să le apere mașinile de hoți, sau să nu fie prinși la control dormind, dar pot să-i lege cu lanț pe sîrmă iar poarta să fie închisă... Mergînd la Spitalul de boli infecțioase Colentina, medicii mi-au pus diagnosticul „plagă-mușcătură cîine", mi s-a făcut pe loc o injecție în picior și una în burtă, apoi zilnic alte 6 în burtă, după care în zilele de 23 și 27 februarie cîte o injecție în mînă ; mai am suportat una în 13 martie și una în 13 mai 1987. Plaga se menține destul de vizibilă și azi. Iată cum într-o clipă mi s-a schimbat destinul pe timp de o lună de zile, ca și ocupația și regimul alimentar, din nefericită de a ne întîlni, oricare dintre noi, pe un coridor al spitalului Colentina, în data de... 13 mai a.c.

■ **U.J.C.A.P. — Giurgiu : „La** scrisoarea adresată redacției de către **Ștefan Anton din comuna Joița,** prin care acesta sesizează că C.A.P. Joița nu-i atribuie lot în folosință și nici cereale, deși este infirm și are 6 copii, în urma verificărilor efectuate s-au constatat următoarele : sus-numitul S.A. este pensionar de invaliditate, o pensie lunară de 1 080 lei, iar soția sa are tot pensie de stat în valoare de 930 lei lunar ; este adevărat că a crescut 6 copii, însă 4 din ei sînt căsătoriți și au familii distincte, iar ceilalți doi sînt salariați și locuiesc în București ; cu toate că atît petentul cît și soția nu sînt îndreptățiți să primească lot în folosință și cereale din partea C.A.P., fiind pensionari de stat, avîndu-se în vedere infirmitatea pe care o are numitul (fiind nevăzător) și condițiile în care locuiește și trăiește, s-a stabilit de comun acord cu conducerea C.A.P. să i se lase în folosință suprafața de 0,10 ha și să i se acorde 100 kg grîu și 100 kg porumb din fondul de ajutor".

N.R. — V-a impresionat textul de mai sus, stimați cititori ai acestei pagini ? I Mărturisim că și pe noi...! Rămîne a se mai lăsa impresionați și... cei șase copii, care, după cum se vede, și-au cam uitat părinții !

■ **Consiliul popular municipal Bacău :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Simona Popa,** prin care aceasta solicita sprijin în obținerea unei locuințe din fondul locativ de stat, vă aducem la cunoștință că sus-numitei i s-a atribuit de către întreprinderea unde este om al muncii — respectiv I.P.P.C.T.-Bacău — o locuință corespunzătoare nevoilor familiei sale, situată în strada Republicii nr. 46, scara A, apartamentul 3".

Pagină realizată de
HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Ouatu Vasile — Iași : În primul rînd, vrem să vă rugăm pe dv. și pe toți cititorii noștri să nu ne mai expediați colete cu diverse obiecte. Este suficient să ne expuneți într-o scrisoare necazul. În al doilea rînd, am ascultat și noi discul trimis și nu i-am găsit nici un defect. Vi-l păstrăm la redacție. ● **Slujitorul Laura** — Focșani, **Enache E. Mariana Doina** — com. Magiavit (Dolj), **Vlaicu Sorina Oana** — Constanța, **Nicolae Carmen Laura** — București, **Preda Roberto** — Filiași : Am predat scrisorile dv. poetului Geo Dumitrescu. Pe următoarele plicuri vă rugăm să scrieți „Pentru Atelier literar". ● **Scurei Silvia** — Baia Mare : În urma dezbaterii succesorale, ca și a neînțelegerilor ce există între coproprietari nu puteți solicita eliberarea unei autorizații de înstrăinare. Doar în casă locuește mama dv. ● **Tudoran Florica** — oraș Victoria : Perioada cît ați urmat școala specială și Institutul agronomic constituie vechime în muncă utilă la pensie numai dacă faceți dovada că fiind încadrată în muncă ați fost trimisă să urmați aceste studii și ați fost retribuită pe toată durata frecventării cursurilor respective. ● **Delcea Vasilica** — satul Nenciulești, com. Mavrodin (Teleorman) : Aveți dreptul de a primi pensie de urmaș I.O.V.R. după soțul dv., dacă reuniți la pensia C.A.P. Prezentați-vă cu actele la D.P.M.O.S. Alexandria. ● **Ancuța Ana** — Pașcani : Am primit asigurarea că în curînd soțul dv. va fi încadrat definitiv. ● **Marcu Gh. Tică** — București : Reparațiile la terasă se vor executa de către ICRAL Vitan prin Sectorul de gospodărie locativă nr. 9 în trimestrul II. ● **Miklos Cătălina** — Sovata : Situația dv. a fost înțeleasă pe plan local și vi se va asigura repartizarea în muncă la începutul sezonului. ● **Nastasia Gh.** — com. Chitila (S.A.I.) : Reclamațiile privind calitatea și cantitatea livrărilor trebuie făcute în termen de 24 ore de la primire la depozitul furnizor sau la serviciul comercial al Întreprinderii pentru distribuirea combustibililor solizi și materialelor de construcție, str. 13 Decembrie nr. 2, sector 1. Singurul cîntar valabil este podbascula din depozit, iar lemnele de foc se livrează nediferențiate pe esențe. ● **Moisuc Maria** — com. Prejmer (Brașov) : Contribuția bănească se stabilește cf. Legii nr. 1/1985. ● **Cioică D. Gheorghe** — satul Vîlsănești, com. Mușatești (Argeș) : Nu. ● **Popescu Viorica** — Ploiești : 1) Toată lumea. 2) Cheltuielile pentru piața liftului se plătesc la administratorul blocului. ● **Tilică Niculina** — Tîrgoviște : Cereți instanței reîncredințarea minorilor și astfel veți fi îndreptățită să primiți alocația de stat. ● **David Costel** — București : Potrivit art. 2 și 5 din Decretul nr. 68/1976, propunerile pentru schimbarea domiciliului în municipiul București și în orașele mari a persoanelor încadrate în muncă în aceste localități după 1 ianuarie 1975 le fac organele de conducere colectivă ale unităților socialiste, în cadrul numărului de locuri aprobat și repartizat. ● **Bucur Ionel** — com. Pantelimon : Solicitarea cooperativei este legală. ● **Dumitru Toader** — Slobozia : Cererea dv. de transfer, analizată cu multă înțelegere, va fi aprobată.

REGHINA VÎRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Omul în cosmos

La început a fost marea întrebare : „Poate ajunge omul în spațiul cosmic ? Și a ajuns ! De la Iuri Gagarin, peste 200 de oameni au atins spațiul cosmic.

După 20 de ani este, poate, momentul unei întoarceri în timp pe drumul tainelor dezvăluite. O vom face în rîndurile care urmează, cu sprijinul unuia dintre protagoniștii cercetării românești de biomedicină, prof. dr. doc. Petru Groza, directorul Institutului de fiziologie al I.M.F. București.

— În vederea unor expediții spațiale îndelungate, este astăzi mai importantă problema adaptării omului decît a realizării tehnice a zborului. De un real ajutor s-au dovedit a fi cercetările la sol, de care ne-am ocupat și noi. Nu este surprinzător că aproape nici o creație aprută în zbor n-a ieșit din cadrul celor prevăzute pe baza investigațiilor la sol. S-au făcut pe animale, în condiții ce reproduc sindromul de zbor, sau factori susceptibili de a interveni în cursul zborului. Noi am efectuat asemenea investigații pe sistemul endocrin, pe aparatul cardiovascular, pe tractul digestiv. Am făcut de asemenea cercetări și pe animale ce au fost recuperate după diferite zboruri, de pe biosateliții sovietici, ca și pe cei doi cosmonauți care au format echipajul navei cosmice Soiuz-40, lansată la 14 mai 1981 de la cosmodromul Baikonur din Uniunea Sovietică, Leonid Ivanovici Popov și Dumitru Prunariu.

— Acest gen de cercetări, publicate sub diferite forme, au condus la afilierea dumneavoastră și la alte organisme, cum sînt : „Comitetul de cercetări spațiale", sub egida O.N.U., „Comisia de fiziologie gravitațională" a Uniunii Internaționale de Fiziologie sau „Academia Internațională de Astronautică". Ne-ați putea spune care ar fi problemele esențiale pe care le pune din punct de vedere al biomedicinei zborul cosmic ?

— Marea problemă rămîne imponderabilitatea, la care omul nu se va adapta niciodată. Alături de oxigen, temperatură, lumină sau zgomot, gravitația este una dintre condițiile de mediu în care s-a dezvoltat viața. În timpul zborului aparatul vestibular nu mai este solicitat și de aceea, după aterizare, cosmonauții își regăsesc mai greu echilibrul. Absența gravitației duce și la atrofia musculară, la afectarea și chiar diformarea sistemului osos. Nemaifiind solicitați, mușchii își pierd tonicitatea. După un zbor scurt, se refac în cîteva zile. Zborurile lungi cer, însă, săptămîni de readaptare.

Modificarea vectorului gravitațional față de organism și creșterea sau scăderea forței gravitaționale exercitate asupra organismului provoacă o redistribuție a masei de sînge circulant ce se repercutează asupra activității inimii. Hipogravitația afectează miocardul. Noi am reprodus condiția aceasta în experiment la sol. Una dintre metode este menținerea animalelor imobile. În acord cu alte investigații, a rezultat că musculatura striată scheletică și miocardul se atrofiază. Efectul pe miocard se datorează necesității scăzute de oxigen țesular, în primul rînd muscular, care solicită inima mai puțin. Miocardul reproduce, deci, aspectul musculaturii striate.

— Cu alte cuvinte, inima este un fel de oglindă a stării musculaturii.

— Exact. Noi am reușit, în condițiile unei solicitări gravitaționale scăzute, să desprindem diminuarea sau dispariția din musculatura scheletică și din miocard a unei enzime de natură proteică (ATP-aza Na-K dependentă). Cu cît animalele sînt ținute mai mult timp nemișcate, cu atît scade această enzimă. Prezintă însă o remarcabilă capacitate de regenerare. După 6 zile de mișcare liberă se reface. Inima se reînnoiește continuu. La unele animale în 15—16 zile, jumătate din anumite țesuturi ale inimii sînt noi. Există un permanent proces de reînnoire și uzură. Dacă organismul nu este solicitat, cel de uzură devine predominant și se produc atrofii. Cordul, deci, alături de aparatul vestibular responsabil de echilibru, este unul dintre organele care răspund specific la hipogravitație sau la imponderabilitate, ambele fiind mai direct vizate. Pe aceasta ne-am bazat cînd am introdus studiul miocardului în programul experiențelor efectuate cu ocazia zborului orbital sovieto-român, care a durat 7 zile. Prin studiul activității inimii s-a urmărit în primul rînd forța sa de contracție, de fapt cel mai important parametru funcțional cardiac, în general ignorat. S-a construit cu această ocazie chiar o aparatură specială prin care s-au înscris concomitent electrocardiograma și pulsul arterial, aceasta însă, prin densitograma pavilionului urechii, cu ajutorul unui traductor fotoelectric. Este o metodă avantajoasă care permite înscrierea cu acuratețe a pulsului arterial chiar la un subiect în mișcare. Din investigațiile efectuate a rezultat, datorită duratei scurte a zborului, doar o ușoară deconditionare funcțională, ca și cum cei doi piloți ar fi stat un timp la pat și s-ar fi dezantrenat. Dumitru Prunariu a fost mai reactiv, i s-a modificat și pulsul mai mult, a avut o labilitate vegetativă mai mare, în relație, probabil, cu vîrsta lui mai tînără. Metodologia acestei investigații, pentru care s-a creat în colaborare cu ICSITE aparatura necesară, a fost aplicată ulterior și pentru evaluări funcționale în clinică, în medicina aviației și în ce„ sportivă. S-au selecționat și canotori, pe criterii în care au intrat parametrii amintiți. La ultima Olimpiadă au fost medaliați, ceea ce confirmă valabilitatea metodei noastre.

— Ce alt factor de mediu mai pune probleme în zbor ?

— Starea de tensiune nervoasă. Se regăsește și la animale — chiar dacă situația nu este conștientizată — și la om. Au fost situații în care, din acest motiv nu s-a mai zburat. De pildă, un pilot bine antrenat, bine pregătit, de emoție, a pășit greșit pe scara rachetei, și-a scrîntit piciorul, iar programul a fost anulat. Există și un caz de infarct apărut curînd după zbor, efect al stresului psihic. Se ivesc și perturbări digestive uneori. Noi am făcut o serie de investigații pe tractul digestiv tocmai cu intenția de a depista măsura în care este un ecou al stresului psihic legat de această experiență inedită pe care o reprezintă zborul spațial. Stomacul este o țintă specială pentru acest stres. Am continuat cercetările efectuate la sol, prin mimarea zborului, ca și pe animale ce au zburat pe biosateliți, cu ocazia lansării navei Saliut-6 — Soiuz-40 la cosmonautul D. Prunariu. Investigațiile au consemnat creșterea unor enzime digestive. Cîștigul de fond al acestor cercetări este că, în urma studiilor asupra mucusului, a glicoproteinelor, care reprezintă stratul de protecție a tractului digestiv a unor enzime, s-a realizat și o hartă mai exactă a felului în care sînt dispuse o serie de enzime ce intervin în digestie. Omul este mai greu de analizat. De aceea, în general se studiază intens și aprofundat reacțiile pe animale atît la sol, cît și după zbor pe biosateliți. Concluziile sînt extrapolate la organismul omenesc, natural cu rezervele de rigoare. Plecînd de la constatările noastre experimentale, am ales și pentru D. Prunariu studiul unor enzime care au fost mai puțin analizate. Pentru prima dată a fost studiată gastrina din sînge după un astfel de zbor, ca și izoamilazele salivară și pancreatică. Din ansamblul acestor cercetări rezultă atît unele aspecte ce pot sugera ușoare perturbări digestive, dar și posibilitatea ca tractul digestiv să intervină în procesele complexe de restructurare și adaptare la zbor, ca reacție la procesele distrofice pe care acesta le produce. Adică, este posibil ca unele din aceste reacții să fie, nu semnul unei dezadaptări ci, dimpotrivă, al unui proces de restructurare. Este o idee care schimbă într-o anumită măsură optica prin care pot fi privite unele reacții digestive ce nu sînt manifestarea unei stări de deficiență, ci a unela reparatoare pentru țesuturi care sînt distrofiate, ca cel muscular sau chiar miocardic, metabolismul fiind acomodat la condițiile date.

— În ce constau cercetările actuale ?

— Pentru moment, continuăm în general studiile reacțiilor vegetative ale organismului, ale verigilor hormonale ce leagă procesele nervoase centrale de țesuturile periferice. Ne preocupăm în general de procese de adaptare vegetativă și la alți factori de mediu, la hipertermie, la hipoxie ș.a. Căutăm acum o legătură între aceste„ și procesul de coagulare și fibrinoliză. Sînt, încă, nenumărate necunoscute în universul ființei umane ca și în cel care ne înconjoară.

LIANA MOLNAR ■

O metodă veche într-o nouă îndeletnicire

Irigațiile se practică de cîteva mii de ani. Greu de presupus că ar mai putea interveni ceva nou în acest domeniu. Și totuși, metodelor de udare clasice — aspersiune, irigare pe brazde, prin picurare — inginerul Constantin Bâra, șef de colectiv la I.S.P.I.F. București, le adaugă o noutate, irigația subterană — punctiformă, menită să rezolve unele aspecte ale creșterii eficienței economice, în sensul economisirii consumurilor de energie și de materiale, a conservării potențialului de fertilitate a solului și a reducerii cheltuielilor de exploatare.

Metoda este brevetată și experimentată cu rezultate excelente la Stațiunea experimentală Brăila. Iată cîteva amănunte :

Apa necesară alimentării subterane a solului este livrată într-un punct, prin intermediul unui dispozitiv amplasat la o adîncime de 0,4—0,6 metri. Din punctul de alimentare apa este preluată de sol prin sucțiune, capilaritate și gravitație și distribuită pînă la o anumită distanță, stabilită experimental. Spre deosebire de umectarea periodică a solului care se practică prin metodele clasice, umectarea subterană este continuă sau aproape continuă, aplatizînd diferențele gradului de umiditate al solului, apropiindu-se mai mult de realizarea unui raport optim al apei și aerului din sol și conducînd în acest mod la sporuri de producție.

Dispozitivul de udare este un vas simplu, format din ceramică, un tub interior din mase plastice și două ștuțuri de intrare și ieșire a apei. Se mai folosește pămînt și nisip. Dispozitivele de udare se leagă în serie cu microtuburi de mase plastice. Sursa de apă poate fi un canal în rambleu, jgheab, conductă sau stație de joasă presiune. Conductele sînt realizate din PVC de tip ușor. Amplasarea în teren a liniilor de udare poate fi realizată în condiții avantajoase cu o tehnologie specifică, pusă la punct tot la Stațiunea experimentală Brăila.

Rezultatele obținute în cazul irigării unei culturi de porumb de siloz sînt concludente. În condiții de irigație prin noua metodă s-a obținut o producție de masă verde de 58 000 kilograme la hectar. Cultura a ajuns la maturitate, greutatea medie a unui știulete fiind de 0,24 kilograme. Pe parcela martor, neirigată, s-a obținut 12 900 kilograme masă verde, greutatea unui știulete fiind doar de 0.15 kilograme.

Iată cîteva avantaje ale metodei, care o recomandă spre o mai grabnică generalizare : se reduce consumul de apă în cîmp cu 8—10 la sută față de udarea prin aspersiune sau picurare și cu 15—20 la sută față de udarea prin brazdă ; se reduce energia consumată în amenajările interioare cu 60—70 procente, comparativ cu irigarea prin aspersiune și cu 40—50 procente față de irigarea pe brazde ; se elimină consumul de tuburi de înaltă presiune, înlocuindu-se cu cele de joasă și foarte joasă presiune ; Se elimină consumul de tuburi de aluminiu în echipamentele de udare ; se elimină manopera de aplicare a udărilor și lucrările de nivelare. În sfîrșit, cel mai important avantaj, se pot obține sporuri de producție, comparativ cu metodele clasice de irigație, prin efectul umectării continui a solului în condițiile unor raporturi optime dintre apa și aerul din sol. Metoda poate avea o largă aplicare, inclusiv pe terenurile în pantă sau amenajate în terasă. Metoda este competitivă dacă se introduc în calcul toți indicatorii — energia de exploatare, manopera, materialele deficitare etc.

Să mai spunem că metoda este completată cu o alta, de drenaj punctiform, de asemenea brevetată, care realizează coborîrea nivelului freatic și respectiv drenarea terenurilor cu excese de umiditate prin colectarea punctiformă, bazată pe fenomenul depresionării conice a apei din sol, captată printr-un punct denivelat, cu evacuarea asigurată. Cercetările efectuate pe terenuri accidentate cu procese de alunecare, la Malu cu Flori, județul Dîmbovița și cele de la orezăria Berlești, județul Brăila au scos în evidență buna funcționare și eficacitatea dispozitivului.

Cele două metode, realizarea aceluiași autor, inginerul Constantin Bâra, pe lîngă numeroase avantaje de ordin economic, mai au unul deloc de neglijat — lărgește aria terenurilor asupra cărora se poate interveni prin irigare în condiții avantajoase. Metodele, ne referim în special la cea de irigare, permite și udarea unor suprafețe restrînse, nelegate la sisteme magistrale. Prima condiție, suficientă de altfel, este ca în zonă să se găsească o sursă de apă. Manopera necesară întreținerii și exploatării se reduce aproape la zero, dispozitivele lucrînd aproape în condiții de automatizare.

Surprinde oarecum că la 5 ani de la brevetarea lor, cînd prin experimentările care s-au efectuat s-a dovedit că avantajele sînt în afara oricăror dubii, generalizarea ori mai corect spus aplicarea lor largă întîrzie.

OPREA GEORGESCU ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Doi reprezentanți ai școlii românești de construcții

Terminologia științifică internațională a omologat cu ani în urmă încă un nume românesc, înscrîind în analele ei denumirea **Amonitus Avramensis.** Descoperirea acestei moluște cefalopode fosile în calcarul cretacic din Nordul Moldovei nu se datora însă unui biolog sau paleontolog, ci unui eminent inginer constructor.

Ne referim la **Constantin Avram,** un reputat specialist în beton armat și mecanica construcțiilor, membru corespondent al Academiei R.S.R. S-a născut în 1911 în satul Ciumași, comuna Iteștl (azi Berești), din județul Bacău și a urmat liceul la Bacău, susținîndu-și bacalaureatul în 1930. A studiat apoi la școli militare superioare din România și Franța (1930—1935), pentru ca pînă la urmă, răspunzînd vocației sale celei mai autentice să se înscrie la Facultatea de Construcții a Școlii Politehnice din București (1936—1940). Student de excepție, șef de promoție, a fost reținut în 1940 ca asistent la Institutul Politehnic din București, iar din 1948 a trecut ca profesor la catedra de beton armat și clădiri a Institutului „Traian Vuia" din Timișoara, unde a mai predat rezistența materialelor, statica construcțiilor și betonul armat, pînă în 1975, ulterior devenind profesor consultant ; a fost de asemenea rector al Institutului Politehnic din Timișoara, între 1963 și 1971.

Apreciat ca expert de înaltă competență în specialitatea sa, a fost ales membru al Federației Internaționale a Precomprimării, membru în Comitetul European al Betonului, membru al Reuniunii Internaționale a laboratoarelor de cercetări și încercări asupra materialelor de construcții (R.I.L.E.M.), precum și a altor asociații de specialitate.

A fost un înnoitor în calculul construcțiilor, stabilind de pildă formule generale pentru liniile de influență ale momentului încovoietor și a forței tăietoare. Tot el a generalizat metoda lui H. Cross pentru calculul structurilor hiperstatice cu moment de inerție variabil și a sistemelor static nedeterminate.

Dispărut de curînd, la 66 ani, reputatul specialist a lăsat în urma sa lucrări importante, ca **Betonul armat, proiectarea și dimensionarea secțiunilor** (1952), **Manual pentru calculul construcțiilor** (în colab., 1959), **Grinzi continue. Tabele de calcul** (trei ediții — 1959, 1965, 1981), **Structuri spațiale** (în colab. 1978), **Noi tipuri de betoane speciale** (în colab., 1980) etc., mult folosite.

Călătorul care vizitează unele dintre cele mai interesante și îndrăznețe construcții de baraje de la noi, printre care barajul în arc Negovanu, barajul Uzinei Vidraru de pe Argeș, barajul și aducțiunea termocentralei Paroșeni, barajul Poiana Uzului, barajul cu contraforți Secul-Reșița, trebuie să știe că la conceperea și realizarea acestor obiective și-a adus o însemnată contribuție inginerul **Radu Prișcu.** Astfel, pentru calculul static al structurii barajului Negovanu, primul baraj în arc de la noi, a utilizat mai multe metode originale de calcul referitoare la repartiția presiunii hidrostatice în secțiunea maestră. Metode de calcul personale i-au servit de asemenea pentru dimensionarea primelor baraje cu contraforți de la noi, asigurînd și importante economii de beton. A introdus de asemenea sisteme de răcire artificială a betoanelor și de injectare a rosturilor de prefabricare a coronamentului, iar pentru descărcarea apelor de suprafață a adoptat soluția unui deversor pilnie de beton armat. Măsurile antiseismice preconizate de el pentru baraje au stîrnit interesul cercurilor de specialitate din țară și străinătate.

Fiu al unui învățător, Radu Prișcu s-a născut la Brașov la 12 ianuarie 1921, unde a urmat cunoscutul Liceu „Andrei Șaguna", de veche tradiție (1931—1939). În 1944 a absolvit Facultatea de Construcții a Institutului Politehnic din București, iar în 1969 a devenit doctor inginer, cu o teză care se înscria pe linia preocupărilor sale fundamentale : **Contribuții la calculul termoelastic al barajelor arcuite.** Devine apoi doctor docent în 1972.

Și el își începe cariera didactică chiar în anul obținerii titlului de inginer (1944), cînd este numit asistent, pentru ca din 1969 să devină șef al catedrei de construcții hidrotehnice. A fost prorector (1966—1968) și rector (1968—1974) al Institutului de Construcții din București, de asemenea vicepreședinte al Comitetului Român pentru Marile Baraje.

A desfășurat o susținută activitate inginerească la diferite întreprinderi și șantiere, a fost consilier tehnic la Comitetul de Stat al Apelor.

Întreaga viață din păcate prea scurtă, de numai 66 de ani a fost călăuzit în opera sa tehnică de căutarea și aplicarea procedeelor celor mai eficiente și mai sigure. A fost deținătorul brevetului intitulat **Baraj de greutate de beton lestat cu materiale locale,** din 1969. Pentru dimensionarea radierelor unui stăvilar de pe Jiu, a elaborat un procedeu original de calcul pentru plăci groase rezemate pe mediu elastic.

Lucrarea sa fundamentală, **Construcții hidrotehnice,** (2 volume, 1974) va fi încă multe decenii o carte de referință a specialiștilor în acest domeniu de mare răspundere al tehnicii. Personalitate de unanim prețuită valoare a științei hidrotehnice românești, profesorul inginer Radu Prișcu a dat un exemplu de creativitate din care multe generații de constructori de baraje vor ști să învețe.

I.M. ȘTEFAN ■

Ce mai face I.C.R.A.L.-ul?

Peregrinările noastre gazetărești ne-au pus deseori, față în față, atît cu binele omului, cît și cu necazurile, cu problemele lui, reținînd secvențe din cele mai diverse. Cum la „Tribuna democrației" o bună parte din participanți — peste 20 la sută — aduc permanent în discuție aspecte legate de casa în care locuiesc, de blocul sau cartierul în care trăiesc, cît și despre raportul lor cotidian cu I.C.R.A.L.-ul, cum dintre scrisorile sosite zilnic la revista noastră, cel puțin 5 dintre ele privesc aceeași instituție, ne-am propus să vedem ce mai face I.C.R.A.L.-ul, cu ce se mai ocupă el, știut fiind că principala sa atribuție este, și rămîne, întreținerea și repararea fondului locativ de stat. O precizare necesară, o precizare dedusă din textul clar al legii, despre obligațiile acestei unități, cu atît mai mult, cu cît pe parcursul documentării noastre am întîlnit și situații în care cetățeanul cere prea mult, dar și situații cînd I.C.R.A.L.-ul dă prea puțin!

Argumentele primului loc

Acesta ar fi crezul lui Vasile Vlăduță, directorul I.C.R.A.L. Colentina. Și cînd zice „echipă" se gîndește la întreg arsenalul de forțe al întreprinderii — de la muncitorul specialist, pînă la director. „Abia atunci poți cuprinde în munca ta tot ansamblul — atît lucrările la zi, cît și cele de perspectivă. Abia atunci, cînd faci parte dintr-o astfel de echipă de excepție, poți învinge greutățile — iar un I.C.R.A.L., prin excelență, nu duce lipsă de ele! — găsind soluții și pentru situații socotite uneori «fără ieșire» și nu bătînd pasul pe loc, lamentîndu-te".

Cînd a venit, ca director, la acest I.C.R.A.L., cu cîțiva ani în urmă, analizînd schema de funcțiuni, a descoperit că are, nici mai mult, nici mai puțin, de 80 de electricieni, cam 10 la sută din totalul muncitorilor. Mult prea mulți față de cerințele etapei. Pe 50 dintre ei i-a pus să se recalifice în meseriii care deja începuseră să devină deficitare: tinichigii, sobari, izolatori. A reușit astfel să-și asigure policalificarea tuturor muncitorilor, lucru extrem de important, care vizează nu numai rapiditatea executării unei lucrări, ci și calitatea ei. „Noi, icraliștii, sîntem permanent sub ochii oamenilor, precum ne-am afla pe scena unui teatru. Peste 6 000 de puncte de lucru avem într-un an, așa încît trebuie să funcționeze cum se cuvine autocontrolul. Cel care nu reușește să țină pasul cu această cerință, mai devreme sau mai tîrziu, rămîne în afara echipei. Chiar dacă nu avem întotdeauna putința să rezolvăm o problemă operativ sau dacă problema în discuție nu se încadrează în lege, e nevoie să stăm de vorbă întotdeauna cuviincios cu oamenii" — se explică directorul.

Rezultatele obținute certifică, în bună parte, spusele directorului. I.C.R.A.L. Colentina deține, la această oră, locul I în întrecerea socialistă dintre cele 8 I.C.R.A.L.-uri ale Capitalei. Luca Stăncănescu, directorul adjunct, ne spune că de acum încolo poate preda „ștafeta" muncii fără grijă. Și o spune, luați aminte, un veteran al icraliștilor — 43 de ani de muncă asiduă în același sector.

În căutarea unui „Ø 50" și a unui sifon pentru baie

Țeava „Ø 50" este o țeavă de plumb care trebuie înlocuită odată cu sifonul din baie, dacă aceasta este spart. De așteptat nu prea ai cum aștepta în asemenea momente — cei care stau cu un etaj mai jos trăiesc din plin urmările unei astfel de defecțiuni — le „plouă" în baie, le mucegăiesc pereții...

Pornim la drum cu o astfel de problemă. La S.G.L. 2, I.C.R.A.L. Cotroceni, „șefa" de sector, Claudia Angheleanu nu știe precis dacă are un Ø 50" dar, de obicei, locatarii „colaborează cu S.G.L.-ul. Adică? — întrebăm. „Adică, își fac ei rost singuri de plumb". Și se explică. „Dacă sifonul nu poate fi refolosit prin sudare, va trebui să confecționăm altul din bucăți. La fel și cu „Ø 50"...

La S.G.L. 6 al I.C.R.A.L. Colentina există sifoane de pardoseală. La nivelul I.C.R.A.L.-ului Colentina s-a înființat un atelier mic de turnat astfel de piese din materiale adunate din demolări și din piesele rămase după reparații. Întîmplător, „Ø 50" nu mai avea nici ei în subdepozit. Consumaseră ultima rezervă cu două zile înainte pentru un deranjament similar. Dar vor găsi cu siguranță în depozitul central — același atelier mic ajutîndu-i să-și facă un stoc de țevi de diverse dimensiuni. Este chemat cel mai bun instalator din S.G.L., Marius Iliescu. „Ce zici, întreabă șeful sectorului, Marin Ionescu, — poți merge azi să începi lucrarea?". „Da — răspunde cel întrebat — cu o condiție: ca mîine, la prima oră, să-l am pe «Ø 50». Știți că nu pot să-mi permit nici să țin șantier în casa omului cu săptămînile, și nici să fac o lucrare de mîntuială, sudînd pe ici pe colo, făcînd, cum s-ar spune, lucru de mîntuială". Șeful centrului nu comentează, (chiar dacă, la particular, i se spune „soacra" din cauza cicălelilor față de subalterni). „Mîine, la prima oră, să fiți acasă — zice. Lucrarea va fi continuată fără probleme!". Știa ce știa, șeful sectorului, altfel nu și-ar fi impus atît de clar punctul de vedere.

Test telefonic. Aceeași solicitare — „Ø 50". Între timp, am adăugat și un „Ø 100". Prin bunăvoință, de la un I.C.R.A.L. la altul, ajungem pînă la depozitele și subdepozitele de materiale. Nu, nu aveau aceste tipuri de țeavă, ci alte dimensiuni. Să încercăm la... Și tot încercînd, am ajuns la „patria" acestor țevi — Baza de materiale a I.C.R.A.L. Berceni, unde printr-o instalație denumită de extrudare a plumbului la cald, se produc toate tipurile de țevi necesare reparării sau schimbării instalațiilor sanitare din locuințele prevăzute prin proiect cu astfel de instalații. Mașinăria în cauză este opera maistrului Octavian Căldăraru. A realizat-o, într-o primă formă (deci într-un prim brevet de invenție!) încă de pe vremea cînd lucra la I.C.R.A.L. Giulești (care are o bază de producție mai puternică decît cea a Bercenilor!). Mai apoi, pentru îmbunătățirile aduse, a mai obținut un brevet (de această dată pe numele întreprinderii pe care o reprezenta — I.C.R.A.L. Berceni). Realizarea acestei instalații nu a presupus nici un fel de investiție, fiind făcută numai din utilaje casate. Rostul ei este însă mare. Din deșeuri de plumb reușește să scoată țeavă nouă, la dimensiunile solicitate. Ea singură ar putea acoperi nevoile tuturor icralurilor bucureștene care aduc plumbul adunat de fiecare dintre ele din demolări și din lucrările de reparații executate, conform cotelor repartizate, asigurînd astfel, tuturor, necesarul. Problema ar putea fi deci rezolvată. Nerezolvarea ei nu ține, neapărat, de lipsa acestui produs, ci de gospodărirea muncii pe acest traseu din care ar cîștiga, deopotrivă, și cetățeanul, și icralurile, altfel spus, ar cîștiga casele noastre.

Și totuși, cîteva întrebări nu pot fi ocolite: cînd există două asemenea baze puternice în Capitală (plus micile ateliere ale icralurilor!), cum e posibil să te lovești de lipsa unor „nimicuri" fără de care nu poți face față unor lucrări urgente? Cum e posibil (și am văzut că este!) ca în fiecare S.G.L. sau depozit central al icralului să nu găsim ceea ce căutăm și să fim noi obligați, locatarii, să ne transformăm într-un fel de „merceologi", din spirit de „colaborare"? De ce la I.C.R.A.L. Colentina, de pildă, am găsit tot ce am solicitat, cîtă vreme la Pajura, Cotroceni am fost plimbați noi, locatarii, pentru o răspundere care nu ne aparține?! (Există și răspunderi majore ale locatarilor, încălcate de unii dintre ei, dar despre ele vom vorbi cu altă ocazie!).

F. urgent — în pas de melc

S.G.L. 6, I.C.R.A.L. Pajura. Șeful sectorului, Eugen Spiegel, ni se plînge, pe toate tonurile, de necazurile cu care s-a confruntat și cu care urmează să se confrunte de aci încolo. Nu poate ști, de pildă, cum va rezolva problema înlocuirii jgheaburilor și burlanelor — în aria S.G.L.-ului său fiind un fond vechi de locuințe. „Lucrăm pompieristic, ne repezim acolo unde arde, asta-i situația!" — ne declară în final. Și, lucrînd pompieristic, „scăpările" par firești. Pe biroul șefului se află o scrisoare-apel f.f. urgentă — lansată de Elena Haiduc din b-dul 1 Mai 152, bloc 6, scara F. Se solicita prezența urgentă a unor instalatori, fiind spartă o țeavă în perete, care putea compromite întreaga coloană. Fusese expediată pe 3 martie, primită pe 4 și, ajunsă pe biroul șefului, pe 12. Se ordonă ca a doua zi să se prezinte o echipă de instalatori la fața locului. Seară, tîrziu, cînd ne-am întors din documentare, am sunat și noi la cele două telefoane pe care le trecuse femeia în plîngere. Dialogul pe fir ne-a lămurit de ce locatara s-a adresat în scris și nu a telefonat, așa cum se procedează, la S.G.L.-ul de care aparține. „M-am gîndit că primind un inscris, negru pe alb, de această dată, se vor prezenta".

Tot în pas de melc se duc „tratative" între Isac Aurora de pe strada Popa Chițu nr. 4, sector 2 și S.G.L. 3 al I.C.R.A.L. Colentina. Pe 16.II s-a adresat pomenitului I.C.R.A.L. solicitînd să i se întocmească un deviz de lucrări pentru remedierea pagubelor datorate vecinului de deasupra, din cauza nenumăratelor inundații deteriorîndu-i-se apartamentul. Răspunsul la solicitare o îndrumă spre S.G.L. 3, din str. Armoniei, unde „după achitarea anticipată a contractării se va executa lucrarea". A doua zi după primirea adresei — pe 10 III — s-a prezentat la S.G.L. 3, unde a luat legătura cu responsabilul de imobil. A repetat solicitarea. Cum altfel să plătească un deviz, fără a se ști exact despre ce e vorba?! I s-a promis că în ziua următoare, după 10,00 vor veni. Noi am ajuns la solicitantă pe 28. Nu sosise nimeni. „Rețineți, vă rog, un amănunt de esență — își spune punctul de vedere A. I. În primăvara anului trecut, prin același S.G.L., mi-am aranjat casa: o lucrare mare de zugrăvit, revopsit, rașchetat, înlocuit cadă — care m-a costat peste 12 mii de lei. Cu această ocazie au constatat și lucrătorii că țeava de scurgere de la baie a locatarului de deasupra e defectă, motiv pentru care rămîneau zone care nu se uscau, cu toate improvizațiile zugravilor. Pare-se că au venit niște instalatori să repare hiba. Cert este că reparația lor n-a durat nici măcar cît a ținut zugrăvirea casei. Rezultatele se pot vedea și acum, pete în tavanul șufrageriei, al holului, al băii. „Spuneți și dv., treabă-i asta?"

„A-l stringe cu ușa" pe locatar

Un dosar al „durerilor" am descoperit la blocul V 3 de pe Constantin Brîncoveanu nr. 105, sector 4. De cîțiva ani asociația duce o adevărată bătălie cu I.C.R.A.L. Berceni pentru remedierea unor defecțiuni care au condus la degradări vizibile. Doar prin insistență la diverse foruri au reușit să cîștige — „un fel de a spune" — zice administratoarea blocului, Stela Stoian! — cîteva puncte, devenite nevralgice precum: repararea terasei („făcută prost, încă plouă la unii locatari în casă!"), verificarea și repararea țevilor colectoare din subsol, a celor de scurgere de la băi („și acestea făcute din bucățele, pe motivul lipsei de materiale, așa încît, în multe apartamente iar curge, dintr-o baie, într-alta!") „Și, să știți, banii pentru toate lucrările au fost de mult încasați — 125 000 lei! — pune punctul pe rană aceeași administratoare. De aceea întrebăm: de ce trebuie să plătim în avans niște lucrări pe care nici nu au de gînd să le efectueze? Sub a cui obîăduire trăiesc astfel de inși care își permit să bage mîna în buzunarul asociațiilor de locatari în asemenea mod?!".

Întrebarea nu privește numai aspectul remedierilor efectuate (sau a celor care ar fi trebuit efectuate!). Ci și modalitatea în care un viitor locatar e pus să înghită cam tot ce i se cere, altfel punîndu-i-se bețe în roate, pînă la „abdicare". În același bloc V 3, de pe Constantin Brîncoveanu, există apartamentul 32, la etajul VII, care a cunoscut, de vreun an încoace, o poveste ciudată (ca să nu spunem abuzivă!). A plecat din acest apartament un locatar, plătindu-și devizul legal de igienizare. A primit repartiție pe el Ioana Tolciu, plătind, la rîndu-i, fel de fel de „bagatele" care depășeau cifra de două mii. O tragedie a acesteia din urmă a împiedicat-o, efectiv, să se mute în acest apartament, plătindu-și în schimb, chiria și întreținerea, pînă i s-a acordat un apartament mai mic. În locul ei a fost repartizat Octavian Clipa — proaspăt locatar la această oră. Surpriza a constat în faptul că Ioana Tolciu a fost pusă să plătească un nou deviz de igienizare — chiar dacă nu stătuse nici o zi în acel apartament! —, pe motivul că „dacă n-a deschis ochiul, va deschide portofelul". Și l-a deschis biata femeie, cu toată tragedia ei, cu tot! A fost repartizat în locul ei însă un alt viitor locatar — Octavian Clipa. Și el a plătit vreo două mii de lei (cu toate că nu se mai ridicase un deget de la plecarea primului locatar încoace!) și să vedem pe ce: jaluzele (obligatorii — altfel, după spusa omului, nu i se încheia contractul!), cu toate că în blocul cu pricina numai de jaluzele tip nu putea fi vorba, fiecare avînd (în orice culoare!), sau neavînd, astfel de „decoruri", la prețul de 834 lei; niște siguranțe automate (fără de care iarăși nu putea semna contractul!), în valoare de aproape 600 de lei. În rest, deschiderea apartamentului, adică ,broască la ușă (care exista!), vizor (care iarăși exista!). „Dacă nu acceptam să semnez pentru ele, nu mi se încheia contractul — așa mi s-a spus. Și, așa s-a și procedat. Pînă nu am mers „cum trebuie" la diverși șefi, n-am putut face nimic, deoarece nu mi se dăduse drumul nici la lumină, deși plătisem deschiderea cu mult înainte".

Procedeul unei „taxe de deschidere" suprаîncărcată o mai practică, din păcate, și alții. La S.G.L. 10 al I.C.R.A.L. Giulești se percepe, de pildă, și taxa pentru cutia de scrisori, și cea pentru diverse praguri la uși, praguri care nu există... — lucruri, îndeobște lăsate (și percepute ca atare!) de fostul locatar. Suma, în cauză, la acest S.G.L., după mărturia șefului de centru, jonglează între 300 și 900 lei. După ce criterii se apreciază aceste „taxe"? Care este postamentul lor legal?! N-ar fi decît unul, altfel spus, prestațiile de construcții către populație — la cerere! Dar de aici și pînă la a-l stringe cu ușa pe noul locatar, e cale lungă. Să nu ne mirăm deci de cei care „fripți" o dată în acest fel, vor ocoli, cînd povestea va ține numai de ei, calea dreaptă a colaborării cu I.C.R.A.L.-ul, apelînd la particulari. Numai că, și treaba „aranjată" cu particularii iese, de multe ori cu cîntec, cum vom vedea într-un alt articol.

GEORGETA ȘTEFANESCU

Păcat, mare păcat...

În prima duminică am lucrat cu o cazma. În a doua, cu o greblă. M-am descurcat bine, zic eu, și cu una și cu alta. Prinzurile ce-au urmat mi s-au părut mai bune ca niciodată, iar după masă am dormit... neîntors, cum se spune. Avînd noroc și de soare, pot afirma că aceste două zile de muncă patriotică m-au destins, m-au deconectat și reconfortat.

Cu vecinii de bloc și prietenii alături, am auzit și văzut în aceste două dimineți lucruri frumoase, foarte frumoase. M-a durut și mă doare însă sufletul că tot atunci am auzit și văzut lucruri urîte, revoltător de urîte. Și aceasta tocmai acolo, în marele și frumosul parc Ghica Tei, unde zeci, poate chiar sute de oameni, an de an, în fiecare primăvară, prestează muncă patriotică, aducîndu-și cu bucurie o frumoasă contribuție la înfrumusețarea lui.

Spuneam că mă doare sufletul, pentru că toți cîți eram acolo ne întrebam cum e posibil ca pomi și arbuști sădiți cu cîțiva ani în urmă, să-i vezi în această primăvară cu tulpina frîntă ca după nu știu ce uragan. Pe marginea lacului, în cîteva locuri, n-au rămas decît cioturi de sălcii pletoase ce poartă urme vizibile de topor, iar pe aleile de lîngă șosea pini și brazi au vîrfurile rupte, arătîndu-și, celor ce trec pe lîngă ei, infirmitatea ce-ți umple sufletul de jale și tristețe. Multe din băncile, cîndva frumos vopsite și așezate exact acolo unde trebuie, sînt acum mutate de la locul lor, răsturnate, deteriorate și mutilate barbar. Din cîteva n-a mai rămas decît scheletul de piatră și cîte un șurub de metal. Tot ce a fost de lemn e distrus sau furat. Cînd, cine și de ce le-o fi distrus? Ca și în cazul sălciilor tăiate, sau a pinilor și brazilor cu vîrfurile rupte, băncile poartă oribile urme de vandalism. Cum altfel poate fi calificat gestul unuia care pune mîna pe topor și se duce în parc cu scopul de a distruge ceea ce alții au creat? Cum se face că nici atunci, în timpul actului de vandalism, și nici mai tîrziu, nu s-a găsit nimeni care să încerce a întreprinde ceva pentru a stăvili asemenea fapte ce se repetă an de an?

Multe cuiburi de trandafiri și boschete de arbori decorativi care în fiecare primăvară și vară înfloresc și ne încîntă ochiul cu coloritul lor, zac călcate în picioare, rupte și pe jumătate distruse. Porțiuni întregi de arbuști sădiți anii anteriori în dreapta și în stînga aleilor sînt, de asemenea, distruse. Se vede de la distanță că au rezistat frigului și gerului, dar n-au rezistat celor care le-au călcat în picioare toată toamna și iarna fără milă și nepăsare. Pe ici și colo, se văd urmele „grăbiților" care au făcut poteci după cum au crezut ei de cuviință, pustiind totul în calea lor.

Cineva spunea că asemenea lucruri se pot vedea și în alte parcuri și că toate acestea constituie „opera" celor care n-au promovat încă examenele de educație și morală, a celor care sfidează și ignoră în mod grosolan eforturile ce se depun de către noi toți — edili și fiecare cetățean în parte — pentru a înfrumuseța tot ce ne înconjoară și a face viața mai plăcută. Sînt indivizi care nu văd îndemnurile afișate peste tot: Nu călcați pe iarbă! Nu rupeți florile! Păstrați curățenia și liniștea parcurilor! Văd, dar ignoră cu tupeu și obrăznicie avertismentul cu amenda. Se pare, însă, că acesta nu mai sperie pe nimeni. De ce?

— Pentru că, explică cineva, de multă vreme nimeni n-a mai fost amendat. Dealtfel, nici nu are cine să aplice amenzile. E mult timp, poate ani de zile, de cînd n-am mai văzut prin parcuri un om cu banderolă pe mînecă și chitanțier în buzunar pentru a potoli pe cei care, uitînd probabil unde se află, se comportă ca în... vestul sălbatic, făcînd tot ce le trece prin cap.

Este adevărat că în timpurile de astăzi nici nu ne-ar mai trebui paznici. Poate nici tăblițele pe care scrie: Nu călcați pe iarbă! Nu rupeți florile! Nici avertismentul cu amenda și nici altele de acest gen. Dar dacă există, totuși, niște reguli, unele scrise (incluziv în deciziile consiliilor populare), iar altele nescrise (acestea ținînd de educația și gradul de cultură al omului din zilele noastre), atunci de ce să nu le respectăm oricînd și oriunde? De ce să nu veghem, atît cît putem fiecare, ca frumosul să devină și mai frumos?

VASILE DUMITRU

Prestările de servicii și rosturile lor

— interviu cu tovarășul Paul Nagy, vicepreședinte al UCECOM —

— Cînd vorbim despre serviciile oferite cetățeanului într-o ocazie sau alta, tovarășe vicepreședinte Paul Nagy, ne gîndim, în primul rînd, la serviciile oferite de cooperația meșteșugărească. Și nu întîmplător. Iată, PRESTAREA, CONSTRUCTORUL, INSTALATORUL, METALO-CASNICA, RADIO-PROGRES, ÎNTREȚINEREA, AUTOMECANICA sînt doar cîteva dintre firmele la care apelăm cînd ni se strică televizorul sau mașina de spălat, cînd vrem să zugrăvim sau se sparge o țeavă, cînd se defectează autoturismul sau frigiderul ș.a.m.d., mă rog, atunci cînd simțim nevoia unui meșter priceput într-o treabă gospodărească. Dar privite numai așa lucrurile, am fi nedrepți cu zecile de mii de meșteșugari care ne stau la dispoziție cu mult mai multe servicii decît cele amintite.

Așadar, tovarășe vicepreședinte, vă propun să începem discuția tocmai cu acest lucru : care sînt serviciile cooperației meșteșugărești pe care putem conta ?

— Vreau să arăt dintr-un început că prestările de servicii pentru populație constituie una dintre principalele sarcini ale cooperației meșteșugărești, fapt ilustrat de activitatea celor peste 140 000 cooperatori din cele aproximativ 18 000 unități de servire existente în toate localitățile urbane din țară. Prin aceste unități oferim populației o gamă largă de servicii care cuprinde : reparații și întreținere de bunuri electrotehnice și electronice, auto-moto-velo, ceasuri, optică, foto, spălătorii-curățătorii, coafură, cosmetică, frizerie, construcții și reparații de locuințe, instalații sanitare și de încălzire, confecții de îmbrăcăminte, încălțăminte, tricotaje, blănărie, marochinărie, mobilă. toate acestea însumînd 450 profile diferite. Din ele 360 sînt obligatorii în localitățile cu peste 200 000 locuitori, 335 în cele cu populație cuprinsă între 100 și 200 000 locuitori, 300 în cele cu 50—100 000 locuitori, 210 în localitățile cu 20—50 000 locuitori și, în sfîrșit, 140 în localitățile care numără sub 20 000 locuitori. Aș vrea să menționez că întreaga rețea de unități prestatoare este supusă unei vaste acțiuni de perfecționare și modernizare a organizării și a proceselor de producție, acțiune care are drept obiective principale promovarea pe scară largă a progresului tehnic, diversificarea gamei de servicii, sporirea calității lucrărilor executate și creșterea eficienței economice a activității.

— Amintiți cîteva dintre măsurile întreprinse în acest sens, anul trecut și care continuă în acest an.

— În primul rînd am organizat dispecerate pentru preluarea și urmărirea executării lucrărilor cu caracter de urgență, cum ar fi reparațiile de instalații electrice, sanitare sau de încălzire, deblocări de uși, tractări de autoturisme, reparații de bunuri de folosință îndelungată, montări de geamuri și altele. Astfel de dispecerate sînt la București, Piatra Neamț, Galați. Apoi, am modernizat și modernizăm în continuare dotările tehnice. Introducem în unele unități de prestări executarea unor servicii „pe loc", după cum, pentru a veni în întîmpinarea cererilor populației, realizăm diferite produse-îmbrăcăminte, tricotaje, încălțăminte, obiecte de uz casnic și gospodăresc, mobilier etc. — pe care le oferim prin magazine de prezentare proprii în toate localitățile urbane din țară.

— Vă întrerup, revenind asupra unui lucru de care aminteați mai înainte : introducerea unor servicii „pe loc". După cîte știu, asemenea servicii există și acum, de pildă, frizerie, coafură, cosmetică.

— Intenționăm să introducem și altele. De exemplu, la ceasornicărie, o defecțiune măruntă poate fi remediată pe loc, fără să mai aștepți cîteva zile, deci fără programare.

— Și, totuși, nu pare a fi un lucru nou. Cîți dintre noi n-am beneficiat de serviciile pe loc ale unor meșteri ceasornicari, oameni care, în cîteva minute, își puneau ceasul la punct ?

— Tocmai asta e. Un șef de unitate o făcea, altul n-o făcea. Nu vrem ca serviciul să fie un fel de concesie, de amabilitate care să devină sursă de cîștiguri nelegale. Deci, vrem ca activitatea să fie permanentă și nu accidentală. Serviciul se prestează la cerere, de multe ori chiar în prezența cetățeanului. Vom deschide cîteva asemenea unități, desigur, în condiții avantajoase atît pentru client, cît și pentru unitate. Începutul îl vom face cu unități pentru reparatul și „refrișatul" încălțămintei, cusutul nasturilor, călcat, înlocuit fermoare, mici reparații, mici reparații de încălțăminte, înrămări de tablouri, verificarea reglajelor aparatelor foto, în fine nomenclatorul cuprinde în jur de 40 asemenea servicii.

— Să continuăm cu măsurile privind diversificarea.

— În afara dispeceratelor pentru lucrări de urgență, există deja unități pentru întreținere și reparații de instalații apa-canal și încălzire, la Cluj-Napoca, Cisnădie, Piatra Neamț, pentru confecții din piele și blană la Bicaz, Pecica, Cernavodă, Cisnădie, pentru instalații de biogaz, la Oradea, complexe cu servicii de igienă personală și estetică, la Iași și București. Sînt numai cîteva, timpul nu ne ingăduie să le amintim pe toate, existînd în acest sens ghidurile noastre, pentru fiecare județ în parte. ghiduri existente în unitățile UCECOM din țară.

— Care sînt noutățile în ceea ce privește calitatea serviciilor?

— Ne-am propus să întărim și mai mult activitatea controlului de calitate a lucrărilor, un accent deosebit punînd pe menținerea unei atitudini corecte față de clienți, pe respectarea termenelor și încadrarea în tarifele legale.

— Mai concret, în privința termenelor, a respectării lor, ce veți întreprinde ?

— Am revăzut termenele de execuție. Uneori, ele diferă de la o unitate la alta pentru același gen de lucrări. Vom proceda la limitarea acestor termene, întocmind un tabel cu termene limită, ținînd seama de sezon, de specificul unor servicii.

— Despre termenele de garanție a lucrărilor, a pieselor înlocuite există de ani de zile reglementări precise. Uneori însă, ele nu prea mai intră în discuție. Fie că cetățeanul nu le cunoaște exact, fie că șeful de unitate le mai face uitate, pe scurt garanția rămîne doar în reglementări. Care este exact situația ?

— Noi garantăm lucrările de reparații la bunurile de folosință îndelungată, între o lună și șase luni. În acest termen, remediem gratuit operațiile executate de unitatea noastră și, desigur, înlocuim și piesele. Unitatea are obligația să-i anunțe pe clienți, să-i informeze în privința garanțiilor. Deși aceste garanții există de mulți ani, într-adevăr, ele nu sînt întotdeauna cunoscute. Sîntem fermi: vrem ca fiecare șef de unitate să-și facă datoria. Au apărut, în ultima vreme, și bunuri care nu existau : videocasetofoane, congelatoare, amplificatoare audio etc. Ele beneficiază, de asemenea, de garanții. Clienții trebuie neapărat să întrebe, să se informeze asupra lor.

— Deci noutatea ar fi că aceste prevederi vechi se vor aplica fără excepții.

— Vom fi intransigenți în această privință. Numai în felul acesta oamenii vor avea încredere în serviciile unităților noastre, numai așa vom spori calitatea lucrărilor. Nici un muncitor de-al nostru nu va mai lucra de mîntuială știind că va fi obligat să refacă reparația pe timpul lui.

— Nu de puține ori, lipsa unor materiale, a unor piese de schimb a dus nerespectarea termenelor. Cum stau lucrurile în acest an ?

— La toate eșaloanele organizatorice ale cooperației meșteșugărești au fost întreprinse acțiuni pentru asigurarea unităților de prestări servicii cu materialele, materiile și piesele de schimb necesare. S-a prevăzut ca acoperirea necesarului să se facă într-o măsură mai mare prin folosirea resurselor locale și a materialelor refolosibile de la întreprinderile de stat și din producția proprie. Totodată, au fost contractate acele materiale și piese de schimb strict necesare sarcinilor de plan. Din păcate au fost și refuzuri în livrarea unor repere din partea întreprinderilor **Dacia** Pitești, **Frigidere** Găești, **Mecanică** Cugir. Tot din cauza lipsei de preocupare pentru cerințele populației a unor întreprinderi producătoare de bunuri, cooperația meșteșugărească nu poate efectua unele servicii la care solicitările sînt în permanentă creștere.

— De pildă.

— Iată, unități cum sînt **Electro-Arges, Mecanică Cugir, Frigidere Găești** și-au organizat unități proprii de reparații în garanție, trecînd apoi la post garanție pentru a fi eficiente.

— Nu pare a fi ceva rău în asta, cel puțin pentru cetățean: are de unde alege, îl caută pe cel mai bun.

— Nu-i tocmai așa. Pentru că întreprinderile amintite sînt și furnizoare de piese de schimb, iar ele ne refuză colaborarea. „Cugirul", pentru mașinile de spălat automate, se consideră depanator în exclusivitate și refuză livrarea pieselor de schimb. Dar pentru cetățean necazul de abia de aici începe. Întreprinderile amintite și-au organizat servicii, dar n-au posibilitatea să dezvolte o rețea pe măsura cererilor. În vreme ce unitățile noastre de întreținut și reparat bunuri electrocasnice sînt în număr de 319, în 220 localități, unitățile Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și ale Ministerului Industriei Electrotehnice au deschis 97 de service-uri în 50 localități. Și asemenea exemple mai sînt. La televizoarele color noi am elaborat tehnologii de reparații, și e lesne de imaginat că acest lucru ne-a costat, am obținut tarife, însă activitatea noastră se rezumă la depanarea unui număr redus de aparate, cele de proveniență străină, pentru că, în ciuda intervențiilor noastre, **Întreprinderea Electronica** și-a asumat rolul de unic depanator. Sau, **Întreprinderea de Mecanică Fină** fabrică ceasuri mecanice, pe care ni le-au dat nouă pentru garanție și post-garanție, și ceasuri electromecanice — CROMEF — pe care le-a dat **Electronicii**, deși respectivul ceas de mină este în proporție de zece la sută electronic și restul mecanic. Ca să nu mai spunem că noi reparăm ceasuri electronice de ani de zile. Repet, primul dezavantajat este clientul, pentru că noi dezvoltăm o rețea pe măsura solicitărilor în întreaga țară în localitățile urbane. În 1987, prin rețeaua noastră de învățămînt, vom califica aproximativ 12 000 de meseriași, iar faptul este elocvent în ceea ce privește posibilitățile noastre în prestările de servicii. Și, ca să încheiem, voi mai arăta că în cadrul actualului cincinal, volumul prestărilor noastre de servicii va crește de circa 2,3 ori față de anul 1985. În raport cu același an, pînă în prezent, volumul prestărilor a crescut cu aproape 20 la sută, iar numărul de unități a sporit cu aproximativ 400. O mai bună colaborare cu furnizorii, e limpede, ar fi în folosul cetățeanului. Pentru că, pînă la urmă, despre asta este vorba.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Desene pe asfalt

T. 64

T.64 : o sigla misterioasă? Nu chiar. E numele blocului din cartierul Tei în care urmează să se mute cel mai bun prieten al meu. „Te bucuri?" îl întreb.

Desigur, zice. Seamănă cu ideea pe care ți-o faci despre casa visată. Locul e fericit încărcat de istorie. Pe-aici își avea gospodăria Heliade, pe-aici, într-un palat al Ghiculeștilor, ce încă poate fi admirat, a avut loc celebra întîlnire dintre Tudor și Ipsilanti, pe-aci... am copilărit chiar eu. E o clădire efectiv monumentală, concepută inspirat, cu volume verticalizate semeț, o casă de „jos pălăria !". Toată lauda autorilor proiectului, toată lauda constructorilor. Regret (gînd sugerat chiar de tine într-un mai vechi articol), regret că nu avem obiceiul de a înveșnici și gloria harnicilor autori de case (de poduri, de pasaje subterane, de metrouri), scriindu-le numele pe o plăcuță amintitoare. Noii Meșteri Manole din legende cu sfîrșit neuntunecat de pierdere ar rămîne astfel peste timp, sfidînd un nemeritat anonimat. Uite, am spune, casa asta a fost desenată de A, aici se simte mîstria zidarului B, uite aici o probă de meșteșug lăsată de zugravul C și așa mai departe. Și ar mai fi ceva. Constructorilor le-ar fi hrănit nu doar orgoliul, meritat, ci și simțul competitivității fiindcă ei nu și-ar pune iscălitura pe lăcașuri „cu lipsuri". S-ar întrece cu alții. S-ar întrece pe sine.

Dar vezi, cu acest T.64 se întîmplă, s-a întîmplat ceva trist. Finisajul interioarelor compromite virtuțile exterioarelor, concepția globală arhitectonică. Ele sînt executate superficial, de nu chiar rău, cu inexplicabilă lipsă de interes.

Iar oamenii, e știut, ce întîmplare!, locuiesc îndeobște în interioarele caselor și nu în desenele monumentale ale lor. Și aceste case noi trebuie să rămînă noi pentru mai multe generații. Ele sînt bun public. Sînt clădite cu cheltuiala neprecupețită a obștii. Și constructorul, cel puțin în faza de plan și a investițiilor materiale a fost cît se poate de generos. Nu lipsește piatra amintind marmura, gresia, faianța de o impunătoare eleganță, nu lipsesc metalele fine și sticla. Ferestrele sînt, precaut, duble, spațiile de locuit sînt desenate cu logica gospodarului-artist.

Dar... ferestrele mai trebuie să se și închidă, ba chiar să se deschidă. Și nu e așa. Lemnăria e astfel boită încît mai multă vopsea a curs pe geamuri decît pe rame. Linia dreaptă e de regulă ignorată. Mistria a lucrat „după ureche" la tencuirea unor suprafețe ce ar fi trebuit să fie netede. Caloriferele, oglinzile, accesoriile sanitare sînt montate simetric... asimetric ca să spun așa. Linoleumul-podea e bâltat ca în picturile suprarealiste și peticit și prost lipit, încît orice „restaurare" e compromisă. Sigur, ai să spui, multe defecte pot fi remediate chiar de locatar (se conteză prea mult pe entuziasmul lui), în lunile de după mutare. Știu și eu să bat un cui (vorba vine, pereții trebuie „împușcați"), știu să mînuiesc o pensulă, ba chiar o bidinea dar nu pot îndrepta tavane cu „burți", uși povirnite, nu pot răzui de pe lemn, mortarul. Și nu pot înlocui elementii de calorifer dispăruți miraculos și prezenți... în alte apartamente din același bloc. Unele asemenea remedii sînt executate fin chiar de către meșterii stricători. Cu materialele șantierului. Pentru sume frumușele.

Și cînd te gîndești că acest T. 64 nu e cu totul gata nici acum, în aprilie figura în unele scripturi ale spațiului locativ din iarnă, ca fiind „la cheie", gata recepționat... Lucrătorii secției ICRAL, de maximă eleganță în comportare și în fond de foarte bună credință m-au asigurat că e vorba de o lucrare finită. Și, au văzut și ei, nu e așa. Am înțeles că și ei, „proprietarii" mei virtuali sînt la fel de dependenți ca mine de conducerea unui șantier care se cam joacă, primejdios, cu darea în reală folosință a blocurilor la care lucrează. Bunul plac al unora din „finisatori" (repet, doar al unora), face ca momentul mutării în casă nouă să nu mai aibă nimic sărbătoresc. Lasă că șantierul a ridicat în fața celor două intrări ale blocului munți de „ruinuri" și a săpat șanțuri evident neastupate care fac imposibilă sau cu totul dificilă chiar intrarea în casa nouă. S-ar mai putea face ceva? Eu cred că da. Cazul T.64 ar trebui rediscutat, se impune ca beneficiarul să reconsidere relația cu ofertantul. Cineva a trucat realitatea. Blocul n-a fost, nu este „la cheie". Poate cineva ar trebui să răspundă pentru asta. Poate ar trebui ca recepția să se (re) facă apartament cu apartament. Pentru ca necesarele corecturi încă posibile să se poată efectua înainte ca șantierul să-și facă „bagajele".

Cu nimic n-ar umbri o cercetare atentă a situației din T.64 mulțumirea profundă pe care o nutrim în genere pentru constructorii noului București. Cei buni și foarte buni, meșteșugarii corecți sînt în majoritate zdrobitoare față de cei cîțiva cîrpaci ce fac astfel încît și peste truda lor se adună adesea umbra subțire a suspiciunii. Crezi că ai putea scrie la jurnal, cîteva rînduri pe tema asta?

„Cred".

GHEORGHE TOMOZEI ■

Un pod de-a lungul

De cînd o fi podul peste linia ferată e greu de știut. Oricum, de cînd s-a asfaltat drumul pe care turdășenii merg spre Orăștie, acest pod peste linia ferată nu le-a făcut nici un fel de necaz. Atîta doar că-l foloseau cu sentimentul că e acolo de cînd lumea și face parte din viața lor. Dar cînd se așteptau mai puțin, prin luna noiembrie a anului trecut, lîngă pod au început să apară zeci de camioane de pietriș. Ne modernizează podul, au zis cei din Turdaș, județul Hunedoara. Și într-adevăr, oamenii brigăzii numărul 3 din Deva, aparținînd de Antrepriza de drumuri și poduri Timișoara, au confirmat că podul va fi înălțat și lărgit. Au demolat balustradele, iar accesul peste linie a fost blocat de două ziduri de beton. După ce-au terminat această operațiune, lucrătorii brigăzii nr. 3 au plecat. A trecut o săptămînă, a trecut o lună, au trecut două, apoi trei luni, dar constructorii n-au mai reapărut. Degeaba au încercat turdășenii să-i găsească pe șeful de brigadă, despre care auziseră că se numește Busuioc, tot n-au izbutit să afle cînd se vor întoarce la lucrarea neterminată. Și astfel autobuzul nu mai ajunge pînă în comună, navetiștii cu bicicleta trebuie să escaladeze cele două balustrade pentru a ajunge de cealaltă parte a liniei ferate, copiii care merg la școală, sprințari și plini de veselie escaladează și ei balustradele acestui pod întors de-a lungul liniei ferate, pe sub care trec trenuri de marfă, accelerate, trenuri rapide și curse de persoane, iar cei bătrîni zic, ori ne-au uitat, ori experimentează un pod de-a lungul. (C. Nistorescu).

Fotbal

Retrogradăm, dar cu ce preț?

Campionatul diviziei A. intră, odată cu etapa de duminică, în ultima sa treime. Interesul pentru această competiție s-a deplasat, tot mai evident, dinspre lupta pentru titlu spre zona retrogradabilă a clasamentului. Faptul nu este lipsit de semnificație. Dacă în orice sport interesează, de regulă, cine va învinge, fotbalul nostru rămîne încă tributar și acestei mentalități păguboase care face din retrogradare un „capăt de lume".

Desigur, este cît se poate de firesc dreptul fiecărei grupări sportive de a-și apăra șansele de evoluție în primul eșalon sportiv al țării, dar nu poate fi un semn de vigoare și valoare a fotbalului atunci cînd lupta pentru evitarea retrogradării întrece cu mult, prin dramatism și forțe puse în joc, disputa pentru cîștigarea titlului. Nu putem omite faptul că aceasta din urmă s-a simplificat și datorită valorii de excepție a Stelei — echipă ajunsă la un nivel de competitivitate mult peste media campionatului nostru. Dar marșul triumfal și solitar al Stelei evidențiază, prin contrast, imaginea de mediocritate pe care o oferă restul competitoarelor, aflate, iată, cu gîndul mai mult la locurile 16—18 decît 1—4. Din acest punct de vedere, fotbalul nostru, trece printr-o nouă „schimbare de voce", fidel exprimată de clasamentul diviziei A. O schimbare aflată în relație cu dispariția a ceea ce era numit „cvartetul fruntaș". În vremea „celor patru", am reușit două prezențe în semifinalele cupelor europene (prin Universitatea Craiova și Dinamo), o calificare la turneul final al campionatului european și chiar „nașterea" acestei echipe de excepție a Stelei, decantată și cristalizată vreo trei ani, succesiv, într-o întrecere care o solicita, pînă la atingerea formulei standard de astăzi.

Din varii motive, cvartetul s-a destrămat sau, mai bine zis, își caută alte nume proprii pentru cele patru locuri de frunte. Problema este nu atît cine va ocupa aceste locuri, cît, mai ales, dacă respectivele candidaturi vor avea o forță de propulsie pentru întregul nostru fotbal comparabilă, inclusiv prin performanțe internaționale, cu precedentele titulare ale acestor locuri.

În legătură cu participarea noastră la Cupa U.E.F.A., indiferent prin ce echipe, plutește un anume scepticism care este, însă, prematur și nu în totalitate justificat. Desigur, obligația actuală a fotbalului nostru este de a consolida performanțele obținute — și este bine ca, încă de pe acum să ne preocupe o participare cu șanse la viitoarea ediție a cupelor europene. Or, din această perspectivă speranțele pot veni numai dintr-o constanță a rezultatelor și dintr-o regularitate la nivel superior a evoluțiilor fiecărei candidate la această investitură de răspundere. Posibilitatea întăririi în vară a echipelor respective, prin transferuri corespunzătoare, nu poate rămîne decît o supapă de rezervă și un simplu paleativ, dacă prestația lor din campionat n-are darul să convingă. Acum pe locurile retrogradabile se află Jiul, Rapid și Flacăra Moreni, dar Gloria și Chimia au o situație la „adevăr" (—4 și, respectiv, —6) mai precară decît primele două (ambele cu —3). De remarcat străduințile Jiului, care, în cinci etape, cu numai patru goluri marcate, a obținut 7 puncte, adică tot atîtea cît și Dinamo, crescînd și „la adevăr", de la —6 la sfîrșitul turului, la —3. Numai că, duminică, Jiul va primi vizita campioanei, Steaua (hotărîtă „să nu piardă nimic"), iar Gloria și Chimia se vor întîlni la Buzău — deci configurația „subsolului" se va modifica, iarăși...

Anticipări asupra echipelor care vor retrograda sînt aproape imposibil de făcut. Morala acestei situații nu poate fi decît una singură, și care să vizeze straturi mai profunde ale fotbalului nostru : se impun măsuri care să diminueze din încleștarea luptei pentru retrogradare și, implicit, să stingă din avatarurile care însoțesc această dispută mai mult de jumătate din campionat. Cu alte cuvinte, realitatea confirmă justețea proiectului elaborat de conducerea federației (publicat la vremea respectivă în revista noastră), un proiect de reglementări prin care retrogradarea poate fi — și ea ! — un stimulent pentru întărirea echipelor și dezvoltarea fotbalului, și nu o „portiță" de alterare a acestuia.

OCTAV IONAȘC ■

Angajări pe semicercul handbalului

Starea handbalului nostru, asemuită cu un mecanism care era cîndva foarte bine pus la punct, se află acum la o „cotă de avarie". Indiciile asupra acestui lucru s-au înmulțit în ultima vreme, astfel încît, pe bună dreptate, la recenta plenară a federației de specialitate s-a subliniat necesitatea unor intervenții de fond. Și iată care sînt aceste indicii.

Eșecurile echipei masculine au survenit în cascadă : anul trecut, locul 9 la campionatul mondial grupa A și retrogradarea în grupa B ; anul acesta — locul 5 în această grupă mondială B și, implicit, ratarea calificării la Olimpiada din 1988. Din deținătoare a supremației mondiale, echipa masculină de handbal se vede nevoită, astfel, să ia drumul de la capăt, evoluînd în 1989 tot în grupa B, pentru a încerca să-și obțină drept de participare la campionatul mondial din 1990.

Echipa feminină de asemenea nu și-a îndeplinit obiectivul — și anume clasarea pe podium la campionatul mondial grupa A ; datorită acelui loc 5 ocupat, va trebui să-și valorifice o unică șansă de participare la Olimpiadă, din clasarea pe locul I la turneul de calificare din decembrie, în Bulgaria.

Echipa masculină de tineret a cîștigat campionatul balcanic, dar testul cu adevărat semnificativ îl va constitui campionatul mondial (decembrie, Iugoslavia) competiție la care participăm după o pauză de zece ani ! Reparînd, la băieți, greșeala acestei ieșiri din circuitul campionatului mondial de tineret, o menținem, însă, pentru echipa feminină, neînscrisă în acest an la competiția respectivă !

La juniori, nu ne-am îndeplinit obiectivul pentru Concursul Prietenia de anul trecut, dar anul acesta respectivul concurs va avea loc în țara noastră, așa că sînt speranțe la o medalie.

La junioare — locul 3 la turneul Prietenia de anul trecut și obiectivul clasării pe podium la cel de anul acesta (Bulgaria).

În cupele europene interclubur, anul trecut Știința Bacău (f) a ajuns în finală, iar Steaua București și Minaur Baia Mare (m) în semifinale ; anul acesta, la feminin, Chimistul Rîmnicu Vîlcea și Știința Bacău sînt în semifinale, dar echipele masculine n-au mai fost înscrise!

Această panoplie a rezultatelor handbalului nostru pivotează, desigur în jurul acelui loc 5 în grupa B „obținut" de reprezentativa masculină, poziție care, din păcate, nu trebuie apreciată ca un accident, ci este în concordanță cu starea de fapt și de spirit din handbalul românesc la această oră. Am îndrăzni să spunem că un rezultat mai bun al echipei naționale (eventual, calificarea la Olimpiadă) ar fi aminat, poate, o analiză de fond în acest sport — dar acest rezultat n-avea cum să apară tocmai din cauza acelor realități mult mai profunde, care acum nu mai pot fi ocolite.

Fiind reală problema bazei de selecție pentru echipa națională, aria ei restrînsă este explicabilă prin „decalajul care există între cerințele pe plan internațional și nivelul atins în activitatea de pregătire și competițională pe plan intern". Formula competițională nu este stimulativă, „după primele confruntări de vîrf lucrurile încep să se lămurească și, în continuare, unele echipe evoluează fără interes sportiv, ceea ce influențează calitatea întrecerii". Climatul educațional în care se desfășoară activitatea de instruire este „propice concesiilor de la muncă, compromisurilor, favorizînd apariția aspectelor de indisciplină". Sportivii „sînt puțin solicitați la eforturi de volumul și intensitatea cerute azi de marea performanță", lucru care determină „instalarea unei stări de automulțumire dăunătoare, evi-

dențiată în special atunci cînd sînt convocați la activitatea loturilor naționale".

Dintr-o altă perspectivă, insuccesele de azi ale echipei naționale de seniori reprezintă un tribut plătit și neglijării de către federație a loturilor de juniori și tineret, care, altădată, întrețineau și propulsau valoarea primei reprezentative (marea echipă din anii '70 fiind, de pildă, cam aceeași care cîștiga în '67 campionatul mondial de tineret). La această competiție a juvenililor n-am mai participat, cum spuneam, de zece ani, scăzînd și interesul cluburilor pentru descoperirea, pregătirea și lansarea de tineri în circuitul marii performanțe. În acest fel, „s-a diminuat capacitatea de performanță a întregului handbal, știind că nici un jucător tînăr de mare perspectivă n-a mai apărut la echipele de cluburi în ultimii 8—10 ani". Cluburile și antrenorii, preocupați de rezultate imediate, neglijează selecția și pregătirea în perspectivă, invocînd motive conjuncturale și așteptînd, fiecare, ca jucătorii valoroși să apară... în altă parte. Toate acestea „au permis menținerea senatorismului de drept în echipa națională și echipele de club, înfrînarea, sustragerea de la obligațiile sportive privind disciplina, pregătirea și maniera de abordare a jocurilor internaționale".

Plenara a prilejuit multor oameni de bine ai handbalului nostru să se refere la erorile comise în timp în acest sport și să sugereze măsuri apte de a-l readuce pe făgașul marii performanțe. Astfel, au fost apreciate ca nefaste pentru dezvoltarea acestui sport destule din realitățile lui actuale : campionat prea scurt, într-o formulă competițională deficitară (fiecare echipă să aibă cel puțin 30 de jocuri pe plan intern), neparticiparea sistematică la cupele europene, lipsa de colaborare între tehnicieni (rivalitatea lor sportivă căpătînd semnificații personale), desființarea (de către federație) a diviziei școlare, admiterea progresivă a rabaturilor de la disciplină, formalismul cursurilor de perfecționare a antrenorilor și nestimularea muncii de descoperire și formare a unor jucători tineri, negeneralizarea (din motive adesea înguste) a experienței valoroase a tehnicienilor noștri (de pildă, s-au tradus două cărți ale unor specialiști străini, dar nu este bine cunoscută experiența unor valoroși specialiști ai noștri), s-au înmulțit „trucajele" în competițiile la categorii mici de virstă, nu este sprijinită și îndrumată suficient munca de selecție la copii și juniori, competițiile elevilor și pionierilor sînt organizate în perioade „de vîrf" ale activității școlare (în preajma examenelor de treaptă etc.), pregătirea fizică a jucătorilor de lot se face la cluburi sub nivelul cerințelor internaționale (fiind necesare cantonamente, care impun scurtarea campionatului, care generează lipsa de jocuri, care...), analizele de pînă acum au fost superficiale și formale, cerințele stabilite de federație cu privire la selecție să fie adaptate calităților native ale sportivilor noștri etc. etc.

Un prim merit al conducerii federației este însăși această hotărîre de a face, în primă instanță, o radiografie în detaliu a tuturor aspectelor pe care le comportă redresarea handbalului.

Acum așteptăm Campionatul Mondial Universitar (30 mai — 8 iunie), unde avem ca obiectiv cîștigarea medaliei de aur. Odată consumat acest eveniment, vom reveni cu opinii și aprecieri despre ceea ce se intenționează dincolo de „semicercul" protector al acestei competiții.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Rugby

În pragul întîlnirii cu Italia

Cu gîndul la Cupa Mondială, care va începe în luna viitoare, iată-ne în pragul întîlnirii oficiale cu Italia, din cadrul Cupei F.I.R.A., ce se va desfășura pe data de 12 aprilie la Constanța, constituind un important joc de verificare internațională, căruia, pe 25 aprilie a.c., îi va urma cel de la Tbilisi, cu Uniunea Sovietică.

În vederea acestor dificile partide, pregătirile lotului național lărgit al rugbyștilor noștri se desfășoară pe litoral, în bune condiții de cantonament și cu un program intensiv, și riguros, sub supravegherea profesorului **Naca** și cu participarea efectivă la procesul de antrenament a jucătorilor **Paraschiv** și **Dumitru**, care au lucrat cu cele două compartimente. Prezența permanentă a antrenorului federal **Mihalache** atestă grija Federației de Rugby și sprijinul ei direct.

Profesorul Naca pe-a declarat : „Sîntem bine cantonați la Eforie și ne antrenăm corespunzător pe stadionul de rugby al Farului, același care va găzdui întîlnirea cu Italia. Avem un pachet de înaintași puternic și mobil, iar pentru trei sferturi am căutat să accentuăm viteza și îndemînarea. Jucătorii au fost testați științific după ultimele metode, iar, conform sistemului de pregătire fizică Rutherfort, noi ne situăm acum între **foarte bine** și **excelent**".

Firește că aceste aprecieri ne-au bucurat și în duminica trecută, pe cochetul și adecvatul stadion rugbystic al Farului am asistat la rodarea întregului lot, într-un program spectaculos și util totodată, care a fost astfel alcătuit : 1. **Selecționata lotului național (A) — Selecționata națională de tineret** și 2) **Selecționata lotului național (B) — Selecționata Constanței.**

Cele două selecționate ale lotului au fost asamblate în următoarele formații :

Selecționata A — Bucan, Grigore, Leonte, Laurențiu C., Ștefan C., Neculа, Răducanu, Murariu, Paraschiv (Ion Vasile), Alexandru, Tofan, David, Lungu, Marin și **Toader.**

Selecționata B — Opriș, Ilcă, Pașcu, Ciorăscu, Veres, Florea, Dumitru, Dumitraș, Coman, Bezușcu, Tinca, Voinov, Vărzaru, Ploțchi, Hodorcă, I. Vasile.

Selecționata A, primind replica lotului de tineret condus de Radu Demian și Radu Durlac, a dovedit o încălzire prea lentă și la fel ca în multe partide din trecut începutul jocului a fost abordat fără nerv și fără totală mobilizare, astfel că, timp de aproape o jumătate de repriză (20 minute !), s-a jucat în terenul „reprezentativilor", tinerii fiind foarte aproape de a înscrie două eseuri (prin **Calafeteanu** și **Doja**) ratînd de puțin și o lovitură de pedeapsă (prin **Roșu**).

Trebuie eliminată această lentoare psihică de acomodare la joc, stimulîndu-se tonusul competițional imediat și începutul viguros al partidelor ! „Reprezentativii" s-au mobilizat destul de tîrziu și scorul de la pauză obținut (19—6) nu are darul să-i mulțumească, dacă socotim faptul că o acțiune individuală a taloverului **Tufă** (tineret) a străbătut spații mari, marcînd eseu, fără să întîlnipe nici un placaj !

„Reprezentativii" au avut în lotul de tineret un partener util, care i-a stîrnit energiile constructive, remarcîndu-se îndeosebi înaintașii **Bucan, Leonte, Laurențiu C., Răducanu, Murariu,** mijlocașii **Paraschiv, Ion Vasile** și **Alexandru** (excelent boteur) trei sferturile **Tofan, Lungu, Marin** și fundașul **Toader** (în mare vervă pe intercalări și contraatac, deși exagerat de mult).

Așteptînd nerăbdători jocul tricolorilor cu frunza de stejar în contra redutabilului adversar care este **Italia**, participantă ca și noi la Cupa Mondială din Noua Zeelandă, sperăm într-o comportare impecabilă a rugbyștilor noștri, urîndu-le succesul dăruirii totale !

HAI ROMÂNIA !

TUDOR GEORGE ■

SAH

Competiții internaționale

...Pregătirea fizică. Partida a noua din finala meciurilor candidaților la titlul mondial a solicitat din plin pe cei doi adversari. Ex-campionul lumii a folosit noua sa armă, apărarea Caro-Kann. SOKOLOV — KARPOV : 1. e4 c6 2. d4 d5 3. e5 Nf5 4. Cc3 e6 5. g4 Ng6 6. Cge2 c5 7. h4. h6 8 Ne3 Db6 9. Dd2 Cc6 10. 000 h5 11. d:c5 N:c5 12. N:c5 D:c5 13. Cf4 Cge7 14. C:g6 C:g6 15. f4 !? h:g4 ! 16.h5 Cge7 17. Ne2 18. a3 g3 19. Ng4 b5 ! 20. Thg1 b4 21. Cb1 b:a3 22. C:a3 Dd2 23. Td2 Tb8 24. T:g3 g6 25. h:g6 C:g6 26. f5 Th1 27. Td1 T:d1 28. R:d1 e:f5 29. N:f5 Cge7 30. Nh3 C:c5 31. b3 Tb4 32. Cb1 f5 33. Cc3 Rf7 34 Ce2 Rf6 35. Tc3 Th4 36. Ng2 Th2 37. Cf4 d4 38. Th3 T:h3 39. C:h3 C7g6 40. Rd2 Ch4. Aici partida s-a întrerupt. Karpov deține un mic avantaj. În ciuda materialului redus, partida a continuat pînă la mutarea 75-a, cînd Karpov s-a lămurit că nu mai poate cîștiga și a propus remiză. Apoi a acuzat oboseală. Înaintea meciului excampionul lumii declarase : „Pentru acest meci, în special, m-am pregătit fizic. O lună întreagă mi-am petrecut-o pe terenurile de sport. Condiția mea fizică s-a îmbunătățit după partida a șasea. În trecutul „maraton" am avut mai multe resurse fizice..." ...Amînarea partidei a zecea. Time out-ul cerut de Karpov a constituit primul său respiro de la începutul meciului. Cu forțe noi Karpov a punctat cu piesele albe și scorul s-a mărit în favoarea sa : 6,5—3,5. ...Ziua de naștere. Pierderea partidei a zecea a fost un veritabil K.O. pentru A. Sokolov, care a recurs imediat la un nou time out. Și-a serbat la 24 martie cei 23 ani într-o dispoziție deloc de invidiat. ...Protestul arbitrului. Meciul dintre Karpov și Sokolov a fost arbitrat de Antonio Medina. Cunoscutul maestru internațional spaniol a adresat Federației internaționale o telegramă de protest. Onorariul de arbitraj acordat de F.I.D.E. pare a fi mult mai mic decît în cazul altor meciuri ale candidaților. Va avea ecou în fața președintelui Fl. Campomanes ? ...Partida decisivă. Partida a XI-a a fost și ultima. Karpov a punctat clar, obținînd victoria înainte de limită cu scorul excelent de 7,5 : 3,5. I-a administrat o „lecție" aspră tînărului său adversar. Astfel, Anatoli Karpov devine șalanger la titlul mondial, urmînd să-l întîlnească din nou pe campionul lumii, Garri Kasparov spre finele anului. ...Duel teoretic. O partidă interesantă s-a jucat în campionatul Uniunii Sovietice. Duelul de la Minsk a opus pe marii maeștri TUKMAKOV — CERNIN : 1. d4 Cf6 3. Cf3 b6 4. Cc3 Nb4 5. Ng 5 Nb7 6. e3 N:c3 7. b:c3 n6 8. Nh4 d6 9. Cd2 Cbd7 10. f3 De7 11. e4 g5 12. Nf2 Ch5 13. Da4 e5 14. 000 00 15. h4 g4 16. Ne3 Cg3 17. Th2 c:d4 18. c:d4 Tfc8 19. Nd3 d5! 20. Rb2 b5! 21. c:b5 Cb6 22. Da5 d:e4 23. f:e4 C:e4 24. Ra1 Ce3 25 Te1 Nd5 26. N:h6 N:a2 27. Ce4 C:e4 28. T:e4 f5 29. Te3 Nd5 30. Nf4 a6! 31. b:a6 Cc4! și albul a cedat. ...Super-turneu. La Sarajevo a început la 23 martie un puternic turneu internațional, categoria a 12-a F.I.D.E. (Elo mediu : 2 529) cu participarea marilor maeștri Polugaevski și Vaganian din U.R.S.S., Seirawan (S.U.A.), Miles (Anglia) și a jucătorilor iugoslavi Nikolici, Popovici, Kurajica, Cvitan, Dizdar, Drașko, Dizdarevici și Sokolov. Această competiție tradițională a ajuns la cea de-a 26-a ediție. ...„Inflație" de mari maeștri. Acum, cînd mișcarea șahistă mondială are mai mult de două sute de jucători deținători ai celei mai prestigioase categorii — cea de mare maestru internațional — se vorbește tot mai mult despre găsirea de noi criterii valorice venite să îngrădească obținerea mult rîvnitului titlu. Vicepreședintele comitetului de calificări F.I.D.E., sovieticul L. Polugaevski dă răspuns la această problemă spinoasă susținînd propunerea scriitorului istoric N. Eidelman de a se înființa o nouă categorie sportivă pentru marii maeștri cu Elo peste 2 630. Indică, potrivit unor criterii valorice clare o listă de 22 mari maeștri ce-ar putea purta, de acum înainte, titlul de „super mare maestru internațional".

MARGARETA MUREȘAN ■

Din jurnalul unui globe-trotter

Pensionarul Mihai Loață din Bacău nu știe ce medicamente se iau împotriva reumatismului și nici nu cunoaște drumurile spre cabinete medicale. La 62 de ani, zvelțețea, părul bogat, vioiciunea și exuberanța lui ar putea stîrni invidia oricărui bărbat în floarea vîrstei. Bătrînețea ? Nu o simte, n-are timp să facă schimb de cărți de vizită cu ea, nu intră în planurile lui de viitor. În 1985 Mihai Loață, temerar globe-trotter moldovean, a străbătut cu rucsacul în spate 20 000 de kilometri prin Europa, din care 5 300 pe jos. A parcurs 11 țări, inventariind în arhiva lui de inimă Bulgaria, Turcia, Iugoslavia, Grecia, Italia, Monaco, Franța, Spania, R.F.G., Austria, Ungaria.

— N-am făcut-o nici din bravadă, nici pentru reclamă, — ni se confesează, — ci pur și simplu dintr-o dorință fierbinte de a cunoaște cît mai multe din frumusețile planetei, de a lua legătura cu oameni din alte țări, de a afla despre istoria, preocupările și realizările lor.

Are dreptate Mihai Loață că natura nu poate fi gustată prin parbrizul mașinii. Cei 7 munți pe care i-a întîlnit, Alpii Italieni, cei Maritimi Francezi, Iberici, Balcanii, Hîjoul, Tirolul i-a bătut cu pasul, admirînd imaginile mereu altele ale zărilor ferăstruite de coltii piscurilor. Nu a mers pe jos fără rost numărînd stîlpii și bornele pe șosele plate, ci numai atunci cînd peisajul, orașele, istoria îi dăruiau frumusețí pentru suflet și minte. Lucrînd la baraje ca tehnolog în construcții hidrotehnice a urmărit cu gîndul fiecare picătură de apă ce se rostogolea spre oceane, spre alte tărmuri. Visarea de atunci a prins contur, căci a traversat autostrăzile de ape a 7 mări, Sofia, Ankara, Atena, Belgrad, Veneția, Milano, Roma, Baleare, Madrid, Paris, Frankfurt, München, Viena, Budapesta sînt doar cîteva din cele 77 de orașe pe străzile cărora colinda din zori și pînă spre miezul nopții, imortalizînd, prin „clipitul" aparatului de fotografiat în peste 500 de poze, arhitectonica, monumentele, catedralele. „Părăseam printre ultimii muzeele, în domul din Florența era chiar să rămîn închis peste noapte. Nu vă dați seama ce bucurie am simțit cînd la Viena între picturi celebre am văzut figurile unor țărăncuțe ale marelui nostru Grigorescu !" Citim la întîmplare în jurnalul de călătorie de 220 de pagini, scris pe genunchi, într-un tren de noapte, în care Mihai Loață își împărtășea entuziasmele, impresiile acestui adevărat confident și tovarăș de drum. „Sînt la etajul 13 al unui hotel din Monte Carlo și privesc marea cu cordonul ei de plăji și clădiri. Gazdele, în lipsă de locuri, m-au cazat în apartamentul lui Björn Borg, printre mingi, rachete și tricouri".

Cîteva pagini mai departe : „Privesc cu nostalgie cum pitorescul orășel Porto Torres se pierde în aburii înserării despărțindu-mă de calda Sardinie. Primarul Tore Fadda care mă condusese se face tot mai mic pe țărm fluturînd mîna. Genova însă mă așteaptă ! Mi-am făcut un cuibuș pe punte să văd răsăritul lunii pline și să dorm în aerul curat cu miros de sare". Poate cîndva aceste amintiri presate cu grijă ca niște flori între pagini vor deveni o carte ! Cînd meseria nu l-a mai chemat de la prima oră a dimineții pe șantier, Mihai Loață și-a pus în rucsac visele și dorința lui de a cunoaște și a plecat să cucerească Europa ca pieton. Dar nu numai drumurile și orașele bătrînului continent, ci și pe oamenii lui. „Am fost invitat la televiziunea italiană și am vorbit 14 minute în italiană despre frumusețile țării noastre, despre viitorul ce-l durăm pe meleagurile noastre. Am făcut o singură greșeală de limbă, cînd am denumit-o pe nevastămea signorina și nu signora, dar am dres-o spunînd că și la 70 de ani ea rămîne pentru mine signorina. Primarul Vienei, dr. Zilk, m-a invitat în tribuna oficială la ziua națională a Austriei. Văzînd parada alături de oficialități, mi-am spus că fapta mea o fi însemnînd ceva de am ajuns acolo !". Cu firea lui deschisă și prietenoasă, Mihai Loață a demonstrat pe unde a umblat căldura, seninul, sinceritatea și simțămintele frumoase ale sufletului românesc, cîștigînd mulți prieteni. Tot el ne povestește : „Am intrat în vorbă la Valencia cu profesorul de artă bizantină Alcaide, care m-a invitat să stau la el 2 zile. Pînă către miezul nopții am discutat despre mînăstirile Moldovei. La plecare mi-a scris următoarele rînduri : «Îmi pare rău că spun la revedere prietenului Loață și sper să știe că eu și compatrioții mei greu vom uita un om așa de curajos». Nici eu nu-l voi uita nici pe el, nici pe primarul din Milano care mi-a dăruit o splendidă carte a orașului, nici pe consulul de la Montpellier, care aflînd că sînt român și drumeț de cursă lungă, a dat dispoziție să nu mi se ia taxa pentru viză, nici pe mulți alții. Primarului din Genova care se mira de silueta mea i-am spus că mai am un loc liber în excursie. Ne-am despărțit, ca vechi amici, cu cuvintele : „Viva Italia ! Viva Rumania !" A plecat cu bani puțini dar cu multă încredere în oameni, în colțul de frumos din ei. Primarii, consulii, directorii de turism, președinții cluburilor Barcelona și Real, cuceriți de performanța lui de curajos drumeț, de mesajul de pace al poporului român, i-au acordat ospitalitate. Spicuim din caietul gros cu aprecieri scrise de aceste personalități, cu embleme, fotografii ale lor, cu ștampile, cu însigne : „Bun venit la primăria din Paris valorosului globe-trotter român și sînt bucuros să-i ofer, odată cu emblema orașului, salutările și stima noastră, a parizienilor — Jacques Chiriac". În această veritabilă parafrază băcăuană a lui Jules Verne „Ocolul Europei în 180 de zile", în care a tocit 4 perechi de încălțăminte Mihai Loață a făcut o veritabilă performanță sportivă. Unii ar numi-o poate aventură nebunească. Dar oare în orice defrișare de necunoscut, în orice învingere a unor „prudente" limite omenești nu e puțină nebunie, puțină aventură ? Ca să ajungi să mergi pe jos în fiecare zi, timp de 6 luni, cîte 35—40 km trebuie să ai în spate o viață trăită după principii de sănătate, să fi „respirat" prin sport. A jucat fotbal și a fost arbitru, a schiat, a patinat, a drumețit toți munții țării și a făcut de 4 ori turul României, a străbătut de cîteva ori trasee în U.R.S.S., Cehoslovacia, R.D.G., Polonia. Nu a inspirat fumul albăstrui al țigării și aburii ceștii de cafea, „am băut doar ocazional cîte un șprit la o sărmăluță", nu a băgat mîna în buzunar după aspirină ci și-a făcut o frecție cu apă rece pînă la brîu. Seara, lîngă veioza aprinsă, a făcut un alt „sport" : a învățat limbi străine, în vreo 5 descurcîndu-se binișor. „N-ați simțit oboseală ?". „În general nu, fiindcă iubesc odihna activă și furind 5—6 ore de somn, a doua zi mă simțeam în formă". Îi întrebăm în care zi a avut cea mai mare bucurie. Ne răspunde fără să clipească : „4 noiembrie, cînd am intrat în vama de la Oradea, căci dacă ceva mi-a apăsat inima, acesta a fost dorul de țară, de acasă !".

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Civilizația sportului

A venit poștașul

CRISTIAN MIHĂILESCU — solist al Operei Române din București : *„Civilizația sportului", această rubrică de etică, morală și estetică sportivă, m-a determinat să vă adresez cîteva rînduri. Mă pasionează din copilărie întrecerea sportivă atît datorită frumuseții ei, care atinge de multe ori culmi estetice, cît și prin multiplele analogii pe care le fac cu arta, cu profesiunea mea. Privesc întotdeauna arena de sport ca pe o scenă imensă pe care protagoniștii își încearcă puterile spre a-și învinge înainte de orice proprule limite, dînd în același timp reale satisfacții spectatorilor .Spectatori care, nu o dată, la fel ca și în artă, se transformă în suporteri. El, spectatorul-suporter, se atașează de noi, ne iubește, ne încurajează, ne consideră prelungirile ființei sale, aspirația sa spre mai bun, mai puternic, mai frumos. Dar atunci cînd iubești pe cineva e normal să fii mai întîi cu el exigent, de la el să aștepți mereu mai mult. E firesc, desigur, să-i susții în momentele grele, să acționezi asupra celui mai delicat component al performanței, moralul. Melomanii de la Bolșoi Teatr din Moscova aplaudă cînd un cîntăreț sau un balerin ratează un moment. Mi se pare un gest sublim, un pisc al civilizației spectatorului. Oare de cîte ori se întîmplă același fenomen și în tribune ? Dacă „ai noștri" sînt suflet din sufletul nostru e normal ca ei să fie cei susținuți dar și cei de la care așteptăm cel mai mult. Cînd un jucător din echipa favorită e accidental simt că mă doare și pe mine. Dar cînd el love ște, rușinea și mîhnirea mi se cuibăresc în suflet. Este ca și cum aș fi lovit eu ! Adversarii (ce termen nepotrivit !) sînt partenerii noștri de întrecere. La sfîrșitul unui spectacol, Othello își strînge mîna cu Iago și ies împreună la aplauze. Cît ar fi confruntarea de dramatică finalul îi găsește uniți în efortul de a ne dărui cîteva clipe de înălțare spirituală. Același lucru ar trebui să se întîmple și în teren și în tribune. Nu-l înțeleg decît pe jumătate pe Bernard Shaw care spunea că „Dragostea pentru fair play este calitatea spectatorului, nu a protagonistului". Fair-playul trebuie să fie sentimentul tutelar într-o întrecere sportivă, ca și în viață dealtfel. În clipele de euforie, dar și de durere firească în fața unei înfrîngeri să nu uităm generosul dicton latin «Victis honor» (onoare celor învinși !).*

Stimate Cristian Mihăilescu, ne bucură aceste rînduri care vin din partea unui slujitor al artei fiindcă sportul și arta au o misiune comună. Contradicția dintre EDUCAȚIA fizică și cea spirituală este o falsă problemă, născută de cosmarul snobilor.

VASILE POPȘOR — str. Laminoarelor 13, Brașov : *„Azi, cînd echipa de fotbal Universitatea Craiova trece prin clipe mai grele, cînd conducerea clubului nu precupețește nici un efort pentru reconstrucția echipei, gîndurile și speranțele mele se leagă de Constantin Oțet, antrenorul cu care alb-albaștrii au obținut cele mai bune performanțe. Revenirea lui reprezintă un act de fair play, dacă ne amintim cum a plecat în 1984. Sînt convins că „nea Țică" va ști să refacă familia fotbaliștilor craioveni, iar prin contribuția tuturor factorilor (jucători, antrenori, conducători, spectatori), «campioana unei mari iubiri» va deveni nu peste multă vreme ceea ce cu cîțiva ani în urmă a fost, adică o mare echipă europeană".*

Aceeași convingere o avem și noi. Așteptăm cu încredere revenirea Craiovei în fruntea fotbalului nostru, proces laborios la reușita căruia și spectatorii craioveni (cei mai fierbinți din România) își vor aduce, cu siguranță, contribuția entuziastă și civilizată.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● Campionatele de fotbal din Europa se „modernizează", ultima competiție națională care a apelat la reforme fiind cea a Spaniei. La încheierea meciurilor din formula clasică (34 la număr, de fiecare echipă) s-au tras liniile și primele 6 formații își vor disputa titlul, cu perspectiva unor partide atractive, care aduc spectatori, încasări etc. Suedia practică de mult acest sistem, Austria îl folosește și ea, se preconizează crearea așa-numitului „play-off" și în Elveția, ideea fiind aceea de a oferi suporterilor întîlniri atractive. ● După răspîndirea lui „Iron Marathon", concurs sportiv inventat de americani în Hawaii și care cuprinde o probă de înot în mare liberă (pe 5—6 km), o cursă ciclistă contra-cronometru (6 109 km) și alergarea unui maraton (42,195 km), singura pauză permisă fiind aceea necesară pentru schimbarea echipamentului, o nouă competiție extrem de dură este pe cale să-și facă loc în calendarul oficial : „Ultramaratonul" australian, adică parcurgerea în alergare a (nici mai mult, nici mai puțin) 1 060 km ! Cursa cuprinde 12 etape parcurse în 6 zile, favoritul, iugoslavul Dușan Mravițe (victorii în primele două ediții) aflîndu-se în prezent pe locul 3. ● La deschiderea succesiunii englezului Wally Edwards (82 ani) surpriza moștenitorilor a fost enormă. Masa succesorală se compunea d'n... 6 000 de mingi de golf. „De cîte ori ieșea la plimbare cu cîinele, un ciobănesc scoțian, soțul meu venea cu buzunarele pline de mingi, adunate din terenul de golf din apropiere, a declarat soția acestuia, Alice, din Limpsfield (sudul Angliei). Nu știu ce să mă fac cu ele. Fiul meu (al doilea beneficiar al moștenirii) n-a vrut să le ia nici măcar jumătate". Colecționarul n-a jucat în viața lui golf. ● Transferul fotbalistului sovietic Oleg Blohin de la Dinamo Kiev la Ujpest Dozsa Budapesta a fost perfecțiat în principiu, dar rămîne ca și soția acestuia, cunoscuta antrenoare de gimnastică ritmică modernă, (fostă Deriughina) să obțină un post, precum și acordul federației unionale. ● Raliul aeronautic Paris — Beijing — Paris s-a încheiat cu victoria unui echipaj italian.

LUCIAN OPREA ■

Cronica șoselei

Valențe ale traficului rutier modern

În zilele noastre, șoferul profesionist dispune de condiții incomparabil mai bune decît în trecut pentru a-și exercita meseria. Mașini moderne, rezistente și mai cu seamă sigure, care nu cer eforturi deosebite pentru a fi conduse, sau, cum se spune în limbaj tehnic, dispun de un grad sporit de maneabilitate, le stau la dispoziție. Pentru a roti volanul, șoferul nu trebuie să fie un Hercule, ci un om obișnuit. Nici frînarea nu cere eforturi deosebite. E suficientă o simplă apăsare ca mașina să „înghețe". Servodirecția și servofrîna își spun cuvîntul. Aproape toate perfecționările de bază care s-au introdus în tehnica construcției autoturismelor, le găsim și pe autovehiculele grele, ca să nu mai vorbim de cele specifice pentru acest gen de automobile, care fac viața șoferilor de cursă lungă mai ușoară, mai puțin obositoare. Nu cu prea mulți ani în urmă, mastodonții au fost dotați cu aparate care oferă posibilitatea persoanelor competente să cunoască în detaliu date privind periplul mașinii respective. Cu ce viteză a mers ea pe întregul traseu ? Unde și cît timp s-a deplasat cu viteze ce depășeau cuantumul legal ? Au respectat giganții pe roți traseul fixat ?

Desi mult mai complicat, mai sofisticat decît odinioară, gigantul pe roți poate fi reparat azi mai repede, mai bine, cu ajutorul unor dispozitive și aparate ultramoderne, scutind șoferii de munci negre, istovitoare.

Perfecționarea mașinilor și a aparaturii de tot felul care ușurează enorm munca oamenilor de la volan, a avut ca efect transformarea șoferilor în specialiști de înaltă calificare. Au apărut încă, din păcate, și unele urmări negative. Știind că la garaj există oameni specializați pentru orice operațiuni, mulți șoferi mai tineri, și chiar unii mai vîrstnici, au devenit un fel de birjari. Niște operațiuni simple de înlocuire a unor piese nu pot fi făcute de șoferii rămași în pană pentru simplul motiv că nu se pricep. Trebuie astfel să se apeleze deseori la specialiștii din garaje, aflați uneori la distanțe mari, cu toate implicațiile ușor previzibile. Verificarea presiunii în pneuri, operațiune indispensabilă pentru siguranța deplasărilor, e normal să fie făcută (teoretic) cu ochii închiși, de către orice șofer. Am asistat la o scenă penibilă, cînd din 15 șoferi de autobuze, nici unul n-a știut să folosească elementarul dispozitiv cu care se realizează controlul presiunii. Întotdeauna, doar, aceste verificări le făceau „specialiștii" de la garaj.

„Noroc că în autocar eram în majoritate specialiști auto, ingineri, subingineri, maiștri cu experiență. Întreprinderea organizase o excursie pe un traseu pitoresc, dar destul de lung, într-o zonă cu trafic redus. Dacă nu puneam noi mîna, am fi stat mult și bine, undeva, pe o șosea de munte, departe de vreo localitate cu posibilități de depanare a autobuzului. Șoferul, un om nu chiar tînăr, dispunea, din fericire, de piese de rezervă, dar nu avea nici cea mai vagă idee despre modul cum trebuie să o înlocuiască", îmi povestește un prieten, inginer auto.

„Copilăria" circulației, cînd mașinile erau mai puține, mai lente, regulile de circulație mai puțin precise, unele domenii nefiind chiar deloc regulamentate, a cunoscut perioade destul de mari, în care mulți șoferi conduceau, cum se spune, după ureche. Despre conduita preventivă nici o vorbă. Această știință a cărei esență constă în „Fii prudent și pentru alții", nu se născuse nici în țările cu traficul cel mai dezvoltat.

Azi, a devenit anacronică conducerea mașinii după niște reguli pe care șoferii respectivi și le amintesc că erau valabile cîndva. Remarca se referă la unii șoferi mai în vîrstă, care n-au mai pus mîna demult pe regulamentul de circulație. De aceea, cînd unii piloți sînt invitați să susțină un test, intră în panică. „Prefer să plătesc o mie de lei amendă decît să mă puneți la testare". Există cazuri, și nu puține, cînd apelul de a cîți regulamentul pentru a clarifica o chestiune controversată, e considerat de unii o jignire. „Adică, ce vrei să spui ? Că eu nu știu cum se face o depășire ?", ripostează șoferul de-a dreptul intrigat.

Problemele de importanță vitală pentru circulație : puterea de a anticipa pericolele, de a fi conștient de implicațiile numeroase pe care le poate avea eludarea regulilor de circulație, a răspunderii ce trebuie manifestate în conducerea mașinii, a conduitei preventive în trafic, încă nu constituie comandamente majore pentru numeroși șoferi. Un copil stă cocoțat pe un mormam de zăpadă înghețată. Cînd pînă în dreptul lui, mașina mai are de parcurs doar puține metri, micuțul lunecă exact în fața roților mașinii. Urmările sînt ușor de presupus. E întuneric. Un adult se deplasează pe poteca de la marginea drumului înghețat, în aceeași direcție cu mașina. Mersul lui e nesigur. Se dezechilibrează, cade, se ridică, apoi, și își continuă mersul. Șoferul mașinii nu ține cont de un lucru elementar, și anume, că omul poate cădea din nou în orice clipă. Semnalizează cu luminile și continuă să se deplaseze cu aceeași viteză. Cînd furgoneta mai are doar doi metri pînă să-l depășească, omul lunecă și se prăbușește cu capul exact în fața roții din spate a mașinii. Bineînțeles că și pietonul putea proceda preventiv, oprindu-se într-o poziție mai stabilă și lăsînd cale liberă mașinii. La rîndul lui, șoferul, reducînd viteza autovehiculului și mărind distanța laterală față de pietonul oprit, împiedica producerea accidentului.

Circulația înseamnă viață. La fel ca în viață, și în circulație apar mii și mii de situații, de cazuri, cu tot atîtea valențe. Rezolvarea lor e pe deplin posibilă dacă se pilotează cu răspundere, cu seriozitate, cu prudență. Nu sînt lucruri prea complicate. Ele depind numai de oameni. Bineînțeles, de gradul lor de cultură, de educație, de civilizație și se rezumă, *în ultimă instanță*, la bunul lor simț. Nu, nu e deloc greșit să punem problema și altfel. Anume că a conduce preventiv este *în primul rînd*, tot o dovadă de bun simț.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Itinerar african

În ultimele două decenii România socialistă s-a distins pe plan internațional prin politica sa activă, dinamică și constructivă, de dezvoltare amplă a raporturilor de prietenie și colaborare cu toate statele lumii, prin implicarea sa responsabilă în eforturile de soluționare a marilor probleme ale contemporaneității. În cadrul acestei politici un loc important îl ocupă preocuparea permanentă, susținută a țării noastre, a președintelui Nicolae Ceaușescu vizînd extinderea continuă a raporturilor de prietenie, solidaritate și conlucrare fructuoasă, reciproc avantajoasă cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate din Asia, Africa și America Latină. Este de remarcat că acest grup de state, care reprezintă în fapt marea majoritate a țărilor lumii, constituie în zilele noastre o uriașă forță a progresului, colaborării și păcii, o forță ce acționează pentru democratizarea vieții internaționale, pentru făurirea pe planeta noastră a unei lumi a justiției și a echității, mai drepte și mai bune, pentru o nouă ordine economică internațională. Multe dintre popoarele acestor țări — pe care România le privește cu simpatie și de care se simte apropiată — au beneficiat în decursul luptei lor de eliberare de sprijinul nepreculețit, de solidaritatea activă a poporului român, a României socialiste. În prezent, țara noastră sprijină activ aceste state în eforturile pe care le depun pentru lichidarea grelei moșteniri din perioada colonială, pentru propășirea lor economico-socială independentă. Sprijinul românesc se materializează în primul rînd într-o amplă colaborare în multe domenii de interes comun, prin raporturi reciproc avantajoase, bazate pe respectarea și aplicarea neabătută a noilor principii de relații dintre state. Un rol determinant în promovarea unor astfel de raporturi îl are dialogul la cel mai înalt nivel, context în care se înscriu și vizitele oficiale de prietenie efectuate săptămîna trecută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Populară Angola, Republica Zair și Republica Populară Congo.

Recentul itinerar african al conducătorului partidului și statului nostru este reprezentativ pentru relațiile de prietenie și colaborare ale României cu țările africane. După cum este cunoscut, președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut 39 de vizite în 27 de state de pe continentul african; în același timp, la București au avut loc 47 de întîlniri cu șefi de state din 29 de țări africane.

Cu aceste prilejuri, au fost semnate o serie de documente de o deosebită importanță atît pe plan bilateral, cît și în domeniul conlucrării pe arena internațională : 11 tratate de prietenie și colaborare și 39 de alte documente politice. Acordurile semnate au permis o substanțială creștere a volumului comerțului și a cooperării economice și tehnico-științifice ale României cu aceste state — comerțul exterior, de pildă, a crescut între 1965 — 1986 de peste 30 de ori. Vizitele menționate vor da, fără îndoială, un nou impuls relațiilor dintre România și țările africane.

Moment de referință în cronica raporturilor de prietenie și colaborare dintre România și țările vizitate, care deschide noi și ample perspective acestor raporturi, recentul itinerar african al președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, constituie deopotrivă o nouă și strălucită solie de pace a poporului român pe continentul african și un eveniment de prim-plan al activității internaționale.

ION CODRU ■

Ciocolata și concurența

În ultima vreme, concurența între producătorii vest-europeni de ciocolată, bomboane și alte asemenea produse care cresc colesterolul și glicemia a devenit acerbă. Marii producători, care împart o piață anuală de 7,5 miliarde de dolari sînt dominați la ora actuală de belgieni, un fel de japonezi europeni ai ciocolatei, care se prezintă, la ora actuală cu cele mai bune produse. Ce „Suchard", „Nestlé", „Tobler", acum se caută mărcile belgiene „Cote d'Or" sau „Leonidas" ! Mai ales că prețurile practicate sînt de două, trei ori mai mici decît ale concurenței. După Elveția, al cărei cetățeni dețin recordul consumului cu 10 kg pe an și locuitor, urmează Anglia cu 8 kg, R.F. Germania cu 6,7, Belgia cu 6, Franța cu 4 și, undeva departe, Italia și Spania cu mai puțin de 1,5, informează statisticile Caobisco, grupul care se ocupă de interesele producătorilor de ciocolată, biscuiți și cofetărie. „Nu sîntem una din cele mai mici întreprinderi, dar nici una din cele foarte mari. Avem strategia noastră specifică bazată pe crearea și menținerea unei calități excepționale, care ne-a impus în întreaga Europă", spunea Baodoin Michelis, președintele firmei „Cote d'Or". Ofensiva belgiană s-a îndreptat asupra regiunilor sudice ale Europei. Pentru reclamă nu s-a ocolit nici un mijloc. Două mari veliere de curse au fost finanțate în mai puțin de un an pentru celebrul skipper francez Eric Tabarly. Cu toate că distracția a costat 80 de milioane de franci belgieni, investitorii nu sînt deloc nemulțumiți de modalitatea aleasă pentru promovarea produselor. „Ciocolata de calitate este și trebuie să fie un articol accesibil tuturor buzunarelor", proclamă Roger Reels, director la „Leonidas", o mică întreprindere cu 200 de salariați care a dobîndit un prestigiu înatacabil pe piața pralinelor — fondante de ciocolată cu amestec de nuci, migdale, alune — datorită calității excepționale a acestora și prețurilor reduse. Producătorii belgieni aruncă pe piață 2,2 milioane de tone de ciocolată de toate sorturile. În pofida unei concurențe încrîncenate care a provocat o scădere galopantă a prețurilor, belgienii nu par a se sinchisi și realizează profituri de invidiat. În R.F.G., spre exemplu, prețul unui baton de 100 gr a trecut sub bariera psihologică de o marcă. Succesele celor două firme belgiene își au sorgintea în refuzul obstinat al gigantismului și într-un sălbatic atașament pentru menținerea unui echilibru perfect între prețuri și calitate. Cele două „locomotive" belgiene de ciocolată se află în fruntea unui regiment de mici producători independenți pentru că, spun ei, folosesc boabe de cacao din America Latină și nu din Coasta de Fildeș, ca ceilalți fabricanți. Și, pentru că le merge bine — „Leonidas" a realizat la 1,65 miliarde franci belgieni cifră de afaceri un beneficiu net de 165 milioane — produsele lor au început să fie copiate.

IOAN ROȘCA ■

Optica asupra fibrelor

Nu este chiar departe momentul cînd pe sub Atlantic își va afla loc și utilitate cablul din fibre optice. Traseul comunicațional cel nou va înghiți o investiție de 335 milioane dolari dar promite celor ce le cheltuiesc satisfacții pe măsură : echivalentul a 40 000 de convorbiri telefonice simultane, cam de patru ori peste puterea mai vechiului dar deloc învechitului cablu transoceanic coaxial pus pe picioare acum patru ani. Proprietățile sale îl fac disponibil, din 1988, pentru transmiterea de imagini de televiziune, ca alternativă a satelitului, la costuri pînă acum netentante în cazul cablului coaxial.

Evenimentul, că este un eveniment, nici vorbă, a provocat deplasarea privirii în lungul prolectelor mai de demult avînd în centrul optic chiar fibrele optice. Francezii, coparticipanți la programul cablului transatlantic alături de americani și britanici, își propuneau cu ani în urmă o cavalcadă spectaculoasă pe cîmpul înrămat cu oferte al fibrei optice. Un cont financiar plin de promisiuni a fost deschis cu ochii deschiși spre rampa de lansare a telecomunicațiilor pe bază de fibre. Harta țării a preluat dungile unificatoare dintre diverse localități, desemnînd orașele, multe la număr, ce urmează a-și vorbi între ele folosindu-se, bineînțeles, de înșiruitoarele căi sticloase, curate și hărnicuțe ca nimeni altele.

Nu s-au stins însă aplauzele, meritate, adresate acelui plan de acțiune că, iată, ceva nu pare a merge întocmai cum se gîndise. Din 52 de așezări aflate în circuitul telecomunicațiilor prin fibre optice, doar nouă vor avea deocamdată acest privilegiu, rămînîndu-le celorlalte drept tovarăș de drum la continuare bătrînul cupru în frumosul stil clasic, coaxial, mai ieftin și încă în putere pentru a fi trecut pe marginea drumului. Îmbătate de plăcerea mersului în plin firmele de specialitate ambalaseră motoarele, preocupate să nu piardă în disputa cu cel de pe culoarele vecine. Departe de a se consuma ca probă de viteză, activitatea în cauză se deconspiră mai degrabă ca o cursă de durată, nu lipsită de obstacole. Franța face 80 000 kilometri de fibră optică anual. S.U.A. produc 3 milioane, Anglia și R.F.G. de două ori și jumătate peste ceea ce își propusese Parisul. Realizările francezilor se plasează destul de departe de ce cuprindea proiectul Cablu — 104 000 km.

Explicațiile pot fi numeroase — și serioase — ținînd poate de o modificare de priorități, de reașezarea raporturilor dintre cei care planifică și cei care trebuie să facă. Întrebarea, fără răspuns, deocamdată, ar fi dacă pierderea de înălțime a intențiilor nu este cumva legată de modificarea de optică în ceea ce privește virtuțile și — deci — destinul fibrelor optice...

NEAGU UDROIU ■

Belafonte sexagenar

Într-unul din cartierele mizere ale New Yorkului — Black Harlem — se năștea, la un întîi de martie, în urmă cu 60 de ani, Harold George Love, ce va deveni renumit sub numele de Harry Belafonte. Tatăl său era marinar și se trăgea din insula Martinica, Indiile de Vest, iar mama sa era originară din Jamaica, unde tînărul Harry își va petrece o parte din copilărie și adolescență, în perioada cînd părinții săi vor munci din greu pe plantațiile stăpînilor coloniali.

După ce și-a satisfăcut serviciul militar în marină și a schimbat mai multe slujbe, Harry Belafonte s-a decis pentru cariera de actor. A avut norocul să aibă ca îndrumători pe renumiții Erwin Piscator și Stanley Kubrick, la ale căror școli new-yorkeze s-au format în a doua jumătate a anilor '40, și actori ca Marlon Brando, Tony Curtis și Walter Matthau. Însă, în drumul tînărului de culoare spre scenă și marele ecran se aflau prea multe piedici. După ce debutează în teatru, este nevoit să petroacă o lungă perioadă de timp fără un angajament ferm, jucînd doar roluri mici și neinteresante. Această situație îl face să se hotărască pentru cariera de cîntăreț. Ritmul calypso, tipic pentru Indiile de Vest, îi impune repede atenției publice și, aproape peste noapte, ajunge vedetă. Cîntece ca „Coconut Woman", „Banana Boat", „Matilda", „Jamaica Farewell" sau „Island in the Sun" au devenit șlagăre internaționale și Belafonte se impune ca stea internațională. Hollywoodul începe să-i ofere contracte, se înmulțesc turneele în diferite țări ale lumii, music-hall-urile îi propun roluri.

De la început, însă, Belafonte și-a impus o anumită linie de la care nu s-a abătut. Deși folclorul Indiilor de Vest a rămas o componentă constantă a repertoriului său, el a preluat continuu cîntece ale poporelor de pe toate continentele, atît gospels și spirituals ale negrilor americani, cît și melodii populare ale Europei sau Orientului îndepărtat.

După cum afirmă el, o deosebită însemnătate pentru arta și viața lui a avut-o întîlnirea, la vîrsta de 19 ani, cu Paul Robeson. „Robeson — afirmă Belafonte — a semănat multe semințe. Eu sînt una dintre ele. Viața lui, eforturile și lupta lui nu au fost zadarnice". Exemplul lui Paul Robeson a fost o călăuză în activitatea lui Belafonte care s-a angajat în favoarea respectării drepturilor omului în lumea capitalului, fiind unul din prietenii și colaboratorii lui Martin Luther King. Printre altele, el a plătit în repetate rînduri cauțiunea pentru eliberarea din închisoare a lui Luther King, cînd autoritățile îl arestau. Ca urmare a acestui fapt a fost supravegheat îndeaproape de FBI și supus persecuțiilor de tot felul. Cînd mișcarea împotriva războiului purtat de S.U.A. împotriva Vietnamului a luat amploare, Harry Belafonte s-a aflat în primele sale rînduri. Astăzi, el se numără printre militanții de prestigiu ai mișcării pentru pace, împotriva războiului nuclear. „A fi artist — afirmă el — constituie o binecuvîntare, un dar. Trebuie să ne punem arta în slujba vieții. Asta trebuie să facem !".

ION VIRGIL ■

Operațiunea „morsizare"

Fotografia pe care o reproducem nu este, după cum s-ar putea crede la prima vedere, trucată. Cel care a făcut-o și a publicat-o, împreună cu un reportaj, în revista sovietică „Ogoniok", ziaristul Oleg Petrienko, ne informează că tînărul din fotografie este tatăl copilașului și că el nu face altceva decît să-și „călească" urmașul, cufundîndu-l în apele înghețate ale Nevei (întîmplarea se petrece la Leningrad). Autorul reportajului ne mai spune că părinții celui „călit", ca și majoritatea asistenței, sînt membri ai clubului leningrădean „Morsele de pe Neva". Denumirea lasă să se deducă destul de clar programul membrilor clubului : prin scăldări cît mai dese în condiții evasipolare să obțină indivizi voinici și rezistenți ca morsele.

Ideea nu este chiar așa de nouă. Se spune că și corturarii își „călesc" puradeii tăvălindu-i la naștere sau imediat ce se iveste prilejul, dezbrăcați, prin zăpadă. Elemente noi ar fi aici organizarea în cluburi și practicarea „morsizării" aproape oficial. De aceea cînd unii din cei prezenți au strigat — ne referim la reportajul amintit — să vină miliția și să pună capăt „barbariei", nici un om al legii nu s-a arătat. Și totuși, cum stau în realitate lucrurile ? E bine să se procedeze așa ? Sînt asemenea „călîri" folositoare sau dăunătoare sănătății copiilor (și a tuturor celor care le practică) ? În ideea de a răspunde la aceste întrebări, „Ogoniok" publică și părerea unui specialist, profesorul L. Voronțov, de la Direcția Ocrotirii Sănătății din Leningrad.

Practic, spune omul de știință sovietic, toate sau aproape toate faptele și recomandările senzaționale "despre care se scrie în presa de masă ori de popularizare fac parte din clasa fenomenelor parastiințifice. Medicului îi este greu să se ghideze în imensul laburint de direcții și orientări care apar stihinic sau semistihinic. În forma ei de acum, știința medicală continuă să fie o știință despre boli, o știință al cărui obiect este depistarea și vindecarea bolilor și numai într-o mică măsură și prevenirea acestora. O foarte necesară medicină a omului sănătos, a sănătății, nu a bolilor, urmează să se creeze de-abia de-acum înainte. E vorba de știința făuririi sănătății omului și a păstrării ei pe o durată maximă. Tocmai absența în prezent a unei astfel de științe este cauza pentru care oamenii încep să caute pe cont propriu — uneori cu mult curaj, întotdeauna însă cu un anumit grad de risc, mai mare sau mai mic — metode și căi de întărire a sănătății.

În cercetările care se referă la sănătatea omului, arată în continuare L. Voronțov, edificatoare pot fi numai sute și sute de experimente organizate cu strictețe și efectuate cu obiectivitate, timp de cel puțin 2—3 generații. Neavînd la dispoziție astfel de cercetări, medicii nu pot, desigur, să avizeze favorabil activitatea multor „cluburi ale sănătății", care utilizează metode extreme. Cu privire la „morsizare", trebuie spus că, după datele savanților, tratamentul prin băi în apă înghețată sau în zăpadă, aplicat copiilor în primele săptămîni sau luni după naștere duce în 25 la sută din cazuri la moarte. Se știe că orice acțiune extraordinară asupra copilului obligă organismul acestuia la o mobilizare deosebită în vederea adaptării, ceea ce duce la o mare cheltuire de forță și energie. Ca urmare, creșterea și dezvoltarea copilului devin mai lente și cu schimbări calitative în rău. Scăldatul la copcă, dușurile cu apă foarte rece nu-i feresc pe copii de infecții periculoase. În plus, răcirea repetată și drastică a organismului face ca evoluția multor boli să fie mult mai grea, modifică simptomele, fapt care face mai dificile punerea diagnosticului și tratamentul. Iată de ce părinții care își îmbăiază copiii la copcă, realizează un experiment cu totul indolelnic, le pun viața în pericol și riscă urmări dintre cele mai imprevizibile.

„În ceea ce privește cluburile, diferitele școli și orientări ale amatorilor în ale medicinii — apreciază profesorul leningrădean —, cusurul de căpetenie este rivna de a găsi un panaceu cu privire la păstrarea sănătății și, mai ales, de a-l obține pe alte căi și cu alte mijloace decît cele recunoscute de știință. Și este foarte rău că inventatorii improvizați ai unor astfel de panacee încep să fie popularizați și susținuți de mijloacele de informare în masă. Acest fapt nu-l pot numi altfel decît infantilism din partea reprezentanților presei, care nu înțeleg daunele pe care le provoacă oamenilor. Pe de altă parte, este neocesar ca știința medicală să înceapă să se ocupe în mod serios și de problemele menținerii și întăririi sănătății, alături de ceea ce a făcut și pînă acum — combaterea bolilor".

După cum se vede, atît sugarii, cît și părinții lor, nu prea au șanse de a se face morse, nici pe Neva, nici în alte locuri.

ION D. GOIA ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

„Papesa" din Boston

Dacă Europa occidentală de tradiție catolică l-a avut pe „Tatăl" Antoine ca „mare vindecător", America protestantă a avut ca „vindecător miraculos" pe Mary Baker-Eddy. Între cei doi nu există deosebiri notabile de doctrină și dogme. S-ar putea spune chiar că destinul lor prezintă paralelisme, adesea frapante. Ceea ce îi diferențiază este însă influența mediului și climatul în care și-au desfășurat afacerile „carierei" lor de sectanți.

Povestea sectei „Știința creștină" este practic povestea vieții lui Mary Baker-Eddy, femeia ce a reușit să se facă divinizată de adepții săi încă în perioada vieții sale.

Dacă biografii „Tatălui" Antoine l-au descris pe acesta ca o ființă blîndă și generoasă, este dificil să se afirme același lucru despre fondatoarea sectei amintite. Întreaga istorie a vieții sale este aceea a unei femei hipernervoase, tiranice și orgolioase, elemente pe care în mod sigur, specialiștii le-ar trata ca isterie.

Născută în familia unui fermier din New-Hampshire, în 1821, Mary Baker a avut o copilărie bolnăvicioasă ; ea avea deseori crize nervoase fiind epuizată apoi fizic săptămîni de-a rîndul. Familia sa, din cauza nervozității acesteia, trăia într-o permanentă teroare.

Ca fizic, Mary era totuși drăguță. Urmare a acestui fapt la 22 de ani se căsătorește cu un prieten al fratelui său dar, la scurtă vreme rămînînd văduvă, cu un copil, îl încredințează unei doici nemaiocupîndu-se de el tot restul vieții sale. Șaizeci de ani mai tîrziu ea va avea curiozitatea să-și revadă copilul, dar, considerîndu-l ca neinteresant, nu l-a mai întîlnit apoi niciodată.

Văduvă fiind, starea sănătății i se înrăutățește. Crizele de isterie devin atît de frecvente că Mary nu se mai scoală din pat. Totuși, în 1849 se recăsătorește cu un dentist ambulant, Daniel Patterson. Dar, cu tot stoicismul său acesta nu mai poate suporta tirania soției și o părăsește. Rămînînd din nou singură, Mary Baker se dedă spiritismului ceea ce nu înseamnă că și-a regăsit echilibrul.

Dar, iată miracolul ! În 1866, Mary Baker se vindecă aproape instantaneu. În ce împrejurări ? Iată ce relatează versiunea sectei „Știința creștină". Înainte de 1866, Mary a studiat mulți ani „cauzele mentale și efectele bolilor lor". Foarte pioasă, ea a ajuns la concluzia că totul se datorează lui Dumnezeu. După ce a citit în evanghelia după Matei, despre „vindecarea paraliticului", Mary Baker a mers în Swampscott (Massachusetts) și a încercat să vindece personal — precum în evanghelie — un paralitic, bineînțeles adus de ea acolo din altă localitate. Și, minune ! cel ce a fost adus în cărucior s-a sculat în picioare la o simplă formulă a „femeii vrace".

Cine nu-și amintește de faptul că în vremea aceea în Statele Unite exista o adevărată epidemie de „vindecări mistice" ? Unul dintre ei era și fostul ceasornicar Phineast Pankurst Quimby — care devine „magistrul" lui Mary Baker și care lansează teoria că la orice boală, remediile sînt absolut inutile și că singura convingere este suficientă pentru a vindeca orice rău corporal. Din nefericire, chiar astăzi, unii consideră șarlatanîile lui Quimby ca „enigme neelucidate" !

Fiind o discipolă entuziastă, Mary Baker care devine și „muza" lui Quimby se specializează în astfel de vindecări și foarte curînd își întrece maestrul.

Înainte de a muri, Quimby îi încredințează lui Mary vreo zece manuscrise în care și-a consemnat, cam neîndeminatec, doctrina. Mary le corectează, mai adaugă noi interpretări biblice și organizează cursuri de „vindecători" în schimbul a o sută de dolari, zece lecții.

În 1875 se editează compilațiile după Quimby cu titlul „Știința sănătății cu cheia scrierilor sfinte", lucrare pe care adepții sectei o consideră biblie și care a tot fost revizuită pînă la ediția sa finală din 1907. Este un enorm volum de 700 de pagini împărțit, (ca și biblia), în capitole și versete, prezentată ca fiind „mesajul divin al dragostei pentru umanitate, mesaj care vindecă bolile, care consolează sufletele și care mîntuiește păcatele".

În 1876, Mary se recăsătorește cu un tînăr discipol al său, Gilbert Eddy, care, datorită probabil vieții prea fericite oferită de soția sa „vindecătoare", moare șase ani mai tîrziu de o criză cardiacă. Pentru a demonstra cît de mult l-a iubit, Mary își păstrează tot restul vieții numele ultimului său soț. În vîrstă de aproape 60 de ani Mary se dedică de acum, numai „misiunii" sale de „vindecător mistic".

Referindu-se la „noua profetesă" din Boston, Mark Twain scria : „Ea este născută cu firea unui om de afaceri și cu un mare apetit de putere. Dacă s-ar fi angajat ca recepționeră la un hotel, în doi ani ar fi cumpărat toate hotelurile din oraș iar în 20 de ani toate hotelurile din America". Desigur că, în această ironie se ascundea succesul material al afacerilor lui Mary Baker care reușise la vremea aceea ca pe baza unor dogme, demne de subiecte pentru povești de copii, să-și facă o mare avere.

La 4 iulie 1876, Mary Baker-Eddy înființează împreună cu șase adepți „Asociația științei creștine". Trei ani mai tîrziu ea inaugurează la Boston prima biserică în care își instalează și propria „universitate de vindecători mistici". Aici, se învață nu mai puțin de 30 de discipline, de la obstretică și ginecologie pînă la teologie și dogmatică. În 1888 ea se prezintă locuitorilor din Chicago unde reușește să-și atragă numeroși adepți. „Profetesa" Mary urmărește de fapt să-și atragă la „revelațiile" sale și alte biserici protestante din America. Eforturile sale rămîn însă zadarnice. În 1895 inaugurează „marele templu" ridicat pentru gloria sa : este o clădire în marmură și aur, cu cinci mii de locuri. În ziua inaugurării, ceremonia a trebuit să fie repetată de șase ori pentru a mulțumi pe toți adepții sectei. „Templul" este considerat „Vaticanul științei creștine". Mary Baker, precum un mare Lama, se lasă divinizată de mulțimea adepților. Aici ea are un sanctuar iluminat printr-o stea — gen Bethleem.

Adepții, consideră pe fondatoarea sectei ca fiind cea de-a doua „imaculată a lumii". De altfel, „Papesa" din Boston exercită o putere imensă. Pentru a „cuceri" lumea, trimite o armată de 4 000 de discipoli. Cele mai neînsemnate dorințe ale sale constituie ordine care nu se discută. Ea dorește un cotidian propriu ? În șase săptămîni afacerea este pusă pe picioare și „Christian Science Monitor "lese de sub tipar.

Dar, viața celei de-a doua „imaculate" a fost la fel de trecătoare ca a celorlalți muritori. În 1910, în vîrstă de aproape 90 de ani Mary Baker moare, lăsînd în urma ei o mare afacere de „vindecare mistică".

Lăsînd la o parte stilul, constatăm că doctrina, dogmele și practicile propagate de Mary Baker-Eddy nu diferă prea mult de acelea ale „Tatălui" Antoine. Care sînt însă trăsăturile principale ale dogmelor acestei secte ?

Mai întîi faptul că „nu există răul" ! și, bineînțeles „nu există nici materie". De unde consecința. Boala este o „imagine a gîndirii" ! Și mai precis încă : „Boala, căldura, frigul, foamea, sărăcia sînt numai stări mentale". De unde concluzia discipolilor lui Mary Baker-Eddy : „ea a rezolvat, în sfîrșit, enigma Universului". Deci toate nedreptățile lumii sînt „autosugestii eronate ale gîndirii". Nu există nimic în afară de „bine" chiar dacă te afli în mijlocul unui incendiu, într-un vagon care deraiază sau într-o groapă cu lei.

În al doilea rînd : neexistînd răul, nu există păcate. Deci omul este perfect. În al treilea rînd : Mary Baker-Eddy este egalul lui Hristos pentru că ea explică în mod științific „operele curative" care îi caracterizează doctrina și „misiunea". În consecință, celelalte religii se află în eroare iar singura care a înțeles metodele lui Hristos este Mary Baker-Eddy.

În realitate, nu aceste dogme atrag adepții la sectă ci speranța pe care „vindecătorii mistici", acești afaceriști ai sectei o dau unor suferinzi de anumite boli, dar care, pînă la urmă mor tocmai de ele.

În S.U.A. există peste zece mii de biserici ale acestei secte și cîteva mii de „vindecători". În Franța există vreo zece biserici din care trei se află la Paris iar cîteva pe Coasta de Azur unde vin bătrîni americani cu bani mulți, nu numai pentru a-și trata reumatismele la soare și în sanatorii specializate dar și pentru a-i cheltui la ruletele cazinourilor din Monte Carlo.

Astăzi, după aproape un secol de la crearea sectei, aceasta prosperă financiar pentru că aici totul se plătește : dreptul de a deveni „vindecător", dreptul de a fi „tratat" dacă ești bolnav și crezi în ineptii, dreptul de a asista la o reuniune a acesteia. Este vorba deci, de o adevărată mare afacere financiară.

I. G. VULCĂNEANU ■

Banala ciupercă

Cine nu a auzit de faimoasele viori Guarneri și nu mai puțin celebrele Stradivarius? De mai bine de 150 de ani aceste instrumente muzicale uimesc prin puritatea sunetului pe care-l produc. Cu toată dezvoltarea pe care a cunoscut-o tehnica între timp perfecțiunea atinsă de meșterii italieni nu a putut fi egalată, spre veșnica invidie a celorlalți lutieri.

Au fost formulate mai multe ipoteze cu privire la secretul acestor viori. Unii au opinat că ar fi vorba de o tehnică deosebită în construcția lor, alții au căutat taina în compoziția lacurilor ce acoperă lemnul. Au fost și dintre aceia care au susținut că pur și simplu este vorba de geniul creatorilor.

De curînd un cercetător din S.U.A. a anunțat că a descoperit, în sfîrșit, secretul purității sunetului. Acesta nu ar fi decît urmarea efectului produs de o banală ciupercă. Cercetătorul american a ajuns la această concluzie dizolvînd de pe lemnul viorii rășina și curățind porii (lemnului). A rezultat un material foarte ușor și foarte uscat, care nu este altceva decît rodul activității ciupercii. Se pare că nici meșterii italieni nu au cunoscut acest lucru. Lemnul pentru viori era adus în Alpii Tirolezi sub formă de bîte, iar ciuperca ce se găsea în ace le de pe parcursul plutelor actiona în timpul călătoriei.

Bineînțeles că, din motive lesne de dedus, identitatea banalei ciuperci nu a fost dezvăluită.

DAN DANUȚ DORU ■

Lumea se amuză

„Fără jenă, fără sentimentalisme, în forță !"

Hullmann Ferenc a fost mîna dreaptă a primarului din Sighet. Deși era sarcina lui, s-a dezinteresat total de aprovizionarea cu alimente a celor internați. Toate cererile înaintate de Consiliul Evreiesc le-a „rezolvat" într-un spirit fascist, plin de ură. Nu-l înduioșau cererile repetate prin care era rugat să aprobe să se dea lapte de la vacile evreilor pentru copiii sugaci, ai căror mame nu-și puteau alăpta pruncii din cauza înfometării și pentru bătrînii bolnavi. Prima cerere înregistrată la nr. 9030 din 4 mai 1944, prin care se solicită cel puțin trei vaci pentru ghetou din cele rechiziționate, a lăsat-o în dosar pînă la 11 mai 1944, iar atunci, fără să-i tremure mîna, a pus rezoluția : „**Tárgytalan**" (fără obiect). La fel a respins cererea cu nr. 9654 din 13 mai 1944 de a se elibera mobilierul din căminul de copii evrei pentru a înființa un cămin asemănător în ghetou.

Cu aceeași rezoluție „fără obiect" respinge cererea nr. 99656 din 13 mai 1944 prin care Consiliul Evreiesc solicită materiale pentru dezinfectare și medicamente pentru combaterea epidemiei de tifos exantematic, ce bîntuia în ghetou.

Cererea nr. 8872 din 1 mai 1944, prin care se cere plata indemnizației familiilor ai căror membri erau concentrați în tabere de muncă, o lasă fără nici o rezoluție, aproape patru săptămîni. La 26 mai 1944, cînd solicitanții erau în drum spre **Auschwitz**, o transmite Serviciului Economic al primăriei, unde este clasată, fiind „**fără obiect**".

Primind cererea nr. 8873 din 1 mai 1944 prin care se solicitau 20 mașini de cusut, 3 mașini de scris și pingele din cele confiscate, nu o rezolvă decît la 11 mai 1944 și atunci aprobă numai mașini de cusut.

Dr. Schmidt Emeric, primarul orașului Reghin va declara cu cinism la proces : „Știam că fabrica de cărămidă era în ruină... nu m-am dus acolo niciodată, căci nu putem suferi să văd acel tablou îngrozitor, pe care mi-l imaginam".

Ghetoizarea din Gheorgheni a fost „opera" dr. Polonkai Géza. El a condus direct arestările, percheziționile bagajelor și cele corporale. Cînt populația a încercat să pătrundă în localul școlii unde au fost adunați evreii, el a strigat : „Jidanii nu merită nici o milă ; au mîncat destul !" Cînd a început transportarea lor spre Reghin a exclamat : „Acum pot să mor liniștit, am terminat cea mai mare operă a vieții mele".

Primarilor nu le-a fost greu să găsească oameni din aparatul horthyst, care să acționeze fără scrupule.

Vajay Sándor, primnotar la Baia Mare, primind însărcinarea din partea primarului să se ocupe nemijlocit de problemele evreiești, a excelat prin lipsă de omenie, prin zelul depus în supralicitarea instrucțiunilor. A făcut totul pentru ca ghetoizarea să se desfășoare de la început și pînă la sfîrșit cu maximă duritate. A ales personal comisiile și le-a instruit cum să acționeze, cum să percheziționeze : „fără jenă, fără sentimentalisme, în forță, să li se știe de frică". În tot timpul cît a existat ghetoul, nu se cunoaște nici o cerere din partea victimelor pe care să o fi rezolvat favorabil. Gîndurile și intențiile lui s-au unit cu cele ale dr. Nagy Jenő, șeful poliției, numit comandant al ghetoului.

Cser Lajos a fost repartizat pe lîngă organele polițienești care au adunat evreii din cartierul Colonia Józsa-Oradea. În executarea „misiunii" a intrat la pantofarul Puțovan Ioan. Soția acestuia era de origine etnică evreică, trecusă însă în primăvara acelui an la creștinism și avea o fetiță în vîrstă de 7 ani, născută creștină. Dată fiind această situație, însuși polițistul care făcea parte din comisie s-a opus ridicării femeii. Cser Ludovic, dînd dovadă de excese de zel a stăruit vehement să fie ridicată nu numai femeia ci și fetița, care era creștină. Cînd vecinele au început să plîngă la vederea acestei scene tragice, Cser a răcnit : „Pentru niște jidani puturoși nu merită să plîngeți". Văzînd că soția lui Puțovan Ioan epuizată de groază nu poate să-și ducă bagajul și fetița, vecinele au vrut s-o ajute. Cser însă nu le-a lăsat : „Nu este permis ca un ungur să ducă bagajele unei evreice". Toate acestea s-au întîmplat în timp ce soțul nenorocitei femei lipsea de acasă. Horthystul n-a vrut nici în ruptul capului să amîne ridicarea pe după masă, cînd trebuia să fie și soțul acasă.

Deși Cser Lajos era numai delegat al primăriei, avînd atribuțiuni bine determinate de preluare a valorilor și de sigilare a locuințelor, cu de la sine putere și cu exces de zel, pornit din ură de rasă și-a depășit atribuțiile și s-a substituit rolului polițiștilor, contribuind astfel personal la chinuirea oamenilor.

În ceea ce privește cortegiul celorlalți acuzați, printre care funcționari ai primăriei, însărcinați cu inventarierea bunurilor evreiești, cetățeni simpli ai orașelor, instruiți și repartizați pe lîngă organele poliției că imediat după ridicarea evreilor din locuințe să procedeze la închiderea și sigilarea acestor locuințe, s-a dovedit că toți aceștia nu s-au mărginit la îndeplinirea atribuțiunilor ce le fuseseră repartizate ci, depășindu-le, s-au transformat în organe de ridicarea cu forța a evreilor, de multe ori în mod abuziv și excedînd instrucțiunile primite iar alteori s-au transformat în anchetatori, schingiuind și maltratînd pe evrei în scopul de a-i face să mărturisească unde și-au ascuns banii și valorile. (Din actul de acuzare al Tribunalului Poporului din Cluj).

Wilhelm Velemin, inițial n-a fost internat. Cu alți cinci, aflați în aceeași situație, au intrat în ghetou să ducă de mîncare soțiilor și celorlalți membri de familie. Comandantul, Nagy Jenő nu numai că i-a reținut definitiv pe toți șase, dar a ales din mers un evreu bine legat și l-a ordonat să le aplice cîte 25 de lovituri. Nemulțumit de duritatea cu care s-a executat pedeapsa i-a cerut unui nyilașist din subordine să „demonstreze" ce înseamnă „25 de lovituri la fund" în stil horthyst. Niciunul din cei șase n-a rezistat pînă la capăt fără să leșine.

Cînd o delegație a ghetoului Tîrgu Mureș a încercat să pătrundă la primarul orașului, dr. Majay Ferenc, secretarul general al primăriei, Hemnel Ferenc, le-a închis ușa în nas : „Primăria nu discută chestiuni evreiești". Ulterior s-a pus și un anunț pe ușa de la intrare în cabinetul domnului primar : „Nu primesc pe nimeni în chestiuni evreiești".

În ghetoul din Oradea, din dispoziția primarului Gyapay, s-a tăiat lumina electrică. Bezna făcea nopțile și mai înfricoșătoare. Luminările erau la mare preț.

Mutarea a 20 000 de oameni, în cîteva zile la noi adrese a pus mari probleme privind difuzarea poștei. Gyapay le-a rezolvat cît ai bate din palme. A interzis difuzarea poștei în ghetou. Orice sosea prin poștă pe adresa celor ghetoizați era expediat retur cu mențiunea : „adresantul a plecat în loc necunoscut".

Cînd o delegație a evreilor din ghetou a intervenit în interesul igienei ghetoului, acuzatul a respins cu indignare intervenția, iar cînd o altă delegație de fruntași creștini ai vieții publice din Oradea îngroziți de cele ce se petreceau în ghetou s-au prezentat în fața acuzatului dr. Gyapay László și au cerut ameliorarea regimului din ghetou, arătînd situația sanitară deplorabilă de acolo, acuzatul a răspuns : „Domnilor, toate acestea sînt blufuri. Luați la cunoștință că ghetoul nu este loc de vilegiatură".

Animat de aceste sentimente și în cunoștința faptului că evreii erau condamnați a nu se mai întoarce la casele lor, acuzatul dr. Gyapay în calitate de primar a permis golirea locuințelor și transportarea mobilelor din aceste locuințe, cu care ocazie a înlesnit ca oamenii regimului în lipsa unui control serios să-și însușească toate lucrurile de valoare din dulapurile și sertarele acestor mobile. (Din actul de acuzare al Tribunalului Poporului din Cluj).

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Trăim cu dreptul să știe

Jurnal însingerat

De la trimişii noştri
George Arion şi Octavian Ştireanu

România — Israel 3-2 (2-1)

ANTRENAMENTUL CONTINUĂ!

Miercuri după amiază, în faţa a 30 000 de braşoveni, naţionala României, de fapt o combinată lotul A—lotul olimpic, a reuşit destul de greu să întreacă echipa de fotbal a Israelului. Desigur, pentru un meci de antrenament, scorul strîns poate să nu aibă o prea mare importanţă. De altfel, nici nu-l comentăm. S-au făcut schimbări multe, în repriza a doua, în formaţia noastră apărînd nu mai puţin de cinci jucători noi (Liliac, Eduard, Bălan, Kramer şi Cristea), s-au încercat diverse formule de echipă, şi, mai ales, s-a căutat o soluţie mai aproape de principalul deziderat al olimpicilor — sporirea eficacităţii. Dacă socotim, totuşi, că două dintre golurile noastre au fost marcate de Cîmpeanu II şi Kramer (fiindcă aportul lui Belodedici ţine mai mult de rivna lui şi mai puţin de calculele antrenorilor), ne putem declara mulţumiţi. Problema care merită discutată însă, după acest joc, ni se pare cu totul alta. Cu nu prea mult timp în urmă, întrebat fiind ce ştie despre viitorii adversari ai olimpicilor noştri, antrenorul Staicu răspundea cu seninătate că mai nimic. Ce înseamnă „mai nimic" aşţăzi într-un meci de anvergură, cu miză, este lesne de închipuit. Pentru cei lipsiţi de imaginaţie, întîlnirea cu echipa Israelului a fost elocventă. Oaspeţii au constituit o surpriză. Au jucat un fotbal modern, în viteză, tehnic, bine gîndit, punîndu-ne serioase probleme. Punîndu-ne probleme cu zece zile înainte de întîlnirea cu echipa olimpică a R.F.G., despre care, de asemenea, nu ştim nimic. Sigur se poate argumenta că fotbalul vest-german este mult mai cunoscut decît cel israelian, dar asta nu schimbă prea mult lucrurile. Pentru că şi noi am evoluat cu jucători cu o bună experienţă internaţională (unii dintre ei „nume" cu o bună cotă în Europa), care au drept de joc la olimpici, jucători, care, însă, n-au mai însoţit echipa olimpică în nici unul din jocurile de pregătire de pînă acum. Deci, ca să tragem linie, dacă la faptul că nu ne cunoaştem adversarii, adăugăm şi cealaltă realitate că în actuala formulă de echipă jucătorii nu au prea multe jocuri împreună, ne dăm seama că în faţa conducerii tehnice rămîn destule probleme de rezolvat. Una peste alta, însă, partida de la Braşov s-a dovedit utilă, atît pentru naţională, cît şi pentru olimpici. Sperăm că pregătirile jucătorilor noştri vor da cele mai fericite răspunsuri în meciurile cu echipele R.F. Germania şi Spaniei, astfel încît luna aprilie să ne aducă numai bucurii.

Belodedici, mereu îndrăgostit de gol, cel mai bun jucător de pe teren

„Magazin istoric" — 20

Avem în faţă ultimul număr, din aprilie 1987, al revistei „Magazin istoric". Dens, beneficiind de o aleasă prezentare grafică, alăturînd semnături de prestigiu şi abordînd subiecte dintre cele mai interesante, tratate — deopotrivă — cu aplomb, eleganţă stilistică şi grijă pentru o cît mai minuţioasă documentare, „Magazinul istoric" purtînd numărul 241 se alătură, firesc, numerelor anterioare, împlinind o serie de pagini scrise cu har şi imens respect pentru adevăr, aceasta însemnînd, implicit, respect pentru numeroşii săi cititori.

Revista se deschide cu articolul academicianului Ştefan Pascu — „Tărănimea — puternică forţă revoluţionară a istoriei româneşti". Acestui text i se adaugă — aşternute cu aceeaşi sobrietate, dragoste pentru cuvînt şi probitate ştiinţifică — articolele semnate de generalul-locotenent dr. Ilie Ceauşescu („Independenţa — sens şi permanenţă în istoria naţională"), Ion Popescu-Puţuri („Decebal şi epoca sa"), conf. univ. dr. Mircea Muşat („Faptele istorice anulează teoriile reacţionare") sau George C. Potra („Din culisele demiterii lui Nicolae Titulescu"). Se cuvin apoi consemnate, ca puncte de mare interes în bogatul sumar al revistei, cîteva fragmente din reportajele publicate în „Vestitorul românesc" de către Simeon Marcovici (reporter al cărui scris a atras atenţia lui Mihai Eminescu), care l-a însoţit în 1843 pe domnitorul Gheorghe Bibescu în vizita făcută la Istanbul, un fragment din versiunea românească a lucrării „Marea Neagră. De la origini pînă la cucerirea otomană" de Gheorghe I. Brătianu, precum şi un text inedit al lui Ioan Moga despre convenţia de la Bobîlna. Desigur, ar mai fi de notat şi alte articole de istorie universală, precum şi mereu proaspetele — ca problematică, dar şi ca scriitură — rubrici permanente ale revistei („În Bucureşti, acum 50 de ani" sau „Concursul *Magazinului istoric*"). În totul, un număr care dovedeşte limpede că această îndrăgită publicaţie ştie şi reuşeşte să cîştige, lună de lună, atenţia şi preţuirea cititorilor săi, fie specialişti, fie doar iubitori de istorie.

Acest număr marchează, de altfel, şi împlinirea a două decenii de cînd „Magazinul istoric" a văzut pentru întîia dată lumina tiparului, ca revistă de cultură istorică. Momentul este marcat cu o rară discreţie, o simplă cifră 20 însoţind, cu eleganţă, precum o floare la butonieră, titulatura publicaţiei. Dar anii aceştia au însemnat, şi prin apariţia „Magazinului istoric" mult pentru presa noastră, pentru conştientizarea continuă a prestigiului de care se bucură în ochii publicului cititor din ţară şi de peste hotare. Revistă, în acelaşi timp, tînără şi matură, „Magazinul istoric" se poate prezenta, la un eventual bilanţ, cu fruntea sus. Revista a crescut — mărturiseşte acest lucru un pasionat cititor al său, încă de la crearea ei — precum o fiinţă. Alcătuirea fiecărui număr în parte vădeşte o grijă mereu sporită pentru calitatea ştiinţifică şi publicistică a materialelor din sumar, astfel încît putem spune, cu bucurie, că „Magazinul istoric" are virsta de suflet şi spirit precizată de cifra rotundă înscrisă pe prima copertă a celui mai recent număr al său.

Ce i se poate ura unui om care a împlinit 20 de ani? Nimic altceva decît ca, indiferent de scurgerea vremii şi necontenita înnegrire a răbojului trecerii prin timp, să-şi păstreze vioiciunea şi pofta de viaţă, puterea de muncă, ascuţimea minţii şi setea de cunoaştere. „Magazinului istoric" i se cuvine această urare. Alături de sincera admiraţie şi prieteneasca invidie a tuturor celor care, şi ei gazetari, îl citesc pe nerăsuflate.

Intrat, iată, în cel de-al 21-lea an de existenţă, „Magazinul istoric" (continuatorul legitim al *Magazinului istoric pentru Dacia*, scos de Nicolae Bălcescu şi August Treboniu Laurian în secolul trecut" — după observaţia exactă a unui cititor al revistei, inserată în numărul ultim, din acest aprilie) este o publicaţie care face cinste atît tradiţiei presei româneşti, cît şi peisajului nostru publicistic de azi.

DAN MUCENIC ■

ULTIMA ORĂ

Două spectacole de mare succes ale Teatrului Foarte Mic — Ana-Lia de Dina Cocea şi Bătrîna şi hoţul de Viorel Savin — vor urca în această seară pe scena Teatrului Mic într-un spectacol coupé. Ideea trebuie socotită nu numai un răspuns la numărul mare de spectatori care solicită vizionarea celor două montări, ci şi un omagiu adus celor două mari actriţe ale scenei româneşti, Dina Cocea (în fotografie alături de Tatiana Iekel) şi Irina Răchiteanu, interpretele rolurilor principale. Aşadar, astă seară, la Teatrul Mic, o fericită conjuncţie artistică.

Speranţe confruntate în protecţia antivirală

Găsirea unor noi soluţii alternative de imunizare antivirală rămîne o constantă a preocupărilor cercetătorilor de specialitate din întreaga lume, care, între altele, lucrează în ultima vreme la înlocuirea vaccinurilor clasice. Acestea din urmă, cum se ştie, pot produce şi unele efecte nedorite, fiind în acelaşi timp greu de controlat. Printre căile originale (izolarea fragmentului critic sau sintetizarea sa cu ajutorul bioingineriei), cea românească readuce în actualitate o mai veche descoperire privind similitudinea între proteinele virale şi cele nevirale. Practic, este vorba de realizarea la Institutul de virusologie „Ştefan Nicolau" din Capitală a unor seruri antirujeolice, pornindu-se de la citoromul C. Asigurarea protecţiei antirujeoloase în acest mod deschide largi perspective realizării vaccinurilor cu antigen nonviral. **(R. Paicu)**

Cine are nevoie de planşe?

O lucrare de o deosebită importanţă necesară bibliotecilor de specialitate din întreaga ţară a fost recartată din unităţile bucureştene şi concentrată la Colectura Bibliotecilor din str. Filitti nr. 17, telefon: 14 59 70 spre a se putea astfel satisface şi cererile întreprinderilor, instituţiilor, institutelor de cercetări, cabinetelor de documentare tehnică, precum şi institutelor de învăţămînt superior. Seturile amintite sînt structurate astfel: populaţia, aşezările, agricultura, căi de comunicaţie, transporturi, legături economice, geologie, relief, climă, ape, soluri, vegetaţie, faună, geoecologie. Prezentăm cuprinsul seturilor respective: — Harta administrativă: Cuaternarul neotectonica, seismicitatea; Terasele: Temperatura aerului date fenologice; Elemente climatice: Apele subterane şi minerale; Scurgerea apei: Elemente fitologice şi zoogeografice; Mişcarea naturală a populaţiei: Mărimea, dispersia şi repartiţia altitudinală ale aşezărilor; Terenul arabil: Păşunile şi fineţele naturale; Pădurile: Poziţia geografică a României; Tectonica, evoluţia paleogeografică; Harta geomorfologică; Precipitaţiile atmosferice; Lacurile: Marea Neagră; Potenţialul de folosire al riurilor; Harta hidrografică; Vegetaţia, Fauna, rezervaţiile naturale, Toponimiile, păstoritul la români; Repartiţia populaţiei, Diferenţa densităţilor, creşterea populaţiei, populaţia urbană şi rurală. Poştă, telegraf, telefoane, radiodifuziune, televiziune; Densitatea aşezărilor şi clădirilor, tipuri de sate: Reţeaua urbană: Oraşe principale: Utilizarea terenului: Viile, Livezile, Căile ferate traficul feroviar; Căile rutiere. Harta geologică; Topoclima regomarea climatică; Daco-România (sec. VI i.e.n — X e.n.) Mobilitatea populaţiei şi a forţei de muncă; Sănătatea, sportul; Învăţămîntul: Cultura, arta; Tipuri funcţionale de aşezări rurale; Substanţe minerale utile: Industria energetică, metalurgia; Industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor; Industria chimică a celulozei şi hîrtiei, a materialelor de construcţii; Industria lemnului, industria textilă şi a confecţiilor. Dezvoltarea industriei: Cereale, plante tehnice; Cartofi, legume, plante de nutreţ; zootehnie; Îmbunătăţiri funciare, mecanizarea agriculturii; Densitatea reţelei rutiere traficul auto, traficul urban; Transport interurban; Traficul fluvial; Transportul maritim şi aerian; Comerţul interior şi exterior; Evoluţia reprezentărilor cartografice; Tipuri de relief, regiunile geomorfologice; Solurile: Mlaştinile, regiuni fito şi pedageografice; Delta Dunării; Peisajele; Portul popular; Casa ţărănească, olăritul, instalaţii industriale ţărăneşti; Populaţia activă şi ocupată; Industria alimentară; alte ramuri, industria: Harta economică generală; Turism (I), Turism (II).

Mierea în două noi ipostaze

Colectivul de creaţie al Combinatului apicol, în colaborare cu Întreprinderea de medicamente Bucureşti şi cu apicultori din ţară, a definitivat două noi medicamente. Avînd la bază mierea, polenul, lăptişorul de matcă şi propolisul, produsele se adaugă gamei largi de remedii naturale obţinute prin prelucrarea „fabricatelor" stupului. Este vorba de „Hepoapimelo", ce şi-a demonstrat din plin virtuţile în calitate de hepatoprotector şi de „Nicotinostop", preparat antitabagic adresat celor care vor să se lase de fumat. A fost realizată seria zero pentru ambele produse. **(R. Paicu)**

Muzica filmului

Duminică, 12 aprilie, ora 11, la Studioul de concerte al RTV, din strada Nuferilor, va avea loc, în cadrul ciclului **Muzica filmului şi filmul muzicii**, manifestare ce se bucură de un deosebit succes, o nouă întîlnire cu publicul, la care îşi vor da concursul Ion Popescu-Gopo, Dan Piţa, Mircea Albulescu, Dumitru Capoianu şi alţi cunoscuţi specialişti din lumea filmului şi-a muzicii. Prezintă muzicologul Silviu Gavrilă.

Contura de Aur

Luni va bate gongul

O veritabilă sărbătoare a boxului se anunţă a fi aceasta a XVI-a ediţie a „Centurii de Aur". Participă pugilişti din 12 ţări de pe patru continente, iubitorii boxului din Capitală avînd posibilitatea să urmărească evoluţia unor sportivi de valoare din Cuba, Nigeria, R.P.D. Coreeană, Bulgaria, Egipt, Cehoslovacia, R.D.G., Japonia, Turcia, U.R.S.S. De asemenea, sînt înscrişi în competiţie şi 35 de pugilişti români — sub titulatura lotului naţional sau a cluburilor de unde provin.

Galele se vor desfăşura în cadrul inedit al pavilionului central din Complexul expoziţional Piaţa Scînteii. Este pentru a doua oară cînd această încîntă „cedează" tentaţiilor sportului.

Prin stăruinţa membrilor biroului federal, organizarea acestei competiţii s-a realizat pînă acum la modul superlativ, fiind suficiente indicii că va rămîne aşa pînă la gongul final. Altfel spus, „Centura de Aur" este un bun prilej pentru mişcarea noastră pugilistică de a-şi prezenta cartea de vizită unor oaspeţi de onoare, cum sînt **Emil Zecev**, vicepreşedinte al A.I.B.A., **Günter Glesner**, delegat al E.A.B.A. şi cum sînt, de fapt, toţi componenţii delegaţiilor străine prezente la această tradiţională competiţie sportivă. Întîlnirile vor fi „judecate" de elita arbitrilor din ţara noastră — **Doru Banciu, Virgil Cazacu, Gabriel Danciu, Vasile Bîţă** şi **Gheorghe Chivăr** (delegat general **Constantin Chiriac**), cărora li se vor adăuga arbitri din ţările participante.

Aşadar, vă invităm la box, începînd de luni după-amiază, apoi zilnic cîte două gale, sîmbătă zi de pauză iar finalele duminică, de la ora 10. **(O. S)**

Fiecăra, Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 64; Publicişti-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Ştiinţă: 21 28; Cultură-învăţămînt: 14 57; Probleme moral-cetăţeneşti: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audienţe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacţie: 21 23; Secretariat redactor şef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prefix Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Preţul revistei 3 lei

41 505

flacăra
anul XXXVI
16 (1 661)
VINERI
17 aprilie
1987
Săptămînal editat de Uniunea Democratică a Tineretului Socialist

Țara întîmpină ziua de 1 Mai

Așa se nasc multe din bucuriile omului

Oriunde ai fi pe cuprinsul țării, nu se poate să nu-i întîlnești pe ei, oamenii cei mai frumoși, oameni cu sufletul cel mai pur, oamenii care nu cunosc liniștea dacă într-o zi n-au încercat să sporească zestrea de bine și de mai bine a patriei. Și dacă poetul a închinat o laudă lucrurilor, cu atît mai mult se cuvine să închinăm o laudă celor care le fac, o laudă oamenilor acestui pămînt, pentru eterna lui dăinuire.

Fotografii de PAUL AGARICI ■

EXIGENȚA CU SINE

Răsfoiam de curînd „Manualul de asigurare a calității" al Întreprinderii de mașini grele București. Obișnuit, pînă atunci, cu altfel de manuale : școlare, al strungarului, tîmplarului, al altor meserii, m-a surprins, mărturisesc, denumirea acestui inedit manual. Radu Badiu, unul dintre specialiștii care lucraseră la întocmirea lui, îmi motiva apariția lucrării cu argumentele : fabricăm mașini și utilaje de mare putere și mare precizie. O centrală atomoelectrică trebuie să funcționeze în condiții de securitate absolută ; un avion, la a cărui fabricație cooperăm, poartă vieți omenești la bord ; turbosuflantele combinatelor siderurgice, generatoarele și alte utilaje și mașini electrice nu mai pot fi livrate decît în condiții de maximă calitate.

— Manualul respectiv asigură toate acestea ?, am întrebat oarecum mirat.

— Manualul are la bază 18 funcțiuni în care se descrie cum se realizează, în condiții de calitate perfectă, fiecare produs. Lucrătorul e dator doar să le respecte, să le aplice întocmai.

Apoi, am înțeles că nu oricine e promovat să lucreze astfel de produse, că meseria a fost ea, este și rămîne **brățară de aur**, dar nu se mai poate face după ureche, ci după legi scrise și impuse de chiar exigențele vieții noastre. Și s-a mai relevat adevărul că un lucru bine făcut, un produs competitiv, de calitate, cum spunem în limbaj diurn, nu-l poate făuri decît un om de calitate ; omul cu un înalt grad de profesionalitate, însul disciplinat în programul muncii, al vieții, precum și în programul tehnologic. Luptăm, zicea interlocutorul meu, de ani de zile cu unele mentalități, cu unii oameni care mai cred, ce eroare !, că „merge și așa !" Acum, la noi, nu mai merge altfel decît în condițiile impuse de acest manual. Unele suduri, de pildă, n-ai voie să le faci decît la anumite temperaturi. Nu respecți o astfel de cerință, lucrarea nu e bună, se respinge la bancul de probă, și mai bine să recunoști greșeala de la început, dacă e vorba de o greșeală, decît să ajungi aici. Dar noi nu vrem să ajungem la recunoașteri, căci nu de greșeli avem nevoie.

De aici înainte ni se va releva un alt adevăr : conștiința omului, a lucrătorului, conștiința lui pentru calitate, conștiința muncitorească. Conștiința calității nu este, deci, chestiune de limbaj, pretenția cuiva, moft, nu este o problemă pur mecanică. Este, înainte de toate, o stare de spirit, o stare de spirit individuală și în același timp una colectivă. Oricît de bine ar fi întocmit un astfel de manual, oricît de exacte ar fi tehnologiile de execuție, oricît de severe ar fi urmările, el nu devine un instrument eficient pînă ce nu va fi asumat cu conștiință, cu responsabilitate. Fiindcă, se știe, ceea ce dă sens și valoare oricărui act creator, fie că se înscrie în plan spiritual sau în plan material, este și rămîne conștiința celui ce creează, făurește, împlinește ; în cazul de față, conștiința aceasta poate fi numită conștiință pentru calitate.

Și parcă tot mai mult de la un timp, și pe măsură ce exigențele vieții sporesc, simțim nevoia, nevoia acută de a avea în jurul nostru și de a lucra, indiferent în ce domeniu, cu oameni de calitate.

Un astfel de atribut uman ți-l conferă doar exigența cu sine.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Țăranul

Țăranul crește grîul țării-n palmă,
privirea-i este cîmp rodit și vast,
își potrivește vocea lui cea calmă
cînd primăvara-nchină brazdei toast :

Mulți ani adîncă brazdă-ncununată,
bogatu-ți rod e truda ce oricînd
din împlinirea bobului curată
ne luminează viața renăscînd !

Țăranul își rotește brațu-n piine,
își rostuiește visul lui deplin,
el este bucuria care miine
ne va spori hambarul țării plin.

El e Brâncuși și Goga, Eminescu
din spiritul acestui demn popor
și ne rodește veșnic românescul
unui trecut atît de viitor.

Deci El e trupul țării viitoare,
născută brazdă și adînc izvod
într-o-mplinită și firească floare
a țării respirîndu-ne din rod.

FLORENTIN PALAGHIA ■

O clipă cărților vă las
Bun rămas, bun rămas...

Opinii

Progresul și pacea

În epoca noastră, caracterizată între altele, prin cea mai impetuoasă revoluție științifico-tehnică, ritmul schimbărilor este derutant ; și nu e vorba de schimbări obișnuite, ci de mutații care-și pun pecetea, uneori capitală, asupra destinului omenirii luată ca întreg. Potențialul distructiv acumulat prin cea mai nesăbuită dintre întreprinderile pe care le-a cunoscut istoria — actuala cursă cantitativă și calitativă a înarmărilor — schimbă în mod fundamental realitățile, dar și conceptele menite să le sintetizeze și să le exprime. Astfel vechea dilemă sau alternativă: pace sau război, nu mai poate fi păstrată ca atare. Ceea ce limbajul curent, ca și polemologia de altfel, a denumit război pînă la sfîrșitul celui de-al II-lea război mondial este un fenomen depășit, ce ține astăzi mai mult de istoria confruntărilor militare. Războiului „clasic" (adică, de fapt, „războiul propriu-zis") i-a luat astăzi locul, ca posibilitate reală și nu doar abstractă, **holocaustul nuclear** ; el echivalează cu sinuciderea omenirii și, implicit, distrugerea civilizației planetare.

De aceea, poate, și reacțiile excesive și negativiste ale unor filozofi și antropologi împotriva progresului contemporan. Într-o lucrare mai mult decît semnificativ intitulată **Moartea Progresului**, antropologul nord-american Bernard James denunță revoluția științifico-tehnică a fi un „progres letal", care va duce la distrugerea vetrei sale, planeta Terra. E adevărat că el leagă un asemenea sumbru rezultat de o anumită politică : **Realpolitik**, adică acea politică a cercurilor hegemoniste irresponsabile, justificată prin doctrina „realismului politic" care proclamă violența la toate nivelurile, inclusiv cel al războiului termo-nuclear, drept singurul mijloc pentru a soluționa difi-

(Continuare în pag. 15)

Prof. dr. OVIDIU TRĂSNEA ■

Semănatul – urgență maximă!

Cei care privesc, tinguindu-se, la capriciile acestei primăveri și oftează, cu mîinile-n șolduri, privind cerul de unde se prefiră stropii reci nu fac și nu vor face parte niciodată din detașamentul vrednicilor lucrători ai ogoarelor. Aceștia din urmă au înțeles foarte bine că este imperios necesar să folosească fiecare oră bună de semănat, iar acolo unde ploile au istovit se cuvine lucrat zi și noapte la pregătirea terenului și zi-lumină la semănat. Că lucrurile se petrec întocmai așa depun mărturie reporterii noștri aflați în ultimele zile pe cîmpiile județelor Timiș și Călărași, de unde, veți vedea din relatările lor, s-au întors cu vești bune.

Pe ogoarele județului Călărași agricultorii știu să treacă peste toanele vremii, grăbind ritmul semănatului

Pîinea de Periam

Pîinea de Periam e bine știută: imensă — tot să mănînci o săptămînă — albă, pufoasă, ca un cozonac. O văzusem, o gustasem mai demult la Timișoara și mă bucuram că-i voi întîlni pe oamenii care-o fac, vom vorbi despre pîinea lor unică.

La Periam n-am întîlnit pe nimeni. Comuna nu părea, ci era de-a dreptul pustie. Doar noile construcții pe care varul nu se uscase bine dădeau semne că sîntem într-o așezare locuită — și încă de oameni vrednici. Unde-i poți găsi pe localnici în plină campanie de semănat era lesne de ghicit, așa că m-am îndreptat spre cîmpuri. I-am găsit acolo unde-i bănuiam, doar că vorba nu s-a legat cum credeam. N-am vorbit de pîine, ci despre... pălării. O asemenea conversație în plin cîmp ar părea la prima vedere fantezistă, dacă nu chiar plină de superficialitate. Dar, nu-i firesc să vorbești de modă, de linii și culori cu marii creatori ai pălăriilor pe care, bărbat sau femeie, le purtăm pe cap? Aveam să aflu că la Periam sînt, alături de cei din Timișoara, unicii creatori de pălării, cu o producție ce acoperă cerințele la scară națională. Frumoasele, modernele și atît de căutatele pălării ale primăverii '87 au plecat de la Periam, pe ele scrie „Lux" și sînt cu adevărat „lux", căci de mai bine de 100 de ani, ce știu a face mai bine și mai bine locuitorii din Periamul Timișului, este pîinea și pălăriile. Să știi să faci o pălărie, îți spune inginerul Ioan Spermezan, directorul întreprinderii „Lux", e o artă — îți trebuie meșteșug. Să știi să faci agricultură e iarăși o artă — îți trebuie suflet și iubire de animale și plante. „Trebuie să le faci cu drag pe amîndouă, nu-i voie să-ți bați joc de niciuna". „Aici e pîinea noastră — completează secretara comitetului de partid pe întreprindere, Eugenia Tripan — așa mare și gustoasă cum ați văzut-o, aici, pe cîmp. În fond, dintotdeauna părinții și bunicii noștri au lucrat pămîntul. Nu ne-am gîndit că dacă avem o fabrică și un meșteșug putem uita pămîntul. Semănatul din aceste zile e ca munca noastră de toată ziua. Ne-am adaptat programul întreprinderii după necesitățile C.A.P.-ului, lucrăm și în fabrică și pe cîmp. Cu munca sîntem obișnuiți". După spusele Ecaterinei Csillag, muncitoare la Secția de creație, nimănui nu i-ar trece prin minte să nu la „o porție" — pămînt în acord global, pe care oamenii îl au în grijă de la prima pînă la ultima zi a campaniilor agricole. Foloasele sînt mari pentru omul muncitor. Cam așa gîndesc toți, cu mic cu mare, îmi confirmă vicepreședintele Consiliului comunal Periam, Vasile Mocanu, întîlnit într-un tîrziu. Tovarășa primar Livia Oprițescu e la Pesar, unde se însămînțează cartofii, inginerul șef Zoltan Bota e la floarea soarelui, iar președintele C.A.P.-ului, Sabin Țăran poate fi la mazăre sau la sfeclă, după cum poate fi, tot atît de bine, la lucernă sau cînepă. După cîteva drumuri bune — sînt aproape 3 000 hectare pe care se lucrează la Periam — reușesc să dau de președintele C.A.P.-ului care mormăie în loc de bună ziua: „Eu zic că facem treabă, nu stăm".

Motivul supărării e ploaia care „te scoate din sărite" că se pornește și stă și cînd zici c-ai scăpat de ea, vine iarăși „de parcă am fi la Ecuator".

C.A.P.—Periam, județul Timiș a fost distins în anul care a trecut cu înaltul titlu de „Erou al Noii Revoluții Agrare" pentru producțiile de orz și porumb, motiv de mare bucurie dar și de mai mare ambiție căci, vorba președintelui Sabin Țăran „e mai ușor să te ridici, dar mai greu să te menții, că vin alte unități puternice din urmă". Pentru că nici nu se gîndesc să nu ia titlul de „Erou" și anul acesta, cel puțin pentru două culturi, oamenii din Periam și-au gîndit cu grijă campania agricolă. Încă din luna ianuarie s-a făcut inventarul forței de muncă pe unități, așa că, fiecare om al comunei dă ajutor, cu mic cu mare. Nu-i de mirare că în zilele semănatului sînt pe cîmp nu doar oamenii C.A.P.-ului sau maiștrii pălărieri, dar nu lipsesc nici cei de la Colortex, IMAIA, după cum nu lipsesc nici cei de la alte unități de pe raza localității. „Toți ne ajută, că-i mult de lucru și altfel nu se poate. Pînă la 18 aprilie avem de însămînțat 30 hectare sfeclă de zahăr, 120 ha floarea soarelui, 25 ha cartofi timpurii de toamnă, 20 ha lucernă, mazărea, cînepa de sămînță și porumbul, de care ne apucăm mîine-poimîine, după ce terminăm cu floarea soarelui. Pămîntul nostru nu-i din cel mai bun și tocmai de aceea am gîndit bine amplasarea culturilor, sămînța e de înaltă valoare biologică, din verigi superioare — elită și super-elită — și ne-am asigurat din vreme îngrășămintele și ierbicidele necesare. Vedeți, dar, nu putem să nu facem lucru de calitate și în termenele stabilite. Grîul însămînțat în toamnă s-a înălțat de-o palmă, semn că la noi se muncește cum se cuvine".

Am înțeles că nu e timp de discuții și i-am lăsat cu munca lor. Am fost să privesc cîmpul verde de grîu. Mi-am îndesat pălăria pe cap, să mă apere de noua rafală de ploaie, pe care am dorit-o departe de strădania acestor oameni; oameni pe care nici nu-i bănuiam, pînă nu de mult, cînd intram într-un magazin de pălării. Gospodari vrednici a căror pîine e pufoasă, mare și rotundă ca o pălărie.

LIANA MOLNAR

Direct interesați de calitatea semănării sfeclei — Ștefan Balea, președintele C.A.P. „8 Martie" din Ulmeni, maistrul Tudor Nica și inginerul Vasile Baciu, directorul Fabricii de zahăr din Oltenița, în calitate de beneficiari direcți

Primăvara bărbaților

Ștefan Balea pornește spre casă cu pași înceți, de om învăluit într-o plasă de gînduri. A amurgit de cîtăva vreme și cîmpul se zărește pînă-n largul său. Negru, cu pămîntul mărunțit, acoperit de-o ceață părelnică. Am stat o zi întreagă în preajma lui Ștefan Balea, președintele Cooperativei agricole de producție „8 Martie" din Ulmeni. O zi de alergătură dintr-un capăt la altul al solelor care se pregăteau pentru semănat sau pe care chiar se punea sămînța-n brazdă. O zi agitată, plină, de campanie adevărată. O campanie aparținînd mecanizatorilor, o campanie fără forfotă, impresionînd prin ritm și prin tenacitatea cu care se efectuează, ore în șir, cu atenție mereu trează, lucrările care decid soarta recoltei.

— Am terminat însămînțarea mazărei — zice așa, ca pentru el, președintele C.A.P.-ului, zilele astea isprăvim și cu sfecla, apoi trecem la floarea soarelui, la porumb, fasole, cartofi... Avem noroc de muncă! — mai găsește el puterea să glumească. Da' să știi dumneata că asta e cu-adevărat noroc. Datorită lui sîntem o unitate care, cum se spune, trăiește pe propriile-i picioare, avînd anual beneficii de milioane de lei. Toată lumea e mulțumită, cooperatorii noștri primind în totalitate produsele care le-au revenit după munca din anul trecut.

Alături de președinte, inginerul șef Dumitru Pop tace, parcă încîntat. Zice într-un tîrziu că el e om în vîrstă, a văzut multe, a trăit multe, dar asta nu l-a făcut să devină indiferent, ba dimpotrivă, atunci cînd vede că treburile se mai poticnesc citeodată, că mai facem loc risipei și planificărilor defectuoase. Și prinde a istorisi o poveste lungă, încurcată și cam lipsită de noimă a semințelor de cartofi care au fost luate de la unitatea sa și duse la Jegălia, pentru ca, apoi, să fie nevoie să se aducă — tot de la Jegălia! — altă cantitate de sămînță. Zice — mă doare sufletul pentru atîta motorină irosită, am discutat încolo și-ncoace, dar nu m-am ales decît cu ridicări din umeri: asta e, e o anomalie, dar n-avem ce face. Chiar azi a trecut pe-aici cineva de la Trustul horticulturii din Călărași, mi-a ținut o teorie mai lungă decît o zi bună de muncă, dar cînd am ajuns să-l întreb cine plătește motorina asta aruncată pe apa simbetei a zis că are treabă, s-a suit în mașină, iar eu tot fără vreun răspuns am rămas.

Au trecut, e-adevărat, mulți să vadă desfășurarea lucrărilor în acea zi. Unii ca simpli privitori, alții — precum cei de la Fabrica de zahăr din Oltenița — preocupați cu adevărat de soarta producției viitoare. Maistrul Tudor Nica a verificat măsurătorile astfel încît suprafața însămînțată cu sfeclă de zahăr să fie într-adevăr cea planificată. Directorul fabricii, Vasile Baciu, a verificat personal, prin sondaj, adîncimea la care a fost introdusă sămînța și distanța dintre semințe. Toți au plecat mulțumiți, se fac lucrări de calitate aici pentru că oamenii n-au de gînd să se păcălească singuri. Dacă faci producție ca lumea — îmi explică Ștefan Balea —, dacă treci de 30 de tone la hectar, cultura sfeclei este foarte rentabilă. Așa cum rentabilă este, desigur, fiecare cultură atent lucrată. Noi am obținut anul trecut cea mai mare producție de sfeclă din întreaga zonă. Și anul ăsta se arată bun. Uite, eu sînt om care are 36 de ani de muncă, probabil cîți ai dumneata de viață. Totdeauna m-am gîndit că nu e bine să ne furăm singuri căciula. Că fiecare treabă trebuie făcută privind și în jur. Păi, dacă la cîțiva kilometri de noi există o fabrică de zahăr, dacă îi văd pe cei de-acolo că se zbat să ne ajute să scoatem cît mai multă sfeclă, pot eu să le pun bețe-n roate și să fac treabă de mîntuială?

În dreptul unei sole ne întîlnim cu Gheorghe Paraschiv, șef de fermă — țăran-țăran și cooperator-cooperator, cum îi place să se prezinte —, om de 64 de ani, care nici nu s-a gîndit pînă acum la pensionare, prezent de cu zori pe cîmp. S-a lucrat bine — zice —, totul e-n ordine, atîta doar că s-a cam înnourat, e rost de ceva ploaie în zilele ce vin, de asta a mai întîrziat, să isprăvească de semănat încă o parcelă. Nu ne temem noi de ploaie — spune președintele. Ce nu știam de cînd sîntem pe lume că primăvara e capricioasă? Poa' să plouă, tocmai bine, dă mazărea cum trebuie, iar la semănat am ceva avans. Vremea cu treburile ei, noi cu ale noastre, nu ne stingherim unii pe alții!

Coboară de pe tractoare și ultimii mecanizatori — Gheorghe Mincu, Ion Brighilă, Marin Forghiș, Nicolae Pipoș. Sînt veseli și vorbăreți de parcă s-ar întoarce de la o nuntă și nu ar fi fost zgîlțîiți ceasuri întregi în cabina tractorului. Fac tot felul de pronosticuri cu privire la vreme și stabilesc variante pentru cazul cînd va ploua cîteva zile la rînd.

În pragul casei sale, îmi tău rămas bun de la Ștefan Balea. Luna s-a cocoțat undeva, deasupra satului. În curte, omul e așteptat de cei șase copii ai săi, trei fete și trei băieți. Îi îmbrățișează cu privirea și-i simt uitînd de oboseală. Primăvara, spune el în chip de la revedere, e anotimpul bărbaților adevărați. Ei duc greul cîmpului. Și aici, la Ulmeni, sînt mulți dintr-aștia. Luna se ascunde iute între nori și, dintr-odată, începe să plouă. Ștefan Balea rîde ca de o glumă bună. Lasă, ne mai răcorim și noi puțin, că prea a fost fierbințeală mare astăzi. Ce vrei, primăvară-n toată regula!

D. ALEXANDRU
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU

TIMIŞOARA, O ZI DE LUCRU

Un pantof de 50 de ani...

„Guban" va împlini în mai 50 de ani de existență ! Ne-am dori și noi să fim printre invitații acestei mari sărbători timișorene. Cei 2 800 de oameni ai muncii de la Întreprinderea de Mase Plastice și Încălțăminte „Victoria"-Timișoara produc peste 4 000 de articole ; piele artificială, încălțăminte, candelabre, folie plastifiată, accesorii metalice pentru încălțăminte și marochinărie, vopsele și chimicale pentru piele, articole injectate din mase plastice. Am înșirat cîteva produse ca să vă dați seama că „Victoria-Guban" este, de fapt, un mare combinat, un fel de întreprindere cu mai multe întreprinderi, care produce circa un miliard pe an marfă, unele dintre ele avînd calificativul sentimental „cel mai bun" : pantofii Guban, crema Victoria. Sentimental este și inginerul Nicolae Huțu. De zece ani este în fruntea întreprinderii. Zice : „în industrie trebuie să pui mult suflet ; tradiția în calitate este simplă : omul să fie convins că trebuie să lucreze bine și frumos". Și Nicolae Huțu, foarte tînăr pe dinăuntru, stă puțin în birou, în biroul său unde, ne spune, „sînt numai lucruri proaste, cele bune ies pe poarta întreprinderii". Ca să fie așa, trebuie să umble, să fie mereu, pretutindeni, acolo unde se face ceva. Poate că, îmi zic privindu-l, este și ăsta un motiv de sănătate, un adevărat director trebuie să fie suplu și la trup și la minte, muncind lîngă muncitorii săi.

Nicolae Huțu este sentimental, iar sentimentalismul nu este incompatibil funcției de director. E în poate el iar intîmplă este, de-acord, chiar cheia succeselor.

Este ora roboticii

...la „Electrotimiș". Este, de fapt, mai mult o discuție cu Marcus Arche despre, cu și lîngă roboți, spre înțelesul sensului industrial al unei noi folosiri a inteligenței umane. „Electrotimiș", întreprindere din marea platformă industrială a Timișoarei, a fabricat și trimis în toată țara roboți : la Suceava, la Făgăraș, la Tîrgu-Mureș. Nu este greu să construiești un robot ; la fel de ușor ca și cum ai face o tigaie. Trebuie numai să știi de ce, pentru ce, adică la ce e bun ! Lumea nu are încredere în roboți, nu există teme de fabricare a roboților, ne spune Marcus Arche. Avem un robot de vopsire, vrem să umblăm în „curtea" altora să le arătăm cum merge!

La „Electrotimiș" s-au fabricat pînă acum 23 roboți pentru ambalat confecții ; un altul, acum la Rîmnicu-Vîlcea pentru antrenament la tenis de masă. Iată cum se face că nu există limite. Trebuie însă conjugate forțele beneficiar-producător : beneficiarul să vină cu tehnologia de lucru, iar producătorul de roboți să-i poată propune. Trebuie „fotografiat" un loc de muncă, analizat și găsite, împreună, soluții de robotizare. De pildă : pentru ca un robot de vopsire să funcționeze, trebuie, poate, ca în tehnologia beneficiarului să se introducă o simplă operație de găurire ca tabla *să poată* fi „agățată" de robot sau, în linia de asamblare a unor motoare tehnologia *ar putea* prevede simplificări ale formei încît piesele *să poată* fi „apucate" de roboți. Cu alte cuvinte, nu numai robotul trebuie **făcut**, construit, ci și piese și tehnologii care *să poată* fi **făcute** de roboți !

Inventînd invenția...

„Spumotim" este încă singura întreprindere de spume poliuretanice din România. Această unicitate îi face bine! Înființată în 1971, cu aceeași cutezanță în care a fi primul înseamnă calitate, oamenii de la „Spumotim" au trebuit, în primul rînd, să inventeze. Nu în joacă, ci de-adevăratelea !

Acesta a fost, de fapt, începutul întreprinderii, adică oamenii, în loc să bîjbîie, au pornit la deal să-și rezolve problemele fabricației prin chiar forțele lor. Sînt acum la „Spumotim" peste 40 brevete de invenții într-o expoziție sui-generis însemnînd și mîndrie și reușită în același timp. Alexandru Tîrnoveanu, Tiberiu Korody, Constantin Traian și alții sînt „colegi" de invenții și colegi de muncă. „Întreprinderea, ne spune inginerul Nicolae Marcu, a beneficiat de colaborare cu facultatea de tehnologie chimică, are o stație pilot de dezvoltare a cercetării. Apoi, în colaborare cu ICECHIM s-a reușit să se obțină materii prime de bază care, pînă nu demult, se importau. Acum, „Spumotim" are 70 % materie primă indigenă".

Totul înseamnă aici poliuretan ; adică : termoizolant, confort, adeziv, spumă flexibilă, semirigidă, material pentru construcții, bare de protecție, uși, capote auto, lacuri, tălpi de pantofi, articole de camping, mobilă, piele sintetică. Cele peste 40 de invenții au creat un stil de muncă ; ușor, la „Spumotim" înseamnă, la propriu, numai produsul finit...

O mînă îmbracă altă mînă

La Fabrica de Piele și Mănuși, economistul Mircea Sturdza ne primește cu dezinvoltură. Discuția se înfiripă de la sine, spontan, ca semn al ciștigului pe care l-am realizat investigînd laturile pasiunii sale :

— Cum s-a întîmplat ca tocmai la Timișoara să apară meseria de mănușar ?

— E o meserie grea. Prin 1922, un grup de meseriași s-au unit și au făcut o fabrică de prelucrat piele de porc și ovină.

— Ce este azi această fabrică ?

— Înseamnă locul I pe țară, în ramură, înseamnă export în toată lumea. Fabricăm mănuși, confecții din piele, avem o tăbăcărie, o secție de prelucrare a deșeurilor...

— Fabrică fără deșeuri...

— Asta au observat și alți musafiri. Calitatea produselor din piele nu poate fi înlocuită. Am creat o stație pilot, am înlocuit posibilele materiale plastice cu deșeuri din piele fără a diminua valoarea de întrebuințare a produsului.

— Există piele rea ?

— *Abia acum, ridică ochii, mă privește surprins și tace mult.* Zice : E teribilă întrebarea. E cea mai frumoasă din viața mea poate pentru că mă frămîntă mult. Nu, nu există piele rea, ci bună și foarte bună ! Din orice piele se poate face ceva. Restul e inteligență, adică asta e arta sortatorului care trebuie să știe la ce poate fi folosită acea piele. De pildă, aveam odată niște piele cu care ne băteam capul să facem ceva cu ea. Într-un tîrziu am găsit, burdufe pentru acordeon. Există om nepriceput sau destinație greșită și nu piele proastă...

— Ce vă poate povesti o piele ?

— Citim deseori în piele. Știm cum a fost îngrijit animalul. Calitatea pielii este, de fapt, calitatea și cinstea omului în creșterea animalului, prețuirea sau neprețuirea lui. Știu cît s-a bucurat sau a suferit un animal în viață.

— După frunză, prima „haină" a omului a fost blana de animale. Ce va însemna pielea în viitorul vestimentației ?

— Pielea este un produs de lux și va fi un produs de lux. Este o marcă a celui care o poartă. Unii spun : o haină de piele costă mult. Nu, nu există haină scumpă. Valoarea ei de întrebuințare este mare, circa 15 ani.

— Dezvoltări ?

— Facem o tăbăcărie nouă. Mărim secția de confecționat haine, dublăm capacitatea. Volumul de marfă va produce valută într-un trimestru cît alte întreprinderi într-un an. Asta va fi valoarea muncii noastre...

Încredere în ziua de mîine. Ceasul reporterului în „mîna robotului".

Pacient... de suflet

Pe culoarele Spitalului județean Timișoara este curat, liniște și soare. Doctorul Petru Ignat operează ! Îmbrac haine albe, intru în sala de operație, devin pacient de suflet, devin „curat" și stau liniștit preluînd parcă ceva din anestezia celui de pe masă. Șeful clinicii chirurgicale nr. 1, conferențiar doctor Petru Ignat trebuie să extragă nervul simpatic. O asistentă în albastru îmi scrie în caiet : „pe partea dreaptă, simpaticul este în spatele venei cave inferioare. Vena trebuie dată la o parte. Există riscul de a leza vena cavă". Și doctorul Petru Ignat mă invită să privesc ÎNĂUNTRU, să văd „simpaticul". Ce caut eu aici? Am venit să vorbesc cu profesorul Petru Ignat, și el o „marcă" a Timișoarei, și, iată că trebuie să port o discuție „la locul de muncă", să mă „bag în sufletul" unui om și să mai fiu în stare să vă relatez ce-am aflat. Grea treabă ! Mă salvează chiar interlocutorul meu. E un fel de-a spune. Doctorul Petru Ignat, un munte de om, tace, tace mult, tace ardelenește și numai ochii îi aleargă. Îi caut vîrsta... N-o găsesc pe figură. Nici în păr. Poate numai cele scrise pe bluză : **conf. dr...** îmi pot sugera drumul spre împlinire al vieții celui din fața mea. Încerc din nou să vorbesc, cineva îl strigă *Pătrucu!* și iar vorbesc... munții Ardealului : „despre mine nu scrieți ! Am o echipă. Anonimă. Toți cîți au venit au scris despre mine, niciodată despre ei. Ei sînt minunea. Ei fac toată treaba. Ei îmi creează acea stare de lucru deosebită"...

Adevărul acestui om minunat l-am aflat după alte patru ore de operație. Se numește: Doina Matei, Maricica David, asistentele Ana Bulgăr, Elvira Frant, Rozalia Ivan, Antonia Plăiașu, Marta Neisz, doctorița anestezistă Didina Toma. Toate aceste nume sînt, de fapt, o laconică însemnare : pacientul vindecat ! Cineva îmi zicea : un inginer spune altora ce au de făcut. Dacă greșește, pe el nu-l doare deosebit. Un doctor, însă, nu are cui da ordine ; el trebuie să taie, să repare. Și nu are voie să greșească.

Dulci cu toată lumea

Din 1890, „Kandia" a însemnat pentru Timișoara o primă intrare pe piețele internaționale. Numită așa de la zahărul kandis care se fabrica la început, Întreprinderea de Produse Zaharoase „Kandia" este acum „marcă înregistrată". Ce înseamnă asta ? Înseamnă 680 de oameni care, fabricînd cea mai bună ciocolată, caramelaiuri și drageuri au ieșit în lume prin produsele lor, îndulcind, la propriu și la figurat zilele copiilor.

Elena Beatrice Moțiu este circumspectă. Este greu de condus o fabrică și acum, în timpul vizitei noastre, are probleme mari cu aprovizionarea și cu ambalajele. Firma „Kandia" se respectă și asta produce bătăi de cap ! Întreprinderea merge bine ; produsele de lux sînt cerute intens și, aveam să aflăm aici, sînt atît de mulți mîncăi de ciocolată încît ne-ar trebui poate zece fabrici ca aceasta pentru a rezolva problema.

Asta e bine : Elena Moțiu este modestă ; spune : acum avem multă treabă. Vom face ciocolată bistratificată și produse „aerate", cu aspect gumat. În luna ianuarie am omologat 18 produse noi : dropsuri extra asortate, ciocolată cu cremă de nuci, cu lapte și fulgi de orez, cu simburi de migdale. Restul este „secretul" nostru. Este un obicei ca fabricile de produse zaharoase CIBO sau BUCUREȘTI să-și prezinte noutățile în mod deosebit. Oricum, vom fi „dulci" cu toată lumea.

PAUL AGARICI

Energia

Gazul metan, o treime mai puțin

Se știe, pentru ca arderea gazului metan să se producă cu un randament optim, e necesar să se asigure un raport între gazul metan și aer de aproximativ 1 la 10. Majoritatea arzătoarelor din industrie funcționează sau mai corect spus ar trebui să funcționeze avînd asigurat acest raport. Dacă arzătoarele de tip casnic, prin construcție, pot să-și ia din atmosferă aerul necesar arderii optime, cele de tip industrial, avîndu-se în vedere volumul mare de gaz metan necesar arderii, trebuie ajutate prin instalații speciale, dotate cu ventilatoare capabile să introducă în procesul de ardere mii de metri cubi de aer.

Cercetările întreprinse la Centrul de cercetări și proiectări pentru gaz metan Mediaș sînt orientate tocmai în direcția asimilării dispozitivelor de reglare și protecție aferente instalațiilor de ardere sau, mai simplu spus, a instalațiilor de optimizare și siguranță în funcționare în ideea reducerii consumului de gaze naturale în procesele termo-energetice.

Inginerul Ioan Moisin, cercetător științific în cadrul centrului, ne spune de la bun început că îmbunătățirea randamentului arderii și a funcționării agregatelor poate duce la economii de gaz metan între 10 și 30 la sută. Economia este demnă de luat în seamă, trebuie asigurată cît mai grabnic cu putință și deci îl ascultăm pe interlocutorul nostru cu atenția cuvenită.

— Pînă în urmă cu cîțiva ani echipamentele specializate de reglare a arderii erau procurate din import. Necesitatea extinderii sectorului termo-energetic, ca și cerințele impuse de modernizarea agregatelor termice au orientat cercetările românești spre asimilarea unor dispozitive și instalații specializate, care să le înlocuiască pe cele din import și care să asigure reglarea automată a raportului gaz-aer. S-a urmărit realizarea instalațiilor și dispozitivelor amintite pentru domeniile de lucru uzuale și pentru anumite tipuri de arzătoare de serie mare și care asigură aceleași performante ca și cele realizate de așa numitele bucle de reglare cu semnal unificat, costisitoare și care necesită o întreținere de înaltă calificare. Buclele impun utilizarea aerului comprimat și aparate sofisticate. Aparatele specializate de care vom vorbi lucrează cu presiunile fluidelor de lucru și cu ventilatoare de 0,50—0,1 atmosfere. Este vorba de regulatoare automate de raport gaz-aer, regulatoare automate de raport presiune diferențială gaz-presiune diferențială aer, dispozitive de reglare discontinuă a debitului de aer și gaz, de tipul clapetă și ventil electiv pneumatic tripozițional. O altă preocupare cu caracter de noutate a fost realizarea unor instalații sigure în funcționare în care să fie eliminat riscul exploziilor. Mai spectaculoasă este schema, brevetată, de verificare a etanșeității electroventilelor de protecție gaz și a instalațiilor de efectuare automată a controlului preventilării focarelor, care blochează aprinderea arzătoarelor în cazul neetanșeității ventilelor de protecție. De altfel, la efectuarea bilanțurilor energetice pe agregate ponderea pierderilor care se constată este rezultatul arderii necorespunzătoare, precum și a evacuării gazelor arse la coș, adică a nerecuperării. Recomandările în urma bilanțurilor privesc dotarea instalațiilor cu dispozitive de reglare automată a raportului gaz-aer și cu sisteme de recuperare a energiei sau căldurii din gazele arse. Prin dotarea instalațiilor cu regulatoare de ardere de raport, la arzătoarele cu funcționare pe aer rece se pot realiza economii de combustibil de circa 10 la sută. Modernizarea arzătoarelor și realizarea unor instalații de ardere automatizate duc la economii de pînă la 30 la sută!

O problemă demarată, în care avem contribuții, este cea a arzătoarelor cu funcționare alternativă, concepute la ICSITPSCM București și C.U.G. Iași. Este vorba de un arzător dublu, care funcționează alternativ. Aerul necesar arderii este introdus prin arzătorul oprit și care este altfel încălzit. Ciclul se repetă. Aerul este introdus întotdeauna preîncălzit. Să ne imaginăm marele avantaj al acestor arzătoare mai ales pe vreme de iarnă, cînd o mare parte a puterii calorice a gazului metan se irosește pentru încălzirea aerului necesar amestecului.

Din cele spuse de inginerul Ioan Moisin înțelegem că arzătoarele cu funcționare alternativă realizează o recuperare ideală a căldurii gazelor arse. Funcționarea lor optimă este condiționată de utilizarea regulatoarelor de presiune diferențială. În anul care a trecut, cercetătorii de la centrul din Mediaș au reușit să tipizeze o schemă de automatizare pentru arzătoarele de tip industrial pe gaze naturale, inclusiv dispozitivele aferente. Asta a adus după sine obligativitatea folosirii ei în proiectare ceea ce permite modernizarea tuturor agregatelor de ardere. Schema, premiată cu premiul I la Salonul de invenții și inovații de la Sibiu 1986, menține automat arderea optimă, indiferent de variația temperaturii aerului preîncălzit. Regulatoarele, componente decisive în instalație, au fost asimilate deasemenea anul trecut. Și ele constituie o invenție a unui colectiv format din cercetători de la Mediaș: Ioan Moisin, Eric Popescu, Nicolae Băncilă și Ion Prodea. Recuperatorul de căldură, clasic și deci cunoscut, și clapetele de reglare a debitului de aer sînt deasemenea rezolvate.

Este în curs de desfășurare o campanie de generalizare a acestor tipuri de arzătoare și a schemelor de automatizare. Întreprinderea Metalica București va fi furnizoarea acestor instalații. Să mai amintim că elementele de reglare sînt omologate într-o gamă de 9 tipo-dimensiuni și sînt deci capabile să acopere o gamă largă de situații. Regulatorul de raport presiune, care pînă de curînd se importa, costă în jur de 5000 lei. El înlocuiește buclele de reglare care costau zeci de mii de lei.

Cu riscul de a deveni specios am făcut poate abuz de unele amănunte tehnice. Fără ele nu se putea. Am vrut să arătăm că la ora aceasta prin soluții tehnice originale — pentru ele cercetătorii de la Mediș au primit 19 brevete de invenții — prin măsuri organizatorice directe și rapide s-au creat condiții accesibile de modernizare a tuturor proceselor termo-energetice bazate pe arderea gazelor naturale. Schemele de proiectare sînt tipizate, furnizorul instalațiilor este nominalizat, totul este pus la punct, cum se zice, mai rămîne să punem în practică într-un timp cît mai scurt niște valoroase idei tehnice care ne garantează economii substanțiale, spectaculoase am spune noi, de energie. Am înțeles din relatarea inginerului Moisin, purtător de cuvînt al specialiștilor de la Centrul de cercetări și proiectări pentru gaz metan Mediaș că orice ardere industrială de gaz metan neprevăzută cu instalații de optimizare și cu recuperare de gaze arse nu înseamnă altceva decît risipă.

OPREA GEORGESCU ■

Fondurile fixe

Hora cofrajelor

Așa a fost să fie, pe cînd el era student, i-a murit tatăl, iar faptul acesta a însemnat între altele și că, spre deosebire de alți colegi ai lui, pentru Radu Tașcă valoarea leului a fost întotdeauna mai mare. Nu-și putea permite cheltuieli inutile. Situația materială a familiei îl obliga, în mod necondiționat, să învețe spiritul de economie. Acesta a fost un exercițiu ce s-a dovedit, în perspectivă, cît se poate de folositor. Căci Radu Tașcă se pregătea să devină economist. Iar la T.A.G.C.M. Iași, unde Radu Tașcă e contabil șef, coloanele de cifre și date statistice care defilează zilnic prin fața lui sînt urmărite cu gîndul la fel de viu, atotcuprinzător și imperativ că fiecare leu este important și că nu trebuie cheltuit pe nimic.

T.A.G.C.M. înseamnă Trustul-Antreprize Generale de Construcții-Montaj. Să spunem, de la început, că trustul acesta din Iași este unul dintre cele mai mari din țară și că în anul trecut, de exemplu, s-a numărat printre trusturile care au realizat cele mai mari beneficii. Lîngă bătrîna casă boierească a caimacamului Vogoride, unde-și mai păstrează unele compartimente ale administrației sale, trustul și-a ridicat o clădire modernă. Rămîne să înțelegem doar că modernitatea, aici, nu se oprește în fața unor pereți noi. Radu Tașcă tocmai se interesa de stadiul în care se află dotarea oficiului de calcul al trustului cu un calculator și cu terminale adecvate pentru culegerea datelor și pentru trecerea acestora pe suport magnetic. Trustul se modernizează, așadar. Cît privește cofrajele metalice despre care va fi vorba mai departe, desigur că situația lor este cunoscută prea bine chiar și fără ajutorul calculatorului.

Spre deosebire de cofrajele de lemn, care sînt doar obiecte de inventar, cofrajele metalice sînt fonduri fixe, ne spune Radu Tașcă. Durata lor de serviciu, adică durata normată de funcționare și de folosire, este de 10 ani. Se consideră că în acest răstimp ele își pot transmite valoarea pe care o au. S-a întîmplat însă că n-a fost nevoie de ele chiar 10 ani, iar cum aceasta e termenul lor de amortizare, cofrajele metalice au rămas în depozite fără ca ele să mai aibă cum să transmită construcțiilor executate de trust vreo parte din valoarea lor de fonduri fixe.

Inginerul Nicu Savin, director tehnic al trustului și om care lucrează în construcții de 30 de ani, ne spune la rîndu-i: „Am lucrat în viața mea după sute de feluri de proiecte. Cu vremea, unele au fost abandonate. Dar pentru fiecare tip de proiect, noi ne-am făcut niște cofraje. Problema este însă că posibilitățile de înlocuire a acestor cofraje n-au fost la fel de rapide și operative și n-au ținut pasul cu schimbarea proiectelor".

Ca mecanic-șef al trustului, inginerul Iuliu Ilca știe desigur și el foarte bine istoria acestor cofraje: Mai întîi, zice el, ar trebui lămurit un lucru: cofrajele acestea nu sînt niște oarecari bucăți de tablă îndoită, cum s-ar putea grăbi cineva să creadă. Prin anumite componente ale lor, sînt veritabile utilaje. Ele au dispozitive de încălzit, de exemplu, cu care se asigura turnarea betonului pe timp de iarnă. A fost un fel de modă, s-a lucrat tare cu cofrajele astea pe la mijlocul anilor '70, de prin 72—73 pînă prin 78—79, cînd s-a trecut la executarea de construcții cu cadre lamelare. Noul proceden fiind mai productiv și îngăduind și o diversitate de soluții pentru arhitecți, întrucît face posibilă o compartimentare după dorință a interiorului construcției. În orice caz, în felul acesta n-a mai fost nevoie să fie turnați în cofraje, pe șantier, decît stîlpii de rezistență. Celelalte elemente ale construcției se puteau executa în bazele de producție ale trustului. Prin Consiliul popular județean s-a făcut un demers pentru ca trustul să predea cofrajele devenite disponibile și la început ecoul a fost favorabil dar pe urmă s-a împotmolit treaba și noi am continuat să jucăm hora. Asta a însemnat că, fără să le mai folosim, am continuat să plătim, întrucît cofrajele trebuiau amortizate.

În acest fel, intervine contabilul șef Radu Tașcă, au fost încărcate costurile de producție ale trustului, de-a lungul anilor '80, cu multe milioane de lei. Altfel, aceste milioane puteau să fie beneficii.

Trustul a avut vreo 16 seturi de cofraje, un set fiind alcătuit din 25 de elemente și trăgînd la cîntar cam 100 de tone. În total, așadar, a fost vorba de 1 600 tone de metal. Însă de ceea ce a fost greu, trustul a scăpat. După casările de la sfîrșitul anului trecut, nu mai are de plătit amortismente, în acest an, decît de vreo 200 000 de lei, ceea ce e floare la urechę față de ce a fost.

Hora cofrajelor se apropie de sfîrșit. Ea se va încheia la Podul Iloaiei, unde Combinatul Siderurgic Galați are o secție de preluare a fierului vechi.

D. CONSTANTINESCU ■

Natura și omul

Se mulg păstrăvoaicele

Acum cîteva zile, pe malul sting al lacului Bicaz, cum se privește dinspre lac spre uriașul baraj, mi-a fost dat să asist la un moment (eu l-aș numi spectacol) de excepție: mulsul păstrăvoaicelor. La bordul unui vas (în fond o epavă reamenajată) erau aduse din vivierele aflate în preajma vasului (vivierele sînt un fel de plase-năvoade care, prinse în pontoane, devin veritabile bazine flotabile în care cresc, în semicaptivitate, păstrăvii), păstrăvoaicele. Acolo, la bord, erau vărsate, dacă putem spune așa, în niște vase mari în care așteptau să le vină rîndul la mulс. Și rîndul lor, pe măsură ce erau aduse cu mînciocul, venea. Erau scoase din vase. Apoi, cu mare delicatețe, unul din oameni le înfășura capul cu un prosop umed. Un altul — încet, de parcă ar fi atins o aripă de fluture și era atent să nu care cumva să-i ia polenul de pe aripă — începea să palpeze burta sau, mai frumos spus, abdomenul păstrăvoaicei. Niște mîini mari, butucănoase, noduroase, aspre de munca ogorului, a livezii, umblau cu păstrăvoaica de parcă ar fi mîngîiat un gînd sau ființa unui vis din copilărie. Mîna celui care palpa era mai „fină", aș zice, decît mîna unui chirurg. Sub degetele sale, dotate cu un simț aparte, abdomenul păstrăvoaicei se contracta ca la naștere și, ca la un semn, elibera icrele. Mari cam cît afinele, dar galbene. Galbene ca mierea, ca aurul. Și totul se desfășura într-o liniște de ritual. Era, cu adevărat, un spectacol pus la punct cu o minuțioasă regie. Eliberată de icre, păstrăvoaica era vărsată (scuzați-mă că folosesc acest termen) într-un alt vas plin cu o apă albastră, parcă de cerneală, în care aștepta cîteva minute, apoi era luată cu mare grijă și vărsată în alt vas, de unde, mai apoi, lua drumul vivierelor. Aveam să aflu că aceeași păstrăvoaică este mulsă trei ani la rînd și, pentru că operația aceasta să decurgă perfect, este necesar ca pielea ei să nu poarte nici măcar amintirea faptului că mînă de om ar fi atins-o. Din această cauză erau trecute prin acea apă albăstrită, pentru o totală dezinfecție. În ceea ce privește icrele, acestea erau amescate, mai apoi, cu lapții păstrăvilor, operație care se făcea cu o pană de gîscă, foarte fină, care învîrtea icrele în vasul colector. Tratate astfel, icrele luau drumul unor bazine special amenajate, unde, peste, cităva vreme aveau să devină ceea ce se numește alevinul de păstrăv. Peste cîteva luni, alevinul, ajuns în stadiul de puiet, era mutat într-un alt complex de bazine, pentru ca, spre sfîrșitul anului să intre în vivierele cu păstrăvi de consum, sau în cele cu păstrăv reproducător.

În fapt, după ce am scris acum aproape zece ani un reportaj despre **Stațiunea de creștere și producție salmonicolă de la Potoci**, iată revenim în sinul aceluiași colectiv care mă fascinase nu numai prin ineditul muncii sale, prin pasiunea cu care urmărea, cu sufletul la gură, aș zice, nașterea și creșterea păstrăvului în condiții de semicaptivitate, cît mai ales ferma sa hotărîre de-a transforma păstrăvul, dintr-un pește oarecum festiv, de recepție, sau protocol aniversar, într-un pește obișnuit, un aliment ca oricare altul, pus la îndemîna marelui public. I-am cunoscut atunci, împătimiți în dorința lor, convinși că visul poate deveni realitate (cum a și devenit, de-altfel, în atîtea, și-atîtea țări ale lumii!) pe doctorul inginer **Ioan Miron**, nu doar șeful, ci sufletul stațiunii, pe inginerul **Costică Misăilă**, adjunctul său, doi oameni pentru care lumea înseamnă, mai întîi și-nții, cunoașterea în amănunțime a tot ceea ce ține de creșterea păstrăvului, acest fabulos pumnal de argint spintecînd apele riurilor de munte, ape reci ca viața și limpezi ca lacrima, pure cum este însăși ființa păstrăvului. Erau atunci, acum aproape un deceniu, la început de drum și voiau să-i convingă pe toți că apele Bicazului și ale altor lacuri de acumulare din țară — în general foarte sărace în pește datorită fluctuației nivelului, care fluctuație duce la imposibilitatea creării unor lanțuri ecologice specifice — se pot transformă în uriașe păstrăvării apte să asigure o producție anuală de peste 4 000 tone de păstrăv de consum. Nu intră în această cifră, firește, păstrăvul necesar reproducției. Dar pentru că tot am ajuns să transcriu cîteva cifre, să notez, pentru informarea cititorului, că la ora actuală se consumă în lume cam 200 000 tone păstrăv pe an, că unele țări, cum sînt, de exemplu, Norvegia și Danemarca au ajuns la o producție anuală de peste 20 000 tone păstrăv pe an, sau că producția spre care tind cercetătorii de la Potoci ar situa România printre țările de frunte ale Europei. Să mai notez, totodată, pentru a circumscrie datele acestui reportaj, faptul că, la ora actuală, pe o suprafață de numai o jumătate de hectar, stația pilot de la Potoci a ajuns la o producție de 33 tone, din care 30 au fost livrate consumului. Iar peste numai doi ani, adică în 1989, cînd stația se va extinde cu încă jumătate de hectar, se va ajunge la o producție de aproape 100 tone păstrăv de consum.

S-ar putea înțelege, cu alte cuvinte, că demersul cercetătorilor de la Potoci se apropie de momentul final. Într-adevăr, intens susținuți și sprijiniți de organele județene de partid și de stat și de forul tutelar. Institutul de cercetări și amenajări silvice, se poate afirma că demonstrația de la Potoci s-a încheiat. Dovadă stau cele 14 brevete de invenție, obținute de-a lungul celor zece ani, brevete ce stau la baza unor biotehnologii specifice. Dovadă sînt, firește, și producțiile obținute în stația pilot. Unde și cînd vor fi aplicate aceste biotehnologii? Mai întîi și-nții, desigur, pe apele Bicazului. Dar sînt și propuneri aflate într-un avansat stadiu de analiză pentru lacurile de la Vidraru (Argeș), Vidra (pe Lotru), Tarnița și Fîntînele (pe Someș), Valea lui Iovan (pe Cerna) și Poiana Uzului (lîngă Bacău). Deocamdată, chiar în acest an, cercetarea va fi extinsă în județul Vîlcea, la Brădești, pe Lotru. În total, aproape 80 de hectare cu o producție totală de 4 000 tone pe an.

„Toată cercetarea mea și a colegilor mei, a ținut să precizeze doctorul inginer Ioan Miron, între care aș dori foarte mult să-i amintiți pe **Elena Rada Misăilă, Constantin Ruști, Eugen Chirilă, Cicerone Florescu și Gheorghe Samachiș**, a ajuns într-un punct decisiv. Avem toate datele, toate instalațiile, inclusiv o fabrică de hrană granulată, cu care să sprijinim îndeaproape, efectiv și afectiv, dezvoltarea acvaculturii, a salmoniculturii în special, pe suprafața tuturor lacurilor de acumulare din țară. Adeseori, cu ajutorul imaginației, vedem fața nopții a acestor lacuri, ba chiar și prefacerile ce vor avea loc în viața celor ce locuiesc în satele aflate în imediata apropiere a acestor lacuri. Iată, chiar aici, la Potoci, printre țăranii care au fost curioși să vadă ce facem noi, de-atîta timp, pe lac, au apărut cîțiva care au îndrăgit această preocupare, i-au înțeles foarte repede avantajele și nu s-au sfiit să ne spună că ei vor să învețe meseria asta. Avem la ora actuală cîțiva salmonicultori — pe care i-ați și văzut, de altfel, la mulsul păstrăvoaicelor — care, într-un timp foarte scurt, au deprins mai toate tainele acestei meserii, iar noi i-am și calificat ca atare. Nici nu știți cît de repede prinzător al meseriei este țăranul român și cîtă speranță ne punem noi în ei, în spiritul lor de buni gospodari. Și pentru că v-am vorbit despre cercetătorii stațiunii, ne-ar face mare plăcere să notați și numele unor astfel de țărani salmonicultori: ar fi vorba, în primul rînd, de șeful de echipă **Constantin Dirțu**, de **Maria Lungu** și colega ei, **Elena Sîrbu**, șefele fermei de păstrăv de consum, de **Ion Platon**, sau de două surori, **Mărioța Lungu** și **Rodica Țăriță**, recent căsătorite, cele mai tinere salmonicultoare. Și ar mai fi foarte mulți alții, dar mai ales vor fi, în preajma atîtor alte lacuri, sute și sute de țărani ce-și vor adăuga o nouă meserie celor pe care le-au deprins pînă acum. Puțini ne-au crezut, dar noi vom dovedi că păstrăvul va contribui la multe prefaceri în preajma lacurilor de acumulare, prefaceri care, iată, la Potoci, pe Bicaz, au și început".

VICTOR NIȚĂ ■

Cum a ajuns mare Poiana Mare

Fotoreportaj de
Dan Mucenic și Victor Rădulescu

Laolaltă — emblemele satului și ale noii civilizații, de tip urban

Învățătorul pensionar Ștefan Ianculescu și-a deprins copiii (ca, odinioară, pe foștii săi elevi) să prețuiască munca muncind

Vicepreședintele consiliului popular, Sterie Geamănu, constată (a cîta oară ?) că în sectorul zootehnic s-a lucrat bine

Un curelar de faimă al comunei și al împrejurimilor — Mircea Tișa

Încă una din sursele bunăstării poienarilor — brînza de cea mai bună calitate

Un alt mod de a spune — prin această imagine — că viața e dulce la Poiana Mare

Sînt momente ale zilei cînd se pogoară deasupra comunei o liniște deplină. Sînt momentele de după ivirea zorilor, prelungite apoi în ore întregi, pînă cînd soarele scapătă undeva, în largul cîmpiei. Doar copiii, mergînd la școală sau întorcîndu-se de-acolo, înviorează străzile drepte, curate și șoseaua care străbate de la un capăt la altul, pe kilometri buni, Poiana Mare. O comună care-și respectă numele, fiind cu adevărat mare, nu neapărat datorită numărului de locuitori (vreo 17 000) sau întinderii sale, cît mai cu seamă grație modului în care oamenii au știut să facă din această așezare un spațiu al marilor împliniri și al îndrăznețelor aspirații. Un popas mai îndelungat aici oferă călătorului imaginea unei localități aflate, mai ales acum, primăvara, în plină febră a campaniei agricole. O campanie desfășurată atît pe largile ogoare ale celor patru cooperative agricole de producție și ale asociației legumicole (însumînd peste opt mii de hectare), cît și în curțile oamenilor, în solarii și răsadnițe, în grădinile fermelor legumicole, pretutindeni. Acesta este, de fapt, și secretul tăcerii care învăluie, ziua, comuna.

Am colindat de cîteva ori, de la un capăt la altul, Poiana Mare. Am adunat între filele carnetului de reporter nenumărate cifre și nume de oameni, de gospodari adevărați, vrednici. Și-au aflat locul acolo tot felul de procente — reprezentînd însemnatele creșteri ale producțiilor obținute la grîu și porumb, ale realizărilor din cadrul industriei mici sau prestărilor de servicii — anticipări ale realizărilor viitoare, vizînd — poienarii o spun cu toată încredințarea, fără falsă modestie — aducerea aici, în chiar acest an, măcar a unui singur titlu de Erou al Noii Revoluții Agrare. Primarul Petre Simion, agronom la bază, bărbat tînăr și ambițios, socotește că atingerea acestui țel stă numai și numai în puterea oamenilor, în modul în care ei vor ști să se mobilizeze și să folosească însemnata bază materială de care dispun. Revenind la caietul de reporter am simțit, odată cu așternerea primelor rînduri ale acestor însemnări, nevoia de a-l închide. Mi-am dat seama că multele sale file nu conțin, n-ar putea conține tot ceea ce merită reținut de la Poiana Mare. S-ar cuveni spuse multe vorbe frumoase despre activitatea desfășurată în cele două ateliere de prelucrare a lemnului (acolo unde se confecționează lăditele în care-și vor afla locul numeroasele tone de tomate produse anual la Poiana Mare), la secția de industrializare a laptelui, la cea de conserve. Tot astfel — vorbind acum despre creșterea continuă a gradului de civilizație, a bunăstării locuitorilor din Poiana Mare — s-ar cere scrise multe cuvinte de bine despre cele douăzeci și cinci de profile ale prestărilor de servicii — de la coafură pînă la service auto. S-ar cere gîndită și apoi trecută pe hîrtie o întreagă carte despre Poiana Mare, ca loc reprezentativ pentru ceea ce înseamnă și va însemna pe mai departe noua revoluție agrară în viața așezărilor noastre rurale. Am socotit, însă, că e preferabil ca aceste lucruri să fie spuse de imaginile pe care le-am adunat de acolo. Ele pot vorbi mai limpede decît orice cuvinte despre mereu proaspăta dragoste de muncă a locuitorilor din Poiana Mare. Ele ilustrează cu limpezime spusele vicepreședintelui consiliului popular comunal, Sterie Geamănu, locuitor din tată-n fiu al Poienii : „Dacă e să spunem adevărul despre comuna noastră, vom spune, că aici s-a descoperit și se valorifică un imens tezaur — hărnicia oamenilor. Este, zicem noi, cel mai prețios zăcămînt. Punîndu-l în valoare așa cum se cuvine am ajuns la o producție globală anuală de peste 118 milioane lei. Am ajuns să privim cu mîndrie la înfățișarea de azi a comunei. Am ajuns să avem școlile frumoase pe care le avem, spitalul modern, încă o școală — un liceu de această dată — în construcție —, și, mai cu seamă, să avem pîinea cea albă și rotundă, pîine din grîu de Poiana Mare, grîul acesta minunat care adună în bobul lui aurit toată sudoarea de peste an a frunților noastre. La Poiana, să știți — și vedeți foarte bine — trăim în plină și aprinsă revoluție. Nu rosturile satului se schimbă în cadrul acestui proces, ci modalitățile prin care să ne rostuim mai bine munca și viața".

Despre Poiana Mare trebuie scris mult și pe-ndelete. Te întîmpină acolo, în acest ospitalier colț de cîmpie doljeană, o mare gospodărie țărănească, bine pusă la punct, trăind, concomitent, în ritmul prezentului, dar și al viitorului. Un loc unde tradiția se leagă strîns de ceea ce noua civilizație, socialistă, a impus vieții de la țară. Mircea Tișa, vechi și prieepuit curelar, cunoscut și prețuit pînă departe, peste sate, continuă să lucreze la trainicele și frumoasele sale hamuri, în vreme ce la numai cîteva sute de metri distanță sînt reparate și îngrijite, autoturismele (deloc puține) ale poienarilor. Învățătorul pensionar Ștefan Ianculescu, la 75 de ani, muncește în solar cot la cot cu fiul său, în vreme ce George Țicu, președintele CPAOM, verifică atent calitatea produselor executate în atelierele unității. E de privit Poiana Mare, acum, în plină primăvară. Și e de spus că aici, ca în orice așezare românească a vremii pe care o trăim, se întîmplă multe și de bine. Fapt pentru care am preferat unei minuțioase descrieri această schiță de tablou. Un tablou numai mișcare. Numai viață adevărată, trăită după dreptele reguli ale trudei pentru țară, pentru bogăția tuturor.

Salutați-l pe inspectorul de bancă

— Interviu cu Oltița Ionescu, directoarea Sucursalei Iași a Băncii Naționale

— **Sîntem, așadar, la Bancă. Și cum la Bancă nu vine nimeni doar ca să se afle în treabă...**

— Nici nu i s-ar da drumul pe poartă.

— **Just. Dacă am ajuns aici, presupun că putem afla o mulțime de lucruri interesante. Să pornim de la ceea ce știe oricine, pentru a ajunge la ceea ce nu oricine știe, pentru că n-a avut de unde afla. Să mijlocim, prin urmare, această comunicare și cunoaștere. Analitic sau sintetic, după dorință, Banca poate face dovada că știe totul despre activitatea economică, nu-i așa ?**

— Sigur că la Bancă se reflectă activitatea economică. Avem aici un aparat de evidență operativă, care face zilnic operațiuni pentru titularii de conturi. Pentru unități industriale, comerciale, de transporturi, de cooperație. Separat se fac și operațiuni de casierie. Plățile pentru tot județul se fac prin Bancă, bineînțeles. Iar pe lîngă aparatul de evidență operativă, Banca are și un corp de inspecție.

— **Poate fi un secret ciți inspectori aveți ?**

— Vreo 23, dacă nu-i punem la socoteală și pe cei de la Filiala noastră din Pașcani.

— **Ei chiar așa se numesc, inspectori de bancă ?**

— Da. Mai exact, inspectori de credite și venituri de stat.

— **Sînt niște oameni temuți, aceștia inspectori ?**

— N-avem de ce să punem problema așa. Ei sînt, pur și simplu, niște oameni care se confruntă cu problemele economice ale întreprinderilor.

— **Un inspector răspunde, desigur, de mai multe întreprinderi.**

— N-ar putea să răspundă de una singură. Numai cooperative de producție, de achiziție și de desfacere a mărfurilor avem vreo 80 în județ.

— **Dar îmi închipui că un asemenea om are foarte multe de făcut. Ce-ar trebui să cunoască el, pentru a ști nu doar cum și de unde să-și înceapă munca, dar să și-o poată duce și la bun sfîrșit ?**

— E necesar ca el să fie cunoscător în diverse domenii de activitate economică. Mai precis, el trebuie să cunoască modul în care se aplică legea în acele domenii. Trebuie să cunoască foarte bine activitatea de creditare a unităților sau cum se plătesc retribuțiile. Și trebuie să cunoască veniturile de stat, pentru că el este omul care urmărește și controlează execuția bugetului de stat. Sigur că el trebuie să fie și un specialist în problema decontărilor care se fac între unități. El e obligat și deci trebuie să fie capabil să intervină ori de cîte ori ceva nu este în regulă în derularea operațiunilor de decontări ale unei întreprinderi sau atunci cînd se întîrzie în reconstituirea fondurilor ei. Trebuie să vadă: poate că nu se folosesc bine, de către unitate, instrumentele și formele de decontare, sau poate că nu s-a asigurat un circuit normal al documentelor în cadrul acelei întreprinderi, care să-i dea garanția livrării și facturării la termen.

— **Or, toate aceste probleme într-un fel se pun, să zicem, la Combinatul de utilaj greu, și într-alt fel la o cooperativă meșteșugărească. Însă și într-un caz și în altul, inspectorul e dator să sesizeze punctele vulnerabile.**

— Așa ! Așa e.

— **Dacă le sesizează, e minunat. Dar dacă nu le sesizează la prima vedere, și poate nici la a doua, ci poate abia la a treia, atunci el riscă să fie tras, în mod dramatic, la răspundere ?**

— În mod dramatic, nu. Dar fiecare om se străduiește să facă dovada competenței lui, nu-i așa ? Iar de răspunderea pe care o avem nu ne absolvă nimeni.

— **Cred că sînteți de acord că în discuția aceasta n-ar prinde rău un exemplu.**

— Perfect. Așa să fie. Să luăm un exemplu din domeniul controlului bancar, și anume chiar de la Combinatul de utilaj greu.

O nouă formă de turism sau călătoriile deloc romantice ale producției

— Combinatul de utilaj greu, unitate cu un mare volum de fonduri imobilizate, ne creează nouă, Băncii, multe probleme, întrucît, creditele pe care i le-am acordat au ajuns, toate, la termenul de rambursare și sînt pe cale de-a trece în fază de credite nerambursate la scadență, cu dobîndă majorată. Urmărind stocurile acestei unități, inspectorul nostru, Vladimir Fădor, a făcut următoarea observație : combinatul practică sistemul de-a fabrica niște lingotiere și maselotiere pe care le raporta ca producție marfă și le vîndea la diverse unități din țară, de regulă din cadrul aceleiași centrale, motivul fiind că produselor respective trebuie să li se facă o operațiune de curățire ce nu intră în capacitatea de fabricație a combinatului. La rîndul lor, unitățile celelalte executau operațiunea de curățire care este o manoperă mică, practic, față de valoarea unei lingotiere sau maselotiere, și apoi le revindea combinatului.

— **Combinatul vîndea un produs numit, să zicem, lingotieră necurățată, și cumpăra ceea ce s-ar fi chemat că e un alt produs, lingotieră curățată ?**

— Da. Și se plimbau, astfel, produse de zeci de milioane.

— **Era o dublă raportare a producției marfă ?**

— Întocmai. Ceea ce raporta combinatul, mai raportau o dată și celelalte unități. Combinatul vîndea o maselotieră, să zicem, raportînd o producție marfă de 5 milioane. După curățirea ei printr-o manoperă care era, să spunem, de 500 de mii, aceeași maselotieră era raportată ca producție marfă de 5,5 milioane. Numai că din aceste 5,5 milioane, 5 mai fuseseră raportate, înainte, de combinat.

— **Ce-ați făcut dv., Banca ?**

— Am spus stop !, tovarăși, cu aceste produse. Și-am introdus supraveghere temporară. Potrivit Legii finanțelor, avem acest drept. Am anunțat beneficiarii combinatului că unitatea are stoc supranormativ și că noi nu decontăm, nu admitem plata pentru lingotierele și maselotierele ce-ar fi urmat să mai fie trimise pe adresa combinatului. Și ca atare, să-și rezolve problemele la ei acasă, cu produsele de acest fel pe care le-au luat. În felul acesta am prevenit creșterea și mai mult a stocului supranormativ de la combinat, care într-o vreme ajunsese să fie de valori importante.

— **Cît de importante, totuși ?**

—. De vreo 200 de milioane. Stocul acesta imobilizase mari fonduri bănești iar cei de la combinat ajunseseră să nu mai poată face plățile către alți furnizori ai lor. Prin urmare s-a dat disponibil acest stoc și în acțiunea de lichidare a lui au fost antrenate și centrala și ministerul care au în subordine combinatul. În plus, am dat dispoziție ca în combinat să nu se mai fabrice nici o lingotieră sau maselotieră de natura celor ce se află în stoc. Desigur, acestea îi sînt necesare combinatului, pentru turnarea oțelului. Dar nu-i sînt necesare atît de multe. Dacă are prea multe, la un moment dat, nu face decît să-și îngroape banii în ele, în mod păgubitor, întrucît cu banii aceia el are datoria să desfășoare o activitate productivă. Iar combinatul avea în stoc, lingotiere și maselotiere, cîte l-ar fi ajuns pentru producția lui de oțel pe durata unui an și jumătate.

— **Iertat să-mi fie cuvîntul, acestea erau fabricate, s-ar zice, în neștire...**

— Așa este. Ei le fabricau doar ca să facă producție marfă.

Un stoc pleacă, altul vine ?

— **Dacă o întreprindere are stocuri supranormative ea plătește, desigur, niște dobînzi.**

— Stocurile se reflectă în niște credite nerambursate la scadența costurilor normale, planificate, ale unității, dobînzile pentru credite nerambursate la scadență — acolo unde sînt stocuri supranormative — reprezintă o cheltuială neeconomicoasă, afectează costurile și bineînțeles că și fondurile de participare la beneficii.

— **Există întreprinderi, în județul Iași, care n-au mai apelat deloc la credite în ultimul timp ?**

— Avem astfel de exemple. Unul ar fi Întreprinderea de material rulant din Pașcani. Cît privește stocurile supranormative, Banca a întocmit grafice, cu fiecare unitate în parte, astfel încît să ne încadrăm în termenele stabilite de conducerea superioară. Stocurile de materii prime și materiale trebuie să fie lichidate în mod eșalonat pînă la sfîrșitul lunii iunie. Termene precise au fost stabilite și pentru celelalte categorii de stocuri supranormative, de produse în curs de realizare, de produse finite. Urmărim această acțiune prin inspectorii bancari.

— **Aș spune, cu îngăduința dv., că de grafice ca și de programe nu ducem lipsă. Ele sînt bune, dovadă că de ceea ce ducem lipsă, uneori, e chiar îndeplinirea lor întocmai așa cum au fost hotărîte. În derularea acțiunii de lichidare a stocurilor supranormative, o acțiune complexă, care trebuie să se desfășoare ordonat și eficient, graficele sînt necesare. Dar sînt ele respectate, punct cu punct ? S-a rămas în urmă ? Se merge în pas cu graficul ?**

— Inspectorii bancari urmăresc zilnic îndeplinirea graficelor. Însă nu e pentru prima dată cînd facem grafice, vă spun, am făcut și în anul trecut grafice, trimestru de trimestru, și s-au lichidat supranormativele de valori foarte mari, așa cum sîntem pe cale să izbutim și acum, nu vă dau cifre pentru că ele se schimbă zilnic, mîine pot fi mai mari sau mai mici decît azi ..

— **Pot fi și mai mari decît azi ?**

— Tocmai asta vroiam să spun, că marea problemă care se creează în economia județului este că nu sînt conjugate perfect aceste două lucruri : pe de o parte lichidarea stocurilor, pe de altă parte prevenirea formării altora.

— **Foarte important !**

— Înțelegeți ? Raportăm că stocurile existente la un moment dat au fost lichidate, și așa este, dar ne trezim totuși cu niște stocuri supranormative la sfîrșitul perioadei respective, pentru că între timp apar altele noi.

— **Cauzele ?**

— Sînt bine știute de către noi toți. Una este că furnizorii, de regulă, nu livrează în cadrul termenelor contractuale materiile prime și materialele necesare unităților din județ. Livrările acestea se aglomerează, uneori, în ultima decadă a lunii. Atunci pot veni și materialele care n-au venit în primele două decade. Dar orice unitate are o capacitate, limitată de producție, și nimeni nu poate reuși ca tot ce n-a mîncat ieri și alaltăieri să mănînce astăzi. Așa pot crește stocurile de materii prime și materiale. O altă problemă, ținînd tot de nerespectarea termenelor contractuale, ar fi modul în care se desfășoară colaborarea întreprinderilor. Noi avem foarte multe unități, în județ, care-și realizează produsele prin colaborări. E lesne de înțeles ce se întîmplă dacă Fabricii de mobilă nu-i vin la timp, de exemplu, ceea ce ar părea că sînt neînsemnatele articole de feronerie sau cartoanele pentru ambalaje.

— **Cresc stocurile supranormative de produse neterminate sau de produse finite.**

— Așa. Mai mult decît atît, lipsindu-i ambalajele, fabrica nu-și poate onora integral sarcinile de livrare la export.

Între contractul care nu e, și contractul care degeaba este

— **Să deschidem acest capitol nou al discuției, exportul.**

— Organelor bancare li s-au dat sarcini exprese în această privință. Inspectorii noștri trebuie să se implice în această activitate, de la lansarea în fabricație a produselor și pînă la vămuirea și expedierea mărfii. Sarcinile de export sînt prioritare și trebuie să se realizeze.

— **Se realizează ele ?**

— Contractele încheiate sînt îndeplinite.

— **Contractele. Dar planul de export ?**

— Ei, asta-i o problemă ! Există și întreprinderi a căror producție planificată pentru export nu e asigurată în întregime cu contracte, în ciuda intervențiilor repetate — fie ale acelor întreprinderi, fie ale noastre, ale Băncii — la unități de comerț exterior, la centrale, la ministere. Există unități în județ care nu au deloc contracte, și au plan să exporte !

— **Iar cum, în conformitate cu dispozițiile legii, Banca nu acceptă începerea fabricației unor produse a căror vînzare nu este asigurată, rezultă că planul producției pentru export nu este îndeplinit exact în măsura în care această producție nu e acoperită cu contracte.**

— Așa. Dar apar uneori dificultăți și în cazul producției contractate. La sfîrșitul fiecărei luni, de regulă, se face o inventariere și o raportare din partea întreprinderii a fondului de marfă fabricat pentru export și, din diverse motive, rămas nevămuit. Se întocmesc niște procese-verbale semnate de un reprezentant al Inspecției generale de stat pentru controlul calității produselor, de inspectorul bancar, de reprezentantul respectivei unități de comerț exterior și de conducerea întreprinderii.

— **Motivul pentru care aceste mărfuri n-au ajuns să treacă prin vamă ar putea fi calitatea lor necorespunzătoare ?**

— Nu. În nici un caz. Ele sînt executate în baza unui contract și răspund întocmai cerințelor de calitate prevăzute. Dar nu ajung să treacă prin vamă, uneori, fie și pentru că n-au mai încăput în mijlocul de transport cu care lotul de marfă a fost expediat beneficiarului. Acestea sînt capete de comenzi, cum se zice. Loturi de marfă cu volum și de valori mai mari rămîn nevămuite, însă, cel mai adesea, pentru că partenerul străin nu deschide acreditivul, adică dispoziția de plată.

— **Iar aceste mărfuri se adaugă stocului supranormativ al întreprinderii, imobilizînd o parte din fondurile ei bănești.**

— Da.

— **Iată că tot despre aceste stocuri supranormative a venit vorba. Dar cît staționează marfa nevămuită, așteptînd acreditivul în urma căruia să poată fi trimisă beneficiarului ?**

— Uneori puțin, alteori mult. Uneori cu folos, alteori fără să mai ajungă să fie vămuită și expediată. Iată un exemplu de la Întreprinderea „Integrata" Pașcani. Unitatea n-a realizat vămuirea unui lot de marfă pe relația devize convertibile de 27 000 de dolari și fabricat în 1986, iar Romănoexport București, prin telexul 36 din 17 martie 1987, i-a comunicat următoarele : „Partenerul insistă să se execute astfel comanda 317 (comandă care a fost executată, repet, în 1986) : a) uilați complet culorile trimise și executate ; b) a ales din cartela INTEX Păulești-Ploiești culori pe care le consideră bune pentru scopul lui, dacă se vor reproduce exact pe cele trei articole Anita, Albina, Olivia". Vedeți ?

— **Cei de la Pașcani au primit o comandă, ei și-au făcut datoria, iar acum sînt invitați să uite că au executat acea comandă !**

— Întreprinderea este pusă în această situație neplăcută, după ce ea a executat, corect și la timp, comanda respectivă.

— **Totuși, era vorba de un contract !**

— Asta întreb și eu : oare unitatea noastră de comerț exterior nu are mijloace de a impune respectarea contractului ? În contract nu există clauze care să-i asigure aceste mijloace ? De ce să punem o întreprindere cum este „Integrata" la dispoziția unor oribile schimbătoare ale cuiva ? Dacă partenerul străin și-a schimbat gîndurile n-avem nimic de obiectat. O.K., e liber s-o facă, dar pe banii lui, printr-o comandă nouă, fără nici o legătură cu cea de anul trecut. Să încheie alt contract, dacă vrea alte culori. Amintesc aceste lucruri pentru că s-a insistat în mod deosebit asupra obligației pe care o avem noi, organele financiar-bancare, de urmărire zilnică a stocurilor de marfă nevămuită.

— **Tot zilnic le urmăriți și pe-acestea ?**

— Da. Inspectorul bancar trebuie să facă zilnic analiza modului în care se caută lichidarea acestor stocuri. Facem programe de măsuri, facem analize la unități, urmărim, dar anumite situații ne depășesc pe noi, ca organe bancare, ca să mai putem să impulsionăm cu ceva această acțiune. Desigur că noi n-avem nevoie de stocuri care să staționeze în întreprinderi. Noi avem nevoie de valută. Acuma, procesul-verbal de marfă nevămuită este o formă, să spunem. Dar trebuie să se zbată toți și să fie implicate toate organismele pentru ca mărfurile acestea, care sînt contractate, să ajungă la partenerul străin.

— **Cît privește inspectorul de bancă, personajul despre care a fost vorba mereu, de fapt, în această discuție, e limpede că el nu are cum să privească de la balcon, ca să zicem așa, întreprinderea pe care o inspectează.**

— E implicat, am spus, în absolut toate problemele economice ale întreprinderilor.

— **Din partea vreunora obișnuiți să nu înțeleagă mare lucru se putem aștepta să spună că inspectorul e un om care învîrte niște hîrtii.**

— Ar fi o imagine, despre el, și rudimentară, și eronată, și nedreaptă. Acele hîrtii sînt documente în care stă o parte însemnată din viața noastră a tuturor. Și-o carte e tot hîrtie. Dar parcă mai e și ceva pe deasupra, nu ?

— **Știam că inspectorul de bancă trebuie să fie un om competent, disciplinat, cinstit. Am aflat însă că puterea de muncă și chiar rezistența lui fizică, la urma urmei, nu sînt ultimele calități pe care trebuie să le dovedească. Probabil că mai sînt și altele, dar cum timpul înseamnă bani, să spunem doar atît : dacă-l vom întîlni, îl vom saluta.**

— Merită.

D. CONSTANTINESCU

Arborele de... vin

O experiență care merită nu numai salutată, ci și îmbrățișată.

În curtea minunatei sale gospodării, țăranul cooperator Iohann Lautner din Bunești Brașovului are, de ani și ani, cîțiva butuci groși de viță de vie. De toți sînt vreo cinci la număr. Din lianele lor, care se întind pe zeci de metri lungime, gospodarul a realizat, cu grijă și pricepere, o boltă de vie suspendată la peste șapte metri înălțime și întinsă pe mai bine de cincizeci de metri pătrați, cu patru nivele de rodire. În fiecare primăvară, cu meticulozitatea și pasiunea unui adevărat viticultor, el efectuează tăierea corectă a coardelor pentru rodire, asigură stropitul periodic împotriva îmbolnăvirilor. Atît...

Cîtă cantitate de struguri și cît vin credeți că obține omul într-un an de producție ? Anul trecut, de pildă, Iohann a recoltat de la bolta lui de vie aproape 800 kilograme de struguri din care au rezultat, prin vinificație imediată, șase sute de litri de vin de cea mai bună calitate. Numai un singur butuc, din soiul Isabela, în vîrstă de peste o jumătate de secol și cu un diametru la rădăcină de circa 10 cm, a dat douăzeci și două de vedre de vin !...

— Tot secretul, dacă vreți neapărat să-l denumiți așa, constă în alegerea soiului de viță și, mai ales, în asigurarea corectă și la timp a tăierilor și stropirilor. Repet, nu e nevoie decît de puțină muncă și de foarte multă trudă. În rest, totul vine de la sine. Vorbind despre o folosire mai rațională a pămîntului, punem în evidență faptul că acest sistem de cultură permite un gen de dezvoltare pe verticală a viticulturii. Acest gen de creștere și dezvoltare decurge, cum spunea cîndva o cunoscută autoritate în materie, prof. univ. dr. docent Mircea Oprean, din însuși caracterul de liană al viței de vie care, folosit cu pricepere, poate face ca planta să rodească abundent la distanțe mai mari de locul de plantare...

— Dirijînd bolta de vie la o anumită înălțime și la o anumită distanță de locul de plantare și creștere a butucilor, loc mai mic chiar de un metru pătrat, înseamnă că grădina casei rămîne aproape intactă ca suprafață și ea poate fi folosită pentru cultivarea legumelor și zarzavaturilor, a florilor, fără a fi stînjenită cîtuși de puțin de umbra bolții. În anumite ore ale zilei, soarele va continua să pătrundă și sub bolta de vie. Nimeni și nimic nu va fi privat de razele lui binefăcătoare.

— Este exact ceea ce spuneți. Raportînd producția obținută la suprafața de pămînt folosită, care însumează mai puțin de un metru pătrat, rezultă folosirea în foarte înalt grad a acestui teren, rezultă o utilizare cu o eficiență de cîteva zeci de ori mai mare decît în cea mai renumită podgorie a țării.

— E o pledoarie pentru cultura viței de vie în boltă ?

— Nu neapărat. Dar aceasta e un mod de a face deosebit de productive suprafețele ocupate de curți și construcții, atît din mediul rural, cît și din mediul urban. Sînt pentru cultura viței de vie în ogrăzi, în spațiile dintre blocuri și chiar în balcoane, utilizînd cu succes în acest din urmă caz vase sau lăzi cu pămînt. Pe lîngă avantaje strict economice, aceasta ar fi o cale de antrenare la o activitate productivă și pasionantă a oamenilor muncii în timpul liber, un mod de înfrumusețare și de îmbinare a frumosului cu utilul, un mijloc de luptă împotriva poluării și a temperaturilor excesive din mijlocul verii.

Mai rar, dar auzim, totuși, vorbindu-se despre anumite soiuri de arbori. Arbori de rafia... arbore de cauciuc... arbore de pîine... Ei bine, de ce n-am putea vorbi, la urma urmei, și de arborele de vin ? !... Pentru că un astfel de arbore există...

MIHAI STANESCU ■

Cimentul medical românesc

De zeci de ani, principalul ciment zinco-fosfatic folosit în România este cel produs de o firmă din străinătate. Același produs — Adhesor-ul este utilizat, dealtfel, în numeroase alte țări europene.

În lumea medicală, valoarea noutății se impune infinit mai greu decît în alte zone de activitate umană, iar crearea unui nou produs presupune un serios cumul științific, competență și probitate profesională. Și poate, tocmai de aceea, aici mai mult ca oriunde, tradiția are un rol extraordinar.

Cercetătoarea **Cristina Dumitrescu** de la Institutul de cercetare și proiectare pentru industria lianților și azbocimentului cunoștea perfect aceste cîteva adevăruri „simple", cînd, cu cîțiva ani în urmă, a început să lucreze la elaborarea unui nou ciment dentar zinco-fosfatic. Studierea materialelor liante dentare a constituit ca însăși o noutate absolută pentru inginera Cristina Dumitrescu și colega sa, ing. **Gabriela Nistor** din secția Produse și tehnologii a institutului, condusă de ing. **Alexandru Romanescu**. Pînă în acel moment, în institut s-au creat numai materiale liante pentru construcții. Colaborarea cu specialiștii stomatologi s-a impus deci de la sine. Noul produs trebuia cel puțin să egaleze performanțele Adhesor-ului, altfel crearea sa n-ar fi avut nici o motivare.

Pentru a fi acceptat, noul ciment zinco-fosfatic tip ICPILA trebuia caracterizat comparativ cu standardele internaționale. Numai că, specializat în materiale de construcții, institutul nu dispunea de posibilități de testare a acestor produse. Au fost puse la punct, așadar, metodele și aparatura de testare după standardele internaționale metode și aparatură pentru prima oară realizate în țară, cu ajutorul cărora cimentul a putut fi verificat din punct de vedere al timpului de priză, solubilității, grosimii peliculei, PH-ului, rezistenței la compresiune. Odată trecute cu brio aceste „pietre de încercare" ce au validat proprietățile fizico-mecanice ale noului produs, acesta a fost creat în cantități relativ mici, în secția de microproducție a institutului. De remarcat că testele ISO au evidențiat pentru noul ciment dentar românesc o rezistență mecanică superioară celei a cimentului Adhesor cu care a fost comparat.

Testul efectuat la Centrul metodologic de stomatologie a stabilit că produsul românesc se recomandă prin : „granulație a fluidelor și o culoare comparabilă cu a cimentului Adhesor ; în perioada de testare nu au apărut reacții adverse pe pulpa dentară în cazul folosirii cimentului ca obturație de bază sau la cimentarea microelementelor" etc.

Este momentul să arătăm că, în paralel cu crearea cimentului dentar zinco-fosfatic pentru obturații provizorii, restaurări și cimentări de lucrări dentare, colectivul inginerei Cristina Dumitrescu a lucrat la elaborarea unui ipsos stomatologic dur, utilizat în laboratoarele de tehnică dentară pentru confecționarea modelelor. Realizat prin autoclavizare sub presiune în prezența vaporilor de apă, acest ipsos este de patru ori mai rezistent decît ipsosurile folosite în construcții, caracterizîndu-se și printr-o finețe deosebită. Celor două produse amintite li se alătură masa de ambalaj, deasemenea cu utilizare în tehnica dentară, pentru confecționarea tiparelor destinate turnării aliajelor ușor fuzibile; în crearea acestui material liant refractar, premieră în țară, granulometria are o influență deosebită asupra proprietăților fizico-mecanice. S-a insistat, deci, asupra ei.

Testarea în cavitatea bucală a acestor trei noi produse a evidențiat un excelent comportament clinic. **Dr. Traian Petrescu**, medicul șef al Centrului metodologic de stomatologie, apreciază drept excelentă comportarea acestor produse în „perioada de testare ținînd să sublinieze importanța calității produselor pe toată durata producerii lor. Faptul că ele vor fi realizate chiar în microproducția institutului care le-a creat, care a efectuat cercetarea și experimentarea, este o garanție că se va păstra și în continuare calitatea ridicată a acestor produse, calitate ce le conferă competitivitate și pe piața internațională".

De-a dreptul entuziast în apreciere, prof. dr. **Corneliu Burlibașa**, decanul Facultății de stomatologie din București, director al Spitalului clinic de stomatologie arată că „cimentul, testat în clinicile noastre de către cei mai buni specialiști, în proporție de masă, a fost declarat superior Adhesor-ului, prin lipsă totală de toxicitate, aderență și rezistență superioare; ipsosul dur a demonstrat aceleași calități ca ipsosul de tip Moldano, realizat de firma Bayer, pe care îl înlocuiește cu succes, iar masa de ambalat s-a impus printr-un indice de contracție extrem de convenabil, deasemenea comparabil cu al produsului similar realizat de firma Spofa, Silican. Aceste noutăți sînt, fără nici o îndoială, realizate la un nivel calitativ ce le permite să concureze pe piața mondială cu succes".

Produsele sînt omologate. S-au primit și avizele de fabricație. Prin microproducție, institutul de cercetare și proiectare pentru lianți și azbociment poate livra, la cerere, cantități mici din aceste produse, urmînd ca în viitor să se asigure o capacitate mai mare de producție.

ROXANA PAICU ■

Pictura în trei dimensiuni

Două motive ne îndeamnă să încredințăm tiparului convorbirea pe care am avut-o cu inginerul Liviu Iliescu. În primul rînd fiindcă pictura tridimensională — bioptică denumită de creatorul ei — reprezintă o noutate pentru marea majoritate a cititorilor noștri. Am avut apoi în vedere că realizări asemănătoare, dar fără performanțele dobîndite de compatriotul nostru, au mai fost semnalate în lume. Cea mai cunoscută, între acestea, este încercarea lui Salvador Dali, dar celebrul artist a așezat în fața stereoscopului două picturi hiperrealiste (care redau realitatea cu exactitatea fotografiei), în vreme ce procedeul inginerului român folosește o singură imagine grafică sau picturală, iar efectele sînt cu totul altele. Relatarea noastră va avea, ca urmare, și calitatea de a consemna o prioritate mondială, slova tipărită și data de apariție a revistei noastre înlocuind în acest caz certificatul de inventator, știut fiind faptul că operele de artă nu se brevetează.

Stereoscopia este — potrivit definițiilor dicționarelor românești — un procedeu de reconstituire tridimensională a subiectului filmat sau fotografiat. Se va înțelege, deci, că pictura bioptică este și ea tot o imagine în relief. Dar ce valoare artistică sau deschidere vizuală poate oferi un tablou tridimensional din moment ce pictura clasică și-a făcut un merit din descoperirea perspectivei, iar cea modernă și-a propus în bună măsură tocmai imaginea plan-spațiu, renunțînd la legile perspectivei, la adîncime ? Vom răspunde acestei întrebări, dar nu înainte de a oferi cîteva date în legătură cu preocupările și profesionalitatea interlocutorului nostru.

Inginerul Liviu Iliescu, de curînd pensionar, a lucrat vreme de 30 de ani la Întreprinderea Optică Română (I.O.R.), unde a conceput și realizat o întreagă suită de aparate optice de mari performanțe, recunoscute ca atare în numeroase țări ale lumii. Este autor a peste 20 de invenții, unele din acestea brevetate și în S.U.A., Anglia Austria. Pasiunea pentru stereoscopie, iar mai tîrziu pentru pictura tridimensională s-a desprins din această laborioasă preocupare pentru creație și creativitate. În acest scop, inginerul Iliescu a ținut să se familiarizeze și cu arta plastică, a studiat cu osîrdie ani la rînd desenul, pictura, a executat el însuși tablouri și s-a remarcat în mod deosebit în calitate de caricaturist. Pictura bioptică presupune și ea cunoașterea desenului, existența celorlalte predispoziții naturale pentru așezarea și distribuirea culorilor, talent cu alte cuvinte, dar în același timp, ea reclamă existența unui dispozitiv optic prin mijlocirea căruia are loc atît actul de creație cît, deopotrivă, și receptarea operei artistice. Acest aparat a fost creat de inginerul Liviu Iliescu și brevetat încă în 1962. Dar să-i dăm cuvîntul autorului.

— Să încercăm, stimate tovarășe inginer, să definim acest nou gen „tehnico-artistic".

— Pictura bioptică este o imagine ce se obține de pe o suprafață pe care sînt pictate mai multe cîmpuri, grupate după criterii optice în două subansambluri distincte, astfel că, folosind un aparat optic special, fiecare ochi percepe în mod separat cîte o imagine, iar acestea, prelucrate la nivelul scoarței cerebrale, aduc în fața privitorului o lume nouă, (inexistentă în pictura clasică sau modernă), alcătuită din elemente în relief, din detalii repetitive și din culori și efecte nemaiîntîlnite. Sub raport psiho-fiziologic, este vorba — de o altă dozare a stimulilor, de depășirea pragului de inhibare a componentelor (considerate separat), sau ceea ce conduce la extinderea proceselor psihice conștientizate.

— Putem recurge la o comparație ?

— În cazul audierii unui concert pentru vioară și orchestră, în timpul cadenței, interpretarea la vioară poate fi considerată ca un ansamblu senzorial. Împreună cu orchestra, melodia viorii formează un nou ansamblu în care ea, vioara, devine componentă. Ascultătorii antrenați sesizează, chiar în intervale de plenitudine orchestrală, atît ansamblul cît și partitura solistului, dar și alte componente ale orchestrei. Efectele decurg și din modul în care sînt plasate instrumentele, respectiv din stereofonia accentuată de diferențele sonore ale caracteristicilor amplitudine-frecvență, care sosesc pe traseele senzoriale ale urechii stîngi, față de cele percepute de urechea dreaptă.

— Cititorii noștri vor trebui să înțeleagă că nu este vorba deci de o pictură în relief în sensul strict al cuvîntului, ci de un nou mod de concretizare a ideii artistice prin crearea unei lumi sui-generis, în care armonia cromatică, imaginile în relief și repetitive, ca și nuanțele culorilor oferă imagini cu totul noi, de negăsit în pictura clasică sau modernă. Sînt aceste elemente capabile de a ne produce emoții estetice ?

— În acest secol, una din direcțiile revoluției în pictură a fost aceea de anulare a perspectivei naturaliste, aceasta și din pricina saturației provocate de abuzul de perspectivă, folosit în pictură de secole, și care, mai ales odată cu apariția fotografiei, a făcut din pictură un mesteșug lipsit de sens. Locul ei a fost luat de pictura modernă, care folosește atît perspectiva hipercentrică (cu puncte de fugă opuse perspectivei naturaliste), cît și inversarea perspectivei cromatice roșu-verde-albastru. Aceste noi tehnici picturale au dus la crearea spațiului-plan prin eliminarea efectelor saturate ale spațiului clasic. Dar retina noastră s-a obișnuit și cu acest mod de a picta. Procedeul pe care îl propun utilizează atît tehnica artelor plastice moderne, dar ea crează în același timp și senzația de spațialitate. În același timp, pictura bioptică — dat fiind faptul că informațiile ne parvin pe trasee ce diferă de la un ochi la altul fac ca „amestecul coloric", rezultat la nivelul centrilor nervoși, să dea senzația unor tonalități cromatice oscilante.

— Prin ce elemente de noutate se caracterizează noua pictură ?

— În această privință, cuvîntul hotărîtor îl vor avea creatorii și criticii de artă. În ceea ce mă privește, mă voi mărgini de a enumera efectele posibile rezultate prin elaborarea și contemplarea unui tablou cu ajutorul unui dispozitiv bioptic. O pictură realizată în acest mod oferă și senzația armoniei spațiale dar și disonanțe cu efecte scontate. Se pot înfăptui deopotrivă imagini prin exagerarea profunzimilor, un fel de spațiu extrapolat pe care eu l-am denumit hiperspațiu. Se poate astfel obține inversarea spațiului naturalist și a hiperspațiului, obținîndu-se un nou spațiu care îl contrazice pe cel natural, genetic. O altă serie de efecte decurg din neconjugarea perspectivală a liniilor și petelor de culoare, acestea fiind pictate ca obiecte diferite pentru fiecare din cele două căi optice, sau ceea ce dă naștere unor suprapuneri senzoriale, pe care artistul le poate anticipa prin arta sa. Combinarea cîmpurilor pictate în acest fel permit crearea unui bispațiu plastic. Observatorul poate percepe pulsativ prezența celor două cîmpuri, care apar fie odată, fie pe rînd, pulsați care rezultă din tendința traseului ochiului dominant de a-și impune informațiile. În același timp, metoda suprapunerii bioptice extinde gama percepților colorice și prin aceea că produce senzația de piulire a culorilor. Din experiența pe care o dețin, pot afirma deopotrivă că un tablou astfel conceput poate avea și valoarea unei picturi convenționale (deci care poate fi privită cu ochiul liber) și una de pictură bioptică. De îndată ce utilizăm dispozitivul, ochiul începe să înregistreze progresiv instalarea hiperspațiului, o senzație de dilatare a spațiului, pe care eu am numit-o dinamica profunzimii. Dar repet, cuvîntul de ordine îl vor avea artiștii. Eu consider că noua tehnică permite abordarea unor soluții noi, ce pot lărgi mult universul imagistic al artistului, oferindu-i o nouă spațialitate și alte căi în nuanțarea și distribuirea culorilor.

Din păcate, prezența obligatorie a aparatului optic face inutilă reproducerea în pagina de față a unor picturi elaborate în această manieră. Pentru a satisface curiozitatea cititorului, autorului acestor rînduri nu-i mai rămîne altceva de făcut decît să descrie cît mai fidel cu putință propriile sale percepții și emoții artistice.

Un talbou bioptic amintește în linii generale pictura modernă, deci cere un ochi exersat, sensibilitatea și instrucția necesare înțelegerii unor asemenea producții artistice. Pînza înfățișează obiecte, pete de culoare figuri geometrice, dispuse după o anumită armonie, compoziții și ansambluri cromatice cu valoare de simbol, luminozitate, zone obscure, totul în consens cu ideea și efectele scontate de artist. În clipa în care însă privim același tablou prin dispozitivul bioptic, pătrundem deodată într-un univers ciudat, straniu, șocant, derutant, dar nu lipsit de frumusețe. Cu cît stăruim mai mult, observăm cum se produc modificări de spațiu și compoziție, culorile capătă nuanțe noi, unele detalii se estompează, altele se potențează. Totul începe să se anime de parcă în fața noastră s-ar derula un film în care, să zicem, o floare, filmată zile la rînd, fotogramă cu fotogramă, se deschide sub ochii noștri în cîteva clipe. Astfel, unele obiecte reprezentate trec în adîncimea imaginii, unele sosesc în prim-plan, iar altele se desprind pur și simplu din tablou și plutesc în fața lui ! Să încercăm o exemplificare, imaginînd că asemenea efecte ar fi posibile și pentru o pictură clasică. Să presupunem deci că privim un tablou ce înfățișează o natură moartă. Pe o masă, artistul a orînduit, în plan apropiat, un cuțit de vînătoare, și un fazan împușcat, iar în plan îndepărtat, un coș cu fructe și o glastră cu flori. Închipuiți-vă că la un moment dat, fructele vor părăsi coșul și vor începe să plutească înaintea tabloului ca niște obiecte materiale, fazanul își va schimba culorile penajului și va trece în colțul din stînga al cadrului, cuțitul se va pierde în profunzime, florile vor căpăta culorile poamelor, iar glastra pe cele ale florilor. Vom mai nota că unele obiecte capătă o strălucire pe care nu o poate reda nici fotografia, nici pictura obișnuită ci doar realitatea.

Aceste ansambluri compozite nu sînt doar simple ciudățenii, ci te introduc alevea într-o lume de vis, tabloul împrumutînd valori estetice în funcție de priceperea și imaginația autorului.

Ce perspective se deschid în fața acestui nou mod de a picta ? Vom fi martorii unei simple tentative de inovație în plastica picturală sau vom asista la înflorirea unui nou curent în arta plastică ? Deocamdată am reținut că pictura bioptică s-a născut sub numele unui român, iar acesta este inginerul Liviu Iliescu.

LIVIU TIMBUS ■

„Istoria trebuie făcută cu conștiință și știință“

Într-o zi luminată de un soare blînd, din această primăvară ce întîrzie să vină, am urcat pe strada Clinicilor din Cluj-Napoca pentru a mă opri în casa unde un reputat cercetător gîndește și scrie cu neodihnă despre istoria străveche a poporului nostru, căutînd să ne lămurească și să ne dezlege tot mai multe dintre necunoscutele el. În biroul său (o mică citadelă acoperită cu cărți), lîngă masa de trudă, pe peretele cu fereastra de unde îi vine lumina, stau alte două făclii ale spiritului său — un portret al lui Burebista (o reușită pînză a pictorului clujean Paul Sima) și o fotografie a lui Pârvan. De pe cealaltă parte a ferestrei, dintre tulburător de adînci albastruri, te privește dublul portret (ieșit din penelul lui Virgil Salanțiu) al omului de știință ION HORAȚIU CRIȘAN, o pînză cu două ipostaze ale aceluiași eu frămîntat de gînd.

— Cu ce pot să vă stau la dispoziție ?

— Mai întîi cu opinia dumneavoastră despre rolul istoricului în Cetate !

— După opinia mea orice istoric își găsește rațiunea doar cînd se implică total în istoria Cetății, ceea ce înseamnă, de fapt, istoria neamului său. Trebuie precizat că nu există istorie pură, istorie ca atare, consemnarea unor evenimente și a unor date este neinteresantă. Departe de mine de a nega importanța acestora pentru cronologia istoriei, n-o să-l situez, de pildă, pe Ștefan cel Mare în antichitate sau în epoca modernă, bineînțeles că sînt repere necesare, amănunte ce își au rostul lor, dar nu aceasta este menirea istoriei, nu aceasta este scopul. Scopul este cel educativ. Cato cel Bătrîn spunea clar — Cato fiind primul istoric al Romei —, „istoria este făcută pentru tineri“. Tinerii trebuie să învețe să-și iubească patria, să-și apere patria, și de aceea ei sînt obligați să cunoască istoria țării lor. Un istoric în afara Cetății, în afara preocupărilor actuale, ruptă de momentul în care trăiește istoricul nu are nici un fel de valoare.

— Dar aceasta nu-l întinde și capcane, nu îl pune în pericolul de a nu mai fi obiectiv ? Nu asistăm chiar azi la situații cînd istoria este folosită drept suport al unor politici revizioniste și revanșarde ?

— Istoria trebuie făcută cu conștiință și știință, adică, evenimentele, faptele, mai bine zis, nu pot și nu trebuie să fie denaturate. Dacă nu este obiectiv, istoricul nu mai este om de știință.

— Istoria noastră a fost nu o dată obiectul unor asemenea teze și teorii rupte de adevăr vehiculate în istoriografia străină, mai ales în jurul esențialei probleme a formării limbii și poporului român.

— Cred că nu este exact exprimat „în istoriografia străină“. Nu istoriografia străină este aceea care contestă sau pune la îndoială adevărul despre formarea poporului român. Este vorba despre o interpretare tendențioasă a izvoarelor existente cu privire la acest subiect. A izvoarelor de natură istorică, adică de natură literară, a izvoarelor scrise din antichitate și, apoi, a nenumăratelor dovezi de ordin arheologic. Nu s-ar putea spune că problema formării poporului român și a limbii române nu a întrunit adeziunea unor mari oameni de știință, a unor personalități din istoriografia mondială ci, din contră, sînt puțini aceia care s-au îndoit de formarea românilor pe spațiul în care trăiesc astăzi. Problema discontinuității, care ar începe încă de pe vremea dacilor, a fost speculată și s-a făcut din aceasta o armă politică, exagerîndu-se, inclusiv din partea unor istorici români sau, mai bine zis, de cei care susțineau latinitatea noastră pură și exterminarea geto-dacilor. (Mă gîndesc la „Școala Ardeleană“, de pildă, care susținea cu atîta vehemență latinitatea noastră — lucru total adevărat, latinitatea — a făcut-o, în același timp, pentru a sublinia și a dobîndi drepturi politice pe seama urmașilor, a strămoșilor noștri direcți, ai geto-dacilor romanizați.) Dacă mai există astăzi oameni — oameni nu cred de știință — pentru că un om de știință avînd atîtea argumente exacte în față nu mai poate nega continuitatea de viețuire a geto-dacilor, a daco-romanilor pînă în zilele noastre, adică a poporului român în vatra pe care o locuiește —, deci, dacă mai există oameni care neagă acest lucru sînt, fără îndoială, în afara științei, necunoscători ai realităților.

— Să nu insistăm asupra lor. Istoricii noștri au dat inclusiv prin presă replicile cuvenite unor asemenea false teorii prin argumentele realității istorice înseși. Pentru că sîntem în inima Transilvaniei, mi-e dor să vă întreb mai multe lucruri despre Sarmizegetusa. De ce încă nu i s-au descifrat toate enigmele, lăsînd loc la atîtea fabulații ?

— Despre Sarmizegetusa, mai bine zis despre Sarmizegetusa Regia, adică despre capitala regilor daci, cinstit să fiu, aș vrea și eu să știu mai multe. În ce sens ? Pînă la ora actuală, săpăturile sînt executate pe o parte doar și, aș putea spune, fără frica de a greși, că numai partea care vizează ultimul nivel de locuire, partea ce se referă la ocupația romană, deci la ultimul moment al Sarmizegetusei. Sînt o mulțime de probleme încă în suspensie, sînt o mulțime de monumente care n-au fost dezvelite, au fost înlăturate doar vestigiile romane pentru că în Cetatea de la Grădiștea de Munte, după cucerire, după ce dacii au părăsit-o a fost instalată o unitate militară romană cu menirea de a supraveghea întreaga zonă, ca nici unul dintre daci să nu se mai așeze aici. Aici, unde se ridicau odinioară falnicele cetăți ale lui Burebista, ale urmașilor lui, pînă în vremea lui Decebal. Sarmizegetusa cu sanctuarele, cu zidurile, foarte probabil cu palatele ei, însemna unitatea geto-dacilor, însemna forța lor, iar această forță era opusă romanilor. De aceea, nicăieri în lumea romană nu se mai cunoaște o paralelă, în sensul că totul a fost distrus. Sistematic, stîlp de stîlp, coloană de coloană, bază de bază au fost distruse din monumente pentru a nu mai rămîne nimic în picioare.

— Considerați că sub vestigiile pe care le avem azi ridicate la lumina zilei ar exista și altele, sub pămînt ?

— Sînt convins. O dovadă pot fi săpăturile pe care le-am făcut pe terasa a II-a, acolo unde se ridică cel mai vechi dintre sanctuare, sanctuarul cu 60 de coloane, și unde am ajuns pînă la 11 șiruri de blocuri în adîncime, fără să fi atins nivelul antic. În acest sens există suficiente dovezi ale unor nivele mai vechi de locuire pe care, foarte probabil, s-au ridicat alte edificii. Sarmizegetusa este departe de a-și fi etalat toate secretele, este departe de a fi gata să-și aducă contribuția plenară la scrierea istoriei geto-dacilor. Și nu numai în spațiul cuprins între ziduri sau în cel al sanctuarelor, ci pe nenumăratele terase care se întind pe dealul cetății. Și ele nedezvelite, fiecare putînd să aducă elemente deosebite. Dovadă, terasa pe care s-a descoperit, cu ani în urmă, în 1954, cînd eram tînăr asistent, vasul cu inscripția **Decebalus per Scorilo**, inscripție care a dat atît de lucru și a generat atîtea discuții. Știu eu, îmi vine în minte o altă terasă, o terasă pe care, întîmplător, la doborîrea unui fag, s-a descoperit un extraordinar de bogat atelier de fierărie, atelier de fierărie cu sute de unelte, cu mii de kilograme de materie brută.

— Dar cine ar trebui să întreprindă aceste cercetări și săpături arheologice de profunzime, pe orizontala și pe verticala spațiului Sarmizegetusei, în munții Sebeșului ?

— Fără îndoială că cercetarea de la Sarmizegetusa trebuie să fie făcută de arheologii noștri și se face de către un colectiv de la Cluj-Napoca.

— Pe dumneavoastră, nu vă, sau mai exact, nu vă mai ispitește ?

— Nu m-a ispitit și nu mă poate ispiti. Cînd ai aproape 60 de ani și cînd mai ai în față destui de puțini ani activi și cînd știi care sînt problemele acestui teribil monument — teribil, în sens de important —, știi că îți mai trebuie foarte mulți ani de cercetare a lui care, la vîrsta mea, nu mai poate fi împlinită.

— Unde ați săpat cel mai mult din îndelungii dumneavoastră ani de arheolog ?

— Douăzeci și cinci de ani am săpat la Grădiște, după aceea o altă mare așezare dacică, pe care am și publicat-o într-o monografie, la Pecica, lîngă Arad — Ziridava antică. Pe urmă, iarăși timp îndelungat, la Fîntînele, în județul Bistrița, și, de 10 ani, la Cugir.

— Unde ați adus la lumină celebrul cavaler dac. Cum se înscrie el în aria descoperirilor din lumea dacică de pe teritoriul țării noastre ?

— Săpînd an de an, mi s-a confirmat din ce în ce mai mult convingerea că ne aflăm în fața unei importante așezări și a unei mari cetăți. Dacă m-ați întreba care a fost cea mai frumoasă descoperire din viața mea, v-aș spune că este tocmai mormîntul princiar de la Cugir. Este cea mai frumoasă descoperire pe care am făcut-o, mult mai frumoasă decît cea care m-a emoționat mai mult și anume celebrul vas cu inscripția amintită mai înainte. Pentru prima dată se identifică un mormînt princiar în interiorul arcului carpatic, ceea ce aduce o contribuție deosebită la cunoașterea lumii dacice, a unității ei. Pînă atunci se cunoșteau mormintele princiare din Dobrogea, Muntenia, Moldova. Este un mormînt de incinerație tumular, cu ardere pe loc și, deși cel incinerat a trecut prin foc, s-a putut reconstitui aproape fiecare piesă. Avem un inventar complet al mortului și al întregului mobilier folosit la incinerație. A fost așezat pe rug într-un splendid costum de luptă, este un războinic îmbrăcat într-o cămașă meșteșugit împletită din zale de fier, pe cap avea un coif din fier, avea o sabie de fier de tip celtic, avea arma tipică și specifică a dacilor, pumnalul scurt — sica — apoi, cămașa era împodobită cu închizători din fier placat cu aur. Pe lîngă defunct, în mormînt a fost așezat un car și trei cai, doi de la car și unul de călărie. Harnașamentele — împodobite cu argint și aur. Apoi, s-au găsit tot felul de bijuterii pe care le-a purtat cel înmormîntat, dar nu asta este important. Important este faptul că ne dă o altă viziune despre geto-daci. În întreaga noastră cultură ei au intrat și au fost reprezentați ca niște barbari. Îmbrăcați în ițari, cămeșe, briu și nobili cu o căciuliță pe cap, pentru că asta era iconografia pe care am luat-o și am moștenit-o de pe Columna lui Traian. Or, pe Columna lui Traian, inclusiv Decebal este prezentat așa cum vă spuneam. Punîndu-l în picioare — și l-am pus în picioare — pe cel înmormîntat la Cugir, el poate fi comparat cu orice războinic de vază din antichitate. El poate fi comparat cu Traian, el poate fi comparat cu oricare dintre marii potentați ai antichității. Există descoperite la ora actuală 12 cămăși de zale, provenind din toată aria lumii dacice — de la Popești, Radovanu, Brad, Cetățeni..., iar cei ce le-au purtat, toți sînt contemporani. Societatea geto-dacică în secolul I i.e.n. este profund stratificată ; sînt folosite armele și întregul aparat cunoscut în antichitate, societatea nu este izolată deci, importă produse de pe toate meridianele. Aceeași este datarea și a săbiei de tip celtic, de asemenea aflată și în alte morminte geto-dacice princiare, ca de exemplu, în cel de la Popești (lîngă București).

— Cum ați putut face datarea celui de la Cugir ?

— Întîmplarea face ca în acest mormînt să existe piese pe baza cărora se poate determina bine epoca lui. După ce incinerația a avut loc, mormîntul a fost acoperit cu ultimele elemente. S-au depus o situlă, o căldăruță de bronz, lucrată în Italia, în Campania, produs roman ce se poate foarte bine data ca fiind din prima jumătate a sec. I i.e.n. Luînd apoi toate celelalte elemente, converg în a stabili cu exactitate — cu exactitate arheologică, desigur — că sîntem în vremea lui Burebista.

— În vremea regelui Burebista, pasiunea dumneavoastră. Sînteți primul istoric român care l-ați dedicat o monografie și l-ați înălțat la rangul celui mai mare rege și conducător al dacilor, încît unii dintre confrați v-au acuzat că i-ați fi întunecat astfel aura și l-ați fi nedreptățit pe Decebal.

— Nu eu sînt cel care l-am făcut pe Burebista cel dintîi și cel mai mare rege din Tracia. Este textul luat dintr-o inscripție contemporană. Este vorba despre decretul emis de dionisopolitani pe seama concetățeanului lor de vază, Acornion, care a fost în serviciul marelui rege Burebista. Monografia mea avea un singur rol, și anume acela de a repune pe Burebista în galeria marilor noștri înaintași. A fost una dintre personalitățile proeminente ale lumii antice, una dintre marile personalități ale istoriei Europei. Roma l-a dat pe Cezar iar Dacia l-a dat pe Burebista. Nu este exagerat atunci cînd cele două mari personalități sînt puse față în față, este vorba despre doi mari creatori. Burebista este cel care a unificat pentru prima dată întregul neam geto-dacic, unificare ce, în mod firesc, a dus la afirmarea lor plenară pe plan internațional. Regatul geto-dacic cărula i-a pus bazele a însemnat o forță pe toate coordonatele în Europa și era firesc să intre în conflict cu cealaltă forță, Roma, care îl avea în frunte pe Cezar, unul dintre geniile antichității. Fără îndoială, genial a fost și Burebista, conflict care însă n-a avut loc. Și conflictul n-a avut loc pentru că întîmplarea face ca cei doi protagoniști să cadă răpuși înainte de a se fi înfruntat pe cîmpul de luptă. Deci, scopul meu a fost acela de a contura mai exact personalitatea marelui rege, de a arăta locul pe care l-au ocupat geto-dacii în concernul european al istoriei antice. Nu erau suficiente date pentru a se elabora o monografie amplă despre Burebista ; era credința cu care am crescut și eu — mă gîndesc la anii mei de studenție, cînd Burebista nu era negat, bineînțeles, dar se trecea ușor peste această personalitate, deoarece datele furnizate de izvoarele literare erau prea puține. Comparînd însă lucrurile și ajungînd la un anume moment dat în activitatea mea să mă ocup de celți — și am ajuns unul dintre celtologii Europei, reprezentînd țara noastră la diverse manifestări internaționale — congrese, simpozioane, etc. — de la Edinburg și pînă la mai știu eu pe care coordonate —, prezentînd descoperirile celtice din Transilvania, am ajuns să analizez mai în amănunțime istoria celților, analiză care se baza nu neapărat pe izvoarele literare ci, mai degrabă pe cele arheologice. Aprofundînd această problematică am ajuns la concluzia — pentru mine în primul moment surprinzătoare — că izvoarele literare cu privire la Vercingetorix, eroul național al francezilor, urmașii direcți ai galo-celților, căruia i-au fost dedicate numeroase monografii, ca de exemplu, cea a lui C. Jullian, ajunsă la a 12-a ediție, sînt mai puține chiar decît cele cu privire la Burebista. De aici s-a născut dorința mea de a repune în galeria marilor noștri înaintași, la locul ce i se cuvine, pe creatorul primului stat din istoria spațiului carpato-balcano-danubiano-pontic, unde s-a desfășurat istoria românilor. Paralela era cu atît mai evidentă cu cît ea se poate face și între cele două popoare antice. Îmi permit să fac această comparație între celți și daci, în ce sens ? Autorii de limbă greacă îi numesc celți iar cei de limbă latină — gali, tot așa cum strămoșii noștri sînt numiți de către primii — geți, iar de către ceilalți — daci, fără să fie vorba însă de etnice deosebite. Nimeni n-a negat vreodată că celții sînt unul și același popor cu galii. Deci, Burebista trebuia să fie analizat amănunțit, fiind puse la contribuție atît izvoarele literare, interpretate la ultimul stadiu pe care l-a atins cercetarea izvoarelor istorice și, apoi, toate acestea coroborate cu descoperirile arheologice tot mai numeroase, care demonstrează existența unei civilizații înaintate, a unei civilizații de înalt nivel în secolul I i.e.n., care a permis ridicarea unei asemenea personalități.

— Vă rog să-mi permiteți o întrebare mai particulară : de ce v-ați legat atît de mult de cercetarea arheologică din Transilvania ?

— Sînt originar din Cluj-Napoca și era firesc ca spațiul meu de cercetare să fie Transilvania, era firesc ca localitățile în care am făcut săpături să fie mai aproape de locul meu de naștere, locul meu de muncă, locul meu de viață. Numai că aș vrea să fac o notificare : nu m-a interesat niciînd problema sau problematica istoriei antice a Transilvaniei. Ea nu poate fi ruptă de contextul general al întregii lumi geto-dacice, obiectul studiului meu. Am întreprins, de exemplu, săpături în Iugoslavia, la Sticina, lîngă Ljubliana, dar asta nu înseamnă că m-a interesat istoria ilirilor. Mă interesează numai în măsura în care ea este în contact cu cea a geto-dacilor.

— În care sînteți o autoritate de necontestat. Dacă numele vi l-ați moștenit de la părinți, v-aș întreba, cum și-a construit Ion Horațiu Crișan renumele, un renume pe plan internațional ?

— O recunoaștere ar fi și alegerea mea în Consiliul permanent al Uniunii Societăților de Pre și Protoistorie. Aș vrea să fac o precizare, numele meu dublu, Ion și Horațiu, se datorează tocmai acestui specific transilvănean, unde, date fiind condițiile vitrege, s-a încercat să se sublinieze originea noastră latină și atunci părinții mei mi-au dat un nume cinstit românesc — Ion — și mi l-au adăugat pe cel latin — de Horațiu. Cum se poate transforma un nume într-un renume ?, n-aș putea să vă răspund. Eu v-aș putea spune că numele de Ion Horațiu Crișan, dacă socotiți că s-a transformat în renume, s-a format printr-o muncă asiduă, printr-o dăruire totală acestui ideal. Trebuie să fii animat profund de un ideal pentru a sluji cu credință și abnegație istoria patriei tale. Lucrările mele de început erau de mică extindere, de mică extindere și de mare profunzime, în sensul descifrării alfabetului cercetării științifice. Mulți au crezut că pot să treacă peste acest alfabet, ori, acum, după peste trei decenii vă pot răspunde clar, categoric, nu se poate ! Cercetarea științifică trebuie să parcurgă toate etapele. N-am văzut mare savant care să nu fi început cu publicarea unor materiale, a unor studii de mică întindere și de mică problematică, dar care să fie de adîncime, pentru că numai așa se poate ajunge apoi la, nici n-aș vrea să pronunț cuvîntul de sinteză, ci, la monografii. După părerea mea, în arheologie monografiile sînt mult mai valoroase decît sintezele ; sintezele își au rolul lor, dar ele implică și includ un volum extraordinar de cunoștințe, un volum extraordinar de muncă.

— Privindu-vă prin lupa acestui punct de vedere, care socotiți a fi lucrarea ce vă reprezintă cel mai mult ?

— Voiam să spun că îndrăznesc — totdeauna am îndrăznit și îndrăznesc în continuare un unicat — să cred că fiecare dintre cele 14 cărți pe care le-am publicat pînă la ora actuală a însemnat un curaj, a însemnat un pas înainte. Acum, singurul lucru ce mă preocupă este nu ceea ce lucrez — în momentul de față trebuie să termin iarăși o cutezanță, se cheamă „Enciclopedia civilizației daco-getice“, mă preocupă faptul că mai am în față de îndeplinit un ideal pe care mi l-am propus, nu chiar de cînd eram foarte tînăr, dar destul de curînd după aceea. Un ideal din care am scris doar o secvență mărunță — „Burebista“. Am proiectat, și sper să realizez, o Istorie a geto-dacilor, care va însuma minimum 6 volume. Aceasta va trebui să fie Cartea care să mă reprezinte și cartea care este deja în mintea, în sufletul meu și ea parcă e pusă pe hîrtie.

CICI IORDACHE-ADAM ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Fotografie de PAUL AGARICI

Nicăieri în București primăvara nu poate fi mai frumoasă ca în bătătura mare a celui mai frumos sat din România, Muzeul Satului, unde arborii au înflorit, unde păsările cîntă, unde aerul are o mireasmă aparte, unde razele soarelui cad că o mîngîiere și unde casele deschid ochii mari ai ferestrelor spre anotimpul ce abia se înfiripă. O plimbare, acum, pe ulițele-alei ale Muzeului, poate fi o reîntoarcere în minunatul și nepieritorul anotimp al copilăriei tuturor celor ce-au trăit miracolul primăverii la țară, acolo unde renașterea naturii face parte din însăși ființa omului. Imaginea de mai sus este, se vrea a fi, o astfel de invitație. La Muzeul Satului vă așteaptă, de-adevăratelea, Primăvara.

Anchetă Flacăra :

Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfînt testament?

„Creșterea limbii românești ș-a patriei cinstire"

Se vor împlini 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Reținînd cu emoție evenimentul atît de important în cîlțirea culturii noastre naționale, ne amintim, dintre atîtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna : **„nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ție de la un popor". (...) „D-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală,... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim acea dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoși, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact."**

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești", propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române ?

Au răspuns pînă acum Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu și Gheorghe Tomozei.

În acest număr publicăm alte două opinii.

Mihai Beniuc

Mai frumoasă decît o știm

1-2-3. Lingvistica românească este bogat și temeinic dezvoltată de specialiști cu nume recunoscute pînă peste granițele țării și mai continuă să se dezvolte, cu deosebită pricepere, prin generațiile ce vin și se duc, altele luîndu-le locul. Scriitorii, aproape toți, **volens-nolens**, sînt cel puțin filolingviști. Mă număr și eu printre ei, dar cu toată modestia cuvenită și fără contribuții științifice cu semnificație deosebită — ca amator lacom al acestei nobile științe.

Intenția mea — cum se va vedea din cele ce urmează — este de a spune cîte ceva despre dialectul daco-român, în care romanitatea, în speță, latinitatea s-a afirmat învingătoare cam de la începutul începuturilor, să zicem de pe timpul Daciei Felix, cu influențe multiple, uneori multe din categoria pe care dicționarele o numesc „origine necunoscută".

În orice caz putem spune, fără a greși, că în ansamblu românească este un dialect neolatin, în măsura în care, îngăduim să spunem așa și despre foarte apropiata de noi italiană, spaniolă, portugheză, provansală, franceză etc.

Sîntem, cu alte cuvinte, ca limbă scrisă și vorbită, un popor neolatin, ca și altele tot de limbă neolatină în Europa, în America de Sud și ca diaspore cam de pe tot globul.

Unui român îi doresc să stăpînească temeinic, gramatical și ortografic perfect, limba poporului său, vorbind-o și scriind-o fără greș, ceea ca uneori nu este cazul, mai ales ortografic. Căci numai prin limba bine stăpînită, învățată de la mama și din

(Continuare în pag. 10)

Ovidiu Zotta

A vorbi precis

1—2—3. Inițiativele privind cultivarea cu nedidihnă a limbii române, departe de a izvorî din mania unor belferi, sînt dictate de necesități sociale care țintesc nu numai acordul corect dintre părțile de vorbire, ci și acordul corect dintre părțile de gîndire. Și de conviețuire. Și de cooperare. Este bine cunoscut că un lexic sărac și imprecis denotă un raționament anevoios, acest raționament, la rîndul lui, fiind consecința neacomodării individului cu o anumită situație. Rezultatul duce la o comunicare incompletă sau nesemnificativă și deci la un grad redus de colaborare. Bineînțeles, gramatica și dicționarul nu ne vor scoate niciodată instantaneu din bucluciurile existențiale, asta-i clar, însă e cazul să nu uităm că modelul optim de comportare pe care și-l alcătuiește permanent și instinctiv fiecare dintre noi este o construcție mentală, realizată prin cuvinte „ce exprimă adevărul". Urmărim să vorbim sugestiv, precis și nuanțat pentru că dorim să ne ameliorăm gîndirea, și aici trebuie să adăugăm neapărat și însemnătatea funcției etice a cuvîntului. El, cuvîntul, unicul purtător al experienței individului și al istoriei umanității, identificat de vechii înțelepți cu însăși acțiunea conștientă, îți oferă însă toată bogăția sa fantastică numai în perimetrul limbii materne.

Cultivarea limbii române este nu numai un act patriotic fundamental și o îndatorire patriotică fundamentală, ci și o activitate care generează ea însăși un profund patriotism. Să se observe că scriitorii și învățații care s-au dedicat în diferite epoci promovării valorilor limbii române, gîndiți-vă la Dosoftei și la Eminescu, la Neculce și la

(Continuare în pag. 11)

Scriitorul și realitatea

Selecția artistică

Nu știu cîte „evenimente personale" pot intra într-o carte pentru a o face mai adevărată, mai vie, mai convingătoare, mai interesantă. Cert este că, inventate sau autentice, personajele și acțiunea unei cărți devin „eveniment" numai dacă exprimă adevărul despre viață, oamenii, istorie. Cititorul, mai ales cel de azi, cel tînăr, este extrem de pretențios nu numai pentru faptul că e mai sensibil și mai cultivat decît cel de ieri, dar și pentru că participă nemijlocit la marile transformări care au loc în țară, în lume. Nu-i poți ascunde nimic, nici inventa alte „adevăruri", pe care el ți le răstoarnă cu ușurință, dacă nu-ți închide cartea după lectura primelor pagini. Chiar și din partea criticii poți avea asemenea reacții, cu toate că ea are încă destule capricii și subiectivități partizane, greu de înțeles și de acceptat.

Din lecturile mele, din observarea literaturii altor popoare, din experiența de scriitor, am remarcat că o pagină „saturată de real", adică îmbicsită de detalii de viață nu-ți dă totdeauna senzația realului ca o altă pagină în care autorul operează o selecție artistică, infuzînd acestor detalii o undă de lumină superioară, suflul unei idei, sub influența cărora amănuntele flasce devin carne și formă vie, dau contur unei fizionomii și personalități unui personaj. Nu cred în proza, mai ales în romanul fără personaje, fără țesătură epică, în analizele psihologice în sine, subliniate pînă la uscăciunea esenței, a teoriilor despre om, care nu pot înlocui niciodată ființa lui vie în absența căreia literatura poate fi ușor înlocuită cu teoria literaturii. Autenticul vine din trăire, iar trăirea trece neapărat prin sufletul scriitorului, încărcat ca o baterie solară de reflexele vieții sufletești ale semenilor săi. Dacă nu ai primit nimic, nu ai nici ce da. Dacă nu ești implicat cu întreaga făptură în scrisul tău, nu te poți aștepta să se implice alții, să descifreze sensurile, ideile și emoțiile pe care le caută și le savurează cititorul în orice carte.

ION BRAD

În continuare, în paginile revistei noastre : **Vigoarea talentului — o tulburătoare piedoarie semnată de poetul Gheorghe Tomozei în favoarea memoriei și operei lui Dominic Stanca** (pag. 11) ● **Gloria aparține celor care iubesc mai mult lupta decît succesul.** Adevărul acestei afirmații îl confirmă alți laureați ai premiului revistei noastre : Maria Slătinaru-Nistor, Pascal Bentoiu, Mircea Martin, Ildiko Jarcek-Zamfirescu, Marioara Godeanu, Ion Ardeleanu, Teofil Vilcu (pag. 14—15).

Vitrina artelor

Universuri în formare

Trei tineri sculptori, Ovidiu Simionescu, Mihai Cornel Stănescu și Sava Stoianov, a căror prezență în viața expozițională a Capitalei (ne referim la manifestările colective), sau în conjunctura atît de diversă a taberelor naționale de sculptură, (mai puțin Ovidiu Simionescu, care, însă, are o susținută participare la numeroasele ieșiri, în grup, ale artei românești peste hotare) au atras de multă vreme atenția asupra demersului lor artistic, asupra configurării încetul cu încetul, a personalității lor, trei universuri aflate, firește, în plină formare. Expoziția lor, recent alcătuită la „Simeza" aduce în scenă, adică într-un spațiu gîndit cu multă minuție (de multă vreme n-am mai văzut, un spațiu expozițional atît de riguros organizat, unitar și divers, în același timp, oferindu-ne, cu adevărat, sentimentul că am intrat într-o expoziție), trei moduri de-a gîndi și înțelege sculptura. Astfel, Ovidiu Simionescu, deși prezent cu o singură sculptură, un bronz masiv întepretînd sugestiile oarecum bizare ale unui personaj antic, Agamemnon, ne-atrage atenția asupra disponibilităților sale în domeniul graficii. Studiile sale pot relata nu numai despre posibilele, viitoarele sale lucrări, dar sînt în același timp, un comentariu plastic de sine stătător, ironic și ludic, evocînd cel mai adesea ecoul unor lecturi culturale receptate la nivelul reprezentărilor grafice de atelier. În ceea ce-l privește pe Mihai Cornel Stănescu, prezent numai cu sculptură, distingem un acut impuls interior de (re)valorificare a unui limbaj ambiguu. Pe de-o parte, compozițiile sale au o dulceață impresionistă, ca în **Lecția de muzică**, cu volume parcă sonore, unduite, sau, pe de altă parte ca în **Domnița** sau **Mirii**, unde sculptorul vine dintr-un realism cu vizibile tente academice. Dar, și într-un caz, și în celălalt, Mihai Cornel Stănescu, cu o rafinată percepție a inefabilului, instaurează — și acesta ni se pare a fi meritul său incontestabil — o atmosferă blîndă, de un lirism tonic bine temperat.

Cel de-al treilea sculptor, Sava Stoianov, conferă spațiului, nu numai prin numărul mare al lucrărilor, ceea ce s-ar numi punctul de interes al expoziției. Studiile sale grafice, veritabile analize ce au dus (sau, firește, vor duce) spre bronzurile dispuse în expoziție, dau la iveală o personalitate artistică tenace și voluntară, cu un original și riguros control asupra materiei. Portretele sale, tensionate și cu un ritm interior inedit, pline de o forță vitală, chiar și atunci cînd asupra lor pare să se așternă o clipă de liniște sau meditație, impun atenției un sculptor cu o mînă sigură și cu un ochi bine exersat în jocul atît de înșelător al formelor. Dobîndind o experiență ce s-a verificat și diversificat continuu în confruntările cu colegii săi de generație, în țară sau străinătate, Sava Stoianov este în clipa de față unul din sculptorii cei mai importanți ai unei generații ce

Lecție de muzică

nu duce lipsă de personalități. Participarea sa la această expoziție colectivă o socotim ca pe o prefață la o „personală" pe care o așteptăm cu nerăbdare și, totodată, cu încredere.

VICTOR NIȚA ■

Viața de toate zilele

Punct și de la capăt (regia Alexa Visarion, scenariul Radu F. Alexandru și Alexa Visarion) are o calitate rară — ceea ce nu înseamnă că ea nu poate deveni repede un defect: simplu, povestea filmului pare abia desprinsă din întîmplările atît de posibile ale vieții. De aici un fel de transparență, o neliniștitoare aliniere la tonul cotidian. Altfel spus, **Punct și de la capăt** păcătuiește printr-un... exces de verosimilitate, dincolo de care rămîne o realizare îngrijită, atentă la evitarea locului comun (mai ales prin imagine), sobră, preocupată de calitatea interpretărilor actoricești (cu unele momente aproape de teatru).

Un inginer încă tînăr, cooptat în activitatea unui important minister, se vede nevoit să-și schimbe cursul, pînă atunci liniștit, al vieții, ca ultim remediu pentru o mare pierdere: soția. Un băiat de 11 ani, o nouă experiență profesională — pentru unii temerară, prin renunțarea la postul comod de la minister pentru una din secțiile marii uzine Aro de la Cîmpulung —, apoi, pe nesimțite, o nouă experiență afectivă reușesc să-l dezlege din capcana singurătății, a deprimării.

În interpretarea lui Ovidiu Iuliu Moldovan, inginerul de la Aro e un „dur", firește, dar unul stîngaci, parcă fără plăcerea ursuzeniei, vulnerabil și impulsiv, consumînd fără vorbe trăiri contradictorii sub asaltul tinereții provocatoare a Cristinei (Camelia Maxim). Interpretul are prestanță, dar trece destul de greoi dintr-un registru în altul, dînd uneori senzația că rolul nu i se potrivește de fapt. Alături de el, tînăra Camelia Maxim este de o mobilitate cuceritoare, cu un chip expresiv, marcînd o pată de culoare într-un peisaj totuși prea previzibil. Una din scenele de început ale filmului — coa cu oglinda, compusă de Alexa Visarion cu evidentă plăcere cu cadre ingenioase (imaginea,

Vivi Drăgan-Vasile) — trimite totuși mai departe decît va merge personajul pînă în final. Ciudată la început, Cristina rămîne pînă la urmă doar adolescentin exaltată și, indiscutabil, sensibilă. Cuplul — pe care scenariul nu-l acreditează în final, căci inginerul Lazăr va merge mai departe, din nou disponibil față de viață — nu funcționează însă nici pe ecran. Jocul în contratimp frustrează un pic așteptările, dar aduce, la drept vorbind, și un anumit farmec.

Povestea de dragoste, în care se amestecă secvențe plăcute, de finețe chiar (Mircea, personajul interpretat de Mircea Diaconu, prilejuiește una dintre ele) este însă dublată de o alta, cu caracter, să-i spunem, social. Un director dintr-o bucată, nonconformist din punctul de vedere al tradițiilor ierarhice (scena ședinței, în care o intervenție fulminantă, critică, a directorului Rizea este filmată din spate!) interpretează Victor Rebengiuc. Un maistru orgolios, dar de treabă este Petre Gheorghiu; o demnă proprietară cu doi ani de conservator, este Tamara Buciuceanu; un inginer tînăr, necopt și cam zurliu e Răzvan Vasilescu; în sfîrșit, un pictor singuratic, excentric mai ales pentru deliciul personal — George Constantin și un băiețel înțelept cu zîmbet strengar — Victor Atanasiu intervin în relatarea cinematografică incropind o lume — lumea în care inginerul Lazăr trebuie să reînvețe să trăiască.

Filmul lui Alexa Visarion e adevărat, dar nu „sare" din zona previzibilului. Pentru cine e curios să știe cum se vede viața de toate zilele pe ecran (filmată fără intenții de cinéverité), **Punct și de la capăt** poate fi o lecție utilă, agreabil retușată.

TANIA RADU ■

T. V.

Film fără vedete ?

„Dar iată că o bună comedie se poate face și fără mari vedete ; este cazul filmului sovietic **„Volga-Volga"**, ne asigură autorul comentariului la emisiunea TV „Lumea minunată a filmului" din ziua de duminică, 12 aprilie 1987. Și abia zice crainicul aceste vorbe, că pe micul ecran și apare... Igor Ilinski, iar cîteva secunde mai tîrziu, și Liubov Orlova. Săracii iluștri necunoscuți ! De unde vor fi aterizat ei pe platourile de filmare ? Și cum se face că jucau excepțional ? Curată minune ! În realitate, protagoniștii din **Volga-Volga**, actorii mai sus numiți, erau în 1938, cînd a fost făcut filmul, vedete de primă mărime ale ecranului. Igor Ilinski, care debutase după primul război mondial în excelente scurte comedii burlești, avea la activul său numeroase pelicule de antologie în cinematografia sovietică, fiind de ani de zile un „monstru sacru" al ecranului și al scenei. La rîndul ei, Liubov Orlova, după ce se lansase cu brio în **Băieții veseli** (1934), comedie care a făcut imediat înconjurul Europei (a rulat și în România cu titlul **Toată lumea rîde, cîntă și dansează**), se bucura de o imensă popularitate și deținea locul de vedetă absolută a filmelor sovietice. Și unul și altul se numărau încă de pe atunci printre marile staruri internaționale. Iată de ce teza potrivit căreia „o bună comedie se poate face și fără mari vedete" rămîne de demonstrat de-abia de-acum înainte. Și nici într-un caz cu filmul **Volga-Volga**.

ION D. GOIA ■

Mai frumoasă decît o știm

(Urmare din pag. 9)

școală putem să ne înțelegem.

Limba română e mult mai bogată decît știm și mult mai frumoasă. Dar bogate și frumoase sînt și alte limbi, cînd le cunoaștem, chiar și cele inventate de om, ca „esperanto" bunăoară.

Nouă, românilor, nu ne-ar strica să cunoaștem temeinic limba latină, în care găsim osatura și substanța musculară a limbii noastre, mai ales literare, fără a disprețui graiurile ei, adeseori minunate ; fie că-s din Moldova, din Maramureș, din Ardeal, din Oltenia sau altă parte, — cu atît mai mult că le înțelegem pe toate.

N-aș recomanda însă reconstituirea cu orice preț a unor limbi care nu mai sînt. Truda se poate dovedi inutilă, deși este utilă să ajungi să descifrezi orice scriere, cum ar fi bunăoară hieroglifele vechiului Egipt sau cuneiformele asirienilor și atîtea altele, încă nedescifrate și necunoscute din cele mai vechi timpuri. E greu să-ți închipui o școală specială de Champollioni. Dar de ar exista una, multe secrete s-ar mai descoperi din vremi străvechi.

Mai grea problemă ar pune popoarele dispărute fără să fi avut o limbă scrisă și care n-au lăsat nici alte semne comunicative, deși ele trebuie să fi existat.

Noi nu cunoaștem limba dacilor, deși sînt străbuni ai noștri și spunem că vorbim dialectul **daco român** și ne străduim să-i reconstituim și partea dacică, geto-dacică, sau daco-tracă.

Limba română, cu toate mijloacele ei comunicative și informative, este admirabilă, extrem de bogată și fără discuție frumoasă, putîndu-se lua la întrecere cu oricare altă limbă.

Nu mă apuc s-o laud prin mijloacele, caracteristicile și realizările ei, căci aceste rînduri sînt menite cititorilor români, dintre care cred că mulți sînt mai buni cunoscători decît mine însumi ai acestui minunat grai omenesc, dezvoltat și încă în plin progres evolutiv.

Aproape toate limbile sînt produsele „colectivelor în masă. Rar, ca esperanto, cite o limbă fabricată, dar și ea posibilă datorită limbilor existente de secole și milenii.

Totuși, nu pot să nu accentuez calitățile limbii noastre, de a îmbrățișa lumea în procesul ei de neîntreruptă îmbogățire. Din aceste puncte de vedere limba însăși are comori ascunse, precum minereurile subterestre.

De acest fapt am avut ocazia să mă conving personal, traducînd anumite opere literare. Nu sînt propriu-zis un traducător. Dar orice scriitor e ispitit să traducă anumite opere, izbindu-se de greutăți pe care nu știe cum are să le învingă, pentru a-și da și a da concetățenilor săi satisfacția de a cunoaște originalul și la proximitate sensul și frumusețea operei tălmăcite. Se știe că sonetul **Veneția** al lui Mihai Eminescu — e o traducere — dar ce traducere ? Una pe care autorul originalului ar fi fost bucuros s-o semneze !

Personal am tradus destul, pentru a mă convinge de marile resurse verbale și muzicale ale limbii românești ; și exemple se găsesc destule și printre alți oameni ai condeiului, ce totuși n-au devenit traducători literari de profesie.

A fost un eșec al meu, dar și o foarte importantă lecție, care m-a convins de colosalele resurse ale limbii române, pentru a putea tălmăci, cred din orice limbă, fie cît de grea, complet și strălucit. Limba românească, în sensul că este vorbită și întrebuințată nu numai în granițele statale ale țării, este de o excepțională bogăție a vocabularului, în mare măsură nefolosit și nu totdeauna just.

Cît despre frumusețea sonoră, melodioasă și imagistică, n-avem decît să consultăm poezia, cultă și folclorică, basmele, glumele, anecdotele, strigăturile sau țipuriturile maramureșenilor la care mai adăugăm și bocetele, descîntecele, formulele vrăjitorești și mai ales doinele. Toate nu sînt decît moduri de a se manifesta ale limbii.

Dar să nu ne pierdem în lumea iluziilor, că limba nu e numai petrecere și haz. Are și destul necaz. Mult te căznești pînă o înveți și unii o țin așa toată viața, fără să poată exprima limpede și prompt ce vor să spună. Dar odată învățată, ea trebuie întreținută ca un bun de mare preț, în cursul existenței, cum o dovedește practic însăși limba noastră, ce a știut să-și mențină ființa, în ciuda năvălirilor și încercărilor la care a fost supusă, ieșind mereu biruitoare ca daco-română. Granitul din care e clădită nu permite ruinarea ei, iar poporul, chiar de-ar fi dincolo de frontierele lui, o susține, ca în mitologie Atlas munții pe umăr. Huni, goți, vizigoți, ostrogoți, slavi, turci, cumani, unguri nu i-au întunecat strălucirea metalului nobil, nici rezistența diamantină, a latinității.

Dar să nu ne pierdem în lumea iluziilor, că limba nu e numai petrecere și haz. Are și destul necaz. Mult te căznești pînă o înveți și unii o țin așa toată viața, fără să poată exprima limpede și prompt ce vor să spună. Dar odată învățată, ea trebuie întreținută ca un bun de mare preț, în cursul existenței, cum o dovedește practic însăși limba noastră, ce a știut să-și mențină ființa, în ciuda năvălirilor și încercărilor la care a fost supusă, ieșind mereu biruitoare ca daco-română. Granitul din care e clădită nu permite ruinarea ei, iar poporul, chiar de-ar fi dincolo de frontierele lui, o susține, ca în mitologie Atlas munții pe umăr. Huni, goți, vizigoți, ostrogoți, slavi, turci, cumani, unguri nu i-au întunecat strălucirea metalului nobil, nici rezistența diamantină, a latinității.

Dar limba nu-i o armă, s-o minuiești ca pe o mitralieră, chiar și cînd ești rău de gură. Ea s-a format, delimitîndu-se de matca ei bio-animalică, ca un mijloc de bună înțelegere și conviețuire pașnică. De-aceea poate este atît de impămîntenit cuvîntul de origine latină pace, mai mult decît război.

De fapt oamenii folosesc mai mult pașnic limba și așa și-au format-o și o dezvoltă, autorii acestei acțiuni fiind în primul rînd poporul cu esențiala contribuție a scriitorilor de toate categoriile.

Pe scriitori îi preocupă cu prioritate limba, iar în ce privește românească, nu în mod inutil Eminescu, Caragiale, Slavici și Creangă — au constituit o asociație, care și-a fixat sarcini definite pentru a le duce la îndeplinire. Eminescu, bun cunoscător, pentru limba din principalele zone în care se vorbeau graiurile noastre, Caragiale, pentru limba orășenilor, Slavici, pentru ardeleneacă, Creangă, pentru moldoveneacă — pentru o unificare și literaturizare, iar operele lor, devenite clasice, au dovedit deplinul succes al angajamentului luat.

Indiscutabil, limba [illegible] după înaintași [illegible] el îi înșiră ca firi vizionare, menționînd cu admirație pe înaintași, în frunte cu maeștri și patrioți ca Alecsandri, Bălcescu, Negruzzi, Negri ș.a., a ridicat pe o nouă treaptă, aș zice de aur, limba românească în dezvoltarea ei, fără a rămîne în urmă cu dragostea de popor, de trecutul țării.

Aveți cuvîntul

În legătură cu apariția opiniilor mele în cadrul anchetei inițiate de revista **Flacăra** (numărul 13, din 27 martie a.c.), vreau să fac unele precizări — fără vreo intenție polemică.

Nota redacției a ridicat semne de întrebare în privința folosirii numeralului cardinal **cincizeci.**

Iată argumentele pentru care am întrebuințat și voi întrebuința mereu numai forma **cincizeci :**

1. Dicționarul explicativ al limbii române (mă refer la ediția apărută sub egida Academiei, în 1975) prevede la paginile 150—151 și varianta **cinzeci.** Totodată, în dreptul numeralului cardinal **cincisprezece** e menționată și varianta **cinsprezece.** Aceleași precizări se fac în dreptul numeralelor ordinale corespunzătoare. În multe lucrări, numeralele respective apar astfel : **cin(ci)zeci** și **cin(ci)sprezece.** E clar, în asemenea cazuri, că scrierea literelor cuprinse între paranteze devine facultativă. Așadar, nu poate fi vorba de vreo eroare din partea-mi. Susținătorii lui **cincizeci** ar trebui să fie consecvenți — „să-l adore" și pe „manechinul" **șasezeci !**

2. Formele cinzeci și **cinsprezece** le consider mai frumoase (chiar poetice), pentru că evită frecvența „tandemului" **ci.** Pronunția **„cincizeci"** mi se pare la fel de forțată ca și în cazul **„șasezeci"** (formă, desigur, neadoptată de Academie, întrucît consoanele fricative **ș, s, z** produc un efect fonic dizgrațios, o adevărată **sisiială).** Nu mi se poate impune stilul administrativ, de vreme ce — în activitatea mea — mă ocup de contracte comerciale, sau de verificarea avizelor la vreo coletărie. Îi las pe alții să numere : **„(...) cincizeci și cinci, (...) cinci sute cincizeci și cinci"** ș.a.m.d.

Nu întreb de ce, pe parcursul celor cîteva rînduri, nota redacției „a însumat" o neconcordanță de timpuri verbale și un citat incorect. Să admitem că sînt greșeli de corectură. De asemenea, nu voi insista în a convinge pe cineva că propoziția atributivă nu poate fi introdusă în toate cazurile „și prin adverbul relativ **unde".** Chestiunea implică detaliate explicații. Să sperăm că, prin intermediul lui **unde,** nici un „campion" al limbii române nu va alătura unei noțiuni de timp o atributivă ; ar fi penibil să auzim exprimări de genul : „...s-au întîlnit în anul **unde** a avut loc..." Recomand, totuși, ca, în situațiile în care alți „răi" („coltoși") ca mine vor aduce în discuție astfel de probleme (în fond, avem onoarea și datoria „să ne batem" pentru limba română), redacția să apeleze la autoritatea lingviștilor. Pentru că noi, scriitorii, sîntem subiectivi. E normal. Fiecare lucrează cu un sistem de conotații, pe care uneori nici critica literară nu-l descifrează imediat.

Exprim încă o dată aprecieri la adresa revistei. Mă consider, în continuare, printre colaboratori.

Cu profund respect,
IOANID ROMANESCU

Vitrina cărţilor

Vigoarea talentului

Editura Eminescu a avut inspirata idee de a ne oferi nu o expoziţie ocazională ci retrospectiva unui scriitor. Dominic Stanca. Titlul ei are o copleşitoare greutate metaforică (**Timp scufundat**) gîndindu-ne la faptul absurd că el a devenit pecetea unei cărţi postume pe care autorul, trecut în nefiinţă la nici 50 de ani, nu mai are posibilitatea s-o aşeze în panoplia rarelor sale bucurii.

Poet adevărat, eseist remarcabil şi prozator de surprinzătoare resurse, Dominic Stanca, a fost în viaţa civilă actor. Şi un bun actor. Bărbat frumos, marcat de enigmă, de o graţie virilă şi totuşi defensivă, Dominic Stanca părea a merge anevoios, ca pe puntea unei corăbii. O anumită lentoare a gesturilor, un aer de „vechi" fostuos, un surîs de dulce scepticism... Suridea copilăros şi îşi marca intervenţiile în conversaţii familiar de neostentativ şi cu un mic ceremonial care aducea parcă a scuză. Fiindcă Dominic Stanca nu făcea caz de multele lui daruri. Citindu-l azi însemnările de jurnal (ultimele scrise pe patul spitalului, ca înaintea unei trageri pe roată) îmi dau seama că nici **atunci**, ce grozăvie ! nici atunci ei nu se socotea îndreptăţit să se obiectivizeze acordîndu-şi măcar şansa postumităţii. Cel care tot timpul s-a arătat încîntat de colegii lui, adesea exagerîndu-le virtuţile, şi-a gîndit necruţător răsunetul posibil al cuvintelor sale pensionate. E bine aşa ? E bine să te laşi devorat de şarpele îndoielii nimicindu-ţi elanurile dintr-o mare, primejdios de mare modestie trădusă printr-un humor şi el excesiv, aplicat mai ales propriilor demersuri ? După ce am mai trăit exemplul lui Miron Radu Paraschivescu, cel ce a lansat, apăsat, ideea „că nu are un puternic talent personal", drept care se mulţumea doar să dea echivalenţe româneşti unor sonuri străine, îmi vine să spun că nu, nu le trebuie oferite criticilor comozi asemenea capcane. Jocul superior care e frămîntarea artistului ce se vede, dintr-un prea mare exces de scrupule, „învins" în luptele (de atelier) dorinţa de a se desăvîrşi printr-o cinică etalare (şi evident exagerare) a unor imperfecţiuni, ei bine, toate acestea sfîrşesc prin a căpăta credibilitate.

Dar Dominic Stanca nu era un învins.

Era, în ciuda exerciţiilor îndelungate şi în pofida precocităţii, un scriitor care abia începea să articuleze semnele unei mari opere. Citindu-l, mai corect spus, recitindu-l, îmi dau seama că Dominic Stanca începuse să **vadă** în sine tiparul de sînge şi nervi al unui scriitor **chemat** să se rostească. A scris suficient pentru a **exista**.

A venit însă abruptul deznodămînt.

Intenţionasem iniţial ca în locul articolului să încerc într-un scurt eseu, să demonstrez vigoarea talentului lui Dominic Stanca printr-un convingător colaj de citate, dar patima mea pentru jurnalistică mă învinge (şi convinge) că nu e — cel puţin pentru peniţa mea — vremea cea mai potrivită pentru a analiza „la rece" o viaţă şi o operă devenită, prin devălmăşie, o **rană**.

Vreau numai să-mi exprim amărăciunea şi nedumerirea că **Timp scufundat** nu-şi găseşte comentatorii potriviţi. Cititorii şi i-a aflat, cartea nu mai e demult în librării. Cititorii au modul lor arhaic de a face **dreptate** celor ziditi pe nedrept şi nemilos în penumbră, celor dintr-un timp scufundat.

Dar critica ?

La marele număr de critici „pe cap de... cititor", nu e cel puţin bizar că s-au găsit atît de puţine voci capabile să înnobileze memoria, citindu-l pe Dominic Stanca ? Nu scriem excesiv despre personagii devenite cîndva la **modă** şi nu mai avem timp pentru cei ce nezgomotoşi în viaţă nu pot, evident, să ceară un alt destin măcar pentru scrisa lor, cerşindu-l posterităţii ?

Şi cît trebuie să „aştepte" scriitorul trecut între umbre ? Ani ? Decenii ? Poate un veac de nedreptate şi de uitare ?

Îmi amîn pentru altcîndva deliciul de a culege cu dragoste din apa timpului scufundat fosforescentele scoici care, duse la ureche, închipuie pentru mine sunetele unei mari poezii. Altcîndva urmează a vorbi despre proza acestui prinţ rural.

M-am mulţumit doar să semnalez flagranta nedreptate cu care e, încă, privit Dominic Stanca. Ediţia tipărită prin grija Soranei Coroamă-Stanca, a lui Ion Vartic şi Mariana Vartic şi, nu în ultimul rînd, a lui Valeriu Răpeanu adaugă literaturii noastre pagini peste care nu se poate trece. Nu sîntem atît de bogaţi în mari scriitori, precum se crede, pentru a ne îngădui absurdul „lux" de a nu primi ceea ce truda solitară a lui Dominic Stanca ne-a oferit.

Timp scufundat e poate cea mai mare „surpriză" literară a ultimului deceniu de literatură românească.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Domniţă

● La editura Eminescu a apărut o carte care va stîrni cu siguranţă un mare interes din partea cititorilor : **Drumeţ în calea lupilor.** Autori : Nicolae Dragoş şi Mihai Stoian. Deşi nu încearcă să reconstituie cu fidelitate un eveniment zguduitor al istoriei noastre — asasinarea marelui cărturar N. Iorga — volumul reprezintă o remarcabilă contribuţie la evocarea unei perioade pline de contradicţii, devenind, într-adevăr, „filmul unei existenţe reale liber interpretată." Autorii aduc în scenă o sumedenie de personaje, cu o identitate precisă sau rod al închipuirii şi înfăţişează cu lux de amănunte relaţiile ce se stabilesc între ele, mobilurile în numele cărora acţionează. Ca urmare, parcurgem o naraţiune palpitantă, scrisă cu un evident meşteşug de gazetar dar şi de romancier, faptelor din „viaţa imediată" găsindu-li-se o semnificaţie mai largă, din sfera general-umanului. **Drumeţ în calea lupilor** e o poveste frumoasă şi dramatică despre înclestarea omului de valoare cu o istorie potrivnică, despre puterea lui de a dăinui prin spirit în ciuda tuturor adversităţilor.

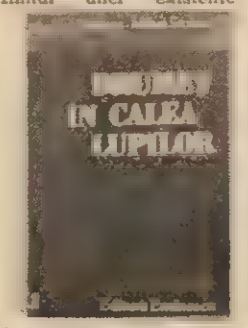

● Puţin cunoscut astăzi de marele public, filologul Alexandru I. Philippide (tatăl marelui poet Alexandru A. Philippide) a fost socotit în epoca sa drept un om ursuz, dificil, chiar mizantrop. Cine parcurge însă cele două volume de „documente literare", apărute la editura „Minerva" intitulate **Alexandru Philippide în dialog cu contemporanii** (ediţia a fost îngrijită de către I. Oprişan ; tot el semnează prefaţa şi traducerile ; deasemenea, notele şi indicii îi aparţin) au surpriza de a descoperi, sub crusta de „om imposibil" pe care şi-a confecţionat-o singur acest renumit savant, o fiinţă extrem de sensibilă şi chiar cordială, dornică de fapt de a comunica şi de a se împrieteni cu ceilalţi semeni ai săi, cea mai elocventă dovadă fiind tulburătoarea corespondenţă purtată cu Hans Suchler, un romanist de renume european.

● **Zece porţi chinezeşti**, carte datorată cunoscutului publicist Victor Vântu, se constituie într-o minuţioasă radiografie a unei ţări care păstrează încă multe enigme pentru europeni. Ca un veritabil reporter ce este, el ne propune o imagine plină de culoare şi de freamătul vieţii Chinei contemporane.

GEORGE ARION ■

A vorbi precis

(Urmare din pag. 9)

Cantemir, la Hasdeu şi Creangă şi Sadoveanu şi Nichita Stănescu, sînt cu toţii aureolaţi de splendorile ei, limba română i-a sfinţit.

Este semnificativ că poate nici o rubrică de presă nu se bucură de o popularitate atît de mare printre cititori ca rubricile dedicate limbii române — mă refer, evident, la gazetele şi revistele, din păcate foarte puţine, care ţin constant o astfel de rubrică. Nu o doar cea mai căutată ci şi aceea care întruneşte toate categoriile de cititori, indiferent de vîrstă, profesiune şi bagaj cultural. Astfel de rubrici ar trebui să apară în mai multe publicaţii. Cititorii sînt atraşi îndeosebi de etimologii şi de excursiile semantice. Dacă „femeie" vine nu de la lat. **femina** ci de la lat. **familia**, dacă solemnul „**Io**" din titulatura tuturor domnitorilor români nu înseamnă nici pe departe „eu", ci „Ioan", ei toţi fiind Ioani, aşa cum toţi împăraţii romani de la Iulius Cezar au fost cezari, dacă istoria cuvîntului „**patrie**" echivalează, ea singură, cu o istorie a civilizaţiei româneşti şi europene, atunci este limpede de ce caută cititorii rubricile de limbă română (repet, neînţeles de puţine). La fel de citite, dacă sînt bine scrise, ar fi articolele privind scrierea şi vorbirea corectă. Nimeni nu se exprimă greşit din cinism, ci din necunoaştere. Aşa cum ne place o croială nouă în vestimentaţie, tot astfel dorim să ne împodobim şi vorbirea cu achiziţii la modă, dar uneori podoaba e luată fără „instrucţiunile de întrebuinţare". Pentru ideea de „forţat" ni se pare mai cult să scriem „**fortuit**", care însă înseamnă „întîmplător", după cum „**specios**" nu are nimic comun cu „special", însemnînd de fapt „înşelător" iar „**summum**" (scriu unii „cutare lucrare întruneşte un adevărat summum de calităţi") nu e deloc o formă mai savantă a lui „sumă", ci cuvîntul latinesc care înseamnă înălţime, punct maxim de altitudine. Moda oferă însă şi „costume de-a gata", clişee de exprimare. Despre o carte nouă scriem că „**se vrea** o reconstituire a...", iar despre caracteristicile unui obiect că „**îi conferă un plus de frumuseţe**". La cîte o şedinţă, vorbitorul, din modestie probabil, spune că „pe undeva această problemă mi se pare ". **Pe undeva**, mi se pare tot, adică el, om echilibrat, nu consideră situaţia atît de rea sau atît de bună cum a fost prezentată de „antevorbitori". Cînd aceste expresii au fost lansate or fi plăcut, dar acum circulă prea mult, întocmai ca automobilele cu motor „**pe**" benzină sau „**pe**" motorină. Vom avea în curînd şi motoare „**pe**" curent electric ? Acelaşi răsfăţat vorbitor declară că pleacă nu pe teren ci „în" teren (ceea ce nu-i dorim !) şi tot el a înventat expresia „turismul **de tineret**" ca şi cum turismul **pentru** tineret e o chestiune neclară.

Copiii cresc în interiorul limbii române ca într-un oxigen al gîndirii. Numai pe jumătate glumim afirmînd că orice adult poate fi gelos pe faptul că — datorită îndeletnicirilor şcolare — ei folosesc zilnic un număr de cuvinte care depăşeşte considerabil media vocabularului utilizat, tot zilnic, de către „oamenii mari", această din urmă rezumîndu-se în genere la utilizarea limbajului familial şi a celui profesional, la care se adaugă un număr nu prea mare de cuvinte şi expresii socialmente uzuale şi uzate.

Elevii sînt nişte privilegiaţi ai limbii române, sînt marii ei latifundiari şi marii ei muncitori, obţinînd cu ajutorul ei decisive recolte de cunoaştere şi uriaşe bogăţii morale — funcţia etică a limbii este bine cunoscută dar puţin dezbătută. Dacă însă tot ei sînt învinuiţi, pe drept, că în anumite situaţii folosesc o exprimare pestriţă, „semicheroasă", acest lucru dovedeşte, la urma-urmelor, nu altceva decît o reacţie la platitudinea vorbirii cotidiene a adulţilor, pe care o găsesc lipsită de nuanţe, de personalitate, de culoare. Vor să se delimiteze de cei care vorbesc (şi deci gîndesc) formal, neinteresant, standard, construindu-şi frazele cu aceleaşi şi aceleaşi prefabricate (pe care însă după un număr de ani le vor închiria cu voluptate înşişi îmberbii muşchetari — sau mistocari ? — de astăzi).

Există însă celălalt aspect, care ne pofteşte stăruitor la meditaţie : mai nou, adulţii înşişi împrumută cu o sîrguinţă comică elemente argotice şi diferite năzdrăvănii lexicale din limbajul copiilor şi nepoţilor. Nu este vorba în primul rînd despre dorinţa lor (altminteri cu totul firească) de a părea mai tineri din punct de vedere biologic, ci de a părea mai proaspeţi din punct de vedere spiritual. Explicaţia trebuie căutată în imbucurătorul fapt că prestigiul tinerelor generaţii înregistrează în lumea contemporană cote din ce în ce mai ridicate. Cînd vrei să semeni celui pe care îl admiri, îi copiezi comportarea, dar nu întotdeauna în mod selectiv. Firească, limba română însăşi va decide, suverană ca întotdeauna, ce inovaţii lingvistice (şi chiar şi ce greşeli !) vor deveni cîndva norme obligatorii. Pînă una alta, stă în puterea noastră să acţionăm potrivit bunului simţ, aşa cum ne sfătuieşte înţeleaptă zicala : „Poartă-te cum ţi-e portul şi vorbeşte cum ţi-e vorba".

Nu demult, într-un săptămînal literar, un „tînăr profesor" a publicat un articol privind faptul că texte incluse ca lecturi literare în manualele de română pentru cursul gimnazial nu-şi ating scopul de a forma elevilor deprinderea limbii literare contemporane (aşa cum sună obligaţia consemnată în programa şcolară respectivă). Alegerea acelor texte, se arată în articol, corespunde prea puţin scopului, întrucît ele abundă în arhaisme, regionalisme şi expresii familiale. Avînd în vedere că majoritatea acestor texte sînt fragmente din operele unor scriitori clasici, unii fiind de covîrşitoare însemnătate (I. Creangă, C. Negruzzi etc.) afirmaţia surprinde. E imposibil să fii de acord cu autorul articolului ! E normal, e obligatoriu să-i avem pe marii clasici în programa gimnazială (poate prin texte şi mai bine alese). Nici esenţele inevaluabile ale limbii române din toate timpurile nu pot lipsi, n-avem dreptul să le îndepărtăm din manuale. Dar nu cumva orele de română sînt prea puţine ? Nu cumva interesul elevilor pentru literatura română clasică este neîndestulător, racordat la exigenţele sociale ? Nu cumva la diferitele examene importanţa acordată cunoştinţelor literare, exprimării scrise şi orale e prea redusă ? Nu cumva profesorii de alte specialităţi neglijează la orele lor modul în care se exprimă elevii ? Deprinderea elevilor cu limba literară contemporană cade, în foarte mare măsură, şi în sarcina profesorului de matematică, şi în a celui de fizică, obligaţiile profesorilor de istorie şi geografie fiind şi din acest punct de vedere demult cunoscute. Aici posibilităţile pentru deprinderea limbii literare contemporane sînt considerabile, extrem de eficiente, întrucît la aceste ore elevii lucrează cu noile noţiuni nu în mod demonstrativ, ci activ, nu le utilizează pentru a explica, ci pentru a se implica. Sistemul meditaţiilor particulare la „ştiinţele exacte" şi la limbi străine funcţionează cu toate motoarele şi are multe motoare care consumă masiv din buzunarele familiilor. La română nimeni nu ia meditaţii. Şi nici nu trebuie. Educarea elevilor în spiritul limbii literare contemporane nu este sarcina unui singur profesor, ci a întregii şcoli. Profesorul diplomat în limbă şi literatură va putea în acest fel să-şi utilizeze orele introducîndu-şi elevii, aşa cum a mai făcut, dar acum mai bine decît altădată, în armoniile gramaticii şi în universul marilor clasici, depozitari ai fabulosului tezaur de limbă naţională. Există în fiecare şcoală, precum şi la casele pionierilor cercuri tehnico-aplicative cu o activitate extrem de rodnică. Există cercuri şi cenacluri literare, dar aici se desfăşoară o activitate care o imită pe aceea a cenaclurilor literare ale adulţilor, cînd în mod normal ar trebui aplicat un sistem gîndit special pentru elevii de diferite vîrste.

Ar fi de discutat în ce măsură scriitorii contemporani de literatură pentru copii se gîndesc că scrierile lor trebuie, în mod obligatoriu, să aibă rezultatul întîlnirii dintre limbajul lor artistic şi necesităţile cititorilor de a-şi îmbogăţi numeric şi calitativ bagajul lexical. Este indiscutabil că autorii care scriind pentru cititorii în vîrstă de 12—14 ani supralicitează aşa-numitul jargon şcolar (care de fapt nici nu prea există) greşesc, asta o spun din propria experienţă. Mi s-a întîmplat ca, în scopul de a le capta interesul, să introduc în text cîte o expresie mai pestriţă, care să-i convingă că sînt „unul de-al lor". Incorect şi ineficient procedeu. Problema de căpetenie este cu totul alta, şi anume de a izbuti să lucrezi din interiorul universului adolescentin, plasîndu-te la confluenţa dintre năzuinţele tinerilor cititori şi marele fluviu social. Sînt şi autori care se „copilăresc", confecţionîndu-şi o exprimare infantilă, după cum alţii, dimpotrivă, atribuie copiilor replici doldora de noţiuni abstracte şi judecăţi care le depăşesc cu mult vîrsta. De fapt, principalul este, şi aici se vede îndată şi talentul scriitorului pentru tineret, de a întui resorturile stărilor sufleteşti şi ale raţionamentelor care, în cazul copiilor şi al adolescenţilor, acţionează în funcţie de relaţiile aspiraţie-posibilitate, realitate, intenţie-mijloc de realizare. Lumbajul autorului care se gîndeşte la aceste lucruri va deveni de la sine nuanţat, divers, sugestiv, aşa cum se întîmplă la Gica Iuteş, Constantin Chiriţă şi Costache Anton, care se numără printre puţinii noştri adevăraţi romancieri pentru copii ; la Mircea Sîntimbreanu, moralist de tip superior, deţinătorul unui stil invidiabil, cu savuroase performanţe lexicale ; la Călin Gruia şi Al. Mitru, formaţi la şcoala solidă a povestitorilor noştri clasici ; la Gh. Şovu şi Petru Luscalov, preocupaţi de ceea ce numim integrarea socială a adolescenţilor.

Anchetă organizată de AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Recurs la istoria aviației

Propulsia prin reacție, o idee românească brevetată la Londra!

Istoria aviației mondiale numără mai puțin de o sută de ani ; ea s-a născut sub ochii noștri și ai celor ce ne-au fost părinți și bunici. După zeci de secole de încercări trudnice, visul lui Icar a devenit realitate. Am fost martorii acestei fabuloase aventuri a cunoașterii, pe care România a prefațat-o cu realizări prioritare în lume, deosebite unice și fără egal, la momentul respectiv, s-au dovedit mașinile de zburat imaginate și construite de Aurel Vlaicu, Traian Vuia, Henri Coandă, la care s-ar putea adăuga numele altor inventatori români, mai puțin cunoscuți, dar cu merite incontestabile în pionieratul aviației.

Această istorie a zborului cu nave mai grele decît aerul cuprinde trei etape : prima, cea mai veche, consemnează înălțarea unor aeronave fără motor, cea de a doua, zborul aeroplanelor dotate cu elice, iar cea mai recentă se referă la evoluția avioanelor cu propulsie prin reacție. Tocmai la această ultimă perioadă, foarte apropiată de zilele noastre, se vor referi rîndurile care urmează.

Lăsînd la o parte faptul că în privința paternității motoarelor aeroreactoare există încă discuții, un lucru este cert. Majoritatea specialiștilor și a lucrărilor de profil susțin debutul noii ere în aviație, era motoarelor aeroreactoare, în jurul anului 1930. O spune sir Geoffray de Havilland, recunoscută autoritate în materie, în prefața cărții „Propulsia prin reacție", apărută la Londra în 1948, numindu-l deschizător al acestei noi ere pe englezul Frank Wittle (1930), o spun germanii, opunindu-i lui Wittle pe germanul Heinkel.

Așadar, în unanimitate, anii '30. O unanimitate la care nu mai subscriem, la care nu mai putem subscrie întrucît, iată, documente recent descoperite, documente de mare și indubitabilă valoare ne arată că am săvîrșit o eroare.

O eroare de 23 de ani. Căci istoria motoarelor aeroreactoare începe, de fapt, cu 23 de ani mai devreme.

Iar extraordinara idee a propulsiei prin reacție directă și-a aflat un străluciț promotor mult înainte de Wittle sau Heinkel în persoana unui român : PAUL POPOVĂȚ.

Cine a fost Paul Popovăț?

Iată o îndreptățită întrebare pe care am adresat-o unor specialiști ; mărturisim, însă, fără folos. Nimeni din cei care se ocupă de istoria științei, sau chiar a aviației, nu ne-a putut oferi amănunte în această privință. Numele lui Paul Popovăț apare într-o singură lucrare de istoria navigației românești, care îi dedică șase pagini, menționînd că a fost comandor și că are un rol de merit în întemeierea marinei comerciale.

Mărturii despre Popovăț mai pot fi găsite în amintirile și scrierile unor contemporani ilustri. Printre aceștia, Grigore Antipa și Jean Bart.

Iată ce nota savantul Grigore Antipa în cuvîntul introductiv la vasta sa monografie „Marea Neagră" : „...comandant secund era locotenent comandor Pavel Popovăț, om de știință desăvîrșit, care putea fi profesor de matematici la orice universitate și despre care, în urmă, cunoscutul amiral german Barandon mi-a spus că „acest ofițer ar putea ocupa locul de frunte în cea mai mare marină din lume".

Iar Jean Bart, coleg și prieten cu Popovăț, scria : „În diferite misiuni în străinătate, în conferințele pentru regimul Dunării, se remarca întotdeauna distinsa-i personalitate și competința desăvîrșită a omului de meserie, în toate cercurile de specialiști în care se găsea... Marinar abil și îndrăzneț, știa să înfrunte elementele naturii. Cu patima științei, matematician pasionat, chinuit de spiritul de invenție a lucrat necunoscut și izolat la perfecționarea unor noi motoare cu explozie, pentru navigație și aviație".

În concluzie, un navigator ilustru, conducător al marinei comerciale române la a cărei înființare a avut un rol deosebit, reprezentant de marcă al intereselor românești în străinătate. Activitatea sa de marinar fatent, minuțios, studiată de **Carmen Atanasiu**, muzeograf la Muzeul Marinei din Constanța, cercetătoare în custodia căreia se află Fondul Popovăț, încomit cu opt ani în urmă prin donația nepotilor savantului, cercetătorul Petre Popovăț și inginerul Paul Popovăț) cuprinde numeroase elemente interesante, momente pasionante care îl recomandă ca pe un om instruit, un marinar și un conducător deosebit.

Dar nu numai atît. În urmă cu cinci ani, Carmen Atanasiu, la o sesiune de comunicări științifice — pe probleme de marină, — atrăgea atenția asupra unei alte laturi din activitatea lui Paul Popovăț, activitatea științifică. O operă de excepție, în care este prezentată și argumentată științific (oferindu-se și o soluție practică realizată chiar de Popovăț) una dintre invențiile fundamentale ale veacului nostru — propulsia prin reacție directă.

Inventator de geniu, Paul Popovăț s-a născut prea devreme sau a fost o victimă a norocului — cercetarea de specialitate va elucida, cu siguranță, și acest caz — dar contribuția sa remîne încă, sub raport teoretic și practic la creația motoarelor aeroreactoare (prin descoperirea reacției directe) rămîne un fapt de necontestat. Paul Popovăț, nu încape nici o îndoială, a prefigurat înaintea altora motorul aeroreactor.

1907, anul în care se născea Frank Wittle, este și anul în care Paul Popovăț înregistra, chiar în patria acestuia, la firma Feeny & Feeny, cererea de brevetare a propulsorului său cu reacție directă în domeniul aviației și în mai mult. În 1929 îl va rebreveta în Anglia, prin aceeași firmă (cererea de brevet 30629 din 29 octombrie 1929) și îl va breveta și în Franța (cererea de brevet nr. 526328 din 8 octombrie 1920). Brevetele obținute s-au pierdut, din păcate, după moartea fiului savantului.

Fielor îngălbenite purtînd amintetul renumitei firme Feeny & Feeny (Anglia) și al Ministerului Comerțului și Industriei — Direcția Proprietății Industriale (Franța) care atestă cu puterea incontestabilă a documentului de valoarea unui mare compatriot, nedrept ignorat de istoria științei, le alăturăm mărturia unui contemporan al savantului, comandorul N. Ionescu Johnson, așa cum apare ea în volumul acestuia „Însemnările unui marinar" publicat postum, în 1958, la Editura de Stat pentru Literatură și Artă.

„Popovăț a fost un matematician și fizician de valoare. Ca mulți învățați din noi, a trebuit să treacă și el prin purgatoriul invidiei și al neînțelegerii, să lupte cu nepăsarea oficialității și să rateze multe din posibilitățile sale. Făcuse cîteva invenții, și-mi aduc aminte de una privitoare la folosirea mașinilor cu reacție, menită să înlocuiască elicea obișnuită cu una acționată prin explozie. Această invenție a trebuit s-ajungă pe mîini străine ca să fie valorificată, din păcate prea tîrziu ca el să se mai bucure de fructul muncii sale. În primul război mondial, aflîndu-mă în misiune militară la Londra, am fost invitat la un club al amiralității și rugat să expun principiile acestei invenții de care se știa acolo, ca de obicei, mai mult decît se știa la noi. Spre dezolarea mea, nu am avut la îndemînă datele necesare unei expuneri amănunțite. Știam că înainte de a începe războiul făcuse experiențe la Șantierul Fernic din Galați pentru aplicarea aparatelor cu reacție la navele marine".

Recursul pe care îl facem astăzi la istoria aviației nu-l întemeiem însă doar prin acest mărturii. Așa cum spuneam, Paul Popovăț are o operă ! Contribuția sa, prioritatea sa, cum vor decide, credem, editiile viitoare ale istoriei științei, propulsia aeroreactivă nu se relevă doar prin brevetarea unei idei care, sînt atîtea exemple, ar putea semnifica fructul unei clipe geniale. Nu, în cazul Popovăț, propulsia aeroreactivă nu este doar inspirația dintr-un moment a unei minți înzestrate, ci și transpirația unei impresionante trude desfășurate cu miloacele și după canoanele științei.

În 1912, Paul Popovăț publică la editura Socec, în susținerea brevetului său, o carte, studiu științific, intitulat **„Etude théorique des appareils à réaction — Application à la propulsion directe sur l'eau et dans l'air"**, în a cărei prefață arată :

„Se va vedea că elicea, și cu cea mai mare înțelepțăre orice alt propulsor pe care noi îl numim cu reacție indirectă, trebuie să cedeze pasul propulsorului cu reacție directă. Pînă în prezent nu se cunosc teorii analitice complete asupra acestui ultim gen de propulsie și se poate spune că, atît din punct de vedere teoretic cît și practic, chestiunea nu e mai avansată decît în epoca lui Heron din Alexandria".

Această carte aduce dovada că Paul Popovăț ieșise în lume cu o idee complet nouă înaintea altora motorul aeroreactor.

O lucrare de-a dreptul impresionantă este **„Critique des propulseurs"** pe care Paul Popovăț o publică în 1917, la editura pariziană Gauthier-Villard, propunînd și demonstrînd lumii științifice și tehnice idei și soluții pe care această lume le va atașa, peste ani, altor nume. Cînd reproducea pentru tipar coperta cărții mai sus menționate, fotoreporterul nostru avea să ne pună la îndemînă — ce întîmplare fericită ! — încă un argument : în aceeași editură din Paris, Paul Popovăț mai publicase o lucrare cu un an mai înainte, în 1916. Se intitula **„Notions générales sur les appareils à réaction"**. E adevărat, o broșură de numai 36 de pagini (pe care, dealtfel, am găsit-o, ulterior, în fondul Academiei R.S.R.).

Pentru o editură, și Gauthier Villard nu poate face excepție, coperta catalog este cea mai aleasă vitrină, în ea nu se așază decît lucrările deosebite care-i fac cinste și o reprezintă. Consemnarea, după un an, a lucrării din 1916 a compatriotului nostru alături de tomurile voluminoase, aparținînd unor savanți reputați ai vremii, este o dovadă elocventă a faptului că opera lui Paul Popovăț s-a bucurat de o apreciere deosebită. Mică în dimensiune, era mare în conținut.

Nu cunoaștem nici ecoul pe care acestе lucrări le-au avut în epocă (e de datoria celor competenți să clarifice această situație), dar avem toate motivele să presupunem — mărturia comandorului Johnson, mai sus citată, după care în Anglia această invenție era cunoscută, e un indiciu prețios — că lui Wittle sau Heinkel sau oricărui ins de pe planetă, preocupat de perfecționarea mijloacelor de zbor, nu i-ar fi putut scăpa din bibliografie asemenea lucrări de absolută originalitate, tipărite și recomandate de o otit de recunoscută editură din acest centru cultural al Europei și al lumii care era și la acea dată Parisul. Și ar fi de o absurditate extremă să nu presupui, să nu accepți și să nu susții că, dacă de prin 1930 omenirea și-a trecut în patrimoniul marilor sale cuceriri propulsia aeroreactivă, aceasta trebuie să se fi putut intimpla datorită celor care, înainte de această dată, înainte, iată, cu vreo 23 de ani, au avut ideea, au demonstrat-o și aprofundat-o, s-au luptat s-o impună și s-au sacrificat pentru realizarea ei.

Ne-am adresat astăzi omului de știință care a cercetat primul opera lui Paul Popovăț, prof. dr. **Victor Pimsner**, recunoscut specialist în probleme de propulsie, de la Facultatea de aeronave din Institutul politehnic București.

Ce zice profesorul Pimsner

— Stimate tovarășe profesor, ce reprezenta, pînă în acest moment, al „descoperirii" lui Popovăț, anul 1907 pentru istoria aviației ?

— Dacă pornim de la faptul că anul 1907 este data depunerii brevetului de către Popovăț, însemnă că lucrarea a fost elaborată cu unu-doi ani înainte. Este de-a dreptul surprinzător că acesta și-a pus problema reacției directe, mai mult, că i-a analizat științific performanțele, cînd soluțiile de pînă atunci, cele ale fraților Wright, în 1904, Vuia, în 1906, Santos-Dumont, 1906, chiar și după aceea, Blériot, 1910 etc. au utilizat doar elicea ca organ de propulsie. Singurul care se va preocupa de reacția directă va fi tot un român, Henri Coandă care, trei ani după Popovăț, în 1910, va realiza un sistem de propulsie cu reacție directă. Așadar, Popovăț apare într-un spațiu alb, teoria și realizarea sa practică reprezentînd o adevărată revoluționare a domeniului aviației, chiar a gîndirii științifice a momentului.

— Din păcate, această extraordinară idee, această operă științifică — am înțeles din cele spuse de dumneavoastră că o putem numi astfel fără nici o rezervă — a rămas necunoscută. Dacă ea ar fi găsit în epocă audiența necesară, am fi citiți azi, o istorie a aviației diferită de cea actuală ?

— Ca om de știință, operez numai cu date exacte și nu cu supoziții. Nu știu ce modificări ar fi adus istoriei aviației recunoașterea și impunerea ideii lui Popovăț la 1907. Să nu uităm că lumea nu era pregătită pentru a realizarea practică a acestei idei. Un lucru este însă cert. Cunoașterea ideilor și realizărilor lui practice ar fi putut duce, așa cred firesc, la formarea în jurul său a unei adevărate școli, deci la formarea de cadre de specialiști cu o solidă bază științifică. Toată această fundamentare științifică pe care el o susține magistral, nu se putea să nu fi influențat „modul de acțiune în aviație, unde pînă foarte tîrziu — chiar și Wittle, în 1930, ba chiar și mai tîrziu, în lucrările apărute, la sfîrșitul deceniului cinci, intuiția a stat la realizarea tuturor progreselor.

— În ce constă, practic, valoarea ideii lui Popovăț ?

— După știința noastră, este primul om de știință care înțelege și analizează, și asta cu multă competență și rigurozitate științifică, avantajele și servitutile reacției indirecte — realizată în principal prin elice — față de cea directă, pe care o propune ca variantă și căreia îi stabilește posibilitățile de dezvoltare. Previziunile sale au fost confirmate de dezvoltarea tehnicii de aviație de după anii '30, constatîndu-se că toate avioanele moderne de mare distanță și mare viteză utilizează doar reacția directă. Desigur, noi discutăm și analizăm contribuția lui Popovăț la dezvoltarea aviației moderne numai pe baza documentelor ce s-au găsit, fără a ști dacă el nu cumva a elaborat și alte lucrări, completîndu-le pe acestea sau adunînd încă alte elemente noi în discuție. Deci, pe această bază materială existentă, putem spune că contribuția lui Popovăț a realizat primul în lume un sistem teoretic dar și practic de reacție directă aplicabil la orice mediu fluid. A brevetat soluția sa cu reacție directă cu aplicație la nave aeriene și marine. Deasemenea, el este cel care a analizat pentru prima oară în lume performanțele reacției directe în regim pulsatoriu și în regim continuu, arătînd avantajele sistemului continuu și propunînd, în același timp, și o soluție practică valabilă la nivelul dezvoltării tehnicii din acea vreme, pentru regim pulsatoriu.** Probabtea lui științifică și tehnică nu l-a lăsat să pozinte o idee fără să o fi realizat experimental („cu toate greutățile tehnice, spune el, am putut face să funcționeze aparatul pe timp de 2 și 3 ceasuri în șir". De notat că a continuat experimentează timp de 6 ani de zile) **interpretînd critic rezultatele obținute și semnalînd metodele de perfecționare. Nu a dat o soluție de realizare practică pentru sistemul în regim continuu, pentru că aceasta era pur și simplu imposibil de realizat la acea dată. Dovadă, realizarea sa începînd după 1933—1935, atunci cînd au permis-o progresele metalurgiei și dezvoltarea structurii interioare a motoarelor.**

— Putem verbi de actualitatea lui Popovăț ?

— Fără îndoială. **Din punctul de vedere al principiilor teoretice și funcționale, el este promotorul motoarelor aeroreactoare utilizate în prezent în aviație** care funcționează pe principiul reacției directe sau al reacției combinate, în care însă reacția directă este predominantă. Chiar cu riscul de a ne repeta, trebuie subliniat că o asemenea analiză științifică în perspectivă a dezvoltării aviației, confirmată deplin astăzi, n-a fost făcută, după cunoștința noastră, de nimeni pînă atunci, și nici foarte multă vreme după aceea. Avem în Popovăț un savant vizionar ce și-a depășit epoca, un om de știință de extraordinară valoare al cărui nume trebuie să-și găsească locul printre pionierii aviației mondiale.

ROXANA PAICU
MANOLESCU ■

Pagină rezervată pentru vize

ETUDE THEORIQUE

APPAREILS À RÉACTION

PAUL POPOVĂȚ

CRITIQUE DES PROPULSEURS

MORIN Henri, Ingénieur civil des [illegible] — Les appareils d'intégration. Intégrateurs [illegible]

POPOVATZ (Paul). — Notions générales sur les appareils à réaction [illegible]

OCAGNE (Maurice d'), [illegible] — Traité de Nomographie. Théorie des abaques. Applications [illegible]

STURM, Membre de l'Institut. — Cours de Mécanique de l'École Polytechnique, publié, d'après les notes de l'auteur, par [illegible]

Paginile de față prezentînd viața și activitatea celui care a teoretizat, pentru prima oară în lume, propulsia prin reacție directă realizînd și practic un asemenea sistem propulsor în regim discontinuu, sînt doar o primă etapă în materializarea dorinței noastre de a scoate la lumină, de a reașeza la locul cuvenit în cinstea națiuei sale și a lumii întregi un mare savant, o personalitate de excepție a vremii sale pe care, prin valoarea realizărilor, a depășit-o.

O îndreptățită îndatorire civică și profesională ne obligă să ridicăm vălul uitării asternut atît de nedrept peste opera lui Paul Popovăț și să militărm, prin puterea cuvintului scris, pentru recunoașterea și înscrierea lui în galeria de aur a pionierilor aviației românești și mondiale.

atelier literar

de G. Dumitrescu

C.M. Popovici: Poezille sînt, din păcate, neașteptat de „slăbuțe" (ceva, în „Astă seară"). Scrisoarea e, însă, mai optimistă, de data asta, și ne arată că v-ați apucat serios de pregătirea examenului. (Nu ne îndoiam că așa va fi). Formula „cu dragoste și afecțiune" (cu care vă încheiați „Salutul către prieteni") e cam pleonastică și are unele reflexe de umor (poate involuntar...) și prin asta șubrezește cumva excelenta sugestie pe care ne-o oferă tuturor exemplul (de ce „platonic", mă rog?...) al unchiului dv. (chiar dacă, comparativ, „prietenul dv", e un... tinerel...).

P. Ioan : Felicitări și... drum bun ! (E o reală bucurie, dar nu și o surpriză...). Firește că vom subscrie din toată inima (cu capacitatea ei actuală) la „dulcea nostalgie", alit de înălțătoare și, vai!, atît de iluzorie, pe care ne-o împărtășiți.

M. Sârbu : Nu putem relua la infinit acest „dialog între surzi". V-am spus destul de amănunțit (și repetat) părerea noastră despre ceea ce scrieți, au trecut ani, nu s-a schimbat nimic, nici în textele dv., nici în părerile noastre... Trebuie să tragem o concluzie: nu ne mai trimiteți, vă rugăm, decît ceea ce vi se pare că poate insemna o ieșire din acest cerc vicios. (Nici în textele protejatului dv. nu e nimic nou. Dacă țineți la el cu adevărat, trebuie să-l lăsați să crească, să învețe, să se dezvolte liber, **nu sub influența dv!...**).

C. Mănescu : Prea mult discurs, uscat, fără emoție, fără ecou. Ceva, în „Trecere" și mai ales în „Elegie" (dar strofa finală e cam poticnită și confuză). Merită să insistați.

A. Iablug : Semne parcă mai clare și mai promițătoare, în al doilea plic : „Stampă", „Ce se ascunde", „Mamaia", „De ce oare". „Poem cu prim-plan" (Le puteți dactilografia și retrimite).

Aralda: Zvonuri și sclipiri, pe alocuri, mereu amenințate (dacă nu chiar sufocate, uneori, de inflația vorbelor-vorbe multe, uscate, vagi, lipsite de nerv, de pregnanță etc. Dar, și în „Geneza", și în „Ora", „Dialog", sînt pretioase puncte de plecare. Trebuie să vă găsiți tonul, măsura, rigoarea.

C. Vana, Aurel Stancu, N. Silade, D. Cîrstea, Dan T. Dan, Ela Șerbu, Anita Petre, D. Tilire (mai sînteți), **L.L. Cazan, V. Mocanu, Șt. Duțescu, C. Seredine, Ov. Neamțu, I. Arădoaie, Petrica Dumitru, Florin Ionescu, M. Oprișca, N. Simona** (...Absență"), **R.E. Magnus, Asica Felix, M. Simionași, E. Surda, Mălinu Th., Șt. Stamate, L. Spătărelu, A.M.A.** („Simple constatări"): Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

N.B. Manuscrisele nu se înapoiază.

Lecția de citire

M-am născut
din nepăsința mamei mele
de a fi veșnică,
așa cum pietrele
s-au născut din nepăsința
luminii
de a fi nemișcătoare.
Nepunctioasse sînt
în fața mea cuvintele toate,
animale abstracte,
ireprezentîndu-mă
mereu pe mine însumi,
intraducîtibilă hieroglifă de carne,
chiar eu nu sînt decît un cuvînt
al unui limbaj cu mulți mai mare.
Viața mea e doar citirea
cuvintului ce sînt
așa cum citim aerul prin respirare
și silabisim cu tălpile
cuvîntul pămînt.
Totul e de citit.
Gustosul înțeles al mierii
mirositorul înțeles al florii.
Dar pe mine cine mă citește oare
— și pînă cînd ?

C. DANIEL

Autoportret de toamnă

Nă mă întrebați nimic despre tristețea
copacilor
acum imi ascult gîndurile și ploaia
și sufletul inundat de gri
iată, eu am în locul inimii o frunză
amară
iară ochii au devenit aproape cer.

DIANA BOLCU

1907: mărturii și documente

IV. Armele poetului

Urmărit cu atenția trează de către întreaga țară, procesul de la Cluj — întentat în anul 1930 de mareșalul Alexandru Averescu tînărului student, poet și publicist Bazil Gruia pentru un articol, considerat calomnios, prin care mareșalul era învinuit că, în calitatea sa de ministru de Război în 1907, a contribuit în mod considerabil la sîngeroasa reprimare a răscoalei — își urma cursul. După interogatoriul luat inculpatului, după rechizitoriul procurorului și pledoariilor cîtorva dintre cei 180 de avocați care l-au asistat pe Bazil Gruia, apărarea a cerut proba veridicității, cerînd să fie aduse în fața tribunalului dosarele răscoalei, spre a fi analizate în amănuntime, ele urmînd a dovedi că mareșalul Averescu nu a luat nici un fel de măsuri pentru a opri acele „orori inutile" care au fost, de-a lungul procesului, invocate în repetate rînduri, cu accesși profundă tristețe pe care o provoacă nedreptățile care se plătesc cu moartea.

— Ce speră să dovediți cu acele dosare, stimate Bazil Gruia ?

— Totul. Adică faptul că mareșalul nu s-a gîndit nici o clipă să pună capăt represaliilor și ilegalităților care au continuat și după potolirea răscoalei din partea trupelor aflate în subordinea sa și, pe de altă parte, că nu s-a preocupat de sancționarea celor vinovați, care au masacrat copii, femei și bătrîni ce nici nu participaseră la răscoale, ci erau numai trecuți pe acele „liste negre", alcătuite din răzbunare de către ciocoii întorși la moșii și conace. Aceștia voiau să pară neamul și sămînța celor ce îndrăzniseră să se ridice împotriva lor. În urma unor noțiți de percheziții trupele treceau, în zori, la execuții, ucigînd cu sînge rece pe toți cei ieșiți în cale. Apoi, din acele dosare ar mai fi rezultat că mareșalul Averescu fusese cel care ordonase deschiderea focului împotriva răsculaților, stabilind felurite consemne pentru ostași. Știam asta din nenumăratele scrisori pe care le primisem din țară.

— Ce vi se comunica în ele ?

— Lucruri tragice, de neînțeles pentru un om care știe cel puțin omenia. Mi-a scris amănuntit un anume colonel Tulea, care a refuzat să tragă văzînd înaintea sa oameni neînarmați, care-și cereau dreptul lor de veacuri, ca muncitori cinstiți ai pămîntului. Am aflat de uciderea învățătorului Constantinescu, de 62 de ani, care a ieșit în fața trupelor pentru a pleda cauza femeilor și copiilor rămași în sat și care a fost imediat impușcat. Mi s-a mai spus despre fetița Elena Grigore, de numai 12 ani, care — după ce a fost interogată cu privire la locul unde s-au ascuns părinții ei — a fost executată într-o livadă, sub un prun. Și, ca-n poveste, imediat florile prunului au început să se reverse asupra ei, acoperind-o cu un giulgiu alb. Dar... dosarele n-au fost aduse !

— Cum a motivat acest lucru mareșalul ?

— Simplu și mișelărește. S-a ridicat și a declarat că aceste dosare nu mai există, deci nu mai au cum să fie găsite. Mai mult, și-a dat cuvîntul de militar, de mareșal, că respectivele documente sînt imposibil de procurat.

— Atunci ?

— Atunci.. Potrivit Legii pentru apărarea onoarei, proba veridității a fost respinsă !

Bazil Gruia pare și acum, la 47 de ani de la data procesului, la fel de afectat ca atunci pentru această flagrantă injustiție. Dar, pe de altă parte, la fel de emoționat ca și atunci, amintindu-și de propria-i pledoarie, rostită înainte de pronunțarea verdictului.

— Era în 29 noiembrie. Venisem, ca și pînă atunci, cît am putut de elegant îmbrăcat, cu pantaloni în dungi și haină de culoare închisă. Mareșalul, la rîndu-i, era îmbrăcat în negru, cu papion. L-am zărit, cînd m-am ridicat să iau cuvîntul, urmărindu-mă cu atenție, cu o privire sfredelitoare. Am spus, printre altele :

Domnul mareșal Averescu a crezut oportun să provoace prin mine o lămurire istorică a îndoielilor evenimente din 1907. Domnia sa a socotit — poate că destul au zăbovit 23 de ani, sîngerații, în opinia publică,

Procesul „inutilelor orori"

ororile inutile care au umplut gurile țăranilor flămînzi cu plumb în loc de pîine. Și aidoma erediniciguilui care simte nevoia unei spovedanii, domnul mareșal Averescu a găsit prilejul util de-a o face, apelînd la protestatara mea tinerețe al cărei fruct e și actionalul incriminat azi. Cine a citit înfiorat tragedia răscoalelor ce se dezbat azi, a încercat desigur, ca și mine, aceeași zguduire sufletească și aceeași necesitate de protest. Fiindcă în vîltoarea erinniilor din 1907 au s-au impușcat dihanii sau cîini vagabonzi, ci oameni... Țărănimea română, dacă a rupt zăgazurile răbdării și s-a răsculat, nu a făcut-o dintr-un simplu joc de-a revoluția. Caracterul biajin și nesetos de sînge al țăranului nostru — care este simbolul abnegației — a trebuit să fie groaznic încercat pentru a izbucni în mișcări violente. Dar, durere, conducătorii statelor nu țin seama de aceste realități. Ei n-au altă soluție pentru potolirea unei răzvrătiri țărănești decît o lozincă stereotipă : menținerea ordinei. În numele acestei lozinci se comit apoi cele mai revoltătoare abuzuri, prin care se pun în afară de legi tocmai acei care impută țăranului ieșirea din legalitate. Așa s-a întîmplat și la 1907... Nimeni nu s-a străduit să combată răul care s-a ingrămădit lateni zi de zi și a provocat în mod necesar dezlănțuirea răscoalei. Dar ea toți s-au grăbit să se oferе în numele așa-zisei „salvări a patriei", spre a o reprima cu îndrjire. Au trecut la răzbunări și execuții bizare, la impușcarea de simpli bănuiți, de copii, de femei și moșneni, care nici n-au putut participa la răscoale. Și ceea ce e mai dureros și mai grav : cele mai multe cruzimi s-au săvîrșit după reprimarea răscoalei, cînd „mînieștarea ași ordinea" era deja asigurată. Cum se putea deci împăca sensibilitatea noastră latină cu aceste orori care au stropit cu sînge inutil lupta spre mai bine a țăturii noastre rurale ? Căci, în definitiv, ce a însemnat răzvrătirea de la 1907 dacă nu o etapă în drumul spre ideal al țărănimii române?

— Totul e spus foarte frumos, din suflet, emotionant. Dar, în fața unui tribunal aveați nevoie de probe. Care au fost, în afară de elocință, armele dumneavoastră în acest proces ?

— Eram tînăr poet. Singura mea armă era poezia.

— Cum așa ?

— Am spus, în continuarea cuvintului meu, după ce am citat, din presa timpului, multe paragrafe care vorbeau cu claritate, pe față, despre modul în care a fost înăbușită răscoala :

Cred că e destul, deși ororile comise fără nici un rost ar putea completa în nesfîrșit acest dureros tablou. Căci, deși domnul mareșal Averescu a afirmat că dosarele oficiale au dispărut, totuși opinia publică și mai ales conștiința populară n-a putut fi furată. Ea s-a cimentat în zguduitoare poezii populare și s-a perpetuat de-a lungul anilor, făcîndu-se cunoscute toate ororile sîngeroase de acum 23 de ani.

— Și ați recitat asemenea poezii în fața tribunalului?

— Firește. Un prieten, Ion Chelcea, mi-a adus o sumedenie de versuri culese de prin sate. Atîta vreme cît ele circulă, e mai mult ca sigur că s-au născut din fapte reale, din durerea celor ce au asistat la masacrele din 1907. Poeții nu știu să mintă. Iar poetul popular cu atît mai puțin. Cum ar fi putut el spune, fără să fi trăit spaima de moarte, versuri ca acestea : „Tunurile le-așeza / și-apoi începea-a trăgea. / Anul nouă sute șapte / cînd au fost bătuți la spate / cu bețe, funii udate.... / Pe care cum îi prindea / îi bătea și-i canonea / și la pușcă-i trimitea / și-i vedea pe toți căzînd / ca toți iepurii prin cring" ? Sau acestea : „Cînd a fost la Bălteți / stai în loc și te jelești / cincizeci de case la rînd / le-au bombardat la minut".? Ci despre cei răspunzători de asemenea crime, poetul popular spune fără reținere: „Foale verde și-o lalea, / după ce că-i impușcea / o groapă mare făcea, / o sută cincizeci băga / cu carnea lor se hrănea / pînă osul rămînea, / că nimeni nu îndrăznea / să se ducă cu să-l ia / că soldații foc trăgea / c-așa ordinu avea." După asta, am spus :

Ce rezultă din toate acestea, Domnule Președinte și Onorat Tribunal ? Că s-a plămădit iz de zi o atmosferă pulin favorabilă domnului mareșal Averescu în legătură cu răzvrătirea din 1907, atmosferă pe care domnia sa n-a încercat s-o spulbere, nu știm din ce motive, pînă azi. În încheiere, Domnule Președinte și Onorat Tribunal, îmi permit să vă atrag atenția asupra unui lucru esențial și anume: atît domnul mareșal Averescu cît și apărătorii domniei sale au cerut condamnarea mea și pe motivul că sînt tînăr. Da, dar dacă eu mă mîndresc cu ceva, este tinerețea mea caldă pe care o închin cu toate aviințurile el creatoare patriei și neamului meu.

— Și, după această ultimă luare de cuvînt, s-a pronunțat sentința...

— Nu, pronunțarea el a avut loc două zile mai tîrziu, la 1 decembrie 1930.

DAN MUCENIC ■

Gloria aparţine celor care iubesc

MARIOARA GODEANU

Cerul să fie albastru şi apele limpezi

Nu de puține ori, descoperirile fundamentale își dezvăluie abia cu timpul valoarea lor utilitară, importanța pe care o pot avea în dezvoltarea cunoașterii, a progresului general. Oamenii, mulți dintre ei, se mai întreabă, și astăzi, de pildă, dacă sosirea pământenilor pe lună va influența viața și problemele planetei noastre. Dar știm tot atît de bine că o întreagă istorie a științei a demonstrat că, mai devreme sau mai tîrziu, descifrarea realității interioare și exterioare omului conduce direct sau indirect la modificarea condiției umane. Știința înseamnă putere, spunea Francisc Bacon cu șapte veacuri în urmă.

Amintesc toate acestea deoarece, și în cazul unor descoperiri la care am luat parte, îmi este greu să conturez cu exactitate rolul pe care acestea îl vor avea în redimensionarea cunoașterii și înfăptuirilor de ordin practic. E adevărat, roadele au început să apară, dar cercetarea de specialitate mai are multe de spus în această privință. Mă refer la trei direcții principale care, în ultimii ani, au concentrat în mod particular atenția noastră. Spun „a noastră", deoarece problemele în cauză au constituit obiect de cercetare nu numai pentru un colectiv al Institutului de Științe Biologice din București, ci și pentru alți numeroși colegi pasionați din Capitală și județele țării. În fapt, temele noastre se confundă cu trei din întrebările fundamentale ale omului contemporan : cine și în ce mod participă la imensul circuit al materiei ? De ce energia este aciclică ? Cum putem păstra puritatea apelor și a imensului ocean verde al planetei ?

Am căutat să dăm un prim răspuns acestor întrebări, investigînd ani la rînd unele fenomene caracteristice plantelor acvatice, ceea ce ne-a prilejuit realizarea unor culturi în județele Argeș, Bistrița, Mureș, Călărași, Neamț, Arad, Buzău, Timiș. Au fost alături de noi specialiști din I.S.P.H., I.S.L.G.C., I.P.C.T., Institutul de cercetări de la Fundulea, I.E.C.B., I.F.I.N., I.B.N.A., I.P. București și I.A. Timiș care ne-au dat tot concursul pentru înfăptuirea instalațiilor biotehnologice și a „grădinilor plutitoare". A fost o lucrare de proporții care s-a desfășurat sub coordonarea Consiliului Național pentru Știință și Învățămînt, succesele dobîndite fiind indisolubil legate de sprijinul activ pe care l-am primit din partea acestui înalt for științific. „Flacăra" a scris pe larg despre aceste realizări, iar o echipă de cineaști a Studioului „Alexandru Sahia" le-a dedicat un film documentar ce a dus în lume mesajul nostru științific (filmul a obținut, de altfel, trei premii internaționale).

Ne-a preocupat apoi o altă mare descoperire a veacului nostru : comunicarea la plante, intracțiunea bioenergetică din sfera viului, acel misterios limbaj nemediat de cuvinte ce înfrățește și intercondiționează plantele și animalele. E o cercetare de care se leagă atît de multe speranțe și în primul rînd dorința de a cunoaște mai bine, mai exact, lumea în care trăim. Pămîntul nu este numai al omului, el trebuie să-l împartă cu lumea vegetală și animală care-i însoțesc existența de milenii și în lipsa căreia viața lui ar fi de neconceput. Animat de aceste gînduri, studiul nostru a cîștigat de îndată aderiunea unor colegi din diverse compartimente de cercetare fizică, electronică, medicină, biochimie, construcții de mașini.

În sfîrșit, îmi mai îngădui să amintesc că cea de a treia preocupare prioritară este legată de înfăptuirea unor instalații biotehnologice de epurare și obținere de biomasă ridicată pe verticală, cercetări care, sperăm din nou, vor avea implicații numeroase și neașteptate în economie.

Toate acestea se subsumează unei idei-program, aceea de a face ca apele și cerul patriei noastre, ca plantele și viețuitoarele, această zestre ancestrală a poporului nostru, să-și păstreze puritatea, pentru ca omul acestor pămînturi să se bucure de comorile și vitalitatea naturii, să-i cunoască tainele și să afle, prin armele științei, noi mijloace pentru folosirea rațională și eficientă a marilor bogății ale biosferei. Alături de atîția alții, sîntem și noi încredințați că viitorul planetei va fi cu atît mai luminos cu cît omul va înțelege să asigure și să permanentizeze conviețuirea lui cu lumea largă a celorlalte viețuitoare, respectul de natură, acest tovarăș nedespărțit al trecerii noastre, fiind semnul distinct al respectului față de noi înșine.

ILDIKO JARCSEK-ZAMFIRESCU

Actorul

Actorul... Ce înseamnă actorul pentru mine, ca spectator ? O făclie arzînd ? O oglindă a vremii ? O coardă de vioară ? Un creier, o inimă, o floare ? O materie ce naște vise ? Toate laolaltă și fiecare lucru în parte. Este acest copil de duminică al omenirii o ființă de oțel și fire de păianjen, de ape limpezi și străfunduri răscolite, o pasăre Phoenix ce renaște zilnic din propria-i cenușă.

Iubesc, admir, dar mai ales respect acești oameni care trăiesc arzînd și ard trăind pentru lumea care este teatrul.

Îi iubesc pentru capacitatea lor totală de joacă, joc și dăruire prin care se aseamănă cu copiii, îi admir pentru resursele lor interioare nesfîrșite și îi respect pentru dorința lor de a ne împărtăși știința vremilor despre conviețuirea umană.

Ce înseamnă pentru mine meseria mea de actor ? Este respirația mea, cartea mea, refugiul meu, interesul meu politic, este filtrul meu prin care, cu suflet, minte, inimă și sudoare încerc să transpun în artă lumea noastră de azi și de ieri. Procesul e contorsionat, anevoios. Consider că abia atunci este încheiat, cînd ceea ce fac pare atît de ușor încît pare născut din mine, odată cu mine.

Dar instinctul nu este suficient, trebuie să studiezi, să-ți cultivi spiritul, să te dezvolți.

În artă a te opri înseamnă un pas înapoi.

Brecht spune : „Cînd citiți rolurile voastre, cercetînd, căutați noul și vechiul, căci timpul nostru și timpul copiilor noștri este timpul luptelor între nou și vechi". E un crez al meseriei mele, un crez al meu ca om de teatru. Slujesc un teatru cu o nobilă misiune în concertul instituțiilor artistice românești și așez, cu conștiința mea, la temelia lui, adevărul, vibrația la unison cu chemările timpului pe care-l trăim, răspunderea pentru creșterea, în această lumină, a celor cărora ne adresăm. Creștem odată cu ei, cu spectatorii noștri. De aceea, încă o dată : în artă a te opri înseamnă un pas înapoi.

ION ARDELEANU

Document şi istorie

Istoria s-a constituit ca știință ca urmare a acumulării unor ample și evidente mărturii despre trecutul societății omenești. Arheologia ca disciplină istorică a determinat pe măsura progreselor realizate întregirea imaginii despre epocile trecute. În funcție de apariția scrisului și a mijloacelor de consemnare și transmitere — informațiile despre societățile și generațiile trecute s-au înmulțit vertiginos ele generînd prin sintetizare scrieri cu valoare istorică.

Dezvoltarea istoriografiei românești a fost rezultatul preocupării pentru conservarea, publicarea documentelor. Acum aproape 140 de ani „Magazinul istoric pentru „Dacia", editat de August Treboniu Laurian si-a propus, si in mare măsură a reușit să publice documente din trecutul de luptă al românilor. Aceeași a fost preocuparea lui Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Alexandru Odobescu, Grigore Tocilescu. Indiscutabil că opera marelui savant Nicolae Iorga strălucește în constelația istoriografiei române prin munca neobosită de publicare a izvoarelor. Marile arhive și biblioteci din țară dar mai cu seamă din țările europene relevă prezența marelui istoric care cu grijă a strîns și publicat numeroase documente.

Publicarea izvoarelor este componenta esențială a istoriografiei românești contemporane. Avînd ca trăsătură fundamentală indicația metodologică dată de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu — privind cercetarea, scrierea și predarea istoriei în spiritul adevărului științific, specialiștii din țara noastră au stăruit și stăruiesc pentru publicarea izvoarelor. Această constantă a cercetării științifice are ca temei grija și preocuparea prin Direcția Generală a Arhivelor Statului pentru strîngerea, păstrarea, conservarea și punerea la îndemîna istoricilor a documentelor. Prin unirea eforturilor cercetătorilor, specialiștilor din arhive, în ultimii ani au fost publicate semnificative colecții de documente provenite din arhivele naționale și din străinătate.

Multe din „petele albe", lipsite de documentare, despre unele momente și evenimente existente în trecut, astăzi sînt bine documentate, cunoscute și interpretate la adevărata lor valoare. Pentru teme și perioade care în trecut se afirma că nu există documente, că nu se pot face afirmații care să evidențieze locul și rolul românilor în contextul istoriei europene, universale astăzi se beneficiază de valoroase volume de documente.

Constituie o mîndrie și în același timp o datorie de a se continua activitatea de investigație pentru publicarea de izvoare. Numai în ultimii ani au fost publicate : 4 volume de documente interne și externe sub titlul : „Mihai Viteazul în constiința europeană", Editura Academiei R. S. România, 2 volume de documente Răscoala de la 1784, Editura Academiei R. S. România, 2 volume „1848 la români", 2 volume „1859 la români", 6 volume „1918 la români", 4 volume „23 August 1944. Documente", toate la Editura științifică și enciclopedică. La acestea se adaugă alte mărturii publicate cu diferite prilejuri de Editura Militară, Editura Junimea.

Izvoarele, coroborate cu istoriografia fiecărei perioade, cu extinderea cercetării interdisciplinare oferă posibilități multiple pentru cercetarea și scrierea istoriei așa cum a fost. Iată de ce ca urmare a unei activități sistematice se poate spune că **Document** înseamnă **istorie.** Niciodată în trecut nu a existat atîta preocupare, îndrumare, sprijin din partea statului față de istorie ca în zilele noastre. Este atestată această afirmație de adevăratele palate construite sau amenajate pentru arhive, pentru muzeele de istorie. În același timp a crescut mult numărul specialiștilor care au ca preocupare principală investigarea, cercetarea, publicarea mărturiilor trecutului. În hrisoavele, zapiscle, actele trecutului s-a descifrat și pe baza lor se poate scrie istoria glorioasă a poporului român, istorie care astăzi contribuie la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a tuturor fiilor patriei — generații tinere și virstnice — în vederea angajării lor plenare la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul scump al patriei.

PASCAL BENTOIU

Temeiurile artistului

Toate activitățile purtate sub semnul bunei intenții sunt fără îndoială prețioase. Unele au în plus darul de a conferi grupului uman în interiorul căruia ele se desfășoară calitatea inconfundabilă pe care o numim identitate. Între acestea artele ocupă probabil un loc dintre cele mai importante, dacă ne gîndim în ce măsură italienii, de pildă, își precizează profilul general prin figuri impunătoare precum Dante, Leonardo, Rafael, Michelangelo, Palestrina, Verdi și atîția alții, care au marcat puternic feluritele domenii artistice. Poate că nu toate popoarele sunt la fel de înzestrate ca italienii, dar tot ce am cunoscut sub acest raport despre români — în aproape o jumătate de veac de înmagazinare și reflexie — mă face să-i consider, similar dăruiți. Sunt convins că orice autentic artist român își desfășoară acțiunea cu conștiința, mai clară ori mai puțin clară a efectului major amintit precizare a identității spiritual-artistice, pentru prezent și pentru viitorime.

Căutînd a defini încă unul dintre temeiurile creației artistice, mi-am amintit de vorba unui om de duh al veacului trecut : „Am observat că de la o vreme natura a început să semene cu pinzele domnului Corot". Indubitabil, artistul adună în sufletul său ecouri ale sensibilității semenilor cu o intensitate extraordinară, dar în același timp, prin creația sa, el poate fi dintre aceia care modelează felul de a simți al unui întreg popor. Nu poate fi vorba aici de un scop urmărit conștient și ambițios, ci de un efect binecuvîntat doar al acelei acțiuni care sparge un plafon valoric foarte înalt. Simțămintele și gîndurile noastre despre lume și oameni ar fi probabil altele și mai sărace în lipsa unor modelatori de conștiință și sensibilitate care poartă numele Eminescu, Andreescu, Luchian, Caragiale, Brâncuși (sunt evident mult mai mulți, însă încerc să aleg pe cei mai elocvenți pentru argumentul expus).

Aș poposi în fine asupra necesarei ridicări progresive a artistului către universal. Ea se petrece vizibil în traiectoriile individuale, dar — mai ascuns — și în ansamblul unui domeniu artistic, precum și în marea curbă evolutivă a unei culturi. Pentru muzician — singurul ale cărui probleme le cunosc dinăuntru — ridicarea înspre universal se desfășoară spectaculos odată cu înstăpînirea sa asupra formelor complexe, întîi elaborate la sugestiile tradiției, apoi eventual create integral ; e vorba aici de conceptualizarea tot mai intensă a artei sale, cu preocuparea desigur de a nu pierde pe parcurs sensibilitatea ascuțită a detaliului concret. Creația populară se petrece în genere în forme restrînse, succinte, de multe ori închise, ceea ce nu exclude virtualități apreciabile de aprofundare a conținutului. Rapsodizarea apare drept primul etaj al depășirii acestui stadiu formal. Dincolo însă de rapsodizare există alte trepte ce poartă în sus, iar în această privință opera unui Enescu — dar nu numai a sa, mă gîndesc deopotrivă la creatori ca Jora și Paul Constantinescu — arată limpede sensul mereu ascendent către atingerea universalității în gîndire și în expresie. Pitorescul ca atare e bun, însă el se cuvine depășit, iar atingerea unor zone mai generale, implicit mai abstracte, se vădește a fi sensul însuși al evoluției firești, deci al vieții unei culturi.

Am amintit doar cîteva dintre motivările interioare ale meseriei de care mi-am legat viața. Există și altele, dar expunerea lor ar cere un spațiu mult mai larg.

MARIA SLĂTINARU-NISTOR

Datorie şi onoare

Uneori cînd, în mod firesc, sînt și eu năpădită de îndoieli în legătură cu ceea ce fac, cînd sînt nemulțumită de felul cum mi-a reușit interpretarea unui rol, îmi spun : oare n-ar fi mai bine să renunț ? Oare n-ar fi mai ușor să nu mai urc niciodată pe scenă, să nu mai cunosc tensiunea la care te supune fiecare spectacol ?

Sînt întrebări firești pentru orice artist, nu numai pentru mine. Oricare slujitor al artei și le-a pus și de aceea am curajul să le repet în fața miilor de cititori ai revistei **Flacăra** —

mai mult lupta decît succesul

MIRCEA MARTIN

Adevărul întreg

Nu sînt istoric decît cel mult al ficțiunii și al imaginației poetice, dar problema adevărului acestei științe care ne implică pe toți nu-mi este nici mie indiferentă. Chiar și ficțiunile artistice sînt mai convingătoare cînd se întemeiază pe un adevăr istoric. Iar dacă se întîmplă ca ele să fie cele care îl relevă, impactul cu marele public este asigurat și destinul lor se îmbogățește cu un prestigiu suplimentar.

Om de litere fiind, resimt legăturile cu istoria acestui popor ca pe o fatalitate. Nu numai limba, dar și trecutul lui constituie pecețile unei apartenențe firești pe care încerc s-o convertesc într-o opțiune mereu repetată ca probă a propriei mele libertăți. Oricît anumite noțiuni vor fi devenit — cu cuvintele lui G. Călinescu din **Viața lui Mihai Eminescu** — „bătătură aridă de atîta călcătură", nu pot înțelege cu adevărat trecutul decît reasumîndu-mi-l. Cred că datoria istoricului e să vizeze examenul integral și integrator al trecutului, stabilind legături necesare, logice vreau să spun, cu prezentul și chiar cu viitorul. Legături logice mai întîi, necesare abia pe urmă, adică necesare în primul rînd devenirii istorice în ansamblul ei și numai în al doilea rînd unei punctualități actuale.

Adevărurile acestea există, chiar dacă istoricii le-au interpretat diferit. Cele referitoare la secolul nostru reprezintă pentru supraviețuitorii generațiilor mai vechi niște realități trăite. Ele nu pot fi transmise însă numai ca mișcări personale. Fapte nescoase prea multă vreme la iveală riscă să pară cu timpul neverosimile și, în orice caz, să fie cu ușurință răstălmăcite.

Cultura română în totalitatea ei are nevoie de acest adevăr al istoriei în integralitatea lui complexă. Literatura și-a adus mărturiile ei care nu sînt însă îndeajuns suplinitoare, în ciuda unor reușite de multe ori remarcabile. Mai cu seamă tinerii, generațiile care vin, trebuie să-l afle întreg pentru a fi în stare să-l poarte mai departe. Dificultățile create de conjunctura mereu schimbătoare nu au cum fi invocate drept circumstanțe atenuante. Istoria nu e scuza istoricului.

În speranța că nu voi comite o impietate, aș spune că e cazul să ne despărțim o dată pentru totdeauna de vorba, înțeleaptă altfel, a cronicarului : „Nu sînt vremile supt om, ci bietul om supt vremi", cu care ne-am mîngîiat și în care ne-am odihnit, nu fără o anume voluptate. Înțelepciunea aceasta nu aparține secolului al XX-lea în care omul mai poate fi sub vremi, dar nu și adevărurile lui.

TEOFIL VÎLCU

Monolog despre șansele mele

Dacă aș fi orgolios aș spune că șansa mea este talentul. Cu înzestrarea aceasta naturală unii reușesc în meserie, alții se pierd pe drum. Am stat și m-am gîndit foarte serios de anume m-a ajutat să ajung la satisfacțiile pe care profesia mi le-a oferit de-a lungul carierei și mi-am dat seama că, pe lîngă dragostea pentru meserie și respectul pentru public, am avut parte de mai multe șanse.

Prima șansă a mea a fost de-a avea profesori-pedagogi, oameni de o aleasă ținută morală și profesională : Ștefan Braborescu, artist al poporului, actor de rară sensibilitate și bogată cultură, literară și teatrală, poet, publicist, traducător, regizor de valoare ; Maria Cupcea, artistă emerită, o mare actriță a țării. Nu m-au lăsat de sub ochii lor, m-au „crescut" în continuare, am jucat alături de ei, m-am confesat lor cum nimănui altuia.

A doua șansă a fost că am rămas la Teatrul Național din Cluj. Mi-am făcut în felul acesta ucenicia într-o atmosferă teatrală de o emulație demnă de invidiat de către multe colective din țară. Profesionalitatea, rigoarea colectivului clujean au fost în mare măsură determinate de autoritatea regizorală a maeștrei emerite a artei, Marietta Sadova. În cei zece ani de studenție și de ucenicie în colectivul Teatrului Național din Cluj am învățat cum să muncesc, cum să găsesc „cheia" profesiei. Cred că lucrul cel mai temeinic învățat a fost disciplina, seriozitatea, respectul și dragostea pentru sufletul omenesc — un necuprins în care sondezi la nesfîrșit...

A treia șansă a fost venirea mea la Iași, în anul 1959, pentru că sînt moldovean prin naștere — mai precis botoșănean — și am vrut să fiu sprijinul părinților mei la bătrînețe ; sînt singurul lor vlăstar de parte bărbătească. Am fost primit colegial și port tuturor celor de atunci caldă stimă și prețuire. Actorii pe care i-am apucat eu, marii actori cu care am jucat, moșteniseră de la Millo și învățaseră de la regizorii Aurel Ion Maican și Ion Sava, de la excelenții profesori State Dragomir și Mihai Codreanu veridicitatea și trăirea sentimentelor ce se transmit de pe scenă. De la ei am învățat că un act de teatru trebuie să aibă la bază sinceritatea și adevărul. Maturitatea mea artistică s-a împlinit alături de ei și prin ei. A fost o șansă unică — șansa mea. Desigur, e o mare bucurie să duci pe umeri o asemenea tradiție de excepție. Am simțit și simt în continuare că mi s-a încredințat ștafeta răspunderii, preluată de la acești stejari ai teatrului ieșean. În momentul de față, nucleul teatrului nostru e format din actori talentați, dispuși să caute, să înoveze, să se autoperfecționeze spre a evita un anumit manierism, o anumită rugină — îmi place mie cuvîntul ăsta — și oțelul dacă-l lași neșlefuit ruginește ; viața trece înfiorător de repede, timpul pierdut e pierdut ireversibil. De aceea, noi actorii trebuie să fim în foc continuu spre a răspunde nobilei noastre meniri.

A patra șansă a fost prezența mea la cinematografie și televiziune, unde am jucat aproape cu toți marii actori ai țării. Asta m-a făcut cunoscut și stimat în țară. Lucrul acesta presupune o răspundere care obligă la o conduită morală și profesională specială. Dacă-mi îngăduiți o glumă (dar în orice glumă este un sîmbure de adevăr), aș putea spune că datorez cîte ceva fiecărei provincii istorice.

A cincea șansă au fost regizorii cu care am lucrat, mulți dintre ei fiind astăzi între cei mai buni din țară.

A șasea șansă — soția mea cu care conviețuiesc în înțelegere, încredere, echilibru, tandrețe... Aș spune și cuvîntul **concesie** căci nu-i ușor să-ți vezi bărbatul iubit iubind — fie și numai scenic — alte întrupări feminine. Se mai adaugă la aceasta și întîrzierile de la repetiții, de la repetițiile după repetiții... 32 de ani de viață alături de doamna ta, fac cît o proaspătă declarație de dragoste.

A șaptea șansă — puterea de a munci.

A opta șansă (și următoarele) e publicul. Crezul meu artistic : responsabilitate + bun simț + simțul măsurii.

Ce este actorul ? Terminația nervoasă a semenilor săi.

Progresul și pacea

(Urmare din pag. 1)

readele în relațiile internaționale. Ceea ce e mai grav este că, în cele mai multe cazuri, dezechilibrul greșit este cel ce face instrumentul, ignorînd cauza posibilă a utilizării lui pentru a declanșa consecințele incriminate. Așa se face că vinovată este declarată știința (și/sau tehnica) iar condamnat este tocmai spiritul prometeic ce animă ideea de progres.

„Dacă aș fi întrebat — scria Arthur Koestler, în cartea sa „Janus" — care este data cea mai importantă din istoria și preistoria genului uman aș răspunde fără ezitare : **6 august 1945**. Motivul e simplu. De la apariția conștiinței pînă la 6 august 1945 fiecare om a trebuit să trăiască avînd ca orizont moartea sa ca **individ** ; din ziua în care prima bombă atomică a eclipsat soarele deasupra Hiroshimei umanitatea, global, trebuie să trăiască în perspectiva dispariției sale ca **specie**. Că existența individuală este „o scurtă trecere, ne-am învățat să acceptăm, bizuindu-ne în schimb pe imortalitatea virtuală a genului uman. Această ultimă credință nu mai este întemeiată. Trebuie să ne revizuim axiomele".

Chiar dacă n-o exprimă în termeni direcți, această remarcă generală pune în evidență o mai mult decît dramatică **mutație în condiția umană**, pe care, însă, din păcate, filosofia n-a înregistrat-o ca atare, pentru a începe „reforjarea" axiomelor. De asemenea, natura actului istoric invocat este revelatoare pentru caracteristica profundă a epocii : este un act **politico-militar (decizia** care l-a declanșat a fost eminamente **politică)**, devenit posibil datorită saltului înregistrat în dezvoltarea **științifico-tehnică**. Îmbinarea acestor doi factori este crucială pentru timpurile noastre, iar **corelația lor dialectică** — plasată, desigur, totdeauna într-un mediu social concret — vine să ne explice **dimensiunile** particulare ale fenomenului politic contemporan dar și **responsabilitățile** imens crescute față de destinul omenirii ca întreg (adică, al speciei umane) ce revin deciziei politice. De această dată, amintim doar în context, consecințele posibile ale acestei corelații dialectice asupra redimensionării, la scară planetară, a raporturilor dintre politică și morală.

Mai ales că acumularea unui potențial distructiv ce depășește pragul „necesar" sinuciderii speciei umane a făcut ca „miza jocului politic" **(l'enjeu du jeu politique)** să crească la limită. Fuziunea dintre condiția individului și a speciei, în egală măsură amenințată nu numai în esența lor (prin alienare) ci și în existența lor (prin posibilul război nuclear sinucigaș), determină o mai strînsă corelație între filosofie și politică în scopul unei mai adecvate ierarhizări a valorilor care orientează acțiunea umană.

Se știe că politica se caracterizează, între altele, prin opțiunile pe care le realizează, pentru fiecare decizie, mai ales sau dezgă, între mai multe alternative posibile și/sau necesare. De aceea una din definițiile sale o prezintă drept „arta posibilului".

Este îndubitabil însă, pe de altă parte, că valoarea supremă a epocii este **pacea** ; ea este condiția **sine qua non** pentru ca celelalte valori să poată fi create și să devină active, după cum este și factorul care menține pe creatorul tuturor valorilor, omul însuși. Această situație inedită — care se exprimă, cum arătam, și în modificarea dramatică a condiției umane — face ca menționata definiție a politicii să întîmpine o limită esențială : pacea **nu este o alternativă** (uneori în presa noastră se mai scrie totuși incorect : „singura alternativă rațională !"), din moment ce războiul nuclear este atotdistrugător ; **pacea este un imperativ vital**. Astfel că „alternativa" : pace sau război (nuclear) este o falsă dilemă. În această problemă nu poate exista nici ezitare dilematică, nici alternativă ce implică o opțiune axiologico-politică. Așadar, repet, pacea, prin dezarmare și în primul rînd prin dezarmare nucleară — ca problemă fundamentală a epocii, cum corect și profund a definit-o președintele României Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezintă nu o alternativă, ci un imperativ vital.

O asemenea apreciere cere și o radicală schimbare de mentalitate : trebuie înlocuită însăși concepția despre victorie ; victorie **nu** asupra inamicului prezumtiv sau real, ci victorie **asupra** războiului prin eliminarea lui din viața politică ; victorie **nu** cu ajutorul armelor (tot mai sofisticate și mai costisitoare), ci victorie **asupra** armelor, prin înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a celei nucleare.

Acorduri de primăvară

La Ateneul Român, duete pentru chitară ! Concertează Cristian Alivej și Liviu Dimitriu, absolvent și, respectiv, elev al Școlii Populare de Artă — București, clasa profesor Simion Sihota. Lîngă doritele partituri celebre, acorduri de chitară clasică aduse în Ateneu și datorită inimosului muzicolog Petre Codreanu. E de bun augur și pentru această școală care, iată, după alte concerte ale elevilor Gabriela Pestrea, Andrei Constantin și Răzvan Grigorescu pare să știe foarte bine ce înseamnă „profesionism" în muncă pe care o desfășoară cu amatorii...

PAUL AGARICI ■

La Opera română

● În cadrul matineelor pentru copii, vineri 17 aprilie, la ora 11, se va prezenta opera **Micul coșar** de Benjamin Britten. Micuțul Laurențiu Moise, înconjurat de ceilalți copii ai corului „Voces primavera", va cînta alături de soliștii Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Ruxandra Vlad, Adrian Ștefănescu. Dirijează Claudiu Negulescu.

● În spectacolul de vineri seara (ora 18), **Căsătoria secretă** de Domenico Cimarosa. În distribuție : Alexandru Moisiuc, Cornelia Angelescu, Gerda Radler, Veronica Gârbu, Nicolae Constantinescu, Nicolae Bratu. Dirijor : Carol Litvin.

● **Olandezul zburător** de Richard Wagner cu Nicolae Urdăreanu (Olandezul), Lucia Becar (Senta), Ludovic Spiess (Erick), Adrian Ștefănescu (Daland), Veronica Gârbu (Mary), Nicolae Andreescu (Cîrmaciul). Dirijează Cornel Trăilescu. Simbătă 18 aprilie, ora 18.

● În matineul de duminică 19, la ora 11, **Motanul încălțat** de Cornel Trăilescu. În rolul titular va apărea soprana Bianca Ionescu de la Teatrul de Operetă, alături de Cornelia Pop (Domnița), Gabriel Năstase (Ionică), Cristian Mihăilescu (Împăratul), Marcel Angelescu, Nicolae Andreescu, Nicolae Constantinescu și Ștefan Teodorescu (Cei 4 slujitori). Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● Cu Eleonora Enăchescu în rolul titular, Florin Georgescu (Edgardo), Emil Iurașcu (Enrico), Gabriel Năstase (Arturo), Pompei Hărășteanu (Raimondo), Ruxandra Vlad (Alice) și Marcel Angelescu (Normano), duminică seara (ora 18), **Lucia di Lammermoor**. Dirijor : Constantin Petrovici.

● Marți 21, ora 18, Opera găzduiește o manifestare de excepție : **Concertul tinerilor laureați ai Festivalului național „Cîntarea României"** și ai unor concursuri internaționale de canto. Și-au anunțat participarea sopranele : Elena Andrieș-Moldovan, Anca Dămăceanu, Felicia Filip, Adriana Mesteș ; mezzo-sopranele Elena Gaja și Liliana Nichiteanu, cărora li se vor adăuga Lucia Cicoară, Florin Georgescu și Alexandru Moisiuc soliști ai Operei din București. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● **Bărbierul din Sevilla** de Rossini, miercuri 22, cu Lucian [illegible] (Figaro), Nicolae Bratu (Almaviva), Daniela Vlădescu (Rosina), Alexandru Moisiuc (Bartolo), Pompei Hărășteanu (Basilio). La pupitru : Constantin Petrovici.

● Monica Teodorescu va debuta în rolul Floriei Tosca din opera lui Puccini ce se va reprezenta joi 23 aprilie (ora 18). În rolul lui Mario Cavaradossi — Constantin Ene, iar în cel al lui Scarpia — Vasile Martinoiu. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

■ În legătură cu unele aspecte referitoare la asigurarea și îmbunătățirea condițiilor de transport pentru navetiștii de pe ruta Dej-Gherla-Mociu-Cluj-Napoca, aspecte semnalate de Leontin Monoses din Gherla, str. George Coșbuc nr. 6, în numele unui numeros grup de cetățeni ne răspunde, la intervenția **Consiliului popular al județului Cluj, Întreprinderea județeană de transporturi auto**: „Pentru a veni în sprijinul călătorilor care se deplasează frecvent pe această rută, s-a luat hotărîrea ca începînd cu luna aprilie să fie puse în circulație autobuze, după următorul program; plecarea din Dej la ora 5,00, sosirea în Cluj-Napoca la ora 8,46; plecarea din Cluj-Napoca la ora 13,00 sosirea în Dej la ora 16,46."

■ Nu constituie pentru nimeni un secret faptul că, în general, expedierea unei telegrame nu reprezintă altceva decît transmiterea unui mesaj lapidar în situații ce reclamă urgență, ce nu suportă aminare. Și totuși...

„Subsemnata **Viorica Miron, domiciliată în Iași**, Splaiul Bahlui nr. 20 A, bl. 1, sc. C, et. 1, apart. 3, vă aduc la cunoștință următoarele: în ziua de 14.02.1987 mama a decedat, fapt care m-a determinat ca în aceeași zi la ora 10,00 să expediez o telegramă fulger pe adresa fratelui ei care locuiește în satul Girbești, aparținînd comunei Todireni din județul Botoșani. Telegrama a ajuns în aceeași zi la oficiul P.T.T.R. Todireni — în jurul orei 20,00 — dar la destinatar abia după... 11 zile! Unchiul meu a primit-o pe data de 25.02.1987 și în ciuda vîrstei înaintate — are 77 de ani — a mers mai mulți kilometri pe jos în toiul nopții, pentru a prinde un tren cu care spera să ajungă să-și mai vadă măcar odată unica soră... Dacă ar fi sosit însă cu 9 zile mai devreme ar fi reușit... Mă întreb, oare era chiar atît de greu de transmis o telegramă care anunța totuși o veste ca aceasta?"

■ **Consiliul popular al județului Bacău**: „În cuprinsul scrisorii semnată de Florin Stoicheciu din comuna Sascut-Bacău, acesta solicită sprijin în vederea încadrării sale și a soției în producție. Din verificările întreprinse s-a constatat că F. Stoicheciu este absolvent a 10 clase și este calificat la locul de muncă în meseria de sudor electric, că locuiește cu soția în satul Berești, aparținînd comunei amintite. Din căsătoria acestora a rezultat un copil. S-a discutat cu petiționarul și i s-a oferit loc de muncă atît lui, cît și soției, în cadrul Asociației economice intercooperatiste din Sascut, declarîndu-se astfel mulțumit."

■ Un răspuns favorabil primim și din partea **Consiliului popular județean Hunedoara**, adresat Elisabetei Vlăsceanu din Hațeg, Piața Unirii, bl. 48, sc. B, apart. 23, care solicita unele precizări privind obligativitatea efectuării contribuției prin zile muncă în cazul persoanelor aflate în situații deosebite: „Cu prilejul cercetării scrisorii s-a constatat că petenta, în vîrstă de 64 de ani, a fost pensionată gradul II de invaliditate din anul 1970 pînă în 1978, cînd a fost pensionată pentru limită de vîrstă. Este bolnavă și în prezent este supusă unui tratament medical. Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Hațeg nu i-a aprobat scutirea de efectuarea contribuției prin zile de muncă, deoarece E. Vlăsceanu nu a anexat contestației formulate și certificatul medical care să ateste că este bolnavă. Fiind îndrumată în acest sens, petenta a prezentat și certificat medical, fiind astfel scutită de același birou al Consiliului popular orășenesc — potrivit prevederilor art. 42 din Legea nr. 1/1985 — de efectuarea acestei contribuții atît pentru anul 1986, cît și pentru acest an."

■ În mod cu totul inexplicabil, se întîmplă uneori ca unii părinți, în egoismul și inconștienta lor să hărăzească propriilor lor copii o soartă amară. Faptul devine cu atît mai grav, mai condamnabil, cu cît se manifestă într-o familie cu mai mulți copii... Cazul la care ne referim a fost dezbătut pe larg de către autoritățile județului Constanța, iar concluziile rezultate ne-au fost transmise de **Consiliul popular al orașului Cernavodă**:

„Alecu Ioan, încadrat ca ofiter fluvial la S.U.G.T.C. 6 Cernavodă este căsătorit din anul 1974 cu Alecu Sândica, neîncadrată în muncă, din convietuirea cu aceasta rezultînd 6 copii: Alecu Marius, în vîrstă de 12 ani, în prezent aflat în îngrijirea bunicii din comuna Poiana Burchii-Prahova unde urmează cursurile școlare, Alecu Florin Ionel, în vîrstă de 10 ani, elev în clasa a IV-a la Școala generală nr. 1 din Cernavodă, Alecu Onuț în vîrstă de 8 ani, elev în clasa a I-a la aceeași școală, ceilalți trei copii nefiind de vîrstă școlară.

Soții Alecu sînt stăpîniți de viciul beției, consumă băuturi alcoolice în cantități excesive, după care, în stare de ebrietate provoacă scandal, se despart adesea, lăsînd copiii nesupravegheați, lipsiți de hrană și îngrijire. Locuința pe care o ocupă în blocul 14 din str. Liliacului, este neîntreținută, nemobilată, devenind necorespunzătoare din punct de vedere igienico-sanitar. Deși li s-a atras atenția în nenumărate rînduri atît de către biroul executiv, cît și de organele de miliție să se preocupe de îngrijirea corespunzătoare a copiilor lor, aceștia nu au înțeles să procedeze astfel, continuînd să manifeste nepăsare în exercitarea obligațiilor morale firești ce le revin față de copii. Avîndu-se în vedere toate acestea, în anul 1985,

Averea soților Adoc

Iată că dincolo de o armonioasă și fecundă confrerie profesională, de ceea ce incintă spiritul și recunoaștem în opera monumentală a soților Gabriela și Gheorghe Adoc, am putut descoperi de curînd cîmpul larg al unor pasiuni dominante pentru istorie, arheologie, numismatică, pentru cartea veche, documentul și inscrisul original, pentru alte numeroase mărturii istorice și culturale din imperiul de umbre al trecutului. Raritățile adunate în locuință nu sînt doar dovada osîrdiei pedante a colecționarului, ci în cel mai înalt grad rezultatul unor îndeletniciri laborioase menite să întregească un crez artistic prin cunoașterea nemijlocită a trecutului național.

Descoperirea — fiindcă pentru noi este într-adevăr o descoperire — ne va face să înțelegem mai bine din ce filon adînc și bogat a izvodit ideea și apoi forma sensibilă a creațiilor de grafică, pictură și plastică sculpturală ce poartă semnătura celor doi artiști, cît de temeinică este deopotrivă documentarea pentru operele ce sînt pe cale de a prinde consistență pe pînză sau prin instrumentele de lucru ale graficii și sculpturii. Am considerat tocmai de aceea că impresionanta zestre intelectuală și artistică adunată de doi concetățeni — fie ei și reputați oameni de artă ai țării — merită să fie adusă la cunoștința marelui public. Specialistul, el însuși, parcurgînd relatarea noastră va avea, nu ne îndoim, plăcuta surpriză de a afla de existența unor documente unicat și a unor piese bibliofile rare sau foarte greu de găsit și cercetat în marile biblioteci ale țării.

Pentru adăpostirea bogatei colecții, soții Gabriela și Gheorghe Adoc au rezervat cea mai mare încăpere a apartamentului, mobilat sumar tocmai pentru a lăsa loc celor două corpuri de bibliotecă ce adăpostesc doar o parte din cele peste 5 000 de volume adunate. Pe un întreg perete au fost orînduite icoanele țărănești pe sticlă, majoritatea adunate din zona Aradului de către mama artistului. Într-o vitrină, pe etajerele bibliotecii și pe cîteva etajere stau așezate piesele de arheologie, iar într-un alt „colț istoric" al acestei odăi-muzeu stau expuse inscrisuri străvechi și un tablou original al împăratului Iosif al II-lea. Le vom prezenta pe rînd.

Am avut astfel ocazia de a avea pentru prima dată în mînă exemplare originale din Cazania lui Varlaam (Iași, 1643), Chiriacodromionul, tipărit la Alba-Iulia la 1699 (ediția a II-a a Cazaniei lui Varlaam), „pentru folosul și luminarea neamului nostru românesc"; colecția de legi feudale, „Approbatae Constitutiones Regni Transilvaniae", Cluj 1779, „Supplex libellus valachorum Transilvaniae" (1791); un exemplar din prima ediție a „Istoriei pentru începutul românilor în Dacia", lucrare de căpătîi a lui Petru Maior, editată la Buda la 1812,; „Economia stupilor" de Ioan Molnar Piuaru, „doctorul de ochi în marele principat al Ardealului" (Viena, 1785), precum și „Retorica" (1798) și „Istoria universală" după Millot (1800) de același autor; Opera lui Gh. Șincai „Elementa linguae Daco-Romanae sive valachicae", ediția din 1805.

Prin amabilitatea gazdelor, am putut ține în mînă (mai exact spus, pe genunchi) și un exemplar original din Biblia tradusă de Samuel Micu Klein, tom în greutate de 6 kilograme, prins în coperți de fag, legate în piele de viței. O raritate o reprezintă în continuare „Noul doxatar prefăcut în românește după metodul vechi al serdarului Dionisie Fotino" de Anton Pann, carte cu iscălitura autografă a autorului, deoarece, notează celebrul folclorist și muzician „Cîte nu vor avea această subsemnare sînt fără de voia mea".

Din colecția de periodice amintim: **Foaia duminicii** (Brașov, 1837) **Foaia pentru minte, inimă și literatură** (1838), **Alăuta Românească** (Supliment literar al Albinei Românești) editat la 1838, **Curierul de Ambe-Sexe** (1846). Alte documente: **Legiurea Caragea** (1818), **Dizertație despre Tipografiile românești**, de Vasilie Popp, Sibiu, 1838. (Prima bibliografie românească). **Buletinul Adunării Ad-hoc a Moldovei.** Poeziile lui Paris Mumuleanu, Iancu Văcărescu etc., toate în ediții originale.

Vă propunem un al doilea popas în fața unui colț de documente transilvane, unde piesa cea mai de preț o constituie un portret original (ulei pe pînză) al împăratului Iosif al II-lea. Monarhul este înfățișat într-un costum de epocă, garnisit cu lavalieră și jabou și purtînd insemnele unor distincții militare: Ordinul militar „Maria Tereza" (înfățișat printr-o eșarfă roșu-alb) și Ordinul Stelei (Ordensstерne). Tabloul nu este semnat, dar desenul, lumina, elementele de fizionomie precum și existența la Viena a unei picturi asemănătoare ca tratare stilistică (în care împăratul, în uniformă de husar, are același aer și poartă aceleași decorații) sînt amănunte ce i-au îndemnat pe experți să atribuie lucrarea lui Girolamo Battoni (1708—1787). Sub tablou, Gheorghe Adoc a fixat în rame mai multe inscrisuri din veacul al XVIII-lea: o patentă (dispoziție), tipărită la 1787, și o Dispoziție parafată cu ceară roșie, dată de oficialitățile din Abrud pentru urmărirea unor iobagi fugiți de pe moșia unui stăpîn feudal. Numele acestora: Andrei Giurcă, Dumitru Popa și Popa Simion, toți trei săteni din comuna Lupșa. În sfîrșit, au mai fost înrămate cîteva jalbe adresate de iobagi autorităților cezaro-crăiești. De notat că plîngerile sînt redactate în limba română (probabil de preotul comunei sau alt știutor de carte) într-o vreme cînd, în Imperiul habsburgic, limba cancelariilor nu putea fi decît latina, maghiara sau germana. O dovadă în plus că oamenii acestor pămînturi, cei mai vechi între cununa de piatră a Carpaților, au continuat să-și exprime de veacuri bucuria și necazul în graiul lor strămoșesc, cu demnitatea de a rămîne ei înșiși chiar și atunci cînd nevoia de dreptate i-a obligat să înainteze petiții celor de alt neam. Jalbele aduc mărturia unor litigii iscate între sătenii comunei Lupșa, dar dincolo de conflictele consemnate, manuscrisele dezvăluie starea de mizerie, umilință, de dramatică servitute a iobagului, constrins să lupte pentru fiecare palmă de pămînt.

În ceea ce privește colecția de relicve arheologice, aceasta cuprinde piese egiptene, greco-romane și bizantine, între care lekitosuri, înfățișînd scene mitologice, statuete de Tanagra, trepied de bronz cu satiri, vase uzuale (amfore, lacrimarii, sticle funerare), opaițe, figurine, precum și cîteva obiecte de origine medievală. Toate acestea, ca și cele pomenite cîteva rînduri mai sus, aparțin deopotrivă patrimoniului național și putem fi siguri că, în lipsa statorniciei iubiri pentru frumos, adevăr și țară, mărturisită de artist nu puține piese adunate ar fi putut avea un destin mai puțin fericit. Din păcate, nu o dată ne-a fost dat să aflăm, cu inima încrîncenată de durere și revoltă, pe baza unor mărturii tîrzii, de existența unor documente de inestimabilă valoare, descrise de cei ce le-au văzut cu un veac sau două în urmă, de negăsit astăzi, fie că ele fac deliciul unor colecționari din străinătate, fie că pur și simplu au pierit definitiv, distruse sau convertite în valori utilitare.

Aminteam la începutul acestor rînduri că pasiunea pentru istorie a soților Gabriela și Gheorghe Adoc a izvorît și din dorința găsirii unui limbaj cît mai autentic pentru întruparea în piatră sau în opere de pictură și grafică a gîndului artistic, atunci cînd tema propusă vizează momente ale trecutului național. E de ajuns să amintim că pentru un dorit monument dedicat martirilor răscoalei de la 1784, Gheorghe Adoc a colindat luni la rînd muzeele din capitala Austriei, luînd note și realizînd schițe după exponate aflate la Muzeul Albertina Kunsthistorische Museum, Staaliche Porträtssammlung, Hofburg, Schönbrunn, în muzeele din Ungaria și, evident, desfășurînd în primul rînd o vastă documentare în bibliotecile și muzeele din Alba Iulia, Blaj, Arad, Sibiu, Deva, București și din alte localități din țară. Roadele acestor drumuri sînt adunate în peste 20 de caiete cu desene și însemnări.

Vom recunoaște în această vastă și laborioasă deschidere spre cunoaștere forța și marea expresivitate a lucrărilor pe teme istorice ce poartă semnătura Gabrielei și a lui Gheorghe Adoc și în mod deosebit în prea binecunoscutul Monument al Independenței, amplasat în piața cu același nume din Iași. Toate acestea aduc mărturia unei înalte profesionalități și dovada exemplară că, în efortul creației artistice, documentarea, intuiția intelectuală și ordonarea stărilor noastre de conștiință sînt momente constitutive, inseparabile de o operă matură și valoroasă.

LIVIU TIMBUS ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Pionier al sudurii moderne

În anul 1962, Premiul de Stat era atribuit academicianului **Corneliu Micloși** pentru introducerea în România a căii ferate continue, fără joante, realizare importantă pentru perfecționarea transporturilor naționale, care încorona cercetările sale, desfășurate de-a lungul multor decenii. Doar un an mai tîrziu, în 1963, eminentul inginer mecanic și energetician se stingea, după o viață bogată în înfăptuiri, lăsînd în urma lui imaginea unui bătrîn sfătos și înțelept, cu ochii vii și iscoditori, cu un veșnic zîmbet de om bun și hîtru; așa l-am cunoscut prin 1947, cînd delegat al revistei „Studentul român" (al cărei secretar de redacție eram) am vizitat centrul universitar al orașului fermecător care este cetatea Timișoarei.

Corneliu Micloși, fondatorul școlii românești de sudură de la Timișoara, s-a născut acum o sută de ani, la 5 martie 1887, la Covăsînț, în județul Arad. Liceul l-a urmat la Arad, devenind bacalaureat în 1905, apoi a studiat la Școala Politehnică din Karlsruhe și la Facultatea de Mecanică a Universității Tehnice din Budapesta (1905—1909) — afirmîndu-se încă din studențiile prin originalitatea ideilor și proiectelor sale. A fost reținut cîțiva ani (1909—1912) ca asistent la Facultatea de Mecanică budapestană, la capătul acestei perioade susținîndu-și doctoratul cu teza **Observații la încercarea materialelor pentru curelele de transmisie** (1912), în 1919 devenind doctor docent, cu lucrarea **Despre formarea aliajelor.** Activitatea didactică a exercitat-o cu întreruperi, datorate unor intense solicitări în producție și cercetare. A fost profesor suplinitor (1925—1930), apoi profesor titular la Școala Politehnică (ulterior Institutul Politehnic) din Timișoara (1947—1963), predînd tehnologia mecanică, centrale electrice, motoare electrice, acționări electromecanice, tracțiune electrică, sudură electrică etc.

A condus, cu pricepere și exigență (1920—1950), Întreprinderile Electromecanice din Timișoara, în cadrul cărora a creat un laborator dotat cu multe mașini de concepție proprie. A fost de asemenea conducătorul Bazei de cercetări științifice și tehnice din Timișoara (1951—1955), apoi al Centrului de Cercetări Tehnice din Timișoara (1955—1963), cărora le-a dat o orientare profund creatoare, formînd aci și numeroși discipoli.

Corneliu Micloși a publicat în 1925 cea dintîi lucrare despre sudură din România, iar între 1938 și 1945 a editat interesanta revistă „Sudura". Specialist în tehnologia materialelor, construcțiilor de mașini și sudură, el a clarificat, după îndelungi studii și experimentări, efectul zonei decarburate la sudarea oțelurilor, în general fenomenele fizico-chimice care intervin la sudare și la încărcare cu arcul electric. A conceput și realizat mașini și dispozitive originale pentru sudat. Descoperind fenomenul de „destrămare", a obținut, pe această bază, mărirea rezistenței la oboseală a sudurilor; astfel a putut introduce sudarea electrică cap la cap a șinelor de cale ferată — amintită la început —, lucrare a cărei aplicare a organizat-o și urmărit-o pe teren. Viziunea sa asupra căii ferate continue a fost sintetizată într-o teorie originală; a brevetat, în România și străinătate, o instalație semiautomată de sudat șine („Taurus").

A efectuat de asemenea experimentări privind aplicarea sudurii electrice la fabricarea pieselor de mașini. Este autor de studii privind modernizarea centralelor electrice, electrificarea Banatului, tehnica transportului urban în comun, combustibilii solizi și probleme de combustie (inclusiv soluții noi privind combustia cu randament ridicat a cărbunelui).

Cercetări deschizătoare de drumuri a întreprins privind comportarea metalelor și aliajelor în prezența apei și aburului. În anul 1928, a realizat prima mașină de încercat materiale realizată în țară, de concepție proprie, în cadrul unui laborator uzinal. Este de asemenea creatorul unei metode personale pentru studiul uzurii roților dințate. A adus de asemenea contribuții în domeniul plasticității și rezistenței corpurilor eterogene, în studiul tehnicii materialelor dure, în problema obosirii materialului de cale ferată. A contribuit de asemenea la dezvoltarea Combinatului metalurgic Reșița, ca și la elaborarea și traducerea în viață a primului plan de electrificare a țării.

Cîteva dintre titlurile lucrărilor sale sînt definitorii pentru aportul său științific: **Electrificarea Banatului** (1930), **Procedee industriale de sudură** (în colab. cu C.C. Teodorescu, 1936), **Tracțiunea electrică** (în colab. cu C. Șora, 1961), **Sudarea metalelor** (coordonator: C. Micloși, 1965) etc.

La Corneliu Micloși, teoreticianul de orizont larg se întîlnea întotdeauna cu inginerul-practician, cu omul de acțiune, interesat deopotrivă în **concepere și introducerea noului. „Odată captivat de o problemă, o ducea la bun sfîrșit, indiferent de ce natură ar fi fost ea"** — remarca academicianul Ștefan Nădășan.

L. M. ȘTEFAN ■

P.S. Îi mulțumesc, firește, tovarășului Dan D. Zaharia pentru precizarea pe care o face, în numărul din 6 februarie curent al revistei, în legătură cu prenumele exact (Dan) și calitatea de inginer a tatălui său, coautor al primei legături telegrafice realizate între un avion și baza sa de la sol. E drept, în articolul meu din 6 ianuarie eu nu afirmasem că tatăl său a fost un simplu „mecanic", ci mă referisem la meritosul cuplu de inventatori ce fiind vorba de tehnicianul G. Rotlender și **căpitanul** Zaharia, într-un articol în care într-adevăr era vorba mai mult de mecanici-inventatori în aeronautică; precizasem însă, pe cît o cunoșteam, calitatea fiecăruia. Păcat că autorul scrisorii nu semnalase mai de mult, în spiritul unui justificat cult pentru tatăl său, cele ce știa, căci în numeroase volume de prestigiu (**Construcții aeronautice românești** de general I. Gudju și colab., București, 1970, p. 43, **Istoria științei și tehnicii în România. Date cronologice** de acad. Ștefan Bălan și N. Șt. Mihăilescu, București, 1985, p. 256 s.a.) nu sînt date nici prenumele, nici calitatea de inginer a căpitanului Zaharia, desigur fiindcă **nu se găsise nimeni care să furnizeze datele respective,** iar în cea mai completă lucrare de specialitate, tratatul **Istoria aviației române** (București, 1984, 742 p.), această prioritate românească și protagoniștii ei nici nu sînt pomeniți.

Unde mă despart însă total de autorul întîmpinării — și o fac ca istoric al științei — este acolo unde afirmă, cu multă ușurință, că atribuirea unor invenții importante unor „oameni de rînd" și „autodidacți" „constituie o desconsiderare și dacă nu chiar o insultă". Oare nu știe Domnia sa că prodigiosul inventator T. A. Edison a fost inițial lustragiu și vînzător de ziare, că inventatorul betonului armat, Joseph Monier, era grădinar, că Michael Faraday era ucenic legător de cărți și apoi laborant? Îi recomand chiar un studiu special consacrat acestei categorii de mari creatori, publicat în revista academică NOESIS 12/1986, pp. 77—81. Cît despre insinuarea că, prin articolul meu, în pasajul privind pe tatăl corespondentului, insult știința și tehnica românească, (despre care public și conferențiez în țară și străinătate de multe decenii), cititorii pot judeca singuri un asemenea neadevăr. Bine însă că acum se va ști exact ce calificare a avut și care a fost prenumele căpitanului Zaharia, inventator de certă valoare, autor al unei premiere absolute în telecomunicații. Dar pentru aceasta nu era nevoie nici de insinuări, nici de invective.

Lupta frumosului cu urîtul

Însemnări de la o atestare a produselor meșterilor artizani

Termenul **poluare** este astăzi foarte popular. Atît de popular încît mulți au ajuns să-i folosească fără să știe exact ce înseamnă. Un alt cuvînt mult utilizat este acela ce desemnează un tip de poluare ce nu pare la fel de periculoasă ca a atmosferei, de exemplu, dar care este totuși gravă. Unii o socot la fel de gravă, iar alții chiar mai rea, fiindcă privește spiritul. E vorba de **poluarea estetică, de kitsch.** Dintre persoanele care rostesc sau scriu acest cuvînt, puține știu cum se scrie corect, din ce limbă vine și ce înțeles are.

De fapt, nici nu-i atît de important. Important este că termenul circulă și că lumea e alertată de ideea unei primejdii : primejdia urîtului. Și nu a oricărui **urît,** ci a aceluia cu acte de **frumos.**

Adevărul este că nici esteticienii nu s-au pus de acord asupra tuturor accepțiilor cuvîntului kitsch și nici asupra formelor și consecințelor poluării estetice. Și e normal să fie așa, deoarece, ca și frumosul, urîtul cunoaște o varietate imensă de forme. Ca și frumosul, urîtul e nemărginit. Nenorocirea e că nu se poate pune o graniță între frumos și urît. Pînă la urmă, nici nu-i o nenorocire : multe creații stîngace, pornind dintr-un gust indoielnic reprezintă o cale spre frumos. Nenumărați oameni iubind frumosul au străbătut, ca pe un purgatoriu al spiritului, munți de urît, de dizgrațios, de inform. Ca și otrăvurile, în cantități suportabile, urîtul are un rost constructiv : servește ca lucru de referință. Mulți simt că s-au luminat sufletește și intelectualicește renunțînd la ceva ce-i făcea, într-un timp, fericiți. Că au renunțat la un urît, ce le părea un maximum de frumos.

Problema — pentru că există o problemă generală, indiferent de concordanța ori neconcordanța opiniilor celor ce caută să definească termenul — e dacă urîtul acesta unde a devenit normă pentru toți, dacă e industrios ; sau dacă e în reprize nesemnificative, dacă nu-i agresiv.

Cel mai adesea am meditat — și eu, ca și dumneavoastră — la aceste chestiuni pe litoral, în fața standurilor cu marfă de toată mîna, în fața producătorilor de suveniruri. Fiind în concediu, aveam, care va să zică și răgazul și prilejul să cuget la trebuințe urîtului și ale frumosului din comerțul cu suveniruri. Și nu era doar problema mea — și, respectiv — a dumneavoastră. Problema era și a persoanelor din spatele standurilor — producători ori numai vînzători, adică intermediari, cu un profit rezonabil, sau veritabili speculanți ai muncii unora și ai inocenței altora. Fiindcă tot în perioada concediilor de vară își exercitau și aceștia comerțul.

Exusă, prin urmare, o industrie a suvenirurilor, dar una cu un profil aparte : jumătate din an, micii artizani trudesc să inventeze și să multiplice o marfă, pe care speră să o vîndă vara, „în sezon", cum obișnuiesc să zică, în stațiunile balneoclimaterice și pe Litoral, prin locurile cu oameni dispuși să colecționeze amintiri. Termenul industrie nu-i chiar exagerat, dacă socotim că pentru obținerea „Autorizației" de meșteșugar (artizan) candidează un mare număr de oameni și că o dobîndesc aproape o mie. Dimensiunile fenomenului le prindem dacă luăm în discuție și pe ajutoarele acestora, membri ai familiei ori tovarăși de meșteșug și cîștig. Deci, mai multe mii. Cît o întreprindere mare !

●

Spuneam că urîtul are, indeobște, atestări de frumos. Iată cum arată un astfel de act : **„Prin prezenta adeverim că tovarășul August Georgescu, creator popular, este colaborator al Institutului nostru de circa 10 ani. În cadrul acestei colaborări, tovarășul August Georgescu a organizat în cadrul muzeului nostru mai multe expoziții temporare care s-au bucurat de real succes (ceasuri realizate artizanal de colaboratorul nostru, lucrări tehnico-aplicative)".**

Adeverința este eliberată de **„Complexul Muzeal"** al județului Prahova, cu nr. 176 din 7 martie 1987 și e semnată de directoarea Zoe Apostolache Stoicescu. În temeiul acestei adeverințe și cu însoțirea unui alt act, emis de „Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă" Prahova — sub semnătura directorului, prof. C. Manolache, și a instructorului principal cu probleme de arte plastice, Victor Munteanu — în care se arată că August Georgescu din Bușteni, posesor al unei autorizații de artizan, eliberată de consiliul popular al orașului de reședință, execută **„diferite obiecte"**, numitul s-a prezentat, nu demult, la București, în fața unei „Comisii de avizare" centrale de sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste.

O dată pe an, la Cluj-Napoca, Piatra Neamț și București, preț de mai multe zile de muncă îndîrjită și responsabilă, comisia aceasta centrală, alcătuită din specialiștii în sfera frumosului, indeobște nume notorii ale culturii noastre plastice și oameni cu mare experiență în chestiunile artizanatului, vede sute de standuri, într-o nesfîrșită și obositoare trecere în revistă, și eliberează, pentru anul în curs, o „Dovadă", unde se menționează cine ce poate să expună și să vîndă pe Litoral și în stațiunile balneo-climaterice. Dacă ne întoarcem la actele lui August Georgescu, vedem că filtrajul suprem al comisiei centrale ar trebui să nu fie atît de anevoios, din moment ce în fiecare județ există un „Centru de îndrumare...", adesea și un Muzeu județean, cu funcție (între altele) de orientare în trebuințe frumosului. Numai că, de foarte multe ori, pe plan local, recomandările și atestările se eliberează cu mare, cu foarte mare ușurință. Noi, spre exemplu, nu credem că hîrtiile lui August Georgescu au fost văzute **cu atenție** de către cei care le-au semnat. Altfel, măcar inabilitățile ortografice, dacă nu cele interesînd estetica, i-ar fi sesizat. Nu sîntem deloc siguri că un Complex Muzeal, ca acela ploieștean, are în chip atît de presant trebuință de colaborarea unui om, ale cărui biete făcături au fost respinse fără nici o ezitare de către Comisia republicană. Nu vom insista prea mult asupra largheții cu care s-a eliberat în județul Prahova o astfel de adeverință (ori, mai bine zis, astfel de atestări de talent și bună-credință), fiindcă nu e o situație specifică locului. În fond, cei care au semnat, în anul 1987, respectivele acte de plimbare prin lume a urîtului au făcut-o fără să aibă dimensiunea reală a fenomenului. La urma urmei, ce-i atît de grav în faptul că un om cu veleități modeste încearcă să-și crească o stare mai bună lucrînd artizanat ? Face și el ce poate. Și cît rău poate să aducă urîtul răspîndit de un singur om ? Unul neînsemnat.

Numai că efectele urîtului sînt niște mai mari. La Cluj-Napoca, Piatra Neamț și București nu au șosit doar cîțiva oameni, ci cîteva sute. Iar ce aviza într-un an, în cîteva luni, în cîteva zile ? Cîte mii de obiecte, de produse, de suveniruri vîndute, prin magazine de tot felul, un an întreg și în întreaga țară. Ce-i de făcut ?

Cum obiectul textului nostru îl constituie producția de suveniruri din categoriile A, B și C pentru Litoral și stațiuni, ne vom referi la artizanatul realizat de meșteșugarii comerțului de stat cu altă ocazie.

Ce înseamnă A, B și C ?

Artizanii, singuri sau în grup, au venit cu geamantanele încărcate cu prototipuri, au fost invitați într-o sală să le etaleze și să se retragă, spre a putea comisia să delibereze. Deliberînd, comisia a respins tot ce nu avea farmec și meșteșug : ce a rămas, a fost fotografiat și inventariat — fotografia și inventarul constituind elementele cheie ale „Autorizației" de meșter artizan. Oamenii fiind diferiți și cu prieceperi diferite, lucrul lor a primit note. A și B însemnînd că respectivele suveniruri pot fi comercializate în centrul stațiunilor de odihnă și tratament de pe Litoral și din țară, iar C pe unde se va putea.

Treabă bună, chiar dacă în vînzare Comisia centrală nu era un număr de obiecte, ci un număr de prototipuri. Odată căpătînd fotografia lucrărilor pe care are voie să le multiplice, micul meșteșugar se întoarce acasă și se pune pe multiplicat. Cît de mult ? Atît cît să inunde Litoralul.

Nu l-am citat pe August Georgescu întîmplător. Ca el au fost o sumedenie, și onor specialiștii au sancționat sever lucrările fără nici un merit. Pe August Georgescu l-am amintit pentru că, în obida lui și parcă presimțind că hîrtiile cu care se înarmase nu-i vor folosi la nimic, omul a lăsat spre avizare și un fleac de ipsos pictat, cumpărat din comerțul de stat și produs de U.C.E.C.O.M. I-a rupt eticheta și i-a arătat Comisiei. „Bine, bine, a zis el intrigat, pe mine mă respingeți, dar de-astea există cîte vreți în magazine. Ale mele ce cusur au ?".

Am rămas, firește, toți pe gînduri, atît specialiștii din grupul creat spre a aviza, cît și toți cei din sală, producători de artizanat și băgători de seamă. Fiindcă problema era reală. Și nu numai reală, ci și stresantă. Într-adevăr, mulțimea de artizani sosită la București — unde ne-am documentat pentru acest articol — își exercită dreptul de a artizana după o cernere extrem de severă a obiectelor și numai trei-patru luni din an. Dar bună parte din produsele respinse cu vehemență aici sînt mai multe rînduri am avut sentimentul că începea o tăiere și mai drastică. Membrii comisiei m-au lămurit și în ce măsură munca aceasta estetică din primăvară are efect la vară.

Adevărul este că nimeni nu poate să știe ce efect are ea, cîtă vreme se aviz ază niște prototipuri, nu o anume producție fanfia. E foarte dificil să controlezi dacă posesorii de „Autorizații" se țin de inventarul și fotografiile cu artizanat aprobate. Adeseori, cu acoperirea unei astfel de autorizații sînt aduse pe tarabă toate obiectele respinse. Opinia multora din specialiști, cu care am stat de vorbă, e că asta se întîmplă **nu adeseori, ci de regulă.**

Iată o secvență care ne poate lămuri oarecum asupra problemei :

Din Puchenii Mari, au sosit la București, pentru „atestare", frații Liviu și Doru Barbălată, împreună cu membrii familiei lor și mai mulți prieteni. Tineri voinici și cu oarecari cunoștințe în arte plastice dobîndite ca învățăcei, la cercurile de creație din județ, și avînd chiar expoziții, ca artiști amatori, și premii. I-am întîlnit, în martie, în zona magazinului Bucur Obor vînzînd mărțișoare și felicitări ; i-am regăsit apoi, în fața unui stand conținînd de toate. Adevărul este că, exceptînd imprimatele textile și tricoturile, această veritabilă cooperativă artizanală, cu numele de Barbălată, e în stare să producă, la un nivel indeobște acceptabil, orice categorie de suveniruri.

Chestiunea nu e dacă obiectele înfățișate de ei sînt efectiv create de ei și dacă tot ce au prezentat, în Capitală, ca prototipuri este lucrul talentului și al mîinilor lor. Chestiunea e că la atîta cantitate de prototipuri și la cîte „Autorizații" de artizan s-au eliberat în contul familiei și al prietenilor afiliați „firmei" e practic imposibil de exercitat un control de calitate pentru producția de serie.

Asemenea momente au fost mai multe. Aceste adevărate asociații de mici meșteșugari pun stăpînire vara pe vadurile comerciale mari și impun gustul și, cel mai adesea, prostul lor gust descurajînd, ca să zicem așa, concurența.

În sumedenia de prototipuri prezentate de frații Barbălată (și compania) am deosebit obiecte de foarte bună calitate, obiecte de rînd și kitsch, ca tot kitschul. Acești oameni trebuie învățați să țină la calitate. Numai învățarea însă nu-i suficientă. Trebuie și niște norme mai clare.

● Din lucrările Comisiei centrale s-au desprins unele idei. Una ar fi aceea ca să se inaugureze, la **„Centrele de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă"** județene, cursuri pentru o școlire minimală a artizanilor. Nu să fie învățați **cum și ce să facă,** fiindcă s-ar limita capacitatea de invenție, ci **cum și ce să nu facă.** Să li se arate, în cadrul unei metode puse la punct cu ocazia avizărilor republicane anuale, cu exemple culese chiar din perioada avizărilor, în ce direcție operează prostul gust și în ce direcție bunul gust.

● Aici, la București, au adus pictură bunișoară dar și „pictură de gang" cîteva zeci de cetățeni. Părerea noastră este că nu pot fi încadrați în categoria artizanilor, din moment ce există, precum bine se știe, o categorie a pictorilor, cu criteriile și măsurile de calitate oarecum fixate. Oricum, operante la acest nivel valoric. E o contradicție de fond : cum să aprobi **pretotipuri** într-o activitate creatoare în care însăși ideea de prototip este exclusă. Se impune ca producția pictorilor de ocazie să suporte o altă avizare, una mai bine rostuită în criterii și mai severă.

● În fine, se impune un control sistematic în sezon.

Fiindcă toată străduința din strașnica săptămînă a avizărilor — cu inerentele ei inexactități ori bunăvoințe — e zadarnică, dacă una se hotărăște și alta se comercializează. Din experiența anilor trecuți reiese fără nici un dubiu că, de fiecare dată, s-a scos pe tarabă și ce nu s-a avizat. Atestatele sînt, în nenumărate cazuri, numai niște hîrtii oarecare, în temeiul cărora oameni cu interese bine precizate (maximum de cîștig, minimum de efort creator) speculează nevoia de divertisment a cetățeanului sosit în concediu și somnolența trebuințelor sale de frumos.

Ar trebui, oare, să facem atîta caz de o simplă „amintire" ? Părerea noastră este că trebuie, întrucît totmai memoria e aceea care ne controlează multe din acțiuni și, în special, din acțiunile culturale. Cumpărăm, indeobște, ce vedem că mai cumpără și alții. Odată tezaurizate în vitrinele de suveniruri ale familiei, lucrurile urîte ne marchează zilele și ne adorm simțul critic. Sînt amintirile noastre, nu-i așa ?, și nimeni nu are dreptul să se atingă de ele.

E adevărat. Atîta că în loc să tezaurizăm prostul gust, l-am putea aduna în juru-ne pe cel bun.

TUDOR OCTAVIAN ■

Comerțul cu „amintiri", acum și în viitorul apropiat ● Profesioniștii urîtului față în față cu profesioniștii frumosului ● O adevărată industrie cu autogestiune și autoconducere ● Povestea unui „suvenir", din ziua „avizării" pînă în aceea a „destacerii" ● Marfă de sezon pentru tot anul ● Cine sînt meșterii artizani și ce vor ei ● Semiamatori, semiartiști, semineguștori, semicriterii ● La revedere, pe Litoral !

NOTE

După 35 de ani

Pămîntul — dragostea mea, așa spune Iulia Drăgan și în ultima zi, cînd îi consultă profesional.

În cîte moduri poate fi pămîntul sursă de existență ?
Cultivîndu-l pentru toți...
Înflorindu-l pentru toți...
Explorîndu-l pentru toți...
Construindu-l pentru toți...
Descrîndu-l pentru toți...
Ascultîndu-l pentru toți...

Cu această „ureche", familiarizată cu respirația lui, Iulia Drăgan de 35 de ani și-a clădit viața. A vrut pămîntul, prin magnetogramele care-l măsoară 24 din 24 de ore, s-o țină lîngă el pe Iulia Drăgan ? Așa a fost ! A vrut pămîntul s-o știe pe Iulia Drăgan în Maramureș, tehnicianul geolog s-a urcat în primul tren și acolo a fost ! Andrei Soare, la despărțirea de una dintre cele mai devotate colaboratoare, îi mărturisește : „S-a creat între noi o sudură, a timpului, a stimei, a prieteniei pe care o vom lua cu noi în pămînt".

La Institutul de geologie și geofizică — secția de geomagnetism, proporțiile încep, cuprind și se încheie cu... „Mărinimosu Pamîntul". Iulia Drăgan, născîndu-se la Sovata, avea o grădină în curte pe care o cultiva cu părinții, dar nu știa că la București, oraș asfaltat, cu mult beton, va face din pămînt axul principal al vieții. Poate că la început de tot ar fi speriat-o gîndul unui devotament fără margini. Au trecut 35 de ani așa cum zboară păsările, cum se ofilese în glastră zambilele, cum ne privim în oglindă fără să observăm că apare o altă persoană. În ziua cînd Iulia Drăgan își lua rămas bun de la colegi și prieteni, pentru că începea să intre în viața de pensionară, o femeie tînără care părea că mai are în față 20 de ani de activitate, primea zeci de buchete de flori, era îmbrățișată, i se dorea să rămînă ca acum — harnică, prietenoasă, devotată celor pe care-i iubește.

— Și cîți oameni iubiți, Iulia Drăgan ?

— Vreo 22 000 000 000.

Pledoarie pentru exactitate

Cu toate că sînt sigură, caut în „Micul dicționar enciclopedic", „Jules Michelet — 1798 – 1874". Mă duc, mai întîi, pe strada care-i poartă numele, ies în B-dul Magheru unde o plăcuță indicatoare anunță Julles Michelet. La vedere, de cît timp, fără nici un semnal care să ceară scrierea corectă. Nu numai adresele trebuie găsite exact, ci și numele personalităților memorate corect.

Nu putem pretinde pe o tăblită indicatoare să fie scris : „Istoric și publicist francez de orientare romantică. Patriot, liberal și anticlerical, a adus contribuții importante la istoria Franței („Istoria Franței" în 17 volume, „Istoria revoluției franceze" în 7 volume). A susținut și popularizat în presa franceză „Revoluția de la 1848 din țările române" și „Unirea Principatelor". Nu putem cere atît, nu este rostul unei tăblițe indicatoare, dar nu vrem să fim derutați pe străzi. Se scrie Jules Michelet, nu Julles Michelet. Cineva a fost grăbit ? Ignorant ? Distrat' ? Nu se admit scuze... pe drămurile publice. Am fi dorit să trecem pe lîngă Jules Michelet fără să mai consumăm cerneală.

CARMEN DUMITRESCU ■

A fi cetățean al orașului

Brașovul este un oraș care trebuie văzut în toate anotimpurile. Locuitorii lui, acum îi „dezbracă"... cojoacele iernii. Nu există casă, curte, stradă, grădină, loc public, în care să nu se simtă mișcarea primăverii. Se spală geamurile la toate clădirile, se mătură trotuarele, se curăță și se taie copacii, se plantează ghiocei, pansele, toporași. Un grădinar, cu pași mărunți, împovărat de ani, a fost adus de la Codlea pentru consult horticol. La rugămintea Margaretei Krauss, vicepreședinte al Consiliului popular municipal Brașov, scoate, din niște pungi numai de el știute, semințe pentru flori, care vor crește prin rotație, încît unele să le locul altora în răzoarele de pe stradă. Margareta Krauss pare un comandant de oști printre camioanele, uneltele de lucru pentru grădinărie, stivele de răsaduri care așteaptă să fie plantate. Se muncește cu mult chef. Strada care ajunge curată ca o farmacie vine în ajutorul drumului cu mai mulți bătrîni și unde ritmul este pe măsura anilor lor...

— După ce a plecat iarna, ne-am dat termen cinci zile pentru ca orașul să strălucească, îmi spune Margareta Krauss.

Între timp dă o fugă pînă la șantierul unde se perfectează liniile de tramvai. Între „Rulmentul" și „Steagul Roșu" vor fi nenumărate stații, pe o primă întindere de 7 km. Hotărîrea Comitetului executiv al Consiliului popular municipal se pune în aplicare, Brașovul avînd o populație, în continuă creștere, acum de 400 mii locuitori, mijloacele de transport trebuie intensificate și diversificate.

E o mare bucurie să-mi revăd cunoștințele de reportaj așa cum le-am lăsat, înfloritoare și cu același avînt... Pe Margareta Krauss am întîlnit-o, cu zece ani în urmă, primar al orașului Codlea. Era tot într-o zi de primăvară, cu semnificații speciale. Colorom-ul își dublase producția. Fabrica de mobilă încheiase contracte pentru export. Serele trecuseră de la 30 la 60 de hectare, iar brutăria scosese prima șarjă de pîine. Margareta Krauss venea pe strada Mare cu o pîine, cît roata carului aburindă, din care rupea bucăți și dădea să guste fiecărui om pe care-l întîlnea. Suplă, blondă, mi s-a părut că interpretează un rol dintr-un film pînă m-am dumirit că era chiar primărița pe care o căutam.

După zece ani o regăsesc în „biroul" vicepreședintelui Consiliului popular municipal, adică pe străzi, în prăvălii, pe șantierul unde s-a rezolvat, în timp record, problema apei potabile pentru Brașov, alimentarea făcîndu-se de la Prejmer, cu un debit de 700 l/s.

„Altfel am fi adus apa cu trenul", glumește Margareta Krauss și face o asemenea comparație pentru că aseară a văzut un film despre un oraș care așa se aprovizionea. Unde o mai întîlnesc ? Ziua mea de documentare e o cursă pe jos, dintr-un cap într-altul al Brașovului.

„Haideți să vă dați în leagăn !"...

Altă glumă ? Se descarcă din autocamioane leagăne, tobogane, roți, de statura copiilor, care sînt plasate în peste 200 de locuri de joacă printre blocuri, în parcurile publice, în spațiile care n-aveau nici un rost pe lîngă și acum le sînt destinate celor mici. Am remarcat cu cîtă delicatețe sînt mișcate obiectele de joacă, cum li se caută cele mai bune unghiuri de amplasare, în raport cu razele de soare și umbră.

— Copiii aleargă, se încălzesc, nu este mai bine să așezăm leagănul sub copacul umbros ?

Am văzut-o și minionsă pe Margareta Krauss. La ora audiențelor a intrat un bărbat, cu pălăria pe cap, care, fără să dea bună-ziua, a început să pretindă... Calmă, l-a ascultat, apoi l-a rugat să-și scoată pălăria, l-a „desurubat" falsa argumentație, iar la sfîrșit l-a întrebat, cu cea mai dulce voce din lume :

— Pe cei din stradă l-ați văzut ?

Parcă mirat, L-a rugat să privească pe geam.

— Eu nu mă pricep la grădinărit.

— La ce vă pricepeți dumneavoastră ?

Tăcere...

— La reclamații ? Vă rog să începeți să vă pricepeți a fi cetățean al orașului, cu drepturile și datoriile respective.

La Margareta Krauss nu există ușă închisă. Nu are secretară care să întrebe cine sînteți și ce doriți. I se cunoaște respectul pentru orice informație utilă orașului, pentru orice sugestie care poate fi transformată în efect pozitiv pentru colectivitate, încît agenda ei, mereu deschisă, are paginile proaspăt completate. După plecarea bărbatului care nu se „pricepea la treabă" a venit un tînăr care „se pricepe la treabă". Deși cei mai mulți locatari din străzile Bartolomeu, Zizin, Tîmiș-Iriaj au început o energică curățenie de primăvară, sînt încă recalcitranți. Pe un întins teren, potrivit pentru agricultură sau grădinărie, s-au „construit", după mintea și gustul unora, tot felul de barăci.

„Lupta împotriva improvizației în cartiere este iar o luptă a noastră, mi-a spus Margareta Krauss. Orașul nu este un spațiu în care fiecare face ce vrea, cum vrea. Unitatea stilistică a Brașovului, oraș reprezentativ al țării, carte de vizită pentru turismul internațional, nu se poate păstra decît cu efortul tuturor. Se dau amenzi pentru tentativa de a introduce urîtul și kitsch-ul în oraș".

— Vă mulțumesc tovarășe pentru sesizarea dumneavoastră. Voi trece chiar astăzi pe străzi cu arhitectul șef.

Margareta Krauss dă telefoane, fixează întîlniri, se consultă cu factorii de răspundere. În 1958, în comuna Daia, de lîngă Sighișoara, se afirma ca excelent tehnician agronom, care bătea la mașină cu o viteză uimitoare toate circularele prin care comunica țăranilor regulile științifice. Într-o zi, cu o valiză în care-și pusese doar cîteva lucruri, cu singura-i pereche de cizme de cauciuc, a plecat la o școală înaltă la Sighișoara, după aceea la București. Mama sa, peste tot, o întovărășea cu sfaturile, jumătate în nemțește, jumătate în românește. „Fii modestă ! Învață mereu ! Deosebește grîul de neghină ! Nu ne uita, fiebe !".

În 1972, Margareta Krauss era prima femeie primar din județul Brașov. În 1987 are și ea, în casa ei, un pui de om, o „fiebe". Martina, la zece ani, are proprietate absolută asupra pianului pe care l-a cîpătat, în dar, de la părinți. Cîntă cu dezinvoltură mici bucăți de Haydn, pentru oricine vrea să o asculte. Progresele rapide de la școala de muzică o fac să se gîndească chiar la un drum artistic. Margareta Krauss bate din palme.

— Martina pianistă ? ! Fetița mea în sala de concert a Ateneului ? Deocamdată, eu și soțul meu, sîntem din nou școlari. Cînd Martina aduce 10, la istorie și română, bărbatul meu îmi zîmbește. Dacă are în carnet 10 la matematică, soțul meu e fericit. El o pregătește pe Martina la calcule, exerciții.

Margareta Krauss este chemată la o ședință cu cei 200 de președinți ai asociațiilor de locatari din Brașov. Sună telefonul, o convocare la București pentru vicepreședinta Consiliului național al oamenilor muncii de naționalitate germană. Mai mult din gesturi înțeleg.

„Astăzi este o zi calmă !".

CARMEN DUMITRESCU ■

Pe directorul Întreprinderii de Prestări Servicii București, Ion Musat, l-am surprins în momentul în care stătea de vorbă cu cîțiva tineri încadrați, sănătoși și zdraveni care, începînd cu acea zi, intrau în posesia unei legitimații I.P.S. Li se adresa cu blîndețe : „Măi băieți, la mine nu merge cu hoția. Nici cu mîncîuna. De altfel, ca să știți de la început, mie nu-mi plac mîncîuna, beția, lenea, obrăznicia, violența și hoția". Deși sunau ca un ultimatum, vorbele acestea erau un început de drum într-o întreprindere, așa cum aveam să aflăm, dificilă, dat fiind că sectorul ei de activitate este foarte întins, cuprinzînd Bucureștiul și Sectorul Agricol Ilfov. Este, de altfel, prima întrebare pe care i-am pus-o directorului Ion Musat :

— Ce fel de întreprindere este I.P.S.-ul ?

— O întreprindere de prestări servicii, așa cum spun inițialele, dar ale cărei servicii sînt diferite de cele oferite de cooperație. Coexistăm pașnic, spre beneficiul cetățeanului.

— Deși, cred că va părea plictisitor, vă propun să trecem în revistă aceste servicii.

— Ne desfășurăm activitatea pe nouă secții și, cu toate că instruirea serviciilor va ocupa ceva spațiu, cred că merită să le amintim. Folosește și cetățeanului, ne folosește și nouă, sporindu-ne solicitările. Așadar, prima secție cuprinde activitatea de încărcare și descărcare. Și pentru cetățean și pentru instituții. Aici intră și muncile gospodărești mai dificile : săpatul grădinilor, bătutul covoarelor, curățatul zăpezii și multe altele de acest gen. Tariful este pe oră, dar omului trebuie să i se asigure o activitate continuă de opt ore. De asemenea, dacă un cetățean se mută în provincie, îi asigurăm mutatul, mai exact urcatul în tren a întregului mobilier. Urmează activitatea de ambalări, pentru instituții, de spălare a vitrinelor, după care vin activitățile gospodărești din interiorul locuinței : curățenie generală, curățenie după zugrăvit etc. Paza, de asemenea, de suprafață cu plată și pază, precum parcările prevăzute cu aparate de taxare — parcometre — sînt tot ale noastre. În ciuda multor reprosuri care ni se pot aduce, să știți că aici avem nu de puține ori multe dificultăți cu răii platnici.

— Pentru un leu ?

— Da. Fiecare spune că s-a grăbit și a uitat. Nu vă mai spun cu ce se ocupă mulți dintre ei, fiindcă mi-e jenă. O altă activitate este coșeritul.

— Mai există coșari ?

— Noi avem 45. În Capitală încă mai au de lucru. Dar nu înțeleg toți că un coșar sosit la timp îi fereste mai tîrziu de apelul la 081.

— Pompierii ?

— Exact. Sînt și destule instituții în această situație. Aici însă, mai este un adevăr : nu se mai face nimeni coșar. Încercăm să-i mai lămurim pe coșarii noștri vechi, care au copii necalificați, ca aceștia să-i urmeze în meserie. Nu e o treabă ușoară. Îți trebuie curaj și îndemînare. Tot coșarii dau și zăpada de pe acoperișuri, gheața care devine periculoasă pentru pietoni. Cam în aceeași situație, sînt și sobarii. Sînt din ce în ce mai puțini cei care aleg sobăritul.

— Apropo de sobari, aceștia dau repară ?

— Nu. Repară, dar fac și sobe noi. Executăm și sobe „volante" din teracotă. Pot fi mutate dintr-o cameră în alta, burlanul putînd fi scos pe geam. Primele le-am experimentat la noi, la sediu.

— Secția de producție industrială ce cuprinde ?

— Confecții pentru servicii funerare, confecții metalice, capse pentru lozurile în plic și altele. Avem și specialiști pentru activitatea de verificare a prizelor de pămînt, pentru verificarea capacității diferitelor rezervoare, benzină, lapte etc. aici, fiind singurii din țară. Ne ocupăm și de servicii funerare și, de asemenea, de reparații auto, avînd în administrare și parcajul subteran de la Bucur-Obor. După cum vedeți, un adevărat Turn Babel.

— Cîte dintre unitățile de reparat autoturisme existente în București aparțin I.P.S. ?

— 16. Dotate cu întreaga aparatură necesară diagnosticarii. Totodată, dacă sîntem solicitați telefonic, putem tracta autoturisme defecte, în fiecare zi, între 7—20, duminica între 8—20. Prin asta asigurăm și intervenții la domiciliu.

— La ce telefon se înregistrează apelurile ?

— La 027. Așteptarea nu va depăși jumătate de oră, indiferent de zona în care se află mașina defectă, fireste, în Capitală.

— Cîți oameni are întreprinderea ?

— Aproape 3000 care lucrează în 22 de centre. Sînt calificați în 50 de meserii și avem în fiecare zi 1500 puncte de lucru distincte.

— Cum le controlați munca ?

— Prin sondaj.

— Aveți încredere în toți ?

— Altfel cum am putea lucra împreună ! Trebuie să am.

— Vă întreb acest lucru, deoarece, cu ani în urmă, mulți se acopereau cu o hîrtie care atesta că muncesc la I.P.S., în realitate ei ocupîndu-se de treburi mai puțin curate. Întreprinderea devenea, fără voia ei, un fel de paravan.

— S-a terminat cu aceste lucruri. Zilnic mi se prezintă situația din teritoriu și de multe ori sondajul pe teren îl fac eu. Vi-o poate mărturisi oricine, așa cum nu-mi admit nici mie vreo abatere, așa nu îngădui nimănui să facă întreprinderea de rîs, să-și bată joc de cetățean.

— De fapt, cum sînt oamenii I.P.S.-ului ?

— Vă răspund doar atît : de șase ani de cînd am fost numit director aici, disciplina este cu totul alta. Simt că sînt ascultat din respect și nu de frică. Avem mulți oameni cu o moralitate ireproșabilă, pentru că intrăm și în casele cetățenilor.

— Cîte contracte de muncă au fost desfăcute în martie, la I.P.S. ?

— 76, dar am primit 144 de oameni și s-au dat 28 de sancțiuni. În general, la noi, se cîștigă bine. Cine munceste. Doresc să se știe că locul de muncă la I.P.S. nu este o sinecură pentru nimeni.

— Numiți serviciile cele mai solicitate !

— Reparații auto, parcări, mutări de mobilier. În fiecare sector, adică în fiecare din cele nouă secții, avem și cîte un centru model, unde lucrează oamenii cei mai buni, dar și cu sarcinile de plan cele mai mari. Așa este, de pildă, centrul de încărcări-descărcări din Buzești nr. 47 condus de Gheorghe Alexandrescu, căruia i s-a dus vestea în tot Bucureștiul.

— Care sînt noutățile acestui an ?

— Am pătruns în Sectorul Agricol Ilfov. Asta înseamnă o populație de aproximativ 200 000 oameni de care trebuie să ne apropiem. Ei beneficiau și pînă acum de serviciile noastre, dar veneau la noi. Acum le ieșim noi în întîmpinare.

— Ce vă reproșează cetățenii ?

— Uneori termenele de execuție și calitatea. Nu toți meseriașii noștri sînt de nota 10. Dar vă voi mai spune că reclamațiile au scăzut foarte mult în ultimii ani. De altfel și întreprinderea s-a schimbat în acest timp. Avem spații noi, care le-au înlocuit pe cele improprii, dotări noi, moderne, avem deci posibilitatea să sporim calitatea prestațiilor noastre. Mai avem destule de făcut în ceea ce privește ordinea și disciplina, dar acesta este un deziderat permanent, pentru că în munca de fiecare zi cu publicul, orice imperfecțiune îl îndepărtează de noi. Or, dorința noastră este ca lumea să ne caute cît mai des.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

„Vrem ca lumea să ne caute cît mai des"

Logica bunului gospodar

Vorbim adesea de omul potrivit la locul potrivit. În orice activitate, un om căruia i se potrivește o va face mai bine. Mai gospodărește. Mai eficient. Mai frumos. Mai ușor. Un om care lucrează din plăcere va resimți mult mai puțin dificultatea acțiunii decît acela care visează să facă altceva sau să nu facă nimic. Eram, cu cîteva timp în urmă, la Sfîntu Gheorghe. M-a frapat curățenia străzilor. Parcă nu era iarnă. Sau nu aceeași iarnă ca în orașul din care plecasem. (Nu-l numesc. Nu de teamă că s-ar rusina cineva. Tocmai fiindcă exact aceasta nu s-ar întîmpla. Deci ar fi inutil). La Sfîntu Gheorghe se împrăștiase nisip și pe trotuare. Iar iarna era aceeași... Se putea spune, ne povesteau localnicii, că n-a existat stație din care un autobuz să nu mai poată porni din cauza alunecușului. Cînd s-a produs o dată — o singură dată — polei, după o ploaie urmată rapid de îngheț, s-a intervenit prompt și bine. Într-o jumătate de oră, circulația în tot orașul a reintrat în normal. Am stat de vorbă cu tovarășul Valeriu Șerban, directorul I.J.G.C.L., care include și transportul în comun, cu dispecerul șef, Nicolae Pîlbath. Acesta din urmă ne-a explicat cum orice reparație solicitată de un locatar este taxată pe loc, la terminarea ei, de chiar meșterul care a făcut-o și recepționată, practic, de clientul care semnează și plătește bucuros. Din asemenea mici reparații întreprinderea strînge lunar multe mii de lei. Dirijarea reparatorilor se face cu seriozitate și fără intrigării, ei sînt la nevoie controlați, dar nu-și permit să ajungă altundeva decît unde au fost trimiși. Nici un meserias serios nu se face de rușine cu asemenea lucruri. S-a întîmplat chiar ca la directorul întreprinderii să vină, într-o dimineață la ora opt, un pensionar numai ca să-i mulțumească pentru reparația cu care se răspunsese la o solicitare a lui, în noaptea anterioară. I se spărsese caloriferul. Era miez de noapte. După nici zece minute de la apelul său, meșterii au fost acolo și au oprit apa, împiedicînd inundarea apartamentului, iar a doua zi au executat reparația. Notăm numele dispecerului de serviciu în acea noapte : Ovidiu Trebe. Meșterii sînt : Nagy Csaba și Biro Alexandru.

Toate aceste lucruri nu sînt decît niște mărunțișuri, dar ele pot să facă zilele omului albe ori negre. Ele par doar firești și nici nu sînt altfel, atunci cînd alcătuiesc fața calmă a stării normale. Dar capătă o deosebită — și justificată — stridență cînd tulbură această stare normală. Să ne explicăm exemplificînd. La sectorul din Bucureștii Noi al I.C.R.A.L. Pajura, de pildă, Maria Tătaru a primit din octombrie 1986 o cerere pentru o reparație simplă la instalația sanitară din locuința unui cetățean (D.G., strada Băiculești, nr. 5, bloc A 3, sc. A, et. 9, ap. 38) **A promis că totul se va rezolva repede. Nici azi nu s-a rezolvat nimic.** Deși omul a revenit și i s-a repetat promisiunea.

Directorul I.J.G.C.L. Sfîntu Gheorghe, Valeriu Șerban, ține să ne ducă să vedem birourile sectorului locativ. De ce ? Pentru că aici s-a materializat una din ideile lui. Cu care, pe drept cuvînt, se poate mîndri. De detaliile aplicării s-a ocupat șeful de atunci al acestui sector, tehnicianul arhitect Ștefan Rode, actualmente șeful biroului investiții-dezvoltare. Ne primește noul șef de sector, Sabo Gyula. Ceea ce vedem este un fel de „linie tehnologică" a tuturor intereselor care îl pot aduce pe cetățean. Cu patru ani în urmă, omul făcea o mulțime de drumuri, plătind în diverse locuri de prin oraș chiria sau reparațiile, cerînd meșteri pentru conducte sparte, după cum pentru contracte ori sesizarea unor nereguli trebuia mers în locuri diferite. Acum, pentru toate aceste lucruri cetățenii caută o singură adresă — în centrul orașului. Acolo găsesc toate ghișeele pe care le pot căuta. Ba chiar sînt așezate într-o anume înșiruire astfel gîndită încît el, cetățeanul, să consume cît mai puțin timp. Dacă este nevoie să i se pună o întrebare pentru al cărei răspuns el ar trebui să ceară o informație sau o lămurire altui funcționar, lucrurile au fost organizate de așa manieră încît între cei doi funcționari chiar dacă există un perete interior, în acest perete a fost tăiată o fereastră prin care ei pot comunica. În felul acesta tot ce este de lămurit se lămurește în minimum de timp, fără tracasarea cetățeanului și respectîndu-i minutele, nervii, vîrsta. Să mai notăm că șeful sectorului poate vorbi în orice clipă cu oricare din subordonații săi la un telefon special. Grija aceasta pentru timpul cetățeanului dă nota dominantă a noii organizări de aici. Iar această nouă organizare tentează și pe alții, ca model. „Omologul meu de la I.J.G.C.L. Harghita, ing. Tulit Zoltan — ne spune tovarășul director Valeriu Șerban — a văzut cum lucrăm și mi-a spus că va veni cu colaboratorii lui interesați, să vadă și ei totul. Vor să facă și la dînșii, în Miercurea Ciuc, la fel". Ceea ce ar putea face și alții.

DORIN GHERGHINESCU ■

Start în preliminariile J. O.

La Cluj-Napoca, primul examen

Din nou, echipa olimpică în prim plan. Fotbalul nostru pare mai hotărît ca oricînd să-şi consolideze performanţele obţinute în ultimii ani, inclusiv printr-o calificare la Olimpiadă. Tentativa aceasta are şi rolul unei „supape de rezervă" în eventualitatea, nedorită dar plauzibilă, a ratării calificării în turneul final al europenelor. Un merit al federaţiei este de a-şi fi propus, cu aceeaşi hotărîre, să lupte pe ambele fronturi — naţionala şi olimpicii. Iar dacă realizarea eventului ar fi o premieră pentru fotbalul nostru, obţinerea măcar a unei calificări ar fi suficientă pentru întreţinerea unei cote internaţionale respectabile.

La olimpici, sîntem în grupă cu Danemarca, Grecia, Polonia şi R.F.G., calificîndu-se o singură echipă. Dintr-o raţiune cerută de aşteptarea verdictului la naţională, în acest an selecţionata olimpică şi-a programat doar patru întîlniri : cea de mîine, cu R.F.G., pe 20 mai cu Polonia (tot acasă), pe 10 iunie cu Danemarca (în deplasare) şi pe 3 septembrie cu Danemarca (acasă). Restul de patru jocuri se va disputa în primăvara lui '88, cînd, ştiind dacă naţionala va fi prezentă sau nu la turneul final al C.E., vom putea lua măsurile corespunzătoare pentru concentrarea atenţiei pe olimpici.

Revenind la partida de mîine, să spunem cîteva cuvinte despre adversarii noştri. Antrenorul selecţionatei olimpice a R.F.G. este (din august trecut) Hannes Löhr. În sezonul respectiv tocmai antrenase pe F.C. Köln, cu care ajunsese în finala Cupei U.E.F.A. (pierdută în favoarea Realului din Madrid). Fost jucător internaţional (prezent în naţionala R.F.G. la Mundialul '70), Löhr face parte din tînăra generaţie de tehnicieni din această ţară, bucurîndu-se deja de bune aprecieri din partea autorităţilor fotbalistice vest-germane, inclusiv a exigentului Hermann Neuberger, preşedintele federaţiei, şi a „supervizorului" său, Franz Beckenbauer.

Portarul Vollack are 32 de ani şi activează la Bayer Uerdingen. Valoarea lui Schumacher este cea care l-a împiedicat, pînă acum, să iasă în prim-planul prezenţelor internaţionale. Cum se mai întîmplă în unele cazuri, are şi el o „pată", destul de recentă, pe cariera-i prodigioasă : 9 goluri primite (în februarie), în meciul de cupă cu Borussia Monchengladbach !

Mijlocaşii alcătuiesc compartimentul cel mai redutabil al echipei. Bommer a fost titular în prima reprezentativă în vremea lui Euro '84 (antrenor Jupp Derwall), Schreir (28 ani, Bayer Leverkusen) este „placa turnantă" a întregii echipe, un coordonator de joc inteligent, abil şi tenace. Engels (27 ani, F.C. Köln) a fost considerat multă vreme „copilul teribil" al fotbalului vest-german, acumulînd şi 8 selecţionări în prima reprezentativă. Un accident i-a stopat ascensiunea sportivă, pe care s-a angajat, din nou, cu multe şanse de reuşită. Grahammer (24 de ani, F.C. Nürnberg) este un jucător elegant, tehnic şi calm, drept pentru care adesea este folosit ca libero sau, la olimpici, ca mijlocaş de acoperire.

În atac vor juca, mai mult ca sigur, doi din următorii trei jucători : Mill (30 ani, Borussia Dortmund), Thomas Alofs (28 ani, F.C. Köln) şi Wolfarth (24 ani, Bayern München), Mill este cotat de presa vest-germană ca avînd o certă clasă internaţională (el fiind şi obiectul unui transfer de senzaţie în vara trecută, plătit Borussiei Mönchengladbach). Fratele lui Klaus Alofs se distinge prin aceleaşi calităţi ca şi acesta, iar Wolfarth a fost adus la Bayern ca succesor al lui Rummenigge — şi asta spune totul.

Avizaţi asupra principalelor atú-uri ale adversarilor noştri, antrenorii şi jucătorii selecţionatei olimpice a României vor da, aşadar, mîine, un important examen. Ne exprimăm convingerea că răstimpul acestor zile a fost folosit intens şi eficient pentru a aduce la acelaşi numitor — de pregătire şi motivaţie — pe toţi jucătorii care vor intra pe terenul acestei dispute. Victoria este de deplin posibilă, avînd şi noi, desigur, argumentele noastre : atenţia acordată pregătirii echipei olimpice, succesivele „filtre" de selecţie (prin care, în numai două luni de zile, între întîlnirea de la Palermo şi cea de la Braşov) au trecut 30 de jucători, experienţa internaţională a majorităţii componenţilor lotului nostru ş.a.

Din cîte am putut afla pînă la trimiterea revistei spre tipar, Clujul s-a pregătit la modul superlativ pentru această întîlnire, iubitorii fotbalului din acest oraş onorînd şi de această dată, aşa cum au făcut-o în perioada pregătirii meciului naţionalei cu Albania, postura de gazde ale tricolorilor. Ca de fiecare dată, sărbătoarea va fi, însă, deplină mai ales în condiţiile obţinerii victoriei. Drept pentru care urăm tricolorilor olimpici mult succes !

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Cine aduce mingea?

A vrut să facă aviaţie în virtutea unei dorinţi de familie. Sportul acesta nu se lipise de nici unul din cei 6 fraţi ai săi, aşa că a trebuit să ia pe umeri propriii riscurile şi plăcerea salturilor cu paraşuta. Din Hălchiu lua drumul Ghimbavului, zilnic cu bicicleta, cum îl face şi azi, 16 km la dus şi poate tot atîţi la întors, nimic nepotrivit — şi continuă să-mi dea alte detalii, despre salturile „broască", „grupat", „picătură" şi altele asemenea, pînă o întreb dacă n-are un Extra-Mad. Ride şi-şi reia demonstraţia „la sol", vrînd parcă să mă convertească la un lucru pe care mi-l doresc mai ales de admirat şi mai puţin de practicat. Şi totuşi această faţă, pe nu s-a despărţit încă de codiţele blonde ale adolescenţei, are în palmares 1 100 asemenea lansări cu parașuta. „Nu numărul lor contează, ci pasiunea şi talentul", convingîndu-mă apoi cît de aici şi cîtă ştiinţă pot încăpea într-o simplă ridicare a braţului, pe care un unghi de cîteva grade „în plus" te poate propulsa cine ştie unde, în spaţiul dintre aer şi pămînt, un spaţiu ce nu mai are atunci acele dimensiunile trăirilor tale interioare.

Din 1981 este în lotul naţional iar din 1982, în fiecare an campioana naţională. În ciuda aspectului aerian, de mare gimnastică a zborului, totul e milimetru. Punctul fix este de fapt un disc de cauciuc mare (nu mic) cît o faşă de 5 lei ; îl vezi abia de pe la 100 m şi e mai greu de descris în cuvinte ce trebuie să faci ca să poţi ţâşni pe el, atunci cînd eşti purtat de o forţă care ar putea duce o căruţă în ritm de galop.

O întreb dacă n-o bate gîndul să se lase. „Mă bate gîndul ce-aş mai face dacă n-aş mai putea face nazuri cu parașuta ! Îmi răspunsese prea scurt şi poate din-una ca să nu-mi dau seama că avea dreptate cînd îmi spunea că accest sport îşi are „microbii", săi, greu de înţeles cu privitul dar iremediabil inoculaţi odată cu prima lansare.

Ne despărţim într-un tîrziu avusese iar o zi obositoare, cu vreo şase sărituri, dar ne dăm un „la revedere", totuşi, pe pămînt, la aerodromul unde se pregăteşte lotul naţional. Acolo, alături de colegele ei, maestra emerită a sportului **Marta Hosu** pregăteşte precizia şi frumuseţea săriturilor viitoare. O muncă mereu anonimă, în care abia de se strecoară cîte o rază de popularitate, aşa cum s-a întîmplat şi miercurea trecută la Braşov, cînd Marta Hosu a adus din cer fix la mijlocul terenului o minge de fotbal pe care o aşteptau vreo 30 000 de spectatori ; aşteptau mingea, dar, măcar pentru cîteva minute au uitat de meciul ce avea să înceapă, aplaudînd-o pe eroina de la mijlocul terenului, ea care purtase cu sine nu atît o minge de fotbal, cît simbolul frumuseţii unui sport slujit cu pasiune şi talent.

O. IONAŞC ■

Mens sana in corpore sano !

Fotografie de RĂZVAN MILCA ■

Duminica trecută, în pofida vremii aspre, renumita cetate a ştiinţei, Politehnica bucureşteană a devenit, pentru cîteva ore, un veritabil fief al sportului. Peste 3 500 de studenţi au participat la variate competiţii, reunite sub genericul: „Serbare sportivă studenţească bucureşteană", organizată în contextul dublului jubileu al tinerei generaţii din patria noastră — aniversarea a 65 de ani de la crearea U.T.C. şi a 30 de ani de la înfiinţarea U.A.S.C.R. S-au finalizat întrecerile „Cupei U.A.S.C.R. — 30" (la opt discipline), s-a desfăşurat un cros de mare popularitate, s-au făcut demonstraţii la sporturile tehnice în care excelează politehniştii. S-au organizat un simultan de şah, un program de gimnastică aerobică (studenţii de la Politehnică, I.E.F.S. şi Medicină) şi un altul de dans modern (ansamblul I.E.F.S.). O expoziţie cu caracter sportiv (cu trofee obţinute de C.S.U. Politehnica) a oferit imaginea de sinteză a popularităţii de care se bucură sportul în acest institut de învăţămînt superior.

Comisia de sport a C.U.A.S.C. Bucureşti (şef de comisie asist. univ. Ion Lador) va „reciclva" în organizarea unor astfel de întreceri luna viitoare, în cadrul agreabil al Complexului cultural-sportiv studenţesc „Tei" (O. Ş.).

Rugby

România — Italia 9-3 (9-0)

Din ferbere, pentru noi, începutul tricolorilor noştri a fost rituos şi intensiv, recoltînd multe lovituri de pedeapsă, dintre care Alexandru a marcat trei, ratînd şi una favorabilă, care ne-ar fi distanţat mai clar. În schimb, Bettarello a trimis printre bări o singură lovitură, alte două şuturi eşuînd din bloc.

Aşadar, jocul a fost presat permanent cu emoţii şi spectaculoase alternative, italienii ratînd o mare ocazie de a culca în bătul nostru, dar spre finalul partidei, un atac fulgerator al centrului român Lungu, a fost pe punctul de a se concretiza, ceea ce ar fi rotunjit concludent scorul victoriei. Aportul înaintării, prin mulurile şi grămezile deschise pe care le-a întreprins, a pus de multe ori în dificultate poziţiile italienilor, aflîndu-se, în multe situaţii de la începutul reprizei a doua, foarte aproape de înscriere prin forţă, ceea ce n-a demonstrat combativitatea. Rezistenţa ei s-a văzut mai ales către sfîrşitul reprizei a doua, cînd gramada italiană a insistat în vecinătatea liniei noastre de ţintă, dar a fost stăvilită ferm şi o lovitură în tuşe a lui **Tofan** ne-a făcut să respirăm, uşuraţi de temerea egalizării. A fost, într-adevăr, un joc de luptă compactă, sub spectrul ploii şi al frigului pătrunzător. Impunătorii înaintaşi ai „Squadrei Azzure" : **Gardia, Berni, Lupini, Innocenti** au pus mai multe baloane în margine, faţă de **Laurenţiu C.** şi **Necula**, de la noi, remarcîndu-se însă **Răducanu**, introdus în repriza a doua în locul lui **Dumitraş**. Aruncările la margine executate de talonerul **Grigore**, precis pînă la urmă, au făcut, de asemenea, să pierdem multe baloane. De neînţeles au fost şi întîrzierile repetate la deschidere ale lui **Mircea Paraschiv** şi loviturile de picior în blocaj sau peste cap, provocînd inutil pericolul. De data aceasta, priza bună la balon şi degajarea promptă au fost salutare la **Ion Vasile** aflat pe post de fundaş. În ciuda unor ameninţări remediabile, formaţia „frunzei de stejar" a evoluat aproape de vechea ei reputaţie, înfruntînd un adversar al cărui prestigiu este în evidenţă creştere şi toţi jucătorii noştri au dovedit elan şi dăruire. Într-o obţinerea unei strînse victorii, dar totuşi victorie !

Iată formaţia României care ne-a oferit această rugbyste satisfacţie : **Bucan, Grigore, Leonte — Laurenţiu C., Ştefan C. — Necula, Dumitraş (Răducanu), Mucanu — Paraschiv, Alexandru — Tofan, Lungu — Toader, Hodorcă — Ion Vasile.**

Să nu uităm că ne aşteaptă un nou examen internaţional pe data de 25 aprilie la cu U.R.S.S. la Tbilisi, unde forma cea mai bună a jucătorilor noştri trebuie să fie îndreptată spre vîrf şi afirmare deplină, în perspectiva Cupei Mondiale din Noua Zeelandă. Confirmînd eforturile pozitive ale antrenorului **Naca** şi celor doi ajutori, **Paraschiv** şi **Dumitru**, le dorim noi succese, pentru prestanţa rugby-ului românesc.

TUDOR GEORGE ■

SAH cu Margareta Mureşan

Progres competiţional ?

Etapele campionatului mondial individual au suferit puţine modificări pe parcursul anilor. Întotdeauna Federaţia internaţională a menţinut tradiţia. Cu mare greutate s-a renunţat la turneul candidaţilor la titlul mondial în favoarea meciurilor directe eliminatorii dar apoi s-a revenit la prima formă competiţională, deşi aceasta avantajează evident pe reprezentanţii mai numeroşi ai unei federaţii în defavoarea celorlalţi competitori. S-a eliminat ideea de „revanşă" în cazul pierderii titlului mondial şi, de curînd, excampionul s-a bucurat de acest „drept". F.I.D.E. nu a fost consecventă şi a „jonglat" cu etapele C.M. argumentînd modificările pe baza anchetelor internaţionale întreprinse, dar care, din păcate, nu conţineau opiniile tuturor sportivilor angrenaţi în lupta pentru titlu.

Din totdeauna campionul lumii a fost acela care a militat pentru modificarea regulamentelor făcîndu-se exponentul dorinţelor de progres ale jucătorilor. Tocmai pentru a se evita oscilarea între anumite forme competiţionale actuale sau anterioare, s-a propus organizarea C.M. pe baze noi. Propunerea a fost lansată de Asociaţia internaţională a marilor maeştri cu ocazia celui de-al 52-lea congres F.I.D.E. la Dubai în 1986 şi reînnoită la şedinţa comitetului executiv F.I.D.E. de la Bruxelles din februarie 1987. Purtătorii de cuvînt ai asociaţiei (aflată în faza de proiectare a statutului şi funcţiilor) au fost preşedintele (campionul lumii, Kasparov), cei doi vicepreşedinţi (Timman şi Karpov) şi patru membri reprezentativi (Ljubojevici, Seirawan, Nunn şi Portisch).

Ideea marilor maeştri porneşte de la organizarea unei Cupe mondiale — „Grand Prix", competiţie bazată pe un ciclu de trei ani (dar care se desfăşoară cu predilecţie pe parcursul ultimilor doi ani). Constă din şase superturnee de cîte 16 participanţi aleşi dintre primii 24 jucători ai lumii. Selecţia valorică a acestora este campionul lumii (Kasparov), învinsul din meciul pentru titlu (Karpov), participanţii la meciurile candidaţilor (Sokolov, Iusupov, Vaganian şi Timman), următorii şapte şahişti cu cel mai mare Elo mediu (calculat din patru liste F.I.D.E. pentru anii 1985—1986, ultima fiind cea din ianuarie 1987), jucătorii clasaţi pe primele trei locuri la „interzonale" şi primii doi jucători (din clasamentul „interzonalelor") cu cel mai mare Elo. Se limitează numărul şahiştilor sovietici la 8 (eventual 10). Fiecare din primii 24 jucători ai lumii vor participa la patru din cele şase turnee de elită şi rezultatele obţinute vor fi punctate ca loc ocupat în turneu, dar şi ca procentaj al punctelor cumulate.

Campionatul mondial se va organiza tot în ciclu de trei ani, astfel ca să se îmbine cu cupa mondială şi se va desfăşura numai sub formă de meciuri eliminatorii. Întrecerile candidaţilor la titlu vor conţine cinci etape şi vor include iniţial 16 participanţi (excepţînd candidaţii ediţiei anterioare şi fără a îngrădi numărul şahiştilor sovietici) din cupa mondială. În prima etapă vor avea loc meciuri de 6 partide (trei grupuri de cîte două), apoi cîte 8 jucători rămaşi în luptă li se vor adăuga candidaţii (Timman, Vaganian, Iusupov şi Sokolov) şi vor susţine meciuri de 6 partide. În etapa a treia se vor juca meciuri de 8 partide. Învinsul din meciul dintre Kasparov şi Karpov din 1987 se alătură celor trei rezultaţi din etapa a treia şi vor susţine meciuri de 10 partide. În caz de egalitate se continuă cu 4 partide cu controlul timpului la o oră, iar la o nouă egalitate se recurge la tragerea la sorţi. Ultima etapă presupune meci de 12 partide. La egalitate de puncte se mai joacă 4 partide, iar apoi cîte 2 partide pînă la ruperea echilibrului.

MARGARETA MUREŞAN ■

Cortina cade, nu se predă!

Petrecută în fapt la 14 noiembrie 1985, după meciul Turcia — România, ultimul din preliminariile trecutului campionat mondial, retragerea lui Costică Ştefănescu din echipa naţională a fost „punctată" miercurea trecută, la Braşov, cu ocazia meciului România — Israel.

Costică Ştefănescu s-a născut la 28 martie 1951, la Bucureşti. La 14 ani este legitimat la Steaua, debutînd în divizia A în 1969. Veritabila consacrare avea s-o cunoască, însă, după transferul la Universitatea Craiova (în 1973) şi reprofilarea, în această echipă, pe postul de libero. Trei titluri de campion naţional, de patru ori în echipa ciştigătoare a Cupei României, o prezenţă în semifinalele Cupei U.E.F.A., participant la turneul final al C.E. din Franţa.

Maestru emerit al sportului, economist de profesie, Costică Ştefănescu a optat pentru activitatea de antrenor, pregătind (din iarna lui '85) echipa F.C.M. Braşov. În paralel, continuă să joace, în virtutea unei pregătiri care-i permite să deţină un rol important în angrenajul echipei pe care o antrenează.

— Felicitări, Costică Ştefănescu — nu atît pentru retragere, cît pentru îndelungata activitate la echipa naţională. Ţi-ai fi imaginat altfel această festivitate?

— Aş fi vrut să se petreacă mai demult, după campania de calificare la campionatul mondial. Apoi, mi-ar fi plăcut ca la retragere să joc şi cîteva minute, dar dacă aşa s-a hotărît, nu-mi rămîne decît să mulţumesc celor care s-au gîndit să puncteze totuşi acest lucru. Festivitatea a fost o reuşită morală, mai ales că s-a petrecut la Braşov, unde este noul meu loc de muncă.

— Ca antrenor, aplici idei pe care le vroiai aplicate de vreunul din foştii dumitale antrenori?

— Am avut şansa ca, în cariera mea fotbalistică, să lucrez cu antrenori foarte buni, de la Covaci la Lucescu. De la toţi am învăţat cîte ceva, neîncercînd acum să copiez pe vreunul dintre ei. Apoi, în experienţa internaţională acumulată, am putut vedea la lucru mulţi antrenori şi jucători mari, astfel încît am dobîndit cunoştinţe profesionale dintre cele mai diverse şi mai interesante. La confluenţa tuturor acestor elemente se poate naşte, cred, un mod personal sau original de muncă.

— Ai vreo prejudecată? De pildă, de a prefera sau a căuta jucători „după chipul şi asemănarea" pe care dumneata însuţi le aveai în această postură?

— Nu. Venind de la echipa naţională, chiar de la Craiova, unde erau jucători de mare valoare, la o echipă cu pretenţii mai mici sau cu jucători fără experienţă internaţională, a trebuit să adaptez ideile şi chiar sistemul de joc la posibilităţile acestui lot. Fiecare jucător, indiferent de nivelul la care activează, are personalitatea lui, care se cere respectată şi pusă în valoare.

— Există impresia că despărţirea dumitale de Craiova şi de activitatea de jucător s-a produs cam brusc. Au dreptate cei care gîndesc astfel?

— Pentru cei din afară, într-adevăr, despărţirea poate părea cam bruscă. Dar realitatea e alta. Eu îmi declinasem mai demult, cu un an, un an şi ceva intenţia de a mă despărţi de Craiova — şi asta din două motive: consideram că mai pot să joc la o grupare cu pretenţii mai mici şi, pe de altă parte, se crea, astfel, posibilitatea de afirmare a unor jucători mai tineri.

Din păcate, n-am fost înţeles, comportamentul clubului faţă de mine rezultînd din cele 9 luni cît a durat obţinerea dezlegării.

— Despre Craiova?

— Numai de bine. Mulţumesc, pe această cale pentru telegrama pe care tocmai am primit-o de acolo cu ocazia festivităţii de aici. Apropo: pe cînd o retragere şi din echipa Craiovei, dar de pe stadionul Central, acolo unde am asudat peste un deceniu?

Are un lot cu care ar trebui să aspire la mai mult. Două lucruri mi se par determinante pentru modestia rezultatelor lor: desele schimbări la conducerea tehnică şi la cea a clubului şi secţiei de fotbal; lipsa de răbdare, inclusiv a spectatorilor, în pregătirea unor noi performanţe.

— Despre naţională?

— Naţionala a avut şansa ascensiunii echipei Steaua, în condiţiile schimbării lui Lucescu şi ale destrămării Universităţii Craiova. De dorit este, însă, să crească şi aportul altor echipe, pentru că e foarte greu de menţinut ştacheta la acelaşi nivel mereu cu aceiaşi jucători.

— Ne putem califica la turneul final al campionatului european?

— Pe deplin posibil. Şi în ediţia precedentă, din ultimele trei meciuri, toate în deplasare (Suedia, Cipru, Cehoslovacia), ne erau necesare cinci puncte — şi le-am obţinut! Acum, tot din trei meciuri, din care cel mai greu acasă, cu Spania, ne trebuie şase puncte. Chiar şi din această comparaţie rezultă că avem motive să fim optimişti. Se cere, în primul rînd, mai multă încredere în această şansă şi apoi, desigur, pregătire adecvată a fiecărei partide.

— Ce regreţe te încearcă?

— Acela că n-am putut participa nici măcar o dată la un turneu final de campionat mondial, eşuind de două ori, prima dată cu mine, a doua — fără mine în teren.

— Şi ce gînduri de viitor ai?

— Să ating cifra de 500 meciuri în divizia A şi, ca antrenor la Braşov, să ne clasăm în prima parte a diviziorarelor A.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Civilizaţia sportului

Pe stadioanele lumii

De la începutul secolului şi pînă acum, 952 de oameni au murit pe stadioanele europene de fotbal! În aceeaşi perioadă, 4 057 de persoane au fost rănite în tribune. Este rezultatul unei anchete făcute de centrul de documentare al federaţiei franceze. În Italia, pentru împrăştierea grupurilor de turbulenţi care s-au încăierat la sfîrşitul partidei Lazio — Genoa a fost necesară nu numai intervenţia poliţiei, ci şi a carelor blindate! În Anglia, personalităţi din guvern au fost nevoite să intervină în lupta împotriva huliganismului de pe stadioane; s-a ajuns pînă acolo încît unele cluburi refuză primirea în arenă a suporterilor echipelor oaspete. În Grecia, un spectator în vîrstă de 29 de ani a fost ucis de o petardă în timpul meciului Larisa — PAOK Salonic. În Spania, cotidianul „El Pais" a publicat un zguduitor dosar consacrat violenţei de pe stadioanele iberice şi din jurul lor. Ancheta făcută de redactorii ziarului trage un semnal de alarmă referitor la constituirea unor bande organizate după modele cvasi-militare care seamănă teroare în tribune. Unul dintre ziarişti, Vicente Garcia, a descoperit printre „suporterii" lui Real Madrid o grupare denumită Ultra Sur care cuprinde aproximativ 300 de tineri între 16 şi 24 de ani, unii dintre ei, purtători de însigne naziste, afirmînd că fac parte din gruparea Ultra Sur. După „El Pais", 18 cluburi din prima divizie au grupuri de suporteri mai mult sau mai puţin periculoşi, pe primul loc în „clasamentul violenţei" fiind barcelonezii: Boixos Noir care „susţine" pe F.C. Barcelona şi Brigada Alb-Albastră care „încurajează" pe Espanol. În campionatul vest-german, într-o singură etapă, bilanţul violenţei a fost următorul: un mort la Hamburg, zeci de răniţi la Mulheim, 19 arestări la München etc.

Ce face F.I.F.A. (federaţia internaţională) în faţa acestui val de încăierări, distrugeri, vandalism? Preferă să lase totul pe seama federaţiilor din ţările respective. Mă rog, o fi bine, n-o fi bine? Pînă una alta, s-a făcut propunerea ca „mondialele" din 1994 să se joace numai pe stadioane în care toate locurile sînt pe scaune. Probabil că un huligan aşezat este mai paşnic decît unul care stă în picioare!? Preşedintele F.I.F.A., João Havelange, a declarat că forul pe care-l conduce nu posedă decît mijloace limitate pentru a interveni, adăugînd că nu are nici o putere asupra violenţei din tribune şi că „poliţia şi autorităţile competente sînt acelea cărora le revine sarcina de a acţiona".

Paradoxal, violenţa a devenit cel mai îngrijorător fenomen al timpurilor noastre de pace. Iar sportul nu este rupt de lumea exterioară. El suferă influenţa climatului de violenţă. Atunci cînd un grup de huligani sparge totul într-un tren care-i duce sau îi aduce de la un meci de fotbal, sportul nu este evident decît un pretext, însă el este acela care suferă pagubele. În toate cazurile similare, violenţa se grefează asupra sportului, însă nici el nu este mai puţin încercat. Căci fiind victimă, este şi vinovat. Vinovat de a fi crezut că poate rămîne la adăpost, inocent în această lume a sportului care, sinonimă cu competiţia, de multe ori încurajează violenţa.

Şi pe la noi, cu toate că avem un public cald, sportiv, exemplar în numeroase ocazii, au apărut germenii violenţei. De la „galerii" insolente, alcătuite din tineri, unii foarte tineri, care se întrec în manifestări sonore lipsite de elementar respect pentru cei din jur s-a ajuns la încăierări între grupări de simpatizanţi cu mintea încinsă de patimă, la ruperea sau arderea steagurilor vizitatorilor, la avarierea de vehicule sau sudarea cu aparate speciale a uşilor maşinilor cu care au venit suporterii oaspeţi (!), toate acestea fiind, spuneau făptaşii, răzbunări pentru alte acte de „patriotism" local.

Totul este începutul. Ca în Războiul celor două roze sau ca în Romeo şi Julieta. După aceea, continuarea este firească, fără să mai mire pe cineva sau fără să mai poţi opri furtuna. Asemeni Ucenicului vrăjitor din poemul lui Goethe care nu mai poate opri cu nici o baghetă din lume revărsarea de potop a apelor dezlănţuite.

Propunem federaţiei noastre de fotbal să se pună... în gardă. Dacă F.I.F.A. nu vrea să se amestece în dezordinele de pe stadioanele lumii, noi trebuie să facem ordine în propria grădină. Cum? În nici un caz, băgînd capul în nisip.

CRISTIAN ŢOPESCU ■

● Clubul de fotbal spaniol Real Madrid este decis, se arată într-un comunicat, să-şi menţină cu orice preţ reputaţia de fair-play cîştigată de-a lungul anilor. În acest sens, conducerea clubului a luat măsuri drastice faţă de jucătorii care s-au făcut vinovaţi de gesturi antisportive în partida cu Bayern München, din semifinalele „Cupei campionilor europeni". Astfel, Juanito, eliminat de pe teren pentru lovirea fără balon a lui Matthaeus, a fost amendat cu suma de un milion de pesetas (!) şi a fost anunţat că în sezonul viitor nu i se va mai reînnoi contractul. Au fost amendaţi, de asemenea, Gallego şi Santillana, pentru proteste la deciziile arbitrului ● Cum, alături de Juanito, va pleca de la Real şi argentinianul Valdano, clubul madrilen şi-a asigurat serviciile iugoslavului Milan Jankovici, de la Steaua Roşie Belgrad, echipă eliminată de... Real în sferturile de finală ale actualei ediţii a „C.C.E."

● Antrenorul vest-german al formaţiei Benfica Lisabona, Pal Csernai, a fost condamnat de un tribunal lusitan la trei luni închisoare şi plata unei amenzi, „pentru defăimare". Csernai a declarat recent că o serie de ziarişti portughezi sînt plătiţi pentru a scrie „la comandă".

● Comitetul de organizare a turneului final al campionatului european de fotbal din 1988, care va fi găzduit, după cum se ştie, de R.F. Germania, a difuzat posterul oficial al competiţiei, realizat de cunoscutul grafician Horst Schaefer, fost fotbalist de performanţă, jucător în urmă cu 30 de ani la clubul de primă ligă la F.C. Saarbrücken. Afişul reprezintă, în manieră intrucîtva naivă, opt jucători în culori pastelate, cifra reprezentînd atît numărul ţărilor participante, cît şi stadioanele pe care vor avea loc jocurile. Horst Schaefer a mai realizat şi posterul campionatului mondial din 1974.

LUCIAN OPREA ■

Toată lumea face sport

Cronica şoselei

Drumul peste munte

În familie, Narcis era adulat de părinţi, de unchii şi mătuşile care nu aveau copii. Veneau duminicile să-l vadă pe tînăr. Băiatul, care ducea o viaţă exemplară, modestă, fiind o fire harnică, prietenoasă, un suflet generos, răspundea acestor manifestări de afecţiune cu dragoste. Duminică după-amiază, cînd casa era plină de rude apropiate, Narcis era asaltat: „Uite, nepoate, ţi-am luat material pentru un costum de primăvară, nu ai decît unul". „Dar, unchiule Vasile, nu aveam nevoie, am tot ce îmi trebuie". „Lasă, lasă, că-ţi prinde bine". La plecare, mătuşa Alexandrina se apropie de băiat şi-i şopteşte la ureche: „Narcis, vezi că ţi-am lăsat în camera ta o pereche de pantofi „Romarta", să-i ai pentru zilele de sărbătoare". „Dragă nepoate, eu m-am gîndit să-ţi pun 5 000 de lei pe un C.E.C., îi zice lui Narcis unchiul Marin la plecare, ştii tu mai bine ca mine de ce ai nevoie". Şi aşa, la fiecare sfîrşit de săptămînă, Narcis este copleşit de cadouri şi atenţii, cu care fraţii şi surorile părinţilor săi nu sînt deloc zgîrciţi. „Dragii mei, oamenii ăştia nu au o situaţie materială chiar aşa teribilă. De ce îşi cheltuiesc banuţii, pe care nu-i cîştigă chiar aşa uşor, cu mine, care am acasă tot ce-mi trebuie? Doar voi vă îngrijiţi de toate, iar eu nu sînt un om care să risipesc în stînga şi în dreapta. Ştiţi bine, că aproape tot ce cîştig depun la C.E.C. Casă, mobilă frumoasă, haine, maşina pe care mi-aţi donat-o anul trecut... Ce-mi mai trebuie? Mă doare cînd văd că-şi cheltuiesc banuţii pentru mine". „N-avem ce le face, Narcis. Mi-au mărturisit-o. Cea mai mare plăcere a lor, care n-au copii, e să te răsfeţe pe tine. Nu-i vezi cum vin duminica? Cum te ascultă cînd le povesteşti de serviciu, de succesele tale la handbal, cum le dau lacrimile atunci cînd citesc în ziar că ai fost printre cei mai buni jucători. Zilele trecute, Costache, frate-miu, ce crezi că-mi zice? „Eşti fericită, Zorico, ai un băiat model. A terminat o facultate, n-are nici 26 de ani şi a şi ajuns şef de secţie. Nu tu băutură, nu tu nopţi pierdute. Singurul lui hobby e handbalul. Şi munca şi sportul le face cu pasiune. Măcar de-ar avea noroc de o fată pe măsura lui. Nu spune nimic, nimănui, despre proiectele de însurătoare. E secretos foc. Se pare că drumurile lui în oraşul de peste munte au ceva legătură cu capitolul ăsta". I-am răspuns: „Nu ştiu, Costache, nu mi-a spus nimic. Şi nu e ăsta ade.ărul, Narcis? Ştiu eu ce..a?" „Nu, mamă, dar nu vreau să vă spun pînă nu e ceva sigur, serios. Te implor, spune-le să nu mă mai copleşească cu daruri cu care umplu dulapurile. Dar nu pot purta atîtea lucruri. Îmi aduc aminte de „Mondo Cane", de singurul copil care mai supravieţuia în satul acela pe cale de dispariţie, cît de mult erau îngrijoraţi toţi locuitorii. Să nu fie şi ăsta vreun semn rău!" „Poftim gîndire de intelectual. Nu te ştiam superstiţios!", îi zice maică-sa, zîmbind ironic. „Neavînd copii, îşi îndreaptă toţi dragostea spre tine. Au ajuns chiar să fie geloşi între ei. Fii atent, dozează-ţi în mod egal discuţiile cu fiecare. Tuşa Mirodora mai să plîngă de ..ta. I s-a părut că n-ai băgat-o în seamă suficient. „Toată seara a discutat cu bărbatu-meu numai despre sport. Cu mine n-a schimbat o vorbă!" „Ce rău îmi pare. Duminică voi discuta cu ea despre flori, răsaduri, ştiu că asta-i pasiunea ei şi, în plus, ne aflăm în plin sezon de pregătire a grădinilor".

În ajunul plecării lui Narcis cu maşina, tatăl său a fost internat în spital. „Nu-ţi fă griji, băiatul tatii, e vorba doar de nişte analize, nu-i nimic grav. Nu ţi-ai văzut fata de două săptămîni. „Ochii care nu se văd, se uită". Nu pierde din vedere acest lucru. Transmite-i, deşi n-o cunoaştem, cele mai bune urări din partea noastră. Mă întreb pînă cînd vei păstra acest mister în jurul ei?" „Am vrut cu orice preţ să nu vă dezamăgesc. Şi sper să nu se întîmple acest lucru". „Bine, feciorul tatii. Mergi cu grijă, fii atent. Lapovita asta se transformă mai sus, la munte, în gheaţă. Şi... apropo, de ce-ţi umpli tu maşina cu pasageri de ăştia ocazionali? E o răspundere în plus. Ştiu că nu le iei bani, că nu faci „afaceri" cu ei". „Nu pot, tată, să trec pe lîngă oameni în vîrstă, pe lîngă femei cu copii în braţe care aşteaptă în frig, ore întregi. Mă doare sufletul".

Narcis era fericit, se înţelese cu Magda ca duminica următoare să o prezinte întregii familii. „Îţi dai seama că vestea va cădea ca o bombă. Te vor examina, te vor studia, te vor chestiona. Nu-mi fac, însă, probleme, vei face faţă cu brio. Eşti o fată admirabilă. Frumoasă, modestă, bună gospodină, cu o profesie de invidiat, electronistă...". „Te întrerup, Narcis. Am vrut să-ţi spun demult. Nu-mi plac călătoriile astea fulger, pe care le faci, tu, într-un timp atît de scurt. O sută şi ceva de kilometri dus, tot atîţia înapoi, aici stai două ceasuri — îi spune fata, făcîndu-i un semn ştrengăresc cu mîna, —, ar trebui să mă supăr şi toate astea după o săptămînă de muncă încordată şi nu ştiu cîte antrenamente şi meciuri. În plus, parcă te văd cu maşina plină de autostopişti. Acum e frig, maşina nu poate fi aerisită, în ea respiră cinci oameni, se face cald, încep să picotească. Somnul e şi el molipsitor, nu uita!".

„Eu n-am mai avut ce face. Cînd l-am văzut venind spre mine, am claxonat şi am aprins luminile. Nu mergeam repede, doar urcam dealul cu două remorci după mine. N-aveam nici 20 pe oră. Am oprit pe dreapta. Mai încolo n-aveam unde mă duce. Se întindea hăul prăpastiei. Parcă maşina avea magnet, aşa l-a atras spre ea".

„Dormeam toţi, mi-a spus femeia care a scăpat nevătămată. A discutat un timp cu noi despre vreme, despre arături, răsaduri. Un tînăr bine crescut, omenos, spunea ea. Şi-a împărţit chiar gustarea cu toţi din maşină. Vă e cumva rău?" l-am întrebat. „De ce?" „Sînteţi cam palid la faţă". El a încercat să rîdă. „Nu, doar sînt un pic cam obosit". „Eu am adormit apoi. Probabil că a ţipit şi el".

„Un munte de om transformat într-un infirm", reflectă tatăl lui Narcis, după două săptămîni de la accident. Probabil că m-am bucurat prea mult de el, de toate... „Eu am încredere, îi răspunde Zorica. Îmi stăruie în minte cuvintele doctorului... Exerciţiile de recuperare fac minuni".

VICTOR BEDA ■

Am arătat cu alt prilej de ce asigurarea de locuințe se numără printre cele mai importante probleme cu care se confruntă populația globului în momentul de față, ea justificînd pe deplin proclamarea de către O N U a anului 1987 drept „An Internațional pentru Asigurarea de Locuințe Persoanelor fără Adăpost" (prescurtat, A I L, iar potrivit inițialelor engleze I Y S H). Vom examina acum raportul dintre problema locuințelor și urbanizare.

Cu toate că și în mediul rural există greutăți legate de asigurarea unui acoperiș deasupra capului, dificultățile în problema locuințelor se manifestă în dimensiunea lor întreagă abia la oraș. Fenomen obiectiv al dezvoltării, urbanizarea este o consecință a avîntului tehnic, a industrializării, a progresului și civilizației. Ca atare, în țările industrializate urbanizarea s-a făcut mai de mult, în timp ce în țările în dezvoltare ea este în plin proces de înfăptuire. Cît timp numărul locuitorilor orașelor a crescut doar în ritmul nevoilor de mînă de lucru, și aceasta s-a întîmplat cam pînă la jumătatea secolului nostru, populația urbană fără adăpost, redusă numericește, nu s-a transformat într-o problemă pe plan mondial. Cînd însă creșterea, în primul rînd în țările în dezvoltare, — atît datorită faptului că la orașe au început să vină tot mai mulți oameni care nu se mai puteau hrăni în satele lor sau pur și simplu erau atrași de civilizația urbană, cît și ca urmare a sporului natural din orașe — a depășit necesarul de forță de muncă, numărul celor fără adăpost a prins a spori în mod îngrijorător. Bineînțeles, trebuie avute în vedere și persoanele fără adăpost din țările dezvoltate.

Întrucît, după cum am văzut, între urbanizare și creșterea numărului celor fără casă există o relație directă, este util să cunoaștem, din sursă O N U,

Comentariul săptămînii

IYSH

unele date referitoare la urbanizare. Astfel, dacă în 1950 locuia la orașe 29,2 la sută din populația globului, în prezent acest cuantum este de 42 la sută, iar în anul 2010 va fi de 51 la sută, populația urbană depășind-o pe cea rurală. 90 la sută din creșterea populației urbane ce se va înregistra de acum și pînă la sfîrșitul secolului se va produce în țările în dezvoltare. Cauza principală a creșterii va fi nu migrarea de la sate, ci sporul natural al orășenilor înșiși. Marile aglomerări urbane vor evolua tot în favoarea țărilor în dezvoltare. Dacă în 1950 doar 5 orașe mari se aflau în aceste state, în 1980 din primele 15 orașe ale globului, 9 aparțineau lumii a treia. Se prevede că în anul 2000 acest număr se va ridica la 13, în frunte situîndu-se Mexico și Sao Paolo, cu peste 20 de milioane de locuitori fiecare. Unele capitale din țările în dezvoltare au realizat, între 1950 și 1980, adevărate performanțe : numărul locuitorilor din Nairobi, Dar-es-Salam, Nouakchott, Lusaka, Lagos și Kinshasa a crescut de șapte ori, iar populația orașelor Cairo, Casablanca, Alger, Mexico, La Paz, Guayaquil și Lima s-a triplat.

Dacă totul se va petrece ca și pînă acum, numărul persoanelor fără adăpost va spori extraordinar de mult în anii care au mai rămas pînă la finele secolului. Tocmai avînd în vedere și pe cei care nu au acum unde să se adăpostească, dar și, mai ales, perspectiva ca numărul acestora să crească enorm în următorii 10 — 15 ani, O N U a proclamat A I L, menit să pună temelia unui complex de acțiuni și de măsuri vizînd soluționarea problemei locuințelor pentru cei fără adăpost. De aceste măsuri și de alte aspecte ale activității în cadrul A I L ne vom ocupa în comentarii viitoare.

ION CODRU ■

Sabinele nerăpite

De-a lungul vremurilor, în lume s-au născut băieți și fete în număr aproximativ egal. Ca urmare, populația globului este formată jumătate din bărbați și jumătate din femei. Pînă cînd savanții vor determina cu exactitate prin ce mecanisme se realizează această autoreglare, vom observa că situația la scara întregului mapamond se regăsește în fiecare țară: sînt cam tot atîția bărbați, cîte și femei, astfel că nu se prea semnalează dificultăți de acest ordin în formarea familiilor (răpirea sabinelor de către romani, de va fi avut într-adevăr loc, rămîne o excepție). Dar echilibrul stabilit de natură poate fi uneori perturbat de factori imprevizibili. Iată două cazuri relatate de „Frankfurter Allgemeine".

Potrivit ziarului, în țările din Golful Persic s-a înregistrat o puternică înclinație a tinerilor de a se însura cu fete din alte părți, mai ales cu europence. În Kuwait, de pildă, 30 la sută dintre bărbați sînt căsătoriți cu străine. Pornind de la această situație, fetele din Kuwait, sabine rămase nerăpite, au adresat guvernului o petiție în care arată că practica băieților de acolo de a-și aduce neveste din alte țări nu numai că are o influență negativă asupra tradiționalei familii kuwaitiene, asupra societății în întregul ei, dar pune sub semnul întrebării viitorul fetelor, care au „dreptul deplin" de a se mărita cu cetățenii din țara lor. În petiție nu se indică ce pași concreți ar putea face guvernul în această privință. Totuși, atît în Kuwait, cît și în Emiratele Arabe Unite, se iau în considerație reglementări care să-i determine pe bărbați să se însoare cu compatrioatele lor (în Oman există deja o astfel de lege). Tinerii kuwaitieni sînt însă nemulțumiți, întrucît nu vor ca aspecte atît de intime ale vieții cum sînt dragostea și căsătoria să întîmpine opreliști administrative. În susținerea punctului lor de vedere ei citează versete din Coran, în care se vorbește de „dreptul sacru" al musulmanului de a-și alege el singur, fără nici o constrîngere din afară, nevasta. Acest drept este, de altfel, reglementat și de constituția țării.

Firește, mulți s-ar putea întreba de unde provine asidua preferință a tinerilor din Kuwait pentru fete din alte țări. Secretul constă în „costul" foarte ridicat al însurătorii cu o autohtonă. Mai întîi, vine „prețul de cumpărare" a miresei, care este cuprins între 15 000 și 20 000 de dinari kuwaitieni. Pe urmă — cadourile de nuntă, bijuterii în valoare de cel puțin 5 000 de dinari. La acestea se adaugă imensele cheltuieli cu nunta, făcută după obicelul musulman. Potrivit părerii juriștilor, dacă, pe de o parte, toate aceste cheltuieli, și în primul rînd prețul de cumpărare, s-ar reduce simțitor, iar, pe de altă parte, s-ar mări indemnizația pentru tinerele familii „curat kuwaitiene", numărul tinerilor care ar renunța să se căsătorească cu străine ar crește considerabil.

Cu totul altfel stau lucrurile într-o țară vecină — în Arabia Saudită. Aici tot mai multe fete, mai ales cele care au studii superioare, nu mai vor să-și sacrifice cariera profesională unei vieți de familie duse în stil tradițional, cînd rolul femeii se reduce la creșterea copiilor și la prepararea bucatelor. Și aici se duce muncă de lămurire, cu toate sloganurile care țin de ea, pentru ca tinerele să se mărite. Într-un articol se spune că fetele „nu trebuie să se sustragă, sub pretextul studiului și al perfecționării profesionale, de la obligația de a crea o familie, de a naște și crește copii, contribuind prin aceasta la construirea noii societăți". Totodată, remarcînd că numărul tinerelor cu studii superioare a în continuă creștere, autorul articolului se întreabă: cu cine se vor mai însura tinerii ? „Nu le va mai rămîne altceva de făcut decît să apeleze la fete de peste hotare" — se spune în același articol. Poate la kuwaitiene, de ce nu ? Oricum, poate că și în acest caz, conchide „Frankfurter Allgemeine", schimbarea opticii tradiționale cu privire la rolul femeii în familie ar duce în cele din urmă la rezolvarea problemei.

ION CODRU ■

„Pictorul roșu" al Italiei

„Pictura este meseria mea. Adică este meseria mea și modul meu de a avea raporturi cu lumea. Cred că pentru mine ea reprezintă cea mai potrivită posibilitate de a înțelege și a mă face înțeles. Dar aceasta nu înseamnă că eu înțeleg și că mă fac înțeles. Aș vrea să reușesc să depun mărturie pentru vremea mea (ca și cum aș vorbi despre pasiunile mele) fără să fiu constrîns să-i falsific sensurile. Aș vrea să vorbesc în mod limpede și să par sigur, fără să fiu sigur, totuși spunînd lucruri cu totul noi... Aș dori să ajung la deplina libertate în artă care, ca și în viață, rezidă în adevăr". Cel care făcea această confesiune, marele pictor, grafician și scriitor italian Renato Guttuso — decedat recent la numai cîteva zile după împlinirea vîrstei de 75 de ani — s-a condus întreaga sa viață după aceste principii ale omului de artă și revoluționarului exemplar.

Renato Guttuso, membru încă din 1944 al Partidului Comunist Italian, membru din 1951 al Comitetului Central al acestui partid, senator timp de două legislaturi, a fost dintotdeauna un artist militant. La 20 de ani se număra printre membrii „Școlii din Roma", un cerc de oameni de artă progresiști care vor exercita o mare influență asupra evoluției sale. După perioada petrecută la Roma, se stabilește un timp la Milano, unde face parte din gruparea expresionistă „Corrente", cunoscută prin antifascismul ei. Această etapă a artei sale este caracterizată printr-un stil realist al picturilor sale și o pronunțată angajare politică. Sub impresia asasinării poetului spaniol Federico Garcia Lorca, realizează în 1937 primele sale mari lucrări cu mesaj antifascist, între care se distinge „Crocefissione".

Dar artistul Guttuso s-a simțit dator să acționeze și prin faptă, luînd parte efectiv la mișcarea de rezistență italiană. Timp de doi ani, el a fost curier al partizanilor din regiunile Latium și Abruzzi. În paralel realizează ciclul de desene „Gott mit uns". După Eliberare, marele artist își continuă activitatea de artist și revoluționar. I se decernează numeroase premii, printre care premiul Bienalei de la Veneția (1948), Premiul Marzotto (1960), Premiul Lenin (1960). „Într-un artist — spunea Guttuso — adică într-un om există totul: dragostea, prietenii, lecturile sale, cerul, copilăria, călătoriile, există lumea complexă a experienței sale. Și dacă el este un om angajat, responsabil de sine însuși din punct de vedere civic, acest lucru se va vedea în tot ceea ce face.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Amartizare în anul 2035?

În ultima vreme se vorbește tot mai insistent despre lansarea unor stații interplanetare spre atît de controversata planetă Marte. Dacă unele „puteri" cosmice, S.U.A., Japonia, E.S.O.C. (Centrul vest-european de operațiuni spațiale), elaborează încă asemenea planuri, în Uniunea Sovietică pregătirile în vederea studierii „Planetei roșii" sînt într-un stadiu avansat, două asemenea stații fiind în curs de realizare. De pe orbita „Lunii" marțiene, satelitul „Phobos", unde vor fi plasate în 1988, ele vor studia atmosfera, ionosfera, magnetosfera planetei, pregătind și în acest fel debarcarea unor astronauți, peste 5—6 decenii ! Sînt investigații nu numai utile (ele promit să amortizeze uriașele fonduri necesare unui asemenea zbor, prin exploatarea, cîndva, a zăcămintelor de pe Marte) dar și perfect posibile, avînd în vedere continua ascensiune a tehnicii spațiale.

În cazul amartizării, ce „tablou" se va înfățișa oamenilor veniți de pe Terra ? Reconfirmînd informațiile de pînă acum, ei le vor adăuga, în mod cert, altele noi, cu vedea „pe viu" cît de aspre sînt condițiile de mediu de pe planetă: apa și oxigenul lipsesc cu desăvîrșire. Dacă în timpul zilei (mai lungă cu 37 de minute decît cea terestră) la ecuator temperatura este plăcută, de 30°C, la sol și 15—20°C în aer, noaptea mercurul termometrelor coboară vertiginos, pînă la —40°, —70°C ! Firește, în aceste condiții, nu există nici un fel de vegetație, cum se credea pînă nu demult, ci doar nesfîrșite dune de nisip, violent răscolite de furtunile de primăvară. Căci și pe Marte există anotimpuri (de două ori mai lungi decît cele de pe Pămînt, deoarece planeta înconjoară Soarele în aproape doi ani).

Multe alte taine marțiene au figurat pe agenda ultimului „Congres internațional de astronautică" de la Innsbruck (Austria) unde s-au înfruntat tot felul de ipoteze, chiar și cele emise de cei care plătesc „tribut" romanelor s.f. În ce privește proiectele de viitor, între comunicările făcute de diverse delegații, se află și acelea ale specialiștilor americani care au anunțat că, la 20 august 1990, va fi lansată o stație automată ce va fi plasată pe orbita marțiană în octombrie 1991, cu misiunea de a fotografia și analiza suprafața și atmosfera planetei. Ceva mai tîrziu, adică în 2015, N.A.S.A. proiectează survolarea planetei de către un echipaj uman, iar în anul 2035, instalarea pe Marte a unei baze permanente alcătuite din aproximativ 20 de persoane, echipaj internațional provenind din S.U.A., U.R.S.S., Anglia, R.P. Chineză, India, Japonia etc.

Dar, pînă la debarcarea unor oameni pe această misterioasă (încă) planetă, să așteptăm anul 1988 cînd stațiile automate sovietice ce vor fi trimise să o studieze vor aduce, neîndoios, multe clarificări.

MIHAI VASILIU ■

Breviar științific

Ordinator valiză

Primul ordinator tip valiză, cu ecran, a apărut de curînd la Londra. Cunoscut sub numele „Ordinator 8400", el are utilizări multiple putînd fi folosit de ziariști, ingineri, agronomi, programatori, comercianți etc. Datele sînt stocate într-un compartiment și rămîn chiar cînd curentul de alimentare este întrerupt. Ordinatorul este dotat cu un dispozitiv pentru scrierea textelor, care permite, de exemplu, ziariștilor să-și pregătească articolul cu ajutorul claviaturii și a-l face să apară pe ecran. Ansamblul mai cuprinde un conector pentru telefon ceea ce dă posibilitatea să se dicteze un text de la distanță. Aparatul mai poate fi racordat la diverse dispozitive de imprimare și înregistrare pe casete. Se proiectează ca în viitor el să fie în măsură să poată fi cuplat cu diverse sisteme de informare video. Informațiile stocate într-un ordinator central vor putea, pe baza unui simplu apel telefonic, să fie proiectate pe un ecran. Întregul ordinator, cu o mărime de 48 × 39 × 14 centimetri, cîntărește numai 7,7 kilograme și poate fi transportat în avion ca bagaj de mînă și utilizat tot timpul călătoriei, el dispunînd de o sursă proprie de alimentare. În imagine, noul ordinator valiză în lucru.

Mașină de scris fără... hîrtie

„Typecorder" este o mașină de scris, creată de firma japoneză Sony, care, spre deosebire de cele tradiționale, nu folosește hîrtie. Cuvintele bătute pe claviatură și înregistrate de un microprocesor apar pe un ecran cu cristale lichide și trecute pe bandă magnetică. Corectarea, așezarea în pagină a textului compus sau modificarea acestuia se fac automat, întregul proces fiind electronic. Textul, aflat pe banda magnetică, poate fi ulterior imprimat automat pe hîrtie cu ajutorul unui dispozitiv portativ, ca în imagine. Prin intermediul unui adaptor, el poate fi dactilografiat pe orice mașină de scris electrică sau perforat pentru transmitere la telex. Un alt adaptor transmite acustic la distanță, prin intermediul liniilor telefonice, datele înregistrate pe bandă eventual la un birou central pentru prelucrare. Această nouă mașină de scris silențioasă, ușoară, cîntărind 1,5 kilograme și care funcționează cu ajutorul unor pile electrice, poate fi transportată într-o valiză de 22 × 28 × 4 centimetri. Ea poate fi folosită și ca mașină pentru dictat sau pentru înregistrarea unor ședințe sau conferințe.

Calculator brățară

Ceasul din imagine nu indică numai orele și ziua. El mai are în plus două scări logaritmice,

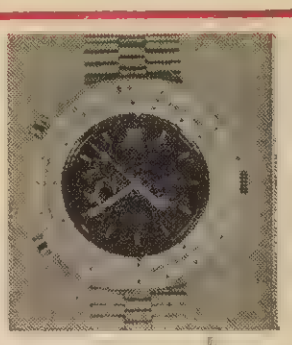

un fel de riglă de calcul, una fixă prinsă de ecran, cealaltă mobilă așezată sub un geam exterior. Astfel se pot face înmulțiri, împărțiri, procente, diverse calcule logaritmice și tot cu ajutorul ei pot fi transformate diverse unități de măsură și greutate în unități zecimale. Sportivii, în plus, pot stabili nu numai viteza realizată, ca la orice cronometru, dar și o viteză medie, fără a fi nevoie de alte calcule.

AUREL DIANU ■

Note de drum

Mankiongde

Mergem spre Mankiongde, vatra natală a președintelui Kim Ir Sen. Face parte dintr-un fost foburg al orașului — mai bine zis dintr-o comună satelit așezată printre coline și dumbrăvi răcoroase. Drumul o ia paralel cu Dedongul pînă la o cotitură unde etnografii coreeni au recompus un sat tipic zonei. Case nou-nouțe, cu acoperișurile clasic coreene în formă de aripi de cocor crecază o ambianță propice unei intrări în atmosferă, în duhul locurilor.

De cum coborîm din mașini recunoaștem repede casa natală a președintelui, din poze și filme. E așezată într-un luminiș, pe o pajiște, între colinele bine și frumos cumpănite. Casă modestă, cu acoperișul de paie de orez apărat pe sub streșini de sîrmă împletită să nu-și facă vrăbiile cuib. În zariște se văd strălucind cîteva ochiuri de apă. Dumbrăvile își au flora amestecată : conifere, plopi, sălcii, chiparoși, — cu fel și fel de păsări ciripitoare.

Aici s-a născut în 15 aprilie 1912 tovarășul Kim Ir Sen, în casa bunicului său, casă de pază la cimitirul boieresc. Sărac, bunicul o închiriase în urmă cu 100 de ani. De atunci s-au scurs patru generații. Copilul Kim a plecat de aici să lupte contra cotropitorilor japonezi, la vîrsta fragedă de 13 ani. A luptat 20 de ani în șir iar, după victorie, a făcut un popas la casa natală. Bunicul mai trăia. Vizionăm casa și acareturile. Vedem imbiaciul și piua, războiul de țesut al bunicii Ki Bo Ie, podeiul cu fîn, vasele mari de argilă pentru apă, sosuri de soia sau murături. Specific locului, vasul de metal numit **pipa** în care se puneau cărbuni încinși cînd în casă se lăsa frig.

O pleiadă de fotografii îngălbenite de vreme poartă filintele de odinioară prin istorie și mit.

Jur-împrejurul casei memoriale, copaci plantați de șefi de stat și de guverne cum și de patrioți din Coreea de Sud sosiți clandestin pe mare, în ceasuri de furtună, cînd se pot strecura nevăzuți. Căci Mankiongde este, simbolic, inima Coreei întregi.

Filologic, Mankiongde se traduce „Pavilionul de unde se pot admira 10 000 de peisaje". Un asemenea pavilion (fireste, reconstituit) există în vîrful unei coline. Drumul spre el șerpuiește pe sub arcade umbroase și răcoritoare. Lîngă pavilion există încă o mică arenă de nisip, unde copiii de odinioară, inclusiv Kim, practicau luptele clasice coreene, antrenîndu-se pentru războiul de eliberare. Ceva mai spre Răsare Soare, o livadă de caiși, plină și ea de amintirile din copilăria de altădată. De aici se vede jos, la confluența fluviilor Dedong și Botong, insula Turu, loc unde Kim Ir Sen venea să învețe și să-și recapituleze lecțiile. Legat sentimental de locurile acestea, președintele Coreei democratice a revenit deseori să le vadă. În martie 1981, amintindu-și de anii copilăriei sale și plimbîndu-se pe un loc viran, neted și frumos încadrat în peisajul vetrei, a sugerat edililor să edifice acolo un parc de odihnă și distracții pentru copiii capitalei. Ideea a fost materializată în mai puțin de un an de zile : astfel, în aprilie 1982, cînd președintele împlinea 70 de ani, parcul a fost dat în folosință primului lot de copii veniți să se minuneze de darul care li se oferă. Căci într-adevăr parcul are de toate : tot ce se poate sau nu se poate visa și altele încă în plus. Trenuri electrice pe spirale pe care călătorești uneori cu capul în jos, bănci electrice care trec prin peșteri cu fiare hidoase perfect confecționate din plastic (să nu intre la spălat), exerciții de tir etc. etc.

Pentru noi cei care am participat la Congresul Scriitorilor din țările Asiei și Africii, s-a organizat, pe gazonul din fața parcului, un concurs de foc cu mingea privită printr-un trunchi de con. Micii coreeni se amuzau copios văzînd oameni în toată firea, unii cărunți, alții grași ca un butoi, alții înalți cît o prăjină, gonind după o minge ca în de-a baba-oarba.

Locul e excelent ales pentru copii.

Aerul e curat, nici urmă de poluare. Cum, în apropiere se construiește viitorul sat olimpic, toate întreprinderile industriale suspectate de poluare au fost mutate departe de locurile acestea. Aici apele sînt și ele curate : poți bea apă direct din rîu fără nici o teamă de intoxicare. Botongul, rîu odinioară cu mult nămol, a fost îndiguit, asanat și transformat într-o pînză de cristal curgător. Deci un cadru natural cu nici un strop de alterare, așa cum am simțit noi înșine în cele cîteva ore de recreație și reprimenire petrecute pe istorica vatră de la Mankiongde.

Ne-am reîntors de acolo cu imaginea unei vieți eroice dăruită de către un fiu al poporului coreean, poporului care l-a crescut și educat. Și impresionați totodată de frumusețea și prospețimea naturii coreene, în matricea sa originară și primară.

Reîntoarcerea în oraș, seara, lăsa să se întrevadă în linia schelelor și a buldozerelor cel de al doilea tronson al bulevardului Ceolima. Cu ele în ritm intram în miezul fierbinte al orașului, după o zi de neuitat.

AL. ANDRIȚOIU ■

Gînd de primăvară

Greu, dar a venit și primăvara. Se simte în aer mirosul de sevă nouă, trezită după atît de lunga iarnă. Zăpada a dăinuit mai mult pe meleagurile noastre. Poetic, nu ?

Mai prozaice sînt resturile ieșite la iveală după topirea zăpezii. Stau și mă întreb ce inimă pot să aibă aceia care au aruncat pe geam tot felul de resturi în loc să le ducă civilizat la ghenă. Pachetele goale de țigări și chiștoacele sînt cele mai „nevinovate" mostre. Dar mai întîlnești și cotoare de mere, chiar și sticle ce vin pe calea aerului. (Un prieten a avut surpriza, nu tocmai plăcută, să-i poposească o sticlă pe capota mașinii !). Deh, omu' și-a făcut curățenie în casă ! Ce exemplu pot da asemenea indivizi (căci altfel nu pot să-i numesc) propriilor lor copii ?

Pămîntul, redeșteptat la viață, mult prea îngăduitor, rabdă. Noi, cei din jur, intrigați (mai mult sau mai puțin) nu avem curajul să luăm o atitudine fermă împotriva acestei elementare lipse de bun simț.

Mă gîndesc că, undeva, aiurea, o ființă dragă mie, coborînd din tramvai și-a aruncat biletul pe asfalt. Un om trecut de prima tinerețe i-a spus : V-a căzut ceva ! Acel om nu putea crede că petecul, inutil, de hîrtie fusese aruncat intenționat.

A venit primăvara ! Spațiul din jurul locuințelor noastre poate și trebuie să arate cît mai curat, cît mai frumos. Curățenia se face ușor, mai greu se menține !

DAN DANUȚ DORU ■

Lumea se amuză

După PANORAMA — Polonia

După N.B.I. — R.D.G.

După N.E.I. — R.D.G.

Voluntari pentru fărădelege

Spitalul ghetoului din Oradea a fost improvizat într-o sinagogă. În camera pentru cadavre, grămezile ajunseseră pînă în plafon. Comandantul, locotenent-colonelul de jandarmi Péterffy n-a aprobat înmormîntarea individuală. A decretat sec : „Toți deodată !"

Într-o zi a intrînit în incinta ghetoului un funcționar al primăriei care voia să elibereze acte de deces.

— Ce te tot învîrți pe aici domnule notar ? îl apostrofă Péterffy. Poți să tragi o linie peste toți cei treizeci de mii ! Doar n-o să risipim pentru fiecare cîte un certificat.

Locotenent-colonelul ca și ceilalți comandanți de ghetouri erau convinși că evreilor le sînt de prisos actele. N-au nevoie de dovezi. O singură dată este esențială, necesară și suficientă pentru ei. Că sînt evrei !

Toți acești primari și șefi de poliție, prefecți și comandanți care în ghetou au pozat în autentici frați de cruce ai „Übermensch"-ilor, dînd dispoziții și luînd decizii referitoare la viața și moartea a mii de oameni, insultînd cu aroganță, respingînd cu cinism orice cerere li se adresa, fie că privea un întreg ghetou, fie că era vorba de soarta unei singure familii, atunci — după prăbușirea zidurilor ghetourilor și a gardurilor lagărelor de concentrare — cînd s-au aflat în fața tribunalului poporului din Cluj au încercat în mod laș să-și minimalizeze rolul, să se dezică de prerogativele pe care le exercitaseră cu un abuz rar întîlnit în istorie și să arunce vina pe cei de deasupra lor, ei prezentîndu-se ca niște pigmei, ca simpli executanți.

Va fi și o excepție : Dr. Csóka László, primarul orașului Satu Mare. El va mărturisi cu francheță că își dădea seama de faptul că săvîrșește o operațiune ilegală.

Va declara deschis: „Fiind jurist și cu o veche practică administrativă, mi-am dat seama că această dispoziție luată și transmisă de către secretarul de stat Endre László nu avea bază legală, pentru că a reglementat o materie neconstituțională, care nu se putea reglementa prin astfel de ordine".

La întrebarea acuzatorului public ce-ar fi făcut dacă ar fi primit ordine similare privind persoane de naționalitate maghiară va răspunde fără să stea pe gînduri : „nu le-aș fi executat".

Dealtfel, dr. Csóka László nu a așteptat martie 1944 pentru a-și manifesta zelul față de regimul horthyst, ura împotriva evreilor. Elogiindu-i activitatea, ziarul local **„Szamos"** din 30 octombrie 1942 în articolul pompos intitulat „O nouă descălecare la Satu Mare" arată că datorită primarului, într-un singur an, 75 de prăvălii evreiești au trecut în mîini creștine. Același ziar, în articolul „Schimb de gardă" relevă : „Schimbarea a trebuit să se facă cu foc și fier. Dificultatea consta în faptul că în mîinile celor mai mulți (evrei n.n.) era un contract valabil pe un an. A trebuit să așteptăm pînă cînd expiră contractul. Munca a început la 1 ianuarie a acestui an. Primarul, dr. Csóka László, împreună cu consiliul comunal, a făcut o muncă nu mică. Dovedește acest lucru lista din care rezultă că schimbul de gardă a fost făcut fără rezerve. În piața Horthy, 23 de localuri evreiești au trecut în mîini creștine..."

Același „mare horthyst" emite la 6 martie 1943 o ordonanță cuprinzînd regulamentul de funcționare a ștrandului municipal în care, la punctul 3, pune pe locuitorii evrei ai orașului alături de persoanele de moravuri ușoare, de persoanele cu boli venerice evidente și de persoanele cu boli scabroase, interzicîndu-le accesul la ștrand.

Tot el, la 29 aprilie 1944, prin adresa nr. 11870/1944, fără nici o instrucțiune superioară, intervine la oficiul poștal din localitate, căruia îi interzice să dea legături telefonice pentru evrei și îi ordonă să refuze primirea oricărui mandat poștal din partea lor.

Cînd a început ghetoizarea, temîndu-se că nu va putea aduna în ghetou suficient de rapid pe toți evreii din oraș, dr. Csóka László a trimis o adresă sub nr. 12456 din 7 mai 1944 directorului Liceului reformat din Satu-Mare, prin care îl invita ca pentru operațiunea de strîngere a evreilor în ghetou să-i pună la dispoziție toți profesorii liceului, întărindu-și cererea cu următoarea subliniere : „Sînt convins că și dl director simte marea importanță a acestei obligațiuni patriotice".

La interogatoriul care i se va lua la proces, acuzatul dr. Csóka László va declara :

„Îmi amintesc că, într-adevăr, conducătorii populației evreiești mi-au înaintat o cerere prin care solicitau lărgirea teritoriului ghetoului, pe motiv că încăperile erau insuficiente și trăiau din punct de vedere igienic prost. Eu însă nu am rezolvat această cerere a lor deoarece știam că urmează deportarea...

De asemenea, corespunde adevărului că am dispus ca toate vitele cu lapte pe care evreii le-au dus în ghetou și care erau necesare pentru aprovizionarea copiilor și bolnavilor să fie luate de la ei".

În acțiunea de ghetoizare, în comanda și paza ghetourilor, în interogarea și schingiuirea oamenilor pentru a-și declara valorile ascunse sau presupuse au fost antrenați zeci de mii de horthyști. Totuși nu au putut fi cuprinși toți acela care găseau o mare satisfacție în umilirea și batjocorirea oamenilor nevinovați, în jefuirea și maltratarea lor. Așa se face că, în fiecare oraș s-au găsit zeci și zeci de voluntari, care s-au străduit în fel și chip să ajute la prigonirea și chinuirea victimelor, dacă altfel nu, cel puțin prin denunțarea celor care au lăsat cîte ceva în păstrare la un vecin, ori a celor care s-au sustras ghetoizării.

La Șimleul Silvaniei, Angya János, a participat din prima zi — fără să-i fi cerut cineva — la strîngerea evreilor. Victimele, înainte de a fi transportate în cărămidăria de la Cehei, au fost adunate în localul școlii evreiești și înșirate de-a lungul zidului, pentru a fi percheziționate. Angya trăgea cu pistolul deasupra capetelor, pentru a le spori spaima. Pe Dezideriu Rosemberg l-a împins într-o latrină și l-a obligat să scotocească în fecale pentru a găsi aparatul de radio pe care chipurile îl ascunsese acolo.

Ignațiu Hirschfeld a reușit să evadeze în drum spre Auschwitz din trenul morții. După cîteva luni de pribegie prin munți și păduri, nemaiputînd îndura foamea și frigul, bolnav, epuizat, abia tîrîndu-se pe picioare a reapărut în orășelul lui „curățat de evrei". Angya János l-a descoperit imediat. Hirschfeld l-a implorat să-l ajute, să-l ducă la spital : „Am trecut prin multe, nu mai pot". Cu ochii strălucind de satisfacție, Angya l-a luat de guler și l-a predat poliției.

Oláh Sándor din Reteag, județul Someș a fost mai lipsit de omenie decît oricare jandarm. Nu s-a mulțumit să maltrateze pe bătrîni și copii deopotrivă în timpul percheziților, ci căuta cu orice preț să violeze fetele tinere. De altfel, încă înainte de ghetoizare, cînd trecea cite un soldat german prin comună, era primul care indica adresele unde, după cum se exprima fără jenă : „merită să comiți un viol".

În ghetoul de tranziție de la Huedin și-a făcut de cap dr. Boldizsár Pál, fost consilier cu aprovizionarea la primărie. Deși, după cum se va preciza în sentința dată împotriva lui la procesul de la Cluj, nu avea nici o misiune legată de ghetoizare el „a luat parte la această samavolnicie cu excese de zel și a fost autorul celor mai mari brutalități. A umblat numai cu biciul în mînă și a lovit tot timpul în oameni nevinovați, ordonînd percheziționarea tuturor persoanelor inclusiv a sugarilor".

Dacă la anchetă participa Boldizsár Pál, victimele erau scoase de fiecare dată pe targă. La proces, Margareta Fischer avea să declare : „Cînd a intrat sora mea în birou, Boldizsár Pál a întîmpinat-o cu o întrebare : Mă cunoști ? Sora mea a răspuns firesc : da". I-a tras două palme, rupîndu-i doi dinți din față. Apoi, a luat o listă și a început să citească inventarul obiectelor predate locuitorului Ilosvai Károly din Huedin. Fără să aștepte vreun răspuns, a prins-o de păr, a trîntit-o la pămînt, călcînd-o în picioare. Sora mea, de durere, a început să urle. Atunci Boldizsár l-a poruncit să-și scoată ciorapii cu care i-a astupat gura și a început s-o izbească peste picioarele goale cu vina de bou pînă cînd sora mea și-a pierdut cunoștința. După ce și-a revenit, Boldizsár i-a așezat creioane între degete și a început să-i preseze mîinile. Din cauza durerii insuportabile a leșinat din nou. Nu și-a mai revenit decît în baracă. Boldizsár a amenințat-o că va continua cercetările peste cîteva zile, dar „a scăpat". Între timp a fost deportată.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

„Steaua Dunării" e gata de drum

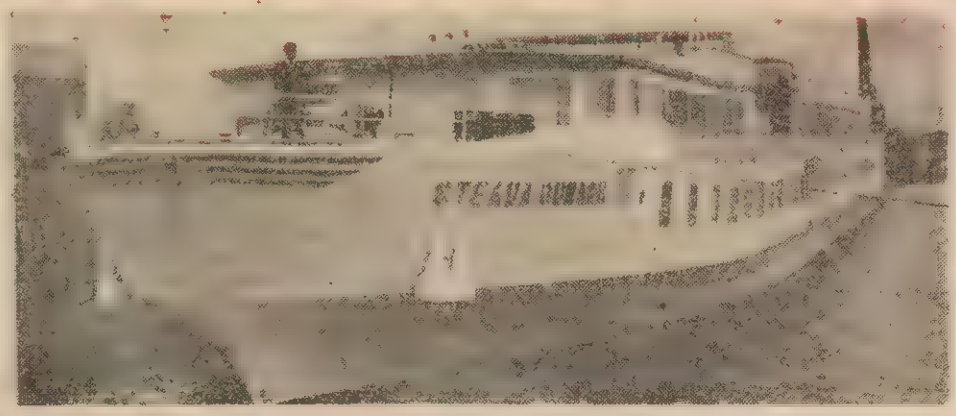

La ora cînd citiți aceste rînduri, o nouă navă românească de pasageri se pregătește să taie apele Dunării îndreptîndu-se spre Viena, loc de unde va porni în prima sa cursă. Este vorba de „Steaua Dunării", nume inspirat, sugerînd eleganta acestui vapor de un alb imaculat, creație a Șantierului Naval din Oltenița, pe baza unui proiect realizat de I C E P R O N A V Galați. Echipată în exclusivitate cu utilaje produse în țară, „Steaua Dunării" este, de fapt, rodul eforturilor conjugate ale cîtorva zeci de întreprinderi, simbolizînd astfel nivelul înalt atins de întreaga noastră industrie.

Rapidă, sigură, confortabilă, „Steaua Dunării" este, după aprecierile specialiștilor, nu doar cea mai frumoasă și mai bine dotată navă de pasageri ieșită de pe cala șantierelor noastre navale, dar și una dintre cele mai bine și mai inspirat construite dintre toate cele care străbat Dunărea.

Comandantul său, Simion Gacichevici — navigator încercat, cu trei decenii de marinărie în spate — se arată extrem de mulțumit de modul în care se prezintă nava, felicitîndu-i călduros pe muncitorii și specialiștii șantierului oltenițean. Dar, despre această realizare de vîrf a navaliștilor români, despre marea investiție de inteligență și sudoare grație căreia a apărut pe lume, despre echipajul său, despre momentele de dinaintea plecării, din portul Giurgiu, ne propunem să vă relatăm, mai pe larg, într-un număr viitor al revistei noastre.

DAN MUCENIC ■
Fotografie de
VICTOR RĂDULESCU ■

ULTIMA ORĂ

„Centura de aur" a României :

A treia zi după primul gong

Ediția a XVI-a a „Centurii de aur" a României, găzduită de uriașa sală a Complexului Expozițional de lîngă Casa Scînteii, a demarat, așa cum era de așteptat, furtunos, cucerind, prin dîrzenia și ardoarea disputelor, aplauzele a sute și sute de iubitori ai boxului. De-altfel, prezența în număr mare a spectatorilor a confirmat, încă o dată, popularitatea de care se bucură acest sport în țara noastră. Firește, organizatorii prestigioasei competiții au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a răsplăti acest interes. Dar argumentul forte urmau să-l asigure boxerii, sarcina de care pugiliștii români și oaspeții lor s-au achitat în bună parte. Prestațiile din primele trei zile au făcut din plin dovada că boxul românesc, prin cîțiva din mai vechi reprezentanți ai săi dar, mai ales, prin noile nume ce s-au impus la ultimul campionat mondial al juniorilor, competiție găzduită chiar de țara noastră, se află în progres și putem conta, într-un viitor cît mai apropiat, pe cîteva certe valori. Astfel, în prima zi, cu excepția lui V. Burcă, învins, la semimuscă, de cubanezul M. Rojelio, și-a lui M. Bereșoaie, învins, la semimijlocie, de un alt cubanez, L. Ramirez, ceilalți doi reprezentanți ai noștri, I. Guzganu și A. Anton au cîștigat detașat. Cea de-a doua zi ne-a oferit două mari surprize, prin victoria greu de anticipat a egipteanului E. Balumi asupra cubanezului J. Heredia (decizia arbitrilor ni s-a părut neconformă cu realitatea din ring) și prin înfrîngerea lui D. Senciuc în fața altui boxer egiptean, A. Nagar, decizie asupra căreia nu avem nimic de obiectat. În rest, un excelent meci al fostului campion mondial la juniori, Daniel Măeran în fața bulgarului A. Ciamov. Măeran și-a depășit adversarul fără a arunca în luptă toate resursele de care dispune. A boxat economicos, cu pentru impresie artistică, și bine a făcut, întrucît marile meciuri de-abia de-acum încolo vin. De-aceeași categorică manieră a învins și veteranul actualei ediții, Ilie Dragomir, sau Sandu Leontin, plus tînărul Ion Constantin. În schimb deși cîștigător prin abandon în repriza a treia, Viorel Encean nu ne-a convins pe deplin, mai ales că adversarul său, Y. Kadir (Turcia), în afara unei

La categoria 54 kg învingător Marcelică Tudoriu !

deosebite rezistențe nu a arătat mare lucru. Să consemnăm, la capitolul înfrîngeri, ieșirea din luptă a supergreilor Teodor Pitjol și Ștefan Birlean. Cea de-a treia zi, cea mai animată de pînă acum, ne-a oferit două neplăcute surprize venite din partea arbitrilor. Este vorba de victoria atribuită lui Marcelică Tudoriu, un tînăr boxer pentru care am avut și vom avea numai cuvinte de laudă, dar care, de-această dată, a fost net dominat de cubanezul E. Carrion. Obligat să asculte în două runduri numărătoarea arbitrului, luptînd, totuși, din răsputeri (fapt demn de toată stima), Marcelică Tudoriu a primit cadou decizia de învingător. O altă evidentă nedreptate au comis-o arbitrii și în meciul dintre coreeanul Pek Iong Nam și cubanezul M. Rojelio. Combatanții au realizat, fără doar și poate, cel mai frumos meci de pînă acum al „Centurii", coreeanul controlînd disputa de la un cap la altul, dar, spre surpriza tuturor, arbitrii l-au preferat pe cubanez... În ceea ce ne privește, am cîștigat prin Adrian Amzar, Marin Garofeanu, și Traian Vasile Damian, dar am pierdut alte două meciuri prin Florin Vasile și Gheorghe Preda. Atît, deocamdată, despre primele zile ale „Centurii de aur" ale României, eveniment sportiv marcant pentru boxul din țara noastră.

VICTOR NIȚĂ ■

Fotografii de AL. MIHAI FLOREA ■

Un „banc de probe" la Brașov

De 17 ediții campionatul național de automobilism debutează cu Raliul Brașovului, competiție de veritabilă tradiție a sportului pe patru roți.

A fost o întrecere antrenantă, rapidă, dar și foarte dură. Rapidă, pentru că pe unele probe de concurs, cum a fost, de exemplu, P.C. „Lempeș", media orară realizată de redutabilul cuplu Balint-Zărnescu a fost de 140.6 km/h, deși drumul nu era deloc o linie dreaptă !

Dintre revelații, o impresie deosebită a lăsat-o echipajul fraților Gajdo (C.J.A.K. Brașov) veniți pe locul IV în clasamentul general cu o mașină pregătită de ei (în cadrul Catedrei de automobile a Universității Brașov).

Pe locul I, atît pe echipe, cît și în clasamentul general individual (prin echipajul M. Costinean — E. Roșca) s-a situat echipa Întreprinderii de piese auto Sibiu, beneficiara unui material de concurs de primă mînă, care a știut să exploateze abandonul consacraților L. Balint-C. Zărnescu și St. Vasile-O. Scobai din echipa de uzină Dacia Pitești.

P.S. O prezență de-acum obișnuită în raliu au constituit-o cele 5 autocamioane special pregătite de către I.A.Bv., în perspectiva participării la viitoare maratoane automobilistice de profil. Acești „uriași" avînd sub capotă 300—400 C.P. au forță, rezistență, rapiditate și fiabilitate, la cel mai înalt nivel de exigență tehnică, obținînd timpi comparabili cu ai autoturismelor înscrise în cursă.

D. D. RUJAN ■

Buletin sportiv

se află, în aceste zile, în chioșcurile de difuzare a presei : Fotbal '87. O revistă atractivă, frumos realizată grafic și frumos scrisă de condeie de prestigiu. O apariție pe care o recomandăm tuturor iubitorilor sportului. Realizatorii ei : C.F. „Sportul Studențesc", Complexul cultural-sportiv studențesc „Tei".

Și grădinile de vară se deschid primăvara!

La „Grădinița" s-a deschis grădina de vară. De fapt, este prima grădină bucureșteană și se vrea o terasă model, primul semn concret al primăverii venită atît de poticnit. S-au primenit locurile, s-au vopsit scaunele într-un alb imaculat, ca al fostei zăpezi, s-a primenit personalul „Grădiniței" și astfel, cu un șef nou, Mircea Popescu, promite să ofere, pe gustul consumatorilor, produse de zahana, patiserie și, cu siguranță, bere „fără limită". Dacă adăugăm ciorba de burtă, saramura de crap, salata de cruditățI „á la Grădinița", cum ne promite Viorica Zamfirescu, șef bucătar, probabil că, la grădina restaurantului „Grădinița", mulți bucureșteni își vor face adresă sezonieră. Îi așteaptă pentru a-i servi Maricica Bodea, Gherghina Toma, Marian Banciu, Florin Geneț, Marian Niță, Aurel Udrea și colegii lor — „colectiv de servire exemplară" — în spiritul celei mai atente ospitalități.

PAUL AGARICI ■

Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

flacăra

anul XXXVI
17 (1 662)
VINERI
24 aprilie
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

În întîmpinarea zilei de 1 Mai

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a efectuat o vizită de lucru pe șantierul amenajării rîului Argeș pentru irigații, navigație și alte folosințe

Relatarea în pagina 3

Permanența asumare

În fiecare an, luna mai vine cu un plus de bucurie : alungă în totalitate, definitiv iarna ; șterge amintirea rece a unui anotimp incomod, trezește în noi optimism prin regenerarea întregii Naturi.

Cred că în această renaștere intră și omul.

Altfel de unde plusul de vioiciune, apetitul de viață, de muncă ?

Poate și din acest motiv ziua de început a acestei luni a fost numită : a muncii.

Iată, ascultăm la radio, vedem pe micul ecran, citim în coloanele ziarelor despre tot mai multe fapte demne de laudă : minerii din Deva și Bihor, de pildă, au scos la suprafață cărbune mai mult decît își propuseseră în plan ; siderurgiștii de la Hunedoara au obținut sute de tone de cocs metalurgic, fontă și oțel peste plan ; la fel au făcut energeticienii de la Palas, Ovidiu și Năvodari, gălățenii de la Întreprinderea de alice navale, foarte mulți alții, precum și oamenii ogoarelor care se află acum în încleștarea cea mai aprigă cu timpul, pentru a urgenta semănatul, adică a ne asigura pîinea viitoare.

Ascult acest efort colectiv, amplificat în inima țării.

Știm că pentru mai mult și mai bine, fiecare om, colectiv mare sau mic se mobilizează, organizează, cer pînă și mașinilor să facă mai mult, să funcționeze mai bine.

Și din întreg acest efort deducem o voință colectivă, puternică, o plenară asumare. Fiindcă lucrînd la binele țării, la devenirea ei, așa cum o știm din programele dezvoltării noastre, înseamnă că ne-am conștientizat un astfel de efort, ne-am asumat acest efort cu tot ce implică el, înseamnă că ne-am asumat propriul destin. O astfel de asumare, pe cît de vitală pe atît de patriotică, se cere permanentă, de cea mai înaltă amplitudine.

Ziua muncii *nu face decît să ne reamintească, într-o manieră solemnă, că munca este izvorul tuturor bogățiilor noastre.*

N. GRIGORE MARAȘANU

„Din partea noastră, numai vreme frumoasă!“

Interviu cu dr. ION DRĂGHICI,

directorul Institutului de Meteorologie și Hidrologie

— Tovarășe director, cînd, în urmă cu ani, un bilanț arătase că procentul prognozelor reușite fusese cam de 40 la sută, academicianul Moisil ar fi întrebat „atunci de ce nu le-ați dat invers“ ? E adevărat sau e vorba de una dintre glumele care circulă pe seama meteorologilor ?

— Este în întregime o glumă a academicianului Grigore Moisil. E adevărat că eu plecam de la niște prognoze mai puțin reușite, dar lucrurile s-au schimbat mult de atunci.

— Este unul din motivele pentru care v-am propus acest dialog. Cel puțin în iarna asta „timpul probabil“ a fost mai mereu urmărit cu sufletul la gură...

— Mie-mi spuneți ! Pe 3 martie cînd a fost foarte frig, un cetățean ne-a luat la rost, la telefon : „ce-aveți de gînd, măi frate, cu timpul ăsta, îl mai țineți mult așa ?“

— ...și dacă vremea ne-a dezamăgit, prognozele institutului, nu. Ați dat ninsoare, ninsoare a venit, ați dat ger...

— A venit, dar nu l-am dat noi. L-am prevăzut. Dacă ar fi după noi, am da numai vreme frumoasă.

— Ce înseamnă pentru un meteorolog o zi de prognoză, ca să numim mai scurt o zi de muncă la institut ?

— În primul rînd trebuie să ne punem la punct cu situația meteorologică din ultimele 24—48 de ore. Scrieți așa, 24 și 48 de ore. Deși una o include pe cealaltă, această punere la punct presupune două activități care se intercondiționează. Apoi, cu situația din momentul imediat anterior elaborării prognozei și cu toate informațiile prognostice rezultate din prelucrările de date ale institutului, pe plan național și din afară. În total, aproximativ două milioane de caractere, reprezentate sub formă grafică sau numerică, în 24 de ore. Realizăm o estimare prognostică de fond, la ora 12, și o urmărim în permanență, confruntînd-o cu informațiile ulterioare. La toate acestea se mai adaugă o serie de alte ac-

(Continuare în pagina 12)

RĂZVAN BĂRBULESCU

Opinii

Generație și creație

Susținută de temeinice argumente științifice, o analiză a principalelor trăsături ce definesc generația tînără, a structurilor și funcțiilor psihice ale acesteia, luate în comparație cu cele ale generației vîrstnice, relevă un potențial optim de creație al generației tinere, potențial ce se cere cunoscut și cultivat. Este deja un adevăr ce nu mai poate fi pus la îndoială faptul că progresul societății prezente, construcția celei viitoare nu pot fi concepute fără o amplificare masivă a procesului de creație. Vom analiza, așadar, cîteva dintre trăsăturile ce favorizează actul de creație.

La tineri, gîndirea are acea plasticitate care o face sensibilă la tranziență, pe cît vreme, la generația vîrstnică, conținutul de experiență este deplin sedimentat în structuri ideatice și numai evenimentele relativ puternice sînt în măsură să tulbure acest strat ideatic, făcîndu-l să încorporeze concepte noi sau să și le restructureze pe cele vechi. La tineri există o oarecare doză de dezordine informațională care, în anumite limite, joacă un rol pozitiv, facilitînd asociațiile și combinațiile informaționale.

În condițiile unei vieți în care ritmul schimbărilor se accelerează tot mai mult, e necesar să educăm la generația tînără o gîndire pantareică, mereu curgătoare, care să prindă în structuri temporare fluența dinamică a vieții și să fie aptă să se restructureze continuu, să-și

(Continuare în pagina 5)

Conf. dr. ION MORAR

Institutul Politehnic București

Biblioteca județeană MUREȘ

Aprilie – jurnal de campanie

Domnești, capitol final

Zi întunecată, trecîndu-și clipele sub amenințarea unor ploi repezi și reci. Dar Maria Mandu primărița din comuna ilfoveană Domnești, om optimist de felul său, e surizătoare. Ne descurcăm, noi, zice. Avem oameni buni. Recuperăm toate întîrzierile, numai să n-o ducă încă vreo cîteva zile tot cu ploile astea. Fată de țăran fiind, știu că necazurile cu vremea nu durează la infinit și tot țăranul știe să le dreagă. În fond, de ce să ne plîngem ? E primăvară, apa venită de sus a stimulat păioasele, iar pămîntul înmuiat va primi mai bine sămînța.

La cîmp, firește, nu se lucrează. Dar sînt destule de făcut la C.A.P. Domnești : verificarea utilajelor, muncă în zootehnie, căutarea zonelor mai zvîntate în preajma cărora s-ar putea instala taberele de cîmp ale mecanizatorilor... Tîrziu, spre seară, lucrul a început într-una din fermele vegetale, la Țegheș. Chiar și după lăsarea nopții s-au efectuat lucrări de pregătire a terenului. Cerul prinsese a se tulbura de goana norilor pe care un vînt aspru îi alerga de colo-colo. Dacă-i vînt, nu e ploaie — spune, plin de speranță, vicepreședintele consiliului popular, Ion Marin. Mîine intrăm cu toate forțele !

N-a fost să fie chiar așa. Peste noapte tot a mai plouat, însă lucrările de la Țegheș au fost isprăvite. Vîntul se întețise. În mijlocul unei sole cu pămîntul asprit deja, zărim o siluetă feminină cu părul zburlit. Este inginera șefă a C.A.P.-ului, Ioana Văcărescu. Ce faci aici, tovarășa Ioana — i se adresează, glumeț, președintele C.U.A.S.C.-ului Ciorogîrla, Alexandru Neagu —, faci plajă? Da, plajă. Și nu te trage ? Ba mă trage al naibii, dar n-avem încotro. Bine că au mai obosit ploile și putem trece la semănat. Dar mai e nevoie încă de pregătit terenul, pentru că a fost acoperit de o crustă prin care sămînța n-are cum trece. Dar mecanizatorii lucrează repede și bine. Nici nu vă dați seama cît îi admir pe oamenii ăștia. Pot spune că sînt încă niște copii, au terminat de curînd liceul agricol sau școala profesională, dar sînt extrem de disciplinați, răspund prompt la orice solicitare și, dincolo de toate, se arată și foarte pricepuți. Sînt 31 la număr, fără a-l mai socoti și pe șeful secției, Gheorghe Tutudorache. De ce să nu-l socotim ? Pentru că ar trebui numărat de două ori, el fiind prezent (firește, nu pentru a sta degeaba) de la sosirea primului mecanizator și pînă după plecarea ultimului. Bun organizator, își mobilizează oamenii astfel încît, de cum ne ajută vremea, chiar și numai pentru un ceas-două, tot se intră în brazdă.

Zi bună, pînă la urmă. Semănatul a început. Președintele C.A.P.-ului se molipsește și el de verva celor din preajmă. Începusem foarte bine, terminasem primii semănatul verzei și toi primii intrasem la porumb. Dar ploile nu țin seamă de clasamente. Și nici de faptul că în primăvara asta am avut de însămînțat peste o mie de hectare. Dar am presimțirea că o să plouă și cu recoltă. Culturile arată bine, am avut îngrășăminte cîte ne-au trebuit, sămînță de bună calitate și motorină cît să nu rămînă nici un tractor la capăt de rînd. Așa încît cred că vom depăși acest impas. Nu facem parte dintre cei care dau vina pe nori, chiar dacă le zicem destule în gînd. O să fie bine, vă spun eu. Reveniți mîine și o să vedeți ce înseamnă campanie de primăvară la Domnești.

Duminică. Vîntul — maratonist înnăscut — încă nu se dă dus. Șuieră și împrăștie praful. Tot cîmpul e împînzit de tractoare purtînd în urma lor semănători. Tractoriștii n-au treabă cu vîntul, stau în cabinele lor suspendate deasupra ogorului și opresc doar arareori pentru pauza de țigară. Sînt, într-adevăr, foarte tineri, nu cred să fie vreunul trecut de douăzeci de ani. Dar parcă ar avea campanii întregi în spate. Vorbesc puțin, fără a părea îngîndurați. Sînt, pur și simplu, preocupați ca ritmul pe care și l-au impus de cu zori să fie menținut pe tot parcursul zilei.

Mărturisesc sincer că arareori mi-a fost dat să întîlnesc oameni atît de încrezători în izbîndă precum cei din Domnești. De-a lungul celor trei zile în care le-am fost în preajmă am avut prilejul să aflu tot ce am dorit despre campaniile precedente, despre rezultatele bune obținute, despre compoziția solului, despre solurile de semințe pe care le-au vîrît sub brazdă sau despre întîmplările mai deosebite ale vieților lor. Ceea ce n-am auzit au fost lamentațiile sau vorba-n dungă, trădînd îndoiala față de isprăvirea cît mai rapidă a semănatului. Această psihologie de învingători și-a pus amprenta asupra fiecărei zile-muncă în care nici minutele n-au fost irosite. Am plecat de-acolo cu sentimentul tonic al celui care a mai trecut printr-o pilduitoare experiență de viață. Viață trăită responsabil, cu acea noblețe pe care i-o conferă lipsa de temeri exagerate sau nejustificate.

În depărtare, seara, farurile tractoarelor păreau o stea multiplicată pe un cer neamenințat de nori.

D. M. ALEXANDRU ■

P.S. În momentul cînd citiți revista noastră, campania de însămînțări s-a încheiat și la Domnești. Ar mai fi însă de amintit încă o imagine suprinsă acolo : cîtiva oameni strîngînd în mîini niște bulgări de pămînt moale la care priveau ca la niște bulgări de aur.

Ferestrele dintre ploi

În plină țară a Oașului, la Călinești, primăvara vine mult mai tîrziu decît în alte părți. De obicei, frigul, brumele și ploile se prelungesc aici pînă către sfîrșit de aprilie, apa freatică se menține mereu cît mai aproape de suprafață, iar în strîmta vale a Turului, în aval de lacul de acumulare întins pe mai bine de 450 de hectare, ogoarele suferă de exces de umiditate, motiv pentru care semănăturile răsar și se dezvoltă greu, secerișul grîului se prelungește nu rareori pînă la sfîrșitul lunii august, porumbul furajer pus în miriște e ars prematur de brumele toamnei timpurii. Așa încît oamenii locului au ajuns să se bucure mai mult de socotă decît de ploaie.

Anul trecut — zice Ion Costin, inginerul-șef al C.A.P. —, tocmai pentru că luni de-a rîndul n-a dat strop de ploaie, noi am obținut cea mai mare producție de grîu și de porumb din întreaga istorie a localității, bineînțeles nescăpînd din vedere munca mecanizatorilor și cooperatorilor. Spusa lui e confirmată scurt, cu vorbe puține, de Vasile Mic, contabilul-șef al cooperativei și unul dintre cei mai talentați poeți din Țara Oașului.

— Numai că — se simte îndemnat să adauge președintele Gheorghe Vasile —, deși-s cele mai mari recolte obținute vreodată în această zonă submontană cu ierni lungi și primăveri scurte, nu-s totuși productiile care să ne reprezinte pe deplin. Potențialul nostru agricol ar putea fi și mai mare.

— Cum se face — îl întreb — că la Călinești casele gospodarilor sînt atît de mari și arătoase, încît oricine s-ar simți cel puțin mîndru ca să locuiască în ele ?

— În privința aceasta la noi e o adevărată întrecere — se mîndrește cu un aer firesc președintele. Femeile și copiii mai mărunți lucrează cu toții în ceapă. Bărbații, după ce și-au însămînțat grînele, își iau topoarele și coasele și coboară în cîmpie. Lucrează acolo cam vreo 2—3 luni și se întorc toamna, după cules, cu bani la șerpar și cu cereale. Cu ce cîștigă ei (și cîștigă bine, pentru că oșenii sînt vrednici !), cu ce mai iau nevestele și copiii ca urmare a muncii lor în C.A.P., în numai cîteva luni bune își și înalță o casă nouă. Le vin toate rudele, toate neamurile în ajutor. Așa s-au construit în ultimii ani cîteva sute de astfel de case, cu parter și etaj, uneori chiar cu două etaje, adevărate vile dotate cu cel mai ridicat confort, cu instalații de apă curentă, cu bale, chiar cu instalații de încălzire centrală.

— Se vede că vă descurcați de minune. Dar cu însămînțările din primăvara asta cum stați ?

— Prost, foarte prost ! răspunde cu amărăciune inginerul-șef. Asta nu pentru că oamenii noștri, mecanizatorii sau cooperatorii, s-ar fi lăsat cumva pe tînjală. Nuuu, doamne fereste ! Ci pentru că, iată, nu ne lasă vremea asta păcătoasă. De mai bine de două săptămîni ne-a pisat și ne-a sfîrîit aproape în fiecare zi. A dat numai ploaie mocănească, de toamnă de îți venea să apuci cîmpii, nu alta !

— Ceva-ceva azi mai însămînțat, după cîte văd...

— Cîte un hectar-două, pe ici pe colo, folosind ferestrele dintre ploi. Căutînd cu îndîrlire, aproape și de cîte 3—4 ori pe zi, locurile cele mai zvîntate. Încercînd solul zi de zi, ceas de ceas... Cum vedeam că „înflorește" pămîntul pe cîte o costișă sau pe cîte o bucățică de teren mai în pantă, cum gata intram și noi degrabă cu discuitorul. Așa am reușit, cum s-ar spune, pe apucate, să pregătim și să însămînțăm primele zeci de hectare de porumb, de ovăz, de in și de lupin dulce dintr-un total de 711 hectare. Din nefericire, nici ferestrele astea n-au fost prea multe, pentru că iar venea ploaia...

— Acum e soare... prima zi cu soare...

— Numai că la radio și la televizor s-a anunțat că iar plouă...

— Ce mai ! — conchide președintele — dacă ne-ar lăsa vremea asta, de simbătă (18 aprilie — n.n.) noi am porni cu toate forțele și am lucra și zi și noapte, neîntrerupt.

— Se vede că sînteți organizați bine și pentru schimbul doi.

— Cum să nu, sîntem organizați de mai bine de o săptămînă. Și de la C.U.A.S.C. am primit indicații clare și-n privința asta. Cele 14 tractoare și 6 semănători au fost duse la capătul tarlalelor ce urmează a fi însămînțate... s-au nominalizat cei din schimbul doi de pe tractoare, oamenii au fost, cu toții, instruiți, sămînța a fost din timp pregătită.

— Și cînd v-ați propus să terminați ?

— După socoteala noastră, dacă mergem și zi și noapte pe două schimburi, noaptea lucrînd la pregătitul terenului iar ziua la însămînțat, cu o viteză de cel puțin 60 ha însămînțate în 24 de ore — e de părere contabilul-șef Vasile Mic — ne vom înscrie în termenele stabilite. Avem mecanizatori foarte buni, precum Dumitru Bumb, Ioan Tout, Ioan Feher, Vasile Ciorcaș, avem membri cooperatori harnici ca Florea Surd, Irina Baboi, Floare Copil, Floare Bura, Ana Mihăilean, Gavril Isac. Ei toți sînt gata și chiar nerăbdători să bage sămînța cît mai repede sub brazdă.

— Numai vremea de ne-ar ajuta ! insistă, privind îngîndurat cerul, Vasile Barta, șeful secției de mecanizare. Chiar în acest moment deplasăm cîteva tractoare sus, la punctul Lazu. E acolo un teren de vreo 11 hectare. Să vedem... poate îl înșelăm. Altfel...

Mecanizatorii și cooperatorii din Călinești Oașului sînt dîrji și perseverenți. Pentru munca lor sînt gata să se ia la bătaie chiar și cu timpul, cu vremea cea mai potrivnică.

MIHAI STĂNESCU ■

Poruncile cartofului

În toamna anului trecut, țăranii cooperatori din Bodești, o comună aflată la numai 20 de kilometri de Piatra Neamț, pe drumul ce duce spre Tîrgu Neamț, au obținut o impresionantă producție medie de cartofi pe cele 160 de hectare repartizate acestei culturi : 50 250 kilograme. Faptul în sine le-a adus un beneficiu de peste 3 milioane lei, dar și mult invidiatul titlu de **Erou al Noii Revoluții Agrare**, distincție care în acest an ar putea fi cîștigată și la producția de lapte (a fost realizată anul trecut o producție de 4 594 litri de lapte pe cap de vacă furajată), precum și la cea de sfeclă (producția medie de anul trecut a fost de 50 500 kilograme la hectar). Cifrele de mai sus ne conving că ne aflăm într-o comună în care țăranii cooperatori pot afirma în fața întregii țări, prin munca lor, că își cunosc pe deplin meseria, că îi stăpînesc toate tainele. De altfel, dialogul nostru cu **Vasile Tomescu**, președintele cooperatorilor din Bodești, a avut în vedere chiar acest lucru, de maximă importanță în obținerea unor mari recolte : calitatea muncii, priceperea cu care sînt aplicate în cîmp, la fermele vegetale, sau în staule, la fermele **zootehnice**, cele mai noi și mai adecvate tehnologii agrozootehnice. „Meseria de țăran, noua meserie de țăran, avea să ne răspundă Vasile Tomescu, este o problemă extrem de complexă și ea ține, mai întîi și-ntîi, de continuarea unei tradiții, de îmbunătățirea și diversificarea acelei tradiții. Aș zice, cu respectul cuvenit pentru tatăl meu și pentru alți oameni ce au dus, pe umerii și brațele lor, fala comunei noastre, o comună de oameni gospodari harnici și prieepuți în toate muncile țăranului, că noi încă nu am ajuns, aidoma lor, la aceeași înaltă dragoste pentru pămînt și animale, la aceeași înaltă știință de a te dărui pămîntului și a-i obliga, la rîndul lui, să-ți dăruie toată dulceața roadelor sale. Spun asta, deși ei, înaintașii noștri, n-au obținut nici pe departe recoltele noastre, dar sînt sigur că, în locul nostru, ar fi obținut mai mult. Spun asta și pentru a sublinia, totodată, faptul că avem încă substanțiale rezerve pentru a ne depăși propriile noastre recorduri. Și, ca să nu se creadă că vorbesc doar pentru a vorbi, voi preciza că am avut anul trecut numeroase loturi pe care am realizat 55 000 kilograme de cartofi la hectar, sau peste 80 000 kilograme de sfeclă la hectar. Asta vrea să însemne că, muncind peste tot la fel, respectînd, cum zicem noi, cu strictețe cele 11 porunci ale cartofului, în linii mari aceleași și la sfeclă, ne vom putea menține în rîndul marilor țărani ai țării".

Aceasta pare să fie, în fond, dorința numărul unu a țăranilor cooperatori din Bodești, de-a se înscrie în rîndul „marilor țărani ai țării", fapt împlinit, dar care se cere continuat, menținut, impus. Dar, profitînd de insolita metaforă a interlocutorului nostru, potrivit căreia cartoful, pentru a atinge producții record, cere a i se respecta cu strictețe cele 11 porunci, l-am rugat pe Vasile Tomescu să ni le relateze. Cîteva dintre ele ar fi asolamentul („noi, a ținut să precizeze președintele cooperatorilor din Bodești, am început cu producțiile mari la cartofi încă de-acum 10—15 ani, o perioadă în care, ca să zic așa, am testat comportarea pămînturilor noastre, soluri în general podzolice, și am ajuns la concluzia că, pînă la a pune cartofi sau sfeclă, neapărat trebuie să începem cu grîu, să continuăm cu porumb, cu floarea soarelui, cu plantele furajere și abia apoi, după ce prealabil pregătim pămîntul, conform altor porunci premergătoare, sau intercalate, să însămînțăm plantele aflate în discuție"), administrarea, în brazdă, a gunoiului de grajd, sau echivalentul acestuia, aproximativ 1 500 kilograme de îngrășăminte chimice, bogate în fosfor, și azot, după care se ară cu subsolierul, apoi, tot în toamnă, se administrează amendamentele, în funcție de aciditatea solului. După respectarea acestor „porunci", pămîntul se bucură de binefacerile iernii, ale zăpezilor, pentru ca, în prag de primăvară, să fie supus unor amănunțite analize a căror menire este de a stabili conținutul de fosfor, azot și potasiu. După aceste analize se completează structura solului pînă la atingerea conținutului optim. După cum se vede, o amănunțită și, realmente, științifică pregătire a pămîntului, pînă a i se încredința cartofii sau sfecla. Dar, în ordinea lucrărilor, ne apropiem de momentul decisiv al însămînțării, clipă care este premersă de alegerea seminței, plantele trebuind să îndeplinească o serie de condiții pe care orice țăran, bun gospodar, le știe prea bine. Totul este ca sămînța să prezinte condițiile respective, iar pentru acest mic-mare amănunt țăranii cooperatori din Bodești își iau toate măsurile, din timp, încă din toamna precedentă, pentru ca în silozurile de sămînță să se afle numai și numai material semincer de cea mai bună calitate. Dar, cu aceste minime amănunte, ne-aflăm doar în fața așa-zisă pregătitoare. Adevărul, în ceea ce privește marile producții de cartofi, de-abia de-acum începe. Aratul, erbicidizarea și apoi plantatul, riguros stabilit, cu exact 62 000 cuiburi la hectar. „Odată încheiată și această operație ce face și ea parte integrantă din cele 11 porunci ale cartofului, avea să continue Vasile Tomescu, începe munca cea mare, cu adevărat adevărată, la cartof. Lotul se cere a fi fără pic de buruiană pe tot timpul incoltirii și creșterii cartofilor, neapărat pînă prin 10 august, cînd, chiar dacă apar buruieni, ele nu mai pot afecta cartoful, întrucît acesta este acum o plantă matură, aptă să-și asigure creșterea. Singura noastră problemă în această perioadă este să asigurăm devrejerea, adică înlăturarea vrejurilor care ar putea slei puterea plantei. Cît despre recoltare, care începe cam pe la sfîrșitul lui august, acest moment își are și el, firește, poruncile sale. A se recolta cu grijă, fără deteriorarea tuberculilor, apoi a se preinsiloza, dar înainte de asta a se avea grijă ca recolta aflată încă în cîmp, să nu se dezhidrateze; a se delimita cartofii de consum de cei de sămînță, — și aici țin să precizez că noi producem îndeosebi cartofi de sămînță, fapt ce ridică, nu-i așa, probleme deosebite, — și a se insiloza după cele mai potrivite indicații, astfel încît să nu avem nici un fel de problemă pe timpul ploios al toamnelor, sau cel friguros al iernilor. Și cam asta ar fi tot. Dar cea mai mare poruncă a cartofului rămîne, după toate cele spuse, dragostea de muncă a omului, dragostea sa față de această nouă și străveche meserie a țăranului român. Omul este, oricîe s-ar spune, factorul hotărîtor, cel ce transpune în realitate cele 11 porunci ale cartofului". Iar omul, adică țăranul cooperator din Bodești, este un gospodar care n-a uitat, ci, mai mult, vrea să egaleze faima de altădată a bunilor gospodari ce-au făcut fala comunei lor.

VICTOR NIȚĂ ■

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a efectuat o vizită de lucru pe șantierul amenajării râului Argeș pentru irigații, navigație și alte folosințe

Încă o concretizare a celui mai grandios proiect al Epocii Nicolae Ceaușescu : reconstrucția pămîntului

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat, miercuri, 22 aprilie, o vizită de lucru pe șantierul amenajării riului Argeș pentru irigații, navigație și alte folosințe.

Lucrare de mare amploare, inițiată de conducătorul partidului și statului nostru, amenajarea riului Argeș are o deosebită importanță economică și socială. Prin efectuarea lucrărilor complexe prevăzute se creează condiții pentru folosirea cu maximă eficiență a resurselor de apă ale întregului bazin hidrografic al Argeșului pentru irigații și navigație, pentru producerea de energie electrică, alimentarea cu apă potabilă și industrială a unor localități și obiective economice, pentru desecarea unor terenuri adiacente cu exces de umiditate, precum și pentru apărarea terenurilor și a unor localități împotriva inundațiilor. Lucrarea prezintă o mare însemnătate și prin aceea că va lega Capitala de Dunăre, fapt care va contribui în mod hotărîtor la îmbunătățirea transporturilor, la dezvoltarea economico-socială a acestei zone a țării.

Vizita de lucru a secretarului general al partidului, la care au participat tovarășii Constantin Olteanu, Silviu Curticeanu și Ioan Petre, a fost axată pe analiza stadiului lucrărilor prevăzute și pe stabilirea măsurilor corespunzătoare în vederea înfăptuirii, la termenele stabilite, a acestui obiectiv, a simplificării și modernizării soluțiilor de proiectare.

Dialogul secretarului general al partidului cu specialiștii din cercetare și proiectare din cadrul antreprizelor de construcții-montaj a început în zona lacului de acumulare Mihăilești-Cornetu. Cu ajutorul unor planșe și grafice a fost prezentată organizarea de ansamblu a întregului șantier, soluțiile adoptate pentru construcția acestui punct de lucru de însemnătate deosebită, care deschide, în fapt, zona prevăzută a fi amenajată. În zona Mihăilești-Cornetu, unde se realizează barajul de pe Argeș, se acumulează un volum de apă de circa 80 milioane metri cubi. Aici se află un nod hidrotehnic prevăzut cu hidrocentrală. Constructorii au informat despre modul cum sînt eșalonate principalele lucrări, precum și în legătură cu măsurile luate pentru a îndeplini în cele mai bune condiții sarcina ce le-a fost încredințată.

Șantierul oferă o imagine sugestivă a muncii angajante a constructorilor. Între ei se află și brigadierii de pe Șantierul național al tineretului, inaugurat în luna august anul trecut.

O atenție specială a fost acordată examinării programului de execuție și soluțiilor adoptate pe șantierul viitorului port București — 30 Decembrie. Și aici, cadrele de conducere ale șantierului au înfățișat secretarului general al partidului stadiul lucrărilor și măsurile ce se întreprind pentru ca acest obiectiv să fie realizat în termen.

Pe parcursul vizitei au fost analizate, de asemenea, soluțiile și stadiile fizice la nodurile hidrotehnice de la Copăceni, Gostinari și Oltenița, unde urmează să se realizeze ecluze pentru tranzitarea navelor, baraje deversoare și hidrocentrale.

În sectorul încredințat spre execuție militarilor forțelor noastre armate — cu o lungime de 35 de kilometri — tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a raportat de către ministrul apărării naționale, general-colonel Vasile Milea, despre stadiul lucrărilor și modul în care se acționează pentru înfăptuirea misiunii încredințate.

Secretarul general al partidului a acordat o atenție specială modului de realizare a podurilor ce vor fi construite peste riul Argeș regularizat și navigabil.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, examinînd modul în care s-a trecut la traducerea în viață a acestui proiect, a cerut factorilor de răspundere să întocmească un program de ansamblu care să asigure atacarea lucrărilor pe întreaga lungime a Argeșului între București și Dunăre, astfel încît investiția să se realizeze într-un termen cît mai scurt.

Secretarul general al partidului a cerut specialiștilor, tuturor factorilor cu atribuții în realizarea acestui important obiectiv să adopte pretutindeni soluții constructive și tehnologice simple, cu consum minim de materiale, combustibili și energie, cît mai eficiente din punct de vedere economic.

S-a atras atenția asupra necesității restrîngerii lucrărilor și a organizărilor de șantier în vederea reducerii la minimum posibil a suprafețelor agricole și silvice ocupate.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat importanța extinderii lucrărilor de amenajare complexă a zonei și a cerut ministerelor implicate, organelor locale de partid și de stat să efectueze studii ample în acest sens pentru întregul spațiu hidrografic, urmînd ca pe lîngă Argeș să fie amenajate și riurile Sabar și Ciorogîrla. Va trebui asigurată și sistematizarea localităților, aplicînd prevederile legislației în vigoare. S-a stabilit ca, în diferite puncte de-a lungul Argeșului, să fie organizate spații de agrement care să valorifice condițiile create prin lucrările de investiții prevăzute.

Mulțumind pentru vizită, pentru indicațiile primite, constructorii, proiectanții, reprezentanții ministerelor care participă la realizarea investiției au asigurat pe secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de hotărîrea lor, a tuturor oamenilor muncii cărora li s-a încredințat această cinste, de a acționa cu energie și devotament în vederea înfăptuirii exemplare a sarcinilor trasate.

Consecventa politicii sale de dezarmare, România demonstrează că mijloacele de luptă pot fi folosite în scopuri pașnice, constructive

Maistrul și muncitorul

In orice competiție a muncii, calitatea s-a instalat pe postul de criteriu fundamental în stabilirea cîștigătorului. Toate produsele de vîrf și-au cîștigat poziția în ierarhiile imediate printr-o execuție ireproșabilă, prin reunirea competenței, a inventivității, a răspunderii și priceperii. Această trăsătură esențială a oricărui produs al unei economii dezvoltate este rezultatul [redacted] complexe și ultrasofisticate utilaje. Calitatea este rezultatul direct al calității muncii oamenilor. De ea depinde și calitatea utilajelor, și performanțele acestora și, implicit, calitatea produselor finite. Deci calitatea nu este un cadou, un dar, ci un cîștig, o victorie a priceperii, seriozității, competenței și dăruirii maiștrilor și muncitorilor, pietre de hotar în nașterea și realizarea oricărui produs. Așa cum spunea președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de calitatea muncii fiecăruia depinde calitatea vieții noastre, a tuturor. Nu putem avea lucruri mai bune muncind mai slab, ci intensificînd eforturile în vederea pasului înainte pe care îl datorăm fiecare locului nostru de muncă. Grupajul de articole realizat de o echipă de redactori ai revistei își propune exact acest lucru, adică ilustrarea acelor situații în care muncitorii și maiștrii, adînc implicați în realitățile procesului de producție, s-au constituit în principalii factori care au decis calitatea și competitivitatea produselor. Ea s-a născut jos, la nivelul executantului, adică al producătorului conștient de importanța sa de prim beneficiar al muncii sale. Calitatea nu se adaugă ulterior, ca un fapt suplimentar, ci este rezultatul muncii în fiecare etapă de execuție. Controlul de calitate poate valida sau respinge, dar el nu este decît un moment final care consfințește calitatea. Fără urmărirea și realizarea ei în fiecare etapă, acolo unde muncitorii și maiștrii își fac datoria, calitatea nu poate fi decît întîmplătoare.

O poveste care merită a fi luată în serios

În urmă cu cîțiva ani, cînd s-a angajat la Întreprinderea de mașini unelte Bacău, Emil Hriscu n-a găsit post de muncitor electronist. Electroniștii se numărau pe degete. Altele erau meseriile care se căutau și Emil Hriscu s-a recalificat frezor. Absolvise mai demult o școală tehnică de telecomunicații, avea pentru electronică o adevărată pasiune și gîndul îi stătea numai la ea. Aproape fără să-l știe nimeni, a citit tot ce i-a căzut în mînă din literatura de specialitate. Electronist s-a făcut singur, exact cînd a venit momentul să fie nevoie de el. A trebuit doar să demonstreze că știe.

Momentul în care Emil Hriscu a arătat ce poate a fost cînd variatoarele de curent continuu ale mașinilor de rectificat ghidaje și de rabotat, importate, la care acționarea meselor se făcea cu grupuri de mare putere, în jur de 110 kw, au căzut. Echipamentele pentru reglarea turației a acționării în curent continuu a avansurilor din țară erau deficitare. Ei bine, Emil Hriscu și-a asumat sarcina reparării lor. În întreprindere sînt mai mult de o sută de astfel de echipamente. Simplu și comod ar fi fost să le ia pe cele produse de Electrotehnica București și să le monteze în locul celor defecte iar pe acestea, în măsura posibilităților, să le repare.

Înainte de a intra în miezul problemei, să mai spunem că variatoarele de curent continuu costă cîteva zeci de mii de lei și sînt întrebuințate în întreaga industrie, de la fabricile de ciment pînă la roboți. În linii mari, ele se compun din plăci de sticlotextolit placat cu cupru și adezivi speciali pe care sînt fixate circuitele electronice și dintr-un număr de bobine. Un metru pătrat de sticlotextolit costă 800 lei iar o bobină în jur de 18 000 lei. Un variator tip Electrotehnica are, funcție de tip, între 3 și 15 plăci de mărimea unei coli de scris și minimum două bobine.

Ce făcea Emil Hriscu cînd se strica un variator în întreprindere?

Se ducea la mașină, depista defecțiunea, înlocuia placa defectă, verifica circuitele, etc. Muncă grea, dură mult, în timpul ăsta mașina stătea. S-a gîndit să înlocuiască plăcile cu una singură, pe care să o aibă gata pregătită într-un mic atelier dotat cu aparatele și sculele trebuitoare, care s-o înlocuiască pe cea defectă. Apoi, în liniște și cu tot dichisul s-o repare pe cea defectă. Și tot pe tăcute, Emil Hriscu, nici mai mult nici mai puțin, a inventat Redresorul comandat pentru motoare și servomotoare acționate cu curent continuu, care nu e altceva decît variatorul de care am vorbit pînă acum. Brevetul nr. 79489 din 4 mai 1982 stă mărturie celor scrise de noi. Variatorul Hriscu are o singură placă și minimum o bobină mai puțin decît cele în fabricație la ora asta. Variatoarele Electronica se fabrică din anul 1974.

Variatorul inventat de Emil Hriscu aduce o economie de energie electrică de 60 la sută. Pe 7 mașini contorizate care funcționează în întreprindere, s-au înregistrat într-un an economii de 586 kw. Costă cam jumătate din prețul unuia „oficial". Să mai contorizăm în avantajul noului variator materialele deficitare care se economisesc: cupru, adezivii sticlotextolit. Se poate utiliza achiziționînd doar accesoriile, ceea ce reprezintă doar jumătate din prețul de cost al unuia dat la cheie. Variatorul folosit la I. M. U. Bacău s-a dovedit în numeroase împrejurări de calitate mai bună și avînd o fiabilitate sporită comparat cu cele furnizate de Electrotehnica. Să nu uităm un aspect din cele mai importante: reducerea timpilor de oprire a mașinilor datorate defectării variatoarelor.

Titularul de brevet al noului variator este I. M. U. Bacău. Din păcate, întreprinderea băcăuană nu este și producătoarea lui. În cadrul întreprinderii se folosesc doar cele realizate de Emil Hriscu. Aici nu mai există, de cîțiva ani buni, nici un dubiu în privința avantajelor folosirii acestora. Ducîndu-i-se vestea, Emil Hriscu a fost chemat și la I.M.A.M.U.S. Iași pentru aceleași probleme. Le-a rezolvat și pe acelea. Mai departe, deocamdată, nu are cum să pătrundă.

Insistăm, în țară funcționează mii de variatoare. Asta ca să nu spunem mai mult. Ele se produc în continuare în cantități apreciabile. De ce se fabrică totuși cele de tip vechi? De ce ideea lui Emil Hriscu este ignorată, în ciuda evidenței, spunem noi. Poate greșim. Atunci gresesc și toți specialiștii întreprinderii băcăuane care le folosesc cu toată încrederea și cu avantaje din cele mai substanțiale la toate capitolele. Nu cumva variatorul lui Emil Hriscu este ignorat dinr-un orgoliu rău înțeles? Nu cumva avantajele acestuia sînt atît de spectaculoase încît par o poveste care nu merită luată în serios?

Dilema tehnică nu poate fi rezolvată decît într-un singur fel: printr-o analiză comparativă serioasă, cu creionul în mînă, făcută la un institut de specialitate sau la Politehnică și care să tragă o concluzie finală clară: Ce este mai înțelept să fabricăm și să folosim de aici înainte: variatorul vechi de tip Electrotehnica sau cel nou de tip I. M. U. Bacău?

Pînă atunci, calm și înțelept, muncitorul electronist Emil Hriscu își vede de treburile lui.

OPREA GEORGESCU ■

Fiul, soarele și meseriașul

Prima-ntîi și prima-ntîi e soarele. Al doilea e copilul meu. Dar înainte de toate e Dumitru. Dumitru era ucenic și mai apoi muncitor, un tip scund și iute ca argintul viu, înțelegător și prietenos. Pe nesimțite te readucea la prietenie cu un om pe care-l urai de moarte. Dumitru era o barabă. La Cugir, barabe erau toți cei veniți de aiurea, oameni supuși unor îndelungi observații și probe. Abia după ani și ani erau acceptați; dar asta nu înainte de a dovedi că sînt cineva în materie de meserie. Și într-o bună zi, Dumitru, baraba, un fel de numărul unu, între meseriașii celebri ai orașului, a plecat. Mai încercăsără și alții, dar după ani și ani se întorseseră, gata să recunoască faptul că nu pot trăi decît în acel mediu, în atmosfera severă impusă de marii meseriași. „Am vrut să le dovedesc că pot să trăiesc și fără ei și numai rușinea de a recunoaște că aveau dreptate m-a făcut să nu mă mai întorc". Au trecut 30 de ani și Dumitru e acum un om cu părul albit, purtînd un halat albastru, cămașă și cravată, la fel de iute, cu aceiași ochi vii și luminoși. Cravata și cămașa și le asortează în funcție de costum, dar șapca rămîne mereu aceeași. O vreme am crezut că nu o schimbă, ca mai tîrziu să aflu de la alții că are o mulțime de șepci, de serviciu, de sărbătoare, de duminică, dar toate identice, el rămînînd fidel unui adevăr de pe vremea cînd i se spunea barabă: dacă ești meseriaș, atunci poartă-ți șapca. Șapca și meseria l-au făcut personaj. Pînă și portarul, țăran și el venit de pe una din văile din preajma Orăștiei zice, cînd o pleca Domnaru, o fi vai de noi. Domnaru este numele lui Dumitru, maistru de ani de zile, dar mai ales numărul unu în materie de meserie. A lucrat pe toate mașinile care există într-o întreprindere mecanică și a rămas cu acea școală inegalabilă, zisă școala Cugirului. „Cînd te duceai cu un filet la predat, controlorul lua un smoc de vată și dacă se agățau cîteva fire îți zicea, ia-l jaică și mai fă-l o dată? Respectul pentru meseriașul de clasă a fost și este la Cugir un fel de religie". Dacă un grup de oameni merge într-o vizită, gazda îl servește întîi pe cel care e considerat numărul unu în meserie. Apoi ceilalți, și abia la urmă soțul, copiii și celelalte rude. „Cînd ești în vîrful piramidei, toți își scot pălăria în fața ta, dar peste cîteva minute au grijă să-ți spună, nu mă las pînă nu te tai". E un semn al mersului înainte, al competiției deschise. Iar în vîrful piramidei nu e unul singur. Sînt cîțiva, ca niște luptători de elită, artiști, impecabili soldați, dar mai ales caractere. „Prin muncă, oriunde îți poți face prieteni. Și totuși, marile mele prietenii tot la Cugir au rămas, pentru cei care m-au învățat meserie și apoi am încercat să-i ajung", spune Domnaru după o despărțire petrecută cu aproape treizeci de ani în urmă. Marea lui surpriză a fost cînd, anul trecut, revenit la Cugir la o nuntă, a întîlnit tineri de douăzeci-douăzeci și cinci de ani care nu se născuseră încă pe vremea cînd lucra acolo. Și fără să-l cunoască, povesteau despre el. „M-a mișcat pînă în prăsele". La proporția unui oraș care acceptă greu numele noi și oaspeții trecători, e ceva similar cu nașterea unei legende. Și poate că Dumitru Domnaru a creat o legendă. Cea a meseriașului infailibil. În fața unui strung, a unei freze sau a unei mașini de rectificat. L-am întrebat ce-i dă sentimentul că e un om care contează în secția de scule a Întreprinderii chimice din Orăștie. „Păi aș conta în primul rînd pentru că-mi place să muncesc. Pe urmă pentru că oamenii au o anumită încredere în mine. Asta pentru că întotdeauna încerc să-i ajut. Cu calitățile acestea ar trebui să mă descurc și în altă parte pentru că altceva mai bun nu am. Unde-i de lucru, sînt și eu". Dumitru Domnaru a fost un om deschis. Uneori a spus și în plus, adică tot ce gîndea, simplu și fără trandafiri. „Cum văd eu problema și cum se poate rezolva. N-am zis niciodată că părerea mea e obligatorie. E doar o cale, o șansă. M-a durut mult cînd aveam dreptate și trebuia să greșim ca să ajungem la varianta pe care bătusem monedă. Ca meseriaș, n-am dat chics niciodată. Cu oamenii, da, am mai greșit. Am zis că-s buni și au fost răi și am zis că nu merită prea multă încredere și s-au dovedit de clasă. Mă roade c-am greșit cu ei. Dar e un lucru care-mi place la mine. Dacă m-am înșelat, recunosc și mă schimb. Nu mor cu o părere de gît". Puține lucruri care țin de mecanică se petrec în această întreprindere fără ca Domnaru să nu fie la mijloc. Dacă nu se poate, mai există, ca o ultimă soluție, părerea lui. Și de multe ori, ea a fost cheia cu care s-au deschis povești deja înmormîntate. Adevărul este că a intrat în viața tuturor ca un personaj care trece prin toate biografiile. Agitat, optimist, cu buzunarele pline de piese care nu se pot face, căutînd o variantă, o soluție, revoltat că din sculele rupte nu poate pune la cale un mic flux pentru confecționarea altora mai mici, Domnaru rămîne Domnaru, un fel de vedetă modestă a unui grup de meseriași de valoare. „Mie-mi trec zilele și nu mi-e tot una cum se duc". Adevărul este că mai mica sau mai marea faimă de care se bucură sculăria din Orăștie se datorează în mare parte și lui Domnaru. El și încă vreo cîțiva au convins că se poate, că matrițe complexe, care au făcut din ochii altora cepe mirate nu sînt niște cetăți de necucerit. „Nu există dulap în secție în care să nu mă regăsesc cu niște scule". Domnaru are totdeauna o idee și o vorbă bună. Uneori e chiar vesel. Își lasă pe ceafă celebra-i șapcă de piele și spune o glumă. E și puțin actor. Știe că de modul în care discută cu ceilalți, de felul în care se poartă depinde moralul lor, lumina unei zile de lucru. Dacă un om șovăie, îi ia locul și-i arată. El e primul semn că se poate. Și niciodată nu se dă în lături să redevină meseriaș. Trage puțin mînecile halatului, își potrivește șapca și-i dă bice. „Dacă ești meseriaș, atunci poartă-ți șapca!" E maistru de ani de zile, dar el ține minte povestea de-nceput, cînd un om i-a spus. „prima-ntîi și prima-ntîi e soarele. Pe urmă e băiatul meu. Dar mai înainte de toate e Dumitru". Adică meseriașul.

CORNEL NISTORESCU ■

hotărăsc calitatea producţiei!

Performanţa ca necesitate

N-a fost un copil fericit. Avea doar cîţiva ani cînd a murit tatăl lui, iar aceasta este o nedreptate care nu se uită niciodată. Grija celor trei copii, între care el era cel mai mare, a rămas doar pe seama mamei lor, Atena, muncitoare la „Concordia". Alci a intrat şi el, ca elev la şcoala de ucenici, în 1945, cînd atelierele ce fuseseră dispersate în vreme războiului se reîntorseseră pe vechile lor locuri în măsura în care acestea mai existau. O parte din clădiri erau avariate, altele fuseseră distruse de tot în timpul bombardamentelor din vara anului 1944. Pînă în 1949, cînd a terminat şcoala, a muncit şi el la opera de reconstrucţie a întreprinderii ce s-a numit, după naţionalizare, „1 Mai". A urmat, după aceea, o perioadă ce s-ar putea numi eroică, în viaţa acestei întreprinderi, cînd printr-o extraordinară străduinţe, printr-o perseverenţă ce lasă să se întrevadă o mare ambiţie, specialiştii şi muncitorii de la „1 Mai" au ţinut ca ritmul petrolier ce începuse a se imprima economiei să aibă calităţi care să-l impună pe plan mondial. Prin anii '50, Ion Vasilescu lucra ca strungar. Din '57 pînă în '60 a fost scos din producţie şi trimis la o şcoală de maiştri la Bucureşti. Acolo a luat învăţăminte în meserie, cum zice el, a început să vadă lucrurile altfel, mai cuprinzător, iar perspectiva aceasta nouă nu i-a fost deschisă numai prin faptul că, bunăoară, a învăţat între timp şi o a doua meserie, lucrul cu hîrtia. „Se face carte," glumeşte şi aminteşte Ion Vasilescu. De altfel, cele cîteva promoţii ce-au absolvit atunci şcoala de maiştri au deschis, spune el, ori au redeschis drumul spre înfiinţarea facultăţilor de subingineri.

La scurt timp după absolvire, după ce s-a reîntors la Ploieşti, întreprinderea avea să intre într-o etapă nouă a istoriei ei. Fondată adevărate dezvoltare şi diversificare la nivel de mare performanţă a fabricaţiei de utilaje petroliere s-a produs în ultimele două decenii, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. În acest răstimp, zestrea tehnică a întreprinderii s-a sporit de mai bine de 7 ori, iar pe măsura acestui efort de investiţii valoarea producţiei realizate la „1 Mai" Ploieşti a ajuns să însumeze acum, în fiecare an, cîteva miliarde de lei.

În secţia Mecanică 5, Ion Vasilescu lucrează, de 18 ani, de atelierul de agregate de cimentare şi de comenzi hidraulice. Sînt doar cîteva ţări în lume, zice el, care fabrică astfel de produse. Iar cele româneşti sînt bine realizate, foarte bune, dovadă că sînt cumpărate şi se lucrează cu ele, practic, în toată lumea, din Sahara pînă spre Cercul Polar. Sigur că diversitatea condiţiilor de lucru a impus o grijă specială în alegerea materialelor celor mai potrivite, căci una este cînd un agregat de cimentare lucrează la plus 6° grade Celsius şi alta cînd lucrează la minus 30. La temperaturi foarte scăzute, dacă oţelul ar fi de slabă calitate se întîmplă că după un timp, dacă dai cu ciocanul în el, oţelul sare şi se sparge ca sticla.

— Proiecte de înaltă ţinută tehnică, îndrăzneţe, competitive, care prevăd desigur şi structura şi calitatea materialelor ce urmează a fi folosite, reprezintă condiţia necesară a fabricaţiei unor produse de bună calitate. Totul se reduce însă, la un moment dat, pe parcursul fabricaţiei respective, la modul cum fiecare maistru şi muncitor îşi face datoria, nu-i aşa ?

— Dacă privim lucrurile din perspectiva muncitorului, calitatea produsului depinde de el sută la sută, asta e clar. În atelierul nostru avem 300 de oameni. De ei răspund în mod direct patru maiştri, Marin Gavrilă, Vasile Cîmpeanu, Ion Ioniţă, Gheorghe Ionescu. Sînt nişte maiştri excepţionali. Nu o spun doar eu, că lucrez cu ei, ci o ştie toată lumea. Lumea noastră de-aici, a întreprinderii, vreau să zic. Apoi, avem muncitori care au dovedit o cunoaştere perfectă a meseriei, Eugen Lupu sau Ion Panait, Gheorghe Onuţ sau Ion Rotaru, dar cu cît amintesc aici mai multe nume îmi dau seama că sînt pe cale să fiu nedrept cu ceilalţi, fiindcă adevărul este că foarte buni muncitori sînt toţi. Altfel n-am fi reuşit să menţinem şi să consolidăm prestigiul acestei mari uzine. Şi vreau să adaug că vechile tradiţii muncitoreşti ale acestui ţinut, ca şi renumele acestei întreprinderi, reprezintă prin ele însele factori de educaţie muncitorească, de formare a tinerilor, ceea ce ne îngăduie nouă, celor mai în vîrstă, să spunem că la „1 Mai" foarte buni muncitori sînt şi cei care, ca vîrstă, sînt foarte tineri. În viaţa acestei întreprinderi fiind o realitate că tot omul, indiferent de numărul anilor lui, caută să înveţe mereu cîte ceva nou. Avem o seamă de forme de învăţămînt, de policalificare, de perfecţionare, a căror importanţă noi, cei care lucrăm aici, o sesizăm în fiecare zi, cînd calitatea fiecărui produs este atestată la standul de probe. La noi, nu ajunge să munceşti oricum. Aici, munca de performanţă a fost şi este o necesitate

D. CONSTANTINESCU

Foarfeca unui artist

Puţini oameni l-ar ghici din prima. Cu aerul său de funcţionar pedant, zimbitor, aproape excesiv de politicos, Ciufudean nu este nici contabil, nici inspector de ghişeu, nici magistrat, nici cercetător. Pare un om trecut prin cele mai înalte şcoli, diplomele sale fiind totuşi cele obişnuite. Înfăţişarea sa are ceva distins, aproape aristocratic, el fiind totuşi un orăşean la prima generaţie, un om plecat de la ţară, dintr-o familie numeroasă. Ce mai tura vura, Ciufudean este blănar. Şi cînd am auzit vorbindu-se despre el, îmi imaginam o dugheană cu firma din tablă vopsită, pe care să scrie cu litere stalimbe „Cooperativa cutare. Blănărie", uitînd cu desăvîrşire că, pe valea Mureşului şi pe Tîrnave, de la Sighişoara pînă la Arad, blănăria a fost o meserie aflată la mare cinste, cojocarii avînd turnurile lor prin mai toate cetăţile şi oraşele medievale care au omagiat o profesie printr-o construcţie. Şi mai cu seamă în zona Orăştiei, a Devei şi chiar a Albei Iulii, aceste ateliere mici, cu doi-trei meşteri în faţa cărora din septembrie pînă în martie nu găseşti un loc de parcare, adună lumea din toată ţara, venită să-şi facă un cojoc. Oradea şi Oradea au dat mulţi cojocari celebri şi vadul acesta a rămas deschis. Vin oameni cu trenurile şi cu sacii burdusiţi de piei, stau zile întregi prin hoteluri şi pleacă acasă cu un cojoc pe braţ, învelit în hîrtie şi bucuroşi că şi-au procurat armura pentru înfruntat iernile aspre. S. cînd am bătut la uşa lui Ciufudean, personaj în lumea blănarilor din cel puţin cinci judeţe, mă aşteptam să întîlnesc încă unul din sutele de meseriaşi care împînzesc valea Mureşului, ca să descopăr că, la Alba Iulia, în loc de dugheană, funcţionează o blănărie de proporţii, condusă nu de un funcţionar, nici de un meseriaş, ci de un veritabil artist. Ciufudean nu e decît şeful secţiei de blănărie, o secţie care la venirea sa, cu aproape două decenii în urmă, avea doar doi meseriaşi, oploşiţi şi ei în acele curţi pustii în care se făcea şi înghetată şi fusese fabrica de încălţăminte a unui celebru Moses. Dar pe vremea lui Moses, Ion Ciufudean era ucenic la Blaj, făcîndu-şi debutul într-o meserie pe care o slujit-o şi de care s-a slujit peste trei decenii. De la Blaj a ajuns la Orăştie, la Vidra a trecut şi prin celebra şcoală Probsdorfer, că mai apoi, asimilînd de o pildă străine pe care o au toţi ţăranii, întîmplarea voiască să se apropie de Blaj, cu acest ocol numit blănărie Cooperativei „Arta meşteşugărească", ocol fără sfîrşit pentru că Ion Ciufudean nu s-a mai întors niciodată în satul său de lîngă Blaj. Una, pentru că începuse să pună la cale planurile sale de dezvoltare a atelierului şi, doi, pentru că satul a fost încet, încet absorbit de bătrînul oraş al Şcolii ardelene, aflat şi el într-o expansiune economică. Mai mult, încet încet şi-a convins şi fraţii să joace şi ei pe aceeaşi carte rusească a blănăriei. Doi dintre ei l-au urmat, toţi ceilalţi i-au dat cîte un fiu. De la doi meseriaşi, cîţi avea în debut, acest atelier insignifiant şi pierdut pe o străduţă liniştită din Alba Iulia, a crescut pînă aproape la a nu-şi mai încăpea în piele. A început cu nişte pieptare modeste. Apoi a trecut la cojoace, a adunat meseriaşi, zeci de meseriaşi, luaţi după cartea de vizită şi după mînă, dar mai ales după caracter, suportînd acel examen riguros şi discret la care îi supunea meşterul înainte de angajare şi, după două decenii, a ajuns una din cele mai celebre unităţi de acest fel în prelucrarea picilor nobile şi seminobile. În nişte case vechi, semănînd cu o gospodărie din perioada interbelică, meşterul Ciufudean a pus la cale o mică uzină. Nu există subsol şi nici pod care să aibă un metru pătrat pustiu. Au descoperit ce înseamnă să canalizezi experienţa, talentul şi seriozitatea spre a ajunge în situaţia ca aproape cinci sute de oameni să-ţi bată la uşă ca să-şi ridice haincle, şi asta numai într-o singură zi. Oricît ar părea de nefiresc, „Blănăria" din Alba Iulia nu e decît un atelier la care în fiecare vară se prezintă aproape cincizeci de absolvenţi spre a candida pentru cinci locuri de meseriaş. Iar meşterul Ciufudean îi primeşte pe toţi, îi lasă un timp să se aleagă singuri şi apoi îi cerne pe ultimii, spre a alege din ei meseriaşi de clasă. Copilul meşterului, de ani de zile, îşi face vacanţele în acelaşi atelier. Tunde, coase, întinde piei, argăseşte. A crescut la maşina de cusut. „Pînă nu faci bătături de la foarfecă şi pînă nu înghiţi lîna de pe o oale, încă nu ştii ce-i aia blănărie". Meşterul Ciufudean a crescut această secţie din aproape nimic. A adunat doar oameni de nădejde. Şi cu ei şi-a făcut maşini, cu ei a reparat încăperile, cu ei a amenajat spaţiul, cu ei a cîştigat clienţi. Pînă şi-au făcut un nume. Apoi toată lumea a vrut să devină prietenul lor, să-i ajute, să le dea o idee. Virgil Dura a făcut jumătate din maşinile acestei secţii. Unele sînt copii după altele văzute pe aiurea. Altele sînt invenţia lui. Nicolae Spătăceanu şi Ion Ciufudean au ţinut spatele la croit şi cusut. Dintr-un fel de nimic, blănăria a devenit o secţie cu program pe două schimburi, cu delegaţi trimişi în ţară şi în străinătate, cu clienţi care năvălesc toamna ca rolurile de lăcuste, pe strada Simion Bărnuţiu fiind mereu o forfotă şi-o agitaţie de căruţe, maşini, biciclete şi trecători de parcă ar fi vorba de un vad comercial ale cărui ecouri au ajuns pînă la Brăila şi Satu Mare. Patru, uneori cinci oameni lucrează mereu la primirea comenzilor de la clienţi, la probe şi livrări, în vreme ce în spatele frontului, tăbăcarii argăsesc zeci de mii de piei în fiecare lună, cu o sumedenie de croitori care nu ştiu să lucreze în serie şi fac totul la nivel de unicat, cu blănuri din toate animalele, de la pisică sălbatică, marmotă, suzliky, ied, iepure şi la banala şi bleaga de oaie, din care scot nişte cojoace cu care vor să rivalizeze producţia industrială a Oradei sau a Orăştiei.

Distins, ca un funcţionar de bancă, meşterul Ciufudean are boala curăţeniei şi vocaţia lîniei moderne în îmbrăcăminte. Şi nu uită să spună, aproape douăzeci de ateliere de blănărie deschise pe valea Mureşului şi în Apuseni sînt conduse de meseriaşi care au învăţat la mine. Cum aceasta este pe scurt povestea unei secţii de blănărie, născută din priceperea unui om care atunci cînd pune mîna pe foarfecă devine artist.

BOGDAN NISIPOIU

Fotografie de PETRE POPOVICI

Generaţie şi creaţie

(Urmare din pagina 1)

sparg permanent tiparele, trupind către conţinuturi noi.

În strînsă legătură cu gîndirea şi, într-un sens mai larg, setea de cunoaştere, bucuria de a înţelege, alimentate permanent de o curiozitate vie, vesnic nesatisfăcută îl propulsează pe tînăr către mereu alte orizonturi. El e dispus să deschidă permanent „şantiere" noi ale cunoaşterii, pe cîtă vreme la generaţia vîrstnică curiozitatea e în bună măsură satisfăcută.

Intim legată de această minunată trăsătură a speciei noastre, curiozitatea, stă şi capacitatea de mirare. Lucian Blaga considera că, într-un fel, cunoaşterea e mirare şi dezmirare. Tinerii se miră şi dezmiră mai frecvent decît vîrstnicii, iar cercurile mirare-dezmirare sînt mai scurte. Mirarea le declanşează curiozitatea şi îi pune în alertă să găsească răspunsul la întrebarea sau problema ce formează obiectul mirării, prin strategii de explorare, iar odată ce aflarea răspunsului se dezmiră că să se mire din nou de o altă enigmă, într-un alt context cognitiv.

Ce efecte instructiv-educative minunate am obţine noi, pedagogii, dacă am stăpîni arta şi ştiinţa de a-i face pe tineri să se mire, de a le stîrni curiozitatea epistemică în mai mare măsură, căci ele însele ar acţiona din interior ca adevărate mobiluri de cunoaştere, creaţie şi autoperfecţionare !

Din perspectiva relaţiei vîrstă-creativitate şi a inteligenţei implicată şi ea atît de mult în creativitate şi creaţie, potrivit unei cercetări efectuate în S.U.A., se evidenţiază faptul că în timp ce copiii de 7 ani au dovedit în proporţie de 10 la sută spirit creator, la copiii sub 5 ani s-a înregistrat un procent de 90 la sută. Ce se întîmplă oare între 5 şi 7 ani, încît procentul scade de la 90 la 10% ? În această perioadă, intervine şcoala. Oare este ea răspunzătoare de această extrem de mare diminuare a procentului de creativitate ? Iar dacă da se impune o regîndire a sistemului şcolare din perspectiva creativităţii şi creaţiei, regîndire ce stă în atenţia specialiştilor din întreaga lume.

Cercetări efectuate la noi în ţară pe un eşantion de 1.200 de subiecţi au pus în evidenţă faptul că primul stadiu al tinereţii (19—24 ani) realizează nivelul cel mai înalt al inteligenţei : vîrsta de 19—30 ani, potrivit acestor cercetări, e „maximal favorizantă" sub raportul creativităţii şi creaţiei. În această primă etapă a tinereţii oamenii posedînd un potenţial optim de creaţie ce se cere pe larg valorificat de către societate.

În afară de cuplul gîndire-inteligenţă, şi în strînsă legătură cu el, se cere analizată cu atenţie şi imaginaţia, întrucît şi ea are o pondere deosebită în creativitate şi creaţie.

De asemenea, memoria, ca bibliotecă a gîndirii şi creaţiei, suferă şi ea modificări în raport cu vîrsta, ce-şi pun amprenta pe creativitate.

Particularităţi marcante prezintă şi motivaţia în raport cu cele două populaţii. Generaţia tînără e dominată de sentimentul perenităţii, ceea ce se reflectă în proiecte variate, curajoase, în idealuri generoase şi mobilizatoare, generatoare de mari energii umane. Potenţialul psiho-nervos foarte mare la generaţia tînără face ca aceasta să fie preponderent optimistă, ceea ce-i conferă un suflu revoluţionar, înnoitor.

Am semnalat cîteva numai dintre caracteristicile generaţiei tinere, caracteristici ce influenţează direct creaţia şi creativitatea, unele dintre acestea prezentate comparativ cu cele ale generaţiei vîrstnice. Cu toate diferenţele existente şi recunoscute ca atare între populaţia tînără şi cea vîrstnică, diferenţe care, din punctul de vedere urmărit, „o avantajează pe prima, se cere să ţinem seama că generaţia matură posedă un valoros tezaur de experienţă profesională şi de viaţă, cunoştinţe multiple şi variate, deprinderi bine consolidate, are simţul măsurii, este dotată cu înţelepciune şi orizont larg în a privi realitatea, în a înţelege profund obiectele şi fenomenele, ceea ce face ca aportul ei la cunoaştere, creaţie şi acţiune să fie inestimabil. Cooperarea creativă şi armonioasă a celor două generaţii oferă soluţia optimă a dezvoltării sociale progresive. Prin luarea în consideraţie a particularităţilor generaţiei tinere în raport cu cea vîrstnică, pot fi gîndite strategii educativ-acţionale care să-i permită acesteia să-şi finalizeze plenar disponibilităţile creative multilaterale.

CALCULATORUL
ajută vederea și respirația

Experiența a demonstrat totuși că încercarea de a realiza copii fidele ale unor sisteme biologice sau funcții parțiale complexe ale sistemelor vii este, cel puțin deocamdată, sortită eșecului. Aceasta, în primul rînd ca urmare a incertitudinii ce încă persistă în acest domeniu, iar în al doilea rînd, datorită imposibilității de realizare pe cale tehnică a unor funcții de asemenea complexitate.

Printre colectivele ce au asemenea preocupări, cel din Facultatea de Automatică din București, condus de prof. dr. Ion Dumitrache, și-a concentrat atenția asupra funcției vizuale. Aceasta, ținînd seama de importanța deosebită avută în procesul de achiziție de informație cu rol esențial în orientarea spațio-temporală a ființelor vii; în același timp, de realul aport pe care aceste informații îl pot avea în conceperea unor sisteme tehnice.

Astfel, încă din anul 1973, a fost abordată, împreună cu dr. Marica Dumitrache, medic primar oftalmolog, șeful clinicii de oftalmologie de la Spitalul clinic Colentina, problema modelării cibernetice a sistemului vizual, cu scopul bine definit de a identifica, cu adecvanță maximă, comportarea reală a acestui complex și delicat sistem biologic. Pornind de la caracterizarea calitativă anatomo-fiziologică, dr. Marica Dumitrache a reușit identificarea subsistemelor aferente controlului secțiunii pupilare, controlului mișcării globului ocular motor și al achiziției și prelucrării informației prin retină și sistemul nervos aferent. Caracterizarea matematică și simularea pe calculator a acestor subsisteme și a ansamblului au permis cunoașterea profundă a mecanismului vederii, cu aplicații mai ales în domeniul realizării unor sisteme performante de vedere artificială, extrem de importante în conceperea unor roboți cu înalte performanțe, a unor sisteme de control și recunoaștere a formelor.

Pe baza cunoștințelor acumulate în urma acestui studiu desfășurat pe cîțiva ani, colectivul de specialiști automatiști a trecut la realizarea unor sisteme robuste de achiziție de informație, apelînd la mecanismul vederii artificiale; sisteme robuste care permit culegerea cu precizie ridicată a informațiilor ce definesc obiecte în spațiul de evoluție a unui robot. Nici în acest caz nu se pune problema unei copieri a întregului mecanism al vederii, ci este vorba de realizarea unor structuri de echipamente care să permită în timp util achiziția de informații ce definesc forme geometrice ale obiectelor de identificat.

O a doua direcție de studiu a colectivului amintit vizînd realizarea unor sisteme performante pentru controlul automat al respirației în anestezie și terapie intensivă s-a materializat printr-o colaborare cu prof. dr. George Litarcek, șeful secției de terapie intensivă de la Spitalul Fundeni.

Pe baza datelor chimice și ținînd seama de procesele anatomo-fiziologice, s-au construit modele matematice pentru caracterizarea cantitativă a funcției respiratorii. Avînd în vedere variația modelului matematic obținut în funcție de particularitățile anatomo-fiziologice individuale, de vîrsta pacientului și mediul în care evoluează apare ca absolut necesară conceperea unor sisteme cu funcții de adaptare pentru controlul automat al respirației, structuri cu microprocesoare care operează pe baza unor strategii adaptive.

ROXANA PAICU MANOLESCU ■

Cartea medicală

Cu bisturiul în tehnicile de chirurgie

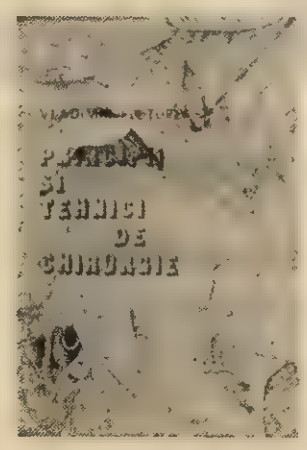

Recent, Editura „Facla" din Timișoara a lansat în circulația științifică medicală lucrarea unui prestigios chirurg și cadru didactic al Facultății de medicină din acest centru universitar, dr. Vladimir Fluture, „Principii și tehnici de chirurgie". Cartea nu-și ascunde intenția didactică, intenția de a fi un îndrumar pentru cei ce devin chirurgi, dar vine de la înălțimea unei experiențe de maestru și este ca lama unui bisturiu bine mînuit — directă, concisă, cu o economie maximă de cuvinte, cuvinte ce sună tot timpul ca o sonerie de avertizare, cuvinte care, citindu-le, conectează luciditatea și autocontrolul. Lucrarea, de extremă specialitate, cu referință la domeniul chirurgiei viscerale, are, în primul rînd, meritul de a nu ascunde ceea ce, de regulă, nu prea se spune nici în cursurile universitare, nici în lucrări științifice, nici deasupra mesei de operație, nici măcar în confesiunile unor mari chirurgi — „Greșeli și pericole". Sînt meticulos căutate și subliniate la fiecare tip de intervenție, chiar înaintea tehnicilor și manevrelor propriu-zise. Chiar fără să fii chirurg, descifrezi din parcurgerea cărții canonul acestei extraordinare aventuri a științei medicale prin interiorul trupului uman, canon ale cărui prime măsuri, ce trebuie bine stăpînite pentru ca melodia să sune perfect, să fie artă, te învață marile și micile secrete de a nu ajunge la eșec. Prin lucrarea sa, dr. Vladimir Fluture așază un frumos edificiu în ansamblul cărților de învățătură și temeinicie ale școlii românești de chirurgie, cu o deplină autoritate profesională. Cele inscrise în paginile ei sînt lucruri trăite și experimentate, „simțite" și „făcute" de sine, în propria practică chirurgicală, asistat parcă, tot timpul de cel care, cu ani în urmă, punea prima dată mîna pe bisturiu. Toate acestea vin dinspre un temerar al chirurgiei, despre ale cărui cutezanțe și cercetări revista noastră a scris cu ani în urmă. Este cel care a inițiat cercetări experimentale pentru transplantul de ficat, este cel care a condus echipa ce a efectuat la Timișoara, aproape concomitent cu realizarea din Capitală, transplant renal. I-am solicitat să-și privească încă o dată lucrarea cu un ochi sever, cu un „ochi de muscă", adică s-o cuprindă în ansamblu, cu toate fațetele ei, și să aibă curajul să și-o judece sigur. „Ce pot să vă spun? Această carte se bazează pe un concept pe care l-am verificat, avînd posibilitatea să mă deplasez, pentru specializare, în țări cu tradiții în chirurgie, în Anglia și Republica Federală a Germaniei. Acest concept constă într-un adevăr aparent foarte simplu și anume că se poate stăpîni profesia din punct de vedere operator, dacă ajungi să cunoști perfect principiile, manevrele și gesturile fundamentale și le aplici, la un caz particular, cît mai bine, corespunzător situației respective. Și atunci, în acest concept, orice operație care este deja descrisă reprezintă o optimizare adusă de chirurg. La temelia acestei cărți stă preocuparea personală, activitatea de a forma medici, de a forma chirurgi — ceea ce face parte din atribuțiile mele de cadru didactic și, totodată, din tradițiile școlii timișorene și românești de chirurgie. Intenția este de a pune la îndemîna medicului în curs de formare, dar și a celui care practică chirurgia și se preocupă să se perfecționeze, o carte care să-l provoace la meditație și la studiu sau o carte de lucru pentru operația zilei de mîine. În acest sens, preocuparea a fost de a selecționa și alege tehnicile cele mai sigure, simple, eficiente și verificate de practică, dînd la o parte pe acelea care nu sînt frecvente sau bine verificate. Însăși bibliografia a fost selecționată în acest spirit, urmînd spiritul epocii moderne, pornind de la 1900 încoace. Am dorit să fie sintetică și ca ideație și sub raportul continuității. Să fie o carte adusă la zi".

CICI IORDACHE ADAM ■

The Jakarta Post

The journal of Indonesia today

TUESDAY

thir makes major et changes

Prem defense new Tha

Un tratament medical sub privirile a mii de spectatori

În plin Extrem Orient, în Indonezia, în fața a mii de oameni, un medic român demonstrează efectele spectaculoase ale acupuncturii chiar în momente limită, cînd o viață atîrnă doar de un fragil fir de ață. Ce s-a întîmplat? La un turneu internațional de fotbal în Jakarta, la care participa și o selecționată de-a noastră, un jucător român contractează o lovitură în plexul solar, face un colaps cardio-respirator pe teren și intră în moarte clinică. Doctorul Florin Brătilă, cu siguranță, profesionalismul și rapiditatea unui adevărat maestru, îi aplică cîteva ace în puncte cheie, sportivul își revine, se întoarce din hăul morții, și sprijinit, dar pe picioarele lui, se îndreaptă spre vestiar. Ziarele de a doua zi scriu reportaje pe prima pagină, iar medicul român este invitat să conferențieze în fața specialiștilor din țara-gazdă. Era o demonstrație pe viu a progreselor făcute de medicina extrem-orientală în România, demonstrație făcută chiar în zona geografică în care s-a născut această străveche terapie.

C. FLORIN ■

Au fost idei, sînt realizări!

ELECTRONICA ÎMPOTRIVA RIDURILOR

Circuitele integrate și tranzistorii s-au oferit să dea o mînă de ajutor cosmeticii. Mai concret este vorba de cele 2 complexe de aparate electronice RAC 1 și 2 concepute și realizate de un colectiv de specialiști de la cooperativa bucureșteană Radioprogres în frunte cu inginerul Spiridon Dimitriu, care aduc în laboratoarele cosmetice un plus de precizie, multifuncționalitate, rigoare științifică. Să vedem pe scurt cum funcționează fiecare din aparatele celor 2 complexe:

În electrozii de sticlă sub vid ai RADIOSTATULUI se produc scînteieri, ionizări și impulsuri comandate de curenți cu frecvență și tensiune ridicate. Prin aplicarea pe tegumente se produce întîi o vasoconstricție și apoi o senzație de căldură regenerativă. Efectele sînt de reactivarea circulației sanguine, dezinfectarea tenului, cicatrizarea pustulelor, tratarea celulitelor și fibrozitelor de pe corp.

IONODINUL folosește curenți diadinamici care relaxează spasmele musculare și înlătură stările congestive locale, troficizează epiderma prin masaj electric profund ce produce o bună irigare sanguină însoțită de o creștere a metabolismului celular.

Aparatul IONODERM utilizează curentul galvanic pentru pătrunderea în piele pe cale electrică a ionilor și vitaminelor din loțiunile tonice, apele minerale și sucurile citrice. Cu el se fac degresări profunde și dezincrustări ale tenurilor grase precum și galvanopunctura ridurilor.

Curenții de interferență ai ESTETOSCOPULUI produc o gimnastică a mușchilor ce îmbunătățește tonusul lor și elasticitatea pielii, prevenind și combătînd ridarea tenului, gîtului, bărbiei dublă și alte „amprente" neplăcute ale vîrstei.

VIBRASONUL prin vibrațiile sale relaxează musculatura și înlătură starea de oboseală a membrelor.

Aparatul VACUUM-SPRAY pulverizează soluțiile cosmetice cu aer ionizat ce dezinfectează și înviorează, iar ventuzele sale cu vid fac masaj eficace și extrag punctele negre fără a se mai traumatiza țesuturile ca în operația manuală.

La toate aparatele, epiderma se vizualizează în detaliu printr-un sistem de lentile și combinații de lumini. Parametrii sînt perfect reglați și „ținuți în mînă" de sistemele electronice. Aparatura românească folosită cu succes și în clinica Pellamar, este **competitivă pe plan mondial.**

PARFUMURI ȘI VITAMINA E

La Centrul de Chimie Organică-ICECHIM din cadrul Institutului Central de Chimie există o preocupare constantă pentru sinteza organică fină, aceea care transformă o materie primă de structură simplă și valoare mică în produși complecși, cu grad de prelucrare și valoare mari. Colectivul de specialiști condus de inginerul Gheorghe Mihai a elaborat o tehnologie de fabricare a vitaminei E, foarte utilă pentru menținerea stării de troficitate a organismului uman cît și pentru mărirea capacității de reproducere a animalelor. Cu o arhitectură moleculară pretențioasă, această vitamină poate fi sintetizată printr-o construcție migăloasă, pas cu pas, în care trebăie să fii as în mecanismele de reacție pentru a alege strategia chimică optimă atît din punct de vedere al economicității, randamentelor cît și a utilizării materiilor prime din țară. Specialiștii români au trecut un test dur de maturitate științifică, îmbinînd armonios reacții de oxidare, alchilare, reducere, substituție (aproape toate capitolele chimiei), desfășurate în regimuri de răcire puternice și de încălziri, de vid dar și de supraînălțime, cu catalizatori diverși. Numai firme mari din lume s-au încumetat să atace această fabricație, ele putînd fi numărate pe degete. Acum, România și-a înscris numele printre autoarele de procedeu. Nu putem să nu amintim și de cele 12 tehnologii originale de obținere a unor parfumuri, pe care o echipă condusă de inginerul Mihai Elian le-a elaborat, o parte fiind aplicate pe instalații existente. Nu numai că s-au obținut în laborator o mulțime de parfumuri, care altfel aveau sediul în „laboratoarele" florilor, dar s-a mărit gama și cu altele încă nebrevetate de natură. Importul de parfumuri se poate înlocui acum cu parfumurile „made in Romania", de nivel calitativ similar. Exportul va fi pasul următor.

DOICA TRANZISTORIZATĂ

La Industria Tehnico-Medicală s-au realizat o serie de produse de vîrf destinate luptei împotriva bolilor. Citîm doar două. Familia de băi galvanice dotate și cu dus subacvatic și corp hexagonal de mare densitate de becuri, în care pacientul „se scaldă" în lumină și căldură. Baia galvanică celulară are compartimente dotate cu electrostimulatoare pentru mîini și picioare. Blocul electronic ce furnizează curent galvanic și homofaradic cu impulsuri de amplitudine și frecvență reglabile îi asigură o eficiență deosebită în fizioterapie. O realizare deosebită este și incubatorul automatizat pentru prematuri, un fel de „leagăn" electronic care asigură microclimatul optim de dezvoltare. Această „doică" tranzistorizată comandă și reglează temperatura, umiditatea, ventilația, luminozitatea, sterilizarea din „culcușul" temporar, supraveghind exigent parametrii și dînd alarma prompt la orice abatere care nu i-ar conveni noului născut.

PAZNIC DE ARDERE

Colectivul de ingineri condus de Mihail Georgescu de la Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Echipamente Energetice a construit o familie de automate de ardere cu detector de flacără. Ele comandă și reglează ca un ceas electronic admisia combustibilului și aerului, ventilatorul de tiraj, alte secvențe ale arderii și prin sesizoare sensibile „simt" prezența flăcării. Această automatizare precisă și promptă asigură stabilitate și siguranță în exploatare, evită pericolele de explozie, corelează consumul de combustibil cu necesitățile instalațiilor tehnologice, conducînd la economii importante de energie. De exemplu, un cuptor de pîine neautomatizat menține vatra fierbinte chiar cînd franzelele nu se rumenesc, în timp ce un dispozitiv electronic grefat la el pornește și oprește arzătorul în funcție de încărcarea utilajului. Deja peste 15 mii de astfel de aparate electronice funcționează perfect la cazanele de abur și apă fierbinte, la uscătoarele de cereale, încălzitoarele de asfalt, nave etc. Cu performanțe de primă linie, familia de automate românești se va diversifica și va „îndrăzni" și în domeniul exportului.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Grăbiți-vă să vedeți ceamurile pe Dunăre!

Acolo unde nu poate să intre combina, poate doar el, omul

În Deltă, secerișul de primăvară

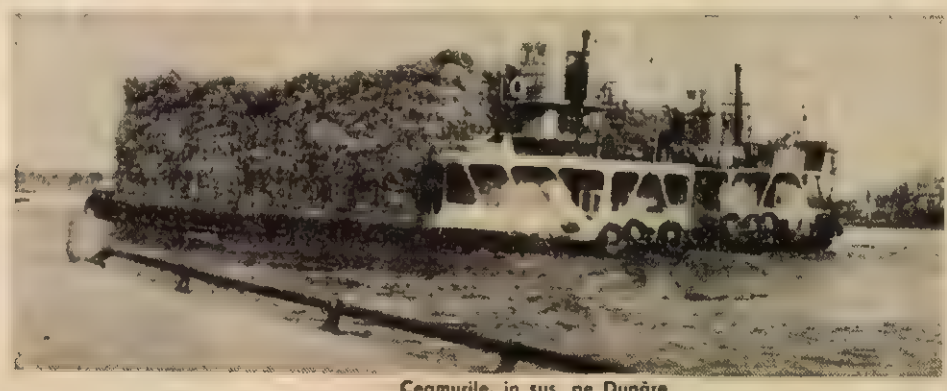

Ceamurile, in sus, pe Dunăre

Tinerii, cu tehnica lor, cuceresc delta. Un grup de trei — Victor Stoica, șef atelier, George Lazăr, lăcătuș, Cornel Ivanov, tractorist — și atelierul lor în aer liber

Dirzenia e chipul lor de toată ziua. Anton Petrea, șef coloană, Vasile Haitu, recepționer, Viorel Gherman, inginerul șef de exploatare

Oameni din deltă, oameni pentru deltă. Sudorul Toader Ifrim urmat între ape și ghețuri de soția sa, Antoaneta, bucătăreasa coloanei și de micuța lor, Mihaela

Ardea. Asta se întîmpla cîndva cu întinderea de stuf de pe planetele plutitoare ale Deltei Dunării de altădată. Iarna, le incendiau pescarii și ardeau pînă înspre primăvară, foc purificator ce lăsa loc noilor muguri să regenereze podoaba verde a ghioalelor, făcînd să crească iarăși și iarăși, cu fiecare ciclu al naturii, pădurile mișcătoare, sălașe mirifice pentru clocotul biologic al Deltei. Am văzut, cîndva, o frîntură din această mistuire și n-am dormit o săptămînă de coșmaruri. Imaginea de-atunci îmi revine obsesiv în minte acum, în timp ce coborîm pe apele Sulinei spre un canal tainic, să prindem ultima felie din truda de iarnă a stufului de azi. Ceamuri greoaie și pintecoase cu piramide de snopi nisipii ne întretaie drumul (echipajele recunoscînd șalupa Centralei Delta Dunării, ne dau onoruri de salut prin sirene), urcă spre Brăila și Călărași, unde sînt așteptate ca o pîine caldă. E materia primă din care două combinate chimice frămîntă o cocă prețioasă cît aurul — celuloza. Celuloza pentru hîrtie, celuloza pentru celofibră, celuloza pentru mătase, celuloza pentru atîtea altele. (Miros hîrtia pe care scriu și mi se pare că simt aroma mîlului de plaur și aroma dulce a mugurilor de stuf iar cînd întorc pagina aud foșnirea de săbii vegetale). De un sfert de veac stufuł din Delta Dunării nu se mai arde, nu se mai pulverizează în van o bogăție uriașă ce acoperă cîteva sute de mii de hectare. Se recoltează, se valorifică, se metamorfozează în materii prime de o mare importanță pentru lumea modernă. (Oare cîte păduri de brazi, de fagi și de stejari ne-a conservat stufuł în atîția ani ?) La început, a fost un fapt inedit și senzațional — s-au năpustit reporterii să-l vadă și să-l toarne în tiparele scrisului, azi — factor economic și social obișnuit, a fost uitat. Firește, numai stufarii nu-l uită. E meseria lor, e pîinea lor, e chiar dragostea lor. Sîntem singura țară din lume care exploatează în sistem industrial stufuł. Toamnă după toamnă, ei, stufarii, se încolonează ca niște cocori de iarnă și o pornesc în împărăția de cremene. La 15 noiembrie se dă startul. Pornesc de pe pista de lansare de la Mila 29, de pe brațul Sulina, cartierul general unde, vara, se repară utilajele, se perfecționează și se gîndesc soluții noi pentru recoltare, se perfecționează omul, lucrătorul, stufarul. Stufarul-mecanizator, combiner, electrician, sudor, încărcător, dar cîte meserii nu cere stufuł ?! În fiecare an se ajustează cunoștințele ori se învață de către noii-veniți, sub supravegherea exigentă a inginerului Viorel Gherman, șeful secției de exploatare Sulina. Pornesc în larg odată cu șlepurile ce poartă în spinărițe lor puternice tractoarele cu roți-amfibie, combinele speciale, care știu să avanseze în plaurul mișcător și imprevizibil ca nisipurile deșertului, cu butoaie de motorină și de apă de băut, cu panouri solare și moriști eoliene, cu lemne, cărbuni și munți de conserve, iar în urmă tîrînd, ca niște melci înțelepți — casele. Pontoanele-dormitor, cămine de iarnă pentru un „sat" cu 320 locuitori, cît numără secția inginerului Gherman. Stufarii sînt de două feluri : „permanenții" și „sezonierii". Vin și se adună, că la un semnal de alarmă, sau ca școlarii la chemarea clopoțelului de la 15 septembrie, din toate satele și orașele deltei, de pe grinduri, de pe malurile canalului. Din Sulina, de la Tulcea, de la Crișan, de la Mila 23, de la Partizani, de la Caraorman și tocmai de la Letea. Vin și se izolează la depărtări de 60—80 km. de casă, vin și se izolează, pentru o muncă necesară lor și țării, în bătaia vîntului, în răscrucea gerurilor care, de 3 ani, nu ocolesc delta, abătîndu-se chiar cu furie asupra ei, făcîndu-le imposibil accesul spre cei de-acasă, spre lume, săptămîni și săptămîni întregi. Și în iarna asta Dunărea a fost zile întregi sub aisberguri, condamnînd universul uman de la gurile ei în glaciala izolare pe care numai tăria de cremene a omului crescut pe aceste meleaguri și răbdarea lui ancestrală știu s-o învingă și s-o domine, trăind mai departe frumos și firesc, fără isterii și angoase. (Ce subiect extraordinar de film, ce n-a ispitit încă nici un regizor !).

Cînd ajung la Crișan, drumurile lor se despart în zeci de căi, fiecare coloană și fiecare echipă a fiecărei coloane o ia pe alt canal, canale făcute chiar de ei, ajutînd în plus trupul deltei să respire mai bine, și botezate năstrușnic la „inspirația de moment", cum se întîmpla odată cu stelele și planetele. Olguța — de la numele unei bucătărese care le făcea un borș pe cinste, Arhipencu — fiindcă, ridicînd ochii spre cer să caute acolo un nume, un stufar a zărit acoperișul casei lui Arhipencu —, Păpădia veche, Păpădia nouă..., fiecare uvînd o poveste ca o legendă.

Sînt două asemenea secții de recoltare în Delta Dunării, cuprinzînd fiecare în jur de 100 000 hectare. De bună seamă nu „se rade" tot, pădurea acvatică își are legile ei și echilibrul ei ecologic, norme prea bine știute și respectate de stufari. Se la într-un sezon, sezon ce se închele, după forțele fiecărei primăveri între 1—10 aprilie, în jur de 5 000—6 000 hectare la o secție. Nu-i mult, nu-i puțin, este optimul în respectul echilibrului de care vorbim. Importantă este cantitatea obținută — și tocmai în numele acestei producții ce trebuie menținută constant de la un an la altul se drămuiește fiecare hectar. Se atinge planul bine calculat și chiar se depășește. Nu intrînd în zonele „interzise", rezervate pentru anul următor, ci prin recoltare inteligentă și atentă, fără pierderi a biomasei. Deocamdată, totul se trimite în combinatele chimice pentru celuloză, curînd însă — cercetarea e în fază finală la Institutul de cercetări al Centralei Deltei Dunării, — se va metamorfoza și în plăci termoizolante, înlocuind polistirenul scump și din import.

E inutil să mai spunem că viața stufarului nu-i ușoară, dar pentru el e un mod de existență asumat conștient. el nu dă bir cu fugiții, cum spunegm, el nu este altul decît un om din deltă, un om al deltei, un om pentru deltă. Pe el nu-l doare nedreptatea naturii, l-ar durea irecuperabil nedreptatea aproapelui, pentru el solidaritatea, prietenia sînt adevăratele dimensiuni ale omului. Anton Petrea, șef de coloană de 13 ani, Sandu Simionov, tractorist de 12 ani, Trifu Nistor, mașinist, Spiridon Terente, mașinist și el, se socotesc cu toții a fi o familie. Nu sînt vorbe deșarte, nu sînt complezențe : de cîte ori în zilele cu urgii, cînd nici o șalupă nu putea să pătrundă în baltă, nu și-au împărțit în zeci de bucățele bucata de pîine, apa din bidon, ultima cutie de conserve ?! De cîte ori, nu s-au chemat în ajutor, în mijlocul plaurilor să repare tractorul sau mașina unuia dintre ei, altfel s-ar fi scufundat cu totul, riscîndu-și fiecare viața, facînd copcă în gheață ca să intre sub motor, căci acolo nu ai atelier cu rampă, cu strung și freze, n-ai magazie cu piese de schimb, n-ai telefon să intervii la centrală...

...Greul din baltă a trecut, recoltatul acestui sezon s-a sfîrșit, se retrag ceamurile pe Dunăre. Stufarii se întorc fericiți. Da, da, chiar fericiți, au avut o recoltă bogată. Mîroase a muguri iar ei și-au îndeplinit misiunea. Au și uitat vînturile de-astă iarnă. Viața de la capăt.

CICI IORDACHE-ADAM ■
Fotoreportaj
de ELENA GHERA ■

Un pod roman la Brăila

Lucrarea de față a fost prezentată la sesiunea de comunicări științifice a U.A.S.C.R. de la Institutul Politehnic București, care a avut loc în luna iunie 1986. Autorul acestui studiu cu privire la existența unui pod roman la Brăila este un tînăr brăilean, Dan Petică, student în anul al IV-lea, la Institutul Politehnic din București, secția mașini-unelte.

La prima vedere, ar părea fantezistă afirmația că la Brăila a existat un pod de piatră peste Dunăre. Totuși, sînt numeroase dovezi care atestă că el a existat și a fost construit nu întîmplător la Brăila. De fapt nici așezarea Brăilei la malul Dunării n-a fost rodul unor evenimente aleatorii, ci a rezultat din însăși înfățișarea locului, a avantajelor strategice și economice pe care le oferă ținutul celor ce își plămădesc vatra pe aceste meleaguri. Oricine privește harta României își dă de îndată seama că Brăila nu putea exista nici mai spre nord, nici mai spre sud, ci numai în locul pe care îl ocupă azi, deoarece numai aici cîmpia Bărăganului înaintează ca un pinten pînă la malul Dunării, dominînd-o și asigurînd astfel o redută naturală greu de cucerit dinspre apă, în timp ce, în restul regiunii, verdele mai închis de pe hartă relevă faptul că numita cîmpie coboară la nivelul Dunării, transformîndu-se o mare parte din an în luncă inundabilă a acesteia, deci improprie unei așezări umane permanente.

În față se întindea balta — astăzi transformată într-un imens grînar al țării — cuprinsă între două brațe ale Dunării care tocmai la Brăila se unesc din nou, ținut mirific similar Deltei, străbătut de girle, presărat cu lacuri, loc unde apa, pămîntul și cerul, stufu și pădurea se înfrățesc, dînd naștere la o adevărată împărăție a peștilor, a păsărilor și a animalelor. Dar, dacă în față avea baltă, în spatele Brăilei se află întinsa cîmpie a Bărăganului, ses care primăvara se transforma într-o pășune, numai bună pentru creșterea turmelor de oi, a cirezilor de vite și a herghelliilor de cai.

Pe aceste tărîmuri de basm, unde toate condițiile de viață erau îndeplinite — pămînt bun de pășune și pentru semănături, apă, peste din abundență, locuri de adăpost la vreme de restriște — din așezări omenești întemeiate încă din epoca neolitică a luat ființă așezarea care avea să devină prima poartă spre lume a unei țări întregi.

După ce puterea politică a sciților scade, ei fiind asimilați sub raport etnic, de populația majoritară geto-dacă, asupra ariei brăilene s-a exercitat stăpînirea regilor acestei populații majoritare. Dromichetes la finele secolului IV și începutul secolului III î.e.n., Burebista — cel mai mare dintre regii daci întinzîndu-și stăpînirea din Carpații păduroși pînă pe țărmul Mării Negre (secolul I î.e.n.) — în sfîrșit Decebal, luptătorul eroic de la finele secolului I și începutul secolului II e.n. Toți aceștia au avut sub ascultarea lor ținutul de la Dunărea de jos și continuarea lui spre Marea Neagră.

După ce o parte a Daciei este ocupată în urma a două războaie grele de către romani sub conducerea lui Traian, regiunea Brăilei este supusă din toate părțile influenței romane. Profesorul doctor docent Constantin C. Giurescu în lucrarea „Istoricul orașului Brăila" spune: „Înconjurată fiind așadar din toate părțile de ținuturi romane, păzite de oastea romană, străbătute de negustorii romani, este evident că aria brăileană a fost supusă și ea unei puternice influențe romane, mai ales în secolele II și III ale erei noastre, că locuitorii ei, autohtoni daci sau geți, au învățat și ei, ca și restul populației dacice, limba română, că au devenit treptat și prin legături de sînge, veteranii și negustorii imperiului căsătorindu-se cu femei dace, daco-romanii adică înaintașii românilor de astăzi. N-ar fi deloc de mirare deci, dacă pe locul Brăilei de azi sau pe aria brăileană, săpăturile ar da la iveală un centru roman, cu ceramică provincială romană, cu monede romane — în special dinari imperiali de argint — cu urmele materiale care caracterizează asemenea centre, similare celor de la Barboși și Sendreni".

Focarul unei întregi regiuni a Dunării de jos este, așadar zona Brăilei, care constituie o punte de legătură între Moldova, Muntenia, Dobrogea și prin aceasta din urmă cu Pontul Euxin. Pe acest loc de o importanță strategică și economică evidentă, înconjurat și eventual locuit de romani, oare un pod de piatră roman nu-și justifică rațiunea de a fi?

Dar, să lăsăm documentele să vorbească.

Un document aflat în arhivele statului din București, a fost scos la lumină de către Ioan Cojocaru prin paginile revistei „Magazin istoric" (nr. 3/1968). Acesta constă în raportul din 1 octombrie 1834 al doctorului Hepites — o personalitate marcantă a vieții brăilene din secolul XIX, întemeietorul carantinei din Brăila — care instiințează Comitetul carantinelor din București că odată cu scăderea apelor Dunării „au ieșit la vedere un pod de piatră în mijlocul Dunării". În paginile aceluiași raport, doctorul Hepites descrie cum o comisie formată din oameni de seamă ai Brăilei de atunci: ocîrmuitorul Ioan Slătineanu, prezidentul judecătoriei M. Colceagu și ofițerul Ioan Băbescu, împreună cu domnia sa au pornit cu barca pe Dunăre spre locul cu pricina și chiar „s-au scoborît din caiac d. ocîrmuitor, împreună cu mine, chiar pă podul de piatră". Doctorul Hepites precizează poziția podului, care era la un sfert de ceas de carantină, adică la Vadul Budurului, și apreciază că dimensiunile podului ar fi de doi și jumătate pînă la trei stînjeni lățime, adică în jur de cinci metri.

Totodată, doctorul Hepites amintește în același document că locuitorii bătrîni ai Brăilei își amintesc despre un pasă care a luat masa în mijlocul Dunării în anul 1816 și că în tradiție, podul era cunoscut de localnici sub denumirea de podul lui „Constantin Împărat" sau „podul lui Traian".

La Filiala Arhivelor Statului din Brăila există un dosar cu nr. 39/1863 intitulat sugestiv „Dosar pentru înființarea unui stîlp în apa Dunării la vechiul pod ce este în apă, precum și un alt stîlp pe malul drept de Dunăre care să serve drept semne arătătoare spre ferirea bastimentelor de a nu se ciocni de taracii zisului pod", care conține documente din perioada 1863—1866. Documentele din sus-numitul dosar se referă la lucrările, care s-au efectuat pentru a asigura o navigație feritâ de pericole în această parte a Dunării.

Lucrările s-au executat la sesizarea căpitanului vasului „Taurus" de sub pavilion francez, care într-o plîngere din 26 septembrie 1863, adresată prefecturii locale, arată că „mai adesea ori paque-botul „Taurus" cînd pornește din portul Brăila se sloboade încet cu funia sau odgonul de corabie, pe aproape de podul unde el se oprește, însă cînd portul este prea mult încărcat sau ocupat de bastimente stătătoare pe loc, atunci această manevră îi este cu neputință și în asemenea caz el trebuie să se mai urce niței pe riu în sus și a merge să întoarcă pe din jossu(l) unui vechi pod în ruină". În continuare, căpitanul vasului „Taurus" arată că această operație este dificilă și „înfățișează pericole reale din cauza nesiguranței în care se află cineva despre poziția exactă a acestui pod" neexistînd nici un marcaj care să precizeze locul unde se află obstacolele din apă. Relatează apoi că vasele „Taurus" și „Balcan" s-au ciocnit „deja citeodată fiecare din ele de vîrfurile acestor taraci", taraci însemnînd picioare de pod.

În consecință, Prefectura aduce la cunoștința Municipalității această sesizare a căpitanului vasului „Taurus". Consiliul municipal care s-a întrunit la 2 octombrie același an, după dezbaterile care au avut loc, ajunge la concluzia că într-adevăr unele vase cînd pleacă din portul Brăila sînt nevoite „să se urce pe rîu în sus și să se întoarcă pe din josu(l) unui vechi pod în ruină ce este în apa Dunării din care se văd rămași niște taraci". Municipalitatea ia hotărîrea să se pună semne pe malurile sting și drept ale Dunării pentru a atenționa pe căpitanii de vase de pericolul pe care îl reprezintă taracii pentru navigație. În același dosar există un alt document care arată cum că din ordinul Municipalității orașului Brăila s-au instalat de către Petre Maruli cele două semne (doi stîlpi de lemn) „la podul de piatră ce este în acest port în Dunăre".

Într-o broșură publicată în 1887, în editura „Typi-Lith", un inginer civil din Brăila, pe nume Constantin Budeanu, semnalează prezența unor urme a unui pod de piatră în dreptul Vadului Budurului din fața Brăilei. Totodată, ing. Budeanu specifică că a verificat personal, traversînd fluviul în două rînduri și sondînd apa cu o prăjină a întîlnit obstacole care dovedeau că zidăria podului se află la 1,80—2,20 metri sub nivelurile de atunci ale Dunării. Fragmente de zidărie găsite în nisipul extras de pe malul Dunării, din dreptul Vadului Budurului, ca și faptul că bărcagiii se fereau de acele locuri pentru a evita o ciocnire au constituit pentru Budeanu dovezi în plus asupra existenței unor ruine ale unui pod.

După părerea sus-numitului inginer, romanii ar fi construit podul pentru a stabili o cale trainică de comunicație transdanubiană cu cetatea Troesmis.

Acestea ar fi pînă în prezent, documentele relativ vechi, care se referă la un pod de piatră peste Dunăre, în dreptul Brăilei. În plus, o dovadă mai recentă: în 1946 cînd s-au făcut derocări pe malul Dunării, pe același loc despre care se vorbește în documente, adică Vadul Budurului, în vederea extinderii Șantierului Naval, cei care au participat la această lucrare au observat că de fapt nu dislocă o rocă oarecare ci o veche construcție. Din păcate, bucăți din acele materiale de construcție, depozitate inițial, s-au pierdut odată cu o nouă extindere a Șantierului Naval.

Acest fapt a fost relatat de către inginerul Simion, care a participat în 1946 la numita lucrare, doctorului în istorie N. I. Mocioiu, șeful Arhivelor Statului din Brăila, cel care a descoperit documentele din Brăila referitoare la podul de piatră.

Există, așadar, trei dovezi (observarea directă a doctorului Hepites și a inginerului Simion plus relatarea inginerului Budeanu din broșura publicată în 1887) care atestă faptul că obstacolele din albia și de pe malul Dunării sînt materiale de construcție și nu rocă cum argumentează geologic profesorul Gheorghe Murgoci existența acestor obstacole. De fapt, tocmai soliditudinea subsolului Vadului Budurului asigură un sol propice pentru picioarele unui pod.

Astăzi în hărțile serviciului hidrologic al județului Brăila sînt delimitate precis obstacolele din apa Dunării de la Vadul Budurului. Cel din partea dreaptă este ceva mai mare în comparație cu cel din stînga, erodat mai mult de curentul apei și care nu mai prezintă nici un pericol pentru navigație. În schimb, piciorul de pod din dreapta este marcat printr-o geamandură care se vede de la plaja în fața căreia se instalează la Brăila bazinul de înot în timpul verii, poziția kilometrului 172.

Așa stînd lucrurile, este cert faptul că pe malul și în apa Dunării, la Vadul Budurului a existat și există o construcție din vechime, construcție care nu poate fi decît un pod. Existînd dovezi doar posterioare existenței podului în folosință, se pune întrebarea cînd a fost construit podul și cine s-a servit de el?

Dacă podul ar fi fost construit pe timpul stăpînirii otomane, atunci sigur ar exista documente medievale românești sau turcești care să consemneze acest fapt. Dar turcii nu s-au ocupat cu construcții de poduri trainice de piatră pe teritoriile pe care le cotropeau. Atunci, pe vremea popoarelor migratoare? Imposibil, popoarele migratoare erau nomade și nu se stabileau, ele doar s-au scurs pe aceste meleaguri. Nu rămîne decît perioada romană.

Dar ar fi avut vreun rost pentru romani un pod de piatră la Brăila? Fără îndoială că da, inițial un rol militar și apoi unul economic. Pentru că, cine stăpînește regiunea din jurul unde Siretul se varsă în Dunăre (în care intră și aria brăileană) are sub control trei regiuni: Dobrogea, Bărăganul și sudul Moldovei. Că așa este o dovedesc cetățile romane de la Bărboși (Barboși), Arrubium (Măcin) și de la Dinogetia (pe teritoriul actualei comune Gârvani).

Regiunea Dobrogei era pentru romani ca un „călcîi al lui Ahile". Pe aici, dacii din partea stîngă a Dunării inițiau puternice atacuri asupra imperiului. Se știe că în iarna — primăvara anului 102 e.n. însemnate forțe dacice, aliate cu contingente roxolane și bure, inițiază prin Dobrogea o invazie pustiitoare a provinciilor romane sud-dunărene. Traian este obligat să se deplaseze personal cu o parte din trupele din Dacia pe frontul din Moesia. Pe platoul de la Adamclisi are loc bătălia decisivă, care se încheie cu victoria Romei. Importanța și amploarea încleștării sînt relevate de zidirea în 109 e.n. a unui monument comemorativ pe cîmpul de luptă. După această campanie Traian își asigură controlul absolut și asupra malului dobrogean al Dunării, totodată întărind cetățile de la Dunăre: Troesmis (Iglița), Carsium (actuala Hîrșova) și Durostorum (Silistra).

În iunie 105 e.n. Traian atacă pentru a doua oară Dacia, înaintînd spre sistemul munților fortificați din masivul Orăștiei pe mai multe direcții: prin Banat, Traian trecîndu-și cohortele pe podul de la Drobeta, prin pasurile Turnu-Roșu și Oituz. Este evident că trupele care au trecut în Transilvania pe valea Oituzului au pornit din Dobrogea și este posibil ca trecerea Dunării să se fi făcut tot pe un pod.

Este interesant de sesizat că legiunea a cincea Macedonica — una din legiunile care au construit podul de piatră de la Drobeta — a fost cantonată la Troesmis (Iglița) în fața Brăilei, pe malul dobrogean al Dunării. În ipoteza că podul a fost construit după 106 e.n. se poate face o legătură, între existența unui pod roman la Brăila și reședința în fața Brăilei a unei legiuni care avea deja experiența construirii unui pod de piatră.

Posibil este ca podul să fi fost construit în sec. IV, în timpul domniei lui Constantin cel Mare sau după domnia acestuia, cînd Imperiul Roman își exercită din nou stăpînirea asupra teritoriilor de la nord de Dunăre. Și aceasta pentru că în toate documentele (cronografiile lui Sextus Aurelius Victor, Chronicon Paschale, Theophanes Confessor, relatarea călugărului bizantin Georgius Cedrenus) care se referă la un pod de piatră construit de romani în prima jumătate a secolului IV la Dunăre, nu se precizează locul unde acesta a fost amplasat. De aceea consider că legătura absolută care se face între sus-numitele documente și podul de piatră de la Sucidava (Celei) este forțată. Este foarte probabil ca unele din respectivele documente să nu se refere la podul de la Celei, ci la cu totul altul și de ce nu la cel de la Brăila.

Marele istoric V. Pârvan afirmă în lucrarea „Începuturile vieții romane la gurile Dunării" că pe la Barboși — unde se afla un detașament al legiunii romane a cincea macedonica și o „statio" adică o bază a flotilei romane — trecea marele drum roman care, plecînd din Transilvania, cobora de-a lungul Trotușului, apoi al Siretului și se despărțea după Barboși, o ramură ajungînd tocmai la Tyras, alta făcînd legătura cu cetățile din Dobrogea și cu cele de pe malul Mării Negre. Această a doua ramură avea următorul itinerar: după Barboși drumul trecea Dunărea la Dinogeția (Gârvani) apoi trecea prin Arrubium (Măcin), iar de la Troesmis se despărțea din nou, un drum urmînd cursul Dunării prin Carsium (Hîrșova), Capidava, ajungînd la Durostorum (Silistra), altul îndreptîndu-se spre cetățile de la Marea Neagră.

Bazîndu-mă pe existența unei înfloritoare cetăți romane la Arrubium (Măcin) chiar în fața Brăilei, pe faptul că trecerea Dunării este mult mai ușor de făcut o dată pe la Brăila și apoi pe la Măcin, decît pe acolo pe unde Dunărea este împărțită în două brațe, decît o singură trecere dar peste o Dunăre unită într-o unică albie cum este fluviul în aval de Brăila (în plus porțiunea dintre cele două brațe ale Dunării între Brăila și Măcin nu era inundabilă) și pe documentele amintite în această lucrare, mi-aș permite să argumentez existența podului roman de piatră de la Vadul Budurului din Brăila prin trecerea drumului antic mai sus-amintit și pe la Brăila. Adică, de la Barboși drumul trece Siretul ajungînd la Brăila, unde traversa Dunărea pe pod, parcurgea balta Brăilei pe la nordul acesteia (repet zonă neinundabilă) apoi trecea din nou Dunărea la Arrubium (Măcin) continuîndu-și calea spre Marea Neagră.

Dacă așa stau faptele atunci de ce nu mai există părțile de sprijin de la mal ale podului așa cum sînt la Drobeta?

Deși debitul Dunării nu a suferit mari modificări în timpul celor aproape două milenii cît au trecut de atunci, totuși, distribuția apelor la punctul numit Vadul Oii, pe cele două brațe ale Dunării s-a schimbat mult. Dunărea Veche avea un debit mult mai mare de apă decît astăzi, iar Dunărea nouă din fața Brăilei era mult mai mică. Deci malurile erau mai aproape (maluri pe care s-au construit pilele culee) și cu timpul apele l-au erodat, formînd o albie mare, acoperind tot podul.

Toate aceste mărturii documentare, ipotezele și logica istorică conduc la concluzia că în dreptul Brăilei de astăzi pe cele două maluri ale Dunării și în albia acesteia se află construcții de o vechime multimilenară, care nu pot constitui decît vestigii ale unui vechi pod de piatră roman. Nu ar fi lipsit de interes să se facă noi cercetări de către specialiști (spre exemplu, una din clasele facultății de istorie într-o călătorie de studiu) care ar putea scoate la lumină noi mărturii despre podul roman care stă ascuns, acoperit de ape.

Istoria își dezvăluie cu zgîrcenie tainele, dar le încredințează mai ales celor perseverenți și iscoditori.

DAN PETICĂ

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

La izvorul curat al vieţii şi al muncii

Şantier naţional

SPIRIDON GHEORGHE

POEM PENTRU PATRIE

La obârşii

La obârşii, la obârşii
Încă zinele mai sînt
Încă florile au rouă
Încă apele mai pling

Încă brazii stau în nouri
Şi se clatină în vînt
Încă pasăre măiastră
Glăsuieşte-n codru sfînt

Încă licăre-n adîncuri
De păduri de dor fîntîne
Nu le ştie decît Luna
Şi Soarele cînd apune

Încă zîna Dochiana
Cîntă-n văi fără de nume
Glasul ei leagănă codri
De nu-i gură a o spune

Încă greieri sună-n lună
Sfinte-n cer geruiesc stele
De se-aud prin nopţi străbunii
Cum se jeluie prin ele

La obârşii, la obârşii
Lîngă ape line foarte
Mă voi duce mă voi duce
Să mai lepăd din cea moarte...

TEOFIL RĂCHIŢEANU ■

Scriitorul şi realitatea

Viaţa nu oricum

Între literatură şi viaţă nu există decît o singură legătură : viaţa. Viaţa nu oricum, nu în orice amestec, viaţa într-o stare fundamental transfigurată, pînă la a o contopi cu trăirile celor ce te înconjoară, de cele mai multe ori, tu, scriitorule, topindu-te în existenţele din jur. Un scriitor se naşte cu toate datele personale, dar un scriitor n-ar fi nici pe sfert scriitor dacă nu şi-ar integra vocaţia lumii în care trăieşte, subordonîndu-şi-o, evident, dîndu-i pînă la urmă propria lui personalitate, atunci cînd o are şi, mai ales, cînd o poate da. Adevărata osmoză dintre realitate şi ficţiune o face talentul, singur în stare să altoiască pînă la naşterea viitorului fruct, fructul vechi, rudimentar, ajungînd prin propria lui fibră sufletească să confere noului o altă valoare, capabilă să capete doar prin forţa dimensiunii dăruirii noblleţea literară. Cînd literatura se apropie prea mult de viaţa de fiecare zi tinde să se confunde cu partea ei rezumativă, moare în tipare comune, deseori schematice, de cele mai multe ori nici atît, se refuză pur şi simplu adevărului, schema făcînd şi ea parte din adevăr atunci cînd nu-l simplifică, ci îl explică, rostindu-l neartistic. Dar îndepărtarea de viaţă, a artei, devine de-a dreptul tragică, poate nu atît pentru cel ce ţine condeiul în mînă, cît pentru viaţa însăşi ; ea rămîne cea trădată, cea minţită. scriitorul, în acest caz, neavînd dreptul să umble nici cu fruntea sus, nici cu sufletul deasupra condiţiei unei slugi oarecare. Sunt epoci şi epoci. Epoca aceasta are nevoie de adevăr, sublimat în artă din nevoia de a-l face mai plauzibil, mai al tău şi mai ales al altora. Epoca noastră cere scriitorului un punct de vedere limpede asupra realităţii în care vieţuieşte, mistificările intrînd în zona călduţă sau irresponsabilă a conjuncturilor, indiferent de ce natură ar fi ele. Literatura destinului actual are, în măsura în care talentul fiecăruia aparţine celor mulţi, şi acesta este adevărul. — menirea de a fi, înainte de toate, cetăţenească, aducă să-i spună truditorului ce trece tăcut pe lîngă scriitor, propriile lui gînduri, propriile lui convingeri despre tot ce-l înconjoară, chiar dacă scriitorul nu va avea niciodată norocul de a comunica altfel cu el decît prin mesajul necifrat al scrisului, scrisul luminîndu-i ceva din speranţele sale nemărturisite. A te îndepărta de viaţă, ca prozator, în condiţiile de azi, este ca şi cum ai dori să te lipseşti de aerul pe care-l respiri, poluat sau curat, aşa cum l-am creat deoarece de ozonificarea sufletească, dintotdeauna, s-au ocupat şi scriitorii, uneori cu preţul cel mai scump, scrisul lor, adică viaţa lor.

P. SĂLCUDEANU ■

CÎNTAREA ROMÂNIEI

Festivalul Artei şi Creaţiei Studenţeşti

Încununarea unei activităţi cultural-artistice susţinute de peste un an de zile — se află în plină desfăşurare etapa finală — republicană — a celei de-a XVII-a ediţii a Festivalului Artei şi Creaţiei Studenţeşti — amplă manifestare a potenţelor creatoare şi interpretative ale tinerei generaţii universitare, integrată organic grandiosului Festival Naţional „Cîntarea României". Finalele se desfăşoară pe secţiuni organizate în principalele centre universitare ale ţării în faţa unui numeros şi deosebit de entuziast public (nu numai studenţesc!), beneficiind de jurii alcătuite din personalităţi de seamă ale vieţii culturale şi de un generos cadru organizatoric. În pagina 14 — relatări de la Bucureşti, Tîrgu-Mureş, Braşov şi Craiova.

Artistul — conştiinţă a epocii sale

HOREA FLĂMÂNDU:

„Biografia mea face parte din însăşi biografia ţării"

— Deci, după ce-am convenit de cîteva ori să ne întîlnim, dar, din varii motive, a trebuit să tot amînăm acest dialog, iată, stimate Horea Flămându, că, pînă la urmă, dorinţa noastră se împlineşte.

— E-adevărat, dar ţin să vă spun de la bun început că nu sînt un prea bun interlocutor.

— Pînă una alta, v-aţi născut la Alba Iulia, în 1941, şi aţi absolvit apoi surpriza mea, cursurile Institutului de Arte Plastice din Bucureşti şi nu cele ale institutului similar, din Cluj-Napoca, care ar fi fost mai aproape de casă. De ce ?

— După terminarea liceului, tot de arte plastice, pe care l-am făcut la Cluj-Napoca, am intrat la institutul clujean, unde m-am numărat printre studenţii secţiei de sculptură timp de trei ani, la clasa profesorului Artur Vetro. Apoi, dintr-odată, vrînd poate să mă eliberez de-o anume atmosferă, sau vrînd, poate, să mă confrunt, nu neapărat cu alţii, cît cu mine însumi, m-am decis să fac următorii trei ani la Bucureşti, la clasa profesorului Lucian Murnu.

— Ce a însemnat pentru viitorul sculptor de mai tîrziu, această mutare la Bucureşti ?

— Pur şi simplu nu m-am gîndit să analizez această întîmplare sub aspectul semnificaţiei ei asupra devenirii mele.

— Student fiind, la Bucureşti, dacă bine îmi aduc aminte, aţi participat la o amplă şi foarte importantă expoziţie republicană, fapt ce se întîmplă, totuşi, foarte rar.

— Sărbătorindu-se împlinirea a 100 de ani de învăţămînt artistic superior în ţara noastră, s-a realizat la Dalles o formidabilă expoziţie în care, alături de pictorii şi sculptorii timpului, alături de cadrele didactice, s-a hotărît să participăm şi noi, studenţii din ultimii ani. A fost o şansă, nu numai pentru mine, ci pentru toţi cei ce-am întrunit sufragiile unui juriu foarte sever.

— Totuşi, nu pot să cred că mutarea dumneavoastră la Bucureşti, ca student, n-a avut o urmare mai deosebită.

— Adevărul este că mutarea aceea a fost foarte fructuoasă pentru mine. Am venit la Bucureşti într-un moment foarte important pentru toată arta plastică românească, pentru toată cultura românească, pentru însăşi viaţa României. Mă refer la acea extraordinară, cu adevărat revoluţionară deschidere spre lume a vieţii din România, acel de neuitat moment al Congresului al IX-lea al partidului, veritabilă desprimăvărare a gîndirii şi culturii româneşti. Am trăit, aici, la Bucureşti, ca student, ca viitor sculptor, clipe de intensă căutare artistică, de definire a propriei mele persoane. Ştiu, spusele mele au un conţinut politic profund. Un conţinut pe care vreau neapărat să-l subliniez precizînd că momentul acela, de renaştere naţională, face parte şi din biografia mea, aşa cum face parte din biografia atîtor şi atîtor artişti ce s-au format şi afirmat în acea perioadă. Apoi, aici, la Bucureşti, am avut şansa de-a fi în apropierea unei tinere generaţii, alcătuită din artişti, în mod special sculptori, cu numai patru-cinci ani mai mari decît mine. Stimulat de căutările lor, de febrilitatea cu care reinnodau o tradiţie de seamă a şcolii româneşti de sculptură şi, totodată, restabileau o seamă de relaţii estetice cu sculptura mondială contemporană, am avut încă o şansă ce a marcat benefic viitoarea şi actuala mea devenire.

— S-ar părea că v-aţi rupt total de acel minunat oraş despre care se spune că este ca o inimă în inima Transilvaniei.

— Niciodată. De-altfel, la absolvire, am ales, la repartizare fără nici o ezitare, oraşul acela, oraşul copilăriei şi

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIŢA ■

Vitrina artelor

Dialog stilistic

Recitită, nuvela lui Slavici, **Pădureanca**, este de o neașteptată modernitate : un fel unic (pînă la libertățile neîngrădite ale prozei contemporane) de a intra în subiect, o tăietură netă a frazei, care are carnalitate și își conține forța într-o sintaxă aparte (ce nu a scăpat comentatorilor), un psihologism totdeauna surprins în ebuliție și relatat abrupt. **Pădureanca** este, într-un fel, prototipul unei alte nuvele, ceva mai tîrzie : **De la noi la Cladova**, de Gala Galaction, liberă (cea dintîi) de anumite motivații teziste (din cea de a doua), încărcată însă, la rîndul ei, de altele, de natură sociologizantă, poate mai discrete și mai oportune în peisajul timpului. Nu e mai puțin adevărat însă că, dincolo de acoperirea epică a celebrei propoziții „Nu te face, fata mea, pui de cuc în cuib de cioară" — chintesență a unui topos românesc (căsătoria care ignoră în mod fatal granițele sociale), nuvela lui Slavici prevestește, prin finețea notațiilor psihologice, convulsiile romanului interbelic, în care un personaj precum Iorgovan — fecior de boier de țară, predestinat pentru a fi „domn" și eșuat undeva la mijloc între cele două condiții, care ambele, îl refuză — se va regăsi sub emblema „inadaptabilului".

Desigur, povestea de dragoste, de patimă și renunțare, a lui Slavici conține o cantitate considerabilă de „lest" convențional, de ezitări păgubitoare în clarificarea intrigii. Totuși, undeva între **Ciocoii vechi și noi** și **Viața la țară**, **Pădureanca** încearcă să clintească schemele, să amendeze clișeele, să instituie dreptul la viață literară al **cazului**.

★

Scenariul gîndit de prozatorul Augustin Buzura și de regizorul Nicolae Mărgineanu pentru recentul film **Pădureanca** (regia, Nicolae Mărgineanu) pare să exploateze tocmai acest din urmă punct detectabil între intențiile lui Slavici. Dragostea dintre Simina, pădureanca săracă, și Iorgovan, feciorul boierului Busuioc din Curtici, stă sub semnul damnării. **Nu pot și nu nu pot face altfel** sînt poliș între care se zbate sufletul slab al lui Iorgovan, dar și firea mîndră și pătimașă a Siminei.

Dezvoltînd cîteva propoziții din nuvelă, scenariul adaugă întîmplărilor relatate de Slavici scene din viața „de oraș" a lui Iorgovan. Bărgăuț, Marcu, Flaviu, tineri studenți inecînd în vin surplusul de înflăcărare patriotică și excesele anarhiste, apoi războiul, asuprirea austro-ungară și... holera sînt presiunile pe care le face viața asupra tînărului Iorgovan. Rezultatul e o tulburare reacție de apărare, fuga înspăimîntată, întoarcerea la „plugărie". Din aceste condiționări politico-sociale, cu care scenariul vrea să întregească justificările „crizei" sufletești a tînărului, personajul (interpretat de Adrian Pintea) iese explicitat, nu însă și mai verosimil. Rămîne, ca ultimă explicație a comportamentului lui Iorgovan și, în alt plan, ca esențială intuiție a autorilor filmului, **cazul**, reacția unică, excentrică, irepetabilă, la împrejurări.

Simina, pădureanca din Zimbru, care muncise cu o vară înainte pe moșia lui Busuioc printre secerători, devine pentru Iorgovan o obsesie compensatoare. Adrian Pintea traduce cu destulă sensibilitate ghemul încîlcit al sentimentelor: patimă, dar și egoism, dorință de dominare și nevoie de ocrotire în egală măsură. Fidel personajului (în ciuda exagerărilor de machiaj care-l compun aproape în fiecare secvență o expresie paroxistică), actorul transmite singurătatea tragică, izolarea fără remediu, ca într-un blestem, a lui Iorgovan. În rolul Siminei, Manuela Harabor (debut) conturează mai ales plastic personajul. Frumusețea strălucitoare a interpretei intră, vremnu vrem, în calculul aprecierilor, mai ales că e exploatată inteligent atît de imagine (Doru Mitran), cît și de interpreta însăși suplinind în general lipsa ei de experiență în fața camerei.

Două din personalele nuvelei au fost gîndite în filmul lui Nicolae Mărgineanu prin simplificare: Busuioc (Victor Rebengiuc) și Șofron (Șerban Ionescu). Boierul Busuioc este aici un ins fără scrupule, tiranic, ale cărui sentimentalisme tardive nu trebuie să convingă (și nici nu convin). „Eu n-am făcut nimic. Tu le-ai făcut pe toate" — răsună sentința feciorului. Personajul respectă intențiile filmului, fără să prilejuiască însă interpretului un mare rol, în trucit unele stridente lasă impresia inadecvării la partitură. Șofron (Șerban Ionescu) iese dintre paginile nuvelei fără mari modificări, dar cu cîteva accente clarificatoare. Se detașează între rolurile secundare cel interpretat de tînărul Mihai Constantin (Pupăză) — aproape un rol de compoziție, lucrat cu atenție, chiar dacă numai în cîteva secvențe. În alte roluri, Dorel Vișan (Popa Furtună), Nicolae Toma (Neacșu), amîndoi reușind să caracterizeze în mod convingător personajele. Melania Ursu (Vica), Larisa Stase-Muresan (preoteasa), sobre pînă la inexpresivitate, Claudiu Stănescu (Bărgăuț), Ion Haiduc (toboșarul) ș.a.

Pădureanca este una din ecranizările izbutite, creînd în spiritul textului literar. Fără să renunțe total la resursele estetice ale idilicului (ca de pildă în scena serbării cimpenești, aproape calchiată după tabloul cu același titlu al lui Th. Aman — un fel de „textualism" cinematografic sui generis), N. Mărgineanu și Augustin Buzura le asază într-un interesant dialog stilistic cu modernitatea personajului principal, Iorgovan. Rezultatul este, fără îndoială, unul dintre cele mai bune filme românești din ultima vreme.

TANIA RADU ■

Întîlnire culturală

Tabla de valori

Valori ale culturii și științei noastre de azi : Eugen Bratvanov, Marioara Godeanu, Ion Ardeleanu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Al. Andrițoiu, Balogh József

În ultimii ani, din dorința de a înlesni cunoașterea personalităților culturale și științifice din țara noastră, revista „Flacăra" a luat inițiativa de a organiza întîlniri ale acestora cu membrii redacției. O astfel de întîlnire a avut loc sîmbătă, 18 aprilie în ambianța elegantă a ospitalierului hotel Flora. A fost un minunat prilej de a dialoga, de a afla noutăți și aspecte de dată recentă din diverse domenii de activitate. Tot cu această ocazie au fost decernate și premiile revistei „Flacăra" pe anul 1986, o dovadă semnificativă a prețuirii acordate azi, în țara noastră, marilor valori de care dispunem.

Desigur, nu ne obligă nimeni ca în fiecare an să dezbatem furtunos în redacție, în secții și apoi în colegiu, asupra căror personalități să se oprească atenția noastră, cui să-i acordăm premiile revistei. Ar fi mai simplu pentru noi, ar fi cu mult mai comod să nu ne batem capul cu probleme de organizare a festivității de premiere, cu scrierea de diplome și cu alte amănunte care sînt cît se poate de plictisitoare și mai cer pe deasupra și timp. Dar n-am mai fi noi înșine, adică o redacție care încearcă să promoveze valoarea oriunde o întîlnește și pe căi cît mai diverse, dacă ne-am preface uituci, dacă nu ne-am aminti de aceste premii. Pentru că ele reprezintă tocmai o formă de recunoaștere a înzestrării deosebite pe care o au unii dintre contemporanii noștri, o modalitate de a le pune și mai bine în evidență meritele. Ziua în care se acordă premiile revistei „Flacăra" e o sărbătoare pentru membrii redacției, un prilej de bucurie deloc contrafăcută. Niciodată ele n-au fost decernate de complezență, pentru a bifa o activitate oarecare sau pentru a stîrni rumoare în jurul nostru. Ele sînt niște premii „curate", adică izvorîte dintr-un sincer respect pentru cei premiați, dintr-o reală admirație pe care o nutrim de mulți ani față de ei și în deplină cunoștință de cauză cu tot ce-au întreprins pentru binele patriei române, și, în nici un caz, rodul unor manevre de culise care le-ar intina. De aceea poate unii dintre ei au fost literalmente surprinși de faptul că alegerea noastră s-a oprit asupra domniilor lor, cîtiva nutrind chiar prejudecăți în ceea ce ne privește, prejudecăți ce iată, în sfîrșit, se dovedesc ridicole și se spulberă ca și cum n-ar fi existat niciodată. Fiindcă premiile revistei noastre doresc chiar acest lucru să-i realizeze : să stabilească punți trainice între oamenii de valoare, să sfărîme barierele ce-i despart sau să-i ajute să se cunoască mai bine unii pe alții, astfel încît lucrarea lor să fie și mai spornică în folosul țării. Trăim un moment unic, de care probabil nici nu ne dăm prea bine seama întotdeauna : acela de a străbate un timp în care, alături de noi, se află un uriaș tezaur pe care trebuie să știm să-l prețuim, pe care trebuie să învățăm să-l prețuim așa cum se cuvine și să nu-l lăsăm în nici un caz să-și iroasească în van strălucirea. De aceea revista noastră va rămîne întotdeauna profund atașată politicii de descoperire și promovare a valorilor.

Se află printre premianții noștri un prozator — Radu Tudoran — care a încîntat pe cititorii din mai multe generații ; un poet — Al. Andrițoiu — al cărui verb incandescent a coexistat alături de cel încărcat de reflexivitate : un istoric literar — Zoe Dumitrescu-Bușulenga — pentru care cultura română reprezintă un teritoriu fascinant și pe care l-a străbătut cu atenție fixînd repere inconfundabile ; un critic literar — Mircea Martin — care n-a abdicat niciodată de la crezul său înalt de a separa apele de uscat în literatură numai dovedind o cinste ireproșabilă ; un traducător — Balogh József — care, mai bine decît mulți dintre noi, știe ce înseamnă să ajuți oamenii să se înțeleagă între ei, să comunice, să schimbe idei pentru a deveni prieteni ; un dramaturg — Ecaterina Oproiu — care a pus întrebări semenilor săi, dar cei mai mult s-a

Profesorul Iulian Mincu sau noblețea celui care gîndește

întrebat pe sine însăși în legătură cu condiția umană, descoperind adeseori adevăruri copleșitoare ; o actriță — Tamara Buciuceanu — al cărei talent este ca un miracol al naturii ; o alta — Ildiko Jarcsek-Zamfirescu — care și-a asumat și sarcina dificilă de a conduce un colectiv teatral, ceea ce înseamnă, uneori, un curaj demn de tot respectul ; un actor — Teofil Vilcu — care ne-a adus vești din trecut întruchipînd personaje istorice, vești pe care poate că altfel nu le-am mai fi aflat ; un alt actor — Valentin Uritescu — al cărui talent este într-o continuă expansiune ; un regizor — Dominic Dembinski — plin de idei și fără frica de a se bate pentru ele ; un pictor — Eugen Bratvanov — care nu ne arată așa cum ne place să fim văzuți, ci așa cum sîntem de fapt ; un compozitor — Pascal Bentoiu — pentru care muzica nu e o îmbinare aleatorie de sunete ci o modalitate de a dezvălui locul în univers al omului ; o interpretă de operă — Maria Slătinaru — care duce chiar și în acest moment faima țării peste hotare ; o interpretă de operetă — Simina Ivan — care și ea a dobîndit o recunoaștere internațională ; un dirijor — Horia Andreescu — care atunci cînd se află în fața unei orchestre știe ce lucruri minunate pot să izvocească oamenii împreună, dacă fiecare își îndeplinește datoria ; o doamnă a romanțelor — Ioana Radu — tulburătoare și azi, într-o epocă grăbită și aparent mai puțin sensibilă ; un coregraf — Oleg Danovschi — care a fost și este supliu ca o trestie și dur ca o lamă de oțel ; istorici — Varvara Aloanei, Alecsenia Andone, Ion Ardeleanu, Vasile Arimia, Constantin Botoran, Tudor Bucur, Valentina Costake, Ioița Gămulescu, Mircea Musat, Rodica Mușatoiu, Emilia Postărită — ale căror lucrări sînt veritabile lecții despre destinul omului de-a lungul veacurilor ; un inventator — Petre Mitu, creatorul motorului rotativ românesc ; doi medici — Iulian Mincu și Gabriel Racz — cu o contribuție însemnată în bătălia pentru sănătatea noastră ; o cercetătoare — Marioara Godeanu — care ne invită să redescoperim lumea din jurul nostru fiindcă ea e mai puțin simplă decît ne pare ; o sportivă — Tamara Costache — cea mai rapidă înotătoare din lume ; un sportiv — Helmuth Duckadam — a cărui ispravă dintr-un meci cu greu va putea fi uitată.

Printre cei premiați se află oameni care ne-au fost dascali, care au încercat nu numai să ne învețe carte dar s-au și străduit să ne fie, prin întreaga lor existență, modele demne de urmat, la care să medităm atunci cînd nu sîntem mulțumiți de noi înșine. De fapt, toți cei premiați acum, ca și cei premiați în anii precedenți, alcătuiesc o tablă de valori potrivit opțiunilor noastre și cu toții ne-au fost sau ne pot fi dascăli : la știința numită curaj, la știința numită demnitate, sau bunătate, la știința numită sete de cunoaștere sau voință. Fiindcă o faptă fără seamăn de frumoasă a omului este aceea de a renunța la orgoliile mărunte și a accepta un destin mai greu : acela de a fi o pildă pentru ceilalți prin propria viață, prin felul cum și-a făurit destinul. E cazul premiaților noștri de azi, a căror trecere prin viață într-un moment cînd sîntem și noi prezenți aici, ne-a îngăduit bucuria de a-i cunoaște și de a-i admira. Le mulțumim din adîncul inimii pentru acest noroc.

GEORGE ARION ■

Comunitate spirituală

La o comemorare a lui Ionel Teodoreanu, ieșeanul Al. Philippide, ieșean de asemeni, care de un timp nu se mai arăta în public, din pudoare, socotindu-și încheiată vîrsta fizică, și-a trimis cuvîntul imprimat pe bandă magnetică, dovedindu-și astfel nu doar sentimentele pentru un vechi prieten, ci și adeziunea la procedeele vieții moderne. Ascultîndu-l cu ochii închiși, fără să văd asistența, am recunoscut omul, ca și cînd ar fi fost acolo, aievea, și mi s-a părut că timpul prezent se suprapune peste cel trecut, că astfel numărul anilor noștri își pierdea înțelesul.

Nemaifiind timp să revăd același procedeu, recurg la cuvîntul scris, care este, de altfel, principalul și predilectul meu mijloc de exprimare. Lipsind din București tocmai în această zi festivă, despre care nu am putut să aflu din vreme, îmi marchez prezența în mijlocul dumneavoastră prin glasul cu vă va comunica gîndurile mele.

Dacă m-aș fi aflat acolo, aș fi spus că n-aș fi făcut altceva decît să repet, într-o altă formă, ceea ce am scris deunăzi în „Flacăra", privitor la credința mea despre literatură. În situația dată nu pot face la fel. Hîrtia albă din fața mea obligă, prin aceeași credință evocată o clipă mai înainte, să nu exprim de două ori o idee, nici chiar dacă i-aș găsi o formă mai bună. E adevărat că nimic din ceea ce facem nu poate fi întru totul egal cu ceea ce am făcut mai înainte, și nici cu ceea ce vom face într-o zi viitoare; dar toate aceste inegalități de suprafață ne reprezintă în fond pe noi înșine.

Distincția pe care mi-o acordă azi „Flacăra", mai mult decît oricît altă revistă, de vreme ce îmbrățișează preocupările cotidiene ale omului de tot felul, îmi capătă cît o recunoaștere a jumătății de secol închinată de mine literaturii. Mulțumind cu emoție redacției, adaug încă un regret pentru lipsa mea la clipa prezentă, acela că n-am putut stringe mîna numeroșilor mei coechipieri, cărora le port stimă, deși pe mulți dintre ei nu-i cunosc decît după renume. Important însă rămîne faptul că „Flacăra" a făcut din noi o comunitate spirituală, contopită cu comunitatea redacției. Vă doresc și unora și altora, ca drumurile noastre să nu se despartă niciodată !

RADU TUDORAN ■

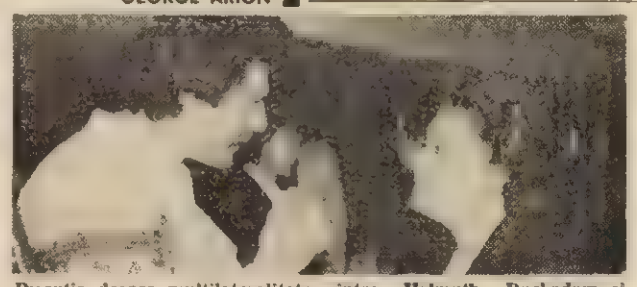

Discuție despre multilateralitate între Helmuth Duckadam și Tamara Buciuceanu

Vitrina cărților

Ceva despre romanul biografic

Axat cu putere pe relația între destine și reacții umane, romanul s-a vrut povestea interferențelor posibile între spațiul sufletesc și condiția lui în timp.

Trecînd de la această perspectivă spre una mai absorbită de psihologie în înțelesul de problematizare a individualului, romanul biografic se alătură celui ce studiază, în spirit balzacian, nu ciasele cît persoanele.

Astfel, romanul biografic apare ceva complementar frescei. Observația socială nu dispare, în schimb se lasă canalizată de limbajul explicativ. Un N. Davidescu, pe urmele lui Benjamin Constant cu al său **Adolphe**, dă cu **Fintina cu chipuri** complicatul proces al divulgării de sine. Unitatea personaei se alcătuiește din variate ipoteze și ipostaze.

În fond, diferența dintre frescă și romanul biografic transpare la nivelul arhitectonic. În romanul cosmotic, structurat pe evenimente plasate în afara eului, creatorul se amestecă într-un necesar vălmășag de existențe. În celălalt, ritmurile narative țes un unic portret ce își reglează motivările, infiltrîndu-se indirect cu afecte, nuanțări morale, grafii romanești, legate de axul unei ființe absorbante.

În frescă avem fluctuații caracteriale, în romanul biografic mecanisme de formare și desfășurare ale unei intimități profilată moral și social. Imaginea omului pe care o dau **Străinul** lui Albert Camus și apoi, la altă scară, **Străinul** lui Titus Popovici, introducîndu-i pe Meursault și pe Andrei Sabin într-un destin cu vocație la primul distructivă, la al doilea edificatoare, apără biografismul de literaturizare. Fiind inseparabilă de artificios, literaturizarea exclude valorizarea. Or, în bunele cărți cu structură biografică performanța de a vedea într-un destin un pivot valoric nu pare străină de plenitudinea umană fie și în inextricabila ei împletire de himeric și procesual, de legendar și derizoriu.

Dacă se poate stabili în ce circumstanțe apare romanul personal și ce probează finalitatea lui confesivă, mai greu va fi să scoatem din natura celor două tipuri de roman (cel biografic, subiectiv și cel social, obiectiv) o judecată privind diferența lor valorică. Cititorul obișnuit pendulează între cele două formule. Una aparține epocilor de tranziție, cealaltă urmează, prin marcata încărcătură de social și epic, interesul arătat de realism **temelor** și mai puțin **psihologismului.**

Montaigne notase că o sfidare a persoanei faptul că mîna dreaptă ne este, parcă, mai folositoare decît stînga. Însă ambele string iubita, culeg recoltele, sting focul. Cîmpul lor de aplicație rămîne practic, nelimitat.

În perimetrul romanului biografic s-a experimentat o vreme limbajul opțiunii sentimentale **(Suferințele tînărului Werther** constituie un bun exemplu). Dar nu ne interesează, în egală măsură, și cealaltă demonstrație, legată de apariția în spațiul romanului de tip obiectiv a sintezei dintre valorile afective și cele definite de conștiința istorico-socială ? Relația lor complexă, policromă, trimite la modelul goethean care — sub semnul diversității — proclamă amplul proces de corespondență între stările estetice. În numele acestei corespondențe au revendicat mai tîrziu Thomas Mann, Virginia Woolf, James Joyce dreptul la modernitate al structurilor narative, indiferent de treapta pe care a atins-o arta povestirii, intrarea destinelor în contact.

Un loc aparte se lasă descifrat în favoarea rolului pe care romanul biografic îl îndeplinește pentru a depune mărturie despre reașezarea personajului în cîmpul literaturii. Cîndva angajat în zonele îngust-conflictuale, personajul a ajuns astăzi purtătorul de cuvînt al unui binom neantagonic. Subiectivul și obiectivul sînt unite prin chiar materia prezentului. Un timp generator de gîndiri și concluzii ; aportul lui real se contopește în șirul de valori revitalizate de umanismul în acțiune.

HENRI ZALIS ■

● Dacă unii autori de literatură științifico-fantastică se preocupă în special să născocească întîmplări cît mai bizare, însetați să ne prezinte universuri guvernate de legi ce ne pot oricînd ului, lumi cu personaje cît mai nefirești și care poartă de obicei nume formate din combinații fără sens de cifre și litere, Ovid S. Crohmălniceanu abordează acest gen cu o ironie nedisimulată și cu o mare voluptate de a-i dezvălui și distruge clișeele. **Alte istorii insolite** (ed.

„Cartea românească"), urmînd unui volum de **Istorii insolite** din 1980 al aceluiași autor, demonstrează cu prisosință ce resurse bogate are literatura S.F. atunci cînd nu devine o fastidioasă colecție de ciudățenii, un inventar de performanțe tehnice și științifice imposibile sau greu de atins în condițiile secolului XX. În cele zece „istorii" din carte, reputatul nostru critic și istoric literar este interesat în primul rînd să observe comportamentul omului în anumite situații care-i solicită imaginația, capacitatea de a se afirma și de a înfrînge obstacolele întîlnite în cale prin puterea minții și sensibilității. De aceea autorul refuză să pactizeze cu cei încrezători numai în știință. Prin opțiunea sa pentru „omul pluridimensional", pe care îl glorifică în pagini vibrante, de o mare acuratețe stilistică, Ovid. S. Crohmălniceanu își exprimă adeziunea la idealurile umanismului, iar cartea sa se constituie într-un reper de seamă în cadrul literaturii științifico-fantastice.

GEORGE ARION ■

A treia carte cu prieteni

Viscol de purpură

Deschid, spre mirarea lumii, a treia carte cu prieteni, și-o încep cu o îndreptare din bătrînii generației mele. Lăcrimînd îngenuncheat în smintire, cred că locul întîi i se cuvine lui Antonie Plămădeală. Mi l-a deschis spre inima poveștilor o carte : Trei ceasuri în iad. Mi l-a acoperit cu prima ninsoare (adolescentină) o biruință a patriarhului Miron Cristea : „Ride dracu" de cucuvea, și-i mai negru decît ea ?" Antonie Plămădeală stă în paza minții din rămînerile tîrzii ale părintelui Cleopa de la Slatina Bucovinei. Cu evlavie vreau să-i amintesc, în primul rînd și pe curatele mîinile noastre, că sigiliul nostru e un semn de noroc. Începînd o carte înseamnă a iubi. Scriu într-o vinere pieziș, de întunecată neducmerire, cînd simt în oase și în carne că merită să-mi schimb ființa în ceea ce trebuie să fie pierderea spre bine. Acum, cînd s-au întunecat alb zarzării și vîntul, eludînd legea independenții, trece hotarele cu prea puțin miros de primăvară, sînt dator să vă anunț că scriitorul și cărturarul Antonie (Leonida) Plămădeală umblă printre noi învesmîntat în stiharul misterios care alcătuiește fața nevăzută a lunii. Solid ca o poartă cu struguri sculptați, el e totodată și tencuit în azur, acolo unde se nasc fulgerele din iulie, laolaltă cu vulturi. De cînd îl știu, știu că viața lui e un viscol de purpură pe dușumele de argint.

Antonie Plămădeală știe la fel ca mine că a avea este o solemnitate contrară firii noastre, a celor ce umblăm cu condeiul prin cel mai desăvîrșit imn al Timpului. Ca scriitor, el aparține patimii. Ca profesor, iluziei. Sîntem, cred, cam de aceeași vîrstă. Se-ntîmplă anii întrebărilor. Nu-i așa, Antonie Plămădeală, că tristețea e un glas din vuietul singelui, poate cel mai senin ? Nu-i așa că pustiul e-un gînd fără mîini ? Ascultă-mă puțin : gloria e un clopot suportabil cînd bate cu măsură ; se cuvine să știm că, atunci cînd e necontenit gălăgios, chiar și lîiecii fug departe de buza lui.

Ciudat, pentru amîndoi, hîrtia e vinul vechi al mîinii ce se-nfruptă din zece mii de cărți și nesfîrșite trăiri.

A fi bun e treaba tuturor. A fi mîndru e treaba minții noastre. A fi bun nu e o meserie ușoară. A fi drept (cum sîntem noi doi) e blestemul pe care mi l-au urzit, vai !, părinții. Noi doi, Antonie Plămădeală, nu putem înjunghia națiunea română. Noi doi știm că boieria surisului este veșnicia Moldovei, Munteniei, Transilvaniei și Dobrogei. Categoric, Caragiale, Creangă, Eminescu și Sadoveanu ar fi de partea noastră. Mai ales pentru că dumneata, neschimbînd niciodată fața arătată spre lume, poți da cu mîr peste articulațiile frumusetii și dușmăniilor noastre. Tatăl meu l-a căutat cu unghia pe Isus în tragedia oglinzii pe care ne-o dăruiește cuttiul. Și a găsit chipul unui miel. Toate cărțile noastre (și în șoecial ale dumitale) se lasă izvorîte din vinul care nu se vrea să fie singur băut și întunecat.

Aș vrea să-ți spun un început de poveste, pe care ți-o voi închina.

Soarele asfințea — un pui de leu jupuit de pielea de pe coapse. Într-un lan de grîu pirguit, sub o lampă de maci roșii, un iepure își povestea despre lupi : ei cînd sînt mici visează cai poticnindu-se ; în mintea noastră înflorește la nesfîrșit trifoiul...

FĂNUȘ NEAGU ■

După două cercetări : prima dedicată în 1955 de B. Elvin omului de teatru, cea de a doua apărută în urmă cu un deceniu și datorată Corneliei Ștefănescu, după mai multe studii și numeroase articole comemorative, cronici asupra spectacolelor reprezentate și a volumelor tipărite, ne aflăm, înaintea unei noi cărți, de această dată concepută după rigorile monografiei universitare închinată vieții și operei lui Mihail Sebastian. **A** apărut — așa cum anticipam — în colecția „Universitas" a Editurii Minerva, este semnală de Dorina Grăsoiu și se intitulează — parafrazînd necrologul lui Petru Comarnescu din 1945 — **Mihail Sebastian sau ironia unui destin.** Profilul colecției și-a pus bineînțeles amprenta asupra acestei noi cercetări care îmbină rigorile unei priviri asupra vieții cu analiza operei, însoțită de o bibliografie pe cît ne dăm seama exhaustivă asupra subiectului tratat. Dar autoarea nu și-a propus doar să sintetizeze ceea ce s-a spus pînă acum despre Mihail Sebastian ci a vrut să meargă mai departe, căutînd să releve dimensiunile prezenței acestui scriitor și publicist plurivalent în viața spirituală a țării noastre în anii atît de frămîntați, atît de tumultuoși și atît de rodnici pe planul înfruntării ideilor și al creației dintre cele două războaie mondiale. Autoarea își propune să traseze un **destin** care, înainte de a se încheia tragic, a surprins încă de la debut prin spectaculoasa afiliere la una din publicațiile conduse de Nae Ionescu, al cărui colaborator a rămas ca și prin apartenența sa la **gruparea** intelectuală „Criterion" pe care peste cîteva decenii Mircea Eliade o va socoti o adevărată precursoare a existențialismului mai ales prin mijloacele de răspîndire a ideologiei sale. Această generație și această grupare care cuprindea spirite atît de înzestrate intelectual, atît de nerăbdătoare și de efervescente în afirmarea ideilor, atît de moderne în dorința de sincronizare cu ritmul culturii europene dar și de afirmare a spiritualității noastre pe plan universal, a numărat printre reprezentanții ei cei mai înzestrați și mai autentici și pe Mihail Sebastian. El a avut toate atributele acestei generații, abordînd simultan tărîmuri deosebite în aparențe, de la articolul politic la cronica muzicală, aducînd în viața noastră spirituală un aer proaspăt, dorința îmbogățirii orizontului ei printr-o cunoaștere largă a culturii moderne. Locul pe care îl acordă Dorina Grăsoiu acestei dimensiuni a prezenței sale în epocă mi se pare nu numai cel adecvat dar și de natură să contribuie la modificarea imaginii pe care o avem despre personalitatea lui Mihail Sebastian. Faptul că a fost un ziarist politic se știa și Vicu Mîndra a publicat o selecție din articolele sale pe acest tărîm în volumul al doilea al ediției de **Opere alese** apărute în urmă cu un sfert de veac, în culegerea **Eseuri, Cronici, Memorial** tipărite în 1972 de Cornelia Ștefănescu a constituit, cum spuneam atunci într-o cronică dedicată acestei masive antologii, o adevărată revelație. Dar inscrierea lui în cadrul epocii ne oferă toate datele pentru a nu-l mai considera pe Mihail Sebastian un alter-ego al celor două personaje simbol al pieselor sale cele mai cunoscute și anume Marin Mirolu și Alexandru Andronic. Această suprapunere între eroi și autor este datorată unei interpretări sentimentale a pieselor sale de către critica anilor cincizeci nu se mai poate susține astăzi. Dorina Grăsoiu citează un portret pe care Mircea Eliade îl face prietenului tinereții sale în care acesta spune că „discreția și delicatețea lui puteau fi luate drept timiditate". Pentru mine, personajele din **Steaua fără nume** și **Ultima oră** pe care le-am amintit mai sus, reprezentau pentru Mihail Sebastian o dorință refulată a ceea ce el ar fi vrut să fie, erau mai degrabă contrariul lui, deoarece, așa cum rezultă din monografia Dorinei Grăsoiu, Mihail Sebastian a fost un ziarist combativ, un tînăr care nu a procedat cu sfială și reținere chiar de la începutul activității sale publicistice : nu s-a temut să atace notorietăți intelectuale și succese publice consolidate. Traiectoria sa în presa interbelică, polemicile avute cu critici și scriitori de seamă ne sunt înfățișate acum pe larg de

Cronica literară de Valeriu Râpeanu

Ironia unui destin

Dorina Grăsoiu și duc la modificarea opticii asupra structurii personalității sale. Dat fiind că din paginile scrise de el în presa timpului s-a retipărit cantitativ puțin și bineînțeles selectiv, perspectiva noastră pînă la apariția acestei cărți era — cum am spus — una dominant sentimentală. Chiar dacă a fost incipient un timid **acțiunea** sa a constituit un antidot izbutit împotriva firii sale modificînd-o structural.

Cel de-al doilea merit al monografiei scrise de Dorina Grăsoiu e faptul că acordă o importanță susținută detectării climatului literar european care l-a influențat și condiționat pe **prozatorul** Mihail Sebastian, e drept, pînă în urmă cu cîțiva ani, așa cum arată și autoarea — mai puțin cunoscut decît dramaturgul, situație radical schimbată pentru două din romanele sale și pînă acum incomplet cunoscut. A avut, ca și reprezentantul cel mai tipic al generației sale, Mircea Eliade, pasiunea **autenticității** în literatură, de aici și importanța pe care și unul și altul au acordat-o redactării **Jurnalului.** Ca de altfel și celălalt tovarăș de ideal și de drum al lor, Petru Comarnescu. E drept, **Jurnalul** lui Mihail Sebastian pe care G. Călinescu nu-l prețuia și îl considera „o imitație de jurnal gidian" nu ne este cunoscut decît fragmentar și în revistele de specialitate continuă să apară pagini structurate pe anumite direcții, așa cum a procedat în timpul vieții însuși Mihail Sebastian. Deci judecata noastră asupra acestui capitol al operei lui nu poate să fie decît incompletă. Ceea ce se întîmplă și cu **Jurnalul** lui Petru Comarnescu, despre al cărui destin editorial nu știm încă nimic, deși ilustrul nostru contemporan privea **Jurnalul** său numai ca un „aide memoire", ci ca o operă de creație și chiar ca forma esențială a creației, așa cum a fost înțeles de generația sa și el. Cînd și noi vom înțelege jurnalul nu ca o specie la periferia literaturii ci ca o modalitate de expresie artistică prin care și datorită căruia putem să ajungem la cunoașterea unei personalități, dar și a unui climat intelectual, a unei epoci, îi vom acorda locul și însemnătatea cuvenite. Dar nu numai faptul că a ținut și a publicat în timpul vieții un jurnal ne face să-l situăm pe Mihail Sabastian în aria de influență a lui Gide — deși pasiunea sa mărturisită căreia i-a dedicat exegeze demne de interes și astăzi a fost Proust — cea mai mare parte a prozei sale se înscrie în aceeași arie și mă refer aici în primul rînd la „Fragmente dintr-un jurnal găsit", „Femei", „De două mii de ani", „Cum am devenit huligan" și nu mai puțin la „Orașul cu salcîmi" și „Accidentul". Autoarea noii monografii acordă importanță eseisticii și prozei lui Mihail Sebastian, se ocupă bineînțeles de dramaturg și lasă deschisă perspectiva aprecierii activității acestuia pe tărîmul criticii muzicale și de artă. Citindu-i considerațiile, urmărind bibliografia atît de conștiincios și de obiectiv întocmită ne dăm seama că deși Mihail Sebastian a fost și este un autor jucat și tipărit, opera și activitatea sa nu ne este cunoscută în întreaga ei amploare și diversitate. Un viitor nu prea îndepărtat va trebui să ni-l restituie editorial pe adevăratul, complexul, contradictoriul Mihail Sebastian pe care monografia Dorinei Grăsoiu ni l-a conturat ducînd mai departe interpretările de pînă acum deschizînd orizonturi noi în înțelegerea locului său. Anume retușuri am avea de făcut în ceea ce privește perspectiva autoarei asupra dramaturgului care ni se pare supradimensionat în raport cu epoca și nu este privit în legătură cu dramaturgia franceză a vremii care l-a influențat pe el ca și pe alții destul de evident după cum am căutat să arăt într-un studiu recent dedicat lui Victor Ion Popa. Mihail Sebastian debutează ca dramaturg în septembrie 1938 cînd „calea mare" a dramaturgiei dintre cele două războaie mondiale, pe nedrept subestimată de autoarea monografiei, se obturase cel puțin în direcțiile sale fundamentale : **Jocul de-a vacanța, Steaua fără nume, Ultima oră** reluau teme, motive, personaje, tipuri, situații specifice epocii cu inteligența și bunul gust al omului cultivat, cu știința de a scrie a celui ce a cunoscut teatrul ca o artă ce are legile sale specifice. Cînd ceilalți tăceau sau repetau creația lor majoră Mihail Sebastian prin încă una din ironiile destinului său a încheiat în tonalități relevante și nu epigonice două decenii de existență a unui gen literar ilustrat de cei numiți de Dorina Grăsoiu, Tudor Mușatescu, V.I. Popa, G.M. Zamfirescu, Al. Kiriițescu, G. Ciprian pe care în producțiile majore ale acestora nu i-a întrecut ci i-a egalat incununînd cu eleganță și distincție un drum comun.

Ceea ce am spus aici reprezintă numai cîteva din gîndurile pe care mi le-a trezit incitanta lectură a unei cărți substanțiale prin temeinicia investigației validînd vocația de cercetător literar a autoarei. Dorina Grăsoiu, de la care sîntem îndreptățiți să așteptăm și alte contribuții pe drumul niciodată încheiat, așa cum ne demonstrează și paginile sale al studierii istoriei literaturii române.

O coardă groasă de oțel împletit leagă țărmurile ca o venă spinzurată peste o prăpastie de apă curind liniștită printre dogemeni rămași așa încă de la naștere. O altă subțire face legătura între coardă și un hârtopel agățat deasupra ușii. Noaptea, cînd pe celălalt mal ajunge un străin, n-are decît să miște puțin ca să trezească somnul dispotelului. Brudarul își trage cizmele, ia felinarul și strigă, om sau căruță ? În funcție de răspuns, trece cu barca sau cu brodul. Pe cei mai mulți îi cunoaște după mers sau după glas. Îi știe cînd au plecat, încotro, cu ce poveste, cînd trebuie să se întoarcă, și dacă întreabă inseamnă că la portile Mureșului a ajuns un străin. Patru ziduri, un acoperiș, o ușă și o fereastră alcătuiesc sediul unei instituții fără arhive, dar care păstrează povestea fiecărui om trecut de partea cealaltă. În focul căsuței de cărămidă a fost o alta, tot pînă la fără mărețe. Într-o primăvară apele mari au spălat-o de pe fața pămîntului. I-au luat și pe brudar, pe unul și coarda, au furat și brodul și l-au îngropat prin circumstanțe ce virtej sau margine de ostrov, dar povestile au rămas nesterse, că o carte tipărită pe piatră, frunze, copaci, pe case și pe arături, care se scrie mereu. La fereastra strimtă, brudarul ține agățat un radio. El îi spune cotele apelor și ce se mai întîmplă prin lume. Lîngă radio e un telefon care nu sună niciodată. Dă oarecare importanță acestei cladiri singuratice, înconjurată de verdeața sălciilor înmugurite. Ce-i drept, nodari sînt frați. Pe unul îl cheamă Marin, pe celălalt Vasile. Au venit la Cugir și au așteptat o bună portie de ani pînă cînd le-a venit rîndul la această slujbă modestă dar plină de glorie. Înainteg lor a fost Dănilă. Bătrînul Dănilă a fost transmutat și ei niște tuturor că mai are doar cîteva săptămîni pînă cînd nu va mai trece pe nimeni. Își cumpără pălării și țigări și vin la Mureș să dau un leu și zice, la trece-mă și pe mine pînă dincolo și după ce mă duce, zic, la du-mă înapoi ca să mă distrez și eu. Își cumpărase chiar pălărie nouă dar apele de primăvară s-au pornit pe neașteptate și l-au prins pe bătrîn în aceasta ambarcațiune primară. Au șnuit coarda, brodul s-a pornit la vale și el a încercat să scape agățîndu-se de-un copac. L-au găsit la cîteva săptămîni, cu mușchii încleștate pe o ramură de salcie care, deși ruptă, începuse să înflorească. Înaintea lui, Durigă și Cărăban au ținut brodul vreme de 30 de ani, ca niște paznici la portile de apă ale Mureșului. Brudarul de acum poartă ciupilcă de copii, cizme de cauciuc și a lucrat pe un electrocar într-o uzină mecanică. După ce s-a prăpădit bătrînul podar, au adus alt brod, au pus coardă nouă și au fixat-o pe stîlpi de metal ingropați în beton. Acum brodul care leagă Băcăinții de Sibot și Aurel Vlaicu e socotit unul din cele mai importante ale riului. De o parte se întind spînările rotunjite ale Apusenilor, de cealaltă cîmpia Mureșului cu orașele înghesuite ca niște mușuroaie spre care coboară ca niște furnici neobosite țărani așezați prin satele risipite pe văi și pe culmi, pînă aproape de Zlatna. Pe aici trec mulți spre tîrguri, navetiști spre fabrică din apropiere, copii spre școli, morți adași acasă, nuntași plecați la petrecere, nepoții întorși la rude, pe aici trec tractoarele cu remorci și drăcie cooperativei, brigadierii și femeile lesite în cîmp la sapă. Vadul de la Băcăinți o o clipă din nepieritoarea viață a Mureșului. Înainte se trecea cu un pod din lemn, construit din trunchiuri groase de copaci. Plăteai douăzeci și cinci de bani și intr-un sfert de ceas ajungeai dincolo. Apoi s-a scumpit. O trecere a costat cincizeci de bani și, de cînd au adus brodul cel nou, făcut din tablă groasă, trecerea a devenit un leu. Doi lei pentru om cu bicicleta, 10 pentru cărută și 20 pentru automobil. Cu vremea, brudina a trecut la 50 de bani.

— Ce brudină ! Lumea s-a deșteptat. Nu mai e brudină, e brod, zice brudarul înglodat în nămoluri fin și subțire. Apele aduc cu ele o bogăție de pămînturi și astupă vadurile, colturile, malurile joase și butucii de sălcii. Dacă nu curăță vadul de noroi, nu cîștigă nici de un pachet de țigări. Se duce vestea pînă la Sibot și pînă jos spre Geoagiu și nimeni nu mai apare la capătul corzii de oțel. Cu lopata, Zaharia taie întîi o cărare prin untul galben și lucios. Merge greu și la fiecare pas abia își scoate piciorul din gura molfăitoare a mîlului care se agață cu o mie de brațe. Vine și Marin, și ginerele lui Marin, Aurel și cîțiva copii. Cei trei trag brodul pînă la malul cel lălalt și apoi îl înclină în așa fel încît apa să-i dea viteză. Curentul puternic face din brod o ambarcațiune impetuoasă care se îndreaptă năvalnic spre mormanele de mîl. Se izbește în ele și cu valurile mari spală cîte puțin din bancul moale. Apoi își înclestează lar mîinile pe coardă și trag spre firul apei pluta de cîteva tone. În palme nu mai au piele. O materie cornoasă, un fel de piele tăbăcită și groasă le apără carnea de rugină, de firele subțiri de sîrmă, de aschii și de fierăbînteala sau șerul cablului de oțel. Din cînd în cînd se oprește și scrutează depărtarea. Încă mai vin creng și trunchiuri de copaci. Și creanguțele nu sînt decît un preludiu al ceea ce vine. După ce apar primele, în două ceasuri Mureșul e de netrecut. Apa se umflă pînă la dîgurile din cîmp. În 1970 a fost anul mare pripășit. În alunecările de teren tot pe vremea ploilor de atunci au început. Drumul între Geoagiu și Băcăinți începuse să fugă spre Mureș și navetiștii veneau cu un autobuz pînă în vad, treceau cu bruduna și se îmbarcau într-altul care îi ducea spre Cugir. Vinț. Alba și Orăștie. Au venit apoi apele din sute-zeci și cinci. Atunci au făcut digul.

— Primăvara, totdeauna are draci, zice brudarul.

— Gata, s-a dus !

— Mai vine un suhoi !

— Dn unde știi ?

— Simți asta după vreme. Și e vede după creng. În a nu s-a-i ușurat munții, zice brudarul.

Brudarul știe Mureșul după culoare și după cer, larna, simte apropierea podului de gheață. Întîi se îngroașă apa. Curge groasă ca smîntîna. Atunci își trage sculele tot mai aproape de sine și din mecanica fluidelor și din termodinamică. Pe baza acestor ecuații constituim modelul matematic de prognoză numerică a vremii.

— Cît de exact este acesta ?

— Din păcate, aceste modele nu reușesc să surprindă rezonabil dinamica atmosferei decît pe o perioadă de maximum o săptămînă. În prezent, practic, în întreaga comunitate meteorologică mondială, problema numărul unu a constituie extinderea metodologiei de prognoză numerică pe un interval mai mare de o săptămînă. Obiectivul este foarte greu de realizat. Rezultatele științifice actuale tind să arate că perioada maximă pentru care comportarea atmosferei este predictibilă prin metode dinamice e de cel mult două săptămîni.

„Din partea noastră, numai vreme frumoasă !“

— Calculatoare, sateliți, modele matematice. Meteorologul trebuie să aibă și talent sau doar o bună școală?

— Calculatorul nu prognozează efectiv vremea, ci oferă un cadru dinamic, adică parametrii ecuațiilor matematicii fluidelor, de care vorbeam, deci un cadru în care evoluează sistemele vremii. Meteorologii trebuie să interpreteze acest cadru dinamic în parametri ai vremii: nebulozitate, precipitații, descărcări electrice etc. Pentru asta are nevoie de o bună școală. Dar calculatorul nu dă încă elemente de finețe ale vremii. Este ceva ce nu se poate explica, este mai degrabă o chestie de artă. De pildă, în urmă cu o săptămînă, cînd a fost o perioadă rece la București, se prevedeau fondul rece și precipitații sub formă de ploaie. Pentru cîteva minute, într-un interval de 24 de ore, se întrevedea însă și transformarea ploii în lapoviță, chiar ninsoare. Din fericire, colectivul nostru de prognoză a reușit să „prindă“ această perioadă trecătoare, 2—3 reprize de lapoviță, de cîteva minute. Aceasta ține de talent și de inspirație.

— E drept, nouă finețurile de genul acesta ne scapă. Dar spuneți-mi, la prognozele pe durată mai mare, se mai poate vorbi despre detalii ?

— Nimeni în lume nu face așa ceva. Metodologiile bazate pe legile dinamicii nu mai funcționează cu aceeași precizie și sîntem obligați să facem în abordarea statistice pentru tot ce înseamnă zile viitoare. Noi facem prognoze operative pentru o lună și pentru un sezon. Unele țări dezvoltate tehnologic și științific nu se încumetă la așa ceva. Ale noastre, deci sînt extrem de sucinte, oferă adeseori informații bune privind situația termică și pluviometrică.

— Apropo de abordări statistice, ce semnificație mai poate avea o informație meteo din 1884, de pildă, anul înființării oficiale a serviciului meteorologic în țara noastră ?

— Pe lîngă fluctuațiile noaptezi, cele datorate schimbării anotimpurilor etc., atmosfera posedă și alte oscilații, existînd deci elemente care se pot repeta la intervale de timp de ordinul anilor, al zecilor, al sutelor de ani. O dată de acum încolo se va putea face o prognoză mai bună în vederea surprinderii acestor cvasiperiodicități. Mă exprim astfel, pentru că, în ciuda unor multi discutate cicliciăți meteorologice, indicoșebi în legătură cu activitatea solară, pînă în prezent, investigațiile științifice cele mai serioase arată că periodicitatea este departe de a fi regulată. Abia acum matematica, printr-o subdisciplină recentă — „Teoria bifurcațiilor și a catastrofelor“ — începe să ne dezvăluie unele din motivele pentru care nu avem o regularită repetabilitate a evenimentelor meteorologice.

— În fața noastră s-a schimbat mult vremea, să spunem, în ultimii 50 de ani ?

— Nu putem afirma că s-au produs modificări de fond. Chiar și primăvara aceasta rece sau iarna aspră din 1985 se înscriu sub modele, dar nu exagerat. Cea mai geroasă iarnă cunoscută la noi a fost în 1942, cînd s-au stabilit maximele și recordurile. Atunci, în noaptea de 21 spre 22 ianuarie s-au înregistrat minus 45,5 grade.

— Primăverile pare s-au cam racit...

— Dacă vreți, e o părere personală, este posibil ca prezentul să mă reflecte la altfel de ani, să fie elocvențul unei perioade de continentalizare mai pronunțată a climei noastre. În special în regiunile extracarpatice.

— Ce înseamnă acest lucru, mai concret ?

— Ierni mai aspre și veri caniculare și mai secetoase. Totodată sînt unele indicii potrivit cărora vara se extinde foarte lent către septembrie, iar iarna către martie. Dar, menționez, estimările sînt foarte preliminare, dacă pot spune așa. În general vorbind, consider că toate prognozele noastre mai îndelungate, care trec de o săptămînă, trebuie luate cu un caracter informativ. Beneficiarii noștri să folosească cît mai mult prognozele pînă în cinci zile, o săptămînă.

— Vă forțez mîna : vom avea o vară caldă ?

— Institutul nostru a elaborat prognoza pînă în iunie. Se apreciază că pe un fond normal pluviometric și termic, regiunile sud-estice vor fi ușor mai călduroase și mai secetoase. Dar nu e vorba de secetă, ci de o ușoară aridizare a solului. Cît privește restul verii, nu avem încă elemente certe. Ne vom pronunța în luna mai.

— Vară ?

— Cred că pe lîngă tradiționalul iulie, pe lîngă august, și septembrie ne va bucura cu o vreme de vară.

— Primiți scrisori și telefoane de la cetățeni ?

— Multe, foarte multe. Unii se fac că nu pricep că nu sîntem răspunzători de evoluția vremii, ci doar de prognoza ei. Cei mai mulți dintre autori însă ne oferă „sprijinul“. Au tot felul de semne, de vise. Alții cred că au calități deosebite care le permit să „simtă“ cînd va fi vreme rea. Celor care semnalează, le și răspundem. Încercăm astfel o muncă de educație, pentru că nu întotdeauna prognozele noastre sînt bine înțelese. Spațiul mic oferit de publicațiile de informare ne obligă să folosim un limbaj auster, sterecuțit, prea concentrat. Multe ne întrebă ce înseamnă, de exemplu, „local vă rog mult“.

— Să spunem Moldova.

— Că în unele localități din Moldova va ploua ; dacă arta ploilor cuprinde aproximativ 50 la sută din localitățli spunem că, în Moldova, ploile au un caracter local. Dacă sînt numai cîteva ploi sporadice spunem că acestea au un caracter izolat. Cînd plouă în toate sau aproape toate localitățile, avem ploi generale.

— Nu e lipsit de interes.

— Iată, noi dăm un interval de temperatură, minime și maxime. Un exemplu : minime între 0—10 grade și maxime între 15—25 grade. Primele se referă la valorile cele mai scăzute în cursul nopții, iar celelalte, la valorile cele mai ridicate în timpul zilei. Atît la minime, cît și la maxime, valorile mai mici se referă cel mai adesea la regiunile nordice, iar valorile mai ridicate, la cele sudice, cele fiind condițiile climatice ale zonei noastre. În situațiile cînd circumstanțele climatologice normale nu se respectă, facem precizări concrete ale zonelor geografice.

— Aveți la îndemînă vreo „rață“ meteorologică mai cunoscută în lume ?

— Gafă, nu. E greu. Se petrec destule. Dar e destul de cunoscut faptul că, puțini ani în urmă, în Suedia — țara care l-a dat pe cel mai mare meteorolog al lumii, Carl Gustav Rossby — premiul pentru umor l-a primit Institutul pentru meteorologie și hidrologie.

— Fără vreo legătură cu acest răspuns, vă mai pun o întrebare : cînd se va instaura definitiv vremea caldă ?

— Săptămîna viitoare, cînd va apărea acest interviu, va fi deja normal de cald.

— Să sperăm, fiindcă „Flacăra“ dă premii, dar nu pentru umor.

(Urmare din pagina 1)

Mureș, Mureș, apă lină

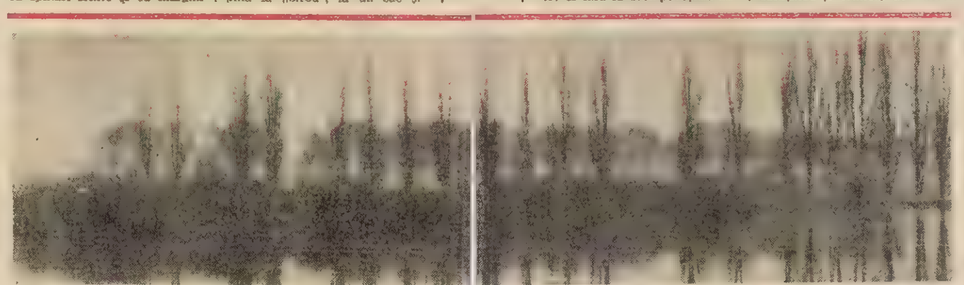

tăloase. Atunci nu trece nimeni. Toată lumea așteaptă pînă la Geoagiu la podul cel nărc sau la pasarela de la Sărăcsău. Cîteva zile Mureșul se zbuciumă și fierbe. În 1975, dezghețul a venit odată cu melasa fabricii de zahăr de la Ludoș. Zaii se mușcau între ei cu zgomote de lemne frinte și arunceau pe tăm somni lungi de cîte trei metri și mrene și crapi de cîteva kilograme, pustiind adîncurile riului, rămas acum mumă cu pește mărunt. Mii de exemplare enorme s-au dus atunci pe apa cîteva cîrpe. Așa procedează cînd trebuie să treacă un miaz. Îi înveselește pictoarele în zdrențe ca să nu se sperie de zgomotul copitelor pe tabla groasă a brodului. Apoi îi pune sacul în cap și proptește bine roțile. Abia la urmă începe traversarea. Dacă se întîmplă ceva, trebuie să dezlege barca de coardă și să încerce o salvare. Pentru asta are și o cameră de combină, umflată și pregătită pentru nevoiuri.

De partea cealaltă, brudarul așteaptă puțin. E vremea să se întoarcă Jdira. Jdira e de la Curpeni și stă în Hunedoara. Din cînd în cînd vine cu mașina și trece spre casa bătrînească. Îl așteaptă ca să nu facă două drumuri. Mai vine unul cu bicicleta. Nu i-a lăsat cineva vorba de la fecior ? Nu, nu, n-a trecut decît unul din Aurel Vlaicu să ducă niște purcei de la tirg și un străin cu motocicleta. F simbătă și cei de la trenuri încă n-au venit. Navetiștii vin totdeauna cu vestile de la oraș și tot ei lasă la brod poveștile oamenilor de pe văile Apusenilor. Fiecare trecător își aduce partea sa de contribuție la compunerea unei gazete nescrise despre viața orașelor din apropiere și a satelor de peste Mureș. Trec apoi cooperatorii. Peste Mureș e încă semănatul. E un dute-vino peste apă ca pe o punte de beton. Trec tractoriștii. Vine și ciobanul. Trece unul care duce cîțiva saci de făină pentru bătrîni. Trece un ceferist, grăbit să prindă cursa de seară. Trece o femeie plîngînd. Bărbatul n-o ascultă.. O lă la fugă, pune mîna pe un cîrlig și sare în barcă, o dezleagă și iese spre firul apei. De sus, dinspre Blandiana se vede coborînd alene o salcie bătrînă și uscată. Brudarul o agață și o lasă cu o sîrmă otelită de barcă. Ca pe o pradă de preț, o trage spre mal. Acolo îi ajută cellalți. Primăvara string cîteva care de lemne. De prin sălcii își face și pari. Pe pulpinul loc nisipos își pregătește casuței lor au încropit o grădină de legume. De dat la pește, nu prea au timp. De primăvara pînă toamna e un dute-vino ameițitor. Trec cărțele cooperativei, navetiștii, camioanele și tractoarele cu remorci, semănătorii și autoturisme. Turiști nu apar niciodată. Ei în firul gostiei spre Sibiu și Alba și nu se abat niciodată spre acest vad. Și dacă totuși apare, orice străin e iscodit de brudarul curios. Într-o zi a venit unul care mă întreba de directorul școlii. Zi, săracu, l-am zis eu, ce săracu a zis el, păi cum altfel, doar eu l-am trecut cu barca atunci cînd l-au adus de la spital. Și cum era ? Cum să fie, era mort. Trec și morții ? Trec, zice brudarul. Eu duc și la nunți, și la botezuri, le trec și pe cele care au născut la maternitate și-i trec și pe cei care-i aduc ca să-i îngroape acasă. Așa-i mîțul. Moare pe aiurea dar tot acasă vrea să se odihnească.

Intre Mureș și soseaua națională e un pîlc de case. Acum e sediul sectiei de mecanizare a cooperativei. Au făcut-o acolo ca să nu treacă Mureșul în fiecare zi cu toate mașinăriile necesare lucrului la cîmp. Dar înainte, locuia o familie. Toți le spuneau, mă mută-te de aici că intr-o zi te ia apa. Dar omul stătea pe loc și-și apăra cu încăpățînare cercul copilăriei, pînă cînd apele au crescut, au tot crescut și-au intrat în curte, apoi i-au spart ferestrele și au năvălit în casă. Atunci a fugit, s-a cocoțat pe zid și a început să facă semne cu mîna și cu pălăria. Treceau arbori mari cu coteță, au văzut trecînd și-un autoturism și nu aveau cum să-i ajute. L-au mai văzut o dată cum le face cu mîna și apoi a fost înghițit de ape. L-au găsit la cîțiva kilometri, dar după două săptămîni. Părinții lui s-au mutat. Au primit un loc de casă și în curtea lor îndărătul unor ziduri grosase, s-a mutat secția de mecanizare. Dar omul luat de ape a fost așezat tot acolo, la Curtea copilăriei sale, pe malul apei.

Pe la Băcăinți trec și tractoarele cooperativei din Sibot. Acolo brodul e mic și mallul e prea înclinat. Trec și carele cu fîn ale băcăinților și cele cu făină ale bulbucanilor. Ca să ajute la curățatul vadului mai vine un bălat din Băcăinți care lucrează la o fabrică de nutrețuri combinate. Vine și ciobanul cu un ARO ca să întrebe dacă poate veni la noapte să-și treacă nevasta la gară. Mai vin cîțiva feciori. E sîmbătă și seminul cultural e închis. În vară l-au umplut de grîu și prin să-i golească au intrat șoarecii pe care nu-i mai puteau ucinga. De nu-ncepe cura ? Întreabă brudarul. Pe vremea mea, cînd eram ca voi sărea focul din călcîiele mele ! Ca să facem bai trebuie să dăm un miel, zice un bălat care dă la lopată. Un brudar își pune pălăria într-o manivelă a brodului. Celălalt își îndeasă ciupilica pe frunte. Dincolo de brod e o remorcă rugnită, fără roți și dezhămată de vreme. Nu știm nimic, zice unul din brudari. Nu e treuba noastră. Mai vine o Dacie de la Cugir. Popa Valer a trecut pe la rude. Se văd morcovii și oăule aranjate în pungi și puse cu grijă sub parbrizul din spate. Vin și cărțele moțești încărcate cu ciubere. Butoale pe făină, pe mere, pe grîu, și abia mai la urmă pe bani. Din cocia cărăușilor adîe un miros de fin uscat și se aude vocea pițigaiată a unui radio portativ. Mai vine unul din Aurel Vlaicu cu bicicleta. Ași aucit de unul. Mureșu ne a pierdut porcul de pe autobuz ? L-a pus la bagaje și cînd s-o uitat porcul coborîse cu o stație înainte. Rîd toți. Pe la vad trec toate poveștile. De muncă, de necaz, de bucurie, de durere. Povești de viață. Toate se leagă de Mureș. El le vede, le trece și le trăiește pe toate. Dincolo de el sînt munții. Dincolo e grîul mătăsos și verde de pe Cîmpul Pliniu. Cu veacuri în urmă, nici au murit oameni pentru o victorie trecătoare.

Cu pălăria prea grea, căzută pe ceafă, și cercetînd cu bărbia de coarda de oțel, brudarul privește în susul Mureșului. Cresc apele și puhoalele de primăvară îl sperie puțin. Albia devine strîmtă, apa se tulburâ văzînd cu ochii. Ingăibenește ca un puroi scurs din rănile pămîntului și crengi negre se înghesuie, gonite parcă de sălcii întregi, de scînduri și rădăcini. Malurile bărboase gîlgîie încătușate și tufișurile de sălcii se înclină umile sub greutatea miilului fin, aurîu, cu sălucîri de diamant. Cînd începe să pluteaască sălciile mari și scorburoase, îngrijorarea podarului îl întunecă obrazul. Sînt cîteva săptămîni în martie și aprilie cînd munții își golesc burțile de apă, zice el, și atunci n-au încotro, trebuie să te fereștî din calea Mureșului. Riul acesta trece prin viața lor de-un car de ani. Face parte din fiecare zi, ca și dimineața, ca și răsăritul soarelui, ca și aerul. Și cu toate acestea se tem de apă, de revărsările ei cotropitoare. Cu ani în urmă, le-a spălat grădinile, le-a șters culturile, a făcut din acoperișuri niște jucării plutitoare, le-a dus totoalele, cotețele, cărușele, i-a băgat în pămînt pe cei care nu credeau în puterea lui și nu se temeau de ea, ca mai apoi să se liniștească, să le îngrașe pămîntul și, blînd, să ajungă la un fel de înțelegere pe care ei n-o înțeleg niciodată, fiind totdeauna mîndri de ei, bucurîndu-se că pot privi pe fereastră, cu pot încălzea, mai ales, în zilele de vară. E solemn și curat și cînd îi privesc din barcă, se mîră cît de mult seamănă lucrul apei cu adîncul ochilor lui Mureșul nu e despărțit de unul. Mureșanu care o

Cîntarea României

Festivalul Artei și Creației Studențești

Fotografii mișcate

În perioada 24—25 martie s-a desfășurat la Craiova etapa finală a celei de-a XVII-a ediții a **Festivalului Artei și Creației Studențești** din cadrul **Festivalului Național „Cîntarea României" — secțiunea de artă fotografică și cinecluburi.** Fotografiile expuse de **Ovidiu Guran** din Cluj-Napoca, **Ioan Dineș** sau **Octavian Comănescu** din București, **Ghenade Vinți** din Brașov sau **Zoltan Soos** din Timișoara ca și multe altele din cele prezentate de studenți întruneau condițiile necesare pentru a fi prezentate pe simezele oricărei expoziții de gen. De la fotografia-reportaj (premiul întîi „Maestrul" a lui **Ioan Dineș**) la portret (primul loc „Portret" de **Ovidiu Guran**) sau de la peisaj (locul întîi **Mariana Oltean** din Cluj-Napoca pentru „Feerie") la eseu (primul loc fiind ocupat de clujeni **Maria Grigută** — „Contururi" — și **Ovidiu Guran** — „Jazz") participanții au făcut dovada talentului, dăruirii și profesionalismului.

În sala de proiecții din incinta Casei de Cultură a Studenților din Craiova au avut loc vizionările de diapozitive individuale, diason și diaporame.

La secțiunea de film, studenții din cadrul Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică din București au prezentat pelicule conforme cu stadiul de pregătire în care se află. Viitorii cineaști profesioniști au realizat atît reportaje artistice și eseuri, cît și filme didactice. Dintre filmele vizionate, cei prezenți au remarcat : „Scurtă întîlnire" — premiul întîi pentru imagine **(Horia Lapteș)**, interpretare feminină **(Emilia Popescu)** și interpretare masculină **(Sandu Mihai Gruia)** — „Umor la domiciliu" — premiul pentru regie (film de ficțiune) „Holografia", „Dialectica și metafizica" — premiul întîi, respectiv doi (pentru film de integrare).

Pentru cei 30 de ani de activitate, cineclubului studențesc din București — **„Stud-Film"** — i s-a decernat **Diploma de onoare A.C.I.N.**, iar pentru filmul de animație prezentat premiul întîi.

MONICA STĂNESCU

Competiția și expoziția

În ospitalierele săli ale Galeriei Uniunii Artiștilor Plastici studenții celor trei institute de arte plastice din țară (București, Cluj-Napoca, Iași) au arătat măsura exactă a pregătirii și talentului lor.

Diversitatea modalităților de exprimare artistică — pictură, sculptură, grafică, afiș, tapiserie, ceramică, artă monumentală, forme industriale-design — a conferit expoziției „profesioniștilor" amploarea caracteristică marilor momente de vibrație artistică. La crearea acestei atmosfere a contribuit și dispunerea lucrărilor pe zone de influență și tradiție culturală. Astfel, dacă lucrările bucureștenilor au impresionat în general prin cromatica fină, în spiritul tradiției școlii muntene de pictură, Clujul s-a impus prin spiritul de avangardă și experiment, ca și prin tendința spre monumentalitate. Iar Iașul printr-o atmosferă poetizată, calmă, izvorîtă din meditație și sentiment.

Din palmaresul extrem de bogat al secțiunii rezervate studenților de la institutele de artă, îi vom menționa pe deținătorii locului I, fără a minimaliza valoarea și contribuția celorlalți laureați : la pictură — **Melania Ion, Alexandrina Tănase, Constantin Tudor** ; la sculptură — **Kocsis Rudolf, Lakatos Pal, Eugen Postolache** ; la tapiserie — **Manuela Botiș, Florica Nedelcu, Adrian Nicolae** ; la grafică — **Fejer Zoltan, Timotei Nădășan, Ovidiu Petca** ; la ceramică — **Ionel Lazăr.**

Ca de fiecare dată secțiunea amatorilor rezervă receptorului de artă bucuria descoperirii unor personalități avide de frumos, cu înclinații artistice evidente ce coexistă în mod fertil cu pasiunea pentru meseria de zi cu zi. Viitorii ingineri și profesori se dovedesc, nu o dată, veritabili artiști cu programe estetice ferm conturate. Maturitatea artistică a lucrărilor expuse de amatori rezidă în același timp și în tematica angajată, mesajul umanist al ideilor surprinse dovedind înțelegerea perfectă a rolului artei și artistului în civilizația contemporană. Să citățm din nou numele celor mai buni : **Florin Robitu** (pictură), **Cristel Balu, Cornel Călin** (sculptură), **Mihaela Costea** (tapiserie), **Florin Hațegan, Ionel Stoica** (grafică), **Cristel Balu** (ceramică) **Neculai Marcu** (afiș).

Demni și înzestrați continuatori ai unei frumoase tradiții, toți cei prezenți cu lucrări la această manifestare au simțit încă o dată marea răspundere ce le revine, aceea de a crea o artă care să stimuleze progresul social, să contribuie la dezvoltarea culturii, la afirmarea plenară a omului.

OCTAVIAN MÂNDIȚĂ

Amintiri despre viitor

Sigur că în largul context de afirmare oferit cu generozitate de **Festivalul Național „Cîntarea României"** o secțiune cum este cea de **Publicistică și creație literară** din cadrul **Festivalului Artei și Creației Studențești** poate să pară la prima vedere relativ puțin însemnată. Aceasta însă numai în cazul în care privirea ne-ar fi obturată de statistici sau alte mărunte socoteli organizatorice. Iată însă că noi măcar organizatorii nu au căzut pradă unei asemenea capcane acordînd o atenție și o grijă am spune nu deosebită față de alte secțiuni, cărora li s-a fost în acest mod [illegible] dar cu totul firească, plasînd-o la componența juriului (prezidat de poetul **Nicolae Dragoș**, prim-redactor șef adjunct al ziarului **Scînteia** și având în componență, între alții, personalități ale literaturii române contemporane, cum ar fi: **Eugen Simion, Mircea Martin, Constanța Buzea, Ion Cristoiu, Florin Manolescu, Laurențiu Ulici**) și pînă la asigurarea cadrului optim unor manifestări cenaclere care i-au reunit pe tinerii creatori din întreaga țară în binevenite și utile schimburi de experiență.

Juriul (care, în paranteză fie spus, a avut de muncit din greu în cele 26 de ore non-stop rezervate lecturii lucrărilor calificate în faza republicană și apoi dezbaterilor), prin însăși componența sa a insuflat încredere participanților și a dat greutate premiilor. Aparentul exces de generozitate întîlnit pe alocuri — materializat în numărul mare de premii — considerăm că a fost impus de nivelul calitativ deosebit de ridicat al concurenților. Fapt mărturisit, de altfel, și de membrii juriului în scurtele, dar concentratele luări de cuvînt din cadrul ședinței festive de înmînare a premiilor. Astfel, la **reviste studențești**, locul I a fost ocupat, conform anticipărilor generale, de **Convingeri comuniste** din București și **Opinia studențească** din Iași, care de cîtăva vreme, s-au impus atenției tuturor, alături de ele fiind clasată oarecum surprinzător și revista timișoreană **Forum studențesc.** Preocuparea constantă pentru presă în cele trei centre universitare amintite s-a făcut simțită și în situarea lor pe primele trei locuri și la secțiunea **Cercuri de presă.** Cea mai bună revistă de institut a fost apreciată a fi **Mesaj comunist** din Craiova, aceasta printr-o restricție oarecum formală, întrucît revista respectivă reprezintă cu cinste întregul centru universitar oltean. Studențește în cel mai frumos sens al cuvîntului se prezintă **Ing-ul** politehniștilor bucureșteni. Dar bineînțeles că peisajul complex al presei studențești nu a putut fi fotografiat în exactitatea nuanțelor sale de o ierarhie fatalmente în mișcare. Astfel, creșterea spectaculoasă a **Orientărilor** gălățene nu a putut fi reflectată, ca și calitatea cu totul excepțională, depășind substanțial sfera studențească, a **Echinox**-ului din Cluj-Napoca și a **Dialog**-ului din Iași. Publicistica „individuală", care s-a bucurat de o participare chiar mai numeroasă decît poezia, a scos în evidență (se așteaptă confirmări în presa profesionistă) talente viguroase și dornice de afirmare, impunîndu-se, așa cum era și firesc, tot reprezentanților celor trei centre universitare care s-au distins și prin activitatea generală: Iași, București și Timișoara. Trebuie arătat faptul că, inclusiv în plan organizatoric, dar mai ales prin rezultate, în aceste trei cazuri se cuvine a fi apreciată grija deosebită a Consiliilor U.A.S.C. respective și îndrumarea competentă a unor cadre didactice și instructori de specialitate.

Efervescența creatoare a tinerei generații universitare s-a manifestat la cele mai înalte cote și în sfera creației literare. Poezia, prezentată, de pildă, a obligat la o adevărată ploaie de premii, evidențiind și în acest fel, dacă mai era nevoie, zorii unei noi generații, generație care, de altfel, se manifestă deja cu pregnanță și se află în pragul intrării cu drepturi depline în perimetrul literaturii române contemporane. Dacă premiul I a fost acordat unui singur concurent, între semnalarea „originalității sale stupefiante" (aprecierea aparține unui membru al juriului) — este vorba despre Cristian Popescu, proaspăt laureat și cu premiul U.A.S.C.R. și (atenție!) cu premiul pentru debut al Editurii „Cartea românească" locurile următoare au reunit participanți din mai multe centre universitare, distingîndu-se totuși, chiar și astfel, Cenaclul **„Universitas"** care nu mai este de mult doar al Universității bucureștene sau doar al Capitalei studențești. **Andrei Bodiu** ori **Daniel Bănulescu**, de exemplu, fiind membri activi, deși în aceleași timp studenți cu frumoase rezultate la Timișoara și, respectiv, Ploiești. La proză a fost de asemenea vizibilă o varietate de preocupări, teme și mijloace artistice. De subliniat și în acest caz apartenența tinerilor creatori la institute și facultăți de profile diferite. **Cornel Popa** din Iași, **George Ardeleanu, Anca Mizumschi** și **Caius Dobrescu**, toți din București (acesta din urmă și un poet foarte bun, apreciat ca atare și de juriu, și un eseist și critic deja format) sînt frumoase promisiuni în domeniu. Supremația filologilor (și anume a celor bucureșteni) a fost, în schimb, vizibilă din plin la eseu și critică literară, secțiune dominată de **Dan-Silviu Boerescu, Iulian Costache** (ambii locul I) și **Simona Popescu** (locul II și o surprinzătoare absență din palmaresul poeziei).

Premiile acordate emisiunilor de radio studențești au evidențiat și în acest mod o altă preocupare salutară a unor inspirate și harnice colective din (iarăși) București, Timișoara și Iași, dar și din Brașov sau Tîrgu Mureș.

Palmaresul și mai ales participarea în integralitatea ei au reliefat existența în rîndurile studențimii a unui extraordinar izvor de talente în plină manifestare, probînd o creativitate intensă, pe măsura epocii pe care o trăim. Viitorul publicisticii și al literaturii noastre e pe mîini bune !

Toată lumea rîde, cîntă și dansează

Un public deosebit de entuziast și doritor de evenimente artistice a stimulat prin prezență și participare derularea etapei finale a celei de-a XVII-a ediții a **Festivalului Artei și Creației Studențești — secțiunile de muzică ușoară, de estradă, rock, jazz, folk și dans tematic, modern, contemporan, clasic, comic, de caracter, de societate,** care s-a desfășurat la Brașov în perioada 27—29 martie. Cele mai variate modalități de expresie și concepții creativ-interpretative și-au dat întîlnire în cele trei zile de concurs, probînd din plin complexitatea fenomenului artistic studențesc și, în destule cazuri, valoarea sa de avangardă în cel mai bun sens al cuvîntului. Astfel, se cuvine a fi revelat, de pildă, primatul valoric de nivel național chiar, depășind substanțial sfera studențească, al formațiilor de jazz laureate ale acestei ediții : **Atelier 61** din București (care îi include și pe cei doi instrumentiști cîștigători ai premiului I individual — excepționalii **Nicolae Simion** — saxofon și clarinet și **Mircea Tiberian** — pian), **Alla Breve** din Timișoara și **Studio** din Iași, toate trei impuse prin prezențe meritorii și lauri obținuți la festivalurile de gen de la Sibiu, Costinești sau Brașov. Nu departe de această situație se află și muzica ușoară, dominată evident, la capitolul soliste, de tripleta bucureșteană : **Dana Barzer, Corina Mathia, Cristina Mihalache,** laureate cu premiile I, II și III, primele două fiind însoțite pe podium de **Gabriela Nechita** din Iași și, respectiv, **Corina Cimpeanu** din Cluj-Napoca.

Un reviriment se înregistrează în sfera formațiilor vocal-instrumentale, indiferent că ele sînt categorisite ca atare sau pur și simplu formații rock (oricum departajarea fiind în acest caz evasiarbitrară). Alături de unele nume care au depășit granița consacrării (în primul rînd e vorba de timișorenii de la **Celelalte cuvinte**, care se află la al doilea disc L.P.) dar și de **Conexiuni** din Brașov, **Rogvaiv** din Ploiești sau **Revox** din Cluj-Napoca, semnalăm apariția unor trupe noi, valoroase, în mai toate centrele universitare : **E.K.G.** din Timișoara, **Cod 6200** din Galați, **Apostroph** din Iași, **Echinox** din Craiova și, mai ales, **Amfiteatru 36** (fostă **Picnic**) din București, alcătuită din instrumentiști redutabili și prezentînd o muzică la zi, materializarea unei colaborări benefice a talentului nativ, cu munca perseverentă și cu asimilarea riguroasă a cunoștințelor de bază și a noutăților din domeniu.

Secțiunea de dans a inclus numeroase evoluții de-a dreptul entuziasmante, care au cucerit aprecierile juriului și adeziunea totală a unui public deosebit de numeros. Față de edițiile trecute progrese frumoase s-au înregistrat la dans tematic și contemporan, mai cu seamă în ceea ce privește concepția și însușirea tehnicilor și mijloacelor de expresie cele mai moderne, în concordanță cu gusturile și exigențele generației universitare. O desfășurare scenică deosebit de complexă și inspirat dirijată (chiar dacă pe alocuri s-a alunecat în explicitări pleonastice) a prezentat **formația Casei de Cultură a Studenților din Brașov.** Felicitări, de asemenea, echipelor similare din **București, Cluj-Napoca** și **Craiova.** O subsecțiune în continuă creștere calitativă și de popularitate, ea cîștigîndu-și tot mai mulți adepți atît printre dansatori cît și printre spectatori, este aceea de dans comic, introdusă în acest an ca urmare a succesului extraordinar de care s-a bucurat la ediția trecută a festivalului **grupul Facultății de Aeronave din București.** Un număr sporit de formații au făcut deliciul publicului la această ediție prin evoluții care au împletit calitățile tehnico-interpretative cu umorul de cea mai bună calitate. După cum se vede — o diversitate tematică, de abordare și realizare a unor prestații tehnice interesante și atrăgătoare, de natură să relaxeze, să încînte și să incite la participare și implicare efectivă în realizarea actului cultural.

PAUL NANCĂ

Doctor docent în științe istorice (1961), laureat al Premiului de stat (1963), profesor emerit (1983), Ordinul „Meritul cultural" cl. a II-a, Ordinul Muncii cl. a III-a (1966), membru corespondent al Academiei Române (1963), membru al Academiei de științe sociale și politice (1970), Premiul Herder (1972), membru al Academiei Române (1974).

A conferențiat în limbile germană, franceză, engleză, italiană și rusă la universități, muzee și academii de pe toate continentele. A publicat peste 150 de lucrări științifice între care și volumele Vechile biserici de piatră românești din județul Hunedoara (Cluj, 1939), Pictorul Octavian Smigelschi (Sibiu, 1936), urmat de o ediție revizuită (București, 1982), L'arte bizantina in Romania, I ricami liturgici (Roma, 1945), Istoria artei feudale în Țările române (vol. I, București, 1959), Arhitectura și sculptura românică în Panonia medievală (București, 1966), Istoria artei europene (vol. I, București, 1967, vol. II, București, 1972), Metodica cercetării în istoria artei. Considerații (București, 1974), Pictura murală din nordul Moldovei (București, 1974, cu volume separate în limbile germană, engleză, franceză și română), Kunstdenkmäler in Rumänien (Leipzig, 1986).

VIRGIL VĂTĂȘIANU:

„Voi mai aduce ipoteze, voi mai aduce confirmări"

— Ziceți că lucrați cu forțe reduse, stimate Virgil Vătășianu. Pe biroul dumneavoastră, „mutat" temporar în cel mai cald loc al apartamentului, sînt multe zone „fierbinți", pe „șantier". Acum la ce lucrați ?

— Sînt coreferent la teza de doctorat a lui Adrian Andrei Rusu — **Cetăți din voievodatul Transilvaniei, sec. XI—XIV** — condusă de acad. Ștefan Pascu. E o teză interesantă.

— Doctoranzii dumneavoastră ce fac ?

— Unii lucrează cam încet. Alții, bănuiesc, s-au renunțat. Mai am încă unsprezece ! Cea mai apropiată susținere e probabil a unei candidate din Banat, **Rodica Vărtaciu Medeleț — „Centre de pictură românească în Banat, sec. XIX".** Teza descrie dezvoltarea școlilor din Banat. Sînt în această zonă surprinzător de multe centre active care în veacul XIX, plecînd de la arta veche românească, au trecut printr-o fază de artă populară, iar apoi spre arta cultă.

— Într-un interviu publicat anul trecut în „Flacăra" l-am informat pe cititori că ați predat Editurii Meridiane o nouă carte. Cînd va fi în librării ?

— Sper s-o vedem cît de curînd. Ea se numește **Studii de artă românească și universală**, este „culeasă", dar mai sînt unele probleme legate de ilustrații. Conține lucrări pe care nu le-am publicat niciodată în țară, ci doar în străinătate, în alte limbi. Cartea mai cuprinde și două studii noi. Unul, privind arta românească din veacul al zecelea pînă la 1600, prin care doresc să completez cu noi date informative **Istoria artei feudale din Țările române** care a apărut în anul 1959. Voi aduce cu acest prilej și corecturi la unele probleme, ipoteze, pe care cercetările următoare le-au dovedit eronate sau, în parte, necorespunzătoare. Apoi, doresc să-mi apăr unele ipoteze pe care critica le-a „văzut" altfel la vremea respectivă. Cea de-a doua se referă la particularitățile artei medievale românești...

— Cine a fost cel mai „energic" critic al operei dumneavoastră ?

— Neîndoielnic, **prof. Gh. Oprescu** ! El a criticat tot ce am scris și tot ce am făcut eu ! O singură dată, în 1956, cînd a fost nemulțumit de unii dintre colaboratorii săi, m-a lăudat într-o ședință a Institutului de istoria artelor, ținută în cadrul secției de istorie a Academiei române. Era în luna septembrie sau octombrie, iar ședința o prezida Mihail Jora, pre-

— Care a fost cea mai recentă apariție editorială a academicianului Virgil Vătășianu ?

— Cartea **Kunstdenkmäler in Rumänien** (Monumente de artă din România), apărută la trei edituri : Edition Leipzig, Darmstadt și München-Berlin. Fiecare editură a publicat separat lucrarea...

...Într-un apartament de pe str. Petuniei din cartierul General Eremia Grigorescu din Cluj-Napoca, pe masa de lucru a academicianului Virgil Vătășianu, la 85 de ani, alte lucrări își așteaptă finisarea. Profesorul, exigent cum a fost o viață, dorește să rămînă cu cît mai puține datorii față de școala de Istoria artei pe care a creat-o la Cluj-Napoca.

L-am privit cu admirație și respect, transmițîndu-i din partea cititorilor revistei gînduri de sănătate și tradiționalul „La mulți ani" !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

HOREA FLĂMÂNDU:

(Urmare din pagina 9)

adolescenței mele — Cluj-Napoca.

— Dar dumneavoastră sînteți născut la Alba Iulia ?!

— De loc, familia mea, a părinților mei, e de prin părțile Birgăului. În 1910, după cum bine se știe, o parte a Transilvaniei a suferit urmările Dictatului de la Viena. Al mei, ca atîtea familii de români, au luat calea pribegiei. S-au stabilit la Alba Iulia, unde am avut norocul să mă nasc. Spun noroc, pentru că este, totuși, o fericită întîmplare să te naști la Alba Iulia, oraș cu amplă rezonanță în istoria țării noastre. Imediat după război, părinții mei s-au mutat la Cluj-Napoca, unde am petrecut, cum spuneam, copilăria, adolescența, unde am devenit student la arte plastice.

— Ați simțit nevoia să reveniți, ca absolvent, la Cluj-Napoca ?

— Și am făcut, zic eu, dacă tot am început să-mi evaluez întîmplările vieții, foarte bine. Am participat efectiv la constituirea Muzeului Etnografic al Transilvaniei, prilej cu care am refăcut, în alt plan, relația mea cu o lume care, în urmă cu cîțiva ani, cînd a trebuit să plec la București, mă obseda, mă copleșea, mă făcuse, cum să vă spun, prizonierul ei. Cu alți ochi și cu altă înțelegere, ba chiar cu altă simțire trăiam eu atunci, la reîntoarcere, fabuloasa lume a Transilvaniei. Parcă mi se ridicaseră niște cețuri de pe ochi. Descopeream o nouă formă, mai profundă și mai elaborată, filtrată prin gîndire, a ceea ce știam despre pămîntul, istoria, cultura și viața fără de sfîrșit a strămoșilor noștri. În fond, totul era ca la început, dar, în același timp, totul era altfel.

— În paralel cu munca pe care ați desfășurat-o la Muzeul Etnografic al Transilvaniei, ați lucrat intens, dovadă fiind cele cîteva piese, monumente în toată puterea cuvîntului, aflate în Cluj-Napoca (Eminescu și Octavian Goga), la Blaj (Timotei Cipariu), la Dej (Simion Bărnuțiu) și la Bocșa Română (Al. Papiu-Ilarian).

— Da, o parte din aceste lucrări le-am făcut în acea perioadă, o alta am făcut-o mai tîrziu, cînd, spre surpriza mea, am fost numit asistent la institut, la secția de sculptură firește, devenind întrucîtva coleg cu foștii mei profesori.

— Prin felul dumneavoastră de-a fi ați făcut o anume trecere între cei tineri și cei virstnici. Greșesc ?

— Mi se pare că aveți dreptate. Eu mă simt legat de generația care a trecut bine de vîrsta de 50 de ani. Atît de mult mă simt legat de ei, încît am încercat, după puterile mele, să duc mai departe spiritul ei, setea ei de nou, dorința sa de-a refăce legătura cu marele film al școlii de sculptură din țara noastră. În linii mari această superbă generație față de care mă simt atașat, dar din care, repet, nu fac parte, și-a împlinit menirea. Au apărut, beneficiind de demersurile ei estetice și plastice, alte și alte generații, extrem de talentate. Nu spun o noutate cînd afirm că România are la ora actuală cea mai interesantă sculptură din Europa, din lume chiar, o adevărată școală cu zeci și zeci de reprezentanți, unul mai interesant și mai bine consolidat decît altul. Nu cred să exagerez cu nimic dacă voi afirma că, între celelalte arte plastice, sculptura este cea mai bine reprezentată, cu adevărat competitivă la nivel internațional.

— Ce anume credeți că a concurat hotărîtor în constituirea acestei largi grupări, dacă o putem numi ca atare ?

— A contat, mai întîi și-ntîi, continuarea, în spirit și idee, a acelei teribile ambianțe din anii '65—'70. Apoi, element extrem de important, atmosfera de lucru continuu și direct, pe viu, asigurată de taberele naționale de sculptură, de la Măgura, care a dat tonul, apoi de la Căsoaia, de la Hobița, sau, mai recent, de la Babadag. În ideea noastră, a celor ce ne-am preocupat de organizarea acestor tabere, tinerilor sculptori trebuia să le asigurăm un fel de continuare a celor învățate în institut. Acum, în tabără, urmau să desăvîrșească, să îndrăznească, să slefuiască, să-și asume răspunderea unei lucrări. Firește, nu este obligatoriu ca un tînăr sculptor să meargă numai pe această cale a devenirii lui, sînt și alte căi, de unul singur, în atelier, dar eu înclin să cred că tabăra, în cea mai frumoasă accepțiune a sa, a fost și va fi un loc în care sculptorul tînăr își construiește uneltele, limbajul, își clarifică viziunea, își fortifică puterea de a înțelege și exprima lumea înconjurătoare.

— Dumneavoastră n-ați participat, dacă îmi aduc aminte, decît la o ediție a taberei de la Măgura. De ce ?

— Pentru că, la un moment dat, a trebuit să mă ocup de organizare. Apoi, cu timpul, ca să zic așa, am sărit peste vîrstă. Tabăra este în general pentru tineri pînă la 35 de ani. Cam după această vîrstă încep să apară tot felul de lucruri, începe să se nască o lume proprie, o lume asupra căreia meditezi, ca să zic așa, toată viața. În clipa în care un sculptor simte acest început de maturizare, nu mai are ce căuta într-o tabără. În ce mă privește, tare aș fi vrut să fiu ceva mai tînăr, să pot participa la cît mai multe tabere. În tabără, cum spuneam, se lucrează pe viu, direct pe material, situație nu prea firească, totuși, pentru un sculptor care, în atelier, prin modelaj, poate să întoarcă o idee pe toate fețele, ba mai are și timp la dispoziție să cîntărească, măcar cu gîndul, zeci și zeci de variante. În tabără gîndești repede și o singură dată. Ai optat pentru o formă ? Gata. Îi dai drumul. Nu mai poți revenî. Dar mi se pare că am deviat de la întrebare.

— Ce altceva a mai contribuit, dincolo de tabere, la formarea noilor generații de sculptori români ?

— Șansă unică pentru noi, faptul că Brâncuși era român. Prin el, sculptura română s-a apropiat cel mai mult de ceea ce s-ar numi specificul în sculptură. Această continuă raportare a noastră la un demers ilustru, cel brâncușian, ne stimulează, ne dă încredere în tot ce facem. În ceea ce mă privește, și nu cred că vorbesc numai în numele meu, între alte temeinice lucruri pe care ni le-a transmis Brâncuși este importanța pe care trebuie să o acordăm pregătirii noastre. Sculptura, în ideea sa, devenită și-a noastră, este o activitate care se decantează prin acumulări necontenite. În meseria noastră, în arta noastră, acumulările sînt lente, foarte lente, iar maturizarea vine tîrziu, foarte tîrziu. Nimeni n-are voie să se grăbească, să forțeze parcurgerea rapidă a sculpturii. Știu, îmi veți spune că, totuși, sculptorii, mai ales cei tineri, se grăbesc, vor să devină cît mai repede celebri. Da, e-adevărat, toți ne-am grăbit, toți ne grăbim încă, dar vine o clipă, un moment în care simți că ai o anume reținere. Abia atunci începe, de-adevăratelea, maturizarea abia atunci, odată cu îndoielile, cu neliniștile, cu insingurarea, cu înversunarea de-a duce un gînd pînă la capăt, iar acolo, la capăt, să spui clar și convins : aceasta este lucrul meu.

— Pentru că tot vorbim despre această continuă devenire a artistului, cum s-a întîmplat, v-aș întreba, că Horia Flămîndu pare să fi renunțat la sculptura volumetrică, oprindu-se, în ultimă vreme, mai mult asupra basoreliefului ?

— Nu am renunțat la sculptura volumetrică. Dar trebuie să vă explic că și basoreliefului este tot sculptură volumetrică, o formă a tridimensionalului. M-a preocupat basoreliefului pentru că, asta e părerea mea, în coordonatele actuale volumul este mai greu abordat de privitor. Volumul, ca oricare alt obiect aflat în preajma noastră, este foarte agresiv. Vrea să ne acapareze total. Ne obligă să-l privim. Basoreliefului, aidoma unui tablou, se încadrează într-un spațiu fără a emite agresivități. Are ceva mai blînd, mai liniștit, mai neutru. De ce m-a preocupat parietalul, sau basoreliefului ? Pentru că e mai apropiat de ființa mea. Efortul de-a realiza compoziții ultracombinate, șocante, eminamente noi, nu mă caracterizează. Sînt alții care fac aceste lucruri cu un talent și cu o pricepere care mă depășesc. Pe mine, ca să vă spun adevărul, mă preocupă partea intimă a lucrului, acel inefabil amănunt de gramatică plastică. Dar, repet, asta nu înseamnă că am renunțat la sculptura volumetrică.

— Ceea ce se citește, fără nici un efort, la prima lectură, în basoreliefurile lui Horea Flămîndu este, după părerea mea, o liniște blîndă. Personajele trăiesc cu maximă intensitate, în adîncul ființei lor, o bucurie elegiacă, ceva dulce și amar în același timp. Sînteți un astfel de om ?

— Poate că sînt și un astfel de om, pentru că, la urma urmelor, o lucrare este oglinda în care se răsfrînge o parte din ființa noastră.

Vorbiți și scrieți românește

Scopul gramaticii

Tradițional se spune „Românul e născut poet !". Aș adăuga : „Dar și povestitor !" Rememorați-vă operele marilor prozatori români pe care îi știți încă din școală. Talentul lor de povestitori este impresionant ! Răsfoiți o culegere de basme folclorice culese pe teren de către specialiști. Veți rămîne uimiți de cîtă putere de sugestie, pe lîngă imaginație, dau dovadă naratorii populari.

Ei bine, trebuie să constatăm cu părere de rău (aș spune chiar „cu îngrijorare") că, mai cu seamă în rîndul tineretului, priceperea și talentul de „a relata", „a povesti", „a rezuma" au scăzut sau, poate, nu se sprijină pe deprinderi solide în această direcție.

După cum se vede, nu mă refer de data aceasta la o chestiune de gramatică sau, mai bine zis, la o chestiune de gramatică „pură", ci la ceva mult mai important : la însuși **scopul** învățării gramaticii ! Căci întregul aparat mental pe care ni-l formăm însușindu-ne funcționarea potrivit regulilor a limbii materne trebuie folosit pentru a ne exprima limpede, corect și frumos, cu alte cuvinte — pentru **a produce** mesaje noi, fie într-o comunicare uzuală, fie într-una specializată pentru un anumit domeniu, fie într-una care vizează obținerea de efecte expresive, mergînd pînă la creația estetică.

Or, ascultați citeodată cum se „povestește" în jurul dumneavoastră ! Nu mă voi mai sprijini aici pe fapte autentice, dar am să încerc să reproduc cît mai fidel „rezumatul" unei piese de teatru, făcut, la cererea subsemnatului, de un tînăr sub douăzeci de ani.

„A, a fost foarte misto ! Era unu' care îi plăcea o tipă (numai prezența mea l-a împiedicat pe povestitor să întrebuințeze obișnuitul său „gagică", dar asta e... altă poveste !). Și... tipa îi plăcea și lu' ăla... Și ăla era stăpînu' lu' ăsta... Și el s-a prins... Da' și ea s-a prins... Și chestia e că ea îl iubea pă el și a zis că cum să scape de ăla. Și nevasta lu' ăsta, lu' stăpînu' s-a prins și ea... Și el se cam oftica... Și ea nu i-a spus.. Și atunci au aranjat o chestie..."

Vă las să ghiciți despre ce piesă este vorba ! (Cei care răspund **Nunta lui Figaro** primesc felicitări.) Interlocutorul meu (real !) era un tînăr instruit, cu o diplomă în buzunar, cu o meserie bună pe care o practica bine.

Într-un compartiment de tren s-au întîlnit întîmplător două vechi prietene. Nu se mai văzuseră de multă vreme așa că aveau multe să-și spună. Una dintre ele a început la un moment dat să povestească ce se mai întîmplase cu niște cunoștințe comune (un „el" și o „ea", desigur !).

„O, să vezi ce-a fost ! Nici nu-ți spun... Ai lui nu voiau... Ehei !... Ei erau supărați, fiindcă, deh... Pînă la urmă a trebuit să se bage unchiu-său... A ! Habar n-ai ! Săracii ! A venit odată la mine... Ce-am mai plîns !... Ehei !"

Curat Caragiale !

Iată acum un fragment dintr-o povestire a unei întîmplări autentice din viața unui bărbat de 35 de ani din Rușețu, Brăila, înregistrată cu optzeci de ani în urmă de I. A. Candrea, Ov. Densușianu și Th. D. Speranția în culegerea **Graiul nostru** (pentru simplificare, nu voi da transcrierea fonetică exactă) : „Ion a lu' Ion Vlad mă silea mereu să mă duc cu el la pîndă. I-am spus : — Da' dacă vin niscaiva lupi ? — Nu ni-i frică ! Și plecarăm amîndoi cam pe cînd cîntau cocoșii de miezul nopții ; vorbă, vorbă — ba de una, ba de alta, pînă ce ajunserăm la o groapă făcută de mine de cu toamnă, sus pe Movila cu măcriș. N-am apucat să ne așezăm bine în groapă și numa' ce să vezi ? Doi lupi. Da' nu mari... ! Da' nu grași... ! Ieșeau din niște mărăcini, să nu mint, de v'o sută de pași ; veneau drept spre noi pe lîngă șanțu' de lîngă drumul Jugureanului".

Nu-i așa că ați vrea să aflați ce s-a întîmplat în continuare ? Nu-i așa că, din primele fraze, întîmplarea apare ca interesantă și aceasta nu numai în sine, ci și prin modul în care este relatată ?

CEZAR TABARCEA ■

B. Cristescu : De ce oare scrisorile dv. sînt lipsite de început și de sfîrșit ? (Adică, fără o formulă de adresare : „Dragă tovarășe X", „Stimate domnule Cutare", etc., și fără un salut de încheiere : „cu stimă", „cu mulțumiri", etc.). Credeți cumva că acest mod de „a vorbi cu pereții", e un semn de originalitate, de nonconformism teribil ?... Noi credem că e mai degrabă un semn de lipsă de educație și de bună cuviință, un semn de bădărănie (ca să nu spunem mai rău !). Nicăieri în lumea civilizată nu te poți adresa unui concetățean (mai ales cînd îi și prezinți o rugăminte !) în stilul unei note anonime de serviciu sau al unor avize gen : „nu angajați discuții cu personalul în timpul serviciului" sau „nu scuipați pe jos", etc. Adevăratul nonconformism ar fi să înfruntați și să combateți aceste apucături subdezvoltate și suburbane care-și mai fac loc în relațiile noastre sociale de tot felul, inclusiv în genul epistolar.

Dadi : Versurile sînt naive, stîngace, fără valoare (nici nu pot fi altfel la vîrsta dv. !...). La fel trebuie să fie și romanele. E o mare greșeală să pierdeți atîta timp fără rost, în cei mai buni ani ai acumulării, ai formării dv. ca om și ca intelectual. Lăsați exercițiile literare pe planul al doilea, deocamdată, semnele talentului nici nu apar atît de devreme.

Adrian Pârvu : Ne bucurăm pentru rezultate și perspective și vă dorim succes în continuare. Așteptăm, firește, de asemeni, versurile și manuscrisele dv., în măsura în care ne veți duce lipsa. În ce privește data debutului, „proclamată" atît de peremptoriu de noua dv. gazdă literară, mărturisim cu umilința că nu ne putem aduna emfaza și, ca să zicem așa „protocronismul" necesare spre a o corecta. Dar dv. cunoașteți cel mai bine data respectivă, ceea ce (deocamdată) e suficient !

I. Bija : Nu strică, din cînd în cînd (mai ales pentru motivul pe care-l invocați), cu grija de a nu deveni o manie și de a nu vă împinge în tagma vînătorilor de asemenea precare diplome ! (Cît despre așa zisul poet de care pomeniți, el e un simplu beneficiar de conjunctură ,a cărui impertinență e direct proporțională cu lipsa de talent .) Versurile de acum par ceva mai șterse, cu mai puțin nerv, pregnanță, spontaneitate, niște „fasute", cu un pic de repetivă monotonie, etc. Mai bine, în „Exercițiu" ; cate ceva, în „Elegie", „Fotografie", „Romanță". (În general, e bine să citiți întreaga „poștă", nu numai răspunsul care vi se adresează ; sînt uneori observații de interes mai larg, care v-ar putea privi și pe dv.). **Theo, Gina B., M.-P. Poiva, Cristian G., Anad O., A. Carianu, Cr. Oprea, Sabrina Olt. M. Al. Popa, Em. Blaj, Gianina, Mihaela Ioan, D. Tiștescu** („Iubire"), **C. Bolcu, P.S.** („La barieră"), **Iulia Chirea** („Unde ?"), **Ioana-Diana** (nu vă e îngăduit să uzurpați un nume cu atîtea semnificații !), **Laura Tudose, P. Baulthy** („Drumețul"), „Contemplare") : Sînt unele semne, merită să stăruiți. Mai trimiteți.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. : Manuscrisele nu se înapoiază.

CÎNTEC DE LEAGĂN

Cu gîtul uscat de tăcere, cu trupul alungit
de rariță nopților, dormi...
nu suflă răcoarea nici unui cuvînt, nu răzbate
nici un fir de sulfină,
pasărea albă, a cărei pradă e somnul,
dilată cerul, rotindu-se tot mai larg.
dormi, îngerul meu, nu te teme,
prin oraș au început să crească meșteceni,
în pare se topesc două statui de ceară
adunîndu-se de cealaltă parte, tu dormi
fără teamă... raze de lună se-ntind
pe pămînt, ca un curcubeu obosit,
tot aerul s-a scurs de pe marî bulevarde,
pe frunzele cu vene umflate de vid
se-așează roua cuvintelor pulverizate.
mai dormi, îngerul meu ; noapte bună...

VARUJAN VOSGANIAN

CÎRDURI DE DROPII

Unde adormi, prin care poveștI,
Prin care cuvinte mai leneveștI.
Pe unde te scurgi, secretă, sfioasă,
De nu te atinge tăișul de coasă.

Cum să te caut și să te-apropii —
Semnele mele sînt cîrduri de dropii...

Unde te-nalți să nu te ajungă,
Să nu te-ntreacă, să nu te stringă

Mîna aceasta de aspru bărbat,
Și tot sărutul nesărutat.

Unde adormi, prin care poveștI,
Prin care cuvinte mai leneveștI,

Cum să te caut și să te-apropii —
Semnele mele sînt cîrduri de dropii...

ADRIAN PÂRVU

DORINȚĂ

Aș vrea să te string în brațe
atît de tare
încît să se facă
primăvară !

C. DANIEL

atelier literar

de Q. Dumitrescu

Cu Harry Negrin

„Am strîns toamnă după toamnă"

— Am început interviul. Vă cunosc de multă vreme și vă stimez...

— Pentru că sînt bătrîn ?

— Pentru că Harry Negrin este o garanție pentru un cîntec.

— Toată lumea mă ia de la tango, cînd eram tînăr student, scriam, de voie, de nevoie, versuri...

— Renegați tangoul, romanța?

— Am avut și alte rătăciri cărora le-am fost la fel de credincios, despre ele se vorbește mai puțin...

— De pildă ?

— Teatrul ! Cine se pricepea, acum cincizeci de ani, la versuri cîștiga o minuță de parale. Dacă sînteți discretă v-aș spune ceva, deși cum să fiți dacă sunteți gazetăriță ? Am trecut și eu prin asta.

— Ați fost ziarist ?

— (Harry Negrin face o pauză lungă, imi arată o legitimație de la „Jurnalul de dimineață", sub direcția lui Teodorescu Braniște). Acum cincizeci de ani mă ocupam de faptul divers, de vernisaje, cine venea, ce hram purta, scriam mici cronici dramatice, dar pe mine m-a atras muzica, marea, totala mea iubire.

— Am remarcat că vă feriți de exprimarea „o jumătate de secol", e mai împovărător decît cincizeci de ani ?

— Pentru mine tangoul și teatrul încap în cinci decenii. Ne întoarcem la versuri ?

— Îmi recitați unele de acum cinci decenii ?

— La douăzeci și ceva de ani aveam succes, mai ales cu unele intrucîtva testamentare. „Soarta, norocul mi-a batut cu pumnul greu în poartă / Și-am deschis crezînd că e norocul / Am deschis și altor trecători / deznădejdii și triștetii / Ce i-am întrebat de mine și norocul de-o să vie / El mi-au spus ca-și face rondul / Și-o să aștept o veșnicie / Poarta a rămas închisă pentru mine / Într-o zi vent iar unul / Ce-și căta la mine locul / N-am deschis / Tîrziu, aflai că fu norocul."

— Acum versurile acestea au un alt sens pentru dumneavoastră decît la douăzeci și ceva de ani, mai ales că, privind retrospectiv, se pare că norocul v-a prins și cu poarta deschisă.

— M-am bucurat de un oarecare succes, dar niciodată n-am fost mulțumit, mi-a rămas destul loc pentru a rîvni la cîte altele. La 73 de ani năzuiesc încă să devin membru al Uniunii Scriitorilor.

— Toi ce ați scris pentru scenă, versuri, cuplete, e drept au rămas în eter sau s-au consumat în seara de încîntare, dar sînt și înregistrate, de-a lungul anilor, în nemuritoare discuri.

— Am scris însă și poezie necîntată prin care căutam vițelul cu cinci picioare. Am avut marele noroc să fiu prietenul și colaboratorul Mariei Tănase, al Ioanei Radu care, pe lîngă înnobilarea pe care o dădeau cîntecului, simțeau dintr-o dată dacă melodia și textul vor prinde la marele public.

— Ați fost nelipsit, ani în șir, de pe afișul teatrului Cărăbuș, al teatrului Alhambra, ați pus pilonii teatrului de estradă, ou încă cîțiva creatori de gen.

— Am fost înființător... Pentru că scormoniți trecutul meu, am activat în pauze la cinematografe. În timpul războiului, scriam spectacole scurte, le regizam, iar Ioana Radu cînta. De cîte ori trec pe calea Moșilor imi reamintesc de micul cinematograf sordid, în care noi, tineri, încercam să facem artă.

— Pe la barou treceați, ați pledat ca Ionel Teodoreanu ?

— Mi-am trădat profesiunea pentru muze...

— Ați fost autorul textelor, Mariei Tănase, ale Ioanei Radu, cînd și ele erau începătoare ?

— Eu m-am născut și am copilărit în același cartier cu Maria. Ea era cu un an mai mare decît mine. Mergeam amîndoi în echilibru pe țevile care brăzdau Dîmbovița spre abator. Furam mere și pere din grădina lui Tudor Arghezi, din Mărțișor. Ne-am despărțit o vreme, fiecare cu drumul lui, ne-am reintîlnit, Maria era casieriță la „Herdan — 7 lei", dacă ați auzit.

— Nu cunoșe nici acest București, nici acest amănunt din viața marii cîntărețe.

— Unde este acum cinematograful Capitol, în holul alăturat, era o casierie, dădeai șapte lei, primeai o fișă. Jur împrejur erau niște automate din care ieșeau prăjituri, răcoritoare. Încă nu se știa cine va fi Maria, ce loc uriaș va ocupa frumoasa casieriță în viața artistică a României.

— Cum a debutat ? Ați fost de față ?

— Pe Șoseaua Viilor era o casă de discuri care se numea Lifa Record. Acolo, în prezența regizorului Sandu Eliade și a lui Harry Brauner, Maria a cîntat celebrul „Cine iubește și lasă". A făcut o impresie nemaipomenită și pe loc a fost lansată.

— Avea frumosul în glas dar și pe chip.

— Era unică. Am scris pentru ea poezele. Maria aduna cîntece și eu le fasonam ca să nu rimeze „stîlp cu îcre". Această muncă m-a format și-i datorez enorm. Nu știu dacă cunoașteți, Maria Tănase, după 1944, a făcut o școală în Gorj pentru cîntăreții talentați de folclor. Prietenia ei cu Brâncuși o chema mereu în Oltenia. Preda acolo, a constituit și celebrul taraf din Gorj, cu care a străbătut țara și lumea, apoi s-a îmbolnăvit și-a căzut cortina pentru totdeauna. Fac o scurtă paranteză. Am pe biroul meu un volum de poezie care se numește „Epoleții sufletului". Port cu mine, în mine, diverse steluțe pentru oamenii care au însemnat ceva în viața mea.

— Nu-i greu de dedus, Maria, Ioana sînt cap de listă...

— Pe cine mai ghiciți ?

— Aș putea comite indiscreții...

— Sînt pagini sigure despre prietenul Mălineanu, cu care îmi potrivesc pașii de 60 de ani, despre atelierul lui Constantin Brancuși, pe care l-am văzut la Paris, tremurînd că vin în contact cu un geniu, despre Ion Dacian, alt prinț al operetei după Leonard. Pentru Ioa am scris libretul operetei „N-a fost nuntă mai frumoasă". Chiar bănuindu-mi dumneavoastră aceste afinități n-ați putea comite indiscreții.

— De cincizeci de ani faceți casă bună cu tangoul, cu romanța. Dar mă surprinde să aud că dumneavoastră vi s-a părut neîndestulător ceea ce multe generații au fredonat în clipele de bucurie.

— Aș vrea să fiu bine înțeles, tangoul, romanța au aceeași semnificație și pentru mine dar demonul m-a îndemnat să „comit" și cîteva piese, unele incluse în repertoriul teatrelor : „Anotimp interzis iubirii", „Întîlnire în anul 2000", „A murit un prost", și „Maria Tănase", sînt cele de dată recentă.

— Dintre toate piesele ultima este adevăr trăit, adus pe scenă. Ați scris-o cu gîndul la o anume interpretă ?

— Am scris-o chiar pentru Angela Similea, dar această alegere ar putea să nu corespundă cu viziunea unui alt regizor. Piesa a fost dată Teatrului Național din București pentru lectură, care după cîteva luni de înfrigurată așteptare mi-a lăsat-o la portar, în plic. Acum piesa e distribuită la Craiova unde Maria Tănase e foarte iubită și prețuită. Mereu mă întreb, și nu înțeleg, nu putea încăpea o piesă despre Maria Tănase între „Aventură la Hollywood" și „Campionul" ?

— Un om cu experiența dumneavoastră are multe aduceri aminte, nu numai întrebări.

—Sigur, dar credeți că sînt bune într-o conversație ca a noastră ? Nu le păstrăm pentru cărțile de amintiri ?

— Pînă le veți scrie, momiți-ne cu ele.

— Eram într-o seară la Paris într-o „boată", unde a cîntat cîndva Patachou și un bătrîn nefericit cu o vioară „șoptea" o bucată românească în care eu eram implicat. M-am dus la el, l-am luat cu „maestre", apelativ la care în lumea noastră puțini rezistă. I-am spus că sînt român și am scris versurile. Ne-am îmbrățișat.

— Despre ce cîntec e vorba ?

— „Intră lună pe fereastră"... De acum patruzeci și cinci de ani, cînd am scris „Te aștept pe același drum", pînă la ultimul cîntec, care l-am scris pentru Angela, „Piano, pianissimo", vorbesc așa pentru că sînt sigur că pe la ureche vă trec aceste cînteoe, e un drum presărat cu potriveli de vorbe, cu muzică.

— Și cu flori pentru textier, compozitor, interpret.

— Sînt un potrivitor de vorbe, dar nu e nimic peiorativ, pentru că m-am ferit de „vino la întîlnire să-ți dau a mea iubire". Ținta mea a fost „parolierul", așa ca Brassens, nu înjghebătorul de rime.

— „Romanța unei vieți", cartea de curînd apărută, în care povestiți cum s-a născut o șlea, în cît timp ați scris-o ?

— Dinte-o răsuflare, în două luni, pentru că din tinerețe am mers, pas la pas, lîngă Ioana. Am scris-o cu o patimă nevinovată, cu dragoste sinceră pentru marele talent al reginei romanței.

— Cum ați procedat ? Ați stat de vorbă cu Ioana Radu ca un fost ziarist sau ca un devotat prieten ?

— Toate la un loc, dar în primul rînd ca un mut. Am imprimat-o pe numeroase casete. Nu interveneam deloc, ba nu, așa ca dumneavoastră ca să mă aduceți acasă.

— Deci eu am fost tăcerea în interesul nostru ?

— Mie îmi merge vestea de șuetist, dar urmăream un obiectiv ca și dumneavoastră. Ioana e spirituală, dar n-are răbdare, cînd începeam să-i spun : „în anul cînd cîntai vizavi de Tribunal, nu imi amintesc cînd, într-o seară, parcă a fost Enescu" ? Ioana, trăgea o gură de cafea și îmi răspundea : „las că știi tu !"

— Sper să nu-mi spuneți și dumneavoastră la fel pentru că eu nu vă cunosc decît din afișe, deloc din culisele lui. „Epoleții" pe care îi prindeți în amintiri celor dragi în ce lume a gîndului vă fixează ?

— Pe hîrtie poți să sari dintr-o parte în alta, dintr-o lume în alta. Am o carte sub tipar la Editura „Ion Creangă". Mi-ar plăcea să spuneți că am dat în mintea copiilor, ar fi sublim. „Hoțul de soare", așa se numește cartea, ați zîmbit, vă mulțumesc, și editorul se luptă să mă convingă că titlul trebuie transformat în „Clopoțeii ierni" !!! Ce să vă mai spun !...

— Despre titluri care vor rămîne cum le-ați simțit dumneavoastră...

— Scriu poezie dar nu spun că sînt poet.

— Vă rog reamintiți-ne cîteva din cîntecele celebre ale cărora versuri, fără să fiți poet, vă aparțin.

— Și un cîntec are o soartă... Am făcut versuri pentru sute și au rămas doar o duzină-două. „Aș vrea iar anii tinereții", „Am strîns toamnă după toamnă", „Of inimoară", „Inimă nu fi de piatră", „De-ai ști cît de dragă-mi ești". (H. Negrin le fredonează încît redacția, mica noastră cameră, s-a transformat într-o scenă.

— Cum lansați un cîntec care ajunge să fie cîntat de mamă, de fiică, de nepoată ?...

— Nu v-am spus că și un cîntec are o virstă ?... Eram redactor la jurnal, într-o zi de august, cu 40 de grade la umbră. N-am observat cînd a intrat pe ușă un cetățean, cu șoșoni în picioare, cu o vioară ponosită sub braț. S-a recomandat Maxini, compozitor. Eu, jenat încercam să-i evit picioarele, șoșonii, cu care era încălțat în luna august. Mi-a cerut să-i fac versurile întinzîndu-mi niște note mototolite. A revenit după două zile, mi-a mulțumit, nu a avut cu ce să-mi plătească. Cîntecul a fost lansat de Ioana, Maxini a dispărut în timp dar a rămas „Te aștept pe același drum".

— Aripile amintirii unde ne poartă acum ?

— La teatru. Puneam în scenă o comedie „Dați-ne înapoi bunica", tradusă de Maria Diaconescu. Scenic era săracă, lipsită de poante, statică. Am adaptat-o, i-am pus muzică, i-am schimbat titlul. Toată lumea a fost de acord cu transformarea în „Bunica se mărită". Eu țin la titluri, ele intră în destinul piesei.

— Ați uitat rolul muzicii, al versurilor dumneavoastră ?

— Acolo ajungem. Bunica plecase de acasă, se dusese în parc, dar eu eram nemulțumit. Pe scenă era somnolență. Ca orice regizor minuiesc cravașa ritmului. I-am cerut lui Mălineanu să transforme această lentoare compunînd o romanță care să nu fie... romanță.

— Un gen nou ?

— Deși ați vrut să fiți ironică, așa a fost. Textul meu era de romanță iar melodia lui Mălineanu... ritmică. Nu se mai putea juca actul următor decît făcînd o mică pauză ca să se potolească aplauzele pentru cîntec. Teatrul Ion Vasilescu a reluat acum „Bunica se mărită" numai că de pe afiș lipsesc autorii, deci și numele meu și a apărut un repovestitor.

— Am trăit momentul dar nu mi-ar displăcea să aud, dacă nu melodia, măcar versurile dumneavoastră.

— Ai și venit la mine toamnă / Adresa mea de unde o ai ? / Vii cu noiembrie la poartă / Cînd știi că în suflet e mai / Ai și venit la mine toamnă / Dar nu dau pe tine nici doi bani.

— Toi dumneavoastră spuneți „opresc din viața mea douăzeci de ani restul îi dau pe o țigară". Puteți alege acei douăzeci de ani ? Timp de gîndire... metronom...

— Am pierdut ! Cîntărește lucrurile prea mult. Eu care sînt considerat umorist, am fost atît de serios cu dumneavoastră pentru că viața mea e în urmă, nu înainte. Mai pot glumi ?

CARMEN DUMITRESCU ■

Stupul, unitate biologică

Iată o ipoteză care, bănuim, va provoca reacții foarte diferite în lumea biologilor și apicultorilor. Precizăm că nu este vorba de un simplu gînd aruncat la întîmplare, ci de rodul unui travaliu intelectual ce însumează mai bine de 20 de ani. Ipoteza aparține inginerului Valer Lupșan din Tîrgu Mureș, un pasionat și erudit apicultor și care, în baza unei documentații vaste și a propriilor sale observații, a fost tentat să ajungă la o concluzie sui-generis în legătură cu „anatomia" coloniei de albine. Deci o ipoteză, nimic mai mult și pe care o aducem în atenția cititorilor, apreciind că orice idee nouă are dreptul de a participa la marea competiție pentru valoare și adevăr în știință.

În esență, Valer Lupșan susține că stupul nu reprezintă, așa cum știm și admitem cu toții, o societate de insecte (albina, trintorul, matca), unde truda inconștientă se supune unor reguli severe statornicite de natură, ci o entitate absolută, cu alte cuvinte, un organism viu în care muștele dețin rolul părții în întreg, atributele lor fiind sinonime cu cele ale celulelor unui organism, care, prin asociere, îngemănare, compun diferite organe cu funcții distincte. Iată și argumentele :

Se știe că o albină, izolată de stup, nu trăiește mai mult de 48 de ore, în vreme ce în condiții de conbitare viața ei durează cîteva săptămîni. Ea moare și locul ei este luat de alte insecte, la fel cum se întîmplă și în organismul superior, în cadrul procesului permanent ce asigură apariția și dispariția celulelor. Dar nu acesta ar fi argumentul cel mai important. Valer Lupșan a ajuns la concluzia că stupul are o structură asemănătoare cu cea a unui animal cu sînge cald, posedînd anatomia și funcțiile acestuia.

După părerea autorului, stupul prezintă un schelet atipic alcătuit din fagurii de ceară pe care se grefează celelalte organe vitale. Musculatura este alcătuită din totalitatea albinelor lucrătoare a căror coeziune și forță este dirijată de legi genetice. Ele asigură conform comenzilor primite o muncă mecanică, transportă polen, propolis, apă, asigură ventilația, curățirea coloniei, produc căldură și apără integritatea coloniei. Mierea, hrana hidrocarbonată, rezerva glucidică a stupului, reprezintă funcția ficatului, iar hrana proteică, păstura, rezultată prin prelucrarea anaerobă a polenului, ține aici locul de grăsime.

Oul din care se naște noua ființă, continuă interlocutorul nostru, îl produce o singură albină, matca, funcția ei fiind identică cu cea a ovarelor. Pentru necesitatea fecundării, stupul este dotat cu celule spermatice prin prezența trintorilor. De remarcat, notează Valer Lupșan, că și la albine, la fel ca la animalele superioare, celulele genetice sînt formate din entități distincte (matcă, trintor), restul albinelor fiind asexuate. Mai mult decît atît : noul născut nu este hrănit de matcă ci de albină, a cărei glande faringiene amintesc mamelele animalului. Se mai poate constata, totodată, că ghemul de albine, ce asigură căldura necesară eclozionării celulelor fecundate, corespunde abdomenului. El asigură și reglajul termic la fel ca epiderma, în vreme ce activitatea de ventilare a stupului amintește funcția plămînului.

Din punct de vedere al echilibrului funcțional, stupul este prevăzut cu schimburi hormonale ce circulă în mod continuu prin stup, de la matcă la albină și de la albină la matcă, sau ceea ce amintește sistemul nervos. De asemenea, modul de comunicare între albine este asigurat pe de o parte de așa numitul dans al albinelor, iar pe de altă parte, de fluxul electromagnetic ce declanșează în mod spontan acțiunea comună a insectelor (apărare, roire etc), aceste manifestări solidare dovedindu-se aidoma mișcărilor pe care le execută animalele la comenzile sistemului nervos central. În sfîrșit, sistemul digestiv și circulator, poate fi asemuit cu operațiile prin care albinele culeg, pregătesc, și depozitează hrana.

Nașterea puiului are loc și aici prin constituirea unui alt organism distinct, fenomen ce se produce prin aglomerare de celule (albine), stupul indicînd o fază de tranziție între animalele inferioare și cele superior dezvoltate. „Puiul de stup", la fel ca cel de păsări, mamifere, își părăsește mama în clipa în care depășește un anumit stadiu de dezvoltare, își cîștigă independența (roiește) și reia pe cale proprie ciclul biologic ancestral.

În caz de apărare, cum bine se știe, stupul are la dispoziție miile de ace ale albinelor lucrătoare, ace pe care le înfig în corpul dușmanului. Dar lupta se termină totdeauna cu moartea albinei, deoarece acul este legat de sistemul său digestiv. Această sinucidere „dezinvoltă" contrazice legile ce guvernează instinctul de apărare al animalului. Partea se sacrifică în interesul întregului la fel cum șopîrla își lasă coada în gura agresorului, iar celelalte animale folosesc în atac sau apărare mușcătura, coarnele, copitele iar omul, forța brațelor sale.

Aceasta ar fi pe scurt ipoteza inginerului Valer Lupșan, pe care noi am expus-o aici în termeni uzuali, accesibili marelui public, deoarece, în fapt, ea face obiectul unui tratat savant, în care autorul face apel la multe cunoștințe de strictă specialitate. L-am rugat pe autor să ne spună dacă prin acest mod de a considera colonia de albine, apicultorul poate beneficia de avantaje în cunoașterea și exploatarea stupului.

Această entitate biologică, ne-a spus, este la ora actuală traumatizată în permanență de intervențiile brutale ale omului. Se folosesc, astfel, spargerea cuibului pentru ca matca să pulieze mai mult, roirea artificială la o oră cînd „puiul" nu este suficient maturat, se execută moduri deranjante în hrănirea albinelor, precum și alte operații ce mutilează integritatea acestui organism, producînd distorsiuni în funcționalitatea lui. Dacă stupul ar fi privit ca un organism unitar, apicultorul ar avea mai multă grijă, mai multă milă și mai multe foloase de pe urma lui. Ei bine, e greu de spus cît adevăr și cît fantezie se îngemănează în ipoteza inginerului Valer Lupșan. Pentru amănunte, cititorii se pot adresa direct autorului, dar cei care doresc să susțină, să argumenteze sau să combată ideile expuse, au la dispoziție și paginile revistei noastre.

LIVIU TIMBUS ■

Noua față a tricoturilor

Asistăm în ultimii ani la o tot mai curajoasă pătrundere a materialelor textile în cele mai diverse — și nebănuite, pînă nu demult — domenii de utilizare. Îmbogățind și înfrumusețind mereu silueta umană, țesăturile își găsesc, totodată, noi și uneori neașteptate întrebuințări. Pînă nu demult se mulțumeau să învăluie omul. Astăzi și-au făcut loc în chiar interiorul corpului uman, sub forma așa-numitelor articole textile medicale. Și tot pînă nu demult, ne îmbogățeau locuințele, oferindu-ne confort și eleganță. Astăzi au coborît la chiar baza caselor noastre, sporindu-le rezistența.

O superficială trecere în revistă a literaturii de specialitate este suficientă pentru a-ți releva extrem de numeroase domenii noi de utilizare a tricoturilor în întreaga lume, de la banalele ambalaje, la înlocuitori ai pieilor animale, rețele pentru protecția culturilor și ajungînd la antene pentru sateliți și nave cosmice.

Motivațiile care-i susțin în ultimii 5—6 ani pe cercetători în căutările lor febrile sînt numeroase : dezvoltarea și diversificarea continuă a producției de fibre și fire sintetice, concomitent cu perfecționarea mașinilor de tricotat, cerințele de creștere a productivității muncii ca și reducerea cheltuielilor de fabricație.

Rezultatele căutărilor unui grup de oameni pasionați de la Institutul de cercetări textile din București (inginerii : Anca Buda Dodu, Eugenia Mărgărit, Adriana Macovei, Elena Loghin și tehnicienii Paul Ion, Alec Marin, Alexandru Moru, Margareta Stan) s-au constituit în tot atîtea brevete sau cereri de brevete de invenție. Munca a fost asiduă, căci problemele nu sînt de loc simple. Iată de ce : dacă dintr-un tricot destinat îmbrăcămintei putem confecționa o bluză, o rochie sau un pantalon, după preferințe, aceste noi materiale, luate în discuție, au destinații unice, speciale, presupunînd caracteristici tehnice cu totul diferite. Se lucrează, e adevărat, ca mai-nainte, cu fire. Urzirea, tricotarea sau finisarea rămîn, în continuare operații absolut necesare. Doar că, începînd de la felul în care trebuie să se prezinte fibra și pînă la croirea obiectelor pentru care au fost gîndite tricoturile, a existat de fiecare dată un lanț de necunoscute cărora, rînd pe rînd, li s-a găsit dezlegarea. Rezolvări miraculoase pentru un profan, căci firele nu mai par fire și cu greu îți vine să crezi că la atît îndrăgiții „adidași" ai tineretului a fost necesară o îndelungată muncă de cercetare. Cerințele erau numeroase : tricotul trebuia să fie compact, cu stabilitate dimensională mare și rezistență la tracțiune și frecare. În plus, trebuia asigurată igienizarea și un grad de alb care a fost obținut după degresare prin albire optică. Tușeul și drapajul, rezistența și aspectul estetic ne-au determinat pe mulți dintre noi să alegem deseori, în ultimul timp, încălțămintea cu fețe din tricoturi. O serie de noi rețete în curs de brevetare la care au ajuns în ultimul timp cercetătorii textiliști ne dau garanția unui sortiment din ce în ce mai mare de încălțăminte cu calități cît se poate de tentante. Dincolo de perfecta imitare a pielii naturale, viitoarele perechi de pantofi, pe care sperăm să le găsim cît mai repede, în magazine, vor prezenta finețe, rezistență mare la îndoiri repetate, stabilitate dimensională, culori nemigratoare.

Mereu alte și alte domenii de activitate încep să beneficieze de rezultatele cercetărilor din domeniul industriei textile. Iată doar cîteva exemple, în care oamenii institutului și-au spus definitiv cuvîntul. Noile construcții vor folosi în decorare un suport de montare a plăcuțelor ceramice colorate pentru formarea și consolidarea mozaicurilor pe pereții clădirilor. Rețeaua tricotată se caracterizează printr-o bună stabilitate dimensională, rigiditate mare la flexiune, rezistență la tracțiune și masă redusă.

O altă lucrare de cercetare urmărește ca prin procedeul de tricotare să se obțină o inserție cu o mare capacitate de mulare, care prin termofixare să ia forma unei calote. Din acest tip de calotă, stratificată cu cauciuc se obțin o serie de membrane de o mare diversitate — sferice sau tronconice, — absolut necesare unor instalații din termocentrale. Industria electronică beneficiază și ea de o serie de tricoturi speciale, pentru incintele acustice. Tricoturile sînt finisate în condiții deosebite și au caracteristici funcționale specifice.

La Institutul de cercetări textile căutările continuă. Părîndu-li-se firesc ceea ce fac, specialiștii sînt convinși că mai au încă multe domenii în care ar putea pătrunde, domenii pe care, chiar dacă noi nici nu le bănuim, ei au început deja să le exploreze.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Școli științifice românești

Aș vrea să scriu (sau să se scrie) o **Carte a cititorilor școlilor științifice românești.** Astăzi, aceste școli sînt multe și diferențiate corespunzător specializărilor tot mai accentuate din știință și tehnică ; există o școală românească de lingvistică matematică și o alta de lubrificație, o școală de chimie biologică și o școală de fizică nucleară, o școală de aerodinamică și o școală de cibernetică, iar școlile acoperind diferitele domenii ale medicinei sînt atît de numeroase, încît după cel de al doilea război mondial s-a constituit Uniunea Societăților de Științe Medicale. Studiul sistematic al acestor școli, în întreaga lor varietate și în realizările lor de vîrf, ilustrează tabloul valorii naționale și universale a științei românești actuale.

Referindu-mă însă la o CARTE A CITITORILOR mă gîndeam la condițiile anevoioase, cu adevărat **eroice**, în care s-au constituit, în veacul trecut și la începutul celui actual, **școlile științifice și tehnice clasice românești, într-o serie de discipline fundamentale.**

„Nouă ne lipsea totul — scria Petru Poni în **Amintirile** sale. **Nu aveam nici colecții, nici aparate, nici materialul cel mai elementar de experimentare, nici cărți sau reviste în care să putem afla cel puțin ceea ce alții, mai favorizați decît noi, mai lucrează în alte țări. Nu aveam măcar localul în care să putem lucra".** O trăsătură general valabilă pentru această geneză a fost relevată de regretatul academician Remus Răduleț, care, referindu-se la începuturile cercetării științifice românești în domeniul tehnic (dar cu aplicare și la științe) observa că aceasta **„s-a dezvoltat fără a fi stimulată și anume prin activitatea desfășurată sau condusă de cîteva personalități. De aceea se cuvine să aducem cu atît mai mult prinosul nostru de recunoștință față de frunțașii care, din producție sau învățămînt, cu eforturi mari și mijloace modeste, publice sau particulare, au purtat făclia cercetării și a realizărilor tehnice ale țării și au creat tradiția în această muncă, prin exemplul personal și izbînzi ale celor îndrumați de ei".**

Este însă mai întîi necesar să **definim termenul** de școală științifică, pentru a clarifica procesul însuși. Emanuel Bacaloglu, matematician, fizician și chimist de valoare recunoscută nu a creat nici una dintre școlile respective și Carol Mihalic de Hodocin, autorul unor lucrări timpurii de mineralogie despre avuțiile naturale ale Moldovei nu a fost nici el cititor de școală. Aceasta deoarece o școală științifică de cercetare implică, după opinia noastră, o seamă de elemente de care ei nu au dispus : a) existența unor unități de cercetare în domeniul respectiv, corespunzător dotate (în unități speciale sau în cadrul catedrelor) ; b) existența unui învățămînt superior de specialitate ; c) activitatea unor personalități capabile să dea la iveală, prin cercetări sistematice, lucrări creatoare, de profundă originalitate, ca și opere didactice fundamentale ; d) gruparea, în jurul acestor personalități de discipoli și colaboratori, la rîndul lor, cu o activitate creatoare semnificativă ; e) societăți sau asociații de profil, uneori cu rol de adevărată coloană vertebrală, cum a fost cazul Societății Române de Geografie sau a Societății Politehnice din România ; f) editarea de publicații periodice de specialitate (anuale, buletine, reviste etc.). Numai **reunirea** unor astfel de elemente definitorii cristalizează formarea unei școli științifice de cercetare : la ele se adaugă factori specifici pentru o disciplină sau alta (laboratoare — pentru chimie și fizică, observatoare astronomice pentru astronomie, clinici de specialitate pentru medicină).

Școala românească de geologie de pildă (cum am spus, prima apărută), beneficiază și de cel dintîi institut românesc de cercetare : Biroul Geologic, creat în 1882. Fondatorii școlii sînt **Grigore Cobălcescu** la Iași și **Gregoriu Ștefănescu** la București, ambii conducători ai catedrelor respective, amîndoi cu lucrări științifice originale și cu numeroși discipoli. Cel de al doilea institut de cercetare de la noi este fondat în 1884, fiind vorba de Institutul Meteorologic, de **Ștefan C. Hepites**, întemeietorul **școlii românești de meteorologie și seismologie**, care editează și buletinele institutului. Cel de al treilea este Institutul de Bacteriologie și Patologie întemeiat în 1887 la București sub conducerea lui **Victor Babeș**, fondatorul necontestat al **școlii românești de medicină**, care avea să aducă atîta glorie științei naționale.

Dacă aceasta este ordinea creării școlilor care au dispus de institute de cercetare, trebuie să menționăm că cea de a doua școală științifică românească, care se constituie este cea de **chimie**, avînd drept întemeietori pe **Petru Poni** la Iași și pe **C.I. Istrati** la București ; cercetarea se desfășoară în cadrul catedrelor conduse de aceștia și a laboratoarelor pe care, după multe strădanii, le organizează. De timpuriu apare și **școala românească de agronomie**, avînd drept cititor necontestat pe **Ion Ionescu de la Brad.** O altă școală științifică de înalt prestigiu, cea de **matematică**, este întemeiată de **David Emmanuel și Spiru Haret**, care au format o pleiadă strălucită de discipoli creatori, în frunte cu **Gheorghe Țițeica.** În ultimul deceniu al veacului XIX se constituie și școala românească de **fizică**, condusă de **Dragomir Hurmuzescu** la Iași și **Constantin Miculescu** la București. O puternică **școală de construcții** se formează sub conducerea marelui inginer **Anghel Saligny**, numeroase cadre valoroase formîndu-se la Școala Națională de Poduri și Șosele. În sfîrșit, dintre școlile clasice de cercetare trebuie să amintim pe cea de **astronomie**, cu realizări individuale de răsunet încă din secolul XIX (**Spiru Haret, Constantin Gogu, N. Coculescu**), dar care poate fi considerată drept constituită abia în 1908, cînd, prin insistențele lui **Nicolae Coculescu**, este întemeiat Observatorul astronomic din București. Aceeași situație și în ce privește **școala românească de geografie**, notabilă prin cercetări importante și editarea **Marelui Dicționar Geografic al României** (1898—1902), dar constituită efectiv abia la începutul veacului XX, cînd fondatorul ei, **Simion Mehedinți**, definește rolul geografiei între științe, de pe pozițiile unui filosof al acestei discipline. În ce privește **școala românească de biologie**, ea este constituită pe etape, prin opera creatoare a unui **Dimitrie Brândza, Dimitrie Grecescu** și, în sfîrșit, a omului marilor sinteze, care a fost Emil Racoviță, titular și al primei catedre de biologie generală din România.

Sarcina cea mai grea a revenit acestor cititori de școli științifice, acestor desțelenitori, iar exemplul pe care ei l-au dat, ca creatori, dascăli, făuritori de baze ale cercetării și de legături științifice internaționale constante — asimilînd ce era mai înaintat, adaptînd, inovînd —, a fost decisiv pentru efloreșcența civilizației tehnico-științifice românești. Prin ei, cei dintîi, știința și tehnica românească i-a înscris la loc de cinste în circuitul mondial de valori, căci primele tratate complete de bacteriologie și endocrinologie din lume de ei au fost scrise, ei au creat discipline noi asemenea biospeologiei, au făcut descoperiri paleontologice în premieră absolută, asemenea celui mai mare dinoteriu cunoscut și a cămilei de la Olt, au descoperit sute de specii și genuri noi de plante, au realizat importante reacții chimice și sinteze de substanțe de mare importanță, au construit cel mai lung pod metalic din Europa continentală a secolului trecut și cele dintîi silozuri de beton armat prefabricat din lume, au dat o nouă interpretare stabilității sistemului planetar, au fost pionieri în matematizarea științelor sociale. Un bilanț cu care ne putem mîndri, încă prea puțin cunoscut, al acestei veritabile familii a deschizătorilor de drumuri, a cititorilor.

I.M. ȘTEFAN ■

● Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități ●

● O sesizare — căreia noi i-am accentua caracterul de propunere — primim de la țăranul cooperator **Ion Radu din satul Maia, comuna Bobîlna, județul Cluj** : „In numele mai multor locuitori ai satului și comunei noastre vă scriu că în satului Maia a existat o moară pentru cereale ce a funcționat mai bine de 50 ani fără întrerupere, cu rezultate bune și chiar cu renume în zonă. La ora actuală la această moară nu se mai poate prelucra decît porumbul. Griul nu se mai macină de cîțiva ani, unii spun că din lipsa unor piese, alții că din delăsarea sau neglijența unor tovarăși — probabil că adevărul este undeva la mijloc. Pînă una-alta, sîntem nevoiți a ne deplasa circa 60 km, la o altă moară. Și asta în condițiile în care în comună s-a construit o brutărie, tocmai pentru pîine ! Transportînd griul, pentru prelucrare, pe o astfel de distanță, se pierde timp, și nu numai timp, dar și toate cele necesare mijloacelor de locomoție. Întreprinderea de gospodărie comunală și locativă, I.G.C.L. — Dej, cunoaște starea în care a ajuns moara noastră, atît conducerea comunei cît și locuitorii satului Maia sînt gata să stea la dispoziție cu orice ar fi nevoie, atîta doar : să ia cineva inițiativa remedierii acestei stări de fapt."

● **Din partea Ministerului Comerțului Interior — I.D.M.S.** : „Urmare scrisorii adresate redacției de către **ing. Ion Ștefănescu din București, Alcea Calatis nr. 12, bloc A. 12, scara 3, apartamentul 35, sectorul 6**, prin care acesta dorea să afle stadiul fabricației „economizorului de benzină" pentru diverse autoturisme, produs de întreprinderea „Electronica" —București — scrisoare trimisă nouă spre competent răspuns — vă informăm că s-a obținut avizul C.C.S.I.T.A. — Pitești, iar în prezent s-a depus documentația de preț la Comitetul de Stat pentru Prețuri în vederea obținerii prețului de vînzare cu amănuntul către populație ; la apariția temeiului legal de preț producătorul va livra către I.D.M.S. acest produs, urmînd ca noi să îl introducem în magazinele de specialitate."

● **Cooperativa „Confecția" — Brăila** : „ În legătură cu aspectele privind activitatea unității noastre, criticate în articolul **„N-avem ce dorîți — și totuși avem !"**, publicat în nr. 6 al revistei „Flacăra" aspectul neplăcut, de bazar, se datorează în mare măsură amplasării în spațiul de la parterul Casei de Modă a unui punct pentru desfacerea mărfurilor din gestiunea unuia din magazinele noastre din apropiere ; este adevărat că acest loc nu a fost foarte potrivit. Produsele incompatibile cu profilul și rolul Casei de Modă au fost retrase din incinta acesteia. În prezent, unitatea noastră desface produse proprii exclusiv în spațiul buticulul, iar confecțiile puse în vînzare aici sînt unicate sau de serie mică, executate ireproșabil după modele din ultima linie a modei, materialele fiind numai de cea mai bună calitate. Pentru a se evita pe viitor realizarea și desfacerea unor confecții cu aspect necorespunzător, s-a decis interzicerea lansării în producție a modelelor și punerea în vînzare a produselor realizate fără aprobarea Comisiei tehnico-estetice de avizare a produselor. Exprimîndu-ne regretul că autorul articolului a constatat aspecte criticabile într-o unitate reprezentativă a cooperației noastre, vă mulțumim pentru sprijinul acordat și vă asigurăm că pe viitor vom lua toate măsurile necesare ca astfel de situații să nu se mai repete."

● **Consiliul popular municipal Timișoara** : „Privind scrisoarea adresată redacției de către **locatarii din strada Iași nr. 8**, prin care sesizează că acoperișul terasei este degradat, cauză din care au apărut infiltrații în interiorul apartamentelor de la ultimul nivel : din cercetările făcute rezultă că au fost executate mai multe lucrări de reparații la hidroizolația acoperișului terasei, care însă nu au dat rezultatele scontate, motiv pentru care s-a aprobat să fie schimbat sistemul de acoperire : Secția II construcții din cadrul ICRAL—Timișoara a executat un **acoperiș șarpantă din lemn și învelitoare din țiglă**, astfel că în prezent aceste infiltrații au dispărut."

Iată, în sfîrșit, și mai ales în această problemă, un răspuns **la obiect** : felicitări constructorilor și gospodarilor orașului.

● Mă numesc **Gherasim Caruso, sînt pensionar și domiciliez în Baia-Mare, strada Victorici 45-A, apartamentul 18** : în ziua de 19 martie a.c. m-am prezentat la Farmacia din bulevardul București, nr. 40, prezentînd o rețetă pentru a cumpăra medicamentul „Bromhexin". Farmacista Natalia Lövi mi-a reținut rețeta, spunîndu-mi că ea trebuie aprobată (?!), și să mă prezint pe data de 26 martie pentru a primi medicamentul ; informativ, acesta costă 14 lei. Am întrebat, de la cine este această dispoziție, mi-a răspuns că „nu mă privește", iar dacă nu vreau să aștept, îmi poate restitui rețeta. Nu pot înțelege raționamentul : dacă un medic îți eliberează o rețetă, medicamentul, dacă există, cred că trebuie eliberat imediat, boala nu este înțelegătoare cu timpul."

● **Ministerul Silviculturii — Inspectoratul județean Teleorman** : „Referitor la sesizarea făcută de numitul **Gheorghe Alexa** din comuna Salcia, vă facem cunoscut că problema acestuia s-a rezolvat favorabil, în sensul că a fost repartizat ca pădurar la Ocolul silvic Roșiori de Vede. El s-a și mutat cu familia și copiii în cadrul cantonului de locuit din pădurea respectivă."

● **Consiliul popular al municipiului Craiova** : „La scrisoarea adresată redacției de către **Rada Constantin Virgil din Craiova, strada Grădiște nr. 11** : la data soluționării scrisorii, numitul era deja în posesia comunicării nr. 754 din 16.02. a.c., eliberată de Întreprinderea de Bere — unde este om al muncii — comunicare prin care i se atribuie apartamentul 19, scara 1, blocul D.21, de două camere, din cartierul George Enescu, avînd contractul de închiriere nr. 75232 din 3 martie 1987".

● **Consiliul popular municipal Tîrgu Mureș** : „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Safta Iftimie domiciliată în localitate, b-dul 1848 nr. 44, apartamentul 13**, vă comunicăm : numita a fost repartizată la Întreprinderea de Morărit și Panificație, în calitate de muncitoare la secția biscuiți — la fel și fiica dînsei."

● Citind astăzi, abia, articolul **„Nu există ac de cojocul lor ?"** apărut în revista „Flacăra" din 20 martie a.c., și făcînd legătura cu ceea ce se petrece în orașul nostru ; stimați tovarăși, nu este o glumă de 1 Aprilie, în orașul nostru **chiar așa** se procedează : cei care nu plătesc cotele de întreținere nu sînt nici măcar afișați ca rău-platnici — decît unii, care nu au cunoștințe în grupul tovarășilor din comisia de control financiar : așa a reieșit și în ziua de 16 martie, la ședința cu locatarii Asociației de bloc nr. 2 din orașul Brad, județul Hunedoara : o femeie care-și avusese soțul bolnav, n-a putut să-și plătească întreținerea pe ultima lună și a fost trecută pe tabelul de încasări, ca „neplătnică", în timp ce două familii ce nu-și plătiseră de luni de zile cheltuielile, au fost omise ; la sesizarea locatarilor, tovarășul cenzor principal a spus că dumnealui a intervenit să nu fie trecuți pe listă (?!). Și mă prezint abia acum — este firesc — dar n-am vrut să-mi fac un capriciu din faptul că sînt vecină cu dumnealui.

Sînt încunoștințați că incredibila situație a acestui „Hagi Tudose" contemporan s-ar putea să se sfîrșească cu un fel de... „happy end" ! ?

Chiar așa... ? !

DORIN SĂLĂJAN ■

Scrisoare comentată

Lada cu bani

Ioan Singeorzan din Săulia, strada Ciurgăului nr. 290, județul Mureș, a fost o bună bucată de vreme șef de echipă-construcții la C.A.P. Săulia. Echipa se ocupa în special cu betonarea bazelor de recepție, dar și cu alte lucrări de construcție complementare. Oamenii din subordinea sa au fost cotați pe semne ca buni meseriași ; așa se și explică probabil faptul că I.C.A.P.P.A. a hotărît să stimuleze pe lucrătorii de aici, în sensul că, în contul unor sume de bani, s-a convenit ca aceștia să primească „gozuri valoroase". Bune gozurile, și valoroase — după cum vom vedea — pentru un spirit practic, întreprid, precum Singeorzan care, în afaceri, nu se îmbăta ca unii cu apă de colonie. Nici nu-i de mirare că în capul lui I. S. a încolțit o perfidă idee : ce-ar fi să nu le dea consătenilor săi decît o cîtime infimă din așa-zisele gozuri valoroase, iar el să-și rețină partea leului ? Zis și făcut : afacerile prosperau vizibil. „Haidem, prin satele vecine la vînzare !" — și-a spus, și așa a și făcut. Nemarginile lăcomiei sale nici că se întrevedeau la acea dată...

Așa cum descrie cazul, cu lux de amănunte, colegul nostru Lazăr Lădariu de la ziarul județean Mureș, reiese că afacerile lui I. S., cu banalele gozuri valoroase, mergeau ca pe roate. Unii închideau ochii mijlocind oneroasele furtișaguri, pe cînd I. S., **clarvăzător activ**, se desfășura.

...Mai știți cît are o mierță ? ! Cam 12—15 kilograme. Prin urmare, cumpăra mierța la valoarea oficială de 4,50 lei și o vindea cu 100 ! Speculă în toată regula. Pe baza unei comenzi fictive, de la bazele de recepție din Band și Sărmașel a cumpărat — numai în anul 1986 — peste 30 de tone de așa-numite „gozuri valoroase". În zilia percheziției domiciliare, în gospodăria sa au fost depistate 6 000 kg cereale !...

Tot în acea zi, soția acestuia, din instinct de conservare, sau intuind un pericol ? !, încearcă să dosească un prosop, **pe post de șorț**, plin cu sute. Circa 30 000 lei. Cercetările au continuat și s-a ajuns la surprize : a fost descoperită un fel de ladă de zestre, un soi de „lădoi jerpelit", tixit cu teancuri de bancnote. Maldărul a fost scos pe un cearșaf ; s-a făcut numărătoarea și — renunțîndu-se, firesc, la hîrtiile de 5 lei, deja scoase din uz — s-a ajuns la suma de... 680 000 lei ! Mai trebuiau puțini, și „săracii" făceau milionul. .

Sîntem încunoștințați că incredibila situație a acestui „Hagi Tudose" contemporan s-ar putea să se sfîrșească cu un fel de... „happy end" ! ?

Chiar așa... ? !

DORIN SĂLĂJAN ■

● **Consiliul popular al județului Constanța** : „La scrisoarea numitei **Ioana Ianase, avînd domiciliul stabil în orașul Medgidia, strada Tăbăcăriei nr. 7** (care ne reclama neplata unor drepturi bănești încă din anul trecut —N.R.), vă comunicăm că prin decizia Comitetului Executiv al Consiliului popular județean nr. 72/25 februarie 1987, i s-a stabilit un ajutor bănesc începînd cu 1 01 1986 conform Decretului 410/1985. Drepturile i-au fost achitate la zi, prin Consiliul popular Medgidia."

● „Mă numesc **Gheorghe Potoroacă, locuiesc în municipiul Gh. Gh. Dej, strada Cașin nr. 1 apartamentul 33**. În ziua de 16 februarie 1986 m-am adresat Cooperativei „Trotușul" din localitate, cu rugămintea de a-mi executa un dulap tip-mobilă după o schemă dată. Mi s-a întocmit în acest sens dispoziția de lucru nr. 77/16.02.1986, iar în luna iulie a aceluiași an am achitat, drept aconto, suma de 400 lei, pentru care mi s-a eliberat chitanța nr. 61895 1986. După mai multe tergiversări și mai ales zile pierdute, în martie a.c. m-am prezentat să ridic mobila solicitată, constatînd însă cu stupoare că ea prezintă defecțiuni de execuție : crăpături în furnir, balamale necorespunzătoare și greșit montate, iar în loc de furnir de nuc — cum fusese scris în comandă — se folosise furnir de fag ; în plus, mobila nu era demontabilă, așa cum mă înțelesesem cu executorul, astfel încît nu o puteam introduce în locuință. Vă rog să publicați aceste rînduri în sensul ca cei în drept să-mi execute piesa cerută, și nu altceva, în caz contrar să mi se restituie acontul achitat : **nu aș vrea să cred că s-a profitat de faptul că atît eu, cît și soția mea, sîntem deficienți de auz.**

...Ultima subliniere de mai sus — ne aparține !

● **Întreprinderea de distribuire a energiei electrice — București** : „În legătură cu scrisoarea prin care **Georgeta Radu Iordache** sesizează funcționarea defectuoasă a iluminatului public pe Aleea Codrii Neamțului — mai ales în zona blocului P.M. — 26 bis, sectorul 3 — vă informăm că s-au luat măsurile de remediere : în momentul de față, iluminatul public în întreaga zonă funcționează normal, lucru confirmat și de către semnatarul scrisorii."

■ Un răspuns plin de înțelegere față de nevoile oamenilor primim din partea **Consiliului popular al Sectorului 2 al Capitalei** : „Referitor la scrisoarea înregistrată la dumneavoastră sub nr. 90 A, prin care Ristea Florian, om al muncii la I.P.R.S. Băneasa solicită sprijin pentru a obține o locuință corespunzătoare, vă informăm că atît petiționarul, cît și soția acestuia nu au domiciliul stabil în municipiul București, dar avînd în vedere situația lor deosebită conducerea întreprinderii a hotărît să le atribuie un apartament cu două camere, situat în blocul 4 de pe Aleea Silistea nr. 6."

■ „În scrisoarea sa, Viorel Boghian, din Piatra Neamț, str. 1 Decembrie 1918, bl. 61, sc. A, apart. 15, sesizează faptul că în luna decembrie 1986 a cumpărat de la magazinul „Cămînul", din localitate, o bibliotecă demontabilă „Anina" fabricată la Combinatul de prelucrare a lemnului Arad, căreia îi lipseau unele piese și accesorii — se subliniază în răspunsul primit din partea **Consiliului popular al municipiului Arad.** În urma aspectelor sesizate, Consiliul municipal de control muncitoresc al activității economice și sociale a luat legătura cu producătorul, care a expediat de urgență reclamantului toate accesoriile și piesele de schimb solicitate. De asemenea, i s-a comunicat în scris petentului, că în cazul că nu a reușit să rezolve montarea sau are alte probleme, să se adreseze Consiliului de control muncitoresc al activității economice și sociale Piatra Neamț — cu care s-a luat legătura — pentru a i se trimite un specialist de la C.P.L. Arad".

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Poșta redacției

Roșulescu Dan — Hunedoara : În legătură cu bicicleta rapidă, cu dublă tracțiune, despre care a apărut un articol în revista noastră în 13 februarie, vă sfătuim să vă adresați inventatorului, Vasile Ambrosie, str. 23 August Bl. C4, Sc. A, ap. 28, 8127 Mangalia. ● **Ciobîrdan I. Nicolae — Horezu** : Aveți posibilitatea să cotizați în condițiile Legii 5/1977, care are aplicabilitate în zonele necooperativizate și care reglementează dreptul la pensie al țăranilor din aceste zone. ● **Piper Tudorița — Roșiori de Vede** : Am primit asigurarea că problema dv. va fi rezolvată în luna mai. ● **Petrescu Iulian — Slobozia** : Ne bucurăm să aflăm că defectiunile vechi de 5 ani au putut fi remediate într-o singură zi de cei doi muncitori specialiști și astfel s-a restabilit circuitul normal al apei în instalația de încălzire. ● **Ioana Gheorghe — Craiova** : Pentru promovarea în categoria a VI-a, prezentați la unitate actele în original, din care să rezulte și calificarea de mecanic conducător auto, iar la formația de lucru în care vă desfășurați activitatea ca strungar, trebuie să existe lucrări tarifate la categoria a VI-a, fără a se depăși categoria medie pe întreprindere. ● **Onete Ion — Craiova** : Blocul în care locuiți este inclus în planul de reparații curente pentru semestrul I. ● **Oprică Panaite — satul Cărăpcești, com. Corod (Galați)** : Sînteți încadrat în categoria persoanelor cu probleme deosebite, fapt pentru care primiți produse și lot în folosință, dar nu vi se poate stabili pensie pentru că nu aveți cel puțin 10 ani lucrați în C.A.P. în care să vă fi realizat numărul de norme stabilit. ● **Gheorghiță Mariana — București** : În condițiile în care toate secțiile de producție ale I.C.T.B., unde personalul muncitor feminin este de peste 80%, își desfășoară activitatea în două schimburi, nu vi se poate asigura lucrul într-un singur schimb. ● **Marcu Vasile — București** : Întreprinderea „23 August" poate să vă încadreze în grupa a II-a de muncă în perioada în care ați lucrat la operațiile menționate, în baza evidențelor existente în unitate ; în acest caz reglementările nu fac diferențiere între muncitorii calificați și necalificați. ● **Ulaie Dumitru, Șușurelu Marin, Șerban Păun — București** : Pentru că nu pot fi rezolvate favorabil în prezent, cererile dv. înregistrate în 1976, 1982 și, respectiv, 1978 rămîn în evidență pînă la crearea condițiilor tehnice necesare. ● **Nicoară Ioan — Cimpeni** : Trimiteți Direcției farmaceutice și a aparaturii medicale din Ministerul Sănătății, str. Ilfov nr. 6, 70052 București, recomandarea medicului specialist pentru lentile de contact, pentru a fi luată în evidență în scopul repartizării. ● **Ioneseu Constantin,** — Piatra Neamț : Cartea prin poștă, str. Pitar Mos nr. 5, sector 1, 79701 București. ● **Drăghici Gheorghe — București** : Depuneți cererea în scris unității unde lucrați, care, conform legii, vă va înscrie pe lista de priorități și în ordinea stabilită veți primi locuință. ● **Petre Lucian — Rm. Vîlcea** : Pentru Pagosten adresați-vă dr. farmacist Nicolae Oță la Spitalul Militar sau la Facultatea de Farmacie din Iași.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

Omul face haina, iar haina spune multe despre el

Dacă am intrat din nou într-o Casă de modă — la Tg. Mureș, de pildă —, este pentru că, de data aceasta, (în contrast cu cea de la Brăila despre care am scris nu demult), ne-a atras, s-o recunoaștem, irezistibil, vitrina. Irezistibilă ca o scenă, ca o paradă, ca un spectacol, ca o lecție, în definitiv, ca o capcană. Unicate, tăieturi, culori, pălării, tocuri, flori, voalete, mărgele, broderii, poșete..., totul de bun gust și bine etalat, în echilibru și în armonie cu noua linie a modei, totul șoptindu-ți „vino !", totul strigîndu-ți „așa se poartă !", totul spunîndu-ți „atenție, să te îmbraci, să alegi este o artă, este cultură, este pricepere, este o stare de spirit !" Veșminte pentru adolescente (e primăvară, iar dintotdeauna primăvara visele lor se desfășoară în mătăsuri, se apropie „balul bacalaureaților"), veșminte pentru tinere (maturitatea se încifrează și în crolii și stofe, se apropie agapele absolvenților de facultăți), veșminte pentru toate vîrstele și taliile omului, a cărui personalitate stă și în știința locuitorilor lui de a se îmbrăca. (Să privim strada și să recunoaștem că tîrgu-mureșenii stăpînesc arta conversației cu moda !).

Trecem pragul Casei și întrebăm : „Cum ?".

Elena Peterlăcean, șefa unității, și Vidra Eva, creatoare, ne răspund :

„Cu efort".

Un răspuns ce invocă noi întrebări : „Cum ? De ce ?". Interogații unde nu se mai pot primi răspunsuri lapidare, atinge „culisele" scenei, atinge izbînzile și necazurile unui întreg colectiv de muncă din ateliercle-de la etaj. Un colectiv cu dorințe mari, dar nu întotdeauna și cu putințe pe măsură. „S-ar putea face mai mult, idei avem și croitori de clasă mai avem, nu avem însă destule materiale", intră brusc în subiect Vidra Eva, o năvalnică plasticiană, al cărei talent și temperament își pun pregnant pecetea în hainele create. Elena Peterlăcean o temperează, ea este un om nu numai bine temperat, dar și cel mai informat în acest „delicat" subiect. Sigur, aprovizionarea cu materiale a unei case de modă, pentru a-și îndeplini cu adevărat menirea și profilul, nu e un lucru simplu. Ridică probleme. Întîi, pentru că, în mod firesc, pretențiile sînt mari, beneficiarii (beneficiarele) de-aceea apelează la o casă de modă. Doi, pentru că, oricît s-ar strădui destoinica Elena Peterlăcean, făcînd personal pe merceologul, deplasîndu-se în toată țara pe la toate întreprinderile de țesături, tricoturi-metraj, fire, piclărie și altele, vine prea arareori cu mîinile pline. Nu pentru că întreprinderile n-ar produce acele materiale demne de cele mai severe boutique-uri din lume, dimpotrivă, produc destule, numai că nu sînt exact reglementate modalitățile și repartițiile pentru casele de modă ale cooperației meșteșugărești. „La ora actuală, ni se cam închid porțile pe la întreprinderi", conchide interlocutoarea noastră. „Să nu mai vorbim despre accesorii — nasturi, cataramе, cordoane, mărgele pentru broderii, pasmanterii etc. etc. Noi trebuie să fim în avangardă, să dăm tonul, să lansăm o linie a sezonului, dar nici nu îndrăznim să cerem industriei să ne asigure astfel de unicate, ori o mică serie, specifică pentru fiecare casă de modă, ajutîndu-ne să ne creăm un „stil", un „gen", un „model", măcar celor mai mari din țară". Aici nu mai sîntem de acord cu Eva Vidra, personal socotim — fapt ce l-am afirmat și susținut nu o dată — că tocmai cooperația meșteșugărească ar trebui să fie aceea care să conceapă, să lanseze și să producă, pentru ea și chiar pentru industria confecțiilor și a tricotatelor, accesorii inedite, de mare creație și anvergură, ținînd mai mult de munca artizanală și de lucru manual, decît de industrie. Așa e, sîntem deficitari în accesorii, iar mîngea rămîne mereu pe la mijloc, între industrie și cooperație. Să ne întoarcem însă la țesături, și potcoava este importantă, dar să avem mai întîi calul. „Noi am luat și am lua și cupoane, chiar pe acelea cu unele defecte — la croitul manual se pot evita, spre deosebire de industria confecțiilor unde productivitatea are alți parametri ca și tehnologiile de croit, însă nu le mai primim nici pe acestea". Și totuși, fiecare casă de modă are plan de producție, plan de rentabilitate și beneficii. Numai prin comerțul de întîmpinare unitatea tîrgu-mureseană a desfăcut, de pildă, în anul 1986, produse în valoare de 2,5 milioane lei. Atîtea materiale textile cîte se asigură prin compartimentul de resort din UCECOM (acestea fiind mai cu seamă din import), este cu totul insuficient pentru capacitatea și posibilitățile celor mai multe dintre casele de modă din marile orașe, față de solicitările beneficiarilor, ne demonstrează cu creionul pe hîrtie, prin concluziile unui studiu al cererii, interlocutoarele noastre. Moda românească — cooperația meșteșugărească a dovedit de numeroase ori că are creatori și forțe capabile să promoveze de la București, de la Cluj-Napoca sau de la Tg. Mureș, spre toate meridianele lumii, o **modă românească** — se construiește și se afirmă cu și prin materiale de-acasă.

O condiție absolută ca un obiect să poarte emblema „lux" este, fără îndoială, execuția impecabilă, calitatea ireproșabilă, deci, ca un material bun să cadă pe mîna unui meșteșug bun. După cum arată vitrina și standurile cu mărfuri nu se poate spune că nu ar exista lucrători competenți, temeinic pregătiți, pasionați la Tg. Mureș. „Dar cu cîtă greutate selecționați și formați", apreciază șefa de unitate. Experiența a dovedit și dovedește că formula calificării prin ucenicie la locul de muncă doar pe durata unui an și jumătate este, în general, insuficientă. „Noi am făcut propuneri la centrala noastră, în vederea înființării la Ministerul Educației și Învățămîntului, pentru menținerea școlii profesionale de 3 ani. Fiind vorba mai mult de muncă manuală — în cooperație croitoria înseamnă să știi să execuți integral un produs, cu orice grad de dificultate —, de operații complexe executate cu artă, meseria învățată într-un an și jumătate nu se poate ridica la acest nivel. Cei mai buni pe care îi avem sînt cei cu școală de 3 ani. Am fi de acord și cu un an și jumătate, dacă am primi absolvenți ai treptei întîi de la liceele de profil ale Ministerului Industriei Ușoare, de altfel, inexistente în județul Mureș. Or, dacă îmi vine copilul care a urmat un profil mecanic sau electrotehnic sau electronic, îi este aproape imposibil să deprindă meseria de croitor, de cizmar, de marochiner s.a.m.d. într-un asemenea răstimp. Apoi, probele de admitere sînt și ele o frînă în selecționarea celor mai bine dotați și care se pot mai repede încadra în profilul muncii noastre. Li se testează cunoștințele de fizică și matematică în loc de aptitudini ; dacă știau bine aceste materii, continuau învățătura în treapta a doua, nu veneau la noi. Anul trecut mi-au venit fetițe cu înclinații, ar fi putut ajunge excelente croitorese, dar care n-au trecut pragul probelor respective și au reușit altele fără calitățile necesare și fără plăcerea de a lucra o astfel de meserie, dar trebuiau să intre undeva, din vreme ce nu au reușit la liceu, în treapta a doua.

Și nouă, și acelor fete, ni s-au închis niște porți. Dacă forța de muncă pentru prestările de servicii nu va fi la înălțime, calitatea acestora va suferi iar, în consecință, nu vom putea atinge nivelele planificate și cotele de prestații ale populației. Cum programul prevăzut la nivelul țării, de dezvoltare a serviciilor în prezentul cincinal este deosebit, așa cum a resublinat secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din martie curent, ne impune să gîndim mai serios asupra acestui aspect al selecționării, modalităților de pregătire, de formare și perfecționare a forței de muncă din domeniul serviciilor. Sîntem, iată încă un exemplu, deficitari la maiștri. Pentru a trimite o muncitoare, de pildă, la școala de maiștri, este obligatoriu să aibă 8 ani vechime în meserie, categoria a V-a, să corespundă și altor și altor cerințe. Sînt uneori în situația de a nu putea să aleg, deși avem o mare nevoie de maiștri pentru croitoria de damă. De regulă, o femeie, cînd ajunge să îndeplinească toate conditiile este căsătorită, are copii, are o familie de îngrijit și nu se desprinde un an de casă, de orașul unde își are căminul. Atunci, în loc s-o selecționezi pe cea mai bună profesional, care să-ți dea siguranța că se va întoarce un bun maistru, trimiți pe cea care poate și vrea să plece de-acasă ; școala fiind la București. Am propune așadar, o regîndire și a acestor conditii. Bărbați maiștri avem suficienți, ceea ce se vede în calitatea producției, să știți".

„Înțelegem acum că „efortul" de dincolo de vitrină nu este o formulă la modă, este chiar o realitate „la zi", fapt ce ne determină să apreciem și mai mult realizările micului colectiv cu 120 de oameni, care oferă, lunar, concetățenilor lor eleganță și bun gust în valoare de un milion și jumătate de lei. Ei au creat și mențin... cu efort, o personalitate distinctă a Casei de modă din Tg. Mureș. Un loc de unde poți să-ți cumperi o haină frumoasă, dar și un amfiteatru unde poți să iei lecții de educație vestimentară, această carte de vizită a educației culturale în general. Haina făcută de om spune chiar foarte multe lucruri despre om. Despre cel care o face, despre cel care o poartă.

CICI IORDACHE-ADAM ■

La ghișeu, de-o parte și de alta

Prin geamul strîmt al ghișeului adesea nu ne vedem la față. În schimb ne auzim, ne răstim. Ghișeul e o limită, de o parte funcționarul, de cealaltă noi, solicitanții.

Ghișeul nu trebuie să aibă forma pătrată pentru ca să avem sentimentul că sîntem la raxe X, ca în unele filme cînd din ochii interpretului ies săgeți colorate...

Pe bulevardul Șerban Vodă, la cooperativa „Tehnica sticlei" centrul numărul 5, un afiș percutant m-a oprit în loc. „Avem parbrize pentru orice tip de autoturism". Am căutat ce mă interesa, duplex incolor pentru Oltcit. Cum prețul era peste o mie de lei, deci nu o cumpărătură oarecare, l-am întrebat pe omul care dormita la ghișeu, un fel de birou în mijlocul prăvăliei :

— Ce calități are duplexul ?

Căscînd, cu o plictiseală molipsitoare, pe care nici măcar nu o ascundea, cu ochii pe jumătate închiși, a mormăit :

— Se sparge la fel !

Dumneavoastră ați mai fi cumpărat parbrizul !? Așa fac unii comerț... la ghișeu ! Și acest om e pus acolo să vîndă parbrize, poate de aceea se și găsesc...

Un anume fel de a răspunde la unele ghișee te face să renunți să spui pentru ce ai venit.

Dar... omul sfințește locul !

La circumscripția financiară a sectorului 4 trec prin fața a, opt ghișee, în fiecare zi, sute de persoane cu grade diferite de educație, de răbdare, de cinste. Inspectorii Liliana Tanasoglu, Florica Streche, Aurel Cristescu, ca și colegii lor, sînt căutați pentru că stau de vorbă competent și civilizat. Prin marea lor experiență cu publicul rezolvă cererile scurtînd la maximum timpul de așteptare. Aceiași inspectori, după ce se închide ghișeul, verifică pe teren unele dosare încîlcite. Este o muncă de uzură, nu numai de răspundere, și dacă cetățeanul nu crede în seriozitatea și cunoștințele celui de la ghișeu începe dialogurile ca-n Urzica.

— Nu mai am demult chiriași ! Nu plătesc impozitul dumneavoastră !

— De ce nu ne-ați anunțat că nu ați mai subînchiriat ?

— N-am știut că e obligația mea !

Inspectorul financiar, calm, replică :

— A cui credeți dumneavoastră că este datoria de a ne anunța schimbările intervenite ?

— Nu știu, oricum nu plătesc !

Inutilă (acolo și aici) orice continuare. Inspectorul își face datoria vorbind însă cuiva care pare că și-a astupat urechile.

Într-o zi, la ghișee, se cer sute de certificate care ajung în instanțele tribunalelor, sînt acte justificative pentru dosare financiare, elemente fără de care nu sînt posibile vînzările și cumpărările de apartamente, de autoturisme. Toți le vor pe loc, atunci, deși trebuie controlate și verificate datele cerute. Nervozitatea crește, iar funcționarul de la ghișeu trebuie să găsească puterea de a rămîne egal în comportament, chiar cînd i-ar veni și lui să se poarte exact ca unii dintre noi.

— Cazurile cele mai frecvente, îmi spune tovarășa Vasilica Hasnaș, șefa serviciului impozite-taxe, sînt încurcăturile financiare ale unor cetățeni care trebuie descurcate de noi la ghișeu. Acum se demolează străzi întregi în sectorul nostru, sînt necesare acte pentru despăgubiri, numai că unii proprietari au declarat tîrziu, sau incomplet ceea ce le aparține, și acum constată că s-au înșelat singuri. Mulți ascund, sau declară eronat, veniturile reale pînă cînd sînt dezvăluiți de noi. Nu plătesc taxele anuale pentru autoturisme, încărcîndu-ne cu hîrtii inutile pe care le trimitem la domiciliul lor, la servici, la tribunal. Facem o muncă de prisos, ne înnecăm în hîrtii, care ne sustrag forțele de la problemele reale și necesare, numai pentru că unii își „uită" datorile.

Vasile Mihai, șeful circumscripției financiare, îmi relatează o întîmplare tipică, prin repetare :

— Conform legii, cine deține un cîine în apartament trebuie să plătească impozit anual. Dacă inspectorul de teren se necăjește mult, vine și pleacă de nenumărate ori la un debitor care neagă că ar avea chiriași, că ar lucra pe ascuns acasă, un cîine nu poate fi învățat să nu latre.

În timp ce stăteam în holul circumscripției privind, ascultînd, o discuție interminabilă amenința să degenereze cu mult peste decibelii admiși.

— Nu este cîinele meu !

— Dar stă la dumneavoastră în apartament ?

— Mi-e milă de el !

— Sînteți milos de cîțiva ani, așa că trebuie să plătiți impozitul.

— După ce că am suflet bun ? Atunci o să-l duc înapoi la stăpînul lui !

Ce ți-e și cu sufletele care se înduioșează ușor... totul pînă la bani ! Numai că a fost doar o declarație de formă pentru că Grivei este tot lîngă inima stăpînului său, același milos care se sustrage legii.

Funcționara de la ghișeu extrage din fișa contabilă datoriile unui cetățean, printre care impozitul pentru autoturism.

— Să mi se pună poprire !

Șeful Circumscripției financiare îmi vorbește despre „plaga" popririlor. Familii care au avut bani să cumpere autoturismul, consumă benzina fără să se îngrijoreze de sumă, dar se împotmolesc la impozit. Soluția ? Se cere executarea silită care necesită o întreagă circulație a actelor dintr-o parte în alta. Poșta duce somațiile, reținerile, de la sectorul financiar, care sînt preluate, prelucrate, printr-o muncă fără rost, de către întreprinderea în care lucrează răul plătnic.

— În ce caz se poate interveni încît posesorul autoturismului, care desconsideră munca altor oameni, să nu mai poată circula ?

— Nu există o reglementare în acest sens. Se plătește numai o majorare care se ridică pînă la maximum 135 de lei pe an. Marius Constantin, din strada Albinești 147, este debitor din 1985 pentru casă și autoturism. Cu toate încercările noastre de a-l sili să fie la zi, n-am izbutit absolut nimic pentru că de un timp și-a schimbat adresa.

— Bineînțeles fără să o comunice pe cea nouă.

— Sînt sute ca el. Turea Maria și Turea Mihai, din strada C. Brîncoveanu nr. 130—132, care lucrează la restaurantul Capitol, pentru cîteva sute de lei, impozitul pentru casă, au intrat în al treilea an de restanțe.

Nu are rost să înnegresc hîrtia cu dovezile lipsei de înțelegere față de datoria cetățenească. Ghișeul este un subiect deschis, susceptibil de perfecționări. Modul civilizat de comportare și exprimare, respectarea strictă a legilor, ar curma din lungul lanț al cuvintelor aruncate tăios, al orelor duse pe apa sîmbetei. Ghișeul are două părți din care poate fi privit. Să fie atît de greu încît, de o parte, și de alta, să treacă numai curenți de aer cald, să curgă cuvinte prietenoase, să fie sediul aglomerării, pe metrul pătrat al mult prea dispărutului „mulțumesc" din relațiile publice ?!

CARMEN DUMITRESCU ■

De la Opera română

● Avînd ca oaspete pe tenorul bulgar **Konstantin Ilankov**, care va interpreta rolul Pinkerton, cu Eugenia Moldoveanu în Cio Cio San, vineri 24 aprilie — **Madame Butterfly** de Puccini. Conducerea muzicală : Constantin Petrovici.

● În matineul pentru elevi de duminică 26 aprilie (ora 11) se va prezenta opera lui Laurențiu Profeta, **Povestea micului Pan**, cu Ștefan Teodorescu, Nicolae Constantinescu, Elvira Cirle, Adriana Alexandru, Adrian Ștefănescu, Cristian Mihăilescu. În rolul titular, Irina Lăzăriciu din corul „Voces primavera" alături de alți colegi ai săi. Dirijor : Claudiu Negulescu.

● Duminică 26 și miercuri 29 aprilie, la ora 18, vor avea loc două **Concerte extraordinare**, cuprinzînd programe diferite, cu arii și duete celebre din opere, la care își dau concursul cîntăreți de frunte ai Operei bucureștene. Conducerea muzicală va fi asigurată de dirijorul Constantin Petrovici.

● În ciclul de audiții comentate **Integrala operelor lui Giuseppe Verdi**, luni 27 aprilie, la ora 18, **Nabucco**. Comentatorul, Costin Popa, va prezenta o distribuție prestigioasă (Piero Cappucilli, Ghena Dimitrova, Evghani Nesterenko, Placido Domingo, Lucia Valentini-Terrani). Corul și orchestra de la Deutschoper din Berlinul Occidental. Dirijor : Giuseppe Sinopoli.

● Din repertoriul italian, marți 28 aprilie (ora 18), **Căsătoria secretă** de Domenico Cimarosa. În distribuție : Alexandru Moisiuc, Cornelia Angelescu, Gerda Radler, Veronica Gârbu, Nicolae Constantinescu, Nicolae Bratu. Dirijează Carol Litvin.

CENTURA DE AUR

Zece gale de pregătire pentru marea gală a europenelor

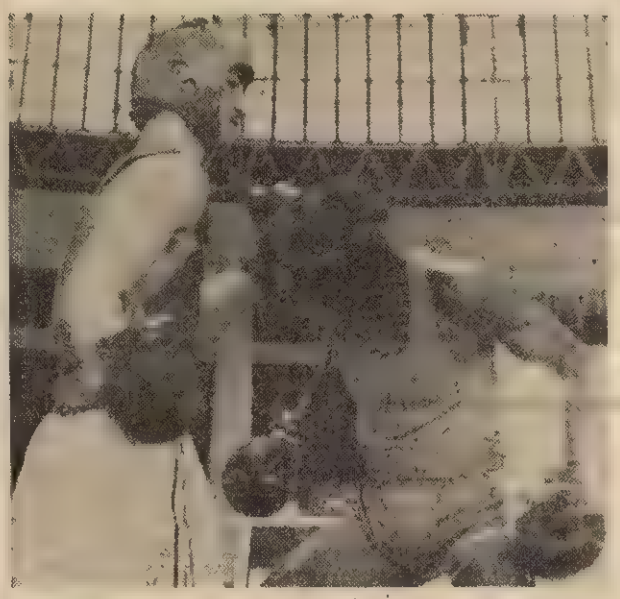

Daniel Măeran (în stînga imaginii), o nouă și mare speranță a boxului nostru

Daniel Dumitrescu : învins la puncte, în finală, învingător moral în competiție.

Se poate afirma, deși cîteva urme de îndoială există, totuși, că în gala finală, a X-a, a turneului internațional de box „Centura de Aur", prestigioasă competiție ajunsă la cea de-a XVI-ea ediție, au urcat treptele ringului sportivii ce s-au dovedit a fi, de-a lungul acestui veritabil maraton pugilistic, cei mai buni. Ne-au încîntat, firește, mai întîi și-întîi, boxerii noștri, protagoniștii acestui turneu, dar și cîțiva dintre sportivii străini, în mod special cubanezii, ambasadorii unei școli pugilistice de răsunătă cotă internațională, sovieticii și bulgarii, puternici și ei, în același timp, tehnicieni de mare clasă, boxerii nord-coreeni, agili și rapizi, precum și combativitatea și ardoarea egiptenilor, mult mai bine pregătiți, față de evoluțiile lor de pînă acum, inclusiv boxerii turci, mai puternici și mai hotărîți ca niciodată, unul dintre ei, Vedat Tutuk cucerind, de-altfel, pentru prima dată, o centură pentru delegația sa. Referindu-ne la ai noștri, exemplar au luptat, pînă să ajungă în finală, dar și în finală. Daniel Măeran, indiscutabil cel mai tehnic boxer al turneului, titlu pe care l-a și cucerit în opinia specialiștilor, Adrian Amzăr, care se anunță o reală speranță a boxului nostru, Viorel Mihăilă, același pugilist tenace, puternic și niciodată intimidat de cartea de vizită a adversarului, oricare ar fi el, toți trei cîștigători ai centurei, dar și frații Daniel și Marian Dumitrescu, sau Ion Guzganu, trei tineri în care ne punem mari și justificate speranțe, prezenți în finală, ca și Ștefan Drișcu, Marian Gavrilă, Marian Gîndac, Traian Vasile Damian, Florian Tîrcomnicu și Petre Bornescu. L-am fi adăugat acestora și pe supergreul Dorin Răcaru, dar boxerul nostru, favorizat de tragerea la sorți, a ajuns în finală fără să fi disputat nici un meci : mai mult decît atît, adversarul său, bulgarul Ghiorghi Harizanov, a fost oprit de medic să boxeze, fapt ce l-a propulsat pe Răcaru pe locul întîi. Conform regulamentului, Răcaru este cîștigătorul centurii, dar nu și al medaliei de aur. În această situație, admirabil gestul românului care și-a desprins centura și, cu mîna lui, a încheiat-o la brîul lui Harizanov, înscriindu-se, după părerea noastră, la cucerirea unui trofeu al fair-play-ului pe anul în curs.

Acestea fiind zise, să ne referim, pe scurt, asupra celor 9 finale în care au luptat reprezentanții noștri. A fost, mai întîi, meciul dintre **Adrian Amzăr** și Marian Gîndac, în care foarte tînărul Amzăr a știut să pumnească cu mai multă precizie, etalînd o remarcabilă și eficientă mișcare în ring. O luptă frumoasă, întreruptă, din păcate, în momentul rănirii lui Marian Gîndac, la jumătatea reprizei a II-a, de cînd, pînă spre final, meciul și-a pierdut din acuratețe. O altă finală românească, a doua, în ordinea urcării în ring, l-a opus pe Florian Tîrcomnicu lui **Viorel Mihăilă**. Ultimul, învingător spectaculos în fața lui Ilie Dragomir, în semifinală, a fost mai proaspăt, a lovit mai clar, a controlat mai exact lupta de la distanță și semidistanță, cucerind decizia. Cea de-a treia finală românească a fost să fie și cel mai frumos meci al galei. Deși mai tînăr și, firește, mai lipsit de experiență, Marian Dumitrescu s-a bătut de la egal la egal cu valorosul său adversar, **Daniel Măeran**, care, de la meci la meci, a arătat o continuă creștere valorică. În primele două meciuri, a boxat economic, exact, fără a lăsa adversarilor săi nici o șansă. A boxat, cu alte cuvinte, pentru a-și învinge, fără drept de apel, adversarii, și nu pentru a-i bate. În semifinală, Măeran a dat măsura întregă a valorii sale, a inteligenței cu care l-a depășit pe cubanezul Juan Hernandez, un boxer foarte înalt pentru categoria semiușoară, dar bine dotat tehnic. În fine, în acest ultim meci, în fața unui adversar deziluantit, mobil și foarte agil, cum a fost Marian Dumitrescu, Măeran a aruncat în luptă întregul arsenal de procedee tehnice, s-a întrebuințat pînă la epuizare, pentru că altfel nu se mai putea. Meciurile sale, inclusiv cel din finală, au fost veritabilă lecție de box și nu exagerăm deloc dacă spunem că Măeran este unul din cele mai bune produse ale boxului românesc la ora actuală. O altă finală, care ne-a lăsat un gust foarte amar, prin decizia arbitrilor, a fost cea în care Daniel Dumitrescu, cel mai tînăr boxer român participant la centură, dar și cel mai talentat, cu nimic mai prejos decît Măeran, a fost declarat învingul, după ce a dominat în toate cele trei reprize coreeanului **Ri Miong Il**. În fond, pentru a împăca lucrurile, pentru a „repara" cîteva greșeli de arbitraj de dinaintea finalei, Daniel Dumitrescu a fost sacrificat. Pentru noi, pentru sutele de spectatori, adevăratul cîștigător al centurii la categoria până este, însă Daniel Dumitrescu. În rest, toate celelalte decizii au fost corecte, în strictă conformitate cu realitatea din ring. La capătul lor au învins, în ordinea dispute, **Tulip Israilov** (U.R.S.S.) în fața lui Ștefan Drișcu, **Roberto Balado** (Cuba), care l-a depășit pe Petre Bornescu, **Lino Ramirez** (Cuba) în fața lui Traian Vasile Damian, **Rinat Trișov** (U.R.S.S.) mult mai rezistent decît Jose Gonzales (Cuba), **Jose Luis Hernandez** (Cuba) foarte bun în disputa cu Marian Gavrilă, **Hristov Alexandr** (Bulgaria), mai tehnic decît Ion Guzganu și **Vedat Tutuk** (Turcia), o surpriză plăcută, mai ales că adversarul său, Edy Suarez (Cuba) este o mare speranță a boxului din Marea Caraibelor.

Dar, despre concluziile ce se pot trage după acest prestigios turneu, în lumina pregătirilor boxerilor noștri pentru importantele confruntări internaționale, cum sînt europenele de la Torino, vom avea prilejul să ne pronunțăm într-unul din viitoarele numere ale revistei noastre.

VICTOR NIȚĂ ■

Satisfacție de două puncte

Simbătă, 18 aprilie, la Cluj-Napoca, în preliminariile turneului olimpic, s-au întîlnit reprezentativele de fotbal ale României și R.F. Germania. Victoria a revenit, cum se știe, fotbaliștilor noștri prin golul realizat în secunda 40 de către Bălint, formațiile alinîate avînd următoarea alcătuire:

ROMÂNIA: Liliac — M. Marian, Bumbescu, Belodedici, Weisenbacher — Bălan (Varga, min. 72), Cristea, Bălint, Mujnai (Majoaru, min. 39) — Kramer, Cimpeanu II.

R.F. GERMANIA: Vollack — Schaefer, Reinhard, Steiner, Funkel — Grahammer, Zorc, Schreier, Lehnhoff (Engels, min. 62) — Dickel (Walter, min. 77), Klinsmann.

Următorul joc al selecționatei noastre olimpice se va desfășura la 20 mai tot pe stadionul municipal din Cluj-Napoca, în compania selecționatei Poloniei.

Despre partida de la Cluj-Napoca, opiniile a trei oaspeți:

● **Dr. Szepesi György** e un nume binecunoscut în fotbalul mondial. Mai întîi, ca radioreporter, apoi ca președinte al federației maghiare de fotbal sau ca membru în comitetul executiv al F.I.F.A.

— Cum apreciați jocul de la Cluj-Napoca?

— A fost, așa cum m-am așteptat: o luptă încordată pentru două puncte, pe drept obținute de echipa României, care mi-a plăcut mai mult în prima repriză. Cred că a greșit, angrenîndu-se — în cea de-a doua — în jocul confuz al vestgermanilor.

— Arbitrajul?

— Oricum, cei trei arbitri cehoslovaci — Matusik, la centru, Gregor și Piskula la linie — n-au avut o misiune ușoară...

— Pe cine ați remarcat?

— Mi-au plăcut portarul Liliac prin siguranța ce a etalat-o, Belodedici, prin jocul său elegant, deși n-a fost atît de sigur ca la Tokio și Monaco, unde mi-a lăsat o impresie deosebită, și Mujnai. De la oaspeți pot remarca pe Schaefer și joli-jocherul Klinsmann.

— Despre organizare?

— O organizare excelentă.

— De ce ați abandonat activitatea de crainic-reporter?

— Toate la vremea lor! La 65 de ani nu mai poți avea dinamismul necesar și nici ochii nu te mai ajută să vezi totul ca odinioară. Trebuie să știi să renunți! E mai frumos decît să-l chinui pe ascultător. Dar, să știți că nu m-am despărțit de Radio. În prezent, sînt șeful secției de actualități la Radio Budapesta.

● **OTTO ANDRES, președinte al federației de fotbal a landului Hessen, membru în comisia de disciplină U.E.F.A.:** „A fost o luptă dîrză, bărbătească. Felicit echipa română, care a învins pe drept. Pot însă promite că vom încerca să ne revanșăm anul viitor, în meciul retur. Contrar altor păreri, mie mi-a plăcut arbitrajul. Organizarea, primirea și atmosfera, au fost de primă clasă. Mi-a plăcut foarte mult publicul".

● **RICHARD NIELSEN, antrenor principal al echipei Danemarcei:** „Mi-e greu să trag concluzii din acest joc inaugural, care n-a fost edificator. Oricum, România și-a construit o echipă pe un schelet solid. Avem o grupă grea, poate chiar cea mai grea și vom avea mult de furcă. Mi-au plăcut publicul, stadionul, orașul și în general, ambianța creată. Mai ales în repriza a doua vintul a influențat destul de mult spectacolul. Dintre fotbaliștii români, o bună impresie mi-au lăsat jucătorii cu nr. 4, 7 și 11" (n.n.: Bumbescu, Kramer și respectiv Mujnai).

Grupaj de CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■
Fotografie de IOAN LESPUC ■

Dincolo de politețea oaspeților și de satisfacția obținerii acestor două puncte, trebuie să spunem că acest prim joc oficial al echipei olimpice nu a eliminat, ci a sporit semnele de întrebare în legătură cu selecția și pregătirea celei de „a doua" reprezentative de fotbal. Multele ezitări în alcătuirea lotului (în două luni au fost testați peste 30 de jucători); „mixajul" de ultimă oră cu jucători ai primei echipe, titularizarea unor jucători (Kramer) în inerția aparteneței lor la un club în vogă și transformarea unor posibili titulari în „piese de schimb" strategice (Majearu) sau rezerve definitive (Eduard), exagerarea criteriului geografic în selecție (dacă jocul se disputa la Galați nu surprindea titularizarea lui Vaișcovici și Majearu !) și alte asemenea aspecte au împiedicat realizarea unei evoluții convingătoare. Am marcat în min. 1 al preliminariilor, dar se impune să pregătim mai atent prestația din celelalte 630 cîte mai avem de jucat.

Primăvara rugbyului

În ciuda unei primăveri confuze, cu alternanțe de ploi locale și ger agresiv, activitățile sportive ale elevilor în vacanța acestui neprospățător anotimp au venit întru întîmpinarea naturii, desfășurîndu-se într-un climat de entuziasm și căldură competițională.

Astfel, prin inițiativa comisiei municipale de rugby din București, a fost organizată între 14—18 aprilie a.c. tradițională acțiune : **Primăvara rugbyului bucureștean**, aflată la cea de-a VIII-a ediție, cu participarea a șapte sute de copii din Capitală și provincie, dornici să se înfrupte în tainele sportului cu balonul oval. Întîlnirile s-au desfășurat într-un cadru festiv pe **Stadionul Tineretului**, veche vatră a rugbyului românesc, reunind 15 echipe la Rugby-VIII (cu limita de vîrstă între 8—10 ani), 12 echipe la Rugby XII (cu limita de vîrstă între 10—12 ani) și 6 echipe la Rugby-XV, cu juniori numai din București.

Competiția celor mai mici jucători, de Rugby-VIII, a prilejuit spectaculoase dispute, din care s-au detașat primele trei clasate, astfel : 1. **Casa pionierilor și șoimilor patriei Tecuci** (condusă de prof. Botez Octavian), 2. **Locomotiva Cluj Napoca** (prof. Nistor Mircea) și 3. **C.F.R. Brașov** (prof. Soporan Ion).

Ordinea la echipele de categoria Rugby-XII a fost următoarea : 1. **Farul-Constanța** (cu antrenorul Cornel Vlad), 2. **Mașini Grele București** (antrenor Sodiu Emil) și 3. **Școala generală din comuna Gohor** (cu antrenorul Dodan Aurel).

Importanța acestei competiții se vădește în efortul ei de a continua tradiția rugbyului românesc, aflînd printre participanți pe mulți copii ai vechilor jucători, precum : Bărgăunaș H. (6 ani) de la **Grivița Roșie**, Dumitru Daniel (6 ani) de la **Gloria**, Mitrea Daniel (11 ani) de la **Triumf** și Mătăoană Nicolae (10 ani) de la **Locomotiva Cluj-Napoca**.

Comisia orășenească a organizat totul în excelente condiții și se cuvine să salutăm public efortul ei, numindu-i pe entuziaștii acesteia : inginerul Paul Cobănel — președinte, Cristachescu Cornel — adjunct, Cristea Ștefan, Zamfir D., Spinei V. și Zamfir C., ca membri.

Ne place să vorbim despre o **Primăvară rugbystă** și în sensul ei mai amplu, adică privind evoluția lotului național cu emblema „frunzei de stejar", lot în virtutea căruia înmuguresc speranțele noastre pentru apropiatul viitor și succesele de perspectivă. Recenta victorie de la Constanța asupra formației Italiei cu 9—3 (9—0) e de bun augur pentru noi, dar jocul de la Tbilisi cu U.R.S.S., ce se va desfășura simbătă 25 aprilie, e hotărîtor și pentru situația noastră în clasamentul final al Cupei F.I.R.A.

TUDOR GEORGE ■

Reîntîlnire cu Ştefan Dobay

Deşi cu alură de bunic (nu vrea cu nici un chip să-şi declare vîrsta reală) omul pe care-l am în faţă nu ştie nici acum să meargă decît drept. Ca un şef de gardă de onoare. Deşi se sprijină în baston. Deşi se vede că îl supără piciorul accidentat anul trecut. Stupiditatea unui accident — împins, poate involuntar, pe nişte scări, într-o aglomeraţie — l-a marcat şi sufleteşte. Pentru că el este şi azi bărbatul de un metru şi optzeci şi simţi că mai vibrează încă în fiinţa lui resorturile care l-au purtat ca pe o vijelie pe multe dintre dreptunghiurile magice de gazon ale lumii. Îl am în faţă pe centrul atacant de altădată, pe irezistibilul Ştefan Dobay, supranumit, de suporteri şi chiar de ziarele vremii, „Calul". Zîmbind ca la o alintare, îmi povesteşte că, pînă şi într-un document eliberat de marele stat major al armatei, aşa i s-a scris numele: Ştefan Dobay-Calul. Păstrează pe un perete afişul care anunţa lansarea cărţii sale autobiografice ŞUT, GOOL !, la 13 noiembrie 1979. Cu emoţia de a-l vedea pe cel care a electrizat atîtea mii de spectatori, pe atacantul care trăgea imparabil, de la mari distanţe, indiferent de pe ce parte şi cu care picior, ascult crîmpeie din viaţa sa dedicată sportului şi acuratei sale. Cu greu îl poţi face să vorbească despre fotbalul actual. „Asta nu-i fotbal ce joacă azi cei mai mulţi, cu un singur înaintaş şi cu un singur apărător. Era frumos cum jucam noi. Marcam 4—5 goluri într-un meci. Mai şi primeam, dar nu ne închistam în apărare. Apoi se mai uită şi că fotbaliştii nu se nasc: Se nasc talente. Cel care are talent poate deveni un adevărat fotbalist. Rămîne să crească. Să fie crescut. Noi, generaţia mea, nu am început cu pretenţii. Eu jucam în copilărie cu minge de cîrpă. Aveam zece ani cînd mi-a fost dată bucuria să cumpărăm o anvelopă adevărată, în care am umflat o băşică de porc. Nu fusese chip să găsim şi cameră şi n-am mai aşteptat. Jucam pe cîmpul Mehala din oraşul meu natal, Timişoara, acolo unde se află azi cartierul cu numele fostului maidan". Încă de foarte tînăr — abia intrat în liceu — a fost luat la Unirea C.F.R. Timişoara. „În primul meci, la Jimbolia, am marcat trei goluri (scor final 9—1). Mi se pecetluise soarta... Cînd juniorii aveau meci greu, jucam dimineaţa cu ei, iar după-amiază cu echipa mare. Era o plăcere. Nu interesau cadourile sau banii : îmi plăcea să joc. La restaurant pentru mine se ştia: „un sirop şi un sifon ; mic !" Din 1930, de cînd s-a înfiinţat Ripensia, Dobay — revenit acasă dintr-o peregrinare pe la Bucureşti — i-a rămas credincios. A fost selecţionat de 34 de ori în naţională. În 1934 şi 1938 a jucat în echipa României la C.M. din Italia şi Franţa. Mai are şi acum ziare care îl elogiau. „Deşi, din, păcate, noi n-am ajuns în finală. În 1938 ne-au înfrînt cubanezii, împotriva tuturor aşteptărilor, tocmai pentru că noi i-am subapreciat. Presa noastră a titrat «Cubanii au rămas cu banii»."

În 1936 „Gazeta Sporturilor" scria despre finala Cupei României : „În minutul 25, Ciolac trece lui Chiroiu care prelungeşte lui Dobay. O secundă a scăpat tumultuosul internaţional de sub supravegherea de cerber a lui Vintilă **(mijlocaşul rapidist care îl urmărea pas cu pas pe terenul — advers — n.n.)** şi a tras un şut care a ciupit nervii spectatorilor. Un şut din

acelea care nu se văd decît o dată pe an. Un şut care, fără glumă, a rupt plasa". După atîţia ani, reîntrat parcă în psihologia clipelor de atunci, Ştefan Dobay izbucneşte : „Arbitrul n-a crezut că rupsesem plasa. A chemat tuşierii să confirme. Au mai confirmat şi vreo sută de spectatori care i-au declarat că au văzut totul de la mică distanţă... Noi nu glumeam cu şuturile. Trăgeam de la 20—25 de metri şi trăgeam imparabil... De curînd am văzut întîlnirea România — Albania. Meci cu acţiuni neterminate, fără şuturi la poartă. M-a durut inima şi m-au durut ochii... Îmi place cum trag Hagi şi Mateuţ de la distanţă. Aşa ar trebui să tragă virfurile Stelei !" Fost antrenor al echipei militare, el a rămas cu sufletul alături de ea. La Ştefan Dobay au de ce îşi întoarce gîndul toţi jucătorii tineri. **De la 14 la 38 de ani** — cînd a jucat ultimul său meci, la Mediaş, cu UTA şi a marcat, de la 30 de metri, ultimul gol din viaţa sa portarului Marki — Ştefan Dobay, atacantul care făcea 11 secunde pe suta de metri cu mingea la picior, **nu a primit niciodată nici măcar un avertisment în teren !** Soţia sa povesteşte amuzată şi acum, cînd părul alb o încoronează ca pe o bunică a basmelor pe fosta solistă de operetă: „În 1937, la Bucureşti, jucau, mi se pare, România—Suedia. M-am dus să intru în stadion şi am spus că sînt soţia lui Dobay. Cineva a sărit ca ars : «Ajunge ! Au mai intrat vreo patru soţii ale lui Dobay !» Evident, m-am legitimat, iar cei de la intrare abia atunci au observat că eram însărcinată şi că de asemenea păcăleli nu i-ar fi ars unei tinere în situaţia mea". Soţii Dobay păstrează ca pe un lucru de preţ panglica roş-galbenă-albastră de la primirea făcută în 1936 în gara Timişoara cîştigătorilor Cupei României, care se întorceau de la Bucureşti. Pe banda tricoloră stă scris : PERFORATORULUI DE PLASE DOBAY 1936 ADMINISTRAŢIA MUNICIPIULUI.

Acum, în locuinţa liniştită din Tîrgu Mureş (strada Victor Babeş nr. 14, et. 1, ap. 5) Ştefan Dobay continuă să primească scrisori de la cei care l-au văzut jucînd, dar şi de la copiii şi de la nepoţii lor. „Toţi mă roagă să le trimit cartea. N-au de unde să ştie că eu am cumpărat cu o sută de lei singurul exemplar pe care-l mai am. Ar fi bine ca tinerii s-o poată avea. Pe ei îi poate ajuta ; pe mine nu mă mai ajută. Aşa s-ar putea înţelege". Fostul atacant, celebru prin impetuozitatea şi acurateţea loviturii sale, vrea să pară indiferent la rărirea firelor care îl mai leagă de lumea sportivă. Dar acest nedrept adevăr se simte. Deşi nu este decît absurd, parcă incredibil, ca şi accidentul banal care i-a frînt piciorul. Piciorul la al cărui şut vuiau stadioanele altădată şi năvălea febrilitatea în agenţiile internaţionale de presă.

DORIN GHERGHINESCU ■

Civilizaţia sportului

Miercuri e... SPANIA!

Stadionul Steaua a devenit un lăcaş al fotbalului de mare performanţă, momentele de înălţare sportivă trăite în ultimul timp în această arenă (Honved, Anderlecht, Austria, Albania ş.a.) ne fac să sperăm într-un „29 aprilie" care să ne unească pe toţi în jurul ECHIPEI NAŢIONALE, în numele unei singure idei : aceea de victorie.

Tricolorii se pregătesc cu speranţa că toamna europeană a fotbalului nostru îi va găsi în fruntea clasamentului grupei preliminare. Căpitanul lor este un jucător exemplar, Bölöni, aflat în faţa celui de-al 99-lea meci în prima reprezentantivă a ţării. În tribună se va afla fostul căpitan al echipei naţionale, un alt sportiv demn de toată admiraţia noastră, Costică Ştefănescu, care, recent la Braşov, a predat tricoul cu numărul 6 tînărului Belodedici.

Costică Ştefănescu a fost un căpitan de... cursă lungă, care a socotit banderola de altă culoare de pe braţul său ca pe un titlu de onoare. Longeviv în această calitate a demnităţii sportive, atît la Universitatea Craiova, cît şi în naţionala României, Ştefănescu a fost interpret, pedagog şi educator, purtătorul de cuvînt al „Unsprezecelui său", exemplu de sportivitate, de fair-play, de maturitate, de adevărat colaborator al arbitrilor şi desigur al antrenorilor.

Revista braşoveană „Astra", în excelenta sa pagină de sport, anunţa încă de anul trecut retragerea lui Ştefănescu din „clubul tricolorilor" amintindu-ne, prin condeiul lui Eduard Huidan, că „faţă de marii sportivi avem întotdeauna datorii, timpul dăruit de ei sportului, tinereţea sacrificată neputind fi puse în nici o balanţă, iar, la urma urmei, respectul faţă de cel care se dăruieşte pentru a aduce gloria culorilor patriei este mai mult decît o problemă de fair-play".

Chiar dacă lui Costică Ştefănescu nu i s-a putut organiza un meci de retragere cu invitaţi de marcă (şi Mircea Lucescu, Cornel Dinu, Necula Răducanu, Florea Dumitrache, Emerich Dembrovschi, Ludovic Sătmăreanu, Nicolae Lupescu, Mihai Mocanu, Ion Dumitru, ca să ne referim numai la componenţii acelei minunate echipe de la Guadalajara, s-au retras, sau au fost retraşi, discret), ceea ce au făcut organizatorii braşoveni pentru, el înaintea meciului România—Israel, merită aplaudat. Pe cînd la Craiova o întîlnire între România '70 şi Universitatea '82—'83, un meci al amintirilor şi al recunoştinţei pentru cei care au simbolizat şi reprezentat în acelaşi timp aspiraţiile noastre în arena afirmării internaţionale ?

Indiferent de intenţiile federaţiei privind cinstirea trecutului (deocamdată o „presează" prezentul), ne scoatem pălăria şi salutăm cu admiraţie din acest chenar întreaga carieră sportivă prin care Costică Ştefănescu a înnobilat lumea fotbalului.

Dar, parafrazînd titlul unui cunoscut film, miercuri e Spania ! Fotbalul românesc se află într-un moment în care s-a format un nou nucleu de jucători de valoare internaţională, fotbalişti experimentaţi care au ajuns să nu mai albă teamă de adversari, oricare ar fi ei. Este ultimul „nostru" meci acasă. Am uitat „episoadele" Iugoslavia, Scoţia, Elveţia, Irlanda de Nord. Vom fi din nou alături de tricolori. Ei ştiu că întreaga „suflare" fotbalistică românească va fi acum iarăşi unită în faţa aparatelor de radio şi televiziune. În ostfel de momente, deosebirile de vederi dispar şi are loc acea întîlnire minunată şi miraculoasă dintre suporterii tuturor echipelor de club prin tot ceea ce avem mai bun în inimile noastre.

Echipa României e puternică — fizic, tehnic, tactic şi moral, o echipă de prieteni care, sîntem convinşi, îşi va face datoria. Să nu uităm, însă, că la forţe aproximativ egale, balanţa victoriei se mai poate înclina şi în funcţie de şansa sau neşansa dintr-un anume moment al meciului. În fond, întreaga filosofie a fotbalului se reduce pînă la urmă la trei cuvinte : mingea e rotundă.

CRISTIAN ŢOPESCU ■

Toată lumea face sport

● Mai mulţi cititori ne-au întrebat în legătură cu afirmaţia, făcută cu cîteva numere în urmă, privind participarea ţării noastre cu trei echipe în „Cupa U.E.F.A.", deci cu cinci formaţii în cupele europene (dacă nu ratăm vreo înscriere, cum s-a mai întîmplat...). Am avansat această ştire luînd drept bază comunicatul cuprins în penultimul Buletin oficial al Uniunii europene de fotbal (U.E.F.A.), care înserează ultimul clasament alcătuit după coeficientul de valoare rezultat din competiţiile intercluburi. ● Ne aflăm, în această ierarhie, pe locul 11, cu 23,166 puncte, şi sîntem, deci, în plutonul ţărilor ce au dreptul la două formaţii în a treia competiţie europeană (în ordinea desemnării de către forul fotbalistic european, pentru că, în ce priveşte valoarea, adesea, „Cupa Cupelor" este depăşită...). Acelaşi comunicat arată, textual, că : „Locurile rămase vacante la închiderea înscrierilor vor fi folosite pentru a urca la trei numărul participanţilor de la asociaţiile care au dreptul la două locuri (plecînd de la locul 9)". România ocupă în acest clasament locul 11, iar Anglia — ale cărei echipe sînt în continuare suspendate — poziţia a 6-a, avînd dreptul (nerealizabil !) la 3 reprezentante în „Cupa U.E.F.A.". Cum englezii vor rămîne „at home" şi ediţia viitoare, locurile respective trebuie atribuite federaţiilor din Portugalia (locul 9), Austria (locul 10) şi, aici am vrut să ajungem, şi am şi ajuns, România. Comunicarea uniunii europene este aproape, deocamdată ştim doar data şi locul tragerii la sorţi pentru ediţia 1987—1988 a cupelor europene : 9 iulie, la hotelul „Intercontinental" din Geneva.

LUCIAN OPREA ■

Cronica şoselei

Regrete tîrzii

„Sîntem împreună de trei ani şi nu a existat măcar o singură noapte în care tu să nu adormi, deîndată ce ai pus capul pe pernă. Ce ţi s-a întîmplat ? Spune-mi. Nu te feri de mine. Ai avut întotdeauna încredere în mine, soţia ta. Cînd am putut, m-am străduit să-ţi dau un sfat bun, Lazăre. Doar mi-ai mărturisit ieri că am fost alături de tine totdeauna. Nu te-am dezamăgit niciodată". „Crezi că la ora asta am poftă să-ţi ascult predicile tale ? Ce am? Ce am? N-am nimic! Mai bine ai căuta o pastilă de aia de dormit. Eu habar n-am cum arată. N-am luat un asemenea medicament în viaţa mea şi nici nu credeam că îl voi înghiţi vreodată". Apoi omul rosteşte ca pentru el : „Blestemată noapte. La coborîrea din maşină, Petru şi Pavel — ca să vezi, amîndoi cu nume de apostoli — m-au încredinţat că nu vor spune nimănui despre cele întîmplate". „Noi, Lazăre, n-am văzut de fapt nimic. Nici nu ştim la o adică ce s-a întîmplat. Am auzit ceva, aşa, ca şi cum s-ar fi lovit o pasăre de parbriz. Nu-ţi fă griji !" „Parcă pot pune bază pe ăştia ? Se supără pe tine pentru nu ştiu ce lucru şi încep să sporovăiască vrute şi nevrute. Cît despre Pavel, ăsta cînd bea ceva mai mult şi starea lui normală e de bete, cum era de fapt şi cînd a călătorit cu mine, spune tot ce a făcut în ultima vreme. Nu-i scapă nimic. Dacă eram singur, era altceva". Între timp, docilă, femeia a găsit o pastilă de Diazepam pe care a pus-o lîngă paharul cu apă, pe farfurioară. Priveşte îngrijorată spre soţul ei. Tace. Din experienţă ştie că trebuie să se ferească de Lazăr atunci cînd e supărat. N-au fost, ce-i drept, multe cazuri cînd a făcut cunoştinţă cu nervii lui, dar nu doreşte deloc să pleoe mîine la serviciu cu faţa învineţită, aşa cum s-a întîmplat ultima oară. Au trecut două ore şi omul continuă să se zvircolească în pat. Starea de spirit a bărbatului s-a transmis şi asupra Ralucăi. Nu doarme nici ea. S-a tras spre marginea patului să nu-l atingă cîtuşi de puţin. „Pe maşină n-a rămas mare lucru. M-am uitat doar cu atenţie. În măsura în care poţi vedea ceva, la un bec chior, cel de la poartă, în plină noapte. Nici să şterg ceva, de pe maşină, aşa preventiv, n-am putut. Nenorocitul de paznic se ţinea după mine să-mi povestească balivernele-de-ale lui. Trăncănea ca o meliţă. N-a fost chip să rămîn singur măcar un minut. Mîine dimineaţă mă uit la ea cu atenţie, la lumina zilei. Şi aşa am de înlocuit o foaie de arc. Deci o verificare amănunţită a maşinii, cum se zice, e motivată. Căruţa am lovit-o cu o racoanţă. Deci cu metal dur şi puternic, nu cu tablă care se deformează. Poate era mai bine să fi adus maşina acasă. O puteam vedea la lumina lanternei pe toate feţele. Dădeam însă de altă dandana. De ce n-a venit Lazăr cu maşina la garaj ? Parcă nu se ştie că asta e prima întrebare a ălora..." Somniferul l-a biruit pînă la urmă pe Lazăr.

Morocănos, cu ochii roşii de nesomn, fără să răspundă întrebărilor celor doi copii de-o şchioapă, care sînt curioşi de ce e tăticul supărat, omul se îndreaptă spre garajul autocoloanei. Schiţează o umbră de zîmbet doar cînd Anca, blonda cîrlionţată, de numai trei ani, îi zice încruntată tatălui : „Niciodată n-ai fost aşa urîcios !" „Nu-ţi bei laptele, Lazăre ? Ia-ţi măcar pachetelul cu gustarea". Bărbatul nu se uită la nevastă-sa şi nici n-o onorează cu vreun răspuns. Îşi ţişurile ridicate de pe maşină ! Sper că nu ajungem însă pînă acolo. Ah !, gîndurile astea care mă chinuiesc din momentul accidentului. Nu era mai bine dacă opream ? Doar nu eram băut. M-am sfătuit cu cei doi din cabină. Ce fac ? Opresc ? „Dă-l dracului, de ce nu umblă şi el pe dreapta ? În cel mai rău caz i-ai rupt o roată. Să se înveţe minte", zicea Petru. „Doar n-o să oprim pentru toţi beţivanii", a fost replica lui Pavel. „Să n-aibă cineva nevoie de ajutor, le-am răspuns eu". „N-a ţipat nimeni, aşa că fii liniştit", m-a asigurat ca martori şi, mai ales, să nu piardă timpul pe drum, să ajungă mai repede acasă".

Lazăr priveşte cum echipa, care a terminat examinarea basculantelor, se apropie de locul unde sînt parcate autospecialele pentru cărat buşteni. Inima începe să-i bată puternic. Are senzaţia că se sufocă. Cei doi bărbaţi se apropie de maşina lui. „Bună ziua, tovarăşe Lazăr. Vă cunoaştem de cînd lucram la post, în comună. Cum o mai duceţi ? Ce fac cei doi prichindei blonzi şi cîrlionţaţi ? Aveţi necazuri cu maşina ?" „Vă mulţumesc de întrebare. Sîntem bine cu toţii, tovarăşe, plutonier. La maşină am de schimbat doar o foaie de arc. Un fleac". „Nu te supăra, dar trebuie să-ţi verificăm şi maşina dumitale. Vă cunoaştem de ani de zile ca oameni serioşi, nu ne-aţi dat niciodată probleme, dar... datoria îi datorie". Cei doi încep apoi, cu dexteritatea cunoscută, examinarea maşinii. După nici zece minute, bărbatul mai tînăr îşi întrerupe migăloasa-i căutare. „Vreţi să vă uitaţi puţin, tovarăşe plutonier ? Am găsit nişte urme : fire de păr, singe, bucăţele mărunte dintr-o ţesătură..." Omul dă curs solicitării şi se apleacă sprinten spre locul indicat. Da, ai dreptate, e aşa cum spui". Apoi, ridicîndu-se în picioare îşi îndreaptă întrebător privirea spre Lazăr. Acesta lasă capul în jos şi pronunţă în şoaptă : „Da, eu sînt autorul accidentului de aseară. Eram trei în cabină. Vă stau la dispoziţie. N-am nici o justificare pentru laşitatea mea. Singura dorinţă a mea e să scape cu viaţă moş Iorgu".

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Țările mici și mijlocii

Nu o dată am evidențiat, cînd am vorbit de ONU sau cu alte prilejuri, mutațiile importante care au avut loc în perioada postbelică pe plan internațional. Datele privind situația pe mapamond sînt diferite; și uneori total diferite, față de cum erau cu patru decenii în urmă. Chiar și în probleme moștenite din vremea aceea și rămase nesoluționate, cum este dezarmarea, diferențele sînt enorme, atît în ceea ce privește dimensiunile fenomenului, cît și modul de abordare a chestiunii. Dar diferențele se observă nu neapărat la 42 de ani distanță, ci și la mai puțin. Am arătat, în mai multe rînduri, cît de importante sînt relațiile sovieto-americane și, în acest context, reuniunile și convorbirile sovieto-americane, la vîrf sau la alte eșaloane, pentru configurația politică a lumii. Prin mărimea lor, prin forța lor politică, economică, militară, umană, cele două superputeri sînt în măsură să influențeze în chip fundamental desfășurarea evenimentelor pe planeta noastră.

În același timp însă, în lume s-a produs și o altă mutație de seamă : afirmarea cu putere în viața politică a țărilor mici și mijlocii. Niciodată acestor țări nu le-a fost indiferent cum sînt rezolvate problemele internaționale, mai ales cînd erau și ele direct implicate. Dar țările mici și mijlocii n-au avut pînă acum 15–20 de ani și posibilitatea reală, și forța necesară de a determina luarea de decizii care să țină cont de interesele lor. Alta este situația acum. Mai întîi, fiindcă statele mici și mijlocii — în care se cuprind și țări socialiste, și țări nesocialiste ; și state dezvoltate, și state în dezvoltare ; și țări aparținînd blocurilor militare, și țări în afara blocurilor — formează împreună majoritatea statelor lumii. În al doilea rînd, pentru că, dispunînd de independență politică (dobîndită de multe din ele în anii de după război), țările mici și mijlocii pot, în cadrul ONU sau al altor organisme internaționale, al conferințelor și reuniunilor, prin alte acțiuni și demersuri, să-și facă cunoscută poziția și să militeze pentru soluționarea problemelor în conformitate cu interesele tuturor popoarelor. În prezent, tot mai multe state mici și mijlocii se ridică împotriva politicii imperialiste de dominație, de forță și dictat, de amestec în treburile lor interne, promovează o politică de destindere și cooperare pe plan mondial, inițiază acțiuni de mare importanță pentru pacea și progresul omenirii, pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaționale, în cadrul căreia aceste țări să-și dobîndească, alături de independența politică, și independența economică. De o excepțională valoare sînt, în această privință, ideile și tezele cuprinse în recentul Mesaj adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu reuniunii ministeriale de la Havana a „Grupului celor 77",

Pornind de la actuala situație, România, președintele ei au militat și militează pentru un rol tot mai activ al țărilor mici și mijlocii în edificarea viitorului de pace, progres și colaborare al umanității. „Problemele care confruntă astăzi omenirea — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — impun participarea la viața internațională a tuturor țărilor, și în primul rînd a țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate, direct interesate în abolirea politicii imperialiste, în respectarea independenței și suveranității fiecărei națiuni". În viziunea românească, țările mici și mijlocii, care, după cum am arătat, constituie majoritatea țărilor lumii, trebuie să participe prin eforturi proprii, valorificînd potențialul lor creator, tradițiile și obiceiurile, aspirațiile lor de progres și prosperitate, la rezolvarea marilor probleme care preocupă omenirea în momentul de față. Apreciind poziția țării noastre în această privință, revista finlandeză „Soumenmaa" scria : „Doctrina de politică externă a președintelui Nicolae Ceaușescu reliefează adevărul că problemele grave ale lumii contemporane nu pot fi rezolvate numai de către cele două mari puteri ; în această perspectivă, el consideră că este o necesitate obiectivă, legică unirea eforturilor tuturor statelor lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru a-și asuma răspunderi directe în asigurarea păcii". Fără îndoială că țara noastră va acționa în continuare pentru ca statele mici și mijlocii să-și ocupe locul ce li se cuvine în arena internațională, pentru ca ele să participe din plin, alături de cele două superputeri și de țările mari, la soluționarea tuturor problemelor contemporaneității.

ION D. GOIA ■

Revoluție în aeronautică

Dacă avionul experimental Voyager a realizat primul tur aerian al lumii fără realimentare, totuși, adevărata revoluție în aeronautică o constituie intrarea, în serviciu, începînd din 1988, a primelor avioane de linie de foarte lung parcurs — 13 000 de kilometri fără escală. Din decembrie anul trecut comenzile pentru noile tipuri de avioane Boeing 747 — 400, McDonnell Douglas 11 și A — 340 al consorțiului de firme Airbus Industrie reprezintă, numai pentru Europa, peste 6 miliarde dolari pentru 58 de aparate. Ultimele comenzi au fost anunțate de Air France pentru 16 bucăți Boeing 747 — 400 și Lufthansa pentru 15 bucăți A-340. Dar, pentru a intra efectiv în cursă la finele anilor '80 trebuie ca aceste avioane care vor acoperi cu o singură bătaie de aripă două treimi din suprafața globului să treacă din stadiul experimental pe pistele de decolare ale aeroporturilor. Va fi posibil, apreciază specialiștii, să se suprime escalele și să se câștige trei ore la zborul Londra — Singapore sau Paris — Santiago de Chile, argument cu greutate în favoarea companiilor care propun aceste zboruri directe. Și se pare că prețurile biletelor nu vor fi cu mult mai mari ca la zborurile, să le spunem, clasice.

Boeing a fost primul care a intrat în cursă pentru realizarea acestui fel de aparat lansînd în 1985 noul tip 747 — 400, ultimul născut din familia „Jumbo" și primul avion de mare distanță conceput să fie pilotat de două persoane, fără mecanic navigator. După lansarea sa, acest avion care va fi operațional în 1988, a înregistrat 75 de comenzi și 39 de opțiuni, o frumoasă performanță pentru un aparat care, la 120 de milioane de dolari bucata, este de departe cel mai scump aparat de zbor (civil, bineînțeles) din lume.

Interesante preocupările constructorilor de avioane pentru sporirea autonomiei de zbor a avioanelor și obținerea unor importante economii de timp și carburant. De-a dreptul șocant este însă proiectul avionului TAV — (Trans — Atmospheric Vehicle) care va zbura în atmosferă și în spațiul cosmic, fiind în stare să atingă viteza de 12 Mach, adică de 12 ori viteza sunetului ! Pentru a ne face o idee corectă asupra acestui gen de performanță este suficient să spunem că celebrul Concorde zboară cu 2 Mach iar Jumbo jet-ul nu depășește viteza de croazieră de 910 km pe oră. Noul avion, care există doar în stadiul de proiect, seamănă foarte bine cu naveta spațială americană. Are o lungime de 62 de metri, o deschidere a aripilor de 29 de metri și poate transporta o încărcătură de 9 tone. Cînd avionul va fi gata de zbor — dacă o să i se mai spună așa — va acoperi distanța Roma-New York în 16 minute și va parcurge mile de kilometri care separă Sidney-ul de New York în mai puțin de o jumătate de oră. Deci TAV va zbura prin atmosferă, va ajunge în spațiu unde rezistența este practic nulă, va naviga pe o orbită ca orice navă spațială și va pătrunde în atmosferă în punctul stabilit a fi cel mai propice pentru aterizarea la destinație. Bineînțeles, el nu va putea efectua asemenea călătorii cu motoarele existente și nici măcar cu cele tip ram-jet care n-au nevoie de compresor și pot atinge 2-3 Mach. Specialiștii opinează că TAV va fi echipat cu rachete propulsoare auxiliare care vor intra în funcție la momentul oportun sporind viteza de deplasare pînă la 12 000 de kilometri pe oră. Nu va fi o problemă nici adaptarea organismului uman la asemenea viteze, accelerația și decelerația fiind concepute a se realiza lin, fără ca pasagerii să simtă altceva decît o ușoară presiune în urechi, senzație existentă cînd călătorim cu oricare tip de avion aflat în serviciu la ora actuală. Spre finele secolului și mileniului se va anunța zborul inaugural al acestui monstru al cerului care, sfidînd timpul și distanțele, va duce oamenii mai aproape de țintă și, bineînțeles, mai repede.

IOAN ROȘCA ■

Amerigo-America

„Cel de-al patrulea continent, spune Hylacomilus, poate fi pe bună dreptate numit Ameriga sau America, adică țara lui Amerigo, deoarece a fost descoperită de el". Această afirmație a apărut tipărită pentru prima oară într-o carte care apoi va cunoaște o mulțime de reeditări. Și această frază avea să aibă drept urmare faptul că Lumea Nouă va fi numită curînd de către tcată lumea America, după prenumele navigatorului italian Amerigo Vespucci, care, firește, are merite incontestabile în furtunoasa istorie a călătoriilor pe mări și oceane, dar nu și pe acela de a fi descoperit continentul care îi poartă numele. Cine a fost omul care a intrat în acest fel în rîndul celebrităților lumii ? Ce rol a jucat el în epoca marilor descoperiri geografice și cum s-a ajuns la această eroare ?

Amerigo Vespucci, de la a cărui moarte s-au împlinit recent 475 de ani, este originar din Florența, trăgîndu-se dintr-o familie renumită, socotită a fi situată imediat după familia Medici, ca prestigiu și bogăție. Născut în martie 1451 sau 1452, el primește o educație foarte bună și se distinge îndeosebi în studiul științelor naturii, spre care se îndreaptă preferințele sale de școlar. Apoi, manifestă interes pentru comerțul pe mare. În 1490, călătorește în Spania, participînd la pregătirile pentru cea de-a doua și cea de-a treia călătorie a lui Columb spre America. În cele din urmă, se decide să ia parte personal la una din călătorii pentru a-și face o idee concretă despre Lumea Nouă de dincolo de Atlantic. Visul său devine aievea în 1499 cînd navighează, în serviciul Spaniei, în America de Sud, ajungînd în regiunea actualei Guyana. În continuare, explorează coasta de nord a Braziliei, descoperă Amazonul, pe care navighează cîtăva vreme. În cursul acestei expediții ajunge pînă la aproximativ 6 grade latitudine sudică. După reintoarcerea în Europa, pleacă în Portugalia și la parte la o nouă expediție, de această dată pe nave portugheze. În cursul anilor 1501—1502 coboară de-a lungul coastelor Braziliei, ajungînd cel puțin pînă la 25 grade latitudine sudică, și, dacă ne luăm după afirmațiile sale, chiar pînă în punctul cel mai sudic al continentului. Această ultimă declarație a lui este însă pusă la îndoială de istorici. În orice caz, Amerigo a explorat mai mult teritoriul sud-american decît oricare navigator dinaintea lui. Treptat, pe baza observațiilor făcute, ajunge la concluzia că aici este vorba de un continent complet nou care nu are nimic de-a face cu Asia. Pe hărțile desenate de el, acest lucru apărea cu claritate prin poziția ocupată de noul continent — între Europa și Asia.

În plus, Vespucci a fost, după cît se pare, cel mai înzestrat dintre scriitorii generației de descoperitori din epoca lui Columb. A scris mai multe scrisori detaliate cu privire la călătoriile sale, care, la începutul secolului XVI, au fost publicate în mai multe ediții, ceea ce a dus la sporirea faimei sale. În cele din urmă, s-a creat impresia că nu Columb ci Vespucci a fost cel care a descoperit noul continent. Astfel, cartograful german Martin Waldeseemüller, pe numele său latinizat Hylacomilus, făcea în mica scriere pe care a anexat-o unei culegeri de scrisori ale lui Amerigo, propunerea de a numi Lumea Nouă — America. Nu peste multă vreme acest nume apare pentru prima oară pe o hartă a lumii și pe un planiglob pentru a desemna America de Sud. Ulterior Hylacomilus abandonează folosirea denumirii de America, dar aceasta era lansată atît de bine încît s-a impus definitiv.

În 1538, denumirea de America este extinsă, pe o hartă a lui Mercator, pentru întreaga Lume Nouă. Și așa a rămas. Geograful Oscar Peschel (1826—1875) releva : „Acest nume nu ar fi rezistat însă atît de bine dacă el nu ar fi fost plăcut auzului și nu ar fi avut o anumită simetrie sonoră cu celelalte nume de continente".

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Frumoasele de altădată

Ca să vedeți pînă unde poate merge răutatea drăgălașelor mașinării blindate în chipuri. În timpul liber, computerul este pus pe joacă. De dată mai recentă este plăcerea lui de a contura în date sugestive felul cum poate evalua, sau ar fi putut evolua, înfățișarea unuia sau altuia dintre noi. Cu rețeta pregătită dinainte, calculatorul începe să mestece cu osîrdie informațiile puse la îndemînă și cînd fiecare și-a găsit sertarul potrivit, n-avem decît să privim rezultatul. Ca să nu provoace resentimente unora aflați în preajmă, autorii de programe specializate în acest sens au găsit cu cale să comită pronosticuri doar în legătură cu persoane dispărute. Date de biografie, obiceiuri, eventuale vicii — iată lista de bunuri de consum pentru computerul prognosticator. Astăzi, ne spune mașina în cauză, Elvis Presley ar fi prezentat frumoșilor membri ai rockului obrazu-i îmbătrînit încadrat de favoriți cărunți, un trup marcat de hrană fără măsură și probleme la ficat. Tyrone Power ar acuza dureri de dinți (calculatorul luînd în seamă aversiunea actorului pentru scaunul din cabinetul de stomatologie) și ni s-ar arăta cu ochelari fumurii (din teama de a nu i se sesiza defectul de vedere) și părul proaspăt vopsit (cochetăria...) Dar dacă pe bărbați computerul îi mai lasă parcă în apele lor, cu femeile se arată neîndurător. Cum credeți că ar fi arătat Marilyn Monroe, care ar fi avut acum 60 de ani? Un trup slăbit, palidă la față, părul albicios, cinepiu, totul pus pe seama stresului, a băuturii, a tutunului. Jane Mansfield ? De două ori mai plinuță decît o știam, dinți falși, perucă platinată peste părul puțin.

Dacă cele spuse pînă acum nu par mai mult decît un exercițiu gratuit, bun cel mult să ne speriem colegele, în clipe de necaz, că le-am putea pedepsi proiectîndu-le într-un viitor pe care nu știm de ce i-ar conveni cuiva să-l știe de astăzi, ceva vine totuși să ne toarne apă rece pe șira spinării. Autorii acestor mici drăvocenii de week-end ne promit nu chiar la capătul lumii performanțe de reținut. Gîndul lor este să pună la punct imaginea mișcătoare a diferiților inși care nu mai sînt, cu alte cuvinte să ni-l fabrice pe James Dean sau Humphrey Bogart așa cum ar fi arătat acum la vîrsta ce trebuiau s-o împlinească și... să-l pună să joace. Tehnica se află în laborator și lucrurile se mișcă pe această direcție de atac. O soluție oferă calculatorul, dacă îi lăsăm să croiască, în liniște pe Clark Gable-cel Bătrîn, la un sfert de veac de la moarte, pus să vadă eventual ce a mai pus autoarea în seama celor — mai bărini și ei — din sudul aflat sub blestemul războiului civil. Metoda concurentă nu renunță : dintr-un film de epocă este decupat portretul — virstnic — al actorului, care va fi supus unui tratament de îmbătrînire metodică și... sinică. Cînd chestiunea s-a rezolvat, rămîne ca rezultatul să fie reinjectat în scenariul prevăzut, coroborînd atitudinea proaspătului îmbătrînit cu partenerii din film. Treabă grea, afirmă cei ce s-au înhămat la carul cu pricina dar transpirația de pe frunte nu sună a renunțare. Așa că să nu ne lăsăm furați de mirare dacă am fi invitați să vedem pe micul ecran națională Braziliei într-o finală mondială alinind la centru înaintarea știută cu Garincha — Didi — Vava — Pele — Zagallo, fiecare sărit bine de 60 de ani, cu părul alb sau deloc, cu dinți lipsă, cu profil de halterofil.

N-am aflat încă dacă va trece mult timp pînă cînd vor fi rechemați pe platouri — electronice — actori la vîrsta lor de acum 50—60 de ani... Pe cînd, deci, un nou film cu Jean Marais alergînd prin subsolurile Parisului în compania și la vîrsta colegelor de liceu ?

NEAGU UDROIU ■

Unde sînt rinocerii?

Africa, continentul negru cum i se mai spune, este o mare rezervație naturală. Aici se află o serie de animale care au atras și atrag turiștii, vînătorii, dar în ultima vreme și braconierii. Vînătorii pot participa la safari — atît de sugestiv descris de Ernest Hemingway în romanul său din 1935 „Green Hills of Africa". Nu s-au schimbat prea multe față de cele arătate de celebrul romancier Cei doritori de safari plătesc 1 000—1 500 de dolari de persoană/zi. Suma include serviciile : vînători profesionisti, mașini de teren, corturi luxoase, chelneri, chiar și mici avioane care asigură transportul între două locuri de campare. Nimic nu este lăsat la voia întîmplării : se ține seama de preferințele clienților în materie de mîncare și băutură. Aceasta ar fi aspectul legal al vînătorii. Dar în afara acelora care își pot permite luxul de a participa la vînători organizate mai sînt în număr din ce în ce mai mare braconierii. Braconajul devine o problemă foarte gravă a țărilor africane prin pagubele de nerecuperat pe care le produce. Astfel în perioada anilor '70 se găseau circa 65 000 de rinoceri, iar în prezent au rămas vreo 4 500. Este unul din cele mai elocvente exemple ale urmărilor braconajului. Rinocerii au un miros foarte fin, dar vederea slabă. De asemenea imitînd sunetele scoase de rinoceri acestia pot fi aduși ușor în bătaia puștii. Aceste animale sînt vînate pentru cornul lor. Dacă în perioada anilor '70 se plătea 17 dolari/pfund acum s-a ajuns la 300 de dolari la prima mînă, dar după prelucrare se ajunge la 13 000 de dolari. Cu toate că legea interzice comerțul cu corniri de rinoceri avantajele materiale reprezintă o tentație mult prea mare.

În pericol se află și elefanții. După unele estimări în Africa au mai rămas circa 700 000 — 1 000 000 de exemplare dar în conditiile braconajului s-ar putea ajunge la o reducere cu 95% a acestei cifre dacă nu se iau măsuri energice. Și în acest caz tot tentatia cîștigurilor îi ademenește pe braconieri. Prețul plătit pentru fildeș a crescut foarte mult. După unele calcule pentru cele 9 milioane de piese confectionate din fildeș, anul trecut, au fost ucisi 60 000 de elefanți. Totodată scăderea greutății coltilor de fildeș indică dispariția exemplarelor adulte.

Împotriva braconierilor, care folosesc arme automate, a început un adevărat război declansat de autorități. S-a ivit și o problemă delicată : să ucizi un om pentru că ucide animale. (Pentru că braconierii se opun arestării ripostînd cu gloanțe !) Problema este, după cum se vede, foarte spinoasă și ne face să ne gîndim la un film foarte sugestiv : „Bless the beasts und the children".

DAN DĂNUȚ DORU ■

Cîinele de pază a sănătăţii

Nedorită de nici un om normal, durerea fizică are totuşi un rol pozitiv important, acela de semnal al unei „defecţiuni" în funcţionarea normală a organismului. Cel care simte dureri se adresează medicilor pentru a afla care-i răul şi cum să-l combată ; cu cît mai repede, cu atît mai bine. Iată de ce durerea a fost numită „cîinele de pază a sănătăţii". Un fenomen de o însemnătate aşa de mare este, firește, mereu cercetat de specialişti. Care ar fi ultimele noutăţi în această privinţă ? Le aflăm dintr-un articol apărut recent în „Süddeutsche Zeitung".

Mai întîi, e vorba de suportabilitatea diferită a durerii. În timp ce un om suferă îngrozitor la cel mai mic simptom al ei, altul rabdă cu stoicism chinurile iadului. Cercetările psihologilor dovedesc că perceperea individuală a durerii depinde de caracteristicile diverse ale personalităţii fiecărula. Potrivit unei păreri larg răspîndite, femeile ar suporta durerea mai greu decît bărbaţii. Dar, după cum consideră cercetătorii de la Institutul de Psihologie Medicală al Universităţii din München, în realitate e vorba de predispoziţia femeilor, reglată însă de educaţie, de a-şi exprima mai deschis sentimentele în comparaţie cu bărbaţii. Reprezentanţii popoarelor la care exteriorizarea sentimentelor este apreciată ca demnă de dispreţ, condamnabilă, de exemplu, nordicii, sînt mai rezistenţi la durere decît cei care îşi exprimă fără mari oprelişti sentimentele. Astfel, o durere pe care irlandezii o taxează drept bagatelă, este considerată de italieni insuportabilă.

Un factor important îl reprezintă numărul anilor. Cu cît omul înaintează în vîrstă, cu atît mai ridicată este stacheta receptării şi suportabilităţii durerii. Pe de o parte, acest lucru se întîmplă din cauză că, odată cu trecerea anilor, sensibilitatea receptorilor slăbeşte, iar, pe de altă parte, fiindcă oamenii în vîrstă acordă mai puţină atenţie indispoziţiilor lor. Starea emoţională, trăsăturile de caracter, diferitele procese psihice influenţează vizibil asupra suportabilităţii durerii. În cazul emoţiilor puternice, al spaimei, perceperea durerii este oarecum estompată, în timp ce o uşoară încordare nervoasă îi face pe oameni mai sensibili în această privinţă. Ca atare, timizii suportă durerea mai greu decît cei îndrăzneţi şi curajoşi ; la fel cei sociabili, în comparaţie cu cei necomunicativi. Este neîndoielnică influenţa reciprocă dintre depresiunea sufletească şi simţul durerii. Pe cei care suferă fizic vreme îndelungată îi încearcă adesea o stare de melancolie, iar 60 la sută din persoanele care au trecut prin stări depresive se plîng de dureri.

Însă cea mai importantă diferenţiere în perceperea durerii — arată ziarul menţionat — este determinată de predispoziţia individului către cunoaşterea exactă a realităţii sau către escamotarea adevărului. Persoanele incapabile de a privi în faţă lucrurile neplăcute care îi implică se apără de ele prin autoamăgire. Aceşti oameni sînt în stare să suporte dureri incomparabil mai mari faţă de situaţia cînd senzaţiile ar fi percepute normal. Este şi concluzia clară a unui recent experiment făcut de psihologi americani. Un anumit număr de persoane au fost mai întîi supuse unui test cu privire la „înclinaţia spre autoamăgire". Testul a constat într-un număr de întrebări speciale, puse cu scopul de a stabili cît de predispuşi sînt oamenii de a se prezenta cu orice preţ, chiar cu preţul adevărului, într-o lumină favorabilă. Potrivit răspunsurilor primite, participanţii au fost împărţiţi în două grupe — desigur, despre aceasta ştiau doar experimentatorii — : „sinceri" şi „amăgitori". După aceea, au fost supuşi cu toţii unor şocuri provocate de un curent electric slab, a cărui forţă creştea treptat. Misiunea fiecăruia era de a spune cînd începe să simtă curentul, cînd acesta devine neplăcut, cînd apare durerea şi cînd curentul devine insuportabil. Numai prima fază a fost semnalată concomitent de componenţii ambelor grupe. În continuare, pentru a anunţa fazele „neplăcut", „dureros" şi „insuportabil", „amăgitorilor" le-a trebuit un timp de două ori mai mare decît celorlalţi. Aceasta întrucît percepţia senzorială a durerii, care este un proces fiziologic obiectiv, trece prin filtrul aprecierii emoţionale, care depinde tocmai de însuşirile fiecăruia. Iată de ce persoanele înclinate spre autoamăgire suportă durerea fizică mai bine. În fapt însă, autoamăgirea, prefăcătoria faţă de sine însuşi, înclinaţia de a înfrumuseţa realitatea sînt un opiu pentru cei la care se manifestă. Şi nu numai la figurat. Fiziologii au stabilit că în organismul celor ce practică autoamăgirea se produc multe endorfine, substanţe asemănătoare morfinei, care diminuează durerea şi dau un sentiment de mulţumire. Aceşti oameni nu-şi pierd stăpînirea cu una cu două, însă îi paşte primejdia de a nu percepe semnalele răului, de a ignora deci germenii interni ai bolilor de tot felul, ai dezastrului. Iar cînd îşi dau seama, este prea tîrziu.

Prin urmare, durerea poate juca rolul de cîine de pază a sănătăţii, cu condiţia ca pe acest cîine să nu-l punem să dormă şi să ne amăgim apoi cu iluzia că de vreme ce el nu latră, nu apare nici un hoţ.

ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

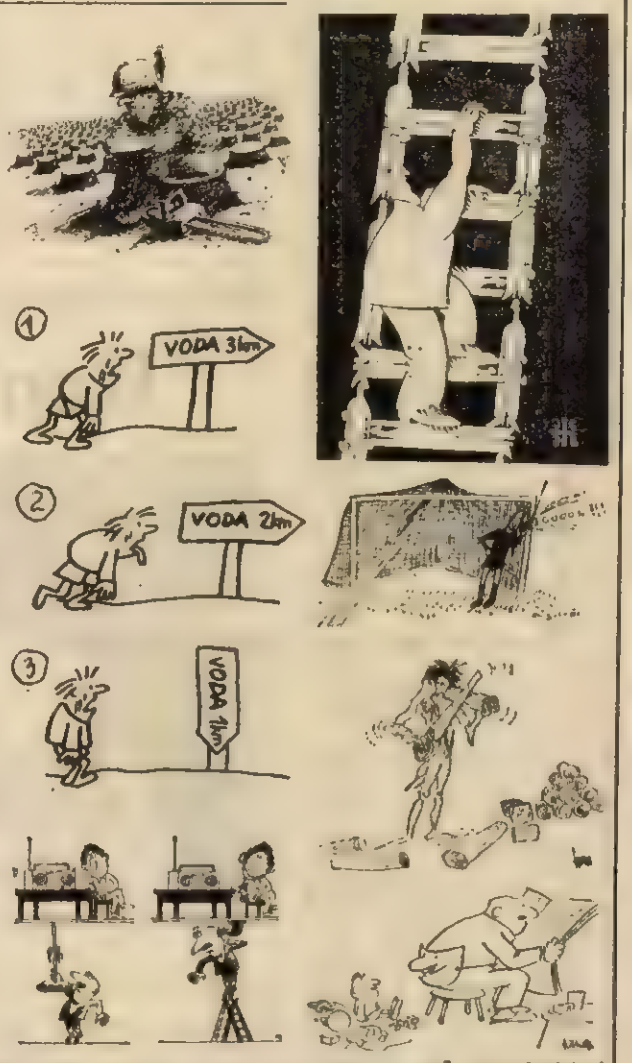

Caricaturi reproduse din N.B.I. (R.D.G.), JEŽ (Iugoslavia) şi SVET V OBRAZECH (Cehoslovacia)

Se băteau între ei pentru a participa la crimă

Tinerii au dreptul să ştie

Jurnal însingerat

Despre zelul horthyştilor în exterminarea evreilor vorbeşte grăitor faptul că reprezentanţii regimului se băteau între ei pentru a participa la crimă. La Reghin, de exemplu, şef al ghetoului trebuia să fie, după practica statornicită, Dudás János, şeful poliţiei locale. Setos de jaf şi sînge, maiorul Komáromi László, comandantul trupelor din zonă, s-a instalat cu de la sine putere în fruntea ghetoului. Dudás a trebuit să intervină la Ministerul de Interne ca să dobîndească postul rîvnit. Lupta pentru pradă în proporţii. Intervine un al treilea pretendent. Este vorba de Kugler György, zis Füleki. Acesta nu avea nici un fel de funcţie publică ; în schimb era membru marcant al Partidului Crucilor cu Săgeţi. El s-a erijat pe cont propriu în şef al ghetoului, declanşînd acţiuni de cercetare şi anchetare pentru „găsirea valorilor ascunse". Abuzurile pe care le-a săvîrşit, neîndurarea pe care a manifestat-o au făcut să tremure în faţa lui întregul ghetou.

S-au găsit voluntari pentru tot felul de fapte înjositoare.În ghetoul din Şimleu Silvaniei, pe lîngă moaşele însărcinate oficial cu inumanele percheziţii corporale, s-a autoinclus şi Duha Irén, funcţionară la primărie, a cărei sarcină oficială se limita la eliberarea dovezilor privind obiectele confiscate. Ea însă n-avea răbdare să aştepte să se „descopere" obiecte. Din proprie iniţiativă cotrobăia prin valize, scotocea îmbrăcămintea şi trupurile victimelor. Nici o încheietură, nici o părticică nu rămîneau nepingărite de mîinile ei murdare. Sulamita Adler, văzînd că i-a luat toate hainele mai bune, a implorat-o să-i lase cel puţin un sveter. Duha i-a răspuns sarcastic: „Tu, jidancă puturoasă, nici aşa nu vei avea nevoie de el, acolo unde mergi". Apoi, rînjind, i-a cerut Sulamitei să se întindă pe masă, despuiată, pentru percheziţie.

În sentinţa care se va da în procesul de la Cluj în 1946, privitor la acuzata Duha Irén se va specifica : **„Este un lucru care rămîne şi azi după mai bine de doi ani de la înfiinţarea ghetourilor de neexplicat, cum o funcţionară administrativă, căreia bunul simţ normal şi puterea i-ar fi dictat să se ocupe numai de atribuţiunile ce-i fuseseră date, la un moment dat depăşeşte aceste atribuţiuni şi îndeplineşte funcţiuni care şi pentru o moaşă sînt repugnabile".**

Au fost şi dintre acela care au privit cu dezgust neputincios ce se petrecea. Indignarea lor a fost însă mai mult interioară. Dar chiar dacă şi-au exprimat-o deschis, ar putea fi ei absolviţi de răspundere datorită unui astfel de gest.

La 6 mai 1944, Wessenmayer consemna într-o dare de seamă trimisă lui Hitler : „În Dej, prefectul şi subprefectul judeţului Solnoc-Dăbîca — gróf Bethlen Béla şi dr. Schilling János — nu aprobă acţiunea antievreiască ce se desfăşoară în prezent în acea zonă şi şi-au luat concediu medical. Grofui Bethlen a declarat că nu doreşte să devină asasinul unei mase de oameni, preferă să-şi dea demisia".

Nu există nici o dovadă despre protestele lui Bethlen. Dimpotrivă, după război a fost judecat şi condamnat la 10 ani închisoare pentru faptele inumane săvîrşite. În ceea ce-l priveşte pe subprefect, deşi a participat la conferinţa de la Satu-Mare şi a convocat şedinţa din 30 aprilie de la Dej, care a definitivat ghetoizarea, el s-a retras înainte de începerea operaţiunii. Pretextînd că este bolnav, la 2 mai, exact cu o zi înainte de declanşarea ghetoizării, şi-a înaintat demisia. Se spune că, văzînd coloanele de evrei tîrîndu-se spre ghetou sub ameninţările dure şi brutalizările jandarmilor, Schilling a chemat la geam subordonaţii aflaţi în biroul său şi a exclamat: „Priviţi, domnilor, cum îşi sapă Ungaria milenară mormîntul". Apoi s-a internat urgent în spital şi şi-a operat apendicele complet sănătos.

În fiecare oraş s-au găsit fireşte şi maghiari de suflet, care, riscînd mult, au încercat să vină în ajutorul evreilor prigoniţi, încercînd prin acţiuni individuale să salveze vieţi, oferind adăpost unor evadaţi din ghetouri. Din păcate, însă trebuie spus că au fost incomparabil mai mulţi, de ordinul multor zeci şi zeci de mii, care au inundat poliţia, jandarmeria horthystă, inclusiv Gestapo-ul, cu denunţuri.

Este un fapt cunoscut că populaţia ungară a fost pregătită pentru o răfuială cu evreii. Chiar dacă nu de proporţiile şi gravitatea atinsă. Decenii la rînd, tema preferată a presei de dreapta, a radioului, a vehementei propagande a partidelor şi grupărilor extremiste a fost aţiţarea urii împotriva evreilor, prezentarea lor ca principalii vinovaţi pentru toate relele ce se abăteau asupra ţării. Evreii erau făcuţi deopotrivă agenţi ai bolşevismului şi reprezentanţi ai plutocraţiei. Nu puţini au fost acela care au aşteptat cu nerăbdare apariţia primelor legi antievreieşti. S-au găsit destui care să aplaude fără reţinere eliminarea evreilor din viaţa economică, politică, socială şi cultural-artistică. Au dat năvală să le ocupe posturile, să se instaleze în întreprinderile şi magazinele lor, să le ocupe apartamentele, să se înfrupte din avutul lor. Avizi de bunurile altora, lipsiţi de scrupule, îndobitociţi de propaganda oficială aveau tupeul să pretindă că aşa le cer „interesele patriei".

Entuziasmul cu care autorităţile horthyste şi marea parte a populaţiei a răspuns apelului lansat de a coopera şi sprijini aplicarea „soluţiei finale" i-a uimit pînă şi pe nazişti. Există declaraţii ale exponenţilor **Gestapo**-ului din Ungaria, potrivit cărora în nici o altă ţară, el n-au constatat o asemenea avalanşă de denunţuri. Într-una din întîlnirile sale cu Fülöp Freundinger, preşedintele comunităţii evreieşti din Budapesta, Vischliceny a făcut următoarea remarcă : „Ungurii par a fi cu adevărat descendenţi ai hunilor ; nu am fi reuşit niciodată să obţinem ceea ce am obţinut fără ei".

Un alt reprezentant al **Gestapo**-ului, aflat la Tîrgu-Mureş, a declarat că ungurii din localitate au cerut cu insistenţă „o rapidă şi radicală soluţie a problemei evreieşti".

Cu toate acestea, Budapesta nu era mulţumită. Unora din guvern li se părea că nu în toate judeţele şi, mai ales, în nordul Transilvaniei, măsurile antievreieşti se înfăptuiesc cu toată duritatea preconizată. S-a declanşat o adevărată campanie de schimbare a prefecţilor. Se numesc în majoritatea oraşelor „oameni noi" cărora nu le tremură nici mîna, nici inima cînd iniţiază şi patronează atrocităţi, care ştiu să instaureze şi să menţină o teroare „fără pauze" şi „fără excepţii". La instalarea noilor căpetenii participă membri ai guvernului, se organizează banchete strălucitoare, se ţin discursuri pompoase care anunţă emfatic amplificarea războiului necruţător împotriva evreilor. La un astfel de banchet, ţinut la 15 mai, Baky László declară : „Acum nu mai avem nici un necaz; fără otrava evreiască, vom fi tari şi unitari; vom obţine victoria finală. În fond, vom elimina din ţară toţi evreii; nu vor rămîne aici nici măcar de sămînţă. În zonele de la răsărit de Tisa am transportat de-acum în lagăre 320 000 de evrei. Pot să afirm că acest lucru reprezintă un eveniment atît de important din punctul de vedere al poporului ungar, cum altul asemănător nu s-a mai petrecut de veacuri întregi".

Peste două zile, la Oradea, instalîndu-l prefect pe dr. Rajnay Károly, ministrul de interne Járosz Andor subliniază satisfăcut : „Eu am văzut azi Oradea nouă, desfăşurîndu-se în lumina soarelui de mai. Am văzut Oradea nouă, naţionalistă, în care pe străzi nu mai sînt evrei. M-am convins în acest oraş de o separare reală a evreilor. Oradea a soluţionat această problemă şi constat cu satisfacţie că rezolvarea corespunde cerinţelor. Dar cu aceasta, problema evreiască nu este încheiată. Din circulaţia sanguină a naţiunii trebuie înlăturat orice element nociv, orice posibilitate de molipsire. În această privinţă, guvernul ungar merge mai departe, pas cu pas. Nu doresc să fac despre aceste lucruri declaraţii detaliate, vă rog să urmăriţi evenimentele cu atenţie".

Fiecare măsură antievreiască este larg comentată, folosită pentru a atîţa la maximum ura împotriva evreilor. Cînd apare ordonanţa privind interzicerea cărţilor scrise de autori evrei, presa şi radioul jubilează. **„Pesti Hirlap"** din 23 mai 1944 reproduce cuvîntarea radiodifuzată a lui Kolozsváry Borcsa Mihály (împuternicitul guvernului pentru presă, radio, edituri şi serviciului de informaţie peste hotare) despre „Purificarea vieţii spirituale ungare".

„Viaţa spirituală maghiară va fi curăţată de operele scriitorilor evrei. Cărţi scrise de evrei nu mai pot apare în Ungaria. Editurile şi industria tipografică trebuie curăţată sută la sută de evrei".

Kolozsváry Borcsa Mihály organizează zdrobirea — într-un cadru festiv — a cărţilor puse la index. În calitatea sa de secretar de stat merge la „moara de hîrtie" şi aruncă el însuşi în cazan volumul poetului Kiss József, după care urmează 22 vagoane de cărţi, în total 447 627 de volume, creaţii ale scriitorilor şi poeţilor evrei : 120 din Ungaria şi 130 din alte ţări.

Jankó Béla, preşedintele Tribunalului Popular din Budapesta, caracterizînd nocivitatea acestei propagande, va declara în 1946 : **„În ciuda prezenţei trupelor germane şi a violentelor pretenţii ale lui Hitler, această acţiune sîngeroasă (deportarea — n.n.) n-ar fi putut fi efectuată atît de complet, dacă din partea populaţiei creştine s-ar fi manifestat o împotrivire mai mare, aşa cum s-a întîmplat în alte părţi. După opinia mea, această acţiune ruşinoasă, inumană, a făcut-o posibilă, în afară de guvernul Sztójay, ducerea în eroare, bieţii-ea urii poporului ungar printr-o propagandă antisemită de decenii şi, nu în ultimul rînd, stîrnirea instinctelor grosiere ale lepădăturilor flămînde de pradă...".**

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Mult succes, tricolori!

Miercuri, la București, un derby european:

România – Spania

CONTEXTUL JOCULUI. Miercuri se reia cursa pentru calificarea la turneul final al C.E. — ediția IX, 1988. Cele patru competitoare ale grupei I vor disputa ultimele jocuri ale sezonului de primăvară: Albania — Austria și România — Spania. Firește, partida de la București este considerată derbiul grupei, fiind, în mare măsură, hotărîtoare pentru desemnarea echipei calificate. După acel 3—2 obținut la 1 aprilie în fața Austriei, pe terenul acestela (victorie din nou norocoasă și din nou facilitată de arbitru, care a refuzat, în ceea zi a „păcălelilor", două penalty-uri gazdelor), echipa Spaniei este deocamdată în fruntea clasamentului, cu +4 la adevăr, avînd victorii în ambele deplasări de pînă acum. Marea rezervă a spaniolilor este ultimul lor joc în grupă, acasă, cu Albania, în aceeași zi (18 noiembrie) în care noi jucăm la Austria. Spunem acest lucru întrucît se prefigurează importanța golaverajului, capitol la care noi stăm, deocamdată, mai bine: +7 față de +3 ai spaniolilor.

Dar, în ceea cè ne privește, calculele sînt foarte simple: ne trebuie trei victorii din tot atîtea meciuri, pentru a avea (indiferent de scorul partidei Spania—Albania) conștiința împăcată că am făcut totul pentru a ne califica. Reamintim că pentru a ne califica la Euro '84 ne erau necesare cinci puncte din ultimele trei jocuri, programate atunci toate în deplasare: cu Suedia, cu Cipru și cu Cehoslovacia. Și dacă acum patru ani am obținut cele cinci puncte numai „afară", o simplă comparație ne îndeamnă să credem că vom obține și acum șase, din care două pe teren propriu. Ca să nu mai vorbim de atuul — considerat suplimentar — al echipei noastre actuale, bazată pe componenții câștigătoarei Cupei Campionilor (în fața Barcelonei) și a Super Cupei europene.

PALMARESUL întîlnirilor directe cu Spania are, desigur, o valoare mai mult simbolică. Ne-am întîlnit de zece ori, numai în jocuri oficiale. Șase partide au fost disputate tot în preliminariile europene: în 1962 (0—6 și 3—2), în 1975 (1—1 la Madrid, a marcat Crișan, și 2—2 la București au marcat Dudu Georgescu și Iordănescu) și 1978 (1—0 la Valencia și 2—2 la Craiova, golurile noastre fiind marcate de Dudu Georgescu). Alte două partide au fost disputate în preliminariile C.M., în 1977: 1—0 pe stadionul Steaua (a marcat Benito în propria poartă) și 0—2 la Madrid. A noua partidă s-a jucat în turneul final din Franța, Euro '84, pe stadionul din Saint-Etienne: Carrasco a deschis scorul dintr-un penalty acordat în urma unui faul asupra lui Gallego, iar Bölöni a egalat 13 minute mai tîrziu, printr-un șut în stilul obișnuit lui.

În sfîrșit, jocul cu nr. 10 s-a disputat în actualele preliminarii ale C.E., la 12 noiembrie 1986, pe stadionul „Benito Villamarin" din Sevilla. Echipa noastră a realizat una din cele mai bune prestații ale sale din ultimii ani, elogiată cum se cuvine în comentariile presei spaniole. Însă, în urma unei ezitări colective în apărare, a primit golul norocosului Michel (aflat atunci la a 13-a prezență în națională, locuia în cantonament la etajul 13, iar golul l-a marcat în min. 13 al reprizei secunde!). Arbitrul Jan Kaizer, care ne mai arbitrase la Valencia, în 1978, a dictat un penalty împotriva echipei noastre (după un ofsaid clar și cînd cronometrul arăta min. 46: 43 al reprizei secunde!), dar Lung a apărat șutul tras de Butragueno.

Forța de sugestie a acestui palmares ar recomanda o victorie clară și fără dubii a echipei noastre, astfel încît să putem trece „în cont" un succes mai net, după acel 3—1 de acum 25 de ani și 1—0 de acum zece ani. Este primul gînd al tricolorilor noștri din acea seară de la Sevilla, cînd au părăsit terenul învinși pe nedrept. Sperăm că acea dorință de revanșă le-a rămas intactă, sau chiar s-a amplificat între timp, astfel încît să putem conta pe o evoluție a lor, superlativă din toate punctele de vedere.

ECHIPA SPANIEI, inutil să mai precizăm, este una dintre cele mai redutabile din Europa la ora actuală. În plus, se bucură de faima (și bună și rea!) că foarte rar scapă ocazia vreunei calificări, indiferent de ce competiție ar fi vorba. Ca să nu mergem prea departe în timp, ne vom rezuma la perioada de cînd antrenorul național este Miguel Munoz (născut la 9 ianuarie 1922, din 27 octombrie 1982 în această funcție). Sub Munoz, naționala Spaniei se califică la Euro '84, în urma legendarului 12—1 administrat Maltei, care devansa la golaveraj echipa Olandei; în turneul final, face două egaluri cu Portugalia și România, învinge cu 1—0 R.F.G., trece și de Danemarca (după loviturile de la 11 m), dar, inevitabil, pierde finala cu Franța (0—2). Pentru Mexic '86 se califică dintr-o grupă cu Scoția, Țara Galilor și Islanda, tar în turneul final este eliminată în sferturi, tot în urma loviturilor de la 11 m, de către Belgia.

Despre formația probabilă, pe care o va alinia la București se poate spune că ea include o majoritate de jucători care au debutat în națională în mandatul lui Munoz. Din cei 13 care au jucat împotriva Austriei, nu mai puțin de 9 sînt jucători aduși la națională de don Miguel: Zubizarreta, Chendo, Andrinua, Michel, Roberto, Calderé, Butragueno, Eloy, Sanchis (alături de ei veteranii Gallego, Camacho, Victor și Carrasco). Dintre aceștia, Sanchis, Andrinua, Roberto și Blay au fost componenți ai echipei de tineret (antrenată de Luis Suarez) care a cîștigat anul trecut campionatul european, ultimii doi fiind și autorii golurilor în returul finalei cu Italia.

ARBITRUL partidei de la București va fi reputatul Alexis Ponnet, același care a condus și jocul dintre cele două formații la Euro '84. Prestigiul de care se bucură acest cuplu al fluierului ne îndreptățește să sperăm într-un arbitraj de bună calitate.

Jocul se va disputa pe stadionul Steaua, începînd cu ora 17.

TRICOLORII au deplina forță morală și sportivă să transeze de partea lor victoria în acest dificil joc. Ascendentul victoriei Stelei în fața Barcelonei și chiar cel al evoluției bune în partida tur, cînd echipa noastră, cum titra revista „AS", „a fost superioară cel puțin o oră", pot fi bune premise ale unei evoluții de bună calitate și care să ne aducă un succes important în lupta pentru calificare. Atenția și sprijinul de care se bucură componenții lotului național, minuțiozitatea cu care se desfășoară pregătirile în vederea acestui joc și, nu în ultimul rînd, dorința ardentă a unei revanșe în fața unui etern rival creează echipei noastre motivația puternică a unei prestații de înaltă dăruire, pentru care nu există decît alternativa victoriei.

Ca în atîtea cazuri, publicul bucureștean, obișnuit de o vreme la școala înaltă a jocurilor de bună calitate, încheiate cu performanțe de mare prestigiu, va fi alături de echipa noastră, împrumutîndu-i — sîntem convinși — pe toată durata partidei, însuflețirea ardentă a tribunelor.

— Asigurîndu-i de pe acum pe tricolori de încrederea și speranțele pe care le avem în ei, le urăm mult, mult succes!

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fie ca și după acest meci, bucuria victoriei să aureoleze chipurile lor și, deopotrivă, pe ale noastre

ULTIMA ORĂ

O invenție

Vasile Grigoriev a fost primul cititor care a dat curs invitației lansate într-un recent număr al revistei „Flacăra", invitație la un dialog deschis închinat muncii pasionale, invenției, aventurii cunoașterii. Vasile Grigoriev a început să facă mai întîi o serie de calcule și desene propunîndu-și să creeze un cort a cărui primă calitate să fie greutatea scăzută. A lucrat tot timpul cu un cîntar de farmacie, punînd la socoteală pînă și ața cu care era cusut materialul. Cortul semisferic cu un diametru de 2,10 m și înălțimea de 1,40 m are greutatea de 2 kg. Îți este prezentat ca o sacoșă de foarte mici dimensiuni, nevenindu-ți aproape a crede că, prin minuirea unor fermoare se înalță la repezeală o căsuță viu colorată, în care două persoane se pot adăposti cît se poate de confortabil. Materialul, un relon subțire dar foarte rezistent, ca și barele de susținere din PVC, construite după sistemul telescopic al antenelor de radio, nu necesită nici o tehnologie specială. După ce l-a testat „pe pielea lui", inventatorul l-a propus spre brevetare. În 1983 Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci i-a acordat lui Vasile Grigoriev brevetul de invenție. Au urmat apoi, o serie de vizite la Întreprinderea pentru articole sportive „Camping" din Urziceni, visul inventatorului fiind, în mod firesc, producerea cortului în serie. O discuție recentă cu directorul întreprinderii, Ioan Wisset nea explicat cauzele întîrzierii intrării în fabricație. Specialiștii considerau că modelul propus este util, dar nu prezenta o totală garanție în ceea ce privește rezistența la vînturile foarte puternice. Vasile Gregoriev și-a continuat munca în vastul său atelier de pe balcon...

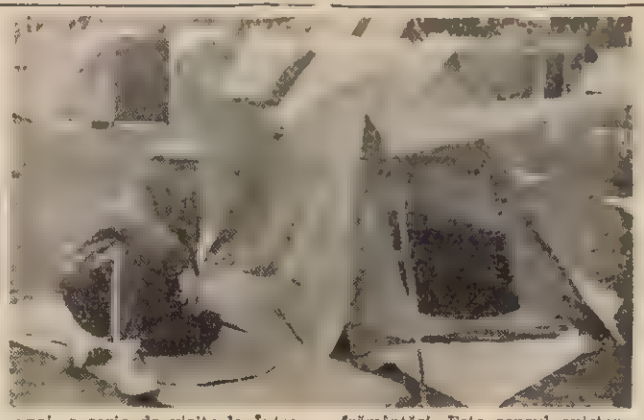

Tot ceea ce a înfăptuit Vasile Gregoriev este rodul unei pasiuni ce nu-i lasă nici o zi fără frămîntări. Este sensul existenței sale, o modalitate de a trăi care nu poate stîrni decît admirație și respect. Admirație și respect pentru inventatorul care a bătut de zeci de ori drumul Urzicenilor, însușindu-și toate observațiile specialiștilor, se distingea și în vorbele directorului Ioan Wisset de la Întreprinderea de articole sportive „Camping": „Omul acesta și-a stors mintea să ofere un lucru util. În urma îmbunătățirilor pe care le-a adus, cortul poate fi prezentat comerțului pentru contractare. Și va fi prezentat la primele contractări din 1987"

LIANA MOLNAR ■

Gală inaugurală

Teatrul românesc s-a îmbogățit în această primăvară cu un nou colectiv artistic: secția română a Teatrului de Stat din Sf. Gheorghe. *Evenimentul a prilejuit o gală de teatru, cu participarea I.A.T.C. „I.L. Caragiale" din București. Între spectacolele teatrului din Sf. Gheorghe, de un remarcabil succes s-au bucurat, cu acest prilej, premiera secției române* Acțiunea se petrece în zilele noastre, *de Elena și Nicolae Roșu și* Timp și adevăr, *de Eugenia Busuioceanu, în interpretarea actorilor de la secția maghiară*

Fotografii de MIRCEA HUDEK ■

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: **Actualitatea politică:** 25 66; **Publiciști-comentatori:** 14 53; **Reportaj economie:** 26 00; **Știință:** 21 28; **Cultură-învățămînt:** 14 57; **Probleme moral-cetățenești:** 17 00; **Sport:** 25 66; **Scrisori-audiențe:** 25 42; **Foto:** 25 28; **Secretariat de redacție:** 21 23; **Secretariat redactor șef:** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste
anul XXXVI
18 (1 663)
VINERI
1 Mai
1987

Ride iară primăvara
Peste cîmpuri, peste plai;
Veselia umple țara
C-a venit Întîi de Mai.

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

în această săptămînă s-au deschis

Lucrările Sesiunii Marii Adunări Naționale

Într-o atmosferă de puternică angajare patriotică, marți 28 aprilie, s-au deschis lucrările sesiunii a V-a a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale, pe ordinea de zi figurînd probleme de mare însemnătate pentru progresul economico-social al țării.

(Comentariu în pag. 2)

MAI

GLORIE MUNCII!

În pragul lunii de mijloc a primăverii, bucuria renașterii tuturor speranțelor lumii se reîntemeiază, încă o dată, prin înțelesul pe care oamenii muncii din lumea întreagă îl consacră începutului de Mai, de celebrare a Zilei Muncii.

1 Mai consfințește tradiția unei lupte, e un simbol al acestei lupte și al idealurilor prin care se regăsește înfrățită lumea muncitoare de pretutindeni, iar prin reafirmarea puterii de sugestie a acestui simbol, în pragul lunii de mijloc a primăverii, ziua de 1 Mai reprezintă în același timp faptă concretă și acțiune. Altfel spus, sărbătorim această zi, de fiecare dată, nu numai în virtutea unei glorioase tradiții, ci și dintr-o necesitate a istoriei prezente.

1 Mai 1987. Și în anul acesta, an de legătură trainică între un efort care s-a încheiat și un efort care reîncepe, Ziua internațională a muncii reaprinde în viața patriei și în inimile tuturor oamenilor ei lumini sărbătorești. O sărbătoare a muncii, trăită de cei pentru care munca înseamnă totul, rațiunea însăși de a exista, poate fi însă și altceva decît un răgaz anume rezervat contemplării ei. Acum, în anul al doilea al celui de-al 8-lea cincinal, cînd munca se reașază între repere noi de calitate și eficiență, țara muncește cu abnegație pentru împlinirea proiectelor sale de viitor, întreaga țară muncește cu conștiința treaz în fața timpului și a orizontului spre care curge timpul. Fiecare zi ne aduce vești noi, îmbucurătoare, despre rezultatele acestei munci, iar în primele bilanțuri ale anului în curs regăsim imaginea unui efort statornic și plin de dăruire, imaginea unor oameni care acționează cu competență și cu spirit de înaltă responsabilitate la locurile lor de muncă, pretutindeni acolo unde țara are nevoie de ei. Și se impune a-i cunoaște pe acești oameni și a-i omagia pe fruntașii, pe aceia care prin truda lor zilnică adaugă un plus de frumusețe și de bogăție și de forță acestei țări, în orașele și satele ale căror ritmuri de viață se înscriu permanent pe coordonatele modernității și progresului.

Rapoartele muncitorești ale acestor zile, bilanțurile de succese ale poporului închinate sărbătorii de la 1 Mai, reliefează eforturile nu o dată eroice ale tuturor fiilor țării, indiferent de naționalitate, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din ultima decadă a lunii martie, în cuvîntările rostite ulterior, cu prilejul întîlnirii cu cadrele de conducere din economie, precum și cu ocazia recentelor vizite de lucru întreprinse în unele unități economice. Aceste rapoarte muncitorești avînd ele însele — prin marea desfășurare de forțe pe care o implică și prin înalta vibrație a conștiinței patriotice, a conștiinței comuniste în acțiune — ceva din freamătul unui anotimp tînăr, din strălucirea unui timp și-a unui anotimp de perpetuă reînoaștere. Ele întruchipează o cutezanță desfășurată lucid, în spirit revoluționar, fiind tot atîtea argumente ale unui efort necurmat, ale muncii pline de abnegație prin care întregul popor se află în slujba propășirii patriei comune.

La noi, sărbătoarea internațională a muncii a fost celebrată încă dintru începuturi, la scurt timp după proclamarea ei, iar muncitorii români i-au oferit o nedezmințită ofrandă de jertfe, de cutezanță și de nădejdi, de ardoare a luptei pentru izbîndirea unuia dintre cele mai nobile ideaiuri din cîte a cunoscut istoria lumii, pentru înfrățirea în gînd și faptă a tuturor celor ce muncesc. Tot într-un Mai, la 8 Mai 1921, s-a născut Partidul Comunist Român, cea mai puternică forță politică a muncitorimii, cea mai intransigentă, mai ofensivă și mai capabilă să-și asume misiunea de făurire a istoriei în conformitate cu principiile de dreptate socială și pentru făurirea unui statut nou al demnității oamenilor. De aceea luna lui Florar înseamnă un fierbinte memento, prilej de reafirmare în memoria noastră comună a strălucitelor izbînzi obținute de poporul român sub conducerea partidului său comunist. Cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea, în istoria țării s-a deschis o eră de un dinamism fără precedent, declanșatoare de energii fără seamăn, fructificate într-o operă cu rezultate fundamentale pentru prezentul și viitorul țării. Și cu îndreptățire am numit acest răstimp din istoria țării Epoca Nicolae Ceaușescu, eră în care faptele și aspirațiile acestei țări s-au identificat cu semnificația unui adevărat și continuu anotimp-primăvară.

1 MAI 1987. Ziua Muncii, a solidarității tuturor celor pentru care munca și libertatea și pacea sînt bunurile cele mai de preț ale vieții, ne regăsește și în acest an aplecați asupra uneltelor noastre, dăruiți vocației noastre de constructori și țelului nobil de edificare a unei civilizații noi pe pămîntul României. În țara înnoită și împrimăvărată, munca își asociază simbolic tinerețea iar Ziua Muncii și Ziua Tineretului își răsfrîng frățește luminile sărbătorești pe cerul curat, primăvăratic, așa precum datoriei fiecăruia dintre noi îi corespunde fapta prin care această datorie se împlinește.

Sărbătoarea de 1 Mai este, deopotrivă, o laudă a naturii și-a oamenilor.

D. CONSTANTINESCU ■

Ședința Consiliului de Stat

Luni, 27 aprilie a.c., a avut loc ședința Consiliului de Stat, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România.

Luînd în dezbatere lucrările înscrise pe ordinea de zi, Consiliul de Stat a examinat și ratificat documentele privind dezvoltarea pe termen lung a cooperării economice și tehnice și a schimburilor comerciale între Republica Socialistă România și Republica Zair, Republica India și Republica Populară Bangladesh.

Consiliul de Stat a discutat și aprobat Raportul cu privire la analizele efectuate în anul 1986, din însărcinarea Consiliului de Stat, de comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale, în legătură cu modul în care unele ministere și alte organe centrale înfăptuiesc politica partidului și asigură aplicarea legii în domeniile lor de activitate. S-a hotărît ca în luna octombrie 1987 ministerele, celelalte organe centrale, unitățile din subordinea acestora să prezinte Consiliului de Stat rapoarte în legătură cu modul în care s-au adus la îndeplinire măsurile stabilite de comisiile permanente ale Marii Adunări Naționale.

În continuarea ordinii de zi, Consiliul de Stat a examinat și aprobat Raportul privind activitatea desfășurată de organele Procuraturii Republicii Socialiste România și Darea de seamă privind activitatea desfășurată de Tribunalul Suprem în anul 1986.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a cerut organelor de justiție, procuratură și ale Ministerului de Interne să-și intensifice activitatea de prevenire a infracțiunilor și de explicare a legilor țării. Totodată, a cerut organelor de presă și radioteleviziunii, tuturor mijloacelor de informare să sprijine acțiunile de popularizare a legislației și să-și aducă o contribuție sporită la activitatea de educare a maselor de oameni ai muncii.

În cadrul ședinței au fost dezbătute și aprobate Raportul Comisiei pentru analiza activității de soluționare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii adresate Consiliului de Stat și Raportul Consiliului de Miniștri privind soluționarea propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererile oamenilor muncii adresate organelor centrale ale administrației de stat în anul 1986.

OPREA GEORGESCU ■

Lucrările sesiunii Marii Adunări Naționale

HOTĂRÎREA — APEL

a Marii Adunări Naționale privind realizarea Planului de dezvoltare economico-socială pe trimestrul II și pe întregul an 1987

Marea Adunare Națională, dezbătînd activitatea desfășurată pentru realizarea Planului de dezvoltare economico-socială a țării pe trimestrul I al acestui an, precum și măsurile pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor de plan pe trimestrul II și pe întregul an 1987, **a dat o înaltă apreciere contribuției hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, la fundamentarea și realizarea măreților obiective de dezvoltare multilaterală a țării, de creștere puternică a forțelor de producție, de sporire substanțială a aportului științei și progresului tehnic, de perfecționare a organizării și modernizare a proceselor de producție, de creștere a venitului național și de ridicare pe această bază a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.**

Dezbaterile din Marea Adunare Națională cu privire la realizarea planului pe trimestrul I 1987 au evidențiat cu putere că oamenii muncii din toate domeniile de activitate au obținut rezultate importante în realizarea planului. În multe sectoare de activitate sarcinile de plan au fost realizate și depășite. Cu toate acestea, din dezbateri a reieșit că, într-o serie de sectoare economice și pe ansamblu, continuă să existe importante rămîneri în urmă.

În cadrul dezbaterilor s-a subliniat că pe baza hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R., ale Comitetului Politic Executiv, a indicațiilor secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost luate măsuri hotărîte pentru lichidarea rămînerilor în urmă și pentru realizarea integrală a planului pe trimestrul II și pe întregul an. Toți vorbitorii au arătat că sînt create toate condițiile pentru realizarea în întregime a planului pe trimestrul II și pe întregul an 1987.

De asemenea, a reieșit că s-au luat toate măsurile pentru realizarea în bune condiții a producției destinate exportului.

În agricultură, cu toate condițiile nefavorabile din această primăvară, prin eforturile oamenilor muncii de la sate s-a asigurat o bună desfășurare a lucrărilor agricole, astfel că însămînțările sînt aproape terminate și s-au creat toate condițiile ca în următoarele 3—4 zile să fie încheiate complet în toate județele.

Marea Adunare Națională consideră că economia noastră națională dispune de tot ce este necesar pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului, a programelor de perfecționare a organizării și modernizare a producției, de dezvoltare intensivă a tuturor sectoarelor economice, de creștere a calității și eficienței întregii activități. Este necesar să se acționeze în mod cel mai hotărît pentru aplicarea largă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale noii revoluții tehnico-științifice și ale noii revoluții agrare în vederea dezvoltării puternice a forțelor de producție, valorificării superioare a resurselor materiale, a înfăptuirii exemplare a tuturor obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru progresul economico-social al țării.

În spiritul indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Marea Adunare Națională consideră că sînt necesare măsuri hotărîte pentru creșterea rolului centralelor, ca titulare de plan și unități de bază ale autoconducerii și autogestiunii, care poartă răspunderea directă pentru realizarea planului la toți indicatorii.

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ ADRESEAZĂ APELUL CĂTRE TOȚI OAMENII MUNCII DIN INDUSTRIE ȘI AGRICULTURĂ, CĂTRE ÎNTREGUL NOSTRU POPOR, SĂ DEPUNĂ TOATE EFORTURILE PENTRU A REALIZA PLANUL ÎN CELE MAI BUNE CONDIȚII, LA TOȚI INDICATORII, PENTRU ÎNDEPLINIREA EXEMPLARĂ A SARCINILOR LA EXPORT, PENTRU OBȚINEREA UNOR RECOLTE SPORITE ÎN ACEST AN, PENTRU REZULTATE CÎT MAI BUNE ÎN ÎNTREAGA ACTIVITATE ECONOMICO-SOCIALĂ.

Marea Adunare Națională își exprimă convingerea că întregul nostru popor va acționa cu toate forțele, într-un înalt spirit de răspundere, pentru a asigura îndeplinirea întocmai a sarcinilor ce revin tuturor sectoarelor de activitate, creînd astfel condiții tot mai bune pentru înfăptuirea tuturor obiectivelor stabilite în planul de stat pe anul 1987 și pe întregul cincinal, pentru creșterea continuă a avuției socialiste și a venitului național — bază sigură a ridicării nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, țelul suprem al politicii Partidului Comunist Român.

Deputații Marii Adunări Naționale se angajează și asigură pe președintele Republicii Socialiste România că fiecare, la locul său de muncă, va face totul pentru unirea eforturilor colectivelor de oameni ai muncii în vederea îndeplinirii în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan, a întăririi ordinii și disciplinei în bună administrare și gospodărire a avuției naționale, în înfăptuirea neabătută a hotărîrilor de partid și a legilor țării.

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ ADRESEAZĂ TUTUROR OAMENILOR MUNCII DIN INDUSTRIE ȘI AGRICULTURĂ, DIN TOATE SECTOARELE DE ACTIVITATE, ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR, CELE MAI CALDE FELICITĂRI CU PRILEJUL ZILEI DE 1 MAI — ZIUA INTERNAȚIONALĂ A CELOR CE MUNCESC — ȘI URĂRI DE SUCCES ÎN ÎNTREAGA LOR ACTIVITATE.

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, marți 28 aprilie, s-au deschis lucrările sesiunii a V-a a celei de-a IX-a legislaturi a Marii Adunări Naționale.

Lucrările actualei sesiuni se desfășoară în atmosfera de puternică angajare patriotică în care întreaga națiune acționează, cu dăruire și elan revoluționar, pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor planului pe 1987 și pe întregul cincinal, pentru transpunerea în viață a istoricelor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului.

La lucrările sesiunii, alături de deputați, au participat membrii ai C.C. al P.C.R. și ai guvernului, conducători de instituții centrale, organizații de masă și obștești, reprezentanți ai oamenilor muncii, ai vieții noastre științifice și culturale.

În cadrul lucrărilor s-a procedat la validarea unui deputat în Marea Adunare Națională și la discutarea și aprobarea unor proiecte de lege. De asemenea, a fost prezentat Raportul Consiliului de Miniștri cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării în trimestrul I/1987 și măsurile pentru realizarea integrală a prevederilor planului pe anul 1987, pentru întărirea rolului centralelor economice ca unități de bază în economie, care funcționează pe principiul autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

În legătură cu problemele dezbătute privind îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării, Marii Adunări Naționale i-a fost prezentat proiectul unei Hotărîri-Apel.

În unanimitate, deputații au adoptat Hotărîrea-Apel a Marii Adunări Naționale privind realizarea planului de dezvoltare economico-socială pe trimestrul II și pe întregul an 1987.

Proiectele de legi înscrise pe ordinea de zi urmează să fie examinate de comisiile permanente de specialitate și supuse dezbaterii Marii Adunări Naționale în cadrul actualei sesiuni, data reluării lucrărilor în plen urmînd să fie anunțată din timp.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Miercuri, 29 aprilie, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., întrunit sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a analizat și aprobat propunerile de îmbunătățire a nivelului dobînzilor încasate și plătite de bănci, potrivit indicațiilor formulate de secretarul general al partidului în legătură cu perfecționarea mecanismului economico-financiar. Cu acest prilej s-a apreciat că realizările dobîndite de țara noastră în dezvoltarea și diversificarea producției materiale, sporirea eficienței economice și ridicarea nivelului de trai, stabilitatea tuturor categoriilor de prețuri, precum și sarcinile prevăzute în actualul cincinal cu privire la creșterea și pe mai departe a rentabilității economice, pe seama reducerii cheltuielilor de producție și circulație, folosirii optimale a resurselor materiale și financiare, asigurarea echilibrului financiar și monetar și a unei circulații bănești sănătoase, creează condiții reale pentru o reducere generală a dobînzilor atît în raporturile cu unitățile socialiste, cît și cu populația.

Prin măsurile adoptate, edificiul economic al patriei socialiste va dispune de un instrument de lucru mai eficient, reducerea dobînzilor fiind indisolubil legată de necesitatea perfecționării sistemului financiar și de credit, de mai judicioasa aplicare a principiilor autoconducerii și autogestiunii, astfel încît veniturile statului și ale populației să se bazeze în exclusivitate pe muncă, rentabilitate, pe o activitate economică eficientă. Dobînzile, s-a apreciat, nu trebuie să fie în nici un compartiment de activitate un mijloc de a obține venituri fără muncă.

În conformitate cu propunerile aprobate, nivelul de dobîndă ce se încasează de bănci la creditele curente pentru activitatea de producție și circulație se reduc, de regulă, cu o unitate procentuală — în industrie, transporturi, cercetare-proiectare, comerț exterior, aprovizionare etc., de la 5 la sută la 4 la sută; la unitățile comerțului exterior și agriculturii cooperatiste, dobînda se reduce de la 3 la sută la 2,5 la sută și respectiv de la 2 la sută la 1,5 la sută. La unitățile agricole de stat și silvice, la stațiunile pentru mecanizarea agriculturii etc, se menține actualul nivel de dobîndă de 2 la sută. Pentru creditele aferente unor stocuri de materii prime ce asigură baza energetică și de producție, se va aplica o dobîndă de 2 la sută în loc de 3 la sută, iar la bazele de aprovizionare tehnico-materiale, pentru creditele curente aferente stocurilor preluate de la întreprinderi în vederea distribuirii, dobînda de la 3 la sută scade la 2 la sută. În ceea ce privește creditele curente pentru activitatea de investiții, deci pentru obiectivele ce se execută în cadrul termenului planificat de punere în funcțiune, s-a stabilit ca dobînda să se reducă de la 3 la sută la 2,5 la sută, depășirile de termene beneficiind de reduceri de la 5 la 4 la sută, iar la obiectivele de investiții puse în funcțiune în avans de termenul planificat, dobînda urmează să fie de 2 la sută față de 2,5 la sută.

Sînt prevăzute, totodată, scăderea dobînzilor ce se plătesc de bănci la disponibilitățile unităților socialiste și organizațiilor obștești, precum și pentru economiile populației depuse la C.E.C.

Noile propuneri, elaborate din inițiativa și cu aportul nemijlocit al tovarășului Nicolae Ceaușescu, analizate și aprobate la ședința Comitetului Politic Executiv din 29 aprilie — vor influența în mod hotărît și eficient activitatea economică generală, determinînd diminuarea costurilor de producție, a cheltuielilor de circulație și investiții, deschizînd noi căi pentru creșterea beneficiilor și rentabilității în cadrul unităților economice. S-a apreciat, de asemenea că, prin introducerea în practică a acestor noi reglementări, se vor obține, deopotrivă, întărirea răspunderii pentru buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești, un mai ferm echilibru financiar și monetar, o sănătoasă circulație bănească, precum și posibilități mai eficiente în perfecționarea aplicării noului mecanism economic, a principiilor autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

LIVIU TIMBUS ■

Noua condiție a muncii, noua condiție a muncitorului

Muncitorii de azi : proprietari, producători, beneficiari

În urmă cu două decenii, cînd Dumitru Marian, proaspăt inginer, intra pe porțile întreprinderii de Mașini Grele din București, unitatea de astăzi, numărînd circa 15 000 de oameni ai muncii, se afla chiar la începuturile activității sale. Așa se face că Dumitru Marian, în prezent șeful laboratoarelor întreprinderii, a avut posibilitatea să urmărească modul cum, în timp, s-au pus și au fost rezolvate, în etape succesive, problemele unei noi calități a muncii și, implicit, ale unei noi calități a produselor realizate acolo. Mai tînăr decît el, Teodor Secară, șeful serviciului asigurarea calității, consideră că marea șansă a vieții sale de specialist s-a numit și se numește I.M.G.B. Acesta este locul în care a putut să-și pună în aplicare toate ideile, aici a reușit să transpună în practică tot ceea ce învățase sau numai își imaginase. Pentru că I.M.G.B.-ul constituie, în clipa de față, un veritabil avanpost al bătăliei pentru calitate în întreaga noastră industrie constructoare de mașini. Realizările obținute pînă acum în acest domeniu au avut ca punct de pornire o sarcină de mare încredere și responsabilitate pe care conducerea partidului și statului nostru a trasat-o colectivului de la I.M.G.B. : realizarea celei mai însemnate părți din utilajele cu care va fi echipată prima centrală atomo-electrică din țara noastră. De aici a început lucrul în sistem de asigurarea calității produselor — o experiență interesantă și utilă (acum în prag de a fi extinsă și în alte domenii de activitate decît cel de la care s-a plecat inițial), o experiență care a obligat la muncă intensă, la mari investiții de inteligență, la remodelarea, de fapt (pornindu-se, desigur, de la exigența cu care fuseseră privite și pînă atunci problemele calității la I.M.G.B.) a întregului sistem de organizare a muncii, atît în ceea ce privește concepția, cît și îndrumarea, controlul, dar, mai ales, execuția.

Cu... dintîi schimbare de optică a fost impusă tehnologilor și inginerilor. S-a simțit nevoia unei mai mari apropieri a lor de procesul de producție, a unei participări mai active și mai responsabile la realizarea fiecărui reper. În acest sens, au fost elaborate fișe de lucru pentru fiecare operație în parte, pentru fiecare reper în parte, specificîndu-se ce, cînd și cum trebuie făcut totul, ce, cum și cînd trebuie controlat produsul, cum se confirmă calitatea lui și cum se semnalează eventualele nereușite. Astfel, inginerul a părăsit simpla postură de creator al tehnologiilor, fiind implicat în toate operațiile interfazice. Se ajunge, astfel, la o identificare absolută între idee și produsul finit. Se atinge, în felul acesta, un mai vechi deziderat, care era doar rostit, fără să ajungă a fi transpus în viață — pînă la a fi controlată, calitatea trebuie realizată.

Ce se întîmplă — mi-am întrebat interlocutorii — dacă, în ciuda acestei sporite coordonări de specialitate, se mai greșește cîte o operație ?

— În condițiile în care fiecare operație poartă, pe fișa respectivă, semnătura celui care a efectuat-o și a celui care a controlat-o, nimeni nu-și poate asuma responsabilitatea de a ascunde o eventuală eroare, în speranța că ea va trece neobservată. Așa încît sau muncitorul sau controlul de calitate o face cunoscută serviciului producție. Acesta își formulează părerea — privind remedierea respectivului reper —, iar tehnologul decide. Se stabilesc vinovații — nu din dorința de a-i pedepsi, ci din aceea de a lua măsurile corective care se impun. Marele cîștig al unui asemenea mod de lucru este evitarea greșelilor sistematice, acelea care fac cel mai mare rău calității produselor. Din eliminarea lor se naște și o creștere a gradului de certitudine privind realizarea în cele mai bune condiții a produselor noastre.

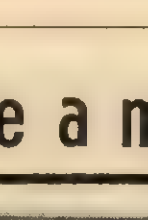

MAI

— S-a dus timpul, în acest sfîrșit de veac XX — adaugă Dumitru Marian — cînd spuneam : lasă, că se descurcă meșterul cutare, că doar de-aia are categoria a șasea. Așa cum ne-am scos cu totul din limbaj formula păguboasă „merge și așa". Nu, nu merge decît așa cum au stabilit și au proiectat specialiștii, iar acești specialiști trăiesc moment de moment realitatea din secții, nu doar pe aceea din documentații. Asistența tehnică de specialitate evită, normal, superficialitatea. Pe de altă parte, vorbind puțin și de laborator — atît cel pe care-l conduc eu, cît și acela de control nedistructiv —, calitatea aparatelor de care dispunem, dublată de calitatea pregătirii celor care lucrează cu ele exclud orice fel de îndoială cu privire la calitatea materialelor sau a pieselor executate. Dar nu numai simplul control ne interesează. Noi avem pretenția că facem în laboratoarele noastre „inginerie de material", oferind, pe lîngă rezultatele noastre, și soluții pentru obținerea unor materiale de mai bună calitate decît cele care ne-au fost trimise la analiză. Se muncește mult și serios, într-un ritm care ar putea să-i sperie pe alții. Noi facem circa 50 de mii de determinări lunar, asta însemnînd că oferim, prin fiecare om al nostru, zece rezultate pe oră, adică unul la 6 minute ! Iar încercările noastre durează de la cîteva fracțiuni de secundă la 30 de mii de ore, adică 1 250 de zile, adică trei ani și jumătate !

Am mai aflat multe alte lucruri ținînd de irepro șabila calitate a organizării muncii, în primul rînd. Există — nici mai mult, nici mai puțin — un atelier special de inginerie de calitate, a cărui obligație este de a verifica, cu exigență și imparțialitate, fiecare dintre tehnologiile care ar urma să fie date în lucru. Acest serviciu poate, atunci cînd s-ar ivi cazul, să facă un raport de neconformitate, în vederea aceloraș acțiuni corective de care am mai vorbit. Avînd la bază un veritabil „manual de asigurare a calității", componenții serviciului asigurarea calității verifică periodic respectarea specificațiilor din documente, organizînd, în același timp, un program comun de inspecții atît cu beneficiarii, cît și cu furnizorii. Acest serviciu autorizează, de fapt, o întreprindere sau alta să-i furnizeze materiale, doar atunci cînd e ferm convins de calitatea superioară a acestor materiale. Așa se face că modul de lucru pe care și l-au impus oamenii I.M.G.B.-ului se transmite și celor peste 60 de furnizori autorizați pînă în prezent. Așadar, pe lîngă ingineria de material — termen pe care l-au impus I.M.G.B.-iștii, — s-a ivit încă un termen, cu deplină acoperire în ceea ce se întreprinde la această unitate-etalon a industriei constructoare de utilaj greu, acela de „...gnierie de calitate" sau, dacă vreți, „inginerie de asigurarea calității". Ceea ce spune aproape totul despre felul în care este concepută aici — și trebuie pretutindeni concepută — noua calitate a muncii. Ea înseamnă — pe scurt — bună organizare, bună pregătire profesională, participare activă la întreaga viață a unității, utilizarea inteligentă a resurselor de inteligență și o disciplină deosebită. Pentru că, peste toate cele spuse pînă acum, decisivă este calitatea omului muncii.

— Sigur, e nevoie de mult efort, de tenacitate, de veritabil spirit revoluționar. Exemplul celor de la I.M.G.B. — ne spunea inginerul Emanuel Babici, director general al Centralei Industriale de Utilaj Energetic, centrală din care face parte și întreprinderea despre care am vorbit pînă acum — dovedește că este pe deplin posibil să facem ca munca noastră să devină efectiv o activitate creatoare, cu efecte directe, vizibile în creșterea calității producției. De această nouă calitate — la care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a referit în repetate rînduri — depinde, în chip decisiv, viitorul industriei românești. Un viitor care, luînd ca punct de reper realizările cu adevărat excepționale ale colectivului de la Întreprinderea de Mașini Grele București, ni se arată deschis împunerii pe plan mondial a produselor ivite din mîinile și inteligențele oamenilor muncii din țara noastră.

DAN MUCENIC
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU

O zi de muncă la I.M.G.B. : încă un pas făcut în avanposturile științei

MAI

Reporteri pe vatra eroică a unei ctitorii

Am văzut cum începe o lume...

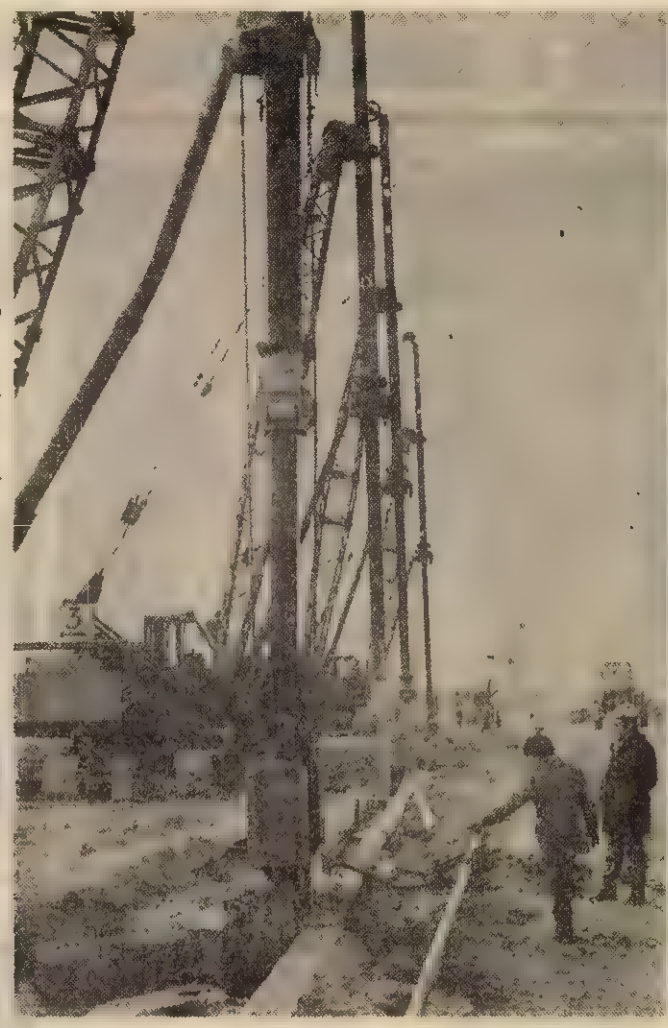

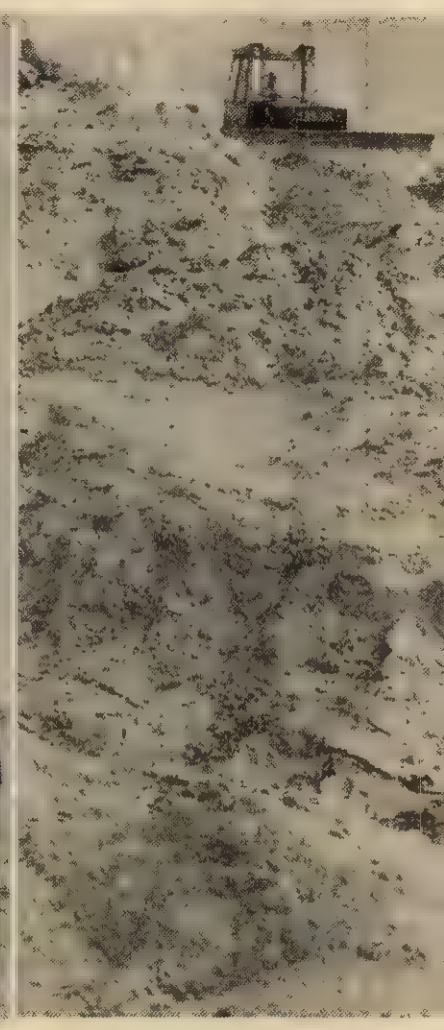

Doi constructori, într-o coloană

Lunea nu-i o zi ca și celelalte

Întotdeauna a simțit tînărul inginer Nicolae Fișcu că ziua de luni este altfel decît celelalte zile pe șantier. Celelalte zile ale săptămînii trec oarecum firesc, pe nesimțite, lucrurile curg în albia lor, dar luni, în fiecare luni, mai ales dimineața fiecărui început de săptămînă are ceva ciudat, bogat și neliniștitor în același timp, imprevizibil ca revărsarea apelor peste maluri prevestind venirea inevitabilă a primăverii. După ce o săptămînă întreagă îți-e plin capul de cifrele metrilor cubi de pămînt excavat și beton turnat, de terasamente și pereuri, ecrane de etanșare, protecții și consolidări, de autoscrepere și gredere, dragline, instalații Kelly și cilindri compactori, deși vii la șapte dimineața pe șantier, ca acum în lunea aceasta, și ca în fiecare zi de muncă și viață, te angrenezi atît de mult în operațiunile de excavare, transport, împrăștiere, nivelare sau compactare, trupul tău participă atît de intens la mișcările acestea masive de pămînt și utilaje, devenind el însuși un teritoriu la fel de frămîntat ca al șantierului, încît nici nu știi cînd se face ora 17 și uneori te trezești întîrziind peste program pînă cînd întunericul îți aduce aminte că iar nu vei ști cum să-i justifici soției întîrzierea decît cu aceeași explicație simplă, atît de simplă și banală încît de la un timp a devenit în ochii ei aproape neverosimilă : „am lucrat... am vrut să recuperăm toată bentonita... nici nu știu cum a trecut timpul !"

Duminica e altceva, timpul are alt ritm de curgere, lumina însăși are altă presiune asupra trupului tău, e ca și cum ai fi scafandru și după ce ai lucrat la mare adîncime oceanică stai 24 de ore în camera de decompresiune pentru a te putea întoarce la suprafață astfel încît trupul tău readaptat la presiunile normale să nu se pulverizeze. Duminica e o zi în care ai tot timpul s-o asculți pe fetița ta de doi ani bîjbîind după vocalele limbii române pentru a rosti mai limpede fantasticul cuvînt „TA-TA", înspăimîntîndu-se de consoane și ascunzîndu-se după ele ca după cupele unor uriașe Stalowa Wola. Apoi soția cu problemele ei, amintirile prenatalului, postnatalului, socrii, părinții din Vedea, de lîngă Roșiori. În sfîrșit, duminică seara îți mai rămîne timp să vezi filmul „Salutări de la Agigea" în timpul căruia soția nu se va putea abține să-ți pună întrebarea capitală „ei, chiar așa să fi fost, dragă ?" iar tu, încercînd să-i răspunzi, îți vei aminti primii ani de studenție, anul doi parcă, da, sigur, cum ai putea uita practica studențească la Cernavodă, la ecluză, apărare, protecții, poduri, culee, terasamente. „Filmul e film, viața e viață" — îi va spune, cu mîndria celui care a cunoscut-o, a dat piept cu ea, inginerul Nicolae Fișcu soției sale, în timp ce televizorul le ecranează familia tînără de șantieriști cu panouri de imagini care pentru cine știe cu adevărat ce-i șantierul pot să însemne căciula de frișcă de pe sprinceana unei savarine.

Te uiți pe o hartă a României, îți concentrezi o clipă privirea asupra tuturor rîurilor care izvorăsc din Carpații de miazăzi, între Jiu și Prahova și descoperi deodată o realitate inexplicabilă : albiile tuturor rîurilor noastre din acest spațiu, în loc să se năpustească din înălțimile munților Carpați direct spre Dunăre, într-un curs „eficient", în linia cea mai scurtă, perpendiculară pe cursul Dunării, au o deviație ciudată spre est, care se accentuează treptat, de parcă ele ar avea tendința să se verse nu în Dunăre, ci direct în Mare. Cea mai puternică deviație de la mersul „firesc" o are Argeșul. Dacă ar fi să se ia și geografia după logica noastră, Argeșul ar trebui să facă un sprint scurt și să se verse în Dunăre la Islaz, în același punct în care sosește și Oltul, fără s-o mai lungească pe la Pitești. Topoloveni, Găești, pînă la... Oltenița, pretindu-se uneori la cotituri radicale, curgînd zeci de kilometri în Cîmpia Română paralel cu Dunărea ca și cum ar renunța la ideea de a se mai vărsa în ea, ca să se răzgîndească totuși în cele din urmă și să facă treaba aceasta tocmai la Oltenița. Ca să nu mai vorbim de Prahova care, după aceeași „logică", ar trebui să curgă spre București de-a lungul terasamentului căii ferate și să n-o ia atît de inexplicabil mult într-o parte, spre mare, într-un curs plin de meandre, vărsîndu-se într-o Ialomiță capricioasă ea însăși ca oscilațiile unei encefalograme.

Repetabila tinerețe

Directorul adjunct Nicolae Neacșu își ridică ochii de pe hartă și descoperă că fața tînărului inginer e o hartă la fel de expresivă ca și aceea a viitorului lac de acumulare de pe cursul Argeșului. Încercute punctul acela pe care îl căutaseră împreună o clipă, balastiera de la Poșta sau poate stația de bentonită de la Cornetu, și cafeaua pe care secretara o așază cu gesturi conspirative pe masă, pe unul din malurile Argeșului, poate chiar pe digul viitorului lac, nu e decît un pretext de a se scutura de senzațiile încă vii ale zilei de odihnă și a-și reconecta trupul și nervii la sistemul de comandă și tensiune al șantierului. Afară autobuzele soseau unul cîte unul și în timp ce oamenii se împrăștiau spre punctele lor de lucru, sufletul le șiroia încă de senzațiile zilei anterioare, ale unei zile întregi petrecute în familie, cum pietrișul scos de cupa draglinei din albia rîului lasă în urma lui pînze de apă care desenează un timp pe mal piraie grăbite. Directorul adjunct încercă să ia o gură de cafea dar puse repede ceașca pe fundul lacului : era prea fierbinte. Așa că mai aveau cîteva minute de duminică înainte. E abia șapte fără un sfert dimineața. Peste un sfert, o jumătate de oră, coridoarele vor bubui de voci bărbătești, cereri și ordine, cifre și mașini, materiale și funcții și el însuși va fi o intersecție aglomerată, un triaj important de decizii și sarcini.

„După ce m-am întors din Libia, m-am dus la minister" — îi spune tînărului inginer din fața sa ca și cum ar fi continuat un dialog întrerupt de puțin timp, dar cine mai știe în ce punct al șantierului și cînd începuseră de fapt acest dialog sau dacă îl începuseră vreodată și dacă nu cumva felul acesta de a începe al directorului nu era decît un mod al său de a-și continua gîndurile, de a scoate la suprafața apei ceea ce avea el de mult timp, de o viață, pe fundul albiei. „După ce-am trăit 30 de ani numai pe șantiere, n-aș mai putea sta într-un birou. Pe șantier mi-am mîncat zilele. Așa că dați-mi orice, numai să fie pe un șantier, șef de brigadă, orice. Și uite așa, am ajuns aici. Cînd eram elev, tocmai se făcea termocentrala de la Doicești. Era foarte aproape de Brănești, de unde sînt eu. Pe vremea aceea se ducea mare lipsă de cuie. Angajau copii la scos cuie. Ne plăteau doi lei kilogramul... Atunci am făcut cunoștință cu primul șantier din viața mea... La început sînt hărțile și proiectele, apoi pămîntul scormonit cu mașinile, oamenii și nopțile nedormite pînă vezi cu ochii tăi că iese din pămînt lucrarea, se materializează un proiect, o idee... vezi că rămîne în urma ta ceva, că ai lăsat un semn al trecerii tale prin lume..."

Prezența tînărului inginer îi stimula amintirile directorului Neacșu. Avea băiatul ăsta o față atît de lipsită de ascunzișuri și ochii de un albastru atît de străin de duplicitate încît se simțea liniștit ca în prezența propriului său fiu (tot constructor, desigur !, dar asta e o altă poveste), o liniște în care avea acces la mai adînciile stratificări ale memoriei. Era acum ca în tinerețe cînd învăța la cel mai greu examen al sesiunii și cînd orice clipă trăită în afara tensiunii examenului acela avea o voluptate aparte. Stările de comunicare cinstită dintre oameni, comunicare absolut dezinteresată, adînc umană, suflet de la suflet, sînt atît de rare încît merita să mai prelungească această clipă frumoasă dinaintea scufundării în adîncul marin al săptămînii de lucru cu încă o amintire.

Așa că urmă :

„În '59, după stagiu, am fost numit imediat șef de șantier. Mi s-a dat un dig de 500 m pe Valea Ialomiței. Dacă nu se făcea digul acela, prima viitură mai puternică putea lua podul de cale ferată. Așa că era o lucrare urgentă. Am făcut-o. Prima mea ispravă ca lumea : Aveam pe atunci un șef de secție, Tomi... Mă cheamă odată la el : măi tovule, uite proiectul ăsta, ai două ore la dispoziție să-mi spui dacă ești în stare sau nu să-l realizezi. Dacă îl faci, ești șef de șantier, șef mare, mă,... Dacă nu, vezi-ți de treabă ! Așa că iei frumos proiectul, îl studiezi cu atenție... Te aștept... Poate că îmi tremurau mîinile în clipa aceea cînd am luat proiectul, ca și cînd tragi biletul la examenul cel mai greu. M-am retras într-un colț și m-am uitat peste el, întîi de jos în sus, apoi de sus în jos. Peste o juma' de oră m-am dus la șeful de secție : Da, sînt în stare să-l fac !... Mi-a pus imediat în mînă o ștampilă și treizeci de bilete de tren. Se chema că sînt șef de șantier. Un singur lucru nu știam : ce trebuie să fac mai întîi ca șef de șantier. Tomi s-a uitat la mine sever și mi-a pus o mînă ca o cupă de excavator pe umăr : A..um ești șef. Descurcă-te ! Aveam 23 de ani. Ce-i de făcut ? M-am trezit afară, în stradă, în plin soare, uitîndu-mă și răsucind ștampila din mînă și întrebîndu-mă încotro s-o apuc. Aveam 23 de ani și o singură, irepetabilă tinerețe.

M-am dus în primul rînd la raion. De unde ești tovule de loc ? m-au întrebat. Din Brănești. A... păi ești de al nostru.., Ce-ți trebuie ? Chiar ! Ce-mi trebuia să deschid un șantier, ce-mi trebuia mai întîi și mai întîi să deschid o lucrare al cărei destin depindea în întregime de mine ? M-am auzit spunînd aproape răstit : CA-ZA-RE. Pentru cîți oameni ? Am spus o cifră rotundă care mie însumi îmi părea uriașă, la vremea aceea : o sută de oameni. Foarte bine, folosești vilele cutare și cutare ca dormitoare. Ce-ți mai trebuie ? M-am gîndit rapid : păi dacă oamenii mei au unde dormi e minunat, e excepțional, dar cînd se trezesc dimineața trebuie să mănînce. Am spus foarte hotărît, de teamă să nu se răzgîndească : Îmi trebuie mîncare la oameni, tovarăși ! Da... din clipa asta oamenii șantierului dumitale au acces la cantină. Fu chemat apoi un tovarăș de la aprovizionare : Îl vezi pe tovarășul ăsta tinerel, cum ai zis că-ți zice, tovule ? — Neacșu... foarte bine, îi dai tovarășului Necșoiu pîine rită-ți cere. Apoi către mine : Ei, ce mai vrei ? Deodată îm rămas în aer. Aveam cazare pentru oamenii mei, aveam mîncare pentru oamenii mei. Dar oamenii ? Unde erau oamenii mei ? Cine erau oamenii aceia ? M-am uitat speriat la tovarășii de la raion să văd

dacă nu-mi auziseră gîndurile. Îmi bătea inima ca motorul unui compresor. Am spus, de data aceasta, fioros, aproape șoptit, ca să reiasă că asta se înțelege de la sine, nici nu mai admite discuție, deși cu o clipă înainte era să ies din biroul comitetului raional de partid fericit că rezolvasem atît de ușor problemele șantierului, dar lăsînd nerezolvată cea mai importantă problemă, oamenii, am spus oamenii. Tovarășii de la raion au rîs și ei, se-nțelege că vor fi și oameni, sigur că da, nu-i nici o problemă (Și în trei zile mi-au venit 300 de șantieriști în loc de 100, la cîți mă gîndisem inițial).

Seara am raportat șefului meu: Să trăiți, am rezolvat totul. M-am descurcat tovarășe Ion". Trimiteți-mi urgent materiale pe șantierul digului Pucioasa! Vocea, spre surprinderea mea, parcă mi se îngroșase puțin, suna mai bărbătească începea să aibă inflexiuni de șef de șantier. Bine, bine, mormăi tovarășul Temi, parcă nemulțumit cu m-am descurcat atît de repede și fără recunoștință lui autoritate. Mîine dimineață, la 7, sosesc la fața locului să trimsam.

A doua zi dimineața îl aștept la locul fixat. Vine tovarășul. Mergem la fața locului. Pe drum îmi face o recapitulare ca spre a se convinge că spusesem adevărul: "Ai oameni cîți îți trebuie", da, sigur, chiar mai mulți decît îmi trebuie, ai unde-i cazi, ai cu ce da de mîncare?, da, la casă am rezolvat problemele administrative. Și ne oprim în locul unde spusesem că am rezolvat și am simțit util în cîmpul acela care avea să fie de aici încolo locul meu de muncă. Și i-am spus: Vă rog frumos, mi-am făcut rost de țăruși". Vă rog frumos, mi-am făcut rost de țăruși". Parcă mi-ar fi dat în cap cu ceva. Cum de ultase țăruși? Cum să începi un șantier pe care să lucreze cîteva sute de oameni fără să înfigi vreun țăruș în pămînt (în timp ce se legă apoi de tradiție de ce?) Infiptul țăruș este cel mai sigur, desigur mai mult un ritual al începutului de șantier decît o grabă sau inevitabilă necesitate. Tocmai de aceea m-am simțit ca și cum mi-ar fi înfipt cel trezzeci de țăruși în carne... L-am lăsat pe tovarășul să mă ia înainte și m-am uitat spre cer și jur căutînd firul de o idee care să mă ajute. Nimeni mai fost ceam zări la marginea zăvoiului un om cu o secure în mînă. Am alergat la el. Ce faci tu?" l-am întrebat cu autoritate. Nimic, vădea și eu... Omul a înmărmurit, surprins total de altitudinea mea de-o severitate imbatabilă. Ce faci undeva? Nu s-a uitat omul, adică de locmai tai și eu, aici, niște nuiele. Văd destul de bine ce faci aici, dar așa, în general, ești angajat undeva? Nu, unde să fiu? Foarte bine, i-am spus omului. Te angajez eu. Vei lucra la digul de protecție al căii ferate Pucioasa. Da, sigur, sigur, a spus omul, mă duc să-i spun femeii, să-mi pregătească... Nu mergi nicăieri. De azi ești pontat pe șantier. Prima sarcină de serviciu: ia-mi imediat treizeci de țăruși de înălțimea asta. Înțeles? Da' țăruși zdraveni, omule, altfel îți tai zima!

Apoi l-am ajuns din urmă pe tovarășu' și i-am spus că și problema țăruștor este rezolvată, desigur... Și uite așa mi-am început treaba. Și acum cînd mă duc în concediu, la părinți, mă abat de fiecare dată pe la digul acela. Să-mi văd opera...

ION ZUBAȘCU

Brigadierii: ștafetă romantică

Salutări de la Stejaru!

Înserarea e aproape. Și nu pot să nu mă gîndesc la faptul că tinerii pe care i-am cunoscut de-a lungul unei întregi zile de muncă, (tinerii Șantierului național al tineretului care lucrează la transformarea Argeșului într-o cale navigabilă, urmînd a-i folosi apele și pentru nevoile agriculturii) vor fi și începînd să viseze la faptul că întreaga lor trudă, întreaga lor abnegație, vocația lor de a dura vor deveni, cu trecerea timpului (așa cum s-a întîmplat pe multe alte șantiere), subiecte de cărți sau de filme. Greșesc cumva anticipînd — mai ales după cele aflate acolo — un posibil film cu titlul **Salutări de la Stejaru?** Nu cred. Fapt pentru care mă grăbesc să aștern, spre a fi eventual folosite cîndva, niște fișe rezumînd destine umane, pe care, fără a le numi neapărat excepționale, le înnobilează însăși realitatea: sînt portretele unor tineri adevărați, dintr-o Epocă încrezătoare în elanul și dăruirea fiilor săi îmbrăcați în salopete albastre.

Povestea unor mîneie

Era strungar la Galați pe vremea cînd cumnatu-său, Ianoș Pissacaru, l-a îndemnat, prin '79, să vină la Medgidia. N-a ezitat și iată-l pe Nicolae Ghidan buldozerist la secția de utilaje a inginerului Andrei Popescu, renumită pe tot Canalul pentru disciplina ei, pentru ritmul în care muncea și pentru calitatea execuțiilor. I s-a dat un S 1800, pe care l-a predat de curînd nu mai pentru că așa i s-a cerut, deși mergea bine și acum. Ce face el, ca buldozerist, pe șantierul acesta nou? Păi, tot ce face și dincolo, adică împinge cam 20 000 de metri cubi de pămînt pe lună, adică vreo 700 în fiecare zi. Greu? Nu. Munca pe buldozer e frumoasă, mai ales pentru faptul că utilajul ăsta mare și aparent greoi îți dă posibilitatea să lucrezi pe orice vreme. Dar genila să poată merge! Lasă, dacă te pricepi, o faci tu să meargă. Ești, de-acum, bucureștean! Un fel de a spune. Am lucrat, de cînd am venit, de anul trecut, adică, duminică de duminică. Eu n-o prea am pe-asta cu plimbările. Așa încît, dacă mă credeți, nu mă descurc deloc prin Capitală. O să-o învăț eu, nu vă temeți, da' pînă una-alta, e mușcă cu treaba de-aici, de pe șantier, să meargă bine. Bine de tot. Și merge!

Excavatoristul Vălean Chezan a pornit de-acasă, de la Gherla, pe marele șantier al Transdobrogeanului numai pentru un an. Detașat. Era în 1977. Astăzi lucrează de zece ani pe o mașină uriașă, unul dintre acei mastodonți pe care îi vedeți adesea prin fotografii spre a ilustra complexitatea muncii desfășurate pe șantierele țării. Între timp s-a căsătorit cu o dobrogeancă, și ea mecanic pe excavator. În chiar ziua cînd l-am cunoscut, i se dăduse un excavator nou. Era preocupat să se facă înțeles de colegul ce urma să lucreze pe fosta lui mașină pentru a-și lua înapoi manetele vechi și a le pune pe noul utilaj. Mi s-au învățat mîinile cu ele, dragele mele manete! Și e păcat de cîtă trudă au văzut ele ca să nu meargă, mai departe, în podul palmelor care le cunosc atît de bine. Un muncitor care nu-și iubește scula de lucru n-are cum să fie foarte bun. Și nici nu poți participa la asemenea lucrări grandioase dacă nu pui suflet mult.

Dor de tinerele fluvii

Ceea ce-l unește pe toți cei care m-au vorbit, cu o dragoste într-adevăr pătimașă, despre viața de șantier, pe toți brigadierii de-aici este bucuria cu care privesc la cele realizate în anii de cînd lucrează împreună. Și un fel de nostalgie, un dor de tinerele fluvii create de ei. Maistrul Mihai Mecheniei, de pildă, își dorește să mai facă un drum pe luciul de apă al marelui Canal, spre a-și împrospăta memoria, spre a-și aduce iar aminte cît de greu a fost — dar o greutate luptînd cu deplină fericire și sfîrșind prin a fi biruită de aceasta să scoată utilajele de pe fundul canalului, de la cota zero la cota zece. Să revadă în minte dealurile pe care urcau și coborau necontenit, să vadă monumentul de la Basarabi, la a cărui înălțare a pus și el umărul. Cu excepția monumentului, toate celelalte sînt învăluite de liniștea azi. O liniște, însă, părelnică. O liniște care, dacă știi s-o asculți (ascultîndu-ți în fond, propriile-ți povești) spune despre efort uriaș, despre tenacitate. Șantierul adevărat — spune ca pentru sine inginerul Alfred Spikerman, șeful secției de exploatare a utilajelor din cadrul brigăzii naționale a tineretului — nu mai poate, odată pătruns în elanul unui astfel de loc de muncă, să se mai desprindă. Să cauți mereu soluții, să întîlnești mereu situații noi, asta nu înseamnă decît să rămîi în permanență tînăr. N-aș mai putea, pentru nimic în lume, să lucrez într-un birou. La fel, toți cei de-aici. La fel, toți cei de-aici sînt și vor rămîne, pe viață, brigadieri.

Sigur, impresiile adunate de-a lungul acelei zile petrecute alături de brigadierii de la Stejaru sînt departe de-a fi fost epuizate de rîndurile așternute pînă acum. N-am apucat să spun încă nimic despre inginerul Andrei Popescu, cel care, de-a lungul timpului, cu prichepere și tact, a pus la punct, ca un mare regizor, deplina unitate de mișcare a tuturor utilajelor care lucrează pe șantier, astfel încît, oricînd ar sosi aici, cu dorința de-a filma, operatorii n-au să aibă nici un fel de probleme cu organizarea lucrului și cu umplerea cadrului. Totul e îndelung repetat, fără cusur, respectînd cu strictețe, în același timp, cerințele maximei eficiențe, dar și pe cele ale fotogenei. Orice muncă bine făcută, spune acest pretențios specialist, aflat cu numai doi ani înainte de vîrsta pensionării — începe să semene cu arta.

Autorul prezentelor însemnări nu mai face acum, presat de cerințele spațiului tipografic, decît să transmită cititorilor — din partea brigadierilor pe care i-a cunoscut — salutări de la Stejaru și să încheie cu firescul „va urma". Pentru că aici șantierul crește cu fiecare zi și, tot cu fiecare zi, adună, în cronica sa, fapte ce se cuvin a fi istorisite. Fapte ale căror eroi sînt niște tineri obișnuiți, îndeobște veseli, care știu să-și asume, cu adîncă responsabilitate, marile sarcini ale momentului. Asta înseamnînd, altfel spus, o asumare plină de maturitate și patriotism a propriei lor existențe.

Atît, deocamdată, de pe cel mai tînăr dintre șantierele tinere ale țării, Poopeea de la Stejaru continuă

Fotoreporterii de VICTOR RADULESCU

Verbele tinereții

Că tinerețea este starea de grație a ființei — știm de mult, așa cum știm că ea durează atîta vreme cît sîntem demni de ea. A fi tînăr, aici și acum, echivalează cu o profesiune de cea mai mare răspundere. Un popor care crește, un popor care învață, care iubește și care muncește e un popor tînăr, viguros și atent la mersul vieții — al istoriei sale, deci. Pentru că verbele tinereții se așază în ordinea cea mai firească astfel: **a crește** — a crește odată cu țara, odată cu oamenii ei, odată cu anotimpurile, **a învăța** — sete a sănătății spiritului, semn al vitalității creatoare, garanție a zilei de mîine ca treaptă a progresului, **a iubi** — aureolă în lumina căreia oamenii sînt oameni cu adevărat, slujind rosturile acestei lumi, **a munci** — lege a deplinei împliniri, a mersului înainte, temei al fiecărei zile trăite pentru sine și pentru ceilalți în același timp.

În calendarul sărbătorilor noastre avem, așadar, o **Zi a tineretului**. Aceasta pentru că, totuși, timpul ne măsoară toate faptele, toate gîndurile, toate simțirile. Așadar, timpul ne e dator și cu acest **memento** care ne aduce la același numitor. Există, da, o **Zi a tineretului.** Deși fiecare zi este a tinerilor, prin muncă, prin dragoste, prin învățătură, prin ceea ce tinerii fac să crească în viața noastră cotidiană. Creația, curajul, puterea pusă în slujba adevărului definesc un **mod de a fi tînăr,** de a gîndi tinerește, de a izbindi tinerește. Misiunea tinerilor, mai cu seamă într-o societate ca a noastră, în plină expansiune economică, socială și spirituală, a fost îndeajuns teoretizată. Tineretul a fost și trebuie să fie, încă mai apăsat, o avangardă cutezătoare, care cunoaște în profunzime direcțiile dezvoltării societății și participă din plin la toate angrenajele ei. Nicăieri, în niciunul din forumurile partidului și poporului nostru, tineretul nu este uitat. Verigă de preț, întotdeauna cea mai rezistentă, tinerii sînt prezenți în toate izbînzile patriei. În industrie, pe marile șantiere ale tineretului, în fierbințile campanii ale agriculturii noastre, în amfiteatrele învățămîntului universitar, dar și pe podiumurile sportive deprinzînd spiritul înalt al competiției, tinerii își definesc condiția de largă participare la viața societății.

A fi tînăr, azi și aici, înseamnă a trăi la unison cu timpul patriei, a-i simți pulsul alert, a-i prefigura izbînzile prin idealuri, prin curajul de a trăi astăzi un mîine cu valoare de certitudine.

T. MIHAI

MAI

„Jurnal de campanie“ de pe frontul bunăstării

Cînd toată lumea știe ce are de făcut, fiecare își face datoria mai bine

La C.A.P. Butimanu din județul Dîmbovița, timpul nu se mai măsoară în zile ci în ore. Se spune: azi pînă la ora 12 sau mîine, cel mai tîrziu, la 3 după-amiază. Ziua e prea mare ca să mai fie o unitate de măsură pentru ritmul în care muncesc oamenii.

Și într-una din diminețile acestui sfîrșit de aprilie la Butimanu nu s-a irosit nici un minut. Vremea e bună și după aproape o săptămînă în care nu s-a putut lucra pe cîmp, oamenii se grăbesc. De n-ar ploua, își zic ei privind cerul plumburiu prin care soarele mai mult se ghicește. Anii trecuți, pe vremea asta, semănatul era încheiat. Pentru a recupera rămînerea în urmă, se muncește zi și noapte. Pregătirea terenului se face noaptea. Dimineața, la ora 6, intră în brazdă semănătorile.

Deși dis-de-dimineață, intrăm în sediul Consiliului Popular îndoindu-ne că vom găsi pe cineva. Avem puțin noroc. Pe picior de plecare, îi prindem totuși pe primarul Marin Frățilă și pe vicepreședintele Marin Dragnea. Cu o seară înainte s-a hotărît să fie închiriat pentru erbicidări un elicopter al aviației civile. C.A.P. urmează să elibereze nota de comandă, iar Marin Dragnea să se ocupe de treaba asta în continuare. Sînt bani în bancă? Sînt. La Butimanu, an de an, se realizează beneficii. Lucrurile merg bine, din ce în ce mai bine. Toată lumea știe ce are de făcut și face cu calm și liniște.

Pornim alături de primar în drumurile lui. Satul pare pustiu. Așa cum le stă bine, țăranii sînt pe cîmp. La Butimanu, așa cum vom vedea, toți sînt țărani și cînd spunem asta ne gîndim la felul cum își înțeleg munca și își îngrijesc pămîntul. Spunem pămînt dintr-o veche obișnuință, fără el nu se poate, dar înțelegem tot ce s-a făcut pe acest pămînt prin truda oamenilor: cascle noi și sănătoase, tractoarele și mașinile de tot felul, sămînța selecționată, cele peste 700 de bovine pentru care, cu toate că s-au mai ridicat două, grajdurile încep să devină neîncăpătoare și, pentru două zile, poate și acel elicopter plătit cu banii cooperativei și care va zbura peste cele 700 hectare semănate din toamnă cu grîu și orz.

— Pentru a înțelege mai bine care este astăzi viața la Butimanu ar trebui poate să ne gîndim unde eram în urmă cu 25 de ani. Munca oamenilor s-a ușurat, numărul celor care lucrează în agricultură s-a redus, recoltele au crescut spectaculos. Altfel gîndesc oamenii astăzi, altfel sînt îmbrăcați, altfel trăiesc. Sîntem o comună mică de categoria a III-a, șase sate în care trăiesc 2 600 de oameni. An de an am realizat și depășit planul de preluări de produse agroalimentare de la gospodăriile populației. În trimestrul I al anului am livrat la fondul de stat 56 de porci, 36 bovine, 450 hl lapte, 60 mii ouă, 800 kilograme carne de pasăre. Anii trecuți am livrat la fondul de stat între 1 000 și 1 100 litri de lapte pe fiecare vacă din gospodăriile populației. Asta înseamnă că avem vite bune. De altfel și zootehnia C.A.P. este una din cele mai bune din județ. C.A.P. cu o suprafață de teren arabil de 1 740 hectare lucrează de ani buni cu beneficii. Pe raza comunei mai avem 4 ferme ale I.A.S., două vegetale și două zootehnice, o fermă piscicolă cu 160 hectare luciu de apă, o fermă sericicolă căreia i s-au afectat 55 hectare. Secțiile de prestări do servicii ale C.P.D.A.M. au depășit anul trecut cu o jumătate de milion de lei planul la producția marfă și prestări servicii. Prin înființarea unui atelier de tîmplărie la începutul lunii martie aproape că vom dubla cifrele de plan de anul trecut. Anul acesta vom reda agriculturii 60 de hectare prin amenajarea unor terenuri virane sau mlăștinoase. E mult, zicem noi, mai ales pentru o comună ca a noastră care n-are prea mult pămînt. Cine trăiește și muncește aici are aceleași interese cu ale tuturor. Aceste interese se rezumă într-unul final — la Butimanu să se trăiască cît mai bine. Mai de mult, oamenii parcă gîndeau doar prezentul. Cred că marele cîștig în ceea ce privește oamenii este că au învățat să gîndească nu numai prezentul, ci mai ales viitorul. Atît prezentul, cît și viitorul se pot realiza numai prin muncă. Toată lumea muncește în acord global: cei plecați în industrie, cadrele, specialiștii, pensionarii de stat. În răgazul dintre muncile cîmpului, ne gîndim cu toată seriozitatea și dragostea la înfrumusețarea comunei. Orice așezare din țara noastră trebuie să fie nu numai bogată, ci și frumoasă.

Am ajuns la tarlaua de la marginea satului Lucianca. Semănatul soiei se apropie de final. Inginerul-șef Victor Mănăilă a urmărit această lucrare îndeaproape. De dimineața pînă seara a fost alături de oameni pe cîmp. A venit la C.A.P. în anul 1970. Vreo trei ani a fost președintele cooperativei. Într-o adunare generală, cineva a spus că dacă ar fi președinte un om al satului, cooperativa ar merge și mai bine. Asta l-a supărat foarte tare pe inginer. Cum adică, el nu pune tot sufletul în tot ce face? N-a mai acceptat să fie președinte și a rămas simplu inginer. În locul lui a fost ales un țăran din Butimanu, Nicolae Preda. Inginerul-șef spune despre el că e un om de toată isprava și nădejdea. Între timp, Victor Mănăilă și-a făcut casă în sat. Poftim, să mai spună cineva ceva.

De fapt, specialiștii din Butimanu și-au făcut parcă un obicei din a se muta în sat. E și cazul soților Moraru. El doctor veterinar la circumscripție, ea ingineră, șefa fermei 2. Oameni ai satului sînt și Gheorghe Matei și Ion Radu, primul șeful fermei, al doilea, șeful brigăzii. Sînt țărani din tată-n fiu, cum se spune, atît că s-au deprins să citească cărți și manuale de specialitate, să gîndească munca pămîntului așa cum trebuie gîndită într-o agricultură intensivă, modernă, să-și planifice acțiunile cu grijă și competență financiară.

Plecăm. În drum spre ferma zootehnică a C.A.P., îl întîlnim și pe președintele Nicolae Preda. A venit mîncarea caldă pentru mecanizatori? E prima lui întrebare. Zi de zi, de la Crevedia, de la cantină, se aduce cu căruța mîncare pentru oamenii care sînt pe cîmp de dimineața pînă seara, îndeosebi pentru mecanizatori. Secția a 8-a S.M.A. Bilciurești deservește C.A.P. Butimanu. Și aici lucrează numai oameni din sat, legați de interesele lui: Marin Vaida, Nicolae Andronache, Ion Vișan, Tănase Gheorghe, șeful secției e tot din comună.

— Nu ne lipsește nimic, spune Nicolae Preda. Avem toate condițiile: semințe de calitate, oameni buni, apă în sol, mașini. În anii trecuți, se mai întîmpla să se mai defecteze cîte un tractor în brazdă. Anul acesta au mers ca ceasul. Ca pe toată lumea, ne-a năcăjit vremea rece și ploioasă.

Intrăm în ferma zootehnică. Îți dai seama cum merge zootehnia unei unități dacă privești vițele acum la ieșirea din iarnă, cînd iarba n-a dat încă colțul. Vițele, metișii de brună sînt sănătoase, curate și bine hrănite. Butimanu a avut cu ce să le hrănească, ba a mai dat furaje și unităților din jur, care s-au văzut descoperite la acest capitol. Dr. Constantin Stănciulescu are biroul, o cămăruță cu o masă și un scaun, la capătul unui grajd. Pe peretele grajdului scrie: „Zootehnia este sectorul cu foc continuu al agriculturii“. Asta ca să se știe. Dacă focul acesta continuu are tendința să moconească pe undeva, are grijă Constantin Stănciulescu să-l întrețină. Ordine, disciplină, curățenie, tăblițe la fiecare loc din grajd cu datele necesare unei bune urmăriri a montării și fătării. În construcție e un grajd. Vițele nu mai încap în cele existente. Planul la efective pe anul acesta a fost deja depășit. Producția de lapte pe cap de vacă furajată este depășită. Numărul de viței fătați este dublu decît cel planificat. Vițele sînt sconse în fiecare zi afară pentru mișcare. Asta, ne explică doctorul, înseamnă sănătate, urmărirea în bune condiții a vacilor care trebuie montate. Zootehnia C.A.P. Butimanu se poate lua la întrecere cu cea a multor unități de stat fruntașe. Grajdul care s-a construit a fost făcut cu un metru mai puțin înalt. Cei de aici n-au vrut să respecte proiectul. Au fost și puțin certați pentru asta. Economii la investiții, căldură mai bună pentru vite. Cei de la Butimanu nu s-au grăbit să renunțe la grajdurile gospodărești și să le înlocuiască cu altele mai noi, care nu s-au dovedit întotdeauna cele mai inspirate.

Cînd scriem aceste rînduri, peste Butimanu a început să plouă. Oamenii, iată, au de luptat și cu această primăvară capricioasă.

OPREA GEORGESCU

Locuri cu foc continuu

Convorbiri cu taxă inversă

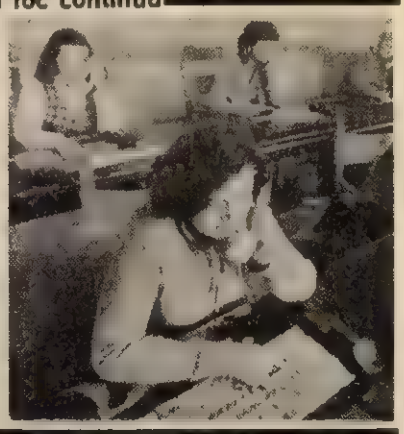

Nu trec o singură dată prin fața clădirii telefoanelor din București fără să trăiesc ceea ce se petrece înăuntru.

Pereții dispar și la toate etajele „văd“ circuite, microfoane, instalații complicate, femei de toate vîrstele, în halate de lucru, care răspund prin eter la chemările noastre.

Niște femei, ca mine, ca dumneavoastră, găsesc puterea, și-au ordonat voința, să repete între 3 și 700 de ori pe zi (depinde de experiența și dexteritatea căpătată) aceleași: „numele abonatului? adresa? cu plăcere“....

Mereu proaspătă, mereu la dispoziția noastră, „vocea“ de la telefon, deși anonimă, e o biografie, o viață, un cămin. Ca și noi are zile bune, evenimente de neuitat, dureri mistuitoare, dar, ca un actor în scenă, trebuie să le acopere cu indiferență, să adopte tonul profesional și să fie telefonista de la 030, 031, 032, 091, de la Internațional... Este o profesiune grea, recunoscută ca atare. Programul unei telefoniste este de 6 ore și zilnic primește gustări gratuite în jumătatea de oră de pauză. Are trei zile în plus la concediul de odihnă.

În prima zi a Anului nou, de sărbători, muncește de două ori cît de obicei, pentru că fiecare vrea să-și audă prietenul, ruda, iubitul. Dar este fericită pentru că este felicitată de 1 300 de abonați — (atîtea apeluri îi revin unei telefoniste într-o tură). În ziua de Anul nou sau de sărbători, abonații sînt lirici, sugubăți, politicoși, vorbesc șoptit (cît bine pentru ureche) ceea ce nu se poate spune în tot restul celor 365 de zile. A doua zi după... dacă ești telefonistă înseamnă că trebuie să știi totul despre străzi, chiar cele care nu au încă nume, și despre abonații pe care îi cauți cel de la capătul firului. Telefonista ar trebui să desconspire, așa crede abonatul, pe cel care și-a trecut numărul la necomunicabil. Necazurile, pentru care unii abonați fac și reclamații la director, vin de la necunoaștere. Cum? Nu e destul, acum în epoca electronicii, a calculatorului, că-l cheamă Popescu N. din Drumul Taberei? Cu admirabilă răbdare, cînd telefonista este în vîrful ierarhiei profesiunii sale, îl lămurește pe abonat că sînt trecuți în cartea de telefon 7 500 Popescu, 8 500 Ionescu, 6 000 Marinescu, 3 700 Constantinescu și cam tot atîția Dumitrescu. Atunci?

Atunci patru telefoniste, în loc să răspundă la patru apeluri telefonice, își împart miile de nume Popescu și controlează listele pînă găsesc, dacă găsesc“... Timp pierdut, care mărește așteptarea altora. Dar se lasă abonatul dacă el îl caută pe Popescu N. din Drumul Taberei și nu-l găsește? Mai sună o dată, poate o altă telefonistă e mai deșteaptă și mai binevoitoare. Același răspuns, altfel formulat, aceeași încercare, în patru, de a-l găsi, călcînd pe nervii femeilor obosite, care după șase ore trebuie să știe o stradă pe care abonatul a uitat-o, sau n-a memorat-o vreodată. Sînt unele persoane, care avînd timp de pierdut, încep să șicaneze, să facă farse, să jignească, să ironizeze, să zbiere. La adăpostul anonimatului se comit necuviințe, insulte. La orice fel de chemare, cuviincioasă sau insolentă, „vocea“ trebuie să dea dovadă de calm, de tact, de răbdare. Supraveghetoarea ascultă să nu se încalce conduita profesională. Unde i se pare, că limita de răbdare a telefonistei e pusă la prea mare încercare, intervine. Este moderatorul unor situații, de care nu avem cunoștință, dar care se petrec în fiecare zi la telefoane.

Inginera Mioara Constantinescu, supraveghetoarea Rodica Dolcaru, Traian Hertea, directorul comercial, îmi vorbesc despre testele care trebuie trecute pentru a vedea dacă sînt întrunite calitățile necesare unei bune telefoniste. După părerea mea multe dintre ele s-ar fi putut prezenta la examenul de crainice pentru expresivitatea și căldura vocii lor. Telefonistele...

Sînt femeile care vorbesc cel mai mult într-o zi, dar nu sînt... guralive. Din această vorbire... trăiesc, obosindu-și corzile vocale, uneori rămînînd fără voce. În 6 ore nu tac decît cînd ascultă ce dorește abonatul, altfel nu au timp nici să respire, mai ales în orele de vîrf, 9—10 dimineața, pentru serviciul 030, iar seara, după orele 18, afluența trece către 031—032.

Dar și după 6 ore ele vorbesc pentru că sînt femei. Cum ies din schimb își povestesc întîmplările din tură, din familie, cum ajung acasă, partenerii lor de viață nu se pot plînge sau bucura? că au soții tăcute.

De 1 Mai vor lucra, de două ori cît în alte zile, pentru ca noi să ne putem saluta prietenii, rudele, cunoscuții. Buchetul, în care adunam zambile, narcise, lalele (completîndu-se cu culorile și parfumul lor) dar care trec prin viață prea repede, m-am hotărît să-l înlocuiesc cu cîteva rînduri... Dacă n-am reușit să le dau culorile și catifelarea florilor, cuvintele au însă calitatea că nu vor îngălbeni decît odată cu hîrtia revistei.

Eu, oricum de cîte ori voi suna la telefoane, așteptînd să mi se răspundă, nu voi mai greși gîndind ca altădată: „Cum întîrzie și stă de vorbă?“, pentru că acum știu că 700 de informații, într-o zi obișnuită, și 1 300, într-una de sărbătoare, se transmit, nu numai cu dibăcie profesională dar, și cu puțin cîte puțin din viața unei femei.

CARMEN DUMITRESCU

Într-un sat care a urcat mereu

Succesul nu i-a ameţit, ci le-a sporit pretenţiile

Cu mic cu mare luptă contra secetei. Totul pentru o aspiraţie, pentru 20.000 kg porumb la hectar

O ramură anexă în prim-planul veniturilor (cu 12,5 milioane lei pe an) şi care duce numele satului vrincean pe toate meridianele lumii : împletiturile de răchită.

Toată suflarea satului pentru grăbirea semănatului. Un ultim triaj al seminţei, dintr-o mare exigenţă

Costică Apostol un „mecanizator de elită", la ora cînd recolta depinde de el şi numai de el

Hărnicia pămîntului. Neaga Cristea de la Ferma nr. 4

Un sector de mari venituri, ovinele. Acţiunea de ameliorare a rasei ţigaie locală cu rasa Corriedelli preocupă intens specialiştii unităţii

Mă gîndesc cu descumpănire ce-aş fi putut să fac dacă, acum 20 de ani, exact în primăvara de acum 20 de ani, mar fi chemat Tudor Bădilă, aş fi fost inginer agronom şi aş fi fost transferat, dintr-odată, din satul în care începusem să arăt ce pot, să arăt că pot, să mă descurc prin viaţa şi sufletul complicat al unor ţărani care îşi căutau, la rîndu-le, matca prin noul destin al muncii laolaltă – abia trecuseră 5 ani de la încheierea cooperativizării – să mă simt transferat într-o altă comună, cea mai slabă, cu cea mai de pe urmă cooperativă agricolă de producţie din fostul raion Focşani. Deşi Suraia era şi atunci o comună mare, ca şi azi, dealtfel, cînd numără peste 9.000 de locuitori, agricultură nu prea se făcea. „Pămîntul sărăcuţ" îi împrăştiase pe oameni spre tot soiul de îndeletniciri lăturalnice, spre a-şi ciştiga existenţa. Cine pusese ochii pe tînărul inginer ţintise bine. O lamă de oţel înalt aliat. Aliat din ştiinţă de carte, din idei şi exigenţă, din dîrzenie, calm şi noblеţe sufletească. Descurcă-te deci, inginerule ! Eşti trimis acolo să întorci lumea, să ridici o lume, să înalţi un pămînt. Şi, mai presus de toate, să fii om politic şi să validezi ideea politică a unei revoluţii profunde !

Vine aşadar, ca inginer şef la C.A.P. Suraia. După 3 ani, sătenii îl aleg preşedinte. Sătenii aceia care mai curînd făceau cărăuşie în sus şi în jos, către Focşani şi Brăila, decît să-i lucreze pămîntul, lăsat mai mult ca fineţe şi păşuni, deşi situat în cîmpie. Sătenii aceia cam dezbinaţi între ei, între cei ce veneau la muncă în C.A.P. şi cei ce nu vroiau să vină, între cei cinstiţi, care duceau greul, şi cei care se făceau că lucrează, pretinzînd la muncă puţină bani mulţi. Tudor Bădilă a bătut întîi cu piciorul ţărina, averea C.A.P.-ului, a cîntărit tot avutul, greşelile şi lipsurile, neajunsurile şi posibilităţile, cauzele lucrurilor bune şi ale celor rele şi cu această realitate în mîini, a început să construiască o strategie, defalcată în tactici de moment şi de perspectivă. Ca pe o imensă tablă de şah şi-a orînduit piesele (ideile) — ale „sale" şi ale „adversarului", mutînd (aplicînd) inteligent şi prudent cîte una. Învăţase la Tătaru, unde lucrase pînă atunci, preţul a două valori esenţiale — organizare, ştiinţa organizării, şi arta muncii cu omul. Nu avea de ales, nu exista întîietate, trebuia să le „atace" pe amîndouă, sînt strîns legate una de cealaltă. Şi i-a atras lîngă sine pe cei drepţi şi cinstiţi, a organizat cu ei brigăzi şi echipe, le-a încredinţat funcţiile de conducere, a introdus acordul global, aşa încît toţi să fie responsabili de producţie şi să ciştige după cît muncesc, după cît obţin. Şi-a alcătuit planul de culturi, asolamentele, planurile de producţie, şi-a ales tehnologiile. Apoi, cu fiecare toamnă şi primăvară, şi-a selecţionat mecanizatorii. „Acum toţi sînt de elită, alţii n-am, chiar dacă m-aţi forţa să spun altfel, nu pot". Costică Apostol, unul dintre aceştia, ca şi unul dintre veterani, s-a urcat pe tractor în 1971, cînd a venit din şcoala profesională şi de-atunci n-a mai părăsit cabina, ne spune cum „tovarăşul preşedinte ne-a învăţat cu adevărat meseria şi secretele pămîntului, ne-a demonstrat cum marea bătălie este la noi, unde bintuie vînturi şi secete, păstrarea apei în sol. O preţuim ca pe aur şi asta se poate dacă respectăm cu sfinţenie tehnologia de pregătire a solului şi tehnologia de semănat, aşa fel încît să trecem cît mai puţin prin brazdă, să efectuăm cît mai multe lucrări printr-o singură trecere. Eu unul, şi nu cred că sînt singurul, mă simt ca un alpinist ajuns în vîrful stîncii. Privind spre punctul din care am pornit, la ce era C.A.P.-ul nostru şi la ce este, distanţa se poate număra la fel, în trepte şi victorii". Sătenii care l-au însoţit şi urmat pe inginerul Tudor Bădilă îl descoperă pe fiecare treaptă ca pe un antrenor, ca pe un comandant. Priceperea şi dîrzenia sa au „creat campioni" Cooperativa agricolă din Suraia se află printre cele mai bune din judeţ şi nu numai din judeţul Vrancea, anul trecut a ocupat locul VI pe ţară la producţia de sfeclă de zahăr, cu 65.000 kg. la hectar, situîndu-se într-o ierarhie bună şi la cartofii de toamnă şi la porumb, dar mai cu seamă la furaje. Secretele sînt aceleaşi ca pretutindeni, sînt arhicunoscute – cunoaşterea pămîntului, tenacitatea în respectarea tehnologiilor bine gîndite pentru ei.

„Dacă specialistul se află mereu printre oameni, îi învaţă tehnologiile şi le explică rolul şi importanţa acestora e imposibil să nu reuşească". Are acum 6 ferme de producţie (o altă etapă a organizării) conduse de 6 ingineri „aşa că pretenţiile ne sînt foarte mari". Condeiul trece uşor prin şi peste timp, în acest om a lăsat urme. Fiecare fir de păr alb din tîmplele colilii înseamnă o noapte de veghe între mecanizatori, lîngă tîmpla brazdei răscolite pentru a-şi primi sămînţa, lîngă fosnetul grîului la seceriş, lîngă aripa vîntului la recoltarea porumbului, lîngă ochiul brumei, la scosul sfeclei, lîngă sabia gerului printre muncitorii din zootehnie... „Cine nu controlează temeinic şi nu gustă din plinea truditorului, acela nu este urmat şi respectat iar munca nu merge", obişnuieşte să spună. „În agricultură nu este altfel decît într-o uzină şi aici lucrăm cu microni. A nu respecta densitatea la hectar, a nu respecta timpul optim la semănat şi la fiecare lucrare de întreţinere, a nu îngrăşa atît cît se cuvine şi a nu da apă plantei, cînd ai irigaţii, atunci cînd seva ei o cere înseamnă să depăşeşti toleranţele şi să ai rebuturi peste norma admisă. Rebuturi ce reprezintă însă plinea noastră cea de toate zilele. Metalul îl mai poţi recupera, chiar cu preţul unei munci în plus, plinea nu".

Urcîndu-ne alături de „alpinist", din vîrful stîncii vedem 20 de trepte din viaţa unui sat şi din viaţa a 9.000 de locuitori. „Anul acesta ne-am propus să obţinem 20.000 kg. porumb la hectar, ţintim — de ce nu ? ! — la stacheta eroilor noii revoluţii agrare. Speranţele noastre se întemeiază, ca întotdeauna pe forţa şi voinţa oamenilor". Neaga Cristea de la Ferma 4 — vegetală, cu mîinile ei aspre de ţărancă harnică şi aprigă a obţinut 84 tone sfeclă la hectar, mai mult chiar decît cele mai bune echipe, ca a lui Vasile Lazăr (68 tone) şi Sandu Totelici (48 tone), devenind un termen de comparaţie într-o competiţie strînsă şi nemiloasă, ca într-un maraton al campionilor, instituită de mulţi ani de preşedintele Tudor Bădilă. „Fiecare membru cooperator a ajuns un colaborator şi nu un executant, fiindcă este stăpîn pe tehnologii, fiindcă a aflat demult că retribuţia lui depinde de cît şi în ce fel munceşte".

Este şi asta un pisc, o treaptă din vîrful reliefului construit în cei 20 de ani la Suraia.

CICI IORDACHE-ADAM
Fotografii de ELENA GHERA

1 Mai — zi simbol a luptei revoluționare

Unire, muncitori, unire!

Anul acesta se împlinesc 98 de ani de la declararea zilei de 1 Mai ca Zi internațională a oamenilor muncii. Aniversarea acestui eveniment are loc într-o atmosferă de avînt creator, de unitate deplină a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, marele erou între eroii neamului, care și-a dedicat cu neasemuit patriotism revoluționar, întreaga viață și activitate cauzei partidului și poporului, luptei pentru libertate națională și dreptate socială, edificării socialismului și comunismului în patria noastră, pentru afirmarea României, liberă și independentă, în rîndul națiunilor lumii.

Prezența mișcării muncitorești din România încă de la primul 1 Mai (1890) cu manifestații bine organizate, cu un proletariat pătruns de semnificația revoluționară a acestei zile, relevă existența în țara noastră a unei clase muncitoare conștiente de menirea sa istorică și de importanța solidarității internaționale. Făurirea Partidului Comunist Român în urmă cu 66 de ani, eveniment de însemnătate istorică în viața clasei noastre muncitoare, a întregului popor, a marcat o etapă nouă, superioară în mișcarea revoluționară și democratică din România, comuniștii preluînd și ducînd mai departe idealurile luptei de eliberare națională și socială a poporului nostru, cele mai bune tradiții ale mișcării muncitorești și socialiste.

Sub conducerea Partidului Comunist Român, clasa muncitoare, poporul român au străbătut un drum glorios de lupte și victorii, au înfăptuit mărețele țeluri ale revoluției de eliberare socială și națională, antiimperialistă și antifascistă în patria noastră, au asigurat transformarea democratică și socialistă a societății, au pus temeliile trainice României socialiste de astăzi, ce țară prosperă, liberă, independentă și suverană.

Însuflețite de comuniști, masele muncitoare, în pofida înmulțirii măsurilor represive, au manifestat cu ocazia zilei de 1 Mai 1929—1933 împotriva exploatării și asupririi, pentru un trai mai bun, pentru solidaritate internațională, pentru pace, independență și suveranitate.

Concluziile și învățămintele desprinse de partidul comunist din activitatea sa, din trecutul revoluționar al clasei muncitoare, din istoria poporului român s-au dovedit de o mare importanță în noua etapă a deceniului al patrulea al sec. XX, cînd în fața forțelor democratice și progresiste, se afla un pericol de o nouă factură, fascismul, ce aducea cu sine misticism, șovinism, dezumanizare, revizionism, război. Caracteristica principală a aniversării zilei de 1 Mai în deceniul al patrulea a constituit-o lupta pentru apărarea independenței și integrității teritoriale a patriei, împotriva revizionismului, războiului, fascismului. Marile manifestații din anii 1934—1939, au întrunit în coloanele de demonstranți, sub lozinca Frontului Unic Muncitoresc mii și mii de muncitori, țărani, intelectuali, meseriași, studenți, elevi de pe întreg cuprinsul țării sub conducerea comuniștilor.

Dintre acestea, demonstrația de la 1 Mai 1939 se remarcă drept cea mai puternică acțiune antifascistă și antirăzboinică organizată de partidul comunist în întreaga perioadă interbelică.

Este meritul Partidului Comunist Român, că printr-o vastă muncă de organizare, desfășurată sub conducerea unor activiști comuniști devotați cauzei poporului, cu prestigiu în rîndul maselor, din rîndul cărora se remarca militantul revoluționar, patriotul înflăcărat Nicolae Ceaușescu, ale cărui calități de bun organizator și propagandist, cinstea, temeritatea, hotărîrea, curajul, fuseseră deja probate pe baricadele luptei pentru dreptate socială, independența și suveranitatea patriei. Meritul hotărîtor în organizarea acestei grandioase manifestații din București, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, alături de care s-a aflat reprezentanta tineretului utecist din capitală, tovarășa Elena Petrescu, viitoarea tovarășă de muncă, de luptă comunistă, de viață, a conducătorului iubit și stimat de astăzi al României Socialiste, este amplu relatat de documentele vremii.

Lozincile — „Trăiască 1 Mai, ziua muncii!", „Jos regimul de dictatură regală", „Pace, pîine, libertate!", „Jos Garda de Fier", „Alianță cu popoarele democratice!", „Trăiască solidaritatea internațională!", „Vrem o Românie liberă și independentă!" ș.a. — scandate de zecile de mii de demonstranți pe străzile Capitalei, au arătat lumii întregi voința de pace, libertate și progres a poporului român. „Numărîndu-se printre puținele manifestări din Europa care au avut loc în condițiile cînd fascismul era în plină ofensivă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, principalul organizator al acestei grandioase exprimări de voință a poporului român — evenimentele revoluționare prilejuite de sărbătorirea zilei de 1 Mai 1939 reprezintă o dovadă a maturității clasei muncitoare, a posibilităților de care dispunea poporul român, forțele sale revoluționare și progresiste de a organiza cu succes lupta împotriva războiului și fascismului".

Prin victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă începută în August 1944, clasa muncitoare în frunte cu Partidul Comunist realiza o cotitură esențială în istoria poporului român. Aniversată în mod liber, după înfăptuirea actului din august 1944, ziua de 1 Mai a devenit prilej de evidențiere a transformărilor care s-au produs în viața țării în anii edificării noii orînduiri. Entuziasmul cu care milioane de oameni ai muncii cinstesc an de an Ziua internațională a celor ce muncesc, realizează unitatea moral-politică a națiunii, a întregului popor în jurul Partidului Comunist Român, solidaritatea internațională cu popoarele lumii în lupta pentru pace, independență națională și progres social.

În fiecare an, 1 Mai, sărbătorit de întregul popor român, simbolizează un trecut de luptă revoluționară, de solidaritate militantă cu toți oamenii muncii iubitori de pace și progres, un moment de bilanț și de noi orizonturi în construcția celei mai drepte și mai umane societăți — societatea comunistă.

ION PATROIU ■

Epopeea bărbăției și dragostei de țară

Cel de al treilea volum al amplei sinteze **Istoria militară a poporului român**, întocmit de un colectiv de remarcabili specialiști, avîndu-l coordonator principal pe generalul locotenent dr. Ilie Ceaușescu, prezintă epopeea luptei naționale pentru libertate și integritate teritorială de la inițiu unire a românilor, înfăptuită de Mihai Viteazul pînă la revoluția populară condusă de Horea, Cloșca și Crișan. Regăsim în acest volum aceleași calități de solidă informație, profundă analiză și claritate stilistică, întîlnite în tomurile precedente. Investigația autorilor se desfășoară pe o întinsă arie, care integrează organic structurile și fenomenele militare ansamblului societății românești, prezentată corect de autori în dezvoltarea ei unitară, neafectată în nici un fel de pluralismul statal (existența mai multor state feudale românești).

Documentația bogată atît în ceea ce privește sursele, cît și bibliografia problemelor cercetate — perspectiva largă — la curent cu cele mai noi direcții de cercetare din istoriografia militară internațională — s-au asociat cu fundamentul filosofic, oferit de materialismul istoric și, mai presus de toate, cu perfecta stăpînire a problematicii tratate pentru a conferi și acestui volum o înaltă valoare științifică și educativă.

Cititorul va descoperi singur multitudinea interpretărilor noi puse în circuitul științific de acest volum. Ne mărginim să semnalăm în cadrul restrîns al acestei prezentări, structura nouă ce-l caracterizează. Pînă acum, mai vechile sinteze de istorie a poporului român relevau la jumătatea secolului al XVI-lea instaurarea dominației otomane asupra țărilor române. În lumina cercetărilor istoriografiei din ultimele două decenii, știm acum că grație rezistenței îndelungate a românilor, care a îmbrăcat forma războiului întregului popor pentru apărarea patriei, Poarta otomană a fost constrînsă să recunoască statutul de autonomie al Munteniei, Moldovei și Transilvaniei (aceasta din urmă devenită din 1541 — adică după dispariția regatului ungar sub loviturile otomane — un principat autonom). Statutul de autonomie a permis conservarea instituțiilor politice, administrative și militare proprii și a asigurat astfel românilor menținerea identității politice, exprimată în evul mediu, prin existența statului.

Elementul caracteristic, în această perspectivă, al **Secolului Unirii**, cum denumesc — pe drept și fericit — autorii răstimpul care începe din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, a fost intrarea Munteniei, Moldovei și Transilvaniei „în faza evoluției accelerate — îndelung pregătită în epoca anterioară — către realizarea unității lor politice depline". Paginile consacrate — în această viziune inovatoare — eforturilor de realizare a unei „Dacii românești" în secolul al XVII-lea sînt de cel mai mare interes, întrucît ele corelează permanent aspectele specifice militare cu acele curente profunde care îndreptau societatea românească spre modelul ideal al unității naționale. Secolul al XVII-lea apare astfel ca una din perioadele de viguroasă afirmare — mai ales prin operele marilor noștri cronicari — a conștiinței unității de neam, și, în egală măsură, ca o perioadă de afirmare dîrză a regimului de autonomie prin eforturile unite ale celor trei țări române.

De la mijlocul secolului al XVII-lea, adică de la încheierea războiului antiotoman al țărilor române din anii 1657 — 1662, începe **Secolul Reformelor**, în cursul căruia, în noile condiții generate de declinul puterii otomane, poporul român își vede amenințate libertatea și integritatea vetrei strămoșești de politica expansionistă a celor două mari puteri de la vest și est.

Valorificînd direcția inaugurată de Nicolae Iorga în studiul secolului al XVIII-lea (în ultima sinteză de **Istorie a românilor**, volumul consacrat acestui secol este intitulat **Reformatorii**) autorii au pus în lumină progresele societății românești, afirmarea tot mai puternică a conștiinței naționale, în pofida obstacolelor create de regimul habsburgic în Transilvania și de regimul fanariot în Muntenia și Moldova. O evaluare dialectică a reformelor înfăptuite în secolul al XVIII-lea distinge corect elementele pozitive și cele negative ale măsurilor luate de conducătorii reformatori.

Sînt reunite astfel toate premizele de înțelegere a **Secolului Revoluțiilor**, pe care îl va deschide revoluția populară din 1784, unul din cele mai de seamă jaloane ale istoriei naționale.

De-ar fi să stringem într-un singur cuvînt multele elogii ce se cuvin aduse acestui volum, cuvîntul ce se impune de la sine este **exemplar**: exemplar prin rigoarea cercetării, exemplar prin noutatea viziunii, și, mai presus de toate, exemplar prin respectul pentru adevărul istoric. Noul volum al sintezei **Istoria militară a poporului român** este, de asemenea, exemplar pentru istoriografia română a „Epocii Nicolae Ceaușescu", care a făcut din scrierea istoriei, așa cum a fost unul din principiile călăuzitoare, Misiunea nobilă de educare a poporului în spiritul dragostei de patrie, al respectului pentru opera marilor înaintași și al mîndriei patriotice, misiune încredințată de secretarul general al partidului frontului nostru istoriografic este cu strălucire împlinită de volumul prezentat aici. Contribuție științifică de excepțională însemnătate și carte de edificare patriotică și politică, cel de al treilea volum al **Istoriei militare a poporului român**, lucrare apărută în prestigioasa Editură Militară, dă măsura angajării istoricilor noștri — în spiritul mihăniștismului celui mai autentic — în opera de tratare științifică a trecutului național și de înălțare patriotică a maselor de cititori.

Dr. FLORIN CONSTANTINIU ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

1 Mai liber

Poet al galbenului solar, al tușelor intens vibrate, al unor inefabile efuziuni lirice, descinzînd din stirpea rară a pictorilor ce pictează cu sufletul, Alexandru Ciucurencu ne-a dăruit de-a lungul tumultuoasei sale vieți și cîteva lucrări în care penelul său a evocat, ca în foarte cunoscuta sa compoziție 1 Mai liber, pe care o reproducem alături, mari evenimente sociale încărcate de o emoție și o semnificație de interes general, confirmînd astfel, încă o dată, că pictorul, sau, în sensul mai larg, artistul plastic, este, trebuie să fie, prin arta sa, conștiința și oglinda timpului său.

Muncă și creație

Unul din adevărurile afișate la îndemîna oricui și pe care aproape că nici n-ar mai trebui să-l demonstram este și acela că a crea înseamnă, în aceeași măsură, a munci. Dar a crea înseamnă, totodată, a zămisli, a înfăptui, a dura, așa cum, evident, a munci înseamnă același lucru. Adevăruri, cum spuneam, aflate la îndemîna oricui. Ne oprim, totuși, asupra lor nu doar pentru a evidenția travaliul atît de greu de sesizat al artistului, travaliu înmagazinat în opera sa, în actul său artistic, cît pentru a-i recunoaște artistului calitatea, cea mai înaltă dintre toate, de om al muncii. Este o calitate pe care nimeni, niciodată, nu i-a contestat-o. Cu excepția navilor, sau a răuvoitorilor. Și de-a lungul timpurilor, au fost destui și din aceștia. În vremea noastră și în țara noastră, artistul, cetățean al patriei și om al muncii, este considerat a fi o veritabilă conștiință a epocii sale. O conștiință pe care o dobîndește în deplină cunoștință de cauză asupra rolului său în societate, asupra menirii artei sale. O conștiință pe care o dobîndește după mulți ani de trudă aspră, pentru că arta adevărată, cea care-i vorbește omului despre izbînzile sau căderile sale, care-i oțelește voința, care-i călește caracterul, care participă din plin la însăși devenirea sa ca om, se bizuie pe o trudă imensă, se bizuie pe cunoașterea și înțelegerea profundă a realităților vieții înconjurătoare. Artistului român contemporan îi este total străină ideea turnului de fildeș, acea retragere într-un sterp pustiu estetic, departe de viltorile vieții, ale lumii. Artistul român contemporan, continuînd tradițiile progresiste ale artei și culturii române, și-a descoperit, ca pe o adevărată vocație a sa, datoria de-a fi mereu prezent în mijlocul vieții, de a trăi, cum spunea poetul, în miezul unui ev aprins. Arta sa dă măsura întreagă a marilor prefaceri prin care trece țara, prin care trec oamenii săi. Conștiință și oglindă a epocii sale, artistul se împlinește pe sine prin muncă. Firește, este o muncă de un fel mai aparte, dar la fel de frumoasă și de adevărată ca a țăranului cînd ară, sau seamănă, sau culege roadele cîmpului, ca a muncitorului, cînd plămădește, parcă în palmele sale, metalul incandescent, ca a minerului, coborît în măruntaiele pămîntului pentru a aduce de-acolo căldură și lumină, ca a constructorilor de baraje sau de noi albii de fluvii, aflați mereu în luptă cu vitregiile naturii, cu acea natură care, pînă la urmă, devine ahata omului, ca a atîtor altor și altor oameni pentru care munca este țelul și modul suprem de a fi. A-i dărui omului încredere în forțele sale, a-i proslăvi eroicele sale fapte de muncă, a-i lăuda caracterul deschis și luminos, a-i cinsti demnitatea, a-l îndemna să nu renunțe niciodată la calitatea de om, a dezbate, împreună cu el, propriile sale îndoieli, pentru că omul mai trece și prin astfel de stări, a-i respecta clipele de singurătate, sau de tristețe, pentru că omul mai trăiește și astfel de momente, a-i fi frate și tovarăș de bucurii și izbînzi, dar a fi alături de el, omenește, atunci cînd îi este greu, pentru că și astfel de întîmplări mai alcătuiesc viața noastră de toate zilele, toate acestea și multe altele încă sînt inalienabile, nobilele țeluri ale muncii artistului. A le atinge înseamnă a urca tot atîtea culmi, tot atîtea piscuri, tot atîtea everesturi, de cele mai multe ori de unul singur, trudind din greu, dar mereu ajutat de gîndul că arta este una dintre minunile lumii, că-n mijlocul artei se află el, stăpînul lumii, omul, chintesență a timpului în care artistul însuși trăiește, timp pe care opera de artă trebuie să-l reflecte în toată uriașa sa complexitate. Și fără multă, aspră și liber consimțită muncă, arta, așa cum o năzuiesc toți cei care o cresează, precum și toți cei ce sînt beneficiarii ei direcți, adică toți oamenii, n-ar exista. Dacă dragoste nu e, spunea scriitorul, nimic nu e. Frumoasă și adevărată zicere ce va străluci mereu la fel de înalt, chiar dacă vom adăuga că dacă munca nu e, nimic nu e.

VICTOR NIȚĂ ■

O secvență de la prima repetiție pe scena sălii Amfiteatru a Naționalului bucureștean cu piesa Torquato Tasso de Goethe. Regia — Anca Ovanez-Doroșenco. Scenografia — George Doroșenco. Îi veți în imagine pe Claudiu Bleonț (interpretul rolului principal), Silvia Popovici, Adela Mărculescu, Damian Crișmaru. În afară de aceștia, în distribuție mai este prezent și Constantin Dinulescu. În pagina 10 — amănunte de la alte repetiții ale Teatrului Național din București.

O performanță unică

Așteptăm de mult apariția unui cercetător bine înzestrat, capabil de a sintetiza rezultatele obținute în domeniul traducerilor din literatura română, clasică și contemporană în limba maghiară și din aceea maghiară în limba română. Cîteva instrumente noi, fundamentale **Bibliografia maghiară a literaturii române** 1831—1970. Vol. I, 1966, vol. II 1978, întocmită de Domokos Sámuel ; **Literatura maghiară în limba română. Bibliografie 1830—1970** editată de Réthy Andor și Váczy Leona în 1983 ; **Bibliografia românească modernă** (1831—1918 vol. I) coordonată de Gabriel Strempel, tipărită în 1984 ; volume de istorie literară, ca și lexicoanele de specialitate publicate deja sau în curs de apariție, la care se alătură numeroase monografii și studii, asigură o bază solidă pentru o cercetare pertinentă, aprofundată și pentru elaborarea unor sinteze absolut necesare, asigurînd o viziune clară asupra drumului parcurs de tălmăcitorii literaturii noastre, însoțit de realizări remarcabile, unele dintre ele constituindu-se în performanțe unice, de mare răsunet.

Șirul lung și neîntrerupt al tălmăcirilor maghiare din literatura română a început cu o baladă populară. Kazinczy Ferenc, figură marcantă a vieții literare din Ungaria, în scrisorile sale de călătorie prin Ardeal în 1831, publică textul original al baladei **Brumărelul** din județul Hunedoara și traducerea integrală în limba maghiară.

Grație neobositului etnograf clujean Faragó József, sîntem în posesia unor date grăitoare din domeniul tălmăcirii baladelor populare românești. Numărul pieselor traduse a fost pînă la începutul anilor 60 în jur de 150. „...Miorița tradusă de opt (!) ori, a devenit o adevărată piatră de încercare a tălmăcirii poeziei populare românești în maghiară (...). Cu respect și dragoste s-au apropiat traducătorii maghiari de folclorul românesc și de creatorul său, poporul român. Nu doar l-au tălmăcit ci, în studiile și însemnările lor, au dezvăluit, au elogiat și propovăduit frumusețile baladelor românești ; au avut crezul că traducerea slujește cunoașterea și prețuirea reciprocă, pornind de la realitatea istorică a trăiului împreună, sub semnul influențelor reciproce din poezia populară au căutat, găsit și arătat trăsăturile comune — identice sau asemănătoare — existente în baladele maghiare și românești" — constată Faragó József, numărindu-se el însuși printre cercetătorii și popularizatorii tezaurului folcloric românesc.

Nu-i lipsit de interes să-i amintim pe cei ce au tradus, în decursul unui veac și jumătate, poezia populară românească în maghiară : Ács Károly, Alexics György, Bartók Béla, Ember György, Iulian Grozescu, Gulyás Pál, Kádár Imre, Mailand Oszkár, Moldován Gergely, Salamon Ernő, Iosif Vulcan. Lor li s-au alăturat reprezentanții ultimelor decenii : Bajor Andor, Csanádi Imre, Fényi István, Jékely Zoltán, Kányádi Sándor, Kiss Károly, Komjáthy Aladár, Majtényi Erik, Szabédi László, Szemlér Ferenc, Tóth István și alții. Lista e incompletă, dar semnificativă — folcloriști, muzicieni, poeți, traducători, clasici și contemporani au fost preocupați de studierea și tălmăcirea acestor valori nemuritoare.

Un loc de frunte ocupă în această pleiadă poetul maghiar clujean Kiss Jenő (născut 1912), care din anii '30 este o permanență de seamă în viața literară din România, militînd pe multiple planuri — poet, eseist, traducător, redactor, editor —

(Continuare în pag. 11)

BALOGH JÓZSEF ■

Vitrina artelor

Teatrul Nottara

La un pas de fericire

Piesa lui Petre Sălcudeanu **La un pas de fericire** pleacă de la o idee pe care numai din comoditate sau din păcatul superficialității am putea-o ignora: femeia modernă — emancipată, cu un statut profesional limpede, cu merite recunoscute, cît se poate de egală cu bărbatul — și-a cîștigat numeroase drepturi fără a-și pierde însă nevoia de tandrețe, de împlinire sufletească, de a ocroti și a fi ocrotită. Problema pe care ne-o propune piesa este reală, așa cum real este și faptul că în tumultul existenței moderne, preocupați de a fi tot mai eficienți și mai raționali, uităm adesea „partea inimii", uităm că ziua are trei „opt-uri", nu unul singur, că partenerul de strung nu exclude și nu înlocuiește partenerul de viață. Uităm și bine face **La un pas de fericire** că ne amintește. Din păcate, însă, ideea este doar expusă, nu și dezvoltată, argumentată, fructificată dramaturgic. Pe scenă se petrec o seamă de fapte, ni se relatează diverse întîmplări, se consumă sentimente, dar ele nu duc nicăieri, nu lărgesc zona investigației, nu adîncesc cercetarea, nu ridică și nu soluționează întrebări. La sfîrșitul spectacolului sîntem mai bogați cu acele cîteva idei pe care le desprinsesem în primele zece minute. Rămîn — bun cîștigat — unele observații de ordin psihologic, sugerarea unor posibile portrete, cîteva replici de prizã la actualitate.

Montarea semnată de Valeriu Paraschiv la Teatrul Nottara nu estompează ci evidențiază, parcă, această inconsistență. Este un exces de gesturi care impovărează, nu îmbogățește, o tendință tipică de a aglomera detalii nesemnificative sau de o semnificație extrem de simplistă. Asistăm la un permanent du-te-vino, eroinele trebăluiesc de zor, dar fără nici un rost, aprind țigări, sting țigări, se scoală, se-așază, se încalță, se descalță, se privesc în oglindă, se privesc în ochi ș.a.m.d.

Indicii despre universul interior al personajelor desprindem mai curînd din decorurile lui Tudor Ghimeș și, într-o anume măsură, din costumele semnate de Anca Păslaru. Așa cum o cale autentică, expresivă, de descifrare a problematicii piesei, ne propune — de fapt, ne sugerează — interpretarea Victoriei Cociaș Șerban. Jumătățile ei de zîmbet, nervozitatea elegant reținută a gesturilor, tristețea întipărită discret pe figură, ca și seninătatea politicos afișată, ne spun mai mult decît agitația din jur despre împlinire și neîmplinire, despre victorii și înfrîngeri de fiecare zi, despre singurătate și prietenie. Nu ne conving, însă, exuberanța zgomotoasă cu care-și înzestrează personajul Catrinel Paraschivescu, și chiar mai puțin, tușele apăsate, artificiale, la care apelează Mirela Comnoiu-Marin. Apreciem surdina pe care Doina Sin a pus-o în creionarea unui rol ce putea lesne tenta la stridență. Nu știm cît se datorează actorului și cît concepției generale a spectacolului din grotescul „umoristico-pitoresc" al' interpretării lui Vasile Lupu, așa cum mărturisim că nu am gustat „accentele caricaturale" ce au împodobit rolul lui Daniel Constantinescu (deși am recunoscut, parcă, o ușoară reținere în utilizarea întregului arsenal al „genului").

Am fost la teatru

Concurs de imprejurări

La debutul ca dramaturg, Adrian Dohotaru era de mulți ani un nume de autoritate în gazetărie și poate de aceea, dintr-o comoditate de interpretare, teatrului său i-a fost aplicată imediat ștampila „jurnalistic". Raportat la creația dramatică, termenul este, însă, destul de ambiguu. Devine inexact, dacă-i atribuim sensul „scris dintr-o suflare", „pagină care trăiește doar o zi", „valoare de informare și nu literară". Termenul e însă propriu, justificat, dacă se referă la actualitatea și autenticitatea problematicii, la refuzul artificiilor în exprimare, la forța de a se implica și a ne implica în desfășurarea evenimentelor, la impactul asupra conștiințelor — atribute ale gazetăriei de înaltă clasă.

Acest aspect jurnalistic îl descoperim cu deosebit interes și în **Concurs de imprejurări**, pusă în scenă la Teatrul Nottara de Nicolae Scarlat. O piesă densă, sobă, în care autorul își imaginează personaje, o intrigă, situații de viață, pentru a-și argumenta ideile, pentru a le da carne, ci urmează drumul invers, extrăgînd semnificații, motive dramatice, momente conflictuale dintr-o realitate imediată, concretă, cunoscută fiecăruia dintre noi. **Concurs de imprejurări** este o piesă aspră, severă — severitatea revigorantă a adevărului rostit răspicat, o piesă incomodă — pentru cei obișnuiți să-și consume existența hibernînd. Eroii piesei nu luptă pentru cucerirea imposibilului, ci pentru cucerirea firescului, pentru ca valoarea să fie recunoscută, pentru ca forța creatoare să nu fie risipită și neputința ocrotită. Ei se împotrivesc unor adagii de tipul „ce nu e azi, o să fie mîine", „las' că nu se sfîrșește lumea" sau „totul e bine cînd se termină cu bine". Aceste uzate „înțelepciuni de viață" pot fi periculoase pentru că devin o frînă, descurajînd; și pentru că mîine s-a pierdut iremediabil ceea ce ar fi putut fi azi, pentru că lumea se sfîrșește cîte puțin cu fiecare înfrîngere nemeritată, cu fiecare nedreptate, pentru că binele venit prea tîrziu nu reușește întotdeauna să vindece răul produs. Meritul principal al piesei lui Adrian Dohotaru este tocmai acest ascuțit simț al responsabilității umane, civice, sociale, faptul că ne îndeamnă cu autoritate, cu ardență a convingerii să medităm nu la marile probleme ale umanității, ci la „micile" probleme de fiecare zi; mai exact, ne îndeamnă să observăm că marile seisme ce străbat omenirea se nasc din suma seismelor ce ne străbat pe fiecare din noi.

Foarte inspirată, regia semnată de Nicolae Scarlat a optat pentru un limbaj scenic laconic, esențializat. Idcile se desenează pregnant, cu gravitate, ritmul spectacolului este cu finețe racordat la ritmul interior al demonstrației. Regia, scenografia (Nadina Scriba) și în egală măsură interpretarea evită în mod deliberat orice moment de „bravură", sau poate tocmai această binevenită sobrietate constituie adevărata bravură.

Concepîndu-și rolul cu eleganță, cu o minuție ce nu deviază în pedanterie, Anca Bejenaru nu „uită" nici un moment că eroina ei are gesturile și mișcările unei femei gravide, așa cum nu uită, în ultima parte a spectacolului, că eroina și-a recăpătat suplețea. Actrița găsește nenumărate detalii de atitudine, de intonație, neoprindu-se însă la nici unul, conferind personajului linii ferme, armonioase. Foarte bine fixat în evoluția intrigii, în închegarea argumentației scenice este și rolul încredințat lui Emil Hossu. Eroul parcurge un drum dureros, pe parcursul căruia se rătăcește vremelnic, dar nu se pierde pe sine și-distinctia este intuită, exprimată de actor cu un simț rafinat al nuanțelor. Mai rigide, construite pe o singură coordonată — explicită și nu implicită — sînt personajele create de Mircea Anghelescu, Cristina Tacoi și Catrinel Paraschivescu. Un „negativ" deloc schematic, periculos tocmai pentru aerul sincerității, pentru căldura cuvintelor în care-și îmbracă răceala sufletească, realizează Ion Punea. Din interpretarea lui Dinu Lucian se reține subtextul grav al ideilor exprimate parcă în trecere, balansul constant al personajului, perfect sesizabil dar greu de definit, între integritate și oportunism, între adevăr și falsitate. Bine echilibrat, de asemenea, amestecul de histrionism și autentic, de substanță și găunoșenie al rolului încredințat lui Ion Popa.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Teatrul Național

Am intrat, aproape fără să aleg, la Teatrul Național. Avizierul repetițiilor m-a pus în încurcătură. Am ales, din nou, tot la întîmplare, două repetiții care se apropie de momentul finisărilor, care „au urcat pe scenă". Așadar, două visuri pentru serile noastre de vară...

„Ce facem, treiul?"

Sîntem în Anglia, undeva pe coasta răsăriteană, la malul mării, pe la 1907. „Pe plajă, o magherniță veche, de ziduț căreia e sprijinită o bicicletă la fel de veche". Aici s-a retras bătrînul Evans, un singuratic.

„Ce facem, treiul?" „Da, dragă. Treiul, Mircea! Facem treiul!" „Unde-i Hudăcelul?" „Vine, vine. E pe-aici, Ovidiu!"

„Eram și eu în barca aceea care s-a scufundat aseară". „Barcă?" „Da". „Aseară?" „Da".

„Nu se poate închide chestia aia? Simt la urechi. O să ne îmbolnăvim toți!" Mică rumoare. În spatele scenei, o fantă lasă să intre curentul. Ovidiu Iuliu Moldovan, în haine de stradă, ca toată lumea de fapt, dar și cu șapca pe cap, simte îngrijorat circulația aerului rece. Se coboară niște uriașe perdele. Așa e mai bine. Scena e imensă. Adîncă, largă. Se văd liniile trapelor. Frînturi de decor. Un podium povîrnit, închipuind o plajă. O scară cu refugiu metalic sus. Două trei scaune rosti cu spătar de pai (sînt invitată să șed pe unul din ele. Încerc, cu bună-credință: cît p-aci să cad. Stau cuminte pe o margine și, cu prima ocazie, mă mut discret alături de regizorul Horea Popescu, pe un scaun de lemn solid. Așa pot urmări și textul. Se repetă *Marea* de Edward Bond). Două sticle goale. O mătură ciufulită.

Așadar „treiul". Tabloul trei adică. Se lucrează la mișcare. Mircea Albulescu (Evans) își rostește replicile. Cînd și cînd, Nina Jean (sufleur) intervine, anticipînd „Evans" se înfurie, reproșează, pe jumătate în glumă, jumătate în serios, că nu i se remarcă progresele de la o zi la alta. „Nu mă mai întrerupe aici. N-am nevoie". Schimb de replici cu Ovidiu Iuliu Moldovan (Willy Carsten). Intră Marian Hudac (Hatch, în piesă, un comerciant care e și membru în paza de coastă; în particular, „Hudăcelul"). Se dispută detalii de mișcare. Lungi elucidări între Marian Hudac și Mircea Albulescu. Ultimul: „Eu încerc. Dacă nu e bine, nu e bine". „Dar nu făceai așa ieri!" „Și ce dacă? Mi-a venit acum o idee și o încerc" „Bine, dragă, am vrut numai să știu dacă e o intenție sau pur și simplu te duci să-ți iei ceva din servietă!" Într-un tîrziu intervine, de la pupitrul său mititel, glasul lui Horea Popescu. Calm, fără replică: „Dragă, discutați degoaba. Uite ce scrie aici..." Se merge mai departe. Nina Jean dă replica pentru Hollarcut (interpretul e absent), aproape intrînd în rol. Cu textul în mînă, cînd sufleur, cînd actor, cînd martorul apărării (sau al acuzării) într-unul din numeroasele dueluri de florete ale părerilor din scenă. Nina Jean e un personaj foarte important.

Tiptil, au intrat în scenă (și rămîn deocamdată deoparte) Carmen Stănescu, Viviana Alivizache, Aimée Iacobescu, Mișu Fotino. „La 11,30 trebuia să intru cu al patrulea" șoptește dulce Viviana Alivizache. Mică privire („Aibi pacientă!") mustruitoare de la Horea Popescu. Vocj afară. S-a pierdut nu știu ce sacoșă. Se reia „Mircea! Tu te uiți către sat. Trebuie să delimitezi ce-i adresezi lui, de ce spui așa în general. Așa... Întoarce-te invers, spre sat". Mircea Albulescu — ciocot. Ovidiu Iuliu Moldovan — calm, atent, prinzînd din zbor fiecare nuanță indicată de regizor.

„E o piesă în linia lui Cehov, aș zice, deși autorul e cunoscut mai ales pentru o literatură mai de avangardă. *Marea* e mai aproape însă de mijloacele teatrului clasic, tradițional". Horea Popescu îmi explică în șoaptă, în timp ce asistă liniștit la frămîntarea din scenă. Senzația e că spectacolul e bine așezat în mintea regizorului și doar lăsat, în joacă, la îndemîna actorilor, anume ca să toarcă, încet-încet, tocmai viziunea celui dintîi. Pare un joc știut de ani și ani de fiecare, un spectacol care pregătește Spectacolul.

★

Cîteva coridoare întortocheate, lift, scări, coridoare, iar coridoare, draperii. În sfîrșit, mă trezesc în mica sală stacojie numită „Amfiteatru" a Teatrului Național. E cald și plăcut. În scenă, Adela Mărculescu și Traian Stănescu. Tensiunea replicilor, a gesturilor anunță un final. Într-adevăr, am văzut ultima scenă din **Un anotimp fără nume**, de Sorana Coroamă-Stanca, în regia Sandei Manu. Se reia ultimul tablou. Atmosferă de tandră colaborare. Mici pauze, discuții despre viitoarele costume. „Eu am o metcalnică. Dacă nu încalț cu o săptămînă înainte de premieră ce voi purta în picioare, nu pot să joc!" (Victor Moldovan) „O să le ai o să ai și încălțările".

Se repetă. În scenă, acceptă plus tînăra (studentă I.A.T.C.) Emilia Popescu. „Emilia, tu la mai mică, nu chiar pînă în buza rampei. Și te oprești lîngă pat". Comenzile se preiau din mers. Mici corecții de nuanțe. „Nu așadea, Emilia, nu cădea. Ține ritmul". „Bine, Adela. În forță!" „Viki, poți pleca. Îți mulțumim. A fost o repetiție foarte bună". „Plec, dar am și cu ceva de zis". Traian să nu lasă așa de repede. Povestea pare mărunțită dacă iese repede..." Priviri de aprobare între cele două regizoare (una în ipostază de dramaturg de această dată). „Așa e. Are dreptate Traian, iesi mai lent". „Eventual ies prin spatele ei". „Da, merge".

Se repetă o replică de patru-cinci ori. Fără oboseală. Fără nervi. Se ridică de fiecare dată nivelul, finețea detaliilor. Lucru degajat, stenic, deși glasul Sandei Manu e ferm, tăios, iar în scrumiere, o mulțime de țigări stinse.

„Încă o dată finalul! Adela, nu-l privești. Ai ales. Ai ales să renunți și trebuie să fii împăcată cu tristețea ta. Hai, încă o dată!"

La sfîrșit (mîine va fi primul „snur"), o prelungire a repetiției. Personajele sînt reexplicate. Accentele sînt reașezate în locul cel mai potrivit. Adela Mărculescu ține să-și cunoască eroina pînă la capăt: „E un personaj dificil. O femeie puternică, dîrză. Toată viața ei a fost o luptă. Mare compasiune, dar și stiut niciodată să piardă. Și uite că, acum, la patruzeci de ani, e silită să învețe. O femeie puternică, cu o fire îndărătnică, aproape imposibilă, care trebuie să se împace cu ea însăși".

Un anotimp fără nume e un spectacol construit cu dragoste, în consens afectiv cu textul. Prezența autoarei aproape pe interpreți de personaje (sau invers?). E o poveste cu oameni aspră și vie, care merită să fie așteptată de noi toți. Peste puțin timp va suna primul gong.

TANIA RADU ■

Teatrul Mic

Radiografie de repertoriu

În aparență, lucrurile merg de la sine: se alege o piesă din dramaturgia clasică sau contemporană, națională sau universală, se cheamă un regizor, un scenograf, cîțiva actori și toți ceilalți care mai contribuie la realizarea unui spectacol și într-o lună, în două, într-un an, publicului i se oferă să vizioneze o nouă reprezentație. De ce să n-o spunem deschis, uneori lucrurile chiar așa se și petrec, dar la fel deschis trebuie să afirmăm că, de pildă, la Teatrul Mic, condus de dinamicul Dinu Săraru, mereu neastîmpărat, uneori chiar agasant, dar întotdeauna dornic de a contribui la promovarea valorii este vorba de o cu totul și cu totul altă situație. Fiecare membru al acestui colectiv teatral de elită, care a devenit un reper în viața noastră culturală, nu așteaptă să i se ofere niciodată nimic de-a gata, se socotește un factor activ în procesul de creație artistică, în fascinanta operă de închegare a unui spectacol. Iar opțiunea pentru o piesă sau alta nu este aici, nu poate fi aici nicidecum întîmplătoare, izvorîtă dintr-un capriciu sau dintr-o inspirație de moment, ci rodul unei subordonări la un crez înalt, care ar putea fi chiar scris pe frontispiciul acestui lăcaș de cultură, acela de a sluji cu talent și dăruire ideea de teatru politic, profund și deloc declarativ angajat în problemele ce frămîntă pe omul planetei în acest final de secol și de mileniu. De aceea, pe parcursul a zece ani, pe scena Teatrului Mic și a Teatrului Foarte Mic (înființat în aceeași perioadă) am putut vedea lucrări dramatice care dezbat pasionant ceea ce se întîmplă în realitatea mai mult sau mai puțin imediată, lucrări care își propun să ne smulgă din comoditate, din inerție și să ne pretr-un colectiv în care nimic nu e lăsat la voia hazardului, s-a simțit nevoia — justificată pentru cineva care rîvnește să fie întotdeauna cît mai complex, să răspundă cît mai exact însăși complexității a tot ceea ce ne înconjoară — să se lărgească sfera unui repertoriu axat, în general, pe literatura dramatică din secolul nostru. O schimbare la față care înseamnă aprofundarea ideii de spectacol politic, o asumare a ei cu o și mai mare responsabilitate. În anii care vor veni Teatrul Mic își propune să ne ofere pe scenele sale pagini semnificative din marea tragedie antică greacă, din drama romantică — cea a lui Schiller e vizată îndeosebi, din drama burgheză a secolului XIX și — se poate oare fără el? — din Shakespeare. Iată un program temerar dar perfect posibil de realizat pe parcursul a mai multor stagiuni de membrii acestei trupe a căror devizã a fost și rămîne aceasta: **Gloria aparține celor care iubesc mai mult lupta decît succesul.**

GEORGE ARION ■

Vitrina cărţilor

● „Sinonim în conştiinţa publicului românesc cu comedia **Gaiţele**, confundindu-se cu ea pînă la ignorarea aproape totală a ceea ce a mai scris — Alexandru Kiriţescu e unul dintre autorii reprezentativi ai atmosferei teatrale dintre cele două războaie mondiale". Aşa îşi începe criticul şi istoricul literar Valeriu Răpeanu substanţialul său **Studiu introductiv** la volumul de teatru **Gaiţele şi alte piese** de Al. Kiriţescu, apărut la editura Eminescu, în care sînt cuprinse, pe lîngă capodopera autorului mai sus amintită, lucrările dramatice **Anişoara şi ispita, Florentina, Borgia, Nunta din Perugia, Michelangelo**. Ele demonstrează, încă o dată, cît de actuală rămîne în continuare creaţia acestui dramaturg, interesat şi de „drama burgheză", dar şi de revelarea cu acuitate a unor conflicte puternice, profilate pe fundalul istoriei, sugerat cu o măiestrie şi o forţă de convingere ce impresionează şi astăzi.

● O remarcabilă apariţie la editura „Univers" : un volum de **Teatru** de Mihail Bulgakov, transpus în româneşte de Maria Dinescu, traducerea versurilor aparţinînd poetului Mircea Dinescu.

Postfaţa — Albert Kovács. **Zilele Turbinilor, Casa Zoikăi, Insula purpurie, Fuga, Cabala fariseilor, Adam şi Eva, Jourdain cel scrintit, Ivan Vasilievici, Ultimele zile, Don Quijote** prilejuiesc cititorului român o lectură pasionantă şi cunoaşterea mai exactă a uneia dintre fascinantele personalităţi literare din secolul nostru.

● **Schiţe despre fericire** îşi intitulează Florin Mugur noul său volum apărut la editura „Cartea Românească". El ne convinge — pentru a cîta oară ? — că poetul adevărat nu poate să rămînă nepăsător la problemele cetăţii ci ia parte pasionant la dezbaterea lor, ca o

adevărată conştiinţă civică limpede şi angajată. Paginile sale din acest volum — dintre care o parte au apărut mai întîi în revista **Flacăra** — propun o palpitantă trecere în revistă a unor secvenţe semnificative din viaţa noastră culturală şi socială.

● Oricare piesă a lui Paul Everac, oricare articol sau carte pe care acesta le semnează nu te pot lăsa indiferent, chiar dacă nu poţi fi întotdeauna de aceeaşi părere cu el. Este şi cazul volumului **Furtuni peste Alpi** (editura „Albatros") în care contemporanii noştri sînt înfăţişaţi de un moralist ironic dar încrezător totuşi în capacitatea omului de perfecţionare.

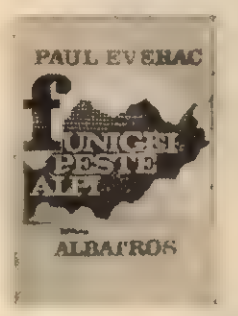

● La editura „Univers" s-a mai publicat şi un roman despre ultimii zece ani din viaţa lui Alexandru cel Mare : **Iskander**. Cartea este datorată unui bun cunoscător al lumii antice, romancierul olandez Louis Couperus iar traducerea în românește şi cuvîntul înainte sînt semnate de H. R. Radian. Volumul nu este o înşiruire searbădă de fapte uluitoare ale îndrăzneţului cuceritor ci o meditaţie profundă asupra mecanismului puterii, a felului în care ea se exercită şi acţionează nu numai împotriva celor biruiţi, dar, paradoxal, chiar şi contra biruitorilor. Confruntîndu-se cu lumea fastuoasă şi rafinată, enigmatică în multe privinţe, a Orientului, grecii, însuşi cutezătorul Alexandru, se transformă în cele din urmă din învingători în învinşi.

● **Un prim volum de Scrieri alese** din opera lui D. Caracostea, critic, istoric literar, folclorist şi stilistician care rămîne încă într-o „nemeritată umbră", după cum remarcă Mircea Anghelescu, cel care îngrijeşte actuala ediţie, a văzut lumina tiparului la editura Minerva. Printre articolele şi studiile

care stîrnesc şi după mulţi ani un justificat interes citîm **Poezia română de azi, Un examen de conştiinţă literară la 1915, Poetul Brătescu-Voineşti.**

● Tot la editura Minerva, un veritabil eveniment editorial : N. Iorga — **Pe drumuri depărtate**, vol. I — 1890—1926. Ediţie îngrijită, selecţia textelor, studiu, note şi comentarii de Valeriu Răpeanu. Această ediţie cuprinde acele pagini în care N. Iorga relatează impresiile sale de călătorie peste hotare şi care îi dezvăluie, încă o dată, marele său talent de portretist, de observator atent al vieţii oriunde o întîlneşte, şi care îl determină pe îngrijitorul volumului să-l includă în „galeria marilor prozatori ai literaturii române".

GEORGE ARION ■

O performanţă unică

(Urmare din pagina 9)

pentru înfrăţirea literaturilor noastre, cunoaşterea şi înţelegerea reciprocă dintre români şi maghiari. Cine se interesează de creaţia lui Kiss Jenő în domeniul tălmăcirii, găseşte date abundente în cartea sa, apărută recent, intitulată Din amintirile traducătorului (A műfordító emlékeiből. Visszatekintések és kiadatlan versfordítások, Buk., Kriterion, 1986) După o lungă şi prodigioasă muncă de tălmăcire din proză şi poezia română (Eminescu, Creangă, Cosbuc, Blaga, Beniuc, Bacovia, V. Porumbacu, N. Cassian şi alţii) Kiss Jenő, ajutat de priceputul folclorist Faragó József în anii '60 începe o aventură spirituală fără pereche ca anvergură — transpunerea în maghiară a celor mai frumoase balade şi colinde româneşti. Rezultatul acestei munci creatoare **se materializează în cinci volume** ce s-au bucurat de o primire excepţională unanimă a cititorilor şi a specialiştilor. La Editura pentru literatură, în 1963 apare **Mioriţa** cu postfaţa şi notele lui Faragó József şi cu ilustraţiile adecvate semnate de Plugor Sándor. Urmează apoi în 1969 la aceeaşi editură **Cîntecele novăcesitilor.** Volumul de colinde româneşti **Feciorii de cerbi** — este editat deja la Editura Kriterion în 1971, şi este închinat memoriei lui Bartók Béla. În 1974 vede lumina tiparului volumul intitulat **Marcul viteazul** (baladele populare ale lui Petrea Creţul Şoican). Ultima carte din această minunată serie **Cei trei fraţi cu nouă zmei** — balade fantastice româneşti — este tipărită în 1976, însoţită ca şi cele precedente de studiul competent şi aparatul ştiinţific elaborat de Faragó József. (Din păcate, acest volum e lipsit de ilustraţiile lui Plugor Sándor, ceea ce ştirbeşte întrucîtva concepţia artistică unitară a seriei.)

În aceste cinci volume Kiss Jenő a publicat peste 150 de balade şi colinde româneşti — depăşind aşadar, rezultatul celor 30 de predecesori — însumînd mai bine de 25 000 versuri, cantitate ce egalează vasta epopee nordică, Kalevala. Performanţa sa este unică dată fiind şi realizarea artistică de mare ţinută. Baladele populare româneşti nu au în nici o altă limbă traduceri atît de fidele şi de asemenea dimensiuni. De altfel Kiss Jenő a fost distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din R.S.R.

Baladele româneşti în limba maghiară, tipărite îngrijit, nu au zăbovit mult în rafturile librarilor devenind raritäţi bibliofile.

La două decenii după publicarea primului volum din baladele româneşti se simţea nevoia acută a unei noi ediţii. Această sarcină onorantă şi-a asumat-o Editura Dacia din Cluj-Napoca. Şi iată că în 1985 a ieşit de sub teascuri volumul intitulat **Pe pâriu de rouă. Balade populare româneşti — Rétek harmatában. Román népballadák.** Traducerea aparţine, firesc, lui Kiss Jenő, prefaţa este semnată de Al. Căprariu, selectarea şi postfaţa aparţin lui Faragó József, coperta şi ilustraţia forzat lui Deák Ferenc. Deci, avem în faţă **o remarcabilă ediţie bilingvă** în care se pot citi paralel „doar" 24 balade româneşti şi versiunile lor în maghiară. O apariţie de mare însemnătate pe multiple planuri, lucru evidenţiat şi de prefaţator : „... în cazul traducerilor făcute cu aceeaşi măiestrie şi mai cu seamă în anumite contexte istorice sorocite de inexorabila realitate a timpului, problema nu este reductibilă numai la implicaţiile creator-estetice. Circulaţia marilor valori lirice dobîndeşte semnificaţii care depăşesc realitatea estetică, dobîndind ecouri ce merg şi spre alte zone ale conştiinţei." Unele din aceste semnificaţii s-au cristalizat în interesul şi gustul stimuli de baladele româneşti publicate anterior de Kiss Jenő, faţă de literatura română sporind numărul cititorilor ei atît în ţară cît şi în Ungaria vecină.

Folclorul românesc a devenit un ambasador elocvent al culturii române. Gînduri bune pentru toţi aceia care-l asigură exercitarea acestei funcţii de mare viitor.

Cronica literară de Al. Piru

Începuturile lui Eminescu

În două volume publicate la distanţă de patru ani (**Interpretări**, I. Junimea, Iaşi, 1982, colecţia Eminesciana, nr. 27 şi II, 1986, aceeaşi colecţie, nr. 40) Mihai Drăgan se ocupă de poezia lui Eminescu de la debut pînă la **Mortua est** (I) şi de romanul postum (cu trimiteri la poezii şi unele proiecte de piese) **Geniu pustiu** (II). Delimitîndu-se de excesele de metodă ale unor cercetători mai noi ai operei eminesciene, Mihai Drăgan înţelege să meargă fără riscuri pe urmele tradiţiei critice, confirmate de timp, românești. Recunoscînd seriozitatea examenului, cît şi calităţile expunerii, ne vom opri la cîteva probleme.

Să fie adevărat că poezia **Venere şi Madonă** anunţă un program estetic romantic, „amplificat şi nuanţat peste puţină vreme în **Epigonii**" ? În **Direcţia nouă în poezia şi proza română** din 1872, Maiorescu atribuia lui Eminescu un „lucru rar printre ai noştri" şi anume „iubirea şi înţelegerea artei antice", precizînd însă că „Madona nu este o idealizare a Venerei, nici Venera antică o realitate brută pe lîngă Madona modernă". Criticul vroia să spună că reprezentarea idealului de frumuseţe antic nu era inferioară celei din vremea Renaşterii, ştiut fiind, de altfel, că Renaşterea nu-l decît o întoarcere la clasicitate. Cît despre antiteza folosită de Eminescu, ea poate fi, ca simplă figură de stil, tot atît de bine atribuită romantismului cît şi clasicismului. De ce să spunem că poetul oscilează „între sacru şi profan", cînd Venera este pentru el „divinizarea frumuseţii prin femeie", iar Madona e „sîntă prin iubire", un „înger", o „donna angelicata", adică tot o divinizare (sacrare) ce exclude profanul. Situaţia se prezintă asemănător în **Epigonii.** În scrisoarea adresată lui Iacob Negruzzi, Eminescu nu disociază între fantezie şi reflecţiune, susţine doar că fantezia (capacitatea de creaţie) e o condiţie esenţială a poeziei, în vreme ce reflecţia e doar „scheletul", altfel zis planul, noima (titlul poeziei fusese la un moment dat **Skepsis**). Constatînd că la unii poeţi predomina fantezia, iar la alţii reflecţia, Eminescu pleda pentru unirea amîndurora în convingerea că tocmai ea ar antrena perfecţiunea. Ori această dorinţă de armonie, de echilibru vorbeşte în sensul unui program clasic. Nu este lipsit de semnificaţie faptul că, la începutul scrisorii sale, Eminescu îşi alege ca motto epigrama lui Schiller **Ieremiade** recomandînd întoarcerea la „vremea de aur" (die goldene Zeit) epoca clasică. Fantezia nu se opune raţiunii şi chiar din prima strofă a poeziei **Epigonii** vedem că poetul admiră la înaintaşi („zilele de-aur a scripturilor române") acele „izvoare-ale gîndirii" care fac cea mai bună casă cu „marea de visări dulci şi senine". Faptul că Eminescu vede în poeţii dinaintea sa nişte „sfinte firi vizionare", iar în Mureşanu pe al „semnelor vremii profet" ne dau oare dreptul de a vorbi de ei înşişi ca de un **poeta vates** ? Dar, chiar Mihai Drăgan consideră „că esenţa poemei **Epigonii** constă în scepticismul rezultat din aspiraţia înfocată spre perfecţiune şi conştiinţa imposibilităţii acestei realizări". Eminescu ar fi deci un vizionar blazat şi asta doar în opera sa din tinereţe, căci de ce profeţii s-ar putea vorbi în **Scrisori, Luceafărul** şi în **Glosă** ? Oare „neomeneasca însingurare interioară" care în **Mortua est** marchează „o mare încordare a minţii, şi nu a inimii", cum observă Mihai Drăgan, nu este tot urmarea unei orientări clasice a poetului, căci clasicul e raţional, pe cînd romanticul sensibil ? Aş spune mai curînd că încă de la început Eminescu se anunţă ca un moralist clasic, aşa cum va fi aproape predominant în faza finală.

Nu am de gînd să neg în întregime romantismul iniţial al lui Eminescu care însă ca orice romantism nu se găseşte în stare pură, e amestecat cu clasicismul. Cît despre vizionismul lui Eminescu, redus la „profeţii amare", nu ar fi mai corect să vorbim de revolta sa la această dată ? S-a vorbit şi se vorbeşte în **Geniu pustiu** şi în alte opere de Eminescu de titanism, dar nu este aceasta o temă mitologică ? La care Dumas se referă poetul cînd scoate din el definiţia că romanul e „metafora vieţii" ? Deoarece în **Geniu pustiu** apare un personaj feminin cu numele de Poesis care seamănă cu Marguerite Gautier, am dedus că este vorba de Alexandre Dumas-fils, autorul romanului **La Dame aux Camélias** (Eminescu cunoştea piesa cu acelaşi titlu jucată de trupa Pascaly în 1869). Dumas-fils era de părere în „Dama cu camelii" că „nu poţi crea personaje decît atunci cînd ai studiat mult oamenii" şi-şi recunoaşte drept unic merit pe acela de a fi scris o istorie „adevărată". Thibaudet îl încadrează de aceea la capitolul „Document humain et mouvement naturaliste". Piesa era o reacţie împotriva romantismului ca şi **Les Filles de Marbre** de Théodore Barrière „tablou sinistru, după Thibaudet, al curtezanei nemiloase, al femeii sterpe şi lacome care devoră un băiat de familie dimineaţa şi un tată seara" din care avem un reflex indiscutabil în poezia lui Eminescu **Amorul unei marmure** (începută în 1866, după ce piesa lui Barrière fusese reprezentată la Iaşi de o trupă franceză în 1862 şi de cea a lui Mihai Pascaly în 1863 şi 1868 în Bucureşti). Într-o scrisoare din 1871 către acelaşi Iacob Negruzzi, Eminescu dezvăluia că în romanul său întreprinsese o analiză a fenomenelor de tranziţie în genere şi a mizerilor generaţiei prezente în parte (citîm aproape textual) completă în ce priveşte scenele de sentiment şi descrierile locurilor, incompletă sub raportul studiului eroilor, numiţi naturi catilinare, adică, în cea mai bună accepţie, conspirative, bulversînd ordinea social-politică, la Eminescu într-un sens parţial pozitiv (mai tîrziu îşi va schimba părerea asimilînd naturile catilinare demagogilor). În orice caz, romanul nu este strict subiectiv, are o propensiune spre obiectivitate, mai ales cînd se referă la revoluţia de la 1848 din Transilvania. Toma Nour, eroul principal al naraţiunii, se înrolează sub steagul tribunului Ioan şi luptă pentru cauza românilor. Este interesant că Toma Nour apare ca erou şi în proiectul de piesă **Mira, Mira-Marcu** vodă ca trimis al lui Mihai Viteazul pentru a pregăti unirea celor trei ţări româneşti prin înlăturarea lui Ieremia Movilă. Într-un proiect al **Mirei** se pune pe seama lui Toma Nour reflecţia : „Noi valurile mării, el-uraganul ce ne mină, ne face spume — ne soarbe — nouri", cuvinte exprimate în altă parte de domnitor : „Dumnezeul Geniului m-a sorbit din popor cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar", rostite în versuri de Arbore ca un elogiu al lui Ştefan cel Mare şi pe care avea să le repete în **Mira, Marcu vodă** Toma Nour într-un mesaj către Movilă. Dar proiectul a rămas neînfăptuit.

MAI

Intorsura Buzăului

Veche vatră românească, așezată într-o răsucire de stinci, Intorsura Buzăului înseamnă azi un oraș, un loc de țară care își face o mîndrie din conservarea și perpetuarea bunelor tradiții ale [illegible] în folclor și [illegible] dar este și o localitate care a avut și are mereu ambiția de a participa la expansiunea, înflorirea și modernizarea economiei naționale.

În ultimii ani au fost redate agriculturii 140 de hectare.

Întreprinderea de piese auto și tractoare și-a realizat anul trecut planul în proporție de 10[illegible] sută. Orașul și-a onorat integral planul de export în 1986.

Că urbea este bine gospodărită e suficient să amintim, de pildă, că, în anul trecut, planul ansamblului de activități conduse direct de Consiliul popular s-a realizat în proporție de 177 la sută.

În 1985 și 1986 valoarea lucrărilor destinate gospodăririi și înfrumusețării lui Intorsura Buzăului a fost de douăsprezece milioane de lei. Numai în '86 s-au plantat șapte mii de arbori și arbuști.

Am notat aici doar cîteva din lucrurile și faptele cu care cei de [illegible] probează în fața viitorului că știu să-și crească orașul și copiii, ca să-și iubească și prețuiască și țara.

Fotoreportaj de ELENA GHERA ■

O imagine de pe „strada mare"

Copiii — ștafeta unor bogate tradiții meșteșugărești

Cei mai tineri muncitori ai Întreprinderii de piese pentru tractoare sînt absolvenții Liceului industrial din oraș

Confecțiile cooperației meșteșugărești, moderne și pline de gust fac față celor mai rafinate concursuri de modă

Bîrna: imponderabilitate pe un spațiu de cîțiva centimetri, sau măiestria sportivă împinsă spre limitele perfecțiunii

Cu argumente din lumea sportului despre talentul, cutezanța și dăruirea celor tineri

Bara fixă — sportul forței, eleganței și preciziei, sau curajul ridicat la puterea a treia

Între cele mai convingătoare argumente ce pot fi invocate pentru [illegible] pentru perfecționarea lor fizice și morale, pentru aspirația [illegible] spre perfecțiune se înscrie și sportul; ea dintre sporturi, cu siguranță gimnastica este aceea care exprimă chintesența de frumusețe și virtute a gestului sportiv. Pentru că în gimnastică, mai evident și mai pregnant decît în oricare alt sport, gestul sportiv devine act de cultură, prin intensitatea trăirilor care-i fac posibil.

Campionatele internaționale ale României, desfășurate la Ploiești la sfîrșitul săptămînii trecute, au constituit de aceea o veritabilă sărbătoare a tinereții, depășind semnificația unei întreceri sportive propriu-zise.

Succesul de [illegible] de spectatori, la [illegible] și 33 de sportivi din 14 [illegible] este explicabil prin prestigiul gimnasticii românești, care a scris pagini de glorie în istoria mondială a acestui sport; dar acest succes a fost întregit de valoarea și spectaculozitatea exercițiilor, multe dintre ele împingînd limitele măiestriei sportive pînă la perfecțiune. Cele șase note de 10 obținute de sportivele noastre pot fi o mărturie în acest sens, dar o mărturie care nu poate cuantifica, totuși, întreaga măreție a gestului sportiv.

Stimulați de o competiție extrem de competitivă (pentru majoritatea sportivilor de peste hotare concursul a fost o ultimă verificare înaintea campionatelor europene de la Moscova), sportivii noștri au avut evoluții excelente, reușind să obțină cîmpele titluri la individual compus (prin **Daniela Silivaș** și **Marius Gherman**), finală [illegible] titlurile la probele pe aparate — [illegible] (**Eugenia Golea** [illegible]), **Daniela Silivaș** — paralele, bîrnă și sol) și cinci (din șase) probe pe aparate la masculin (**Marius Gherman** — la sol, sărituri și paralele, **Marian Rizan** — la cal cu mînere și **Marius Tobă** — la inele și, ex aequo cu Gherman, la paralele).

Eugenia Golea și **Camelia Voinea** s-au clasat pe locurile 2 și, respectiv, 3 la individual compus, iar **Marius Tobă** — de asemenea, pe locul 3 la individual compus — masculin.

Fotoreportaj — DINU LAZĂR, ELENA GHERA și OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Din rezerva inepuizabilă a gimnasticii noastre — noi stele la orizontul performanței: Eugenia Golea, Daniela Silivaș, Camelia Voinea

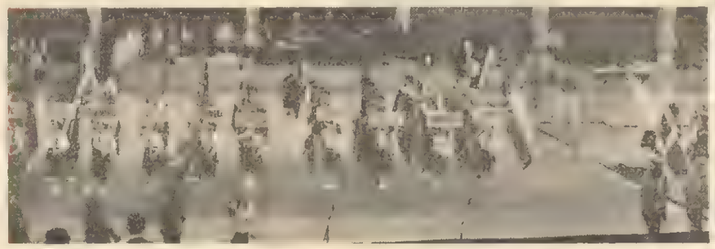

Un succes de participare (peste 100 de oaspeți din 20 de țări), datorat prestigiului școlii românești de gimnastică

Tehnicienii noștri — un „stat-major" tînăr, pe măsura tinereții echipei, a vîrstei mereu tinere a gimnasticii

Patru titluri pentru Daniela Silivaș și emoții reînnoite de tot atîtea ori la ascultarea imnului patriei

Sportul — prilej de bucurie, prilej de prietenie, argument al înțelegerii între toți tinerii planetei

Anchetă Flacăra : Ce faceţi ca legatari ai unui nobil şi sfînt testament?

„Creşterea limbii româneşti şi-a patriei cinstire"

Se vor împlini 120 de ani de cînd, în mai 1867, la Bucureşti, se convoca „Societatea Literară Română" ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura şi ştiinţa românească s-au ridicat la rangul de instituţie de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare şi de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoţie evenimentul atît de important în ctitorirea culturii noastre naţionale, ne amintim, dintre atîtea fapte şi idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepţiune" pe care o personalitate a timpului, Ştefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidenţă „misii" cu adîncă semnificaţie pentru ziua de atunci şi pentru totdeauna : **„nu poate fi dorinţă mai legitimă... pentru membrii aceleiaşi naţiuni... decît aceea de a-şi cultiva limba naţională tezaur pe care nu este putere omenească, să-l lee de la un popor". (...) d-voastră primiţi astăzi de la naţiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... şi în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim acea dorinţă ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoşi, Limba, trebuie să-l lăsăm posterităţii române... întreg şi intact".**

Inspiraţi de această deviză patriotică, superbă în expresia şi adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitaţia de a fi părtaşi la dezbaterea deschisă tuturor generaţiilor despre „creşterea limbii româneşti" propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1) În ce fel aţi comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

2) Cum vedeţi actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceţi prin truda, prin opera şi viaţa dumneavoastră, pentru creşterea limbii române ?

Au răspuns Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta.

Nicolae Manolescu

Ştiţi să vorbiţi? Ştiţi să scrieţi?

În discuţiile despre limbă, ca şi în acelea despre fotbal, nenorocirea cea mai mare vine de acolo că toată lumea crede că se pricepe. Există în Cişmigiu un loc unde se string zilnic pasionaţii de discuţii pe teme sportive (şi mai ales fotbalistice). Cine a stat, fie şi numai cîteva minute, în mijlocul lor ştie ce polemici aprinse se poartă şi ce greu e să te faci înţeles (sau numai auzit) de către aceşti pasionaţi vorbăreţi. Un singur lucru le lipseşte şi anume umorul. Sînt gata în orice clipă să se încaiere pentru ideile lor. Cu cei care, tot mai mulţi de la o vreme, se interesează public de problemele limbii, vorbăreţii din Cişmigiu se aseamănă îndeosebi prin această ultimă trăsătură, pentru că, trebuie să admit, ei sînt în general oameni competenţi în ale fotbalului, ştiu pe de rost componenţa bunăoară a tuturor echipelor şi chiar numele de alint al nevestelor jucătorilor din cele trei esaloane, ceea ce nu se poate afirma şi despre unii împătimiţi întru limbă, a căror ignoranţă sare adesea în ochi. Cît despre umor, spuneam, acesta a început să se găsească greu : e şi el pe apucate sau pe sponci.

Mă gîndeam zilele trecute dacă nu cumva e o legătură între lipsa de umor şi incompetenţă, a doua fiind, zic eu, cauza, iar prima, efectul. Fiindcă, iată : citesc într-o revistă o destul de violentă luare de poziţie împotriva lingvisticii moderne, care mai mult ar fi încurcat treaba, dar, într-o listă de nume de la începutul articolului, înţeleg că autorul luării de poziţie n-a citit cu adevărat pe cei pe care-i condamnă, căci le atribuie „contribuţii" pe care nu le au. Sau, mai de mult, un inginer de la Institutul de [illegible] din Braşov ţine să-şi expună (tot public) opiniile despre limba dacilor. Mă rog, dreptul lui, s-ar putea zice, dar nu e chiar aşa, căci inginerul îşi începe articolul cu o propoziţie în care spune ceva despre **semivocala a.** Or, dacă el nu ştie că în sistemul nostru fonologic **a** e totdeauna vocală cu drepturi întregi, ca să zic aşa, ce pretenţie mai poate avea de la noi să-i urmărim demonstraţiile lingvistice. În alte cazuri, vehemenţa nepriceperii merge foarte departe. Un poet şi publicist se supără pe autorul unui dicţionar de neologisme fiindcă acela a inclus în el, cu o lipsă de patriotism ce trebuie vestejită, un cuvînt cum e **patrie.** I se răspunde de către un om de meserie că **patrie** este cu adevărat un neologism, îi se dă definiţia termenului, dar poetul şi publicistul revine furios şi o ţine pe a lui : cum, exclamă el, morţii noştri de la Rovine, Călugăreni sau Podul Înalt „n-au avut noţiunea de patrie"? Noţiunea fiind una şi cuvîntul alta, ce poţi să mai spui de procesul de intenţie făcut autorului dicţionarului, care, vezi doamne, îşi iubeşte mai puţin ţara dacă afirmă (ceea ce pentru orice lingvist e un lucru neîndoielnic) că **patrie,** cuvîntul ca atare, e un neologism ? Să ne amintim măcar versul lui Eminescu despre Rovine, unde se spune că „iubirea de moşie e un zid" şi vom înţelege că noţiunea de patrie s-a putut exprima, înainte de a împrumuta cuvîntul de azi, prin alte cuvinte, mai vechi şi care-şi jucau rolul lor foarte bine.

Am început cu aceste exemple ca să arăt necesitatea unei informări adevărate în discuţiile pe teme lingvistice şi nicidecum ca să le neg utilitatea. E foarte bine că ele se poartă în reviste de mare tiraj, mai mult, é o dovadă de trezire a sensibilităţii faţă de problemele limbii în cercuri largi de cititori. Numai aşa limba poate fi apărată. S. limba română trebuie apărată, acum, mai energic decît oricînd, fiindcă, odată cu întinderea culturii de masă, prin intermediul unor milloace de difuzare incomparabil mai eficiente decît în trecut, se produc inevitabil, şi fenomene de degradare a limbii. Se vorbeşte şi se scrie rău : acesta e tristul adevăr. Există o tendinţă greu de stăvilit de folosire a produselor fabricate lingvistice, nu mite şi clişee. Acestea pătrund cu iuţeală şi cresc ca buruienile. Pe cît de delicată e operaţia cultivării limbii, care în timp şi ale cărei rezultate sînt deseori incerte, pe atît de explozive şi de rezistente sînt buruienile incorectitudinii şi ale inexpresivităţii. Noutatea constă, cred eu, în faptul că modelul principal de exprimare nu mai este oferit astăzi, ca în societăţile tradiţionale, de limba orală şi populară, factor creator de expresivitate, ci de o anumită limbă scrisă, răspîndită prin [illegible] presă, unde este un factor de standardizare şi de deteriorare a limbii. Numărul expresiilor-tip provenite din această sursă şi intrate în limba de toată ziua este îngrijorător de mare. Rezultatul ar fi, dacă nu am lua unele măsuri, că peste mulţi ani toată lumea şi în toate ocaziile, chiar şi în cele familiale sau intime, ar ajunge să vorbească în şabloane. Desigur, nu există motive să ne temem că puterea de creaţie lingvistică a vorbitorilor a secat aşa deodată şi e probabil că ea să contracareze tendinţa spre un limbaj standard. Dar nu e mai puţin adevărat că, deocamdată, proliferarea expresiilor din această din urmă categorie pare a covîrşi forţa creatoare.

Un rol mai decis în schimbarea acestei stări de lucruri ar trebui să-l aibă şcoala. În momentul de faţă însă, odată cu încheierea primelor opt clase, imensa majoritate a elevilor nu mai studiază limba, decît indirect, prin intermediul textelor de literatură. Excepţie fac elevii de la liceele filologice, dar procentul lor e neglijabil. Se văd cu ochiul liber efectele dispariţiei orelor de gramatică la sfîrşitul ciclului gimnazial : elevii nu-şi mai sporesc cunoştinţele de limbă (pur şi simplu, pentru ei, problema limbii nu mai există !) şi ei rămîn, toată viaţa, la nivelul de înţelegere pe care l-au avut la 14—15 ani. Însă gramatica, vocabularul, stilul şi celelalte sectoare ale limbii naţionale ar trebui să fie menţinute în atenţia elevilor pînă la ispăvirea studiilor, pentru ca ei să iasă din şcoală pregătiţi temeinic, capabili să gîndească singuri asupra dificultăţilor şi să-şi controleze modul de exprimare.

Literatura are, în această privinţă, importanţa ei, care însă nu trebuie exagerată. Sînt totuşi în deplin acord cu un profesor care cerea de curînd scoaterea **Amintirilor** lui Creangă din manualul de gimnaziu, pe motiv că nu aceasta e limba pe care o vorbesc copii de azi. Un vorbitor trebuie să aibă idee de cît mai multe dintre formele istorice ale limbii. A vorbi corect este şi o chestiune de cunoaştere a istoriei limbii, nu doar una de instinct. Sigur, ne născtem cu limba maternă în sînge, dară pot spune aşa, dar mijlocul de a ne controla, de a ne verifica achiziţiile (numeroase şi permanente) ni-l oferă doar pregătirea, studiul limbii. Nu ajunge să posezi din instinct limba, căci pe durata unei vieţi de om se petrec nenumărate schimbări şi asimilarea lor e un proces complex. Ca să nu mai spun că studiul operei lui Creangă în gimnaziu nu urmăreşte exclusiv scopur. lingvistice, ci şi artistice. Şi chiar dacă limba literaturii e altceva decît limba în care comunicăm de obicei, cunoaşterea ei rămîne indispensabilă.

Din păcate, dacă nu eşti filolog sau scriitor, nu ai decît rareori prilejul să-ţi pui probleme de limbă. Discuţiile din presă (ca să revin la ele) au meritul de a „sensibiliza" pe mulţi dintre cei care citesc revistele. E nevoie însă de mai multă perseverenţă. Eu aş susţine ideea unor campanii pe tema cultivării limbii. Nu doar noi ne lovim de greutăţi, aşa că putem vedea ce au făcut şi alţii. De pildă, francezii au avut iniţiativa unui concurs naţional de ortografie (organizat de revista „Lire") şi care s-a bucurat de un interes stupefiant. Pe lîngă disciplinele sportive către care îi îndemnăm pe tineri, n-ar fi rău să prevedem şi discipline menite a cultiva limba română : concursuri de dictare, de alegere a sensului corect al cuvîntului sau expresiei şi altele, care pot fi variate şi atractive. Decît prin teme învăţate pe de rost de copii (şi redactate uneori de profesori), cunoaşterea limbii şi literaturii naţionale, la olimpiadele şcolare (ajunse acum în faza finală), cîştigul ar fi mult mai mare prin exerciţii de concurs mai simple, ca acelea evocate mai sus. Ştiţi să scrieţi ? Ştiţi să vorbiţi ? Iată întrebări care, din păcate, nu sînt doar retorice.

Daniel Dimitriu

Depozitul sacru

1. Aş remarca în primul rînd faptul că acel „discurs de recepţiune" care spune ceea ce spune, emoţionant, despre limba română, a fost rostit în un mediu de externe, de un demnitar. Ceea ce ar putea fi luat drept o curiozitate nu este, la urma urmei, decît un lucru firesc : limba ţării — sau mijlocul prin care, acum 120 de ani, ne e chestiune ce interesează doar pe savanţi, pe filologi, pe profesori, pe scriitori, nu-i doar obiect de studiu, alături de altiea altele, nu-i doar un mijloc de comunicare etc. etc. : limba e o problemă de stat, păstrarea şi apărarea ei pot fi asemuite cu păstrarea şi apărarea frontierelor unei ţări.

În al doilea rînd, se cuvine de remarcat faptul că la temelia celei mai înalte instituţii româneşti de cultură se află „depozitul sacru" al limbii naţionale, aceasta vrînd să însemne că totul porneşte de aici : şi arta, şi ştiinţa, şi învăţămîntul. Cu un cuvînt, ceea ce sintetizează activitatea intelectuală şi de spirit a unui popor nu poate fi despărţit de constiinţa limbii ca tipar ce fixează în termeni inconfundabili inteligenţa, sensibilitatea, starea de a fi ale acelui popor.

2. Această sacră datorie este mereu actuală. E vorba de un tezaur care, într-adevăr, trebuie păstrat intact, dar nu numai atît, el trebuie transmis, şi nu transmis oricum, ci îmbogăţit. Constiinţa faptului că nu numai cheltuim un material de preţ, dar că fiecare rostire poate însemna o risipă sau, dimpotrivă, un spor, o „creştere", cum spune poetul, trebuie să ne însoţească mereu, avertizîndu-ne că a vorbi prost limba maternă nu e doar o neglijenţă, o abatere de la normă, ci presupune o sărăcire a acestei limbi, o sărăcire a noastră.

Pentru ca toată lumea să înţeleagă asemenea lucruri nu e nevoie să ţinem prelegeri, să invocăm dicţionarele, manualele de gramatică; cu un cuvînt, nu trebuie să facem prea multă teorie. Se impune, în primul rînd, ca instanţele înalte, cu valoare exemplară şi eficienţă de folosire a limbii — presa, literatura (şi nu numai beletristica), şcoala — să ofere modele de întrebuinţare corectă şi expresivă.

Că nu se întîmplă întotdeauna aşa, o ştim foarte bine cu toţii. Radioul şi televiziunea ne oferă suficiente mostre ale unei limbi nu numai anoste, dar şi — de o, aş spune, ireală penurie. Dacă ar fi să judecăm, bunăoară, după unele secvenţe reportericeşti, în care oameni de diverse profesii vorbesc despre munca lor, am fi tentaţi să credem că fondul principal de cuvinte al limbii române nu trece de cincizeci de cuvinte, şi că toată lumea face acelaşi lucru. Nu cred că limbajul **meditor,** în variantele sale confecţionate, comunică, într-adevăr, cu realitatea, că este, totodată, revelatoriu pentru realitatea limbii române.

Limbajul confecţionat este, din păcate, frecvent şi în şcoală, unde elevul este pus, chiar la orele de literatură, să **reproducă** nişte comentarii, unele abundente în poncife şi expresii goale, în loc să cultive limba, adică s-o folosească activ, să exprime pe cont propriu cunoştinţele literare.

Am observat un alt fenomen îngrijorător, de astă dată la nivelul comunicării cotidiene, un fenomen pe care l-aş numi de bilingvism, în cadrul limbii române. Unii cetăţeni, şi nu dintre cei nepregătiţi, folosesc două moduri de exprimare, unul spontan, firesc, mai mult sau mai puţin îngrijit, care e al relaţiilor obişnuite, neoficiale, şi un altul aşa-zis supraveghcat, pregătit pentru împrejurări „speciale", cu formulări de şedinţă sau de act administrativ, viciat de clişee, care atestă nu numai lenea şi inerţia lingvistică, dar şi lenea şi inerţia de gîndire.

O limbă folosită corect trebuie să exprime neapărat norma, totodată, însă, trebuie să exprime norma în întreaga varietate a înfăţişărilor ei concrete, creatoare, înfăţişînd ce poartă amprenta personalităţii vorbitorului. Mă întorc şi spun că, folosind limba, n-avem dreptul s-o mutilăm, s-o uzăm, ci avem datoria s-o restituim — după posibilităţi — mereu prospătă, mereu îmbogăţită.

3. În critică o greşeală de limbă poate însemna mai multe lucruri, nu numai o nesocotire a gramaticii. Un truism sau o idee exprimată confuz sînt la fel de grave ca şi punerea virgulei între subiect şi predicat. Mă străduiesc să nu fac greşeli de limbă.

Anchetă organizată de AURELIAN TITU DUMITRESCU

La Opera română

Silvia Voinea

● Cu Vasile Martinoiu (De Luna), Victoria Bezetti (Leonora), Lucia Cioară (Azucena), Florin Farcaş (Manrico), Pompei Hărăsteanu (Ferrando), Ruxandra Vlad (Ines), simbătă 2 mai, la ora 18, **Trubadurul** de Giuseppe Verdi. La pupitrul dirijoral Constantin Petrovici.

● Matineul pentru copii de duminică 3 mai (ora 11), propune spectacolul **Micul coşar** de Benjamin Britten. În distribuţie : Cristian Mihăilescu, Cornelia Angelescu, Ruxandra Vlad, Ştefan Teodorescu şi copiii din corul „Voces primaverae", în frunte cu Laurenţiu Moise, interpretul rolului titular. Dirijor : Claudiu Negulescu.

● **Seara „Mihail Jora"** — duminică 3 mai, la ora 18. Spectacolul cuprinde trei balete ale compozitorului : **Curtea veche** (interpreţi principali Eugenia Cotovelea, Nicolae Denes, Roxana Colceag, Tiberiu Almosnino), **Domnişoara Mărioţa** (cu Anne-Marie Vretos, Florin Brînduşe, Viorel Berinde) şi **La piaţă** (cu Daniela Constantinoiu, Gheorghe Angheluş, Irina Rosca, Ştefan Bănică). Conducerea muzicală Carol Litvin.

● Silvia Voinea va interpreta rolul titular din **Lakmé** avînd ca partener pe Ionel Voinicag în Gerald şi Dan Zancu în Nilakantha, marţi 5 mai (ora 18). Dirijează Constantin Petrovici.

● Pentru miercuri 6 mai este programată, din repertoriul verdian, opera **Bal mascat.** Interpretează : Constantin Ene (Riccardo), Nicolae Urdăreanu (Renato), Cornelia Pop (Amelia), Georgeta Fangli de la Teatrul Liric din Craiova (Ulrica). Dirijor : Constantin Petrovici.

● Tripticul de balet de Mozart-Schubert-Johann Strauss **Mica serenadă, Simfonia neterminată, Valsuri,** prezentat publicului sub titlul generic **Seară vieneză,** deţine afişul de joi 7 mai. Vor dansa : Elena Dacian, Ioan Tugearu, Magdalena Rovinescu, Mugur Valsami, Carmen Angheluş, Mihai Tugearu ş.a. Conducerea muzicală : Cornel Trăilescu.

atelier literar

« G. Dumitrescu

Prof. Alina Pamfil : Elevul dv. are un plus de sensibilitate, de spirit de observație și poate de îndemînare a expresiei, față de colegii săi de aceeași vîrstă, care-și încearcă penița, cu miile, în pagini mai mult sau mai puțin îngrijite și dactilografiate, în care se amestecă, în doze variabile, aceeași candidă stîngăcie și grațioasă naivitate ce produc uneori (exagerate) uimiri și încîntări părinților și dascălilor lor. Ar fi păcat, însă, ca, sprijinindu-le și cultivîndu-le aplecarea către frumos și creație, să li se consolideze de pe acum (încă departe de temeiuri reale, care nu se arată la această vîrstă) părerea că sînt **poeți** și că pot scrie (cum zice undeva elevul dv. și cum o și face pînă la urmă !..) un „volum de poezii". Ar fi să li se îngusteze, astfel, zestrea de timp și orizontul (care trebuie să rămînă nemărginit) al curiozității, interesului și capacității de opțiune viitoare. (Se cunosc atîția savanți, în matematică, fizică, etc. care scriau versuri în clasele elementare !...).

Teodosia Avram : Încă șovăitoare pe alocuri, versurile dv. poartă totuși semne promițătoare (mai ales în „Deștrămări", „Furii", „Din țarina copilăriei", pe care ar fi cazul să ni le retrimiteți dactilografiate).

Afro : Cel mai mult ne-a plăcut „Mărul vieții.

Sp.-A. Toader : Încă nu e ce trebuie, textele sînt încă inegale, șovăitoare (ceva mai aproape de reușită, „Dacă". „Simfonie"). Continuați (în paralel, lecturi amole, studioase).

Jimmy A. În mod normal, cu mai puține piruete epative, cu mai multă coerență și profunzime, ar trebui să ajungeți, într-o bună zi, la poezie adevărată. Textele de acum par să făgăduiască acest lucru.

L.L. Filat : E prea de vreme, încă nu se pot trage concluzii. Deocamdată, trebuie să puneți accentul pe lectură și studiu. Din cînd în cînd, mai trimiteți-ne cîte ceva din paginile caietului dv. de exerciții literare.

Medi Iacob, Petre M. Popa (4 pliculi), **Iul. Sava, A. Pera, L. Brojbă, C. Dascălu, Teodor N., R. Costel, E. Dorneanu, E. 72, O. Fețcu, M. Crăescu, C. Pocnaru, Z. Val, A. Teeru, I. Rusu, Cl. Soare, O. Năstăsoiu, I. Șotingă, D. Ela, Mih. Dima, Velici D.L., L.T. — Bacău, D. Popescu** (Tgv.), **I. Vengzenovici, L. Moșteoru, Lely Mihăescu, T. Nyerjak, Floare-de-tei, Fl. Doroftei, Oana C-tinescu, P. Emanuel, G. Noar, V.F. Rem, Cîmpean, Yvonna, C. Sevghin, Const. Nedelcu, M. Arsene, C.M. Palaghiu, Andrada, Gelu Militaru, C.M. Ionuț, Enghidu, C. Pîrlog, S. Kiff, L. Ronișoreanu, Cr. M. Popescu, Atomo, M. Mareș, Fl. Balaci, Mihai B., N. Doseff, C.V. Buzduceanu, B. Rotaru, T. Mureșan, D.R. Ion, H. Ciocan :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

SĂ FII CUVÎNT

Să fii cuvînt,
doar atît...
și să locuiești
într-o pagină de carte ;
un cuvînt
din două, trei litere,
unul mic și util,
cuvînt de legătură
la capăt de rînd ;
doar atît :
să fii cuvînt....

VICENȚIU VANCEA

DE PRIMĂVARĂ

Descolorisită de hainele
grele de prejudecăți, de iarnă
și cețuri lăptoase,
îți simt mîna
înainte ca tu să mi-o atingi,
și-ți întîmpin zîmbetul,
cu zîmbet.

Nu mai port pe frunte
chiciura grea de frig.
Cercul ce-mi strînge tîmplele,
se sfărîmă.
Doar aripile îmi rămîn albe,
catifelate, umede de prima rouă,
nehotărîte încă asupra zborului.

OANA KADAR

FRUNZA ACEEA

Vînt
ușa închisă
în ploaia ca un cinteo
tremură copacul
de la fereastra mea
o singură frunză
îi mai țipă-ntre ramuri

cearcănul nopții
nu mai poate ascunde
viscerele anotimpului
vînt ploaie
frunza aceea

și ramurile degetelor tale
bătîndu-mi
în geam...

MARIUS DUMITRESCU

AERUL PATRIEI

Plini de aerul patriei,
umezi de ploile ei
creatoare
izvorîm în simboluri de liniște
rodnic pulsînd în semințe
chipul recoltelor
din această urcare prin timpuri
către pașnicul regn
al luminii lăuntrice,
încordat bucurîndu-ne
privirile calde neplecate.
Întregi,
plini de aerul patriei
necesare.

ADRIAN CREȚU

MONEDE DE LUT

Ca tînăr numismat
Îndrăznesc să afirm
Că țăranii sînt monede de lut
Ei nu au chipul gravat
Pe inscripții ciudate
Ci în bulgării grei de pămînt !

Veți spune poate
Ce importanță să aibă
Niște monede uitate de timp ?
Prin ele însă
Pămîntul acesta, nu a fost
Niciodată, monedă de schimb... ?.

CRISTIAN OPREA

Niculae Stoian:

„Eu rămîn ce-am fost: romantic, adică luptător"

Mărturisesc — dar absolut sincer — că ideea acestui dialog își are și ea istoria ei, de-acum veche de vreo două decenii, de pe cînd în redacția „Vieții studențești" poetul Niculae Stoian venea să continue drumuri începute, dar mai ales să clădească tradiții, cum s-a dovedit cu timpul. Era unul din gazetarii și scriitorii despre care se discuta foarte mult pe atunci. Era dinamic, un spirit viu, un prieten al studenților și al colaboratorilor gazetei lor, care reprezenta o nouă tinerețe. Venea parcă încărcat de istorie, considerîndu-se peste ani destul de bătrîn la cei 31 de ani pe care îi avea, dar, vorba cuiva, un bătrîn de viitor din moment ce întrunea un stagiu în publicistică, de la debutul din 1950, de vreo 15 ani, dintre care o duzină în redacție...

— Unul dintre corespondenții de pe atunci ai subredacției „Vieții studențești" din Cluj — cel care vă vorbește acum — avea impresia că venea(ți mult mai de demult și mai de departe. Prea aveați multe amintiri, chiar dacă pe atunci nu le conșemnați în nici un „Remember", cum o faceți azi în „Luceafărul". Firese, vă propun la început de dialog o limpezire a gîndurilor de atunci : cine sînteți dv., stimate Niculae Stoian, care vă scrieți prenumele cu „u" ?

— De fapt nu mi-l scriu, ci-l transcriu așa cum mi l-au scris țăranii mei dintr-un sat originar de la poalele Vlăsiei, dacă nu chiar direct din zona fostului codru al Vlăsiei, de unde provin, după mame, și tatăl și mama mea.

— Cum-necum, se discută mult pe atunci despre apropierea dv. de Nicolae Labiș de care știu că vă leagă fie prin vîrstă, fie prin împrejurări, amintiri de tot felul, cînd mai triste, cînd mai nostime. Nu vreți să zăbovim asupra acestui subiect ?

— Cum să nu ! Nicolae Labiș, poetul, căci asta ne interesează nu toate micile greșeli ale unei inime oneste — greșeli reale sau imaginate de noi — a fost marea șansă a poeziei românești contemporane, fapt de care îmi dau seama cu cît mă afund mai mult în acest „Remember". „Poeții cînd erau tineri ". Impactul lui de geniu e așa de mare, cel puțin asupra poeziei generației mele, încît el îmi apare ca un fel de „Carbon 14" din chimie — dar fiindcă ne aflăm la Cluj-Napoca, să nu uităm că revista de aici, **Almanahul literar**, de sub conducerea ușor grandomană a lui A.E. Baconski, i-a făcut mult sînge rău, terfelindu-l aproape număr de număr. O explicație avem în vedere, și anume că adolescentul Nicolae Labiș venea la controversata „Școală de literatură M. Eminescu" în 1952 purtînd în buzunar manuscrisul unei parodii dantești după **Frasinii de la răscruce**, operă celebră prin proletcultismul ei deșănțat. Labiș nu făcea decît să dea curs unui adagiu marxist : Să ne despărțim de trecutul nostru rizînd !

— Apropo de acest trecut : cum ați navigat sore a ieși din apele-i teritoriale ?

— Nu pot spune că nu i-am plătit și eu un tribut copilăresc, aveam pe-atunci numai 15—16 ani, dar am deprins repede inteligența măsură a lui Ulisse de-a mă lega strîns de catargul corăbiei, adică de viață. Era de fapt o învățătură pe care o căpătasem, eu și colegii mei, tot de la Nicolae Labiș.

— Cine v-a fost cel mai bun tovarăș în ale scrisului ?

— Fără îndoială mereu regretatul Mihu Dragomir, care mi-a fost și dascăl, și frate mai mare, „mi amigo i maestro", cum ar zice Dante.

— Cred că epoca „Vieții studențești" este una care vă rămîne în suflet. Vă mai amintiți ? Acolo, una din primele măsuri ale redactorului șef Niculae Stoian a fost schimbarea zilei de apariție...

— Ba nu, aceasta a fost a doua ; prima a fost, într-un concurs de împrejurări, schimbarea sediului redacției de la „Casa Scinteii" în strada Brezoianu, în locul redacției **Neuer Weg**. Deplasarea unui student la „Casa Scinteii" egala cu una în provincie, pe cînd în Brezoianu se împiedicau de redacție, fie mergînd către sălile de curs și seminarii, fie întorcîndu-se de la Oficiul stării civile din vecinătate. Intonînd răsunător mereu solemnul „Gaudeamus igitur", cîntec pe care, de altfel, pe-atunci, prin 1966 l-a reluat **Viața studențească** în paginile sale, alături de alte cîntece dragi neamului românesc, precum **Tricolorul, Pe-al nostru steag, Pui de lei, Imnul eroilor** etc. într-o rubrică intitulată „Cu cîntec înainte" !

— Și totuși, ce înseamnă filiera „Viața studențească" ?

— Într-o bună măsură — scara principală a presei, să-mi fie iertată lipsa de modestie, dar, cum se zice, „faptele vorbesc" ! Chiar publicația în care purtăm acest dialog a numărat printre redactorii săi de pînă mai ieri și de astăzi nu mai puțin de 7 talente publicistice afirmate întîi în paginile sau chiar în redacția „Vieții studențești" ● **„Scînteia tineretului"** are și ea cel puțin 3 redactori, între care unul redactor șef-adjunct, **„Luceafărul"** — un redactor șef și un redactor, ziarul **„Drapelul roșu"** din Timișoara un redactor șef, alți cîțiva lucrînd la Radioteleviziunea română și la alte publicații pe care nu le mai țin minte. Noi numeam de altfel **„Viața studențească"**, după o formulă care era chiar a mea, „o facultate pentru toate facultățile".

— Din patriotism local aș vrea să știu pe ce studenți-gazetari ați contat în secția ei de la Cluj-Napoca ?

— Pe mulți, pe cei mai mulți. Dacă o iau chiar cu cei din promoția dumitale, atunci trebuie să număr, fie și selectiv, cel puțin o duzină, deși nici unul nu era de duzină, ca dovadă că mulți au profesat în paginile presei sau chiar ale literaturii. Să-i numesc totuși : Dumitru Vârtic, Constantin Mustață, Grigore Zanc, Ion Cristoiu, Ion Predoșanu, Ioan Buduca, Liviu Girbea, Mariana Dreptate, Mircea Belle, Octavian Știreanu, chiar dacă unii dintre ei, ca și dumneata, practucă profesiile pentru care s-au pregătit, pregătire în care **„Viața studențească"** a avut un rol, oferindu-le unul din cursurile de bază.

— Trecînd peste activitatea pe care ați depus-o în conducerea unor publicații pretențioase, cum sînt „Tribuna României" sau „Flacăra" să revenim totuși la „Urzica" de care abia v-ați despărțit prin pensionare, în urmă cu cîteva luni. Cu ce sentiment ați făcut-o ?

— Deși n-am avut niciodată pretenția de umorist, dar de satiric da, ca unul căruia mi-a plăcut să sfințesc locul pe unde am fost, indiferent de ierarhia în care m-am situat, principala grijă a mea a fost ca „Urzica" să rămînă o revistă de satiră și umor de ținută.

— De-un timp ați revenit statornic la maică : „Luceafărul", căruia v-ați dăruit în plină tinerețe, unde și țineți săptămînal o rubrică „Poeții, cînd erau tineri"... Și scrieți aici despre tinerețea tinerilor ca și cînd acești tineri ar avea vîrsta senectuții. Pe cînd, de pildă, Ioan Alexandru poate nici n-a ajuns la jumătatea vieții sale poetice. Cărora din acești „poeți tineri" le-ați clibera, dacă v-ar stă în putință, pașaport pentru eternitate ?

— Aproape tuturor despre care scriu. Unii deja îl și au prin poezia lor.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Un pictor al realității în splendoare

O butadă spune că tabloul e reprezentarea în două dimensiuni a unor lucruri îndeobște plictisitoare în trei. Esteticile nu reținastfel de definiri ale picturii pentru că, în general, esteticile refuză adevărurile puternic marcate de subiectivitate.

Ceea ce spun pare o absurditate fiindcă adevărul e întotdeauna ceva bazat pe obiectivizare. Un adevăr și încă unul intens subiectiv înseamnă o contradicție de termeni.

De fapt, tot ce înfățișează un artist pe pînză e adevăr și, totodată, o ochire în totul subiectivă asupra realității înconjurătoare, în temeiul realității interioare. Adeseori atît de subiectivă încît, deși artistul gîndește a fi oglindit, cu un maximum de adevăr, interesanta concomitență a celor două realități, privitorul nu mai înțelege sau, mai bine zis, nu mai recunoaște nici una.

Îndeobște realitatea imediată nu-i atît de interesantă pe cît ne place să credem. O masă, pe care se află un cub, un fruct, un cilindru și o bucată de stofă nu-s, oricît am strădui să ne forțăm imaginația, un prilej de răsfăț al privirii și al spiritului. E genul de realitate care devine sesizantă dacă e mediată, dacă o privim cu ochii geometrului, ai arhitectului, ai țesătorului de stofe, ai timplarului ori ai pictorului. Cel mai adesea, considerăm și reconsiderăm interesantul din cotidian, din realul cel de toate zilele — plictisitor, pentru că a fost studiat prea mult ori prea puțin — cu privirea pictorului. Avem adică un punct de vedere, chiar dacă nu ne dăm întotdeauna seama că-l avem. Mulțimi de persoane percep realitatea impresionist. Sînt oameni care văd cubist, minimalist sau hiperrealist. Vedem numai ceea ce sîntem învățați să vedem. Pictura, prin urmare, e arta de a înfățișa captivant în două dimensiuni lucruri suficient de banale în trei.

Am găsit potrivit să pun această lungă deslușire la comentariul picturii lui Zamfir Dumitrescu, întrucît el face parte din categoria acelor artiști care nu se preocupă decît de realități nerelevante în trei sau mai multe dimensiuni spre a ni le reconstitui fermecător în imagini bidimensionale. Această pictură, în ciuda impresiei de varietate, contează pe un inventar de realități mai degrabă restrîns. La Zamfir Dumitrescu totul este geometrie și încă una a elementarului. Ceva tot atît de elementar ca și principiul calculatorului electronic, unde cele mai sofisticate calcule se fac, totuși, cu zero și cu unu. În pictura lui Zamfir Dumitrescu, reprezentarea unei mese, pe care se găsesc un cub, un fruct ori o floare, un cilindru și o stofă oarecare, devine pricină intelectuală acută și, deopotrivă, cauză pentru desfătarea privirii. Naturile sale statice nu sînt pitorești, ci sub semnul ordinii. O seamă de artiști se pricep să atragă atenția reprezentînd întîmplătorul, haoticul. Zamfir Dumitrescu seduce pictînd universuri nu foarte bogate, însă riguros organizate. La Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu" el ține un astfel de curs, al organizării privirii întru înțelegerea structurilor vizibilului. Pictura sa nu e, firește, consecința acestui curs. Nici lecțiile de la catedră nu sînt neapărat un rezultat al căutărilor sale de artist. Ori, nu-s numai așa. Avem și în pictură și în didactică, o conjuncție fericită de ocazii și posibilități.

Un fapt care intrigă, dar care, pînă la urmă, capătă o explicație, e acela că Zamfir Dumitrescu a pictat, la debut, și ani buni mai apoi, într-un chip foarte liber ; un gestualism dirijat de afect. Spiritele tentate de absolut se manifestă adeseori aprins, cu exces temperamental. Orientarea ulterioară spre auster este tot un exces, un mod de a rezolva presiuni și tumulturi sufletești.

Zamfir Dumitrescu este un artist care nu oboselește muncind. Neodihna e și a privirii sale. Noi numim adesea chintesența, pierzînd din vedere sensul termenului : a cincea fulrare, al cincilea timp al esenței. Zamfir Dumitrescu filtrează la nesfîrșit motivul, tema cum i se mai spune — cu toate că prin temă ar trebui să înțelegem ideea dominantă a unei gîndiri de pictor — își esențializează continuu cugetul și mijloacele și obține tablouri mai bune decît precedentele.

Observația aceasta aduce a inocență. Ni s-a predicat atît de frecvent naivitatea că artistul autentic e constituit încă din prima trăsătură de pensulă, încît evidența că orice talent e perfectibil a ajuns să ne intimideze. Creația este și o chestiune de antrenament, de perfecționare continuă a meșteșugului și a țelurilor. Camus spunea că succesul poate ameliora un tînăr. Zamfir Dumitrescu practică o pictură ce cîștigă un public variat. Un om poate să iubească un tablou fără să ajungă la miezul lucrurilor. În contemplarea pînzelor lui Zamfir Dumitrescu, mulți rămîn la momentul confortului optic. Artistul a avut și are succes în principal datorită capacității sale de a da imagini în care senzația de confort, de armonic e susținută de aceea de eleganță în precizie. O seamă de pictori nu izbutesc să se autodepășească, să lupte pentru obținerea chintesenței, învinși fiind de simpatia ce începe să le-o arate publicul. Zamfir Dumitrescu e o fire dîrză, pe care succesul o face prudentă. Cred că pictura sa are încă a se împlini. El se întreabă tot timpul asupra rațiunilor plăcerii ce-o mărturisește publicul în fața tablourilor sale și, mai ales, veghează ca arta sa să-și primenească mereu felul. Un tablou de Zamfir Dumitrescu rămîne, ori din care parte am începe o discuție despre el, un chip al binelui prin artă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Dr. docent Cornel Ciugudean:

„Medic de nota 5, iată ceva ce nu pot concepe!“

Dr. doc. CORNEL CIUGUDEAN, născut în 1924, în com. Zetea, jud. Harghita, absolvent al Facultății de medicină din Tg. Mureș, șeful Clinicii de ortopedie din același oraș. Lucrări publicate — 38, comunicate în țară și peste hotare — peste 200. Doctorat luat la Clinica universitară ortopedică din Münster (R.F.G.). Priorități pe plan internațional: cercetări în transplantul și regenerarea cartilagiului și a osului, vertebrectomia totală, artroplastiile.

— Tovarășe profesor, să vă spun cum am ajuns la dumneavoastră ?

— Să-mi spuneți, dar mai înainte să fac eu o paranteză. Nu sînt numit profesor, conduc această clinică de 13 ani și am atribuții, pe linie de spital cît și de învățămînt, de profesor, dar am renunțat la titlul de conferențiar în 1972, pentru a-mi face docentura, pentru a mă specializa la o renumită clinică europeană de ortopedie, unde am lucrat 2 ani, și nu mi se putea îngădui să lipsesc atîta vreme de la catedră.

— Eu tot profesor am să vă spun, așa cum vi se adresează toată lumea. Într-o zi, a venit la redacția noastră o cititoare cu radiografiile mamei sale, suferindă de o artroză de șold agravată, nu mai putea să umble, deși încă vitală, are doar 68 de ani. Ne-a rugat s-o ajutăm să ajungă la prof. dr. Gh. Niculescu de la Spitalul militar central. Am ajutat-o, profesorul a primit-o, a examinat radiografiile și i-a spus : „Eu pot să v-o operez, dar vă sfătuiesc să vă duceți la cel ce poate s-o facă mult mai bine ca mine, dat fiind cazul mamei dumnevoastră, la prof. Ciugudean de la Tg. Mureș“.

— Profesorul Niculescu mi-e prieten, am scris și lucrări științifice împreună, dar să nu ne facem elogii reciproce, am putea fi suspectați.

— Exact. Atunci, dați-mi voie să încep interviul. Am venit la Tg. Mureș, deci, pentru a-l afla pe un mare specialist român în chirurgia artrozei de șold, iar pentru cine nu știe, să precizăm că este o intervenție complexă și laborioasă. Am descoperit însă un chirurg și un cercetător mult mai profund, care execută grefe și plastii de os, care a inițiat primele intervenții pe plan mondial de transplant de cartilagii și a construit și implantat la om vertebre artificiale, care operează curent cancere osoase, deformări ale spondilitei anchilopoetice și multe altele. Vă întreb, cum ați ajuns la toate acestea, oferind atîtea șanse oamenilor, salvîndu-i de la mutilări și mari suferințe ?

— Nu e în firea mea să vorbesc despre mine și despre ceea ce facem aici, la Tg. Mureș.

— Dar, eu sînt cea care întreb, dumneavoastră nu faceți altceva decît să-mi răspundeți.

— Am pornit totdeauna de la universalitate și am continuat să fac nu meserie pură ci să abordez toate laturile medicinei, în special acele domenii care nu au fost cercetate și au avut tangențe cu ortopedia. Fără aceste discipline ortopedia nu poate să progreseze. Am abordat posibilitățile de transplantare ale țesutului osos și am inițiat o serie de metode — am scris și o monografie, împreună cu acad. Alexandru Rădulescu — privind homografele, de pildă. De la început, am căutat să întreprind o chirurgie reparatorie — asta cred eu că este menirea medicinei — să l reîntegrăm pe om, să-i redăm cît putem mai mult integritatea lui corporală. În chirurgia reparatorie se întrebuințează așa-numitele materiale inerte, dar cel mai bun material rămîne, totuși, osul uman. Și atunci, în rezecțiile segmentare dictate de tumori maligne, ca și în tot soiul de alte rezecții impuse, în loc de amputații, prin metodele pe care le întrebuințăm, folosim homografe, deci oase recoltate de la cadavre, oase de om, proteolizate.

— Mi se pare că sînteți singurii din țară care aveți o bancă de oase și realizați asemenea homografe. Dar ce înseamnă proteolizare ?

— Recoltăm oase de la cadavre pe care le preparăm, le tratăm cu enzime pentru a deveni neutre. Suprimăm absolut toți factorii care ar putea să ducă la respingerea organului, și în felul acesta să fie mai bine primit de organismul unde îl implantăm. Se integrează mult mai repede decît dacă am lua chiar de la cel operat sau de la unul din membrii familiei. Mai este și avantajul de a avea la dispoziție totdeauna oase de mărimea și consistența necesară iar timpul operator se scurtează la jumătate, nemaifiind nevoie să recoltezi, adică să scoți o bucată de os dintr-un membru sănătos.

— Mi-ați putea da un exemplu ?

— Am la îndemînă o lucrare prezentată la un congres, să vă arăt radiografiile din cadrul ei. Iată un cancer al tibiei, un osteosarcom, așa se cheamă. În mod normal s-ar fi făcut amputația la treimea mijlocie a coapsei sau se putea tăia femurul în două și, răsturnat, adus jos, dar în felul acesta se slăbea foarte mult rezistența osului. Am întrebuințat un homeotransplant și, după 6 luni, era reîntegrat.

— Cine, omul ? Reîntegrat într-o viață normală, socială ? Mai poate lucra ?

— Da, omul este complet reîntegrat.

— De cîți ani efectuați asemenea intervenții ? La cîți oameni le-ați redat astfel șansele la o existență firească ?

— Sînt chirurg de 30 de ani, homografe lucrez de 14. N-aș putea să vă spun precis numărul, anual avem 160—180 bolnavi cu tumori. Priviți un alt exemplu — o tumoare a metacarpului. Metacarpul a fost înlocuit cu o homografă și este complet vindecat, pacientul are absolut toate mișcările bune. Rezultate avem și în cazuri de scurtări de membre — iată, aici un transplant de 8 cm, altul de 18...

— Scurtări de membre, din ce cauză ?

— De pildă, datorate unor osteosinteze nereușite, adică, în urma unor accidente, bolnavii au rămas cu defecte de prindere a oaselor. Aici e un cancer vertebral. S-a scos complet o vertebră afară, am pus un transplant osos, transplant, de data aceasta recoltat tot de la bolnav...

— ...Recoltat, de unde ? Văd că arătați la picior.

— Recoltat de la maliola internă. Așa a fost unul dintre primele cazuri, pe urmă am făcut o vertebră artificială și am operat alți 8 bolnavi.

— Vertebră artificială, alcătuită din ce ?

— Din metal și material plastic. Vertebrectomia totală a trezit un mare interes în Clinica din Munster. Eu s-a făcut pentru prima dată în lume, la clinica aceasta, sub conducerea prof. Sava. Metodă pe care am dezvoltat-o, ca cercetare fundamentală, experimentală și aplicativă la Munster. Din păcate însă, după plecarea mea, n-a continuat nimeni să opereze așa ceva. Lucrarea s-a publicat în revista „Münchener Medizinische Wochenschrift“.

— Dați-mi voie să reproduc un fragment din raportul profesorului șef al clinicii, H. H. Matthias, către Ministerul Științei și Cercetării din Nordheim-Vestfalia, la încheierea perioadei dvs. de specializare : „...punctul esențial al activității lui de cercetare s-a aflat în domeniul privind transplantarea, regenerarea și repararea defectelor cartilagiului. Au fost întreprinse numeroase studii în ceea ce privește experimentele pe animale. Aceste activități au adus rezultate foarte interesante, stimulîndu-ne mult activitatea în acest domeniu. Se intenționează să se publice sub formă de monografie. ...Alte cercetări s-au ocupat de biochimia formării callusului. Acestea încă nu sînt terminate, dar vor fi încheiate în cursul anului. În fine, dl. Ciugudean s-a ocupat aici cu dezvoltarea unei vertebre artificiale și a dezvoltat un nou model de rezervă totală a vertebrei. În ceea ce privește învățămîntul, dl. dr. Ciugudean s-a evidențiat în organizările de dezvoltare a Clinicii ortopedice. Printre altele, ne-a ținut o expunere deosebită despre tratarea operativă a luxației articulației acromicoclaviculare. La Congresul medicilor ortopezi din nord-vestul Germaniei, congres ce a avut loc la Münster, a vorbit despre tratamentul rezecției tumorilor osoase maligne în zona articulației umărului. Și această expunere a avut mare răsunet“.

— Ce-ați continuat în țară din toate acestea ?

— Totul. Transplantul de vertebre, rămînînd o achiziție a școlii medicale românești, aici am intervenit ori de cîte ori s-a ivit o situație necesară. Nu sînt cazuri multe, dar este singura soluție în tumori, în echinococoza, în chist hadatic.

— Se face chist hidatic și la os ?

— Se face, am pe aceste fotografii un caz de transplant de vertebră cervicală, dați pagina și o să vedeți una dorsală, nu mai e nici o noutate pentru noi. Dar nu cred că este cazul s-o lungim așa, pe fiecare caz în parte.

— Poate nu e, rezumați contribuțiile pe care le-ați adus în ortopedie pe plan internațional.

— Eu vă rog să nu pedalați atît de mult pe vorbele mari !

— Dar sînt adevăruri, tovarășe profesor !

— Un studiu cum este al nostru, în problema transplantării osului și a cartilagiilor, nu a apărut în literatura mondială și nici în literatura noastră. Acestea au fost puse la punct și, considerăm, că la ora actuală nimeni în lume nu poate să spună mai mult. Atît ca cercetare fundamentală cît și ca realizare practică. Al doilea ar fi transplantul de vertebră și vertebra artificială iar al treilea — plastiile în artroze. În sfîrșit, să ne oprim și la artrozele de șold, să ne vorbiți despre protezele și intervențiile ce se efectuează în clinica pe care o conduceți. De cînd, cum, cîte cazuri ?

— În ce privește protezele de șold, am avut zile cînd am operat și 4 pe zi. Am simplificat în așa măsură metoda și am pus-o sub raport tehnic la punct, încît merge ca pe bandă. Și inciziile sînt mai mici, abordul atraumatic, nu tăiem tendoane, nu rezecăm din os, mergem pe planul de a nu avea hemoragii, fiind altfel nevoiți să prelungim timpul operator. Dacă sînteți mîine aici, vă invit la o operație, să vedeți ce repede merge. În ultimii 10 ani am operat 2 500 de proteze numai de șold.

— Vă mulțumesc, firește că am să vin. De ce ați accentuat numai, ce alte proteze mai implantați ?

— În absolut toate cazurile, acolo unde se pune problema unei articulații, fiindcă artroplastiile clasice nu dau rezultate, nici nu au dat. Punem proteze și de umăr și de bazin și de vertebră și de genunchi. Am acum, internat, un bolnav de 84 de ani, Iuliu Moldovan, o să vi-l aduc să stați de vorbă cu el, care nu mai putea să meargă, din cauza artrozei, era ținut la pat de cîțiva ani, l-am operat la ambii genunchi și i-am implantat proteze. Era deformat complet, acum merge obișnuit. Să specificăm, pentru a nu fi o confuzie cu protezele exterioare pentru infirmități, acestea se numesc endoproteze, adică în organism, ele sînt implantate și rămîn acolo ani și ani de zile. Așa, de exemplu, este o proteză pentru umăr, în caz de cancer. Tot aici făcută, după capul nostru.

— Cum adică, tot în clinică se execută protezele ?

— Am făcut și aici, dar acum tehnicianul este la pensie și ni le execută Combinatul „Azomureș“, pentru care aducem mulțumiri întregului colectiv. În osteocondroze de metacarp sau necroza aseptică a capului celui de al doilea metatarsian (pe scurt, în literatura de specialitate a intrat sub denumirea **boala Köhler 2**), am publicat primul în lume o asemenea proteză. Pentru asta am fost invitat la Clinica Mayo din S.U.A. de către profesorul K. A. Johnson. Nouă ni se pare o problemă minoră, dar pe ei i-a interesat foarte mult. Asta era în 1978.

— Pentru ce os și din ce este alcătuită proteza pe care o învîrtiți acum în mîini ?

— Pentru șold. Proteza asta am făcut-o eu cu mîna mea, acum 30 de ani, am implantat-o la o bolnavă și am scos-o afară, acum 2 ani, fiindcă ajunsese să se miște de aici, din capăt. I-am introdus alta.

— Se poate ?

— Sigur, că se poate. M-ați întrebat din ce material este ? Din crom-cobalt-nichel și este lucru de mînă, se vede, nu e așa de perfect finisată.

— Chiar ca meșteșug a fost executată de dumneavoastră ? De unde vă pricepeți ?

— Am ajuns la Medicină din întîmplare. Am vrut să mă fac inginer și am urmat, paralel, 2 ani de Medicină cu Politehnica, dînd examenele și la una și la alta. Am început facultatea de medicină la Alba Iulia, unde era refugiată, în 1943, de la Iași. Locuiam atunci, cu părinții, în Alba. Am dat în același timp examen de admitere la Tr. Severin, unde era refugiată Politehnica. Chiar atunci bombardaseră americanii Severinul iar mama s-a rugat atîta de mine să merg la Medicină, încît a trebuit să o ascult. În 1945, am plecat la Ia , iar în 1947 s-a înființat I.M.F.-ul din Tg. Mureș, unde m-am transferat și am terminat, în 1948, și aici am rămas.

— Ortoped cum ați ajuns ?

— Din chirurg de chirurgie generală. Am optat pentru ea fiindcă ortopedia, cum vă spuneam, este reparatoare, recurge foarte rar la exercize. Este mult mai ușor să tai un picior decît să-l pui la loc, să-l repari.

— Ați avut cazuri ?

— Am avut cazuri — vreo 3—4 — de mîini complet tăiate, le-am reimplantat și s-au prins. În general, nu dau voie să se facă amputații absolut deloc, nici măcar la o falangă dintr-un deget.

— Cîți ani v-au trebuit să munciți și să învățați pentru a vă socoti un bun ortoped ?

— Cred că peste 20 de ani și, desigur, nu cunosc totul.

— Care socotiți a fi zonele necunoscute ale acestei discipline ?

— Sînt o serie de cazuri limită, așa-zise pe terenul nimănui, între neurochirurgie și ortopedie, între urologie și ortopedie, între histologie și ortopedie ș.a.m.d., care nu sînt încă destul de bine puse la punct și elucidate.

— Care dintre acestea vă preocupă și vă „dor“ cel mai mult ?

— De exemplu, noi, în cadrul unei clinici de ortopedie încercăm transpuneri la copii paralitici. Practic, ar fi o menire a neurochirurgiei. Cu nervii periferici nu prea se ocupă nimeni, ca și de musculatură, ca și de articulații. Și atunci sîntem nevoiți să facem aceste operații. Sînt o mulțime de boli în ortopedie foarte rare și nu se cunosc. Să luăm, de pildă, numai capitolul condrodistrofiilor, sînt tulburări ale cartilagiilor de creștere, întîlnite la toate vîrstele copilăriei, de la naștere la încheierea creșterii somatice. Ar trebui create colective de cercetare pe asemenea probleme. Regretul meu este și rămîne problema ortopediei infantile. Și acum am 3—4 copii cu deficit locomotor care pot să fie substanțial ajutați. Nu e în protilul nostru, ne găsim cu greu timpul pentru ei, dar nu au unde să se ducă.

— Ce calități îi trebuie unui ortoped ?

— Ca oricărui medic, să fie om bun. Un medic bun nu poate să fie decît un om bun. O banalitate care, în realitate, nu e ușor de găsit, nu e ușor de atins. Să fie ordonat. Să fie blînd. Să poată să cîștige încrederea bolnavului. Și să aibă ambiția de a învăța.

— Cum sînteți ca profesor ?

— Blînd, dar extrem de exigent. Am încălcat pînă acum toate regulamentele, un student poate să vină la mine și de 11 ori la examen. Nu-i trintesc, dar nici nu-i iert pînă ce nu cunoaște bine materia. Am avut chiar pe nora unui coleg care a venit de 11 ori la examen, i-am dat 9 sau 10, doar atunci cînd a știut foarte bine. Două lucruri le consider importante în conduita umană — să nu te joci cu sănătatea omului și cu libertatea lui. Le spun clar, eu n-am nevoie de medici de 5 și 6. Este o profesie a performanței, nu ești în stare s-o atingi, renunță, fă-te altceva, du-te unde poți să fii la înălțime.

— Ce vă repugnă cel mai mult ?

— Asta să nu scrieți. După mine, dacă intră mîncluna în medicină este o catastrofă și o tragedie pentru bolnavi. Singurul tiran al medicului să-i fie numai conștiința.

— Ați simțit acest tiran în dumneavoastră ?

— De foarte multe ori.

— Ați pierdut vreun caz ?

— E drept, că e foarte demult, dar am pierdut un caz care nu era voie să-l pierd. Am întîrziat 10 minute. Era în sală o altă echipă operatorie și i-am promis că vin. M-a așteptat și am întîrziat. Vă rog să mă scuzați, am obosit, am operat mult astăzi. Am să-mi iau bioritmul. Îl am aici codificat pe calculator. Eu și la bolnavi le iau bioritmul, în general, țin seama de el cînd îi operez. Dacă vreți vi-l iau și dumneavoastră. Spuneți-mi datele de naștere — anul, ziua, luna. Vă uitați ciudat, nu mă credeți ? În numeroase țări, bioritmul se predă la facultate, e o știință deosebit de importantă pentru medicina modernă ; omul face parte din natură, nu ?! Să știți că munca este cea mai bună morfină, ca să spun așa. Prin ea uiți de toate. Cînd am intrat în sala de operație nu mă mai gîndesc la nimic, absolut la nimic ce ține de mine, numai la bolnav.

— Sînteți de invidiat, cum ați reușit ?

— Prin exercițiu, am o voință destul de pronunțată. De exemplu, mi-am autoeducat vederea. Deși sînt operat la ambii ochi de cataractă, văd cu acești ochelari și foarte aproape dar și la 2 km, distanță. Vă demonstrez, întrebați-mă ce observ prin fereastră. Așa cum mi-am autoeducat și memoria.

— Am aflat că operați și 6 și 8 ore pe zi, că stați zi și noapte în spital, unii v-au și reclamat pentru asta. Cînd mai aveți timp să scrieți, să vă redactați lucrările științifice ?

— Seara. Seara, cînd se face liniște. După orele zece-unsprezece. De regulă, mă culc pe la unu noaptea. Dorm deajuns, de la unu pînă la șapte fără un sfert.

— Dar familiei, cînd vă dedicați ?

— Tot seara, o oră. Familia se mulțumește, și soția mea e medic și ea muncește la fel. Copiii sînt mari, fata e medic stomatolog, băiatul — subinginer, fiecare are preocupările lui. Odată pe lună mergem la teatru sau pe malul Mureșului. Duminica.

— Se spune că, în spital, aveți o echipă de elită. Cum v-ați selecționat-o, cum v-ați format-o ?

— Foarte greu ne descurcăm, sîntem puțini, avem posturi vacante. Selecția, în general, se face prin secundariat și, din păcate, de 6 ani nu s-au ținut concursurile. Dacă avem norocul unei echipe bune este pentru că sîntem clinică universitară și am putut să ni-i selecționăm pe linie de I.M.F. Trei asistenți am, atîta tot.

— Dumneavoastră ați deschis la Tg. Mureș o școală de ortopedie, cine o va continua ?

— Nu știu. Poate că studenții mei, eu am încredere în ei. În tineri.

CICI IORDACHE-ADAM

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ În nr. 15 al revistei dumneavoastră am citit despre un caz similar cu al meu, rezolvat favorabil. Sînt infirm de război și de la vîrsta de 27 de ani a început tragedia vieții mele. Dar pentru datoria sacră față de patrie și neam — spun și acum cu aceeași credință, iată, la cei 72 de ani ai mei — nici jertfa supremă nu este prea mare. Am intrat în rîndul membrilor cooperatori, deși știam încă din acea vreme că fără un braț n-aveam cum să fac mare lucru la muncile cîmpului. În anul 1975 mi-a decedat soția, rămînînd, deci, singur. Sînt pensionar I.O.V.R., iar conducerea unității agricole din **comuna Movilița, județul Ialomița** — ne scrie **Petcu Dragomir** — mi-a acordat lot în folosință. Ba chiar am beneficiat de un surplus de lot. Dar cu o singură mînă nu-l puteam lucra, asemenea unui om sănătos. Așa că am ajuns în situația de a fi penalizat pentru nerealizarea produselor. Din anul 1986 situația s-a reglementat. Rog respectuos să mă ajutați ca unitatea agricolă Movilița să-mi diminueze din taxele restante, iar periodic să-mi acorde produse agricole, la fel ca și altor pensionari.

N.N. Urmînd scrisoarea bătrînului de 72 de ani din Movilița, iată-ne, marți, 21 aprilie a.c., la fața locului. Spre bucuria noastră am găsit înțelegere atît la conducerea Consiliului popular, cît și la unitatea agricolă amintită. Am spune — un mod exemplar de a sprijini un om aflat în impas.

■ Pentru **Mihail Gal** — muncitor la Fabrica de mobilă din **Odorheiu Secuiesc**, Aleea Florilor nr. 8, ap. 13, județul Harghita —, primim un răspuns favorabil din partea **Procuraturii Generale a R.S.R.**: Vă facem cunoscut că aspectele sesizate au fost examinate și, constatîndu-se că sînt reale, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis la Tribunalul Suprem, pentru rejudecare.

■ „Am cumpărat o pompă submersibilă în valoare de 3 675 lei, de la unul dintre magazinele ce aparțin de I.C.S.M. Caracal. Cînd am pus-o în funcțiune, am constatat că pompa era defectă. Conform certificatului de garanție, m-am adresat întreprinderii „Electromotor" Timișoara, unde am trimis pompa cu pricina, ea fiind primită, de recepționerul Miclea. Acesta m-a chemat la Timișoara și mi-a propus să plătesc 100 lei taxă pentru a trimite **pompa** la cooperativa „Metalica" București. Recepționerul Miclea mi-a înmînat un act fictiv — foaia de trăsură nr. 925079 pentru stația C.F.R. Drăgășani, de unde mi s-a spus că a fost expediată pompa. În zadar am încercat să dau de urmele pompei atît la stația C.F.R. Drăgășani, cît și la Cooperativa „Metalica" București. Am 68 de ani și am fost purtat pe drumuri de către un recepționer necinstit, cheltuind sume importante, aproplate de valoarea pompei submersibile. **(Pavel C. Siia comuna Orlești, județul Vîlcea).**

■ **Consiliul popular orășenesc Brad (județul Hunedoara)** răspunde, prin intermediul revistei, lui Ioan Pașca și familiei sale compusă din 7 persoane, cărora le-a fost repartizat un apartament corespunzător: Întreprinderea minieră Barza și E.G.C.L. Brad au închiriat petiționarului apartamentul 7 din blocul A-8, potrivit contractului 183/17.04.1986, fără să țină cont că fostul titular al contractului pentru același apartament, nu l-a predat. Mai mult chiar, familia Molocea, care deține contractul inițial, a favorizat intrarea abuzivă în apartament a familiei Dobre.

Deoarece în prezent există două contracte de închiriere pentru același apartament, E.G.C.L. Brad a luat următoarele măsuri: agentul pentru servicii la fondul locativ al E.G.C.L. a fost înlocuit din funcție; cu adresa nr. 648 6.02. 1987 a fost sesizată Judecătoria Deva, pentru anularea contractului de închiriere întocmit lui Molocea Ilarion, care deține și casă proprietate personală în localitatea Brad. Pentru Dobre Gheorghe care a ocupat abuziv apartamentul s-a emis, de către Biroul executiv al Consiliului popular orășenesc Brad, dispoziția de evacuare.

■ De 8 ani de zile **Maria și Ioan Peter**, domiciliați pe **Bd. Metalurgiei la nr. 36 A, bl. II/33, sc. II, et. III, ap. 56, Sectorul 4 București**, au depus cererea nr. 463662, din 5 septembrie 1979, pentru instalarea unui post telefonic, atît de necesar unei familii cu 7 copii, mulți dintre ei aflați sub vîrsta școlară. Deși blocul respectiv este racordat la rețeaua telefonică, deși există mai multe posturi telefonice instalate în blocul respectiv, **Direcția de Telecomunicații a municipiului București** le răspunde prin adresa nr. 78/1987, că **în prezent cererea dv. nu poate fi rezolvată favorabil, datorită lipsei de circuit în rețeaua telefonică stradală.** O fi chiar așa?

■ Am absolvit Facultatea de fizică — Universitatea din București — în iunie 1986 — ne scrie **Costache Willy** din **Tîrgoviște** (str. 1 Decembrie 1918, bl. 73, sc. A, ap. 9, județul Dîmbovița). Conform repartiției guvernamentale nr. 384287/86, am fost îndrumat la Liceul industrial nr. 1 din orașul Timoneni, județul Mureș. Prezentîndu-mă la post am constatat cu stupoare că postul... era ocupat de o absolventă a Facultății de fizică din Cluj. Din acest moment au început peregrinările mele de la Inspectoratul școlar județean Mureș, la Ministerul Educației și Învățămîntului. Fără nici un rezultat însă. De la ministerul de resort sînt trimis la Timoneni pentru a-mi respecta repartiția guvernamentală, iar de la Inspectoratul școlar județean Mureș sînt trimis la minister pentru a-mi schimba repartiția. Spune-ți-mi, eu ce să mă fac în situația nou creată?..

■ Iată, ne-au sosit la redacție alte cîteva răspunsuri favorabile pentru aceia care ni s-au adresat. **Consiliul popular județean Cluj** ne răspunde prompt: **Simona Astalus din Cluj-Napoca** a fost repartizată la Spitalul clinic de copii din municipiul de pe Someș; **Jula George Petrică** a fost încadrat la Ocolul Silvic Gherla, iar **Eta Szabo** din **comuna Cojocna** — după ce a refuzat cîteva locuri de muncă — a primit o nouă dispoziție de încadrare la Combinatul metalurgic din Cîmpia Turzii, secția Apahida.

■ La scrisoarea **Nicuței Strîmbeanu** din comuna **Dealu Morii**, județul Bacău, ne răspunde **Consiliul popular comunal Dealu Morii**, în sensul că aspectele semnalate sînt reale, iar Biroul executiv al Consiliului popular comunal a întocmit deja dosarul pentru internarea Nicuței Strîmbeanu într-o unitate de ocrotire medicală.

■ Prin I.D.M.S. București am cumpărat un autoturism „Dacia 1310". Mare mi-a fost supărarea cînd — în drum spre casă — a explodat un cauciuc. Întîmplarea putea să fie fatală. La a doua revizie tehnică efectuată la Autoservice „Dacia" Ploiești-Românești, mecanicii au constatat că încă un cauciuc prezintă serioase defecțiuni de fabricație — ne scrie **Eugenia Șoiman din orașul Slănic (str. Calea Ploiești nr. 238), județul Prahova).** Anvelopele cu pricina au marca Întreprinderii de anvelope Caracal (Olt). Cu recipisa nr. 3926/114 AR — am trimis, prin oficiul PTTR Slănic, un cauciuc, pe adresa întreprinderii sus amintite, iar cu recomandata nr. 495 am trimis de la același oficiu memoriul însoțit de procesul verbal de constatare și delegația dată de Autoservice Ploiești. Credeți că s-a soluționat în vreun fel problema? Nici pomeneală!?.. Nu atît costul unei anvelope — 600 lei — este cauza care m-a determinat să mă adresez unității din Caracal — problema este aceasta: ce fel de control de calitate — lipsit de răspundere — s-a efectuat la cele două cauciucuri?! Slaba calitate a controlului poate îmbrăca haina fatalității, cînd o explozie de cauciuc survine în plină viteză. De ce C.T.C.-iștii nu dau dovadă de mai multă responsabilitate profesională?

■ Încă o dată ne simțim datori să mulțumim factorilor de resort cu care conlucrăm, pentru solicitudinea și promptitudinea dovedite în rezolvarea unor situații locative deosebite ale cetățenilor care se adresează revistei noastre. Cîteva dintre acestea: **Consiliul popular municipal Botoșani** a repartizat familiei **Hîncu** apartamentul nr. 10 din str. Tudor Vladimirescu nr. 20; **Consiliul popular municipal Drobeta Tr. Severin** i-a repartizat lui **Constantin Iovănel** — om al muncii la Întreprinderea mecanică, armături și pompe din localitatea severineană — o garsonieră; **Consiliul popular municipal Piatra Neamț** — dînd dovadă de multă înțelegere și omenie — dată fiind starea sănătății lui **Stelian Staicu**, muncitor la C.P.L. Piatra Neamț — i-a atribuit acestuia garsoniera purtînd numărul 35 din blocul 55, situată în bulevardul Decebal.

■ **Consiliul popular municipal Cluj-Napoca** expediază un răspuns formal în legătură cu problemele semnalate de **Lepădeanu Ioan**, str. Aurel Vlaicu nr. 48, ap. 38, Cluj-Napoca. În ce sens? Sîntem informați că lacurile din noul cartier clujean „Între lacuri" — cartier paralel cu șoseaua Cluj-Napoca-Dej — sînt **„complet umplute cu pămînt, fiind asanate**, urmînd ca în locul celor două bălți să se amenajeze cît de curînd un parc".

N.N. Aflîndu-ne la Cluj-Napoca, ne-am abătut pașii prin noul cartier clujean. Într-adevăr, acesta a rămas între lacuri sau... între bălți, mai bine-zis. Căci, de umplut nu poate fi vorba, iar de asanat — nici pe-atît! Pămîntul care ar putea umple cele două bălți — este transportat din întreprinderile industriale și din șantiere — unde credeți? — la 16 km distanță, cheltuindu-se și combustibil și timp inutil. Așadar, pe cînd parcul din cartierul „Între lacuri"?!

■ **Popa Nicolae din comuna Unirea, județul Alba,** precum și alte 20 de familii din satul Dumbrava, ne-au solicitat sprijinul în vederea racordării locuințelor lor la singura sursă de apă existentă în zonă — fîntîna din sectorul zootehnic. **Consiliul popular județean Alba** ne răspunde că racordarea sătenilor la sursa de apă potabilă s-a efectuat. În același timp, C.A.P. Mihăceni a forat o nouă fîntînă, astfel că alimentarea cu apă a fost rezolvată definitiv atît pentru C.A.P., cît, mai ales, pentru cetățenii acestei comune.

■ Am 25 de ani și am trăit un eveniment tragic. Vi-l relatez pentru că, dacă nu eram încunjurat de oameni de omenie, probabil că acum n-ar mai fi avut cine să vă scrie. Am fost prins și aproape strivit pe scaunul din partea dreaptă a unei autobasculante „Roman-Diesel" de 16 tone, aparținînd T.C.M.M. București, S.U.T. Alunu (Vîlcea), — ne scrie **Daniel Brutaru din Stroiești** (Vîlcea). Un conducător auto din Pojogi m-a transportat de urgență la Spitalul Horezu, iar de aici la Spitalul județean din Rm. Vîlcea. Starea mea fiind gravă, am fost dus de urgență cu salvarea la Spitalul „Gheorghe Marinescu" din București. Aproape 9 luni am luptat din răsputeri între viață și moarte. Probabil că voința și forța mea tinerească — au învins. Starea mea ameliorîndu-se, am fost internat la Spitalul clinic al Sectorului 4 București, secția ortopedie. Am întîlnit aici admirabili purtători ai halatelor albe, care m-au redat familiei și societății. Rog să le amintiți măcar numele: Nicolae Gorun, Bukman Richard, Eugen Filibiu, Nicolae Begnescu, Constantin Rădulescu —, oameni cărora le mulțumesc pentru înaltul lor profesionalism și nestîrbita omenie.

■ De asemenea, **Consiliul popular municipal Brăila** ne-a informat că **Orzaru Doinița** a fost repartizată la secția de cartonaje a Cooperativei „Înainte" din localitate; **U.J.E.C.O.O.P. Maramureș** ne-a răspuns că Maria Mihaly a fost încadrată la Patiseria din localitatea Săcel; **D.P.M.O.S. Vîlcea** a emis repartiția de încadrare în muncă pentru **Mihaela Cincă**, la Centrala electrotehnică Govora; **Consiliul popular județean Prahova** ne înștiințează că **Aurelia Ionescu** din Băicoi a fost repartizată la Sanatoriul T.B.C. Florești; și, în fine, **D.P.M.O.S. Bacău** l-a repartizat pe **Ion Gușă** din localitate la Întreprinderea metalurgică Bacău.

■ **Consiliul popular județean Constanța** răspunde prin intermediul revistei lui Ion Pascale: Conform Decretului nr. 420/1985, începînd cu 1 ianuarie 1986 Școala nr. 17 Constanța a fost preluată și este subordonată I.J.P.I.P.S. Constanța. Ca atare, s-a procedat la trecerea dv. de pe postul de maistru-instructor pe acela de strungar în lemn, categoria a VII-a treapta II, cu o retribuție tarifară de 2 688 lei. Începînd cu 1 ianuarie 1987 ați fost promovat ca muncitor specialist conform pregătirii și vechimii în muncă.

■ Primim de la **Consiliul popular județean Gorj**: Pentru condiționarea vînzării unor mărfuri, aspect ce determină nemulțumiri în rîndul cumpărătorilor din satul Izverna (Gorj), s-au luat măsuri de sancționare contravențională cu amendă a gestionarului Gheorghe Bălu de la magazinul din satul Izverna, comuna Tismana. Totodată, el a fost avertizat că la o nouă abatere va fi schimbat din funcție.

■ Revista dv. a mai abordat în coloanele ei astfel de fapte de aceea vă scriu: La Librăria „Lumina" din Reghin — dar nu fac excepție nici marile librării „Mihai Eminescu" și „Universal" din Tg. Mureș — ne înștiințează **Vasile Mureșan, str. Ierbuș nr. 41, Reghin,** județul Maramureș — se practică frecvent vînzarea de carte condiționată. La un calcul sumar cărțile care mă interesau au costat 57,50 lei, iar celelalte nedorite — 45 lei. E corect așa? Nu, nu e corect! (n. n.)

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

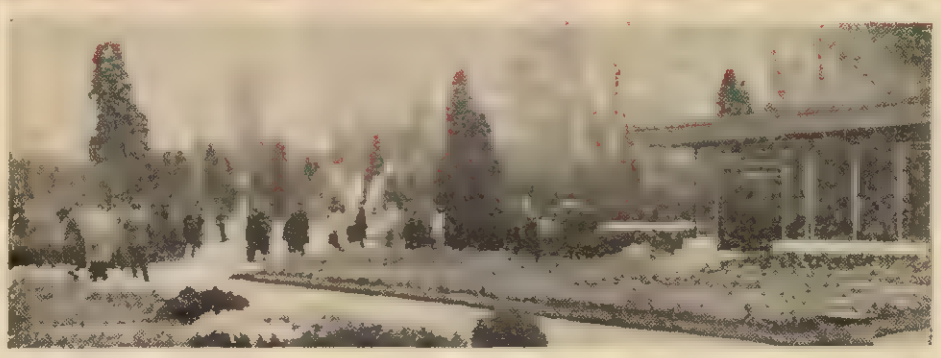

„Sezonul" în Parcul Herăstrău s-a deschis printr-o splendidă expoziție floricolă organizată ireproșabil, ca în fiecare an, de Direcția Domeniului Public.

Deși primăvara pare a lalelelor sau a narceselor, expoziția cuprinde foarte multe alte plante, precum și aranjamente și decoruri florale, produse din răchită și vase din ceramică, utilizate la realizarea acestor decorațiuni. Armonia culorilor și măiestria aranjamentelor florale dau o strălucire deosebită acestei expoziții care vă așteaptă.

ELENA GHERA ■

Poșta redacției

Balint Ioan — Baia Mare: Deși unele afirmații ne-au surprins, am trimis scrisoarea dv. forurilor competente ● **Banu Reveica** — com. Lupșanu (Călărași): Rîndurile pe care ni le-ați trimis, în numele femeilor cu care muncîți, exprimînd ginduri frumoase și cinstite, ne-au bucurat. Vă mulțumim. ● **Corbu Ana** — satul Uioara de Jos (Alba): Aveți dreptul la o singură pensie, de urmaș sau C.A.P., putînd s-o alegeți pe cea mai mare. ● **Păunescu Victor** — București, **Marin Constantin** — Craiova: Scrisorile dv. au fost clasate. ● **Lefter Dumitru** — Galați: Dacă aveți 30 de ani de muncă, puteți să cereți pensionarea la 60 de ani. Anexați certificatul medical. ● **Stanca Elvira** — satul Hălăngești, com. Dănciulești (Gorj): Ați avut repartizare, dar nu ne spuneți după cît timp v-ați prezentat la unitate. Adresați-vă Oficiului județean al forței de muncă ● **Vladu Alexandru** — Îșalnița — Craiova: Adresați cerere Arhivelor Statului, Filiala județului Caraș-Severin. ● **Luca Gheorghe** — Iași: Ne-am întristat citind scrisoarea dv. de două ori, o dată pentru dv., că nu reușiți să vă petreceți concediul în Poiana Brașov și apoi pentru că ne socotiți prea puțin ocupați cu probleme importante ca să ne dați și sarcina de a vă procura bilete în stațiune. **Sîrbu Ion** — Ploiești: Am dat adresa într-un număr recent. ● **Boroș Mariana** — București: Scutirea de plata cheltuielilor menționate mai jos, se poate acorda la cerere scrisă adresată Comitetului asociației locatarilor înainte de lunile calendaristice cît lipsiți de la domiciliu: apă, taxă canalizare, ridicarea gunoiului, vidanjare, energie electrică pentru iluminatul părților comune și pentru funcționarea ascensorului, pentru prepararea apei calde, pentru funcționarea hidroforului, a crematoriului, consum de gaze repartizat pe număr de persoane. ● **Asociația locatarilor Bl. K, Calea Griviței 206** — București: Un nou răspuns: I.C.R.A.L. Pajura, cu nr. 13867/30.02.87, a solicitat Institutului „Proiect București" expertizarea mai multor blocuri de locuințe din zonă, printre care și cel în care locuiți, apoi se va decide. Sperăm să nu întîrzie nici expertizarea, nici decizia. ● **Ungureanu Gabi** — Vatra Dornei: Dacă ne permiteți un sfat, nu vă bazați pe diploma obținută în urma cursului de stenodactilografie, acceptați unul din posturile oferite, munciți și învățați pentru a reuși la examenul din vară și totul va fi bine. ● **Pătru Iulia** — Mediaș: Reveniți cu o scrisoare în care nu mai uitați să treceți și adresa. ● **Busuioc Petria** — Băile Herculane: Dacă vă considerați prejudiciată, aveți posibilitatea legală de a vă adresa, în termen de un an de la pronunțarea ultimei decizii, Procuraturii Generale, care este în drept să verifice hotărîrile pronunțate în cauză și să promoveze, dacă este cazul, recurs extraordinar. ● **Chiriluță Dumitru** — Curtea de Argeș: Prezentați Comitetului oamenilor muncii recomandarea mediculul cu privire la locul de muncă și se va ține, cu siguranță, seama de ea. ● **Brătuleanu Mihai** — Iași: Lucrările neterminate la fațada blocului G-14, construit în 1979, au fost programate pentru trimestrul II 1987. Desigur, va fi ultimul termen.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

O judecată greu de urnit

Succint, cazul lui Băieţică din Corabia a mai apărut în coloanele revistei noastre prin rîndurile scrise de ei înşuşi (Flacăra nr. 8 din 21 februarie 1986). Pentru a intra în miezul problemei vom spune, din capul locului, că din anul 1953 numiţii **Gheorghe** şi **Natalia Băieţică** au cumpărat o casă din pălantă, precum şi grădina aferentă din **strada Florea Geară nr. 48 Corabia**, de la Nicolae Nica, zis Austriacul, şi Maria Lina Nica, soţia acestuia. La o atentă privire am desluşit, din actul de vînzare-cumpărare şi din schiţa terenului (schiţă topografică la scara de 1/500 existentă de altfel şi la Consiliul popular orăşenesc Corabia), trei aspecte distincte, demne de relevat, pentru a intra în hăţişurile acestui caz pe cît de straniu şi de insolit, pe-atît de incredibil.

Primul şi importantul aspect într-o cronologie a faptelor este că familia Băieţică, achitînd contravaloarea casei, se obligă să-i întreţină pe bătrînii Nica pînă cînd aceştia se vor fi săvîrşit din viaţă. Aspect de care s-au achitat cu onestitate şi pioşenie, după cum aveam să aflăm.

Al doilea aspect : proprietatea lui Băieţică din str. Florea Geară are în total 1.152 m.p. Deci, conform schiţei amintite, **terenul este dimensionat la 48 m lungime şi 24 m lăţime.** Să reţinem acest aspect nu tocmai lipsit de importanţă (pe bună dreptate, dacă s-ar fi ţinut cont de el, nu s-ar fi ajuns la întreaga harababură la care s-a ajuns).

Şi, în sfîrşit, al treilea aspect este că proprietatea lui Băieţică se învecinează la apus cu aceea a lui Ion Dumitru Zăvelcă şi a Elenei Orania Zăvelcă — tot în strada Florea Geară, dar la nr. 46. În mare, cam acestea sînt datele preliminare ale problemei.

Mejdina — hotarul, răzorul, hatul sau graniţa despărţitoare dintre cele două proprietăţi — a fost una şi aceeaşi din timpuri străvechi. „Casa bătrînească a fost dreaptă pe hotar, iar hotarul era drept şi el" — avea să confirme septuagenarul Guinea Crăciun, născut înaintea construirii casei (1928). Prin urmare, streaşina casei — sau „picătura casei", cum spun localnicii — a fost aceea care, simbolic, delimita proprietăţile Băieţică şi Zăvelcă. Asta numai pînă într-o zi. Căci s-a ivit o zi nefastă în care buna vecinătate s-a fisurat din te miri ce fleacuri mărunte. În 29 mai 1979 s-a construit un gard despărţitor lung de vreo 14 m. Nici azi nu se ştie foarte exact cu ce folos s-a construit acel gard, de la care au pornit altminteri toate belelele. Nimeni n-ar fi crezut că Gheorghe Băieţică — iăcătuş la Fabrica de fibre sintetice „Melana" Corabia — om care nu s-a certat vreodată cu vreun vecin — să prindă o astare zi nesorocită cînd vecinul nu i-a răspuns la salut, iar, ulterior, l-a tradus în instanţă, cum se zice îndeobşte.

Deplasîndu-ne la Corabia, n-am făcut altceva decît am verificat temeinic schiţele celor două proprietăţi şi le-am confruntat cu schiţele topografice şi de amplasament existente, după cum afirmam, la primăria oraşului — sistemul de sistematizare şi arhitectură. Aveam să ne convingem că factorii de resort de la nivel orăşenesc făcuseră măsurătorile şi schiţele adiacente în anii 1957, 1967, 1977, iar anul acesta le vor repeta ca deobicei, la un interval de 10 ani. Dar ce credeţi că ne-a fost dat să descoperim ? Schiţele existente în documentaţia noastră **erau unele şi aceleaşi** cu cele existente în dosarele primăriei. În dosarul cauzei se află schiţa proprietăţii lui Băieţică, întocmită de un expert, schiţă care diferă de aceea existentă la Consiliul popular orăşenesc Corabia. Rezultă, deci, că experţii Filip Florea şi Gheorghe Jiplea trimişi de Judecătoria din Caracal la faţa locului, ori că nu au fost defel la faţa locului, ori, dacă da, înseamnă că au făcut un lucru de mîntuială. Aspect ce a generat mari neînţelegeri între vecini, care au îmbrăcat în cele din urmă haina unui proces cît de decenii cele două proprietăţi devenind, practic, mărul discordiei.

Cetăţenii din strada Florea Geară cu care am stat de vorbă şi care ne-au dat mărturii (inclusiv în scris) în acest sens — este vorba de **Gheorghe Bălan, Guinea Crăciun, Viorica Zăvelcă, Gheorghe Simion, Stelian Simion** şi alţii — spus desluşit că nu „mejdina" tradiţională a fost buba în cazul de faţă ci, că, miezul fierbinte al intrigii l-a aţiţat şi întreţinut vreme îndelungată Elena Orania Zăvelcă, fosta soţie a lui Ion Dumitru Zăvelcă. „Întîi au vrut să fărîme beciul lui Băieţică, pe urmă au reuşit prin manevre de culise să-i ţintuiască ferestrele în scînduri, ceea ce nu-i nici corect, nici omenesc" — scriu şi semnează cei cu care am stat de vorbă. Oare ce nu trebuia să vadă Băieţică din tot ce se întîmpla în gospodăria lui Zăvelcă ? — aceasta a fost întrebarea firească pe care şi-au pus-o oamenii corecţi cu care am dialogat. Ne-au surprins şi pe noi elementele din construcţiile metalice „reperabile" în gospodăria Zăzelcă, ce, după părerea noastră, nu se găsesc în comerţul civil. Poate că un expert în materie (sau chiar procuratura) ar putea determina sursa acestor materiale.

Dar lucrurile au mers şi mai departe. I-au ţintuit, într-adevăr, omului, ferestrele ! Într-un exces de zel, Ion Dumitru Zăvelcă strigă în gura mare : „Am dat 5000 lei şi mai dau 5000 lei şi tot vă astup ferestrele şi vă dărîm casa". Paradoxal însă, Ion Dumitru Zăvelcă va reuşi în cele din urmă să-şi ducă ambiţiosul plan pînă la capăt.

Din sentinţa civilă a Judecătoriei Caracal citîm paragraful cu pricina : **„Obligă pe pîrît (Băieţică Gheorghe — n.n.) să zidească cele două ferestre de la proprietatea sa (...) cu vederea în curtea reclamantului (Zăvelcă Ion Dumitru)".** În urma documentării noastre, ne-am putut da bine seama că stratagema sustragerii celor 40 cm din proprietatea lui Băieţică a fost făcută numai şi numai pentru ca între cele două proprietăţi să nu existe minimul 19 decimetri. Adevărul este că distanţa de la faţa zidului lui Băieţică pînă la casa vecinului este de 12,8 m. Deci, cade şi ideea că Băieţică ar fi dorit să „spioneze" ce se întîmpla în casa Zăvelcă.

Aşadar, Băieţică şi familia sa sînt lipsiţi, practic, nu de un drept administrativ, civil, ci de un dar natural — lumina zilei !

Cazul — banal, poate, în aparenţă — este mai dramatic şi insolit în realitate, şi m-a trimis cu gîndul la anticul înţelept Diogene care, făcînd exerciţii de oratorie în butoi, s-a pomenit cu Alexandru Macedon în faţa butoiului. „Nu-mi lua ce nu-mi poţi da !" ar fi rostit blînd filozoful. Vorbe la auzul cărora împăratul macedonean s-ar fi ofensat, spunînd că nu există bun pe lume care să nu-i poată fi pus de către el la picioare. „Ce nu-ţi pot da ?" ar fi răcnit Alexandru. „Lumina, înălţimea ta", ar fi răspuns înţeleptul din butoiul umbrit, astfel că împăratul s-ar fi dat la o parte, pentru ca lumina să pătrundă în butoiul lui Diogene.

La sediul instanţei locale din Caracal am fost asiguraţi — prezentînd actele de proprietate (în copie), declaraţiile vecinilor, schiţele şi planurile de situaţie colaţionate cu acelea existente la sectorul de specialitate al primăriei — că printr-un proces de revizuire se poate remedia eroarea săvîrşită. Ne-am dat mai bine seama că nu putea fi vorba de un proces civil de servitute, posesie şi grăniţuire cînd, în cel mai rău caz, de o răfuială a unui vecin cu un alt vecin, cu consecinţe dintre cele mai delicate, dacă nu cumva chiar absurde.

La sediul Consiliului popular orăşenesc Corabia am stat de vorbă şi cu autorităţile locale. Am putut afla, printre altele, că de circa 200 de ani proprietăţile sînt dreptunghiulare în Corabia : cîţi metri are terenul de la faţadă, atîţia metri are şi în spatele grădinii. Printr-o banală operaţie de înmulţire a lungimii şi lăţimii terenului — 48 m × 24 = 1.152 m.p. — experţii ar fi respectat şi actul de proprietate, pe de o parte, şi planul de situaţie al proprietăţii, pe de alta. Ceea ce se poate vedea şi cu ochiul liber — mejdina tradiţională — n-au respectat experţii trimişi în faţa locului, inducînd în eroare instanţele locale din Caracal şi Slatina.

Şi, totuşi, ce-l opreşte pe cel în drept să rezolve o chestiune atît de simplă şi banală, în fond ? De aproape doi ani de zile treneză această situaţie, să-i zicem tragi-comică. Am făcut şi facem apel la factorii de drept pentru a rezolva cazul Băieţică în spiritul legii şi al omeniei, al bunei înţelegeri şi vecinătăţi în general. La urma urmei, trebuie să se facă lumină într-un caz limpede ca lumina zilei ! Iar cei care l-au întunecat să suporte şi ei consecinţele legii !

DORIN SĂLĂJAN

Îmbrăcăminte de gang

Nimic nu ne obligă să ne îmbrăcăm urît, dar, din păcate, nimic nu ne opreşte s-o facem. Fiecare se îmbracă după cum îi taie capul, după cum a învăţat sau n-a învăţat acasă, la şcoală sau, mă rog, de la unul de la altul, cît a prins dintr-o revistă sau film de la noi sau de aiurea ş.a.m.d. Pentru cei mai mulţi moda este ceva ce vezi întotdeauna pe stradă, la alţii. Şi e mompsitoare. Au fost pantalonii evazaţi, în scurtă vreme, pantalonul evazat a devenit uniformă ; au venit pantalonii „inverşi", adică evazaţi sus şi înguşti de tot jos, s-a umplut strada de ei. Moda are legile ei, te prinde nu te prinde, te îmbraci astfel încît să nu pari plin de prejudecăţi, retrograd, dogmatic etc. Dar dincolo de toate acestea rămîne bunul gust. Şi de acest adevăr se apropie altul, care a mai fost spus : un om inteligent se va îmbrăca întotdeauna cu ceea ce îl prinde. Fiindcă gustul şi inteligenţa au fost în toate timpurile la modă. Şi ele se formează : gustul şi inteligenţa de a-ţi cumpăra o haină, o bluză, o fustă, o cămaşă, un pantalon. Să nu fim ipocriţi, şi haina îl face pe om. În bună măsură industria noastră de textile, confecţii, tricotaje se ghidează după aceleaşi criterii şi este evidentă dorinţa creatorilor de tot felul de a ne îmbrăca mai bine, mai frumos. În aceste condiţii, prostul gust se lasă mai uşor detectat. Să privim, de pildă, unele dintre cămăşile confecţionate de Cooperativa Sportul, scoase zilnic în plină stradă, să-l tragă pe cumpărător de mînecă. Sînt greu de descris: fără guler, cu şnur la gît, trese pe o mînecă şi cufoi care nu se potrivesc. Sînt urîte. Este, dacă vreţi, kitsch. Aceste cămăşi se alătură celorlalte lucruri urîte, cum ar fi cămăşile, bluzoanele sau canadienele doldora de capse şi cusături de toate culorile. Cămăşile cu pricina, ce ocupă un loc important în standurile unei unităţi a cooperativei amintite, unitate aflată cam pe la mijlocul Lipscanilor nu sînt doar expresia unui gust îndoielnic în materie de creaţie, dar şi a unei mentalităţi pe măsură.

De la tejghea, am luat drumul înapoi: cine şi de ce le creează astfel ? Cine le omologheză ? La unitatea respectivă, de cămăşi răspunde Elena Cojocaru. „Eu le fac, spune dînsa, propun modelul spre omologare şi asta e. Înainte le testăm, ca să vedem ce modele prind. Cămăşile astea în trei culori, combinate, se vînd. Desigur facem şi cămăşi aşa numite clasice, dar n-avem clienţi pentru ele. Încercăm să facem altceva decît comerţul, ca să vindem. Dacă astea se caută, asta facem".

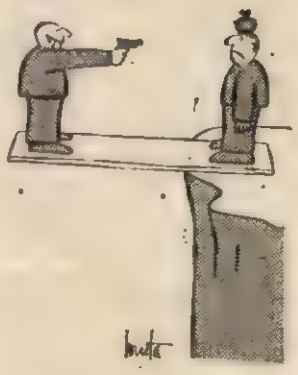

Pentru acest desen caricaturistul român IONIŢĂ a fost distins cu premiul „Excellency" la ultima ediţie a expoziţiei internaţionale de caricatură de la Tokyo

Dacă şi în ceea ce priveşte frumosul, mulţi sînt de acord că este necesară o anumită educaţie, vom spune că, într-o importantă măsură, prin străduinţile lor, industriile care ne „îmbracă" şi, desigur, comerţul contribuie la această educaţie, la formarea gustului prin produsele pe care ni le oferă. Acceptînd acest adevăr, vom înţelege mai uşor că un produs urît, dar care „prinde" nu face altceva decît să umbrească rîvna cooperaţiei, chiar şi a atelierului de creaţie al cooperativei „Sporul", de a se alinia la efortul general de modernizare, care presupune şi produse mai frumoase şi mai bune. Şi apoi, ca să revenim, între linia clasică a unei confecţii, care este tot timpul la modă, şi subprodusele de care ne ocupăm, există suficient spaţiu în care să se poată exercita măiestria şi talentul unui meşter. De acord cu aceste lucruri au fost şi Elena Scriban, inspector principal, şi Virgil Ursu, şeful atelierului creaţie, de la Cooperativa „Sporul", pe care i-am invitat la centrul respectiv să admire modelele amintite. I-am rugat să-mi răspundă cinstit dacă şi-ar îmbrăca proprii copii cu aceste cămăşi. Mi-au răspuns cu un **nu** categoric. „Atelierul nostru de creaţie are modelele sale, afirmă Virgil Ursu. Cămăşile pe care le-am văzut acum sînt urîte şi vă asigur că vor fi scoase de la vînzare. Oricum, eu n-am făcut parte din comisia de omologare". Şi totuşi ele s-au omologat, probabil în virtutea faptului că „prind". Elena Scriban : „Modele propuse de centrele de comandă, cum sînt şi cele văzute adineauri, sînt omologate direct de serviciul producţie al UCECOM. Vă mărturisesc însă că eu nu le-am văzut aşa cum arată acum. Au fost alte culori. Acestea n-au fost omologate. Şnurul acela la gît, l-au pus după omologare, au schimbat şi culorile. Noi cînd îi prindem, le oprim vînzarea". Cu ce consecinţe pentru „creator", nu aflăm. Şi, de fapt, cînd „îi prind", pentru că cele mai multe din vitrinele centrelor cooperaţiei expun de ani buni astfel de cămăşi, bluze sau pantaloni ? Şi, ca să ajungem la mentalitatea de care vorbeam, de ce sînt acceptate, lăsate să se vîndă asemenea produse, dacă nici producătorului nu-i plac ? De ce să poarte copii altora ceea ce membri ai comisiilor de omologare ar refuza pentru copiii lor pe motivul că sînt urîte ? Şi, în sfîrşit, de unde atîta indiferenţă faţă de cei ce le cumpără ? Iată un soi de negustorie pe măsura produsului.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Civică

Unul lucru, chiar perfect, dacă i se lasă un capăt neterminat i se ştirbeşte armonia.

Voi trece de generalităţi...

Blocurile care au schimbat aspectul oraşelor nu mai pot fi numărate. Se înmulţesc, în continuare, printr-o muncă susţinută, printr-un efort de zi lumină, într-un ritm uluitor.

Aceiaşi constructori, care ne dau apartamente pentru căldura şi binele familiei noastre, scapă din vedere „amănunte" în stradă, care ne eclipsează emoţia şi plăcerea de a trăi într-un apartament cu patru camere, la etajul visat.

Şefii de şantiere, depinde de dreapta lor judecată, mă vor aproba sau contesta. Oricum, adevărul este prea la vedere încît să mai fie nevoie de alte probe decît cele vizuale. Gunoaiele, cărămizile, molozul, pămîntul răscolit ca pentru agricultură, dar producător doar de praf şi noroaie, geamurile sparte, ţevile de fier, care poate la alte şantiere ar fi necesare, zac uneori şi un an, chiar doi, într-o nepermisă „scăpare" din vedere.

Exemple, nu îndelung căutate... Strada Cuza Vodă numărul 157, blocul 37, dat în folosinţă de peste un an. Locatarii şi-au creat şi obişnuinţe, chiar pînă la a se fi împăcat cu acest dezordonat şi demoralizant aspect ? Pentru că altfel asociaţia de locatari, dacă nu a găsit cuvenitul răspuns mulţumitor în fapte la conducerea şantierului, printr-o singură duminică de lucru în „cîmpul"... trotuarului, ar fi putut schimba aspectul acestei porţiuni de stradă. De cealaltă parte a drumului constructorul şi-a făcut „datoria"... la fel. Numai că oamenii gospodari din strada Trestiana 2, Bloc 3, îndeosebi Mihael şi Nionila Schanz, Vasile Nicolae, Gheorghe Rădulescu, Constantin Ursu, Ilie Negru, Marin Dragu, au făcut curăţenie singuri, considerînd că oricum e imperios necesar decît să aduci mereu în casă praf şi noroi, să pleci cu ghetele lustruite de la etajul 5 şi să le transformi, în cinci minute, ca după un marş prin pădure. Ei au plantat şi florile cu măiestria grădinarilor din Cişmigiu. Vecinii de etaje sînt programaţi în ture. Cine e mai liber, cine e pensionar, dă mai mult din timpul lui pentru toţi. Muncitorul după orele alente de la strung se destinde... plivind, medicul, după operaţie, se recreează în micul „parc"... săpînd. Prima etapă a fost însă extrem de obositoare, pentru că urmele şantierului trebuiau adunate şi transportate într-un spaţiu viran.

E o soluţie cetăţenească dar nicidecum o notă bună pentru profesionalismul şi disciplina de şantier a unor constructori. A cîta oară constatăm că dacă unul lucru, chiar perfect, i se lasă un capăt neterminat i se ştirbeşte armonia ?

CARMEN DUMITRESCU

Respectînd regulamentul şcolar şi depăşind o prejudecată:

La restaurant, în uniformă de elev

Bufetele din şcoli şi restaurantele cu meniuri pentru elevi fac obiectul acestui grupaj. Primele au existat în mai toate şcolile, fiecare ne amintim de ele, numai că, trecînd timpul, au cam dispărut; meniurile pentru elevi sînt o realitate a ultimilor ani, şi ele fiinţează din aceeaşi raţiune pentru care, odată, au funcţionat şi primele: sănătatea copiilor. Un sandviş cumpărat în pauza mare sau o prăjitură, un pateu, precum şi o masă caldă la prînz, toate acestea la preţuri modeste, ştiut fiind că pe elevi nu-i dau banii afară din casă, îi fac pe părinţi să fie liniştiţi în ceea ce priveşte hrana şi, implicit, sănătatea copiilor. Şi în această privinţă împlinirile unora pot fi un izvor de idei pentru alţii şi ele merită să fie consemnate. Am văzut la Tîrgu Mureş mici localuri pensiune sau lacto pline de elevi, la ora dimineţii sau a prînzului. Copii veneau cu bucurie, mîncau şi se simţeau ca acasă, iar bucătarii îi cunoşteau, îi descoseau să vadă cam ce le place, ce ar vrea să mănînce şi cîştigau cu toţii din acest lucru. Sau, vizavi de Liceul „I.L. Caragiale", din Bucureşti se află un local mic care face nişte clătite grozave, pe lîngă alte dulciuri şi semipreparate culinare. Clienţii permanenţi la clătite şi la dulciuri sînt elevii liceului amintit. Rămînem la părerea că succesele se datorează bunei credinţe, preţurilor şi dragostei pentru copii; de partea cealaltă, a iniţiativelor care se pierd fără să beneficieze elevii de ele, rămîn comoditatea, rutina, prejudecăţile de tot felul. Vom întîlni în acest grupaj de toate, şi bune şi rele, dar mizăm pe faptul că exemplul bun poate fi molipsitor, sănătatea copiilor, în primul rînd sănătatea lor, este o cauză pentru care trebuie să lupte nu numai medicii, dar în primul rînd, şi părinţii, şi şcoala şi comerţul.

Salon există, nu şi consumatori

Restaurantul se numeşte „Motru", este nou-nouţ, amplasat la parterul unui bloc situat la intersecţia dintre Mihai Bravu, Dudeşti, bd. Iosif Broz Tito, din Capitală. În jur — pădure de blocuri, vizavi — un mare liceu industrial (nr. 23). S-a dat în folosinţă în noiembrie anul trecut, consumatorii îl „testează" încă. De la început, tocmai datorită amplasării, a fost gîndit de către conducerea I.A.P.L. „Sezarcea" din Sectorul 3 căruia aparţine, ca unul dintre cele 3 saloane (nu prea mari, cu aer intim de sufragerie familială), să fie destinat unei pensiuni pentru elevi, pentru copii. În acest scop, a fost bine ales şi personalul, dintre tineri (media de vîrstă a celor 33 lucrători fiind de 27 ani), ca tocmai o echipă de tineri să-i servească pe copii şi tineri. Să se înţeleagă bine între ei. Numai că, socoteala din birou nu se potriveşte, întotdeauna, cu realitatea, cînd aceasta nu e şi bine cunoscută şi luată în seamă.

A fost sau nu bine gîndită amplasarea ?. Aceasta-i întrebarea. Şi nu numai aceasta.

Aparent, da. Liceul care, iniţial, a fost prima speranţă a şefului de unitate Haralambie Radu, a fost şi cea dintîi spulberată. Liceul are internat, internat ce dispune de o cantină cu tradiţie, bine organizată, unde mănîncă şi o mulţime dintre elevii din oraş, semiinternii, chiar şi seraliştii. Prin urmare, pe ei nu se poate conta. Decît, cel mult, după orar, la o Pizza, „specialitatea casei". Atunci, toată lumea a spus să se conteze pe elevii mai mici, pe cei de şcoală generală, de la întîia la a opta. Zona de locuinţe din preajmă acoperă o parte dintr-un mare cartier muncitoresc, cu o populaţie, în general tînără, cu majoritatea mamelor în producţie, cu mari întreprinderi industriale în jur. „Şi cu toate acestea, n-avem pînă acum pentru pensiunea destinată copiilor abonamente şi cerinţe sigure, deşi au trecut 5 luni de la deschidere". Şeful de unitate ne prezintă şi inconvenientele. „Nu ai abonamente, deci o cerere fermă, nu poţi să asiguri nici o ofertă fermă. Nu poţi să ştii cîtă mîncare să pregăteşti. Pe scurt, formula pensiunii pentru copii n-a prins. Totul e să studiem cît mai bine şi cît mai lucid, motivele, cauzele şi perspectivele.

Cîte şcoli generale sînt prin preajmă ? întreb. S-a luat legătura cu conducerile acestora ? S-a efectuat un studiu al cererii ? Cîţi copii au ambii părinţi în producţie, fără să aibă acasă bunici, ori fraţi mai mari care pot să le poarte grija meselor de prînz ? Nu se ştie exact. S-ar fi luat legătura cu cea mai apropiată şcoală, făcîndu-se apel, să fie informaţi părinţii. Nu-i, desigur, de ajuns. Dar cu părinţii ? Prin comitetele sindicatelor de la întreprinderile aflate în zonă (Şi sînt, dacă ne-am rezuma numai la cele în care ponderea o constituie femeile, putem numi două de textile — „7 Noiembrie" şi „Select" iar ceva mai departe „Miraj"-ul). Şeful de sală Valeriu Ionescu se teme că, în acest caz, să nu se ajungă la prea multe solicitări, depăşind capacitatea salonului. Deşartă temere. În subtext, ea are alta; desigur, într-un restaurant, veniturile mari nu vin, nu pot veni, de la un meniu fix la preţul de 10 lei. „Nu merge şi gata".

Ca să nu meargă mai ajută şi meniul. Am cerut şi am cercetat Planul-meniu de la 1 ianuarie încoace iar deceptia mi-a fost foarte mare. Se repetă, la intervalul cuvenit, 3 tipuri de ciorbe (de legume, de fasole boabe, de porc à la grec), cîteva preparate pentru felul doi (sarmale, şnitel pane cu cartofi natur, cîrnaţi pe varză, limbă cu sos tomat, ciolan cu fasole albă), iar pentru desert nu există alternativă, e unul şi acelaşi — clătite cu gem. Dacă pentru pensiunea destinată adulţilor ar putea „să meargă", la gîndul că zilnic nu intră aceiaşi consumatori, dar pentru copii ? Mai ales, în formula abonamentului ? ! Îl chemăm pe bucătarul şef, Constantin Onuţan, Tace. El e venit de la „Romvared". Îi propun să aşezăm pe hîrtie legumele cele mai curente pe care restaurantul le are în magazie — cartofi, morcovi, rădăcină de pătrunjel, varză, fasole albă, conserve de fasole verde şi de mazăre, suc de roşii şi roşii în bulion, orez... şi vom scoate pentru fiecare zi a săptămînii o altfel de supă sau de ciorbă, fără să depăşim costurile. Pentru a nu mai vorbi despre felul doi şi despre desert, unde posibilităţile sînt şi mai mari. Ce complicat e simplul orez cu lapte şi dulceaţă ? Dar budinca de orez cu mere ? Dar sufleul de brînză de vaci? Şeful de unitate recunoaşte că diversificarea preparatelor mai lasă încă de dorit. În acest sens s-au şi luat măsuri, curînd va veni un alt bucătar şef, o femeie cu mai multă experienţă şi cu mai multă pricepere în a ţine în mînă colectivul de la bucătărie. Aşa fel încît, cum chiar dinsul susţine, „ideea pensiunii pentru elevi să nu moară. Mai mult, să-şi creeze în restaurantul nostru o tradiţie. Este nevoie, întîi, de o reclamă bună şi, apoi, de o servire bună".

CICI IORDACHE ■

Restaurant sau semiinternat?

Pe uşa restaurantului Primăvara din Bucureşti e lipit un afiş reclamă pe care scrie: „Servim meniuri pensiune pentru elevi". E ora prînzului şi intrăm. Întrebăm ospătarii întîlniţi în cale unde se serveşte masa pentru elevi. După privirea uimită a acestora şi în urma îndemnului că ar fi mai cuminte să vorbim direct cu şeful bănuim situaţia pe care o s-o întîlnim. Aşa este. Şeful de unitate, Vasile Voinea ne confirmă bănuielile:

— Ca urmare a unor sarcini primite de la conducerea întreprinderii şi sectorului, am demarat această acţiune din toamna anului trecut. Am tipărit pliante de reclamă, am rezervat pentru masa elevilor Salonul Roşu, pe care pentru consumaţia obişnuită îl deschidem după ora 16, am întocmit pentru fiecare zi a săptămînii cîte 3 variante de meniuri pe care le-am afişat în incintele şcolilor din apropiere şi am stat de vorbă cu conducerea acestora pentru atragerea elevilor la restaurant. Acţiunea, cu toate eforturile noastre, n-a prins. Din toamnă şi pînă acum au venit o singură dată 4 elevi, doi băieţi şi două fete. După ce au mîncat au vrut cafea şi bere. Meniul costă 12 lei, la care se adaugă preţul plinii. Au venit să se intereseze şi părinţii. Pentru preţul acesta, mîncarea li s-a părut nu prea consistentă. Zicem noi, important pentru un copil este să mănînce o mîncare bine gătită, caldă şi la ore fixe. Avem bucătărie de categoria I, fără reniză. Asta face ca în preţul de 12 lei, cît s-a hotărît să fie un meniu, să nu se poată asigura o mîncare deosebit de consistentă. De altfel, acţiunea aceasta a mai pornit o dată. Sînt şeful unităţii de un an şi jumătate. Şi acum am în gestiune bonuri abonament rămase de la predecesorul meu. Am încercat să atragem conducerile şcolilor în această acţiune, să servim masa pe bază de abonament, dar ni s-a spus că nu sînt cereri. Noi insistăm în continuare, dar singuri, fără ajutorul şcolii nu vom avea rezultate.

Într-adevăr, la **Primăvara** se pregătesc zilnic meniurile pentru elevi. Cei care ar fi vrut să mănînce în ziua de 22 aprilie la **Primăvara** ar fi fost serviţi, la alegerea cu (varianta I): supă de bulion cu orez, şnitel de porc cu garnitură şi mere şi (varianta II): ciorbă de cartofi, ficat înpănat cu garnitură şi clătite cu dulceaţă. Fiecare ospătar are, pe lîngă lista obişnuită şi una separată cu meniurile pensiune.

Trecem strada şi vorbim cu Elena Mihai, directoarea Liceului industrial I.L. Caragiale. Aici învaţă, la cursurile de zi, 2 053 elevi în clasele IX-XII, adolescenţi între 15 şi 19 ani.

— Într-adevăr, a venit la noi tovarăşul Voinea. Ni s-a părut amabil şi serios. Am citit variantele de meniuri, ni s-au părut bune şi le-am afişat în liceu. Am anunţat despre această acţiune părinţii la şedinţele cu părinţii. Nu am avut cereri. Copiii noştri sînt mari. Cei mai mici au 15—16 ani şi se pot descurca singuri. Nici programul lor nu se termină la ore fixe. Practica productivă, limbile străine diferite şi care se ţin la sfîrşitul programului fac ca acesta să se termine între orele 12 şi 15. Mai mult decît atît n-am făcut. Şcoala are şi aşa destule probleme de învăţămînt şi educaţie şi am considerat că prînzul elevilor trebuie să fie o preocupare a familiei.

Alături, de fapt în aceeaşi clădire, funcţionează Şcoala generală 45, clasele I—VIII, unde învaţă 727 copii. Aici a funcţionat pînă în urmă cu cîţiva ani un semiinternat, care s-a desfiinţat din lipsă de cereri. Maria Marinescu, directoare adjunctă a şcolii ne spune:

— Am întrebat părinţii şi copiii, dar nu au fost amatori. Copiii locuiesc în apropiere şi au pe cineva acasă.

Am întrebat împreună cu tovarăşa directoare patru eleve din clasele 5 şi 6 cum rezolvă masa de prînz. Două din fetiţe aveau bunici acasă. Una îşi încălzea singură, orientîndu-se după biletul lăsat de mama. Cea de a patra minca ce găsea prin frigider pînă la sosirea părinţilor de la lucru.

Tot în apropiere se află Şcoala Generală 15, clasele I—X, 780 copii, cu semiinternat. Iată ce aflăm de la Mina Stana, directoarea şcolii:

— Avem semiinternat cu 115 copii la masă. Luăm masa de la Grădiniţa 252, unde se găteşte şi pentru noi. Prînzul costă 11 lei. Sîntem mulţumiţi şi noi şi copiii. Părinţii stau liniştiţi ştiind că micuţii elevi, la semiinternat avem doar elevi pînă în clasa a V-a, sînt în şcoală, supravegheaţi la lecţii şi la joacă şi au mîncarea de prînz caldă şi bună, asigurată. Avem condiţii: sală de mese, plită pentru încălzirea mîncării, pedagog şi femeie de serviciu plătiţi, doi învăţători fac în fiecare zi de serviciu. E ceva muncă în plus şi răspundere, însă pînă acum n-am avut probleme. În urmă cu 7 ani, pînă am găsit formula aceasta, luam masa de la Restaurantul „Varşovia". Iniţial am avut rezervată o sală separată. Încolonam copiii şi mergeam la masă. Ni s-a părut mai bine să aducem masa la şcoală. Oricum, restaurantul e restaurant, şi e mai bine copiii să mănînce la şcoală. A venit la noi tovarăşul Voinea şi ne-a propus să gătească dînşii mîncarea. Dînsul are copilul la noi, e un om de încredere, însă n-avem motive să renunţăm la o formulă care merge bine. Cred că pentru cei mici îndeosebi merită făcute eforturi pentru a le asigura la prînz o masă caldă. Mulţi părinţi ne-au întrebat ce le facem copiilor de mîncă cu poftă. Nimic. Se antrenează şi le spunem: „nu te scoli de la masă pînă nu mănînci tot !"

Concluziile credem că sînt clare: mai multă tragere de inimă din partea şcolilor, o masă cît mai ieftină şi consistentă pentru copii. Cererile nu vor întîrzia să apară.

O firmă serioasă

În urmă cu 4—5 ani, s-au înfiinţat în foarte multe locuri restaurante pentru elevi sau au fost amenajate în localurile de alimentaţie publică saloane speciale avînd această destinaţie. Iniţiativa, lăudabilă din toate punctele de vedere, după cum am putut constata s-a cam pierdut pe drum. De ce ?

Elevii sînt consumatori oarecum mai pretenţioşi şi pentru a-i atrage la restaurant şi a-i convinge pe părinţii lor să plătească zilnic o anumită sumă de bani trebuie să fie de calitate. Trebuie muncă şi preocupare, diversificare pentru că clienţii sînt cam aceiaşi şi meniul trebuie să se schimbe, cunoştinţe de igienă şi alimentaţie raţională, dragoste pentru copii şi respect pentru banii munciţi de părinţii lor. Cine a avut un restaurant pentru elevi care n-a mers, adică n-a fost rentabil, a călcat cel puţin una din aceste cerinţe.

Scriem astăzi şi despre Restaurantul pentru elevi „Scala" din Bacău. E situat în centrul municipiului, adică în drumul tuturor. În cele cîteva zile cît am stat în Bacău am trecut mereu pe lîngă el şi, incognito, am tras cu coada ochiului prin ferestrele mari, luminoase şi curate, prin perdelele de o albeţă imaculată. Mai tot timpul plin, de elevi bineînţeles (o inscripţie avertiza că este în exclusivitate pentru elevi). Feţe de masă curate, pe perceţi tabele cu puterea calorică a diferitelor sortimente, ospătăriţele îmbrăcate de parcă ar fi gata să intre să dea o mînă de ajutor la operaţie. Adică aşa cum scrie la carte. Deci, iată că se poate. Intrăm şi stăm de vorbă cu Ruxandra Sucilă după ce am dat o raită prin bucătărie şi depozitul de alimente. Şi aici ordine şi curăţenie.

Înfiinţat în anul 1983, restaurantul are 60 de locuri şi este deservit de 7 femei, mai toate mame, în frunte cu spuneam cu tovarăşa Sucilă. Oferă la preţuri accesibile micul dejun, prînzul şi cina, pe bază de abonament sau á la carte. Nu lipsesc lactatele, brînzeturile, prăjiturile de casă şi de laborator, sucurile răcoritoare. Restaurantul are faimă, este cunoscut şi de elevii şi de profesorii din alte localităţi. Grupurile de elevi sportivi sau în excursie din Bucureşti, sau din alte oraşe, cînd vin în Bacău, îşi anunţă prin telefon sosirea şi dorinţa de a lua masa aici. Vînzarea medie zilnică este în jur de 13—15 mii lei. Părinţii din Bacău fac şi ei, în felul lor, controale. Sînt mulţumiţi. Îşi văd liniştiţi de munca lor, ştiind că cei mici nu trebăluie pe la aragaze şi că nu-i aşteaptă nemîncaţi să se întoarcă de la lucru.

Şi mai e un aspect: aprovizionarea. Nicolae Comiş, directorul I.C.S.A.P. Bacău, consideră că aprovizionarea cu marfă a restaurantului pentru elevi are prioritate în toate situaţiile. Şi acţionează conform acestei consideraţii.

Dacă tot vorbim despre elevi şi sîntem în lumea notelor, să dăm nota 10 micuţului Restaurant „Scala" din Bacău.

OPREA GEORGESCU ■

În contul unei datorii de onoare

Obiceiul de a ţine bufete în şcoli oferă mai mult decît un avantaj comercial pentru micii consumatori. Este şi un mod civilizat de a nu-i determina să izbucnească în pauze pe poartă, direct în stradă. În stradă pe care adesea o traversează în goană, printre maşini, căutînd vizavi un corn, un pateu, o îngheţată ori o clătită. Tocmai de aceea surprinde plăcut preocuparea, în acest sens, a celor ce dirijează comerţul din Tîrgu Mureş. În aproape toate şcolile există bufete. L-am văzut, de pildă, pe cel din incinta Liceului Bolyai Farkas. La ora 14,30. Cînd, în alte părţi, chiar dacă există bufet şcolar, el este deja gol. Ei bine, cel de care amintim era încă „bogat": şapte sortimente de prăjituri — proaspete ! — ca să nu mai vorbim de turtă dulce, cozonac, biscuiţi, halviţă, bomboane, cornuri, sandvişuri, sucuri de fructe. Programul este de la 9 la 17, dar ni s-a spus că vînzătoarea este acolo încă de la ora 8 şi stă pînă seara la 19. Are ce vinde, au copiii ce cumpăra în pauze şi, desigur, un asemenea bufet nu este ocolit nici de profesori. Nota de curăţenie, de agreabil atrage deopotrivă cu marfa. „În toate liceele este la fel, ne asigura tovarăşul Cornel Ceuca, directorul direcţiei comerciale judeţene. Avem grijă de aceste bufete într-un fel particular aş zice, fiindcă ele sînt pentru copii. Ei trebuie mai înainte de orice să fie sănătoşi, să fie hrăniţi bine, să aibă putere să înveţe. Sînt viitorii oameni mari, oricît ar fi acum de mici, sînt cei ce vor judeca şi vor conduce mîine totul, inclusiv comerţul, iar în acea judecată se vor include şi gusturile formate acum, ca şi amintirile lor despre bufetul şcolii. Chiar şi aceste amănunte sînt mai importante decît par în formarea unui tînăr şi în ansamblul muncii noastre pentru un comerţ civilizat". Desigur, sînt lucruri firesti. Dar în cuvintele acestui director se află o înţelegere mai adîncă a banalelor bufete şcolare — care pentru alţii ori sînt, ori nu sînt, nu-i deranjează — este aici un mod mai cald, mai părintesc, mai responsabil de a trata o problemă poate minoră în cîmpul general al comerţului văzut numai prin cifre şi totaluri. Un astfel de bufet face şi el parte, în fond, din ansamblul şcolii, care este unul, în primul rînd, de educaţie. În acest plan putem cîştiga infinit mai mult decît la vînzare. În primul rînd în ceea ce priveşte sănătatea copiilor noştri. Ca să nu mai vorbim de evitarea riscurilor năvalei peste străzi, în pauze, a atîtor copii care aleargă să-şi cumpere un suc sau o prăjitură. Pe care ar trebui să le găsească în incinta şcolii. Ar trebui, dar, vedeţi dumneavoastră, nu toţi tovarăşii directori au timp să se ocupe de aşa ceva. Ne îngăduim să sugerăm respectuos celor în drept să-l convingă să-şi facă timp pentru aceasta. Să-i convingă. Nu să-i oblige. Bufetele şcolare de la Tîrgu Mureş demonstrează prin toate amănuntele că nu au fost făcute din obligaţie, ci din dragoste pentru copii. Dintr-un respect superior înţeles pentru formarea oamenilor mari de mîine, trecut în contul datoriei noastre faţă de ei.

DORIN GHERGHINESCU ■

De la trimisul nostru special

O semnificativă victorie: România — U.R.S.S. 13-12 (7-6)

Tehnica **suspansului**, folosită intens în cărțile de acțiune și cursele de urmărire cinematografice, își are un bine determinat scop al emoționării continue prin cotituri surprinzătoare și victorii incerte. Putem spune că, atestînd o asemenea desfășurare alertă, partida de rugby U.R.S.S. — România, desfășurată pe frumosul stadion „Lokomotiv" din orașul georgian Tbilisi, ne-a ținut în permanență cu sufletul la gură, evoluția scorului urmînd cu fidelitate curba emoțională : 3—0, 3—3, 3—7, 6—7 (la pauză), 9—7, 9—10, 12—10 și în sfîrșit 12—13. În total, sovieticii au marcat 12 puncte prin loviturile de pedeapsă reușite de **Mironov** (1) și noul fundaș, provenit de la **Kutaisi**, anume **Nugzar Dzagnidze** (3), care a trimis surprinzător printre bări de la distanțe de 50 metri. Din partea noastră, uvertura **Alexandru** și-a făcut constiincios datoria, marcînd două lovituri de pedeapsă și impecabilul dropgol final, care a pecetluit victoria tricolorilor noștri. În plus, din numeroasele faze pornite pe lîngă grămadă de **Paraschiv**, cu participarea lui **Răducanu**, a înscris eseu în prima repriză aripa **Marin**. Timpul de joc a fost întunecat și ploios, ca și la meciul cu Italia, ceea ce a propus conducerii noastre aproape aceeași echipă, pentru care doctorul **Bendiu** a recuperat pe **Ion Vasile** și **Al. Marin**, profesorul **Mihai Naca** prezentînd următoarea formație : **Bucan, Grigore, Leonte — L. Constantin, Dumitru — Murariu, Răducanu, Dumitraș — Paraschiv, Alexandru — Tofan, Lungu — Toader (David), Al. Marin — V. Ion.**

Înaintașii noștri au fost bine organizați și superiori în tuse prin **L. Constantin, Răducanu** și **Dumitraș**, reintrarea lui **Dumitru** echilibrînd și coordonînd jocul momentelor fixe de joc, la care aportul lui **Bucan, Leonte** și **Murariu** a fost plin de însufletire. Revenirea pe linia de plutire a reprezentativei cu „frunza de stejar" este evidentă și dacă ne vom reaminti ultimele victorii ale echipei U.R.S.S., asupra Franței (15—9, la Bègles) și asupra Italiei (16—14, la Genova), această nouă victorie a noastră, în deplasare, asupra sovieticilor (cea de a 10-a, dintr-o suită de 11 întîlniri directe) vine să confirme încrederea forurilor și suporterilor sportului cu balonul oval din țara noastră.

Treisferturile noastre au fost bine așezate în defensivă și au inițiat unele acțiuni periculoase, care ar fi trebuit intensificate, fată de un comportament advers care n-a strălucit. Cu toate acestea, s-a alergat mult, s-a plăcut oportun și nu s-a făcut economie la efort și participare.

Antrenorul sovietic **Igor Bobkov** a recunoscut superioritatea echipei române, justificînd evoluția formației sale ca fiind la un început de sezon.

Impresiile asupra jocului de la Tbilisi, pe care ni le-a împărtășit amabilul arbitru francez al partidei, **Yves Bressy**, au confirmat prestanța rugbiștilor români, subliniind „diferența" dintre jocul precis, dar limitat schematic, al sovieticilor și cel mai mestesugit al compartimentelor noastre în care a remarcat rivna constructivă a lui **Dumitru** și **Paraschiv**. Antrenorul nostru federal, profesorul **Mihalache**, convenea la aceste observații, concluzionînd : „Îmbucurător că la nivel de **echipă** s-a realizat o coeziune morală" indispensabilă unei bune evoluții, fapt care îndrituiește și coeziunea tactică. Jocurile cu Italia și U.R.S.S. sînt un nou început pe direcția jocului dinamic modern, bazat pe circulația permanentă și susținerea purtătorului de balon."

Profesorul **Mihai Naca** ne-a declarat : „Mă bucură că am reconsiderat buna creditare din trecut a echipei noastre naționale, reconfirmînd dimensiunile spre care ea tinde, într-o colaborare strînsă și dăruire totală, spre gloria și prestigiul rugbyului românesc".

Coordonatorul grămezii, **Dumitru**, a ținut să precizeze : „Victoria de azi, deși uneori înaintarea a fost contracarată printr-o mare forță adversă, se datorează în primul rînd unei mai fructuoase activități la margine și grămezi ordonate și unor mai variate cunoștințe în tactica pachetului de înaintași, ceea ce, îmbinînd forța cu gîndirea specifică, ne va călăuzi și pe viitor." Colegul său, inimosul și inepuizabilul **Murariu**, s-a exprimat mai concis asupra jocului respectiv : „Eforturi mari, victorie mare și meritată. Asta a fost !"

În dialogul cu **Paraschiv**, confruntîndu-se cu **prudența** și **luciditatea** pe care i le-am propus adesea, acesta mi-a replicat, cu destulă justețe : „Dacă vrem un joc modern și cît mai variat, trebuie să ne asumăm și riscurile sale. Astăzi am făcut numeroase incursiuni pe lîngă grămadă, pentru că am simțit că adversarul mi le permite și așa s-a realizat și eseul. Tentația fazei de atac e permanentă, ca și pînda ei. Care pe care ? Un jucător activ și cutezător trebuie să încerce !"

Mulțumind tuturor factorilor, cum și „echipei" de suporteri vehemenți, din Constanța, pentru frumoasa victorie, să ne pregătim cu încredere pentru cele viitoare. Ahoe !

TUDOR GEORGE ■

Premiul revistei spaniole de fotbal „Don Balon"

Un nou trofeu pentru Steaua

Steaua, campioana țării noastre și lidera de necontestat a actualei ediții a campionatului nostru, continuă să cucerească sufragiile specialiștilor și ale presei sportive internaționale.

Evoluțiile sale, incununate de cele două prestigioase trofee europene, sînt încă proaspete nu numai în memoria noastră, ci, iată, și a tuturor iubitorilor de fotbal de pretutindeni.

Confirmarea acestui adevăr este cuprinsă într-o recentă telegramă sosită, în preziua meciului oficial cu Spania din preliminariile Campionatului European, tocmai din capitala acestei țări : „La Madrid a avut loc decernarea premiilor anuale ale revistei săptămînale de fotbal „Don Balon". Premiul pentru cea mai bună echipă de fotbal străină a sezonului 1985 — 1986 a fost decernat formației de fotbal Steaua București, cîștigătoare a Cupei Campionilor Europeni și a „Supercupei" Europei, care, dincolo de excelentele sale performanțe în perioadă, a adus, pe toate stadioanele pe care a evoluat, și un exemplar spirit de fair-play".

Această nouă și frumoasă apreciere a valorii echipei campioane a României, are o semnificație în plus, Steaua oferind lotului național, nu doar un impresionant număr de jucători, ci și o aleasă ținută sportivă pe care o admiră, iată, întreaga Europă. Sintem convinși că nouă și prestigioasa apreciere de care se bucură echipa militară se va răsfrînge și asupra echipei naționale a României în dificila ei confruntare cu echipa Spaniei.

(Victor Nițâ)

Dacă toate duminicile ar fi la fel

Duminica trecută, o spectaculoasă manifestare sportivă a prilejuit în Capitală deschiderea festivă a celei de-a V-a ediții a Daciadei. Gazda reuniunii centrale a fost stadionul „23 August", dar marcări ale momentului s-au petrecut și pe alte arene din București și Sectorul agricol Ilfov.

Ilustrînd, dacă mai era nevoie, deosebita popularitate a acestei competiții, stadionul „23 August" a pulsat ca-n vremea marilor evenimente sportive. Cîteva mii de elevi, studenți și tineri sportivi de la cluburile și asociațiile bucureștene au onorat ziua inaugurală a etapei de vară a Daciadei, oferind un spectacol incitător prin diversitatea și măiestria elementelor prezentate în program. Au fost organizate întreceri la motociclism, cros, ciclism și gimnastica demonstrații de aero și rachetomodele. O pitorească paradă a unor automobile fabricate la începutul acestui secol a „colorat" întreaga manifestare. Bineînțeles, n-a lipsit nici fotbalul: un joc al „vîrstelor a doua" între selecționatele București '65 — București '75 a stîrnit aplauze și nostalgii..

Multe felicitări organizatorilor — îndeosebi Consiliului Municipal București pentru Educație Fizică și Sport, care a știut să conceapă și a reușit să „țină în mînă" o manifestare de asemenea anvergură cu urarea ca toate duminicile să fie la fel. **(O. St.).**

Handbal, numărătoare inversă

Se află în plină desfășurare pregătirile pentru cea de-a X-a ediție a Campionatului Mondial Universitar de handbal, găzduit, după cum se știe, de țara noastră, în perioada 30 mai — 8 iunie. ● Modificări de ultimă oră în componența grupelor preliminare A și B : în primo. Nigeria a luat locul Algeriei, în cea de-a doua, Marocul suplinește neparticiparea Braziliei. Ca urmare, la Timișoara se vor întrece România, Bulgaria, Elveția și Nigeria, iar la Cluj-Napoca — Iugoslavia, Polonia, Turcia și Maroc. ● Lotul țării noastre se află, din 21 aprilie, în pregătiri la Brașov, sub conducerea antrenorilor **Nicolae Nedef** (antrenor federal), **Eugen Trofin** (Universitatea București) și **Roland Gunesch** (Politehnica Timișoara). Au fost selecționați 18 jucători : **Andronic, Buligan, Berbece, Băgăreseu, Donca Sorin, Dumitru Marian, Ghimeș, Jianu, Mocanu, Nicolae Virgil, Petran, Porumb, Royca, Ștefan Constantin, Tudor Vasile, Voinea Maricel, Ionescu Dănuț** și **Petre Constantin.** ● Din 13 mai, lotul își va muta cartierul general la Timișoara, unde va disputa și două jocuri de verificare în compania selecționatei similare a Ungariei. ● Anterior, în 9—10 mai, echipa noastră va susține două jocuri în Bulgaria, cu echipa națională a acestei țări. ● În pofida aluzenia la turneul final (decembrie, Iugoslavia) e condiționată de rezultatele partidelor preliminare (tur-retur) cu selecționatele Greciei și Poloniei. ● Aceste jocuri se vor disputa între 23 mai și 14 iunie. ● De pregătirea lotului nostru se ocupă antrenorii **Oprea Vinse** și **Ștefan Birtalan.** ● Activitatea lotului de tineret este mai importantă decît pare întrucît dinspre acești tineri jucători pot veni speranțele unei bune evoluții la campionatul mondial de seniori - grupa B, 1989 și, implicit, a revenirii, în anul cu 1990, în grupa de elită a handbalului mondial. Din această perspectivă, meciurile eliminatorii cu Grecia și Polonia pot să însemne un pas mic dar important pe calea redresării handbalului nostru masculin.

Civilizația sportului

Apărați... boxerii!

Deasupra ringului din pavilionul central al complexului expozițional din Piața Scînteii, luminile s-au stins de mult, iar comentariile privind a 16-a ediție a competiției internaționale de box „Centura de Aur" au trecut în „istoria" acestui tradițional turneu.

N-am intenționat să rămînem în expectativă, așteptînd să vedem încotro bate vîntul... comentariilor. Într-un sport al luptei deschise, și lupta părerilor poate fi la fel de curajoasă, fără menajamente.

Văzînd această „mostră" de pugilat european, unii specialiști au apreciat că boxul amator continental este în vădit declin. Ringul atrage din ce în ce mai puțini tineri, fiindcă boxul este un sport extrem de greu care implică și riscuri neîntîlnite în alte discipline. Cei care vin totuși spre box, sînt aruncați în plin foc de artilerie fără ABC-ul necesar și atunci „singura salvare sînt calitățile fizice. Apărarea este tot mai neglijată. Ce mai rămîne atunci din „nobila artă" ? Dai tare ? Reziști cînd intri în pumnii adversarului ? Ești bun !

Pe spectatorul îndrăgostit de box, îl atrage în jurul ringului înfruntarea a două voințe, a două forțe străunite de anumite reguli cavalerești. Pentru că boxul este o luptă dreaptă între adversari care acceptă codul etic al sportului. Ce facem însă cînd acestui cod etic nu i se conformează și arbitrii judecători ? Și de această dată s-au dat verdicte eronate, care au scos din cursă boxeri ce transpiraseră serios la antrenamente. Ce mai putem spune unui tînăr care vede așa ceva ?

În ultimele decenii, o serie de personalități ale lumii medicale internaționale au probat că boxerii se resimt după cîțiva ani de luptă pe ring. Tocmai de aceea, poate mai mult decît în orice alt sport, o înfrîngere nemeritată doare. Înconjurînd „careul magic" cu căldura și entuziasmul unor suflete îndrăgostite de sportul pur, spectatorii reacționează uneori vehement la deciziile „întoarse", dar „cavalerii în alb" nu roșesc.

Am văzut, de-a lungul anilor, multe nedreptăți în box. Vi-l mai amintiți pe arbitrul Joachim Wulf „judecînd" în ring la meciurile lui Alec Năstac ? Nu-l pot ulta pe Alec cu capul pe genunchi, după meci, deposedat de speranțele și de bucuria muncii îndelungate. Nici pe Mircea Dobrescu a cărui carieră neîmplinită a fost efectul nefericit al „judecății" unor falși arbitri.

Într-o lume a sportului pe care mulți se străduiesc să o păstreze sub cupola moralei, a civilizației și a demnității, boxul trebuie să se scuture de arbitraje arbitrare. Fie ca apropiatele campionate europene de la Torino să ne infirme.

Iar în altă ordine de idei, dacă ținem să avem boxeri de mare performanță, s-ar cuveni ca ei să beneficieze de condiții mult superioare celor ce practică ramuri de sport mult mai blînde. Ei merită cu prisosință condiții tot atît de bune ca și fotbaliștii.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

● Sportul se îndreaptă, evident, și exclusiv, spre spectacol-pur, iar exemplul cel mai recent ni-l oferă declarația de ultimă oră, inserată în numărul pe aprilie al Buletinului oficial al Federației internaționale de patinaj, în care **Josef Dedic**, vicepreședinte al acestui for, apreciază că imediat după Jocurile Olimpice de iarnă de la Calgary, de anul viitor, se va renunța la programul impus, acele, să le zicem, lecții de geometrie aplicată, la care nu asistă decît antrenorii, oficialii și cîțiva zariști. Deocamdată, spune vicepreședintele I.S.U., vor concura cu program impus doar juniorii, pentru a ejala elementele de bază ale patinajului. La seniori, se trece direct la show... ● Reprezentativa de hochei pe gheață a R.F. Germania a fost penalizată drastic la campionatul mondial (grupa A) de la Viena, datorită folosirii unui jucător fără drept de joc, situație dovedită de delegația Finlandei. Cum în această disciplină ierarhiile au fost, într-o măsură răsturnate artificial (pentru că e vorba de Viena să ne amintim de vedeta austriacă Cunningham, nume „neaoș" din Prater...), decizia pare binevenită, cu toate că federația vest-germană a înaintat cazul unui tribunal din capitala Austriei. ● În Camera Lorzilor a Parlamentului britanic s-a luat în discuție cererea de extrădare a 26 de supuși ai Regatului Unit, vinovați de tragedia de pe stadionul „Heysel" din Bruxelles. Extrădarea a fost solicitată de oficialitățile belgiene, iar în cursul dezbaterilor parlamentului britanic s-au auzit opinii favorabile acestei măsuri. ● Diego Maradona, doborît de pe piedestalul său de semizeu napolitan după un singur meci, (pierdut la scor, e-adevărat), datorită nerăbdării focoșilor suporteri din „Fuorigrotta" de a se vedea campioni ai Italiei la fotbal, este, se pare, în tratative cu clubul Boca Juniors din Buenos Aires. Ziarele argentiniene, care au publicat știrea, au și început campania pentru întoarcerea fiului risipitor. ● Zvonurile privind plecarea lui Maradona din calcio n-au primit confirmarea în Napoli, în schimb s-a anunțat că în sezonul viitor la această formație ar urma să evolueze polonezul Dariusz Dzekanowski, de la Legia Varșovia. ● Federația internațională de tenis (F.I.L.T.) a hotărît ca meciul Paraguay — Spania, din sferturile de finală ale „Cupei Davis", să se dispute pe teren neutru, ridicînd dreptul de organizare federației paraguayane, în urma incidentelor provocate de public, la Asuncion, în timpul întîlnirii cu S.U.A. din turul precedent. Iată că tensiul se mută de la fotbal. ● Bineînțeles, oficialitățile din Paraguay au anunțat că vor contesta măsura — care-i aduce o pierdere de 150 000 dolari —, acuzînd de părtinire o serie de membri ai Comitetului director al F.I.L.T., între care... spaniolul Pablo Llorens. ● Pentru găzduirea meciului Paraguay — Spania s-au oferit pînă acum federațiile din Mexic, Venezuela și Uruguay. ● Fotbalistul englez Mark Dennis, „oaia neagră" a arbitrilor (10 eliminări într-o carieră foarte agitată) a fost cedat de Southampton clubului Queens Park Rangers. Culmea este că „Rangers" l-a acceptat... ● Comisia de arbitri a Uniunii europene de fotbal (U.E.F.A.) a desemnat arbitrii finalelor celor trei cupe europene, printre aceștia aflîndu-se și compatriotul nostru Ioan Igna, care va conduce partida Dundee United — I.F.K. Göteborg, la 20 mai, returul ultimului act al „Cupei U.E.F.A.". Iată, deci, o nouă confirmare a valorii cavalerului fluierului timișorean, care devine al doilea arbitru român delegat la o astfel de competiție.

LUCIAN OPREA ■

Toată lumea face sport

Victorie de prestigiu pentru fotbalul românesc

Ungureanu : **în centrul careului advers şi în centrul atenţiei tuturor, la primul său gol pentru echipa naţională, înscris în acest al 50-lea joc în prima reprezentativă**

(Urmare din pag. 24)

„obiectul", apare Mateuţ la „întîlnirea de gradul trei" şi astfel se marchează unul din cele mai senzaţionale goluri ale unei posibile antologii mondiale ! Tribunele sînt în picioare, aşteptînd un final de repriză ce avea să fie apoteotic : din nou Klein „la rampă", Piţurcă deschide culoar spre centrul careului, unde Ungureanu reia din volé, cu dreptul, în plasa spaniolilor ! Arbitrul aruncă „prosopul" sfîrşitului de repriză, tribunele rămîn în picioare, gazetarii spanioli (8 posturi de radio, 41 de la presa scrisă) nu se dezmeticesc, nevenindu-le să-şi creadă ochilor !

Repriza a doua începe cu marcajul lui... Eloy asupra lui Ungureanu, Boloni „distribuie" aşezarea în teren, iar Hagi — pasele în şi din toate direcţiile. În min. 49 — fault asupra lui Lăcătuş în careu, dar arbitrul Ponnet (speriat, probabil, de un 4—0) mută infracţiunea pe linia de 16 m ! Fazele de atac se succed în ritm de metronom : min. 53, cursă senzaţională a lui Hagi, dar centrarea imposibilă îi vine lui Bölöni — pe dreptul şi lui Mateuţ — pe stîngul ; min. 55 — reluare Lăcătuş, din centrul careului, peste bară ; iarăşi cîteva minute de „olé !" şi, după vreo zece pase consecutive ale jucătorilor noştri, Lăcătuş centrează, dar micul ghinionist Mateuţ reia puţin pe lîngă poartă. Ca şi la Sevilla, în partida tur se încheie o oră de joc excelent al echipei noastre ; mai mult refluxul inerent după atîta efort decît reflexul de „conservare" al or noştri îi aduce pe spanioli în atac, Calderé reuşind golul de onoare cu un şut surprinzător.

Cam asta este istoria, pe scurt, a celor petrecute în teren în această după-amiază de glorie a fotbalului nostru. Un joc şi un rezultat care restabilesc adevărul despre valoarea competitoarelor grupei întîi, acolo unde echipa noastră s-a reinstalat pe primul loc al clasamentului.

Grăbind spre tipar aceste file de manuscris, încheiem adresînd jucătorilor şi antrenorilor noştri, în numele dumneavoastră, stimaţi cititori, cele mai calde felicitări, dorindu-le să „fie la fel" şi-n cele două jocuri pe care le mai avem de disputat. Vom avea o vară scurtă suficientă şi necesară, dar liniştită, pentru a pregăti partidele cu Albania şi Austria la acelaşi mod superlativ.

Cu bucuria izbînzii, cu încredere pe mai departe

EMERICH JENEI : „Avem, iată, o echipă minunată, o adevărată familie, care a obţinut o victorie — şi două puncte — importante în cursa calificării, dificilă, dar posibilă, după valoarea pe care, cred, am demonstrat-o în acest meci. Nu pot face, ca de obicei, remarcări, dar un singur exemplu este semnificativ : îl evidenţiez pe Hagi, care a demonstrat altruism, încadrîndu-se în jocul colectiv, caracteristic echipei noastre, care, în întregime, merită felicitările şi mulţumirile noastre. În repriza a doua, după un scor la pauză foarte bun, am slăbit alura, aceasta şi datorită programului încărcat (în special al fotbaliştilor de la Steaua), cu meciuri disputate pe terenuri foarte grele. După opinia mea, ne menţinem şansa calificării".

CORNEL DRĂGUŞIN : „Jocul şi rezultatul sînt rodul muncii şi străduinţei tuturor jucătorilor, toţi autodepăşindu-se, în ciuda unui campionat foarte greu. Am depăşit cu bine momentul Spania, care era foarte important în lupta pentru calificare".

LUNG : „Jocul a fost de un nivel tehnic excepţional, tonul fiind dat de echipa noastră. Am dovedit că sîntem net superiori spaniolilor şi că merităm să ne calificăm în turneul final. Cu o mobilizare la fel de puternică, vom putea fi victorioşi şi-n celelalte două partide pe care le mai avem de jucat".

UNGUREANU (la primul său gol pentru naţională, în chiar al 50-lea joc internaţional al său) : „Jocul a fost greu datorită mizei. Mă bucur că la micul meu jubileu am înscris şi primul gol, pentru echipa naţională, dar regret mult ratarea multelor ocazii avute de băieţii noştri".

KLEIN (la capătul uneia dintre cele mai bune evoluţii ale sale în echipa naţională) : „A fost dificil pînă ne-am dat seama cum putem străpunge apărarea lor agresivă. Îmi pare rău că n-am fructificat toate ocaziile. Este o victorie care contează foarte mult în cursa calificării. Mulţumiri publicului pentru maniera în care a ştiut să fie alături de noi".

HAGI (mai taciturn decît de obicei) : „Începutul a fost mai greu. Noi am jucat foarte bine în toate compartimentele, astfel încît spaniolii uneori n-au avut ce face decît să privească şi să admire fazele create de noi ! Nu sînt supărat că n-am dat gol — pentru că nu contează cine marchează, totul este să marcăm !".

BÖLÖNI (vădit relaxat după un meci epuizant) : „Echipa Spaniei, în pofida firmei pe care o are, n-a arătat mai nimic în prima repriză. În cea de-a doua, efortul s-a resimţit în evoluţia noastră. Important este că am cîştigat, dar şi că am oferit un spectacol frumos !". Te emoţionează gîndul că vei juca al 100-lea meci în echipa naţională ? „Nu, dar abia aştept !".

E adevărat că valoarea nu aşteaptă ca vîrsta s-o măsoare ; e cazul lui Dorin Mateuţ şi-al lui Belodedici. Dar niciodată nu-i prea tîrziu să atingi culmile performanţei — ar spune „veteranii" Piţurcă şi Bumbescu

Oaspeţii

MIGUEL MUNOZ : „Am fost descumpăniţi în finalul de repriză şi am plecat la vestiare cu un handicap prea mare pentru a mai putea recupera. Echipa română a fost foarte puternică, dar, în opinia mea, tot noi rămînem favoriţii grupei, avînd ambele meciuri pe care le vom mai disputa pe teren propriu".

Un scurt popas la masa presei, ne prilejuieşte scurte dialoguri cu colegi din presa străină.

CALVO BELARDO (de la ziarul spaniol „Marca") : „Am suferit un veritabil duş scoţian. Aţi meritat victoria. Din echipa dumneavoastră remarc în mod deosebit pe numărul 7 (Lăcătuş), un jucător cu tupeu, a cărui viteză a prins pe picior greşit apărarea noastră".

DAVID STAMP (agenţia engleză de presă „Reuter") : „Meci bun, spectaculos, încheiat cu un succes meritat al fotbaliştilor români, pe care îl felicit. Ei au avut multe ocazii de a marca şi un scor mai mare nu ar fi surprins decît pe cei ce n-au văzut partida. Vă doresc în continuare victorii, evoluţia echipei României constituind o adevărată încîntare. Cu toate acestea, programul indică, totuşi, favorită la calificare formaţia Spaniei. Dar, ştiţi, calculele hîrtiei..."

LUIS ARNAIZ (trimis al publicaţiei „AS") : „Am fost surprins de jocul bărbătesc al românilor de la începutul primei reprize. Apoi românii s-au impus tot mai mult, avînd în Klein, Bölöni şi Ungureanu jucători în mare formă. Apărarea noastră a recurs la improvizaţii, rezistînd cu greu atacurilor debordante ale echipei române, care a etalat un joc de nivel mondial : rapid, tehnic, cu multă subtilitate şi imaginaţie în jucarea mingii. A fost o revanşă îndubitabilă. Felicitări !". Fac o aluzie : Va obţine Spania un golaveraj de 10—0 în două jocuri ? „Nu despre asta e vorba. Mijlocul echipei spaniole a jucat slab, iar atacul este foarte fragil. În plus, echipa a fost făcută prost — cu Sanchis la marcaj, el, care este un mijlocaş de tip Bölöni sau Klein. În orice caz, am încheiat cronica pe ideea că a fost şi bine, şi rău : bine pentru echipa României, rău — pentru ea a Spaniei !".

Grupaj realizat de
OCTAVIAN ŞTIREANU ■
şi LUCIAN OPREA ■

Bölöni : **un nou salt spre performanţa morală şi sportivă a 100 de jocuri în echipa naţională**

Mateuţ : **un mare talent, o uriaşă dorinţă de afirmare**

Klein : **marea discreţie a unui efort fizic peste limitele obişnuite**

Hagi : **devotiunea faţă de echipă sau primatul reuşitei colective în faţa sclipirilor individuale**

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Am recitit un interviu

Citind în „Scînteia tineretului" de luni, 27 aprilie, interviul cu Mircea Angelescu, preşedintele F.R.F., recunosc că am fost surprins de maniera fără echivoc în care victoria noastră asupra Spaniei era dată ca şi sigură. Pentru că trunchierea textului nu mi se pare a fi, în acest caz tendenţioasă, reiau aici cîteva din afirmaţiile care nu lăsau nici un dubiu în această privinţă : „echipa României trebuie să învingă cu orice preţ Spania. Şi-o va învinge !", „n-ar fi prima oară cînd am învinge Spania, dar e un moment în care trebuie să învingem", „calificarea va apărea tuturor în altă lumină, după victoria de miercuri" — şi altele asemenea. Deşi mă număr printre cei care au subliniat cum se cuvine stilul de muncă şi felul de gîndire şi acţiune însuşurate de la o vreme la federaţia de fotbal, asemenea afirmaţii mi se păreau temerare şi nu tocmai de bun augur. Dar iată că siguranţa în această victorie a fost atît de mare încît s-a constituit, neîndoielnic, în chiar factor al obţinerii ei. E minunat cînd oamenii ştiu ce vor şi ce pot, şi, mai ales, cînd se ţin de cuvînt. *(O.Ş.)*.

Un produs specific al modului de viață capitalist, un martor care spune adevărul despre drepturile omului din această lume

ȘOMERUL

În obișnuitele bilanțuri de sfîrșit de an, agențiile de presă și publicațiile din țările capitaliste caracterizau șomajul drept „cel mai grav fenomen care confruntă țările occidentale" în 1987. Revista elenă „Athena" releva într-un comentariu : „Aproximativ 16,2 milioane de oameni din cele 12 țări membre ale Pieței comune nu se puteau bucura, la sfîrșitul anului 1986, de exercitarea dreptului elementar la muncă. În diverse state se experimentează măsuri și programe, dar, în ciuda acestora, tendința generală în CEE nu este de reducere a șomajului". O afirmație care este confirmată, în cazul Marii Britanii, de previziunile Băncii Lloyds care subliniia că în următorii cinci ani nu se întrevăd posibilități de reducere a numărului șomerilor în această țară, care va continua să se situeze la nivelul de trei milioane de persoane. Mai mult chiar, un studiu elaborat de experți ai Comisiei Economice a ONU pentru Europa (CEE—ONU) aprecia că în Europa occidentală s-ar putea înregistra încă 10 milioane de șomeri pînă în anul 2000. Documentul relevă că, dacă actualele condiții economice se vor menține, atunci numărul celor lipsiți de un loc de muncă ar putea ajunge la sfîrșitul secolului la astronomica cifră de peste 27 de milioane.

Limbajul sec al statisticilor ne prezintă o realitate dramatică : dreptul la muncă continuă să rămînă doar un deziderat pentru zeci de milioane de oameni din mult-lăudata lume a capitalului. Să citâm doar cîteva cifre : în Marea Britanie 13,3 la sută din populația activă caută în zadar un loc de muncă, în Franța procentul șomerilor este de 10,5 la sută, în Olanda — 15,3 la sută, în Belgia — 13,8 la sută. Nici Japonia nu a fost ferită de acest flagel al lumii occidentale : în luna ianuarie 1987 erau înregistrați 1,82 milioane șomeri, cu 170 000 mai mulți decît în decembrie 1986. Este cel mai ridicat nivel din ultimii 34 de ani. Un studiu dat publicității la Washington cu privire la efectele politicii guvernului asupra cetățenilor cu venituri mici și mijlocii, citat de agenția A.D.N., arată că peste două treimi din cei 8 milioane de șomeri din S.U.A. nu au primit în 1986 ajutor pentru șomaj. Se relevă că numărul șomerilor care nu primesc ajutor — 5,5 milioane — a atins nivelul din anul de criză 1982. Așa-numita „rețea de securitate" pentru cei fără lucru a fost puternic perturbată în primul rînd din cauza persistenței șomajului, concluzionează studiul citat. Care sînt efectele lipsei unei slujbe ? În primul rînd o rapidă pauperizare. Astfel a apărut o categorie specifică în rîndurile celor mai defavorizate pături din Occident, „noua sărăcie". Săptămînalul vest-german „Die Zeit" relevă : „Avînd în vedere creșterea rapidă a celor care solicitau ajutor social — în 1980, numărul șomerilor care primeau ajutor social era de 10 la sută — bugetul orașelor și al comunelor a început să fie suprasolicitat.

În aceste condiții, oamenii muncii din țările capitaliste occidentale, înțelegînd gravitatea situației economice, faptul că depășirea actualei stări de lucruri nu se va face de la sine, au lansat ample acțiuni revendicative împotriva încercărilor de a arunca pe umerii lor consecințele crizei. Iată cîteva dintre acțiunile din ultimul timp, prin care oamenii muncii își demonstrează hotărîrea de a-și apăra drepturile, în primul rînd dreptul la muncă, în fața măsurilor luate de patronat care le afectează drastic condițiile de trai. Aproximativ 3000 de muncitori de la compania finlandeză constructoare de nave „Veartsil Meriteollisuus" au declarat o grevă de protest împotriva programelor de concedieri anunțate de conducerea firmei. Peste 2000 de muncitori și-au manifestat opoziția față de planurile administrației minelor din Limburg (Belgia) de a reduce numărul locurilor de muncă. Muncitorii de la minele de bauxită din sudul Franței au declarat o grevă de protest împotriva intenției patronatului de a închide o serie de exploatări. În capitala Spaniei s-a desfășurat o manifestație a minerilor din Asturia.

Sînt cîteva exemple care demonstrează că oamenii muncii din țările occidentale au înțeles — așa cum se arată într-o declarație a Confederației Generale a Muncii, cea mai mare centrală sindicală din Franța — că, în aceste condiții, sînt necesare mai mult ca oricînd coeziunea și unitatea celor ce muncesc în lupta împotriva marelui capital, pentru asigurarea unui drept esențial al omului — dreptul la muncă.

ION VIRGIL

Speranță mereu amînată: locul de muncă

„Oamenii străzilor"

Time — S.U.A.

Mai ales în timpul iernii este greu să nu-i vezi ori să treci cu privirea peste ei. Nînsorile și gerurile lunii ianuarie par să pătrundă și printre mormanele de statistici și, astfel, o problemă abstractă, discutată de regulă în termeni de creșteri procentuale sau schimbări demografice, dobîndește viață, devine omul care tremură în colțul străzii, ori femeia care se luptă să supraviețuiască, ori o privire care te străpunge și care-ți amintește de această față întunecată a condiției umane. În Statele Unite, adăposturile comune sînt neîncăpătoare și celor ce nu mai au loc în ele nu le rămîne decît să încerce să-și dezgheț trupul în jurul gurilor de ventilație prin care scapă puțin aer cald, în stațiile de metrou, sau... unde pot. Acești „locuitori ai străzilor" au cea mai dramatică soartă din toți oamenii lipsiți de adăpost din Statele Unite.

Unii dintre ei mai au resurse să se zbată și speră într-o viață mai bună, alții au renunțat și se lasă țiriți de curent la fundul apei. Cîndva, mulți duceau o viață normală, aveau un loc de muncă, aveau familie, aveau locuință...

Violența constituie o continuă amenințare pentru cei fără adăpost, pînditi pentru puținii dolari pe care i-ar putea avea și pe care, evident, i-ar purta cu ei. Cei tineri îi prădă pe cei mai în vîrstă, cei mai solizi pe cei mai slabi, în timp ce bande atacă, în locuri întunecoase, persoane singure. Iar victimele nu au cui să spună, cui să se plîngă de ce li s-a întîmplat.

În majoritate, acești „locuitori ai străzilor" au o meserie pe care o practicau cu pricepere și, după cum afirmă unii, ar putea arăta și acum de ce sînt capabili, dacă ar avea cui și unde. Mulți au pierdut orice speranță că într-o bună zi vor putea reveni la o viață normală. Singura lor preocupare a rămas acum să se poată culcă pe timpul nopții lîngă un grătar prin care iese abur, sau într-o intrare de metrou, încercînd „să-i păcălească" pe polițiștii care-i caută pentru a-i izgoni...

„Consecințele sărăciei"

The Guardian — Marea Britanie

Raportul Oficiului de recensămînt și studii demografice privind efectele sărăciei din Marea Britanie asupra stării de sănătate a populației relevă clar că tinerii din clasele sociale cele mai defavorizate sînt de două ori mai predispuși să moară înainte de a ajunge la vîrsta maturității decît cei încadrați în funcții calificate sau de conducere. Riscul de a muri la o vîrstă mai timpurie, dacă lucrezi ca muncitor semicalificat sau necalificat, a crescut serios. Diferențele dintre clase s-au accentuat. Comparativ cu bogații, în rîndul sărăcilor s-a înregistrat o morbiditate mai mare.

Nu încape nici o îndoială că sărăcia este strîns legată de morbiditate și mortalitate. Concluzia desprinsă în mod firesc din raport este, după cum arată Revista Medicală Britanică, că mai multă sărăcie înseamnă mai multe cazuri de îmbolnăviri și decese.

Știm, de pildă, din datele oficiale, că peste 16 milioane de oameni — respectiv aproape unul din fiecare trei locuitori ai Marii Britanii — trăiesc la limita sărăciei, sau puțin deasupra ei. Numărul acestora a crescut de la 11,5 milioane, în 1979, la 16,3 milioane. Este cel mai ridicat nivel de sărăci pe care îl înregistrează țara în acest secol...

Raportul relevă, totodată, că în 1972, rata mortalității la muncitorii semicalificați sau necalificați avînd între 25 și 44 de ani era cu 90 la sută mai mare decît a persoanelor din aceeași categorie de vîrstă cu funcții calificate sau de conducere. În 1982, diferența a ajuns la aproape 120 la sută. Creșteri similare s-au înregistrat și în grupul de vîrstă de 45—64 de ani.

Totodată, femeile căsătorite cu bărbați ce fac parte din prima categorie socială sînt expuse la aceleași riscuri sporite de mortalitate prematură. Datele statistice demonstrează că între anii 1970 și 1980, diferența în ceea ce privește riscul mortalității înainte de vîrsta pensionării, existentă între așa-numitele grupuri sociale superioare și inferioare, a sporit cu 31 la sută, în cazul bărbaților, și cu 14 la sută, în cel al femeilor.

Aceste creșteri agravează prăpastia care îi separă pe cei avantajați de cei mai puțin avantajați...

„Sărăcia, un fapt obișnuit"

Deutsches Allgemeines Sonntagsblatt — R.F.G.

„În R.F. Germania, sărăcia a devenit un fenomen obișnuit. Aceasta este concluzia la care a ajuns un grup de specialiști în cercetarea problemelor sociale. «La capătul a 10 ani de șomaj masiv, numărul persoanelor care se găsesc la marginea pieței forței de muncă și a sistemelor de asigurare este din ce în ce mai numeros», constată specialiștii. În opinia lor, în următorul deceniu această polarizare a păturilor pauperizate se va accentua și mai mult. Victimele acestei evoluții sînt, în primul rînd, femeile: din acest punct de vedere se va produce un fenomen de «feminizare a sărăciei». Există o diferență mereu crescîndă între salariile bărbaților și cele ale femeilor: în 1979, în industrie, diferența era de 3,6 mărci la oră ; doi ani mai tîrziu diferența ajunsese la 4,11 mărci.

Mai mult decît atît, rata șomajului feminin este cu mult mai mare decît cea a șomajului la bărbați: așa-numita «rezervă secretă» a forței de muncă se compune, prin urmare, în cea mai mare parte din femei, și mai ales din tinere. «Victimele cele mai sigure ale acestui proces de decalaj către marginea societății sînt femeile singure, mai cu seamă cele cu copii», constată studiul menționat.

Are loc, pe de altă parte, un fenomen de însingurare socială a acestei categorii a populației. O serie de idei de îndreptare a acestei tendințe nu sînt suficiente atîta timp cît ele nu sînt transpuse în practică, lăsînd societatea vest-germană să-și consume criza pricinuită de șomajul prelungit."

„Exploatarea femeilor"

Avanti — Italia

Unul din factorii-cheie ai progresului industrial realizat de Japonia în ultimii 10 ani l-a reprezentat exploatarea femeilor. Într-adevăr, multe femei japoneze s-au emancipat, depășindu-și vechea condiție de femei servitoare în casă. Totuși, pentru femei, care reprezintă 40 la sută din forța de muncă japoneză, aceasta nu a însemnat un succes deosebit.

Foarte frecvent, femeile japoneze sînt constrînse să desfășoare activități prost plătite și au puține posibilități de a face carieră. Aproximativ 25 la sută dintre ele sînt în mod eufemistic, clasificate drept muncitoare cu normă redusă în industrie, ele lucrînd cu un salariu minim.

Concurența existentă pe piața forței de muncă a contribuit și mai mult la reducerea salariilor primite de femei, față de cele ale bărbaților. În Japonia nu există nici o lege care să prevadă în mod expres salarii egale la muncă egală. Iar o lege în acest sens nu ar modifica cîtuși de puțin situația de fapt. După cum afirmă un om de afaceri, „Oricum spiritul legii nu ar fi interpretat în adevăratul său sens. Noi, bărbații, vrem să rămînem superiori femeilor, nu vrem să acceptăm ordine din partea lor".

Dintr-un anumit punct de vedere, subjugarea femeilor dăunează economiei japoneze, întrucît activitățile extrem de specializate sînt rezervate numai bărbaților. Unele surse apreciază că, în cazul în care candidații ar fi aleși după notele obținute la examen, și nu preferînd bărbați, femeile ar reprezenta peste 60 la sută din persoanele înscrise la Institutul „Jicoidai", una din principalele școli de medicină din Japonia. Acum, proporția lor este de 10 la sută.

Condiția de inferioritate în care se află muncitoarele japoneze, este consecința unei discriminări profund înrădăcinate. În perioada recesiunii din anii '70 femeile s-au expus ele însele exploatării, căutînd o slujbă cu program redus — și venituri similare — pentru a contribui la întreținerea familiei. În prezent, aproape jumătate din personalul angajat în supermagazinele japoneze sînt femei, care lucrează cu program redus. Ele nu au nici o garanție a locului de muncă, nu sînt înscrise într-un sindicat și pot fi oricînd concediate.

Femeile japoneze au de dus o luptă grea și aspră pentru a obține egalitatea cu bărbații.

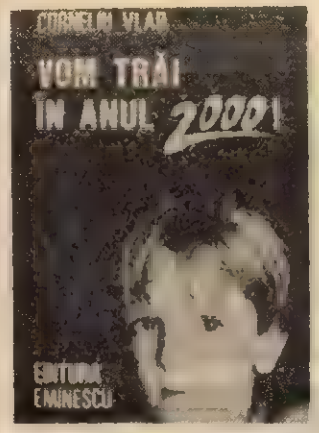

Noi și anul 2000

Publicistica antirăzboinică are, în Europa și în România, o tradiție bogată și glorioasă. La noi, Iorga, Branișteanu, Goga, Cocea, Bogza și mulți alții au ilustrat-o cu măiestrie. Dereliile s-au scurs unul după altul și, oricît ar părea, după război pericolul de război a devenit și mai mare decît înainte de război. Mai mare pentru că în condițiile de acum, cînd tehnica militară se situează la un nivel ce nu putea fi nici măcar visat în perioada interbelică și se perfecționează continuu, cînd armamentul de distrugere în masă, și în primul rînd cel nuclear, s-a acumulat în cantități uriașe, care continuă să sporească, o conflagrație la scară mondială ar duce inevitabil, după aprecierile oamenilor de știință, la nimicirea vieții pe planeta noastră. Și avem iarăși o pleiadă de foarte buni ziariști care își consacră cea mai mare parte a scrisului lor, a activității lor în presa de orice fel, tipărită sau vorbită, luptei împotriva pericolului de război, pentru dezarmare și pace. Unul dintre acești ziariști este Corneliu Vlad.

În paginile unor publicații, la radio și televiziune, Corneliu Vlad s-a remarcat printr-o informare bogată și multilaterală, prin rigoarea demonstrației și prin calitatea discursului, toate acestea atestînd prezența ziaristului de talent. Caracteristicile menționate se vădesc cu prisosință și în cartea „Vom trăi în anul 2000 !", apărută nu de mult la Editura Eminescu și inmănunchind un însemnat număr de tablete apărute de-a lungul anilor în mai multe publicații. Tabletele sînt însă grupate cu iscusință pe criterii tematice, astfel încît cartea alcătuiește un tot, cînd împrestă unei lucrări elaborate după un plan sistematic, și nu a unor articole legate de un eveniment sau altul și scrise la mari distanțe de timp.

„Vom trăi în anul 2000 !" este pusă de la bun început sub semnul concepției despre pace și dezarmare a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, din opera căruia sînt reproduse texte fundamentale. Iată una dintre ele : „Cei ce stau lîngă rampele de lansare sau depozitele de armament nuclear — generalii, ofițerii, ostașii, conducătorii politici — nu trebuie să uite că dezlănțuirea războiului nuclear va duce întreaga omenire la pieire, la dezastru. Și generalii, și ofițerii, și soldații, și oamenii politici, au mame, au soții, au fiice, surori, nepoți, nepoate, care vor cădea victime rachetelor nucleare ; acestea vor fi poate primele victime. În numele existenței oamenilor, a copiilor, al viitorului lor, să oprim, pînă nu este prea tîrziu, politica de înarmare nucleară, pohtica de înarmare generală, să asigurăm dezarmarea și pacea pe Pămînt !".

Toate cele zece capitole ale cărții sînt pline de substanță și se citesc cu interes, dar dacă ar trebui să scoatem unul în față, acela ar fi : „Unde fugim de bombă ?". E vorba de bomba atomică, firește. În tablete care constituie tot atîtea subcapitole cu titluri interogative : „Sub un munte ?", „În Cosmos ?", „În avion ?", „În familie ?", „Pe un atol ?", „La țară ?", „În apă ?", „Sub un deal ?", „Acasă ?", „În adăposturi antiatomice ?", „Într-un camion ?", „În păduri ?", Corneliu Vlad examinează critic soluțiile avansate cu diferite prilejuri și ajunge convingător la încheierea că nu ne putem ascunde de catastrofa nucleară, că singura posibilitate de salvare o constituie distrugerea bombei înseși, transformarea Terrei în întregul ei într-o zonă denuclearizată.

Condiție primordială pentru izbăvirea planetei noastre de dezastru, misiune fundamentală și dintîi, dezarmarea nucleară nu este totuși singurul obiectiv de realizat pentru ca omenirea să poată trăi în siguranță, să-și făurească un viitor de liniște, de pace și prosperitate. Este, în plus, necesar să se renunțe și la celelalte arme, deci și la cele clasice, să se pună toate mijloacele de pe Pămînt în slujba operei de pace, de înțelegere și colaborare, în slujba vieții. Numeroase pagini ale cărții de care ne ocupăm susțin cu tărie acest adevăr.

Prin întregul conținut al volumului, la întrebarea : vom apuca să trăim pînă în anul 2000 ? Corneliu Vlad răspunde nu doar afirmativ, ci imperativ afirmativ : da. „Vom trăi în anul 2000 !", vom trăi și după acest an, însă pentru aceasta trebuie să privim globul pămîntesc ca pe o locuință comună a umanității, care trebuie întreținută, amenajată, înfrumusețată, îmbogățită, dar mai presus de toate trebuie păzită, prin gîndul și fapta tuturor, de marile primejdii care amenință s-o distrugă. Este mesajul viguros și optimist al unui condei de elită al jurnalisticii noastre de azi.

ION D. GOIA ■

Victoriosul pix

Să nu ne spună nouă, domnia sa, pixul, că stă de lemn-tănase, că nu tremură vargă de cînd cu plăcerea de masă pentru claviatura mașinilor de scris, a terminalelor fel de fel... Gîndul pensionării timpurii, nemiloasă și definitivă, i-a provocat nepotolite frisoane pe șira spinării. Cine să mai aibă gîndul la a deprinde mersul pixului pe hîrtie în dansul sfrălucitor al caligrafului ori în pasul indescifrabil al autorului de rețete medicale, cînd iată, clapele se îndesesc sub fereastra noastră, scîlpirea lor multicoloră proiectînd pe ecranul de toleimprimator sau computer arpegii spectaculoase de semne ce supun frazele textelor ? Moseria

de minuitor al condeiului urma, după unele păreri, să intre în rafturi de arhivă, alături de atîtea altele incopciate cu emoție și părere de rău.

Dar uite că iar a pătruns soarele pe ulița noastră. Adus de mînă chiar de cel care cu cîteva clipe mai devreme își savura de unul singur victoria definitivă. Știm plăcerea boxerului învingător de a-și ajuta adversarul căzut la podea să-și revină, pentru a fi sigur că acesta va putea asista la momentul cînd el va primi cununa de laur, îl va putea privi urcînd pe podium. Nu, computerul nu a oedat trecerea, nu a bătut în retragere propunînd, de pildă, ca o zi pe săptămînă ziaristul, secretara, contabilul să scrie la claviatura mașinii — — terminalul, să zicem — iar, a doua zi, același sau aceiași să fie reconvocați la întîlnirea cu creionul. Și, apoi, din nou mașina și din nou creionul... Nu. Ce și-a zis, el computerul ? Dacă mie îmi merge bine, de ce nu i-ar merge și lui, măcar cît să nu-mi poarte pică ? Drept urmare, iată logodna insolită dintre pix și calculator. Sînt inși care nu vor să scrie la mașină. Din două, una : renunți sau cauți o soluție. Au căutat-o mai mulți. Ea a fost găsită, deocamdată, sub această formă ; a „scriitorului personal". O combinație de modern și antic, apropierea mașinii de sufletul domesticului condei. O placă de scris electronic și un pix special. Foaia de hîrtie este așezată pe placa în cauză. Pe ea vor fi așternute, în preadulcele stil clasic, gîndurile noastre toate. Ele sînt citite și afișate pe ecranul computerului. „Scriitorul personal", programul pus pe mașină, este pregătit să analizeze scrisul de mînă și să-l vizualizeze pe ecran sau pe hîrtie. El poate recunoaște erorile existente în propoziții și fraze. Dacă întîlnește o literă pocită — cui nu i se întîmplă — mașina cere relații. S-a întocmit deocamdată un dicționar de 200 000 cuvinte, în engleză și franceză. Cu ajutorul lui, se verifică corectitudinea scrisului. Ai plasat o eroare de tipul „trotal" în loc de trotuar, mașina, serioasă, te la în serios dar te verifică, constată că ai greșit ! Te corectează.

Fabricanții de asemenea utilaje ne anunță că există deja pe drum, foarte aproape chiar, complexul în stare să șocuture de complexe pixul crezut în desuetudine și să-i anunțe renașterea victorioasă. O versiune privește scrisul cu litere de tipar, o alta lucrează pentru scrisul de mînă cursiv. În stadiu mai avansat este cea dintîi, următoarea — pe curînd, la prețuri ușor crescute. Firmele și-au și angajat ambițiile, vești de prin diferite părți anunțînd planuri pe acest front chiar pentru anul în curs. Poate întăriteți și de vocile prospective care evaluează la nu mai puțin de 200 milioane grupul celor ce, pe post de nepricepuți dactilografi, își pun speranțele în jucăria cu pricina.

NEAGU UDROIU ■

Jucării?

Dacă nu ai fi avizat, te-ai crede într-un adevărat arsenal. De fapt, cam așa ceva și este. În inima orașului Tokio se vînd sub formă de jucării tot felul de arme care imită pînă în detaliu originalele. Nu au fost uitate nici ' modelele mai vechi, pentru cunoscători, cum ar fi modelele de muschete franceze de pe vremea lui Louis XVI sau engleze din secolul al XVIII-lea. Afluența cumpărătorilor este foarte mare. Explicațiile ar consta în reușita imitare a originalelor precum și în marele număr de westernuri și filme polițiste americane transmise de televiziunea niponă ceea ce a făcut să crească în tineri dorința de a avea asemenea „instrumente ale morții". Discuțiile dintre cumpărători și vînzători se referă la „performanțele" armelor, căci de jucărie, de jucărie, dar ele funcționează — cu muniție de plastic, ce-i drept ! Oricum, un pistol Beretta M 92 F poate lovi cu un proiectil de plastic o cutie de Cola la distanța de 15 picioare, provocînd o ușoară adîncitură.

Mai îngrijorător pare faptul că, deși mecanismele interioare ale armelor jucării sînt diferite de ale originalelor, poliția niponă a confiscat anul trecut 200 de asemenea jucărioare ce fuseseră transformate astfel încît să fie în stare de funcționare. Peste 1 400 de cópii ale pistolului Magnum 44 au fost confiscate din același motiv. Datorită acestor cauze precum și a accidentelor produse, guvernul a trebuit să ia măsuri energice. În replică, vicepreședintele lui M.G.C. Corp, cel mai mare producător de asemenea arme-jucării, arată, hiperbolizînd : „În America dacă ești lovit cu un proiectil de plastic și nu mori, arma este considerată inofensivă, dar în Japonia dacă lasă o urmă de roșeață, este considerată periculoasă". Asemenea arme sînt folosite într-un joc, practicat de aproximativ 1 milion de japonezi, în care participanții se împart în două tabere care trag una asupra celeilalte pînă li se termină muniția.

Joacă-joacă, însă mă gîndesc că din 6 august 1945 au trecut 41 de ani. Ce repede se uită fapte care au lăsat urme pînă astăzi ! Planeta este suprasaturată de arme, iar copiii, tinerii, viitorul omenirii pot și trebuie să uite jocul de-a războiul.

DAN DANUȚ DORU ■

„Rugați-vă pentru noi să murim cît mai repede"

...Răbdarea noastră se apropia de ultimele ei limite. Părinții nu îndrăzneau să-și arate deznădejdea pentru a nu-și speria copiii. Își împărtășeau gîndurile doar noaptea cînd credeau că cei mici au adormit. Dar copiii se prefăceau doar că dorm și cu auzul încordat, înfricoșați, se străduiau să prindă fiecare șoaptă. „Aseară-noapte n-am putut să dorm și am auzit tot ce-au vorbit cei mari, notează Eva Heyman la 18 mai. Întîi am auzit-o pe mama și pe nenea Kecskeméti ; ei știu totul despre spital. Amîndoi au spus că la Dréher nu numai bat, ci îi și curentează pe oameni. Mama povestea plîngînd, și dacă nu ar fi fost vocea ei aș crede că totul n-a fost decît un coșmar. Ea a spus că oamenilor aduși în spital de la Dréher le curge sîngele și din nas și din gură. Unii vin cu dinții rupți ; tălpile le sînt așa de umflate, că nu pot sta în picioare. Micul meu Jurnal, mama a povestit și ceva despre ceea ce fac jandarmii cu femeile, căci și femeile sînt duse acolo, dar asta nu pot s-o scriu... am auzit, asta a spus-o bunicul pe întuneric, că aici în ghetou, foarte mulți se sinucid. În farmacia ghetoului există suficientă otravă și bunicul le dă oamenilor mai în virstă dacă-i cer. Bunicul a mai spus că cel mai bine ar fi să ia și el cianură și să-i dea doză și bunicii. Auzindu-l, mama a început să plîngă și am auzit cum s-a tirit pe întuneric la salteaua bunicului și l-a implorat plîngînd : tată, te rog, răbdare, nu mai poate dura mult.

Cel mai înfiorător a fost nenea Meer Samu, care este foarte bătrîn și abia adresează cîte un cuvînt cuiva. Și deodată l-am auzit vocea în întuneric : Lili dragă, fetița mea, te rog pentru a mia oară, lasă-mă să-mi fac o injecție, nu mai pot răbda. Acum fiica lui, tanti Lili a izbucnit în hohote și s-a tirit pînă la salteaua lui ca mai înainte mama. Tu vrei, tată dragă, să mă lași aici ? Ce mă fac eu fără tine ? Așteaptă încă puțin, tată acump, vom rezista noi cumva, a spus printre lacrimi Lili".

Din ghetouri, pe căi nestiute de severa pază horthystă, răzbăteau scrisori disperate către prieteni și cunoscuți :

„Draga mea ! Nici nu știu ce să te rog. Poate ar trebui să-ți cer să-mi trimiți cumva 1 kg de pîine. Copiii se culcă mereu flămînzi și nu pot să adoarmă. Mi-ar prinde bine și niște medicamente. Mama nu se mai poate ține pe picioare din cauza tensiunii. Nu m-au lăsat să iau cu mine plapume. Dar toate acestea n-au acum nici o importanță. Un singur lucru te rog. Te implor. Fă tot ce poți și află ce au de gînd cu noi ? Ce ne așteaptă ? Dacă știi ceva, comunică-mi neapărat. Nesiguranța mă torturează. Nu mai pot...".

„Dragă Nicule, fă ce știi și cum știi și trimite-mi cîteva țigări. Fără tutun sînt mort...

Sîntem legați de mîini și de picioare. Stau și privesc cum mi se prăpădește familia și n-am cum s-o ajut. Nu pot face nimic decît s-aștept. Blestemată așteptare !...

Să vă gîndiți la noi, să nu ne uitați...".

„Draga mea, iartă-mă. Am fost ridicată pe neașteptate și ți-am rămas datoare. Dacă se întoarce Hilei din Ucraina o să ți-i plătească el. Dacă nu poți aștepta, încearcă la autorități să-ți dea vote, pe baza acestei scrisori, să iei din casa pe care am părăsit-o bunuri în valoare de 1 000 de pengö... să nu uiți să uzi și florile mele, iar dacă, doamne ferește, nici la iarnă nu voi fi acasă, cînd începe frigul, la ficusul la tine... găinile din coteț tăiați-le și mîncați-le sănătoși !"

„...Singură aș suporta, fără crîcnire toate chinurile ladului, dar nu pot, mi-e imposibil să privesc de dimineață pînă seara imensa tristețe din ochii Rachelei. Ea nu spune nimic, nu plînge decît noaptea în somn. A slăbit mult. La 19 ani e sfîrșită, îmbătrînită. Și calvarul abia a început...".

„Nu ne trimiteți pachete. Totul se confiscă. Nimic nu ajunge la noi...".

„Nu avem apă. Unica fîntînă din ghetou este aproape secată...".

„N-avem pale nici pentru bolnavi și bătrîni. Dormim pe pămîntul gol...".

„Aș da orice pentru o doză de otravă...".

„Scumpa mea ! Au început să ne ducă. Nimeni nu știe unde. Sînt pregătită pentru ce-i mai rău. Dragul meu Isac poate se va întoarce din Ucraina. Am auzit că acum trei luni era încă în viață. Dacă într-o zi va sosi, spune-i că am plecat cu cei trei copii pe drumul care, tare mă tem, este fără-de-întoarcere, gîndindu-ne la el...".

„Dragă Lenuța. Tu știi că mîine e ziua mea. Să împlinești 18 ani în ghetou, ce lucru groaznic ! În loc de cadoul pe care n-ai avut cum să mi-l oferi ca în alți ani, fă-mi un serviciu. E ultima mea rugăminte. Știi probabil că ghetoul s-a golit. A mai rămas un singur transport. Cu el voi pleca și eu cu ai mei spre înspăimîntătorul necunoscut. Să-i spui lui Eugen că l-am iubit. M-am tot pregătit să-i spun, dar n-am apucat. Și-apoi tot am sperat că va vorbi el primul. Acum nu mai are nici o importanță. Aș fi vrut să-i scriu, dar nu mă simt în stare. Sînt prea răvășită. Cînd vă veți aminti de mine, să mă vorbiți de bine. Mi-ați fost foarte dragi amîndoi...".

„Nu mai putem suporta. Rugați-vă pentru noi să murim cît mai repede, să scăpăm odată de chin...".

După ce a vizitat cele mai mari ghetouri, din nordul Ardealului, Baky László, secretar de stat la Ministerul de Interne, a declarat cu cinism barbar : „Ghetourile din provincie au caracter de sanatoriu. Evreii au ajuns în sfîrșit la aer ; și-au schimbat vechiul mod de viață cu unul sănătos".

Este greu, chiar imposibil să faci o caracterizare a comportării oamenilor, a atitudinii lor față de condițiile de viață ce li s-au impus.

Este zguduitor tabloul pe care-l creionează scriitorul Zsolt Béla, evocînd scene la care a fost martor ocular în ghetoul din Oradea. „Oamenii trebuiau să suporte tot ceea ce i se năzărea și născocea cîte un jandarm sau un oarecare dintre vagabonzii orașului care a nimerit ocazional în ghetou pentru a se desfăta : ei experimentau, distrîndu-se, cîte nu se pot face cu acești oameni mizerabili ! Porcii acestia, puturosii, își mănîncă pînă și propriile excremente ! Loviți în piept, izbiți de perete mormăie : sînt un evreu bolșevic puturos, care însală ! În acest timp, oamenii legii stau satisfăcuți în spate, în mînă cu cravașa, cu vina de bou, cu cizmele lor de jandarmi cochete, cu virful ascuțit și acești jidani eroganți fac acum sluj în fața lor tîrîndu-se pe burtă. E vai și amar mai ales de medicii și profesorii cu ochelari ; aceștia sînt spioni — i-au denunțat servitoarele — tot timpul au ascultat radio Londra. Au avut parte de tortură suplimentară bătrînii grași pe care, acești zbiri, cînd tocmai nu aveau ce face, îi rechemau mereu să aibă de cine să rîdă : îi numeau Pufi și-i loveau peste fundul gol pînă-l făceau ferfeniță în fața soților lor slabe, cenușii, zbîrcite, cu ochii stinși. Nu în mai mică măsură erau eroii preferați ai acestor jandarmi : cocoșații și șchiopii. Aceștia trebuiau să facă pe sportivii, să sară cu herniile lor peste bănci, să se ia la trîntă unii cu alții în virful dîmbului de gunoi".

Da, e un tablou zguduitor și adevărat. Dar tot atît de adevărat este și curajul celor care sfidînd orice pericol, circulau cu acte false, îmbrăcați în haine de gală maghiare și chiar în uniformă militară. Mergeau din ghetou în ghetou, încercînd să-și trezească semenii la realitate, îndemnîndu-i să se ascundă, să evadeze, să fugă în Romania.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

După un joc excelent, cu o repriză senzațională,

în derbiul european de pe stadionul „Steaua"

ROMÂNIA 3 (3)
SPANIA 1 (0)

Echipa națională a României, la startul unei partide de antologie. „Cei care au învins Spania", cum se va spune și peste ani, sînt acum Ungureanu, Mateuț, Hagi, Lăcătuș, Klein, Pițurcă, Iovan, Bumbescu, Belodedici, Lung și Bölöni

• Mai mult decît victoria, aplaudăm dorința, priceperea și plăcerea de a o obține • Bravo minunaților noștri jucători și antrenorilor lor • Cu aceeași daruire și răspundere și-n următoarele jocuri, calificarea ne va aparține! •

ROMÂNIA–SPANIA 3–1 (3–0) • București, stadionul Steaua, 29 aprilie 1987 • 27 000 spectatori • Temperatura aerului : 14° C, la ora 18,00 a începerii partidei • Au arbitrat : **Alexis Fonnet** (la centru), **André Van Volcem** și **Christian Modave** (la linie) — toți din Belgia • Observator U.E.F.A. : **Heinrich Röthlisberger** (Elveția) • Au marcat : **Pițurcă** (min. 38), **Mateuț** (min. 43) și **Ungureanu** (min. 45) — pentru România, **Calderé** (min. 82) pentru Spania • Formațiile au avut următoarea alcătuire :

ROMÂNIA : Lung — Iovan (min. 78, Negrilă), Belodedici, Bumbescu, Ungureanu — Mateuț, Bölöni, Klein (min. 88, Balint), Hagi — Lăcătuș, Pițurcă.

SPANIA : Zubizarreta — Sanchis, Andrinua, Goicoechea (min. 20, Joaquin Alonso), Camacho (min. 37, Soler) — Victor, Michel, Gallego, Calderé — Eloy, Butragueno.

Scriu aceste rînduri la cîteva minute după meci și mărturisesc că o ordine a ideilor și o detașare de atmosfera ce domină încă stadionul Steaua sînt la fel de imposibile ca oprirea lui Lăcătuș din cursele sale pe extremă ! Aceste trei goluri marcate Spaniei, încă vicecampioană a Europei, în numai șapte minute de vis vor rămîne multă vreme de referință în fotbalul nostru. Iar dincolo de rezultat va dăinui amintirea unui joc de excepție al echipei noastre, joc în care, îndeosebi în prima sa parte, echipa spaniolă a fost pur și simplu obligată momente în șir să... admire evoluția jucătorilor români ! Un joc debordant al tricolorilor noștri, cu imaginația pe care ne place s-o admirăm la brazilieni, dar cu dăruirea și risipa de energie care ne sînt atît de proprii în marile momente fotbalistice, un joc în care spectacolul sportiv a fost onorat adesea la modul superlativ s-a încheiat, așadar, cu un rezultat ce confirmă valoarea incontestabilă a fotbalului românesc și care așterne definitiv impresia că naționala României este echipa din această serie care merită cu prisosință să fie prezentă, pentru a doua oară consecutiv, la turneul final al campionatului european.

Jocul începe, parcă, sub semnul gîndurilor din minutul 91 de la Sevilla, atunci cînd jucătorii noștri alături au regretului de a fi pierdut pe nedrept hotărîrea unei revanșe clare la București. O revanșă ce avea să fie obținută în mod strălucit, în fața unui etern rival pe care întotdeauna șansa, mai ales șansa l-a ajutat să se impună în mai toate întîlnirile precedente. Lăcătuș nu se impresionează de nimic și de nimeni, Hagi scapă, numai el știe cum, din cleștele lui Sanchis. Klein își pornește metronomul. Pițurcă răsucește pe toate părțile apărarea adversă ; ultimii trei, în această ordine, leagă o fază senzațională chiar în min. 4, Pițurcă deviază mingea cu efect, dar aceasta se scurge la cîțiva centimetri de stîlpul din stînga lui Zubizarreta (ar fi fost un nou gol „ultrarapid" al nouarului stelist). Românii se impun categoric la toate capitolele ; spaniolii sînt „în corzi" și-ncep teatrul tragerilor de timp ; Bumbescu vede cartonașul galben în min. 15 ; în teren tensiunea crește spre maximum ; Munoz este în alertă — îl cheamă pe Camacho la tușă, pentru indicații, și-și trimite toate rezervele la încălzire (era abia min. 19 !). „Vulturile galbene" se revarsă din nou asupra apărării spaniole, în locul lui Goicoechea („nașul" lui Maradona și-a găsit „nașul" în Lăcătuș) intră pivotul Alonso Joaquin, cel mai înalt de pe teren ; dar jocul se duce la firul ierbii, acolo unde, pe traseul Hagi — Klein — Lăcătuș, golul pare iminent (min. 34), dar Zubizarreta are, din nou, baftă, mingea ricoșînd în corner de la numai 4 m de poartă ! În minutul următor, Pițurcă întîrzie „să pună" latul, tot de pe la vreo 4 m, la o centrare perfectă a lui Hagi. Peste alte două minute, Camacho cu resursele epuizate părăsește lupta, pentru ca în min. 38 să înceapă sarabanda celor trei goluri : Lăcătuș (iarăși !) scoate o minge dintre doi adversari și-o pune la picior lui Pițurcă, sut plasat al acestuia în stînga lui Zubizarreta și „gheața" s-a spart ! Atacurile jucătorilor noștri se succed în cascadă, pe teren este, practic o singură echipă și inevitabilul se produce în min. 43 : Klein trimite un „trasor" în diagonală, Pițurcă sare peste minge, Lăcătuș — la fel, spaniolii nu mai știu unde e

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

(Continuare în pag. 21)

Clasamentul grupei

1. ROMÂNIA	4	3	0	1	12– 3	6 p
2. Spania	4	3	0	1	7– 6	6 p
3. Austria	4	2	0	2	6– 7	4 p
4. Albania	4	0	0	4	2–11	0 p

Tot miercuri, la Tirana, formația Austriei a întrecut echipa Albaniei cu scorul de 1—0 (1—0), prin golul înscris de Polster, în minutul 10.

După aceste partide, clasamentul grupei I este cel de sus. Au mai rămas de disputat jocurile :

14 X 1987 :
Spania — Austria.
28 X 1987 :
Albania — ROMÂNIA.

18 XI 1987 :
Austria — ROMÂNIA.
Spania — Albania.

Fotbalul și-a ales mai întotdeauna idolii din rîndul atacanților — fie că ei s-au numit Cruyff, Platini, Rossi sau Rummenige ; echipa națională a României și campioana Europei propun un demn succesor al acestora : Marius Lăcătuș, jucător tot mai cunoscut și mai de temut pe toate stadioanele Europei

Fotografii de PAUL AGARICI

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică** : 25 66 ; **Publiciști-comentatori** : 14 53 ; **Reportaj economie** : 26 00 ; **Știință** : 21 28 ; **Cultură-învățămînt** : 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești** : 17 00 ; **Sport** : 25 66 ; **Scrisori-audiențe** : 25 42 ; **Foto** : 25 28 ; **Secretariat de redacție** : 21 23 ; **Secretariat redactor șef** : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacara

anul XXXVI
19 (1 664)
VINERI
8 mai
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Sărbătoarea muncii

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au participat la adunarea festivă organizată de Comitetul municipal București al P.C.R., cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Mai, Ziua internațională a oamenilor muncii.

Comentariul în pagina 3

Mereu mai tînăr, mereu mai puternic

În istoria oricărui popor intervin momente epocale, de profundă și presantă interogație asupra propriului destin și propriei conștiințe, de sinteză la scara unei națiuni a unor îndelungate acumulări de aspirații, năzuințe și idealuri, dar și de opțiune ireversibilă pentru împlinirea lor. Un astfel de moment epocal, legitimat ca atare în fața istoriei contemporane - o țării de întregul răstimp care l-a urmat, îl reprezintă crearea, la 8 mai 1921, a Partidului Comunist Român. Așa cum trăirile dinamice, lăuntrice și perceptibile ale fiecărei epoci sfîrșesc prin a-și alege oamenii de care aceasta are nevoie,

tot astfel istoria zbuciumată a țării se condensa acum 66 de ani într-un punct culminant, creînd odată cu partidul comunist forța capabilă s-o poarte pe un nou făgaș, cu sensuri noi și perspective fără precedent.

Un proces istoric îndelungat a creat această forță politică, un proces care începe cu luptele glorioase, de veacuri, ale unui popor conștient de sine, care capătă sens istoric precis odată cu apariția clasei muncitoare și a ideilor socialismului științific, care se amplifică prin organizarea forțelor dinamizatoare capabile să-l susțină, care devine certitudine a istoriei odată cu preluarea puterii politice, pentru a atinge în epoca noastră dimensiunile plenare și definitorii, de nucleu vital al națiunii noastre socialiste.

Un asemenea proces cumulativ de luptă și experiență, de decantări valorice și ideologice, de cristalizări politice și elaborări programatice a fost generat continuu de re-

(Continuare în pagina 3)

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

NICOLAE CEAUȘESCU: „Fără cucerirea independenței din 1877 nu ar fi fost posibilă nici realizarea statului național unitar în 1918, așa cum nu ar fi fost posibile evenimentele următoare care au asigurat victoria socialismului în România."

Articole și reportaje în paginile 2 și 17

Permanența ideii de independență națională

9 mai 1877 — 9 mai 1987. Se împlinesc 110 ani de la proclamarea independenței de stat absolute a României, moment care — așa cum sublinia conducătorul partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — „a deschis o epocă nouă în istoria multimilenară a poporului nostru, afirmînd cu putere, în fața întregii omeniri, voința și hotărîrea sa de a trăi liber, stăpîn în țară și pe destinul său".

Istoria glorioasă a unui popor erou, poporul român, poartă în ea însemnele luptei epopeice pentru apărarea ființei strămoșești, pentru neatîrnare și unitatea națională. În cadrul larg al devenirii și dăinuirii noastre multimilenare — dincolo de toate greutățile rezultate din vicisitudinile istoriei, dincolo de protocoalele omagiale specifice întregii lumi feudale — alianțele și tratatele politice, comerciale, economice și culturale încheiate de români cu regate, țarate și imperii mai mult sau mai puțin apropiate, au confirmat cu toate puterea suverană a domnitorilor români, dreptul sacru al strămoșilor noștri de a-și rostui viața națională de sine, după propriile lor datini și legi. În acest sens, genul tutelor al spiritualității românești, Mihai Eminescu, rostind judecăți profund edificatoare: „Neatîrnarea noastră a fost pururea reală, ca drept pururea în vigoare, ca fapt stîrbit din cînd în cînd, nu prin drept, ci prin excese și abuzuri de putere".

După veacuri de înfruntare acerbă la Carpați, Dunăre și Mare a puhoaielor invadatoare — cu strălucirea de-o clipă a Unificatorului de la 1600 — românii au păsit pragul epocii moderne, traversînd biruitori un întreg secol al revoluțiilor naționale, de la Horea și Tudor la generația pașoptistă a Unirii și Independenței.

Martiri ai ideii de unitate și neatîrnare națională, domnitorii noștri au fost mari adunători și apărători de pămînt românesc, voievozi înțelepți, care — deși de atîtea ori îmbiați — n-au rîvnit niciodată tendințe imperialiste. Oameni pașnici, dornici de înțelegere și bună vecinătate, românii au fost siliți de atîtea ori, totuși, spre a-și putea conserva ființa, să poarte războaie pe cît de drepte, de apărare a pămîntului natal, pe atît de crîncene și pustiitoare.

După cum, tradiționala vocație de pace a poporului nostru a stat și la baza demersurilor diplomatice ale guvernului român — în contextul reizbucnirii crizei orientale din anii 1875/77 — făcute pe lîngă guvernul otoman și cele ale puterilor europene, pentru recunoașterea pe cale pașnică a independenței depline de stat a României. În fața refuzului de a se da curs dreptelor lor cereri, românii au hotărît să-și lepede cu totul reminiscențele unei iluzorii suzeranități otomane, prin confruntare armată deschisă.

Criza orientală fiind declanșată prin ridicarea la luptă antiotomană a bulgarilor, sîrbilor și muntenegrenilor, Imperiul țarist decide să declare însuși război Imperiului otoman. Împrejurare în care guvernele rus și român încheie o Convenție politică, la 4 aprilie 1877, la București, tratat care prevedea, între altele: „Pentru ca nici un inconvenient să nu rezulte pentru România din faptul trecerii trupelor ruse pe teritoriul său, guvernul majestății sale împeratorul tuturor rușilor se obligă a menține și a face a se respecta drepturile politice ale Statului român, astfel precum rezultă din legile interioare și tratatele existente, precum și a menține și apăra integritatea actuală a României".

Armatele rusești trec Dunărea, deschizînd ostilitățile cu otomanii. Poarta otomană invită guvernul român să i se solidarizeze în conflictul cu Imperiul țarist. Constatînd însă că — dimpotrivă — Parlamentul român aprobă la jumătatea lui aprilie 1877 Convenția ruso-română, guvernul otoman ordonă trupelor sale de la Dunăre să bombardeze Brăila, Calafatul, Bechetul, Oltenița și Călărașul. Drept răspuns, artileria română de la Calafat bombardează Vidinul (masat de trupe otomane), la 26 aprilie constatîndu-se deja starea de război cu Imperiul otoman. Se întrunește Parlamentul țării, care în ședința sa din 9 mai 1877 proclamă independența deplină de stat a României; Moțiunea votată consemnînd „că rezbelul între România și Turcia, că ruperea legăturilor noastre cu Poarta și independența absolută a României au primit consacrarea lor oficială".

Între timp, trupele rusești continuă înaintarea în Balcani, însă sînt oprite la Plevna și în pasul Șipka — ajungînd în situație critică ca urmare a biruințelor otomane de ultimă oră. Inițial, guvernul român oferise ajutorul său militar, însă oficialitățile țariste replicaseră că le sînt prea suficiente proprille lor forțe. Înfrîngerea de la Plevna determină pe comandantul armatelor rusești, ducele Nicolae, să solicite telegrafic, la 19 iulie 1877, sprijinul de urgență al armatei române. Împăratul Rusiei oferă domnitorului României comanda supremă a trupelor din fața Plevnei și după aproape cinci luni de lupte îndîrjite, armata română (cu un efectiv de 38 000 de ostași, reprezentînd jumătate din totalul trupelor aliate îndreptate spre Plevna), în cooperare militară cu cea rusă au înfrînt cu totul rezistența otomană, generalul Osman Pașa predîndu-se, împreună cu aproape 50 000 de otomani, pecetluind de fapt înfrîngerea finală a Imperiului otoman. Ulterior, lupte îndîrjite și în ultimă instanță victorioase au purtat românii la Rahova, Smîrdan.

Participarea la războiul pentru consfințirea independenței de stat absolute a României a fost cauza generală a românilor de pretutindeni. Frații din provinciile naționale aflate încă sub dominație străină au sprijinit din răsputeri războiul neatîrnării — prin daruri în bani, alimente, ofrande, prin nenumărați voluntari înrolați în armia română. „Cauza ostașului român — sta scris în coloanele „Gazetei de Transilvania" din Brașov la 2 iunie 1877 — e o cauză generală română, victoria lui e a întregii națiuni, fie ea aceea risipită în orice parte a lumii".

Tratatul de pace de la Berlin, semnat la 1 iunie 1878, a statuat în acte oficiale internaționale un drept istoric al românilor, cucerit de ei înșiși și sigilat prin obolul de jertfă neprecupețită în războiul de consfințire a independenței de stat absolute a României.

Asemeni întregii omeniri progresiste, democratice și revoluționare, poporul român sărbătorește la 9 mai și Ziua victoriei finale asupra fascismului. După cum este îndeobște cunoscut, revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, declanșată în august 1944, a făcut posibilă alăturarea României — cu întregul ei potențial militar și economic — la coaliția antihitleristă a Națiunilor Unite. Astfel, țara noastră a adus o contribuție apreciabilă la scurtarea celei de a doua conflagrații mondiale, la victoria finală asupra mașinii de război naziste.

În perioada 23 August 1944 — 12 mai 1945, armata română a străbătut prin lupte soațiul geografic dintre Marea Neagră și podișul Boemiei; ea a forțat 14 mari rîuri și 12 cursuri mari de apă, a eliberat peste 3 800 de localități și alte așezări (între care 53 de orașe); în general, a provocat inamicului pierderi cifrate la circa 18 000 de morți și peste 118 000 de prizonieri.

La luptele pentru eliberarea completă a țării (23 August — 25 octombrie 1944), efectivele armatei române s-au cifrat la peste 525 000 de oameni, pierderile suferite: peste 58 000 de oameni (morți, răniți și dispăruți) — numeroasele monumente, obeliscuri și plăci memoriale de pe întinsul patriei atestînd jertfa de sînge pentru libertatea, independența și integritatea statului național unitar român.

De asemenea, la luptele încununate de succes purtate pe teritoriul Ungariei, armata română a participat cu 17 divizii, un corp aerian, două brigăzi de artilerie antiaeriană, o brigadă de căi ferate și numeroase unități și formațiuni, totalizînd peste 210 00 oameni. Trupele române au cucerit trei masive muntoase, au forțat patru cursuri mari de apă și au eliberat 1 237 de localități și alte așezări, între care 14 orașe. Pierderile românilor pentru eliberarea țării vecine: 42 700 de morți, răniți și dispăruți.

În cele cinci luni de zile, cît au durat luptele pe teritoriul Cehoslovaciei și Austriei, ostașii români au luat parte la 260 de lupte mai importante, au înaintat cale de 400 km în sistemul de apărare al dușmanului, forțînd paisprezece cursuri de apă, eliberînd prin lupte grele 1 722 de localități și alte așezări (între care 31 de orașe), provocînd inamicului importante pierderi în morți și răniți, capturînd peste 20 000 de prizonieri și mari cantități de tehnică de luptă; jertfele românești: peste 66 000 de militari (morți, răniți sau dispăruți).

În total, pierderile românești în războiul antihitlerist — din august 1944 și pînă în mai 1945 — s-au cifrat la circa 167 000 de oameni (morți, răniți sau dispăruți), adică peste 30 la sută din suma efectivelor angajate în luptă. Se adaugă pierderile în rîndurile populației civile, cifrate și acestea la 150 000 de oameni — uciși de trupele hitleristo-horthyste în retragere, în timpul bombardamentelor, în lagăre ale morții etc.

De menționat că pentru completarea pierderilor de pe front au fost permanent trimise rezerve, în așa fel încît la sfîrșitul războiului se găseau pe teritoriul Cehoslovaciei 16 divizii și alte unități și formațiuni românești cu un efectiv de peste 190 000 de oameni. Prin urmare, contribuția României în luptători pe frontul antihitlerist s-a ridicat la peste 540 000 de oameni, cifră care nu incorporează în ea și formațiunile patriotice de luptă și alți numeroși cetățeni care au luat parte la lupte în țară sau în rîndul partizanilor din alte țări europene.

Faptele de arme ale unităților române au fost evidențiate în numeroase ordine ale Ministerului de Război al României, prin sapte ordine ale Comandamentului suprem sovietic și douăzeci și unu de comunicate de război sovietice. Mai mult de 300 000 de soldați, subofițeri și ofițeri români au fost decorați cu ordine și medalii ale statului nostru, precum și ale statelor sovietic, cehoslovac și ungar. Prezidiul Sovietului Suprem al U.R.S.S. — apreciind importanța politică, militară și economică a contribuției României la victoria finală asupra fascismului — a conferit șefului statului român cea mai înaltă decorație de război sovietică, „Ordinul Victoria"; argumentîndu-se în decret că se acordă „pentru actul curajos al cotiturii hotărîte a politicii României spre ruptura cu Germania hitleristă și alierea cu Națiunile Unite, în clipa cînd încă nu se preciza clar înfrîngerea Germaniei". În străinătate, înaltul ordin a mai fost acordat doar mareșalului Tito, mareșalului polonez Zymerski-Rola, generalului Eisenhower și feldmareșalului englez Montgomery.

Potențialului uman românesc în războiul antihitlerist i se adaugă cel material, evaluat la peste un miliard de dolari (valută 1938), ceea ce echivala cu cel puțin de patru ori veniturile bugetare ale României într-un an bugetar de vîrf ca 1937/1938.

Inspiratorul, organizatorul și conducătorul luptei maselor populare pentru sprijinirea frontului antihitlerist a fost și de această dată Partidul Comunist Român. Uriașa activitate politică și organizatorică desfășurată de comuniști a unit și a îndreptat spre un țel comun toate eforturile poporului român — subordonate în mod nemijlocit cauzei eliberării și reîntregirii patriei, înfrîngerii definitive a mașinii de război fasciste. Oamenii muncii de la orașe și sate — învingînd multe și felurite greutăți — însuflețiți fiind de un fierbinte patriotism și de o profundă solidaritate și întrajutorare frățească internațională împotriva stihiei fasciste, au răspuns cu elan însuflețitor și eficiență responsabilă chemărilor mobilizatoare ale Partidului Comunist Român, sintetizate cum nu se poate mai bine în cunoscuta lozincă „Totul pentru front, totul pentru victorie!".

Numeroase sînt aprecierile făcute peste hotare la adresa efortului de ansamblu al României la victoria finală asupra Germaniei naziste. Iată, spre exemplu, cum aprecia, la sfîrșitul războiului mondial, șeful diplomației sovietice contribuția României pe frontul antihitlerist: „Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democrată a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem serviciile aduse de poporul român acestei cauze".

La împlinirea a 110 ani de la proclamarea independenței de stat absolute a României și a 42 de ani de la victoria finală asupra fascismului, poporul român se află în plin proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, militînd activ — în frunte cu secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu — pentru o lume a păcii, în care fiecare națiune să-și rostuiască destinele în plină libertate și independență națională. Fiind acesta cel mai solemn omagiu de cinstire a jertfelor înaintașilor noștri întru adevăr și dreptate, unitate și independență națională.

Dr. ȘTEFAN NEAGOE ■

Sărbătorirea Zilei muncii

În fiecare an la începutul primăverii cînd înflorirea pomilor, ca o speranță perpetuă de regenerare a vieții, în lume și în univers, ne află aplecați asupra uneltelor noastre, mai hotărîți să însuflețim cu și mai adînc temei pașnica noastră vocație de constructori ai unei noi civilizații pe pămîntul străvechi al patriei, Ziua Muncii și Ziua Tineretului își revarsă asupra idealurilor noastre lumina sărbătorească a semnificației lor. Munca fără odihnă și tinerețea fără bătrînețe întruchipate în simbolul acestor două zile primăvăratice — nici nu se putea o îngemănare mai fericită și mai semnificativă pentru vocația noastră vitală de cetățeni ai pămîntului românesc !

Munca a fost prima noastră sărbătoare, pentru noi, românii, aceasta a fost chiar sărbătoarea noastră perpetuă care ne-a ținut verticali în istorie, ca popor activ și destoinic, neînfricat în aspirațiile sale durabile și cutezător întru nesfîrșitele orizonturi viitoare. Și a fost o predestinare fericită că tot în luna mai, cînd omenirea muncitoare a planetei își sărbătorește fapta propriilor mîini, poporul român să-și cucerească Independența de stat, după veacuri lungi de asuprire și tot acum să se nască Partidul Comunist Român — singura forță politică a clasei muncitoare capabilă să-și asume idealul înalt de făurire conștientă a celei mai drepte istorii. Tocmai de aceea, luna mai este pentru noi nu numai un prilej de rememorare a începutului victoriilor noastre de acum ci și de afirmare a marelui adevăr că actuala înflorire a patriei, larga și cuprinzătoarea primăvară a tuturor energiilor noastre își au izvorul în lupta neobosită a clasei muncitoare conduse de eroicul și mărețul Partid Comunist.

Adunarea festivă organizată de Comitetul municipal București al P.C.R. cu prilejul sărbătoririi Zilei de 1 Mai, Ziua internațională a oamenilor muncii, s-a desfășurat ca un vibrant omagiu pe care întreaga națiune îl aduce gloriosului nostru partid, însuflețitorul celor mai luminoase tradiții de muncă din patria noastră, care s-a devotat încă din primele zile ale făuririi sale înaltelor idealuri de dreptate socială și libertate, independență și unitate națională, cauzei luminoase a socialismului și comunismului. Dar în egală măsură, Ziua muncii a fost un prilej de reafirmare emoționantă a sentimentelor de prețuire, nemărginită dragoste și recunoștință pe care întregul popor român le poartă celui mai iubit fiu al său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru marile victorii dobîndite pe toate fronturile muncii pașnice, în răstimpul fericit de cînd se află la conducerea partidului și statului. În conștiința tuturor comuniștilor și a întregului nostru popor marile realizări care au înălțat patria română pe înaltele trepte ale civilizației socialiste sînt asociate indisolubil cu numele și eroica activitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu, constructorul bunăstării materiale și spirituale a patriei noastre, omul care constituie prin exemplul său personal etalonul de aur al patriotismului revoluționar.

Mii de oameni ai muncii prezenți în Parcul Tineretului și în Palatul sporturilor și culturii, unde s-au desfășurat festivitățile dedicate zilei de 1 Mai, au aclamat cu înflăcărare prezența secretarului general al partidului ca un nucleu vital al Sărbătorii Muncii, afirmînd hotărîrea tuturor comuniștilor, a întregului popor de a nu precupeți nici un efort pentru a întîmpina Conferința Națională a partidului și sărbătorirea a patru decenii de la proclamarea Republicii cu realizări exemplare, cu noi și însuflețitoare victorii în toate domeniile de activitate.

Atît pe aleile parcului cît și la intrarea în sală, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului au fost înconjurați cu valuri primăvăratice de flori, cu ovații și urale, cu toate semnele și simbolurile care traduc în culoare, cîntec și gest emoția, căldura și însuflețirea cu care acest masiv eșantion al poporului român își întîmpină și își prețuiește destoinicii conducători. Pentru toți cei prezenți în sărbătoreasca sală prilejul sărbătorii a constituit înalta cinste de a exprima prin solidaritatea de nezdruncinat în jurul secretarului general, cel mai de seamă fiu al poporului, strălucit militant revoluționar, personalitate proeminentă a lumii politice contemporane, recunoștința fierbinte pentru eroica sa activitate consacrată de-a lungul a peste cinci decenii împlinirii aspirațiilor fundamentale ale națiunii române, înfloririi socialiste și comuniste a patriei, înaltei cauze a păcii, înțelegerii și colaborării internaționale.

Cu același adînc respect și devotată prețuire a fost salutată prezența la sărbătoarea muncii a tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, savant de largă recunoaștere internațională, apreciată și stimată pe toate meridianele lumii pentru bogata activitate dedicată dezvoltării multilaterale a patriei prin promovarea valorilor științifice, culturale și educative. Despre bogatele semnificații ale sărbătoririi muncii din acest an a vorbit tovarășa Lina Ciobanu.

Adunarea festivă s-a încheiat într-o fierbinte atmosferă patriotică de angajare și mai conștientă în realizarea noilor și remarcabilelor obiective ale prezentului nostru comunist, a tuturor oamenilor muncii, de a răspunde prin fapte concrete grijii permanente pe care o poartă secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, față de viitorul patriei, de a face totul pentru a întîmpina cu noi realizări Conferința Națională a partidului, pentru ridicarea necontenită a României pe culmile socialismului și comunismului.

Grandiosul spectacol omagial dedicat zilei de 1 Mai, la care au participat tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, ceilalți tovarăși din conducerea partidului și statului a transpus în emoție artistică ideile fundamentale ce exprimă înfăptuirile obținute de poporul român sub conducerea partidului în marea operă de edificare a socialismului în patria noastră pentru afirmarea unui popor, liber și independent între celelalte popoare ale lumii.

Prin ampla ei desfășurare, manifestarea prilejuită de sărbătorirea Zilei internaționale a oamenilor muncii a înălțat într-o și mai curată lumină voința de neclintit a întregului popor român strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a acționa pentru îndeplinirea tuturor obiectivelor stabilite pentru acest an și pe întregul cincinal, pentru realizarea mărețului Program de înălțare a societății noastre pe tot mai înalte trepte de progres și bunăstare, de înflorire a României socialiste în pace și independență.

ION ZUBAȘCU ■

(Urmare din pagina 1)

perele stabile, constante în timp ale întregii sale desfășurări : progresul și propășirea patriei, bunăstarea și civilizația poporului, afirmarea și dezvoltarea personalității umane. Forța nepieritoare a partidului comunist rezidă în aceste cauze nepieritoare ale luptelor și jertfelor sale, în aceste obiective fundamentale și programatice care întemeiază însăși rațiunea ființării sale. Patria, oamenii, poporul — iată piloni de rezistență ai arcului de timp parcurs de mișcarea noastră muncitorească, sursele de permanentă vigoare și vitalitate ale partidului nostru, elemente de profundă continuitate ale unui proces revoluționar început de veacuri și ajuns astăzi la deplină strălucire. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, **„avem tot dreptul să privim cu satisfacție și mîndrie la tot ceea ce am realizat și să afirmăm, fără teama de a greși, că înfăptuirile revoluționare, marile transformări economico-sociale și edificarea cu succes a noii orînduiri nu ar fi fost posibile fără existența unui partid revoluționar, care a știut să înfrunte teroarea sălbatică, ilegalitatea, a dat multe jertfe din rîndul membrilor săi, ținînd întotdeauna sus steagul luptei împotriva asupririi și exploatării, pentru apărarea intereselor supreme ale întregului popor, a independenței și suveranității României. Tocmai de aceea, partidul nostru se bucură astăzi de stimă, încredere și este urmat în mod unanim de întregul popor, care știe că numai sub conducerea partidului își are asigurat viitorul liber în rîndul națiunilor independente ale lumii!“.**

Temeiul încrederii poporului în partid îl dau realizările obținute de popor sub conducerea partidului. Iar ceea ce distinge aceste realizări pe fundalul istoriei contemporane a țării este caracterul lor conștient — de la faza proiecției minuțios elaborate și larg dezbătute în marile forumuri democratice, la punerea lor în operă și analizarea a ceea ce mai trebuie făcut. Din acest punct de vedere, odată cu preluarea puterii politice, partidul comunist a adus în viața politică a României aspecte fără precedent ; o puternică forță de inovare socială, o ineluctabilă concordanță între vorbă și faptă, o măreție inegalabilă a obiectivelor dezvoltării, fundamentate științific și realist, o uriașă capacitate de mobilizare a energiilor întregului popor, o fertilă practică a dialogului și dezbaterii publice a ceea ce avem de înfăptuit ; a adus, adică, ceea ce numim spirit revoluționar. Un spirit revoluționar care n-a exclus, ci, dimpotrivă, a inclus, în continuare, la fel ca în actul făuririi sale, marea demnitate a interogațiilor de conștiință asupra drumului parcurs. Un asemenea eveniment de referință în viața partidului nostru l-a reprezentat Congresul al IX-lea, mărturie vie a modului creator de a examina și evalua dezvoltarea socială, în general, dinamica societății socialiste, în particular.

Alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului marchează în istoria acestei forțe politice o desprindere de formule învechite și apropierea de spiritul viu al gîndirii social-politice revoluționare, conturarea unei noi imagini asupra adevărului social, izvorîtă dintr-o permanentă confruntare cu viața, cu infinita bogăție și realității. Opera teoretică și activitatea practică, revoluționară ale secretarului general al partidului au pus în lumină realitatea conform căreia legitățile dezvoltării sociale nu acționează rectiliniu și uniform, iar socialismul nu poate fi un marș triumfal, ci o operă mult mai dificilă, mai nuanțată și multilaterală, care poate fi înfăptuită numai pe baza unor strategii revoluționare flexibile, apte să absoarbă și nu să stînjenească mișcarea realului, capabile să țină seama de condițiile concrete ale fiecărei țări și de interacondiționările economice, politice și sociale care se manifestă la scară globală. La poarta de intrare în epoca inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului — epocă pe care poporul avea s-o numească cu îndreptățită mîndrie patriotică „Epoca Nicolae Ceaușescu“ — au fost, s-ar putea afirma, lăsate pentru totdeauna manifestările dogmatice de înlocuire a analizei științifice a fenomenelor actuale cu repetarea mecanică a unor teze depășite sau infirmate de viață, viziunile simpliste despre socialism, concepțiile economice rudimentare, spiritul de automulțumire și tendințele triumfaliste — pe scurt, confortul intelectual al modelelor șablon de gîndire și acțiune politică. Astfel s-au putut crea condițiile începerii unei opere de arhitectură la proporția unei societăți și unei națiuni, o operă civilizatorie în care arta și știința politică se îmbină pentru a proiecta din temelii un edificiu armonios, pe deplin adecvat tradițiilor, aspirațiilor și idealurilor poporului nostru.

Arhitectul vizionar al acestei opere mărețe de edificare deopotrivă socială și umană este partidul nostru comunist, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, gînditor și revoluționar de excepție, care, prin clarviziunea sa politică, prin realism și cutezanță în gîndire, prin dragoste fierbinte față de patrie și popor, prin intransigența revoluționară și profunda analiză științifică a vieții sociale aduce o contribuție inestimabilă la progresul și prosperitatea patriei, la afirmarea independenței și suveranității noastre naționale.

Ctitoria „Epocii Nicolae Ceaușescu“ acoperă în timp o treime din vîrsta partidului aniversată astăzi, dar, prin intensitatea realizărilor și măreția dată noului chip al patriei, este mult mai densă decît anii din calendar, fiind fără precedent în istoria noastră multimilenară. Opera înălțată în acești ani reunește structura de rezistență a unei economii puternice cu filigranele de interior ale unei noi conștiințe, coloanele îndrăznețe ale unor izbînzi științifice impunătoare cu basoreliefurile de finețe ale unei culturi înfloritoare — totul desfășurat și întins pe dimensiunile unei existențe trăite plenar și care umple acest spațiu al devenirii noastre cu pulsul unei vieți libere și demne.

De aceea, omagiul adus astăzi de întregul popor glorioasei aniversări a partidului este totodată un omagiu adus prezentului socialist al patriei, conducătorului iubit al partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent om politic și comunist înflăcărat, ale cărui operă și activitate revoluționare ridică pe noi culmi tradițiile de luptă ale partidului, fiind chezășia împlinirii și desăvîrșirii grandioaselor obiective ale devenirii noastre multilaterale.

Mereu mai tînăr, mereu mai puternic

Stop-cadru la Drăgănești-Vlașca:

Viața în C.U.A.S.C.

Consiliile unice agro-industriale, de stat și cooperatiste și-au cîștigat deja un rol de primă mărime în organizarea activității din agricultură, în coordonarea tuturor forțelor în vederea obținerii unor recolte record. Inființată la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, această formă de coordonare a muncii în agricultură și-a dovedit pe deplin eficiența. Beneficiind de contribuția specialiștilor, a mecanizatorilor din stațiunile de mașini agricole, de strădania tuturor locuitorilor satelor, C.U.A.S.C.-urile au contribuit și contribuie la mai buna desfășurare a activității din agricultură. În ce măsură un C. U. A. S. C. este implicat în realitatea zilnică a lucrărilor din agricultură ? cum organizează dispunerea de forțe pentru acoperirea tuturor problemelor ivite ? cum sprijină fiecare unitate în parte și cum contribuie la realizarea sarcinilor de plan, la înfăptuirea noii revoluții agrare ? Sînt tot atîtea întrebări la care a încercat să răspundă o echipă de redactori ai revistei noastre în stop-cadrul realizat în C.U.A.S.C. Drăgănești-Vlașca, județul Teleorman, unul din cele mai puternice unități de acest gen din zona de sud a țării.

Primăvara se numără mieii ; și, la Drăgănești-Vlașca, ai ce număra !

Ambițiile lui Radu Rîciu

Vorbește la telefon cu fermitate și blîndețe. Hai, mai băieți, să ne mișcăm oleacă mai iute ! Acum, că știți ce-aveți de făcut, la treabă ! Se scuză iar din priviri, discuția e aminată de cîteva minute bune, urmează, după ultima așezare a receptorului în furcă, o liniște pe care nici unul nu îndrăznește s-o tulbure, pînă cînd bărbatul virstnic din fața mea, cu părul complet albit, se hotărăște să spună, dar nu pentru a începe o conversație, cît pentru a-și continua un gînd încă nerostit — totul e să știi cînd și cum să începi. Și nu poți începe fără a fi sigur că toți cei din preajmă îți împărtășesc ideile. Și, cu încetul, Radu Rîciu, președintele C.A.P. Drăgănești-Vlașca, prinde a-și aminti de primele zile ale cooperativei — prin toamna lui '60, cînd el era brigadier și-a cumpărat trei vaci pe care le-a adăpostit în grajdul gol al unei văduve. Laptele pentru fondul de stat era dus cu bidonul. Mai aveau ei și niște cai pe-acolo, și vreo 82 de boi. Apoi aveau pămîntul și brațele de muncă ale oamenilor — oameni deprinși cu munca și cunoscători, din părinți și bunici, ai pămîntului. Radu Rîciu era unul dintre ei — cu strămoși așezați nici nu se mai știe de cînd în vatra satului, cu o casă părintească de care n-a vrut să se despartă nici pînă acum. Mai mult, doi copii ai săi — o fată și-un băiat — lucrează tot în cadrul C.A.P.-ului. Fără devotament și fără urmărirea în timp a tot ceea ce ai inițiat și ai făptuit, rezultatele refuză să se arate, iar belșugul la care vei fi visat cîndva tot simplu vis rămîne. Radu Rîciu, Erou al Muncii Socialiste din 1972, este de un sfert de veac președintele cooperativei din Drăgănești. De la o avere colectivă însumînd un milion și ceva de lei, s-a ajuns azi la peste 150 de milioane. Explicația — numărul mare de cooperatori activi (peste o mie) și modul în care au fost abordate, încă de la început, problemele reale ale unității.

— Viața de fiecare zi, viața noastră de țărani, ne-a dovedit — povestește pe îndelete Radu Rîciu — că din cinci ani agricoli doar doi sînt foarte buni. Deși oamenii munceau din răsputeri, chiar de la crearea cooperativei, nu reușeam în anii mai răi să-i plătim așa cum s-ar fi cuvenit. Atunci am creat așa numita rezervă de producție— care, atunci cînd am fost ales ca președinte, se cifra la un milion de lei și care a ajuns acum la vreo 25 de milioane. Putem spune, așadar, că noi ne-am gîndit de multă vreme la autofinanțare, astfel încît din 1972 am început să avem beneficii. În anii cei mai buni — chiar și de 16 milioane de lei. Ce-am făcut cu acești bani ? Nimic mai simplu — i-am folosit pentru a nu avea nevoie să cerem credite. Am făcut totul din banii noștri, după care ne-am primit plata muncii efectuate. Și cîte alte rezolvări n-am găsit noi, cooperatorii de-aici... Știam foarte bine, de pildă, că în zootehnie se obțin cele mai mari cîștiguri. Ca și în legumicultură. Așa încît am constatat că la cultura mare — cultură de bază — nu se mai înghesuia nimeni. Cum să echilibrăm veniturile cooperatorilor care lucrau în diverse domenii ? La fel de simplu — dacă te gîndești cu realism și te consulți cu ceilalți : am început să facem loturi semincere și plata celor din cultura mare a crescut substanțial.

C.A.P.-ul condus de Radu Rîciu merge, într-adevăr, foarte bine. Sectorul forte îl reprezintă zootehnia, care are o pondere de 55 la sută în cadrul producției globale, depășindu-se astfel sarcinile trasate de Congresul al XIII-lea al partidului care prevedea ca pînă în 1990 zootehnia să aibă, în cadrul unităților agricole, o pondere de 46—48 la sută. Cooperatorii din Drăgănești și-au construit, cu forțe proprii, fără a apela la credite, un complex avicol cu o capacitate de 30 de milioane ouă anual ; au un complex pentru îngrășarea tineretului taurin cu 2 800 de capete și o fermă cu ovine de elită, din rasa merinos, cu 4 000 de oi matcă și 2 000 capete tineret, aici obținîndu-se o producție medie de 10—12 kilograme de lînă de la fiecare oaie tunsă.

Sectorul legumicol reprezintă pentru cei de-aici cam ceea ce reprezintă industria ușoară pentru orașe — un loc ideal de muncă pentru femei, sectorul aducînd peste 9 milioane de lei pe an C.A.P.-ului.

E mult de istorisit, mult de stat la voroavă cu Radu Rîciu. Un țăran adevărat, isteț, știind să organizeze munca și să facă din oamenii cooperativei niște oameni realmente bogați. Bogăția — departe de-a crea, cum spunea cineva, reveria acumulării — îi îndeamnă pe oameni la lucru. Le demonstrează superioritatea noului mod de organizare a agriculturii și-i mai îndeamnă încă la a-l perfecționa continuu. Cadrul, condițiile favorizante există. Trebuie doar să-ți investești truda și luminile minții într-o creștere averii comune. Și asta se face mizînd pe înțelepciunea și pe experiența țăranilor de-aici, pe dorința lor de-a dovedi că se poate. Nimic, zice Radu Rîciu, nu l-a speriat vreodată pe țăran. Nici ploile, nici frigul, nici ninsorile.

Trebuie să te pui în în acord cu timpul și să te gîndești înainte de orice la recoltă. Lucrările de mîntuit..Iă se răzbună. Iar acordul cu timpul nu înseamnă atît acordul cu niște condiții meteorologice, cît acordul cu întregul timp pe care-l trăiești.

DAN MUCENIC ■

Cercetători și țărani

Să fii țăran și să ai lîngă tine ochiul limpede al cercetătorului preocupat de soarta pămîntului înseamnă o șansă. Iar la Drăgănești-Vlașca, țăranii îi au mereu alături pe cercetătorii Stațiunii de cercetare și producție Teleorman. La cîțiva kilometri de sat, pe marginea șoselei ce duce spre Alexandria se înalță două turnuri de beton. După șirul lung de clădiri joase care le înconjoară poți crede că este vorba de un I.A.S. sau cel mult de o cooperativă. La intrare, cresc flori, arbuști decorativi și tufe de trandafiri și aerul e mai degrabă de primărie sau de curte de spital, ca mai apoi să afli că aici se cercetează soarta plantelor lovite de arșiță și secetă, că aici se naște un soi de ricin sau de năut, că se pune la cale chiar soarta bumbacului și se nasc semințele pentru sute de mii de hectare și, nu în cele din urmă, se scoate o producție demnă de toată invidia agricultorilor cu pretenții. Stațiunea de cercetare și producție Teleorman, așezată pe o mare parte a comunei, dar și cu loturi prin mai tot județul, este unul din motoarele de nădejde ale grupului de cooperative agricole reunite în C.U.A.S.C. Drăgănești-Vlașca. Începînd de iarna, stațiunea începe instruirea tuturor specialiștilor, de la șefi de fermă pînă la ingineri și președinți. Ce e nou pe frontul pămîntului și ce poate face din agricultură o știință a producției ? Ce e nou în lume și care sînt ultimele descoperiri ale specialiștilor români. Nu e greu să fii țăran ! E și asta o meserie, niciodată prea simplă, dar acum din ce în ce mai complicată, care nu se mai poate întemeia numai pe șapte clase și pe sapa zină. Tot stațiunea stabilește tehnologia pentru toate culturile, tot ea livrează sămînță de elită și superelită. Sub îndrumarea stațiunii, cei din Drăgănești și cei din Comoara au devenit, la rîndul lor, mari producători de semințe. Radu Rîciu, președintele cooperativei, a fost totdeauna omul cu o ureche atentă la lucrurile noi. „Nu trece săptămîna ,spunea directorul stațiunii, doctorul inginer Florian Pipie, și președintele cooperativei ne bate la ușă. Se face că arbea o cafea dar mereu întreabă ce soiuri noi au mai apărut la alte stațiuni, cum e cu tehnologia cutare, cît i-ar costa și cu ce beneficiu ar ieși. El e țăranul care știe că, dacă a cheltuit o sută de lei, trebuie să cîștige măcar o sută și un leu. Cînd începe să piardă Rîciu înseamnă că se schimbă lumea". Relațiile de vecinătate au generat prietenii durabile. Adevărul e că și interesul naște prietenii adevărate. Și unii și alții vor să ia cît mai mult de pe spinarea pămîntului. Și cei de la stațiune pun la cale tehnologii mai ieftine, cu eficiență mai mare și primul care bate la ușa lor ca să le încerce e tot Radu Rîciu. Tot ei e cel care sună mereu pentru un sfat de la cercetătorii repartizați pe laboratoare. Căci la Drăgănești-Vlașca există un laborator de agrofitotehnie, unul de îerbicide, altul de prognoza și avertizarea ударilor și unul de agro-chimie. În curînd va fi gata și cel pentru înmulțirea plantelor prin țesuturi și atunci campania de valorificare a tuturor puterilor pămîntului va intra într-o nouă fază. E drept că Drăgănești și Comoara, fiind mai aproape de stațiune, beneficiază din plin de sprijinul cercetătorilor. Dar aceștia au loturi și ferme pe întreg județul și munca lor privește toate cooperativele din Teleorman. În plus, au atribuțiile lor de cercetare, peste care nu pot să treacă. La Drăgănești-Vlașca se hotărăște viitorul ricinului și al năutului din România. Aici se ameliorează soiurile din aceste plante, se obțin linii noi și se trimit spre omologare spre a primi statutul de soiuri. În același timp, stațiunea trebuie să-și vadă de producția sa. Pe cele 3 274 de hectare, grîul, porumbul, orzul, soia și celelalte trebuie să dea semințe (o cantitate considerabilă livrată la export), să realizeze producțiile pentru consum și să producă furaje pentru ferma cu o mie de bovine. Dacă în laboratoare cercetătorii Maria Negriiă, Ion Coman și Ada Pipie, încearcă noi formule de cultivare și noi soiuri, la ferme, Aurel Negriiă, Nicolae Ciolan, Mihai Băban, Ilie Bodescu, Dumitru Croitoru și Stelian Bălănescu se bat pentru producții care să țină sus prestigiul stațiunii. E aici, la Drăgănești-Vlașca un orgoliu al beneficiului. De cînd există stațiunea, ea nu a dat nici un leu pierdere. Dimpotrivă, beneficiile joacă în jurul milioanelor. Anul trecut, pe o vreme de pomină, stațiunea a realizat 6 200 de kilograme de grîu la hectar. Și nu era grîu la grămadă, ci grîu ales pentru sămînță. Culmea e că nici anul acesta nu mijește o vreme mai bună. În zile e frig. A plouat zile la rînd și pămîntul s-a umflat de apă. Acum cînd se pregăteau de mîezul primăverii, așteptînd soarele, pe un metru pătrat de pămînt au căzut încă 9 găleți de apă. Vegetația întîrzie, pomii aproape că s-au temut să înflorească, iar animalele stau închise în grajd, de parcă iarna s-ar îndrepta direct spre vară. E drept că cercetătorii nu-și fac griji pe seama furajelor. Proviziile pentru animale, acum, cînd altora le frige buza după un braț cu fîn, le ajung pentru încă o lună sau două. Oricît ar părea de gospodăresc acest amănunt, mai puțin științific, stațiunea din Drăgănești-Vlașca rămîne totdeauna cu furaje pentru anul următor. Iar în aceste zile aspre, oamenii stațiunii se îngrijeau de plantatul pomilor pentru umbră în padocuri, în ideea că într-o bună zi va ieși atît de așteptatul soare.

CORNEL NISTORESCU ■

Cînd zootehnia merge, merg toate

La începutul anului, cînd Iordan Glonțeanu a fost numit președintele C.U.A.S C. Drăgănești-Vlașca și-a spus că dacă vrea să-și dea seama cu adevărat cum merge o unitate trebuie să-i urmărească cu atenție zootehnia. Dacă zootehnia merge bine, de regulă merg bine toate. Cam asta e piatra de încercare. Aici, în sectorul zootehnic, disciplina, buna organizare a muncii, prioceperea și interesul les mai pregnant în evidență. Asta a și făcut. Zi de zi, la

Zootehnia — unul din punctele forte ale C.A.P.-ului

La complexul avicol — activitate non stop

ora 7, uneori și mai devreme, se înființa la fermele zootehnice ale celor 6 C.A.P. care constituiau Consiliul : Drăgănești, Comoara, Bujoreni, Botoroaga, Tirnava și Valea Cireșului. Ferme zootehnice de vaci cu lapte aveau toate, mai puțin C.A.P. Drăgănești, care avea în schimb o fermă de tineret pentru îngrășat și o fermă de păsări cu 170 mii de găini ouătoare. Oi au deasemenea toate unitățile. Se mai știe că zootehnia este sursa unor cîștiguri importante, bineînțeles dacă este făcută cu pricepere. A mai cerut și economistul șef Daniel Glăvan situația financiară cu care cooperativele au încheiat anul 1986. Consiliul încheiase anul financiar 1986 cu un beneficiu de 14 milioane, dublu față de cît fusese planificat. Asta era o treabă bună, mai ales că 5 din cele 6 cooperative înregistrau beneficii. C.A.P. Botoroaga încheiase anul cu un deficit de 1,7 milioane. Asta era mai grav. Și tot cu economistul Daniel Glăvan, așa cum ne spune președintele, unul din cei mai buni economiști de C.U.A.S.C. pe care i-a cunoscut, au făcut o analiză financiară a unităților, în special a celei de la Botoroaga. Rezultatele au fost cele așteptate. Ele au permis trageres unor concluzii, luarea unor măsuri. Din păcate, unele din măsurile care ar fi trebuit să aibă caracter de prioritate au trebuit aminate pentru un timp.

S-a văzut limpede că zootehnia grevează situația financiară a C.A.P. Botoroaga și C.A.P. Valea Cireșului — beneficiu o jumătate de milion. De ce ?

Pentru aducerea zootehniei acestor unități la nivelul cerut ar trebui făcute investiții importante privind construirea unor adăposturi corespunzătoare — la Botoroaga vițele sînt crescute în clădiri improvizate, folosite mai demult pentru creșterea porcilor, unde aprovizionarea cu furaje se face pe fereastră — schimbarea exemplarelor de matcă, îmbătrînite și tarate. Tocmai cooperativelor care au nevoie nu li se acordă fonduri pentru că acestea nu au credite în bancă. Nici n-ar avea cum să aibă dacă au activitate deficitară. La Botoroaga, cifră care a dat de gîndit în primul rînd celor însărcinați să urmărească, să organizeze și să răspundă de activitatea cooperativei, din 355 de vaci de lapte se mulg doar 159. La Botoroaga, ca și în alte unități de altfel sînt păstrate în efectiv vaci care nu vor mai da niciodată lapte, defectul lor principal fiind bătrînețea ori în anumite cazuri sterilitatea.

— Schimbarea efectivului se face doar la anumite termene, nu cînd situația animalelor o impune, ceea ce duce la situația nedorită ca unele animale să devină un balast pentru fermă. Mănîncă și nu produc. Ocupă locul în grajd degeaba. Ar mai fi o problemă, continuă Iordan Gionțeanu, la cele de necesitate nu le putem face decît la abatorul de la Roșiori, la distanță de 60 de kilometri. Apare o situație neprevăzută, trebuie să tai un miel și un viței. Trebuie să-i urci într-o mașină care să parcurgă pentru asta 120 de kilometri. Trebuie să ai la îndemînă în momentele acelea și mașina și motorina necesară. O soluție posibilă ar fi construirea unor camere frigorifice în zonă. Ne lămurim exact situația fermelor care merg slab pentru că în cadrul lor nu găsim resursele pe care le-am descoperit. Dacă o fermă zootehnică nu are rezultate, fluctuația de cadre care lucrează în acord global este mare. Oamenii buni migrează spre ferme bune, unde pot cîștiga mai bine. Fermele zootehnice cu rezultate proaste nu au specialist. Este și una din cauzele insucceselor. În actualele condiții, cînd rasele de animale au evoluat, au devenit mai pretențioase, dacă vrem să obținem rezultate, fermele nu mai pot fi conduse de oameni cu studii elementare. Materialul seminal folosit pentru monta artificială este de calitate foarte bună. Se nasc viței mari. Dacă vaca nu este pe măsura vițelului se produc accidente la fătare. Deci, o problemă deosebită pe care o avem de rezolvat este aducerea tuturor unităților, vorbim deocamdată de zootehnie, la același nivel, la cel de sus bineînțeles. Conform statutului cooperativelor agricole de producție între-ajutorarea financiară între cooperativele aceluiași C.U.A.S.C. nu este posibilă. Putem face doar mișcări de furaje între unități cu titlu de împrumut. Bineînțeles că încercăm să asigurăm unele priorități la achiziționarea de tineret de calitate, ceea ce nu este întotdeauna posibil.

La patru ferme zootehnice există un singur medic veterinar. Mai era un medic veterinar de circă chiar la Botoroaga, era capabil și serios dar s-a mutat de curînd pe undeva prin părțile Sibiului. Iată, acel medic veterinar este regretat. De ce o fi plecat ? În C.U.A.S.C. Drăgănești specialiștii sînt prețuiți și ajutați.

Și ar mai fi ceva. Întotdeauna acest ceva există. La Botoroaga, de cîte ori președintele C.U.A.S.C. ajunge la ora 7 dimineața, șeful fermei venea pe la ora 8, cînd laptele era mulș și predat. Și în acea discuție de început, cînd fiecare leu era cu grijă cumpănit și era o unitate de măsură imparțială a muncii, conducerea consiliului a stabilit și aprobat un plan de creșterea efectivelor de cai și construirea unui atelier de rotărie pentru confecționarea căruțelor pentru nevoile proprii și, cine știe, și pentru ale altora. Se știe, calul și căruța merg mai încet dar și consumă mai puțin.

Se cuvine să încheiem această discuție despre zootehnia C.U.A.S.C. Drăgănești-Vlașca spunînd că majoritatea fermelor, în special cea din Drăgănești sînt unități bine constituite, care lucrează după cele mai moderne metode, cu beneficii așa cum am arătat, dar asta nu l-a mulțumit pe interlocutorii noștri. De altfel, o agricultură intensivă, modernă, înseamnă aducerea tuturor unităților la cel mai înalt nivel.

OPREA GEORGESCU ■

Radu Riciu, Erou al Muncii Socialiste, președintele C.A.P. Drăgănești Vlașca, un veritabil și neostenit promotor al noii revoluții agrare

Să așteptăm, optimiști, roadele grădinilor

Avionul de la ora 10

Sandu știe tot, poate tot, vrea tot, numai frica de lupi îl face să vorbească un pic tremurat, dar se pare că e pe calea să-i întrebe curînd pe taică-său unde sînt lupii aceia cu care-l tot amenință și pe care nu i-a văzut niciodată. O sămînță de îndoială i-a și încolțit în privire : dacă e primăvară, cum este, nu cumva lupii au plecat odată cu iarna ? Sandu e un bărbat de cinci ani și mai cu seamă de cînd a luat vacanță de la grădiniță a descoperit că-i place foarte mult „să meargă pe teren". Cînd spune aceste cuvinte, parcă ar mușca dintr-o acadea dulce și parfumată. Expresia, auzită în casa părinților lui, îi legitimează prezența zilnică în fața cîmpurilor de grîu și-a pămîntului care abia a fost semănat. De pe bancheta din spate a mașinii, el ține totul sub observație, și în primul rînd ceea ce face și ceea ce spune taică-său, directorul S.M.A. ului Drăgănești-Vlașca, inginerul Mircea Iordan. Iar cînd mașina oprește, Sandu se amestecă printre genunchii tuturor. Dintre toți, el fiind cel mai aproape, s-ar zice, de respirația caldă a pămîntului.

Pe-un drum de cîmp care coboară dinspre C.A.P. către apa Cilnișel, oprim lîngă un tractor trîs pe dreapta și la care tractoristul tot meșterește ceva. Directorul întreabă : Ai necazuri ? Iar tractoristul răspunde : Nu, aștept avionul. Trebuie să vină la ora 10.

Tractoristul se numește Benone Donea. A fost trimis aici pentru a aduce o cisternă cu 4 000 litri de apă. Trebuie să facem niște tratamente la grîu și orz. Spune el, iar avionul nu poate să decoleze cu prafurile acela chimice, trebuie să stropească, ori asta înseamnă că e nevoie de apă și mie mi s-a spus că toată ziua asta am de făcut, asta e misiunea mea, cînd se golește cisterna fug repede sus, în deal, și-o umplu de la castelul de apă. Dar cum mai este încă vreo jumătate de oră pînă să țoșcască avionul, Benone Donea a încercat să nu stea chiar degeaba lîngă tractorul pe care l-a tras în apropierea pistei de aterizare. I-a dat jos scrinul și încearcă să-i pună altul nou, cu suspensie. Scrinul vechi era montat pe un cilindru cu aer comprimat. Era bun și sistemul acela, dar s-a rupt o garnitură și cum altă n-a putut găsi, cu toate că ea ar costa numai cîțiva lei, s-a gîndit să folosească sistemul mai vechi, cu suspensie cu arcuri. Fiindcă nu poate să conducă tractorul prea mult timp șezînd pe un scaun țepăn ca un bolovan. O scoate el la capătul zice, și o să stea comod, la volan, ca într-unul din fotoliile de acasă. Benone Donea are o fată, Viorica, măritată la București, unde aceasta are serviciu și o casă a ei, iar în urmă cu patru ani, cînd fata a făcut nuntă, el s-a gîndit să-i cumpere mobilă, ca să-i fie de zestre, numai că tinerii și-au cumpărat alta, chiar în cartierul unde au primit apartament, iar el a rămas cu mobila în casă și se mai ascază pe vreunul din fotoliile aceea doar cînd are timp să vadă un film la televizor, timp pentru așa ceva nimerindu-se să aibă, de altfel, foarte rar.

Mai cu seamă, în primăvara asta cum n-a mai fost alta demult, timpul mecanizatorilor a trecut într-o așteptare încordată, am stat gata de atac mereu, spune și mecanizatorul Păun Brodeală, care lucrează la Ferma nr. 3, am stat mereu pregătiți și atacul s-a amînat nu o dată, ploile astea ne-au ținut mereu calea, prelungite peste măsură și reci, dar cînd a fost o zi bună de lucru sau cînd am avut parte doar de cîteva ore pe zi, n-am pierdut nici o clipă. Păun Brodeală are 41 de ani și lucrează la tractoare, cum spune el, de cînd a terminat clasa a șaptea. Trei ani a învățat meserie, la școala profesională, iar în '64, cînd a obținut certificatul de absolvire, s-a angajat la S.M.A. Drăgănești și un timp a lucrat, după aceea, chiar la o anume depărtare de casă, la Chiriacu și Ciolanu, la Belu, Tîrnava sau Bujoreni, unde erau duși în timpul nopții ca să nu recunoască drumurile și să nu se grăbească să vină prea repede acasă. Însă el n-avea cum să fie unul dintre cei gata să dea bir cu fugiții. Tînuse să învețe meseria așa cu toată nădejdea unui copil sărac și necăjit și n-avea cum să încerce s-o părăsească, după cum nu va încerca niciodată. Tacă-său, Sterie, se întorsese orb de pe front, așa a trăit de-atunci și pînă în ziua de azi, dar omul acesta n-a avut totuși odihnă, a încercat din răsputeri să-și ajute nevasta la munciile gospodăriei, atît pe cît se putea, mîinile lui sînt pline de semne de tăieturi și de zgîrieturi, iar Păun Brodeală își aduce aminte, de exemplu, cum la seceriș, într-o vară, l-a văzut pe taică-său tăindu-se la mînă cu secera, tocmai pentru că nu ascultase ce-i spuseseră nevasta și copiii, să stea locului. Așa că el, Păun Brodeală, nu s-a răsfățat niciodată și n-a glumit cu meseria. Cînd era în armată și făcea de gardă la Palatul Consiliului de Stat, șezînd lîngă gheretă, drept ca bradul, și privind la trecătorii de pe Calea Victoriei se întreba uneori ce-o mai fi la Drăgănești, cine o mai lucra pe tractorul lui ? Acum, cînd toată ziua stă pe tractor, abia dacă se mai întreabă uneori ce-o mai fi pe Calea Victoriei. Împreună cu colegul lui, Florea Dinu, ar mai avea de făcut doar cîteva ture și încheie semănatul sfeclei de zahăr la Ferma nr. 3. În urma tractorului care înaintează cu o viteză de aproape doi kilometri pe oră, Elena Mărgărit și Dan Cristache țin mereu sub ochi mersul semănătoarei și ori de cîte ori li se pare că nu e ceva în regulă, îi fac semn să oprească. Ceea ce contează, în cele din urmă, este calitatea lucrării, iar Păun Brodeală trebuie să respecte întocmai ordinul de lucru, adică foaia aceea de hîrtie pe care o ține în buzunar și pe care șeful fermei a scris de dimineață, la ora 6 și jumătate, sola unde are de lucrat, lucrarea pe care o are de executat, adîncimea, viteza și densitatea la care trebuie să semene. Din cînd în cînd, șeful de fermă vine și verifică și el, atent, cum se face lucrarea. Dar nu poate să stea toată ziua aici, fiindcă în cuprinsul fermei lui de 884 de hectare se lucrează, bineînțeles, în mai multe locuri, iar el trebuie să știe ce se întîmplă în orice loc. Avionul așteptat la ora 10 va începe tratamentul la grîu, mai întîi, chiar în această fermă de care răspunde, de 26 de ani, tehnicianul Ancu Glăvan. Acesta are 55 de ani și toată viața și-a petrecut-o cu munca pămîntului pe care uneori n-a avut răgazul nici măcar să stea undeva și să mănînce, la prînz. Ori în sareta, ori pe jos, mereu în fugă și mîncînd astăzi biscuiți și rahat, iar mîine napolitane, pînă la urmă a dat omul în diabet. Și cu toate că e un munte de om, trebuie să se hrănească mai mult cu mămăligă. Medicul nu i-a dat voie să mănînce mai mult de 150 de grame de pîine pe zi. Tocmai el, omul care face pîinea pentru toți ! Dar asta o va înțelege doar mai tîrziu și Sandu, bărbatul de cinci ani, cel care privește la toți cu ochi scrutători. O va înțelege cînd numărul anilor lui va fi mai mare, iar teama de lupi va fi dispărut cu totul.

D. CONSTANTINESCU ■

Garanția belșugului : mîinile harnice și pricepute ale cooperatorilor

Mecanizatorii sînt gata, în orice moment, să treacă proba aspră a campaniilor agricole

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

La „Timpuri Noi", cu un pas înaintea lumii

Face parte și acest episod din istoria întreprinderii : în urmă cu un veac și încă un sfert de veac, lețșind la plimbare cu trăsura spre marginile orașului și văzînd femeile cum spălau rufele în Dîmbovița, un francez, Lemaitre s-a gîndit să deschidă în locul acela o spălătorie, avînd să spele mai întîi rufele de prin cazărmile și spitalele Bucureștilor. Cu vremea, pe același loc s-a înălțat un atelier unde se reparau locomotive. Într-o turnătorie au fost făcuți, în acele vremuri mai de demult, și stîlpii pe care au fost așezate felinarele Bucureștilor. Mai încoace, spre vremea noastră, după naționalizare, întreprinderea a trecut la fabricarea motoarelor semi-diesel. Cu două motoare de acest fel, de cîte 25 CP, muncitorii de la „Timpuri Noi" au defilat la 1 Mai 1949. Un an mai tîrziu, în această întreprindere erau fabricate primele compresoare. Și dacă vrem să avem o imagine cuprinzătoare despre ceea ce s-a petrecut la „Timpuri Noi" de vreo cîteva zeci de ani, putem nota ceea ce ne spune tehnicianul metrolog Gheorghe Chircă, secretar adjunct al comitetului de partid pe întreprindere : din 1949 și pînă astăzi producția a crescut de peste 50 de ori ! Și ar mai fi de reținut că ritmul în care s-a produs această creștere a cunoscut în anii din urmă o accelerare ce este, prin ea însăși, semnificativă : de fapt, producția s-a dublat în ultimii zece ani. În decursul unui an, valoarea acestei producții ajunge la aproape 1 miliard de lei.

Ca urmare a vizitelor întreprinse aici de tovarășul Nicolae Ceaușescu, întreprinderea a intrat într-un vast proces de modernizare. Întreprinderea datorează acestor vizite deschiderea unui capitol nou, deosebit de bogat, al istoriei sale. Reamintind acest adevăr, inginerul Ionel Radu, șeful serviciului plan, recapitulează cîteva dintre argumentele care ne îngăduie să afirmăm că „Timpuri Noi" a devenit în ultimii cîțiva ani o întreprindere de înaltă productivitate, în care zecile de tipuri de motoare și compresoare fabricate aici prezintă, incontestabil, calități tehnice superioare. Că așa stau lucrurile și nu altfel o demonstrează și faptul că întreprinderea exportă o bună parte din producția ei — pe primul trimestru al acestui an sarcinile de export au fost nu doar realizate ci chiar depășite — și nu a primit nici o reclamație cu privire la calitatea produselor. O astfel de performanță se explică însă prin faptul că în urma vizitei întreprinse aici, în 1980, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a trecut într-o primă etapă la modernizarea turnătoriei de fontă și neferoase, unde prin crearea unor spații noi de producție s-a impus și reorganizarea unor linii tehnologice. A fost înlocuită în bună parte munca manuală iar consumurile de metale, în primul rînd de aluminiu și de aliaje de aluminiu, au scăzut foarte mult prin montarea unor mașini de turnat sub presiune. De asemeni, în urma vizitei întreprinse aici de tovarășul Nicolae Ceaușescu pe data de 2 noiembrie 1984, s-a trecut la instalarea unei linii semiautomate de formare-turnare a pieselor din fontă, ceea ce a avut efecte pozitive în privința reducerii consumurilor materiale și pentru creșterea substanțială, cu 30 la sută, a productivității muncii, ori pentru asigurarea unei calități superioare.

Acestea sînt, fără îndoială, tot atîtea dovezi că pe măsură ce anii au trecut, întreprinderea a înnoit tot mai mult. Și după cum ne mărturisește inginerul Mircea Ungureanu, poate că el are motive mai multe decît alții să aprecieze drumul străbătut de întreprindere în acești ani și să se bucure din toată inima. Fiindcă el, spre deosebire de cei mai tineri, știe foarte bine și de unde s-a plecat. A copilărit în preajma întreprinderii, în cartierul Dristor, iar în 1951 a intrat aici ca muncitor necalificat. Nu la mult timp după aceea s-a calificat ca strungar. După ce-a absolvit cursurile serale ale liceului, a urmat tot la seral Tehnologia construcțiilor de mașini și-a terminat facultatea în 1968. Un timp a lucrat la proiectare, apoi a fost, o vreme, inginerul șef al întreprinderii, iar de mai mulți ani încoace muncește ca inginer principal în cadrul atelierului de tehnică nouă. Destinul lui se împletește așadar cu istoria întreprinderii pe durata cîtorva zeci de ani. Cînd a intrat el ca muncitor la „Timpuri Noi", întreprinderea reușise să fabrice două tipuri de compresoare, TN 45 și TN 70. Acum, aceeași întreprindere fabrică peste 50 de tipuri de electrocompresoare și motocompresoare și cu toate că numărul acestor tipuri este important, vom vedea că nu numai el are importanță. În cadrul uneia dintre vizitele de lucru întreprinse aici de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarului general al partidului i-au fost prezentate noile tipuri de compresoare navale, cele pentru locomotive, pentru comprimarea gazului metan, ca și motorul diesel de 140 CP pentru excavatoare, toate acestea fiind adevărate premiere pe plan național. Din seria aceloreași produse care mai înainte de a fi realizate la „Timpuri Noi" erau importate, inginerul Marin Nanca, șeful atelierului de proiectare, dezvoltare și introducere a progresului tehnic, oprește discuția la electrocompresorul ECFU 10. Ei bine, îl întrebăm, ce este cu acest ECFU ? „Este, ne răspunde el, un electrocompresor fără ungere, cu o capacitate de 10 metri pe minut. Ca să se înțeleagă importanța lui, vom spune, spre a fi pe înțelesul oricui, că în anumite domenii industriale sau pentru anumite operațiuni este nevoie ca aerul comprimat să nu conțină nici o impuritate, nici un fir de praf. Astfel de compresoare sînt necesare în industria chimică și farmaceutică, de exemplu, sau în industria alimentară. Pînă acum, noi am importat astfel de compresoare. Însă întreprinderea noastră a reușit să realizeze, iată, acest electrocompresor ECFU 10. La nivel de modul funcțional și la nivel de prototip. În Întreprinderea de Medicamente București, el a dat rezultate excepționale. Nu mulți, în lume, produc astfel de compresoare și, ca să vorbim limpede, cel produs aici se află peste nivelul mondial. Primele serii vor fi fabricate în luna iulie. Și să mai spunem, neapărat, că meritul principal în realizarea acestui compresor aparține inginerului Ștefan Mîndru, din cadrul atelierului nostru. Sigur că el a lucrat și cu alții, de exemplu cu inginerul Constantin Marcu și cu o echipă de tehnicieni din întreprindere, dar corect este să spunem că meritul principal aparține lui".

Cu astfel de oameni, e limpede, la „Timpuri Noi" timpul merge repede. Fiindcă oamenii aceștia țin să meargă în pas cu lumea și uneori, iată, reușesc să meargă chiar ca un pas înaintea ei.

D. CONSTANTINESCU ■

Simple povești de dragoste cu minerii Husnicioarei

Drum lung pînă la Husnicioara. Drum minier. Drum pe care se întîlnesc, tot la cîteva secunde, făcînd să scrîșnească aerul între ele, mașinile uriașe care transportă minereul extras din cariera aflată undeva, în stînga. La Husnicioara e altceva. Acolo e mină-mină. Acolo se lucrează la sfîrtecarea, pe dinăuntru, a unui piept de deal. Acolo, după ieșirea din schimb, minerii trec pe la lămpărie. Își lasă lămpașele și mai spun cîteodată (auzind exclamația — da' negri ați ieșit, mai ceva ca dracii !) — dacă era să ne placă albu', ne făceam farmaciști sau brutari, că proști nu sîntem, altfel n-am fi ajuns la mină, unde e nevoie de cap bun și de suflet tare ! Fata de la lămpărie zîmbește. Îi cunoaște bine pe toți, deși sectorul acesta e cel mai nou dintre toate cele deschise pe platforma minieră Mehedinți, Leonica Birzoi, (așa o cheamă pe șefa lămpăriei) știe pe dinafară numărul de la lămpașul fiecăruia și, de cum apare vreunul, se apucă să mi-l prezinte ; scurt, cu precizie, prietenie și, cîteodată, umor.

— Uite-l pe Doru Constantinescu. Lampa 167. I-am dat una nouă pentru că e, ca și mine, electrician. Am și eu slăbiciunile mele, mai ales pentru unul ca el, meseriaș de talent.

Doru are 29 de ani. A muncit un timp la Șantierul naval. Cînd s-a hotărît să lucreze în subteran a fost întîi întrebat dacă i s-a urît cu lumina. El n-a răspuns. Nu e prea glumeț din fire. Dar ce glumă era aia ca Șantierul să se lipsească de unul dintre cei mai buni electricieni ai săi ? Pînă la urmă, însă, au primat interesele depășind dorința unui muncitor sau altuia, a unui conducător de unitate sau a unui șef de echipă. Era nevoie de mineri. Și de specialiști bine pregătiți. Așa că Doru a început munca de miner la sectorul Zegujani. Bine apreciat. I-a învățat pe tinerii din jurul său cam tot ce știa și el. Și știa multe. Cînd s-a deschis Husnicioara, a fost chemat aici. Mină nouă, cu probleme. A venit, lăsînd în urmă regretele orătăcilor de la Zegujani. Zice, simplu de tot, că n-a făcut, în toată viața lui, nimic decît din dragoste. Din dragoste pentru meserie a lucrat bine, tot din dragoste s-a însurat, tot din dragoste a devenit tată a patru copii, doi băieți și două fete, și tot din dragoste s-a hotărît să devină miner. Dragoste pentru ce ?, îl întreb. Zice, la fel de simplu și de direct, fără să clipească : pentru țară. În Șantierul naval sînt încă mulți electricieni buni, chiar mai buni ca mine. Dar aici era mare nevoie. De-aia am venit. Și Doru se grăbește să plece, tot de dragoste mînat. Mai bine spus — de dorul de a-i revedea cît mai curînd pe cei dragi de-acasă.

— Bărbatul ăla înalt și blond e Valerică Udrea — continuă Leonica șirul prezentărilor. Lampa 243. Întrebați-l cum i se pare rolul lui de mamă.

— Al *lui* ?

— Întrebați-l, o să aflați !

Îl întreb. Zîmbește larg. M-a și pirit șmecherița asta mică, îi arăt eu ei — zice, fără pic de supărare în glas. Aflu că e miner de 17 ani, a început la Motru, unde fratele său a rămas în continuare, ca brigadier. El s-a tras mai spre casă. Mai aproape de nevasta lui, de comuna lor natală. Ilovăț, și de cei trei copii. S-a pus pe treabă și la Husnicioara. Așa cum știe el, minerește. Fără menajamente și fără spaimă de trudă. Între timp, nevasta lui a fost aleasă primăriță la Ilovăț. Stă acolo la părinți. El — rămăsese singur în apartamentul din Drobeta-Turnu Severin. Dar și-a adus alături pe cei doi copii mai mari — o fată într-a XII-a și un băiat într-a X-a și a risipit singurătatea. Se duce acasă, în sat, doar la sfîrșitul săptămînii, în vreme ce soția nu dă prin oraș decît atunci cînd e chemată la vreo ședință, la județeană. Nici nu s-ar putea altfel, zice Valerică Udrea, un primar trebuie să stea în sat zi și noapte, că doar de-aia l-au pus oamenii în fruntea lor, să fie mereu printre ei. Dar tot nu mi-ai spus — insist eu — cum te simți ca mămică ? Acum, cu doi copii mari, pot zice doar că ei mă cresc pe mine. Îmi dau poftă de viață și de muncă. Fac și treabă prin casă. Dar și învață. Eu, cu lucrul meu. Greu ? Nimic nu e greu atunci cînd știi că, plecînd acasă, îi revezi pe oamenii dragi. Bine, dar soția, copilul cel mic ?... El, nu pot merge toate perfect. Dar, cu timpul, se rezolvă ele... Important este doar că ne simțim inimile aproape și că trăim fericiți măcar în cele două zile ale sfîrșitului de săptămînă. Ca pe vremea cînd eram de-abia logodiți.

— Uitați-l și pe nea Constantin Armega. Miner specialist. Lampa 124. Ce ziceți, la cît de zdravăn și tinerel arată, credeți că are 22 de ani de muncă în mină ? Și are !

Și mai are și patru copii. Și mai așteaptă încă un băiețel, zice că e pe drum. Și, încă, mai are nea Armega o soție care lucrează tot în cadrul Întreprinderii miniere, și fata cea mai mare tot aici, la carieră. Ce mai are ? Drag de muncă. Ajuns la 42 de ani, cînd pînă la pensie n-ar mai fi decît vreo opt, s-ar putea gîndi și la altceva decît la mină. De pildă, la cum își va petrece timpul ca tînăr pensionar. S-a gîndit și la asta. Are deja doi stupi. Va face, cu timpul, cam 20. Dar pînă atunci e vreme destulă. Povestește despre mina Husnicioara. Nu e, desigur — nouă fiind — grea din cale-afară. Dar nici mină ușoară nu s-a pomenit. Importantă e acum organizarea, sudarea colectivului de-aici. O echipă de mineri nu există — dacă e una cu pretenții — în afara prieteniei sincere dintre oameni ei. Cei care spun că nu se tem de muncă, avînd curajul să doarmă lîngă ei, n-au ce căuta printre mineri. Armega s-a călit la școala Motrului. S-a simțit născut pentru a fi miner : vinjos, plin de curaj, deschis la suflet. Ai fost bolnav vreodată ? Nu prea. Într-un rînd am fost să-mi fac analizele și mi s-a zis că încă nu e cazul să mă interesez care e drumul cel mai scurt spre o policlinică. Simțeam și eu asta, așa cum simt și-acum, dar spusa medicilor m-a liniștit mai tare. Și el, ca toți ceilalți, e grăbit să ajungă acasă. A venit autobuzul care îi ia zilnic de la mină și nu vrea să-l piardă.

Au plecat toți minerii ieșiți din primul schimb. Acum, prin pădurea cu arbori subțiri care le însoțește drumul spre mină nu se mai zărește nici o siluetă. Lămpașele sînt toate la locurile lor. Îndrăgostiți, dar scump la vorbă sînt bărbații de pe-aici — zic. Leonica Birzoi începu să povestească, în timp ce verifica lămpașele iar eu așteptam sfîrșitul ședinței de analiză a muncii, la care participau șefii echipelor din schimbul întîi :

— Cum s-o fi făcut, mă întreb și-acum, de nu l-am cunoscut mai devreme pe Marian ? Doar eram vecini, la Ciupercenii Noi. O uliță ne despărțea. Prietenia noastră s-a înfiripat destul de tîrziu, cînd eu terminasem, la Craiova, liceul, iar el isprăvise și armata. Am plecat amîndoi cu gîndul să intrăm în facultate. N-am reușit și am venit la Drobeta ca să ne punem pe muncă. Ne-am și căsătorit, convinși că astfel vom fi cu adevărat fericiți. Ei lucra la Șantierul Naval, eu — la Electromontaj. O perioadă calmă, liniștită, pe parcursul căreia soțul meu a continuat să citească, să cînte la chitară, dar și să se pregătească pentru un nou concurs de admitere. Eu am renunțat la ideea studenției, cu gîndul la copilul care urma să vină pe lume. Conform planurilor și așteptărilor noastre, Marian a intrat fără probleme la Institutul de Mine din Petroșani. L-am urmat (se putea altfel ?) și m-am încadrat la întreprinderea „Viscoza" din Lupeni.

Leonica își continuă istorisirea vorbind iute, oltenește, părînd să treacă ușor pe lîngă marile evenimente petrecute în tînăra sa familie : notele, mari ale soțului, nașterea celui de-al doilea copil și activitatea sa, ca primă femeie electrician de schimb din întreaga istorie, de peste trei decenii, a „Viscozei". Totul i s-a părut și i se pare firesc. O existență ocolită de eșecuri. Ca orice viață de familie închinată numai muncii și iubirii. Dar dimineața aceea și-o amintește. Dimineața în care Marian trebuia să primească repartiția. Era vară și Leonica se plimba cu cei doi copii, cel mic încă în cărucior. Stăteau pe atunci într-un bloc, la etajul al treilea, într-un apartament primit la numai două săptămîni de la venirea lor în Petroșani. Marian venea alergînd. Să mergem sus, am să-ți arăt ceva ! Spune-mi aici, abia am dat jos cărucul... Nu, sus, în casa noastră. Au mers și el i-a arătat o hîrtie pe care scria *Husnicioara*. Ce-i asta ? Pe unde e ? Acasă ! La noi, în Oltenia, în Mehedinți. Și au plecat. S-au stabilit, cu convingerea că o fac pentru totdeauna, aici. El urmărește, ziua întreagă, activitatea de la banda transportoare, iar ea a dres, într-un timp record, toate lămpașele defecte, ajungînd să aibă multe și de rezervă. Acum, nu-și mai află locul, vrea să facă altceva, mai spectaculos. E doar electrician cu categoria a cincea. Nu se cuvine să stea ore în șir într-o cămăruță. Vrea să fie electrician de schimb pe excavatorul 470 din carieră. O să fie greu ? O să fie. Dar și frumos. Dacă m-am decis să rămîn electrician, vreau să fiu unul de elită, așa, ca Doru Constantinescu. Nici el nu s-a temut să vină la mină, nici mie nu mi-e să urc pe excavator. Marian ce zice ? Nimic altceva decît că m-am gîndit bine.

S-a isprăvit ședința. Șeful de sector, inginerul Mircea Lucaci, își mai notează cîte ceva pe un caiet plin de cifre și de nume. E șef de sector numai de cîteva luni, mai precis din 16 decembrie 1986. Vine dintr-un loc în care nu se pomenea de minerit, din comuna mureșană Zau de Cîmpie. Dar, din pricina unor necazuri de familie, a fost obligat, încă din clasa a VIII-a, să meargă la o rudă, la Petroșani. Acolo a făcut liceul și facultatea. Repartizat la Livezile, a fost adus, apoi, aici. Abia acum face cu adevărat meserie de inginer. De miner. Nu e simplu deloc. Dar e pasionant, este exact ce și-a dorit. Sigur, sectorul său e încă în formare, mai are nevoie de oameni, și încă de oameni pricepuți, condițiile de muncă se vor îmbunătăți și ele cu scurgerea vremii, la fel și cele sociale. Dar — a înțeles și el, așa cum au făcut-o și minerii din subordinea sa — era neapărat necesar ca extracția să înceapă cît mai repede. Abia așa cum se trece la perfecționări, acum se prinde gustul performanței...

S-a înserat. O seară de primăvară, blînd adietoare. O seară anume dăruită îndrăgostiților. Inginerul Lucaci rămîne în continuare la Husnicioara. Eu o pornesc la vale, zărind înainte-mi siluetele celor doi tineri soți, Marian și Leonica. Se țin de mînă. Și parcă mi se face dor de-acasă.

DAN MUCENIC ■

Incursiuni spre zero absolut

De fapt, titlul acestui reportaj ar fi putut fi altul : lupta pentru „frig adînc“ ! Cu exclamație la sfîrșit. Sau, mai direct, **„Vine criogenia“ !** Criogenia, lumea tehnicii viitorului, „botezata“ prin alipirea cuvintelor grecești **„crios“** (frig) și **„genicus“** (care produce). O lume fascinantă ce ne poartă în marș forțat spre zero absolut...

M-am întîlnit cu această lume la Cluj-Napoca cu zece ani în urmă la „Napotehnica“, în cadrul tradiționalelor Saloane județene ale Creației științifice și tehnice. Apoi, ideea criogeniei a devenit o prezență constantă la Cluj-Napoca, unde s-au organizat și primele dezbateri științifice ocazionate de simpozioanele „frigului“, devenite și ele pitorești manifestări științifice în peisajul orașului de pe Someș. A venit apoi vremea tratamentelor termice, domeniu în care Politehnica din Cluj-Napoca se-nscrie printre pionieri, elaborînd cu ani în urmă primele invenții, deja brevetate, iar nu demult, participînd intens la programele naționale electronucleare. Tot în premieră, la „Napotehnica“ au fost prezentate cu cîtva timp în urmă și primele criostate, adică dispozitive utilizate în încercările mecanice ale metalelor, evident, în condiții criogenice, și am aflat un lucru extraordinar : în cîțiva ani, criostatele au ajuns deja la cea de-a III-a generație ! Cum ? Grație unei frumoase cooperări între „dascălii“ Politehnicii din Cluj și „elevii“ lor dintr-o puternică și modernă, ca stare de spirit, uzină sătmăreană : I.P.S.U.I.C. Mărturisesc însă că cea mai mare surpriză în această lume a incursiunilor spre zero absolut, a tehnologiilor de vîrf, aveam s-o am într-un unic în felul lui laborator al Politehnicii. Un laborator în care zilnicele incursiuni spre zero absolut au în ele toată frumusețea pasiunii pentru cercetare a unui grup de oameni ce gîndesc nu numai pentru anul 2000.

Așadar, să intrăm. Gazdele ne invită să depunem paltoanele pe cuier. Aici, nu e frig, deși ne aflăm chiar în laboratorul de criogenie ! Nu, nu deranjăm. Studenții sînt chiar în pauză.

De la **inginerul Iosif Tăpălagă** vom încerca să aflăm nu numai „istoria“ acestor preocupări, dar și rosturile criogeniei, un domeniu nu numai la modă, dar și de maximă penetrație în tehnologiile viitorului. Cine sînt ceilalți membri care compun „grupul de la Cluj“ ? Cu un deceniu în urmă, lîngă „sufletul“ grupului, **conf. dr. ing. Iosif Tăpălagă**, venit la Politehnică după ce a trecut prin toate treptele producției, s-au alăturat șefii de lucrări, doctorii în științe tehnice **Gheorghe Achimaș, Petru Berce** și **Horațiu Iancău**, iar mai apoi, colaboratori din toate catedrele Politehnicii interesate de acest domeniu de avangardă !

Scrierea istoriei de-un deceniu a-nceput odată cu încheierea unei colaborări între Universitate și Politehnică a cărei bătaie este gîndită să depășească granițele secolului. Cum au fost acele începuturi ? Imaginați-vă un om, pe **inginerul Teofil Cherebețiu** într-un dialog prelungit cu fizicianul **dr. Ioan Ardeleanu**, acolo, în laboratoarele de fizică ale Universității, pregătind proiectele pentru confruntarea de-a doua zi cu „grupul“ de la Politehnică. Aveau farmecul lor întîlnirile acelea interuniversitare chiar și atunci cînd ideea „frigului adînc“ era doar un vis, o cutezanță. Atunci, cînd dezbaterile teoretice intuiau criostate, scule pentru așchiere criogenică, încercări mecanice la temperaturi criogenice ! Da, chiar și asamblări criogenice... Cum ? Simplu : prin „fretaj“, adică, prin introducerea unei piese cilindrice de dimensiuni mai mari într-un alezaj de dimensiuni mai mici, apelînd la tehnica „frigului adînc“. Evident, răcit la temperaturi criogenice, spre minus 200 grade Celsius, sau, mai precis, la 77 grade Kelvin, arborele, „cuminte“, își micșorează dimensiunea și poate fi introdus ușor în alezajul bucșei, iar atunci cînd temperatura revine la cea ambiantă, se realizează strîngerea, asamblarea.

Unde e totuși „frigul adînc“ din acest laborator de criogenie ? Firesc, în „criostatele“ și vasele „dewar“ ce se văd jur-împrejur. Toate gîndite de „grupul“ de la Cluj-Napoca și realizate printr-o rodnică cooperare cu I.P.S.U.I.C. Satu Mare, unde s-a transformat o parte din această pasionantă luptă pentru tehnologii de vîrf.

Ei bine, cititorul se va întreba pe bună dreptate în ce domenii se folosește această tehnologie de vîrf. Am pomenit sculele cu caracteristici speciale. Dar aplicațiile sînt infinit de multe : în biomedicină, în transportul energiei, în tehnica spațială, în procesele electronucleare, în electronică, în fizica energiilor înalte ! Și am amintit doar cîteva. La acest început de an, sub patronajul Consiliului Județean al Sindicatelor Cluj, spre a înlesni cooperarea spre aceste vîrfuri s-a constituit o subsecție în cadrul Comisiei județene a inginerilor și tehnologilor.

În același timp, la „Metalurgica“ Aiud, punctul cel mai „cald“ al aplicațiilor clujene, noua tehnică a intrat în cotidian, marea uzină transformîndu-se, pe acest plan, într-o fertilă extensie a micului laborator al politehnicii clujene. O cooperare deosebit de rodnică și eficientă.

În rîndurile care urmează mă voi strădui ca din discuțiile purtate cu specialiștii Laboratorului de criogenie de la Institutul Politehnic din Cluj să reconstitui un tablou mai concret de realizări spre interesul beneficiarilor posibili :

— Deci, instalațiile pot fi realizate pe bază de componente autohtone. Totuși, cine le realizează ?

— E o preocupare de bază a grupului de la Cluj, care înfăptuiește nu numai proiecte, ci chiar instalații în atelierele proprii de microproducție, evident, pînă la predarea tehnologiilor unor unități specializate. Vasele „dewar“ ce stochează agentul criogenic sînt realizate de I.C.P.I.A.F. Cluj-Napoca. Posedăm deja 30 de seturi de dispozitive care asigură o gamă largă de încercări, începînd de la 0,1 mm pînă la grosimi ce depășesc 20 mm, atît pentru configurații standardizate, cît și pentru cele nestandardizate. Noi am executat deja instalații pentru așchiere în colaborare cu alte unități beneficiare, pe baza proiectelor noastre și intenționăm ca în acest an să livrăm astfel de instalații și altor unități, evident, în limita capacităților atelierului nostru de microproducție..

— Concret, în ce stadiu se află, de pildă, recuperarea materialului metalic din deșeurile de cabluri și debavurarea pieselor din mase plastice ?

— Pînă cel mai tîrziu la jumătatea acestui an vom proiecta și realiza instalațiile necesare pentru faza de laborator.

— Cum este gîndită această tehnologie ?

— La temperatura azotului lichid, care este de 77 K, atît materialele metalice, cît și cele nemetalice devin foarte casante. Prin această schimbare a proprietăților, mărunțirea e foarte ușor de realizat, ca de altfel și separarea, care se face în aceste condiții foarte ușor.

— Vă întreb, firesc, despre costuri. Contează și nivelul lor...

— Azotul lichid are un cost destul de scăzut : cam 2 lei pe litru. Investiția este însă la început ceva mai costisitoare. De exemplu, pentru instalația de recuperare despre care m-ați întrebat, costul maxim tinde spre 150 000 lei. Există însă suficient de multe posibilități de extindere a utilizării ei, funcție de natura produsului.

— Constructiv, o sculă criogenică prin ce se deosebește de una clasică ?

— Prin faptul că într-o anumită zonă trebuie practicate canale prin care se vehiculează agentul criogenic, la noi azotul lichid. Mai au în plus, normal, niște fante de evacuare a vaporilor de azot...

— Deci, nu este o complexitate deosebită. Ce e totuși mai dificil ?

— Optimizarea parametrilor geometrici constructivi ai sculei ! Cercetările noastre au arătat că micșorînd unghiul de degajare, gamma, se mărește și pe această cale durabilitatea sculei aschietoare. Deosebit de important este însă cazul aliajelor „exotice“, între care amintesc beriliu, magneziu, zirconiu : în cazul prelucrării prin mijloace clasice, unele se așchiază prind din cauza frecării, încît metodele criogenice rămîn unice posibilități de prelucrare !

— ...Și calitatea suprafețelor prelucrate ?

— Dincolo de consumul mult mai redus de energie, dar și de alte avantaje, se îmbunătățește net calitatea suprafeței prelucrate. Nu uitați însă și considerabila creștere — în unele situații chiar de patru ori ! — a „vieții“ sculelor.

— Ce operații pot fi efectuate prin metode criogenice ?

— De pildă, strunjiri, burghieri, tarodări și frezări pentru materiale greu așchiabile în condiții obișnuite, despre care s-a amintit în acest reportaj...

— Ce extensie prevedeți pentru tehnologiile criogenice ?

— Una deosebit de importantă, fără a se ajunge însă la o generalizare. Criotehnia va pătrunde doar acolo unde este necesară prezența ei. Ea dă soluții pentru materialele greu așchiabile sau neașchiabile.

— La această oră, ce scule criogenice sînt în producție ?

— Cele de strunjire. Acum experimentăm găurirea criogenică... Instalația și tehnologia de așchiere au fost prezentate și secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia unei vizite de lucru la Întreprinderea Metalurgică din Aiud. Au fost privite cu interes, apreciate, iar de atunci ni s-a trasat sarcina introducerii și extinderii la nivel industrial. Evident, așa cum spuneam, acolo unde se pretează...

— Care au fost cele mai mari satisfacții trăite de Laboratorul de criogenie din Cluj-Napoca ?

— Chiar rezultatele pe care le-am obținut și aprecierea de care se bucură activitatea noastră, în cadrul programelor naționale coordonate de C.N.S.T. Apoi, realizarea primelor teze de doctorat, prima, susținută în anul 1983 — Așchierea criogenică — fiind susținută de Horațiu Iancău. Notabil este și sprijinul deosebit ce ni-l acordă nu numai institutul, dar și unele unități, între care amintesc la loc de cinste Întreprinderea Mecanică de Material Rulant „16 Februarie“ din Cluj-Napoca și I.M.U.A.S. Baia Mare. Ne gîndim apoi la faptul că în 1986 am făcut primele propuneri de standarde privind comportarea materialelor în condiții criogenice.

— Să-ncheiem cu o întrebare ce-și avea locul chiar la început : ce este criogenia ?

— Ca definiție, pe care o dăm studenților la curs, criogenia este ansamblul tehnicilor care concură la producerea, stocarea și utilizarea gazelor lichefiate denumite lichide criogenice. Criogenia începe în momentul cînd omul, prin prezența sa dincolo de limitele Terrei, constată că mediul ambiant infinit al Cosmosului reduce aproape la zero presiunea, temperatura și gravitația, punînd științei și filozofiei întrebări la care încă nu s-a răspuns, întrebări ce se nasc una din alta, lărgind cîmpul de cercetare...

...Da, întrebări la care grupul de cercetători de la Cluj — doctorii în științe tehnice **Iosif Tăpălagă, Petru Berce, Horațiu Iancău** și **Gheorghe Achimaș** — dă de-un deceniu răspunsuri de nota zece. Notă acordată de producție !

CONSTANTIN MUSTAȚĂ

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Creator de matematici moderne

Cu talentul său unic de a caracteriza lapidar și expresiv, Grigore C. Moisil scria despre Simion Stoilov (1887—1961) : **„Stoilov nu și-a închipuit niciodată că e conducătorul matematicii românești. Și fiindcă nu și-a închipuit, a fost“.** La rîndul său, Miron Nicolescu lumina o altă față a marelui matematician, aceea de savant-cetățean, atunci cînd îl definea, sintetizînd raporturile sale cu el astfel : **„Un desăvîrșit democrat. El a fost un protestatar toată viața lui și — trebuie s-o spun — contactul pe care l-am avut în permanență, mai bine zis prezența mea lîngă el a fost pentru mine o excelentă școală de atitudine civică“.** Consecvența lui S. Stoilov în această privință s-a dovedit cu numeroase prilejuri : în vremea dintre cele două războaie mondiale, s-a aflat în fruntea profesorilor democrați și antifasciști, combătînd curentele de extremă dreaptă ; în 1944, cînd a fost printre inițiatorii memoriului profesorilor universitari, care cereau lui Ion Antonescu ieșirea din războiul antisovietic ; după război, cînd a răspuns din plin chemării societății care se făurea în folosul celor mulți, fiind deputat în Marea Adunare Națională și cîțiva ani ambasador al României la Paris.

Anul acesta, cînd se aniversează 100 de ani de la nașterea lui S. Stoilov, personalitatea sa, a acestui notoriu specialist în analiza matematică și totodată primul topolog român de seamă, înscris trainic prin creația sa în orbita științei mondiale, apare deosebit de semnificativă. Chiar și în terminologia matematică internațională, descoperirile sale s-au înscris adesea, cum vom vedea, cu numele său sau cu denumirile pe care alți matematicieni le-au dat unor concepte introduse de Stoilov.

S-a născut la București, ca fiu al unui ofițer superior participant la Războiul Independenței; mama sa era descendentă din cronicarul Radu Greceanu. A urmat liceul la Craiova, apoi Facultatea de Științe din Paris, îndrumat de cunoscuți oameni de știință, printre care E. Picard, H. Lebesque, E. Goursat, E. Borel. Doctoratul și l-a susținut în 1916, cu o teză din domeniul ecuațiilor liniare cu derivate parțiale, cărora le consacrase și anterior două note științifice (în teză stabilește o originală teoremă de existență pentru aceste ecuații, în cazul a două variabile independente). După ce participă la Războiul Reîntregirii, își susține în 1919, la Iași, examenul de docență, cu specialitatea analiză matematică. Își începe cariera didactică la Iași, unde a fost conferențiar, între 1920—1923, de algebră superioară și apoi de analiză matematică. Ulterior, a devenit profesor al Universității din București și al Școlii Politehnice (teoria funcțiilor și algebra superioară) ; în Capitală a fost și rector al Universității (1944 — 1945), decan al Facultății de Matematică și Fizică (1948 — 1951), director al Institutului de Matematică din București (1954 — 1961). Îl aflăm de asemenea „profesor invitat“ la numeroase universități străine. Meritele sale științifice au făcut să fie ales membru corespondent al Academiei Române (1936), apoi membru titular (1945), iar din 1948 membru titular al Academiei Republicii Populare Române, ca și a numeroase societăți și academii științifice străine.

Simion Stoilov a abordat succesiv trei direcții fundamentale de cercetare : ecuațiile cu derivate parțiale în domeniul complex, teoria mulțimilor și topologia — memoriile sale cristalizînd **„pătrunderea excepțională a celor mai ascunse fenomene“**, cum observa matematicianul Alexandru Ghika. Stoilov însuși își preciza astfel obiectivul central al cercetărilor sale : **„a aprofunda în ceea ce are mai esențial, mai caracteristic, fenomenul analiticității, care ne este impus, într-un anumit mod, de natura în mijlocul căreia trăim“.**

Marele matematician a pus în evidență o clasă de ecuații pentru care există întotdeauna integrale uniforme în vecinătatea unei singularități mobile. A obținut expresia integralei generale și stabilirea de integrale cvadruplu periodice, ceea ce a stimulat multe cercetări ulterioare. Studiile sale au dus la rezultate noi în clasificarea mulțimilor de măsură nulă și în studiul mulțimilor de nivel ale funcțiilor continue. A stabilit **teorema lui Stoilov**, referitoare la mulțimea valorilor singulare ale unei funcții. Totodată, a fost unul din creatorii, pe plan mondial, al teoriei topologice a funcțiilor analitice. A stabilit echivalentul topologic al funcțiilor analitice, a introdus importanta noțiune de **transformare interioară**, a introdus **frontiera Kérékjarto—Stoilov**, a dat o formulare explicită conceptelor de **acoperire totală** și **acoperire parțială regulată.**

S. Stoilov este creatorul școlii românești de teoria funcțiilor de o variabilă complexă și inițiatorul unei noi orientări în matematică, prin aplicarea metodelor topologice în studiul funcțiilor de variabilă complexă.

Colegii săi apreciau nu numai profunzimea gîndirii sale matematice, ci și eleganța soluțiilor, pe care le-a dat o viață întreagă problemelor abordate. La moartea sa, revista „Studii și cercetări de matematică“ observa : **„Fiecare lucrare a sa a marcat un moment în dezvoltarea matematicii și, prin răsunetul avut, a constituit și constituie un izvor de noi cercetări“.**

Avea o fire calmă, gravă, meditativă și era preocupat de filosofia cunoașterii științifice. Precis și sobru ca profesor, preocupat de fondul expunerii sale, neacceptînd divagațiile și nici anecdotica, Stoilov a elaborat și predat cursuri de o excepțională densitate. Miron Nicolescu, deja citat de noi, îl considera **„fondatorul și organizatorul școlii românești de matematică modernă“**, în timp ce un alt matematician de valoare, Gheorghe Călugăreanu, sublinia la el : **„seninătatea, lărgimea de vederi, generozitatea, spiritul de echitate și respectul adevărului“.** Ilustrul savant era totodată un om adevărat.

I.M. ȘTEFAN

Președintele Academiei Române, prof. dr. Radu Voinea, inaugurează seria de convorbiri pe care le veți urmări în paginile revistei sub genericul:

Maestru și discipol: o legătură de suflet

Subiectul propus presupune întoarcerea în timp. Distinsul interlocutor — apreciat inginer constructor, îndrăgit dascăl, remarcabil om de știință, președintele Academiei Republicii Socialiste România, prof. dr. Radu Voinea, l-a acceptat nu doar cu nostalgia amintirilor legate de tinerețe, ci și cu bucuria pe care orice discipol o încearcă omagiindu-și maestrul și orice maestru descoperindu-și discipolii.

— Pe profesorul Aurel Beleș l-am cunoscut încă din anul 1942. Eram student, trecusem în anul II de studii la Școala Politehnică din București. Institutul de Construcții a apărut mai tîrziu, în 1948 — pe atunci era doar o facultate din cadrul Politehnicii. L-am cunoscut, deci, pe cînd eram student. A fost profesorul meu de construcții civile, de mecanică — un timp — de fundații, în anii II și III de studii. Faima profesorului circula, însă, printre noi încă din primul an de facultate. Aurel Beleș era unul dintre marii profesori și a fost unul dintre marii noștri constructori. Absolvise studiile superioare la Școala Națională de Poduri și Șosele în 1914 (era născut în aprilie 1891 la București) iar activitatea didactică o începuse încă din 1918, la Școala Politehnică din București, mai întîi ca asistent, apoi conferențiar din 1920 și, începînd cu anul 1938 ca profesor. Proiectase și realizase un număr mare de poduri din beton armat, în cadrul Direcției generale de poduri și șosele din Ministerul Lucrărilor Publice, refăcuse o serie de poduri distruse în timpul primului război mondial, executase numeroase clădiri multietajate cu structuri din beton armat, publicase, deja, o parte din lucrările de specialitate care-i poartă numele, era cunoscut prin numărul mare de comunicări susținute la congresele internaționale. Era un om cu o bogată experiență practică și extrem de bine documentat. Cam atît știam eu pe atunci despre cel care avea să devină modelul meu de viață. Și astăzi consider că este foarte important să ai un model de viață.

— Nu cumva ați fost, pur și simplu, impresionat de faima profesorului?

— N-aș putea să spun că a fost numai una sau numai alta. M-am convins eu în timp, că această faimă are un suport, o acoperire. La început, am avut chiar o mică decepție. Mi-au trebuit cîteva luni ca să-mi dau seama că, ceea ce eu, cu mintea mea de atunci consideram un defect, era, de fapt, o mare calitate a profesorului. Ce se întîmpla: în anul I, majoritatea cursurilor sînt de matematică, fizică, chimie, este — dacă vreți — un fel de prelungire a liceului, la un alt nivel, bineînțeles, mai înalt. În anul II începeau primele cursuri cu caracter tehnic. Eu eram obișnuit cu spiritul disciplinelor matematice în care scrii o ecuație pe un rînd și pe rîndul următor scoți soluția — cît este x. Ce mă frapa era că profesorul Beleș, de cîte ori trata cîte un subiect — fie o problemă de fundație, de structuri de rezistență sau alte elemente de construcții, ne prezenta o serie întreagă de variante, de la cele mai simple pînă la cele mai complicate, fiecare cu avantajele și dezavantajele ei. La început, asta m-a atras. Ei, îmi ziceam, face o expunere frumoasă și la sfîrșitul orei am să văd care este varianta pe care am s-o folosesc atunci cînd am să fiu inginer. Numai că, la sfîrșit, după ce desena pe tablă și ultima soluție tehnică, punea creta jos și pleca. După cîteva ore eram descumpănit.

— Așteptați de la cursuri un fel de rețete.

— Exact! Credeam că trebuie să se supună: într-o anumită situație procedezi într-un fel, în alta, altfel. Să ți se prezinte așa, mai multe soluții, să ți se spună la fiecare avantajele și dezavantajele și să te lase să alegi, era neobișnuit pentru mine și eram, realmente, descumpănit... Mi-au trebuit cîteva luni de zile ca să mă acomodez cu noul fel de a gîndi — tehnic — căci asta lipsea din marea majoritate a cărților de tehnologie. Unul dintre marile merite ale profesorului Beleș a fost că ne obliga să gîndim, ne dezvolta spiritul critic. Ideea lui, pe care apoi mi-am însușit-o și eu, era că în tehnică — și în viață, de altfel — nu există lucruri perfecte, că totul este perfectibil și tu, ca specialist, trebuie să știi să alegi soluția care prezintă mai multe avantaje, chiar dacă pentru asta sînt necesare niște căutări.

— Este și unul dintre motivele pentru care a fost mereu solicitat în calitate de consiliер și de expert la soluționarea celor mai importante probleme care s-au pus la noi în domeniul construcțiilor.

— Așa este! Și întotdeauna a găsit soluția cea mai potrivită: la fundațiile laminorului de la Roman, la coșurile înalte ale noii oțelării de la Hunedoara sau a celor de la uzinele Oțelu Roșu și de la centralele Doicești, Singiorgiu de Pădure. Sînt doar cîteva exemple care mi-au venit acum în minte, căci Aurel Beleș a fost peste tot unde noile construcții ale socialismului solicitau capacitatea, experiența și totala sa dăruire — și la Uzinele Grozăvești, ca și la alte termocentrale, la fundațiile unor construcții de hidrocentralele Bicaz și Porțile de Fier, la Combinatul siderurgic Galați, sau la rafinăriile construite de inginerii români în India și Coreea de Nord.

Dar, revenind la acei primi ani ai mei de studii, atunci am deprins de la dînsul un anume fel de a judeca lucrurile: întotdeauna cînd ți se pune o problemă, să te gîndești bine, să nu te repezi cu soluția, să fii perfect documentat cînd îți exprimi părerea. Și nu mă refer doar la studiul în bibliotecă. Un constructor trebuie să fie mereu pe șantier. Pentru studiul terenului de fundație, de exemplu, există o serie întreagă de metode de cercetare. Pentru a ști cum se va comporta o construcție într-un anumit loc, este extrem de util să cercetezi clădirile din jur, cum se prezintă ele — de aici poți trage multe concluzii. Am avut ocazia să colaborez cu profesorul Beleș la lucrările de expertiză. Era solicitat să rezolve o serie întreagă de probleme de construcții, puse de extinderi, unde pentru stîlpi și vechile grinzi trebuiau găsite soluții. În fiecare ocazie aveai prilejul să remarci ingeniozitatea și spiritul său practic.

— Asta se întîmpla, însă, din cîte știu, mai tîrziu, după ce ați terminat facultatea.

— Da — și legătura adevărată și strînsă cu profesorul Beleș atunci a început, după 1948. Înființîndu-se Institutul de Construcții, ca o dezvoltare a vechii facultăți de la Politehnică, am devenit asistentul său împreună cu colegul meu, Alexandru Diaconu. La noul institut, profesorul Beleș trecuse la catedra de rezistența materialelor. Abia atunci am început să-l cunosc foarte bine. Îmi aduc aminte, prima dată cînd m-am dus la dînsul în casă... Avea o bibliotecă uluitoare, reviste din întreaga lume și mii de volume. Cînd am văzut rafturile acelea încărcate pînă-n tavan cu cărți una și una, din toate domeniile științei acestea a construcțiilor, am fost extrem de impresionat și încîntat. Cînd, deodată, privirile mi-au alunecat pe un cartonaș. Îl am și acum înaintea ochilor, iar versurile notate acolo — în limba franceză, erau ale poetului Charles Nordier — mi le amintesc și astăzi: „Tel est le triste sort du tout livre prêté / Souvent il est perdu, toujours il est gâté. (Aceasta este trista soartă a oricărei cărți împrumutate / deseori este stricată, întotdeauna este pierdută).

— Se arăta a fi avar cînd era vorba de cărțile sale!

— Stați puțin, nu vă grăbiți! Citind aceste rînduri, am simțit un imens regret, gîndind ca și dumneavoastră acum. Să fii în fața unei asemenea bogății de literatură și să nu te poți atinge de ea! La sfîrșitul vizitei însă, profesorul Beleș, care văzuse privirile mele avide, mi-a încărcat geanta cu cărți și apoi, ani la rînd, am profitat enorm de pe urma acestei biblioteci.

— Era deci, o eleganță și discreță modalitate de a atrage atenția vizitatorilor asupra valorii pe care o avea pentru el cartea.

— Ținea foarte mult la biblioteca sa, dar nu numai atît, ci și o și cunoștea uimitor de bine. Țin minte, m-am dus o dată la dînsul într-o dimineață, fără să mă anunț. Profesorul nu se simțea bine, nu dormise toată noaptea, așa că am vrut să mă retrag. M-a reținut și a insistat să-i spun motivul vizitei mele. Era vorba de o problemă specială, cu un regulator centrifug. Mi-a spus: „Un moment!" A scos o carte, a început s-o răsfoiască și după ce a trecut de primele 20 de pagini s-a enervat puțin: „Extraordinar! Știam că e în primele 15 pagini din cartea asta". A luat alta, a răsfoit-o și pe aceea, a pus-o la loc și s-a întors la prima, pe care a răsfoit-o filă cu filă. Erau două pagini lipite între ele, iar problema respectivă era acolo, la subsol, cu un asterisc. Și se mai plîngea că și-a pierdut memoria!

— Ați întreprins de-a lungul anilor, o serie de cercetări în domeniul mecanicii teoretice, al teoriei elasticității și rezistenței materialelor. Ați elaborat studii privind calculul mecanic al conductorilor flexibili, vibrațiile aleatoare și confortul autovehiculelor. O parte din studiile publicate au presupus colaborări cu o serie de specialiști, nume de rezonanță în domeniul pe care-l reprezentați: Ștefan Bălan, V. Vâlcovici, Gh. Buzdugan, M.C. Atanasiu, D. Voiculescu, V. Ceaușu. Pe mine mă interesează, de data aceasta, colaborarea cu Aurel Beleș, mai ales că a fost, din cîte știu, prima.

— Am să vă spun ceva care o să vă surprindă. Cel mai greu mi-a fost să colaborez cu profesorul Beleș, deși îi fusesem student, apoi asistent și îl cunoșteam foarte bine.

— Era, poate, pretențios?

— Extrem de pretențios! Discutam cu dînsul, îmi dădea o serie de materiale și eu schițam capitolul respectiv. Cînd ne întîlneam din nou, îmi prezenta o altă listă, cu lucrări pe care le găsise și le cercetase între timp. La un moment dat aveam impresia că acest curs nu se mai termină, căci de multe ori trebuia restructurat tot materialul. Eu eram tînăr, și ca orice tînăr, eram grăbit. Dînsul nu era tot atît de grăbit. Mi-a fost greu atunci, dar pînă la urmă a ieșit un lucru foarte bun. La vremea lui, Cursul de rezistența materialelor, scris în colaborare cu profesorul Beleș a fost foarte apreciat, și este și acum, după atîta timp.

— Deci, viața nu era tocmai ușoară alături de profesorul Beleș.

— Nu, nu! Însă tocmai aceste eforturi pe care ți le solicita în multe momente, tocmai ele îți aduceau cele mai multe satisfacții. Acum, știu că pentru mine a fost o perioadă care m-a format.

— Era, desigur, și un exemplu al unui mod de a munci care v-a servit la viitoarele colaborări.

— Fără îndoială. Am căpătat atunci respectul pentru cuvîntul așternut pe hîrtie. Totdeauna te întrebă dacă ai reușit să cuprinzi ceea ce este necesar. Cursul scris împreună cu profesorul Aurel Beleș avea profunzime, iar claritatea se îmbina cu bogăția de informații. Au fost trăsături caracteristice tuturor lucrărilor sale, în care a abordat și rezolvat probleme importante de mecanică, rezistența materialelor și calculul construcțiilor: flambajul barelor drepte într-un mediu elastic, omogen, aproximațiile în calculul sistemelor static nedeterminate, construcțiile și apărarea pasivă, seismologia inginerească, stabilitatea și împingerea pămîntului, stabilizarea terenurilor de fundații, calculul plăcilor curbe subțiri, paraboloidul eliptic iperbolic în construcții, etc. Aș releva în special contribuția profesorului Beleș la o problemă foarte importantă pentru țara noastră — studiul cutremurelor și efectelor lor asupra construcțiilor. În urma seismului din 1940, făcînd o cercetare foarte serioasă asupra tuturor clădirilor avariate — atunci, după cum se știe s-a prăbușit doar blocul Carlton — profesorul Beleș a căutat să arate o serie întreagă de greșeli care se făceau prin așa zisele reparații superficiale, pornite de la faptul că proprietarii blocurilor respective nu erau dispuși să cheltuiască sume mari pentru consolidări. Maestrul meu a publicat un an mai tîrziu, în 1941, un studiu intitulat „Cutremurul și construcțiile". Acolo a indicat, cu denumirile vechi, o serie de blocuri din centrul Bucureștiului unde reparațiile fuseseră făcute de mîntuială. Interesant este următorul lucru: la cutremurul din 1977, toate acele clădiri s-au prăbușit — cele indicate de Aurel Beleș și nu altele. Broșura lui a circulat atunci extraordinar. Profesorul murise cu un an înainte, în ianuarie 1976. Nimănui nu-i venea a crede că s-a putut prevedea cu atîta exactitate și cu atîta vreme în urmă ceea ce se întîmplase. După mine, este dovada că o lucrare științifică, serios alcătuită dăinuiește și, chiar dacă la un moment dat nu este apreciată cum ar trebui, după un timp își arată valoarea.

Profesorul Beleș s-a bucurat, dealtfel, de o apreciere unanimă. A fost ales membru în numeroase asociații științifice internaționale, era distins cu titlul de „Erou al Muncii Socialiste".

În ceea ce mă privește, numele său este legat și de teza mea de doctorat, ca referent oficial, ca om care a analizat teza și și-a dat girul asupra ei.

— Din cele relatate trebuie să înțeleg că toate momentele esențiale ale vieții dumneavoastră sînt legate de maestrul pe care l-ați avut.

— Strîns legate. Chiar și intrarea mea la Academie i-o datorez. Aurel Beleș fusese din 1955 membru corespondent, iar din 1963 a devenit membru titular al Academiei R.S.R. La propunerea sa și în urma aprecierii Prezidiului Academiei, în 1963 am devenit membru corespondent.

— Pentru dumneavoastră, maestrul a fost Aurel Beleș. Credeți că discipolul cel mai apropiat sufletului său se numea, cumva, Radu Voinea?

— E greu de spus. Își apropiase mulți colaboratori: Ion Stănculescu, Alexandru Diaconu, Emil Botea, Panait Mazilu, Mircea Soare. În prezent, toți sînt profesori la Institutul de Construcții. Nu se poate ști cine-i era mai apropiat. Se înconjura de tineri bine pregătiți, în care intuia specialistul de viitor. În casa lui găseai multă căldură sufletească. Nu era doar o relație de la profesor la colaborator. Și în probleme de viață am găsit în profesorul Beleș un sfătuitor bun, un om calm care — mai tîrziu mi-am dat seama — a avut întotdeauna dreptate, pe toate drumurile pe care m-a îndrumat. Nu cred să fi fost om care să vină la el la necaz și pe care să nu-l fi ajutat. Cu toate acestea, imaginea pe care o lăsa era aceea a unui om foarte sever. Avea însă, o extraordinară sensibilitate pe care, dacă reușeai să te apropii puțin de el, o descopereai cu surpriză. Eram tineri și dornici de lucruri extraordinare, de aceea ținea foarte mult la noi. El n-a avut copii. Pe Alexandru Diaconu și pe mine ne vedeai mai mereu alături de el, încît lumea începuse să glumească „Uite, profesorul s-a trezit cu copii la bătrînețe". Iar o dată, soția profesorului, Eugenia Beleș ne-a povestit „Cînd trebuia să veniți voi, îmi spunea de fiecare dată: „Dragă Jeni, nu te supăra, dar știi, mîine vin Diaconu și cu Voinea. Fii bună și fă-le, dacă vrei, niște prăjituri".

Sînt cele mai frumoase amintiri ale vieții mele, căci profesorul Beleș a însemnat extrem de mult pentru mine. A fost un model pe care, la început, foarte tînăr, fiind, voiam să-l imit pînă-n cele mai mici detalii. Poate veți rîde, cum rîd și eu acum, dar mi-aduc aminte cît de tacticos intra iarna și-și scotea șoșonii și paltonul, care era un palton îmblănit. În mintea mea îmi ziceam, cînd am să ajung inginer, prima oară am să-mi cumpăr un palton îmblănit. Nici pînă azi, să știți nu mi-am luat palton îmblănit.

— Deci, palton îmblănit nu v-ați cumpărat. Cu ce altceva ați rămas de la maestrul dumneavoastră?

— Personalitatea profesorului Beleș m-a marcat. A fost cum v-am spus, un model de urmat pentru mine, dar sigur n-am reușit să iau toate însușirile pe care le avea. Cît am putut, m-am străduit să fiu în spiritul maestrului meu. În calitatea sa de profesor, Aurel Beleș a contribuit la formarea a 44 de promoții de ingineri, la ridicarea prestigiului învățămîntului superior și al tehnicii românești.

— Chiar domnia voastră ați fost profesorul a sute și sute de constructori.

— Anul acesta, la 1 aprilie sînt 40 de ani de cînd am fost numit asistent. Nici nu-mi vine să cred! Cifra aceasta iese numai printr-o diferență, n-o simt în nici un alt fel. Cu prilejul întîlnirilor cu foștii mei studenți i-am întrebat: „Eram eu chiar atît de sever la examene?" — căci așa se spunea. Bucuria mea a fost cînd mi s-a spus: „Nu, nu veneam cu sentimentul de frică, ci cu cel de jenă. Ne era rușine dacă se întîmpla să nu știm". Era același sentiment pe care-l simțeam pe vremea studenției mele, la examenele cu Aurel Beleș — era rușinea ca în fața unui om atît de bine pregătit, care ținea cursuri strălucite, să nu faci față la un examen. Era de neconceput pentru mine. Și am să vă mai spun o singură istorioară. Au trecut ani de atunci. M-am dus la Galați să țin o conferință. După ce am terminat de vorbit, a venit la mine un om și mi-a spus: „Știți, eu sînt fostul dumneavoastră student. Lucrez aici, la Galați. Am văzut în oraș cîteva afișe care anunțau conferința dumneavoastră și am venit pentru că am dorit să vă mai ascult o dată". Nu știu dacă cineva ar fi putut să-mi dea ceva în schimbul acestor cuvinte. Ce poate egala o bucurie de o asemenea natură? Nu se poate compara cu nimic, căci eu, care am avut șansa de a avea un mare profesor cred că legătura aceasta dintre maestru și discipolul său este, de multe ori, mai strînsă decît între copil și părinte. E o legătură sufletească — eu mă refer la omul de suflet. Și dacă ar fi să fac o sinteză, cred că acesta este cel mai mare merit al marelui profesor care a fost Aurel Beleș — a pus foarte multă gîndire, dar a pus o uriașă cantitate de suflet în tot ceea ce a făcut în întreaga sa viață.

LIANA MOLNAR ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Faptele istoriei în memoria artei

Nu doar arheologii deţin cheile istorici, deşi un crîmpei de trecut, păstrat în căldura unică a pămîntului emoţionează ca şi o operă de artă. Nu doar arheologii deci, ci şi ei, artiştii ştiu să dezlege în noi acele simţiri care ne fac solidari cu tot ceea ce ne-a precedat precum floarea îşi simte rădăcinile. În faţa unui tablou ca acesta al lui C. Piţuţă — Trecerea Dunării la Calafat — exigenţa artistică îşi dispută intîietatea faţă de emoţia artistică, faţă de emoţie pur şi simplu, faţă de amintirea pioasă a unei fierbinţi pagini de istorie. Independenţa noastră s-a desenat şi aşa — siluete ferme, pătrunzătoare în graţiosul lor contur, pe un alb imaculat sau, altfel spus, tărie de cuget în liniştea credinţei de neam.

Scena – un loc de studiu

Toate sărbătorile au un chip lar timpurile imemoriale sublimate în tradiţiile populare fac din fiecare prezenţă scenică a folclorului, mai mult decît o sărbătoare. Se naşte o stare de spirit. Descoperi că sensurile obiceiurilor sînt mai adînci decît pitorescul care le îmbracă. Toată presupusa naivitate a ţăranului sfîrşeşte prin a părea doar o mască, dincolo de ea fiind o profundă înţelegere a lumii, o filosofie, o meditaţie asupra trecerii, a timpului, a morţii şi naşterii. Un cîntec poate fi emblema unei zone folclorice, dar într-o interpretare aleasă el îşi deschide aripile largi spre absolut, fiind aproape de marile capodopere ale muzicii. Cînd cîntă Dumitru Fărcaşu ai sentimentul că melodia vine din bucuriile şi spaimele unui ţăran care a trecut prin şapte conservatoare. Cînd priveşti spectacolele „Doinei Timişului" toate plecăciunile în faţa filosofiei indiene sînt numai un mod de a nu recunoaşte că, la ţăranul român, raporturile sale cu cosmosul nu au cîştigat o circulaţie universală, doar printr-o eroare inexplicabilă. Un festival de folclor devine un mic tratat de civilizaţie românească străveche, creator al unei stări de graţie. Iar studenţii, o categorie cu un interes special pentru folclor, fac din fiecare ediţie a Festivalului artei şi creaţiei studenţeşti nu numai o sărbătoare, o com-

CORNEL NISTORESCU ■

(Continuare în pag. 14)

SILVIA DUMITRESCU TIMICĂ:

„Am ştiut întotdeauna să păstrez măsura în viaţă şi pe scenă..."

— O întrebare la care femeile evită să răspundă, ce vîrstă aveţi Silvia Dumitrescu Timică ?

— După 34 de ani orice femeie îşi declară vîrsta cu mîndrie. Eu număr fiecare zi ca un dar.

— V-aţi spus deschis vîrsta dar aţi refuzat categoric fotoreporterul. Nu vreţi să vă arătaţi chipul decît pe scenă. Mi-aţi dat o fotografie din anul... ?

— 1922, aveam atunci 21 de ani. Eram coristă în ansamblul lui Leonard, nu mai ştiu cîte am trăit...

— Acest „nu mai ştiu cîte" mă şi ne interesează. Vreau să precizez că la 84 de ani sînteţi stîlpul de rezistenţă, centrul unui spectacol în trei acte, „Mieul infern" de Mircea Ştefănescu, care se joacă cu mare succes la Teatrul Nottara.

— Păstrez contactul cu scena de la 18 ani cînd Leonard, prin jurnal, a dat întîlnire în Cişmigiu amatoarelor de a urca pe scenă. Aveam nişică voce, din copilărie nu visam decît operetă, dansam şi cîntam pe masa din bucătăria casei. Mama m-a bătut cînd a aflat că am fost angajată la Leonard, atunci teatrul nu era văzut cu ochi buni. Am început acest drum, neîntrerupt de 66 de ani, cu greutăţi. Fugeam de acasă, îmi ascundeam rochiţa şi pălăria pentru scenă, cînd eram descoperită îmi încasam cîteva palme.

— Aveaţi obligaţia să vă aduceţi îmbrăcămintea pentru scenă ?

— Teatrele particulare treceau această clauză în contract. Pentru rolişorul meu din „Voievodul ţiganilor" aveam o fustă creaţă, lungă.

— Cîţi ani aţi rămas în trupa lui Leonard ?

— Nu mulţi, am intrat la Conservator, de acolo am fost angajată la Lucia Sturdza Bulandra, la Marioara Ventura, la Sică Alexandrescu, m-am măritat cu Timică. Am trăit multe evenimente fericite pe scenă, dar mai ales în viaţă, pentru că Timică era un mare actor dar şi un om extraordinar.

— Care a fost spectacolul care v-a consacrat ?

— Consacrarea mea, dacă a existat, n-a venit deodată. Eu am fost interpreta rolurilor mici, dar aproape în fiecare

CARMEN DUMITRESCU ■

(Continuare în pag. 14)

CORNEL NICOARĂ:

„Să-i acordăm actorului tînăr şanse de a-şi onora talentul"

— Cîţi ani au trecut, stimate Cornel Nicoară, de cînd aţi venit ca tînăr actor la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ ?

— Au trecut, iată, 22 de ani de cînd am devenit... moldovean.

— Aţi devenit moldovean ? !

— Dacă nu chiar moldovean, atunci nemţean sigur.

— După cîte ştiu sînteţi ardelean get-beget, din Cîmpia Turzii. Cum de n-aţi optat, la terminarea institutului, pentru Cluj-Napoca ?

— Culmea este că atunci, în 1965, la „naţionalul" clujean chiar şi erau locuri libere. Spre uimirea tuturor, nu însă şi a mea, am ales Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ. De ce ? Pentru că optam pentru un teatru, nu pentru un loc călduţ, aproape de casă. Iar Piatra Neamţ este un oraş care a avut tot timpul un teatru. Şi-acum mă veţi întreba de ce cred asta. Ei bine, am să vă spun că, indiferent de cine anume a condus acest teatru, a existat dintotdeauna gîndul ca producţia teatrală oferită publicului să fie de cea mai bună calitate. Şi-apoi, să nu uităm, în 1965, cînd am venit, împreună cu alţi tineri actori, Teatrul Tineretului, înfiinţat la 1 iunie 1961, avea un nume. Se zvonise, în numai patru ani de la înfiinţarea sa, că teatrul nemţean ar fi o adevărată şcoala de teatru. Era locul în care, după cum credeau mai toţi absolvenţii, şi după cum, din fericire, avea să se şi adevercască, se putea continua şi desăvîrşi lunga meserie de actor, începută în institut.

— Cu cine anume aţi venit aici, atunci, în 1965 ?

— Cu Florin Măcelaru, cu care am rămas în continuare, şi cu Ion Bog, regretatul Ion Bog.

— Cine erau actorii pe care i-aţi găsit aici, care veniseră înaintea dumneavoastră ?

— Îi voi aminti, dacă mi permiteţi, pe doar cîţiva. I-am găsit aici pe Ileana Stana-Ionescu, acum la „naţionalul" bucureştean, pe Ştefan Radof, acum la „Nottara", pe Ion Finteşteanu, acum la „naţionalul" din Tg. Mureş, pe Traian Pîrlog, încă aici...

— Normal ar fi să vă întreb, aşa, pentru o paralelă, cine a venit după dumneavoastră şi mai devreme sau mai tîrziu, a plecat.

— Nici o supărare, ne putem lăuda, şi din acest punct de vedere, cu nume de primă mînă. Au venit şi au plecat Mitică Popescu, Carmen Galin, Horaţiu Mălăele, Dragoş Pâslaru, Ioana Pavelescu-Sion, Valentin Uritescu. Dar, ca să vă scutesc de o nouă întrebare, să-i amintesc şi pe cei care au venit după 1965 şi au rămas : Dan Borcea, Paul Chiribuţă, Coca Bloş, Ion Muscă, Constantin Ghenescu, Gheorghe Birău...

— Care sînt rolurile în care Cornel Nicoară s-a simţit cel mai bine ?

— Ei bine, de asta mă temeam. Nu că m-ar fi lăsat memoria, ar fi şi aşta un adevăr, dar nu un obstacol, pentru că putem apela uşor la arhivă, la breviar, însă, cum să spun, nu-mi prea plac bilanţurile personale. Mai bine am vorbi despre teatrul nostru...

— Vom vorbi, fireşte, şi despre teatru. Pînă una-alta, ce breviar e acesta pe care-l ţineţi în mînă ?

— Un fel de mică istorie a teatrului nostru, editată în 1971, cu prilejul celei de-a 20-a aniversări. Aşadar, să începem. Am debutat în rolul lui Vasile Vasile din **Sfîntul Mitică blajinul** de A. Baranga, apoi, imediat, în rolul doctorului Wargel, din **Femeia mării** de Ibsen. Îmi aduc aminte însă, cu mare plăcere, de un spectacol extraordinar, pus în scenă de Andrei Şerban, **Durerea şi adevărata tragedie a domnului Arden din Kent**...

— Înţeleg că este rolul care v-a încîntat cel mai mult...

— Da, dar e greu de spus că nu m-au încîntat, deopotrivă, Răzvan, din **Răzvan şi Vidra** de Hasdeu, Piero Gralla, din **Act venecian** de Camil Petrescu Noe, din **Arca bunei speranţe** de I. D. Sîrbu, Moşul, din **Matca** de Marin Sorescu Riborastra, din **Muntele** de D. R. Popescu, Falstaff, din **Nevestele vesele din Windsor**, de Shakespeare, Mihai Viteazul din piesa cu acelaşi nume de Eugen Mandric şi Paul Findrihan...

VICTOR NIŢĂ ■

(Continuare în pag. 14)

Vitrina artelor

Fidelitate infidelă

Spectacolul Teatrului Naţional din Timişoara cu piesa **Noţiunea de fericire**, de Dumitru Solomon, poate conta, la o adică, drept probă de ce se întîmplă cînd un regizor (Ştefan Iordănescu) înţelege prea bine intenţiile unui dramaturg (Dumitru Solomon). Natura de „valiză cu fund dublu", ca să zicem aşa a textelor acestui autor, oferind „la parter" situaţii de viaţă (nu neapărat personaje şi biografii), iar „la etaj" (sau la subsol ?) sensuri general-umane, altfel spus, abstracţiuni, invită regizorul la un anume tip de complicitate cu autorul. Dozajul de realism şi de simbol rămîne în seama celui dintîi, ca o propunere sau, dimpotrivă, ca o capcană...

Noţiunea de fericire, catalogată şi ea drept „comedie filozofică", şi-a atins probabil — prin montarea bucureşteană a lui Valeriu Moisescu şi, acum, prin cea a lui Ştefan Iordănescu — pollii înţelegerii regizorale. Explorînd în ordinea propusă de autor — de la concret către abstract, spectacolul lui Moisescu reusea, la rîndul lui, complicitatea cu spectatorul pe care-l antrena discret în polifonia textului, bine disimulată sub şarjele comice. În replică, varianta timişoreană procedează prin răsturnare. Mănuşa e meticulos întoarsă pe dos : de la scenografie şi pînă la jocul actorilor (inclusiv elementele de coregrafie), spectacolul expune sensuri pentru a sugera situaţii de viaţă.

Decorul, semnat de Lucian Lichiardopol (cu o „intervenţie plastică" de Iosif Kiraly) închipuie un uriaş cap uman, pe care personajele îl escaladează prin interior în anumite momente, subliniind astfel etajele semnificaţiilor textului. În piesa lui Dumitru Solomon, Tudor Damian, filozof şi autor al unui tratat **Despre fericire**, are prilejul (rar într-o existenţă ca a lui, construită în izolare de lumea profană) să se confrunte cu viaţa, cu fericirea, cu nefericirea şi — ne propune Ştefan Iordănescu în prelungirea unei replici — cu moartea. Neînţeles de cititori, care vor să ştie ce este fericirea numai spre a o trăi, de nevastă (Ştefania), care crede a fi descoperit fericirea în afara căminului, de fiică (Atena), pentru care fericirea trebuie neapărat să fie ceva pamîntean, de soţi (Ghebală), care echivalează fericirea cu un Congres la Zürich, de băieţi (Baldovin), pentru care fericirea (fiului) se construieşte cu un cinci la examene etc., neînţeles deci, Tudor Damian îşi dezvoltă scenic traiectoria existenţială între locul conceptelor (... sus. Acolo e bine, e cald ...jos, rămînem noi, ăştilalţi", spune, caustică, Atena) şi prozaica podea cu care fraternizează cînd este făcut knock out de Baldovin. Ştefan Iordănescu pare preocupat să scoată spectacolul de sub imperiul realismului, căruia-i cedează totuşi, din necesităţi de captatio benevolentiae, probabil, în partea mediană. În acest scop, închide personajele în carcase mecanice. Prima scenă ne oferă o coregrafie de tip break dance. Fulgarine, ochelari negri se străduiesc laolaltă să ne comunice ideea existenţei acefale, despiritualizate, a celor mai mulţi dintre noi care mimăm viaţa cam în necunoştinţă de cauză. Interesantă, viziunea tînărului regizor e însă oarecum tautologică faţă de text, pe care-i face să comunice într-un limbaj scenic cam afectat şi convenţional. De aceea, partea mediană a spectacolului pierde din aplomb, jocul realist apărînd sărăcit de vecinătatea adesea prea insistentă a celui simbolic.

Cu puţine excepţii, jocul actorilor e „de grup", fără momente memorabile, ei mulţumindu-se să traducă pe cît posibil mai fidel intenţiile regizorului (Gheorghe Stana — Tudor Damian ; Horia Ionescu — Sever Albescu ; Adela Radian-Ianto — Stefania ; Margareta Avram — Alexandra ; Robert Linz — Bărbatul şi Aristotel ; Miron Neţea — Timus şi J.J. Rousseau ; Mircea Belu — Ghebală şi alţii). Propuneri mai interesante în jocul Alinei Secuianu (Atena), în ciuda unor stridenţe şi mai ales la Sandu Simionică (Baldovin), autorul cîtorva scene convingătoare.

Dar, cu tot experimentalismul — şi interesant, pînă la un punct, dar şi procustian de aici încolo — spectacolul lui Ştefan Iordănescu a demonstrat ceea ce trebuia să demonstreze (atît cît mai era cazul să demonstreze după un excelent **Peer Gynt** la I.A.T.C.), adică putere de subsumare a textului dramatic (de această dată într-un gest prea ferm, aproape tiranic), precum şi o oportună claritate a ideii regizorale.

Spectacol de rezistenţă

Cu spectacolul *Regele Lear*, regizorul Ioan Ieremia a marcat probabil momentul cel mai important al acestui an teatral pe scena Teatrului Naţional din Timişoara. Un moment fericit, de maturitate şi profesionalism, al trupei de aici a făcut posibilă prezenţa capodoperei shakespeariene pe această scenă. Fără Vladimir Jurăscu (Lear), Daniel Petrescu (Bufonul), Sandu Simionică (Kent) şi ceilalţi, ideea de spectacol a lui Ioan Ieremia şi a Emiliei Jivanov (autoarea scenografiei şi a costumelor) ar fi rămas, firesc, în stadiul de latenţă. Realizînd ceea ce şi-a propus — în condiţiile în care nu şi-a propus mult mai mult decît o expunere coerentă, în general „ortodoxă" a textului (redus, după declaraţia regizorului, cam la jumătate), fără ambiţia schimbărilor de perspectivă — spectacolul de la Timişoara îşi respectă codul.

„Materialul uman al acestui spectacol îl plasăm într-o economie agrară, un loc şi un timp care sugerează o antichitate nelocalizată istoric prin caracterul filosofic, politic, cultural sau psihologic (...). În societatea agrară din perspectiva căreia abordăm spectacolul există o anumită intuiţie a cosmosului, a întregului, legată de matriarhat, deci de pămînt ca placentă a vieţii". Caietul de regie din care Ioan Ieremia tipăreşte cîteva fragmente (evident îndatorate şi o privire atentă asupra efectului în grup al costumelor, concepute unitar, aproape fără marcarea diferenţelor de clasă, lasă interpretării un spaţiu construit cu rafinament, sugestiv, neconstrîngător, ascetic şi voit lipsit de culoare, prin care sensurile textului sînt ridicate din contingent.

Ioan Ieremia a „desenat" mişcarea scenică minuţios, compunînd scenele de grup cu scrupulele coregrafului. *Tronul-mantie*, întreg sau rupt în două după ce Lear îşi împarte regatul celor două fiice mai mari, menţine coeziunea spaţiului. Mulţimea încercuieşte drama familială (surprinzătoare, dar nu lipsite de efect sînt scandările din anumite momente ale spectacolului), izolînd-o, dar şi preluînd-o multiplicînd-o, „consumînd-o" în mod catharctic. De altfel, elementele de teatru antic sînt prezente în montarea de care ne ocupăm, cu valoare de referinţă culturală, spirituală. Nu se rudică, din păcate, la nivelul viziunii de ansamblu expunerea propriu-zisă a textului, lăsată de multe ori la nivelul rostirii la rampă, trenantă, fără relief gestual (scena Edmund-Edgar, cîteva din scenele lui Gloucester etc.).

Fără îndoială, modul în care Vladimir Jurăscu domină scena, prin glas, prin atitudine, prin discreta alunecare către registrul de compoziţie în scenele de nebunie, ridică foarte mult şi cotele, dar şi exigenţele interpretării. Prezenţă scenică foarte consistentă, Lear, în varianta lui Jurăscu, devine un nucleu de substanţă dramatică din care se hrănesc, pînă la un punct, şi alte personaje. Într-un duel cu forţe egale, strălucitor ţocmai prin calmul aproape cinic al schimbului de replici, Daniel Petrescu reuşeşte, în rolul Bufonului, să echilibreze în mod admirabil interpretarea lui Jurăscu. A treia voce în scenă, ca forţă şi acurateţe a timbrului, este cea a lui Sandu Simionică (Kent), un măscărici de alt soi, cu semn tragic. Prea puţin gîndită însă, în ce-l priveşte pe acesta din urmă, legătura dintre cele două ipostaze ale personajului : sfetnic regal la început, conte de Kent, cu toate însemnele rangului, paznic credincios, îmbrăcînd hainele nebunului pe urmă, pentru a fi în preajma stăpînului în exil. Personajul rămîne scindat, lipsit de profitul scenic al travestirii. În rolul lui Gloucester, Alexandru Ternovici e corect, dar fără anvergură, în ciuda unor scene (mai ales către final), care reuşesc să se anime de fior tragic. Rostind o mulţime de replici prea încet (neajuns prezent şi în partitura lui Sandu Simionică, precum şi a altora de altfel), el favorizează în cîteva rînduri eclipse ale comunicării cu spectatorii. Goneril a primit agresivitatea vicleană, robustă şi calculată a interpretării Adinei Radin Ianto, care umbreşte rolul Cordeliei (Alina Secuianu, lilială, dar în general convenţională şi fără energie) şi cel al lui Regan (Margareta Avram), acesta din urmă construit aproape neglijent, cu accente prea groase. Edgar (Robert Linz) a fost, mai ales în cea de-a doua ipostază a sa (sărmanul Tom), un punct de atracţie, captînd atenţia printr-un joc cam de unul singur, dar îngrijit, cizelat pînă la efecte... dostoievskiene. În Edmund, Ion Haiduc a dovedit o forţă prozaică, eficientă, aşa cum o cerea, de fapt, rolul. În alte roluri, Mircea Belu, Traian Buzoianu, Gheorghe Stana, Horia Ionescu ş.a.

Regele Lear este un spectacol bine gîndit, lucrat în amănunt şi care, probabil, va cîştiga în calitate după un rodaj suficient. Un spectacol de rezistenţă, de care trupa timişoreană se achită, de pe acum, în chip domn.

Teatrul la Timişoara

Lecţia de zbor şi cor

Nu ştim să se fi vorbit prea mult şi cu prea mare folos, în ultima vreme despre actorul de teatru de păpuşi şi marionete. Spectacolele de această factură îşi au circuitul lor, semnificînd de cele mai multe ori, dacă ne raportăm la marele public şi chiar la consemnările specialiştilor. Din păcate, succesele — sau, dimpotrivă, eşecurile — trec rar şi atunci nezgomotos barierele stricte ale domeniului, marginalizînd pe nedrept un fenomen artistic de mare răspundere (pentru că presupune viitorul spectator „adult"). La Timişoara, pe o scenă cît palma, într-o sală neîncăpătoare, cu sîrg, în faţa unor spectatori abia mai mari decît pumnul se face teatru şi la Teatrul de păpuşi şi marionete, cu fantezie, cu umor şi într-un mod foarte intim, probabil măgulitor pentru vîrsta măruntă a celor din sală. Altfel spus, un moment de tinereţe şi profesionalism caracterizează în clipa de faţă această instituţie timişoreană.

Lecţie de zbor şi cor pentru puiul de cocor este un recital al actorilor Maria Gornic şi Ionuţ Brancu, după un text de Cristian Pepino. Povestea duioasă a penatului pui, prea puţin sîlitor la cor şi la zbor, drept care, rămas de căruţă atunci cînd fraţii săi au pornit-o spre... Cocoria, e o mică lecţie de cumînţenie şi cutezanţă, scrisă cu poezie şi naivitate (binevenită, cîtă vreme spectacolul se adresează copiilor foarte mici), o lecţie cîntată, jucată, recitată, dialogată (cu spectatorii). Învăţăminte utile despre anotimpuri, despre păsări şi foloasele lor — despre bunătate şi primejdie, sînt făcute să ajungă la destinatari pe un ton nescolăresc, sugubăţ, odihnitor.

În Ionuţ Brancu şi Maria Gornic putem saluta două evidente vocaţii pentru acest gen de spectacol, chiar şi cu prilejul acestei „pilule" de păpuşărie, pentru care mai sem... excelente decoruri Kri... nescu, o muzică sem... şi plăcută — Rodica C... suri (ale cîntecelor), M... Gornic şi Rodica Giurgiu.

Ioana Raushan, autoare nu demult, a unei ... pentru scenă a *Cărţilor junglei*, de R. Kipling, intitulată **Mowgli**, este prezentă pe afiş şi cu un spectacol de autor. **Giovannino-fără-frică** în care semnează textul, regia, scenografia şi ilustraţia muzicală, spectacol interpretat de actorii Maria Gornic, Cornelia Pop, Nelson Dimitriu şi Ionuţ Brancu.

Textul improvizează în arie generoasă a basmului. O poveste de niciunde şi de nicicînd, cu vagi inflexiuni de epos popular occidental (impresia vine poate mai ales din tăietura costumelor) face din Giovannino un erou al curajului, care înfrînge, cu tinereţea şi cocoşeasca lui înfumurare, dar şi (pînă şi în poveste !) cu ajutorul... femeii — pe căpcăunul din castelul blestemat. Mijloacele împrumutate commediei dell' arte înviorează spectacolul, care etalează deopotrivă actori (mobili, stînd să se retragă la timp în favoarea păpuşii) şi marionete, într-o concurenţă onestă, bine regizată.

Un aport substanţial la verva realistă, cu accente satirice, de „fabliau" medieval, a personajelor l-a avut diversitatea de expresii a marionetelor, puternic caracterizate fizionomic, uneori pînă aproape de caricatură (autorul lor, Carol Oster).

Giovannino-fără-frică e un spectacol realizat în pastă groasă, cu tuşe voluntare, fără a rata însă nici o clipă ştacheta bunului gust.

TANIA RADU ■

Vitrina cărților

Cea mai bună carte de proză românească pe care am citit-o, anul acesta, se numește **Munții speranței** și-a fost scrisă de Petru Vintilă, Poetul. Prozatorul. Dramaturgul. Și pictorul naiv. Cartea cuprinde întîmplările celui ce a pierdut mereu dăruindu-ne în schimb litere de matostat : Mateiu Caragiale. Iar, în același timp, o încercare formidabilă de a pune în echilibru toate întîmplările primului război mondial. E o carte scrisă de pe poziția soldatului, cel care a fost înfrînt și erou în toate timpurile și va fi și în cele viitoare, indiferent cîte democrații se vor clădi pe capul său. În ea bate deopotrivă inima generalului Dragalina și a mareșalului Averescu, două personalități ale istoriei noastre moderne, în care s-a adunat suferința a mii de soldați. După **Moartea Păunei Variam**, cea mai importantă scriere de tinerețe a lui Petru Vintilă, **Munții speranței** reprezintă un pisc în creația prolificului autor. Ajuns pe această rampă, aș putea să mă-nzăpezesc în praful ipocriziei și să-i amintesc lui Petru Vintilă niște cuvinte ale lui Jean Rostand : „În artă, ca și în natură, fecunditatea este adesea nedespărțită de mortalitatea produselor".

Rezistența **Munților speranței** (ce titlu nefericit !) stă în simplitate.

De pe poziția soldatului

Despre Petru Vintilă mulți au gîndit rău de-a lungul anilor. Astăzi, oricît de orgolioși, dușmanii lui trebuie să plece steagul. Și Petru Vintilă trebuie, îmi închipui eu, să fie bucuros de-această clipă, unică, fericită și durabilă, cînd luntrea lui întîlnește marele fluviu.

După lectura cărții pot spune că îl cunosc pe Mateiu Caragiale mai bine ca niciodată. E peruzeaua arzînd nedomolit în înțelesuri pe care nu le vom desluși niciclnd. E prințesa Fatma, mereu renăscută, nesățios visată, în veci de neatins, dar, în același timp, în preacurvia tuturora. Lîngă figura lui legendară și reînchegată de lumini, sîntem, mă întreb, năuci sau nemernici ? Hotărît, sîntem mereu înainte și mereu îndărăt, totdeauna jur împrejur și niciodată în locul prin care trece îngîmfat și nesupus. La urma urmei, sîntem cei ce nu așteaptă norocul, căci norocu-i foarte scump.

Trebuie să vă spun cu toată cinstea, Petru Vintilă mi se părea o poveste cunoscută. Dar ce frumoasă e viața ! Niciodată nu-i dai de adevăr și minciună, lumina ei copleșește toate cărările. În întunericul stăpîn pe adevăr, se nasc monștri. În singurătatea muncii și a dragostei ființele se-ntîmplă cu fubire și speranță. A scrie bine și în ireductibilă armonie cu limba română e o meserie de mare om. Această carte de înaltă ținută aparține adevărului și bucuriei noastre.

FANUȘ NEAGU ■

● La editura Eminescu — un nou volum de teatru semnat de Ion Băieșu : **Autorul e în sală**. În afară de piesa care dă titlul cărții, aceasta mai cuprinde lucrările dramatice **Vederea, Poarta cetății, Macatrul, Regina Lear**. În special **Autorul e în**

sală și **Vederea** demonstrează și de data aceasta virtuozitatea scriitorului de a înfățișa, cu tarele ei caracteristice, o lume meschină, lacomă, lipsită de idealuri, neinteresată decît de propriul ei profit obținut, cel mai adesea, prin înșelăciune. Chiar dacă în aceste piese sînt pagini grave, de cele mai multe ori Ion Băieșu își ridiculizează personajele al căror comportament sau replici stîrnesc hazul, fiindcă le dezvăluie anacronismul existenței lor. ● Tot

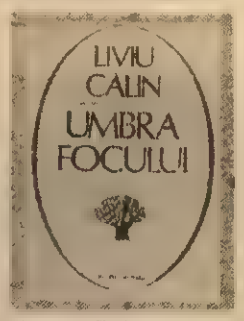

la Editura Eminescu a apărut și un volum de versuri de Liviu Călin : **Umbra focului**. Poeziile sale mărturisesc o mare discreție a confesiunii și sînt guvernate de melancolia înaintării în timp. Unele dintre ele slăvesc obiectele din preajma poetului ca într-o „laudă a lucrurilor" și conturează un spațiu restrîns și ocrotitor, unde întîmplări ca deschiderea unei uși, sosirea unui comis voiajor, ora ceaiului constituie evenimente de maximă importanță și deci trebuie înregistrate pentru a nu se pierde în uitare. Poemele, cristaline ca înțeles și emoționante prin pudoarea confesiunii, alcătuiesc pînă la urmă un inventar liric a ceea ce se petrece lîngă noi, adesea fără să mai băgăm de seamă. Citățm **Pasărea rară** : „Din apc/a venit în balcon/unde respiră culori/un fel de pasăre epistolară / cu picior francat / așa presupune / mirat / ochiul de neon / alungit într-o seară / dacă i-am dăruit insomniile / de odinioară / cînd mă uitam la semnele / din lampadar / și bolborosea scaunul / fără spătar / că orbul (adică eu) / voi fi împărat / sau ceva asemănător / peste o grădină dezgropată / și sînt așteptat / la intersecția punctelor cardinale / de balerina înaripată / bătrîna copilăriei cu șotron / care deși tîra un picior / m-a învățat / să dansez clandestin boston."

● Cunoscutul romancier albanez Ismail Kadare (autorul excepționalului roman **Generalul armatei moarte** ; transpus și în românește) este prezent în librăriile noastre din nou cu volumul **Cetatea** (editura „Univers", traducere, prefață și note de Marius Dobrescu). Cartea reînvie un episod din lupta pentru libertate a poporului albanez sub conducerea vestitului

Skanderbeg. O cetate a „skipetarilor" este asediată fără succes de către o uriașă armată turcească. Dar scriitorul n-a dorit să se erijeze în postura unui istoric însetat să reconstituie cu fidelitate o bătălie. **Cetatea** este o meditație profundă despre „rezistența în fața agresiunii, ca probă supremă a dragostei de țară", fiind la fel de tulburătoare ca un episod petrecut în zilele noastre și relatat de un martor ocular.

● O parte din poeziile lui Titus Vijeu cuprinse în noul său volum **Pasul licornei** (editura „Cartea românească") sînt „omagii lirice" — către regele dac, către Mihail Sadoveanu și alți mari scriitori români, către colegi de generație etc. De o simplitate necontrafăcută, aceste pagini au o vibrație care se transmite imediat : „Om cu pleteie de lumină, / om cu sufletul

departe, / viitorului scriindu-l / cea mai înțeleaptă carte. / Om cu trupul de luceafăr, / încrementa, decrementa, / cu privirile-n istorii, / în trecuta și prezenta. / Falnic domn, vorbind cu Prutul, / domn întreg la chinga mîntii / și la care se închină / și copiii și părinții / și spre care merg în seară / cu argint în piept și rogu-l / să-mi citească vers în scară / și isprăvi cu inorogul... / (**Scrisoare** — către Dimitrie Cantemir)

● Din volumul lui Dan Verona **Balada vestitorului și alte poeme** (editura „Cartea românească") — volum care merită o discuție mai amplă — citățm cîteva versuri semnificative pentru ipostaza de azi a acestui poet care în volumul de debut contempla în extaz natura, iar acum e mai aproape de freamătul realității înconjurătoare, surprinse cu un spirit alert, ironic, uneori chiar incisiv : „Hei voi paturi vechi de campanie / Iată din cerul cu zei optimiști / Vă salută pocnind ca un dop de șampanie / Steaua bătrînilor infanteriști. / / Fruntea sus muritori de ocazie / Aminați-vă moartea cu încă o zi / Și voi poeți pregătiți marea invazie / Îmbrăcați golul lumii cu erezii."

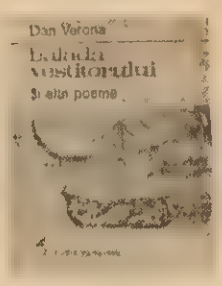

● Eveniment editorial : apariția unei ample antologii din versurile lui Gheorghe Tomozei. Intitulată **Catalogul corăbiilor**, ea cuprinde la „catalogul... catalogului" poeme din 17

volume ale poetului și confirmă opinia criticului Nicolae Manolescu din prefața acestei cărți : „Gheorghe Tomozei este, mai ales, acest extraordinar poet de miniaturi lirice, profunde și grațioase în finețea liniilor lor, ca niște cești de porțelan, pline de o orientală fantezie și în care irizează albastre, friabile, delicate, nervuri".

Cronica literară de Romul Munteanu

„Dar despre poeți cu ce cuvinte vorbim?"

De mai multă vreme m-am convins că „temperatura" sentimentelor transmise de poezie crește în funcție de faptul dacă scriitorul își asumă o anumită **stare** determinată de relația dintre conștiința **sa** și existență sau scade pe măsură ce autorul se mulțumește să jubileze doar prin **textura** operei **sale**, determinată de o vagă și incertă bucurie prilejuită de imaginația lexicală, grefată pe generarea unor sensuri rezultate din **poiesis**.

Cele două valuri (poate trei) de **textualiști** care s-au succedat de mai mult de un deceniu în poezia românească sînt suficient de elocvente pentru înțelegerea poeziei ca **trăire prin expresie** sau a poeziei ca **expresie prin expresie**, a poeziei ca **exhibare** de procedee (poiesis ?). Evident că nici textualizarea nu are un singur strat, iar cei care au traversat-o (N. Stănescu, M. Sorescu, M. Cărtărescu) au **regăsit** și **recompus** emoția prin **cuvînt**. Dar în mareie val(uri) de **textualiști** nu sînt doar scriitorii refuzați de sentimente și idei, ci sînt mai ales cei refuzați de **talent**, de unde rezultă nevoia **mascării** prin **textură** (tehnică).

Poezia lui Al. Căprariu (**Cicatricele penumbrei**, „Cartea Românească", 1987) demonstrează un lung efort de citire a sinelui și de lectură a realului perceput și interpretat de conștiință. De la **Orizonturi** (1964) pînă la **Aștiințirile zilnice** și acest frumos florilegiu din întreaga sa operă, Al. Căprariu rămîne un poet al existenței, care simte mereu nevoia să se confeseze. **Mica autobiografie** (1975) și **Marea autobiografie** (1979) reprezintă doar două din elocventele secvențe ale creației unui scriitor care s-a validat prin capacitatea emotiv-expresivă a operei sale ce dialoghează cu marea conștiință a lumii.

Scriitorul clujean este un sentimental cu lacrima strunită sub geană. Romantismul său este filtrat cu subtilitate prin școala expresionistă a ardelenilor de talia lui L. Blaga, ca și de sentimentalismul lui M. Beniuc din vechile sale zile de firească sărbătoare a poeziei. Și în timp ce atîția poeți din vremea noastră își cenzurează explozille eului și' micile gesturi patetice, amplificate prin limbaj, Al. Căprariu le dă friu liber, spovedindu-se în mod public.

Elegiac prin înclinare, poetul trăiește **toamna** ca pe cel mai firesc anotimp al sufletului său. Frunzele par să ruginească sub privirile sale, iar undeva, departe, se aude cum iarna vine înspre oameni. Cîmpul astral preferat este cel **nocturn**. În această stare, reveriile poetului se înscriu în marele joc al devenirii existenței. Spațiul protector se mută pe calea lactee și nu departe se simte protecția selenară a astrului iubit de romanticii din toate vremurile. Poezia lui Al. Căprariu devine în permanență trăire și confidență. Cînd sufletul i se **copilărește**, el ne avertizează fără reticență : / „Mi-e inima prea plină și-o dărui în risipă, / Căci eu trăiesc sub fermecata climă / A dragostei.../".

În permanența sa confruntare cu realul, scriitorul trăiește cu convingerea că se găsește în **imperiul speranței**. Năpădit de ciudata hipertrofie a eului care i-a asaltat mereu pe scriitori, poetul citește înăuntrul său și constată cu candoare : / „Sînt un om ca oricare, / unul din zecile de milioane, / cu tabieturi dulci și inofensive : /îmi place să stau, uneori, / în bucătărie / și să privesc nuferii mîinilor ei"/.

Biografia se strecoară pe toate căile în opera poetului.

Ea este scuturată de detalii ducînd astfel spre un anume comportament arhetipal, cînd întîlnirea dintre **interior-exterior** se configurează ca o fericită deschidere spre lume, ca un act de transparență totală. / „Sînt fiul străzii și-am vrut să mă schimb în zadar, / În sufletul meu pot privi ca-ntr-o vitrină, / Nu scrie pe el niciclnd : „inventar"/.

Poet elegiac fără stridențe, ispitit de candoarea romanței discret amoroase, Al. Căprariu situează totul în **marea trecere**. Omul este astfel o devenire amenințată de schimbarea prin moarte ca și florile. Lumea este o scenă pe care actorii se schimbă mereu, schimbarea ființei vii în statuie aducînd o stare de nepieire conferită de moarte.

Poet al privirii transformate în reflecție, autorul **Micii autobiografii** citește natura prin semnele și apte să anunțe metamorfozele. Piscul singuratic este lovit de fulger, nodurile stejarului anunță vîrstele, marcînd astfel semnele timpului : „/ Cerc după cerc, în trunchiuri urma-și lasă / Rotirea-n nestatornic timp al orii, / Cînd păsări tale-n cercuri de mătasă / Drum lor știut, cu pluguri migratorii". /

În întreaga sa creație poetică, scriitorul clujean are un acut sentiment al timpului. Acesta apare ca o rezultantă permanentă a întîlnirii conștiinței cu cele mai diverse fenomene ale naturii. Eul perceptiv al poetului măsoară totul prin ceea ce știe despre sine. Și dacă omul este măsura tuturor lucrurilor, scriitorul se la pe sine ca etalon de cunoaștere ce se întoarce mereu spre sine. Filonul expresionist ce trimite spre forța de contemplare și înțelegere a eului devine de domeniul evidenței. Enunțul său aparent paradoxal are o elocvență deosebită : / „Viața trebuie cîntată simplu, / ea fiind adevărul suprem — / singurul despre care știm totul / cu cea mai desăvîrșită neștiință / ceea ce ne dă dreptul să pierdem, / murind /, siguri că nimic altceva nu mai există". /

Prin caracterul ei reflexiv poezia cultivată de Al. Căprariu este efort de cunoaștere și de statuare a ființei umane în existență prin raportarea la întregul univers. Enunțurile scriitorului sînt directe și percutante prin forța de șoc a adevărurilor transmise. Lumea se face și se desface mereu, retorica iubirii acreditată de autor intrînd și ea în acest imens circuit. În felul acesta absențele din **a fi** sînt provizorii, iar fluxul emotiv **pentru a fi** capătă valențe eterne : / „ Acum / prieteni / vă părăsesc o fărîmă de vreme / Ne vom revedea cu siguranță". /

Poezia existențială scrisă de Al. Căprariu capătă o relevanță deosebită prin lectura sa sincronică globală.

Distanțat de artificierii cuvintelor, capabili să producă mici explozii sintactice, mereu departe de poezia neasumată ca expresie prin trăire, Al. Căprariu nu este scriitorul unei generații, ci un strălucit exponent al literaturii române văzute în complexa ei devenire.

De la socotitoarea care dădea emoții copilăriei noastre la „jucăria" de învățat aritmetică a copiilor noștri

Iată abecedarul anului 2000!

CICI IORDACHE-ADAM
Fotografii de ELENA GHERA

„Minicomp" este și nu este un joc. Este o idee cît se poate de serioasă și de importantă menită să le asigure copiilor noștri de azi educația (și informația) pentru viața lor de mîine. Este emblema (excelentă) a unui cerc de minicomputer destinat copiilor, începînd cu vîrsta de 3 ani și pînă în pragul studenției, organizat într-unul din laboratoarele Institutului central de tehnică de calcul și informatică din Capitală, unde un grup de cercetători — ingineri informaticieni, matematicieni, pedagogi, psihologi — studiază și experimentează programe pentru Abecedarul viitorului. Programe care să integreze calculatorul în școală. E absolut necesar, ne va demonstra dr. ing. Lucia Coculescu, șefa laboratorului de interconectare a calculatoarelor electronice în rețele, autoarea lucrării „Informatica în școală și în afara școlii, cu calculatoare personale pentru copii, începînd de la perioada preșcolară", ce va urma să fie susținută în cadrul unei reuniuni științifice internaționale cu această temă.

Cu cîteva minicalculatoare de tip PRAE (de fabricație românească) și cu cîteva grupe de copii (de la o grădiniță, de la o școală generală și de la Liceul industrial de informatică), matematiciana Doina Olariu, cercetătorul Ion Bordeianu, ca și ceilalți colegi ai lor dintr-o echipă întreagă, în colaborare cu profesorul Eugen Noveanu, de la Liceul „Gh. Lazăr", au reușit să pună la punct metodologia menită să facă din calculator un aliat al școlii, al învățămîntului în noua noastră școală. Respectînd psihologia vîrstelor (au lucrat cu 158 de copii, pe 4 grupe de vîrstă, 3-5 ani, 6-8 ani, 9-12 ani și peste 12 ani), calculatorul luînd, rînd pe rînd, postura de jucărie, joc, material didactic, instrument de calcul și creație, s-a ajuns ca programele experimentate să demonstreze rolul important al acestuia în procesul instructiv-educativ. Unul din programe a utilizat cel mai simplu limbaj — desenul — pentru transmiterea și învățarea literelor (prin imagini). Adaptare din metodica clasică a predării abecedarului, numai că aici, însuși copilul, preșcolar sau școlar de clasa întîi, își construiește imaginea, apăsînd (în joacă) pe clapele unui calculator, desenul apărîndu-i pe ecranul unui televizor, ce îl încîntă atît (care, deseori, acasă, îi este interzis). Legătura dintre literă și imagine e mai vie, e în mișcare, e cinetică, e participativă, ceea ce, s-a constatat, se fixează mai rapid și-mai temeinic în memorie. În plus, copilul se poate concentra în acest „joc" fantastic și 2 ceasuri, fără să apară cunoscuta oboseală ori plictiseală din ora de clasă. Un alt program a vizat formarea gîndirii logice prin însușirea noțiunilor abstracte, care, de regulă, dau mult de furcă dascălilor, cum ar fi cele spațiale (sus, jos), cantitative (mai mic, mai mare, mai mult, mai puțin), sau a formelor geometrice (dreptunghi, pătrat, cerc, triunghi). Un alt program s-a axat pe învățarea notelor muzicale, de asemenea pline de dificultăți la însușire, atît pentru elevi cît și pentru cei ce le predau muzica...

S-au alcătuit și experimentat astfel 8 programe, crescînd dificultatea și scopul lor, după vîrstă. Pe cei mai mari îi ajută să găsească rezolvări ingenioase pentru problemele din manualele lor de matematici, ori să-și însușească temeinic și rapid, fără dificultăți, funcții, logaritmi ș.a.m.d. Elevii de la liceul de informatică au învățat (chiar pe calculator) să întocmească programe pentru calculator, meseria lor de mîine.

Iată cum instrumentul repudiat (pînă nu demult) de școală (în revistele de specialitate internaționale au existat, se știe, dispute aprige, dacă să lăsăm elevii ori nu să se ajute în efectuarea temelor la matematici de minicalculatoare), devine slujitorul ei prețios, am zice chiar un autentic „pedagog de școală nouă".

Scopurile sînt multiple, dar mai cu seamă să-i ajute pe cei mici să crească în ritmul epocii, să deprindă a gîndi rapid și temeinic

Elevii mai mari învață limbaje și coduri de programare

Minicomputerul, un material didactic ideal pentru orice dascăl

Memoria, ca un concert baroc

Un sat românesc universal

Pe drumul care merge spre Bicaz, la puțini kilometri de Piatra, se află o așezare străveche și cu o populație statornică, viețuind în ritmuri tradiționale și a cărei coexistență cu o natură mirifică este și astăzi completă. Ceea ce se arată ici a fi vechi și stabil, asigurînd pacea unei vieți de structură fundamental autohtonă, s-a conservat pe dedesubtul modificărilor superficiale nu puține, comunicînd sensul unei civilizații cu individualitate hotărîtă. Această lume de agricultori și de oieri, ilustrînd o rînduială sociologicește completă, se ține vie și fortifiioare în marginile ei acum, ca și la începuturile vieții pe aceste pămînturi de sub munte.

Bistrița de Neamț e, în felul ei, un extract de viață românească istorică și în acest sat răspîndit peste spinări de coline și prin văi, prin maluri de piriuri care ies din pămînturi unde crestele dealurilor se rup, sentimentul continuității se întregește cu acela al unei lumi a gîndului așternut peste forme. Privită de la depărtare, dinspre Piatra lui Crăciun, această așezare de Subcarpați pare a se revărsa, pe valea îngustă a unui piriu, dinspre obcinele Ciprianei, printre dealul Cetățuia și muntele Șimon (pe unde, cu sute de ani în urmă, Petru Rareș se făcuse nevăzut dinaintea năvălitorilor otomani) către apa Bicazului, ținută azi pe loc, sub forma unui lac uriaș, cu suprafață lucitoare ca oglinda. Această mișcare de expunere către sud, lăsînd oamenii să-și facă, mai jos, către lărgime, casele și să le arate la soare, e un îndiciu al unui simțămînt fără vîrstă însă cu memorie vie, acela al unui cult solar. Bistrițenii viețuiesc într-o țară a stejarilor și molizilor și, cu toate acestea, visează la soare. Lumea lor, care este, iarna, o imagine a purității și a unui ev românesc fără vîrstă, se întinde de pe aici și pînă înspre mazări, la cotul Dunării, cuprinzînd o geografie care ar fi ininteligibilă fără unirea munților cu cîmpia. Pe alci, zic cronicarii, ar începe Moldova de Jos.

Civilizația e, pe acest tărîm, străveche și totodată nouă, căci la originea ei stă aici lemnul și e fapt hotărît ca în materia lui perisabilă să se facă scobitorile rîndulte de la moși. Gospodăriile arată, de altfel, această eleganță fragilă și acea minuțiozitate de comunicare secretă prin incrustături pe care le găsim pretutindeni unde pămîntul e românesc. Casele, cu prispă îngustă și cu așezare heliotropică, au acoperiș de șindrilă sprijinit de stîlpi de lemn cu tăieturi regulate, arătînd jubre de simetrie ; streșinile, cu margine de lemn în jos, peste linia geometrică a pereților, par o broderie a cărei finețe dă sentimentul că s-au alcătuit din pînze străvezii. Ograda are hambarul de lemn, cu fineață și cu saivane, gardurile înalte sînt din lemn, porțile impunătoare ca de cetate, arată că monumentalitatea apare și fără piatră și bronz. E o lume a geometriei calde și a simetriei naturale, supunînd cercurile, șerpuirile și semilunele unei legi morale care adoră universul.

Renașterea carpatică, dincolo de hîrtia de Pergam

Izbitoare e, mai înainte de toate, la Bistrița de Neamț, această orînduire de populație fundamentală tradițională, arătînd un sat cu universalitate de sedentari : totul pare că e lăsat aci pentru veșnicie și dacă omul se preschimbă ca individ — în această lume a permanențelor rămîne, totuși, noțiunea de spețe. Autohtonii sînt aci prezenți de cînd e pămîntul și se arată a fi contemporani cu natura nemodificată.

Nu aceste adăugiri de vremuri fără vîrstă au făcut, dar, să se știe de așezarea românească de din jos de obcine care ar fi rămas, ca și atîtea sate cu care se aseamănă, universală și anonimă. Cetatea ei de larbă și de lemn, risipită și totuși orînduită peste spinările de coline, lasă să se întrevadă, mai sus, în străfunduri de pădure și pe loc înălțat, o altă cetate, mai impunătoare și unde a lucrat nu făptura fără nume ci mîna omului. La 1402, cînd pe scaunul domnesc al Moldovei se așezase un mușatin, Alexandru I, numit mai la urmă „cel Bun și cel Bătrîn", se ridică aci, lîngă un piriu scoborîtor din munte, o fortăreață închisă cu ziduri înalte, de piatră, străjuite de un turn de pază și ascunzînd înăuntru, la adăpost de priviri rele, un palat voievodal unde domnul venea adeseori să se reculeagă. Și fiindcă aceste recluziuni secrete însemnau și convorbire cu veșnicia, vodă porunci să viețuiască aci și să propăsească o nu puțin numeroasă obște de cărturari, în fruntea căreia așeză pe un Domențian, om învățat, se vede treaba, și întreprinzător peste marginile științe. Alexandru cel Bun puse să se aducă aci cărți și porunci să se țină, pe un zid, un soi de cronică a Moldovei care se numi mai apoi (cînd la vremea lui Ștefan cel Mare fu transcrisă pe hîrtie de Pergam) „Pomelnicul de la Bistrița" ; chemă zidari și le încercă știința spre a face adăugiri rare la palat ; puse să se zugrăvească pereții cu fresce și împodobi casa domnească la față cu rotunde cărămizi smălțuite în culorile verzi ale ierburilor suave, primăvăratice în a căror transparență se întrevedea clorofila. Sîntem într-o moldavă cetate de Renaștere italiană.

Renașterea e, pentru Bistrița Neamțului, și vremea lui Ștefan cel Mare, de vreme ce voievodul dădu porunci să se pună la loc piatră peste piatră și să se înalțe zidurile, repede năruite, pe care le ridicase, din năzuință către veșnicie, Moșul lui, Alexandru. El făcu să se așeze, în mijloc de cetate, un turn înalt și impunător, unde puse să se bată clopote mari, aduse de la Lvov ori meșteșugite acolo, la poruncă, de meșterii moldoveni. Dangătul greu, clasic, vestind epopei și epoci solemne, trecu peste fortificațiile noi, cu străjerii veghetori pe cărările înălțate în creste de zid, spre a vedea mai repede dacă, la vale, către Dunăre, se anunță fumuri de războaie. De aci înainte, Bistrița de Neamț deveni ceea ce era inevitabil să fie, adică o cetate românească, ascunzătoare de cărți și adăpost de cărturari, o școală de psaltichie și de cîntăreți, o cancelarie domnească și un loc secret de retragere, obiect de pîrjol venetic și alegorie a puterii de a regenera de dincolo de cenușă. Cînd Petru Rareș scăpă de turci printr-o secretă poartă deschisă spre cărări necunoscute, ducînd în Ardeal, se știu că aici și în astfel de locuri unde ceasurile stau, ascultînd de veșnicie, dezastrele sînt ploaie istorică trecătoare.

O năzuință împlinită în douăzeci de ani

Însă o istorie care scufundă documente, ștergînd cuvinte și trecînd totul într-o memorie care este intemporalitate și comunicație încifrată în celulă ajunge mai apoi să devină arheologie și, abia mai tîrziu, cînd apar conștiințele etice — document reconstituit. La 1967, aproape nici unul dintre zidurile străvechi, ridicate la Bistrița de porunci mușatine, nu se mai întrevedea de sub movilile, acoperite, cum erau, de ierburi care întorseseră creația omului la izvorul lui dintîi, la natură ; istoria începea să devină ipoteză și dovezile păreau tot atît de mute ca și nepătrunsele păduri alpestre. Și, cu toate acestea, Bistrița de Neamț este azi, la douăzeci de ani de la începuturile unor vaste încercări de reconstituire, un muzeu mușatin de esență, o imagine proiectată în sintetic a unui veac eroic moldav. Adeseori, reconstituirile care se fac își impun obiective fragmentare și ceea ce rezultă de aci e un soi de sugestie a unui întreg bănuit a fi monumental ; însă, o impecabilă statuie a Minervei, așezată printre cărămizile sparte, nu atenuează ci sporește sentimentul dezastrelor.

În totul, Bistrița muzeistică de azi e un monument, convocînd, într-un timp utopic, documentele în piatră ale unei întregi istorii multiseculare, restituind românilor imaginea pe care cultura lor ar fi avut-o dacă nu era tulburată de năvălitori și de pîrjoliri. Ceea ce a rămas, pe rînd, de la Alexandru cel Bun și cel Bătrîn, de la Ștefan cel Mare și de la Petru Rareș, de la Lăpușneanu e înălțat, din nou, ca într-un loc geometric de idealitate mușatină. Mai întîi, au venit aci arheologii, arăînd pe unde se așezaseră fundațiile, niciodată puse una peste alta, ale caselor domnești, cu totul în număr de patru. Apoi, turnul de străjă, și turnurile de observație și de recules, clădirile cancelariei, ale școlilor voievodale rarețiene. Deodată se dovedi, prin osîrdia cercetătorilor, că Moldova medievală era o lume civilizată și europeană, preocupată de a unei imemoriale tradiții ; însă o civilizație de răscruce, unde pămîntul ascunde de monezi din cele patru puncte cardinale, aksale turcești, zloți tătărești și leșești, groși, coroane suedeze și bani de la Riga, solidus. În totul, un tezaur vădind inițiative de căi negustorești lungi și grele, venind de departe și mergînd departe. Cînd, la 1922, Nicolae Iorga examinase bucăți din vesmintele lui Alexandru cel Bun găsite aici, la Bistrița de Neamț, cîntărînd între degete brocartul brodat cu fire de aur și de argint, o întreagă psihologie de bazileu carpatic ieșise dintr-o dată la lumină. Un ecou al acestei lumi bizantine și europene, însă esențial românească este prezent pretutindeni în monumentele reconstituite azi. Palatul domnesc al lui Alexandru cel Bun, cu simetrii austere, presimțind pe Bramante, cu terasă întinsă către păduri, cu largile șufrageriî în lemn lustruit de stejar, școala voievodală a lui Petru Rareș, alternînd arhitectura țărănească a lemnului cu subtila zidărie aristocratică, turnul înălțat de Ștefan cel Mare, conținînd documente de pictură renascentistă din epoca ștefaniană, clădirile vechi ale cancelariilor domnești, funcționînd pentru Țara de Jos, zidurile ca niște fortificații de cetate, înalte și elegante — toate acestea dau un sentiment al durabilității și al unui ciclu istoric reîntregit. Cînd arhitecții Ștefan Balș și G. Antonescu, convocați de istoricul C. Zaharia (căruia restaurările de aci îi datorează existența), au început să calculeze și să desemneze pe hîrtie ceea ce fusese și trebuia să fie din nou, părea că o astfel de efortare colosală nu ar fi putut să se concretizeze mai repede de o jumătate de veac. Bistrița de Neamț, acest dicționar de civilizație românească medievală, e însă reînnoită în numai douăzeci de ani. S-o admirăm și noi, în această primăvară cu explozie multicoloră de flori !

ARTUR SILVESTRI

Cîntarea României

Pămîntul de acasă

Pe prispa casei bănățene de la Muzeul Satului, olarul Ion Stepan din satul Biniș, nr. 53, își instalează roata de lemn lîngă care desface un sac plin cu pămînt. Lîngă el se așază, la fel de firesc, țăranca Ana Meda, de pe lîngă Reșița, și începe să coase. Pînă să se adune lumea, Ion olarul a și făcut cîteva ulcioare iar Ana împodobitoarea a mai îmbogățit lumina cu cîteva podoabe în plus.

„De trei ani primăvara începe la Muzeul Satului cu Banatul" — a spus directoarea Jana Negoiță în deschiderea unei sărbători pe care n-o pot numi etnografică decît în măsura în care bio-grafia însăși ține de etno-grafie. „Casa aceasta aparține acum fiecăruia dintre dumneavoastră" — a mai adăugat muzeografa Aurelia Cosma, alăturîndu-se Doinei Isfănescu și Marianei Docheru, însuflețitoarele acestor spectaculoase întîlniri ale diverselor zone etnografice. Și iată că astfel Muzeul Satului a devenit nu numai conservator de tradiții ci generator el însuși de tradiție !

În timp ce face o ocarină, sau o pasăre cîntătoare, Ion olarul îi încarcă tonurile suflînd în ea, lipindu-și buzele de lutul umed, abia modelat, abia smuls din grămada de pămînt adusă de acasă, din vatra satului Biniș, devenit între degetele binefăcătoare ale meșterului formă cu semnificație și rost, de zeci de ori duce olarul lutul cîntător la gură pînă îl găsește scara muzicală a sunetului și face lucrul acesta firesc fără să-i fie jenă de cei de față, fără să se rușineze că se murdărește pe gură și pe hainele albe și chiar spune aceasta cutremurător de simplu și firesc : „Eu toată viața nu m-am bătut cu nici un om, toată viața numai cu pămîntul m-am bătut. Așa m-o învățat părinții de cînd am fost copii mic și am vrut să mă bat și eu cu alți copii : Să fii curat ca pămîntul și-o să fii tare ca pămîntul !"

Maestrul Mihai Brodiceanu, un „anonim" de vază în mulțimea de bănățeni, aude aceste cuvinte și cît timp olarul încă mai desăvîrșește virginitatea muzicală a sunetelor, muzicianul își amintește pachetul de suflători al orchestrei simfonice pe care o dirijează și i se pare că între degetele lor apăsînd complicatele instrumente de suflat și degetele pline de pămînt bănățean ale olarului veșnicia nu-i decît un sunet. Și în timp ce maestrul Mihai Brediceanu se gîndește la toate acestea, îl revăd pe dirijor la Ateneul Român încheind luminos ultima ediție a Festivalului internațional „George Enescu" și înțeleg deodată că dacă mari cîntăreți au triumfat cîntînd sub bagheta sa e pentru că acest dirijor și-a purtat asemenea olarului din satul Biniș, de la o simfonie la alta, de-a lungul întregului său destin, desaga de pămînt de acasă.

Pămînt și muzică : între acești doi poli Banatul se întinde ca un privilegiu unificator. Pămînt mustind de coruri bărbătești, de coruri bogate ca holdele în Cîmpia Mureșului. Compozitorul Doru Popovici ne amintește un citat din Iorga : „Cîmpiile din Banat au reprezentat simbolul unității noastre naționale prin freamătul cîntării lor." Apoi adaugă o propoziție antologică : „Coru-i frate cu românul. Ca și codrul !" Și deodată în aerul primăverii spiritul lui Ion Vidu înmugurește în pomii muzicului și arborii încep să înflorească în ritmul „Anei Lugojana."

Ion Stepan își învîrte roata sa pe care pămîntul abia se mai zărește, cîntărețul popular Ion Milu începe să taragoteze aerul cu doine de pe Caraș și Birzava, cunoscutul violonist Efta Botoca face lemnul viorii sale să înflorească-n cîntece ca merii ca perii în mijlocul primăverii, iar între mîinile olarului bucata de lut aproape abstractizată de viteza rotirii se transfigurează în forme fascinante, într-un spectacol desfășurat sub ochii noștri, o configurație în locul alteia cu repoziciune ca în grafica pe calculator, pînă cînd Victoria Arnăutul Cristea cîntă „Niciodată-așa dor mult / Ca acuma n-am avut" iar cîntăreața Lia Lungu umple pînă la lacrimă vasul în desfășurare : „Tiao soare, ziua mare / C-am o fată ducătoare / Peste munți la alte curți / La părinți necunoscuți", lutul adus din vatra satului Biniș într-un sac, peste munți și peste ape, la alte curți, în București, pe prispa unei case de muzeu, ea însăși adusă cîndva peste aceiași munți și ape peste sate și orașe, ajunge disponibilitate pură, orice formă e acum posibilă cînd Efta Botoca se alătură cu cîntecul viorii sale, într-un gest de solidaritate emoționantă, ansamblului de copii veniți de la Casa Pionierilor din Timișoara, „un vagon de copii au sosit din Banat" — zice cineva —, acum lutul se subție la bază desfășurîndu-se spre vîrf ca actorul Traian Stefănescu să recite „Al mai tare om din lume" de Victor Vlad Delamarina : „Adă suta, zice Blegea / Că de nu-ți fac praf comegea !", pînă apare un con între mîinile meșterului dar și el dispare făcînd loc unei clepsidre perfecte care se preschimbă imediat într-o ploscă burdusită în momentul în care actorii Ion Lupu, Florea Jebeleanu și Ion Olaru (încă un Ion, olarul !) actualizează în lumina clipei fragmente din epopeea populară a lui Florea Miu Lerca, sau din alte eposuri comicoeroice, scrise în atît de apartele grai bănățean („O istorie a Banatului ar trebui să fie primul pas în cucerirea mai înaltei sale conștiințe în istoria națională") și în timp ce forma veche a vasului o clipă imaginat își mai persistă în memorie întrepătrunzîndu-se cu formele anterioare, alte contururi se configurează întrețesîndu-se în viziunea ta ca gesturile balerinilor descompuse în filmările stroboscopice, dar sublimul, totuși de alci încolo începe : cît timp se cîntau doine trăgănate, pline de cîmpie jeluită și banat sufletesc, din mîinile olarului ieșeau vase subțiri, forme suple și delicate, dar în clipa în care a început să cînte vagonul de instrumente muzicale și talente tinere de la Casa Pionierilor din Timișoara, melodii ample, orchestrate complex de profesorul dirijor, din mîinile olarului a țîșnit un vas cu margini largi, un fel de vază cu destinație neclară imprecisă, un fel de cupă încăpătoare pentru petale scuturate. Fenomenal instinct al olarului : pămîntul de acasă a recunoscut cîntecul iar muzica lui a transfigurat pămîntul !

„Iubirea de patrie începe și sfîrșește în iubirea față de locurile unde ne-am născut și unde ne întoarcem ca spre un tărîm al făgăduinței, — ideal imposibil de atins și totuși indispensabil în care e bine să credem cu toată tăria sufletului, a inteligenței și imaginației noastre !" — a spus din mijlocul celorlalți bănățeni prezenți la Ziua ținutului lor natal criticul și lectorul universitar Mircea Martin. „Este încă mult pămînt românesc care trebuie cunoscut în lume !" — a adăugat la sfîrșitul spectacolului său care ține de-o viață, olarul și țăranul Ion Stepan din satul Biniș, de lîngă Bocșa. Dar care din aceste două spuse sînt mai înalte și mai din adînc simțite, a profesorului sau a olarului ? Și nu-i așa că atunci cînd vorbim de pămîntul de acasă universalitatea se întoarce la țară în timp ce locul nașterii e doar un prag de univers ?

ION ZUBAȘCU ■

Scena – un loc de studiu

(Urmare din pagina 9)

petiție, dar și un mod de a valorifica tradiții, obiceiuri, cîntece sau dansuri mai puțin cunoscute, sau integrate în spectacole ordonate de o semnificație majoră. De multe ori, scena devine un loc de studiu. Ediția din acest an a secțiunii de folclor, desfășurată la Iași între 24—26 aprilie după o impresionantă paradă a portului popular, a fost din toate punctele de vedere o izbîndă. Sînt la ora aceasta formații de dansuri sau ansambluri folclorice aparținînd unor facultăți sau unor Institute care pot concura oricînd formații similare aparținînd unor orașe sau chiar județe. Există o explicație pentru această amploare a mișcării studențești. În primul rînd, cercetările de teren efectuate de catedrele de folclor ale universităților se revarsă în primul rînd în aceste formații. Apoi, faptul că o societate studențească reunită în tabere anuale și cercetări de teren valorifică o parte din rezultate în spectacolele realizate de colegii lor. Așa se întîmplă că de mai bine de 10 ani, Casa de cultură a studenților din Timișoara, în colaborare cu specialiștii în folclor de la Facultatea de Filologie, realizează spectacole de o mare complexitate, fidele realității folclorice dar și recompuse. În ideea obținerii unei unități scenice. Ele pot fi socotite modele de studiu în valorificarea scenică a folclorului. La fel ansamblul „Mărțișorul" din Cluj-Napoca și „Doina Carpaților" din Iași. De altfel, această statornică preocupare pentru valorificarea folclorului a născut deja o tradiție. Ansamblurile din Cluj-Napoca și Iași au sărbătorit, cu ocazia acestui festival, 30 și, respectiv, 20 de ani de existență, perioade de-a lungul cărora au purtat frumusețea și bogăția de semnificații a culturii noastre populare pe mai toate meridianele lumii. Au dat mari cîntăreți de muzică populară, instructori și dansatori și au contribuit la realizarea unei mișcări studențești, întotdeauna deschisă spre valorificarea cercetărilor de teren care, în ciuda regresului tradițiilor, estompate de tendința spre citadinizare, încă mai rezervă surprize de proporții.

Ce a impresionat la acest festival ? Numărul mare de grupuri folclorice, de echipe de dansuri și orchestre aparținînd unor facultăți mici. Apoi, încercarea de a aduce pe scenă obiceiuri necunoscute, sau mai puțin valorificate și soliști care bat la porțile afirmării cu șanse mari de a ajunge nume de circulație. Ofelia Mirigel (Craiova), Adriana Cerghizan (Timișoara), Constantin Istici (Craiova), Ovidiu Schwartz (Suceava). Mai mult decît remarcabil a fost considerat taraful Institutului Politehnic din Cluj-Napoca, după cum echipele de dansuri din Brașov și Petroșani pot fi socotite ca aparițiii de marcă. Mai toate evoluțiile au electrizat la Iași, adesori scena fiind bombardată cu buchete de flori.

Indiscutabil, evoluția formațiilor studențești ridică ștacheta spectacolelor de folclor, ele însemnînd de fiecare dată încă un pas spre înțelegerea profundă a unei culturi populare pe care a crescut modul nostru de a fi ca popor, în care se poate citi litera incontundabilă a ființei noastre naționale.

Silvia Dumitrescu Timică

(Urmare din pagina 9)

seară eram pe scenă. Visul meu a fost operetă dar n-am crezut în mine, în vocea mea, care era mică, dar plăcută. Aș fi putut fi subretă, dacă aș fi studiat, dar ce să mă mai plîng ! A fost bine cum a fost !

— Aveți nostalgii că n-ați ajuns un nume la operetă, dumneavoastră artista emerită, Silvia Dumitrescu Timică, interpreta de neuitat pentru multe roluri ?

— Am avut norocul să joc, în diferite etape, toate rolurile feminine din aceeași piesă. Am fost Zița și Veta din „Noaptea furtunoasă". Am jucat întîi Lena, fata săracă din „Gaițele". Cînd s-a scris piesa am pus multe replici de la mine, la repetiții, iar Kirițescu, auzindu-le, a fost de acord să le introducă în piesă. Eu am venit prima oară cu buchețelul de flori, care acum este nelipsit din orice interpretare. După aceea am fost Zoe, cealaltă soră, alături de neuitata Sonia Cluceru. Multe actrițe voiau să fie centrul spectacolului cînd o interpretau pe Zoe. Eu respectam talentul coanei Sonia și nici la aplauze nu mă apropiam de ea, o lăsam în rîndul întîi. Am știut întotdeauna să păstrez măsura pe scenă și în viață, și astăzi am același respect, poate din instinct, poate pentru că așa am fost educată în familie. Am un cult pentru cît trebuie să arăți pe scenă. Măsura dă măsură... actorului. Am fost și Aneta Duduleanu în „Gaițele", există imprimarea în fonoteca de aur a Radioteleviziunii. Am jucat cu mijloacele mele, știind că Sonia Cluceru, în același rol, a fost uriașă.

— Dintre cele trei roluri feminine din „Gaițele", care a fost cel mai pe gustul dumneavoastră ?

— Pe toate trei cred că le-am interpretat cu măsura care mă conduce în viață, cu tactul cerut de personaje.

— În 66 de ani de teatru a trecut o zi fără o repetiție, fără un spectacol, fără lectura unei piese ?

— Puneți întrebări la care cunoașteți dinainte răspunsul ? N-am trăit fără teatru nici o zi din ultimii 66 de ani de viață. Acum joc o dată pe săptămînă, dar citesc zilnic piese, văd spectacole, sînt în contact cu lumea sufletului meu. Maximilian m-a învățat că tot timpul trebuie să fiu, pe scenă și în gînd, cu teatrul. Nu m-am jenat să duc și tava pe scenă. Azi așa, mîine așa, am jucat roluri mici și mari, cu egală iubire pentru scenă. Poate n-aș fi fost nimic în teatru fără acele mici roluri, disprețuite de unii actori, de care fug mai ales începătorii. Eu eram artistă emerită și primeam un rolișor de cîteva replici.

— Din care făceați o mare creație !

— Uneori rîndurile cronicii erau mai multe decît replicile mele din piesă...

— Actorul ca să-și realizeze rolurile, cum le vede el, trebuie să dea dovadă de măsură. Altceva ?

— Umor, pentru că nu e de-ajuns ce a scris autorul, venim și noi cu ceva ca să fim cineva, așa gîndesc eu. Comedia, după mine, se aseamănă cu farmacia. Nu trebuie să exagerezi la cîntar. Greutățile mici ale cîntarului farmacistului trebuie să le avem în noi. Eu joc atît de concentrată, cu atîta atenție să nu trec de pragul pe care-l simt, nu știu cum să vă explic...

— Vă înțeleg perfect, avînd acest dozaj în singe, regizorul are o muncă ușoară cu dumneavoastră.

— Ne consultăm... Eu îl ascult chiar cînd repetă ceea ce fusese spus de mine, prin interpretare, așa cum credeam eu că trebuie să fie rolul.

— La 84 de ani aveți același contact fierbinte cu publicul dumneavoastră drag.

— Să-l citez pe Mihai Berechet, regizorul „Micului infern"... „Succesele se fac din înțelegere, din simpatie, da, din dragoste, înțelegere între autor-regizor, regizor-scenograf, dragoste între regizor și actor, și mai ales simpatia echipei de realizatori față de materialul dramatic finit, cît și față de capriciosul partener de iubire, care este stăpînul nostru al tuturor, publicul".

— Capriciosul partener de iubire ?

— Este medicamentul care mă ține în viață, hrana, oxigenul meu. Niciodată publicul nu m-a făcut să pling, înțelinirea cu el mi-a dat aripi, poftă de viață, de mai bine.

— Nu-l prea văd atunci pe acest public capricios cu dumneavoastră !

M-a răsfățat, a răsfățat toată echipa spectacolului : Lucia Mureșan, Emilia Besoiu, Ion Dichiseanu, Ștefan Radof, Dorin Moga, Ion Siminie.

— Mereu spuneți „am uitat" și nu este decît un joc. Aveți o memorie extraordinară, sufleorul stă în cușca lui pentru cei-lalți...

— Am trecut de 400 de spectacole cu „Micul infern" și afișul nu este amenințat de schimbare. Publicul vine și pleacă încîntat. Cînd cumperi bilete cu banii tăi nu mai au loc complimentele sau amabilitățile gratuite. Noi jucăm cu sala arhiplină. În această piesă sînt o soacră cu umor, iar ca actriță trec prin trei vîrste : 50, 80 și 90 de ani. M-am căznit în tinerețe să fiu... bătrînă, veneam acasă și-l plîngeam lui Timică că n-am fost nici destul de uzată, nici destul de corpolentă. El mă liniștea că a fost perfect. Acum nu-mi mai fac asemenea griji. Sînt bătrînă în rolul unei bătrîne. De fapt, nu bag în seamă vîrsta, mă dor picioarele, dar fac gimnastică. Mă plimb cîte o oră în fiecare zi. Totul pentru acest rol. Viața mea poate fi oricum, dar dacă ure pe scenă, și am vîrsta de 50 de ani, trebuie să pot să fiu prezentabilă. Mă voi retrage imediat ce voi simți că sala nu mai crede în femeia pe care o înfățișez pe scenă. Îmi cunosc măsura... Am început repetițiile la „Titanic vals" și deodată am spus „nu". Am simțit că este un efort mult prea mare pentru umerii mei bătrîni. Multe actrițe, fără mari posibilități, au jucat repertoriul mare și așa au devenit actrițe... mari. Eu cu rolurile mici am ajuns ce-am putut.

— Vă mulțumesc pentru toate ceasurile de încîntare, cu rolurile mari și mici, care v-au așezat în rîndul celor mari. Cum în „Micul infern" interpretați vîrsta de 90 de ani, vă dorește să fiți pe scenă, în rol, fără nici un adaus de ani.

— Sînteți optimistă, dar cred că bunul meu simț mă va opri la timp, dacă voi începe să scîrțîi în rol. Acum, vă cer scuze, mă duc să mă plimb un ceas, iar mîine, cînd joc, nu sînt abordabilă pentru nimeni. Nu răspund la telefon, nu vorbesc cu nimeni. Mă odihnesc profund pentru ca-n actul întîi să-mi pot lepăda, pentru un ceas, 34 de ani. Credeți-mă, o fac cu mare ușurință, nu mai spun cu cîtă plăcere. Îmi vine mult mai ușor decît să-mi adaug încă 6 ani.

— Nu vă văd decît cu vîrsta din actul întîi., iar ca stare de spirit sînteți cea din fotografie, cea de la întîlnirea din Cișmigiu, cu Leonard.

Cornel Nicoară

(Urmare din pagina 9)

— Mi se pare mie, sau chiar ați obosit să tot citiți din breviarul acela ?

— Așa e. Vreau să vă las impresia cum că aș fi obosit. Nu-mi plac bilanțurile ! Am enumerat doar cîteva roluri, cele de la început, și aș putea continua cu multe altele, dar ceea ce vreau să spun, în esență este că am fost un actor norocos, un actor jucat, distribuit.

— A fost un tratament special ?

— Înclin să cred că nu, dar, mai exact spus, precis nu. La noi, la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, distribuția a făcut-o și o face numai și numai creatorul spectacolului, adică regizorul. Conceptual, aici, nu se admit influențe directoriale.

— Eu vă cred pe cuvînt, dar ați putea exemplifica această fericită stare... conceptuală ?

— Vreau să vă spun ceva. Faptul că teatrul nostru nu a avut niciodată mai mult de 24 de actori este suficient pentru a fi ei înșiși un răspuns la întrebarea de mai sus. În atari condiții, actorii noștri nu se plictisesc, nu au angoase etc... Și ar mai fi o chestiune legată de această absență a plictiselii. Am încercat, și în bună parte am reușit, ca în fiecare stagiune să diversificăm propunerile. Avem, adică, regizorii noștri, dar lucrăm și în colaborare cu

Atelier literar

de G. Dumitrescu

Angel Filip : E încă mare procentul de pagini scrise cu usurătate, în grabă, improvizații superficiale. Ceva mai aproape de poezie, „Sentiment", „Elegie", „O c h i u l", „Fugă".

Gabriela Munteanu : În general, lucruri mai palide, plutind în vag, lipsite de tonus liric. (Ceva, în „Dincolo de așteptare").

P. Gon : Sînt într-adevăr, cîteva pagini îmbucurătoare, parcă în progres față de precedentele : „Puteri", „Data", „T a t ă l", „Moartea", „Mama, poștașul", .

O. Kadar : Cam ca data trecută. Ceva (ca să fie) în „De primăvară", „Margini". Planificarea dv. (lunară) e și în acest caz cam nelalocul ei ; ce-ar fi să scrieți și să trimiteți, nu după plan, ci după inspirație, după „starea de grație", etc., care n-au nimic de-a face cu calendarul, cu cele trei opturi, cu obiectivele întrecerii ș.a.m.d. ? (Aveți dreptate cu poezia repetată, dar cine se mai poate descurca în potopul de scrisori și manuscrise, în condiția vitreg-dificilă a acestui colț de pagină?...

Al. Dorian : Sînt bune semne de poezie în textele dv. (mai cu seamă în „Ordinea secundelor", „Poetul", „Ca o scoică", „Ca o stea", pe care ni le puteți retrimite dactilografiate).

E. M.-Amarici : Nu e rea poezia trimisă (ținînd seama și de condițiile în care a fost scrisă). Vă dorim succes în proiectele anunțate, și liniște.

I. Staicu : Nu vă putem da nici o părere, întrucît, din păcate, n-am reușit să înțelegem mare lucru din „deliramele" dv.

M. Sârbu : Nu sînt lucruri noi nici acum. Mai bine, în „Aparență".

R. Tali : Multe lucruri frumoase (prea multe pentru a putea fi enumerate aici). Mulțumiri și succes în demersurile începute.

Fl. Oancea : N-avem spațiu, nici timp (se poate vedea cu ochiul liber !) pentru conversații ample și complexe, nici pentru lectura a zeci și zeci de pagini, volume întregi (cum obișnuiesc să ne trimită unii, printre care și dv.). E suficient să ni se trimită 10—12 pagini, o dată pe lună, nu mai mult. Pentru restul de energie lirică și oratorică de care dispuneți căutați-vă un cenaclu apropiat. Din versurile de acum, ceva mai limpede ni s-a părut „Printre pietre".

A. Coroian, Adr. Mara, M. Ianculescu, N. Vintilescu, Eug. Martin, Gh. Miron, Georgiana, Gioni-Lu, Gh. Dragne, Ver. Marcu, Lilly Ovidiu, A. Cocină, Cr. Munteanu, D. Cîrstea, O. Stelian, Laponul Eno, Ilie Nicolae, Mariana Pop, A. Sene, Gr. V. Ion, Ioana Mureșan, Gh. Popescu, Carmen David, M. Nadira, M. Sălăjan, L. Onești, C. Crângan, Maria L., A. Racoviceanu, Phoebus, M. T. Or, Gh. Columb, Maria, Corn. Toma, A. Floris, A. și Gh. Dușa, Bella, Mih. Tănăsescu, P. Bacango, A. Zubacu, AC/DC, Isab. Stoica, AC/DC, Isab. Stoica, M. Giumancă : Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ÎN CETATEA PATRIEI

Celor ce se mai îndoiesc
de rădăcina noastră milenară
le vom spune cu mîndrie
legenda meșterului Manole
că noi am zidit aici
în cetatea patriei măreție
pe dragii noștri buni
e-am făcut din temelia ei
altar pentru veșnicie
cu suflete de eroi
transfigurați în zei

întru slava lor mă-nchin
și le sărut grîul din mină
cititori de limbă română.

ION ȘOLDEA

AVRAM IANCU

Își spală munții fața-n zori.
Pădurea-mbracă straie de flori,
O mierlă cîntă din caval
Mai umblă Iancu prin Ardeal.
Coloni frumoși ca sfîntul gînd
Duc vestea peste tot zburînd.
De bucurie plaiuri dragi
Roșesc pînă-n obraji de fragi.
Izvoarele ca fete mari
Grăbesc să-i iasă-n cale iar
Zăganii-n slavă se rotesc
Să-l vadă pe un pag crăiesc.
Voinici ca brazii-nlipți în stînci
Scrutează moții zări adînci
Cu flamuri lungi de crengi în mîini
Pe la răscruci, pe la fîntîni.
Și strînși ca-ntr-un alai străvechi
Se-ntreabă toți horind perechi
În răsărit, în asfințit,
Pe unde-a fost, cînd a venit,
Frumosul și viteazul Crai
Cu mierea libertății-n grai ? !
Oftează codrul ușurat,
Ardealul meu în lung și-n lat
Și munții buciumînd prelung
Pe unde apele-i ajung
Și florile pe sub goruni
Și iarba lăcrimînd în pumni :
Nu l-ați văzut pe Iancu azi
Rizînd ca soarele-ntre brazi ? !
Pe Iancu ce respiră-n noi
Trecînd ca luna prin zăvoi ? !

ION CRAIOVA

GALOP PE CER

Cu tata în tîrg
într-un orășel din nord
numărînd dinții cailor
ca pe niște pietre ale norocului

în timp ce toate furnalele orașului
scot fulgere de fum
ca niște cozi prăfuite
de cai în galop pe cer.

GAVRIL BĂLE

După 30 de ani

Cu puțin timp în urmă, la Ateneul Român a avut loc un concert simfonic dirijat de **Miron Rațiu.** Programul, alcătuit „cuminte", a cuprins „Concerto grosso" de Filip Lazăr, Concertul nr. 4 pentru orgă și orchestră, de Georg Friedrich Handel, Simfonia I-a în re major pentru orgă și orchestră de Johann Sebastian Bach și Simfonia a V-a, de Franz Schubert. Fără a intra în detaliile manifestării, vom arăta că Rațiu a vădit muzicalitate, precizie, știința clară a gradării, cunoaștere stilistică și o gestică sobră dar foarte clară ; ei s-a situat pe o poziție de profesor — îndrumător, lăsînd aparatul instrumental să se manifeste liber, curgător, intervenind sau corectînd doar acolo unde era cazul ; vedem și în aceasta o trăsătură a modestiei și înțelepciunii sale, căci atunci cînd ai în față un colectiv simfonic de talia primei orchestre a țării, cînd ai la primul pupitru violoniști cu experiența unui Mircea Oprean și George Dima, cînd flautistul Virgil Frincu îți creează aproape singur șoapta caldă sau jocul sclipitor schubertian, ori cînd solistul serii, Nicolae Licareț este — la ora actuală — unul dintre cei mai încercați organiști pe care îl avem, la ce bun dezlănțuiri suplimentare și o mișcare spectaculară ? Apreciind reușita manifestării, directorul Filarmonicii „George Enescu", maestrul Mihai Brediceanu regreta faptul că oaspetele orădean nu a fost invitat mai de mult pe acest podium ; să amintim aici că dirijorul Miron Rațiu a condus, cu acest prilej, **pentru prima oară în viață,** o orchestră din Capitala țării !

Originar de prin părțile Hunedoarei, Rațiu nu a putut să se bucure de o educație muzicală timpurie, căci — pe atunci — copiii hunedoreni nu aveau încă la îndemînă școli de muzică. Prin 1952 a poposit la Cluj-Napoca, unde a avut norocul să-l mai prindă pe regretatul dirijor și profesor Antonin Ciolan, de la care a învățat multe dintre secretele minuirii bagheței și a deslușirii partiturilor cu 28 de portative. Apoi, la absolvirea Conservatorului, a fost repartizat la Oradea. Aici majoritatea membrilor orchestrei locale aveau studii amatoristice, care nu le ofereau posibilități interpretative situate la nivelul cerințelor unei Orchestre Simfonice de Stat, chiar dacă acești instrumentiști erau foarte înzestrați și dornici de a munci fără preget.

Era în anul 1957, Miron Rațiu voia să facă repertoriu, să crească publicul, să ridice calitatea colectivului ; el avea două alternative : să plece de aici (așa cum mai făcuseră și alții, înaintea sa) ori să-și sufleci mînecile și să se apuce de o muncă deosebit de dificilă, fără a vedea precis capătul drumului, dar avînd speranța și optimismul propriu tineretului nostru. Și Miron Rațiu s-a stabilit, definitiv, în frumosul municipiu de pe Criș, s-a situat în același rînd cu orchestranții, a făcut muzică de cameră cu ei, a studiat individual și pe partide, trecînd treptat de la Mozart, Beethoven și Brahms, la Prokofiev și Șostakovici, sau de la Iuliu Mureșanu la Pascal Bentoiu și Aurel Stroe ; aceasta, în timp ce alți colegi de promoție dirijau orchestre în care nu se putea pătrunde dacă nu aveai Diploma examenului de stat în buzunar. În 1963 a venit și tînărul Ervin Acél ; a început o muncă și mai furibundă, (erau doi acum !) spre ridicarea profesionalismului, închegarea și omogenizarea ansamblului, cunoașterea stilurilor și modul lor de abordare, formarea unei orchestre de cameră reprezentative care să constituie nucleul valoric orchestrei simfonice ; oamenii au început să înțeleagă. Rațiu mai devreme, Acél — mai tîrziu, dar țelul a fost atins : astăzi, Filarmonica din Oradea se prezintă ca o instituție bine organizată, pregătită pentru orice fel de repertoriu, reprezentativă, în orice moment, în ceea ce privește măiestria, experiența și rezultatele muncii ; de mult timp, încă de prin 1968, caravana muzicii orădene și-a luat zborul spre înălțimi !

În 1970 Miron Rațiu pornea cea dintîi confirmare, cînd dirija colectivul orădean — în premieră, la Ateneul Român ; cronicile momentului stau mărturie vie asupra prestației realizate cu această ocazie. Apoi, imprimînd la Radio opuri din creația lui Rogalski, Comes, Carmen Petra Basacopol, Mihai Moldovan și alții, prin aparația primului disc, dirijorul orădean a început să fie remarcat. Este invitat să concerteze la toate instituțiile similare, de gen, din țară ; bucureștenii se fac însă cu nu-l văd... Omul nostru își mușcă buzele, dar nu vine cu iataganul și continuă să muncească plin de aceeași rîvnă. Ofertele încep să parvină și de peste granițe : Franța, Italia, R.D. Germană, R.F. Germania, Cenoslovacia, Bulgaria, Ungaria etc. ; concertează cu cei mai valoroși soliști români, ca și cu instrumeniști de renume mondial, de prin aceste părți ale lumii ; dar, orchestrele bucureștene nu-l cunosc... Rațiu primește, de două ori, Ordinul „Meritul Cultural", top șefi de orchestră din Capitala dirijează destul de des la Oradea, dar bineînțeles nostru nu are încă acces în București. Abia în 1967 Rațiu s-a aflat la conducerea orchestrei simfonice a Filarmonicii „George Enescu", iar directorului instituției, el însuși un încercat dirijor, a venit, l-a tencuit și l-a strîns în brațe, cu emoție ; iar din ochii oaspetelui, cu părul rîns acum, a picurat o lacrimă : după 30 de ani de activitate, recunoscută pe plan național și internațional, a ajuns să dirijeze și în București !

L-am revăzut la Oradea, cîtva timp după aceasta. Era, parcă și mai emoționat ; fiica sa, Anca Rațiu, elevă în ultimul an la Liceul de Artă din București, concerta împreună cu Ion Voicu, „dublul" de Bach ; poate simți cineva fiorul unui tînăr violonist care dialoghează cu o celebritate ? Poate pătrunde cineva în gîndirea unui părinte, care se află la pupitru dirijînd — în același timp — un Artist al Poporului laolaltă cu fiica sa ? Apoi emoțiile lui Ion Voicu nu erau mai mici ; își încerca vioara sa, sigur inferioară Stradivarius-ului avut, dar Concertul de Max Bruch a sunat la fel de cald, romantic și mîngîietor, căci sufletul acestui mare artist a rămas același. L-am văzut pe Rațiu dezlănțuindu-se, împreună cu orchestra, în Simfonia a IX-a de Dvorak : a sunat impecabil, în pofida unor instrumente de suflat și de percuție ce și-au făcut de mult norma. Și, atunci, mi-am pus o întrebare : oare Filarmonica „George Enescu" nu este o estradă națională a muzicii ? Oare nu este normal ca cei maximum 25 de dirijori din țară, cîți avem la ora aceasta, să fie rulați periodic ? Poate nu vor trece din nou, atîția ani de activitate pentru ca Rațiu, sau altul ca el, să dirijeze în Capitală.

CLAUDIU NEGULESCU

alți regizori care vin cu un permanent suflu nou. Prezența lor duce la o prospețime în realizarea actului teatral. Acesta este, dacă vreți, marea șansă a actorului tînăr de la Piatra Neamț. Noi avem încredere într-un regizor, iar el are încredere în actorii noștri. Se întîmplă, adeseori, ca un nou regizor să ne arate valențe pe care noi nu le-am bănuit la unul din colegii noștri.

— Cîți directori ai Teatrului Tineretului ați „prins".

— Trei. Vreți să vi-i spun ?

— Da.

— Ion Coman, Eduard Covali, Emil Mandric și Gheorghe Bunghez. Iată spre surpriza mea, că sînt patru.

— Ba, ag zice eu, a-ți „prins" și pe al cincilea.

— Da. Pe mine.

— De cînd ?

— Din 12 martie 1986, dar am fost, din 1970, director adjunct.

— Mi se pare mie sau e adevărat că din '70 încoace ați jucat mai rar ?

— Dacă din '70 pînă în '86 am mai jucat, de cînd am luat în mînă sarcinile mari ale teatrului, n-am mai jucat deloc. Mă veți întreba de ce. Ei bine, e destul de greu să dau un răspuns simplu și exact. Am considerat că nu mă pot împărți în două, adică și actor și director. Am zis că e mai bine să fiu un director util. Din iunie '86 și pînă azi s-au jucat 109 spectacole și am pus două premiere, **Patima roșie,** de Mihai Sorbul, și **Bună seara, domnule Wilde,** după comedia **Ce înseamnă să fii onest** de Oscar Wilde, în transcripția adecvată, pentru musical, semnată de E. Mirea și H. Mălineanu. Mi-ar fi fost foarte greu ca în aceste 100 de zile să fi fost și actor, și director, să rezolv problemele autofinanțării sau alte probleme, aparent simple, dar foarte greu de realizat, cum a fost, de exemplu, realizarea costumelor pentru **Wilde.** Despre ce este vorba ? Meloane și jobene nu se mai fabrică și-am început, în aceste condiții, o căutare nebună pentru aceste elemente vestimentare, fără de care spectacolul nu s-ar fi închegat așa cum voiam.

— Și care, dați-mi voie să o spun deja marelui public, s-a închegat foarte frumos.

— Și ar mai fi ceva. Să nu credeți că nu îmi este foarte greu să nu joc. Uneori aproape că îi și invidiez, la modul frumos, firește, pe colegii mei. Dar, gîndindu-mă eu bine la ce mai am de făcut, cred că peste cîteva luni am să emit și eu, acolo, o mică pretenție, să se mai uite lumea și la mine, ca actor, nu numai ca director.

— Nu știu cum să vă spun, dar am sentimentul că ar fi vorba aici de un anume sacrificiu pe care vi l-ați impus. Sînteți pe deplin convins că sacrificiul acesta n-a fost prea mare ?

— Da. Sînt convins. Am făcut, așa cred, exact ce trebuia.

— Și se mai spune că în lumea dumneavoastră, a actorilor, fiecare vrea să fie pe primul plan ! De unde puterea asta de a renunța ?

— De unde ? Din încrederea în colegii mei, în trupa actuală, în starea ei de creație și de grație. Am avut și am o încredere fără margini în colegii mei și am considerat că ei se pot descurca, pe scenă, la fel de bine și fără mine. Mie mi-a rămas sarcina să netezesc drumul lor spre inimile spectatorilor. Să încerc să le ofer cele mai normale condiții de lucru pentru realizarea actului artistic de-a juca nu o consider, cum tic. Iar dorința colegilor mei s-ar crede, un act de egoism, ci o dorință firească de întîlnire permanentă a actorului cu ochii și inima publicului. De la această întîlnire se naște combustia vieții noastre.

— Ce ați schimbat în viața teatrului de cînd sînteți director ?

— N-am schimbat mai nimic. Am continuat ceea ce am crezut că e bun și am verificat continuarea tradiției. Eu mi-am zis, și le-am spus-o și colegilor mei, că problemele noastre, ale conducerii, le vom rezolva noi, iar ei au o singură sarcină : să joace bine, să joace, de fiecare dată, magistral. Acesta este adevărul de-acum de la Teatrul Tineretului.

— S-a vorbit și se vorbește în continuare, cu folos, despre școala de teatru din Piatra Neamț. Ce vrea să fie această școală ?

— Cred că ideea de „școală de teatru la Piatra Neamț" este un titlu generic care se acordă unei atmosfere normale într-un teatru. La noi a fost mai tot timpul o stare normală. Am căutat tot timpul să oferim spectatorului titluri bune, distribuții bune, spectacole bune. Au fost și momente în care n-am reușit, dar noi n-am renunțat la experiment. Secretul, dacă există vreunul, constă în faptul că aici s-au căutat tot timpul forme noi și s-a lucrat în ideea de-a realiza numai și numai spectacole interesante. Niciodată, de cînd sînt eu în acest teatru, nu ne-am propus să facem și spectacole doar să fie, spectacole mediocre. Au fost chiar și spectacole la care am avut fericita inspirație de-a renunța să le mai aducem în fața publicului. Nu cred că se poate face teatru numai cu efort, cu transpirație, cu nervi întinși la maximum. Un spectacol adevărat se mai face și cu inteligență, dar mai ales cu talent, cu sinceritate și bucurie. Bucuria de-a da întreaga ta măsură. Să-i oferim tînărului actor această permanentă șansă și, în același timp, obligație de a-și onora talentul.

— În afara spectacolelor de la sediu, Teatrul Tineretului a mai oferit orașului Piatra Neamț și alte dovezi ale existenței sale. Vreau să spun că Teatrul Tineretului se implică în viața culturală a orașului, a județului Neamț, cu mult folos.

— Ne-am căutat prieteni și i-am găsit. A intrat în tradiția teatrului să realizăm întîlniri cu spectatorii, fie în sala noastră, după spectacole, fie la ei acasă, adică în întreprinderi și instituții. Aproape toți actorii noștri acordă sprijin mișcării artistice de amatori din școli și unități economice. Activitatea lor cu aceste formații s-a simțit și numărul mare de premii pe care artiștii amatori din județul nostru le-au cucerit de-a lungul celor cinci ediții de pînă acum ale Festivalului național „Cîntarea României", dar mai ales în perspectiva actualei ediții, a VI-a. Am făcut parte din juriul județean și m-a uimit aplombul și calitatea artistică a amatorilor din județul nostru.

— Ați vorbit despre cele mai recente premiere ale teatrului din Piatra Neamț, Patima roșie în regia lui Nicolae Scarlat, și Bună seara domnule Wilde, în regia lui Nicolae Caranfil. Am văzut, în ceea ce mă privește, doar cel de-al doilea spectacol. M-am numărat printre cei care au aplaudat minute în șir. Este atîta rafinată culoare în replici, în mișcarea scenică de ansamblu, în cîntecele și dansurile actorilor, încît cred că Teatrul Tineretului a pus în scenă încă unul din acele spectacole care, dacă s-ar juca de-o sută de ori, la București, într-o sală mare, cu cel puțin 1 000 de locuri, și tot n-ar putea satisface totalul cererea de bilete. Mă gîndesc la alte două spectacole, cu care ați fost recent la București, RUR și Il Campiello și care au cucerit publicul Capitalei piese cu care Patima roșie și Bună seara, domnule Wilde seamănă ca spirit, ca prospețime, ca noutate, ca bucurie a jocului. Pe cînd, din nou la București?

— A veni la București, este o problemă care ține de mai mulți factori. În primul rînd, de noi. Peste cîteva zile vom intra în repetiție cu **Soroana de** Tudor Popescu, în regia lui Gheorghe Martinescu. În același timp, ne onorează faptul că artistul emerit Ion Lucian a acceptat să pună la Piatra Neamț un spectacol care se adresează vîrstei de la 5 la 95 de ani. Este vorba de **Cocoșelul neastîmpărat,** piesa sa. Tot în această perioadă vom realiza un alt spectacol, **Arvinte și Pepelea,** cu care vrem să facem o serie de deplasări pe scenele căminelor culturale din județ. Să ne facem datoria în primul rînd cu aceste trei probleme și apoi să vedem cînd și cum vom veni la București. Noi sîntem hotărîți să ne deplasăm în Capitală numai cu ce credem că este foarte bun, ca să ne bucurăm, ca și pînă acum, de ospitalitatea teatrelor bucureștene, inclusiv de aprecierea iubitorului de teatru din București, oamenii care ne îndrăgesc și ale căror aplauze, de la recentul turneu, încă le purtăm în inimă. Să sperăm că, pînă nu se vor stinge, vom fi din nou prezenți la o nouă întîlnire cu acest admirabil public.

Douăzeci de secole de istorie pe o fîșie de pămînt

Disprimăvărarea tîrzie la Timișoara poate fi considerată, într-un fel, un adevărat noroc, căci alde... șansele de a-i găsi pe arheologii la Complexul muzeal județean Timiș sînt, practic, nule. De numele lor — Florin Medeleț, dr. Doina Benea, Alexandru Rădulescu, Florin Drașoveanu — se leagă o serie de descoperiri ale ultimilor ani din zona Banatului. Armonios prezentate sub genericul „Noi descoperiri arheologice din sud-vestul României" reprezintă cu mult mai mult decît niște simple exponate în vitrinele unui muzeu. Sînt momente de viață ale unui popor care-și duce de milenii existența pe acest pămînt.

Fără extraordinara pasiune pentru arheologie a lui Florin Medeleț, cu siguranță că multe din mărturiile vremurilor trecute și-ar păstra valul enigmatic. Silueta sa pitorească este binecunoscută pe șantierele arheologice de la Cugir, Remetea Mare sau Parța. Excelent partener de dialog, Florin Medeleț poartă o egală dragoste tuturor descoperirilor sale, cărora le-a dedicat o viață, considerîndu-le un bun redat nouă, tuturor, istoriei noastre.

Figură proeminentă ani în șir pe șantierul arheologic de la Remetea Mare, Florin Medeleț este astăzi în măsură să dovedească, alături de colegul său Alexandru Rădulescu, o continuitate impresionantă pentru mileniii întregi, într-un spațiu relativ clar conturat.

Iată, pe scurt, o demonstrație arheologică pentru perimetrul de continuitate pe care-l constituie Remetea Mare, aparținîndu-i arheologului Florin Medeleț.

— Nu departe de Timișoara, la 15 kilometri mergînd către Lugoj, lîngă Remetea Mare, pe malul riului Bega, există o movilă de pămînt de vreo 5 hectare. În punctul acesta cercetările au început în 1969. S-a descoperit o așezare, se cercetează acum a doua, urmînd ca în anii viitori să fie atacate lucrările la o a treia. Bogăția arheologică este cu totul excepțională. Primul din șirurile cercetate, în locul denumit de localnici Gomila lui Pituță, a dus la descoperirea unei așezări din secolul X î.e.n., **o așezare nordtracică.** „Piesa de rezistență" găsită în acel loc este un vas de bronz, o situlă de mari dimensiuni, ornamentată cu capete stilizate de păsări acvatice care poartă un cerc simbolizînd soarele. Este o situlă care se produce în vestul țării noastre, tipul acesta răspîndindu-se pînă în Danemarca, Polonia, Cehoslovacia, Italia, Elveția. Sînt descoperite în lume pînă acum 28 de asemenea vase de bronz.

— Răspîndite pe o rază atît de mare...

— Rază mare, da, dar ce-i mai important, zicem noi, este faptul că trasează exact drumurile de comerț ale veacului X î.e.n. —, drumul sării, cositorului, drumul chihlimbarului, al sării, drumul Mediteranei, care înseamnă purpură, înseamnă scoici, tot felul de lucruri, pînă la uleiuri sau vinuri. Și-i vezi pe oamenii de aici extraordinar de activi. Sînt foarte buni meșteșugari. Am avut norocul, după ce am găsit vasul de bronz, să descopăr și uneltele cu care se poate confecționa, unelte din aceeași epocă : ciocanul de bătut tabla, dalta, nicovala, adică esențialul.

Așezarea aceasta de secol X î.e.n. nu e mare. N-a durat mult, dar e foarte importantă tocmai din acest motiv. Nu depășește veacul X, e bine datată cu vasul de bronz — adică se încadrează strict cronologic. Are cîteva locuințe și o incintă sacră, o zonă de sacralitate împrejmuită cu 12 gropi adînci pînă la 4 metri, cu depuneri de ofrandă pentru divinitate.

— În ideea fecundării pămîntului, cumva ?

— Da, erau mari crescători de vite, aveau cai mulți, aveau porci. O colegă de la Muzeul din Reșița lucrează acum pe analizele de faună. Ai crede că după o astfel de așezare, acolo nu mai găsești nimic. Nu este așa ! În același loc, peste acea așezare, a fost o **necropolă geto-dacică** de secolele III—II î.e.n., peste care, în veacurile VIII—IX e.n. a existat o mică **așezare românească.**

— Douăzeci de secole de istorie concentrate pe cîteva hectare de pămînt !

— Și nu e totul ! În aceeași zonă a Begăi, mergînd pe terasă de la această așezare pînă la cea în care săpăm acum, sînt vreo 14 puncte cu așezări dacoromane, pe un spațiu de 4 kilometri. La 4 kilometri distanță este dîmbul denumit de localnici Gomila lui Gabor.

— Se poate „citi" deja, istoria acestei a doua așezări cercetate ?

— În mare da, deși săpăturile continuă. Iată cum stau lucrurile : în secolul XII î.e.n. încă nu știm dacă oamenii au locuit-o, dar sigur și-au depus ofrandele către soare sau către lună. Sînt patru gropi rituale, descoperite de noi în patru campanii succesive. În secolul X î.e.n., oamenii locuiesc deja pe movilă. După locuirea de secol X avem urme de locuire în secolul VIII î.e.n., după care există dovezi că s-a locuit aici și în secolul VII î.e.n. Colegul Alexandru Rădulescu sapă împreună cu mine și cercetează în același loc o așezare românească de secol X—XI, bine datată cu o monedă emisă de împăratul bizantin Vasile al II-lea Bulgaroctonul, găsită într-una din locuințe. Pînă la ora actuală au fost dezvăluite trei locuințe și au apărut urme legate de reducerea minereului de fier la acea epocă. Chiar în 1986 Alexandru Rădulescu a avut surpriza să descopere un cuptor de copt pîine, nu mare, dar important ca tipologie, pentru că este o invenție perfectă, care merge din epoca dacică, trece prin epoca daco-română și pînă în feudalism nu se schimbă. Specialist în epoca feudală, colegul Rădulescu a stabilit că în același perimetru urmează o necropolă datată în secolele XV-XVIII, cimitirul satului medieval Remetea Mare. Ne aflăm, deci, în perioada feudală clasică. Avem o serie de monede, obiecte de podoabă, obiecte mărunte în general care fac parte din inventarul obișnuit al necropolelor medievale. Cu toate astea, e un cimitir important. De ce ? Pentru că, între multele aberații nefondate în ceea ce privește istoria acestui sud-vest de România, a fost susținută și aceea că aici, la un moment dat, sub stăpînirea otomană, n-a mai rămas picior de român și că aceștia s-ar fi întors cu toții în veacul XVIII, odată cu venirea autorităților habsburgice. Ori, necropola de la Remetea Mare demonstrează o temeinică locuire în toată această perioadă. E un cimitir rural ,oamenii nu sînt foarte bogați, dar pentru copii dovedesc o grijă deosebită. Femeile au cercei de argint sau ace de bronz la coafură. Bărbații sînt sobri, nu poartă nici un fel de podoabe. Este un cimitir de țărani creștini, bine organizat, pe rînduri, demonstrînd o lungă continuitate. Știm asta și după monedele găsite. Avem monede de la Matei Corvin (1458—1490) și pînă la un Leopold, pe la 1701. Deci, pe toată perioada asta de timp, oamenii nu s-au mișcat din loc, au existat aici. Sigur, nici un om logic nu mai contestă o continuitate la epoca aceasta, dar Remetea Mare este o demonstrație, nu prin documente scrise, ci prin cercetare arheologică. Oamenii aceștia sînt aici și stau foarte bine aici, lîngă o mare așezare a vremii — orașul Timișoara — fiind implicați în schimburile oraș-sat prin aducerea produselor meșteșugărești — podoabe, în speță — de la oraș.

După venirea autorităților habsburgice, către a doua jumătate a veacului XVIII, a început implantarea puternică a unor populații venite din toate părțile, coloniști de religie catolică, un amestec ce avea să devină mai pe urmă populația șvabă. La sosirea lor unele sate românești au fost dislocate cu forța. Au avut loc și răscoale, uneori foarte puternice. În fond, prima răscoală țărănească europeană care a trebuit înăbușită cu tunurile a avut loc în Banat, în 1737—1739. Peste 40 de sate au fost, pur și simplu rase cu totul. La 1760—1770 satul românesc Cărpiniș este desființat și oamenii sînt mutați cu forța în alte părți. Era un sat de meșteșugari : făceau căruțe, erau fierari și olari. Pe comunitățile acestea de meșteșugari sînt împărțiți. Remetea Mare îi primește pe olari. În movila săpată de noi sînt cuptoarele foștilor olari de la Cărpiniș, ajunși la Remetea, ca și gropile de unde își luau lutul. Am cercetat trei asemenea cuptoare, care nu diferă cu nimic, la sfîrșit de secol XVIII, de cuptoarele tradiționale de olărit din răsăritul Banatului, care se mai păstrează astăzi. În 1986 s-a ajuns la cercetarea celui de-al 70-lea mormînt din necropola feudală de secole XVI—XVIII. Asta este povestea, pe scurt, a ceea ce se întîmplă la Remetea Mare, unde cercetările pe cea de-a doua movilă au început în 1981 și vor continua cîțiva ani.

— În ceea ce vă privește, deși iubiți întreaga noastră istorie cu o superbă dăruire, pasiunea de căpătîi rămîne neoliticul. Nu sînt doar vorbe — cercetările dumneavoastră s-au oprit cu precădere asupra acestei perioade, iar descoperirile făcute se încadrează cronologic, în general, în acest perimetru. Amănuntele pe care ni le-ați dat sînt destul de sărace — îngăduiți-mi să remarc — în raport cu ceea ce ați găsit pe teren în anii aceștia.

— Anul trecut am cercetat două locuințe aparținînd culturii materiale Basarabi, adică secolele VIII—VII î.e.n. Una dintre ele este foarte mare, voi continua săpăturile anul acesta, se pare că este un adevărat palat în comparație cu restul locuințelor de acolo. Nu sînt foarte spectaculoase, în sensul că nu sînt locuințe de suprafață, deși au avut și așa ceva, ci sînt locuințe semiîngropate, cu o amenajare interioară destul de rafinată, cu mai multe încăperi și o groapă de colectat apă. Pereții, din nuiele lipite cu lut au luat foc și s-au prăbușit în locuință care și-a încetat existența la acel incendiu, ca toată așezarea de altfel. S-au găsit o sumedenie de lucruri foarte frumoase, de la chihlimbar venit de la Baltica, pînă la superbe fragmente de ceramică. Este epoca veacurilor IX—VIII î.e.n., cînd într-o mare parte din spațiul carpato-danubiano-pontic se dezvoltă această civilizație materială Basarabi unitară, civilizația pe care o au dacii cu 100—150 de ani înainte de momentul cînd Herodot vorbește de Darius...

— ... de cei mai viteji și mai drepți dintre traci...

— ...de cei care sînt singurii ce cutează să înfrunte un colos care vine cu 700 000 oameni la nordul Mării Negre, de momentul în care, în scrierile antice apar pentru prima dată dacii, de momentul cînd, treptat-treptat, lumea începe să aibă cunoștință de existența lor. Tot ce ne-a dezvăluit pînă acum Remetea Mare dovedește lumea foarte complexă a moșilor noștri de pe la 1 000 î.e.n. . În hotarul localității Remetea Mare de astăzi sînt zeci de așezări arheologice care se eșalonează de la neolitic și pînă la epoca modernă. Sigur, nu poți să vorbești de o continuitate în aceeași casă, este o aberație atîta vreme cît o gîndești ca noi — adică o încăpere cu patru pereți și un acoperiș. Dar, este o continuitate în sensul larg, pentru că această **casă** a omului de-a lungul timpului — excepție făcînd aglomerările urbane — este spațiul în care viețuiește. În „casa" aceasta intră și soarele și apa pe lîngă care trece și pămîntul pe care-l ară sau pe care-și mînă vitele. Toată această **zonă** e casa lui. În acest sens poți vorbi de o demonstrație arheologică de continuitate la Remetea Mare.

— Cărora, anii viitori, prin cercetările pe care le veți întreprinde îi vor aduce, cu siguranță, noi și noi argumente.

LIANA MOLNAR

Piatra de hotar

Tulburătoare este orice întîlnire care-ți aduce legendara figură a domnului Tudor, cel care în fruntea revoluției de la 1821, în Proclamația de la Padeș, avea să-și rostească cunoscutul său crez de luptă : *Patria este poporul, nu tagma jefuitorilor !*

Nu intenționăm însă a reaminti neapărat ceea ce istoria a consemnat și ceea ce se știe deja prea bine despre neînfricatul luptător revoluționar care, în scrisoarea sa către boieri, datată în 4/16 aprilie 1821, cu puține zile înainte de tragicul sfîrșit, declara răspicat : *„Eu nu caut cevaș pentru mine, ci țara își caută dreptățile cele robite de fanarioți"*... Vrem doar să povestim aici, pe bază de mărturisiri transmise prin viu grai și documente certe, despre o faptă, prea puțin cunoscută, a lui Tudor Vladimirescu, vădind nețărmurita lui iubire și înțelegere față de poporul din care se trăgea și spiritul de dreptate, de cinste, de care era călăuzită această măreață personalitate a istoriei noastre naționale.

...Petre Gh. Vlăiceanu, unul dintre cei mai bătrîni locuitori ai comunei Balta, trecut nu demult în eternitate, cică a aflat de la bunicul său cum că între țăranii săraci ai locului și stăpînul unei întinse moșii din zona subcarpatică de la poalele Munților Mehedinți, s-ar fi iscat, deodată, o aprigă gîlceavă... Boierul hrăpăreț, dedat cînd cu ultimul domn fanariot Alexandru Șuțu, cînd cu turcii, voia să-și extindă cu orice preț moșia, intrînd în izlazul obștei și încercînd să la cu hapca o bună parte din bruma de pămînt ceva mai bun pe care moșnenii încă o mai păstrau între satele Bucovățul și Băsești. Lăsase vătășeii în voia lor și aceștia se purtau cu birnicii mai rău ca zbirii. Le luau bieților oameni, prin vicleșug și mincIună, pînă și puținele cereale agoniste cu multă trudă. Le luau vitele de la pășunat pe izlazul obștei și nu le mai înapoiau, ba îi obligau pe săraci să efectueze nenumărate zile de clacă pe moșie, ba le pretindeau să plătească nemaipomenit de scump scosul animalelor băgate pe nedrept „la gloabă". Și cîte și mai cîte necazuri nu le făceau... Văzînd ei, sătenii, că n-o pot scoate la capăt cu ruga și mila, prin vorbă bună și înțelegere, au apelat la Domnul Tudor din Vladimir, pe atunci sluger și vătaf de plai la Cloșani, recunoscut deja, încă din prima tinerețe, pentru temeinicele sale cunoștințe juridice și cadastrale, pentru cinste și corectitudine neprihănite. L-au rugat, așadar, să vină cît mai grabnic să rostuiască hotarul și să le facă dreptate.

La chemarea țăranilor, Tudor a răspuns neîntîrziat. Într-o bună zi de primăvară, a apărut călare la Balta Mehedințului, pe locul unde se găsește și acum vechiul hotar dintre satele Bucovățul și Băsești, că... doară acolo se găsea mărul cel mare al discordiei...

Tudor n-avea mai mult de 35—38 de ani. Era de statură mai mult înaltă decît mijlocie, avea talia bine proporționată, fața blondă, părul castaniu, obrazul mai mult rotund decît oval. Nu era bărbat urît. Sta drept, țanțoș, vorba îi era scurtă, cam răstită... L-a străfulgerat cu o privire rece, tăioasă, pe boierul cărpănos și gîlcevitor, venit și el în grabă la hotar, să vadă ce-i și cum. Apoi, fără înconjur, i-a zis răspicat, la obraz, că e rușine, și să-i lase pe bieții oameni necăjiți în pace, că și așa sînt ei destul de oropsiți de soartă ! Să-și ia gîndul — i-a mai strigat — de la bucățica lor de pămînt, moștenită din strămoși, muncită și stropită din belșug cu sînge, cu sudoarea frunții, și să-și caute dumnealui mejdina în altă parte... ceva mai spre munte... Că, p-aci și așa n-are nici un drept și nu-l va găsi niciodată cît stă el la Prejna.

Astfel înfruntat, rușinat dar clocotind încă de mînie, boierul a ars cîteva cravașe zdravene armăsarului roib cu care venise și, în scurtă vreme, s-a făcut nevăzut cu slugoii lui cu tot. Iar țăranii săraci și moșnenii din Balta l-au înconjurat imediat pe ocrotitorul lor cu dragoste și simpatie, mulțumindu-i îndelung și urîndu-i să aibă parte numai de fericire și de sănătate.

Vladimirescu nu s-a limitat însă atunci doar la înfruntarea boierului. Pe loc, împreună cu sătenii, a stabilit, așa precum le fusese dorința, spre a înlătura și micile neînțelegeri dintre megieșii celor două sate surori, ca hotarul dintre București și Băsești, să cadă exact pe o stîncă ieșită ca un pinten de munte chiar acolo, pe platul de sub deal. Și, pentru ca nimeni să nu mai poată clinti dreapta lor hotărîre, a dat poruncă meșterului Iancu Bodii să dăltuiască pe stînca de hotar, în chiar prezența lui, următoarele cuvinte scrise cu litere chirilice :

„EU, TUDOR VLADIMIRESCU SLUGER, VĂTAF DE PLAI DE LA PREJNA, ADEVEREZ CU STAN BODII DE LA BĂSESTI ȘI ION ENĂȘESCU, HOTARUL BUCUEȘTI DE LA SATUL BĂSESTI

Eu, Iancu Bodii am scris din porunca și învățul domnului".

A treia zi, spre seară, slugerul a părăsit satul. Cîțiva ani mai tîrziu, Tudor a fost asasinat mișelește de eteriștii lui Ipsilanti, în împrejurări mai mult sau mai puțin cunoscute. Piatra cu inscripția de mai sus a rămas însă multă vreme acolo, la hotarul dintre sate. După aproape două secole, acest original certificat de cadastru, dăltuit în stei de stîncă și cîntărind mai bine de o tonă, a fost expus în Muzeul „Porțile de Fier" din Drobeta-Turnu Severin, unde se află și astăzi drept mărturie și dreaptă cinstire a netăgăduitelor virtuți ale lui Tudor din Vladimir. E un mesaj peste timp lăsat moștenire generațiilor de azi și de mîine.

MIHAI STANESCU

Calea Independenței trece și prin Poiana Mare

Astăzi, nimeni nu mai poate depune mărturie despre toate ce se vor fi petrecut în ziua de 27 iunie 1877 la Poiana Mare. Probabil să fi fost cald, iar chipeșii ofițeri să-și fi văcsuit cu praful ulițelor cizmele cele-nalte ori pantofii țintați de gală. Oricum, aici, în acest colț al Olteniei, chiar peste drum de casa pe care și-o ridicase Eremia Grigorescu, a fost stabilit sediul cartierului general al armatei române. Clădirea care l-a găzduit există și acum. Cu pridvor larg, la care se ajunge urcînd opt scări joase ; cu suple coloane din lemn, legate-ntre ele printr-un gard, tot de lemn. Se-auzeau, chiar de-acolo, tunurile azvîrlindu-și ghiulelele aducătoare de moarte peste Dunăre România își proclamase independența și își veghea hotarele.

★

Mă gîndeam la toate acestea așteptînd ivirea, dintr-o altă încăpere a locuinței sale, a lui Ioniță Fluture, unul dintre cei două mii de poienari care au participat la definitiva eliberare a țării și au mers apoi mai departe, spre a izbăvi și alte țări de coșmarul nazist. Iată făcîndu-și apariția în cameră un țăran mic de stat, vînjos, rumen. A rămas singurul dintre cei șase copii ai unei văduve de război — „întîia mare nebunie mondială a veacului ăsta", se simte dator să precizeze bărbatul în vîrstă de 70 de ani. A dus-o greu de mic. Suiți în car, toți cei șase prunci mergeau la muncă de cu zori. Unii pentru a-și ajuta mama la treburi, ceilalți spre a nu fi lăsați singuri și neajutorați acasă. Da' nu-s bune amintirile astea, triste pentru un bunic cu doi nepoți frumoși și zdraveni, bunicul ăsta fiind eu, se-nțelege. Nu-s bune — continuă nea Ioniță Fluture — pentru că vremile alea sînt duse fără-ntoarcere. Eu, cînd vreau cu adevărat să mă gîndesc la cele trăite, îmi întorc gîndul spre Cheveregul Mare, locul de unde, la întîiul lu' octomvre '44, am pornit cu regimentul 6 artilerie înspre nemți. Eram servant la tun. Și-acu' mi-amintesc, zi cu zi, ce grozăvii au putut să-mi vadă ochii. La Radna, în terenul ăla strîmt... Ce puhoi de morți... Sau aproape de Budapesta, într-o comună la vreo 40 de kilometri distanță, unde am stat pe poziții cam două săptămîni .. Tot două săptămîni am stat și pîn' să trecem Tisa... În Tatra, noi, cei cu tunurile, umblam numai pe șosea. O șosea în pantă pe 10 kilometri distanță. Parcă străbăteai un tunel... Atacuri de jos, de sus, din spate... Moartea stătea la pîndă în fiecare tufiș, în fiece ripă... În apropiere de Brno am crezut că văd iadul de-aproape. Avioane tăiate în două, tancuri și avioane incendiate... Ne-ajutau partizanii cehi la-naintare. Tăiau copaci, făceau rețele și se puneau la pîndă. Am văzut multă sărăcie, multe grozăvii... Mai ajutam și noi, cum puteam, mai dădeam alimente de-ale noastre, sare, tutun, dar jalea era de nepovestit. Am stat o lună în Tatra, după care am venit înapoi în țară, pe jos, pînă la Ineu, unde s-a strîns regimentul. De-atunci nu mai vreau s-aud de război. Am rămas doar cu bucuria biruinței. Dar tun — să nu am nenorocul să mai zăresc auzi cît oi trăi...

★

Tîrnovo, 19 iulie 1877. Marele duce Nicolae al Rusiei nu-și mai poate ascunde îngrijorarea. Uriașe forțe turcești, adunate la Plevna, par să-ncline de partea lor soarta războiului. Așa încît, privind undeva în depărtare, spre celălalt mal de fluviu, prinde a dicta, în franceză, un text care, cifrat, începe așa : „6628—0941—2338—1893—5847...". Telegrama (purtînd mențiunea „urgent") este adresată astfel : „Prince Charles de Roumanie, à l'endroit où se trouvera". Telegrama pornește la ora 3,35 pe un drum învăluit de speranțe.

★

Io nu-s prea bun la istorii, da' să vă zică vecinul Ioniță Petcușin prin cîte-a trecut și el. La du-te de-l cheamă, femeie, și-adu și-o cană de vin, să mai udăm odată victoria — zice, făcîndu-mi complice cu ochiul, nea Ioniță Fluture. Și, pînă să apară mai vîrstnicu-l prieten, îmi îmi spune că Ioniță Petcușin e de 75 de ani, cel mai mare dintre cei patru copii ai părinților săi, poienari din tată-n fiu. A fost comandant de chesoane, caporal, la artileria cu cai... Da' ce mîndrețe de cal am avut ! — îl aud pe Ioniță Petcușin exclamînd la intrarea în odaie. Abonat îl chema, un cal de Banat cu numărul 111 la picior. Mi-aduc aminte că eram prin jurul Vasluiului cînd comandantul meu, căpitanul Dănău, a zis vorbele pe care n-o să le uit pîn' la moarte — băieți, de azi încolo încercăm armele împotriva celor ce ne-au tîrît în război. De azi ne batem ca să fie pace mîine! Și am plecat, pe la Sinaia, spre Oradea. Am trecut apoi în Ungaria — la Tokay, Mișkolț, Debrețin, Budapesta. Chesoanele noastre erau pline de muniție. În ziua de Anul Nou 1945 căpitanul Dănău a căzut prizonier împreună cu doi poienari de-ai mei — Costică Poienaș și Oprită al lu' Buzatu. Cînd s-a făcut socoata, am aflat că mai bine de 360 de poienari au murit pentru liberarea țării noastre și l-a vîndut pe Abonat unui ceh pentru 8—9 mii de lei..

★

Poiana Mare. 31 iulie 1877, ora 9,15. Sosește telegrama pe care localnicii o vor numi „faimoasa telegramă". E citită cu firească emoție : „Turcii, îngrămădind cele mai mari mase de trupe la Plevna, ne zdrobesc. Rog să faci fuziune, demonstrațiune și, dacă este posibil, să treci Dunărea cu armata după cum dorești. Între Jiu și Corabia această demonstrație este indispensabilă pentru a ușura mișcările mele". Peste numai cinci zile, cartierul general al armatei române părăsește ospitaliera Poiana Mare, avîntindu-se în războiul care urma să consfințească, prin multă vitejie și multe jertfe, reala independență a țării.

★

Numele — Enache Prenumele — Doctorul. Doctorul Enache e numai astfel cunoscut la Poiana Mare. Fără să se mai știe dacă-l va fi chemînd vreodată Ion sau Marin sau cine știe cum. A fost un ofițer și patru soldați. Mai erau doar 10 metri și prin acel loc ar fi trecut chiar plutonul de mitraliere pe care-l comandam eu. Într-un tîrziu, am ajuns la hipodromul Băneasa. Ne-am strecurat pe lîngă gard. Toată noaptea s-a tras. În colțul grădinii era amplasat un tun de mare calibru pe care l-au distrus. Într-un gest superb de eroism, tinerii elevi ai școlii de subofițeri Danilov. În pădure erau numai nemți. Trăgeau, pe lizieră, cu mitralierele. Îmi aduc aminte că, a doua zi, de cum s-a luminat, fiecare dintre noi a primit — de unde ?, cum ?, nici acum nu pot spune — cîte o cană de lapte. Lapte cu gust de-acasă. Cu gust de pace. Era tot ce am mîncat de-a lungul a 48 de ore. Comandantul companiei noastre — a patra — a făcut, chiar în locul unde întorceau tramvaiele, în fața hipodromului, planul de bătaie. Primul ales a fost căpitanul Popa, care a preluat grupul de comando. Apoi m-am auzit strigat. Mi s-a spus să-mi alcătuiesc un grup de 10 sergenți, grup de recunoaștere, pentru a afla planul de foc al inamicului și a lacrimi, dar mînați de o foame cumplită — doar nouă oameni. Am mîncat tot-tot. Pînă la urmă am eliberat pădurea. Din întregul regiment, numai vreo trei sute de oameni am mers mai departe. Ne-am adunat la ieșirea spre Giurgiu, ne-am organizat și am pornit-o. Am ajuns pînă la Brno. După terminarea războiului chiar, am rămas în Cehoslovacia încă trei luni. Așa că numai la 25 octombrie '45 am plecat și eu, de la Domnești, spre casă...

Ce-a urmat după asta ? Doctorul Enache — pe atunci doar Ion Enache — a mers să lucreze în mină, la Filipeștii de Pădure. A stat 6 ani printre mineri, fiind de patru ori decorat ca miner fruntaș, evidențiat în întrecerea socialistă. Între timp a făcut și liceul. I s-a alcătuit dosar pentru facultatea de mine. A luat examenul, dar el tot medicină voia să facă. La 34 de ani a dat concurs și a căzut. A stat la Calafat cîteva luni, ca instructor la Casa de cultură, și iar a încercat. Au fost, în acel an 1957, cam 2 500 de candidați pe 190 de locuri. În fruntea listei, după numele a două fete, numele de Enache. A terminat facultatea la 40 de ani, în 1963. Și s-a întors acasă. Atît.

★

Niciunde în țară n-am aflat că ar fi existat ori că există o stradă numită „Faimoasa telegramă". Cei din Poiana Mare o cunosc de la prunc la bunic. Trec pe ea și privesc, în dreapta și-n stînga, cele două case rămase în istorie. M-am oprit multă vreme în fața telegramei expuse într-una din încăperile Căminului cultural din Poiana Mare (un interesant punct muzeistic îngrijit de către elevii școlilor din comună constituiți în „Cercul micilor istorici"). Cei din jurul meu tăceau. Fiecare avea, desigur, a-și aminti ceva. O veste tristă primită de străbunica din cîmpiile bulgare, acolo unde s-au jertfit mulți poienari; poveștile moșilor despre cum au luptat părinții lor la Plevna sau Smîrdan...

I-am întrebat pe Ioniță Fluture, pe Ioniță Petcușin și pe Doctorul Enache dacă se mai păstrează undeva scrisorile pe care le-au expediat acasă de pe front. M-au privit cu mirare. **Nici unul nu scriesese niciodată acasă.** Doctorul Enache a spus apoi cîteva cuvinte, de la al căror înțeles poate fi pornită scrierea unui roman: **Noi n-am vrut ca războiul să pătrundă în casele noastre, chiar și numai prin hîrtii sau cartoane. Am păstrat războiul în noi. Și ne-am eliberat definitiv de obsesia lui atunci cînd ne-am văzut patria numai a noastră.**

E așa de primăvară la Poiana Mare încît îți vine să începi a așterne toate scrisorile de dragoste ce urmează a se mai ivi pe lume. Jur-împrejur domnește o pace înțeleaptă ca vorba unui bătrîn care-a dormit nopți întregi pe cai visînd la casa lui, la soția și la pruncii lui, la toată acea liniște pe care știe s-o respire, în somn, doar pămîntul liber.

★

Trecerea Dunării se efectuă în mare grabă. Era cel mai potrivit moment pentru probarea, în fapt, a Independenței proclamate la 9 mai. Vitejii bărbați ce alcătuiau armata română — veniți din toate colțurile Munteniei și Moldovei, ba unii chiar din Banat și Transilvania — își dovedeau înaltul lor patriotism. Dorul lor de libertate își aflase clipa transformării în libertate adevărată. Întregul nostru mal de fluviu vuia în acea vară a anului 1777. Știau și ostașii, știau și ofițerii că aveau să urmeze lupte grele, că mulți dintre ei se vor jertfi. Gîndul neatîrnării biruia însă temerea. Strălucitele victorii ce urmară au arătat întregii Europe ce înseamnă ca un popor să-și apere, cu luciditate și dîrzenie, propria demnitate.

Însingeratele luni ce urmară — pînă la capitularea Plevnei și luarea de către armata română a Rahovei — „dovediră îndată că țăranul român, bine condus, putea să învie vechile fapte vitejești" (Nicolae Iorga), să înscrie o nouă și glorioasă filă de istorie națională.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

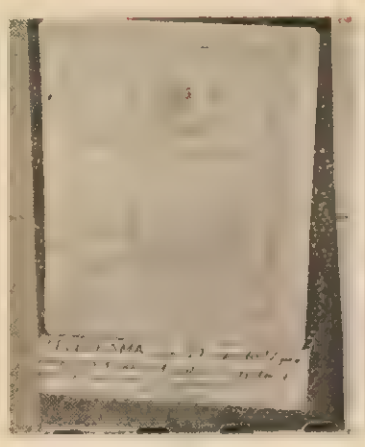

Telegrama cifrată prin care ostașii noștri erau chemați să sprijine armata rusă în luptele de la Plevna

Sediul cartierului general al armatei române de la Poiana Mare (27 iunie — 5 august 1877)

Mîinile de țărani, deprinse de timpuriu cu trudа, ale lui Ioniță Petcușin și Ioniță Fluture n-au tremurat atunci cînd a fost nevoie să muncească sau să elibereze pămîntul patriei

Încă un valoros exponat aflat în micul muzeu de la Poiana Mare — un vas de ceramică evocînd capitularea lui Osman Pașa

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **Consiliul popular al județului Sălaj :** „Urmare scrisorii tov. Antal Ioan din comuna Fildu de Jos, prin care aceste solicită sprijin, în numele mai multor locuitori, în vederea asigurării transportului navetiștilor din satul Fildu de Mijloc către unitățile economice din orașul Huedin, județul Cluj, vă comunicăm că s-a intervenit la I.T.A.-Cluj și s-a hotărît cu acest prilej repunerea în circulație a autobuzului pe ruta Huedin — Fildu de Sus, după cum urmează : plecarea din Huedin la orele 16,00, plecarea din Fildu de Sus spre Huedin la orele 4,30. În acest fel, considerăm că problema transportului muncitorilor navetiști a fost rezolvată."

■ **Despre o întîmplare neplăcută, sfîrșită cu bine grație intervenției prompte a unor oameni inimoși, ne relatează Ilarie Tăiat din București, str. Poligrafiei nr. 20 :** „Simbătă 18 aprilie a.c., în drum spre casă, după ce, împreună cu mama, îi vizitasem pe fratele meu — militar în termen — mă aflam în gara Timișoara Nord în așteptarea trenului. Spre nenorocul meu, fiind aglomerație nu am reușit să urc, văzîndu-mă în situația de a fi rămas pe peron. Dar mama urcase deja într-un vagon, iar... biletele și banii se aflau la mine ! Și nu numai atît ; mi-am dat seama că, de fapt, ea se afla într-un alt tren decît acela pe care îl așteptam. Vă puteți imagina cît de neliniștit am fost știind-o pe mama, cu sănătatea ei subredă, călătorind într-o altă direcție, fără bilet, fără bani. Timpul trecea și nu știam ce să mai fac... Am mers la Biroul de mișcare al gării, am povestit întîmplarea și fără a insista deloc am fost ajutat cu o bunăvoință la care, sincer să fiu, nici nu speram. Telegraful a intrat în funcțiune lansînd mesaje către toate gările mai importante. C.F.R.-iștii — acești oameni de suflet — au început căutările... Oare cît de fericită o fi fost mama în clipa în care, disperată fiind, controlorul a deschis ușa compartimentului și intuind că despre dînsa e vorba, a rugat-o cu blîndețe să nu se mai necăjească pentru că în scurt timp își va reîntîlni fiul... În gara Drobeta-Turnu Severin apelul timișorenilor fusese recepționat și inminat controlorului, care, pornind în căutarea mamei, a reușit să o găsească și să o ajute să-și continue drumul pe ruta dorită.

Oare mulțumirile mele fierbinți or fi de-ajuns unor oameni minunați ca Simona-Diana Stoian, Ion Chivu, Livia Țăranu și Emil Corbei de la stația Timișoara Nord ? Sau celorlalți oameni de bine care ne-au ajutat într-o **situație** devenită dificilă ?"

Sperăm că, adăugînd mulțumirilor dumneavoastră și felicitările noastre — da !

■ **Un răspuns favorabil pentru Adrian Mitrea din satul Matila, județul Prahova, primim din partea Întreprinderii pentru transportul și livrarea produselor petroliere Ploiești :** „Ținîndu-se cont de faptul că petentul este infirm, prin adresa nr. R 2116/9427/16.04.1987 a fost anunțat să se prezinte la sediul întreprinderii noastre pentru a i se acorda un supliment de 20 litri benzină auto, lunar, peste cantitățile ce se livrează în mod curent."

■ **Cu oarecare haz, dar și cu... necaz, ne scrie un bucureștean numit Radu C. Dobricoeanu,** care, exprimîndu-și dezacordul față de schimbarea titulaturilor unor străzi, sugerează edililor Capitalei revenirea la vechile nume, sau înlocuirea unora dintre cele existente cu altele legate de momente istorice, sau evocînd nume de seamă ale unor eroi ai neamului : „Locuiesc în blocul V 1, la scara 1, apartamentul 5, situat pe Aleea Lunguleț din Sectorul 2, aleo care pînă nu demult se chema Mihai Bravu. Sincer să fiu, nu înțeleg deloc motivul care i-a determinat pe unii să renunțe la Mihai Bravu — nume legendar — în favoarea eternizării în acest fel a unei localități... producătoare de cartofi ! După cum, tot atît de sincer vă mărturisesc că nu cred să existe cineva care să poată argumenta în vreun fel existența unor străzi ca „Minzului", „Săgetii", „Fetițelor", „Rîmului", „Arcului", etc., atîta vreme cît galeria noastră de eroi, apărători ai neamului, ai ființei noastre naționale este atît de bogată !"

Subscriem propunerii publicînd rîndurile de față, expediate din... Aleea Lunguleț !

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a municipiului București :** „În legătură cu scrisoarea nr. 6230/1987, prin care Valentina Turcescu din București, Bdul. 1 Mai nr. 106, bl. 84, apart. 6, sect. 1 a solicitat sprijin pentru a fi încadrată în muncă, vă facem cunoscut că în prezent petiționara, în vîrstă de 23 ani, absolventă de liceu, a fost repartizată la Administrația Asigurărilor de Stat unde i s-a asigurat postul de agent de asigurare."

N.R. — Lăsînd la o parte situația că „rezolvarea" aflată de D.J.P.Tc. Dîmbovița vizează în egală măsură ilogica și formalismul, că nu sugerează nicicum clarificarea problemei de fel de discuție contradictorie cu dumneavoastră... (de parcă, pentru a o purta, ar fi fost strict necesară convocarea pe loc a dirigintelui și a tuturor vecinilor ! — n.n.)... și întrucît nu ați fost de acord să colaborați (!?) considerăm că sesizarea dumneavoastră nu are suport real și acordăm credibilitate declarațiilor date de persoanele susamintite."

Scrisoare comentată

Lecția de viață

Una dintre scrisorile emoționante primite la redacție este semnată de Mihaela Pătrașcu din Deva. Din cuprinsul ei aflăm că semnatara are 30 de ani și mai are două fetițe de 6 și, respectiv, 4 ani, pe nume Andrea și Jesica. M. P. provine dintr-o familie onorabilă : tatăl este maistru la Antrepriza construcții hidrotehnice Riul Mare (Retezat), iar mama este tehniciană în cadrul acelciași unități. Din contextul celor 5 pagini cu scris tremurat mai aflăm că M. P. — singur copil al familiei — a dus o copilărie și o adolescență ferite de griji. „Părinții îmi satisfăceau orice capriciu iar eu eram ca o mică prințesă căreia, credeam, că totul i se cuvine". Absolvă cu brio un liceu teoretic, evidențiindu-se la limba română și engleză. Are un prim eșec la examenul de admitere în facultate, iar imediat un al doilea, în dragoste. Luminișurile și umbrele vieții se întrepătrund în genere, dar acest aspect M. P. avea să-l afle ceva mai tîrziu, înainte să-și pună în acord viața sa cu cea de familie.

Intenționează să muncească dar este „ocrotită" de părinți. Andrea creștea văzînd cu ochii și era un drăcușor de fată. Cerul existențial al Mihaelei Pătrașcu nu părea a fi tulburat de nori. Încearcă să-și reînnoiască firul vieții, iar din această nouă încercare înfloreste mica Jesica. Nici de data asta nu caladicsea să piardă pariul cu destinul, deși a rămas din nou singură. Își imputâ un singur lucru : nu merge niciodată pînă la capăt atunci cînd începe ceva. Prin urmare, încearcă să se rupă de sub aripile obligatoare ale familiei. Intenționează să muncească și să-și întrețină de una singură fetițele. Nu va reuși decît pe „falii" de viață, să zicem astfel, deoarece se pomenește izgonită din casa părintească, din te miri ce motive, iar venirea intempestivă pe lume a Jesicăi contribuie în greul balanței. Nici de data asta însă nu dezarmează. Curajul de a lupta îl are și la flama unui foc mic era ca un fortifiant.

În anul 1985 se angajează ca ospătăriță la Stațiunea Geoagiu-Băi, dar după isprăvirea sezonului rămîne iar fără serviciu. Se mută la o mătușă din partea mamei, apoi se încadrează la Întreprinderea „Vidra" din Orăștie, Andrea era la părinții săi, iar Jesica la o cresă săptămînală din Deva. Cîștigul modest, programul prelungit și depărtarea de creșa Jesicăi o fac să abandoneze și acest ultim loc de muncă, deși avea realmente posibilitatea să se califice în meseria de confecționer haine din blană. Se stabilește din nou în Deva în casa fostei sale bunici. Existența sa părea a fi pusă sub semnul incidenței și al unui anume semn al întrebării, după cum ne scrisese în decembrie trecut. Avea de hrănit și de apărat o familie, iar ea nu lucra nicăieri.

„Ne-am adresat factorilor județeni de resort pentru a da sprijin acestei tinere mame cu două fetițe și ni se răspunde de către D.P.M.O.S. Hunedoara (Deva) — prin adresa nr. 3011/CR-1987 — că Mihaela Pătrașcu a refuzat cîteva locuri de muncă, dar că, dată fiind situația ei deosebită (creată și din vina ei ! — n.n.) — cererea va fi soluționată favorabil cu prioritate, cît de curînd posibil. Rămîne ca M. P. să nu refuze o mînă de ajutor întinsă la timp. Rămîne să isprăvească și cu nazurile, dar mai ales cu indeciziile sale. Nu le mai poți lamenta la 30 de ani, tar cînd ai două fetițe de întreținut, nici atît. Conturile cu tînărul și „încoltitul" său destin nu par a fi încheiate nici pe departe. Drumul vieții sale este încă lung. Și, lîngă fetițele sale, poate fi și fericit. Fericirea și-o va găsi prin muncă, negreșit.

Am consemnat această scrisoare pentru că din contextul ei se reflectă experiența de viață a unui tînăr nedeprins, parcă, cu greul vieții și neînvățat, poate, să învingă eșecul, atunci cînd el inevitabil survine. „Viața m-a învățat multe. Știu acum ce e bine și ce e rău !", conchide Mihaela Pătrașcu în misiva sa. Să tragem nădejdi că așa va fi. Nu e nici un păcat să înveți din propria-ți experiență dar, la drept socotind, e bine să te uiți cu un ochi și la experiența altora. A învăța pe propria-ți piele — cum se spune îndeobște — prețul drumului în viață se numește ! Nu e o replică, ci și o lecție de viață necesară de a fi însușită la timp.

DORIN SĂLĂJAN ■

■ **O succintă relatare despre un poștaș... poznaș și „mai mărișor" sînt :** „Mă numesc **Constantin Vișan** și locuiesc în **comuna Doicești, județul Dîmbovița.** Fiind abonat la mai multe publicații pentru că în ultimul trimestru al anului trecut nu am primit mai multe numere ale revistelor „Suplimentul sport" și „Flacăra", m-am adresat, firește, factorului poștal Elena Iordache. Atît mi-a trebuit însă : s-a supărat atît de rău, încît s-a grăbit să mă și anunțe că atîta vreme cît domnia sa va fi factor poștal nu voi mai beneficia de nici un abonament. Și s-a ținut de cuvînt, refuzîndu-mi de atunci orice abonament pe primul trimestru al acestui an. Sesizînd aceste aspecte **Direcției județene de Poștă și Telecomunicații Dîmbovița,** am primit un răspuns care nu poate decît să mă uimească : „Urmare sesizării dumneavoastră... din declarațiile luate tov. diriginte al Oficiului Doicești, factorului care **deservește** sectorul (termenul ni se pare potrivit ! — n.n.) și unor vecini (?!?) a reieșit că tov. Iordache Elena nu a purtat nici un **fond — aceea a abonamentelor solicitate de un cetățean — ne exprimăm surprinderea față de faptul că, deși în coloanele acestei pagini am relevat în ultima vreme carențe în activitatea unor lucrători din domeniul Poștei, în chip cu totul de neînțeles, în privința cazurilor semnalate s-a așternut tăcerea, forurile tutelare „omițînd" să ne transmită măsurile ce se impunea. Motiv pentru care supunem atenției MINISTERULUI TRANSPORTURILOR ȘI TELECOMUNICAȚIILOR situațiile semnalate, în vederea analizării cu competență a abaterilor de la disciplina muncii, practicate de unii lucrători care nesocotesc interesele oamenilor. Vom reveni.**

■ **Consiliul popular al județului Călărași — Comitetul Executiv,** dînd curs sugestiilor exprimate de un grup de 50 de elevi — printre care Silvia Cristea, Aurelia Cristea, Nicoleta Ivan și alții, din comuna Belciugatele, satul Mărîuța — avînd drept scop îmbunătățirea condițiilor de transport, ne comunică următoarele : „Din verificările efectuate a rezultat că traseul curselor auto pe ruta Belciugatele — Mărîuța a fost asigurat de autobuze aparținînd I.T.A. București. În urma discuțiilor purtate cu conducerea Serviciului transporturi călători al I.T.A. București s-a constatat că aceste curse au circulat cu regularitate pînă la data de 21.12.1986, cînd datorită drumului devenit impracticabil ca urmare a acțiunii apelor pluviale nu s-a mai putut ajunge pînă la satul Mărîuța. Întrucît drumul județean 302 a fost reparat pe porțiunea dintre localitățile Belciugatele-Mărîuța, în prezent fiind în stare corespunzătoare, s-a stabilit cu reprezentantul I.T.A. București ca începînd cu finele lunii aprilie să se prelungească traseul autobuzelor pînă în satul Mărîuța."

■ „Subsemnatul **Toderașcu Grigore, domiciliat în București, str. Carpați nr. 50—52, et. 2, apart. 9, sect. 1,** vă aduc la cunoștință că fratele meu, Toderașcu Ion, din satul Sișcani, județul Vaslui, pensionar C.A.P. în vîrstă de 74 ani, a fost internat la Institutul Oncologic București în perioada 23 iulie — 15 octombrie 1984, unde a fost supus unor intervenții chirurgicale în urma stabilirii diagnosticului „neoplasm rectal". După externare, fișa medicală i-a fost trimisă la **Direcția Sanitară a județului Vaslui,** înregistrată aici **la data de 12 decembrie 1984** cu numărul 5454. Prin dispozițiile Ministerului Sănătății, aceste cazuri rămîn permanent sub control medical și, conform uzanțelor, Direcția Sanitară județeană urma să trimită fișa la cabinetul oncologic din Huși, aflat la numai 16 km de Sișcani, cabinet care ar fi avut astfel obligația să-l consulte periodic. Dar fișa a rămas în continuare la Vaslui, din 1984... Timpul a trecut, iar către finele anului 1986 starea sănătății fratelui meu s-a agravat. Fiind vorba despre un om atît de apropiat mie, m-am adresat Ministerului Sănătății, unde, cu multă înțelegere și bunăvoință am fost ajutat să procur medicamentele necesare. Și nu numai atît ; prin dispoziții telefonice și scrise, s-a cerut Direcției Sanitare a județului Vaslui trimitere urgentă a unui medic la domiciliul fratelui. Cu toate acestea, deși chiar Direcția Sanitară mi-a răspuns prin adresa nr. 10045 **din 2 aprilie 1987 că bolnavul a fost vizitat de medic, pînă la... 17 aprilie a.c. nu se prezentase nimeni !** Mă întreb, cum poate fi posibil așa ceva ?"

N.R. — Într-adevăr, situația rămîne de neînțeles. De neînțeles, cu atît mai mult cu cît starea sănătății unui om continuă să fie gravă. Cu atît mai mult cu cît poate nu s-ar fi ajuns aici atît de curînd, dacă o hîrtie, o simplă hîrtie, printr-un gest firesc ce nu presupunea nici un efort, ar fi fost remisă la timp Policlinicii din Huși...

■ Vă povestesc trei episoade dintr-o excursie... bucureșteană ! La popasul turistic „Pelicanul" din Murighiol (Tulcea), am „beneficiat" de condiții de cazare cum rar mi-a fost dat să văd. Starea localului se deprecia vizibil, iar localnicii spun că o astfel de stare trenează de vreo 5 ani.

Aviînd traseul în circuit, am poposit la hotelul „Moldova" din Bacău. Deoarece am ajuns seara tîrziu am apelat la serviciile ROOM-SERVICE. Ospătarul Herciu a făcut dovada nu numai a proastei serviri, ci și a unei incorectitudini incontestabile : pentru 7 fripturi și 7 frucola ne-a taxat cu 600 (șase sute) lei ! Cerîndu-i explicații, a apelat la cuvinte de negăsit în dicționarul explicativ...

La Gheorghieni (județul Mureș) am fost cazați la hotelul „Mureș". Nu vorbesc de apă caldă, dar nici apa rece nu urca la nivelul 4. Iată-ne, așadar, două familii — scrie **Gheorghe Marian din localitatea Mioveni, bl. 15, sc. A, ap. 2, județul Argeș** — la finisul unei excursii în circuit, dezamăgiți peste măsură.

N.N. Sezonul turistic bate la ușă. Ministerul de resort și Oficiile județene de turism — precum și celelalte unități cu atribuțiuni în domeniu — sperăm să întreprindă toate măsurile administrativ-organizatorice ce se impun.

■ **Pentru Ștefan Nicolau din Rm. Sărat primim un răspuns din partea Ministerului Sănătății :** În prezent s-a primit o cantitate suficientă de pilocarpină care urmează să fie difuzată tuturor oficiilor farmaceutice din țară.

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Oancea Stelian — Galați : Adresați-vă cu un memoriu și copii a-e acelor respective Procuraturii Generale a R.S.R. • **Vasile Petre** — Calafat : Pentru înscrierea la concursul de admitere în învățămîntul superior nu este limită de vîrstă. • **Dobrescu Constantin** — București : în legătură cu nerespectarea regulilor de convietuire în bloc — Consiliului popular de sector, iar pentru daune — Comisiei de judecată. • **Mustață Mircea** — București : Nu știm cum de nu înțelegeți că de fapt totul a pornit de la dv. care v-ați pierdut actele (inclusiv carnetul de conducere), ați refuzat să lucrați unde ați fost repartizat, nu v-ați prezentat la serviciu și nu ați cerut transferul. • **Hoza Sanda Sorina** — Bistrița : Comisia Guvernamentală a avut competență să analizeze cererile absolvenților timp de un an de la repartizarea acestora. • **Bălășoiu Alexandru** — Cru[illegible] dr. Aurel Rosin, Policlinica Universitară Titan, București, cu trimitere și toate documentele medicale. • **Duicu Smaranda** — com. Mirza (Olt) : Așa este legal. • **Dumitrache Constantin** — satul Valea Handrei, com. Dîrmănești (Argeș) : Nu ne ocupăm de astfel de probleme. • **Ionică Nicolae** — Buftea : Mai aveți nevoie de a doua calificare. • **Ionescu Rafael** — Oltoniță : Art. 7 din Decretul 410/1985 : Alocația de stat pentru copii se acordă, se modifică sau încetează începînd din luna următoare celei în care sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege • **Colomei Stelian** — Turnu Măgurele : Nu vă mai osteniți să ne tot trimiteți „maxime". Nu le publicăm. • **Marinescu Gheorghe** — Tulcea : Cererea dv. nu poate fi rezolvată pînă nu se realizează racordul telefonic al blocului în care locuiți. • **Răducanu Ion** — București : Nu puteți beneficia de scutire de impozit întrucît clădirea dobîndită prin moștenire este proprietatea soției. • **Savin Sandu** — com. Scheia (Iași) : Schimbarea domiciliului se poate realiza numai în conformitate cu prevederile art. 2 și 5 din Decretul 68/1976, în cadrul numărului ce urmează a se stabili prin decret prezidențial, la propunerea Consiliului de Miniștri. • **Ion Maria** — satul Roșiori, com. Movilița (Ialomița) : Pentru a fi scutită de plata acestor sume pentru terenul arabil deținut nestatutar, lăsați în folosință terenul altui membru cooperator îndreptățit să primească lot în folosință. • **Cazacu Traian** — com. Șimian (Mehedinți) : 1. Dacă unitatea nu v-a înscris pe lista respectivă în anii anteriori, retroactiv nu se mai poate face încadrarea dv. în grupa a II-a de muncă. 2. Pentru cei 24 ani lucrați în condiții de grupa a II-a de muncă și înregistrați în carnetul de muncă, puteți ieși la pensie, la cerere, la 57 ani, dacă aveți și o vechime totală în muncă de minimum 30 ani.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Comerțul ca vocație

Dinamismul societății noastre moderne se arată sub extrem de diferite chipuri. Unele atrag mai puțin atenția, de la început, publicului larg. De pildă faptul că multe cuvinte depășesc lesnăcioșii și hainele prea mici ale explicațiilor din dicționare. Iată cuvîntul *comerț* — azi înseamnă mai mult decît ne-am obișnuit să înțelegem prin el. Desigur, baza activității rămîne punerea în circulație a mărfurilor. Dar totul tinde să se desfășoare, și în multe cazuri așa se și întîmplă, într-un sistem mult mai complicat, din ce în ce mai mult determinat programatic de supremația informației, de selectarea, cizelarea și grija pentru viața omului care practică această activitate. Fără îndoială, comerciantul trebuie să fie și azi un bun negustor. Aprovizionarea cu mărfuri își păstrează locul ei la temelia lucrurilor. De curînd mi s-a întîmplat să găsim la Titu, vizavi de gară, un complex de alimentație publică al C.P.A.D.M. care, cel puțin din acest punct de vedere, poate fi luat ca exemplu oriunde. „Aprovizionarea este așa cum ne-o facem, ne spunea șeful de unitate Vasile Mihai. Știu că alții așteaptă doar să vină mărfurile la ei ; noi ne ducem singuri după ele. Săptămîna trecută am fost la Jidvei și am adus 5 700 de sticle de vin excepțional, care este foarte căutat la noi. Uitați magazia. E plină de mezeluri și de carne proaspătă. Azi am tăiat un porc din gospodăria noastră anexă. Cine s-o îngrijească ? Gospodăria o îngrijim noi. Avem 32 de porci, 160 de găini ouătoare, mai avem iepuri de casă, o vacă de lapte, doi cai și căruță. Anual ne asigură peste trei tone de carne și zece mii de ouă. De altfel, întreaga noastră cooperativă a deținut anul trecut locul întîi pe județ".

În frumoasa Tîrgoviște, care îți amintește și azi că a fost mîndră capitală a Munteniei, — municipiu în plină ascensiune modernă — de cîteva zile s-a dat în folosință, ca o adevărată bijuterie, magazinul universal CHINDIA, cu o suprafață comercială (pe trei niveluri) de 3 700 de metri pătrați. În același municipiu, cantina muncitorească de la Întreprinderea de utilaj petrolier este una din cele mai reușite din țară. Directorul Direcției comerciale județene Gheorghe Trandafirescu și adjunctul său Virgil Nedelcu, **încercînd să descifreze pentru noi resorturile ridicării calității comerțului în întreaga rețea, subliniau, între altele, faptul că, de ani buni, „toți cei care au intrat în activitățile comerciale erau oameni calificați, majoritatea absolvenți ai liceului nostru economic".**

Cel puțin la fel de mare este preocuparea de a așeza oameni potriviți la locul potrivit pe care am întîlnit-o și la Tîrgu Mureș. Acolo, directorul Direcției comerciale județene, Cornel Ceuca ne spunea : „În meseria noastră trebuie înțeles că totul se consumă întîi optic. Este importantă ideea că noi nu oferim mărfuri ci plăceri ; pentru fiecare cumpărător plăcerea de a cumpăra ce îl atrage. De pildă, să luăm alimentația publică. Nimeni nu-l obligă pe om să mănînce la restaurant. Dar el va reveni acolo unde îi place cum a fost servit. Clientului numai satisfacția îi certifică inspirația și îl îndeamnă să revină. Altfel, vindem marfă. M-ați întrebat ce facem ca să avem și să stimulăm personalități reale în meseria lor, continuă interlocutorul. Iată. Urmărim trei deziderate. Omul să realizeze un venit rezonabil, corespunzător pregătirii lui profesionale, să aibă stabilitate. Nu mutăm gratuit personalul de la o unitate la alta. Pe măsura acumulării experienței, fiecare primește tineri spre a-i forma și specializa. Apoi deziderat de a asigura oamenilor locuință. Sînt două căi : căminul pentru tineri și buna colaborare cu primăria, care ne ajută. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, o bună educație a oamenilor din comerț, lucru pentru care patronăm locul economic și organizăm latura practică a învățămîntului pe suportul direct al rețelei comerciale. Restaurantul gării, unde se servesc 12 feluri de mîncare pe zi, este o tradițională școală și piatră de încercare. Mulți maiștri bucătari din oraș acolo s-au format. Ne interesăm chiar și de atașamentul fiecărui om de proprie sa familie, nu numai de colectivul în care muncește. Am reușit evitarea conflictelor cu clientul, de tipul «Aici nu servesc eu !» Buna cuviință face parte din educația elementară și din miezul prestigiului unei unități comerciale de orice profil. Sînt o mulțime de lucruri specifice pe care trebuie să le cunoști, sîncopele pe fluxul de informații necesar dau cele mai — aparent — neașteptate efecte. Avem un bun și eficient aparat de control financiar. Aș vrea să vă spun mai multe lucruri decît simt că reușesc. Meseria unui lucrător din comerț este prin excelență orală și se practică o viață întreagă stînd în picioare. Dispensarul medical propriu ne este de mare folos. Dar, din păcate, oralitatea și rezistența osteoarticulară nu contează în învățămîntul de specialitate. Va trebui să ne gîndim și să găsim modalități de a le da atenția cuvenită, cea pe care o impune viața. Apoi, mai vreau să spun că succesul promovării bucătarilor, în alimentația publică dă succesul unităților. Îi pregătim în liceul economic. Apoi îi tot specializăm, împreună cu Asociația Bucătarilor și Cofetarilor aducîndu-i în fața publicului la expoziții cu vînzare. Nu sînt expoziții doar de paradă. În fiecare vineri — tot orașul o știe — la Cafe Bucureșteanca avem expoziția săptămînală a cofetarilor. Fiecare asemenea expoziție are produse de circa 20 000 de lei. În funcție de viteza cu care se vînde un produs, el se va aduce săptămîna viitoare în cantitate mai mare sau mai mică. Acolo, fiecare cofetar își vinde produsele, îl văd, îl cunosc oameni, nu este un autor anonim. Amănuntul acesta interesează și el mai mult decît îi se pare celor care îl neglijează. Omul, bucătarul, este de nemlocuit ca meseriaș în acest contact cu publicul. Iar el are nevoie de sentimentul că munca îi este apreciată public. Numai așa va forma frumos și pe altul. Cînd la o nuntă se aduce tortul, el este adus de autor, de cofetarul care l-a făcut și care este adesea fotografiat împreună cu familia mirilor, ca un prieten. La restaurantul vegetarian avem zilnic gălușți cu prune, deși sînt foarte migăloase, dar se caută extraordinar. Pentru că sînt ca *acasă*. Din amănunte de acestea se adună și se obțin rezultatele de ansamblu ori se punctează momentele mai spectaculoase. La cel mai recent concurs de tineri bucătari, cofetari și ospătari organizat de U.T.C., locul întîi pe țară la cofetari l-a obținut Anica Ciolca de la [illegible] noi, iar ospătarul Iosif Madaras s-a clasat pe locul al doilea. În octombrie anul trecut, la concursul internațional de gastronomie, de la Praga, GASTRO-PRAG '86, la care concurenții români, cu 25 de medalii, au obținut cel mai bun rezultat de pînă acum în acest concurs ce se ține din 4 în 4 ani, ei bine, în acea competiție delegația română a fost condusă de Alexandru Mureșan, șeful de unitate de la restaurantul Mureșul. El a concurat ca ospătar și a obținut o medalie de argint și trei medalii de bronz. Ion Cimpean, bucătarul aceluiași restaurant, a obținut două medalii de argint și una de bronz. Întreaga delegație a țării noastre a fost medaliată cu aur la masa festivă. Mai vreau să vă spun un singur lucru. Pentru a ne cunoaște mai bine oamenii din rețea, spre a corecta ce este de corectat în comportamentul lor, eventual pentru a-i așeza mai exact pe cel potrivit la locul potrivit, ca și pentru a înlătura factorii perturbatori din organizare, avem în desfășurare un studiu împreună cu Academia R.S.R. asupra disponibilităților psihice, a manifestărilor de comportament și a stării de sănătate neuropsihice a personalului din comerț". Iată o probă a faptului că, așa cum spuneam la început, primatul informației se impune azi și la temelia acestei activități care înseamnă ceva incomparabil mai complex decît explicațiile pe care le dau dicționarele cuvîntului *comerț*. Adevăratul comerț modern se face azi numai cu fantezie, cu pasiune, cu idei, nu doar cu acte de cumpărare și vînzare. Tîrgu Mureș și Tîrgoviște sînt excelente exemple. Un asemenea comerț se întemeiază pe profesionalitate, pe pasiune și idei, pe dinamismul fluxului de informații corecte.

DORIN GHERGHINESCU ■

Cine arde gazul?

Contoarele de gaze ale blocului A 11 din Drumul Taberei pot deveni personaje de desene animate. Cel de la scara F a arătat, între lunile mai-decembrie (inclusiv) ale anului trecut, un acelaș indicativ : 2434 ; în ianuarie '87 sare brusc la 3260, iar în februarie — la 4409 cît arată și acum. În tot acest răstimp, consumul a fost facturat după bunul plac al celor de la I.R.I.D.G.N.B., insensibili și la staruințele contoarului, și la salturile lui neverosimile (de trei-patru ori mai mari decît media unei scări cu același număr de locatari, în aceeași perioadă de timp).

La scara D, situația e și mai spectaculoasă : contoarul arată același indicativ (5099) din iulie '85 pînă în martie '86 ; în aprilie '86, marchează un salt de 930 m.c., iar în luna următoare — de 242 m.c., ajungînd la indicativul 6300, care poate fi citit, bine mersi, și astăzi, după aproape un an de zile. Deși contoarul era incrementi, cum bine se arată chiar în actele lor de facturare, cei de la I.R.I.D.G.N.B. trec din burtă un consum de 1263 m.c. la această scară pe luna ianuarie (omițînd că tot conform actelor lor media la celelalte scări era sub jumătatea acestei cifre).

La scara A, fără a mai răscoli arhivele, situația e cam la fel : de pildă, bucucașul contoar a arătat pentru două zile un consum de 300 m.c., ceea ce ar fi fost posibil numai dacă acolo ar fi funcționat un furnal !

Administratorul blocului, Dumitru Stîrbu este, din fericire, un om corect, harnic și pasionat de treaba care o face. Că un „argint viu", el știe să mobilizeze, cu tact și convingere, toți locatarii la gospodărirea blocului și a spațiului înconjurător. Aceste eforturi devin zadarnice din cauza indolenței și formalismului celor care ar trebui să le solicite și, implicit, să beneficieze de ele — nu să le ignore.

Întrebarea este : cine arde gazul de pomană — locatarii blocului, care plătesc consumuri stabilite arbitrar sau specialiștii respectivei instituții, care ar trebui neîntîrziat să ajungă pe str. Al. Mogoșoaia nr. 32, bloc A 11, scările A, B, C, D, E, și F ?

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Și casele pot să zîmbească!

Ziua căsătoriei trebuie să se deosebească de tot ce am trăit pînă atunci. Perechile îndrăgostite, care după ce spun „da" devin soț și soție, își găsesc și pregătesc cu mult înainte ținuta, prietenii invitați se îmbracă cu aceeași grijă, citeodată și natura ține cont de aceste străvechi obiceiuri, înveșmîntîndu-se cu soare și senin.

Perechea, care devine o familie, privindu-se lung în ochi, sorbindu-și cuvintele, înlănțuindu-se, nu observă ce e în jur. El o vede pe EA, ea pe EL. Dar invitații ?

Am fost acum o săptămînă la căsătoria unei frumoase colege. După ce am așteptat, mult peste programare, timp în care perechea se agita, încercînd să afle de ce căsătoria lor, la Oficiul stării civile din sectorul 1, întîrzie, transformînd starea de bucurie în neliniște, am intrat grăbiți să nu pierdem... rîndul. Am retrăit emoția acelor clipe cu o deceptie. Sala în care se oficia marele eveniment părea nemăturată (nu îndrăznesc să spun că nici nu fusese în acea zi), neîngrijită ca o stație de așteptare dintr-o gară oarecare. Nici nu mai m-au mirat hîrtiile pe la colțuri, firmiturile de piscoturi, biletele de tramvai, aruncate cu condamnabilă lipsă de înțelegere a muncii altora. Am căutat în zadar un colț al sălii împodobit cu o glastră cu flori, care să încălzească și să dea nota festivității. În brațele noastre, în schimb, primăvara adusese tot ce avea mai ales. Austeritatea de aici nu era solemnă, s-ar fi potrivit cu sala sobră și solemnă a unei judecătorii, cu sala plină de întrebări îngrijorătoare a unei comisii de examen, nicidecum cu legalizarea fericirilor, cu starea de euforie care adusese aici tinerele perechi.

N-am nici o îndoială că invitații nu au nici o grijă deosebită pentru păstrarea curățeniei acestui loc, dar nici nu cred că cineva, într-o zi de primăvară cu mult soare, vine la o căsătorie cu pantofii noroiți să facă notă discordantă printre perechile elegante, sau cu intenția să lase urme de... criticat.

În clipele solemne, care rămîn în mintea noastră cît ne iubim, cît trăim, unde este frumusețea locului înconjurător ?

În Piața Amzei, pe scările de unde coboară ...plutind tineri fericiți, care poartă același nume, unde „casă de piatră" este cea mai frumoasă felicitare, cea mai dorită, cea mai prețuită, putină grijă pentru amănunt mi se pare, la fel de necesară, ca prezența fotografului care din toate unghiurile posibile, din toate expresiile omenești, le alege pe cele mai frumoase, pentru că peste orice se poate așeza uitarea, indiferența, dar nu peste ziua căsătoriei noastre...

CARMEN DUMITRESCU ■

Gestionară fără gestiune

Dintre toate formele de violență, cea mai detestabilă este aceea comisă asupra unui om aflat într-o situație atît de adînc umană încît îi dezamorsează pînă și reflexele instinctului de apărare. Am citit cîndva o însemnare a unui publicist care m-a făcut ca în clipa aceea să-mi fie jenă de mine însumi că sînt om : pe o stradă noptatică a unui oraș, un trecător cere foc altui trecător și cînd acesta se apropie, oferindu-se să-i aprindă celulalt țigara, un pumnal feroce îi sfărîmă maxilarele.

Desigur că situația despre care va fi vorba în cele ce urmează n-are nici pe departe gravitatea faptului de mai sus. Mecanismul de funcționare al frustrării rămîne însă același : Mihali Maria din comuna Săcel, nr. 90, jud. Maramureș se îmbolnăvește, după 15 ani de funcționare impecabilă ca gestionară a C.P.A.D.M.-ului, i se îmbolnăvește și soțul de o boală al cărei diagnostic refuzăm să-l transcriem din compasiune pentru cei doi copii minori, soțul se pensionează urmîndu-și tratamentul, Mihali Maria se tratează și se vindecă dorind desigur să-și reia locul de muncă, își reia prin grija plină de solicitudine a oamenilor de la Consiliul popular din Săcel, dar în clipa aceasta încep necazurile cu C.P.A.D.M.-ul. Din copiile de pe diverse decizii pe care le posedăm, reiese clar că singura vină a Mariei Mihali este că s-a îmbolnăvit (și tocmai acum U.J.C.P.A.D.M. a descoperit că soțul ei ar fi suferit o condamnare cu 11 ani în urmă, lucru pe care C.P.A.D.M. Săcel îl știa de la bun început) — dacă nu se îmbolnăvea n-avea nici o problemă nici în continuare, — și că singura șansă ca să-și păstreze postul (fiind acum complet vindecată) e, fie să nu se fi îmbolnăvit niciodată (ceea ce nu mai e posibil devreme ce s-a și vindecat deja), fie să divorțeze (ceea ce ar fi inuman după 15 ani de conviețuire din care au rezultat, cum se spune, doi copii). Iar după logica celor de la C.P.A.D.M. ar trebui să-și părăsească imediat soțul, din simplul motiv că este posesorul unui cazier în alb prin gestul de excepțională umanitate al președintelui țării de a șterge, în 1977, stigmatele tuturor celor care s-au reintegrat pe deplin moralității colective !

Și mai exact lucrurile stau în felul următor : nemaiputînd lucra într-un mediu cu produse chimice, Maria Mihali solicită schimbarea locului de muncă în cadrul aceleiași unități. Prin decizia nr. 245/A Biroul Executiv al Consiliului popular comunal îi comunică gestionarei M.M. că i se avizează schimbarea (în cadrul C.P.A.D.M.-ului) de la Magazinul ferometal la noua subunitate de Cofetărie-patiserie, înființată la parterul blocului de locuințe construit în comuna Săcel. O altă decizie, de data aceasta dată chiar de Biroul Executiv al C.P.A.D.M. Săcel îi comunică Mariei Mihali că e adusă începînd cu data de 1-XII-1986 pe postul de gestionară la unitatea de Patiserie, mai sus menționată. Prin urmare, gestionara M.M. trece, cum e și firesc, la amenajarea noului său loc de muncă dar după două luni de funcționare, în gestiune, primește înștiințarea de prezentare la concurs pentru ocuparea postului pe care îl și ocupase deja, absolut legal. După alte două luni de activitate ca gestionară primește o nouă decizie prin care e obligată să predea gestiunea și să accepte transferul la o altă unitate ca simplă vînzătoare, pe motivul că nu s-a prezentat la concursul pentru ocuparea postului vacant și că nu corespunde din punct de vedere profesional.

Se întîmplă aici ceva exact ca în triunghiul imposibil din unele teste psihologice sau ca în iluziile optice ale lui Escher : cascada desenată de Escher este o aberație ce ține de convențiile și limitele desenului bidimensional, în aparență apa se prăvale firesc și curgînd astfel, mereu la vale, ajunge să se întoarcă în punctul din care a plecat. Dar această cascadă nu poate „funcționa" decît pe hîrtie, în iluzia optică ; în realitate apa nu se va întoarce niciodată să se verse în propriile izvoare.

Mihali Maria e absolventa unui liceu și a unei școli profesionale de cooperație (inclusiv alimentația publică) deci e pregătită profesional pentru meseria de gestionară, așa cum a fost și în cei 15 ani de muncă pînă a se îmbolnăvi. Și, așa cum știa și Biroul Executiv al C.P.A.D.M.-ului atunci cînd a luat decizia s-o transfere la unitatea sa de Cofetărie-patiserie. Iată însă că după două luni de funcționare la noul loc de muncă, C.P.A.D.M.-ul uită de decizia de transfer și îi comunică Mariei Mihali să se prezinte la concursul pentru ocuparea postului. A cărui post ? — întrebăm noi extrem de mirați întrucît postul scos la concurs era ocupat în mod legal chiar de către cea care e somată să se prezinte la concurs ! Și ce fel de concurs poate fi acela în care concurenta e anunțată să candideze pe un post după ce i se aprobase transferul pe același post ? Și uite-așa ne-am putea învîrti la nesfîrșit în cerc ca-ntr-un iluzoriu perpetuum mobile.

Omenește vorbind, de aceste necazuri avea nevoie familia Mihali, tocmai în clipa cînd ambii soți s-au îmbolnăvit ? Nu e inuman din partea conducerii C.P.A.D.M.-ului să se poarte astfel după 15 ani de servicii aduse unității, exact cînd avea mai mare nevoie de sprijin și solidaritate umană, ținînd seama de situația fără apărare în fața destinului biologic în care se află împreună cu soțul și cei doi copii ?

ION ZUBAȘCU ■

Calistrat Cuțov:

„Adversarul trebuie învins, nu bătut măr"

— Centura de Aur, stimate Calistrat Cuțov, s-a încheiat. Cum vi s-a părut ediția din acest an, din perspectiva apropiatelor campionate europene ?

— Mai slabă decît cele de pînă acum. Loturile au fost, ca valoare, subțirele. Chiar și al nostru.

— Vă faceți autocritica ?

— N-aș zice chiar așa. Eu, după cum poate că se știe, am preluat cu cîtva timp înaintea Centurii un lot deja alcătuit. Am acordat, în timpul Centurii obișnuita asistență din colțul ringului, plus cîteva indicații tehnice, mai mult sau mai puțin hotărîtoare.

— Și, după cum se vede, vă prelungiți mandatul de pregătire a lotului pentru europene. Din cine este alcătuit acest lot ?

— O voi lua în ordinea categoriilor. La 48 de kilograme, **Adrian Amzăr**, cîștigătorul Centurii din acest an, dar și învinsul său din finală, **Marian Gîndac**. La 51 de kilograme, **Iancu Nicolae**, dar, la această categorie, s-ar putea să nu ne prezentăm. N-avem, din păcate, un boxer competitiv la această categorie care a adus boxului românesc numeroase satisfacții. La 54 de kilograme avem doi boxeri foarte buni, **Ion Guzganu**, finalist la Centură, dar și **Marcellică Tudoriu**. Eu aș merge, dacă s-ar putea, cu amîndoi. La 57 de kilograme, un tînăr de mare perspectivă, **Daniel Dumitrescu**. La 60 de kilograme, **Daniel Măeran**, declarat cel mai bun boxer al Centurii. La 63,5 kilograme, doi pretendenți, **Viorel Mihăilă** și **Petre Buliga**. Aceeași situație și la 67 de kilograme, **Ștefan Drișcu** și **Vasile Cîtea**. Un titular la 71 de kilograme, **Marian Gavrilă**. La 75 de kilograme, din nou doi boxeri, **Vasile Traian Damian** și **Mihai Garoseanu**. Sărim peste semigrea și grea, unde n-avem nici un boxer la lot, și încheiem cu **Dorin Răcaru**, la supergrea.

— Cărora din aceștia le acordați șanse reale la un loc de frunte ?

— Amzăr, dar și Gîndac, Măeran, Daniel Dumitrescu, Marian Gavrilă și, dacă prinde un culoar bun, Dorin Răcaru. Dar, în box ca și în fotbal, se poate întîmpla orice. Toți cei ce vor rămîne în lot, au șanse. Cu condiția ca în aceste foarte puține zile cît ne au mai rămas să retușăm cîteva deficiențe de stil, să punem la punct cîteva lacune în pregătirea fizică, inclusiv cea volitivă.

— Cum se va face, pînă la urmă, selecția definitivă ?

— Vor avea loc cîteva meciuri prin care vom testa în primul rînd virtul de formă. Cele două întîlniri, cu public, vor avea loc pe 10 mai, la Dinamo, și pe 15 mai, la Ploiești. Nu vor fi meciuri directe, între candidați, ci cu sparing-parteneri. Lotul de antrenori, plus factorii de răspundere din partea federației, vor decide.

— Fireste, timpul pe care îl aveți la dispoziție, pentru acele rotușuri de care vorbeați, este foarte scurt. Ce anume credeți că le lipsește boxerilor noștri, celor ce fac parte din lot ?

— Foarte greu de răspuns la această întrebare. Mi-a plăcut, de exemplu, Daniel Dumitrescu, care a boxat excelent în finală, dar, din păcate juriul nu i-a acordat o victorie clară ca lumina zilei. Dumitrescu are, între calități, o foarte bună deplasare în ring, știe să-și întîmpine adversarul, să-l stopeze în acțiuni, să forțeze în atac exact cînd adversarul este pe picior greșit. Îmi place deopotrivă și Măeran, un boxer cu o surprinzător de mare experiență, spun surprinzător de mare pentru că este încă foarte tînăr. Cu toate astea, e foarte abil și boxează exact atît cît trebuie pentru a-și convinge judecătorii. Dar o face de o manieră categorică. Dacă trebuie să dea totul, dă, pînă la ultima picătură de energie, așa cum a fost obligat să o facă în finala de la Centură, cînd l-a avut ca adversar pe Marian Dumitrescu, fratele lui Daniel, și el, Marian, un boxer foarte dotat. Revenind la Măeran, se pare că deviza după care se conduce în ring este aceea, foarte bună, că adversarul trebuie învins, nu neapărat bătut măr. Într-un turneu, cu multe meciuri, este foarte important să primești cît mai puține lovituri, să te expui cît mai puțin.

— Vă întrebasem, totuși, ce le lipsește boxerilor noștri ?

— În cîteva cuvinte doar, faptul că dorința aprigă de victorie, pe care o aplaud din toată inima, le întunecă uneori gîndirea în ring. Ei vor să fie neapărat mai tari decît adversarii lor. Se înfig în mijlocul ringului și acceptă, la schimb, lovituri extrem de puternice. S-a încetățenit nu știu cum ideea că învingătorul unui meci este doar cel ce-și dărîmă adversarul. Eu însă am văzut foarte mulți boxeri care au gîndit în ring și și-au depășit adversarii care căutau numai lovitura decisivă. Să nu renunțăm la această lovitură, să fim pregătiți să o dăm, dar să ne preocupe să cîștigăm și fără ea. Boxul este o scrimă a brațelor, iar inteligența a fost întotdeauna mai presus de forță.

VICTOR NIȚĂ ■

Rugby

O tradițională întrecere

Relațiile îndelungi de prietenie dintre cele două popoare de bastină latină, cel francez și român, și-au împletit adesea firul istoriei și al profundelor corespondențe culturale, în confluența europeană. Semnificativ apare, astăzi, și faptul că, deși aparținînd unor grupări militare diferite, armatele celor două țări găsesc încă un culoar al dialogului pașnic prin intermediul sportului, în speță rugbyul, printr-o anuală întîlnire, intrată în tradiție.

Sub aceste auspicii, s-a înscris și cea de a 23-a partidă disputată duminica trecută pe intimistul stadion de rugby din Ghencea, cînd **Steaua** și-a înscris cea de a 8-a victorie, față de cele 11 succese franceze și 4 meciuri nule din trecutul acestei competiții.

În ciuda unei ploi persuasive care afectează sezonul prezent, iubitorii sportului cu balonul oval au venit în mare număr, ziariștilor și suporterilor noștri adăugîndu-li-se și marcante cadre din Armata Franceză. Pentru noi, dincolo de semnificația menționată, jocul mai prezenta și importante unei noi testări a multor jucători din lotul național ori virtuali selecționabili, existenți în formația Stelei, care aveau o bună ocazie să-și confirme nivelul de pregătire. Vom etala alci redutabilul pachet de înaintași : **Leonte, Munteanu, Dumitrescu — Caragea, Laurențiu — Rădulescu, Florea, Murariu**, subliniind reapariția, după o drastică suspendare, a lui Rădulescu și Caragea (imprumutat de la Dinamo pentru acest joc). Aportul lui **Caragea** s-a evidențiat uneori în evoluția la margine, în momentele fixe ale grămezii, dar și ca animator al înaintării, participînd efectiv la marcarea secundului eseu, după cel al lui **Murariu**.

Cu o asemenea grămadă puternică, **Steaua** s-a impus în fața celei franceze în multe ocazii, dominînd-o copios și silind-o să greșească adesea, în ciuda arbitrajului flasc și îngăduitor al italianului **Natale Cadamuro**, care a fost ajutat la tușe de **Stoica Enoiu** și **Paul Soare**.

Pe un teren mustind de ploaie și în parte bălțit, evoluția treisferturilor a fost stînjenită, deși erau prezenți și „iștiștii" : **Coman, Alexandru, David, Ignat, Vărzaru** în fața cărora se aflau adversari de talie minoră ca : **Lacampagne, Mayout, Confignac** și **Rutault**.

Mulțumindu-se cu lovituri de picior înalte, nu totdeauna oportune, treisferturile Stelei s-au limitat la atacuri sporadice mai puțin gîndite și elaborate. Aceasta este o mai veche lacună a lor, renunțînd prea ușor la atacurile cu balonul la mînă și în plină viteză, prin care devin prea rar periculoase !

Se cuvine să subliniem, totuși, o acțiune foarte frumoasă inițiată de juniorul **Boldor**, continuată de tînărul fundaș **Dan Popescu**, pornită din 22-ul propriu și stopată cu greu în apropierea butului francez, unde, după o grămadă, avea să înscrie **Caragea**.

De asemenea, către sfîrșitul partidei, mijlocașul **Coman**, care pînă atunci avusese o participare cam neglijentă, intercepteză o pasă slabă franceză, mărcind la centru. În ultimul minut de joc, arbitrul de joc mai contramandează Stelei un eseu de penalizare perfect valabil, care ar fi amplificat scorul la 30—13. Dar și așa, scorul final 24—13 diferențiază just nivelul prestării. Adiționînd punctele înscrise vom afla de partea românilor : 3 eseuri (prin **Murariu Caragea** și **Coman**) 2 lovituri de pedeapsă și 2 transformări (prin **Alexandru**) iar de partea rugbyștilor francezi : 1 eseu (prin **Caminati**) 1 dropgol și 2 lovituri de pedeapsă (prin **Lespinasse**).

Formația franceză condusă de antrenorul **Michel Bernadet** a fost următoarea : **Cristoph, Dal Maso, Fiermans — Eyhartz, Roumat — Bernard, Arrate, Caminati — Nuebert, Lespinasse — Lacampagne, Mayout — Confignac, Rutault — Salasc**. Antrenorul Stelei, **Tudor Rădulescu**, precum și suporterii militarilor se pot declara mulțumiți cu scorul partidei, dar el trebuie să se alerteze, în continuare, de jocul inegal de-a lungul întregii partide și de refuzul jocului constructiv pe treisferturi, pierzînd astfel un mare atu.

Salutăm reintrarea valorosului linia II-a **Caragea**, pe care îl considerăm indispensabil lotului național ce va participa la **Cupa Mondială** din Noua Zeelandă. O notă bună consemnăm și pentru aripa **Boldor**, neuitînd să subliniem aportul uverturii **Alexandru**, totdeauna util. Trebuie să facem noi eforturi pentru a ne prezenta la cel mai bun nivel posibil, pentru gloria rugbyului românesc.

TUDOR GEORGE ■

Victoria unei dăruiri totale

Revin asupra serii de la Sevilla, cînd am pierdut cu 0—1, avînd convingerea că victoria de acum este și rodul unei dorințe de revanșă născută încă de pe atunci. În acea seară, doi oameni necăjiți gîndeau deja la meciul retur : Jenei, pentru că jucasem bine dar pierdusem, și Pițurcă, pentru că nu jucase deloc. Acum, Pițurcă a dat primul gol (și a mai ratat vreo două) iar la sfîrșitul meciului, Jenei chiar a fost întrebat de un ziarist spaniol dacă această categorică victorie nu este cumva și emanația unei „vendette" declarate la Sevilla ; elegant și atent la nuanțe, antrenorul nostru a „parat" spunînd că era firesc, și anume că în sport dreptul la revanșă nu presupune neglijarea **jocului**. Or, tocmai la acest capitol al jocului, al dorinței de a juca bine și spectaculos, tricolorii noștri s-au dovedit net superiori. Constiința propriei valori și convingerea că triumful se clădește numai în teren, neputînd fi dictat apriori au stimulat în jucătorii noștri energii nebănuite. Ca să dau numai două exemple — Lăcătuș a avut și în meciul de miercuri acea detașare de adversar și capacitatea de a-și impune propria personalitate pe care numai la jucătorii de foarte mare valoare le putem vedea ; iar Klein, spre sfîrșitul unui meci în care se dovedise inepuizabil (are, conform datelor medicale, cea mai mare capacitate de efort dintre toți fotbaliștii noștri), deci cu un minut înainte de a fi schimbat, la faza în care Lung era ieșit din poartă a parat cu abdomenul centrarea puternică și periculoasă a lui Michel, avînd sufletul să-și revină și să obțină aut în favoarea noastră...

Victoria asupra Spaniei, asupra unei echipe a Spaniei mult prea încrezătoare în propria firmă, a fost posibilă tocmai datorită acestei abnegații cu care tricolorii au luptat să-și apere o șansă în care au crezut ...din minutul 91 al meciului de la Sevilla. Este morala acestui meci, pilda care le poate fi de folos jucătorilor noștri pentru restul campaniei de calificare. Indiferent, însă, ce vor face spaniolii, calificarea la turneul final va fi a tricolorilor noștri dacă vor reuși s-o trateze, prin cele două jocuri care le mai au de disputat cu dîrzenia și hotărîrea de a învinge arătate atît de pregnant în jocul cu Spania.

Iar dacă e vorba de o revanșă pentru jocul de la Sevilla, ea a fost o revanșă față de noi înșine, jucînd și mai bine decît atunci.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Civilizația sportului

Oglinda valorii

Este de la sine înțeles că — sub un anumit aspect — expresia „civilizația sportului" este subsumată expresiei (posibilă !) „civilizația muncii", în măsura în care — sub același aspect — noțiunea de „sport" face parte din conținutul noțiunii de „muncă".

Munca este circumscrisă sportului, așa nu-i nici o filozofie. Nu se poate înțelege sport fără muncă și acesta este un adevăr indiscutabil. Ceea ce este discutabil și de multe ori controversat este volumul de muncă necesar. Această „variabilă" a problemei este, fără îndoială, în funcție de exigențe. De pretenții. De înălțimea ștachetei pe care gruparea sportivă sau sportivul însuși o stabilește. Considerînd că toate celelalte componente ale performanței sportive — condiții materiale, capacitate psiho-fizică a sportivului, îndemînarea naturală etc. — sînt obiective și fixe, munca rămîne componenta care triază și — în ultimă analiză — îi ierarhizează pe sportivi. Cantitatea și calitatea muncii depuse.

Una este să faci sport de agrement, „de plajă", pentru menținerea sănătății și prospețimii fizice, alta este să tinzești un loc printre cei mai buni din oraș, alta este să-ți dorești un loc în fruntea „topului" mondial respectiv. Și aici s-au făcut destul de multe confuzii. La calitatea și cantitatea muncii depuse în raport cu exigențele cu caracter de „sarcină de reprezentare".

Multă vreme, sportivi, antrenori și instructori, precum și alte persoane acreditate în sport au crezut — unii mai cred și azi ! — că efortul dozat cu lingurița este suficient pentru a realiza performanțe. Și pînă să se convingă de acest mare... neadevăr, au trecut ani buni, sportul nostru a scăpat din mînă posibili tauri și — cel mai grav ! — s-a impămîntenit în unele sporturi o atmosferă de nemuncă, de cocoloșeală, dublată de vedetism și pretenții. S-a folosit prea des cuvîntul „oboseală", termen lansat de leneși și susținut de necunoscători nu numai într-ale sportului dar și într-ale capacităților ființei umane în general. Așa s-a întîmplat și în fotbal. „Odalisca lene" — așa cum sugestiv o numește poetul Vasile Diaconescu — nu s-a dat bătută cu-una-cu-două, „Etapă și miercurea ? Vreți să-i nenorociți pe băieți ?" Sau „trei meciuri în șapte zile..." ceea ce este același lucru, cu o intenționată tentă agravantă. Uneori în comentariile care explicau slăbiciunile din jocul de duminică al echipei, s-a găsit și „oboseala" acumulată în jocul de... miercuri ! Uitînd că și echipa adversă era în aceeași situație ! Mentalitatea asta, pentru că mentalitate a devenit, a subminat ani îndelungați șansele fotbalului nostru în competițiile internaționale.

Poate vă întrebați, pentru ce aceste afirmații tocmai acum cînd o echipă românească este campioană și supercampioană europeană, iar națională a spulberat (prin joc) Spania ?

Pentru că tocmai acum, credem că nu trebuie să ne lipsească luciditatea și curajul de a ne privi în oglinda valorii noastre. Iacă nu ne vom vedea „uriași", nu vom mai ajunge niciodată „pitici"... Cît despre „oboseală", vom mai vorbi în comentariul din numărul viitor, pornind de la un răspuns dat de căpitanul echipei Steaua, Tudorel Stoica, chiar în pagina de sport a revistei care ne găzduiește.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Vitrina Stelei — tot mai bogată!

După cum am anunțat în numărul trecut al revistei noastre, echipa de fotbal Steaua București a fost desemnată, în urma unei anchete a publicației spaniole „Don Balon", cea mai bună echipă străină de club a sezonului 1985—86. Simbolul material al acestui neoficial dar onorant titlu (pe care l-au mai primit, la vremea lor, Ajax, Liverpool, Juventus, A. S. Roma, Bayern München) este o frumoasă plachetă din safir, cu o plăcuță de bronz pe care se află încrustat textul respectiv (imaginea de mai sus).

De menționat că 39 din cei 40 de specialiști și comentatori spanioli consultați și-au oferit votul echipei române, în alocuțiunile de prezentare a rezultatului [illegible] echipa Steaua fiind apreciată pentru „prestația constantă de excelență", pentru jocul său — „simbioză între fotbalul european și cel sud-american", pentru faptul că „spiritul de fair-play a însoțit-o în permanență" de-a lungul campaniei sale europene.

Pronunțată cu cîteva zile înaintea meciului de fotbal România — Spania, decizia publicației „Don Balon" avea să fie strălucit confirmată și întărită de rezultatul acestui joc, în care echipa noastră națională, cu nu mai puțin de șapte steliști în formație, a surclasat chiar reprezentativa țării „gazdă" a acestui trofeu !

După cum se vede, în fața valorii autentice se înclină mai ales învinșii care știu să piardă ! (O. Ș.).

Ecourile marilor turnee

● Cea de-a XXVI-a ediție a turneului internațional al României ce se desfășoară la Timișoara, aliniază la start elita șahului nostru masculin : marii maeștri Mihai Șubă (Elo 2 560), Florin Gheorghiu (2 540), Theodor Ghițescu (2 405) și cunoscuții maeștri internaționali Constantin Ionescu (2 520), câștigătorul ediției precedente, Ovidiu Foișor (2 495), Mihai Ghindă (2 460) și Valentin Stoica (2 445). Dintre oaspeții îndelung așteptați, ne vom bucura de prezența sovieticului Edvin Kenghis (2 485), ultima revelație a campionatului unional, a jucătorilor chinezi Xu Jun (2 495) și Lian Jinrong (2 415), a maestrului bulgar Nino Kirov (2 450), a cehoslovacului Jiri Lechtinski (2 445), a germanului Raj Tischbierek (2 435), a polonezului Piotr Staniszewski (2 420). Regretabilă este, desigur, lipsa din concurs a tinărului și talentatului maestru internațional, Mihai Marin, motivată de programul său intens de pregătire în vederea primei sale evoluții în turneele interzonale din cadrul C.M. ● Marele turneu open de la New York a presupus un nou record de participare valorică. În grupa principală peste 50 mari maeștri și-au încercat șansa obținerii marelui premiu în cele nouă runde desfășurate în sistem elvețian. În mod surprinzător, înaintea ultimei runde conducea Adorján András, jucător cunoscut pentru stilul de joc remizist. Cum era și de așteptat, în ultima rundă derby-ul n-a mai avut loc, partida dintre Adorján și Seirawan încheindu-se remiză. Primii clasați au fost : Adorján, Seirawan 8 p, Spasski, Christiianssen, Spragett, Kudrin, Sax, Fedorowicz 7,5 p, Barlov, Benjamin, Lein, Miles, Rode, Petrusson 7 p, etc. Marii maeștri Florin Gheorghiu și Mihai Șubă au acumulat 6,5 p. Pentru câștigarea marelui trofeu cei doi învingători au susținut un meci de patru partide. Victoria a revenit marelui maestru american, Yasser Seirawan. ● Înainte de-a participa la turneul celor trei „K", cum a fost denumit super-turneul de la Bruxelles, Victor Korcinoi și-a adjudecat la Sonneborn victoria în turneul de mari maeștri de la Beer Sheva : 1—2. Korcinoi, Speelman 8,5 p, 3—6. Gurevici, Greenfeld, Arnasson și Watson 6 p etc.

● Tragerea la sorți pentru primul tur din Cupa Europei a decis perechile „Bosna" Sarajevo — Schottland, „Goșa" Smederevska Palanka — Șah Club Biel și „Politehnica" București — „Kaselga" (Islanda). ● Festivalul internațional „Zilele șahului" de la Dortmund a cunoscut la cea de-a XV-a ediție un nou record de participare : 248 concurenți. Atracția cea mai mare a constituit-o turneul de mari maeștri, considerat a fi cel mai puternic (valoric vorbind) din R.F.G. de la 1945 încoace. Suprinzător a învins cel de-al optulea clasat în lista Elo, sovieticul Iuri Balașov. A jucat foarte sigur, dominîndu-și adversarii și a totalizat 8 puncte din 11 posibile. În continuare clasamentul se prezintă astfel : Andersson, Tukmakov 7 p, Agdestein, Nunn 6,5 p, Ribli 6 p, Bischoff, Lau 5,5 p, Faragó 4,5 p, Maranguinci 3,5 p, Hickl, Schmittdiel 3 p. Turneul „open" a stîrnit o concurență nemaiîntîlnită. S-au realizat rezultate incredibile. A învins maghiarul Tolnai Tibi cu 10 puncte din 11 posibile, adică tot atîtea victorii. A fost învins într-o singură partidă de cel de-al doilea clasat, iugoslavul Aleksandar Davidovici, autor a 9 puncte. Au urmat Thessing, Bucker, Borngässer 8,5 p, Schlosser, Szalanczy, Busch, Tomczak, Hoffmann, Lenz, Kamp 8 p etc., 212 jucători. Turneul cu normă de maestru internațional a avut următorul clasament final : 1. R. Mainka 7,5 p, Bukal 7 p, Prandstetter 6,5 p, Kohleweyer, Döry, King 6 p, Conquest, Ostojici 5,5 p, Zsinka, Konikowski 4,5 p, Stein 4 p, G. Mainka 3 p. În competiția feminină departajarea valorică s-a făcut încă înaintea ultimei runde : 1. Margareta Mureșan 8,5 p, 2. Jordanka Micici 7 p, 3—5. Hana Modrova, Petra Fink, Eva Nagrocka 6,5 p, 6—7. Anja Dahlgrün, Rita Kaș 6 p, 8—9. Rike Wohlers, Regina Grünberg 4,5 p, 10—11. Ingrid Lauterbach, Anna-Maria Botsari 4 p și Regina Gadau 2 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

De ce n-a jucat Lăcătuș la Brașov

Iubitorilor fotbalului nu le-a scăpat, desigur, absența lui Lăcătuș din formația Steaua, în jocul acesteia cu F.C.M. Brașov. După partida fulminantă cu Spania, această absență părea de înțeles, mai ales că, la Brașov, „șeptarul" Stelei și al națională ar fi jucat, totuși, împotriva echipei unde a crescut și s-a format.

Din păcate — veți vedea de ce folosim acest cuvînt — nici dorința unui binemeritat relax, nici sentimentalismele ieftine n-au determinat absența lui Lăcătuș din formația stelistă care a jucat la Brașov. Cauza a fost mult mai dramatică : o dublă fractură a osului zigomatic (care „dă" pometul obrazului sting), „amintire" pe care Marius o are de la... cotul lui Victor ! Fractura a presupus spitalizare, intervenție chirurgicală, cooci și celelalte amănunte neplăcute pe care deontologia profesională i-a împiedicat pe medicii respectivi (de la Spitalul Militar Central) să ni le divulge. Cert este că Marius Lăcătuș a avut de suportat consecințele unui joc dur, pe care adversarul său direct a înțeles să-l practice, iată, și cu pumnii. Asta ca să risipim orice dubiu despre așa-zisa evoluție de „angeli" a adversarilor noștri de miercurea trecută...

Grație eforturilor acelorași destoinici medici, Lăcătuș și-a recăpătat, la propriu, fizionomia cu care ne-a obișnuit, urmînd să apară cît mai curînd în echipa sa de club. **(O. Șüre)**

Toată lumea face sport

● Rubrica de astăzi debutează cu o scurtă corespondență. Liviu Costescu (București) : Am transmis solicitările dumneavoastră lui Nicolae Popcov. Iată și precizările cerute : Nicolae Popcov este tehnician la Institutul Politehnic București, se antrenează de regulă marțea și joia după-amiaza la stadionul Voința, iar în cursul acestei luni intenționează să efectueze o cursă de la domiciliul său de lîngă Podul Grand pînă la aeroportul Otopeni și retur. Dorește — și ar trebui sprijinit — să devină instructor sportiv voluntar pentru handicapați, cărora să le poată împărtăși din experiența sa. Gabriel Taban (Bacău) : Mulțumiri pentru aprecieri și informații. N-am păstrat sursa știrii la care vă referiți, dar, după demonstrația făcută în privința documentării despre campionatul englez, înclin să vă dau dreptate. ● Uniunea Europeană de Fotbal (U.E.F.A.) și-a dovedit din nou intransigența, Comisia de disciplină a forului continental anunțînd sancțiuni drastice, al căror principal inculpat a fost clubul spaniol Real Madrid, amendat cu 40 000 de franci elvețieni pentru comportamentul nesportiv al jucătorilor săi în meciul-tur din semifinalele „Cupei Campionilor Europeni" cu Bayern München. De altfel, Juanito (Juan Gomez) și-a încheiat, cu același prilej, cariera internațională, el fiind suspendat pînă la 31 iulie 1992 din toate competițiile patronate de U.E.F.A. (intercluburi sau cu echipa națională). ● Rămînînd la spanioli, să amintim că antrenorul reprezentativei, Miguel Munoz, a primit un ultim avertisment pentru comportarea incorectă (repetate intrări în teren) în timpul partidei Austria-Spania, de la 1 aprilie. ● Bayern München va juca finala C.C.E. (27 mai la Viena, în compania lui F.C. Porto) fără liberoul său Klaus Augenthaler. Eliminat de pe teren în returul cu Real Madrid, Augenthaler a primit o suspendare de patru meciuri. ● Peripețiile au continuat la Campionatul mondial de hochei pe gheață (grupa A) de la Viena, tînărul american Scott Young (20 ani !) fiind găsit pozitiv (efedrină) la controlul antidoping. Federația internațională de hochei pe gheață (I.I.H.F.) a dictat o suspendare de 18 luni. ● Postul de radio „Continental" din Buenos Aires a difuzat o interesantă declarație a președintelui clubului de fotbal River Plata, Hugo Santilli, privind un transfer în trei între echipa sa și formațiile italiene Juventus Torino și Sampdoria. Aceasta din urmă îl va ceda lui Juventus pe Gianluca Vialli și-l va lua pe argentinianul Claudio Caniggia de la River Plata, operațiunea ărmînd să fie „plătită" (în parte) prin transferul lui Michel Platini la Buenos Aires ! Ajuns monedă de schimb, Platini, se precizează, va semna un contract de un an ca primă pentru perfectarea transferului lui Vialli ! ● Cel mai vîrstnic hocheist din lume în activitate este, fără îndoială, cehoslovacul Ladislav Dobrovich, care, la 67 de ani, a încheiat recent cel de-al 52-lea campionat în echipa „Smrechina", din Banska Bystrica, formație ce activează într-o categorie inferioară. Dobrovich, care are coechipieri mai tineri cu 40—45 de ani, a debutat în 1932, fiind, totodată, antrenorul echipei de fotbal (tineret) „Partizan Banska Bystrica".

LUCIAN OPREA ■

Plutind de mai multă vreme „în aer", schimbările în conducerea clubului Universitatea Craiova s-au petrecut la începutul săptămînii trecute. Președinte al clubului a fost ales prof. univ. dr. George Vraciu, iar vicepreședinte retribuit : pentru probleme de fotbal — lector univ. dr. Ion Dobrițoiu (pentru celelalte sporturi, vicepreședinte a rămas în continuare asist. univ. Marian Georgescu). La secția de fotbal, președinte a fost ales prof. univ. dr. Ion Dogaru, iar vicepreședinți — conf. univ. dr. Constantin Bărbăcioru și ing. Constantin Cotoi.

Univ. Craiova — conducere nouă

Dintre noii aleși în conducerea celorlalte secții, menționăm : la volei, noul președinte este conf. univ. dr. Aurel Cimpeanu, iar vicepreședinți — conf. univ. Constanța Bărbăcioru și lector univ. Victor Roman ; la tenis — vicepreședinte lector univ. Romulus Mocanu, iar la șah — președinte conf. univ. Cezar Avramescu.

Desigur, demne de interes sînt în primul rînd numirile din cadrul secției de fotbal, acolo unde activitatea fostei conduceri nu poate fi, cum s-a mai spus, complet străină de rezultatele nesatisfăcătoare din ultima vreme ale echipei de fotbal. Sperăm că aceste schimbări vor aduce un plus de devotament și de seriozitate în munca desfășurată la secția de fotbal, astfel încît, împreună cu mobilizarea exemplară a tuturor jucătorilor și tehnicienilor clubului, Universitatea Craiova să revină cît mai repede în fruntea fotbalului nostru. **(O.Ș.)**.

Cronica șoselei

Ghilotina de la cabană

Pe măsură ce drumul înainta spre munte, deveneau mai anevoios. O pantă ușoară se transformă treptat într-un șir de serpentine cu raze mici și în urcare ce nu permit autovehiculului să avanseze cu viteză mai mare decît a mersului pe jos. Șoseaua, tot mai înclinată, devine ceva mai departe un uriaș șarpe care se încolăcește la nesfîrșit în jurul muntelui, spre punctul său cel mai înalt. Autobuzul a ajuns în sfîrșit la destinație. O cabană turistică de munte. Tăblița albă informează că acest obiectiv turistic se află la o altitudine de aproape 1 300 de metri. Călătorii se dezmorțesc, plimbîndu-se pe mica platformă din jurul clădirii din bârne, impresionați de spectacolul extraordinar al șesului și dealurilor viu colorate, care se deschide cînd ajungi la marginea stîncii pe care se află cocoțată cabana. „Uite, Ștefane, colo jos e primăvară adevărată, iar aici e iarnă în toată legea. Nu poți rezista fără cojoc. Ce bine că le-am îmbrăcat. Stăteam la îndoială, crezînd că e suficient pardesiul. Important, chiar foarte, e însă că și oamenii din comisie să nu facă frig. Îs cam subțire îmbrăcați. La nevoie le dăm cîte o șubă. Cabanierul ne e îndatorat pînă în gît. Cîte nu i-am transportat ? Pentru unele mărfuri cu coarne, care în limbaj cinegetic știi cum se numesc, puteam să ne alegem chiar cu mașinile confiscate. Iar noi eram acum la zdup. Ai vorbit cu el pentru masă ? Să fie ceva mai aparte. Nu după tipicul casei. O ciorbă chioară, o friptură ca talpa și o prăjitură rămasă de la revelion". „Se poate, dragă Ștefane? Meniul e stabilit de mine. Se lucrează intens la el. Numai vînat gătit cu cea mai mare artă. Pînă și la antreu servim vînat. Salam de mistreț, caș-caval afumat etc. Am și o sticlă de țuică... americană. Oamenii au fost tracasați destul. Calea pînă aici, două ore de chin pe un drum mai mult decît periculos, într-un autobuz neîncălzit, se vede pe fața lor că sînt nervoși, deloc dispuși să facă compromisuri. Depinde numai de noi să-i dispunem mai mult dispoziția oaspeților. Ajutoarea cabanierului și a soției sale, o șatenă mignonă, cu ochii verzi, știa chiar numeroase bancuri, unele destul de picante, pe care le spunea cu un șarm cu totul aparte. Parcă veniseră în excursie, nu să facă o constatare deloc obișnuită. Matei, inspectorul, se ridică în picioare și, zîmbind, rosti așa, un fel de toast. „Stimații mei tovarăși, și dv. domnișoară, au fost niște clipe pe care nu le vom uita ușor. Vă mulțumim eu și colegul meu, din suflet. Totul a fost minunat. Nici cel mai de lux restaurant nu putea realiza așa ceva. Din păcate, însă, avem și treburi. Iar dacă nu trecem la treabă acum, ne apucă noaptea". Ștefan fu cel care dădu răspunsul. „Tovarăși inspectori, noi ne-am simțit mai mult decît onorați. Nu în fiecare zi ți-e dat să servești masa împreună cu asemenea personalități, ca dv. De fapt, masa adevărată o vom servi după ce terminăm treburile. Asta a fost o mică gustare". „Hă, hă, hă, auzi dom-le, o mică gustare. Păi cine mai poate mînca"? interveni unul din inspectori. „După ce stăm cîteva ore în frig, să vedeți cum reapare pofta de mîncare. Noi v-am pregătit două sube călduroase. Sînt curate, n-aveți grijă". „V-ați îngrijit de toate, vă mulțumim. Sper că n-ați uitat de martori". „Se poate, dom-le inspector ? Trei au fost de fapt. Cabanierul, care tocmai scotea niște vin din pivniță, buldozeristul care lucrează și acum. Ați observat, cred, o clădire în construcție? E vorba de extinderea cabanei. A treia, e fata care ne-a servit. Pe prietenul meu, aici de față, nu-l mai pun la socoteală. Să nu fiu acuzat de subiectivism". „E în regulă, perfect. Acum v-aș ruga să ne expuneți cazul. Vorbiți dv., domnule Ștefan, care sînteți proprietarul mașinii și cereți daune". „Am venit de cu seară aici, eu și prietenul meu. Ne era dor de puțin aer curat. Dacia se cățără extraordinar pe drumul ăsta. Mașina nu-i nouă. Adică, mai bine zis, nu era, căci ce se vede sub prelată nu mai poate fi numit autoturism. N-am lăsat mașina la parcare că nu era încă desfundată. Zăpada, de un metru și ceva. Am tras-o așa, lîngă intrarea principală. În altă parte, de altfel, nici n-aveam unde s-o parchez. Să vă spun cinstit, aveam un chef grozav de șpriț în seara aceea. Cele cinci sticle de „Busuioacă de Bohotin" le-am ras cu cabanierul în nici două ore. Apoi a pus el la bătaie vreo trei butelii de Jidvei. A doua zi doar nu plecam nicăieri. Nu-mi făceam probleme. Ne-am culcat pe la 12. La 6 dimineața, eram treaz — nu pot dormi mai mult, indiferent la ce oră mă culc —, aud o lovitură infundată. Mi-am zis : „În mod sigur cineva mi-a lovit mașina". Îmi iau cojocul peste pijama și cobor iute jos. Presupunerea s-a adeverit. Tovarășul... Ștefan arată cu mîna spre buldozerist, intrase în plin în mașina mea cu ghilotina lui teribilă. Mi-a tăiat-o aproape în două. Apoi, încercînd să elibereze lama înfiptă adînc în tablă, mi-a distrus-o aproape complet". „Eu n-am nici o vină. Mergeam cu buldozerul spre locul pe care trebuia să-l nivelez în vederea construcției. Mașina era aproape complet acoperită cu zăpadă. Nici prin cap nu mi-a dat că în grămada de nămet viscolită — probabil nu știți că pe vîrful ăsta de munte viscolul e mai puternic decît pe Bărăgan —, se poate afla o mașină". „Vă rog să examinați «piesa», tovarășe inspector", intervine Ștefan. Omul se apleacă și studiază minuțios mașina în toate detaliile preț de vreo jumătate de ceas. Tovarășul lui tot scrie, numai el știe ce, într-un carnețel. „Dv. ați văzut scena ?" îl întreabă Matei pe cabanier cu o voce calmă, dar sobră, oficială. „Da, d-le inspector. M-a alarmat și pe mine bușitura și apoi strigătele tovarășului Ștefan. Am ajuns lîngă epava mașinii tocmai cînd nea Lambe, buldozeristul, încerca să-și descurce lama printre tablele autoturismului. Păcat de mașinuță că tare bine mergea și nu era nici prea veche". „Cîți km aveați la bord, tovarășe Ștefan ?" „Bordul s-a făcut pulbere. Vreo 50—60 de mii, nu mai mult". „E atît de ruginită, putredă, de parcă ar fi avut 200 de mii de km." „Se poate, tovarășe inspector ? Expertiza motorului poate stabili precis gradul de uzură. De fapt, eu nici nu cer mult. 30 000 de lei. Știu sînt bani ? Mi-au oferit pe ea 70 000. Era mașină bună, îngrijită. Una nouă, sînt convins, că n-ar merge ca asta". Fata confirmă și ea spusele șefului ei, cabanierul. A văzut mașina cînd buldozerul avea încă lama în ea. „Ziceai că a dat în ea intenționat, așa a rupt-o de bine". Se roși toată cînd văzu că inspectorul îi zîmbește ironic, iar ceilalți trei bărbați se uită cu răutate la ea. Se corectă. „Bineînțeles că omul nu putea să știe că acum, în toiul iernii, o mașină se poate ascunde sub zăpadă". „Dragă Lambe, aș dori să-ți pun o întrebare. Cum se face că mașina parc-ar fi o pline tăiată în felii ? Înseamnă că a fost lovită de cîteva ori, nu o dată, cum susții dumneata. Și în cazul ăsta, autoturismul a fost distrus nu din greșeală, ci intenționat, cum scăpă din greșeală cuvîntul frumoasa domnișoară imperfect instruită de regizorul spectacolului, d-l Ștefan". Buldozeristul rămîne năuc. Nu știe ce să răspundă. Face fețe, fețe. Apoi îngînă un „știu eu ce să spun", cerînd ajutorul lui Ștefan cu privirea. „Dom-le inspector, eu n-am vrut să intru în afacerea asta. Mi-au spus că îmi dau 1 000 de lei dacă le distrug mașina. Eu n-am înțeles. Cum să-ți distrug mașina, nea Ștefane ? Ce-s nebun ?" După aia mi-a zis despre ce-i vorba. „Eu pe hîrbul ăsta bun de dat la topit iau 30 de mii și-mi convine". Lambe se scotocește prin buzunare și scoate 500 de lei primiți arvună pe care îi întinde spre Ștefan. „Ia-ți banii înapoi. Nu mă bag pe mine în afacerile tale murdare". Acesta se întoarce cu spatele. A-i lua înseamnă a recunoaște.

„Domnule Ștefan, regia dv. n-a fost «lucrată» în cele mai mici amănunte. S-a prăbușit ca un castel din cărți de joc", concluse inspectorul. „De ce plîngeți, domnișoară?" „Eu, eu aș vrea să-mi dați declarația înapoi. Mi-a dictat-o șeful".

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptăminii

O eră atomică pașnică

În cele peste patru decenii care au trecut de la terminarea războiului s-au făcut multe descoperiri de seamă. Dintre toate, se pare că descătușarea energiei nucleare, realizată chiar la început, în 1945, și continuată și perfecționată de atunci fără întrerupere, se situează pe primul loc. Această energie a dat, putem spune, și numele timpului pe care îl trăim — era atomică. Din păcate, uriașa forță a atomului a fost utilizată în primul rînd în domeniul militar. Cînd vorbim astăzi de pericolul pe care îl prezintă cursa înarmărilor, avem în vedere cu precădere pericolul nuclear. Și, în consecință, eforturile în direcția dezarmării au în centrul lor lichidarea armamentului nuclear. Sînt bine cunoscute acțiunile pe plan internațional în această privință și există semne că și marile puteri nucleare își dau seama de pericolul unui război atomic și caută căile și mijloacele unor înțelegeri care să ducă la înlăturarea acestui pericol.

Dar, acordîndu-se toată atenția opririi cursei înarmărilor nucleare, a experiențelor cu aceste arme, este necesar să se intensifice eforturile pe toate planurile pentru utilizarea energiei nucleare în scopuri pașnice. „A face ca această epocală descoperire a erei noastre, spunea președintele Nicolae Ceaușescu, să sporească resursele de energie necesare progresului necontenit al societății — și nu pericolul unui război distrugător, cu consecințe dezastruoase pentru civilizație — iată un țel cu adevărat nobil, cu adevărat măreț." Perspectivele pe care o astfel de utilizare le deschide sînt uriașe. Specialiștii au arătat că forța atomului poate răspunde nevoilor de energie sigură, economică, nepoluantă și, practic, inepuizabilă, singura care va putea înlocui energia dată de combustibilii fosili, cînd aceștia se vor fi epuizat. În prezent chiar, energia nucleară furnizează a 10-a parte din producția mondială de energie electrică. În același timp, atomul folosit în scopuri pașnice are efecte excepționale în multe alte domenii : în metalurgie, în metrologie, în electrochimie, în agricultură, hidrologie, medicină.

Legat de utilizarea energiei atomice în scopuri pașnice se ridică, pe plan internațional, mai multe probleme. În primul rînd — cea a decalajelor. Și aici, ca și în multe alte zone de activitate, economică sau de altă natură, partea leului revine țărilor industrializate : circa 86 la sută din capacitatea nucleară a lumii este instalată în Europa, SUA și Canada, în timp ce în țările în dezvoltare, care alcătuiesc majoritatea statelor globului, doar 9 posedă centrale nucleare. Prognozele arată că acest decalaj, dacă nimic nou nu intervine în structura economică mondială, se va menține, astfel că la sfîrșitul veacului și al mileniului nostru puterea instalată a centralelor din țările în dezvoltare va reprezenta doar 6 la sută din capacitatea totală de atunci de producție a energiei electrice, în timp ce în țările dezvoltate procentul va fi de 25. Pentru reducerea și, în cele din urmă, lichidarea acestor decalaje, țara noastră consideră că se impune asigurarea accesului larg, fără nici o discriminare, al tuturor statelor, și în primul rînd al celor în dezvoltare, la materialele, tehnologiile și echipamentele necesare pentru programele lor de dezvoltare a energiei nucleare. În acest scop, sînt necesare mai multe măsuri, dintre care amintim : obținerea de către țările în dezvoltare a unei asistențe internaționale tehnice și financiare în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, asistență acordată pe cale bilaterală sau multilaterală ; sprijin în domeniul formării de cadre naționale pentru realizarea programelor proprii de aplicații pașnice ale energiei nucleare ; crearea unui regim preferențial pentru statele în dezvoltare ; acordarea de asistență destinată desfășurării în condiții de securitate a activității nucleare.

De altfel, asigurarea securității modului de funcționare a reactoarelor nucleare este o problemă care privește toate țările, mai ales în urma unor accidente grave care s-au produs în ultimii ani în unele țări. După cum s-a subliniat și la Conferința ONU de la Geneva privind atomul pașnic, paralel cu eforturile pentru eliminarea armelor nucleare se impun măsuri de creștere a siguranței în exploatarea centralelor atomo-electrice, a altor instalații nucleare, pentru asigurarea protecției populației și a mediului înconjurător.

Atît pentru ceea ce înseamnă deja în zilele noastre, cît și, mai ales, pentru ceea ce o să reprezinte în anii și în deceniile care vin, utilizarea pașnică a energiei nucleare constituie una din problemele cele mai importante ale erei atomice.

ION D. GOIA ■

Riscurile excesului de zel

În clădirea unei firme specializate în computere din Brighton (Anglia), liftul funcționează în timpul zilei aproape fără întrerupere. Angajații firmei urcă și coboară cu ascensorul, întrucît birourile se află la unul din etajele superioare ale edificiului. Însă inginerul Graham Coats se uită întotdeauna urît în direcția liftului și o ia voiniceşte pe scări. Face oare el acest lucru din considerente medicale ori pentru a slăbi ? Nicidecum, întrucît inginerul, în vîrstă de numai 26 de ani, este sănătos și nu are nici un kilogram în plus. Explicația consistă în oroarea de lift pe care Graham Coats a dobîndit-o cu prilejul unei întîmplări insolite, relatate recent de revista londoneză „Weekend".

Cu toate că era sîmbătă și deci zi liberă, Coats a hotărît că mai avea ceva de lucru, mai ales gîndindu-se că nu-i deloc rău să-l vadă sau să afle șeful cît de harnic și de zelos este el, încît lucrează și în zilele sale libere. Așa că s-a dus la slujbă. A intrat în mod obișnuit în lift, a apăsat pe butonul de la etajul unde se afla biroul, ușile s-au închis și liftul a pornit. La un moment dat motorul s-a oprit, ascensorul s-a oprit și el, se-nțelege, nu în altă parte decît între etaje. Tînărul cel harnic a apăsat, rînd pe rînd, pe toate butoanele, inclusiv pe cel de alarmă, însă fără rezultat. Auzeam cum sună sirena, povestește el, însă la mine n-a venit nimeni. Am înțeles atunci că în clădire nu mai era vreo altă persoană afară de mine și că eram prins în cabină ca într-o capcană". A încercat să pună în practică toate cele prescrise în instrucțiuni pentru asemenea cazuri, dar nimic nu s-a clintit din loc. Ca să nu-l apuce disperarea, Graham a căutat să se liniștească cu gîndul că luni dimineață oricum va veni cineva și îl va elibera. Captivul uitase însă că din cauza „Zilei băncilor", weekendul cuprindea și ziua de luni. În continuare a încercat, țipînd din răsputeri, să atragă asupra sa atenția funcționarilor de la instituția vecină. Și abia după ce i-a pierit glasul de atîta strigat și-a adus aminte că acolo era de fapt o stație de radio locală, că oamenii lucrau acolo în studiouri cu o izolare fonică desăvîrșită.

În cele din urmă s-a resemnat. Știa că nici de-acasă nu-i va căuta nimeni, întrucît locuia împreună doar cu tatăl său, care se obișnuise ca el să-și petrecă adesea sfîrșitul de săptămînă în excursii cu prietenii. „Am început să calculez — relata mai tîrziu eroul fără voie al acestei aventuri — cît timp va trebui să stau în lift. Am un ceas de ultimul tip, care emite și semnale sonore, ca o pendulă. Curînd însă n-am mai putut suporta să aud cum se scurge oră după oră, semnalele mă călcau pe nervi, mă înfricoșau. La ce-mi erau de folos ? Așa că am decuplat ceasul de la baterie. Cel puțin să nu mă mai deranjeze nimeni". Ascensorul avea o cabină standard, cu o podea ceva mai mare de un metru pătrat. Nici hrană, nici apă, nici closet. Luni, bietul Graham era epuizat de foame, de sete, de disperare. În această stare a fost găsit de directorul firmei, Peter Shapperd, în seara aceleiași zile.

Și, totuși Coats a fost scutit de încă vreo 12 ore bune de chin. Pentru că directorul a venit la birou cu totul întîmplător — îi trebuiseră niște documente. Altfel, prizonierul ar fi fost găsit de-abia marți dimineață. Auzind în lift oarecari zgomote, Shapperd a telefonat companiei care instalase ascensorul și de acolo i s-au dat lămuriri cum se poate aduce manual cabina la nivelul ușii tunelului, cum se pot deschide ușile.

Inginerului zelos i s-a dat un concediu de două săptămîni pentru ca să se refacă, să-și vină în fire. Acum totul e bine. Atîta numai că Graham s-a jurat că nici să-i tai nu va mai pune piciorul în lift pînă la sfîrșitul zilelor sale. Va face oare chiar așa ? Nu este deloc sigur, avînd în vedere că — lucru știut — orice minune durează numai trei zile.

ION D. GOIA ■

„Rușinea Parisului", după un secol

Scriitorul Guy de Maupassant amenința că va părăsi Parisul dacă „acest lucru monstruos" va fi realizat, iar compozitorul Charles Gounod ura această „rușine a Parisului" și semnase, alături de mulți alți intelectuali proeminenți ai timpului său, declarații de protest împotriva ridicării acestei construcții, care între timp a devenit cel mai cunoscut simbol al capitalei franceze — turnul Eiffel, a cărui construcție a început în urmă cu o sută de ani. Bustul de bronz al constructorului Gustav Eiffel se înalță singuratic pe un soclu înalt chiar lîngă turn, dar cine se mai gîndește la el, cînd se află în fața construcției enorme din oțel, avîntată spre înălțimi ? De altfel, marele constructor își dădea seama de acest lucru încă din timpul vieții sale, afirmînd „Ar trebui să fiu gelos pe turn, el a devenit mai renumit decît mine".

Circa 700 de arhitecți și ingineri concurează cu proiecte pentru o construcție deosebită destinată Expoziției mondiale și, totodată, menită să marcheze împlinirea a o sută de ani de la Revoluția Franceză. Cîștigător a fost desemnat, în cele din urmă, inginerul Gustav Eiffel. După ce, la sfîrșitul anului 1837, a fost turnată fundația, construcția a început să se ridice cu repeziciune. Prima platformă, situată la 57,63 metri înălțime, a fost terminată la 1 aprilie 1888. Cu prilejul terminării celei de-a doua platforme, plasată la 115,73 metri deasupra solului, Eiffel a organizat un spectaculos foc de artificii. La 30 martie 1889, el a ridicat cu propria sa mînă tricolorul francez în vîrful turnului de 300,52 metri. Construcția era terminată.

De atunci peste 100 de milioane de vizitatori au urcat la diferite niveluri ale uriașei construcții realizate din nu mai puțin de 15 000 de piese componente. Turnul a fost cîntat, filmat și descris în lucrări literare. Nu de puține ori s-a aflat pe prima pagină a ziarelor de senzație : peste 400 de oameni s-au sinucis, aruncîndu-se de pe platformele sale. În 1889 a fost stabilită prima legătură fără fir între el și Pantheon, iar în 1921 de aci a fost difuzată în eter prima emisiune de radio, iar în 1925 prima transmisie de televiziune. În prezent toate emisiunile pentru zona Paris sînt difuzate prin antenele turnului, care au înălțat acest simbol al capitalei la cota de 320,75 metri.

Pentru sărbătorirea centenarului terminării construcției sale, societatea „Turnul Eiffel" dorește să provoace senzație, cel puțin la nivelul celei stîrnite la timpul său de construcția înaltă de peste 300 metri de pe malul stîng al Senei. La o altitudine de 900 kilometri în Cosmos urmează să fie plasată o ghirlandă de 100 de sfere reflectorizante, fiecare de, șase metri diametru, care în rotirea ei în jurul Pămîntului va putea fi văzută timp de 10 minute în orice punct de pe glob. Acest proiect la fel de fantastic ca și cel al inginerului Eiffel acum o sută de ani, a obținut premiul întîi la un concurs la care au participat 99 de proiecte. O condiție preliminară pentru prezentarea la concurs a fost ca proiectele să nu aibă aplicabilitate militară.

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Porțelanul Nara (I)

Cu modestia-i caracteristică Gyozo Furuse, renumitul ceramist japonez, recunoaște că i-au trebuit 28 de ani pentru a învăța să prepare lutul, să-i dea formă, să-i decoreze și să-l ardă. Dar, pentru a deprinde tehnica inciziei Sabi și Wabi, cele două valori cheie ale esteticii japoneze care redescoperă mereu frumusețea lucrurilor prin simplitate, o viață de om nu este de ajuns. Străinilor veniți să învețe această seculară artă în atelierul său de la Nara el le dă invariabil același sfat : scufundați-vă în cultura japoneză ; într-o țară care face din modul său de viață o artă, arta a devenit mod de viață.

Sînt peste 400 de ani de cînd strămoșul său, Jihei Furuse parcurgea cele cîteva zeci de kilometri care separă Kyoto de Nara pentru a se stabili la picioarele unei coline de lut rumită din cauza culorii sale Akahada-Yama, adică „Muntele cu Pielea Roșie". Invitat de un senior local, el a înființat un atelier și a inventat tehnica Akahada-Yaki care literal înseamnă „Prăjirea Pielii Roșii" cărcia, de patru secole, toți descendenții neamului Furuse i-au rămas fideli. Și totul pentru a sluji ceremonia ceaiului, atît de dragă locuitorilor arhipelagului nipon. Se spune că sentimentul de calm, simplitate, puritate este dat de Sabi. Este de fapt ceea ce se resimte în fața frumuseții ritualului ceaiului, lent și ușor desuet, care ignoră deliberat avatarurile unei lumi dinamice, ca să nu spunem agitate. Wabi exprimă, la rîndul său, alterarea superficială a unui metal, simbol al perisabilității lucrurilor. În încercarea de a-și face discipolii să pătrundă aceste noțiuni care se identifică cu psihologia culturală națională, Gyozo le dă un singur exemplu. Japonezii se așează pe scaune sau fotolii, dar cînd sînt cu adevărat obosiți ei se lungesc cu spatele pe pămînt.

IOAN ROȘCA ■

Breviar științific

Miniaspirator

Aparatul din imagine are o lungime de numai 13 centimetri și dispune de mai multe dispozitive fine, pentru a se putea curăța praful de dimensiuni microscopice, depus pe suprafețe

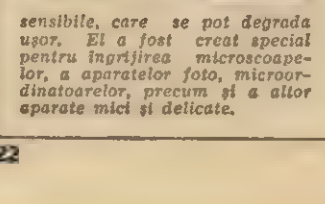

sensibile, care se pot degrada ușor. El a fost creat special pentru îngrijirea microscoapelor, a aparatelor foto, microordinatoarelor, precum și a altor aparate mici și delicate.

Pe urmele reginei Saba

După 30 de ani de cercetări efectuate în nordul Yemenului, arheologii americani conduși de Wandall Philips, au ajuns la concluzia că legendarul regat Saba a existat. Într-o vale, la 35 kilometri nord de vechea capitală prezumată, Marib, au fost găsite fragmente de vase și bucăți de lemn lucrate, precum și urme de orașe, temple, monumente și sisteme de irigații datînd din secolul XIII î.e.n., ceea ce denotă că în sudul peninsulei Arabice, la acea vreme civilizația era dezvoltată. Cercetătorul James Saner afirmă că nu este exclus ca regina Saba să fi existat chiar pe timpul lui Solomon, regele statului israelo-iudeic (973—933 î.e.n.): Printre valorile arheologice descoperite se află și o statuie, ce se crede a fi a reginei Saba, cunoscută de greci sub numele de Nikol, de arabi sub cel de Balkis, iar de etiopieni sub cel de Makeda. După unii cercetători, ea ar fi fost chiar soția lui Solomon, după alții ea era aceea ce îi trimitea ghicitori — enigme spre dezlegare.

Grefe de organe efectuate în lume

Cu toate greutățile întîmpinate de medici în transplantul de

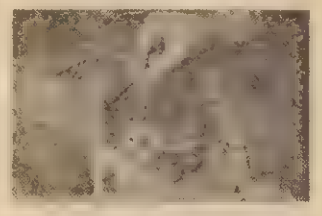

organe, statistica arată că, pînă în prezent, au fost efectuate în lume numeroase grefe : 30 000 de rinichi, 600 de inimă, 400 de ficat, 100 de pancreas și 40 de plămîni. Cele mai bune rezultate au dat transplanturile de inimă efectuate la clinica „Shumway" — S.U.A. unde după primul an au supraviețuit 80 la sută, iar după 5 ani 50 la sută din cei operați. Tot aici au început transplanturile în bloc, de inimă și plămîni. Cele mai reușite par a fi grefele de rinichi. În caz de respingere bolnavul poate beneficia de un rinichi artificial. La transplantul de ficat, după primul an de la intervenție, au supraviețuit numai 30 la sută din cei operați. Cercetătorii caută mereu un medicament antirespingere, care să asigure reușita operațiilor. Ei s-au oprit la două produse, care par promițătoare : ciclosporina A și globulina antitimocitrină de iepure. Viitorul însă va hotărî. În imagine un moment din transplantul unei inimi, efectuată la un bolnav atins de o gravă insuficiență cardiacă.

Clocitoare la domiciliu

O clocitoare, de dimensiuni mici, ce poate fi așezată chiar în bucătărie, numită „Miracle of Birth Incubator", a fost realizată în S.U.A. Ea asigură o temperatură cuprinsă între 36,5 și 38,5 grade Celsius și o umi-

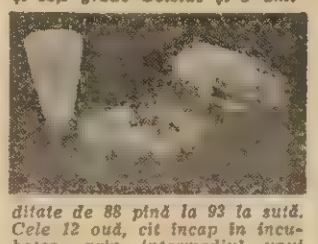

ditate de 88 pînă la 93 la sută. Cele 12 ouă, cît încap în incubator, prin intermediul unui dispozitiv, pot fi întoarse fără a fi atinse cu mîna. Momentul culminant este atunci cînd după trei săptămîni, puii încep să iasă din ouă, lucru ce poate fi urmărit prin capacul de plastic al mini-incubatorului. Pe capac se află scrisă următoarea recomandare : „Atenție ! Nu-i atingeți timp de 24 de ore și numai după ce s-au uscat bine".

AUREL DIANU ■

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

O mînă spală pe alta sau ce vrea Ted Patrick?

Ted Patrick este un american de culoare care a servit în armata americană studiind în Coreea de Sud metodele orientale de „spălare a creierului". Această mare afacere s-a lansat-o în perioada în care secta Moon și „Copiii lui dumnezeu" au început să intre cu adevărat pe scena americană făcînd victime în rîndul tinerilor și copiilor.

În numai cîțiva ani, Ted Patrick reușește să-și cîștige renumele de „fulgerul negru", reușind să răpească din sînul sectelor amintite cîteva sute de tineri pe care i-a redat familiilor lor, „deprogramați". Totodată el organizează, să-i spunem așa, o școală de psihologi, psihiatri și oameni de „mînă forte" pe care îi pregătește în noua carieră devenită deosebit de „rentabilă".

În 1975, Ted Patrick își crease o rețea formată din 300 de tehnicieni cu înaltă calificare. În același an însă, „deprogramming-ul" cunoaște și el un atac: mijloacele utilizate, răpirea și sechestrarea unor membri ai sectelor au atras atenția poliției și justiției. Ted Patrick și cîțiva din colaboratorii săi sînt arestați. La scurtă vreme, inițiatorul noii afaceri însoțiți de asociații săi părăsesc America și constituie în Anglia o societate sub denumirea POWER (putere) formată din inițialele cuvintelor "People's Organized Workgroup on Ersatz Religions". Firma se ramifică și își crează apoi sucursale în Olanda, Danemarca, Suedia, R.F.G. și Belgia.

Între 12 și 15 mai 1977, "Deo Gloria Trust" organizează la Heverlee (Belgia) în localul Institutului biblic, o conferință secretă la care au participat 50 de deprogramatori profesioniști. Deși ziariștii nu au fost admiși în sală o serie de date legate de noua metodă au fost totuși ulterior obținute. Grație prietenului meu Alex, un ziarist francez cu pătrundere prin toate cotloanele Benelux-ului, am reușit să răsfoiesc broșura difuzată participanților la conferința amintită.

În ea se arată mai întîi că „deprogramming"ul constă în aplicarea specializată a oricăror tehnici și metode necesare pentru îndepărtarea din conștiința unui individ a atitudinilor, credințelor și dogmelor nedorite și înlocuirea acestora cu calități considerate ca necesare...".

„Floarea tinereții trebuie să fie protejată dacă se dorește ca ea să devină un fruct copt cu un moral sănătos" se subliniază în broșură.

În momentul în care părinții victimei au luat legătura cu „deprogramatorul" urmează etapa răpirii adeptului din sînul comunității sectante, act care datorită implicațiilor juridice se realizează de regulă de cei apropiați victimei. Aceștia, desigur, apelează mai întîi la detectivi pentru a stabili unde se află victima și apoi la oameni de „mînă forte" pentru a fi ajutați în răpirea adeptului ce ar urma să fie recuperat.

Participanții la conferința menționată susțin că, atunci cînd acțiunea de "deprogramming" este rapidă, cel deprogramat redevine o ființă normală.

Pentru realizarea deprogramării, tehnicianul-specialist trebuie să aibă un asistent de „mînă forte", de regulă un fost polițist, gardian de penitenciar, infirmier-psihiatru etc. În orice caz, respectivul trebuie să aibă experiență, putînd trata „pacientul" cu înțelegere dar la nevoie și cu o „mînă de fier ascunsă într-o mănușă fină".

„Deprogramarea" se realizează în două etape: prima va avea în vedere să scoată victima înstrăinată de familie de sub influența sectei și s-o determine să renunțe definitiv la dogmele și practicile însușite aici urmînd ca apoi să fie reeducată în spiritul dragostei față de familie, să i se remodeleze personalitatea și să fie redată societății.

Ted Patrick, „tatăl deprogramming-ului" a stabilit pe baza experiențelor sale o serie de metode de deprogramare din care redăm pe scurt cîteva:

În timpul primei etape, victima este privată de hrană fiindu-i permisă numai apa. Patrick afirmă că, întrucît deprogramarea nu durează decît cîteva zile nu există nici un risc ca victima să sufere din punct de vedere medical; totuși în cazul în care aceasta durează cîteva săptămîni se va da victimei mici cantități de mîncare, eventual ca recompensă a progreselor pe care le face în procesul deprogramării.

Victimei nu i se va permite să doarmă. Dacă aceasta adoarme va fi imediat trezită. Pentru a rămîne trează, victima este frecată cu cuburi de gheață sau i se pun astfel de cuburi la subsuori sau pe ceafă, victima se ține în picioare, fără nici un fel de sprijin etc.

Pentru a-i provoca rușinea și jena prin nuditate, victima va fi dezbrăcată cu ajutorul „asistenților". Se susține că de regulă orice persoană care se află totalmente goală în fața unui grup cedează mai ușor încăpățînării sale.

„Deprogrammingul" utilizează și corecțiunea fizică. Este o metodă foarte delicată, afirmă Ted Patrick și este apreciată de marele public ca pedeapsă corporală. Totuși, uneori ea dă rezultate bune. Avînd însă în vedere spiritul de compasiune al celor apropiați victimei, Ted Patrick, recomandă colegilor săi de breaslă să evite orice discuții asupra acestei practici subliniindu-se că niciodată nu se va folosi și că nici nu a fost gîndită întrebuințarea ei. În caz de „forță majoră" arată el, orice corecție fizică va trebui să fie aplicată fără contuziuni evitîndu-se fracturile, rănirile sau orice urmă de lovire.

Ted Patrick scrie în manualul elaborat de el că, în situația în care subiectul încearcă — în timpul deprogramării să cînte imnuri și cîntece ale sectei sau să rostească rugăciuni, tehnicianul-deprogramator, ar urma să umple gura subiectului cu cuburi de gheață.

În alt caz, Ted Patrick menționează cum pentru a obține un efect mai mare asupra subiectului îl determină pe acesta să folosească hîrtie higienică avînd imprimată pe ea figura șefului sectei.

Această, așa zisă fază a 1-a poate dura cîteva zile sau săptămîni după care, subiectul va fi supus unei reeducări în spirit familial și social. Odată redat familiei, subiectului nu i se va permite să răspundă la apelurile telefonice sau să se mai întîlnească cu adepții sectei. Este preferabil că o perioadă în timpul ieșirilor în oraș cel deprogramat să fie însoțit de unul din părinți.

Ted Patrick care se consideră pionierul și specialistul nr. 1 în materie, încasează pentru un caz considerat de el mai dificil nu mai puțin de 25 000 de dolari.

Marea afacere a sectelor a născut contraafacerea „deprogramming-ului". Și una și alta aduc bani, foarte mulți bani.

Dar metodele noii afaceri nu o situează și pe ea cumva tot în rîndul sectelor?

I. G. VULCĂNEANU ■

Simbolul emancipării

Nicole Niquille are 1,59 m, 45 de kg și 30 de ani. S-a născut în Elveția, la Fribourg. În anul 1974, la 17 ani a suferit un accident de motocicletă care a ținut-o imobilizată la pat 12 luni. Sora ei geamănă, o alpinistă înveterată, a antrenat-o la ascensiuni în perioada de convalescență. Îndrăgind ascensiunile, lupta cu muntele, s-a prezentat la examenul de admitere a școlii de ghizi-călăuze. (De remarcat că în Elveția, unde dreptul de vot a fost acordat femeilor abia în anul 1971, admiterea în Clubul alpin a fost permisă în 1978). Nicole a fost una din cele 80 de candidate. A absolvit cursul fiind prima femeie atestată. Ea a studiat la Fribourg psihologia, pedagogia, germana, franceza și spaniola. Engleza și-a însușit-o pe străzile din Katmandu, unde a participat în 1985, ca membră a primei expediții elvețiene care a cucerit vîrful K 2. Nicole a urcat pînă la altitudinea de 7 500 m unde cei care au atacat vîrful au făcut ultimul popas. Un început de tromboză a determinat-o să nu mai aștepte întoarcerea celorlalți și a coborît singură pînă la tabăra de bază. Fapta ei a stîrnit admirație în Elveția.

Nu cîștigul a tentat-o cînd și-a ales această îndeletnicire (480 F/zi, iar dacă este vorba de peretele de nord al Matterhornului se ajunge la 4 000 F + prima de asigurare), ci convingerea că și femeile sînt la fel de capabile ca și bărbații. A declarat că nu se vede în postura de conducătoare a unei mișcări feministe.

În dorința de a face mai mult și mai bine ea își perfecționează în mod continuu tehnica. De asemenea practică o serie de sporturi noi cum ar fi: surful pe zăpadă și săltul cu parașuta de pe munte. Din rucsacul ei nu lipsește parașuta. Săriturile le execută de la 1 400 m. Pentru tematori, Nicole, se oferă să-i ia la „remorcă".

Nicole Niquille reprezintă un simbol al emancipării femeilor din Elveția.

DAN DANUȚ DORU ■

Răspuns unei întrebări-obsesie

Nu de mult, un ziar spaniol a publicat o știre care n-a putut trece neobservată dată fiind excepționala ei gravitate. Este vorba de co'idianul „La Voz de Asturias" din Oviedo; el afirmă că în 1963 și 1964, în largul coastelor Asturiei au fost deversate în mare, în mod ilegal, nu mai puțin de 10 200 tone de deșeuri radioactive. Indicînd sursa acestei informații — Comisia interministerială spaniolă pentru protecția mediului înconjurător — publicația susamintită a scris că containerele cu aceste extrem de nocive reziduuri au fost aruncate în mare fără ca mai înainte să fie efectuată o expertiză științifică și tehnică. Asta înseamnă că există îndoieli asupra rezistenței învelișului respectivelor containere. După cîțiva ani, sub acțiunea corozivă a apei de mare ele pot ceda conținutul lor, 10 200 000 kg trecînd în apă!

Această neplăcută știre readuce în actualitate problema deversării periculoaselor deșeuri radioactive. Într-adevăr, ce facem cu aceste „resturi"? Continuăm să le depunem în mare, în vechi mine părăsite, le trimitem în Cosmos, pe alt corp ceresc (cum au fost avansate unele propuneri)? Se pare că cel mai liniștitor răspuns la această obsedantă întrebare îl dă fizicianul atomist RADHA ROY de la Universitatea din Arizona (S.U.A.). El ar fi elaborat o nouă metodă de neutralizare a deșeurilor radioactive într-o perioadă redusă de timp. Ea poate fi comparată cu desfășurarea inversă a proceselor care au loc în timpul unei reacții în lanț. Extrem de important: permite neutralizarea celor mai primejdioase deșeuri în numai 20 de zile! Să amintim că, în prezent, depozitarea reziduurilor radioactive în veritabile fortărețe unde ele se decontaminează pe cale naturală, nu numai că este extrem de scumpă dar cere și mult, foarte mult timp, **cîteva zeci de mii de ani...** Timp în care omenirea „produce" un adevărat Everest de asemenea reziduuri.

MIHAI VASILIU ■

„Cerul și pămîntul se prăbușeau"

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Ce se va întîmpla cu noi? Ce nenorocire se mai poate abate asupra noastră? Poate fi mai rău în altă parte decît aici, în ghetou? Sînt oare în stare să ne scoată din țară? Să ne predea naziștilor? Se vor preta ei la o astfel de mîrșăvie? Cît mai putem suferi? Și pînă cînd?

Întrebările acestea erau pe buzele fiecăruia. Au început să fie puse după apariția primelor legi antievreiești. Erau aruncate în toiul altor discuții dar inițial, nu reușeau, de fiecare dată, să abată atenția de la tema în dezbatere. Din ziua cînd pe piepturile noastre a apărut steaua galbenă, aceste întrebări și răspunsurile date — începînd cu cele generate de o analiză calmă, lucidă și terminînd cu cele ce reflectau o spaimă bolnăvicioasă — eliminau din discuții orice altă temă. În ghetou ele dominau toate conversațiile, fiecare monolog interior de peste zi. Și nu ne lăsau în pace nici noaptea.

Cu fiecare zi ce trecea se făceau tot mai simțite îndemnurile la calm, la pasivitate, opiniile liniștitoare:

— Să așteptăm, să încercăm să ascultăm. Să vedem ce se va întîmpla. Să nu provocăm.

— Nu mai e mult. Războiul e pe sfîrșite.

— E imposibil, e de neconceput ca pe toți să ne asasineze, să ne nimicească.

— Nu se poate, e absurd ca mame, copii, bătrîni și bolnavi, fără nici o vină, să fie împușcați, omoriți, lichidați pînă la unul, numai pentru că s-au născut evrei.

— Nu există precedent în istorie ca un întreg popor să fie condamnat la moarte.

— Ne aflăm totuși în Europa, nu în junglă?! Pe toți nu ne pot ucide.

Incredibil ce proporții poate să ia naivitatea și credulitatea oamenilor în fața primejdiei. Sînt gata să accepte orice consolare, să creadă în orice promisiune, să se agațe de orice iluzie numai să nu fie silit să accepte realitatea.

Acum mi se pare ciudat. Dar atunci, întrînd în ghetou, în loc să reflectăm la cele întîmplate și să intuim ce ne așteaptă — după duritatea și brutalitățile inimaginabile care au însoțit ghetoizarea, nu era greu de bănuit că soarta ne este pecetluită — aproape ne-am bucurat că, în sfîrșit, am sosit „undeva" unde sîntem lăsați în pace, unde vom putea aștepta sfîrșitul războiului. Și am început să ne facem corturi din cearșafuri, să ne drămuim spațiul ca fiecare să aibă unde să-și întindă salteaua ori pătura, ...am început să ne certăm pentru te miri ce, ca să ne descărcăm nervii.

Au fost, nu puțini, care au intrat în ghetou, crezînd că aici — deși strîmtorați, înghesuiți, cu mîncare puțină — vor fi mai apărați de samavolniciile oricărui funcționăraș sau derbedeu de pe stradă și vor putea rezista în siguranță.

Adevărul l-am aflat mult mai tîrziu: convoaiele ce intrau în ghetouri făceau de fapt repetiția generală intrarea în lagărul morții — *Birkenau*.

Noi intram cu speranța că ghetoul este ultima mare încercare la care sîntem supuși. Intram cu speranța că aici vom fi lăsați să ne ducem viața pînă la sfîrșitul războiului. Cine s-ar fi putut gîndi că din fiecare sută de oameni, care păsim pe poarta ghetoului, 85 nu vor apuca prima zi de pace.

Cînd autoritățile horthyste au început să aresteze evreii din Ucraina Subcarpatică, cei din Cluj, ca și ceilalți ne amăgeam: „Sînt strînși cei de lîngă granită; rușii înaintează vijelios; se apropie frontul și ie e frică. Au intrat în panică. Pe noi însă nu vor apuca să ne aresteze. Nu vor mai avea timp".

„Acolo, în Ucraina Subcarpatică e granița, acolo dă, se întîmplă lucruri groaznice, aici, în Ardealul de Nord, aici la Cluj, nu se poate întîmpla așa ceva".

Nu numai noi, cei din Cluj eram atît de creduli, ci marea majoritate a celor ghetoizați. Realitatea este că noi nu aflasem aproape nimic din ceea ce li se întîmplase evreilor din alte țări în care se trecuse la aplicarea „soluției finale". Elie Wiesel, azi deținător al premiului Nobel pentru pace, era unul dintre mii de copii umiliți, înfometați, hăituiți ai ghetoului din Sighetul Marmației. Avea 15 ani. Își va aminti cu multă durere și amărăciune:

„Evreii din Sighet n-au știut pînă în ultimul moment ce le era pregătit... Cerul și pămîntul se prăbușeau în Polonia și alte locuri și noi n-am știut nimic. Nimeni n-a considerat necesar să ne anunțe aceasta, să ne avertizeze... Un an după răscoala din ghetoul din Varsovia n-am știut încă despre planul naziștilor de a nimici evreimea europeană. Toată lumea știa despre soluția finală, evreii din Sighet nu știau, toți erau convinși că un evreu poate să aștepte în liniște sfîrșitul nenorocirii... Astăzi acest lucru pare ca ceva de necrezut".

Exasperat de acest spirit de ghetou, resimțind și remușcări și revoltă, publicistul și scriitorul Zsolt Béla, tatăl vitreg al Evei Heyman din al cărei jurnal am citat mereu, avea să scrie cu amărăciune și indignare: „Pînă acum nici n-a trebuit, de fapt, să folosească violența împotriva noastră: au adoptat legi, ordonanțe și noi am cedat. Cu respectul de lege mecanic, cuibărit în noi, am îndeplinit cele mai extremiste cerințe. Singurul mod în care cîte unul dintre noi a eludat legea și ordonanțele a fost sinuciderea, în loc să-i fi ucis noi pe ei. De altfel, oricăruia dintre noi i se cerea, patul, casa, banu, tatăl, copilul, proteza sau orice obiect preferat, le dădea ca și cum aceasta ar fi fost noua modalitate legală de a plăti impozitul și cel care nu plătește urmează să fie serios amendat. Dacă afișele anunțau că omul trebuie să o ia din loc cu boccea sau fără boccea pornea și mergea încotro i se ordona și stătea în rînd, ca în fața caselor de bilete din gări, cînd așteaptă mulți călători.

Dacă veneau noaptea să facă percheziții și cereau ca toată familia să se dezbrace în pielea goală, părinții în fața copiilor, ne rîndeam într-o ținută deplorabilă, ca pinguinii".

M-am întreba încă atunci, și continui să mă întreb și acum.

Cine sînt vinovații? Cine poartă răspunderea pentru acest spirit de ghetou? Pentru docilitatea cu care am luat cunoștință de toate măsurile care ne umileau, ne interziceau din casele noastre, din satele și orașele în care ne născuserăm, din viață? Pentru supușenia cu care am intrat în ghetou? Pentru încovoierea și îngenuncherea în fața fiecărui jandarm, ofițeraș sau funcționar horthyst? Pentru resemnarea cu care am așteptat pornirea convoaielor spre neant?

A răspunde la aceste întrebări înseamnă a-i numi pe vinovați, a-i acuza pe cei răspunzători. Este o sarcină extrem de grea. Nu știu să și-o fi asumat cineva pînă acum. Și totuși, o dată și o dată răspunsul va trebui formulat, căci întrebările acestea ne chinuie nu numai pe noi, pe supraviețuitori, îi frămîntă și pe copii și pe nepotii noștri. Mulți din cea de a doua generație de după *Auschwitz*, reprezentată în număr destul de mare la întîlnirea din 1981 de la Ierusalim a supraviețuitorilor holocaustului m-au și pe-au întrebat deschis: Cum se poate ca milioane de oameni din țări diferite de pe aproape un întreg continent au așteptat cu mîinile încrucișate și s-au lăsat țiriți în camerele de gazare ca vitele la abator?

Principala greutate în formularea unui răspuns constă în faptul că, în liniile sale generale — cu puține excepții — acest spirit a caracterizat aplicarea „soluției finale" de-a lungul și de-a latul Europei cotropite de naziști deși situația concretă a fost în fiecare țară alta: a diferit uneori de la ghetou la ghetou. În cel din Cluj, de exemplu, dată fiind apropierea — nici 10 km — pînă la granița cu România, existau cele mai multe șanse de a te salva, evadînd sau fugind, peste Feleac, la Turda. De ce nu s-au hotărît mai mulți la acest pas riscant, dar unicul posibil? De ce atîta sovăială chiar după ce primele transporturi au pornit spre moarte? Pentru că n-am știut sau pentru, de frică, *n-am vrut* să știm ce ne așteaptă?

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

Măreția clipei cînd poți spune că ți-ai făcut datoria

Nimic nu poate fi mai presus decît strădania de a-ți face datoria. Iar pentru sportivi — datoria de onoare, fundamentală și permanentă este creșterea prestigiului țării și a gloriei sportului românesc. De aceea, întotdeauna vom fi bucuroși să aducem lauda cuvenită bravilor noștri sportivi care, în marile concursuri internaționale, își fac datoria, acoperindu-se de laurii victoriei — spre cinstea lor și spre gloria țării.

La începutul acestei săptămîni, Attila Czanko, Andrei Socaci — la campionatele europene de haltere (Nicu Vlad încă nu intrase în concurs la ora închiderii ediției) și Aurel Macarencu — la un mare concurs de caiac-canoe din Belgia au repurtat astfel de succese, pentru care le adresăm, împreună cu toți iubitorii sportului din patria noastră, cele mai calde felicitări ! (O. Șt.)

Attila Czanko, un pas cu dreptul în vîrsta majoratului : la numai 18 ani și trei zile devine campion și dublu vicecampion european la haltere.

Andrei Socaci, debutant într-o competiție de seniori, cucerește, de asemenea, o medalie de aur și două de argint la cea mai importantă întrecere europeană a halterofililor !

Pentru Aurel Macarencu, apele lacurilor s-au dezghețat mai devreme : la prima mare regată internațională a anului cîștigă toate probele de canoe simplu (500 m, 1000 m și 10 000 m) !

Fotografii de AUREL NEAGU și PAUL AGARICI

ULTIMA ORĂ

Liceul din Turceni

Tînărul liceu industrial energetic din Turceni, unitate ce pregătește cadre pentru puternica termocentrală din localitate, a fost dotat cu un nou și modern local care și-a primit de curînd elevii. Clădirea cuprinde 24 săli de clasă, spații pentru cabinete, laboratoare, precum și ateliere-școală, cămin pentru băieți și fete, cantină, bază sportivă, alte spații.

Amplasat în centrul civic al viitoarei localități urbane din județul Gorj, acesta întregește armonios modernă casă de cultură, precum și numeroasele blocuri ridicate aici în ultimii ani. **(M. Coandă)**

Expoziție de creație tehnică

În municipiul Deva a fost deschisă o amplă expoziție care reunește cele mai noi și valoroase creații tehnico-științifice realizate în județul Hunedoara în primul an al actualului cincinal. Ea constituie o sugestivă ilustrare a eforturilor depuse pentru stimularea și dezvoltarea creației tehnice originale și orientarea ei spre rezolvarea problemelor prioritare ale economiei județului. În cele 4 secții ale expoziției — dedicate metalurgiei, siderurgiei, construcțiilor de mașini, industriei producătoare de bunuri de consum și agriculturii — sînt înfățișate — prin intermediul machetelor, planșelor, fotografiilor, graficelor și desenelor — cele mai semnificative creații ale celor peste 100 000 de oameni ai muncii hunedoreni participanți la mișcarea de inventică și inovații și la creația tehnică de masă. În perioada menționată, în atenția muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, organizați în cercuri ale inventatorilor și inovatorilor, s-au aflat aproape 4 000 obiective de cercetare a căror finalizare în producție s-a soldat cu obținerea unor importante economii bănești. Gîndirea și inteligența tehnică a oamenilor muncii hunedoreni se regăsește într-o largă gamă de produse noi și reproiectate, în piese de schimb și subansamble asimilate care înlocuiesc pe cele din import, în diverse alte exponate ce se caracterizează printr-un grad ridicat de prelucrare și un consum redus de materii prime, materiale, combustibil și energie obținute prin promovarea unor tehnologii avansate și prin aplicarea unui complex program de modernizare a proceselor de fabricație. (Al. Bălgradeanu)

„Zilele școlii ieșene"

La Iași au început „Zilele școlii ieșene", manifestare cultural-educativă complexă, devenită tradițională. Programul acțiunii, organizată în scopul generalizării experienței pozitive în perimetrul extinderii și adîncirii procesului de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, include simpozioane și mese rotunde, expuneri și dezbateri vizînd noi metodologii în activitatea cadrelor didactice cu elevii în clasă și în afara orelor, întîlniri cu oameni de cultură și de știință, vernisări de expoziții de carte, arte plastice și de creație tehnică, vizite la monumente istorice și de artă.

Actuala ediție, care va dura pînă la 30 mai, a debutat cu o masă rotundă cu tema „Cunoașterea istoriei patriei și a partidului — datorie patriotică a fiecărui slujitor al școlii românești. Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul istoriei naționale în formarea conștiinței politice a tinerei generații", după care a fost vernisată o amplă expoziție de pictură sub genericul „Culorile primăverii." (A. Iordăchescu)

Ne-au sosit ziarele spaniole

Un joc mai iute decît graba peniței

Coperțile publicațiilor „AS" și „El Mundo Deportivo" (reproduse mai sus) spun totul despre cum a fost privită acasă înfrîngerea de la București a echipei Spaniei. „Dezastrul" se referă mai puțin la proporțiile scorului și mai mult la maniera categorică în care formația spaniolă a fost depășită la toate capitolele, nefiind „nici un moment la înălțime și eșuînd la mijlocul terenului și în atac" (Luis Arnaiz, „AS"). Această realitate este frumos definită în titlul comentariului semnat de Belarmo, redactorul șef al revistei „Marca" : „România chiar a și dansat cu Spania", menționînd în text că „băieții lui Jenei alergau în formula 1, în timp ce ai lui Munoz se plimbau cu o benzină proastă".

În general, tonul comentariilor de presă este obiectiv, unele „sărituri peste cal" venind din partea celor în cauză, și îndeosebi a antrenorului Miguel Munoz, dornic, desigur, să-și justifice acest eșec prin orice fel de cauze, numai prin sportive — nu (...o fost o partidă ciudată (?!), „arbitrul a fost prea blînd", „Carrasco a hotărît singur să nu joace" și altele asemenea). Dar lucrurile de domeniul evidenței nu puteau fi ocolite : „Am ajuns de foarte puține ori în careul lor" (Butragueno). „Românii au jucat foarte bine" (Victor), „România, o mare echipă" (Senor), „Neputință și joc prost" — ai echipei spaniole, se înțelege (Arteche).

Arbitrul Ponnet, în „El Mundo Deportivo" : „Totul a fost lamentare din partea spaniolilor. Trebuie să cîștigi jucînd, nu plîngîndu-te".

În privința evoluției ulterioare a grupei, marginalul din „AS" concluzionează : „Calificarea noastră în turneul final depinde de România" — un adevăr pe care-l citim în oglindă, reluînd afirmația lui Jenei conform căreia echipa națională a României va juca astfel încît și în continuare să depindă de propriile sale rezultate.

Vilva cîștigă după acest 3—1 cu Spania confirmă previziunile noastre că la București avea să se joace o mare finală, cîștigată strălucit de reprezentativa țării noastre. Succes tricolorii, pe mai departe !

OCTAVIAN ȘTIREANU

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacara

anul XXXVI
20 (1 665)
VINERI
15 MAI
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU în vizită prietenească de lucru în Republica Socialistă Cehoslovacă

Comentariu în pag. 3

În pagina 2

Primirea la tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

a secretarilor cu probleme organizatorice ai Comitetelor Centrale ale partidelor comuniste și muncitorești din unele țări socialiste

Cu acest prilej secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o importantă cuvîntare, expunînd pe larg experiența partidului nostru în domenii fundamentale ale construcției socialiste, reafirmînd totodată principiile care orientează consecvent politica internă și internațională a partidului și statului nostru, contribuția românească la edificarea noii orînduiri, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Sub ochii noștri

București este, de cîțiva ani, îndeosebi în perimetrul său central, un imens șantier. Faptul este evident, totul se construiește, se redimensionează „din mers", „foc continuu", cu grijă pentru activitatea cotidiană a orașului, cu eforturile fiecăruia dintre noi, dar mai ales cu eforturile neîncetate ale arhitecților și proiectanților, cu eforturile eroice ale constructorilor. Un mare oraș, o capitală trebuie să respire, să funcționeze perfect în toate articulațiile și structurile sale, pe măsura prezentului, dar mai ales a viitorului său. Sînt cîteva dintre argumentele unei dezvoltări — evidentă în ultimii ani — care are drept scop înlocuirea unei moșteniri urbanistice depășite, cuprinzînd elemente rurale, lipsite de valoare, a unei dezvoltări care propune o structură modernă, civilizată, reprezentativă pentru o capitală.

Se impunea deci necesitatea edificării centrului pe măsura cartierelor noi, fiindcă, și aici întîlnim un alt adevăr, mijlocul Bucureștiului încă mai păstrează clădiri fără nici o virtute arhitectonică, străzi cu o rețea de canalizare departe de a face față nevoilor prezente. Orașul a

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

(Continuare în pag. 2)

Ecou

[illegible]

În pagina 17

A zecea simfonie cu lalele

Reportaje în pag. 12–13

Opinii

Simbol adînc grăitor

Ca formă de existență a umanului, munca este un univers infinit. În afara ei nu există valoare și nici temei de viață. Prejudecăți și îngustimi ușor de explicat, dar greu de acceptat azi au adus din vreme și încă mai hrănesc ierarhizări ale muncii altfel decît după încărcătura de util și de frumos pe care ea o poartă. Lucrul bine făcut e aproape întotdeauna frumos, iar împlinirea frumoasă are sub rază șiruri de sudoare și mistuiri de gînd. Binomul muncă-frumos, într-o expresie a cărei formulă rămîne de găsit, ar putea fi mesajul esențial pe care umanitatea l-ar trimite în cosmos.

Munca și frumosul, adică existență și inzeire, ceas și vreme, teritoriu de continuă geneză în care se întîlnește rostul cu neștiutul și adevărul cu minunea.

Simbolurile de fier ale muncii, de la primenirea ogorului pînă la brațul care supune tăria metalului, trebuie mereu îmbogățite și ridicate la treaptă de gînd a omului de azi și de mîine.

Urcînd prin secole și milenii sub semnul aparent al unei determinări imuabile, munca intră treptat din nevoie-n iubire, deschide ferestre mai largi spre văzduhuri de suflet, proiectînd în departe chipul perfecțiunii mereu neîmplinit. Într-o prefacere permanentă, de care numai amorțirea și lîncezeala se sperie, teoriile muncii trec de zarea știută, lumina lor

Prof. ION STOICA ■
Directorul Bibliotecii Centrale Universitare

(Continuare în pag. 2)

PRIMIREA LA TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

a secretarilor cu probleme organizatorice ai Comitetelor Centrale ale partidelor comuniste şi muncitoreşti din unele ţări socialiste

După cum este cunoscut, miercuri tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a primit pe secretarii cu probleme organizatorice ai comitetelor centrale ale partidelor comuniste şi muncitoreşti din unele ţări socialiste, care au participat la lucrările consfătuirii de la Bucureşti.

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că asemenea întîlniri pe diferite probleme ale activităţii partidelor comuniste şi muncitoreşti au o mare însemnătate în efectuarea de schimburi de păreri asupra diferitelor domenii ale activităţii de partid, aceasta contribuind la întărirea colaborării şi solidarităţii acestor partide şi avînd, totodată, o mare însemnătate în cunoaşterea activităţii de construcţie socialistă din diferite ţări. Partidul nostru porneşte de la faptul că diversitatea de condiţii istorice, naţionale în care fiecare ţară construieşte socialismul duce fără îndoială şi la forme şi metode diferite de activitate, dar, totodată, impune ca o necesitate schimbul de experienţă, întărirea solidarităţii şi conlucrării partidelor comuniste. Un rol important, a arătat în continuare tovarăşul Nicolae Ceauşescu, îl au întîlnirile dintre secretarii generali şi primii-secretari ai partidelor din ţările socialiste, schimbul de păreri şi realizarea unor poziţii comune în diferite domenii importante de activitate ; în decursul multor ani, aceste întîlniri şi discutarea împreună a diferite probleme au avut o mare însemnătate pentru mai buna înţelegere, pentru elaborarea unor obiective comune atît în domeniul dezvoltării economico-sociale, cît şi în domeniul activităţii internaţionale. În adoptarea măsurilor privind dezvoltarea societăţii şi perfecţionarea conducerii ei, se spune în cuvîntare, comuniştii români au pornit totdeauna şi de la experienţa şi practica construcţiei socialiste proprii, dar şi de la experienţa altor ţări. În ceea ce priveşte relaţiile dintre ţările socialiste, se poate afirma că solidaritatea şi colaborarea dintre ele au o mare însemnătate pentru făurirea cu succes a noii orînduiri ; se poate afirma că viaţa demonstrează cu putere că la baza acestor relaţii trebuie să se afle principiile deplinei egalităţi, respectului independenţei şi suveranităţii, neamestecului în treburile interne, avantajul şi întrajutorarea reciproce ; numai pe această bază relaţiile dintre ţările socialiste pot să reprezinte un model de relaţii de tip nou între state.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că activitatea ideologică este o ramură inseparabilă a muncii organizatorice de partid ; de fapt, se spune în cuvîntare, activitatea de organizare presupune a asigura repartizarea justă a cadrelor şi buna organizare a activităţii din toate domeniile ; nu există sector de care activitatea organizatorică să nu se ocupe, dacă vrea să-şi îndeplinească rolul pe care îl are în viaţa de partid. În acest sens, secretarul general al Partidului Comunist Român a apreciat în mod deosebit consfătuirea de la Bucureşti în probleme organizatorice şi şi-a exprimat convingerea că ea nu numai că va completa întîlnirile în alte domenii, dar va avea un rol important în buna organizare şi desfăşurare a schimbului de păreri şi de experienţă în toate domeniile de activitate. „Noi considerăm — se spune în cuvîntare — că păstrarea independenţei fiecărui partid nu vine în contradicţie cu colaborarea şi solidaritatea puternică a comuniştilor, aşa cum solidaritatea şi colaborarea nu vin în contradicţie cu independenţa fiecărui partid comunist". Conducătorul partidului şi statului nostru s-a referit în continuare la necesitatea de a privi cu mai multă îndrăzneală problemele noi care se ridică, de a renunţa la unele teze vechi, de a perfecţiona altele, de a îmbogăţi concepţia despre lume şi viaţă, socialismul ştiinţific, concepţia materialist-dialectică, de a îmbogăţi marxism-leninismul, care niciodată n-a fost considerat ca ceva imuabil, creat odată pentru totdeauna, ci numai o călăuză în acţiune, o bază pentru noi cunoaşteri, pentru noi descoperiri, pentru perfecţionarea continuă a societăţii, a gîndirii.

În încheiere, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a spus : „Noi apreciem în mod deosebit relaţiile existente între partidele noastre şi considerăm că trebuie să facem totul pentru dezvoltarea şi întărirea colaborării dintre ele, ca factor decisiv al întăririi colaborării dintre ţările şi popoarele noastre, al făuririi cu succes a socialismului în ţările noastre, a participării active la soluţionarea tuturor problemelor internaţionale şi, în primul rînd, la înfăptuirea dezarmării, la asigurarea păcii !".

ION DUMBRAVA

Sub ochii noştri

(Urmare din pag. 1)

crescut, populaţia s-a dublat în ultimele patru decenii iar prezentul şi viitorul nu pot să încapă în hainele strîmte vechi de o jumătate de secol.

O recentă discuţie cu edilii Capitalei, avută la consiliul popular al municipiului, precum şi cu specialişti ai Întreprinderii de Amenajare a Dîmboviţei, ne permite să oferim cîteva dintre rezultatele muncii arhitecţilor şi constructorilor, din ultimii ani, rezultate care înseamnă artere noi, pasaje, poduri peste o „nouă" apă, dotări de o deosebită importanţă pentru cel mai mare oraş al ţării. Finalizarea unor lucrări poate fi pentru bucureşteni o adevărată surpriză, şi acest mai, această vară, acest an ne vor bucura cu multe lucruri noi, nu cu un alt Bucureşti, ci cu un Bucureşti mai frumos, mai modern, în care regăsim integrată inteligent şi armonios foarte mult din moştenirea Bucureştiului de ieri.

Dîmboviţa. Începem cu ea nu doar pentru că oraşul s-a născut în urmă cu peste jumătate de mileniu, pe malurile ei, ci pentru că această apă se va arăta pentru prima oară aşa cum este la izvoare, limpede, curată, în stare să ateste sănătatea Capitalei.

La ora actuală, Dîmboviţa este amenajată la toţi parametrii funcţionali între Ciurel şi Grozăveşti. Sînt gata casetele de canalizare, drenul urban, nodul hidrotehnic Grozăveşti, partea de agrementare, balustradele ascunzătoare celor vechi, trotuarele, debarcaderul Ciurel, iar oglinda apei va ajunge nu peste multă vreme la 50 centimetri — 1 metru sub trotuar. Sînt în funcţiune podurile Ciurel, Grozăveşti, Eroilor, Operă, Izvor, Mărăşeşti şi Timpuri Noi. Sînt, de asemenea, gata nodurile hidrotehnice Grozăveşti, Eroilor, Operetă, Mărăşeşti, Mihai Bravu, Vitan. Pînă la sfîrşitul anului amenajarea rîului va ajunge la podul de la Mihai Bravu (Abator).

La Lacul Morii, unde a început acumularea apei, sînt în stadii avansate finisajele şi, în ceea ce priveşte latura de agrement, drumul pe coronament, spaţiile verzi, scările de acces spre baraj, alei pietonale, debarcaderul şi plantaţiile de pe insulă.

Fără îndoială, o atenţie deosebită este acordată circulaţiei rutiere şi transportului în comun, prin raţionalizarea traseelor şi asigurarea unor legături directe, rapide între locurile de muncă şi cartierele de locuit, prin integrarea tuturor reţelelor de transport de călători şi mărfuri (metrou, tren, tramvaie, autobuze, troleibuze, autoturisme) într-un sistem unitar, după cum şi asigurarea unei cooperări între reţeaua de transport de suprafaţă şi cea subterană.

Se lucrează în acest moment, la pasajele Lujerului, Piaţa Unirii.

Pasajul Victoriei, prin care se circulă, va asigura legătura între Bd. Ilie Pintilie şi Şos. Nicolae Titulescu pentru traficul auto, cu două benzi pe sens.

Pasajul Lujerului va permite o circulaţie „fluidă", fără obstacole, pe Bd. Armata Poporului, făcînd legătura între str. Fabricii, Lujerului şi Al. Moghioroş.

Pasajul Piaţa Unirii, în subteran, va face legătura între Bd. Nicolae Bălcescu şi Dimitrie Cantemir. De asemenea, sînt date în folosinţă pasajele Mărăşeşti şi Băneasa.

Între arterele deschise parţial circulaţiei, se află şi un viitor mare bulevard care va începe la Timpuri Noi şi va continua prin zona Traian în direcţia str. Galaţi, Şos. Ştefan cel Mare, str. Barbu Văcărescu, Cartierul Aviaţiei, Pasajul Băneasa, aeroportul Băneasa.

Între str. Răzoare şi Şos. Ferentari, paralel cu calea ferată Cotroceni — Progresul se găseşte tot în stadiul de finisare un drum de trafic greu cu 4 benzi de circulaţie (2 pe sens).

La ora cînd apar aceste rînduri, se lucrează la o nouă arteră care începe din Şos. Viilor şi continuă prin Şos. Panduri, Bd. Emil Bodnăraş, str. Valea Cascadelor, Bd. Preciziei, de asemenea cu cîte două benzi de circulaţie pe sens.

Sînt doar cîteva dintre surprizele constructorilor, sînt cîteva dintre obiectivele care au termene de finalizare în zilele acestui mai. Pentru că, vom vedea într-un viitor foarte apropiat — sfîrşitul acestui an — obiectivele edilitare care vor îmbogăţi zestrea oraşului, vor fi mult mai numeroase.

Simbol adînc grăitor

(Urmare din pagina 1)

se schimbă, drumurile lor se-n-mulţesc.

Împăcat în cinstirea oricărui fel de strădanie dăruită binelui, poţi alege pentru virful înalt al coloanei pe care vrei s-o ridici ipostazele cele mai aproape de inimă, lumea de efort şi de bucurie lîngă care bîrui timpul şi stărui adunîndu-ţi izvoarele.

Niciodată drumurile spre mîine nu s-au croit singure, niciodată gîndul n-a curs leneş lîngă paşii grăbiţi dar ritmurile vremii noastre sînt febrile, chemarea către dăruiri depline are azi vibraţii de intensitatea luminii.

Imaginea studiului, a cercetătorului aflat în miezul de foc al noosferei, căutînd cu îndrăzneală şi cu modestie taine mari ale firii ori o măsură nouă într-un cîntec ştiut, care devine prin asta mai frumos, imaginea veche şi mereu împunătoare a cărţii peste care trec ochii flămînzi ai tinerilor ţării e o emblemă esenţială a acestui timp, un fel de a munci pentru ca rosturile gîndului şi-ale mîinii să fie mai întregi. Într-un dialog al deplinei libertăţi, lecturii rămîne un teritoriu al întîlnirilor fundamentale, o modalitate neegalată de a chema în faţa propriei judecăţi marile spirite din toate vremurile, filtrînd, adoptînd, refuzînd, oglindindu-te în apele lor. În faţa paginilor de valoare ale gîndului de totdeauna, împătimiţii lecturii consumă o intensă energie spirituală, încercînd cuprinderi şi prelungiri, tălmăciri şi noi întrebări pentru ca lumea lor să devină mai bună. În epoca noastră, studiul, nevoia de nou şi acţiunea inovatoare, ca forme ale muncii, sînt componente ale progresului în toate profesiile, fac parte din stilul de viaţă al omului.

Dar privit dinlăuntru, studiul e un proces al devenirii. A învăţa ca ieri nu înseamnă întotdeauna a învăţa bine.

Munca intelectuală are în imaginea tradiţională a cititorului doar simbolul ei mereu plin de sens.

Tehnici noi ale comunicării au făcut din transmiterea mesajelor o ştiinţă cu reguli severe şi cu un instrumentar divers.

Publicaţii electronice şi instalaţii telematice complicate se alătură cu nebănuitele lor virtuţi de cuprindere şi viteză, de selecţie şi organizare, lumii de milenii a cărţii, fără s-o înlocuiască, neştirbindu-i măreţia şi taina. Într-o firească şi necesară complementaritate, mijloacele de comunicare ale timpului nostru fac din frumuseţea muncii de a gîndi mai bine un teritoriu al unor ritmuri noi şi-al eficienţei. Dimensiunile progresului contemporan nu pot fi desprinse de condiţia accesului la informaţii, de toate componentele care determină calitatea studiului. Anacronismul şi disfuncţiile se pot repercuta grav în toate cîmpurile de cunoaştere şi acţiune.

A munci prin dăruire şi creaţie înseamnă în primul rînd a-ţi acorda ţie însuţi respectul de om între oameni.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în vizită prietenească de lucru în Republica Socialistă Cehoslovacă

În timpul convorbirilor de la Praga dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Gustav Husak

Relațiile româno-cehoslovace au îndelungate și bogate tradiții. În toate marile momente ale istoriei lor, popoarele român și cehoslovac s-au aflat alături în lupta pentru apărarea ființei lor naționale, pentru independență și dezvoltare liberă pe calea progresului economic și social. Aceste relații au fost ridicate pe o treaptă nouă, superioară în anii construcției socialiste, cînd au cunoscut o evoluție mereu ascendentă. La baza raporturilor dintre țările, partidele și popoarele noastre se află documente de mare importanță cum sînt : Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală, Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări pînă în anul 2000, Programul de colaborare și cooperare științifică și tehnologică pe perioada 1986—1990, Acordul comercial de lungă durată și altele. Factorul hotărîtor pentru dezvoltarea neîntreruptă a raporturilor româno-cehoslovace pe multiple planuri l-au constituit întrevederile și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Gustav Husak, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia, președintele Republicii Socialiste Cehoslovace. Aceste întîlniri la vîrf au deschis de fiecare dată, prin înțelegerile convenite, prin documentele semnate, noi și ample perspective pentru dezvoltarea continuă a relațiilor dintre partidele, popoarele și țările noastre. În acest cadru se înscrie și vizita prietenească de lucru făcută luni în Cehoslovacia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la invitația tovarășului Gustav Husak.

După cum se menționează în Comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei, în timpul convorbirilor avute cei doi conducători de partid și de stat au constatat cu satisfacție că se îndeplinesc hotărîrile adoptate cu prilejul întîlnirii de la București din decembrie 1985 și s-au pronunțat pentru luarea de noi măsuri în vederea dezvoltării și mai eficiente a colaborării româno-cehoslovace. Relevînd că potențialul economic în continuă creștere și celor două țări creează condiții favorabile pentru o dezvoltare și mai largă a colaborării reciproc avantajoase, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husak au subliniat importanța deosebită a Programului de lungă durată, care constituie documentul principal pentru adîncirea în continuare, pe o bază calitativ superioară, a relațiilor economice și tehnico-științifice. S-a relevat necesitatea dezvoltării și mai intense a colaborării pe termen lung, în vederea asigurării condițiilor pentru aprovizionarea ambelor economii naționale cu materii prime și cu materiale de bază, produse ale industriei de prelucrare a metalelor, ale industriei chimice și ușoare, ale agriculturii și industriei alimentare, pentru folosirea mai intensă a capacităților de producție, pentru creșterea substanțială a ponderii livrărilor reciproce realizate pe baza cooperării și specializării în producție. S-a hotărît intensificarea eforturilor pentru identificarea de noi posibilități care să ducă la sporirea contribuției conlucrării tehnico-științifice bilaterale în soluționarea problemelor din domenii de interes prioritar cum sînt microelectronica, tehnica roboților, energetica și altele. Cei doi conducători au exprimat din nou hotărîrea țărilor lor de a participa mai activ la colaborarea multilaterală, economică și tehnico-științifică în cadrul C.A.E.R. A fost reafirmat interesul pentru realizarea consecventă a Programului complex al progresului tehnico-științific al țărilor membre ale C.A.E.R. pînă în anul 2000.

Abordînd probleme actuale ale vieții internaționale, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Gustav Husak au apreciat că problema fundamentală a epocii noastre o constituie apărarea păcii, oprirea cursei înarmărilor și preîntîmpinarea extinderii acesteia în Cosmos, trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, eliminarea pericolului unei catastrofe nucleare. În acest context, a fost reafirmată importanța înfăptuirii programului propus de Uniunea Sovietică privind lichidarea totală, pînă la sfîrșitul secolului, a armelor nucleare și a celorlalte arme de distrugere în masă. S-a subliniat că România și Cehoslovacia, militînd pentru eliberarea deplină a Europei de armele nucleare, se pronunță pentru încheierea neîntîrziată a unui acord cu privire la lichidarea rachetelor americane și sovietice cu rază medie de acțiune de pe continentul european. În acest sens, au fost salutate și sprijinite pe deplin recentele inițiative și propuneri ale U.R.S.S. în această problemă, precum și cu privire la lichidarea totală a rachetelor operativ tactice din Europa. Pornind de la convingerea că realizarea de zone lipsite de arme nucleare și chimice în Balcani, în centrul Europei și în alte părți ale continentului nostru ar contribui la întărirea securității europene, cei doi conducători au exprimat hotărîrea țărilor lor de a promova în continuare transpunerea în viață a propunerilor prezentate în această direcție de România și Bulgaria, respectiv de Cehoslovacia și R.D. Germană. În cadrul convorbirilor a fost exprimat sprijinul reciproc față de inițiativa României de convocare a Conferinței privind colaborarea în domeniul tehnico-științific la București și, respectiv, a Cehoslovaciei în legătură cu organizarea Forumului economic la Praga. Convorbirile au prilejuit, de asemenea, reafirmarea hotărîrii celor două țări de a acționa pentru întărirea unității și conlucrării dintre statele participante la Tratatul de la Varșovia, pentru lărgirea colaborării cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele iubitoare de pace, democratice și progresiste, în scopul întăririi păcii, colaborării și securității în Europa și în întreaga lume.

Referindu-se la importanța noului dialog româno-cehoslovac la vîrf, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Vizita pe care o facem constituie o expresie a cursului pozitiv al relațiilor româno-cehoslovace, a voinței comune de a dezvolta și mai mult colaborarea și conlucrarea româno-cehoslovacă. Noi apreciem stadiul înalt al acestor relații — întemeiate trainic, pe deplină egalitate, stimă și respect reciproc, pe principiile și idealurile socialismului — și considerăm că trebuie să facem totul pentru ca ele să se afirme tot mai puternic ca un exemplu de relații între state socialiste prietene care își unesc eforturile și conlucrează activ pentru edificarea noii orînduiri, pentru cauza socialismului și păcii în lume". Aceeași înaltă apreciere a fost dată și de tovarășul Gustav Husak : „Considerăm vizita dumneavoastră, stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, drept un eveniment de seamă în dezvoltarea relațiilor dintre partidele și țările noastre frățești. Ea constituie un prilej de apreciere a colaborării noastre rodnice pe plan politic, economic și în celelalte domenii, care izvorăște din tradițiile îndelungate ale prieteniei și alianței cehoslovaco-române. Vizita dumneavoastră este, totodată, un prilej pentru a stabili direcțiile și obiectivele conlucrării noastre în continuare, în spiritul cerințelor etapei actuale, care evidențiază și mai mult necesitatea și importanța colaborării reciproce dintre țările socialiste".

Desfășurată într-o atmosferă cordială, tovărășească, în spiritul înțelegerii și respectului reciproc, noua vizită în Cehoslovacia a conducătorului partidului și statului nostru este menită să confere dimensiuni tot mai ample și un conținut tot mai bogat conlucrării româno-cehoslovace, atît pe plan bilateral, cît și în viața internațională, în interesul celor două țări și popoare, al progresului și dezvoltării reciproce, al cauzei socialismului, păcii, înțelegerii și colaborării pe planeta noastră.

ION CODRU ■

La întoarcerea în țară, pe Aeroportul Otopeni

VICTORIE ! PETROL

Cu bucuria primului raport

La sfîrşitul săptămînii trecute, cînd atît de bogata istorie a petrolului românesc s-a îmbogăţit şi cu această semnificativă filă — extragerea primelor cantităţi de ţiţei şi gaze naturale din subsolul marin al platoului continental românesc al Mării Negre, bucuria celor ce au contribuit la acest succes deosebit şi a noastră, a tuturor celor ce ştim că astfel de remarcabile realizări duc tot mai ferm la împlinire aspiraţiile de progres şi bunăstare ale ţării, şi-a găsit expresie şi în cuvintele telegramei pe care Comitetul judeţean Constanţa al P.C.R. a adresat-o conducătorului iubit al partidului şi statului, tovarăşului Nicolae Ceauşescu : „În numele comuniştilor, al tuturor celor care au contribuit cu mintea şi braţul la reuşita acestei temerare acţiuni care confirmă, încă o dată, capacitatea economiei noastre naţionale de a face faţă problemelor complexe pe care le ridică aplicarea, în toate domeniile activităţii economice şi sociale, a noilor cuceriri ale revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane vă adresăm, mult iubite şi stimate tovarăşe secretar general Nicolae Ceauşescu, expresia recunoştinţei noastre profunde pentru rolul şi contribuţia determinante pe care le aveţi în elaborarea şi înfăptuirea programului de exploatare a zăcămintelor din subsolul Mării Negre, în fundamentarea ştiinţifică şi aplicarea neabătută a întregii politici a partidului şi statului nostru de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism.

Adresăm mult stimatei tovarăşe academician doctor inginer Elena Ceauşescu mulţumirile noastre profunde pentru contribuţia deosebit de preţioasă la succesul deplin al începerii extracţiei ţiţeiului şi gazelor naturale din platoul continental al Mării Negre, premieră tehnico-ştiinţifică şi economică de importanţă naţională".

Profunda recunoştinţă pentru gîndul inspirat şi fapta cutezătoare din care s-a nutrit succesul acesta, ca toate succesele noastre, se însoţeşte de reafirmarea angajării tot mai puternice pe drumul de izbîndă pe care ne călăuzeşte Partidul Comunist Român, acţionînd **„cu pasiune şi dăruire revoluţionară** cum se arată în menţionata telegramă **— pentru a întîmpina Conferinţa Naţională a partidului cu noi şi importante fapte de muncă".**

O logică firească : noi succese, noi bucurii.

„Aurul negru" al Mării Negre a ieşit la suprafaţă

O ştire „fierbinte" a scurtcircuitat în aceste zile telexurile agenţiilor de presă: din platoul continental al Mării Negre specialiştii români au extras primele cantităţi de ţiţei şi gaze naturale, România intrînd astfel în rîndul ţărilor, a puţinelor ţări, cu o tehnologie dezvoltată în acest domeniu care ne permite forajul la mare adîncime şi extracţia de hidrocarburi din subsolul marin.

Evenimentul s-a petrecut în chiar ziua sărbătorească a aniversării creării partidului, 8 mai, şi aceasta îi conferă o semnificaţie deosebită ; succesul, care a presupus mari investiţii, un imens efort tehnic, tehnologic şi uman desfăşurat pe parcursul a zece ani, are la bază orientările de perspectivă stabilite la Congresul al IX-lea al P.C.R. cînd secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a subliniat în magistralul său raport — moment ce deschide o nouă eră în istoria patriei — imperativul sporirii rezervelor de hidrocarburi şi minereuri, care să răspundă necesităţilor presupuse de dezvoltarea economică fără precedent stabilite în acelaşi istoric forum al comuniştilor români.

De la vorbă la faptă

Zeci de institute de cercetare şi proiectare din cele mai mari centre industriale şi tehnice — ştiinţifice ale ţării, unităţi ale industriilor petrolifere, constructoare de maşini, navale, electrotehnică, etc., au conlucrat strîns pentru realizarea primei platforme româneşti de foraj marin Gloria, plămădită din oţelul Galaţiului, cu mîinile constructorilor de nave de la mila 80 a Dunării şi a celor de la şantierul din Constanţa, dotată cu echipamente şi instalaţii realizate în premieră la Ploieşti, Bucureşti, Braşov, Reşiţa, Cluj-Napoca, Craiova, Tîrgovişte, Iaşi, Timişoara. În această complexă uzină care o reprezintă platforma Gloria se regăseau toate ramurile de vîrf ale industriei româneşti.

În biroul său, inginerul Septimiu Seiceanu, astăzi director tehnic al Întreprinderii de foraj şi exploatarea sondelor marine PETROMAR, păstrează într-o sticlă de jumătate de litru o mostră de lichid cafeniu care dacă nu miroase a Chanell, este mult, infinit cu mult mai preţioasă, fiindcă reprezintă cea dintîi dovadă „palpabilă" a existenţei stratului de ţiţei din străfundurile mării, strat evidenţiat de sondorii de pe Gloria în 1979. Acest eşantion de „aur negru" a reprezentat poate cel mai puternic imbold pentru înzecirea eforturilor în lupta cu ineditul unui domeniu de pionierat, cu ostilitatea mării (nu degeaba i s-a spus Marea Neagră), cu vînturile aspre din nord, cu cîte alte impedimente ivite pe parcursul temerarei întreprinderi a oamenilor hotărîţi să împlinească acest demers naţional de cuprindere a bogăţiilor mării în „bugetul" resurselor noastre curente.

15 octombrie 1979 — dată de referinţă în istoria şi ea de dată nouă a forajului marin românesc, cînd, la cea de-a treia sondă forată stelele de diamant din sapele Gloriei au dat de ţiţei. Aceasta se întîmpla, să ne amintim, în zilele premergătoare unui alt mare eveniment din viaţa ţării, Congresul al XII-lea, de la tribuna căruia tovarăşul Nicolae Ceauşescu avea să facă cunoscută această strălucită izbîndă : „Aş dori să anunţ Congresul că cei ce lucrează pe prima platformă din Marea Neagră au reuşit să găsească surse de ţiţei. Sperăm că ele vor fi aşa de mari încît să poată fi exploatate industrial şi să ne ajute la realizarea prevederilor programului nostru de a satisface complet necesităţile de combustibil şi energie, asigurînd din acest punct de vedere independenţa energetică a ţării..."

Speranţe adeverite, dar prin cîtă muncă, prin cîte eforturi şi, mai ales, prin cîtă dăruire, s-ar putea spune că fără nici un fel de exagerare, o dăruire dusă pînă la sacrificiu. Căci au fost şi momente de cumpănă din iernile în care furtunile năşteau valuri de aproape 2 m înălţime, ştergînd puntea sprijinită de cele patru uriaşe picioare sau alte momente de cumpănă ca acelea, survenite în timpul transportării platformei Orizont din portul Constanţa spre locaţia Lebăda. Atunci o puternică furtună născută din senin, parcă în ciuda tuturor previziunilor meteorologice ce garantau un timp frumos, era gata să ducă la fund întreaga platformă. S-ar fi pierdut în van imense valori materiale, s-ar fi istovit poate ceva din entuziasmul acestor pionieri ai forajului marin românesc ; ar fi fost, desigur, considerate întîrziate datele cercetării, delimitării şi punerii în valoare a zăcămîntului. În acele momente grele s-a cerut celor de pe platformă să părăsească instalaţia în bărcile de salvare. Credeţi că a plecat cineva ? Nu. Ei, oamenii adevăraţi, marinarii petrolişti au învins şi de această dată adoptînd o soluţie de mare curaj, singura salvatoare.

În anii următori Gloriei i s-au alăturat alte patru platforme de foraj marin : Orizont, Prometeu, Fortuna şi Atlas, pe care s-au asimilat din ce în ce mai multe echipamente şi instalaţii construite în unităţi specializate ale industriei noastre, gradul de

DIN MAREA NOASTRA NEAGRA

■ O strălucită izbîndă a petroliștilor marini de la țărmul Mării Negre ;

■ În România, țară cu tradiții în valorificarea resurselor naturale se inaugurează o nouă eră în domeniul extracției de hidrocarburi ;

■ „Arhipelagul insulelor de oțel" cu tricolor este construit acum din șase platforme de foraj marin : Gloria, Orizont, Prometeu, Fortuna, Atlas, Jupiter, o a șaptea, Saturn, fiind în stadiu avansat al construcției la Galați ;

■ „PETROMAR" — întreprinderea de foraj și exploatare a sondelor marine — un nume nou, dar prestigios în nomenclatorul unităților și industriilor românești.

Astfel s-au deschis noi orizonturi ale petrolului românesc

Adus spre suprafața Mării noastre Negre, petrolul românesc poartă cu sine o izbîndă a muncii eroice, un triumf al credinței că vom reuși, un succes istoric al clarviziunii politice pe care s-a întemeiat această măreață epopee a zilelor noastre.

Odată cu această zi, marea a devenit mai blîndă, țara — mai prosperă.

integrare ajungînd, în cazul platformei Atlas, la 90%. Ele au configurat „arhipelagul insulelor de oțel" românești din Marea Neagră de pe care s-au executat numeroase foraje de explorare și exploatare, pînă la adîncimi de 6000 m apropiindu-se astfel și mai mult clipa cînd țițeiul din fundul mării avea să fie împins la suprafață. În aceeași perioadă a fost montată și o conductă în lungime totală de 80 km, din care 60 km pe fundul mării prin care vor fi pompate la țărm gazele de sondă.

S-au întrebat mulți : „Dacă s-a descoperit țiței, de ce nu-l scoatem mai repede ? de ce a trebuit să treacă atîta timp?"

— Pentru că, răspunde inginerul Paul Berbecaru, unul din specialiștii în domeniu, aici lucrurile nu stau nicidecum aidoma ca în forajul de uscat, evidențierea stratului de hidrocarburi nu atrage după sine imediat și punerea sa în valoare. Sînt probleme total diferite în ceea ce privește extracția și transportul spre locul de destinație, siguranța operațiilor, rezolvarea unor situații impuse de specificul straturilor geologice submarine și, dacă vreți, chiar de starea vremii de la o zi la alta. Pot să afirm că aici s-au realizat în condiții atmosferice deosebite, de multe ori total nefavorabile, veritabile performanțe tehnice și chiar premiere tehnologice industriale, cum sînt : montarea jackete-lor destinate sondelor de exploatare țiței și gaze, montarea tripodului faclă, a punctului de ancorare și transfer, o uriașă geamandură pe care se ancorează tancul de stocat și transfer specializat „Bușteni", alte numeroase echipamente și instalații de pe platforme de foraj. Însăși noile funcționalități tehnice pentru care a fost adaptată platforma Gloria reprezintă o noutate în domeniu, după cum o premieră absolută a constituit-o și imensul plug cu care a fost realizat pe fundul mării un șanț adînc de doi metri — patul în care a fost așezată conducta pe o porțiune a traseului său.

Într-adevăr, avea să ne certifice inginerul Constantin Naclad — directorul cu exploatarea la PETROMAR, în acest efort conjugat s-au omologat nenumărate reușite tehnice și tehnologice, dar esențială, determinantă, a fost în cele din urmă hotărîrea de nezdruncinat a oamenilor ce îmbracă aici haina patriotismului fierbinte, dorința plenară a celor chemați să împlinească un cutezător program energetic, așa cum puține țări din lume au forța și se încumetă să o facă

Pentru onorarea exemplară a sarcinilor de mare răspundere încredințate de partid petroliștilor, la Constanța au sosit cadre inginerești, maiștri, muncitori, cu o înaltă calificare și cu o vastă experiență din centre cu tradiție în domeniu, specialiști din bazinele petrolifere ale Olteniei, Munteniei, Transilvaniei și Moldovei, pentru a da viață noului „leagăn" al petrolului românesc. Ei, acești oameni minunați care se pot chema Ion Pârvu — geolog, participant la primele foraje efectuate în Marea Neagră, Eugen Mihăilă, Doru Lucaț, Iuliu, Decuseară, ingineri, Ioan Popa și Dumitru Urs — șefi de platformă de pe Gloria, Claudiu Ionescu, Mircea Velescu, Eugen Ungureanu, Ion Chiced, Dumitru Țăranu, Ion Găman, Dumitru Constantin și mulți alții, sînt cu toții specialiști sau muncitori petroliști cu o înaltă calificare, școliți la schelele petroliere din alte bazine ale țițeiului.

Cum i-am putea omite însă din această succintă enumerare, căci, fără îndoială, aici ar fi trebuit înscriși marea majoritate a celor ce poartă ecusonul PETROMAR, cum i-am putea omite pe marinarii de pe navele Vega, Orion, Boldești, Ocnița sau de pe celelalte vase ale flotei întreprinderii, condusă cu mînă forte de un vechi „lup de mare", comandantul Constantin Drăgan ? ! Dar de scafandrii a căror contribuție a fost neprecupețită în fixarea picioarelor de sprijin a platformelor, ca și în așezarea conductei în lăcașul său de pe fundul mării ! Sau pe elicopteriștii ce i-au obișnuit pe constănțeni cu zborurile lor zilnice pe ruta : Portul Constanța — zona de locație a platformelor !

Imaginați-vă o clipă chipurile fericite ale tuturor acestor oameni aflați acolo, la „gura" conductei în momentul suprem în care pentru prima oară țițeiul izbucnește din străfunduri și veți intui ceea ce înseamnă cu adevărat, dincolo de clișeul pe care-l presupune îndelunga sa uzitare, satisfacția deplină a împlinirii muncii. Și mai ales atunci, așa cum ne mărturisește inginerul Viorel Ionesi, e vorba de un țiței de calitate, fără mult sulf, consistent, tocmai „bun să-l pui pe pîine" cum zic petroliștii. Și cum să nu te bucuri, cum să nu-ți rîdă fața de satisfacție atunci cînd cercetările preliminare probează posibilitatea extinderii forajului și în alte zone.

Extragerea primelor cantități de țiței va fi urmată de alte lucrări intense de cercetare și prospecțiuni pentru intensificarea unor noi rezerve de hidrocarburi. În acest scop la dana specială a Întreprinderii PETROMAR se află noua platformă Jupiter care va deveni operațională în foarte scurt timp, iar la Galați se găsește în stadiu avansat al construcției o a șaptea platformă de foraj marin, Saturn.

Rodnic raport la ziua partidului, 8 mai 1987. Din această zi România, țară cu o certificată tradiție în domeniul extracției de țiței, inaugurează o nouă eră petrolieră, spre prosperitatea și bunăstarea poporului său. 8 mai 1987 — o dată memorabilă în noua istorie a patriei, ziua cînd țițeiul adormit de milenii în straturile geologice submarine vine la suprafață adus de forța oamenilor, ca o realitate dintre cele mai tonifiante într-o lume adeseori zguduită de crize energetice.

8 mai — o zi cu mereu îmbogățite semnificații pentru istoria devenirii socialiste și comuniste a patriei noastre.

CONSTANTIN ISMĂILEANU ■

La Urecheşti, în Vrancea, două tinere lucide şi ambiţioase dau, zilnic, dovezi de iubire pentru satul în care s-au născut, ca şi dovezi că promovarea femeilor în funcţii de conducere este un drept firesc al valorii şi al afirmării acestora în ţara noastră.

Pămintul ca iubire, pămintul ca chemare a două tinere femei. Primăriţa Aurelia Spiridon în cimp, alături de inginera şefă Aura Perjaru

Inginerul Lucian Grosu, unul din specialiştii unităţii, fiu de podgorean, alături de colaboratorii săi apropiaţi — tractoriştii

Într-o primăvară întîrziată, grija pentru animale înseamnă în primul rînd fin

Două femei conduc un sat. Şi îl conduc bine!

S-au întors, fiecare după un număr de ani, s-au întors pentru a-şi restitui datoriile, pentru a înapoia, cu dobînzile firesti, ceea ce luaseră mai de preţ din zestrea satului cu oameni harnici, drepţi şi buni. Luaseră, fără să deposedeze pe nimeni, ca orice copil de ţăran din Urecheşti, prin naştere, prin creştere, prin iniţierea în viaţă, prin învăţătură, absorbite ca pe aer, prin toţi porii şi prin toate arterele, hărnicia, tăria de caracter, mîndria neîndoielnică, ambiţia, luciditatea şi dorul de mai bine: Aurora Perjaru a fost prima care s-a întors, cînd şi-a încheiat studiile universitare, în 1974. Putea să-şi aleagă un I.A.S., putea să-şi aleagă una dintre acele cooperative agricole de producţie vestite, cu titluri, ordine şi medalii, unde treburile sînt mai bine rostuite în matca lor şi unde i-ar fi fost mai uşor unui tînăr agronom. Urecheşti este o comună grea, ca toate comunele din pragul oraşelor (se află în centura Focşanilor, la numai 25 de km), cu pămînt mult şi cu ţărani-navetişti, muncitori în fabrici şi pe şantiere. Urecheşti este o comună mai altfel decît toate comunele, ea deţine cea mai mare suprafaţă viticolă existentă într-un C.A.P. din ţară, aproape 1 100 de hectare. Or, se ştie, podgoriile cer muncă nu glumă, cer pricepere şi multă iubire, viţa de vie e delicată şi capricioasă ca un copil. Strugurii dulci şi vinurile tari de Vrancea nu urcă uşor în ierarhia lumii. În plus, Urecheştii mai au cam tot atîta pămînt pentru pîine, pentru celelalte cereale şi culturi agricole, ca şi pentru furaje, căci o economie agrară modernă nu e de conceput fără zootehnie. Timp de 12 ani, Aurora Perjaru a pilotat frumos şi sigur prin toate uraganele şi anotimpurile mica ei navă cu încărcături zdravene în cală, cu un echipaj destul de restrîns. O fermă cu multe hectare, muncită de oameni puţini, însă cu dăruire, din zi în noapte şi în respectul sever al tehnologiilor impuse de şefa lor, aflată mereu alături.

Aurelia Spiridon s-a întors în 1983, după o experienţă tenace de activist U.T.C. în capitala judeţului. Aleasă ca primar, la nici 29 de ani, este conştientă de forţele sale, de adevărul trăit cum că valoarea nu se numără în ani. A revenit cu gînduri mari de a ridica Urecheştii la înălţimea bogăţiilor ei native — podgoriile, pămîntul şi hărnicia oamenilor. O comună de podgoreni nu poate să fie decît bogată şi exemplară. Forţa sa tînără se multiplica şi iradia din şi în ambiţiile consătenilor ei. Îi cunoştea prea bine, ştia pe ce porţi să pătrundă în sufletele lor. Forţa acestei femei-activiste a fost şi este ştiinţa de a uni forţele sătenilor şi de a-i aduce în Agora, de a-i face să depăşească pragul casei spre pragul şi interesele obştei. Ordonat, metodic şi blînd-autoritar a luat în stăpînire toate sectoarele, aşezînd omul potrivit la locul potrivit şi apoi, lăsîndu-le dreptul la decizie, mînă liberă în muncă şi răspunderi. Unul dintre lucrurile ce trebuiau puse la punct era şi un inginer şef bun pentru C.A.P. Şi-a fixat ochii, pînă la urmă asupra Aurorei Perjaru, fosta ei colegă mai mare de şcoală primară. Aceasta nu voia şi pace, ocolind explicaţiile frontale. Dar, la judeţ, testul de competenţă susţinut în faţa a 4 directori de la direcţia agricolă, i-a înfrînt rezistenţa. Orgoliul profesional n-a rezistat, n-a putut să reziste. Iar acasă, între patru ochi, la o cafea, oferită de primarul care ştie să deschidă pînă la urmă inimile, a acceptat. Teama de a lua pe umerii, bănuiţi fragili, a unei prea mari greutăţi s-a spulberat; primarul îi promitea să ducă împreună „dulcea povară". „Cadoul îl primeşte în ziua de 8 Martie 1986. În toamna aceluiaşi an, la C.A.P. Urecheşti se obţine cea mai mare producţie de struguri din istoria comunei, 13 000 kg la hectar, ocupînd locul doi pe judeţ (locul întîi fiind de 14 000), ca şi recordul absolut la floarea-soarelui, cu 3 050 kg la hectar, faţă de un plan de 2 300 kg, ceea ce nu înseamnă că celelalte culturi şi sectoare au fost cumva neglijate. În acelaşi an, conducerea CUASC Cîmpeneanca a desfăşurat la Urecheşti două schimburi de experienţă, — unul în iunie, altul în august — oferind un model de organizare a fermelor, de întreţinere a culturilor, de recoltare, în respectul fiecărui bob.

Comunitatea celor 4 sate, de unde se pleca în valuri spre oraşe, după un cîştig mai bun, se reaşează în matcă. Cîştigul mediu al cooperatorilor a atins 70 de lei la norma de muncă şi nu puţini au depăşit 90 de lei, iar faptul se resimte în înfăţişarea şi starea de prosperitate a satelor, a gospodăriilor.

Planurile şi perspectivele locuitorilor urcă vertiginos ca sevele în vestitele lor podgorii, primăvara.

CICI IORDACHE ADAM
Fotoreportaj de ELENA GHERA

Urecheşti înfiinţează una din cele mai moderne grădiniţe săteşti din ţară

Pe măsura muncii, îndestularea pîinii, din brutăria locală

La ora stabilită, ca şi la oraş, cu maşina sau cu căruţa, producţia rumenă a cuptoarelor ajunge în toate cele 4 sate ale comunei

emeinicia vieţii este munca şi hărnicia", obişnuieşte să spună, şi mai ales să arate cu întreaga familie, mitrache Olteanu. Împreună cu soţia şi cei doi copii ai lor, a realizat, anul trecut, 1 100 norme

ca în podgoriile Urecheştilor solicită forţă şi pricepere. Aşa se nasc beneficii de peste 18 milioane lei

Oameni şi mere la Seini

Dimineaţa, obrajii oamenilor pe care-i văd cînd cobor din trenul care mă lasă în comuna Seini sînt roşii ca merele ionathan. De altfel drumul meu se îndreaptă spre Ferma pomicolă din comuna Seini. S-ar putea pune întrebarea: ce să vezi primăvara într-o livadă? Chiar, ce să vezi? Mai bine du-te toamna, să vezi culoarea astrală. Nu-i nici primăvara deplină să iei miros de flori pentru parfumul domnişoarelor. Vă spun că am fost şi în anotimpurile privilegiate pentru rod şi miros.

Da, o iarnă cu omături mari a însoţit cu biciul frigului ferma pomicolă din Seiniul Maramureşului. N-am venit aşa, într-o doară, ci am preferat anotimpul calm, să discut cu un om care se numeşte Gheorghe Tudoran, inginer, şeful fermei.

Îmi aduc aminte pe cînd l-am cunoscut, cu un timp în urmă, într-o împrejurare, nu-ştiind cine este, din locul în care mă găseam mi-am zis, aşa, de dragul comparaţiei, ce bine seamănă omul ăsta cu un actor drag mie, Anthony Quinn. Atunci mă uitam la el ca la un actor, ca la Zorba, dacă vreţi, ca la un om al ecranului. Bucuria mare a fost cînd am aflat că întîmplătoarea mea comparaţie nu a fost zadarnică: da, inginerul Tudoran seamănă cu actorul amintit, cum se aseamănă oamenii între ei, dar el cu adevărat a ieşit doar pe scena meseriei. În toamna care a trecut a obţinut 38 260 kilograme mere la hectar. Cantitate record în istoria fermei, una care stă la loc de frunte în Maramureş dar şi în ţară.

Caut omul. Unde poţi să-l afli la prima oră a dimineţii de lucru? În fermă. Se încălzise puţin. Ceaţa alburie din livadă mă duce cu gîndul la o pictură a lui Mihai Bandac. Îi spun fermierului impresia. Dă din cap cu un zîmbet reţinut: „Da, este". Răspunsul scurt al inginerului Tudoran nu mă încurcă. Mi se pare potrivit să pornim de la un peisaj exterior la ceea ce gîndeşte şi face omul cu oamenii lui în cele patru anotimpuri pentru pregătirea rodului. Pentru ceasul toamnei.

Aici, în fermă, facem o recapitulare a vieţii lui de pomicultor. Evident scurtă.

Aflu că e de prin părţile Bistriţei şi a venit la Seini în 1963.

Hopa, zic, cum ai opri un joc de copii, hopa: ce-aţi aflat în anul cînd aţi venit aici? Inginerul Tudoran îşi potriveşte mai bine şuba pe umeri cu o garanţie că e stăpîn pe ceea ce ştie: „Erau livezi vechi, răzleţite, cu specii amestecate. Erau pomi numai să fie. Atunci eram inginer şi am participat la plantarea a 50 de hectare cu meri din soiuri superioare. Era anul în care s-au pus bazele acestei ferme".

Din 1971 inginerul Tudoran a preluat conducerea fermei pomicole din Seini. De aici a început lucrul: să adune oameni cu tragere de inimă pentru pomicultură, să găsească ceasul exact al solului cu un cuvînt să discute de la egal la egal cu pămîntul. El de o parte, cu gînduri şi proiecte, iar de cealaltă parte, bunul pămînt cu tăcerile şi darurile sale, dacă îl pricepi. Inginerul Tudoran a ştiut să vorbească mai întîi. De atunci, interlocutorul lui, pămîntul, l-a ascultat. Iar pomii au fost meseria lui, nu era o dificultate.

Iată îl mai întreb „ce-aţi mai făcut pentru ca ferma pomicolă din Seini să aibă aceste recolte neconsemnate încă în istoria pomiculturii acestui judeţ?" (La staţiune, îmi spune inginerul, sînt doar 34 000 kg la hectar.) Aflam că inima acestui succes este modul cum îngrijeşte terenul. Dă la hectar 30—40 tone gunoi de grajd, din trei în trei ani. Dacă-i dai îngrăşăminte pomului, fructele cresc mari, frunza se colorează, este mai rezistentă. Zice, ca omul e şi pomul! O ofensivă declarată au pornit-o pomicultorii din Seini împotriva aciditătii solului. Din cinci în cinci ani s-au administrat amendamente calcaroase iar în ultimul timp pentru corectarea deficitului de microelemente de bun augur a fost dolomita. Aici, inginerul Tudoran apasă chiar pe cuvînt. „Da, este foarte important pentru pomi!" Aflăm că ea completează necesarul de magneziu. Fructelor le trebuie magneziu! Zic eu: ca la om!

În fermă, inginerul Tudoran mă duce peste tot. Fiecărui pom îi ştie istoria, îi ştie bucuria, dar şi hiba. Numic nu creşte aici fără ştirea lui, a oamenilor deosebiţi pe care îi are şi pe care îi numeşte pe toţi: tehnicieni, adică oameni care se pricep la toate secretele pomilor. Da, şi ei au secrete, boli, necazuri, impilări. Vine peste ei boala aia urîtă, numită rapăn, mai ales la noi, că ploile-s dese. Nu o împiedici, e mai rea ca gripa pentru om. Trebuie stropiri înainte de a înflori pomul şi după. Că dacă rapănul îl scapi, apoi noapte bună, recolta unui an. Şi nu-i joacă cînd ai lucrat atîţia ani.

Şi ce mai face omul cînd îi roagă pomul? Multe. De pildă Tudoran ca să fie sigur de polenizare, a solicitat să vină albinele. Albinarii circumspecţi, din cauza stropirilor, au ezitat. Atunci inginerul şi-a procurat el cîteva familii de albine şi le-a spus: „Dacă mor ale mele, mor şi ale voastre, deci nu despre asta este vorba". Albinarii vin aici, acum, să ajute pomii fermei dar, să fim drepţi, să ajută şi pe ei.

Şi iar veni vorba despre oameni, despre aceşti frumoşi constructori de mere. I-am văzut la temperatură de nu ştiu cîte grade minus (ştiam doar că temperatura se schimbă din oră în oră) dar ei lucrau la tăieri. O idee a inginerului Tudoran ca pomii să fie tăiaţi, aerisiţi, gata de floare în primăvară. Atunci ei sînt feriţi de boli şi dăunători. Acum, în mai, livada e curată ca lacrima.

Multe am putea scrie din ferma pomicolă Seini. Mai ales despre modernizarea ei, despre terase, mecanizare, despre rangul ei de fermă-etalon în pomicultura Maramureşului.

...Ieşim din fermă. Lăsăm în urmă oamenii care lucrează de zor. Inginerul Tudoran îmi spune în liniştea galopului de cai, cu aerul lui calm, bonom: „Fără oamenii aceştia ferma nu ar fi ce este. Cu ei am garanţia fiecărei toamne, ei gîndesc ca la propria lor casă. Fie că se numesc Ioan Petruse, Gavril Roatiş, Teodor Doroş, Petre Nistor, Carol Szekely, Vasile Pop, poartă emblema hărniciei pomicultorilor din Seini".

Ferma pomicolă din Seini este pe mîini bune. Producţia record, pe care o reamintim şi acum de 38 260 kilograme de mere la hectar, este truda unor oameni care ştiu ce vor: mere multe şi frumoase. Şi, să nu uităm că nu numai pe mesele noastre româneşti inginerul Tudoran cu oameni lui ne-au oferit mere de calitate ci şi alţi europeni au muşcat cu poftă omului care mănîncă un măr cu adevărat de calitate. Firma Seini.

GHEORGHE PÂRJA

„Toți aceștea dintr-o fîntînă au izvorît și cură"

Constituirea statului național unitar român s-a aflat în centrul de interes al istoriografiei române, lucrările ce i-au fost consacrate alcătuind o bogată literatură, care a reliefat efortul multisecular al poporului român de a se regăsi în frontierele unui singur stat. Departe de a constitui un joc al hazardului istoric, România anului 1918 a fost încununarea unui proces istoric de esență obiectivă, care s-a manifestat într-un lung șir de acțiuni politice și militare desfășurate în spațiul carpato-dunărean-pontic de-a lungul mai multor secole.

Unitatea procesului istoric de dezvoltare a societății românești s-a grefat și a beneficiat de un cadru geografic unitar prin structura lui. O simplă privire pe hartă arată „simetria arhitectonică" (S. Mehedinți) a pămîntului românesc. Podișul Transilvaniei aflat în centrul ariei locuite de români este înconjurat de un brîu muntos — Carpații — cu care formează o adevărată cetate ; cununii de munți îi urmează o cunună de dealuri, apoi alta de coline și, în sfîrșit, cîmpia care coboară în luncile de ape sau litoralul Mării Nerge.

Existența în vatra străvechii Dacii a mai multor state feudale românești — Muntenia, Moldova, Transilvania și Dobrogea — a constituit manifestarea pluralismului statal în aria de locuire a poporului român. După cum se știe, prin pluralism statal se înțelege existența mai multor formațiuni politice create și locuite de același popor. În întreaga Europă medievală se constată existența unei perioade de accentuată diviziune politică și teritorială. Așadar, pluralismul nu constituie un aspect specific românesc, ci se integrează unei realități de structură a societății feudale. El nu poate fi confundat cu un pluralism etnic și nici nu poate constitui dovada existenței unei multitudini de popoare. Existența unui regat sardo-piemontez și a altuia napolitan, spre exemplu, nu a afectat existența unui singur popor italian, după cum existența unui stat al Țării Românești deosebit de cel al Moldovei și de altul al Transilvaniei nu a modificat unitatea etnică a poporului român. Românii sînt continuatorii direcți și unici ai dacoromanilor, iar existența mai multor state feudale românești nu poate fi invocată în nici un caz ca o dovadă a unui pluralism etnic. Românii sînt un popor unitar, muntenii, moldovenii și transilvănenii fiind mari grupări regionale ale unei realități etnice unice.

Este incontestabil că limba română a fost unul din factorii cei mai puternici ai unității de neam a românilor de-a lungul întregului ev mediu. Pe deasupra diviziunilor politice generate de vicisitudinile istorice, limba a unit pe românii din cele trei state românești.

Statele feudale românești, despărțite prin frontiere politice, au fost unite printr-o amplă și densă rețea de relații economice. În secolele XV—XVI, Brașovul, Sibiul și Bistrița au fost centre economice ale întregului spațiu românesc, această situație fiind determinată de strînsele raporturi pe care cele trei orașe transilvănene le-au întreținut cu Țara Românească și Moldova. Nicolae Iorga a exprimat poate cel mai sugestiv unitatea economică a societății românești medievale : „cea dintîi unire a românilor a existat cînd în capul cărturarilor nu răsărise această idee, în unitatea perfectă a vieții economice, așternută pe unitatea perfectă a vieții generale, și Ardealul a intrat și el în această viață prin intercirculația românească : un singur corp, un singur sistem, am zice, vinos, prin care străbate același sînge viu".

Caracterul unitar al structurilor instituționale românești este pus în lumină în chipul cel mai puternic de existența în toate cele trei țări românești a voievodatului. Creație specifică a poporului român, el a reprezentat instanța supremă, politică, militară, administrativă și judecătorească. În Transilvania, regatul ungar s-a văzut constrîns, după cucerirea acestui teritoriu românesc, să păstreze instituția politică a autohtonilor majoritari. Voievodatul transilvănean s-a menținut pînă la căderea regatului ungar (1526), după care a devenit un mare principat autonom (1541), desfăcut de coroana Ungariei. Aceeași similitudine de structură s-a manifestat în toate sferele instituțiilor publice. În toate zonele românești, libere de ingerințe străine, se întîlnesc aceleași instituții administrative, militare, fiscale și judecătorești. Ele sînt tot atîtea dovezi ale caracterului unitar al procesului de evoluție a societății românești de-a lungul întregii orînduiri feudale.

Confruntate cu aceleași primejdii, Țara Românească, Moldova și Transilvania au dezvoltat o strînsă colaborare politică și militară pentru a uni și consolida forțele lor în fața inamicilor comuni. În lupta împotriva expansiunii otomane, care amenința însăși existența lor ca stat, cooperarea dintre cele trei țări românești a căpătat forme durabile, care au avut uneori aspectul unor confederații. Astfel, Iancu de Hunedoara, voievodul Transilvaniei, a organizat un adevărat front al celor trei țări române, care a rezistat cu succes și timp îndelungat șocului otoman. Ștefan cel Mare s-a străduit să creeze o adevărată uniune militară moldo-munteană, ceea ce explică enumerarea sa de către *Letopisețul cantacuzinesc*, între domnii Țării Românești. Este grăitor pentru conștiința unității românești la acest mare voievod, faptul că în solia adresată senatului Veneției în 1477 el folosea termenul de „l'altra Valachia" (cealaltă țară românească). Este limpede că pentru Ștefan cel Mare, de o parte și de alta a Milcovului se aflau țări care reprezentau creații politice ale unuia și aceluiași popor.

Stăpînirea de către domnii moldoveni a unor domenii în Transilvania, precum Ciceul și Cetatea de Baltă, Bistrița, Rodna, și Ungurașul, ca și sprijinul acordat de domnii munteni și moldoveni românilor din Transilvania, supuși unei politici de discriminare națională și confesională, au consolidat relațiile dintre autohtonii spațiului carpato-dunărean-pontic și au dat o vigoare sporită conștiinței unității lor de neam.

Unirea celor trei țări române sub Mihai Viteazul a fost continuarea și încununarea multiplelor relații economice, politice, militare și culturale statornicite între Muntenia, Moldova și Transilvania. Domnul român a adus sub cîrmuirea sa teritorii ce aparțineau vetrei vechii Dacii, locuită în covîrșitoare majoritate de români, descendenții fără întrerupere pe această arie a daco-romanilor. Contemporanilor și urmașilor el le-a apărut ca un „Restitutor Daciae", altfel spus noul ctitor al străvechii Dacii. Politica lui Mihai Viteazul în Transilvania poartă din plin sigiliul apartenenței domnului la neamul românesc : pășunat liber pentru satele românești pe izlazurile satelor ungurești și săsești, scutirea clerului românesc de sarcinile iobăgești, sprijinirea mitropoliei ortodoxe de la Alba Iulia, prezența unor boieri români în sfatul princiar, prezența unor căpitani români într-un șir de cetăți precum Făgăraș, Gherla, Gurghiu etc.

Sfera în care conștiința de neam s-a manifestat cel mai pregnant în evul mediu a fost aceea a istoriografiei. Relevînd vechimea și ascendența strălucită a românilor, cronicarii au urmărit să insufle contemporanilor lor români sentimentul mîndriei patriotice și să-i mobilizeze în lupta de emancipare națională. Este concludent în această privință cunoscutul pasaj din scrierea lui Miron Costin *De neamul moldovenilor*, în care cronicarul își îndeamnă lectorul să fie mîndru de obîrșia neamului său : „Caută-te dară acum, cetitoriule, ca într-o oglindă și te privește de unde ești, lepădîndu-de la tine toate celelalte basne, cîte unii au însemnatu de tine, din neștiință rătăciți, alții din zavistie, care din lume între neamuri n-au lipsit niciodată, alții din buiguite (confuze — n.n.) scripturi și deșarte". Unitatea etnică a tuturor românilor și-a găsit o formulare limpede și concisă în opera celui dintîi mare cronicar român, Grigore Ureche : „Românii, cîți se află lăcuitori la Țara Ungurească și la Ardeal și la Maramoroșu, de la un loc sîntu cu moldovenii și toți de la Rîm (Roma — n.n.) să trag". Ideea este reluată și dezvoltată de Miron Costin în lucrarea amintită, *De neamul moldovenilor* : „semînția care trăiește pînă acum în Moldova și în Țara Muntenească și cît norod este în Ardeal" reprezintă un singur popor cu acestu nume român". Și mai departe : „Și așa este acestor țări și țării noastre, Moldovei și Țării Munțenești numile cel direptu de moșie, ieste rumân, cum să răspundu (numesc — n.n.) și acum toți aceia din țările ungurești lăcuitori (referire la românii transilvăneni aflați sub regimul politic din Principatul autonom al Transilvaniei, care asigura preponderența politică nobilimii maghiare — n.n.) și muntenii țara lor și scriu și răspundu cu graiul : Țara Românească". Este limpede, așadar, că pentru Miron Costin, exponent el însuși al conștiinței unității de neam, Muntenia, Moldova și Transilvania alcătuiau o singură realitate etnico-politică, pe care el o denumește corect Țara Românească. Ceea ce Mihai Viteazul realizase în 1600, Miron Costin exprima în scrisul său cîteva decenii mai tîrziu.

Cu o informație mai bogată și cu un orizont cultural mai larg, stolnicul Constantin Cantacuzino marchează prin opera sa un pas înainte în relevarea unității și continuității poporului român. Este celebră fraza sa despre unitatea muntenilor, moldovenilor și transilvănenilor și ea se cuvine citată : „Însă rumânii înțeleg nu numai ceștea de aici (din Muntenia — n.n.), ce și den Ardeal, carii încă mai neaoși sînt, și moldovenii, și toți cîți și într-altă parte se află și au această limbă (...) tot români îi ținem, că toți aceștea dintr-o fîntînă au izvorît și cură".

Cel care a adus o erudiție și un spirit critic care-i conferă locul de începător al istoriografiei noastre moderne în discuția unității poporului român a fost învățatul domn al Moldovei, Dimitrie Cantemir. Lucrarea sa *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor* reprezintă încununarea strădaniilor marilor noștri cronicari de a pune în lumină originea daco-romană a românilor și unitatea lor în spațiul carpato-dunărean. Aceste idei fundamentale sînt enumerate în titlul primei părți a amintitei scrieri : „Hronicon a toată Țara Românească (care apoi s-au împărțit în Moldova, Munteneasca și Ardealul), din descălecatul ei de Traian, împăratul Rîmului (...) Și pentru românii carî de atuncea într-însa așezîndu-să, într-aceeași și pînă acum necontenit lăcuiesc".

Toate aceste mărturii culese din literatura cronicărească fac dovada incontestabilă a existenței unei puternice conștiințe a unității de neam a românilor în evul mediu. Această conștiință a inclus un fond popular — realitate profundă de psihologie colectivă, sedimentată de-a lungul unei perioade multiseculare — și un elaborat ideologic, rezultat al secolului al XVII-lea.

Procesul de formare a națiunii române — de caracter obiectiv-legic și de durată multiseculară — a intrat în faza sa finală în secolul al XVIII-lea. Destrămarea relațiilor feudale și apariția celor noi, capitaliste, au constituit baza economică a ultimului stadiu de constituire a națiunii române. Comunitatea de teritoriu, limbă, viață economică și cultură materială și spirituală care definise poporul, capătă acum trăsături noi prin amplificarea și adîncirea relațiilor economice care se încheagă într-o piață națională ca și prin trecerea de la conștiința unității de neam la conștiința națională, cu corolarul ei firesc, lupta pentru realizarea statului național român.

ANDREI BUSUIOCEANU ■

Istorie și sculptură la Oarba de Mureș

Cine dorește să înțeleagă mai bine ceea ce s-a petrecut la Oarba de Mureș în septembrie 1944 și să descifreze puternicele sentimente ale iubirii de patrie, dusă pînă la jertfa supremă, de care au fost stăpîniți cei 11 mii de eroi căzuți pe dealurile Singeorgiului, poate citi ampla frescă istorico-militară înfățișată în cartea „Epopeea de pe Mureș", editată sub egida prestigioasei reviste Vatra din Tg. Mureș.

Mărturisesc însă că am preferat să văd mai întîi cu ochii mei acele locuri pentru a-mi înlesni astfel o întoarcere în timp cît mai apropiată de adevăr.

...Oarba de pe Mureș este un sat aparținător de comuna Iernut, situat la aproximativ 7 km de gară. S-a întîmplat să ajung la Iernut, cu trenul, într-o zi de duminică ; cum campania de toamnă era în plină desfășurare, oamenii necunoscînd odihna cînd este vorba de adunarea roadelor bogate ale toamnei, renunț din capul locului să-i întîlnesc pe primar pentru a-mi vorbi despre evoluția comunei în peste patru decenii de transformări socialiste pe aceste meleaguri. Îi găsesc în schimb în gară pe tovarășul Gheorghe Spiridon care conduce stația de cale ferată de peste 16 ani, bun cunoscător al locurilor, al transformărilor din ultimii ani. Înainte de a porni pe drumul de istorie spre Oarba de Mureș stăm de vorbă ; aflu că Iernutul de astăzi este un puternic centru agroindustrial care numără peste 20 000 locuitori și în care funcționează între altele cunoscuta termocentrală avînd puterea instalată cît jumătate din aceea a Porților de Fier I, un complex de creștere și îngrășare a porcilor cu un șeptel de 60 000 capete, un I.A.S. în cadrul căruia își duc viața efemeră 20 000 berbecuți și 10 mii de viței, o fabrică de nutrețuri combinate, 10 ferme legumicole, 4 C.A.P. și încă alte unități de producție în plină și continuă dezvoltare.

Cît despre înflorirea edilitar-gospodărească și social-culturală a comunei este de ajuns să amintesc de cele 1 000 apartamente construite sau în finisare, de începerea lucrărilor de termoficare a locuințelor, de cele două licee — unul energetic altul cu profil agroindustrial — de celelalte școli, în care funcționează nu mai puțin de 100 cadre didactice, de cele 25 cadre medicale precum și multe alte asemenea realizări la fel de reprezentative pentru ceea ce înseamnă o așezare rurală cu frumoase perspective urbanistice.

După acest scurt intermezzo din istoria contemporană a Iernutului să reînnodăm firul istoriei pășind în arcopugul simplu dar puternic evocator al dealurilor Singeorgiului care-și ridică spinările golașe deasupra unui cot al Mureșului. Părăsesc șoseaua încadrată într-o geometrie asimetrică de case frumoase, din grădinile cărora se ridică parfumul diafan al viilor ruginii ; pe neașteptate îmi apare în fața ochilor riul. Un băiețandru mă trece pe malul celălalt și-mi continui drumul pe o alee splendid decorată cu două perdele dense de plopi, mirosind și ei a toamnă. Peste numai cîteva minute aveam să mă aflu față-n față cu un imens atelier în aer liber de sculptură monumentală. Șeful de gară îmi vorbise de tabăra de sculptură de la Oarba de Mureș dar nu credeam că la ora aceea voi avea posibilitatea să intru în intimitatea actului creator al celor 11 artiști plastici.

Se stabiliseră pentru o lună în acest peisaj cu puternice rezonanțe istorice și afective. Am stat cu ei vreo patru ceasuri și am înțeles ceva din mesajul lor artistic. Fiecare dăltuia în piatră chipuri de soldați-eroi, ori soldați-simbol ; toți transfigurau în piatră, cu instrumentele dure ale artei lor delicate și sensibile dar și cu căldura inimii, simboluri estetice ale recunoștinței pentru faptele vitejești de arme ale miilor de eroi căzuți în slujba libertății și a integrității României. Începînd cu anul trecut timp de 11 ani, un număr de 11 sculptori — de fiecare dată din alte zone ale țării — vor veni în acest loc sacru pentru a-l înnobila cu cîte o operă, cifra 11 semnificînd cele 11 mii de jertfe lăsate de oamenii Mureșului și din alte colțuri de țară în luptele din toamna anului 1944, duse împotriva agresorilor fascisto-hortiști. Monumentul înălțat acum aproape 40 de ani, pe o colină din imediata apropiere, ca un simbolic și etern omagiu, este îngrijit în permanență de moș Ion Chirilă, fost luptător pe acele locuri. El va fi înconjurat într-o simbioză artistică și sentimentală unică de 11 sculpturi ; fiecare în felul ei specific va contribui la crearea unei frescе ample, în viziunea artistică personală, a evenimentelor pe care le-au trăit Mureșul și oamenii pe acele locuri. Sculpturile ediției de anul trecut a taberei erau deja amplasate la locul cuvenit , cele ale ediției 1986 s-au apropiat și ele de apoteoza sublimului estetic.

Pe o lespede de marmoră albă am citit aceste cuvinte simple dar emoționante, lăsate de participanții la tabăra din anul trecut : „În memoria eroilor, cu pioșenie, gestul nostru de recunoștință".

Îmi vin mereu în memorie și în inimă versurile pline de substanță diafană a sinceității lui Nichita Stănescu, în care ne recunoaștem simțirea tuturor.

CONSTANTIN CHIFANE – DRĂGĂȘANI ■

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Lăcașul de cultură, bucuros de oaspeți

Între gestul, care privește pe fiecare, al lecturii unei cărți și realitatea, care ne privește pe toți, a marii culturi naționale, tot mai necesară a devenit o instituție intermediară : casa de cultură. În București, pe strada 11 Iunie există un vechi corp de clădiri, lăsate cam în voia soartei. Emilian Petreanu, 65 de ani, cel care este acum administrator delegat din partea Întreprinderii Metalurgice de Utilaj Chimic Berceni, le știa din vremea copilăriei sale. Se numeau „Pariziana" și „Luzana", localuri vestite în epocă pentru viața lor de peste zi și de peste noapte. Dar cu greu se mai putea intui ce-a fost odată aici.

Spre aceste clădiri s-a îndreptat gîndul gospodarilor Sectorului 4 de a face o casă de cultură pe măsura pretențiilor actuale și a nevoilor actuale. Resortul de propagandă a devenit un fel de „antreprenor general", coordonînd și lucrînd efectiv, în ritmuri atît de familiare Bucureștiului de azi, la scoaterea în lumină a vechilor spații. De sub tencuieli au reapărut fresce, balustradele scărilor au recăpătat aurul bronzului, lambriurile au redevenit strălucitoare, în „serpăria" de la subsol s-au amenajat și mobilat spații demne de cel mai elegant protocol. S-a lucrat vreo patru luni în flux continuu, cu proiecte (arh. Dan Bucicovici) făcute ziua, discutate seara în comandament și puse a doua zi în operă. O mare ambiție și o mare pasiune pentru lucruri care rămîn au catalizat eforturile activiștilor, ale personalului casei și ale lucrătorilor din mai multe întreprinderi din sector, toți făcînd corp comun în dorința renovării, modernizării, înălțării a ceea ce este astăzi unul dintre cele mai frumoase edificii din această parte a Capitalei.

Am insistat asupra acestor eforturi pentru că însăși ideea și însăși munca brută pentru realizarea ei mi se par a fi autentice acte de cultură. Dincoace de utilitatea incontestabilă a lucrării, dincoace de respirația prezentă a unei intense vieți culturale, a existat impulsul inițial al înțelegerii unei necesități și al găsirii soluțiilor care s-o satisfacă. Un impuls pe care harnicul colectiv de instructori și metodiști ai casei de cultură (Dan Anghelescu — director, Steluța Dandescu, Viorica Rădulescu, Mihai Bosard, Gheorghe Teașcă), îl desăvîrșesc și-l onorează prin conținutul de muncă și creație pe care-l conferă spațiului de care dispun.

Alături de activitățile obișnuite oricărei asemenea instituții (și care aici se numesc ansamblul folcloric „Plai românesc", corul „Gheorghe Dancă", cenaclul „Bacovia", orchestrele de muzică simfonică și de cameră, formațiile de teatru, brigadă, muzică ușoară s.a.), la Casa de cultură a Sectorului 4 se pune accent și pe domeniile „tehnice" ale culturii — electronică, mașini de calcul, design și desen tehnic etc. —, fapt născut din preocupările dominante ale tinerilor din sector, în majoritate pasionați de asemenea lucruri. Și dacă, de pildă, George Petcu, controlor de calitate la „Steaua Roșie", a reușit să intre la I.A.T.C. după cinci ani de teatru făcuți aici, mult mai numeroase sînt cazurile în care casa de cultură a realizat perfecționarea profesională a unor muncitori ce lucrează astăzi în ateliere sau secții de proiectare.

Asemenea izbînzi „anonime", ca și premiile (vreo 17, anul trecut) obținute în faza republicană a „Cîntării României", constituie o răsplată a muncii oamenilor de aici, dar și un prinos de recunoștință adus celor prin osîrdia cărora s-a putut naște această casă de cultură. O casă de cultură care de acum este dornică și bucuroasă să „aștă" să-și primească oaspeții.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Fotografie de **ELENA GHERA**

La primul gong

O nouă premieră pe scena Teatrului Mic din București: **Coriolan**, de W. Shakespeare, în regia lui Dinu Cernescu și scenografia Mariei Miu. În rolul titular, actorul Dan Condurache. Din distribuție mai fac parte Leopoldina Bălănuță, Nicolae Pomoje, Gheorghe Visu, Nicolae Iliescu și alții. Reproducem din Caietul-program cîteva considerații semnate de directorul teatrului, Dinu Săraru : „Opțiunea pentru CORIOLAN a fost, sigur, cea dintîi atunci cînd — au trecut zece stagiuni — am decis, la Mic, să ne dedicăm ideii de Program și să consacrăm acest Program justificării convingerii că sfîrșitul de veac 20 a făcut din politică și din baricada politică dimensiunea esențială, hotărîtoare a destinului uman și a [illegible] ( ) Tragedia lui Coriolan ni se înfățișează astfel, în spectacolul nostru, sperăm, drept unul din cele mai convingătoare argumente ale tezei care îl impune pe titanul de la Stratford drept contemporanul nostru".

Literatura și viața

Nu știu în ce măsură experiența de viață a pătruns în cărțile mele. Mai devreme sau mai tîrziu, sîntem „pradă propriilor noastre adevăruri", cum spunea Camus pe undeva. Iar cînd este vorba de „experiență de viață" — și ea diferită și relativă de la om la om — chiar uneori supralicitată de o publicistică spriințară ce o folosește cu V mare, trebuie privită (și primită), cu reticență, dacă ne referim la „creația artistică". Sigur că are importanța ei — uneori covîrșitoare — dar așa cum nu există boli ci bolnavi și impactul „vieții" cu literatura este interpretabil. Se pot alcătui lungi (și, poate, inutile) liste de exemple, de la noi sau de aiurea, din care să reiasă transferul faptelor „de viață" în planul realizării artistice. Chopin, dacă nu s-ar fi dus după George Sand în ploioasa și friguroasa insulă Majorca, nu ar mai fi compus celebrul său studiu pentru pian „Picătura de ploaie". Experiență de viață ? Da, umezeala nu a prilit plămînilor sensibili ai romanticului polonez. Picasso n-ar mai fi pictat **Guernica** cu aceeași vigoare și indignare dacă ar fi fost norvegian de pildă și nu spaniol republican plin de temperament. Din experiența — dramatică și eroică — a lui Camil Petrescu în tranșeele Războiului de Reîntregire a Neamului s-a născut romanul **Ultima noapte de dragoste, întîia noapte de război**. Dar nici acest fapt nu e întrutotul definitoriu. Sadoveanu a făcut campania din Moldova și a scris... **Nicoară Potcoavă**. Vreau să spun că, în ultimă instanță nu experiența „de viață" directă e cea care decide : pot interveni factori aparent neînsemnați care să hotărască opțiunea pentru un subiect, o temă etc. sau altele. Unele se înțesc din materialul faptic brut, altele nu, o idee extrasă dintr-o carte, lucrare muzicală sau film, să spunem, este sau poate fi tot atît de viabilă — și artisticește productivă — ca și experiența nemijlocită, nemediată, de viață. Sigur că Oscar Wilde nu ar fi scris **De profundis** sau **Balada închisorii din Reading** dacă un accident biografic nu l-ar fi modificat structural felul de a gîndi, simți și chiar scrie despre... viață. Capote a scris **Cu sînge rece** din experiența de viață a altora, pe cînd Radu Petrescu și-a croit al său **Matei Iliescu** din experiența de bibliotecă a lui însuși. Putem judeca romanele lor altfel decît prin prisma reușitei lor artistice ?

Experiența de viață rămîne doar „materia primă" care se va valorifica superior datorită „tehnologiilor" folosite de fiecare artist în parte. De aceea repet : nu știu în ce măsură a intervenit experiența de viață în propriile cărți. Important mi se pare ca subiectul și personajele să fie creditabile, veridice, plauzibile, „autentice" din punct de vedere artistic și nu în ordinea „vieții". Altfel am cădea în reportaj, și el de o anumită factură, pentru care există, din păcate, o nejustificată rezervă și marginalizare a genului ce a dat un Brunca-Fox sau un Geo Bogza, ca să dăm doar două exemple dintre cele mai răsunătoare. Și dacă ar fi să fim iar circotași, poate că nici aici experiența de viață directă nu e cea hotărîtoare, ci „talentul", „măiestria artistică" etc. Experiența de viață a lui Panait Istrati a fost mult mai mare decît cea a lui Flaubert, Liviu Rebreanu sau Buzura. Dar ea nu a decis primatul tematic și nici finalitatea operei. Citiva ani buni literatura noastră — și nu numai — a trăit

(Continuare în pag. 14)

BEDROS HORASANGIAN

Vitrina artelor

Triumf !

Actuala stagiune muzicală a Radioteleviziunii Române pare a fi mai bogată ca oricînd de idei novatoare și generoase care, adeseori, depășind previziunile inițiale, se transformă în adevărate acte de cultură. Astfel, de la serile camerale destinate prezentării unui **creator**, iată că Studioul de Concerte al RTV a găzduit și prima seară de **interpret**, protagonistă fiind **celebra** soprană **Eugenia Moldoveanu.** Folosim tocmai acest termen — în ultima vreme cam demonetizat, căci el este întrebuințat mult prea des și nu întotdeauna la locul potrivit — deoarece solista noastră este într-adevăr foarte cunoscută, solicitată și apreciată pe plan mondial, cîntînd și jucînd pe marile scene ale lumii, acolo unde au acces doar cei mai buni dintre cei buni ! Căci Metropolitan Opera, din New York, Covent Garden din Londra, „La Scala" din Milano, Staatsoper din Viena și Opera din Hamburg constituie o „garanție în alb" în ceea ce privește calitatea și valoarea montărilor, ca și a interpreților ; iar partenerii solistei românce, Luciano Pavarotti, Placido Domingo, Alfredo Krauss, Pierro Cappuccilli, Nikolai Ghiaurov, Jose Carreras, Ruggierro Raimondi, Giaccomo Arragal și atîția alți monștri sacri ai artei lirice au fost fascinați de vocea, știința de a cînta, grația, frumusețea, inteligența și farmecul compatrioatei noastre, una dintre marile ambasadoare ale artei și școlii românești contemporane, care-și merită cu prisosință adjectivul propus la început : **celebritate mondială !**

Serile de interpret nu constituie chiar o noutate în materie ; ele se practică și în teatrele lirice, la posturile de radio și televiziune, sau în alte diferite concerte speciale. Inovația adusă de redactorul Luminița Constantinescu, și organizatorul manifestării, ni se pare a fi luată, însă, în considerație și lăudată ca atare, deoarece acum — pentru prima dată, credem noi — solistul principal al serii și-a prezentat singur concertul, și-a caracterizat invitații și, a lăudat pe cei mai tineri și s-a aplecat respectuos în fața celor mai vîrstnici colegi ; cu alte cuvinte, rămînînd solistă și dăruindu-ne opt momente de vrajă muzicală înălțătoare, Eugenia Moldoveanu s-a dedublat tot timpul și într-un foarte cald, plăcut și inteligent compeur ; să recunoaștem, a vorbi și a cînta (și încă la ce nivel !) aproape trei ore, îndestul timp și cu orchestra simfonică a RTV condusă de Cristian Brâncuși, nu stă la îndemîna oricui !

Dincolo de toate acestea, judecînd mai în profunzime lucrurile, cîteva fapte rare, poate singulare, au ieșit în evidență. Eugenia Moldoveanu se află, fără îndoială, la apogeul carierei sale. Să prezinți, așadar, de pe piedestalul încununat cu laurii gloriei, cu atîta încredere și generozitate pe o tînără și autentică speranță, în speță Angela Burlacu, care, poate, mîine îți va lua locul : „mă revăd, mă recunosc în ea așa cum eram și eu în urmă cu mai bine de 20 de ani, studentă ca și ea la clasa marei artiste, profesoara Arta Florescu, căreia, din nou, îi aduc prinosul meu de recunoștință".

ori să reafirmi cu experiența pe care o ai marele talent al altei valori autentice, recte soprana Liliana Văduva — Ciobanu, iată fapte și cuvinte care trădează o stare de noblețe sufletească, o căldură și o dăruire de sine exemplară, pentru însăși noțiunea de OM ! Să-ți aduci aminte de foștii tăi colegi, e drept, artiști de mina întîia, ca Dan Grigore și Dorin Teodorescu, să te bucuri de prezența și succesele lor, să-i îmbrățișezi de parcă vremea a stat în loc, constiința o altă trăsătură care vorbește singură despre prietenia și atașamentul existent în această generație de aur. Să te încumeți să lauzi soliști de marcă din generația medie, înzestrați cu glasuri fenomenale, așa cum este soprana Mioara Cortez David, sau să inviți la rampă, cu mîndrie și afecțiune, pe neuitații mari artiști din generația vîrstnică, neomițînd că ai cîntat cu ei — așa cum a fost cazul cu Valentin Teodorian — ilustrează și siguranța de sine dar și gîndurile pline de recunoștință pentru cei care fiind deja stele, au avut aceeași țărie să recunoască în tine, la timpul respectiv, o stea ! Apoi, să inviți în cadrul acestui concert, cu o sală supraaglomerată, nume mari din arta națională, ca trompetistul Iancu Văduva, organistul Nicolae Licaret, cvartetul „Voces", din Iași, corul mixt al Radioteleviziunii (dirijor Aurel Grigoraș), pe compozitorul Marius Țeicu (ce a demonstrat că știe să scrie și pentru marile voci ale lumii) ori „glasul de tulburătoare învăluire" al lui Ion Caramitru, vădește o bună cunoaștere și preocuparea continuă pentru toate valorile culturii românești contemporane. În sfîrșit, să te încumeți a-ți pune prestigiul în joc, cîntînd alături de copiii din „Voces Primavera" și propria ta fiică, opuri din Enescu, Schubert și Duparc, avînd aceeași emoție și grijă artistică manifestate ca pe oricare scenă a lumii, constituie încă un prilej de deschidere a altei ferestre sufletești, plină de seninătate, farmec și sensibilitate.

1 000 de spectatori au ovaționat-o, în picioare, pe Eugenia Moldoveanu, în Studioul de Concerte al RTV ; alte milioane de telespectatori o vor iubi și aprecia în emisiunea TV care se va relua chiar în aceste zile; iar satisfacția estetică va fi aceeași, ca în acea seară minunată, dăruită din adîncul inimii de marea noastră artistă !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Lecturi în oglindă

Insolite, conferind lemnului calități imprevizibile, cum ar fi, de exemplu, maleabilitatea și, mai apoi, chiar fluiditatea, ceea ce vrea să fie, în fond, o obsedantă imixtiune în însăși structura unui material, considerat îndeobște static, mai vechile lucrări ale lui Bela Crișan s-au bucurat de atenția cuvenită, autorul lor dovedind nu numai o curiozitate artistică în sine, fapt întrutotul lăudabil, cît și o putere imaginativă aptă să susțină o astfel de viziune. Ceea ce țintea Bela Crișan era să propună un semn al său, inconfundabil, în jurul căruia să se alcătuiască mai apoi un 'univers specific. Se consideră că, în bună parte a reușit, Bela Crișan integrîndu-se acelor mai tineri sau mai vîrstnici sculptori ce tind să se debaraseze cît mai mult cu putință de chingile și frînele unui subiectivism facil. În ceea ce face și, deopotrivă, gîndește Bela Crișan se pot desluși, dacă am voi să literaturizăm, cîteva sugestii privind necontenita curgere a lumii, devenirea ei dialectică, artistul avînd menirea să ilustreze prin forme cît mai incitante acest postulat de sorginte filozofică. Am insistat asupra acestui demers artistic întrucît în recenta expoziție pe care Bela Crișan a încredințat-o Galeriilor „Simeza", mai pot fi întîlnite cîteva ecouri ale dezbaterii în cauză, dar mai ales pentru că Bela Crișan încearcă de această dată un nou limbaj, mai abstract, mai în afara subiectivității, mai apropiat de forma pură și neutră a materiei. În locul unor lucrări purtînd încă semnul realului recognoscibil, spațiul este populat acum de-o serie de forme îmbrăcate în piele (vrea să fie, oare, acest înveliș tentația de-a conferi formelor respective o idee de viață ?!) și avînd la extremități cîteva suprafețe lucioase (sînt acestea niște oglinzi ce vor să încorporeze lumea exterioară ?!), reci și dure, pe măsura luminii și a gîndului care le izbește. Cu alte cuvinte, ceea ce face Bela Crișan ne obligă, acum, ca și mai înainte, nu neapărat să admirăm, să ne extaziem, cît mai ales să meditățm, să descifrăm sensurile actului său, să citim, dacă se poate spune așa, în interiorul lucrărilor sale. Poate că este prematur să vorbim despre împlinirea totală sau parțială a acestui demers, dar, cum am spus, lăudabile sînt la Bela Crișan curiozitatea și ingeniozitatea, dorința de-a se defini într-un context în care, uneori, goana după originalitate se transformă într-un exces de zel. Bela Crișan, dimpotrivă, se-arată a fi un sculptor prob și autentic, profund implicat în tentativa sculpturii de-a se redefini.

VICTOR NIȚA ■

O cupă de șampanie

Dacă ne place șampania și nu sîntem obișnuiți să cîrtim asupra unora dintre calitățile ei „organoleptice", trebuie să acceptăm că Ion Popescu-Gopo face film într-un stil personal, a cărui principală trăsătură este imaginația, lipsa de prejudecăți, combinația mereu ingenioasă de mijloace : în doze mici, în zile anume, cînd dorim relaxare și cînd vrem să sărbătorim ceva (de pildă, primăvara !) un film de Gopo sau o cupă de șampanie au aproximativ același efect. Jucîndu-se (cu abilitate), regizorul construiește filmul ca pe un castel de cuburi colorate, cu o fericită lipsă de inhibiții, înălțîndu-l uneori primejdios, susținînd chiar, cîteodată prăbușirea. Dar un castel de cuburi se poate lua mereu de la capăt fără sentimentul unei catastrofe. Tonică, destinsă, senină, personalitatea lui Ion Popescu-Gopo își pune amprenta pe fiecare din creațiile sale. Printre reușite și eșecuri, printre momente savuroase și gaguri ieftine, răzbate ideea (contestabilă, dar posibilă) a filmului ca divertisment, ca odihnă și desfătare. **O zi în București** (scenariul și regia Ion Popescu-Gopo) e o fantezie muzicală cu participări strălucite, luminată în mod deosebit de candoarea și firescul odihnitor al Cesoniei Postelnicu (deja la al doilea film, iată, după **Liceenii**).

Anita, o fată drăguță, ghid la Muzeul de istorie din Tulcea, e îndrăgostită în modul cel mai evident cu putință. Încurcă țelurile borcane și e trimisă două zile în recuperare (!). Alergă la București, către numitul Mihai, (Ovidiu Bădilă) contrabasist și băiat serios pînă la urmă, dar și acasă, unde mama (Anda Călugăreanu) se alege cu o entorsă din îmbrățișarea cu vijeliosa fiică, sora mai mică (adorabila Medeea Marinescu) are prilej să ironizeze junele sentimente ale Anitei iar tatăl (Iurie Darie) citește dimineața ziarul de ieri. În rest, necazuri, mai mult sau mai puțin adolescentine : iubitul n-o așteaptă la gară (pentru că nu primise mesajul !), Anita trebuie să împartă corespondența în locul mamei care e factor poștal — prilej de flanări melancolice printr-un București în plină primăvară, desfrunzit brusc de tristețea fetei, doi soți (Rodica Bitănescu și Jorj Voicu) nu nimerese Bucureștiul la volanul Daciei lor, pe strada Timpului se intră... în București de altădată, cu patefoane și bodegi, cu trăsuri și băieței îmbrăcați „mariner".

O zi în București este de fapt o compunere liberă, în care ideile principale sînt cuminte respectate (un moment Ioana Radu, ceva mai amplu decît celelalte, un altul Gică Petrescu, altele cu Horia Moculescu, Nicu Alifantis, Angela Similea — toate muzicale), iar către sfîrșit, putem trage și învățăminte : „Ține minte, ține minte, de ești mare sau ești mic. / Frumusețea niciodată nu se naște din nimic", prin glasul lui Nicu Alifantis în vreme ce camera (imagine, Alecu Popescu) panoramează generos cartiere noi, în imagini de tipul „ieri și azi".

Deci, un film spumos, care umple cupa unui ceas și jumătate, lăsîndu-ne însă, ca orice șampanie, numai jumătate din conținut.

TANIA RADU ■

La Opera română

● **Din categoria baletelor romantice** franceze cu libret buf, **Precauțiuni inutile (La Fille mal gardée)** de Herold-Lanchbery este programat vineri 15 mai (ora 18). În distribuție figurează Carmen Angheluș, Laurențiu Guinea, Ștefan Bănică, Cătălin Caracaș ș.a. Dirijează Carol Litvin.

● Cu Sanda Șandru în Cio Cio San și Gabriel Năstase în Pinkerton, simbătă 16 mai, la ora 18, **Madame Butterfly** de Giacomo Puccini. La pupitrul dirijoral, Lucian Anca.

● Pentru copii, în matineul (ora 11) de duminică 17 mai, **Motanul încălțat** de Cornel Trăilescu, cu Daniela Vlădescu în rolul titular, Cristian Mihăilescu (Împăratul), Florin Diaconescu(Ionică) și Marcel Angelescu, Nicolae Constantinescu, Ștefan Teodorescu, Nicolae Andreescu (cei 4 slujitori). Conducerea muzicală : Lucian Anca.

● **Baletul Cocoșatul de la Notre-Dame** (Esmeralda) de Pugni, Giler și Vasilenko, pe un libret după romanul „Notre-Dame de Paris" de Victor Hugo, prilejuiește debutul, în rolul Esmeraldei, al Anne-Mariei Vretos. În alte roluri Adrian Gheorghiu, Ioan Tugearu, Ștefan Bănică. Dirijează : Lucian Anca.

● **Luni 18 mai, la ora 18, a** fost programat un **Concert extraordinar** cu arii, duete și coruri celebre din opere, la care își va da concursul artistul poporului, baritonul Nicolae Herlea, alături de : Eugenia Moldoveanu, Silvia Voinea, Florin Diaconescu, Florin Georgescu, Octavian Naghiu, Pompei Hărășteanu, Dan Zancu. Corul și orchestra Operei, în direcția muzicală a lui Cornel Trăilescu. Dirijorul corului : Stelian Olariu ; regia : Vasile Calomfirescu ; scenografia : Viorica Petrovici.

● **Faust** de Charles Gounod — pe afiș în ziua de marți 19 mai, la ora 18. Sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici vor interpreta : Ștefaniță Lascu — Faust ; Elvira Cirje — Margareta ; Dan Zancu — Mefisto ; Lucian Marinescu — Valentin ; Marina Mîrea — Siebel.

● **Tripticul** de capodopere simfonice ale muzicii franceze în textură coregrafică : **Simfonia spaniolă** de Ed. Lalo, **Preludiu la după-amiaza unui faun** de Cl. Debussy și **Simfonia fantastică** de H. Berlioz, în reprezentația de joi 21 mai (ora 18). Își dau concursul balerinii : Cristina Teodorescu, Mugur Valsami, Maria Stan, Mihaela Țigănuș, Ioan Tugearu, Laurențiu Guinea. În **Simfonia spaniolă**, solo-ul de vioară este susținut de Lidia Oprițan. Conducerea muzicală : Lucian Anca.

Cîntarea României

Arta ca bucurie a vieții

Sînt oameni care, într-o clipă fastă a vieții lor, se încumetă să treacă în fapt un anume gînd, l-aș zice de taină, pe care nici măcar lor însiși nu și l-au mărturisit cu voce tare. Inginera chimistă *Ioana Scăunaș* din Sinaia este un astfel de om. În urmă cu numai un an și jumătate s-a hotărît să picteze. Acum cîteva zile, în holul elegantului hotel „Sinaia", a avut loc vernisajul primei sale expoziții. Evenimentul în sine — destul de rar, pictorii amatori din acest oraș neîndrăznind, din cine știe ce motive, să se confrunte cu opinia marelui public — s-a constituit într-o reală și plăcută surpriză, artista etalînd nu doar corecta însușire a cîtorva din lecțiile de bază ale desenului și ale culorii, ci și multă sensibilitate, o luminoasă predispoziție pentru frumos, pentru reverie. Am remarcat între uleiurile sale (a expus numai uleiuri !), cîteva portrete (veritabilă piatră de încercare pentru un artist amator) cîteva peisaje de iarnă în care griurile de alb se decantează subtile și exacte (cît de dificile sînt, chiar și pentru un artist profesionist, aceste peisaje de iarnă !) și cîteva naturi statice ale căror principale calități sînt căldura, vibrația intensă a tușei, sau linia ușor naivă a desenului, inclusiv paginația obiectelor, în general vase cu flori, milimetric centrate, voit puerile, fapt ce conferă naturilor un plus de ingenuitate. Firește, pentru Ioana Scăunaș, ca pentru oricare alt artist, mai ales amator, mai e mult pînă departe, dar primii săi pași, primele sale confruntări cu publicul, inclusiv cu exigențele juriilor (menționăm că trei din lucrările sale, un portret și două peisaje, au intrat în faza județeană a Festivalului Național „Cîntarea României" și sînt toate șansele și argumentele ca una din aceste lucrări, dacă nu chiar toate trei, să fie selectată pentru faza finală, pe țară) au fost încununați de izbîndă. În ceea ce ne privește am căutat să aflăm motivația interioară, acea atît de ciudată încrengătură de cauze care a determinat-o pe inginera Ioana Scăunaș să înceapă a picta. „Există împrejurul nostru, ni s-a destăinuit artista, o frumusețe de ne lasă mereu în contemplație, o frumusețe de ni se dăruie necontenit. Aceasta este natura. Aici, la Sinaia, mai mult decît în alte orașe ale țării, natura ne include în ea, în marele ei frămînt, zi de zi. Am simțit nevoia să arăt, prin modestele mele lucrări, că un om poate trăi imensa bucurie de-a se contopi cu natura. Nu știu dacă am reușit, dar o spun cu toată tăria asumîndu-mi riscurile unei munci îndîrjite și pasionante, pentru că pictura este, am descoperit, o astfel de muncă, voi continua. În altă ordine de idei, am început să pictez amintindu-mi că, mai de demult, copil fiind, îmi plăcea să desenez. Desigur, toți oamenii, cînd sînt copii, desenează. Desenele mele de-atunci, ca ale tuturor copiilor, erau frumoase, naive, proaspete, curate și foarte colorate. Vreau să spun, cu alte cuvinte, că prin tot ceea ce fac azi încerc să o redescopăr pe fetița aceea de atunci, că încerc să mă hrănesc din nepieritoarea lumină a copilăriei. Nu văd de ce, adică, nu se poate să nu reușesc, mai ales că am tot timpul în fața ochilor mei, în preajma mea, nu doar amintirile mele, ci chiar copilăria copiilor mei". Curată și caldă această mărturisire ce se bizuie pe bucuria descoperirii frumosului ce ne înconjoară și ne contopește, dar, amănunt foarte important, și pe gingășia cu care trăiește miracolul copilăriei propriilor săi copii. Un astfel de demers artistic nu poate avea decît o singură finalitate : bucuria creației, a vieții.

N. VICTOR ■

Vitrina cărţilor

4 poeme

de Darie Novăceanu

Goethe

S-aude-un ceas bătînd. Nu mi se pare:
de mult îl aşteptam, doream să bată
şi-acum, zmulgînd din singe secunda
aşteptată,
îşi risipeşte bronzul peste depărtare.

Ce clipă clipa asta pe care niciodată
nici eu nu mai credeam că e în stare
să vină! Şi-i venită. Ea, singura în care
definitiv şi brusc s-adună viaţa toată.

O mai auzi? Precum o amintire
ce vrei s-o uiţi, iertîndu-i chipul,
ecoul mai durează dezlînat, subţire,

nedumerit că-n faţă e prea departe pasul.
Şi nu-l va mai ajunge. Cu un deget, timpul
şterge-aşteptarea şi opreşte ceasul.

Povestea codrului.

Păcat de trupul tău care se pierde
încet şi singur şi necunoscut,
pe drumul stins al orei în care a tăcut
foşnetul cald al clipei, minunatul verde.

Splendori atîtea, singuru-ţi avut,
minuni clădite-anume să dezmierde
se şterg neîmpărtăşite sub un cer de
toamnă fără sfîrşit şi fără început.

Ca un copac ce-şi scutură, uitat
la marginea pădurii, florile aiurea,
tu laşi să treacă anii, şi-i păcat

de-atîtea sinucise în tine căprioare
fără să ştie vraja cînd în adînc pădurea
preschimbă-n muget pajişti şi izvoare.

Către Galateea

Lasă-ţi umerii goi, măcar odată
Pigmalion să simtă-n el divinul
fior al dragostei şi să îndure chinul
pentr-o statuie vie şi adevărată.

Adună în privire tot seninul
şi lă să-i fie mintea tulburată,
cu sîngele să afle că lumina toată
să o aprindă poate doar suspinul.

Că nu-i în Paros marmură din care
să poată dăltui o fiinţă vie,
precum eşti tu. Niciunde-n lume nu e

fildeş mai cald; oricît de pieritoare
sortită frumuseţea ta a fost să fie,
n-o risipi-nchizînd-o în statuie.

Vînătoare în vis

N-a mai rămas prin codru neumblată
nici o potecă, însă el ezită,
aşteaptă trăgătorii de elită
să-l scoată-n cale filnţa minunată.

Ci fiinţa ştie că i-a fost sortită
căderea în genunchi, de altădată,
şi vine fără preget, împăcată,
lăsîndu-se de plăcul lui jertfită.

Minunea însă dacă e minune
mai apără din cînd în cînd de moarte
splendorile pădurii sub viaţa lui deşartă.

Dar el ignoră clipa, pe armă mîna-şi pune
cînd cerbul vine-n goană de departe
şi îl ridică-n coarne şi nu-l iartă.

(Din volumul „Lumina teamnei", în curs de apariţie la „Cartea Românească")

● „Despre cîţi (scriitori — n.n.) se poate afirma, peremptoriu, că au, la 45 de ani de viaţă, o operă ?", se întreabă Valentin Silvestru în ingenioasa prefaţă la volumul **Noaptea** (Editura Eminescu, seria „Teatru comentat", 1986) de Mircea Radu Iacoban, aşezînd cu abilitate şi obiectul studiului său sub incidenţa acestei întrebări. Concepută ca o **Scrisoare către autor**, în ton afectuos familiar, dar, pe alocuri, de o dezarmantă sinceritate, fără menajamente, prefaţa este, fără îndoială, cea mai consistentă abordare de pînă acum a dramaturgiei lui M.R. Iacoban. În căutarea formulei sintetice, Valentin Silvestru descoperă „arheul", principiul fundamental al acestei creaţii dramatice : „scepticismul vesel cîştigat cu un meliorism lucid şi înfăşurat într-un spirit justiţiar mimos ironic". Cele 7 piese (**Noaptea, Simbătă la Veritas, Omul din bale, Stress, Hardughia, Ceaţa (Cabana)** şi **Reduta şi soarecii**) sînt comentate de 13 critici (Edgar Papu, Dinu Săraru, Margareta Bărbuţă, Constantin Ciopraga, Alecu Popovici, V. Silvestru, Miruna Ionescu, Ştefan Oprea, Ludmila Patlanjoglu, Carmen Mihalache-Popa, Victor Parhon, Ion Cocora şi Florin Tornea. Răspuns implicit la întrebarea de mai sus a prefaţatorului, recentul volum de teatru cimentează receptarea unui dramaturg interesant şi prolific.

● Editura „Junimea" publică, sub îngrijirea profesorului Mircea Handoca, o culegere de eseuri de Mircea Eliade, intitulată **Despre Eminescu şi Hasdeu**. Pe o sută de pagini sînt adunate consideraţiile lui Mircea Eliade (în majoritate, mai de tinereţe, volumul cuprinzînd articole, studii şi conferinţe radio apărute în presa interbelică românească) asupra celor doi titani ai literelor româneşti, pe care, consideră autorul, îi uneşte o operă dominată de istorie, un spirit ardent şi responsabil faţă de problemele timpului. Un **Cuvînt înainte** (de Mircea Handoca) redactat atent şi cu sobrietate, aşază cele paisprezece texte atît în ordinea celorlalte scrieri ale marelui istoric al religiilor, cît şi în exegeza eminesciană şi hasdeiană. Dată asupra lui Eminescu, Mircea Eliade a revenit în diverse etape ale vieţii sale creatoare, pe coordonate care depăşeau simplul comentariu de critică şi istorie literară, atitudinea sa faţă de Hasdeu s-a materializat într-un timp ceva mai compact, prin aproape treizeci de articole studii, cinci conferinţe şi o extrem de importantă ediţie — **Opera literară a lui Hasdeu** (1937). Interesantă în primul rînd ca adaos la bibliografia unei mari personalităţi literare şi, pe de altă parte, dar nu în ultimul rînd, ca semn al aplicaţiei faţă de studiul pe verticală al unui savant impus mai ales prin puterea de cuprindere, prin extensie, volumul **Despre Eminescu şi Hasdeu** (apariţie neostentativă, de condiţie grafică modestă) reprezintă totuşi un eveniment.

● Continuă, sub îngrijirea istoricului literar Nicolae Mecu (care semnează de asemenea notele şi indicii) publicarea corespondenţei lui G. Călinescu. Cu însemnele Editurii Minerva, a apărut recent, în seria „Documente literare", volumul al doilea (corespondenţă primită)

din **G. Călinescu şi contemporanii săi. Scrisori de la Iorgu Iordan, Magda Isanos, G. Ivaşcu, Eugen Lovinescu, Ion Sofia Manolescu, Simion Mehedinţi, Dumitru Micu, Ion Minulescu, G. Murnu, G. Oprescu, Ramiro Ortiz, Hortensia Papadat-Bengescu, Ovidiu Papadima, I. Peltz, Perpessicius, Ion Pillat, Dinu Pillat, Philippide, Al. Piru, Stancu Ilin** şi mulţi alţii (ordinea în sumar este alfabetică şi cronologică) — alcătuiesc un fascinant „roman" al cărui erou principal rămîne nevăzut (cel puţin pînă la tipărirea corespondenţei **expediate** de Călinescu), dar cu atît mai interesant cu cît el se lasă presupus. Corespondenţa călinesciană tinde să restituie literaturii noastre nu doar intimitatea intelectuală (şi uneori, şi umană) a marelui critic, ci şi un remarcabil personaj.

TANIA RADU ■

Cronica literară

„Zece porţi chinezeşti"

Sustrasă exclamaţiilor romantice sau doar naive stîrnite de exotismul ţinuturilor necunoscute călătoria modernă începe şi se sfîrşeşte în bibliotecă. Puţine locuri au rămas „nescrise" şi arareori ineditul real, absolut mai poate fi surprins în structura lui primară, ingenuă. Rămînem, conştient sau nu, prizonierii felului cum au văzut cei care ne-au precedat şi robii formulelor pe care cărţile ori tablourile „celebre" ni le pun din belşug la dispoziţie. Drumul de ţară şerpuind printre vilcele topindu-se în ceaţa albăstrie a unui infinit văratic este „Drumul" de Grigorescu, buchetul de flori stîngerii din care ne fixează nişte dramatici ochi negri sînt „Anemonele" lui Luchian iar un pîlc de copaci cu scoarţa cenuşiu-albăstruie vin dintr-o viziune a lui Andreescu. Ne-am „pierdut" ochii naturali iar natura a devenit de mult un rezervor de simboluri şi privelişti. O clopotniţă scînteind în soare ne trimite într-o pagină din Proust, gura unei peşteri la sadoveniana „Creangă de aur" iar dramaticele neputinţe ale limbajului ne duc cu gîndul la căldăruşa spartă a lui Flaubert, în care bătem mereu nişte melodii bune să facă urşii să joace, atunci cînd noi am vrea să înduioşăm stelele. Drumurile, meditaţiile, întîlnirile noastre cele mai banale se petrec în acest climat prescris, în care lucrurile au mai fost numite, gesturile s-au mai făcut: reflexele cele mai obişnuite au încorporat acest bagaj neştiut care nu ne aparţine dar pe care îl folosim fără a mai cita obsesor la tot pasul.

Din această situaţie a „înflorit" textualismul : un mod ironic de a ni se atrage atenţia că trăim pe o „carte" ce ne conţine şi ne prescrie vorbele, sentimentele, gîndurile, actele.

De ce această aparent inutilă introducere cînd obiectul rîndurilor de faţă este o „carte de călătorie", „Zece porţi chinezeşti" de Victor Vântu ? Fiindcă, rod al unei duble cunoaşteri, una empirică, directă, alta livrescă şi culturală, cu cărţile pe masă, în dialog cu ele, volumul numit realizează performanţa, rară, de a face, printr-o lectură personală şi pătrunzătoare, o confruntare pasionantă şi leală a celor văzute cu cele scrise, a impresiilor directe cu imaginea pe care aceleaşi realităţi, monumente şi opere de civilizaţie au înscris-o pe retina altor iluştri călători. De la mirările bănuitelnice conţinute în minuţioasele descrieri ale primului nostru „reporter" în China, spătarul Milescu, şi pînă la fantezia şi „asiatica" putere asociativă a unui G. Călinescu în ochii căruia pagoda chinezească apare ca un turn de pălării de cardinal, puţine vor fi fost paginile rămase necitite cu mare şi comprehensivă atenţie de Victor Vântu într-o bună parte din această admirabilă călătorie în China. Cartea lui nu adună un număr oarecare de „impresii" ori „note" spontane de călătorie ci năzuieşte să fie o adevărată sinteză, expresivă, a universului civilizaţiei chineze, o introducere, grea de sensuri, într-o lume fascinantă pe care puţini europeni pot pretinde că au înţeles-o cu adevărat. Au tradus-o, adaptat-o, potrivit-o, la măsuri străine propriei sale naturi. Multor europeni civilizaţia chineză le-a părut ermetică, elipucă, enigmatică, în ultimă instanţă, impenetrabilă. Elie Faure mărturiseşte incapacitatea unui anumit mod de a gîndi, „european", de a pătrunde în miezul altei esenţe. Din unghi europocentrist, moştenit de la vechii greci, „celălalt" este alteritatea, străinul impenetrabil : misterul rămîne, în faţa acestui mod de a privi, ca un zid fără fisură. „De ce sîntem oare astfel făcuţi — se întreabă autocritic acest istoric şi filozof al artei — încît nu putem concepe decît propriul nostru mod de asociaţie şi numai mecanismul nostru raţional"?

Este probabil că Victor Vântu a trecut şi el prin asemenea întrebări în lunga sa călătorie în China şi în... bibliotecă. Este tot atît de probabil că, într-un contact prevenit, avizat cu acest imens rezervor de fizionomii, forme şi simboluri chineze inventariate şi descrise minuţios în cartea sa, a privit insistent de-a lungul acelui zid aparent impenetrabil, l-a scotocit piatră cu piatră, i-a urmărit unghiurile, legăturile, consistenţele, părţile însorite şi pe cele umbrite : spre a găsi „fisurile", locurile de pătrundere, porţile. Le-a găsit în număr de zece : a tenacităţii sau a „sfidării imposibilului", a demnităţii unui popor reînviat periodic precum pasărea Phoenix, a extraordinarei puteri de asimilare a unei lumi considerate „încrementită" şi refractară influenţelor, a genialului inventiv căruia umanitatea îi datorează atîtea din fundamentele ei ştiinţifico-tehnice, a monumentalului mînăstesc „nu" victorios în teribila confruntare cu forţele distructive ale Dragonului, a marşului lung, inclusiv al cărţii („un popor călare pe carte"), a îndelung comentatului „peisaj chinez" şi, în genere, a acestei arte inimitabile în care spaţiul este complicele perpetuu al artistului ce năzuieşte nu numai să-l exprime, oglindească, descrie, dar în care să şi trăiască (potrivit idealului lui Guo-Xi, pictor din epoca Song, „pictura trebuie să trezească în cel care o contemplă dorinţa de a se afla într-însa"). Mereu atent şi receptiv la ce e-a scris şi spus despre universul şi mentalitatea chineză, selectînd şi însuşindu-şi ceea ce se pare conform realităţii şi propriilor sale opinii, polemizînd deferent, civilizat cu opinii pe care nu le împărtăşeşte (de exemplu : memorabilele rînduri despre destinul miinii în civilizaţia viitoare), Victor Vântu este, în acelaşi timp, un reporter sensibil la nou, un scriitor viguros în reconstituirea cadrului şi fizionomiilor umane, un eseist remarcabil, un politolog avizat, un sociolog la curent cu rezultatele altor cercetători şi, în fine, un subtil critic de artă cînd comentează cu multă justeţe configuraţia peisajului şi a grădinii chineze şi, surpriză, nu mai puţin atunci cînd, într-una din porţi, a ospitalităţii, se ocupă de efectele multiple ale gastronomiei chineze. Dintre toate aceste ipostaze — expresie a unei concepţii moderne, actuale despre viziunea pluridisciplinară în absenţa căreia spaţiul, civilizaţia, cultura rămîn parţial închise, enigmatice, ermetice — le prefer pe acelea de comentator de artă şi de... poet. Sînt în „Zece porţi chinezeşti" admirabile poeme în proză, pline de o seninătate senzuală coborîtă parcă din contemplarea şi asimilarea statuarei budiste, cu contradictoriile şi savuroasele ei înfăţişări. În fine, mai există în această frumoasă şi substanţială carte o „poartă", a unsprezecea, neveăzută dar prezentă mereu printre rînduri, discretă ca o umbră chinezească, poarta unor analogii, identităţi, similitudini care fac ca popoare atît de îndepărtate geografic să se simtă aproape. Este, în primul rînd, locul aparte pe care tradiţia şi legenda îl ocupă în civilizaţia şi mentalitatea chineză iar Victor Vântu acordă un spaţiu consistent acestei componente indestructibile a fizionomiei spirituale a poporului chinez. Respectul pentru trecut, pentru istoria îndelungată, pentru tradiţiile poporului concretizate în profunzimea de legende ce întreţin cultul strămoşilor, al eroilor — constituie o dimensiune esenţială pe firul căreia popoare atît de îndepărtate se pot întîlni, au ce să-şi spună. Se desprinde apoi, din această specifică îngemănare a istoriei cu legenda, a tradiţiei cu modernitatea acel simţ al măsurii, al echilibrului definitoriu pentru civilizaţia căreia îi aparţinem. Aflat la Hangzhou, scriitorul este sensibil tocmai la acest raport (în limbaj chinez : complementaritatea Yin-Yang) : „Un oraş cu dublă personalitate. Sălăşluieşc în el două aşezări : cea veche, aristocratică, pitorească, retrasă, liniştită, meditativă, cufundată în propriul său trecut şi cea nouă, activă, muncitoare, dinamică, întrepidă, absorbită de propriul său viitor. O sinteză originală dintre tradiţional şi modern... Oraş despre care se spune că a moştenit din trecut „mai multe temple decît uzine şi mai multe pagode decît coşuri", Hangzhoul de azi, cuprins în freamătul prefacerilor înnoitoare, şi-a înmulţit uzinele fără a-şi pierde însă templele şi pagodele. Şi-a înălţat zidiri noi fără să le dărîme pe cele vechi. A deprins îndeletniciri moderne fără să le uite pe cele tradiţionale. Şi-a sporit eficienţa fără să i se destrame farmecul". Sub semnul acestei armonii, al echilibrului şi măsurii, compatibile cu cele mai revoluţionare prefaceri, vede esteistul întreaga evoluţie a Chinei contemporane.

„Zece porţi chinezeşti" este o substanţială introducere, enciclopedică şi literară, în universul unei civilizaţii străvechi şi actuale, un „dicţionar" elaborat cu o minuţie şi acurateţe într-adevăr chinezeşti.

C. STANESCU ■

A zecea Simfonie cu lalele

Despre ceea ce dă durată unei lăudabile inițiative cu implicații economice, științifice, civice și estetice

Cîndva, un mare sportiv spunea — avînd ca argument propria sa carieră — că este relativ ușor să-i faci pe un atlet să sară peste stacheta ridicată la 2,10 metri, dar este infinit mai greu ca el să ajungă la 2,21. De la un asemenea exemplu se poate porni în aprecierea — prin vreme — a **Simfoniei lalelelor**, acțiune de mare anvergură, găzduită de un deceniu de municipiul Pitești. Organizată de către Comisia Centrală de Floricultură, Dendrologie și Arhitectură Peisagistică, de Consiliul Popular al Municipiului Pitești și de Institutul de Cercetare și Producție pentru Pomicultură Pitești — „Simfonia lalelelor", aflată anul acesta la cea de-a X-a ediție, reprezintă un veritabil model de impunere, în timp, a unei inițiative menite să aducă în atenția și în conștiința miilor și milor de vizitatori și expoziției de amenajări exterioare de spații verzi și aranjamente florale de interior, relația indisolubilă om-natură, în cea mai gingașă ipostază a sa : rolul florilor în viața omului de azi.

O spuneam fără pic de exitare — ediția jubiliară, din acest an, desfășurată în perioada 8-10 mai, este, incontestabil, cea mai reușită dintre cele de pînă acum. Participanții — circa 40 — au realizat adevărate opere de artă, aducînd în această mare expoziție (care a ocupat holul Casei de cultură a sindicatelor și întregul platou din fața acesteia), dovezile certe ale unui spor de calitate și ale unei imense apetențe pentru frumos și util în întreaga lor activitate din ultima vreme, sugerîndu-ne astfel că noul chip al localităților patriei depinde și de prîncperea și hărnicia horticultorilor.

Întregul municipiu Pitești a trăit acest eveniment. „Simfonia lalelelor", cu întregul său cortegiu de acțiuni — de la expoziții de pictură și carte, pînă la expoziții filatelice și seri de poezie — capacitînd efectiv atenția pitestenilor și a celor aflați, în trecere prin frumosul și cochetul oraș care și-a cîștigat — nu fără trudă — renumele de „capitală a lalelelor". Dintr-un film proiectat la Palatul culturii (realizat de către pasionatul cine-amator Ion Butnicu), am reușit să ne facem o imagine exactă asupra desfășurării, de la o ediție la alta, a „Simfoniei lalelelor". A fost limpede pentru toți cei care au vizionat pelicula că ediția din acest an (completată în chip fericit de alte manifestări culturale avînd ca tematică florile — frumusețea lor ind.cibilă și posibilitatea lor, grea de calculat, de-a înnobila și înfrumuseța existența umană) — este cea mai reușită din șirul celor zece de pînă în prezent.

Se spune îndeobște că, nu e din cale afară de greu să inițiezi o acțiune, chiar cu caracter național — deși o asemenea întreprindere solicită eforturi serioase din partea gazdelor, multă pasiune și entuziastă încredere în viitorul acelei inițiative. Este, însă, cu totul lăudabilă străduința pitestenilor de a face ca „Simfonia lalelelor" să crească, an de an, din punct de vedere al interesului pe care-l suscită, din punct de vedere ale valorii exponatelor prezentate. Un superb „drum al vieții", compozițiile concurenților din Rîmnicu Vîlcea, colecția impresionantă de cactuși a profesorului Petre Dobrotă din Brăila sau aceea aparținînd floricultorului amator Ionescu Ciobanu Florea din Ștefănești — Pitești au adunat, în juru-le, sute și mii de vizitatori, iubitori de culoare, iubitori de natură, din orașul-gazdă sau din alte colțuri de țară.

Manifestare de prestigiu — aiît din punct de vedere științific (avînd în vedere faptul că s-au desfășurat, cu acest prilej, și lucrările Plenarei comune a Comisiei Centrale și a comisiilor județene de floricultură, dendrologie și arhitectură peisagistică), cît și din punct de vedere sensibil (știută fiind, dintotdeauna, dragostea omului pentru cromatica și diafanul florilor din preajmă) — „Simfonia lalelelor" a dovedit privitorilor că, adăugindu-și frumusețea naturii, viața omului devine mai plăcută, mai plină de bucurii.

Și a mai spus ceva „Simfonia lalelelor", ceva parcă anume desprins din scrisul mereu actual al unui mare poet : „dacă pe acest pămînt ar fi atîtea flori cîte poate cuprinde ochiul unui copil, ne-ar fi teamă să mai purtăm atîtea războaie". Au fost mulți copii printre vizitatorii superbelor expoziții florale de la Pitești. Și i-am văzut cum, cu privirea încărcată de culori, plecau de-acolo mai fericiți. Mai puri.

Un oraș cu flori e un oraș frumos

Fotoreportaje de DAN MUCENIC și VICTOR RĂDULESCU ■

Poftiți la dans!

În fața mea, la cîțiva metri de mine, acel miracol fără taine care este dansul, dansul adevărat — există. Asistam la o nouă ediție, a IV-a, a Concursului de dans de societate „Dansul florilor", găzduit, ca de obicei, de sala Sporturilor din Pitești și beneficiind de o organizare atentă, de o regie inspirată și, mai ales, de un public minunat. Un public tînăr, urmărind cu sufletul la gură evoluția participanților, veniți din șapte județe. Am părăsit pentru cîteva momente centrul de interes al tuturora — ringul de dans — pentru a-mi arunca ochii în jur, în tribună. Spectacolul din fată-mi era cel puțin la fel de interesant cu acela de pe scenă. Erau, în jur, tineri frumoși, îmbrăcați cu mult bun gust, respectînd momentele de artă autentică la care erau părtași. Se uitau cu încordare la fiecare pas al dansatorilor, urmăreau fiecare mișcare a fiecărei perechi și mi s-a părut cu totul dincolo de orice dubiu că **voiau să învețe** dansurile acelea, despre care unii dintre ei (împrese confirmată de spusa multora, la terminarea spectacolului-concurs) le știu doar din filme. Tinerețea e plină de elan, nerăbdătoare, se pasionează pentru ceea ce numim îndeobște dansul modern — o perpetuă inventare de mișcări ce țin de felul de-a fi al fiecăruia, de dispoziția momentană sau, pur și simplu, de setea de mișcare. Cu toate acestea, am putut observa îndelung, tinerii nu sînt deloc refractari la dansul clasic. „Dans-club"-ul din Oradea, ființînd de opt decenii și avînd de 20 de ani un același profesor, a cucerit, an de an, numeroase premii la Pitești. Dar nu doar aceste distincții sînt importante, cît semnificația adîncă (fără exagerare — adîncă) a deprinderii dansului. Componentă a vieții moderne, mijloc de relaxare, de apropiere între oameni, de la cei mai tineri pînă la cei traversînd „a treia tinerețe" — dansul poate însemna, în viața și educația tineretului, foarte mult. I-am văzut pe adolescenții și tinerii ce evoluau pe scena piețeană (mi-e greu să aflu cuvintele de laudă pe care le merită cei care au avut și au materializat ideea acestei încîntătoare manifestări) și i-am simțit apropiindu-se cu drag și bucurie unul de celălalt. E, oare, puțin lucru ca, în delicatul moment al „vîrstei critice", dansul să fie una din curatele modalități de îndepărtare a excesivei timidități ? A inutilelor complexe ? Cred că nu. Și mai cred că astfel de competiții, al căror singur cîștigător e tinerețea însăși, ar trebui să se desfășoare și în alte părți ale țării, ele avînd darul de a-i modela atît pe participanți cît și pe spectatori. Era suficient să vezi fetele acelea frumoase, îmbrăcate cu mult gust, în rochii lungi, de voal, și băieții purtînd costume decente și papioane pentru a înțelege cît poate contribui un astfel de concurs — dincolo de orice didacticisme ori îndemnuri formale — la educarea estetică a tineretului, la apropierea lui de frumosul fiecărei zile, la cultivarea unei necesare eleganțe comportamentale, la trăirea firească, sensibilă, a vîrstei.

În Sala sporturilor din Pitești, în acordurile orchestrei conduse de cunoscutul tînăr dirijor și compozitor Dumitru Lupu, s-a precist o veritabilă lecție de educație într-o grație, într-o nobilă de mișcare și simțire, o lecție de tinerețe. Iar cînd pe scenă au apărut și elevii clasei a III-a de la Școala generală nr. 16 din Pitești, sub conducerea profesorului Viorel Năstase (unul dintre inițiatorii și animatorii concursului), oferind publicului un frumos dans de echipă, am înțeles că asemenea manifestări precum „Dansul florilor" sînt și vor fi totdeauna bine venite spre bucuria privirii și a sufletelor tuturor.

Poeți ai florilor

Timp de două zile am fost martorul uneia din acele sărbători menite nu numai să fie doar o încîntare pentru ochi, nu numai să ne desfete privirile ci să se înscrie ca o expresie a iscusinței, înțelepciunii și talentului unor oameni care dau măsurile lor un sens și o finalitate artistică. Prin intermediul televiziunii, al unor fotografii văzusem crîmpeie din ceea ce se numește **Simfonia lalelelor**, dar pînă săptămîna trecută nu fusesem martorul acelei splendide desfășurări cromatice de o bogăție luxuriantă și delicată a nuanțelor ce părea să tindă către un infinit al frumuseții și de o varitate a formelor ce își refuza identități și repetiții. Toate aceste impresii mă solicitau aflîndu-mă printre sutele și sutele de oameni care, vineri și sîmbătă, priveau expoziția dendro-floricolă **Simfonia lalelelor** din Pitești care în acest an trăia un moment jubiliar : cea de-a X-a ediție. Și în timp ce gîndurile îmi erau solicitate de nenumăratele corespondențe poetice pe care le stîrnesc fiecare floare în parte și toate laolaltă, de parcă imagini din versurile lui Alexandru Macedonski și Dimitrie Anghel, dar și din paginile în proză ale celui dintîi îndrăgostit de lalele și trandafiri prindeau viață într-o fastuoasă interferență de planuri livrești și vizuale, amplificînd și trecînd dincolo chiar de imaginația luxuriantă și delicată a celor ce au rămas în istoria literaturii române ca adevărați neîntrecuți „poeți ai florilor". Strădania organizatorilor : Comisia Centrală de Floricultură, Dendrologie și Arhitectură Peisagistică, Consiliul Popular al Municipiului Pitești și Institutul de Cercetare și Producție pentru Pomicultură Pitești a fost pe deplin răsplătită nu numai prin participarea a patruzeci și trei de unități de la cele specializate în această materie și al căror nume și renume pe erau de mult cunoscute și pînă la institute și stațiuni de cercetări și producție, întreprinderi de gospodărie comunală etc. Edilii pitești care și în ceea ce privește înfățișarea din acest punct de vedere al orașului lor au realizat fapte vrednice de laudă au dat acestei ediții jubiliare atenția cuvenită oferindu-i spațiul corespunzător unei desfășurări ce a permis etalarea talentului, ingeniozității și a bunului gust al fiecărei unități exponante în parte și a tuturor laolaltă într-un ritual al formei și al culorii menite să ne facă să trăim momente de adevărată bucurie și încîntare sufletească încît niciodată nu știai dacă te afli într-un muzeu al picturii impresioniste și expresioniste sau înaintea adevărului naturii însăși. Dar în același timp organizatorii au înconjurat acest spațiu mirific cu alte manifestări culturale mergînd de la expoziția sculpturilor lui Brâncuși aflate în Muzeul de Artă de la Craiova pînă la filmul retrospectiv al celor nouă ediții. Pasionatul și talentatul cineast amator Ion Butnicu ne-a prilejuit o fumătate de oră de trecere în revistă a ceea ce o fost pînă acum și posibilitatea să apreciem această ingenioasă sărbătoare a frumosului care în acest an a cunoscut nu numai un jubileu calendaristic ci și o împlinire de valoare.

Și la sfîrșitul acestor zile de sărbătoare cînd împreună cu prietenul meu inginerul doctor Ilarie I. Isac căruia îi datorez cunoașterea acestor fapte cu nobile semnificații mi-am spus că oamenii ce au smuls naturii asemenea frumuseți, pe unii dintre ei avînd prilejul să-i cunosc și să-i apreciez acum, nu pot fi numiți decît poeți datorită pasiunii, ingenrozității și iscusinței lor.

VALERIU RĂPEANU ■

atelier literar

de G. Dumitrescu

Angelica Mihalcea : Surprinzătoare pagini ! Greoaie, potențele, „bătrâne", unele copiate parcă din albumele bunicii... Nu prea mai seamănă cu cele trimise anterior. Ar trebui să vă puneți la curent cu poezia contemporană. (Şi să va iscălîți cu numele întreg şi adevărat, chiar dacă răspunsul îl veți primi sub pseudonimul pe care-l doriți.)

A. Mat.-Bucureşti, N. Moisă : Nu ne ocupăm de asemenea lucrări (aforisme, proză, teatru...).

Ela Condei : Felicitări pentru acel zece (uşor de obținut, de altfel, fie vorba-ntre noi...). Dar versurile de acum sînt neașteptat de slabe — improvizații grăbite, superficiale, înşelătoare.

M. Dtr. : Multe lucruri „făcute" (cîteva, sub semnul lui N. Stănescu). Alegem : „O tăcere", „Cerul tot", „Arta neliniştii".

P. Ionescu : Dacă veți continua să ne trimiteți plicuri „cu grămada", cîte două-trei pe săptămînă, nu veți grăbi cu nimic apariția răspunsului, ci dimpotrivă. E necesar să așteptați răspunsul la fiecare plic, înainte de a trimite altul. Spațiul nostru, după cum se vede, e foarte mic, corespondența foarte abundentă şi, ca urmare, răspunsurile întîrzie adesea, independent de voința noastră, mai mult decît s-ar cuveni. Aşadar, răbdare !...

C. Ionescu : Un tip conservator, stagnant, de plafonare, nici un zvon de noutate, de schimbare, de încercare a unor mijloace şi sunete noi, cum ar fi fost de aşteptat, după atîta pauză !... Cîte ceva, în „Dor de ducă", „Amurg pe jumătate", „Şejur" (oribil barbarism, care pare inevitabil în limbajul agenților de turism, dar nu chiar în fruntea unei poezii !...). Cît despre vestea-surpriză, să fie-ntr-un ceas bun !

Cr., Sîlveanu, M. Ghioc, I. Bidică, S-L. Sava, D. Modoran, C. Boboc, Al. Tutunaş, M. Manric, C. Dîrmină, P. Marius, Cr. Vasilescu, G. Crijanovschi, Al. Gh., Ghiță Fl. M., N. Bălțăreţu, D. Candoi, Mocan I. S., C. Toma, D. Zamfirescu, A. Vernescu, Alina Pandele, Ion Stoian, Alex. Petrea, Mil. (2 plicuri), **R.M.D., N. Badea, Matei Georgescu, D. Muşuțan, M. Boboc, Ionuț Constantinescu, Lelia C., Maria L., Sorana, P.V. Sandrina, Ştefania Dan, Gh. Viăsceanu, Mihaela Vintilă, D. Galațian, Al. Duma, G. Dunăreanu, P.R. — Constanța, Grigore Neagu, Dragoş Gabriel, Irina Alexe, Costel Cosma, S. Micucie, E. Tone, Lili Andrei, Alisa N. Iulică, O. Pisiaru, G. Cimpoeru, Ion B. Nicoară, Cezar Manea, Remus Alexa, M. Hădărig, C. Hostiuc, Al. C. Năstase, Carmen Georgescu, Dan Alexander, Florin-Ovidiu, Daniela Cluge, Gh. Văcăriuc, M. V. Petrachi Est, Ion Ionescu, Ioana Mirăescu, S. Kelemen, T. Muşa, M. Boşca, Sinatrace, E. Şimonca, Costel Ungureanu, Nicoleta Şerban, C. Muscă, Fl. Enescu** (e prea devreme !), **L. Slujitoru, Roberto Freda, Carmen-L. Nicolae, Sorina Vlaieu, Doina Enache, Valerian Chiriac, G. Belkine, I. Vian, M.F. — Braşov, D. Ungurianu, Iosif Gabriela, Luminița Botez, M. Gingaşu :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

ACUARELĂ

Culorile ne respirau
şi curgeau încet
amestecîndu-se
Pasărea trecea
susținută
de privirile noastre

VIOREL ANDRIESCU

EXERCIȚIU DE APĂRARE

Inventez o iarnă
înzăpezită
viscolul, gerul,
lupii
haitele lor hămesite
pe care le înfrunt
cu mîinile goale
cu ochii țintă
la colții sclălucitori
la ochii înroşiți
Înaintez căutînd o spaimă
vindecătoare
mai adîncă decît cea
pe care o implintă
în mine
memoria mea incendiară.
Împotriva amintirilor
ţişnind din creierul meu
în flăcări,
ridic această înduioşătoare
de subțire
baricadă.

ILEANA BIJA

PUTERI

Celelalte puteri te-mprejmuiesc mute
una este seva urzicii
una este golul ramei aşteptînd un tablou
una este bileţelul parfumat al iubitei

celelalte puteri nu asediază, n-atacă
ci mereu în prag te privesc mute
ca şi cînd dater pururi le-ai fi
aşteaptă în veşmîntul lor cenuşiu
şi uneori ca niște cățel pe care stăpînul
n-a apucat să-i arunce în girlă
neajutorate stau
puterile fragede

oare vor să fie legănate uşor
oare vor să devină invizibile
în văzduhul cuvîntului
cum se ivesc şi pier şi iarăşi răsar
şi-atît de puțini le cheamă pe nume

PAUL GON

FORMA APEI

Eu sînt ca apa.

Trupul acesta
e doar vasul
care mă conține.

Eu nu conțin nimic

Umplu cu mine
toate ungherele
acestui vas.
Îi iau forma
atît de bine
încît s-ar putea crede
că asta e chiar forma mea.
Eu nu am formă.

Dintre toate formele
pe care poţi să le iei
cuvintele sînt totuşi
cele care mă conțin
cel mai bine.

C. DANIEL

SETE

Eu
şi în apă imaginea mea
care se-apleacă
şi mă bea...

CONSTANTIN SAVIN

Desene pe asfalt

Despre generațiile literare

Cîteva prejudecăți păgubitoare continuă să-şi afle loc în comentariile de literatură în ciuda faptului că se convenise, parcă, să se renunțe la ele. Una a fost (şi a rămas) jocul de-a generațiile (de poeți mai cu seamă), joc prilejuind false dispute, iritînd, fără să incite demersul critic şi eşuînd în ilaritate.

Unei generații a **războiului** (cu titlu din păcate exact, din păcate „fericit"), brutal constituită şi susținută de reprezentanți străluciți, i-ar urma una a scriitorilor **„de după război"** ceea ce trebuie să recunoaştem sună cam vag ; apoi s-ar fi produs **cincizeciştii** (poetul ales care e Ioanid Romanescu ar zice cinzeciştii), apoi **şaizeciştii** (cu un lider necontestat decît postum : Nichita Stănescu), **şaptezeciştii** şi, firesc (deocamdată), **optzeciştii.**

Dar să numeri din zece în zece nu e din cale-afară de complicat şi-atunci ni se propun formule mai plastice ca de pildă **generația în blugi sau generația cenaclului de... lasă şi altele.**

Termenul de **generație** e vehiculat abuziv şi cam anapoda, el hrăneşte discordii şi nu e luat în serios de nimeni cu atît mai mult cu cît „listele" compuse de critici sînt provizorii de nu „fluide". De la caz la caz un personagiu e admis ori excomunicat dintr-o generație (cum l se întîmplă, adesea, multi-înzestratului Traian T. Coşovei expulzat din triumviratul alcătuit cu Iaru şi Cărtărescu şi trimis „înapoi" la şaizeciști, la nichitiști, ceea ce sună mai mult a promovare decît a „pedeapsă"), alteori, forțînd... starea civilă tineri care... au fost sînt înregimentați noilor unități de desant. De ce desant ? Fiindcă aşa am citit eu pe coperta unei excelente cărți de proză.

Nemulțumiți de modul în care criticii „împart cărțile" (formula nu e una de cazinou) eroi pomelnicelor încep la rîndu-le să facă ordine în fatidicele liste de generații stupefiindu-ne adesea cu nume de care nimeni n-a auzit, nesfiindu-se să se laude pe sine şi prefațîndu-şi opțiunile (exprimate adesea în interviuri) cu o „bărbătească" negare a aceluiaşi Nichita Stănescu. Dar a-ți refuza tirania unui model excepțional cum e acest Stănescu nu duce automat la constituirea unei... generații (fie ea compusă chiar dintr-un singur om) în stare să-l continue fertil, chiar polemizînd cu scrisa lui, de e nevoie, spre „creşterea limbii româneşti", şi implicit creşterea poeziei româneşti.

Nebătîndu-şi capul cărei generații îi aparține şi nepreocupat de locul nădragilor în fericul joc al literaturii poetul mai înainte citat se declara cu îndreptățire dar şi cu emfază „cel mai bun Nichita Stănescu".

Butada amenda cu delicatețe graba unora de a împărți în etape perfect distincte promptitudine de noi scriitori şi invita, cred, întreaga suflare a muncitorilor cuvîntului la truda în stare să-i conducă la afirmarea propriei identități şi — e în programul tuturor „generațiilor" — îi mai soma, cu vocabulele unui vers baudelairean, „ca lea de ceva nou".

Altfel modul jocului de-a generația va semăna grație rudimentarei tehnici cu moda vestimentară : în anul trecut erau la preț sonetiştii, poeții cu sunet „sombru şi regal", azi se poartă ludicii, devastatorii formelor fixe, reinventatorii avangardismului (cărua vai, nu i-a urmat nici o gardă !), băşcăliosii, poeticesele morbide şi abia mîine îi vom saluta pe redescoperitorii euritmiilor savante şi pe cei ce-au înjunghiat avangarda, etc... etc...

De rămas în istoriile literaturii, dacă se vor mai compune (acum un deceniu se anunțau vreo zece din care n-a apărut nici una, „genul" nemaifiind la modă) se rămîne îndeobşte cu cărți mari ori barem bune, nu cu programe estetice ori extraestetice şi se va intra sub arcadele ei „în flanc cîte unul" şi nu cu grupul, oricît de vesel ar fi el.

Am profitat de faptul că nu mi-a cerut nimeni părerea şi... mi-am dat-o, adăugînd în final şi puțina înțelegere pe care o am față de un critic drag inimii mele ce pune deasupra remarcabilelor lui analize ale literaturii tinerilor stampile ca „Ardelenii", „Muntenii", „Moldovenii", etc. Putem vorbi despre anumite influențe ale mediului, tradiției, peisajului care te fac să ghiceşti obîrşia unui artist dar ea nu impune în sine ci în corelație cu mirabilitățile tuturor țărilor ce ne compun țara. Ce ne facem cu moldoveanul (practic bucovineanul) Eminescu, cel ce-a bătut cu pasul drumul spre Transilvania adorată, cel ce-a trudit în Valahia, cu nostalgia unui afirşit pe malul mării ?

GHEORGHE TOMOZEI ■

Fata morgana a doinei din Cîmpia Dunării

Cînd am poposit la locuința modestă din bulevardul bucureştean Republicii nr. 40, la această adevărată fata morgana a doinei din Cîmpia Dunării, cîntăreața inimitabilă, veritabil rapsod, **Ileana Constantinescu,** aveam avantajul de a fi copleşit cu cîntecul ei încă din adolescență, cînd se lansase şi se bucura de aprecierea mai mult decît elogioasă a lui Mihail Sadoveanu, după cum atestă scriitorul Demostene Botez în **Scînteia** din 12 februarie 1957 şi pe deasupra mai publicasem încă din 1963 în volumul „Fişă personală" o poezie „Cîntec pentru Mierliță", replică la o melodie interpretată de marea cîntăreață, „Mierlița cînd e bolvă", pe care o pusesem drept motto şi în care spuneam :

Mierliță, soro bolnavă,
Cîntecul să nu-ți mai plîngă,
Nici prin cring,
nici prin dumbravă ;
Viers ca frageda otavă
Să iveşti din vechea-ți tîngă.

La remarca mea poetică interlocutoarea de zilele trecute mi-a precizat :

— **Eu nu cînt cîntece de jale, eu doinesc, cînt molcom, dulce, cum se mai spune, chiar dacă textul uneori sună aspru, trist.**

Replica e cît se poate de întemeiată, fiindcă altfel Ileana Constantinescu e repezită la vorbă ca una ce este din satul, de aproape 800 de ani atestat documentar, Comani de lîngă Drăgăneştii de Olt.

— Şi totuşi de cînd cîntați să doar nu sînteți copilul dintr-un cîntec al Mariei Tănase pe care i-a lăsat mama plîngînd, l-a găsit doina cîntînd...

— **Copil sînt, de suflet, al celelalte Marii celebre, Lătăreţu, cu toate că Maria Tănase mi-a fost profesoară la liceul de muzică unde colegi mi-au fost Benone Sinulescu şi Victoria Darval, printre alți cîntăreți mai mult sau mai puțin la modă.**

— Profesorul Tiberiu Alexandru, ilustru folclorist, scrie pe coperta unui disc de-al dumneavoastră că prin 1951 v-ar fi descoperit Constantin Prichici, cercetător ştiințific la Institutul de folclor din Bucureşti, actualul Institut de cercetări etnologice şi dialectologice.

— **Dumnealui şi directorul adjunct al acestei prestigioase instituții de cercetare şi conservare a folclorului, profesorul Mihai Pop, alt reputat folclorist, mi-au recomandat încă de pe cînd eram în sat să mă prezint la concursul căminelor culturale, manifestare ce a prefigurat actualul Festival național „Cîntarea României".**

— Apropo, de ce nu ați face parte din juriul de cîntec popular al acestui festival ?

— **Ştiți, eu am un defect la ochi, şi poate că nu mă văd prea bine mai marii unor asemenea juriî. Cîntecul e cîntec însă, şi mie îmi sună în urechi. De altfel acest defect de ochi la mine s-a schimbat într-o calitate deoarece nevăzînd prea bine publicul, contez numai pe melodie şi textul acesteia, mai puțin atentă la ghiduşii, ochează de şi alte artificii...**

— Sînteți o adversară înverşunată a oricărui artificiu nu numai scenic, dar cu atît mai mult melodic.

— **E-adevărat, de-aceea n-am putut imita nici un model, nici măcar pe cele celebre. Mi-a plăcut totdeauna să fiu eu. Eu de altfel rămîn totdeauna singură cu cîntecul, de mă-ngîn cu sufletul...**

— **Mi-ați vorbit mai înainte de niște folcloriști, cercetători sau profesori. Care au fost însă dirijorii de specialitate cu care ați colaborat ?**

— **Înainte de toate marele Victor Predescu, apoi Ionel Budişteanu, şi la înregistrarea unuia din ultimele discuri Marius Olmazu, dirijorul orchestrei de muzică populară a R.T.V. Şi fiindcă a venit vorba de Radioteleviziune, nu pot uita dreptatea pe care mi-a făcut-o această instituție de difuzare a cîntecului popular.**

— Tot datorită Radioteleviziunii, mai exact redactorei cu mare dragoste pentru folclor de la emisiunea „Tezaur folcloric", Marioara Murărescu, mă şi aflu în vizită la dumneavoastră... M-ar interesa totuşi cîteva opțiuni ale dumneavoastră în materie de cîntec popular...

— **O cîntăreață mai puțin cunoscută din Vrancea, Lina Petrescu şi Marinică Iordache. După cum știți oricît de controversat ar fi şi o vreme criticat aspru, la Ion Dolănescu. Firea mea mi-a dictat o conduită mai puțin obişnuită, în mediul nostru, un mare respect față de înaintaşi precum şi o mare încredere în cei mai tineri. E, de altfel, chiar principiul suprem al Festivalului național „Cîntarea României".**

— N-ați vrea să ne destăinuiți pe oamenii cei mai dragi inimii dumneavoastră...

— **Cum să nu. Unul e chiar mama mea, Constantinescu Gica, altul tata mare, Petrică Constantinescu, şi maica mare, Tinca. Tot printre cei care au avut o înrîurire asupra mea îl număr pe cîntăreţul lăutar Dumitru Cercel din Muscel, căruia îi datorez Balada neînregistrată încă a voinicelui străin.**

— Din cîte îmi dau seama, încă sînteți în puteri să mai înregistrați unele melodii unice. După modestia în care trăiți, nu s-ar putea zice cum că sînteți marea cîntăreață care vă ştie lumea...

— **Principiul meu a fost cel al poporului, dintotdeauna : sărac şi curat. Dacă un domnitor ca Mircea îşi apără sărăcia şi nevoile şi neamul de ce m-aş burzului cu că niște funcționari birocrați nu s-au îngrijit de dreapta mea pensionare. Eu totdeauna față de popor m-am plătit cu cîntecul...**

— Buna dumneavoastră cuviință e exemplară, dar cîntecul dv. face parte din ceea ce numim tezaur folcloric.

— **Satisfacția vieții mele rămîne aceea că mi-a fost dat să cînt în zeci de turnee, zile şi săptămîni şi ani la rînd cu mari cîntăreți.**

— O întrebare-fulger : cîntecul dv. preferat ?

— **„Dragă-mi este uliţa". Cu toate că nici de „Mierlița cînd e bolnavă" nu mi-e ruşine de loc...**

— Şi totuşi aveți un fel aparte de a cînta...

— **Eu cînt cum respir. Cîntecul e respirația mea.**

— Mi-ați dat un răspuns vital. Aşa că prefer să mă opresc şi să vă ascult. De pildă, acest „Dunăre, Dunăre, / drum fără pulbere, / Şi fără făgaş / Inima-mi secaş". În „Dunărea" dv. se varsă toate cîntecele Țării, ca apele acestela...

— **Să punem punct deci, ca şi cum am ajuns la vărsare** — îmi spune pe gînduri interlocutoarea mea din mijlocul Bucureştiului în care de o vreme a venit primăvara, ca într-un cîntec al Ilenei Constantinescu.

NICULAE STOIAN ■

Literatura şi viața

(Urmare din pag. 9)

sub modelul (de împrumut) al acestei „experiențe de viață" care ştim bine la ce rezultate „artistice" a condus tocmai prin alterarea adevărului (şi de viață). De aceea cred că putem considera ca loc al experienței de viață şantierul, uzina şi sala de clasă, frontul, şufrageria, dar, şi nu în ultimul rînd, biblioteca.

Am scris un roman — în mare parte istoric — plecînd nu de la o experiență de viață ci de la un fapt de viață : un unchi, fratele cel mare al bunicii, a căzut pe cîmpul de luptă în cursul ofensivei lui Averescu de la Mărăşti. Am încercat să aflu cîte ceva despre un om pentru care viața s-a încheiat la 22 de ani : au rămas doar cîteva fotografii, hîrtii disparate, un carneţel cu însemnări. Atît. Cine a fost el ? Aşa am descoperit, încet, încet, din cărți şi arhive, o întreagă lume. Chiar dacă apusă. Asta nu se poate numi tot experiență de viață ? Şi ea, experiența de viață, îmi spune că despre cărțile fiecăruia e mai bine să-şi exprime opiniile criticii literari. Am primit întotdeauna cu o doză de neîncredere afirmațiile publice ale scriitorului. De ce să complicăm lucrurile mai mult decît trebuie ?

Prof. dr. Gabriel Rácz:

„Mai presus de toate cercetările, am iubit munca la catedră“

Interlocutorul nostru s-a născut la Arad, în 1928, a urmat în paralel facultățile de științele naturii și farmacie din Cluj-Napoca și Tg. Mureș. Este profesor titular al disciplinei de farmacognozie la I.M.F. Tg. Mureș. Autor și coautor a 16 volume de specialitate, între care lucrarea de referință „Plante medicinale și aromatice“, în colaborare cu dr. ing. Evdochia Coiciu, este tipărită de Editura Academiei. A publicat în 35 de reviste din țară și străinătate este autorul mai multor medicamente și a mai multor brevete de invenție. Președinte al Comisiei de cercetare în domeniul plantelor medicinale a Academiei R.S.R., membru și membru de onoare în numeroase societăți științifice internaționale. A ținut lecții și conferințe la universitățile din Ankara, Istanbul, Hamburg, Bonn, München, a participat la numeroase congrese de specialitate de la Atena, Bruxelles, Budapesta, Innsbruck, Poznan, Viena. Decorat cu Ordinul Muncii, cl. a III-a.

— Înainte de a bate la ușa acestui cabinet, am citit pe ea : „Farmacognozie“. Ce înseamnă, de fapt, farmacognozie, **tovarășe profesor Rácz ?**

— Disciplina de plante medicinale. Titulatura sună mai greu accesibil, dar, în fond, este egală cu noțiunea acestora, fiind totodată una dintre materiile de bază ale oricărei facultăți de farmacie.

— Interesant că se menține în epoca exploziei medicamentului de sinteză chimică. Pe vremea studenției dumneavoastră se predau multe cursuri cu acest subiect ?

— În perioada imediat postbelică s-a făcut, practic, tot atîta botanică farmaceutică și farmacognozie cît se predă și astăzi. Poate durata lucrărilor de laborator este ceva mai lungă, conform planurilor de învățămînt din ultimele decenii, și asta foarte profitabil pentru studenți, pentru viitorii farmaciști. Ceea ce s-a schimbat însă, în perioada respectivă, s-a conturat o cu totul altă orientare privind terapeutica. Prognoza de atunci era în favoarea așa-zisului medicament de sinteză. Eu nu prea sînt de acord cu acest termen, dar este cel unanim folosit. Nu sînt de acord, deoarece o bună parte a principiilor active vegetale se obțin astăzi prin sinteză. Faptul că un medicament se realizează prin extracție sau prin sinteză prezintă interes tehnologic, prezintă interes economic, însă nu este strîns legat de valoarea acestuia.

— Și credeți că optica s-a schimbat ? Că balanța ar înclina (din nou) spre lumea vegetală, spre fitoterapie ?

— Pe undeva e o idee preconcepută să afirmi că valoarea unui medicament depinde de origini ; n-ar corespunde realității afirmația că tot ceea ce este vegetal este bun, precum și inversul ei, că tot ceea ce se realizează în laborator, în industrie și nu se găsește în natură este periculos. Din păcate pendulările acestea între unul sau altul dintre medicamente au adus un foarte mare rău terapeuticii. Poate voi ocoli un răspuns direct. În general, cînd se vorbește de plante medicinale, de modul lor de utilizare, lumea se gîndește la ceaiuri, ceea ce este prea puțin și oarecum perimat, iar cunoștințele empirice pînă ce nu sînt confirmate științific sînt privite, pe bună dreptate, cu scepticism din partea corpului medical. Foarte frecvent, sub denumirea unui medicament se ascunde însă o plantă, dar, uneori, nici bolnavul, nici medicul care l-a prescris nu se gîndește că întreprinde un tratament fitoterapic. De pildă, unul dintre citostaticele mult căutate — în sfîrșit, e un domeniu unde nicăieri nu există încă suficiente posibilități terapeutice —, **Vincristina**, se realizează în întregime din plante medicinale. Atunci, cînd în leucemie, de pildă, se aplică perfuzii ce conțin și Vincristina, probabil că nimeni nu-și dă seama că utilizează un produs vegetal. Pot să fac astfel trimitere la o serie întreagă de medicamente.

— Vă rugăm.

— Iată, **Difebiom.** Se realizează din fructele de afin, deci din afine. Ori, cînd se prescrie, să zicem, în oftalmologie, foarte probabil medicul specialist nu se gîndește că aplică un tratament fitoterapeutic. Nici nu este absolut necesar, medicamentul trebuie să se impună prin calitățile lui intrinsece, prin valoarea intrinsecă, indiferent din ce se obține. Sau **Silimarina**, ce se realizează și la noi în țară în exclusivitate din fructele de Armurariu. Cînd se prescrie în hepatologie nu știu cîți își dau seama că apelează la o plantă. În ceea ce ne privește, tot ceea ce încercăm să introducem în slujba sănătății omului este de origine vegetală.

— Ne-ați mărturisit, în consfesiunea încredințată nu demult revistei, că ați pornit și porniți de la etnoiatrie, de la medicina populară din țara noastră. Care a fost, care este demersul științific ? Ați avut confirmări, ați avut deceptii ?

— Am considerat că, pe lîngă tot ce înseamnă planta ca atare — elementele morfologice, conținutul în diferite substanțe chimice, accentul trebuie să se pună pe verificarea presupuși acțiuni. Cum altfel decît prin studii experimentale asupra animalelor de laborator, căci aceasta este filiera ?! Așa au apărut primele dovezi, premisa pentru ca un medicament să aibă șansa, măcar șansa, de a fi introdus în terapeutică. Profilul nostru, al colectivului cu care lucrez de peste 25 de ani, acesta este : testarea, verificarea, controlarea diferitelor acțiuni posibile pe animale de experiență a unui număr cît mai mare de plante prezumtiv medicinale. Farmacognozia nu trăiește, nu este viabilă și utilă omului decît în strînsă colaborare cu farmacodinamia, această parte bine conturată a farmacologiei, cea care studiază reacția substanței respective asupra organismului. Am luat rînd pe rînd, diferitele acțiuni pe aparate — cardio-vascular, digestiv, hepato-biliar, cu posibilă acțiune asupra excreției rinichilor, antibacteriană, antivirotică, antiinflamatoare sau asupra unor paraziți intestinali — a diferitelor plante. Remarcați, clasificarea nu mai este una botanică sau chimică, este farmacologică, în felul acesta, s-au adunat foarte multe cunoștințe, avem la ora actuală cîteva duzini de specii de plante pentru fiecare acțiune.

— Adică, tot atîtea medicamente posibile. Ați evidențiat pentru prima dată în literatura de specialitate acțiunea extrem de valoroasă a cîtorva plante, printre care zămoșita și lasomia. Ne dați amănunte ?

— N-aș începe cu ele. Ne-a interesat, de pildă, în mod deosebit, posibilitatea influențării tensiunii arteriale, cunoscîndu-se ponderea acesteia în evoluția patologiei, în general. Pornind de la primele însemnări existente în țara noastră, începînd din sec. 16, (bineînțeles, noțiunea de hipertensiune nu exista, ne-am ghidat după simptomatologie și am presupus că produsul respectiv a putut servi, în perioada aceea, la tratamentul bolii numite azi hipertensiune), am controlat un număr relativ mare de plante sub raportul efectului asupra TA. La cîini, și la pisici ; sînt metode relativ învechite, însă cu ele nu te poți înșela, au și astăzi un cuvînt greu de spus în cercetare. (Dacă s-a renunțat la ele și se lucrează pe șobolani este, într-un fel, pentru ușurarea muncii, ai dintr-o dată un număr mai mare de animale într-un spațiu mai redus). De pildă, pentru un singur produs, **Hiporib** — aflat în microproducție curentă în laboratorul galenic al Oficiului farmaceutic Tg. Mureș, cu care colaborăm — obținut din Ribes nigrum, din frunzele de coacăz negru, — s-au sacrificat 90 de cîini, pînă ce s-a ajuns la cunoașterea tuturor factorilor ce influențează valoarea medicamentului. Un alt exemplu, de altfel, strîns legat de TA, dat fiindcă o bună parte a medicamentelor se bazează tocmai pe o îmbunătățire a excreției renale, este grupa diureticelor. De bună seamă, nici aici termenul de diuretic nu apare în consemnările din secolele trecute, se vorbește de hidropsie, mai tîrziu de formarea endemelor. În medicina populară din țara noastră se folosesc în jur de 80 de specii în acest scop. Deci, în prima etapă am stabilit plantele la care se relatează o atare acțiune și pe urmă am trecut la experimentare, la verificarea posibilei acțiuni. Un prim exemplu este amintita zămoșiță, Hibiscus trionum, introdusă pentru prima oară în terapeutica modernă la noi în țară. Este o buruiană destul de răspîndită și fără vreo utilitate pînă acum. Mai este numită, în zona în care lucrăm, și pepenele sălbatic, or, este știut că nu există nici un pepene sălbatic, atunci am înțeles că poporul o definește astfel prin asociație cu efectul diuretic al pepenilor.

— Cu lasomia, cum a fost ?

— Ca în toate celelalte, primul pas a fost ca dintr-un număr oarecare de plante utilizate de medicina populară pentru un anumit scop, să selecționăm pe cele ce se adeveresc active. Începi cu cercetarea fitochimică Este o condiție peste care nu se poate trece, este elementul ce poate fi controlat, este metoda de identificare, de dozare a conținutului în principii active, una din posibilitățile cele mai certe de a testa valoarea diferitelor proveniențe de la aceeași plantă. În tratamentul leucoreei, de fapt, leucoreea fiind un simptom al infestației cu protozoarul patogen Trichomonas vaginalis, am adunat, într-o etapă, 34 de specii utilizate la noi empiric, probabil mai sînt și altele. Dintre ele doar 4 s-au dovedit a distruge realmente acest agent patogen iar din cele 4, una singură este extrem de activă — lasomia, florile de lasomie, Philadelphus coronarius. Acțiune semnalată de noi prima dată în literatura de specialitate.

— De ce nu s-a ajuns la un medicament pe baza ei ? Se pretează prea bine la cultură.

— Sînt ani, sau perioade de ani, mai puțin favorabile pentru un oarecare produs, ceea ce nu înseamnă că peste cîțiva ani să nu încline balanța către el.

— Dumneavoastră, farmaciștii și toți cei care studiați plantele medicinale, sînteți, uneori, prea modești, sau poate prea puțin luptători iar astfel de cercetări remarcabile, medicamente testate clinic nu ajung să fie incluse în Nomenclatorul anual al medicamentelor și, ca atare, în producția industrială. V-aș întreba în ce stadiu se află celelalte medicamente puse la punct aici, la Facultatea de Farmacie din Tg. Mureș, cu contribuția directă a prof. Rácz.

— Hepatosol, deosebit prin 2 litere de Hepatobil — inițial denumirea a figurat la noi, însă dat fiindcă pe aceasta din urmă îl produce **Plantavorel** din Piatra Neamț, am rebotezat produsul nostru —, se realizează de mai bine de 10 ani, fără încetare, în microproducție și are la bază 3 constituienți vegetali bine cunoscuți — sunătoarea, anghinarea și izma bună —, întrunind calitățile a două tipuri de medicamente, ale Anghirolului și Rovacolului. Coleol, este și el un succedaneu de Rovacol, are toate avizele Comisiei medicamentului și, de asemenea, constituie o microproducție a Oficiului farmaceutic local, se desface în raza lui de activitate, suplinind importul.

— Întrebarea mea viza, vă mărturisesc, tovarășe profesor, alt răspuns. O reformulez, cum se face că nu au intrat în producția industrială ?

— Vor intra, sînt destinate producției Întreprinderii de Medicamente din Tg. Mureș, aflată în faza de construcții-montaj, în ultimul trimestru al acestui an va trebui să dea primele șarje de produse farmaceutice.

— Explicit sau implicit, vi se recunoaște — bibliografia oricărei contribuții în domeniu o atestă — meritul de a fi creat o solidă școală în cercetarea plantelor medicinale, ați adunat și ați încurajat în jurul dumneavoastră o sumedenie de specialiști, efectuînd studii fundamentale, experimentale, aplicative. Ați semnat lucrări cu peste 100 de colaboratori. Care v-au dat satisfacții, cei puțin la fel de mari, ca și medicamentele create ?

— La un moment dat, cercetarea genetică. Mai exact de amaeliorare a conținuturilor în principii active ale unor specii și soiuri introduse în cultură. Am obținut rezultate extrem de interesante, de pildă, la o plantă comună în flora spontană — Coada șoricelului, Achillea millefolium. S-ar putea pune întrebarea, ce rost are să fie introdusă în cultură ? Răspunsul e simplu de dat, în flora spontană există exemplare complet lipsite de principii active. Deci, se poate întîmpla să se recolteze o cantitate mare, la nivelul tonelor, fără ca aceasta să prezinte vreo valoare. Ne-am apucat încă din 1967 să o ameliorăm iar, la ora actuală, soiul local la care am ajuns — și a intrat în cultură la Ferma de plante medicinale și aromatice de la Bod a Întreprinderii de produse cosmetice „Nivea“, Brașov — reprezintă o materie primă industrială foarte bogată în azulene, principiile active ce ne interesează. Dacă în flora spontană conținutul în ulei volatil ajunge pînă la cel mult 12 la sută, în ameliorare am atins 40—50 la sută. Un alt exemplu, ar fi și podbalul, Arnica montana care, la noi, este pericilitată cu dispariția, populațiile s-au rărit foarte mult în zonele de munte. Am recomandat să fie înlocuită cu o plantă exotică — Arnica chamissonis — și care nu s-a folosit niciodată, pînă acum, la noi, în scopuri terapeutice. Am înființat primele culturi în ferma amintită. Produsul cosmetic **Tonorelaxin**, omologat anul trecut, se realizează inclusiv prin folosirea inflorescențelor de Arnica. Alte contribuții la cercetarea fundamentală ar fi și elaborarea de metode noi de analiză mai avantajoase decît cele consacrate, fiind mai rapide, mai ușor reproductibile, necesitînd o cantitate mult mai mică de reactivi și probe de analiză. În mod continuu, lucrăm la elaborarea unor asemenea metode, fie de identificare, fie de dozare a conținuturilor în principii active. Dacă rămînem la coada șoricelului, metoda pusă la punct se bazează pe dozarea cantitativă a azulenelor, pornind de la o singură inflorescență și atunci, aflî ușor individul cel mai valoros de la care recoltezi sămînța pentru cultură. Sau, o metodă microchimică foarte utilă elaborată pentru macul de grădină (o materie primă industrială) menită să se poată doza conținutul în alcaloizi dintr-o singură capsulă. La fel, pentru mătrăgună — Atropa Belladonna — unde se lucrează cu 1 gr. de material vegetal, față de metodele zis clasice, necesitînd cel puțin 100 gr.

— Dar nu vom putea introduce în cultură toate plantele medicinale existente în rezervorul natural al țării.

— Nicidecum. Sînt o serie întreagă de specii din care dispunem de rezerve imense. Pe de o parte, pe de alta, genofondul vegetal natural din țara noastră este periclitat prin recoltarea din flora spontană, uneori, irațională, prin devastare. Eu sînt încîntat de optica foarte sănătoasă și hotărîtă a specialiștilor din Trustul „Plafar“, și mă refer, mai ales la biologul Mircea Alexan, care întreprind studii și acțiuni serioase pentru ocrotirea naturii, chit că, la prima vedere, cele două obiective se bat cap în cap. Unul vrea să valorifice iar celălalt să ocrotească. Cum vrem ambele, elemente, printr-o strategie inteligentă le putem avea.

— Numele Gabriel Rácz, a intrat, se cunoaște, în literatura de specialitate internațională. Care dintre lucrări au avut un mai larg ecou peste hotare ?

— Primul pas a fost în 1958, cînd am participat la Congresul internațional de științe farmaceutice de la Bruxelles, unde am relatat primele rezultate privind cercetarea plantelor folosite în medicina populară din țara noastră. Nu m-am așteptat la un ecou atît de însemnat. Iar la ultimul congres la care am participat, în septembrie 1986, de asemenea un Congres mondial de farmacie, desfășurat la Innsbruck, în Austria, unde am abordat, înainte de toate, o comunicare asupra elementelor specifice folclorului nostru medical, a trezit un interes de o amploare egală. Este o bucurie pentru noi, faptul că multe dintre lucrările apărute în țară, sînt recenzate în revistele internaționale mari și așa, prin forța împrejurărilor, devin o bancă de date, un bun comun al medicinei în general. Au interesat, mai cu seamă, cele legate de acțiunea farmacologică, dat fiind că avem o ușoară prioritate, n-aș zice o categorică prioritate, existau asemenea preocupări încă de la Claude Bernard, din secolul trecut, dar atunci cînd ne-am apucat noi să urmărim acțiunea diferitelor plante folosite în medicina populară, nu era în vogă, nimeni nu se ocupa de așa ceva. Este foarte adevărat că în ultimii, cu aproximație, 10 ani, încetișor, și pe plan mondial accentul a început să se pună (iar azi tot mai insistent) pe urmărirea efectului conținuturilor din plante. Lucrările noastre sînt, într-adevăr, frecvent citate, teme și încercări pornite aici au fost reluate și de alte colective din lume.

— Dacă în toată lumea preocuparea pentru fitoterapie este în creștere, este recomandată ca o posibilitate a sănătății lumii moderne de către Organizația Mondială a Sănătății, considerați că sînt bine înarmați studenții de la facultățile de medicină, în acest sens ?

— Accentul se pune și pe homeopatie (unde cam 60 la sută dintre remedii se bazează tot pe fitoterapie) ca și pe alte metode și experiențe tradiționale, cum sînt apiterapia, acupunctura și așa mai departe. Este o realitate, studenții nu prea sînt pregătiți în această privință. Cum aș vedea echilibrate lucrurile ? Prin organizarea unor cursuri facultative de medicină naturistă, de pildă, în care să se abordeze chiar și elementele cu care, eventual, cadrul didactic nu este de acord. Studentul să fie, în orice caz, informat.

— Vorbind despre studenți, dumneavoastră cum sînteți ca profesor ?

— Nu sînt prea sever. N-am spus niciodată unui student pe nume, l-am privit mereu ca pe viitorul meu coleg. Vine asta, cred, și dintr-o vocație de dascăl, mai presus de toate cercetările mele și de satisfacțiile ce mi le-au adus, am iubit munca la catedră. Am și avut în casă mereu același climat și aceleași preocupări. Să vă fac o confidență. Am fost coleg de liceu și coleg de facultate cu soția mea, Elisabeta Rácz-Kotilla (Kotilla este numele ei de fată, așa a semnat primele lucrări), ea predă disciplina de farmacodinamie, iar toate temele pe care le abordăm le lucrăm împreună. Așa că, și la școală, și acasă, și cînd ne plimbăm într-un parc, discuțiile tot la probleme profesionale ajung. Și tot la școală și la elevii nostri.

— V-am pus atîtea întrebări cîte lucruri am știut (vag) despre dumneavoastră, cercetătorul Gabriel Rácz. Cu siguranță am omis o mulțime altele ce ar fi interesat cititorul.

— Lipsește grădina botanică, grădina de plante medicinale și aromatice, pe care o îngrijesc din ziua înființării ei, din primăvara anului 1949, pe care am organizat-o cînd am absolvit facultatea și am rămas preparator aici. Se înțelege, sînt foarte legat de ea. O bună parte din timpul meu îl petrec în acest parc, avem una dintre colecțiile cele mai bogate din întreaga zonă geografică a Europei, îmi permit să fac această afirmație, fiind în relații de schimb, oficial, cu circa 100 unități similare din lume, iar grădini botanice și colecții mai bogate de plante mdicinale nu prea văd în cataloagele pe care le primesc.

CICI IORDACHE ADAM ■

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

■ „Vă scriu în numele mai multor tineri din satul Vlădeni, comuna Corlățeni, județul Botoșani: Avram Ștefan mă numesc, sînt membru cooperator la C.A.P. Corlățeni și vă voi spune cîte ceva despre o clădire care a înfruntat veacurile... unui vechi conac — o clădire impunătoare, dar a cărei valoare scade odată cu scurgerea anilor. Au funcționat aici, pe rînd: școala satului, magazinul sătesc, sediul C.A.P., grădinița și Căminul cultural. Astăzi, clădirea se află într-o stare de nedescris: deși s-au încasat aici, anual, sume importante — fiind găzduite nunți, botezuri, baluri și alte petreceri — geamurile intrării sînt sparte, curge tencuiala... e păcat, mare păcat! O clădire ca aceasta ce are în jur de 10 săli mari, o clădire care a înfruntat veacurile ajunge, iată, să-și găsească sfîrșitul, tocmai în anii în care se construiește atît! Nu cred că-i drept, și cu speranța că o să plodați și dv. pentru reparea acestui edificiu, închei cu regretul că nu dețin o fotografie pentru a vă ilustra mai ușor seama ce se năruie aici, în satul nostru. Vă mulțumim anticipat... etc".

■ Domnia Sa țăranul de mai sus n-a beneficiat, iată, de o fotografie; beneficiem însă de o alta, cea pe care o vedeți, și care — neavînd nici o legătură cu prima — se asociază însă ideii de a păstra, dacă nu chiar de a reconstitui, „cite ceva": iată ce ne relatează **Toma Chișăroiu, strada Armonia nr. 32, Rîmnicu Vîlcea : „La Băile Her-**

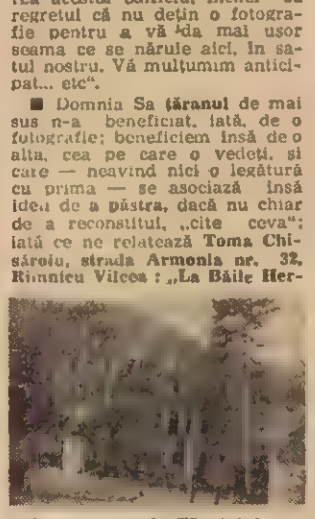

culane, pe strada Zăvoiului nr. 38, pe lîngă complexul U.G.S.R. și „Podul roșu", se găsește, într-o stare deplorabilă, „VILA EMILIA" — o clădire cu două etaje și circa 20 încăperi foarte frumoase ca arhitectură. Trecută în patrimoniul Băncii naționale a R.S.R., și folosită un timp de către aceasta drept Casă de odihnă, astăzi este părăsită. Autoritățile locale s-au mulțumit să-i zidească ușile de la intrare; se propune aici mutarea Muzeului bălor — actualmente aflat într-un local necorespunzător. Dar și așa, cum rămîne cu geamurile sparte, și cu tencuiala, și acoperișul în parte deteriorate ? !".

■ **Din partea Procuraturii Republicii Socialiste România:** „În legătură cu scrisoarea numitului **Ion Stănescu**, adresată redacției și trimisă nouă spre competentă rezolvare, vă comunicăm: în urma examinării cauzei s-a constatat că obiecțiunile formulate sînt întemeiate, împotriva hotărîrilor judecătorești criticate fiind declarat recurs extraordinar care a fost trimis spre soluționare Tribunalului Suprem cu nr. 11747/378/25. IV. 1987".

■ **Consiliul popular al municipiului Ploiești:** „La scrisoarea lui **Valeriu-Ștefan Georgescu**, domiciliat în municipiul Iași, Piața Voievozilor nr. 12, bloc X 7, apartamentul 1 — care solicită stabilirea domiciliului în municipiul Ploiești — vă facem cunoscut că cererea formulată de acesta a fost rezolvată favorabil".

■ „Mă numesc **Dan Botezatu**, din comuna Săcălaz, județul Timiș, și vă aduc la cunoștință următoarele: sînt pensionar de invaliditate gradul II, fără drept de muncă, și am plecat din comuna Brodina, județul Suceava, vechiul meu domiciliu, stabilindu-mă aici, în Săcălaz, strada a V-a, nr. 396. Din luna decembrie 1986 am făcut cerere la Oficiul de pensii și asigurări sociale din Suceava pentru a-mi transfera dosarul de pensionare nr. 201367 în județul Timiș, iar începînd cu luna ianuarie 1987, să primesc pensia la noul meu domiciliu. Au trecut aproape patru luni, iar eu nu am primit încă acum pensia. Nu am alt venit, părinții îmi sînt și ei bătrîni, îmi vine foarte greu. As[illegible] oare cît durează să se [illegible] un dosar din județul Su[illegible]a în județul Timiș ? ! Cu speranța că acest caz va fi rezolvat... mulțumind foarte mult... etc".

N.R. — Știți, nu de mulțumiri e nevoie într-un astfel de caz! Ci numai de eliminarea unei atitudini, pe cît de bizară, pe atît de păgubitoare, numită BIROCRATISM !

■ ...Referitor la scrisoarea adresată redacției noastre în **noiembrie 1986, de către Marin Stoian din comuna Slobozia-Moară:** trimisă și înregistrată ca atare, la Consiliul popular al județului Dîmbovița, în **decembrie 1986, pe sosește, iată, către sfîrșitul lui aprilie — începutul lui mai, 1987** (dată la care a fost înregistrat răspunsul în cauză!), un **referat** din care reproducem „în extenso": „În ziua de 19 februarie 1987, un colectiv condus de (...) — a verificat sesizarea petentului, adresată mai multor foruri, privind unele aspecte din activitatea tovarășului Stan Mihai, activist al Consiliului popular comunal și director al căminului cultural din comuna Slobozia-Moară. Pornindu-se de la măsurile stabilite în urma anchetei din anul 1986 (n.n. — ? !) i s-a arătat tovarășului Stan Mihai că nu a finalizat cele stabilite și nu a îndreptat nimic din neajunsurile stilului său de muncă. Din cercetarea documentelor s-a dovedit o totală lipsă de preocupare pentru planificarea și organizarea muncii, atît în calitate de președinte al Consiliului de educație politică și cultură socialistă, cît și ca director al căminului cultural, cele două organisme neavînd nici un program de activitate. În cadrul căminului cultural se organiza numai discoteca, iar din ultimele luni ale anului și pînă în prezent nici această activitate nu mai putea fi susținută fiindcă s-a furat aparatura, fapt tratat cu multă superficialitate. Căminul cultural este negospodărit, înfățișîndu-se total necorespunzător pentru desfășurarea activității cultural-educative. Comuna nu are formații artistice... iar pentru anul 1987 a fost aminată de mai multe ori adunarea generală a activului cultural pe comună, pentru dare de seamă și aprobarea planului de activitate pe anul 1987 a consiliului de conducere al căminului cultural. În urma celor constatate, au fost stabilite următoarele măsuri: a fost organizată adunarea generală de dare de seamă și aprobare a planului de activitate a căminului cultural; se va organiza o întîlnire cu intelectualii din localitate în care se vor stabili sarcini în domeniul activității social-educative, politico-ideologice și cultural artistice pentru fiecare om al muncii din acest domeniu de activitate; urmează a fi reluată activitatea cinematografului sătesc stabilindu-se și proiecționist nou; tovarășul Mihai Stan, activist al Consiliului popular comunal, a fost eliberat din funcție".

■ **Consiliul popular al județului Ialomița:** „Referitor la scrisoarea Elenei I. Ioana din orașul Bals, inginer agronom, șef de fermă la C.A.P. Vlădeni, prin care solicită transfer în județul Olt, vă comunicăm: analizînd situația familială a numitei, Biroul executiv al Direcției generale pentru agricultură a județului Ialomița, cu avizul Ministerului Agriculturii, în ședința din 11 martie a.c. a aprobat transferul solicitat în județul Olt".

■ **Consiliul popular al municipiului Galați și respectiv, Centrala Industrială Siderurgică Galați** ne anunță că — în urma scrisorilor adresate redacției de către **Iosif Burian**, om al muncii la Întreprinderea agro-industrială, și **Costel Balaban**, ambii solicitînd sprijin în rezolvarea situației lor locative, — lui I.B. i s-a aprobat atribuirea garsonierei nr. 45 din blocul A 6 — Țiglina I, iar celui de-al doilea i-a fost repartizat un apartament cu două camere în blocul D 6 — în cartierul I.C. Frimu".

■ „Mă numesc **Vlad Tudora**, din satul Sihleanu, comuna Scorțarul Nou, județul Brăila. Am încheiat în numele sotului meu Vlad Marin, care este suferind la pat, un contract cu nr. 52728 în ziua de 18 octombrie 1986 pentru creșterea unei juninci: contractul l-am încheiat cu achizitorul Pîrlog Mușat, reprezentantul Întreprinderii de industrializare a cărnii Brăila. Conform contractului am predat juninca pe data de 18 ianuarie 1987, odată cu mine mai predînd animale și alți sătenî, urmînd ca actele de predare să ne parvină prin intermediul tov. Mușat la mijlocul lunii martie a.c. Ceilalți sătenî au primit actele cu care și-au ridicat sumele ce li se cuveneau, eu însă nu. Tov. Pîrlog mi-a comunicat că actele mele s-au rătăcit, că să mai aștept, eu am însă 74 ani, nu mai pot să umblu de colo-colo, poate că prin publicarea rîndurilor mele cei de la Întreprinderea de industrializare a cărnii Brăila vor urgenta rezolvarea cererii mele".

■ **Din partea D.P.M.O.S.-Buzău:** „Privind rezolvarea scrisorii **Lidei Ichim** din localitatea Tulcea, strada Taberei nr. 5 A, adresată redacției FLACĂRA și trimisă spre rezolvare Consiliului popular județean Buzău, prin care numita solicita transferul ajutorului bănesc lunar din comuna Nehoiu, județul Buzău, la Tulcea: cu adresa nr. 13562/1987, dosarul pentru ajutor bănesc lunar, conform Decretului 410 1985, a fost transferat la D.P.M.O.S. Tulcea, de unde urmează să primească drepturile bănești începînd cu data de 1 septembrie 1986".

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** : „În legătură cu scrisoarea lui **Constantin Moșinoi** din Bacău, strada Narciselor, blocul 11, scara B, apartamentul 52, vă comunicăm că, examinîndu-se cauza la care s-a referit numitul, s-a declarat recurs extraordinar, dosarul fiind trimis la Tribunalul Suprem la data de 7 aprilie a.c.".

■ „În cursul lunii curente, am cumpărat o cantitate de zahăr ce s-a dovedit a fi practic neutilizabil, avînd aspect de „sare și piper", fiind umed și mai ales nefiind... dulce. Interesîndu-mă și la alți concetățeni din Cîmpina, am aflat că și zahărul cumpărat în ultimul timp de acestia este la fel, mulți întrebîndu-ne acum dacă poate fi folosit. Dezlegarea enigmei a venit într-un tîrziu cînd în punga respectivă am descoperit eticheta pe care v-o trimit anexat (care se află la redacția noastră, și al cărei conținut este următorul: „I.I S.Z. URZICENI — ZAHĂR TOS — Stas 11-68 — fabricat 1980 — Termen de garanție: 12 luni"). Aflîndu-ne în anul de grație... 1987, v-am semnalat cele de mai sus înțelegînd a felicita pe șeful serviciului comercial din localitatea noastră pentru grija pe care o poartă pentru... starea produselor alimentare puse în circulație!" (**Pavel Tifigiu**, strada Mărășești nr. 2 — Cîmpina).

■ „Am mers zilele trecute la librăria „DACIA" din centrul Capitalei și am cumpărat o carte: „Mayirei, Nunta în cer" de Mircea Eliade, însă se vindea condiționat împreună cu pliantul în limba engleză „Saturn". Merg pînă acolo încît aș înțelege poate vînzarea condiționată a unor obiecte mai puțin solicitate împreună cu unele foarte solicitate, ce nu înțeleg însă este faptul că obiectul auxiliar costă mai mult decît cel solicitat: mai mult decît atît, este inaccesibil masei de cititori, fiind scris în altă limbă. În cazul de față cartea solicitată costă 13,50 lei, iar pliantul... 19 lei!" (Mă numesc **Nicoleta Săvulescu**, locuiesc în București, strada Trapezului nr. 3, blocul C 2, ap. 235, scara F, și vă scriu în numele unui colectiv de oameni ai muncii de la Institutul de Cercetări Tehnologice în Telecomunicații din Calea Victoriei nr. 37 B, care au cumpărat în aceleași condiții, aceeași carte).

Pagină realizată de HORIA PATRAȘCU ■

Scrisoare comentată

Testament pentru 31 de copii

Elisabeta Dósa din Miercurea Nirajului, județul Mureș, a fost farmacistă pînă în pragul pensionării, îndeplinindu-și cu prisosință nobila profesiune pusă în slujba sănătății omului. În timpul său liber dădea meditații la limba franceză, iar în concedii călătorea. La Tg. Mureș o avea pe mama sa, la Reghin, pe unica sa soră. Surorile Dósa nu erau căsătorite, nu aveau nici copii, ci doar cîțiva veri îndepărtați, cu care însă nu întrețineau nici un fel de relații. Mama surorilor Dósa decedează la 30 ianuarie 1983. Ca un făcut, în același an, pe 29 octombrie, se stinge subit din viață și sora mai mare. Elisabeta Dósa devine singura succesoare a tuturor bunurilor ce le aparțineau acestora.

În aceste condiții, **farmacista Elisabeta Dósa printr-un gest profund uman hotărăște să lase întreaga avere — inclusiv cele trei case impozante — unor familii cu mai mulți copii !** Zis și făcut. Primul testament este autentificat la 26 iunie 1982, iar de legitimele drepturi testamentale va beneficia Mihail Gál, tată a 9 copii, muncitor necalificat la Fabrica de mobilă din Odorheiu Secuiesc (domiciliat în Aleea Florilor nr. 8, ap. 13, județul Harghita). Al doilea testament este autentificat la un alt notariat de stat, pe 19 noiembrie 1983, și-l va avea ca fericit posesor pe Mihail Szabó, și numeroasa sa familie compusă din 10 copii. La data de 9 martie 1984 se autentifică, la un alt notariat de stat, al treilea și cel din urmă testament : familia Székely îl va avea „la purtător", cum se zice îndeobște și vor beneficia de drepturile izvorîte din masa succesorală toți cei 12 copii ai săi. Așadar, trei testamente distincte — emise la date diferite, la notariate din trei localități diferite — să reținem acest aspect — în beneficiul a 31 de copii ! Un gest de o înaltă ținută morală, ne dăm bine seama, denotînd alese calități umane ale farmacistei Elisabeta Dósa.

În chip cu totul surprinzător, s-au trezit însă peste noapte cîțiva pretinși succesori cărora — nu-i așa ? — nu le putea scăpa o carte atît de „grasă" ?! La numai 60 de ani, fără să fi fost bolnavă vreodată, fără să fi fost internată fie și numai o zi în spital, Elisabeta Dósa se pomenește, netam-nesam, tîrîtă în spital cu de-a sila, grăbindu-i-se oarecum și în acest fel grabnicul sfîrșit, la numai 20 de zile de la întocmirea abuzivă. Prin acest abuz încărcat de calomnii, pretinșii „verișori" doreau să demonstreze cu tot dinadinsul că testatoarea n-ar fi fost în toate facultățile mintale atunci cînd și-a testat întreaga sa avere celor trei familii „sărace". Înșelați, chiverniseală ieftină, au socotit că acesta este momentul propice cînd soarele le-a zîmbit din umbra propriului lor destin. Într-o oarecare măsură manevra le-a și reușit pînă la un punct. Numai că, în respectivul certificat medical nu se confirmă, negru pe alb, sau albastru pe alb, că Elisabeta Dósa ar fi în mod cert lipsită de rațiune, ci, numai că ar putea fi „posibil" ; deci, putea fi posibil și invers, adică, să fie cu deplină rațiune. Scrisorile el către cele trei familii, scrise în ultimele luni, săptămîni și zile înainte de-a se fi sfîrșit din viață — scrisori care se află la dosarul cauzei — sînt pline de înțelepciune și de adînci învățăminte omenești, așa că, ele confirmă o dată în plus că Elisabeta Dósa a fost, așa cum toți cunoscuții ei afirmă că a fost o intelectuală adevărată, de o frumoasă și distinsă ținută morală, stăpînă deplină pe propriile sale sentimente și idei.

„Verișorii" hrăpăreți au mai uitat și un alt aspect, demn de relevat pentru a reliefa înțelepciunea legiuitorului. Legea permite — chiar și în cazul bolnavilor mintali — ca în intervalele lor de luciditate — aceștia să facă testament și să-l autentifice, în aceste perioade, conform uzanțelor. Ori, cele trei testamente au fost întocmite și autentificate cu foarte mult timp înainte de internarea abuzivă a Elisabetei Dósa, după cum am văzut. Iar ele au fost întocmite și autentificate la trei notariate din trei localități diferite, deci, au și parafa și temeiul legal cuvenit. Pretinșii succesori nu se lasă însă cu una, cu două și, la drept vorbind, nu vor să le scape printre degete o șansă atît de neașteptată, gîndindu-se pesemne că nu vor mai afla ei niciodată un atare moment cînd la masa intrigilor le-a picurat din cer nemurire... Astfel că, se dedau în continuare la tracasări și amenințări, ba chiar la traducerea în instanță a celor trei familii amintite mai sus, gîndindu-se, că tot vor izbîndi ei printr-o cale cît ar fi ea de nedreaptă...

Cele trei familii cu 31 de copii — respectiv, Gál, Szabó, Székely — au solicitat sprijinul revistei noastre pe lîngă factorii de resort, pentru ca dosarul nr. 5281/1985 întocmit la Judecătoria din Tg. Mureș să fie evaluat corect, nepărtinitor. Prin scrisul lor simplu, defel sofisticat, nu se plîngeau personal împotriva nimănui. Solicitau doar, ce-i drept, examinarea, aprofundarea și judecarea atentă, corectă a întregului material probator existent la dosarul cauzei. Am înaintat memoriul **Procuraturii Generale a R.S.R.**, și, iată, cu **adresa nr. 47 999/13198/86, din 16 aprilie 1987, ni se comunică : „Vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar, care a fost trimis la Tribunalul Suprem, pentru judecare".**

Gestul uman își află apărarea în lege.

DORIN SĂLĂJAN ■

Poșta redacției

Braharu Aurel — Huneroara : 1. Adresa Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 9246/1986 avizată de Ministerul Muncii cu nr. 155/1986, se aplică și unităților din sistemul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei. 2. La trecerea în unitățile economice, încadrarea se face în funcții sau meserii corespunzătoare pregătirii sau calificării pe care o au maiștrii-instructori, pe nivelul de retribuire sau rețeaua care se aplică în unitatea respectivă. ● **Stanciu Mirela — București :** Conform precizărilor Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 12264/1980, adeverințele sau dovezile eliberate de casele de cultură, universitatea populară etc. nu pot fi luate în considerare pentru încadrare, așa că, trebuie să practicați meseria în care v-ați pregătit în liceu. ● **Drăgan Elena — satul Maluri, oraș Pucioasa (Dîmbovița) :** Ajutorul se acordă mamelor care au în îngrijire 3 sau mai mulți copii sub 18 ani, sau 25 ani dacă își continuă studiile. ● **Ciobăniță Ion — București :** Pentru a putea fi scutită de unele taxe, o persoană trebuie să fi lipsit de la domiciliu o lună calendaristică încheiată. ● **Kondor Ștefan — Cluj-Napoca :** Au dreptul să li se închirieze locuința din fondul de stat familiile care nu dețin locuință proprietate personală (art. 13 din Legea 4/1973, republicată în 1980). ● **Ciontoș Susana — satul Soporul de Cîmpie, com. Frata (Cluj) :** În conformitate cu prevederile art. 7 din Legea 4 1977, plata integrală se face pensionarilor din unitățile agricole care achită în totalitate contribuția de 9,5% la fondul de pensii. ● **Ghebenei Filimon — S.ighișoara :** Ați primit în fiecare an repartizare în muncă, dar nu înțelegem ce v-a determinat să lucrați numai cîte două luni în fiecare unitate. E timpul să cereți mai mult de la dv. ● **Condescu Niculina — Craiova :** Dispozițiile art. 17 din Decretul 54 1975 privind repartizarea absolvenților din învățămîntul superior, coroborate cu cele ale art. 3 din Decretul 68/1976, în sensul că absolvenții institutelor de învățămînt superior repartizați în localități declarate de lege orașe mari își pot stabili domiciliul în aceste orașe în baza dispoziției de repartizare, nu se pot aplica situației dv., pentru că ați fost transferată la Craiova. ● **Matei Dumitru — com. Ibănești (Mureș) :** Pentru activitatea de tăiat lemne (cu motofierăstrău), norma de venit pentru județul Mureș este de 11 500 lei în mediul rural, cu un impozit anual de 2 590 lei. Trebuie în prealabil să solicitați și să obțineți autorizație de funcționare.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Ecou

Pagina dedicată lui Paul Popovăț a suscitat un viu interes printre cititorii noștri. Una din primele reacții ne prilejuiește o veste îmbucurătoare. Opinia aparține generalului maior dr. ing. Ștefan Ispas, membru în comisia de astrofizică a Academiei Republicii Socialiste România, care în 1980 a publicat lucrarea „Motorul turboreactor".

În momentul apariției articolului nostru despre Paul Popovăț domnia-sa punea la punct ultimele detalii ale unei lucrări pe aceeași temă, de astă dată însă, cu caracter istoric, „Motorul turboreactor — istorie, actualitate, perspective", realizată în colaborare cu ing. Ionel Lazăr, în care îi erau dedicate și lui Paul Popovăț cîteva rînduri.

În urma lecturii paginii noastre despre Paul Popovăț și a consultării lucrărilor savantului, puse la dispoziție de redacție, autorii au hotărît să mărească spațiul acordat prezentării vieții și activității lui Paul Popovăț, contribuției sale la dezvoltarea domeniului, la cîteva pagini, conferindu-i astfel, pentru prima oară într-o lucrare de specialitate, locul ce i se cuvine.

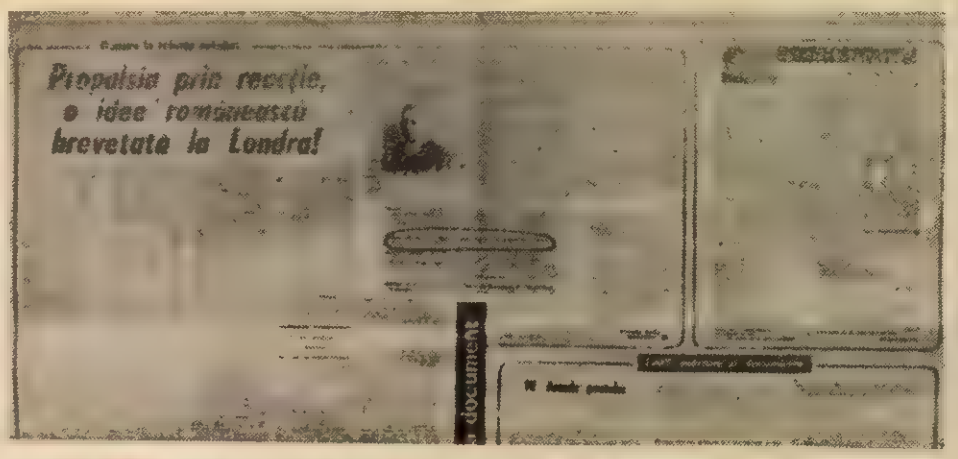

Creația lui Paul Popovăț a anticipat cu genialitate dezvoltarea aviației reactive!

Paul Popovăț, încă un român pe care istoriografia nu l-a prezentat la nivelul marii sale vocații științifice și tehnice manifestate la începutul acestui secol care s-a dovedit a fi grăbit și foarte nervos prin marile evenimente tehnico-științifice, politice și sociale care s-au succedat cu repeziciune și care au cuprins întreaga planetă.

A vorbi despre români și ideile lor îndrăznețe, fie și mai tîrziu, este un act de cea mai înaltă etică și justiție față de poporul care i-a produs — popor care are o înclinare spre creație. Reconstituirea societății umane în sine este o problemă dificilă. Engels, vorbind despre istoria științei, spune că „ea poate fi privită nu numai ca o sumă de adevăruri din ce în ce mai mari, dar și ca o sumă de erori din ce în ce mai mici".

Plecînd de la aprecierea că „faptele neridicate în cuvînt se cufundă în uitare", apreciez inițiativa constantă a revistei „Flacăra" de a scoate la lumină noi acte și fapte ale unor mari înaintași, cu atît mai mult cu cît unele din realizările lor sporesc prestigiul țării noastre și stimulează pe contemporani la noi și noi realizări în condițiile dezvoltării fără precedent a științei, tehnicii și economiei României. Noi, cei care lucrăm în domeniul aerospațial, acționăm avînd drept călăuză aprecierea tovarășului Nicolae Ceaușescu care spunea: „Am reluat — și va trebui să impulsionăm — cercetarea în domeniul aeronauticii, domeniu în care am avut în trecut realizări și cercetări de valoare internațională. Va trebui să ne angajăm cu cît mai multă hotărîre în abordarea unor probleme largi, de perspectivă în domeniul cosmosului, care au un viitor important".

Apariția invenției lui Paul Popovăț, prezentarea teoretică completă și experiențele făcute, au la bază, după părerea mea, în afara spiritului de observație, comun tuturor marilor creatori, un mare și ordonat travaliu care a constat în studierea documentațiilor și realizărilor „la zi", acumularea și sistematizarea unui mare volum de informații, deosebita capacitate de selecție, interpretare și teoretizare a fenomenului reacției directe și folosirea acestuia pentru realizarea unor mijloace de transport aeriene și navale. Paul Popovăț a fost un erudit, fiindcă trebuie subliniat că nu putea elabora acest nou concept, propulsia prin reacție directă — fără a cunoaște legile fizicii și mecanicii, privind mișcarea, legile termodinamicii, legile navigației aeriene și maritime, informații complete despre combustibili, materiale etc.

Idei privind realizarea unor motoare pentru propulsie au fost foarte multe, dintre care amintim: mașina cu aburi a lui John Nawcomen (1711), mașina cu piston a lui James Wats (1769) mașina cu abur cu piston rotativ (1769), mașina cu vapori cu dublu efect (1782) care au marcat punctul de plecare a primei revoluții industriale. De asemenea, ca marinar cred că a cunoscut foarte bine lucrarea lui I. Euler din 1754 „O teorie mai completă a mașinilor acționate de mișcarea apei", legile curgerii fluidelor enunțate de Daniel Barnoulli în 1738, formularea legilor de funcționare a motoarelor termice de către francezul Sadi Carnot în 1824.

Încercări de realizare a unor sisteme de propulsie au fost mai multe dar fără a avea o bază teoretică și premise de aplicație practică, dintre care se remarcă încercarea englezului John Barber, în 1791, „turbina care să funcționeze cu gaze calde", descrierea construcției unui motor cu reacție a lui Jean Delouvrier (Charles de Lauvrié) în 1863 în propunerea de brevet „Note asupra motoarelor cu reacție", propunerea unei instalații de propulsie directă „printr-un gaz sau lichid flamabil" a englezului Matthew Boulton în 1868.

Nu îl putem uita pe românul Alexandru Ciurcu, care împreună cu francezul Just Buisson au lansat ideea realizării practice a principiului acțiunii și reacțiunii în anul 1886, acțiune care s-a înfăptuit în Franța. Principiul a mai fost enunțat în secolul XVIII de Newton „automobilul cu aburi", dar Ciurcu și Buisson și-au propus să înlocuiască forța aburului cu forța de reacție a unui gaz comprimat. Prima încercare reușită în aplicarea practică a principiului a fost consemnată în 13 august 1886, cînd motorul astfel realizat a fost montat pe o barcă, demonstrația făcîndu-se pe Sena.

Există suficiente cauze ale necunoașterii unor realizări ale inventatorilor noștri. Într-o situație similară oarecum celei a lui Popovăț a fost și „Psihologia consonantistă" a lui Ștefan Odobleja, ca să dăm un singur exemplu. Tinerii cercetători, cadre didactice, toți oamenii cu spirit creator pot fi mîndri și complet satisfăcuți de condițiile pe care partidul și statul nostru le-au creat printr-un sistem unitar de învățămînt, printr-o amplă rețea de institute și centre de cercetare științifică și inginerie tehnologică prin casele științei și tehnicii pentru tineret, prin numeroase cabinete tehnice și laboratoare din școli, universități și întreprinderi în care pot să-și manifeste spiritul creator, beneficiind de cadre didactice cu experiență, de îndrumători talentați și consacrați în cercetare, de o bază materială în continuă dezvoltare și perfecționare.

Toate aceste condiții permit declanșarea unor inițiative și acțiuni care se armonizează perfect cu marile deziderate cuprinse în programele partidului de dezvoltare a științei.

Revenind la tăcerea care s-a așternut peste opera de geniu și pionierat a celui care a fost Paul Popovăț, trebuie să spunem că ea a apărut într-o perioadă istorică în care dezvoltarea industrială în țara noastră era la început, preocupările pentru elementele noi erau sporadice, iar multe din ideile noi erau privite, datorită necunoașterii, cu suspiciune. Așa s-a făcut că multe idei nu s-au putut materializa în țară. E suficient să amintim cazul lui Vuia care, deși a început realizarea automobilului zburător în țară, și-a perfecționat aeroplanul și a realizat primul zbor cu mijloace proprii de bord în Franța; Coandă, Gogu Constantinescu, Ciurcu, de asemenea și-au finalizat ideile în alte țări.

În această situație s-a găsit și Paul Popovăț, care a început experiențele la Galați, dar a continuat prin brevetarea invenției lui în Anglia și Franța. Elaborarea lucrărilor lui „Ethude théorique des appareils à réaction" la București și „Critique des propulseurs" la Paris în limba franceză, au constituit, după părerea mea, un dublu handicap: pe de o parte, accesul restrîns în țară, dublat de faptul că specialiștii străini erau mai degrabă interesați în cunoașterea unor realizări ale conaționalilor lor, iar pe de altă parte, noutatea problemei, care prin ineditul său provoca teamă și neîncredere.

Oricum, în baza datelor cunoscute, a materialului biografic existent în domeniu, creația lui Paul Popovăț se plasează în faza de început a dezvoltării aviației, de găsire a mijlocului de propulsie adecvat care să asigure realizarea zborului mașinii mai grele decît aerul. Scrierile sale, abordările sale teoretice au anticipat cu genialitate dezvoltarea aviației reactive. Continuarea studiilor asupra operei de pionierat a lui Paul Popovăț ar putea aduce în cîmpul cunoașterii noi elemente, care ar întregi patrimoniul contribuției românești la dezvoltarea aeronauticii mondiale.

General dr. ing.
ȘTEFAN ISPAS ■

HOMEOPATIA ȘI VISELE

Cel ce se adresează medicului homeopat, să zicem, pentru o afecțiune renală, este puțin surprins că, după ce acesta, îi ascultă ofurl, începe îndelung să îl întrebe dacă plînge ușor, dacă îl frămîntă mult o jignire la care nu a putut replica, dacă este bănuitor și ține mult o supărare, dacă mainfestă afecțiune față de cei apropiați, dacă are încredere în el, despre amănunte legate de somnul lui etc. Nelămurirea îl cuprinde și mai mult cînd rețeta primită conține alte remedii față de cele recomandate unui pacient cu manifestări identice de boală. Explicațiile acestui ritual minuțios și puțin ciudat al consultației homeopatice ni le furnizează doctorul Gheorghe Bungețianu de la Centrul Metodologic de Acupunctură și Medicină Tradițională, președintele cercului de homeopatie al Uniunii de Științe Medicale. „Homeopatia tratează bolnavi și nu boli. Denumirea bolii are mai puțină importanță decît modul particular al individului de a reacționa față de afecțiunea respectivă. Medicul homeopat trebuie să înțeleagă particularitățile specifice ale pacienților, tabloul întregii lor personalități, analizîndu-i ca unicate umane. Homeopatia a fost și rămîne medicina omului total, a omului luat ca întreg și nu separat pe organe, pe specialități, chiar dacă boala este strict localizată".

Poate că ar trebui să reamintim aici principiul homeopatiei, această medicină blîndă care folosește doze foarte mici, infinitezimale de extracte de plante, de animale, de minerale. Acestea se aleg astfel, încît să genereze aceleași manifestări cu ale bolii, dar mult mai atenuate datorită diluțiilor mari, ceea ce provoacă din partea organismului o reacție de apărare ce conduce la vindecarea bolii reale. Bolnavul este ajutat să învingă boala prin mobilizarea propriilor mijloace. Deviza homeopatiei ar fi prin traducere din latină: „ceva asemănător vindecă ceva asemănător"! Cei mai mulți homeopați propun o triplétă de remedii asociate: unul pentru afecțiunea dominantă actuală, unul de fond care să influențeze constituția pacientului și unul de drenaj menit să prevină agravările posibile. Căutînd să „creioneze" cît mai bine tipul bolnavului pentru a-l obliga să scoată armele proprii cele mai potrivite de luptă împotriva afecțiunii, homeopatul se interesează de reacțiile care n-au nimic de-a face cu boala, de cele mai curioase, mai paradoxale, mai rar întîlnite, mai caracteristice omului respectiv. „Dacă am face o ierarhie a simptomelor ce ne interesează, ne spune doctorul Bungețianu, în primul rînd am situa pe cele psihice, și anume, caracteristicile volitive și sentimentale, comportamentale, intelectuale. Pe locul doi am plasa reacțiile generale la munte, mare, frig, căldură, ca apoi să urmeze simptomele locale ale bolii. Oricum, în decizia privind tratamentul, preponderent pentru noi este elementul psihic. De exemplu, dacă o durere de stomac ar indica prescrierea de Argentum Nitricum, însă caracteristicile psihice ale bolnavului nu se acordă cu acesta, vom prefera un remediu care să se „muleze" în primul rînd pe temperamentul pacientului și care în final va rezolva suferința gastrică". Într-adevăr, depresivul va primi „bobițe" dintr-un anumit extract, colericul altele, diferite rețete îi vor fi recomandate omului calm față de cel intolerant, chiar dacă suferința los este aceeași. Un rol deosebit de important în această investigare psihologică îl are analiza somnului. Atunci cînd intră în cabinetul pe ușa căruia scrie „Homeopatie", bolnavul să nu se mire cînd este îndelung întrebat dacă somnul este odihnitor sau agitat și cu coșmaruri, dacă vesțile plăcute sau neplăcute și tracul îi dau insomnii sau îi marchează odihna, dacă doarme în poziție ventrală, dorsală, laterală și cum își plasează mîinile și picioarele, care este conținutul viselor. În această sondare a viselor nu este nimic fantasmagoric și nici magic, nu se află nici o tangență cu ghicitul ridicol al viitorului. Pur și simplu se desfășoară o mică expediție științifică în somnul paradoxal, a treia stare a omului, după veghe și somnul profund. Medicina a ajuns la concluzia că perioadele de somn cu vise, evidențiate de mișcarea globilor oculari, reprezintă o activitate cerebrală, imaginativă, dar scăpată de sub chingile logicii, în care are loc o încărcare a bateriilor celulelor creierului, o rearanjare pe sertare a percepțiilor, impresiilor, acumulărilor din timpul zilei. Visele fiind deci ecoul unei activități cerebrale, și pînă la urmă și o „radiografie" a stării de sănătate a omului, nu puteau scăpa din paleta de investigații a homeopatului, pe care îl interesează în cel mai înalt grad psihicul bolnavului. Cum din experimentări a rezultat că unele substanțe generează vise cu o anumită tematică, homeopatia a făcut o paralelă între simptomele induse de acestea și simptomele pacientului. În acest sens, cei care au lucrat cu venin de șarpe au avut vise chinuitoare cu accidente, dezastre, căderi. Dacă suferindul înregistrează și el asemenea vise, homeopatul îi prescrie, conform legii similitudinii, extract diluat de venin de viperă în scop curativ complex. Tot din experiența practică a rezultat că celui care este chinuit în vis de atacul unor cîini și prăbușiri trebuie să i se administreze tuberculină în doză homeopatică ca remediu de fond. Omul care visează escaladarea unor munți fără sfîrșit cu eforturi extenuante, va primi diluții de Rhuss Toxicodendron specifice afecțiunilor mușchilor și ligamentelor. Iată cum intilnirea noastră nocturnă cu Moș Ene poate conduce la adevărate „pansamente" pentru psihic și la tratarea unor afecțiuni. Cercetările specialiștilor români în această direcție sînt aliniate preocupărilor de ultimă oră ale școlilor avansate de homeopatie din lume. În toamnă va avea loc chiar un simpozion științific pe tema somnului și tulburărilor lui privite din unghi homeopatic.

Prin mijloacele ei de investigare subtile, complexe, nuanțate, prin remediile ei naturale, netoxice, ieftine, homeopatia se dovedește pe zi ce trece o terapie eficientă care ameliorează multe boli, readucînd în rîndul celor sănătoși numeroși suferinzi. Într-un secol în care „poluarea" medicamentoasă ocupă un trist și alarmant loc 4 în statistica deceselor, această disciplină naturistă a medicinei tradiționale cîștigă justificat tot mai mult teren. Vom încheia cu unul din exemplele menționate de doctorul Gheorghe Bungețianu, revelator pentru eficacitatea homeopatiei. O femeie vlăguită de o insomnie rebelă și îndelungată a primit tratamentul homeopatic adecvat. După 10 zile, a revenit fericită că noptile ei s-au transformat iar în odihnă, ba mai mult, i-au dispărut și crizele de astm, de care chiar uitase să-i atragă atenția medicului. Plurivalența remediilor homeopatice a făcut ca repararea mecanismului de echilibru al organismului să soluționeze și alte tulburări neluate în considerație.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Unde sînt leii de pe Teatrul Național din Cluj-Napoca?

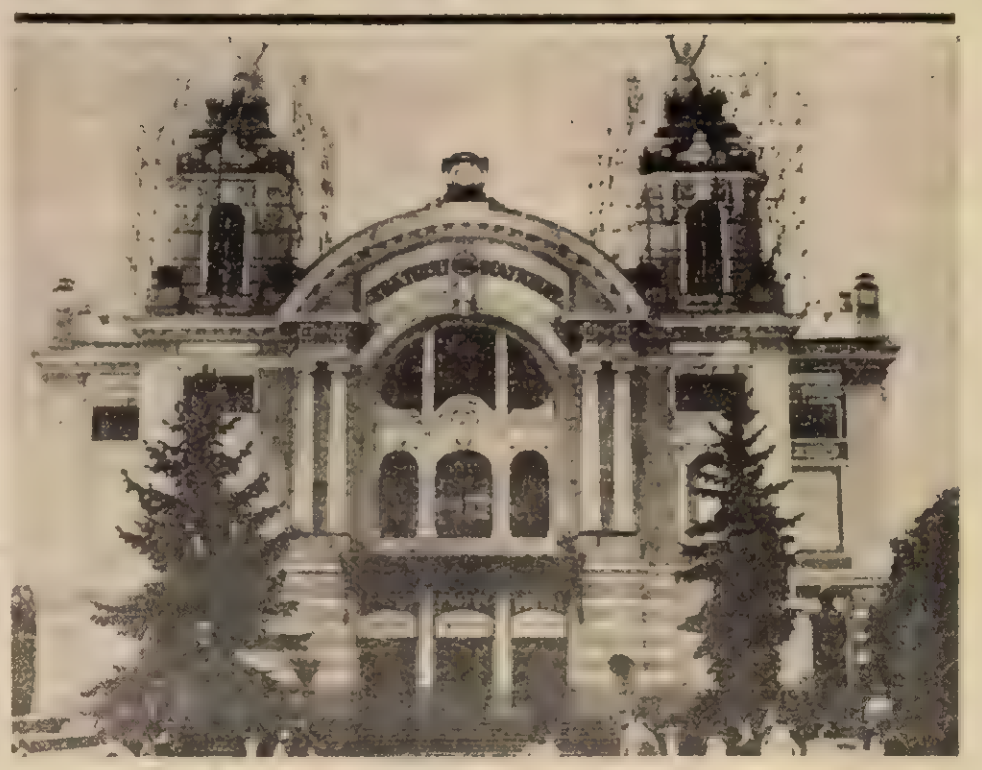

E limpede : de-un an, nu mai sînt la locul lor ! Și tot de-un an, mii de nedumeriri ce-au generat legende de-a dreptul senzaționale, ajunse și la „urechile" ravistei Flacăra prin cele mai felurite mijloace : scrisori, telefoane, discuții directe. Ce-am aflat despre lei, punînd cap la cap informațiile ? Ba c-ar fi fost „jefuiți" și transportați în taină chiar undeva peste hotare, ba c-au ajuns pe mîinile unui bulibașă foarte întreprinzător, ba c-au fost pur și simplu topiți spre a fi înlocuiți cu te miri ce altceva, ba c-au fost „transferați" spre alte clădiri monumentale din alte zone. O, dar cîte gînduri negre nu circulă și azi prin Cluj, cărula, orice s-ar zice, îi lipsesc leii. Și, de fapt, nu numai ei, ci întregul grup statuar, amplasat cu mai bine de opt decenii în urmă pe cele două turnuri ce străjuiesc spre est și spre vest fațada Teatrului Național.

Așadar, unde sînt leii ?

Vă invităm să pornim în căutarea lor, propunîndu-vă pentru „documentare" să răsfoim arhive sentimentale. Data de „naștere" e anul 1905, în atelierele fumei vieneze „Schlick".

Montarea pe cele două turnuri s-a făcut imediat după terminarea clădirii, executată de către arhitecții vienezi Feldner și Werner, aceiași care au ridicat și teatrele din Viena, Iași, Timișoara, Odessa, Oradea, Berlin, Riga și încă multe altele.

Ce reprezenta grupul statuar „dispărut" ? Să-ncercăm reconstituiri prin cîteva declarații... autorizate :

Constantin Cubleșan, scriitor, directorul Teatrului Național. Cînd am ajuns acum cîțiva ani la Sofia, am tresărit. Eram în fața teatrului din Sofia și priveam uluit : sus, pe frontispiciu, lei ca și la teatrul nostru. I-am studiat atent, găsind pînă la urmă și o deosebire : jerbe de lauri era înlocuită cu o trîmbiță. La Riga, am găsit tot un grup statuar, dar Thalia și, respectiv, Apollo n-o purtau în mîinile ridicate deasupra capului nici jerbe de lauri ca la noi, nici trîmbițe ca la Sofia, ci, din cîte-mi amintesc, un văl. Ce reprezintă grupurile statuare ? Care alegorice romane de luptă trase de o lenaică și cîte doi lei care o încadrează. Pe est, la grupul din vest se află Thalia, sau, probabil Euterpe, iar pe cel din est, probabil Apollo. El sînt, de fapt, „patronii" sau „muzele" Teatrului și, respectiv, ai Operei.

Dorin Alicu, șeful Laboratorului zonal de restaurare-conservare a patrimoniului cultural național. Da, figurile umane de pe carul roman de luptă pot fi interpretate a fi Thalia și, respectiv, Apollo, zeul grec al luminii și artelor. Înălțimea la care se află grupurile statuare e de 23 de metri. Grupul propriu-zis are înălțimea de 4,35 m, iar greutatea de 1 372 kg (grupul de vest), respectiv 1 418,200 kg (grupul de est). Cununa de lauri are 16 kg, mantaua peste 19... Materialul de bază din care este executat grupul statuar este zinc în proporție de 99,72 la sută, restul fiind impurități de fier (0,15 la sută) și cupru (0,13 la sută). Compoziția aliajului a fost stabilită prin spectrometrie cu raze X și spectrometrie de absorbție atomică de către Institutul de Chimie din Cluj-Napoca.

Doru Bodrea, subinginer constructor cu investiții-reparații la Teatrul Național. „Leii" și celelalte figuri ce compun grupul sculptural amplasat pe teatrul clujean prezintă o mare valoare decorativă. Fără aceste grupuri, clădirea e altă, nu mai seamănă cu cea inițială, așa cum au gîndit-o arhitecții vienezi. Ce să vă spun ? Practic, nu dispunem de nici un document care să ateste cum s-a lucrat la montarea lor, atunci, în 1906. Ne aflăm, păstrînd proporțiile, în fața unor întrebări pe care și le pune omenirea cu privire la piramidele egiptene, deși, vedeți, de-atunci n-au trecut decît ceva mai mult de opt decenii. „Starea" leilor n-a fost nici o clipă indiferentă nici conducerii teatrului, nici Consiliului județean pentru cultură și educație socialistă, nici consiliului popular județean. În 1980, s-au făcut investigații complexe, unele analize fiind legătură cu începerea lucrărilor de restaurare !

După optzeci de ani, zincul din care au fost „confecționate" în anul 1905, a cedat ! Grupurile au deja „răni" grave, care necesită urgente intervenții de specialitate.

Toate constatările conduceau spre o singură concluzie : urgența demontare a celor două grupuri statuare ! Era limpede că de-a lungul anilor grupul statuar a suferit mai multe rînduri de intervenții, al căror număr e de cel puțin trei. Se presupune că la prima, pentru consolidare, s-au folosit armături, fixate prin șuruburi, iar suprafețele reparate au fost nivelate prin chituire. Cu acest prilej, după cercetările efectuate se consideră că s-a procedat analize efectuate prin cele mai precise metode, n-a fost greu să se stabilească „rețeta" compoziției : staniu — 62 la sută, plumb — 37 la sută și alte cîteva elemente în procente nesemnificative. Dar primele experimentări n-au dat rezultatele dorite, semn că nici structura materialului nu mai e aceeași. A „lucrat" în timp. S-a modificat. A devenit sfărîmicioasă, casantă. „Căutările" au condus însă spre soluția optimă, elaborîndu-se un aliaj de lipire apropiat de cel original, dar mai fluid.

Stăm de vorbă cu **economistul Vasile Pintea, directorul economic al Teatrului Național din Cluj-Napoca,** în chiar febra plecării „Naționalului" într-un turneu în Capitală.

— Unde sînt în această clipă leii, tovarășe director ?

— Mulțumesc revistei Flacăra că s-a gîndit să scrie despre lei și despre „soarta" lor. Sper că prin aceste răspunsuri să fim scutiți de atît de dese interpelări la care sîntem supuși. Ați văzut în ce stare s-au aflat ! Era normal să fie găsită o soluție de conservare și reparare a lor. Și ca să se-nțeleagă ce-a-nsemnat acest efort, rețineți o sumă : pînă în prezent, s-a cheltuit mai bine de un milion de lei ! Ce s-a făcut ? Mai întîi, s-au montat schelele de către cooperativa „Constructorul", apoi, s-a-nceput demontarea cu grupul statuar dominat de Apollo. Toată operația a durat cîteva luni și pe măsură ce se demontau „bucăți" din statuie, erau duse la atelierele Laboratorului zonal de restaurare-conservare din str. Toplița nr. 2. O altă „platformă" de lucru pentru restaurare s-a organizat și în atelierele Institutului de arte plastice de pe str. Aurel Vlaicu. Pe aceste două „platforme" sînt în momentul de față toate elementele ce compun grupurile statuare de pe Teatrul Național din Cluj-Napoca.

De fapt, unde sînt, am aflat : în atelierele de restaurare ale Laboratorului zonal din Cluj-Napoca și, respectiv, în cele de sculptură ale Institutului de arte plastice din Cluj-Napoca. De aproape un an de zile, se lucrează intens, iar valoarea lucrărilor efectuate pînă în prezent depășește un milion de lei !

— Așadar, stimate Dorin Alicu, pe cînd vom revedea leii acolo unde le este locul lor ?

— Foarte curînd, dar tot provizoriu !

— Provizoriu ? De ce ?

— Practic „viața" materialului din care au fost realizate grupurile statuare este spre sfîrșit. Noi am mai prelungit-o atît cît a fost cu putință, pentru cîteva anotimpuri...

— ...și apoi ?

— Pregătim o replică. Dar una pe măsura tehnicii și a tehnologiilor acestui sfîrșit de veac. Aceste pregătiri ne-au luat cea mai mare parte a timpului scurs. S-au făcut mii de fotografii, desene, s-au elaborat documentații, aprovizionări cu materialele necesare, s-au codificat reperele componente, s-au cercetat soluțiile pentru demontare și asamblare...

— Ce-nțelegeți prin „replică" ?

— Cu mulajele pe care în linii mari le-am pregătit deja, după repararea și aducerea grupurilor statuare la forma inițială, atunci cînd toate condițiile vor fi create, vom trece la reproducerea fidelă a acestora. Evident, dintr-un material care le va asigura practic o viață fără limite. A fost un efort extraordinar, la care au participat și o serie de întreprinderi clujene, dintre care amintesc Fabrica de Mașini de Rectificat, Întreprinderea Mecanică „16 Februarie", Sanex, ICRAL, Facultatea de fizică și altele. Dar fără acest sprijin și fără interesul manifestat de toate organele locale de a se realiza această acțiune în cel mai scurt timp, leii s-ar mai fi odihnit încă mult timp în atelierele de restaurare. Vă rog să rețineți o cifră aproape de necrezut : pe ansamblul grupurilor statuare, în urma analizelor, s-au găsit 120 de fisuri pe decimetru pătrat !

— Încerc să-mi imaginez momentul montării. Mă gîndesc la miile de ipoteze ce s-au emis în acest răstimp, dar și la dorul clujenilor de a-i revedea pe leii suverani pe turnurile lor, continuînd să ducă mai departe carul alegoric roman de luptă și bineînțeles pe Thalia, cea de pe turnul din vest, și pe zeul Apollo, cel ce străjuiește turnul de est, dominînd de la înălțimea de aproape 30 de metri orașul...

— Toate planurile sînt gata. Practic vom urca — cu ajutorul unei macarale speciale — rînd pe rînd toate părțile ce compun grupurile asamblate. Vor fi și cîteva excepții. De pildă, pentru ambele statui, brațele vor fi asamblate numai după fixarea pe soclu. Dar pînă atunci, cum spuneam, mai e foarte puțin timp. Practic cîteva zile...

...Teatrul Național din Cluj-Napoca e din nou înconjurat de schele. Sus, pe turnuri, prin grija unor unități locale de constructii, platforma a fost regîndită pentru a se evita surprizele de pînă acum. Despre acest moment, vom reveni cu un amplu fotoreportaj.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

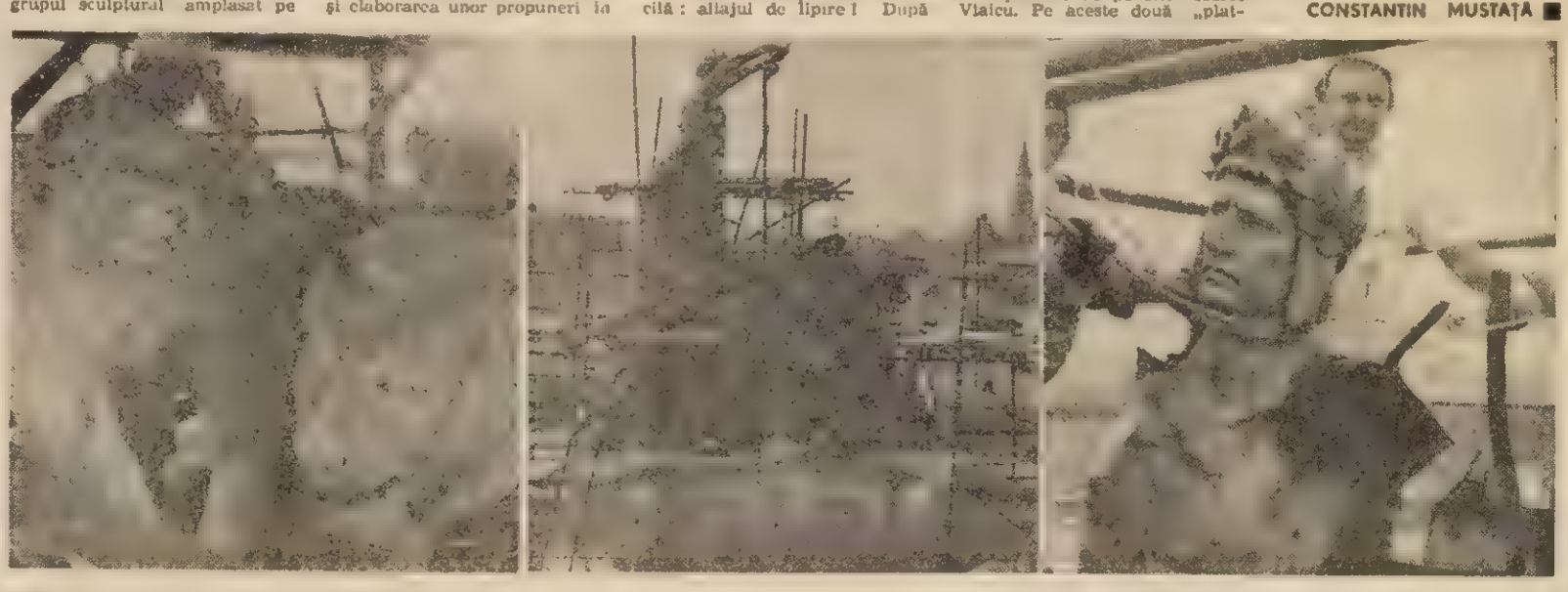

Ancheta noastră:

La ce oră închideți?

Neomicciupiștii

Tovarășa Constanța Silcă, economist la Direcția comercială a județului Buzău, ne spune: „Pentru primirea mărfii nu se închide unitatea. Programul se respectă în totalitate, pînă la ultimul minut. Pe cei care fac altfel îi amendăm pe loc". Splendid. Numai că, în realitate, pentru a sancționa asemenea abateri ar trebui un control incomparabil cu acela care le-a format unora obișnuințele pe care le etalează în prezent. Fiindcă de la vorba celor din direcția comercială pînă la fapta celor din rețea e destulă cale. Am zice chiar bune-rea. Ne întemeiem pe cele văzute. Dintre acestea notăm mai jos cîteva. **Marți, 5 mai.** Librăria Eminescu. Ora de închidere este 19.30. Numai că este înțeleasă altfel decît la direcție. Cu punctualitate de cronometru, la această oră se încuie deja lacătul pe dinafară. Din moment ce personalul și-a încheiat treburile zilei și a plecat acasă, se înțelege că vînzarea s-a terminat ceva mai de mult, că programul nu a fost respectat „în totalitate". Pe strada Independenței, unitatea nr. 83 a I.C.S.M.I. este închisă deja la 19.30. Nu se știe de cînd. Dar programul (afișat) este pînă la 19,30.

Ne era cunoscută varietatea de vînzător care se scuză că n-are să dea restul. Care ciupea cu bănuții și cu leul. Mică și (aparent) benignă ciupeală. Viața micciupiștului a evoluat. El a produs o specie nouă: se ciupește din timpul de lucru. Dacă nu cu ora, cu minutelul. **Miercuri, 6 mai.** La gogoșeria din centru (în vecinătatea hotelului „Pietroasa"), un afiș mare anunță: „Servim GOGOȘI de Buzău". Nu mai punem la socoteală faptul că, după cum ni s-a spus, aceste gogoși nu sînt prin nimic specific „de Buzău". Ele sînt gogoșile obișnuite, aceleași gogoși de oriunde. Singurul lucru care le particularizează este „gogoașa" de pe afiș. Dar, deși orarul afișat este 6—14, la ora 7,15 un elev așteaptă cu banii în mînă la geamul închis. Asistăm alături 5 minute. Apoi intrăm în încăperea goală. Dincolo de următoarea ușă, o tînără în halat e așezată la o masă. Cu evidentă neplăcere, se ridică și ne spune: „Nu eu vînd aici. Colega mea Georgeta Moise a plecat după un cuțit. Dar gogoșile sînt reci, să știți". Cum noi nu umblam după gogoși, se îndură și-l servește pe elevul de afară. Sigur nu era ora de închidere, dar, cu atît mai mult este de mirare întreruperea programului. De unde se vede că neocupeala (de timp) se practică la cele mai diverse ore. În aceeași zi, la „ADAM" și „EVA" (cu hol comun) se păstrează tradiția întîietății nașilor de pe firmă. Vînzătoarele vor să fie și ele printre primii oameni. Care închid. Și o fac înainte de 19.30 cînd ar trebui, conform orarului afișat. (EVA avea lacătul pus și personalul plecase la această oră.) „Nu vedeți că e închis?!" mîrîie printre dinți o tînără care face curat în spatele prăjinii puse în diagonală la intrare. Noi vedem; direcția comercială nu vede. Motiv pentru care și depunem această mărturie. În plin centru, marele magazin intitulat CONFECȚII-SPORT-TURISM, a cărui oră de închidere este tot 19.30 se află pustiu și încuiat înainte de ora 19! Pe ușa mare și frumoasă de sticlă scrie mare și urît, pe o hîrtie lipită neglijent, IMPINGEȚI! Cu o asemenea (ne)respectare a programului, n-ar folosi la nimic nici dacă ar scrie TRAGEȚI! La 20.10 niște tineri privesc pe geamul chioșcului de dulciuri „Hasdeu", de pe bulevardul gării. Este închis. Înăuntru vînzătoarea scrie ceva într-un caiet și le face semn să plece. Ea se numește Viorica Holeleu. Ne spune că programul **(neafișat n.n.)** este pînă la 20.30. „N-avem curent, de aceea am închis". Dar lumina zilei este suficientă. Nu contează. Mai aflăm că lucrează în tura a doua din două în două zile. Ca și colega ei Eleonora Stancu. „Ea face naveta la Tîbărăști. Are tren la opt fără ceva seara". Deci, dacă Viorica Holeleu uneori poate nu ciupește chiar atît de mult din program. În schimb colega ei, cînd lucrează după amiaza, se știe la ce oră pleacă. Orarul unității n-are nici o importanță. Nu este de mirare că nici nu-l afișează.

DORIN GHERGHINESCU

La... sfoară

Doi umeri de halterofil păzesc o sfoară (de culoare vișinie). Stă cu spatele să nu fie în situația să-l privești în ochi. Perpendicular cu umărul drept, un alt umăr. Posesorul e mai franc (dar și mai cinic), stă cu fața spre ușă, spre stradă, spre noi. El dă răspunsuri la cei care încearcă să-i captiveze bunăvoința ori să se năpustească ignorînd cordonul, după ce și-au privit discret ceasul. E un tînăr înalt, blond, cu mustață, poartă blugi și un veston nisipiu. Pe ecusonul de pe rever scrie „Matei Nicolae — vînzător".

Sînt orele 17.50 și nu mai putem pătrunde în magazinul „Antilopa" al I.C.L. Universal de pe bulevardul Ștefan cel Mare, nr. 5. Halterofilul, cu un capăt al sforii în mînă, dă firul la o parte doar pentru cine vrea să iasă. Înăuntru sînt ceva cumpărători, numărăm (prin ușa deschisă și prin vitrina largă) vreo zece femei. Una probează o pereche de sandale-papuci cu plasă, o alta un pantof cu toc înalt de culoarea tutunului copt. Sînt silite să se hotărască odată! Matei Nicolae pleacă brusc din ușă și apare cu o mătură, o ia tacticos, de la stînga la dreapta, exact acolo unde se aflau clientele, iar praful începe să alunece printre gleznele și tălpile lor. N-au încotro, trebuie să iasă. La ora 18 fără două minute (ne-am potrivit ceasul după ora „Robot"-ului cînd am plecat de-acasă), îl rog pe Matei Nicolae să mă lase măcar o secundă să-ntreb dacă sînt pantofi cu numărul meu. „Nu se poate!" „Dar vă rog!" „Nu se poate, e tîrziu, ne grăbim. Altfel, plecăm la 7 fără un sfert de aici". M-am retras și am notat cu exactitate cuvintele. Cuvinte care n-au fost rostite pe un ton firesc, calm, omenesc, ci indiferent, de sus, sfidător. N-am încotro, privesc prin vitrină ce se petrece înăuntru. Într-o viteză nebună, nebună, se face curățenie. E adevărat, cu mult spirit de colegialitate. Spală pe jos chiar și bărbații, chiar și „halterofilul", nu numai colegele lor. Cît de bine spală, asta e altceva, o cîrpă în sus, una în jos, după care apa murdară, (dintr-o găleată și un lighean natrat de plastic) se azvîrle neglijent pe trotuar, încît trecătorii sînt luați prin surprindere, iar unii sînt chiar serios stropiți; zoaiele se îndreaptă leneș și dezagreabil către bordură. Dealtfel, cam încă acolo este îndreptată, ferindu-se cu grijă porțiunea de lîngă vitrină a cărei curățenie revine, se știe, tot lor, lucrătorilor ce gospodăresc magazinul. Mai neglijentă, (și mai indiferentă), una dintre lucrătoare o aruncă tocmai pe spațiul verde, deși spuma trădează că e suprasaturată de detergent. (Dar, iarba, arbuștii, florile nu sînt plantate să poată de lucrătorii de la „Antilopa"!) La ora 18,15, totul era „gata", iar peste cinci minute, cîte două-cîte doi, pleacă din magazin. La 18,30 lacătul era pe ușă.

Alături, la „Textila" (aparținînd de I.C.L. Textila 1), la ora 18,00 două lacăte ferecau de mult ușile și nu se mai zărea nici măcar „febra" curățeniei. Doar la „Mercerie", gestionara își mai făcea monetarul. Vis-a-vis, la „Electronica", de la parterul blocului 18 (Ștefan cel Mare, nr. 12), de asemenea, la ora 17,45, o sfoară (albă) îți bara trecerea spre rafturi. Cui aparține magazinul n-am putut afla, pe ușă era prins, neglijent, un Orar, scris în fugă, în roșu și albastru, („Orar 10—18"), de o mînă nu prea stăpînă pe desen. Aici ar mai fi de spus multe și despre spațiul total neglijat al vitrinelor, dar intrăm într-un alt subiect la care ne vom opri mai pe îndelete altădată.

Poate că aceste mici „întîmplări" să fi fost „ciudățeniile" zilei de joi, 7 mai, cînd am efectuat raidul. Întîmplări ce ne-au adus în memorie, însă, un alt reportaj efectuat (tot incognito) la „final de schimb — început de schimb" La Întreprinderea de încălțăminte „Progresul" din Capitală a cărei firmă este tocmai „Antilopa". La 13,50, muncitoarele, muncitorii din schimbul II, în halate și uniforme, cu ecusoanele atent prinse în piept, se aflau așezați în fața ușilor atelierelor, gata să-și preia locurile de muncă. Șefii de echipă, președinții grupelor sindicale, secretarii de U.T.C., efectuau o „prezență" discretă, se invirteau printre ei și-i întrebau, ici-colo, de cîte un nume. Nu-i observa-seră pe cei căutați, dar erau acolo, nu absenta nimeni, nu întîrziase nimeni. În ateliere, fetele și băieții lustruiau mașinile, sortau cu migală resturile tehnologice și le expediau spre magazii, lustruiau pardoselile. La orele 14.00 s-a preluat, în deplină ordine și liniște schimbul. Ori, după cîte știu, lucrătorul din comerț nu are un alt statut sau un alt Cod al Muncii. În raport cu oricare om al muncii. Atunci? Atunci, un control, mai sever din partea conducerii întreprinderilor comerciale respective s-ar impune.

CICI IORDACHE-ADAM

Telefonul din colț...

Nu mai putem ajunge acasă pentru convorbirea la oră fixă. Telefonul din stradă este prietenul salvator. De ce atunci tortura la care îl supun unii?. Îl smulg receptorul, îl desfigurează cadranul, se agață pînă-l rup, de firul fără de care e mort, îl zgîrîie. Își notează numele și adresa. Îl sufocă cu fise defecte sau îl „omoară-n bătăi" ca să scoată bani care nu li se cuvin. Nu stau să înșir toate încercările prin care unii arată că nu merită aceste telefoane publice.

Din curiozitate profesională și cetățenească am întrebat Direcția de telecomunicații a municipiului București cîtă investiție, în muncă și bani, irosește prin repunerea în funcțiune a telefoanelor publice mutilate. În fiecare zi se constată, numai în Capitală, defecțiuni provocate la 60 de telefoane. Răufăcătorii (termenul nu este nici prea tare, nici mai descalificant decît îl merită făptașii) au „curajul" să

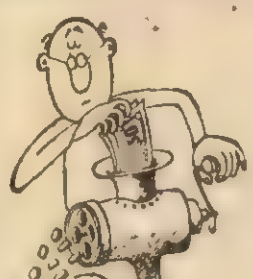

arate ce sînt în stare cînd orașul doarme. Cu toată silința lor de a rămîne anonimi, 80 de jefuitori de telefoane au fost prinși asupra faptului și condamnați sever de tribunal.

Unii copii, nesupravegheați, se joacă de-a telefoanele acasă, descompletîndu-le pe cele publice. Nici unul dintre părinții acestor „zburdalnici" n-au venit să înapoieze, primului oficiu telefonic, obiectele străine care au ajuns pe la ei în casă.

Într-o noapte, un vecin, care nu are telefon în apartamentul său, a căutat disperat în tot cartierul acel telefon public care să fie întreg și să funcționeze. Nu l-a găsit. În cazuri grave, nu doar cînd fixăm o întîlnire sau dăm unor prieteni ziua bună, cînd avem nevoie urgentă de intervenția unui medic, „practica" distrugerii unor telefoane publice poate aduce daune la limita dintre viață și moarte. Să sper că acest ultim aspect îi va pune pe gînduri pe distrugătorii de bunuri publice!? Cît despre rușine, e o noțiune anacronică pentru ei.

D. CARMEN

Sus, sus, la munte...

Zăpada este o sirenă ademenitoare la Poiana Brașov. Așa că-n prima zi a lunii au fost cazați 2700 de turiști, dintre care 600 din străinătate, doi veniți chiar de peste ocean. Alți 900 au fost doar într-o scurtă plimbare, de dimineața pînă seara, cît să respire aer curat, să ia prînzul într-un restaurant elegant — îmi furnizează date sigure Angheluș Crăcea, șeful dispeceratului OJT din stațiune.

Tineri, virstnici, cu schiurile prețuite ca-n decembrie, stau la rînd la telegondolă (Veneția e prezentă în mintea celor care dau denumiri) și în nici un sfert de oră sînt la Cristianul Mare. Înălțile duble de „comunicație" duc și aduc. Toată lumea coboară bronzată, satisfăcută de a fi bătut pîrtia pînă la epuizare. Se înfățișează sănătatea în persoană, ochi vii, obraji în flăcări, liniște în priviri, brațe încărcate cu brîndușe mov.

Poiana e acecași cum o știm: frumoasă, ordonată, bine organizată, primitoare de oaspeți. Hotelurile Alpin, Piatra Mare, Sport, Teleferic (ar trebui să le enumăr pe toate) sînt pline pînă la refuz.

Emil Banu are pentru fiecare turist, care se oprește sub acoperișul complexului Piatra Mare, un zîmbet cuceritor, un cald „bine ați venit". Solicitudinea sa este a tuturor celor care-și cunosc bine meseria. Nu funcționează cum trebuie o instalație, nu se închide bine ușa de la balcon, orice amănunt, care la proporții cînd vrei să petreci o zi sau o săptămînă de concediu, i se aduce imediat la cunoștință și pe loc i se caută soluția. Acum, în fața hoteluiui, Emil Banu a desenat spațiul în care va fi mica cofetărie. Cine nu mai are puteres, sau cheful, să urce la Cristianul Mare va rămîne în fotoliu, va minca o înghețată asortată și va privi zăpada de acolo, crezindu-se pe schiuri, la înălțime. La alți doi pași, de același complex va fi, tot în aer liber, un loc de divertisment pentru copii: cîteva elemente pitice de distracție, nisip cu forme de modelat, jocuri care fortifică inteligența, bănci pentru bunici, „lac" în cîteva bazine... din plastic. În toți cei 8 ani, de cînd hotelul s-a pus pe picioarele-i de beton, Emil Banu a sugerat și realizat mereu cîte ceva nou, cu gîndul la oaspeții săi care, dacă i-au călcat odată pragul, revin pentru că apreciază serioziatea gazdelor...

Într-o stațiune ca Poiana Brașov, renumită în întreaga Românie, care atrage turiști din America, Franța, Anglia, Uniunea Sovietică, Italia, Republica Federală Germania, Spania, nu este admisibil ca unii, puțini, dar totuși cîțiva, să umbrească impresia generală, calificativul foarte bine.

Magazinul Mercur, cel mai mare și cuprinzător din stațiune, divers aprovizionat și cu gust aranjat, își permite derogări de la funcționarea normală. În ziua de 30 aprilie, la o oră de maximă căutare și funcționare, trăsese... „obloanul", cu 45 de minute înainte de terminarea programului. O masă neospitalieră bara intrarea. Am trecut de ea, tocmai cînd se încuia ușa, sus la capătul șirurilor. Nu știu dacă responsabila Mariana Loghin era de față pentru că am fost luată la trei păzește, imediat ce mi-am exprimat uimirea pentru modificarea, ad-hoc, a programului.

„E ușor să faci rău (scriind despre ceea ce se întîmplă?) dar de ce să mai stăm dacă nu avem cumpărători?!" (în spatele meu, numai atunci, erau cîteva persoane care ar fi dorit să intre în magazin).

Această înțelegere „personală" a programului de lucru am întîlnit-o la apropiata librărie Gestionara Malvina Avram pusese anunțul „închis", cu de la sine decizie, reducînd timpul de vînzare cu 45 de minute.

La disco-clubul „Violeta" muzica se auzea ademenitoare din stradă. N-am rezistat chemării ei... Cum am deschis ușa o oglindă pătată, ca-ntr-o casă părăsită, neîngrijită, mi-a dat un fior. Se conta pe penumbra din club? Am înțeles rostul acestei dublări a imaginii noastre pentru ca să ne putem privi cînd intrăm, să ne mai aranjăm părul, haina, pentru a avea o înfățișare cît mai plăcută, mai cuviincioasă. Muzica, la intensitate maximă, poate să-i facă pe unii să-și astupe urechile, dar și ochii?

Distracția este scopul principal, curățenia nu contează?

La restaurantul Ruia o surpriză plăcută... Butoniere, în care nu Diogene este suveran ci consumatorii, tată un semn de ingeniozitate într-un spațiu rezervat cinei... Într-o atmosferă veselă, cu un evident simț al umorului din partea organizatorilor, turiștii se distrau... fără să întreacă măsura. Paharul de vin este un pretext pentru a intra la o mică gustare în imbietorul bufet de la poalele munților. Personalul de aici este amabil și cu fantezie, așa cum ar trebui să fie oricine lucrează în comerț.

Totul e nou și vechi la Poiana Brașov!

Bicicleta pentru cine vrea să-și înviorese trupul după prea multă viață sedentară; echitație pentru cine iubește caii; visit pe lacul alpin înconjurat de munți cu creste albe; piscina, cît un stadion, cu apă caldă, în care se înoată ca la mare; terenuri de sport pentru începători și ași; popeci umbroase pentru lungi plimbări în... doi: grătare cu jăratec pe care se frig cîrnați, care sînt gustați chiar dacă tocmai ai terminat prînzul sau nu intră în baremul calorii al unei siluete.

Nu de puține ori, la Poiana Brașov am avut impresia că sînt pe un mare și aglomerat bulevard, mai ales că erau mulți agenți de circulație pentru a păstra ordinea. Dar... nici urmă din praful citadin, păsările, într-un schimb de triluri, cereau atenție, chiar norii, care se adunau și dispăreau în avalanșe, desenau cerul ca într-o acuarelă, încît am așteptat să înceapă ploaia cu bucurie.

Merită să faceți un drum pînă la Poiana Brașov. Natura oferă cu generozitate seninătate, pace sufletească, revigorare fizică. În marea ei tăcere nu cere nimic, dar impune, celor care o înțeleg purtare condescendentă și iubire fără talgere. Unii, deși nu îmbrăcat costumul de munte, au arătat că nu sînt de acolo... Cîte pachete de țigări consumate zăceau în firele proaspete ale ierbii!!!...

CARMEN DUMITRESCU

Nicu Vlad, a pășit la europene pe toate treptele podiumului
Fotografie de PAUL AGARICI ■

Sporturile grele sub „povara" medaliilor!

Haltere, lupte, judo — sporturi ale bărbăției, forței și stăpînirii de sine, sporturi care nu sînt, cum se spune, la îndemîna oricui. O coincidență face ca la aceste sporturi să se fi organizat campionate europene cam în aceeași perioadă, încheiată la sfîrșitul săptămînii trecute. Și ceea ce pentru noi poate părea tot o coincidență — dar pentru sportivii în cauză este, desigur, rod al unor temeinice pregătiri — este faptul că la toate aceste întreceri continentale reprezentanții noștri au obținut prețioase medalii.

În Franța, toți halterofilii români au fost medaliați : **Andrei Socaci** — o medalie de aur și două de argint ; la fel și **Attila Czanka** ; **Nicu Vlad** — aur, argint și bronz ; **Constantin Urdaș** — argint ; **Petre Becheru** — două medalii de bronz ; **Teodor Iacob** — medalie de bronz. Față de acest palmares, care confirmă valoarea școlii românești în sportul halterelor, n-ar mai fi de adăugat decît cuvenitele felicitări care se cuvin sportivilor și antrenorilor lor !

Tot în Franța, la europenele de judo, sportivul român **Mihai Cioc** a repurtat un succes strălucit obținînd medalia de aur și titlul continental la categoria grea, după ce l-a întrecut în finală prin ippon pe elvețianul Clemens Jehle.

În sfîrșit, în Finlanda, și tot la categoria grea, **Vasile Andrei** a obținut medalie de argint la europenele de lupte greco-romane. Clasările celorlalți sportivi români sînt, însă, sub nivelul la care ne obișnuiseră luptătorii noștri, dar și în acest sport se petrece un inevitabil proces de întinerire a lotului și chiar a conducerii tehnice. Despre „etapa" în care se află acest proces vom discuta într-unul din numerele viitoare, după analiza comportării la aceste campionate europene.

Dînd învingătorilor lauda cuvenită, ne exprimăm speranța că succesele lor vor fi puncte de reper în o cît mai bună pregătire pentru participarea la Jocurile Olimpice de anul viitor. **(O. Ș.).**

Rugby

În pragul Cupei Mondiale

Cu două zile în urmă, lotul național de rugby și conducerea tricolorilor noștri, emblemați cu frunza de stejar, au pornit spre Auckland — Noua Zeelandă, unde vor participa la mult așteptata **Cupă Mondială '87**, prima competiție de asemenea anvergură.

Se știe că vor fi prezente 16 formații din toate continentele globului, reprezentînd rugbyul cel mai elevat și diversele școli ale sportului cu balonul oval, precum cele europene, canadiene, americane, australiene, polineziene și asiatice, într-o confruntare unică pînă acum, care va determina și viitoarea ierarhie internațională, în care și noi dorim, firește, o situare cît mai onorabilă. De altfel, însăși invitarea reprezentanților noștri, de la bun început, la această distinsă confruntare, este dovada certei aprecieri de care ne-am bucurat pînă în trecutul apropiat pe eșichierul valoric mondial, fapt care ne obligă în consecință la eforturi deosebite și justificarea creditului acordat. Pregătirile intensive ale lotului nostru din ultima perioadă, evidențiate și prin cele două necontestate victorii (asupra Italiei, cu 9—3 și asupra U.R.S.S., la Tbilisi, cu 13—12), ne-au reîmprospătat speranțele în revirimentul tehnic și vigoarea manifestă a jucătorilor noștri, sub conducerea antrenorului **Mihai Naca** și a celor doi jucători și tehnicieni-adjuncți **Gh. Dumitru** (pentru înaintare) și **Mircea Paraschiv** (pentru treisferturi). Reamintim că prezența echipei noastre este afișată în cea de a IV-a grupă (D), într-o dificilă componență, alături de **Franța**, cîștigătoarea **marelui șlem** din **Turneul celor 5 națiuni** de anul acesta, **Scoția**, clasată pe locul al 2-lea în aceeași competiție și **Zimbabwe**, o redutabilă reprezentativă africană. Din fiecare grupă, compusă din 4 echipe, se califică numai primele două pentru turneul final, astfel că, pentru a se număra în **rîndul**

dul primelor 8 echipe din lume, fiecare candidat trebuie să învingă cel puțin 2 echipe din grupa inițială. De pildă, o victorie asupra lui **Zimbabwe** (meci programat la 23 mai, în Auckland) și una asupra **Scoției** (2 iunie, la Dunedin), ne-ar permite o prestație mai lejeră în jocul cu **Franța** (28 mai, la Wellington), considerînd că și **Scoția va fi** învinsă, în mod normal, de **Franța**, în aceeași zi (23 mai) cînd noi ar trebui să învingem pe **Zimbabwe**. Speranțele și încrederea noastră în dăruirea exemplară a tricolorilor noștri au crescut mult în aceste clipe, amintindu-ne victorii prestigioase asupra acestor adversare de renume, victorii pe care le-am dori reeditate cu această ocazie decisivă. Componența lotului nostru cuprinde rugbyști din fruntașele noastre divizionare, în număr de 26 selecționați și anume : 8 jucători de la **Dinamo**, 7 de la **Farul**, 6 de la **Steaua**, cîte 2, de la **R.C. Grivița Roșie** și **Constructorul-Buzău**, iar unul de la **Cemin-Baia Mare**.

Tuturor le transmitem cele mai bune urări asupra formei și realizărilor sportive, fiind alături de ei cu tot sufletul în confruntările supreme din **Cupa Mondială**. HAI ROMÂNIA !

TUDOR GEORGE ■

E rîndul olimpicilor

Seria întîlnirilor fotbalistice „la vîrf" continuă cu jocul România — Polonia din preliminariile Jocurilor Olimpice, care va avea loc miercurea viitoare la Cluj-Napoca. Va fi al patrulea episod al sezonului dintr-un serial ce s-a dovedit pînă acum deosebit de fructuos pentru fotbalul nostru.

Intrînd, pe cît se poate, în starea de spirit a adversarilor, este de așteptat din partea lor o „forțare" a calificării la Olimpiadă, în contextul în care prima reprezentativă a Poloniei (după egalul acasă cu Cipru și înfrîngerea, în deplasare, în fața Greciei) și-a diminuat considerabil șansele de participare la turneul final al campionatului european. Ca urmare, într-o strategie a compensațiilor ușor de intuit, atenția forului de specialitate din Polonia se îndreaptă cu precădere spre evoluția olimpicilor, măsurile luate — de întărire la nivel maximal a lotului cu jucători care au drept de joc din prima echipă — sugerînd hotărîrea lor de a lua un start cît mai favorabil în preliminariile olimpice.

Beneficiind de climatul favorabil generat de victoria asupra Spaniei, „statul major" al antrenorilor și conducătorilor federației de fotbal a putut, desigur, trece neîntîrziat la pregătirea meciului cu Polonia, fiind — din cîte ne spunea antrenorul Ghe. Ola Stoicu — avizați asupra tuturor atuurilor adversarilor noștri. Independent de acestea, principala noastră problemă inevitabilă în condițiile în care golaverajul va avea un rol important în obținerea calificării, este cea a eficacității, mai direct spus — a alcătuirii unei linii de atac omogene și penetrante. Sub acest aspect se vor îndrepta cu prioritate eforturile și atenția antrenorilor în zilele de pregătire care se desfășoară începînd de azi, la Cluj-Napoca.

Ne explicăm convingerea că olimpicii se vor strădui să se ridice la înălțimea primei reprezentative, onorînd printr-un joc spectaculos și un rezultat bun faima fotbalului nostru, atît de mult amplificată în Europa în urma jocului cu Spania. Le urăm de pe acum mult succes !

OCTAV IONAȘC ■

Cămătaru — Bumbescu, mereu „om la om", exprimă sinteza acestui derby de „unu la unu".
Fotografie de AUREL NEAGU ■

Dinamo—Steaua 1—1 (1—0)

Derbiul, ceea ce era de așteptat

Derbyul Dinamo — Steaua a avut un element comun ambelor tabere : dorința de a onora apropiatele aniversări ale cluburilor (în mai, Dinamo împlinește 39 de ani, iar în iunie, Steaua — 40) cu un „spectacol de gală" pe măsura tradițiilor și valorii lor recunoscute.

În subsidiar se conturau, însă, cîteva „cupluri" de rivalități amicale : între două echipe pentru care performanțele uneia reprezintă dintotdeauna trambulină de lansare a ambițiilor celeilalte ; între două stiluri de joc — unul, al Stelei, deja afirmat, celălalt, al tinerei echipe dinamoviste, în curs de cristalizare ; între cei doi tehnicieni, Lucescu și Iordănescu, tot mai ancorați în prezentul și viitorul fotbalului nostru ; în sfîrșit, între două competitoare care au impus o trenă irezistibilă campionatului, preocupate astăzi de o aceeași cifră — 0 — trecută la înfrîngerile Stelei : Dinamo vroia să „schimbe contoarul", Steaua, bineînțeles, să-l mențină.

A urmat apoi alăturarea inevitabilă, într-o oglindă ce reflectă și viața națională, a cîtorva „personaje" principale din fotbalul nostru actual : Cămătaru — Pițurcă, un tandem de golgeteri ce „glisează" în vîrful liniei de atac a națională : Mateuț — Stoica, de asemenea mijlocași titulari ai națională ; Rednic — Boloni, colegi de cameră în cantonamente și „umbre" reciproce în meciul de miercuri ; Andone — Hagi, într-un duel direct ce-a stat sub semnul echilibrului ș.a.m.d.

Cu o asemenea încărcătură de motivații psihologice și de aduceri aminte, un spectacol de nivel era greu de realizat (mingea a fost efectiv în joc cca. o oră). Steaua s-a mulțumit să joace în inerția stilului său caracteristic, asemenea unui volant ce continuă mișcarea și după întreruperea contactului ; Dinamo, avizată de valoarea, partenerei, n-avea cum să joace altfel decît gîndind atent fiecare replică. De aceea, inițiativa tactică a venit din partea dinamoviștilor : Movilă — liber, Andone la Hagi, Nicolae la Pițurcă, Rednic la Bölöni, Varga la Majearu. Marcajul strîns, plus închiderea culoarelor și aglomerațiile „pe minge" au blocat elanul „viteziștilor", obligați să joace mai mult combinativ decît tranșant (contînd, la acest capitol, și absența lui Lăcătuș). În atac, Dinamo l-a „înfipt" pe Cămătaru între Bumbescu și Belodedici, reușind să creeze spații de manevră pentru Lupu, Mihăescu și Mateuț. Golul din min. 35 (la o „bilbă" a lui Iovan și Balint) a fost creația celor trei, ultimul reluînd nestingherit din centrul careului în plasa lui Stingaciu.

Deschiderea scorului a determinat o „redistribuție" a rolurilor : Steaua a apăsat „pe pedală" (cu tot mai dese figuri „Tzukahagi"), iar Dinamo a arătat o plăcută multivalență a jucătorilor, prezenți adesea, într-o geometrie variabilă și dinamică, în alte posturi decît cele inițiale.

Egalarea a venit de unde era așteptată mai puțin : șut cu dreptul al lui Weissenbacher, la o lovitură executată scurt de Hagi (Moraru poate acuza aglomerația din careu). Cei care nu se resemnează sînt, firesc, dinamoviștii, care revin în atac, avînd o mare ocazie de gol în ultimele minute de joc.

În general, Dinamo a arătat un „avantaj de dezvoltare", cum se spune în șah, avînd în Mateuț și Lupu două piese care au dominat multă vreme „centrul tablei". De partea cealaltă, Steaua a evoluat cu detașarea la care-i dă dreptul, evident, statutul său actual. În ultimul an calendaristic, mai exact de la 7 mai 1986, Steaua a pierdut doar patru jocuri oficiale : unul (de vacanță) cu Universitatea Craiova, în ultima etapă a campionatului, altul (pe care merita să-l cîștige) cu River Plata. Și încă două, în fața lui Dinamo, singura echipă care, la cîteva zile după ce „talismanul" Cupei Campionilor Europeni s-a reîntors la Zurich, putea să pună probleme steliștilor. Așa, „contoarul înfrîngerilor" echipei militare are mari șanse să rămînă neschimbat în acest sezon.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Sportul studențesc—„U". Craiova 2—3 (0—1)

Ora de laborator din Regie

Tradiționalul derby studențesc din Regie a reunit într-o întrecere vie și sportivă nu doar două foste glorii ale fotbalului nostru ci două echipe hotărîte să dovedească prin jocul lor că-și merită renumele și marea dragoste a suporterilor lor sperînd totodată la un loc mai bun în ierarhia campionatului nostru.

Prima repriză, dominată vizibil de craioveni, ne-a arătat virtuțile jocului energic și mobil impus de aceștia, în care evoluția tinerilor Badea și Stoica a surprins în cîteva rînduri apărarea studenților bucureșteni. Cu o linie mediană laborioasă și cu o apărare exactă, din rîndul căreia s-a remarcat din nou Ungureanu, craiovenii aveau să-și asigure încet și sigur căile prin care să construiască atacul decisiv. Primul gol avea să vină, așa cum se întîmplă de obicei, după o mare ratare a lui Coraș. Autorul lui, Badea l-a învins pe Cristian cu un șut puternic din afara careului, lateral dreapta, un gol realizat din mișcare, la vinclul din stînga porții, făcînd inutilă intervenția portarului bucureștean.

La reluare, bucureștenii au o tresărire de orgoliu și egalarea pluteșe în aer. Burchel și Bozeșan își regleză tirul și golul, nevalidat pe bună dreptate la un fault asupra lui Lung în careul mic din minutul 9, anunță totuși revenirea Sportului. Din păcate pentru echipa bucureșteană ratările aveau să se țină lanț. Terheș apoi Coraș în minutele 62 și 67 și scorul se va menține în continuare favorabil celor de la Universitatea. Craiovenii reușesc să iasă cu bine din această încleștare și, la un contraatac rapid inițiat de Irimescu, Cioroianu se infiltrează printre apărătorii Sportului și din poziție centrală, din careu, majorează scorul. Un gol căzut împotriva cursului jocului, am spune, dar care dovedea că victoria poate fi apropiată și realizată doar de aceia care sînt mai decișii și care nu irosesc cu ușurință ocaziile. Era al doilea șut pe spațiul porții al celor din Craiova și eficacitate maximă : 0—2. După acest gol, în mod paradoxal, jocul Sportului studențesc se leagă mai bine și dominarea realizată aduce și golul mult dorit. Va fi egal ? Fizionomia meciului ne îndreptățea să credem în acest deznodămînt dar alte ratări ale lui Terheș, Bozeșan și Coraș (cea mai mare în minutul 83) dau posibilitate craiovenilor să-și valorifice forța contraatacurilor. În minutul 87 pe traseul Rada — Tilihoi — Mănăilă vine golul ultim al craiovenilor pentru care victoria nu mai putea sta sub semnul întrebării. Golul care pecetluia rezultatul final, realizat de bucureșteni prin Coraș, în ultimul minut de joc, a fost doar o tardivă consolare. Un meci cu învățăminte pentru ambele echipe dar un meci frumos care readuce în atenție fotbalul studențesc ale cărui două reprezentante Universitatea Craiova și Sportul Studențesc i-au dus cîndva faima.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Superturneu la Bruxelles

1 K. După îndelungate oferte, Banca de telecomunicații a avut mulțumirea de a deveni sponsor al turneului celor trei „K": Kasparov, Karpov, Korcinoi. Superturneul a întrunit condițiile categoriei a 16-a F.I.D.E. avînd la startul din Sala Națiunilor de la Hotelul „Sheraton" din Bruxelles zece mari maeștri renumiți și doi șahiști belgieni. **Revelație.** Primele rezultate înregistrate au stîrnit surpriza reapariției în mare formă a danezului Bent Larsen. În timp ce Kasparov nu reușea să exploateze rapid avantajele forței sale de joc trebuind să recurgă la întreruperi, Larsen a „cules" puncte prin victoriile la Timman, Torre și Meulders și remize cu Tal și Karpov. După cinci runde clasamentul aducea la cunoștința tuturor supremația lui Larsen și Ljubojevici cu 4 p din 5 ! **Miniatură.** O rundă mai tîrziu, Korcinoi îl stopează pe Larsen în numai 17 mutări ! Iată ce s-a întîmplat : **Larsen — Korcinoi** 1. c4 Cf6 2. g3 c6 3. Cf3 d5 4. b3 Db6 5. Ng2 e5 6. Oo e4 7. Ce1 h5 ! ? 8. Cc3 h4 9. d4 h:g3 10. f:g3 Da5 11. Dc2 ? ! Nb4 12. Nb2 Ne6 13. c:d5 C6d5 14. C:d5 c:d5 15. a3 ? Nd2 ! 16. Dd1 Ne3 17. Rh1 Dc7 ! și albul cedează în fața amenințării imparabile D:g3 și, apoi, D:h2 mat. Această partidă l-a scos din minți pe fostul mare adversar al legendarului Bobby Fischer și, pînă la sfîrșitul concursului, jocul său a purtat amprenta moralului scăzut. **Duelul ex-campionilor lumii.** Cu piesele albe, Karpov a abordat cu multă ambiție partida aminată, dar Tal a opus rezistență organizată. S-a jucat deschiderea catalană și Karpov a menținut permanent un mic avantaj pozițional, apoi chiar material și, totuși, după 60 mutări, Tal a avut motive să propună remiză și Karpov a trebuit să accepte. **În pasă neagră.** Deși nu demult cîștigase superturneul de la Reykjavik, Short a pășit cu stîngul la Bruxelles. Englezul s-a încăpățînat să apere cu negrele punctele de vedere ale mult discutatei deschideri olandeze și, mereu, s-a aflat în dificultate. Ca urmare, după șase runde cumulase doar o jumătate de punct. O remiză nesperată cu Tal i-a abătut gîndurile negre și a obținut prima victorie, e drept, la Meulders, în runda a opta. Știa că se „trezise" prea tîrziu pentru a urca în clasament. S-a salvat, totuși, trecînd pe poziția penultimă în clasamentul final, cea mai slabă performanță a sa. **Statistică.** Rivalitatea dintre Kasparov și Karpov continuă. Duelul lor s-a soldat cu remiză. Pentru autorii de statistici scorul dintre combatanții ultimelor ediții ale C.M. este favorabil lui Kasparov 50,5 : 49,5. Raportul se va schimba, cu siguranță, în noua lor confruntare prevăzută pentru luna septembrie. **Incident nedorit.** Binecunoscută este și rivalitatea dintre Korcinoi și Karpov. Primul a scris chiar o carte despre acest subiect... Și, din nou, Korcinoi a fost înfrînt. Vina o poartă doar el. Se contura un final egal de cal contra nebun. Cu piesele albe Korcinoi nu s-a ales cu prea mult în afară de timpul de gîndire irosit prea cu larghețe. Din neatenție și din graba de-a efectua mutările impuse, Korcinoi a dat să mute Reș și abia apoi a constatat că ultima mutare a negrului a4 atacase calul din b3. Trebuia să mute regele, calul cădea și finalul devenea fără speranță. De furie Korcinoi a aruncat toate piesele în lături, inclusiv scrumiera... Noroc că nimeni nu a fost atins... Arbitrul a consemnat automat înfrîngerea lui Korcinoi, dîndu-i acestuia un aspru avertisment. E greu să toi pierzi în fața aceluiași adversar ! **Concurența.** Ne-am învățat să-l știm pe Kasparov în afara concurenței în turneele individuale. Deși a jucat foarte bine, totuși, nu a fost mereu cel care să dea tonul prin incisivitate. Rezultatul său ca și al lui Ljubojevici (+6) sînt cotate drept excelente. Campionului nu i-a plăcut riposta marelui maestru iugoslav care după zece runde își asigurase locul I. Ljubojevici a acumulat puncte prețioase la mijlocul turneului practicînd chiar tactica lui Kasparov : totul pentru victorie și l-a pus pe campionul lumii în situația să-l urmărească și să-i egaleze performanța. Rezultatul îi aduce puncte serioase în clasamentul Elo cunoscutului jucător iugoslav. **Ultima rundă.** Era de așteptat rezultatul egal din partida Ljubojevici — Karpov. Ex-campionul nu avea motive să joace la cîștig cînd nu putea trece de bariera locului trei. Nimeni n-ar fi crezut că Tal va fi întrecut de Kasparov. Și, totuși, campionul lumii a punctat revenind în poziția nr. 1 în clasamentul final : 1—2. Kasparov, Ljubojevici 8,5p (din 11 posibile), 3. Karpov 7p, 4—5. Korcinoi, Timman 6,5 p, 6. Tal 6p, 7. Larsen 5,5p, 8—9. Torre van der Wiel 5p 10. Winants 3,5p, 11. Short 3p, 12. Meulders 2p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Cronica șoselei

În drum spre Seaca

Prolog la telefon. La un capăt al firului șeful de secție, iar la celălalt unul din șefii săi de echipă. „Am o rugăminte la tine, Horia". „Da, șefu', ordin!" „Tine telefonul ceva mai departe de gură. Ajunge pînă la mine damful de țuică. Probabil a fost din aia fiartă doar o dată". „Doar două țoiuri am băut, pe onoarea mea. Dacă aveți telefon dintr-ăsta care simte mirosul, am dat-o dracului. Sînt terminat. Aveți dreptate, nu mă mai ating cît oi trăi de lichide dintr-astea care, după ce miros de la o poștă, sînt urîte la vedere, adică tulburi, și în plus, slabe, apă chioară. Mai bine mai puțin, dar să fie o băutură ca lumea". „Dacă vă mai prind cu băutură, ne supărăm rău, Horia. Îmi imaginez cum arată ceilalți, dacă tu, șeful, ai așa o poftă de vorbă. Și ca să mă conving, uite, vă fac o vizită. Am fost domn cu voi. Puteam prea bine să vin pe neanunțate. Rețineți că am asupra mea și fiolele". „Vă mulțumim pentru onoarea ce ne-o faceți. O să vă convingeți și cît de mult au avansat lucrările". „Bine", încheie șeful cu un ton care nu prevestește nimic bun pentru Horică, după care se urcă sprinten în furgonetă și-l pune în temă pe șofer asupra traseului. „Mergem la Seaca, dar nu pe drumul obișnuit, ci pe scurtătură, prin Valea Rea. E drum județean, însă la fel de bun ca și cel național : asfaltat, fără gropi. Doar că e un pic mai îngust, Vreau să mă conving cît e de parfumat Horia al meu. Fain meserias, dar ce folos. Brînză bună în burduf de ciine. O să trebuiască să divorțez de el". „Și dv., don'șef, prea sînteți aspru. A băut și omul un pahar. Doar n-a omorît pe nimeni. Așa maistru nu găsiți pe toate drumurile. Mai lăsați și de la dv.". „Bine, Laurențiule, dar el conduce un colectiv acolo. Mîine unul din oamenii lui vine turmentat la fel ca el acuma. Ce poate să zică ? Îl tolerează. Și ăla își taie o mînă ori un picior sau îmi strică o lucrare". „Asta așa-i, dreptatea e de partea dv". În mașină se așterne tăcerea. Inginerul cu fruntea încruntată pare a medita la ceva. „Măi, Laurențiule, am vrut mai de mult să-ți spun ceva, mai bine zis să te feresc de niște necazuri". „Da, don'inginer, spuneți". „Drumul ăsta e aproape gol, dar totuși, tu nu ești chiar singur pe șosea. Asta îndeamnă pe unii șoferi, ușuratici, ca tine, la greșeli". „Vai de mine, șefu' ! Eu n-am încălcat nici o regulă. Chiar vă rog să mi le spuneți. Mă știu curat ca lacrima". „Nu te grăbi, am să ți le înșir. Ai trecut prin dreptul celor doi tineri. Îi cunosc, lucrează la mină. Discutau mai mult ca sigur despre apropiata plecare în armată. Stăteau amîndoi cu spatele la drum. Se vedea de departe că nu-s atenți". „Da, și ce-i cu asta ?" „Oricînd, unul dintre ei putea face un pas înapoi, spre mașina ta, de care îi despărțea mai puțin de un metru. Nu i-ai claxonat din vreme și aproape că le-ai șters hainele cu partea laterală a furgonetei. Accidentul era ca și făcut. Așa-i ?" „Da ce, ăs nebuni ? Mi-am dat eu seama că-s puși pe vorbă". „Binee. Să derulăm filmul mai departe. Ai depășit un biciclist care făcea niște bucle largi ca la slalom uriaș". „Da ! Și ce-i cu asta ?" „Oricînd, biciclistul, nea Pandele, care, la aminte, e prieten cu Horia, se cinstește zilnic cu el, putea să-ți facă un viraj la stînga pe neașteptate, apărîndu-ți în fața mașinii. Sau, la fel de bine, să se dezechilibreze și să cadă pe asfalt. Vorba aia, unii pierd citeodată controlul volanului deși sînt pe patru roți, darmite, cînd ești doar pe două ? Și ce făceai atunci ?" „Mai aveți, mai aveți don'inginer ?", remarcă șoferul pe un ton ironic, chiar puțin obraznic. „Mai aveți, mai aveți, don'inginer, dar ce să-ți fac. Pe la „Dealul Vrăbiilor", din partea dreaptă, de pe un drum de cîmp, a ieșit un tractor. Întîmplarea face să-l cunosc pe tractorist. E un zurbagiu. Ce căuta el prin părțile astea, că doar lucrează exact în direcție opusă ?" „De unde să știu eu ?" „Îți zic imediat. Mergea acasă cu tractorul, în a cărui remorcă avea îngrășăminte de grajd. Împușcă doi iepuri dintr-un foc. Deșartă conținutul remorcii în propria lui grădină și cu ocazia asta servește și masa, dînd pe gît cîteva pahare de cîpșunică". „Nu înțeleg, însă, care-i greșeala mea, ce regulă am călcat ?" „Tractoristul se îndreptă cu viteză să intre pe șosea «dintr-o bucată», cum zic ei. Sînt convins că n-avea nici o intenție să reducă măcar viteza, nicidecum să oprească. Tu n-ai micșorat cîtuși de puțin viteza. N-ai dat măcar un claxon. Doar ai observat : te-a văzut în ultimele clipe. De aceea a și frînat de era să se răstoarne cu remorcă cu tot. După care a început să facă mărunt din buze. Cred că te-a înjurat". „Și ce, îs vinovat eu dacă el e neam prost ?" ripostă șoferul contrariat. „Ajungem la ultima serpentă. Era să lovești fata de pe bicicletă, cu două-trei sute de metri mai înainte. E drept ?" „Perfect adevărat, dar ce vină am eu ? Mergeam corect, pe dreapta, exact așa cum scrie la lege. Nu văd cu ce-am greșit ? Ea era de vină. O știți doar pe zănateca aia de Laura. Divorțată de două ori, îi e mintea numai la bărbați. Mă mir că nu era cu unul pe bicicletă". „Noi nu analizăm acum starea civilă a femeii și nici numărul curtezanilor ei, ci o problemă de circulație. Ea circula pe stînga, e drept. Greșit, total greșit". „Vedeți, don'inginer, că am dreptate ?" „Stai ! Nu te pripi. Apropiindu-te de ea, puteai și trebuia să observi că femeia circulă anormal. Corect era să reduci viteza și să claxonezi. S-o pui în gardă în cazul cînd l-ar fi dat prin minte să revină pe dreapta, cum a și făcut, de fapt". „Și ce, am lovit-o ? Cînd ea a virat spre dreapta, doar ați văzut, eu am făcut o buclă mare, mare, am ocolit-o frumos și am trecut înainte. Dacă se întîmpla ceva biciclistei, ea era în culpă. Eu nu purtam nici o răspundere !" „Nu te înțeleg, ai trecut prin patru întîmplări. În toate, doar șansa a făcut ca aceste cazuri aparent minore, să nu se transforme în accident. Prin forța lucrurilor, un simplu biciclist, care conduce un mijloc de locomoție mai modest, mai pașnic, nu știe și nici nu poate ști atîtea despre regulile de circulație, precum un șofer care pilotează o herghelie de cai putere. Lui îi sînt suficiente cîteva norme..." „Pe care, nici pe alea nu le știe", intervenl șoferul. „Adevărat, deși biciclistul care rulează cuminte alături de noi poate fi în realitate un șofer care folosește din plăcere bicicleta. Am deviat de la subiect. Voiam să spun altceva. Că nu s-a văzut încă biciclist care să dărîme o mașină, e normal ca biciclistul să dovedească prudență în raport de mașină, el fiind personajul mai slab, dar e tot atît de firesc, poate mai firesc, ca și pilotul autovehiculului cu cunoștințe net superioare, să-l ocrotească, să-l protejeze pe cel mai slab care nu rulează cu mulți zeci de kilometri pe oră, ci în medie, doar cu 10—15. Ca să nu mai vorbim de pietoni. Lor li se cere să știe doar cîteva reguli de circulație. În esență, două : pe unde și cum să traverseze strada, și să nu treacă pe roșu. În plus, să recunoască cîteva indicatoare rutiere. Șoferul trebuie să cunoască (cel puțin teoretic) o carte întreagă, plină cu cele mai diverse reguli. Și atunci, cum, tu șofer, care conduci un mijloc de locomoție ce poate deveni extrem de periculos, să-ți pui mintea cu neajutoratii pietoni ? Doar nici pieton care să răstoarne o mașină nu s-a văzut. Cu excepția cazurilor cînd automobilul, încercînd să ferească vreun pieton distrat, a intrat în decor. răsturnîndu-se. Nu, Laurențiule, n-ai încălcat nici o regulă de circulație, dar ai condus agresiv, imprudent, bazîndu-te pe prudența altora, pe a tinerilor din secvența întîi, pe a lui nea Pandele, bețivul, pe a tractoristului și, în final, pe a biciclistei. De mult timp, în circulație, s-a depășit stadiul copilăriei ei, cînd era suficient să respecți în mod simplist niște reguli. Arta, veritabila conducere preventivă, e să știi să te ferești de alții și să te pricepi să-i ferești".

VICTOR BEDA ■

Toată lumea face sport

● Campionatul italian de fotbal și-a desemnat cîștigătoarea : echipa lui Maradona, Napoli, care are patru puncte avans față de Inter și Juventus cu o etapă înainte de final. Este „scudeto" pentru napolitani, aceștia aflîndu-se bine plasați și în cupă, unde s-au calificat în semifinale, alături de două formații de divizie secundă — Cremonese și Cagliari — și Atalanta. ● În schimb, Udinese, penalizată la începutul competiției pentru cunoscutele aranjamente de culise din campionatul trecut, nu se poate salva de la retrogradare, cu tot ajutorul lui.. Freud. ● Nu este vorba, cum ați putea crede, de părintele psihanalizei, ci de sponsorul lui Udinese, o firmă de echipamente electrice care a avut ciudatul gust de a-și lua acest nume. ● Criza — profundă — a fotbalului brazilian poate fi sugerată și de următoarea știre : la meciul Sao Paulo — Cobreloa (Chile), din cadrul „Cupei Libertadores", disputat pe stadionul „Morumbi", care are 150 000 locuri, au asistat — bob numărat — 7 481 spectatori ! Absența vedetei formației braziliene, Careca, nu poate explica de fel această depopulare a stadionului, cu toate că Brazilia practică în materie de fotbal prețuri modeste. ● Fotbalistul vest-german Klaus Allofs, în ultima vreme căpitanul echipei lui Franz Beckenbauer, se va transfera în sezonul viitor la formația franceză Olympique Marsilia, a declarat directorul tehnic al „fenicienilor". Michel Hidalgo. Autor a 87 goluri în ultimele trei campionate ale R.F. Germania, Klaus Allofs va întări atacul marsiliezilor, candidați la titlu după numai un an de la revenirea în prima divizie. Interesant este însă și alteeva : fluxul invers al fotbaliștilor, pentru că numai cîțiva ani în urmă sosul oricărui francez era să joace în Bundesliga... ● Un spectaculos salt — involuntar — de 50 m a realizat automobilistul francez Jean Michel Argenti, în timpul Raliului Corsicii. Dificila cursă (anul trecut a căzut victimă cunoscutul pilot finlandez Henri Toivonen) se dispută pe trasee cu pronunțat caracter muntos. În ce-l privește pe Argenti, el a scăpat ca prin minune fără nici o zgîrietură, după un zbor planat peste o prăpastie. ● Roberto Bettega, fotbalistul italian care și-a încheiat cu doi ani în urmă cariera la o formație canadiană, a reintrat în activitatea competițională, debutînd cu succes într-un concurs de golf ! Într-o competiție disputată la Margara, Bettega a obținut primul loc, cu un rezultat excelent ● După o întrerupere prelungită, atletul american Carl Lewis își va face reintrarea, anunțînd că va participa la concursul de selecție al lotului S.U.A. pentru campionatele mondiale de la Roma, concurs ce va avea loc la San Jose (California). Pînă atunci, Lewis va participa la alte reuniuni în țara sa și în Spania, consacrîndu-se în special probei de 200 m. ● Dispozitivul „de apărare" al finalei „Cupei campionilor europeni" la fotbal, care se va disputa la Viena, la 27 mai, între formațiile Bayern Munchen și F.C. Porto, a fost pus la punct de pe acum : 800 de polițiști și 200 de membri ai trupelor speciale antiteroriste au și fost mobilizați. Amintirea Heysel-ului stăruie...

LUCIAN OPREA ■

Civilizația sportului

O altă mentalitate

Căpitanul echipei de fotbal Steaua, Tudorel Stoica, a fost întrebat : „Nu resimțiți oboseala după acest început de an, destul de încărcat pentru echipierii Stelei ?" *Mulți cititori s-ar fi așteptat ca Stoica să se plîngă ! Dar răspunsul lui a fost mai grăitor decît poate el însuși ar fi dorit să fie :* „Ce să mai zic ?". *El, Stoica și ai săi, n-au avut timp să se gîndească la oboseală !...* „Ce să mai zic ?"... *Aflu vrea să vă spun că sîntem frînți, că nu mai putem, că e vai de capul nostru, că atîtea meciuri importante...* ? *Nu ! El spune : „...cu atitudinea față de pregătire, cu o mentalitate și o responsabilitate aparte". Iată ce răspunde un fotbalist care a intrat cu totul în „marele fotbal"... Mentalitate aparte !*

Este vorba deci de mentalitate și nu de oboseală ! Mai clar nu se poate ! A vrut Stoica să spună asta ? Poate că nu, dar așa i-au ieșit vorbele pentru că așa a simțit. El folosește termenul „aparte" (foarte important !) pentru că știe că în restul fotbalului românesc tronează o altă mentalitate. Aceea care poate nu de mult a avut-o și... Tudorel Stoica. Aceea care ne trage în jos și care ne spune că sîntem obosiți ! Aceea care ne face să-i tolerăm printre noi pe cei care umblă cu sarsanaua să cumpere jucători și arbitri, pe cei care vor să cîștige cu orice preț („scorul scuză mijloacele").

Am cîștigat Cupa Campionilor Europeni, dar aproape că nu există ședință a comisiei de disciplină unde să nu apară antrenori care pe teren injură arbitri, cu atitudini turbulente amenințînd, îmbrîncind, incitînd spectatori. Cine-i educă pe... educatori ?

Am cîștigat Supercupa Europei, dar în eșaloanele așa-zis inferioare, „rupătorii" își fac de cap, lovind nu numai cu picioarele ci și cu pumnii sau, mai nou, înțepîndu-și adversarii cu ace și cuișoare !!

Am învins Austria, Albania și Spania și avem mari șanse de a ajunge din nou printre cele mai bune 8 echipe naționale din Europa, dar antrenorii continuă să fie schimbați în plin campionat contrar legislației muncii și a regulamentelor C.N.E.F.S.

Sîntem în cursa pentru calificarea la Jocurile Olimpice, dar lupta pentru evitarea retrogradărilor sau pentru obținerea promovărilor în competițiile interne se duce adesea cu mijloace nesportive care, proliferînd, favorizează necinstea, nemunca, afacerile de culise, pentru unii foarte benefice.

Se apropie finalurile de campionate și nimeni nu-i la de guler pe „mafiotii" care se află în umbra rezultatelor trucate. E adevărat că din cînd în cînd mai cade cîte unul, însă răul continuă să supraviețuiască.

S-ar putea ca la citirea acestor rînduri, unii dintre dumneavoastră să rîmbească și să-l compătimească pe naivul semnatar. Comoditatea și rutina îi fac pe oameni să se ascundă după definiții, să-și confecționeze tabu-uri de care nu se mai ating, nu le mai cercetează. Dar definițiile le-am făcut noi, ele n-au existat și imobilismul gîndirii noastre l-am transferat asupra propriilor formulări.

Substanța sportului este atacată, fenomenul fiind grav prin conținutul său antimoral. E ultragiată aspirația noastră spre echitate, spre omenie concentrată, spre niște valori morale fără de care sportul își pierde rațiunea, axul și direcția etică.

Conducerea sportului românesc a început o lăudabilă acțiune de „deșțelenire" dar ea nu va izbuti dacă nu ne vom uni cu toții : sportivi, conducători, ziariști, public.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

P.S. Săptămîna trecută, în cel de-al patrulea paragraf al comentariului nostru, tiparul, probabil încălzit și el de meciul România — Spania, a transformat „posibili tauri" în posibili tauri".

Biblioteca vie

Despre pericolul dispariției unor specii de animale și de plante s-a vorbit în repetate rînduri, s-au făcut pronosticuri, s-au propus măsuri. În general, s-au conturat două direcții. Una din ele susține că speciile trebuie privite în chip diferit, că totul trebuie tratat de la caz la caz. Astfel, unele specii face să fie salvate, altele nu. A doua orientare este dată de cei ce susțin că absolut toate speciile existente trebuie conservate, ca o zestre inestimabilă a Pămîntului, fiecare pierdere fiind ireparabilă. Această din urmă direcție se conturează ca fundamentală.

Biologi de renume, temîndu-se că un număr considerabil de specii existente încă în momentul de față pe glob vor pieri chiar înainte de a fi descoperite de știință, depun eforturi pentru salvarea pădurilor tropicale și a altor sisteme ecologice aflate în pericol. Savanții consideră că problema este deosebit de presantă, întrucît din cauza distrugerii pădurilor tropicale, care cuprind cele mai diverse sisteme ecologice, dispar anual mii de specii. Dar, cîte specii există, sau mai bine zis există încă, pe glob ? Un număr imens. „E de mirare că pe hărți nu se marchează un element fundamental cum este diversitatea vieții pe Pămînt — spune biologul Edward Wilson, de la Universitatea Harward. Nu știm nici măcar ce specii există în imediata noastră apropiere". Wilson consideră că numărul speciilor de pe Terra se situează între 5 milioane și 30 de milioane, din care științei îi sînt cunoscute în prezent doar 1,6 milioane.

Proporțiile pierderilor previzibile în acest domeniu sînt mai mult decît îngrijorătoare. După calculul specialiștilor, în decursul cîtorva decenii vor dispare cu desăvîrșire pădurile tropicale din America Centrală și din Africa de Vest. Pe urmă, acest proces va cuprinde inevitabil și regiunea Amazonului, Asia de Sud-Est și alte zone. Propaganda vizînd salvarea diversității biologice de pe planeta noastră este o chestiune cu mult mai complicată decît, să zicem, apelurile la salvarea vulturului sau balenei, specii aflate în pericol. Majoritatea speciilor neînregistrate amenință cu pieirea provin din rîndurile insectelor, ale nevertebratelor și ale plantelor. Soarta unor gîndaci sau a unor ierburi nu produce îngrijorarea pe care o provoacă oamenilor, de pildă, situația ursului panda. Cu toate acestea, potrivit cercetărilor oamenilor de știință ființele minuscule, abia vizibile, reprezintă baza legăturilor complicate și încîlcite care susțin viața pe Pămînt. O insectă oarecare poate să aibă o importanță hotărîtoare pentru polenizarea sau pentru apărarea unei specii importante de arbori, la fel cum o plantă aflată pe scale de dispariție poate duce cu sine în neființă un număr imens de specii care depind de ea, de la insecte pînă la ființe superioare.

Așadar, chestiunea trebuie pusă în același mod, fie că-i vorba de lei, elefanți, rinoceri, vulturi, balene, tek, acaju, santal și cedri de Liban, fie că avem de-a face cu ființe și plante mărunte și aparent fără nici o însemnătate. Pentru că fiecare specie, indiferent dacă este sau nu arătoasă, frumoasă, plăcută la vedere, constituie un depozitar unic al unei informații genetice și ecologice. De aceea, biologii resping cu hotărîre afirmațiile potrivit cărora speciile naturale își pierd importanța în epoca noastră datorită ingineriei genetice. După părerea lor, speciile naturale sînt o bibliotecă vie, pe care specialiștii în inginerie genetică pot s-o folosească cel mai bine numai dacă este completă. Fiecare specie pierdută este de neînlocuit, deoarece specialiștii pot să mute și să combine numai genele existente, dar nu pot și nu vor putea niciodată să creeze gene noi.

ION CODRU ■

Pășunile raiului

N-am fost în Silicon Valley. Cînd eu mă aflam în California, cu mai bine de zece ani în urmă, locul în cauză sta liniștit în cartea de geografie fără a cuteza să perturbe, în mersul lor liniștit, viața computerelor. La Stanford University, doi pași mai încolo, un expert în materie ne-a vorbit despre criminalitatea în lumea calculatoarelor. Devenise deja un subiect. Silicon Valley ? Vorba cuiva, n-am auzit de o asemenea vale.

Lucrurile s-au mai schimbat. Pe Valea Yukonului au pătruns, la vremea lor, căutătorii de aur. Pe Silicon Valley au pătruns căutătorii de siliciu, de cip-uri și computere la ultima croială. Cît ai bate din palme, din manualul de expresie unică numele a trecut în atlasul de electronică. Și, de aici, în lexiconul pășunilor grase, al debușeelor fără măsură. Un univers industrial de expresie unică și-a găsit oxigenul în această zonă de la margine de țară, luată în proprietate și păstrare de tehnologia de ultimă oră. Și-au dat întîlnire pe făgașurile abia bătătorite, aduse în rădvane somptuoase, personajele zilei — informatica, aeronautica, biotehnologia, telecomunicațiile. Ofertă de lucru, stimulent al inventivității, business, cîștiguri.

Natura umană își are însă legile ei și le transferă fără ezitare spre toate cu cîte vin în contact. Obrazul subțire își pierde, cu anii, prospețimea și strălucirea. În Silicon Valley anii aceia, puțini la număr, s-au scurs. Euforia s-a retras în garderobă lăsînd loc întrebărilor în căutare de răspuns. De anul trecut, 34 la sută din birouri sau sedii industriale din zonă au rămas goale. Rata șomajului a ajuns la 6,7 la sută. Firme de renume trag storurile la ferestre. Ca efect mai larg în S.U.A. se înregistrează în acest sector al tehnologiilor de vîrf un deficit comercial de 2,5 miliarde dolari. Firmele din domeniul informaticii și electronicii au trebuit să accepte, în ultimii ani, căderi la bursă usturătoare.

Este clar că zilele frumoase din Aranjuez au trecut. Ritmul de creștere anual atingea 20 la sută. Pentru anul în curs se mizează pe un indice de cel mult 2,5 la sută. Concurența de dincolo de Pacific a reușit să clatine în siguranța ei electronica nord-americană, obligînd-o să suporte lovitura de berbec a scăderilor de prețuri, răscolirea piețelor de desfacere.

Exact ca în Steinbeck. Pășunile cîndva văzute doar în verdele crud și îmbietor al ierbii s-au dovedit, pe termen lung, înșelătoare. Durere de măsele, efort în căutările de soluții. Cosmetica pusă în mișcare rechemă din banii cîștigați anterior pentru a pune pe roate colacul de salvare care să ducă spre ziua de mîine. Pirghia se numește investiții în cercetare, bugetul afectat pe acest front fiind, cu fiecare nou an, amplificat. A fost convocată în această horă forța de cercetare din universități. S-au introdus diferențieri. Pe post de mireasă, tehnologia informației beneficiază de cheltuieli pentru cercetare cu o rată de creștere de 20 la sută. Industria automobilelor, pusă la colț, se mulțumește cu 5 la sută. Puse în mișcare de tensiunea concurenței, marile firme își întorc buzunarele întru sporirea bugetului de cercetare. Fabricanții au ajuns la concluzii și mînă în mînă cu cercetătorii pot războ mai ușor și mai ieftin. Sau că pot ajunge la rezultate mai bune cînd stau mai mulți în aceeași barcă.

Așa au apărut asociații cercetare-producție, așa au apărut finanțatori în grup a unor proiecte de cercetări fundamentale.

Un lucru este limpede : direcția de atac a noului marș tehnologic nu are prea mult de-a face cu ce a fost pînă mai ieri. Nu recîștigarea unor piețe pierdute pentru o marfă deja știută urmăresc cei ieșiți din nou cu arme și bagaje pe eșichierul competitivității. Ce-a fost, a trecut, par a spune privirile lor răscolitoare, preocupate să descopere contur pentru noțiuni aproape nestiute — sintetizator de proteine, manipulator de gene, supraconductivitate, inteligență artificială, computer neuronic.

Silicon Valley își revendică o nouă identitate. Pentru cît timp ?

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

După N.B.I. (R.D.G.)

Micile amănunte

În dimineața zilei de 16 martie 1978, Aldo Moro, președintele Partidului Democrat Creștin, se deplasa spre Camera Deputaților unde urma să anunțe realizarea unei coaliții guvernamentale între democrați creștini și comuniști. N-a mai ajuns, pe drum fiind răpit de un grup de teroriști, care cer în schimbul lui Moro eliberarea a 12 acoliți. Urmează 54 de zile de încordare la capătul cărora corpul neînsuflețit al lui Aldo Moro este găsit abandonat într-o mașină.

La sfîrșitul anului 1986 a apărut pe ecrane filmul „Il Caso Moro" care prezintă tragicul episod. Regia este semnată de Giuseppe Ferrara, iar în rolul principal a fost distribuit cunoscutul actor Gian Maria Volonte. Scenariul semnat de Robert Katz (S.U.A.) și Armenia Balducci (soția lui Volonte) are la bază cartea „Days of Wrath" a celui dintîi.

Filmul aduce în discuție întrebarea : au făcut creștin-democrații totul pentru a-l salva pe liderul lor ? Răspunsul dat de film este „nu", fapt care a atras protestul liderului democrat-creștinilor. În film Moro este prezentat ca fiind frămîntat în permanență de o dilemă : cine se opune salvării mele ?

Lăsînd la o parte acest aspect, deloc neglijabil, să ne oprim asupra unor mici „amănunte". Mai concret, la felul cum sînt prezentați teroriștii, autorii abominabilului act. Autorii filmului îi prezintă pe acești ucigași într-o lumină romantică, adresîndu-se prizonierului politicos cu apelativul „presidente", fără a-l maltrata, execuția părînd a fi ceva „normal". Nici cea mai mică referire la atentatele cu bombe, răpiri și asasinări comise înainte și după răpirea lui Moro.

Dedesubturile cazului Moro sînt neelucidate, dar a-i prezenta pe ucigași într-o lumină romantică este condamnabil !

DAN DANUȚ DORU ■

Conspirația inducerii în eroare

Realitatea este că cei din conducerea evreiască a ghetoului din Cluj (ca și din alte orașe) ne-au alimentat în mod deliberat iluziile. Se susținea cu insistență că ei au văzut cu ochii lor ordinul primit de la forurile superioare de către ofițerul de poliție Urbán, comandantul horthyst al ghetoului, în care scria negru pe alb... „constituiți în convoi de 3 000 de oameni pentru a fi transportat în Dunántúl" (provincie din vestul Ungariei).

S-a transmis din om în om afirmația doctorului Balázs, șeful evreu al ghetoului, cum că el a vorbit cu doi medici maghiari, care au fost însărcinați să meargă cu mașina în Dunántúl și au constatat că primul transport a și sosit în gară la Kenyérmező :

A străbătut ca fulgerul întregul ghetou zvonul că un anume domn Kohányi a intrat în contact cu mecanicul locomotivei care a condus prima garnitură spre Kenyérmező.

Foarte rapid și incredibil de ușor s-a acreditat versiunea oficială că nu-i vorba de nici un fel de deportare, că se are în vedere pur și simplu mutarea noastră la Kenyérmező, unde există un mare lagăr de muncă, bine utilat, ce oferă condiții de viață incomparabil mai bune decît cele de aici. Jocul dublu a mers pînă acolo încît, la cîteva zile, după plecarea primului tren, tot ghetoul din Cluj vuia că au sosit cărți poștale de la Kenyérmező.

Desigur, la acreditarea acestei versiuni care s-a răspîndit în toate ghetourile din Ardealul de Nord au contribuit activ și organele horthyste, direct interesate în desfășurarea deportării : „în perfectă ordine și liniște".

Se întîmpla ca în clipa în care în camera de tortură intra un evreu de vază din ghetou, ofițerul de jandarmi tocmai urla la telefon :

— Alo, alo ! Se aude ? Aici comandantul jandarmeriei din Cluj (sau din Oradea, sau din Satu-Mare). A sosit ieri noapte un transport de evrei din Cluj (sau din Oradea, sau din Satu-Mare). Printre ei se află unul Isac Weiss, mare comerciant de coloniale... depistați-l și trimiteți-l urgent înapoi. Trebuie să-l interogăm. Cine a primit comunicarea ? Alo ! Nu se aude, repetați pe litere... da, bine, acum e clar, mulțumesc.

Apoi începea schingiuirea. Oricît de cumplit era torturată victima, de îndată ce ieșea afară, uita de răni și în timp ce ai lui îl așezau pe targă, el povestea pe nerăsuflate, marea și îmbucurătoarea veste, repetind întruna : „Nu ne scot din țară. Indiferent ce se va întîmpla și unde ne vor duce, esențial este că rămînem în țară." Bietul om n-avea de unde să știe că aparatul de pe masă nici măcar nu era conectat la rețeaua telefonică.

Se naște întrebarea : au știut și cît au știut Balázs, șeful evreu al ghetoului, și ceilalți din consiliul evreiesc despre deportare, despre camerele de gazare, despre exterminările de la Auschwitz. Dacă au știut, atitudinea lor este condamnabilă, criminală chiar.

Exact nu se va putea răspunde niciodată la această întrebare. Un lucru este cert : conducerea restrînsă a evreimii din Ungaria horthystă și din teritoriile cotropite avea suficiente date despre proporțiile holocaustului ce se apropia vertiginos de apogeu. Era la curent cu știrile difuzate de posturile de radio ale aliaților ; menținea legături „ilegale" cu organizații evreiești de peste hotare ; cunoștea relatările multor refugiați (din Polonia, Slovacia etc.) și evadați din lagăre de concentrare ; avea, pe diverse căi, contacte cu ofițeri horthyști și hitlerișți, inclusiv cu unii din SS și Abwehr.

La sfîrșitul verii lui 1941, conducătorilor evrei de la Budapesta le-au parvenit informații cuprinzătoare despre exterminarea de la Kamenc-Podolsk a celor aproape 20 000 de evrei deportați din Ungaria pe motiv că nu și-au putut dovedi cu acte cetățenia ungară.

După conferința de la Wannsee, din 20 ianuarie 1942, unde s-a dat semnalul trecerii la ultima fază a „soluției finale" — exterminarea în masă — în Europa și în întreaga lume s-au intensificat eforturile de dezvăluire a masacrului ce lua proporții incredibile.

În mai 1942, „Bund"-ul din Polonia transmite un raport la Londra, prin care informează lumea că naziștii „au trecut la exterminarea fizică a populației evreiești de pe teritoriul polonez". Raportul estima că ocupanții lichidaseră de-acum 700 000 de evrei polonezi și sublinia că faza prigoniri a fost de mult depășită, că este vorba de nimicirea fizică a evreimii.

Smul Zygelbojm, reprezentant al confraților săi în guvernul polonez în exil de la Londra, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a atrage atenția opiniei publice asupra masacrării evreimii din Polonia.

După sîngeroasa înăbușire a eroicei răscoale a ghetoului din Varșovia, Smul Zygelbojm a încercat o ultimă și disperată tentativă de zguduire a conștiinței lumii. La 12 mai 1943 se sinucide. Avea 48 de ani. Lasă în urmă un cutremurător protest : „Nu pot rămîne tăcut. Nu pot să mai trăiesc în timp ce rămășițele populației evreiești din Polonia, al cărei reprezentant mă aflu, sînt pe cale să piară. Prietenii mei din ghetoul varșovian au murit cu armele în mîini în ultima bătălie eroică. Nu m-a lăsat soarta să mor cu ei împreună, dar eu le aparțin și în gropile comune, unde au fost băgați. La moartea mea doresc să ridic un ultim protest împotriva pasivității cu care lumea stă și se uită la ce se petrece și cu care permite exterminarea poporului evreu".

Comitetul de Salvare Evreiesc de la Bratislava, în frunte cu rabinul Weissmandel, informează comitetul de la Budapesta, cu cîteva săptămîni înainte de începerea deportărilor, că fusese semnat un acord feroviar de către Ungaria și Slovacia și că SS-ul e pe cale să renoveze și să perfecționeze camerele de gazare și crematoriile de la Auschwitz în așteptarea sosirii evreilor din Ungaria. Raportul cita chiar vorbele unui Scharführer care s-a exprimat că SS-ul „va mînca peste puțină vreme salam fin unguresc".

Pe lîngă informarea făcută la Consiliul Evreiesc din Budapesta, rabinul Weissmandel l-a ținut la curent pe liderii evrei din Elveția asupra programului nazist al soluției finale. În 1944, scrisorile sale sfîșietoare și apelurile disperate de ajutor se refereau prioritar la soarta implacabilă rezervată evreimii din Ungaria și din provinciile pe care le cotropise.

În timpul procesului de la Ierusalim din 1954—1955, intentat împotriva lui Kasztner, acesta a recunoscut că aflase de exterminarea evreilor din Polonia. Judecătorul l-a găsit vinovat și l-a condamnat, apreciind că el „și-a vîndut sufletul diavolului".[1]) Întrebat despre tratațiile sale cu reprezentanți ai SS-ului, a declarat : „Către sfîrșitul lui aprilie 1944 agenți militari germani m-au informat că s-a hotărît trecerea la deportarea totală a evreilor unguri... Krumey mi-a permis să plec la Cluj să-l contactez pe Wischliceny. Așa s-a întîmplat în jurul lui 3 mai 1944".

Vizita lui Kasztner în orașul său, unde-i locuiau rudele (era ginerele lui Fischer, președintele comunității evreiești de rit neolog), a generat controverse, care nici azi nu s-au terminat, vizînd atitudinea liderilor evrei din Budapesta față de deportarea din Cluj, din întreg Ardealul de Nord.

Este evident că, la acea dată, Kasztner era complet edificat asupra soartei evreilor din Cluj și din celelalte ghetouri, însă, chipurile, „a uitat" să informeze Consiliul Evreiesc local. Prietenii lui, îndeosebi Hillel Danzig și David Hermann, neagă că li s-ar fi spus ceva despre Auschwitz. Dar, pînă și Kasztner, la procesul amintit, a admis că i-a făcut anumite aluzii cumnatului său și că „el trebuia să știe că are loc deportarea și aceasta va fi urmată de exterminare".

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

[1]) La reluarea procesului, instanța superioară îl va absolvi. La scurtă vreme însă, Kasztner a fost asasinat în stradă, în fața casei sale.

Însemnări de călătorie în U.R.S.S.

Prin Moscova, la adrese ştiute

Într-o zi, cînd printr-o întîmplare (fericită, cum s-a dovedit a fi, mai tîrziu) am aflat de un concurs organizat de Agenţia de presă Novosti şi de Uniunea Ziariştilor din U.R.S.S. în cinstea aniversării Victoriei asupra nazismului german am luat hotărîrea importantă : particip. Era prima mea participare la un concurs intern sau extern. Premiul era exact ce îmi doream, o excursie în U.R.S.S., totul depindea acum numai de mine. Titlul concursului era „Omul în societatea socialistă", ori eu nu avusesem cînd şi cum să scriu despre un altfel de om. Aveam trecut şi luni, am trecut şi ani dintr-altul, deci ... pentru că nici nu mai vroiam să mă gîndesc la eludata mea ... de a-mi astîmpăra dorul de ... cinta „Drumuri, drumuri" ... pe drumurile U.R.S.S.-ului. Recunosc însă că printre speranţele mele era şi aceea că odată respirînd aerul de acolo să ... mai bine ceea ce cîntecul ... acum despre marile ... rusă şi sovietică ... pe Tolstoi şi pe Dostoievski, în ... şi pe oamenii ... Toate astea şi încă multe altele mă făceau să mă gîndesc cu emoţie la ... cît se putea mai aproape de dragul meu Cehov şi de nostalgicul Turgheniev. Dar numai ei... parcă Puşkin, Lermontov, Gogol, Leskov, Gorki, Bulgakov, Solohov, Pasternak, Cealkovski, Rubliov, Repin, Turkovski, Evtuşenko, Babel... Nu, nu e bine să enumeri, s-o facă dicţionarele, fiecare om nu se poate gîndi decît pe rînd la unul sau doi din aceşti creatori geniali care şi-au înrămat spiritul vast cu cele mai strălucitoare idei şi expresii artistice. După o vreme uitasem de participarea mea la concurs. Şi de aceea ştirea că am reuşit m-a găsit nepregătit. Atît de nepregătit încît mi-am amînat plecarea pentru toamnă. Vroiam să fiu în Moscova în timpul confruntării dintre Karpov şi Kasparov. O dorinţă alăturată celei vechi pentru a o întîlni pe aceasta din urmă, pentru a mai scădea din aşteptarea împlinirii ei. O dorinţă copilărească, poate, dar nouă.

Pe scara avionului

Oleg şi Ghenadi, reprezentanţi ai Agenţiei, m-au căutat să mă întrebe pe unde aş vrea să merg, ce aş avea eu de văzut. Mi-au dat timp de gîndire, surprinşi şi ei, de a nu mai fi fost niciodată în ţara lor. Bineînţeles că m-am consultat cu tot felul de cunoştinţe despre „cele mai frumoase rute" şi tot, bineînţeles, că fiecare căuta să mă convingă că, desigur, cele mai frumoase rute au fost una, şi anume cea pe care mersese. Eh, Samarkand... Eh, Tbilisi, Crimeea, Ucraina, Siberia, eh,... Am lăsat sarcina grea a alegerii numai în seama mea, nu aveam cum să greşesc, pe mine, vechi doritor de a merge spre nord, mă interesa totul. Oriunde aş fi mers, ar fi fost la fel de bine. De aceea am întrebat: „Unde este Cehov ?" „La Moscova, în cimitirul Novodevicie", mi s-a răspuns. „Bun. Serie atunci Oleg : Unu, Moscova". Aţi gîndeam şi că, oricum nu ... Care noi ?" „Noi, generaţia mea vreau să spun". Sasa este ... cum aveam să aflu, între ţinuturile cele mai lovite de război au fost cele din Belorusia. Aici au murit foarte mulţi oameni, aproape nu există familie fără morţii ei. Este cu atît mai firesc ca printre cei care au deprins repede puterile şi ferocele comenzi ... fi fost bielorusşti. Îl privesc cu atenţie, nu de altceva, dar de acest om depinde într-un fel toată călătoria mea. Are în jur de 50 de ani, dar pare mult mai tînăr, vorbeşte bine româneşte, fiind mulţi ani corespondent la Bucureşti. Atît, deocamdată, ca să-i spun : „Vamosul m-a întrebat dacă am aur. Zoloto". Am rîs şi atunci a rîs şi el. Asta a fost toată vama mea. A rîs şi Sasa. Ne apropiam de Moscova. Totul începuse cum trebuia cînd mi-a invitat într-o ... Sfatul ; rizînd. Şi tu şi gazdele.

„Drumuri, drumuri..."

Ca să spun cît de mare e Moscova, cîte milioane de locuitori are ar fi o banalitate. Capitala unei ţări e pe măsura acesteia, nu poate fi altfel. Şi totuşi, ceea ce impresionează la prima cunoştinţă este tocmai această dimensiune cu care nu eşti obişnuit. Bulevardele (sau „prospektele", cum li se spune aici) sînt asemănătoare unor albii de mari fluvii, pieţele par selenare, iar deasupra se văd, ca nişte suliţi uriaşe, celebrele blocuri construite imediat după război. Asta, ca peisaj general. Ca peisaj sentimental nu poţi ignora Piaţa Roşie şi Kremlinul ce par decupate din filele unei cărţi cu basme ruseşti. Turlele ascuţite ale bastioanelor şi cele aurite ale bisericilor contrastează plăcut cu culoarea de ardezie a zidului înalt care înconjoară această veche cetate. Chiar şi pregătit fiind, şi tot nu poţi să nu fii impresionat în faţa acestei inimi a oraşului şi a ţării. Nu departe se află monumentul Eroului necunoscut, acoperit de florile pe care tinerele perechi proaspăt căsătorite le depun aici. Este o datină relativ nouă, izvorîtă dintr-o situaţie tragică de după război. Tinerii de atunci, care îşi pierduseră unul sau chiar amîndoi părinţii, veneau aici, în acest loc care simboliza existenţa lor eternă, cerîndu-le binecuvîntarea. Sub lespedea grea de marmură neagră se aflau părinţii lor pierduţi în neştiut, dar aveau de ce să le fie recunoscători, de la ei aveau de învăţat că o patrie se apără cu preţul vieţii. De aici, al doilea pelerinaj are loc la Mausoleu, acolo unde se află făuritorul Marii Revoluţii din Octombrie, V.I. Lenin. Cît am stat în lungul şir al celor care aşteptau să-l vadă pe Lenin, mireasele, ca nişte vişini înfloriţi, sprijinite de miri, pluteau parcă prin Piaţa Roşie, oprindu-se din cînd în cînd înmărmurite, în faţa fotografilor...

★

Strada Arbat. Una dintre cele mai vechi şi mai frumoase străzi comerciale restaurate cu o grijă excepţională. De o parte şi de alta case frumoase, viu colorate, cu magazine de „fineţuri" de epocă, dedesubt, teatrul cafenea, ducuri, podoabe, amintiri... Într-o vreme, destul de îndelungată, în casele de pe strada Arbat închiriau apartamente mulţi dintre cei care făceau parte din „inteligenţia" rusă, strada aceasta era deci un loc în care, prin excepţie, comerţul nu împiedica deloc faima intelectuală a locatarilor.

★

Un drum pînă la Peredelkino, în apropierea Moscovei. O pădure de mesteceni albi, în care sînt presărate „dacile" scriitorilor, compozitorilor, pictorilor. Îl întîlnesc pe Kataev şi întîlnirea este la fel de cunoscută peste tot şi din atitudinea ei se simte acest lucru. Regizorul vrea să ştie cum s-a montat „Macbeth" în România ? Vadim Abrahşitov este un tînăr regizor născut la Harkov. Pînă să facă primul film, s-a mutat prin 16 localităţi, a absolvit Facultatea de fizică, practicîndu-şi această primă meserie cu succes, un timp. Abia după asta urmează cursurile Institutului de film sovietic, sub îndrumarea marelui regizor Mihail Romm. N-am văzut din filmografia lui (5 filme în 12 ani) decît „S-a oprit un tren". „Decît", dar ce film ! Îmi vorbeşte de o şcoală a cineliteraturii, de Tarnovski („un extremist al formei"), de Raisman, Huţiev ş.a. Se pregăteşte să începă un nou film, cu tot ce-i trebuie pentru asta, inclusiv un scenariu în care viaţa este văzută prin ochii unui băieţel de 13—14 ani. Un pretext obişnuit, „dar oare capodoperele din ce se fac", se întreabă rizînd. Mă invită la Casa filmului, de fapt un complex în care se desfăşoară mai multe activităţi, cu săli de expoziţie, de lectură... Încep să înţeleg pe viu ceva din fenomenul naşterii inegalabilei şcoli sovietice de film. Încep, doar.

★

Fugim pînă la Zagorsk, unde ne uimim în faţa vechilor monumente adunate parcă într-o singură curte a unei gospodării vechi de mujic, ne întoarcem şi ne dăm capul pe spate privind Universitatea Lomonosov, Monumentul lui Gagarin, celebra pereche a secerătoarei şi a muncitorului, ne întoarcem la Kremlin şi stăm locului în faţa clopotului ţar şi a acelui tun uriaş care nu a putut fi folosit niciodată, deodată ne apare divinul Rubliov cu întreaga şcoală a lui, traversăm în fugă un mare magazin (Gumm), care seamănă cu un oraşel în zi de tîrg, ne oglindim în rîul Moscova, vizităm sediul Agenţiei Novosti, fost centru olimpic de presă, ne aşezăm pe băncile stadionului Lujniki, intrăm în Librăria popoarelor, alergăm pe treptele de la Bolşoi Teatr, orbim în Galeriile Tretiakov, de prea multă frumuseţe, luăm metroul, celebrul metrou. Într-un tîrziu, la hotel, observ marele respect, prioritătile acordate unor veterani ai celui de al doilea război mondial veniţi să se întîlnească aici, la Moscova. De altfel aveam să mai constat acelaşi lucru cu fiecare veteran întîlnit, oriunde, un om bătrîn, îmbrăcat simplu, cu medaliile lucitoare prinse de revere.

★

La „Novodevicie" e liniştе, cum se şi cuvine într-un asemenea loc. Simt cum îmi bate inima mai tare de emoţie. Da, ştiu, e o banalitate, dar oare din cîte banalităţi nu se compune viaţa unui om. În sfîrşit mă apropii de dragul meu Cehov, sînt atît de aproape de el. Statuile celor dispăruţi sînt mari, impunătoare, reci. Cerul este înnorat, pe alocuri sînt ochiuri de apă în care se vede cît de trecători sînt norii. Ca şi oamenii, îmi spun, impresionat de împrejurări. Dar nu ca doctorul. De ce doctor ? Pentru că prin Anton Pavlovici s-a ajuns la expresia care înnobilează pe toţi marii scriitori : „doctori de suflete". Mi-e teamă că deasupra va avea aceeaşi piatră mare care să-i înghiţe imaginea lui atît de vie în sufletul meu. Îl văd pe Gogol. E mîndru şi sever, suit pe o coloană cenuşie. Ştiu că în faţa lui trebuie să fie Cehov. Mi-e teamă să mă uit. Dar, vai, ce bucurie ! O piatră albă, duioasă, smălţuită cu albastru, adusă la dorinţa lui de la Ialta şi cîteva flori de cîmp pe o grămăjoară de pămînt, acesta este mormîntul lui. O rază de lumină într-o cîmpie de întuneric. O rază de lumină ...

IULIAN NEACŞU ■

Porţelanul Nara (III)

Cu toată experienţa sa, artistul japonez tremură la fiecare ardere în cuptor. El foloseşte tot cuptorul cu lemn, unde pinul roşu trebuie să ardă la 1300 de grade timp de 50—60 de ore pentru ca glazura exterioară să se topească şi să îmbrace perfect vasul.

Reuşita unui vas, a unui bol sau a unei farfurii ţine mai mult de supravegherea atentă a meşteşugarului flăcărilor şi de consistenţa fumului decît de arta ceramistului. După atîţia ani, nu se poate spune că există două vase din porţelan de Nara identice. Timpul, sezonul, alţi factori naturali în combinaţie nasc efecte estetice care dau unicitate obiectelor. Această artă bătrînă dar foarte viguroasă nu pare a fi influenţată de schimbarea obiceiurilor japoneze. Ceremonia ceaiului atrage an de an un număr sporit de amatori, aşa că la ora actuală se înregistrează un adevărat „boom" al cererii de porţelan poros. De ce poros ? Pentru că japonezilor le place mai mult să atingă decît să privească, explică Gyozo. Singurul lucru care-l îngrijorează este expansiunea oraşului Nara, care a devenit dormitorul metropolei industriale Osaka, cîştigînd în fiecare an 5000 de locuitori. Vechea capitală a Japoniei imperiale, construită după modelul oraşelor chinezeşti în „tablă de dame", cu pagodele sale rafinate şi cerbii plimbîndu-se liber prin parcuri, a ajuns la 330 000 de locuitori. Nimic rău în asta, la prima vedere, spune Gyozo. Dar nenumărate case mici, cu o arhitectură mediocră au început să urce pantele colinelor pe care, de atîtea secole ceramiştii din Nara modelează lutul.

IOAN ROŞCA ■

Ρουμανικό ρεκόρ στην Ολυμπιάδα των μίνι Αϊνστάιν

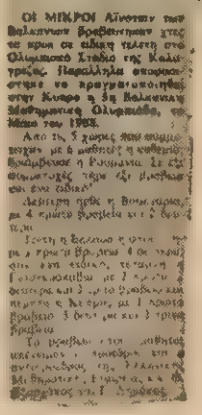

Reluăm un titlu din presa grecească:

„Record românesc la Olimpiada micilor Einsteini"

E şi frumos, e şi adevărat!

Duminică, 10 mai 1987, aeroportul internaţional Otopeni. Cursa de Atena, cu sosirea la ora 5, întîrzie 20 de minute. După care, între ceilalţi călători, îşi fac apariţia cei şase elevi români deţinători ai primului loc la Balcaniada de Matematică '87, însoţiţi de prof. univ. dr. Octav Stănăşilă, de la Institutul Politehnic Bucureşti şi de prof. Gheorghe Dumitreasa, de la Liceul „Petru Rareş" din Piatra Neamţ. După o noapte nedormită, tinerii sînt totuşi foarte veseli în compania părinţilor şi profesorilor veniţi să-i întîmpine. Ieşim din clădirea aeroportului în zorii primei zile în care primăvara va rupe, la Bucureşti, zăgazurile frigului prelungit peste aşteptări. Nici unul din concurenţi nu reţine senzaţia de dificultate extraordinară a problemelor pe care le-au rezolvat (în multe cazuri, prin soluţii de remarcabilă eleganţă).

Luni, 11 mai, ora 9. În cadrul unei mici festivităţi, la Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului, fiecărula i se înmînează cîte o diplomă. Ei sînt: **Bogdan Andreiu** (clasa a XII-a, Liceul „George Bacovia" din Bacău, prof. Ştefan Antohe), **Nicolae Beli** (clasa a XII-a, Liceul de matematică-fizică nr. 1 din Bucureşti, prof. Armand Martinov), **Nicuşor Daniel Dan** (clasa a XI-a, Liceul industrial „Radu Negru" din Făgăraş, prof. Sorin Cocoradă), **Andrei Morolanu**, mezinul echipei (clasa a X-a, Liceul de matematică-fizică nr. 1 din Bucureşti, prof. Alexandra Turcu), **Ciprian Pop** (clasa a XII-a, Liceul de matematică-fizică nr. 1 din Timişoara, profesor la clasă Traian Pigli şi prof. Dorel Miheţ, antrenor al olimpicilor matematicieni din şcoală), şi **Adrian Vasiu** (clasa a XI-a, Liceul de matematică-fizică nr. 2 din Cluj-Napoca, prof. Attila Furdek).

Menţionăm că toţi concurenţii noştri, nu numai că s-au clasat pe locul întîi, dar au obţinut, fiecare, maximum de punctе. Acum, la întoarcerea acasă, aşa cum s-a subliniat, pe drept cuvînt, şi la minister, ei „nu pot fi clasificaţi". Înmînarea diplomelor s-a făcut, de aceea, în ordine alfabetică. După părerea profesorului Octav Stănăşilă, conducătorul echipei noastre la Atena, „Balcaniada de Matematică este, pe de o parte, o competiţie tinerească, frumoasă, iar pe de alta, un prilej de apropiere între tineri din ţările balcanice, care schimbă între ei probleme, cărţi, păreri, leagă amiciţii", „Privind ediţiile anterioare, ne-a mai spus interlocutorul, acum, după încheierea celei de-a patra, se simte un progres din partea tuturor; problemele sînt mai grele, nu mai există învingători prin definiţie. Practic, în toate aceste ţări, pregătirea elevilor pentru concurs începe odată cu anul şcolar. Se creează o bază de selecţie mult mai largă. Sute de mii de copii se pregătesc pentru balcaniadă. Astfel că frumuseţea rezultatului final este dublată de un imens cîştig în pregătirea unei mari mulţimi de tineri talentaţi". Şi, poate, mai frumos încă este faptul că jocul continuă. Alte discipline au urmat matematica. Anul acesta, la iniţiativa României, are loc prima ediţie a Balcaniadei de Chimie. La Bucureşti. Unde se desfăşoară şi cea de-a doua ediţie a Balcaniadei de Fizică. Aceste două concursuri s-au deschis, în Capitală, luni, 11 mai.

Tinerilor matematicieni interesaţi le transmitem îndemnul profesorului Octav Stănăşilă: „Puteţi începe de mîine pregătirea pentru Balcaniada de Matematică 1988 din Cipru !".

Mai adăugăm doar că, aşa cum vedeţi în facsimil, ziarul atenian ETNOS (Naţiunea n.n.) din 9 mai 1987, publica, în pag. 16, o relatare a concursului cu titlul: „Record românesc la Olimpiada micilor Einsteini".

DORIN GHERGHINESCU ■
Fotografii de PAUL AGARICI ■

În fotografie, de la stînga la dreapta: Nicolae Beli, Bogdan Andreiu, Adrian Vasiu, prof. Gheorghe Dumitreasa, Andrei Morolanu, prof. univ. dr. Octav Stănăşilă, Ciprian Pop şi Nicuşor Daniel Dan.

Exuberanţa din Tei

Deşi sună cam impropriu, duminică în complexul cultural-sportiv Tei a avut loc închiderea anului sportiv, turistic şi de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei, în fapt un adevărat regal al tuturor sporturilor tinerilor din centrul universitar Bucureşti. Într-o organizare ce ne-a adus aminte de o superbă Universiadă, manifestarea găzduită în decorul sărbătoresc al Teiului a debutat cu o paradă a studenţilor sportivi din cele 37 de facultăţi, ale celor 11 institute de învăţămînt superior bucureştene. Prezenţe de marcă ale activităţii sportive de masă şi de performanţă, cei mai buni dintre cei buni au primit cuvenitele premii şi diplome ale „Daciadei", în aplauzele numeroşilor spectatori ce au umplut pînă la refuz tribuna cochetului stadion şi aleile celei mai frumoase grădini a Bucureştiului. Demonstraţiile de gimnastică artistică ale studenţilor de la I.E.F.S., în frunte cu Lavinia Agache şi Cristina Grigoraş, de dans modern şi gimnastică aerobică ale fetelor de la A.S.E., precum şi finalele campionatului republican universitar la tenis, handbal, fotbal şi badminton, precum şi supercupele pe centru universitar la diverse discipline au întregit programul unei zile pline de exuberanţă specifică studenţiei. Un` interes aparte au trezit tradiţionala, de acum, regată de caiac-canoe şi canotaj academic ale echipajelor institutelor de învăţămînt superior bucureştene. La concurenţă, formaţiile laureate ale artei şi creaţiei studenţeşti au susţinut foarte aplaudate recitaluri.

Spuneam la început că sună cam impropriu „închiderea" de care vorbeam pentru că, de fapt, Teiul rămîne în permanenţă aceeaşi gazdă neegalată în a oferi o paletă bogată de posibilităţi de recreere şi agrement.

ION PREDOŞANU ■

De inimă românesc în jurul lumii

Peste cîteva zile, mai exact spus la 23 mai, ora 14,00, va porni, din portul Oltenița, într-o călătorie în jurul lumii, iahtul „Decebal". Timp de 10 zile „Decebal" va pluti pe apele bătrînului Danubius, apoi, la 31 mai, de la cheiul portului Tomis-Constanţa, va porni, de-adevăratelea, într-un uriaş marş circumterestru. Întrucît revista noastră îşi propune să publice periodic o serie de însemnări din această călătorie, un soi de reportaje ce ne vor sosi de peste mări şi ţări, ne-om gîndit că n-ar fi lipsit de interes să luăm, ca să zicem aşa, pulsul pregătirilor. Ne-am gîndit la un interviu cu scriitorul Radu Theodoru, comandantul şi sufletul echipajului, dar, deşi foarte amabil, interlocutorul nostru s-a rezumat în a ne arăta doar echipamentul, hărţile maritime, în greutate de peste 50 de kilograme, instrumentele de navigaţie, velele, parimele, proviziile, fanioanele şi o sumedenie de alte şi alte obiecte care în clipa de faţă sînt adunate la Grădiştea, o comună din apropierea Bucureştiului, în cîteva din camerele casei sale. Le-am pipăit, le-am verificat, dacă putem spune aşa, le-am admirat, am notat o mie şi una de amănunte, prea multe ca să le transcriem, poate şi prea lipsite, deocamdată, de importanţă sau de pitoresc. Într-una din camere, de exemplu, în vecinătatea acestor sute şi sute de materiale frumos ambalate, două uniforme de ofiţeri ai armatei române, una din 1877, cealaltă din 1916, amintiri de familie, cum avea să ne declare amfitrionul. Undeva, mai într-un colţ, o altă uniformă, de ofiţer de aviaţie, care i-a aparţinut chiar interlocutorului nostru, iar în spatele ei, o foarte ciudată scîndură, iată cam de 35—40 de centimetri, groasă cam cît o jumătate de palmă şi înaltă cam de un metru şi jumătate. O scîndură ciudată, întrucît era alcătuită din zeci şi zeci de alte scîndûri şi scîndurele. „Îmi pare a fi, îi spun scriitorului Radu Theodoru, o insolită operă de artă avangardistă". Zîmbeşte. Are un surîs îngăduitor şi un gest prin care parcă s-ar întoarce în trecut. „Scîndura asta, sau opera de artă insolită, cum i-aţi spus, ne-a salvat viaţa celor ce-alcătuiam echipajul lui Hai-hui II. Ajunseserăm cu această ambarcaţiune pînă în Marea Marmara. Acolo, din cauza unei furtuni, ni s-a rupt cîrma. Eram în voia valurilor şi-a destinului. Dar unul din membrii echipajului, Vasile Olteanu, maistru energetician din Oradea, a făcut o nouă cîrmă. A luat toate scîndurile nefolositoare de pe punte, inclusiv satîrul de bucătărie, le-a legat, le-a înşurubat, le-a bătut în cuie, a meşterit ce-a meşterit şi a făcut o nouă cîrmă. Şi ea, cîrma asta, face parte acum din aşa-zisele amintiri de familie". Dar pentru că l-am amintit pe maistrul energetician Vasile Olteanu, participant pînă acum la patru croaziere (prima pînă-n Marea Egee, a doua pînă-n Marea Marmara, a treia pînă lîngă insula Rhodos, a patra pe traseul Sulina-Tomis, un marş de antrenament pentru noul echipaj), să-i amintim şi pe ceilalţi membri ai echipajului de pe iahtul „Decebal". Comandantul navei, fireşte, **Radu Theodoru**. Secundul, **Vasile Olteanu**, despre care mai aflăm că este un veritabil critic literar şi că, între prieteni, i se spune Puiu. Al treilea este **Sorin Trelea**, din Rădăuţi, de loc, e profesor de biologie la Liceul agroindustrial din Vicovul de Sus, de unde e de loc Sofia Vicoveanca. Dar, totodată, e şi pilot de zbor fără motor, pilot de performanţă, iar pentru această călătorie s-a instruit şi într-ale medicinei, adică într-ale stomatologiei în mod special — ceea ce nu înseamnă că vreun membru al echipajului va dori să-i fie pacient !, adaugă, surîzînd, Radu Theodoru. Al patrulea, inginerul **Ion Jeles**, din Oltenița, constructorul navei. Nava, pentru că tot am ajuns să vorbim despre ea, are un deplasament de 10 tone (din care 2,5 tone lest), o lungime de 11 metri şi o lăţime de aproape 4 metri. Este un proiect al căpitanului de rangul III inginer Teodor Asimit, director de studii al Liceului militar de marină „Al. I. Cuza", un mare pasionat al construcţiilor cu vele. Alte date despre navă, are o velatură de 60 metri pătraţi, cu două pînze, focul şi randa de drum, mai este dotată cu un motor de 45 cai putere. În fine, cel de-al cincilea, **Ion Gheorghiu**, subinginer, instructor de zbor la aeroclubul „Soimii Bucovinei" din Suceava. Va fi ajutor de navigaţie. Şi, din nou în fine, va mai fi şi un al şaselea membru al echipajului, un operator de televiziune, care va pregăti un reportaj. **Ladislau Aradits**, despre care, la data reportajului nostru, nu ştiam decît că este un pasionat al călătoriilor. Şi cam asta ar fi aproape totul. Firește, în spatele acestei temerare călătorii mai sînt o sumedenie de oameni al căror ajutor dezinteresat, animat doar de pasiunea lor pentru navigaţia cu vele, se cere, totuşi, semnalat. Îi vom aminti pe comandantul de cursă lungă Lucian Gafencu, din cadrul Departamentului transporturilor navale, cel care a dăruit echipajului hărţile maritime, pe inginerul Mircea Băiceanu din Constanţa, velist de performanţă, cel care coase velele. Vom aminti, fireşte, factorii de conducere de la Şantierul naval Oltenița, Călăraşi, organele locale din Oradea, Suceava, Bucureşti şi, nu în ultimul rînd, pe radioamatorii Victor Toma şi Gheorghe Patas din Arad, prin care „Decebal" va ţine permanent legătura cu ţara, prin ei revista noastră preluînd reportajele de mai tîrziu. Dar, despre alte şi alte amănunte ale acestei călătorii pe care atîţia dintre noi, în copilăria noastră, am visat să o facem, în viitorul nostru reportaj de la faţa locului, adică din Oltenița, cînd, la 23 mai, se vor ridica velele iahtului „Decebal".

VICTOR NIŢĂ ■

Flacăra, Redacţia: Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: **Actualitatea politică**: 25 66; **Publicişti-comentatori**: 14 53; **Reportaj economie**: 26 00; **Ştiinţă**: 21 28; **Cultură-învăţămînt**: 14 57; **Probleme moral-cetăţeneşti**: 17 00; **Sport**: 25 66; Scrisori-audienţe: 25 42; **Foto**: 25 28; **Secretariat de redacţie**: 21 23; **Secretariat redactor şef**: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.

Preţul revistei 3 lei

Biblioteca judeţeană MUREŞ TIRGU-MUREŞ

41 505

flacara

anul XXXVI
21 (1 446)
VINERI
22 MAI
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

PATRIA, CABINETUL
DE LUCRU
AL PRESEDINTELUI

Piteștiul dispune din toate punctele de vedere de forțele necesare să candideze la un loc fruntaș, și în industrie, și în agricultură

a apreciat președintele NICOLAE CEAUȘESCU, urînd oamenilor muncii argeșeni succes în realizarea acestei aspirații

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU și TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU au făcut, la sfîrșitul săptămînii trecute, o vizită de lucru în județul Argeș

Comentariul în pagina 3

Oșteni ai pîinii, un pas înainte!

„Bărăganul dintre ape"

Între apele Dunării și Borcei, de la Feteşti la Cernavodă și pînă la Giurgeni și Vadu Oii, sînt cuprinse cele peste 31 000 ha care pînă în urmă cu un sfert de veac formau o parte din Balta Borcei. Acum, aici, sînt întreprinderile agricole de stat Stelnica, Borduşani și Făcăeni, care la un loc dau naștere unui mic Bărăgan, un Bărăgan cuprins între ape, străbătut de Săltava cea cu legendele — izvor pentru „Iarna bărbaților" a lui Ștefan Bănulescu.

Cine intră pentru prima dată în acest Bărăgan în miniatură și vede mările de grîu și orz unduindu-se, avînd în ele smaraldul cu nuanțe diferite, geometria trasată de floarea-soarelui, soia, porumb și fasole și care se metamorfozează an de an în lanuri de aur, cu greu va crede că aici a fost mii de ani o împărăție a sălbăticiunilor și arborilor seculari, cu rădăcini ce stringeau pămîntul cu mîini uriașe, avînd degete de

(Continuare în pag. 7)

MIHAI VIȘOIU ■

Predecan în câmpie

Zi cețoasă în județul Călărași. Burnițează de parcă norii nici n-ar avea habar că mai trebuie să înflorească și magnoliile din fața Stațiunii didactice experimentale Belciugatele. Și totuși magnoliile au înflorit împotriva norilor și a frigului. Au ele o primăvară mai adîncă în genele lor care nu poate fi înșelată de capriciile meteorologiei.

Prodecanul Facultății de medicină veterinară și zootehnie, dr. Alexandru Ignat, abia a coborît din mașină și se îndreaptă val-vîrtej spre telefonul din pavilionul administrativ, stîrnind nemulțumirea magnoliilor : efortul lor de a înflori în aceste condiții trebuie, totuși, apreciat cum se cuvine. Vor face lucrul acesta celelalte cadre universitare

(Continuare în pag. 7)

ION ZUBAȘCU ■

Cum e viața

Cu noi și în preajma noastră se petrec adesea lucruri extraordinare, dar cel mai extraordinar dintre toate e faptul că realizăm aceasta, că ne dăm seama de importanța lucrurilor și le cinstim ca atare.

O naștere grea nu-i, în sine, ceva excepțional, pentru că pînă și cele mai ușoare nașteri sînt grele. Pentru fiecare femeie, ziua sau zilele în care a născut prunci rămîn inscrise cu mare emoție în memorie, iar medicul care a ajutat-o să aducă pe lume copii e un om minunat, unul din cei mai buni din cîți se cunosc.

Unele întîmplări însă au o însemnătate aparte. Or, mai bine zis, timpul le încarcă frumos cu sens, le adaugă înțeles, le face pilduitoare.

Iată o astfel de întîmplare :

În ziua de 20 septembrie 1956, Alexandrina Popescu, soția lui Iordache Popescu, pe vremea aceea director de I.A.S. la Însurăței, se simțea rău și socotea că trebuie să nască în curînd. Medicul din comună, care o asista, a constatat că e vorba de o sarcină transversă — sarcină care e întotdeauna cu complicații — și i-a recomandat să meargă urgent la spitalul din Viziru, o comună mai mare din județul Brăila. Spitalul din Viziru era, pe atunci, un așezămînt medical prețuit în zonă și cu medici de nădejde. Numai că sarcina s-a dovedit și pentru ei mai dificilă decît se credea, așa că au sfătuit-o pe Alexandrina Popescu să plece imediat la o maternitate din Capitală. Soțul femeii a priceput că treburile sînt foarte încurcate, așa că a urcat-o într-un camion de 7 tone, singura mașină disponibilă în I.A.S., unul din camioanele care străbăteau drumurile pline de hîrtoape din județ ridicînd, ca un catarg, un steag roșu lîngă cabina șoferului, și a pornit-o în grabă — cît o îngăduiau și mașina, și drumurile, dar și starea lehuzei — spre București. În preajma comunei Niculești-Jianu, femeii sale fiindu-i foarte rău, Iordache Popescu oprește în fața dispensarului, sperînd să găsească un medic și să afle un sprijin.

Medicul de serviciu era cu unele griji de ale meseriei prin sat. E adus repede la circă și de aici începe cu adevărat isterisirea noastră. Fiindcă medicul de țară era stagiar și lucrarea pe care ar fi trebuit s-o săvîrșească — întrucît situația devenise critică — întrecea puterile unui stagiar. Le întrecea, cum am văzut, chiar și pe acelea ale unor medici cu experiență de la spitalul din Viziru.

Problema avea unele aspecte mai subtile decît acelea strict medicale : problema era să fie el medicul care să-și asume răspunderea ! Dintr-un caz difi-

(Continuare în pag. 19)

TUDOR OCTAVIAN ■

Tribuna democrației în sectorul 4

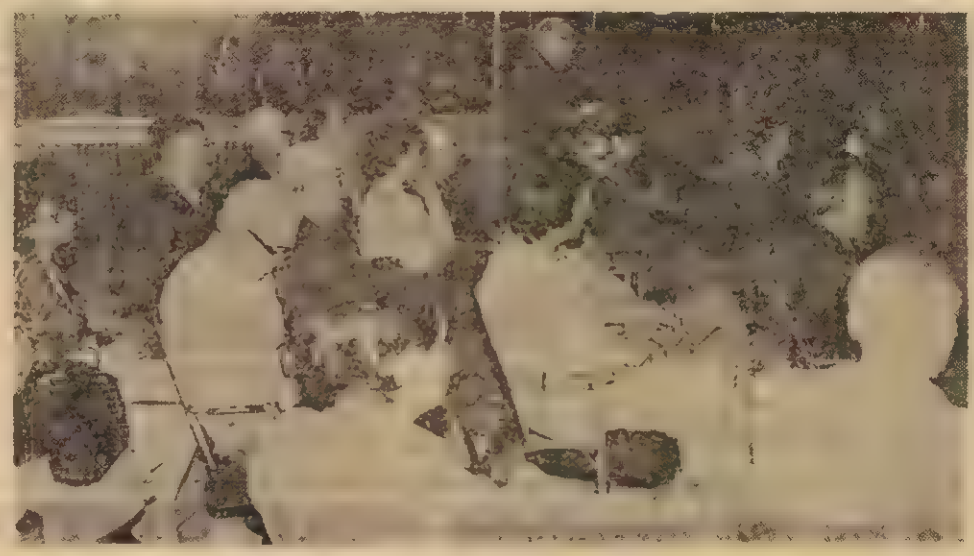

Oameni care pun umărul

Aurel Patrichi, președinte al Comitetului de cetățeni : „Prin eforturi proprii, avem una dintre cele mai curate circumscripții electorale din sector. Este, credem, un mod de a înțelege democrația. Dorim să avem mereu bucuria de a o spune !"

Mihai Ocnaru, strada Luică 65: „Remarc, firește, cu bucurie, participarea majoră a locatarilor la întreținerea curățeniei în cartier. Realitatea asta vorbește de la sine despre, să zic așa, o frumoasă stare de spirit, nu numai de azi, în felul de a fi al românului. Nu ne bucură însă faptul că unii lucrători de la salubritate nu-și fac datoria : întîrzie sau condiționează... ridicarea reziduurilor vegetale, menajere etc. Trebuie urgent luate măsuri !"

Grigore Lătărețu, bloc 155 : „Sînt situații cînd lucrători de la canalizare intervin la cîte o avarie. E bine. Nu știm însă de ce nu-și fac datoria frumos pînă la capăt : lasă în urma lor gropi în asfalt. Nu e în firea bunului gospodar o astfel de treabă !"

Ion Răducanu, bloc 73—74, bd. Brîncoveanu : „Buna întreținere a locurilor de joacă pentru copii, amenajate, trebuie să-i intereseze și pe părinți. Ei trebuie să-i educe pe copii că jucăriile de aici sînt ale lor, ale tuturor copiilor din jurul acestor terenuri, sînt, adică, jucăriile lor comune, pe care trebuie să le păstreze, să nu le strice. Mai tîrziu, grija față de averea obștii, a noastră a tuturor, ar avea de cîștigat !"

Spre deosebire de celelalte forme ale dialogului civic, dialogul ce s-a statornicit de acum în cadrul **Tribunei Democrației**, ca formă a aceluiași mare dialog, are, s-a dovedit în timp, o particularitate distinctă : e marcat de o robustă eficiență. Caracteristica în discuție își are izvorul în prezența și participarea la dezbateri a tuturor cetățenilor, pe de o parte, a acelora care trăiesc viața în infinitele ei ipostaze, din care reținem și aducem spre dezbatere aici, la **Tribună**, acele manifestări ce trebuie corectate, îndreptate. Pe de altă parte, la dezbateri, sînt, de asemenea, prezenți, într-o ipostază la fel de lucrativă, toți factorii răspunzători, la nivelul unor unități economice și instituții, de întreaga activitate a primăriei. La recenta **Tribună a Democrației** desfășurată în sectorul 4 al Capitalei, au participat, de pildă, conducători ai unităților de salubritate, de distribuire a energiei electrice, ICRAL, A.D.P., apă și canalizare, antrepriza de construcții, conducători din unități comerciale și sanitare, miliție și procuratură, justiție, reprezentanți ai altor organizații de stat și obștești.

— Cînd participi la un astfel de dialog, ne mărturisea tovarășul Ioan Rusu, prim vicepreședinte al Comitetului Executiv al Consiliului popular al sectorului 4, simți că la cîrma treburilor nu ești singur, că primăria, ajutată de un astfel de stat major, e mai puternică, e mai promptă în realizarea unor sarcini, munca noastră e mai eficientă și mai folositoare oamenilor. Și aceasta fiindcă toți cei care participă la un astfel de dialog au un ideal comun : înfrumusețarea vieții noastre și a sectorului în care muncim și trăim cu toții. Iar idealul acesta comun se realizează, zilnic, prin efortul tuturor, prin participare efectivă la bunul mers și demers al acțiunilor primăriei.

Pentru a nu rămîne simple afirmații, generalități, am simțit nevoia să justificăm, prin exemple, aceste cuvinte frumoase : am reținut astfel, la recenta **Tribună a Democrației**, intervenția unor cetățeni asupra îndreptării unor stări de lucruri negative care mai trenează în activitatea unor unități, altele care apar pe parcurs : Victor Cristea, de pildă, din circumscripția electorală nr. 14, Gheorghe Apostol, blocul A4, din bd. Brîncoveanu, alți asemenea lor au solicitat întărirea controlului asupra modului de facturare de către unii lucrători ai Grupului de întreprinderi de gospodărire comunală a consumurilor reale efectuate de către asociațiile de locatari. Fiindcă uneori se fac calcule globale, în urma cărora unii locatari sînt favorizați, iar alții plătesc mai mult decît au consumat. Pentru evitarea pe viitor a unor astfel de situații, s-a recomandat aplicarea unor soluții de contorizare a consumului de căldură, la fiecare bloc, precum și întărirea disciplinei la unele puncte termice în zona Șoseaua Giurgiului, mai ales la acelea care deservesc blocurile 5—6 și 7, precum și cele din Piața Reșița nr. 5, blocul 10, blocurile A4, A5, A6 și altele din bd. Brîncoveanu : la unele din aceste puncte termice mecanicii de serviciu lipsesc de la program, nu supraveghează atent și continuu instalațiile de căldură, nu repartizează în mod mai uniform cotele aprobate. Alți participanți la dialog, printre care Mihai Ocnaru, Grigore Lătărețu, Ion Răducanu, Aurel Patrichi, Dumitru Amaradei, Gheorghe Sinaris, din strada Covasna 7 B, au supus dezbaterii unele aspecte negative din activitatea unor lucrători de la salubritate, care întîrzie ridicarea reziduurilor menajere. Acest aspect, deloc de neglijat, a fost discutat și analizat în amănunt pînă la nivelul primăriei sectorului, aveam să aflăm de la tovarășul Dinu Grigorescu, șeful sectorului pentru administrația locală de stat, membru în Biroul executiv al Consiliului F.D.U.S. pe sector. Măsurile ? Sectorul a luat de cont propriu, al său și al cetățenilor, această acțiune și în bună parte a soluționat-o : au fost zile, duminicile mai ales, cînd la dispoziția cetățenilor de pe Șoseaua Olteniței, Lînăriei, Văcărești, Brîncoveanu și din alte zone, au fost puse zeci de autobasculante cu care au fost ridicate și transportate, prin contribuția în muncă a cetățenilor, reziduurile menajere. S-au luat măsuri, se iau în continuare pentru ca la locul de depozitare a reziduurilor, Ochiul Boului, să se mărească fluxul de descărcare, mărindu-se astfel numărul curselor de transport zilnic.

Din seriozitatea acestui rodnic dialog, din promptitudinea cu care conducerea sectorului de partid și a consiliului popular iau în dezbateri, la nivelul acestora, și rezolvă problemele oamenilor, rezultă profundul democratism al **Tribunei Democrației**, valoroasa sa eficiență, caracterul lucrativ și mai ales umanitar. Acesta din urmă se amplifică în latura sa educativă prin alte acțiuni : prezentarea și explicarea legilor, a altor acte normative, necesitatea respectării lor ; prezentarea unor expuneri de politică externă, cu trimiteri mai speciale la dezarmare, la necesitatea vitală a menținerii păcii ; răspunsuri la toate întrebările pe care cetățenii participanți le adresează factorilor de răspundere și de resort, climatul de aici devenind unul de largă universitate populară, de modelare, în dimensiuni superioare, a conștiinței umane, de formare a omului nou. Nici o altă manifestare, sublinia tovarășa Carmen Varga, secretar al Comitetului Executiv al Consiliului popular, nu îmbracă atîtea aspecte pluriforme ca **Tribuna Democrației**, mai ales atunci cînd aceasta este organizată cu competență și responsabilitate. Cîștigul se simte și el, mai ales în latura participativă : crește nu numai simțul de răspundere al unor conducători de unități economice comerciale, al unor conducători de instituții, care sînt puși în situația de a lua contact direct cu cetățenii, cu unele realități critice, de a le îndrepta, perfecționa în continuare, ci crește forța de participare, numerică și calitativă, a oamenilor la rezolvarea treburilor obștii, crește atașamentul cetățeanului-beneficiar față de ceea ce mereu se construiește, mereu mai bine, mereu mai frumos. Un interlocutor inteligent numea această stare a participării „presiunea care ne obligă", presiunea venind de la nivelul conștiinței, din interior, explicînd nevoia de implicare în acțiuni menite să înfrumusețeze viața, prin realitățile pe care edilii ni le oferă, menite să înnobileze spiritul. O experiență bună e bine să se extindă, și plecînd de la acest principiu, am reținut de la tovarășa Carmen Varga, o nouă formă de **tribună**, Tribuna moralei tinerei generații, nouă formă de dialog pe care sectorul 4 dorește să o permanentizeze în școli generale și licee.

În peisajul mereu înnoit al Capitalei noastre, înnoire de care sectorul 4 beneficiază din plin, cetățeanul-beneficiar trebuie să-și înnoiască și el sentimentele, să considere aceste realități mai ale lui, prin prețuire, bună gospodărire și folosință, prin păstrare în timp și transmiterea lor urmașilor. Sentimentele acestea se cultivă și modelează și prin acest mare dialog civic, fructuos, care este **Tribuna Democrației**. Numărul acestor beneficiari e numeros. La nivelul acestui sector fiinţează, aveam să aflăm de la tovarășul Niculae Bica, președintele Consiliului F.D.U.S. pe sector, 556 de Organizații ale Democrației și Unității Socialiste, cu un număr de 35 208 membri, dispuse în 70 de unități economice și 71 de ansambluri de locuințe și cartiere, în școli și alte instituții. Sub conducerea Comitetului de partid al sectorului, Consiliul F.D.U.S. a avut și continuă să aibă ca principală preocupare mobilizarea și atragerea tuturor membrilor organizațiilor componente la realizarea sarcinilor economice, social-culturale, a altora. Sînt, putem spune, relevante rezultatele obținute : la nivelul sectorului, planul în profil teritorial, pe patru luni, e îndeplinit la toți indicatorii și chiar la export. Ceea ce am dorit noi să implantăm în conștiința oamenilor a fost conștientizarea adevărului că fără o productivitate a muncii și fără o calitate mereu sporite precum și fără o reducere pînă la limita posibilă a cheltuielilor de producție nu mai poți. În condițiile concurenței de azi, să te impui pe piața internă și mai ales externă, nu poți să rămîi sau să ajungi la o activitate rentabilă. Am reușit în bună parte aceasta : la I.M.G.B., Uzina București, Întreprinderea energo-reparații, Steaua Roșie și altele. Ne preocupăm, de asemenea, de consolidarea Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste, în vederea unei contribuții sporite la realizarea în continuare a acestor importante sarcini, la educarea membrilor lor, la perfecționarea permanentă a activității **Tribunei Democrației**. Pentru toți acești oameni, **Tribuna Democrației** a devenit demult forma de participare la rezolvarea treburilor obștii, la decizii, deci și la conducerea și realizarea, prin această formă de conducere, a propriilor interese.

Actul lor civic și politic în același timp va fi cu atît mai hotărîtor cu cît vor ști să folosească mai bine instrumentul democratic pe care partidul l-a inițiat și așezat creator la îndemîna maselor de cetățeni, membri ai Organizațiilor Democrației și Unității Socialiste. Iar acolo unde acesta e în mod creator folosit, roadele, am văzut, nu întîrzie să apară.

N. GRIGORE MARAȘANU
Fotografii de PAUL AGARICI

Ca într-o mare gospodărie

Membrii celor peste 350 de organizații ale democrației și unității socialiste din întreprinderi, instituții și cartiere contribuie substanțial la colectarea materialelor refolosibile, la înfrumusețarea și gospodărirea orașului, ne spunea, de curînd, tovarășa Camelia Racoți, președinte al Comitetului municipal Buzău al O.D.U.S.

În 1986 au participat la asemenea activități peste 20 000 de membri. Numărul orelor de muncă patriotică a depășit binișor un milion. S-au remarcat comitetele O.D.U.S. de la Întreprinderea de prelucrări mase plastice (președinte Maria Badea), de la Complexul C.F.R. (președinte Mircea Dinu), de la Întreprinderea „Textila" (președinte Valeria Mihăilă), ca și cele de la I.J.G.C.L. și din unitățile comerciale.

Astfel, membrii Organizației Democrației și Unității Socialiste au contribuit la grăbirea amenajării parcului Dorobanți, în suprafață de aproape 50 de hectare, ne mai spune tovarășa Camelia Racoți. Ei au muncit cu simț de răspundere atît la construcții cît și la curățenia interioară, la finisajele splendidului bazin olimpic acoperit, ca și la lucrările cerute de căile de acces.

Comitetul O.D.U.S. de la Întreprinderea de contactoare (președinte Gheorghe Vasilescu) a inițiat modernizarea și reamenajarea bazinului de înot din parcul Tineretului, bazin cu o suprafață de 1 000 de metri pătrați, precum și a terenurilor de fotbal, handbal și volei. Tot ei au mai amenajat un admirabil cabinet la casa de cultură.

Mai menționăm, din cîmpul vast al activităților anului trecut, amenajarea a trei hectare de spații de agrement pentru copii, acțiune inițiată și realizată de comitetele O.D.U.S. din Cartierele Cring II și Episcopie (președinți Ana Angheloiu și Constanta Dănăilă).

Lunar se organizează „Tribuna democrației", în cadrul căreia anul trecut au dominat dialogurile cu privire la aplicarea prevederilor Legii 10/1981 și ale Legii 1/1985. În urma propunerilor făcute de cetățeni, s-au modernizat mai multe străzi și a fost extinsă rețeaua de canalizare.

Buzăul este încă un oraș în plină dezvoltare modernă. În întreagă această operă colectivă, membrii organizațiilor democrației și unității socialiste contribuie din plin la grăbirea transformărilor. În anul acesta volumul activității lor patriotice va întrece nivelul anului trecut. „Fiecare știe că muncește pentru orașul lui, pentru orașul nostru. Și totul se întîmplă ca într-o uriașă gospodărie în care fiecare dorește să se vadă că și el contribuie alături de ai săi, cu o idee, dar și punînd efectiv umărul", ne spunea tovarășa Camelia Racoți.

DORIN GHERGHINESCU

Vizita de lucru a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în județul Argeș

Aspect de la marea adunare populară din municipiul Pitești

La Întreprinderea de Autoturisme de Teren ARO din Cîmpulung-Muscel

La Combinatul Petrochimic Pitești

Recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Argeș, se înscrie în practica statornicită de conducătorul partidului și statului nostru de a se consulta permanent cu oamenii muncii din toate sectoarele de activitate. Desfășurată într-o perioadă cînd întregul nostru popor depune toate eforturile pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru îndeplinirea integrală a obiectivelor stabilite de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, vizita a cuprins obiective cum sînt : Întreprinderea Agricolă de Stat Leordeni, Combinatul Petrochimic Pitești, Întreprinderea de Autoturisme de Teren ARO din Cîmpulung-Muscel, Întreprinderea de Autoturisme din Pitești. Luînd cunoștință de activitatea colectivelor de oameni ai muncii din unitățile vizitate, secretarul general al partidului a evidențiat necesitatea luării unor măsuri eficiente de organizare, de modernizare și altele în vederea realizării integrale a prevederilor de plan, a obiectivelor stabilite.

Analiza făcută în întreprinderile industriale și agricole vizitate a continuat în cadrul unei întîlniri a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu membrii Biroului Comitetului județean Argeș al P.C.R., pornindu-se de la aspectele concrete ale activității economice examinate la fața locului, de la rezultatele obținute de oamenii muncii argeșeni și, în primul rînd, de la importantele sarcini ce revin județului în acest an, în actualul cincinal în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului. Secretarul general al partidului a cerut organizației de partid județene să ia măsuri ferme pentru recuperarea în cel mai scurt timp a rămînerilor în urmă, pentru îndeplinirea integrală a planului pe 1987 și pe întregul cincinal. S-a indicat ca, printr-o mai bună organizare a muncii, să se asigure realizarea ritmică a producției fizice, în mod deosebit a celei destinate exportului, îndeplinirea tuturor indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului. În acest scop, s-a arătat că se impune să se acorde toată atenția utilizării depline a capacităților, înfăptuirii programelor privind perfecționarea organizării și modernizarea producției, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerii consumurilor materiale și energetice, a costurilor de fabricație, creșterii mai accentuate a productivității muncii. În ceea ce privește agricultura, tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat că județul dispune de toate condițiile pentru obținerea unei producții vegetale și animale superioare, arătînd că pentru aceasta este necesar să se acționeze cu hotărîre pentru executarea la timp și în cele mai bune condiții a lucrărilor agricole, pentru punerea deplină în valoare a întregului teritoriu agricol al județului, a bazei materiale existente, pentru livrarea în întregime a cantităților de produse prevăzute la fondul de stat.

Secretarul general al partidului a cerut să se revadă întregul complex de măsuri elaborat de comitetul județean de partid, subliniind că ridicarea calității și realizarea integrală a exportului sînt sarcini esențiale, prioritare care impun întărirea răspunderii comuniștilor, a activului de partid, a organizațiilor de partid, intensificarea activității politico-ideologice, îmbunătățirea programelor de perfecționare profesională și tehnică, de ridicare a calificării muncitorilor, maiștrilor, inginerilor și tehnicienilor, pentru a se realiza produse de înaltă calitate și de înalt nivel tehnic, pentru a se asigura buna desfășurare a întregii activități. S-a arătat că s-a investit mult pentru dezvoltarea economică a județului Argeș, care se află azi printre județele importante ale țării din punct de vedere al producției industriale și că aceste eforturi cer din partea fiecărui om al muncii, a fiecărui comunist, din partea colectivelor, a organizațiilor de partid, realizări pe măsura condițiilor create.

Un moment de seamă al vizitei l-a constituit marea adunare populară din municipiul Pitești. Cei prezenți au exprimat, în numele tuturor locuitorilor județului, sentimente de înaltă prețuire și stimă pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru tovarășa Elena Ceaușescu, arătînd că actuala vizită constituie o nouă dovadă a grijii pe care conducătorul partidului și statului o acordă dezvoltării multilaterale a tuturor județelor patriei, făuririi unei industrii moderne și a unei agriculturi intensive, de mare randament, creșterii, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că organizațiile de partid din Pitești și din județul Argeș, toți oamenii muncii, într-o deplină unitate, vor acționa cu întreaga hotărîre pentru a face să crească contribuția orașului, a județului la dezvoltarea generală a patriei, pentru a se ridica la nivelul cerințelor noii etape de dezvoltare a țării, că vor face totul pentru a obține rezultate cît mai bune în toate domeniile de activitate.

Factorii de conducere din județul Argeș, colectivele din unitățile vizitate, toți oamenii muncii din județ s-au angajat să acționeze cu dăruire și abnegație pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce le revin, sporind contribuția județului la progresul economiei naționale, la dezvoltarea generală a țării, la creșterea bunăstării întregului popor, la înfăptuirea măreței opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

ION CODRU

CÎTĂ VIAȚĂ ÎNTR-O EXPRESIE:

Cu planul la zi!

Miezul fierbinte al faptei

dialog cu Mircea Horjea, directorul I.R.M.G.I.P. Poiana Cîmpina

— Stimate tovarășe inginer Mircea Horjea, o echipă de redactori ai revistei „Flacăra" a poposit, în această zi de mai, în unitatea al cărei director sînteți — Întreprinderea de reparat motoare grele și instalații petroliere Poiana Cîmpina. Intenția noastră este de a consemna — în urma celor văzute și auzite — modalitățile prin care întreprinderea reușește să-și îndeplinească și depășească, zi de zi, lună de lună, an de an, sarcinile de plan.

— Lucrurile sînt, relativ, simple. Unitatea noastră are vechi și puternice tradiții muncitorești — asta însemnînd absența fluctuației forței de muncă, o temeinică pregătire profesională și o disciplină deosebită —, dar a și cunoscut, în ultima vreme, însemnate transformări, extinderi și modernizări — fapt ce a determinat o substanțială creștere a productivității muncii, un spor de calitate în domeniul reparațiilor pe care le efectuăm și, firește, un interes crescînd pentru ridicarea nivelului de cunoștințe al fiecărui muncitor sau specialist de aici.

— S-a întîmplat, la nivelul unei singure luni, să spunem, ca planul să nu fie realizat?

— Nu. În ultimii cinci-șase ani, niciodată! De altfel, convingerea mea și a întregii echipe de conducere, a întregului colectiv este că ritmicitatea îndeplinirii planului este obligația noastră de căpătîi. Să fim foarte sinceri, dacă ai pierdut planul într-o lună, este infinit mai greu să-l recuperezi în lunile viitoare, cînd se aglomerează mereu alte și alte sarcini.

— Cum reușiți — vă rog să-mi răspundeți la fel de sincer — acest lucru?

— Factorul decisiv este omul. Or, noi stăm foarte bine la acest capitol. Oamenii noștri știu să se mobilizeze în momentele mai dificile, știu să-și folosească așa cum se cuvine marea experiență acumulată în timp, își iubesc, într-un cuvînt, întreprinderea, de care se simt legați nu doar prin tradiții de familie, ci și prin bucuria pe care le-o oferă, în permanență, conștiința datoriei împlinite.

— Vorbeați de momente dificile. Deci au mai fost și din-astea...

— Unde nu sînt? Dar, cînd ele au existat, nimeni din conducere, nici un maistru măcar, n-a încercat să-i descurajeze pe oameni, să se plîngă, să spună că nu se poate. Optimismul — cel realist, desigur — este o însemnată pîrghie a progresului. Dar mai e un principiu care, zicea un maistru vîrstnic, tot spre progres tinde. Uneori, la modul obiectiv, nu se poate rezolva o anume problemă chiar la timpul potrivit. Zicem atunci: n-am rezolvat azi, dar mîine trebuie neapărat. Mîine, nu la paștele cailor! Și, într-adevăr, mîine se rezolvă!

— Spuneți-mi, tovarășe director, care a fost cea mai mare satisfacție profesională trăită de dumneavoastră în postura de conducător al acestei mari și puternice întreprinderi?

— Momentul cînd am înțeles că reușesc să mă comport diferențiat cu oamenii, că-i cunosc și le prieep gîndurile și felul de-a fi. Am, de pildă, un maistru care, de cîte ori stau de vorbă cu el asupra necesității de a găsi o soluție sau alta sfîrșește prin a spune: nu se poate. După o zi-două revine și zice: s-a rezolvat. Așta-i felul lui. Nu e defetist, nu se sperie de greutatea vreunei probleme, dar reacționează în acest mod.

Or, în producție, nu vorbele contează. Contează numai siguranța că te poți baza pe oamenii din jurul tău. Și, din acest punct de vedere, credeți-mă că sînt un director liniștit și, din pricina asta, fericit. Văd în preajmă oameni care lucrează fără crispare, cu plăcere chiar. Și asta îmi dă sentimentul că mergem pe drumul cel bun. Dar, cum spuneam, vorbele nu sînt la mare preț aici. Să intrăm în unitate, ea toată fiind un punct fierbinte.

D.M. ALEXANDRU ■

Dacă ajuți, ajută bine!

Uzina este, de fapt, unitatea service a industriei noastre petroliere. Reparațiile capitale ale motoarelor de peste 80 CP și ale tractoarelor cu echipament de buldozer și cu trolii pentru intervenții la sonde însumează, în acest an, o producție marfă de aproximativ 700 milioane de lei. Încă vreo 200 milioane de lei se adună din activitatea de fabricație a unor utilaje petroliere. Pe parcursul acestui cincinal, raportul dintre cele două capitole ale activității întreprinderii se va schimba, însă, accentul principal urmînd să-l aibă fabricația de utilaj petrolier. Prin urmare, întreprinderea este pe cale să-și schimbe profilul. Iar acest proces, deloc simplu, se află în directă legătură cu acțiunea de modernizare a întreprinderii. Modernizarea urmărind, în această întreprindere, două scopuri, după cum ne spune inginerul Marin Bohîlțea, șeful compartimentului de organizare a producției și a muncii.

— Pe de o parte e vorba de-a ne ușura nouă înșine munca, de-a o face mai productivă și de-a avea garanții în plus că lucrul nostru e un lucru de calitate. Cele 25 de măsuri cuprinse în prima etapă a acțiunii de modernizare au fost îndeplinite cu mijloacele proprii ale întreprinderii și o consecință a fost, între altele, obținerea unui spor de producție marfă de 50 milioane de lei. Am reorganizat cîteva fluxuri tehnologice și am procedat la reamplasarea unor mașini și utilaje și la amenajarea unor depozite corespunzătoare pentru fiecare secție a întreprinderii. Acum ne aflăm în cursul etapei a doua, investițiile care ni s-au alocat pentru modernizarea întreprinderii ridicîndu-se la 120 milioane de lei. Cu acești bani realizăm o capacitate nouă de producție pentru tratamentele termice, o forjă nouă, o estacadă de laminate și debitare. Prin aceste investiții, conform noului profil pe care-l va avea, întreprinderea noastră devine capabilă să producă utilaje prin care să se modernizeze, la rîndul ei, și munca petroliștilor, astfel încît ea să fie mai ușoară și mai productivă. Pe scurt, de-acum încolo ne vom socoti răspunzători și noi de reușita acțiunii de mecanizare, de automatizare și de creștere a productivității muncii în exploatările noastre petroliere.

— Iar această răspundere va crește pe măsură ce sectorul de fabricație a utilajului petrolier se va dezvolta în cadrul activității generale a întreprinderii. Dar am înțeles că primele utilaje de acest fel le-ați și produs, că le produceți, că valoarea lor reprezintă în acest an 200 milioane de lei.

— În 1986 am asimilat 9 produse, între care trolii pneumatice, robinet selector, capete hidraulice de 50 tone forță. Pentru '87 și '88 planul acesta de ajutorare a muncii petroliștilor prevede asimilarea a încă 21 de produse. Unul dintre ele ar fi pompele de adîncime cu manta-cilindru lung și cu piston metalizat. Acestea vor face să scadă numărul intervențiilor la sondă și, implicit, să crească producția și productivitatea. Alt produs: granicul mecanizat pentru montarea turlei de sondă. El asigură o mobilitate mai mare și, spre deosebire de granicul manual, cu vinciuri, asigură montarea turlei cu oameni mai puțini și într-un timp mai scurt. Dintre aceste produse....

— Pe care le-a gîndit, cine?

— Institutele de cercetare și proiectare specializate. Noi doar elaborăm tehnologiile de fabricație a lor și le producem. Dintre ele aș mai aminti de pupitrele de comandă, manifoldurile sau contoarele de țiței pentru parcurile de separatoare sau de cleștii mecanizați pentru operațiile de înșurubare și deșurubare țiți și țevi de extracție. Cu cleștele manual, cu care îndeobște se lucrează acum, e nevoie ca doi petroliști să muncească din răsputeri. Cleștele mecanizat elimină însă acest teribil efort fizic și poate fi mînuit de un singur om. Noi am fabricat acest produs în cîteva variante. Și trebuie să vă spun că ne-am bucurat de felul cum a fost primit, bunăoară, la schela Țicleni. Șeful atelierului nostru de proiectare, inginerul Miron Ghinea, împreună cu muncitorii specialiști Vasile Toth și Vasile Dumitru, au fost acolo pentru experimentarea acestui produs și ei au făcut, bineînțeles, și demonstrații de lucru. Ei bine, petroliștii de-acolo au fost încîntați de unealta asta nouă. Însă alți oameni ai noștri au văzut că prin alte locuri cleștii aceștia zac în noroi.

— Adică să existe și oameni care să nu vrea să fie ajutați?

— Eu n-aș spune așa. Aș spune doar că, iată, nu toți oamenii reacționează la fel în fața unui lucru nou. Dar este imposibil ca, pe măsură ce-și dau seama de avantajele acelui lucru, ei să nu reacționeze, pînă la urmă, la fel. Oricum, produsele acestea aflate în planul nostru de tehnică nouă sînt, incontestabil, foarte bune.

— La dv. s-ar adeveri că, uneori, ajută-te singur înseamnă și ajută-i pe alții.

— Cu o adăugire: dacă tot îi ajuți pe altul, ajută-l bine, ajută-l cu adevărat. Vreo cîteva din produsele de care vorbeam, cum ar fi cleștii mecanizați sau pompele de adîncime, au calități care se situează, în mod sigur, la nivel mondial.

D. CONSTANTINESCU ■

Aprovizionarea — artă și sacrificiu

Eu nu sînt nici Mafalda, nici Samantha ca să mișc din nas și să-mi între piesele pe ușă, zice șeful serviciului de aprovizionare, Nicolae Ginghină, un om de 60 de ani, cu părul alb, semn al multelor valuri care l-au prins decenii de-a rîndul în aceeași lume aspră a petrolului. Din 1979 conduce acest serviciu de aprovizionare și faptul că întreprinderea rămîne în fiecare lună deasupra liniei de plutire se datorează în mare măsură și strîngăreților care aleargă zi de zi și chiar noapte de noapte pe traseele aprovizionării. Acest serviciu e locul de bătaie al peștelui, unde se hotărăște soarta zilei de mîine. „Ani și ani am lucrat prin fosta regiune Ploiești și peste tot pe unde am trecut am lăsat loc de bună ziua, așa că acum, cînd le deschid ușa, cei mai mulți îmi dau o mînă de ajutor". De unde se vede că aprovizionarea fără cunoștințe își dublează dificultățile. La acest serviciu cheie lucrează 15 oameni, inclusiv șeful, din care 9 aleargă ca potîrnichile prin toate întreprinderile țării pentru a procura cele necesare întreprinderii. Zelul acestora e dublat și de experiență. „Ion Rădulescu are 20 de ani la aprovizionare. Bate spre anii de pensie și e ros de drumuri. A vrut să plece de la serviciul nostru, ne-am gîndit să-l lăsăm, dar ne-am dat seama că fără el am fi morți. Gheorghe Moise are și el trei decenii în același serviciu, devenit compartimentul cel mai dificil al întreprinderii. Pleacă omul la Galați, la Hunedoara, la Tîrgoviște și trebuie să se întoarcă mort-copt, dar cu un vagon de tablă sau de oțel, nu cu justificări. Ca să se descurce mai bine, fiecare e profilat pe un domeniu, pe niște repere. Știe traseul, îi cunoaște pe furnizori, știe cu cine să ia legătura și cum să o scoată la capăt". Întreprinderea din Poiana Cîmpina e specializată în repararea motoarelor de sonde, a troliilor de foraj și a tractoarelor. Pentru realizarea sarcinilor de plan ea are nevoie de o sumedenie de materiale și piese de schimb. „Cel mai dificil lucru în aprovizionare este atunci cînd ai în mînă o hîrtie pe care scrie contract și descoperi că nu-ți folosește pentru că partenerul nu-l onorează din diferite motive. El îmi oferă justificări, dar pe mine nu mă interesează. Eu știu ce-mi spun șefii de secții la operativele de dimineață. Ei cer. Spun că fac orice, dar au nevoie de, și-mi dau o listă care înseamnă cel puțin o săptămînă de alergătură. Eu mai țin legătura cu magazionerii și, cu 10 zile înainte, ei îmi semnalează materiale și piese care sînt pe terminate. Nu aștept să mă prindă ultima zi. Și e normal ca atunci cînd un partener de contract îmi oferă justificări să nu fiu de acord, să sar ca ars. Oamenii așteaptă să le ducem de lucru, nu poveștile unora și ale altora. Mulți furnizori îmi dau un sfert din cantitatea contractată și apoi îmi trimit un telex prin care îmi solicită să fiu de acord ca să considerăm livrările făcute pînă la data respectivă ca fiind la nivelul contractului. Nu accept. Cer penalizări și, paralel cu asta, mă zbat. Ai noștri nu pot folosi penalizările la reparatul tractoarelor. De obicei, celelalte surse te costă. Vine unul că are nevoie mai repede de un motor. Ți-l dau dacă îmi dai cutare. Vrea altul ceva. Ai repartiție? Nu, atunci îți fac dacă-mi dai ce-mi trebuie. Cei de la Baza de aprovizionare piese de schimb Cîmpina nu mai fac față. Contractele încheiate cu ei nu ne folosesc în aceste cazuri. De obicei, mergem și tratăm direct cu furnizorii. Abia după ce epuizăm toate formele, cînd e clar că nu ne mai alegem cu nimic, pornim și spre alții. Cel mai greu o ducem cu arborii cotiți pe care ar trebui să ni-i furnizeze „Steagul Roșu" din Brașov. Apoi cu segmenții și cuzineții. Nu găsești nici să dai cu tunul. Și cînd nu te mai aștepți, te trezești că dai peste o întreprindere care are dar nu-i trebuie. Îți vine să le săruți mîna. Dar tot nu e o soluție. Luna viitoare poate că nu mai ai noroc. Și atunci te întorci la furnizor. Combinatul siderurgic Galați nu și-a onorat contractele de tablă nici pe trimestrul I și nici pe trimestrul II, deși săptămînal avem un om care bate drumul pînă acolo. Tractorul Brașov nu ne-a livrat un lanț pentru șenile nici de doi ani. Ne descurcăm cum putem. Adică luăm lanțurile de la toate tractoarele care ne vin în reparație, le reparăm, le recondiționăm, le cîrpim și facem unele bune. Nu sînt noi, dar mai merg o vreme. Ne zbatem și pentru materiale de pistoane. Nu primim, sau procurăm cu țîrîita. Toate pistoanele le confecționăm din deșeuri. Cel mai adesea am găsit o soluție în întreprindere. Sînt oameni vechi, cu experiență, care nu cedează. Și cu ingeniozitatea lor ne scot din multe încurcături din care noi, cei de la aprovizionare, n-am mai putea ieși".

Era o vînzoleală la ușa serviciului de aprovizionare mai ceva decît la un magazin. În ziua respectivă, cinci oameni erau plecați prin ju-

deț și prin țară după diferite piese și materiale. Suna telefonul. Din diferite întreprinderi alți oameni de la serviciile de aprovizionare se interesau de diferite piese. „N-aveți din greșeală cutare lucru ?“. N-avem, dar știu eu un loc unde puteți găsi. Din birou ieșea un om și intrau doi. Închidea un telefon, suna celălalt. Și în acest război al nervilor, al drumurilor, al relațiilor și al hîrtiilor se punea la cale aprovizionarea

C. NISTORESCU ■

Consumatori transformați în producători

Resursele materiale ale unei economii, indiferent care ar fi aceea, sînt limitate. Încadrarea în normele de consum de energie și de metal, pentru că la I.R.M.G.I.P. Poiana Cîmpina metalul este principala materie primă cu care se lucrează, este o problemă nu doar de disciplină, ci una de mai profundă înțelegere a unei necesități. Și, totuși, în paralel cu această evidență, mai apare una, la fel de implacabilă, fără progres nu se poate imagina dezvoltarea. Mai simplu spus, an de an, cu aceeași cantitate de energie și de metal trebuie să se producă mai mult.

De la aceste constatări a pornit discuția cu inginerul Valentin Niculescu, șeful serviciului de pregătirea și urmărirea fabricației, în același timp și secretar al Comitetului de partid. De fapt, discuția cu inginerul Niculescu și cu alți colegi între tehnică și muncă a fost o demonstrație convingătoare pentru ceea ce se poate realiza cînd disciplina tehnologică, buna organizare și ideile sînt la mare preț, cînd se caută soluții și acolo unde par a se fi epuizat.

— Într-o întreprindere ca a noastră, de reparații motoare grele și instalații în petrol, recondiționarea pieselor de schimb a devenit principala noastră sursă de metal. Avem un plan anual de recondiționări piese de schimb de aproape 600 milioane lei. Îndeplinirea sarcinii trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca cel puțin jumătate din piesele de schimb să fie asigurată prin recondiționări am considerat-o ca fiind vitală pentru noi, pentru activitatea noastră. Ca urmare a acestei preocupări, în anul trecut, am realizat o economie de 12 000 tone metal și am recondiționat 320 mii bucăți piese de schimb, peste 200 de repere. La un asemenea nivel, putem spune că am devenit din consumatori de piese de schimb producători ale acestora.

Într-adevăr, la Poiana Cîmpina se folosesc pentru recondiționarea celor mai diverse piese, pe lîngă metodele cunoscute : sudură, bucșare, cromare, metalizare și o serie de mașini și dispozitive realizate prin autoutilare. Mașina pentru refacerea suprafețelor de așezare a cămășilor de cilindru și etanșare prin inelări a carterelor de motoare pentru foraj este o invenție a colectivului de la motoare. Mașina pentru electroforează, realizată tot la Poiana Cîmpina, are posibilitatea de a îndepărta spiralele burghiilor rupte în blocul motor, o adevărată calamitate care pînă la apariția ei era cauza unor rebuturi împovărătoare. Un bloc motor costă 150 mii lei. Ei bine, anual se repară sute și sute de asemenea piese. Aici se recondiționează axe cu came, arborii cotiți ai motoarelor de foraj, cămăși de cilindri, chiulase, șenile pentru tractoare. Dar ce nu se recondiționează ? Piesele reparate, nu numai că au aceeași garanție în funcționare și fiabilitate cu a pieselor noi, dar de multe ori sînt superioare acestora. Multe din metodele de vîrf, izvorîte dintr-o strictă necesitate, au fost extinse și la fabricația de utilaj petrolier. Ca urmare a specializării și a nevoii de acoperire a necesarului de utilaj petrolier, la acest sortiment s-a înregistrat în anul 1986, față de anul precedent o creștere de 400 la sută.

Reducerea adaosurilor de prelucrare prin trecerea la forjarea în matrițe, înlocuirea pieselor din neferoase prin variante bimetalice, folosirea matrițelor cu cuiburi detașabile, înlocuirea oțelurilor aliate cu oțeluri tratate, folosirea materialelor plastice și a înlocuitorilor, întrebuințarea fiecărui cap de bară și celui mai mic știraif de tablă, considerarea celor mai mici și ascunse resurse a făcut ca la Poiana Cîmpina să nu se mai pună doar problema încadrării în normele de consum, ci a permanentei reduceri a acestora. Numai în primele patru luni ale acestui an s-a înregistrat o diminuare a cheltuielilor la mia de lei producție cu 9,6 lei, din care jumătate sînt cheltuieli materiale.

Spuneam că din consumatori de piese de schimb colectivul cîmpinean a devenit un producător de piese de schimb. Același lucru se poate spune și despre energie. Printr-o colaborare cu altă întreprindere cîmpineană, I.R.U.E.A.R., specializată în utilaj electric s-a realizat o instalație pentru transformarea energiei reziduale rezultate la rodajul motoarelor termice pe bancul de rodaj în energie electrică. Energia de frînare a motoarelor în sarcină este transformată printr-un generator în curent continuu, apoi cu ajutorul unor invertoare statice cu tiristori în curent alternativ la frecvența sistemului național. Instalația, realizată cum am mai spus în Cîmpina, a fost atașată celor 4 bancuri de probă pentru motoarele de foraj. Odată cu finalizarea obiectivului de investiții, care cuprinde și modernizarea întreprinderii, ea va fi extinsă și la bancurile de rodaj ale tractoarelor. Dacă cele 4 bancuri de rodaj merg din plin, instalațiile acoperă necesarul de energie electrică al întreprinderii — consum zilnic 25 MW. Au fost zile cînd întreprinderea a livrat energie electrică sistemului național. Să subliniem, pînă la apariția acestor instalații, toată această importantă energie se pierdea. Instalațiile se amortizează în cîteva luni. Au venit s-o vadă și s-o aplice și la ei acasă specialiști de la Tractorul Brașov. Cu timpul, bănuim că nu se va putea concepe un banc de rodaj pentru motoare termice fără să aibă anexată o astfel de instalație de producere a energiei electrice. Să mai adăugăm că și bancurile de rodaj au fost modificate. S-au înlocuit frînele hidraulice cu frîne electrice, producătoare la rîndul lor de curent electric.

Deci, colectivul întreprinderii cîmpinene poate spune că a reușit să-și monteze în curte o centrală electrică proprie, că s-a transformat din consumator în producător de energie.

OPREA GEORGESCU ■

Prețioasele obișnuințe

Ce înseamnă, pînă la urmă, și prin ce este exprimată calitatea reparațiilor pe care le efectuați aici ? — a fost prima întrebare pe care i-am adresat-o, după cîteva ceasuri petrecute în uzină, inginerului Constantin Drăgan, șeful secției motoare. Răspunsul a pornit de la cea de-a doua parte a întrebării, „Calitatea reparațiilor nu se poate exprima decît prin lipsa refuzurilor din partea beneficiarilor, prin numărul mereu sporit de comenzi pe care le primim. E semn sîngur că lucrăm bine și repede și contribuim prin aceasta, în mod substanțial, la eficiența și ușurarea muncii la sonde. Cam asta ar fi totul, spus pe scurt. Cum s-a ajuns aici ? — iată ceea ce trebuie cu adevărat știut. Ani buni de experiență, de gîndire, și mai ales, de convingere a întregului colectiv că ne-am asumat sarcini foarte importante și nu numai de noi depinde ducerea lor la bun sfîrșit. Totul începe — în industrie, ca și în orice alt domeniu — cu omul, făptuitor și ultim beneficiar al muncii sale. Așadar, fără a forța nota, se poate spune că, vorbind despre calitatea reparațiilor, trebuie să vorbim, înainte de orice, de calitatea omului. De calitatea lui profesională, dar și de cea morală. Avem muncitori buni pentru că avem maiștri buni. Și invers. Avem ucenici buni pentru că avem muncitori buni. Sigur, asta n-a venit așa, de la sine. Dar nici nu s-a întîmplat ceva neobișnuit. Ba, am putea spune chiar că bunele noastre rezultate se bazează — fără să se înțeleagă prin asta că am fi conservatori — pe păstrarea și adîncirea în conștiința fiecărui om al muncii a unor prețioase obișnuințe. Prin asta vreau să spun că, în fond, noi nu facem nimic excepțional. Facem numai ce trebuie, cu adevărat, făcut. Adică, nu e absolut obișnuit ca nimeni să nu întîrzie la lucru și să nu absenteze ? Este. Asta se întîmplă la noi. Apoi, nu e cu totul și cu totul normal ca oamenii să-și folosească, în folosul producției, fiecare minut al orelor zilnice de lucru ? Este. Asta facem și noi. Nu sînt lucruri în fața cărora să ne extaziem. Trebuie privite ca atare, ca forme normale ale unei obligatorii discipline muncitorești, cu care trebuie să-i deprindem, de la bun început, și pe cei tineri. Asta e toată problema. Și ea se rezolvă lesne, prin obișnuita metodă a exemplului celor din jur, prin exigența colectivului și, desigur, prin acordul global care nu mai permite nimănui să-și paseze sarcinile de producție, sau să lase în seama altora ceea ce ar avea el de făcut. Echipa reacționează prompt și au fost cazuri cînd, în adunările sindicale, în adunări de partid sau în cele ale O.D.U.S., să fie pusă problema înlăturării din colectiv a celor care sfidează disciplina fireească, închipuindu-și că i-ar putea ține cineva în spate“.

De această calitate a omului — mi s-a spus în continuare — depinde și modul în care toți oamenii întreprinderii, de la specialiști la cei mai tineri muncitori, se implică în găsirea de soluții pentru creșterea productivității muncii, pentru creșterea siguranței anumitor aparate. Nimeni nu-i trage de mînecă. Viața de fiecare zi a întreprinderii impune acest lucru. Inițiativa muncitorească este, la urma urmei, tot o chestiune de disciplină.

Desigur, pentru a se ajunge la o asemenea calitate umană e nevoie ca tot ceea ce înconjoară omul să-i fie prielnic, să-i îndemne la a face, la a da tot mai mult. Condițiile de muncă asigurate omului muncii sînt, așa cum am putut vedea cu propriii-mi ochi, la Poiana Cîmpina, decisive. O curățenie de farmacie, o explozie florală, în toate secțiile și atelierele, care-ți dă de înțeles că prin preajmă se află o seră (și chiar se află, aparține întreprinderii și e muncită de cei de-aici), o fluiditate a fluxului de producție și o libertate de transport și acces care ușurează vizibil toate operațiile. Și, de-aici, mai departe. Cine sînt cei care au gîndit la aceste condiții și și-au făcut faptă din gînduri. Cine altcineva decît muncitorii ? ! Simbăta, la ieșirea din ultimul schimb, uzina e măturată, aerisită și spălată cu detergent aflat încît, luni de dimineață, ea arată nouă și proaspătă. Cine alții decît oamenii muncii spală și curăță, ca în propriile case ?

Ar mai trebui zise cîteva cuvinte și despre condițiile de viață ale muncitorilor unității din Poiana Cîmpina, despre gospodăria lor anexă, despre cantina care oferă mese de cea mai bună calitate, despre bufetele de incintă, despre alte și alte lucruri care spun, laolaltă, că grija pentru calitatea muncii înseamnă grijă pentru calitatea omului. Și că, spre a fi respectat, omul trebuie deprins a se respecta întîi și întîi pe sine. Iar respectul înseamnă muncă.

În aparență, m-am îndepărtat de punctul de pornire : calitatea reparațiilor. Dar, recitind rîndurile așternute pînă acum pot afirma, fără teamă de erori, că exact asta am vrut să spun și am vrut să fac să se-nțeleagă : un mare colectiv muncește, creează și trăiește în chip cu adevărat muncitoresc. Fără rabaturi, fără paralizanta teamă de-a nu greși, într-un climat sănătos, exigent. Un colectiv al cărui obiectiv este, în același timp, bunul mers al producției și satisfacția reală a celor ce produc.

DAN MUCENIC ■

Meșterul

Îi place să i se spună așa. Simplu : meșterul. Asta și este de fapt maistrul Ion Geană, șeful atelierului SDV — un meșter. Adică un muncitor cu mînă de aur, unul dintre cei care nu știu să spună că nu este posibil cutare sau cutare lucru. La el totul se poate. Minte ascuțită și mînă plină de dibăcie. A venit în uzină la 14 ani, ca ucenic. Asta era prin '46. A învățat strungărie și strungărie face pînă în ziua de azi, chiar dacă între timp a devenit maistru și șef de atelier. Ion Geană crede cu tărie că exemplul personal conduce la instaurarea adevăratei discipline de muncă. Dacă maistrul e punctual, dacă el este sincer, dacă el lucrează cu pasiune și caută în permanență să fie la curent cu toate noutățile domeniului, tot astfel vor proceda și muncitorii din subordinea sa. Ion Geană are cap de inventator — se spune în întreprindere. Este autorul multor dispozitive și mașini care dau randament în cele mai diverse locuri de muncă. Nu are nici bretenții și nici ifose de mare creator. A făcut, spune el, ceea ce trebuia să facă. Adică ceea ce producția, activitatea de fiecare zi i-au cerut să facă. Și-a apropiat — la fiecare dintre aceste lucrări — cît mai mulți dintre oamenii din jur, ținînd cont de părerile lor și stimulîndu-i, astfel, să gîndească. A fost înțeles de către conducerea întreprinderii, care l-a ajutat să investească materiale și manoperă în tot ce a dorit să realizeze. Dar nici el n-a înșelat vreodată această încredere. Totul i-a ieșit bine și, cum, se zice, „dintr-una“. Apoi au venit oamenii la el și i-au zis —

'nea Ionică, e nevoie de aia și de-aia, gîndește-te dumneata și află care-i rostul. Dacă nu încerci — zice răspicat 'nea Ionică — nici n-ajungi să faci vreodată ceva. A depus mari eforturi pentru a nu se face de rușine. Fără a fi un orgolios, Ion Geană are respect pentru meseria sa, o meserie în care n-ai dreptul să gafezi ori să dai rateuri. Mai are cinci ani pînă la pensionare și doreste, nu din grandomanie, ci, pur și simplu, din omenească dorință de-a fi recunoscut ca făcător de bine, să se vorbească frumos despre el.

Meșterul Ionică e un om fericit. A muncit o viață-ntreagă — și a muncit cu folos —, are satisfacția unei familii unite și iubitoare, cu un băiat inginer proiectant la Întreprinderea „Neptun“ din Cîmpina și cu o fată care, împreună cu soțul său, va absolvi în chiar acest an facultatea, cu dorința de-a veni în unitatea unde Ion Geană a lucrat mai bine de patruzeci de ani.

Compartimentul condus de Ion Geană este considerat, în uzină, etalon. Curățenie și bun randament. Spirit gospodăresc. Lucrări de mare complexitate și o disciplină de fier. Nea Ionică nu crede în popularitatea ieftină, nu crede în maiștrii care-i invoiesc pe muncitori fără ca aceștia să aibă probleme cu adevărat serioase. Problema cea mai serioasă — în afara celor foarte grave — este aceea a uzinei. E rău pentru cei care nu iubesc munca (deși în sectorul său nu pot fi găsiți muncitori de acest fel) și e corect (pentru că, zgîrcit cu vorbele cum este, nu vrea să spună că-i privește cu drag) cu aceia care fac din muncă o pasiune. Om care, înțelegînd imperativele noului, a scos biroul tehnologilor în fața producției, scotindu-l, de fapt, dintr-o nefertilă izolare, considerînd că singura relație posibilă și benefică între muncitor și maistru este aceea bazată pe prietenie, ajutor și sfat la nevoie — Ion Geană este, în același timp, meșter în ale creației tehnice, dar și un bun pedagog. Adică este, simplu și exact, meșterul.

VICTOR RĂDULESCU ■

Pompa anonimă

În urmă cu vreo două luni, am cumpărat o pompă de mașină. Prețul : 80 lei. Am pus-o în portbagajul mașinii cu gînd s-o folosesc cînd voi avea nevoie. Nu m-am gîndit că trebuie verificată în prealabil. Pompe se fac de cînd lumea. Toate părțile din care e compusă sînt simple. A venit ziua cînd a trebuit să umflu un cauciuc. Am împrumutat una de la un vecin de parcare. A mea, nounouță, avea următoarele defecte : supapa nu funcționa. Cînd îți trăgeai răsuflarea, tija minerului se urca în sus, împinsă de aerul din cameră. Garnitura dintre corpul pompei și racord era strivită de la montaj și pe acolo ieșea aer. Tot pe acolo, printre filetul dintre capacul pompei și cilindru, la pompare se făceau un fel de bulburuci-vaselina de consistență redusă dădea să lasă pe acolo. Defectul major era însă la ventilul de pompă, piesa aceea care face legătura între pompă și ventil sau care, mai exact ar fi trebuit s-o facă, avea un orificu mai mic decît al ventilului. Nu intra pe ventil decît forțat și la prima pompare era aruncat afară. Pirghia care trebuie să acționeze cuiul poantou, să-i spunem așa, care la rîndul lui trebuie să împingă ventilul nu lucra. Nu debloca, deci, ventilul. Tot omul a umflat un cauciuc și sper că am fost înțeles. M-am uitat cu atenție să văd vreo inscripție pe pompă care să mă dumirească cine a „realizat-o“. Pompa este anonimă.

Cînd ești modest, mediocru sau submediocru — cazul pompei noastre — e recomandabil să nu-ți trîmbițezi originea pe toate căile.

N-am aruncat pompa, așa cum a fost primul meu impuls, un gest pe care l-am regretat și care m-a mai costat 37,50 lei.

La stația de benzină de lîngă Restaurantul Doina am văzut cu plăcere că se vînd furtune de pompă cu universale. Am cumpărat unul pe loc. Salvam pompa. Pirghia universalului mergea ușor și fără ochelari am avut impresia că și lucrează. Ați ghicit, nu lucra. Cuiul care trebuie să deblocheze ventilul rămîne nemișcat fie la acționare manuală fie la rugăminți verbale. Mai mult, orificiul ventilului este mai mare decît ar trebui, joacă pe ventil. M-am reîntors după cîteva zile la stația de benzină. Mai erau cîteva furtune și am avut curiozitatea să văd dacă am avut eu ghinion sau erau defecte în masă. Vînzătoarea de la stație mi-a spus că toate sînt defecte și că a avertizat clienții. Pe mine a omis să mă avertizeze. Cu ocazia asta am încercat să aflu măcar cine le-a produs : Vînzătoarea presupunea că întreprinderea Sinterom. Dar nu pot fi sigur, fiindcă, bineînțeles, și ele sînt tot anonime.

Deci, venitul meu pentru mai mult de o zi de lucru l-am aruncat, să zicem, pe fereastra mașinii.

G. OPREA ■

Eroii știu să-și împlinească visul

La Poienari se speră ca rezultatele din zootehnie să fie la nivelul acelora de la fermele vegetale

Grija pentru sămînța de calitate — grija pentru soarta recoltei viitoare

Înainte de-a trece un pod care traversează Sabarul, drumul o face brusc la dreapta. Drum de pe care căruțele rare și încă mai rarele mașini desprind nori de praf, iar vîntul alintat al unei primăveri care, iată, și-a intrat în drepturi, îl spulberă ca-ntr-o nesfîrșită joacă. Satul Poienari, ca toate celelalte șapte sate aparținînd comunei giurgiuvene Ulmi, e frumos, adunînd case ridicate cu pricepere și gust. Mergem ață la sediul C.A.P.-ului. A.ri, liniște și o bicicletă verde rezemată de zidul clădirii. Singur contabilul a rămas la birou. Cei din conducere sînt la semănat cartofi și porumb. Se ajunge greu acolo, dar ajungem. La capătul rîndului, inginerul-șef Nicolae Dulgheru se află, ca în orice obișnuită zi de campanie, printre tractoriști și cooperatori. Bărbat tînăr, poienar din tată-n fiu. Nu e tocmai mulțumit de calitatea unor lucrări, așa că la toate măsurile ce se impun spre a se crea rapid front de lucru pentru toate tractoarele, indicînd direcția de mers a fiecăruia și verificînd modul în care semănătorile intră în brazdă. Nu se zice dintotdeauna că vei avea roade după cum sameni? Or, în cazul unei unități precum aceea de la Poienari, Erou al Noii Revoluții Agrare, nu se admit nici un fel de rabaturi de la bunul mers al semănatului. Grîul și orzul arată bine. Inginerul-șef ar avea de ce să fie mulțumit. Dar nu este. Ne vom explica, nu peste multă vreme, de ce.

În dorința de-a o întîlni pe președinta C.A.P.-ului, trecem pe la toate locurile de muncă de la ferma vegetală, mergem și în sectorul zootehnic, asistăm la momentul hrănirii animalelor, peste patru sute la număr, și ne îndreptăm, într-un tîrziu, spre sediul primăriei. Secretarul comitetului comunal de partid, Nicolae Ioniță, este și el fiu al satului. Și el tînăr. Om energic, dornic să facă multe. A și făcut destule pînă acum. A lucrat împreună cu sătenii și, dintr-o moară părăsită, va finisa anul acesta un cămin cultural. A făcut și drumuri. Și mai are destule planuri. Bunăstarea comunei își are cel dintîi izvor — spune primarul — în rezultatele C.A.P.-ului Poienari, acolo unde anul trecut s-au obținut, în condițiile unei suprafețe neirigate, peste 20 de tone de porumb la hectar. Cine și-ar fi imaginat, acum mai bine de un sfert de veac, atunci cînd s-a pornit decis la muncă în colectiv a pămîntului, că se va ajunge la o asemenea producție? De la această întrebare am pornit convorbirea cu Ilie Mihalache Buniescu și cu Alexandru Radu, doi dintre cei care au pus temeliile cooperativei agricole de producție de astăzi. Au, în ciuda vîrstei înaintate, memorie proaspătă. Își amintesc perfect, pînă-n cele mai mici amănunte, începuturile.

Familia Ilie Mihalache și Alexandru Radu — trei săteni virstnici ale căror eforturi de tinerețe au dus la crearea și consolidarea cooperativei agricole de producție, devenită Erou al Noii Revoluții Agrare

Prin '60 erau două C.A.P.-uri așezate alături — „8 Martie" Ulmi și „30 Decembrie" Poienari. După un an s-au unit.

„Noi, cei de la Ulmi — povestește Ilie Mihalache, ajuns acum în al 72-lea an de viață — am fost cinci la început. În afara mea — Costică Ghițoi, Petre Răduță, Alexandru Radu și Nae Berbecu, pe care l-am și ales președinte. Aveam cîteva vaci, pe care le țineam legate de pomii unei pădurici, mulse de nevastă-mea, de tața Smaranda și de-a lu' Rădulie. Mai aveam căruțele noastre, niște cai și plugurile. Da' și-așa ne-am dat seama că facem treabă mai bună laolaltă decît fiecare după capul și puterile lui. Erau și multe terenuri virane, n-aveam sămînță pentru semănat, de-ajunsesem să cerem pe la oamenii din sat. După unirea cu cei de la Poienari, treburile s-au mai îndreptat. Au apărut și tractoarele și, oricum, era putere mai multă. Recoltele erau cum erau, de vreo două mii de kile în anii buni și la grîu și la porumb. De muncit, munceam de ne speteam. Țin minte că am vrut să facem niște gropi, să punem siloz în ele pe iarnă. Gropi mari, cît pentru două sute de tone una. Mult ne-am chinuit cu pămîntul acela tare și cu uneltele noastre! Am nădușit de era să facem rîu în jurul nostru. Însă le-am isprăvit și ne-au prins bine. Acum, sigur, e altceva. Mecanizare-mecanizare, sămînță asigurată, îngrășăminte la fel, nu e de mirare că sîntem — că și noi, ăi bătrîni ne considerăm așa — eroi..."

Dăm o raită prin comună. Curți bine îngrijite, gospodărește împărțite, cu solarii, grajduri de animale și cotețe pentru păsări. Comună cu gînduri mari, de bogăție — zice primarul. Le spun, atît primarului, cît și inginerului-șef, că mă mirăintrucîtva lipsa lor de entuziasm. Par, nu știu cum, posomoriți. I-aș fi dorit mai plini de elanuri, de visuri... Doar sînt eroi, nu?

— Eroii nu sînt visători — îmi întoarce vorba Nicolae Ioniță. Sînt realiști. Fac mai mult decît vorbesc. Și așa este esențial pentru prosperitatea comunei. Nu din cuvinte și nici din sentimentalism crește porumbul. Noi vrem să biruim greutățile, nu să ne-mbătăm cu apă rece. Am primit un titlu înalt. Asta ne obligă. N-ar rîde lumea de noi, n-ar zice că e vorba doar de-o întîmplare dacă anul ăsta ne-am număra printre codași? E mult mai greu să te menții — o știe tot omul — decît să ajungi. Or, cu primăvara asta care ne-a asteninat de-a binelea, numai veseli n-avem cum fi. Sigur, am făcut tot ce omenește era posibil, nu sîntem prea întîrziați, dar un pic de amărăciune tot purtăm în noi.

Mai aflăm, apoi, și alte lucruri care-i mîhnesc și-i pun pe gînduri pe harnicii poienari, oameni care nu vor să înșosească nimic, dorind să-și apere avutul și să-l sporească necontenit. Dar iată, așa cum istorisea Gheorghe Palea, inginerul care conduce secția de mecanizare a agriculturii de la Poienari, se confruntă cu o seamă de probleme care ar putea fi soluționate cu ușurință dacă ar exista real interes pentru soarta combustibililor, de pildă. Ce se întîmplă? Sediul S.M.A.-ului Bolintin — de care ține și acela din Poienari — este tocmai la Vînători, la o margine a C.U.A.S.C.-ului. Unitățile din cealaltă margine își trimit utilajele la circa 50 de kilometri, fie și pentru numai o piesă sau alta. Consum mare, nejustificat de mare. Chiar cei de la Poienari, pînă să ajungă la Vînători, tot fac vreo 30 de kilometri, fiind nevoiți chiar să traverseze un alt C.U.A.S.C. (!), acela de la Anghelești. Rezolvări există, desigur. Reîntoarcerea sediului S.M.A.-ului la Bolintin Deal, în chiar mijlocul C.U.A.S.C.-ului, acolo unde există un sediu corespunzător. În preajma sediului de la Vînători sînt numai două C.A.P.-uri, în vreme ce restul de opt sînt departe. Dar, zice necăjit inginerul, ce să-i faci dacă din Vînători e contabilul-șef, iar directorul și-a instalat acolo gospodăria? Păcat este numai că aruncăm, pe drumuri lungi și inutile, atît de necesarul carburant..

Desigur, firesc ar fi ca lucrurile să se îndrepte cît mai curînd, campania fiind abia la începuturile sale. Pe de altă parte, însă, nu prin prisma acestor dificultăți trebuie privită activitatea cooperatorilor de la Poienari. Dar ei sînt realiști și plini de spirit revoluționar. Vor să-și facă datoria și devin de-a dreptul pătimași atunci cînd întîlnesc stavile în calea bunelor intenții care-i animă. Sînt, prin meritele lor, Eroi ai Noii Revoluții Agrare. Și se simt îndemnați, tocmai de titlul pe care-l dețin, să facă mereu mai mult și mai bine. Nici prin minte nu le trece să se culce pe-o ureche și să moțăie la umbra distincției care le-a încununat truda. Așa trebuie să fie eroii. Comuna e bogată, recoltele au fost mari, speranțele acestui an sînt încă și mai mari, iar poienarii vor să muncească așa cum se cuvine. Ca niște eroi adevărați, care vor să cîștige nu doar o bătălie, ci întreg războiul. Se zbat, în fond, pentru binele țării și a fiecăruia dintre ei. Sînt, uneori, nemulțumiți de ei înșiși. Se zbat, meditează și decid pentru a se îndrepta. Din această luptă, din această încrîncenare a izvorît, de fapt, bogăția de azi a poienarilor.

DAN MUCENIC ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

Inginerul-șef al C.A.P.-ului, Nicolae Dulgheru, își lucrează cu aceeași hărnicie de care dă dovadă la cîmp, și propria grădină

Se efectuează vaccinul animalelor din gospodăriile populației pentru ca ele, multe la număr, să crească sănătoase

„Nu există pămînt rău. Există, uneori, agronomi slabi"

O imensă întindere verde este întotdeauna liniștitoare și dătătoare de speranță. De acolo se va scoate pîine. Gîndul transformă, în cuptoare nevăzute, ceea ce pămîntul încă nu a plămădit. Cît de mult grîu va fi în hambare? Numai puterea și vrednicia oamenilor pot da răspunsul. Orășanul cînd se găsește față în față cu pămîntul gîndește ca mine, cu diferențele de exprimare și simțire, care apar și într-un interviu cu un slujitor devotat al agriculturii.

Mihai Cojocaru, doctor în agronomie, își arată, cu o vizibilă plăcere, pe lîngă pămîntul, scăldat în sfîrșit de soare, fermele cu animale bine întreținute, via, lucrată butuc cu butuc, trecută printr-un minuțios control de calitate, vișinii și cireșii apăsați de rod, caișii și piersicii mai dezavantajați, dar nu îngrijorător de sărăciți de fructele savuroase.

Aurel Conduratu își scoate cizmele ude după obișnuitul control de dimineață. Cîmpul se prezintă bine, se dezvoltă normal, cu semne chiar de precocitate. De cînd era inginer-șef al Întreprinderii agricole de stat Afumați păstrează obiceiul să ia zilnic „pulsul" pămîntului pentru ca să știe cum să intervină.

— Ce vîrstă îmi dați?

Îl privesc încă o dată. Zvelt, cu părul alb, cu o față fără riduri, bronzat, cu ochii vii și privire decisă, să tot aibă 55—60 de ani.

— Vă mulțumesc, am împlinit trei sferturi de veac! Dacă n-aș mai munci la fel de susținut cred că, în două-trei luni, aș ajunge să am peste vîrsta din buletin. Nici nu ne dăm seama cît de bine ne face viața activă pînă nu ajungem s-o pierdem...

Aurel Conduratu, îmi spune directorul Mihai Cojocaru, este o valoare și un om. I.A.S.-ul se bizuie pe el în tot ce înfăptuiește. Are un suflet mai tînăr decît unii tineri... Într-adevăr, mi-a arătat cei mai frumoși copaci din livadă, a avut cele mai sensibile cuvinte pentru primăvara care chiar dacă și-a făcut nițel de cap e cu atît mai dorită și iubită, s-a entuziasmat de posibilitățile colegilor săi cu candoarea inconfundabilă a începătorilor, dar, cînd a pus mîna pe pămînt, gestul său era numai cunoaștere, maturitate, înțelepciune dobîndită prin bibilioteci și practică.

Mihai Cojocaru, cu 25 de ani mai tînăr decît Aurel Conduratu, este la fel de „bătrîn" în înțelegerea vieții de agricultor. De la facultate a plecat în Bărăgan, convins că nu-l așteaptă o viață ușoară. Nici nu o căuta. I se propusese să lucreze la o catedră în București, să vadă pămîntul de pe geamul amfiteatrului. Nu credea în puterea lui de dascăl, și apoi fiul de țăran pornise de acasă către agronomie dintr-o mare pasiune. Se mira cînd unii colegi din cămin vorbeau despre medicină sau mecanică ca despre o îndeletnicire nu ca despre o chemare care te arde dacă nu i te supui... Plecarea în Bărăgan a fost o idee fericită.. Acest om, care nu-mi pare deloc un sentimental, păstrează cele mai dulcoase amintiri de atunci și mă cheamă să înțeleg cu sufletul, nu numai cu mintea, munca celor care toată viața se scoală odată cu soarele.

— Bărăganul este perla pămîntului românesc...

— **N-am întîlnit un cap de serie care să ceară cel mai neproductiv pămînt.**

— Pentru că nici nu există pămînt rău, există numai agronomi slabi.

— **Acum 27 de ani un agronom bun a tras către un pămînt bun pentru ea din această unire de forțe să iasă rezultate foarte mari.**

— Nu-l chiar o regulă, deși **aici sînt imediat remarcate. Dar ce-ar fi numai atît! Casele sînt frumoase, pămîntul este prosper, vițele sînt grase.**

— Starea întreprinderii este bună pentru că, nemulțumirea creatoare este starea normală a fermierilor. Avem planuri mari. După discuția cu dumneavoastră avem o întîlnire cu arhitecți, constructori pentru noi investiții. Cantitatea de produse fiind în creștere capacitățile de producție trebuie dinamic corelate.

— **Săgeata, din planul realizărilor, merge numai în sus?**

— Investiția trebuie să fie cu un pas înaintea producției pentru că numai așa este posibilă dezvoltarea.

— **Pasul acela cine-l cîntărește?**

— Firesc, organul de conducere colectivă.

— **Ați făcut și pași pe care-i regretați?**

— Numai cine nu muncește nu greșește, dar lupta e să greșim din ce în ce mai rar și mai puțin. Nu-mi face plăcere să-mi amintesc de un asemenea pas dar, și dacă mă fac că-l uit, el tot a existat. În primii ani, cînd s-au aplicat erbicidele, din exces de zel, ca să avem culturi cît mai curate și să-i întrecem pe cei din jur, am exagerat doza. Parcela în loc să fie o podoabă, a fost o... jale. Atunci am înțeles, încă odată, cîtă dreptate au bătrînii noștri cînd spun: „Leacul nu-i cu sacul"!

— **Nici chiar în medicină, deși unii iau hapuri cu și fără rost. Dar pasul reprezentativ?**

— Nu pot să precizez un fapt care să exprime, în mod conect, saltul calitativ. Pașii mici, timizi, chibzuiți, cu multă știință de carte la zi, îi constatăm pe cîntar. Mai exact, pașii noștri sînt văzuți de ceilalți.

— **Credeam că cel care stă pe margine măsoară cu aproximație efortul dumneavoastră!**

— Cel care nu-i în „joc" vede mai repede și binele și greșeala.

— **În general da, dar nu într-o profesiune ca a dumneavoastră.**

— Vă contrazic! Dacă este lapte și carne se știe că am lucrat bine. Ori noi, față de acum 10 ani, dăm de două ori mai mult lapte și de două ori mai multă carne.

— **Toamna se numără bobocii! Încercați această evaluare din luna mai?**

— Anul agricol pare capricios și pe neavizați îi induce în eroare. În ce mă privește sînt optimist. Anul este mai umed și cu toată întîrzierea primăverii culturile sînt dezvoltate încît promit producții cu mult peste cît au planificat.

— **Treceți cu ușurință de la legume la fructe, de la grîu la porumb, la vite, după nevoi. Sînteți un... „generalist" agronom?**

— Este un evantai mai larg pe care-l practicăm, dar fiecare ne pricepem mai bine într-o direcție, eu rămîn cerealist, pentru că Bărăganul nu-i o legătură trecătoare.

— **Cîmpul, cu multiplele lui cerințe, vă ia tot timpul. Într-un an de cîte ori intrați într-o sală de spectacol?**

— Din fericire nu trebuie să fiu într-o sală de concert ca să am acces la muzică. Din cînd în cînd, cînd se supără prea tare soția, merg la teatru, nu atît pentru bucuria momentului, ci mai ales pentru retrăirea spectacolului.

— **Nu vă înțeleg.**

— Întrebările piesei (dacă ea este de valoare, altfel nici n-o caut) le analizez la rece, după ce a trecut șocul spectacolului, fără influența jocului actorilor. De multe ori, în acest fel mă analizez, mă admonestez pentru ce greșesc, mă bucur că sînt asaltat de gînduri frumoase.

— **Aveți un suflet cald, care vibrează pentru oameni, cred că așa de fapt trebuia să încep.**

— Mă scuzați, nu vă înțeleg eu acum.

— **Într-o seară v-am dat un telefon și v-am cerut ajutorul pentru un tînăr necunoscut, pentru dumneavoastră și pentru mine, care treceau printr-o dramă. Telefonasem și la alți oameni, dar fără succes. Dumneavoastră ați răspuns, pe loc, afirmativ. Acest om nu va uita niciodată că i-ați întins o mînă frățească, decisivă, la timp.**

— Și cu mine alții au făcut la fel, în tinerețe, cînd am avut nevoie de îndrumare și ajutor.

— **Unii mai uită.**

— Poate stau mai prost cu memoria.

Între cer și pămînt în acea clipă, eram numai noi fiecare cu memoria lui.

CARMEN DUMITRESCU

„Bărăganul dintre ape"

(Urmare din pag. 1)

zeci de metri. Cine a cunoscut „Balta", cine a lucrat la îndiguire și defrișare, cine astăzi trimite de aici țării pîine are ce povesti toată viața. Acum, în primăvara lui 1987, an în care spiritul noii revoluții agrare este el însuși roditoare sămînță, ne interesează ce și cum au dat viață oamenii Bălții, viitoarelor recolte, recolte pe care și le doresc mari și sigure.

Poposim la IAS Făcăeni, unde directorul unității, inginerul Ștefan Ambroză, se prezintă cu timiditatea alergătorului care participă la primul lui maraton și care nu dorește să fie băgat în seamă. A împlinit de curînd 34 de ani și de loc este din Moldova, de pe meleagurile lui Nică al lui Ștefan a Petrei. A fost repartizat în 1976 la IAS Făcăeni. Purta în el dorul de Ozana și se gîndea că nu va rămîne aici nici o săptămînă. Ne-o spune deschis. Dezarmant de cinstit. Săptămîna aceea va avea în curînd 10 ani. Zece ani în care el a pus sub brazdă în fiecare toamnă și primăvară, odată cu sămînța, dorurile și pasiunea pentru meseria aleasă. A crescut, cum el însuși o spune, odată cu producțiile. Ce a învățat în amfiteatrele și laboratoarele facultății, i s-a părut de multe ori insuficient pentru a însemna ceva între acești oameni care te string la piept după fapte. Și fapta în „Baltă" este altfel ca în terasă. Aici ploaia te biciuie, arșița te seacă, iar gerul te arde. Aici, într-o zi, mai precis într-o simbătă, care în calendar era datată 9 mai 1987, am trăit nu mai puțin de trei anotimpuri. Dimineața a fost senin cu soare primăvăratic. După vreo două ore s-a pornit un vîj, cum îi spun oamenii din partea locului, și cerul s-a întunecat. Vremea s-a răcit dintr-odată și a început o ploaie de toamnă de te pătrundea pînă la os. N-a fost suficient. Către prînz ploaia s-a transformat în lapoviță. Trei anotimpuri de la ora 7 la ora 12. Și unde? La 22 km de Feteși, unde ca să ajungi la acești bărbați ce știu să învingă anotimpurile, și să le transforme în pîine trebuie să traversezi apele Borcei cu un pod plutitor.

Ploaia a întrerupt lucrul mecanizatorilor și la una din ferme stăm pe îndelete de vorbă despre oameni și campanii. Campanii care pornesc una din alta și au la rădăcina lor oamenii care le poartă, așa cum ostașii din linia întîi duceau greul războaielor. Aflu că din săptămîna pentru care fusese pregătit să rămînă în Baltă, șase ani a fost șef de fermă. Apoi, a fost promovat inginer șef la IAS-ul vecin din Bordușani. După aproape 3 ani a trebuit să se întoarcă la Făcăeni. De data aceasta ca director. Avea 33 de ani și un transfer trimis de Institutul Fundulea, la care a renunțat după ce s-a gîndit și frămîntat zeci multe nopți. Cine renunță la Ozana și la Hanul Ancuței, renunță și la Institutul Fundulea. Se întorcea director între oamenii cu care muncise și care, cum spune chiar el, au știut să-i crească.

Vorbește inginerul Ștefan Ambroză despre mecanizatorii și fermierii din Baltă de te minunezi. Despre fiecare are altceva de spus. Simți în fiecare cuvînt recunoștința. O recunoștință ce izvorăște din omenia omului față de oameni. Cînd povestește cum în această primăvară, cînd trei anotimpuri într-o zi au mai fost, și-a realizat cea mai scurtă campanie din istoria unității, și la ce nivel calitativ, cînd a semănat 3 000 ha cu porumb, 1 600 ha cu soia, 1 000 ha cu floarea soarelui, 300 ha cu fasole și alte 500 ha cu plante furajere, în mai puțin de o lună, vorbele i se înmoaie, devenind ca miezul pîinii scoasă din cuptor. Nu uită să spună că oamenii au intrat în Baltă într-o joi și au ieșit într-o marți. Dar într-o marți după aproape 4 săptămîni, timp în care au pregătit pat cald viitoarelor semințe pe care le-au așezat apoi în brazdă cum cer cele mai riguroase tehnologii. În aceste zile fără nopți, Tudor Marcu, Constantin Dinu, Stoica Ghinea, Ion Nedelcu, Tănase Nedelcu, Ștefan Nenciu, Nicolae Geanică, Ion Manea, Marin Toacă, Stancu Sin, Stan C. Stancu, Dobre Stancu, Gheorghe Nenciu și tovarășii lor, cu care au străbătut împreună hergheliile de cai putere cu inimi de oțel ale tractoarelor, au făcut adevărate minuni. Acum, cele aproape 6 000 ha semănate într-o lună, au răsărit uniform și se dezvoltă viguros, cerînd de la cei care le-au pus sub brazdă alte și alte munci, pînă cînd ele vor deveni rod. Aflu că mulți din ei au lucrat cîte 17 și chiar 20 ore din 24, că semănau porumbul, floarea soarelui și soia privind cum crește grîul și orzul pe cele 4 000 ha, care acum se înfățișează privirii ca o imagine a optimismului. Aflăm că șefii de fermă Dumitru Stancu, Constantin Mladinovici și Ionuță Stoica erau prezenți mereu cînd la grupa de tractoare care pregătea terenul, cînd la semănători. Și între două drumuri poposeau la cantină, acolo unde se pregătea hrana pentru mecanizatori.

Îl întrebăm pe directorul Întreprinderii agricole de stat Făcăeni, pe inginerul Ștefan Ambroză, ce-și dorește în 1987.

— Din suflet vreau ca munca oamenilor din unitatea noastră să fie răsplătită cu producții duble față de 1986. Dorința noastră, să știți, că nu este utopică, ea poartă, de acum, grîul muncii făcute la timp și mai ales de calitate. Și dacă sînt acum la Făcăeni și au la Fundulea, poate că acest lucru este și datorită filozofiei mele, Alina, care, printre primele propoziții pe care le-a făcut, a fost și aceasta: „Tata lucrează la grîu și mama la pîine", soția mea fiind inginer la fabrica de pîine din Feteși. Că este greu, că este ușor, aici la noi, în Baltă, nu știu. Cert este că atunci cînd aflăm că despre mecanizatori se vorbește ca despre mineri, mineri de la suprafață, ne simțim bine. În fond, oamenii Bălții, oamenii pîinii, de aici dintre apele Dunării și Borcei, știu să se lupte cu natura. Din cînd în cînd apele care ne înconjoară cresc și vor să pătrundă acolo de unde au fost scoase, iar oamenii de aici pun la diguri piepturile lor fiindcă doresc să vadă spicul cît vrabia și știuletele cît brațul voinicului.

Ce ar mai putea fi adăugat despre acești oameni, care știu să vorbească prin faptele lor, fapte care sînt întotdeauna deasupra cuvintelor.

Prodecan în cîmpie

(Urmare din pag. 1)

care au coborît de la catedrele Institutului agronomic bucureștean în plin Bărăgan nu doar din motive... magnolesciene ci mai ales ca să ia pulsul primăvăratic al stațiunii experimentale pe care o coordonează.

„Cu gunoiul cum facem? Ai forțele necesare sau cerem ajutorul lui Protopopescu?" „N-am probleme. Ne descurcăm cu forțele noastre". „Să dispară zidul de la microfermă. Să facem silozul". „Bine, am reținut: facem silozul!" „La dovleci și la varză furajeră... Nu punem mai mult de un hectar. Să vadă și studenții ce-i cu varza și cu dovlecii ăștia!"

Cu gesturi rapide, de om sigur în casa lui, Alexandru Ignat s-a și instalat la pupitrul de comandă al unor fire nevăzute începînd să dirijeze o veritabilă simfonie de telefoane de aici, din mijlocul Bărăganului. Apare imediat directorul stațiunii, Stelian Neacșu, cel mai longeviv director, are patru ani vechime — „pînă la el au fost schimbați șase directori" — intră pe rînd și alți specialiști ai diverselor sectoare, apar și cănile cu lapte — un lapte gros ca smîntîna, desigur — și cu o mînă pe cană, cu alta pe telefon, dr. Alexandru Ignat își începe recitalul său agronomic, susținut în plin Bărăgan cu un temperament și o vivacitate de parcă omul acesta și-ar fi dat doctoratul nu doar într-un domeniu strict științific, cum este fitotehnia, ci și în cel al relațiilor de producție.

„Urmează să vină telexul pentru cele 25 de juninci, aprobare de la tov. Calciu. Să și le aleagă Petrică, cele mai bune: prin transfer". „Necazu-i la furaje. Nu-i tăriță!" „Tăriță ne dă Oancea". „Nu. S-a centralizat. Repartizarea se face la minister". „Ce număr are tovarășul? La stați așa... Păi n-a fost studentul nostru? Un student excepțional... Trebuie să țină puțin și cu noi. Cît i-ați cerut?". „30 tone". „La stați așa..."

Ciudat mai mănîncă profesorii universitari de la agronomie o felie de pîine și o cană cu lapte. Ei țin pîinea în mînă ca pe un neprețuit document științific. Ei iau pîinea de pe masă și o ridică în aer cu gestul cu care noi, oamenii obișnuiți, ne scoatem buletinul de identitate la un control inopinat. Ei țin cana cu lapte ca pe o cupă de șampanie la încheierea unei reuniuni internaționale la care tocmai s-a semnat tratatul de pace pe termen nelimitat. Dar noi sîntem în județul Călărași, în plin Bărăgan.

„Ocupat, ocupat, ocupat. Vorbesc, domnule, de rup pămîntul!" „Mai avem o problemă cu duzii ăștia, tovarășe prodecan". „O clipă. Cu tovarășul inspector general, vă rog. Scuzați. (Am sunat la tov. ministru adjunct). Am rămas cu telefonul de ieri cînd am fost la dvs. (Citi duzi îți trebuie Stelianc?) Tovarășe inspector, ajutați-ne cu 2 500 duzi. Nu-mi trebuie zoi special. Duzi pitici. La Moara Domnească. Dezvoltăm sericicultura, agricultura... Am niște spații care trebuie umplute... Vă rog, vorbiți cu dînsul, trimit om cu comanda, mașină... să-i luăm repede. Dumneavoastră care ne iubiți... Toată stima. Mulțumiri alese!"

Prodecanul Alexandru Ignat minuiește formidabil năvodul de telefoane pe care îl aruncă de aici din mijlocul Bărăganului în noianul celor mai diverse relații de producție. Nu obosește nici o clipă: trage năvodul din adînc, se bucură de recoltă, îl aruncă din nou, pîndește, așteaptă, atacă de parcă de fiecare gest al său ar depinde mișcările unei armate nevăzute. Și adevărul chiar acesta e: de fiecare gest al său depinde o parte din viitorul agriculturii noastre tinere.

„Găinile astea-s cam chelite. Să vedem dacă Mihailov n-are material mai bun". „Mai bine le redresăm! Ce să le mai vînzolim atîta? Oricum găinile schimbă fulgii. Nu facem decît să le stresăm. Găinile sînt extrem de sensibile, le redresăm aici și gata!" „Numai o clipă. Alo, da. Vă deranjează fostul dvs. student — zice în glumă profesorul Alexandru Ignat către studentul său ajuns acum la minister. Ajutați-ne cu 30 t de tărițe. Da, vine mîine un om cu hîrtie. Vă mulțumim cu drag!" Privirea prodecanului se redeschide către cei de la masă. Luminoasă. Se oprește asupra lui Stelian Neacșu: „Directore, ai acum pînă și tărițele! E cazul să faci cinste. Mai dă un rînd de lapte!"

Curios mai mănîncă profesorii de la agronomie pîinea și laptele. Ei țin felia de pîine în mînă și ceașca de lapte ca niște specialiști care îi învață pe viitorii specialiști și țăranii cum să facă un lapte mai bun și o pîine mai bună. În cazul ăsta pot înflori și magnoliile din fața Stațiunii didactice Belciugatele, mai liniștite. În cazul ăsta totu-i în ordine. Așteptăm să se încălzească. Și iată că s-a și încălzit!

• Sesizări, propuneri, soluții — în ziarul treanta întrebărilor și răspunsurilor •

■ **Telca și Dumitru Bauman din București** (str. Meșterul Manole nr. 17, Sectorul 3), în vîrstă de 72 și, respectiv, 78 de ani, ne solicită de cîtva timp să le găzduim în această pagină cuvintele de mulțumire pe care le adresează factorilor de conducere ai Consiliului popular al Sectorului 3 al Capitalei, pentru înțelegerea și omenia dovedite, într-un moment greu al existenței lor. O facem cu bucurie.

■ La memoriul lui **Tudor Mavrolide din Constanța** (str. Al. Lăpușneanu nr. 183), purtînd numărul de înregistrare 10.182/1986, ne răspunde **Procuratura Generală a R.S.R.:** Hotărîrea judecătorească prin care vi s-a respins contestația la decizia de desfacere a contractului de muncă a fost desființată de către Tribunalul Suprem, ca urmare a recursului extraordinar declarat de procurorul general. Dosarul a fost trimis pentru rejudecare la Tribunalul județean Ialomița.

■ Am citit în revista dv. despre un agregat — un fel de calorifer electric cu vaporizator în flux, de scîntei, cu multe îmbunătățiri și avantaje față de caloriferele care se produc acum în țară, conceput de către ing. Ion Litiveanu din București și înregistrat la O.S.I.M. încă din anul 1975 sub numărul 130 148. Toate calitățile și performanțele acestei „microcentrale de apartament", enunțate de altfel pe larg în amintitul articol, îl aduc din nou, și mai acut, în actualitate. Am înțeles că a fost trimis spre examinare Institutului central de cercetări mașini-unelte electrice și electronice. Oare, respectivul institut să nu fi deliberat pînă acum asupra respectivului agregat? — întreabă **Florică Dumitriu din București,** (aleea Mozaicului nr. 6, bl. B9, sc. A, ap. 24) și îi întrebăm și noi, la rîndu-ne, pe cei care ne-au rămas datori cu un răspuns concret, la obiect.

■ Primim de la **Ministerul Muncii: Elisabeta Dinică din comuna Vaideeni, județul Vîlcea,** este țărancă cu gospodărie individuală aflată în zonă necooperativizată, deținînd în proprietate 2,24 ha teren, din care 2,20 ha livezi și 0,04 ha alte terenuri, cu care nu s-a înscris în C.A.P. Uda, județul Argeș, care i-a întocmit din eroare dosarul de pensie în baza Legii nr. 4/1977, pe considerentul că a lucrat la cooperativele agricole de producție din Făurești (Vîlcea), Bulzești (Dolj), Bălcești (Vîlcea) și Uda (Argeș). Comisia Centrală de Pensii a hotărît anularea deciziei nr. 602 din 6 septembrie 1983 emisă de Comisia de pensii a județului Argeș.

Astfel, Comisia județeană de pensii Argeș, prin decizia nr. 742, din 26 august 1986, a anulat decizia nr. 602/1983, a respins cererea de înscriere la pensie din cadrul asigurărilor sociale ale membrilor C.A.P., restituind suma de 1 230 lei depusă din eroare la fondul pentru pensie suplimentară a membrilor C.A.P.

N.N. La dosarul întocmit de Comisia județeană de pensii Argeș există adresa nr. 4 689/1985 emisă de către U.N.C.A.P., prin care se arată că **dacă E. Dinică devine membră cooperatoare poate să beneficieze de pensie și pentru perioada anterioară, conform legii. La data de 12 iulie 1983 adunarea generală a membrilor cooperatori din comuna Uda (Argeș) o primește în rîndurile cooperatorilor cu terenul amintit mai sus,** de altfel slab productiv. Să mai amintim și faptul că soții Dinică au muncit efectiv 30 de ani în sectoarele zootehnice ale unităților agricole din comunele Făurești (Vîlcea), Bulzești (Dolj), Bălcești (Vîlcea) și Uda (Argeș). Socotim că este de datoria U.N.C.A.P. și a Ministerului Muncii să clarifice în mod corespunzător acest caz mai deosebit.

■ Pensionarul **Alexandru Cazacu din Bacău** (str. Milcov nr. 108, sc. C, ap. 12) ne scrisese că a fost grav bătut de către fiul unui vecin de-al său. După ieșirea din spital — ne scria omul cu indignare — l-am intentat agresorului acțiune de dare în judecată. Am procedat conform prevederilor în vigoare, înaintînd dosarul la judecătorie dar, neprimind citație, m-am dus să mă interesez de soarta documentelor. Grefierul de la judecătorie mi-a spus că n-a primit nici un dosar și că trebuie să merg la I.R.E., unde lucrează Daniel Baciu, cel care m-a bătut. Jurista de la I.R.E. mi-a spus, la rîndu-i, că n-a primit nici un fel de dosar. Totuși, mi-a sugerat să merg la tribunal. Arhivara de la Tribunalul județean Bacău mi-a spus că a trimis dosarul înapoi la Consiliul popular al municipiului Bacău, spre rejudecare. Cei de la consiliu s-au mirat și au dat din umeri, atenționîndu-mă că n-avea nici un rost să li se retrimită dosarul. Sînt om bătrîn, am 75 de ani și nu credeam că după ce a mai apărut o dată situația mea în revistă, să fiu purtat pe drumuri.

■ La scrisoarea **Anei Neagu din Sibiu** primim un răspuns de interes ceva mai larg din partea **Oficiului Farmaceutic din Brașov:** Medicamentul FINLEPSIN — după cîte sîntem informați de către Ministerul Sănătății — va fi în farmacii și în anul 1987. Cît privește medicamentul TREPAL, produs indigen, n-a lipsit din rețea, el fiind livrat farmaciilor conform cererii. Farmacia din Sibiu, care eliberează medicamente pentru copii, l-a avut în permanență.

■ Prezențele de spirit pentru marile gesturi umane nu sînt chiar atît de rare. Le semnează, de regulă, oameni frumoși la suflet. Am să vă povestesc succint o întîmplare din tramvaiul 1 din București, probabil prima linie de tramvai construită în Capitală. O bătrînică a vrut să urce în tramvai, dar manipulantul pornise. L-am rugat să oprească, pentru că biata bătrînă abia se ținea în cîrje. N-a vrut să oprească. Era un munte de om, la 1,90 m și cam de 100 kg dar, se pare, negru la suflet. „Omul acesta a făcut azi un gest de neomenie și de-aia am venit să-i cer socoteală", i-am spus șefului de la capătul liniei I. „Muntele" de om se apropia și-i spun pe șleau rațiunea prezenței mele acolo. „Deci, n-a urcat bătrînica? Am văzut-o. Am crezut că a urcat. Oricum, în aglomerația aceea, dacă n-a fost ajutată de nimeni, n-avea cum să urce, oricît aș fi stat în stație. Totuși, îmi pare rău. Eram în întîrziere, întrucît se întrerupsese curentul 15 minute..."

V-am scris aceste rînduri — specifică în misiva sa **Cornel Gherman, din București** (str. Păstrăvului nr. 24, bl. 13, ap. 29, Sectorul 3) pentru că, oricare ar fi situația mijloacelor de transport în comun, există două categorii de semeni de-ai noștri care trebuiesc ocrotite: este vorba de bătrîni și de copii.

■ **În soluționarea unor probleme locative** ne-au parvenit la redacție următoarele răspunsuri pozitive: **Întreprinderea de transporturi auto din județul Neamț** ne răspunde că lui Ion Neacșu din Piatra Neamț i-a fost repartizat, pe data de 18 aprilie 1987, un apartament cu două camere (blocul nr. 61, sc. A, apartamentul nr. 18) din strada 1 Decembrie 1918; **Consiliul popular al Sectorului 6 București** revine cu un răspuns și ne confirmă că atît locatarei Magdalena Ionescu, cît și socrilor cu care locuia, li s-au repartizat apartamente corespunzătoare.

■ Sînt responsabil cu cartea de imobil în cadrul Asociației de locatari din str. prof. Emil Racoviță nr. 51 — ne scrie **pensionarul Sălăjan Vasile din municipiul Cluj-Napoca.** Despre ce este vorba? Consiliul popular municipal din orașul de pe Someș a emis decizia de evacuare nr. 651, prin care numita Ana Piodi este categoric evacuată din imobilul nostru de la adresa mai sus amintită — și, asta, din cauza comportamentului său necivilizat și a greutăților pe care le face asociației noastre de locatari. Sus-numita, în loc să se potolească și să-și vadă de treburi, că oamenii întregi la fire, continuă a se purta totalmente necorespunzător. Ba, mai mult, a adus în apartamentul pe care încă îl deține pe numitul Romulus Duca din Tîrgoviște, care nu deține acte legale. Asociația de locatari din Emil Racoviță, 51 roagă factorii de resort să respecte Legea nr. 5/1973 și să ducă la bun sfîrșit decizia de evacuare!

■ În clarificarea situației lor profesionale mai mulți cetățeni s-au adresat revistei noastre pentru sprijin. Mulțumind factorilor de resort pentru operativitatea și competența dovedite în conlucrarea cu revista noastră, în stimularea acestui dialog fructuos între cetățeni și autorități, dăm publicității cîteva soluționări favorabile. **Consiliul popular al județului Olt** ne răspunde că la data de 30 martie 1987, Elisabeta Daniel din Caracal a fost repartizată la Filatura de bumbac din Drăgănești (Olt); **Consiliul popular al județului Cluj** ne înștiințează că Sanda Gabro din Cluj-Napoca a fost repartizată la Combinatul de pielărie și încălțăminte „Clujeana"; iar **D.P.M.O.S. București** ne informează că Vașcan Mordachiu a fost repartizat în muncă la I.C.E. „Romenergo".

■ În numele unui grup de pensionari din **Tg. Jiu, ne scrie Ion Șoldea,** (str. Unirii, bl. 3, sc. A, ap. 6). Care le este pasul bătrînilor pensionari? În fața blocului amintit din strada Unirii au plantat mai mulți puieți de tei și tufe de trandafiri, firește pentru a înfrumuseța spațiul verde și pentru a trebălui cîte-ceva în timpul lor liber. Pînă aici toate bune și frumoase. Numai că, Violeta Ungurici, vecina lor de la apartamentul nr. 10, și-a făcut un prost obicei din a smulge „tufănelele" de trandafiri și a rupe mugurii teilor.

De la cîteva geamuri — conchide semnatarul — am surprins chipuri ale bătrînilor pensionari, senini și neclintiți — ca o fotografie mai veche —, veghindu-și trandafirii și teii cu aceeași căldură cu care își îngrijesc nepoții. Întrebarea care ni se pune — și o punem și noi celor în drept din Tg. Jiu — cine-i dă permisiunea Violetei Ungurici să aibă o astfel de atitudine? Poate i se găsește vreo altă preocupare ceva mai gospodărească...

■ **Constanța Neagoe din Timișoara,** om al muncii la Întreprinderea „Modern", sesizase cîteva abuzuri săvîrșite de maistrul Nicolae Bred de la banda de tras nr. 5. În răspunsul dat de către **Consiliul popular municipal Timișoara** ni se comunică faptul că se confirmă cele sesizate. Să reproducem: Se confirmă faptul că maistrul Nicolae Breb se comportă urît cu subalternii, de la banda de lucru. De asemenea, se confirmă că a pontat-o pe Elena Mitar, fără ca aceasta să fi fost la serviciu. De altfel, maistrul N.B. a mai fost sancționat pe linie profesională și politico-administrativă. Cazul său se află în cercetare la Procuratura locală din Timișoara.

Conducerea Întreprinderii „Modern" a hotărît schimbarea sa imediată din funcție.

N.N. Așteptăm o completare de răspuns și din partea Procuraturii municipale de pe malul Begăi.

■ Cu referire la sesizarea **Octaviței Dună din Tătărăștii de Jos,** județul Teleorman, ne răspunde **Procuratura județeană Teleorman,** că aspectele sesizate se confirmă, iar Constantin Dună și-a luat angajamentul că se va comporta corespunzător în familie, că nu va mai folosi violența împotriva copiilor și a soției, că nu va mai consuma abuziv băuturi alcoolice, că în familia Dună va interveni buna înțelegere și climatul sănătos familial.

Totodată, s-a luat legătura cu colectivul de sprijin al autorității tutelare, de pe lîngă consiliul popular comunal spre a lua-o în evidență pe minora Octavița Dună pentru supravegherea, îngrijirea, creșterea și educarea acesteia în condițiile prevăzute de „Codul Familiei".

■ În fața portului „Corabia", județul Olt, se află un splendid ostrov, de circa 4 km lungime și cam 1 km lățime (însumînd vreo 400 ha). Este integral împădurit de arboret de sălcii, o mare parte din sălcii sînt centenare. În interiorul acestui ostrov se află un superb lac bogat în pește, dar care este, din păcate, „colmatat" de plante acvatice și „rîgălii", cum le spun localnicii. Mai sînt și bălării inutile de care ar trebui eliberat terenul.

Cu un pic de spirit gospodăresc — ne scrie consilierul juridic **Ștefan Pirvulescu din Corabia** (str. Cuza Vodă, bl. C-1, sc. 3, ap. 11, județul Olt) — s-ar putea realiza aici o adevărată rezervație de fazani și căprioare. Terenul este propice culturilor horticole și ciupercăriei. Iar lacul trebuie amenajat pentru pescuit.

Pe cînd o descindere în Ostrovul Corabia?...

■ În urma verificărilor efectuate privind soluționarea cererii formulate de **Ion Mihalache din comuna Topraisar** (județul Constanța), ne răspunde **Consiliul popular al județului Constanța:** Ion Mihalache a fost om al muncii în cadrul I.E.L.I.F. Constanța, sistemul de irigații Topraisar, pînă la data de 1 noiembrie 1985, cînd a fost pensionat gradul II de invaliditate, iar la data de 26 noiembrie 1986 a fost trecut în gradul I de invaliditate.

În consecință, din situația relatată se confirmă — prin verificările efectuate la unitatea I.E.L.I.F. Constanța — că petentului îi sînt aplicabile prevederile articolului 15 din Legea 3/1982. Suma depusă i-a fost virată prin mandat poștal sus-numitului.

■ **Consiliul popular județean Teleorman** răspunde scrisorii lui Ion Tatu din comuna Cosmești: Copilul abandonat, Mihăiță Niculiță, pe care doriți să-l înfiați, provine dintr-o familie dezmembrată. Mama copilului, Vasilica Tabără, s-a deplasat în comuna Cosmești pentru clarificarea situației și, prin urmare, și-a dat consimțămîntul la înfierea pe care dv. o solicitați. Urmează să se clarifice situația copilului și cu tatăl acestuia — Relu Niculiță din Caransebeș — apoi să solicităm celelalte acte necesare la perfectarea înfierii.

Pagină realizată de
DORIN SĂLĂJAN ■

Scrisoare comentată

Un caz...

...Părea stînjenit. Deși calm, neliniștea mîinilor sale trăda zbuciumul interior al omului care avea ceva pe suflet. Privindu-l, chiar am avut în primele clipe senzația că vizitîndu-ne, nu dorea altceva decît să-și descarce sufletul, să se destăinuie că ar fi găsit cîndva și că e gata să-și răscumpere greșeala prin fapte bune. Fără un cuvînt, fără a se așeza pe scaunul ce i s-a oferit, a despăturit cu grijă o pagină de revistă în care o însemnare era subliniată rînd cu rînd cu creionul. Am citit-o fugar...

„Cu cîtva timp în urmă, Sergiu Vănescu și Ovidiu Novacek, doi... inimoși ospătari de la restaurantul „Călugăreni", situat pe Șoseaua Giurgiului la numărul 131, și-au propus, împreună cu șeful unității, să sporească „gama" serviciilor oferite „onor clientelei". Astfel, bucureșteanului Gavrilă Rus, care locuiește la apartamentul 218 în blocul la parterul căruia funcționează restaurantul, aceștia i-au făcilitat, de pildă, o „trimitere" pentru 9 zile la Spitalul nr. 9, pentru tratament și refacere, în urma unei „terapii intensive" constînd din jigniri și brutalizări pînă la aducerea clientului în stare de inconștiență, „prescriindu-i" în cele din urmă și un popas în camera frigorifică, unde, de fapt, a și fost zăvorît. Desigur, omologarea unor asemenea servicii fiind necesară, ne-am adresat **Procuraturii municipiului București,** care, cu promptitudine, ne-a informat că dosarul privind pe făptuitorii S. Vănescu și O. Novacek, cercetați pentru săvîrșirea infracțiunii de purtare abuzivă, se află în curs de soluționare la Circumscripția 16 milițe, căreia i s-a fixat data de 6 decembrie 1986 pentru definitivarea cercetărilor. Cum rămîne, însă, cu... șeful unității?" („Flacăra" nr. 49/5 dec. 1986). ...Privindu-l drept în ochi, am anticipat:

— Sînteți unul dintre cei doi?

Puținele cuvinte i-au fost însoțite de un zîmbet amar, abia schițat.

— Sînt Gavrilă Rus. Aceia din mîinile cărora abia am scăpat cu viață sînt bine-mersi, pentru că de fapt, aproape că nu s-a întreprins mai nimic. Ba mai mult, responsabilul restaurantului mi-a declarat cu cinism că degeaba mă zbat, atîta vreme cît dinsul are toate posibilitățile pentru a rezolva această problemă.

În încăpere s-a așternut o tăcere grea, apăsătoare...

Firește, departe de noi gîndul de a minimaliza în vreun fel eforturile și competența acelora care sînt investiți anume pentru soluționarea fermă, în spiritul legii, a unor asemenea situații. Orice om de bună credință și-ar da seama că minimalizîndu-le, am rosti cu bună știință un neadevăr! Dar, în același timp, nu putem ignora nici faptul real că un om — indiferent de pricini — după ce a fost bătut crunt de niște ospătari, **din dispoziția șefului de unitate,** și apoi, în stare de inconștiență, azvîrlit pur și simplu în camera frigorifică, să fie nevoit să aștepte din iunie, anul trecut, clarificarea unei situații... clare ca lumina zilei! Pentru că lucrurile fiind tergiversate, cei care s-au dedat unui asemenea act de huliganism, încurajați, vor nutri speranța că se vor putea pune la adăpost de rigorile legii. Iar legea este una singură pentru toți.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Costia Aurica — Bistrița: Am fi încercat să vă ajutăm, dar nu ne spuneți amănuntul cel mai important: în ce localitate v-ați căsătorit? • **Bălulescu Aurelian** — Galați: Ați uitat să indicați în scrisoare adresa. • **Prodan Mihai** — com. Topolog (Tulcea): Dacă aveți cel puțin 30 de ani vechime în muncă, puteți cere pensionarea la 60 ani. • **Alexandru Ion Tancău** — com. Măgura (Buzău): Trimiteți-i corespondența pe adresa redacției. • **Saragea Chiva** — com. Mihail Kogălniceanu (Ialomița): Nu ne ocupăm de astfel de lucruri, dar credem că la Televiziune. • **Macondoi Maria** — satul Prăjești, com. Mărișești (Bacău), **Cristian Gh. Sanda** — com. Robeasca (Buzău): Nu ați îndeplinit condițiile stabilite de Decretul 410/1985. • **Biaga Florica** — Satu Mare: Este obligația noastră, a tuturor cetățenilor țării, să cunoaștem legile care, de altfel, sînt publicate. • **Bivolaru Nicolae** — Tg. Jiu: Reveniți precizînd unde domiciliază mama dv. • **Bîle Constantin** — Timișoara: Veniamin Chițu, telefon 69 25 15 sau 59 67 55. • **Topîrdea Nicolae** — Galați: Institutul Național de Gerontologie și Geriatrie, str. Mănăstirea Căldărușani nr. 9, sector 1, 78178 București, tel. 66 56 60. • **Sgăvărdea Nelu** — Orăștie: Nu este suficient. Trebuie să urmați calea cunoscută. • **Abrudan Mariana** — Timișoara: Termenul de un an de la repartizare a fost depășit. • **Micu Mihai** — București: Încercați la Anticariat. • **Ionescu Liliana** — Galați: Luați legătura cu Punctul orășenesc Rm. Sărat de repartizare a forței de muncă pentru a fi luată în evidență. • **Toma Aurelian** — București: Organizarea și desfășurarea cursurilor de policalificare se face în funcție de nevoile producției pentru muncitorii calificați care au cel puțin categoria a 3-a. Condițiile de promovare în categorii superioare sînt reglementate de Legea 12/1971 și Decretul 19/1986 și se referă la obligativitatea de a executa lucrări de nivel tehnic superior categoriei de încadrare, de a se asigura prin programul de fabricație un volum suficient de lucrări la categoria solicitată, stagiul minim în meserie, o bună pregătire profesională, aprecierea pozitivă a conducătorilor locului de muncă. • **Aneni Șerban Ion** — satul Zebil, com. Sarichioi (Tulcea): Potrivit Statutului C.A.P., aveți dreptul la 250 mp teren și la o casă de locuit.

REGHINA VĂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

ELENA MUNTEANU STOENESCU : Maternitate

Miracolul sticlei

RODICA RAILEANU : Țărănci la râu

Al patrulea Tîrg de Artă

Prima ediție a Tîrgului de Artă, găzduită acum doi ani în generoasele spații expoziționale ale Sălii Dalles, a avut, ca să zicem așa, farmecul inedităului. Lume multă, exponate multe, tatonarea cererii, ajustarea ofertei, planuri de viitor etc. Cu alte cuvinte, întîmplarea în sine a trezit interesul artiștilor, al publicului, a stimulat străduința organizatorilor, a nutrit, de-o parte și alta, planuri, ambiții, gînduri, vise. Au mai avut loc, în același an și în același spațiu, dar mai spre toamnă, ediția a doua, apoi, anul trecut, ediția a treia și iată-ne, începînd din 12 mai, la ediția a patra. Care ar fi, după părerea noastră, inclusiv a organizatorilor, primul mare cîștig al edițiilor de pînă acum ? Primul mare cîștig ar fi, familiarizarea omului simplu, al iubitorului de frumos, cu ideea de operă de artă. Ca să fim limpede înțeleși, vom preciza că în primele cinci zile de la deschiderea actualei ediții, Tîrgul de Artă a cunoscut o deosebită afluență de public, peste 5 000 de vizitatori. Cîți din acești oameni vor mai cădea pradă „tentantelor" articole de kitsch, pe care le vor întîlni, în concediile lor, la munte sau la mare ? ! Organizat și în această idee, Tîrgul de Artă este și o terapie estetică pe termen lung, iar rezultatele ei vor cîntări, sîntem siguri, substanțial în efortul nostru comun de combatere a poluării artei. Ar mai fi, firește, de meditat și asupra altui aspect, al întîlnirii artistului cu publicul, mai exact spus asupra dialogului dintre ofertă și cerere. Din acest punct de vedere Tîrgul de Artă se arată a fi un examen pentru care artistul trebuie să se pregătească în mod deosebit, fără a renunța la propria sa personalitate, ci, dimpotrivă, verificîndu-i adevărata valoare, pentru că, la urma urmelor, o personalitate neconceptată, incapabilă să comunice cu marele public, este, în cel mai bun caz, doar o personalitate în formare, în plină căutare. Au existat, desigur, în acest dialog al artistului cu lumea și excepții, dar nu despre aceste confirmări ale regulei vorbim acum, ci despre falsa supoziție că un artist adevărat nu are de ce să expună într-un Tîrg de Artă. Tîrgul de Artă nu este arta scoasă pe tarabă, ci arta venită la confruntarea ei cu marele public. Din fericire exact așa au gîndit și gîndesc cei mai mulți dintre artiștii plastici și, drept urmare, cea de-a patra ediție, prin marele număr de vizitatori de pînă acum confirmă necesitatea acestei confruntări, a acestui dialog. Ceea ce ne-am permite, totuși, să sugerăm organizatorilor ar fi realizarea unor puncte de atracție ale „tîrgului", o întîmplare vie, la fața locului (un atelier de artă, de exemplu, care să potențeze, în fața vizitatorilor, minunea însăși a producerii operei de artă), o atmosferă mai colorată, mai dinamică, specifică unui tîrg. Aplaudăm ideea că, la etaj, a fost grupate pictura, grafica sculptura, că lucrările au fost panotate după criteriile unei reale expoziții, și nu ca la edițiile trecute, că parterul a fost larg oferit artelor decorative, articolelor de marochinărie, de sticlă, ceramicii și vestimentației, inclusiv articole de design, dar, undeva, în acest imens spațiu se putea prezenta macheta unui război de țesut, sau un mic atelier de imprimeuri realizate în fața locului. De ce o acțiune de larg interes, cum este o paradă a modei cu vestimentația aflată chiar în sală, a avut loc doar la vernisaj și va mai avea loc doar în ziua de închidere, pe 1 iunie (în aceeași zi va avea loc și un concurs de desene pentru copii, la care sînt invitați să participe cît mai mulți din copiii care știu să deseneze), nu au loc în fiecare zi ? ! E oare prea mult, sau prea greu ? ! Noi zicem că pentru o cît mai mare animație, așa cum îi stă bine oricărui tîrg, nici un efort nu e prea mic, mai ales dacă îl facem în numele artei, al frumosului.

VICTOR NIȚA ■

Anchetă Flacăra :

Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfînt testament

„Creșterea limbii românești și-a patriei cinstire"

Se vor împlini 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București, se convoca „Societatea Literară Română" ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atît de important în cîtorirea culturii noastre naționale, ne amintim, dintre atîtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna : **„au poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ice de la un popor". (...) „D-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră ? În aceste inimi cetim acea dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoși, Limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact."**

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești", propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează :

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani ?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă ?

3) Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române ?

Au răspuns Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu.

În acest număr, în pagina 14, răspund Romul Munteanu și Marin Sorescu.

Anchetă organizată de AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Mihaela-Silvia Roșca:

„Viața îți oferă nu numai șansa, dar și puterea de a te folosi de ea!"

— **Mihaela-Silvia Roșca, să începem cu evenimentul care a însemnat consacrarea dumneavoastră profesională : concertul de deschidere a celei de a XIII-a ediții a „Lunii muzicii de operă și balet", manifestare unică în țară. Mi se pare că acest concert de deschidere, care s-a bucurat de succes, seamănă puțin cu evenimentele din biografiile romanțate ale marilor dirijori. Dumneavoastră l-ați preluat din mers, (deoarece inițial trebuia să fie dirijat de altcineva) printr-una din acele întîmplări norocoase ce nu lipsesc din biografiile celebre.**

— **Da, se spune că Toscanini a reușit să se afirme tot așa... Dar să păstrăm proporțiile. Întîmplările pot fi uneori fericite, și pentru mine așa a fost. Putea fi și altfel.**

— **Cred că nu sînt în lume, azi, mai multe femei-dirijor decît degetele de la o mînă. Ce înseamnă a fi femeie și dirijor, mai ales dirijor de operă ?**

— **Se cunoaște foarte puțin despre femeia-dirijor. E o profesiune puțin căutată de sexul feminin.**

DAN ZAMFIRESCU ■

(Continuare în pagina 10)

Vitrina artelor

Răsplată morală

De 13 ani încoace, începutul primăverii cunoaște o activitate febrilă la Constanța, căci aci se desfășoară evenimente importante, nu numai pe planul muzicii din orașul de pe malul mării, dar cu răsfrîngeri și concluzii asupra activității operistice și coregrafice în întreaga țară. Pentru o lună de zile, deci, vechiul Tomis devine gazda cîntăreților și dansatorilor, a vîrfurilor artei interpretative românești, într-un festival armonios înglobat în Festivalul Național „Cîntarea României". În acest an, cea de-a XIII-a ediție a Lunii muzicii de operă și balet, organizată și susținută generos de C.C.E.S. și organele județene, a coincis cu împlinirea a 30 de ani de la înființarea Teatrului Liric din Constanța ; prilej care ne va îngădui, parte, în viitor, să facem o scurtă retrospectivă a ceea ce a însemnat și înseamnă această instituție de cultură, atît în contextul teritorial dar și în general, gîndindu-ne nu numai la formarea și împlinirea gusturilor și cerințelor estetice ale harnicilor dobrogeni, dar și la enormul flux de vizitatori români și străini, an de an, pe întreg litoralul nostru.

Să ne străduim acum a înțelege ce semnifică, sau mai bine zis ce se ascunde sub această emblemă, destul de prețioasă, „Luna muzicii de operă și balet". În primul rînd, să amintim că puține teatre, din lumea întreagă, au cutezanța să organizeze asemenea manifestări ; ele sînt foarte costisitoare, cer o organizare perfectă și constituie, chiar, o sabie cu două tăișuri ; căci după un flux mare de spectatori — atrași de nume sonore care dau garanția calității — urmează adesea și refluxul ; fapt care, să recunoaștem, nu convine nimănui ! Acesta este și motivul pentru care asemenea festivaluri sînt, de obicei, tematice : wagneriene, mozartiene, verdiene etc., adică o anumită perioadă de timp, zile sau săptămîni dedicate operelor creste de genii — pietre — de hotar, în istoria operei, la care aderă mari personalități interpretative. Din acest punct de vedere, festivalul constănțean nu s-a înscris cu o anume temă ; mai mult, i-a lipsit chiar un specific, deoarece Teatrul Liric se ocupă nu numai cu operă ci și cu operetă, fapt deloc rușinos, ba dimpotrivă, lăudabil întru formarea publicului pentru „grand opera". Apoi, muzica românească a fost slab reprezentată ; poate mult mai bine ca altădată, dar încă insuficientă, deoarece trei seri dedicate creației autohtone, dintr-un total de treizeci ni se par încă foarte puține numeric ! Iată și motivul pentru care nu putem adera la acea prea des uzitată titulatură „capitală a scenei lirice românești", neinventată de organizatori, dar dăruită — cam pripit — de cîtiva critici muzicali ; căci dacă într-o asemenea „capitală" ar accede atît de puțină muzică de gen, contemporană ori mai veche, scrisă de creatorii noștri, atunci ea nu și-ar merita, în nici un fel, apartenența și denumirea românească !

Trecînd însă peste aceste rezerve principiale, să spunem că festivalul a marcat, totuși, multe succese. Primul și cel mai important dintre ele se oglindește în afluența publicului : 10 800 de spectatori, timp de o lună, într-o sală cochetă dar destul de redusă ca număr de locuri, constituie un rezultat cu totul remarcabil ; raportat la numărul de locuitori ai Constanței, înseamnă că fiecare al douăzeci și cincilea localnic, de orice virstă, a fost oaspetele operei ! Apoi, organizatorii au invitat 48 de interpreți, vîrfuri artistice din întreaga țară, care alăturîndu-se protagoniștilor Teatrului Liric, au conferit garanția calității dar și o emulație sporită, căci nu e chiar la îndemînă să ai parteneri ca Sanda Sandru, Pompei Hărășteanu, Ionel Voineag, Dan Serbac, Ion Micu, Mircea Moisa și alții ; cu ei nu poți cînta „oricum" ci doar „foarte bine" ! Spre lauda lor, constănțenii — în frunte cu Veronica Diaconu, Niculina Cîrstea, Ilie Gănțoiu, Florența Marinescu, Emilia Ciurdea și Victor Axinte — au avut prestații egale cu numele „europene", cap de afiș, demonstrînd în plus și așezarea judicioasă în teritoriu a valorilor interpretative produse de celebra noastră școală de cînt.

Pentru prima dată, actuala ediție a festivalului a cuprins și alte forme de manifestare artistică înrudite cu opera ; începînd cu recitalul, continuînd cu concertul de arii din opere și terminînd cu concertul vocal-simfonic, ele au completat armonios atît muzica vocal dramatică cît și baletul. Aici, creația românească și-a găsit mai pregnant locul, „Vox Maris" de George Enescu, liedurile lui Bretan (minunat interpretate de Ionel Voineag, acompaniat de Ferdinand Weiss), prezentarea cu succes a baletului lui Laurențiu Profeta (după Miron Radu Paraschivescu) intitulat „Balada lui Rică" — prilej pentru o nouă afirmare a tinerei maestre coregrafe Anca Tudor (care a mai „legat" și o seară raveliană, în colaborare cu Iosif Sava). Reluarea bijuteriei scrisă de Paul Constantinescu „O noapte furtunoasă" și altele ; apoi existența **operei în concert**, cum a fost cazul cu „Così fan tutte" de Mozart, avîndu-l la pupitru în fața orchestrei simfonice din localitate pe Paul Staicu, sprijinit de cîteva prim-soliști din Cluj-Napoca : iată jalonîne care atestă o creștere a interesului artistic pentru acest festival, dar și o gîndire mai complexă asupra structurii sale.

Teatrul Liric din Constanța are astăzi o directoare tînără și inimoasă, Ana Maria Munteanu, care a făcut multe în cîteva luni, de cînd a fost investită în această funcție, mai ales pe planul organizatoric, al încrederii și prestigiului de care se bucură teatrul din partea publicului și a organelor județene. Să nu uităm că, de aici, s-au format și au plecat mari cîntăreți, între care Cornel Stavru, Elena Simionescu, Florin Diaconescu și atîția alții ; să nu omitem faptul că actuala urbe socialistă, prin natura împrejurărilor, cunoaște un public eterogen, iar educația lui către sferele înalte ale actului de cultură muzical cere tact, răbdare și perseverență ; cu atît mai mare este însă răsplata morală a acestor artiști-cetățeni care au rămas pe baricade, în același oraș în care au debutat și care i-a adoptat, în care își împlinesc menirea cu același avînt revoluționar cu care crește necontenit viața economică și socială. Iată deci, în principal, menirea acestui festival, aceea de a atrage — prin toate formele — cît mai mulți muncitori și intelectuali, tineri și virstnici, în sala de spectacol.

Să nu uităm că în Constanța ființează cea mai bună trupă de balet a țării, „Fantasio", condusă de un venerat maestru, Oleg Danovski. Iar atunci cînd vom păși în orașul „poartă albastră a țării", să ne facem timp și pentru Teatrul Liric ; căci aici există, în afară de Artă, un imens suflet artistic întrupat în restrînsul dar minunatul colectiv constănțean!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Luna muzicii de operă și balet

Mihaela-Silvia Roșca:

„Viața îți oferă nu numai șansa, dar și puterea de a te folosi de ea!"

(Urmare din pagina 9)

— Există vreo incompatibilitate ?

— Nu. Dar atunci cînd ești la pupitru încetezi de-a mai fi femeie și trebuie să pui în valoare niște însușiri care se atribuie de obicei prin tradiție...

— Sau prin prejudecată...

— Sau prin prejudecată, bărbaților. Trebuie să captezi, să ai puterea de a cîștiga interesul instrumentiștilor din orchestră, de a te impune în ultimă instanță. Gestul dirijoral este, sau pare, un gest masculin prin excelență. Intervine și condiția socială. O femeie, ca să se consacre artei dirijorale trebuie să-și sacrifice în bună măsură viața personală, deoarece această profesie cere un foarte mare număr de ore de lucru pe zi, împietind asupra timpului consacrat familiei, relațiilor umane. În ce mă privește, programul meu de „antrenament" este de 10 ore pe zi. Studiul individual al dirijorului este absolut necesar. Al celui de operă cere însă un efort mult mai mare, deoarece implică și preocupări de dramaturgie, iar ansamblul pe care trebuie să-l stăpînească și să-l coordoneze este uriaș : orchestră, cor, balet, soliști. În muzica simfonică e mai simplu: ai în față 40 de „inamici" nu 80 !

— Revenind la acest eveniment — căci a fost un eveniment — concertul de deschidere, coordonat de Iosif Sava — cum ați reușit să faceți față situației ?

— Prin voință. Am știut că de acest eveniment depinde consacrarea — folosesc acest termen puțin forțat — sau închidarea mea ca dirijor. Vă închipuiți că eram așteptată ca la examen ! Se spune că un dirijor are nevoie pentru a pregăti un anumit concert de un timp determinat. Eu eram forțată în acel moment să risc, dar uneori ca să cîștigi trebuie să riști. Și Toscanini a riscat ; putea să fie o cădere, pentru că a veni în fața unei orchestre fără a avea răgazul și liniștea pregătirii este un mare risc. Am avut două zile de repetiții normale pentru 22 de piese de 10 compozitori, fiecare cu stilul lui, de la Mozart la Glinka, Ceaikovski, Verdi, Puccini, Bizet, Otto Nicolai și muzică românească. În plus, cînd mi s-a telefonat miercuri seara că voi dirija concertul de deschidere aveam 39,8°, luptînd cu o gripă rebelă. Vineri m-am prezentat totuși la repetiții, care au durat șapte ore, simbătă iarăși vreo șapte, iar duminică, în ziua deschiderii, o repetiție generală de trei ore și jumătate, după care imediat a urmat concertul de patru ore. În total am dirijat aproape fără întrerupere șapte ore și jumătate. Există momente cînd viața îți oferă nu numai șansa, dar și puterea de a te folosi de ea ! Totul e să știi să nu ratezi nici pe una, nici pe cealaltă.

— Cum ați ajuns la acest prag însemnat al carierei, de unde ați pornit ? Cîteva cuvinte despre biografia acestei rara avis care este dirijoarea de operă Mihaela-Silvia Roșca.

— Să vă spun sincer, niciodată nu m-am gîndit că voi deveni dirijor de operă. M-a preocupat foarte mult dirijatul simfonic.

— Se pare că este o moștenire de familie. Mama dumneavoastră, care a fost profesoară și directoare a Liceului de muzică „George Enescu", a fost dirijoare...

— Da. A fost dirijoarea orchestrei de cameră a Liceului nr. 24 din Capitală și a corului, cu care a obținut distincții naționale. În această orchestră am avut și eu acces, familiarizîndu-mă cu literatura muzicală destinată orchestrei de cameră. La Conservator am urmat cursuri de dirijat, dar nu m-am înscris anume la această specialitate, deoarece, chiar în anul intrării mele în conservator, secția de dirijat orchestră s-a desființat. Am avut ca profesor și mentor pe maestrul Constantin Bugeanu, un foarte mare profesor, un strălucit pedagog, iar în Conservator pe maestrul Iosif Conta, dirijor de talie și celebritate internațională. La hotărirea destinului meu de dirijor — dacă pot spune așa — a avut o contribuție decisivă Igor Markevitch. El mi-a dat ultimul impuls, întărindu-mi încrederea în mine.

— În ce împrejurări s-a petrecut întîlnirea cu Markevitch?

— La 18 ani, eram încă elevă în ultimul an, am citit un prospect cu condițiile de participare la un curs ținut de dirijorul și profesorul Igor Markevitch. Selecția a fost severă, cu un repertoriu impus, foarte pretențios. Am trecut cu bine etapa eliminatorie. Din cincizeci și cinci de candidați am fost printre cei douăzeci admiși la curs ca participanți activi. Eram cea mai tînără dintre toți și atunci, în 1975, am lucrat cot la cot cu cursanții mai virstnici și mai experimentați. Trebuie să menționez că la acest curs au participat concurenți din toată Europa și din S.U.A. Toți erau absolvenți ai conservatoarelor din țările lor și toți depășeau virsta de 28 ani ! Profesorul Markevitch mi-a prevăzut un viitor dirijoral mai special, a avut chiar generozitatea să mă declare „revelația acestui curs" și aprecierea lui m-a marcat, întărindu-mi moralul în destule momente în care mă cuprindea descurajarea. Mi-a spus textual: „Dumneata ești singura femeie care-mi infirmă prejudecata că femeile nu pot aborda cariera dirijorală" !

— Așa ceva nu se poate uita !

— Am avut onoarea să fiu selecționată printre primii șase care au dirijat în concertul final. Am dirijat Simfonia a IV-a de Beethoven, avînd bucuria să colaborez cu orchestra simfonică din Jena. În anul 1979 am mai participat la un curs de dirijat în R.D. Germană ținut de Otmar Suitner, care este prim-dirijor la opera din Berlin și profesor la Academia de Muzică din Viena. Am colaborat cu Peter Schreier, tenorul de prim rang al operei din Berlin, cu care am realizat un concert transmis de televiziunea din Berlin. După Igor Markevitch, Otmar Suitner mi-a dat acel coeficient de certitudine de care în anii următori am avut multă nevoie, într-un răstimp cînd un anumit scepticism din jur începuse să mă copleșească.

— Ce-a mai urmat ?

— Am absolvit Conservatorul în 1980 la secția compoziție-muzicologie, avînd însă și o pregătire de pianistă, care-mi este de folos și acum în repetițiile cu ansamblul de operă. Pînă în iunie 1985, cînd am fost încadrată prin concurs la Teatrul liric din Constanța, am străbătut o perioadă care mi-a pus la încercare atașamentul meu față de ceea ce se definise între timp a fi vocația mea, rațiunea mea de viață. E adevărat că am colaborat într-o vreme destul de des cu orchestra din Ploiești și cu cea de la Bacău, dar atît. Am participat și la festivalul tinerilor dirijori de la Bușteni, unde nu am avut succes, altele fiind vedetele momentului. Sînt recunoscătoare în mod deosebit mamei mele, care nu s-a îndoit nici o clipă că pînă la urmă am să răzbat.

— Revine deci Teatrului liric din Constanța meritul de a vă fi oferit o reală tribună de afirmare la o virstă încă foarte tînără. E o investiție de încredere și prețuire pe care ați onorat-o și o onorați, contribuind, iată, la ridicarea pe o nouă treaptă a calității spectacolelor de operă din acest oraș. Cum vedeți acum menirea dirijorului de operă și cum lucrați în cadrul colectivului Teatrului liric din Constanța ?

— Dirijatul de operă presupune un efort mai mare, o cunoaștere adîncă a problemelor interpretării vocale, a celor dramatice. Sînt adepta genului de dirijor-regizor, care privește opera nu ca pe un produs numai muzical, ci și ca o muzică în acțiune, o dramă muzicală în acțiune. De aceea îl iubesc foarte mult pe Wagner și de la el am pornit totdeauna în abordarea operei. Deviza mea este : să menajăm scena. Nu trebuie să distrugem scena forțînd anumite efecte, frumoase altfel, de orchestră, dar care distrug ce se petrece pe scenă. O voce nu poate să se lupte cu 40 de instrumente ! Iar spectatorul vine să urmărească conflictul dramatic, desigur și frumusețea vocilor — fără ele nu există operă — dar vrea să înțeleagă acțiunea. Dirijorul trebuie să aibă intuiția exactă a naturii și calității vocilor și să știe să le relifeze, uneori să le ajute acolo unde este cazul. Nici un moment nu urmăresc să atrag atenția asupra orchestrei, ceea ce nu înseamnă că o neglijez sau minimalizez. Dar nu fosa orchestrei, ci scena trebuie să fie centrul. Publicul nu trebuie să-și aducă aminte de dirijor decît în momentul în care, epuizînd aplauzele pentru soliști, realizează că jos, în fosă, se află cel care a ținut în mînă tot spectacolul și i-a oferit reușita deplină.

— Și acum, cîteva cuvinte despre acest mediu muzical special, care este Constanța. Cum vă simțiți aici ? În definitiv, Scala nu este la Roma !

— Aș vrea, în primul rînd, să-mi exprim gratitudinea față de înțelepciunea conducerii Teatrului liric din Constanța, care a înțeles că un bun dirijor de operă nu se naște peste noapte, ci trebuie format și mi-a permis să străbat această perioadă de rodaj, așteptînd cu multă răbdare formanta. Am avut marea șansă de a învăța enorm de la un om căruia i se datorează clitorirea acestui lăcaș de cultură care este Teatrul liric din Constanța, regretatul Constantin Daminescu.

— Care sînt opiniile dumneavoastră despre colectivul artistic al teatrului liric din Constanța ? Care sînt vedetele acestei autentice Opere din Constanța cu un nume cam impropriu ?

— Numirea teatrului a rămas așa dintr-un concurs de împrejurări, deși ar merita din plin să se vorbească de **Opera** din Constanța. Aș vrea să fac o precizare. La noi, în genere, se găsesc voci deosebite. Unele au fost deja remarcate de televiziune sau de Electrecord, altele nu. Dintre cei cunoscuți de lumea muzicală aș menționa pe Veronica Diaconu, Niculina Cîrstea, Emilia Ciurdea. Iar dintre cei care nu sînt cunoscuți și ar merita să fie cunoscuți, este tenorul Ilie Gănțoiu. Amintesc în continuare pe soprana Ronfilia Radu, cu o voce deosebită. De asemenea, Maria Dorobanțu, o Desdemonă unică în felul ei. Menționez și noua generație: Emilia Ciurdea, soprana de coloratură lirică lejeră, Florența Marinescu, absolventa promoției 1986, la clasa de canto a Artei Florescu, soprană lirică deosebit de înzestrată, și Mirela Negulescu, o mezzosoprană cu posibilități deosebite și cu o evoluție previzibilă. Nu în ultimul rînd vreau să amintesc pe Sofronie Cădariu, o voce de bas deosebită, care realizează un rol foarte frumos în Sparafucile, și a fost un strălucit **Don Pasquale** și Don Basilio.

Vitrina cărților

Apar, în continuare, la noi, cărți importante pentru mai exacta noastră definire de la începuturi pînă azi. Cărți curajoase, care nu se sfiesc să pună degetul pe rană și să atragă luarea aminte, fără jene inutile, asupra unor întîmplări cumplite, dintr-o istorie cu prea puține momente senine, nu numai fiindcă nu ne-a fost hărăzită o istorie doar cu evenimente surizătoare, ci fiindcă însăși derularea veacurilor pe această planetă a însemnat înregistrarea unor fapte abominabile, a unor fărădelegi nedemne de stăpînul ei orgolios și de marile lui izbînzi în folosul umanității.

O astfel de lucrare tulburătoare este **Drumeț în calea lupilor** (Editura Eminescu, 1987), semnată de doi cunoscuți scriitori și publiciști: Nicolae Dragoș și Mihai Stoian. Autorii o subintitulează „filmul unei existențe reale liber interpretată". Tot ei ne pun de la început în gardă: „Pornind de la datele realului, această carte nu și-a propus să fie — după cum se va vedea — o reconstituire documentară. Autorii au păstrat — în unele cazuri — numele reale ale cîtorva personaje, pentru a sugera culoarea specifică a epocii. În alte cazuri, s-a impus doar folosirea unor prototipuri, în vederea conturării personajelor de ficțiune".

Fără nici o exagerare, după **Drumeț în calea lupilor** se poate face oricînd un film zguduitor despre una din cele mai fascinante personalități ale neamului nostru: Nicolae Iorga, istoric de anvergură, erudit fără seamăn, dascăl al multor generații și scriitor de viziuni uriașe, care însă n-a acceptat să audă „vuietul vremii" din confortul bibliotecii, ci și-a făcut auzit răspicat glasul în cetate în cele mai spinoase probleme, ca un înflăcărat tribun al națiunii, ca o adevărată conștiință a secolului XX. Ilustrul savant este prezentat în ultimele luni ale existenței sale; în intimitatea biroului unde medita și scria cu o rîvnă stupefiantă și azi; în confruntări îndrăznețe cu mai marii zilei sau cu cei care vroiau să le ia locul; lîngă persoane obișnuite dar care îl respectau și îl iubeau, cum ar fi de pildă studenții din amfiteatrele unde îi însufleția cu verbul lui incendiar, pus în slujba idealurilor scumpe ale poporului, ale întregii omeniri; iar în final, în preajma bestiilor care îi iau viața cu un cinism și cu o cruzime înfricoșătoare, ca niște călăi de profesie. Destinul său apare drept cel al unui luptător: nu i-a fost niciodată de-ajuns să descopere idei care să-l călăuzească pe semenii lui să-și descifreze mai bine rostul în lume, ci a cheltuit o energie colosală pentru cunoașterea și impunerea acestor idei, fără să țină o clipă seama de riscurile la care s-ar putea expune.

Împărțită în cinci capitole (**Răpirea, Preludiul, Procesul** — piesă într-un act, două scene și un epilog, **Asasinatul, Epilog**), cartea îmbină ingenios date reale cu altele imaginare dar perfect verosimile și care fac ca personajele să ne fie familiare ca niște vechi cunoștințe, cu un comportament excelent motivat. Mai mult decît atît, în subsolul unora dintre paginile sale se află un „documentar" ce se parcurge cu un interes ce nu scade nici un moment. El cuprinde însemnări din jurnalele unor scriitori sau politicieni, știri din presa acelor ani cînd fascismul, biruitor în Germania, își începuse expansiunea în Europa și se infiltrase și în țara noastră, în ciuda opoziției forțelor democratice și progresiste, telegrame și scrisori schimbate între personaje celebre în epoca dintre cele două războaie, extrase din tratate diplomatice, pagini din dosarele unor anchete efectuate de poliție ca și depozițiile unor martori oculari care au asistat la diverse evenimente.

În romanul „propriu-zis", unde relația dintre ficțiune și realitate este atît de ambiguă încît nu mai știi, la orice pasaj, cînd e preponderentă una și cînd alta, se consemnează grimasele personajelor, ticurile lor verbale sau vestimentația, fenomenele meteorologice sau sînt descrise festinuri cu bucate și băuturi scumpe. Modul de existență al unei colectivități umane e surprins cu un incontestabil talent scriitoricesc care îl face plauzibil. În „subteranele" cărții, acolo unde e adăpostită „banca de date exacte" a realității, în care nu a intervenit nici o transfigurare artistică, se confirmă veracitatea a ceea ce se poate citi mai sus. Aici impresionează tocmai „răceala" documentelor, stilul lor sec și lapidar. Ce-l mai tulburător la lectură? Romanul propriu-zis? Faptele de la care el a pornit? Dacă sînt ficțiuni mai dramatice, mai tensionate decît realitatea de la care pornesc, există, bineînțeles și situația contrară. În **Drumeț în calea lupilor** totul este palpitant, totul se citește cu sufletul la gură, ca o carte de aventuri de cea mai bună calitate.

Cei doi autori creionează un cadru unde emblemele teroarei și ale barbariei se ivesc treptat, pentru a deveni în cele din urmă predominante. Pretutindeni se țes intrigi, se comit crime cu sînge rece, se realizează alianțe pentru a pune mîna pe supremația lumii. Ambianța din carte este bîntuită de frică. Ea e populată de ființe însetate de putere, de altele care se tem să n-o piardă. Sîntem invitați să pășim în palate cu majordomi stilați și cu protocol sever, în hoteluri de lux unde se desfășoară povești amoroase, dar se pun la cale și afaceri de spionaj, în conace unde ceremonialul rustic e socotit o culme a rafinamentului, în mansarde sărace, în restaurante de mîna a treia sau în cabarete. Prin fața noastră se perindă cortegiul unor oameni cunoscuți din acea epocă, iar fiecare își clamează credința pentru care trăiește. Facem cunoștință cu protipendada dar și cu criminali veroși, cu oameni de cultură de o nobilă conduită dar și cu anonimi care emoționează prin puritatea lor sufletească. Forța de evocare a cărții este copleșitoare. Autorii au reușit să ordoneze materialul vast care le-a stat la dispoziție și să-l pună în evidență într-un mod convingător și plin de sugestii. Însă lectura cărții nu ni-l înfățișează numaidecît pe Nicolae Iorga: pînă la urmă parcurgem o relatare captivantă despre destinul unui cărturar și umanist, care a căzut zdrobit mișelește fără ca ideile lui să poată fi însă învinse, iar biruința în posteritate să-i poată fi smulsă. Mai mult chiar, avînd convingerea că nu-i va putea fi smulsă niciodată: „Recunoașterea posterității — un giulgiu de aur pe trupul celui asasinat".

GEORGE ARION ■

Biruința în posteritate

Indiferent ce credem despre cum se scrie astăzi (se spune că tot mai mulți știu cum se scrie o carte), viața a constituit, și probabil va constitui totdeauna, tema fundamentală a literaturii care nu-i dezmint imaginea sau simbolul, viziunea sau meditația ei. „Viața se aseamănă unei povestiri, spunea un filosof. Nu lungimea ei interesează, ci valoarea". Mi s-a părut că această maximă este foarte potrivită pentru a vorbi de prozele lui Pavel Pereș din **Pasărea purpurie a dragostei** (Colecția „Colocviile adolescenței", Albatros, 1986) pe care le-am putea intitula proze scurte, de n-ar alcătui împreună un mic roman în douăzeci și patru de secvențe sub un motto împrumutat din Ovidiu: „Fericit cel care cutează să apere cu putere ceea ce iubește".

E inutil să discutăm dacă **Pasărea purpurie a dragostei** este realmente un roman, atîta vreme cît autorul nu și l-a numit așa. Pe de altă parte însă, romanul a devenit astăzi atît de multe lucruri, încît aproape nu se mai poate spune ce este în ultimă instanță. Numai romanul clasic a rămas ce știm: o narațiune cu personaje memorabile. Pavel Pereș narează întîmplările unor tineri muncitori betoniști de pe un șantier care spre sfîrșit devine combinat. Nu lipsesc celelalte categorii de „șantieriști", ingineri, economiști, medicii, întregul colectiv uman dintr-o unitate industrială. Aș sublinia două lucruri. Mai întîi faptul că autorul a evitat să ne ofere doar reportaje jurnalistice obișnuite, totodată ferindu-se să construiască un roman din care să rezulte poncifele speciei și nu palpitul vital. Firește, necomplicate epic, munca de pe șantier, relațiile interumane, micile petreceri, rendez-vous-urile terminate întotdeauna prin căsătorie (încît șantierul e aproape o casă de căsătorii), expuse alert, adesea cu umor, lasă o impresie de veridicitate și autenticitate. Vedem cum munca vindecă eșecurile la examenul de admitere în facultăți, asigurînd apoi reușita la fără frecvență, cum nu există neînțelegeri între muncitori de proveniențe diverse, cum unii nu numai fac pe poeții, dar și sînt, cum un supraveghetor la încărcatul basculantelor se însoară cu o profesoară de biologie, cum o femeie cu copii cărora i-a decedat soțul se poate recăsători, cum vinul se poate bea și din borcane de iaurt, cum bunicele știu să împrumute provizoriu locuința nepotului îndrăgostit etc., etc. De meserie profesor de limba română, Pavel Pereș este foarte familiar cu vorbirea muncitorilor pe care o reproduce în relatările sale în chipul cel mai natural. Așadar unul reflectează: „iubesc, deci există", cineva umblă „în stare de imponderabilitate" (a-mețit), altul rămîne „bușbei" (**bouche bée**), îndrăgostiții „aleargă pe sub mărul de la marginea raiului", unul fumează „ca la normă". În timp ce altul continuă „surparea" unei sticle. O maximă sună în expresia unui erou așa: „Spune-mi cu cine muncești, ca să-ți spun cine ești". O amenințare: „Lasă pipa, Trancioveanule, că ți-o umplu cu ciment!". Sau: „Ți-au ruginit rotițele de la schepsis": „Să nu scrîntești coada de la lopată".

Rareori întîmplările sînt ieșite din comun. Astfel patru tineri vor să achite consumația într-un local, cînd ospătarul acceptă, în locul banilor, un volum de poezii, sonetele lui Shakespeare din care tocmai se citise la masă. Puțin șariată este și discuția tînărului Grigore Tarabega cu redactorul său de carte (scoate un volum de poezii) de la Editură, Manole Ciulian.

În redacția lui Mircea Ciobanu, Pavel Pereș a publicat, la mică distanță de volumul de proză, volumul de poezii **Declarație romantică** (Cartea românească, 1986). Deși socotesc că Pavel Pereș este mai înzestrat pentru proză, nu fac parte dintre cei care cred că practica prozei este incompatibilă cu practica poeziei. Și proza și poezia și chiar și critica sînt literatură și adevărații mari scriitori nu s-au sfiit să le exercite sau măcar să le experimenteze pe toate.

Înțeleg din piesa liminară a volumului lui Pavel Pereș, **Cînd fulgerul**, că poezia e o ocazie rară care se ivește într-un moment favorabil intervenției logosului creator spiritual, superior construcției carnale, perisabile, umane: „Apa reflectă în ea chipul, atît! / Dorul rămîne uimit cît se duc construcții de carne dar apoi / scapără frumuseți în unire". După Pavel Pereș poezia se cade să-și facă drum printre oameni, rămînînd mereu acceptată ca o zonă clară care luminează haosul și fecundează pustiul (**Versant**). El e un solar solicitat de căldură și lumină ca, între alții, Ion Horea: „Lumina e plină de sevele verii / Și roadele-atîrnă de razele grele / Prin struguri lunii se-agață năierii / Purtînd după umeri oceane de stele".

Că poezia e palpit, renaștere a vieții, acum, atît cît este nevoie, se vede din poezia în vers liber **Întindere**: „Undeva într-un arhipelag de zmeură / dintr-o mie de pulsuri doar unul / însemnat pe o primăvară / pentru că așa l-am vrut, / doar unul cu prezentul destin / contopit bate și bate pînă cînd / la trapez partenerul îmi face semn să termin și cu numărul acesta." Cu alte cuvinte poetul s-a înrolat voluntar printre cîntăreții vieții de astăzi, dar nu vrea să excedeze, să se facă nedorit astfel, căci din **Elegia încrederii nesfîrșite** vedem și alte moduri lirice, precum chiar cel confesiv, erotic mustrător: „O sanie dintr-o poveste veche / Cu borealii cai pentru descînt / Ne-ar fi purtat o unică pereche / De-ai fi crezut în harul meu cît sînt". Să recunoastem un acord al liedului eminescian. Dar iată-l și mai personal în **Zodia Gemenilor**: „Ani de-a rîndul în mijlocul parcului / sfios am așteptat să mă vindec, am așteptat / fanfara să ne dea uitarea pe gratis / nu spune mai mult decît știu, nu spune / că am așteptat ani — de-a rîndul lumina / în mijlocul parcului".

Există prin urmare o fibră romantică în poezia lui Pavel Pereș care putea fi bănuită și din unele pagini de proză unde figurează dealtfel și cîteva versuri în același spirit.

Cronica literară

de Al. Piru

Literatura și viața

Te provizoriu locuința nepotului îndrăgostit etc., etc. De meserie profesor de limba română, Pavel Pereș este foarte familiar cu vorbirea muncitorilor pe care o reproduce în relatările sale în chipul cel mai natural. Așadar unul reflectează: „iubesc, deci există", cineva umblă „în stare de imponderabilitate" (a-mețit), altul rămîne „bușbei" (**bouche bée**), îndrăgostiții „aleargă pe sub mărul de la marginea raiului", unul fumează „ca la normă". În timp ce altul continuă „surparea" unei sticle. O maximă sună în expresia unui erou așa: „Spune-mi cu cine muncești, ca să-ți spun cine ești". O amenințare: „Lasă pipa, Trancioveanule, că ți-o umplu cu ciment!". Sau: „Ți-au ruginit rotițele de la schepsis":

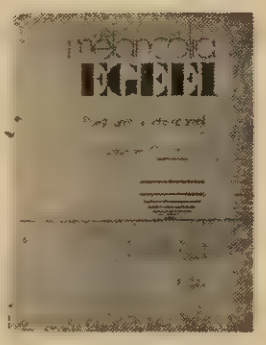

La „Univers"

● **Melancolia Egeei** este o amplă antologie din lirica poeților greci contemporani. Cel care a selecționat poeziile, a scris cuvîntul înainte și a întocmit prezentările — poetul Ion Brad — ne avertizează că volumul reprezintă rodul a zece ani de muncă puși în serviciul unei mai bune cunoașteri reciproce a celor două popoare. După cum se știe — și după cum scrie și îngrijitorul acestei ediții — „împrejurări istorice specifice au făcut ca după luptele de Rezistență naționale a grecilor împotriva ocupanților naziști și după tragicul război civil care le-au urmat, cîțiva dintre poeții greci de mărimea întîi să ne cunoască bine țara și cultura, sau chiar să trăiască mulți ani printre noi. În primul rînd lor le datorăm efortul sistematic de a ne face mai intens cunoscută cultura în Grecia, această operă importantă și dificilă începînd cu traducerea și publicarea poeziei". Pentru a nu rămîne „întru nimic datori prietenilor noștri greci", mai ales în ultimii 30 de ani, poeți, traducători și editori români au publicat, la rîndul lor, „numeroase și semnificative volume de poezie neogreacă". Orice cultură care rîvnește să se fixeze în coordonate majore, nu trebuie să se restrîngă cu orgoliu la ea însăși, ci are nevoie de contacte spirituale cît mai dese și mai eficiente cu alte culturi, fără a le transforma în gesturi de simplă curtoazie, situate sub semnul complezenței. Antologia despre care discutăm, alcătuită cu vădită dragoste și cu o competență reală (să nu uităm că misiunea diplomatică pe care a avut-o Ion Brad în Grecia i-a înlesnit o familiarizare la fața locului cu valoroasa și complexa lirică neogreacă) ne face și mai bine cunoscute aspirațiile și nobletea unui popor care, în ciuda tuturor vicisitudinilor istoriei, a reușit să-și păstreze o identitate nestirbită și să-și facă auzit distinct glasul. În creația lui Evanghelos Averoff-Tossizza, Rita Boumi-Papas, Maria Caralanni, Odysseas Elytis, Menelaos Loudemis, Dimis Rendis-Ravanis, Iannis Ritsos — „cel mai cunoscut poet grec în întreaga lume" — și a altor poeți cuprinși în această antologie sînt prezente istoria și mitologia, piatra și lumina, pămîntul și mai ales marea, Thalassa, mama grecilor, fericirea și nefericirea lor".

Melancolia Egeei se constituie într-un act cultural de ținută.

Primăvara băileșteană

Ediția a X-a a Concursului interjudețean de muzică populară și ușoară „Primăvara băileșteană", organizat de Comitetul de Cultură și Educație Socialistă Băilești, județul Dolj și Casa de Cultură a orașului, se va desfășura și în acest an la sfîrșitul lunii mai, mai precis în zilele de 29, 30 și 31 mai. Ca și edițiile anterioare, cei interesați sînt rugați să-și anunțe participarea, adresîndu-se Casei de Cultură Băilești, menționînd datele personale precum și Casa de cultură sau clubul unde activează. Se primesc concurenți din toată țara, tineri ale căror calități vocale merită a fi cunoscute de publicul spectator. În afara concursului vor susține recitaluri, soliști de muzică populară și ușoară îndrăgiți și apreciați. (**Ioana Proca**).

Manifestări culturale

Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Botoșani, în colaborare cu Uniunea Scriitorilor, cu mai multe reviste literare din țară, organizează în acest an ediția a XV-a a Concursului de poezie și critică literară „Porni Luceafărul...".

Participanții vor trimite — în 5 exemplare — 10 poezii sau 1—2 lucrări de critică literară (acestea din urmă vizînd exclusiv creația eminesciană și avînd împreună cel mult 15 pagini dactilografiate), sub motto, conform uzanțelor obișnuite de concurs, pe adresa: Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, Bd. Mihai Eminescu 91, cod. 6 800 Botoșani.

Cu acest prilej, vor avea loc mai multe manifestări în zilele de 14 și 15 iunie, în localități botoșănene. (Reghina Vârvici).

În zilele de 30 și 31 mai va avea loc, la Brăila, Festivalul de poezie patriotică „Odă pămîntului meu — Mihu Dragomir", patronat de Comitetul județean de cultură și educație socialistă Brăila, revista „Luceafărul" și Cenaclul „Panait Istrati" din Brăila, al Uniunii Scriitorilor.

Repere românești pentru memoria umanității

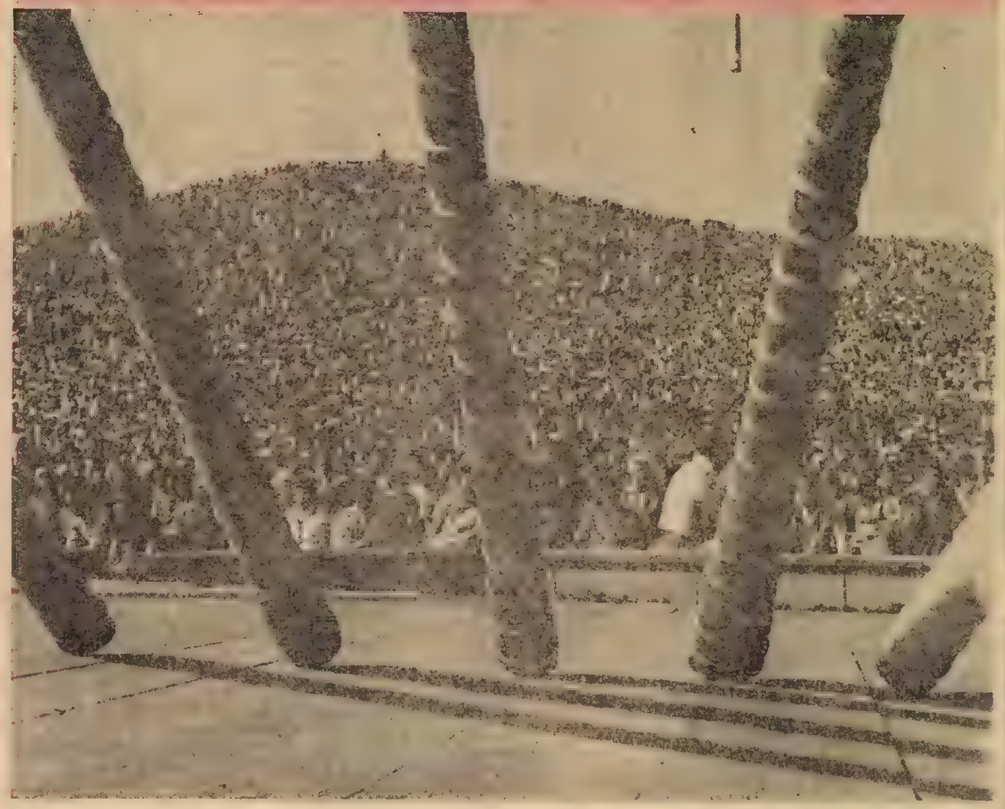

Un munte de oameni pe Muntele Găina

Ion Miclea

Un fotograf care ne umple cu „zâmbiți, vă rog!", ci ne arăta lumea și oamenii așa cum sînt!

Sibiel – natură umană

„Peisaj din munții Rodnei", această fotografie dintr-un dulce colț de țară românească se află în „Enciclopedia internațională a fotografilor" care a apărut în Elveția. Ea conține 2 500 de ilustrații din întreaga lume, reprezentînd contribuția a 1600 de mari fotografi, din 44 de țări. Ion Miclea, ales să fie printre „fotografii de talent ai omenirii, reuniți într-o singură lucrare de referință", la rîndul său și-a declarat în fața întregii lumi marea iubire... ROMÂNIA.

Din sutele de mii de fotografii ale căror autor este Ion Miclea, două treimi sînt din țară. În Enciclopedie este menționat astfel : „căutările sale personale sînt îndreptate către istorie, arheologie și studiul animalelor". Mă contrazice :

— Mă ocup de orice-mi trezește interesul. Chipul uman, piatra, floarea, mișcarea străzii, documentul îngălbenit, odihna țăranului pe cîmp... Mă consider fotograful vieții.

— Nu artist fotograf, nu fotoreporter ?

— Știu că unii colegi așa-și spun. Dar tot fotografi sînt. Un fierar poate face fier forjat splendid, iar altul numai potcoave pentru cai. Cînd l-am fotografiat, acum 10 ani, în America, pe Mircea Eliade, mi-a scris, citiți dumneavoastră...

— „Fotografiile dumitale, domnule Miclea, sînt printre cele mai frumoase și mai adevărate pe care le-am văzut în ultimii 50 de ani... Le voi pune pe coperta cărților mele viitoare, cu numele dumitale". Rîndurile sale fac cît pagina din „Enciclopedia internațională a fotografilor"...

— Scopul fotografiei nu este nici de a înfrumuseța, nici de a urîți viața, ci de a o prezenta așa cum este, de aceea și este un limbaj internațional.

—Sînteți mulțumit de chipul dumneavoastră văzut de alții ?

— Niciodată, deși îmi seamănă...

— Țara noastră nu are nevoie să fie înfrumusețată, este destul să fie înfățișată corect și cu respect pentru adevăr, ceea ce dvs. faceți de ani de zile.

— Cînd iubești pe cineva oricum îl vezi mai frumos, dar aveți dreptate, România este destul să fie arătată...

— Chiar ultima dvs. apariție în colecția „Satele României" este o dovadă.

— Bilca este un mic sat din nordul Bucovinei de care m-am atașat pentru că acolo civilizația lemnului este încă puternică, în această zonă care a construit totuși mult în piatră și un fotograf are ce să arate lumii mari din această lume... mică. Ilva Mare va fi următorul sat în... fotografii.

— Dacă aș putea colorbăi prin sertarele dvs. ! ?

— Cu plăcere, dar așa spuneți de fiecare dată. Și ultima oară mi-au trebuit cîteva zile să le repun în ordine, iar soția mea nu-și revenea că las pe cineva să privească înaintea ierului.

— Am înțeles, atunci voi vorbi din amintiri. Sute și sute de minunate fotografii așteaptă rîndul pentru un cuprinzător album cu meșteșugurile cele mai vechi la români. De cîți ani le adunați ?

— De peste 20 și n-am terminat. S-au adunat cioplitori în os, creatoarele cergilor din Săpînța, țesătoarele din toate zonele etnografice, constructorii de instrumente muzicale, olarii, pictorii pe sticlă, inventatorii măștilor, sculptorii populari, pălărierii, lucrătorii de broderie în piele...

— Tovarășe Ion Miclea prima dumneavoastră fotografie o păstrați înrămată ?

— Aveam 8 ani, eram elev, tata mi-a făcut cadou un aparat Agfa Box 4×6 cm ca să scap de jocul cu cățeii sau soldații de plumb. Nu bănuiam ce rol decisiv va juca fotografiatul în viața mea, așa că am urmat facultatea de chimie, am fost puțin timp profesor, apoi m-am prezentat la concursul de reportaje, organizat de Făclia din Cluj, și am intrat pe acest făgaș care era de fapt al meu.

— Și prima fotografie ?

— Iepurași ? Cred că atunci toți din casă au fost de părerea că e mai bine să-i privim direct, în grădina bunicii mele, decît cum erau ei în fotografia mea. Păcat însă că n-o mai păstrez, aș deschide orice carte cu ea, semn că nu există să vrei cu adevărat ceva și să nu ajungi acolo unde ți-ai propus.

— În cele cinci volume, lucrare de proporții, „Străinești pemînăluri", la care ați colaborat cu Radu Florescu, ați publicat peste 3 600 de fotografii. Văzîndu-le, îmi pun o întrebare care poate fi și a dvs. : mai pot fi insuflețite documentele istorice cînd sînt fotografiate ?

— Manuscrisele nu, însă piesele de muzeu pot fi prezentate ca și cînd ar avea viață și în acest fel se pot insufleți pasajele de istoria trecută, cum am făcut în „Preistoria Daciei", „Geto-dacii", „Traian și Decebal", „Daco-romanii"... Am lucrat 15 ani pentru cele cinci volume. Oricine își dă seama că pentru 3 600 de fotografii publicate am făcut peste 30 000 de clișee ca să am de unde alege. Așa de altfel se procedează în mod curent. Munca noastră este de cîteva ori mai mare decît ceea ce se vede într-o carte sau într-o expoziție.

— Este momentul să reamintesc cîteva dintre marile dvs. expoziții : „Leningrad", „Portrete de animale", „Lumea fantastică a insectelor", „Toma Caragiu — un mare actor", „Lumea lui Walt Disney".

— Prietenia arătată de profesorul Paul Borcea m-a ajutat să înțeleg caracterul unor animale, să mă pot apropia de ele. Pentru monumentele istorice, cercetările dacice, castrele romane, cunoștințele prof. Radu Florescu, ale acad. Constantin Daicoviciu mi-au fost prețioase. Lirismul lui George Macovescu, al lui Ion Brad, al lui Zaharia Stancu, aura savantului George Călinescu mi-au fost de un neprețuit ajutor. Numai cu niște cunoștințe temeinice se poate pătrunde esențialul într-o fotografie, altfel reținem clipa, la întîmplare, și aceasta are o valoare, dar nu este preocuparea mea majoră.

— Sînteți luat vreodată prin surprindere ?

— Da, de dumneavoastră...

— Vorbim serios...

— Surprizele cele mai mari mi le pregătesc. Caut frumosul muncesc pentru el, sînt devotatul lui. Firea mea refuză alte întîlniri cu viața. Eu mi-am propus lumină și adevăr în profesiunea mea.

— Ați stat în preajma unor oameni de mare cultură și aveți în unele cazuri, în exclusivitate, imaginile lor.

— Am avut norocul, ca om în primul rînd, și apoi, ca fotograf, să fiu zi de zi cu George Călinescu. Am trăit pe lîngă Tudor Arghezi, Zaharia Stancu, Ion Marin Sadoveanu, Marin Preda, Nichita Stănescu, ca să mă refer numai la marii noștri dispăruți. Întîlnirea cu ei nu a lăsat urme doar pe celuloid... Am învățat enorm de la ei, pe lîngă plăcerea și orgoliul de a-mi fi citit, deseori, înaintea oricui, pagini memorabile.

— Aveți în casă vreun portret de-al dvs. ?

— Pe cel făcut de soția mea în 1970.

— Iată cum un neprofesionist v-a prins cel mai bine pentru că v-a fotografiat cu... inima. Este cea mai fidelă sau cea mai convenabilă imagine ca virstă ?

— Sînt foarte încîntat de cei 55 de ani ai mei, iar acea fotografie este un moment frumos din viața mea.

— Sînteți un avar ! ! !

— ! ! !

— Arătați mult prea puțin din ceea ce aveți muncit de ani de zile.

— Ca și în cazul meșteșugarilor, alte capitole de istorie sau viață sînt secvențe disparate. Ce-ar fi să vă citească un scriitor doar un rînd sau un dialog dintr-o piesă ?

— M-aș declara parțial mulțumită ! De fiecare dată mă convingeți că esențialul trebuie să-l lăsăm pe data viitoare. Oricum, înainte de orice alte promisiuni de-ale dumneavoastră, trebuie să afle cititorii noștri că Ion Miclea este autorul fotografiilor în peste 70 de albume și cărți, multe traduse în franceză, rusă, engleză, germană, spaniolă. De trei ori consecutiv ați primit diploma, rivnită de orice fotograf, decernată de World Press Photo la Haga. Probabil că multe seri le-ați petrecut, în ultimii 26 de ani, la Teatrul Noțiara, așteptînd-o sau fotografiind-o pe soția dumneavoastră, actrița Lucia Mureșan.

— Cred că imediat ce ne vom despărți veți începe să priviți țarăși lumea prin obiectivul dumneavoastră.

— În timp ce stăteam de vorbă am văzut niște porumbei pe creanga de lîngă geam. Prea mă cheamă...

— Nu-i lăsați să se răzgîndească și să-și caute o altă fereastră...

CARMEN DUMITRESCU

Curcubeu armat peste Dunăre

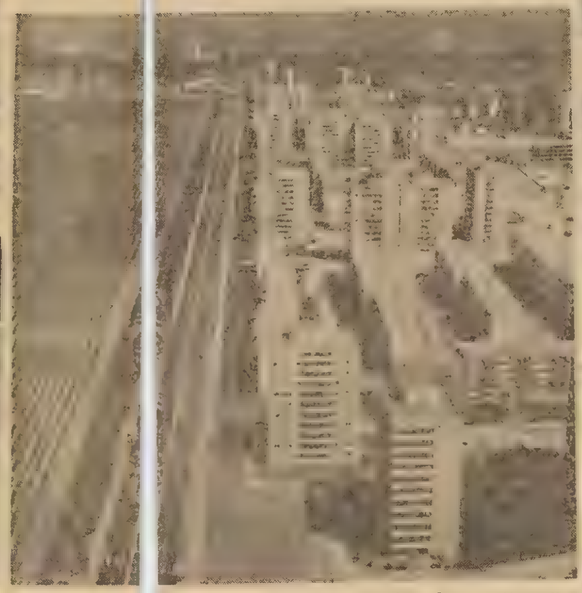

Constanța – oraș fără periferii

Flori de lemn

George Călinescu

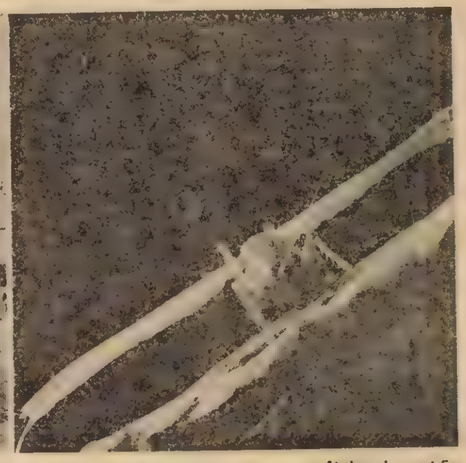

Aterizare la punct fix

Capidava sau pașii străbunilor

Romul Munteanu

„Cultivarea limbii române, o cerință permanentă"

1). Adresîndu-se unei societăți de tip academic, Ștefan Golescu punea în mod firesc accentul pe problemele privitoare la cultivarea limbii naționale și căile ei de îmbogățire.

Preocuparea pentru studierea limbilor literare naționale făcea parte din obiectivele primordiale ale primelor instituții academice. După cum se știe, *Accademia della Crusca* (1582) își făurise un întreg program de *ingrijire a limbii* și a publicat un vocabular al limbii italiene în acest scop. *Academia franceză (1629)*, care provenea dintr-un cerc de oameni de litere, fusese fondată de Richelieu în primul rînd pentru cultivarea limbii și a literaturii. În această epocă societățile instituite în scopul stabilirii de norme unitare ale limbii literare erau foarte numeroase, cultura germană din secolul al XVII-lea oferind cele mai elocvente exemple de acest gen. Așa se explică și publicarea unui mare număr de cărți de gramatică, retorică, poetică și logică în această lungă perioadă de sporire a interesului pentru fixarea unor principii unitare ale limbii literare, ca și comparațiile făcute de diferiți oameni de cultură între virtuțile artistice ale diferitelor limbi naționale.

Dar revenind la aria noastră de cultură se cuvine să ne reamintim că Ștefan Golescu, omul politic luminat, provenea dintr-o familie din matca cărora tatăl (Dinicu) și unchiul (Iordache) se afirmaseră ca scriitori, traducători și buni cunoscători ai literaturii și filozofiei. Antecedentele biografice indicau astfel o familie de cărturari luminați, preocupată de educația tineretului și cunoașterea normelor unei limbi unitare.

De fapt anul în care Ștefan Golescu lansase decretul de convocare a **Societății Române** (1867) era cel în care luaseră ființă **Convorbirile literare**, Titu Maiorescu, lansînd încă din 1866 studiul său **Despre scrierea limbei române**, care va sta în bună măsură la baza raportului privitor la scrierea fonetică, aprobat de Academia Română în 1880. Nimeni nu poate de altfel uita faptul că Titu Maiorescu a întreținut o adevărată campanie de purificare a limbii literare românești, ce urma să fie curățată de excesele etimologismului ardelenilor, ca și de alte exagerări, cum era italienizarea limbii române, profesată o anumită vreme de I. H. Rădulescu.

În secolul al XVII-lea, cînd proliferau societățile academice preocupate de cultivarea limbilor naționale, în cultura română începea - era traducerilor cărților de ritual în limba națională. Figurile operei de acest gen constituia un nou aparat în realizarea unei limbi literare unitare. Procesul de normare a limbii literare, cu toate ramificările sale produse pe parcursul vremii, a durat timp îndelungat. Cărțile privitoare la gramatica, retorica, ortografie, ca și traducerile cărturarilor școlii ardelene din domeniul filozofiei și al științei popularizate, reprezintă etape fundamentale în constituirea unei limbi literare unitare. Și dacă scriitorii au conceput numeroase poezii (ode) dedicate limbii, practica aceasta arată un fenomen ce se impunea împotriva altor tendințe de corupere a limbajului literar. Înșeși studiile lui T. Maiorescu despre **Limba română în jurnalele din Austria** (1868) ca și cel despre **Neologisme** (1881) sînt elocvente în acest sens.

2). Cultivarea limbii române, ca și apărarea ei de diferite forme de poluare, reprezintă o cerință permanentă. A trecut, se pare, vremea exagerărilor de tip slavizant, deși unii filologi din diferite părți ale lumii mai propagă din cînd în cînd ideea de acest gen, a venit însă vremea cînd **limba populară**, limba vorbită, așadar, se poate constitui ca un **model** ce nu poate fi acceptat în totalitatea sa. Dacă în alte culturi poluarea limbajului poate veni din cauza unor mode susținute de unele tipuri de civilizații, cum sînt americanismele din franceză și germană, în cultura română se configurează din ce în ce mai evident mitul **limbajului vorbit** care, prin întrebuințare **majoritară** (reală, aparentă) tinde să se transforme într-un criteriu valabil pentru limba literară. Fără îndoială că nimeni nu poate contesta faptul că unele erori din limba vorbită nu ar fi pătruns pe, parcursul timpului, în limba literară. Dar procedeul întîmplător nu trebuie să devină un criteriu generalizat. În toate perioadele în care apar noi aglomerări urbane provenite din diverse aluviuni rurale și medii de vorbire eterogenă, apar în mod firesc și actele de poluare a limbajului statuat. Caragiale ridiculizase la vremea sa unele tendințe de acest gen. Ele sînt însă repetabile în timp prin alte forme. De aceea criteriul **întrebuințării** frecvențe a unor sintagme eronate nu poate fi acceptat cu prea mare ușurință în limba literară.

De fapt, aproape orice om este „posesor" de mai mai multe limbaje. Între **graiul local, ideolect**, și limba vorbită la modul general diferențele pot fi foarte mari. Să nu uităm ponderea **limbajelor profesionale** care nouă tuturor ne sînt **doar** în parte accesibile. Și dacă în **cultura generală**, a unui om pretindem să găsim un bun adapost, limbajul artistic, filozofic etc., limbajele tehnice nu beneficiază de un tratament asemănător. Or, limba literară a timpului nostru solicită o largire a cîmpului de cunoaștere, o întreagă suită de concepte științifice trebuind să devină **părți constitutive** ale limbajului literar. În acest sens, fiecare individ trebuie să-și sporească eforturile de asimilare a mai multor limbaje. Reducționismul în problemele limbii reprezintă întotdeauna un act de pauperitate intelectuală.

De altfel nu este nevoie să facem prea mari eforturi pentru a ne da seama că **școala** reprezintă marele laborator de **formare și fixare** a mai multor limbaje și, mai ales, de deprindere a uzitării unei limbi literare cît mai corecte. Fără îndoială că profesorul de limbă și literatură are în acest sens un rol fundamental. În noile aglomerări urbane, tinerii vin doar cu graiurile lor locale. Ei sînt apoi tentați de folosirea unor **jargoane**, mai mult sau puțin pitorești, care sînt departe de normele limbi literare. Peste toate acestea trebuie să se sedimenteze prin cultură un **limbaj** correct. În acest scop nu sînt suficiente doar eforturile profesorului de limbă română. A ortografia cum se cuvine o lexă de gramatică sau de literatură, dar nu și una de istorie sau geografie reprezintă o eroare ce nu trebuie trecută cu vederea.

Prostul gust, incultura se evidențiază mai ales prin scris. De aceea, noile aglomerări urbane pot produce moduri de poluare a limbajului, dar ele trebuie privite ca niște fenomene trecătoare, nu însă ca ceva ce nu există. Mi se pare firesc, **iar acest** tip de „poluare" a limbajului de care se sperie unii, de fapt, nu există.

Limbajul este inepuizabil, ca și lumea pe care o reprezintă. Nu iubesc și nu practic limbajul pitoresc acceptat de unii critici-scriitori. Cred în limbajele contemporane fiecărei epoci, dar și în virtutea lor de a dura în timp. Biocalitățile de predare a gramaticii în școli năzuiesc să devină modalități de cultivare a limbii. Profesorii nu trebuie să se lase copleșiți de nepăsarea unor tineri față de limba literară, iar școala în general se impune să devină o instituție de cultivare a acesteia. Pretențiile minimale ale dascălilor și ale instituțiilor ce patronează învățămîntul se pot transforma în erori istorice.

3. Vreme îndelungată m-am luptat cu unele mecanisme ale limbajului meu local, strecurate uneori involuntar în felul meu de a scrie. Nu cred în rămășițele pitorești ale unor asemenea enunțuri în limbajul literar al unui critic și nici în petele de **culoare locală** ce ar putea avea o altă semnificație pentru un prozator. Nu vreau să spun prin acestea că mi-aș reprima mereu **culoarea locală** din vorbirea curentă. Cred că un critic trebuie să fie și el stăpîn pe mai multe limbaje, dar scrisul său se cuvine să respecte normele limbii literare.

— Care ar fi pericolele care au amenințat și amenință limba română?

— Pericolele au fost tot timpul și există și astăzi. Cel mai mare pericol a fost ca această limbă să nu mai fie deloc. L-am trecut cu bine. Cu pericolul purismului s-au luat la hartă pașoptiștii etc., etc. Pe noi, ne paște internaționalismul (românul, poliglot din naștere, se simte dator să-și împestrițeze cugetul la tot pasul). Iată, „Dicționarul de neologisme" este mai mare decît „Dicționarul explicativ al limbii române"!

Ca redactor la **Ramuri**, însemn uneori pe cîte un manuscris cuvintele mai bizare și, întrebîndu-l pe autor ce înseamnă, acesta începe să se bilbîie. Așa a simțit el, deși nu pricepe exact sensul. Îmbogățirea fără discernămînt în direcția aceasta ni se pare o ne-iertabilă **pauperizare** (iată că m-am molipsit!). Apoi, simplificarea nepermisă a vocabularului. Stilul **informație**, de limba este redusă la două-trei sute de cuvinte, care se repetă într-o vijiială amețitoare și năucitoare ,care se repetă pe distanțe de ani și ani. Există apoi plaga traducerilor. Te pomenești dintr-o dată că un anumit cuvînt a sucombat din moment ce nu mai apare pe nicăieri. Îmi vine în minte povestea cu tribul unde fiecare individ reprezenta un cuvînt și, odată cu moartea lui, cuvîntului nu i se punea cruce, că nu erau creștini, dar i se făcea un nod undeva și era scos afară din cetatea de colibe, de copaci și de paturi în copaci. N-avem dreptul să prigonim cuvintele. Toate sînt necesare pentru că gîndirea noastră, aflată azi în fața unor probleme pe care nu le-a mai dezlegat niciodată, trebuie să funcționeze cu toate rotițele.

— Ce credeți despre spiritualitatea limbii române?

— Trebuie să facem deosebirea între spiritualitatea reală și ceea închipuită. Mulți cred că, vorbind păsărește, grăiesc adînc (tipul Rică Venturiano n-a dispărut și n-au dispărut nici Nae Ipingescu și jupîn Dumitrache; o problemă deschisă: ce au devenit ei în fond?). Sînt admiratorul gînditorilor de la Constantin Cantacuzino și pînă la Anton Dumitriu și Constantin Noica, care au ilustrat strălucit adevărata spiritualitate filosofică a limbii noastre. Sînt de mai multă vreme fascinat de spiritualitatea „primitivă", reprezentată de țărani. Blazoanele umile ale nobleței neamului nostru, blazoanele încrustate, cum spuneam demult, pe boabe de grîu și de porumb, greu de păstrat. Îmbogățirea și regăsirea ființei noastre în așezarea ei cea mai trainică se poate face în direcția aceasta. Voiam să scriu odată despre marii folcloriști de la sfîrșitul secolului trecut, stimulați, unii, de văpaia mistuitoare și iscoditoare a genialului Hasdeu. E bine că se retipăresc acum tezaurele de folclor apărute pînă în 1900. Dacă se continuă, evident, deși nu în ritmul pe care l-am dori, cu celelalte. Dar dacă, la 1660, am fi avut astfel de colecții? Dar dacă etc. ? În acest loc gol, șezum și plînsum, au dispărut fără urmă comori de simțire românească. În legătură cu spiritualitatea: dispar sub ochii noștri basmele (aș vrea să scriu odată ceva despre Petre Ispirescu). Unde s-a vârsat și pe ce canale a apucat gîndirea presată în ele? Frunte lîngă frunte, generații după generații, înterconi toate același fir de poveste. Să nu credem că lucrurile acestea se pot înlocui foarte ușor, cum ai ridica un bloc în locul unei căsuțe cu grădină și cu zorele în strături. Vorbitorii de argou, emancipați economic și social, dar încă primitivi sub raport cultural, devin, uneori, din lipsa noastră de preocupare purtătorii noștri de specific. Dar noi, ceilalți? Probleme extraordinar de complexe trebuie să rezolve societatea românească la acest sfîrșit de secol și trebuie să fim foarte atenți la nuanțe.

— Spre ce caracteristici ale limbii române, spre ce modulații ale ei, a optat arta scrisului dumneavoastră?

— Scrisul este și el un instinct, ca și înghițitul. Ai și instinctul înghițirii și al neînghițirii. Mi-au venit mult mai la-ndemînă acele calități ale limbii române, care țin de capacitatea ei de a sintetiza în expresii stampilă sau pecete, în formule. Am cultivat deci această latură abstractă, care, spre uimirea mea, căci credeam că îmi vorbesc pe scurt numai mie, a avut oarecare răsunet. Apoi, dintr-o necesitate a simetriei, am început să mă interesez de conoretetea graiului, alegîndu-l dintre toate pe cel oltenesc, expresiv ca o poreclă. În piese, piesele istorice, am apelat la aluviunile tuturor văilor lingvistice, din necesități tehnice. Pe scurt: limba română n-a început cu mine și nu se termină cu mine. Sînt bucuros însă că pot locui în ea, cum spunea cineva, rătăcind printre sensuri și nuanțe ca-ntr-o pădure de argint.

Marin Sorescu

„Am datoria de a fi inspirat de respirația cuvintelor noastre"

— Există o stare a limbii preadolescentului, în care acesta are sentimentul de proprietate asupra limbii vorbite. Există și o stare a limbii, simultană cu primele tulburări și cu primele încercări de exprimare a originalității, în care vorbitorul sau scriitorul la început de drum capătă un adevărat complex față de ea, o mitologizează aproape. Cum a trecut scriitorul Marin Sorescu prin aceste două „vîrste" ale limbii sale române, vorbite și scrise?

— Există într-adevăr o balanță foarte sensibilă a limbii, în care, ca adolescent, te arunci cu toată forța pe un taler, crezînd că o dezechilibrezi și, mai apoi, cînd mecanismul nici nu s-a clintit, te tîrăști încet și stîngaci pe celălalt taler. Limba română, instrument de cîntărit sufletul nostru imponderabil!

Am trecut și eu prin toate stările posibile, stîrnite de condei, stări principale și, mai ales, infinitele stări intermediare. Consider, ca particular al obștești vorbiri românești, că am datoria de a fi inspirat de respirația cuvintelor noastre.

Sigur, există mii de limbi și zeci de mii de dialecte pe glob (lingviștii pot preciza numărul). Limba română nu este vorbită de sute de milioane de oameni. Nu este, cum se spune, o limbă de circulație. Dar ea circulă în vinele noastre. Și ce să facem noi dacă nu ne-am născut mulți și n-am ocupat pămîntul? Să vorbim mai tare, ca să se audă? Să rostim mai profund, mai exact și cu mai multă **rezonanță în noi**! Limba ne cîntărește pe noi, pentru că pomeneam mai înainte de cîntar. Să fim foarte atenți cît de mult **tragem**. Scriitorul român a fost dintru început/ un vajnic ostaș în bătălia pentru rostire. Un pîlc mic, dar îndesat, cu mitropoliții în frunte (mă gîndesc la Varlaam, la Dosoftei și la ceilalți). Sfîntim graiul punîndu-l la treabă, mlădiindu-l, făcîndu-l capabil să exprime tot ce se poate exprima în miile de limbi de care vorbeam și în sutele de mii de dialecte (iarăși îi rog pe lingviști să vină cu precizări). Ce mult a făcut Cantemir pentru **istoria hieroglifică** a literelor noastre! Ce mult au făcut preeminescienii (poeți de care mă ocup acum cu entuziasm, cu un entuziasm pe care aproape că nu mi-l pot explica) ! Și ce mult a făcut, bineînțeles, Eminescu! Dar, înainte de toți, ce mult au făcut țăranii și tîrgoveții! Eminescu însuși considera limba noastră gata formată încă de pe vremea lui Matei Basarab. Întorcîndu-mă la mine, ce aș mai putea adăuga? Eu nu pot decît să am un sentiment aproape evlavios pentru înaintașii întru condei, care toți ar merita statui, ca niște neînfricați războinici de-a lungul drumurilor de țară.

— Care ar fi pericolele care au amenințat și amenință limba română?

— Pericolele au fost tot timpul și există și astăzi. Cel mai mare pericol a fost ca această limbă să nu mai fie deloc. L-am trecut cu bine. Cu pericolul purismului s-au luat la hartă pașoptiștii etc., etc. Pe noi, ne paște internaționalismul (românul, poliglot din naștere, se simte dator să-și împestrițeze cugetul la tot pasul). Iată, „Dicționarul de neologisme" este mai mare decît „Dicționarul explicativ al limbii române"!

Ca redactor la **Ramuri**, însemn uneori pe cîte un manuscris cuvintele mai bizare și, întrebîndu-l pe autor ce înseamnă, acesta începe să se bilbîie. Așa a simțit el, deși nu pricepe exact sensul. Îmbogățirea fără discernămînt în direcția aceasta ni se pare o ne-iertabilă **pauperizare** (iată că m-am molipsit!). Apoi, simplificarea nepermisă a vocabularului. Stilul **informație**, de limba este redusă la două-trei sute de cuvinte, care se repetă într-o vijiială amețitoare și năucitoare ,care se repetă pe distanțe de ani și ani. Există apoi plaga traducerilor. Te pomenești dintr-o dată că un anumit cuvînt a sucombat din moment ce nu mai apare pe nicăieri. Îmi vine în minte povestea cu tribul unde fiecare individ reprezenta un cuvînt și, odată cu moartea lui, cuvîntului nu i se punea cruce, că nu erau creștini, dar i se făcea un nod undeva și era scos afară din cetatea de colibe, de copaci și de paturi în copaci. N-avem dreptul să prigonim cuvintele. Toate sînt necesare pentru că gîndirea noastră, aflată azi în fața unor probleme pe care nu le-a mai dezlegat niciodată, trebuie să funcționeze cu toate rotițele.

— Ce credeți despre spiritualitatea limbii române?

— Trebuie să facem deosebirea între spiritualitatea reală și ceea închipuită. Mulți cred că, vorbind păsărește, grăiesc adînc (tipul Rică Venturiano n-a dispărut și n-au dispărut nici Nae Ipingescu și jupîn Dumitrache; o problemă deschisă: ce au devenit ei în fond?). Sînt admiratorul gînditorilor de la Constantin Cantacuzino și pînă la Anton Dumitriu și Constantin Noica, care au ilustrat strălucit adevărata spiritualitate filosofică a limbii noastre. Sînt de mai multă vreme fascinat de spiritualitatea „primitivă", reprezentată de țărani. Blazoanele umile ale nobleței neamului nostru, blazoanele încrustate, cum spuneam demult, pe boabe de grîu și de porumb, greu de păstrat. Îmbogățirea și regăsirea ființei noastre în așezarea ei cea mai trainică se poate face în direcția aceasta. Voiam să scriu odată despre marii folcloriști de la sfîrșitul secolului trecut, stimulați, unii, de văpaia mistuitoare și iscoditoare a genialului Hasdeu. E bine că se retipăresc acum tezaurele de folclor apărute pînă în 1900. Dacă se continuă, evident, deși nu în ritmul pe care l-am dori, cu celelalte. Dar dacă, la 1660, am fi avut astfel de colecții? Dar dacă etc. ? În acest loc gol, șezum și plînsum, au dispărut fără urmă comori de simțire românească. În legătură cu spiritualitatea: dispar sub ochii noștri basmele (aș vrea să scriu odată ceva despre Petre Ispirescu). Unde s-a vârsat și pe ce canale a apucat gîndirea presată în ele? Frunte lîngă frunte, generații după generații, înterconi toate același fir de poveste. Să nu credem că lucrurile acestea se pot înlocui foarte ușor, cum ai ridica un bloc în locul unei căsuțe cu grădină și cu zorele în strături. Vorbitorii de argou, emancipați economic și social, dar încă primitivi sub raport cultural, devin, uneori, din lipsa noastră de preocupare purtătorii noștri de specific. Dar noi, ceilalți? Probleme extraordinar de complexe trebuie să rezolve societatea românească la acest sfîrșit de secol și trebuie să fim foarte atenți la nuanțe.

— Spre ce caracteristici ale limbii române, spre ce modulații ale ei, a optat arta scrisului dumneavoastră?

— Scrisul este și el un instinct, ca și înghițitul. Ai și instinctul înghițirii și al neînghițirii. Mi-au venit mult mai la-ndemînă acele calități ale limbii române, care țin de capacitatea ei de a sintetiza în expresii stampilă sau pecete, în formule. Am cultivat deci această latură abstractă, care, spre uimirea mea, căci credeam că îmi vorbesc pe scurt numai mie, a avut oarecare răsunet. Apoi, dintr-o necesitate a simetriei, am început să mă interesez de conoretetea graiului, alegîndu-l dintre toate pe cel oltenesc, expresiv ca o poreclă. În piese, piesele istorice, am apelat la aluviunile tuturor văilor lingvistice, din necesități tehnice. Pe scurt: limba română n-a început cu mine și nu se termină cu mine. Sînt bucuros însă că pot locui în ea, cum spunea cineva, rătăcind printre sensuri și nuanțe ca-ntr-o pădure de argint.

Cum povestim?

Nici chiar stăpînirea perfectă a gramaticii nu poate asigura deprinderea povestirii. Există și alte mecanisme subtile care trebuie puse în mișcare pentru a realiza coerența și succesul unei narațiuni. (Despre raportul dintre „aici" și „acolo", care reflectă plasarea în spațiu atît a povestitorului, cît și a celui ce-l ascultă, am mai scris, cu ani în urmă, chiar în această pagină.) De fapt, sarcina povestitorului este aceea de **a reproduce** o situație care a fost sau de a crea o situație care ar fi putut să fie.

Desigur, o „situație" implică personaje, presupune un „el", o „ea", „ei", „ele", din punctul de vedere al unui „eu" eventual cu implicarea lui „tu" și „voi". Dar toate aceste pronume sînt niște „substitute", ele „țin locul", cu alte cuvinte, unor personaje ce trebuie identificate de ascultător. Dacă cineva îmi povestește un film și îmi spune că „el o iubea pe ea", problema nu este cum neapărat îi chema pe cei doi, ci definirea lor dintr-un punct de vedere ales ; e cu totul altceva să spui : „el o iubea pe ea, dar familiile lor nu se înțelegeau".

O anumită „sărăcire" a mijloacelor de a realiza aceste determinări, o anumită „indiferență" a povestitorului față de ascultător duc la degradarea actuală a narațiunii spuse în condițiile obișnuite, bunăoară într-o conversație curentă dintre doi prieteni. Cu toate protestele probabile, am să îndrăznesc a spune că a ști să „povestești" este chiar mai important decît acordul subiectului cu predicatul ! (Evident, dacă știi să povestești, acordul cu pricina se realizează de la sine !).

Într-o zi, un controlor I.T.B. povestea cu atîta foc, presărîndu-și relatarea cu „Maaamă, și i-am zis", „Maaaamă, și l-am luat", încît am observat că nici colegii săi — după expresia ce-o aveau pe chip — nu pricepeau bine ce s-a întîmplat.

Cu aceasta, ajungem la o altă problemă, a utilizării limbii materne în scopurile cele mai practice cu putință, ținînd de informarea semenilor, de desfășurarea activității diurne, dar o problemă legată tot de modul cum știm să relatăm evenimente, situație pe care — dacă ne examinăm puțin — ne-o regăsim cu toții în viața de zi cu zi. Cînd povestim ceva nu trebuie să ni se pară că, dacă noi am fost martori sau eroi, simplele exclamații la amintirea celor petrecute pot ține locul întîmplărilor. Și, vai, cît de răspîndit este și acest mod dezlînat de povestire !

Să băgăm de seamă că adesea avem nevoie de narațiune în cele mai concrete împrejurări ale vieții și activității noastre, așadar să nu uităm să... povestim. Este, desigur, mai greu de apreciat cînd o narațiune este corectă sau greșită, dar o putem controla totuși printr-un anumit grad de „adecvare" la un mod logic de gîndire, care este al nostru, al tuturor oamenilor.

În acest mod logic de gîndire — prin care înțeleg și raporturile pe care vorbitorul le stabilește cu interlocutorul sau cu situația — intră o serie de cuvinte cărora nu le acordăm totdeauna atenția necesară. Un **acesta (ăsta)** sau **acela (ăla)** care nu se leagă de o persoană ori un obiect anterior pomenit nu spun pur și simplu nimic ! Un **ta** în loc de **spre** poate duce la o greșeală (am înregistrat, de exemplu : „Mîine, la cinci, plec la tine"). Un **tu** în loc de **la** poate modifica un sens (una este a spune „Am intrat în facultate" și alta, „Am intrat la facultate"). Un **aici** în loc de **acolo** poate deruta (deși nu este vorba de o narațiune, mi-amintesc de un anunț vechi de pe Calea Griviței : „Aici se repară electrice. 30 m în gang").

Toate aceste elemente ale limbii materne, peste care uneori trecem cu grabă sau neatenție, pot fi cel mai bine exersate prin relatare în general — incluzînd în acest concept și povestirea.

Și mai există un mijloc excelent de formare a deprinderilor narative, pe lîngă ceea ce **se** străduiește să **ne** dea școala : lectura !

CEZAR TABARCEA ■

Poeme

de Ion Horea

acolo

o să ne ducem, totuşi, peste deal,
pe-un drum tăiat de ploi, mai cu hirtoape,
într-un altar de sălcii şi de meal
să fim de drumul nostru mai aproape.
şi-o să strigăm din cînd în cînd apoi,
o barcă nevăzută să ne poarte,
sub stele-n asfinţiri pe amîndoi,
pe ţărmul alb de dincolo de moarte.
sub sălcii şi răchiţi să fim stăpîni
şi goi, să regăsim pămîntul moale,
să nu ne simtă urmele de cîini
şi glasuri de cocoşi să nu ne scoale.
acolo-n lungi îmbrăţişări de lut
să dăm iubirii-ntregi, ca mai-nainte,
hotarul ei de-atunci, de la-nceput,
nemărginit în ceasurile sfinte.

să fii al lor

dă-i şi aceste nopţi un rîu, o vale,
apucă-n susul lor, să nu te sperii
dacă săcurea strîmbă-a umbrei tale
va răsturna în muchea coastei perii.
apoi va fi, pe drumul care duce
din ţară-n ţară, ce ţi-i scris şi ţie
pe deal să-auzi cum se răstoarnă-o cruce
ţinută-n strîmba ei împărăţie.
ce drumuri sui, se-aud numa-n copite,
ce sat mai cauţi, cronicile-l ştiu
din timpurile lor neliniştite
pe-un drum de car sub un răzor pustiu.
la Cheia Turzii gîndul şi-l opreşte
sub ceasul cînd ajungi să mai cuprinzi
cînd se răstoamă soarele-ntre cleşte
cum Apusenii-l reazimă pe grinzi.
apoi coboară-ncet pe Calea Morii
să nu trezeşti pe cei de lîngă sat.
tu după lege vii, cu muritorii,
să fii al lor, şi lîngă ei lăsat.

să vă arăt...

spuneţi ce vreţi, veniţi din orice porţi,
pe Continit vă-aştept ca la-nceput
prin timp uitat, neştiutor din carte
pe unde umbra Lui nici n-a trecut.
călcaţi cu-nfrigurare iarba crudă
şi la fîntînă apă să vă scot,
voi, cărturari de care-o să audă
acei rămaşi să fie-aici de tot.
pe căi cereşti, prin coperişuri sparte
prin nori să vă arăt, de pe Chicui,
cetăţile Ardealului, departe,
şi-n asfinţire, pătimirea lui !

fel şi feluri

nu te mîntui, nu te saturi,
parcă ripi ţi-ar sta pe umeri,
şi din straturi sapi în straturi
în adînc, la timpii sumeri.
de-un cuvînt, în şapte laturi
parcă zidurile-i numeri,
sub coloane şi canaturi
să-i duci templele pe umeri.
Transilvanii şi Banaturi
le stîrneşti şi le nedumeri,
domnii te-au chemat la sfaturi,
şi tu singur ştiii că nu meri...

stai pe deal şi-ţi vin în minte
fel şi feluri, cîte toate,
şi pe Mureş vin cuvinte
şi pe drumuri sună roate.

cît sîntem

bucuraţi-vă de stele,
ascultaţi-le foşnirea,
daţi-i sufletului drumul,
voia lui de nicăirea !

spuneţi crengii să se-ncline
şi rugaţi-l să răsară
pe cel dat să ne lumine
la sfînţit, mai către sară.

fie-i ca o rugăciune
rostul gîndului să bată,
cît sîntem încă pe lume,
cît minunea ei ni-i dată !

M. A. Grosulescu : Lucruri de început, încă şovăitoare, dar purtînd bune semne de perspectivă („A venit toamna", „Umire" — pe care le puteţi reurmite dactilografiate, însoţite, eventual, de altele... şi mai bune !).

F. Köllö : Acelaşi trist, demoralizant spectacol cu „baba care se piaptănă", sfidind cu obstinaţie remarcabilul dv. talent şi misiunea lui în zodiile pe care le parcurgem... Mare păcat ! (O serie de pagini demonstrează din nou, indirect şi aleatoriu, înzestrările de care vorbeam — „Abdicare", „Concesie", „Vals", „Elegie", „Misă" — dar ce folos ?... (Bănuim că şi pentru dv. e clar că nu în această publicaţie şi-ar putea găsi adăpost vreuna dintre ele...).

I. Nadir : Dacă v-aţi „semnat" numai pe clapa plicului (aceea nefiind, de fapt, o semnătură, ci o indicaţie pentru uzul P.T.T.R. : unde să amplaseze scrisoarea, la nevoie), e uşor de bănuit ce s-a putut întîmpla : ori indicaţia de care am vorbit a devenit ilizibilă (ploaie, ninsoare, degete murdare, etc.), ori plicul, la deschidere, s-a rătăcit de conţinutul său. De aceea, orice scrisoare şi fiecare manuscris trebuiesc iscălite (citeţi, fireşte !). E şi o chestie de bună cuviinţă !... E foarte necesar, pe de altă parte, să indicaţi pe plic titlul rubricii căreia vă adresaţi !

C. Savin : Semne de stagnare, nu de progres, cum ar fi fost de aşteptat, la vîrsta dv. „Strungărie" mărunţă, minoră, cuznită. Lipseşte elanul, zborul, respiraţia amplă, puternică, lipseşte spontaneitatea, pentru că lipsesc, cum recunoaşteţi dv. înşivă, lectura, studiul, efortul susţinut al acumulării unui orizont de cultură (fără de care nu se poate face literatură adevărată). Ceva, în „Sete", „Geometrie".

I. Lilescu, N. Zărnescu, C. Hristea, I.M.L., Ivăneşcu-Braşov, Stroe Adrian, Cristian Oprea : Încă nu, să mai vedem. Reveniţi,

I. Denova, M. Crişovan (parţial indescifrabil), **Ov. Bonaciu, Doriana Dor, V. Chiţea, R. Samarian, Ariadna** (ceva, în „Zbor-uri"), **G. Bâle** („Galop"), **N. Coande, Em. Perşa, Emi Adameşeu. A. Iablug** (ceva, în „Dacă"), **Cr. Pavel** (mai bine, în „Remember"), **A. Vremir** („Punct cardinal", „Echilibru"), **L. Farcaş, I. Corbeanu, Oct. Cosmin, E. Bertzi, V. Anghelescu, Nana** (tot indescifrabil !), **T. Simpetru, L. Kutas** (ceva, în „Neştiinţă"), **R. Belleehi** („Cu şoapta"), **O. Krieb, Ina Manta** (ceva, în nr. 1 şi 2), **A. Valoni** („Acuarelă", „Cred că"), **I. Cioranu, S. Fildan, M. Găbreanu. V. Zgorobete, N. Azur. Nicky, Mira Ploscaru, Al. Mareş, Anahita, Marius Popescu, P. Grădinaru, T.V. — Buzău, Şt. Cirjan, C. Pădure** („Turmul privitorilor"), **Fana Lian. P. Moiceanu, M. Vicol. M. Oprişca, Angi** (ceva, în „Zbor", „Concluzie"), **Şt. Stamate, Violeta Mihalcea :** Nimic nou !

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

APROXIMARE

Unsprezece matematic
este numai unsprezece
în realitate nu este
decît unu, celălalt
nu este altceva
decît umbra lui.

ION ŞOLDEA

POEZIEI

Rădăcină cîntătoare,
Cerul ce l-ai strîns mă doare
Prea mult zvon loveşte-n tine
Cu zvîcniri de rău şi bine.
Mult parfum te-a istovit,
Ai trăit şi n-ai trăit.
Ridici lume după lume
Pînă-ţi uiţi şi chip şi nume.
Veşnic fragedă năucă
Ameţind de dor de ducă.
Rădăcină cîntătoare,
Mergi pe sub pămînt spre soare.

DIANA BARBU

— APARENŢĂ

Obosesc pleoapele
nopţile încărunţesc

pe cerul iluziei
mor păsări
cu sufletul împăcat

delicat instrument de
tortură-memoria.

MARIUS SÂRBU

Cum sînt un bun cititor de biografii de scriitori, ba, eu însumi am compus vreo două şi chiar trăiesc una, mă gîndesc adesea la enigmele încă nedezvăluite, pecetluite ireversibil în uitare ori pierite în gura arhivelor.

Nu prea ştim în detaliu momentul în care cămărarul Gheorghe Eminovici l-a dus la „pozat" la Praga pe cel ce nu era încă Mihai Eminescu. Ne-a rămas cartolina executată de J. Thomas pe care G. Călinescu o numeşte „selenică". E, această dagherotipie, cea mai frumoasă icoană ce nemureşte un chip de poet. Pe Terra, cel puţin. Ajungînd la Praga şi căutîndu-l pe acel J. Thomas aproape că i-am luat urma. Aproape (ac într-un car cu fîn) dar vin şi zic : dacă în gigantissimele arhive pragheze mai există şi alte „dire" selenice ?

Pentru întîia oară a apărut în românește romanul poetesei Alice Călugăru numit „La tunique verte" într-o frumoasă ediţie alcătuită de Pavel Ţugui şi apărută la „Minerva". Alice Călugăru : alt mister. S-a născut acum 101 ani. A debutat la 19 ani cu un volumaş de versuri ce a cunoscut un succes fulminant. Iorga îi lăuda „o înmlădiere vrednică de cele mai mari laude". Maiorescu îi acorda o consultaţie literară în biroul în care îl invitase cîndva, să-şi recite producţiile, pe Eminescu, Ovid Densuşianu găsea că are o „formă apreciabilă", sagacele Topîrceanu o preţuia în chip deosebit, iar Ilarie Chendi, ei bine sobrul ardelean a început prin a se îndrăgosti de „Viorelele" poetesei spre a o iubi mai apoi pe autoarea lor care pe lîngă precocitate era, se pare, de o puţin obişnuită frumuseţe fizică.

Expatriată voluntar la Paris (dar păstrînd foarte strînse legături cu literatura şi literaţii „de acasă"), trăind o viaţă boemă trepidantă, autoare a unui copil făcut unui franţuz dar şi a unui roman „franţuzesc" s-a sfîrşit fără urme în preajma anului 1940. Toate semnele ultimilor ei ani s-au şters (unele prezumţii o căutau în America Latină), graiul arhivelor a rămas mut, martorii nu mai sînt ori au uitat-o.

Deşi nu lipsite de interes, versurile adolescentine din „Viorele" se parcurg greu, tăietura lor e vetustă, preţiozitatea „temelor" denunţă pastişa (totuşi, o remarcă se impune : e **singura** noastră poetesă la care erosul ocupă un loc aproape nesemnificativ în universul „problematic"), astfel că „La tunique verte" poate deconcerta : e un (mic) roman de o frumuseţe rece, prefigurînd uimitor tehnici ale romanului modern !

Personagii stranii se mişcă letargice într-un Paris dezabuzat de vicii, naraţiunea e ruptă, sincopată cu insolite interferări de planuri. Vorbirile acestor oameni-spectre sînt încifrate, adesea fluid-metaforice, teribile (şi teribiliste), pline de humor şi năstruşnicie. Evident, în roman nu se întîmplă nimic (tot astfel în „noul roman", nu ?) dar tonul, ritmul impus de autoare sugerează o adevărată luxuriantă epică. Bineînţeles, „farsa" nu prinde, convenţiile îndeobşte naive sînt repede detectate şi totuşi, pînă la ultima sa vocabulă, romanul e pasionant.

De unde (în 1924) replicile de teatru absurd ale „Tunicii" ? De unde verva muzicală, farmecul clorotic al poveştii fără poveste ?

Romanul anunţa un prozator prodigios. I-a mai urmat ceva ? Mister. Misterioasă şi moartea frumoasei ce semna Alice Orient. Avansez ideea că asemenea oameni (imprevizibili, frenetici, purtînd în ei frigul celor ce „văd" idei dar şi căldura senzuală a florilor de mormînt) nu mor de moarte „bună" şi în genere nu mor de mîini străine ci de mîna **lor.**

Ce-o fi determinat-o pe gracila Alice Călugăru s-o „ucidă" pe Alice Orient ?

Poate, ca să citez alt om cu enigmă, „un dor fără saţiu"...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Desene pe asfalt

„La tunique verte"

Performeri la învăţătură

Anunţam în numărul trecut că, la Bucureşti, începuseră Balcaniada de Chimie şi Balcaniada de Fizică. Simbătă, 16 mai 1987, la Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu" din Capitală a avut loc festivitatea de premiere a cîştigătorilor, precedată de o conferinţă de presă oferită de membrii celor două jurii.

La chimie, unde se pot realiza, la cele două probe — teoretică şi practică — 100 de puncte, cei patru concurenţi români au obţinut toţi locul I : cu 100 de puncte, **Adrian Şalic** (cls. a XII-a, Liceul „Gheorghe Şincai" din Baia Mare) ; cu 99,5 puncte **Traian Şulea** (cls. a XII-a, Liceul de filologie-istorie din Timişoara) ; cu 96 de puncte **Cristina Iliescu** (cls. a XII-a, Liceul de ştiinţe ale naturii din Braşov) şi cu 94 de puncte **Mihai Bărboiu** (cls. a XII-a, Liceul de matematică-fizică „Nicolae Bălcescu" din Craiova).

La fizică (punctaj maxim : 50 de puncte), din echipa noastră de cinci concurenţi, s-au clasat pe locul I, **Ciprian Necula** (cls. a XII-a, Liceul „Gheorghe Şincai" din Baia Mare) cu 48,5 puncte şi **Lucian Mitoşeriu** (cls. a XII-a, Liceul „Vasile Alecsandri" din Galaţi) cu 45,5 puncte ; pe locul II, **Cătălin Mălureanu** (cls. a XII-a, Liceul „Emil Racoviţă" din Iaşi) cu 39 de puncte şi **Andrei Pascovici** (cls. a XII-a, Liceul „Nicolae Bălcescu" din Bucureşti) cu 38 de puncte ; pe locul III, **Radu Băcioiu** (cls. a XII-a, Liceul „Mihai Viteazul" din Bucureşti) cu 31,5 puncte.

Premii speciale au primit : **Ciprian Necula** (pentru cea mai bună lucrare experimentală, cea mai bună lucrare de mecanică, cea mai bună lucrare de optică, cea mai bună lucrare experimentală de fizică nucleară) şi **Lucian Mitoşeriu** (pentru cea mai bună lucrare teoretică, cea mai bună lucrare de mecanică, cea mai bună lucrare de electricitate, cea mai bună lucrare de optică).

DORIN GHERGHINESCU ■
Fotografii de
VALERIU TANASOFF ■

În imagini, de la stînga la dreapta : 1. Traian Sulea, Cristina Iliescu, Mihai Bărboiu şi Adrian Şalic ; 2. Lucian Mitoşeriu, Radu Băcioiu, Cătălin Mălureanu, Ciprian Necula şi Andrei Pascovici.

La Opera Română

● Soprana Sanda Şandru îşi înscrie în repertoriul personal şi rolul Agathe din **Freischütz**, în care va debuta simbătă 23 mai. Printre principalii interpreţi mai figurează Cornelia Angelescu (Ännchen), Adrian Ştefănescu (Kaspar), Florin Diaconescu (Max). Dirijează Constantin Petrovici.

● Din repertoriul verdian duminică seara (ora 18) se va cînta **Rigoletto**. În rolul Ducelui — Florin Georgescu, în cel al Bufonului — Vasile Martinoiu, în Gilda — Eleonora Enăchescu. Dirijează Lucian Anca.

● Cronologic a patra operă a lui Giuseppe Verdi, **Lombarzii în prima cruciadă** va putea fi audiată luni 25 mai (ora 18). Comentatorul Costin Popa va prezenta o distribuţie de excepţie (Placido Domingo, Cristina Deutekom, Ruggero Raimondi ş.a., corul Ambrozian şi orchestra Royal Philharmonic din Londra conduşă de Lamberto Gardelli).

● **Peer Gynt**, baletul realizat de coregrafa Mihaela Atanasiu pe un colaj muzical din lucrări semnate de Grieg şi mai mulţi compozitori moderni, este programat miercuri 27 mai, la ora 18. În rolul titular Ştefan Bănică, alături de Beatrice Bleont, Cristina Teodorescu, Daniela Constantinoiu, Florin Brinduşă ş.a.

● Cu Ruxandra Vlad, Lucia Ciocoară, Florin Farcaş, Dan Zancu, Veronica Gârbu în **Cavalleria rusticana** şi Elena Simionescu, Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Ştefăniţă Lascu, Emil Iuraşcu în **Paiaţe**, spectacolul va avea loc joi 28 mai, la ora 18. Conducerea muzicală a ambelor opere este asigurată de dirijorul Constantin Petrovici.

Cercetarea științifică în slujba recoltelor record

Cartoful, acest ilustru necunoscut

Știu, afirmația pare cel puțin curioasă. Cartoful, un necunoscut? Modestul, banalul cartof, un necunoscut? Aș fi zimbit superior în fața unei asemenea afirmații dacă nu aș fi avut la îndemînă argumente care susțin răspicat adevărul: peste 23 milioane de hectare cultivate în întreaga lume, cu peste 1 000 de soiuri de cartof, de pe care se obțin anual circa 300 milioane tone; este înlocuitorul ideal al legumelor pe perioada de iarnă; bogat în săruri minerale; în zonele temperate, cartoful asigură peste 50 la sută din necesarul de vitamina C al populației; conține una din proteinele cu cea mai mare valoare biologică, valoare dată de prezența tuturor aminoacizilor esențiali, aflați într-un raport foarte echilibrat (un experiment recent, urmărind cît timp poate fi un organism nutrit unilateral cu un produs vegetal, fără a suferi carențe de nutriție, cartoful a ocupat primul loc, cu 161 de zile, urmat de grîu, cu 139 de zile). Aș fi adăugat, desigur, calitatea sa de sursă convenabilă de spirt, amidon și produse derivate și aceea de furaj economic pentru toate categoriile de animale.

Și totuși, spun astăzi, cartoful, acest mare necunoscut.

Nu mai sînt valabile afirmațiile de mai sus? Ba da. Există însă, dincolo de fața atît de cunoscută a banalului cartof, cu atîta sa de lipsă de pretenții, a celui ce ar putea să crească pe orice margine de drum fără nici o îngrijire specială, există, așadar, o față ascunsă a lui, nebănuită măcar de vreunul din consumatorii săi. O anume sensibilitate, care face ca orice măsură s-ar lua în cultură, materialul să degenereze, producția să scadă de la an la an, iar în cîțiva ani, soiurile sensibile să nu mai producă nimic, practic, să dispară.

Iată de ce materialul de plantat trebuie produs după o tehnologie specială; se aleg tuberculi inițial perfect liberi de viroze, care sînt supuși timp de opt ani unui proces de înmulțire. În primii patru ani, înmulțirea materialului inițial se face sub formă de clone; se obține apoi baza superelitei; urmează superelita și elita, din care se realizează înmulțirea I, adică materialul cel mai potrivit pentru unitățile mari producătoare de cartof de consum și industrial. Tot acest proces îndelungat și extrem de complicat se desfășoară în așa-numitele „zone închise" (zone ce nu sînt afectate de afide, insectele ce vehiculează virozele, atît de periculoase pentru cartof), protejate natural sau artificial (prin baraje de insecticide și cordoane de protecție). La ora actuală, însă, zonele închise pot oferi maximum 600 000 tone de material de plantat, în timp ce nevoile țării depășesc 1 milion de tone pe an.

Desfășurată pe mai mulți ani, cercetarea *Colectivului condus de conf. dr. Victor Birnaure, șeful Catedrei de cultura plantelor din Facultatea de Agronomie a Institutului agronomic „Nicolae Bălcescu" din București*, avînd drept temă Producerea materialului de plantat în zona de cîmpie, are astăzi rezultate spectaculoase. În 1986, „Ziua verde a cartofului" s-a desfășurat pe cîmpul experimental al I.A.N.B., la C.A.P. Slobozia Moară unde materialul de plantat obținut aici a primit aprecierea unanimă a specialiștilor din întreaga țară reuniți la această sărbătoare a cartofului, și metoda propusă pentru omologare. Se încheie astfel o experiență complexă a colectivului Institutului agronomic bucureștean în colaborare cu Institutul de cercetare și producție a cartofului de la Brașov privind testarea rezistenței la degenerare a tuturor soiurilor omologate și avizate pentru a putea fi cultivate în țară. Experimentele realizate de către specialiștii Institutului agronomic cu soiurile Ostara și Desirée pentru producerea de material de plantat în afara zonelor închise (în zona de cîmpie), arată că se obțin practic aceleași producții ca cele obținute cu material de plantat din aceeași verigă biologică produsă în zonele închise, dar cu un plus de beneficiu la hectar care variază între 2 000 și 4 500 lei.

Această ultimă realizare a colectivului bucureștean încununează o susținută muncă de cercetare de peste 35 de ani. De remarcat primul contract de cercetare științifică între un institut de învățămînt superior agronomic și un institut de cercetări în profil se încheia în 1970, între I.A.N.B. și Institutul de cercetări și producție a cartofului. Avînd o tematică stabilită să corespundă pentru toată zona de cîmpie, prioritar pentru zona de sud a țării, acesta are ca bazin de cercetare o parte a județului Dîmbovița, cu veche tradiție în cultura cartofului timpuriu și extratimpuriu. S-a început cu stabilirea sortimentului de soiuri. Victor Birnaure își amintește, după atîția ani, de frații Anghel, Oprea care tot întrebau „crezi că o ieși ceva, dom' profesor?". Producțiile soiului Ostara de 3—4 ori mai mari decît cele obținute tradițional aici cu vechile soiuri care degeneraseră, au minunat lumea „Comunele noastre au monumente, spunea un țăran unui cadru din conducerea Ministerului agriculturii aflat în vizită la Slobozia Moară; ar trebui să ridicăm unul și „Institutului agronomic". În 1973—1974, C.A.P. Slobozia Moară obținea locul I pe țară în producerea cartofului timpuriu.

S-a continuat cu raționalizarea regimului de irigare, cu elaborarea unei metode mai simple și mai economice de prognoză a infecției cu mană și de efectuare a tratamentelor, cu elaborarea sistemelor de erbicidare, ba chiar și studiul comportării cartofului la factorii de stress.

Și iată-ne revenind la prima noastră afirmație. Cine și-ar fi închipuit că și cartofii pot suferi la stress? Dar cine știe, dintre nespecialiști, că la o irigare foarte bine condusă, cartoful înregistrează cele mai mari sporuri valorice pe mi de apă administrată, pentru simplul motiv că el, cartoful, este extrem de sensibil nu numai la viroze și la mană și la stress, ci și la excesul și lipsa de apă.

Enumerate astfel, toate aceste „noutăți" (pentru noi) par simple. Ele sînt, însă, rodul muncii de cercetare de decenii a specialiștilor din întreaga țară, în rîndul cărora cei de la Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu" din București reprezintă un grup puternic, și cu merite pe aceeași măsură.

ROXANA P. MANOLESCU ■

Noua noastră școală

Astronomie și informatică pentru elevi

Simpozionul interjudețean „Informatică și Astronomie" face parte din „Programul '85" de introducere a informaticii în școlile din învățămîntul primar și gimnazial, inițiat de către C.J.O.P. Vrancea (președinte prof. Sultana Voicu) în colaborare cu Centrul teritorial de calcul Focșani (director ec. I. Mustea Șerban), Inspectoratul Școlar, Institutul de tehnică de calcul și informatică București — program îndrumat și sprijinit de către Consiliul Național al Organizației Pionierilor (comisia Știință și Tehnică) prin dotarea corespunzătoare cu tehnică de calcul, prin realizarea unor îndrumări metodice eficiente.

De 2 ani buni, micii elevi vrînceni învață minuirea calculatoarelor la Casele pionierilor din Focșani, Adjud și Panciu, două cercuri funcționează — grație ajutorului dat de Centrul teritorial de calcul — la școlile generale nr. 2 și nr. 9 din Focșani, două tabere de profil au fost organizate în județ (în cadrul pitoresc al stațiunii Tulnici), o a treia va avea loc în lunile acestei veri, iar HC-85-urile, TIMS-ii, PRAE-urile, aMIC-ii sînt deja familiare multor tineri din județul Vrancea.

Simpozionul „Infro-Astro '87" este, deja, o acțiune de specializare, dar și de interdisciplinaritate în același timp, mai exact, o tentativă de a da o mînă de ajutor școlii în două domenii de mare importanță pentru care, totuși, nu există ore de curs: Astronomia și Informatica.

În consecință au participat în 16 — 17 mai la lucrările desfășurate la Focșani, Panciu și Soveja personalități ale științei românești și specialiști în cele două domenii (acad. Caius Iacob, dr. H. Alexandrescu, dr. Magda Stavinski, prof. Erica Suhai, prof. R. Jugureanu, ec. I. Diamandi, prof. Matei Alexandru, ing. I. Albescu) și la cele două secțiuni — s-au prezentat lucrări (pe calculator, bineînțeles) foarte interesante și potrivite scopului propus: instruirea și educarea tinerilor în astronomie, calculatoare, fizică, matematică, discipline tehnice, ca și formarea concepției lor materialist-dialectice despre lume și viață.

Dăm în continuare lista integrală a acestor lucrări, în ideea că așezămintele de cultură (școli, Case ale tineretului și pionierilor) pot cere aceste programe pentru cercurile lor: „Urania", program lecție privind fenomenele astronomice (prof. Gh. Vass — Palatul Pionierilor București); „Ora de matematică asistată de calculator" (prof. V. Papp — Casa Pionierilor Turda); „Lecții de astronomie elementară pe calculator" (prof. Liliana Ruset — C.P. Succava, prof. V. Condrea — C. P. Tulcea); „Aplicații de grafică și sinteză a vorbirii" (prof. S. Ciurea — C. P. Brăila); „Grafică pe calculator" (prof. Emilia Dumitru — C. P. Focșani); „Program de telegrafie" (prof. C. Andronic — C. P. Buzău); „Calculatorul personal în sprijinul gîndirii creatoare a copiilor" (prof. C. Butnaru — C. P. Vaslui); „Program în sprijinul instruirii asistată de calculator" (prof. Gh. Pupăză — Școala nr. 6 Sibiu).

La secțiunea copii: „Hărți cerești" (Lucian Alexa — C. P. Bacău); un program de geometrie (Viorel Cociea — Tulcea); „Astrotop" (Carmen Dumitrescu — Palatul Pionierilor București); „Codul culorilor" (Fl. Chende — Turda); „Fizică și calculator" (I. Pipoiu — Buzău, R. Ene-Panciu); „Artă și calculator" (C. Chelu — Giurgiu); „Trigonometrie sferică pe calculator" (G. Manda — Tulcea); „Sistemul solar" (R. Preda — Bacău); „Calculul efemeridelor din sistemul solar" (M. Răileanu — Palatul Pionierilor București); „Metricus" (A. Popa — Turda); „Un program de radiofonie" (C. Hrișcă — Buzău); „Jocul logic pe calculator" (R. Drăgan — Giurgiu), „Micul profesor de matematică" (R. Grigoraș — Panciu); „Sateliți, viteze cosmice" (I. Pușcă — Focșani); „Curbe speciale" (R. Bălan — București).

Organizarea excelentă (toate felicitările noastre pentru tînărul și energicul Emil Onea, șeful comisiei de știință și tehnică din C.J.O.P. Vrancea și pentru I. Mustea Șerban, directorul C.T.E. Focșani), o participare numeroasă, la o acțiune demnă de toată lauda care, sîntem siguri, va continua și în anii viitori. De altfel toți participanții au primit din partea organizatorilor o invitație și pentru cel de-al XIII-lea simpozion Infro-Astro, cel care va avea loc în anul 2000! Bineînțeles, participanții au răspuns cu toții de pe acum: contați pe noi, venim...

AL MIRONOV ■

Breviar științific

Toată ziua-n ascensor... dar cu microprocesor!

Vechiului șlagăr despre lumea ascensoarelor i s-a găsit o rimă electronică la modă. De curînd, în București, în blocul Z din bulevardul Pionierilor, funcționează primul ascensor cu microprocesor. Realizat de un colectiv de specialiști condus de inginerul Gheorghe Lungu, de la întreprinderea Ascensorul, noul sistem miniaturizat (de mărimea unei cărți de șah) comandă în condiții de siguranță și productivitate mărite vehiculul pe verticală, înlocuind vechiul panou, comutatoare de relee și aparatură electrică complexe, care ocupau dimensiunile unui pe acest fel se fac importante economii de materiale precum cca. 20 g. de argint și 1 kg de cupru la un ascensor obișnuit, ca să nu mai vorbim de cei peste 1 000 kWh anual consumați mai puțin de acesta. Schema cu microprocesor oferă o fiabilitate superioară, scăzînd cu cel puțin 20% riscul de defecțiuni. Inventariem împreună cu directorul Constantin State și alte avantaje ale „creierului" perfecționat. El poate comanda mai multe ascensoare de pe un palier, are un fel de memorie ce-i permite să execute comenzile date la începutul cursei sau pe parcurs, și deși este mai „deștept" costă cu jumătate de preț mai puțin față de unul clasic. Urmează generalizarea acestui tip de primă linie, iar pașii următori sînt cercetările privind un sistem la care ascensoarele să comunice singure prin radio dispeceratului cu calculatoare cînd se defectează și ce „boală" au.

Acupunctură... cu calculator!

La Centrul Metodologic de Acupunctură din București, o inedită premieră medicală națională! Terapia acupuncturală este precedată de diagnostic stabilit tot după „tehnologia" chinezească de investigare a maladiilor, avînd „consilier" calculatorul. În acest fel, diagnoza, cît și tratamentul urmează un traseu logic, avînd la bază axioma extrem orientală că orice alterare a sănătății este generată de o perturbare a circulației energiilor de-a lungul meridianelor corpului omenesc. Împreună cu doctorul Mihai Mătasă, facem o „radiografie" sumară a acestor metode rafinate de diagnostic, și anume inspectarea irisului, pavilionului urechii, limbii, pielii, unghiilor. Pulsurile chineze (6 pe o mînă, 6 pe alta, 3 superficiale și 3 profunde, cu 28 de caracteristici ale acestora) arată că meridian este în plenitudine și a cărui energie trebuie dispersată și care este în vid și trebuie tonificat. Ochiul vede totul, dar și în ochi se poate citi totul, căci în iris se pot analiza punctele, zonele, striațiile de diverse colorații și forme care indică o afecțiune, o sechelă sau o predispoziție spre boală a organelor. Într-o adevărată geografie de sănătate, urechea este o hartă în care se poate „asculta" cu un detector electronic ce zonă a corpului este în dezechilibru energetic. Toate aceste date de diagnostic chinezesc sînt introduse într-un calculator Coral, unde se rulează și programe ce pun în discuție influențele bioritmurilor și ale frigului, căldurii, vîntului, umidității. De altfel, și metodele de tratament s-au diversificat. Din demonstrația pe viu a doctorului Florin Brătilă, înțelegem că uneori clasicele ace sînt înlocuite de miraculoasa rază laser, că scalpterapia înseamnă inserții de ace în pielea capului, că în tehnicile de contact se aplică bile magnetizate sau microunde electrice de înaltă frecvență. Metoda moxibustiei presupune transferarea prin ac a diferitelor forme de energie obținute prin arderea plantei Artemisia Vulgaris, iar în crioterapie se transmite frig printr-un electrod aplicat pe punctele calde ale meridianelor, toate aceste metode de tratament conducînd la ameliorări substanțiale în multe boli.

Măsurați cu laserul!

Datorită coerenței, densității mari de putere și traiectoriei aproape perfect paralele, raza laser forțează tot mai mulți porții marii industrii. Specialiștii de la Întreprinderea de Aparate și Utilaje pentru Cercetare, în colaborare cu cei de la Institutul de Fizica și Tehnologia Aparatelor cu Radiații, au pus la punct o aparatură de vîrf științific, și anume interferometrul laser cu heliu-neon. Acesta asigură măsurarea de mare exactitate a lungimilor, unghiurilor, vitezelor în prelucrarea de finețe cu ajutorul mașinilor unelte de înaltă tehnicitate. Grefarea unui interferometru laser pe un strung carusel conduce la îmbunătățirea măsurărilor pe distanțe mari, făcînd ca utilajul gigant să „muște"din carnea metalului cu precizie de bijutier.

Insecticidele viitorului

În laboratoarele Centrului de Chimie Organică — ICECHIM s-a finalizat o tehnologie originală, de mare eficiență, menită să dea o prețioasă mînă de ajutor agriculturii. S-a pornit de la observația că florile nu produc doar parfumuri, ci și substanțe cu care să se apere de acei adevărați ucigași care sînt dăunătorii. Încercînd să reproducă perfecțiunea naturii, cercetătorii Petru Filip, Ilie Dinulescu, Emil Georgescu chiar au întrecut-o, fiindcă cele 2 insecticide pe bază de piretroizi produse au activitate mai mare și efect mai îndelungat decît substanța defensivă a crizantemelor. Din procesul tehnologic cu faze complicate, cu purificări avansate, cu reactoare, cu coloane de distilare, schimbătoare de căldură au luat naștere niște insecticide. Calitățile produsului românesc? Multe și spectaculoase! Protejează toate tipurile de plante, atacă o gamă largă de dăunători, cărora nu le creează obișnuință, nu este nociv pentru plantă și toxic pentru om sau animale, cooperează bine în amestec cu alți antidăunători și prezintă o eficiență lesită din comun (se pulverizează 20—25 de grame la hectar, față de cîteva kilograme în cazul unui insecticid clasic).

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

În premieră națională:

Este așteptată nașterea primului vițel din embrion congelat

Cu ani în urmă, într-o fermă din Statele Unite, a fost obținut prin operații de selecționare și ameliorare un bovideu celebru pe care stăpînii lui l-au botezat Larry Moor. Larry Moor a trăit cu folos cît i-au permis vigoarea și tinerețea, răstimp în care a fost încrucișat cu vaci de elită, descendenți recomandîndu-se prin caracteristici de excepție în ceea ce privește mărimea, greutatea, calitatea cărnii și producția de lapte. Apoi, conform unui destin prescris celebrul taur, împreună cu întregul său harem, a luat drumul abatorului, reintrînd în circuitul materiei sub formă de mezeluri și carne de rasol și grătar.

Această istorie, banală ce se repetă întocmai de mii de ani, cu fiecare generație de taurine, are însă, în cazul de față, și un epilog. Ceva ce amintește povestirile fantastico-științifice, cu toate că, în fapt totul este real și probat științific în zeci de ferme din lume: Larry Moor împreună cu consoartele sale **continuă să procreeze**, iar viței rezultați în linie directă din aceste încrucișări sînt vînduți în lume le prețuri fabuloase de ordinul sutelor de mii de dolari. Cu alte cuvinte, noile exemplare aparțin unor genitori-fantomă, sacrificați pe altarul gastronomiei cu ani în urmă, ei nu s-au născut ca toate celelalte viețuitoare din părinți vii, ci din ancestrii decedați cu multă vreme în urmă. Această lume a fantasmelor se cheamă astăzi inginerie genetică.

Cum este posibilă procreația în lipsa celor care, prin datele naturii, sînt singurii în măsură să smulgă viață din viață? Ne vom explica de îndată cu ajutorul specialiștilor de la **Stațiunea de cercetare și producție pentru bovine din Tîrgu Mureș**, dar nu înainte de a reaminti cititorilor noștri o mai veche tehnică de chirurgie genetică, adoptată în mai multe țări de pe glob între care și România. Este vorba de transplantul de embrioni. Procedeul constă, în esență, din încrucișarea unor exemplare de elită, dar aceasta după supunerea femelelor la un tratament hormonal astfel încît în uterul acestora să se depoziteze între 8—10 ovule fecundate. Aceste grăunțe de viață sînt apoi extrase printr-o tehnică specială și introduse în uterul unor vaci adoptive (vaci receptoare), unde procesul ontogenetic își continuă cursul normal. În felul acesta — se va înțelege desigur — din două exemplare de elită (taurul și vaca donatoare) pot lua ființă nu numai un singur descendent valoros, ci 7—10 viței ce vor purta caracterele părinților legitimi, deoarece mamele de împrumut nu au în acest caz decît rolul unor incubatoare, sau ca să folosim o altă comparație, ele sînt aidoma găinei puse să clocească ouă de rață. Avantajele sînt evidente, dar metoda reclamă condiții speciale și în primul rînd existența unui număr de animale care să se afle în același moment al ciclului biologic, deci să posede, la acea dată facultatea de a procrea. Embrionul extras nu trăiește mai mult de 24 de ore, și în această situație lipsa mamelor adoptive face imposibilă fructificarea poliovulației.

Transferul de embrioni este utilizat în mai multe unități de profil din țara noastră, dar metoda tinde să lase locul unei tehnici de chirurgie genetică de ultimă oră prin care știința zootehniei pășește de-adreptul într-o lume a miracolelor: **transplantul de embrioni congelați. La ora actuală — este momentul să o spunem — la Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor din Tîrgu Mureș este așteptată, de la o zi la alta, apariția primului exemplar conceput pe această cale, iar alte vaci gestante urmează să fete în cursul anului o întreagă cireadă de „viței congelați". În fapt, vom fi martorii unei premiere naționale.**

Procedeul nu este chiar atît de simplu cum s-ar putea crede. Germenii obținuți chirurgical nu se păstrează „la rece" în frigidere sau congelatoare obișnuite, pentru asta e nevoie de aparatură specială, embrionii sînt congelați în azot lichid la minus 196 grade, sînt utilizate substanțe crioprotectoare, iar ritmul de congelare trebuie să asigure viabilitatea materialului genetic. Nu vom intra în amănunte. Important ni se pare să reținem că acest uluitor fenomen a devenit posibil prin descifrarea și utilizarea dirijată a legilor intime ale materiei, că dintr-un germene mic cît vîrful de ac, înghețat tun, pot prohifera și se pot dezvolta organisme vii, normale, de sute de kilograme, oricînd și oriunde, deoarece timpul și spațiul au devenit factori inconștienți.

Avantajele economice sînt și ele enorme. În primul rînd, așa cum arătăm mai sus, din două animale selecționate (un taur și o vacă) se pot obține viței de calitate după dorință, deci cînd momentul o permite, sau interesele o reclamă. Peste un an sau peste o sută! În al doilea rînd, prin moartea animalelor de mari performanțe, caracteristicile lor genetice transmisibile nu dispar, ci pot fi păstrate în băncile de embrioni. (O asemenea bancă a fost înființată și la Stațiunea amintită). Mai trebuie să avem apoi în vedere faptul că un singur om, posedînd o simplă servietă și un bilet de avion, poate transporta peste ocean, în cîteva ore, o cireadă întreagă.

Meritul pentru introducerea tehnicii transferului de embrioni congelați revine, aici la S.C.P.C.B. Tîrgu Mureș, unui colectiv condus de medicul veterinar Emil Silvaș, directorul stațiunii, om al pasiunii și temerității, dușman declarat al rutinei, atribute ce definesc poate cel mai exact portretul profesional al cercetătorului. Sîntem imformați deasemenea, că un experiment asemănător se desfășoară în prezent și la Institutul de cercetări pentru creșterea taurinelor de la Balotești. Dar fiindcă veni vorba de rutină, această anchiloză și rugină a muncii intelectuale, e locul să facem o precizare, referindu-ne la un punct de vedere exprimat de mai mulți specialiști ai stațiunii de la Tîrgu Mureș. Prin lupta împotriva rutinei, au observat aceștia, se pot uneori comite, din prea mult zel și pripeală, unele greșeli cum ar fi de pildă nesocotirea unor tradiții valoroase probate prin judecata timpului. Acestea de multe ori pot fi preluate și reevaluate critic. Asemenea inovații prin datele tradiției au fost experimentate și la Tîrgu-Mureș iar două din ele ne-au reținut în mod particular atenția.

Pentru valorificarea superioară a animalelor mai slab productive — ne-a informat inginerul zootehnist Mircea Dăneasa, deci pentru obținerea unor vaci și viței de carne — s-a instituit sistemul prin care loturile de taurine destinate acestui scop să-și petreacă cea mai mare parte a anului sub cerul liber prin renunțarea la construcțiile zootehnice obișnuite: grajduri, maternități, profilactorii, creșe etc. Vacile își trec zilele în compania odraslelor lor, viței însoțindu-și mamele de la fătare, în luna martie și pînă la înțărcare, în luna noiembrie. Se va înțelege deci că de la aceste cirezi de cornute nu se mulge nici un litru de lapte, acest aliment prețios fiind consumat în întregime de către viței. Cuplul vacă-vițel și ambianța naturală, refac condițiile existente de-alungul evoluției filogenetice a speciei.

În aparență acest regim de viață amintește turmele semisălbatice existente odinioară și pe teritoriul țării noastre (pomenite între alții, și de domnitorul Dimitrie Cantemir), sau cirezile nomade din Africa sau pampasurile Americii Latine. În realitate, este vorba de o libertate controlată, monta naturală este dirijată pe grupe de 30 de vaci, animalele dispun de adăposturi simple, și sînt supuse unui control medical sever. Prin ce avantaje se recomandă acest sistem?

S-a constatat în primul rînd că viței masculi înregistrează în decurs de 240 de zile (martie—noiembrie) o greutate de 240 kilograme (deci un kilogram pe zi) față de numai 170 kilograme cît prind în greutate viței crescuți în grajduri, separat de mamele lor. Păsunatul liber le fortifică organismul, animalele nu mai fac pneumonie, întreg aparatul imuno-modulator dovedindu-se mai prompt și activ în fața atacurilor dezlănțuite de agenții patogeni. Calculul economic a mai demonstrat apoi că se pot obține deopotrivă economii apreciabile, deoarece nu mai sînt necesare investiții pentru adăposturi costisitoare, iar sănătatea animalelor nu mai obligă personalul de îngrijire să cheltuiască bani mulți pentru medicamente și asistență sanitară. În sfîrșit, calitatea cărnii s-a dovedit deosebită, țesuturile proteice se formează la aceste animale din toate florile pășunii, precum și ca urmare a unor incursiuni periodice pe care turma le face pe suprafețele eliberate de culturi agricole, unde ele consumă resturile vegetale.

O altă metodă originală, despre care ne-a vorbit de data aceasta medicul veterinar Cornel Podaru, se referă la modelarea timpurie a comportării gastrice la viței. Procedeul a avut în vedere, în baza unor îndelungate observații, necesitatea dezvoltării precoce a rumenului la viței de lapte, un aparat digestiv de mai mare capacitate (care la rumegătoare este alcătuit din rumen, rețea, foios și cheag) permițînd animalului să ingurgiteze o cantitatea mai mare de furaje, ceea ce determină, evident, creșterea lui în greutate. De aici, necesitatea reducerii alăptărilor (exagerate în unele unități agricole) și introducerea în rația alimentară a proceselor vegetale, fîn, făinuri concentrate, ceai de fîn. Se administrează de asemenea cantități mici de melasă și uree. La un kilogram de substanță uscată, vițelul consumă 3—5 litri de apă, presiudea lichidului favorizînd și ea supradimensionarea compartimentului ruminal. În fapt, sîntem din nou martorii unei reintoarceri la condițiile naturale de hrană, stabilite de milenii prin osirdia naturii. Pe această cale, specialiștii stațiunii au obținut sporuri medii zilnice de 800—900 grame în 18 luni, animalele ajungînd la greutatea de 500—600 kilograme cu un randament la sacrificare de 59—61 la sută.

Ajunși spre sfîrșitul relatării noastre, am putea conchide, într-o încercare de esențializare, că aici la Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea animalelor de la Tîrgu Mureș, inovația și tradiția înovată sînt cele două direcții principale care concentrează o complexă muncă de concepție și practică experimentală.

LIVIU TIMBUS

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Doi botaniști

Marele Linné răsfăța botanica cu expresiva poreclă de **scientia amabilis**. Doi reprezentanți ai acestei științe de la noi vor face obiectul articolului de față, cel dintîi fiind un venerabil pionier, **Florian Porcius** (1816—1906), deoarece a fost cel dintîi care a realizat la noi o cercetare floristică intensivă și exhaustivă a unei zone naturale din Transilvania, anume aceea a Munților Rodnei, cel de al doilea numindu-se **Alexandru Borza** (1887—1971), deoarece direcțiile de cercetare, pe care le-a inaugurat au devenit astăzi deosebit de actuale.

Ceea ce mi se pare extraordinar la **Florian Porcius** este faptul că și-a realizat opera, de notorietate nu numai națională, ci și europeană, departe de vreo metropolă, de vreun centru științific de influență; izolat geografic, la Rodna Veche, în ținutul Năsăudului. Spre deosebire de botaniștii care i-au urmat în veacul trecut (un Artemiu Publiu Alexi, un Daniil Barciescu, Anastasie Fătu, Dimitrie Brândză, Dimitrie Grecescu), el nu a posedat nici diplomă universitară. A urmat, între 1827 și 1831, o Școală normală militară cu limba de predare germană, la Năsăud, a luat tot aci lecții particulare de limba latină, iar mai tîrziu, trimis cu o bursă a comandantului regimentului românesc grăniceresc din Năsăud la Viena, spre a studia pedagogia, audiază diferite cursuri, dintre care cel mai mult i-au folosit lecțiile de botanică ale profesorului Stephan Endlicher. În Transilvania a fost învățător în mai multe localități (Rodna, Năsăud etc.), a ocupat de asemenea mai multe posturi administrative printre care acela de „vicecăpitan" (subprefect) al districtului Năsăud. Opera de botanist și-a realizat-o deci în afara profesiunilor care i-au asigurat existența. A fost, fără îndoială, un autodidact, dar un autodidact de mare erudiție și de unanim apreciată competență.

Avea dreptate marele biolog german Ferdinan Pax, cînd îl caracteriza drept „**Nestorul neobosit al botaniștilor din Transilvania**", adăugînd că „**florele lui speciale, privind districtul Năsăudului constituie sursa principală pentru flora munților de la granița nordică transilvană...**". Cînd s-a stins, la venerabila vîrstă de 90 de ani, în omagiul ce i l-a adus Academia Română se arăta: „**În veci neuitată să fie memoria lui Florian Porcius, primul botanist de frunte de pe vremuri**". Și tot Academia a hotărît atunci ca, pe cheltuiala ei, să se ridice în cimitirul din Rodna Veche un frumos monument funerar, care există și astăzi.

A fost un mare descoperitor în specialitatea sa, inventarul floristic al masivului Rodna realizat de el cuprinzînd numeroase specii, varietăți și forme noi, pe care le-a introdus în patrimoniul științei universale, dintre care sînt considerate valide și astăzi 30 de unități sistematice, ca de pildă **Centaurea carpatica** și **Pedicularis carpatica**. Prețuirea de care se bucura Porcius s-a reflectat și în denumirile pe care i le-au dedicat alți specialiști lui: **Festuca Porcii, Centaurea Porcii, Saussurea Porcii etc.** Colecțiile sale, foarte bogate, de plante uscate, i-au permis să organizeze de timpuriu un schimb susținut de exemplare cu botaniști din întreaga Europă, cu care coresponda în mod curent. Despre acest „cavaler singuratic", academicianul Emil Pop scria pe drept cuvînt: „**Nici un botanist al nostru din veacul trecut nu își asigurase relații internaționale atît de active și de extinse ca Porcius**". Lucrarea sa fundamentală, publicată după decenii de neîntrerupte botanizări, în 1878, **Flora fanerogamă din fostul district al Năsăudului** (în limba latină), unde sînt studiate nu mai puțin de 1 419 specii și care s-a bucurat de un larg ecou printre botaniștii de pretutindeni, a fost tradusă în limba română și premiată de ASTRA din Sibiu. Porcius a mai elaborat, între altele, un tratat botanic, un dicționar de termeni botanici și alte scrieri de specialitate; în anii săi din urmă a colaborat cu D. Brândză la alcătuirea **Florei Dobrogei.**

Numele său nu este cel pe care l-a purtat la naștere. Părinții săi se numeau Precup și Ioana Șteopan, dar fiind crescut de bunicul său Gherasim Porcius, a adoptat numele acestuia, cu sonoritate latinească, oglindind influența Școlii Ardelene. În 1882 a fost ales membru activ al Academiei Române. Să mai amintim că, asemenea altor cărturari români din Ardeal, a participat la Revoluția din 1848 (suferind apoi represiunea și chiar întemnițarea) și că a avut excelente relații cu botaniștii de alte neamuri din Transilvania, o seamă dintre ei, cum ar fi Iulius Romer (unul dintre primii darwiniști sași) revendicîndu-l drept mentor al lor.

★

Invitat în 1958 de Academia de Științe a Republicii Populare Chineze într-o acțiune de colaborare, **Alexandru Borza** este prezentat fruntașului chinez Ciu En-Lai ca „**cel mai vechi cercetător în viață al florei chineze**". Într-adevăr, într-o vreme cînd, tînăr cercetător, se afla în curs de specializare în Germania, i se încredințase (în colaborare cu A. Lingelsheim) sistematizarea „Colecției de plante din Yunan", adusă de H.W. Limpricht din China, și-a dovedit și atunci, de timpuriu, înalta competență.

„**Un savant al lumii a cărui operă este rodul iubirii sale de țară** — așa îl definește **Catinca Muscan** în volumul ei **Lupta cu imposibilul.** Născut la Alba Iulia, acum 100 de ani, mai precis la 21 mai 1887, descendent direct din Horea, Alexandru Borza urmează liceul în orașul natal, apoi își susține licența (1911) și doctoratul (1913) în specialitatea științe naturale la Universitatea din Budapesta, în Transilvania autoritățile neîngăduind un învățămînt superior în limba română. Între 1911—1918 este profesor la liceul românesc din Blaj. La 1 decembrie 1918 ia parte activă la Adunarea Națională de la Alba Iulia, care hotărăște Unirea cu Țara. Apoi, în 1919, se alătură altor oameni de știință români, pentru a pune bazele și a dezvolta Universitatea românească din Cluj, unde este profesor de botanică, în mai multe rînduri decan al Facultății de Științe, iar în 1944—1945 rector. Un mare merit îi revine în organizarea și conducerea Institutului, Muzeului și Grădinii Botanice din Cluj, care devin cunoscute în cercurile de specialitate din toată lumea și al cărei buletin îl inițiază.

Iubitor al naturii, Alexandru Borza este, alături de Emil Racoviță și A. Popovici-Boznoșanu, un promotor de frunte al acțiunilor de ocrotire a naturii în țara noastră, al creării de parcuri naționale (mai ales în munți), al combaterii proceselor care duc la flagelul poluării. În 1938 devine președinte al Comisiei Monumentelor Naturii din România.

Specialist în floristica sistematică și geobotanistică, A. Borza este considerat cu îndreptățire de Emil Pop „**creatorul școlii geobotanice românești**". În lucrările sale, explică nașterea și evoluția speciilor numai în cadrul colectivităților biologice, premergînd astfel ideea de ecosistem și bioceneză. A elaborat sinteze despre vegetația întregii țări și a alcătuit un conspect cuprinzînd enumerarea critică a plantelor vasculare de la noi. Un mare interes prezintă contribuțiile sale privind studiul florei fanerogamice din Retezat și Dobrogea. Cercetările și concepțiile lui geobotanice sînt expuse în scrierea sa **Introducere în studiul covorului vegetal** (1965). Un **Dicționar etnobotanic** (1968) cuprinde 11 000 nume românești de plante față de cele 5 000 cunoscute de Zaharia Panțu. Identifică singur 55 taxoni (unități sistematice: genuri, specii, varietăți) noi, iar în colaborare cu alții — 30. Ca și în cazul lui Porcius, savanți din alte țări îi dedică plante descoperite de ei, înscriindu-i numele în terminologia științifică internațională.

Prestigiul de care se bucură este demonstrat de alegerea sa, în 1954, ca președinte al Congresului Internațional de Botanică de la Paris.

Să încheiem cu aprecierea prin care îl definește creatia biologul Emil Pop: „**Opera sa științifică, neobișnuit de cuprinzătoare, se întemeiază pe o nestăvilită pasiune de cercetare, pe o largă cultură umanistă și pe un veșnic treaz și și constructiv patriotism**".

I. M. ȘTEFAN

Mai frumos și mai primitor decît oricînd

Litoralul Mării Negre vă așteaptă

La 15 mai s-a deschis oficial sezonul turistic estival pe litoralul românesc al Mării Negre.

De altfel, o reușită „uvertură" a noului sezon s-a consumat în zilele de 1—3 mai, cînd, pe litoral au venit, într-o mică vacanță, circa 30 000 de turiști, iar la această dată în stațiunile Mamaia, Eforie Nord, Costinești, Neptun, Jupiter, Venus, Aurora se află la odihnă și tratament balnear, peste 10 000 de turiști români sau oaspeți veniți din numeroase țări europene, între care : Austria, Belgia, Finlanda, Franța, R.F.G., Luxemburg, Uniunea Sovietică și altele.

Baza turistică a litoralului românesc, pregătită din timp și capabilă să primească în hoteluri, vile, căsuțe de vacanță și alte forme de cazare, peste 100 000 de turiști pe serie, este capabilă să răspundă, ca și cel aproape 26 000 de lucrători din turism, exigențelor impuse de creșterea de la an la an a calității serviciilor, la un înalt nivel.

În noul sezon estival a crescut numărul și s-au îmbunătățit mijloacele de agrement ce stau la dispoziția turiștilor, baze sportive, bowling-uri, săli de jocuri mecanice, terenuri de minigolf, ambarcațiuni nautice etc.

De pe litoral vor fi organizate zilnic, excursii către cele mai pitorești locuri cu rezonanțe istorice și culturale din Dobrogea, iar stagiunea artistică estivală la care își dau concursul numeroase colective artistice și profesioniste din marile centre culturale ale României, se va constitui în această vară din peste 1 000 de spectacole de teatru, operă, operetă și balet, din festivaluri și concerte, multe din ele — în premieră.

C. ISMAILEANU ■

Dar ceilalți ?

...În ziua aceea de octombrie, Bela Olah se înfățișează, împreună cu un coleg de muncă de la Întreprinderea **Înfrățirea** Oradea, pentru a executa unele lucrări de reparații la locuința acestuia din urmă. În drum, se opresc la o bodegă, apoi la alta și cinstesc evenimentul în avans. După un pahar vine altul și pe măsură ce porția de băutură crește, cheful de muncă scade. Ne mai învoim și mîine, vor fi spus ei, cunoscînd slăbiciunea unor superiori. Iar spre seară, obosiți de băutură, cu trupul în dezechilibru, s-au îndreptat fiecare spre casa lui.

Ajuns acasă, Bela Olah constată absența fiicei sale, Gyongyi. Și cînd, în sfîrșit sosește, la ora 19,15, tatăl îi cere socoteală pentru întîrziere. Temîndu-se de furia tatălui, ea motivează întîrzierea prin faptul că, pe strada Cazaban din cartierul orădean ar fi acostat-o „un nene".

La auzul vorbelor fiicei sale minore, Bela Olah începe un fel de „vînătoare", la care participă soția acestuia, cele două fiice, iar pe acest traseu s-au alăturat, din nefericire, și alți „binevoitori", precum Viorel Oanți, Ludovik Vasady ș.a. Afară se înserase de-a binelea. „Cercetările" n-au dus la vreun rezultat. Nu a fost identificată nici un fel de persoană suspectă. Gyongyi, fetița de 13 ani, a renunțat la căutare și a început să se joace cu suratele de seama ei, printre blocurile din preajmă. Tatăl, supărat pe semne de lipsa de interes a fetiței, a tras-o brutal din grupul de copii și a obligat-o în continuare să caute bărbatul cunoscut numai de ea. Pornind spre linia ferată care traversează lateral cartierul, fetița zărește trecînd un om cu mersul ușor încovoiat și, dorind probabil să pună capăt încurcăturii în care intrase cu o astfel de vorbă, fără să stea prea mult pe gînduri, dornică să se întoarcă la cellalți copii, fetița zice, mai mult din gesturi. „Iată-l. El e nenea". Bela Olah îi pretinde lui Teodor Balaj, el era cel „identificat" de Gyongyi, să se legitimeze. Văzînd că nu are buletinul de identitate asupra sa, îl bruschează obligîndu-l să-l urmeze la miliția municipală. Două vecine (Silvia Sălăjan și Ana Ghites) au intervenit în favoarea bănuitului, susținînd că este soțul îngrijitoarei de la asociația de locatari a blocului și că garantează pentru corectitudinea și moralitatea lui. Cunoscîndu-i, prin urmare, identitatea lui Teodor Balaj, bănuit în continuare a fi acela care s-a legat de fiica sa, Bela Olah nu cade la nici un fel de „învoială" propusă de vecini : nu va lăsa lucrurile pentru a se lămuri a doua zi, la miliția din municipiul Oradea. Adevărul este că, în mod firesc, oamenii care i-au propus lui Bela Olah acel „pact", ar fi trebuit să-l liniștească pe acesta, întrucît își pierdu-se controlul, lovindu-l chiar în biroul asociației de locatari.

Telefonul asociației de locatari fiind defect, Bela Olah îl obligă pe Teodor Balaj să-l urmeze la telefonul public aflat în restaurantul apropiat. Nereușind să obțină legătura telefonică, Bela Olah îl conduce cu forța pe Teodor Balaj printre blocuri, spre stația de autobuz. Bănuind pe semne un pericol iminent, Teodor Balaj s-a smuls din mîinile lui Bela Olah și a rupt-o la fugă.

Urmărirea a devenit generală. La ea au participat mai mulți fără să se mai întrebe cineva, măcar în treacăt, **de ce omul fugărit trebuia neapărat prins ?** Acest soi de curaj — cînd nu implică nici un fel de risc — se manifestă spontan și se-mpinzește cu volbura după ploaie. La urma urmei, nici nu-l prea greu de presupus ce a urmat. La un moment dat, Teodor Balaj și-a pierdut echilibrul și a căzut. A fost ajuns însă din urmă de către Viorel Oanți, un notoriu pierde-vară, alcoolic, neîncadrat în muncă de ani de zile. Bela Olah a sărit, pur și simplu, asupra lui Teodor Balaj — imobilizat de către acel ins — și i-a aplicat, în spate, trei lovituri cu cuțitul.

Incredibil este însă altceva : În loc să anunțe Salvarea, ei l-au înghesuit pe suferind în reținută apoi de instanță — **se constituie în infracțiune de omor**, chiar dacă mobilul infracțiunii ar fi avut la bază o eroare determinată să spunem, de către fiica sa. De altfel, sentința penală, rămasă definitivă, îl pedepsește pe merit cu 16 ani de închisoare.

Dar Teodor Balaj și Bela Olah n-au fost singuri. Fapta s-a consumat sub pasivitatea, toleranța, ba chiar agresivitatea unor indivizi care puteau evita tot ceea ce a urmat. Ar fi trebuit să intervină prompt și eficient (o singură excepție a făcut Ioan Murgui) pentru a preveni ca întîlnirea dintre Teodor Balaj și Bela Olah să nu se termine cu o infracțiune. Ei înșiși, martorii, se fac vinovați într-o bună măsură de întorsătura lucrurilor spre deznodămîntul tragic la care s-a ajuns.

Distingem, deci, din cîmpul grav al faptelor, un al treilea personaj care a scăpat de sub observația instanței : martorii ! Teodor Balaj și Bela Olah nici măcar nu se cunoșcuseră, dar ei, martorii, erau vecini și cunoscuți, îi cunoșteau pe unul, cît pe celălalt. Erau singurii oameni neobosiți și lucizi la acea oră a serii. Erau singurii care puteau preîntîmpina marea nenorocire de pe urma căreia au rămas 5 (cinci) copii fără ajutorul părintesc din partea capului de familie. Mai mult chiar, unii dintre ei au fost la fel de agresivi ca Bela Olah... Alții au incitat la crimă. Viorel Oanți care a mai încălcat regulile de conduită și normele de conviețuire socială — apare ca unul dintre complicii direcți la crimă. Cu toate acestea, el n-a fost tras la răspundere de instanță. Iată, așadar, că nu este vorba numai de fapta reprobabilă a lui Bela Olah, ci și de pasivitatea unora și de agresivitatea altora dintre martori. Ei sînt vinovați în fața concetățenilor, a celor două familii, a legii. Ei trebuie să simtă direct această probă de duș rece a conștiinței!

Dar pînă atunci, cel care au întesnit într-un fel sau altul la comiterea faptei, să fie trași la răspundere.

DORIN SĂLĂJAN ■

Să vină sanepidul!

Marți, 5 mai 1987. Buzău. Hotel „Pietroasa". Camera 106. Deasupra ei în stînga ușii, tencuiala a căzut sau abia se mai ține. Pe ușă scrie 06. Cifre mari. În relief. Înăuntru, pe aceeași ușă, se conservă petice de hîrtie dintr-un fost afiș. Furnirul păstrează urme de lipici și de cuie. După ușa din baie, faianța n-a fost curățată de la ultima zugrăvire. Nu există perie pentru toaletă. Suportul din faianță pentru săpun e spart. Două robinete au fost înlocuite cu niște improvizații. Lampa de neon este gata să cadă : plăcile de faianță din spatele ei s-au dezlipit, una este așezată la păstrare chiar pe lampă. Lampă care nu mai are de mult capacul protector, în lipsa căruia se văd improvizațiile făcute la montare și murdăria care acoperă tuburile de neon și suportul. Pereții camerei par să spună că de la ultima zugrăvire a trecut cam mult. Pe cel ce-ți stă în fața ochilor cînd te așezi în pat tronează, bine conturat, un balaur de vreo patru metri. Desenul este, poate, un pic stilizat. Unduirile sale ascund — cine știe ? — drumul (ne) drept al vreunei instalații electrice îngropate. Balaurul păzește misterul. Pînă cînd el însuși că dormitează, gazdele cred poate că te predispune la somn. Numai că un somn ca în copilărie : cu vise pline de balauri. Televizorul e prins peste șale cu o șină de fier. Probabil ca să nu se împrăștie de frică : a fost abandonat prea aproape de balaur. Tava de plastic merită titulatura de „arheologică". Este plină de cicatricele zgîrieturilor și arsurilor pe care i le-au lăsat, de ani de zile, cine știe cîți fumători neglijenți. Cele două măsuțe sînt — după julituri — în pragul reformei. Aplica de pe perete are suportul remarcabil prin cîtă murdărie suportă și străbătut de un șurub rămas „în aer" : îi lipsește elementul de prindere. Între fereastră și televizor, un fel de laviță capitonată. Stofa arată că trebuia schimbată de mult. Ți-e silă să te apropii de ea, necum s-o folosești. În toată camera nu există nici un pliant și nici un fel de informație despre hotel ori despre ce mai cuprinde clădirea. În privința aceasta „Pietroasa" bate, de departe, orice record. Și în privința aceasta. Mocheta tăiată otova față de suprafețele pe care (nu) le acoperă este plină de pete. Performanța o atinge instalația sanitară. Cordonul flexibil de metal al dușului este mai curat decît multe hîrburi dintr-o groapă de gunoi. Strălucirea de nichel a pierdut-o de mult. Dar, prin tot ce a adunat pe el de ani de zile, probează strălucit consecvența cu care a fost lăsat de izbeliște. Vaza goală de pe televizor pare destinată să acopere petele de pe furnirul obiectului intitulat „Opera 1-H2".

Miercuri, 6 mai. Stăm de vorbă cu administratorul hotelului, tovarășa Adriana Moraru. După o scurtă introducere în care aflăm și alte amănunte utile oaspeților, cum ar fi acela că unele chei nu poartă pe ecuson numărul camerei, fiindcă s-a schimbat ecusonul și s-a omis amănuntul, îl citim din carnet constatările de mai sus. Drept care ni se spune că „Pietroasa" este cel mai mare și cel mai modern hotel din județul Buzău, că etajul întîi a fost zugrăvit în toamna trecută, iar în concluzie : „Cunosc toate lucrurile pe care mi le-ați spus. Să știți că dumneavoastră aveți perfectă dreptate." Atît a înțeles : că ne poate face bucuria să ne dea dreptate. Plecăm la O.J.T. să-l căutăm pe tovarășul director Gheorghe Giurgea. Curtea sediului frapează prin necurățenie. Ca și anticamera în care așteptăm și în care cuierul, pervazele, suporturile de flori au ajuns respingătoare de cînd nu le-a mai curățat nimeni. Intrăm. Reluăm lectura celor notate. Tovarășul director ne spune, între altele : „Sigur, cele pe care le-ați văzut în hotel dau o imagine neprimitoare. Dar, să știți că, în ultimul an, noi am făcut un salt. Dacă veneați anul trecut, era mult mai rău. În anul acesta, după rezultatele economice, stăm foarte bine. Sîntem într-o ofensivă împotriva a tot ce este degradat și degradant. Avem și posibilități, beneficii cu care să facem îmbunătățiri." Cuvinte frumoase. Dar este prea strident că frumusețea le aparține numai lor. Pentru că tovarășul director îl cheamă și pe contabilul șef să audă că „dînsul a locuit în hotel și are niște nemulțumiri". Administratorul îți spune binevoitor că ai dreptate, directorul înțelege că ai niște nemulțumiri personale. Ciudat, nu ? Dar, în ansamblu și la o privire atentă, lucrurile pierd din ciudățenie. Cît va fi de nemulțumit de starea de necurățenie a unui asemenea hotel un director pe care nu-l deranjează nici murdăria de sub nasul lui ? Ba chiar sare în apărarea ei. „Lăsați astea ! Curtea noastră sigur că este insalubră, clădirea sediului e veche, dar aici spațiile acestea nu sînt pentru turiști, nu întrăm decît noi și, mă rog, alți mai intrat dumneavoastră." Copleșitor de grăitoare replică. Dacă mai notăm și tonul de abia stăpînită iritare pe care era rostită, nu cred că mai este nevoie de alte comentarii. Rezultate economice bune ? Dar ce înseamnă rezultate economice în turism, dacă nu, mai ales, încasări de la turiști ? În hoteluri, conform categoriei. Or să te mîndrești că iei prețuri de categoria întîi pentru servicii sub orice categorie este un record comportamental pe care trebuie să-l întîlnești într-o asemenea etalare trufașă ca să-l poți crede real. La O.J.T. Buzău se poartă. Dar, vorba lui Tănase — pînă cînd ?

DORIN GHERGHINESCU ■

Dacă aveau carnet, oricum nu aveau caracter

E atît de ușor să nu ai caracter, mai ales atunci cînd ți-e frică și ești vinovat. Iar asta se vede îngrozitor de limpede în traficul de fiecare zi. Mereu e unul care se strecoară spre virful coloanei, mereu apare altul care o ia pe trotuar ca să ajungă primul, cînd nu te aștepți mai iese un inconștient care ți-o taie scurt fără să se asigure, mereu descoperi cîte un principial care merge cu viteza legală pe mijlocul șoselei și nu se ferește oricît i-ai claxona sau i-ai aprinde luminile, ca într-un tîrziu să-ți facă semn să-l depășești prin dreapta. Cînd ai în mînă un volan e atît de ușor să-ți pui în evidență caracterul, modul de a fi și chiar cel de a trăi în fiecare zi. Încît oglinda e o dulce copilărie în a-ți spune adevărul despre tine. Mult mai izbitor se vede totul atunci cînd greșești, cînd ești vinovat. Un om în toată firea a lovit pe cineva pe o trecere de pietoni. L-a dus la spital și apoi l-a rugat pe doctor să scrie că victima a avut o tentativă de sinucidere. În acest caz, cel lovit apăra adevărul, se apăra pe sine. Dar simbăta trecută (9 mai, 1987), în cartierul Drumul Taberei, pe strada Valea lui Mihai, un adolescent conducea o Dacie 1310 (nr. 1—B—19798) de culoarea atît de curios botezată albastru de Mamaia și ducea două adolescente într-o plimbare de curtoazie. În fața blocului O.D. 1, după ce-a evitat o bătrînică și un copil, a lovit în plin o motoretă (B-1-3697). Și mobra și Dacia veneau în viteză și s-au îmbrățișat patetic, cu un zgomot care a scos lumea la balcoane. Cele două fete luate la o plimbare au coborît discret și au dispărut. Cei doi de pe motoretă s-au ridicat anevoie și au evaluat noua formă a motoretei, sifonată în toată regula. Abia mergeau. Și cînd se așteptau mai puțin, șoferul autoturismului a urcat la volan, a băgat în marșarier și a făcut o cursă cu spatele într-un stîlp pe care alții nu-l reușesc nici cu fața, a lovit un Renault 10 (3-B-3988) și a dispărut ca la o urmărire. Cei doi de pe motoretă n-au protestat cîtuși de puțin. Dimpotrivă, se bucurau de dispariția bolidului și încercau să găsească și ei un loc pe unde să spele putina. Și-au luat motoreta, vizibil comprimată în dimensiuni, au ascuns-o sub scările unui bloc și au plecat, bucuroși că scapă de acest incident care le putea fi fatal. Cît de grav erau loviți cei doi (despre care adolescentii cartierului spuneau că ar fi frații Vasile și Pompiliu Georgescu) e greu de știut. Ce motive aveau să dispară și ei după ce autorul accidentului a șters-o cu autoturismul 1-B-19798 e greu de știut. Oricum, nu voiau să aibă de-a face cu serviciul de circulație. Aveau tot interesul să facă o pauză și să considere fuga ca pe cea mai bună variantă. Dar autorul mașinii lovite ce vină, avea ? El va cobori, va descoperi ușa înfundată și va plăti o reparație de care nu avea nevoie.

E atît de ușor să nu ai caracter și să fugi cînd ești vinovat ? Și dacă doi oameni, chiar dacă și-au făcut necazuri, au interesul reciproc de a nu se întîlni la o confruntare cu legea, asta nu înseamnă că, în lipsa unei acuzări oficiale, vinovăția e mai mică sau chiar șterasă cu buretele. Dacă aveau carnet înseamnă că nu aveau caracter. Și dacă aveau hîrtiile în cauză, caracterul tot nu le folosea la nimic.

B. NISIPOIU ■

CU ECHIPELE DE CONTROL AL OAMENILOR MUNCII

La cumpărături după legume și fructe

În orașul Călărași, ca oriunde în altă parte a țării (deși județul are prevăzute circa 16 000 ha de legume), această iarnă prelungă a pus în cumpănă fanteziа bucătarilor și a gospodinelor, ca și meniurile noastre. Trufandalele înfrizzate ne fac să rămînem încă fideli cartofului și legumelor conservate ; în definitiv, indiferent de sezon, nu cartoful este a doua pîine cea de toate zilele a europcanului ?! Așa că, la întrebarea „unde mergem astăzi ?" a echipei de control al oamenilor muncii pe care am însoțit-o la Călărași, în ziua de 14 mai a.c., — echipă alcătuită din 3 lucrători de la Întreprinderea de materiale de construcții din localitate, Petre Alexe, lăcătuș-mecanic, Vasile Arbore, șef formație și Dumitru Neagoe, dispecer —, răspunsul a fost „prin depozitele de legume". Oameni cu ochiul civic dezvoltat și, totodată capi de familii care își ajută soțiile la treburile gospodărești, au sesizat că în oraș se manifestă acum, primăvara, anumite sincope în ritmul aprovizionării cu legume. Cetățeni cu responsabilități civice, participanți la dezbaterile din cadrul organizațiilor F.D.U.S. și ale „Tribunei Democrației", au prea bine cunoștința faptului că asemenea situații nu ar trebui să apară, dat fiind cantitățile însilozate în toamnă și măsurile stabilite de către Consiliul popular orășenesc pentru asigurarea locuitorilor cu legume și fructe de sezon, pînă la apariția noilor recolte.

Pentru a înlătura orice subiectivism, orice idee preconcepută, am întreprins, mai întîi, un raid prin cîteva unități de desfacere.

Pe Cl. Sloboziei nr. 22, într-un magazin al AGROCOOP, cu toate că funcționează într-un local prea vechi și prea modest, cu o sală de vînzare mică și improprie, cu spații de depozitare și mai improprii, 2 lucrători își fac în cel mai bun termeni datoria. Curățenia este ca la carte, marfa, atîta cîtă este, e frumos prezentată și cu respect manipulată de vînzătoarea Eugenia Sandu iar Ion Rusen, șeful unității se zbate să găsească și să aducă mai tot ceea ce solicită cumpărătorii. „Din ceea ce ni se dă", subliniază Ion Rusen. Nu reușește să aducă în cantitățile dorite cartofi, salată verde, spanac proaspăt iar dintre conservele mult cerute de consumatori — ghiveciul în ulei, ardeii pentru umplut, dovleceii în apă și alte sorturi socotite „specialități", cum ar fi bamele în bulion, conopida ș.a. Zilnic se duce la depozit cu comenzi și primește cît primește. Din unele sortimente nimic, din altele — cantități prea mici. (Despre diversificarea conservelor de legume am mai discutat și vom mai discuta în paginile revistei, fiind, ca și răcoritoarele, un inexplicabil „nod Gordian" ce, în mod special în jud. Călărași n-ar fi cazul să apară, pe teritoriul lui aflîndu-se una din cele mai însemnate fabrici de conserve de legume din țară — Valea Roșie —, și, cum spuneam, un mare bazin legumicol. Pe deasupra, multe dintre C.U.A.S.C.-uri și C.A.P.-uri și-au organizat secții proprii de preindustrializare și valorificare a surplusului de legume și fructe).

O situație similară întîlnim și la Unitatea nr. 14 a Întreprinderii comerciale de stat pentru legume-fructe, de pe Cl. Sloboziei nr. 36. Stan Echim, gestionarul, un om cu vastă experiență în acest tip de comerț, de 28 de ani vinde legume, gospodărește cum poate mai bine cantitățile relativ mici de cartofi, pe care le primește zilnic sau chiar la 2 zile o dată, așa fel încît să apuce și cumpărătorii de după-amiaza. Răstoarnă un sac de cartofi — primiți vrac —, calitatea I și ne arată cît de neglijent sînt sortați. La preț de a I-a este nevoit să vîndă gunoaie, ori, el dă piept cu omul care cumpără, care dă banii. Și are dreptate.

Deci.

O pornim spre depozite. Spre unul din marile depozite ale I.L.F., ale Întreprinderii de legume și fructe. Intrăm neîntrebați și nestingheriți de nimeni prin poarta mare pe unde ies camioanele cu marfă, exact pe unde era de așteptat să întîlnim ochi mai severi de pază și control. (Cam tot astfel ieșeau și camioanele). Ne plimbăm prin curte, stăm de vorbă cu o echipă de femei sortind ceapa uscată (cît mai este uscată în lăzile ce arată ca brazdele din grădini, pe deplin înverzite), pătrundem în depozitul de cartofi, cu ușile larg deschise și tot nu interesează pe cineva cine sîntem, ce vrem, cum am ajuns acolo. Sînt cam orele 11,00, mașina de sortat stă, iar lăzile cu cartofi depreciați, mucegăiți se află alături, contrar tuturor normelor de igienă alimentară, de protecție și conservare a legumelor) de cei pregătiți să fie expediați spre consum. (Ceea ce s-ar cuveni ca și lucrătorii SANEPID-ului să-și facă mai atent, și mai consecvent, datoria). Pe jos — bălți de apă. Emil Ștefan, șeful de depozit (pe care îl solicităm noi, în cele din urmă) ne asigură că e apă de ploaie, din ploile ce au căzut deunăzi, infiltrate prin acoperiș, deoarece izolația nu e bine făcută de constructor. Cercetăm (prin sondaj) cartofii din lăzile de calitatea I. Se confirmă, încă o dată, cele constatate în magazinul lui Stan Echim. Cei de calitatea II-a arată chiar mult mai bine, sînt mai sănătoși, par de un soi mai bun, singurul inconvenient fiind, doar faptul că sînt mai mici. Personal, i-aș prefera pe aceștia, dacă aș fi locuitor al Călărașului. Șeful de depozit recunoaște că lucrătorii de la mașina de sortat nu și-au făcut corect munca, dar au fost suprave-gheați pe măsură ? Întrebăm, fără să mai primim răspuns. Se poartă fără viza de calitate pe Avizul de expediție. Noi am cercetat o mulțime de Avize de expediție și n-am zărit pe nici unul o astfel de ștampilă ori consemnare. A recunoaște doar formal, este o tactică a struțului ce abia face să se vadă și mai clar alte minusuri din activitatea depozitului. În singura celulă frigorifică unde se mai află un stoc de circa 100 tone, după aprecierea lui Emil Ștefan — deși din scripte și acte vom afla că nu mai există decît vreo 64 tone —, curge, de asemenea apă din tavan iar muntele de cartofi e complet ud. Din fișele de magazie rezultă că de la 31 decembrie 1986 și pînă la 5 mai 1987 s-au livrat pieței 770 tone calitatea I și aproape 300 tone de calitatea a II-a. Toată lumea recunoaște că în lunile de iarnă a fost un exces de cartofi pe piață și, iată, acum nu prea mai sînt. Tovarășul director Nicolae Dinu întreprinde toate demersurile să aducă mai repede pe cei aflați în custodie, în județul Harghita pentru a asigura măcar strictul necesar, pînă la noua recoltă. Și totuși, o întrebare se pune : e bine așa ? Este înțelept și gospodăresc ca în 5 luni să arunci în magazine aproape 80 la sută din stocul de marfă ? Se spune că au fost atît de mulți încît s-au dat la păsări, la porci iar o parte chiar au înghețat pe tarabe ! Problema de fond nu este, să se înțeleagă bine, aceea de a nu însiloza cît trebuie, luînd în calcul și perisabilitățile inerente pe timpul depozitării, problema este a unei corelații mai aproape de realitate dintre cerere și ofertă în fiecare lună a anului, măcar pentru legumele de bază, și în funcție de stocul fiecăreia. Iată, deși călărașanul a avut în iarnă cartofi berechet încît a putut să-i dea și la animale, acum pindește mașina cu marfă și face rînd la un săculeț cu 3 kg. Ni se par, de asemenea, un gest de grandomanie cutiile imense pline ochi cu cartofi de calitatea a III-a pregătite să fie expediate spre fabricile de spirt ori spre sectoarele zootehnice. Sînt buni și sănătoși, în mare parte, ar putea fi, atent sortați, să completeze fondul de marfă aflat într-un moment deficitar. Au doar cusurul că sînt mai micuți.

Controlînd avizele de expediție, echipa constată nereguli și în întocmirea acestora. De pildă, cu toate insistențele (cei de la contabilitate necatadicsind să coboare o scară pînă la noi, deși au fost solicitați prin intermediul tovarășului director), n-am putut afla cînd au ieșit pe poarta depozitului și unde au ajuns 850 kg cartofi, calit. I, expediați cu Avizul (nedatat) nr. 595/43, prin delegatul (nu se știe al cărui magazin) Sbenghici Ana și cu autocamionul nr. 21-CI-1674, condus de șoferul Gheorghe Constantin. Nici un alt act asupra destinului mărfii nu s-a putut pune la dispoziție în afara avizului incorect întocmit. Precum și în cazul Avizului nr. 550/43, potrivit căruia s-a dat liberă trecere pe poartă camionului condus de Vasile Mogoș, cu 70 kg de cartofi. Cică, ar mai fi luat și alte legume din alte hale. Dovezile ? Întîrzie să vină, chipurile n-ar fi timp să se scotocească actele de la toate depozitele aflate în marea incintă ! (Rămîne ca organele de control ale I.L.F. să-și facă datoria și să ne comunice în scris, conform legii).

Depășind (dar nu rezolvînd) paradoxul cartofului de la I.L.F. Călărași, intrăm în altul, al cepei verzi, o trufanda încă atît de căutată pe piețele tuturor orașelor țării. În schimb, în orașul dunărean, nu. Tovarășul director Nicolae Dinu ne conduce într-o hală frigorifică, din depozitul aflat în responsabilitatea lui Gheorghe Roșu, să vedem cum zac și se depreciază, de 3 zile, 15 600 legături de ceapă verde, cu cîte 10 fire la legătură, preluată, conform contractelor, de la Asociația economică de stat și cooperatistă Cuza Vodă și I.A.S. Călărași. De ce ? Pentru că lucrătorii din rețeaua de desfacere a I.C.S.L.F. nu vor s-o ia. Se zice că, nu se caută, consumatorul nu cumpără ceapă de la magazin ci de pe piața liberă ! Poveste veche aceasta a atitudinii unor vînzători de legume față de verdețuri și față de multe zarzavaturi proaspete, cu proceat ridicat de perisabilități, dacă nu sînt depozitate și prezentate mai cu grijă la vînzare. Tovarășul director invocă refuzul prin noua organizare, prin trecerea magazinelor de legume-fructe, în sistemul comerțului de stat, faptului că „vînzătorii nu mai sînt ai noștri și nu mai putem să-i obligăm, nu mai avem putere de decizie asupra lor". (Dar Legea contractelor ?!). Ce și cum insinuante ar fi fost altfel. Să fim serioși, n-am prea văzut vînzători ținînd pătrunjelul, de pildă, proaspăt pe tejghea, împrospătîndu-l cu apă, îl tîrăște ofilit, depreciat în sacoșa cumpărătorului. Nu i-a semănat și nu i-a săpat el, e adevărat ! Desigur, telexurile adresate întreprinderii beneficiare ca și Direcției comerciale locale nu dau răspuns la ceea ce se va întîmpla în viitor cu ceapa verde comandată unităților producătoare și nici la ceea ce se va face cu acest lot de producție. Ea a consumat muncă, pămînt, cheltuieli iar piața liberă nu poate acoperi tot necesarul de consum al populației ! Și atunci ? Numai căutînd bine toate cauze'e și asigurînd un control permanent, lucid și exigent se va asigura și în comerțul cu legume vînzători buni și responsabili față de marfa manipulată.

CICI IORDACHE ADAM

Civilizația circulației

Despre circulația rutieră s-a scris și se va mai scrie, probabil, foarte mult dar, la fel de probabil, întotdeauna cu folos. Pentru omul modern calitatea de participant la traficul rutier, în oricare dintre variantele sale (de la pieton la pasager sau conducător auto) este o componentă fără de care aproape că n-ar putea fi identificat și, cu atît mai puțin, înțeles. Un astfel de efort de aprofundare a comportamentului omului zilelor noastre privit din această perspectivă a existenței sale cotidiene este lucrarea **Oameni și șosele** apărută de curînd la Editura militară sub semnătura autorilor Victor Beda și Gheorghe Ene.

Împărțită în șase capitole și un preambul conținînd o retrospectivă privind legislația rutieră românească, lucrarea se dovedește a fi mai mult decît ceea ce pare la o răsfoire grăbită. Și asta pentru că, dincolo de filonul epic al povestirilor pe care cartea le include (prin ele însele captivante, scrise cu nerv și cu un talent de fin observator), lucrarea de față se constituie prin varietatea problematicii abordate într-o schiță sociologică pentru un mai amplu posibil tratat de civilizația circulației. Privite astfel, secvențele incluse ne apar nu chiar ca simple povestiri ci ca exemplificări ale unui demers logic bine conturat. Sînt relevate pe rînd aspectele de mare diversitate care formează în toată bogăția sa imaginea acestui fenomen, pe care ne-am obișnuit să-l numim, simplu, trafic rutier. Nu sînt omise nici una din principalele componente : economice, morale, psihologice, educaționale, determinantele de virstă și sex sau profesionale, factorii de spațiu și de timp. Cu o deosebită știință a gradației, izvorîtă fără îndoială dintr-o vastă experiență cazuistică, sînt aduse argumentele acestei pledoarii pentru viață civilizată în care se constituie cartea. Peste tot și toate primează factorul uman, surprins în situații dintre cele mai diverse. Mereu altele sînt personajele, mereu altele datele care au contribuit la evoluția unor stări de lucruri, altele conflictele care au determinat accidentele, și ele altele, dar mereu o constantă.. omul. Omul aflat sub incidența unui factor de asemeni constant al existenței lui moderne, circulația (cu sau în afara regulilor ei) care nu o dată îi poate influența în bine sau în rău cursul vieții. Ipostazarea sa într-o relație fixă cu mediul, dată de tematica propusă, nu dă însă fixitate, imobilism cărții din care pulsează frenetic viața ale cărei resorturi intime sînt surprinse cu finețe.

Oameni și șosele duce mai departe strădania autorilor de a realiza o adevărată monografiere a unui fenomen cu mari implicații asupra destinului omului contemporan, avînd la bază o vastă documentație și bucurîndu-se pe deasupra de atuurile unei scrituri alerte prin care, personajele și tot ceea ce a însemnat existența lor la un moment dat (cuvinte, sentimente, idei, întîmplări) substrase realului de o împrejurare sau alta dramatice și de multe ori tragice sînt refăcute, ca o veche civilizație din vestigiile sale, cu mijloacele prozei pe care autorii le stăpînesc cu abilitate. O carte utilă, emoționantă și convingătoare, scrisă cu talent și sensibilitate.

CONSTANTIN DRAGOMIR

(Urmare din pag. 1)

cil, cazul Alexandrinei Popescu ajunsese unul disperat. Tînărul medic a și spus-o : „Am să încerc să salvez mama. Dacă vreți, totuși, să mergeți la București, în jumătate de ceas nu mai aveți pe cine duce. Copilul mai e viu, dar dacă nu intervin chiar acum, șansele mamei și ale pruncului diminuează cu fiecare clipă".

Și tînărul stagiar a purces la operație. I-a făcut femeii rahianestezie, a urcat-o pe o masă de pansamente, a cerut să i se fiarbă și să i se pregătească toate cîrpele din preajmă — inclusiv batistele celor prezenți — și a operat la lumina lămpii cu gaz, singur, el și cu știința lui doar. Femeia auzea aproape totul. Din cînd în cînd, îl auzea pe tînăr zicînd : „Să nu fracturăm brațul, să nu fracturăm brațul". Medicul se îndemna, își comanda se pare sie-și, fiindcă brațul copilului era și el într-o poziție delicată, trecut pe după cap. De afară, cocoțat într-un pom, Iordache Popescu, soțul, vedea totul pe fereastră.

Operația, firește, a reușit. Altfel n-am mai fi avut ce povesti. Numai că povestea acum începe cu adevărat.

Peste un număr de ani, un vestit chirurg de la Spitalul de copii Berceni se întîlnește cu un coleg de școală din Constanța. Coleg și prieten din copilărie, ajuns și acesta om de vază. Din vorbă în vorbă, așa cum nareză oamenii doctorilor întîmplări teribile cu alți doctori, prietenul îi spune chirurgului despre norocul nepotului său. Cum adică a nimerit soră-sa la un obscur doctoraș din Bărăgan și ce curaj și competență au arătat el, tinerelul cu stagiul neîncheiat. Cum e viața, adică.

Chirurgul s-a uitat în ochii amicului său și i-a zis : „Măi, tu știi cine ți-a salvat sora ? Eu, dragă ! Ca să vezi cum e viața !"

Fiindcă de viață e vorba. Și anume de viața unui om.

Pe acest om îl cheamă Mircea Cezar Popescu. Popescu după tată, iar Cezar nu întru cinstirea împăraților romani de odinioară, ci a chirurgului, care într-o noapte de toamnă, la lumina unei lămpi cu gaz și cu curajul științei sale îl adusese pe lume efectuind o „cezariană" neobișnuită ca mărime a inciziei. Dacă părinții lui Cezar Mircea Popescu — iertată să ne fie inversiunea numelor — i-ar fi reținut numele doctorului, probabil că i-ar fi zis fiului lor și Alexandru. Dar, ori nu i-l știau, ori n-au făcut — cum se zice — legătura. Lucrurile sînt cum le știm și n-are rost să ne întrebăm asupra lor. Fapt este că în casa Popeștilor de atunci și după ce băiatul a crescut și s-a așezat, ca inginer constructor, la casa lui (avînd, la rîndu-i, un băiat) amintirea chirurgului cu mîini binecuvîntate și cu o conștiință de mare profesionist a rămas vie. Ființa acelui medic a devenit parte din ființa lor.

Cum e viața

Zilele trecute, pe 18 mai, la orele 21,30, la Spitalul de copii Berceni, Alexandrina Popescu, băiatul ei, Cezar Mircea Popescu, soția acestuia, Elena, fiul lor, Liviu Adrian, împreună cu prietenul din copilărie al chirurgului, cumnat și unchi al Popeștilor, l-au așteptat — cu sentimentul că îi se luminează și capătă un sens deosebit o anume perioadă din existența lor — pe vestitul „doctor de copii", celebrul chirurg medic primar Alexandru Pesamosca să-i mai mulțumească odată, așa, cu privirea surîzîndă și după trecerea a 31 de ani.

A fost o întîlnire afectuoasă, degajată, fiindcă Alexandru Pasamosca are darul de a-i face pe oameni să se simtă liberi și importanți că s-au născut și sînt oameni ; să se simtă, adică, bine în prezența medicului. S-au evocat niște întîmplări și niște sentimente. Ale mamei, care îl auzea pe chirurgul tînăr încurajîndu-se, fără a avea acrul că o face, ale medicului de țară la primul său caz cu adevărat dramatic, ale celor ce au fost prin preajmă în miezul faptului. O întîlnire scurtă, deoarece Alexandru Pesamosca era nițel ostenit, după ce toată ziua dăduse consultații și operase, dar mai cu seamă pentru că era așteptat (la orele acelea din noapte ') de cîtiva pacienți și de o echipă operatorie, care-i solicita competența.

Aici ar fi, de fapt, începutul propriu zis al istoriei noastre.

Și spun aici, pentru că la oamenii care-și impun să existe cu un maximum de folos pentru semeni totul se vădește important și încă devreme. Din vremea studiilor. Din vremea acelor ani de început, pe care mulți îi socot prea fragezi pentru mari decizii. Oamenii se deosebesc între ei după însemnătatea pe care o descoperă în secunde și situații, care altora li se par neînsemnate, după bucuria nu de a risca, ci de a îndrăzni de a-și asuma răspunderi capitale, după faptul că se respectă pe sine respectîndu-i în chip convingător, cu dovezi și urme în afect, pe ceilalți.

La Cluj-Napoca, în preliminariile olimpice : România — Polonia 0—0

Am prezentat în teren o formație, cînd era nevoie de o echipă!

Prin organizarea acestui meci Clujul s-a ridicat la înălțimea reputației sale culturale. Cîteva zile, orașul a pulsat la confluența spiritului olimpic ce tutelează această competiție cu spiritul academic atît de propriu acestei cetăți universitare. Pregătirile pentru acest eveniment s-au desfășurat aici după un scenariu impecabil stabilit și realizat la nivel de detaliu. Totul au prevăzut organizatorii în afara unui lucru asupra căruia n-aveau cum să intervină : evoluția echipei noastre !

Am prezentat o echipă cu cinci jucători de la Steaua — avînd deci din start tradiționalul argument al omogenității. Jocul a arătat, însă, că un asemenea argument al teoriei se cere susținut într-o echipă nu numai de carnetele de legitimare ale componenților ei, ci și, mai ales, de o concepție tactică adecvată. Pentru că, „citită" altfel, echipa noastră a avut o structură cu multe incompatibilități tactice între compartimente. De pildă, axul vertical al posturilor cheie a cuprins cinci jucători de la cinci echipe : Stancu (libero), Bumbescu (marcaj), Rada (acoperire), Mujnai (coordonare), Vaișcovici (vîrf). Iar de-a latul au fost vizibile nesincronizările din apărare, randamentul slab al mijlocașilor ce a avut trei alcătuiri de-a lungul aceluiași joc !

Deci, oricum am lua-o, de-a lungul sau de-a latul, echipa noastră a evoluat mediocru. Iar în condițiile în care jocul nostru a dat răspunsuri improvizate chiar și la întrebări elementare (cine bate cornerele ? cine execută loviturile libere ?) este de înțeles că acele virtuți tactice proprii oricărei echipe competitive nici nu mai merită căutate.

Am vrea să credem că alcătuirea și pregătirea echipei olimpice nu vor constitui reversul nepălcut al „medaliilor" cucerite în ultima vreme de fotbalul nostru. Aceste performanțe, îndeosebi ale Stelei, au consolidat în fotbalul nostru o benefică mentalitate de învingător. Riscul este acum să trecem în partea cealaltă, subestimînd adversarii. Față de Polonia, cel puțin, a mocnit această convingere că este o echipă pe care o putem depăși ușor. Realitatea ne-a contrazis dureros, echipa oaspeților dovedindu-se mult mai închegată, mai puțin obstrucționistă decît ne așteptam și, ca urmare, din respect pentru adevăr trebuie să spunem și că a avut ocazii de gol mai multe și mai clare

Deci se impun mai mult realism în evaluarea adversarilor, mai multă rigoare în „concepera" echipei noastre. Sîntem solidari cu antrenorii în dificultățile lor de selecție și alcătuire a unui lot olimpic competitiv, dar perioada îndelungată a tatărîlor se vede că n-a fost folosită eficient sau, cel puțin, n-a dat roadele așteptate. Renunțarea și rechemarea (forțată de împrejurări) a lui Stancu, recurgerea — într-un joc oficial — la „experimente în premieră" (Biro, Cojocaru, Rada) denotă tocmai această prelungire excesivă a căutărilor pentru echipa olimpică.

Peste trei săptămîni ne așteaptă ultimul meci oficial al acestui sezon și imaginația înaripată (că în Danemarca ne vom îmbogăți punctajul, consolidîndu-ne poziția de lideri) nu are, deocamdată, acoperire în realitate. Este, însă, timp să reanalizăm „soarta" echipei olimpice (inclusiv prin prisma uzurii inevitabile a blocului stelist, imposibil de menținut în priză șase luni în șir) astfel încît să putem încheia această „carte întîi" a preliminariilor cu speranțe într-un epilog fericit.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Europenele de gimnastică

În așteptarea noilor zîne

Ieri, la Moscova, au început Campionatele Europene de Gimnastică, amplă competiție în care fetele și băieții noștri vor avea, sîntem siguri, ba chiar și îndreptățiți să credem, un important cuvînt de spus, confirmînd valoarea mereu crescută, de incontestabilă clasă internațională, a școlii românești de gimnastică. Lupta pentru întîietate, pentru medalii, va fi, nu ne îndoim, aspră, dar cu-atît mai mare izbînda, mai strălucitoare succesele. Fetele noastre, adică **Daniela Silivaș, Camelia Voinea, Eugenia Golea** și, ca rezervă, **Celestina Popa**, vor avea de apărat, sub conducerea antrenorilor **Adrian Goreac** și **Maria Cosma**, aurul cucerit cu ani în urmă, în competiții internaționale la fel de mari, Nadia Comăneci și Ecaterina Szabo, ca să amintim, ca îmbold, doar două din stelele pe care școala românească de gimnastică le-a impus atenției publice, specialiștilor, presei sportive internaționale, iubitorilor de sport din toată lumea. Speranțele noastre, întrutotul îndreptățite, se bizuie în primul rînd pe excelentele evoluții de la recent încheiatele campionate internaționale ale României, dar și pe puterea de luptă a sportivelor ce vor evolua cu tricolorul patriei pe piept. O evoluție la fel de bună, la cota reală a valorii lor, o așteptăm și din partea băieților, adică **Marius Gherman, Marian Rizan, Levente Molnar** și **Marian Stoican**, conduși de antrenorii **Dan Grecu** și **Ioan Albu**, care, sîntem siguri, nu vor precupeți nici un efort pentru a realiza un salt calitativ mult așteptat.

Competiția a început cum spuneam, ieri, prin intrarea în concurs, pe echipe, a fetelor, soluție inedită propusă de Uniunea Europeană de Gimnastică sub al cărei patronaj, se află și ediția din acest an, apoi, vineri, vor intra în concurs și băieții, tot pe echipe, fireste, pentru ca exercițiile pe aparate să se desfășoare, atît la băieți, cît și la fete, simbătă și duminică.

Să le urăm, pînă atunci, cu inima și gîndul, obișnuitul „Hai România, succes tricolori !"

VICTOR NIȚĂ ■

Marii sportivi dincolo de arenă

Ce nu spune poarta ta

Nicolae Munteanu are o „deformație profesională" care face atît cît o trăsătură de caracter : privește oamenii în ochi, și-apoi le urmărește vorba ca pe-o minge aruncată de la 7 m. Arcul voltaic ce-l leagă și-l desparte de adversar în acele momente, scăpărările de priviri și gînduri ce încap în acele fracțiuni de secundă i-au construit un reflex al dialogului bazat pe echilibru, stăpînire de sine și deosebit simț al replicii. A rămas și-n viață ca pe terenul de sport, sau viceversa — pentru că portarul de handbal este eternul personaj al propriei sale sinceități : niciodată nu poate fi altfel decît pare și totdeauna evoluțiile lui, mai ales în acele faze de „unu contra unu", trimit la personalitatea, caracterul și temperamentul pe care le are. De aceea, „citindu-l" bine jocul și cariera de sportiv ale lui Munteanu, mai rămîn, dincolo de arenă, foarte puține lucruri care să-i intrigească felul de a fi.

Are două decenii de handbal, răstimp în care a ajuns pe culmi la care nici nu visa în vremea cînd era elev al școlii profesionale „Tractorul" din Brașov : 15 titluri de campion național, vicecampion olimpic la Montreal, medaliat cu bronz la Olimpiadele de la Moscova și Los Angeles, om de bază al naționalei în ultimii 15 ani de activitate a acesteia. Iar dacă performanțele sportive ale lui Nicolae Munteanu sînt, desigur, mult mai numeroase decît cele cunatificate în titluri și medalii, performanța sa morală este una singură — și anume aceea de a fi rămas cu bunul simț al unui debutant, fiecare triumf sportiv întărindu-i și mai mult modestia și dorința de a face mai mult și mai bine. Așa se și explică, poate, cum prin fața „porții" sale, pe care o apără și acum, s-au perindat cam trei generații de sportivi, de la cea a lui Gațu, Goran și Marinescu pînă la actuala, cu Berbece, Stîngă și Marian Dumitru. Nicolae Munteanu a rămas pe mai departe în poarta sa, calm ca un sfinx și iute ca o felină, dornic mereu să-și facă datoria.

Nu crede că pentru a fi portar de handbal îți trebuie o construcție aparte, dar e convins că numai prin muncă poți să reziști acolo, în ultima linie. Lecția muncii fără preget a „eforturilor „în liniște", fără zgomotele „cărămizilor" lovite de piept, a deprins-o acasă, la Brașovul copilăriei sale. Avea numai 14 ani cînd, în 1965, tatăl său, muncitor la rafinărie, a decedat. Grijile familiei i-au revenit mamei, muncitoare la întreprinderea poligrafică, pensionată abia acum doi ani, cînd deja copiii îi sînt mari și aranjați la casele lor : Petrică este maistru la „Rulmentul", Margareta lucrează la „Cibo", iar mezinul, Nicolae, ofițer în armată.

Așa cum sportul i-a format reflexe de portar („am intrat de la început în poarta de handbal și tot acolo m-aș duce dac-ar fi s-o iau de la început"), tot astfel și viața de familie, i-a creat „reflexe" de om casnic și așezat, preocupat să recupereze în ferestrele de timp liber timpul cît lipsește de acasă, plecat în cantonamente. Locuiește în Drumul Taberei, la etajul 5 al unui bloc dintre Drumeții și linia de tramvai, în plin fief al steliștilor. Se întîlnește adesea cu Pițurcă, Bumbescu et Co., dar preferă să primească oaspeți și să stea mai mult pe-acasă decît să fie el musafir altora.

La 36 de ani (îi va împlini în decembrie) are o față în pragul majoratului, Claudia, elevă într-a XI-a la „Nicolae Bălcescu). Cu cele două personalități feminine din casă (soția, Mariana, fostă jucătoare de baschet la Voința Brașov), Nicolae Munteanu împarte sentimentul unei existențe normale, pe care sportul n-a perturbat-o ci, dimpotrivă, i-a oferit argumente de trainice și certitudine.

Îl întreb ce episoade din viața sa de sportiv i-au oferit cele mai multe satisfacții. „Jocul lui Gațu ; era incredibil ce făcea în teren, a ridicat handbalul la nivelul unor virtuți artistice, e o șansă că am putut fi coechipier cu acest mare jucător". Îl mai întreb ce-și reproșează. „Acei ani, vreo 2—3, cînd nu reușeam să trec de un plafon, să fac un salt valoric. Era și foarte greu să te ridici la nivelul lui Penu sau Dincă, dar nici nu reușeam să conving și să mă impun pe măsura a ceea ce simțeam că pot". Dacă, în afară de asta, nu l-a încercat vreodată sentimentul zădărniciei, al renunțării la sport. „Prin '76 am căpătat o discopatie rebelă, care s-a lăsat cu spitalizare și o perioadă lungă de întrerupere. Un doctor grijuliu chiar mi-a spus să-mi iau adio de la sport. N-am vrut să cred asta, am făcut tratamente, gimnastică medicală, vreo trei luni am dormit numai pe scîndură, pe spate și cu genunchii la gură și, în cele din urmă, am revenit pe terenul de sport". L-am întrebat și ce griji are. „Grija e a celor care mă întreabă cînd mă retrag ! O să vină și momentul ăsta, la vîrsta mea nu mai poți spera prea mult în sportul de performanță, dar încerc să-l amîn cît mai mult, avînd grijă, bineînțeles: să nu devin ridicol... Pînă atunci, mă pregătesc să joc, mă antrenez și acum, chiar dacă campionatul s-a terminat și nu sîntem angrenați în vreo altă competiție". Vreo dorință ? „Să duc, pe mai departe, o viață liniștită în familie și să reușească fetița la admitere în A.S.E.".

Acesta este omul Nicolae Munteanu, un jucător intrat definitiv în galeria de onoare a handbalului nostru, un sportiv căruia munca i-a fost mai scumpă decît gloria pe care a obținut-o datorită muncii, un jucător de handbal el însuși celebru care, dacă-l întrebi despre satisfacțiile oferite de acest sport îți răspunde, cu măreția și simplitatea unui mare caracter, „jocul lui Gațu".

OCTAV IONAȘCU ■

Cupa „R.C. Grivița Roșie"

În perioada hiatusului competițional, provocat diviziei naționale A prin participarea selecționabililor la Cupa Mondială, activitatea rugbyștilor celorlalți nu numai că nu a fost întreruptă ci chiar stimulată printr-o competiție de excepție și anume : **Cupa R.C. Grivița Roșie de Rugby — VII**, desfășurată în zilele de 16—17 mai a.c. la stadionul **Parcul Copilului** din Capitală.

Aflată la cea de a treia ediție, această întrecere s-a bucurat de un autentic succes, prin participarea a 12 echipe din toată țara, prilejuind numeroșilor spectatori prezenți un spectacol non-stop, timp de două zile însorite, în care au fost rodați aproximativ 100 de jucători divizionari dintre cei mai remarcabili. Astfel, în prima zi, s-au desfășurat nu mai puțin de 18 jocuri în serii, pentru determinarea primelor clasate la sferturile de finală, durata jocurilor fiind de 2 reprize a cîte 7 minute de **joc efectiv**, cu 1 minut de pauză. Se înțelege că efortul jucătorilor e maximalizat, iar cunoștințele tehnice și calitățile fizice apar în mod evidențiat, ca la o radiografie critică.

În dimineața zilei de 17 mai, s-au desfășurat numai 7 partide, cu caracter eliminator. În sferturile de finală, s-au obținut următoarele rezultate : **Steaua — Gloria 28—0 ; Dinamo — IAMT Oradea 46—4 ; R.C. Grivița Roșie — TCI Constanța 42—12** și **Politehnica Iași — Sportul Studențesc 22—4.**

În semifinale, într-un meci foarte dîrz, **Dinamo**, a reușit să învingă **Steaua** cu 12—6, iar **R.C. Grivița Roșie** a învins pe loc[illegible]toarea Politehnicii Iași, pe **Sportul Studențesc**, cu 32—10.

Finala, cu cîte două reprize, extinse la 10 minute, a dat cîștig de cauză echipei organizatoare **R.C. Grivița Roșie**, care a primit Cupa din partea inginerului Roesin, învingînd pe **Dinamo** cu 43—6 (18—6). Iată și cele două restrînse formații : **R.C. Grivița Roșie** — Dinu, Gurămare, Dinescu, Anton, Neaga, Chiriglu, Calafeteanu ; **Dinamo** — Doja, Tufă, Zafirescu, Mutu, Copil, Aldea, Popescu. S-au remarcat : Neaga, Anton și Gurămare, de la **R.C. Grivița Roșie**, precum și Doja, C. Popescu, de la **Dinamo**.

Ar fi de dorit ca asemenea competiții-fulger să fie generalizate în cadrul activităților sportive regionale, ele avînd darul să stimuleze atît tehnicitatea individuală a jucătorilor, cît și atracția spectaculară a rugbyului.

O plăcută comunicare ne-a încredințat tînărul jucător de rugby de la R.C. Grivița Roșie, **Moraru Octavian**, participant de curînd ca invitat special la Turneul de primăvară al echipei **Barbarians**, turneu tradițional, cu o vechime de peste 80 de ani (1890) !

Echipa **Barbarians** alcătuită întotdeauna din redutabili internaționali de la diverse echipe, susținea în trecut cîte 4 partide, anual, cu **Penarth, Newport, Cardiff** și **Swansea**, limitîndu-se, actualmente, numai la ultimele două. Anul acesta, **Cardiff** a cîștigat la **Barbarians**, în primul meci cu 32—24, iar în cel de-al doilea, **Swansea** a cedat celei de a doua formații **Barbarians** cu 30—17.

Ziarele Marii Britanii au comentat pe spații largi eventimentul, consemnînd la **Barbarians** jucători de talia unor : **D. Pickering, I. Eidman** și **A. Phillips**, din Țara Galilor, **J. Orwin**, din Anglia, **Lorendge**, din Noua Zeelandă, **B. Calcraft**, din Australia, **S. Myller**, din Irlanda, **Bettarello** (Italia).

Un extras din **The Guardian** subliniază : „Dacă selecționerii lui Barbarians l-ar fi ales pe Octavian Moraru și în meciul cu Cardiff, poate că «Baa-baa»-ar fi cîștigat, deoarece Cardiffu[illegible] a dominat linia a treia «barbară», în special după ce Buckton a trebuit să iasă accidentat. La Swensea, pachetul „străinilor" a fost mobil și atletic, cu o linie a treia proeminentă prin Calcraft, Russel și Moraru". Un alt text din **Times**, mențiune evocator : „Octavian Moraru, jucătorul de linia trei român, va juca azi la Swansea, la 32 de ani după ce tatăl său a jucat pe faimosul «St. Helens», cu echipa României.

Asemenea aprecieri ne bucură profund, căci ele vin oportun spre cinstirea rugbyului nostru.

TUDOR GEORGE ■

Civilizația sportului

Noi și profesorii noștri

Elena Leuștean, maestră a sportului la gimnastică, profesoară : *„Nu de mult am citit în această rubrică un articol despre minunatul antrenor-profesor-om Popescu Pik Colibași. Un articol care a făcut să-mi tresalte sufletul, să-mi împăienjenească ochii cu lacrimile calde ale recunoștinței și totodată să mă întoarcă cu emoție la vîrsta cînd, elevă fiind, la școala sportivă din Brașov dibuiam poteca pe care să pășesc pentru a ajunge pe magistrala marilor performanțe. Am avut noroc. Acolo l-am cunoscut pe acest apreciat pedagog și îndrumată de el am făcut primii pași, mai întîi la handbal și apoi la gimnastică. Cu timpul, datorită lui „Tata Pik" mi-am format și imaginea modelului de dascăl în devenirea ce mi-o doream. Recent, cu ocazia „Cupei Anghel Saligny", manifestare de masă inscrisă în cadrul Daciadei, studenții de la Institutul de Construcții București au mulțumit conferențiarei universitare Mioara Șerban la capătul unei activități neîntrerupte de 35 de ani, timp în care a fost prezentă la tot ceea ce a însemnat fenomen sportiv-didactic-studențesc, îmbinînd tactul pedagogic cu prestigiul personal caracteristic oamenilor de excepție. A fost mai întîi jucătoare de baschet pentru ca apoi să devină o competentă profesoară cu multiple merite în instruirea și conducerea echipelor reprezentative ale institutului la baschet, handbal, atletism, volei, gimnastică, tenis de cîmp, badminton, demonstrații sportive de masă și ansambluri artistice înscrise în Festivalul național „Cîntarea României". Lista preocupărilor ei este lungă, dar nu pot trece peste perioada, de la începuturile Televiziunii, cînd a conceput și condus programul de gimnastică transmis direct duminica dimineața. Nu în ultimul rînd pasiunea ei pentru jocul de rugby, a cărui cunoscătoare avizată este, a făcut-o să fie aleasă în conducerea clubului Sportul Studențesc. Analogia dintre acești doi dascăli de vocație, Mioara Șerban și Pik Colibași mi-a dat curajul să vă scriu pentru ca retragerea din activitate a unui om care a fost un model pentru tinerii care l-au înconjurat să nu treacă, poate, neobservată".*

Stimată Elena Leuștean, vă mulțumim pentru aceste rînduri venite din partea unei gimnaste de clasă, care, în urmă cu 31 de ani, la Jocurile Olimpice de la Melbourne, alături de alte cinci grațioase românce, ne-a adus o medalie de bronz pe echipe în urma unui spectacol ca de basm. Atunci, la West Melbourne Stadium, sextetul României a vrăjit sala în proba de ansamblu, evoluția lui fiind, în acordurile sublime ale „Rapsodiei române" a lui George Enescu, ca un dans de zîne în mijlocul unei grădini minunate de pe alt tărîm. Faptul că nu vă uitați dascălii este pilduitor pentru tînăra generație. Ce așteaptă în fond foștii profesori ? Atenție, respect, un cuvînt bun, să nu-i uităm, să nu-i izolăm. Constituie toate acestea un preț atît de mare pentru tot ceea ce le datorăm ? Oameni de sport ca profesoara Mioara Șerban mai pot fi folositori. Experiența și înțelepciunea lor trebuie valorificate.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

„Trebuie să lucrăm cu toţii împreună...“

Dînd curs invitaţiei Federaţiei române de şah, personalităţi marcante ale mişcării şahiste mondiale au participat la Sesiunea Consiliului executiv al Federaţiei internaţionale (FIDE). Lucrările, desfăşurate la Timişoara într-o atmosferă cu adevărat sărbătorească au pus bazele dezvoltării activităţii internaţionale pentru următorii patru ani. Dezbaterile au fost conduse cu abilitate şi fermitate de preşedintele FIDE, Florencio Campomanes. Dintre problemele viu comentate am ales spre dialog în discuţia abordată pentru cititorii revistei „Flacăra“ cu Florencio Campomanes rolul şi condiţia femeii în viaţa şahistă.

— În activitatea de mare performanţă constatăm cu regret că şahul feminin pierde teren în faţa şahului masculin. Jucătorii sînt superiori şahistelor nu numai în faţa tablei de joc, dar şi prin faptul că se implică mai mult în activitatea competiţională, îşi exprimă deschis punctele de vedere privind aspectele progresiste ale momentului actual, ceea ce jucătoarele nu o fac. Domnule Campomanes, spuneţi-ne, vă rog, de ce femeile nu pot atinge acelaşi nivel tehnic în joc ca şi bărbaţii ?

Florencio Campomanes : În momentul de faţă, din păcate, există o discrepanţă extraordinară între şahul feminin şi cel masculin. Pentru a putea discuta această situaţie e necesar să nu uităm să ne întoarcem în timp, să nu uităm care a fost rolul femeii în societate. Femeia a pătruns în şah cu mare întîrziere, după îndelungate oprelişti şi şovăieli şi, nici măcar astăzi, nu poate deveni deocamdată egalul bărbatului. La vîrsta copilăriei nu se remarcă nici o diferenţă în privinţa entuziasmului, a dorinţei de cunoaştere, dar ceva mai tîrziu, în adolescenţă băieţii sînt mai captivaţi de studiu decît fetele şi fac acumulări solide. Sînt mult mai puţine şahistele care se afirmă la vîrste fragede faţă de numeroşii jucători valoroşi. Nu e o problemă a puterii de concentrare chiar dacă unii caută cauza în faptul că „femeia nu poate sta liniştită cinci ore“... Nu e nici o diferenţiere între tipul de inteligenţă, ci o problemă de educaţie, de cultură care suferă bogate implicaţii sociologice şi psihologice. Şi, apoi, se pare că femeia este mai puţin agresivă decît bărbatul şi aceasta are repercusiuni în luptă, în combativitate. Toate acestea dau naştere unei conjuncturi speciale de factori care fac ca diferenţa dintre femeie şi bărbat să fie şi mai pregnantă în şah.

— Care este poziţia Federaţiei internaţionale în privinţa apropierii celor două valori ?

F.C. : Pentru că sînt un om extrem de pragmatic, iau situaţia actuală ca atare şi încerc să îmbunătăţesc ceea ce avem. Tendinţa actuală a şahului mondial este ca femeile să joace în turneele „open“ cu bărbaţii. Această direcţie nu este, poate, cea mai bună pentru că şahul ascunde un aspect foarte curios : dacă ai un adversar mai slab, tinzi să joci şi tu mai superficial, dar dacă ai un adversar puternic, atunci te concentrezi mai mult şi poţi juca mai bine. Prin urmare, în ciuda calitatea jocului este mai ridicată, cu atît efortul şahistului şi şansa sa de progres sînt mai mari.

— Cu alte cuvinte, ceea ce înseamnă progres pentru femei prin participarea în turneele rezervate bărbaţilor devine obstacol şi superficialitate pentru bărbaţi ?

F. C. : Întocmai ! Jucătorii se opun participărilor mixte argumentînd că ei nu pot concura în concursurile rezervate femeilor şi că jucătoarele coboară nivelul tehnic al competiţiilor comune. Şi cu toate acestea avem şi printre jucătoare şahişti de talie mondială. Femeile deţin şi ele acum titlul de mare maestru precum campioana lumii, Maia Ciburdanidze sau Nona Gaprindaşvili. Nici România nu duce lipsă de jucătoare foarte bune. O dovadă grăitoare este prezenţa permanentă a echipei României în lupta pentru o medalie olimpică.

— Cum se poate rezolva problema nr. 1 a şahului feminin : participarea la un număr mai mare de turnee ?

F. C. : Trebuie să facem totul pentru ridicarea nivelului şahului feminin şi asigurarea condiţiilor ca şahistele să joace mai mult şi mai bine. Dar şahul feminin nu este tot atît de popular ca şahul masculin. FIDE are probleme serioase cu organizarea competiţiilor feminine care şi aşa sînt foarte puţine. Din nou sîntem astăzi în situaţia neplăcută de a ne lupta cu dificultăţile avute şi de precursorii mei la preşedinţia FIDE în organizarea „interzonalelor“ feminine. Încercăm să găsim permanent sprijinul guvernelor sau al susţinătorilor particulari pentru rezolvarea situaţiei diferenţiate dintre femei şi bărbaţi în privinţa condiţiilor de joc. În România femeia are o situaţie aparte, privilegiată, fiind angrenată în toate domeniile de activitate, participînd activ la rezolvarea problemelor vieţii. Tocmai de aceea şahistele din România obţin constant rezultate foarte bune în marile întreceri.

— Ce credeţi că ar putea întreprinde FIDE, dumneavoastră personal pentru distrugerea barierelor performanţelor care să fie rezervate în mod egal atît femeii cît şi bărbatului ?

F. C. : Nu vă pot promite, deocamdată nimic. Trebuie să lucrăm cu toţii împreună şi să aducem îmbunătăţiri treptat. Avem o comisie feminină mondială care trebuie să-şi expună concret punctele de vedere şi să încerce să facă eficientă activitatea sa. Propunerea excelentă a Federaţiei române de a se organiza în România pentru prima oară meciul dintre echipele feminine ale Uniunii Sovietice şi o selecţionată a restului lumii în anul 1989, propunere acceptată de FIDE, poate deschide noi perspective şahului feminin în lume.

— Vă mulţumesc şi vă aşteptăm din nou în România !

F. C. : Cu cea mai mare plăcere pentru că, sincer să fiu, nu m-am simţit niciodată mai bine ca la Timişoara. M-am simţit ca la mine acasă ! Voi reveni...

MARGARETA MUREŞAN ■

Nicolae Rainea:

„N-am pus încă fluierul în cui“

— Bună ziua, tovarăşe Nicolae Rainea. Vă caut chiar pentru a vă întreba ce mai faceţi?

— Ce să fac ? Am trei ani de cînd m-am stabilit la Galaţi şi lucrez ca maistru principal la secţia turnătorie mixtă a Combinatului siderurgic.

— De Galaţi ştiam, cel puţin de la prefixul telefonului. Dar v-aţi pus fluierul definitiv în cui, cum se spune ?

— Deloc. Fac antrenamente săptămînale, la fel ca înainte, particip cu lecţii şi consultaţii tehnice la activitatea şcolii judeţene şi a colegiului local de arbitri, arbitrez jocuri amicale sau de copii. Nu trece duminică fără să fluier vreo 2—3 astfel de jocuri.

— Recent, aţi arbitrat şi lunea, la Arad, un meci între foste glorii...

— Văd că ştiţi tot !

— Nu chiar. De pildă formaţiile...

— A jucat U.T.A. '70 cu formaţia care ne place s-o numim Mexic '70. Selecţionata locală, antrenată de Coco Dumitrescu, a avut alcătuirea : Gornea (Vidac) — Birău, Lereter, Pojoni, Popovici — Domide, Broşovschi — Axente, Otto Dembrovschi, Sima, Kukla. O repriză a jucat şi Pîrcălab.

Iar naţionala '70, antrenată şi acum, ca şi atunci, de Angelo Niculescu, a evoluat în formula : Răducanu — Sătmăreanu, Boc, Pescaru, Mocanu — Dembrovschi, Anca, Dumitru — Lucescu, Dumitrache, Tătaru. În repriza a doua, Gornea şi Domide au evoluat la tricolori, ca şi Ivăncescu.

— Am auzit că Birău l-a eam faultat pe Lucescu...

— Pe Birău l-am eliminat în repriza a doua pentru joc dur, iar pe Lucescu l-am avertizat pentru proteste !...

— Aţi rămas la fel de inflexibil. Ce v-a impresionat la acest joc ?

— Extraordinara afluenţă a publicului, cum n-am văzut niciodată la Arad. Au fost peste 20 000 spectatori în tribune şi alte cîteva mii pe afară... Lume după lume, peste tot — pe tabelă, prin pomi, pe unde se putea găsi cît de cît un loc de sprijin şi de privit.

— Dar din jocul propriu-zis — ce v-a impresionat ?

— Supleţea lui Anca (subponderal, chiar la vîrsta asta !), tehnica şi eleganţa proverbiale ale lui Boc, cursele lui Lucescu şi, bineînţeles, gagurile lui Rică Răducanu... S-a jucat, însă, foarte serios, deşi toată lumea credea că va fi un egal, cum se mai obişnuieşte. A învins Mexic '70 cu 4—3 .

— Cum s-a văzut de la Galaţi meciul cu Spania ?

— Bine aţi zis „de la Galaţi“, pentru că, deşi marţi eram în Bucureşti, nu s-a găsit posibilitatea să-l pot vedea pe viu...

A fost un joc senzaţional, prin care echipa României a dovedit că poate juca un fotbal de clasă şi învinge orice formaţie „cu firmă“ mai mult sau mai puţin autentică, aşa cum a fost această Spanie, încă vicecampioană europeană.

— Arbitrajul fostului dv. coleg, Ponnet ?

— Niciodată nu mi-a plăcut să mă pronunţ public despre arbitrajele altora, dar şi la acest capitol, al arbitrajului, se poate vedea ce-nseamnă valoarea şi lipsa de valoare. Ca să nu intru în detalii, aş spune că arbitrajul lui Ponnet a fost confuz şi sub valoarea jocului.

— Folosiţi în vreun fel experienţa dv. de arbitru ? Vă întreb asta avînd în faţă o fişă în care sînteţi considerat arbitrul român cu cel mai bogat palmares — peste 25 de ani de arbitraj, 1 200 jocuri arbitrate, aproape 100 de delegări la meciuri internaţionale, 400 în divizia A ş.a.m.d.

— Întrebarea nu cred că mi se adresează mie, ci celor care ar putea folosi experienţa mea. Eu aştept să se întîmple şi acest lucru.

— Dar nu sînteţi „legat“ de Oţelul Galaţi ?

— Bine că m-aţi întrebat. Mă implic în activitatea acestui club în limita strictă a atribuţiilor care-mi revin ca membru al biroului federal, reprezentant în acest for din partea colectivului muncitoresc gălăţean. Asta nu înseamnă că „pun umărul“, cum eronat a apărut într-un interviu mai vechi, la rezolvarea nu ştiu căror probleme ale Oţelului. Nu deţin nici o funcţie — nici la club, nici în secţia de fotbal, aşa că mă rezum, repet, la îndeplinirea atribuţiilor de membru în biroul federal, aşa cum fac şi ceilalţi colegi din acest for.

— Dar ce părere aveţi despre Oţelul ?

— Repet ce spune multă lume cunoscătoare : Oţelul de azi e cea mai bună echipă pe care a avut-o vreodată Galaţiul.

— Vă menţineţi şi-n viaţă conduita neutră şi obiectivă din vremea cînd arbitraţi ?

— Este singurul lucru care mă preocupă — să-mi menţin neutralitatea ! Cred că nu întîmplător am fost singurul arbitru din lume care şi-a eliminat fratele de pe teren într-un joc de fotbal. În materie de sport, neutralitatea şi obiectivitatea rămîn calităţile sau... „defectele“ mele de bază — în orice situaţie şi-n faţa oricui !

— Asta vă dă şi motive de satisfacţie, nu-i aşa ?

— Sînt realizat din toate punctele de vedere — familial, profesional, ca experienţă de viaţă ş.a.m.d. Peste un an mă voi pensiona din meseria pe care am slujit-o o viaţă întreagă. Ceea ce, sufleteşte, nu mă mulţumeşte este faptul că încă am rămas dator fotbalului, că am mari obligaţii morale faţă de acest sport, pe care-l mai pot sluji cu credinţă şi adevăr. Dar pentru asta nu voi bate la uşa nimănui, rămînînd ca alţii să aprecieze cît şi cum pot fi de folos fotbalului nostru — şi tot alţii să judece dacă experienţa mea merită să fie neglijată.

— Cunoscîndu-vă această experienţă, ştiind că „aţi fluierat tot“, în afară de o finală de C.M., şi că sînteţi observator U.E.F.A., v-aş pune o întrebare simplă : cine va retrograda, tovarăşe Rainea ?

— Tocmai pentru că am văzut multe la viaţa mea, nu m-am hazardat niciodată să fac pronosticuri. Cu atît mai mult în condiţiile campionatului nostru, cînd o echipă joacă bine în deplasare miercuri, pentru ca duminică să piardă acasă...

Ceea ce trebuie să dea de gîndit este că foarte multe echipe îşi propun doar să nu retrogradeze, adică să ajungă la acel 45—50 la sută din punctaj care le fereşte de griji. Rezultatele din ultima vreme ale fotbalului nostru pot oferi prilejul unei creşteri calitative a muncii la cluburi, a jocurilor, a valorii generale etalate în campionatul primei divizii.

— O ultimă întrebare s-ar referi la Igna...

— Înţeleg. Igna mă urmează, într-un fel, fiind al doilea arbitru român căruia i se încredinţează conducerea unei finale europene. Mă bucur mult pentru el şi-i urez mult, mult succes !

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Toată lumea face sport

● Organizatorii italieni ai turneului final al Campionatului mondial de fotbal din 1990 au anunţat de pe acum datele competiţiei, meciurile urmînd să se desfăşoare între 9 iunie şi 8 iulie. Surprinzător, după toate zvonurile, formula de desfăşurare a turneului va fi aceeaşi, s-a precizat, cu cea din Mexic, de anul trecut, cu 16 echipe calificate în faza a doua, în meciuri K.O. ! (eliminatorii) Singura problemă încă nerezolvată este desemnarea oraşului-gazdă pentru meciul inaugural : Milano — cu cel mai mare stadion al „II Mondiale“-lui, „San Siro“ (devenit, recent, „Giusseppe Meazza“) ori Roma, cu a sa arenă „Centomilla“, care nu are însă decît 60 000 locuri ● În plutonul foarte populat al „Cursei Păcii“ (record de participare, cu 26 de echipe a cîte 6 rutieri) o figură simpatică fac cehoslovacii Milan Rambonsek şi Zbynek Simar, de 36 şi, respectiv, 40 de ani, care, în fiecare zi, iau startul şi parcurg etapele competiţiei, pe bicicletele de construcţie proprie, „alcătuite“ din piese disparate, de la alte „regine ale şoselii“ scoase din uz. Cei doi ciclişti „hors-concours“ sînt cei mai aplaudaţi dintre cei peste 130 de participanţi propriu-zişi ai Cursei ● Campionatul mondial de go (şah chinezesc) s-a încheiat la Beijing cu victoria japonezului Imamura Fumiaki. În vîrstă de 39 de ani, Fumiaki (7 „dan“, clasificările la go fiind asemănătoare celor din... judo) cîştigă titlul suprem pentru a doua oară consecutiv ● De remarcat creşterea valorii jucătorilor europeni, cu 6 prezente în primele 10 locuri ale clasamentului, într-un sport dominat pînă nu de mult de asiatici ● Clive Allen, atacantul lui Tottenham Hotspur, desemnat cel mai bun fotbalist englez al sezonului, a intrat şi în posesia titlului de golgeter, cu 49 de goluri înscrise. Cifra este exactă, numai că, în Anglia, titlul de cel mai eficace jucător se acordă pentru punctele marcate în toate competiţiile oficiale (campionat, Cupa Angliei şi Cupa Ligii).

LUCIAN OPREA ■

Cronica şoselei

Rondul cu lalele negre

Dacă te uiţi cu atenţie la imensa roată a autobasculantei, îţi dai seama că ceva s-a întîmplat cu ea.

O urmă aşa ca de ştergere, de frecare, se întinde pe aproape jumătate din suprafaţa laterală a cauciucului.

Pneul va mai putea rula însă sute de mii de kilometri. N-a fost vătămat deloc. Privirea spectatorului ad-hoc de pe stradă trece de la basculantă la autovehicul, care a căpătat curioasa formă a unui fulger, da, fără nici o mirare, s-a metamorfozat în linia frîntă a unui fulger. Trecătorii mai documentaţi, care au fost prezenţi încă de la actul întîi al spectacolului, fac precizări, fără de care, pentru cei ce au sosit pe scena străzii după lăsarea cortinei, circumstanţele producerii accidentului ar rămîne învăluite în cel mai adînc mister. Un tip mic de statură, dar vinjos se agită spre public, „cum să vă explic mai plastic, să înţelegeţi mai uşor. A fost ca şi cum un fotbalist, aidoma lui Lăcătuş în meciul cu Spania, şi-ar fi terminat cursa sa de formula I, cum scria un gazetar iberic, dînd un şut cu toată puterea într-o minge din cauciuc compact, avînd diametrul de un metru. Basculanta nu a rămas insensibilă la lovitura puternică, încasată din partea autoturismului. Cauciucul a amortizat mult din efectul şutului. Enorma maşină s-a deplasat însă cam doi metri, ajungînd la bordura trotuarului. Tot aşa cum şi fotbalistul, după ce şi-ar fi lăsat amprenta pe ghemul enorm de cauciuc, s-ar fi ales cu piciorul rupt, la fel şi autoturismul a ajuns în poziţia deloc de invidiat, de linie frîntă".

Motorul dislocat şi spart, uşa mototolită ca o batistă, capota cu înfăţişare de bidon turtit, volanul ca un covrig nereuşit.

Dar, şoferul ? El a făcut un salt nedorit, de la postul de pilotaj, pe asfaltul drumului, aidoma unui înotător, care îşi întinde braţele înaintea efectuării unei sărituri de la trambulina de 10 metri.

Dar fata de alături ? Seamănă leit cu Angela, cu părul blond şi ochi de azur, personaj din romanul „Băietul mecanic“ al lui Cezar Petrescu. Ea a executat, prin parbrizul autoturismului, o săritură exact ca o paraşutistă şi a aterizat pe cochetul rond de flori, din mijlocul micii pieţe. A făcut, cum zic moldovenii, chiseliţă panseluţele, zambilele, extrem de elegantele şi rarele lalele negre. Fusta largă, largă, a mai ajutat-o pe fată să planeze, iar contactul cu solul să fie mai blînd. Vorba aia, una e să aterizezi fără paraşută pe asfalt şi alta e să pici ajutat de suprafaţa destul de mare de mătase viu colorată, pe un covor de flori, plantate în pămînt afînat. Băiatul de pe basculantă vorbeşte precipitat, vădit emoţional : „Eu, eu tocmai duceam marfa la descărcat. L-am văzut venind în viteză. Am şi acum imaginea pilotului aplecat spre faţă. Mi-am zis : Trebuie să fie cineva nebun, să nu se asigure la intrarea pe o stradă cu patru benzi, aglomerată şi semnalizată cu indicatoare care se văd, nu de la ciţiva zeci de metri, ci de la kilometri.

De aceea, mi-am continuat mersul. Cred că avea 60 — 70 km pe oră. Îmi trec prin minte toate secvenţele întîmplării.

Să presupunem că opream. Eu zic că era mai rău, deoarece tînărul intra în trotuar. Maşina mea a avut un rol de parapet. I-a apărat pe pietoni. Şi cine credeţi că forma majoritatea lor în momentul acela ? Micuţii de la Casa de copii şcolari care se întorceau, de la ore, la căminul de pe strada aflată aci, la doi paşi.

Pilotul autoturismului, care şi-a revenit din şoc, aflat la reanimare, ni se destăinuieşte cu francheţe dezarmantă : „Cunoscusem fata cu două zile înainte. Mi-a plăcut din primul foc. O rară avis, mi-am zis eu. „Fermecătoare, corp à la Carolyn Kermore (Vezi serialul „manechin de lux“ din „Săptămîna“), inteligentă, plină de spirit. Ce făceam ? Îi priveam cu coada ochiului pieptul tulburător. În clipa cînd mi-am dat seama că mai am doar doi metri pînă la basculantă mi-am zis, exact ca pilotul din „Zbor periculos“ aflat în faţa imposibilităţii unei aterizări forţate, s-a zis cu noi ! Am avut totuşi mare noroc. O fracturăde bazin nu e glumă. Dar nu se compară cu un salt direct în cavou, care putea fi foarte bine o ipostază a nefericitei întîmplări.

Nu vă uitaţi la faţa mea ! Arăt urît. Ştiu, vînătăile, juliturile, zgîrieturile nu pot înfrumuseţa faţa unui tînăr. Norocul meu e că nu voi rămîne cu cicatrice prea serioase. „Angela“ nu are decît nişte fisuri. Poate să umble. Fiind şi ea aci la spital, aproape din oră în oră trece pe la mine, să vadă cum o mai duc. Fiecare rău are partea lui bună. Cred că accidentul ăsta m-a ajutat să-mi găsesc o nevastă ca lumea.

N-aş vrea cumva să creadă altceva. Că verificarea trăinicie sentimentelor unei fete trebuie să se facă neapărat prin manevre neinspirate ca ale mele. Neinspirate puţin zis. Termenul corect e „primejdioase“.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Conversiunea la producţia civilă

Dezarmarea, problema numărul unu a contemporaneităţii, este menită să ducă la realizarea a două obiective fundamentale : pe de o parte, să reducă treptat şi în cele din urmă să înlăture cu totul pericolul de război, să ducă la făurirea unei păci durabile pe Pămînt, iar, pe de altă parte, să contribuie, prin uriaşele resurse materiale, financiare şi umane eliberate, la eliminarea unor racile cum sînt foametea, sărăcia, bolile, analfabetismul, la accelerarea dezvoltării. Pentru atingerea celui de-al doilea obiectiv, capătă o importanţă tot mai mare una din componentele de bază ale procesului de dezarmare — diminuarea fondurilor de orice fel destinate scopurilor militare, reducerea cheltuielilor militare.

De-a lungul anilor, şi mai ales în ultimele două decenii, România, preşedintele Nicolae Ceauşescu s-au pronunţat cu consecvenţă pentru micşorarea bugetelor de război. În dorinţa de a impulsiona luarea de măsuri concrete în domeniul dezarmării, România a fost prima ţară din lume care a hotărît şi a pus în practică reducerea cu 5 la sută a armamentelor, a efectivelor şi a cheltuielilor militare. Toate resursele eliberate au fost integrate activităţii civile. În acelaşi timp, ţara noastră a adresat şi celorlalte state chemarea de a trece fiecare la o reducere de cel puţin 5 la sută a armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare. „Astăzi, cînd în lume se cheltuiesc imense sume pentru înarmări, cînd se sustrag în scopuri militare mijloace importante care ar putea fi puse în slujba dezvoltării economice, sociale, ştiinţifice şi culturale — spunea preşedintele României —, noi apreciem că aceste fonduri şi-ar găsi adevărata menire dacă ar fi folosite pentru sprijinirea eforturilor de lichidare a subdezvoltării, care afectează grav o mare parte din populaţia globului, pentru asigurarea progresului şi dezvoltării economico-sociale a tuturor popoarelor, pentru valorificarea mai bună, în interesul omului, a marilor resurse ale planetei noastre."

Rezultă cu claritate că între dezarmare şi dezvoltare există o relaţie directă, cea de-a doua depinzînd în mare măsură de înfăptuirea celei dintîi. În concepţia românească, resursele eliberate prin măsuri de dezarmare ar urma să servească jumătate la promovarea programelor economico-sociale interne din fiecare ţară, iar cealaltă jumătate la sprijinirea mult mai accentuată a eforturilor de progres ale ţărilor în dezvoltare, făcîndu-se astfel legătura firească între realizarea dezarmării şi făurirea noii ordini economice internaţionale.

Dar deşi cursa înarmărilor continuă, deşi pînă în prezent măsuri concrete în domeniul dezarmării, în afară de cele româneşti, nu s-au luat, factorii şi forurile de resort, specialiştii, opinia publică se preocupă de ce se va întîmpla după ce asemenea măsuri vor fi hotărîte, de modul în care mijloacele materiale, cadrele, toate resursele cu caracter militar, odată eliberate, vor fi integrate în activitatea civilă. Chestiunea interesează în mod deosebit Organizaţia Naţiunilor Unite, avînd în vedere şi faptul că în toamnă la New York urmează să aibă loc Conferinţa internaţională a ONU asupra Relaţiei Dezarmare-Dezvoltare. În documentele întocmite de Comitetul pregătitor al conferinţei, în alte materiale şi cărţi, se subliniază că preparativele în vederea conversiunii resurselor din domeniul militar la producţia civilă este necesar să înceapă chiar înainte de realizarea primelor acorduri concrete în această privinţă. Printre propunerile referitoare la conversiunea în sectoare civile a mijloacelor tehnologice şi a forţei umane „demobilizate", se află utilizarea specialiştilor militari şi a tehnicii militare la construcţia de poduri, porturi, drumuri, clădiri pentru spitale, învăţămînt, mijloace de comunicaţii, antrepozite alimentare ş.a. Numeroase resurse destinate în prezent tehnologiilor militare ar putea fi redistribuite producerii de electricitate, aplicaţiilor militare ale tehnologiilor nucleare, tehnologiilor chimice şi biologice pentru agricultură, tehnologiilor electronice şi de computer în scopuri industriale, tehnologiei laser pentru aplicaţii industriale şi medicale.

Fără îndoială că alături de măsurile efective, cum sînt cele luate de România, cercetările şi studiile privind conversiunea producţiei militare în producţie civilă au darul de a influenţa favorabil însăşi măsurile de dezarmare, hotărîrile în acest domeniu.

ION D. GOIA ■

Despre fotbal şi stadioane

Meciurile Campionatului mondial de fotbal ediţia 1990 au început. Poate surprinde această afirmaţie, cînd nici preliminariile nu s-au jucat, însă în Italia, gazda viitoarei confruntări fotbalistice mondiale, se desfăşoară încrîncenate meciuri financiare şi administrative pentru pregătirea acestui moment. Restructurarea celor 12 stadioane desemnate de Comitetul de organizare să găzduiască meciurile a declanşat o luptă fără precedent între forţele politice locale, antreprenori şi conducătorii echipelor de fotbal din oraşele respective, evoca revista „L'Espresso". Pentru stadioanele noi, cum sînt cele din Udine, Cagliari şi Verona nu sînt multe probleme. Interesul major al administratorilor este dirijat spre tortul imens, de 300 de miliarde de lire, oferit de stat pentru pregătirea bazei materiale, din care fiecare încearcă să taie o felie cît mai groasă, şi mai consistentă. Că la Florenţa spiritele sînt agitate în urma hotărîrii primăriei de a mări capacitatea stadionului local prin sacrificarea pistei de atletism e o bagatelă faţă de ceea ce se petrece în oraşele în care sînt prevăzute investiţii serioase sau se vehiculează ideea megastadioanelor cu 100 000 de locuri şi peste. La Torino, unde activează două echipe de frunte, Juventus şi Torino, pentru modernizarea vechiului stadion s-a hotărît iniţial constituirea unei societăţi cu capital mixt de 20 de miliarde de lire între cele două echipe ale oraşului. Proiectul acesta a trăit prea puţin, pentru că prin abile mişcări de culise s-a luat o altă hotărîre — construirea unui nou stadion cu contribuţia, interesată desigur, a unor firme particulare precum Fiat. Costul a urcat la 70 de miliarde de lire în care intră şi infrastructurile necesare acestui nou edificiu sportiv. Acum urmează să fie ales proiectul şi antreprenorul din cele trei mari societăţi ofertante printre care, normal, Fiat Engineering. Cine va învinge va avea şi concesiunea pe 20 de ani a stadionului, care abia după aceea va intra în proprietatea primăriei. La Palermo lucrurile stau altfel. Există un proiect minunat pentru un stadion, terenuri de antrenament, hoteluri pentru echipe şi suporteri, extinderea autostrăzii, construirea unui nou aeroport şi multe altele dar, vorba consilierilor comunali, „ce vom face cu toate acestea după CM pentru că la Palermo nu există nici o echipă de fotbal ?!" S-au auzit apoi voci cum că finala se va juca la Milano şi organizatorii din Roma au trecut la contraatac. S-a propus construirea unui stadion cu 100 000 de locuri. Cele două echipe locale, Lazio şi Roma, sînt de acord, a fost găsit un grup serios de antreprenori şi un consorţiu de bănci gata să intre în joc. De ce nu se face? Pentru că acum se discută cine va exploata stadionul. Vrea şi Lazio, vrea şi Roma. Se pare că pînă la urmă va ciştiga primăria bătălia pentru 450 miliarde, dar rămîne o mare incertitudine : ce se va întîmpla cu vechiul stadion olimpic a cărui întreţinere costă 4 miliarde anual ? La Milano ideea megastadionului a venit de la proprietarul echipei Milan, Berlusconi, a cărui propunere a fost boicotată de Inter. El a sugerat, în replică, extinderea cu un inel a celebrului San Siro, care are 90 000 de locuri. Încă nu s-a hotărît nimic. La Napoli, pentru îmbunătăţirea stadionului San Paolo s-au întăritat atîtea spirite încît se aşteaptă verdictul justiţiei care va decide cine are dreptate. Sperăm că pînă la data aşteptată de toţi iubitorii fotbalului cei interesaţi în acest sport care de atîtea ori ne bucură şi ne amărăşte să fi ajuns la un consens şi arenele să fie gata pentru a-şi primi oaspeţii. Între care ne dorim, fireşte, să se afle şi echipa României.

IOAN ROŞCA ■

Treapta următoare

Neastîmpărat, cum era de presupus, computerul personal îşi caută haine noi, temător să nu i se descopere prea curînd ţăta descusută pe la subsuori. Un eveniment în această linie este considerat gestul I.B.M. de a scoate la horă ultimele piese puse la punct în laboratoarele sale secretoase. Ceea ce mulţi bănuiau, a căpătat acum confirmarea deplină. Era clar că perioada în care I.B.M. ieşea în pierdere la confruntarea cu alţii, şi mai ales cu asiaticii, era clar că această lungă aşteptare masca fierberea în suc propriu în căutare de soluţii. Şi ca efectul să fie cel scontat, de curînd au fost arătate cele patru tipuri de computer personal şi încă o sută de alte produse interconectabile, toate puse sub semnul lui mai rapid, mai ieftin. Între acestea, ustensilele care ne bat în fereastra intereselor — terminale, imprimante etc. Se semnalează că unul din aceste modele, evaluat la circa 11 mii dolari, are aceeaşi putere pe care o avea, cu 10—12 ani în urmă, un computer ce costa 3,4 milioane dolari. Computere circumscrise familiei Personal System/2 fac impresie, alături de componentele de bază — microprocesoare, discuri floppy — făcîndu-şi apariţia noutăţi de tipul discului cu laser, care poate înmagazina 800 000 de pagini de text.

Obişnuiţi să aplaude reuşita dar să nu omită eventualele neîmpliniri, observatorii nu ezită să-şi arate surprinderea. Se aşteptau de la I.B.M. la o reacţie-taifun, la un răspuns violent, în stare să-şi pună cu umerii pe saltea competitorii, de o manieră în care să le piară cheful de a mai tinji vreodată la a arunca mănuşa. Se presupunea că I.B.M. va apela în această direcţie la o usturătoare scădere de preţuri şi, respectiv, la ridicarea standardului tehnic, astfel ca imitatorii să-şi recunoască incapacitatea de a proceda la paşnica şi eficienta îndeletnicire a copierii şi, apoi, însuşirii noilor produse. Se spune chiar că în cazul componentelor de bază, nimic mai simplu ca alte firme să le reproducă legal. Se mai constată, pe de altă parte, că dacă noile modele pot utiliza programele destinate mai vechilor P.C., orice software gîndit pentru noile computere nu se poate folosi decît de către destinatar, interşanjabilitatea fiind exclusă. Şi cum aceste noi programe vor veni cu ceva întîrziere faţă de vînzările de computere este uşor de presupus că firmele rivale, vezi „Apple", vor căuta să smulgă din asta ceva avantaje pentru a reciştiga astfel teren.

Sînt spusele celor ce privesc pe sub sprîncene, făcîndu-şi curaj. Cei de la I.B.M. stau ca şi cum n-ar auzi nimic, ei ţin să sublinieze că produsele lor anunţă noua generaţie a computerului personal.

NEAGU UDROIU ■

În faţa cui se pleacă Himalaya ?

Între premierele cinematografice ale anului viitor se înscrie şi „Sagarmatha" (numele nepalez al Everestului, cărula chinezii îi spun Chomo Lungma). De pe acum, coproducţia cehoslovaco-nepaleză la care s-a dat primul „tur de manivelă" la 22 martie, se anunţă un film captivant, aşteptat cu legitim interes de publicul larg, cineaşti, oameni de ştiinţă, tineri şi adulţi.

Consacrat curajului, dîrzeniei, perseverenţei celor ce-şi propun să cucerească acest ceil mai înalt pisc din lume, filmul regizat de experimentatul Jan Pirch, nu va fi ceea ce se cheamă un film cu suspansuri, dar momentele de intensă emoţie, aventura umană va fi prezentă la tot pasul. „Sagarmatha" va fi mai mult decît un film, va fi un poem închinat întrajutorării, solidarităţii dintre oameni în lupta cu vitregia naturii. El va fi, totodată, prilej de readucere în memorie a celor dintîi oameni care au ajuns pe „Acoperişul lumii" : Edmund Hillary şi coechipierul său, şerpaşul Tenzing Norgay din expediţia britanică a lui J. Hunt. O privire „retro", la aproape exact 34 de ani de la „premiera" de pe Everest (29 mai 1953) arată că, de atunci, mulţi alţi temerari şi-au înscris numele în cartea de onoare a învingătorilor asprului şi, adesea cumplitului pisc himalayan. În filele ei figurează „semnătura" fenomenalului alpinist italian Reinhold Messner — cel care a escaladat toate cele 14 virfuri de peste 8 000 m ale Himalayei ! Îl urmează de aproape — cu 13 „virfuri" — polonezul Jerzy Kukuzka. Lista celor care — cu sau fără mască de oxigen — au cucerit Sagarmatha se lărgeşte mereu. La titlul de biruitor al Everestului aspiră şi John Collett din San Clemente (California — S.U.A.) şi japonezul Yoshio Furuichi. Dar, spre deosebire de experimentaţii alpinişti-atleţi Messner, Kukuzka şi alţii, cei doi sînt grav handicapaţi. În urmă cu cîţiva ani, pentru americanul Collett, născut cu o malformaţie a inimii, „muntele" însemna urcarea unei... scări cu cîteva trepte. O izbutită intervenţie chirurgicală i-a redat sănătatea, dar şi încrederea în forţele sale, speranţa că pasiunea vieţii lui — alpinismul — va depăşi stadiul de vis. După antrenamente stăruitoare, el a atins o formă care l-a impus atenţiei specialiştilor. Inclus în echipa de alpinism a S.U.A. (!), el a escaladat virful himalayan Kangtega ! E drept, de „numai" 6 810m...

Din 1964, în urma unui accident, japonezul Yoshio Furuichi are paralizată partea inferioară a corpului. „Starea" lui e, firesc, incompatibilă cu condiţia de alpinist. Aşa spuneau, aşa gîndeau toţi. Nu şi Furuichi. Compătimirea al cărei obiect era, tortura simplului fapt de a umbla pe stradă, au trezit leul ce dormea în sufletul lui. Asemenea californianului Collett, el a hotărît să înfrunte muntele. A început — şi l-a escaladat — cu Fuji, dar gîndul lui nemărturisit ţintea spre... Himalaya. La 25 mai anul trecut, împreună cu doi coechipieri şi cinci şerpaşi, purtînd în mîini nişte mănuşi speciale din aluminiu, a escaladat virful himalayan Kala Pattor (5 545 m) numai prin forţa braţelor ! Ca şi John Collett, Furuichi — îmbătat de senzaţia de neasemuită mulţumire — a făcut fotografia document, fericit şi uimit de bătăile propriei inimi...

Fericită idee de film, izbutit prilej de a demonstra adevărul spuselor lui Johann Herder : „Omul nu are un cuvînt mai nobil pentru a arăta cine este, decît numele său".

MIHAI VASILIU ■

U.R.S.S. : vedere din Piaţa Roşie, din Moscova

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Un hangar, un foc și o sectă

La Paris există o sectă a „adoratorilor soarelui și focului". Reuniunile adepților acestei secte au loc într-un hangar amenajat luxos, situat pe undeva aproape de rue d'Alésia.

Un librar, specializat în „științe oculte", mi-a dat adresa acestei secte și m-am dus acolo într-o după amiază de decembrie. Am fost primit de o tinără. I-am explicat că, deceptionat de lumea modernă, eram dornic să reînnod cu păgînismul primilor ani.

Fraza mea a avut un bun efect.

— Noi avem ceremonii solstițiale importante în fiecare seară între 15 și 22 decembrie. Dacă doriți să asistați, va trebui să vă întîlniți neapărat cu unul din „maeștri" cît mai curînd posibil. Să văd dacă domnul Lebrun nu poate să vă primească chiar acum.

Peste o clipă mă aflam în fața unui om de circa 60 de ani, puțin chel care, cu o bonomie extravagantă, a început să-mi vorbească :

— Vă salut în numele „regelui Soare" !, începu el. În ce zodie sînteți născut ?

— Berbec, spun eu.

— Atunci, locul dumneavoastră este printre noi. Elementul dumneavoastră este focul. Vom face din dumneavoastră un mare preot...

Avansarea mea mi s-a părut prea rapidă.

— Imediat ?, întreb eu.

— Nu. În șapte ani !

Am respirat ușurat.

— În cei șapte ani vă veți dedica riturilor purificatoare.

Îmi făcu cu ochiul.

Domnul Lebrun care mă și adoptase mi-a pus mîna pe umăr.

— Trebuie să vă explic scopul și sensul profund al acestor ceremonii. În momentul în care Terra se află la punctul cel mai îndepărtat de „regele Soare", atracția „stăpînului" nostru binefăcător se poate diminua prin lipsa dragostei umane față de el. Abandonată, planeta noastră s-ar pierde atunci pentru totdeauna în noaptea înghețată a spațiilor interstelare. Moartea umanității ar fi imediată. În această situație este de datoria noastră să-i arătăm „regelui Soare" adorația noastră.

— Sub ce formă ? întreb eu.

— Aprinzînd un foc. Focul este spiritul „Măriei Sale Soarele" pe pămînt. Focul este o ființă vie, adăugă el. Se naște, se hrănește, doarme, se trezește, moare. Între 15 și 22 decembrie „astrul rege" depune un efort considerabil ca să rețină pe orbită planeta noastră. Mii de oameni în lume adoră pe „Măria Sa Soarele" ; de la populațiile cele mai primitive din Australia pînă în țările cu tehnica cea mai avansată, ca Statele Unite și Suedia. Noi ne aflăm în legătură cu grupul american compus din industriași, scriitori chiar savanți. Numeroși sexologi au aderat la cultul nostru. Nu e de ignorat faptul că focul este un puternic afrodisiac. Nu este întîmplător nici faptul cînd se vorbește de un temperament arzător, sau de flacăra pasiunii, sau de ochi de jăratec la o femeie sau un bărbat.

Domnul Lebrun surise și adăugă :

— Veți auzi și învăța la noi lucruri pe care nu puteți să le aflați în altă parte.

Începusem să mă îndoiesc de acest lucru. Dar domnul Lebrun pe un ton grav îmi mai spuse :

— Să știți că „Măria Sa Soarele" este atotputernic. Cînd vrea să ne pedepsească sau să se răzbune, el scarpină pămîntul cu razele sale trezind vulcanii.

Am căutat un răspuns care să-i facă plăcere.

— Cuvintele dumneavoastră sînt pentru mine ca o mană cerească.

Maestrul surise :

— Vă așteptăm simbătă seara. Dar atenție !... Aduceți un obiect de preț pentru ofranda focului, un obiect la care țineți. Căci focul ar fi ofensat să primească drept hrană în aceste zile de sărbătoare un obiect fără valoare...

Simbătă seara, cu ofranda sub braț am sosit la templul „Măriei Sale Soarele". Am fost primit tot de aceeași tînără blondă și surizătoare.

— Veniți, spuse ea. Să mergem la garderobă.

Am urmat-o într-o mică încăpere unde, pe umerașe, se aflau niște robe lungi albe.

— Aceasta vă va veni bine.

Am îmbrăcat peste costum ținuta liturgică a sectei solare.

— Ce ați adus pentru hrana focului ?

— Ultima carte a lui Jean Paul de Longchamp.

Era o carte polițistă fără nici o valoare.

Tînăra făcu o grimasă.

— Mai sînt trei... Și țineți atît de mult la ea ?

— Oo, răspunsei eu.

Mi-a explicat apoi cu gentilețe ce rol are ea acolo.

— Noi sîntem șapte vestale care întreținem „Focul sacru" Cînd nu sînt ceremonii rămîne aprinsă numai o luminare mare. Dar flacăra acestei luminări este aprinsă de 175 de ani. În 1787, o vestală pariziană a adormit și a lăsat-o să se stingă. Imediat a izbucnit revoluția..

Am intrat în hangar. În mijlocul acestuia, sub o boltă circulară, așa cum sînt la unele cabane de munte, o grămadă de lemne uscate pe un podium de cărămizi.

— Vă las cu ceilalți novicI îmi spuse însoțitoarea mea, eu trebuie să stau lîngă vatră.

Se făcu liniște. Era vizibil că se aștepta ceva. Deodată, se deschide un glasvand și apăru domnul Lebrun. El purta o robă albă ornată cu un mare soare aurIu.

Anunță pe un ton grav :

— „Sanctitatea Sa Focul" !

Imediat, o tînără înaltă și machiată parcă pentru o intrare în scenă, avînd pe cap o cunună cu șapte luminări aprinse, pătrunse în hangar cu o imensă luminare aprinsă.

Toată lumea se prosternă.

Cu pași leniți, precum o „regină a luminii", „marea preoteasă" traversă hangarul și se așeză lîngă vatră pe un tron aurit. Cele șapte vestale, printre care și blonda, amfitrioana mea, aprind pe rînd cîte o torță, de la luminarea sacră. Apoi, împreună, aprind lemnele de sub hotă în timp ce asistența intonează un vechi cîntec druidic din care n-am înțeles nimic.

În cîteva minute, un mare foc se ridică în mijlocul hangarului.

— Héo ! Héo !... strigară adepții.

Cu ochii fixați la flăcări, marea „preoteasă" spuse :

— Oo, „Măria Ta Soare", noi te adorăm ! Purifică-ne !

Toată asistența repetă rugăciunea de mai multe ori. După aceea, ea se ridică de pe tron și aruncă în foc ofranda sa. Era o statuetă în lemn aurit, cu patina vremii. Vestalele o imitară. Obiecte prețioase, mici tablouri, statuete, cărți frumos legate au fost aruncate ca hrană... focului.

A venit rîndul novicilor. În fața mea, o doamnă a aruncat în flăcări o fotografie înrămată, probabil a iubitului ei care o abandonase.

În timp ce „Sanctitatea Sa Focul" digera masa oferită de noi, o vestală aranjă pe adepți în cercuri concentrice în jurul căminului pentru dansul ritual.

Deodată, o flacără albastră izbucni ridicîndu-se mai sus.

— „Sanctitatea Sa Focul" ne-a mulțumit, strigă domnul Lebrun. Ofrandele noastre au fost acceptate.

— Héo ! Héo... urlară adepții.

În timp ce noi dansam în jurul căminului „marea preoteasă" se ridică și se retrase, lăsînd pe cele șapte vestale să întrețină focul. Ceremonia se terminase.

La vestiar m-am regăsit cu vestala mea cea blondă.

— Veniți și în dimineața de 25. Va fi foarte frumos, îmi spuse ea.

I-am promis că mă voi duce.

În stradă am reîntîlnit pe adepții piromani care redeveniți funcționari, vînzători sau secretare se amestecău printre trecătorii ce se grăbeau spre case.

Pe Champs Ellysée, pomii împodobiți cu ghirlande de becuri luminau feeric iar o mașină de pompieri gonea făcîndu-și loc cu stridenta sirenă printre mile de autoturisme să stingă incendiul ce mistuia magazinul „Drugstore" din Place de l'Etoile.

Oprindu-mă să privesc scena mi-am zis că „Sanctitatea Sa Focul" nu-și potolise probabil foamea de ofrandele oferite de noi.

I. G. VULCĂNEANU ■

Lumea se amuză

După SVĚT V OBRAZECH — Cehoslovacia

Peripețiile Aidei

Multe au fost peripețiile legate de opera „Aida" a compozitorului G. Verdi. Cu ocazia inaugurării Canalului de Suez, guvernul egiptean a hotărît să comande o operă (reprezentativă) care să marcheze evenimentul. Dar la inaugurarea Canalului, în anul 1869, a fost prezentată o altă operă a lui Verdi, „Rigoletto", care era deja cunoscută publicului. „Aida" a avut premiera absolută în iarna anului 1871 pe scena operei din Cairo.

În ianuarie 1952, după o reprezentație cu „Aida", a avut loc în fața operei o răzmeriță împotriva britanicilor, iar în anul 1971, la centenar, a ars clădirea operei din Cairo.

Iată că de curînd un om de afaceri austriac, de origine egipteană, mare meloman, a finanțat un grandios proiect de punere în scenă a ceea ce egiptenii numesc opera lor națională. Reprezentațiile se desfășoară în cadrul natural oferit de templele de la Luxor beneficiind de o distribuție renumită cu Maria Chiara în rolul Aidei și tenorul Placido Domingo în rolul lui Radames, alături de Ansamblul Arenelor din Verona. A fost prevăzută folosirea ca figuranți a 800 de soldați egipteni ale căror costume sînt copiate de pe basoreliefuri. În apoteoticul tablou al Marșului triumfal pe scenă vor fi aduși 50 de armăsari pursînge arab și 5 pantere negre.

Dar și cu ocazia acestei montări au apărut unele mici „necazuri". Temperatura în perioada cînd sînt prevăzute reprezentațiile se ridică la 40° C, iar la Luxor nu sînt hoteluri — oaspeții de peste hotare, pe a căror prezență se scontează, urmînd a fi cazați pe pontoane plasate pe Nil. Locul ales pentru scenă se află în apropierea celei mai aglomerate intersecții din Luxor (iar accesoriul cel mai iubit de automobiliștii egipteni este claxonul !) În plus organizatorii nu au ținut seama de sărbătoarea religioasă a Ramadanului care face ca viața să pulseze intens doar după ora 21 (ora de începere a reprezentațiilor). La ora 21,30 se aud strigătele muezinilor, în prezent amplificate electronic, care cheamă lumea la rugăciune.

DAN DĂNUȚ DORU ■

„Sînge contra marfă"

Cît privește atmosfera din ghetoul de la Cluj este evident că în încriminarea lui Balázs și ai lui, atitudinea celor din Budapesta nu poate fi invocată decît, cel mult, drept circumstanță atenuantă ; în nici un caz ea nu înlătură culpa. Deși, cei în cauză ar putea spune în apărarea lor : „Soarta nu era pecetluită. Ce rost ar fi avut să stîrnim panică, să îngrozim oamenii ? Și așa, drumul pînă la **Auschwitz** — cîte 80—90 într-un vagon fără aerisire, fără apă — a fost un coșmar, deși oamenii erau convinși că sînt duși la muncă ? Dar dacă ar fi știut că merg spre crematorii, care-i așteaptă cu coșurile fumegînde ? Cum ar fi suportat mamele acele trei zile și trei nopți cît a ținut drumul, știind că pruncii pe care-i alăptează, copiii care pling neavînd cu ce le astîmpăra setea, vor fi aruncați de vii în flăcările rugurilor ? Ce-ar fi făcut bătrînii și bolnavii în acele trei zile și trei nopți, dacă li s-ar fi spus dinainte că din tren vor merge direct în camera de gazare ? De ce medicii liniștesc muribunzii spunîndu-le că starea lor se ameliorează ? De ce nu spun deschis : „peste cinci săptămîni, sau peste trei zile, ori chiar peste două ore veți muri ? Poate nu spun, deoarece cred în minuni ? Aveam și noi dreptul să sperăm într-o minune. Mai ales că altă salvare nu exista".

Pentru Balázs și colaboratorii lui mai există însă o circumstanță agravantă. Ghetoul din Cluj a fost singurul din nordul Ardealului din care 388 de evrei — în primul rînd cei din conducere și familiile lor — n-au fost duși la **Auschwitz**, ci — prin Budapesta și **Bergen-Belsen** — au ajuns cu toții, bine și sănătoși, încă în timpul războiului, în Elveția.

Condiția deplasării grupului spre capitală era lichidarea ghetoului din Cluj, plecarea în ordine perfectă a ultimului transport spre **Auschwitz**. Cointeresarea conducerii — inclusă în grupul „fericiților" — în liniștirea oamenilor, în lansarea zvonurilor favorabile și organizarea „sosirii cărților poștale" este evidentă.

Încă spre sfîrșitul lui aprilie cînd horthyștii întreprinseră de-acum toate măsurile preliminare pentru declanșarea ghetoizării, grupul Kasztner s-a antrenat cu **Sonderkommando**-ul din Budapesta, într-un tîrg și mai spectaculos, cunoscut sub numele „sînge contra marfă". S-a pornit de la oferta lui Wischliceny : „**Gebet mir LKW (Lastkraftwagen) und ihr konnet für jeden LKW 100 juden haben**" [1]). Este vorba de punerea în libertate pentru a fi duși oriunde a 1 000 000 de evrei contra 10 000 camioane, 800 tone cafea, 200 tone ceai, 2 milioane lăzi cu săpun, o asumită cantitate de Tungsten și alte materiale de însemnătate strategică".

În limbajul oficial, tratativele privind acest tîrg erau menționate cu o expresie tipică pentru cinismul nazist : „**Werivolle Waren gegen Wertlose Juden**". „Mărfuri de valoare contra evrei fără valoare".

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal înșirat

Ghetoizarea se terminase demult. Începuseră, într-un ritm infernal, deportările și Kasztner continua să ducă mai departe tratativele „sînge contra marfă", neglijînd orice preocupare pentru încetinirea măcar a ritmului transporturilor spre **Auschwitz**.

Pînă la urmă, tot ce s-a obținut din aceste tratative a fost plecarea spre Elveția a 1 680 de persoane. Grupul a fost alcătuit din evrei din Budapesta, din președinții comunităților evreiești din provincie și — datorită în mare măsură faptului că Kasztner era din Cluj — familia lui trăia acolo — din 388 de evrei clujeni.

Nu-i acuz pe cei trecuți pe lista „vieții".

Nu se poate însă să nu fie incriminați toți cei care știind ce ne așteaptă au tăcut, bucuroși că s-au văzut trecuți pe listă.

Firește, în ciuda atmosferei de resemnare ce domina ghetourile au fost și excepții. Temeritatea n-a fost absentă. E.S. din Dej, în dimineața zilei de 3 mai, cînd alți evrei de pe alte străzi au fost sculați de polițiști pentru a fi internați în ghetou, el s-a trezit față în față cu un prieten din Cluj, evreu și el, care-i oferise acte false, pe un nume de creștin, cu care ar fi putut călători la Budapesta. A refuzat. Motivele — așa cum le-a consemnat ulterior într-un memoriu depus la Yad-Vashem — au fost următoarele : „Nu fug ca un șobolan de pe vaporul care se scufundă. Cum aș putea eu trăi la Budapesta, fără să știu nimic despre soarta familiei. Tata suferise cu o zi înainte un ușor atac de apoplexie ; eu eram acum băiatul cel mare acasă. Fratele mai mare era de doi ani într-un detașament de muncă forțată —X/2. La urma urmei, ce se va întîmpla familiei mi se va întîmpla și mie. În orice caz, îi voi putea fi, la nevoie, de ajutor.

Erau argumente — recunoaște în continuare E.S. — care i-au dus la moarte pe cei care, eventual, ar fi putut scăpa. Dar cu ce preț ? Cine ar fi putut trăi după război, torturat de gîndul că dacă ar fi fost și el în lagăr alături de tatăl ori de fratele său, i-ar fi putut ajuta să supraviețuiască ? Poate cineva trăi cu gîndul că salvarea sa a fost plătită cu prețul vieții celorlalți din familie ?"

Și totuși au fost nu puține tentative. Din păcate multe nereușite.

Zoltán Kőrösi și Ernest Stössel se aflau într-un detașament de muncă forțată. Obțin o permisie. Pe cînd sosesc la Cluj, soțiile lor se aflau deja în ghetou. Cu bani grei reușesc să le scoată pentru o zi sub pretext că sînt duși la muncă undeva lîngă biserica evreiască neologă, de pe strada Horea. Împreună cu cele două soții a ieșit și prietena lor, Róza Herskovits. Toate trei s-au furișat în clădirea de pe strada Horea nr. 34, care fusese proprietatea familiei Herskovits. Totul era pregătit, pentru ca în ziua următoare să fugă în România, pe la Feleac. Prevăzuseră și se gîndiseră pînă și la cel mai mic amănunt. Un singur lucru le-a scăpat : inima de cățea a vecinei de peste drum : Ujvári Irén, care, știind în ușa prăvăliei sale, le-a surprins pe cele trei femei intrînd pe poartă. S-a retras imediat în fundul prăvăliei și a telefonat la poliție.

Agenții i-au nominalizat, înainte de a-i legitima. Ujvári Irén a dat informații precise. Toți cinci au fost arestați și duși la poliție. După interogatoriile și maltratările de rigoare, soții au fost retrimiși la detașament, iar cele trei femei în ghetou. De acolo la **Auschwitz**. Nici una din ele nu s-a reîntors.

Ujvári Irén nu a fost singura denunțătoare din Cluj.

Familia Schwartz din Satu Mare, convinsă de doi evrei polonezi refugiați, care știau ce înseamnă deportarea, s-a hotărît să nu se lase internată în ghetou și, ca urmare, și-a improvizat o ascunzătoare într-o pivniță. După ce împreună cu alți fugari care i s-au asociat au introdus alimente suficiente pentru aproximativ un an, au închis intrarea pivniței în mod ingenios și au săpat un tunel de la pivniță pînă la cămara de lemne, din partea opusă a fabricii de lumînări, astupînd ieșirea acestui tunel cu un bloc de pămînt și punînd ascunzătoarea în legătură cu coșul fabricii ca să poată primi aer. Deoarece, prin coșul fabricii, ascunzătoarea se aerisea greu, cei 14 fugari erau siliți să răzbată noaptea, cu rîndul, la ieșirea tunelului din camera de lemne pentru a lua aer. Noaptea dădeau la o parte blocul de pămînt pentru a face curent și a aerisi pivnița. Ghinionul acestui grup de evrei curajoși a fost acela că, în vecinătate, se găsea locuința lui Fekete Erzsébet. Cămara cu alimente a acesteia avea un geam mic, orientat înspre cămara cu lemne. Auzind în fiecare noapte zgomote, Fekete Erzsébet a denunțat cazul poliției. Cei 14 evrei au fost scoși din adăpost și deportați la **Auschwitz**. În cursul transportului în moarte, ei au mai încercat un act temerar ; au sărit din vagon pe teritoriul Ucrainei Subcarpatice ; 10 au fost prinși și executați. Patru au supraviețuit.

Cînd va sosi ceasul socotelilor, Fekete Erzsébet va apărea în fața Tribunalului Poporului, de la Cluj, încercînd să-și nege fapta joasnică.

La vremea ea, însă, cazul a fost confirmat și de ziarul local **Szamos**, care, relatînd descoperirea ascunzătorii, evidențiază că pista de la care a pornit poliția a fost zgomotul suspect pe care l-au auzit, în fiecare noapte, anumiți vecini ai casei din str. Kölcsey nr. 37. Or, casa avea o singură vecină : pe Fekete Erzsébet.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG ■

[1]) Dați-mi camioane și puteți avea pentru fiecare camion 100 de evrei.

De la panoplia eroismului străbun,

la un sport olimpic în plină afirmare

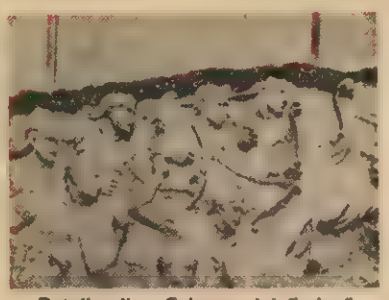

Detaliu din „Columna lui Traian"

Ei ades cu-a lor săgeată răpezită sus, în nor,
printre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu-n zbor

Vasile Alecsandri : „Altarul Mănăstirei Putna"

Cînd se întinde coarda performanței

Fotoreportaj
de
Octavian Știreanu
și
Paul Agarici

Un „tablou" modern : „Diana (Nicolaescu) cu arcul..." — O viitoare campioană !

Diferă multe : oamenii, arcurile, dar indeletnicirea este la fel de veche și frumoasă

Lucian Nicolaescu, antrenorul care știe din-nainte „drumul săgeții"

Într-un desăvîrșit fair-play, concurenții își trec punctajul realizat

În țara noastră, saltul tirului cu arcul de la simplă joacă sau pasiune pentru timpul liber la sport organizat s-a produs cu 30 de ani în urmă, cînd, la Sovata, se organiza prima ediție a „Cupei Eliberării" — competiție ce reunea arcași din toată țara. Citeva zvîcnici cunoaște acest sport în ultimul deceniu : în 1978, ne afiliem la Federația Internațională de Tir cu Arcul (chiar dacă la noi există doar o comisie — „armă anexă" — în cadrul federației de tir) ; în 1979, se organizează prima ediție a campionatelor internaționale ale României (ajunse deci, odată cu întrecerile de la sfîrșitul săptămînii trecute, la cea de-a 8-a ediție) ; în 1980, participăm, pentru prima și ultima dată, pînă în prezent, la Olimpiadă, unde ocupăm un loc 13 la feminin și unul 15 la masculin. O altă singulară participare la europene și mai deselе prezențe la campionatele balcanice constituie singurele virfuri de pînă acum ale ieșirii în lume ale arcașilor noștri. Ne mai rămîne satisfacția existenței unor centre în care coarda pasiunii pentru acest sport rămîne mereu întinsă : Rădăuți, Aninoasa, Iași, Satu Mare, cluburile „Olimpia" și „Steaua" din București. Secția de la Rădăuți (antrenor Alexandru Teneș) a dat campioana de sală și în aer liber pe anul trecut, și de sală — pe anul acesta, Gabriela Cosovan ; la Aninoasa există o bază sportivă de nivel internațional, principalul animator al arcașilor, lăcătușul Vasile Tămaș, fiind și campion național acum cinci ani, cînd avea vîrsta de .. 50 de ani ; la Iași, secția C.S.M.-ului (antrenor Mihai Alexandrescu) este printre cele mai active din țară, obținînd prin tînăra amazoană Iuliana Fodor cel mai bun rezultat românesc la „Concursul Prietenia" ; de la Voința Satu Mare provine campionul național en titre, Vasile Veselovschi. Situația secțiilor de la „Olimpia" și „Steaua" este mai delicată prin faptul că de vreo trei ani în București nu mai există un poligon de antrenament pentru tir cu arcul. Lucian Nicolaescu, antrenorul „Olimpiei" și al lotului național, își antrenează elevii pe unde și cum poate, inclusiv în subsolul blocului în care locuiește sau printre copacii parcurilor care-i vin mai la îndemînă !

Marea virtute a tirului cu arcul este, cum spuneam, faptul că supraviețuiește — reușind acest lucru grație unui grup restrîns de sufletiști care adună în jurul lor vreo 200 de arcași în toată țara. Și totuși, faptul că tirul cu arcul este un sport olimpic, cu un potențial de 12 medalii, ar recomanda mai multă atenție — inclusiv dintr-un soi de respect față de o străveche îndeletnicire care nu ne-a fost deloc străină de-a lungul secolelor. În termenii actualității sportive, antrenorul Lucian Nicolaescu opina că la europenele de la Izmir, la Olimpiada de la Los Angeles și la europenele de sală din Franța, medaliile ne-ar fi fost perfect accesibile, în condițiile în care, desigur, am fi participat ! După cum, la recentele campionate mondiale din Australia titlul la feminin s-a cîștigat cu 884 p., în timp ce la cupa „Olimpia" echipa noastră națională a realizat, în condiții de concurs conform standardelor internaționale, 902 p. (Comparația rămîne sugestivă pentru valoarea arcașilor noștri, chiar dacă factorii atmosferici pot influența punctajele respective).

Problema mult discutată în legătură cu afirmarea internațională a arcașilor noștri este cea a arcului și săgeților, utilaje care condiționează decisiv performanța, așa cum se întîmplă și în alte sporturi. Calitățile unui arc competitiv sînt cunoscute : rezistență, greutate mică, elasticitate s.a.m.d. ; pentru coardă, pe plan internațional s-a ajuns la o fibră numită cheviar care are coeficientul de elongație de 7 cm la 100 m (momentul de întindere aproape coincide cu cel de rupere) ; iar săgeata trebuie să fie elastică, fiabilă, capabilă să „suporte" și să poarte în cele 20 grame ale sale peste 20 kgf Dacă procurarea unor asemenea unelte rămîne încă în studiu, mult mai fezabilă este fabricarea la Reghin a unor arcuri destinate inițierii, mai precis — copiilor dornici să redescopere această „jucărie" a tuturor vîrstelor. Cînd asemenea arcuri vor fi la îndemînă, există speranța ca tirul cu arcul să devină cu adevărat sport de masă, promovîndu-și, inevitabil, și proprii săi performeri.

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

În spiritul tradiționalei prietenii româno-sovietice

flacăra

Săptămânal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

anul XXXVI
22 (1 667)
VINERI
29 MAI
1987

Dialogul dintre tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Mihail Gorbaciov

Un moment de mare însemnătate în dezvoltarea colaborării şi conlucrării multilaterale spre binele comun, al cauzei socialismului, progresului şi păcii în lume

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu a plecat miercuri la Berlin

Miercuri după-amiază, la închiderea ediției revistei noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a plecat la Berlin pentru a lua parte la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

Biblioteca județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

Vizita oficială de prietenie

La întreprinderea „23 August"

În timpul vizitei în București

Legăturile de prietenie și colaborare multilaterală româno-sovietice au puternice rădăcini în trecutul istoric, în tradițiile de solidaritate ale clasei muncitoare, ale mișcărilor revoluționare din cele două țări în lupta pentru eliberare de asuprire și exploatare, pentru făurirea socialismului și comunismului. În anii construcției socialiste, bogatelor tradiții de luptă comună li s-au adăugat factori noi : comunitatea de orînduire, de ideologie și aspirații, legăturile dintre cele două țări și popoare fiind ridicate pe o treaptă superioară. Aceste legături s-au întărit și dezvoltat pe plan politic, economic, cultural și în alte domenii de interes comun, pe temelia trainică a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, principii înscrise în Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre România și U.R.S.S., în alte documente, care au creat un amplu cadru politico-juridic pentru lărgirea și diversificarea cu succes a colaborării româno-sovietice pe multiple planuri. Pe această bază s-au dezvoltat puternic colaborarea economică și tehnico-științifică. Este cunoscut că în ansamblul relațiilor economice externe ale României, Uniunea Sovietică a deținut și deține în mod constant primul loc. Schimburile comerciale au înregistrat an de an o creștere importantă, atingînd la finele lui 1986 cel mai ridicat nivel din istoria raporturilor bilaterale. A crescut ponderea livrărilor reciproce cu un înalt grad de tehnicitate. Pentru intensificarea conlucrării reciproc avantajoase dintre România și U.R.S.S., de o mare importanță sînt Programul de lungă durată privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice dintre cele două țări pe perioada pînă în anul 2000, semnat anul trecut la Moscova de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și de tovarășul Mihail Gorbaciov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Acordul de lungă durată privind dezvoltarea schimburilor de mărfuri și a colaborării economice între România și U.R.S.S. pe perioada 1986—1990, precum și alte acorduri. Transpunerea în viață a prevederilor cuprinse în aceste documente are drept scop să ducă la asigurarea în condiții cît mai bune a cerințelor de materii prime și energetice, la folosirea mai completă a capacităților de producție, la extinderea cooperării și specializării în vederea promovării tehnologiilor moderne, ridicării nivelului tehnic și a calității produselor, la creșterea eficienței întregii activități. Un important factor al colaborării româno-sovietice sînt și schimburile culturale, artistice, sportive, turistice, în domeniul învățămîntului și al mijloacelor de informare în masă. România și U.R.S.S. conlucrează activ pe linia C.A.E.R. și a Tratatului de la Varșovia, în diferite organizații și foruri internaționale.

În dezvoltarea și întărirea continuă a relațiilor de prietenie și colaborare româno-sovietice, un rol hotărîtor revine întîlnirilor și convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov, care au dat un nou impuls raporturilor bilaterale, au adus o contribuție remarcabilă la amplificarea și diversificarea acestora. În acest cadru se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășului Mihail Gorbaciov. În timpul cît s-au aflat în România, secretarul general al C.C. al P.C.U.S. și persoanele care l-au însoțit au participat la adunarea populară consacrată prieteniei româno-sovietice, au fost oaspeți ai Întreprinderii „23 August" din București, unde au purtat discuții cu Consiliul oamenilor muncii. Tovarășul Mihail Gorbaciov a depus coroane de flori la Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism, la Monumentul eroilor sovietici și la Monumentul lui V. I. Lenin. De asemenea, au fost vizitate noi cartiere — Balta Albă, Drumul Taberei, Berceni, Pantelimon, Cringași, Colentina, Aviației și altele — care dovedesc grija constantă pe care statul nostru o acordă înnoirii urbanistice. Înalții oaspeți sovietici au făcut cunoștință cu Complexul hidrotehnic Ciurel, precum și cu lacul de acumulare cunoscut sub numele de Lacul Morii, un punct important al vastului șantier de amenajare a rîului Dîmbovița, proiect care a fost elaborat din inițiativa și cu participarea directă a secretarului general al partidului nostru, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov, tovarășa Elena Ceaușescu și tovarășa Raisa Gorbaciova s-au întîlnit cu studenți și cadre didactice de la Institutul Politehnic din București, ale cărui clădiri ce adăpostesc amfiteatrele, secțiile și laboratoarele a 8 din cele 12 facultăți ale Politehnicii, se integrează armonios campusului universitar de pe malul drept al Dîmboviței. Aici, o amplă expoziție a evidențiat rezultatele deosebite pe care le-au obținut în activitatea lor studenții și cadrele didactice.

Vizita tovarășului Mihail Gorbaciov în Capitala țării noastre a continuat pe un itinerar inedit, cel al bulevardului „Victoria Socialismului", acolo unde se află în construcție Casa Republicii și alte mari ansambluri și obiective edilitare de anvergură.

În cadrul aceleiași vizite, înalților oaspeți le-a fost prezentat modernul complex comercial Big din Piața Sudului, prima unitate de acest gen care s-a construit în Capitală. Cu aceeași ocazie, a fost vizitată piața agroalimentară din cadrul aceluiași complex. Un alt complex comercial agroindustrial, „Pantelimon — Delfinului", a întrunit și el aprecierile oaspeților. Pretutindeni, înaltul oaspete sovietic s-a bucurat de o primire deosebit de cordială, expresie a sentimentelor de caldă prietenie și stimă, de solidaritate frățească ce și le nutresc reciproc partidele și popoarele celor două țări.

Cu prilejul vizitei, între tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov au avut loc convorbiri oficiale. După cum se menționează în Comunicatul comun româno-sovietic, în centrul atenției convorbirilor s-au aflat principalele probleme ale relațiilor româno-sovietice, folosirea tuturor rezervelor și posibilităților existente pentru întărirea continuă a acestor relații. A fost exprimată satisfacția pentru cursul ascendent al raporturilor dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, dintre România și Uniunea Sovietică, hotărîrea comună de a face totul pentru ca aceste raporturi să cunoască o dezvoltare continuă, pe multiple planuri, spre binele și interesul poporului român și al popoarelor sovietice.

În cadrul dialogului româno-sovietic la cel mai înalt nivel un loc important l-au ocupat problemele eco-

a tovarășului Mihail Gorbaciov

nomice. Constatînd cu satisfacție dezvoltarea dinamică, reciproc avantajoasă a colaborării în domeniile economic și tehnico-științific, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov s-au pronunțat pentru înfăptuirea unor măsuri și mai energice în vederea realizării programului de dezvoltare pe termen lung a colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și Uniunea Sovietică pe perioada pînă în anul 2 000. A fost reafirmată voința comună de a spori rolul colaborării pentru asigurarea resurselor necesare economiilor celor două țări, în special a resurselor de materii prime, combustibili, energie, mașini și utilaje moderne, bunuri de larg consum, produse alimentare. De asemenea, s-a hotărît să fie intensificată activitatea pentru extinderea și adîncirea cooperării și specializării în producție, pornind de la posibilitățile sporite pe care le oferă economiile celor două țări, stabilirea de legături directe, în special în ramurile de vîrf ale industriei, atît pentru satisfacerea nevoilor proprii, cît și pentru creșterea exporturilor pe terțe piețe, inclusiv pe calea creării de societăți mixte de producție și cercetare, în diferite domenii de interes reciproc. Toate acestea vor duce la ridicarea colaborării economice pe o treaptă superioară, în spiritul cerințelor noii etape de dezvoltare a celor două țări socialiste. S-a acordat, de asemenea, atenție dezvoltării colaborării în domeniul științei și tehnologiei, care să permită accelerarea introducerii pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne în economiile celor două țări. Pornindu-se de la experiența de pînă acum, a fost exprimată hotărîrea de a se acționa pentru perfecționarea în continuare a colaborării în cadrul C.A.E.R. și a activității acestei organizații.

În același cadru, conducătorii celor două partide s-au pronunțat pentru dezvoltarea legăturilor în domeniile culturii, științei și învățămîntului, al mijloacelor de informare în masă, pentru o mai bună cunoaștere reciprocă a realizărilor celor două popoare în construcția socialistă. A fost subliniată importanța activizării colaborării pe linia organizațiilor sindicale, de tineret, de femei, a asociațiilor de prietenie precum și a altor organizații obștești, a legăturilor pe linie sportivă și turistică, a contactelor între colective de muncă, pentru întărirea în continuare a relațiilor de prietenie dintre popoarele român și sovietice.

La convorbiri au fost examinate, de asemenea, probleme majore ale vieții internaționale. Apreciindu-se că problema fundamentală a zilelor noastre o constituie trecerea hotărîtă la dezarmare, edificarea unei lumi fără arme nucleare și fără războaie, s-a subliniat importanța Programului prezentat de Uniunea Sovietică privind lichidarea armelor nucleare pînă la sfîrșitul acestui secol, a inițiativelor de amploare, bazate pe platforma elaborată la Reykjavik, precum și necesitatea încheierii neîntîrziate a unui acord privind eliminarea din Europa a rachetelor U.R.S.S. și S.U.A. cu rază medie de acțiune și a rachetelor operativ-tactice. Comunicatul comun menționează, de asemenea, că cei doi conducători consideră că în prezent există posibilități reale pentru realizarea de progrese în domeniul dezarmării generale și totale. S-a reafirmat importanța transpunerii în viață a Apelului Statelor participante la Tratatul de la Varșovia de reducere a forțelor armate și a armamentelor convenționale în Europa cu 25 la sută pînă la începutul anilor '90, cu reducerea proporțională a cheltuielilor militare ale statelor. În documentul menționat se arată că Uniunea Sovietică sprijină propunerea României și Bulgariei cu privire la transformarea Balcanilor într-o zonă liberă de arme nucleare și chimice.

Referindu-se la noul dialog româno-sovietic la cel mai înalt nivel tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Un rol deosebit de important în dezvoltarea generală a relațiilor româno-sovietice l-au avut vizitele reciproce, convorbirile și înțelegerile la cel mai înalt nivel, care, de fiecare dată, au dat noi și puternice impulsuri colaborării și conlucrării noastre pe plan politic, economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii de activitate. Vizita dumneavoastră constituie o nouă și importantă manifestare a prieteniei și colaborării româno-sovietice, o expresie a bunelor relații, cu vechi și bogate tradiții, dintre țările, partidele și popoarele noastre. Noi apreciem stadiul înalt al acestor relații, întemeiate trainic pe deplina egalitate, stimă și respect reciproc, pe principiile și idealurile nobile ale socialismului și dorim ca ele să se dezvolte necontenit și să se afirme tot mai puternic ca un exemplu de raporturi între state socialiste, care colaborează și conlucrează activ pentru succesul construcției noii orînduiri în țările lor, pentru cauza generală a socialismului și a păcii. Sîntem încredințați că vizita pe care o faceți în țara noastră, convorbirile pe care le-am început astăzi vor deschide noi perspective acestor relații, se vor înscrie ca un moment de seamă în întărirea prieteniei și colaborării româno-sovietice". La rîndul său, tovarășul Mihail Gorbaciov a declarat: „Considerăm România socialistă un stat apropiat Uniunii Sovietice prin natura sa de clasă, unul din aliații și tovarășii noștri de luptă pentru cauza comună. Și sîntem ferm hotărîți să facem totul pentru ca, în toate sferele vieții sociale, cooperarea noastră să devină și mai puternică, și mai rodnică. Vizitînd Uzinele «23 August», îți dai seama concret cum s-a transformat România în anii construirii socialismului, ce potențial de producție și tehnico-științific posedă în prezent. Este rezultatul spectaculos al muncii pline de abnegație de mulți ani a poporului dumneavoastră, mărturia inteligenței și talentului muncitorilor, țăranilor, oamenilor de știință și cultură români, a grijii lor patriotice față de țară, a aspirației fierbinți de a o transforma într-un stat socialist înaintat. Este și o dovadă a posibilităților enorme ale orînduirii sociale socialiste. Doresc ca, în numele partidului și poporului sovietic, să felicit frățește pe comuniști, pe oamenii muncii din România, pentru aceste minunate realizări".

Desfășurate într-o atmosferă de prietenie, cordialitate și înțelegere reciprocă, vizita și convorbirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mihail Gorbaciov reprezintă un moment de seamă în cronica relațiilor de prietenie româno-sovietice, fiind menite să deschidă noi perspective acestor relații, să ducă la întărirea conlucrării multilaterale în opera de construcție socialistă, în interesul ambelor popoare, al cauzei socialismului și păcii pe planeta noastră.

ION CODRU

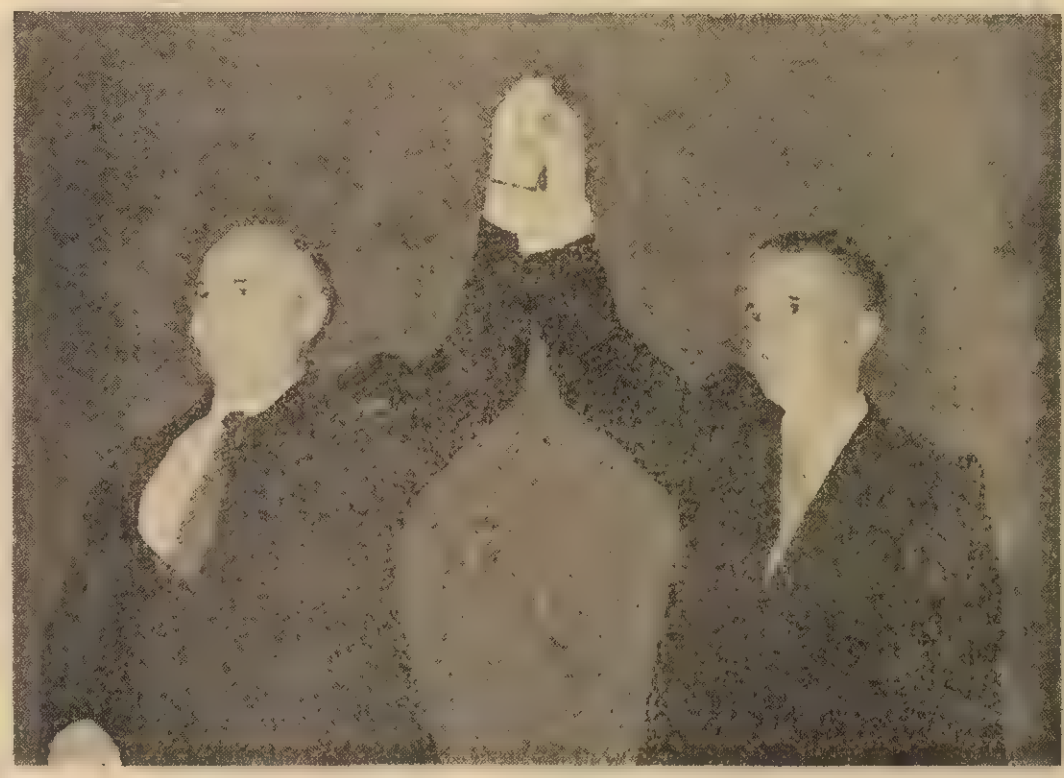

Un simbol al prieteniei româno-sovietice

Vizita la Palatul Pionierilor și Șoimilor Patriei

La dineul oferit de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu în onoarea tovarășului Mihail Gorbaciov și a tovarășei Raisa Gorbaciova

Calitate şi operativitate

Întreprinderea pentru articole sportive „Camping" din Urziceni a fost înfiinţată la 1 ianuarie 1978. Dacă n-a început să producă chiar din prima zi a anului, a făcut-o cu siguranţă două zile mai tîrziu, adică pe 3 ianuarie. A început cu confecţii uşoare: **solopete, lenjerie de pat şi** corturi pentru piaţa internă. Doi ani mai tîrziu, ceea ce trebuie să recunoaştem este o performanţă, a început să exporte o parte din produsele sale. Astăzi „Camping" produce şi exportă confecţii sport, produse textile cu caracter industrial, containere pliabile, slinguri pentru încărcat vapoare, mobilier de camping, rucsacuri, saci de dormit şi mai ales corturi. Acestea din urmă se exportă în proporţie de 56 la sută.

E uşor să produci, e mai greu să vinzi şi, totuşi, iată, la cîţiva ani de la înfiinţare, întreprinderea din Urziceni e prezentă cu articole de camping la toate marile tîrguri europene, întreţine relaţii de cooperare cu cele mai mari şi recunoscute firme de specialitate. Rapiditatea cu care s-a maturizat întreprinderea, mai ales că în realizarea unor produse de acest gen în ţară nu exista tradiţie, se impune ca un adevărat record. Ca o curiozitate, Ioan Uisselt, directorul întreprinderii ne povesteşte că firma italiană Ferino, cu care cooperează „Camping", are o vechime de peste o sută de ani. Străbunicul actualului director al firmei şi-a început activitatea producînd covilţire pentru căruţe militare încă de pe vremea lui Garibaldi, firma specializîndu-se mai tîrziu, cînd nimeni nu mai cerea coviltire, în confecţionarea şi comercializarea corturilor, campingul fiind o modă de dată destul de recentă.

— Într-adevăr, ne spune inginerul Ioan Uisselt, campingul intră în categoria produselor de modă. Pe piaţa mondială campingul a luat avînt prin anii 1975 şi 1976. Cererea îndeosebi de corturi şi saci de dormit a cunoscut un salt semnificativ. Şi la noi, odată cu acordarea săptămînii reduse de lucru şi cu înmulţirea maşinilor personale s-a înregistrat o creştere a numărului adepţilor drumeţiilor şi concediilor făcute cu cortul în spate sau în portbagajul maşinii. Am vîndut pe piaţa internă între 14 şi 20 mii corturi pe an. Fiind produse de modă, vorbim mai ales de corturi pentru că ele constituie ponderea producţiei noastre, sînt supuse fluctuaţiilor acesteia. Nu poţi produce pentru stoc. Rişti să rămîi cu marfa nevîndută. Astăzi se cere un model, mîine poţi avea surpriza să nu-l mai ceară nimeni. Problema este deci să te poţi replia rapid la **cerinţele pieţei. În această** activitate, o specializare unidirecţională nu este recomandabilă. O firmă din Italia ne-a cerut corturi de 2—4 persoane. Dintr-odată s-a răzgîndit. Acum doreşte corturi de 5—6 persoane. Astea sînt cerinţele. Le-am satisfăcut cererea. Altfel pierzi piaţa. Nu uităm că sînt producători de tradiţie în domeniu: Coreea de Sud, Taivan, China, iar în Europa Franţa, Italia, R.D.G., Cehoslovacia, Polonia. Cînd doreşti să exporţi marfă, nicidecum nu poţi sta liniştit. Exportul este o cursă contracronometru cu ceilalţi şi cu tine însuţi. La ora asta realizăm 37 tipuri de corturi pentru 1—12 locuri şi avînd o greutate între 2 şi 50 de kilograme. Putem spune că am devenit cunoscuţi în Europa şi în Australia, unde ducem zilele acestea tratative pentru o comandă. Anul acesta, în Polonia, pînă de curînd unul din cei mai importanţi exportatori de corturi din C.A.E.R., exportăm 8 000 de corturi de diferite tipuri. Se preconizează să vindem şi în R.D.G., pe primul loc ca producţie din ţările socialiste. Mai mult, ţesătura noastră, realizată la Traimica Pucioasa este solicitată la export.

— Care sînt problemele specifice ale activităţii de export din întreprinderea dumneavoastră?

— Calitatea şi eficienţa economică sînt aspectele care trebuie avute în permanenţă în vedere. Produsele noastre sînt destinate marelui consumator, trebuie să fie accesibile omului obişnuit. Aportul net în devize pe care-l realizăm este de 1,2—1,3. Posibilitatea de repliere rapidă la cerinţele **pieţei se asigură prin realiza**rea unor materiale noi, prin accesorii diverse. În colaborare cu Relon Panduri din Bucureşti şi cu Centrul de cercetare şi inginerie tehnologică al Întreprinderii de Aluminiu Slatina am realizat o peliculă de aluminiu care poate fi aplicată pe ţesătură şi care asigură o impermeabilitate foarte bună. Rezultatele verificărilor de laborator sînt superioare celor ale materialelor similare din import. Ducem tratative cu NASA pentru preluare în vederea prelucrării a unor bare din fibre de sticlă ce vor fi folosite la scheletul corturilor sferice, tip Igloo, care sînt acum la modă. Am asimilat în producţia noastră 95 la sută din accesoriile din metal, masă plastică, şnururi etc. Chiar şi realizarea şi tratarea stratului izolator din fibră de poliester pentru izolaţiile sacilor de dormit se realizează la noi. Acest lucru are ca urmare reducerea costurilor, operativitate în schimbările de soluţii constructive, calitate. În materie de export trebuie să fii în permanenţă în contact cu moda, cu ce se cere pentru sezonul respectiv. Deşi în industria aceasta nu se întîmplă **revoluţii, se înaintează cu paşi** mici, în fiecare an se vine cu ceva nou. Acest nou trebuie într-o măsură cît mai mare să-ţi aparţină. Spunem noi sîntem în miezul evenimentelor. Corturile triunghiulare, tip canadian, sînt în scădere pe piaţa mondială. În urcare sînt cele semisferice, tip igloo, mai rezistente la vînturi puternice, pînă la 120 km pe oră. Schimbăm, deci, structura producţiei. De asemenea, ne dezvoltăm producţia pentru corturile mari, tip căsuţă, de 4—6 persoane, destinate vacanţelor de cîteva zile. Sînt mai greu de realizat şi transportat la beneficiar, necesită o calificare superioară iar domeniul este insuficient acoperit de concurenţii tradiţionali: sud-asiaticii. Este o industrie frumoasă şi cînd obţii succese ai satisfacţii.

Să încheiem această succintă relatare despre preocupările colectivului de la „Camping" aşa cum se cuvine, amintind numele cîtorva din cei care au contribuit la succesele acestuia: muncitoarea Smaranda Antonescu şi inginerele Violeta Bucur, Georgeta Tudor şi Georgeta Ciric de la Atelierul de creaţie şi maiştrii Ion Lazăr şi Enache Barbu de la sectorul de accesorii.

Cine şi-a petrecut sfîrşitul de săptămînă sau concediile în corturile realizate la Urziceni sperăm că vor fi de acord cu noi că la „Camping" se munceşte bine.

OPREA GEORGESCU ■

Un om din atelierul unu

La 18 ani şi jumătate avea categoria a şaptea, ajunsese pe treapta de sus a meseriei, avea dreptul să ia retribuţia maximă, ca muncitor, şi chiar o luă întrebîndu-se pe urmă ce-ar putea face cu o mină de bani. Poate că altuia, în locul lui, i s-ar fi năzărit atunci gîndul că nici nu prea mai are ce învăţa. Din acest punct de vedere, Ion Negrilescu a fost un om tare, nelăsînd să-i fie încurcate cărările vieţii de un asemenea gînd primejdios pentru el, care înainte de-a intra bine în viaţă l-ar fi şi scos din ring. Adevărul este că la şcoala medie tehnică, transformată în profesională cînd el trecea în anul al treilea, fusese un elev bun, mai ales despre profesorul lui de matematică, un anume Cîrlănescu, vorbeşte şi astăzi plin de recunoştinţă şi afectuos. Ei bine, spune Ion Negrilescu, de la omul acela a învăţat, pe lîngă matematică, alte cîteva lucruri la fel de importante, bunăoară că una-i gluma şi alta-i munca, dar că o atmosferă de bună dispoziţie creează şi o anume poftă de muncă şi că efortul pare atunci mai uşor. În orice caz, aşa a reuşit ca în primul an cît a lucrat la Întreprinderea de prelucrare mase plastice să obţină ultimele două categorii care atestau pregătirea lui ca muncitor, pe lîngă primele categorii pe care le dobîndise chiar în cursul şcolii, iar apoi să urmeze şi şcoala de maiştri. Cînd să se înscrie pentru şcoala de maiştri i s-a părut, cum s-ar zice, că viaţa-i pune piedică. Avea nevoie de o aprobare din partea şefului de secţie de-a lucra numai în schimburile unu şi trei, întrucît şcoala avea cursuri serale şi era limpede că nu putea să se afle în acelaşi timp şi la şcoală şi la întreprindere în schimbul doi. Dar şeful de secţie, adică o şefă, i-a scris pe cererea lui că nu se aprobă. Cu aceeaşi cerere a fost la secretarul comitetului de partid şi acela a scris, deasupra primei rezoluţii, că se aprobă. Însă directorul din vremea aceea al întreprinderii a scris la rîndu-i că nu se aprobă. Iar Ion Negrilescu şi-a luat aprobarea, în cele din urmă, de la ministru, unde a fost în audienţă. Îşi aminteşte de această întîmplare şi nu poate să nu rîdă. Ca să vezi cît de împărţite pot să fie părerile, zice el. Şi pe urmă, după absolvire, ati fost numit imediat maistru? Nu-mi răspunde el şi rîde încă, parcă ar ţine să arate că într-adevăr lecţia profesorului Cîrlănescu n-a fost uitată. Şi viaţa e un profesor, la o adică, iar ea ne învaţă că problemele pot fi rezolvate mai bine dacă îţi păstrezi o anume seninătate şi gîndul limpede. Sigur că problemele astea poţi să le rezolvi şi încruntat, dar aşa e mai obositor, în orice caz. Prin urmare, adaugă Ion Negrilescu, văzînd că niste foşti colegi de-ai lui ajunseseră maiştri cu toate că în timpul şcolii crezuseră că nota de trecere e o obligaţie mai degrabă a profesorului, decît a elevului, a socotit că dreptatea e de partea lui şi-a trimis o scrisoare la „Scînteia". Acesta fiind el, zice, cînd ştie că are dreptate nu-l poate convinge nimeni că nu are, nici chiar cel mai bun avocat. În urma sesizării a fost instituit un concurs iar Ion Negrilescu a reuşit să cîştige postul. Asta se petrecea în urmă cu vreo 15 ani. De vreo cinci ani, în cadrul atelierului 1 el răspunde, ca maistru specialist, de o instalaţie unică în ţară. Cu această instalaţie, încearcă să ne lămurească Ion Negrilescu, se fabrică relon armat cu fibră de sticlă, de exemplu, sau policarbonat armat cu fibră de sticlă. Cu totul, sînt fabricate aici vreo 15 produse de acest fel, deosebit de necesare industriei electrotehnice şi electronice şi care pînă în urmă cu cinci ani le importam. O parte dintre cei 59 de oameni din subordinea maistrului lucrează, în acelaşi atelier, pe instalaţia de ambalare a granulelor şi pe instalaţia de vălţuire-calandrare. Răspunzînd de aceste instalaţii importante pentru mersul general al întreprinderii, Ion Negrilescu a fost obligat nu o dată de situaţiile ivite în procesul curent al producţiei de-a găsi soluţii noi de lucru, de-a veni cu idei noi. Împreună cu inginerii Petre Vornicu, Alexandru Vedel şi Artur Chirulescu, el este autor al mai multor inovaţii. Una se cheamă aşa: o nouă compoziţie de obţinere a granulelor pentru mantaua secundară a cablurilor electrice. Iar alta: o nouă compoziţie şi un nou procedeu de obţinere a granulelor pentru izolarea cablurilor de 6 KV. Procesul de modernizare în care se află întreprinderea, de creştere a productivităţii pe de o parte iar pe de altă parte a calităţii produselor, contează pe astfel de idei noi din partea celor ce lucrează aici, la Întreprinderea de mase plastice Bucureşti. El presupune însă şi aplicarea operativă a rezultatelor obţinute în alte întreprinderi sau de cercetarea ştiinţifică. Bunăoară, zice Ion Negrilescu, întreprinderea urmează să treacă la automatizarea unor operaţiuni. Şi s-a constatat, cu surprindere, că unele operaţiuni puteau fi automatizate mai de mult. De exemplu, operaţiunea de trecere a granulelor pe cîntar şi dozarea lor înainte de a ajunge în malaxoare. Din cauza circulaţiei defectuoase a informaţiei tehnice, oamenii întreprinderii au aflat abia de curînd că la Automatica se produc astfel de cîntare dozatoare automate. Chiar dacă la el, cel puţin în atelierul 1, productivitatea muncii unui om e de peste 3 milioane lei în decursul unui an, s-au bucurat de această noutate tot aşa cum la un drum lung nu poţi decît să te bucuri atunci cînd faci un pas înainte.

D. CONSTANTINESCU ■

Viaţa F.D.U.S.

Să gîndeşti frumos la interesele cetăţeanului

Cooperativa meşteşugărească **Progresul** Făurei nu atrage prin gigantism industrial, cu hale prin care să te pierzi în cuprinderea lor, în care să compui poeme mecanice sau să înregistrezi secvenţe sonore pentru o eventuală simfonie concretă. Pe mine unul, care nu sînt totuşi demodat, cel puţin aşa-mi pretind şi aşa mai cred despre mine, m-a atras gîndul frumos al acestor meşteşugari, mulţi dintre ei membri ai Organizaţiei democraţiei şi unităţii socialiste, de a inventa şi reinventa meşteşuguri de care omul are nevoie, dar şi de a gospodări cît mai bine, cu folos, materiile şi materialele din zonă. Făureiul este un oraş mic, dar important prin tot ceea ce fac oamenii lui (are poligon de încercări pentru locomotivele Diesel electrice, nod de cale ferată, întreprinderi agro-zootehnice puternice). Poposind într-o zi aici, am văzut construindu-se blocuri, dar şi case. Şi atunci l-am întrebat pe Virgil Coşoreanu, preşedintele cooperativei:

— Mai faceţi oamenii case?

— Mai facem, zice; în Făurei, Ianca, Bordei-Verde, în alte sate şi comune din jur. Le construim după proiect, cu parter şi etaj, conform schiţei de sistematizare a judeţului nostru.

— Cine le construieşte?

— Noi le ridicăm. Văzînd că oamenii au nevoie de case, am înfiinţat o secţie de construcţii de case. Am căutat meşteri, i-am atras în cooperativă, şi acum ne cheamă să ridicăm case şi în alte judeţe: în Buzău, de pildă.

— De unde luaţi materiale?

— Folosim resursele locale: nisip şi pietriş luăm din albia rîului Buzău; avem balastiere la Vernesti, la Gălbinaşi, pe rîul Buzău, la Suraia, în Vrancea. Ciment şi cherestea ni se asigură prin repartiţie. Meşteri buni avem, aşa că în cîteva zile casa ajunge la acoperiş.

— Cine sînt meşterii?

— Oameni de la noi, cum e Gheorghe Dumitru, de pildă, care de la 14 ani ridică numai case în tot Făureiul, în satele şi comunele din jur. A participat şi la ridicarea Casei de cultură a oraşului. Ce a construit acum 20 de ani, dă jos, modernizează.

— Cum adică: „dă jos?"

— Omul nu mai vrea să locuiască în casă din lut şi palanţă; vrea casă de oraş, cu confort: cu sufragerie, dormitoare, bucătărie şi baie, cu instalaţii sanitare racordate la sistemul de canalizare şi, fireşte, cu toate celelalte utilităţi: parchet, tencuieli şi zugrăveli, acoperiş din tablă sau ţiglă.

Florea Neacşu conduce această unitate de fabricat case: Dumitru Băcăin şi Costică Zătoiu sînt dintre cei mai buni meşteri. Oamenii îi caută şi-i roagă să le ridice casă ca a lui Lascu, Mircescu, adică foarte frumoase. Si ei le înalţă, aşa cum vor oamenii, dar şi cum cere proiectul de sistematizare, în aşa fel ca vatra oraşului, a satelor, să fie cît mai bine gospodărite, aşezările dezvoltîndu-se mai ales pe verticală. Dezvoltarea construcţiei de case, a altor unităţi, grajduri, fîntîni, garduri, spalieri pentru vie, a impus, în cadrul Cooperativei **Progresul** Făurei, şi înfiinţarea unei secţii de prefabricate, aşa încît să se poată valorifica şi mai bine unele resurse locale.

— Am mers mai departe, ne spunea preşedintele Virgil Coşoreanu, om care cunoaşte bine nevoile cetăţenilor şi care, în raport de aceste nevoi mai inventează sau reinventează un meşteşug, şi am înfiinţat şi o unitate de împletituri de răchită, în care lucrează 42 de lucrători, conduşi de brigadierul Anton Ivan.

Anton Ivan e din Suraia, şi la Suraia copilul, după ce se naşte, se joacă în mod creator: învaţă să împletească, din răchită, tot felul de obiecte: coşuri pentru cărat zarzavaturi, porumb, coşuri pentru rufe, ei le spun panere, coşuri pentru piaţă, bătătoare pentru covoare, fotolii, mese, scaune, apărători pentru damigene din sticlă etc. Toate aceste produse, altele cerute de cumpărători, se împletesc acum şi la Făurei, la Cooperativa **Progresul.**

— Cine le cumpără?

— Toţi, zice preşedintele; la piaţa internă se cer cantităţi sporite; la extern, de asemenea. Am livrat produse în Danemarca, Franţa, Suedia, R.F. Germania, şi în alte ţări. Au fost ani cînd am realizat şi livrat la export cantităţi de împletituri de două ori şi jumătate mai mult decît planul prevăzut, încasînd, firesc, beneficiile respective.

— Nu vă gîndiţi să extindeţi această preocupare?

— Necazul e că nu prea avem materie primă: răchita. Am încercat în 1983 să realizăm propriile noastre culturi de răchită. N-a mers! Solurile sînt nisipoase, secetoase, nu mlăştinoase. Vom încerca din nou. Trebuie să reuşim, mai ales că în curînd vom beneficia de un mare sistem de irigaţii.

Că la Făurei împletiturile au ajuns la nivel de artă, o probează şi următorul fapt: la unele ediţii ale Festivalului Naţional **Cîntarea României**, unii dintre membrii celor două organizaţii ale democraţiei şi unităţii socialiste, cite funcţionează în cooperativă, printre care Rada Moise, Zamfir Avram, Anton Ivan, Lenuţa Pădineanu, Rada Ilie, au obţinut locul întîi pe ţară şi titlul de laureat al Festivalului, cu produsele împletite de ei. Nu e puţin lucru aceasta!

În cadrul cooperativei, cele două organizaţii O.D.U.S. sînt puternice: cuprind mai mult de jumătate din numărul cooperatorilor. Ţelul lor de bază? Faima firmei lor! Dar la faimă se ajunge printr-o conştiinţă formată, cultivată continuu, aşa cum se menţine o adevărată performanţă. Meşteşugarii din Făurei menţin o astfel de performanţă fiindcă dispun de cel puţin două calităţi: sînt meseriaşi buni şi sînt perseverenţi în bine. Stăteam de vorbă cu cei doi preşedinţi de organizaţie: Gheorghe Hogea şi Tudora Cloată, care ne spuneau. „Nu ne interesează numai producţia, ci întreaga viaţă social-economică a oraşului. Am luat în acord global, de la I.A.S. Făurei-Sat, 14 hectare de sfeclă, pe care am terminat-o de prăşit duminică, 17 mai; am colectat 11 tone de fier vechi pentru furnalele ţării, alte materiale, am realizat multe economii de materii prime, depăşindu-ne planul la mai toţi indicatorii".

Iar directorul Casei de cultură din Făurei, Marin Moraru, ne redimensiona în plan spiritual munca şi calităţile acestor minunaţi oameni: „Avem, spunea el, formaţii de dansuri, formaţii corale, de teatru, cu care participăm la viaţa spirituală a oraşului nostru. Organizăm, la Casa de cultură, multe întîlniri cu oameni de ştiinţă, politologi, cu scriitori. Şi, fără să-i împingem de la spate, oamenii vin, fiindcă vor să ştie, să cunoască, să înţeleagă diversele fenomene ale lumii de azi. Iar însumarea aceasta de cunoştinţe declanşează frumoase mutaţii în plan educaţional, formativ-moral, împlinind felul de a fi al omului dorit de societatea noastră".

Se gîndeşte frumos la Făurei despre om. Fiindcă toţi cei ce gîndesc astfel, pleacă de la primordiala premisă că şi ei sînt oameni!

N. GRIGORE MĂRĂŞANU ■

Într-o grădină, lîngă tulpină

Se naște cu fiecare clipă, cu fiecare gînd, cu fiecare așteptare. Da, miracolul e lîngă noi. Nici o metaforă nu-l poate defini, nici o hiperbolă nu-l poate cuprinde. Cel care ar vrea să scrie istoria adevărată a descoperirii lumii, o istorie de la care noi, adulții, să învățăm să trăim bucurindu-ne, n-ar trebui să facă altceva decît să-i privească și să-i asculte pe ei, pe cei mici.

Tu ciți trei ani ai ? — întreabă Alexandru. Eu am chiar trei ani, spune Maria ; iar eu am patru și jumătate, strigă, mîndru, Vadim ; eu am numai patru ani, iar Vladimir, frățiorul meu, nu știe nimic și are două luni ; eu știu o mulțime de lucruri și am șase ani și la toamnă o să merg la școală. Sorin știe chiar că el are 2 trei ani, pentru că doi ori trei fac șase, ceea ce este cu totul altceva decît...

Cînd eram mic, eu nu știam că atunci cînd răsare soarele se face dimineață și florile se trezesc și se fac frumoase să le iubească lumina.

Să-i privim și să-i ascultăm, și să ne măsurăm puterea și curajul și cinstea în ochii lor plini de întrebări. Poveștile există numai atîta cît crezi în ele. Frumusețea există numai atîta timp cît crezi în ea. Bucuria există numai atîta timp cît știi să te bucuri.

Uităm, uneori, adevăruri simple. Le redescoperim prin ei, prin ținci pentru care „da de ce" e regulă supremă. O știință anume, a mirării, oglindindu-se în fiecare gest, o știință stăpînită perfect, inimitabilă în desăvîrșirea ei, această mirare perpetuă prin care devenim.

„De ce", iată calea către dezlegarea tuturor tainelor, reinventată de zeci, sute, mii de generații, retrăită azi de fiecare copil.

Vladimir are două luni. Sorin are șase ani. Ciți „trei ani" are fiecare ? Cîtă naivitate, cîte întrebări se nasc în fiecare clipă între două luni și șase ani ? Cîte adevăruri se descoperă în cinci ani și zece luni ? Cîtă dragoste de oameni și de cer se poate sădi într-un suflet de copil ? Cît adevăr și cîtă sete de frumusețe, pentru ca mai tîrziu, peste ani, sufletul lui să rămînă curat ?

Da, miracolul se săvîrșește lîngă noi, pentru noi, prin noi, în fiecare clipă. Cu fiecare respirație a acestei lumi se mai naște un copil, cu fiecare dimineață înrourată mii/oane de „trei ani" se mai îmbogățesc cu o zi de lumină.

Copiii aceștia frumoși, atît de frumoși, știu nu numai că atunci cînd răsare soarele vine dimineața, ci și că stelele sînt la sute de mii de ani lumină, că avioanele seamănă cu niște păsări uriașe, copiii aceștia de povești desenează cîmpii albastre și navete spațiale, și circei de viță de vie, pentru ca mai tîrziu, cînd vor fi școlari, să poată scrie cu ușurință litera „r", și porumbei, totdeauna porumbei albi.

Miracolul de lîngă noi nu e o figură de stil. E o tulburătoare realitate, începînd mereu, de cînd lumea, cu nașterea unui copil.

ROXANA MANOLESCU

Imagini dintr-o lume a candorii. Primul gingurit, primii pași, cele dintîi silabe, jocurile grădiniței — trepte ale devenirii, în universul bucuriei.

GRIJA ŢĂRII: COPIII NOŞTRI!

Adolescentă cu vioară

Șaptesprezece ani și aceea lumină inconfundabilă în care se amestecă rotunjimile copilărești și ascuțișul unei seriozități în care crește adultul. Șaptesprezece ani și o vioară. Doina Fodor se definește singură doar prin aceste două lucruri. Al virstei e ciocotul care se lasă întrevăzut printre genele dese, graba de a fi pur și simplu. A viorii e cuminția caligrafică în trăsăturile chipului. Acum patru ani, cînd am cunoscut-o își purta vioara doar cu un fel de încăpățînare încă buimacă, deși se întorsese cu laurii unui concurs internațional. O revăd acum, pe scena Studio a Ateneului Român, într-un recital care n-a cuprins numai cinci piese de mare dificultate, solicitînd maturitatea artistică, virtuozitate tehnică și har, ci și o definiție a adolescenței.

Ce sînt ei, adolescenții ? Iată o întrebare care, pusă și repusă cu fiecare generație, cu fiecare uimire în fața acestei virste, îi scoate într-un fel deosebit în afara speciei. În acești copii, care nu mai sînt copii, în acești tineri care sînt încă ai mamelor lor, ai noștri, în aceste siluete grațioase, purtîndu-și servietele de liceeni și furind cu dibăcie în cutele uniformelor polenul strălucitor al ultimei mode, în aceste ființe pe care adesea nu le înțelegem și în ochii cărora vedem sclipind uneori un alt soare decît al nostri, în aceste siluete grațioase, purtîndu-și serviemarele start. O încordare splendidă și, practic, irepetabilă îi adună în performanțe de invidiat. Matematica, fizica, muzica, poezia, sportul au coborît de pe soclul maturității pînă la statura încă neîmplinită a adolescenței.

Sînt liceeni. Își poartă condiția cu o mîndrie abia ascunsă de trucul indiferenței. Sînt frumoși cînd îi întîlnim lîngă vitrina unui magazin de discuri. Sînt frumoși cînd îi vedem aplecați să mîngîie un copil. Sînt frumoși atunci cînd pe fruntea lor, dimineața, se zărește cuta gingașă a oboselii. Sînt minunați atunci cînd sînt victorioși : în fața listelor de concurs, simțindu-se, prin aburii oboselii, deja studenți : în fața aparatului de fotografiat, atunci cînd au fost numiți „micii einsteini" ; sau, iată, pe podiumul de concert, cu o vioară în mînă.

Are șaptesprezece ani. Vioara a crescut, de cînd o cunosc pe Doina Fodor, odată cu ea. E astăzi — în arcușul său viguros, nemător, în goana delicată a degetelor pe corzi, în sunetul solemn și egal al partitei de Bach, în complicatele învolburări ale sonatelor de Beethoven și Brahms, în profunda expresivitate a unei Suite de Mihail Jora și în drăcescul patos al Fanteziei de Vieuxtemps — primul adevăr indiscutabil din șirul de promisiuni al unui remarcabil talent. Două ore și mai bine am așteptat cu emoție zîmbetul ei de triumf, copilăresc, întrebător. El a pus punct unei propoziții aproape simple : adolescența e o nobleță fără cusur. De sub blazonul ei, viața pare — chiar este ! — o sărbătoare. Drumul merge mereu înainte, fără ocoluri, fără ezitări. Încă puțin și tinerețea își va intra în drepturi. Timpul stă și așteaptă : e vremea faptelor.

TANIA RADU

Adolescența și tinerețea, alte virste ale descoperirii prin gîndire

Planșe pentru noua geografie a țării

Oameni din linia întîi pentru victoria pîinii. Ion Mănescu și Ion Nicolae, mecanici de utilaje își unesc priceperea pentru a-și îndeplini exemplar datoria

În Valea Mostiștei, căutînd Bărăganul care va fi

Într-o navă pe patru roți (fabricată la Cîmpulung — Argeș) pornim într-o „expediție" de inițiere în uzina de transformat pămîntul unei mări felii de Bărăgan, cu o lungime de 154 de kilometri și o lățime de peste 50, cît cuprinde perimetrul agricol al județului Călărași, a cărei lucrare va fi, în linii mari încheiată, la sfîrșitul acestui cincinal. Un uriaș amfiteatru în care se scrie un important tratat al îmbunătățirilor funciare românești. (Dacă apelăm la istorie, să reținem că pe aceste meleaguri, încă din 1928, s-au făcut primele încercări inginerești de a bara inundațiile în Lunca Dunării, în zona Olteniței, ridicîndu-se, între Surlari — Dorobanțu, diguri submersibile, înconjurînd o incintă de 21 000 ha, constituind un incontestabil succes al constructorilor de geniu, cum se numeau atunci. În 1950, încep primele amenajări pentru irigații în Terasa Călărași, amenajări ce avansează etapă cu etapă și cincinal cu cincinal, ajungînd în 1981 la 260 000 ha, acoperind peste jumătate din suprafața arabilă a județului). Odată cu 1983, anul adoptării, la inițiativa secretarului general al partidului, a Programului național privind asigurarea unor recolte mari, sigure și stabile, Călărașiul beneficiază în acest scop de 3 miliarde lei fonduri de investiții. Cei ce ne însoțesc, sînt doi bărbați de vîrste apropiate, născuți în vetre de sat, hrănindu-și imaginile copilăriei cu aspirațiile țăranului de a face ogorul să rodească pe măsura trudei și iubirii sale, alegîndu-și, din toate profesiile și meseriile aflate la îndemîna generației lor (apropiate de o jumătate de veac), pe acelea cu care, copilăria, făcuse, se pare, legămînt. Dr. ing. Ion Mădălina, șeful disciplinei de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare de la Institutul Agronomic din Capitală, sosise dinspre Hîrșova, unde își lăsase o grupă de studenți să încheie tema dată spre cercetare, urmînd să se transfere curînd în Complexul Mostiștea să continue, de asemenea studii începute cu ani în urmă într-o strînsă colaborare dintre cercetare-învățămînt-producție, asupra a numeroase realități pe care sistemele de irigații în funcțiune le pun în evidență, cu scopul concret de a oferi soluții de rezolvare, soluții de prevenire în noile proiecte. Inginerul Eugen Marinescu, directorul Întreprinderii de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Călărași, este de fel chiar de pe Valea Mostiștei, pîriul pînă mai ieri neînsemnat și cunoscut doar de localnici, astăzi — un ax cardinal al irigațiilor din Cîmpia Română — și-a legat vocația și destinul de marea operă a reconstrucției pămîntului pîinii noastre. În satul cu nume frumos și simbo... în satul Coconi din preajma Olteniței, tatăl său a fost grădinar și-l punea în copilărie și adolescență să sape și să construiască jgheaburi și canale prin care să ducă fire de apă spre fire de legume. A înțeles de-atunci că nu se pot tăia oricum, că sînt pricepere și talent, că sînt știință și artă, că sînt o nu mai puțin savantă arhitectură. A urmat o școală medie tehnică de îmbunătățiri funciare, a început cu lucrări de desecări, apoi cu îndiguiri, cu „ziduri" de apărare împotriva apelor, apoi cu irigații.

Încă puțin și peste balta Călărași Rău vor undui valurile unei mări de orez

Dar, **înainte de a porni pe magistrala Văii**, ne face un ocol, trecîndu-ne Borcea cu bacul pentru a ne plasa într-un peisaj treaz, de pămînt galben și parcă fără de hotar, tot orizontul este galben, ca într-un deșert, frămîntat însă de un furnicar de oameni cu mașini gigantice, dinozauri de metal, galbeni și ei, sporind mai mult senzația de imensitate deșertică. Este o insulă din sudul Bălții Borcea al cărei nume spune tot despre viața și istoria ei, se cheamă Călărași Rău. Și totuși, în Călărași Rău de vreo 20 de ani, după ce s-au secat apele și s-a stîrpit vegetația îndărătnică de baltă, s-au cultivat grîu bun și porumb de pomină. Sol măcinat însă, perfid, de pînze freatice, sărăcindu-l, sărăturindu-l, iar ceea ce se petrece sub ochii noștri este o chirurgie de însănătoșire. Numai peste cîteva zile aici va lua ființă una din marile orezării ale județului, cu 1 800 ha, beneficiarul fiind I.A.S. Roseți, căruia îi aparține pămîntul. Oameni I.E.E.L.I.F., vreu 600 la număr, dau bătălia cu Călărași Rău de astă toamnă, sfidînd iarna grea, sfidînd primăvara care a întîrziat să vină, sfidînd întunericul nopților, lucrînd la lumina screperelor, tractoarelor și buldozerelor, așa încît, peste cîteva zile, parcelele desenate ca pe o hîrtie de calc să fie semănate cu cereala albă, colacul de salvare a solurilor sărăturate, mina de aur a agricultorilor așezați pe clise. Cine știe, poate că oamenii locului se vor gîndi și la un alt nume pentru fosta baltă Călărași Rău!

Pe magistrala Mostiștea urcăm și coborîm, urmînd „cascada" celor 3 vaste lacuri de acumulare lucrate de mîna omului, — Iezerul Mostiștei, Frăsinet, Gurbănești — ce apar grandios și insolit în geografia monotonă a cîmpiei, ramificate și unite prin canalele lor principale cît niște veritabile rîuri, cu baraje solide, cu stații sub presiune cît hidrocentralele, cu rețeaua infinită de aspersoare ce pulverizează coroane de apă în cintec de leagăn peste lumea vegetală abia născută din brazde. Complexul de îmbunătățiri funciare Mostiștea, unul din cele mai mari din țară, a cărui construcție a început acum 8 ani și se va finaliza în acest cincinal, înseamnă, se știe, irigații (pentru 250 000 ha dintre care 180 000 pe teritoriul județului Călărași), desecări, (pe 93 000 ha, introduse în circuitul agricol) combaterea eroziunii solului (pe 10 000 ha), plantații de păduri și liziere, înnobilînd peisajul de bărăgan, apă pentru industriile din zonă — numeroase fabrici de zahăr și secții de conserve din legume —, apă potabilă pentru satele care au suferit ancestral de sete, înseamnă amenajări pisciole (la Ulmu se află în construcție o pepinieră ce va asigura populările celor 3 lacuri cu rase și soiuri de pește bine adaptate la mediu), înseamnă noi și noi meseriI și locuri de muncă pentru fiii de țărani, adică o altă sociologie chiar.

Pentru ca toată această imensă uzină în aer liber ca și cea nevăzută, de sub pămînt, cu vasta ei rețea de canale, conducte, noduri de alimentare să funcționeze în cele mai bune condiții, conducerea I.E.E.L.I.F. Călărași a pus la punct și uzina din „spatele frontului" — o bază de producție, reparații și automatizări stații de pompare, unde, de la mecanică grea și fină, se efectuează lucrări de electronică, se minuiesc aparate de precizie de cea mai înaltă tehnicitate. Aceasta este, și deci să ne-o însușim, imaginea (reală) de azi a îmbunătățirilor funciare.

Pe axul Mostiștei, noile rîuri de apă strunite prin canale și conducte

Un nou peisaj, o nouă speranță, pentru recoltele noastre.

Fotoreportaj de CICI IORDACHE-ADAM și ELENA GHERA ■

Doi tineri, doi colegi de promoție la zece ani de la absolvirea facultății. Ing. Gabriel Ursovici, directorul Antreprizei de construcții pentru îmbunătățiri funciare Lehliu, ing. Sinziana Ancuța Nicolae, șefa compartimentului producție. Perimetrul fierbinte al vieții lor de azi — finalizarea Sistemului Mostiștea II

Gaz metan, la Caracal

Nu despre meseria doctorului Emilian Diaconu scriu aceste rînduri, ci despre modul în care el înțelege să și-o practice. A absolvit facultatea de medicină veterinară în 1965 și — asemenea întregii promoții universitare a acestui an de referință în viața modernă a țării — a intrat în focul producției cu foarte multă treabă și cu gîndul înaripat de proiecte profesionale dintre cele mai îndrăznețe. Ezită să răspundă dacă le-a îndeplinit pe toate, pentru că mereu se află în căutare de ceva nou și niciodată nu este pe deplin mulțumit de ceea ce a realizat pînă la un moment dat. Plecat din Stejarii Gorjului, avea să bată țărușul vieții și al meseriei mai la sud, la Caracal, la un mare combinat de creștere a porcilor. Din 1979 este chiar directorul I.S.C.I.P. Caracal — dar, cum spuneam, nu despre succesele lui profesionale și ale unității pe care o conduce este vorba aici ; este vorba despre știința sau iscusința de a privi și dincolo de țarcul meseriei, spre a trage pe turta acesteia foloase din realitatea înconjurătoare. Așa s-a întîmplat (un fel de a spune) cu celebra poveste a proteinelor sintetice fabricate la Curtea de Argeș. Într-un moment de mare impas — moral, al celor care inițiaseră fabricația și productiv, al fabricii propriu-zise — doctorul Diaconu, pe atunci director tehnic, la drumul Curții de Argeș și solicită produsul respectiv într-o situație cînd numai unul dintr-o mie se mai putea gîndi calm și serios la o „negociere" cu fabrica producătoare. Numai că doctorul Diaconu știa că aceste proteine sînt „mină de aur" și că numai ignoranța unora vrea să le îngroape înainte de a se naște. Trece și peste ostilitatea celor de la fabrică, neîncrezători, după lungi și nedrepte șicane, în orice fel de „specialist în zootehnie". Dar Diaconu persevează — pentru că știința lui și fierul lui nu-l puteau înșela : avea nevoie de acel produs cel puțin pentru o perioadă experimentală de șase luni. Obține, cam „pe semnătura" lui, asemenea unei operații riscante, și produsul și timpul pentru experiment. Și se înțelege că n-am mai fi scris aceste rînduri dacă intuițiile doctorului Diaconu n-ar fi fost perfect întemeiate, produsul argeșenilor fiind acum (re)abilitat deplin și definitiv grație celor din Caracal. A fost un triumf colectiv, dar vîrful de lance care a spart crusta neîncrederii s-a numit Emilian Diaconu.

Cu au prea mult timp în urmă, același iscoditor și tenace personaj a pornit de la o banală operație de rutină (extipderea stației de epurare) și a ajuns la una dintre cele mai mari și mai moderne instalații de biogaz din țară. „Problema era să extindem și să modernizăm stația de epurare, în condițiile dublării efectivului de animale pe spațiile existente. Ne interesa nu numai curățenia combinatului, ci și să obținem apă curată și materie uscată compatibilă cu cerințele de fertilizare a solului. În contextul acesta, producerea biogazului se impunea aproape de la sine". Cu implicarea atentă și perseverentă a C.N.S.T., a fost proiectată o instalație de biogaz cu patru linii a 1 200 m.c. pe zi, capabilă să funcționeze tot timpul anului și să înlocuiască astfel circa 1 000 tone combustibil convențional. Instalația se află în curs de finisare, darea ei în folosință fiind prevăzută chiar în aceste zile.

Inutil să detaliem utilitățile multiple ale acestei instalații. Vom spune doar că se intenționează inclusiv crearea unei stații de îmbuteliere pentru folosirea surplusului de gaz metan. Ar fi prima stație de acest fel din Caracal, oraș în care, după cum se știe, nu există conducță de gaz metan. Dar prețiosul combustibil a apărut, după cum se vede, acolo unde era așteptat mai puțin : în curtea unui combinat de creștere a porcilor ; grație acestui „geolog" în toate straturile colaterale ale meseriei care este doctorul Emilian Diaconu și oamenilor care știu să se bizuie pe el.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

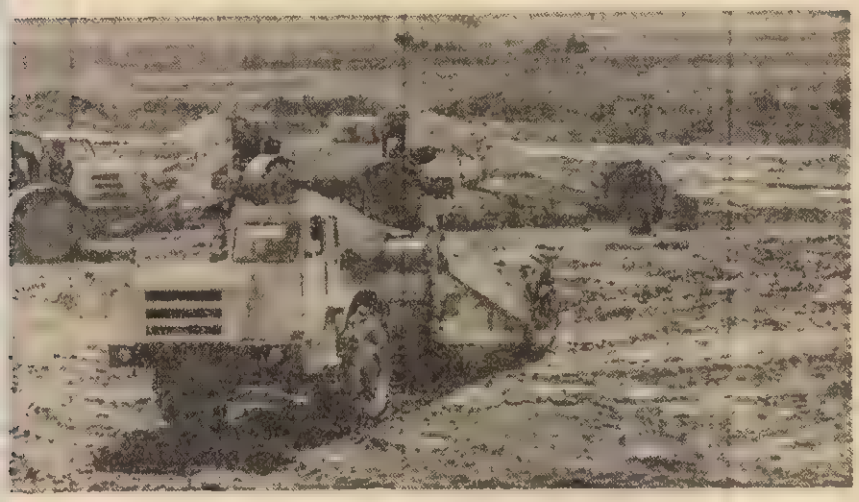

Gheorghe Ilicea s-a urcat prima dată pe autocreper la 42 de ani, dar faima de meseriaș a trecut chiar granițele țării.

Zi plină la Segarcea

Vestea s-a transmis cu luțeală ca un anunț, că o veste importantă și, pînă la lăsatul serii, și-a făcuse ocolul orășelului din nord-vestul Cîmpiei Române : începînd chiar de mîine, în toate unitățile agricole din C.U.A.S.C. Segarcea au loc zile record la întreținerea culturilor însămînțate la această primăvară și de aceea întreaga populație aptă de muncă e chemată în număr cît mai mare la prășit.

Toată forța de muncă e acum în cîmp. Alături de mecanizatori și țărani cooperatori, au venit aici să dea o mînă de ajutor mulțimea angajaților din instituții : intelectuali și funcționari ori simpli lucrători de cele mai felurite profesii. E o dovadă că, în aceste zile — zice Florea Bădeancă, președintele C.U.A.S.C. — soarta recoltei nu-i este nimănui indiferentă. Aceeași mobilizare exemplară se poate întîlni și la Țuglui sau Valea Stanciului, și la Calopăr, și la Drănic sau la Cerăt, oriunde pe teritoriul C.U.A.S.C.-ului Segarcea. Oriunde plantele au răsărit.

Și oamenii lucrează pe întrecute. În timp ce țăranii cooperatori Bibișiță Nicolae, Elena Enășoiu, Gheorghița Dobre, Ana Popa, Maria și Constantin Ceică zoresc la prășitul lotului semincer de lucernă, grupurile de angajați de la C.P.A.D.M. (Ion Niță, Iulieă Olteanu, Alexandru Davidescu etc.) se dovedesc de neîntrecut la săpatul porumbului și sfeclei de zahăr.

Munca e în toi și pe terenurile I.A.S.-ului din localitate, unde lucrările de întreținere a viței de vie și a celorlalte culturi au luat deja un apreciabil avans. Ing. Corneliu Cotocu, directorul renumitei întreprinderi, ne-a asigurat că, pînă la 20 mai, mecanizatorii și ceilalți lucrători din unitate vor încheia prima prașilă mecanică la vie, floarea soarelui, porumb și căpșuni. Culturile — spune inginerul director — se prezintă foarte bine. Cel puțin deocamdată, iar dacă le vom întreține așa cum scrie la carte și, bineînțeles, dacă și vremea ne va ajuta, atunci avem suficiente motive să aspirăm, măcar la floarea soarelui, dacă nu și la alte culturi, la un titlu de Erou al noii revoluții agrare. De ce nu și la producția de struguri ?! Renumele podgoriei obligă.

Fapt îmbucurător e că și cele două puternice C.A.P.-uri segărcene, „Unirea" și „16 Februarie", aspiră spre mult rîvnitul titlu. Prima și-a propus, anul acesta, să obțină cea mai mare producție de struguri, iar cea de-a doua să obțină, de pe întreaga suprafață, o producție medie de 25 tone porumb la hectar ! Un rol deosebit în această amplă mobilizare îl are faptul că se lucrează în acord global.

Pînă la roadele toamnei, la recoltări și retribuții suplimentare drumul e încă lung. Lucrul acesta se pare că l-au înțeles bine — afirmă ing. Nicolae Popa, președintele C.A.P. „16 Februarie" — și mecanizatorii S.M.A.-ului condus cu pricepere de inginerul Toma Filip, și membrii cooperatori, și specialiștii, și toți cei care s-au angajat cu hotărîre să muncească acest pămînt mănos. Că pămîntul, indiferent de vreme, e întotdeauna darnic cu cei care știu să-l muncească la timp și bine. Îi dai atenție, îi tratezi cum trebuie, îți dă înteit și împătrit ; nu-i dai ce i se cuvine, se sărăcește și el, te sărăcește și pe tine.

Un adevăr pe care-l știe, sau ar trebui să-l știe, oricine.

MIHAI STĂNESCU ■

Marca personalității

Multe din lucrurile importante ale veacului se petrec în imediata noastră apropiere, mulți oameni de seamă trăiesc prin preajmă. Iată o listă de nume, în legătură cu care ne putem pune repede de acord că reține personalități cunoscute în toată lumea : Luciano Pavarotti, Leopold Sedar Senghor, Claudio Abado, Alain Resnais, Don Juan Antonio Samaranch, Charles Aznavour. Vă propun să adăugați în această listă și numele specialistului român **dr. ing. Ion Pușcă** din Panciu. Și va trebui să o faceți, întrucît din data de 10 decembrie a anului trecut, oenologul de faimă Ion Pușcă figurează, în secțiunea Gastronomie-Oenologie, între **„Personalitățile anului" selectate, pentru 1986, de un Mare Juriu internațional.**

Faima oenologului dr. ing. Ion Pușcă din Panciu este, firește, mare, dar în lumea oenologilor. Iar dacă francezii au găsit potrivit să-l considere o „Personalitate a anului", ei care fac din calitatea șampaniei lor o chestiune de orgoliu național, e pentru că creatorul „șampaniei de Panciu" le-a impus în toate privințele.

Zilele trecute, la Paris, a avut loc înmînarea prestigioasei distincții internaționale, ființînd din 1970, și a medaliei însoțitoare. Într-o știre, primită de Agerpres în 15 mai a.c., se arată că : **„distincția a fost înmînată de președintele juriului internațional A. Leo Sennegon, care în cuvîntul său a evocat personalitatea specialistului român, tradițiile de cultură a viței de vie și arta preparării vinurilor în România, precum și legăturile stabilite de-a lungul timpului între Franța și România".** Această distincție cu caracter internațional, fundată în 1970, a selectat pînă azi numele a circa 700 personalități din diferite țări, în diverse domenii și discipline, eminențe, glăsuiește motivarea juriului, **„recunoscute pentru prestigiul, eforturile și activitatea lor deosebită"** în știința și arta pe care o practică ori în științe care adeseori sînt socotite, deopotrivă, și arte, cum este aceea a preparării vinurilor.

Nu sînt deloc un prieșpuit în aceste treburi, ba chiar mărturisesc că atît băuturile, cît și problemele realizării lor, pînă la vremea cînd ingineria respectivă se poate chema artă, mă atrag foarte puțin. Totuși, mă simt motivat să observ că meșteșugul deosebit al specialistului din Panciu, înainte de a fi remarcat de personalități ale oenologiei din toată lumea, a fost cinstit cu superlative aici, la noi. Din anul 1969, cînd s-a deschis prima sticlă cu șampanie de Panciu, licoarea moldovenească a devenit o realitate foarte simpatică în magazinele și restaurantele țării precum și la export. Cît despre spumele și savorile ei, s-au rostit în nenumărate rînduri măgulitoare aprecieri.

S-a întîmplat ceva, acolo, la Panciu, din ziua cînd tînărul inginer Ion Pușcă a venit la postul ce i-a fost repartizat. S-a întîmplat că vechile hrube domnești, în lungime de 2,1 km, s-au extins, că subteranele în care se așază în sine șampania s-au întins cu încă 2 km, că experiența dobîndită de Ion Pușcă în producție a devenit subiectul unei teze de doctorat și s-a mai întîmplat că, necontenit, atenția specialiștilor din lumea largă — din lumea largă a producătorilor de vinuri spumante, bineînțeles și în primul rînd — s-a îndreptat către Panciu. Alegerea lui Ion Pușcă drept „Personalitate a anului" în branșa atît de aparte și de vestită a oenologiei s-a petrecut cu ocazia unei confruntări nu tocmai ușoare. Juriul și-a îndeplinit misiunea, după ce s-a asigurat de calitatea recomandărilor, astfel : mai întîi s-a procedat la un sondaj-anchetă printre experți și competențe recunoscute pe plan internațional în disciplinele respective. Un al doilea sondaj-anchetă a avut loc între laureații edițiilor precedente ; în fine, la cea de-a treia etapă, juriul propriu-zis, ales, la rîndu-i, din cinci vechi laureați ai branșei, s-a exprimat asupra „dosarelor cei mai des citate". Cum vedeți, tehnologia acordării unei mari distincții în domeniul producției de șampanie e tot atît de rafinată ca tehnologia fabricării șampaniei însești. O specificație a distincției are darul să ne rețină : dată fiind vîrsta, în general, bine împlinită a personalităților astfel nominalizate, titlul se acordă „pe viață". Faptul e cu atît mai semnificativ, cu cît dr. ing. Ion Pușcă este un om încă tînăr. Și nu atît tinerețea e cea care-l marchează, cît marea lui ambiție de a face din Întreprinderea Agricolă de Stat pe care o conduce o firmă etalon în rîndul producătorilor de șampanie. Adevărul e că nici nu mai e mult pînă acolo, din moment ce acești rigoroși inventatori ai șampaniei, francezii, o consideră de acum ca atare. Și au numai ei : spumantele de Panciu au o piață întinsă și prestigioasă. În cuvîntul său, inginerul Ion Pușcă, autor a peste 70 de studii și cărți atingătoare de domeniu, a ținut să sublinieze faptul că distincția onorează, de fapt, școala românească a oenologiei, viticultura, o ocupație milenară a locuitorilor românești, renumele mereu reînnoit al vinurilor autohtone. În prezent, România deține al optulea loc în lume, în ce privește suprafața terenurilor viticole și, fără îndoială, o clasare și mai bună la criteriul calității vinurilor sale.

TUDOR OCTAVIAN ■

● Mărturisim cu sinceritate că ne bucurăm de fiecare dată cînd avem posibilitatea de a transmite vești bune acelora care ni s-au adresat, cerîndu-ne sprijinul în vederea soluționării unor probleme de larg interes cetățenesc, sau care vizează interesele imediate ale fiecărui om. Desigur, succesul clarificării multora dintre aceste situații se datorează strînsei noastre colaborări cu factorii de resort, cu diversele organe competente în rezolvarea lor, a căror contribuție este, adesea, esențială. În acest sens, ne facem plăcuta datorie de a sublinia constanța și exemplara solicitudine a **Direcției municipale București pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale**, care, cu promptitudine și responsabilitate ne-a oferit permanent dovada grijii față de om și nevoile sale, implicîndu-se ferm în activitatea de rezolvare a diverselor probleme ale cetățenilor. Mulțumim!

● **Direcția județeană de Poștă și Telecomunicații Alba:** „În legătură cu propunerea adresată de Florin Borza din satul Șeușa, comuna Ciugud, județul Alba, în legătură cu necesitatea instalării unor posturi telefonice în localitatea Șeușa, propunere apărută în revista „Flacăra" nr. 9 (1 654) din 27 februarie 1987, vă informăm că, din dorința de a veni în întîmpinarea dorinței locuitorilor acestui sat, s-a dispus instalarea unui post telefonic la sediul agenției poștale din localitate, care va funcționa în cadrul programului de lucru al agenției, lucrarea urmînd a se executa prin forțe proprii, cu materiale rezultate din recuperări, pînă la data de 31 mai a.c.".

● Despre un tulburător gest de oameni și — în contrast cu acesta — despre condamnabila pasivitate a unor inși grăbiți (pe care ne ferim să-i numim oameni), indiferenți față de ceea ce se întîmplă în jurul lor, aflăm dintr-o scrisoare simplă, semnată de un bătrîn tată: „Subsemnatul **Plesca Constantin, din București, B-dul 1 Mai nr. 150, bl. 7, sc. E, et. 2, apart. 139**, vă aduc la cunoștință că în ziua de 5 mai a.c., fiul meu, inginerul Plesca Ovidiu, în vîrstă de 32 ani, tatăl a două fetițe — prima avînd 2 ani, cea de-a doua numai 7 luni — a fost victima unui accident care ar fi putut să-i fie fatal: călătorind pe scara unui tramvai, s-a dezechilibrat la un moment dat, căzînd între stații. Fiind lovit extrem de grav și aflîndu-se în comă, pietonii, martori ai acestui accident, în căutarea unei scuze care să-i absolve de orice responsabilitate, au apreciat că orice intervenție ar fi zadarnică, neacordîndu-i nici un ajutor. La fel au procedat și conducătorii auto, care, la rîndul lor, au opinat chiar că trupul inert le-ar putea murdări canapelele mașinii. Numai că, la un moment dat, unul dintre acestia, trecînd prin preajmă a frînat, și fără ezitare l-a ridicat, așezîndu-l în mașina sa. L-a transportat în mare grabă la spitalul „Panduri", unde i s-a acordat un prim ajutor, apoi, după primele semne de viață s-a oferit să-l ducă la Spitalul Municipal, unde rănitul a fost supus unor îngrijiri deosebite. Grație acestui om, promptitudinii și competenței medicilor de la cele două spitale, în prezent fiul meu a fost redat familiei... Greu, foarte greu am reușit să aflu identitatea acestui adevărat om. Vă scriu numele lui, cu majusculele care îmi vor rămîne mereu întipărite în minte: **Popescu Doru.** Este inginer la Uzinele „Autobuzul" din Capitală.

N.R. — Desigur, gestul superb de întrajutorare a unui om aflat la limita dintre viață și moarte, aparținînd inginerului Doru Popescu, ne-a determinat să înserăm aceste rînduri. Am făcut-o însă și pentru faptul că asemenea întîmplări îndeamnă și la adînci reflecții...

● Nu demult, Ioana Militoiu din Ploiești, str. Sculptori nr. 23, intrînd în posesia volumului „Istoria Literaturii Române" a avut neplăcuta surpriză să constate că din exemplarul respectiv lipseau circa 100 de pagini. Iată însă că în scurt timp de la această întîmplare, **Întreprinderea Poligrafică „Arta Grafică", din București**, a expediat pe adresa sa un alt volum, de această dată aflat într-o stare irepros abilă, însoțit de un răspuns pe cît de succint, pe atît de frumos formulat: „Avînd în vedere că la această dată vă aflați deja în posesia volumului „Istoria Literaturii Române", pe care vi l-ați dorit atît de mult, vă rugăm a primi scuzele de rigoare pentru cele întîmplate, asigurîndu-vă că vom lua măsurile ce se impun împotriva acelora care au dat dovadă de neglijență în serviciu. Sperăm că acest incident nu vă va schimba buna impresie pe care v-au făcut-o produsele I.P. „Arta Grafică" de-a lungul timpului. Cu deosebit respect, director ...".

Obrazul subțire și cu astfel de gesturi se ține!

● Un răspuns de mai larg interes cetățenesc primim din partea Consiliului popular județean Giurgiu: „Verificînd aspectele semnalate de Ion Ivănică din comuna Răsuceni, județul Giurgiu, legate de faptul că nu sînt asigurate mijloacele de transport necesare cetățenilor din comună, un colectiv al Consiliului județean de control muncitoresc a activității economice și sociale a constatat că afirmația se confirmă. Ca urmare a măsurilor luate, conducerea Întreprinderii de Transporturi Auto — Giurgiu a reintrodus în circulație autobuzele pe ruta Giurgiu — Răsuceni".

● **Direcția municipală București pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale:** „Urmare scrisorii adresate redacției dumneavoastră prin care Gheorghe Crăciun din București, str. Mihai Viteazu nr. 38, sect. 1, a solicitat sprijin pentru a fi încadrat în muncă, vă informăm că petentul, în vîrstă de 54 ani, cu ultimul loc de muncă la I.R.A.-Grivița, unde contractul de muncă i-a fost desfăcut conform articolului 64 litera „t" din legea 5/1978, a fost repartizat pe un post de lăcătuș la Întreprinderea Antreprize Constructii-Montaj nr. 1".

● **Uniunea Generală a Sindicatelor din România — Consiliul Central:** „În legătură cu aspectele semnalate de Măcăneață Polin, lucrător al Întreprinderii-Antrepriză Foraje Alimentări cu apă București, care reclama neplata alocației de stat pentru copii, vă comunicăm că la intervenția noastră i s-a achitat suma de 4 160 lei, reprezentînd drepturile cuvenite în acest sens, pentru lunile decembrie 1986, ianuarie și februarie 1987".

● Inițial, am fost tentați să apelăm la un titlu imperativ, care ar fi sunat cam așa: S-A FURAT UN VAGON! În cele din urmă am rezistat totuși tentației, renunțînd la el, pentru că, în fond, nu despre furt este vorba în cele ce urmează, ci despre o anume atitudine, despre o anume mentalitate, care, din păcate, mai există încă în rîndul unor oameni. Iată faptele:

Scrisoare comentată

Trei generații

...„Faptul pe care vi-l relatez este autentic și s-a petrecut în ziua de..." — își începe scrisoarea corespondentul nostru...

Iată cazul: „Un bătrîn merge alături de un ghemotoc de fetiță, avînd în spate un ghiozdan și fiind probabil în clasa I-a, aducînd-o de la școală acasă. La un moment dat, fetița vede pe trotuar o băltoacă, rămasă, pe semne, de la ploaia ce căzuse dimineața; nici una, nici două, și lip cu piciorul în apă, izbind tare și făcîndu-l una de apă și noroi, pe haine, pe bătrîn.

Bătrînul — bunicul fetiței fiind (și vom vedea imediat de unde știm acest lucru!), îi „arde" o palmă zdravănă la fund, și încă una, poate că nu la fel de tare dar totuși, pe obraznic; fireste, fetița începe să plîngă.

Din spate se apropie un tînăr bine clădit, vede din departe cum vîrstnicul acela a lovit copilul, se repede la acesta, îl prinde de guler și începe să-l apostrofeze, smucindu-l violent: „De ce bați, domnule, fetița, ce, e a dumitale? Nu ți-e rușine, om bătrîn, să dai așa într-un copil? Și eu am copii, dar nu-i bat! Găsesc alte metode!" — și-l smucește în continuare în acest timp pe bătrîn, acesta fiind gata să se sufoce.

Fetița se agață acum de hainele tînărului: „Lasă-l, nene, în pace, e bunicul meu! Și dacă m-a bătut, a avut dreptate... Lasă-l!"

Tînărul, surprins, îi dă drumul bătrînului, care abia mai răsuflă: are lacrimi în ochi. Apucă între brațe ghemotocul de copil, îl saltă, îl sărută, și: „Iartă-l pe bunicu', că te-a lovit, iartă-l!" — și plînge de-abinelea acum bătrînul.

„Și tu iartă-mă pe mine, că te-am stropit!" — hohotește fetița. Și bunicul, cu fetița în brațe, pleacă mai departe, îmbrățișați. Iar tînărul — acum ușor jenat — pornește și el, îngîndurat...".

. . . . . .

...Aceasta e povestea. **„Cine a avut dreptate și cine a avut ceva de învățat?!"** — se întreabă, și ne întreabă, semnatarul scrisorii primite la redacție.

. . . . . .

Semnatarul acestei „scrisori comentate" mărturisește acum că nu agreează, sub nici o formă, **melodrama.**

A descoperi însă — dintr-un simplu fapt divers! — că un copil, un tînăr, și în cele din urmă un bătrîn, adică trei generații, reacționează, involuntar și aș zice superb!, la violență (pentru că — fireste, la profilul fiecăruia dintre cele trei personaje — ce înseamnă stropitul bunicului cu noroi, sau palma dată de bătrîn copilului, sau admonestarea tînărului aplicată omului în vîrstă, decît violență?!), mi se pare, vedeți, nu extraordinar — ci firesc! Dacă zbuciumata noastră lume contemporană — compusă, la urma urmei, din aceste **trei generații!** — s-ar rezuma, ceea ce din nefericire pare deocamdată imposibil, la incidente de felul celui descris mai sus, în care datoria cetățenească, chiar și nedumerirea — dar mai ales înțelepciunea — fac parte integrantă — poate, poate că viitorul fetiței, serviciul tînărului și liniștea bunicului ieșit la pensie, ar avea numai de cîștigat...!

„Faptul relatat este autentic și s-a petrecut în ziua de 5 mai a.c., pe strada Traian Vodă. Dacă socotiți că merită a fi publicat, vă rog să-l publicați. Dacă nu, aruncați-l la coș, fără supărare din parte-mi. Cu deosebită considerație...". **(Gh. Fănică, strada Duzilor nr. 12, sector 2, Of. poștal 39, cod. 72 223, București — telefon 42 42 62).**

HORIA PATRAȘCU ■

■ Am repartizat bătrînilor norme după vlaga lor; i-am adunat apoi în echipe și le-am pus șef de echipă unul din leatul lor. Și, cum la noi e întinderea mare de pămînt, le-am amenajat bătrînilor niște mijloace de transport speciale, cu care-i ducem în cîmp. În acestea mai pot trage și cîte un pui de somn, la amiază, ca să-și mai ostoiască oasele epuizate de bătrînețe — avea să relateze **președintele Ion Baciu, de la C.A.P. Dragoești, județul Ialomița.** Uneori îi invit la sediu — mai spunea președintele — îi mai țin de vorbă să vedem ce probleme mai au și cum li putem ajuta. ...Copiii lor sînt departe și cine să aibă grijă de bătrîni, dacă nu noi înșine.

Iată gesturi simple și necostisitoare — consemnate de colegul nostru Enciu Bobîrniche, de la ziarul „Tribuna Ialomiței" — dar gesturi atît de omenești.

■ Cu poșta de ultimă oră ne-au sosit la redacție și alte răspunsuri favorabile pentru cei care ni s-au adresat în soluționarea unor probleme profesionale. **Centrala valorificării băuturilor diferite și produselor spirtoase** ne comunică faptul că Ecaterina Gheorghe a fost transferată la secția de coniac Bucureștii-Noi din cadrul I.V.P.S. „Zarea" București; **Consiliul popular județean Vaslui** ne înștiințează că Lidia Bordei a fost încadrată în muncă la Complexul de producție Satu Nou, pendinte de CAPADM Tanaciu; **Consiliul popular județean Brașov**, analizînd situația familiară a lui Bujor Corca — căruia i s-a desfăcut contractul de muncă de la C.C.H.C. Zărnești — a fost repartizat la Combinatul de celuloză, hîrtie și carton Zărnești.

■ Priviți această fotografie! Priviți ciotul rămas din falnicul trunchi al unui copac, doborît nemilos de niște oameni care au uitat de fapt că ei nicicînd nu au plantat un puiet! — sînt cuvintele pe care ni le-a adresat în scris Valerian Galeriu din Capitală, locatar al blocului A 23 situat pe Aleea Timișul de Jos nr. 1.

Relatîndu-ne despre faptul că, în urmă cu 14 ani — cînd blocul a fost dat în folosință — un grup de locatari, oameni de

bine, au depus eforturi însemnate pentru ca spațiul din preajmă să devină un adevărat loc de recreere, aflăm în același timp că s-au găsit acum alții, care într-un mod cu totul arbitrar au trecut la devastarea acestei zone verzi, răpunînd cu fierăstrăul un număr de 15 arbori, se pare, unii aparținînd unor specii ocrotite prin lege. Desigur, „omologarea" unei asemenea acțiuni la care s-au dedat Gheorghe Ifrim, Vitoli Bencovski, Ion Dragoș, Margareta și Victor Dociulescu, fiind necesară, sperăm ca forurile de resort să afle neîntîrziat măsurile ce se impun împotriva acestor locatari păgubitori.

■ Semnalam în ultima vreme, în coloanele acestei pagini, o serie de lipsuri ce se manifestă încă în activitatea unora dintre lucrătorii Poștei, care, nesocotind elementarele norme ale disciplinei muncii, lezează direct interesele cetățenilor. Toate acestea, ca și unele răspunsuri bizare care ne-au fost transmise în sensul „rezolvării" cazurilor relatate anterior ne-au determinat să adresăm **Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor** rugămintea de a analiza cu competență toate aspectele la care ne-am referit, în vederea stabilirii unor măsuri ferme, menite să determine eliminarea neajunsurilor. Dar pînă a primi vreun răspuns, iată, întîmplarea a făcut ca și noi să ne confruntăm direct cu aceste lipsuri, astfel încît, un material urgent, ce urma să vadă lumina tiparului, expediat în data de 8 mai din Constanța (ștampila poștei) — de către unul dintre corespondenții noștri, nu a putut ajunge în București înainte de... 15 mai! Adică după 7 zile!

Am adus cazul la cunoștință celor în drept și ni s-a răspuns de această dată prompt: „La sesizarea dvs. adresată conducerii **Direcției Generale a Poștelor și Telecomunicațiilor**, referitoare la scrisoarea recomandată nr. 2 093... vă comunicăm că din cercetările efectuate, s-a constatat că întîrzierea în circulație a scrisorii respective s-a datorat prelucrării superficiale efectuate de un lucrător al unității noastre, care a îndrumat trimiterea la o altă destinație. Față de acestea, lucrătorul vinovat a fost sancționat disciplinar, conform art. 100, litera „c", din Codul Muncii, cu diminuarea retribuției tarifare cu 10 la sută pe 3 luni... Asigurîndu-vă de toată stima noastră, vă rugăm să considerați aspectul negativ înregistrat „ca o excepție singulară în activitatea noastră zilnică". Apoi excepția o fi putînd fi ea... singulară, dar oricum, vorba proverbului — cu o floare nu se face primăvară!

Pagină realizată de
CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Scalschi Dan Nicolae — Sibiu: Fiind vorba de un proces în curs de judecată, potrivit Legii presei, nu ne putem ocupa de problemele expuse în scrisoarea dv. ● **Timofte Ioan** — București: Prezentați actele medicale solicitate, după examinarea cărora comisia socială și Biroul Executiv al ARCOM vor lua o hotărîre. ● **Dumitru Elena** — Călărași: Figurați pe tabelul de priorități pe anul 1987 la poziția unu, deci în curînd problema va fi rezolvată. ● **Toma Ion** — Ploiești: Termenele legale pentru exercitarea căilor extraordinare de atac au expirat, dar, în cazul schimbării împrejurărilor ce au fost avute în vedere la pronunțarea hotărîrii, puteți solicita Judecătoriei Ploiești, în conformitate cu dispozițiile art. 44 codul familiei, reîncredințarea minorului. ● **Ilie Șt. Constantin** — Craiova: Schela de foraj Melinești vă poate pune la dispoziție un apartament cu 2—3 camere în comuna Melinești: ● **Bugiugan I. Ion** — satul Budănești, com. Ilovăț (Mehedinți): Potrivit art. 63 (1) din Legea 3/1977, persoanele care au lucrat în unitățile cooperatiste din agricultură și au o vechime în muncă în sectorul de stat de cel puțin 5 ani au dreptul la pensie de asigurări sociale de stat dacă perioada lucrată în cele două sectoare este mai mare de 10 ani. Depuneți o cerere și adeverința eliberată de Uzinele „23 August" la D.P.M.O.S. Mehedinți. ● **Rus Aurelia** — Turda: Lotul personal deținut de tatăl dv. care a decedat nu poate fi folosit de urmașii acestuia. ● **Dobrea Ionel** — Galați: Potrivit reglementărilor în vigoare, puteți transporta în portbagajul autoturismului proprietate personală o singură canistră metalică cu benzină. ● **Roman Alexandru** — Sighetu Marmației: Pentru ocuparea postului de adjunct șef brigadă este necesară o vechime în specialitate de minimum 7 ani, care poate fi redusă cu cel mult 2 ani în cazul promovării cadrelor tinere care au dovedit competență și au obținut rezultate deosebite în activitatea practică.

REGHINA VARVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Monolog despre Hamlet

— Hamlet își consumă energia găsindu-se responsabil de destinul lumii, efort care îi oferă o stranie voluptate a epuizării.

— Dacă omul cultivat — și Hamlet este unul — are această revelație care îl plasează în centrul atenției publice el devine în mod necesar nebun pentru restul lumii, demn de a fi ocolit deoarece atingerea cu ei e malefică.

— Ca și Don Quijote, Hamlet are imaginația fierbinte a omului citit, unghiul din care privește lumea e deformat de lecturi, sentimentele sînt adolescentine, justificările par ale unui om de artă iar desele incursiuni în monologul rostit cu voce tare îți readuc încrederea de mult pierdută în frumusețea poeziei și în puterea ei de a modela o lume nouă.

ION CARAMITRU ■

În geana Mărțișorului

De mulți ani, nu departe de clipa în care ultima lună a primăverii află fereastră deschisă spre răsăritul verii, urc drumul ce duce spre Mărțișor, patria literaturii lui Tudor Arghezi. Cu emoție, mereu inedită, am urcat drumul și în acest sfîrșit de primăvară înfrigurată. Cireșii, împodobiți cu cercei vegetali, încă nu s-au îmbujorat la față. În plante, dacă asculți atent, fierb seve dense, fructele de mîine precipitîndu-și împlinirea.

Răsărind albă în decorul străjuit de frunzele pomilor, Casa lui Arghezi îmi pare, ca în atîtea rînduri, a rosti un calm bun sosit drumețului însetat de mireasme și amintiri. Spînzurată lîngă fruntea porții, celebra toacă așteaptă ca mînglierea lemnului pe metal să umple aerul cu nostalgii sonore.

Păziți de umbra pomilor — nu departe de nucul sub care odihnesc — îngemănați pentru vecie — marele vraci al cuvintelor potrivite, Tudor Arghezi, și cea care l-a însoțit prin timp, asemeni unui toiag înțelept, Paraschiva, urcată de poet în silabele versului — oameni de toate vîrstele așteaptă momentul omagial. Plimb privirile peste chipurile celor prezenți. Descopăr fețe cunoscute din anii trecuți; semn al constituirii unei tradiții a acestei sărbătoriri de inimă, mărturisit de această consecvență a participării. Descopăr, lîngă profesorii lor, elevi, pionieri, veniți din lumea celor cărora Poetul le-a dăruit atîtea nestemate de cuvinte, jucăușe și adînci, purtînd lacrima și surîsul imprecheate, în imaginile smulse din ritmurile sufletului.

În acest cadru, de lumină și pioasă aducere aminte, și-au rostit cuvînt de omagiu și amintire personalități ale gîndului și scrisului românesc — Mihai Beniuc, Valeriu Anania, Paul Anghel, Alexandru Balaci, N. Carandino, Nicolae Ciobanu, George Tărnea. Lor li s-au adăugat, nedrămuindu-și emoția, veniți din Iugoslavia prietenă, cunoscutul poet Adam Puslojić — cel care a trudit mult și durabil pentru cunoașterea poeziei române în țara sa, doradă și traducerea din poezia arhezlană care răsună solemn și aproape de rîmurile originale sub bolțile copacilor Mărțișorului, autor al unei impresionante culegeri de poeme Apă de băut, tipărită recent în Editura „Univers" — și poetul de expresie românească, Ioan Flora, prezent în Editura „Dacia" cu un frumos volum de versuri Starea de fapt. Și-au adus, prin glasuri năzuind spre cuprinderea inefabilului arghezian, propria emoție, prestigioși artiști ai scenei noastre. Și, desigur, unind cu flacăra dragostei sale inimile tuturor celor prezenți, gazdă în buna tradiție a Mărțișorului, fuca poetului, actrița Mitzura Arghezi, a îndreptat spre conștiințele și sensibilitatea tuturor celor prezenți două inedite arghezlene.

Cred că multă vreme va stăpîni în geana Mărțișorului duhul emoției născute în acea zi de omagiu. Acestei emoții i s-a adăugat, pentru semnatarul acestor rînduri (cel care și-a concentrat cuvîntul de cinstire a eternului sărbătorit într-un „portret în creion") un memorabil gest omagial, încrustat drept dedicație pe o carte a sa de poezie, pe care mi-a dăruit-o inspiratul și atît de dăruitul oaspe al Mărțișorului, poetul Adam Puslojić. Cum poema pe care a scris-o într-o clipă de grație nu e drept să-mi aparțină doar mie, o fac publică, mulțumindu-i și astfel autorului ei.

NICOLAE DRAGOȘ ■

Pietrele de la Mărțișor

În timp ce poetul chema Poetul
cu o altă voce a lui, viața
ne-a pus sub ochi mai multe
pietre prețioase, din care
nimeni nu îndrăznea să le atingă
mai mult decît cu ochii, eu
mi-am ales una aproape albă.
Privind-o, un ochi al meu plînge,
iar altul plînge și surîde.
Lustruindu-și singele lui Brâncuși.
Și, iată, cum din piatră
a crescut o tarbă de sunete
pline de singe de cireși.
Un simplu țipăt al naturii
din grădina lui Arghezi
umple lumea de cuvinte.

ADAM PUSLOJIC ■

București,
24 mai 1937

Alice în țara oglinzii

Cu un an și jumătate în urmă îmi propusesem să scriu despre o expoziție „cu flori", deschisă de Val Gheorghiu la Iași. Dacă înțelesesem rostul intim al actului pictural, mă înstrăinase, în schimb, o anumită licență de spirit. Atunci am învățat însă să privesc pictura lui Val Gheorghiu, poate tocmai pentru că metoda se oferea cu o oarecare obraznică impudoare. Florile acelea aveau o irealitate ostentativă. Nu aveau nimic artificial în decorativismul lor, dar se livrau privirii ca pură aparență. Val Gheorghiu nu pictă ideea de floare ci, dacă-mi este îngăduit să spun așa, inconsistența, impersonalitatea și definitul ei. Pînza tabloului, care adăpostește acel simulacru, pare să ascundă adevărata realitate a florii. La mijloc e o poetică a picturalității de tip simbolist, ca și la Odilon Redon, care adusese, din arta Extremului Orient, acea exactitate delicată a contururilor care, în loc să sudeze imaginea obiectului de materia lui, mai curînd i-o sustrage. Pictura nu mai este o revelație a realului îmbibat de substanță, ci doar o oglindire a însăși picturalității.

Expoziția deschisă recent la Galeriile Cupola din Iași nu schimbă cu nimic estetica picturii lui Val Gheorghiu. Portretele și compozițiile de acum nu urmăresc expresivitatea, cum o înțelegem, fizionomic vorbind, din școala flamandă, de pildă, nici corporal, ca la Toulouse-Lautrec, Daumier sau Seurat, ca să exemplific cu trei maniere distincte. Fizionomia are centre (focare) de observație sentimentală și tandru-ironică, în felul lui Tonitza; în timp ce mișcarea are acea oprire instantaneu stîngace de la Matisse. Mă opresc aici cu exemplele pentru a nu încărca aceste rînduri cu o galerie imaginară care l-ar obosi pe cititor și care m-ar îndepărta de țelul însemnărilor mele.

Personajele lui Val Gheorghiu revendică același statut pictural ca și florile. Dacă bărbării refuzau să fie pictați sau fotografiați de teamă să nu li se fure imaginea, modelele lui Val Gheorghiu ar trebui să se teamă că li se fură aparența, ființa picturală. Tablourile lui nu concurează realul, ci se delimitează de el cu fiecare gest. Te-ai aștepta ca, dînd la o parte aparența personajului, să descoperi neantul și nu substanța lui. Personajele vii, după care a pictat Val Gheorghiu și-au pierdut, mai mult ca sigur, picturalitatea. Le poți deosebi, mergînd pe stradă, de toți ceilalți oameni care-și poartă cu trufie aparența picturală pe chip și în mișcare. Singure modelele trec neobservate, intră pe furiș în expoziție, noap-

VAL CONDURACHE ■

(Continuare în pag. 15)

Vitrina artelor

Destinul cărților

Dimineață pierdută, romanul Gabrielei Adameșteanu, a produs la apariție un entuziasm uimit. Nu pentru că autoarea n-ar fi avut vreme să-și demonstreze calitățile pînă la acea dată, ci mai mult pentru că această carte crea o punte neașteptată între o anume linie a prozei noastre realiste și citadine — de la **Bietul Ioanide** încoace practic neonorată la nivel major — și cele mai recente realizări de „ars combinatoria" textualistă. Către modernitatea suplă a scriiturii și construcției epice, Gabriela Adameșteanu a venit cu achiziții clasice foarte bine sedimentate. Rezultatul este o carte cu mare cuprindere epică, mișcînd cu ușurință un personaj (atît de sugestiv numit de regizoarea Cătălina Buzoianu drept un „Ulise al străzii") și memoria lui prin medii sociale și epoci diverse, o carte în care spectacolul limbajului depășește granițele noțiunii de „stil", devenind instrument compozițional, o carte despre care s-ar putea spune, parafrazînd o zicere celebră, că simte enorm și aude monstruos.

Dar cărțile au destinul lor, cum bine știm. În destinul **Dimineții pierdute** s-a înscris, la puțină vreme după tipărirea romanului, o dramatizare semnată de regizoarea Cătălina Buzoianu. Promptă, aproape imprudent de promptă am zice, realizarea Cătălinei Buzoianu (ca dramaturg) nu este numai un fapt conjunctural — opțiunea, prin afinitate, pentru un text — ci o angajare definitivă într-o precoce posteritate a textului, participînd la o simbioză pe cît de rară, pe atît de durabilă.

Primul risc cu care s-a confruntat, vrînd-nevrînd, spectacolul de la Teatrul Bulandra (scenografia Mihai Mădescu) a fost acela de a da chip unor personaje de rară consistență și pregnanță psihologică. Vica Delcă, Sophie Ioaniu, Ivona Scarlat, profesorul Mironescu, Margot Geblescu, Titi Ialomițeanu, Nichi Scarlat și ceilalți, valorile morale pe care le încarnează sau, dimpotrivă, le contrazic, se refuză oricărei table manheiste. Ei se desprind din paginile cărții nu spre a fi judecați, ci spre a mijloci o meditație și o evaluare a sensurilor existenței.

O a doua dificultate de surmontat a fost cronologia cărții. Viziunea regizorală a găsit însă o soluție extrem de eficientă pentru conservarea structurii compoziționale — savant aleatorie — a romanului : constituirea unora dintre personaje (Vica Delcă, Ivona și, inițial, Sophie Ioaniu) din mai mulți interpreți, figurînd virste diferite. În varianta distribuțională pe care am văzut-o (pentru că **Dimineață pierdută** e un spectacol cu distribuții parțial paralele), riscul fracturării partiturilor a fost perfect compensat. Pentru rolul de cea mai mare întindere, Vica Delcă, am avut prilejul să remarcăm încă o dată calitățile marii actrițe care este Tamara Buciuceanu, „dublată" de Tora Vasilescu, pentru rolul Vica Delcă tînără. Bătrîna Vica este (atît în roman și în spectacol) o Ariadnă în registru comic, care desfășoară și înfășoară, după capriciile memoriei, firul povestirii dramatice, atingînd, mai ales către final, polul opus, al tragismului. Jocul alunecos, agil, utilizînd cu virtuozitate claviatura amplă a sentimentelor umane, a posturilor umane caracterizante, de la verbiajul suculent al Vicăi Delcă la scepticismul adaptabil al Sophiei Ioaniu (Rodica Tapalagă), de la impetuozitatea juvenilă a lui Margot Geblescu (Irina Petrescu) la poltroneria de duzină a lui Titi Ialomițeanu (Marcel Iureș), de la vizionarismul patriotic al lui Ștefan Mironescu (Victor Rebengiuc) la frivolitatea dezinvoltă a lui Nichi Scarlat (Ion Besoiu) și așa mai departe — jocul actorilor este unitar, consonant, datînd acolo unde este necesar, ridicîndu-se în generalitate cînd sensurile textului o cer. Într-un spațiu scenic conceput cu simplitate, deplin funcțional, facilitînd coeziunea acestor complicate personaje, interpreții au prilejul unor partituri extrem de generoase. Nu este poate locul, într-o consemnare care vine după mai bine de jumătate de an de la premieră, să amănunțim impresiile în ace stă direcție. Vom spune numai că Tamara Buciuceanu excelează prin vervă și culoare, prin adeziunea interioară la adevărul profund al personajului, prin contrapunctul de bună calitate din scenele în care prim planul revine altor colegi de distribuție. Rodica Tapalagă împrumută Sophiei Ioaniu nuanța temperamentului său artistic, dislocînd uneori personajul din datele conferite de prozatoare. Oricum, Sophie Ioaniu e o creație plauzibilă (în ciuda unor îngroșări), reușită mai ales în latura de compoziție a rolului. Victor Rebengiuc contribuie la ancorarea textului dramatic într-o arie ,într-o atmosferă cu altă anvergură a ideilor (de semnalat splendida, caustica sa tiradă în problema specificului național). În rolul lui Margot Geblescu, Irina Petrescu reușește să păstreze plăcuta, picanta excentricitate a eroinei.

Gina Patrichi în rolul Ivona Scarlat creează un personaj egal, de o crepusculară distincție, care mascheză greu povara insatisfacțiilor, preocupat de acuratețea convențiilor — un personaj de sorginte cehoviană.

Fără intenția de a minimaliza celelalte prestații actoricești, mai ales că spectacolul Cătălinei Buzoianu impresionează tocmai prin coeziune și forță emoțională, fără a trăda cu nimic confortabilele meandre ale lecturii, nu vom spune totuși mai mult. **Dimineața pierdută** este, ca realizare teatrală, un dificil pariu cîștigat.

TANIA RADU

La Teatrul Bulandra

Secretul familiei Posket

Umorul și ipocrizia

Ajuns la peste o sută de reprezentații la Teatrul „Bulandra", spectacolul cu piesa **Secretul familiei Posket** de Arthur W. Pinero (titlul original este **The Magistrate**) este de un comic irezistibil. Prin ce atrage piesa acestui dramaturg englez de descendență portugheză din secolul trecut ? Evident, prin suspansul conflictului și turnura neașteptat de comică pe care îl ia acesta. Lumea pe care o surprinde piesa este a epocii victoriene : onorabilitatea burgheză, ca și la Caragiale, este camuflată sub un strat de ipocrizie pe care un eveniment deosebit îl dă la iveală. La Pinero, acesta este sosirea din străinătate a colonelului Lukyn, naș la prima căsătorie a actualei doamne Pósket. El e cel care ar fi fost surprins să afle că Cis, copilul doamnei, este crezut încă un băiețel, cînd știe el foarte bine, acesta trebuie să fie acum fiăcău în toată legea. Mașinațiunile doamnei — prin care și-a ascuns virsta reală — vor ieși, deci, la lumină. De aici începe totul. Cis, cu obiceiuri peste virsta declarată (joacă pe bani, are o cameră închiriată la hotel, la lecții și de pian cu o tînără pentru care are alte sentimente decît cele „școlare"), îl angrenează pe onorabilul domn Posket, tatăl său actual și magistrat la tribunal, într-o escapadă la hotel pentru a i se plăti datoriile ; tot acolo va trage și colonelul cu pricina, dar cu prietenul său, căpitanul Horace Vale, scorțos și cu umor involuntar, dar tot aici va veni și doamna Posket, cu Charlotte, voioasa ei soră, pentru a-l determina pe colonel să nu-i divulge taina...

Cum se vede, conflictul, conceput pentru o farsă autentică, e utilizat cu abilitate, replicile fiind de un umor britanic genuine. Atît cît permite, însă, epoca ! Pentru că Pinero nu putea împinge lucrurile pînă la limita la care convențiile sociale și ipocrizia victoriană i-ar fi putut sări în cap. Oricum, însă, între imaginea de început a spectacolului, realizat cu veselie și măiestrie de regizorul Valeriu Moisescu — salonul familiei Posket —, și cea din urmă, în care îl vedem pe „răniții" din marea bătălie pentru salvarea aparențelor, e o întreagă lume și o sumă de obiecte caracterizate scenic cu finețe și simț al umorului.

Decorul ne arată de la început concepția scenografică a întregului spectacol. Scenograful Mihai Mădescu, împreună cu Nina Brumușilă, autoarea costumelor, au creat un cadru de epocă veridic, nu încărcat, ci suficient de relaxat pentru a permite privirii să-l accepte progresiv, pe măsura derulării conflictului. Salonul Posket (cu trei spații de joc, izolate simetric), apoi, camera „nopții furtunoase" de la hotel și biroul de la tribunal al lui Posket sînt construite simplu, servind foarte bine virtejului comic realizat de Valeriu Moisescu împreună cu o remarcabilă trupă de actori, într-un spectacol în care strategia ipocriziei victoriene este dezamorsată în linie comică.

Îl vom vedea, deci, pe Dem Rădulescu, în Posket, alternînd stări de joc diferite : actorul comic (care ne-a obișnuit cu o manieră comică) nu se lasă „tras de capcana rolului. Posket al său este un domn respectabil care ia, cu simț al umorului, cele ce i se întîmplă. Scena în care în fața sa va fi adusă ca acuzată tocmai doamna Posket îi prilejuiește lui Dem Rădulescu momente deosebite în joc. Personajul său e construit cu siguranță vizibilă care îi provoacă plăcere actorului și, firește, spectatorilor. Mariana Mihuț, în doamna Posket, reușește să dea măsura comică a personajului onorabil pus într-o situație delicată. Agitația ei controlată, izbucnirile ca și o gestică admirabilă determină succesul actriței într-un rol realizat cu autoritate. Cuplul Lukyn-Vale, ofițeri de carieră, înfruntînd acum un alt „inamic" — oprobriul public — constituie unul din momentele de referință ale spectacolului. Ștefan Bănică (Lukyn) „atacă" rolului cu aplomb. Încurcăturile în care e atras, faptul că e arestat, îl amuză dar îi provoacă și palpitații. Actorul, cu nonșalanța cunoscută, transmite eficient acest amuzament și publicului. Virgil Ogășanu (Vale) execută sigur o caricatură a ofițerului britanic de epocă, cu zvîcnete ostășești de un comic sporind pe măsura seriozității în acțiune a personajului. Valetul familiei Posket, Wyke, e interpretat de Ovidiu Schumacher care și-a făcut, între altele, o specialitate din a cizela astfel de roluri

Năbădăiosul Cis e realizat de Petre Lupu. Actorul se simte bine în pielea personajului, are vigoare și forță comică într-un rol care îi cere dinamism. Relația sa de joc cu ceilalți nu este monocordă și, prin aceasta, personajul său se reține. Aurel Cioranu, prin cîteva apariții în Bullamy, prietenul lui Posket, dă o expresie convingătoare unui personaj care e martor activ la „dezastrul" co-

Hamlet în sens contrar

În romanul său **James Walker și America**, Malcolm Bradbury descrie un personaj care „pleacase în Anglia pentru un semestru, ca să realizeze una dintre faimoasele lui puneri în scenă statice : „Hamlet în sens contrar" ; piesa începea cu omorîrea lui Claudius și apoi parcurgea textul de la coadă la cap, în căutarea unui mobil". Tot astfel își începe spectacolul cu **Hamlet** de pe scena Teatrului Bulandra regizorul Alexandru Tocilescu. Și de mai bine de o sută de spectacole, sala de fiecare dată întesată ochi de la Grădina . Icoanei urmărește o montare ingenioasă, realizată cu multă migală și profesionalism.

S-au scris pînă acum numeroase articole, cu argumente înflăcărate, pro și contra unora dintre licențele pe care regizorul și le-a permis : omorîrea lui Horațio, apariția în fundal a unui plan la care cîntă un personaj îmbrăcat în negru, „învierea" lui Guildenstern și Rosencrantz, rolul excesiv acordat celor doi clovni gropari etc. Desigur, pentru fiecare dintre aceste licențe se pot descoperi justificări, se pot căuta și chiar găsi sensuri tulburătoare. E de mirare însă că s-a apelat la ele din moment ce gîndul primordial al acestui colectiv teatral a fost acela de a face cunoștință cu textul lui Shakespeare transpus cît mai fidel cu putință în românește, dovadă că s-a recurs la mai multe tălmăciri, una dintre ele fiind realizată special pentru spectacolul despre care discutăm. Dar, pînă la urmă, tot ceea ce nedumerește în această punere în scenă poate fi dat uitării, așa cum se uită un gest de simplă bravadă. Fiindcă spectacolul de pe scena Teatrului Bulandra este frumos și coerent, surprinzător și în același timp verosimil, puternic și încărcat de sugestii, riguros și totodată îngăduind o mare libertate de exprimare actorilor. Cîtiva dintre ei — Ion Caramitru (Hamlet), Constantin Florescu (Claudius), Ion Besoiu (Polonius), Marcel Iureș (Horatio), Florian Pittiș (Laertes) Ileana Predescu (Gertruda), Mariana Buruiană (Ophelia), Valentin Uritescu (unul dintre clovnii-gropari) ne prilejuiesc întîlnirea cu deosebite realizări artistice, care se impun memoriei. Datorită lor, ca și datorită tuturor celorlalți colegi de echipă, în fața noastră evoluează un eșantion de umanitate care parcă s-ar afla pe lamela uriașă a unui microscop unde îi sînt cercetate bolile ce o macină. Din cînd în cînd, o rază de lumină îi răscolește rănile ca un bisturiu fin, pentru a putea fi studiate mai bine. Nici o cale de acces într-o altă lume nu-i este îngăduită colectivității terorizate care se devoră singură sub povara propriilor culpe. De aceea actorii joacă de parcă s-ar afla în permanență într-o ambianță pustie. Nici un moment nu se adresează spectatorilor pentru a stabili cu ei un dialog, fiindcă închipuie o lume care se năruie deoarece se socotește, cu trufie, unică și perfectă, suficientă sieși și omniscientă ; dovedindu-se însă la sfîrșit aflată tot timpul sub supravegherea unor forțe ce nu-i permit să evolueze decît potrivit unor trasee riguros marcate dinainte. Ceea ce credeau personajele că sînt propriile lor hotărîri se dovedește a fi de fapt o reacție disciplinată la deciziile unei voințe mai presus decît ele. Cineva indiferent le contemplă încercările disperate de a descoperi soluții de salvare din impas și doar le înregistrează convulsiile, ca într-un buletin medical. Fiindcă atîta vreme cît acest univers refuză comunicarea cu alte tărîmuri, pentru el nu există șanse de supraviețuire.

Alexandru Tocilescu a conceput un **Hamlet** mai puțin șocant decît a părut unora la început, de o modernitate necontrafăcută și de o limpezime de cleștar. Spectacolul său cinstește exemplar tentativa omului de a-și respecta nobila sa condiție, care-i pretinde să nu se izoleze cu orgoliu într-o carapace protectoare ci să încerce, laolaltă cu ceilalți semeni ai lui, să făurească, în deplină armonie, „cea mai bună dintre lumile posibile".

GEORGE ARION

Vitrina cărților

● **Un univers infinit, al tuturor posibilităților, năstrușnic și schimbător ca un caleidoscop, un univers al poeziei adevărate trăiește între coperțile ultimei cărți de versuri pentru copii semnată de poetul Marin Sorescu. Cocostircul Gît Sucit** e o carte veselă și tristă deopotrivă, umbrită de un zăduf melancolic („E atît de cald, încît / Umblă descheiat la gît / Cocostircul Gît Sucit / Prin finul abia cosit."). Sînt aici adevărate drame ale inocenței înșelate (o găsită nimerește în plasa unui paing și, rugîndu-se de iertare, primește acest cinic răspuns : „— Nu pot, că este-o lege-a firii / Și-a firului și-a împletirii : / De cazi în pînza-mi, stai pe loc. // Păienjenii aduc noroc."), mici cugetări dulci amărui, îmbrăcate în haine copilărești („Cît ești minz / Nu știi de prinz / Cît ești minz nu știi de hop" — despre un minz care disprețuiește calitatea comestibilă a unei flori de nalbă pe care și-o pune... în coamă), compoziții în stil macabru (**Filmul de la miezul nopții**, care „E cu morți și cu bătăi / De cotoi prinși în țigăi, / Șoareci otrăviți cu sodă / Urmăriți pe sub o Skodă"), elocințe de pădure („Stupul de care mă ocup / Este mai mult decît un stup. / E rațiunea mea de-a fi. E mierea mea și-a mumă-si // Pădurii — a pădurii mumă, / Ca laptele născut din spumă... / Ce vreau să zic ? M-am încurcat. / Da, e un stup adevărat. / Era, fiindcă l-am mîncat."). **Cocostircul Gît Sucit** e un fel unic de a întoarce pe dos cuvîntul arătînd lumii (mărunt cititoare) cealaltă față, nevăzută, a lui

● **Păcat că volumului Luceferi (II), semnat de Patița Silvestru, nu i s-a putut afla o condiție grafică mai atrăgătoare. Carte necesară și, într-un fel, de căpătîi, pentru școlarii de vîrstă mijlocie, suita de portrete ale unor oameni de seamă ai istoriei și culturii românești a găsit calea de mijloc între ficțiune și document, devenind un „manual paralel". De această dată, este vorba despre Dimitrie Cantemir, Ion Inocențiu Micu-Klein, Avram Iancu, Vasile Pârvan, Vasile Lucaciu, Ciprian Porumbescu, Nicolae Grigorescu, Janos Bolyai, Gheorghe Țițeica și Ștefan Ludwig Roth. Deveniți personaje literare, fiecare din ilustrele nume de mai sus sînt evocate în ipostaza de copil. Impactul afectiv e astfel realizat și autorul poate trece la o expunere aproape științifică a operei și importanței sale istorice. Copiii au prilejul să întîlnească (mulți pentru prima oară) graiul molcom și mustos al cronicii lui Ion Neculce sau patosul ardent al Testamentului lui Avram Iancu de pildă. Luceferi** este un dar care va apropia către istorie pe mulți dintre copiii de azi și de mîine.

● Tot pentru școlari, Editura Ion Creangă a retipărit și pagini clasice. **Moara cu noroc** de Ioan Slavici se află astfel din nou în librării, cu o prefață semnată de Pompiliu Marcea (ediția a II-a). Din povestirile lui Caragiale, colecția „Biblioteca pentru toți copiii" a selectat 18 texte, sub titlul **Cănuță om sucit**. O altă selecție, de această dată din scrierile sadoveniene (cu un studiu introductiv, tabel cronologic și addenda critică de Ion Bălu) se intitulează **Natura în opera lui Mihail Sadoveanu**. Din proza pentru copii a lui I. Al. Brătescu-Voinești, redacția editurii a pregătit o antologie prefațată de Mariana Ionescu. Volumul poartă titlul cunoscutei povestiri **Niculăiță minciună**.

● **Aventurile lui Zupi iepuraș tare poznaș**, desenate și versificate de N. Nobilescu sînt simpatice mai ales la vedere. Ilustrațiile — bine redate grafic — vorbesc o limbă pe înțelesul tuturor, colorată și expresivă, etalată în stilul benzilor desenate. Numai că autorul ține și

● **„A fost odată în blocul de alături...", „Au fost odată niște școlari din clasa I...", „A fost odată o oră de lucru manual". A fost odată o carte numită Până de gaiță și poveștile ei**, scrisă de sensibila poetă Passionaria Stoicescu și ilustrată cu simplitate și bun gust de Anamaria Smigelschi. De ce „până de gaiță" și de ce „poveștile ei ?" În tradițiile ornitologice, gaița este cea care vestește vietuitoarele pădurii de apropierea unei primejdii.

Evident că avertismentele autoarei mizează pe efectul curate „la vedere" procedee și instrumente sonore mai puțin folosite și care dau cărții sale un timbru nou de prospețime și autenticitate. Mizînd mai puțin pe metaforă și mai mult pe alte mijloace ale ingeniozității poetice, Grete Tartler inventariază aproape toată gama jocurilor de cuvinte de la paronime și omonime pînă la bucuria curată a sclipirii de inteligență din vorba de spirit. Folosindu-se de pretextul educativ al diverselor instrumente, semne și simboluri muzicale, poeta contaminează cu muzică întregul univers al copilăriei, copilărind în primul rînd limbajul („trei iezi / cu diezi / ușa gamei descuieți"), creînd o polifonie de sensuri și sunete inconfundabilă în care cîntă și „piți-goi și piți-îmbrăcați", „porto-calul și porto-minzul", „o cinteză la cinci la teză", veverița „pe-alune alunecă", „pitulicea s-a pitulat" prin „trif-oi și prin trif-miei", „stînjenelii stînjenesc", ciupercile exersează la „Instrumente de ciupercuție". „Școala de muzică" ia astfel o notă foarte înaltă în corul cărților pentru copii, avînd toate atributele unei apariții care ar putea... face școală.

Antologia inocenței

la intervenția cuvîntului. Din păcate, versurile sînt simpluțe și fără har, iar citeodată de-a dreptul greoaie : „Zupi-i vesel și tresaltă / Cînd deodată zdup, în baltă. / Ud își scoate îmbrăcămintea. / Și se minunează mult „eroul" / Ce i-a pescuit tricoul". Dacă mai adăugăm și faptul că un desen „desenează" o tăbliță indicatoare pe care stă scris „Ghiață subțire pericol"... Noroc că foarte micii „cititori" nu sînt întotdeauna atît de precoci în ale gramaticii !

● **Povestirile lui Iuliu Rațiu — Gusiul mărului de aur** — sînt, ca întotdeauna, ingenioase. Un simbure de imaginație, un pic de vis, un praf ghiduș de veselie și ceva învățăminte bine ascunse în plăcutele podoabe de mai nainte. Autorul nu uită nici o clipă că micii lectori (îmi vine să le spun „ascultători", din pricina plăcutei oralități a stilului) trebuie să „se aleagă cu ceva" de pe urma lecturii. Astfel, întîmplările roiesc în jurul unor noțiuni mai mult sau mai puțin complicate precum răspundere, sinceritate, punctualitate etc.

● Oricît ne-am strădui, n-o să aflăm cine semnează frumoasele ilustrații la povestirea lui J.M. Barrie **Peter Pan** și **Wendy**, tradusă de Ovidiu Constantinescu și Andrei Bantaș (text adaptat pentru ediția bogat ilustrată). Oricum, recenta ediție apărută la Ion Creangă are toate șansele să intre în raftul „de suflet" al fiecărui copil, pentru că aventurile lui Michael și Wendy în Țara Nicăierea, „unde trăiesc copiii pierduți", au rămas, în ani, la fel de tentante.

TANIA RADU ■

● Grete Tartler procedează în **„Școala de muzică"** (ilustrată de Dana Schobel-Roman) la fel ca orice copil care, în loc să răsucească la maxim cheița jucăriei, o desface curios să vadă ce-i înăuntru. Poeta scoate

● **Inventivitatea lexicală aplicată unor amănunțite cunoștințe de apicultură fac din „Cartea de zumzăit" a lui Tudor Vasiliu o adevărată „Întreprindere de Mirosire Organizată a Florilor"**. Paginile cărții împrumută acel freamăt harnic din preajma unui stup primăvăratic. Fiecare pagină seamănă cu un fagure plin de miere și albine lucrătoare. Întreaga „construcție" fiind organizată ca o privacă: în jurul prisăcarului Stupărel roiesc trintorii Trindă-Vel-Propolis și Apropolis, Matca Levăntica și Zzzmeu Frumos din Nara Vacii, o întreagă armată de albine din primele promotii, numite Bizzzi, Bozzzo, Zzzzarzzzăr, Pazzza, Hazzzu, Zuzzza, Zuzzzu, sau din ultima promoție, Enzzzima, Lactozzza, Fructozzza, Batozzza. Veiozzza și care, evident vorbesc „pe omenește" în pagin, la capătul cărora ești înclinat să te apuci să comunici cu semenii conform „dictionarului de zumzăit" al autorului. Debordînd de o „mieroasă" inventivitate, noua carte a lui Tudor Vasiliu zboară cu tot polenul farmecului ei din cîmpul înflorit al literaturii scrise de adulți pentru copii în cîmpul mai înalt al literaturii scrise de copii pentru adulți.

ION ZUBAȘCU ■

CAP LIMPEDE

● **Cine-almanah.** Bine structurat, redactat cu un profesionalism ce nu exclude, ci presupune imperios jubilația, bogatul și atrăgător ilustrat, ultimul almanah al revistei **Cinema** oferă o atractivă lectură. Nu lipsește, practic, nici una din zonele de interes, ce captează azi gustul (sau nostalgiile) cinefililor. Înrăiți, cît și atenția marelui public : mari regizori, mari actori, istorii palpitante sau amuzante, anchete și amintiri, musical și desene animate, dialoguri cu literatura și teatrul, frumuseți și inteligente, culise, ironie și jovialitate, informații și repere cinegrafice, pledoarii de tot felul, etc. Piesele de rezistență sînt **Dosarul comediei** („Comedia merită aceeași evlavie ca și nemuritoarea tragedie greacă"), unde-i întîlnim, printre alții — adevărat carusel de vedete ale hazului — pe Mazilu și Orson Welles, pe Jean Georgescu și Geo Saizescu, pe Woody Allen și Radu Cosașu, pe Dem Rădulescu și Ioana Crăciunescu, paralel cu un alt dosar sui generis, privind raporturile filmului și ale literaturii cu sportul, ca și cele 15 pagini alcătuite din texte primite de la cititori, un eșantion de mai multe ori semnificativ. Aproape 20 de personalități din generații diferite (de la Marga Barbu, Margareta Pogonat, Rodica Tapalagă și Mircea Albulescu, pînă la Ovidiu Iuliu Moldovan și Claudiu Bleont) răspund la ancheta cu tema „Visînd la cartea din raft, la filmul încă nefilmat". Lor li se adaugă contribuțiile lui Bedros Horasangian („Cum povestim în imagini" și „Sportul ca viață"), paginile dedicate **Morții cu noroc**, la 30 de ani de la premieră, cele dedicate lui Eisenstein, Kurosawa, Elem Klimov, Nikita Mihalkov, lui Bergman sau Vittorio Gassman, ca și, în întregime, secțiunea **Cinerama**, cu de toate pentru toți (și de toți pentru aproape toate), completînd panorama unui sumar demn de secolul în care Shakespeare n-ar mai fi spus „lume-i o scenă", ci „lumea-i (pe) un ecran".

● **Și totuși...** Teatrul rămîne tatăl filmului, chit că a fost devorat, de-a lungul travelling-ului, de cine-copiii săi. **Antract**, supliment la caietul-program al teatrului **Bulandra**, prilejuiește spectatorilor fideli acestui lăcaș de cultură și bucurie cîteva întîlniri „de culise" (în sensul bun al cuvîntului) cu trei din ultimele sale succese : **Hamlet, Dimineața pierdută** și **Secretul familiei Posket** (semnează : Gabriela Adameșteanu, Cătălina Buzoianu, Ecaterina Oproiu, Dem Rădulescu, Mircea Iorgulescu, Virgil Ogășanu, Mariana Mihuț, Ștefan Bănică, Valeriu Moisescu), cu „Doamna Bulandra" (evocare de Beate Fredanov), cu Gina Patrichi (interviu realizat de Magdalena Boiangiu), Mariana Buruiană și Marcel Iureș, ultimii doi fiind prezentați de Miruna Ionescu, respectiv, Irina Coroiu. O surpriză deloc surprinzătoare pentru admiratorii lui Florian Pittiș este fragmentul tradus de acesta — cu vădite și plăcute accente simpatetice — dintr-o „biografie intimă" a lui Bob Dylan. O notă aparte pentru frumoasa copertă a suplimentului ; autor : Klara Tamaș-Blaier. **(Tania Radu).**

Simplu și esențial

Ion Brad, scriitor multilateral și personaj luminos al vieții noastre literare, adept al echilibrului și al spiritului constructiv, s-a impus întîi ca poet, s-a afirmat apoi, în mod spectaculos, și ca prozator, a făcut publicistică și a tradus din literatura străină, pentru ca în prezent, iată, să ne dăruiască din nou o carte de poezie, mai frumoasă, poate, decît toate cele dinainte. Volumul, intitulat **Oracole** și publicat de Editura Eminescu, se remarcă prin expresia lirică de o demnitate statuară (Tudor Jebeleanu, autorul copertei, s-a dovedit inspirat, desenînd pe un fond alb două vechi statui grecești), ca și prin discreta undă de melancolie care străbate fiecare vers. Poetul a ajuns la o fericită sinteză între ardoare și meditație, între dorința de absolut și scepticismul senin al unui spirit contemplativ care constată că amiaza se transformă lent în amurg. Asemenea cunoscutului erou al lui Lampedusa din **Ghepardul**, el are în atitudine ceva simplu și manuestuos. În sfîrșit, mai trebuie spus că întinsa cultură umanistă a lui Ion Brad a ajuns în această carte la un grad înalt de cristalizare, fiind sesizabilă exclusiv în calitatea transparenței versurilor.

Cele mai multe dintre poeme sînt un fel de oglindă magică în care apare chipul tînăr și pur al iubitei de altădată, răsărit „din valurile vremii". Poetul se vede uneori și pe el însuși alături de ea, în scene ireale și fulgurante, asemănătoare cu niște năzăriri : „Nemilos, Zeus ne trimite / Al bătrîneții blestem. / Tremur. Mă tem. / Ne-a privit în ochi și pe noi ? / Tiranic, încet, / Apune soarele-n vine / Se stinge nevăzutul război / Dintre mine și tine. / Zgribulit, la margineа timpului / Admirăm trupurile tinere / Săgetînd în apele lui. / Au fost cîndva ale noastre ?/ Ori numai zeii, înviați din statui. / Ne caută încă în undele-albastre?" **(De senectute)**. Un plin de farmec ceremonial al galanteriei este reconstituit cu nostalgie : „A fost doar un joc de delfin. / Pumnale înfipte în soare. / Și lîncezii monștri marini / Din adîncimi vrăjitoare... // Numai atunci, speriat, / Am dat parcă cu tine. / Eu, tînărul pajd bărbat, / o algă pe coapsele-ți pline..." **(Numai atunci)**.

Interesant este că nostalgia față de iubirea din trecut se transformă adeseori într-o nostalgie față de ceva nedefinit, cum se întîmplă în acest poem enigmatic, joc principiar cu cuvintele și legănare visătoare între „căderi și avînturi" : „Anemone, aneginduri, aneliniști, aneane, / Cresc în suflet cu arome / De tăceri și uragane, / Luminișuri și întinduri / Printre iniști și ariniști, / Anemone, aneginduri, aneliniști, aneane, // Muzici sferice, anemone, / Visuri albe, puritane, / Și-n căderi ca și-n avînturi, / Și în tihnă și-n neliniști, / Anemone, aneginduri, aneliniști, aneane... **(Anemone)**.

Este evident, pînă la urmă, că evocarea iubirii constituie un elegant pretext pentru exprimarea unei melancolii filosofice, fără cauză concretă. Înscriindu-se pe linia creației lui Lucian Blaga, lirica lui Ion Brad este în esență enunțiativă și meditativă. Ea tinde în mod firesc spre aforistică și o dovadă o constituie admirabilele poeme într-un vers : „Mai rătăcim printre umbrele noastre din vară..."; „O clipire de gene îmi stinge-așteptările..."; „Sînt matca rîului în ghețuri ferecată" ; „Din refuzuri vom ridica o insulă în zbaterea mării" ; „Păsări săgetăm în soare și doar cîntece se-ntorc..."

„Păsări săgetăm în soare și doar cîntece se-ntorc..." — iată un posibil motto al poeziilor lui Ion Brad din ultima vreme, aflate sub semnul unei înalte înțelegeri a rațiunii existenței omenești.

ALEX. ȘTEFĂNESCU ■

Inaintea orei de desen

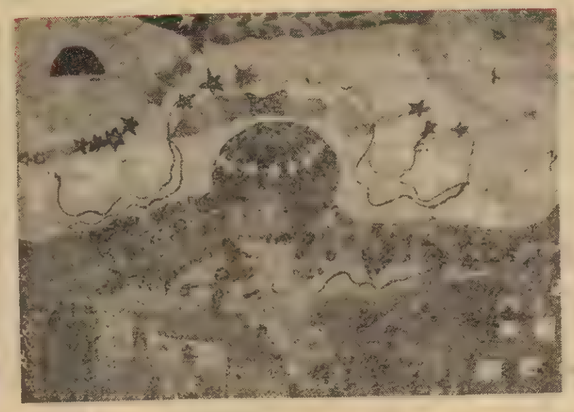

Cornelia Urluescu – Sub soarele păcii

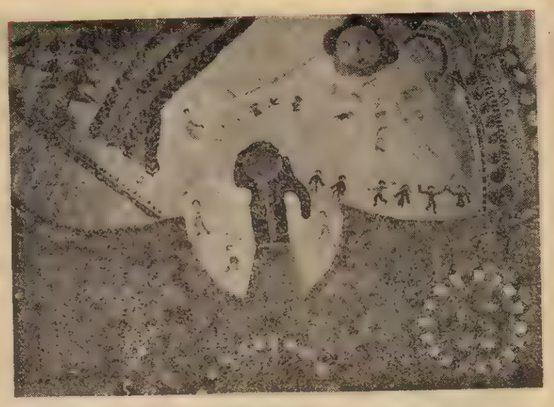

Virginia Marina – Vîrste

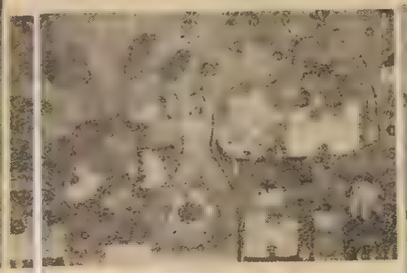

Cristina Aura – Primăvară

Elenea Crețu – Treptele fericirii

Daniela Brezeanu – Argeșul

Mijiți puțin ochii și supliniți neajunsul tiparului nostru încărcînd aceste desene de culoare, prospețime și vibrație și veți afla cu emoție

Toată bucuria copilăriei

Susură amiaza prin singura prelucă a neclintitului tavan de frunze. Și tot pe-acolo se strecoară o săgeată luminoasă, alintind cu virfurile-i nesigure fruntea și obrajii unei femei tinere. O cheamă Elena Stoica și spune și repetă, cu voce blîndă, că ei uneia nu-i trebuie nimic mai mult decît are, decît a dobîndit. Nimic-nimic ? Nimic.

O cunoscusem în dimineața acelei zile de la hotarul primăvăratec al verii într-una din clasele școlii din Albești. Era atîta liniște printre băncile vechiului de privirea sa încît am socotit că e mai cuminte să așteptăm venirea recreației, spre a nu tulbura tăcerea aceea încordată, de fapt o tăcere plină, respirațiile copiilor părîndu-ni-se a fi oprite cîteva clipe. Fascinația puterii creatoare a mîinilor împietrise și aerul. Nu, nu e pic de poezie în toate cele spuse pînă acum. E doar o firească admirație în fața unui veritabil miracol. Copiii școlii din comuna argeseană Albești sînt, fără nici un fel de îndoială, artiști adevărați. O spun lucrările lor, la care migălesc îndelung, învățați fiind de către profesoara lor să afle prin trudă strîmtele și lungile cărări ce duc spre veritabila izbîndă artistică; o spun premiile primite în ultimii opt ani: zeci de premii individuale și colective, obținute nu doar în țară, ci și peste hotare — în Ungaria, India, Cehoslovacia, Italia, Turcia... ; o spun pereții decorați cu un înalt simț al culorii și proporțiilor, atît în școala de la Albești, cît și în alte părți, chiar și la Tîrgu Mureș, acolo unde, cu ocazia unui șantier național de artă plastică al pionierilor, albeștenii au obținut 11 premii.

Elena Stoica a terminat facultatea de arte plastice în 1972. Trei ani a activat în Ialomița, după care a venit acasă. E din Corbeni, la cîțiva kilometri de Albești. S-ar putea spune că e navetistă și ea nu neagă în nici un fel această apreciere. Dar e o navetistă nu între două localități, ci între nenumărate încăperi ale uneia și aceleiași școli. De cîte ori a pierdut autobuzul de Corbeni, doar ea știe. Și nu spune, pentru că nu a avut cum număra ; pentru că asta s-a întîmplat de altfel ori cîte lucrări ale copiilor pe care-i învață să picteze i s-au pertndat prin fața ochilor. Pe vremea cînd era studentă, invidia, cu dragoste, școala de pictură a copiilor din Vulturești. Se vedea, de pe atunci, în mijlocul unor prichindei fermecați de arta îmbinării liniilor și culorilor. Nu gustul performanței a îndemnat-o să se apuce serios de treabă, ci convingerea că acești copii de țărani au har ; și că acest har se cuvine cultivat. Acum, una dintre elevele sale este la un liceu de artă, iar o alta chiar studentă la Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu". Alți și alți copii — adolescenți acum, au rămas îndrăgostiți de pictură.

Am avut curiozitatea să vedem în ce măsură frumoasele planșe ale copiilor din Albești seamănă în vreun fel cu creațiile profesoarei lor. Așa am ajuns la Corbeni, în curtea unei case așezată, baladesc, am zice, pe-un picior de plai, pe-o gură de rai. Acolo am privit îndelung pînzele pictoriței Elena Stoica. Nimic din ceea ce face ea — fără gîndul (deocamdată) de-a expune rodul trudei sale — nu seamănă cu lucrările elevilor ei. Nu le-a fortat, cum se spune, mîna. A crezut în puritatea lor de gînd, de simțire, de înțelegere a tot ceea ce trăiesc și văd în preajmă. Elena Stoica susține că atitudinea copiilor, vizibilă în desenele lor, este una politică. Și nu exagerează deloc. Copiii nu scriu, cu mînă fermă, pe multe din desenele lor, PACE doar pentru că trebuie să mai asicarnă cîteva semne colorate pe planșe, ci pentru că ei cred cu tărie că pacea reprezintă viitorul curat al lumii și al patriei, viitor de care ei sînt primii care vor beneficia.

Un artist fără credințe ferme, fără convingeri politice nu poate picta nici măcar un simplu peisaj — spune Elena Stoica, iar afirmația ei este susținută de desenele copiilor. Soare, riul Argeș, părinții țărani, lucrul cîmpului, viața păstorilor — iată ce înfățișează, cu un deosebit talent, copiii Albeștilor, în desenele lor.

Înțelegi, participînd la o oră obișnuită de clasă — fie că ea se desfășoară în cele „mari", din ciclul gimnazial, fie că e vorba de una ce are loc la clasele primare sau chiar la grădiniță (Elena Stoica merge adeseori acolo, spre a-și recruta elevii cei mai talentați pentru cercul „Cromo" al școlii), că această imensă șansă a copiilor din Albești, de a-și vedea creațiile admirate, cunoscute, răsplătite cu prestigioase premii internaționale este, în esență, șansa tuturor copiilor României de azi. Că larga deschidere spre cultură și civilizație este un bun al fiecăruia dintre pruncii noștri. Fără a fi un fenomen aparte, școala din Albeștii Argeșului este un exemplu edificator al atenței grijî cu care este înconjurată, la noi, copilăria. Oază a unei vîrste trăite plenar, școala marilor pictori mici din Albești reprezintă un simbol al curatei treceri prin viață a artiștilor de mîine.

Așa-i că e frumos desenul meu ?

Migălind la frumusețe

Citeva din zecile de premii obținute în țară și peste hotare de copiii din Albești

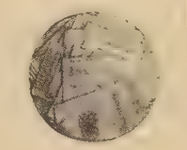

Fotoreportaj de Dan Mucenic
Victor Rădulescu

Din nou despre urît

Folclor din zona I.R.T.A. Maramureş

Cursa de Sighetu Marmaţiei a pornit în ziua de 9 aprilie din Baia Mare exact la ora 10,30. Urcare civilizată, autotaxare, locurile scrise citeţ pe bilete, fiecare se aşează la locul indicat fără nici o problemă, autobuzul curat, modern, elegant, perdele frumoase la geamuri, un şofer zimbitor, binevoitor, întîmpinîndu-te în prag, da, locurile scrise pe bilet se respectă, totul respiră acea ordine şi civilizaţie care îţi promite, în locul unei obositoare călătorii, un adevărat spectacol turistic în splendorile naturale şi istorice ale Munţilor Gutîi, pe Valea Marei, în ţara de lemn şi legendă a Maramureşului. Şi parcă anume pentru a intriga prin întrunirea tuturor condiţiilor de excepţională normalitate a călătoriei, autobuzul are şi muzică !

O muzică pe care la început aproape nimeni n-o bagă în seamă, cei puţin în primul sfert de oră cînd gîndurile cu care pleci la drum, dialogurile întrerupte şi tensiunile interioare cu care te îndreptî spre un loc anume sînt mai puternice decît starea de fapt a lucrurilor din exterior. Treptat, însă, pe măsură ce toate aceste tensiuni se domolesc, cînd ai încheiat gesturile de rutină ale ocupării locului şi ale conversaţiei convenţionale cu cei din jur, realitatea nouă a drumului şi călătoriei începe să se insinueze în corpul tău şi în starea ta de spirit şi atunci, peste duduitul motorului, muzica generată de casetofonul de la bord prin cîteva difuzoare montate la distanţe egale pînă în spatele autobuzului, astfel ca nici un călător să nu fie privat de o audiţie optimă, se instaurează cu o pregnanţă care o face la fel de reală ca şi peisajul vizibil.

Trece astfel şi Baia Sprie şi odată cu urcuşul Gutîiului începi să simţi că parcă nu e în regulă ceva cu muzica asta, prea pare unul şi acelaşi cîntec, baştî uniculul acordeon din toate melodiile prea seamănă cu ritmul şi sonoritatea unui tocător de şniţele şi tocmai cînd autobuzul intră în pădure, într-unul din cîntece se produce o încălcerare cu spargere de pahare şi sticle în local, mă rog, se mai întîmplă, în orice caz cîntecele nu sînt nici folclor bănăţean, nici cîntece de petrecere, ci ceva extrem de plat şi contuz, fără nici o sclipire lirică sau melodică, ceva asemănător cu florile şi fructele de plastic, prăfuite şi unsuroase, a căror vedere în unele cabine de asociezi automat cu mirosul de motorină arsă, şi în timp ce te gîndeşti la toate acestea şi începi să fii mai atent la cuvintele scrîşnetelor muzicale care i dintre maxilarele presupusului solist, te izbesc în moalele capului următoarele versuri : „V-i săracul taică-meu / El cîştigă şi eu beu / El cîştigă mîile / Eu le beu cu curvele", ca apoi să se producă imperdonabilul : „Eu iubesc, tata iubeşte, / Mama rău se necăjeşte, / Eu iubesc ca un copil / Tata ca un hoţ bătrîn, / De-ar iubi şi maică-mea / S-ar duce dracu' casa... / Să trăiască mama soacra / Că mi-o dat fata şi vaca : / Pe vacă o mulg de lapte / Cu fata mă culc la noapte. / Să trăiască tata socru / Că mi-o dat fata şi porcu / De la porc io mînc untură / Pă fată o ţuc în gură". Şi după acestea, desigur, încă o oră de bandă magnetică rostogolind de pe vîrful muntelui prin satele de pe Valea Marei o avalanşă crescîndă de barbarie de care litera şi hîrtia se ruşinează.

Dacă pînă atunci te prefăceai că dormitezi şi nu auzi recitalul de cel mai josnic prost gust care se revărsa prin difuzoare, în clipa aceea nu mai suporţi, conştiinţa ta se declanşează ca arcurile unei capcane atinse, ridici capul să descoperi cum reacţionează ceilalţi călători, autobuzul fiind plin pînă la ultimul loc, vezi un grup de virstnici cu dolii la revere şi te întrebi ce stranie reacţie chimică fac versurile de mai sus cu tristeţea de pe chipurile şi din sufletele lor, o familie se întoarce de la Baia Mare unde şi-a lăsat copilul grav bolnav în spital şi te întrebi cum suportă imaginea suferinţei lor auzul acestor hidoşenii, cîţiva turişti (poate străini) vin pentru prima dată în Maramureş — îi recunoştri imediat după starea lor de agitaţie —, pur şi simplu nu se mai satură să admire spectacolul porţilor de lemn din satele voievodale, lipindu-şi aproape pupilele de securitul geamurilor şi te întrebi cum se împacă această imagine vizuală dinafară, pentru care au venit de departe, cu ceea ce aud bubuindu-le în urechi dinăuntrul autobuzului, o pereche de tineri îşi leagănă sufletul pe lanurile de brînduşi din poienile muntelui şi te întrebi de ce e nevoie ca această puritate să fie maculată atît de otrăvitor, un grup de elevi se întorc acasă după un trimestru încheiat cu bine şi te întrebi de ce victoria lor şi efortul educativ îndelungat al şcolii să fie subminat de această performanţă de imoralitate, alţi cîţiva călători vin de la o nuntă, feţele lor şi cele mai bune haine de pe ei mărturiseau aceasta, şi tu te întrebi de ce bucuria unui început de lume nouă să fie asociată cu apocaliptica degradare umană sugerată de „versurile" pe care erau obligaţi să le audă ?

Difuzarea repetată a unor asemenea „produse" în incinte publice, indiferent că ele sînt autobuze cu o capacitate de cîteva zeci de locuri, sau în restaurante şi săli de cămine culturale cu sute de locuri este extrem de nocivă pentru că se acordă astfel statut de normalitate nu doar prostului gust ci chiar abjecţiei şi imoralităţii. Faptul de mai sus nu e unul izolat ci unul devenit aproape obişnuinţă, mai ales pe rutele lungi, cum ar fi Baia Mare — Baia Borşa.

Înţeles că obscurităţile de pe aceste casete sînt opţiunile „artistice" ale şoferului pe care le ascultă, probabil, la prilejuri festive în sinul familiei sale, împreună cu părinţii, soţia şi copiii (deşi asta e o problemă la fel de gravă !) dar autobuzul de călători nu este proprietate personală şi nimeni nu-i dă dreptul să se erijeze într-o instanţă de radioficare cu statut oficial de difuzare a orcărui suprodaso care îi satisfac gustul, prostul sau gust şi incultura. Cred că şefii de autobaze vor fi de acord că nu e suficientă doar revizia tehnică a autobuzului pentru asigurarea securităţii călătoriei ci e absolut necesară şi revizia „culturală" a şoferului pentru deplina securitate morală şi estetică a călătorilor.

Şi dacă tot s-a descoperit acest mijloc de comunicare cu publicul — casetofonul de la bord —, de ce să nu fie luat cu toată atenţia în considerare şi folosit cu adevărat în scopuri educativ-estetice sau informative. Îmi imaginez o astfel de „casetă de autor" realizată de un şofer de autobuz şi care să se adreseze călătorilor săi astfel : „Bună ziua şi bine aţi venit ! Parcurg zilnic distanţa Baia Mare — Sighetu Marmaţiei de atîţia ani. În drumurile mele zilnice am numărat atîtea porţi de lemn în satul Mara, atîtea în Deseşti, şi Hărniceşti, un total de... pe întreaga Vale a Marei. Cel mai vestit cioplitor de porţi este cutare sau cutare. Într-o zi l-am dus cu autobuzul şi mi-a povestit următoarea întîmplare..." Sau altă variantă de „emisiune" : „În satul Şugatag este încă viu obiceiul ca la casele cu fete nemăritate să se pună o mătură cu vîrful în sus, în gardul de nuiele. Aşa că priviţi cu atenţie pe geam şi cine nu-l căsătorit să se decidă... Acesta este un obicei de pe vremea cînd..." Cîte asemenea „programe" nu ar putea face un şofer cu imaginaţie, transformînd timpul călătoriei într-unul de real interes şi folos astfel încît atunci cînd omul urcă în autobuz să călătorească şi să ajungă la ţinta sa nu numai cu trupul ci „drumul bun" care se urează călătorilor să fie unul la fel de bun şi pentru spiritul lor.

Sau dacă nu putem pretinde şoferilor cultură şi imaginaţie, putem cel puţin spera ca pe viitor, în locul unor astfel de casete ca şi cele menţionate mai sus, să auzim pur şi simplu muzică populară din Maramureş inegalabilele cîntece maramureşene, aşa cum s-a înceţăţenit deja la noi frumoasa şi emoţionanta tradiţie ca în ceasurile cu turn ale oraşelor şi în gările mari, semnalele timpului să fie chiar cele mai reprezentative cîntece folclorice sau istorice ale zonei respective. De ce să nu fie posibil aşa ceva şi în cazul staţiilor de amplificare de pe autobuzele IRTA ?

ION ZUBAŞCU ■

Geamuri şi oglinzi

Ca să încep cu începutul, voi spune că trec aproape zilnic prin faţa unui atelier de geamuri şi oglinzi. De-aproape doi ani, din vitrina acelui atelier mă priveşte un buchet de maci, mari cît verzele, sau un buchet de petunii curioase şi urite pînă peste poate. Nu mai vorbesc de valurile unor şăgalnice riuri, cu boţul şi cu totul albastre, şerpuind printre dealuri şi scăldînd cîte o poiană în mijlocul căreia domneşte cîte o casă de basm, sau de un foarte bizar grup de indivizi strînşi în faţa unui foc în spatele căruia se zăreşte, ca prin ceaţă, o căruţă cu covilîr. Cerul acestor „tablouri" este, în general, cam înspre asfinţit, adică puternic scăldat în culoarea numită oranj. Pomii, indeobşte brazi, sînt înalţi şi drepţi, aşa cum şi trebuie să fie, inclusiv verzi, parcă trşi la indigo. Dacă nu sînt brazi, sînt stejari sau fagi, adică fac parte dintre foioase, ceea ce îi permite „pictorului" să-i îmbrace într-un galben de toamnă năclăită în frunze moarte. Adeseori, privind în treacăt aceste penibile însăilări, am avut senzaţia că sînt obligat să gust o dulceaţă zaharisită, ultrainvechită, stătută şi prăfuită, îmbicsită, respingătoare. N-am nimic împotriva culorii roz-bombon, dar autorii acelor aşa-zise tablouri par hotărîţi să ne facă să vedem viaţa şi lumea îmbrăcată în această searbădă culoare. Şi pentru că prin mai tot Bucureştiul n-am zărit în vitrinele atelierelor de geamuri şi oglinzi decît astfel de „tablouri", unele dintre ele întrutotul exacte, vreau să spun copiate cu un zel demn de o cauză mai bună, m-am hotărît să trec, cu orice preţ, pragul unităţii cu numărul 48, unitate aflată pe Bulevardul 1 Mai, la numai o sută de metri, cel mult, de un veritabil magazin de artă, Galeriile Fondului Plastic din bulevardul mai sus amintit. „Noi, ţine să precizeze Gheorghe Brad, şeful unităţii cu numărul 48, înrămăm. Vine clienţul cu un tablou şi ne cere să-l înrămăm. Că sînt bune sau frumoase, tablourile, asta e treaba lor. Noi le înrămăm. Dar, la urma-urmelor ce au tablourile astea de nu vă plac ? ! Au culori frumoase, vii, fac foarte bine într-o cameră, într-o casă nouă, sînt toate cu natură..." Încerc să-i explic, pe scurt, chiar dacă în dialogul nostru mai intervin şi vreo doi-trei indivizi pe care nu i-a întrebat nimeni nimic, că respectivele tablouri sînt un atentat la bunul gust, la ceea ce numim, în general, frumos. Se lasă greu convins, dar, prin nu ştiu ce minune, este de acord că ei nu ar pune în camera sa, mai ales a copiilor săi, „aiurelile alea". „Dar de ce, îl întreb, le puneţi în vitrină ? Pentru oameni, pentru cei care trec pe stradă şi, din cînd în cînd privesc spre oglinzile expuse în vitrină, dar, fără voia lor, şi înspre tablouri, efectul este acelaşi, ca şi cum le-ar avea expuse în casă ! Chiar nu vreţi să credeţi că pur şi simplu poluaţi cu aceste tablouri viaţa însăşi a străzii ?" „Le-am pus în vitrină ca să atragem clienţii. Reclama, ştiţi dumneavoastră, este sufletul comerţului. Vede omul tabloul, intră şi află că noi înrămăm tablouri. E simplu, nu ?". Sigur că da, e foarte simplu, dar şi mai simplu, ca să nu spunem şi onest, sau civilizat, ar fi dacă în vitrina acestor ateliere nu s-ar mai tolăni, ca o rîie, astfel de „tablouri". Şi mai simplu ar fi dacă, printr-o decizie a UCECOM-ului, un tablou expus într-o vitrină a atelierelor de geamuri şi oglinzi ar avea girul unor oameni de specialitate şi nu doar simpla impresie a unui şef de atelier. Vrem să spunem, cu alte cuvinte, că nonarta, kitsch-ul, sub diversele sale forme de manifestare, continuă să ne agraveze — în pofida atîtor şi atîtor articole şi dezbateri ce înfierează prostul gust — de peste tot. Vitrinele atelierelor de geamuri şi oglinzi sînt unul din meterezele de pe care kitsch-ul ne sfidează în continuare, luînd parcă în rîs efortul atîtor şi atîtor specialişti ce se străduie a-l elimina din viaţa noastră zilnică. Este oare chiar atît de complicat pentru forurile diriguitoare ale atelierelor de geamuri şi oglinzi să intervină ? Noi credem că n-a lipsit decît bunăvoinţa, sau, în cel mai rău caz, interesul. Acestea fiind zise, aşteptăm.

VICTOR NIŢA ■

Jucării de stricat ?

Statisticile spun că jucăria preferată a tuturor timpurilor e ursuleţul. Tradiţionalul urs de plus, fabricat astăzi în milioane de exemplare pe zi, în lumea întreagă, este deci regele jucăriilor. Explicaţia se află, desigur, la îndemîna psihologilor. Nu trebuie însă să fii mare psiholog ca să alegi între un ursulet reuşit, simpatic, tandru şi unul croit anapoda, la întîmplare regnurilor şi speciilor şi nici între o jucărie frumoasă şi una urîtă.

Un raid prin magazinele de jucării, în căutarea unui ursuleţ de plus (sau de melană, nu contează) s-a soldat cu experienţe mai mult decît instructive şi concluzii pe care nu vrem să le anticipăm. La raionul de jucării al Magazinului „Victoria", de pildă, era liniştе în dimineaţa de vineri cînd am intrat. Cîţiva părinţi scotoceau discret prin rafturile pline, dar pline cu doar cîteva sortimente. Ursi nu păreau să fie. Am zărit însă o arătare negricioasă, suie, care mă privea urît, parcă abia ieşită din romanul lui Bulgakov: era MOTANUL TOM, invenţia întreprinderii I.J.P.R.P.S. Dorohoi, dac-am înţeles bine. Personajul poate fi achiziţionat (în cazul în care ne amuzăm cu efecte macabre) pentru preţul de 98 (!) de lei. Ceva mai încolo, călusei de lemn. Specia nu numai că nu a evoluat, dar a involuat spectaculos, stabilindu-se la nivelul unei producţii din traforaj vag lăcuit, nici solidă, nici frumoasă, nici funcţională. Căutam deci din ochi un urs. Am zărit într-un sertar, înghesuiţi de ţi-era mai mare mila, un conclav de animale spălăcite, cu capetele abia întinate de trup, cu urechi mari şi clăpăuge, implorînd compasiune: m-am apropiat şi, lîngă un preţ care trecuse deja prin trei faze (80/64/54 lei) n-am mai găsit nimic. Nici o marcă, nici un indiciu, despre producător. Atîta doar că, de aproape, „vietăţile" păreau să fi fost iepuri.

Altundeva, frumos stivuite, nişte cutii urîte de carton pe care scria MAŞINA CU URSULEŢ. Iată, în sfîrşit, un ursuleţ — mi-am zis. Dar, vorba ştiută: afară-i vopsit gardul... Înăuntru am găsit un cap chel, de plastic albicios, semănînd vag a urs, înfipt într-o maşină verde cu roţile roşii, împodobită cu doi ochi (abţibilduri) la locul farurilor şi... cu o gură dreptă în mijlocul capotei. Chestie de gust! Dacă adăugăm că majoritatea erau clobite, stricate, nu mai contează nici măcar că preţul marcat pe cutie este de 42,50 lei. Jucăria este produsă la „Victoria" Oradea.

Trec pe lîngă raionul de păpuşi. Toate au pe mînă bănuţul cu marca Arădeanca. Păpuşi fetiţă, păpuşi băiat, păpuşi bebeluş, îmbrăcate cochet, cu expresii vioaie şi forme durdulii. Da, dar totuşi eu voiam un ursuleţ !

Uite şi un dromader. E cămila LOLA. Numele îmi pare simpatic şi încerc să adopt jucăria cu pricina. Numai că Lola e alb vinetie, bătoasă, dezlipită drept pe mijlocul capului şi, ce mai tura-vura, n-are nici un haz. Noroc că, în sfîrşit, găsesc un urs. Eticheta să trăiască ! Îl cheamă MELBI. De ce nu? E măruntel, cocosat, negru şi cu o suspectă prelungire pufoasă în dreptul botului, care poate induce în eroare. Totuşi. Metaloglobus zice că e urs. Costă 77,50 lei şi nu-mi rămîne decît să aştept ca beneficiarul lui Melbi să invete a citi. Altfel n-o să mă creadă că e urs.

Dar să nu fim circotaşi. Jucării frumoase sînt destule. Desi la „Victoria", cum intri, dai cu nasul de o hîrtie: jucării defecte la preţ redus. Ce sînt ele? Depozit de piese de schimb? Jucării bune de stricat? Zac acolo jucării mecanice descompletate, întepenite, prăfuite, jalnice. Se pot vedea şi două păpuşi îmbrăcate pionier (aflăm că una zace de 4 ani acolo şi a fost numită Antonică), incredibil de urîte, jerpelite şi în faţa cărora nu poţi să nu te întrebi cine oare, într-o zi nefastă, le-a putut concepe.

Sînt însă şi jucării frumoase. La „Cocor", unde cumpărătorii nu au acces la rafturi, descoperi cu plăcere (nu, nu ursul dorit!) marionete simpatice, jucării de cauciuc, ieftine şi cu un design ingenios, pisoi albi de blană (produsi de Cooperativa Arta textilă Bucuresti) gratioşi şi dulci, broscuţe de cauciuc. La „Unirea", cosuri uriaşe contin maşinuţe (autosalvare), lighioane pe roţi, forme pentru nisip. Monotone, dar nu de tot urîte.

Nimic nu întrece însă vitrina parfumeriei de vizavi de cinematograful Scala, unde troneză, prăfuite, ultimele exemplare dintr-o bizară familie... textilă: un animal în două labe, cu chiloţi de baie şi mănuşi de box, peticit în cele mai nemaivăzute combinaţii, preţuind aproape 90 de lei.

Ce înseamnă „jucării cu preţ redus" ? De ce preţ redus? Ce sens are o jucărie învechită prin rafturi de magazin, ruptă, defectă pentru bucuria unui copil?

Jucăriile au suflet. Toţi copiii ştiu asta. Ele au însă numai atîta suflet cît punem în ele noi, cei care le facem şi apoi le dăruim.

TANIA RADU ■

Poeme

de Radu Cârneci

Pasărea Ibis

...cînd vine primăvara cu magnolii
împărățind și răspîndindu-și solii
spre boreale zări zimbind natura
polenului ivindu-i aventura
la imnuri vechi înmugurind bemolii
cînd vine primăvara cu magnolii

ca semn întîi la Nilu-n revărsare
pasărea Ibis iese din uitare
penet în alb și irizînd văzduhuri
născînd în preajma-i așteptate duhuri
reînviind mitologii agrare
ca semn întîi la Nilu-n revărsare

din somn urcăm în proaspătă trezie
sculptînd în aer chip de poezie
imense aripi ceruri diafane
de ibiși puri în cărțile corane
și suntem zeii clipei ce-ntîrzie :
din somn urcăm în tainică trezie...

Umbra lui Alexandru Macedon monologînd

...la Nil, la Eufrat, apoi la Ind
am strălucit învingător fiind ;
luceau în zare apele lui Gange
ademenind armatele-mi falange
ci eu voiam Frumosul să-l cuprind
la Nil, la Eufrat, apoi la Ind...

...o, timpi de aur ! o, măriri trecute !
pierite glorii, glorii ne-ncepute !
pașii de duh: Alexandria mea !
și Moartea ce-n suris m-apropia
tărîmului cu zările tăcute :
o, timpi de aur ! o, măriri trecute...

...din tot ce-i veșnic numai Aristot
stă-n taina de lumină ca un Tot,
cînd eu pe Ducipalul meu de fum
de aer domn în aerul postum
și secoli după secoli trec înot —
din tot ce-i veșnic numai Aristot...

Palmira

Palmira, ca un palmier în floare,
se freamătă cînd vînturi poftitoare
cu-adînc de zări sosesc să i se-nchine ;
un cer de păsări fluturi și albine
o-mprejmuie și-i chip de sărbătoare
Palmira, ca un palmier în floare...

(... bolnav sunt de miresme și de zboruri
zărindu-te : lumină printre norui
bolnav de taine-n tainele abrupte
mereu învins învingător în lupte
cînd anii fug — ce neoprite zoruri ! —
bolnav sunt de miresme și de zboruri...)

...regina palmierilor, Palmira !
rîvnind la tine-mi înfrunzește lira
iar sîngele-mi e arbore-n furtună :
cer și pămînt în mine se-mpreună
cînd tu la Eufrat îți porți porfira
regina palmierilor, Palmira !...

Amurg în vechiul Heliopolis

... tîrziu în mine visurile-s apte
a străjui luminii fără șoapte
a o-mplini în umbra filozofă
închisă-adînc în taina teozofă
spre a-înflori cu piscu-n miazănoapte
tîrziu în mine visurile-s apte...

(... la Baalbek azi : ruinuri templu scade
în aer Moartea vechilor arcade
desăvîrșite-n lut hrănesc vecia
noi doi în ea sfidînd vremelnicia
unindu-ne ca două noi monade
la Baalbek azi : ruinuri templul scade)

... amurg și păsări unduind arare
și zările pălind : abandonare
în aurit și ultim apogeu ;
sunt cel ivit din stirpea lui Orfeu
spre-a-l rezidi ca într-o adorare —
amurg și păsări unduind arare...

(Din **Poemele orientale**)

Șt. Budrescu : E un început cu oarecari promisiuni (mai cu seamă în „Stare de frunză" și oarecum în „Iubire"). E cazul să stăruiți (atît asupra caietului de versuri, cît și în pregătirile adiacente unei asemenea preocupări creatoare). Reveniți.

Thea Gal : Sînt cîteva lucruri care nu s-ar putea numi altfel decît poezie („Locul înălțimilor", „O țeavă de nai", „Zboruri"), pe care am dori să le reprimim daculografiate și eventual înmulțite (și, desigur, semnate cu un nume definitiv, pentru tipar).

M. Ungureanu : Sînt multe pagini care confirmă antecedentele („Și ploaia", „Noapte albă", „Unde", „Frunte"). Am putea publica din ele, dacă ni le veți trimite bătute la mașină. Încolo, bătăliile care vă așteaptă nu sînt nici puține, nici ușoare !...

D. Bolcu : „Adolescenții" nu poate fi considerată decît o parodie, mai exact, o pastișă (destul de reușită, dealtfel) după modelul anexat. Vom încerca s-o publicăm, ca atare. Dintre celelalte pagini (care confirmă, în general, relele înzestrări semnalate anterior) prea multe rămîn, din păcate, simple bruioane, cu multe goluri și aproximații și cu o insistentă tendință de alunecare în vag, obscur, delirant etc. (ceea ce nu se întîmplă, bunăoară, în „Adolescenții", lucrată atent, scrupulos, „la meserie" !...).

Victor A. : Cîteva lucruri anunțînd parcă revenirea la normal : „Ardentă", „Anunț", „Renaștere", „Indiscretă". (Încă o dată : cele mai bune urări !).

Ștefan Duda : Nu ni s-au părut grozav de convingătoare. Ceva, în „Păsările", „Cînd cuvintele" și în mult prelungita „Apa".

V. Bordianu, G. Ostroveanu, Rodica Anghel, S. Sorin, Daniela Matei, Anghel Constantin, P. Bacanga, M. Huluțuc, Fery Ion, R. Herjeu, St. Ologu, Ioana Marin, Naib Pantal, R. Hapliuc, M. Ianculescu, A. Ungureșan, M. Rădoi, C. Tabără, D. Butnaru, V. Sărluceanu, L. Ardelean, L. Liana F., Ioana, Fl. Drăgan, B. -T Mihaly, Ilie Angelina, Vera Georgescu (ceva, în „Ploaia"), **C. Bencea, M. Jorda, Carmina Lungu, Olga Coarea, Ilie Cornelia, C. Dobai, Gh. Curea, D. Manolescu, Onisim Feșcu, Lenuța Andrei, L. Crisbășanu, Adr. Cristofan, Fl. G. Vieru, Meda M., R. Popeț, Mihaj Surdu, Dan Răzvan, Marina, M. David, Cătălina Roman, Lucrețiia Ionescu, Georgiana-Galați, C. Muscă, Ioana Pop, Emil Angel, Iulia B., Luciana Căzu, L. Danciu, Cristian Popescu, Augusta, C. Gîndeș, Anca Moldoveanu, Gabriel Paiu, Elena Niculae, Virgil Robson, Traian Babescu, Ofelia Stan, Ivu A., Fl. Buduroan, D.D. Mîndru, Alexa Miluță, C. Nițică, Miodrag Dragoș, Nefy, Sorin A., A. Cariaiu, Crina Dan** (mulțumiri !), **Mihai D. Ilie, Oana Constantinescu, Viorica Grasu, Sabrina Olteanu, Filip, Sorin Răducanu, C. Vereș, Nina Alexandrescu, M. Cercelus, Ionescu Nicolae** (parțial indescifrabil), **Gh. Silea, Mircea V., Carmen F., C. Apahidean :** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■

N.R. Manuscrisele nu se înapoiază.

DRAGOSTE

Tabără de barbari în sufletul meu...
Ghiarele lupului mori în deșert
se zvîntă de lut...
începe să mă doară coasta străină de mine
ce sînt,
începe să mă doară trupul albastru
ce-și cere întregirea
și brusc înțeleg că trecutul cade
asemeni unei ramuri de măslin
și pe trepte de templu îmi suspin,
îngrozită de fericire,
dragoste, o, dragoste...
cea mai grea formă a ta !

BORINA BICA

AM MAI FOST

Îți aduci aminte ? am mai fost pe-aici
Ne spuneam atîtea adevăruri mici
Iarba era grasă, străzile subțiri
Nu prea aveam nici eu nici tu amînduri
Cînd pe cer amurgul se lăsa tîrît
Vorbe nerostite ne stăteau în gît
Cînd prin buzunare simțeam cîțiva lei
Vedeam filme proaste ca de obicei
Îți citeam în stele — îți mai o mințești
Din copilărie trăiata cu povești ?
Pe maidane sure cu cireși amari
Ne spuneam atîtea adevăruri mari
Ne spuneam atîtea adevăruri mici
Îți aduci aminte ? am mai fost pe-aici...

VIOREL MUNTEANU

Stagiunea concertistică se apropie, cu pași repezi, de sfîrșit : încă 3—4 săptămîni și orchestrele vor lua o scurtă, dar binemeritată vacanță. Binemeritată, deoarece acest an nu a fost ușor și simplu, autofinanțarea instituțiilor artistice ridicînd probleme extrem de complexe. În această privință, Filarmonica din Oradea a înțeles (ceea ce, din păcate, mulți nu au priceput nici pînă azi) că fără adeziunea publicului tînăr, de la vîrsta pionierilor și pînă la adolescență, partida cîștigării unui număr sporit de spectatori va fi pierdută ; poate nu astăzi, nu mîine, dar în mod sigur, în următorii ani. Pornind de la cunoscuta lozincă a marelui muzician care a fost D. G. Kiriac : „soarta muzicii în școală se hotărăște", ei au modificat-o ușor, în sensul **„soarta muzicii la vîrstele școlare se hotărăște, avînd sprijinul formațiilor profesioniste"** ! Aceasta însemnînd și școala generală, dar și elevii din licee, ori chiar studenții. Căci, în condițiile actuale în care școala trebuie să pregătească muncitori și specialiști calificați, chiar policalificați, în care învățămîntul trebuie să sprijine și chiar să se integreze cu sarcinile productive, procesul educației și înțelegerii disciplinelor umaniste — și mai ales ale celor estetice — trebuie sprijinit și preluat în mare măsură de instituțiile de gen : filarmonici, opere, teatre dramatice, muzee etc.; **cine așteaptă, astăzi, totul de la școală, greșește !** Așa și-au spus, probabil și muzicienii din orașul de pe Cris și, drept urmare, avînd și un sprijin permanent din partea organelor județene de partid și de stat, au trecut la efectuarea a nu mai puțin de 18 000 de abonamente la concertele educative oferite elevilor aflați pe întreg teritoriul județului. Apoi, acest număr s-a extins, cuprinzînd și județele limitrofe, 4 000 la Bistrița-Năsăud, și 6 000 în Sălaj, chiar la inițiativa conducătorilor din aceste locuri de veche așezare dar lipsite, încă, de educație muzicală sore pătrunderea în sferele înalte ale Artei. Ce minunat ar fi dacă, de pildă, bucureștenii s-ar duce prin Teleorman, Ialomița, Giurgiu, sau Buzău, ori ploieștenii ar veni măcar pînă în Sectorul Agricol Ilfov, Dîmbovița. Arges și atîtea alte locuri atît de primitoare ; ori dacă...

Așadar, în această stagiune, populația școlară (și nu numai ea) din Oradea, Beiuș, Petru Groza, Marghita, Aleșd, Salonta, Tinca, Sălard, Popești, Tileagd, Zalău, Șimleul Silvaniei, Jibou, Bistrița, Năsăud și Beclean a fost oaspete al Filarmonicii bihorene **de cîte patru ori**, pe scenele caselor de cultură ori chiar ale căminelor culturale : în totalitate, circa 135 000

Muzică

135 000 de copii

de auditori ! Iar pentru satisfacerea acestui uriaș număr de manifestări educative, orchestra s-a împărțit în două jumătăți, fiecare ducîndu-se pe itinerarii precise, regrupîndu-se apoi pentru 3 repetiții necesare susținerii concertului simfonic săptămînal, obișnuit, de la sediu. Să recunoaștem, o activitate furibundă, dar plină de succese pe toate planurile ; moral și material !

S-ar părea că toate cele de mai sus ar fi suficiente pentru oricare filarmonică : nu însă și pentru orădeni ! Ei și-au diversificat și completat preocupările, cuprinzînd un **tot** muzical. Astfel s-a inaugurat o stagiune de operă (**Bărbierul din Sevilla, Răpirea din Serai, Traviata, Nabucco, Don Pasquale**) cu sprijinul colectivului specializat din Cluj-Napoca și al altor soliști de mare prestigiu ; muzica vocal-simfonică și-a reintrat în drepturile sale, apelîndu-se pentru aceasta la corul de amatori „Hilaria", din Oradea (dirijor Lucia Catarig) și la alte corale profesioniste din județe apropiate ; s-a organizat și s-a desfășurat prima ediție a Concursului de interpretare a „Sonatei a III-a în caracter popular românesc, pentru vioară și pian", de George Enescu, ediția aceasta marcînd prima audiție absolută a lucrării, care a avut loc la Oradea la 16 ianuarie 1927, în interpretarea lui **George Enescu**, la pian aflîndu-se **Nicolae Caravia** ; în sfîrșit, s-a mărit stagiunea camerală, susținută în principal de cunoscuta și apreciata formație de gen din cadrul colectivului bihorean. Exemplificînd fluxul continuu al muncii, vom arăta că discurile realizate cu acest mănunchi de 23 instrumentiști, în frunte cu concert maestrul Gheorghe Ille, numeroasele turnee efectuate în străinătate, repertoriul ales — în care figurează alături de cei mai importanți compozitori români, și ctitorii muzicii orădene ai secolului al XVIII-lea, Michael Haydn (fratele mai mic al marelui Joseph Haydn) și urmașul său, Karl Ditter von Dittersdorf —, recitalurile susținute la Palatul Baroc (astăzi Muzeul Țării Crișurilor) din Oradea, toate aceste realizări îi apartin în mare măsură dirijorului și directorului instituției, **Erwin Acél** ; să mai notăm, de asemeni, că alături de oaspeți renumiți, își dau concursul și cei mai buni instrumentiști crescuți în rîndurile Filarmonicii, cum sînt Liviu Gocan, Romică Rîmbu, Cornel Mihuț, Petroniu Florin, Alexandru Thurzo și solista Dana Borșan.

Iată ce înseamnă, deci, spiritul de inițiativă, deschiderea spre nou și bărnicia, demonstrîndu-se astfel prin fapte că educația muzicală a tineretului merge mînă în mînă cu creșterea necontenită a numărului de spectatori. Pilda Filarmonicii din Oradea este demnă de a fi urmată !

CLAUDIU NEGULESCU ■

Vorbiți și scrieți românește

Dezacordul gramatical

Exprimarea clară, nuanțată, depinde nu numai de alegerea termenilor prin care transmitem un mesaj, ci și de realizarea corectă a relațiilor sintactice dintre elementele unui enunț. Acordul gramatical este una dintre modalitățile de exprimare a acestor relații, iar neglijarea lui generează o exprimare obscură, care poate duce de la echivoc la nonsens.

Într-un enunț ca „A lăsa mîncarea la îndemîna ursilor este la fel de **periculoasă** ca hrănirea lor", acordul adjectivului **periculoasă** s-a făcut cu substantivul **mîncarea**, printr-o raportare greșită : de fapt, termenul de referință real este verbul **a lăsa**, ceea ce impunea utilizarea formei **periculos**, cu valoare adverbială.

O sursă frecventă de greșeli este acordul prin atracție. O asemenea situație ne oferă următorul exemplu : „Flancurile acestui pinten de calcar are niște maluri fosilifere". Predicatul **are** se acordă în mod greșit cu termenul mai apropiat (**pinten**), deși subiectul este **flancurile**, cu care ar fi trebuit să fie realizat acordul („Flancurile... au..."). Cum substantivele **flanc** și **pinten** desemnează noțiuni distincte, nerespectarea acordului dintre predicat și subiect afectează înțelegerea exactă a textului. Astfel de construcții stau la baza cazurilor de hipercorectitudine sintactică, de tipul : „Suprafața agricolă și arabilă nu au crescut în ultimii ani".

O altă situație interesantă, de „acord la distanță", întîlnim în următorul exemplu : „Cînd familia [de furnici] este amenințată de primejdie, indivizii care se găsesc în fața cuibului și observă **primele** pe dușmani devin **agitate** și încep să transmită semnale ce anunță apropierea pericolului". Corect este „**indivizii** care... observă **primii**... devin **agitați**...", deoarece cele două adjective, primul cu funcție sintactică de element predicativ suplimentar, iar al doilea cu funcție de nume predicativ, se referă la subiectul **indivizii** (care), și nu la **furnici**, care apărea undeva la început de text. Ignorarea relațiilor dintre termenii enunțului poate genera construcții hilare, cum este cazul de mai sus, iar problema înțelegerii sensului devine cu totul secundară.

Exprimarea clară, transmiterea logică a ideilor sînt exigențe majore ale comunicării, dar și expresia unei gîndiri ordonate și, în urma urmei, a respectului față de interlocutor.

DANA BARDICI ■

Alice în țara oglinzii

(Urmare din pagina 9)

tea, cînd ușile s-au închis și, ca într-un carnaval halucinant, își reiau aparența, masca de toate zilele, dezlipind-o de pe tablouri. Te-ai aștepta atunci ca, privind lucrările lui Val Gheorghiu, să descoperi ramele goale cel mult cîteva pete de culoare pe ele — fundalul, spațiul ireal de unde, ca tăiate cu foarfeca, au dispărut personajele și prin umbra conturului lor se citește, fără sfîrșit, neantul. Zîmbetul „arlechinilor" lui Val Gheorghiu ascunde acest echivoc : dar dacă această aparență de picturalitate e chiar substanța ? Dacă ai decupa, din aerul unei zile, conturul unui trecător, ce-ar mai rămîne în locul lui ? Aerul, la fel de transparent, tremurător ca și lumina din jur, sau, ca și cum ai tăia o hîrtie, și ai pătrunde cu privirea, din suprafața ei plană, semnificantă, într-un spațiu necunoscut și profund, dar a cărui semnificație îți scapă, ori, pur și simplu, nici nu există ? Această pictură este un joc al minții deopotrivă încînt și perfid : ca și poveștile lui Lewis Carrol. Ce țară a minunilor ne promite oglinda și în ce vertij ne atrage ?

Ingrata stare a unui bulgăr de aur: DOVLEACUL

Specia cucurbitaceelor a intrat în vocabularul și conștiința lingvistică a tuturor mai ales prin celebra poezie a lui Topîrceanu, „Rapsodii de toamnă": „S-a ivit pe culme toamna, / Zâna melopeelor, / Spaima florilor și Doamna / Cucurbitaceelor." Dar dacă ar fi să facem un sondaj, extrem de puțini din cei chestionați ar ști, poate, să răspundă la întrebarea: ce plantă se ascunde, de fapt, în armura latină a savantului termen „cucurbitaceae"?

Ceea ce Topîrceanu n-a dat în vileag, pentru că tocmai din această tensiune între denumirea plină de sonoritate a speciei în limba latină și hazoasa denumire românească (inclusiv în diverse variante regionale) de dovleac, bostan sau harbuz, provine tot farmecul strofei respective, vom face noi în rîndurile de față, dovleacul urmînd să constituie subiectul unei discuții mai largi pe care v-o propunem nu din dorința de a completa cu strofe noi rapsodiile lirice ale poetului ci, mai ales, cu scopul de a trezi interesul pentru o specie neglijată la ora actuală.

Dar înainte de a intra în subiectul propriu-zis al discuției să mai facem cîteva precizări. În mod cu totul surprinzător, termenul latin „cucurbitaceae" are congeneri în graiul nostru viu prin cuvintele **cucură, cucurbătă** sau formele metatetice folosite în Transilvania: **curcubătă** și chiar **curcubău**. Cucură însemna tolba de săgeți (deci ceva umflat, burdușit) și, în același timp, denumea o piesă bombată a plugului, iar cucurbăta desemnează chiar partea de curbură a craniului, tigva. Iată deci că banalul nostru dovleac, prin cucurbăta lui care trimite la termenul latin de **cucurbitaceae**, își înnobilează prezența în arealul limbii prin poziția pe care o dobîndește de argument pozitiv al ideii istorice de latinitate, continuitate și unitate a poporului nostru, demonstrînd că în orice domeniu se află argumente că noi am fost, înainte de toate, din cele mai vechi timpuri, în **cucurbăta** munților Carpați, un pașnic popor agrar.

În același timp, amintita aluzie care se face la dovleac, cînd se bate insistent cu degetul în tîmplă (aluzie exploatată grafic și cinematografic de celebrul omulet al lui Gopo) ar impune o mai rațională atenție acordată singurei plante al cărui fruct a devenit termenul de comparație cu lăcașul rotund și inestimabil al inteligenței umane.

Dovlecii cursurilor universitare

Situația dovlecilor în momentul de față este oarecum inversă față de cucurbitaceele lui Topîrceanu: toată lumea știe ce-s dovlecii dar ei sînt, în schimb, din ce în ce mai greu de găsit. Chiar și în excelentul curs universitar „Producerea și conservarea furajelor", alcătuit de profesorii Paul Burcea, Alexandru Ignat și Alexandru Ștefănescu, de la Facultatea de medicină veterinară și zootehnie a Institutului agronomic bucureștean! Lăsînd la o parte indiscutabilele calități didactice ale cursului amintit, poziția dovleacului în acest manual este o oglindă fidelă a opticii mai largi asupra locului său în actuala practică agrară, aceasta fiind și ca un reflex al unei mentalități care ar trebui, poate, modificată în raport cu serviciile mari pe care planta aceasta le-a adus trecutului nostru agrar și le-ar putea aduce agriculturii viitoare.

Fotografie de PAUL AGARICI ■

În cursul amintit, toate speciile de bostănoase furajere sînt tratate ca un fel de diversități (divertismente agricole?) la capitolul „Alte plante de nutreț" (puțin înainte de rapiță și varza furajeră), pe un spațiu concesiv de nici două pagini, cît ocupă tratarea sulfinei, să zicem, sau a lupinului (plantă fără nici o rezonanță în cunoștințele mele fitotehnice), topinamburul sau broaşba (vă spun ceva aceste denumiri?). Or, adevărul verificat al tradițiilor noastre este că dovleacul ocupa, cel puțin în hrana porcinelor, un loc la fel de important ca porumbul sau cartoful.

În altă ordine de idei, dacă în cazul altor plante se specifică multiplele lor întrebuințări în alimentația umană (sub formă de tăină, crupe, fulgi, boabe fierte) sau în prelucrare industrială (ca materie primă pentru fabricarea spirtului, amidonului, glucozei sau extragerea uleiului), despre cucurbitacee nu se menționează absolut nimic la acest capitol, în contrast evident fie și cu realitatea piețelor noastre de vară și toamnă ticsite cu piramide spectaculoase de pepeni, atît de apreciați în alimentația de sezon, la concurență cu oricare fructe fruntașe în topurile de răcoare ale căldurilor estivale.

Subliniem încă o dată că actuala poziție a bostănoaselor în ierarhia plantelor tehnice nu se datorează autorilor cursului amintit, ei sînt autorități recunoscute și apreciate în materie, ci unui complex mai larg de împrejurări care pun sub semnul întrebării evoluția acestei specii. Dar dacă va începe cîndva, cum ar fi firesc, o binemeritată ofensivă a dovleacului, mi s-ar părea la fel de firesc ca ea să pornească din paginile și de pe băncile institutelor noastre agronomice, pentru că aici e locul unde se pun bazele noilor cunoștințe agricole și tot aici se modelează viitorii factori de decizie și acțiune, generatorii unei noi și necesare mentalități agrare.

Harbuzul tradițional

În nordul Moldovei și al Ardealului, dovleacului comun i se spune harbuz. Iată o mărturie despre vechea cultură a dovleacului, culeasă din comuna Dragomirești, județul Maramureș, suficient de expresivă și semnificativă pentru ceea ce au însemnat cucurbitaceele în agricultura noastră tradițională:

„Harbuzul se face oriișunde. Se pune cu sapa, ici-colo, prin mălai (porumb). Dar nu se seamănă deodată cu porumbul pentru că răsare mai repede. Cum dă peste el o răceală cît de mică se vestejește. Harbujii și castraveții sînt cei mai gingași la răceală. Îi puneam în luna mai, la două săptămîni după ce semănam porumbul. La trei zile erau afară!

Sînt foarte roditori. Dintr-o singură viță, se fac grămezi de harbuji, ca strugurii. Le place să nu fie înăbușiți. Porumbul nu-i jignește, numai bureanul. De asta săpam pămîntul de trei ori. Era pămîntul ca strecurat: nici un miez de miez de burean pe el.

După ce căram toată vara din cîmp cu spatele, mai rămîneam toamna, la culesul porumbului, cu 10—15 care de harbuji. Le dam și vițelor: la cai, la vaci. Ce se îngrășau mărhăile și ce lapte dădeau vacile după harbuji, n-ai mai văzut!"

Oloinița

„Simburii se scoteau cînd era copt harbuzul. Se scoteau cu mîna, cu ce să se scoată? Nu lăsam niciodată simburii în harbuji. Îi puneam pe cuptor să se usuce, sau la soare, pe lese de răchită. Stringeam cîteva mierțe bune de simburi. (Mierța-i un ciubăr mare de zece cîne — 30 l. —, cu o toartă de lemn). Fiecare om avea grijă de pisat simburii, o bărbință mai groasă să nu crape cînd dai cu plugul. Pisam simburii pînă se făceau farină (în Maramureș, rotacismul cronicarilor e încă viu în grai), o farină măscată. Mama bătrînă lua ciurul și cernea ce pisam noi. Ce rămînea în ciur, cojile și tărîțele, le aruncam la porci. Farina o duceam la oloiniță. În sat la noi aveau oloinițe Ionu lu Dumitru și Toader din moară. Și mai era una la Gheorghea lu Gavrîla Diaculuț. Luau vamă în oloi și turte. Dintr-o litără de oloi, luau un plev (100 gr.), din turte, luau o treime (treime).

Dintr-un car de harbuji scoteam cam o mierță bună de simburi, 6 litere de oloi. Din zece care, ieșeau cam 50—60 litere de oloi pe an. După ce-am apucat de-am cunoscut eu lumea mai bine, au ieșit un fel de harbuji cu simburi fără coajă. Simburii aceia nu trebuiau cernuți după ce erau pisați. Toamna ne punea mama să alegem simburi fără coajă, să-i ținem de sămînță.

Ca să stea oloiul mult și bine (oamenii mîncau 3 zile în săptămînă numai mîncare pregătită cu oloi de simburi), îl puneam în sticle, în lăzi cu pisoc (nisip), în pivniță. Oloiul era tot proaspăt și bun cît îi lumea.

Din turtele rămase se făcea **juță**, un fel de mîncare: puneam turtele la foc, le fierbeam, se făcea turta albă ca și cașul. O săram, o mujdăream, o popricam. Mîncam cîș cu zamă de juță. Atîta era de gustoasă cu coleșă (mămăliga) caldă, că n-ai mai văzut! Din turtă de harbuz cu miere de stup, mătușa Nița Bobuțului (a trăit 97 de ani) făcea o prăjitură bună de gîndești că acum o mănînc...

Era mult de lucru la cîmp cu harbujii, dar erau roditori și buni ca pămîntu. (Ofrim Maria, 63 ani, com. Dragomirești, nr. 1079, jud. Maramureș).

Procesul cucurbitaceelor
Argumente pro și contra

Aflîndu-mă, de curînd, într-unul din birourile ministerului, după ce tocmai obținusem niște date referitoare la starea actuală a culturilor de bostănoase furajere, cifre oricum suficient de nesemnificative pentru a le mai transcrie undeva, cel puțin din respect față de bogata tradiție a dovlecilor în agricultura populară, mi s-a cerut după puțin timp să restitui acele date, deși figurau, cum aveam să constat ulterior, în Anuarul statistic al R.S.R., găsibil la orice chioșc. Întîmplarea a avut însă și o parte bună: ea mi-a sugerat ideea să organizez informațiile obținute despre destinul actual al cucurbitaceelor sub formă de dezbatere. Așadar, un avocat al „apărării" — și unul al „acuzării" — pe care i-am numit doctorand și funcționar — se vor înfrunta fără nici o altă semnificație decît aceea de a conferi mai mult dinamism unui procedeu publicistic în afara căruia rîndurile care urmează ar fi rămas poate extrem de aride și lipsite de spectaculozitate. În același timp, țin să precizez că punctele de vedere susținute, rod al unei documentări minuțioase, nu exprimă nicidecum opțiunile instituțiilor pe care le reprezintă cele două personaje ale procesului imaginar ci doar o paletă democratică de argumente (desigur, neepuizate) dintre care cei interesați de destinul viitor al cucurbitaceelor vor putea alege pe cele convenabile propriilor opțiuni!

Mai menționez doar că familia cucurbitaceelor cuprinde 1000 de specii dintre care unele cresc spontan în Africa, Asia și America. Din familia celor cultivate (a bostănoaselor, deci) pe noi ne interesează doar specia **Cucurbita pepo L.** (bostanul, dovleacul comun, porcesc sau furajer) și **Cucurbita maxima Duch.** (dovleacul porcesc).

Doctorandul: Trebuie să evidențiez, în ceea ce privește dovlecii, extraordinara lor rezistență la secetă și pretențiile minime față de tipul de sol, cu o textură **săracă**. Dacă pentru sfecla furajeră precipitațiile atmosferice sînt un factor limitativ de cultivare, aceasta având nevoie de un sol cu aport freatic bogat și precipitații abundente, cultura cucurbitaceelor este cea mai indicată în zone secetoase, cu sol arid. Aceste plante rezistă la secetă pentru că ele au, ca și cămilele — aș spune —, un secret de supraviețuire în mijlocul arșițelor: rădăcinile lor pivotante sfredelesc pămîntul pînă la 4 m adîncime, ramificîndu-se lateral pînă la 10 m distanță. Acest abundent sistem radicular, dezvoltîndu-se tot timpul cu un pas înaintea tulpinilor, asigură apa necesară din straturile cele mai adînci ale solului. Rădăcinile dovlecilor sînt, așadar, adevărate pompe — fintîni biologice active care găsesc apa indiferent de amenințarea marilor arșițe. Nu întîmplător, desigur, țăranii noștri foloseau mieziul de dovleac în loc de apă ca să înmoaie pămîntul cînd părîi clăilor nu puteau fi înfipți în solul uscat și tare ca piatra, din cauza secetei îndelungi. O monografie newyorkeză a dovlecilor (v-ați fi închipuit vreodată că există și așa ceva? și tocmai la New York!) indică și ea regiunile călduroase, sărace în ploi, ca zone ideale pentru cultura lor, lucru explicat de autorii monografiei prin originea cucurbitaceelor în regiunile secetoase ale globului: pustiul Kalahari pentru dovleacul furajer și America de Sud pentru dovleac.

Funcționarul: De altfel, unii directori isteți de ferme îi cultivă, mai mult „de spectacol", ce-i drept, pe unele terenuri dezafectate, prin curțile fermelor, pe locurile fostelor depozite de nutreț sau îngrășăminte, mai mult ca să arate, cu prilejuri diverse, că nu lasă nici o palmă de loc nefuncționalizată. Însă de pe o suprafață, chiar și secetoasă, un agricultor scoate, în cadrul convețuirului verde, cîteva culturi! Pe cînd dovleacul ocupă o mare suprafață pentru o perioadă întinsă pe trei anotimpuri: se seamănă în mai, se recoltează în octombrie. Cu suprafața ocupată de dovleac nu mai aș ce face. Pe această suprafață, în același timp, se puteau scoate cîteva culturi succesive în cazul altor nutrețuri!

D.: Aceasta în cazul culturilor pure. Marele avantaj al dovlecilor este însă tocmai faptul că se pretează la cultura intercalată, în special în porumb.

F.: Vreți să spuneți că aceasta a fost marele avantaj al dovleacului. În condițiile unei agriculturi intensive aceasta a devenit marele său dezavantaj. Scăderea bruscă a suprafețelor cultivate cu dovleci se explică tocmai prin imposibilitatea agri-

culturii moderne actuale de-a mai permite cultura lor intercalată — cultură tradițională și extrem de apreciată pînă acum cîteva decenii. Cultura intercalată în porumb nu mai poate fi practicată în condițiile în care buruienile nu se combat prin prașilă manuală ci aproape în exclusivitate pe cale chimică sau prin lucrări mecanizate. Pentru porumb sînt folosite mai mult erbicidele pe bază de atrazin care nu au selectivitate față de cucurbitacee iar dacă suprafețele cu porumb nu se erbicidează, acestea se întrețin mecanizat, ceea ce împiedică întinderea vrejilor de bostănoase.

Pe de altă parte se practică acum în cultură un soi de porumb extrem de des, înțri într-un lan ca într-o pădure virgină, stai între două rînduri de porumb aproape ca între două ziduri de nepătruns, iar semănarea dovlecilor între rînduri e cu atît mai mult de neconceput în condițiile mecanizării.

D.: S-ar putea, cred, experimenta semănatul dovlecilor în alte culturi, cum ar fi aceea a sorgului pentru boabe — plantă cu talie joasă, cu o mare capacitate de regenerare și foarte rezistentă, și ea, la secetă.

F.: S-a experimentat deja. Nici această intercalare nu mai e posibilă, întrucît la ora actuală și sorgul se tratează cu erbicide neselective față de bostănoase!

D: În cazul acesta s-ar putea încerca în livezile cu pomi. Rămîne printre și pe sub pomi atîta spațiu de pe care s-ar mai putea smulge o cultură nepretențioasă cum este cea a dovlecilor!

F: Ideea este eficientă în cazul livezilor mici. Dar în livezile întinse pe sute de hectare, cine să se complice, pe lîngă îngrijirea oricum minuțioasă a pomilor, cu cîteva prașile în plus? Pe sub pomi se seamănă borceag. E și el un nutreț? Este! Produce pămîntul? Produce!

D: Și totuși dovleci au o productivitate ridicată, între 40—120, chiar pînă la 200 t/ha, în funcție de specie, îngrășăminte, tipul de sol și precipitații. Fiind plante suculente, greu de transportat și păstrat, se pot recolta eșalonat, după necesități, începînd din luna august pînă la căderea brumelor și a zăpezii. Prin recoltarea eșalonată își sporesc substanța uscată și mai ales zahărul. Cu cît stau mai mult în cîmp, nu se răscoc, ci se obține o păstrare mai îndelungată și o sămînță de mai bună calitate. Dovleci se pot păstra în stare proaspătă pînă în mijlocul iernii, înveliți în pleavă, paie, coceni, sau în subsoluri aerisite și stoguri de paie.

F: O asemenea productivitate, mai ales în cazul speciei **Marița**, din care un singur exemplar poate atinge o greutate de 40—50 kg., pune mari probleme de recoltare, transport și depozitare. În situația majorității celorlalte furaje s-a perfecționat sistemul mecanizat de recoltare, ceea ce n-ar fi cine știe ce impediment nici la bostănoase. Fiind însă plante suculente, se lovesc în timpul transportului, în aceste locuri se instalează bacterii provocîndu-le numeroase boli și în cele din urmă degradarea rapidă a recoltei. Pe de altă parte depozitarea pe un timp mai îndelungat ar ridica probleme imposibil de rezolvat gîndindu-ne la volumul fructelor și, deci, al întregii recolte în cazul unei culturi masive!

D: Cea mai bună metodă de păstrare rămîne, în acest caz, însilozarea în amestec cu furaje grosiere, fibroase, tocate, amestecate chiar cu frunzele și vrejii tocați — un siloz bun de bostănoase putînd substitui silozul de porumb. Prin urmare, capitolul **depozitare** ar putea fi rezolvat. Mai mult chiar, în amestec cu nutrețurile sărace în apă, bostănoasele dau un siloz cu un preț de cost mai redus ca sfecla. Însilozarea în amestec cu paie, pleavă, pălării de floarea soarelui, coceni de porumb ar fi optimă în proporție de 100 kg dovleci, sau pepeni furajeri, la 30—35 kg grosiere.

F: Vă scapă din vedere un mic amănunt concret: pentru a însiloza dovleci și ei trebuie tocați, nu numai furajele grosiere. Cine toacă un munte de dovleci? Cu ce mijloace?

D: Bostănoasele au un randament foarte ridicat și angrenează cheltuieli mult mai reduse de îngrijire și îngrășare decît rădăcinoasele și tuberculiferele.

F: Dar în comparație cu pepenele roșu, comestibil, care se vinde pe piață? Sînt unele ferme care cultivă lubenițe și obțin venituri bune pe ele. Volumul de muncă e același ca la dovleacul furajer. Dar la ce distanță se află prețul unui kg de dovleac furajer de cel al pepenelui comestibil, v-ați gîndit?

D: Nutreturile concentrate din hrana animalelor pot fi substituite prin dovleci. Astfel, 1 kg boabe porumb poate fi înlocuit prin 10 kg dovleci. Se recomandă în special administrarea dovlecilor în hrana scroafelor de lactație. Sînt în același timp plante energizante și au avantajul unor coeficienți ridicați de digestibilitate, fiind bogate în vitamine și excelînd mai ales prin conținutul în caroten, egal cu al morcovului.

Vacile hrănite cu bostănoase, pînă în noiembrie, își mențin producția de lapte la nivelul verii, laptele căpătînd un gust mai plăcut. Se pot introduce, așadar, în convelerul verde ca și component de seamă pentru a menține constantă producția de lapte pe timpul toamnei, perioadă critică din acest punct de vedere. Cantitatea zilnică administrată în rația vacilor de lapte poate crește de la 20 la 60 kg/zi, la vacile mari, în amestec cu alte genuri de furaje.

F: Ce ne facem, însă, în condițiile unei ferme de minimum 30 000 porci sau 800 vaci? O cantitate urnașă de dovleci ar putea ajunge abia pentru cîteva zile. Ținînd seama de dificultățile de depozitare, această cantitate ar trebui consumată într-un timp cît mai scurt, ceea ce ar însemna să crească consumul lor zilnic. Or bostănoasele nu pot, totuși, înlocui cu desăvîrșire porumbul în hrana animalelor. Oricum, se lucrează la o nouă normare a rațiilor la animale și a cheltuielilor implicate de aceste normative. Eficiența bostănoaselor va intra cu siguranță, cu o pondere sporită în atenția factorilor de resort.

D: Ne bucurăm cu atît mai mult cu cît de la bostănoase se obține, în plus, o cantitate medie de 6—800 kg de sămînță la hectar, care dă o producție de cca 100 l ulei/ha — **al cărui preț de cost acoperă cheltuielile făcute pentru întreaga cultură.** Din acest punct de vedere, furajul rămîne ca un cadou gratuit făcut animalelor. Ca să nu mai spunem că uleiul obținut este de calitate superioară, sămînța de dovleac deținînd primul loc, în ceea ce privește conținutul în grăsime brută, iar conținutul său de proteină este depășit doar de soia. De asemenea, semințele de dovleac furajer au un conținut de 30,75% substanțe grase și dau 2 t semințe/ha la o producție de 100 t/ha.

F: Poate-mi dați o idee și cum s-ar putea extrage aceste semințe (atît de alunecoase și viscoase) din pulpa dovleacului copt! Pînă vă gîndiți, vă spun ce idee i-a venit unui inginer, șef de fermă: fiindcă aflase că sămînța de pepene se vinde foarte scump (cîteva mii de lei kilogramul), a adunat cîtiva pierde-vară, i-a așezat la o masă lungă și le-a dat să mănînce pepeni pe săturate. Cu condiția să-i adune semințele! Așa și-a „produs" cîteva kg de semințe. Dar în condițiile unei producții industriale de ulei din sămînță de bostan? Pe de altă parte, ar trebui cultivată o suprafață imensă în raport cu cantitatea de ulei extrasă!

D: Nu se știe dacă nu cumva s-ar putea echilibra raportul acesta al eficacității luînd în considerare un factor aproape ignorat: marea capacitate poleniferă a florilor de dovleac, care asigură 2—3 încărcături de polen la o singură floare. În timp ce la alte plante albinele sondează zeci și sute de flori pentru o singură „șarjă" de polen! Prin înflorire eșalonată, dovlecii și pepenii asigură, din iunie pînă în octombrie, importante cantități de nectar, valoarea lor fiind cu atît mai mare cu cît înflorirea masivă se produce la sfîrșitul verii, spre toamnă, cînd flora nectaropoleniferă este în general săracă. Producția de miere asigurată de cucurbitacee poate urca de la 50 la 100 kg miere/ha și chiar mai mult.

F: Ar trebui făcute niște calcule complete care să ia în considerare toți factorii enumerați în „apărarea" dvs. Abia după aceea s-ar putea vorbi cu exactitate despre locul și rolul cucurbitaceelor în agricultura viitorului!

D: Așa cum locul pe care îl vor ocupa cucurbitaceele între culturile celorlalte plante tehnice depinde și de puterea lor de adaptare la cerințele de industrializare ale agriculturii intensive de mîine, menționate în „acuzarea" dvs.

Puțină etnobotanică

Cucurbitaceele apar în numeroase practici medicale arhaice ceea ce atestă îndelunga lor prezență în agricultura poporului român, deschizînd în același timp, o perspectivă nouă, și în această zonă, asupra revalorificării — acolo unde e posibil — a acestor tradiții în noul context socio-medical întrutotul favorabil medicamentului natural și în general farmaciei verzi.

Astfel, semințele de bostan (Cucurbita pepo L.), uscate și fierte, se puneau pe furunculi iar decoctul lor se lua în calculoză renală; fiertura frunzelor se folosea ca viermifug, antispasmodic și diuretic în boli de rinichi; uleiul din semințe, în care se punea cenușă de măr dulce, se întrebuința contra bubelor; în Dobrogea, laptele din semințele de dovleac se folosea contra tăniei; în podișul Transilvaniei, miezul de dovleac fiert în lapte dulce se punea pe uime; cu tulpinele fierte în lapte, sau prăjite în untură de porc, se făceau legături la gîlci (amigdalite); vrejul de dovleac (Cucurbita maxima Duch.) se punea în scăldătorile celor slabi și bolnăvicioși.

Am extras cîteva tradiții medicale arhaice referitoare la dovleac nu atît de dragul de a colora paginile de față cu sonorități pitorești ci mai ales din dorința de a stîrni interesul asupra cucurbitaceelor inclusiv din punct de vedere medicinal. Bostănoasele își aveau un loc masiv și bine stabilit atît în agricultura noastră cît și în tradițiile medicale ale poporului și dacă am deschis acest dosar, pledînd pentru reconsiderarea lor, o facem chiar și din acest punct de vedere: cine știe ce substanțe benefice și ce medicamente eficiente ne semnalizează etenția, pulsînd ca niște stopuri primăvăratice în fiecare floare galbenă de dovleac!

La doctorat curajos

— Sînteți, stimată tovarășă inginer Georgeta Teașcă singura care ați acordat, după știința noastră, importanța unui curajos doctorat acestei specii aproape căzute în desuetudine.

— Fiind culturi ieftine, productive, puțin pretențioase la condițiile pedoclimatice, cu valoare alimentară ridicată, excelente plante melifere, lactogene recunoscute, foarte bune premergătoare, cucurbitaceele rămîn totuși o cultură de viitor pentru regiunile secetoase ale țării.

— Tocmai despre viitorul lor voiam să vă întreb, dar mai întîi spuneți-mi, vă rog, ce înseamnă „bune premergătoare"?

— După întinderea vrejilor de dovleac, în urma prașilei, buruienile sînt împiedicate să mai crească și astfel cucurbitaceele lasă în urma lor un teren bogat, curățat de buruieni și afînat, fiind astfel excelente premergătoare pentru cerealele de toamnă, sau afecă, realizînd sporuri de recoltă deloc neglijabile față de producțiile obținute după porumb, să zicem.

— Poate tot ne împiedicăm de buruieni, iar unde sînt buruieni apar și erbicidele. Sînt erbicidele, în condițiile actuale, o fatalitate pentru bostănoase?

— Nu chiar. Cucurbitaceele se pot întreține mecanic pînă la întinderea vrejilor. După aceea, ele acoperă buruienile și chiar dacă mai rămîn, ele sînt suficient de puternice să le domine.

— Nu s-ar putea obține o specie de dovleac fără vrej care să se preteze la cultura intercalată în porumb chiar în condițiile mecanizării?

— Există deja dovlecelul fără vrej, care e o specie legumicolă. Pornind de la el, s-ar putea crea un soi de dovleac furajer fără vrej. Dar cercetările înaintează greu, în acest domeniu, trebuind să se aștepte succesiunea anilor agricoli. Oricum, la ora actuală se poate lucra cu un material biologic mult mai valoros decît acela al dovleacului tradițional.

— Ce loc ocupă bostănoasele în „meniul" exact al animalelor?

— Cucurbitaceele sînt consumate cu plăcere chiar după ce animalele au îngerat cantități însemnate de alte nutreturi. Prezența lor în rație conduce la creșterea digestibilității ei de ansamblu, din acest punct de vedere ele intră în categoria furajelor **necesare**. În același timp, bostănoasele corectează acțiunea unor rații monotone, imprimîndu-le un caracter dietetic.

— Nu s-ar putea face mult mai simțite și în alimentația omului?

— Pulpa fructelor se folosește în lumea întreagă, dar în special în Balcani și Africa, în prepararea diverselor mîncăruri de patiserie, etc. Din turtele dovlecilor cu sămînță fără coajă se face halvaua.

— Ce viitor rezervați acestei problematice specii?

— Pe suprafețe nu prea întinse, pe lîngă adăposturile de animale, unde pot fi recoltate și folosite după nevoie, și în special pe soluri improprii altor culturi, cucurbitaceele rămîn o cultură indispensabilă viitorului nostru agrar!

La apărarea cucurbitaceelor

Să nu fie rentabilă din punctul de vedere al prețenților agriculturii actuale cultivarea acestei specii doar pentru că ea nu are absolut nici o pretenție față de sol, rezistînd pe terenuri cu o textură săracă și în condiții de secetă care ar epuiza alte culturi? Și dacă în condițiile unei orezării se poate face o delimitare strictă a celor mai bune terenuri pentru cultură, nu s-ar putea face și în cazul dovleacului o cartografiere exactă a celor mai proaste terenuri agricole, refuzate de alte specii năzuroase, pentru a fi rentabilizate și ele la maximum de această cultură modestă și vitală ca însăși structura sufletească a țăranului român? Să fi căzut în dizgrație această cultură doar pentru că tehnicienii actuali nu-și pot imagina, deocamdată, un mod mai eficient de recoltare decît acela de a te apleca, a ridica de jos un dar al pămîntului și a-l așeza într-o căruță sau într-o remorcă? Să fie atît de absurdă aducerea animalelor la bostănării dacă transportarea dovlecilor la animale este o problemă? Sau dacă în cazul altor specii cum ar fi ricinul, hameiul sau alte și alte plante cu nume exotice, s-au făcut încercări și experiențe, s-au investit sume mari în aclimatizarea lor și în găsirea celor mai moderne soluții tehnice de cultură, nu văd de ce nu s-ar întîmpla același lucru și în cazul cucurbitaceelor a căror eficiență este suficient de mare pentru ca orice soluție, chiar o încercare de cultivare a lor pe verticală, asemenea viței de vie, cu un tip de araci speciali prevăzuți cu policioare pentru susținerea greutății fructului, să nu fie încă suficient de aberantă în comparație cu ideea renunțării la această plantă în agricultura viitorului!

Să nu uităm că dovleacul nu trebuie gîndit doar ca un furaj animalier. E drept că semințele lui reprezintă doar 2% din greutatea fructului dar cu uleiul extras din acest 2%, dovleacul își acoperă cheltuielile de întreținere pentru tot restul. Din perspectiva interesului pe care-l suscită uleiul în viața oamenilor nu văd ca pe ceva de neluat în seamă nici existența unor **oloinițe locale**, în cadrul C.A.P.-urilor, al prestărilor de servicii sau sub alte firme și forme, care ar putea oferi populației încă o varietate de ulei, cu atît mai mult cu cît eficiența ei a și fost dovedită și verificată de agricultura tradițională.

În condițiile tot mai complexe în care se pune problema accelerării dezvoltării noastre economice, pe toate planurile, agriculturii îi revin sarcini extrem de importante pentru ca ea să-și sporească substanțial contribuția la progresul general al țării. Pentru realizarea cifrelor la carne și lapte prevăzute de Congresul al XIII-lea cît și a creșterii efectivelor de animale, trebuie să se pună un accent deosebit pe consolidarea, în condiții calitativ superioare, a bazei furajere în cadrul căreia să se mizeze nu numai pe creșterea producției de concentrate (porumb, ovăz, orz, etc) ci și pe intensificarea culturilor duble, utilizarea furajelor grosiere și valorificarea sporită a suprafețelor din zonele colinare și montane.

Din această perspectivă, cu greu am putea concepe o toamnă românească fără imaginea remorcilor (carelor) burdușite cu bostani fabuloși, cucurbitaceele avînd prin voluminoasa lor sugestie ceva emblematic pentru imaginea noastră tradițională despre bogăție și vitalitate. În mod sigur, toamna românească a belșugului trebuie să rămînă și mai departe, cît mai departe cu putință, așa cum spune poetul și ar fi necesar să afirme și specialistul, și Doamna Cucurbitaceelor!

ION ZUBAȘCU ■

Diagnostic pe calculator

La Centrul Metodologic de Acupunctură din București, o inedită premieră medicală națională! Terapia acupuncturală este precedată de diagnostic stabilit tot după „tehnologia" chinezească de investigare a maladiilor. Acum lucrurile se înlănțuiesc firesc pentru că se respectă un „traseu" medical logic: diagnostic după principii extrem orientale urmat de tratament prin acupunctură chinezesc. În acest fel, atît diagnoza, cît și terapia au la bază axioma extrem orientală după care orice alterare a sănătății este generată de o perturbare a circulației energiilor de-a lungul meridianelor corpului omenesc. În locul diagnosticului medicinei clasice se fac investigații rafinate a dezechilibrelor energetice prin inspectarea irisului, pavilionului urechii, limbii, pielii, unghiilor. Împreună cu doctorul Mihai Mătasă facem o „radiografie" sumară a acestor metode de diagnostic. Procedeul pulsurilor chineze (6 pe o mînă, 6 pe alta, 3 profunde și 3 artificiale, cu 28 de caracteristici ale acestora) arată ce meridian este în plenitudine și a cărui energie trebûie dispersată și care este în vid și trebuie tonificat. Ochiul vede totul, dar și în ochi se poate citi totul, căci pe iris se pot analiza punctele, zonele, striațiile de diverse forme și colorații care indică o afecțiune, o sechelă sau o predispoziție spre boală a fiecărui organ. Într-o adevărată geografie de sănătate, urechea este o hartă unde fiecare parte a corpului are o zonă reprezentativă, care se „citește" cu un detector electronic. Toate aceste date de diagnostic chinezesc sînt introduse în calculatorul românesc Coral unde se rulează programe ce pun în discuție și influențele bioritmului și ale mediului (căldură, frig, vînt, umiditate).

De altfel, și metodele de tratament s-au diversificat, pe lîngă acupunctură și electroacupunctură, practicîndu-se acum și altele de o deosebită eficiență. Doctorul Florin Brătilă ne face o elocventă demonstrație pe viu a acestora. Uneori clasicele ace sînt înlocuite de miraculoasa rază laser, iar în scalpterapie se fac inserții de ace în pielea capului. În tehnicile de contact, se lipesc bile magnetizate în punctele de acupunctură sau se aplică microunde electrice de foarte înaltă frecvență. Metoda moxibustiei presupune transferarea prin ac a diferitelor forme de energie obținute prin arderea plantei Artemisia Vulgaris, iar în crioterapie se transmite frig printr-un electrod aplicat pe punctele calde ale meridianelor.

Numeroși bolnavi suferind de o largă gamă de afecțiuni sînt investigați și tratați după aceste căi ale medicinei străvechi chinezești, neagresivă și nepoluantă medicamentos, părăsind Centrul de Acupunctură cu ameliorări sensibile.

FLORIN CONDURĂTEANU ■

Comisia de judecată: rigoarea legii într-o instanță obștească

Neavînd niciodată de-a face, personal, cu o asemenea instanță, n-am știut cît de bine sau cît de rău pot fi organizate aceste „tribunale" obștești și la ce nivel de autoritate și de prestigiu se pot ele ridica. Firește, știam că au reglementările lor legale de funcționare și cam atît. Ceea ce îmi relevă experiența orașului Urziceni mă face să regret însă, că n-am abordat pînă acum un subiect din acest etaj al vieții noastre civice și sociale. La întreprinderea de ferite am început cu o întrebare ce se voia test și a fost, recunosc, o naivitate. Un test prin care doream să aflu dacă în colectiv se cunoaște componența comisiei de judecată. Se cunoaște ! Președintele acesteia, Nicolae Mitache, surprinzător de tînăr (dar atît de firesc într-o fabrică unde media de virstă a lucrătorilor nu trece de 25 de ani), are 35 de ani, cînd a fost ales, în 1984, era lăcătuș-mecanic iar acum este controlor C.T.C. în aceeași secție mecanică. Promovarea se datorează acelorași calități profesionale și morale care l-au impus și în organismul menit să cumpănească, în numele legii și al colegilor de muncă, dreptatea sau nedreptatea unui act, unui gest, unui om săvîrșind o abatere sau o infracțiune. Marilena Stanciu, președinta O.D.U.S. din sectorul TESA, îndeplinește funcția de secretară a comisiei, e, cum ' s-ar spune, grefierul instanței și dovedește o cunoaștere foarte exactă a atribuțiilor sale. Ne impresionează prin cunoștințele de drept și prin rigoarea exemplară cu care ține „arhiva" acestui „tribunal" al obștii — dosarele cauzelor, registrul cu procesele verbale, caietul privind controlul și urmărirea aducerii la îndeplinire a hotărîrilor. Răsfoindu-le, suspiciunea mi se lămurește, de ce, în 1985, au avut de soluționat 21 de dosare iar în 1986 doar 1 ? Este pentru că această comisie nu se mărginește la a judeca infracțiuni, și a aplica pedepse, se preocupă a le preveni. Nu sînt vorbe frumoase pentru a servi un eventual model teoretic de activitate pentru o comisie de judecată, sînt cea mai deplină realitate. Cum ? Pricinile ce îi ajung în față sînt folosite, de regulă, ca lecții de civism în dezbateri publice organizate la nivelul grupelor sindicale și, totodată, ca prilejuri de educație juridică, de explicare a legilor țării și, mai ales de Drept al muncii. Tînăra jurisconsult Vera Arvinte este mîna cea dreaptă a comisiei, este un neobosit mentor al acestor acțiuni, din convingerea că, prima apărare a legii și dreptul pe care ți-l conferă de a te apăra înseamnă cunoaștere. Neobosit, și fără să spună vreodată „n-am timp" ori „nu e treaba mea" acordă consultații (chiar celor împricinați, ajunși în fața comisiei de judecată), ține conferințe, vorbește la stația de radio-amplificare, popularizează și explică întregi capitole și alineate din legislația muncii, dar și din Codul familiei, dar și din Codul penal. De asemenea serie articole în **Gazeta juridică** existentă în holul pavilionului administrativ al unității. Este, fără excepție, prezentă, ca observator și consultant, în ședințele de judecată, asigură periodic instructajul și pregătirea instanței cu cunoștințe de specialitate și cu eventualele noi reglementări ce apar în Dreptul muncii. Într-o întreprindere economică, se știe, orice tip de infracțiune aduce un prejudiciu — material sau moral — întregului colectiv, indiferent cine a săvîrșit-o și, oricît ar părea de individuală. Dar, iată cîteva exemple. Dosarul nr. 1/1986 (și singurul, cum aminteam) privește pe inginerul P.T. care contestă o decizie de imputare a unei sume de bani (713 lei) „reprezentînd contravaloarea unui motor — materiale și manoperă — ars la tabloul de muncă din secție, nu se puteau trece pierderile pe costuri de producție și de aici, un întreg lanț de consecințe economice și morale ; un precedent atrage după sine altul... Pînă la urmă vinovatul s-a convins și a plătit.

Dosarul nr. 1/1987 are caracter penal. Este remis, printr-o ordonanță a procuraturii locale, intrînd în sfera de competență a comisiei de judecată, deși reclamanta s-a adresat organelor de miliție pentru o faptă petrecută în fabrică — un furt de bunuri personale din dulapul pe care îl împărțea cu o colegă în vestiar. În urma anchetei nu se găsește decît unul dintre obiectele reclamantei iar comisia, analizînd cazul, ca și consecințele lui, ca exemplu și lecție de conduită morală pentru ceilalți, o sancționează pe vinovată (cu un vot contra) „potrivit art. 27 din Legea 59/1968, cu o amendă în valoare de 250 lei", mult mai mare decît prețul obiectului însușit. Deci, sancțiunea morală trebuia să primeze, trebuia să fie exemplară. În dosarul nr. 2/1987, reclamantul este chiar întreprinderea iar pîrîtul, muncitorul I.C., din atelierul nr. 3 care a încercat să sustragă un cupon de 20 m finet, material destinat curățirii utilajelor în secție. I.C. nu și-a recunoscut fapta, în ciuda martorilor care l-au surprins în flagrant delict. „Conform art. 27 lit. b și art. 11 lit. c din Legea 59 potrivit cărora sustragerile sub orice formă din avutul obștesc, cînd săvîrșirea lor nu a fost înlesnită prin fals" I.C. a fost sancționat cu o amendă în valoare de 250 lei, dar pata în fața colectivului a rămas mult mai mare. Cazul a generat astfel organizarea unor dezbateri la nivelul atelierului și al secției privind grija față de apărarea avutului obștesc, consecințele posibile ale lipsei de vigilență și ale lipsei de respect față de bunurile încredințate la locul de muncă.

Ne-am oprit la aceste exemple nu doar pentru a releva paleta diversă a cauzelor ce ajung în fața unei asemenea instanțe muncitorești, dar mai cu seamă, pentru a releva maturitatea, responsabilitatea și competența chiar, cu care ele sînt analizate și rezolvate. Nici unul din respectivele dosare nu a mers mai departe în instanțele justiției, ceea ce exprimă locmai rolul și autoritatea colectivelor din care facem parte sau în care conviețuim în sancționarea dreaptă și promptă a unor abateri de la normele legale, cu o putere de influențare educativă deosebită, nu numai pentru cei în cauză cît pentru întreaga comunitate socială. Firește, este și motivul pentru care în procesul continuu al autodezvoltării și autoperfecționării democrației din societatea noastră, s-a luat recent măsura de a se lărgi aria competenței comisiilor de judecată, acoperind un registru mai larg de fapte, cauze, sfere ale vieții sociale. „În contextul noilor reglementări, afirmă pe drept cuvînt destoinica secretară Marilena Stanciu, resimțim nevoia unor lucrări de tipul ghidului pe care l-a avut pînă acum „Jurisdicția muncii. Comisiile de judecată", menit să ne aducă necesare clarificări și instrucțiuni de aplicare a Legii comisiilor de judecată dezbătute în ultima sesiune a Marii Adunări Naționale". „De pildă, o completează jurista Vera Arvinte, m-au întrebat și m-au rugat să-i ajut cum să procedeze în cazul prevederii de încredințare a minorilor ? Lărgindu-se competențele ce țin nu numai de Dreptul muncii, ci și de Dreptul familiei, cum vor proceda, spre exemplu, în cazul infracțiunii prevăzute de art. 307 din Codul penal, adică a nerespectării măsurilor privind încredințarea minorului ? De asemenea, în situația prevederilor de la art. 320 Cod penal și anume tulburarea folosinței locuinței care, pînă acum, nu avea incidență cu comisiile de judecată din întreprinderi. Și noi juriștii cu îndatoriri de a sprijini pregătirea și instruirea membrilor acestora, am avea nevoie de materiale cu instrucțiuni de aplicare sau de instructaje din partea procurorilor ori a judecătorilor care se ocupă de minori, ca și de celelalte capitole ajunse în incidența comisiilor de judecată".

Chemăm specialiștii să dea lămuriri, să susțină adevărate colocvii cu membrii comisiilor de judecată, chiar prin paginile revistei noastre. Este o misiune de onoare, noile reglementări fiind expresia capacității organizaților noastre obștești, a oamenilor muncii, a cetățenilor de conștință în a rezolva prompt probleme de drept și justiție ce se ivesc în grupul social unde conviețuiesc sau muncesc. Un ochi de sociolog nu poate să nu sesizeze și să nu înregistreze și aici fenomenul pozitiv și direcția evolutivă a dezvoltării și adîncirii democrației în societatea românească de azi.

CICI IORDACHE-ADAM

Lecții de civism

În județul Dolj, cele 588 de comisii de judecată au întocmit anul trecut 26242 de dosare. Numărul comisiilor este același în prezent. A fost constituit, conform legii, colectivul care va asigura instruirea și îndrumarea unitară a tuturor comisiilor de judecată din județ, în frunte cu președintele Tribunalului județean Dolj, tovarășul Dumitru Ciolofan. În zilele care urmează se vor completa toate comisiile pînă la 9 membri, conform noilor reglementări.

Printre cele mai bune comisii de judecată se numără, în primul rînd, cele opt de la marea întreprindere „Electroputere". Ca și aceea de la Întreprinderea de utilaj greu, comisie al cărei „echipaj" a obținut locul întîi la un concurs pe teme de legislație. Nu întîmplător, dacă în 1980 la această comisie au fost de judecat 200 de dosare, anul trecut numărul lor s-a oprit la 22.

Dacă în Dolj, Consiliul județean al sindicatelor a făcut o tradiție din concursurile pe teme juridice deschise comisiilor de judecată pe care le coordonează și dacă multe „echipaje" s-au distins printr-o meritorie pregătire, ei bine, după cele văzute, de curînd, la „Electroputere" și la I.U.G., putem afirma, fără ezitare, că toate comisiile de judecată din aceste unități — prin întreaga lor activitate — sînt de notă mare.

În spatele unui dosar de împăcare

Una din cele mai eficiente — cum ni se spune la primărie — comisii de judecată de cartier ale Craiovei este aceea cu nr. 5. Stăm de vorbă cu secretarul comisiei, tovarășul Constantin Popescu, unul din pensionarii pasionați de munca aceasta, cărora li se datorează în multe cazuri prestigiul cîte unei comisii, grație autorității lor morale printre concetățeni, suplețea în gîndire și probitatea cu care își îndeplinesc mandatul încredințat. Numai că, în fața comisiei, unii joacă o comedie pe care o descoperi abia tîrziu. Este și cazul lui Ionel Cioroianu (strada 6 Martie, nr. 7, bloc 97, scara A, etaj 2) care, la 6 februarie 1987 era chemat în judecată de Gheorghe Filimon (apartament sub el, celui dintîi), pentru stricarea zugrăvelii în trei încăperi datorită unei inundații, pornite din apartamentul de deasupra. Reclamația mai precizează că Ionel Cioroianu este administratorul blocului, că a mai produs și alte asemenea inundații, că în 1985 a mai fost chemat în judecată pentru că a lovit-o pe soția lui Gheorghe Filimon, care l-a iertat, în fine, că deține ilegal funcțiile de administrator și casier „cum ni se confirmă prin adresa nr. 2355, din 17 aprilie 1986, a Consiliului popular al municipiului". Ei bine, dosarul arată că, la 5 martie 1987, Ionel Cioroianu declara la comisia de judecată : „Mă oblig să zugrăvesc între 1 și 15 mai 1987 și să curăț după zugrăvire bucătăria, holul și sufrageria reclamantului, deteriorate în urma inundației produse de mine. În caz contrar, mă oblig să-i plătesc suma de 5 900 de lei. Menționez că voi executa zugrăveala în tempera și bronz galben." Hotărîrea îi cere să facă tot ce a promis. Pînă la 15 mai. Altfel, să plătească 5 900 de lei. La comisie ni se spune : „Nu mai știm ce s-a întîmplat." Îl căutăm pe administrator. „Eu le-am spus că le repar, conform eticii — zice Ionel Cioroianu — dar ei n-au avut încredere, că nici nu vorbesc, de mult, cu mine, așa că le-am comunicat prin oameni. Tot așa am aflat că nu vor să repare decît cu meșteri particulari. Vor bani, ce mai. Ce era să fac, trebuia să mă apăr. La 4 mai am consultat un jurist, care m-a învățat să-i fac o notificare prin judecătorie în care, uitați-vă, i-am pus în vedere să fie acasă la 14 mai, ca să mă duc împreună cu un meșter de la E.G.C.L. și cu doi tovarăși de la asociație — cîteste din notificare — „pentru a constata ce fel de lucrări urmează să se execute și a stabili data începerii lucrărilor. În cazul în care nu vă veți afla la domiciliu sau nu ne veți permite accesul în locuință, ne considerăm absolviți de orice obligație și nu înțelegem să achităm contravaloarea stabilită prin hotărîre". După ce a primit această înbucurătoare înștiințare, soția lui Gheorghe Filimon — el lucrează în alt județ și vine cel mult o dată pe săptămînă acasă — nu a deschis. Ceea ce nu este de mirare. Noi am găsit-o. Ne-a deschis după ce s-a convins că nu este administratorul. Împreună cu Maria Pătrulescu, vecina de la apartamentul 11, ne-a repetat că Ionel Cioroianu este agresiv, „pentru că deseori e beat", face chefuri gălăgioase cu cîțiva prieteni de pe scară. Împreună cu care au luat în stăpînire uscătoria. Răspunsul nr. 2355 de anul trecut nu-l găsește. Ne repetă cele scrise și în acea sesizare, cum că administratorul este sustinut ilegal de conducerea asociației de locatari, care nu a luat nici măsurile cerute de primărie în urma scrisorii. Să fim sinceri, pare prea de tot ca să credem fără dovezi. Or, dovada, răspunsul primăriei, lipsea. Numai că, a doua zi, ni s-a înmînat chiar o copie a lui — o păstrăm la redacție — din dosarul în care se găsea în arhivă. Iată acest răspuns — adresat asociației ! — semnat de ing. C. Radovici, vicepreședinte al comitetului executiv al Consiliului popular municipal Craiova, și de P. Dumitrescu, secretar : „Așa cum a reieșit chiar din afirmația făcută de tov. Ionel Cioroianu, din care rezultă că a fost condamnat la 3 ani închisoare corecțională pentru delapidare, rugăm a lua urgent măsura schimbării acestuia din funcția de administrator. În aceeași sesizare se face mențiunea că unele uscătorii nu pot fi folosite pentru ce au fost destinate. Din cercetările efectuate s-a constatat că se confirmă cele sesizate, fapt pentru care veți trece la eliberarea acestor uscătorii pentru a le reda funcționalitatea." Nimic din cele cerute nu s-a întîmplat. În aceste condiții nu ni se mai pare de mirare că Ionel Cioroianu a ajuns să creadă că el învîrte pe oricine după degete. Comisia de judecată nu-i sperie. Acolo s-a învățat să joace comedia împăcării.

Iată o comisie de judecată cu autoritate, care se străduiește să readucă relațiile unor oameni la starea lor normală, dar căreia nu-i este suficientă pentru acest scop propria ei autoritate. Cum ea funcționează pe lîngă consiliul popular, acesta are datoria s-o sprijine, să nu permită, printr-o indiferență ca aceea pe care o probează cele de mai sus față de propriile decizii, să se prelungească dezordinea, indisciplina, din cauza unor inși certați cu etica — deși o invocă în mod grotesc ! —, oameni care la comisia de judecată mimează spășit regretul pentru un comportament pe care apoi îl continuă. Rolul primăriei în sprijinirea comisiilor de judecată se cuvine să fie îndeplinit cu fermitate. Pînă la obținerea rezultatului urmărit : sancționarea abaterilor, reinstaurarea stării normale. Altfel, oameni de rea credință ca Ionel Cioroianu și cei ce-l susțin la asociația locatarilor acționează și împotriva prestigiului, a autorității comisiei de judecată. Iar, în cazul de față, prea se întîmplă totul sub umbrela aparent benignei neglijențe a unor funcționari ai primăriei care cer măsuri urgente dar nu văd că trece mai mult de un an și ele întîrzie.

Autoritatea se cîștigă prin competență

Ieri acele consului n-au ajuns încă nici la ora 12. Sîntem sfătuiți să nu-i mai așteptăm. I s-o fi cunoscînd obiceiul. A doua zi insistăm și îl găsim. Cum el este președintele comisiei de judecată, ne prezintă dosarele din anul acesta. Dar președintele comisiei ne dovedește că nici n-a citit legea pe care se presupune că ar aplica-o. Iată. Dosarul nr. 3/1987. La reclamația din 10 februarie, dulgherul Toma Frențescu povestea cum a fost lovit de un coleg. Omul a prezentat și certificatul medico-legal nr. 291/A2, din 7 februarie 1987, în care se constată **leziuni ce pot data din data de 5 februarie și necesită 10—12 zile de îngrijiri medicale.** Legea este lipsită de echivoc : în asemenea cazuri, comisia de judecată încearcă împăcarea, fără să judece, iar, dacă în 30 de zile părțile nu s-au împăcat, în următoarele 30 de zile reclamantului i se pun la dispoziție cele necesare pentru a înainta, în termen, plîngerea la judecătorie. Președintele comisiei ne-a mărturisit că nu a auzit de aceste reglementări. El a dat un nou termen **de judecată**, pentru 28 mai. Cînd consilierul juridic Doru Stoica de la Consiliul județean al sindicatelor care ne însoțește îi spune că din vina sa omul a pierdut termenul la judecătorie, Mihai Godstein insistă cu o jovialitate bună pentru alte ocazii : „Păi, și ce ? Păi eu îi judecam pe ăștia ! Nu vedeți că i-am mai dat un termen ?" I se citește din lege și pierde puțin din siguranță. Dar tot ce arată fața lui este doar o mare și sinceră — sau, doar bine jucată ? — nedumerire.

De ce autoritate se poate bucura un astfel de președinte de comisie ? Autoritatea comisiei izvorăște, direct din prestigiul membrilor ei. Iar prestigiul lor nu se poate sorbi decît pe o corectitudine desăvîrșită la serviciu, pe o conduită de ansamblu ireproșabilă, pe cunoașterea legilor și, cu atît mai mult, pe stăpînirea cunoștințelor juridice necesare nemijlocit în judecarea cauzelor. Autoritatea n-o oferă nimeni : ea se întemeiază pe propria competență.

Cunoașterea legii — o condiție obligatorie

La I.J.G.C.L. Dolj, tehnicianul Mihai Goldstein nu este de găsit la serviciu joi, 21 mai.

DORIN GHERGHINESCU

Avem nevoie de frumusețea întreagă a unui parc

Soarele nu e numai o caldă speranță, el urcă constant gradele termometrului, ne trimite să punem la naftalină jachetele groase, să căutăm costumele de baie...

Chiar cei împovărați de numărul anilor simt imboldul să iasă din casă, să facă cițiva pași mici, bătrînești, dar să traverseze un parc, o grădină publică.

Unii intră, alții ies prin porțile, mereu deschise, ale parcurilor.

Pentru unii plimbarea nu este doar recreere, ei se „servesc" fără jenă din tufele de lilac, din sălciile înverzite. Și nu știu de ce simt „mai fericiți" că s-au plimbat sau că au devastat natura, scăpînd, neobservați, de o amendă usturătoare. Ei se depărtează de simpli privitori ai naturii plini de sine, ca după o faptă glorioasă. Și sînt între ei, destui oameni care nu mai au scuza copilăriei !

Aleile sînt împodobite sărbătorește în fiecare zi a săptămînii : pomii sînt tăiați și ingrijiți la zi ; iarba cositâ răspîndește arome crude, peluzele par aranjate ca pentru o expoziție.

Dar nu puține straturi de flori strivite arată aceeași „atenție" a grăbiților care calcă pe unde li se năzare. De asemenea, multe ghemotoace de hîrtie, mucuri de țigară, aruncate prin iarbă, coșuri întregi de semințe transformate în cojI. Lunea este cea mai grea zi din săptămînă pentru îngrijitori. Parcul arată, duminică seara, ca o sală de bal după ce au plecat dansatorii. Cum ar fi dacă în casa noastră, invitații ar arunca ce prisosește la masă pe covor, pe parchet ?

Am venit în parc să ne destindem, să ne încărcăm privirile de frumusețea pămîntului, transformat în grădină, a cerului senin, să respirăm aer proaspăt. Deodată, claxoane violente, repetate, ne cer să ne dăm la o parte, două mașini traversează parcul în viteză, lăsînd în urma lor o dîră groasă de gaze. Lumea perplexă privește la anunțul înofensiv „STRICT INTERZIS" desigur... pentru noi, pietonii...

După multe minute de umblat fără țintă, ca să văd ce n-ar avea ce căuta într-un colț al liniștii și al odihnei, cu atît mai ispititoare apare o bancă. În timp ce unii stau înghesuiți, cîte 4—5, alături, cîteva neocupate. De gustibus ! Grăbesc pașii să nu se ocupe și pricep de ce sînt libere. Băncile „știrbite", de porțiuni întregi de lemn, nu pot oferi plăcerea unei dulci odihne.

La debarcader bărcile stau la rînd, numerotate, tînjind după cît mai multe traversări.

Mulți oameni, pe maluri, se cred la „plajă", deși e strict interzis să transformi gazonul Parcului Tineretului în țărînă. Iarba s-a rărit, s-a ofilit, căci cu toate rugămințile, și la nevoie amenzile, în fiecare zi, aici e plajă ca la Mamaia.

Sălciile tinere, bogate, sînt mai aplecate decît undutrea lor naturală pentru că unii „puternici" își încearcă forțele cu ramura plăpîndă, iar dacă totuși ea rămîne în copac e... fracturată. La rădăcină zac rămurele socotite necorespunzătoare pentru a împodobi apartamentele. Mă tot întreb : Nu este sezonul florilor, nu sînt destule de cumpărat pentru a ne încălzi interioarele ? Avem nevoie de frumusețea întreagă a unui parc ! Ce poate face un necivilizat cu lemnul unei bănci distruse ? La ce-i folosește ! !

Lîngă mine un tînăr se extaziază : „Vino să vezi un copac splendid !", scena devastării se repetă în numele admirației pentru natură.

Un curent de opinie de la clasa întîi pînă la bunici ar ingusta deprinderi care n-au nimic comun nici cu dragostea pentru frumos, nici cu manifestarea unei puternice personalități.

Așa era ieri la noi, în Parcul Tineretului, poate la dumneavoastră e altfel. Cu toate semnele, de care dau dovadă unii, a unei educații căreia îi lipsesc cîțiva ani de-ocazi, hectarele de frumusețe, întreținute prin munca cîtorva oameni, sînt o binefacere...

Poate pe lîngă anunțurile de la orice intrare în parc „INTERZIS ACCESUL BICICLIȘTILOR, AL PERSOANELOR CU CÎINI" s-ar putea adăuga unul mare, care să se vadă de la distanță : „OCROTIȚI PARCUL DE UNII DINTRE NOI !".

CARMEN DUMITRESCU ■

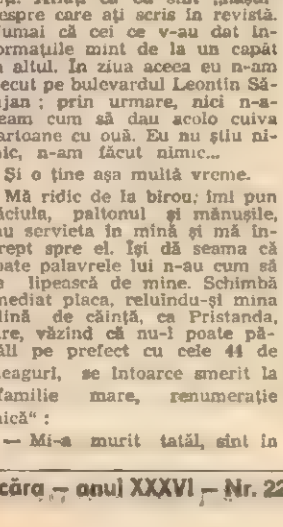

MIHAI CONSTANTIN PAPUC ■

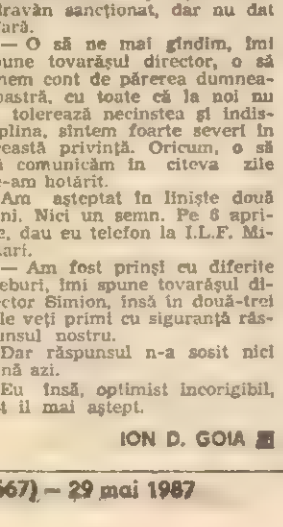

PAVEL LĂMĂȘANU ■

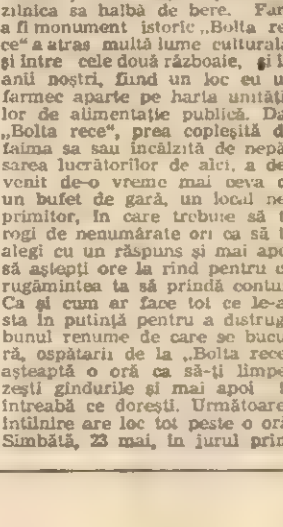

FLORIN ȘUȘINSCHI ■

Apa „gazoasă"

În tren, începi să vorbești cu tovarășii de drum din compartiment încă înainte de Chitila, cu toate că nu i-ai văzut niciodată pînă atunci și, cu foarte puține excepții, n-ai nici o șansă de a-i reîntîlni. Eu nu sînt prea vorbăreț. Uneori termin călătoria fără să schimb cu cei de-alături alte vorbe decît „bună ziua" și „drum bun". Cînd însă, înainte de-a ajunge la Titu, unde trenul stătea opt minute, l-am auzit pe un călător spunînd „ce sete mi-e, de-abia aștept s-ajung la Tîrgoviște să beau niște apă", nu m-am putut abține să nu-i întreb :

— Dar de ce trebuie să răbdați de sete pînă la Tîrgoviște, cînd, iată, intrăm în Titu. Acolo e o cișmea unde puteți bea apă cîtă poftiți.

— Cum, nu știți ? La Titu apa e amestecată cu gaz. N-ai cum s-o bei.

Trenul trage la peron. Vagonul nostru se oprește aproape în dreptul cișmelei. Mă uit pe geam. Peronul, ca de obicei, plin. Mulți se îndreaptă spre cișmea, unde dintr-o țeavă circulară țîșnesc jeturi de apă. Dar după primele înghițituri încep cu toții să se strîmbe și să scuipe, ținîndu-se cu mîna de burtă.

Acestea se petreceau pe la începutul lui aprilie. Întîmplarea a făcut ca, recent, să trebuiască să schimb trenul la Titu. Vreme frumoasă, călduroasă. Plimbîndu-mă pe peron, mi se face sete. Mă îndrept spre cișmea. Pe o bancă din apropiere mai mulți băieți și fete, elevi navetiști, se uită la mine cu ochi rotunzi, plini de mirare și îngrijorare, dar și de curiozitate, să vadă ce-o să se întîmple. Beau trei înghițituri și procedez exact așa cum se așteptau pasagerii : strîmbături și toate celelalte. Apa avea gust și miros de gaz. Cum spusese călătorul de care însă, între timp, uitasem.

După ce mă liniștesc puțin (damful de petrol aveam să-l simt însă toată ziua), îmi vin în minte crîmpeie dintr-un cuplet satiric auzit la un radiomagazin de acum 30 de ani (un chelner explică unui consumator de ce sifonul are miros și gust de Ploiești ; în epocă, după o găselniță jurnalistică, Ploieștiului i se spunea „locul unde vîntul mirosea a petrol") :

„D-aia-i zice-apă gazoasă :
Fiindca are gaz în ea.
C-altfel, altfel îi zicea !"

Dintre soluțiile posibile, consemnez aici două. Prima ar fi să se facă reparațiile necesare, la conducte și oriunde este cazul, pentru ca apa din gara Titu să-și piardă mirosul și gustul de acum (știm cu toții că apa de băut trebuie să fie, printre altele, inodoră și, convențional, insipidă). Cealaltă posibilitate ar fi să se pună o tăbliță cu inscripția „apă gazoasă". În sensul cupletului, firește.

ION CODRU ■

Stație facultativă ?

Stația trebuie respectată... Atunci de ce mai scriem despre ea, cînd rostul ei este cunoscut și acceptat ? De la înființare, maxi-taxi-ul are opriri la cererea călătorilor pentru a se scurta cît mai mult timpul. În ultima vreme facultativ înseamnă la... discreția șoferului, cu care se încing discuții, fără rost și fără sfîrșit.

Unii conducători auto au ales o altă cale, se fac că nu aud ce li se spune și opresc doar unde vor, cînd vor, mai ales dacă văd un călător care ține biletul nemototolit, cu tilc... Subit, se recapătă auzul, stația dorită se respectă, iar biletul reintră în circuit. Toată lumea e mulțumită, numai că stația trebuie respectată fără derogări de la cinste, fără nici un târg...

Oricum, cu toată lipsa de comoditate a unui drum cu maxi-taxi, din cînd în cînd controlorii ITB ar trebui să se facă simțiți printre noi, poate atunci aceste rînduri n-ar mai fi necesare.

Prezența controlorilor ar fi de dorit și pentru a evita insistențele șoferului, care de multe ori reamînteșe că s-au urcat 10 călători și n-au plătit biletul decît 7. Am auzit, într-un maxi-taxi, spunîndu-se : „Ce șofer cumsecade !", despre cel care nu-și făcea decît datoria, respectînd stațiile cerute. Confuzia noțiunilor nu ne poate înșela...

DUMITRESCU C. ■

Come-back la „Nașul cu dubiță"

În numărul din 6 februarie a.c. al „Flăcării" apărea o însemnare critică a noastră, „Nașul cu dubiță", despre faptele șoferului de pe duba cu numărul de circulație 36—B—6178 (vînzare ilicită și huliganism). A doua zi, mă trezesc la redacție cu nașul. Înfățișare spășită, mînă plină de căință. Vrea, evident, să mă roage ceva. Însă nefiind eu echipat ca pe stradă, nașul nu mă recunoaște. Văd cum aproape brusc atitudinea lui umilă dispare și căutătura lui devine șireată, ba chiar pusă pe arțag. I-a încolțit, fără îndoială, ideea că poate nu sînt eu acela, că poate am scris articolul după relatările altora și că deci el îmi poate vinde orice gogoși. Pipăie terenul :

— Mă cunoașteți care, m-ați mai văzut undeva ?

Nu-l lămuresc. Sînt curios să văd ce-i poate pielea. Îl răspund că nu eu trebuie să ghicesc, ci dînsul, ca vizitator, trebuie să-mi spună cine este.

— Aha, deci nu mă cunoașteți. Aflați că eu sînt „nașul" despre care ați scris în revistă. Numai că cei ce v-au dat informațiile mint de la un capăt la altul. În ziua aceea eu n-am trecut pe bulevardul Leontin Sălăjan ; prin urmare, nici n-aveam cum să dau acolo cuiva cartoane cu ouă. Eu nu știu nimic, n-am făcut nimic...

Și o ține așa multă vreme.

Mă ridic de la birou, îmi pun căciula, paltonul și mănușile, iau servieta în mînă și mă îndrept spre el. Își dă seama că toate palavrele lui n-au cum să se lipească de mine. Schimbă imediat placa, reluîndu-și mina plină de căință, ca Pristanda, care, văzînd că nu-l poate păcăli pe prefect cu cele 44 de steaguri, se întoarce smerit la „familie mare, renumerație mică" :

— Mi-a murit tatăl, sînt în doliu (era, într-adevăr, nebărbierit și jegos), la mine, la I.L.F. Militari, vor să mă dea afară, miliția mă cercetează. Vă rog foarte mult să mă ajutați, să puneți o vorbă bună pentru mine la tovarășul Nicolae Simion, directorul nostru comercial.

La puțină vreme după plecarea nașului, sună telefonul. De la celălalt capăt al firului tovarășul Simion îmi spune că verificările făcute confirmă întru totul cele scrise în „Flacăra", că, într-adevăr, în ziua aceea șoferul de pe mașina 36—B—6178 a transportat ouă și că acolo, pe Sălăjan, locuiesc niște cunoștințe de-ale nașului. Acesta s-a făcut deci vinovat de două abateri grave : a schimbat traseul pe care trebuia să meargă și a vîndut ilegal ouă. De altfel, șoferul nu-i la prima defecțiune. În consecință, s-a hotărît să i se desfacă contractul de muncă și să fie dat pe mîna miliției.

P.S. Intenționăm să realizăm și alte come-backuri, adică reveniri, în legătură cu articolele critice la care nu s-au primit răspunsuri din partea celor vizați, a factorilor și forurilor competente. Reamintim că, potrivit Legii presei, răspunsul trebuie dat în termen de 30 de zile din momentul cînd cei în cauză au luat cunoștință de apariția în presă a opiniilor critice care-i privesc.

Un accident la Bolta rece

De pe vremea Junimii și a marilor scriitori care au dat lașului o deschidere culturală pentru mai multe veacuri, „Bolta rece" a rămas cu o celebritate care trece și prin cărțile de memorialistică și prin cunoș-

Adnotări la jurnalul cumpărătorului

Mi se face milă de naș. Opinez că deși măsurile anunțate sînt pe deplin meritate, să i se mai ofere totuși o șansă — de, oameni sîntem —, nașul să fie zdravăn sancționat, dar nu dat afară.

— O să ne mai gîndim, îmi spune tovarășul director, o să ținem cont de părerea dumneavoastră, cu toate că la noi nu se tolerează necinstea și indisciplina, sîntem foarte severi în această privință. Oricum, o să vă comunicăm în cîteva zile ce-am hotărît.

Am așteptat în liniște două luni. Nici un semn. Pe 6 aprilie, dau eu telefon la I.L.F. Militari.

— Am fost prinși cu diferite treburi, îmi spune tovarășul director Simion, însă în două-trei zile veți primi cu siguranță răspunsul nostru.

Dar răspunsul n-a sosit nici pînă azi.

Eu însă, optimist incorigibil, tot îl mai aștept.

ION D. GOIA ■

tințele turistice ale multor oameni din afara Iașului, fiind un local care poate rivaliza doar cu celebra circiumă praghezâ U Kalicha, unde Hașek își sorbea zilnica sa halbă de bere. Fără a fi monument istoric „Bolta rece" a atras multă lume culturală, și între cele două războaie, și în anii noștri, fiind un loc cu un farmec aparte pe harta unităților de alimentație publică. Dar „Bolta rece", prea copleșită de faima sa sau încălzită de nepăsarea lucrătorilor de alci, a devenit de-o vreme mai ceva ca un bufet de gară, un local neprimitor, în care trebuie să te rogi de nenumărate ori ca să te alegi cu un răspuns și mai apoi să aștepți ore la rînd pentru ca rugămintea ta să prindă contur. Ca și cum ar face tot ce le-ar sta în putință pentru a distruge bunul renume de care se bucură, ospătarii de la „Bolta rece" așteaptă o oră ca să-ți limpezești gîndurile și mai apoi te întreabă ce dorești. Următoarea întîlnire are loc tot peste o oră. Simbătă, 23 mai, în jurul prînzului, „Bolta rece" se zguduia de veselia nuntașilor, iar terasă geamea de lumea venită la o bere. Din munții de lăzi, o ospătăriță vindea bere la sticle de un kilogram iar consumatorii se așezau fiecare pe unde apuca. Unii își procurau singuri paharele, alții își aduceau și tacîmurile iar elevii în practica mai făceau cîte o escapadă printre mese spre a se familiariza cu atmosfera. Un grup de excursioniști a așteptat două ore pînă cînd a izbutit să mănînce, în timp ce ospătarii, cu gara plină de bucate șterpelite de pe la nuntă, stăteau pe scările transformate în foișoare de privit mulțimea. Multă lume a renunțat la serviciile celor de la „Bolta rece" și au plecat pe aiurea. Dar mulți au rămas călare pe mese, prin curtea interioară, pe terasă și pe unde au găsit cîte un loc spre a consuma totuși litrul de bere, în acea atmosferă picantă, de gară aglomerată și neîngrijită. Cînd l-am abordat pe șeful unității, Mihai Valeriu, acesta se așezase la masă. Timp de două ore se învîrtise prin unitate pentru a avea grijă de solicitările unor prieteni mușcînd cîte un fum din țigările sale șmecherești. După ce terminase cu dorințele acestora, se așezase la masă în birou, nepăsător la toate cele care se întîmplau afară. „N-avem personal !" a spus dînsul. Dar ospătarii stau pe scări și înfulecă mîncarea nuntașilor și nu se sinchisesc de nimic !". „Asta e un accident la Bolta rece !". Șeful unității, călit pe neașteptate, și-a cerut scuze și a spus că e nou, că n-ar vrea să aibă necazuri. Culmea e că „Bolta rece", bine aprovizionată în acel moment cu toate cele necesare unei unități cu pretenții, făcea tot ce putea ca să nu dea nimănui nimic, doar sticla de bere. Cît despre curățenie și ordine, ce să mai vorbim. Femeia de serviciu, îmbrăcată în costum popular și încălțată cu pantofi verzi din plastic era singura „ospătăriță" care voia să se afirme, muncind din greu pe la cele douăzeci de mese.

A fost un accident la Bolta rece ? Cum spune responsabilul. Se pare că nu, clienții obișnuiți ai locului afirmînd că în ultima vreme servicille sînt din ce în ce mai departe de renumele firmei. Poate s-o găsi cineva să răsfoiască niște cărți ca să descopere că „Bolta rece" înseamnă totuși ceva.

C. NISTORESCU ■

Inventar prelungit

Iubitorii de carte înțeleg nevoia de ordine, precizăm, exactitatea contabilă dintr-o librărie, deci necesitatea unui inventar. Dar nu se pot socoti cărțile din raft, săptămînă după săptămînă, fără să se insinueze întrebări. Oare este productivă o asemenea librărie, care de cîteva luni are afișat la intrare „inventar" apoi „renovare", acum iar „inventar". Librăria are menirea să ne pună în contact cu cele mai noi apariții. Chiar dacă la Librăria Kriterion din Calea Victoriei, s-au făcut reîmpărțiri de spații, mutări de cărți de la etaj la parter, oricum este un termen depășit de acceptare a unui inventar într-o librărie cînd în București sînt construcții importante — cursul Dîmboviței, străzi noi, pasaje, poduri — care pun probleme de rezistență, de sistematizare, și totuși își restring șantierul cu o repeziciune uimitoare. Așezarea cărților în rafturi, fișarea, ordonarea lor, să fie chiar atît de complicată încît să întreacă reconstrucția unei artere, de pildă ?!!!

La 2—3 săptămîni uit, sau mă prefac, și trec pe la această librărie, hotărîtă să-mi petrec jumătate de oră printre atîtea noutăți, care fără îndoială s-au adunat. Numai că găsesc același anunț : „Ieri era afișat „pînă la 31 mai sîntem în inventar". Poate fi adevărat, dar povestea cu lupul cine o uită ?

C. DUMITRESCU ■

Campionatele europene: încă un triumf al şcolii româneşti de gimnastică

DANIELA SILIVAŞ duce mai departe minunate poveste despre graţie, frumuseţe şi măiestrie

Efigie de tînăr

Echilibrul şi saltul. Iată termenii unui superb paradox numit astăzi Daniela Silivaş, numit acum unsprezece ani, la Montreal, Nadia Comăneci. Un fenomen unic evoluează astăzi, deconcertant, inspre... repetare. Da, nopţile de acum unsprezece ani, acele nopţi cînd Nadia Comăneci devenea pur şi simplu NADIA, nu sînt o simplă amintire. Peste silueta ei de atunci, prelungă, gracilă, arzînd de o forţă inexplicabilă, peste chipul ei de atunci, marcat de o interiorizată, precoce seriozitate, se suprapune, iată, zîmbetul deschis, năstruşnic, dezarmant al Danielei Silivaş.

Nimic nu egalează puterea acestui zîmbet timid victorios. Nimic nu răsună mai tare decît imnul românesc, intonat înăuntru, cu toată puterea, de o fetiţă numită Daniela, o fetiţă care ne poartă solia. Cînd un copil se înalţă pe podiumul victoriei timpul îşi îngăduie o bătaie de inimă în plus. Adevărată cruciadă a copiilor, în numele unei credinţe care se numeşte simplu : viaţă şi frumuseţe, gimnastica a devenit mult mai mult decît un sport : un simbol, un fel de siglă a talentului, şi a tenacităţii, a tradiţiei şi a tinereţii, a unui anume fel de a fi român.

Despre anotimpurile, despre dimineţile şi amiezile acestor copii (lîngă Daniela stau, pe drept cuvînt, şi Eugenia Golea, Camelia Voinea şi Marian Rizan, acesta din urmă, poate, începutul unui urcuş competitiv şi în gimnastica masculină) s-a vorbit îndeajuns. S-au făcut documentare, fotoreportaje, s-au scris cărţi. Nicăieri însă în aceste mărturii nu vom găsi misterul zîmbetului de victorie. Daniela Silivaş este, astăzi, cea mai tînără lecţie de viaţă pentru fiecare dintre noi. Cu ea, cu aceşti patru copii care s-au întors încărcaţi de zece preţioase medalii, ştim o dată mai bine să preţuim tradiţia românească în domeniul gimnasticii, dar şi puterea atotvindecătoare a întrecerii sportive. Dacă la vechii greci, timpul olimpiadelor avea puterea să suspende orişice tensiuni, duşmănii, războaie, trebuie să credem că şi astăzi, în numele nescrisei legi a armoniei universale, victoria sportivă **se apără**, înfrăţindu-ne.

TANIA RADU ■

Eugenia Golea

Camelia Voinea

Marian Rizán

Gimnastica feminină românească a cunoscut la recentele Campionate Europene unul din momentele sale de apogeu, consfinţit deopotrivă prin rezultatele obţinute şi prin valoarea artistică şi sportivă de excepţie a exerciţiilor prezentate de gimnastele noastre. După cum se ştie, au fost în joc 13 medalii (cîte trei, la individual compus, bîrnă, paralele, sol şi sărituri); din acestea, echipa României şi-a adjudecat 6, clasîndu-se detaşat pe primul loc în clasamentul neoficial al celor 27 de naţiuni participante (celelalte medalii revenind U.R.S.S. — 4, Bulgariei — 2, R.D.G. şi R.F. Germania cîte una, un ex-aequo fiind pentru locul trei la individual compus).

Eroina indiscutabilă a competiţiei a fost **Daniela Silivaş**, realizatoarea unor evoluţii care au frizat perfecţiunea şi care au propulsat-o nu mai puţin de patru ori pe cea mai înaltă treaptă a podiumului : aur la individual compus, paralele, bîrnă şi sol — la cea de-a cincea probă (săriturile) obţinînd medalia de argint ! Cu acest bilanţ reuşit la vîrsta deplinei maturităţi sportive (Daniela Silivaş a împlinit 17 ani pe 9 mai), sportiva noastră egalează o performanţă de legendă a gimnasticii mondiale.

Patru medalii de aur (inclusiv la individual compus) şi una de argint înseamnă doar o... treaptă pe podium pînă la supremaţia absolută, pînă la cîştigarea acestui „mare şlem" al gimnasticii feminine care este „aur peste tot" la toate cele cinci probe — acesta fiind iată baremul de referinţă la care evoluţia sportivelor noastre ne obligă de acum să raportăm valoarea şi tradiţia şcolii româneşti de gimnastică ! Un barem absolut sugerat şi de punctajul Danielei în concursul individual compus — 39775 p din 40 posibile ! — adică cea mai înaltă cotă atinsă de vreo sportivă în cele 30 de ediţii ale campionatelor europene ! Faţă de aceste realităţi, în care cifrele înseşi joacă rolul superlativelor, sînt greu de găsit cuvintele care să spună mai mult, care să redea valoarea performanţelor Danielei Silivaş şi sentimentele pe care ele le-au generat în inimile tuturor iubitorilor sportului.

Aceleaşi elogii se cuvin şi celorlalte echipiere ale formaţiei României, **Eugenia Golea** şi **Camelia Voinea** — sportive pe care numai prezenţa în concurs a ....Danielei le-a „împiedicat" să obţină mai mult decît argint şi bronz şi, respectiv, argint. Cel puţin aşa au stat lucrurile în finalele la bîrnă şi sol, unde Eugenia şi Camelia aveau asigurate medaliile de aur, dacă în concursul respectiv nu urma Daniela.

Se înţelege că aceleaşi calde felicitări se cuvin antrenorilor Maria Cosma, Octavian Belu, Adrian Stoica şi Adrian Stan, ca şi tuturor celor care s-au implicat în pregătirea sub toate aspectele a bravelor noastre sportive.

De asemenea, se cuvine să subliniem valoarea medaliilor de bronz cucerite de **Marian Rizan** (la cal cu mîini şi paralele), performanţe mai mult decît meritorii avînd în vedere dificultatea sporită a concursului masculin, marea densitate de sportivi valoroşi participanţi la aceste europene.

În această oră de sărbătoare a gimnasticii sperăm ca şi alte sporturi să aibă răgazul „descifrării" căilor spre asemenea succese, întrucît plida gimnastelor noastre este demnă de a fi urmată — sub aspectul pregătirii, voinţei, privaţiunilor, abnegaţiei ş.a.m.d. — de toţi sportivii chemaţi să apere culorile patriei în marile întreceri internaţionale.

În general, situaţia de acum a gimnasticii noastre feminine este exemplară prin consistenţa şi temeinicia muncii depuse de-a lungul anilor, astfel încît cu îndreptăţire se vorbeşte, peste tot în lume, de o **şcoală românească de gimnastică**. Acest renume este ilustrat cu prisosinţă chiar de rezultatele recentelor europene, la care toate cele trei gimnaste ale noastre au urcat pe podium. Ele s-au numit de astă dată Daniela, Eugenia şi Camelia dar, sîntem convinşi, la fel de bine putea concura (dacă regulamentul ar fi permis) o întreagă pleiadă de tinere gimnaste, aflate de asemenea în anturajul elitei internaţionale a acestui sport : Gabriela Potorac, Aurelia Dobre, Augustina Badea, Cristina Bontaş, Mirela Sidon, Mariana Tudor şi, firește, multipla campioană olimpică, mondială şi europeană Ecaterina Szabo.

Însăşi această enumerare a unor sportive din asociaţii şi cluburi din toată ţara gata eri-cînd să intre în competiţii de mare importanţă dovedeşte că episodul recentelor europene nu este şi nu poate fi singular sau accidental în viaţa gimnasticii noastre, ci este rodul premeditat, elaborat al unor eforturi sistematice, desfăşurate consecvent la un înalt nivel de responsabilitate şi consecvenţă. După cum este o datorie de onoare să subliniem şi cu acest prilej că la originea acestor eforturi, a valorii şi prestanţei pe care le are şcoala românească de gimnastică se află îndemnurile permanente, grija şi atenţia deosebite pe care conducerea partidului şi statului nostru, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu, tovarăşa Elena Ceauşescu le acordă dezvoltării mişcării sportive din patria noastră, creării celor mai bune condiţii de formare şi afirmare multilaterală a tineretului ţării. De aceea, reversul medaliilor cucerite de gimnastele noastre este de fapt, unul, al recunoştinţei şi al angajamentului de a apăra şi în viitor, cu aceeaşi abnegaţie şi dorinţă de victorie, culorile patriei.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

O bucurie firească și încrezătoare în evoluția tricolorilor noștri care poartă emblema „frunzei de stejar", ne-a fost stimulată prin știrile sosite de la **Auckland — Noua Zeelandă.** **România** a pășit cu dreptul în startul **Cupei Mondiale** de rugby, învingînd, după un meci disputat cu strășnicie selecționata africană **Zimbabwe** cu 21—20 (3—11), scor ce reflectă fidel însăși evoluția confruntării.

Am criticat în mai multe ocazii din trecut tendința greșită a unei tactici „de așteptare" în prima parte a jocului, tactică de care s-a lăsat sedusă deseori națională noastră, în loc să înceapă furtunos și cu deplin angajament fiecare partidă.

În partidele imediat anterioare, cu Italia și cu U.R.S.S., s-a pus din nou această problemă, în ambele cazuri rugbyștii noștri avînd, de la bun început, un **tonus competițional** păstrat de-a lungul întregului joc și obținînd, astfel, două incontestabile victorii, deși la scoruri apropiate.

În cea de a treia victorie consecutivă repurtată de națională noastră, de data asta debutînd în **Cupa Mondială,** tabela de marcaj indica la pauză raportul 11—3 pentru **Zimbabwe,** ceea ce exprimă un început slab al românilor, așa cum nu era de dorit, bizuindu-ne iar pe o tactică îndirjită a „ajungerii din urmă" în repriza secundă!

Așa se face că, la un moment dat, evoluția superioară a adversarilor, concretizată prin eșecurile înscrise de **Tsimba (2)** și **Neill (1),** la care s-au adăugat două lovituri de pedeapsă și o transformare prin **Ferreira,** marca scorul de 20—9 în favoarea adversarilor noștri, într-o situație ce părea definitiv clasată. Tocmai atunci s-a produs mult așteptatul reviriment al formației noastre, amintind de acea furie nestăvilită a „ultimului sfert de oră" român, care devenise tradițional în relațiile noastre internaționale rugbystice, apreciat drept o izbucnire temperamentală și specifică chiar de către forurile occidentale.

Iată că, din fericire, acel impuls suprem al victoriei de ultimă clipă s-a manifestat și de data aceasta, treisferturile noastre fiind puse în situația de a se afirma plenar în ultima parte a jocului cu **Zimbabwe,** înscriind nu mai puțin de trei eseuri, prin **Toader, Paraschiv** și **Hodorcă,** răsturnînd totodată scorul la 21—20 în favoarea tricolorilor noștri și obținînd o victorie la limita de sosire, dar nu mai puțin magnifică. Înclestarea energetică totală cu selecționata africană, pentru a echilibra rezultatul și a învinge, a fost amplificată și de faptul că, într-un turneu de acum cinci ani, **România** mai cîștigase tot cu scoruri strînse împotriva lui **Zimbabwe:** 25—23 (la Bulawayo) și 25—24 (la Harare)! Cu atît mai mult ne putem bucura că echilibrul de forțe a cedat elanului românesc!

În aceeași zi de sîmbătă 23 mai, cînd națională noastră obținea această splendidă victorie „a voinței descătușate" pe terenul **Eden Park** din **Auckland,** contînd pentru clasamentul din aceeași grupă a 4-a, se întîlneau redutabilele formații ale **Franței,** cîștigătoarea „marelui șlem" din ultima ediție, **Scoția,** clasată pe locul secund în **Turneul celor 5 națiuni.** Deși **Franța** învinsese **Scoția** în ultima lor confruntare de la **Paris** cu 28—22 (18—7), de data aceasta, pe stadionul **Lancaster Park** din **Cristchurch,** cei care își vor asigura un avantaj pînă la pauză vor fi scoțienii (13—6) și numai cu mari eforturi în cea de a doua repriză purtătorii „cocoșului galic" realizează în extremis un scor **ex aequo:** 20—20!

Este aceasta o dovadă în plus că forțele sînt sensibil echilibrate în această grupă a 4-a în care sîntem și noi încadrați, iar „egalul" franco-scoțian are darul să ne stimuleze speranțele calificării, dacă vom evoca și un plăcut rezultat obținut în anii trecuți la București: **România — Scoția** 28—22, scor simetric cu cel menționat la Paris!

Oricum, după primul șoc, clasamentul grupei noastre sună plăcut ochiului oricărui suporter român: ROMÂNIA — 2 puncte, printr-un joc cîștigat; 2—3. **FRANȚA** — 1 punct, printr-un joc nul și SCOȚIA — 1 punct, tot printr-un joc nul și 4. **ZIMBABWE** — 0 puncte, cu un joc pierdut.

Șansa noastră apare mai bine conturată, printr-o victorie posibilă asupra uneia din cele două echipe occidentale, ceea ce ne-ar propulsa din grupă în sferturile de finale, adică în rîndul **celor mai bune 8 echipe din lume!** În momentul de față, adică după data de 28 mai a.c., cînd vom cunoaște rezultatul jocului **Franța — România,** disputat la **Wellington,** vom cunoaște mai precis soarta echipei noastre și ceea ce ne mai rămîne de făcut în continuare, prospectînd și partida **România — Scoția,** ce se va desfășura la **Dunedin,** pe data de 2 iunie a.c.

Întrucît am aflat rezultatul ululător și dezastruos al **Italiei** cu **Noua Zeelandă** (6—70!) din partida inaugurală a **Cupei,** contînd pentru grupa a 3-a, precum și succesul **Australiei** asupra **Angliei** cu 19—6 (6—0) din grupa întîi, se poate spune că, pentru început, victoria **României** apare ca **singura victorie** obținută de o echipă europeană, în vreme ce rugbyul de la Antipozi se arată amenințător. Noi strîngem pumnii, cu aceeași rîvnă de afirmare și sîntem alături, sufletește, cu tricolorii noștri, transmițîndu-le prin bătăile inimii îndemnul suprem: HAI ROMÂNIA!

TUDOR GEORGE

Rugby —

Cupa Mondială

România — Zimbabwe: 21-20

Fotbal

În căutarea punctului pierdut

Psihologic vorbind, egalul olimpicilor ne-a prins pe picior greșit, de mult nemaifiind obișnuiți cu ideea unui (semi) eșec pe teren propriu la nivel de echipă reprezentativă: meciul cu Irlanda de Nord aproape că intrase în uitare, îngropat acolo și de noua viață a echipei naționale, care a culminat cu acel 3—1 împotriva Spaniei; iar calificarea la Euro '84 ne-a făcut să trecem cam ușor peste faptul că ratasem trecuta Olimpiadă tocmai din cauza unui punct pierdut acasă (2—2 cu Italia, la Brașov).

Lăsînd, însă, deoparte psihologia asta a noastră de învingători (pe care Steaua a alimentat-o în așa măsură încît am trecut cu vederea și rateurile din cupele europene), vom putea rămîne în domeniul evidenței: nu ne-am calificat la două competiții majore (Olimpiada '84 și El Mundial '86) din cauza cîte unui punct pierdut de cele două reprezentative (cu Irlanda de Nord fiindu-ne cum se știe, suficient și un egal) în meciuri disputate acasă! Două exemple „pe propria piele" care confirmă că punctele obținute în deplasare nu pot fi pentru... recuperarea celor pierdute acasă, ci chiar pentru obținerea respectivelor calificări! Un punct pierdut rămîne un punct pierdut, el nu mai poate fi recuperat", precum un handicap de timp într-o cursă ciclistă, în care fiecare aleargă pe „punctaj" independent de al adversarului. Cu atît mai mult, un punct pierdut acasă are importanță dublă întrucît, inutil s-o mai spunem, intră în beneficiul unei adversare directe. Că jocul rezultatelor sau un „surplus" de puncte obținute în deplasare pot suplini semieșecurile pe teren propriu, e altă poveste; una care obligă la autodepășire, așa cum a făcut, de pildă, națională noastră pentru Euro '84, cînd, pierzînd două puncte acasă (cu Cehoslovacia), a fost pusă în situația să obțină minimum cinci puncte din trei jocuri consecutive în deplasare — tur de forță pe care l-a reușit, dar care nu este oricînd repetabil.

Problema care se pune, deci, este a capacității echipei olimpice de a obține în deplasare acele „puncte + 1" necesare și suficiente pentru a-i asigura șefia grupei. Proximul prilej este jocul cu Danemarca. Nu era neapărat nevoie ca danezii să bată cu 5—0 în deplasare pe Grecia pentru a ști că ei alcătuiesc o echipă redutabilă, formată din acei jucători care au stat în umbra lui Laudrup et Co., care sînt în căutarea unei „cărți de vizită" personale și care, conform regulii, vor ajunge titulari în prima echipă sau la cine știe ce cluburi europene. După cum o declarație a lui Iowicki confirma presupunerea noastră anterioară conform căreia mișunea olimpicilor la Cluj-Napoca este dificilă și pentru că fotbalului polonez i-a mai rămas (după ratarea calificării la europene) șansa olimpiadei pe care, cu siguranță, o vor juca pînă la capăt cu maximum de atenție.

Față de această potențială motivație a adversarelor, noi am acționat cu oarecare neglijență. Nu este mai puțin adevărat că atenția acestei primăveri a fost acaparată mai ales de jocul cu Spania, pentru olimpici bazîndu-ne în secret pe șansa de a-i putea folosi pe Belodedici și Bumbescu, alături de alți trei-patru jucători de la Steaua. Numai că atu-ul folosirii steliștilor n-a mai avut la olimpici aceeași vigoare ca la națională: din varii motive — de la uzura lor inerentă (la Cluj Belodedici a fost indisponibil, iar Băian și Balint au jucat bolnavi), la absența unor coechipieri de valoarea celor din națională.

Oportună, în principiu, ideea bazării pe o singură echipă, are, cum se vede, reversul ei, mai ales în condițiile în care pe această (suprasolicitată) echipă se bazează două loturi naționale! Un semn al slăbiciunii fotbalului nostru sau o realitate impusă de valoarea Stelei? Mai degrabă, al doilea caz. Atunci: comoditate în munca de selecție și pregătire sau instinctul de a merge „pe mîna" oamenilor verificați? Credem că și una, și alta. Morala este una singură: olimpicii să alcătuiască nu o formație (care să joace după obiceiurile de club ale componenților ei), ci o echipă cu un stil de joc clar, premeditat și elaborat.

În preajma jocului cu Polonia, am înregistrat apelul antrenorului echipei noastre, în căutarea unui vîrf de atac; apel justificat, ulterior, de jocul propriu-zis, în care linia de atac a avut trei componențe în 90 de minute (Vaișcovici—Balint, Bîro—Vaișcovici, Coicaru—Bîro)!, dar nejustificat, totuși, de răstimpul avut la dispoziție pentru găsirea acelui salvator om de gol. „Criza" de vîrfuri poate fi reală, dar poate fi și suplinită de o concepție tactică adecvată (care i-a făcut, de pildă, pe Ungureanu și Bumbescu să marcheze în premieră goluri pentru națională, chiar în această primăvară).

Aflîndu-ne, deci, în căutarea punctului pierdut acasă, ne aflăm mai ales în căutarea timpului pierdut în care am fi putut construi o echipă olimpică pe deplin competitivă.

O etapă cu goluri!

Criza de eficacitate a echipei olimpice a fost, se pare că o provocare lansată campionatului: în etapa trecută s-au înscris 31 de goluri, cu unul mai mult decît recordul returului ce fusese atins cu o etapă mai înainte. Încântător în aparență, acest bilanț nu este, însă, rezultatul unui aport echilibrat al tuturor combatanților, ci mai degrabă consecința autodepășirii unor echipe — Steaua, Corvinul și „U" Craiova — care au înscris 20 de goluri din cele 31 (15 „încasîndu-le" cele două resemnate, Gloria și Chimia). Lipsită din start de Belodedici și Bölöni, Steaua marchează trei goluri și apoi încă cinci, după ce rămîne și fără Lăcătuș în teren! Dovadă a omogenității lotului stelist care, iată fără trei din marii săi titulari reușește, totuși, să înscrie prin Weisenbacher (două goluri în zece minute), Hagi (care a zburdat pe teren, înscriind o dată din corner și a doua oară după o cursă solitară de 40 m), rezerva Kramer (tot două goluri în șapte minute), Rotariu și Pițurcă, acesta fiind marele ghinionist al unui joc în care se putea apropia de titlul de golgeter. Corvinul a trecut de la 0—4 la Brașov la 7—0 cu Gloria, reactivîndu-i pe Gabor (la „serviciu") și Văetuș (trei goluri, la finalizare). Craiova redivivus patru puncte în două etape, cu victorie la Sportul studențesc, cu 5—0 în fața Chimiei și cu doi tineri — Badea și Stoica — ce promit foarte mult în linia de atac craioveană și, poate, a vreunui lot național. Reține atenția performanța singurei victorii în deplasare: Dinamo surelasează Argeș pe terenul acestuia datorită superiorității la un capitol — tactica — foarte drag celor doi antrenori, Lucescu și Halagian. La fel cum la europenele de gimnastică Eugenia Golea sau Camelia Voinea n-au obținut mai multe medalii pentru că le-a cucerit... Daniela Silivaș, am spune, respectînd proporțiile, că și în campionatul nostru Dinamo (aflată într-un accelerat proces de reconstrucție)-n-a reușit deocamdată mai mult pentru că a fost... Steaua! Victoria își continuă cursa de regularitate, adăugînd rezultatelor tot mai mult spectacol și relansîndu-l în linia de atac, după o nedorită accidentare, pe tînărul Nuță, jucător talentat ce promitea foarte mult la lotul național de juniori. Etapa a avut și-o față cu-n „farmec" al ei — aceea în care o echipă (F.C.M. Brașov) a pierdut jocul din cauza unui autogol marcat de propriul ei antrenor principal!

Duminică se anunță cîteva jocuri interesante, cel puțin prin prisma rezultatelor din tur: Dinamo — Corvinul (3—3), F.C.M. Brașov — Flacăra Moreni (1—0), F.C. Olt — F.C. Argeș (0—0) și Rapid — Sportul studențesc (2—7). În rest, mai rămîne de văzut dacă Steaua va trece și hopul de la Bacău, dacă „U" Craiova continuă ascensiunea (în detrimentul Jiului), dacă Gloria va rezista acasă „arcuirilor" Oțelului, dacă Victoria va îngreuna lupta Chimiei pentru baremul minimal și, în sfîrșit, dacă „U" Cluj și Petrolul vor avea inspirația să joace pentru spectacol, eliberate fiind de orice alte griji.

OCTAVIAN ȘTIREANU

SAH
Cel Magistrala Mureșană

Victorie românească

Cea de-a XXVI-a ediție a turneului internațional al Federației române de șah a oferit o interesantă dispută sportivă. I-am putut vedea din nou, după o îndelungată absență, pe cei mai buni jucători ai noștri întrecîndu-se în sala „Modex" din Timișoara. Desigur, lista competitorilor putea fi lesne întregită cu alți doi maeștri internaționali valoroși: campionul României, Adrian Negulescu și „interzonalistul" Mihail Marin, dar regulamentul F.I.D.E., îngrădește numărul participanților din țara gazdă. Turneul a întrunit condițiile categoriei a IX-a F.I.D.E. având un coeficient Elo mediu de 2 470 puncte. Cei patru mari maeștri au avut de înfruntat ambiția tînără a maeștrilor internaționali, în număr de 12, de-a cuceri cele 10,5 puncte necesare obținerii unei norme de mare maestru. Ambițiile unora s-au spulberat de-a lungul a 15 runde, șanse teoretice păstrînd Mihail Ghindă, Ovidiu Foișor și Valentin Stoica în cazul în care ar fi punctat mai mult în finalul concursului.

Practicînd un joc solid, Fl. Gheorghiu, V. Stoica și M. Ghinda n-au rupt niciodată balanța egalității în defavoarea lor, fiind, pînă la sfîrșitul competiției, singurii nenvinși. Dacă în partidele directe cu colegi de echipă națională s-ar fi dovedit mai productivi, ar fi reușit să cîștige puncte prețioase la coeficientul Elo individual. Constantin Ionescu nu și-a onorat cel de-al treilea coeficient Elo al șahiștilor români, cum era de așteptat, cu o eventuală normă de mare maestru. Deși nu a jucat rău, C. Ionescu s-a încurcat în prea multe remize și nu a punctat decisiv ca alte dăți, precum anul trecut cînd victoria i-a revenit în turneu.

După runda a XIII-a Mihai Șubă a preluat conducerea clasamentului. Se pronostica victoria sa clară datorită jumătății de punct avute avans. Dar din nou jucătorul nr. 1 al echipei olimpice nu s-a dominat, a abordat prea ușor partida cu Rai Tischbierek și a pierdut fiind egalat înaintea ultimei runde de Fl. Gheorghiu și V. Stoica. Obținînd o prețioasă victorie în ultima zi a turneului, Ovidiu Foișor a sălțat din pluton exact pe prima poziție a clasamentului, datorită unui coeficient Sonneborn mai bun. Acumulînd tot 9 puncte ca și Valentin Stoica, Mihai Șubă și Florin Gheorghiu maestrul internațional Ovidiu Foișor cucerește pentru prima oară trofeul Turneului internațional al României, dovedind revenirea la excelența formă sportivă care i-a adus, în urmă cu cîțiva ani, titlul de campion național.

Înainte de-a prezenta rezultatele tehnice, supunem atenției cititorilor noștri „miniatura" realizată de Florin Gheorghiu în runda a X-a. S-a jucat indiana damei. **Gheorghiu — Przewoznik:** 1. d4 Cf6 2. c4 e6 3. Cf3 b6 4. g3 Na6 5. Cbd2 b5 6. c, b5 N : b5 7. Ng2 d5 8.00 c5 9. d : c5 N :c5 10. b4 Nd6 11. a4 Nd7 12. Tb1 De7 13. b5 a6 14. e4 ! d :e4 ? 15. Cg5 Cd5 16. Cd :e4 Nb4 ? ! 17. C :f7 ! 00 e(17... R :f7 18. Cg5 Rf8 19. N :d5 e : d5 20. D :d5 cu cîștig.) 18. Ceg5 T :f7 ? 19.N :d5 ! și negrul cedează deoarece pierde prea mult material. Clasamentul final este următorul: 1—4. Foișor (+4, =10, —1), Stoica (+3, =12, —0), Șubă (+6, =6, —3) și Gheorghiu (+3, =12, —0) cu cîte 9 puncte. 5—6. Tischbierek (R.D.G). și Ghindă 8,5 p. 7—8. Kenghis (U.R.S.S.) și Ionescu 8 p. 9. Xu (China) 7,5 p. 10—11. Vera (Cuba) și Liang (China) 7 p. 12. Ghițescu 6,5 p. 13—14. Nun (Cehoslovacia) și Bărbulescu 6p. 15—16. Przewoznik (Polonia) și Kirov (Bulgaria) 5,5 p.

În turul întîi al C.C.E., echipa bucureșteană „Politehnica" va întîlni în zilele de 29 și 30 mai în sala de sport a I.P. București pe campioana Islandei, „Taflfelag" Reykjavik. Lotul campioanei noastre are următoarea alcătuire: Mihail Ghinda (2 460), Valentin Stoica (2 440), Theodor Ghițescu (2 405), Mihail Marin (2 445), Otiliu Berechet (2 260), Dragoș Dumitrache (2 305), Traian Stanciu (2 315) și Dolphi Drimer (2 365). Calculele hîrtiei acordă prima șansă echipei noastre. Urăm mult succes campionilor noștri!

MARGARETA MUREȘAN

Box

Un lot fără „cocoș"

După campionatele europene de gimnastică de la Moscova, unde fetele noastre au dat o nouă strălucire gimnasticii românești, iată că o altă competiție continentală bate la ușă. Este vorba de Campionatele Europene de box ce vor începe sîmbătă la Torino (Italia) — veritabile maratoane pugilistice la capătul cărora, cu ani în urmă, boxul românesc s-a înconjurat adesoori cu lauri supremi. Doi dintre boxerii medaliați la aceste competiții, astăzi antrenorii **Calistrat Cuțov** și **Alec Năstac,** au alcătuit, după îndelungi și minuțioase testări, un lot din care fac parte, în ordinea categoriilor, **Adrian Amzăr, Daniel Dumitrescu, Daniel Măcran, Ștefan Drișcu, Marian Gavrilă, Vasile Traian Damian** și **Dorin Racaru.** După cum se vede, doar șapte boxeri, dar, după părerea noastră am fi putut conta și pe experiența și dorința de afirmare a unuia din pretendenții la categoria cocoș, Nicolae Guzganu sau Marcelică Tudoriu, indiferent care dintre ei ar fi fost selecționat. Cu alte cuvinte, e adevărat că nu avem boxeri competitivi la muscă, ușoară, semigrea și grea, dar la cocoș puteam emite, dacă nu pretenții, cel puțin un oarecare optimism. Să sperăm însă că lotul nostru, chiar și în alcătuirea sa de ultimă oră, va lupta din toate puterile, se va mobiliza exemplar și, confirmînd succesele obținute în competițiile internaționale ce au premers actuala ediție a campionatelor europene, va avea un cuvînt de spus în lupta pentru medalii. Firește, competiția va fi foarte aspră, adversarii vor fi foarte puternici, meciurile vor fi multe la număr și grele în desfășurare, dar izbinda va fi cu atît mai mare și mai valoroasă. Nu ne rămîne decît să urăm boxerilor noștri, din toată inima, succes! (Victor Niță).

Comentariul săptămînii

Eradicarea subdezvoltării

Dacă dezarmarea și pacea, înlăturarea primejdiei unui nou război la scară planetară constituie problema numărul unu a omenirii în momentul de față, dezvoltarea, ca parte componentă de cea mai mare importanță a procesului de făurire a unei noi ordini economice internaționale, se situează, fără îndoială, pe locul imediat următor. Sînt cunoscute marile decalaje existente în lume în ceea ce privește dezvoltarea. Astfel, țările în dezvoltare, în care trăiesc peste două treimi din locuitorii globului, nu beneficiază decît de o cincime din produsul mondial ; ponderea acestor țări în producția mondială agricolă este doar de 35 la sută, în cea industrială — de numai 10 la sută, iar în activitatea de cercetare tehnico-științifică desfășurată în lume — de mai puțin de 5 la sută. Jumătate din populația Pămîntului trăiește cu un venit inferior nivelului de 400 de dolari pe an, ceea ce înseamnă de 35 de ori mai puțin decît primea un american cu venit mijlociu în 1983. Sînt țări în care venitul anual pe locuitor este chiar sub 110 dolari. Și în condițiile de acum decalajele nu numai că nu se reduc, dar se adîncesc, subdezvoltarea se agravează : dacă pe ansamblul economiei mondiale venitul pe locuitor a crescut în deceniul 1973—1983 cu 4,6 la sută, în 24 de țări latino-americane, în aceeași perioadă, venitul pe locuitor a scăzut. Pornind de la situația existentă, președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că lichidarea subdezvoltării, ridicarea economică și socială a țărilor rămase în urmă constituie o problemă de care depind însuși viitorul omenirii, perspectivele de viitor ale păcii și stabilității mondiale, reprezentînd o necesitate obiectivă a epocii contemporane.

Între căile și mijloacele de lichidare a subdezvoltării în planul din față se situează efortul propriu al fiecărui popor, concentrarea și mobilizarea intensă ale întregului potențial material și uman al țării respective. Nimic nu poate înlocui acest efort, care constituie baza solidă a oricărui progres. Oricît de mari ar fi ajutorul primit sau creditele luate, în cele din urmă ajutorul se va epuiza iar creditele vor trebui rambursate. În același timp însă, trebuie avute în vedere și alte elemente, întrucît, în condițiile actualei ordini inechitabile din economia mondială, efortul propriu din fiecare țară în dezvoltare nu poate fi valorificat pe deplin, munca popoarelor din aceste țări se scurge în mare măsură gratuit peste hotare. În primul rînd, este vorba de lărgirea colaborării internaționale, în cadrul căreia să se acorde un sprijin multilateral țărilor state în eforturile lor de eradicare a subdezvoltării. În concepția românească, această colaborare internațională este chemată să contribuie la dezvoltarea industriei și a agriculturii, la valorificarea superioară a resurselor de care dispun aceste țări. În al doilea rînd, se impun asigurarea accesului larg al țărilor în dezvoltare la tehnologiile moderne, desființarea barierelor vamale și asigurarea unor prețuri corespunzătoare pentru produsele acestor țări, stabilirea unui raport just, echitabil, între prețul materiilor prime și cel al produselor industriale. În sfîrșit, de o mare importanță este și soluționarea globală a problemei datoriilor externe ale țărilor în dezvoltare, cu privire la care România a propus cunoscutul ei plan de măsuri.

Se înțelege de la sine că abordînd chestiunea fondurilor necesare dezvoltării, raportul dezarmare-dezvoltare nu poate fi ocolit. Într-adevăr, uriașele sume cheltuite an de an pentru înarmări ar constitui o sursă de primă mînă pentru lichidarea subdezvoltării ; numeroasele calcule făcute de specialiști sînt edificatoare. Dar nu-i vorba numai de înarmarea țărilor dezvoltate, a puterilor politice, economice, militare, ci și de cheltuielile cu înarmarea ale înseși țărilor în dezvoltare, cheltuieli care de la 6 la sută din buget în 1965, au ajuns la 20 la sută în 1982 ; ele frînează, se-nțelege, și mai mult procesul dezvoltării. Avînd în vedere întreaga problematică a raportului dezarmare-dezvoltare, România a propus înghețarea bugetelor militare, fondurile eliberate pe această cale urmînd să fie utilizate pentru progresul tuturor țărilor, în primul rînd al celor rămase în urmă. Se știe că țara noastră, la inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu a trecut în mod unilateral la reducerea cu 5 la sută a cheltuielilor militare, ca și a armamentelor și a efectivelor militare, cea dintîi acțiune de acest fel pe plan mondial.

Ținînd cont de toate acestea, precum și de interdependența tot mai accentuată a economiilor lumii, de faptul că țările dezvoltate trebuie să fie obiectiv cointeresate în progresul țărilor rămase în urmă (m-am ocupat de această problemă în alte comentarii), apare ca imperios necesară angajarea unor negocieri care să ducă la eradicarea subdezvoltării, la dezvoltarea armonioasă, echilibrată a economiei mondiale, în interesul tuturor popoarelor.

ION CODRU

Pace, înțelegere, colaborare

Se știe că politica externă românească, făurită și promovată cu strălucire de președintele Nicolae Ceaușescu, este cunoscută și prețuită pe toate meridianele. Este deci normal ca acestei politici să i se consacre, în țară și peste hotare, numeroase lucrări. În șirul lor se înscrie și cartea dr. Ion Ciubotaru „Politica externă a României socialiste — direcții fundamentale, principii, acțiuni", apărută de curînd la Editura Politică.

Cu seriozitatea și cu migala bine cunoscute cititorilor revistei noastre din mai multe articole și studii tipărite în „Flacăra", ca și în alte publicații, dr. Ion Ciubotaru realizează, în relativ puține pagini, o expunere sistematică a trăsăturilor definitorii fundamentale ale politicii externe a României, parte integrantă a operei de construcție socialistă din țara noastră, aflată într-o deplină unitate dialectică cu politica internă.

După ce analizează premisele obiective și bazele teoretice ale politicii externe a țării noastre, Ion Ciubotaru expune concepția României socialiste, a președintelui ei asupra principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state. În lumina acestei concepții, la baza relațiilor sale internaționale, a raporturilor cu celelalte state, România așază ferm principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, al renunțării la forță și la amenințarea cu forța. România a militat și militează în continuare pentru promovarea acestor principii și pentru aplicarea lor fermă în viața internațională, pentru generalizarea lor în raporturile dintre toate statele.

Un substanțial capitol este rezervat politicii active a țării noastre de colaborare cu toate statele. În acest context, dr. Ion Ciubotaru arată că în dezvoltarea relațiilor bilaterale ale României cu celelalte state, rolul hotărîtor l-a avut dialogul la vîrf. Tocmai în cadrul convorbirilor la acest nivel s-au deschis perspective noi pentru impulsionarea raporturilor bilaterale, pentru intensificarea conlucrării în lupta pentru pace, destindere, înțelegere și colaborare pe plan internațional.

La fel de bine documentat și argumentat este și capitolul consacrat eforturilor țării noastre în direcția soluționării problemelor internaționale majore: înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare ; realizarea securității în Europa ; transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți, lipsită de arme nucleare și chimice ; rezolvarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor internaționale ; lichidarea subdezvoltării și edificarea unei noi ordini economice internaționale. Sînt evidențiate, de asemenea, poziția și demersurile României în ceea ce privește democratizarea relațiilor internaționale, creșterea rolului O.N.U. și al altor organizații în viața politică mondială.

Cunoscător de excepție al problematicii complexe pe care o presupune subiectul abordat, stăpînind la perfecție materia pe care o modelează, dr. Ion Ciubotaru a realizat o lucrare de mare utilitate pentru cercuri largi de cititori.

ION D. GOIA

Dar mîine?

Într-adevăr, Scarlett O'Hara adunase prea multe în cap pentru a nu se dumiri imediat că nu le poate face pe toate cît ai clipi din ochi. Și atunci, s-a gîndit că, ar fi bine să nu se despartă de noi fără a ne fi lăsat un ce memorabil. De pildă acel convingător, tonifiant, inubliabil — mai e și mîine o zi...

Margaret Mitchell nu ne-a mai putut spune cît din ce și-a propus Scarlett, ce s-a mai adunat în drumul ei în vrerea și în izbînzile ei. Izbită de un camion, dispărută din viață la nici 50 de ani, scriitoarea s-a despărțit de Scarlett, de Butler, de Tara, de noi.

Cineva s-a gîndit că n-ar strica să-i recheme în cadru pe toți cîți s-au perindat în jurul bătăliilor din cîmpiile Sudului. Nu la o reluare a temei cunoscute în variantă mai nouă, cu actori mai cruzi și cu somnul strivit de povara gloriei celorlalți. O agenție din New York a fost angajată la o operație stranie : să găsească pe cineva, indeajuns de priceput, pentru a fi în stare să scrie „Pe aripile vîntului" — vol. II. Un concurs pe această temă s-a lansat, alesul a și fost decis dar pentru moment nu i se divulgă numele. Așa cum nu s-a făcut public nici numele fericitului editor pregătit a-și umple buzunarele cu banii cumpărătorilor care, de 50 de ani, își bat capul cu întrebări. Douăzeci și cinci de milioane de exemplare s-au vîndut pînă acum din „Pe aripile vîntului". Cititori din 37 de țări au răsfoit-o cu înfrigurare. S-a tradus în 27 de limbi, inclusiv în Braille.

Scriitoarea n-a vrut să meargă mai departe în a urmări destinul frumosilor eroi. A încercat s-o facă o anume Anne Edwards, care a scris un scenariu pentru M.G.M. — Universal. Era continuarea întîmplărilor știute de noi. Cauze nestiute de noi au împiedicat nașterea peliculei. Se va face, în schimb, cea de acum, după romanul aflat în curs de elaborare, ținut din scurt pentru a nu se depărta de cadrul cunoscut, pentru a nu se ieși din frontierele bunului simț.

S-au iscat destule discuții. Unii resping ideea, apreciind că trebuie respectată voința scriitoarei. E ca și cum eu mi-aș propune să alcătuiesc continuări la „Război și pace" sau „Madame Bovary", spunea un slujitor al condeiului. Alții încearcă să contureze posibila continuare. Iată, între altele, una : Scarlett O'Hara se va strădui să-l recupereze pe Butler. Dar el se va dovedi insensibil. Drept care ea se va lansa în politică. Întrevăzînd în aceasta o posibilitate de a-și apăra bunurile. Dar nu va ajunge prea sus, acolo se va cățăra în schimb Ashley, pe care, nu-i de mirare, îl manipulează. Se așteaptă, firește, să intre în scenă copiii, nepoții știutelor ființe.

Așa sau altfel, rămîne să vedem. Bătăi de cap au realizatorii de filme care, ce credeți, se tot izbesc de necunoscute severe. Cine va fi Scarlett ? Cine Rhett, cine Ashley ? Pentru domnul Butler o primă propunere a fost avansată : Sean Connery. Dar ceilalți ? Sau, știu eu, sătui să tot caute prin sertare de filmotecă, producătorii de film își vor aminti de trucul cu computerul ? S-ar rezolva astfel mai multe odată. Am scăpa de violenta imaginii în care o Lady Hammilton ar apare în haine de-nu-știu-cine. Și l-am vedea chiar pe dumneaor — Scarlett, Rhett, Wilkes la vîrsta lor de-a doua zi, mai plinuți, cu ceva chelie, după caz, ceva dinți lipsă, compuși fotogenic și enervant de exacți la vîrstele ce nu le-au mai apucat de computerul atoateputincios.

Margaret Mitchell n-a putut să ni-i prezinte mai aproape de noi. Sau n-a vrut. Și dacă ar fi făcut-o, era bine ? Avea rost, vreau să spun ?

Nu de alta, dar mă tem să nu devină o modă această poftă de a te trage de mînecă te miri cine pentru a-ți comunica, numai zîmbet : Doriți să cumpărați „Geniu pustiu" vol. II ? E scris chiar de mine personal !

NEAGU UDROIU

Procesul unui scaun

La 24 de ani de la asasinarea lui John F. Kennedy mai stăruie încă anumite neclarități. S-au scris o mulțime de articole, au apărut vreo 30 de cărți fără ca subiectul să pară a fi epuizat. Celebrul și în același timp controversatul raport al Comisiei Warren a ajuns la concluzia că Lee Harvey Oswald, cel care a tras de la fereastra depozitului de manuale, a acționat singur. Față de concluziile raportului s-a căutat acreditarea (și implicit dovedirea) unei conspirații cu ramificații care duceau fie spre Mafie, fie spre C.I.A.

London Weekend Television și-a propus să realizeze ceea ce a împiedicat Jack Ruby, asasinul lui Oswald ; „În proces : Lee Harvey Oswald", evident o emisiune pentru micul ecran. Nu există un scenariu și nici nu au fost folosiți actori. S-a apelat în schimb la oameni de meserie. Acuzarea este asigurată de Vincent Bugliosi, cel care l-a acuzat pe Charles Manson, în timp ce apărarea îl are ca avocat pe Gerry Spence. Ca judecător a fost ales Lucius Bunton din Texas. Nu a fost omis nici juriul format din jurați din Dallas. Rolul lui Oswald este „jucat" de un scaun. Tot acest aparat judecătoresc s-a deplasat pe calea aerului la Londra unde, în trei zile, s-au înregistrat 18 ore de depoziții.

Au fost necesare 18 luni de căutări pentru a se da de urma celor 4 duzini de martori pe care i-a cerut instanța, în procesul tv apărînd doar 21. (Instanța a avut în vedere și o examinare atentă a filmului lui Abraham Zapruder). Nefiind un proces autentic unii martori au avut posibilitatea să nu se prezinte ; cum a fost cazul Marinei Oswald. Oricum, datorită precizării timpului de emisie totul a trebuit să fie limitat.

În urma auderii martorilor, a examinării probelor, juriul a decis : Lee Harvey Oswald este vinovat ! Răspunzînd întrebărilor separate, cu majoritate de voturi, juriul a hotărît că asasinul a acționat singur. Quod erat demonstrandum !

DAN DĂNUȚ DORU

Sarimanok saga

Orașul port Diego Suarez din nordul Madagascarului se află în ajunul unei premiere naționale : în scurtă vreme urmează să fie inaugurat aici primul muzeu maritim al acestui stat african. Printre exponate o deosebită atracție va exercita firește o navă din frunze de palmier — Sarimanok.

Faza practică a expediției a început în primăvara anului 1933, în arhipelagul sud-filipinez Sulu. Meșteri băștinași s-au angajat cu toate forțele la construirea unui canoe dublu, cu o lungime de aproximativ 20 de metri, dintr-un arbore de lauan de 130 de ani. Era vorba de o navă care trebuia să fie copia fidelă a celor cu care brăzdau mările sud-est-asiatice austronezienii de acum 2500 de ani. S-au folosit doar tehnici și unelte tradiționale utilizate de sute de ani în zona Sulu. Totul era de producție indigenă : structura din bambus, pînza împletită din frunze de palmier. Pandanus, vasele pentru apă și alimente, din argilă arsă la soare. Lucrările au durat 10 luni.

Majoritatea specialiștilor erau de părere că austronezienii au urmat o rută în apropierea coastelor, trecînd pe lîngă Sumatra, Sri Lanka, India, Peninsula Arabică și Cornul Africii. Pînă în anul 1985 se considera imposibil ca ei să fi parcurs o rută care să traverseze direct oceanul. Și, totuși, cineva și-a pus pînă la urmă întrebarea dacă, folosindu-se de musonul sud-estic, care bate timp de o jumătate de an într-o direcție favorabilă în zona Oceanului Indian, nu s-a putut realiza o asemenea îndrăzneață întreprindere ? Cel ce a avut această idee a fost savantul britanic Bob Hobman, care a ținut morțiș să-și dovedească realismul ipotezei printr-o expediție. Hobman și-a selecționat un grup de nouă tovarăși dintre amatori, de asemenea, explorări riscante, dar și dintre specialiști.

La începutul lunii mai 1984, Sarimanok pleca, din insula Tawi-Tawi (sud-vestul Filipinelor), într-o adevărată „călătorie în trecut". Se aprecia că aceasta va dura între două și șapte luni. Dar, lucrurile au luat rapid o cu totul altă turnură. De-abia începuse călătoria și hawaianul Chico Hansen a murit de friguri. Apoi, nava a nimerit, în Marea Java, într-un taifun care a provocat serioase stricăciuni la prova și în structura ambarcațiunii. A fost necesară o întrerupere a expediție în Bali. Abia în mai 1985 a continuat periplul maritim, cu o derivă de peste 5 000 kilometri peste ocean. Totul se unise parcă împotriva oamenilor : la cîteva zile de la plecare, o furtună cu mari averse a îngreulat serios condițiile și așa primitive de la bord. Se naviga, firește, fără instrumente moderne de orientare și fără legătură radio. Doar un aparat automat de emisie informa lumea înconjurătoare despre poziția exactă a „Sarimanok". Cînd neozeelandezul Colin Putt s-a îmbolnăvit grav și viața lui era în pericol. Hobman a fost nevoit să acosteze în Insulele Cocos, de unde Putt a fost trimis în patrie cu un avion. Restul echipajului a regretat probabil că nu a rămas în aceste insule, pentru că în următoarele săptămîni, ploaia și furtuna au fost însoțitorii lui permanenți. Aceasta pe lîngă frigul iernii ce era în momentul ei de apogeu în emisfera sudică. Valuri înalte treceau continuu peste bord. Cei șase oameni trebuind să arunce în mare nu mai puțin de 70 000 de căldări cu apă. Doamna Crook, care își pusese să găinească la loc deschis, după rețete originale austroneziene, avea de luptat cu ploaia și vîntul.

Mare trebuie să fi fost, deci, bucuria cînd la 6 august 1985 — 32 de zile după ce părăsiseră Insulele Cocos — la orizont a apărut pămîntul. Era chiar intrarea în portul terminus Diego Suarez.

Membrii expediției au fost decorați de către Madagascar cu „Ordre National". Iar nava Sarimanok își va găsi în sfîrșit odihna în muzeul din Diego Suarez.

ROMEO NĂDĂȘAN

Nu i-a fost ușor lui Traian să le croiască drum în viață celor trei frățiori. Că de fapt el s-a ocupat de creșterea lor. El i-a dus și adus de la școală cînd erau mici, el s-a îngrijit de îmbrăcăminte, de hrană, de tot. La căpătîiul mamei lor, a bunei lor mame, care a zăcut ani de zile, tot el a stat. Doctori, medicamente, nopți albe alături de ea. În afara celor cîteva ore de somn, restul zilei lui Traian era dedicat muncii la uzină, celor trei frățiori și îngrijirii mamei. Seara, tîrziu, cînd încă mai rezolva probleme de algebră cu fratele cel mai mare, căci începea cu mezinul, continua cu mijlociul și sfîrșea spre 10, 11 seara cu Mircea, care rezista mai bine tentației somnului datorită celor 15 ani ai săi. Nu rareori Traian ațipea cu capul pe masă, ia timp ce frățiorul său se căznea să descurce încurcatele probleme pe care i le dădea „meditatorul" său. Simțea mîna călduță a adolescentului care, cu tandrețe, îi masa ușor ceafa. „Ești frînt de oboseală, Traiane. Du-te și te culcă. Ai încredere că voi rezolva cu bine problemele. Greu a fost pînă am învățat de la tine teoria ecuațiilor cu mai multe necunoscute, tehnica dezlegării exercițiilor începe să-mi fie din ce în ce mai accesibilă. Mă descurc, într-un cuvînt. Mă întreb ce ne făceam noi fără ajutorul tău ? Trei țînci cărora le trebuia mîncare, haine, căldură. Și, pe deasupra, cu o mamă bolnavă, căreia îi era necesară, datorită bolii ei, o îngrijire cu totul aparte. Dar principalul e altul. Tuturor le trebuia dragostea pe care tu ne-ai oferit-o din belșug. Problemele tale de viață ți le neglijezi din cauza noastră. Nu te-am văzut măcar o dată cu o fată, deși ai 23 de ani...". „Ho, minzule, ho, gata cu reflecțiile. Mă, da' ce mai emancipați sînteți voi, puștii de azi ! Uite cine îmi duce mie grija „vieții personale". Eu ațipesc puțin și tu îți termini tema ce ți-am dat-o. Cînd ești gata, mă trezești să-ți verific „opera". „Nu te superi, Traiane, dacă îndrăznesc să fac și eu o remarcă ?" „Da, zii !" „Nu uita că azi am împlinit 15 ani, așa că nu mai sînt chiar puști, puști".

Traian, un tînăr înalt, brunet, cu părul ondulat, cu umeri largi, de atlet, cu un surîs ușor ironic, care îi dă un șarm aparte fetei prelungi, smeade, acoperite de o paloare care trădează o oboseală care a devenit cronică, se uită zîmbind la fratele său. „Să știi că tu ai dreptate, Mircea, nici n-am băgat de seamă că te-ai făcut băiat mare. De azi încolo îți zic flăcăule, nu puștiule. Ce să-i faci, cu timpul ăsta care trece în zbor !".

În timp ce conducea autoturismul, Traian se gîndea la anii din urmă. Cît de grei au fost. Acum lucrurile s-au mai limpezit. Blata lor mamă s-a îndrăvenit, dar părul îi e alb, alb. „Să știți că numai tonusul, moralul dv. extraordinar au ținut-o în viață", îi spunea deunăzi medicul. „Îngrijirea pe care i-ați dat-o, medicamentele, medicii buni, da, au avut un rol mare, nu neg, dar cel mai important factor a fost faptul că ați încurajat-o mereu, că v-ați îngrijit de frățiorii dv. Asta a ușurat-o în parte de grija pentru ei, liniștind-o sufletește. Dacă nu erați dv. se prăpădea demult, biata de ea. Și faptul că cei mici au mers din succes în succes, datorită voinței pe care le-ați insuflat-o dv., a contat mult. Unui tînăr ca dv., nu numai eu, dar noi toți, societatea și nu exagerez, putem să vă spunem bravo. Unul din frații dv. este de acum muncitor-specialist, iar ceilalți doi, mîine, poimîine, termină liceul de mecanică fină. V-ați făcut cu prisosință datoria. Acum e cazul să vă îngrijiți și de dv. După atîtea sacrificii e timpul să vă întemeiați o familie. Nu uitați. Nana vă așteaptă de cinci ani. Chiar răbdarea unei fete excepționale ca micuța dv. șatenă are și ea niște limite". „Cred, doctore, că în curînd termin și eu cu burlăcia. Ce-a fost mult a trecut. Fata m-a așteptat cu

Cronica șoselei

Cisterna

fidelitate și dacă am reușit să-mi scot familia la liman, asta e datorită în bună parte și ei. Cine i-a pregătit hrana mamei în ultimii trei ani ? Cine a îmbărbătat-o ? Nu ea ?"

Lui Traian îi treceau prin minte secvențe teribile din viața lui nu prea lungă, ce-l drept, dar teribil de grea. Moartea tatălui cînd el avea doar 16 ani. Cum a rămas deodată el și ai lui fără nici un rost pe lume. Îmbolnăvirea și imobilizarea la pat a mamei, meseria pe care trebuia s-o învețe, cursurile la seral realizate, cum se zice, din mers, căci trebuia să cîștige pentru ai săi, grija ca frații mai mici să învețe și încă bine. Doamne, cum a biruit atîtea greutăți ? Parcă nu-i vine a crede. Viitorul s-a luminat mult. Petele întunecate din viața lui sînt acum de domeniul trecutului. Fără să vrea zîmbește și în același timp picături calde îi umezesc mîna. Sînt lacrimi de bucurie. Primele le-a vărsat cînd a aflat că mama lor e complet vindecată, a doua oară a plîns de fericire cînd Mircea, din primul lui salariu le-a adus fiecărula cîte un mic dar. Întîi mamei, i-a legat un batic în jurul gîtului. Apoi, băiatul s-a îndreptat timid, înroșindu-se ca o fată, spre fratele mai mare...

„Traiane, ca se întîmplă acolo, pe stînga, cu cisterna în staționare ?", îl întrebă colegul și prietenul său care îl întovărășea pe drumul spre satul natal. „Se pare că e mașina care colectează laptele". Redu puțin viteza, ăștia se foiesc pe fel de fel de traiectorii. Și îs mai atenți să nu-și verse bidoanele, decît la mașini. Iar biciclistul din față, care face opturi, parcă se pregătește să treacă proba de îndeminare la poligon. Numai că ale lui nu-s prea regulate. Slalomul arată clar că omul pe două roți e parfumat bine de tot".

Traian reduce viteza considerabil. Ocolește de departe năzdrăvanul biciclist, privește atent zona din apropierea cisternei, ba se uită și pe sub roțile mașinii. Nu cumva cineva se pregătește să traverseze ? Nu, nu e nimeni. În consecință mărește ușor viteza. Drumul e liber. Nici un semn de viață în jurul mașinii. Instantaneu, ca din pămînt, apare o femeie. A stat pînă atunci, probabil, într-un unghi mort, într-o zonă obturată de partea din spate a mașinii. Fără să se uite deloc spre dreapta de unde vine autoturismul, ea se îndreaptă cu capul în pămînt exact spre el. Traian încearcă un viraj brusc la dreapta, dar în zadar. Cu aripa din stînga lovește femeia și o doboară la pămînt. Tînărul coboară din mașină complet năucit. Nu știa ce să facă mai întîi. Să-și explice nevinovăția ? Să-și caute martori ? Nu, cel mai important e acum să ajute victima. A fost însă îmbarcată între timp într-un autobuz. E în drum spre spital. „Mă întrebați dacă o cunosc, spune șoferul. Eu lucrez pe traseul ăsta numai de două zi'e. Bineînțeles că nu. Ce pot să-ți spun e că mai trăia încă. Cum era îmbrăcată ?" „Vă spun eu, intervine o fetișcană. Avea fustă neagră de lînă și un jerseu albastru. Broboadă înflorată". Un bărbat vine în fugă spre Traian. E vecinul lui, Tase. Un om de vreo 50 de ani. „Am urcat-o împreună cu cellalți pe nana Maria în autobuz. Are mai multe fracturi. Dar cred că scapă. Așa spunea medicul de la Baia Mare care era în autovehicul. Se întorcea din gardă. „Să te duci imediat s-o vezi, Traiane. Oare cine o fi lovit-o ? Cică un autoturism". Un bărbat rezistă altfel decît o femeie la asemenea șocuri. Vestea că el însuși a accidentat-o pe mică-sa, l-a lovit ca un trăsnet. Își reazămă capul pe umărul vecinului și începe a plînge înăbușit. „Eu am lovit-o, Tase, eu". Fii tare, Traiane, doar n-ai vrut. E de neînchipuit cîte nenorociri s-au putut abate pe capul vostru. Cînd scăpărăți și voi de belele ! Eu am încredere deplină că mama ta se vindecă. Nu poate să vă părăsească tocmai acum. Lovitura n-a fost în plin. Săraca, ducea bidonul golit după ce deșertase laptele în cisternă. Nu-i bine să conduci tu mașina spre spital în starea asta. Lasă-mă pe mine. Împlinesc al 30-lea an de cînd conduc".

VICTOR BEDA ■

Civilizația sportului

Dosarul violenței

Odată cu meciul Bayern München — F.C. Porto disputat miercuri la Viena, s-a încheiat sezonul european oficial intercluburi. Ideea, puțin fantezistă pentru anii 50, a celebrului ziarist francez Gabriel Hanot, a prins și acum competiția cluburilor campioane e dublată, triplată de „surorile" ei mai mici, cupa cupelor, cupa U.E.F.A. etc. Pe măsura creșterii interesului pentru „duelurile europene" s-au înmulțit și agresiunile de tot felul de pe terenuri, avertismentele, eliminările, suspendările. În anii 80, agresiunile au proliferat și în tribune culminînd cu „tragedia Heysel '85".

În faza semifinalelor cupelor europene din acest an, numai în meciurile tur, arbitrii au dictat 12 avertismente și 5 eliminări ! Statistica ultimilor șase ani (111 sancțiuni din 1980 pînă în 1986 !) vorbește de la sine despre climatul de violență în care se desfășoară multe „jocuri europene". Un cunoscut jucător francez care a primit 24 de avertismente din 1982 pînă acum, declara cu cinism : „Nici un antrenor nu mi-a spus să-mi lovesc adversarul, dar aproape toți mi-au recomandat să mă joc... respectat". Iar un altul, internațional de renume, astăzi antrenor, spune : „Un apărător trebuie să inspire frică ! : Just Fontaine, golgeterul Cupei Mondiale 1958, care a abandonat fotbalul după două grave fracturi consecutive, susține că violența este veche ca și fotbalul, jucătorii de ieri ca și cei de azi împărțindu-se în „rupători" și profesioniști onești.

Evoluția tehnicii fotbalistice a făcut ca prin anii 70 diferențele de natură tehnică dintre apărători și atacanți să se estompeze pînă la dispariție. A apărut fotbalul total cu polivalența jucătorilor și cu angajamentul specific care a transformat brutele de ieri în „jucători fizici", instituționalizînd violența. Vechea și plăcuta noastră cunoștință, arbitrul Michel Vautrot (România—Italia : 1—0, aprilie 1983 și Steaua — Barcelona : 2—0, mai 1986) apreciază că jucătorii au devenit din ce în ce mai trișori. Implicațiile „economice" ale fotbalului subordonat exclusiv rezultatului au afectat grav spiritul jocului și spectacolul. Atunci cînd un apărător știe precis că scăpîndu-și adversarul direct riscă să piardă prima de joc și să nu mai fie inclus în formație, folosește tot arsenalul iregularităților de la tragerea de tricou pînă la atacul violent „de la spate". Anul trecut, în meciul Elveția—R.F.G., disputat în aprilie la Basel, Jakobs (de la S V Hamburg) l-a „demolat" pe Perret (de la Xamax Neuchatel) : dublă fractură de tibie și peroneu ! Arbitrul a arătat un cartonaș galben. După cîteva luni, Jakobs juca în Mexic la campionatul mondial, Perret nu va mai juca niciodată. Există asemenea exemple și în... curtea noastră. De aceea vom continua „să răsfoim dosarul violenței", poate și cu ajutorul scrisorilor dumneavoastră. De ce ? Fiindcă violența, alături de dopaj, reprezintă unul din marile pericole care amenință sportul. Liviu Rebreanu scria : „Sportul presupune o civilizație pe care să se grefeze... Gradul de sportivitate indică într-un fel și gradul de civilizație al unui popor... Spectacolul sportiv e corolarul natural al educației..."

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Toată lumea face sport

● Încă un monument al atletismului este pe cale să fie doborît : legendarul record mondial al americanului Bob Beamon, acel 8,90 m la săritura în lungime de la Ciudad de Mexico, din 1968. Săptămîna trecută, în orașul Tahkadzor, din R.S.S. Armeană, sovieticul Robert Emmian a sărit 8,86 m, la numai 4 centimetri de performanța lui Beamon, profitînd, ca și americanul acum 19 ani, de altitudine, orașul în care a concurat, aflat la 100 km de Erevan, fiind situat la 1 980 m. A fost, dacă ne oprim asupra cifrelor de concurs, o veritabilă tentativă de record, pentru că Emmian a riscat totul, depășind de trei ori, iar cele trei încercări reușite au fost, toate, excelente ● Iată fișa de concurs a lui Emmian : depășită — 8,86 m — 8,65 m (a șasea săritură din toate timpurile) — depășită — 8,53 — depășită. În vîrstă de 22 de ani, Robert Emmian era deținătorul recordului european al probei, pe care și l-a îmbunătățit acum cu 25 cm ! ● Cu toate că a reușit să cîștige (în condițiile cunoscute...) „Cupa Intercontinentală" la fotbal, antrenorul lui River Plata, Hector Veira, a fost debarcat de la cîrma formației argentiniene, conducătorii clubului din Buenos Aires neputînd digera locul mai mult decît modest din campionat. Veira a fost înlocuit cu Carlos Timoteo Griguol, pînă în prezent la Ferrocarril Oeste, cu care a cîștigat două titluri de campion al Argentinei, în 1982 și 1984.

LUCIAN OPREA ■

„Trecutul s-a încheiat!"

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

Medicul Andrei Csapó, din Oradea în ultimul moment a reușit, credea el, să se salveze. Cu o zi înainte de plecarea primului transport, sosise printr-un curier special, de la Ministerul de Interne un ordin de chemare, prin care i se cerea să se prezinte imediat pentru „muncă obligatorie" la un spital din Dunántúl. Cu ordinul în mînă, s-a prezentat la raportul locotenent-colonelului Péterffy.

— Supus vă rog, domnule locotenent-colonel, aprobați să plec împreună cu soția și copilul care n-a împlinit încă doi ani !

— Ce ? Cum ? Vrei și familia ? se răsti furios Péterffy. Despre asta nici nu poate fi vorba. Dimpotrivă, pentru că ți s-a deschis o poștă inadmisibilă, acum nu vei mai pleca nici dumneata.

— Scuzați-mă, domnule locotenent-colonel, bîlgui speriat Csapó, există asemenea precedente, știți, în trecut...

— Trecutul s-a încheiat ! Arată-mi și mie despre ce fel de ordin de chemare îmi tot vorbești.

Péterffy a luat ordinul din mîna tremurîndă a medicului și, fără să-l citească, l-a rupt în bucăți.

— Așa... Sper că acum, în sfîrșit, te-ai dumirit ! Am terminat !

După cîteva ore, Péterffy a aflat că ordinul în favoarea lui Csapó a fost emis la intervenția unui colonel suspus din Budapesta. Imediat a dispus ca familia Csapó să fie inclusă în lotul ce urma să fie deportat a doua zi.

Béla Friedman s-a întors la Oradea dintr-un detașament de muncă forțată din Ucraina grav paralizat. A fost declarat invalid 75 la sută și astfel exceptat de la ghetoizare. Totuși Péterffy l-a obligat soția să intre în ghetou, împreună cu copilul de patru ani. Friedman deși se deplasa foarte greu, ajutîndu-se de două cîrji, a ajuns la Budapesta. Oferind o sumă uriașă unui avocat, care a prezentat cazul direct unui secretar de stat de la Ministerul de Interne. S-a dispus expedierea familiei Friedman la Budapesta. Pe data de 1 iunie a sosit la minister răspunsul sec al lui Péterffy : „Doamna Friedmann și copilul au fost deportați".

Sternhell, în ghetoul de la Oradea, în ajunul plecării ultimului transport s-a ascuns în podul unei case, între două ziduri, unde nu putea fi găsit. Plănuia ca, după plecarea tuturor, să iasă din ascunzătoare și să fugă în România. Toată noaptea s-a frămîntat. Va reuși ? Merită ? La ce se poate aștepta ? În zori a coborît din pod și s-a dus la președintele Consiliului evreiesc Leitner, care, se știa, urma să fie dus la Budapesta imediat după lichidarea ghetoului. După ce i-a povestit marea aventură plănuită și abandonată, a încheiat : „Sînt om bătrîn, în ascunzătoare n-am putut nici măcar să-mi întind picioarele ; mi-am dat seama că nu voi rezista. Întîmplă-se orice cu mine ! Fie cum a hotărît cel-de-sus... Am 5.000 de pengő. Pentru mine nu mai au nici o valoare. Luați-i, vă rog. Poate îi mai puteți folosi".

Resemnat — pașii nesiguri se datorau mai mult oboselii decît șovăielii — bătrînul Sternhell a coborît în stradă și a intrat în ultima coloană care în ziua de 3 iunie 1944 părăsea ghetoul.

Trei săptămîni au stat ascunși în pădurile de lîngă Baia Mare cițiva fugari. „Unul dintre noi, rătăcindu-se, a fost zărit de cineva și denunțat. Jandarmii s-au pus pe urmele noastre. Am fost descoperiți și internați în ghetou în ziua de 20 mai. Am fost anchetați fiecare separat, pentru a da informații despre alți fugari. Eu am fost anchetat de detectivul Vajay.

— Cine a mai fost cu voi ? Cine v-a ajutat ? Ce planuri ați avut ?

N-a așteptat să-i răspund, a urlat să-mi scot ghetele și a început să mă lovească peste tălpile picioarelor cu un baston de cauciuc. Cînd a obosit mi-a poruncit să-mi pun brațele deasupra biroului. După ce mi-a legat mîinile de masă cu un dispozitiv anume pregătit, a început să-mi vîre ace sub unghii. Mi-am pierdut cunoștința. Nemaiputînd răspunde la întrebări am fost aruncat afară într-o cămară de lemne unde am fost lăsat aproape o jumătate de zi pînă ce mi-am revenit, după care am fost dus din nou în camera de tortură.

După mine a fost introdus la scurt timp comerciantul de lemne Fischer Nicolae. În momentul în care el a intrat în camera de tortură, detectivul Vajay ieșea. Am auzit cînd s-a adresat lui Orgoványi sosit atunci din oraș cu următoarele cuvinte : „Vino, te așteaptă și pe tine o zi bogată !" Vajay a ieșit atunci din camera unde am fost bătut și a intrat Orgoványi. Am auzit țipetele de durere și ajutor, însă ce s-a întîmplat înăuntru nu știu, pentru că n-am văzut. Spre seară l-am văzut pe Fischer căzut la pămînt cu capul umflat ; avea trei vînătăi puternice pe chip ; era lipsit de cunoștință.

Cînd și-a revenit, pentru scurtă vreme, l-am întrebat cum s-au petrecut lucrurile. Îl chinuia febra ; nu putea vorbi. Repeta într-una Orgoványi... Orgoványi. În această stare a fost îmbarcat într-un vagon cu destinația Birkenau-Auschwitz.

Nu s-a mai întors. Avocatul dr. Rezső Löwenstein, datorită actelor eroice săvîrșite de tatăl lui în primul război mondial, a obținut exceptarea inițial, nici măcar nu a fost ghetoizat. Ulterior l-au silit să intre în ghetou, deoarece reconfirmarea excepțării n-a sosit la timp de la Budapesta... Mai înainte însă a trebuit să se îngrijească de soarta celor doi nepoți ai lui, copiii surorii sale din București, pe care evenimentele i-au surprinseseră în vizită la el. Micuții Gheorghe Klausner de 9 ani și Tamas Klausner de 14 ani erau cetățeni români, tatăl lor, Béla Klausner fiind funcționar superior la Metaloglobus din București. Dr. Löwenstein, neavînd timp să-și expedieze nepoții la București, ca să nu rămînă singuri, fără apărare, i-a predat cu toate lucrurile necesare și o sumă de bani corespunzătoare Ilonei Sómlyó, femeie creștină, să aibă grijă de el, pînă cînd el, foarte curînd, va ieși din ghetou. Credea că nepoții nu vor păți nimic, că sînt într-un loc bun. După cîteva zile, însă Ilona Sómlyó a anunțat comandantul ghetoului că ea „ascunde" copii de evreu. Patru jandarmi s-au deplasat să-i aresteze pe cei doi copii. Imediat ce dr. Löwenstein a auzit ce s-a întîmplat, a alergat la comandamentul ghetoului și a demonstrat că cei doi copii sînt cetățeni străini, implorînd să fie lăsați să iasă din ghetou. A fost imposibil să găsească înțelegere.

La 26 mai a sosit, în sfîrșit, mult așteptata excepțare. Dacă se respecta documentul, totul putea fi încă salvat. Dar Péterffy nici n-a vrut să-i citească. La 28 mai au fost deportați cu toții. Mama, cînd a auzit la București că cei doi copii i-au fost deportați, n-a putut suporta lovitura, prăbușindu-se psihic pentru totdeauna.

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

ULTIMA ORĂ

Gaudeamus: începe handbalul!

Așteptate cu multă nerăbdare, duminică vor începe în patru centre universitare din țară întrecerile celui de-al X-lea Campionat Mondial Universitar de Handbal masculin. Nerăbdarea este explicabilă prin popularitatea de care se bucură acest sport, prin palmaresul echipei universitare a României (de cinci ori consecutiv campioană mondială) și, desigur, prin speranța că acest campionat îl vom încheia, în sfîrșit, pe primul loc — ca semn al revenirii handbalului nostru în elita internațională.

Implicarea atentă și consecventă a Consiliului U.A.S.C.R. a făcut ca toate preparativele să se desfășoare ireproșabil în cele patru centre ale grupelor preliminare, astfel încît auspiciile sînt dintre cele mai favorabile pentru o competiție de valoare, desfășurată sub semnul generosului „Gaudeamus". Despre întrecerile propriu-zise, vă vom informa mai detaliat în numărul viitor al revistei, cînd se vor fi încheiat jocurile preliminare, iar competiția va fi în faza turneelor semifinale. Pînă atunci, amintim programul rundei inaugurale, de duminică, din care rezultă și componența grupelor respective :

TIMIȘOARA : Nigeria — Elveția, **România** — Bulgaria.
CLUJ-NAPOCA : Polonia — Maroc, Iugoslavia — Turcia.
IAȘI : S.U.A. — Israel, U.R.S.S. — Japonia.
GALAȚI : Coreea de Sud — Ungaria, R.F. Germania — Austria.

Urăm deplin succes echipei noastre, avînd convingerea că și actuala promoție de handbaliști studenți are forța și valoarea necesare pentru a deveni campioană mondială universitară. **(O. Ș.).**

Sugestii pentru agenda vacanțelor dumneavoastră

Cabana soarelui din Valea Iadului

De ce i-o fi zicînd „Valea Iadului" ? Și cine o fi „botezat" așa acest colț de rai ? Mărturisesc, n-am aflat de la nimeni legenda și la drept vorbind, cînd ajungi aici, fie venind dinspre Cluj-Napoca fie dinspre Oradea, nici nu ești tentat s-o faci. Altceva te frapează : frumusețea de basm ! Și a locurilor, și a oamenilor, dar mai ales a celor ce-ți devin pentru clipele de popas gazde...

La coborîrea din autocar, așa cum o face pentru vreo cincisprezece mii de oameni în fiecare an, indiferent de anotimp, te-nîmpină *Aron Alb*, un moț jovial, cald, prietenos, elegant, mereu cu cravată asortată la costum. E aici de 13 ani, adică de la inaugurarea cabanei, cînd constructorii de la T.C.H. Tarnița au părăsit „Valea", lăsînd în urma lor nu numai „barajul" din care își potolește setea de apă Oradea, dar și cale liberă turismului. Și venea tot din lumea comerțului, unde mai lucrase înainte aproape două decenii fie ca merceolog, fie ca președinte al cooperativei de consum din comuna natală, Buiz, pe raza căreia se inaugura cu 13 ani în urmă însorita cat'nă „Leșu-baraj".

Vă invit pentru cîteva clipe să pătrundem împreună în biroul său, adică al șefului de unitate. Totul e orînduit cu gust. Sînt multe flori, sînt cărți din care și la 55 de ani, după mai bine de 32 de ani de comerț, Aron Alb continuă să-nvețe. Zice că în comerț ca și-n știință, ca și-n viață, mereu trebuie să-nvești ! Pe-o masă, iată și cîteva discuri. Și nu numai cu muzică bihoreană, dar și cu muzică tînără, cu muzică pentru toate vîrstele și pentru toate gusturile. Pereții ? literalmente capitonați cu diplome ! De treisprezece ani, a „cules" toți laurii oferiți în toate întrecerile și toate concursurile, fie la nivelul O.J.T.-ului Bihor, fie la cel județean și chiar în cele declanșate între cabanele României.

Știind și numai aceste amănunte, vei înțelege de ce chemarea la întrecere către toate cabanele turistice a fost lansată chiar de aici, de la „Leșu-baraj", cabana soarelui din munții Pădurea Craiului ! O chemare la o frumoasă întrecere între cele 144 de cabane ce aparțin de Ministerul Turismului. Din multele ei puncte și subpuncte am notat doar cîteva : depășirea indicatorilor economici, pe total activitate, cu 5%, creșterea coeficientului de utilizare a capacităților cu 3%, a beneficiilor cu 5% și a rentabilității cu patru procente. Și, dincolo de aceste cifre, gîndiți-vă la cele 11 000 000 de lei, cît reprezintă volumul economic anual al cabanei ! E încă un domeniu de prioritate al cabanei bihorene din Valea Iadului...

Cum arată clasamentele la zi în acest pasionant concurs al cabanelor ? Aron Alb, nu-l știa. Știa doar că pe patru luni s-au încadrat perfect în toate punctele din chemarea ce-au lansat-o chiar ei, cei 40 de oameni ce formează colectivul de muncă al cabanei de la talpa barajului Leșu. Și asta le dă speranțe să fie din nou în frunte.

...La 90 de kilometri de Oradea și la 115 de Cluj-Napoca la cota 500, pe valea Iadului din munții Pădurea Craiului o cabană cu 244 de locuri își așteaptă oaspeții în tot cursul anului. Și-n primăverile de vis, și-n verile de o neasemuită frumusețe, și-n toamnele de-un colorit fermecător ca și-n iernile blinde. Aron Alb și colectivul său se pregătesc meticulos pentru toate aceste întîlniri...

— *Chiar, stimate Aron Alb, cum vă pregătiți să-i întîmpinați pe oaspeți ?*

— Vedeți ? Într-un fel, noi nu sîntem într-un comod vad comercial. Cei ce ne vizitează fac eforturi să ajungă la noi, chiar dacă drumul este asfaltat. Știm că vor reveni aici numai dacă s-au simțit bine. Și asta depinde numai de noi ! Ce facem pentru asta ? Prima noastră resursă e personalul cabanei : aproape toți localnici ! Chiar dacă n-avem noi firma „Intercontinental"-ului, sîntem destul de pretențioși, iar pentru asta, „școala personalului" e una cu lecții zilnice la cabana noastră. Pentru primirea oaspeților noștri avem încă atîtea de făcut. Apoi, aici, în inima muntelui, nu-i treabă ușoară aprovizionarea ! Pentru asta, alergăm peste tot unde e nevoie, iar programul nimănui nu se mai măsoară atunci în ore, ci în probleme rezolvate...

— *Văd că nu ziceți nimic despre „inițiativele" locale ! Mă gîndesc că fac parte din resursele concursului și nu vreți să le trădați !*

— Ne-am organizat o gospodărie anexă frumoasă și nu-i indiferent că în fiecare săptămînă putem tăia un porc, oferind o cină tradițională celor ce vin la noi. Apoi, sîntem ajutați cam de toate organele locale. Ocolul silvic din Remeți ne livrează cam trei tone de păstrăv pe an, fabrica de bere din Orndea se gîndește mereu și la cabana noastră din munți, trimițîndu-ne bere proaspătă. Ca să dau doar două exemple...

— .. *Și chiar toate „merg" bine aici, la „Leșu-baraj" ?*

— Zona în care e amplasată cabana e una dintre cele mai frumoase din Transilvania. Organizăm, pentru turiștii noștri excursii la Stîna de Vale, la castelul lui Octavian Goga de la Ciucea, la Cluj, la Peștera Ursilor. Am construit pentru zilele de iarnă și un baby-ski de vreo 500 de metri, cu oamenii noștri, pentru care n-am cheltuit decît 24 000 lei, pe urma cărula, în trei luni am încasat deja de trei ori mai mult. Dar, sînt încă multe lucruri pe care nu le-am realizat. În imediata apropiere a cabanei avem un lac de acumulare, dar nu dispunem decît de două hidrobiciclete și două bărcuțe ! Știți cît putem satisface cu acestea din cererea de agrement nautic ? Cam unu la sută ! Poate cei de la I.A.P.I.T. se vor gîndi mai mult și la noi. Și ca să-nțeleagă „ofu" nostru, aș vrea să precizeze că vin la noi grupuri de turiști din Cehoslovacia, Polonia, Austria, din R.D.G., Ungaria și din alte țări, cu ambarcațiuni proprii. Noi am vrea să fim gazde bune și pe acest plan. Mă mai gîndesc, fără a spera în apariția unei stațiuni de iarnă, că s-ar putea amenaja și o pîrtie de un kilometru și jumătate, care ar întregi strădaniile noastre.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

Cîrlibaba — opt argumente

Cîrlibaba — localitate în Țara de Sus, nume de rezonanță istorică, deoarece aici, potrivit legendei, a avut loc descălecatul lui Bogdan Vodă — tinde să-și afle și ea, de-a lungul unei istorii grăbite, un loc de referință pe noua hartă economică a României. O convorbire, pe care am avut-o recent cu primarul comunei, tovarășul Grigore Tomoioaga, ne-a oferit suficiente argumente pentru a recunoaște în Cîrlibaba o entitate social-economică în plină dezvoltare, un viitor oraș și, de ce nu, o viitoare stațiune, balneoclimaterică. Opt trasee, cu deosebire, ne conduc spre această imagine de mîine, remodelată pe măsura marilor obiective înscrise în planurile de perspectivă ale unei Românii multilateral dezvoltate.

1. Din cele mai vechi timpuri oamenii acestui ținut de baladă sînt reputați crescători de animale, o tradiție multiseculară care a dobîndit valențe noi în gospodăria actuală a celor 3 000 de locuitori ai Cîrlibabei. În curtea cărora sînt nelipsite cîteva vaci cu lapte. De notat că aici concentratele de grăsimi situează localitatea pe unul din primele locuri pe plan european și chiar poate pe plan mondial. La școala celor mai buni crescători de animale se formează generația de mîine, având drept dascăli zootehnicieni școliți dar și cei mai buni crescători de animale din comună. Expresia competitivă a acestei vocații a comunei Cîrlibaba o constituie expoziția-tîrg de animale a cărei primă ediție s-a desfășurat în acest an.

2. Vocația forestieră constituie în ordinea vechimii al doilea factor în strategia dezvoltării acestei străvechi așezări bucovinene. De altfel, în această zonă specifică a civilizației lemnului, oamenii nu sînt numai tăietori de lemne, ci și iscusiți artizani capabili să făurească din lemn cele mai diverse obiecte, de la case și bunuri casnice (evident și vestitele porți bucovinene) la poduri trainice peste vîlceloasele piraie de munte.

3. Cîrlibaba este pe cale de a păși hotărît într-o tumultuoasă viață industrială căci, iată, prospecțiunile geologice desfășurate aici în ultimii 15 ani au relevat existența unor bogate filoane de minereuri utile, comuna aceasta a Țării de Sus alăturîndu-se Iacobenilor înveciați în furnizarea a circa 90% din producția de mangan a țării.

4. Cîrlibaba poate reprezenta un element de referință în politica demografică a țării căci oamenii de aici au mulți copii pe care-i cresc înțelept și cu grijă, trăiesc ei înșiși cumpătat și cu înțelepciune pînă la adînci bătrînețe. Merită să-i ascultați vorbind cu entuziasm despre inițiativa cu totul originală a medicului Mircea Gordan care, de 22 de ani neîntrerupt în comună, ajutat acum și de trei cadre medii sanitare, a reușit să obțină unul dintre cei mai mici indici de morbiditate din întreaga țară.

5. Spiritualitatea specifică acestor locuri de străveche istorie românească și legendă este o componentă majoră a strategiei menite să propulseze această comună spre noi culmi de progres și civilizație. Căci Cîrlibaba înseamnă nu numai arta lemnului ci și cultura ceramică specifică, măiestrie în realizarea celebrelor scoarțe bucovinene, folclor muzical și de dans, inestimabil ca valoare. Iar baza materială actuală a acestor disponibilități culturale o constituie un cămin în plină extindere prin reconstrucție, cuprinzînd sala de spectacole, cinematograf, bibliotecă cu peste 10 000 de volume, formații artistice calificate toate în fazele finale ale Festivalului național „Cîntarea României".

6. Fundamentul social al acestei strategii a progresului îl constituie expresia concretă a amplului democratism al politicii socialiste românești. Cei din Cîrlibaba, fără deosebire de naționalitate trăiesc, frățește, bucurîndu-se de rondele bunăstării făurite cu mîini și minte proprie,

7. Încărcat de aura legendară a lui Bogdan descălecătorul, așezat pe locuri de uimitoare frumusețe cu oameni gospodari și primitori, case mîndre și confortabile — Cîrlibaba are o certă vocație turistică. Ajunge să amintim că popasul turistic de aici în plină amenajare cu spații de cazare și complex alimentar se intitulează evocativ „Descălecarea lui Bogdan".

8. Dar cel mai recent și poate cel mai pasionant obiectiv al strategiei dezvoltării de viitor al Cîrlibabei îl reprezintă posibilitatea devenirii sale balneoclimaterice. Aici au fost descoperite izvoare de ape minerale cu mare concentrație de sulf și bioxid de carbon ale căror virtuți în tratarea reumatismului și a bolilor de stomac ne-au fost demonstrate elocvent de localnici.

HARALAMBIE LEREA ■

Chemarea munților

Acum cîteva zile, pînă să se instaureze, definitiv, primăvara, am urcat într-un autocar și am făcut, ca să zicem așa, un tur de orizont prin cîteva din stațiunile balneare și de odihnă din județele Dîmbovița, Prahova, Brașov și Covasna. Îi însoțeam, în fapt, pe cei aproape 40 de președinți ai comitetelor de sindicat din tot atîtea întreprinderi din Capitală, dînd astfel curs unei amabile invitații a Consiliului municipal al sindicatelor, în mod special a Comisiei de sport-turism, organizatoarea, împreună cu I.T.H.R. — București, a acestui turneu de documentare, de dialog, la fața locului, cu factorii de răspundere, asupra condițiilor în care oamenii muncii din București pot beneficia de serviciile respectivelor stațiuni. Peste tot, la Pucioasa, la Culbul Dorului, la cabanele Clăbucet — plecare și Gîrbova, Cheile Rișnovului, Gura Riului sau Plaiul Foii, în vestita „Poiană a Soarelui", adică în Poiana Brașov, la Sovata, Turia, Balvanyos sau Covasna și, punct terminus, la Vălenii de Munte, au fost organizate, de-a lungul celor patru zile cît a durat acest turneu de documentare, numeroase discuții care au analizat, pînă în cele mai mici amănunte, felul în care vor fi primiți, tratați, în excursiile de o zi, două, trei sau chiar și o săptămînă, inclusiv în concediile de odihnă, oamenii muncii din marile și micile întreprinderi ale Capitalei. S-ar putea spune că, în general, promisiunile viitoarelor gazde au fost mai mult decît ferme, ceea ce vrea să însemne că vor fi foarte bucuroși de oaspeți, că vor face tot ceea ce le stă în putință (și, ca martori oculari, vă putem spune că pot face foarte mult, absolut tot ceea ce transformă o excursie într-o amintire de neuitat) pentru ca oaspeții să se simtă minunat, să revină cu plăcere într-un loc în care s-au simțit tratați cu proverbiala ospitalitate a românului. În ceea ce ne privește, ne-am propus să urmărim îndeaproape, în paginile revistei noastre, desfășurarea citorva viitoare excursii, prilej cu care vom consemna, sperăm, că între vorbă și fapte, adică între promisiuni și servicii, nu există nici o diferență, atîta vreme cît sînt asigurate toate, dar absolut toate condițiile unor excursii sau al unor șejururi agreabile și civilizate, iar frumusețea locurilor pe care le-am vizitat este realmente tulburătoare, atîta vreme cît cabanierii ni s-au părut a fi (și sîntem siguri, chiar sînt !) bucuroși de oaspeți care să iubească natura, mișcarea în aer liber. Nu ne mai rămîne decît să le dorim tuturor celor îndrăgostiți de chemarea munților, timp frumos și drum bun.

VICTOR NIȚĂ ■

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport :** 25 66 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

Bibl. ... județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

flacara

anul XXXVI
23 (1 668)
VINERI
5 IUNIE
1987

Săptămînal editat de Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

PENTRU SECURITATE ȘI PACE ÎN EUROPA ȘI ÎN ÎNTREAGA LUME

(Comentariu în pagina 3)

■ O problemă de știință ■ O problemă de conștiință ■

LUCRUL BINE FĂCUT

Cînd afirmi că suprema satisfacție își are izvorul în muncă, te gîndești, fără îndoială, la acel lucru închegat, frumos, rotund, rod al întregului efort și pasiunii, care dă sens vieții tale, și nu la muncă în sine. Muncești ca să te exprimi, ca să fii util. Și atunci, bucuria lucrului bine făcut este aceeași, fie că e vorba de o simplă rotiță, fie de întregul angrenaj care o cuprinde, fiindcă, e limpede, calitatea lucrului tău, a ceea ce anume ți-a produs este primul fapt care se vede, este tocmai faptul care se impune. Deși calitatea este în primul rînd rezultatul unui efort personal, de ea beneficiază mai mult sau mai puțin indirect întreaga societate și, astfel, ambiția de a o produce nu ține doar de o morală a muncii, ci și de răspunderea față de colectivitate, față de țară, ea fiind, de fapt, un act patriotic. Regăsim acest adevăr și în cuvintele secretarului general al partidului, rostite la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., atunci cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că primordiala preocupare a tuturor producătorilor de bunuri, a tuturor unităților economice constă în realizarea unei înalte calități a produselor, acest lucru traducîndu-se în necesitatea ca ele să fie competitive, să reziste oricărei concurențe, deoarece, fără aceste exigențe, nu produce nimeni azi, în lume.

Un produs se vinde mai bine pentru că este bine făcut. Adică este bine conceput, bine fabricat, este frumos. Nimic din această ierarhie tehnologică nu poate fi neglijat, pentru că nu poți obține calitatea punîndu-ți la treabă mintea și hărnicia doar în anumite etape ale realizării produsului.

Concepția propune ceva nou, modern, cu înalți parametri de funcționalitate doar în măsura în care este pregătită s-o facă, calitatea ei depinzînd de capacitatea de a se alinia la competiția mondială a valorilor, de capacitatea de a-și apropia cîștigurile științei, tot ceea ce este de referință, de vîrf în domeniul respectiv. Concepția nu-și poate asuma nou decît de pe poziția înaltei calități.

Un bun produs își datorează calitățile **competenței și pregătirii** celui ce l-a fabricat. Performanțele unui utilaj sînt suma performanțelor componentelor acelui utilaj. Dacă acea morală a muncii, de care vorbeam mai sus, nu se lasă descoperită în fiecare din fazele de fabricație, produsul final va îngloba, evident, și nepriceperea și neglijența. Problema calității, arătată atît de adevărat secretarul general al partidului, se rezolvă în primul rînd în producție, la locul de muncă, prin grija și competența fiecărui muncitor, tehnician și inginer. Muncind, exprimi cerința ca ai nevoie de înalt. **Competența** are statutul răspunderii și al hărniciei, și performanța nu îți poate fi la îndemînă fără să investești în mod conștiincios, fără curiozitatea de a ști mai mult, fără ceea ce anume îți dă posibilitatea ca, în urma trudei tale, să rămînă un produs de înaltă calitate.

O altă condiție a lucrului bine făcut este **organizarea.** Organizarea care presupune o aprovizionare ritmică cu materia primă, cu piesele de schimb și subansamblele necesare, care presupune respectarea integrală a graficelor și angajamentelor asumate. Altfel spus, o organizare care să pună în valoare munca de concepție, competența și buna pregătire a tuturor celor ce se implică în destinul unui produs.

Și nimeni nu poate dispărți competența de **răspundere,** pentru că una fără cealaltă vădește produsele muncii noastre de principala lor virtute – calitatea. Răspunderea față de tine, față de colectivul în care muncești și trăiești, răspunderea față de cel ce beneficiază de utilajul construit de tine. De aceea, nu întîmplător, tovarășul Nicolae Ceaușescu releva că se impune ca în fiecare loc de muncă să se creeze cadrul propice formării unei puternice opinii muncitorești și a unui înalt simț de răspundere pentru lucrul bine făcut, de cea mai înaltă calitate, cadru care nu poate fi gîndit în afara unei disciplini exemplare, a unei organizări desăvîrșite.

Știm, din experiență mesenei de gazetar, că multele zeci de industriei românești, acele mașini și instalații atît de apreciate în întreaga lume, sînt deopotrivă rodul pasiunii și inteligenței, al științei și hărniciei, sînt dovada unui fierbinte patriotism. În acest context, destinul unui produs se confundă cu destinul oamenilor și industriei care i-au dat naștere. Deslușim astfel în pledoaria pentru lucrul bine făcut o necesitate de prim ordin a cincinalului pe care îl parcurgem, aceea de a realiza numai produse competitive, moderne, capabile să convingă și să învingă, să exprime întreaga înălțime a dezvoltării industriei economiei noastre. Spre binele țării, spre binele nostru.

Calitatea impune un produs și, indiferent de locul de muncă, ea este rodul competenței și al înaltei răspunderi în muncă

Opinii

Reflecții demografice

Ziua de 1 Iunie, adoptată de comunitatea internațională ca zi a copilului, prilejuiește tuturor — în primul rînd părinților actuali și potențiali — gînduri pline de afecțiune îndreptate spre cei ce prefigurează viitorul și asigură continuitatea familiei, a neamului. Demografului nu-i este străin de asemenea gînduri și sentimente, el are însă datoria de a pune în evidență semnificația demografică a acestui eveniment, folosind adeseori instrumente și expresii în stare să destrame inefabilul ce s-a creat în jurul acestui univers care este copilul. Nu ne vom ascunde admirația — amestecată cu oarecare invidie — pentru poeții care, cu metafore și figuri de stil, reușesc să exprime cu multă forță sensul unor realități și probleme demografice.

Într-o cunoscută poezie, Marin Sorescu asemuiește zămislirea copilului cu citirea — așa se și intitulează poezia — și proslăvește solemnitatea acestui act în fața unui imaginar ofițiu cosmic al stării civile:

„Noi, Ion și Ioana,
Cu puterile noastre
Am durat acest sfînt
Copil

(Continuare în pag. 2)

Prof. dr. VLADIMIR TREBICI ■

Socoteli despre averea obștii

Cum va fi fost ziua aceea de 23 August 1950 în comuna Gîrbovi din județul Ialomița e greu de reconstituit. 27 de familii au hotărît ca din acea zi să-și unească destinele. Toată averea lor, își aduce aminte Marcel Dobra, de două ori Erou al Muncii Socialiste și președintele C.A.P. Gîrbovi „Victoria Socialismului" din anul 1961, era de 160 mii lei : 122 oi, 7 bovine, 9 scroafe și 12 atelaje. Vor fi simțit oamenii aceia în sărbătoarea lor și o oarecare neliniște. Erau primii. Oare ce se va întîmpla mai departe cu viața lor ? Vor reuși umăr lîngă umăr să iasă din nevoi ?

Grigore Popa, țăranul primar al comunei, ne spune despre Marcel Dobra că este omul care nu uită niciodată nimic. Așa este.

— În 1962, spune Marcel Dobra, s-a încheiat cooperativizarea și în comuna noastră. Ținem minte de unde am plecat. Într-un fel, asta înseamnă istorie, nu ? Suprafața de teren cu care am pornit la drum este aceeași pe care o avem și acum : 5 970 hectare. Averea obștească era de 7 milioane. Producțiile medii pe hectar pe care le-am obținut în anul cooperativizării au fost în jur de 750 grîu, 1 400 porumb, 750 floarea soarelui și 12 500 kilograme sfeclă. Da, iată, au trecut 25 de ani de atunci. Drumul a fost lung și presărat cu bucurii, satisfacții și necazuri. Ne-am lovit și cu capul de grindă, am învățat multe și de la alții dar mai ales din munca și experiența noastră. Astăzi, producția globală a cooperativei trece de 100 milioane lei. Producțiile nu le mai putem compara cu cele din 1962. N-ar avea rost. Porumb peste 10 tone, sfeclă de zahăr peste 40 tone, 6 500 kilograme grîu, 7 500 kilograme orz, 3 200 kilograme floarea soarelui, toate în condiții de teren neirigat. Pe 2 500 hectare producem semințe pentru noi și pentru alte unități. Asta înseamnă efort în plus, cadre bine pregătite, răspundere, dar și cîștiguri. Semințele hotărăsc soarta recoltelor. E un adevăr atît de

(Continuare în pag. 3)

OPREA GEORGESCU ■

Bibl. [illegible]
TIRGU MURES

O invitație prin Bucureștiul de mîine

Așa era

Așa este

În numai cîteva luni, nouă înfățișare a Dîmboviței ne-a făcut să-i uităm povestea care ne ținea atît de strîns legați de „cumințenia" veacului trecut

A fi scriitor azi, în România, și a nu participa declarat la ființa timpului pe care îl trăiești și care este timpul tău, al răspunderii tale și al opțiunii tale, așa cum este timpul poporului tău, al răspunderii lui și al opțiunii lui în fața viitorului, reprezintă o eroare pe care nici o — atît de mult și de savant teoretizată — „distanțare obligatorie" față de realitatea inspiratoare a operei nu o poate justifica.

Refugiul în altă istorie decît aceea a timpului tău nu mai este nici ea, la capătul acestui veac din care au mai rămas abia doisprezece ani și jumătate, o justificare decît pentru lașitatea firească a micului burghez a cărui tragedie în fața angajării totale și iar declarate reprezintă, într-adevăr, o realitate autentică cu o parabolă neepuizată încă de literatură oricît ar fi fost ea de exploatată pe atîtea meridiane. O conștiință literară nu va putea să se justifice nici prin espectativă, nici prin aminare, nici prin aristocratismul condiției scriitorului care trebuie, este adevărat, să stea ca Dumnezeu deasupra tuturor lucrurilor dar care, ca și Dumnezeu, trebuie să-și iubească Fiul, vreau să spun creația și prin „el" sau prin „ea" să propage și să apere o credință, și atunci frica de partizanat mi se pare mai angajantă decît partizonatul însuși de care fug destui, „aristocrați ai spiritului" uitînd că un autentic aristocrat al spiritului de la mijlocul veacului nostru, Thomas Mann n-a ezitat niciodată în fața declarației partizane, de la gazetărie la marea operă de ficțiune și ea, la rîndul ei, de o savantă transparență a angajării.

În fața angajării și a fricii de ea sau numai a fugii de ea, ceea ce e, pînă la urmă, tot una, a apărut și „teoria Flasch-ului", uitîndu-se nu fără intenție că o literatură adevărată, fără să excludă „Flasch-ul" nu va avea niciodată șansa și nici puterea de a spune decît un adevăr parțial, fragmentat și, de ce să nu recunoaștem, de atîtea ori sufocat de pitorescul anecdotic incapabil să surprindă esența unui fenomen dar, adesea, nefericit favorabil unui caleidoscop al deriziunii prin aglomerarea, chiar și sincer întîmplătoare, a imaginilor fulgurante.

...Așadar, vă propun să plonjăm împreună într-o realitate care are, într-un mod atît de fascinant, vocația de a ne revela viitorul în chiar „clipa facerii", a „plămădirii" lui și această sub chiar ochii noștri, ajutîndu-i, cu o bărbătească și tonifiantă brutalitate, pe toți cei care au ochi de văzut să vadă !

Să începem, cu prejudecățile care trebuiau învinse, cu liniștea locului unde, de decenii, părea să nu se mai întîmple nimic și să nu se mai poată întîmpla mare lucru, liniște care trebuia și ea dinamitată, cu obiceiurile care, în timp, devin o a doua natură și se impunea renunțarea la ele, cu alarmele false care prind atît de repede și îmbogățesc grija te miri cui la fiecare colț de stradă cu privire la „soarta rapiței" — cum ar zice Caragiale — și care cereau neapărat să fie stinse sunetele false ale goarnelor lor dogite ? Ar fi prea la îndemîna pasionaților de flasch-uri și n-ar justifica decît anecdotica ieftină a gazetăriei deși, uneori în această anecdotică, în cazul invitației pe care v-o adresez aici, își află izvorul o realitate ce nu ne poate lăsa numai indiferenți sau numai cu surîsul superior pe buze. Și poate că, la timpul potrivit nu o vom ocoli.

Să începem atunci și neapărat cu adevărul fundamental.

Sub ochii noștri în mai puțin de doi ani — doi ani, rețineți — un foarte mare oraș care nu fusese deloc ocolit de presiunea marilor eforturi edilitare a început să-și schimbe înfățișarea cu o radicalitate a noțiunii de schimbare în stare să determine în conștiința noastră a tuturor, chiar și a celor mai sceptici, reprezentarea cea mai vie, mai contagioasă, mai sufocantă a ideii de salt revoluționar.

Îmi pare rău că nu mai am răbdarea să descriu aici Dîmbovița din urmă cu numai cîteva luni — nu mai mult — pe care cu siguranță că și dumneavoastră ați început să o uitați, Dîmbovița bucureșteană cu malurile năpădite de iarba săracă a bărăganului cu năsturașii pobdealului, floarea săracului, spuziți, primăvara, pînă sub buza unui asfalt răscolit de rădăcinile arțarilor aplecați tînguitor deasupra apei ca o leșie putredă, cărînd în răstimpuri mizeria unei canalizări precare și leșuind, vara, pe sub poduri înecate de praf și pe sub care își mai făceau veacul atîtea viețuitoare pentru care cocleala era un rai. Mai țineți minte că pînă nu de mult, primăvara asta chiar, în plin centru, Dîmbovița mai era traversată de o podișcă de lemn ? ! Nu-i așa că vi se părea ca de cînd lumea Dîmbovița nu-și mai schimbase înfățișarea și că firescul ei părea de neînfrînt și chiar de nestricat, stimindu-vă chiar îngrijorarea că s-ar fi putut strica o poveste care ne ținea atît de strîns legați de „cumințenia" veacului trecut ? !

Îngăduiți-i, atunci, jurnalistului să vă poftească la Locul morii e mare în miniatură la porțile capitalei de mîine a unei țări căreia Revoluția i-a descătușat Dragostea de viață civilizată.

DINU SĂRARU ■

(Urmare din pag. 1)

Întru veșnică pomenire
A acestui soare
Și-a acestui pămînt"

Actul biologic a cărui definiție poate fi întîlnită în orice enciclopedie medicală sau demografică este transfigurat prin imprimarea de valențe spirituale spațiale și temporale ; copilul nou născut are o semnificație htonică și solară, el se adaugă infinitului temporal. Versurile de mai sus închid în ele o întreagă filosofie și etică, de un profund și autentic umanism la adresa mamei și copilului ; ele ar trebui invocate ori de cîte ori cineva întreprinde o analiză demografică sau cînd face, pur și simplu, considerații pe marginea natalității și familiei. **Să nu se uite că fiecare copil dintre cei aproximativ 360.000 care se nasc anual în România, a fost „durat" de cei doi părinți ca să consfințească familia, să-i întărească temelia, să-i continue nobila-i menire, întru veșnica slavă a poporului român. Astfel stînd lucrurile, a naștere unui copil este o datorie, a cărei îndeplinire implică o adîncă responsabilitate față de familie dar și față de colectivitate. Această datorie vizează fiecare familie, indiferent din ce categorie socială face parte, indiferent de orice caracteristică economică, socială sau regională. Căci socotim că nu este etică demografia diferențială cînd unele familii au copii, uneori chiar foarte mulți, iar altele nu au deloc, sau se mărginesc la un singur copil ; nu are temeiuri etice faptul că fertilitatea femeilor de la sate este mult mai ridicată decît la orașe, că în unele județe și provincii istorice — ne referim în special la Moldova — fertilitatea este mult mai mare ca în altele, că în familiile mai înstărite și mai bine înzestrate economic numărul mediu de copii este mult mai mic decît în familiile de muncitori și de țărani. Se va remarca cu ușurință că efortul demografic cerut populației trebuie subordonat și el principiului general al echității.**

Pentru ca o familie să se continue în timp ea are nevoie de doi copii — de unul de sex feminin — presupunînd că mortalitatea ar fi practic inexistentă ; ca să-și asigure înlocuirea succesivă a generațiilor în cadrul unei populații — cazul României — este necesar ca 100 femei de vîrstă fertilă să aducă pe lume 212—214 copii ; ceea ce se asigură în condițiile celor 360.000 copii ce se nasc anual. Dar pentru o înlocuire mai largă a generațiilor, pentru o respirație demografică puternică numărul de copii trebuie să fie mai mare.

În spiritul tradiției românești, cu principii și norme încă respectate, chiar în condițiile schimbărilor profunde și rapide ce au loc, copiii — în covîrșitoarea lor majoritate — se nasc în familii. De aceea crearea familiei prin căsătorie, întărirea ei au cea mai mare importanță. Oamenii de știință ce se ocupă cu nupțialitatea — români și străini — sînt surprinși de faptul că modelul nupțial românesc a rămas neschimbat de un secol, dacă nu mai mult. Propensiunea românilor pentru căsătorie este universală ; bărbații și femeile se căsătoresc la vîrste relativ tinere : jumătate din fete contractează căsătoria pînă la 21 ani ; la bărbați, pînă la 24,5 ani, diferența de vîrstă menținîndu-se constantă. O dată ajunși la vîrsta de căsătorie, fetele și băieții se „grăbesc" cu căsătoria : la 50 de ani se mai constată doar 3—5% persoane rămase necăsătorite. Or, aceste particularități ale modelului nupțial românesc apar și mai mult în relief atunci cînd raportarea se face la Europa occidentală, în care se înregistrează, în ultimele două-trei decenii un refuz tot mai accentuat al căsătoriei legale și adoptarea de noi modele matrimoniale, creșterea divorțialității, multiplicarea vertiginoasă a familiilor cu un singur părinte.

Pornind de la stabilitatea modelului familial și nupțial românesc, se ajunge lesne la constatarea că în spatele acestuia stă încă puternic un model cultural — a cărui origine țărănească este evidentă și ale cărui trăsături sînt : propensiunea pentru căsătorie, atașamentul față de copii și deci față de familie, refuzul divorțului, respectul pentru valorile etice practicate de-a lungul întregii istorii.

Studierea acestui model este de competența unui complex de științe printre care sociologia, etnologia, antropologia culturală, psihologia, istoria socială, iar împiedicarea erodării sale, consolidarea sa trebuie să constituie obiectul unei acțiuni educative permanente, al preocupărilor fiecăruia din noi.

Reflecții demografice

PENTRU SECURITATE ŞI PACE ÎN EUROPA ŞI ÎN ÎNTREAGA LUME

După cum este cunoscut, în zilele de 28 şi 29 mai a.c., tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a participat la Consfătuirea, ţinută la Berlin, a Comitetului Politic Consultativ al Statelor participante la Tratatul de la Varşovia de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală.

Conţinutul lucrărilor consfătuirii este oglindit în Comunicatul dat publicităţii precum şi în documentul „Cu privire la doctrina militară a statelor participante la Tratatul de la Varşovia", semnat de conducătorii delegaţiilor statelor membre. În acesta din urmă se arată că doctrina militară a Tratatului de la Varşovia, ca şi a fiecărui stat participant, este subordonată obiectivului neadmiterii războiului nuclear, ca şi a celui convenţional. Prin natura orînduirii lor socialiste, aceste state nu şi-au legat şi nu îşi leagă viitorul de soluţionarea pe cale militară a problemelor internaţionale. Ele se pronunţă pentru rezolvarea tuturor problemelor internaţionale litigioase numai pe cale paşnică, prin mijloace politice. Doctrina militară a statelor participante la Tratatul de la Varşovia, se spune în documentul menţionat, este strict defensivă, porneşte de la faptul că, în condiţiile actuale, recurgerea la calea militară pentru rezolvarea oricărei probleme litigioase este de neconceput. Esenţa acestei doctrine constă în următoarele : statele participante la Tratatul de la Varşovia nu vor iniţia niciodată şi în nici o împrejurare acţiuni militare împotriva vreunui stat sau alianţe de state, dacă ele însele nu devin obiectul unui atac armat ; ele nu vor folosi niciodată primele arme nucleare ; ele nu au pretenţii teritoriale faţă de nici un stat din Europa sau din afara Europei ; ele nu consideră duşman nici un stat, nici un popor — dimpotrivă, sînt gata să-şi edifice relaţiile cu toate ţările lumii, pe baza luării reciproce în considerare a intereselor securităţii, a coexistenţei paşnice. Statele participante la Tratatul de la Varşovia — se spune în acelaşi document — declară că relaţiile lor internaţionale se bazează ferm pe respectarea principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, nerecurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa, inviolabilităţii frontierelor şi integrităţii teritoriale, soluţionării pe cale paşnică a conflictelor, neamestecului în treburile interne, egalităţii în

drepturi şi a celorlalte principii şi scopuri prevăzute în Carta O.N.U. şi în Actul Final de la Helsinki şi a normelor unanim recunoscute în relaţiile internaţionale. Pornind de la toate acestea, precum şi de la necesitatea păstrării echilibrului forţelor armate la un nivel cît mai scăzut, statele participante la Tratatul de la Varşovia militează pentru înfăptuirea unor obiective fundamentale : încetarea urgentă, generală şi completă a experienţelor nucleare, ca măsură prioritară pentru oprirea producţiei şi pentru reducerea pînă la lichidarea totală a armelor nucleare ; interzicerea şi lichidarea armelor chimice şi a altor arme de distrugere în masă ; reducerea forţelor armate şi a armamentelor convenţionale ; un control strict asupra tuturor măsurilor de dezarmare ; crearea de zone libere de arme nucleare şi chimice ; desfiinţarea bazelor militare de pe teritoriile altor state ; retragerea trupelor în limitele graniţelor naţionale ; desfiinţarea simultană a Tratatului de la Varşovia şi a Alianţei Nord-Atlantice.

În spiritul principiilor şi tezelor cu privire la doctrina militară a statelor participante la Tratatul de la Varşovia, la consfătuire a fost abordat un cerc larg de probleme privind pacea, securitatea, dezarmarea în Europa şi în lume, privind dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice reciproc avantajoase, cu toate ţările. Participanţii s-au pronunţat pentru luarea de măsuri în vederea lichidării rachetelor din Europa, pentru reducerea radicală a armamentelor strategice ofensive, pentru interzicerea completă a experienţelor nucleare, ca o măsură de oprire a dezvoltării, de reducere şi lichidare a acestor arme. Au fost examinate căile de realizare a programului de reducere a forţelor armate şi armamentelor convenţionale cu 25 la sută pînă în anul 1990, program propus de statele participante la Tratatul de la Varşovia în iunie 1986. Aceste reduceri ar urma să se înfăptuiască concomitent şi în complex cu reducerea mijloacelor nucleare tactice. Odată cu înfăptuirea reducerilor propuse, statele participante la consfătuire consideră necesară elaborarea de noi măsuri pentru a se trece în continuare la reducerea şi mai substanţială a forţelor armate, armamentelor şi cheltuielilor militare pînă în anul 2000. A fost relevată importanţa creării de zone libere de arme nucleare şi chimice în Balcani, în centrul şi nordul Europei, în spiritul propunerilor prezentate în acest sens de România şi Bulgaria, de R.S. Cehoslovacă şi R.D.G.

În programul de măsuri de dezarmare, şi în primul rînd de dezarmare nucleară, conturat la consfătuire, se regăsesc idei şi măsuri în sprijinul cărora partidul şi statul nostru s-au pronunţat cu consecvenţă, fiind cunoscute numeroasele iniţiative, demersuri şi propuneri prezentate de-a lungul anilor de România, la iniţiativa preşedintelui Nicolae Ceauşescu, ca o contribuţie constructivă, de amplu ecou internaţional, la cauza dezarmării şi păcii. Se ştie că România s-a pronunţat cu toată fermitatea pentru îngheţarea cheltuielilor militare şi trecerea la reducerea lor, pentru utilizarea fondurilor şi resurselor astfel economisite în scopuri constructive, pentru progresul economico-social al tuturor popoarelor. Deplina concordanţă între vorbă şi faptă în politica ţării noastre este probată de reducerea cu 5 la sută a efectivelor şi armamentelor şi cu aproape 10 la sută a cheltuielilor militare, măsură ratificată de poporul român prin referendumul din toamna anului trecut. România îşi va aduce, desigur, şi de acum înainte deplina ei contribuţie la împlinirea deziderateior în numele cărora s-au făcut propunerile de măsuri la consfătuirea de la Berlin, pentru edificarea unei păci trainice în Europa şi pe tot globul, pentru o lume fără arme şi fără războaie, o lume a înţelegerii şi colaborării.

ION CODRU

Socoteli despre averea obştii

(Urmare din pag. 1)

simplu că nici n-ar mai trebui spus. O realizare deosebită a cooperativei este zootehnia. Avem 1 260 bovine, din care 706 matcă, 4 500 oi, 10 000 porci. Am încheiat anul trecut cu un beneficiu de 12 milioane lei. În spatele acestor cifre stau întotdeauna munca şi hărnicia oamenilor, drugostea lor pentru averea obştească, dorinţa unei vieţi mai bune. Vedeţi, scopul a fost să obţinem aceste rezultate, dar pentru a ajunge la ele trebuie mai întîi să cuceriţi oamenii, să-i convingi să acţioneze în consens cu interesul general. Întîi să le creezi condiţii şi mai apoi să le impui obligaţii. Degeaba strigi la un îngrijitor să obţină peste 3 000 litri de lapte pe vaca furajată dacă nu-i asiguri furajele necesare, grajdurile corespunzătoare. Omul trebuie să se simtă bine la el acasă. Cel mai important lucru pe care l-am obţinut este că oamenii s-au simţit bine la ei acasă, n-au simţit nevoia să plece prin alte locuri să-şi încerce norocul. În cooperativă sînt 1 500 braţe active, la care se adaugă 260 încadraţi în alte unităţi şi care muncesc îndeosebi în perioadele de vîrf din toamnă şi ori de cîte ori este nevoie. Venitul minim pe care l-am asigurat la cele două ferme a fost de 1900 lei la vegetal şi 2600 lei în zootehnie. Navetiştii n-au decît de pierdut. Le-am făcut socoteala cu creionul în mînă, pierd cu drumurile şi cu alte cheltuieli cel puţin o mie de lei. Acasă, au grijă de gospodărie, îşi cresc purcelul, văcuţa, păsările. Ne îngrijorează şi pe noi pentru anii viitori problema forţei de muncă. Pînă acum doi ani, ieşeau la pensie 60 de oameni într-un an. Anul acesta vor ieşi la pensie 119 oameni. O cooperativă ca a noastră, care are forţă de muncă suficientă îşi poate permite să execute o serie de lucrări manual, ceea ce este un mare avantaj. Să dăm un exemplu. Pentru un hectar cultivat mecanizat cu porumb şi de pe care se obţine o recoltă de 10000 kilograme boabe sînt necesari 120 de litri de motorină. Din aceştia, 80 de litri sînt consumaţi doar cu recoltarea mecanizată. La 1600 hectare, cît am avut noi cu porumb, recoltate manual, am obţinut o economie de 120 tone motorină. Noi am avut economii, alte unităţi au putut lucra. Recoltarea manuală înseamnă recoltarea la timp şi fără pierderi. În plus, trebuie să mai adăugăm producţia secundară, cocenii. Şi aici, la recoltarea mecanizată se produc pierderi importante. Lucrăm mult şi cu caii, altă sursă de cheltuieli reduse. În cooperativă avem 360 de cai. Un conducător de unitate, indiferent de ce natură ar fi ea, trebuie să se gîndească, să aibă în vedere în orice moment eficienţa acţiunilor pe care le întreprinde.

— Întotdeauna un conducător de unitate poate acţiona în spiritul acestor idei ?

— În cele mai multe situaţii, da. În altele trebuie să ţii seama de factori care n-au legătură cu asta. Întotdeauna trebuie să fii în temă, să-ţi susţii argumentat părerea. Pentru anul acesta, avem un plan de carne de 35 de tone. Trebuie să-l realizăm, dar în acelaşi timp să ne gîndim şi la eficienţa economică. Din orice acţiune trebuie să ai măcar un cîştig de 5 bani. Nu este aşa ? Cum vom face planul la carne ? Am achiziţionat 5000 pui de curcă. Vom mai lua şi 15—20 mii de pui de găină. Preţul cărnii de pui este de 14 lei, al cărnii de curcan de 23,80. Un pui are un kilogram, un curcan 6—7 kilograme. Furajul pe care-l dăm curcilor este doar cu zece bani mai scump. E mai multă muncă, dar planul este asigurat şi, de asemenea, este realizat un beneficiu mai substanţial. Se poate interveni şi în structura culturilor. Am cultivat cu tutun 170 hectare. Cîştigul la un hectar, la care am obţinut toate primele de calitate, a fost de 44 mii lei, faţă de cheltuielile de doar 18 mii lei. E muncă multă, trebuie să ai forţă de muncă pentru cultivarea tutunului. Mulţi fug de năut. De ce ? Noi am cultivat 150 de hectare. Se obţine o recoltă de 1000 kilograme la hectar la un preţ de 16 lei kilogramul. Pentru a obţine un beneficiu egal, la porumb trebuie să realizezi 16000 kilograme la hectar. De asemenea, plantele medicinale sînt rentabile. V-am răspuns într-un fel la întrebarea ce ar trebui să facă unităţile care nu realizează beneficii, care în acelaşi timp să ne gîndim şi la eficienţa economică. Din orice acţiune trebuie să ai măcar un cîştig de 5 bani. Nu este aşa ? Cum vom face planul la carne ? Am achiziţionat 5000 pui de curcă. Vom mai lua şi 15—20 mii de pui de găină. Preţul cărnii de pui este de 14 lei, al cărnii de curcan de 23,80. Un pui are un kilogram, un curcan 6—7 kilograme. Furajul pe care-l dăm curcilor este doar cu zece bani mai scump. E mai multă muncă, dar planul este asigurat şi, de asemenea, este realizat un beneficiu mai substanţial. Se poate interveni şi în structura culturilor. Am cultivat cu tutun 170 hectare. Cîştigul la un hectar, la care am obţinut toate primele de calitate, a fost de 44 mii lei, faţă de cheltuielile de doar 18 mii lei. E muncă multă, trebuie să ai forţă de muncă pentru cultivarea tutunului. Mulţi fug de năut. De ce ? Noi am cultivat 150 de hectare. Se obţine o recoltă de 1000 kilograme la hectar la un preţ de 16 lei kilogramul. Pentru a obţine un beneficiu egal, la porumb trebuie să realizezi 16000 kilograme la hectar. De asemenea, plantele medicinale sînt rentabile. V-am răspuns într-un fel la întrebarea ce ar trebui să facă unităţile care nu realizează beneficii, care în acelaşi timp să ne gîndim şi la eficienţa economică. Din orice acţiune trebuie să ai măcar un cîştig de 5 bani. Nu este aşa ? Cum vom face planul la carne ? Am achiziţionat 5000 pui de curcă. Vom mai lua şi 15—20 mii de pui de găină. Preţul cărnii de pui este de 14 lei, al cărnii de curcan de grajduri tip gospodăresc. Dacă mai construiam 2—3, a 200 mii bucata rezolvam problema. A trebuit, dar n-am făcut-o cu mîna mea, să construim grajduri tip, pe care noi le-am modificat singuri şi care ne-au costat 22 milioane. Am construit un F.N.C. pentru nevoile noastre. A costat 2 milioane şi realiza 5 tone furaje pe zi. Făceam un furaj de calitate superioară, duceam materia primă cu căruţele. S-a hotărît să nu mai fie folosit. Acum ne trebuie 3 maşini pentru a duce materia primă şi a aduce furajul la Urziceni. Cînd se defectează sau intră în revizie, aducem furajul tocmai de la Rîmnicu Sărat. Se produc defecţiuni, discontinuităţi, salturi în alimentarea animalelor. De multe ori se fac abateri de la reţetare. Investiţia tot era realizată, de ce să nu fie folosită.

— Prin ce necazuri aţi trecut ?

— În anul 1983, o grindină de 10 minute ne-a pustiit culturile. Pagubă 56 milioane. Agricultura este o marfă expusă capriciilor naturii.

Ar mai fi multe de spus despre agricultura care se face la Gîrbovi, despre ceea ce înseamnă agricultura intensivă a zilelor noastre, despre metodele cele mai înaintate care se aplică, despre specialiştii care au părăsit oraşele şi s-au mutat în sat pentru totdeauna, despre tinerii care sînt primiţi cu încredere şi cu înţelegere. Important este că într-o cooperativă bogată muncesc oameni mulţumiţi de viaţa lor, oameni cărora le place să trăiască acasă. Case noi şi refăcute, două şcoli, două grădiniţe şi creşe, stadion comunal, cămin, toate dotările care se găsesc şi în orice oraş : farmacie, dispensare medicale şi veterinare, magazine, prestări de servicii complete. În comună sînt 150 de autoturisme proprietate personală. Aşa cum spune Grigore Popa, ţăranul nu mai trăieşte în umbră, soarta lui depinde doar de hărnicia braţelor sale, de ideile şi iniţiativele de care dă dovadă.

În urmă cu 25 de ani, Dinu Petre, Mihai Ion, Radu Zăvoianu, Vasilica Muscalu, Aneta Petre, Maria Dumitru, Muşat Negoiţă îşi puneau semnătura pe cererile de intrare în cooperativă. Muncesc şi astăzi la Gîrbovi. Viaţa lor şi a altora s-a schimbat în bine cum poate nici chiar ei nu şi-au imaginat.

„Le-am făcut pe toate din amor față de profesia mea și pentru că mi s-a dat putința să le fac"

● Dacă mă gîndesc bine, la început eram ca un impiegat care nu prea cunoștea mersul trenurilor ● Elicea unei nave nu e grozavă doar pentru că are palele asemeni petalelor unui trandafir ● „Fă, Roibule, un referat, și în cinci minute ți-l aprobăm" ● Poate că am avut și noroc. Norocul că mi s-a dat să fac și am putut să fac doar lucruri noi ● Mă bucur că la Combinatul siderurgic mă aflu tot în linia întîi și că în linia întîi n-am ajuns dind din coate ● Mi s-a dat mină liberă ca să-mi aleg, de la început, oamenii cu care lucrez ● Dinamica lagărelor pentru laminoare: „Ieri am importat, azi le fabricăm singuri, mîine vom exporta". ● Inovațiile, peste 100, și invenții brevetate, 11, le-am făcut din amor față de profesia mea care a fost și este metalul topit ● M-am străduit ca din munca mea să fac cea mai mare bucurie a vieții mele.

— Dacă tot ne-am mai întîlnit o dată în viață, cred că mi-e îngăduită întrebarea : nu știți cumva, Mircea Roibu, ce-o mai fi făcînd Mircea Roibu ?

— Luptă în continuare.

— Cu cine ? Sau cu ce ?

— Dacă vă spun, acum, ce mai vorbim pe urmă ? S-o luăm pe rînd.

— Despre lupta asta s-a scris și un roman, mi se pare.

— Mi s-a făcut și bineînțeles ăsta. În carte, numele meu era Robitu.

— Cînd ne-am întîlnit prima oară, spuneați că sînteți de fel din Reșița. Asta nu s-a putut schimba între timp.

— Sînt de fel din Reșița și am lucrat acolo la oțelăria electrică. Însă armata am făcut-o la marină și asta mi-a schimbat viața, fiindcă m-am îndrăgostit pentru totdeauna de lumea vapoarelor. De aceea am rămas la Galați. Am muncit, mulți ani, la turnătoria Șantierului naval. Acolo m-a adus un director. Mai e și cîte un ceas bun pe lumea asta și directorul de atunci al șantierului, auzind că lucrasem la Reșița, m-a achiziționat dintr-un foc. Cum a plecat el, au început însă necazurile.

— Dar nici nu v-ați ferit de necazurile astea iar pe unele chiar le-ați căutat, așa se zice.

— Asta cam așa e, trebuie să recunosc. Dar cum să stai nepăsător, să mănînci acolo, cevă, opt ore, și-n rest să nu-ți treacă prin minte chiar nimic ci doar să vrei să-ți rumegi liniștit salariul ? Domnule, există pe lumea asta și oameni de o comoditate năpraznică !

— Parcă v-ați înfuriat un pic, ori mă-nșel ?

— Uneori e necesar să te mai și înfurii un pic. Cred că așa am pățit și atunci, pe la începutul anilor '60, pe cînd elicele pentru navele noastre se aduceau din import. Odată au fost aduse 11 și depozitate pe cheiuri. Dintre ele, 9 aveau palele fisurate. Nu era nimic de făcut decît să fie aduse altele în locul lor. Iar asta însemna alți bani, altă așteptare. Și îmi aduc aminte că elicele acelea erau pentru niște nave care trebuiau să fie livrate urgent.

— Nu era nimic de făcut decît să fie aduse altele ?

— Mai era o cale : să încercăm să le facem noi.

— Asta ați și propus, din cîte știu.

— Lucram pe atunci ca șef al atelierului de turnătorie din Șantierul naval. Iar un studiu care cred că se află și azi în biblioteca acestui șantier, un studiu aparținînd unui institut de cercetări bucureștean, luînd în vedere propunerea mea, concluziona : datorită faptului că nu avem specialiști și nici experiență în țară în fabricarea elicelor, e preferabil ca ele să fie importate. Însă asta era preferabil, cum să zic, pentru alții, nu pentru noi ! Ce-a urmat, a fost un șir de întîmplări chiar interesante.

— Pînă la urmă ați făcut elicea singur !

— Asta e doar un fel de-a vorbi ! Singur cu adevărat n-am fost decît la început de tot, pînă mi-am convins oamenii cu care lucram că e bine să încercăm noi să facem elicea. Aveam niște oameni formidabili. Cu vreo 20, dintre ei, mi-am pus planul în aplicare. Mai întîi am experimentat tot felul de aliaje. Trebuia să găsim compoziția unor aliaje admisibile și am făcut o mulțime de probe prin toate laboratoarele Galaților. A fost o muncă de Sisif, dar pînă la urmă am reușit să facem ca bolovanul să stea în creștetul muntelui și să nu se mai ducă la vale. Prima elice am făcut-o așadar, nu singur, ci singuri, adică de capul nostru, cei din atelier, fără aprobări. Poate de aceea s-au gîndit unii, pe urmă, să-mi imute materialul, considerînd ceea ce făcusem noi drept un act de indisciplină în producție. Mai supărător era doar că unii nu credeau că elicea e făcută nici după ce ea fusese terminată. Ziceau că nu e bună. Dacă e românească, adică, nu e bună. În sfîrșit, după ce m-au sancționat, m-au premiat. Aveam 27 de ani.

— Cînd era asta ?

— În '62. N-am să uit niciodată ziua de 22 aprilie. În dimineața acelei zile, forma primei elice românești pentru cargourile de 4 500 tdw era terminată. Peste aproximativ zece ore urma să înceapă turnarea. Dar un miez de ciment a cărui elaborare durase vreo două săptămîni s-a spart, din întîmplare, în cleștele unei macarale. Turnarea devenea, astfel, imposibilă. Cinstit să fiu, cred că atunci mi-a venit să mor.

— Nu v-ați gîndit că, lăsîndu-vă păgubaș, ați fi dat apă la moară inamicului ?

— Așa zic și eu, cred că numai gîndul ăsta m-a ținut în picioare. În locul miezului de ciment spart am făcut altul, în grabă, din nisip, silicat de sodiu și bioxid de carbon. Cînd am început să turnăm în clinurile lui materialul încins, a crăpat însă și acesta. Acum situația era chiar disperată. Am fi putut să lăsăm totul baltă, să mergem pe la casele noastre iar a doua zi să ne prezentăm ca, eventual, să ne dăm demisia.

— N-a fost cazul !

— Tocmai cînd ardea cămașa pe noi, am fost chemat de directorul general și luat în primire de la ușă : „Ce te-ai apucat, mă, să faci tu acolo ?" Însă acasă n-am mers decît după trei zile și trei nopți, cu toții, căci pînă la urmă am reușit să turnăm, totuși, elicea, chiar dacă efortul fizic a fost imens. În hala turnătoriei plutea o ceață deasă, fiindcă nu știusem să prevedem că vom avea o vaporizare atît de mare de zinc. Mai expus decît alții care lucrau jos, macaragiul Nicolae Buliga s-a intoxicat și i-a venit rău pe manetele mașinii. Cine să se mai urce acolo, pe podul rulant, și să pățească la fel ? S-a oferit totuși un voluntar, Leon Vrînceanu, și oamenii și-au văzut mai departe de treabă, lac de sudoare, cu tîmplele jilave, ștergîndu-și din cînd în cînd cu palmele apa aceea sărată care li se lăsa de pe frunte pe ochii înroșiți de nesomn. Ce oameni ! M-am învîrtit destul prin lumea largă și-am văzut eu destul de bine cum lucrează și alții, dar oamenii cu care lucram eu erau turnători-formatori care știu atîta meserie că-ți venea să le săruți mîinile. Dumitru Ene, Dumitru Teodoru, Vasile Constantin, Nicolae Miron și alții ca ei alcătuiau, cum mi-e plăcut mie să zic, un colectiv de leoparzi. Leoparzi la meserie, nu fluturași. Așa erau, chiar dacă prima elice a ieșit un mastodont.

— Cum adică ?

— Pentru că mersesem cu 40 de milimetri adaos pe pale, în timp ce media mondială era de 8 milimetri. Ce era să facem ? Vrusesem să nu riscăm, asta fusese măsura noastră de pre-

Fotografii de PAUL AGARICI

Poveste care mai trebuie cîntărită

Cînd l-am întrebat pe inginerul Grigore Mihai, șeful serviciului de investiții al Combinatului siderurgic Hunedoara, despre utilaje abandonate, am primit un răspuns scurt : n-ați nimerit bine. Acest serviciu se ocupă de asigurarea proiectelor pentru investiții, de finanțarea lor și de urmărirea execuției. Utilajele sînt aduse de un alt serviciu numit specializare-cooperare.

De fapt, ajunsesem la serviciul de investiții pentru a afla cîte ceva despre două cîntare Philips, cumpărate din străinătate cu șapte ani în urmă și plătite pe bani grei. „Nu știu nimic de aceste cîntare, ne spune șeful serviciului investiții. Ele au intrat prin serviciul dotări. Aceste aparate sînt solicitate și justificate de secțiile de producție. Din momentul în care le primesc, răspund de folosirea lor". Pentru orice eventualitate, șeful serviciului de investiții a făcut un sondaj telefonic la cele două oțelării electrice spre a afla cîte ceva de soarta cîntarelor Philips. Nici n-a fost greu. În cele două secții existau două cîntare complexe, aduse cu mulți ani în urmă și nefolosite din diferite motive. Cel mai simplu putem afla la fața locului. Drept pentru care am și purces la Oțelăria electrică numărul 1. Șeful secției, inginerul Mircea Moldovan era mai nou în funcție și nu cunoștea prea multe amănunte despre cîntar. „Îl chem pe mecanicul șef al secției pentru că el e mai în temă. Mecanicul șef, inginerul Gheorghe Deda era într-adevăr familiarizat cu povestea cîntarului. Cîntarul Philips, un cîntar complex, dotat cu calculator și complicate instalații electrice, cumpărat pe o impresionantă sumă în valută forte, a fost adus în țară pentru cîntărirea oalelor de turnare a oțelului. El a intrat în dotarea oțelăriei electrice nr. 2 și a fost transferat mai tîrziu la nr. 1. Cîntarul indica greutatea oalei goale și, după umplerea ei, cantitatea de oțel avută la dispoziție pentru turnarea în forme. Fără cîntar, oțelarii știu doar cît au introdus în cuptor, dar nu și ce cantitate de oțel topit le-a mai rămas în oală. Dacă toarnă în forme și în oală nu au oțel suficient pentru a le umple, atunci întreaga cantitate este considerată rebut. Deci cîntarul respectiv este de o importanță vitală pentru bunul mers al producției, pentru calitatea ei. Cu un timp în urmă, cîntarul adus în 1982 de la Oțelăria electrică numărul 2 a și fost montat pe o macara. Dar macaraua era veche, din anul 1939, și din cauza trepidațiilor dădea erori de măsurare, fapt pentru care a și fost demontat pentru conservare, urmînd să fie folosit ulterior. Cînd ? „Oțelăria electrică nr. 1 a comandat o macara nouă, solicitînd un proiect de la I.C.S.S.I.T.M.M.R.T.U. Timișoara. Comanda pentru proiectul de pod a fost făcută în 1983 și reactualizată în 1985. La un moment dat, institutul ar fi spus că nu poate realiza proiectul. Apoi au avut loc tot felul de întîlniri și discuții, după care s-a convenit că proiectul va fi livrat în luna mai a acestui an. După aceasta, încă un an e necesar pentru executarea podului. Și cînd podul va fi gata, cîntarul Philips, folosit pe podul rulant numărul 1 la elaborarea șarjelor de oțel inoxidabil va rămîne unde este pentru că în convenția cu proiectantul e făcută o precizare care prevede montarea pe noul pod a unui cîntar tip Electroputere. „Dacă pun Philips, nu am piese de schimb și stagnez. Dacă punem un cîntar tip Electroputere, la orice defecțiune, avem la cine apela. Așa că nu ne rămîne decît să-l returnăm. Oțelăriei electrice numărul 2 de la care l-am împrumutat. El mai au unul și dacă îl montează, au în acesta, toate piesele de schimb necesare". Șeful de secție Mircea Moldovan a lucrat o vreme la Oțelăria numărul 2. „Cînd eram acolo știam de cîntar și îl tot rugam să-l monteze dar mereu spuneau că lipsesc o serie de piese."

Fără nici o ezitare am pornit spre Oțelăria electrică numărul 2, aflată la ieșirea din Hunedoara. În proprietatea sa se află cele două cîntare încă din anul 1980, cînd au fost aduse în țară. „În prima fază a fost vorba să ne ia cîntarul spre a-l transfera în altă parte. Apoi am ajuns la concluzia că trebuie să-l montăm noi pentru că ne este strict necesar. Drept pentru care am făcut comandă la Uzina 5, la secțiile de prelucrare, spre a ne executa reperele necesare montării cîntarului pe una din macarale. Au executat o sută de repere și mai au cam tot atîtea de făcut. Am reactivat comanda și ea durează de mai mulți ani, dar Uzina 5 este mereu foarte aglomerată și această comandă trece tot pe planul al doilea", spunea inginerul Gheorghe Ranga, șeful de secție. În ciuda faptului că a primit două cîntare dintre cele mai moderne din lume la ora respectivă, Oțelăria electrică numărul 2 au beneficiază de nici unul.

Luînd lucrurile la prima vedere ai putea crede că nimeni nu este vinovat. Și totuși, două cîntare complexe, dotate cu calculatoare, strict necesare producției și importate pe sume mari, plătite în devize convertibile stau de șapte ani nefolosite și nu vor fi utilizate nici în perioada imediat următoare, în ciuda faptului că specialiștii reclamă folosirea lor imediată. Cum aceasta ține de coordonarea unor eforturi, de finalizarea reperelor necesare și de o organizare a muncii, e greu de crezut că ajutorul va veni din afară.

C. NISTORESCU

vedere. Şi-apoi, n-avea nimeni de ce să se supere pentru asta, ne făcuserăm singuri de lucru, fiindcă urma să avem mai multă bătaie de cap la finisare, atîta tot.

— Cum a fost prima elice? A fost bună?

— S-a găsit un om care să ia pe barbă lui răspunderea de-a o folosi. Acela a fost căpitanul cargoului „Oradea". Însă a fost nevoie ca el să dea în scris că acceptă montarea elicei. Apoi, în anii care au urmat, elicea a trecut prin mai multe mări şi oceane, s-a odihnit în zeci de porturi ale lumii şi pretutindeni s-a comportat bine. Din cînd în cînd, căpitanul ne ţinea la curent şi ne bucuram să aflăm că totul e-n ordine. Ne trimitea cîte o telegramă din Singapore, din New York, din Rio de Janeiro.

— Prima elice a fost făcută ca în urma unei naşteri grele. Dar cele care au urmat?

— Nici o elice nu se face uşor. O elice este cea mai complicată piesă, din punct de vedere geometric, a unei nave. Ea nu-i lasă constructorului posibilitatea nici unei linii drepte între două puncte. Este o continuă suprafaţă curbă, care trece pe nesimţite dintr-un plan în altul. De aceea, o elice se lucrează ca o bijuterie. Însă nici o elice nu-i grozavă doar pentru că-i mare sau pentru că pulele ei seamănă cu petalele unui trandafir ci pentru că ea rezistă, pentru că e destul de tare pentru a sparge incontinuu zidul de apă şi a trage după ea corpul navei. În plus, o elice trebuie să aibă o anume elasticitate. Ea este singura piesă a navei permanent vulnerabilă. Pentru că ea rămîne în afară, expusă întotdeauna unui impact brutal la o acostare în condiţii mai puţin favorabile, la manevre greşite; recifele, stîncile ascunse pot fi o altă primejdie. Or, în toate aceste cazuri, o elice bună nu trebuie să se rupă; cel mult îşi poate strica forma, îşi poate îndoi vreo pală astfel încît, adusă în cel mai apropiat port, să poată fi reparată. În afară de această calităte, ea trebuie s-o mai aibă şi pe aceea de-a suporta coroziunea apei de mare fără a-şi pierde din greutate sub acţiunea curenţilor galvanici. Peste toate, aceste însuşiri trebuie să dureze, în medie, cîteva zeci de ani, cam cît se întinde şi viaţa unei nave dealtfel. Aşa că e limpede de ce am căutat să obţinem aliaje speciale din ce în ce mai bune. Cu vremea, am ajuns la nivelul de 82 kilograme-forţă pe milimetru pătrat, ceea ce a însemnat o mare victorie, dacă ţinem seamă că elicea de 106 tone şi de 9 metri în diametru, a unui celebru portavion, are doar 80 kilograme-forţă pe milimetru pătrat. Dacă mă gîndesc bine, la început de tot eram în situaţia unui impiegat dintr-o gară care nu cunoaşte prea bine mersul trenurilor. Dar asta a fost numai la început.

— Dar v-a mai întrebat cineva „ce te-ai apucat, mă, să faci acolo?".

— Tot mai puţini. Viaţa l-a scos înspre marginile ei, unul cîte unul. Odată am citit nişte cuvinte care mi-au plăcut tare mult. Aparţin unui filozof olandez, care a trăit cu cîteva secole înaintea noastră. El zicea: toţi oamenii sînt oameni dar nu toţi oamenii sînt oameni. Astai situaţia.

— Nu cumva deranja, pe aici pe colo, faptul că nu sînteţi inginer?

— Că sînt tehnician? Poate. În schimb, venea ministrul să vorbească cu mine. Mergea la director şi zicea să vină aici Roibu şi cu mine discuta. Asta pînă a venit vremea ca nişte oameni să mai fie rotiţi, pe urmă era o plăcere să merg la direcţie, dacă mă duceam acolo cu vreo propunere, mi se spunea: fă, Roibule, un referat, şi în cinci minute ţi-l aprobăm. Între timp mai cîştigasem nişte suporteri, de partea mea era şi profesorul Laurenţiu Sofronie de la Politehnica din Bucureşti, dinsul m-a sprijinit foarte mult, şi tehnic şi moral, venea de la Bucureşti pe banii lui, pînă la Galaţi, ca să vadă cum merg lucrările. Au fost mai mulţi astfel de oameni de bine, al căror ajutor nu-l voi uita niciodată. Ei mi-au dat documentaţia de care dispuneau şi asta a contat foarte mult, pe lîngă ce am descoperit singur răscolind nişte biblioteci sau în revistele pe care mi le aduceau cei de la Centrala navală. Cam prin vremea aceea a trebuit să-mi refac cunoştinţele de germană, pe care le cam uitasem, şi să învăţ engleză. Într-o bună zi mi-am cumpărat cartea „Învăţaţi limba engleză fără profesor" şi cred că am învăţat-o pe dinafară, în orice caz am ajuns să vorbesc onorabil, iar asta mi-a fost de mare folos mai tîrziu, cînd am fost trimis la specializare. De vreo 12 ori am fost în Japonia, la firmele „Sumitomo" „Mitsubishi", „Nakashoma", apoi la „Stomenstal" în Norvegia, la „Lips" în Olanda, la „ACB" la Nantes. În principiu, diferenţa de tehnologie între noi şi producătorii renumiţi din lume constă în acurateţea lucrului şi posibilităţile de reducere a efortului fizic.

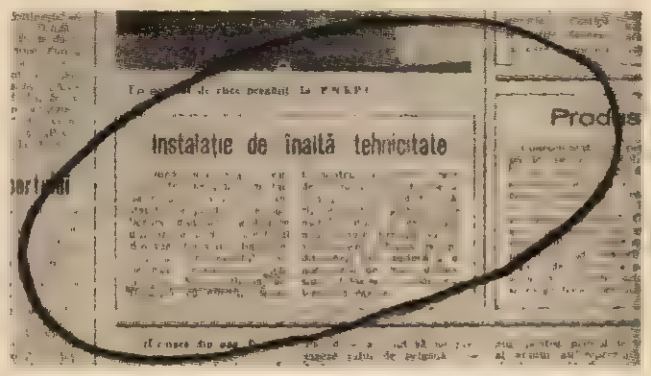

— Începeaţi să ştiţi îndeajuns de multe, despre elicele navale, încît să propuneţi ca ţara noastră să construiască o întreprindere specializată.

— Am făcut această propunere în cadrul lucrărilor unei Conferinţe Naţionale a partidului. Şi am avut bucuria să văd că, pentru cincinalul care urma, conducerea partidului şi a statului a hotărît construirea, la Galaţi, a unei unităţi industriale specializate în fabricarea elicelor pentru toate tipurile de nave produse în ţară.

— O vreme aţi lucrat chiar în această întreprindere nouă.

— Aşa e, dar de vreo cinci ani am fost preluat din zbor de Combinatul siderurgic. Se punea problema fabricării, în ţară, a lagărelor cu alunecare, cu lubrifiere hidrodinamică, pentru a elimina nişte importuri costisitoare. E vorba de lagărele pentru laminoare. Un astfel de lagăr costă între 9 000 şi 18 000 de dolari.

— Deci Mircea Roibu a început o viaţă nouă!

— Mi s-a dat să răspund de secţia de aliaje speciale. Mie mi-a plăcut în viaţă să fac lucruri pe care nu le-au făcut alţii, aşa că m-am bucurat. Răspund de secţia asta de cînd era doar o investiţie, un desen pe planşetele proiectanţilor. E cea mai frumoasă hală din Combinatul siderurgic, eu aşa zic.

— Deschizi o uşă, dai peste a doua uşă, ca un grilaj, în dreapta căreia un bec roşu semnalizează inscripţia „Intrarea interzisă". Acolo vorbeşti la un microfon şi nu intri decît dacă vine cineva şi te preia. Apoi culoarele...

— Pe care se află florile noastre de metal, le-aţi văzut?

— Da. Iar secţia arată ca un laborator, mai degrabă.

— Nu-i aşa? E ordine şi curăţenie ca la farmacie. Se lucrează după tehnologii de vîrf. Şi am îmbunătăţit aceste tehnologii printr-o seamă de autoutilări. Fără bani, fără plan.

— Cum fără una, fără alta?

— Adică numai prin necontenitul entuziasm al unor oameni minunaţi. Aşa am făcut o maşină universală pentru stanarea şi recuperarea lagărelor vechi. Maşina asta funcţionează cu raze infraroşii. Apoi, o instalaţie de purificare în stare lichidă a aliajelor antifricţiune, în cîmp magnetic pulsator. Sau o instalaţie pentru evacuarea noxelor, care funcţionează pe principiul Coandă. Sau o instalaţie de atomizare pentru fabricarea pulberilor metalice. E adevărat, în ţară se mai foloseşte procedeul de atomizare, dar al nostru se deosebeşte prin aceea că atomizează direct aliaje cu un randament de selectare de pulberi globulare pînă la 53 de microni, adică extrem de fine, comparabile cu cele mai fine pulberi realizate la ora actuală de tehnologiile de vîrf din lume. Toate astea au fost făcute de oamenii noştri care sînt nişte artişti ai poporului.

— Ei nu sînt leoparzi?

— Sînt nişte specialişti excepţionali. Nu-i vorbă că mi s-a dat mînă liberă ca să-mi aleg, de la început, oamenii cu care lucrez. Nici n-aş fi visat să mi se spună: ia-ţi oamenii pe care-i vrei! Aşa că, pe măsură ce investiţia prindea contur, vorbeam cu ei, numai de astronomie n-am vorbit dar cred că pînă şi despre astronomie am vorbit cu unii, pînă am reuşit să fac lista. Împreună, alcătuim o puternică echipă. Astăzi, în tehnică, nu prea mai poţi lucra singur. Dacă nu lucrezi în echipă, eşti mort.

— Aşa se zice.

— Chiar aşa e. Uite, cel care e cunoscut în Combinat drept IJI, adică Ion J. Ion, e un

electronist de marcă. Constantin Dima e un specialist perfect în instalaţii hidraulice. Vasile Spătaru e un mecanic de zile mari, unul pentru anul 2000. Gheorghe Necula e omul care ştie totul despre un lagăr de laminor. Neîntrecuţi sînt Petru Simpetru sau Petru Gagica, excelenţi topitori. Toţi sînt buni, de la Gheorghe Ionescu, care iese la pensie peste cîteva luni, pînă la Nicu Viorel Proca, abia trecut de 19 ani. Şi să mai notăm cîţiva dintre colaboratorii cei mai apropiaţi: inginerii Pompiliu Severineanu Dumitru Ioniţă, Strugari Florin sau Viorel Munteanu din cadrul Uzinei de piese de schimb şi reparaţii siderurgice, de care aparţine şi noua secţie de turnare a aliajelor speciale.

— Deci fabricăm lagăre de laminoare?

— Asta e marea noutate. Că ştim să le fabricăm şi că am învăţat să le şi recondiţionăm pe cele vechi. Înainte, pentru a recondiţiona un lagăr, îl suiam pe platforma unui vagon şi-l trimiteam tocmai în celălalt capăt al Europei, la Barcelona, la firma „Inimex", în timp ce-aveam pe-aici armate de ingineri. Pentru fabricarea lagărelor a fost făcut un proiect, de către un institut de specialitate. Chiar dacă s-a renunţat cam la 70 la sută din el, acest proiect a avut şi părţi bune.

— Dar dacă oamenii combinatului au renunţat la cele 70 de procente înseamnă că au venit ei cu alte idei mai bune?

— Aşa a fost. Cum stă scris în secţia noastră, pe un panou, dinamica lagărelor cu alunecare pentru laminoare este aceasta: „Ieri am importat, azi le fabricăm singuri, mîine vom exporta". Sînt 9 firme în lume, mari şi late, care produc astfel de lagăre. Ele au monopolizat piaţa mondială. Iar noi sîntem a zecea firmă, în ordinea apariţiei.

— Iar în ordinea calităţii? Întreb pentru că, la export, se va pune oricum această întrebare.

— Am văzut, cu totul, vreo 30 de ţări, şi ştiu cum muncesc şi alţii. Mai ştiu, în plus, că şi cuvintele au o greutate a lor. Şi tocmai de aceea spun, fără nici o ezitare: lagărele pentru laminoare sînt şi vor fi printre cele cîteva procente de produse peste nivelul mondial realizate de economia românească.

— E o mare premieră industrială, înţeleg.

— Sigur că da. Iar eu mă bucur, cinstit vorbind, că la Combinatul siderurgic mă aflu tot în linia întîi, martori fiindu-mi toţi cei cu care lucrez că în linia întîi n-am ajuns dînd din coate. Datul din coate nu m-a interesat niciodată în viaţă. Şi n-aş putea să spun nici că m-a stăpînit gîndul de-a cîştiga cine ştie cît în plus, fiindcă am oricum cea mai mare retribuţie posibilă la vechimea şi la nivelul meu de calificare.

— Apropo, nu cumva meseria tehnicianului Mircea Roibu a fost aceea de permanent inovator şi inventator?

— Tovarăşul Nicolae Ceauşescu ne-a adresat nouă, muncitorilor, îndemnul de a gîndi şi a acţiona în spirit revoluţionar, de a preţui şi a pune în valoare orice idee nouă, folositoare, pentru a putea ţine pasul cu performanţele mondiale. Cred că în viaţa mea se regăseşte străduinţa de a urma acest nobil îndemn. Singur sau în colaborare am semnat 18 lucrări apărute la Editura Tehnică sau prin Institutul naţional de documentare tehnică. Am 100 de inovaţii şi 11 invenţii brevetate. Le-am făcut cum vă spuneam, pe toate, din amor faţă de profesia mea care a fost, toată viaţa, metalul topit. Pentru mine, satisfacţia morală a fost esenţială. Poate că am avut şi noroc. Norocul că mi s-a dat să fac şi am putut să fac doar lucruri noi. Oricum, nu m-am simţit frate cu cei care n-au făcut nimic în viaţa lor sau au luat gata făcut de alţii. Şi să vă mai spun ceva: în plecările mele prin străinătate, care puse cap la cap înseamnă vreo 5 ani din viaţa mea, s-a întîmplat uneori să mi se şoptească propunerea să rămîn pe acolo, că n-aş duce-o poate chiar rău, la o adică. Dar s-a văzut bine, de fiecare dată, că tot acasă mă întorceam. Prin asta, nu vreau să spun decît că dacă în munca omului nu intră şi gîndul de-a-şi sluji ţara, atunci el nu munceşte decît ca să aibă ce să mănînce. Şi e păcat pentru că, oricît de important ar fi, asta e totuşi prea puţin. Eu, în orice caz, m-am străduit ca din munca mea să fac cea mai mare bucurie a vieţii mele.

(La sfîrşit, Mircea Roibu mi-a întins o foaie de hîrtie pe care scrisese: „Preocuparea lui M.R. pentru înfrumuseţarea oraşului de la mila 00: 1) Elicea de pe faleză, unică în lume; 2) Fîntîna de tip păpădie, de la Casa de Cultură").

D. CONSTANTINESCU

Se vor învîrti mult şi bine!

Oricum ai învîrti-o, o roată de cauciuc trece mai întîi prin mîinile oamenilor. Utilajele de pe fluxul tehnologic se-ndoaie, desigur, după gîndul şi fapta omului, dar în afară de asta, de la aluatul iniţial care intră în calandru şi pînă la controlul final al fiecărei anvelope, primordiale sînt priceperea, îndemînarea şi chiar talentul oamenilor. La Caracal, la fabrica de anvelope din acest oraş, lucrează peste o mie de oameni, cu media de vîrstă sub 21 de ani. E limpede că ei sînt prima generaţie industrială a acestor locuri de tradiţie agricolă. Cu toate acestea, obiectivul fabricii nu este nici mai mult nici mai puţin decît acela de a intra în rîndul marilor producători de anvelope ai lumii sau, păstrînd proporţiile, de a deveni partener comercial căutat şi respectat pe densa şi pretenţioasa piaţă internaţională de cauciucuri. Se înţelege că, oricît de înalt ar fi nivelul dotării tehnologice al fabricii nu rezolvă de la sine toate lucrurile; mai rămîne problema oamenilor, a pregătirii lor profesionale astfel încît această dotare să fie menţinută în stare de funcţionare, să fie perfecţionată şi, mai ales, să fie „completată" cu acele elemente productive care ţin nu atît de calitatea maşinilor, cît de a oamenilor. La confluenţa acestor realităţi se află un om care se numeşte Viorel Isac: în calitate de tehnician electronist, el răspunde de buna funcţionare a tuturor utilajelor moderne ale fabricii, iar ca secretar al comitetului de partid şi preşedinte al C.O.M. îl preocupă mai ales oamenii, disciplina şi seriozitatea lor, modul în care participă la bunul mers al fabricii. „Faţă de marile firme producătoare de anvelope, avem acest handicap al tradiţiei — îmi spune într-o pauză a explicaţiilor de pe fluxul tehnologic. Anvelopa cere ştiinţa folosirii utilajelor electronice, dar şi îndemînarea unor operaţiuni ce nu pot fi făcute de maşini. La ambele capitole, esenţială este pregătirea oamenilor, pentru că fluxul tehnologic este ireversibil, adică o anvelopă ratată se transformă iremediabil în bucăţi de cauciuc de doi lei kilogramul".

Am parcurs împreună drumul unei anvelope — de la depozitul de materiale (praf de cretă, cauciuc natural, negru de fum şi ce-o mai fi conţinînd reţeta respectivă), pînă la „radiologul" final, un tester pe bază de raze X care dictează implacabil — cele bune să se-adune în dreapta, cele rele să se spele în stînga. „Este un drum pe care-l facem de mai multe ori pe zi — cu gîndul şi cu pasul. Şi asta pentru că fabrica noastră are un specific la care s-a referit explicit secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la o recentă şedinţă a Comitetului Politic Executiv, subliniind că problema calităţii se rezolvă în primul rînd la locul de muncă al fiecăruia, prin creşterea nemijlocită a răspunderii individuale şi întărirea disciplinei tehnologice în toate secvenţele producţiei". Calitatea şi exportul sînt cerinţele presante ale fabricii şi totul este subordonat lor. Un singur lucru nu se poate obţine, însă, peste noapte — şi aceasta este, ca şi la strungari, îndemînarea oamenilor. De aceea, aportul muncitorilor cu experienţă, al nucleului care a mai rămas din veteranii Danubienei şi ai Floreştilor care au pornit fabrica este hotărîtor. Florica Paraschiv lucrează aici de la prima investiţie, din mai '79. Fusese laborantă la Combinatul de fire şi fibre sintetice din Iaşi, dar s-a reîntors cu întreaga familie pe meleagurile natale. Acum este responsabila C.T.C.-ului final, adică „cerberul" care păzeşte poarta de ieşire a fiecărei anvelope. Mică la stat dar mare la sfat, este unul din oamenii de încredere ai fabricii, de la ea pornind, în sensul invers al fluxului tehnologic, multe din iniţiativele care scutesc producţia de rebuturi inutile. Îi cer un exemplu. „Curăţirea matriţelor. Orice matriţă are mici orificii pentru evacuarea materiei prime excedentare. Dacă aceste orificii, care se pot obtura foarte des, nu se curăţă, la următoarea turnare profilul anvelopei iese deformat. Desigur, urmează penalizările, dar asta nu salvează calitatea anvelopei. De aceea avem mereu de lucru cu cei de la curăţat matriţe". Şoful dv. unde lucrează? „La curăţat matriţe!".

Fabrica de anvelope de la Caracal va intra în producţie la întreaga capacitate în iulie acest an. În numai doi ani va ajunge la o producţie de zece ori mai mare. Sau, într-o comparaţie mai sugestivă, planul pe cinci luni ale lui '87 este comparabil cu cel realizat în întreg anul 1986. „Este o sarcină extrem de importantă această mărire a producţiei fizice, vorbeşte ca pentru sine directorul fabricii, ing. Dan Valentin Ionescu, pentru că este corelată cu exigenţa calităţii fiecărui produs. În plus, exportăm masiv anvelope pentru prima echipare a autoturismelor şi sîntem în cura de asimilare a încă două tipodimensiuni, pe lîngă cele trei existente în fabricaţie. Aceste trei obiective — creşterea producţiei fizice, ridicarea calităţii în vederea exportului şi extinderea fabricaţiei — sînt tot atîtea examene dificile pentru întregul nostru colectiv".

La Caracal, într-adevăr, sînt tot mai multe şi mai severe examenele producţiei moderne. Ele sînt, cum spuneam, o premieră pentru noua generaţie industrială a oraşului, dar asta nu este considerată o scuză, ci un motiv de ambiţie în plus. Şi dacă nu cu mulţi ani în urmă nimeni nu se gîndea că anvelope de Caracal se vor întîlni pe şosele din Europa, Africa şi Asia, acum toţi se gîndesc cum să facă, în sfîrşit, ca ele să se învîrtească mult şi bine.

OCTAVIAN ŞTIREANU

DESPRE BUCURIA DE A TRĂI ÎNTR-UN LOC ANUME

Se zice că paralela 45 trece chiar prin curtea Restaurantului „Paralela 45" de pe șoseaua Ploiești — Brașov. N-avem posibilitatea să verificăm întru totul exactitatea acestei afirmații. S-o luăm de bună. În aceste condiții, orașul Băicoi se află imediat deasupra acestei paralele și se întinde pe vreo 14 kilometri. Din șoseaua principală, aproape că nu se vede. Străzile se strecoară printre dealuri. Unele din ele se încumetă să treacă chiar peste vîrfurile lor. Casele liniștite, blocurile de locuințe înconjurate de verdeață, ferite de traficul intens al șoselei, mîna de gospodar, grijulie pînă la cel mai mic detaliu, te fac să crezi că e vorba de un loc pe care ritmul trepidant al timpului l-a ocolit. Nimic mai fals. Peste 11 mii de oameni muncesc în tradiționala îndeletnicire a locului, extracția petrolului — în zona orașului se extrage petrol de mai bine de 150 de ani — cît și în noile întreprinderi înființate în acești ani : Întreprinderea de utilaj pentru prelucrarea cauciucului, Fabrica de subansambie hidraulice, Energopetrol, Întreprinderea Avicolă, Întreprinderea Pomicolă.

Toți acești oameni, la care se mai adaugă încă o dată pe atîția — orașul are 22 mii de locuitori — dincolo de ocupațiile lor de serviciu, sau pe lîngă casă, au o preocupare esențială, aceea de a fi buni cetățeni. Dacă orașul arată așa cum arată — frumos și îngrijit — meritul este al locuitorilor lui și nu în ultimul rînd al celor aleși să-i conducă.

În fruntea orașului este o echipă de oameni tineri și întreprinzători. Alexandru Neacșu este primarul orașului de cinci ani. Cînd a fost ales în această funcție, era cel mai tînăr primar de oraș din județul Prahova. Toma Ioniță, secretarul organizației orășenești de partid și Vasile Vădan, secretarul Biroului Executiv al Consiliului Popular sînt și ei oameni pînă-n patruzeci de ani. Meritul lor și al altora este, printre altele, nu de a asigura existența organismelor democrației noastre socialiste, ele există prin lege, ci de a le pune în mișcare, de a le sincroniza perfect, de a-și atrage inițiativa și sprijinul tuturor cetățenilor pentru a acționa exact și eficient acolo unde interesele obștei o cer. Inițiativele gospodărești întîlnite la Băicoi, propuse de cetățeni în întîlnirile prilejuite de Tribuna Democrației, numai anul acesta au avut loc 50 de asemenea întîlniri, conduse de deputații F.D.U.S., pot constitui prilej de inspirație pentru cetățenii tuturor localităților. Sînt acțiuni la îndemîna tuturor. O singură condiție e necesară : dorința de a trăi într-un loc care să-ți facă plăcere, care să te reprezinte. La Băicoi, așa cum am putut constata, această dorință este mereu prezentă.

Meridianul inițiativei la paralela 45

În circumscripția electorală în care este deputat Grigore Vlăsceanu, contabil la I.U.P.C., pentru a preveni desele blocări ale unei străzi cu aluviuni rezultate în urma ploilor, cetățenii au fost de acord să-și sacrifice o parte din curțile lor și au procedat la îndreptarea străzii, înlăturînd colurile și denivelările. Mai mult, au pietruit întreaga stradă. Pe strada Unirii, cetățenii au montat pe distanță de un kilometru borduri pe ambele trotuare și au pietruit întreaga stradă. Pentru îmbunătățirea alimentării cu apă din cartier, locuitorii au montat 500 metri suplimentari de conductă. Teava a fost procurată dîndu-se în schimb o cantitate de fier vechi.

Elena Mincu este deputată, propusă la ultimele alegeri de O.D.U.S. Este de meserie bibliotecară. Împreună cu cetățenii din circumscripție au terminat lucrările de regularizare a pîrîului Dîmbu, două sute de metri pe ambele maluri.

Gheorghe Apostol și cetățenii circumscripției electorale din cartierul Țintea au săpat 1 200 metri de canal pentru montarea unei conducte de apă din magistrala Văleni-Ploiești.

Curățirea și amenajarea pășunilor existente în cartierele Tufeni, Țintea și Băicoi au fost făcute exclusiv prin munca patriotică a crescătorilor de animale. Pentru că în Băicoi, lumea crește animale, de la cele mari, pînă la cele mici : vaci, capre, păsări, și iepuri. Cei mai eficienți dintre ei sînt : Gheorghe Oprea, Constantin Ștefănică, Ion Fărcuș, Vasile Stoicescu, Vasile Brînzea, Ion Petrișor, Nicolae Albu.

Comitetele de femei din oraș au inițiat organizarea unor expoziții cu vînzare a unor obiecte artizanale realizate de gospodinele și muncitoarele din întreprinderi, fondurile obținute fiind destinate cadourilor pentru Azilul de bătrîni și Leagănul de copii din oraș.

Pionierii și U.T.C.-iștii din oraș au plantat în primăvara aceasta peste 1 000 puieți de duzi.

În duminica trecută, ca de altfel în fiecare lună, a fost organizată o zi record a colectării materialelor refolosibile. Recordul : 50 tone fier vechi.

Întreprinderile au planuri proprii de gospodărire și înfrumusețare și răspund de aspectul unor cartiere ale orașului. Deosebit de active s-au dovedit O.D.U.S. din Fabrica de subansambie hidraulice, I.U.P.C. și Avicola, președinți Gheorghe Pîrvu, Cornel Simionescu și Florica Manea.

Bineînțeles că lucrurile mari sînt făcute din fonduri de stat : zestrea de 1 000 apartamente existentă, cele 120 de apartamente destinate petroliștilor și care vor fi construite anul acesta, magazinele moderne, școlile, grădinițele și tot ce mai este necesar unui oraș modern, plăcut.

OPREA GEORGESCU ■

Comună mică cu fapte mari

Comuna Pielești nu-i prea mare. Nici cu Pîrșani, nici cu Cîmpeni luate laolaltă. Categoric însă este una dintre cele mai frumoase așezări doljene de pe îngusta vale a pîrîului Teslui, a acestui firicel de apă cu existență adesea efemeră, izvorît din nord-estul Craiovei, de sub dealurile Ghercestiului, și pierdut uneori definitiv, pe vreme secetoasă, în smolnițele de nepătruns de la Robănești. O revăd după opt ani și parcă nu-mi vine să cred cît de repede s-a schimbat totul. Multe case noi, cu parter și etaj, adevărate vile somptuoase se impun privirilor admirative ; o șosea modernă, asfaltată, traversează comuna de la un capăt la altul. Cele două unități agricole cooperatiste, pe care le știam cu ani în urmă, s-au contopit într-una puternică ; au intrat în producție, la întreaga capacitate, noile complexe zootehnice intercooperatiste, s-au construit și dat în folosință două mari poduri de beton armat.

Cu inginerul agronom Marcel Trașcă, primarul actual al comunei, și cu profesorul Ștefan Cristea, președintele Consiliului local al F.D.U.S., ne cunoaștem mai demult.

— Vă mai aduceți aminte de... Nicu ? se interesează primarul.

— Care dintre ei : Nicu Nița sau, celălalt, Nicu al lui Stroie?

— De fapt, de amîndoi. Și-au construit, băieții, prin muncă lor bineînțeles, niște case de se învîrt după soare... Ca și Ion Serbu, ca și Ștefan al lui Rădulet, ca și alți nouăsprezece de altfel, care și le-au înălțat în ultimii 2—3 ani.

— Mi-i amintesc.

— Ei ca membri O.D.U.S. ne-au sprijinit efectiv, precizează profesorul Ștefan Cristea. Una dintre cele mai importante acțiuni la care o bună parte dintre cei peste opt sute de membri ai O.D.U.S. și-au adus o reală contribuție o constituie amenajarea zonei limitrofe Drumului european nr. 70, pe porțiunea ce ține de la hotarul cu Robănești pînă la Aeroportul Craiova. Toate resturile rămase de la vechi construcții demolate au fost strînse și duse în altă parte. După-amiezile și în mai multe duminici libere au muncit aici, cu brațele sau cu atelajele, cetățeni vrednici de laudă precum Simion Alexe, Matei Zamfir, Dumitru Serban și Florea Colita. Cu sprijinul lor nemijlocit, au fost redate agriculturii încă două hectare de teren prin desființarea unor drumuri auxiliare din zonă, rampe C.F.R. și împrejurimile marelui pasaj de trecere peste linii a drumului european au căpătat un aspect civilizat, marcat de ordine și curățenie. Pămîntul a fost nivelat cu grederul trimis în ajutor de Vasile Porcescu, omul care răspunde de C.U.A.S.C. din partea biroului comitetului județean de partid, și fertilizat cu peste 150 de tone îngrășăminte naturale. A fost modernizat apoi un mai vechi loc de popas și parcaj auto prin dotarea cu mese și șosaune din beton armat, cu un put de apă potabilă, tip Bălești. Intenția mărturisită, și materializată deja în bună măsură, este aceea de a se realiza aici un loc de popas model.

Amenajarea șoselei comunale Pielești-Aeroport Craiova a constituit un alt obiectiv important înscris și pe agenda de lucru a celor opt organizații ale democrației și unității socialiste locale. Țăranul cooperator Constantin Alexandru, muncitorul petrolist Aurel Fira, ambii membri ai O.D.U.S., ca și Gheorghița Nistor de altfel, și-au legat numele de această realizare de larg interes obștesc. Se zice că ei trei nici n-au avut odihnă mină ce nu s-au asigurat transportarea și așternerea pe acest drum a peste o mie de tone de material pietros procurat anevoie și adus cu trenul pînă în gară la Pielești.

La fel de prompt au răspuns membrii O.D.U.S. în această primăvară și cînd au fost chemați să dea o mînă de ajutor la construirea podului prefabricat de la Cîmpeni și la dalarea capetelor podului de beton de la Nichitoaia. Apoi, ar mai fi de amintit plantarea a peste două mii de puieți de pomi și arbuști în zonele verzi și pe marginea căilor de acces principale, refacerea a peste 60 de poduri și podețe, săpărea șanțurilor de scurgere a apelor pluviale etc. etc.

M-am bucurat nespus să revăd o comună devenită și mai frumoasă și m-am simțit obligat să scriu despre faptele vrednicilor ei locuitori.

MIHAI STĂNESCU ■

Doi gemeni care se au ca frații

Îți trebuie timp și atenție trează pentru a-i putea deosebi. Care-i Florea și care-i Traian. Au 48 de ani și continuă să semene perfect: aceeași statură, aceeași expresie a feței. Chiar și de încărunțit au încărunțit la fel. Sînt gemenii familiei Olteanu, familie cu nouă copii, astăzi cu toții oameni la casele lor. Dar cu cît povestesc mai mult, cu cît afli și de la alți consăteni ai lor din așezarea argeșeană Corbeni ce-au făptuit, de-a lungul trecerii lor prin viață, gemenii Olteanu, înțelegi că, pînă la urmă, nu-i din cale-afară de important care-i Florea și care-i Traian. Mereu alături, de mici copii, de cînd, pe la patru ani, porneau deja cu oile pe Șteviuță, un munte din apropiere, și pînă azi, cînd au casele și gospodăriile alături, soarta n-a vrut (ori n-a reușit) să-i despartă în vreun fel.

Au fost, de mici, deprinși cu munca. Și nu cu orice fel de muncă. Au avut parte de munci pline de responsabilitate. Tatăl lor, un bărbat mîndru și volnic, de-i ziceau cunoscuții Ursu', nu i-a cocolosit de fel. Nici n-ar fi avut cum. Guri multe la masă. Pînă au plecat să învețe meserie și să-și cîștige propriul lor bani, n-au știut ce-s ăia bocanci. Au călcat pămîntul doar cu opinci. Dar, odată ieșiți în lume, spiritul lor întreprinzător, puterea lor de muncă și dorința de-a ști și de-a face cît mai multe i-au scos în față. I-au ferit de nevoi. Nici ei nu mai știu spune cîte meserii cunosc. Oricum, luînd-o așa, băbește, știu să facă de toate: croitorie, cojocărie, cismărie, zidărie. Au absolvit și cursuri de calificare ca electricieni. Au urmat și școala de șoferi profesioniști. Dar știu să și tundă. Să îngrijească de animale. Fac, altfel spus, tot ce e nevoie să facă. Și nu doar pentru ei, ci și pentru oricine le-ar solicita vreun ajutor. Doi oameni puternici, pricepuți și harnici, acționînd ca unul singur.

Multe sînt istoriile care circulă pe seama lor. Toate aceste istorii fiind adevărate. Toate vorbind despre modul în care gemenii Olteanu au trăit de cînd se știu — mereu alături, fără a se stădi și fără a încerca vreodată ca unul dintre ei să aibă mai mult sau altceva decît celălalt. Cînd să plece militari, de pildă, ordinul de concentrare a venit numai pentru Traian. Florea s-a dus împreună cu el. Cînd a fost să se apuce să-și dureze case, au lucrat alături la două clădiri identice. Odată isprăvite, și-au pus copiii să tragă la sorți pentru a decide astfel care unde să locuiască. Fără teamă de efort, punîndu-și mintea și brațele la treabă, și-au tras singuri apă, acolo, în coastă, aducînd-o de la aproape un kilometru. Tot ce înseamnă zidire, lemnărie sau instalații în casele lor, ei au făcut. Și nu numai în casele lor, ci și în acelea ale fraților sau ale altor rubedenii. Și nu doar în Corbeni, ci și-n alte părți, la Bușteni, de pildă, la un nepot al lor.

Toate acestea și încă altele pot alcătui materie primă pentru o povestire cu iz de senzațional. O povestire cu doi eroi care n-au știut niciodată să spună: asta nu se poate. Ei spun altceva — dacă am văzut ceva, e musai să pot și eu să-l fac întocmai, dacă nu mai bine. Dar, pînă la urmă, nu acestea sînt lucrurile cele mai importante. Nu pentru a atrage atenția asupra unor oameni care și-au știut folosi așa cum se cuvine prieperea și hărnicia m-am apucat să scriu aceste rînduri (deși, de ce n-aș spune-o, nici asta n-ar fi puțin lucru). Ceea ce mi s-a părut realmente interesant a fost altceva: modul în care acești doi bărbați, ambii membri O.D.U.S., au știut să stringă în jurul lor — prin pilda cuprinsă în faptele lor, nu prin cuvinte frumoase — o bună parte din oamenii locului, determinîndu-i să întreprindă împreună spre mai binele tuturor. A fost, de pildă, vorba ca unul să-și ridice o casă. La cine să apeleze ei? La gemenii Olteanu, desigur. Dar aceștia și-au adus alături și pe alții, care-au învățat și ei cîte ceva. Și așa s-au perindat prin sat șantierele. Acum la unul, mîine la altul. Iar casele s-au ridicat frumoase, fără mari cheltuieli. Mobilizare prin forța exemplului — aceasta ar fi, poate, formula. Dar este și altceva, mai plin de sensuri. Florea și Traian Olteanu i-au determinat pe cei din preajmă să-și judece munca și izbînzile ca făcînd parte, în mod firesc, dintr-un anume mod de viață. Dintr-un anume mod de a gîndi. I-au făcut să înțeleagă, odată ce împlinirile au început să apară, forța colectivității. O colectivitate care se sudează doar atunci cînd fiecare se gîndește și acționează pentru ca nu numai lui să-i fie bine, ci și vecinului.

Viața, în această comună, nu este din cale-afară de ușoară. Pămînturile sînt risipite pe coaste de dealuri, departe de case. Nici treburile gospodăriei nu-s lesne de dus la bun sfîrșit. Ce-ar fi însemnat ca fiecare să trudească, singur, la ridicarea propriei case? Cît timp și cîți bani ar fi costat? Așa, lucrurile se termină repede și bine. Sigur, se va spune, e în tradiția satelor noastre această întrajutorare. Este, desigur, dar acolo, la Corbeni, am înțeles că această tradiție și această necesitate, de toți resimțită, au căpătat un puternic suport moral, ținînd de un mod de-a judeca, specific timpului de azi. Pe lîngă ridicarea casei, omul are nevoie și de confort. Or, acest confort nu se poate atinge decît prin efectuarea unor lucrări de specialitate. La care trebuie să te pricepi. Și, în vreme, oamenii din Corbeni au învățat nu doar zidăria, la care, de bine — de rău, se mai pricepeau. Au învățat — de la gemenii Olteanu, în primul rînd — să facă multe altele. Să-și dureze case care să alunge din mintea lor sau din aceea a urmașilor gîndul de-a părăsi vreodată comuna. Totul, dacă vreți, se poate rezuma la o reală unitate a celor care alcătuiesc așezarea și la democrația de fapt a colectivității.

D.M. ALEXANDRU ■
Fotografii de
VICTOR RĂDULESCU ■

Floricele pe cîmpii, Hai să le-adunăm, copii!

...un refren adeseori cu cîntec

Printre foarte multele lucruri folositoare pe care şi le apropie în şcoală un elev se numără şi deprinderea de a fi chibzuit, gospodar, economn. Pricepînd adică valoarea bunurilor, cunoscînd preţul cu care se obţin, ce reprezintă ele pentru societate, elevul învaţă să respecte munca, averea colectivităţii, alăturîndu-se încă de la această virstă efortului general al obştii. Sînt acestea cîteva din temeiurile unei realităţi din viaţa şcolii : angajamentul economic al pionierilor şi uteciştilor. Realizarea acestui angajament, dincolo de scopul său esenţial, acela educativ, asigură şi diferitelor industrii aprovizionarea cu importante cantităţi de materii prime. Nu credem însă că trebuie demonstrate virtuţile acestei întreprinderi a şcolii, pentru că ele au fost şi sînt dovedite în fiecare zi, cu beneficiile cunoscute. Rîndurile noastre pun în discuţie o singură verigă din „mica industrie de recuperare" aparţinînd şcolarilor : preluarea materialelor de către întreprinderile care au datoria s-o facă. În ce măsură deci, este valorificată munca şcolii, cît este de respectată rivna elevilor de a arăta prin fapte că se poate conta pe ei şi în această privinţă, sînt întrebări cărora le-am căutat răspunsul atît în şcoli, consilii ale organizaţiei pionierilor din Bucureşti şi Sectorul Agricol Ilfov, cît şi în întreprinderile amintite. Ne vom opri pentru început în două şcoli în care ambiţia elevilor de a-şi respecta angajamentele este dublată şi de o organizare fără reproş a acestei activităţi, menţionînd că, sînt doar două exemple din multe altele pe care le putem oferi, dar ele sînt suficiente pentru a arăta cum înţeleg pionierii şi uteciştii, elevii şcolilor din Bucureşti rostul angajamentului economic.

La Şcoala 179 pentru clasele I–VIII, din cartierul Bucureştii Noi, directoarea Maria Vulpe subliniază încă de la începutul discuţiei că şcoala primeşte un sprijin foarte mare din partea părinţilor, a comitetului cetăţenesc pe şcoală. „Ne întîlnim frecvent şi discutăm împreună toate problemele noastre. Printre acestea şi angajamentul economic. Degeaba îi învăţăm pe copii, dacă nu-i lămurim şi pe părinţi, dacă nu avem un ajutor din partea familiei". În felul acesta lucrurile merg mult mai simplu, părinţii fiind oameni serioşi, pe care se poate conta, iar angajamentul devine o cauză comună. Din întregul plan al şcolii, fiecare clasă îşi rezolvă ceea ce îi revine, astfel încît familiile cu mai mulţi copii, unii chiar în aceeaşi clasă, sînt ajutate de întregul colectiv". Copiii au acasă mici saci din plastic în care string hîrtia, explică tovarăşa directoare. Aducem hîrtia în şcoală, şi o dată pe săptămînă, după ce-i anunţăm pe tovarăşii de la I.R.V.M.R., aceştia ne trimit maşină. Obligaţia noastră este să nu avem mai puţin de o tonă, altfel plătim transportul. În privinţa fierului vechi, colaborăm foarte bine cu organizaţiile din cartier, cu deputaţii, părinţi sau bunici ai elevilor. Îl depozităm pe terenurile virane din jur şi, cu ajutorul Consiliului organizaţiei pionierilor, al Comitetului de partid al sectorului 1 şi cu al întreprinderilor care ne patronează — I.M.M.R. Griviţa Roşie şi Întreprinderea textilă Dacia — îl transportăm. Repet, important este ca, aşa cum discutăm angajamentele la învăţătură, să discutăm şi sarcinile economice. Să le explicăm copiilor ce înseamnă să faci economie, cît costă acest metal sau hîrtia, ce reprezintă pentru industria medicamentelor plantele medicinale recoltate de ei. Avem careuri speciale la două săptămîni şi discutăm deschis toate aceste probleme". În privinţa sticlelor şi borcanelor, organizarea este la fel de bună. Acestea se depozitează, în navete, pe hol, chiar şi o săptămînă (ca şi hîrtia, de altfel) şi sînt luate de maşinile care vin la unităţile Alimentara în acelaşi scop. Uneori, printr-o temeinică legătură între părinţi şi aceste unităţi, şcoala află din vreme în ce zi vine maşina, şi sticlele strînse cu grijă acasă sînt aduse la Alimentara. Cît priveşte plantele medicinale şi fructele de pădure, specificul cartierului îl constituie castanele. Acestea sînt aduse împreună cu celelalte plante culese de copii în excursii, şi uscate acasă, la depozitul Plafar.

Şcoala nr. 42 din comuna Voluntari, Sector Agricol Ilfov, este de asemenea una dintre şcolile cu bune rezultate în realizarea angajamentului economic. O fericită colaborare între şcoală, părinţi şi organele locale dă roade deosebite, chiar şi în privinţa transportului, adică acolo unde ar trebui să fie pomenită mai des întreprinderea de recuperare şi valorificare. Hîrtia este balotată şi depozitată în spaţii amenajate special încît să nu devină o problemă pentru pompieri, fierul este strîns cu grijă, sortat şi trimis (veţi vedea cum) spre depozitele I.R.V.M.R., iar sticlele şi borcanele sînt predate de fiecare detaşament, în zilele planificate, la centre al C.P.A.D.M. În plus, din microferma şcolii, în aprilie, s-au predat 12 iepuri şi 400 ouă, fiind planificate şi 12 păsări". Microferma, spune directorul şcolii, Constantin Bichir, este o biobază didactică şi aici îşi desfăşoară activitatea cercul de agrobiologie. Eventualele cheltuieli, suportate din angajamentul economic şi realizările din producţie, se întorc în planul economic. În doi ani de zile, din banii depuşi în urma realizării angajamentului economic, am făcut costume naţionale pentru formaţiile şcolii, am cumpărat aparatură electronică, am organizat excursii şi fotoexpoziţii".

Eforturile şcolii sînt evidente. Spre lauda lor, şcolarii, sprijiniţi de profesori, organizaţiile de pionieri şi U.T.C. îşi respectă promisiunea. Dar să ne oprim la unele aspecte care sînt departe de a finaliza aceste eforturi. Iată, de pildă, transportul hîrtiei sau al metalului. Directorul Constantin Bichir ne spune: „Maşină de la I.R.V.M.R. n-am mai văzut de peste un an. Luăm tractorul de la consiliul popular, cu care ne ajutăm foarte mult, tractor închiriat, şi, cînd am strîns cantitatea propusă — o tonă, o tonă şi jumătate — o ducem la depozitele I.R.V.M.R." Tractorul pleacă din Voluntari, traversează capitala şi se întoarce gol. Se cîştigă nişte bani (banii trecuţi în contul şcolii), dar se cheltuiesc alţii, închiriatul, remorcile plimbate goale etc. Desigur, se vor cheltui nişte bani cu transportul, dar potrivit înţelegerilor, acesta trebuie efectuat de Întreprinderea de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile ale cărei utilaje sînt în cea mai mare parte destinate acestui scop.

Într-o minută încheiată la 9 februarie 1987, între Consiliul municipal Bucureşti al organizaţiei pionierilor, Consiliul municipal Bucureşti al U.T.C., Consiliul A.S.C. din Centrul Universitar Bucureşti şi Inspectoratul şcolar al municipiului Bucureşti — pe de-o parte, şi Întreprinderea de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile — pe de alta — sînt menţionate, printre altele, zilele în care I.R.V.M.R. are datoria să programeze mijloace de transport corespunzătoare pentru preluarea materialelor.

Îl întrebăm pe tovarăşul Anton Peagu, director adjunct al I.R.V.M.R., cum se desfăşoară aceste preluări. Nu există refuzuri din partea noastră, răspunde dînsul. Sîntem în permanentă legătură cu consiliile organizaţiei pionierilor şi U.T.C. din sectoare, tocmai pentru a evita neconcordanţele. Mai ales că punctele noastre de colectare nu mai primesc metalul, textilele şi plasticul de la elevi. Acestea se string în şcoli, prin diferite acţiuni, şi sînt livrate depozitelor, în cea mai mare parte cu mijloacele noastre, plata făcîndu-se prin virament.

Cît de exactă este afirmaţia privind inexistenţa unor refuzuri poate fi lesne judecată numai şi din faptul că şcoala nr. 42 din Voluntari n-a mai primit o astfel de maşină de aproape doi ani, recurgînd la tractoare şi remorci închiriate de consiliul popular. În ceea ce priveşte permanenta legătură cu sectoarele, cu consiliile organizaţiei pionierilor, de pildă, ea poate fi apreciată şi din experienţa unei singure organizaţii pioniereşti de sector. Vă oferim, astfel, cîteva date puse la dispoziţie de Consiliul organizaţiei pionierilor din sectorul 6. În ziua de 12 mai, 12 şcoli din sector aveau foarte mari stocuri de hîrtie. După o săptămînă, în 19 mai, 7 din aceste şcoli continuau să aibă stocuri mari, în condiţiile în care, firească, apăreau şi alte şcoli cu mari cantităţi de hîrtie, acţiunea fiind permanentă. Să fim mai exacţi, 35 000 kg aşteptau în 19 mai să fie preluate. Sau, de exemplu, Liceul industrial nr. 11, din sectorul 1, a strîns încă din toamnă aproximativ 10 tone de fier pe care nu-l poate transporta din lipsă de mijloace, Liceul de filologie-istorie nr. 1, din sectorul 2, are aproape o tonă şi jumătate de fier depozitat în curte de peste o lună de zile, după cum Şcoala nr. 206 din sectorul 6 are de o lună 5 000 kg fier bun de predat.

Relaţiile or fi ele bune, dar, uneori, sînt cu totul ineficiente. Lipsa de ritmicitate, ritmicitate prevăzută în grafice şi înţelegeri, creează şcolilor mari dificultăţi în privinţa depozitării. Este foarte adevărat că unele şcoli, chiar din banii rezultaţi din angajamentele economice, şi-au construit depozite proprii, un fel de tonete asemănătoare celor aparţinînd I.R.V.M.R. Astfel, numai în sectorul 6, 7 şcoli şi-au făcut astfel de depozite. Dar la cele mai multe, depozitarea se face inadecvat. La Liceul nr. 1, sticlele se depozitează în holul intrării principale, la Şcoala nr. 167, din sectorul 6, hîrtia se depozitează în beci, la Liceul nr. 11, în spaţii care au o cu totul altă destinaţie, iar la Şcoala nr. 179, navetele cu sticle şi borcane, pînă sînt preluate, se înşiră tot pe holul de la intrare. Urmările nu sînt greu de întrevăzut, estetic şi funcţional, holurile, clasele, subsolurile avînd o cu totul altă menire. Şi dificultăţile nu sînt generate numai de preluarea neritmică. La Consiliul organizaţiei pionierilor din sectorul 6, tovarăşul Dumitru Dumitru adăuga : „Fără delegat al I.R.V.M.R. nu putem lua legătura cu întreprinderea. Noi avem delegat, dar de doi ani, tovarăşa care se ocupă cu treaba asta a fost ba în concediu de maternitate, ba în concedii medicale etc. Întreprinderea de recuperare nu ne putea ajuta în această perioadă ? Sau, ea să mai vin cu un exemplu, la centrul de la Complexul comercial Staţia Prunaru, din Giuleşti, sînt arondate două şcoli nr. 163 şi nr. 166. Ei bine, acesta nu primeşte borcane, copiii trebuind să le care la alte centre".

Şi în privinţa predării sticlelor şi borcanelor, în pofida unor înţelegeri şi obligaţii scrise, există o sumedenie de neajunsuri. O bună parte din ele au mai fost înlăturate prin introducerea viramentului şi renunţarea la manevrarea directă a bonurilor şi a banilor. Dar nici acum nu se primesc toate tipurile de sticle şi borcane. Bun, nu se pot reintroduce toate aceste tipuri în fluxurile tehnologice ale diferitelor fabrici, dar de ce sticlele şi borcanele ciobite sau „atipice" nu sînt păstrate de centre şi trimise mai departe „cioburi", cunoscîndu-se foarte bine cîtă nevoie are industria de profil de o asemenea materie primă. Cine să stringă aceste cioburi ? Unde să le depoziteze şcoala fără a prezenta pericole din cele mai diverse pentru elevi ? Nu este mai simplu şi mai firesc ca, în loc să le returneze, centrele să le păstreze şi să le expedieze industriei? Supunînd atenţiei publice aceste probleme, aşteptăm, firească, şi părerea centralei de resort.

Şi, în sfîrşit, o ultimă problemă, aceea a predării şi preluării plantelor medicinale. Cele mai multe şcoli se străduiesc să-şi respecte angajamentul, dovadă fiind mulţumirile Trustului Plafar în acest sens. Din parcuri, din locurile din preajma Bucureştiului sau din alte judeţe, elevii din Capitală string sute de tone de plante medicinale şi fructe de pădure. Trustul Plafar s-a îngrijit să tipărească şi un ghid al micului culegător de plante medicinale, pe care, de ani buni, îl expediază şcolilor. Şi, totuşi, există şi aici lucruri nepuse la punct. „Nu pricep, ne spune profesorul Ştefan Bădulescu, de la Liceul industrial nr. 11, pentru ce nu ne sînt primite toate cantităţile de fructe de pădure, dacă noi le avem în angajament. Anul trecut, în noiembrie, am dus peste 200 kg castane la depozitul din Bujoreni şi nu ni le-au mai primit. Între timp au mucegăit. Copiii au muncit degeaba, nu le-a folosit la nimic". „Ne-a rămas floarea de salcîm de anul trecut, afirma şi directorul Şcolii nr. 42, din Voluntari, pentru că ne-au refuzat-o, deşi ea fusese trecută pe lista primită la începutul anului (este vorba de depozitul din Militari). Avem şi acum cam 200 kg. flori de salcîm şi de tei pe care le vom preda în acest an".

Aşa cum arăta biologul Mircea Alexan, din cadrul Trustului Plafar, rolul copiilor în recoltatul şi predatul plantelor medicinale şi a fructelor de pădure este din ce în ce mai mare. Există şcoli în judeţele Dolj şi Bihor care string cantităţi uriaşe. „În oraşe, este de părere Mircea Alexan, ar trebui să se rămînă la castane, păpădie, la care avem plan nelimitat, şi la traista ciobanului, toate lesne de recoltat. Noi le cerem elevilor doar plante care se pot recolta, fără pericole, adică excepţăm plantele toxice şi pe cele din arbori. Aşa cum am specificat şi în ghidul amintit, noi nu le solicităm tei şi frunze de castan, (atunci cum apar toate acestea în angajament ?), iar la flori de castan nu mai avem plan de 4 ani. La castane acceptăm orice cantitate dacă sînt uscate şi nemucegăite. Sînt respingeri, dar pe motive de calitate. Ţinute în saci de plastic, castanele mucegăiesc şi atunci, într-adevăr, se iroseşte întreaga muncă. Nu avem posibilitatea să le uscăm la uscător, care ar necesita sute de tone de combustibil iar în privinţa preluării, o facem noi dacă este vorba de cantităţi mari".

După cum vedem, putem ajunge uşor în situaţia de a da dreptate şi Plafarului şi elevilor : poate că acele castane erau mucegăite, dar florile de salcîm şi de tei de la Şcoala 42 din Voluntari, pe care le-am văzut şi noi, de ce n-au fost totuşi acceptate ?

Sigur, nimeni nu face din întîmplătoare neconcordanţe probleme deosebite. Acestea se întîlnesc însă în preluarea metalului, a hîrtiei şi, uneori, a sticlelor şi borcanelor. Cunoaştem o parte din greutăţile Întreprinderii de recuperare şi valorificare a materialelor refolosibile, precum şi unele din necazurile „mişcării" sticlelor şi borcanelor, dar minutele şi graficele semnate de conducătorii întreprinderilor care trebuie să preia aceste materiale au fost luate în serios de către şcoli, de sutele de mii de pionieri şi utecişti, de profesori şi părinţi. Nu ajunge să le vorbeşti copiilor despre importanţa acestor materii prime refolosibile dacă după ce au fost strînse, după toată munca lor acestea zac prin beciuri, curţi sau le uriţesc holurile. Mai mult respect pentru propriile semnături sînt o dovadă a respectului pentru munca propriilor copii. Pentru că, printr-o logică simplă, oamenii muncii de la I.R.V.M.R., IC.R.A., Alimentara sau Plafar colaborează mai mult sau mai puţin direct chiar şi cu propriii lor copii. De ce nu-şi propun ei deci să fie nişte părinţi la fel de buni ca şi acasă ?

RĂZVAN BĂRBULESCU

Traista ciobanului
Păpădia
Mușețel

• Sesizări, propuneri, critici — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

■ **În ziua de 9 mai, la Bîceul industrial din Strehaia a avut loc cea de-a XIV-a sesiune de comunicări și referate ale elevilor, în cadrul Societății științifico-literare „Dr. Ștefan Odobleja". Ședința plenară a avut loc în sala Casei de cultură a orașului, ne scrie prof. C. A. Protopopescu, din Strehaia, str. Hăiții nr. 10.**

■ **Primim din partea I.T.B.:** „Referitor la articolul apărut în revista «Flacăra», prin care se relatează faptul că șoferul de pe autobuzul nr. 3359, linia 333, a avut o atitudine necorespunzătoare față de călători, solicitîndu-le acestora să coboare din autobuz pentru că se retrage la autobaza Floreasca, vă comunicăm: deoarece autobuzul reclamat trebuia să se retragă la garaj la ora amintită în articol, era obligația șoferului ca pînă în Piața Dorobanți să transporte călătorii, ceea ce a și făcut, dar vina sa a fost că nu a avut tabla indicatoare „se retrage la garaj" și nu a avut o atitudine corespunzătoare față de publicul călător. Din verificările efectuate s-a constatat că șoferul în cauză este **Ion Ioniță.** Fapta sa a fost analizată în cadrul colectivului de oameni ai muncii din cadrul autobazei Floreasca, hotărîndu-se sancționarea disciplinară a acestuia prin diminuarea retribuției cu 5% pe o lună, minus coeficientul de acord global pe luna aprilie. În privința ritmicității autobuzelor pe liniile 333 și 334 s-au luat măsuri în scopul îmbunătățirii acesteia ca: repartizarea unor șoferi fără abateri disciplinare pe aceste linii, prelucrarea zilnică a personalului de mișcare pentru a respecta cu strictețe disciplina de traseu cît și regulile de circulație".

■ **Consiliul popular comunal Dăneiulești, Gorj:** „Referitor la sesizarea numitului **Ion Diaconu** trimisă nouă spre competentă rezolvare, prin care se reclamă închiderea unei fîntîni de către Ion Soceanu din satul Zăicoiu: din cercetările efectuate rezultă că fîntîna cu pricina a fost reconstruită în anul 1986 de Gheimegeanu Ion, socrul lui Ion Soceanu, lucrare la care au contribuit mai mulți cetățeni, printre care și Ion Diaconu, care pe atunci era vecin. Între timp Ion Diaconu a vîndut gospodăria lui Matei Anghel și s-a stabilit în Craiova, timp în care s-au construit alte patru fîntîni dintre care una publică situată la 20 m de cea în cauză. Din discuțiile purtate cu cetățenii din acest cătun — cum ar fi: Mircea Mateescu, Anghel Matei, Maria Duțu, Elisa Ghelmegeanu, Victoria Matei etc. — rezultă că această fîntînă nu mai are apă potabilă, motiv pentru care s-a recurs la construirea altor fîntîni, după cum arăt mai sus. Este vorba cu alte cuvinte de o chestiune de orgoliu, ambiții și ură mai veche ce persistă între cei doi foști vecini".

Iată deci cu ce își mai pierd timpul unii oameni, făcîndu-i însă și pe alții să și-l piardă aiurea... !

■ **Petru Munteanu,** pensionar din Focșani, domiciliat pe bulevardul Lenin nr. 3, blocul P, apartamentul 56, ne roagă să publicăm aceste rînduri, în atenția M.T.Tc.: „Se cunoaște faptul că peroanele unor gări sînt mai scurte decît lungimea actuală a trenurilor, în cazul vagoanelor oprite în afara acestora distanța dintre ultima treaptă și sol atingînd uneori un metru. În aceste condiții, în ziua de 27 aprilie sosind în gara C.F.R. Focșani cu rapidul nr. 51, în jurul orei 16, soția mea, Maria Munteanu, pentru a cobori din tren, a fost nevoită să sară pur și simplu de la această distanță, fracturîndu-și piciorul drept (fractură deschisă, singerîndă). Vă rog să menționați **mulțumirile** mele către dr. Remus Pacsu, șeful circumscripției medicale de linie care a intervenit operativ, acordînd primul ajutor și asigurînd apoi transportul la spital, dar și **nemulțumirile** mele față de condițiile precare din gara Focșani care au facilitat un astfel de grav accident ce antrenează suferințe fizice, psihice, fără a mai vorbi de incapacitatea de muncă, etc. Cu atît mai mult cu cît această gară nu este singura din acest punct de vedere."

■ **Consiliul popular al sectorului 6:** „În legătură cu scrisoarea lui **Constantin Achim** domiciliat în strada Segarcea nr. 1, blocul A. 11, scara 2, apartamentul 26, sectorul 6, vă informăm: apartamentul solicitat de numitul a fost atribuit de Biroul permanent la data de 12 februarie 1987 la Întreprinderea de Transporturi Internaționale Auto, sector 6. Pentru faptul că acest apartament nu a fost transmis de către ICRAL-Giulești, sectorul de gospodărie locativă nr. 1, liber imediat după plecarea locatarului Victor Nica, chiria pe perioada 1 octombrie 1986 — 19 ianuarie 1987 a fost imputată tovarășului Dascălu Ion, tehnician de fond, scrisoarea fiind astfel rezolvată".

■ **Sofica Rotaru** din Iași, strada Piața Voievozilor nr. 16, blocul C. 3, scara D., apartamentul 9, telefon 5 63 69, ne scrie că în ziua de 28.10.1985 (?! — n.n.) a dus un cojoc pentru a-i fi aplicată o îmbrăcăminte de protecție, pentru care a și achitat suma de 926 lei conf. chitanței 52737, la Unitatea 107 din Bulevardul Independenței, aparținînd de I.J.I.M. Conform bonului 65189, termenul de execuție a lucrării era 25.11.'85. Ei bine, de atunci și pînă astăzi cititoarea noastră, ba chiar și soțul dinsei s-au prezentat, pe rînd sau împreună, de nenumărate ori pentru ridicarea cojocului, dar au fost întîmpinați, invariabil, cu formula: „vă rugăm să reveniți peste două zile"... Ultima oară cînd au fost sfătuiți să revină astfel a fost în cursul lunii... aprilie a.c. Aproape doi ani pentru un cojoc — aproape că te trec călduțele !

■ **Consiliul popular al județului Mureș:** „Referitor la scrisoarea **Mariei Iordăchescu** din municipiul Sighișoara, vă facem cunoscut că în conformitate cu prevederile legii sistematizării nr. 58/1974, Comitetul executiv al Consiliului popular Sighișoara în ședința sa din 17 aprilie 1987 a aprobat eliberarea autorizației de înstrăinare a imobilului proprietatea acesteia".

■ **Consiliul popular al sectorului 3:** „La scrisoarea trimisă de Cristache Tudorancea domiciliat în strada Iuliu Barach nr. 12 A, sectorul 3, care solicita sprijin în rezolvarea situației locative, vă informăm: în ședința Biroului Permanent al Comitetului Executiv al Consiliului popular al sectorului 3 din data de 8 aprilie 1987, i s-a aprobat apartamentul din strada Nicolae Pascu nr. 10, blocul 5, compus din 2 camere".

■ „Asociația noastră de locatari se vede nevoită a vă cere sprijinul în a determina conducerea **Cooperativei „Progresul" din Roșiori de Vede cu sediul în strada Carpați nr. 36, județul Teleorman,** să respecte Legea nr. 1/1978 articolul 11, răspunzînd la scrisorile noastre nr. 144/26 sept. 1985; 141/nov. 1986 și 15/febr. 1987 — toate rămase fără răspuns. Aceste scrisori se datoresc faptului că fostul nostru locatar, **Marian Bugheanu,** a părăsit într-o noapte apartamentul și localitatea, lăsînd un debit de 2 533 lei. Am pornit urmărirea, am înaintat și titlul executor, dar nu ni se răspunde, după cum am arătat mai sus. Deși am fost ajutați de către organele miliției Roșiori de Vede în depistarea celui urmărit, deși ni s-a reconfirmat de către acestea că numitul M. B. lucrează la cooperativa „Progresul" în funcția de merceolog, conducerea cooperativei refuză sistematic să ne răspundă". **(Asociația de locatari nr. 5, str. Ștefan cel Mare 22, blocul D 4, scara C, subsol — Mangalia, județul Constanța).**

■ **D.P.M.O.S. — București, Oficiul forțe de muncă:** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către Lenuța Tătu din București, strada Nicipari nr. 8, sectorul 1 — prin care aceasta solicita sprijin pentru a fi încadrată în muncă — vă facem cunoscut că la data de 24 aprilie a.c., numita, în vîrstă de 26 ani, absolventă a 10 clase, a fost repartizată pe post de apretor la întreprinderea „Nufărul".

■ Corespondentul nostru din Bonțești, județul Arad, **Ion Cojoi** ne comunică un nou fapt de viață: trenul de persoane C.M. 2654, circulînd conform planului de mers pe ruta Arad — Sinnicolaul Mare, la km. 46+200, între hălțile Sînpetru și Saravale, a fost întîmpinat, pe gabaritul căii ferate, de o turmă de nu mai puțin de 400 oi., Numai prezența de spirit și acțiunea fulgerătoare a mecanicului Sabin Mercea și a ajutorului său Vasile Băbuța au făcut ca printre pașnicele patrupede să nu aibă loc un veritabil măcel... Și, totuși, chiar nimeni nu păzea turma respectivă pentru a fi tras la răspundere ?!

■ „Subsemnatul **Ion Rădac** din comuna Bălcești, județul Vîlcea, vă rog să mă ajutați în următoarea problemă, pentru mine — și poate că nu numai pentru mine — fiind o problemă de viață; sînt bolnav de diabet zaharat din anul 1960 și fac tratament cu insulină. Pentru cîntărirea alimentelor necesare preparării hranei zilnice, conform indicațiilor medicale primite de la spitalul Cantacuzino din Capitală am nevoie de un cîntar ce poate cîntări pînă la 1 kilogram. Negăsind în magazine, m-am adresat în-1 04 1987, numita a fost repartizată la I.C.S.A.P. ca bucătar, precizîndu-ne că i s-a avizat încadrarea de către conducerea unității".

■ **Consiliul popular al sectorului 2:** „La scrisoarea prin care Gherghina Alexandru, om al muncii la C.I.L. Pipera, solicită sprijin pentru a nu i se schimba actualul loc de muncă datorită faptului că este bolnavă (N.R. — precizăm că numita nu este bolnavă, dorește doar a-și păstra sarcina, în urma altora nereușite), vă comunicăm: conducerea întreprinderii a aprobat ca să nu i se schimbe actualul loc de muncă, lucrînd în continuare la pază, cererea sa fiind astfel rezolvată".

■ **Consiliul popular al județului Ialomița:** „Referitor la scrisoarea Elenei I. Ioana din

Scrisoare comentată

O situație regretabilă

„Tatăl meu, Petru Borza, a plecat spre stațiunea balneară Olănești, să-și mai aline boala care-l mistuia. Dar cu două stații înainte de Sibiu, brusc i s-a făcut rău în tren. Prin grija C.F.R.-iștilor a fost anunțată salvarea. De urgență a fost transportat la Spitalul județean din Sibiu, unde a zăcut în comă 6 zile, după care..."

Amărăciunea Floricăi Rada din Răbăgani, județul Bihor, este legată și de faptul că deși tatăl său avea absolut toate actele asupra sa, conducerea spitalului județean amintit, în mod inexplicabil a „omis" să anunțe, fie printr-un apel telefonic cu taxă inversă, fie printr-o banală carte poștală, despre internarea în stare foarte gravă a unui bolnav din afara județului. Mai mult chiar, neglijența îmbracă haina turpitudinii: după 6 zile de la internare, după încă 8 (opt) zile de la data decesului lui Petru Borza, cei de la contabilitatea spitalului sibian își pun problema aflării cuponului de pensie al decedatului, prin care să justifice spitalizarea, dar nicidecum să înștiințeze familia acestuia despre tristul eveniment !

În numele omeniei, Florica Rada se întreabă, pe bună dreptate, care au fost motivele pentru care nu s-a acordat importanță faptului că unul om din afara județului, după ce a fost internat în stare foarte gravă, după ce a decedat în spitalul amintit, i-a fost hărăzit să fie abandonat în asemenea mod ? Întrebare căreia cu greu i se poate găsi un răspuns cît de cît plauzibil.

„Pentru ca o astfel de situație regretabilă să nu se mai repete, se apreciază în nota de răspuns a **Direcției sanitare județene Sibiu** — instituția noastră a luat măsura sancționării factorilor responsabili din secția reanimare și terapie intensivă, precum și a prelucrării cu toți șefii de secție și de compartimente, inclusiv cu laboratorul de anatomie patologică, despre modul în care trebuie să se procedeze pentru anunțarea familiilor în asemenea cazuri".

Sigur că, în astfel de cazuri deosebite, grija de căpătîi a medicului sau a medicilor e să salveze omul, să-i facă bine sănătatea lui. Și medicii respectivi au făcut ce le-a stat în putință. Dar conducerea secției reanimare, cît și cadrele medii sanitare, care în mod curent întocmesc fișe de internări, fișe de observație etc., ar fi putut să facă o faptă de omenie, aflînd o posibilitate, într-un fel sau altul, să anunțe și familia despre internare, iar mai apoi despre tragicul eveniment ! Într-adevăr, o astfel de faptă regretabilă nu e permis să se mai întîmple.

DORIN SĂLĂJAN ■

treprinderii „Balanța" din Sibiu, de la care am primit următorul răspuns: „Referitor la scrisoarea dv., înregistrată la... etc., vă comunicăm cu regret că, pentru balanța semiautomată de 1 kg., solicitată de dv., nu avem preț aprobat de desfacere cu amănuntul". Prin urmare produsul există, dar nu ne poate parveni nouă, celor bolnavi. Le mulțumesc tovarășilor de la „Balanța" pentru amabilitatea dînșilor, cred însă că acum este rîndul organelor comerciale în drept să găsească o soluție pentru ca acest cîntar, atît de necesar celor ca și mine, să poată să intre în circuitul comercial normal".

■ **Consiliul popular al județului Cluj:** „Urmare scrisorii adresate de **Ioana Legian,** domiciliată în Cluj-Napoca, strada Brăila nr. 10, blocul G1, scara 1, apartamentul 13, prin care solicită sprijinul în a se încadra în muncă, vă comunicăm: numita are vîrsta de 23 ani, este căsătorită, este absolventă a școlii profesionale, calificată în meseria de bucătar-cofetar. A lucrat la Întreprinderea comercială de stat pentru alimentație publică în perioada sezonului de vară, însă nu a putut fi definitivată din lipsă de locuri vacante, unitatea fiind nevoită a redistribui sau reduce o parte din personalul existent. În anul 1986 i s-a oferit posibilitatea de a se încadra ca ospătar, însă a refuzat. În data de orașul Balș, inginer agronom, șef de fermă la C.A.P. Vlădeni, prin care solicita transfer în județul Olt, vă comunicăm: analizînd situația familială a numitei, Biroul executiv al Direcției generale pentru agricultură a județului Ialomița, cu avizul Ministerului Agriculturii în ședința din 11 martie a.c. a aprobat transferul solicitat în județul Olt."

■ **Dumitru Manda** (din București, strada Brîndușelor nr. 5, sectorul 3), născut în satul Socetu, comuna Stejarul, județul Teleorman, ne sesizează următoarele: „Vă scriu în numele și la rugămintea mai multor oameni din satul meu natal; în luna mai 1986, magazinul universal de metalo-chimice-textile de aici a fost închis, gestionara fiind bolnavă și pensionîndu-se apoi. De atunci, acest frumos, cochet și mai ales necesar magazin se află închis, oamenii trebuind să facă kilometri întregi pentru a se aproviziona de la centru cu cele necesare. La celălalt magazin, „Alimentara", deși acesta funcționează, lucrurile nu stau mult mai bine, și v-o pot confirma oamenii, uneori oameni în vîrstă, care așteaptă ore întregi la intrare, responsabilul deschizînd magazinul și servind după bunul său plac. N-ar strica să se verifice de către cei în drept activitatea comercială din zonă, sînt convins că lucrurile s-ar putea îndrepta în bine".

■ Situația **Cristinei Toader,** elevă în clasa a V-a la Școala generală nr. 1 Blaj, județul Alba, a fost rezolvată foarte greu din cauza unor nereguli comise de către chiar conducerea respectivei școli generale. Deși este o elevă bună, cu un comportament model, ea a fost transferată, fără drept de apel, la Școala generală nr. 4 Blaj, fără ca ea sau părinții ei să fi cerut acest lucru. **Inspectoratul județean școlar Alba** ne comunică că acum eleva Cristina Toader urmează cursurile școlare la Șc. generală nr. 1 Blaj, școală frecventată încă din clasa I, astfel reglementîndu-se și situația ei școlară.

În nota de răspuns a unității județene de învățămînt Alba nu se specifică, însă, măsurile care s-au luat împotriva celor care s-au prins în această „spirală" a neomeniei, tracasînd și persecutînd un copil de 11 ani ! Așteptăm măsurile ce se impun.

Pagină realizată de HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Miu Ion — Călărași: Vi s-au acordat corect drepturile cuvenite, așa cum prevede Legea 1/1986. În legătură cu sporul de vechime neîntreruptă în muncă, aveți dreptul la 15%. ■ **Cristea Georgeta** — com. Bucșani (Dîmbovița): Conform Decretului 410/1985, soțul dv. trebuie să primească alocația de stat pentru fetița din prima căsătorie. ■ **Neagu Emil** — Cîmpina: 1) Transferarea personalului didactic se poate efectua numai în sesiuni speciale, organizate de către M.E.I. sau ca urmare a reducerii de activitate. 2) Pentru susținerea examenului pentru definitivarea în învățămînt, este obligatoriu stagiul de 3 ani lucrați efectiv la catedră ■ **Balko Petru** — com. Baru Mare (Hunedoara): 1) S-a stabilit să vi se acorde urgent viza domiciliului stabil în comună. 2) Exercitarea pazei obștești este obligatorie pentru toți locuitorii comunei, indiferent dacă au domiciliul stabil sau flotant. ■ **Căruș Mubera** — Năvodari: Deoarece desfacerea contractului de muncă nu s-a făcut din motive imputabile dv., nu datorați îndemnizația pentru concediul de odihnă. 2) Depuneți cerere pentru transferarea fondului social în contul noii unități unde vă desfășurați activitatea. ■ **Croitoru Floarea** — București: Administratorul procedează legal. ■ **Jitaru Costel** — Roman: Vi s-a făcut lichidarea, cu drepturile și datoriile ce le aveați pînă în luna mai 1985. O să vi se expedieze și lucrurile, deși era de datoria dv. să predați locuința și să vi le transportați. ■ **Horhoianu Pompiliu** — Tg. Jiu În principiu problema este rezolvată prin dispozițiile art. 86 codul familiei, care prevăd că persoanele aflate în stare de nevoie au dreptul să primească întreținere de la alte persoane anume prevăzute de lege. Trebuie să vă adresați instanței ■ **Munteanu Ioan** — Ploiești: Adresați o cerere Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții, Calea Griviței nr. 21, sector 1, București. ■ **Olăroiu A. Constantin** — Filiași: Nu aveți drept la lot ajutător de la C.A.P., deoarece sînteți pensionar de stat și nici soția dv., pentru că nu a efectuat niciodată minimul de zile de muncă. ■ **Ionică C. Constantin** — com. Breasta (Dolj): Potrivit prevederilor art. 13 din Legea nr. 3/1977, pensia pentru munca depusă și limită de vîrstă se acordă la împlinirea vîrstei de 62 ani bărbații și 57 ani femeile, dacă au o vechime în muncă de cel puțin 10 ani. ■ **Conrad Cosma** — București, str. Nicolae Racoță, nr. 2, Bl. 67, Sc. A, ap. 57, sector 1, cod 71 312, telefon 65 49 69, posedă colecția completă a revistei „Flacăra" de la primul număr pînă la 31 decembrie 1985.

REGHINA VÂRVICI ■

• „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

La Galeriile de artă Orizont, o expoziție colectivă de excepție reține, în aceste zile, atenția specialiștilor și a iubitorilor artelor frumoase.

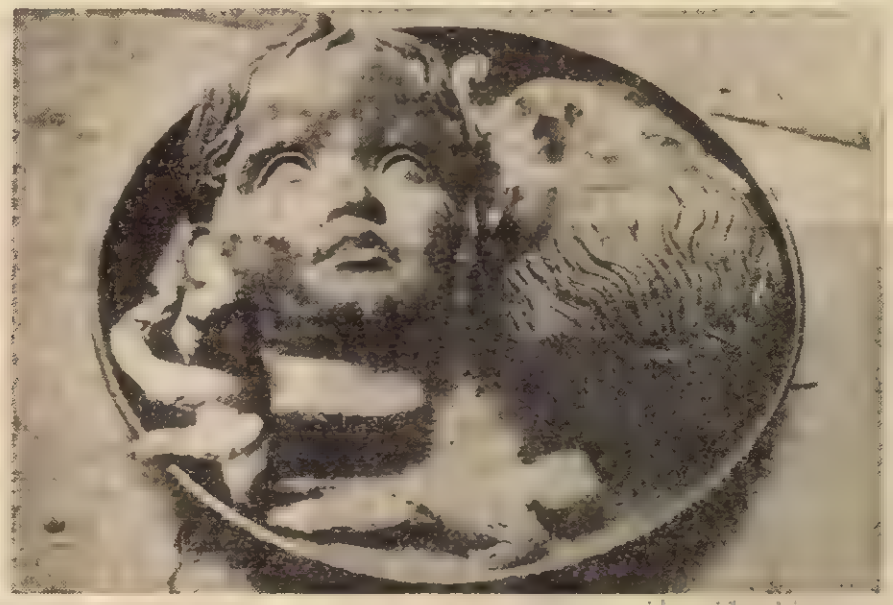

Lucrări de Marin Zidaru (sus), Sorin Ilfoveanu (jos) și Ștefan Câlția (pagina 11)

Arta de caracter

Orice expoziție constă într-un număr ori, mai bine zis, într-un complex de probleme, din care cele pur plastice n-au întotdeauna prioritate. Se înțelege că rostul oricărui comentariu e de a le evidenția și de a le ordindui după importanță, dest, uneori, în procesul de selectare a sensurilor il poți pierde din vedere pe acela fundamental. Artiștii înșiși realizează adesea cu dificultate esența eforturilor lor, preocupați îndeobște de chestiunile imediate ale creației. În manifestarea de la **„Orizont"**, bunăoară, înainte de a remarca izbânzile personale ale unor pictori — **Ștefan Câlția, Sorin Ilfoveanu, Vladimir Zamfirescu — în gingașa artă a** desenului și a unui sculptor din generația tînără — **Marin Zidaru** — trebuie discutată capacitatea lor de a fi egali cu sine la un nivel artistic foarte înalt. Situație care privește nu atît meșteșugul, cu toate aventurile ameliorării lui, cît capacitatea opțiunii. E vorba de artiști care au decis ce fel de creatori trebuie să fie și în ce direcție trebuie să-și orienteze puterile.

În expoziție, prima impresie, care dă dealtfel ideea scării de însemnătate a lucrurilor, e că nici Câlția, nici Ilfoveanu, nici Zamfirescu și nici Zidaru n-ar fi în stare să fie altceva decît ce sînt acum. Arta lor e una de caracter. Ori caracterul, cum se știe, se probează în întreprinderi mari, în care poți cîștiga mult, dar poți pierde și mai mult.

Desenul, glăsuiește o butadă, e probitatea artei. În desen se văd toate darurile unui artist și, totodată, slăbiciunile lui. Cei mai mulți artiști se feresc să prezinte desene : pe de o parte pentru că nu reușesc să depășească primul prag, acela al ilustrației, al imaginii care explică realul, fără preocuparea de a-i sublima înțelesurile, de a-i recrea înfățișările cu stil, cu farmec, pe de altă parte pentru că arta desenului pretinde exercițiu stăruitor, absorbant, un efort concentrat și continuu, comparabil efortului depus de pianist. În grupajul de la „Orizont" aflăm planșe de sine stă-

(Continuare în pag. 11)

O. TUDOR

Doi redactori s-au întîlnit la teatru

„O clădire care te inspiră"

E dificil să califici, în cîteva cuvinte, prestația artistică a unui teatru, fiindcă e dificil de numit criteriile după care o faci. O seamă de lucruri, ca, de pildă, arhitectura clădirii ori vechimea ei, devin, de multe ori, realități ce angajează decisiv discuția calității muncii artistice. Un teatru restaurat ori, mai bine zis, reînnoit din fundații în cupolă, cum este „Maria Filotti" din Brăila, atrage atenția într-un chip ce reclamă și niște exigențe superioare.

Teatrul din Brăila, deși e unul din cele mai respectabile, ca vîrstă, din țară, deși a prilejuit afirmarea unor mari actori, în fine, deși a fost vizitat cu turnee de trupe prestigioase — datorită, firește, calității deosebite a publicului local — a stat, totuși în planul secund al mișcării teatrale românești. În ultimii ani însă s-au petrecut o seamă de fapte care au radicalizat ambițiile trupei. Întîi a fost directoratul de cîțiva ani al lui Constantin Codrescu apoi — și concomitent cu acesta — extraordinarul efort al brăilenilor întru reînnobilarea imobilului. Astăzi, după cîțiva ani de muncă îndîrjită și conștientă în care s-au implicat toate întreprinderile bătrînei urbe dunărene și, practic, toată suflarea muncitoare a locului, teatrul — în ciuda capacității sale nu prea mari — are înfățișare și respirare de teatru național. Nu e nici o exagerare în afirmația noastră : teatrul din Brăila are tot ce trebuie ca să se cheme monument de artă și arhitectură.

Zilele trecute, a avut loc premiera piesei „Vlaicu Vodă" în regia lui George Motoi și cu vestitul societar al Naționalului

(Continuare în pag. 10)

TUDOR OCTAVIAN

A șaptea întrupare a lui Vlaicu

„Piesa asta a avut, în toate versiunile, un mare succes... eu am jucat rolul în nu mai puțin de cinci, șase, plus unul la televiziune... ! Variante ! Piesa istorică, în genere, la noi, s-a mulțumit mai ales cu decor, costume, etc. — și la interpretarea textului, fără de rare chestiunea devine o falsă problemă... Îndrăznesc să spun chiar că dacă un text istoric te persecută (în sensul de a te atrage, captiva, solicita), este imposibil — cu mijloacele teatrului modern — să nu ai succes ; mai ales un text — unic ! — care nu e cu nimic mai prejos decît Shakespeare și al cărui autor este Davila". Și mai spune, același : „În teatrul nostru, românesc, asupra piesei istorice a pătruns o mentalitate anume — e o chestie de serviciu, o bifăm și asta... ! Puțini se gîndesc să revalorifice aceste texte din frica de a nu avea succes la public. Problemă falsă ! La urma urmei, regia unui spectacol este chestie de bun simț... !"

Autorul gîndurilor exprimate mai sus — și care, între noi fie zis, **putea face foarte ușor un spectacol de vedetă**, dar NU ! — se numește George Motoi. Un actor bucureștean, care montează la Brăila „VLAICU VODĂ", în **superba întreprindere** (ca să spunem așa lăcașului de cultură supus [illegible] lui **Ion Băian**, om de [illegible] — acest actor ne prezintă [illegible] un spectacol colorat [illegible] deschis [illegible] și [illegible]. Pentru [illegible] Davila a scris [illegible]

(Continuare în pag. 10)

HORIA PĂTRAȘCU

MARIOARA DAVIDOGLU:

„Pe scenă ca în viața de toate zilele"

— Spune-mi ai ajuns ușor ?

— **Foarte ! Urcînd pe Copou, am întrebat pe primul întîlnit dacă știe de strada aceasta. A ridicat din umeri și atunci am întrebat pe unde stă duduia Marioara !**

— Și ?

— **A zis, păi de ce nu spuneți așa ! Faceți la stînga, în primul bloc cu patru etaje, la apartamentul unu. Și vă rog să-i spuneți toate cele bune și multă sănătate.**

— Sper că nu te-ai supărat că nu te-am putut primi aseară, dar era simbătă și trebuia să-mi fac cumpărăturile. Știi matale de unde mă cunoaște lumea ?

— **De pe scenă !**

— Puțini, puțini ! Cel mai mulți spectatori din vremea mea de glorie s-au cam dus. E drept că mai sînt unii care au prins marele succes cu Gaițele, și ei, cînd mă întîlnesc pe stradă, îmi spun, sărut-mîna, duduia Neli. Pentru ei am rămas Aneta Duduleanu și asta e o

(Continuare în pag. 14)

CORNEL NISTORESCU

MĂRIUCA RĂDULESCU:

„Prin grădină trec cîntînd"

— Să începem cu versuri care nu sînt de Mărîuca Rădulescu.

— Este adevărat, sînt de acel mare om al literelor, acel mare om al Năsăudului, George Coșbuc. În orice zi, la orice oră sînt cu aceste versuri în minte. În suflet, fac parte din ființa mea : „Adesea stînd la cină / Nu pot mînca de lacrimi / Și trebuie să ies afară-n vînt / Afară, că-mi arde capul tot / Și-n ploaie rog în palme cad / Și-mi cîntă malul tot ...

— **Le socotim drept motto ?**

— [illegible] M[illegible] se potrivesc foarte mult. A[illegible] [illegible] [illegible] [

Vitrina artelor

Între vechi și nou cu Paganini

Recenta premieră a Teatrului de Operetă din București reprezintă — înainte de orice — un act de mare curaj pe mai multe planuri, în primul rînd pe cel **artistic**. Creația lui Franz Lehar nu este o oarecare operetă, cu un limbaj obișnuit genului, ci ea se apropie în mare măsură de tipul Singspielului, cu recitative vorbite sau cîntate, cu arii destul de întinse și cu numere coregrafice care pot sta la loc de cinste în oricare operă. Apoi, cele **două** părți originale, transformate astăzi în **trei**, au o lungime considerabilă, muzicală și dramatică, anevoioase de susținut; spunea un hîtru : „am venit la o operetă de proporții wagneriene". Așadar, fără prea multă spumă vaisantă, fără umor șarjant ci elegant — așa cum bine stă unei scene de prim ordin — cu multe atribute din stilul belcanto-ului, cerînd suplețe și bunăvoință orchestrei și voci operistice cîntăreților, apelînd la o minimă educație muzicală a spectatorilor (fără de care cele patru ore de vizionare devin greu de suportat), **Paganini** se constituie într-o piatră de încercare a oricărui teatru de specialitate ; din fericire, acest prim handicap a fost trecut cu brio de toată lumea, interpreți și public, iar motivațiile cuprind o mare diversitate de idei și izbînzi.

Pe un alt plan, cel **organizatoric**, punerea în scenă a lucrării a presupus un și mai sever examen. Teatrul de Operetă s-a mutat — după cum se știe — într-un nou sediu, punîndu-i-se la dispoziție Sala Mică din cadrul Teatrului Național. Acest fapt s-a făcut „din mers". În mai puțin de 10 zile instituția reluîndu-și staginea. S-au ivit, deci, sumedenie de probleme legate de sală, scenă și fosă.

În aceste condiții, cînd direcția instituției era preocupată pînă peste cap de adaptarea decorurilor vechi la scena nouă, regizorul **George Zaharescu** a montat **Paganini**; cu un mare succes și cu un deosebit simț al proporțiilor, credem noi. Pendulînd continuu între un stil mai vechi, specific operetei și între o privire contemporană asupra personalității marelui artist ; pendulînd, de asemeni, între efecte de mișcare scenică și utilizînd la maximum spațiul — și așa restrîns — pentru cîteva numere coregrafice prestate la un înalt nivel artistic (maestră coregrafă **Andreea Constantinescu**) în combinație cu lesa-urile. În același loc, a cîntă (maestru de cor **Valentin Gruescu**); manevrînd iscusit decorurile economice, spectaculare și eficiente (scenograf **Constantin Russu**) și punînd în evidență splendoarea costumelor **noi** (Andreea Iovănescu) printr-o lumină foarte judicioasă; apelînd chiar la efecte de stop-cadru (momentul recitalului lui Paganini) sau la alte mijloace de expresie, George Zaharescu a slujit pe deplin această nouă montare și ne-a demonstrat vasta sa experiență regizorală.

Referindu-ne doar la cei pe care am avut posibilitatea să-i vedem „la lucru", vom spune că **Dorin Teodorescu** (în rolul titular) se află într-o formă de zile mari; nu degeaba este el absolventul clasei de **operă** a Conservatoriului bucureștean. Lîngă el, **Liliana Pagu** (ducesa Anna Eliza) și **Simina Ivan** (Bella Giretti) construiesc personaje veridice din toate punctele de vedere ; așa cum, de altfel, au izbutit și ceilalți parteneri : Virgil Bojescu (Pasquale), Nicolae Simulescu (Pampinelli), George Niculescu (Ducele) și Marta Saveiuc, Adriana Gruescu, Adriana Miroslav, Lizeta Chircuiescu, Tiberiu Simonescu, Paul Lăzărescu și Constantin Mihăescu, în roluri mai mult sau mai puțin episodice.

Dirijorul **Marian Didu** înțelegînd pericolul planului acustic în care este plasată orchestra, a reușit un dozaj echilibrat ; iar instrumeniștii, cîntînd „la vedere", l-au secondat mai bine ca altă dată, avînd în fruntea lor pe concert-maestrul **Eugen Moldovan** care ne-a impresionat prin tehnica și muzicalitatea sa, susținînd un adevărat recital violonistic.

Este oare **Paganini** un singspiel sau rămîne — totuși — o operetă ? Poate și una și alta; cert însă, el constituie un spectacol de o certă valoare artistică, rod neîndoielnic al unei tenacități artistice ieșite din comun.

PAUL NANCA ■

Zina planctei

„În fiecare zi — ziua Planetei Pămînt !", astfel și-a intitulat **Smaranda Oțeanu** însemnările prodigioaselor sale călătorii de Oltenia, Țara Hațegului, Moldova și Maramureș, la Delhi, Paris, Dubrovnik, Las Vegas,. Așadar, globul pămîntesc aproape în întregime, știute mai lung sau mai scurte fiind evocate nu doar cu o mare economie în notații, ci și cu o strictețe, s-ar zice, științifică.

Cum, însă, tema primară și primordială pentru care autoarea pledează cu fervoare este **muzica**, lucrarea — publicată de editura „Albatros" în 162 de pagini dense — degajă, judecată în ansamblul ei, un curios murmur liric. Este lirismul muzicienei, care, cum aflu mă în scurta [illegible] volumului, e convinsă că „**sufletul oamenilor, viața unei cetăți se pot tălmăci și printr-un simplu cîntec**". Ceea ce n-o împiedică să cugete cu un ochi pătrunzător, mereu viu și căutător, forfota străzilor, comportamentul oamenilor, dorința tineretului **de pretutindeni** pentru o lume mai frumoasă și mai dreaptă.

Așa cum am descifrat din paginile consacrate cîntecului și jocului popular românesc, cu care dealtfel debutează volumul, Smaranda Oțeanu **aude** și ne face să auzim și noi muzica pe care a îndrăgit-o în decorul calm, plin de culoare și de parfum, al naturii. În toi ce a ascultat și a reținut din jocurile noastre populare, ea a văzut fabuloasa lume materială însuflețită de omul capabil să-și tălmăcească bucuria și mîhnirea prin cîntec. Ce frumos spune ea despre bocete, bunăoară, că sînt **„copilăriteare melopei, care înfioară, care povestește drumul celui plecat, calea ocolită și plină de lacrimi, calea dreaptă, colțuroasă, prăpăstioasă"**.

Se prea poate ca Smaranda Oțeanu să-și fi pus întrebarea în timp ce-și aduna notele pentru volum, în ce fel ar putea să transforme un jurnal de călătorie într-o ardentă plodoarie pentru muzică și virtuțile ei de eugenie morală ? Astfel, autoarea a multiplicat prin darul de a face cunoștință să-i vibreze în mînă, **ecourile muzicii** — fie ea fluierul lui Jean-Pierre Rampal, amintirea lui George Enescu, lecțiile de muzică ale lui Leonard Bernstein, rock-and-roll sau break dance. Nu o spune nicăieri în însemnările sale, dar cititorul receptiv intuiește că, dincolo de delectările de estetă, Smaranda Oțeanu percepe muzica și o trăiește cu inima ei de aur bine tăinuită sub armătura cronicarului și muzicologului pregătit pentru eseuri monografii, vaste lucrări de sinteză.

Iată cum, după lectura fabulosului jurnal de călătorie „**În fiecare zi — ziua Planetei Pămînt !**", cititorul se trezește că a luat parte, de fapt [illegible] adevărat banchet platonic [illegible] cărui temă a fost **omul**, omul care cîntă și dorește ca [illegible] se audă cîntecul pînă departe

GEORGE SBÂRCEA ■

Cîntarea României

Tineri în țara tinereții

În vasta panoramă policromă a mișcării artistice din țara noastră nu de puține ori se întîmplă să se întîlnească, în modul cel mai fericit cu putință, interesul deosebit al publicului larg cu efervescența creatoare a amatorilor și profesioniștilor deopotrivă și cu entuziasmul și competența unor organizatori și factori responsabili. Astfel Comitetul Județean Buzău al U.T.C. a reușit, cu ediția a V-a a Concursului interjudețean de muzică tînără „Top T", desfășurat sub genericul „Tineri în țara tinereții", să atingă o mult dorită tentă națională, mai toate zonele geografice ale țării fiind reprezentate.

Trofeul „Top T '87", cu valoare de mare prestigiu, a fost obținut de **Trans-Expres** din Cluj-Napoca, o tînără formație ce a manifestat capacități creatoare deosebite și o virtuozitate interpretativă incontestabilă de mulți profesioniști. Locurile I, II și III au fost acordate în ordine formațiilor : **Prim-plan** din Miercurea-Ciuc (în oarecare stagnare, dar stagnarea se întîmplă la un nivel foarte ridicat, ceea ce nu e chiar rău...) și — ex-aequo — **Kappa** din Cluj-Napoca (adevărata revelație a festivalului, fiintînd de numai patru luni de zile, a prezentat un repertoriu bine închegat, avînd și o prezență scenică dezinvoltă, agreabilă, texte tinerești în cel mai frumos sens al cuvîntului), care a primit și premiul revistei **Convingeri comuniste. Autostop MS** din Tîrgu Mureș (formație aureolată deja cu mai multe premii la diverse concursuri de gen, avînd la activ o serie de turnee și înregistrări radio, dezavantajată acum de absența forțată a unui instrumentist) și **Demos** din Buzău (care a cucerit și Premiul de popularitate fiind, se pare, formația pe care buzoienii o așteptau de mult pentru a înscrie orașul lor pe harta rockului românesc). Premiul special al juriului a fost acordat unui grup cu mult mai vechi state de serviciu în domeniu : este vorba despre **Rodion GA**, care, în felurite componente, gravitînd mereu în jurul acestui motor cu explozie întîrziată care este Rodion Rosca, activează din 1978, prezentînd acum o muzică la zi, originală și convingătoare în același timp. Juriul (din care au făcut parte, printre alții, Ion Barta, Lidia Oprea, Florin-Silviu Ursulescu) a mai decernat un Premiu de debut grupului bucurestean **Jad** (încercări promițătoare,) și trei mențiuni : **Oxigen** din Alba-Iulia, reinviind cu mijloace proprii spiritul Sfinx-ului din epoca neuitatului „Zalmoxe". **Municipal** (cu una dintre foarte puținele piese care au întrunit toate condițiile necesare unui adevărat slagăr : „Ploaia îmi bate în geam") și **Pasaj** (căutări interesante care, dacă vor fi susținute cu aceeași seriozitate, au toate șansele să aducă realizări noi și frumoase), acestea din urmă ambele din București.

Protagoniștii recitalurilor au fost : **Florian Pittiș, Sens, Voltaj, Iris, Dida Drăgan și Compact.** Mereu tînărul **Motu**, etern iubitor al muzicii a dat încă o dată măsura exactă a talentului său actoricesc. Impresionantă și surprinzătoare (pentru unii ?) aderența publicului de rock la poezie ! **Sens**, una dintre trupele de avangardă ale new-wave-ului românesc s-au prezentat plini de ambiție onorînd astfel una dintre primele invitații pe care le-a primit pentru a participa la un astfel de festival în afara concursului. Iată o speranță care confirmă ! **Voltaj**, cu un repertoriu tributar compozitorului și interpretului Adrian Ilie, se menține în atenția publicului și a specialiștilor. Ca de obicei, **Iris** nu și-a dezamăgit suporterii, dar trebuie să spunem că apariția cea mai așteptată și încununată cu ovații a fost totuși cea a **Didei Drăgan** împreună cu grupul **Compact.** Show-ul lor a fost o mică demonstrație despre cum poate și trebuie să fie un spectacol pentru tineri.

S-ar fi zis că nu se putea o încheiere mai frumoasă pentru o asemenea manifestare, mai cu seamă că ultimul cîntec a fost un frumos imn închinat de Paul Csucsi și colegii săi prieteniei. Iată însă că organizatorii au realizat mai mult decît atît : ei au programat în ziua următoare un spectacol de jazz cu cîteva dintre numele cele mai importante ale genului. Protagoniști au fost : **Alexandru Andrieș** (probînd același fermecător rafinament), **Harry Tavitian** și **Corneliu Stroe** (cu fragmente de pe cel de-al doilea disc L.P. editat de Casa de discuri Leo Records din Anglia), **Dan Mândrilă** și formația **Opus 4.**

PAUL NANCA ■

„O clădire care te inspiră"

(Urmare din pag. 9)

bucureștean în rolul principal. George Motoi mărturisește că a vrut să monteze la Brăila acest spectacol fiindcă a simțit că aici îi poate asigura un înalt nivel de profesionalitate : „Am făcut un spectacol de colectiv, nu unul de vedetă. Rolul l-am jucat în mai multe versiuni regizorale, dar am trăit, totuși, un anume sentiment de neîmplinire. Am dorit întotdeauna să demonstrez că piesa aceasta — poate cea mai complexă dramă a istoriei teatrului românesc — — nu e numai vers. Conducerea teatrului a propus, iar propunerea ei a coincis cu dorința mea. Spectacolul l-am realizat în mai puțin de 30 de repetiții, toate sub imperiul unei ambiții deosebite. Am avut toate motivele ca să doresc această premieră **aici**. Teatrul nou este excepțional. E genul de clădire care te inspiră. Trupa este valoroasă. Joc împreună cu Bujor Macrin, Rodica Mușețeanu, Puiu Simionescu, George Marin, Mircea Valentin, Ana-Maria Pîslaru, George Țoropoc, Sorin Dinculescu și cu alți actori de talent și mă simt dator să afirm că Brăila trebuie să fie mîndră cu actorii teatrului ei. Sînt brăilean și am simțit că sînt dator orașului cu un mare spectacol".

„În momentul de față, spune dramaturgul Ion Bălan și din 26 aprilie 1986, directorul teatrului, urmăm un veritabil program al afirmării. Ne-am propus un repertoriu competitiv, care dă posibilitatea să ne punem în evidență puterile. Trebuie să reamintesc rolul esențial pe care l-au avut, vreme de cinci ani, directoratul și montările lui Constantin Codrescu. Jocul lui, lecțiile lui de actorie au asigurat un criteriu de profesionalitate extrem de înalt. Dacă au existat unele probleme, acestea au apărut tocmai pentru că a cerut trupei să muncească așa cum ea nu mai muncise. Acumulările în plan actoricesc sînt vizibile. Pe urmă, Constantin Codrescu a introdus în repertoriu piese de mare gabarit, din care cîteva au avut acces la premii. „Martor și judecător", bunăoară, a fost cinstit cu premiul Uniunii Scriitorilor și premiul pentru regie al A.T.M. Recent, spectacolul lui Alexa Visarion cu „Familia" Dinei Cocea a obținut premiul pentru cel mai bun spectacol în gala (cu participarea a nouă teatre din toată țara) „Femeia — eroină în dramaturgia contemporană", Ed. I. 1987, gală patronată de teatrul nostru. L-am citat pe Alexa Visarion pentru a numi astfel un fapt important : am invitat să monteze piese la Brăila regizori de marcă și „tineri care vin", ca, de exemplu, Dana Dima, studentă la regie a Cătălinei Buzoianu.E perfectată o colaborare cu Cătălina Buzoianu, o alta cu Alexa Visarion, e în lucru „A 12-a noapte" în viziunea lui Dragoș Golgoțiu, l-am invitat să colaboreze cu noi pe Mircea Marin. După ce vom realiza serialul teatral „Kira Kiralina" regizat de Cătălina Buzoianu, îl vom aduce acasă, cum se spune, pe Mihail Sebastian. Sîntem decîși și sîntem ajutați în acest sens pe plan local, ca să venim cu noul teatru din Brăila în prim planul mișcării artistice. Sîntem, cum s-ar zice, în grafic, în graficul succesului, și-l vom onora cu durată. Noua clădire — și spun nouă întrucît restaurarea vechiului teatru a fost o veritabilă lucrare de implinire a unui mare și vechi deziderat — e o șansă pe care ne străduim să o împlinim".

A șaptea întrupare a lui Vlaicu

(Urmare din pag. 9)

pocă, „catolicismul" acela sugera forța, puterea unei lumi minoritare, gata să stringă de git majoritatea celeilalte lumi. În versiunea — și în rolul ! — lui **George Motoi**, scena dramei lui Davila devine scena dramei noastre contemporane în care, buni sau drepți, încearcă a-și da mîna — **într-o supraviețuire** ! Un spectacol anti-războinic, acesta e spectacolul brăilean, și nu numai : un spectacol **de trupă**, în care vedeta — dacă ar exista așa ceva ! — se pierde în mijlocul celor peste două zeci de creatori (actori, muzică, scenografie, decor etc. — pentru că **toți aceștia** sînt veritabili autori ai spectacolului brăilean ! — și către care numirile de pe afiș puțin contează), un spectacol, revin, dur și cinematografic în sensul „teatral" al cuvîntului. Un spectacol care nu numai că face cap de afiș la Brăila, dar care, poate, prin valoarea sa, să încinte marile scene ale țării.

Un actor care joacă în (cel puțin) cinci versiuni rolul VLAICU, care este **nemulțumit** de variantele propuse și în care a jucat și joacă, dar care — după ani — își oferă un astfel de spectacol, modest, într-un teatru de provincie ce nu poate fi decît un eveniment teatral real, demn de gîndurile și simțămintele lumii noastre contemporane.

Vitrina cărţilor

● **La editura Minerva a apărut recent un nou volum din proza lui Felix Aderca, Aventurile D-lui Ionel Lăcustă-Termidor** cuprinde romanul cu acelaşi titlu, precum şi romanul **Revolta.** O prefaţă de Henri Zalis reia discuţia asupra acestui important scriitor interbelic, ancorînd-o, pe de o parte, în receptarea timpului, pe de altă parte în fecunda diversitate stilistică a acelor deceniі din istoria literaturii noastre. „Literatura lui Aderca nu caligrafiază trăirea. Inventînd noi căi de contact cu viaţa zilnică, acest scriitor de certă şi solidă originalitate (chiar dacă inegală pe întregul ei parcurs) are meritul de a fi replicat la alienare şi frustrare prin febrila ancorare în literatura insurecţiei antischematice (...). Departe de reduciii, de renunţări (...), Aderca limpezeşte rolul fiinţei umane, prefigurează o altă credinţă în umanitate". Umorul, nu o dată cinic, imaginaţia mobilă, surprinzătoare, verbul alert, muşcător (în care se recunoaşte ascuţişul unui mare spirit gazetăresc), ironia care amorsează dar şi subminează sensul întîmplărilor — fac din **Aventurile D-lui Ionel Lăcustă-Termidor** o lectură interesantă şi în bineveniţă consonanţă cu proza zilelor noastre.

● Preocupat de mulţi ani, cu probitate ştiinţifică, acribie filologică, dar şi cu o anume febrilitate simpatetică, de virtuţile (socio-literare, psihologice şi istorico-literare) ale genului epistolar, atras de farmecul unor personalităţi culturale complexe contradictorii şi cu manifestări adesea disonante (Haşdeu, Duiliu Zamfirescu, Paul Zarifopol). Al. Săndulescu publică, împreună cu Radu Săndulescu, în cadrul seriei de Documente literare a editurii Minerva, o ediţie de netăgăduit interes nu doar pentru specialiştі: **Paul Zarifopol în corespondenţă.** „Zarifopol n-a fost numai clasicofobul iconoclast, criticul înclement, aproape inapt să se entuziasmeze, n-a fost numai „omul cărţilor", ducînd o existenţă ursuză de blazat şi chiar de mizantrop. Corespondenţa, şi nu e numai cazul său, ni-l dezvăluie mai din adînc, oferindu-ne posibilitatea să cunoaştem un ins totuşi comunicativ, chiar volubil, un ironist căruia nu-i lipseşte duioşia paternă, un evocator ajungînd pînă la accente nostalgice", arată editorul în prefaţă. Ludicul subtil şi artist al corespondenţei cu I.L. Caragiale, valenţele practice şi de conştiinţă ale profesionalismului aflat în luptă cu fragilitatea fizică a omului (în corespondenţă cu Ibrăileanu şi Gherea), notaţiile vizînd starea literaturii şi a societăţii româneşti din primele decenii ale veacului, amestecul de nervozitate, ironie, entuziasm şi blazare, de sentimentalism şi cenzurare a acestuia, elanul constructiv şi gustul eşecului, ezitarea continuă între optimism şi scepticism — sînt tot atîtea calităţi, afective şi intelectuale, ce dau farmec lecturii. Faptul că Al. Săndulescu inserează parţial în note şi corespondenţa destinatarilor transformă monologul în dialog, propriu-zis într-un roman epistolar. Zarifopol e un „junimist modern, dărîmător lucid al falselor valori, dar mai deschis la complicaţia psihică a omului din secolul nostru", spunea Al. Săndulescu în sfîrşitul prefeţei sale la volumul P. Zarifopol, **Pentru arta literară**, din 1971, operă a cărei editare se impune continuată, sub aceleaşi auspicii.

● După munca de coeditor al unei ediţii de publicistică eminesciană şi după o monografie **Traian Demetrescu**, Alexandru Melian semnează, la editura Minerva, o serie de studii reunite sub titlul **Eminescu — universul deschis**, rezultat al unei experienţe universitare de mai mulţi ani, într-un stil accentuat afectiv, cu efecte citeodată patetice, mărturisind un adevărat cult faţă de poetul **Dioramei**, autorul circumscrie „nostalgia nemarginilor", „orizonturile negaţiei" (revolta, refuzul, contestarea, evaziunea, alienarea, blestemul, deopotrivă în ordine umană şi cosmică), „sursele demiurgiei" (somnul, visul, magia amintirii) şi „ispitele înţelepciunii". În planul poetic, alături de idelle, atinse de absolut şi, nu o dată, de utopie, ale publicistului Eminescu. „Un cer de stele dedesubt / deasupra cer de stele" — aceasta pare a fi metafora integratoare a universului eminescian, pentru care „eliberarea de imperativele" efemerului „nu este posibilă decît prin atingerea demiurgiei".

● Amintirile medicului Vasile Tuchel, apărute nu demult la Editura Eminescu, sub titlul **Vegbe şi speranţă** (colecţia „Mărturii") pătrund pe domeniile literaturii în primul rînd prin mesajul profund umanist, prin ţinuta intelectuală a scrîşi, prin elocvenţa portretelor în care se recunosc, nu o dată, personalităţi marcante ale ştiinţei medicale de la noi — în acelaşi timp oameni de înaltă cultură. **Vegbe şi speranţă** cuprinde o suită de lecţii de viaţă — întîmplări adevărate din cariera unui chirurg de înaltă clasă. Curajul, devotamentul, încrederea în forţele vieţii, în puterile sufletului omenesc de a lupta cu boala, cu suferinţa, satisfacţiile inegalabile ale celui care ajută viaţa fac din acest volum o mărturie reconfortantă şi instructivă.

TANIA RADU ■

Arta de caracter

(Urmare din pag. 9)

tătoare, desene şi gravuri ce trebuie primite ca atare, nu prin subordonare la o operă pictată. Dealtfel — şi spre a-l încuraja pe privitor în receptarea decomplexată a imaginii — Vladimir Zamfirescu şi Sorin Ilfoveanu prezintă pînze de mari dimensiuni, în care, deşi s-ar părea că avem de-a face cu picturi monocrome ori de un cromatism atît de discret, încît par necolorate, desenul este elementul cheie. Se înţelege că expoziţia are astfel o condiţie programatică: ea îndeamnă pe confraţi la o resurecţie a mijloacelor tradiţionale ale artei, la o reconsiderare a posibilităţilor genului, dar şi a **publicului pentru desen.** Ştefan Câlţia e şi mai net în această privinţă: el aduce în expunere ilustraţii de carte, unde materia literară e în întregime reaşezată în tiparele mai largi ale metaforei şi ale emblematicului plastic. — un ciclu de 25 de gravuri precum şi o carte cu aceste gravuri — un tom ce arată superbele disponibilităţi ale artei gravurii, filtratele desfătări ce le oferă hîrtia măiestru imprimată.

Nu-i tocmai simplu de arătat în ce constă talentul fiecăruia şi e de-a dreptul temerar să încerci a-l defini în cîteva rînduri. Cei trei pictori-desenatori sînt personalităţi ale domeniului, în ciuda faptului că abia acum ajung la maturitatea vocaţiei lor şi că se pot chema încă tineri. Sînt „nume" bune ale artei româneşti de azi şi garanţii de valoare. Cel mai de seamă fapt al expoziţiei e chiar prezenta lor într-o asemenea manifestare, întrucît exemplul îi-l urmat, iar iniţiativele lor sînt întotdeauna resimţite cu folos de breaslă.

Voi stărui, de aceea, asupra creaţiei sculptorului Marian Zidaru. Socot că e un artist cu o **formaţie fermă,** deşi e tînăr de tot. El s-a afirmat rapid, a obţinut, între alte cinstiri, şi o bursă Herder, ca semn al încrederii investite în arta sa de meşterii generaţiilor mai vîrstnice şi, ce-i cu adevărat remarcabil, a reuşit să se facă ştiut şi preţuit într-un timp în care sculptorii de talent marcat abundă. Starea sculpturii tinere e dătătoare de mari nădejdi, iar Marian Zidaru are chiar operă, nu numai un număr de obiecte de efect plastic superior. Seriile de sculpturi mici în bronz şi lemn de la „Orizont" — cîteva anunţate şi cu ocazia altor expoziţii — sînt de inspiraţie mioritică şi vădesc darul, nu tocmai comun, de a însufleţi neînsufleţitul.

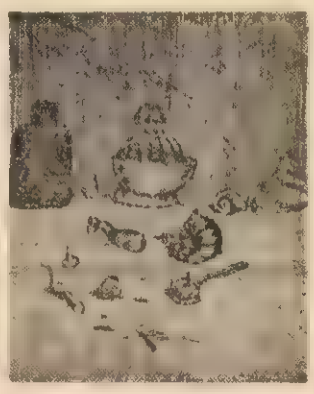

Cronica literară de Romul Munteanu

Vestirile poetului

Cînd un poet este copleşit de sentimentul că traversează prin artă un lung şi întunecat tunel, cînd prefiinţa lui anunţă o altă viaţă trăită în sarcofag, pîntecul mamei fiind şi el rece ca un frigider, atunci este firesc ca **vestirile** sale să nu fie desenate în culori prea deschise. Dar versurile lui Dan Verona nu se lasă pecetluite în formule univoce. Întreaga viziune pe care scriitorul o proiectează asupra vieţii seamănă cu o **pictură pointilistă** în care petele de culoare se situează între luminile feerice şi negrul apăsător, venit din lunga drumeţie a scriitorului prin labirint. Din spaţiul întunecat al angoaselor existenţiale, Dan Verona îşi aţinteşte privirea spre nişte înălţimi misterioase, unde se aude mişcare ocrotitoare de aripă a unor simbolici îngeri, care au proliferat excesiv în universul său literar. De altfel, încă din volumul **Viaţa la treizeci şi trei de ani** (1981), **se aude implacabilă strigarea : Scriu poezie dinîr-o frică grozavă** (La mormîntul lui Eminescu II), care capătă şi o altă inflexiune ce trimite spre alt sens : **De fiecare vers pe care-l scriu, mi-e frică.**

Clamările de acest gen au dincolo de ostentaţia exhibării interiorului sensul revelării unei idei fundamentale : arta e terapie, dorinţă de vindecare a sufletului. Dar ar fi o eroare să vedem în poezia lui Dan Verona vreo asemănare cu acea fiinţă legendară, înzestrată cu un ochi care plînge şi altul care rîde. **Vestitorul** său citeşte texte care **se** lasă înţelese, vorbite şi dacă lumea se configurează ca un text, semnele citite de scriitor sînt diverse. Este evident că Dan Verona se simte integrat într-un flux cosmic, senzaţia de număr matricol fiind dată tocmai de excesul de analogie, care întreţine criza de identitate. / „Sîntem clienţii aceleaşi prăvălii / Folosim acelaşi săpun, îmbrăcăm aceeaşi cămaşă / Ne-mprumutăm moartea unul altuia prin telefon / Dumnezeu e dincolo de perete / Poezia va trebui să ne sfîrtece pieptul / să putem respira" /.

Există în poezia lui Dan Verona un anume semn tragic conferit de dependenţa în care fiecare veac îşi citeşte prin oameni destinul specific. Pe măsură ce spaţiile cunoaşterii au sporit, angoasa singurătăţii a sporit. De altfel comportamentul lui Dan Verona seamănă uneori cu al unui copil uitat de mamă într-o cameră întunecată şi, copleşit de frică, el începe să plîngă. „Priveşte-ne Mamă / cum stăm aliniaţi în măcelăria veacului / ascultînd conferinţa toporului despre căinţă"/ **(Mater, mamă a noastră).**

Volumul lui Dan Verona, **Viaţa la treizeci şi trei de ani** are ceva din candoarea ieşirii singuratice prin lume, marcată de necunoaşterea deplină a unui destin presimţit, dar în curs de a se face.

Cu Balada vestitorului şi alte poeme („Cartea Românească", 1986) poetul începe să-şi justifice sentimentele, modul general de asumare a existenţei. Semnele întîlnirii conştiinţei cu lumea sînt **infanteristul şi cobaiul,** adică omul gata mereu de apărare şi jertfă şi animalul pe care ne experimentăm ştiinţa în scopul conservării noastre. Dar între **civilizaţia infanteristului şi vestirile sale şi civilizaţia cobaiului** şi destinul omenirii, autorul proiectează un univers de mare complexitate.

Din tunelul său, din labirint, din cuşcă, făptura de jos este înzestrată cu o mare forţă imaginatoare. Scriitorul creează o stranie **suprarealitate,** el este un veritabil **poet-rêveur,** capabil să înregistreze suprafeţele unei lumi în continuă schimbare. Privirea devine astfel o cameră de înregistrat : / „Văd drumuri şi drumuri şi nişte băieţi schimbînd indicatoarele / şi vîntul schimbîndu-şi dintr-odată direcţia şi / nordul apucînd-o spre sud şi sudul spre nord întîlnindu-se / la jumătate stringîndu-şi mîinile îngheţate cu un surîs / îngheţat şi plecînd mai departe unul în locul celuilalt"/ **(A doua stradă).**

Vizorul aburit al infanteristului-poet opacizează existenţa şi lumile se amestecă, dar nu se destramă niciodată. Suprarealitatea imaginată de scriitor este reprezentată în versuri construite după tiparele vechii avangarde. Enunţuri ca : „ninge cu fişii din inima lui Ghenghis-han / „din foşnetul de galeră al zorilor" / . / „Eternitatea fără chipuri curăţă cartofi la subsol / pînă la altele sarjate excesiv : „m-am trezit învîlnd" / / nu poţi ucide ceea ce nu există etc. etc. demonstrează un puternic dinamism al imaginaţiei prin limbaj, care se mişcă între firesc şi aberantul programatic.

Cînd fluxul afectiv al poetului este grefat pe **Eros şi Thanatos,** efectele sînt remarcabile chiar dacă transmit unele eufonii venite de departe : / Sînt mînios pe inima ce bate / Cînd văd că fără tine e pustiu. / Cînd urlă ochiul de singurătate / Şi noaptea sar din pat că dia sicriu" **(Cîntec de dragoste şi ură).**

Poet sensibil, cu mari disponibilităţi de limbaj, sedus de anumite stări de ostentaţie, evidente şi în modul de scriitură, Dan Verona prezintă toate semnele unui creator autentic a cărui devenire sperăm să aducă o coerenţă mai mare a universului său artistic.

CAP LIMPEDE

„Stele ale artei, sportului, muzicii şi umorului" vor putea fi văzute mîine la ora 17 şi duminică la ora 11 pe stadionul „Steaua", într-un spectacol organizat de două „prime scene" ale artei şi sportului : Teatrul Naţional şi Clubul Steaua. Actori străluciţi (Florin Piersic, Draga Olteanu-Matei, Marin Moraru, Puiu Călinescu, Alexandru Arşinel, Jean Constantin, Radu Gheorghe ş.a.), cîntăreţi renumiţi (Mirabela Dauer, Dan Spătaru, Vasile Şeicaru, Ştefan Hruşcă) şi sportivi de mare audienţă (Helmut Ducadam, Tudorel Stoica Anghel Iordănescu) îşi vor uni forţele pe o... tablă de şah !

La un foarte serios simpozion internaţional, criticul de artă Dinu Kivu a avansat ideea că originea teatrului ar trebui căutată într-un sport şi anume în...şah ! Tabla de şah ar fi deci „scena" pe care evoluează interpreţii, iar deznodămîntul partidei nu poate fi ştiut de la început, însemnă că sîntem — de-a dreptul — în faţa unei „happening", deci o formă a avangardei teatrale care a făcut furori abia prin anii '70... Sugestia nu a fost primită cu zîmbete, ci cu încruntări tulburate ale frunţii.

Acum, în anul '87 o partidă de şah pe stadion cu „piese" de valoare cum sînt Teatrul Naţional şi Clubul Steaua, va fi privită şi ascultată, sîntem convinşi, cu zîmbetul pe buze şi cu fruntea descreţită. (Cr. T.)

● **Ramuri 57.** În sfîrşit un almanah pe care, parcurgîndu-l, constaţi că e atît de bogat încît dificultatea de-a enumera cuprinsul nu e întrecută decît de imposibilitatea de-a spune ce nu cuprinde el ! Nu ne mai rămîne decît să precizăm că greutatea almanahului este dată, totuşi, de paginile (multe) de cultură realizate de excelenta echipă culturală formată în jurul poetului Marin Sorescu şi care-i cuprinde pe Romulus Diaconescu, Gabriel Chifu, Marius Ghica, George Popescu, Constantin Barbu etc. Gîndit pentru a satisface toate gusturile şi toate categoriile de cititori, fie ei oameni de ştiinţă, cinefili, amatori de SF, sau pur şi simplu copii, Almanahul Ramuri are cîteva pagini care trebuie aşezate sub semnul senzaţionalului cultural : „Din culisele Premiului Nobel", „Festinul lui Baltazar" — o piesă de teatru inedită a lui B. Fundoianu recuperată la Paris, noi convorbiri cu Mircea Eliade, Marcel Proust în corespondenţă cu Constantin Brâncoveanu şi fraţii Bibescu, cele mai vechi Upanishade, un poem de Milarepa, spiritul tutelar al lui Brâncuşi, sau bogatul atelier internaţional. Almanahul „Ramuri" este, cum spuneam, atît de bogat încît ultimele sale texte, de la pagina 215 încolo, nici nu mai sînt cuprinse în sumarul de la sfîrşitul său. Evident, nu oricine îşi poate permite un asemenea lux !

● Teatrul Naţional din Bucureşti adaugă înaltelor cote valorice pe care le-a atins arta interpretativă românească, prin cunoscuţii săi protagonişti, şi cîteva performanţe cantitative demne de invidiat. Numărul mare de reprezentaţii pe care le-au cunoscut pînă în prezent, opt dintre piesele de succes montate la Naţional, marchează nu numai faptul că opţiunile repertoriale s-au înscris în orizontul de aşteptare al publicului, ci mai ales că aceste piese au fost montate într-o viziune demnă de contemporaneitatea căreia i se adresează. Astfel, piesa Idolul şi Ion anapoda" au la activ cîte 500 de reprezentaţii, „Gaiţele" — 450, „Fata din Andros" — 450, „Poveste din Hollywood" — 400, „Zbor deasupra unui cuib de cuci" — 250, „Ploşniţa" — 250, „Între patru ochi" (ambele variante) — 400, „Cartea lui Ioviţă" — peste 200. **(Ion Zubaşcu)**

Cînd ei cîntă, pe Pămînt e bine!

Statuia podarului e chiar podul!

Marcel Pîrvulescu este adjunctul șefului de brigadă. O brigadă care muncește între cer și apă și construiește acum unul dintre cele mai mari și mai trainice poduri peste Dunăre la Cernavodă. Unii spun că va fi printre cele mai mari poduri din Europa. Marcel Pîrvulescu susține că neapărat la rădăcina rădăcinilor lui are și un constructor din nei cu care Apolodor din Damasc a durat primul pod peste Dunăre la Drobeta-Turnu Severin, la începutul primului mileniu. Spune s-ar putea, fiindcă este din zonă. Originar din Gingiova, localitate situată în Dolj, cu oameni harnici și mîndri, cu case care țin fruntea sus, mai ceva decît cele de la oraș.

De la prima întîlnire — acum sîntem cunoștințe vechi — am simțit în el bărbatul făcut să se lupte, și nu oricum și oriunde, ci în linia întîi. Privirea deschisă, limpede, aspriță de geruri și vînturi, de ploi și arșițe face casă bună cu fizicul său care atunci cînd calcă îți dă senzația că se ancorează. În fond, e și normal să se întîmple așa cînd muncești la 60 m deasupra Dunării iar adierea de pe mal, sus pe pod, se transformă în rafală. Acum, la sfîrșit de mai, așa cum este bronzat, pare că a împrumutat culoarea oțelului înainte de a ajunge la încandescență. L-am urmărit în timp ce conducea lucrările de ridicare și montare a tălpilor, cu care se realizează închiderea la partea superioară a podului de peste Dunăre la Cernavodă. Se finaliza în acest fel una din cele mai importante operații la podul de 470 m realizat din trei tronsoane. Lateralele de 140 m fiecare și partea centrală care se află peste apele bătrînului Danubiu, în lungime de 190 de metri de pod pe care sînt, mai bine zis vor fi două fire de cale ferată și autostradă.

Partea centrală a fost atașată simultan de pe cele două maluri, formațiile conduse de Ion Saftiuc și Nicolae Ștefănescu urmînd să se întîlnească pentru a-și strînge mîinile peste apele Dunării, la 60 de metri înălțime. Fiecare formație avea de montat 95 de metri de pod la o toleranță de 1 milimetru. 95 de metri de tablier însumînd aproape 6 000 tone de confecții metalice și peste 100 de mii de nituri și șuruburi de înaltă rezistență și precizie. Așa au gîndit proiectanții pe planșetă, așa au realizat la scară 1 pe 1 montorii. Credem că cifrele de mai sus ne scutesc de orice comentarii. Ele ștestă gradul la care a ajuns tehnica românească în acest domeniu. În fond urmașii lui Anghel Saligny vor să fie la înălțimea genialului constructor. Am mai adăuga doar că contrarea podului se face cu o presă de 1 000 de atmosfere, și ea tot o realizare a industriei românești, iar cele două macarale de 50 tone fiecare, cu care s-au ridicat elementele componente tablierului, poartă marca DERIK Pitești. Am făcut această paranteză pentru a crea cît de cît cadrul în care muncește adjunctul șefului de brigadă nr. 6 — Antrepriza Poduri București — Marcel Pîrvulescu. Ar mai fi de adăugat că pe pod prinși în centuri de siguranță, 100 de nituitori și montori realizează numere de adevărată virtuozitate în materie de echilibru. Ei muncesc între soare și ape, sub cea mai imensă cupolă, cupola cerului.

Stau de vorbă cu Marcel Pîrvulescu despre oameni. Din cînd în cînd încerc să-l fac să vorbească și despre el. Despre toți, cuvinte cîte merită fiecare. Despre el nimic. Deși își măsoară fiecare cuvînt, fiecare frază cuprinde și epicul și liricul. Începe de fiecare dată cu „să vedeți formația lui cutare, băieții lui cutare ș.a.m.d. Știți, cu unii din ei lucrez de 30 de ani. Cu alții de 20. Ne-a unit munca asta a noastră care ne-a cuprins în brațele ei. Unora le este frică să și urce pe pod. Ne consideră eroi pentru ce realizăm noi la o astfel de înălțime. Și totuși noi nu riscăm nimic. Dacă respecți cu strictețe normele tehnice de securitate, nu are ce să se întîmple. Cu mulți pe care-i vedeți aici cred că am realizat, dacă ar fi puse cap la cap toate podurile construite de noi, în tablier, un pod lung de 5 km. Acesta de 470 de metri va fi cel mai mare. Dar de peste 250 de metri am făcut multe la Arad, Cornățelu, Stoenești, în Harghita și Covasna, în Vîlcea și Sibiu. Podurile sînt statuile podarilor. Ele sînt și lucrări de artă, dar ele trebuie să reziste peste veacuri. Fiindcă veni vorba de rezistență, trebuie să vă spun că montorul care rezistă la primul pod, podar rămîne. Eu am avut șansa să fiu crescut de podari adevărați. Eram un copil în 1957 cînd am fost repartizat la Antrepriza Poduri — București. De atunci, timp în care am avut multe satisfacții profesionale, fiindcă podul tot pod rămîne, el unind nu numai malurile ci mai ales oameni, m-am călit la focul aspru al meseriei. Cred că în 30 de ani am strîns în mine atîta ger și arșiță încît aș putea munci și la Polul Nord și în Africa. Podarul adevărat are în el o capacitate foarte mare de adaptare. Adaptare la greu vreau să spun, unde bărbatul adevărat își primește al doilea certificat de naștere care, în fond, să știți este primul".

I-am dat dreptate.

Numai așa Marcel Pîrvulescu a putut să ajungă de la montator, șef de echipă, șef de formație complexă, șef de lot și acum adjunct al șefului de brigadă.

— În meseria noastră, zice, trebuie să te recomanzi și să te susții singur, dar cu faptele. Și cînd toți sînt artiști în meserie te impui greu și tot greu te menții. Este ca în sport, ca în orice competiție. Să scrieți că Marcel Pîrvulescu nu înseamnă nimic fără .

În dicteză 50 de numere de montori și nituitori, 16 de sudori și de electricieni, 15 de mecanici și macaragii, 12 de maiștri și 6 de ingineri. Mulți sînt cu el în organizația de partid al cărei secretar a fost ales în această primăvară.

— Știți ce-mi place cel mai mult acum, în această perioadă îndelungată care a devenit epocă și care îi poartă numele secretarului nostru general, tovarășul Nicolae Ceaușescu ? Politica faptei. Cînd calitatea omului, a comunistului trebuie să fie garantată de rezultate concrete. Cel mai bun comunist este cel care realizează, mai bine zis se implică cu întreaga lui ființă în tot ce societatea întreprinde, iar lucrările făcute de el să fie și de înaltă calitate și, dacă se poate, într-un timp mai scurt decît cel stabilit. La noi la podari, de exemplu, majoritatea au înscris în cartea de muncă o singură întrare. Poate unii pot spune că noi cîștigăm mai mult. Nu știu dacă este adevărat. Ceea ce știu este că meseria noastră e ca a aviatorilor. Și pînă acum n-am cunoscut vreun aviator care a vrut să treacă la infanterie, cu toate că nici ea nu este o armă ușoară.

— În brigadă văd și cîțiva muncitori foarte tineri.

— Schimbul de mîine. Ionel Bordușelu și Nicușor Șerban abia au împlinit 18 ani. Vîrsta pe care o aveam eu cînd am devenit podar. Sînt absolvenți ai școlii profesionale unde se pregătesc cadrele necesare constrcțiilor de poduri și căi ferate. Sînt sigur că dacă mamele lor ar fi văzut unde muncesc copiii, ar fi fost zi de zi pline de griji. Acum sînt mîndre. Așa cum am fost crescuți noi, așa îi creștem pe ei. Și aici este o tehnică. Să-i dai omului să facă ce poate mai bine, să sădești în el încrederea. În fiecare zi, pe nesimțite, odată cu creșterea gradului de dificultate a operațiunilor pe care i le dai să le execute, încrederea să sporească. Să nu simtă imediat. Dar în timp acumulările își spun cuvîntul și acest lucru îl vezi după cum urcă și calcă pe pod. Siguranța ți-o dă dificultatea muncii realizate. Aici ar mai fi multe de spus.

— În cei 30 de ani de cînd faceți poduri puteți să-mi spuneți cam cît timp, aproximativ, ați stat (dormit) acasă ?

— Nu prea mult. Totul este ca oricît de departe am fi unii de alții să ne simțim aproape. Un podar n-are dreptul cînd începe munca să se gîndească în altă parte. Că nu știu ce s-ar putea întîmpla în lipsa lui... Familia trebuie să fie primul pod al podarului. Să fie deosebit de trainică. Că sînt așa familiile noastre, că au în ele și oțel și beton, o dovedesc copiii noștri. Deși nu-i dădăcim, nu-i batem, cum se spune, la cap, ei învață bine și chiar foarte bine. Unii vor ajunge muncitori cu înaltă calificare, alții ingineri ori medici. Dar ce-i mai important este faptul că vor fi oameni de nădejde. Ei știu de mici, fiindcă noi le-o spunem mereu, că podarul trebuie să monteze zilnic, prins în centura de siguranță, la zeci de metri de pămînt sau de apă, sute de kg de confecții metalice. Spunem și repetăm, ca ei să nu uite că plinea se cîștigă numai prin muncă.

MIHAI VIȘOIU ■

Pentru multe voci celebre rampa de lansare s-a numit, se numește și se va numi:

Convorbirea cu Eugenia Văcărescu-Necula a început mai cu dat: „Cînd te-apuci să povestești despre ceea ce faci, senzația e că nu faci mare lucru". Greu de susținut această rezervă cînd Corul de copii al Radioteleviziunii, pe care profesoara Eugenia Văcărescu-Necula îl conduce din 1981, poate etala oricînd un palmares mai mult decît impresionant: turnee în Japonia, U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, R.D. Germană, Danemarca, Ungaria, Bulgaria etc., urmărite cu cel mai mare interes de critica de specialitate și recompensate cu un mare succes de public, mai multe premii în cadrul unor competiții internaționale (să-l pomenim numai pe cel mai recent: medalia de interpretare a Festivalului „Sărbătoarea cîntecului" de la Olomouc (Cehoslovacia), șase discuri Electrecord, mai mult de două concerte anual pe marile scene muzicale ale țării, nenumărate participări la spectacole omagiale, la concertele orchestrelor Filarmonicii „G. Enescu" sau ale Radiodifuziunii, alături, uneori, de corurile academice ale acestor instituții etc. etc.

„Am preluat conducerea acestui cor cu bucurie, cu elan și, totodată, cu emoție. Chiar dacă e constituit din copii între 6 și 17 ani, Corul Radio e o instituție profesionistă, cu un nivel de pregătire foarte pretențios, cu un volum de muncă pe care puțini și-l pot imagina, cu o paletă de răspunderi artistice foarte vastă". După patruzeci și unu de ani de la înființare, condus fiind, de-a lungul timpului, de Theodor Cartiș, Ion Vanica, Elena Vicică, Nicolae Vicleanu și, iată, de Eugenia Văcărescu-Necula, acest ansamblu a dat muzicii românești o tradiție de un tip special, care face trecerea între corul școlar și marile coruri „adulte". De ani și ani, foști membri ai Corului Radio se îndreaptă către ansambluri profesioniste sau de amatori, **Madrigal, Preludiu, Cantata, Song** și altele, poate cu nume mai mic, dar recunoscute aproape în fiecare ediție a Festivalului național „Cîntarea României", primesc tineri educați și în Corul de copii Radio.

„Copiii sînt admiși aici pe baza unui concurs (pe care-l organizăm de două ori pe an). Criteriile sînt: glas și auz de excepție, cunoștințe elementare de solfegiu, evident, ținută scenică agreabilă și nu în ultimul rînd situație școlară foarte bună sau excepțională" — ne spune dirijoarea. Nu știu cîți dintre noi știm că acești copii, care repetă de 3—4 ori pe săptămînă (într-o deauna și duminica!) dacă fac parte din corul de concert și înregistrare, și de 2 ori pe săptămînă dacă sînt înscriși în grupa de începători — sînt, în proporție de două treimi, premianți la școlile unde învață. Pare paradoxal. Cele 250 de minute normă de înregistrare ale Corului de copii Radio înseamnă timp, înseamnă eforturi prelungite, înseamnă luni și luni fără un week-end, înseamnă drumuri, uneori lungi, la repetiții și înapoi, un mare consum nervos (între timp sînt teze, extemporale, olimpiade școlare, trepte, gripe, rujeole, serbări, muncă patriotică și cîte altele care încap în viața unui copil) și, peste toate, o mare satisfacție. „Sînt repetiții de la care plecăm, fără nici o exagerare, plutind, simțindu-ne precum îngerii. Nu știți ce înseamnă lucrul pe partide două săptămîni la rînd și apoi, duminica, cîntînd cu tot ansamblul; ce înseamnă bucuria piesei muzicale care crește, superbă, în auzul nostru. Copiii trăiesc aceste bucurii greu de înțeles pentru cine rămîne străin de ele. Copiilor mei (iertați-mă, dragi părinți, că-i numesc așa!) rezistă la repetiții de patru ore cu o singură pauză. Ei singuri își cunosc momentul bun și-mi spun: nu, ne mîncăm sandvișul mai tîrziu.

„Aproape toată muzica corală de gen transmisă pe posturile de radio o cîntăm noi" — ne spune directorul artistic al Radiodifuziunii, Liviu Ionescu, implicîndu-se fără ezitare. Dincolo de acest adevăr e „galeria" părinților și a bunicilor care-și așteaptă copiii, în timpul repetițiilor, ore, zile, ani!, în holul din strada Nuferilor. Dincolo de aceasta este atitudinea justă de care dau dovadă unele școli care au înțeles să respecte o dispoziție a Ministerului Educației și Învățămîntului, prin care activitatea în acest cor se echivalează cu orice activitate cultural-obștească a elevului respectiv în școală. Din păcate, mai sînt și școli în care un membru al Corului Radio primește, de pildă, nota 3 la muzică sau 9 la purtare pentru vina de a nu fi fost prezent la o acțiune sau alta. Sînt cazuri izolate, desigur, dar ele vădesc o ciudată opacitate față de rostul ansamblului, față de valoarea muncii acestor copii.

„În R.D.G., la Halle, în cadrul manifestării numite **Kinderchorfestival des Hauses der Jungen Pioniere „Fritz Weineck"**, în mai a.c. am fost singurul cor invitat să facă înregistrări, după ce, în 1985, în Cehoslovacia fusesem chemați să ținem un **concert demonstrativ"**. Sînt recunoașteri prestigioase ale valorii ansamblului, după cum și în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" corul deține locul I la categoria profesioniști.

Au trecut pe aici Silvia Voinea, Cornelia Angelescu, Ștefan Teodorescu, Liliana Pagu, Petre Geambașu, Romeo Vanica, actorul Răzvan Vasilescu, Ioan Luchian Mihalea, Mihaela Căprița-Gioroc, solistă a corului Madrigal, și alții. Poate cîndva numele copiilor de azi — Magdalena Faur, Diana Rusei, Yvonne Ghiță, Roxana Stîngaciu, Simona Porumbel, Elena Safta, Gabriel Andronache, Cătălin Dumitru, Monica Dudău, Magdalena Nicolae, Lucica Velea, Alina Nenciu vor însemna ceva într-o retrospectivă... viitoare. Deocamdată, de cîte ori veți auzi glasurile fără cusur ale celor 250 de copii care compun **Corul de copii al Radioteleviziunii române**, nu uitați că, alături de dirijoarea Eugenia Văcărescu-Necula și de pianista Martha Joja care îi acompaniază de ani și ani, ei cunosc cu adevărat distanța dintre muncă și bucurie.

TANIA RADU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

Argument pentru afirmația din titlul nostru: Silvia Voinea „în ipostaza, binecunoscută tuturor, de mare artistă a Operei Române și în aceea, reținută dintre filele unui album de familie, de elevă a Liceului Lazăr cîntînd în Corul de copii Radio.

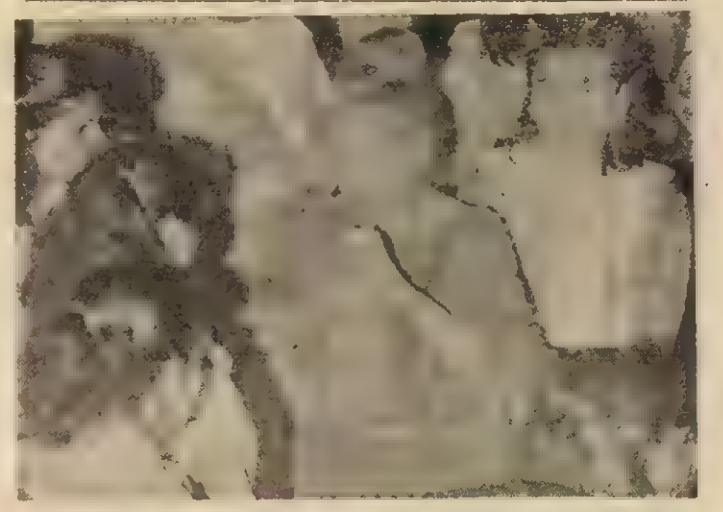

Dialogurile Eugeniei Văcărescu-Necula cu micii ei tovarăși de trudă și succes nu privesc doar tainele portativului. Pentru că un dirijor e în toate cazurile un pedagog și cu atît mai mult în cazul unui cor de copii

MARIOARA DAVIDOGLU:

(Urmare din pagina 9)

răsplată pentru cele patru decenii și jumătate cît am slujit scena teatrului ieșan. Dar cei mai tineri mă cunosc după voce sau de la întîlnirile organizate prin toate institutiile. Zece ani am ținut o rubrică la radio în care le-am vorbit despre marile personalități ale culturii române, scriitori, muzicieni, actori, istorici, cei care au dus faima României și au făcut din Iași un mare centru cultural. Curioși să afle amănunte, tinerii și virstnicii m-au invitat mereu să le povestesc. Și de cînd am părăsit scena, nu trece o săptămînă ca să nu merg undeva. Uite, săptămîna viitoare sînt așteptată la Institutul de igienă, la Universitate și la o facultate la politehnică. Dar nu-ți mai spun nimic. Întîi să bei o cafea. Dar să știi că nu-ți povestesc nimic despre mine. Mai bine vorbim despre Eneescu și Delavrancea.

— Eu am venit mai ales pentru dumneavoastră. Sînteți decana teatrului românesc și aveți destule de spus.

— Să nu pomenești cîți ani am. Vîrsta omului e după cum știe să și-o poarte. Dar nu mai zic nimic pînă nu bei o cafea.

S-a retras în bucătărie, veselă, bine dispusă, avînd o distincție în fiecare mișcare, lăsîndu-mă în sufrageria în compania cărților cu autografe de la Sadoveanu, Topîrceanu, Teodoreanu, George Lesnea, cu fotografiile acestora înrămate frumos și aninate pe pereții încărcați de suveniruri. Imagini de la debut, din 1916, din primele sale piese, fotografii de familie, scene din „Apus de soare", din „Romeo și Julieta", „Trandafirii roșii", amintiri supraviețuind miraculos din primul război mondial, din perioada interbelică, din al doilea război și din anii de după. Eneescu, Miluță Gheorghiu, Ani Braeschi, Margareta Baciu, Nicolae Iorga, Tony Bulandra, Ștefan Braborescu, Elvira Popescu, Maria Filotti, Constantin Nottara o lume de umbre care pentru noi înseamnă istoria culturii române, în timp ce pentru dînsa nu sînt decît amintiri de ieri, alaltăieri, calde, pline de viață.

— Iacă, ți-am adus cafeaua! S-o bei liniștit și să nu scrii nimic că altfel nu-ți mai povestesc. Și apoi ne apucăm de treabă — Știi cum am debutat? Stăteam pe strada Trei Ierarhi, aproape de Anicuța și Gheorghe Cîrje, doi actori cunoscuți ai Iașului, tată și fiică. Și mă luau la teatru mai în fiecare zi. Gheorghe Cîrje era prieten cu Grigore Manolescu și Aristița Romanescu. Cînd a venit Teatrul Național din București cu „Trandafirii roșii", am fost luată în rolul unuia din paji și am spus „Balada mării". Iaca nu-ți mai spun nimic. Ne-am înțeles că întîi bei cafeaua și pe urmă discutăm. Voi, tinerii de azi aveți impresia că puteți face zece lucruri de-odată. Să știi că nu-i bine!

— Bine, nu mai notez, savurez cafeaua și continuăm. Și în ce an a avut loc acest debut.

— Dumneata vrei să știi cîți ani am? Este? Bine, debutul meu s-a petrecut în iarna lui 1914. După căderea cortinei, Aristide Demetriad m-a luat în brațe și m-a sărutat. Asta mi-a dat curaj. Mai apoi am intrat la Conservator la clasa lui State Dragomir. Mare profesor. Tot ce mi-a spus ei într-un an mi-a rămas pentru toată cariera artistică. Din păcate, State Dragomir s-a îmbolnăvit și clasa a trecut la poetul Mihai Codreanu. În timpul Conservatorului aveam obligația să facem figurație la Teatrul Național. Era frumos, școală și teatru în același timp.

— Care a fost primul rol?

— Dar mi-ai promis că o să mă întrebi despre Eneescu și Sadoveanu, despre Ionel Teodoreanu și Barbu Ștefănescu Delavrancea. De ce mă tot sîcîi cu începuturile mele? E mai bine ca lumea să afle amănunte despre marii scriitori ai neamului nostru. Iacă nu-ți mai spun nimic.

— O să ajungem și la ei. Dar întîi de toate m-aș bucura să aflu cîte ceva despre viața teatrului în acei ani de război.

— Ești un păcătos! Uite, am debutat în rolul Antoinette Millat, împreună cu Ștefan și Lucia Braborescu, în regia lui Ștefan Braborescu. Era prin 1915 și nici nu visam ce urgii se vor abate peste noi.

— Care a fost primul cronicar care a scris frumos despre [illegible]?

— Nu-mi aduc aminte! Să nu se supere dinșii, am socotit asta mai puțin important, de vreme ce la fiecare intrare și ieșire din scenă publicul mă răsplătea cu aplauze călduroase. Atunci am pătruns în sufletul spectatorilor și, iaca, n-am mai ieșit pînă astăzi. Pe vremea mea, dragostea spectatorului pentru actor era aerul cel tare al teatrului.

— Văd aici o fotografie din Romeo și Julieta în care sînteți alături de Constantin Dinulescu de la Teatrul Național din București. El mi-a vorbit nu demult despre dumneavoastră cu atîta dragoste și admirație, încît m-am trezit pornind spre Iași.

— Actor bun Dinulescu, de-asta l-am și luat cînd se împărțeau absolvenții. Eram în comitetul de direcție al Naționalului și pe Dinulescu l-am ales din prima. Avea talent. Spune-i că-mi pare rău că a plecat din Iași.

— Îl spun. L-am văzut în Hagi Tudose și trebuie să recunoaște că ați avut ochi atunci cînd v-ați oprit asupra lui.

— Vai, drăguță, dar am trecut peste 1918! Nu se poate! Fiecare zi a Iașului în acei an era cît o carte de istorie. Era vremea cînd aici funcționa și guvernul, refugiat de urgiile războiului. Iașii erau atunci capitala țării și guvernul era chiar în sediul teatrului. Se refugiase și Teatrul Național din București și cel din Craiova. Și atunci, pe rînd, mă întîlneam pe coridoare și-l urmăream în scenă pe maestrul Nottara, pe Maria Filotti, pe Elvira Popescu. Cu maestrul Nottara chiar am jucat în „Apus de soare", împreună cu Maria Filotti. În zilele libere ale teatrului aveau loc ședințele parlamentului. Iorga avea biroul foarte aproape de scenă. Cînd nu erau ședințe de parlament și nici spectacole de teatru, cînta George Enescu.

— L-ați cunoscut pe Enescu?

— Cum să nu. Luni de zile am fost pe urmele lui. Îl ascultam concertele și-l conduceam spre casă. Apoi m-am întîlnit cu dînsul și la Paris. Cînd m-a observat, a venit la mine și n-am discutat decît despre Iași, despre acei ani aprigi și frumoși. Să-ți spun cum l-am cunoscut pe Enescu! Eram elevă la Conservator și jucam și la teatru. Eu și Gică Popovici, un coleg de clasă, împreună cu Lenuța Stănescu pe care maestrul Nottara avea să o boteze cu numele devenit celebru Elena Zamora ocupam aceleași locuri la galerie la fiecare concert al lui George Enescu. Nouă ni s-a alăturat un adolescent, rotofei și tuciuriu, căruia-i spuneam Petruță. El se furișa în sală la fiecare concert al maestrului și, într-o bună zi, ne-a arătat o coardă. O adunase din scenă după ce cîntase Enescu. Zicea că o să-i poarte și lui noroc în muzică. Așa ne-am transformat toți patru în căutătorii de corzi rupte, rămase după concertele lui George Enescu. La un moment dat aflînd de noi, George Enescu ne-a chemat în cabină și ne-a întrebat ce-am vrea să auzim. Ne-a cîntat fiecăruia ce-am cerut. Pe lîngă o melodie, Petruță a cerut voie să-i cînte vioara în zilele mai geroase. După fiecare concert, îl însoțeam pe maestru pînă acasă și Petruță îi ducea vioara pentru ca maestrul să-și protejeze mîinile de acel ger cumplit. Nu ne lua cu el doar cînd pleca prin spitale ca să cînte pentru răniți, însoțit de actorii Constantin Nottara, Maria Ventura și Constantin Tănase. Mai tîrziu, la Paris, maestrul m-a întrebat de fiecare. N-a uitat nici de Petruță. Reîntoarsă în Iași, m-a vizitat Petruță, un lăutar necăjit, fără slujbă, bolnav și resemnat. Ce mai face Dumnezeul nostru? L-ai văzut? Cum o duce? I-am spus că bine, că a cucerit lumea și a întrebat de el. Atunci Petruță a scos din buzunarul de la piept o cutie în care avea o coardă ruptă, păstrată cu grijă de la un concert al maestrului din 1916. Acum pot muri liniștit, a zis el.

— Presupun că întîlnirea de la Paris a avut loc mult mai tîrziu?

— Sigur că da, era prin anii treizeci. Între timp a fost și Unirea. Nu pot uita ziua de 1 decembrie 1918. În sala Teatrului Național cînta George Enescu cînd s-a adus vestea hotărîrii de la Alba Iulia. Enescu a încremenit pe scenă. Sala a început să strige „Vive la Roumanie!" Din susul străzii venea Nicolae Iorga însoțit de un grup de studenți. Iorga striga, al nostru a fost, al nostru este și al nostru va fi, iar Constantin Nottara îi răspundea, acum și-a vecii vecilor! Ce bucurie a fost și cîtă fericire pentru toți cei de față.

— Mi-ați spus că nu lăsați să treacă nici o primăvară fără să-i duceți un buchet de lăcrămioare lui Barbu Ștefănescu Delavrancea. Înțeleg că aveți un motiv cu totul special!

— Drăguță, cînd eu eram tînără, nefericită și-mi începeam cariera, Delavrancea mi-a șters o lacrimă. În Iași era toată lumea politică a României. Și Iorga, și Ionel Brătianu, și Virgil Madgearu, pînă și doctorul Mina Minovici era în preajma lor. Cînd am fost bolnavă, m-a îngrijit o săptămînă. Dar de Delavrancea, deși jucam în „Apus de soare", nu știam nimic. Dar într-o zi am aflat că pot obține o pereche de pantofi franțuzești dacă am o aprobare de la ministrul comerțului. Am dat fuga în clădirea vecină și am cerut să intru la ministru. Șeful de cabinet mi-a spus că nu este. Iacă aștept, am zis eu, și ei a zis, cum să-l aștepți pe domnul ministru, îmi iasă mie cererea pe care o aî, n-am nici o cerere, am o treabă personală, nu se poate, bine atunci aștept și el sătul de insistențele mele și bănuind că aș avea o chestiune de mare importanță pentru țară, m-a introdus la ministru. M-a întîmpinat un bărbat mic, cu ochelari, cu un păr mare gri. Și-a ridicat ochelarii și m-a întrebat, ce-i fetițo, ce necazuri ai? Dumneavoastră sînteți ministru? am întrebat eu. Da, a zis el, dar tu cine ești? Eu sînt artistă, am răspuns, am auzit că ați primit pantofi franțuzești și vă rog să-mi dați și mie aprobare. Și unde joci, m-a întrebat el. La Național; am răspuns. În ce piesă, a întrebat el surprins de acest meu de fetișcană înțepată. În „Apus de soare"! Vai, tu joci în locul lui Tanți Baroczi! Eu maestre, i-am răspuns dumirită. Delavrancea era ministrul ad interim de la comerț. Nu numai că mi-a aprobat pantofii, dar mi-a dat și o pereche de ghete albe pe care mi le-am pus cînd m-am căsătorit. L-am mai căutat, dar, la un an, s-a stins. Sadoveanu care a aflat la cine fusesem m-a chemat și mi-a spus, știi tu la cine ai fost?

— Deci și Sadoveanu?

— Mi-a fost director la teatru. De fapt trebuie să-ți spun că în cariera mea am schimbat treizeci și trei de directori. Sadoveanu, care a fost în comisie la terminarea conservatorului, împreună cu Teodorini și Mihai Codreanu, ne-a spus: în teatru trebuie să urcați treaptă cu treaptă și cînd ajungeți în vîrf să continuați ca la început. Să fiți cinstiți și să respectați textul, să nu jucați pentru galerie, ci strîns, în egală măsură pentru spectatorul din fotoliu și pentru cel de la galerie. Să respectați arta și textul. Au fost cuvinte care mi-au rămas pentru toată cariera.

— După atîția ani de teatru ați mai avea ceva de adăugat la cuvintele lui Sadoveanu?

— Da. Să fii cinstit pe scenă și-n viață. Să-ți faci rolul în egală măsură cu aceeași dăruire. Un actor care e impecabil pe scenă și e spectatorul problemelor cu care se confruntă semenii săi e un om slab. Scena a fost credința mea, dar în afara ei am fost alături de ceilalți.

— Topîrceanu cum a fost ca director?

— Bun, tare bun, dar a stat puțină vreme.

— Dar Ionel Teodoreanu?

— Era foarte aproape de noi. Nu ne despărțeau mulți ani și trăia tot timpul cu sentimentul istoriei. Să fim, să ținem sus steagul artei. L-am cunoscut mai bine, fiind prietenă cu Lili Teodoreanu, soția, lui, scriitoarea Ștefania Belizar. Pe volumul „Crăciunul de la Silvestri" mi-a scris „Doamnei Marioara Davidoglu, argint viu, omagiul meu". Și ei și ceilalți care au avut direcția naționalului ieșean erau oameni care trăiau pentru teatru, sufereau pentru el și nu le era indiferent cum arată sala și ce se joacă.

— Și cu ce rol v-ați retras?

— Cu Aneta Duduleanu în „Gaițele". A fost marele meu succes, pe care l-am jucat în peste șapte sute de spectacole.

— V-au sărbătorit la retragere?

— Nu, am refuzat. Pentru mine fiecare spectacol a fost o sărbătoare. Și apoi eu nu mă retrăgeam din teatru. Am continuat să merg la fiecare premieră. Și la teatru și la operă. Îl aplaud, îl iubesc, îl mai și ocărăsc. Din păcate, mai toate marile mele simpatii s-au pensionat. Ce să-i faci, vremea a trecut pe nesimțite. Mîine poimîine se termină și secolul ăsta.

— Am stat cam mult...

— Vai de mine, doar nu vrei să pleci! Nici n-am apucat să-ți povestesc despre Miluță Gheorghiu, care mi-a fost coleg de an și de teatru, cel care a făcut o capodoperă din Chirița. Nu ți-am spus nimic nici despre Victor Ion Popa, nici despre Victor Eftimiu, nici despre întîlnirea mea cu De Max la Paris, nici despre Tony și Lucia Sturdza Bulandra. Ești un păcătos! Ai zis că bei cafeaua și pe urmă vorbim pe îndelete, ca să nu greșim. M-ai păcălit. Iacă, pînă nu-ți bei cafeaua, nu-ți mai spun nimic. Și să știi că nu mai scot o vorbă despre mine. Cultura românească a avut și are atîția oameni mari ca toate națiile de frunte ale lumii, între care sîntem la loc de cinste. Despre ei trebuie să vorbim.

— Beau cafeaua și vorbim.

— Ei, pînă atunci poți să-mi povestești și mie ce mai e nou prin București! N-am fost de douăzeci de ani. Ce se mai joacă pe la teatre? Ce mai face Radu Beligan?

MĂRIUCA RĂDULESCU:

(Urmare din pagina 9)

eu / Și cînt"... Așa a fost copilăria mea. Din plin a ieșit cîntul care mi-a dat tăria să cred că voi putea fi mai tîrziu o interpretă a lui.

— Pentru ce ați plîns cînd erați mică?

— Pentru ce plîng toți copiii, dar eu am suferit și pentru un fluture care nu mai putea zbura, pentru o gîză care-și pierdea viața, pentru o floare care se ofilea.

— Sufletul sensibil se anunța... Cînd ați avut dovada că veți canaliza întreaga dumneavoastră duioșie, simțire, afectivitate, pe scenă?

— Cu ani în urmă, Fărămiță Lambru mi-a potrivit microfonul pe scenă și m-a susținut din priviri. Am luat marele premiu la acel concurs fiind încă elevă. Fărămiță Lambru a găsit că sînt înzestrată cu voce și autenticitate, m-a luat de mînă și m-a dus la Maria Tănase. Deși bolnavă, în marea-i generozitate, marea artistă mi-a dat cîteva lecții înălțătoare, așa cum a dat la mulți interpreți care azi sînt nume.

— Zestrea de simțire și repertoriul l-ați adus din Năsăud. V-ați despărțit de ele într-un moment al vieții?

— E ca și cum voit te-ai despărți de viață! Cîntecul, vorba, portul le-am luat cu mine de la 13 ani, cînd am plecat din Feldru, comuna noastră așezată la poalele munților Rodna. Tot satul meu cînta și era o plăcere să ne strîngem seara la clacă, noi copiii învățam cîntecele bătrînilor, îi acompaniam cu timiditate.

— Ați plecat cu traista plină la drum. Simțeați chemarea familiei pentru artă?

— Sînt din rădăcina lui Rebreanu, prin bunicul meu, învățătorul din Maeru. Am fost ajutată, să mă descopăr, de soția și fiica lui Liviu Rebreanu, care m-au făcut să prețuiesc ceea ce știam deja din lumea satului meu.

— Ați venit la București hotărîtă să cîntați... După un prim premiu, după o profesoară (chiar de scurtă durată) dar de talia Mariei Tănase, ce-a urmat?

— Am început să exprim în cîntec ceea ce gîndesc. Îndelung m-a preocupat, pe mine și pe oamenii de talent care m-au ajutat să mă formez, cum se poate păstra autenticitatea unor melodii, cum trebuie culese și redate, cu tot respectul, în fața iubitorilor de cîntec popular. Un adevărat părinte în muzică îmi este Evta Botoca. A continuat ceea ce a început Maria Tănase. Întotdeauna mi-a spus, și m-a învățat să nu mă reped în cîntec. Să cînt așezat, așa ca pe la noi, încît să ajungă la suflet fără stridențe, fără contrafaceri. De altfel, un cîntec năsăudean este inconfundabil. Acele minunate doine, acele cîntece „de-a lungul" și învîrtite sînt modele de perfecțiune. Glasului meu i se potrivesc doinele și romanțele, sufletului meu — doinele.

— Repertoriul pentru glas este mai numeros decît cel pentru suflet?

— În locul dumneavoastră aș fi pus invers întrebarea, deși n-am pus în balanță niciodată repertoriul, sentimentele, dar cred că pe scenă n-am cîntat fără suflet. Iubesc, la cîntece mă refer, înainte de orice melodiile specifice năsăudene. Niciodată n-am apărut în alt costum decît cel care se poartă la mine în sat.

— Înseamnă că merea sînteți îmbrăcată la fel.

— Săraci ne credeți în imaginație pe noi năsăudenii! Am foarte multe costume populare, cu același stil, dar cu nuanțe care dau aspecte diferite. Costumul din Năsăud are o cămașă simplă, cu cusătura peste cot, care-i dă distincție. Culorile dominante sînt negru și roșu care dau măreție. Am primit în dar zeci de costume cu bucuria că vor fi văzute la televizor, pe scenă, că-n acest fel se va afla că ele au fost cusute de femeile de la noi. Dar am costume lucrate și de mine, după cele vechi, și am căutat să nu îndepărtez nici o floricică de la locul ei. bine potrivit, bine găsit, de o bunică al cărei nume s-a pierdut. Costumul, ca și cîntecul popular, pînă la urmă este o creație colectivă.

— Ați învățat să coaseți tot în cei 13 ani care l-ați petrecut în sat?

— Atunci, acasă, cu ceilalți copii din sat, la clacă, în nopțile lungi de iarnă, ne strîngeam lîngă foc, brodam, țeseam, împleteam și, bineînțeles, cîntam. Știu să-mi cos costumul, știu să cînt, știu să-mi culeg cîntecul și, mai ales, știu să am respect pentru toți cei care mă ajută să fiu om. Mi se întîmplă la cîte un cîntec să adaug un cuvînt, poate o notă în melodie, dar niciodată n-aș spune că este al meu, cum se mai întîmplă cu unii culegători, care-și pun numele sub cele ce generații au îmbogățit cu talentul și simțirea lor.

— Ați cîntat în fiecare zi cu Dumitru Fărcaș...

— Cine n-ar cînta cu el și nu s-ar simți onorat?!. Mă uit cu respect la toți marii noștri interpreți, învăț de la ei, dar pe Dumitru Fărcaș îl prețuiesc deosebit. Am avut fericirea să cînt cu el cel mai frumos colind al Transilvaniei. Are atîta simțire, atîta căldură, transmite ceea ce simte, încît în sală s-a observat că noi am cîntat cu ochi-n lacrimi. Este și un mare apărător al autenticității folclorului. Cum ar fi fost dacă la acel vechi și frumos text am fi adăugat sau schimbat ceva? Cînd o melodie este perfectă prin unitatea ei, cînd ea a intrat în conștiința națională, cînd ea este fredonată din buni și străbuni, este o onoare s-o transmitem așa urmașilor. De ce să venim noi să-i schimbăm vorbele, să credem că putem găsi cuvinte mai potrivite? Dumitru Fărcaș este un „scatocitor" cu respect printre melodiile mari și vechi. Toți adevărații artiști își respectă înaintașii. Dumitru Fărcaș a spus odată și eu nu-l uit: „cînt fiecare melodie așa cum a născut-o locul ei".

— Ce mai iubiți atît de mult?

— Copiii, pe-ai mei și pe toți cei pe care-i întîlnesc.

— Pe-ai dumneavoastră-i răsfățați?

— Sînt bine crescuți, s-ar jena să-i sărut toată ziua.

— Într-o zi erați pe platoul de filmare cu-n băiețaș blond, pe care-l îmbrățișați cu nfocarea mamei.

— Nu era al meu, eu însă-i spun copii minune. E talentat, e deștept, de-altfel cu orice copil stai de vorbă e o... minune. Îmi place să am la filmare cît un cap blond, expresiv, nu numai că înfrumusețează cadrul, dar trece din viața lui tînără o undă și asupra mea, și cîtă nevoie avem de gingășie și de sensibilitate. Îmi place să-mi așez gîndul în vera curat, lîngă suflete pure.

— Un exemplu de cîntec, ce versuri, de Mărîuca Rădulescu...

— „Prin grădină trec cîntînd / Văd flori mîndre înflorind / Mîndră-i grădina cu flori / Cum îi tata cu feciori / Tare-i mîndră la vedere / Cum îi mama cu fete / Bine oameni vă gîndiți / Pacea pe pămînt sădiți / Că-i păcat lume de tine / Să te prăpădești ca mîine"... Eu cred că cine iubește copiii, florile și muzica, este un om cu un suflet ca o grădină înflorită. El n-are de ce să se teamă de uscăciune, pînă la bătrînețe rămîne sensibil și înflorit.

— Mărîuca Rădulescu mă faceți să nu mă mai despepesc de flori, de copii și de muzică. Vă mulțumesc pentru Năsăudul copilăriei dumneavoastră în care m-am simțit și eu ca... acasă.

Poeme
de Al. Andriţoiu

Pe vremuri...

Pe vremuri, cînd eram frumos
şi-mi erau anii de prisos,
mă legănam ca dus de vînt,
sus către cer, jos spre pămînt.

Vai cît de prost şi zvelt eram,
eram co-ntr-un epitalam
un mire coborît din vis
din nu ştiu care paradis.

Unde mi-e fluierul de fag
să cînt de timpu-acela drag ?
Unde mi-e fluierul de os
să cînt de cînd eram frumos ?

Îmbătrînind frumos

Tinereţe, haine de mătase,
umbra ta nu vrea să mă mai lase
din momeala ei năucitoare
ca o cruntă cumpănă de soare.

Mă privesc, din anii ce-i clipeşti,
notabilităţile cereşti,
purgatoriul fostelor păcate,
talpa iadurilor deocheate.

Prin chindia virstei am trecut
ca săgeata care-a petrecut
prin azur, şi-apoi, pe alte dire
o-nceput lemnoasa-i coborîre.

Bătrineţe, haine de postav,
cîntec lin, tărăgănat şi grav,
stilp înţelepciunii legendare, –
melancolic asfinţit de soare.

Romanţă

Eu sînt omul ce se-ntoarce-acasă,
fluierînd, cu şapca pe-o ureche,
ca un soţ boem, din lumea veche,
care, chiar de-i veche, e frumoasă.
Eu sînt omul ce se-ntoarce-acasă.

Dar nici n-am plecat. Doar am pornit
să mă caut, la adresa noastră,
unde locuim şi ne-am iubit
sub umbrela cerului albastră.
Dar nici n-am plecat. Doar am pornit.

Doamnă cu aripa de mătasă,
sînt al tău, ca după moda veche.
Eu sînt omul ce se-ntoarce-acasă.
cu o floare roză la ureche.
Eu sînt omul ce se-ntoarce-acasă.

Cîntec de dragoste

Cît de frumoasă-ngemănare
cînd eu cu tine sîntem una,
soţia mea dintotdeauna,
ca-n cîntec soarele cu luna, –
căci tu eşti soare, clar de soare, –
eu numai luna, numai luna.

Mai lasă-mă să te privesc
din unghiul cald al primăverii
cînd toţi cireşii înfloresc
şi dau arome perii, merii,
iar dacă strig că te iubesc,
aleasa mea, să nu te sperii.

Că doar pe tine te mai am
după-o viaţă zbuciumată,
iar dacă nu mi te aveam
muream privind spre altă dată
sau poate către niciodată.
Rămîn cu tine-ntr-o cetate
de inimă, de vis şi dor,
cu toate cîte ne sînt date
cît încă inima îmi bate
şi ne iubim dogoritor.

Mi-e dor

Mi-e dor de tine ca de o fîntînă
de-argint şi ger poetic. Vreau să simt
cum lacrima îţi curge-ncet pe mînă
arzînd de rece, însă mingîind.

Mă bucură că mi-ai rămas stăpînă,
femeie-a mea cu tîmplele de-argint.
Şi-am să te ţin în braţe calde pînă
vom adormi visînd frumos, – zîmbind
cînd stelele-n fîntînă se aprind.

atelier literar
de G. Dumitrescu

B. Costin: V-aţi schimbat uneltele şi drumurile, se pare, şi deocamdată rezultatele nu sînt tocmai inspirate, convingătoare (predomină chiar un efort de compunere, vizibil, căznit, care, firesc, anulează freamătul, gratia, spontaneitatea..). Ceva, în „Călătorie", „Ziua grîului", „Privind din spate", „Zbor unic".

I. Chiper, C. Savin, Aucel D. R. — Lugoj, I. B. Bucureşti etc.: Imagini şi gesturi de o nobilă frumuseţe. (Mulţumiri!).

Eug. Faraon: În general, versificări de acurateţe şi sobrietate, parcă uşor crispate, reţinute, uscate, parcă mai prejos de puterile reale ale condeiului. Meditaţia are şi acum o alură promiţătoare („Spaţiu subiectiv", „Evocări", „Rar doreşte omul" etc.), un soi de gîngăşie pictorală se iveşte în pagini ca „Familia de brazi", „Dimensiunea culorii" şi poate chiar (pe o tramă oarecum narativă) în „Vînătoare". Se pare că premisele unui drum liric nu lipsesc, vom vedea mai clar data viitoare.

Maria Chertic: Adresaţi-vă unei publicaţii care se ocupă de proză.

E. Vinski: Versurile, cam vagi şi stinse, fără vibraţie şi pregnanţă. Ceva mai bune, în „Se coace", „Mărturisesc", „Merg". În scrisoare, întrebări grele, pentru un adevărat oracol...

Cei opt tineri gălăţeni: Aproape toate numele s-ar putea înscrie, într-o zi, în circuitul adevăratei poezii. Semne de perspectivă se găsesc în multe din pagini (ne vine greu să le cităm, pentru a nu mîhni sau chiar nedreptăţi pe cei necitaţi..). De aceea, e preferabil, pe viitor, să ne scrieţi fiecare în parte, adăugînd şi cîteva date personale şi cîte ceva mai multe pagini (10–12). Ne vom putea face astfel o părere mai documentată şi mai concludentă.

V. Gong, V. Adoni, Laura Kovali, Malinu Theodoru (folosiţi maşina de scris) **Fl. Enescu** („Cerc", „Clepsidră", „Pe-un picior"). **Ina M., I. Alexe** („Nu ştim", „Pămînt"), **Felicia Georgescu, T. Pricop, Vanda Victor** (trimiteţi texte dactilografiate), **R.-M. Klauss, Alexandra Dorian, Cristian Pohrib, Elena Ciobanu, Sm. Rodean, C. Ad. Coandă, George Man, Adrian Adrian, Florina Trăscă, G. Broboană, Diana Klein** („Cai"), **Copil:** Sînt unele semne, încă nu destul de lămurite. Să mai vedem.

Ovidiu Neamţu, Petrica D., Iulia Chirea, M. Dumitraşcu, Mara M., Alexandru Bunea, Daniela Micicoi, A. G. Bădulescu, D. Nemira (ceva, în „Aburul"), **Vicenţiu Yancea** (Mai multe plicuri. Pe viitor, aşteptaţi răspunsul la plicul expediat, înainte de a trimite altul !), **M. Carmen, Trandafir Simpetru, Gabriel Ardeleanu** (ceva, în „Şlefuitor"), **L. L. Cazan, I. Iablug, Anfan, Alias N. Iulică. F. Köllö** (ceva, în „Amîndoi", „Astronave") **Adrian Creţu** (ceva, în „Bilet"), **N. Coande, Carmina Lungu, N. Azur, S, Kiff, St. Bodaccio, D. Tiştescu, N. Dosett, J. Axon, Anita Petre:** Nimic nou!

GEO DUMITRESCU ■

N.R.: Manuscrisele nu se înapoiază.

Ziua grîului

Ziua grîului e veşnică,
zăpada este arată de plugul visării,
cîmpul cu obraz curat
zîmbeşte sub spice.
Macii fluturâ minuscule steaguri
purtate de poporul pămîntului.

CONSTANTIN BUICIUC

Ca o scoică

De-atîta speranţă
buzele au uitat
să mai sărute
uneori se deschid încet
ca nişte aripi
un început de surîs
se zbate încă între ele
ca un cuvînt
între două ecouri
ca o scoică
între valul care vine
şi valul care pleacă...

ALIN DOBAI

Uşa

Fericirea mă face cal cu frîu
şi zăbală
tu o virstă cînd alţii
lovesc cu vorbele
în coala de scris
să îi se deschidă mai repede uşa
care dă în celălalt secol

DUMITRU ILINCA ISTRATE

Contrasensuri

Într-un articol intitulat „Conservarea tablourilor în spaţiile de locuit" şi publicat în **Almanahul Flacăra 1987**, am scris despre pericolul inerent al îndrumărilor eronate, cu privire la aşa-zisele metode de întreţinere a picturilor din locuinţe cu mijloace aflate la îndemînă în cămările gospodăriilor. Asemenea îndrumări „practice" au proliferat în ultimul timp sub forma unor broşuri care, din punctul de vedere al subsemnatului, sînt utile cînd ne indică cu exactitate ce detergent să folosim pentru curăţatul, spre exemplu, al aragazului sau a faianţei, instalaţiilor sanitare şi a altor obiecte gospodăreşti, dar numai atît ! Ar fi interesant de aflat de unde autorii respectivi, oameni fără tangenţe cu creaţia artistică sau cu conservarea de artă, intră în posesia unor asemenea reţete lăutăreşti şi le difuzează, deoarece este aproape imposibil să-şi poată susţine afirmaţiile cu referinţe bibliografice de specialitate (conservare de artă). Dacă, cumva, „reţetele" lor sînt un rezultat al experienţelor proprii, ar fi bine ca ele să se fi oprit, cel mult, la creaţiile personale ori la picturi fără nici o valoare artistică.

Recent, într-o cunoscută publicaţie, în cuprinsul unei rubrici intitulate „Curier cetăţenesc", printre alte informaţii, într-adevăr utile tuturor, apar şi cîteva rînduri care, tratînd despre „curăţirea de praf" a picturilor vechi aflate în locuinţe, pot crea un deserviciu enorm atît posesorilor unor asemenea picturi, cît şi, mai ales, patrimoniului cultural naţional, în cazul că aceste „sfaturi" sînt aplicate, din naivitate sau dintr-o economie greşit înţeleasă, asupra valorilor autentice ale picturii româneşti sau universale. Aceste valori fac parte din tezaurul naţional şi trebuie ştiut că, spre deosebire de aur, a cărui valoare este mereu fluctuantă, valoarea operelor de artă creşte continuu, pe măsura trecerii timpului. Ca urmare, este deosebit de periculos să fie date publicităţii reţete empirice, neştiinţifice şi profund dăunătoare, repudiate de practica conservării şi restaurării moderne.

„Sfaturile" din publicaţia amintită au fost selectate, probabil, din cele cîteva broşurele adresate celor interesaţi de „întreţinerea obiectelor din gospodărie", broşurele care, din păcate, nu fac nici-o deosebire între o clanţă ruginită şi o operă de artă. Se comite grava eroare de a pune semnul egalităţii între „poveţe" privind curăţirea tacîmurilor ori a petelor de pe parchet şi „poveţele" privind curăţirea picturilor vechi, mai ales dacă ultimele au valoare artistică sau istorico-documentară.

Picturile de şevalet au structuri foarte diferite şi sensibile, care depind în majoritate de tehnicile de execuţie şi, în consecinţă, tratamentele aplicate trebuie să fie diferenţiate în funcţie de o multitudine de factori fizico-chimici şi biologici. Nici-o operaţie din suita proceselor de conservare şi restaurare a picturilor nu este mai dificilă şi mai periculoasă ca aceea de curăţire, aceasta fiind o operaţie cu caracter ireversibil. Prezentînd similitudini cu medicina, restaurarea — ştiinţă a artei — este apanajul specialiştilor restauratori, ea presupunînd o foarte înaltă calificare profesională.

Este regretabil că, prin publicarea unor asemenea „sfaturi", se eludează Legea nr. 63/1974, care stipulează clar că intervenţiile practicate asupra operelor de artă cu valoare de patrimoniu naţional, nu pot avea loc decît în cadrul adecvat al laboratoarelor zonale, ce funcţionează pe lîngă marile muzee din ţară.

ALEXANDRU GHILLIS ■
pictor restaurator principal la Muzeul Satului şi de Artă Populară

Din nou la Slătioara

Într-o sală de 300 de locuri în care 500 de oameni se solidarizează cu un spectacol, actul artistic devine în asemenea măsură un bun al fiecăruia dintre cei cinci sute, încît se poate vorbi de o adevărată sărbătoare. Aceasta a fost atmosfera în care s-a desfăşurat la Slătioara, în „Casa ţărănească de cultură", spectacolul MITICĂ POPESCU, în faţa ţăranilor, a intelectualităţii satului, ca şi a minerilor veniţi direct de la lucru, din Berbeşti, în salopete şi căşchete, dar de o eleganţă a simţirilor şi reacţiilor, tulburătoare. Ei nu au văzut pur şi simplu un spectacol, ei au **cunoscut şi recunoscut** un eveniment artistic. Actorii au jucat ca la premieră, în faţa unui mare public de premieră. Mitică Popescu — actorul — a venit în secretariatul literar al teatrului pentru ca emoţionantul moment din viaţa spectacolului MITICĂ POPESCU să nu intre în tăcere... „este a treia oară cînd ne-am întîlnit cu oamenii din Slătioara şi Berbeşti. După ce am participat acum cîţiva ani la inaugurarea „Casei ţărăneşti de cultură" cu un fragment din spectacolul NIŞTE ŢĂRANI, am trăit acea ex-

perienţă extraordinară cînd am jucat întreg spectacolul NIŞTE ŢĂRANI chiar acolo, în satul în care s-au născut autorul, şi subiectul. Era teribil de greu să-i convingem că „noi" sîntem „ei". Am reuşit. A fost mai greu decît la o premieră în Capitală dar a fost o experienţă unică. Iar acum a trebuit să devin, cu aceeaşi credinţă pentru ca personajul să poată trăi şi pe scena din Slătioara, din Năiţă Lucean, bucureşteanul Mitică Popescu. Vă mărturisesc, a fost chiar un act de curaj. Cum act de curaj a însemnat însuşi faptul de a duce un muzical într-un sat. Nu eram convinşi că nişte spectatori neobişnuiţi cu teatrul vor putea pricepe jocul, „jucăria" noastră muzicală. Ne-au convins şi ne-au emoţionat cum nici nu ne puteam imagina. Bucuria noastră — ca şi a lor — a fost că n-am făcut un simplu act de prezenţă în acest sat şi că am înţeles atunci că aceşti oameni **au nevoie** de ceea ce noi le-am dat : bucurie şi căldură inimii". Nicolae Dinică, actor al Teatrului Mic, s-a aflat la Slătioara printre spectatori... „reacţia mea s-a aşezat undeva, între rîs şi plîns. Da, nu mi-e jenă să recunosc : am plîns emoţional pentru că ţăranii şi minerii au plecat fericiţi acasă...".

ADRIANA POPESCU ■

Constelaţia lirei

Definiţie simplă

Sînt răni albastre trupurile noastre,
sînt mici unelte, ape de lumină,
sînt iarbă, stele, străluciri de astre,
sînt nemuriri de-a pururi pe retină.

Sînt rouă, păsări, stele luminoase,
sînt luminate umbre în beţie,
sînt rod, copii, sînt rădăcini de oase,
sînt dragoste, fior şi bucurie.

Sînt ropot, aer, ceaţă, înflorare
tot ce se află a fi mereu să fie
aceste demne trupuri de hotare,
din iarbă, ape, cer şi veşnicie.

Joc

Joc spaţial, tu, eu,
aceeaşi respiraţie în noaptea luminii.
Fiecare secundă o scînteie
fiecare sărut o rimă albastră.
Păşim alături în haine de sărbătoare
amintindu-ne nebunia primului sărut,
buze desenînd un joc de comete,
primăveri pe pămînt renăscînd

Oglinzi transparente

Nervi de zăpadă
sărută pămîntul.
Ascult cîntecul lor
cînd mi-e dor
şi cer ochilor lumină
să-mi rodească trupul în care sînt.
Părăsesc ţinutul,
însufleţită respiraţie,
cîntec răsucind notele şi limba-floare

Tremurinda licoare a nopţii
aducîndu-mi aminte de tine.
ascunde-te în cîntecul meu,
redă-mi fiorul mişcării
să picur din nou răsfăţat
în oglinzile transparente ale materiei

FLORENTIN PALAGHIA ■

Imunologia – un avanpost în lupta pentru sănătate

S-au încheiat, recent, la București, lucrările celei de-a XVI-a Reuniuni Naționale de Imunologie. Domeniu de extremă actualitate, imunologia este astăzi una din marile speranțe confirmate pentru sănătatea lumii. Ne-am adresat, pentru creionarea unei imagini cît mai exacte a deschiderilor pe care le operează imunologia în știința medicală, pentru prezentarea noutăților cercetării românești în domeniu doctorului Romulus Arion, director științific al Institutului Cantacuzino, președintele Comitetului de organizare a reuniunii.

Imunologia, ne spune domnia sa, este o știință medicală dedicată, în esență, teoriei și practicii mecanismelor și mijloacelor de apărare a organismelor față de factori externi infecțioși ori de altă natură, sau față de elemente din structura proprie a organismului care-i devin străine, cum sînt celulele tumorale. Ca urmare a masivelor acumulări din ultima sută de ani și mai ales din ultimele două decenii, dispunem astăzi de o imagine complexă a mijloacelor de apărare a organismului în acord cu imaginea actuală asupra conceptului biologic de om-animal-plantă, în sensul unor entități unitare cu mijloace complexe de apărare. Concepția actuală asupra ansamblului mijloacelor de apărare imunologică a organismului este deosebit de cuprinzătoare ; ea se referă atît la stările fiziologice cît și la cele patologice, atît la starea de imunitate naturală cît și la cea dobîndită. Este interesant de notat că într-o traducere imunologică expresia „organism imun" este echivalentă cu expresia „organism privilegiat".

— Este această nouă imagine a conceptului om-animal-plantă explicația interesului deosebit de care se bucură în prezent imunologia ?

— Dacă patologia clinică este variată și multiplă, organismul uman pe care îl întîlnim în oricare din ipostaze este unul și același ca entitate biologică : de aici interesul crescut al medicilor de practic toate specialitățile pentru imunologie. Studiul patologiei, în cele mai variate forme ale sale, obligă la înțelegerea prealabilă a patogeniei bolilor respective, și deci a confruntării acute sau cronice dintre agenții etiologici specifici și mijloacele de apărare a organismului, fie specifice, fie nespecifice. Cunoașterea acestor mecanisme intime este esențială pentru toate aspectele practicii medicale.

— Ce a însemnat, practic, pentru știința medicală descifrarea acestor mecanisme de apărare a organismului ? Îndreptățește realizările de pînă acum ale imunologiei așteptările omenirii, speranțele ei ?

— Dezvoltările științifice ale imunologiei din ultimii 10 ani au repus în discuție, într-o manieră nouă, numeroase aspecte clasice ale unor patologii dintre cele mai variate. Astfel, patologia bolii reumatismale beneficiază azi de descifrări ale unor mecanisme intime deosebit de amplu valorificate în diagnosticul și terapia modernă. Patologia sarcinii, a reproducției în general, acțiunea factorilor imunopresori sau imunostimulatori în diferite etape ale stărilor fiziologice corespunzătoare, cunosc azi reconsiderări semnificative sub aspectul dezvoltării cunoștințelor imunologice. Progresia geometrică în care au apărut noi fapte privind sistemul de apărare a organismului, constituirea în toate centrele medicale avansate a unor ample programe dedicate substanțelor modificatoare ale răspunsului biologic, altfel spus a ceea ce noi numim azi imunomodulatori, aduc schimbări majore în profilaxia și tratamentul cancerului.

— Revenind la bilanțul reuniunii, care sînt cercetările ce au deschis căi noi pentru practica medicală ?

— A fost analizată valoarea diagnostică a modificărilor imune în colagenoze, întreaga complexitate a implicațiilor imune în ansamblul bolilor din acest grup (citâm dintre ele numai artrita reumatoidă, lupusul, sclerodermia, panarterita nodoasă), cu consecințe esențiale pentru diagnosticul și pentru orientarea tratamentului. Au fost prezentate atît ultimele achiziții în domeniul dezvoltării teoretice și practice a imunologiei, cît și numeroase studii de investigare imunologică în cazuistică foarte variată, aparținînd mai multor discipline medicale. Astfel, au fost prezentate noi informații cu aplicabilitate practică privind necesitatea administrării extractului de timus la sugarii mici în infecții virale și patologice carențiale. Trebuie de asemenea reținute indicațiile investigării imunității mai ales la sugarii cu greutate mică la naștere și cu infecții severe ca și studiul unor aspecte imunochimice esențiale la virstnici. Alte lucrări au relevat informații ce sugerează posibilitatea prevenirii unor metastaze tumorale prin efectul combinat al interferonului leucocitar uman cu cobaloterapia. S-au expus date privitoare la efectul imunomodulator specific al Rodilemidului cu efect benefic în artrita reumatoidă și alte maladii ca și eficacitatea clinică a imunostimulentului Vaccinia, preparat antiherpin în tratamentul herpesului recidivant. S-au demonstrat calitățile alergenilor asimilați în țară în raport cu cei similari din import, s-au expus rezultate clinice bune și foarte bune în polinoze (boala alergică la polen) la bolnavii tratați cu preparatul original al Inst. Cantacuzino — Alergin PG. Deosebit de important, s-a demonstrat că prezența unor anumiți markeri de replicare virală a virusului hepatitei B, se asociază cu un tablou clinico-histologic mai sever și evoluția accelerată spre ciroză, ceea ce va ajuta medicii în înțelegerea bolii și luarea de măsuri. S-a argumentat influența terapiei eutrofice asupra homeostaziei imune la virstnici (stabilizarea la cote favorabile a unor parametri imunologici de bază). Putem astfel spune că în această reuniune au fost relevate cîteva căi de acțiune noi, valoroase, de îmbunătățire a diagnosticului sau tratamentului în maladii de diferite origini, multe din ele cu forme clinice grave ce ridică încă probleme deosebite de sănătate publică (reumatismele, maladiile tumorale, maladii ale noului-născut și ale vîrstnicilor etc.)

— Se poate vorbi deci, cu îndreptățire, de intervenția directă a imunologiei în ceea ce numim apărarea organismului prin căi concrete de mărire a capacității de apărare împotriva diverșilor agresori ?

— Răspunsul este afirmativ și poartă numele de imunomodulatori. Aceștia sînt preparate de natură biologică sau chimică ce reușesc să intervină în sistemul propriu de apărare al organismului și să-i stimuleze, în confruntarea cu boala canceroasă, cu boli degenerative, infecții, boli alergice cu componentă infecțioasă și altele. Pentru a vă sugera importanța pe care acești imunomodulatori o au în prezent și o vor avea în viitor în apărarea sănătății publice, vă voi spune numai că în Statele Unite s-a prognozat, în urma unor studii extrem de serioase, că în perioada 1990—1995 numai pe piața internă vînzările acestui gen de produse vor atinge 19 miliarde dolari. În ceea ce ne privește, Institutul Cantacuzino produce în mod curent sase imunomodulatori biologici, cu rezultate demonstrate în practică în optimizarea tratamentului infecțiilor respiratorii acute, ale căilor respiratorii superioare, în bronșite, în diferite forme clinice de maladie tumorală ca tumori vezicale, gastrice, ale colonului, etc. În prezent, totuși, apreciem în mod critic, că gradul actual de folosire în practica medicală a acestor produse la limitele reale ale virtuților lor terapeutice este nesatisfăcător, că farmaciștii nu reușesc întotdeauna să pună la dispoziția tuturor bolnavilor cantitățile solicitate de imunomodulatori corespunzători patologiei lor și că mulți medici nu le prescriu în toate cazurile în care ele ar fi necesare. Se cere mai multă organizare, mai multă popularizare. În institut se află în prezent în diferite faze de investigare în vederea asimilării un număr de cinci noi imunomodulatori, din care trei în faze prefinale : Cantastim (pentru prevenirea infecțiilor postoperatorii, ca indicație principală), IBC-10 (imunomodulator deosebit de indicat în pediatrie cu o mare tolerabilitate, pentru infecții de diferite cauze), și Orostim — preparat similar Bronhovaxemului, primul imunomodulator cu administrare bucală, destinat stimulării nespecifice a rezistenței naturale la diferite infecții.

ROXANA PAICU MANOLESCU ■

STRATUL FLUIDIZAT
sau
ARDEREA FĂRĂ MOFTURI

Cum să se economisească cel mai bine energia ? Ce trebuie făcut ca să se folosească cît mai judicios fiecare kilowat, fiecare kilocalorie și în ce fel să se pună semaforul roșu în calea oricărei risipe ? Acestea sînt întrebările cele mai „fierbinți" pe care și le pun toți consumatorii. Dar tot ele îi frămîntă și pe producătorii de energie care nu stau liniștiți obținînd-o oricum și lăsîndu-i pe cei ce o folosesc să-și bată capul cu gospodărirea ei cît mai rațională. La Institutul de Cercetare Științifică și Inginerie Tehnologică pentru Echipamente Energetice — ICSITEE se cercetează, se concepe și se proiectează astfel încît utilajele să „nască" energie consumînd cît mai puțină, și cu randamente cît mai bune. Avînd ca motto aceste principii, specialiștii de aici au pus la punct o tehnologie de mare noutate și eficiență, și anume arderea în strat fluidizat ale cărei avantaje sînt spectaculoase după cum vom vedea. În cazane, cărbunele nu va mai arde lenevind pe grătare, ci va sălta jucăuș sub formă de praf în curentul de aer de combustie ce-l menține mereu în stare de plutire. Acest „dans" continuu în ritm alert al cărbunelui conduce în intimitatea procesului de ardere la o îmbunătățire a transferului de căldură de 5—6 ori. Un argument convingător al acestei arderi aproape complete (98%) este faptul că în procedeul de strat fluidizat cenușa nu mai are culoarea neagră ce indică atomii de carbon scăpați flăcărilor, ci este de culoarea nisipului și uscată, semn că i s-a stors aproape întreaga capacitate calorifică.

„Marele avantaj al noului procedeu, — ne explică doctor inginer Ion Nistor, este că în cazanele mici și mijlocii (ce produc pînă la 10 tone pe oră abur și 10 gigkacalorii pe oră apă fierbinte) se pot folosi cărbuni inferiori. Dacă în procedeele clasice cărbunele trebuia să aibă o granulație de 20 mm și o putere calorifică de peste 3 700 Kcal/kg, arderea în strat fluidizat este mult mai puțin pretențioasă. Ea se poate „hrăni" [illegible] inferiori (de 1 200 [illegible] calorifică) și nu [illegible] nici la starea [illegible] de praf în care se [illegible]lta din mine și cărora [illegible]torită gradului înalt de [illegible] Ecourile favorabile [illegible] tei combustii eficace [illegible] luc în prim plan și alte avantaje.

„Procesul de ardere al noului procedeu este autoterm și nu mai trebuie permanent susținut cu adaos de gaz metan sau păcură — ne spune Nicolae Lemnean, directorul adjunct științific al Institutului. În plus, el micșorează poluarea cu cenușă a mediului ambiant și ridică randamentul cazanelor de la 73% la 80%, procente deosebit de importante". Este aceasta o economie de energie ? Cu siguranță da, căci se folosesc cărbuni de calitate inferioară și în cantități mai mici, menajîndu-se combustibilii valoroși și deficitari. În plus, se evită și injecțiile suplimentare de gaze naturale și hidrocarburi lichide care vor putea fi valorificate superior prin chimizare. Tot economie de energie este și micșorarea consumului de metal (produs energofag) obținută prin reducerea greutății cazanelor cu 20—40%, deoarece țevile pot fi amplasate chiar și în „miezul" arderii nu numai în bătaia gazelor arse ca la utilajele clasice. Cazanele de abur și apă fierbinte pentru uz industrial și urban concepute după tehnologia specialiștilor Ion Nistor, Ion Minea, Gheorghe Șega, Liviu Dragoș și Eugen Șișchin funcționează deja la centrala termică Motru, I.S.D. Bragadiru, în industriile constructoare de mașini și metalurgică și altele sînt în montaj la centralele de zonă Filași, Orăștie, Cernavodă. Să vedem cu ce rezultate ! Cazanul de la Motru și-a dovedit fiabilitatea, siguranța și manevrabilitatea înlocuind 10 cazane mici cu hidrocarburi lichide, astfel că după numai 3 000 de ore de viață a scos de la rubrica consumuri 3 750 tone de păcură. Cel de la Bragadiru, nu numai că a ars cărbune inferior, economisind gaze și păcură, dar și la acest combustibil de calitate modestă s-a redus consumul cu 650 tone. Așa cum le stă bine unor specialiști care se respectă, cei de la ICSITEE nu au pus procedeul lor în niște scoarțe frumoase, nu l-au considerat un capitol încheiat cu succes și nu au micșorat „flacăra" muncii lor, ci lucrează la o altă variantă a arderii în strat fluidizat și anume arderea [illegible] culantă, destinată [illegible] energetice mari din [illegible] termoelectrice [illegible] lături de v[illegible] drocarburi lichide și gaze [illegible] sau de cele cu cărbuni superiori, vor apărea surorile lor mai moderne. În ele, arzînd cărbuni de calitate inferioară, dar prin tehnologii eficiente, numai prin eliminarea adaosului de susținere a flăcării se estimează la un singur utilaj economii de 11 000 tone pe an păcură sau 10 milioane de mețri cubi pe an gaz metan, ca să nu mai punem la socoteală și reducerea consumului de energie electrică de la faza de măcinare cu cca. 30%. Trebuie scormonite toate ungherele creativității și ingeniozității științifice pentru a aduce în prima linie tehnologii care să folosească combustibilii existenți în subsolul țării și care să răspundă la exigențele privind gospodărirea inteligentă și responsabilă a energiei.**

FLORIN CONDURĂTEANU ■

O ilustrată de la Felix, dar nu numai atît

De curînd, la Băile Felix, arsenalul terapeutic al celebrei stațiuni balneoclimaterice s-a îmbogățit cu o nouă bază de tratament. Este vorba de inființarea în cadrul hotelului „Lotus", a unui serviciu destinat combaterii bolilor hepato-biliare după metoda propusă și experimentată de medicii orădeni Aristina și Ladislau Lithes. Noul compartiment medical — aprobat de Ministerul Sănătății — realizat la inițiativa comună a Direcției sanitare a județului Bihor și Ministerului Turismului, cu sprijinul organelor de partid locale cuprinde 100 de locuri, durata de tratament fiind de 21 de zile. În felul acesta, asistența sanitară de specialitate se bucură de un fericit factor complementar, mediul ambiant, confortul, mijloacele de agrement contribuind la ridicarea tonusului general al pacienților. Internările se fac prin Direcția sanitară a județului Bihor.

Din nou despre Paul Popovăţ

Ce ne spune preşedintele Academiei

Ne-am adresat, în mod firesc, preşedintelui Academiei Republicii Socialiste România, academician Radu Voinea, pentru care — de altfel ştiam — cazul Popovăţ nu era o necunoscută.

Împreună cu domnia sa am descoperit în Fondul Bibliotecii Academiei, alături de „Ethude théorique des appareils à réaction" (Socec, 1912), de „Notions générales sur les appareils à réaction", apărută la Paris în 1917, şi broşura tipărită în 1916 la Paris (în pagina dedicată lui Paul Popovăţ, am relatat modul cu totul întîmplător în care am luat cunoştinţă de existenţa acestei cărţi).

Tot aici am răsfoit cu emoţie file îngălbenite aducînd, peste ani, noi dovezi ale vastului orizont ştiinţific al savantului Paul Popovăţ, ca şi ale interesului şi aprecierii pe care activitatea de matematician a continuat să le trezească chiar şi după moartea sa. Este vorba de un „Extrait du Bulletin de mathématique et de physique pures et appliquées de l'école politechnique", Bucarest, V-eme Année (1935—1936), în al cărui final se arată că manuscrisul a fost primit de la autor în 8 februarie 1933, deci cu numai cinci luni înaintea morţii autorului, fapt ce atestă încă o dată continuitatea preocupărilor ştiinţifice pe parcursul întregii sale vieţi.

Mărturie emoţionantă a preţuirii activităţii lui Paul Popovăţ în domeniul matematicii, Nota „Asupra unei proprietăţi generale a unei funcţii algebrice de Paul Popovăţ" (tipărită în Buletinul secţiunii ştiinţifice a Academiei române, Tomul XXIV), a fost prezentată în şedinţa Academiei din 19 septembrie 1941 de unul dintre cei mai mari matematicieni pe care l-a avut România — Dimitrie Pompeiu.

„Este un fapt deosebit, ne spune prof. dr. Radu Voinea, **redescoperirea lui Paul Popovăţ, după atîţia ani de uitare. De neînţeles rămîne şi ignorarea sa în epocă.**

Desigur, specialiştii în domeniul propulsiei îşi vor spune cuvîntul, după cercetarea operei acestui savant român, pionier neştiut al propulsiei prin reacţie, moment de referinţă al dinamicii fantastice a secolului pe care îl trăim.

Nu pot însă să nu remarc raţionamentul ştiinţific al lui Paul Popovăţ. Demersul său este argumentat extrem de serios. Am răsfoit cu atenţie lucrările sale publicate, memoriul său dactilografiat, însoţit de foarte multe schiţe.

Este necesar să se întreprindă o acţiune de cunoaştere şi punere în valoare a operei lui Paul Popovăţ. Ştiu că a făcut mari sacrificii pentru realizarea operei sale teoretice, bazată pe îndelungi experimente şi finalizată cu realizarea practică a unui propulsor cu reacţie directă, brevetat la Londra şi la Paris. Ne aflăm în faţa unei descoperiri interesante pentru istoria ştiinţei româneşti".

I-am adus la cunoştinţă preşedintelui Academiei R.S.R., faptul că în posesia nepotului lui Paul Popovăţ, cercetătorul Petre Popovăţ, se află numeroase manuscrise ale lui Paul Popovăţ.

„Academia este, prin însăşi menirea sa, interesată în valorificarea moştenirii ştiinţifice naţionale. Aceste documente vor fi preluate şi supuse studiului atent al unor specialişti în propulsie".

Personalitate de primă mărime a epocii sale, Paul Popovăţ m-a fascinat. Referirile găsite de mine în anuarele Marinei, memoriile înaintate autorităţilor atît pentru probleme strict legate de obligaţiile sale de serviciu ca ofiţer ce a ocupat funcţii dintre cele mai înalte în ierarhia marinei române comerciale, cît şi cele prezentînd activitatea sa ştiinţifică, toate acestea, cărora li se adaugă mărturiile contemporanilor care l-au cunoscut, ca şi corespondenţa sa, sînt de natură să incite un spirit căutător.

Date exacte despre viaţa şi activitatea sa nu există decît începînd din 1883, cînd, absolvind Şcoala Militară ca sublocotenent, alege arma marinei. În acea perioadă se înfiinţase Şcoala copiilor de marină, iar nava-şcoală Mircea sosise în toamna anului precedent. Îmbarcat pe bricul Mircea, Paul Popovăţ se afirmă prin calităţile sale de bun marinar şi deosebit de înzestrat calculator încă din prima campanie. Drept urmare, în marşurile următoare ale bricului va fi însărcinat cu navigaţia şi, în special, cu cronometrele, fiind tot atît de priceput în manevrarea velelor cît şi în calculele nautice. În campania de instrucţie a bricului Mircea din 1888 participă ca ofiţer cu navigaţia, alături de comandorul navei şcoală, Eustaţiu Sebastian, la evenimentele legate de furtuna în care bricul Mircea s-ar fi putut pierde. Aşa cum relata amiralul Eustaţiu Sebastian, Popovăţ s-a remarcat prin cunoştinţele sale astronomice, „a putut prinde o stea, a-i lua înălţimea printre norii vijeliei. A calculat şi a fixat poziţia vasului, care din cauza uraganului ce l-a frămîntat continuu nu se mai ştia unde se găseşte. Pe temeiul acestei observaţii şi al calculului exact, bricul Mircea, cu catargele rupte şi velele sfîşiate, a găsit cu uşurinţă intrarea Bosforului".

Ca locotenent, este profesor la Şcoala copiilor de marină, unde se distinge din nou prin cunoştinţele sale. Avansat căpitan, la 1 ianuarie 1889, este trecut în Direcţia marinei din Ministerul de război, apoi numit comandant al canonierei Fulgerul şi al Companiei de marină Chilia. În anul 1887 comandă bricul Mircea, pentru ca în anul următor să treacă la conducerea Serviciului Maritim Român, în calitate de subdirector. În 1908 devine director plin al Serviciului Maritim Român, pe care îl conduce pînă în 1924, cînd demisionează. „În 1924, obosit, şi mai cu seamă amărît de dificultăţile ce i se făceau în conducerea serviciului, a ieşit la pensie sărac, dar cinstit" — notează amiralul Coandă, cel care l-a precedat pe Popovăţ la conducerea Serviciului Maritim Român şi a apreciat ca deosebită contribuţia acestuia la organizarea navigaţiei comerciale.

Mărturiile celor ce l-au cunoscut pe Paul Popovăţ ni-l înfăţişează ca pe un om deosebit, o personalitate marcantă a epocii sale.

Remarcînd deosebita competenţă demonstrată în diferite misiuni în străinătate, în conferinţele pentru regimul Dunării, scriitorul Jean Bart adăuga „...omul acesta rar, aşa de bine înzestrat, iubit şi admirat de toţi, avea două însuşiri cari, în acelaşi timp, puteau fi calităţi sufleteşti şi defecte sociale în mediul românesc în care trăia: o modestie exagerată şi o extremă delicateţe sufletească. Marinarul abil şi îndrăzneţ care ştia să înfrunte elementele naturii era dezarmat şi sfios în lupta vieţii. Însuşirile lui l-au fost fatale în viaţă, grăbindu-i un sfîrşit tragic. Om de caracter, demn şi de o rară probitate, atunci cînd a văzut că nu se poate înţelege cu şefii săi, s-a retras, nesilit, din capul Direcţiei Serviciului Maritim Român. Pensionar, familist, fără avere, a dus lupta cu mizeria. Cu patima ştiinţei, matematician pasionat, chinuit de spiritul de invenţie, a lucrat necunoscut şi izolat la perfecţionarea unor noi motoare cu explozie, pentru navigaţie şi aviaţie".

Demonstraţie a largului său orizont ştiinţific, a multitudinii domeniilor abordate în lunga sa activitate, se păstrează o serie de lucrări şi manuscrise, dintre care voi cita numai cîteva, aflate în Fondul Popovăţ de la Muzeul marinei din Constanţa: **„Recherches statistiques sur la résistance à la marche des navires"**, editat în Memoriile secţiunii ştiinţifice a Academiei, în 1929 şi manuscrisele „Memoriu relativ la înfiinţarea unei întreprinderi de navigaţie pe ape de adîncime mică prin propulsiune cu elice aeriană", „Compunerea busolei", „Transmisia hidraulică", „Studiu asupra teoriei masei de electricitate ce formează atomul" ca şi studii de hidrografie: „Proiect pentru ridicarea coastei şi plajei submarine a Deltei Dunării (1896), Memoriu pentru înfiinţarea şi funcţionarea unui institut hidrografic pe Dunăre şi Mare (1896—1897).

Extrem de interesant este faptul că lumea în care s-a format şi a creat Paul Popovăţ, departe de a fi una a preocupărilor banale, ori chiar frivole, cum încă se mai gîndeşte despre spaţiul marinăresc, a fost cea a unei intense emulaţii creatoare, ştiinţifice. Stă mărturie corespondenţa lui Popovăţ cu comandorul Corneliu Bucholtzer, autorul unor studii de telefonie şi telegrafie fără fir, relaţiile sale cu Ioan Paulat, inventator de excepţie ce a găsit la Popovăţ înţelegere şi ajutor în întreprinderea sa.

Lucrările rămase demonstrează preocuparea constantă a ofiţerilor români pentru ştiinţă. Aproape toţi scriau. Încercînd să-mi explic această situaţie, nu pot să nu o leg de faptul că începînd de la 1882, cînd se înfiinţa Şcoala copiilor de marină, şcoala autohtonă de marină s-a clădit, practic, prin aceşti ofiţeri. Ei au fost primii profesori.

CARMEN ATANASIU
Cercetător la Muzeul Marinei din Constanţa custode al Fondului Popovăţ

Într-un moment în care se urmăreşte, pe baza unor programe speciale, promovarea tehnicii de vîrf, modernizarea instalaţiilor de acţionare şi comandă din întreprinderi, biotehnologiile, electronica de putere, automatizările folosind tehnica de calcul şi robotizarea, cînd în atenţia specialiştilor stau sarcini privind dezvoltarea energiilor neconvenţionale şi a altor forme de energie, cînd ştiinţa reprezintă cea mai puternică forţă a progresului economic şi social, întîlnirile celor mai de seamă inventatori ai ţării se constituie în tot atîtea prilejuri de a ne inventaria zestrea de nur cenuşiu.

Săptămîna trecută, judeţul Constanţa a marcat o nouă ediţie a SALONULUI NAŢIONAL DE INVENŢII ŞI INOVAŢII '87. Popularizarea celor mai strălucite realizări din domeniul creaţiei tehnico-ştiinţifice în vederea facilitării preluării şi aplicării lor pe o scară cît mai largă, asigurarea unui cadru adecvat pentru realizarea unui amplu schimb de informaţii, a unei amănunţite documentări de specialitate, pentru cunoaşterea şi generalizarea celor mai valoroase soluţii tehnico-ştiinţifice, capabile să contribuie efectiv la dublarea, pînă la sfîrşitul acestui cincinal, a productivităţii muncii în toate unităţile economico-productive — iată cîteva dintre scopurile urmărite în organizarea unui asemenea Salon naţional de invenţii şi inovaţii. Iniţiativa, salutară, este menită să ducă la cunoaşterea îndeaproape, de către toţi specialiştii judeţului-gazdă, a ultimelor cuceriri ale inventicii româneşti, în vederea implementării lor. Dialogul direct între autorii invenţiilor şi viitorii beneficiari s-a legat firesc, întrebări şi răspunsuri născîndu-se de ambele părţi, căci, la rîndul lor, inventatorii au dorit să cunoască amănunţit condiţiile în care vor prinde viaţă roadele gîndirii lor. În virtutea unei tradiţii deja instaurate, Salonul de la Constanţa şi-a avut laureaţii săi. Criteriile de selectare, numeroase şi greu de îndeplinit, n-au constituit deloc un impediment pentru ca extrem de multe invenţii să obţină punctajul maxim, motiv pentru care premiile acordate s-au dovedit a fi numeroase. Cu regretul de a nu putea trece în revistă toate premiile şi cu atît mai puţin cele aproximativ 1 200 de invenţii prezentate, vom nota doar distincţiile speciale acordate de juriul Salonului de la Constanţa. — **Procedeu tehnologic şi instalaţie pentru obţinerea unor enzime proteolitice şi a făinii proteice.** Autor, inventatorul Gheorghe Rusu. **Combină tractată pentru recoltarea integrală a porumbului sub formă de ştiuleţi nedepănuşaţi.** Creatorii săi, un grup de cercetători de la I.C.S.I.T.M.U.A. Bucureşti. **Instalaţia de comandă pentru livrarea căldurii sub formă de apă fierbinte din centrale nucleare echipate cu grupuri de condensaţie.** Autori — specialişti ai Institutului de studii şi proiectări energetice Bucureşti.

Indiferent de laureaţi, Salonul de invenţii şi inovaţii de la Constanţa a dat cîştig de cauză promovării noului, posibilităţilor de sporire în ansamblu a creaţiei tehnico-ştiinţifice, soluţionării cu o tot mai mare eficienţă a multiplelor probleme pe care le pune în faţa noastră nouă etapă de dezvoltare economico-socială a ţării.

În spatele fiecărui panou sau exponat, al fiecărei invenţii sau inovaţii prezentate la Salon stau sute şi mii de fapte de muncă ce dezvăluie eforturi extraordinare ale unor colective de muncă. Este un motiv pentru care, în viitoarele sale pagini, „Flacăra" va reveni mai pe larg, încercînd să vă prezinte noi şi valoroase invenţii româneşti, prezentate la Constanţa.

LIANA MOLNAR

Salonul de invenţii Constanţa '87

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Începuturi ale învăţămîntului tehnic superior

Se împlinesc anul acesta **120 de ani de la întemeierea învăţămîntului tehnic superior în România.** Stabilirea datei exacte a ctitoriei nu a fost uşoară, căci încercările de a întemeia o astfel de instituţie au fost numeroase şi mereu au întîmpinat obstacole care le-au frînat sau chiar întrerupt existenţa. Şi totuşi ce imperios necesară era o şcoală tehnică superioară. În general un învăţămînt superior, la noi! Cît de patetic exprima această nevoie cel ce fusese poreclit **„Lazăr inginerul"** (Gheorghe Lazăr) în **„Înştiinţarea..."** prin care anunţa, în 1818, deschiderea cursurilor sale la Bucureşti: **„...După ce au privit la celelalte popoare şi limbi, mai ales europeneşti [...] care toate se află bine împodobite cu şcoli mari şi Academii de ştiinţe străluciitoare, biar în limbile lor, pentru procopsirea tinerilor, cu dreptul au judecat că cu rusine vine un popor şi neam, ce este aşa vechi, aşa vestit, proslăvit şi înzestrat cu toate rodurile pămîntului, precum şi cu toate darurile duhovniceşti, eu un cuvînt neam împărătesc [...] să nu aibă şi el o şcoală mai de treabă, o Academie cu ştiinţă, chiar în limba maicii sale, ci să se lase mai slab, mai scăzut şi mai batjocoritor decît toate celelalte limbi şi popoare ale feţii pămîntului".**

Cerinţele de progres, de „propăşire" (cum se obişnuia a se spune) marcau puternic la noi veacul al XIX-lea încă din primele sale decenii. Societatea românească se elibera pe atunci treptat din chingile feudalismului, năzuia cu ardoare la unitate şi la independenţa naţională, era animată de un puternic suflu spre ştiinţa şi tehnica modernă. Se înfiinţează de aceea importante societăţi ştiinţifice, de la Societatea de Medici şi Naturalişti din Iaşi (1833), la Societatea Academică Română (1866) şi la Societatea Politehnică din România (1881), se organizează Universităţile din Iaşi (1860), Bucureşti (1864), Cluj (1872), în 1858 este întemeiată cea dintîi instituţie de învăţămînt medical superior de la noi (Şcoala Naţională de Medicină şi Farmacie din Bucureşti), mai tîrziu şi primele institute de cercetare.

Tot mai mult se impunea şi crearea unui învăţămînt tehnic superior, care să pună la dispoziţia economiei naţionale cadre bine pregătite, formate în ţară, în primul rînd pentru dezvoltarea construcţiilor, a reţelei de comunicaţii, a lucrărilor miniere, a lucrărilor de hotărnicie.

Încercări timpurii în această direcţie au fost merituoasele **„clasuri"** de inginerie şi hotărnicie, inaugurate în 1814 la Iaşi de **Gheorghe Asachi („Inginerul Gheorghieş")** şi de **Gheorghe Lazăr** în 1818 la Bucureşti, predate cu multă destoinicie, în limba română; aici se asigura de fapt o pregătire medie, cum am spune astăzi de subingineri. Din păcate, împrejurări independente de cei doi mari cărturari au făcut ca înjghebările acestea să nu dăinuiască mai mult de cîţiva ani. La Bucureşti, sub conducerea lui Ion Heliade Rădulescu (care a predat şi un curs de topografie), apoi a lui Petrache Poenaru, formarea de specialişti, mai ales în hotărnicie, începută de Gh. Lazăr, a fost continuată în cadrul Colegiului „Sf. Sava", pregătirea teoretică şi practică perfecţionîndu-se, fără să ajungă la un nivel propriu-zis ingineresc.

Cînd s-a reorganizat la Iaşi vechea Academie Vasiliană, creîndu-se în 1835, sub domnia lui Mihai Sturdza, **Academia Mihăileană,** Gh. Asachi are un rol important în organizarea învăţămîntului ştiinţific şi tehnic în cadrul acesteia; în programul cursurilor din 1835—1836, **„ingineria"** era de pildă prevăzută cu 6 ore pe săptămînă. Mai tîrziu a predat aci inginerul-arhitect **Alexandru Costinescu** un curs de **„mecanică populară şi desen liniar"** şi un altul de **„inginerie practică şi arhitectură"**; tot aci a predat matematica, geologia şi economia politică **Ion Ghica** — şi el inginer (în 1835, clasa de inginerie avea 18 elevi).

O Şcoală tehnică, de fapt prima **„Şcoală de arte şi meserii"** de la noi a fost organizată, tot la Iaşi, în 1841 — de asemenea sub oblăduirea lui Gheorghe Asachi (**„campion neobosit al inteligenţei în timp de jumătate de secol"** — cum îl caracterizează **M. Kogălniceanu**) — continuată de numeroase şcoli similare în deceniile următoare.

Şi iată că, în timpul domnitorului Barbu Ştirbei, în 1850 o comisie de înaltă competenţă, alcătuită din **Petrache Poenaru,** profesorul **Simion Marcovici** şi juristul **Constantin Brăiloiu** elaborează un interesant proiect de reorganizare a învăţămîntului, care prevedea **„care-care facultăţi, pe cît mijloacele ne iartă"**, dintre care **o şcoală de inginerie pentru poduri şi şosele, agrimensură şi arhitectură.** În acelaşi an, într-adevăr, din iniţiativa lui Petrache Poenaru, s-a deschis la Bucureşti o şcoală tehnică, sub denumirea de **„Şcoala Practică de Poduri şi Şosele"**, cu o durată de doi ani, menită să pregătească conducători pentru lucrări publice, în prima serie fiind admişi 15 elevi, selectaţi după cunoştinţele lor de limba şi gramatica română, stăpînirea unei limbi străine, desen, matematică, geometrie şi geografie, într-un solrit de evidentă exigenţă. Şcoala era afiliată prestigiosului Colegiu **„Sf. Sava"**, iar director al şcolii şi profesor de poduri şi şosele era **Alexandru Costinescu,** personalitate de seamă a constructiilor din ţara noastră.

LM. ŞTEFAN

Un reporter întreabă:

Ce e nou în noul mers al trenurilor

A apărut și se găsește de vînzare noul mers al trenurilor. El este valabil de la 31 mai 1987 pînă la 28 mai 1988. Pentru a comunica prin revistă cititorilor noștri o parte din noutățile prevăzute, am stat de vorbă cu tovarășul Mircea Negulescu, director în M.T.Tc.

În noul mers figurează circa 3 000 de trenuri. O cincime din ele sînt trenuri de mare viteză (100—140 de kilometri pe oră), cu confort sporit, rapide și accelerate. Zilnic, rețeaua întreagă a căilor ferate asigură transportul a două milioane și jumătate de călători. Numai cele cinci stații din București au o capacitate de transport de peste 300 000 de locuri pe zi, prin Gara de Nord sosind și plecînd zilnic, în perioadele de vîrf, 200 000 de călători. Noul mers al trenurilor va satisface nevoile impuse de prevederile planului de transport ale acestui an, care sînt mai mari cu 6,6 la sută față de 1986 la indicatorul **călători km.**

Vreo 200 de trenuri, cu 500 pînă la 1 000 de locuri fiecare, sînt prevăzute numai pentru acoperirea nevoilor crescute de transport spre și dinspre litoral, stațiunile balneoclimaterice, pentru turism, vacanțe școlare și sărbători legale. Aceste trenuri pot fi puse în circulație oricînd este nevoie.

În sezon, vor circula zilnic: pentru litoral 40 de trenuri — la nevoie, mai multe — cu o capacitate de peste 40 000 de locuri. Se asigură legătura cu trenuri directe din marile municipii (Timișoara, Cluj-Napoca, Brașov, Iași, Suceava, Tîrgu Mureș, Satu Mare, Baia Mare, Oradea, Hunedoara, Galați, Craiova, Petroșani, Tîrgu Jiu ș.a.). Copiii din toată țara au la dispoziție trenuri speciale cu care să ajungă la Năvodari.

Mersul trenurilor înregistrează deja liniile noi date în folosință ulterior publicării celui de anul trecut. Pe toate aceste linii vor circula, pentru început, numai curse de navetiști. Cele opt trenuri de pe linia Dornești—Siret (16 km) vor prelua evasitotalitatea transportului care se făcea doar pe șoseaua paralelă cu noua cale ferată. Tot opt curse vor circula și pe noua linie (30 km) Pașcani—Tîrgu Neamț. Pe linia ce leagă, în sfîrșit, Deva de Brad, pînă în trimestrul al patrulea, vor circula doar trenuri de marfă, după care vor putea fi introduse și cele de călători. Între Satu Mare și Bixad (51 km) s-a terminat normalizarea liniei, pe care sînt prevăzute 12 curse de călători. La noutăți înregistrăm și liniile electrificate Ilia—Arad —Curtici ; Pașcani—Iași—Nicolina. Acestea din urmă permit să fie remorcate nu numai cu locomotive electrice ci și cu locomotive diesel trenurile de călători internaționale și interne care circulă pe traseele București—Arad—Curtici sau București — Mărășești — Pașcani — Iași — Nicolina.

În felul acesta, iată, din anul 1987, oameni care nu mai avuseseră pînă acum la îndemînă tren cînd plecau și se întorceau acasă, vor avea trenurile lor. Moții care coborau de la Brad spre Deva, de cînd e lumea, cu căruțele lor cu covilțir vor călători mai repede și fără să mai mine cai prin praf. Sute de navetiști, acolo ca și în zona Siretului sau la Tîrgu Neamț, vor avea curse cu care să meargă la muncă și să se întoarcă acasă. În viața tuturor acestor oameni ai muncii, trenurile de pe noile linii aduc și imprimă mai adînc obișnuințele vieții moderne. Ei fac un pas de mult așteptat, datorită noii dezvoltări a acestor zone.

Pentru prima oară, mersul trenurilor din România publică rețeaua liniilor de metrou din București, cu o schiță detaliată a punctelor de acces în stația Gara de Nord. Noua față a Capitalei în plină și grandioasă modernizare se simte în cele mai firești informații oferite publicului larg : **Metroul vă oferă zilnic, între orele 5,00—23,30 o deplasare rapidă, sigură și confortabilă. Între orele 5,00—8,00 și 13,00—19,00 trenurile de metrou circulă la intervale de 4—5 minute, iar în restul timpului la intervale de 8—10 minute. Călătorii care folosesc ultimul tren, expediat la ora 23,30 din stațiile Gara de Nord, Industriilor, Republica sau I.M.G.B., au posibilitatea continuării călătoriei din stațiile Piața Unirii 1, Piața Unirii 2 și Eroilor la ora zero cu trenuri de legătură. În metrou fumatul este interzis.**

Iată cum, datorită marilor transformări ale țării, pînă și mersul trenurilor devine o carte emoționantă prin informații legate de construcțiile durate de oamenii de azi cu profundul sentiment de răspundere al celor ce nu lucrează doar pentru nevoile momentului, ci pentru viitorime, pentru România mileniului al treilea.

În anul acesta mersul trenurilor beneficiază și de o copertă agreabilă pe fond albastru, cu avantajul că îl poți deosebi de cel expirat. Este foarte bine să difere de la an la an. Sperăm că editorii vor avea grijă și în viitor de acest lucru. Mersul trenurilor nu oferă însă nici o informație — în afara orarelor de circulație — în legătură cu noile linii sau gări. Ne gîndim că o gară cum este aceea de la Tîrgu Neamț (una din cele mai frumoase construcții ale minunatului oraș moldovenesc) putea delecta prin fotografie și diverse informații din „biografia" ei pe cei ce cumpără noul mers al trenurilor. După cum această carte ar putea deveni și o carte de lectură. Măcar un pic. Ea ar putea cuprinde fragmente de reportaje apărute în presă despre constructorii noilor edificii, ai noilor căi ferate românești. Este doar ciorna unei propuneri pe care oameni pricepuți ar putea-o trece pe curat într-o informarea și în acest mod a publicului. Presărat cu astfel de texte, cu diverse note utile, mersul trenurilor ar putea fi și un agreabil prieten de drum.

DORIN GHERGHINESCU ■

Poftiți în tramvai, vă duce unde-doriți!

Orașul modern, privit dintr-o perspectivă profund umanistă, nu mai este o structură integratoare la care trebuie să-ți adaptezi ființa, el devine tot mai pregnant un organism capabil să se remodeleze în funcție de necesitățile diverse ale oamenilor ce-i determină pulsul. Edilii orașelor României de astăzi regîndesc formele urbanistice corelînd dinamica dezvoltării lor (noile construcții, dotările, zonele de agrement, rețelele tehnico-edilitare, căile de transport) cu larga gamă de preocupări ale oamenilor. Necesitățile lor impun arhitecților și constructorilor ritmul și amploarea eforturilor prin care sînt realizate atîtea mereu alte noi obiective, schimbînd nu doar aspectul localităților țării dar, chiar și viața însăși a oamenilor ei.

Aspecte legate de evoluția acestui impresionant proces transformator au fost relevate în nenumărate rînduri și vom mai avea, desigur, ocazia să surprindem și altele care să întregească imaginea efervescentă a acestui act creator de proporții. De aceea ne-am oprit în acest spațiu la o singură latură din cele cîte se află în atenția edililor orașelor noastre, gîndindu-ne să informăm cititorii despre stadiul actual și perspectivele circulației urbane cu mijloacele de transport în comun din unele localități și în special din Capitală.

Din convorbirea avută cu tovarășul ing. Stoia Nicolae, șeful serviciului circulație și mișcare din cadrul Întreprinderii de transporturi București, a reieșit faptul că preponderența transportului în comun bucureștean o asigură vehiculele cu alimentare electrică — tramvaie, troleibuze și, nu în ultimul rînd, metroul, această realizare impresionantă cu care se mîndrește astăzi Capitala. Deci mijloacele care răspund, în condițiile vieții moderne, cel mai bine exigențelor unui transport rapid, de mare capacitate și nepoluant au cîștigat, în București ca și în alte orașe cu o pondere însemnată de locuitori, importanța pe care o merită. Astfel, sînt în stadii diferite proiecte și lucrări de introducere a transportului în comun cu tramvaie la Craiova, Cluj-Napoca și Ploiești. Primei linii de tramvaie amenajată la Constanța pe o lungime de 13 km urmează să i se alăture o alta măsurînd 8,5 km. Extinderi ale liniilor existente se fac la Arad, Timișoara, Iași și Sibiu, avîndu-se în vedere, tot pe această direcție, construirea unei linii de troleibuze în premieră la Suceava.

Și pentru că în Capitală 54 la sută din capacitatea transportului în comun de suprafață este asigurată în acel moment cu ajutorul tramvaielor, față de numai 33% — autobuze și 13% — troleibuze, ni s-a părut demnă de a fi reținută preocuparea permanentă de lărgire și modernizare a acestei baze precum și felul în care a fost concepută întreaga rețea de transport în comun a factorilor răspunzători de fluidizarea mișcărilor orașului se numără liniile tramvaielor cu numerele 50 și 5, 15 și 35 înscriindu-se printre cele mai importante magistrale ale transportului în comun (cu tramvaie) alături de cele cu numerele 34, 17, 16, 19 și 21. Dar iată cîteva dintre caracteristicile acestor noi magistrale intrate de-acum în obișnuitul cotidian.

Linia tramvaiului cu numărul 5, între Aeroportul Băneasa și Piața 1848, măsoară 8,7 km avînd 6 km linie nouă dublă, la care, odată cu punerea în funcțiune peste o lună a tronsonului dintre strada Tunari și Piața Galați, se adaugă încă 1 km. Linia tramvaiului cu numărul 50 măsoară 15 km lungime și leagă poarta aeriană Băneasa de zona industrială „23 August" sau măsoară 17 km, dintre care 6,5 reprezintă linie dublă nouă. Între aceste magistrale, linia tramvaiului cu numărul 5 se prefigurează a fi, la sfîrșitul lucrărilor pe care le necesită zona respectivă, totuși cea mai lungă dintre toate, urmîndu-și traseul de la Piața Galați pe viitoarea arteră de importanță Mircea cel Mare spre Podul Tîmpuri Noi — str. Linăriței — Calea Șerban Vodă pînă la Piața Pieptănari.

Și ca o dovadă în plus a faptului că toate aceste eforturi de extindere și modernizare a transportului în comun urban răspund cerințelor și necesităților oamenilor, în aceste ultime zile I.T. București a prelungit linia tramvaiului 39 de la stația Șura Mare la C.F.R. Progresul cu 3,5 km, a repus în funcțiune liniile tramvaielor cu numerele 1 și 36 suspendate ca urmare a lucrărilor din spatele Pieții Obor, a sporit cu 40% parcul liniei 24 care leagă zona industrială „23 August" și „Republica" de inelul liniei 26, de Gara de Nord, platforma Griviței și cartierul Bucureștii Noi, a crescut parcul troleibuzelor cu numărul 66 din cartierul Colentina cu 75% și a prelungit linia autobuzului 135 pînă la șos. Pipera, cu regim provizoriu pînă la darea în exploatare a metroului și în această zonă.

Dintre preocupările de perspectivă reține atenția proiectul de prelungire a liniei de tramvaie cu numărul 41 care prin finalizarea lucrărilor de la Pasajul Lujerului va face legătura dintre zona Scinteia și cartierul Drumul Taberei prin strada Alex. Moghioroș și bd. Ghencea cu întoarcere în cartierul Tudor Vladimirescu. Dar pentru că proiecte mai sînt și în ceea ce privește configurația circulației în diverse alte zone ale Capitalei sau în țară și în ceea ce privește modalitatea realizării acestora prin introducerea unor tipuri noi de vagoane (aflate acum pe planșetele designerilor) sau prin realizarea trenurilor urbane spre exemplu, ne rezervăm dreptul de a reveni și cu alte informații în numere viitoare.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Apa vie

Am mers cu mașina zilele trecute prin Făgăraș. La fiecare așezare am văzut, așa cum este obiceiul din moși-strămoși, la răspîntii sau în fața caselor, fîntîni binecuvîntate pentru drumeții însetați, chiar dacă fiecare curte avea apă potabilă, venită prin instalații moderne.

Și atunci, fulgerător, mi-am amintit o întîmplare de acum cîțiva ani. Într-o dimineață, la poarta Televiziunii, a venit o bătrînică simpatică, cu un coș de flori, acoperit cu un ștergar bine udat, ca să le păstreze proaspete, cu o pîine încărcată de aromele pămîntului și cu un săculeț cu... bani.

Florile și pîinea erau din satul bătrînei pentru cei pe care-i vedea în casa ei, seară de seară, pentru cei care-i aduceau lumea largă lîngă inima ei, iar banii... pentru o fîntînă.

— De ce maică, am întrebat-o atunci, N-aveți fîntîni în satul dumneavoastră ?

— Avem multe, dar una vreau să fie în fața casei mele, oricine trece să bea apă bună, din izvorul de sub deal, să nu fiu uitată nici după moarte.

Buna femeie avea 90 de ani. Adusă de spate, cu părul alb ca mătasea fină, cu un chip dulce, ne ducea cu gîndul direct la bunica noastră. Banii îi strînsese, puțin cîte puțin, din munca ei, o viață întreagă, și primul drum lung îl făcuse la București să se sfătuiască cum să procedeze. A văzut, tot prima oară, și Capitala, care a uimit-o, dar nu a înțeles de ce nu sînt fîntîni ca-n satul ei.

Am mai primit o carte poștală de la ea, din Făgăraș, prin care-mi spunea că fîntîna este așa cum a vrut-o, că a găsit un meșter... mare, că apa e rece și gustoasă, că toți trecătorii se opresc în pragul casei ei.

Gestul acestei femei este exemplar. Dar cîți anonimi, din prea plinul inimii, trec sub tăcere, din discreție, gesturi mari, pline de omenie ! Pentru bătrîna Ana a fost un gest mare, poate gestul vieții ei...

De cîte ori văd o fîntînă la marginea unui drum, îmi vine să mă opresc, să beau o cană cu apă rece chiar fără să-mi fie sete, numai pentru că știu cîtă plăcere i-ar fi făcut bunicii dacă m-aș fi nimerit la fîntîna ei.

Apa vie țîșnește în cele mai neașteptate împrejurări !

În amintirea colectivă unii rămîn c-au declarat războaie, că i-au chinuit în lagăre pe semenii lor, că le-au transformat viața în coșmar, alții își fac loc în inima noastră și pentru c-au lăsat în urma lor doar o fîntînă.

CARMEN DUMITRESCU ■

Cantina întreprinderii la un schimb de experiență

Laudele bucătarului se cuvin și gospodarului

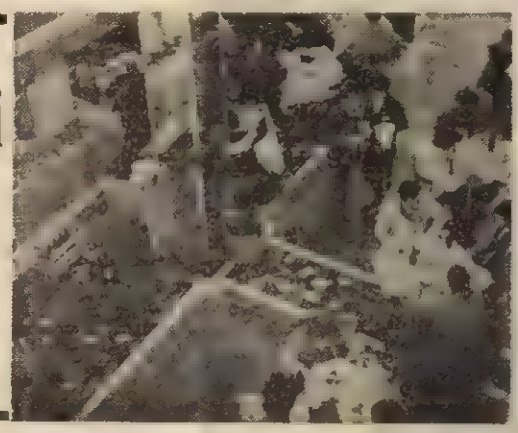

Idei la licitație

Cu un an și ceva în urmă, am cunoscut un director al cărui prim drum după ce trecea poarta fabricii, dimineața, era cantina. Lua bucătarul la întrebări despre meniul zilei iar cu șeful acesteia inspecta sala de mese, magaziile cu provizii, frigiderele, bufetele, vesela tacîmurile, paharele, totul. Dacă erau nereguli cu aprovizionarea, poposeau în biroul său și începeau telefoanele pe la furnizori. A instaurat în fabrică o tradiție — aceea de a asigura oamenilor, prin cantină, să cumpere, la discreție, fructele de sezon. Așa am și făcut cunoștință cu întreprinderea, pînă să ajung în secții. Era vara, la o oră de prînz și, muncitori în salopete traversau curtea cu lădițe de căpșuni și cireșe în mîini (pentru consumul familiei). Și a mai întronat una : pe aceea a unei serbări cimpenești, într-o zi fixă din an, în cel mai pitoresc loc din județ, la care vin aproape toți lucrătorii întreprinderii, cu toții și copii. Prețul este convenabil, masa la iarbă verde se asigură tot prin cantină, datorită unei gospodării anexe destul de puternice. „Toate aceste lucruri au o foarte mare legătură cu productivitatea muncii, cu numărul mic de zile de concedii medicale la noi, cu spiritul de coeziune al colectivului", avea să-mi declare directorul. Directorul se numește Uzum iar fabrica este Întreprinderea de utilaj chimic Borzești, jud. Bacău.

Amintirea acestui fapt de viață m-a dominat tot timpul, în cursul celor cîteva ore ale schimbului de experiență desfășurat, mai zilele trecute la Oltenița, între cantinele muncitorești din județul Călărași. Unul dintre participanți, ing. Vasile Țup, președintele comitetului sindicatului de la Întreprinderea Agricolă de Stat Mănăstirea, răspunde ca un ecou acestui gînd al meu. Și-a început cuvîntul cu dreapta observație cum că „ar fi bine ca la asemenea consfătuiri să fie prezenți și conducătorii de unități, grija față de cantină, secvență a grijii față de om, nu este o treabă doar a sindicatelor, gustul mîncării, de pildă, are o foarte mare legătură cu randamentul muncii precum și cu toate celelalte probleme profesionale". El a inițiat, de exemplu, o rulotă mobilă cu o sufragerie de campanie pentru mecanizatori. Pe un șasiu lung, pe două roți, a montat mesele, acoperite cu umbrar din papură (cadru ce se poate căptuși cu prelată), la un capăt, instalînd un butoi cu apă și un jgheab, unde pot să se spele, să se răcorească, să mănînce cu mîinile curate, iar la celălalt capăt — un dulap cu o veselă minimă, de genul echipamentului de excursie și chiar o ladă de gheață („mi-am amenajat la fermă și o ghețărie"), pentru a le răci un suc, o apă minerală, un pepene, o fructă, depinde de sezon. O căruță cu un cal le aduce mîncare caldă de la cantina centrală. „În campaniile de recoltare, cei de pe combine, de pe tractoare, mecanicii rămîn izolați de sat, rămîn pe cîmp și 2—3 săptămîni. Avem cîte 100—150 de oameni pe vară în asemenea situație, unii veniți de departe, din alte județe, avem din Brăhășești, jud. Galați, de pildă, dar chiar și ai noștri sînt din sate aflate la 10—15 kilometri de locul lor de muncă, din sate ca Stancea, Ciocănești etc. De felul cum îi ajutăm să se hrănească și să se odihnească, depinde și randamentul lor, ritmul de recoltare și de aici efectele corespunzătoare, de cîștig ori pierderi din recoltă". Numai că rulota-sufragerie, gîndită și realizată de inginerul Țup, a rămas într-un singur exemplar și într-o frumoasă idee-speranță ; nici măcar la I.A.S. Mănăstirea nu s-a multiplicat pentru fiecare fermă, deși toată lumea discută despre condițiile de muncă necesare mecanizatorilor în campanii.

Ion Pavel, administratorul cantinei de la Întreprinderea de stat pentru producerea și industrializarea cărnii de porc — ISCIP Ulmeni —, reușește să asigure la peste 1 400 abonați prînzuri variate și gustoase, cu 3 feluri de mîncare la prețuri foarte accesibile (8 lei — comunul, 10 — special, 11 — regimul dietetic și pentru flotanți) și datorită preocupării sale tenace în prepararea de conserve și semiconserve în cadrul bucătăriei. Se zbate pentru aprovizionarea cu legume și zarzavaturi proaspete, se bate chiar pentru calitatea acestora, mergînd personal în cîmp, cu oamenii săi, uneori chiar să le culeagă direct, să le încarce, să le descarce atent, așa fel încît să nu se deprecieze. Spune că aceasta constituie unul din secretele de reducere a costurilor pe meniu. „Dacă ai marfă de calitate, se aruncă mai puțin la curățat, pe deasupra, treaba merge mai rapid și, firește, gustul mîncării e altul dintr-o legumă proaspătă, față de una veștedă, ca să nu mai vorbim de valoarea ei alimentară". Are și acum butoaie de sucuri și supe de roșii cu zarzavat (cu ardei, cu țelină, cu verdețuri) pentru ciorbe și sosuri, are și acum varză murată de cea mai bună calitate, are și acum mărar și pătrunjel conservat cu sare, are și acum cartofi frumoși încît dă și la alții, îi ajută pe cei rămași cu cămările goale. Semiconserva pentru supe și ciorbe ajunge la un preț de 4 lei pe kg., ceea ce reprezintă, s-o recunoaștem, mai puțin de jumătate cît costă un borcan de roșii în bulion, de 880 gr din comerț. „În plus, spune, economisesc cheltuielile de transport, perisabilitățile la ambalaje, manopera la manipularea acestora etc., dar, mai înainte de toate ai pe ce te bizui, ai din ce face mîncare. Iarna, mai ales, nu trimit decît pentru pîine o căruță sau o mașină în oraș, la Oltenița. Pot să prepar totul din ce avem în magaziile noastre și ce pot obține din gospodăria noastră anexă". Ce mare filozofie ?, vor fi gîndit poate, unii din sală. Secretul lui Polichinelle. Dar cîți responsabili de cantină ați văzut prin grădinile de legume, culegînd alături de oameni ?

Asemenea mici idei mari ar fi meritat pur și simplu licitate, supuse unei dezbateri mai atente în respectiva consfătuire și incluse, în final, unui program minimal de viitor, incluse punctajului pentru anul în curs în întrecerea dintre cantinele muncitorești ale județului. În cadrul luărilor de cuvînt am aflat că mai sînt cantine ce nu funcționează corect (să nu spunem perfect, cum ar fi normal din punct de vedere igienico-sanitar), că unele reușesc să ofere preparate bune la prețuri mici iar altele invers, că uncle sînt foarte bine dotate cu mobilier, veselă, fețe de mese, frigidere iar altele mai puțin, deși nu au nici un motiv să nu fie la același nivel. Tine, desigur, nu numai de pregătirea profesională a bucătarilor, dar mai ales de priceperea, pasiunea și simțul gospodăresc al responsabililor de cantine. Toate acestea și multe altele s-ar fi putut lămuri și concretiza în măsuri mai ferme, dar președintele Consiliului județean al sindicatelor, tovarășul Carp, care a condus lucrările consfătuirii n-a reținut decît că o asemenea acțiune „este foarte utilă pentru activitatea noastră", și nu s-a deplasat odată cu noi toți, ceilalți participanți, la vizitarea unităților înscrise în program, a uitat chiar să lase loc și timp de întrebări celor din sală către cei premiați (pentru rezultatele bune obținute în 1986), ori către cei vizați pentru lipsuri.

Despre calitatea meniurilor

Una din cantinele vizitate, deci oferite ca model, a fost aceea de la Șantierul naval. Cu toată echipa — președinți de comitete sindicale din aproape 100 de unități economice, industriale și agricole de stat, responsabilii a peste 70 de cantine — am ajuns chiar în timpul serviriî prînzului. Sala de mese este ticsită de oameni în haine de lucru, mîncînd. La linia de autoservire e aglomerație, ca și la micul bufet existent în dreapta ușii de la intrare. În vestibul, cînd tocmai ieșea, mușcînd dintr-o gogoașă bine crescută și frumos rumenită, opresc un tînăr cu cască de protecție pe cap. „V-a plăcut mîncarea ?". „Astăzi, da". Ion Tudorache este sudor electric, e navetist, vine din comuna Căscioarele, de la 20 km., și e firesc să mănînce la cantină. Ieri n-a fost bună mîncarea, un ghiveci insipid, „cu gust de băutură trezită care a rămas prin farfurii". Înăuntru, ne oprim la o masă. Ion I. Boca, motopompist, navetist și el (din com. Chiselet), mănîncă la aceeași cantină de 17 ani. Are același punct de vedere cu al băiatului întîlnit afară. Iosif Nedelcu, mecanic de utilaj, de 20 de ani în șantier și de 20 de ani abonat al cantinei, ca și alți consumatori de la alte mese, care îl susțin, este de părere că, de la o vreme mîncarea, la cantina lor, vestită de ani și ani poate chiar în toată țara, șchioapătă calitativ. Așa au stat lucrurile cu ghiveciul din ajun, așa stau și cu peștele din ziua prezentă, tîrîtă în iahnie de fasole albă. „Dacă ne dădea plachia separat pe o farfurie și iahnia separat, ori peștele înconjurat de niște legume, măcar de cartofi fierți, era mai inspirat. Cum să mănînci fasole cu gust de pește ?". Absolut adevărat, o combinație culinară foarte nefericită (am căutat prin toate cărțile de bucate și n-am întîlnit o astfel de asociere dar chiar dacă aș fi găsit, pentru jalomiteni tot neplăcută ar fi fost, neexistînd așa ceva în bucătăria lor tradițională, chit că sînt mari iubitori de pește. Să mănînce iahnie de fasole cu gust și miros de macrou nu știu dacă ar face-o însăși bucătăreasa care a pregătit așa ceva și însuși responsabilul cantinei ! Ceea ce ni s-a părut mai greu de înghițit decît acest „exotism" culinar, este faptul că, în loc să se noteze și să se rețină pentru listele -meniu respectivele observații, cei care și-au exprimat cu voce tare gîndurile au fost admonestați, cam de sus cu replici de genul : „Reușești dumneata, să mănînci acasă, un astfel de prînz cu 3 feluri de mîncare, la prețul de 11 lei 7" Poate nu reușește, dar nu aceasta era problema. Calitatea preparatelor în consumurile colective este o condiție absolut obligatorie, ca și în familie. Am zice, chiar mult mai mare. Încumbă o responsabilitate socială enormă, e vorba de starea de sănătate și de starea de spirit a unui grup însemnat de oameni.

Bufetul de lîngă ușa de la intrare bine dichisit și aprovizionat cu produse de patiserie, de brutărie, dulciuri și răcoritoare, la care vinde o femeie într-un impecabil halat alb, cum aflăm în sala de mese, este azi „o excepție, pentru ochii vizitatorilor". „Ar fi extraordinar de bine pentru noi, să fie mereu așa ! De regulă, se vinde doar pîine". Deși nu-l împiedică nimic să fie „mereu așa", cu personalul existent la bucătărie și un responsabil cu 10 ani vechime în funcție, cum este Marian Costache, singurul efort ar fi doar să-și îndeplinească datoria de a se preocupa de aprovizionarea din comerț cu unele produse, iar altele, putîndu-se prepara, direct în cantină. Cei 1 700 de oameni care apelează zilnic la serviciile acestei unități de alimentație, merită cu prisosință acest efort. Le-ar asigura gustarea pentru restul programului de lucru, dar și o sursă de venituri și beneficii pentru cantină, o regulă de bază pentru autofinanțare și autogospodărire.

Gospodării anexe

De vreme ce în punctajul acordat în întrecerea pentru cea mai bună cantină, cîntărește greu gospodăria anexă, schimbul de experiență de la Oltenița ne-a oferit și cîteva modele posibile de organizare a acesteia, dar nu și răspunsuri la întrebări cum ar fi asigurarea furajelor și hranei pentru respectivele animale și păsări, a personalului de îngrijire a acestora, a construcțiilor aferente. Cum și unde se amplasează grajduri, cocine, cotețe etc. Dacă Șantierul naval Oltenița are privilegiul de a i se fi atribuit, de către consiliul popular orășenesc, dreptul în folosință a unei suprafețe de circa 6 ha. (teren pe malul Dunării, în imediata vecinătate a curții întreprinderii, amenajată pentru a fi luată în cultură prin eforturi proprii, altădată, teren inadecvat agriculturii, cu pînza freatică la suprafață și supus înundațiilor), Întreprinderea de confecții din Călărași, de pildă, aflată în inima unui oraș mai mare nu-i are. Ca și multe alte fabrici și instituții deținătoare de cantine. Pentru ele ce soluții s-ar putea găsi ? Nu s-a discutat așa ceva. Dacă, pentru unitățile din agricultură este, cum spunea ing. Vasile Țup, „o joacă de copii să organizezi și să administrezi o gospodărie anexă, nu trebuie decît puțină pasiune și preocupare", pentru multe dintre marile întreprinderi industriale constituie o problemă. Apar acele impedimente numite furaje, terenuri, construcții, norme igienico-sanitare, norme pentru protecția mediului și a peisajului pe care nu le poate nesocoti sau încălca nimeni, sînt legi ale țării. Oricît s-ar strădui să cultive și să folosească spațiile dintre hale, perimetrul pe care se desfășoară, nu pot obține prea mult și prea multe din cele necesare unei mari cantine. Sigur, să se înțeleagă bine, aprovizionarea n-a căzut și nu va cădea niciodată în exclusivitate pe seama gospodăriilor anexe, dar dacă le organizăm, să pornim din start de la condiția esențială a rentabilității. Poate că asocierea mai multor unități, a colaborării dintre cele industriale și cele din agricultură, ar putea să ofere un model mai optim ? ! Nu s-a dat posibilitatea unor asemenea dezbateri. Cînd am întrebat la microferma coloanei Oltenița a Întreprinderii de transporturi specializate pentru agricultură — I.T.S.A.-Călărași, cu ce sînt hrăniți cei 40 de porci și 1 000 de pui, răspunsul a fost cam evaziv sau neplauzibil, chipurile, doar cu resturile de la microcantină și lucerna cultivată de membrii colectivului pe „terenuri neincluse în circuitul amenajat pentru agricultură". De unde oare, aflăm terenuri în afara circuitului agricol.

Și cum au rămas astfel ? Departe de noi gîndul de a fi împotriva gospodăriilor anexe, ci dimpotrivă, numai că ne-am fi așteptat ca respectivul schimb de experiență să limpezească și să exprime mai clar statutul acestora. Poate că în realitatea lor, lucrurile sînt limpezi, atunci de ce s-a trecut cu atîta grabă peste ele într-o consfătuire „de lucru" ? Oricum, specialiștii și organele în drept sînt chemați să întreprindă și aici toate calculele de eficiență și de control privind, respectarea normelor legale. Nu cumva, uneori, și pe alocuri, furajele trec subtil dintr-un hambar în altul ? Un subiect la care se putea medita mai serios, mai profund în respectivul schimb de experiență.

CICI IORDACHE-ADAM

Economizorul de benzină

Nu demult, informam cititorii noștri despre economizorul electronic de benzină, realizare a unui colectiv de specialiști ai întreprinderii Electromagnetica din București. Între timp, economizorul a fost omologat și a intrat în producția curentă a întreprinderii. Mai mult, începînd din luna aprilie, a început să fie montat pe mașini prin intermediul unor unități Autoservice ale Întreprinderii de prestări servicii ale Consiliului Popular al municipiului București.

Să ne reamintim în cîteva cuvinte despre ce e vorba. Economizorul acționează asupra supapelor electromagnetice cu care sînt prevăzute carburatoarele unor tipuri de mașini. La decelerații, economizorul comandă automat închiderea accesului benzinei în carburator. Blocînd canalizația de relanti, împiedică evacuarea benzinei nearse. Pe lîngă economia de carburanți (de ordinul a 15—20 la sută în traficul urban), se reduce poluarea atmosferei. Prin înlăturarea fenomenului de spălare cu benzină a cilindrilor, se diminuează uzura motorului. Economizorul nu are nici o influență asupra demarajului și puterii motorului. Nu face altceva decît să optimizeze consumul de benzină.

Pentru a vă informa asupra modalității de montare a economizoarelor pe mașinile dumneavoastră, am apelat la amabilitatea inginerului Octavian Palade, șeful Secției reparații auto a I.P.S. București.

— Economizoarele de benzină se montează în patru din unitățile noastre, situate la următoarele adrese : Episcopul Radu 59, Bega 4, Dorobanți 85 și Iacob Negruzzi 40. Montarea lor este posibilă la autoturismele prevăzute cu supapă electromagnetică : Skoda 105 și 120, Lada 1500 și OLTCIT. Supapa electromagnetică pentru Dacia 1300 este în curs de omologare. Odată cu apariția acesteia va fi posibilă și echiparea acestui tip de autoturism cu economizor. Din aprilie și pînă astăzi am montat peste 200 de bucăți. Rezultatele au fost cele scontate. De altfel, am primit foarte multe telefoane de confirmare de la beneficiari. Montarea unui economizor, în care se include și testarea și reglarea motorului, este de 144 lei. Costul unui economizor este de 498 lei. Cheltuiala suplimentară pe care o face posesorul unui autoturism se amortizează extrem de repede. Pe mașina mea, Lada 1200, am constatat o economie de 3 litri de benzină la un plin. Asigurăm o garanție în funcționare de 12 luni. La o defecțiune semnalată a economizorului procedăm la înlocuirea lui pe loc. Pînă acum n-am avut cazuri de acest fel.

OPREA GEORGESCU

Studenţii au oră de handbal

Selecţionata universitară a României se îndreaptă cu şanse mari spre finală

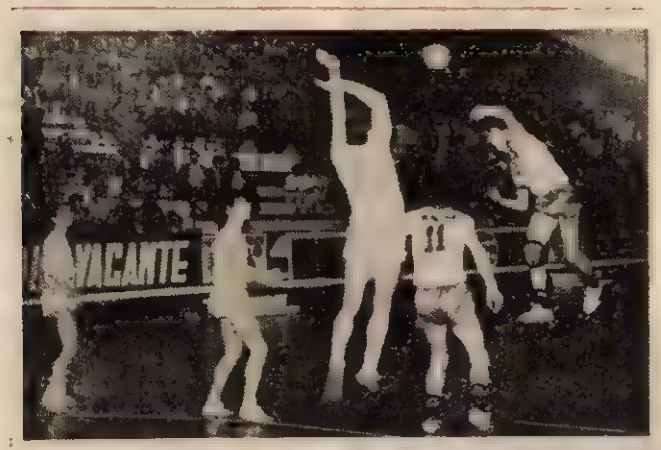

Intrecerile preliminare ale celei de-a X-a ediţii a Campionatului mondial universitar de handbal masculin s-au încheiat în general conform previziunilor dinaintea startului. Ceea ce poate surprinde este absenţa din turneul semifinal a formaţiei studenţeşti a R. F. Germania învinsă în meciul decisiv pentru calificare de reprezentativa Coreei de Sud. Dincolo de rezultate, această primă etapă a competiţiei a confirmat audienţa de care se bucură handbalul în mediul universitar din ţara noastră, ca şi potenţialul organizatoric al celor patru centre care au găzduit grupele preliminare.

Polul campionatului s-a aflat, cum era şi firesc, la Timişoara, unde evoluează formaţia noastră, de cinci ori consecutiv campioană mondială universitară şi, după cum a evoluat pînă acum, candidată scrisă la cel de-al şaselea titlu. Speranţele în această performanţă sînt însă cu bătaie mai lungă, vizînd de fapt redresarea de ansamblu a handbalului nostru, pentru care această competiţie de nivel mondial este menită să dea primele semne sau, cel puţin, o iniţială „gură de oxigen". De aici şi seriozitatea cu care au fost concepute alcătuirea şi pregătirea lotului nostru, ca şi hotărîrea clară de a merge la victorie, chiar dacă astăzi se mai amînă necesara împrospătare a loturilor reprezentative. Dar cum este încă prematură orice consideraţie asupra implicaţiilor pe care acest campionat mondial universitar le poate avea asupra handbalului masculin din ţara noastră, să revenim la întrecerile desfăşurate la Timişoara. Runda inaugurală a adus în faţa publicului o echipă ce ar fi meritat la sfîrşitul celor trei zile un premiu de popularitate— reprezentativa Nigeriei, învinsă (16—17) de Elveţia printr-un gol marcat în ultima secundă de joc şi avînd în componenţă un prim golgeter al etapei, Rafiu Salami (10 goluri), jucător ce a devenit rapid un favorit al publicului. În aceeaşi zi echipa noastră „îşi face încălzirea" în compania reprezentativei Bulgariei (alcătuită în majoritate din studenţi ai Institutului de educaţie fizică) pe care o învinge cu 27—16 (14—8).

În ziua a doua, reprezentativa noastră înscrie cele mai multe goluri ale întregii runde, învingînd cu 36—19 (17—7) echipa Elveţiei. Prima repriză a fost pentru rezultat, perioadă în care Buligan a apărat excelent, în care Berbece şi Marian Dumitru se remarcă în atac, iar Maricel Voinea înscrie goluri şi dă pase numai el ştie cum, creînd faze aplaudate ca la teatru. Nepunîndu-se nici un minut problema scorului, în repriza secundă avea să apere numai Vasile Tudor, iar Dumitru, Voinea şi Berbece aveau să intre tot mai rar în joc, în scopul evident de a fi menajaţi pentru partidele următoare. În aceste condiţii, iese la rampă ocaziile extremă, Petre Constantin, autor a 7 goluri într-o repriză (dintr-un total de 8). Pe celelalte „stadioane" surprind numărul mare de goluri primite de Jugoslavia (30—24 cu Maroc), înfrîngerea netă a R.F.G. (17—26 cu Ungaria) şi, oarecum, victoria Japoniei asupra reprezentativei S.U.A. (22—19). Răsfăţata publicului timişorean, echipa Nigeriei, se resimte după eforturile din ajun şi pierde (17—30) în faţa unei echipe a Bulgariei care a luat jocul foarte în serios, inclusiv cu marcaj om la om asupra puternicului Salami.

În sfîrşit, runda de marţi, ultima a întrecerilor preliminare, a fost importantă mai ales pentru grupele de la Iaşi şi Galaţi, unde cîte trei echipe candidau pentru cele două locuri care asigurau calificarea. La Iaşi, victoria surprinzătoare a Israelului asupra Japoniei menţine pe locul II şi califică reprezentativa S.U.A., iar la Galaţi, Coreea de Sud obţine în meci direct calificarea în dauna echipei R.F.G. La Timişoara, Bulgaria întrece Elveţia (25—15) şi-şi asigură locul II în grupă, iar echipa României realizează un frumos spectacol sportiv în compania Nigeriei, chiar dacă a jucat în majoritatea timpului cu jucători din „linia a II-a" a lotului. Jucătorii noştri au „dat drumul" la un handbal artizanal, într-un joc plin de „efecte Maricel Voinea" (care ne-au reamintit tot mai des de vreme lui Gaţu), cu goluri marcate de Berbece de la 1 metru de linia de fund, cu altele marcate chiar în inferioritatea numerică de doi jucători, cu şuturi care i-au făcut adesea K.O. pe vajnicii portari nigerieni, cu acţiuni finalizate din toate poziţiile şi de la toate înălţimile — de la plutirile lui Marian Dumitru, la „razantele" trase de cei doi pivoţi, Mocanu şi Ghimeş. Fără a minimaliza cu nimic evoluţia bravei echipe a Nigeriei, problema acestui joc a fost, asemenea unei partide de şah între un mare maestru şi un începător, ca primul „să nu-şi strice mîna". Sperăm că ziua de pauză va fi fost un sfetnic bun pentru tehnicienii şi jucătorii noştri în a analiza reuşitele şi nereuşitele din aceste prime trei jocuri ale campionatului.

La ora cînd citiţi aceste rînduri, urmează să se desfăşoare ultimele jocuri din cele două turnee semifinale. La intrarea în această a doua etapă a competiţiei, situaţia grupelor semifinale (în care contează rezultatele directe din grupe) era următoarea :

La Timişoara : 1. România — 2 p (+9) ; 2. Jugoslavia — 2 p (+2) ; 3. Polonia — 0 p (−2) ; 4. Bulgaria — 0 p (−9).

La Iaşi : 1. U.R.S.S. — 2 p (+8) ; 2. Ungaria — 2 p (+2) ; 3. Coreea de Sud — 0 p (−2) ; 4. S.U.A. — 0 p (−8).

Celelalte 8 formaţii dispută în acelaşi timp la Cluj-Napoca şi Galaţi jocuri pentru partea inferioară a clasamentului. Duminică, în sala Giuleşti din Capitală, la Ploieşti şi Piteşti vor avea loc partidele între echipele clasate în paralel pe acelaşi loc în turneele de clasament de mai sus, iar la Palatul Sporturilor şi Culturii, în cupla/ de la ora 16,15 se vor întîlni, în ordinea locurilor ocupate în turneele semifinale de la Timişoara şi Iaşi, echipele finaliste — cele de pe locurile I, pentru medalia de aur, respectiv de argint, cele de pe locurile II, pentru medalia de bronz. Sperînd că la această oră echipa noastră reprezentativă se va fi calificat deja în finala acestei prestigioase competiţii studenţeşti îi urăm de pe acum mult succes în finala de duminică.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

„Buturuga mică răstoarnă carul mare..."

SAH cu Margareta Mureşan

Multipla noastră campioană, echipa masculină „Politehnica" Bucureşti, este autoarea unei surprize de mari proporţii. În zilele de 29—30 mai, la capătul unei lupte dramatice şi interesante a eliminat în primul tur al Cupei campionilor europeni puternica formaţie islandeză „Taflfelag" Reykjavik. Excepţionalul rezultat obţinut la Bucureşti constituie a doua realizare de acest fel, cînd o echipă de club românească păşeşte pragul turului al doilea în C.C.E.

Oaspeţii au sosit siguri de victorie conţind pe iscusinţa a şase mari maeştri, dintre care primii patru, titulari de bază ai „naţionalei", la ultima olimpiadă au ţinut în şah redutabila echipă a Uniunii Sovietice. Atunci, la Dubai, Kasparov l-a înfrînt destul de greu pe H. Olafsson, Vaganian a remizat cu Arnason, în timp ce Karpov nu a putut trece de Hjartarsson nici după întrerupere, iar Ţeşkovski a pierdut în faţa inventivului Petursson. Echipa „Taflfelag" participă pentru prima oară în C.E.E. deoarece abia în momentul de faţă, cînd se desfăşoară ediţia a şasea, ambiţioşii islandezi au reuşit să adune într-o echipă de club pe cei mai buni şahişti ai ţării. După declaraţiile făcute cu acest lot de sportivi ţinta este cucerirea multrivnitei cupe continentale într-o eventuală finală în septembrie 1988 cu o formaţie sovietică. Speranţele lor puteau deveni realitate avînd în vedere rezultatele excelente ale marilor maeştri islandezi, dacă drumul lor nu trecea pe la Bucureşti...

Deşi părea o simplă formalitate, calculele matematice atribuind teoretic victoria cu 8:4 datorită diferenţei de 105 puncte la Elo mediu în favoarea islandezilor, meciul de la Bucureşti a solicitat din plin echipa oaspete, care nu a fost lipsită de emoţii şi surprize neaşteptate. S-au jucat două runde. În prima confruntare campionii noştri au părut timoraţi. Duelul teoretic s-a încheiat cu poziţii egale în partidele J. Hjartarsson — V. Stoica şi Th. Ghiţescu — J.L. Arnason şi cu perspective de lupă încordată la celelalte patru mese. Crizele de timp au fost în defavoarea jucătorilor noştri. Excelent s-a comportat Mihail Marin, care a adus prima victorie. Viitorul nostru „interzonalist" a prestat un joc de mare clasă. Iată cum şi-a învins puternicul adversar : **Marin — Petursson**, apărarea Tarrasch, 1. d4 d5 2. c4 e6 3. Cc3 c5 4. e:d5 e:d5 5. Cf3 Cc6 6. g3 Cf6 7. Ng2 Ne7 8. 00 00 9. Ng5 c:d4 10. C:d4 Te8 11. Tc1 h6 12. Ne3 Ng4 13. h3 Nc6 14. Dc2 Dd7 15. C:c6 f:e6 16. Tfd1 Tac8 17. f4 Nd6 18. Nf2 De7 19. e4! Cb4 20. De2 e5 21. e:d5 e:f4 22. D:e7 T:e7 23. a3 f:g3 24. N:a7 Ca6 25. Cb5 T:c1 26. T:c1 Nf4 27. Td1 Cd7 28. d6 Te2 29. Nd4 Cac5 30. Rf1 Te8 31. Nd5 Rh7 32. b4 Ce6 33. Te1! C:d4. 34. T:e8 C:b5 35. Ne4 ! g6 36. Te7 Rg8 37 T:d7 C:d6 38. N:b7 Cf5 39. a4 Nd6 40. b5 Nc5 41. a5 Ce3 42. Re2 g2 43. Rf2 Rf8 44. a6, 1 : 0. Dozindu-şi mai bine timpul de gîndire şi efortul, M. Ghindă, T. Stanciu şi D. Dumitrache ar fi putut salva mai mult decît o jumătate de punct din trei partide, cît au înregistrat pe fişele de concurs arbitrii internaţionali Anghel Vrabie şi Matei Anghel. Rezultatul primei zile, 3,5:2,5, era cu atît mai grav cu cît victoria islandezilor la prima masă dezavantaja total echipa română în raportul valoric al rezultatelor individuale la mese, în caz de meci nul.

În runda a doua incredibilul s-a produs echipa bucureşteană s-a mobilizat exemplar, a uzat de toate forţele sale şi a intrat în lupta de autodepăşire cu mult succes. După patru ore de joc, egalitatea era restabilită. Mihail Ghindă a jucat strălucit la prima masă şi a obţinut o victorie de-a dreptul nimicitoare în apărarea siciliană. Urmăriţi partida. **Ghindă — Olafsson** : 1. e4 c5 2. Cf3 d6 3. d4 c:d4 4. C:d4 Cf6 5. Cc3 a6 6. Ne3 e6 7. Ne2 Dc7 8. g4 b8 9. g5 Cfd7 10 a3 Nb7 11. f4 Cb6 12 f5 e5 13. Cb3 C8d7 14. Ca5! Ca4?! 15. C:b7 C:c3 16. b:c3 D:b7 17. Dd5 D:d5 18. e:d5 Cc5 19. c4! b:c4 20. N:c4 Rd7 21. Tb1 Rc7 22. Re2 Ne7 23. f6! g:f6 24. g:f6 Nf8 25. Tg1 h5 26. N:c5 d:c5 27. d6! R:d6 28. Tb6 Rc7 29. Tgb1 Ta7 30. Tb8 e4 31. N:f7 Rd6 32. T1b6 Re5 33. Te8 Rf4 34. Nd5 Td7 35. c4, 1:0. Din nou Mihail Marin a jucat excelent şi a punctat decisiv împotriva aceluiaşi Petursson, fiind astfel autorul celui mai bun rezultat al întîlnirii. Mai rămase de disputat partida dintre maestrul Otiliu Berechet şi marele maestru G. Sigujonsson. Tînărul nostru jucător păstra un clar avantaj material şi avea de combătut un atac la rege lansat ca ultimă speranţă de experimentatul jucător islandez. Cu mult sînge rece, recurgînd şi la mutări de apărare, O. Berechet a trecut în atac şi se profila o victorie „à la longue". Pentru a lămuri imediat situaţia, maestrul român a acceptat o repetare de poziţie cu remiză forţată. Astfel meciul s-a încheiat cu victoria, în a doua zi, la scorul de 3,5:2,5 pentru „politehnişti". Pe total scorul întîlnirii a fost 6:6, dar echipa gazdă, „Politehnica" Bucureşti s-a calificat în turul doi al competiţiei pe baza rezultatului superior înregistrat la primele mese ; raportul valoric a fost 22,5—19,5 în favoarea bucureştenilor. Ca simplă curiozitate, merită să fie menţionat excelentul rezultat obţinut de şahiştii noştri împotriva echipei olimpice a Islandei : 5—3 ! Felicitări !

Rezultatele tehnice au fost următoarele : 1. H. Olafsson (I.G.M. — 2 555) — M. Ghindă (I.M. — 2 460) 1:1, 2. J.H. Hjartarsson (I.G.M. — 2 555) — V. Stoica (I.M. — 2 440) 1:1, 3. J.L. Arnason (I.G.M. — 2 540) — Th. Ghiţescu (I.G.M. — 2 405) 1:1, 4. M. Petursson (I.G.M. — 2 535) — M. Marin (I.M. — 2 445) 0:2, 5. G. Sigurjonsson (I.G. — 2 485) — D. Dumitrache (M.F. — 2 385) şi O. Berechet (2 260) 1,5:0,5, 6. K. Thorstein (I.M. — 2 445) — T. Stanciu (M.F. — 2 335) 1,5:0,5.

MARGARETA MUREŞAN ■

Campionatul, în linie dreaptă

Odată cu consumarea etapei a 30-a a Diviziei A de fotbal, putem considera campionatul intrat pe ultima turnantă spre sprintul final. Ultimele două runde s-au încheiat fără mari surprize în ceea ce le privește pe ocupantele podiumului, parcă pentru a ne lăsa neștirbită atenția asupra luptei încrîncenate din subsolul clasamentului precum și asupra concurenței încă vii pentru ocuparea unui loc între echipele europene. Steaua, campioana fără egal a fotbalului nostru, se îndreaptă spre o performanță unică, cu un golaveraj impresionant (+ 64), lucru pentru care merită încă o dată felicitări, cu atît mai mult cu cît chiar în această săptămînă clubul militar sărbătorește 40 de ani de existență. Dinamo, care-i urmează la zece puncte în clasamentul la zi și tot atîtea în acela al adevărului, joacă întocmai ca o echipă de handbal, pivotul ei, Cămătaru, cu cele 30 de goluri la activ, sprintînd și el spre un loc pe podiumul celor mai productivi marcatori ai bătrînului continent. În fine, Victoria, după egalul de la Vîlcea și înfrîngerea la limită suferită la Craiova, și-a păstrat poziția printre fruntașele ultimului campionat, o poziție ce surprinde plăcut dacă ținem seama de rivna cu care a fost obținută.

În zona fierbinte a retrogradării, remarcabilă rămîne cursa echipei Flacăra, învingătoare cu o etapă în urmă în fața brașovenilor chiar la ei acasă și apoi din nou la Moreni, asupra Gloriei din Buzău (a cărei poziție pare definitiv compromisă, lăsîndu-i-se doar rolul de a arbitra în etapele viitoare prin jocurile de la Petroșani cu Jiul și de la Buzău cu Rapidul candidatura pentru o altă înscriere la eșalonul secund). Flacăra, cu patru puncte obținute în aceste două etape, egalează Jiul în clasamentul la zi și, totodată, „la adevăr", făcînd lupta pentru păstrarea locului în prima divizie și mai dramatică și mai interesantă. De la această parte de clasament, deci, încă ne mai putem aștepta la surprize, căci, nu mai departe de etapa viitoare, un meci cum este acela de la Brașov, dintre ocupanta locului 13 și Jiul, poate aduce răsturnări spectaculoase într-o eventuală victorie a oaspeților.

Aceste două ultime etape au relansat însă o altă întrecere, la fel de palpitantă, la fel de plină de neprevăzut între aspirantele la un loc în Cupa U.E.F.A., cu atît mai mult cu cît confirmarea celei de-a treia participante dintre echipele românești în competiția 3 a fotbalului european dă speranță unor echipe al căror orgoliu, se pare, fusese adormit pentru o vreme. Oricum mai bine mai tîrziu... F.C. Argeș, care pierduse cu o etapă în urmă două puncte pe terenul contracandidatei sale F.C. Olt a mai pierdut, iată, în această ultimă întîlnire un punct prețios acasă, în compania băcăoanilor, intrînd astfel în rîndul celor trei cu plus unu la adevăr (alături de Petrolul și F.C. Olt), principalele aspirante la un loc pentru cupele europene, la care se adaugă echipa craioveană (zero la adevăr) cu un meci mai puțin la activ. Un grup aproape compact din care se va alege cea de-a treia reprezentantă a fotbalului nostru în cupele europene.

Etapa cu numărul 30 s-a încheiat, aducîndu-ne totuși prea puține clarificări pentru zonele cu probleme ale campionatului, lansat iată într-un finiș ce ne ține cu sufletul la gură. Ea ne-a adus totuși un număr important de goluri (Steaua a înscris nu mai puțin de șapte stabilind și scorul etapei, apoi Corvinul cu alte cinci sau egalurile înregistrate la București și Galați, unde s-au totalizat 14 goluri) și speranța că fotbalul nostru poate fi și spectaculos, dar că poate înregistra și un plus de valoare. Spunem aceasta nu întîmplător, ci, mai ales, cu gîndul la confruntarea din 10 iunie de la Copenhaga unde echipa noastră olimpică urmează să întîlnească pe aceea similară a Danemarcei. Pauza creată pentru această nouă încercare de afirmare a valorii fotbalului nostru pe plan internațional poate fi un adevărat bun care să le indice olimpicilor noștri drumul spre un rezultat favorabil dătător de speranță pentru o dorită calificare la turneul final.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Cronica șoselei

Un cărucior

Pe trotuarul larg, străjuit spre stradă de straturi lungi și înguste de flori ornamentale, s-au întîlnit două foste colege de facultate. „Irina ce cauți tu aici, în urbea noastră ? De ce nu mi-ai telefonat că vii ? Te-ar fi așteptat Marian la gară". Întrebările se succed cu repeziciune din amîndouă părțile. „Trecu un deceniu de cînd nu ne-am văzut. Mă bucur pentru tine, Luminița. Uite unul în brațe, altul în pintece, văd un băiețel în cărucior. Așa pare, băiat, nu ? Dar cel care împinge cărucul e tot al tău ? Scumpa mea m-ai uimit. Ai progresat nu glumă în anii ăștia !" Fața smeadă, cu trăsături regulate, fine a femeii îmbrăcate într-o rochie mov, strînsă pe trupul bine proporționat, frumos, devine tristă. „Eu pe planul ăsta al familiei, n-am realizat nimic. Ghinion amestecat și cu pripeală din partea mea. Căsătorită și divorțată de două ori. Eu, cu ce să mă laud ? Apartament, mașină, haine. La ce-mi folosesc toate astea dacă n-am liniște sufletească ? Pe cînd tu, la 35 de ani, ai trei copii, în curînd patru. Felicitări ! Sînt aici în interes de serviciu. Stăm doar - azi. Sîntem un grup. Facem o documentare în cîteva fabrici de profil. Trebuie să știi că am devenit o specialistă redutabilă în specialitatea pe care am făcut-o împreună. Tu mai lucrezi ? „Cum să nu ? Mă ajută mama la copil. Am realizat și eu cîte ceva pe plan profesional. Sînt coautoare la o lucrare de specialitate care a apărut recent". „Ca să vezi, uite că se poate să crești copii și concomitent să scrii cărți. Bravo Luminița !" După 10 ani au ce să-și povestească, nu glumă. Și femeile continuă să depene amintiri, să se informeze despre foștii colegi. „Știi că Brăescu, ăla mucalitu, a ajuns director ?" „Află că Sinziana e și ea aici în oraș. M-a întrecut, are cinci pruncі. Cel mare e în clasa a IV-a..."

Troleibuzul a plecat de la stația terminus spre centru. Predomină un anumit gen de călători. Personalul de la Institutul de proiectări și elevii din clasele mai mari ai liceului amplasat la doi pași de capul de linie. Un grup de fete șușotesc pe ultima bancă. Din cînd în cînd izbucnesc într-un rîs zgomotos. Doi băieți se contrazic asupra rezolvării unei probleme. Pentru a pune capăt contrazicerii, unul din ei extrage din servieta plină cu cărți. Găsește pînă la urmă manualul și acum se uită curioși să afle adevărul.

„Mamă, pot să trec strada ? E liber. Vlăduț a început să plîngă. Îi place să circule nu să stea într-un loc". „Plimbă-l aici, pe trotuar, și mai ales vorbește-i. Știi că slăbiciunea lui e conversația. Vino deocamdată s-o cunoști pe tanti Irina. A fost colega mea de facultate. El e Gelu, sprijinul meu de bază, că Marian e de dimineață pînă seara la uzină". Băiatul face o plecăciune ușoară spre tînăra femeie și se prezintă puțin intimidat. „Gelu Raicu. Mă iertați, d-nă, nu pot abandona vehiculul". Femeia rîde, surprinsă de limbajul puștiului. „Auzi ce exprimare, la doar 6 ani".

În autovehiculul de transport în comun, șoferul își continuă șuета cu colegul de serviciu. Au început-o în clipa plecării troleibuzului din stație. Tematica discuției extrem de diversă. „Cică nea Fane e în bîză. Îmi pare rău, e băiat simpatic. Omul, pe măsură ce a văzut că-i merge, s-a lăcomit. Fixase tarif pentru toate cele. Pînă și pentru umflatul unui cauciuc ciupea ceva. Mi-a fost chiar milă de Alexandra, o știi, fata aceea mică și slăbuță. Are 4 copii și-i operată la coloană. L-a rugat pe Fane : „Ajutați-mă, rugați un băiat să-mi înlocuiască roata din spate, știți că eu nu mă pot apleca. Și, la urma-urmei, dînci n-am putere". Pînă nu i-a luat 20 de lei nu s-a lăsat. Eu înțeleg, cînd primești o mașină nouă, ești dispus să dai ceva, deși ți-o repartizează după criterii stabilite în instrucțiuni, dar nici așa să jefuiești ca-n codru". Celălalt îl aprobă : „Așa-i, Bratule, parcă cu puțini bani i-am dat ? Acum i s-a înfundat. Prea mult a mers ulciorul lui la apă. Ani în șir". Șoferul e absorbit complet de discuție. Acum a intrat în vorbă și o femeie. Taximetristă ieșită din schimb. Părul blond, ondulat, ochelari de vedere care-i dau o înfățișare de intelectuală, îmbrăcată cu gust, vorbește calm, potolit, se exprimă corect, gesturile îi sînt parcă calculate. Sînt angrenați într-o discuție despre mașini, despre performanțele lor. Femeia e citită. Îi pune pe cei doi descoperi în încurcătură, punînd în discuție diferite probleme tehnice. Bărbații se simt onorați de prezența colegei lor de la taximetre. După ce coboară din mașină se simte în urma ei un miros de colonie nu chiar de mina a doua. „Vezi, are doi ani de facultate, știe două limbi străine și nu-i e rușine să fie taximetristă Uite la ea, o adevărată doamnă". „Vezi că ăla umblă pe două cărări, Bratule !" În față, spre stînga, un tip înalt, costeliv, se avîntă spre partea opusă a străzii într-un mers dezordonat. Parcă ar fi o mașină intrată în derapaj. Bratu dă un claxon puternic care parcă îl trezește pentru moment din beție pe lungan. Se oprește clătinîndu-se și uitîndu-se chiorîș spre postul de pilotaj al autovehiculului.

La vreo 50 de metri în fața mașinii se observă cărucior împins de puști. Nu-i chiar pe zebră, ci la cîțiva metri de ea. Gelu se amuză de vorbirea frățiorului său. Bagajul relativ redus de cuvinte al celui mic e completat de o gestică teribil de amuzantă. Acum, de pildă, încearcă să-l convingă pe Gelu s-o aducă în cărucior și pe surioara lui. „Căruțu e pentru gemeni. Avem loc amîndoi, nu-i așa ? Te rog Geluțu meu drag". Frățiorul cel mare rîde în hohote „Auzi mamă ce mai vorbește frate-miu". Mama nu e în apropiere. Conversează în continuare cu fosta colegă. Irina îi povestește despre cele două căsătorii ratate.

„Puștiul nu te-a observat, Bratule. Redu din viteză". „Mă-sa doar nu-l nebună să lase doi copii mici fără supraveghere. Uite-o, cred că-i ea de stă la taclale ceva mai departe". Bratu, folosește tehnica lui: claxonul, a cărui întrebuințare sadică la cîțiva metri de potențialele victime chiar îl amuză. Un sunet strident și o fandare spre stînga. Băiețelul înspăimîntat rămîne nemișcat, blocat. Stringe puternic rama de metal nichelată a căruciorului. Mama se repede spre micul vehicul. Are de parcurs 7—8 metri. Distanța e prea mare pentru a mai putea interveni. Bratu mai dă un claxon și mărește bucla virajului. Căruțul este lovit de roata din spate a troleibuzului. Vlăduț cade peste frățiorul lui și amîndoi sînt proiectați pe trotuar. Mama și colega stau în continuare de veghe la reanimare. „Gelu are două fracturi, la mînă și la piciorul drept. Starea celui mic e mai critică. „Nu, nu vă pot spune încă nimic cert", îi răspunde medicul mamei, al cărei păr a devenit aproape alb în numai 24 de ore

VICTOR BEDA ■

Civilizația sportului

Să ne amintim

Natura a binecuvîntat lucrarea sa cea mai perfectă — omul — cu o facultate neprețuită: memoria. Datorită ei omul acumulează experiență pe care o folosește pentru a-și înnobila ființa, existența și creațiile sale. Amintirile garantează continuitatea, la nivel de individ, de națiie sau de umanitate. Prin ele știm în fiecare clipă de unde am plecat, pe unde am trecut, pentru a ajunge acolo unde am țintit să ajungem. Amintirile ne tonifică fibrele sufletului, ne oțelesc brațul, ne ascut mintea, ne dau suportul necesar pașilor înainte. Și în viața personală și în cea socială și — fără îndoială — în sport. Oamenii fără amintiri sau care nu știu să le folosească sînt ființe handicapate, balast al colectivelor din care fac parte. De aceea ni se pare a fi de domeniul civilizației să ne amintim din cînd în cînd de înaintașii noștri, de faptele și gîndurile lor.

Vom încerca să readucem în actualitate unele persoane și realizări care, la timpul respectiv, ne-au umplut inimile de mîndrie și fericire și pot constitui un stimulent pentru generațiile tinere care nu mai au de unde să știe aceste lucruri. Pentru că nu este tot una — ca putere de convingere — să-ți spună antrenorul: „Ehe, pe vremea mea..." și cu totul alta să auzi sau să citești cuvintele — vibrînd și acum de emoțiile trăite — ale eroilor respectivi.

Să ne amintim...

„Mi-ar fi aproape imposibil să descriu imensa bucurie pe care am trăit-o, eu ca și toți ceilalți componenți ai echipei Românie, atunci cînd, pe stadionul „23 August", zeci de mii de spectatori ne răsplăteau cu aplauze pentru acel memorabil 11—5 reușit în fața echipei de rugby a Franței, considerată cea mai bună din lume. Poate și mai greu îmi este însă să redau încrederea și emoția care ne-au stăpînit înaintea meciului revanșă de la Bayonne. Nu mai aveam acum alături de noi publicul care să ne încurajeze, să ne susțină, iar francezii, desigur, se pregăteau să arate că rezultatul de la București era întîmplător. De altfel, specialiștii francezi puneau în discuție numai scorul la care aveam să fim învinși. N-au vrut să țină seama de înfrîngerea de la București și nici de valoarea și puterea de luptă a echipei noastre. Dar, acolo departe de patrie, la Bayonne, rugbyștii noștri și-au confirmat din nou valoarea, cucerind, fără falsă modestie, galoanele consacrării. La Bayonne, a învins excelenta pregătire fizică și tehnică a echipei noastre, dar în același timp și-au spus cuvîntul moralul nostru, spiritul de echipă, voința și puterea de luptă a fiecărui jucător. Cu mare greutate și cu mult noroc echipa Franței a reușit să nu părăsească terenul din nou învinsă mulțumindu-se cu un rezultat de egalitate...".

Sînt cuvintele lui Viorel Moraru, maestru al sportului, pronunțate la sfîrșitul anului 1961, an — într-adevăr — al consacrării rugbiului românesc în arena internațională. Consacrare pregătită în ani de trudă necintărită, neostenită, neprecupețită. Cuvintele pline de emoție și justificată mîndrie ale marelui sportiv ne fac — iată — și pe noi să vibrăm ca în acea vreme. Și să ne punem îndreptățita întrebare: su avut acei sportivi condiții de pregătire mai bune decît cei de azi? (La 28 mai 1987, în cadrul Cupei Mondiale, Franța — România — 55—12!!). Cine și ce îi împiedică pe actualii noștri reprezentanți în acest minunat sport să-și reprezinte țara cel puțin la același nivel? Să îi întrebăm chiar pe ei dacă explicația se găsește în preajma lor sau nu cumva chiar în ei înșiși.

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Cupa municipiului București

În absența unor comunicări directe de la Cupa Mondială de Rugby, iubitorii sportului cu balonul oval din țara noastră au putut urmări **Cupa R.C. Grivița Roșie de Rugby—VII**, asupra căreia am făcut comentarii în numărul trecut al revistei, iar în duminica trecută, pe Stadionul Tineretului s-a încheiat **Cupa Municipiului București**, care a revenit echipei **Dinamo**, prin victoria din finală asupra echipei **Olimpia — Mașini Grele**, cu scorul de 25—7 (6—7).

Pentru locurile 3—4, **R.C. Grivița Roșie** a învins **Gloria — Buc.** cu 28—9 (16—9).

Această Cupă, organizată prin grija Comisiei municipale de rugby, în care activează entuziaștii Cristea Ștefan, Spinei Viorel, Zamfir Dumitru și profesorul Beciu V., are o particularitate regulamentară favorabilă jocului „deschis" și atacului permanent „la mînă, prin pase în plină viteză, determinîndu-se totodată condiția fizică superioară și perfecționalitatea tehnicității, atît individuală cît și de compartiment. Este interzisă lovitura de picior **direct în tușe**, fiind amendată cu o lovitură de picior de pedeapsă, astfel că, volens-nolens, formațiile preferă „să joace" balonul în teren, jucătorii fiind siliți să practice **pasa și placajul.**

Se înscriu, astfel, mult mai multe eseuri prin faze de **rugby autentic**, jocurile devin mai spectaculoase iar scorurile sînt mai bogate și echilibrate, după cum atestă următoarele rezultate înscrise în cele trei etape ale acestei Cupe : **Dinamo — Contactoare Buzău 40—28 (22—13), Gloria București — Rapid 22—18 (9—3) ; I.M.G.B. — C.S.U. Construcții 21—18 (12—6) ; Dinamo — Gloria 44—19 (20—7) ; Mașini Grele — R.C. Grivița Roșie 25—20 (16—1) ; C.S.U. — Construcții — Energia 13—12 (6—6) ; Contactoare — Rapid 18—14 (9—10) ; Rapid — Energia 21—7 (7—0).**

TUDOR GEORGE ■

Toată lumea face sport

● **A 32-a finală a „Cupei campionilor europeni" la fotbal s-a încheiat cu a treia victorie consecutivă a fotbaliștilor latin, portughezii de la F.C. Porto continuînd seria succeselor lui Juventus Torino și Steaua București.** ● **Numită de unii comentatori „finala răniților" (aluzie la indisponibilitățile din cele două formații, în special a lui Augenthaler de la Bayern Munchen — accidentat, dar și suspendat, de altfel, — și a brazilianului Casagrande, (de la învingători) partida decisivă a fost cîștigată de echipa mai bună, chiar dacă pronosticurile — de fapt, automatismele noastre — o treceau în rîndul out-siderilor.** ● **În preajma finalei, agenția de presă a țării gazdă, APA-Viena a difuzat un clasament al cupelor europene, folosind criteriul „aurului" de la Olimpiade, „C.C.E." reprezentînd metalul cel mai prețios, „Cupa cupelor" — argintul, iar „Cupa U.E.F.A." bronzul. În această ierarhie primul loc este ocupat de Anglia (8—5—9), România situîndu-se pe poziția a 8-a. Clasamentul consemnează doar 14 din federațiile membre ale U.E.F.A., numai echipe din 8 țări cucerind cea mai importantă competiție intercluburi.** ● **Tenismanul american John McEnroe continuă să fie clientul numărul 1 al consiliului de disciplină al A.T.P.. La recenta competiție pe echipe de la Dusseldorf, McEnroe s-a retras de pe teren, jignind, în trecere, și arbitrii. Urmarea : 5 000 dolari amendă și o posibilă suspendare, care ar pune sub semnul întrebării prezența americanului la Wimbledon. Și asta după ce a fost eliminat chiar în primul tur la Roland Garros.** ● **Apropo de transferuri, Hermann Neuberger, președintele federației vest-germane de fotbal, a declarat că actualul căpitan al formației R.F. Germania, Klaus Allofs, nu va mai purta niciodată banderola de onoare, în urma plecării în Franța, la Olympique Marsilia. Cum K. H. Rummenigge jocă la Internazionale Milano, iar Rudi Voeller va pleca, din toamnă, și el în Italia, la AS Roma, funcția de căpitan al selecționatei vest-germane va fi încredințată liniilor dinapoi.** ● **De necrezut ! La un meci de cricket, acel joc pașnic, care trenează, întrerupt de ceremonia ceaiului „de la ora 5", care evocă mai mult o serbare cîmpenească decît o dispută sportivă, au fost arestați 20 de spectatori din specia cunoscuților „hooligans" în timpul meciului dintre echipele Angliei și Pakistanului desfășurat la Birmingham, suporterii oaspeților au fost loviți sălbatic de cîțiva englezi. Unul dintre pakistanezi se află în stare gravă, avînd vena iugulară secționată cu o sticlă. Este evident, ca și la fotbal, că nu sportul creează această violență în tribune, cricketul fiind o disciplină ce naște pasiuni domolite...**

LUCIAN OPREA ■

Comentariul săptămînii

Dimensiunile lumii a patra

A avut şi are încă o mare circulaţie prejudecata — evident, o prejudecată interesată — că de sărăcie se poate vorbi numai în ţările sărace, slab dezvoltate, cum sînt multe din cele care alcătuiesc aşa-numita lume a treia. Săracii ar fi doar acolo, şi problema izbăvirii de sărăcie pe mapamond s-ar suprapune, de fapt, cu cea a dezvoltării. În ceea ce priveşte ţările bogate, în ele, după aceleaşi păreri, situaţia ar fi următoarea : ar exista un grup destul de restrîns de mari bogătaşi, apoi, imensă majoritate, de 90 la sută sau chiar mai mult, a populaţiei, care alcătuieşte pătura de mijloc unde intră oameni ce trăiesc la un nivel decent, şi, în sfîrşit, un mic număr de indivizi izolaţi care trăiesc în sărăcie, însă nu din cauze obiective, structurale, ci din pricina unor defecte ale lor : sînt leneşi, nedescurcăreţi, păguboşi etc. Numai datorită acestor cusururi cetăţenii din categoria săracilor, puţini la număr, nu-şi pot găsi locul în lumea liberei iniţiative, fiind deci vorba de o selecţie naturală.

Dar prejudecata la care ne-am referit, deşi încă în fiinţă, a început în ultimii ani să piardă teren într-un ritm accelerat. Pentru că deşi imensa majoritate a săracilor de pe planeta noastră se află într-adevăr în ţările sărace, deşi formele de manifestare şi nivelurile stării de pauper diferă, şi uneori foarte mult, între categorii de ţări, numărul dezmoşteniţilor din statele dezvoltate a crescut aşa de mult, încît fenomenul nu numai că nu mai poate fi neglijat sau negat, dar provoacă îngrijorare factorilor politici, opiniei publice. Datele statistice atestă că numărul săracilor din ţările bogate se ridică la 100 de milioane de oameni, dintre care 34,4 milioane în Statele Unite (14 la sută din populaţia ţării), 10 milioane în Marea Britanie, 11,5 milioane în Italia, 8 milioane în Franţa. Prin urmare, elementul calitativ nou în lumea a patra, cum sînt numiţi de cîţiva ani încoace săracii din ţările bogate, îl constituie dimensiunile acestei lumi. Aceşti săraci nu mai alcătuiesc o minoritate, dacă nu neglijabilă, în orice caz aptă de a fi lăsată în seama societăţilor de binefacere, ci s-a transformat într-o pătură largă a populaţiei, cu implicaţii socio-politice şi economice dintre cele mai adînci în viaţa societăţii..

Cine sînt cetăţenii lumii a patra ? Ei sînt, mai întîi de toate, oameni care n-au un loc de muncă stabil, şomeri, totali sau parţiali. Şomajul este, de departe, sursa principală a sărăciei. Se mai cuprind apoi aici bătrîni sau oameni cu capacitate redusă de muncă, familii cu mulţi copii şi cu venituri reduse şi alţii. Mulţi săraci n-au un acoperiş deasupra capului, înnoptează pe străzi, în staţiile de metrou, sub poduri. Un mare număr dintre ei locuiesc în imobile insalubre, fără un minimum de confort pentru un trai onorabil. Locuitorii lumii a patra sînt cei care fac coadă la supa populară, cei care, cînd se îmbolnăvesc, n-au cu ce să-şi plătească medicii şi medicamentele, cei care nu se pot instrui şi califica. Din aceste motive, în rîndurile săracilor se înregistrează, după cum scria „Guardian", o morbiditate şi o mortalitate ridicată, speranţa de viaţă fiind cu 10—15 ani mai mică decît media.

Situaţia locuitorilor lumii a patra este pusă în legătură şi cu drepturile omului. Pentru ei, pentru această sută de milioane de săraci, drepturile politice şi civile practic sînt anulate, întrucît lipsa de drepturi economice face imposibilă orice participare la viaţa politică. Iată ce scria, în acest sens, cunoscutul cotidian vest-german „Die Welt" : „Adevărul trist este că drepturile şi şansele în viaţă ale unei persoane din ţările cele mai dezvoltate, care se consideră şi cele mai democratice, depind în ultimă instanţă de avere, de bani. Cît priveşte pe cei atinşi de «virusul sărăciei», aceştia sînt plasaţi la periferia societăţii. Aceste cohorte de pauperi, lumea de la baza scării sociale, sînt practic lipsite de drepturi şi de orice şanse de viaţă. Aceştia nici măcar nu-şi pun problema să participe la vot, fără a se mai pune problema de a fi aleşi, într-atît sînt de preocupaţi de ziua de azi şi de cea de mîine".

Dimensiunile lumii a patra sînt, după cum rezultă din toate datele de ultimă oră, suficient de ample — şi în continuă expansiune — pentru ca problema acestei lumi să poată fi considerată ca una din cele mai importante ale lumii contemporane, de a cărei soluţionare depinde viaţa şi existenţa a zeci şi zeci de milioane de oameni.

ION D. GOIA ■

Cursa spre Marte trage la peron

Da, tehnic şi economic vorbind, explorarea planetei roşii este posibilă, se afirmă la NASA după publicarea unui studiu realizat de specialişti ai Agenţiei Spaţiale Americane şi ai laboratorului naţional de la Los Alamos. Acest raport, ale cărui principale elemente au fost prinse într-o sinteză dată publicităţii, este cel mai serios şi competent document de acest gen realizat în S.U.A. asupra planetei Marte. El confirmă interesul crescînd al cercetătorilor americani pentru îndepărtatul vecinşor al Pămîntului şi, bineînţeles, optimismul lor vis-a-vis de cucerirea acestei ostile planete. Dr. Paul Keaton de la laboratorul din Los Alamos care a supervizat acest studiu arăta că există două probleme cărora trebuie să li se dea un răspuns clar înainte ca oamenii să încerce un lung voiaj prin cosmos. Prima se referă la impedimentele create de gravitaţie, cea de-a doua la pericolul pe care-l prezintă radiaţiile solare. Spre deosebire de cosmonauţii sovietici care şi-au multiplicat zborurile de lungă durată în spaţiu şi, într-un fel, s-au obişnuit cu modificările gravitaţionale, americanii n-au decît o experienţă limitată asupra dificultăţilor ridicate de acest gen de misiuni. Experţii americani consideră că un periplu spre Marte poate dura 2—3 ani. Dar recordul american de durată a unui sejur în spaţiu deţinut din 1973 de astronauţii Gerald Carr, Edward Gibson şi William Pogue la bordul laboratorului orbital „Skylab" nu este decît de 84 de zile. Este o problemă serioasă afirmă acelaşi dr. Keaton, dar cunoaştem cîteva soluţii. Una dintre acestea ar fi crearea unei gravitaţii artificiale în interiorul navei. După el, razele cosmice constituie însă cel mai mare pericol asupra echipajului unei nave spaţiale. Împreună cu acestea dar şi mai dăunătoare sînt radiaţiile provocate de erupţiile solare. Viitorii colonizatori ai planetei vor trebui să se adăpostească în cazemate subterane pentru a se proteja de nocivitatea radioactivităţii. Cercetătorii de la Los Alamos au studiat mai multe scenarii pentru apropiatele misiuni spre Marte.

Unul dintre acestea prevede trei misiuni simultane care vor explora timp de 30—60 de zile diferite regiuni ale planetei pentru a găsi locurile cele mai potrivite în vederea amplasării unor baze permanente. Misiunile următoare vor fi consacrate trimiterii de vehicule de transport (cum a fost Lunar Rover utilizat pe Lună) şi de echipamente pentru producerea energiei.

Echipajele primelor zboruri vor fi alcătuite din 6 astronauţi : patru care vor coborî pe Marte şi doi care vor rămîne pe orbită pentru a studia satelitii Phobos şi Deimos, cele două luni ale planetei roşii. Conform studiului, costul unui program de explorare va fi de 30—40 miliarde dolari. Programul Apollo, care a culminat cu cucerirea Lunii a costat, la valoarea din 1986 a dolarului, jumătate din acest preţ. În scurt timp, adică pînă în 1990 NASA va expedia spre Marte o sondă foarte sofisticată — Mars Observer — pentru studierea aprofundată a suprafeţei planetei, atmosferei sale şi cîmpului magnetic.

În curînd deci, adică în 15—20 de ani, vom avea din nou posibilitatea să constatăm cum incredibilul devine credibil, cînd ochii noştri vor pipăi amprentele paşilor primului OM care poartă cu el sămînţa înţelepciunii unei civilizaţii milenare. Vă mai aduceţi aminte de nopţile cînd aşteptam cu febrilitate imaginile uşor încetoşate din care se desprindea silueta lui Neil Armstrong încercînd să facă jogging prin praful lunar ? Şi ce puţin timp a trecut de atunci, şi ce sceptici eram. Aşa că, de ce nu, pe Marte ?

IOAN ROŞCA ■

Optica — electronica secolului XXI

Începe o nouă eră în tehnică! Laserii, fibrele de sticlă ultrapură, explozia în materia fibrelor optice, noile materiale exotice tind să înlocuiască gadgetul electronic. În mai puţin de un deceniu aceste invenţii au făcut pasul de la laborator spre producţie. Acest lucru a făcut să se vorbească de o eră a opticii. După părerea lui Robert Spinrad de la firma Xerox „optica va reprezenta în secolul al 21-lea ceea ce a reprezentat electronica în secolul al 20-lea".

Miliarde de dolari au fost investiţi pentru cercetare în acest domeniu, considerat de mare viitor. Este adevărat că în prezent beneficiile sînt de 10 miliarde de dolari (comparativ cu 200 de miliarde de pe urma electronicii), dar ritmul de creştere al veniturilor în domeniul opticii este estimat la o rată anuală de 30—50 la sută (faţă de 5—10 la sută în industria electronică!).

Primul beneficiar al noilor tehnologii este sectorul comunicaţiilor : prin fibrele optice se pot efectua mult mai multe convorbiri şi cu o fidelitate superioară în redare. Fibrele optice pot „cără" sute de milioane de biţi pe secundă. (Pentru o imagine color este nevoie de 90 de milioane pe secundă, iar un fir obişnuit de cupru „duce" doar 144 000 de biţi pe secundă).

Cea mai spectaculoasă aplicare s-a făcut în domeniul compact discurilor care constituie un adevărat boom pe piaţă. Ele au un volum mic, o mare capacitate de înmagazinare, o redare Hi-Fi şi, datorită sistemului digital, o „viaţă" nelimitată. Capacitatea de stocare — pe un disc cu diametrul de 4,7 inch se pot înmagazina echivalentul a 250 000 de pagini dactilografiate — face ca bibliotecile să fie foarte interesate de noua descoperire.

Dar cursa cea mai aprigă se desfăşoară în domeniul creării primului computer pe bază noilor descoperiri. Acest fapt, considerat acum cîtiva ani o imposibilitate, începe să prindă viaţă. Realizarea noului computer ar face să crească viteza de lucru de 1 000 de ori faţă de cel mai modern super computer actual. Firma AT&T a făcut în acest domeniu un prim pas realizînd echivalentul optic al unui tranzistor. Pe de altă parte japonezii lucrează la un hibrid care să combine cele mai eficiente aspecte ale electronicii şi opticii.

Faţă de aceste realizări Jules Verne pare un naiv, dar eu mă gîndesc la o caricatură în care un băieţel, înconjurat de tot felul de gadgeturi electronice, este ameninţat de mama lui : „dacă nu înveţi să citeşti nu ai să ştii ce program e la televizor !".

DAN DANUŢ DORU ■

Unde ne sînt anonimii ?

Se tot aglomerează în dreptul nostru veşti despre cum ne vom spune la telefon, de dragul adiţionalelor, tot felul de lucruri importante, în zilele ce vin. Pricepuţii în telefonie se grăbesc deci să ne asigure că repede-repede vom întoarce spatele bunului — nostru — la toate telefonul de azi pentru a face loc pe etajera de acasă ori de la birou, nepotului său, dumnezeu ştie cum îi vom zice. Dar pînă la a-i fixa locul onomastic sîntem invitaţi să reţinem cîte ceva din alura lui de june-prim pe bulevardele comunicării.

Elementul în plină ofensivă îl constituie trecerea în sistem numeric. Formula clasică de transmitere a vocii prin fir sub formă ondulatorie şi-a acceptat vîrsta de pensionare. În locul rămas vacant va avansa cît de repede îi va sta în putinţă stilul ultramodern, cel numeric. Modificare de substanţă care angajează schimbări multiple cu avantaje pe toate fronturile. Parcă tematori să nu cumva să ne trezim la uşă cu asemenea chestii cărora nu le vom da drumul în casă pentru că nu ştim a le manevra, oameni de bine spun cam ce ne aşteaptă. În noua situaţie, circuitul telefonic va fi în stare să asigure un trafic informaţional de 15 ori mai intens decît în momentul de faţă. Situaţie în care se lasă loc pentru fel de fel de manevre. Să zicem că eşti în dialog telefonic cu vecinul de la etajul de dedesubt, explicîndu-ţi ei cum echipa lui favorită a înscris în deplasare opt goluri unul mai frumos decît altul. Tocmai atunci, eşti sunat de colegul de birou pentru a te invita la o partidă de tenis a doua zi la amiază. Circuitul de rezervă te avertizează de intenţia acestuia de a-ţi vorbi, lăsîndu-ţi numărul de telefon la care îl găseşti. N-ai decît să preiei legătura pentru a vorbi, şi cu el, în acelaşi timp. Se întîmplă ca soţia să prelungească — e drept rar, nu-i aşa ? — convorbirea cu o colegă de liceu ? Nimic mai simplu, poţi vorbi şi tu cu cine pofteşti folosind un alt aparat din acelaşi circuit.

Ni se ia de pe cap şi grija că n-am fi acasă tocmai cînd sîntem căutaţi pentru veşti urgente. Un aparat cît o săpunieră, funcţionînd cu infraroşii, poate fi folosit pe o rază de 10—15 metri în jurul unei borne, fixată pe o masă de restaurant sau în orice altă zonă cu căutare. Folosind un cod anume vei transfera în seama aparatului la purtător ceea ce îţi este trimis prin telefon la numărul de acasă la ora dinainte fixată.

Avem asigurări că şi videofonul se străduieşte să ne vină aproape. Să înţelegem din aceasta că tehnicienii transpiră în a găsi schema nimerită astfel ca în timp ce pe un canal recepţionăm vocea, pe un altul să ne parvină pe micul ecran chipul diafan al colegului trezit de noi la 3 noaptea pentru a-i ruga să ne confirme că nu şi-a schimbat numărul de telefon.

Rămînem, pînă una alta, cu gîndul la vocea noastră „numerizată". Lucrurile au fost astfel gîndite încît în momentul cînd ne sună telefonul, pe ecranul cu cristal lichid apare şi numărul persoanei care ne face acest hatîr, ba chiar şi numele său. Îţi rămîne ţie, solicitatorul, să te decizi între : a răspunde, a-l ruga, prin intermediul microprocesorului, să revină la o oră anumită ; să-l ignori cu bună ştiinţă.

Avantaj — primiro, desigur, cîtă vreme nu mai ai nevoie să-ţi instrumentezi copilul cu aceleaşi îndelung verificate cuvinte („Tăticu nu este acasă, staţi să-l întreb cînd vine"). Ce te faci însă cu bunii noştri prieteni-anonimii, care, poftim, pas de mai dă telefon pentru a informa pe soţia celui mai bun amic despre faptul că şedinţa nu s-a terminat şi degeaba crede dumneaei că sîntem împreună la o bere. Bine spun cei care afirmă că în partida Gutenberg—Marconi la acest capitol cel dintîi se dovedeşte, de departe, mai sigur pe picioare.

NEAGU UDROIU ■

Bachus în Japonia

Deşi de sorginte europeană, Bachus, ca zeu mare ce este, se plimbă nestingherit în toată lumea. Desigur, nu putea să nu ajungă şi în Japonia. Despre peripeţiile lui acolo aflăm dintr-un număr recent al ziarului „New York Times", ediţia care apare la Tokio.

De obicei, scrie ziarul, japonezii nu comit la locul de muncă nici un fel de „abateri". După lucru însă, e cu totul altceva. Mulţi dintre ei, care în timpul zilei au fost întruchiparea politeţei şi a bunei cuviinţe, seara, înfundaţi prin baruri şi berării, se îmbată în aşa hal că de-abia mai nimeresc acasă. În trenurile care se îndreaptă pe la 11 noaptea din centru Tokio-ului spre suburbii, poţi vedea cum businessmanii onorabili zac literalmente unul peste altul. Un astfel de ritual de seară la Tokio îi frapează mai ales pe străinii care vin prima oară în Japonia, întrucît el contrazice imaginea tradiţională despre japonezi ca oameni reţinuţi şi prudenţi. După sake (rachiu de orez de tărie mijlocie) şi whisky, cererea cea mai mare o are berea. Conform datelor statistice, din ianuarie şi pînă în noiembrie 1986 în reţeaua comercială a ţării au fost introduşi, în medie, 32,5 milioane de litri de băuturi spirtoase pe lună. În decembrie, această cifră a ajuns la 47,8 milioane de litri. După aserţiunile farmaciştilor, concomitent a crescut şi cererea de medicamente pentru bolile de stomac.

Sînt în Japonia, fireşte, mulţi oameni pe care consumul mare de alcool îi îngrijorează şi care se luptă să-l frîneze. Unul dintre ei este şi doctorul Hiroki Kono de la Spitalul Naţional din Kurihama. Potrivit cercetărilor întreprinse de el, din 120 milioane de japonezi, cel puţin 2,2 milioane sînt alcoolici. Desigur, e mai puţin decît în S.U.A., unde sînt înregistraţi 10,6 milioane de alcoolici ; cu toate acestea, problema este deosebit de acută. Datele arată că 20 la sută din japonezi folosesc băuturi spirtoase în fiecare zi. O îngrijorare din ce în ce mai mare provoacă medicilor creşterea numărului de femei care beau. Cu 15 ani în urmă, din 36 de pacienţi ai doctorului din Kurihama, doar unul era femeie. În prezent, acest raport este de 8 la 1. Hiroki consideră că în Japonia se alocă puţine fonduri pentru vindecarea de alcoolism şi pentru cercetările în această problemă. Numai în două spitale naţionale există saloane speciale pentru tratarea alcoolicilor, iar în ţară sînt, pentru acest scop, mai puţin de 4 000 de paturi. În ciuda acestor evidenţe, reprezentanţii marelui business nu vor să recunoască existenţa problemei alcoolismului. La fel, administraţia şcolilor se pronunţă împotriva efectuării de cercetări în această chestiune, întrucît îi este neplăcut să recunoască faptul că elevii consumă băuturi spirtoase.

Unii cred, arată ziarul menţionat, că se pot mingîia cu existenţa unor deosebiri între băutorii din Japonia şi cei din Europa sau America, în favoarea celor dintîi. Astfel, spre deosebire de europeni sau de americani, cea mai mare parte a japonezilor nu au în organism un ferment-cenzimă care diminuează acţiunea alcoolului înainte de pătrunderea acestuia în sînge. De regulă, chiar şi după un singur pahar de bere, japonezul se înroşeşte la faţă şi îşi pierde siguranţa mişcărilor. Se spune că acest lucru i-ar opri pe mulţi de la abuzul de băuturi spirtoase. Şi încă ceva : cei beţi au în Japonia anumite avantaje faţă de treji, deoarece se consideră că primii nu pot să răspundă pe deplin de faptele lor. Chiar şi bine cunoscuta zicere latinească „in vino veritas" este folosită într-un mod original. Mulţi japonezi recunosc că se prefac beţi cînd se adresează neoficial cu şefii lor, fapt care dă ambelor părţi posibilitatea de a-şi spune părerea în mod sincer. Mingîiere deşartă, conchide ziarul. Pentru că aceste particularităţi de mică importanţă nu pot schimba realitatea că în Japonia alcoolismul este un adevărat flagel şi că pentru combaterea lui sînt necesare măsuri hotărîte.

ION CODRU ■

A fost Dalida

Cei care o cunoșteau bine nu au fost surprinși de dispariția ei pentru că Dalida cîntăreața, Dalida vedeta, Dalida cea bogată și frumoasă nu era decît afișul publicitar dincolo de care se ascundea o mare dramă.

Totul a început într-o seară a anului 1955, cînd doi prieteni L. Morisse, director artistic la postul de radio Europa 1, și Eddie Barclay erau nehotăriți dacă să meargă la cinema sau să asiste la un spectacol de music-hall. Pînă la urmă au preferat să meargă la spectacolul muzical. După ce au ascultat mai mulți interpreți, insignifianți, chiar în momentul în care se gîndeau să părăsească localul, cortina s-a ridicat lăsînd să apară o tînără cîntăreață „exotică". Era Yolanda Gigliotti, cea care va deveni renumită sub numele de Dalida. Avea să fie o întîlnire providențială. Lucien Morisse căsătorindu-se cu tînăra cîntăreață, iar E. Barclay contribuind la lansarea ei ca vedetă.

Acest prolog de carieră, ce pare extras dintr-o frumoasă poveste cu zîne, a fost urmat de o senzațională serie de succese. Totul părea să îi reușească tinerei Dalida. Lumea o credea fericită, un om împlinit care iubește viața. Se spunea despre ea că a reușit acolo unde alte cîntărețe au eșuat : a traversat cu ușurință modele, stilurile, fiind apreciată ca făcînd parte din surpeea marilor interprete cu carieră îndelungată. A petrecut pe scenă 32 de ani din viață. În întreaga lume s-au vîndut aproximativ 85 milioane de discuri cu cîntecele ei.

Și totuși, în spatele zîmbetelor sale, a strălucirii strasurilor, a vitalității frapante, Dalida era marcată de plictiseală, deprimare, tristețe, angoasă. Cei apropiați au înțeles că era afectată de acel rău incurabil ce îi macină pe unii artiști ce-și sacrifică viața personală pentru viața artistică. O ciudată boală ce ar putea fi numită sindromul succesului. Presa franceză a dezvăluit în aceste zile, după sinuciderea cîntăreței, că Dalida ar fi avut de suferit din cauza răutății, intoleranței ce însoțește inevitabil orice formă de succes. Unii își băteau joc de strabismul ei, alții ironizau aerele sale de falsă divă, sau cîntecele sale pentru mădinete. Dar acești critici nu țineau seamă de faptul că ea se bucura de simpatia marei mase a publicului, formată din cei ce se duc la spectacole, cumpără discuri și plătesc taxele de televiziune.

Născută la Cairo la 17 ianuarie 1933, într-o familie de emigranți italieni, Yolanda Gigliotti era fiica unui violonist din orchestra operei. Corista la vîrsta de 14 ani, ea devine, patru ani mai tîrziu, manechin, cîștigînd în cele din urmă concursul pentru Miss Egipt. Părăsește piramidele pentru turnul Eiffel, cu scopul declarat de a deveni cîntăreață. După providențiala întîlnire cu L. Morisse încep succesele : Come Prima, Gondolier, Ceao, Ceao Bambina. Dar, în curînd, apar primele eșecuri. În 1966 divorțează, iar un an mai tîrziu face prima tentativă de sinucidere, ca urmare a unei aventuri amoroase ce se termină tragic. Participînd la un concurs de cîntece, alături de Luigi Tenco, suferă un eșec, neprimind nici un premiu. Luigi se sinucide... În martie 1970 își va pune capăt zilelor și L. Morisse. Dalida se retrage în solitudine în India, pentru a depăși aceste momente tragice.

Revenită pe scenă, ea învață să danseze la vîrsta de 45 de ani, și dă un show la Palatul Congreselor. De atunci se situează mereu în prim plan, contractele devenind tot mai numeroase. **În septembrie anul** acesta ar fi trebuit să se realizeze unul din visele sale : să joace într-o dramă muzicală inspirată de povestea Cleopatrei, în regia lui Vittorio Rossi.

Dar cortina a căzut înaintea premierei. Dalida a plecat așa cum a încercat să trăiască timp de 54 de ani : singură !

ION VIRGIL

Ziua lunii

Va lumina vreodată Luna atît de puternic Pămîntul încît să se poată lucra și să se citească în plină noapte ? La cel de al 32-lea Congres Mondial al Astronauților, ce a avut loc la Roma, specialiștii au arătat că este posibilă instalarea unui sistem de oglinzi pe Lună care să reflecte razele solare pentru a se economisi o cantitate importantă de energie electrică. „Pata" de lumină solară, reflectată de o oglindă cu un diametru de un metru, va avea pe Pămînt dimensiunea de 3 200—3 800 de kilometri. Cercetătorul Christian Marchal, de la Oficiul Național de studii și cercetări aerospațiale și profesor la Observatorul din Paris, a calculat că pentru a se obține echivalentul unui iluminat public, asemănător celui de noapte, pe Lună ar trebui plasate oglinzi pe o suprafață de 2 000 de kilometri pătrați, iar pentru a se obține o lumină echivalentă cu cea a Soarelui, pe toată emisfera terestră ce are fața spre satelit, oglinzile urmează a acoperi o suprafață de... 200 000 kilometri pătrați. Pentru realizarea acestui proiect urmează a se folosi o mașină a cărei posibilitate tehnică a fost demonstrată de matematicianul Neumann. Ea ar fi capabilă să fabrice, folosind energia solară și materiale extrase de pe Lună, o oglindă, care ar da naștere la o nouă oglindă și așa mai departe, în așa fel încît în cel mult un an partea dorită a satelitului nostru natural să fie acoperită cu asemenea obiecte reflectorizante. De remarcat este și faptul că proiectul „zilei lunare" și al mașinii „născătoare" de oglinzi se află în prezent, pe planșeta lui Marchal. A fost însă cerută efectuarea unor cercetări în vederea studierii ființei umane, cînd lumea va fi împărțită în oameni „activi solari" și „activi lunari" precum și de modul cum această lumină „de noapte" va influența ritmul biologic al faunei și florei în general.

Sida pe cale de a fi învinsă

Bătălia zilnică a cercetătorilor din lumea întreagă împotriva noului flagel SIDA se pare că a început să-și arate roadele. Profesorul Daniel Zagury, de la Universitatea „Pierre et Marie Curie" din Paris, împreună cu americanul Bernard Moss, a reușit prin inginerie genetică să decupeze segmentul ce programează la virusul SIDA învelișul -și să-l introducă în ADN virusului folosit la vaccinarea anti-variolică, metodă ce poate fi comparată cu o bandă magnetică la care s-a adăugat un cîntec nou. Virusul vaccinului astfel transformat își produce propriul program sub îmbrăcămintea SIDA. Aceste date, pînă nu de mult ținute secret, au fost dezvăluite de revista engleză „Nature" în martie 1987. Cu aprobarea guvernului zairez, doctorul Zagiry și profesorul Lurhuma Zirimwabagangabo, de la Clinica universitară din Kinshasa, au început aplicarea noului vaccin, numit deocamdată „DZ", întîi pe animale, iar din iulie 1986 pe oameni. În imagine vaccinul aplicat experimental pe animale.

Breviar științific

Merele și colesterolul

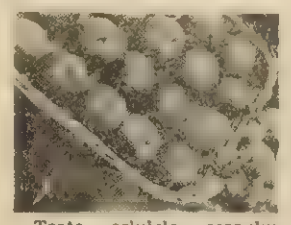

Toate celulele corpului omenesc sînt apte să fabrice colesterol, dar cele mai active sînt cele ale ficatului și intestinului. Cînd organismul are nevoie de colesterol, el este adus în țesuturile periferice, fiind transportat în singe sub formă de complexe lipidice și proteice, numite lipoproteine. Acestea sînt de două feluri și au fost numite HDL și LDL. Ultimul este răspunzător de fixarea colesterolului pe pereții vaselor, de obturarea arterelor (tromboze), de anginm pectorale și infarctul miocardic, în schimb HDL nu „ancrasează" arterele, ci din contră, le protejează. La aceste concluzii a ajuns echipa de cercetători de la Universitatea „Paul Sabatier" din Toulouse, care a studiat metabolismul colesterolului. Efectuînd o serie de experiențe pe cobai, hamsteri și iepuri, a constatat că merele introduse în hrana acestora au avut un efect pozitiv, diminuînd colesterolul și acționînd în diverse faze și locuri din organism. Astfel, acest fruct face să crească HDL, colesterolul protector, stimulînd sinteza acestuia. În bilă ajută la transformarea LDL în acizi biliari, mărind totodată fluxul lui spre intestin. Merele mai au calitatea de a limita absorbția lipidelor și de a diminua stocajul general al colesterolului, pe care îl reduce cu 14 la sută. În intestin merele modifică flora bacteriană și fac să crească eliminările din organism și odată cu ele și colesterolul. Într-un cuvînt mărul devine dintr-un fruct gustos și hrănitor un veritabil medicament natural în lupta ce se dă contra colesterolului și a bolilor ce decurg datorită creșterii lui, avînd virtuți deosebite la orice vîrstă, dar mai ales atunci cînd te apropii sau ai intrat în vîrsta a treia.

AUREL DIANU

Sufletul mamei se sfîșie de durere

Tineri cu dreptul să știe

Jurnal însingerat

Lucrul cel mai teribil în ghetou era să fii de serviciu, să patrulezi de-a lungul barăcilor, adică să te oprești din cînd în cînd și să asculți prin „pereții" făcuți din cearșafuri și pături, plînsul copiilor în somn, șoaptele soților care crezînd că cei mici au adormit, își împărtășeau spaimele și deznădejdea, țipetele celor chinuiți de coșmaruri, disperarea femeilor al căror soți erau departe, nici ele nu știau unde și dacă mai sînt în viață.

— Doamne, dumnezeule, ce le dau mîine de mîncare ?!

— De ce am adus copii pe lume, dacă nu sîntem în stare să-i ocrotim ? Dacă nu-i putem ajuta să trăiască ?

— Isac mi-a spus să am grijă ca de ochii din cap de fetița. Ce să fac ? Cum s-o apăr ?

Cine ar fi putut să dea un sfat ? Cine putea întui ce ni se va întîmpla ? Și dacă cineva ar fi bănuit, ar fi avut curajul, ar fi putut să spună :

— Nu te zbuciuma, femeie ! După deportare nu va fi nici cine, nici cui să i se ceară socoteală. Mica ta păpușă pistruiată de 5 anișori, Vera, nu va mai fi în viață. Vei intra tu însăți cu ea, mînă în mînă, în camera de gazare. Iar despre soțul tău nu vei apuca să afli nici în ce zi și nici unde anume a înghețat de frig în întinsele zăpezi ale Ucrainei sau la ce margine de șanț a fost izbit mortal de un soldat horthyst.

Am rămas cu convingerea că în străbaterea întregului calvar — din clipa în care au început să coasă pe hainele soților și copiilor steaua galbenă și pînă în momentul în care au pășit în camerele de gazare, cu cei mici în brațe, povara cea mare, strivitoare au purtat-o pe umerii și în inimile lor — mamele.

Doctorița Ana Köpich, deportată din Cluj, a fost medic-**Häftling** la **Birkenau**. A fost eliberată la 27 februarie 1945, cînd trupele sovietice au intrat în **Auschwitz**. A fost una din deținute, care a depus mărturie în fața comisiei internaționale constituite pentru cercetarea crimelor săvîrșite în acest cel mai mare lagăr de exterminare. Soțul ei fusese cu mult înainte trimis într-un detașament de muncă forțată în Ucraina. Așa că Ana a trebuit, împreună cu mama și o soră, Eva, să urce cu copilul lor Gyuri în trenul spre **Birkenau**. Încă în timp ce era **Häftling**, în clipele de răgaz din **Revier** a scris o lungă și zguduitoare scrisoare către soțul ei, despre care nu știa dacă mai trăiește sau nu, pentru a explica și a se justifica în fața lui și a propriei sale conștiințe că n-a avut cum, oricît ar fi făcut, să salveze copilul. „...Crede-mă, dragul meu, că nu mai pot. M-au părăsit puterile... Îmi vine să urlu de durere, să strig în gura mare tot chinul pe care de doi ani de zile, de cînd ne-am despărțit, l-am strîns în mine, lună de lună, ceas de ceas... Uite, numai gîndul că îți voi spune tot ce-am pătimit și că tu mă vei înțelege, începe să mă calmeze. Căci trebuie să-ți fac, de la început, o mărturisire. Pe lîngă toate chinurile prin care am trecut și trec în fiecare zi aici, în umbra crematoriului, este unul care le domină pe toate, care mă apasă groaznic, mă strivește, mă sufocă. Da, mă fac vinovată față de tine și mă întreb mereu: am făcut eu totul pentru a salva viața copilului nostru ? Gîndul că tu nu mă vei înțelege, că nefiind aici, la **Birkenau-Auschwitz**, nu vei putea înțelege, tot ce s-a întîmplat și cum s-a întîmplat, mă roade, mă chinuie, mă distruge. Nu vreau să mă apăr, nu vreau să te implor, vreau să descriu evenimentele așa cum s-au succedat, fără argumentări, fără explicații, lăsîndu-te să apreciezi tu, ca soț și tată...

Spre sfîrșitul lui mai a început deportarea. S-a alcătuit un prim transport, în care au intrat mulți medici. Printre ei și eu...

Convoiul de peste trei mii de persoane se tîra ca un șarpe uriaș. Copiii țipau, mamele plîngeau, jandarmii înjurau și amenințau. Gyuri, îngrozit, era alb ca varul. Pe drum i s-a desfăcut ruseacul. Abia-și mai trăgea picioarele. Nu-l puteam nicicum ajuta. Nu era permis să ne oprim.

Am fost înghesuiți în vagoane de marfă. Într-al nostru ne-am nimerit șaptezeci și trei. Atmosfera din vagon a fost îngrozitoare. Lumea se tîngula zi și noapte. Soția lui Händler era gravidă. Trebuia să nască. Se chinuia amarnic. N-o puteam ajuta cu nimic. Copiii plîngeau de căldură, de foame, de sete. Nervii tuturor erau supraexcitați. Gyuri nu vorbea cu nimeni. Nici cu mine nu schimba decît rar o vorbă, două. Tot timpul stătea lîngă ușa vagonului. Încerca să privească afară prin unica crăpătură existentă, dar cei mai mari îl împingeau mereu la o parte.

În ultima seară parcă a presimțit ceva. Mi s-a cuibărît în brațe și mă săruta mereu. Pînă atunci nu-l dezbrăcasem. Mă gîndeam mereu că a doua zi vom ajunge la destinație și-mi va fi greu să-l îmbrac la repezeală. De data aceasta, văzîndu-l cît de liniștit doarme, l-am dezbrăcat, să se odihnească mai bine.

În zori, la ora trei, trenul s-a oprit. L-am trezit, dar n-am mai avut timp să-l îmbrac. Strigătele, amenințările nu conteneau.

— **Heraus ! Los ! Heraus ! Los !**

Și-a încălțat bocancii fără ciorapi. Nici nu i-am pus șapca-n cap.

SS-iștii strigau :

— **Xrixte vortrăten... Xrixte vortrăten ...**

Inițial n-am înțeles. Eram ocupată cu copilul, care, șocat brusc din somn, tremura încă. Ei mi-a atras atenția :

— Mamă, sînt chemați doctorii !

Buimăcită, fără să-mi dau seama ce fac, m-am îndepărtat cu pași repezi. Nici nu m-am uitat înapoi. Nici nu l-am sărutat... Înțelegi... nici măcar nu l-am mîngîiat o dată.

Cînd, peste trei ore, m-am pomenit în lagăr, tunsă, în saboți de lemn și cu o rochie vărgată pe mine, mi-am dat seama îngrozită că aici nu-i nici o familie. M-am repezit la prima deținută mai veche pe care am zărit-o și, prinzînd-o de umeri, am urlat la ea :

— Copiii, bătrînii **unde sînt ? Cînd o** să-i vedem ?

M-a privit cîteva clipe disprețuitoare, mi-a îndepărtat mîinile de pe ea și m-a întors cu fața spre un coș uriaș din care răbufnea, în rotocoale mari, un fum negru inecăcios.

— Ai avut copii ?

— Da, unul. A rămas pe peron cu bunica lui, am strigat eu, tremurînd din tot corpul.

— Uite ce te sfătuiesc : lasă isteticalele și nu mai țipa ! Privește oceanul acesta negru de fum. Acolo, undeva, plutește și copilul tău...

Spune-mi, dragul meu, ce puteam să fac ? Ce trebuia să fac ? Locul unei mame e lîngă copilul ei. Și eu le invidiam, le uram, în acea clipă, pe toate mamele care au pășit în camera de gazare împreună cu copiii lor. Înnebunită de durere, am fugit spre gardul de sîrmă prin care trecea curent de înaltă tensiune N-am vrut să mai trăiesc. Doream un singur lucru : să mă apropii de odorul nostru, dacă altfel nu, atunci prin moarte. M-au reținut, în ultima secundă, cîteva deținute.

Mă întreb de multe ori dacă mai am dreptul să trăiesc. Dacă în lagăr ar fi copii, mi-aș da singele picătură cu picătură să le salvez viața. Dar nu sînt. Pe poarta lagărului au intrat sute de mii de copii sub vîrsta de paisprezece ani, dar nici unul, înțelegi, nici unul nu mai este în viață. Toți au fost gazați. Absolut toți".

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

CEL MAI SCURT DRUM SPRE MAREA PREAFRUMOASELOR VACANȚE

Nicolae Stelanescu

Mircea Pîrvulescu

Teodor Cilia

Petre Revnic

Statuia podarului e chiar podul!

Reportaj de MIHAI VIȘOIU, ilustrat de PAUL AGARICI

Pagina 12

Flacăra. Redacția: București, Piața Scînteii 1; căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: **Actualitatea politică:** 25 66; **Publiciști-comentatori:** 14 53; **Reportaj economie:** 26 00; **Știință:** 21 28; **Cultură-învățămînt:** 14 57; **Probleme moral-cetățenești:** 17 00; **Sport:** 25 66; **Scrisori-audiențe:** 25 42; **Foto:** 25 28; **Secretariat de redacție:** 21 23; **Secretariat redactor șef:** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei 3 lei

Biblioteca Județeană
MUREȘ
TIRGU-MUREȘ

Într-o atmosferă de vibrant entuziasm și de puternic angajament patriotic

flacara

anul XXXVI
24 (1 669)
VINERI
12 iunie
1987

Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

în vizită de lucru în județul Bihor

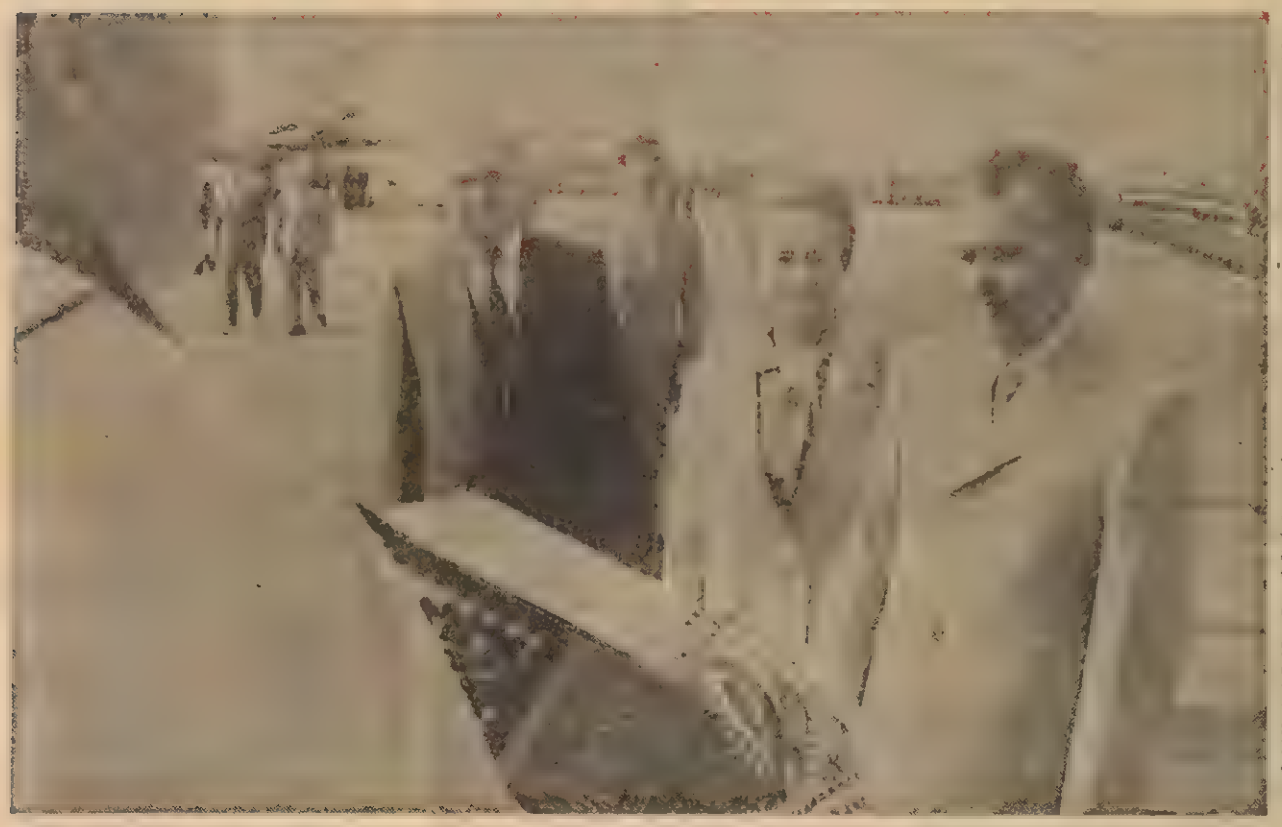

Inalții oaspeți sînt primiți pe meleagurile bihorene potrivit datinei străbune

Ca și alte zone ale țării, Bihorul a cunoscut, datorită politicii de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor României, politică inițiată și promovată cu consecvență de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, profunde transformări înnoitoare. Toate acestea sînt temeiuri de seamă pentru căldura cu care locuitorii de pe aceste străvechi meleaguri românești l-au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu prilejul noii vizite de lucru făcute, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Bihor.

Desfășurată în atmosfera de puternică mobilizare a tuturor oamenilor muncii din țara noastră pentru a întîmpina cu noi succese Conferința Națională a partidului, întîlnirea de lucru a conducătorului partidului și statului cu mari colective de muncă bihorene, cu factori de răspundere din ministere și centrale industriale, cu reprezentanți ai organelor locale de partid și de stat a prilejuit o analiză cuprinzătoare a căilor și modalităților prin care județul își poate îndeplini, la un înalt nivel de calitate și exigență, sarcinile importante ce îi revin în acest an și pe întregul cincinal, aducîndu-și astfel o contribuție sporită, pe măsura puternicului său potențial material și uman, la progresul economiei naționale, la înflorirea continuă a patriei. Pe agenda vizitei au figurat obiective economice importante: Fabrica de Ma-

(Continuare în pag. 3)

ION DUMBRAVĂ ■

Poeta țărancă Floarea Baciu întîmpină cu vibrante versuri pe Președintele țării

Am cules flori din cîmpie
In buchet să-i dăruiesc
Iubitului președinte
Și frumos să-i mulțumesc,

Am cules floare de munte
Cu sărutul de izvor
Să le dau celui ce-n luptă
Ne-a creat un viitor.

Am cules flori din grădina
Casei unde m-am născut
Și le-am înălțat făclie
Celui ce stă țării scut.

Am cules flori din cuvinte
Și cu-al inimii ecou
Azi le dăruiesc fierbinte
Conducătorului erou.

pagina 2

Vizita de lucru pe marile șantiere de construcții edilitare din Capitală

Opinii

Devenire și creație

Cei trei C (Componente, Calculatoare, Comunicații) care se regăsesc constant în viața modernă, determină practic, direct sau indirect, întreaga devenire socială, începînd cu evoluția tehnicii și sfîrșind, sau poate mai corect, continuînd cu însăși punerea în discuție a condiției umane.

Dobîndită prin muncă, aceasta continuă să aibă drept determinantă principală munca. Schimbarea vine din aceea că munca a căpătat, în contextul acțiunii conjugate a celor trei C, un nou spațiu de definire și acțiune. Interdependența dintre munca fizică și munca intelectuală, comportîndu-se ca o conexiune dialectică, se realizează astăzi în timp mult mai scurt decît în urmă cu numai cîteva decenii. Efortul fizic este tot mai mult suplinit de rodul efortului intelectual, iar cel ce depune efort fizic mai mic trebuie, la rîndul său, să-l dubleze cu efort intelectual. Noua condiție a muncii, departe de a rămîne o formulă sugestivă, implică, impune schimbări fundamentale în modul de pregătire al celor ce muncesc.

Strategia pregătirii cadrelor de specialiști trebuie regîndită, remodelată în funcție de noile condiții. Așa cum arătam, mijloacele de automatizare, robotizarea schimbă fundamental conținutul muncii, atît a celei fizice, cît și a celei intelectuale.

Acțiunea la nivel planetar a componentelor, calculatoarelor și comunicațiilor a creat condiții pentru preocupări multilaterale, creînd, în același timp, și posibilitățile abordării și rezolvării unei game tot mai largi și complexe de probleme. Unele dintre acestea, de neconceput în urmă cu mai puțin de jumătate de secol, sînt astăzi realități ce se impun cu tot mai

Continuare în pag. 18)

Prof. dr. ing.
ADELAIDA MATEESCU ■
Prorector al Institutului Politehnic București

În cuprinsul revistei:

■ Calitatea, o luptă care trebuie cîștigată ■ Două reportaje din Domnești – Argeș ■ Festivalul teatrului pentru cei mici ■ Facerea lumii la București ■ Trei opinii despre limba română ■ Ana Aslan la 90 de ani ■ Vești noi din vechiul Tibiscum ■ Handbalul, speranță renăscută ■ Prolog la internaționalele de atletism ale României.

Biblioteca ... TIRGU-MURE

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au vizitat noi obiective și mari șantiere de construcții edilitare din Capitală

La barajul de la Lacul Dimboviței

În timpul vizitării pasajului Unirea

Vasta activitate de construcții și de sistematizare desfășurată în întreaga țară în anii socialismului, și cu deosebire în ultimele două decenii, își găsește o strălucită expresie în felul în care se modernizează și se înfrumusețează Bucureștiul. Lucrările de arhitectură monumentală, de larg interes social-edilitar și cetățenesc care s-au realizat ori sînt în curs de realizare în capitala României vor conferi o nouă și splendidă înfățișare celui mai puternic centru politic, economic, administrativ și social-cultural al țării noastre. Înfăptuite sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, aceste obiective pun în lumină atenția deosebită pe care conducătorul partidului și statului nostru o acordă dezvoltării și modernizării Capitalei, a tuturor localităților patriei. Acest fapt a fost încă o dată relevat de recenta vizită făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la noi obiective și pe mari șantiere de construcții edilitare din București : pasajul Unirea, Complexul Comercial Agroindustrial „Unirea", șantierul Întreprinderii pentru Amenajarea Complexă și Exploatarea Riului Dîmbovița, șantierul pasajului rutier de la intersecția bulevardului Armata Poporului cu Strada Lujerului.

Primul dintre aceste obiective, pasajul Unirea, menit să asigure circulația fluentă într-o zonă de mare importanță și complexitate a Capitalei, are o lungime de 900 de metri, din care 600 de metri acoperiți. El începe din Bulevardul 1848, în dreptul Străzii Bărăției, traversează Piața Unirii și iese în bulevardul Dimitrie Cantemir. Pasajul este dotat cu echipamente și aparatură modernă, dispunînd de instalații de ventilație și de iluminat, de stații de pompare, de bazine de retenție pentru preluarea apelor pluviale, de senzori pentru noxe, de televiziune cu circuit închis. La construcția pasajului au fost folosite tehnici avansate, fapt care a contribuit la scurtarea considerabilă a perioadei de execuție (lucrarea s-a finalizat în 35 de zile, în loc de doi ani, cît ar fi fost necesar în alte condiții).

Complexul Comercial Agroindustrial „Unirea", cea mai mare construcție de acest fel din țară, are o suprafață de 37 500 de metri pătrați și asigură vînzarea către populație a produselor alimentare și a unor mărfuri nealimentare, precum și a unor produse culinare, de patiserie și cofetărie.

La cel de-al treilea obiectiv al vizitei, s-a subliniat că Lacul Morii, amenajat la intrarea Dîmboviței în Capitală, se prezintă ca o vastă și complexă zonă de agrement. Întins pe o suprafață de 220 de hectare, lacul va avea 20 de milioane de metri cubi de apă — cea mai mare amenajare de acest fel din București.

La șantierul pasajului rutier de la intersecția bulevardului Armata Poporului cu Strada Lujerului, care va fi unul din cele mai lungi pasaje din București, lucrările sînt în plină desfășurare. Pasajul va asigura legătura cu Strada Uverturii, spre noul pod de la Ciurel, precum și o mai bună circulație între marile ansambluri urbanistice Drumul Taberei, Militari, Crîngași și Giulești. Totodată, prin deschiderea acestui traseu subteran, la suprafață se asigură un trafic fluent pe direcția bulevardelor Armata Poporului—Păcii spre Pitești.

La toate obiectivele vizitate, constructorii, alți locuitori ai Capitalei au salutat cu multă căldură pe tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe tovarășa Elena Ceaușescu.

Cuprinzînd lucrări edilitare de cea mai mare importanță pentru configurația Capitalei României, noua vizită de lucru a conducătorului partidului și statului a prilejuit o analiză cuprinzătoare a modului cum se realizează obiectivele de investiții din domeniul social-edilitar, stabilindu-se la fața locului căile și modalitățile concrete, soluțiile cele mai eficiente pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a planurilor și programelor privind dezvoltarea, modernizarea și sistematizarea Capitalei. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut proiectanților și constructorilor, factorilor de răspundere să acționeze cu toată hotărîrea pentru realizarea la termen și la un înalt nivel de calitate a acestor lucrări de investiții prevăzute pentru anul 1987 și în perspectivă. Cei prezenți la dialogul de lucru au exprimat, în numele colectivelor de muncă pe care le reprezintă, angajamentul de a-și îndeplini exemplar sarcinile, contribuind la continua dezvoltare urbanistică a Bucureștiului, la asigurarea unor condiții tot mai bune de muncă și de viață cetățenilor Capitalei României.

ION CODRU

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU ȘI TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU
în vizită de lucru în județul Bihor

(Urmare din pag. 1)

șini-Unelte din Beiuș, Fabrica de Mobilă Beiuș, Cooperativa Agricolă de Producție Salonta, Întreprinderea Agricolă de Stat Inand — Ferma nr. 3, Întrepinderea de Tricotaje „Miorița" din Oradea. A fost vizitată, de asemenea, Expoziția dezvoltării economice și sociale a județului Bihor în perioada 1965—1986 și în perspectivă pînă în anul 1990.

Ca de fiecare dată în cadrul dialogului de lucru cu oamenii muncii, secretarul general al partidului a trasat sarcini și a dat îndrumări la fața locului. Astfel, la Fabrica de Mașini-Unelte din Beiuș s-a cerut să se acționeze și în viitor pentru realizarea unor mașini-unelte care să se situeze la nivelul tehnic atins pe plan mondial. S-a indicat, în același timp, să se aibă în vedere creșterea gradului de utilizare a suprafețelor de producție prin dotarea cu noi mașini și utilaje, diminuarea consumurilor specifice de metal pe unitatea de produs și sporirea mai accentuată a productivității muncii, a întregii activități economice a unității. La Fabrica de Mobilă Beiuș, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că trebuie să se acționeze în continuare pentru creșterea competitivității mobilei românești și valorificarea superioară a acesteia pe piața externă. S-a indicat, de asemenea, conducerii ministerului de resort, centralei industriale și specialiștilor bihoreni să ridice la cote tot mai înalte această preocupare tradițională a locuitorilor Țării Crișurilor — prelucrarea lemnului —, să diversifice producția de mobilă prin utilizarea lemnului de mici dimensiuni, prin realizarea unor piese de artizanat solicitate la export. Totodată, s-a cerut să se examineze noi soluții de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație și de finisare, inclusiv prin folosirea unor lacuri produse pe bază de materii prime indigene. La Cooperativa Agricolă de Producție Salonta, distinsă cu titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare", secretarul general al partidului a arătat că rezultatele de aici trebuie să constituie un exemplu pentru toate cooperativele și unitățile agricole de stat din județul Bihor, care are posibilitatea să devină un județ fruntaș și să obțină titlul de „Erou al Noii Revoluții Agrare", dacă toate întreprinderile agricole vor obține astfel de producții mari.

Pe tot parcursul vizitei, locuitorii de pe meleagurile bihorene i-au întîmpinat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe tovarășa Elena Ceaușescu cu entuziasm, cu sentimente de profundă stimă și prețuire. Colectivele unităților vizitate, factorii de conducere au mulțumit conducătorului partidului și statului nostru pentru indicațiile primite și cu acest prilej și s-au angajat să acționeze cu toate forțele pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului de producție al acestor unități, al județului, pe 1987 și pe întregul cincinal, potrivit hotărîrilor și orientărilor stabilite de Congresul al XIII-lea.

În cadrul întîlnirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cu membrii Biroului Comitetului județean Bihor al P.C.R., secretarul general al partidului a exprimat convingerea că organizația județeană de partid, comuniștii, toți oamenii muncii din județul Bihor vor acționa cu înaltă responsabilitate, în spirit revoluționar, pentru îndeplinirea planului pe acest an și pe întregul cincinal. Membrii biroului au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, în numele tuturor oamenilor muncii bihoreni, că vor face totul pentru înfăptuirea neabătută a indicațiilor și orientărilor date, pentru realizarea integrală a sarcinilor ce le revin, pentru creșterea aportului Bihorului la dezvoltarea generală a țării.

La fel de fructuoasă a fost și cea de-a doua zi a vizitei de lucru a conducătorului partidului și statului în județul Bihor, în programul căreia a fost cuprinsă și marea adunare populară din municipiul Oradea, în curs de desfășurare în momentul intrării revistei noastre la rotativă, și urmărită prin intermediul posturilor de radio și televiziune, cu viu interes de întreaga țară.

La Cooperativa Agricolă de Producție Salonta

În vizită la Fabrica de Mobilă din Beiuș

Povestea „Crinului"

Nu de puține ori sînt surprinsă de întîmplările vieții, pe care le cunosc, mai în adîncime decît alții, datorită specificului muncii noastre. Cîte asemănări pot exista uneori între două persoane care pînă mai ieri nu știau una de existența celeilalte.

Ana Cocor și Susana Mirică vor citi, poate, nedumerite aceste rînduri ele aliatele unite într-o acțiune mare, comună, conducerea unei întreprinderi cu 3 000 de oameni.

Dumneavoastră cîntăriți... Mă înșel eu în impresii ?

Directoarea și secretara comitetului de partid de la Crinul se cunosc doar de 9 luni, pe toate fețele cum se spune, de cînd Susana Mirică a preluat conducerea întreprinderii. Amîndouă însă vin din două colțuri extreme de țară : Cîmpia Turzii și Munții Vrancei. Amîndouă au plecat decise să învețe și să trăiască „peste munți". Susana Mirică a fost sportivă de performanță și elevă la liceul din Cluj-Napoca, apoi studentă fruntașă la Facultatea de Chimie din Iași. Timișoara și Bucureștiul sînt străbătute cu diploma de inginer pe scara ascensiunii profesionale.

Ana Cocor a urmat școala la Rîmnicu Sărat și a fost repartizată ajutor de maistru la București. De atunci au trecut 26 de ani și cu Susana Mirică lucrează doar de 9 luni.

— Ce vă mai încurcați cu 9 luni, scriem că e directoare la noi de 1 an !

— Nu ! Protestăm amîndouă, 9 luni înseamnă o naștere. Nu numai exactitatea ne-a îndemnat să reacționăm deodată, ci și semnificația timpului, egal cu o prefacere. „Crinul" produce lucruri frumoase căutate, dar se impun cîteva corective, mai multă punctualitate, mai multă înțelegere a termenelor ... la termen.

Susana Mirică pentru ca să nu-i scape nimic dintr-o îndeletnicire nouă, după ce a lucrat mulți ani la fabrica de ciorapi, acum la tricotaje, învață din nou, în primul rînd de la colegii ei, apoi revede cursuri de facultate. Munca de conducere are date comune dar și particularități de care trebuie să țină seama mai ales cînd mii de ochi, printre ei mulți prietenoși, urmăresc orice vorbă, care atîrnă greu în formarea impresiei despre proaspătul director. Cu calmul care face parte din strategia Susanei Mirică, cu convingerea că urmează o altă facultate în noile condiții, a adunat bagajul care să-i permită să treacă de la observatorul tăcut la omul de decizie. Prima măsură importantă — crearea compartimentului care se ocupă exclusiv de export. Ambiția ei ? Ceasul să se poată potrivi după mașinile care expediază marfa furnizorilor către 8 țări ale lumii. O altă măsură — cînd este mult de lucru, șefii de compartimente, de ateliere își stabilesc singuri orarul. Bineînțeles că nu sub 8 ore, ci mult peste, „după conștiință", cum se exprimă directoarea. Aici s-a văzut că unii așază fabrica înaintea oricărui program de viață. Puțini însă n-au ieșit din ritmul lor și la ora terminării schimbului sînt primii la poartă. Bineînțeles, directoarea nu le-a reproșat grabă dar i-a trecut printre cei pe care se poate baza mai puțin, iar ceilalți sînt în primul eșalon, alături de ea. Ana Cocor ar fi putut să-i spună de la început toate aceste lucruri, care-i erau cunoscute după atîția ani la „Crinul", dar are convingerea că directoarea trebuie să-și formeze singură o părere despre noul colectiv. Acum Susana Mirică este edificată despre fiecare dintre cei 3000, de parc-ar fi printre ei nu de 9 luni, ci de 9 ani.

— Astăzi dimineață, un șef de atelier s-a dat de gol că nu cunoaște planul de lucru pentru următoarele săptămîni, deși a fost aprobat în COM. L-am rugat ca la ora 9,00 să se prezinte și să-mi arate că a fost o neînțelegere trecătoare.

— Cît de dimineață ați făcut această constatare dacă i-ați fixat ora 9,00 ?

— La ora începerii programului sînt și eu în fabrică, deci a avut cîteva ore la dispoziție ca să afle ceea ce trebuia să știe de săptămîni.

— A simțit că este prins pe picior greșit ?

— Da, fără să-mi schimb cu ceva atitudinea față de el. Nu-mi plac măsurile extreme, sancțiunile, decît cînd am epuizat toate semnele înțelegerii între oameni. Un om sensibil suferă mai mult și asupra lui are un efect mai mare să te prefaci că nu-i observi greșeala. O va corecta în cel mai scurt timp și va pune tot sufletul să recupereze ce i-a scăpat din vedere sau a neglijat. Eu așa înțeleg să lucrez cu colegii mei și la ora 9,00 va fi cum v-am spus. N-am de ce să mă plîng...

Nici ei de directoare pentru că hotărîrea, tactul, delicatețea, feminitatea, nu exclud precizia, exactitatea, autoritatea, respectul, gradul...

Ana Cocor a vorbit puțin astăzi urmărind-o din ochi, dîndu-și acordul tacit. Aceeași atitudine o are și directoarea cînd secretara Comitetului de partid pune punctul pe i în puține cuvinte.

— De ce atît de zgîrcite la vorbă, astăzi ?

— Sînt zile în care mergem prin secții și nu scoatem un cuvînt nici una, dar cînd venim aici, în birou, vedem că avem aceleași păreri, că ne-am notat aceleași lucruri care trebuie urgent îndreptate. Unitatea dintre noi a fost construită, pentru că interesele întreprinderii cer ca noi să fim alături în orice gîndim.

Nu m-am înșelat să le așez în primul rînd, aliate într-o mare răspundere care li s-a încredințat. Că s-a născut și o prietenie, cu atît mai bine pentru cei 3000 de oameni de la „Crinul" care în loc să se sfătuiască cu un prieten găsesc întotdeauna... doi. Patru ochi văd mai bine și mai clar. Nici o miopie nu se poate strecura pentru că mai sînt alături și două perechi de ochelari.

CARMEN DUMITRESCU ■

■ Calitatea, cantitatea și spiritul sportiv ■ Autoritatea nu se cîștigă cu amenda iar calitatea nu se realizează prin simpla operațiune de inspecție ■ Cum se schimbă o tehnologie la Botoșani, Pitești sau Cîmpia Turzii, pornind de la Brăila ! ■ Despre ce e întrebat mai întîi un director ■ Contracte pe măsura unor produse de calitate ! ■ Nici tras, nici împins înainte. Înainte e mai bine să mergi singur.

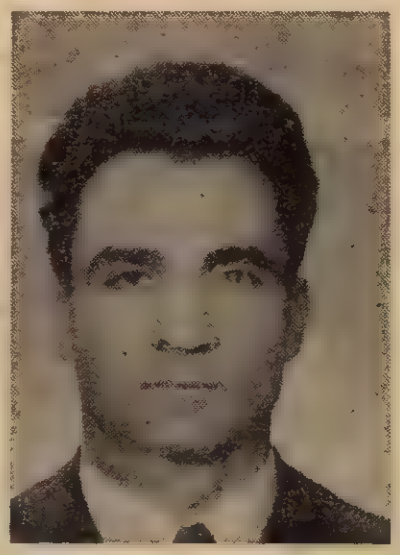

Calitatea, o luptă care trebuie cîștigată

Interviu cu OCTAVIAN UDOR, inspector șef al Inspectoratului județean pentru controlul calității produselor Brăila

— Ați jucat și fotbal, așa se zice. E adevărat ?

— Da.

— Ați fost, se mai zice, om de gol, ați jucat la înaintare. E adevărat și asta ?

— Da, așa a fost.

— De cînd și pînă cînd a fost așa ?

— Ca student am jucat la „Știința" Iași. În '59 am fost repartizat la Brăila, la „Laminorul". După cîtva timp, echipa de fotbal a orașului a trecut de la „Laminorul" la „Progresul". Am primit sarcina să mă mut și eu, odată cu echipa. La „Progresul" i-am spus unui șef că nu mă mut decît dacă-mi dă o treaptă în plus, adică să iau 3 200 de lei pe lună. Îți dau, mi-a zis șeful, dar faci producție. Așa am renunțat la fotbal și am intrat ca tehnolog la secția uzinaj.

— Meciul cu viața se desfășoară după un regulament oricum mai complicat decît al fotbalului, nu-i așa ?

— Dar spiritul sportiv rămîne același. În orice caz, în meciul ăsta nou nu m-a fluierat nimeni pe nedrept, adică n-a încercat nimeni să-mi ia mingea de la picior, prin vreo decizie arbitrară, cînd mă lansam în cursă. După un an, am fost adjunct de șef de secție la uzinaj. După încă un an, am fost adjunct al serviciului producție pe întreprindere. Și după alt an am fost adjunct la serviciul organizare.

— Nu începeați să suferiți, vorba unui cunoscut scriitor, de adjunctivită ?

— Mărturisesc că nu. Dar dacă-i vorba de șefie, peste încă un an am fost mecanicul — șef al întreprinderii.

— În sfîrșit, nu după încă un alt an, ci după mai mulți, ați ajuns directorul fabricii de excavatoare și apoi directorul tehnic al întreprinderii. Iar de vreun an și ceva sînteți inspectorul — șef al Inspectoratului județean pentru controlul calității produselor. Cu cîți oameni lucrați aici ?

— Avem 14 inspectori de calitate și 4 metrologi.

— Sînt aceiași oameni pe care i-ați găsit cînd ați venit aici ?

— Nu. A fost nevoie ca unii să ne părăsească și să vină alții în locul lor.

— Acesta a fost începutul. Ce-a urmat ?

— Am încercat ca oamenilor acestora să le asigur sprijinul meu sub toate aspectele. Am stabilit o regulă : ori de cîte ori întîmpină dificultăți, să mă cheme imediat acolo, să mă anunțe cu un telefon. Și stabilind această regulă, am avut grijă să pot fi și găsit, la orice oră din zi sau din noapte.

— În felul acesta nu s-ar prea zice că aveți o viață tihnită.

— Programul meu de lucru a fost și este cam de 12—14 ore pe zi. Să revenim însă la subiect și să spun că am hotărît, cu toții, că decît să începem o acțiune într-o unitate și să n-o ducem pînă la capăt, mai bine e s-o amînăm. Orice acțiune începută și neterminată duce la neîncredere și e de-a dreptul păgubitoare. Evitînd acest mod de lucru, am căutat ca inspectorilor noștri să le asigur un prestigiu, o autoritate. Autoritatea, acolo, în întreprindere, nu se cîștigă cu amenda ci/doar participînd la înlăturarea necazurilor. Nici un inspector de calitate nu trebuie să creadă că munca lui e doar aceea de-a le spune oamenilor „nu mă privește, asta e legea". Dacă le vorbești așa, îi obligi pe oameni să fugă, să se ascundă.

— Înainte, ca om care lucrați în producție, gîndeați la fel ?

— Am martori, ca să zic așa. La „Progresul", unitate etalon ca disciplină și calitate pe economia națională, controlorilor de calitate le-am spus din capul locului : băieți, dacă eu, ca director tehnic, vin într-o bună zi și vă spun să dați drumul unui produs, să nu mă ascultați !

— Și v-au ascultat ? V-ați dus vreodată să-i puneți la încercare ?

— Nu m-am dus niciodată să-i rog să închidă ochii.

— Totuși, în afară de o anume selecție a oamenilor cu care urma să lucrați, ce-ați întreprins cînd ați ajuns să răspundeți de calitatea tuturor produselor fabricate în acest județ ?

— Cum spuneam, ne-am ferit ca nu cumva acțiunile noastre să se transforme într-un fel de vînătoare, adică am încercat să nu ieșim noi deasupra altora, admonestîndu-i pe ei. Am pornit prin întreprinderi și-am inventariat problemele. M-am bucurat să văd că oamenii au înțeles că nu e în interesul nimănui să ascundă necazurile pe care ei le au. Acesta e cel mai important lucru. Pentru că munca noastră o fi ea una de control, dar asta înseamnă, într-o viziune mai cuprinzătoare, că ea este în mod esențial o muncă de asigurare a calității, nu doar de control pur și simplu.

— De mai mult timp, acest adevăr a ajuns să fie rostit limpede : calitatea nu se realizează prin simpla operațiune de inspecție.

— Ea se realizează în fazele de concepție, proiectare, producție. Controlul calității trebuie să observe cum se desfășoară toate aceste faze. E mai greu pentru noi, dar numai așa ne putem face datoria. Decît 100 de inspecții, mai folositoare poate să fie o singură măsură eficientă de remediere a deficiențelor sau identificarea unei cauze care duce la fabricarea unui produs necorespunzător calitativ.

— Prin exemple vom înțelege și mai bine că adevărul acesta trăiește și la Brăila.

— Au fost probleme cu aprovizionarea, cu unele subproduse pe care le primeau întreprinderile noastre. Și atunci oamenii mei au plecat, în delegație, împreună cu oamenii de la întreprinderile respective, ca să stea de vorbă cu furnizorii și să vadă ce-i de făcut. Apoi am chemat aici și delegați ai furnizorilor, ca să analizăm situația.

— Nu veneau la timp, acele subproduse, nu veneau în cantități suficiente, ori aveau defecte de calitate ?

— Aveau defecte, de exemplu cilindrii de frînă pentru excavatoare, care veneau de la Întreprinderea mecanică din Botoșani. S-au dus oamenii noștri acolo și i-am chemat pe botoșăneni aici. Astfel de acțiuni, fie și în treacăt spus, întreprindem printr-o colaborare colegială cu cei de la Inspectoratul pentru controlul calității produselor din județul respectiv. În cazul de față, împreună cu institutul de cercetare de la „Progresul" am făcut probe și am hotărît de comun acord că e nevoie să fie schimbată o tehnologie de producție și că trebuie rezolvate unele probleme de acuratețe tehnică.

— Adică dv., de la Brăila, ați putut determina schimbarea unei tehnologii într-o fabrică din Botoșani ?!

— Da. La fel s-a întîmplat și cu furtunul de foarte înaltă presiune care intră în echipamentul excavatorului. Primeam reclamații : furtunul se sfîrgea, iar asta înseamnă ulei pierdut și pămînt poluat ; alteori, furtunurile se smulgeau din sertizare, adică din niște bucșe în care ele sînt prinse. Am analizat situația cu furnizorul, cu Combinatul de articole tehnice din cauciuc de la Pitești. Am stabilit că procesul tehnologic de execuție, din cadrul acestui combinat, nu corespundea cerințelor de folosire a acestor furtunuri și că, în plus, forța de strîngere a bucșei pe furtun nu era uniformă. Însă asta nu a fost totul. Împreună cu cei de la Pitești am observat că sîrma care forma armătura furtunului nu se încadra în parametrii normei tehnologice. La rîndul lor, ei primeau sîrma de la Cîmpia Turzii. De aceea, împreună cu ei, am făcut demersuri la Ministerul Metalurgiei. S-au luat măsuri iar acum ne aflăm în perioada de reverificare a acestor furtunuri.

— Dar trebuie să fi fost nevoie de schimbări, uneori, și pe-aici, prin ograda proprie, presupun.

— Așa este, de exemplu celofibra produsă aici nu corespundea, la un moment dat, cerințelor de calitate impuse de procesul de prelucrare a ei în țesătorii. Am primit reclamații din județele Galați, Vrancea, Prahova, Dîmbovița. Cei de la Combinatul de la Chișcani susțineau la rîndul lor că parametrii fizico-mecanici ai celofibrei sînt buni, dar au descoperit în cele din urmă că se lăsau înșelați de un dina-

mometru care nu mai fusese verificat de mult.

— Sigur că, prin natura meseriei, vă interesează obținerea unor produse de calitate. Dar cantitatea cît vă poate interesa ?

— Ne interesează la fel de mult. Așa cum ne interesează și prețul cu care obținem o anumită cantitate de produse de o anumită calitate. Producția nu este un scop în sine. Marfa e destinată vînzării. Dacă faci un lucru de o calitate extraordinară dar la un preț mult prea ridicat nu ți-l cumpără nimeni și atunci ce-ai rezolvat ?

— Chiar nimic.

— Toți sîntem de acord asupra acestor lucruri, dar este încă o realitate că primul lucru despre care e întrebat un director este acesta : cît ai făcut ? Mai rar se aude întrebarea : cum se comportă produsele dumitale la beneficiar ?

— Ar fi mai important ?

— Ar fi tot la fel de important. Noi vorbim, aici, de elemente care se află în raport, cum să zic, de simultaneitate. Îmi aduc aminte că la „Progresul" se făceau, pînă în urmă cu vreo 15 ani, excavatoare mecanice cu cablu și cutii mari de viteză. De atunci am trecut la fabricarea de excavatoare hidraulice. Asta a însemnat modernizarea producției, reducerea substanțială a consumului de metal, creșterea productivității atît la producător cît și la beneficiar. Însă creșterea productivității la beneficiar a devenit posibilă prin asigurarea unor calități superioare ale excavatoarelor fabricate aici. Puterea motorului putea fi folosită integral, de data aceasta, pentru executarea lucrărilor, nu pentru a mai mișca de colo pînă acolo o masă mare de metal. Înainte, acționarea se făcea printr-un reductor și, atunci cînd se ivea vreo defecțiune, era nevoie ca mecanicul să demonteze o sumedenie de piese.

— De aceea se spune că atunci cînd vinzi un produs, vinzi de fapt calitatea acelui produs.

— Așa este. Valoarea de întrebuințare reprezintă proprietatea unui produs de a fi util, de a satisface o anume nevoie a omului, pe cînd calitatea lui arată gradul de satisfacere a acestor nevoi. De aceea se vorbește despre fiabilitatea și mentenabilitatea produselor. Un produs este de bună calitate dacă el este durabil, dacă principalele lui caracteristici funcționale și psihosenzoriale sînt mai de durată, dacă timpul necesar întreținerii și reparării lui este mai scurt, dacă tehnologiile de lucru cu acel produs ori de întreținere și de reparație sînt mai simple și mai puțin costisitoare. Lumea progresează și în lumea de azi are căutare utilajul care să-l ajute pe om să nu greșească. Omul poate greși, poate face o comandă sau poate executa o manevră greșită. În acest caz, calitatea utilajului se vede din faptul că el nu intră, orbește, în acțiune, ci pur și simplu nu ascultă de comanda greșită.

— Poate să fie adevărat că uneori se pare că un lucru nu e de calitate tocmai pentru că el nu e folosit ca lumea ?

— Avem o sumedenie de exemple de acest fel. Și multe defecțiuni apar tocmai din cauza incorectei folosiri a utilajelor. Din păcate, situația aceasta se întîlnește și în perioada de testare a unui produs nou. „Progresul" a făcut cu citva timp în urmă o mașină de săpat șanțuri, o mașină foarte bună, de mare productivitate, care scutește munca a 300 de oameni pe zi. A făcut 10 bucăți și le-a trimis la diverși beneficiari, pentru testare. Aceștia spuneau că mașina e bună, și cam atît, nu dădeau amănunte pentru că nu le observaseră îndeaproape.

— Fuseseră mulțumiți doar că scăpaseră de plata a sute de oameni !

— Însă chiar propriul lor interes îi priveau, iertat să fiu, cu o anume miopie, fiindcă întîrziau să trimită întreprinderii producătoare toate datele privind comportamentul acestor mașini. Acum, două mașini de felul acesta lucrează chiar aici, în județul nostru, și ele sînt urmărite permanent. Fără date precise, mașina nu poate fi îmbunătățită și nu poate intra în producția de serie. Tot la fel de adevărat este și că produsele noastre nu sînt susținute, uneori, pe măsura calității lor incontestabile.

— S-a întîmplat, se mai întîmplă ?

— Să luăm cazul, pentru noi cît se poate de limpede, a două loturi de excavatoare trimise în două țări, în același timp. Era vorba de două țări europene și cu tradiție industrială. Cum ceea ce e clar trebuie să rămînă clar, trebuie să spun că excavatoarele erau executate, calitativ, în mod ireproșabil. Și cu toate acestea, pe seama unui lot nu s-a făcut nici o obiecție, dar nici una, iar pe seama celuilalt s-au auzit numai critici. Cum s-au priceput să răspundă acestor critici și cum au fost susținute produsele noastre de către cei care le însoțeau ?

— Nu putem vorbi despre calitate fără a vă întreba : refuzuri de marfă sau reclamații au fost ?

— Au fost la „Bralconf", în legătură cu 60 de cămăși anul acesta și cu 560 de cămăși anul trecut. Acestea făceau parte din niște loturi pentru export. Iar adevărul întreg este că ele nu aveau defecte de calitate.

— Atunci ?

— Motivul e unul mai vechi, dar nu mai puțin actual : foarte rar unitățile noastre de comerț exterior stabilesc prin contract cu partenerul străin toate condițiile de calitate ale produsului și metodele de control.

— Iar asta face posibilă apariția unor discuții chiar cînd ele sînt cam lipsite de obiect ?

— Cam așa este. Pe de altă parte, iată, Fabrica de confecții din Brăila a primit în acest an o reclamație privind calitatea ambalării și etichetării unor produse. La analiză, a reieșit însă că fabrica a respectat condițiile tehnice contractuale. Eroarea provenea din altă cauză, și anume pentru că unitatea de comerț exterior, Confex, schimbase condițiile de ambalare și de etichetare fără ca să mai discute în prealabil și fără să mai anunțe fabrica producătoare, așa după cum s-a dovedit că nu discutase nici cu partenerul străin pentru a lua avizul acestuia. Dar un exemplu cum e acesta nu vrea să însemne că întreprinderile n-ar avea încă multe de făcut pentru a crește calitatea produselor lor. Astăzi, caracterul dinamic al calității este determinat de dezvoltarea impetuoasă a progresului tehnic, de cerințele mereu crescînde ale consumatorilor, de marea competitivitate a produselor pe piața mondială. Pentru a face un lucru de calitate este esențial să fii bine documentat.

— Asta se cam știe, aș zice.

— Se știe dar nu se face. Noi avem, la București, Institutul național de documentare și informare, unde se găsesc date pentru activitatea economică, pe specialități, iar adevărul este că tot materialul acesta documentar este încă destul de puțin folosit de unitățile economice și chiar de către institutele de cercetare. Institutul are și niște buletine la care se pot face abonamente.

— Și nu toți se abonează !

— Mulți nu au asemenea abonamente. Ori dacă le au, nu prea le citesc. Și ce poți să crezi despre un conducător de întreprindere care nu prea citește ? Nu se condamnă ei, în perspectivă, la deprofosionalizare ? Sigur că avem și oameni care sînt la curent cu ce este nou în lume, dar ce vreau eu să spun este că numărul lor ar trebui să fie mai mare. Și asta e valabil și despre întreprinderi. La „Progresul", bunăoară, sînt urmărite cu atenție aceste noutăți, dar la Combinatul de celuloză și hîrtie am cerut să aflu nivelul tehnic comparativ al produselor lor pe piața mondială, iar la „Laminorul" am adresat aceeași întrebare, și n-am putut să aflu nimic.

— Condițiile tehnice sau de calitate ale unui contract te pot determina să ții pasul cu lumea, dar asta înseamnă uneori să aștepți să fii tras ori împins înainte și cel mai bine este, totuși, ca înainte să mergi singur, de bunăvoie și prin propriile puteri.

— Cum spuneam, munca noastră nu poate fi numai aceea de a controla calitatea. Realizarea calității începe încă din faza de marketing, ea se întinde de la studiul pieței și pînă la analiza comportării produsului la beneficiar și la organizarea compartimentului service. Nu e suficient să aștepți să și se comande fabricarea unui produs cu anumite calități. Trebuie să vii să propui un produs cu calități superioare altor produse de același fel. Sîntem prinși în angrenajul de luptă economică pe plan mondial și n-avem de ales, dacă avem gust și dor de viață civilizată trebuie să avem gust de muncă sănătoasă. Calitatea trebuie să fie o lege a muncii noastre.

— Calitatea este asigurată și printr-un sistem de norme legale. Întrebarea e : sînt, acestea, respectate ?

— Vă dau un exemplu, legat de plata oamenilor. Se lucrează în acord global și se lucrează bine. Totuși, nu s-a reușit încă pînă acum ca șeful de formație să exercite ceea ce ar fi și un drept și o îndatorire a lui, de a-și plăti diferențiat oamenii, în funcție de contribuția fiecăruia la realizarea planului acelei formații. Această diferențiere poate merge pînă la 20 la sută din totalul fondului de retribuție al formației.

— Am vorbit despre calitate și, dacă observați, nu m-am grăbit să vă rog să formulați o definiție a calității. Tot așa cum în fața unui om care știu că a muncit o viață, mă indispune să aud că poate fi întrebat „ce e muaca", pentru ca bietul om să fie obligat să devină brusc filozof. Totuși, oamenii de specialitate susțin că ar exista peste 100 de definiții ale calității și din simplă curiozitate vă întreb : preferați vreuna dintre ele ?

— Noi vorbim mult despre calitate și bine ar fi ca vorba să fie chiar întotdeauna soră geamănă cu fapta. Într-o vreme am lucrat, vreo cîțiva ani, ca secretar cu probleme economice în cadrul comitetului municipal de partid și atunci am aflat că există, în Brăila, o anume stradă a Mărului, pe care nu se găsea însă nici un măr. Era adevărat ce se spunea. Nu era chiar nici un măr pe strada aceea, în schimb erau vreo cîțiva arțari uscați. Nu-i așa că puteam să schimbăm numele străzii și să ne vedem de treabă ? I-am fi putut zice oricum, inclusiv a Calității. Însă am preferat să muncim cîteva zile în plus și din pomii sădiți atunci, chiar dacă nu m-am dus să iau vreodată un măr, știu că pot culege mere cel puțin copiii de pe strada aceea.

D. CONSTANTINESCU ■

Migala lucrului bine făcut

Două orașe care se apropie

Între Brăila și Galați se clatină malul Dunării.

Se consolidează vechiul dig ridicat în 1949, care apără de atunci, de inundații, incinta Brăila — Dunăre — Siret.

E un eveniment rarisim lucrarea asta.

Digul vechi, a fost supus multor încercări, dar a apărat oamenii, zecile de mii de hectare cu recolte totdeauna bogate, alte valori, de viiturile puternice ale fluviului.

Acum, valorile au sporit : au apărut unități economice noi, stații de pompare a apei din Dunăre spre terasele Bărăganului, pentru a iriga lanurile de grîu, orz, floarea-soarelui și porumb ; s-au construit bazine de refulare și aspirație, linii telefonice, electrice, cantoane, alte obiective. Averea asta trebuie apărată temeinic. Mai ales că, iată, cele două maluri ale Dunării sînt din nou sub apă, iar valul, valul care surpă și amenință, bate din nou în dig. E nevoie, deci, de consolidare. Că un dig, oricît de puternic ar fi, îmbătrînește ca orice altă lucrare.

Asta fac meșterii de diguri acum : consolidează, redimensionează !

Din vale, dinspre Siret, vin gălățenii, cei de la Antrepriza C.F.R. Regionala Galați, mulți și puternici. Dacă îngenunchez și lipesc urechea de coama digului aud valurul pămîntului reverberînd pînă la noi, în capătul îndepărtat. Încă de anul trecut, peste Siret, s-a dat în folosință un pod, construit de gălățeni, de rară frumusețe, pod care face legătura între portul mineralier și Combinatul siderurgic. Podul ăsta ajută la realizarea unui drum pe firul Dunării,

— Cum ? îl întreb pe Vasile Ciunga, tehnician la Brigada 1 a Sistemului hidro Brăila,

— Prin redimensionarea digului actual la bază și la coronament, asfaltarea pe lățimea a două benzi de circulație și accesul autovehiculelor pe coronament, așa cum se prevede în Decretul Consiliului de Stat care a aprobat această lucrare.

Din dealul Dunării, au pornit și brăilenii : cu buldozere, vibro-compactoare, excavatoare și autodumbere, autobasculante de 26 de tone, dar mai ales cu multă inimă. Stau pe dig și simt cum tremură pămîntul sub tălpi : trece Gicu Negrea cu 26 de tone de pămînt în spate, adică, ați înțeles, nu le poartă el în spate, ci sînt în copaia aceea a basculei-gigant, pe care le aduce de la șase kilometri. Negrea basculează, coboară pentru un minut din mașină și, cît îmi spune el cîte ceva din viața lui, despre unele necazuri ale treburilor de aici, observ că, deși e un bărbat robust, cauciucul basculei îl depășește aproape cu jumătatea unui brat.

— Sînt nemaipomenite mașinile astea, zice ; la o singură cursă așez pe dig două vagoane și jumătate de pămînt ! Mă uit la ele și văd că puntea și întreg sistemul hidraulic sînt făcute la **Progresul** Brăila, convertizorul e făcut la Brașov, cauciucuri aud că face și Danubiana, iar montajul general e făcut la Nicolina — Iași. Cu astfel de mașini nu-i greu să fugi cu digul spre Siret, de unde vin gălățenii. Necazul e altul, însă, aici : nu prea are cine să ne încarce ! Și sîntem nu mai puțin de 25 de mecanici cu tot atîtea autobascule-gigant !

Și Negrea se urcă în autodumbără și fuge spre dealul Brăiliței.

Lucrarea de față are la bază o gîndire cît se poate de economicoasă, am spune : pentru traversarea Siretului se folosește, am văzut, podul care face legătura între portul mineralier și combinat; asfaltarea se va face cu zgură de la același combinat siderurgic ; pămîntul adus pe dig nu e dislocat din suprafețele agricole, ci dintr-un deal nisipos din prispa Brăiliței, spre care fuge acum Gicu Negrea. Se folosesc, deci, cu maximum de randament resursele locale. Iar dealul Brăiliței, nefolosit pînă acum, se taluzează, scarifică, și va fi, aflu, populat cu plantații de pomi fructiferi. În loc de o priveliște a dezolării, ochiul va cuprinde în curînd o imagine tonifiantă, optimistă. Invie o palmă de pustiu !

În urma lui Negrea, trece acum cu un miriapod uriaș, Dumitru Trif, unul dintre cei mai buni buldozeriști. Nivelează și compactează pămîntul cărat de oamenii de pe autodumbere.

Trif, în fel și Urse Paul pot împrăștia și compacta cu „picioru lor de oaie", așa spun ei cilindrul de oțel care presează pămîntul, pînă la 2 000 mc pe zi, fiecare. Numai că aiît Trif cît și Paul se plîng că n-au ce prea împrăștia. Ce se întîmplă oare acolo, pe dealul Brăiliței ? Fugim într-acolo...

Maistrul Dumitru Graur, șeful formației de autodumbere, e supărat foc. Aici, zice, e **punctul cheie** care imprimă ritmul întregii lucrări. Din 25 de bascule-gigant, 22 sînt active. Le pornim dimineața și nu reușim să facem decît două sau cel mult trei curse pe zi-lumină, pe o distanță doar de șase kilometri. De ce ? Ni s-au repartizat la încărcat două excavatoare, suficiente dacă ar funcționa. Dar de o lună de zile unul e defect, iar unul nu are mecanic.

— Ați anunțat conducerea I.E.I.E.L.I.F. ?

— Am vorbit de mai multe ori cu inginerul Mateescu, șeful Drigăzii de la Baldovinești, care răspunde de lucrare ; ne-a promis de fiecare dată că ne va da încărcătoare. Nu ne-a dat. De azi-dimineață pînă acum, la ora 14,30 n-am reușit să facem decît cinci curse în total. Și, reținеți, avem motorină, avem ulei, avem mașini de mare capacitate pentru care conducerea I.E.I.E.L.I.F. Brăila plătește, chirie. Eu, unul mă întreb : o fi convenind cuiva o astfel de situație ?

L-am căutat pe inginerul Mateescu, pe care cîndva l-am lăudat pe merit în paginile revistei ; pe el ca și pe maistrul Dumitru Stroie, care răspunde de reparații. Inginerul „e învoit" îmi răspunde secretara, iar maistrul o fi avînd alte necazuri. Pe la orele 15 apare un tînăr cu geantă și pălărie cu marginile trase în jos. Este inginerul Iulian Ficuț, stagiar. Iată ce zice el : un excavator a venit din reparații capitale de la S.U.G.T.C. Imediat s-a defectat. Defecțiunile s-au repetat. S-a anunțat inginerul cu C.T.C.-ul, tovarășul Tîlneac. Dînsul trebuia să constate starea tehnică a utilajelor.

Trecînd peste acest aspect, care acum cînd redactez aceste rînduri probabil s-a și înlăturat, lucrarea de față înfățișează, cum spuneam, un vis : drumul între cele două orașe va fi mai scurt decît chiar jumătatea celui actual : de la peste 33 kilometri, va ajunge la 14 kilometri. Avantajele, dacă ne gîndim că se va evita și bariera C.F.R. de la Baldovinești, sînt mari și lucrează în favoarea oamenilor, a economiei noastre. Drumul, ne spunea tehnicianul Petre Tandără, de la Direcția județeană de drumuri și poduri Brăila, va fi de categorie europeană. Înțeleg, deci, că de la anul Europa va circula de la Brăila la Galați pe cel mai scurt drum. În plus, călătoria va fi de o frumusețe aparte. Pe tot malul sting al Dunării se vor amenaja locuri de agrement : guri de ieșire la Dunăre, parcaje, puncte turistice, locuri pentru plajă, pescuit și cine știe ce alte frumuseți vor mai inventa oamenii celor două orașe.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Domnești — Argeș, o piesă în două acte, despre bine și frumos

Actul I: Livezile

Mărunt de statură și nu prea vorbăreț din fire, Simion Horobeanu se așază, după cîteva ceasuri de mers, pe o buturugă și privește în zare. Știi dumneata, se hotărăște, în sfîrșit, să spună, ce înseamnă pentru un om ca mine, de-acum bătrîn, să stau, pe la asfințit, și să mă uit la o livadă tînără ? E ca și cum mi-aș privi propria viață. Și, în viața asta a mea, am dorit să fac și eu lucruri care să rămînă după mine. De pildă, să plantez pomi. Aici, pe toată întinderea asta, care acum e o livadă de toată frumusețea, cu cîțiva ani înainte erau niște hîrtoape. S-a muncit zdravăn și a ieșit ce-a ieșit, ce vedeți. Atunci mi-am zis că, uite, în fine, după atîția ani, avem dovada vie că forța noastră, a cooperatorilor din Domnești, e capabilă să dea rost pămîntului celui mai încăpățînat în a rodi.

Simion Horobeanu este, de multă vreme, președintele C.A.P.-ului din Domnești, județul Argeș. Un țăran cu dorință de-a face — asta zice despre sine atunci cînd, rareori, se hotărăște să vorbească și despre el. Nu este un C.A.P. prea mare, numără doar vreo 950 de hectare, dintre care numai 80 reprezintă terenul arabil. În rest — livezi, pășuni, fînețe naturale. Structură tipică așezărilor dintre dealuri. Structură care poate fi, așa cum se întîmplă la Domnești, foarte bine valorificată în momentul în care oamenii gîndesc și acționează în funcție de ea. Asta însemnînd o atenție sporită acordată sectorului zootehnic și celui pomicol. Mai departe — își continuă raționamentul Simion Horobeanu — trebuie să găsești soluțiile cele mai fericite pentru ca întreaga recoltă de fructe să fie superior valorificată. Eu am fost la Cezieni, în Olt, și am avut ce învăța de acolo. Așa încît am stabilit, începînd chiar din acest an, o colaborare strînsă cu I.P.I.L.F. Băiculești. Asta însemnînd că întreaga noastră producție va merge acolo, dar o bună parte din ea va fi preindustrializată aici. Capacitățile sînt gata de lucru. Acest tip de colaborare este, fără doar și poate, avantajos pentru ambele părți. Pentru cei din Băiculești deoarece nu mai duc grija unor materii prime de calitate, pe care li le asigurăm noi ; iar pentru noi, deoarece nu mai irosim nimic din rodul trudei noastre. Ne gîndim oa, în perspectivă, să creem în cadrul C.A.P.-ului cît mai multe capacități de prelucrare, astfel încît să ajungem, într-un viitor nu prea îndepărtat, ca întreaga noastră producție de fructe să fie industrializată aici.

Ideea acestei colaborări dintre o mare unitate industrială și o unitate C.A.P. nu este nouă la Domnești. Cooperatorii realizează, în cadrul unor ateliere, carcase pentru aspiratoarele care poartă marca „Electroarges". Și asta-i o treabă bună, povestește, în continuare, Simion Horobeanu. Noi am stat mult și ne-am gîndit la ce-ar fi mai bine de făcut pentru ca veniturile să sporească de la an la an. Și ni s-a părut, viața confirmîndu-ne ulterior opinia, că una dintre șanse este industria mică. Asta mai cu seamă în condițiile proprii comunei noastre. Ce înseamnă asta ? Domneștii este o așezare ce aduce mai mult a orășel decît a sat. Sînt mulți meșteșugari pricepuți aici. Există o tradiție serioasă în sensul ăsta. Era nevoie s-o valorificăm. Așa încît am pornit de la prelucrarea materialului lemnos — una dintre resursele de seamă ale zonei. Am deschis un atelier pentru ambalaje, care să poarte anual, spre beneficiari, circa 1 500 de tone de fructe. Am ajuns, acum, să executăm și mobilă la comandă, de cea mai bună calitate. Ba chiar și mobilă sculptată ! Ne-am mai gîndit apoi să venim în sprijinul oamenilor comunei și ai celorlalți, din preajmă, atunci cînd se vor hotărî să-și ridice case noi. Și facem cărămidă, var, teracotă. În fine, odată cu creșterea veniturilor localnicilor, cu apariția unui număr tot mai mare de mașini în Domnești, am deschis și un service bine dotat, căutat și de cei de pe la oraș. Toate aceste activități ne aduc anual, un beneficiu de peste șapte milioane de lei. În vremea de azi, cînd orășenii își caută cîte un lot pentru a nu se despărți chiar de tot de munca pămîntului și pentru a-și procura cele necesare traiului, se cuvine ca și sătenii să se apropie, pe cît le permit posibilitățile, de industrie. Este cum zicea un profesor de-al nostru, din comună, un efort de armonizare a dorințelor cu posibilitățile.

Am avut multe de văzut la Domnești. Îngrășătoria de berbecuți, vacile cu lapte, oile — toate cînd producții frumoase. Și aici e un mic secret — continuă președintele C.A.P.-ului să explice — un secret care se cheamă om. Toți îngrijitorii noștri de animale sînt oameni de-ai comunei. Iar șeful fermei zootehnice, inginerul Ion Hîru, e tot de-al satului. Dar, să știți, asta nu spune întotdeauna mare lucru. Să vă dau un exemplu. Acum vreo cîțiva ani vine la mine un băiat din comună care isprăvise zootehnia și se voia întors acasă. Îmi spune ce și cum. Stau și mă gîndesc — de unde-l știu eu pe copilu' ăsta ? Și mi-amintesc. Atunci cînd eram eu copil, lucram pe lîngă curtea bunicului și a tatălui său. Oameni harnici și serioși. Așa trebuie să le fie și pruncul îmi zic, și sînt de acord să vină. Aproape trei ani a stat și n-a făcut nimic. Ba poate să fi făcut ceva pagube. Cu acesta de-acum e altceva. Au trecut cinci ani de cînd muncește aici și știe deja toate rosturile, se zbate să facă și face. Vedeți, eu am cam îmbătrînit, nu mai pot alerga chiar peste tot, ca atunci cînd eram de vîrsta lui. Am nevoie, în preajmă, de oameni care să țină ritmul pe care gospodăria noastră și l-a impus de ani și ani. Se pare că i-am găsit.

Pornim spre deal. Turma baciului Achim Gulie se pregătea să pornească spre munte. Are aproape 60 de ani baciul și păstorește de la vreo 13. Stăm în jurul unor căni cu jîntiță și ascultăm istorii ale drumurilor sale de an și an, pe la munte sau pe la ses. Înserarea nu mai întîrzie mult. Pornim spre sat. Simion Horobeanu își continuă cu glas moale, ca pentru sine, socotelile : o să scoatem anu' ăsta cam două mii de tone de fructe, vreo sută de căpșuni... E bine... La anu' o să mai plantăm încă vreo...

Jos, printre casele domnișanilor, noaptea pogorîse binefăcătoarea-i cortină de liniște.

D. M. ALEXANDRU
Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Actul II: Copiii

Profesorul Marian Mecu are o eleganță naturală. Silueta lui subțire, netrădînd vîrsta unui bunic (e drept, tînăr la cei 49 de ani) așează o liniște relaxată în rumzăitoarea mișcare a copiilor. La Domnești-Argeș, copiii sînt foarte iubiți. Comună mare, vrednică, bogată, își prețuiește oamenii și viitorul așa cum se cuvine. S-a clădit aici o Casă de cultură cum multe orașe ar dori să aibă în zestrea lor edilitară. Frumoasă, încăpătoare, împărțită cu cochetărie artistică — avînd adică și cabină de machiaj pentru artiștii amatori și, ocazional, profesioniști ! O impozantă „carte de onoare" păstrează semnături de vază : artiști români și de peste hotare, poposiți la Domnești, scriitori, oameni de știință etc.

Am văzut aici, într-o după amiază bruse încruntată de furtună, un spectacol absolut neașteptat. Titlul hazliu — **Concert pentru doi cățel de usturoi în si bemol** — nu deconspira mai nimic din natura lui. Am văzut, așadar, înșirîndu-se sus, pe practicabilele frumos vopsite, vreo douăzeci de fetițe și băieți în costume de mare gală — alb și negru — în mîini cu partiturile legate în roșu. Așadar, corul — mi-am zis. Ceva mai jos, pe alte trepte, alte fetițe și alți băieți, la fel de solemni, purtînd în mîini, cu distincție, viori, chitare și vreo două acordeoane. Un cor acompaniat — mi-am zis, așteptînd să aud repertoriul. A năvălit însă în scenă un stol de fetițe în costume vaporoase, pline de grație. Prezentatoarele au lămurit în curînd totul : aveam să văd un spectacol de estradă !

Copiii sînt frumoși pretutindeni. Iar ceea ce fac ei e oricum atins de aripa minunii. La Domnești însă, copiii au dovedit că încă nu le cunoaștem posibilitățile. Admirabilul **spectacol de revistă** pe care l-au prezentat, cîntînd, dansînd, acompaniindu-se instrumental totiși într-o armonie atît de dinamică, atît de fluentă și de plină de gust, a fost o uimire de la un capăt la celălalt. Că se poate vorbi despre legătura dintre școală și agricultură, într-un libret scăpărînd de haz, al cărui autor se numește Marian Mecu, că se poate dansa în ritm de rock-and-roll... lupta dintre legumele timpurii și „dăunători" fără anotimpuri pe o coregrafie semnată de... Marian Mecu, în fine, că se poate pune pe roate un ansamblu instrumental numeros, în care vreo zece viori sună curat, sigur (instruite... tot de Marian Mecu, la fel ca și chitariștii și acordeoniștii formației), că se pot auzi pe o astfel de scenă excelente prelucrări ale unor creații muzicale românești de mari compozitori, adaptate pe ritmuri moderne (evident, sub semnătura aceluiași Marian Mecu) — de toate acestea ne-am convins în numai douăzeci de minute cît durează „estrada" de la Domnești.

A patra oară laureați ai Festivalului „Cîntarea României", faza republicană, cei 77 de copii (mereu alții, la fiecare ediție, după cum altul este și spectacolul, se înțelege) fac adevărate minuni. Cît despre profesorul lor (el însuși deținător a două ordine „Meritul cultural", clasa a V-a și clasa a III-a și a numeroase premii republicane pentru instruirea și conducerea altor formații de amatori — brigăzi artistice, coruri etc; de treizeci de ani comandant instructor al Unității de pionieri a Școlii generale din Domnești și, în consecință, director educativ) nu mai trebuie să spunem decît că, la Domnești, copiii se întrec să devină membri ai „estradei". „Un spectacol se pregătește la noi în doi ani de zile. E o muncă titanică : lucrez separat orchestră, cor, ansamblu coregrafic, luni și luni de zile. Copiii sînt însă admirabili, ca un lut din cel mai bun cînd olarul își cunoaște meseria. În ce mă privește, încerc să-mi învăț această a doua meserie mereu mai bine cu fiecare generație de estradiști.

Trecînd premiu republican înseamnă, cum e și firesc, o tabără la Năvodari. Acolo, copiii Domneștiului devin... tucurii și reflectoarele au mai mult de furcă pentru a-i face strălucitori în spectacolele pe care le susțin pentru pionierii veniți în vacanță. În această vară, cei 77 vor fi oaspeții Teatrului satiric muzical „C. Tănase" — ca o legitimă recunoaștere a talentului lor.

Profesorul Marian Mecu e deja bunic. Ar putea să inventeze jocuri de cuvinte și jucării pentru Ana Maria, nepoțica sa. Continuă totuși să-și „versifice" luni și luni de zile textele, spectacolele, să gîndească zi și noapte costumele (fără cusur !) ale micilor artiști. Oamenii îl prețuiesc așa cum se cuvine. La Domnești, ora de muzică are acoperire în artă.

TANIA RADU

O cămară închisă ermetic

Carul înaintea cailor

Una dintre cele mai bine dotate fabrici de conserve din țară este cea din Feteşti, şi mulți o privesc cu invidie. Numai că fabricii ialomițene nu i-a oferit nimeni de-a gata utilajele şi tehnologiile de care dispune acum, aproape total diferite, total altele, față de vremea începutului. Şi le-au făcut singuri, an cu an, oamenii acestei întreprinderi care s-au lovit cu destule probleme şi necazuri iar ei trebuiau să dea conserve nu scuze, trebuiau să-şi câştige propria lor pâine, justificările n-au umplut niciodată buzunarele nimănui. Mai corect spus, le-au modificat, readaptat, completat, automatizat, dezvoltat, modernizat pe cele inițiale prin gîndire proprie, prin autodotare, autoprecepere şi autoambiție. Inginera chimistă Elena Valeria Bogdan (de cîteva luni promovată în funcția de director tehnic, aflată însă, de la înființare, în fabrică) şi tehniciana horticol Maria Postole, președinta C.O.M., ne demonstrează, trecînd împreună prin toate halele de producție, cum au fost şi cum sînt liniile tehnologice. Dacă proiectantul ar veni azi să-şi vadă fabrica n-ar recunoaşte-o cu siguranță, ar putea, în schimb, să învețe cîte ceva.

În luna mai s-a organizat aici un schimb de experiență pe tema automodernizării cu directorii tuturor fabricilor de profil din țară. Unii au venit suspicioşi ori neîncrezători iar efectul imediat a fost următorul — aproape săptămînal intră pe poartă un autocar cu specialişti trimişi din toate colțurile țării de către şefii acestora, să vadă cu ochii lor, să constate, să ia aminte. Directorul Mircea Breben, un cap de inginer mecanic care îşi cinsteşte diploma şi profesorii, este, în primul rînd un conducător receptiv la ideile oamenilor cu care lucrează, îi ascultă şi cîntăreşte cu creionul pe hîrtie, propunerile acestora iar dacă toate calculele inginereşti şi economice ies bine, se trece rapid la fapte. Nu este director demult, de vreo 2 ani, tot ceea ce vedem în secții s-a conceput şi realizat în vremea cît a condus sectorul mecanoenergetic. Cînd am întrebat „cu ce bani s-au făcut toate astea ?", directoarea Elena Bogdan a rămas surprinsă. „Aici m-ați încuiat ! Cum cu ce bani ? Fără bani. Adică prevăzuți din beneficii. Orice fabrică are un sector mecanic şi orice fabricant îşi găseşte (sau ar trebui să-şi găsească) resursele de înnoire. Fără glumă, la noi toată lumea se ocupă de modernizare". Astfel, sectorul mecanic a ajuns un fel de fabrică de fabrici de conserve. Construieşte şi pentru alți beneficiari din țară, care au solicitat instalații, linii tehnologice ori anumite părți de instalații (pentru Tg. Mureş, Arad, Caracal, Calafat, Valea Roşie...).

Într-o asemenea unitate, relația utilaje noi-produse noi devine, s-ar zice, obligatorie. Numeric, gama sortimentală pentru 1987 pare fantastică — 38 de produse. Să le amintim mai întîi pe cele așa-zis „clasice" — fasole tăiată, fasole păstăi, mazare (pe care nu o prea mai avem în 3 variante, după mărimea şi soiul boabelor, ghiveciul (în ulei şi în bulion), pasta de tomate, vinete împănate, zacuscă, amestecuri pentru ciorbe (pe care le găsim foarte greu, fiindcă, cel puțin, de la Feteşti, se contractează în cantități prea mici), morcov în saramură (de ce stricăm oare atîta manoperă şi consum de energie pentru o legumă pe care o putem avea mai toi timpul anului proaspătă ori deshidratată ? !), castraveciori murați, bame în bulion (oh, bamele, pretutindeni citate dar rar în magazine aflate!). Mai trebuie să recunoaştem şi să reținem că la Feteşti, în ultimii ani, s-au menținut (cu eforturi, şi o să vedem de ce ?) conserve intrate mai recent în nomenclator şi anume urzicile tocate, spanacul, stufatul (nu mai este cazul să vorbim, despre valoarea lor alimentară, fiind prea bine cunoscută) şi se promovează în acest an, cîteva timide încercări (timide, din aceleaşi motiv al unor comenzi foarte reduse cantitativ) din sezoanele trecute, cîştigînd greu adeziunea celor ce decid pentru noi, consumatorii, merciologii din comerț. Este vorba despre două sosuri picante — unul tip Ketch-up şi unul pentru fripturi —, amestecuri de legume pentru salate-aperitiv (de tip boeuf şi à la russe) şi amestecuri de rădăcinoase cu legume boabe tot pentru salate-aperitiv precum şi o supă concentrată, un piure cu această destinație din lobodă, „foarte gustoasă şi de mare valoare nutritivă, dar pe care nu ne-a contractat-o nici o unitate comercială. Vom încerca s-o testăm singuri pe piața județului nostru", precizează inginera Bogdan şi-i promitem să urmărim rezultatul şi să susținem inițiativa. Dar, obiectivă, recunoaşte că structura sortimentală e „sărăcăcioasă", că pe instalațiile pe care le au se pot lucra mult mai multe rețete şi că specialiştii întreprinderii au competența în a le pune la punct sub toate aspectele („anul viitor ne vom crea, avem toate promisiunile din partea centralei noastre şi a ministerului în acest sens, un laborator de concepție şi proiectare produse noi"), cu două condiții : reprezentanții comerțului să le contracteze iar planul de culturi horticole să cuprindă cultivarea materiei prime necesare. Mă uit pe structura sortimentală de culturi legumicole în ferma de 1.900 h. a fabricii din Feteşti, precum şi pe contractele sale cu alte unități agricole, corespunde, firește, cu planul sortimental şi cantitativ al producției de conserve pe care va trebui s-o livreze. O concordanță ce perpetuează o discordanță, cel puțin ciudată, dacă nu ilogică. Planul de culturi vine, pe filieră, de la trust şi ministere toamna, prin octombrie-noiembrie, iar contractările de conserve pentru anul următor, au loc iarna, în decembrie. În acest pat a lui Procust, între nişte legume, anume date şi nişte merciologi prea circumspecți, care solicită mereu şi mereu ceea ce ştiu că „merge" pe piață rămîne într-adevăr, prea puțin loc de inițiativă şi creație fabricilor de conserve.

PAULA ISTRATE ■

De-a baba oarba

Parcursesem toate fazele unei discuții despre calitatea conservelor şi am aflat că din 1982, la I.P.I.L.F. Oltenița nimic nu mai este nou. Mircea Călin, şeful biroului financiar, om care ține socoteala fiecărui leu, ştie şi de ce fabrica sa nu mai are inițiativă în fabricarea a noi rețete de conserve, dar şi de ce nu o mai interesează atît de mult calitatea. „Gîndiți-vă, ce mă fac dacă vreau să produc gem de caise verzi, de exemplu ? ! Prețul omologat şi aprobat de M.C.I. vine peste un an, un an şi jumătate, timp în care eu trebuie să țin toată marfa în depozit. Între timp, banca îmi exclude produsele de la creditare. Cine ar proceda astfel ? ! Dacă drumul acesta ar fi scurtat la o lună cel mult..." Legile financiare sînt bune, dar peste ele se aşază rutina şi birocrația unor inşi din mai multe foruri iar imaginea exactă a complicatului drum al legumelor către cumpărător este conturată. Mai aflăm că întreprinderea de producere şi industrializare a legumelor şi fructelor Oltenița nu dispune de un colectiv de cercetare şi proiectare în materie, colectiv ce ar fi putut influența foarte mult asupra duratei de omologare, dar şi asupra calității produselor. Există însă Institutul pentru Cercetarea, Valorificarea şi Industrializarea Legumelor şi Fructelor București care, din păcate, nu ține pasul cu unitățile producătoare, ci doar stabileşte rețete de fabricație, unele imposibil de respectat. „Trebuie ca institutul să vină în mijlocul nostru, pe linia de fabricație, să vadă cum sosesc din rețeaua de producție, de pildă, mazărea şi spanacul şi atunci nu s-ar mai întreba de ce nu li se respectă tehnologia", precizează același Mircea Călin. Trustul pentru producerea conservelor şi sucurilor București (de ce nu este grefat pe o unitate teritorială ? !) trimite „instrucțiuni tehnologice", şi încep seriile de probă — şarje pilot — perioadă în care unitățile își „reglează" astfel lucrurile încît să se încadreze în preturile stabilite la București. „Unitatea, zice Ludovic Kutnik, directorul tehnic, nu poate hotărî ce şi cum să producă. Nu mă mai interesează, astfel, ce produc, ci numai să am desfacere asigurată. Contractele se fac de pe un an pe altul. Beneficiari (unitățile (C.R.A.) contractează ce li se oferă, iar producătorii (I.P.I.L.F.) le oferă ce au şi, de cele mai multe ori, ce le convine". Întreprinderile comerciale sînt obligate, apoi, să desfacă exact ce au contractat întreprinderile comerțului cu ridicata sau ce le oferă I.P.I.L.F., altfel se întorc cu mașinile goale, iar calitatea este ultimul lucru de care se discută.

Pentru aflarea părerii consumatorului este creată, pe lîngă fiecare direcție comercială județeană o comisie a reprezentanților consumatorilor care (ar trebui) să participe obligatoriu la contractări, dar formalismul cu care se acționează face imposibilă activitatea acestei comisii. La contractări se prezintă funcționari neavizați şi prea indiferenți față de dorințele noastre. Un exemplu este elocvent. Înainte de a purta prezenta discuție am rugat un şef de unitate comercială, Ioana Simion din Călărași, să ne sugereze ce anume se caută pe piață. Răspunsul a fost scurt : legume şi zarzavaturi pentru salate, diferite legume în oțet, zarzavaturi pentru ciorbe, ardei pentru umplut, legume în bulion. „Da, zice directorul tehnic, ghiveciul de gătit, de exemplu, nu e rentabil pentru noi. Solicită multă manoperă, legume multe în același borcan..." Vedem deci, punctul de vedere al cetățeanului este ultimul la care se gîndeşte producătorul.

Privind în curtea I.P.I.L.F. Oltenița, trebuie ştiut că întregul colectiv de muncă depune eforturi înzecite pentru a se încadra în tehnologiile cu care ei, ca producători nu sînt întotdeauna de acord. Mazărea este un produs ce le oferă multă bătaie de cap. Pentru a împiedica fenomenul de amilază (în borcan se observă o tulburare a saramurii din cauza procentului mare de amidon) s-au făcut raționalizări enorme (mecanicul şef, Marin Stanciu şi maistrul Nicolae Paraschiv) care se vor resimți în calitatea conservelor de mazăre din anul acesta. Ei au ajuns să modifice utilaje, să construiască instalații, iar institutul de cercetări, deşi ştie situația, nu oferă nici o soluție, nu se deplasează pentru a conlucra cu colectivul de la I.P.I.L.F., ci „trage" doar cu ochiul jenat. Pe de altă parte, înregistrează pierderi de materii prime şi băneşti din cauza furnizorilor de ambalaje (fabricile de sticlă din Azuga şi Turda), care au toleranțe foarte mari de la STAS. Se înregistrează între 20 şi 30 la sută defecte, în loc de 1,5 la sută cît admite procesul tehnologic, antrenînd pierderi enorme, cu toate despăgubirile fabricilor producătoare de ambalaje. Cît privește I.P.I.L.F. Oltenița, oricît s-ar strădui să treacă neajunsurile pe seama terților, nu poate mușamaliza producția slabă realizată şi baterile (voite) de la rețetă. Pe primul trimestru al anului în curs au înregistrat respingeri de marfă în valoare de 113 mii lei (anul trecut aproape un milion.

Drumul conservelor trece prin prea multe furci caudine şi prea mulți intermediari se joacă de-a baba oarba în hora numită diversificare.

GHEORGHE FRANGULEA ■

Cum e sămînța, aşa-i şi legumа

În cartierul Viziru din Brăila, la unitatea Alimentara nr. 36, se pot cumpăra încă, în aceste zile de vară, morcovi în saramură, zarzavat pentru ciorbă, fasole verde, mazăre, sărmăluțe în foi de varză, castraveciori în oțet, gogoşari şi gogonele, dovlecei cu orez, vinete împănate şi în bulion, ghiveci în ulei şi de gătit, ardei capia marinați, zacuscă de vinete, spanac, pastă de tomate şi de ardei, bulion, suc de roşii, varză roşie, fasole boabe cu costiță, cîrnăciori sau carne de porc, dulcețuri, gemuri compoturi. Cîteva gospodine afirmă că sînt mulțumite de calitatea conservelor, dar ar dori să folosească în meniurile lor, în lunile de iarnă, mai des vinete coapte, dovlecei în floare, conopidă, mazăre fină şi extrafină, ardei pentru umplut, conserve ce s-au găsit doar o scurtă perioadă de timp.

Pe baza acestor constatări, îmi formulez cîteva întrebări şi plec spre cei doi producători de conserve din legume şi fructe din județul Brăila, ale căror mărci sînt tipărite pe marea majoritate a etichetelor — I.P.I.L.F. Zagna Vădeni şi I.L.F.

Aflu mai întîi că județul are o particularitate : concentrarea producției horticole în cîteva unități specializate de stat şi cooperatiste.

Întreprinderea pentru industrializarea legumelor şi fructelor Vădeni prin fermele proprii şi-a asumat anul acesta răspunderea producției de pe 1 245 hectare cu legume, 200 hectare livezi, 6 sere, urmînd ca în 1988 să nu mai aibă furnizori din afară, toate legumele şi fructele să şi le poată autoasigura, urmărindu-le de la răsad pînă la produsul finit. Nu e uşor, dar e mai sigur.

În perioada de iarnă, întreprinderea a fost practic modernizată în ceea ce priveşte condițiile igienico-sanitare şi de mecanizare a operațiilor, în scopul creşterii calității şi al cantității conservelor. „A fi modernizată" înseamnă concret lărgirea construcțiilor existente, reamplasarea liniilor şi utilajelor în flux continuu, înlăturînd toate locurile înguste, refacerea rețelelor de canalizare ; au turnat mozaic şi au montat faianță, au îmbunătățit sistemul de sterilizare, au automatizat, mecanizat şi înnoit. Linia de spanac este în totalitate automatizată, în aşa fel încît necesarul de forță de muncă a scăzut de zece ori. Se recoltează numai frunzele (deci mult mai curate !), intră pe bandă unde doar 5 muncitoare în loc de 100 le sortează, trec la mașinile de spălat în cascadă, în opăritor (concepute şi realizate aici prin autodotare), apoi la dozare şi închidere. S-au înlocuit dozatoarele de saramură. Procesul de sterilizare este acum automatizat. Linia de fasole este şi ea total modificată şi reamplasată, urmare dublarea capacității de producție în același timp. S-a realizat şi sincronizarea mașinilor de închis cu dozatoarele, cu benzile de preluare şi mecanizarea transportului de ambalaje şi produse finite. Toate legumele vor fi transportate hidraulic, eliminîndu-se căzile, lăzile, tăvile. Realizarea de ultimă oră a inginerilor, tehnicienilor şi muncitorilor de la Zagna Vădeni, sub conducerea mecanicului şef, ing. Virgil Popa, este un sistem de depozitare a tomatelor înainte de prelucrare — pe pernă de apă. În felul acesta capacitatea de prelucrare, în 24 de ore, creşte de la 800 tone la [illegible].

Întreb, de ce gospodinele nu sînt mulțumite de calitatea mazării ? Şeful producției, ing. Constantin Scinteie, îmi spune că de vină sînt soiurile şi recoltatul dincolo de timpul optim. Sămînță din soiurile zaharate, mai dulci, mai gustoase care nu amidonează, primesc în cantitate mică. De ce ? „Noi cerem, dar repartizarea semințelor o face Trustul de producere a conservelor şi sucurilor". Ce e de făcut ? „Poate să păstrăm într-un an, din aceste soiuri zaharate, cantități mai mari pentru a asigura în anii următori sămînța necesară". Ce se poate face pentru recoltatul la timp? „Să se semene eşalonat, pe parcursul unei luni, în funcție de capacitatea de prelucrare. „În al doilea rînd, pentru că boabele de mazăre se alterează în 6—12 ore de la batozare — bazinele cu apă şi trioarele vor fi mutate direct în hala de producție de afară, pentru a nu mai sta în soare. S-a mai exclus o operație manuală — alegerea tecilor pe bandă, prin introducerea în flux a unor separatoare. În vederea păstrării calităților culinare şi a frăgezimii bobului, se răceşte apa din bazine.

Ce rețete noi au introdus în plan pentru acest an ? Ciorbă de lobodă, mazăre cu carote, urzici... Comerțul este încă sceptic şi nu a contractat cu curaj produsele noi. În laboratorul propriu, ca în orice laborator care se respectă, se face şi cercetare. Aşa au apărut rețete propril, cum este ! **Sosul Zagna universal**, omologat anul trecut. Sperăm să-l găsim pe piață anul acesta !

Întreprinderea de legume şi fructe Brăila, pe lîngă producerea, preluarea, desfacerea la export sau pe piața internă şi depozitarea acestora, prelucrează şi ea în conserve şi semiconserve. Directorul Maria Moraru care face parte din prima promoție de ingineri de industrie alimentară repartizați la I.L.F.-uri, îşi împarte atenția spre toate cele patru laturi ale activității întreprinderii. Mă interesez de rețete noi. „Un produs nou ? Stufatul. Dar l-am făcut acum iar etichetele vor fi gata, probabil, în octombrie. De ce tocmai atunci?

REGHINA VĂRVICI ■

Sesizări, semnale, reclamații — un dialog fructuos între cititori și autorități

■ Am citit în coloanele revistei dv., cu deosebit interes, articolul despre seraliști. La rîndul meu, sînt studentă la cursurile serale ale A.S.E. din București — ne scrie **Irina Sinescu din Ploiești** — și lucrez la Școala generală nr. 10 Ploiești. Rugămintea mea și a colegilor mei studenți seraliști este să intervineți pe lîngă Regionala C.F.R. pentru ca personalul 3301, care pleacă din Ploiești-Sud prin Ploiești-Vest, cu direcția Predeal, la ora 12,50, să plece cu 10—15 minute mai devreme, astfel încît să putem ajunge în timp util în stația Ploiești-Vest, pentru a prinde personalul 4006, cu direcția București. Am evita astfel întîrzierile de la cursuri, și de asemenea, s-ar descongestiona și autobuzele I.J.T.L. care deservesc municipiul Ploiești.

■ **Viorel Grozavu din orașul Victoria** ne-a solicitat sprijin pentru a putea reveni la Combinatul chimic din acest oraș brașovean, pe locul de muncă deținut anterior, de 17 ani. **Consiliul popular județean Brașov** ne răspunde că i s-au perfectat formele de transfer ; în același context al problemelor profesionale, **Consiliul popular județean Vaslui**, manifestînd înțelegere față de situația tînărului maistru mecanic Popa Florea, de la Filatura de bumbac din Murgeni, este de acord cu transferul acestuia la Întreprinderea de utilaj greu Rovinari-Tg. Jiu, cu condiția ca în termen de cîteva luni să pregătească din cadrele formației sale de lucru — un mecanic electrician care să-i poată înlocui ; de asemenea, **Consiliul popular județean Buzău**, analizînd situația familială a inginerului Nicolae Anton de la Întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare București, a sprijinit nemijlocit transferul acestuia la I.P.I.C.C. Buzău.

■ Două răspunsuri favorabile am primit recent de la **Ministerul Sănătății** : Nicolae Manea din comuna Bonea (Vaslui) a fost internat la Spitalul din Birlad ; iar Constantin Neagu din comuna Berceni (Prahova) a fost internat la secția de recuperare a Spitalului județean Prahova.

■ Alte răspunsuri pozitive cu privire la soluționarea unor situații locative ale cetățenilor care ni s-au adresat : **Consiliul popular orășenesc Pașcani** ne răspunde că Eugeniei Ciubotaru din comuna Dolhasca i-a fost acordat apartamentul care pe drept i se cuvenea, punîndu-se în aplicare sentința civilă 2212/1986 ; **Consiliul popular al Sectorului 6 București** ne informează că lui Gheorghe Corcoș, om al muncii la Întreprinderea de produse lemn-mobilă din Capitală, i s-a repartizat apartamentul nr. 13, cu două camere, situat în str. 13 Septembrie 159, bl. M-203 ; **Șantierul Naval din Brăila**, la solicitările noastre, i-a atribuit lui Petrică Bălănică un apartament cu două camere, în municipiul Brăila.

■ Revista dv. a mai scris despre acest bun cunoscător al însușirilor plantelor medicinale. M-a bucurat sincer faptul că într-o recentă carte de BIOTERAPIE sînt enumerate cîteva rețete tămăduitoare aparținînd lui **Mihai Neamțu din satul Prilog, comuna Orașu Nou, județul Satu Mare**. De ce m-am adresat revistei ? — ne scrie **Aurel Pop din Satu Mare** ; aș face propunerea, salutară după părerea mea, de a se înființa un colectiv lărgit pe lîngă un institut de cercetare specializat, în vederea studierii în amănunt a medicinei populare, a cunoștințelor deosebite în materie de plante și binefacerile lor. Trebuie ca acest „tezaur" de cunoștințe străvechi să nu se risipească o dată cu împuținarea bătrînilor din satele noastre. Ar fi un bun cîștigat acum, cînd medicina contemporană își întoarce fața spre medicamentele provenite din plante.

■ **Consiliul popular județean Hunedoara** ne informează în legătură cu problemele ridicate de către Remus Samu din comuna Brănișca : „Pentru a veni în sprijinul petentului, C.A.P. Brănișca i-a asigurat, an de an, ajutoare în natură, iar Consiliul popular comunal — în limitele fondurilor disponibile — i-a acordat ajutoare bănești de două ori pe an.

Analizînd din nou acest caz, într-adevăr deosebit, s-a propus să i se acorde lui R.S. un ajutor material substanțial în valoare de 5 000 lei.

■ În data de 19 mai 1987, în timp ce așteptam să sosească capsule pentru autosifon la Centrul de sifoane din complexul de pe bd. Leontin Sălăjan — vizavi de Policlinica Titan, a venit un cetățean cu 3 elevi de la Școala generală nr. 195 din Capitală și i-a așezat frumușel la rînd. Pînă la ora 16 cînd, în sfîrșit, au venit capsulele mult așteptate, respectivul ins a mai schimbat de 5 (cinci) ori echipa de elevi ! ! Intrînd în vorbă cu aceștia — ne scrie **Dumitru Fredu, str. Podul Calului nr. 1, bl. B-2, ap. 269, Sectorul 3 București** — am aflat că omul era de fapt un... maistru electrician de la școala sus-amintită ! Nu i-am aflat numele, însă ceea ce rămîne cert, este faptul că el a scos în mod abuziv elevii de la ore, pentru a-i rezolva interesele personale.

N.R. Dacă maistrul electrician — rămas deocamdată fără nume — cunoaște ori nu cunoaște nuvela „Domnul Vucea", de B. Șt. Delavrancea, nu știm. Se pare însă că preluînd „metodele" bizarului personaj acest „modern" Domn Vucea, face din elevi responsabilii de... sacoșă ! Poate s-o găsi cineva care să pună capăt acestei atitudini abuzive ?!

■ Alte vești bune pe tărîmul integrării profesionale. **Consiliul popular județean Prahova** ne răspunde că Ștefan Cernat din Valea Călugărească a fost repartizat la Întreprinderea „1 Mai" Ploiești, iar Manuela Badiu din Ploiești a fost încadrată la Fabrica de aditivi din Pleașa ; **D.P.M.O.S. Dîmbovița** ne informează că Petre N. Vlad din Buciumeni lucrează în prezent la Întreprinderea „Steaua Electrică" Fieni ; **Direcția agricolă județeană Neamț** ne înștiințează că Daniela Sava a fost încadrată conform calificării, ca lăcătuș-mecanic la C.A.P. Tămășeni ; în sfîrșit **Consiliul popular Tecuci** o sprijină pe Iulia Ignat în integrarea ei profesională la I.C.M. Tecuci.

■ **Primim de la Consiliul popular județean Vaslui** : Adunarea generală a C.A.P. Frumușica, analizînd situația Policlinicii N. Mihai din comuna Grivița i-a acordat acesteia un ajutor în produse : 150 kg grîu și 180 kg porumb. De asemenea, i s-au repartizat 15 ari de teren, lot care-i va rămîne în folosință și pentru anii următori.

■ În ziua de 6 mai a.c. am călătorit cu trenul accelerat 341 de la Iași la Cluj-Napoca, cu plecare din Iași la ora 5,40. Deși acceleratul pleca de la capăt de linie, geamurile de la coridoare și din compartimente erau atît de murdare încît, după ce s-a crăpat de ziuă, priveam prin ele ca prin ceață. Am curățat noi, călătorii, respectivele geamuri cu ziare, cu șervețele, cu batiste. Scaunele din compartimente erau de asemenea murdare, cu aspect neprimitor. Măsuța de la geam și cutiile pentru hîrtii lipseau. La primul compartiment ușa ieșise din lăcașul ei, iar două fetițe de 12 ani se chinuiau s-o așeze așa cum se cuvine. Pe coridor era un lichid amoniacal de care se lipeau pantofii și bagajele. Indiscutabil, vagonul de tren accelerat (biletele ne indică faptul că este vorba de vagonul 4, compartimentul 1, locurile 1—8 — n.n.) arăta astfel de parcă era fabricat pe vremea cînd s-a construit prima linie ferată.

■ În legătură cu articolul „Come-back la Nașul cu dubiță", apărut în revista noastră pe data de 29 mai 1987, precizăm că răspunsul din partea I.L.F. Militari, trimis după apelul telefonic din 6 aprilie a.c. al redactorului nostru, a fost înregistrat la primire pe data de 14 aprilie a.c., dar dintr-o greșeală de cartare n-a ajuns la factorul de resort. În răspuns se arată că atît Gheorghe Huidiu, șoferul de pe autoduba 36-B-6178, cît și șeful său de coloană au fost sancționați. La redacție a sosit, de asemenea, o adresă din partea Procuraturii Municipiului București, prin care sîntem informați că pentru cercetarea faptelor săvîrșite, șoferului Gheorghe Huidiu i s-a întocmit dosar penal.

■ În unul dintre numerele trecute ale revistei „Flacăra" se medita pentru adoptarea unor denumiri mai simple și concise ale unor întreprinderi sau instituții, greu de pronunțat și memorat. Vă propun un test — ne scrie **inginerul Ștefan Năstase din Babadag** — și să vedem dacă un om din zece ghicește despre ce fel de unitate este vorba : I.E.I.R.I.E.D.E.E.T., din Tulcea, deci, record, un număr de 10 (zece) litere mari de tipar în titulă. Nu e, totuși, o exagerare ?

Da, este.

■ Publicistul Dumitru Constantin ne sesizează următoarele: unei femei în vîrstă și văduve din satul **Mirila** (comuna Bobicești — Olt) i s-a îmbolnăvit porcul. **Aurelian Deac**, medicul veterinar din circumscripția respectivă, solicitat pentru consult, a refuzat, invocînd... frigul. Cum starea porcului s-a agravat serios, șimbăta trecută, cînd doctorul Deac trecea prin fața casei femeii, aceasta a reînnoit rugămintea să vadă despre ce e vorba, dar specialistul nu s-a lăsat înduplecat, invocînd acum graba spre o ședință. Porcul femeii a murit, așa cum s-a întîmplat și cu animalul unui alt cetățean din același sat, așa cum se pare că există precedente similare în sectorul zootehnic al C.A.P.-ului din comună care beneficiază de asistența aceluiași veterinar. Se impune analiza, de urgență.

● **Consiliul popular al județului Buzău — Direcția comercială** : „În legătură cu aspectele critice semnalate în articolul intitulat „La ce oră închideți ?" publicat în revista „Flacăra" nr. 20, din 15 mai 1987, vă facem cunoscut că, față de abaterile de la respectarea regulilor de comerț, care s-au constatat, au fost luate măsuri de sancționare corespunzătoare împotriva celor vinovați. Cazurile relatate au fost preluerate de către organele noastre de conducere și întreprinderile comerciale și dezbătute în consiliile șefilor de unități, prilej cu care au fost comunicate sancțiunile aplicate. Pentru prevenirea producerii unor abateri asemănătoare și altele, care contravin regulilor generale de comerț, au fost atenționate conducerile întreprinderilor comerciale să urmărească prin organele proprii de îndrumare și control respectarea strictă a normelor legale de prevăzute, urmînd a fi aplicate măsuri ferme împotriva acelora care le încalcă. În afara măsurilor stabilite la nivel de întreprindere, Direcția comercială, prin aparatul propriu de îndrumare și control, urmărește zilnic respectarea programului de funcționare, aprovizionarea unităților, organizarea desfacerii, comportamentul lucrătorilor în relațiile cu cumpărătorii. Mulțumindu-vă pentru ajutorul acordat, vă asigurăm că permanent vom depune eforturi pentru ridicarea activității de comerț la nivelul sarcinilor care ne revin."

● **Trustul județean I.A.S. Ialomița** : „În legătură cu aspectele semnalate de un grup de oameni ai muncii din sectorul de utilaj terasier al Întreprinderii agricole de stat Giurgeni care solicitau clarificarea situației lor privind acordul global și cota-parte din fondul de participare la beneficii pentru anul 1985, vă comunicăm că documentația de constituire a fondului respectiv a fost verificată și aprobată pentru suma de 24.000 lei, sumă ce revine personalului muncitor din cadrul sectorului de utilaj terasier care a contribuit la realizarea și depășirea beneficiului planificat, pentru activitatea anului 1985. În legătură cu procentul de realizare a producției fizice pentru anul 1985, vă facem cunoscut că documentația a fost verificată și avizată de organele B.A.I.A., Sucursala județeană Ialomița, pentru procentul de sută la sută. Urmează ca semnatarii să se prezinte la sediul Întreprinderii agricole de stat Giurgeni pentru a-și ridica drepturile bănești în totalitate".

Pagină realizată de DORIN SĂLĂJAN ■

Scrisoare comentată

Fața nevăzută a durerii

„Dragul meu tătic. De la începutul acestei scrisori te pot informa că am primit scrisoarea cu darul în ea și îți mulțumesc pentru darul care l-ai trimis. Tătico ai plîns pentru că nu ai auzit un plugușor din gurițele noastre, să nu fii supărat pentru că noi sîntem alături de matale la orice pas. Tătico ne-ai invitat să venim la matale. Noi am veni cu cea mai mare bucurie să te vedem dar te rog frumos tătico că e frig și trebuie să (...). Dar totuși putem purta corespondența prin scrisori. Marian cînd a văzut banii era foarte bucuros, el nu te știe, doar din fotografie, dar eu te țin minte foarte bine tătico. Acum încep să mă retrag spre sfîrșitul acestei scrisori urindu-vă la întreaga familie multă sănătate și bucurie dacă aveți. Marian și Liliana vă sărută mîinile, Pa Tătico, la revedere". (9.01.87).

...„Dragul meu tătic, 18.III.1987 și bunici. Încă de la începutul acestei scrisori vă pot comunica căci am primit cele două scrisori, cu fotografia matale și pe al dollea cu mărțișoarele și vederea în el. Vă pot comunica că avem note cît mai bune și o ducem bine cu școala. Sperăm că trimestrul al treilea să avem note frumoase și numai de zece. Tătico află despre noi că nu țiam scris dar nam avut timp. Tătico dacă se îndreaptă vremea o să venim și noi la matale și o săți scriem ca să ne aștepți la autobuz. Tătico îți sărutăm mîinile și vederea pe care neai trimiso. Acum încep să mă retrag spre sfîrșitul acestei scrisori. Urîndu-ți tie precum și bunicilor La revedere te sărută cu drag ai tăi copii Liliana și Marian".

...Uneori soarta, hazardul, destinul — sau cum vreți să-i spunem — love ște năpraznic și fără drept de apel. Astfel l-au lovit imprejurările vieții pe Alexandru V. Prună din comuna Nămoloasa, județul Galați, care în urma unui accident de tren a devenit invalid de gradul I cu drept de însoțitor — mai exact, deși mai crud spus, a rămas fără ambele picioare. „Am citit și eu cu lacrimi în ochi — ne scrie dînsul — articolul „IUBIȚI-VĂ COPIII, OAMENI", în numărul 13 al revistei, cum unii părinți își bat copiii. Am fost și eu căsătorit cu Prună Maria, din comuna T. Vladimirescu, județul Galați, din anul 1976 pînă în anul 1982, ianuarie și din această căsătorie am avut doi copii : Laura (Liliana) și Marian, prima fiind în prezent în clasa a III-a iar al doilea în clasa II-a. În anul 1980 luna decembrie am suferit accidentul de tren, am locuit o vreme cu soția la părinții ei, Danciu, iar anul 1982 am fost alungat de către acești oameni și locuiesc aici, de unde vă scriu. Comisia de judecată a Judecătoriei Galați a încredințat copiii spre îngrijire și educare soției — este și normal de altfel ! — de fapt părinții acesteia le poartă de grijă, eu s-a recăsătorit — normal și lucrul acesta, firește — atîta doar că de atunci, din 1982, **eu nu mi-am mai văzut copiii !** Vă trimit ultimele lor două scrisori, pentru a vă convinge, **nu li se dă voie să vină să mă vadă**, după ce că am rămas fără picioare, caută să mă supere și mai tare. Rog a binevoi, tovarășe redactor..." (etc.).

...Ce poate **binevoi** un redactor într-o atare situație ?! Poți cîntări durerea, o poți pune într-o balanță pentru a-i socoti „prețul de cost" — e prea scumpă, e prea ieftină ?!... Poți striga, poți urla în fața neomeniei unora dintre noi, dar **ce poți binevoi a face** dinaintea celeilalte fețe a durerii — cea nevăzută ?... Că unui om i s-au amputat picioarele, că-și poartă prin viața pe care o mai are de trăit întreg amarul acelui blestemat de accident, că are puterea de a nu condamna cu patimă viața normală, firească a celei care i-a fost parteneră de suflet, amar sau bucurii, o vreme, dar pe care **îl sfîșie dorul de prunci, lipsiți fiind de** posibilitatea de a-i zări măcar cîteva clipe de a le mîngîia obrajii, de a-și lipi poate de proprii săi obraji palmele lor încă crude dar calde ?! O ! Dar ce poate binevoi un redactor în fața unei astfel de scrisori — de mărturii umane ?!... Poate că atîta doar : „în speranța că se vor îndoi, **totuși**, niște inimi, acum — către sfîrșitul acestor rînduri — **să înceapă să se retragă**, spre a-și ascunde poate, el însuși, o lacrimă, în spatele întunericului cernelii de tipar.

HORIA PĂTRAȘCU ■

Poșta redacției

Nistor Valeriu — Tîrgoviște : Centrul metodologic de reumatologie, str. Iulius Fucik nr. 5, sector 2, București. ● **Fierariu Titu** — com. Bălcești (Vîlcea) : „Publicarea cazului", după cum spuneți nu v-ar folosi la nimic. Adresați plîngerea dv., întemeiată dacă acestea sînt faptele, Procuraturii județene. ● **Căuș Simion** — Galați : Problema este de competența Consiliului popular municipal. ● **Savencu A. Elena** — satul Corgăuți, com. Hilișeu-Horia (Botoșani) : Institutul de științe biologice, Splaiul Independenței nr. 296, sector 6, București. ● **Solomon Ana** — com. Arpașul de Sus (Sibiu) : Potrivit art. 39 (1, 2) din Legea nr. 3/1977, pensia de urmaș se acordă copiilor și soției în cazul în care persoana decedată era pensionată, sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii. Dacă la data decesului soțul dv. era încadrat în muncă, cererea este justificată și urmează să depuneți actele la Oficiul de asigurări sociale și pensii de stat. ● **Radu Maria** — com. Mărunței (Olt) : Dacă sînteți asigurată și ați fost accidentată în perioada de valabilitate a asigurării, se impune să vă prezentați la unitatea ADAS la care ați încheiat asigurarea, dar cu date exacte și cu acte, pentru a vi se stabili drepturile de asigurare. ● **Hotea Maria** — satul Mara, com. Desești (Maramureș) : Ajutorul social nu se transmite urmașilor. ● **Manolescu Gabriel** — com. Ioncești, (Vîlcea) : Cel mai bine ar fi să săditi un alt cireș în curtea dv. ● **Morar Gheorghe, Bercan Ioan, Bărcăman Vasile** s.a. — satul Dacia, com. Jibert (Brașov) : Cooperativa de consum are în cont sumele ce vi se cuvin pentru finul achiziționat de la dv. de I.A.S. Rupea — dispozițiile de plată nr. 152 și 160. ● **Virșă C. Victor** — com. Didești (Teleorman) : Direcția pentru muncă și ocrotiri sociale a județului Teleorman ne-a răspuns la primul dv. memoriu că s-au făcut eforturi pentru a vă ajuta. Trebuie să aveți mai multă încredere și puțin curaj și lucrurile vor merge spre bine. ● **Tudoru M. Aurelia-Aglaia** — com. Tudor Vladimirescu (Galați) : Am dat curs scrisorii dv. plînă de întrebări și am aflat că de fapt vi s-a asigurat un post pe care îl preferați și în continuare celor oferite ulterior. Ne întrebăm și noi : oare la cei 20 de ani pe care îi aveți nu ați putea să porniți în orice acțiune numai de la adevăr ? ● **Ciobanu Constantin** — Constanța : Ocupați pe tabelul de priorități pe anul în curs poziția nr. 1 pentru apartament cu 4 camere. ● **Pantău Ion** — com. Mușetești (Gorj) : Cererea semnată de dv. și nota de transfer emisă de I.U.G.T.C. vă lăsau timp suficient pentru a îndeplini formalitățile de transfer în termenul legal. În vederea clarificării situației, prezentați-vă la D.P.M.O.S. Craiova, unde ați fost invitat de mai multe ori.

REGHINA VÂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Eminescu în viziunea lui Gheorghe Anghel

lubirea de frumos

Eminescu

Am pe masă în fotografii mari pagina din manuscrisul Luceafărului ce redă copiat cu mîna de către Eminescu prologul lui Ioan celebru En arche hen o Logos.

Acesta este vrut de Eminescu, miezul capodoperei sale și nu altul: Logosul în ceasurile nașterii sale dinspre lume pogorîrea sa, chenoza într-ale timpului și spațiului din apă și din spirit foc. Istoria primește consistența prin străbaterea ei de către Logos pentru a dobîndi dimensiunea escatologică adică transfiguratoare pentru a-și începe zorile de aur ale viitorului ieșirea din timpul ciclic al veșnicei reîntoarceri și intrarea în timpul linear. Cîștigul uriaș al acestui demers este dobîndirea istoriei naționale ca parcelă a eternității, patria terestră cu valorile ei legate de un loc pentru care se poate muri în pace așa cum o va face pe vremea hoidelor gata de seceriș lovit în cap pentru patria părinților săi alt mare poet al Europei Charles Peguy francezul în acest secol.

Acestei istorii naționale a poporului român devine slujitor în spiritul Logosului întrupat și în ea marele poet și de aceea ait va exista limbă și suflet românesc aduce-ne-vom aminte de el cînd teii dau în floare în liniștea serii nu de plecarea lui ci de intrarea în cele ce rămîn etern din ființa noastră.

IOAN ALEXANDRU ■

În acest număr puteți citi:

O relatare despre săptămîna teatrelor de păpuși și marionete care a avut loc la București

Poeme de Ștefan Aug. Doinaș

Atelier literar de Geo Dumitrescu

Vitrina cărților

Din universul bogat în frumuseți al pictorului Viorel Mărginean vă prezentăm una dintre lucrările sale tulburătoare intitulată Pasărea paradisului.

Anchetă Flacăra:

Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfînt testament?

„Creșterea limbii românești ș-a patrici cinstire"

S-au împlinit 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București, se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Reținînd cu emoție evenimentul atît de important în cititorirea culturii noastre naționale, ne amintim, dintre atîtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna: „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ieie de la un popor". (...) „d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v-ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră? În aceste inimi cetim acea dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoși, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact".

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești", propunîndu-le drept punct de pornire întrebările ce urmează:

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă?

3) Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române?

Au răspuns: Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu.

Arhcu în sărbătoare

„Trage dorul către casă / șase rădăcini nu-i lasă" — spune un cîntec maramureșan. Faptul este cu atît mai tulburător cu cît, în general, poezia noastră populară mizează pe exactitatea infinitezimală a nuanței nu pe sărăcia numerelor naturale. Care sînt cele șase rădăcini ale dorului — iată o enigmă pe care numai limpezimea gîndului unui filozof precum Constantin Noica ar putea-o dezlega.

Maramureșul este poate singurul loc din țară și din lume unde copilului i se mai spune, încă din clipa nașterii, **nu tu ci dumata** (dumneata, dumneavoastră). Un adînc respect față de ființa nouă ce se naște face din cîntecul său de leagăn un fel de instituție prealfabetică de învățare a limbii române deodată cu gustul laptelui matern (iată cum muzica și graiul încep încă din leagăn să educe gustul!), această solidaritate ancestrală între ființă transformă copilul într-o fragilă zeitate tutelară a destinului uman în munții și pădurile nordului nostru de țară.

Există și azi în unele sate maramureșene frumoasa tradiție a întîlnirii „fiilor satului" împrăștiați prin țară, într-o zi anume a anului, pentru a ține mereu vie legătura cu locul nașterii. Iată că de cîtva timp încoace, Muzeul Satului din București răspunde acestui obicei cu o sărbătoare care are toate șansele la durată: întîlnirea fiilor Maramureșului în prima duminică a lunii iunie. Ceea ce a însemnat satul pentru Maramureș, devine acum Maramureșul pentru țară: un arheu generator de sărbătoare și comuniune umană, pentru că dorul — cea mai bogată categorie a spiritului românesc — are aici aceste șase rădăcini enigmatice și tulburătoare prin care noi comunicăm cu întregul de acum și dintotdeauna.

ION ZUBAȘCU ■

Vitrina artelor

Animogramă cu păpuși

Starea benefică de emulație creatoare care există la Teatrul Țăndărică s-a răsfrînt cu siguranță și asupra primei întîlniri cu caracter național a spectacolelor de animație care s-au confruntat recent, la București, într-o sărbătorească **Săptămînă a teatrelor de păpuși și marionete**. Aflată de mult timp în avangarda mondială, arta noastră păpușerească și-a găsit, iată, un cadru optim în care să-și evalueze izbînzile și neîmplinirile, cadru cu atît mai necesar cu cît absența unei critici și cronici de specialitate, sau a unor forme instituționalizate de profesionalizare a regizorilor și actorilor păpușari, pot fi compensate doar printr-un schimb mai intens de experiență și confruntare directă. Există toate șansele ca reușita acestei prime ediții să stea la baza unor întîlniri viitoare cu caracter bienal, desfășurate sub auspiciile generoase ale Festivalului Național **Cîntarea României**.

Cele aproape 30 de spectacole susținute de colective ale teatrelor de păpuși din Arad, Botoșani, Brașov, Brăila, București, Constanța, Craiova, Cluj-Napoca, Pitești, Timișoara, Tîrgu Mureș, Sibiu, retrospectiva scenografului Mircea Nicolau, expoziția de decoruri și secvențe cinematografice oferite de „Animafilm", cît și cele două extreme de însuflețite colocvii desfășurate în cadrul **Săptămînii** au oferit o adevărată animogramă a mișcării păpușerești de ansamblu, relevînd cu pregnanță că spectacolul de animație este extrem de actual în măsura în care el nu este considerat o anexă a altor domenii educative ci e privit, așa cum se cuvine, ca o artă autonomă, cu vitală specificitate a teritoriului și mijloacelor sale, care face o eficientă educație estetică și patriotică în rîndul celei mai tinere generații, prin artă și cu ajutorul artei sale proprii. Faptul că s-a prezentat în cadrul **Săptămînii**, pe lîngă realizările de ultimă oră ale unor înzestrați regizori și scenografi cum ar fi Cristian Pepino, Cătălina Buzoianu, Ildiko Kovacs, Liviu Steciuc sau Ioona Rauschan și un bogat mănunchi de recitaluri individuale, dintre care merită desigur remarcate **Surîsul Hiroșimei** (scenariu Dinu Kivu), **Al treilea gong** conceput de Dan Hăndoreanu (Sibiu), **Raza de soare** a teatrului Constanța sau **Prințul și rîndunelele** realizat de Carmen Mărgineanu din Arad, toemai această unitate în diversitate e un semn cert al creșterii valorice și al potențialului creativ de imaginație, poezie, dramatism, umor, epică viguroasă și un sănătos spirit educativ de care dispune la ora actuală arta noastră de animație.

Pe de altă parte, deschiderea teatrului de păpuși, prin colaborarea mijloacelor sale specifice cu alte domenii ale vieții artistice, și mă gîndesc atît la intențiile Mihaelei Tonitza Iordache, directoarea Teatrului Țăndărică, de a proiecta un spectacol Shakespeare, un spectacol de operă animată și chiar un cabaret politic, dar și la experimentele prezentate de cei mai ingenioși regizori și scenografi în valorificarea avantajelor unei interdisciplinarități totale între diversele forme de spectacol, indiferent că se adresează copiilor sau adulților, toate acestea demonstrează că animația este o artă majoră, sincronă cu frămîntările și tendințele celorlalte arte, care a depășit lunga sa fază de gestație poetico-folclorică și se îndreaptă spre un realism angajat, cu o conștiință estetică și o răspundere politică pe măsura problemelor extrem de [illegible] pe care le ridică în [illegible] această realitate [illegible], tînără și presantă, mereu victorioasă, care este copilul contemporan.

Săptămîna teatrelor de păpuși și marionete

Scufițe și peripeții

Fotografie de ILEANA MUNCACIU

Săpăligă contra Donald

Majoritatea spectacolelor prezente în cadrul Săptămînii teatrelor de păpuși au la bază fie adaptări după creații clasice care au devenit pretexte universale pentru orice gen de spectacol (**Tyl Ulenspiegel, Cartea jungiei, Scufița Roșie**), fie texte (aparținînd unor autori clasicizați, de asemenea) care se pretează și la spectacolul cu păpuși : **Sînziana și Pepelea** de V. Alecsandri, **Făt-Frumos cel năsos** după I.L. Caragiale, **Cartea cu jucării** de Tudor Arghezi, **Vrăjitoarele** de Dimitrie Stelaru, sau chiar **Mănușa**, după Mihai Eminescu (aflată în faza de intenție). În acest context al preponderenței repertoriului clasic, sau clasicizant, **Piticul uriaș** de Dan Hăndoreanu, **Spiridușul poznaș** de Al. Darian sau **Dansul literelor** de Lucia Olaru-Nenati trebuie apreciate din start ca tentative de ieșire din sufocanta încercuire a unui repertoriu populat de o faună abundentă de „peripeții" și „scufițe".

Dacă mapeții, donalzii sau michimauzii nu mai pot fi excluși [illegible] iconografie a copilăriei actuale, trebuie să apreciem atît mai mult curajul și efortul unui autor ca Tudor Vasiliu, nu atît de a concura cu acești „monștri sacri" ai animației, ci de-a încerca să-și inventeze propriile personaje, provenind din fondul unei viziuni autohtone asupra lumii, în rîndul realizărilor/domeniului. Tîrnosită și Săpăligă, Arsepal și Roșia, Sorcova și Microsion, Topeala, Caș-ilă, Pluto sau Vaca universală — personajele piesei „Vitejii cetății Bade-Bade" — pot deveni, cu timpul, extrem de populare în universul copiilor.

Cu sufletul la vedere

Am auzit în holul teatrului, înainte de recitalul **Conferința despre marionetă**, pe cîteva actrițe din Oradea spunînd c-au renunțat la **Hamlet** și au fugit într-un suflet să-l vadă pe Liviu Berehoi, acest mai tînăr Hamlet al marionetei românești, acest prinț al unei Danemarce jucăușe cu granițele naturale lund forma inocenței copilului dintotdeauna.

Avînd la îndemînă doar formele de expresivitate ale propriului trup, mîinile în special, complicatele lui mîini, cîteva tuburi goale de carton alb, cîteva bucăți de pînză, lumina reflectorului și o multă, inepuizabilă imaginație, Liviu Berehoi reușește să facă din pretextul aparent didactic al recitalului său o adevărată istorie a teatrului de animație, mergînd spre originile sale, înaintea erei noastre și „înaintea erei altora", suprapunînd nașterea animației ca teatru cu nașterea universului ca animație.

În fond, Liviu Berehoi pornește de la descoperirea pe cont propriu a unei realități la îndemîna tuturor : acea logică a copilului care însuflețește totul din preajmă într-un univers al jocului în care orice are suficientă ființă potențială pentru a deveni **orice altceva**. Din clipa aceasta, recitalul lui Liviu Berehoi, **Conferință despre marionetă**, se adresează copilăriei prezente și active în toate vîrstele omului, acelei copilării contemporane cu prezența perpetuă a întregii materii. Gongul de începere al spectacolului se suprapune peste big-bangul inițial, asistăm la nașterea galaxiilor și a sistemului nostru solar în „maternitatea universală" care e jocul — fascinante sînt degetele lui Berehoi, rodnicul spectacol al degetelor sale —, pămîntul însuși se naște în acest spiritual vîrtej creator ca o ființă vie cu tipăt omenesc, treptat „se nasc pe lume și primii spectatori", o parte din ei devin actorii care încep să „anime" primele rădăcini și fructe, pe scena evoluției omului, „în timpul de la mînă pîn-la gură", în geniala „secundă-lumină" a inteligenței lor, umbrele primilor locuitori din peșteri sînt de fapt și primele experimente în căutarea teatrului de umbre, piramidele devin și ele elemente de scenografie în marele spectacol planetar, în plină desfășurare, și astfel, din etapă în etapă, într-o succesiune de aventuri în timpul istoric, de-o fluiditate plină de spirit, cum numai în versurile lui Marin Sorescu am mai întîlnit, într-un ritm al imaginației care nu-i scapă nici o clipă de sub control, ajungem la formele teatrului nostru tradițional (Vasilache și Mărioara) și la nașterea Marionetei, teribilul avertisment al Actorului.

Conferința despre marionetă face din copilărie, din joc și animație, așadar, o dimensiune internisecă a materiei lumii și a întregii istorii umane universalizînd copilăria exact în măsura în care universul se copilărește într-un gen de spectacol total, de mari perspective, aparținînd deopotrivă mitologiei, visului personal cît și celui mai pur realism. Spectacol care-și transformă protagonistul (superb gestul marionetei de-a-și încorona actorul cu însemne împărătești) într-o conștiință cu sufletul la vedere.

ION ZUBAȘCU ■

Viață de copil

Recital în grădina cu pitici este un film care cred că trebuia făcut. Universul singular, emoționant, fascinant și, în multe privințe, pilduitor, al copiilor artiști, al copiilor care își trăiesc copilăria în chingile aurite ale artei — în speță, ale muzicii — merita de mai multă vreme să devină film. Cristiana Nicolae, care semnează regia acestei ultime producții a Casei de filme unu, s-a îndreptat către acest subiect nu numai cu disponibilitatea afectivă necesară, ci și cu experiența unui încercat autor de filme pentru copii. **Recital în grădina cu pitici** nu este poate cel mai palpitant film al Cristianei Nicolae, poate nici cel mai spiritual. Este însă, desigur, cel mai încărcat de o spirituală emoție dintre peliculele regizoarei.

O fetiță, cu ochelari și grația în același timp fragilă și maiestuoasă a unei lebede, cîntă la vioară. Elevă a unei școli de muzică dintr-un oraș cu blocuri, ca toate orașele, Laura Cernea (interpretă — Mirela Sînzeana Popa și, într-o secvență cadru, Cristina Anghelescu, în ipostaza adultă a violonistei) are de înfruntat întrebările vîrstei dificile. Altele, în cazul ei mai adînci, antrenînd deja, la treisprezece ani, o mică și totuși consistentă personalitate : are sau nu are talent, va fi sau nu va fi o mare violonistă, va învinge sau nu va învinge boicotul biologicului (o anemie de suprasolicitare periclitează pentru o vreme studiile muzicale ale Laurei). Evident, în final, Laura va învinge, obținînd „Lira de aur", așa cum a prevăzut, cu generozitate, scenariul semnat de Mihai Opriș și Aurora Icsari.

Sub raportul jocului actoricesc, filmul aparține aproape integral Rodicăi Mandache — profesoara Alexandra Ionescu și fetița Mirela Sînzeana Popa — **Laura Cernea. Cea dintîi realizează** un portret foarte expresiv, găsind în alura puțin stranie a personajului o cheie potrivită (rol de altfel remarcabil pentru această actriță distribuită mai ales în partituri comice). Victoria Cociaș-Șerban este o tînără mamă, „normală", deloc aferată de talentul fiicei, rezistînd tinerește e numeroaselor griji, alături de un soț (Laurențiu Lazăr) tînăr și el, mucalit și cu picioarele pe pămînt. În alte roluri, filmul a primit participarea Cocăi Andronescu (directoarea), a lui Traian Stănescu (doctorul Bran) și a Rodicăi Horobeț (o asistentă). În rest, copii — frumoși, la largul lor.

Operatorul Adrian Drăgușin colaborează din plin la calitatea filmului, ca și decorurile Margăi Moldovan și costumele Ioanei Păunică. Muzica peliculei este semnată de Răzvan Cernat, iar coloana sonoră (pretențioasă, în acest caz), de Luca Vasile.

Recital în grădina cu pitici propune o biografie ce tinde să părăsească, încet-încet, condiția excepției. Iar în această privință copiii merită să fie avertizați.

TANIA RADU ■

CAP LIMPEDE

● O neobosită efervescență însuflețește viața culturală a nordului Moldovei, „mai viață decît viața însăși" — ca să preiau expresia Luciei Olaru-Nenati, directoarea Teatrului „Mihai Eminescu" Botoșani și redactorul (în colaborare cu Dorin Glavan) recentelor **Caiete** scoase de această atît de ambițioasă instituție. De la mărturiile semnate de artiștii emeriți Ion Oiteanu și Gh. Leahu, Ileana Berlogea, pictorul Constantin Piliuță sau regizorul Geo Saizescu, la evocările sentimental-nostalgice ale tradițiilor teatrului botoșenean realizate de cronicarul Constantin Paiu, Ileana Turușancu și regretatul Teodor Bădescu, prin actualele **Caiete** trec umbrele netrecătoare ale marilor valori din Țara de Sus care au perpetuat de-a lungul anilor realitatea vitală numită Teatrul Botoșanilor ● Două interviuri cu Alexa Visarion și Mihai Mălaimare sporesc greutatea **Caietelor Teatrului „Mihai Eminescu" Botoșani**, făcînd din circumstanța apariției lor o prezență deloc circumstanțială. De-a dreptul emoționantă e, în acest context, starea de spirit a celor doi tineri absolvenți de IATC Maria Roxana Ionescu și Dan Puric proaspăt repartizați aici : „Să nu dorm în uitare / Să nu plîng înspre vînt, / Să știu că sînt o mare / Cu valuri de cuvînt" ● Tot la Botoșani a avut loc, între 16—31 mai, a treia **Bienală de artă fotografică** la care au participat 36 de fotocluburi, cît și 30 de autori individuali din întreaga țară, cu un total de 1755 de lucrări din care au fost selectate doar 189, iar premiate abia 17. Fie chiar și din această evidență statistică reiese, pe de o parte, masiva prezență a fotografilor în cîmpul mișcării noastre artistice, iar pe de altă parte, severa selecție care a făcut din lucrările premiate adevărate performanțe tehnice și artistice. Dincolo de faptul că în anumite centre cum ar fi București, Craiova, Tîrgu-Secuiesc, Cluj-Napoca, Miercurea Ciuc, Iași sau Tîrgu Mureș activitatea fotoclubului este extrem de vie și consecventă, iar valoarea fotografiilor extrem de ridicată, se cuvine să menționăm cîteva lucrări ca subtilele compoziții ale lui Ozolin Dușa din Botoșani care trădează un sensibil poet, peisajele lui Feleki Károly sau Debelka Alexandru, „temele libere" ale lui Ion Mărculescu sau Viorel Simionescu. Întreaga manifestare, patronată de AAF din R.S.R., cît și de o serie de foruri și instituții județene, s-a ridicat la un nivel valoric care face ca Țara de Sus a Moldovei să fie, și în această privință, într-adevăr la înălțime ! ● Compact ca o gresie și ultimul **Amfiteatru** ! Continuă în primul rînd, ancheta pusă sub genericul „Ilustrarea și apărarea limbii literare." Celor două pagini din numărul pe aprilie, subsumate aceleiași ofensive, li se alătură acum pledoariile semnate de prozatorul Radu Albala și criticul Laurențiu Ulici la a cărui observație subscriem întrutotul : „de stricarea limbii literare se resimte, ca de o boală inaintînd perfid, însăși ființa morală a unei culturi" ● Preocupat de aceeași forță morală a literaturii, tînărul triumvirat critic format din Radu G. Țeposu, Traian Ungureanu și Ioan Buduca atacă o problemă delicată a celei mai exacte ore literare : moda și modele. N-ar fi fost, însă, mai nimerit „rețetele" prozei să fie recomandate de un prozator iar actualii „poeți făcuți iar nu născuți" să fie „mo-șiți" chiar de un poet?
● Dacă suitei de articole dedicate interferențelor literaturii cu istoria, mitologia, psihanaliza și sociologia, purtînd prestigioasele semnături ale lui Eugen Simion, Silviu Angelescu, Alin Teodorescu, Al. Cistelecan și Radu Călin Cristea, i se adaugă încă două pagini de „convergențe" realizate de criticii Florin Manolescu, Ion Simuț, Paul S. Drogeanu, Mihai Dinu Gheorghiu, nu putem

Vitrina cărților

● În **Noaptea inocenților**, primul — și cel mai frumos ciclu — din volumul său de poezii **Maria de zăpadă** (editura Eminescu) Iulian Neacșu (cunoscut pînă acum îndeosebi ca prozator și publicist) slăvește un univers pur și guvernat de o nesfîrșită tandrețe, de o frumusețe orbitoare, unde totul parcă se află în stare de imponderabilitate. În acest spațiu ocrotitor zboară fluturi de un alb imaculat, pomii își etalează florile de zăpadă iar întreaga ambianță pare cotropită de o ninsoare „cu aripi de îngeri". Aici se petrec evenimente puține și de aceea orice întîmplare, oricît de insignifiantă, este înregistrată cu grijă, pentru ca amintirea ei de preț — semn al unei existențe ce se desfășoară în permanență sub o protecție binevoitoare — să nu se piardă. Chiar și sacrificiul, se transformă într-o emblemă a inocenței care trebuie celebrată cu ardoare în această ambianță unde e suverană o fericire permanentă, unde se desfășoară o sărbătoare care nu poate fi de nimic curmată : „**Să fii un fluture alb** / cu aripile albe / într-o rază albă / să vezi acest fluture alb / cu un ac înfipt în trupul lui alb / pe gulerul de dantelă albă al rochiei tale /

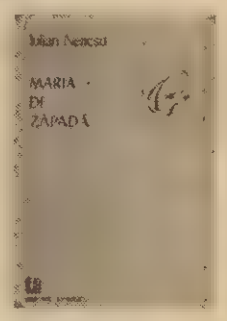

de mireasă". Fiindcă al doilea ciclu — **Călătoria** — care cuprinde versuri închinate Parisului, Florenței, Romei are mai puțină vibrație, ne permitem să mai zăbovim asupra paginilor din prima parte a volumului : „**Să fi uitat atunci** / barca noastră / barca / din lemn de santal / care pe inserate a ars / împreună cu noi / pînă cînd / am vrut să zburăm din ea / — două scîntei mirosind frumos / deasupra lacului."

● La aceeași editură, în colecția **Mărturii**, a apărut volumul lui I. Valjan, **Cu glasul timpului** (text stabilit de Despina Vasilescu-Valjan și Ion Potopin ; cuvînt înainte de Șerban Cioculescu ; notele și comentariile aparțin tot lui Ion Potopin). Binecunoscut ca avocat în vremea sa și, totodată, ca dramaturg care a întrunit aprecierea multor oameni de seamă precum și a publicului, I. Valjan (pseudonim ales pentru a nu stîrni eventuala mînie a ministrului de justiție din acea vreme dacă i-ar fi aflat demersurile literare) își povestește amintirile pe îndelete, cu lux de amănunte, din dorința de a fi cît mai exact și de a nu lăsa în uitare nimic. El își evocă anii copilăriei, pe cei ai studiilor medii și universitare, peregrinările prin diverse orașe din țară, noviciatul în avocatură, o călătorie la Paris, descrie personalități din lumea literară și artistică. În preajma cărora s-a aflat, se înflăcărează de soarta României în timpul primului război mondial, descrie entuziast tabloul grandios al paradei organizate în București cu ocazia înfrîngerii trupelor germane. Dealtfel, ca și cum nimic din ce s-a mai întîmplat în jurul lui nu a mai putut dobîndi în ochii lui aceeași importanță ca strălucita sărbătoare care consfințea victoria neamului său, scriitorul își întrerupe aici memoriile care se parcurg cu un justificat interes de la început și pînă la sfîrșit, talentul său înfățișînd o lume pe care a încercat s-o descifreze cu ajutorul cuvintelor. **Cu glasul timpului** este o carte de mărturii prețioase, scrise, așa cum remarcă Șerban Cioculescu, de un „povestitor volubil și isteț, care te îmbie de la primele pagini și nu te lasă pînă nu-i sorbi toate amintirile, ca pe un pocal spumos de șampanie".

● **Făpturile paradisului**, (Ed. „Cartea Românească") noua carte a lui Radu Albala, cuprinde patru povestiri (**În deal, pe Militari, Tuța, Propylaen Kunstgeschichte, La Palcologu**) scrise cu același desăvîrșit meșteșug literar ca și cele cuprinse în volumul său anterior **Descuțe**. Nici nu știi ce să admiri mai întîi : finețea descrierilor de atmosferă, rafinamentul cu ajutorul căruia sînt prezentate personajele sau savoarea întîmplărilor prin care trec ele și care au un tîlc mai profund decît ai crede la prima vedere, vorbind într-un mod particular despre prezența omului în istorie. Totul se desfășoară într-un decor ce îți se pare a fi existat în realitate și, în același timp, îți vine să crezi că întreaga ambianță și eroii care o populează sînt în exclusivitate rodul imaginației dezlănțuite a autorului. Cuvintele sînt așternute în pagini potrivit unui protocol conceput cu o mare rigurozitate, astfel încît frazele să te învăluie cu muzicalitatea lor, să te încînte cu un farmec aparte, greu de definit. Ca un vrăjitor al vorbelor alese, Radu Albala învie și face apuse lumi, ne familiarizează cu personaje care par pentru o clipă a fi în carne și oase pentru ca să se destrame, pînă la urmă, ca fumul în vînt, ne îmbie curtenitor să acordăm respect visărilor

noastre care, uneori, pot să ne dezvăluie mai mult din ce ne înconjoară decît privirea lucidă, rece.

● La Editura „Albatros" Corneliu Leu ne propune un prim volum dintr-un ciclu romanesc intitulat **Faptele de arme ale unor civili în secolul războaielor mondiale sau ce înseamnă puterea**. Cele șapte capitole ale acestei cărți **(Ochiul dracului sau ce înseamnă puterea, Noapte și noiembrie, Glonțul și gîndul, Cap pătrat sau fața medaliei, Viitorul al doilea, Puterea, Începe politica)** sînt întesate de biografii istorisite cu toată minuția, ca și cum tot ce li s-ar fi întîmplat eroilor merită cu prisosință să fie consemnat pentru luare aminte. Cartea invită la o dezbatere fără menajamente în legătură cu locul omului într-o istorie de multe ori potrivnică. Anii de

dinaintea celui de-al doilea război mondial și cei imediat următori lui sînt un prilej pentru autor de a-și confrunta personajele cu o sumedenie de situații și de a le urmări comportamentul, convins fiind că fiecare poate contribui la nașterea unei lumi mai bune și mai drepte.

GEORGE ARION ■

Opinii

Scriitorul total

Unitatea lăuntrică între creație și reflecție desemnează un întreg univers spiritual ; ținuta lui depinde de puterea cu care inițiativa creatoare integrează evenimentele în substanța artei. Continuitatea culturii românești atîrnă în grad înalt de acest travaliu de mare calificare și combustie. El simbolizează, dacă îl urmărim de la pașoptiști încoace, vocația unei formule spirituale ce își trage propulsia din împletirea de alternative. Bălcescu a fost, deopotrivă, istoric și om de acțiune, publicist și memorialist. Idem Alecsandri, C.A. Rosetti Ion Ghica. Pe urmă cum să-l uităm pe Duiliu Zamfirescu, poet, prozator, diplomat sau pe Liviu Rebreanu, om de litere absolut devotat marilor lui răspunderi în for pe cît a fost, o viață întreagă, legat de masa de scris, la care trudise necruțîndu-se.

Ca să elucidăm chestiunea mai aproape de zilele noastre să notăm cum Marin Preda, Zaharia Stancu, Mihai Ralea, Mihai Beniuc, implică în conceptul de scritor *permanența* unui angajament complex, atît de larg pe cît cere, în numele actualității, existența în atelier ca și orientarea spre teme de mare, semnificativă ardentă civică. Așa se face că publicul larg, i-a simțit aproape, s-a recunoscut în ei. *Cronicile optimistului* au insuflat o cadență activă orizontului de preocupări ale cititorilor deceniului al șaselea ; la fel, comentariile pe care le-au dat un Tudor Vianu, admirabil profesor și estetician, un Ion Marin Sadoveanu — teatrolog înnăscut și romancier, un Petru. Comarnescu sau Eugen Schileru, gazetari generoși în vastele lor proiecte redacționale.

Cuprinsul unor foiletoane semnate de Marin Preda în *Luceafărul* anilor '70 ori de Al. Philippide în *Contemporanul* evidențiază cît de drepte observări pot stîrni spirite acute și informate cum sînt cele pe care le-am menționat.

Rezultă că prezența unor scriitori „totali" este benefică într-un climat ce își afișează calitatea. Acești scriitori devin sau sînt pe de-a-ntregul „directori de conștiințe". Cumva, ei primesc chiar cînd nu reclamă cîtuși de puțin recunoașterea, postura de *mentori*. Prin pana lor există ori se instituie o scară de valori pe care cîmpul de experiențe ajunge s-o valideze.

Aprecierea nu este de circumstanță. Fără exercițiul lor explicativ peisajul artei românești ar fi mai sărac, dacă ne ducem cu gîndul la Eminescu, cel mai prestigios scriitor total al meleagurilor noastre. Nu subordonăm, sper că s-a înțeles lucrul acesta, funcția exemplară a artistului complet, de talent ; talentul n-a lipsit multora, însă numai cei aleși l-au fructificat în contribuții de largă, perenă respirație. Ce susțin aici decurge din viziunea scriitorilor despre ei înșiși, hotărîți să dibuie accepțiile superior educative ale scrisului artistic, să descopere imposibilul, să tulbure spiritele întemeiați pe cauze drepte, să lărgească înfățișarea lumii pentru că umanitatea înfuzează concomitent și istoria și psihologia, și fierberea și răgazul meditativ, documentul și fantasma, platitudinea și sarcasmul, fondul și forma, aciditatea dar și mirificul. Combinația (pînă la eteroclit) se conformează varietății de componente ușor de regăsit în constituția robustă a oricărui organism. Departe de mine gîndul că scriitorii „totali" salvează prin interpretare ce nu se sprijină în creație pe obiectivitate, pe rigoare sau pe idei generale elevate. Dar dacă o cultură are privilegiul să numere zece ca ei, sănătatea acelei culturi va fi garantată, ea își va exercita funcțiile multiple în deplină siguranță, cu eficacitate, constrîngătoare, maturitate. Și să nu uit, cu forța de a idealiza cuprinsul esențial al culturii, finalitatea ei ultimă : modelarea omului înzestrat să-și împlinească aspirațiile, să-și selecteze simțirile, să se proiecteze în totalitatea timpului său ca exponent, martor și părtaș la prooria lui lumină.

Mentalitatea după care numai epoci revolute (să zicem Renașterea) au furnizat asemenea apariții suferă de sectarism. Prezentul dovedește mereu că, departe de a porni cu un handicap, (generată de sporul de exigență) a fi azi scriitor „total" este pe deplin posibil. Prin angrenarea în mecanisme ce scapă privirii distrate, personalități prestigioase își găsesc singure formula. Resortul din care își trag seva și identitatea este decis de chiar lumea în care trăim. El, lumii contemporane cu ritmuri dinamizate de spectacolul social, îi dăruiesc remarcabile însușiri de cuprindere ontologică și determinare axiologică scriitori-cărturari de talie din șirul cărora se desprind Ștefan Aug. Doinaș, Adrian Marino, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Edgar Papu, Ion Biberi. Înscrierea în cartea de aur a „învățătorilor" merge pereche cu așezarea lor în bogata zestre sufletească a poporului nostru. Termenul de referință îl furnizează viața de fiecare zi, ce nu acceptă să fie trădată ori greșit înțeleasă. Sînt în imboldurile ei destule motivații puternice. Și cu siguranță acelea care ne cer să nu rămînem indiferenți la contingent, cum nici scriitorul „total" nu este. Dificultățile îl fac și mai viu angajat, mai intens absorbit de întrebările ce așteaptă răspuns.

HENRI ZALIS ■

CAP LIMPEDE

să ne facem a nu observa, ținînd seama și de configurația numărului anterior, că revista **Amfiteatru** devine tot mai mult o veritabilă școală a stiințelor receptării al cărei insidios alexandrinism, generat de spiritul critic și luciditatea lipsită de inocență, ar putea fi tratat printr-un spațiu mai mare acordat, măcar din cînd în cînd, inocenței fără spirit critic. ● Între 29—31 mai s-a desfășurat la Casa Universitarilor din Timișoara a VII-a ediție a **Zilelor Helion**, manifestare complexă dedicată literaturii S.F. Programul primelor două zile a cuprins comunicări privind „Arta narațiunii în literatura științifico-fantastică", susținute de scriitori, cadre universitare, studenți din București, Cluj-Napoca, Iași, Arad, Ploiești, Timișoara. Pe lîngă prelegerea „Ufologia după 40 de ani", a cercetătorului Virgil Scurtu din Iași, și masa rotundă „Știința și literatura S.F.", condusă de conf. univ. Constantin Grecu, au fost urmărite cîteva filme artistice, iar juriul concursului anual de proză scurtă de anticipație organizat de **Clubul Helion**, a acordat 3 premii și 2 mențiuni. Pe parcursul manifestării care a transformat încă o dată Centrul universitar Timișoara într-un veritabil ferment al mișcării literaturii noastre de anticipație, la concurență cu Iașiul, și-au adus contribuția : Mircea Șerbănescu, Cornel Ungureanu, Mircea Opriță, Mandics György, Anton Cosma, Cornel Robu, Daniel Vighi, Lucian Ionică, Pia Brînzeu, Elena Ghiță, Tudor Bețuan, Ștefan Buzărnescu, Ovidiu Pecican, Cornel Secu, Constantin Cozmiuc, Cătălin Ionescu, Dumitru Vlăduț, Lucian Vasile Szabo, Ștefan Ghidoveanu. ● Iată cum sună o informație din revista **Astra** nr. 5 : „În sala „Victoria" din Brașov a avut loc vernisajul expoziției de artă plastică și fotografică „Lumea văzută de copii". Premiul revistei **Astra** a fost acordat . . . . . (3)". Ce să înțelegem de aici : că în ciuda dificultăților de tot felul premiul revistei **Astra** a fost totuși acordat ? Sau mai degrabă spațiul alb care urmează ne sugerează că, dimpotrivă, în furtunosul evenimentelor nici nu se mai știe cui i-a fost acordat, în cele din urmă, importantul premiu ? ● Să decupăm o frază (deloc întîmplătoare) din cele patru pagini de reportaj (semnate, evident, fiecare în parte) ale lui Alexandru Handrea din același nr. al Astrei : „rotunda și frumoasa emblemă a întreprinderii pe care acest om o poartă în suflet s-a completat cu un atelier de pregătirea fabricației înființat în chiar secția 600, unde muncește și el". Ce reiese de aici ? Că întreprinderea pe care eroul nostru **o poartă în suflet s-a completat cu un atelier** în care muncește el însuși ! Așadar, în aceeași frază conținătorul este în același timp conținut, întregul de la început devine propria sa parte într-un paradox pe care nu-l salvează nici logica terțiului inclus a lui Ștefan Lupașcu. Și ca o încununare a nenumăratelor implozii de subversiune gramaticală, Al. H. își încheie apoteotic reportajul cu o frază care s-ar putea traduce în limba română de buzunar (propriu) în felul următor : oamenii se consideră **fericiți** dacă au izbutit **să se împlinească** într-un loc **al împlinirilor** care e nesecat izvor al **fericirii**. Cam multă împlinire și fericire pe centimetru liniar de text ! ● Tot **Astra** ne oferă, evident, în compensație, patru poeme semnate de Vasile Latiș, un nume rar întîlnit în presa noastră literară dar ale cărui versuri sînt tulburător de proaspete avînd în arhaica lor ritmicitate ceva liniștit și statornic ca și curgerea unui rîu pe un tărîm mitologic **(Ion Zubașcu)**.

O mare, pătimașă și cutezătoare iubire de țară, care se numește „Ctitoria Ceaușescu"

Facerea lumii la București!

Reportaj de DINU SĂRARU

Fotografii de PAUL AGARICI

Niciodată nu poți uita o apă în care ți-ai oglindit chipul din tinerețe

Sprijinind cerul cu tandrețea luminii

O cale de azi, o cale din viitor

Cînd metalul ia forma gîndului frumos

O mare — chiar și în miniatură — la porțile Bucureștilor, nu poate fi măsurată cinstit, în tot adevărul, nici cu cele **două sute douăzeci de hectare** cît cuprinde oglinda ei albastră și nici măcar cu cele **patruzeci de milioane de metri cubi de apă**, cît vezi cu ochii sub rotirea leneșă a pescărușilor argintați de razele blînde ale soarelui de la începutul acestui iunie venind să ne promită, în sfîrșit, vara. O mare la porțile noilor București e o poveste de lumină și sănătate care la ființă sub ochii noștri uimiți. **O nouă legendă a Bucureștilor se naște cu noi de față, plămădită din visele noastre de mai bine, din argoliul nostru de a lăsa viitorimii însemnele nepieritoare curînd ale cutezanței comuniste, de a nu pregeta și de a nu precupeți nimic pentru ca ziua de mîine să fie mai frumoasă și pentru ca acest mîine să nu rămînă departe de noi ci să se transforme în realitatea propriei noastre existențe.**

E oare un gînd mai adevărat românesc decît acesta care ne mină pe noi înaintea zilei de mîine pentru ca la judecata firească a viitorului să ne putem înfățișa cu mîndria înteagă a peceții timpului nostru de ctitorie comunistă însuflețită de patima arzîndă a iubirii de țară ?!

Mergeți, așadar, la **Lacul Dimbovița** — ce nume frumos, de poveste — **și bucurați-vă de uriașul plămîn de sănătate care a și început să primenească viața noastră de fiecare zi și lăsați-vă în voia poveștilor despre un trecut care abia ieri mai era viu ! Mai știe cineva istoria acestor locuri din care toamna, tîrziu, se ridicau cețuri pustii și rar, din curți sărace, țărănești, fumul tîzicului?! Arhitectura zveltă a unui cartier care poate oricînd concura un oraș întreg săgetează cerul senin și se răsfrînge cu mii și mii de ferestre în undele albastre iar eu stau să mă gîndesc cine vor fi aceia care, primii în noua istorie a Bucureștilor, vor deschide, dimineața, aceste ferestre prin fața cărora vor zbura pescărușii, pentru a cuprinde un răsărit de soare feeric sau un apus însîngerind apele tremurînde sub briza inserării !**

E drept să trecem pe lîngă aceste fapte cu ochii închiși ?! Mai poate cineva de aici sau de oriunde, oiurea, să nu vadă ?! Trebuie să vă spun că sînt fericit să mă pot bucura cu tot sufletul cînd veți urca treptele de piatră albă care duc la **faleza Lacului Dimboviței** și cînd veți vedea **faleza spuzită de lume.** Aveți atunci o secundă răbdare să priviți în ochii ei uimirea și bucuria și mîndria și convingerea că merită să trăiești și veți afla că rar au stat împreună aceste setimente și rar pline de atîta încandescentă îăcomie de viață !

La Lacul Dimboviței se află acum izvoarele noii Dîmbovițe care a și început să șerpuiască, în sfîrșit „dulce" prin inima orașului și îi rog pe fotoreporter să ne ajute să privim cu ochii lui fermecați orașul străbătut de panglica riului care și el este altul ca și albia lui de beton ocrotindu-i limpezimea cîntată de mult, într-o istorie veche, cînd aici era, poate, o luncă deasă de arini și plopi fumurii. Ei bine, și eu am prins un crîmpei din povestea acestui trecut și, rezemat de balustradele poetice de fier forjat care dau demnitate Dîmboviței de azi și drumului ei prin orașul aflat într-o prefacere pentru noi toți, de ce să nu recunoaștem, galopantă și sufocantă, mă las cu ochii pierduți în albăstrimea undelor furat de amintirile adolescenței. Cine mai crede că venind dinspre „Farmacie" — unde era o barieră de cale ferată, undeva prin Militari, deasupra savantei și monumentalei arhitecturi a Politehnicii care a și intrat în conștiința atîtor generații de ingineri, venind dinspre „Farmacie", scobora spre Dîmbovița, „la adăpătoare" o potecă de pulbere vară, printre ojetari și arțari și sălcii pletoase ocolind chinuită curți cu case de chîrpici și *rar* de șindrilă și obraze de var scorojit. Bazinele albastre care, începînd din vara asta, vor chema tineretul să se bucure de civilizația rigorilor sportive olimpice și terenurile de tenis și volei și handbal n-au cum să mai păstreze amintirile mele și lumea nouă a Bucureștilor, îmi dau seama, nu mai are nevoie de ele. Le părăsesc și eu, așadar, și vă chem să admirați podurile zvelte îmbrăcate în travertin arcuindu-se înalt peste apa albastră și lăsînd în oglinda ei chipul felinarelor cu brațe ca o broderie și care noaptea vor țese poezia atîtor idile. Cineva a aruncat în undele line floarea de foc a unui trandafir roșu și sînt sigur că e prima floare purtată de Dîmbovița ceă nouă pe apele ei, o întîmplare pe care îmi place să o înțeleg ca pe un omagiu adus eroismului cu care, **într-un răstimp mai scurt decît lunile unui an, orașul și riul lui au fost smulse din poezia veacului trecut și racordate violent la urbanistica pregătind întîlnirea cu mileniul trei !**

Desfășurarea de forțe masate de-a lungul albiei Dîmboviței în ultimele luni, viteza procesului înnoitor, pădurea de macarale, frontul tractoarelor, screperelor, excavatoarelor, camioanelor și basculantelor, rețeaua reflectoarelor transformînd nopțile cele mai negre în zile de lucru ambițioase, furnicarul căștilor de protecție albe și galbene și albastre au transformat bătrîna albie a riului care nu mai păstra, săracul, în înfățișarea lui, nimic din poezia care îl făcuse erou de legendă, într-unul din cele mai spectaculoase șantiere urbanistice căruia pitorescul prezenței continue a bucureștenilor fascinați, interziși, contrariați, surprinși necontenit și, dintr-odată, mai nerăbdători chiar decît constructorii, acest pitoresc, îi dădea o culoare atît de umană și de intimă în pofida strivitoarei aglomerări tehnice și îl îmblînzeau și îl făceau să troiască, în cel mai deplin înțeles al cuvîntului, prin bătaia emoționată a inimii întregii Capitale.

Acum mai bine de jumătate din povestea noii Dîmbovițe a ajuns la capătul ei poetic. Am văzut și primele bărci minate de vîsle bărbătești urcînd spre izvorul de la Lacul Dîmboviței, balustradele de fier forjat au și început să vibreze sub brațele primilor îndrăgostiți fermecați de forjeria lor veselă în spațiile care, la toamnă, vor ocroti cei dintîi arbori, au fost sădite flori, nerăbdarea bucureștenilor a început să fie împăcată : **„Curînd,** îmi spunea cineva aflat ca și mine, curios, pe șantierul în plină expansiune de la Unirii, **vom vedea Dîmbovița umplînd lacul în care se va oglindi Biblioteca națională !"**

Ajunși și noi cu povestea noastră aici nu vom putea să ocolim adevărul atîtor întrebări și presupuneri pe care bucureștenii vechi și noi le-au trăit în ultimii doi ani cu privire la destinul Dîmboviței, al noii înfățișări a Pieței Unirii, al fostelor cartiere care se îngrămădeau nu numai provincial și insalubru pe Calea Călărașilor și pe Calea Dudeștilor dar și cu o promiscuitate ce nu întîmplător făcea casă bună cu igrasia, chiar și morală și care trimiteau nefericit, pînă prea de curînd la „Porțile orientului".

Azi, cînd **Dîmbovița și-a cîștigat demnitatea unui rîu tutelar al unei capitale moderne,** cînd pădurea noilor edificii îmbrățișează atît de inspirat Bulevardul simbolic numit Victoria Socialismului, trebuie să spun că arhicomplicatele lucrări care structurează peisajul fostei Piețe a Unirii dominată, de cîteva zile atît de copleșitor de cupola marelui „Complex agroalimentar Unirea" nu mai apar nimănui, nici unuia bucureștean, virstnic sau tînăr, nici complicate, nici neobișnuite, nici misterioase, ci cît se poate de firești în noutatea lor altfel indiscutabilă și în soluțiile lor tehnice și tehnologice fără precedent la noi, iar cîteva dintre ele cu un grad de performanță care le face unicat în domeniu.

O lume avidă de nou

Bucureștenii noului București

Acum, tot bucureșteanul știe că fosta Piață a Unirii va fi străbătută de **un bulevard impunător cu două benzi sub care trece un pasaj rutier, sub care trece, brusc, Dîmbovița, sub care trec, una deasupra alteia, două linii de metrou !** Sigur, propoziționea simplifică lucrurile pînă a le aduce la nivelul dialogului omenesc, de fiecare zi, dar opera tehnică în sine este impresionantă și ne obligă pe toți să privim cu admirație spre inginerii și tehnicienii și meiștrii și muncitorii simpli care fac viu acest gînd îndrăzneț și care, cu o abnegație tulburătoare, întruchipează pentru viitorime o mare, cuceritoare, pătimașă și cutezătoare iubire de țară care se numește **Ctitoria Ceaușescu !**

Să-mi îngăduiți, acum, să vă invit în noua Piață a Unirii ! Sigur, gazetele au dat, cu promptitudinea jurnalistică, toate sau aproape toate datele tehnice ale acestui monument, pentru că se poate vorbi despre un monument. Nu voi face apel la ele, mă voi strădui să vă fac să înțelegeți sensul uman al monumentolului Complex agroalimentar care, de cîteva zile, impune ideea de civilizație europeană în viața fiecăruia dintre noi. Și să nu uităm că este, chiar dacă cel mai mare, **doar unul dintre Complexele agroalimentare** investite cu obligația de a susține standardul de viață al unei capitale cu peste două milioane de locuitori, ofe-rindu-le toate condițiile pentru ca'ziua fiecăruia dintre ei să se poată desfășura firesc și, într-adevăr, civilizat.

Ar trebui să încep cu o întrebare simbol, venită din partea unui bărbat înclinînd bine balanța spre cea de a treia virstă și care, coborînd treptele marii piețe abia deschise unde făcuse, era ușor de văzut, o vizită reușită, își întreba consoarta cu o impacientare în glas în stare să mă facă atît de limpede să înțeleg că realitatea noului București a intrat în sîngele nostru, a devenit propria noastră realitate, ființa noastră, îl aparține, ne aparține, sîntem proprietarii ei, beneficiarii ei, am început să avem pretenții și să gîndim curajos la nivelul condițiilor ei de civilizație.

— „Cînd se dărîmă asta, domnule, fiindcă nu mai are nici un rost ?! Cît mai durează !"

În fața ochilor, cum coboară scările de piatră spre fosta Piață a Unirii, jos, la poalele lor orgolioase, hangarul trist, pipernicit, scorojit, umil, scund, e biată cosmelie. Haiele, „Marile hale" de altădată ale vechilor București. Iată saltul urbanistic revoluționar, iată saltul de gîndire din conștiința bucureșteanului, iată și motivația superbei nerăbdări cu care noi toți, acum, participăm la **Facerea lumii la București !**

De la întrebarea îngrijorat mic burgheză ca mentalitate a bucureșteanului preocupat de ce se demolează o casă sau alta, la „Cînd se dărîmă, domnule, cît mai durează ?!" cît mai durează pînă cînd nou București va triumfa definitiv — saltul de conștiință petrecut într-un răstimp atît de scurt mi se pare mai grăitor decît orice demonstrație. O întrebare și nerăbdarea cuprinsă în ea capabilă să sintetizeze un proces de conștiință complex, marea încredere a lumii noastre în forța ideii comuniste, bucuria recunoașterii unei opere urbanistice fără precedent și care se află încă în plină expansiune. Moderna Piață a Unirii de azi, cu dotările ei arhitectural tehnologice la nivelul exigențelor Capitalei noi a României, are cu adevărat puterea de a convinge cu privire la înaltele virtuți ale tezei „Socialismul se construiește cu oameni, pentru oameni."

Privesc chipurile celor care, ca și mine, pătrund pentru prima dată sub uriașa cupolă a pieței, cutreier cu întreaga curiozitate de care sînt capabil kilometri ei de culoare și etajele cu magazine ce pot face față unui oraș mijlociu, constat cu un orgoliu de care nu mă sfiesc că „țăranii" sînt și aici în centrul atenției în piața lor țărănească, sînt atent la discuții, mă opresc pe treptele de la intrare : o lume tînără, o lume sănătoasă, o lume avidă de nou și lacomă de mai bine, mă înconjoară contagios : zeci, sute, mii de familii tinere, cu copii, un freamăt de pădure tînără, iată, stimați cititori, imaginea noului bucureștean, **bucureșteanul noului București — o realitate care se cere recunoscută cu toată bucuria și cu mîndrie. Noul bucureștean** învățat să privească lumea din perspectiva revoluției urbanistice care a făcut din el cetățeanul unei lumi a civilizației superioare, care face chiar el această revoluție, care zidește chiar el acest nou București !

E soare, e o dimineață fericită de la începutul acestei veri, freamătul tînăr al lumii tinere a Bucureștilor din primele zile ale lui iunie 1987 e contagios, e sufocant. Stau pe treptele marii Piețe a Unirii și nu-mi ajung ochii să văd, și îmi dau seama că **Povestea Facerii lumii la București se află în miezul ei cel mai fierbinte.**

Îl înțeleg pe colegul meu, fotoreporterul, care se ultă învins la excepționalul lui aparat de fotografiat :

— Domnule, nu știi ce să pozezi mai întîi !

(iunie '87)

Edgar Papu

A fi pe înțelesul tuturor

I. Cuvintele lui Ștefan Golescu se cer încadrate în contextul timpului său. Ele au loc într-un moment în care n-am obținut încă independența, dar care anunță această apropiată independență ce se va obține exact peste un deceniu. Asemenea evenimente — capitale în istoria noastră — explică strălucit acele frumoase cuvinte.

Așezați „în calea răutăților", cum spune cronicarul, noi am fost amenințați în felurite chipuri să ne pierdem limba, și, deci însăși ființa. N-aș vrea să exagerez, dar cred că puține popoare pe lume au depus, de-a lungul veacurilor, atîtea jertfe pentru a-și apăra graiul. Apărarea limbii noastre ne-a costat necontenit, sînge, aur, grîne, ne-a costat elementara tihnă zilnică, ce se cuvine oricărui om și oricărui popor, care nu cere altceva decît să fie lăsat în pace.

Iată de ce, în 1867, Ștefan Golescu pune un accent atît de apăsat pe factorul limbă, ca pe tezaurul nostru cel mai de preț, care se cere ocrotit cu orice sacrificiu : tezaur ce urmează a fi transmis urmașilor, întreg și intact. Aci avem, însă, de adus unele observații critice. Natural că tezaurul limbii noastre trebuie transmis „întreg" posterității. Dar „intact" ? Cum rămîne atunci cu firească evoluție a oricărei limbi, de care încă și Horațiu vorbea acum 2000 de ani în a sa „Artă poetică" ? Așa cum frunzele unui copac cad toamna tîrziu, dînd loc altora tinere, ce urmează să răsară apoi primăvara, tot astfel și unele cuvinte mai vechi dispar, lăsînd liberă ivirea altora noi. Limba română nu face excepție de la această străveche lege a vorbirii.

Această mică obiecție arată că n-am expediat rapid și superficial frumoasa cuvîntare a lui Ștefan Golescu în împrejurarea dată, cuvîntare izbucnită cu adevărat din inimă. Acel mare patriot s-a arătat un perfect cunoscător al funcțiunii exercitate de factorul limbă pentru existența unui popor, în speță pentru existența poporului nostru, atît de greu încercat în istoria sa. În consecință, nu putem califica acea cuvîntare a lui Ștefan Golescu decît cu atributul de admirabilă.

II. Relativ la a doua dv. întrebare aș dori să prezint un dat — după toate probabilitățile — obiectiv și concret. În al șaselea deceniu din veacul nostru a apărut cartea unui romanist elvețian de limbă germană, Erwin Kuhn. Lucrarea sa poartă titlul **Romanische Sprachen (Limbi romanice)**. Un capitol foarte important se află consacrat limbii române. Ideile sale se rezumă în constatarea că româna actuală numără aproximativ 20 000 de cuvinte circulante, dintre care 13 000 sunt neologisme, majoritatea de origine latină. Asemenea neologisme nu se prezintă, însă, artificial lipite ca în alte limbi deoarece ele se văd absorbite firesc de către structura gramaticală, tot latină, a limbii române. Prin aceasta ea poate deveni — așa cum susține Kuhn — o limbă de circulație universală, în felul surorilor sale din miazăzi.

Concluzia acelui lingvist pare a fi cu totul îmbucurătoare. În fond, însă, ar trebui, mai curînd, să ne îndemne la meditație. Acel „depozit" al limbii pe care ni l-au încredințat înaintașii se mai păstrează, oare, „întreg", în sensul evocat de Ștefan Golescu ? Nici vorbă că o parte din cele 13 000 de neologisme — care, acum, după trei decenii și jumătate de la constatarea lui Kuhn — au fost, în parte, necesare. Dar un important coeficient dintr-însele indică simple barbarisme, care n-au avut nici o rațiune să înlocuiască respectivele cuvinte substituite (**gramaj, debarasoare, depanare, a demola, a derula, a se croaza** etc., etc.). Ștefan Golescu ar plînge auzind aceste sute și chiar mii de cuvinte prădalnice, care au uzurpat vechii termeni, și s-au instalat în locul lor.

Desigur că, de-a lungul atîtor secole, limba noastră — inițial pur romanică — s-a îmbogățit cu unele neologisme de diverse origini. Există, însă, aci, două distincții fundamentale față de ceea ce se cere combătut astăzi. În primul rînd, anterioarele adoptări lexicale străine n-au depășit niciodată numeric fondul originar românesc. La ora actuală, însă, numărul lor este cel puțin dublu față de acel fond. În al doilea rînd, o mare parte din vechile neologisme s-au văzut cernute de către timp, intrînd în categoria marginală a arhaismelor nemaifolosite. Nu aceeași situație ne întîmpină în cazul neologismelor moderne. Ele exercită o adevărată acțiune de sufocare asupra lexicului nostru originar. Pe lîngă faptul că explozia lor a fost uriașă încă înainte de Ștefan Golescu — vezi, printre altele, **Franțuzitele** lui Facca din 1830 — ele, departe de a scădea cu timpul, proliferează în avalanșă de două secole.

Aci vina nu o poartă introducerea continuă în limbă a unor termeni din știință și din tehnica modernă, care înaintează fără oprire. Limba noastră nu dispune, și nici nu a necesar totdeauna, de capacitatea germanei sau maghiarei de a traduce o asemenea terminologie în combinații de vocabule autohtone. Multiplele neologisme recente sunt, deci, legitime la noi.

Se mai întîlnește, însă, astăzi și un limbaj umflat de neologisme parazitare, din rîndul cărora am și prezentat pînă acum cîteva exemple. Nu este, însă, aci vorba doar de o invadantă insinuare silogistică. S-au mai oploșit la noi, în ultima vreme, unele sintagme, care, deși apar alcătuite din cuvinte autentic românești, totalizează inflexiuni ale vorbirii pe care nu le recunoaștem nici pe departe a fi ale noastre. Exemplul cel mai tipic ni se oferă de către frecventa construcție verbală **și pe mai departe** în loc de **și de-aci înainte**. Este o sintagmă forțată, chinuită și dezgustător de falsă în cursul vorbirii. Asemenea construcții, nu mai puțin decît întreaga încărcătură amintită de barbarisme inutile, se cer grabnic eliminate.

Este interesant că la o necesară campanie împotriva lor s-au angajat nu atît lingviștii cît mai cu seamă filosofii. Așa apare ideea unei **„rostiri românești"** la Constantin Noica. Filosoful român demonstrează, printre altele, marea însemnătate semantică a **sinelui**, precum și a lui **„întru"**. Un alt filosof, mai tînăr, Constantin Barbu, discipol al lui Noica, dezvăluie o identică însemnătate a românescului **ins**, care ar corespunde esențialului termen latin **ens**, atît de important în gîndirea medievală. Cu toată acțiunea lăudabilă a acestora și a altor cîțiva intelectuali, se cere dusă, totuși, o campanie mai largă și mai susținută pentru a se opri calea primejdioasă către **jargonizarea** limbii.

III. Ce fac eu în această privință? Negreșit că scrierile mele sunt de factură teoretică și nu pot evita neologismele, așa cum reiese chiar și din modestele rînduri de față. Am căutat, însă, aproape totdeauna să mă fac înțeles, întrebuințînd, pe cît posibil, cuvintele cele mai simple. Este adevărat — trebuie să recunosc — că am inventat și cîteva cuvinte compuse noi. Pe de o parte, însă, acestea mi s-au părut absolut necesare pentru a-mi cuprinde și a-mi exprima anumite idei, iar, pe de altă parte, frecvența lor s-a dovedit rarisimă, unele apărînd doar o singură dată în tot cuprinsul de mii de pagini al scrierilor mele. În general, însă, cred că scrisul meu, accesibil tuturor vîrstelor de intelectuali, nu are nimic incilcit pentru cititori, care nu se împiedică de o terminologie rară și pretențioasă. Poate că m-a ajutat aci îndelunga îndeletnicire de catedră, care m-a constrîns să mă fac înțeles.

Unde, însă, m-a ademenit o limbă și mai curat românească a fost în traducerile mele literare. Aceasta mai cu seamă în tălmăcirea lui **Don Quijote** (al doilea volum de 750 de pagini, primul volum, deopotrivă de extins, fiind datorat regretatului Ion Frunzetti). Despre traducerea noastră un hispanist de finețea intelectuală a lui Andrei Ionescu a putut să afirme că este „un monument al limbii române". Nu vreau, prin aceasta, să mă laud, dar, fiindcă am fost întrebat, doresc să răspund că, așa cum am putut și eu, bine-rău, m-am străduit continuu să cultiv adevărata limbă românească în sensul dorit de Ștefan Golescu, precum și de alți vrednici înaintași.

Petru Poantă

Comoditatea gramaticală

În deceniul șapte al secolului trecut mișcarea pro-latinistă era încă temeinică ; în majoritatea publicațiilor se scria foarte prost și, comparativ, realizezi ce miracol a fost Titu Maiorescu. Deși format în spirit nemțesc, era un mediteranean, neavînd, deci, nici o aptitudine filosofică (din fericire). Acest mare spirit critic și-a dominat categoric contemporanii (discursul propus, pentru interpretare, de revista dumneavoastră, stă, fără îndoială, sub sugestiile lui) însă, începea, în paralel, cu consecințe abia în secolul următor, o altă „mișcare", inițiată de Hasdeu : latinității i se opunea dacismul. Dar limba română se abilita pe temeiuri solare (după, de altfel, multe rătăciri).

Nu era pentru prima dată pusă problema limbii prin acest eminent discurs. Limba română nu doar că era constituită la acea dată dar avea, în urmă, o extraord.nară literatură. Emoționant rămîne faptul că în 1867, un ministru de externe are revelația inefabilului, a limbii române ca „depozit sacru" (pe care, cu siguranță, nu s-a gîndit să-l agreseze). Cu zece ani înaintea independenței, cîțiva oameni luminați au înțeles că pot exista printr-un limbaj activ. Uimitor este că majoritatea erau scriitori. Independența noastră nu se datorează doar politicii, ci și unor bravi scriitori-intelectuali. Avîntul pașoptiștilor nu era întru totul absorbit în politică. Limba română **constituia** încă un argument. Și, la acea dată, cînd, involuntar, se prevedea un miracol de către un ministru, Mihai Eminescu era un adolescent ; dar atestat deja.

De la Saussure încoace sînt prea bine cunoscute disocierile între limbă și limbaj, semnificat/semnificant etc. Secolul e înțesat de metodologii care, evident, vor să formalizeze anumite cunoștințe. Este vorba de reacția împotriva marilor mișcări (și gînditori) romantice. Originalului, informului, naturalului îi se opune o algebră rece, încă seducătoare. Într-un asemenea context, limba, dintr-un miracol, devine un obiect. Exagerînd puțin, se poate spune că fiind înainte un privilegiu al poeziei, devine un bun public. În cultura română, mai era un ideal pe vremea heliadiștilor, dar la Maiorescu este deja o „marfă", un „obiect" ; e adevărat, în bună parte de el inventat. Urmează relațiile ei cu politicul și ideologia. Cred, însă, că limba (un mister, oricît l-am formaliza) este o problemă care ține mai curînd de spațiu decît de timp : ca și poezia. Nu pot decît aproxima această supoziție : poți locui într-o limbă dar nu poți avea amintirea ei, îi împrumuți ori îi vinzi cuvinte fiind numai în prezentul ei. Într-o limbă te situezi, ești într-un prezent etern. Nu-i nici un paradox la mijloc : lexicul e în schimbare, limba e o sensibilitate. De la Dacia lui Eminescu la imageriile moderniste ale lui Nichita Stănescu nu este vorba decît de o așezare într-un spațiu ; o evoluție pe orizontală. Ciudat, spațiul este mai inventiv decît timpul (istoria), întotdeauna ciclic deși pare imaginativ. Timpul e protocolar, ritualic însă limba îl sfidează. Vreau să spun, de fapt, că acest material inefabil, limba română, nu trebuie transportat. Ea însăși fiind un spațiu (ca și poezia română) trebuie doar locuită.

Cred că limba română este într-un impas, paradoxal, din cauza prea multelor **limbaje** : de la nesăbuita exuberanță a „inspiraților" (în căutarea originalului) pînă la orizontul stilistic mediteranean. Sigur, trebuie să facem demarcație între discursul politico-ideologic și cel literar, între vorbirea cotidiană, orală, și limbajul cult ș.a.m.d. Dacă înțeleg bine, problema ar fi aceasta : limba română prin scriitori. Ne aflăm la o vîrstă a culturii la care nu mai e vorba de inventarea sau de stabilizarea limbii, ci de amplificarea cîmpurilor ei semantice. Un adevăr, în aparență paradoxal : nici o literatură nu s-a impus prin acumulări de ordin lexical (lexicul rămîne o admirabilă arheologie a unei limbi), marii scriitori sînt, în esență, sintagmatici. Stricătorii de limbă devastează lexicul, acumulează cuvintele (dubluri prin neologisme) și ignoră regulile de punctuație. Nici să nu ne referim la unele publicații, rămîi, însă, uimit, în fața unor grosolane erori din cărțile tipărite astăzi, cărți avînd ca redactori, în majoritatea cazurilor, scriitori : dezacordurile, virgula între subiect și predicat și, printre multe altele, ignorarea virgulei, în multe situații, acest senzațional semn care decide nu doar mișcarea frazei ci chiar gîndirea ei. Un limbaj magmatic, lăsat singur, fără semne de punctuație, este oniric. Nu poate gîndi, dar poate visa. O tranșă tribală, care poate fi totuna cu o comoditate gramaticală. Cînd e creatoare, imaginația pune ordine. Ca scriitor, ești obligat să locuiești o limbă, cu legismele, onirismele și semnele ei de punctuație.

Val Condurache

Proprietatea este pentru limbă ceea ce este libertatea pentru om

1. Nu de mult am primit la teatru o scrisoare de la un filolog englez, care cerea informații cu privire la reprezentația cu o piesă germană din secolul XIX la Iași. Scrisoarea era adresată „Șefului arhivei Teatrului Național din Iași". În teatrul nostru nu există un asemenea post. Scrisoarea mi-a fost încredințată, fiind vorba în ea de o piesă de teatru — ținea de meseria mea. Mai mulți colegi au rîs cînd au văzut-o la mine pe birou și, o bucată de vreme, m-au tachinat. La început m-am necăjit, pentru că munca de arhivă nu mi s-a părut niciodată compatibilă cu firea mea. Mai tîrziu, însă, mi-am amintit de un foarte ciudat arhivar — de Grobei. Cînd am citit romanul lui Breban, personajul acesta mărunt mi s-a părut că poartă, sub aparența stupidă de păstrător absurd de bunuri culturale, o aură de noblețe. Da, mi-am zis atunci, ar trebui să existe în teatru un „șef al arhivei", un mic Grobei care să pună la păstrare, cu sfințenie, fiecare petec de hîrtie. Ar trebui să existe, peste tot, depozitari ai memoriei culturale.

Limba este un astfel de depozit, iar scriitorul este responsabil de această arhivă. El este, deopotrivă, restaurator și conservator, ca-n pictură. În calitatea aceasta, scriitorul adevărat are misiunea să păstreze și să reînnoiască tezaurul de sensuri al limbii, fără a-i altera **proprietatea**. Proprietatea este, pentru limbă ceea ce este libertatea pentru om.

Limba este patria scriitorului. Pentru un scriitor, o poezie patriotică este o poezie dedicată limbii române. Scriitorul nu se poate muta dintr-o limbă în alta, cum s-ar muta dintr-o locuință în alta, dintr-o țară în alta.

2. Stricătorul de limbă este la fel de barbar ca nebunul care a desfigurat, cu ciocanul, capodopera lui Michelangelo, **Pietà**. Cuvintele au o viață a lor și o istorie. Cine le folosește ca pe un cărucior în care transporți cărbuni ori surcele nu înțelege sensul literaturii. Cuvintele nu transportă sensul : au sens. Fiecărui scriitor i se întîmplă să se lupte cu limba, cu inerția legilor ei. Nici un scriitor nu trebuie să uite că limba este o instituție și că, la construcția ei, s-a lucrat secole sau milenii. Bănulescu are, în **Scrisori provinciale**, o foarte frumoasă povestire-eseu despre **stilul normal**. După Bănulescu, „normali" au scris Tolstoi și Faulkner, Balzac și Proust. „Normali" sînt scriitorii care scriu în limba literară. La fel se poate vorbi și despre oameni.

În calitatea mea de critic literar, fac toate eforturile ca să dovedesc că, în literatură, principala calitate a unui scriitor este expresia. Sînt sociologi mai buni decît romancierii sociali, psihologi mai buni decît autorii de proză analitică, îndrăgostiți mai autentici decît autorii de romane de dragoste. Chiar detectivi mai buni, în practică, decît personajele celebre inventate de Agatha Christie, Georges Simenon, Conan Doyle. Nu mă interesează nici sociologii, nici psihologii, nici detectivii și nici îndrăgostiții, cîtă vreme nu sînt scriitori. Nefiind infractor, n-am admirație pentru detectivul de geniu. Mă interesează doar personajul și felul în care este construit. Din punctul meu de vedere, infractor este doar scriitorul care atentează la limba română.

3. Încerc să scriu în limba română. Cel mai frumos compliment pe care l-am primit de cînd scriu a fost : „Cartea dumitale este scrisă în limba română". Asta nu pentru că limba română ar fi cea mai frumoasă între limbile pămîntului, ci pentru că este limba maternă. Este limba literaturii în care scriu. Dacă m-ar întreba cineva unde m-am născut, i-aș spune : în literatura română.

Ce pot să fac pentru creșterea limbii române ? În orice caz mai puțin decît aș vrea. Pot să nu-i recunosc, ca scriitori, pe agramați, chiar dacă publicul mare îi gustă. Pot să-i iubesc pe cei care scriu în limba literară, chiar dacă se întîmplă să fie mai puțin populari. Influențat de grai, vorbesc și eu, probabil, în grai moldovenesc, dar, ori de cîte ori plec din Iași, mă străduiesc să vorbesc în limba română literară. Este o obligație pe care mi-am asumat-o de foarte devreme. Dacă nici scriitorul nu este purtătorul valorilor limbii, atunci cine este ?

Viorel Mărginean : Dealul alb

Anchetă organizată de
AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Poeme

de Ştefan Aug. Doinaş

Judecata

mi-am pus roba şi toca femeia cu
ochii acoperiţi a strigat : Curteo !
şi atunci s-a făcut linişte mare

erau acolo hirsuţi şi spini de
toate virstele femei şi copii şi
de-odată unul din talgere s-a aplecat
şi-am zis : Vă rog să treceţi
şi-n partea cealaltă !...

şi din doi bărboşi unul a trecut
dincolo şi din doi spini unul a trecut
dincolo şi din două femei una a trecut
dincolo şi din doi copii unul a trecut
dincolo
şi astfel fulgerul şi-a făcut datoria

iar cînd am dat să ies asistenţa
zimbind şi cenuşile s-au ridicat
respectuos în picioare

Jucării

voi — sfinte mîini
frumoase mîini
abile mîini
adesea criminale !

eu nu mă pot opri —
visez mereu
o lume invadată
de jucării morale

Ce joc

Cînd stau la masa mea de scris
mereu mă-ntreb :
Ce joc jucau
odinioară zeii ?

Platon
ni l-a descris cu de-amănuntul
dar dialogu-acela s-a pierdut

sub geam
copiii gălăgioşi
saltă intr-un picior
dintr-un pătrat în alt pătrat
pe-asfalt

Planta

dezpcordează-te ! îmi zice planta

ceea ce port pe frunte
este o simplă exudaţie
pe care spiritul o supraliciteazâ

Pan a murit de mult

să nu mă anexezi
anatomiei lui evanescente

Popice

un ochi al meu cel drept rămîne-nchis
el crede încă-n ceea ce i s-a promis

dar celălalt se smulge din orbită
şi dat de-a dura — bilă rezorbită
de lepra unui soare de Ev Mediu —
porneşte ca din tun spre voi

lumea-mprejur miroase a trifoi
dar el transformă joaca în asediu

o, falsele împrejurări propice !
iată — cînd adevărul le sărută
intră sîrmanele-n derută

iar voi cu toţii deveniţi popice

Zicătoarea somnoroasă

aseară cu ultimul tren a sosit
zicătoarea : Furnicile rod osul...,
şi tare m-am bucurat căci prea
de tot uitasem Doamne apocalipsa

luntrea mea naviga pe marele
fluviu de spălături scurse duios
de pe punţile celor două-trei
cargouri care transportau istoria
— dar unde-o duceau Dumnezeule ?

nu contează ! zicea osul micşorîndu-se
nu contează ! i-am răspuns eu
iar zicătoarea s-a dezbrăcat era
obosită şi s-a întins de-a latul
cerului meu şi-acum sforăie

atelier literar

cu G. Dumitrescu

D. I. Istrate : Pare să fie vorba, în general, de un plus de [illegible] a[illegible]t[illegible], [illegible] („La [illegible]", „[illegible]", „Înte[illegible]", „[illegible]") Ceea ce recunoaşte, desigur, bunele promisiuni de odinioară.

Gh. T. — Cosmonautul : Nu împărtăşim părerea prezentatorului de la „Familia" asupra încercărilor dv. de poezie. (De altfel, rubrica noastră este destinată exclusiv tineretului). Adresele care vă interesează le puteţi obţine chiar de la redacţia din Oradea.

Fl. Oancea : Pînă aici e în regulă ; rămîne să găsiţi pe cineva care să vă aprecieze manuscrisele şi să vă confirme astfel punctul de vedere. Pînă una-alta, însă, chestia cu „şita" e o enormitate : nu se poate concepe cultură fără critică şi selecţie !...

V. V. Fluţar : Versurile, din păcate, nu ne dau speranţe. Veţi primi în curînd şi celălalt „răspuns".

Alex. Dorian : Am primit. Se pare, însă, că mai e un corespondent care semnează identic (Al. Dorian).

Mih. Crăciun : Se confirmă unele semne bune, dar se pare că scrieţi prea mult, într-un suvoi nesupravegheat, şi paginile ies, cele mai multe, diluate, fără miez, fără sens, uneori puerile, delirante (ce vrea să zică, de pildă, „castanele coapte ale poeţilor" ?, ori „a aţipit pe un sentiment de rubin" ?!, etc., etc.). E cazul să puneţi, pînă nu e prea tîrziu, un filtru de măsură, bun simţ şi semn[illegible] [illegible] [illegible] [

Un om, un mit, un om

In urmă cu doi ani, cînd am cunoscut-o pe academician Ana Aslan, am vrut să știu care e întrebarea pe care și-a dorit-o și nu i-a fost pusă de-a lungul atîtor ani în zecile de interviuri pe care le-a acordat.

„Voi, gazetarii, vă scrieți cărțile, mi-a răspuns. Mă exploatați. Veniți mereu, mă întrebați, mă tot întrebați, ce fac, ce gîndesc, ce nu fac, ce nu vreau, ce regret, eu nu regret nimic, ce-mi place, ce cred despre, dar despre, dar despre... Nimeni însă nu m-a întrebat ce este știința asta, gerontologia, pentru că încă prea puțină lume conștientizează că este într-adevăr o știință, știința vieții în legătură cu trecerea timpului.

Ana Aslan a străbătut 90 de ani. Puteau, la fel de bine să fie 120, sau 300.

Și totuși, Ana Aslan are 90 de ani. De mai bine de șaizeci, luptă împotriva bătrîneții.

„De fapt, nu împotriva ei, ci pentru a-i modifica statutul, a o face să fie trăită în deplină vigoare fizică și mai ales intelectuală".

Da, avea 25 de ani cînd și-a ales drumul. Avea 25 de ani cînd acest drum a început cu omorîrea unui mit — mitul bătrîneții implacabile, al bătrîneții ca virstă a neputinței. De ce bătrînețea, s-au întrebat toți. Care om tînăr se gîndește la bătrînețe?

„Totdeauna m-au interesat oamenii bătrîni. Tinerețea există prin ei înșiși, fără nici un efort. Bătrînețea, însă, presupune realizarea conștientă a unei sinteze, a unui echilibru".

Echilibru. Cuvîntul avea să apară mereu în discuție.

„Am optat pentru calea asta. Niciodată nu poți face chiar tot ce ai fi dorit. Înțelepciunea constă în a ști la ce să renunți. Asta, depinde numai de cum valorizezi prioritățile. Eu m-am hotărît să nu regret. A fost și este unul din precepțiul ăsta era aproape în întregime alb".

Un spațiu alb pe care să-l scrie. Niciodată nu a ascuns că este o ambiționată. „A fost prima femeie medic de medicină internă din țară (și a doua în lume), prima femeie profesor universitar din țară. „Ești prea ambițioasă domnișoară Aslan" ușoara mustrare a lui Danielopolu (să fi fost oare, într-adevăr, mustrare, cuvintele profesorului?) sună astăzi ca prevestirea unui destin de excepție. După șase decenii de cercetare, rezultatele sînt (și ele de cîteva decenii) certitudini ce au schimbat fața lumii. Nu, nu e nici o exagerare. Reconsiderarea bătrîneții este, fără îndoială, una din revoluțiile acestui sfîrșit de mileniu atît de bogat în revoluții fundamentale pentru condiția umană. Sociologia și filozofia au înregistrat-o, literatura a revelat-o. O revoluție care a impus reconsiderarea nu numai a unei concepții, ci chiar a modului de acțiune social.

„Nu însă în suficientă măsură. Cel puțin deocamdată. E nedrept să nu ne ocupăm de bătrîni, pentru că ei au creat prezentul. Aceste cuvinte rostite de mine la Adunarea U.N.E.S.C.O. dedicată bătrîneții au fost tipărite în 27 de limbi".

Îi propun un bilanț. Ce e astăzi gerontologia? Ce va dărui ea mîine oamenilor?

„Dacă am făcut cu adevărat ceva, deosebit, asta a fost declanșarea unui interes universal pentru bătrînețe. Oamenii de știință de pretutindeni au înțeles că marele spațiu încă alb trebuie acoperit prin știință. Astăzi se lucrează, se cercetează în întreaga lume. În urmă cu cîteva decenii numai, eram singurul institut de gerontologie. Astăzi, după modelul nostru s-au creat zeci de asemenea instituții. Toți o iau de la capăt. Toți speră să găsească ceva nou. Studiul problemei s-a diversificat foarte mult, aș spune chiar că s-a dezmembrat. Întrebarea fundamentală, însă, în acest moment, e de domeniul biologiei îmbătrînirii. În clipa în care se va descoperi cauza, salțul va fi imens. Acum însă, străbatem o perioadă de cercetări, de acumulări, iar salțul nu va veni chiar foarte curînd".

La Congresul de futurologie desfășurat în 1976 la București, comunicarea Anei Aslan se intitula „Bătrînii și viitorul". Neobișnuită, sintagma exprimă sintetic o realitate ce nu mai poate fi ignorată azi de nimeni în lume, realitate la conturarea căreia Ana Aslan, și prin ea românii, a avut rolul hotărîtor.

„Durata medie de virstă se apropie cu pași repezi de durata potențială. Dacă în urmă cu cîteva decenii durata medie era de 40 de ani, ea este astăzi de peste 70 de ani. Odată salțul de care vorbeam realizat, ea va putea atinge peste 100 de ani".

Bătrînețea trăită în deplină vigoare fizică și intelectuală. Un vis pe care Gerovitalul, apoi Aslavitalul le-au transformat în realitate. Inteligența românească a născut și a împlinit speranțe socotite pînă nu demult nebunești. În scurt timp, va fi brevetat, un nou produs semnat Ana Aslan, un medicament cu acțiune, în principal, antidepresivă. În prezent lucrează la un altul, „pentru ochi", îmi spune, fără a da nici un alt amănunt. Începe, deci, din nou, lupta?

„Nu, nu va fi nici o luptă. Victoria Gerovitalului mi-a netezit drumul".

Îmi spune că cea mai frumoasă amintire este tocmai lupta și victoria Gerovitalului. Dar cea mai urită?

„N-am. Unicul lucru urît din viață este neștiința. Pentru morți nu mai poți face nimic, și asta e îngrozitor. Că medic, e singurul moment în care trebuie să te declari neputincios, iar eu nu mă împac cu neputința".

Totdeauna a vorbit simplu. Fraze scurte, puternice, bărbătești. N-o poți contrazice. N-o poți întrerupe. Ea nu te întrerupe niciodată. Nu crede în fericirea de lungă durată. Nici în iubirea de-o viață. Să fie oare adevărat? Din ce altceva, dacă nu din iubirea constantă, nedezmințită de oameni, se poate nutri o asemenea viață?

Ana Aslan are 90 de ani. În salonul de primire de la Institutul național de gerontologie din Otopeni așteaptă, pentru consult, o importantă personalitate străină. Revine în România după ce a mai consultat alte cîteva mari clinici de gerontologie. Savanta îi lese în întîmpinare... Ne luăm rămas bun. O privesc și mă gîndesc cît de mult s-a scris despre fragilitatea acestei femei puternice, despre curajul și forța sa, despre încăpățînarea cu care și-a susținut și și-a impus adevărul. Și totuși rămîn convinsă că niciunul dintre noi, gazetarii care am intervievat-o, nu o cunoaștem cu adevărat. Intuiesc, dincolo de politețea amabilă, puțin aspră, sensibilitate, căldură. Îi spun. **„Da, îmi răspunde, îmi plac oamenii, chiar dacă mulți m-au dezamăgit. Și continui să le acord încredere, deși știu că mulți alții mă vor dezamăgi".**

O privesc și ascult pe cea care și-a început drumul ucigînd un mit și l-a continuat devenind ea însăși un mit. Iar deodată realizez că azi, în această discuție cu Ana Aslan mi s-a întîmplat extraordinarul, mi s-a relevat acel „ceva" de dincolo de politețea amabilă, puțin aspră. **„M-am autoinvățat să-mi trăiesc virsta. Pînă acum un an nu am simțit bătrînețea".**

Cît echilibru îți trebuie pentru o asemenea declarație? Cît curaj, ca să-ți distrugi propriul mit? — mă întreb. Și atunci îmi amintesc cuvintele rostite de Ana Aslan cu doi ani în urmă **„oare poate atîrna în balanța vieții mai mult un mit decît un om?".**

ROXANA PAICU

La Salonul național de invenții și mărci, deschis recent la Tîrgu Mureș, **Stațiunea de cercetare și producție pentru creșterea bovinelor** din acest oraș a fost reprezentată cu 15 invenții și inovații. Două dintre acestea aduc dovada preocupării cercetătorilor în realizarea unui deplin acord între metodele moderne pentru îngrășarea animalelor și condiția biologică a acestora. **Aparatul pentru înregistrarea suptului la viței** este destinat, așa cum arată și denumirea lui, stabilirii parametrilor naturali (frecvență, intensitatea vacuum-ului) în care se desfășoară hrănirea normală a vițelului. Se pot efectua pe această cale măsurarea și corectarea sistemelor de alăptare artificiale cu biberon, astfel încît laptele supt să aibă debitul și presiunea pe care îl conferă glandele mamare. Pe această cale, viței stațiunii au înregistrat în greutate un spor zilnic de 200 grame și au fost excluse afecțiunile digestive (colici, timpanism, indigestie), provocate mai ales de alăptarea la găleată. Cealaltă invenție, intitulată „Biostimulator nehormonal pentru îngrășare" propune o nouă rețetă din care sînt excluse substanțele hormonale (cu efecte uneori negative asupra organismului animal), folosindu-se în locul lor un amestec alcătuit din sulfat de sodiu, salicilat de sodiu, sulfat de amoniu, culturi bacteriene, melasă, vitaminele A, D-3, E, și izobutilidendiuree. Toate acestea sînt introduse în cantități mici în furajele combinate, experimentele demonstrînd că, pe această cale, se activează metabolismul glucoproteic, funcțiile digestive, rumegătoarele obținînd o mai mare rezistență la boli. Testările au durat cinci ani, răstimp în care s-a constatat că animalele beneficiază de un spor mediu zilnic de 20—30%. Eficiența pe animal a crescut și ea cu 1090 lei pe an. Produsul este folosit în mod curent în fermele de elită ale stațiunii amintite. **(Livia Timbus).**

Natura — permanent model pentru știință

Vești noi din vechiul Tibiscum

Istoria și civilizația dacilor, tot mai profund cunoscute în ultimele decenii, continuă să ne dezvăluie aspecte inedite pe măsura intensificării și a extinderii cercetărilor arheologice. Documentația existentă se îmbogățește, se diversifică, atît în urma investigațiilor întreprinse la obiective recent descoperite, cît și la cele ce vizează șantiere arheologice aflate de mai multă vreme în atenția specialiștilor. Fiecare an, fiecare nouă campanie de săpături scoate la lumină vestigii ale unui trecut în care viața a palpitat mereu, dusă mai departe din generație în generație. În acest context, vechiul Tibiscum din apropierea Caransebeșului a dezvăluit în ultimii doi ani noi dovezi ale unei civilizații înfloritoare. Cel mai important oraș din vestul Daciei, identificat pe teritoriul satului Jupa, s-a dezvoltat în secolele II—III pe malul Timișului ca așezare civilă, în vecinătatea castrului care supraveghea un important nod rutier. Tibiscum obține rang de municipium pe vremea lui Septimiu Sever (193—211) fiind locuit pînă în secolul IV. În urma recentelor săpături se impun o serie de concluzii. Iată-le expuse de o pasionată specialistă în arheologie, dr. Doina Benea.

— Cercetările arheologice întreprinse în ultimii ani nu doar în Banat, ci în întregul sud-vest al României, au abordat pentru epoca romană o problematică extrem de complexă. În ceea ce privește **Tibiscum** — centru urban bine dezvoltat la vremea aceea, cercetările au vizat atît castrul, cît și așezarea civilă din apropiere. Dispunem acum, după doi ani, de date noi și interesante care permit studierea mai detaliată a acestei fortificații. E vorba de o fortificație mică, datată la începutul secolului II, din vremea împăratului Traian.

— Este, așadar, epoca în care se întreprinde colonizarea organizată și masivă a noii provincii, Dacia, cu elemente romanice sau romanizate aduse, cum relatează Eutropius „ex toto orbe Romano" — din toată lumea romană. Este epoca unei intense activități economice și a înfloririi a sute de așezări, în covîrșitoarea lor majoritate, cum o atestă descoperirile arheologice, pe vetrele mai vechilor locuiri dacice.

— Exact! La vremea aceea, fortificația de la **Tibiscum** este extrem de mică — 102 metri în lățime și 107 metri lungime — în ea staționînd o singură unitate militară — Cohors Prima Sagittariorum. Mult mai tîrziu, în vremea împăratului Antoninus Pius, prin anii 158—160 ea se va extinde mult spre vest și sud, adăpostind de data aceasta trei unități militare. Alături de cea amintită, vor mai fi aduse aici o unitate de palmireni și alta de mauri. Este un lucru important, căci începînd cu mijlocul secolului II **Tibiscum** va deveni, alături de Porolissum și Micia, una din marile fortificații de pe latura de vest, cheia de boltă a sistemului defensiv a unei părți însemnate a provinciei. În același timp, descoperirile anului trecut s-au axat mult pe dezvelirea unor ateliere din așezarea civilă. Sînt atelierele unor bijutieri, pentru turnarea unor podoabe din aur și argint. Incendiul care a distrus la începutul secolului III un astfel de atelier ne-a permis să reconstituim în cea mai mare parte uneltele cu care se lucra. Sînt de foarte mici dimensiuni, creuzetele mai poartă încă picături de aur sau argint. S-au găsit și o serie de piese, chiar o monedă de argint care fusese folosită ca material de construcție. Descoperirea este extrem de valoroasă, căci e unul din primele ateliere ale Daciei care a fost cercetat și unde se poate reconstitui în amănunțime procesul de realizare a unor podoabe.

— În general se consideră că în Dacia nu s-a atins un asemenea înalt nivel de dezvoltare economică încît înaintașii noștri să-și poată permite, la acea vreme, să toarne astfel de piese. Bogățiile solului și ale subsolului, intens puse în valoare, beneficiau, se spunea, de tehnica avansată de exploatare și prelucrare a coloniștilor.

— Se considera asta pur și simplu din necunoștință de cauză. Remarcabil este faptul că am reușit să găsim de fiecare dată în aceste ateliere ceramică dacică. Era deci, vorba și de uzanța de a folosi ceramica în viața de toate zilele, dar este și dovada unei mîini de lucru dacice care muncește în aceste ateliere, participarea populației autohtone la întreaga viață economică. Ceea ce e important pentru dezvoltarea din vremea respectivă este faptul că dezvelirea unui număr mare de ateliere demonstrează că se lucrează nu doar pentru producția internă, ci și pentru export. Sînt ateliere de olărie care lucrează pentru comunitățile rurale din jur, ateliere de pietrărie, ateliere de confecționat echipament militar, sau destinate confecționării pieselor emailate. Mai există și un atelier de mărgele care lucra numai pentru sarmați.

Sînt, deocamdată, puține asemenea puncte pe harta arheologică a țării. Dar, după părerea specialiștilor, ele n-au fost încă descoperite, căci, cu certitudine valul timpului mai ascunde multe taine. La Tibiscum — iată, un exemplu concludent — atelierele acestea au fost dezvăluite abia în ultimii doi ani și arată, incontestabil, gradul înalt de dezvoltare, nu doar economică, ci și calitativă pe care l-au atins atelierele meșteșugărești pe teritoriul provinciei Dacia.

LIANA MOLNAR

Optimism în tabăra diabetologilor:

Bolile metabolice sînt pe cale de a fi învinse

Medicina mondială se află mai aproape ca oricînd de ziua în care diabetul, maladie, din păcate în continuă expansiune, își va dezvălui etiologia completă, moment decisiv pentru depistarea precoce a bolii și pentru vindecarea ei radicală. Aceasta ar fi — într-o încercare de esențializare — concluzia spre care ne conduc referatele și comunicările susținute la cel de al XIII-lea Simpozion național de diabetologie. Întrunirea a avut loc la Craiova și s-a desfășurat în paralel cu un alt eveniment științific de primă mărime: **Zilele de diabetologie româno-franceze.** Au participat experți din toate compartimentele medicale de profil și în primul rînd nucleul de specialiști ai Clinicii de nutriție, boli metabolice și diabet condusă de profesorul dr. doc. Iulian Mincu. Delegația din Franța a fost alcătuită din 16 medici, cîțiva dintre aceștia bucurîndu-se de o reputație mondială: prof. dr. G. Cathelineau de la Spitalul Saint Louis din Paris, prof. dr. M. Leutenegger, vicepreședinte ALFEDIAM, prof. dr. H. Allannic (Rennés) și prof. dr. I. Hors. Simpozionul a fost, de asemenea onorat de prezența unor reprezentanți de frunte ai științei românești: prof. dr. C. Arseni, președintele Academiei de Științe Medicale, acad. prof. Radu Voinea, președintele Academiei de Științe Medicale, acad. prof. Radu Voinea, președintele Academiei R.S.R. și prof. dr. Victor Ciobanu, ministrul sănătății.

Au fost susținute 21 de referate și au fost afișate 80 de prezentări poster, toate deosebit de importante sub raport conceptual și practic, dar, desigur, pentru însul neavizat, deci și pentru cititorul ce va avea bunăvoința de a parcurge aceste rînduri, importante pot fi doar răspunsurile care vizează în mod direct cunoașterea și vindecarea maladiei. În fapt, aceste probleme capitale constituie și pentru omul de specialitate motivația întregului demers științific. Amănuntele incredințate revistei Flacăra de către prof. dr. Iulian Mincu și doctorul C. Ionescu-Tîrgoviște, secretarul simpozionului, vor avea, sperăm, darul de a satisface curiozitatea cititorului nostru. Deci, ce este diabetul și unde se opresc cunoștințele privind descifrarea și tratamentul acestei boli?

Diabetul este un sindrom caracterizat printr-o creștere persistentă a glicemiei și se instalează sub două forme distincte: **diabetul de tip I,** insulinodependent, frecvent la persoanele tinere și **diabetul de tip 2,** insulinoindependent, boală pe fond de obezitate și caracteristică persoanelor mai vîrstnice. Prin **sindrom** sînt subînțelese mai multe cauze ce determină hiperglicemia, unele din ele cunoscute, altele în curs de elucidare. **Ei bine, în privința** factorilor care anunță sau determină apariția afecțiunii, colocviul româno-francez a putut face cîteva precizări importante. Studiile de genetică și imunogenetică pot astăzi duce la depistarea mai exactă a primelor tulburări ce apar înaintea instalării diabetului zaharat, oferind posibilitatea unei terapii timpurii și eficiente. Persoanele predispuse să contracteze această maladie alcătuiesc cîteva grupe distincte: **cele care au rude bolnave de diabet, femeile care au născut copii macrosomi (în greutate mai mare de 4 500 g), persoanele obeze. Predispoziția genetică poate fi marcată astăzi prin apariția unor modificări de ordin imunologic sau biochimic (care preced cu ani de zile declanșarea clinică a maladiei). Aceste dovezi permit în prezent intervenția terapeutică fie prin administrarea unui tratament imunosupresiv la persoanele ce prezintă o reacție imună îndreptată împotriva pancreasului, fie prin** măsuri de ordin dietetic la bolnavii cu o rezistență crescută la acțiunea insulinei.

S-a vorbit foarte mult — ne informează în continuare interlocutorii noștri — de valoarea studiului microalbuminoriei renale ca test de diagnostic al afectării rinichiului. Prin determinarea unor parametrii electrofiziologici (potențiale electrice tisulare, răspuns neurovegetativ, prag de percepție la un stimul electric) se poate ajunge la diagnosticarea neuropatiei diabetice, una din cauzele frecvente ale gangrenei diabetice. Pe această cale, pacienții aflați la mare risc pot fi incluși într-un program activ de prevenire, deci de salvare a membrului condamnat la amputare.

Un pas uriaș în identificarea predispozițiilor genetice a fost făcut odată cu determinarea grupelor HLA, gene de care depinde răspunsul imun al organismului. S-a stabilit, astfel, că o infecție virală poate declanșa producerea de anticorpi, anticelule pancreatice care duc treptat la distrugerea glandei producătoare de insulină. Se întrevede deci posibilitatea intervenției prin armele ingineriei genetice, acțiune capabilă de a întrerupe lanțul imun distructiv. Terapia prevede de asemenea și măsuri capabile de a neutraliza agenții virali răspunzători de declanșarea procesului imun menționat.

Un loc important în dezbaterile simpozionului l-au ocupat comunicările privind importanța programului de educație al bolnavilor. Aceștia, investiți cu mijloace de autocontrol pune la dispoziție de personalul medical, pot interveni cu promptitudine în tratamentul maladiei. Pe această cale, în țara noastră, așa cum am mai avut prilejul să o spunem, complicațiile acute (coma diabetică, coma hiperosmolară) au scăzut în mod impresionant. Modul de reorganizare, promptitudinea intervențiilor, soluțiile novatoare propuse și experimentate în România, sînt astăzi recunoscute în întreaga lume. O mărturie în acest sens o reprezintă și aprecierile experților străini prezenți la simpozion. Pe cîteva din acestea am avut bucuria și privilegiul de a le consemna în cursul dezbaterilor, și prezenta cititorilor noștri în rîndurile ce urmează. Prof. dr. C. Cathelineau: „Remarcabilele rezultate epidemiologice ale școlii românești sînt rodul unor cercetări îndelungate. Astfel, România este astăzi, probabil, singura țară din lume care deține un registru al diabetului ce include arborele genealogic al unor maladii pe trei generații. Această bogăție a domeniului plasează țara în chiar inima cercetărilor moderne generate de biologia moleculară și genetică". Dr. Pierre Lombrail: „Ce lecție de a vedea o asemenea organizare la scara unei țări! Orice epidemiologist invidiază materialul acumulat cu răbdare de-a lungul atîtor ani". Dr. P. Vexiau: „Munca din aceste zile ne-a permis de a ne face o idee în legătură cu profunzimea, seriozitatea și organizarea cu totul excepționale ale confraților noștri români". Prof. dr. M. Leutenegger: „Zilele de diabetologie franco-române, la care am avut ocazia de a participa, mi-au oferit ocazia de a măsura rezultatele impresionante obținute printr-o remarcabilă organizare a luptei antidiabetice dezvoltate sub autoritatea profesorului Iulian Mincu."

Medicina actuală — au convenit în încheiere specialiștii români și francezi — are toate temeiurile de a privi cu optimism viitorul diabetologiei și de a recunoaște chiar în rezultatele comunicate în cadrul simpozionului desfășurat la Craiova elaborarea unor măsuri radicale în descifrarea etiologiei și tratamentul diabetului zaharat.

LIVIU TIMBUS ■

Cu puterea minții

Școala românească de chimie ajunsă la o consolidare și dezvoltare fără precedent, rezultatele competitive pe plan mondial obținute de cercetarea științifică în domeniul ingineriei și tehnologiei chimice, datorează imens înaltei competențe cu care tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a mobilizat eșalonul oamenilor de știință din țara noastră.

Odată cu reorganizarea cercetării și proiectării, la ființă în cadrul Institutului Central de Chimie și Centrul de Cercetări Rîmnicu Vîlcea. Platforma chimică — uriaș perimetru de desfășurare a activității de cercetare — însemnă astăzi două mari combinate: Combinatul Chimic Rîmnicu Vîlcea, avînd în subordonare trei uzine și Combinatul de produse sodice Govora, un adevărat colos industrial.

Concepția înrădăcinată la Rîmnicu Vîlcea este ca fiecare om să fie un inventator. O resimt ca pe o necesitate, dar o consideră o caracteristică ce nu trebuie să lipsească celui care lucrează în cercetare. „Un cercetător, dacă se respectă, trebuie să obțină unul sau două brevete de invenție pe an — afirmă directorul Centrului, dr. ing. Ștefan Curcăneanu. Toate temele de cercetare se finalizează la noi printr-un brevet, o comunicare științifică într-o sesiune sau cel puțin un articol în revistele de specialitate".

Despre realizările chimiștilor vîlceni s-ar putea scrie, fără îndoială, tomuri întregi. Dar și cîteva exemple, fie chiar răzlețe, pot închipui oglinda unei activități de anvergură.

Specializați în polimerizarea clorurii de vinil în suspensie, obțin polimerul intitulat policlorură de vinil, atît de cunoscut, căci nu există domeniu de activitate care să nu-l folosească. Se regăsește pînă și în jucăriile copiilor, în cablurile electrice, în tălpile încălțămintei, în foliile alimentare etc.

Un succes cu totul remarcabil l-a constituit obținerea polimerului de uz medical, folosit astăzi mult în chirurgie. Cu un specific al său extrem de important — din punct de vedere energetic înglobează în comparație cu cellalți polimeri cunoscuți doar 50 la sută petrol în greutatea lui — rezolvă toate cerințele pe care le ridică exportul, dovedindu-și competitivitatea pe meridianele lumii. Pentru fabricarea sa cercetătorii au căutat și o soluție care să ducă la reducerea consumului de energie, prin introducerea unui aditiv de polimerizare.

Procedeul de depunerea crustelor pe pereții utilajelor — tot o realizare de ultimă oră, are menirea să protejeze omul, ce nu mai este silit să intre în autoclave, expunîndu-se la [illegible].

— Ceea ce alții nu fac — adaugă directorul — este bioxidul de siliciu amorf. Sîntem singurii care l-am cercetat iar acum îl producem. La ce folosește? La foarte multe produse. În industria metalurgică îl solicită turnătoriile de precizie, apoi în industria cauciucurilor, a lacurilor, la condiționarea pesticidelor, în cosmetică, în industria alimentară și de medicamente. Sînt componente pasive în industria electrotehnică și se folosește chiar și în tipografii. Sînt cîteva exemple... în mare. Tot în „mare" și la modul general, căci e greu să parcurgi toate domeniile abordate de chimiștii vîlceni, este de menționat faptul că între produs și subprodus, specialiștii Centrului de Cercetări Rîmnicu Vîlcea pun semnul egal în ceea ce privește atenția acordată. Iată, spre exemplu, drumul urmat de subprodusul rezultat de la fabricarea solvenților clorurați, destinați curățătoriilor chimice „Nufărul". S-au constituit teme de cercetare, asupra cărora oamenii s-au aplecat zile și nopți, iar soluțiile găsite sînt astăzi protejate de cinci brevete de invenție. Dintr-un subprodus au fost valorificate patru produse noi, cu nume complicate pentru cel ce nu pătrunde tainele chimiei, dar cu destinații clare oricui. Sînt folosite în metalurgia neferoaselor (aluminiu), pentru tropicalizarea lemnului, cauciucului, pielei, hîrtiei (sînt ferite de mucegai) și ca inlocuitori de uleiuri pentru transmisii pneumatice neinflamabile.

A numi un inventator sau altul se dovedește un lucru dificil căci, de cele mai multe ori cercetarea se face în colectiv, fiecare om fiind conștient de implicarea pe care o are rezultatul muncii lor în întreaga economie națională.

Județul Vîlcea, a cărui industrie se reduna în 1967 la cîteva mori și o fabrică de cărămizi a crescut sub ochii oamenilor, modificările rapide ale condițiilor producției materiale, dezvoltarea fără precedent datorîndu-se afirmării științei ca forță propulsoare a progresului. Specialiștii din Rîmnicu Vîlcea sînt perfect conștienți de ponderea însemnată pe care o are platforma lor în chimia românească, iar prin cunoștințele lor, din zi în zi mai vaste, fac astăzi din centrul de cercetări vîlcean, o stea mereu strălucitoare în constelația care a devenit în ultimii ani școala românească de chimie.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Începuturi ale învățămîntului tehnic superior (II)

În 1852 se face un pas mai departe. Pe baza unui acord dintre guvernul Țării Românești și guvernul francez, vine în țară inginerul **Léon Christienne Lalanne,** care condusese Serviciul de Poduri și Șosele din Paris. El la concedrea școlii, modernizînd-o și dotînd-o cu aparate și instrumente adecvate. Școala a beneficiat din plin de pe urma acestui inginer capabil, dar datorită izbucnirii războiului ruso-turc (care izbucnește în 1853) și a ocupației rusești, Lalanne este nevoit să plece, după ce condusese și construcția unor lucrări tehnice importante (atașat de țara noastră, a mai revenit apoi de mai multe ori). Școala reorganizată de el a mai funcționat totuși pînă în 1858, dînd mai multe promoții de conductori de poduri și șosele, într-o vreme cînd acest personal mediu tehnic era foarte necesar.

Și în Moldova este alcătuită o comisie **„din cei mai aleși bărbați"**, printre care **August Treboniu Laurian, M. Kogălniceanu, D. Rallet ș.a.,** spre a se ocupa de **„reorganizarea școalelor"**, iar Anaforaua din 8 martie 1850 hotărăște așezarea **„pe lîngă Departamentul Lucrărilor Publice, a unei școli de ingineri și arhitecți".** Domnitorul Grigore Alexandru Ghica înființează în consecință o școală de aplicație pentru **„drumuri și ziduri"**, dar și această inițiativă este înăbușită de evenimentele militaro-politice ale anilor 1853—1854.

Trec alți ani de frămîntări, iar în 1862 răsună cu putere glasul economistului **Dionisie Pop Marțian,** care observă, cu luciditate: **„Ne trebuie, înainte de toate, școli profesionale organizate și răspîndite prin județe după trebuințele industriilor locale, iar în capitala României, înainte de Universitatea pentru științe, ne trebuiește un politehnic, adică o universitate a industriilor".** În sfîrșit, doi ani mai tîrziu, la 1 octombrie 1864, Alexandru Ioan Cuza, marele domnitor al înnoirilor, ordonă înființarea **„Școlii de Ponți și Șosele, Mine și Arhitectură"**, numind ca director pe inginerul-arhitect **Alexandru Costinescu.** Școala începe a funcționa, cu 16 elevi, dar... este desființată în anul următor de ministrul lucrărilor publice, Dimitrie Sturdza — după abdicarea forțată a lui Cuza Vodă.

După atîtea avataruri, ideea însăși părea în primejdie — în ciuda nevoii acute ce se resimțea. Totuși, în 1867 se semnează Decretul de reînființare a instituției, tot la București, sub denumirea **„Școala de Poduri, Șosele și Mine"**, avînd ca prim director pe matematicianul și astronomul **Dimitrie Petrescu,** iar în corpul profesional, între alții, pe **Emanuel Bacaloglu** și **Elie Angelescu.** Articolul 1 din regulamentul școlii prevedea că menirea ei este de a da **„ingineri de poduri, șosele și mine"**, planul inițial de învățămînt fiind de 5 ani, dintre care un prim an preparator, care să asigure cunoștințele de bază matematico-fizice.

Cursurile au început modest, cu 15 elevi, sediul școlii fiind mai întîi în strada Știrbei Vodă, apoi în calea Rahovei. Deși în deceniul următor planul de învățămînt a fost de mai multe ori schimbat (la un moment dat s-a produs chiar, din motive financiare, un soi de fuziune — pentru materiile comune — cu Facultatea de Științe) — **anul 1867 este unanim considerat anul cînd școlii, întrucît de atunci funcționarea ei a fost neîntreruptă.**

Timp de aproape un sfert de veac, absolvenții nu primeau încă decît titlul de **„conducteri-desenatori"** sau de **„elevi-ingineri"**, ceea ce constituia o mare nedreptate, titlul de **„ingineri ordinari clasa a III-a"** fiind rezervat doar absolvenților unor politehnici străine — expresie a unei neîncrederi nejustificate a autorităților în capacitatea elementelor autohtone, a unui snobism dăunător. Anul 1881 a fost însă anul unui important succes al **„corpului tehnic"** român: construirea primei linii ferate de către ingineri români (Buzău-Mărășești) — și încă în condiții tehnico-economice superioare liniilor realizate de concesionarii străini, care jefuiau statul român. În același an a fost numit director al școlii marele inginer **Gheorghe Duca,** care a condus-o între 1881 și 1888, ridicînd-o la nivelul celor mai bune instituții similare din Europa (mulți o numeau acum **„Școala lui Duca").** Tot în vremea lui și prin străduințele sale a fost ridicat noul local al școlii din calea Griviței, au fost angajați pentru predarea matematică a studenților Spiru Haret și David Emmanuel (primii noștri doctori în matematici), iar chimistul Alfons Oscar Saligny (fratele lui Anghel Saligny) a organizat aci în 1886 primul laborator pentru analiza și încercarea materialelor de construcții de la noi.

Directoratul lui Gheorghe Duca, **„acest mare șef de orchestră"**, cum îl numea istoricul tehnicii dr. ing. Dem Urmă, a fost urmat de acela, tot atît de rodnic, al lui **Scarlat Vârnav** (1888—1894), care a dezvoltat considerabil instituția, procurîndu-i aparatajul modern necesar și schimbîndu-i denumirea în cea binecunoscută de **„Școala Națională de Poduri și Șosele".** Tot Scarlat Vârnav s-a aflat în fruntea acțiunii salutare care a obținut, în 1890, ca absolvenții școlii să fie recunoscuți ca ingineri — mai mult ca diplomele școlilor superioare tehnice din Apus să fie examinate la noi, pentru a se vedea dacă pot fi echivalate cu cele ale S.N.P.S.!

Printre inginerii străluciți care au ieșit din această școală să amintim cîteva nume care spun mult: **Grigore Stratilescu, Nicolae Vasilescu-Karpen, A. G. Ioachimescu, Ion Ionescu(-Bizet), Gheorghe Capșa, Dionisie Germani, Gogu Constantinescu, Gh. Em. Filipescu, Constantin Budeanu, Victor Bruckner, Ion S. Gheorghiu, Nicolae Profiri, Gheorghe Nicolau, Teofil Revici, Henry Teodoru** — adevărate glorii ale tehnicii noastre. Cît despre corpul profesoral al școlii, în frunte cu **Anghel Saligny** și **Elie Radu,** el a constituit o strălucită pleiadă, de neuitat pentru cei care le-au fost studenți (din această pleiadă au făcut parte și majoritatea celor pe care i-am amintit ca ilustri absolvenți).

Astăzi, cînd anual mii de și mii de ingineri absolvă institutele noastre politehnice, precum și institutele tehnice superioare de specialitate (ca **Institutul de Construcții** sau **Institutul de Petrol și Gaze**), să reamintim o cifră care ne ajută să **„măsurăm"** distanța străbătută. Profesorul inginer Vasile Nicolau menționează, într-un studiu, că de la începuturile Școlii Naționale de Poduri și Șosele și pînă în 1920, cînd a devenit Școala Politehnică din București (cu un profil diversificat) prima noastră instituție de învățămînt tehnic superior a eliberat 578 de diplome...

Să încheiem prin cuvintele regretatului inginer academician **Aurel A. Beles,** fost deopotrivă elev și dascăl al reputatei școli, care, la 100 de ani de la întemeierea ei, în 1967, scria: **„Generațiile de ingineri ai Școlii de Poduri și Șosele au fost acelea care, după cel de-al doilea război mondial și închegarea României unite, au putut face față cu succes condițiilor tehnice și economice create prin unirea țării, dînd totodată și multe din elementele corpului didactic ce a alcătuit Școala Politehnică, [ei fiind] continuatorii învățămîntului tehnic în România".**

I. M. ȘTEFAN ■

Ce-i cu ferestrele acelea luminate?

Pentru medicii de gardă, ziua de marți are ceasuri nici mai bune nici mai rele decît oricare altă zi a săptămînii. Pentru medicii de gardă, nopțile în spital sînt pretutindeni la fel : refugii ale întîmplărilor nepreveăzute, captatoare ale suferinței cu speranțe de reintoarcere în liniștea nocturnă a casei și a orașului. Pentru cei neimplicați, o noapte de gardă - este o secțiune prin social, este radiografia unei zile și luarea de puls a unui univers omenesc greu de cuprins și, adesea, greu de imaginat.

Mergînd într-o noapte de marți la Spitalul județean din Pitești, n-am urmărit senzaționalul cu orice preț : îl puteam găsi, de pildă, la Urgență sau la clinica lui Agripa Ionescu sau oriunde în altă parte : m-a interesat doar firescul unei nopți de gardă și m-a interesat, mai mult decît atît, ce coincidențe stranii și nefaste îi aduc pe oameni noaptea la spital, în această incintă care interpune între ea și lume un zid de speranțe, de încredere și de șansă. O femeie din Bascov, N.E., și-a scăpat securea în picior pe cînd se afla în pădure, fiind găsită și adusă la spital după ce pierduse mult sînge. O.M. vine (direct de la crișmă, probabil) cu o contuzie toraco-abdominală prin agresiune. Pe B.F., 27 de ani, din Mioveni, soțul o trăiește agățată de portiera mașinii, încheind dramatic o discuție aprinsă în mijlocul străzii (regret și acum că n-am reținut numărul de înmatriculare al mașinii !). U.V., o bătrînică de 65 de ani din Cocu, este adusă după ce căzuse dintr-un finar, de la vreo cinci metri înălțime : suspectată de fractură craniană și, poate cervicală, este trimisă de urgență la neurochirurgia din București. Cam acesta e „primul pachet" de probleme, de pînă la miezul nopții, al echipei de la chirurgie — dr. Teodist Bejenaru, medic primar șef de secție și dr. Marian Andrei, medic specialist. Față de cinci ulcere perforate operate recent într-o noapte sau de clasicele traumatisme rutiere, în care oamenii vin „pisați bine", medicii par acum mult mai relaxați. N-au nici o clipă pretenția că fac lucruri extraordinare, deși, ca unul care nu suport sîngele și suferința, am încercat să-i conving de contrariul. Degeaba, li s-a creat acel reflex al meseriei care-i face imuni la toate prejudecățile noastre despre acești oameni ai bisturiului.

Cu sentimentul că mi se face un hatîr, sînt chemat la blocul operator de la maternitate. Se daduse un fel de alarmă. Privesc printr-un colț al hubloului cum o întreagă echipă „lucra" o operație : V. S., 30 de ani, din Turnu Măgurele se afla în trecere prin Pitești cînd o apucă durerile nașterii. La spital se constată că avea placenta praevia și, ca urmare, cezariana era singura soluție. Ca de fiecare dată cînd trebuia să apară pe lume un copil, se adună echipa de elită : dr. Ecaterina Negulescu, medic primar șef de secție, dr. Paul Alexandrescu, medic specialist, și eternii „stîlpi morali" ai maternității, surorile medicale Aripia Moise și Aurelia Bardan. Operația probabil că n-are nimic extraordinar, în afara faptului că aduce pe lume un băiețel și că mama lui, datorită anesteziei, habar n-are cînd l-a născut : era ora 22.30. La fel de liniștit cum se adunase, echipa se dezmembrează — doctorul Păun ocupîndu-se de terapia intensivă a mamei, doctorița pediatru Luminița Vasilescu luîndu-l în primire pe puiul de om, iar medicii reluîndu-și starea de așteptare, ca o virgulă pusă la mijlocul frazei.

La chirurgie plastică, munca este, poate, cea mai dramatică pentru că miza pusă în fiecare gest al medicilor de aici este integritatea corpului uman, înfățișarea omului — vis à vis de conștiința acestuia că s-ar putea să nu mai fie „ca înainte". „E o treabă despre care am fost convinsă că solicită și îndeminare de femeie", îmi răspunde dr. Tatiana Șoit cînd o întreb cum rezistă să vadă (darmite să și facă) intervenții de asemenea dramatism. Un copil de un an și opt luni, N. M. a fost adus ars 41 la sută, scăpase într-un ceaun cu apă fierbinte. Incredibil, dar a fost vindecat în 32 de zile. O tînără muncitoare de la „Argeșana" s-a opărit acasă cu un lichid fierbinte, 55 la sută arsuri, 4 intervenții chirurgicale și grefe pînă cînd a fost salvată. T. G., 31 de ani, doi copii, și-a prins mîinile într-o presă, dar i-au fost refăcute, oscior cu oscior, pînă la recăpătarea integrală a funcțiilor. V. I., 24 de ani, cinci copii, a venit cu mîna dreaptă „polizată" în palmă pînă la jumătatea falangelor de un dărac de lină — un caz clasic de amputare pe care doctorița Șoit și colegul ei, dr. Nicolae Benga s-au „încăpățînat" să-l salveze. La fel s-a întîmplat și cu vreo trei cazuri de avulsie de tegument de-a lungul piciorului (jupuirea pielii în accidente de circulație) — cazuri ce se sfîrșeau cu amputare dar care aici, prin concursul tuturor secțiilor din spital, cum se întîmplă de regulă în orice situație mai dificilă, au putut fi salvate. Micuță la stat dar mare la sfat, doctorița Șoit (absolventă de Cluj, în 1971) ascunde o îndîrjire a meseriei ce-o face de neclintit în fața celor mai complicate cazuri. Acum are un nou pariu moral cu ea însăși, un caz, de escară, la un om pentru care suferința, ce să faci, s-a adunat odată cu anii — G. M., 72 de ani. De ce nu poate suferi un om la o asemenea vîrstă, dar blajinului G. M. tocmai asta îi lipsea — o escară, adică grefă de piele pe un fond de diabet mai vechi ! „Nu-i nimic, se face", și-a zis ca pentru sine dr. Șoit — și primele semne sînt mai mult decît încurcătoare. Cam înfiorat de cele văzute și auzite, le-am strîns mîna, ei și colegului ei Benga, spunîndu-le că-i invidiez, dar m-am corectat imediat, pentru că de ce invidie poate fi vorba față de acești oameni ce operează, vrînd-nevrînd, pe cordul deschis, adică pe inima sfîșiată de griji și durere a celor cărora le lipsesc petice de piele ?

Am plecat cam răvășit din spital, ieșind în liniștea străzii cu sentimentul de superioritate că foarte puțini sînt cei care știu, ca și mine, ce se întîmplă dincolo de ferestrele luminate ale unei clădiri ce domină această parte a orașului. Era singurul lucru cu care mă păcăleam sau mă amăgeam în această seară ce nu fusese deloc agreabilă pentru că întotdeauna ideea bolii, a suferinței și instituția spitalului m-au inhibat, rămînîndu-mi doar forța de a urma sfatul unei femei virstnice ce-avusese de-a face și cu una, și cu alta, și-anume a-arunce o privire și-un gînd de bine ori de cîte ori trec pe lîngă o asemenea incintă.

Îmi dădusem întîlnire pentru a doua zi dimineața, la sfîrșitul gărzii, cu mai toți cei pe care-i vizitasem noaptea, medici și pacienți deopotrivă. Speram că la lumina zilei voi afla „cheia" întregului stil de muncă din acest spital, o explicație globală (o paradigmă, ar zice unii) pentru resorturile intime ale colectivului de aici, medici de diferite vîrste și specialități care au înlocuit nostalgia sterilă după cine știe ce clinici universitare cu munca tenace la patul fiecărui bolnav, de parcă acolo și atunci și-ar da, fiecare și de fiecare dată, un sever examen profesional. Și lucrurile chiar așa stau, pentru că se trag din profesiunea de credință a unui mare ctitor de școală medicală care se numea profesorul Hațieganu, da, cel de la Cluj, profesor de la care un om încărunțit, dar în plină vigoare și suplețe profesională, dr. Virgiliu Georgescu, a învățat foarte multe între care și esența acestei meserii, străduindu-se de două decenii, de cînd lucrează în acest spital (de 11 ani fiindu-i chiar director) să o propage și s-o impună ca fel de a fi al întregului colectiv. Un medic pentru care nu există boli, ci numai bolnavi, un profesionist al entuziasmului gîndit, un un om care nu pierde timpul și un doctor care nu se pierde în nici o situație, deși, poate, pe dinăuntru fierbe, în sfîrșit, un sever conducător de instituție care a redescoperit dintru început axioma conform căreia, în această meserie, binele este chiar o obligație — laudele pot veni „de la bine în sus". Îi povestesc cum îmi petrecusem mare parte a nopții, printre saloanele spitalului, dar nu-l impresionează nimic, nici chiar naivitățile mele de martor ocular „nepoftit". Discuția alunecă, inevitabil, spre toată încărcătura umană și socială a acestei profesii, iar în rarele momente cînd scap de privirea-i pătrunzătoare am perspicacitatea să citesc pe un perete ceva din „Cartea de la San Michele" („nu dăruiești nimic oamenilor dacă nu te dăruiești pe tine"), pe un altul — un aforism pe care nu știu unde l-am mai întîlnit („a urca înseamnă a sacrifica, orice culme este severă"), iar pe un altul — jurămîntul lui Hippocrate, în chiar versiunea originală.

Ies din spital nefiindu-mi clar dacă fusese „o gardă ușoară sau o gardă grea". În căldura străzii îmi vine în minte un fel de „silogism", născut în acea noapte din conversația cu doctorul Bejenariu : orice om își dorește o gardă ușoară, orice profesionist își dorește o gardă grea, dar orice profesionist este, mai întîi, om. Adică își dorește gărzi ușoare, să n-aibă deloc de lucru, dacă se poate, pentru că numai atunci e semn că în oraș e liniște și că, cel puțin în acea noapte, nu mai sînt oameni necăjiți.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Invitație la Sovata

Orice prospect al stațiunii Sovata din județul Mureș arată destule caracteristici atrăgătoare. De la puzderia de case de odihnă — aproape o sută — la cele unsprezece baruri, restaurante, cofetării ori cele și mai numeroase locuri de agrement. Dar, în fond, toată această stațiune, în marele ei ansamblu natural și construit — din 1973, bineînțeles peste două sute de milioane de lei investiți —, este unul din cele mai strălucite locuri de agrement din România. Sovata beneficiază din 1982 de un sistem unitar ce leagă prin culoare suspendate, închise și încălzite toate cele patru mari hoteluri — o mie de locuri — cu baza de tratament. Doctorul Eugen Tereanu, șeful acestei baze, ne spune : „Un astfel de complex oferă condiții de confort ideal pentru cei suferinzi, indiferent de sezon. Liftul îi scutește de scări. Pacienții nu sînt nevoiți să iasă din clădire după terminarea procedurilor de termoterapie (apă și nămol). Important ! Cu atît mai mult cu cît pacienții noștri (cu afecțiuni reumatismale și mai ales ginecologice) au o mare sensibilitate la contrastele termice mari și, în special, la cele care survin imediat după procedură."

Cum Sovata este așezată pe un masiv de sare, mai aflăm că, în ultimii doi ani, s-a observat o creștere a salinității în Lacul Ursu pînă la 320 de grame pe litru. În baza de tratament, această apă se diluează pînă la concentrația adecvată stării bolnavului. În prezent baza de tratament folosește apă și nămol exclusiv din Lacul Ursu.

Este în curs un program complex de cercetări interdisciplinare — își dau mîna biologi, hidrologi, geologi, geografi, medici, chimiști, microbiologi — program consacrat păstrării, conservării întregului bazin hidrografic. Se urmărește prevenirea deteriorărilor în zona lacustră — există aici un sistem de lacuri din care amintim : Lacul Verde, Lacul Roșu, Lacul Ursu, Lacul Alunis, Lacul Negru — dar și conservarea factorilor naturali.

Circuitele funcționale ale bazei de tratament sînt gîndite cu fantezie, cu pasiune, cu știința exactă a scopului primordial acela de însănătoșire a oamenilor bolnavi, cu acces la zona de intimitate a omului în postură de pacient. Simți în tot, în culoarea pereților, a perdelelor, în chiar decorația covoarelor și în așezarea florilor aceste căutări, simți că nimic nu este lăsat sau pus la întîmplare. Această minuție de ceasornicar al psihologiei cu care au fost legate toate amănuntele într-un sistem important este poate cel mai trecut cu vederea, în graba firească a vieții, dintre meritele omului pasionat de meseria sa care este doctorul — tînăr, clujean, calm, odihnitor, dar în același timp atent la orice ca o impecabilă cameră de luat vederi japoneză — Eugen Tereanu.

DORIN GHERGHINESCU ■

Devenire și creație

(Urmare din pag. 1)

multă putere în contemporaneitate, invadînd, practic, chiar viața cotidiană. E suficient să amintim marile cercetări încheiate cu rezultate de-a dreptul spectaculoase din domeniul inteligenței artificiale sau al bioingineriei.

Saltul calității muncii intelectuale, facilitat de aceiași trei C, face ca tot ce ține de universul viu să fie mai bine cunoscut, iar, natura, odată cunoscută, poate fi stăpînită în folosul omului. În același timp, apare și un alt aspect — legi, comportamente, sisteme biologice, a căror perfecțiune le impune ca un model ideal pentru procese științifice și tehnice, pot fi în prezent modelate în activitatea de producere a bunurilor.

Cunoaștere și devenire pe mereu alte trepte, deschizînd mereu alte orizonturi prin care deși poate părea pretențios, omul devine mai om, în sensul cel mai înalt al definirii sale. Pentru că, remarcabile, mutațiile în spațiul profesiunii determină schimbări fundamentale în întreg modul de existență uman.

Prin preocupări multilaterale, omul ajunge fatalmente către multidisciplinaritate, cel puțin la fel de evidentă este și specializarea pe o direcție anumită, activitatea concentrată pe un obiectiv, ce presupune efort și adîncire a investigației, urmate de valorificarea rezultatelor.

Caracteristic și tipic etapei este termenul foarte scurt dintre obținerea rezultatelor și valorificarea acestora. Rata foarte mare de schimb devine, în aceste condiții, mult mai mult decît un simplu determinant economic. Ea se impune ca element definitoriu, propulsator al vitezei de acțiune, de creație, de introducere a noului, adică de parcurgere permanentă de noi trepte, superior calitative atît în sfera producției materiale, cît, mai ales, în cea a activității intelectuale și a interrelației dintre cele două genuri de muncă, ce sînt mai apropiate prin aspirații și realizări decît oricînd altcîndva în istoria omenirii.

În aceste condiții, în strategia formării cadrelor de specialiști, subiect pe care l-am abordat în aceste cîteva rînduri, devine extrem de importantă stăpînirea perfectă a principiilor, a aspectelor fundamentale, a legilor de bază ale fiecărui domeniu, drept instrumente operaționale care să le permită distingerea a ceea ce este trecător de ceea ce este general valabil, de ceea ce este valoare reală. Căci noul, motorul dintotdeauna al progresului, este astăzi principalul criteriu de valorizare a muncii și existenței noastre ce se numește, trebuie să se numească și să fie astfel, creație.

Craiova, parcul numărul 6

Considerată greșit într-o vreme ca un oraș fără prea multă verdeață și cu puține flori, Craiova numără în momentul de față cîteva parcuri, monumente naturale și rezervații de renume. Între acestea, pe primul loc, se află, ca fiind și cel mai vechi, Parcul Poporului, amenajat în anii 1901—1902 din inițiativa cunoscutului edil și om de cultură craiovean N.P. Romanescu, după planurile arhitectului francez E. Redont (proiect premiat cu medalia de aur la Expoziția internațională de la Paris din 1900). Azi, Parcul Poporului, întins pe aproape 100 de hectare, este unul dintre cele mai mari și mai frumoase parcuri din țară, aici crescînd peste 250 dintre cele mai prețioase specii de arbori, printre care exemplarele rare de Pinus Excelsa Wall (originar din Himalaia), Tamarix Tertanadra Pall (arbust de 2—4 m, răspîndit mai ales în Asia de sud-vest), așa-numitul păducel-involt (rar întîlnit în țara noastră) etc.

Renumitului parc îi urmează, în ordinea importanței, Grădina Botanică, adevărat laborator de studiu pentru studenți și specialiști, un excelent loc de odihnă și agrement, vizitatorii și toți cei interesați putînd găsi aici peste 6 000 de specii de plante de pe întregul glob, cu deosebire specii mediteraneene, dar și interesante exemplare din flora Vladivostocului, sud-africană, vest-australiană, din deșertul mexican sau din vegetația nord și sud-americană. Interesant de menționat că această grădină botanică, într-o latură a sa, reproduce la scară miniaturală chiar și un munte întreg — Muntele Paring, cu forma și flora sa cea mai reprezentativă; anual face schimb de semințe și material botanic cu 4 000 de grădini botanice și instituții științifice din țară și de peste hotare.

În sfîrșit, la poarta de sud a Craiovei, nu departe de Parcul Lunca Jiului și Pădurea Bucovăț, se află Rezervația botanică de la Popoveni care prezintă specii de trifoiuri, lucerne și graminee deosebit de rare: Trifolium martinium (nu crește în nici un alt loc din țară), speciile Medicago arabica și Medicago hispida, precum și garoafa purpurie Dianthus kladovanus, veritabilă raritate mondială.

Am enumerat succint toate acestea spre a scoate în evidență că, de curînd, în partea dinspre vest a municipiului, între marele cartier Craiovița Nouă, str. Pavlov, Podbanița, G. Enescu, Făgăraș și Calea Severinului, pe valea pîriului Cornițoiu, au demarat lucrările de amenajare a unui nou și mare parc craiovean: Cornișa Cornițoiu. În fapt a șasea mare zonă verde a Cetății Băniei. Întins pe mai bine de 24 hectare, el cuprinde toată zona de retenție a apelor pluviale și ale izvoarelor naturale de pe ambele versante ale cornișei Cornițoiu pînă la deversarea în Lacul Craiovița și este prevăzut să aibă ca dotări, în faza finală: un restaurant-terasă, o expo-floră, sere floricole, teatru de vară, un magazin de vînzare a florilor, spații și terenuri de joacă și sport. Conform ingeniosului proiect semnat de arhitecții N. Spaloghe și D. Cismaru, Parcul Cornișa Cornițoiu va dispune, de asemenea, de numeroase alei executate din dale de diferite forme sau din beton turnat pe fundații de balast și nisip bine compactat, de mai multe arteziene și izvoare naturale de apă. Pîriul Cornițoiu va fi acoperit pe toată lungimea lui, iar spre deosebire de celelalte zone verzi, aici lucrările dendrologice vor fi executate numai din plantații de mesteacăn, tei, castan, stejar roșu, platan, arin negru, pin mătăsos și tuia.

Întreaga lucrare, după cum ne-au asigurat edilii Craiovei, va fi executată din contribuția în muncă și în bani, precum și prin munca patriotică a tineretului, a membrilor O.D.U.S. și a celorlalți cetățeni din circumscriptiile electorale ale municipiului.

Parcul Cornișa Cornițoiu, cel de-al șaselea mare parc al Craiovei va intra în circuitul turistic al cetății la sfîrșitul anului 1988.

MIHAI STĂNESCU ■

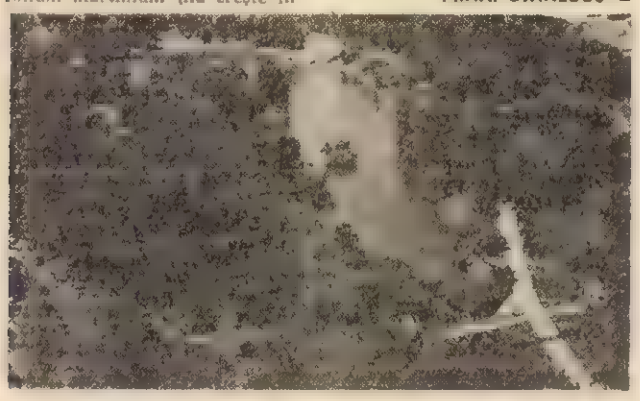

Cartea la kilogram?

Or fi multe și complicate criteriile după care se desebește un magazin bun de altul mai puțin bun, dar cum ceea ce-i complicat poate fi și simplu, pînă la urmă, s-ar spune că un magazin bun e acela în care îți face plăcere să intrizi chiar fără să vrei neapărat să cumperi ceva.

Așa este, la Galați, magazinul „Romarta", de pe strada Republicii. Așa pare că începe să fie și marele magazin „Auto moto velo sport", deschis în urmă cu vreo două luni în locul unde se învecinează cartierele Dunărea și Țiglina. Noul magazin are o suprafață de 2 000 de metri pătrați și face vînzări zilnice de aproximativ 300 000 de lei.

În răstimpul citorva ceasuri am intrat în mai multe magazine din centrul și din cartierele noi ale orașului iar inspectoarea Constanța Anăstăsoaie, care ne însoțea, a uzat în mai multe rînduri de dreptul ei de control și rezultatele au dovedit că un comerț civilizat înseamnă, între altele, și însușirea vînzătorului de a fi un om cinstit. La „Romarta", bunăoară, un cetățean tocmai cumpărase 2,60 metri de stofă pentru pardesiu și la a doua măsurătoare a reieșit că el cumpărase într-adevăr 2 metri și 60, nu mai puțin. Pe de altă parte, am încercat să cumpăr, ici colo, cîte ceva, și trebuie să recunosc: dacă aș fi vrut să cumpăr cu adevărat, aș fi avut succes.

Am fost și la „Librăria Centrală". Dacă este „centrală", ne-am zis, această librărie trebuie să fie un etalon al comerțului cu cartea la Galați. Din păcate, comerțul cu cartea dovedește aici și deprinderi pe care ne-am obișnuit să credem că le are doar cîte un gestionar din vreun sat apartinător. Trecem peste faptul că expunerea liberă a cărților e o noutate care n-a ajuns încă și la Galați, dar cum rămîne cu faptul că lîngă o carte de lingvistică se află una intitulată „Calcul diferențial și integral"? Elena Pușcașu, vînzătoare la raionul de beletristică, nu observă acest, să-i zicem, amănunt, și dacă nu-l observă ea, îl observăm noi. Să admitem însă că e o întîmplare, că vreun cumpărător a luat o carte dintr-un loc și a lăsat-o în altul. Dar ceea ce se repetă nu mai poate fi întîmplare și dintre alte exemple iată încă unul: o culegere de „Scrieri, articole și cuvîntări" ale lui Lucrețiu Pătrășcanu, apărută de curînd, poate fi reperată de gălățean numai dacă el dă o raită și pe la raionul de literatură tehnico-științifică, unde vînzătoarea Georgeta Manafu nu bagă nici ea de seamă, ca și colega ei, că respectiva culegere stă alături de un tom intitulat „Geometrie afină și euclidiană". Exact ca pe tejgheaua cîte unui magazin sătesc, unde Maupassant stă alături de „Creșterea viermilor de mătase"! Dar acolo lucrurile sînt parcă mai de înțeles iar bietul vînzător, cum s-ar zice, face și el ce poate.

Librăria din inima acestui mare oraș, cu cîteva sute de mii de locuitori, are însă și un registru din care gălățeanul curios ar putea să afle ce cărți au mai apărut în ultima vreme. Ar putea, dar nu află. Pentru că registrul n-a mai fost completat de mult. Dacă ar fi să dai crezare acestui registru, ar însemna că la noi n-a mai apărut nici o carte de pe la începutul anului de grație 1987. Vînzătoarea Otilia Popa încearcă să dovedească un sănătos spirit autocritic: „Avem munca împărțită. Eu trebuia să completez registrul, dar nu l-am completat". Însă ceea ce ne spune ea, nu adaugă nimic la ceea ce observăm singuri. Otilia Popa ține locul șefei de unitate, Lucica Negrea, care e plecată la București, pentru a rezolva, nu ni se spune ce, în legătură cu planul librăriei. „Planul, mai zice Otilia Popa, ne-am chinuit în fiecare lună să-i facem". Însă, cum se vede din Jurnalul cumpărătorului, planul acestei librării a fost îndeplinit pînă acum cu un oarecare efort și din partea unor gălățeni, din moment ce uneori ei au fost obligați să cumpere chiar și ceea ce nu vroiau. Un cetățean, Ion Leu, scria de altfel în acest jurnal: „Conform cărei dispoziții puneți în pachete cărți căutate împreună cu cărți care nu se vînd? Dacă există o asemenea dispoziție, cine a dat-o și conform cărei hotăriri?". Un alt gălățean obligat de vînzătoarele Librăriei Centrale să-și dea banii pe ceea ce el nu avea chef, a sesizat telefonic Inspecția comercială de stat și, după cum citim în Registrul unic de control, un inspector venit la fața-locului a desfăcut cîteva zeci de pachete iar pentru vînzarea condiționată, care în acest caz a însemnat un fel de încercare de-a vinde cartea la kilogram, șefa unității a trebuit să scoată banii și să plătească amenda.

Ca unitate comercială, Librăria Centrală nu e un loc în care să intrizi chiar fără să vrei neapărat să cumperi ceva. Însă o librărie este și o instituție de cultură. Cu asta cum rămîne?

D. CONSTANTINESCU ■

Veniți... mîine!

O brățară, un inel, un lanț sînt elemente de podoabă pentru unii, profesie pentru alții. Ele neapărat trebuie însoțite de vorbe frumoase, iar cînd — sînt în „suferință", însoțite de punctualitate în „vindecarea" lor.

Fără să mă explic pare o frază extrasă din cine știe ce carte, ruptă de realitate.

La unitatea nr. 15 a Cooperativei „Artă și precizie" se dau termene lungi de așteptare pentru reparații simple. Mă rog, termenul e termen, nu intrăm în zona meseriașului, dar comentăm interpretarea sui generis a, noțiunii de datorie. Cetățeanul, cum mi s-a întîmplat mie, se poate prezenta cu bonul pe care e trecută, ziua, chiar și ceasul cînd va fi gata lucrarea, și să-l mîhnească o... „surpriză". Reparația se face așteptînd, chiar între orele cînd ar fi trebuit să-și ridice obiectul lăsat la cooperativă de cîteva zile bune. „Nimeni nu a specificat cînd va fi gata, cine v-a pus să vă grăbiți" !, explicația lipsită de logică, și de elementar respect pentru timpul clientului, aparține tovarășului Badea. Timpul... costă bani numai pentru cine intră în această unitate? Unii neinspirați, care în ziua de 2 iunie au venit la ora 13,15 au așteptat în stradă, deși unitatea avea ușa larg deschisă, de fapt ... închisă. O bară de lemn înterzicerea accesul, cu toate că programul este de la 7 la 19,00. În unitate la vedere nici un om, în spatele paravanului chicoteli, glume, poate, comenzi speciale. Lumea în stradă așteptă, adunîndu-se, fără să înțeleagă de ce această pauză neprevăzută în program. O voce de dincolo de paravan a încercat să salveze situația: „Se schimbă turele, nu ne dați voie să ne comunicăm observațiile?" Care? Cum se lipesc mîlele? N-am aflat, nicicînd, cum marile întreprinderi, procesele de producție non-stop se opresc, la schimbarea turelor pentru comunicarea de ... observații.

Una peste alta, la unitatea nr. 15 se așteaptă cîte o oră pînă îți vine rîndul și atunci afli că mai trebuie să vii încă odată la o altă întîlnire cu „paroliștii" lucrători. Lipsă de seriozitate, atît pot spune clienții care-și cer înapoi lucrul lăsat să zacă în cooperativă zile întregi. Ce-ar fi ca membrii unității nr. 15 să treacă, într-un schimb de experiență, de pildă, la unitatea nr. 2, tot din acceași cooperativă, să-i asculte cît de prevenitori și serviabili sînt, cum execută pe loc reparații simple. Nu pentru a avea contraste, în această notă, am menționat cele două extremități, dar și în viață se întîmplă că un frate nu seamănă cu celălalt.

CARMEN DUMITRESCU ■

Cronica șoselei

Patru evenimente prevenibile

De necrezut cum unele detalii neînsemnate, existente pe drum sau în apropierea lui, pot rupe echilibrul traficului rutier, constituind cauza unor evenimente de circulație, uneori dintre cele mai grave. O grămăjoară de fîn căzută din vreo căruță, a căpătat, favorizată și de întunericul nopții, o formă atît de bizară, încît șoferului I s-a părut că are în față un animal și, virînd brusc pentru a ocoli obstacolul, a „înnodat" volanul și s-a trezit cu roțile în sus. „Mi s-a părut că am în față un arici. Știa îș în stare să-ți găurească cauciucurile. Virajul a fost în scurt. Așa se explică poziția mea la fel de ciudată a și ghemul de fîn pe care l-am confundat cu un atît de nevinovat animal. Bine că s-a șifonat doar tabla". În alt caz, cine credeți că s-a făcut vinovat de intrarea unui autoturism în decor? Un minunat pom înflorit. Nu că a intrat în el un autovehicul făcîndu-se arșice. Nu, florile copacului, de o nuanță de roșu ieșită din comun, sfărîmînd sub razele soarelui atît de zgîrcit anul ăsta, a captat într atît privirile unui pilot, încît culcarea neobișnuită aparută în mijlocul mase compacte de verde crud, a jucat rolul unui veritabil magnet. Șoferul, surprins de splendida minune a naturii, a uitat pur și simplu că e la volan. Întîmplarea, printr-o șansă deosebită, s-a soldat doar cu ștergerea a doi nuci care și-au lăsat amprentele pe ușile autoturismului. După ce și-a mai revenit puțin, ce credeți că a făcut șoferul bucluca, de profesie botanist? A fugit spre copac intrigat de faptul că n-a recunoscut dintr-o dată specia pomului. Măcar dacă și-a botit mașina să se documenteze temeinic despre ce-i vorba. Eventual, să-i facă și o poză color. Aparatul n-a suferit nici o avarie. Se convinge cînd apasă pe butonul cu pricina și aude famîharul sunet.

Ce-i drept, un șarpe se plimbă rar pe șosea. Nu-mi amintesc de vreo asemenea insolită apariție în ciuda celor un milion de kilometri rulați. Și totuși, un asemenea inofensiv animal, simbol al zodiei înțelepciunii (după unul dintre zodiacele chinezești), a apărut într-o zi călduroasă de vară pe asfaltul șoselei, ce-i drept, pe un drum extrem de puțin circulat, situat într-o zonă stîncoasă unde reptilele obișnuiesc să-și facă adesea siesta pe roca fierbinte. Cea care a avut nenorocul să-l întîlnească a fost o reprezentantă a sexului frumos. Se știe ce reacții poate provoca un biet șoricel unei fiice a Evei, dar-mi-te un șarpe. Nu știu ce a gîndit femeia în clipa aceea. Că șarpele poate pătrunde în habitaclul mașinii, că el nevinovatul tiritor poate răsturna autoturismul? Nu știm. Cert e că șoferița a ridicat mîinile de pe volan începînd să țipe. Soțul, înnebunit, speriat la maximum, a aflat despre ce-i vorba numai după ce a coborît (din fericire, nevătămat) din mașină care a căpătat înfățișare de bidon turtit. Femeia, cu fața palidă, plină de zgîrieturi, nu putea vorbi. Scotea doar niște sunete nearticulate arătînd cu mîna dreaptă spre locul unde reptila ridicase acum capul curioasă să vadă pricina care îi tulbura plimbarea pe șosea. „Înțeleg să te fi speriat dacă ar fi fost un balaur ori cel puțin un crocodil. Dar pentru un pui de șarpe? Puteam să fim acum îngeraș. Dă-ți cu puțină colonie peste zgîrieturi. Parcă vii de pe front!"

Pe o șosea îndepărtată din nordul Moldovei, se deplasa o căruță trasă de doi cai. Din spate, un autocamion tocmai se pregătea să depășească atelajul. Existau toate condițiile ca depășirea să se facă în maximă siguranță. În afara celor două vehicule, pe șosea nu mai circula nimeni. Departe, în fața căruței, se vedea un grup de săteni care coseau lucernă. Cînd camionaul era în dreptul căruței, dublînd-o, probabil o groapă sau o denivelare, a provocat un zgomot strident, amplificat de obloanele prost fixate ale autovehiculului obosit rău de tot în urma celor 400 000 de km rulați și mai cu seamă a neglijenței întreținerii. Unul dintre cai, un murg splendid, a sărît speriat, scos parcă din minți, în două picioare și apoi, instantaneu, a pornit la un galop halucinant. Automat, l-a tras după el pe al doilea, pe roib. Căruțașul a fost luat pe neașteptate. Hățurile i-au fost smulse din mîini. Apoi s-a dezechilibrat și a fost proiectat din căruță, cu o viteză egalată numai la circ, de omul-proiectil trimis din tun spre cupola înaltă unde este recuperat la fel de spectaculos. Omul nostru n-a fost însă salvat. Dacă nu nimerea sub ultima roată a remorcii autocamionului, poate se alegea, în contactul cu asfaltul doar cu niscaiva fracturi. Dar, așa? În drum spre spital, căruțașul a mai putut spune cîteva vorbe. Ultimele lui cuvinte: „Murgul a fost, pus la ham de puțin timp. Se speria de orice. Veșnic agitat. Aș mai fi vrut să trăiesc cîțiva ani. Copiii îmi sînt încă mici. Pentru ei..." Apoi și-a dat duhul. Oamenii care coseau au tăiat calea cailor reușind cu curaj să-i oprească. Murgul a fornăit nervos încă un timp, apoi a pus botul în pămînt, conștient parcă de răul făcut. A oprit și șoferul. „Eu, eu ... n-am nici o vină. L-am depășit corect. Distanța laterală era destul de mare. De ce pun asemenea cai speriosi la căruță? Eu nu pot răspunde pentru asta!"

Un smoc de fîn, un pom prea frumos înflorit, un nevinovat șarpe, un zgomot puțin mai strident, au cauzat tot atîtea accidente. La prima vedere, imprevizibile, neimputabile. Evenimente rutiere bizare, extrem de ciudate. Din păcate, nu singurele de acest gen. Singele rece în primul caz, concentrarea atenției numai la drum, numai la conducere, în al doilea, stăpînirea de sine în al treilea, evitarea punerii la ham a cailor extrem de speriosi și întreținerea mașinilor în așa fel încît să nu se transforme în fabrici de zgomote în ultimul caz, ar fi prevenit poate producerea acestor evenimente nedorite.

VICTOR BEDA ■

Comentariul săptămînii

Pămîntul viu

Universul este populat de miliarde de corpuri cerești care, deși alcătuite exclusiv din elemente minerale, moarte, au un fel de viață a lor : se nasc, dăinuiesc un timp (de fungime astronomică, firește) și în cele din urmă dispar. Pămîntul nu face nici el excepții, și savanții au calculat cînd a apărut și cam cînd va muri ca astru. Dar planeta noastră a trăit și trăiește o experiență unică (cel puțin potrivit datelor cunoscute pînă în prezent) : pe ea a apărut și s-a dezvoltat viața, este o planetă vie, poate singura planetă vie din Cosmos. Mii și mii de ani s-au scurs și, în ciuda mai multor calamități — războaie, cutremure, molime, glaciațiuni și altele —, de pe urma cărora Pămîntul și locuitorii lui au avut mult și uneori foarte mult de suferit, viața de pe planeta vie n-a fost niciodată în pericol. Însă de vreo patru decenii încoace lucrurile s-au schimbat. Astăzi viața de pe Terra este în primejdie. Desigur, în primul rînd datorită amenințării unui război distrugător. Aceasta este o chestiune de importanță capitală și de ea ne-am ocupat în mai multe rînduri. Din nefericire, însă, viața de pe Pămînt, și deci existența Pămîntului ca planetă vie, sînt amenințate chiar și fără să izbucnească vreun război. Este vorba de „criza mediului înconjurător", începută după război și agravată apoi an de an.

Fenomenul s-a născut prin punerea intereselor economice și militare mai presus de orice, deci mai presus și de necesitatea protejării naturii, a planetei. Apa la moară a fost dată și de cel care vehiculau lozinci de tipul „Pămîntul poate să hrănească o populație de cîteva ori mai mare decît cea de azi" sau „resursele planetei noastre sînt practic inepuizabile". Și echilibrul ecologic al Terrei s-a deteriorat tot mai mult — prin poluarea produsă de o industrializare excesivă și dominatoare, prin înarmări și operații militare de tot felul, prin urbanizarea haotică, prin exploatarea nerațională a resurselor etc. Astăzi, principalele tendințe de perturbare gravă a mediului ambiant sînt : dispariția pădurilor tropicale ; degradarea a milioane de hectare de terenuri productive anual datorită erodării solului de către vînturile care nu mai întîlnesc perdeaua ocrotitoare a pădurilor ; amenințarea cu dispariția a numeroase plante de o importanță specifică pentru dezvoltarea armonioasă a industriei și a agriculturii ; sporirea bolilor specifice condițiilor deficitare de mediu, care apar cu precădere în țările sărace, care nu dispun de posibilități financiare adecvate pentru a asigura locuitorilor apă potabilă și acrotirea sanitară corespunzătoare ; poluarea datorită deversării necontrolate a diferitelor deșeuri industriale și menajere ; proliferarea sărăciei în țările rămase în urmă, creșterea numărului sărăcilor din țările bogate ; discrepanța dintre explozia demografică și posibilitățile reale, concrete de astăzi de a asigura hrană și toate cele necesare pentru toți. În paralel, producerea de armament, toate activitățile militare, în primul rînd experiențele nucleare, duc la poluarea masivă a planetei, la deteriorarea biosferei, la modificări ale climatului.

Față cu aceste realități, putem deduce că protejarea mediului înconjurător înseamnă, pe de o parte, luarea de măsuri și instituirea de restricții specifice (nedeversarea deșeurilor industriale și menajere în ape curgătoare, în lacuri, mări sau oceane, nepoluarea aerului prin fumul din coșurile uzinelor și fabricilor, nefolosirea substanțelor chimice otrăvitoare în agricultură ș.a.m.d.), iar, pe de altă parte, soluționarea problemelor globale care stau în prezent în fața omenirii și care sînt, concomitent, și probleme ecologice de cea mai mare importanță : dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară și cea chimică, asigurarea păcii și securității popoarelor ; folosirea rațională a resurselor existente de materii prime și energie, precum și descoperirea și utilizarea unor materii prime și resurse energetice regenerabile ; explorarea și exploatarea resurselor oceanului planetar ; explorarea Cosmosului și folosirea lui în scopuri pașnice ; accesul tuturor statelor la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei ; lichidarea subdezvoltării, a foametei și a marginalizării sociale ; adoptarea unei politici demografice rezonabile și altele.

Sînt cunoscute atît măsurile adoptate de țara noastră pentru apărarea mediului înconjurător, cît și luările de poziție ale României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu privind asigurarea echilibrului ecologic al planetei în condițiile rezolvării problemelor globale ale omenirii, privind folosirea resurselor financiare nu pentru înarmări, ci pentru protejarea naturii. Eforturile și demersurile românești au în vedere tocmai păstrarea în toată frumusețea și splendoarea ei, pentru generațiile de azi și pentru cele viitoare, cea mai mare minune pe care a zămislit-o pînă în prezent Universul : Pămîntul viu.

I. GOIA

Rasismul

Comemorarea a 19 ani de la uciderea liderului de culoare Martin Luther King a stîrnit un val de incidente rasiale în S.U.A. Între alte manifestări a fost organizat și un marș la care coloana, alcătuită din 20 000 de oameni, s-a întins pe o distanță de o milă și un sfert. Participanții au fost întîmpinați pe parcurs, în localitatea Cuming, de circa 1000 de albi care, purtînd însemnele organizației de tristă faimă Ku Klux Klan și agitînd steagurile confederației sudiste, scandau „Cărați-vă acasă, negrilor !" și aruncau cu pietre și sticle. „Este surprinzător ca astfel de acte de violență rasială să se petreacă în această țară în 1987" — spunea Hosea Williams, consilier municipal din Atlanta, el însuși țința a două pietre.

Lucrul nu pare atît de surprinzător dacă ne gîndim la spusele lui Jamil Al Amin : „Rasismul este pentru America ceea ce înseamnă catolicismul pentru Vatican ; rasismul este religia, iar violența liturghia."

Thomas Pettigrew, profesor de psihologie la University of California din Santa Cruz, afirmă că de 80 de ani psihologii caută răspunsul la întrebarea : ce determină rasismul ? El consideră că rasismul are la bază teama populației (albe) de străini sau de cei care arată diferit (negrii). Profesorul se pare că nu a auzit despre politica de apartheid din Africa de Sud unde majoritatea populației băștinașe o constituie negrii.

Rasismul, dincolo de incidentele violente, se manifestă pe plan economic. În anul 1975 media veniturilor negrilor reprezenta 62% din media veniturilor albilor, iar în 1985 doar 56%. Șomajul în rîndul tinerilor de culoare a crescut de la 25% în anul 1960 la 40% în anul 1985. Să mai adăugăm și faptul că numărul atacurilor rasiste, după datele oficiale (nu tocmai complete), a crescut de la 99 în anul 1980 la 276 în anul trecut.

Oricum rasismul, segregarea rasială nu prea rimează cu tamtamul făcut pe seama drepturilor omului sau al democrației !

DAN DĂNUȚ DORU

Victorie de palmares ?

A fost ceva în genul curselor de semifond în care virtualul cîștigător se instalează senin în frunte știind că problema primului loc este transată înainte de semnalul starterului. N.H.K., societatea japoneză de televiziune, și-a scos la lumină soluția pusă la punct pentru televiziunea de înaltă definiție. Conform unui scenariu îndelung probat, urmau testele de teren și lovitura de ciocănel pe masa judecătorului a confirmare : adjudecat ! N-a fost de astădată așa. Gestul pentru încheierea disputei, considerat aproape o formalitate — cîtă vreme medaliatul cu aur era presupus — a surprins poate. Dar, ca la premiul Oscar, de cîte ori statueta în cauză nu a apucat spre altă adresă decît cea dată aproape certă ? Europa a reușit o revanșă în fața niponilor — atît de greu de învins pe acest teren așa de greu de arat al tehnicii de ultimă oră. O partidă cu un cîștigător — Europa occidentală și doi înfrînți : japonezii și americanii. Cei doi, altfel adversari, de pe umerii Pacificului și-au intersectat de astă dată pașii sub aceeași umbrelă a intereselor. Cîștigul în materie din arhipelag — ani de zile au lucrat japonezii o formulă de succes pentru un sistem complet în acest perimetru, presupunînd televizorul, camera de luat vederi, magnetoscopul, teleproiectorul, telecinema — ar fi însemnat automat un cîștig în contul americanilor, înarmați astfel cu tot ce aveau nevoie pentru a penetra cu programe pe piața occidentală. Le unește un element esențial — frecvența pe 60 Hz, sore deosebire de restul lumii — 75 la sută din populație — aflată în țări cu rețea de 50 Hz.

Surprinzătoare sau nu, victoria europeană este o realitate. Ea a fost transată la masa verde, acolo unde s-au putut vedea hainele cam roase pe la încheieturi de lucrătură japoneză. Făcut prin anii '70, sistemul propus de ei se descoperă în contratimp cu ce s-a realizat de atunci încoace, el fiind incompatibil cu ce folosesc alții acum, și cu ce au de gînd să folosească în perspectivă și mai ales cu televiziunea în sistem numeric. Folosirea parcului de televizoare existent ar pretinde un transcodeur — scump și care nu poate evita paraziții pe canalul video. În plus, calitatea înaltei definiții s-ar pierde.

Cam încotro merg eforturile de cercetare și punere în lucru a rezultatelor ei ? Pentru următorii doi ani este luată în considerație introducerea sistemului numeric pe scară industrială, ca și ameliorarea substanțială a sunetului și imaginii. Pînă în 1990 se estimează plasarea memoriei de imagine la televizoarele pe care le cunoaștem acum, ceea ce ar permite dublarea cadenței — la 50 imagini pe secundă în cazul rețelei de 50 Hz și 60 imagini pe secundă în rețeaua de 60 Hz. Numărul de linii ar urma să fie, în Europa, de 1 250 iar în S.U.A. și Japonia de 1 150. Prin 1995 este așteptat televizorul cu ecran larg pentru emisiuni de înaltă fidelitate. Receptorul, înzestrat cu memorie de imagine și prelucrare numerică, va asigura dublarea încă o dată a numărului de linii și a frecvenței tramei. După 1995, identificarea a noi benzi de frecvență, de tehnici de transmisie necunoscute în prezent, va pretinde și norme noi pentru televiziunea de înaltă fidelitate.

Firme de prestigiu încearcă să valorifice sarsa oferită de a construi într-un teren din ce în ce mai greu de cucerit. Își bat capul cu asemenea treburi Philips, Thomson, Grundig și atîția alții. Întrebarea pe care și-o pun unii de pe margine privește talentul europenilor pentru această cursă care presupune nu numai suflul de rigoare ci și prioperea de a nu te lăsa depășit de adversarul rămas, deocamdată, în urmă. Cu alte cuvinte, vor fi tinuți japonezii pe locul unde au fost trimiși, în plan secund ? Sau învingătorii de azi vor fi obligați să accepte situația creată drept o victorie de palmares, nevoiți să cedeze din viteză, presați de constatarea că adversarul a aruncat în luptă mijloace necunoscute altora, mai eficiente și, implicit, mai avantajoase ?

NEAGU UDROIU

Parkinson și mediul înconjurător

După intervenție chipul lor a căpătat o expresie normală, mișcările și-au redobîndit fluența, tremurul aproape a dispărut. Sînt doi mexicani între 30 și 40 de ani atinși de o formă gravă a morbului lui Parkinson, doi oameni pentru care viața devenise un calvar. Unul era imbolizat într-un scaun cu rotile, celălalt nu reușea să mănînce, să scrie și să se exprime clar. La 15 zile după transplantul care a fost executat la Spitalul universitar din Mexico starea lor s-a ameliorat vizibil iar în șase luni au devenit doi oameni normali care se hrănesc singuri, se pot deplasa, pot comunica cu semenii lor. De fapt nu este vorba de un transplant pur și simplu ci de un autotransplant. Neurochirurgii Ignazio Madrazo și Rene Druker Colin au prelevat cîteva celule din glanda suprarenală a bolnavilor și le-au mutat la baza creierului. De ce ? Zona lovită de maladia descrisă pentru prima dată în 1817 de James Parkinson este o mică regiune situată la baza encefalului numită substanța neagră. Aceasta este legată de corpul striat, zona cerebrală responsabilă cu mișcarea. Comunicarea dintre substanța neagră și corpul striat este intermediată de o substanță numită dopamină. În cazul bolii lui Parkinson, substanța neagră nu mai poate produce dopamina și consecințele se resimt asupra capacității de mișcare. Mușchii devin rigizi, apare un tremur continuu, chipul este inexpresiv. Transplantul de celule suprarenale este justificat de faptul că glanda respectivă produce substanțe similare dopaminei. Celulele odată implantate în creier substituie substanța neagră care a devenit ineficientă. Transplantul, sococtit de specialiști o adevărată revoluție în tratamentul acestei boli invalidante, poate reprezenta o soluție majoră pentru acei bolnavi care nu suportă tratamentul cu Levodopa, medicamentul minune care la finele anilor '60 a schimbat în bine viața multor bolnavi.

Și totuși, care este cauza bolii lui Parkinson ? Se întreprind tot felul de cercetări, unele care încearcă să determine dacă maladia este congenitală, altele dacă de apariția ei sînt vinovați anumiți factori exteriori. O ipoteză recentă, foarte interesantă și plauzibilă susține că de distrugerea capacității de a crea dopamină a substanței negre se face vinovată o toxină. Cu puțini ani în urmă, în California, cîțiva tineri toxicomani erau loviți de o maladie absolut identică cu cea a lui Parkinson, ba încă într-o formă mult mai violentă care provoca moartea în timp scurt. Toți aveau în creier o substanță, MPTP (metil-fenil-tetrahidropiridină) un produs colateral rezultat din prepararea unui drog numit meperidină. MPTP a fost administrat animalelor de laborator care au manifestat toate simptomele morbului lui Parkinson. Specialiștii sînt îndreptățiți să creadă că această substanță toxică prezentă în mediul ambiant contaminat chimic poate fi cauza bolii. Rămîne să se demonstreze că incidența bolii a crescut în secolul nostru industrializat și poluat. În plus, este necesară o comparație cu date certe a frecvenței bolii în țările industrializate și în cele pentru care industria rămîne un deziderat. Pînă atunci, avem de-a face numai cu ipoteze.

IOAN ROȘCA

Ah, ciocănitoarea...

Robinson Crusoe are în sfîrșit un discipol. Un urmaș care a acceptat de bunăvoie claustrarea în singurătate și îndepărtarea de lume. Deși nu trăiește pe o insulă pustie, el s-a izolat complet de mai bine de cinci ani, trăind într-un mic golf situat în extremitatea sudică a peninsulei mexicane Baja California. Și-a construit un adăpost pe înaltul mai stîncos și trăiește numai din ce-i oferă pămîntul și marea. Originalul persona), un fotograf ieșit la pensie, se numește John Bickel și oferă ca motiv al aventurii sale fuga de aerul poluat al marilor orașe ale S.U.A. !

„Punta Bickel", cum și-a denumit noul Robinson locuința, este greu accesibilă dinspre mare și dinspre uscat. Pentru a-și păstra condiția fizică, Bickel și-a instalat un trapez deasupra mării. Principala sa ocupație este de a vîna cu sulița pește în laguna din fața locuinței, a strînge lemne din pădurea din apropiere și a cultiva grădinița de legume. „Jumătate din ce am nevoie pentru a supraviețui îmi procur din apele acestui golfuleț. De doi ani nu am mai cumpărat carne de la măcelărie", declara el unui ziarist de la agenția DPA care a pătruns în sihăstria lui. Bickel se hrănește, de asemenea, cu fructele din arborii din imediata lui vecinătate : portocale, banane, papaia etc. și își gătește mîncăruri din ceea ce pescuiește, specialitatea lui fiind o tocană de scpie. Pentru a-și diversifica meniul a născocit o metodă de a-și procura miere : plasează o găleată cu apă în fața colibei sale și apoi observă cu atenție, timp de o zi sau două, care este cea mai frecventă direcție în care zboară albinele după ce beau apă. Albinele l-au ajutat să-și vindece și reumatismul. „Am avut mereu probleme cu umărul și antebrațul. Dar într-o zi m-a înțepat o albină în cot și a doua zi reumatismul îmi dispăruse. Acum, de fiecare dată cînd am dureri mă las înțepat de o albină", afirmă Bickel. Un mexican observînd într-o zi acest procedeu curios de a te doftorici a găsit de cuviință să-i dea porecla de El Witache (Viespea). De atunci este cunoscut sub acest nume.

Deși cel mai apropiat vecin este situat la mai mulți kilometri distanță, Bickel nu se simte singur. Viața lui pare să se scurgă fără griji. Totuși el a recunoscut că are și o problemă pe care nu a putut-o rezolva : „În fiecare dimineață, o ciocănitoare mă trezește din somn cu zgomotul pe care îl face. Dacă arunc după ea cu un băț pleacă, dar după aceea nu mai pot să adorm !". Ce să-i faci, viața de Robinson te lipsește de avantajele civilizației. Altfel, serialele de televiziune cu celebra Woody i-ar fi dat o mulțime de idei despre modul în care se poate scăpa de o ciocănitoare !

ION VIRGIL

Lumea se amuză

După N.B.L. — R.D. Germană

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Rugă și biliard

În dimineața aceea, fără voia lor factorii poștali parizieni deveniseră apostolii unei religii pe cît de necunoscute pe atît de necatolice. Cu o zi înainte, mii de scrisori, plecaseră de la sediul „Bisericii laice deiste și pozitiviste" din Paris, destinatari fiind bieții oameni ale căror nume fuseseră luate la întîmplare din cartea de telefon.

Așa am primit și eu unul din aceste mesaje. Era vorba de un fel de buletin parohial, policopiat intitulat „Mune", care conținea niște explicații curioase asupra sensului vieții, destinului omului și mîntuirii sufletelor.

„Deismul" era explicat în următorii termeni :

„Este religia naturală a lui Montesquieu și Voltaire. Este cultul „Ființei Supreme" a lui Robespierre și a teofilantropilor care i-au urmat. Este doctrina propagată în Anglia de Edward Herbert cu sprijinul pozitivismului lui Auguste Compte și Clotilde de Vaux în cadrul celei mai mari laicități...."

Autorul buletinului dădea apoi, vagi explicații asupra lui Dumnezeu.

În zece rînduri și treisprezece adjective.

La buletin era de altminteri anexată și o invitație pentru cursul de inițiere, pe verso-ul căreia figura adresa unei braserii din Cartierul Latin, frecventată, de trei ori pe săptămînă și de membrii unei „academii de biliard".

Marțea următoare m-am prezentat la sediul sectei. Un casier al bisericii mi-a cerut trei sute de franci. Căci dacă această biserică este laică ea nu este încă gratuită. Nici obligatorie de altfel.

Sînt condus într-o cameră din fundul braseriei, iluminată cu luminări. Vreo 18 persoane cu înfățișare ciudată, parcă ieșite din desenele lui Toulouse Lautrec, cîntau un imn pentru „Ființa Supremă". Ele erau acompaniate de un orb care cînta la o armonică. Pe un alt ton. Dar tocmai asta dădea mai mult șarm atmosferei.

Un bărbos și două plante mari tropicale completau decorul.

Trei tinere îmbrăcate în mini-jupe de culoare bleu intrară în încăpere pe o ușă laterală. Încălțate cu pantofi de baschet. Ele precedau clerul care a intrat cu un aer umil. Erau cîțiva bărbați îmbrăcați în ținuta bisericii anglicane, purtînd pe cap niște glugi negre. Pe piepturile lor balansa cîte o cruce de aramă iar în priviri le pluteau un șer rătăcitor ce se adapta de minune situației.

„Marele deist", un om cam de 50 de ani a cărui înfățișare nu spunea nimic, se așeză în spatele unei mese cu fața spre public și începu să vorbească pe o voce lentă :

— Să se aprindă luminările altarului iar fumul tămîiei simbolice să se ridice.

Una dintre fete aprinse șapte luminări ce încadrau masa iar alta, cu gesturi neîndemînatice balansa o cădelniță. Imediat, un parfum voluptuos, mai mult de șantal decît de tămîie se răspîndi în încăpere.

„Marele deist" împreună mîinile, le ridică în fața frunții și zise :

— Ne vom ruga pentru iubiții noștri defuncți, spuse el.

Deschizînd un imens registru se apucă să citească numele morților deiști începînd cu anul 1648 pînă în zilele noastre. Ceea ce dură mai mult de trei sferturi de oră.

Bărbosul adormise.

După această primă parte a oficiului divin pe care credincioșii deiști o numeau „Myosotis" (după numele florii — „nu mă uita") oficiantul închise registrul și deschise un fel de agendă de birou.

— Fraților ! spuse el. Ca în fiecare săptămînă, vă voi reaminti cîteva maxime și înțelepciuni care să vă ghideze pașii vieții pînă la oficiul divin de săptămîna viitoare. Sînt vorbe sfinte izvorîte din negura vremilor și ele vă vor conduce spre calea luminoasă a mîntuirii.

Și pe un ton doctoral începu să citească :

— Nu este bine să fugi, pleacă la timp ! La pisică bună, șoarece bun ! Numai cei ruși-noși pierd ! Marile dureri sînt mute ! Cine rîde la urmă rîde mai bine ! Parisul n-a fost construit într-o singură zi ! Și în sfîrșit iubiții mei, această mare înțelepciune a vieții : „Ulciorul nu merge de multe ori la apă... odată tot se va sparge !

Adepții își notau cu febrilitate în mici carnețele înțelepciunile maestrului lor.

Apoi, un fel de vicar ce semăna cu un Pinochio, cu o mutră ce părea turmentată la locul „marelui deist". Cu o voce spartă și răstită își începe predica :

— Numai prin violență (sughite puternic) vom salva lumea, spune el. Destul ! s-a terminat (iar sughite) cu blîndețea !

Și vrînd să sublinieze aceste ultime cuvinte printr-o lovitură cu pumnul în masă, lovi căpătul unei rigle ce zbură pe deasupra asistenței și se opri în capul orbului cu armonica.

— Vom folosi toate armele, spuse vicarul în continuare.

În timp ce orbul își freca lovitura de la cap, oratorul se calmă și își continuă expunerea încercînd să explice de ce mai există astăzi creștinism.

— Adversarii săi l-ar fi distrus de mult dacă ar fi avut cu ce să-l înlocuiască, spunea el. Datoria noastră a deiștilor pozitiviști este să facem ca religia noastră să devină religia întregii lumi capabilă să înlocuiască toate poveștile și basmele.

În sfîrșit, vicarul își încheie predica abordînd un subiect asupra morții.

Asistența începu să freamăte. Bărbosul deschise un ochi.

— Da ! moartea mă amuză ! spuse el. Și a mea și a altora !

Unul din deiști, manifestîndu-și dezaprobarea față de cele spuse de vicar părăsește ostentativ încăperea.

Vicarul părăsește și el altarul și îi ia locul un alt membru al clerului care anunță :

— Fraților, vom cînta cu toții imnul deist nr. 5 intitulat „Despărțirea".

După care, „marele deist" anunță că începe momentul meditației laice.

— Fie ca flăcăra simbolică să se ridice deasupra altarului „Ființei Supreme".

Una din tinere aprinse alcoolul de pe o tavă ce ar fi servit de minune la niște clătite flambate.

O flacără albastră se ridică și dansă pe masa altarului.

Asistența, în picioare, privea în extaz flacăra de pe tavă. Și pentru ca momentul să albă o mai mare grandoare, orbul începu să cînte la armonică melodia „Le Clair de la Lune" de Werther.

Cînd flacăra se stinse meditația a luat sfîrșit iar oficiul divin „deist — pozitivist" se terminase.

În momentul în care părăseam braseria, casierul „bisericii deiste" îmi spune.

— Această ceremonie ne-a făcut frați pentru totdeauna, domnule. Sîntem de acum uniți. Mai veniți la noi !

În gîndul meu calculam ce aș fi putut cumpăra cu cei trei sute de franci plătiți pentru intrare la Academia de biliard.

I. G. VULCĂNEANU ■

Casca neobișnuită

Pentru a te feri de razele arzătoare ale Soarelui a fost creată casca din imagine, prevăzută cu... aer condiționat. Un ventilator electric absoarbe aerul fierbinte și împrăștie aerul

condiționat pe capul celui ce o poartă. Alimentarea se face cu ajutorul unui mic colector solar plasat pe vîrful căștii, dar la nevoie poate fi folosită și o baterie electrică, așezată tot în cască. Ineditul imaginii constă și în faptul că purtătorul acestui tip nou de cască este actorul Larry Hagman, cunoscut publicului nostru sub numele de „J.R." din filmul serial „Dallas".

Cafeaua ness medicament?

În urma experiențelor ce au loc în laboratoarele orașului Bristol (Anglia) se conturează un nou tratament eficace al herpesului facial cît și al celui genital. „Medicamentul" este... cafeaua ness care însă nu se bea, ci se folosește pentru a unge zona afectată. Cercetătorii englezi explică acest lucru prin capacitatea pe care o are cofeina de a împiedica înmulțirea virușilor ce provoacă boala. Cînd în timpul experiențelor au fost puse celule conținînd virusul respectiv într-o cafea slabă, făcută din ness, virușii au fost distruși în proporție de 99,98 la sută.

Tratamentul, spun specialiștii britanici, s-a dovedit bun și în cazul altor boli virotice ca vărsatul de vînt și zona zoster. Pentru stabilirea definitivă a eficacității tratamentului va fi nevoie de efectuarea unor serii de experiențe complexe,

Breviar științific

cu toate că unii cercetători și-au vindecat propriile herpesuri cu noul „medicament".

Operații pe bandă

La Institutul de cercetări pentru microchirurgia ochiului de pe bulevardul Beskudmikovski, 50 de chirurgi, conduși de profesorul doctor Sviatoslav Fiodorov, operează miopia într-o sală unică în felul ei. Bolnavii așezați pe paturi speciale, glisante, acționate hidraulic, trec la fiecare 4 minute în dreptul a cîte unui medic, în sunetul unei muzici discrete, pentru că în loc ca operația să se execute de un singur doctor, ea se efectuează de cinci, fiecare făcînd o anumită tăietură pe

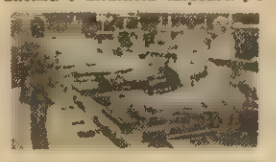

cornee. Astfel se modifică puterea optică a corneei, intervenindu-se asupra formei sau grosimii acesteia. Așa cum precizează profesorul Gabriel Coscaș, de la spitalul din Créteil — Franța, aceste operații permit să se corijeze defectele vederii legate de forma ochilor, care dau fie miopia, fie hipermetropia. Medicul Fiodorov, care în viața particulară este un mare halterofil și un pasionat vînător de urși, a creat această metodă, care, așa cum precizează el, face ca pînă la vîrsta de 50 de ani, corectarea vederii prin ochelari să nu mai fie necesară. El speră că în anii următori, peste 250 000 de persoane să poată fi tratați în acest mod. Profesorul Yves Pouliquen, din Franța, referitor la această metodă a declarat : „numărul și profunzimea incizilor depind de tulburările ce urmează a fi corectate. O miopie accentuată necesită mai multe incizii. Rezultatele sînt mai bune cînd defectul de vedere este mai mic. Oricum ar fi, peste 85 la sută din cei operați se declară mulțumiți".

AUREL DIANU ■

Țăranii români nu ne vor lăsa să pierim

Tineri au dreptul să știe

Jurnal însîngerat

Oricîte monstruozități s-au petrecut în ghetouri nimic n-a fost mai greu de suportat decît să privești cum suferă copiii, să-i auzi cum plîng de foame, de sete, de chinul bolilor. În trenurile morții care au gonit din ghetourile Transilvaniei de Nord spre **Auschwitz**, multe mame au înnebunit de durere că n-au putut, n-au avut cum să aline foamea, setea, chinurile copiilor.

Un rabin — Kalman Shapira — a spus în una din predicile sale : „Cel mai mult suferă copiii... Este o adevărată minune că lumea poate să continue să trăiască, cînd ea este plină de plînsetul copiilor... Acești copii nevinovați sînt puri, ca îngerii; sînt omoriți doar pentru că aparțin poporului lui Israel".

Cei care au trăit toate aceste grozăvii și au avut șansa să supraviețuiască, nu pot să nu tresară declarația lui Eugen Király făcută la 21 octombrie 1946 : „Se spune că nici animalele sălbatice nu se ating de copiii mici. Ființa umană întrece însă animalele sălbatice. Polițistul și jandarmul horthyst „cavaler" a îndemnat cu patul puștii pe copiii mici încărcați cu bagaje grele și a bătut pînă la sînge pe mamele lor ; au deflorat fete tinere. Copiii închiși în vagoane de vite împreună cu părinții lor au cerșit în zadar în căldura insuportabilă din acele zile o picătură de apă; paznicii înarmați, reprezentanți ai statului ungar au respins zîmbind cererea „rafinată" a jidanilor obraznici !".

Acum, nu mai țin minte dacă am auzit eu, mi-a povestit cineva ori am citit în memoriile cuiva următorul dialog :

— Dragul meu, sînt zdrobit. Am surprins ieri o discuție între niște tineri. N-aveau nici 14 ani. Pur și simplu nu-mi pot reveni.

— Dar ce-au putut spune atît de copleșitor ?

— Unul din ei zicea : „Dacă sîntem cu toții atît de neîndurător pedepsiți, poate părinții noștri au săvîrșit ceva. Ceva groaznic. Ceva ce nu poate fi iertat".

— Tu ai auzit pe copiii altora. Dar eu cunosc un caz cînd într-o familie — care se considera creștină dar a ajuns în ghetou avînd 50 la sută sînge evreiesc — copiii au întrebat aproape revoltați pe proprii lor părinți : „De ce sînteți evrei? De ce ne-ați adus pe lume dacă ați știut că sînteți evrei ?"

Nota dominantă în toate ghetourile era resemnarea. Oamenii își plîngeau destinul blestemat ce le-a fost hărăzit. A încerca să te opui acestui destin însemna să-ți asumi un risc enorm. Șansele reușitei erau minime. Și totuși au fost — și nu puțini — care s-au lansat în **marea aventură**. Din păcate mulți dintre ei „fără noroc". Am consemnat cu secvențele anterioare cîteva asemenea cazuri. E momentul să mă opresc și asupra celor care **au reușit**, și să pomenesc spre cinstirea lor, și de cei care i-au ajutat, de omenia și eroismul lor.

Voi începe cu cei din Maramureș pentru că aici, omenia țăranului român, simplitatea și naturalețea cu care și-a riscat viața pentru a salva vieți, au atins poate cotele cele mai înalte.

Primele victime din rîndul evreilor nord-transilvăneni au fost, din Sighetul Marmației și din împrejurimi. Cei despre care Brunea Fox scria cîndva, cu dragoste și amară obiectivitate că „toți se aseamănă și la port și la sărăcie".

Cînd s-a declanșat marea catastrofă, unii din ei, și-au luat inima în dinți, și au forțat destinul. S-au ascuns în desișul pădurilor pe care — cum le plăcea să spună — „le cunoșteau mai bine decît Ierusalimul", convinși că frații lor de suferință, țăranii români, nu-i vor lăsa să piară de foame.

Evreii din Budești au fost transportați în ghetoul din Brebești și de acolo au fost deportați la **Auschwitz**. Douăzeci dintre ei — printre care două tinere — s-au ascuns în pădurile din împrejurimi. Țăranii români le-au procurat hrană, îmbrăcăminte și vești despre cele ce se întîmplă. O parte dintre fugari și-au găsit adăpost chiar în casele citorva dintre localnici. În vara lui 1944, jandarmii horthyști au organizat o urmărire generală a evreilor ce se ascundeau și au găsit patru dintre ei. Ei au fost expediați la **Auschwitz**. Ceilalți 16 au fost eliberați atunci cînd victorioasele armate române și sovietice au alungat cotropitorii Transilvaniei de Nord.

Bistra, cu cei peste 300 de evrei, reprezenta o comunitate relativ mare față de celelalte sate și comune răspîndite de-a lungul văii Vișeului. La 16 aprilie, cînd a început ghetoizarea în această zonă, tinerii evrei i-au ajutat pe conaționalii lor din satele vecine să-și strîngă lucrurile și să-și facă bagajele pentru drumul cel lung și fără-de-întoarcere a cărui primă haltă urma să fie ghetoul din Vișeul de Sus.

A doua zi, jandarmii cu pene de cocoș la sinistrele lor pălării negre au pătruns în Bistra. Evreii, de cum i-au zărit, au înțeles despre ce-i vorba. Resemnați, s-au supus destinului. Dar nu toți.

Cinci tineri, reflectînd o noapte întreagă la cele întîmplate cu o zi înainte, și-au luat inima-n dinți și n-au așteptat întîlnirea cu jandarmii. Încă nu se luminase de ziuă, cînd întunericul și desimea pădurilor din apropiere i-au înghițit ocrotitor.

Li s-au alăturat încă trei familii : Perl, Oz și Stober. Grupul crescuse la 20.

Pentru a supraviețui, nu era suficient să ai curajul să evadezi. Mai era nevoie și de puțin noroc : să dai peste oameni de omenie, gata să te ajute cu orice risc. Evadații din Bistra, n-au avut această șansă. Au fost trădați de un nemernic. Cu ajutorul altora însă au reușit să fugă la timp și să-și găsească altă ascunzătoare. Inițial, unii se furișau noaptea înapoi în sat după alimente, pe care le luau din casele evreilor ridicați și duși în ghetou. Jandarmii au continuat să-i urmărească. 12 dintre ei au fost prinși și deportați la **Auschwitz**. Numai opt au reușit să se retragă în adîncul pădurilor. I-a aprovizionat cu hrana necesară un muncitor pădurar : Ruteanu Gheorghe Godinea. Tot el îi ținea la curent cu itinerariile pe care li urmăreau jandarmii, care nicicum nu se dădeau bătuți, cît și cu **evoluția frontului, încurajîndu-i cu apropierea armatelor române și sovietice. Peste 25 de ani, în 1969, pădurarul Godinea va fi invitat, ca oaspete de onoare al celor pe care i-a salvat și care trăiau în Israel.**

Un impresionant exemplu de solidarizare umană față de consătenii lor evrei prigoniți, l-au oferit țăranii români din comuna întrată în legendă — Moisei. Relațiile frățești dintre români și evrei n-au putut fi tulburate nici de propaganda, nici de acțiunile regimului horthyst. Așa cum se consemnează în volumul Pinkas Hakechilot apărut la Ierusalim „chiar și după intrarea ungurilor, în septembrie 1940, simpatia locuitorilor români a continuat să se manifeste față de evreii acum prigoniți, încercînd, cu posibilitățile lor, să le ușureze situația. Ei nu au pactizat cu autoritățile (horthyste — n.n.) chiar dacă astfel ar fi putut beneficia de unele avantaje materiale.

Cînd, la sfîrșitul lui aprilie 1944, toți evreii au fost ridicați și duși în ghetoul din Vișeul de Sus, țăranii români le-au pus la dispoziție care și vite, pentru a nu merge pe jos o distanță de 12 km. (În majoritatea satelor din Maramureș, ghetoizarea s-a făcut pe jos).

OLIVER LUSTIG ■

(Va urma)

România — un nou titlu mondial universitar

Cea de-a X-a ediție a Campionatului Mondial Universitar de handbal masculin s-a încheiat cu victoria scontată a reprezentativei României. Succesul completează, desigur, strălucitul palmares românesc în această competiție pe care handbaliștii noștri studenți o cîștigă acum pentru a șasea oară consecutiv, la alte trei participări obținînd de două ori medaliile de bronz și o dată pe cele de argint. Alături de această îmbogățire a palmaresului, recentul campionat mondial a semnificat și o reafirmare a rolului activ pe care țara noastră, organizația studențească îl au în mișcarea sportivă studențească internațională, în activitatea Federației Internaționale a Sportului Universitar.

Fotografie de AUREL GIRBOVU ■

Revăzînd filmul competiției, s-ar putea spune că reprezentativa României a cîștigat „la pas" acest nou titlu mondial universitar, dovedindu-se — prin evoluțiile sale și prin comparația rezultatelor obținute de celelalte competitoare — cea mai hotărîtă să tranșeze de partea sa victoria finală. Echipa noastră a învins, succesiv, formațiile Bulgariei (22—16), Elveției (36—19) și Nigeriei (38—19) — în grupa preliminară, apoi Poloniei (27—14) și Iugoslaviei (20—15) — în turneul semifinal, pentru ca, în finală, să întîlnească reprezentativa U.R.S.S. cu 23—19. În jumătatea cealaltă a „tabloului", drumul reprezentativei sovietice a fost : 30—16 cu Japonia, 25—13 cu Israel, 25—17 cu Statele Unite, apoi, în turneul semifinal, 26—24 cu echipa Coreei de Sud și 18—14 cu Ungaria. Deci, înaintea finalei, cele două formații erau nedevinse, avînd și cele mai bune golaveraje — România 143—83, U.R.S.S. 124—84. Finala și-a respectat condiția de moment de vîrf al acestui maraton handbalistic, oferind un spectacol sportiv pe măsura așteptărilor. Fără a detalia desfășurarea jocului, pe care, stimați ciutori, l-ați putut urmări în întregime în transmisia televizată, vom accentua aici doar acele aspecte care credem că au fost decisive în obținerea victoriei de către formația noastră.

Este vorba, mai întîi, de capacitatea sportivilor noștri de a-și impune jocul, de a repeta, deci, chiar în condițiile unei mize mari, virtuțile tactice și stilul de joc etalate în partidele anterioare. În apărare, jocul de întîmpinare pe linia de 9 m, menit să „taie" combinațiile ingenioase ale lui Demidov, a alternat cu barajul pozițional pe semicerc, timp în care Ghimeș era „strecurat", pentru marcaj om la om, în tabăra adversă. Iar în atac, formația noastră s-a dovedit mai tehnică, mai inspirată și cu mai multă imaginație — adică a pus în joc calitățile tradiționale ale handbalului nostru, reușind să clatine decisiv o apărare care excela prin înălțime și mobilitate. Sugestive pentru plusul de ingeniozitate, dar și de siguranță pe sine ale jucătorilor noștri sînt golurile marcate de Ghimeș (cu spatele la poartă) sau de Marian Dumitru, în urma unei plutiri pe semicerc, la o „aeriană" venită din partea opusă. Asemenea faze descumpănesc, desigur, echipele cele mai tari, și „dînd aripi" celei care le realizează. Pe acest fond, al unei superiorități psihologice, se explică și „dezamorsarea" valorosului inter sovietic, Dolgov, primul dintre golgeterii echipei U.R.S.S. cu 39 de goluri marcate din care 23 din aruncări de la 7 m. Pînă în această finală, Dolgov se dovedise irezistibil, neratînd nici o aruncare de la 7 m în cele cinci meciuri anterioare. A fost, însă, suficient ca Buliga să-i apere două astfel de aruncări („venite", de fapt, de la 3—4 m, dacă avem în vedere că Dolgov are 2,04 m înălțime !) și să-i mai respingă alte șuturi năpraznice pentru ca principalul realizator sovietic (cu numai trei goluri marcate) să nici nu mai conteze la finalizare. De partea cealaltă, omologul lui Dolgov, interul nostru Marian Dumitru (cel mai înalt jucător de cîmp de la noi, 1,96 m) avea să-și intre în mînă, marcînd nu mai puțin de 7 goluri din acțiune, iar „metronomul" Dumitru Berbece n-a ratat nici una din cele 5 aruncări de la 7 m de care a beneficiat echipa noastră.

Un alt argument al siguranței de sine cu care a evoluat echipa noastră îl reprezintă faptul, deloc neglijabil, că am înscris goluri decisive (al 10-lea, 21-lea și 22-lea, prin Ghimeș, Dumitru și Voinea) în momente cînd ne aflam în inferioritate numerică — situație ce nu de puține ori o tratam în alte competiții doar pe varianta să nu primim gol.

În sfîrșit, din respect pentru adevăr trebuie să subliniem rolul decisiv al portarului Alexandru Buligan în obținerea acestui titlu. În prima parte a competiției, Buligan a apărat de regulă în prima repriză, răstimp în care, și datorită lui, echipa noastră lua un avans considerabil. În finală, însă, Buligan a făcut, cum spunea crainicul sălii, „meciul carierei sale de pînă acum" — și pentru a sugera acest lucru este suficient să amintim doar două lucruri : scorul la care am cîștigat (23—19, deci la diferență de 4 goluri) și faptul că Buligan a apărat exact patru aruncări de la 7 m ! La un asemenea nivel al competiției, cînd se întîlnesc două echipe de valori apropiate, tot mai decisive sînt sclipirile individuale, acele ieșiri în afara regulii care permit unei echipe să se distingă și să se departajeze de alta. Buligan a avut multe asemenea sclipiri, apărînd numeroase șuturi într-o manieră incredibilă, dezarmantă pentru adversari și tonică pentru echipa noastră.

Încercînd o primă concluzie a acestui campionat mondial universitar de handbal, am spune că greul pentru tehnicienii și sportivii noștri abia acum începe. Ne referim, desigur, la datoria pe care o au cu toții de a relansa handbalul românesc pe orbita marii performanțe internaționale. Izbînda de la C.M.U. era previzibilă și era necesară, din perspectiva găsirii unei performanțe care să dea liniștea cerută de o muncă mult mai profundă și mai susținută. Sprijinindu-se pe această performanță, pe climatul oarecum destins pe care-l creează în handbalul nostru, putem trece la o construcție de fond, care să ducă prima echipă pe culmile ce le-a deținut cîndva în handbalul mondial. Aceasta este, alături de „bifarea" unei performanțe programate, principala morală a victoriei reprezentativei noastre la această a X-a ediție a Campionatului Mondial Universitar de handbal masculin.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Se anunță un festival atletic

Pentru campionatele internaționale de atletism ale României (sîmbătă și duminică pe stadionul „23 August" din Capitală) se anunță o participare numeroasă și valoroasă. Vor fi prezenți atlete și atleți din Bulgaria, Cuba, China, Polonia, Ungaria și U.R.S.S., alături de cca 400 de sportivi români. De fapt, alături de semnificația internațională a unui concurs de tradiție (noblesse oblige), întrecerile de la București vor avea, îndeosebi pentru sportivii noștri, un pronunțat caracter de lucru prin indiciile de pregătire și verificare pe care trebuie să le ofere din perspectiva a trei competiții importante : Universiada de la Zagreb, campionatele mondiale de la Roma și europenele de juniori din Anglia. Așa se face că, după mulți ani, la startul probelor se va afla, în corpore, toată floarea atletismului nostru. În frunte cu Doina Melinte, Vali Ionescu, Sorin Matei, Nicoleta Cărățașu, Florența Crăciunescu, Mihaela Loghin, Petre Drăgoescu și ceilalți cunoscuți sportivi ai noștri. Prima performanță a acestui concurs este, deci, una morală, am spune, și ea aparține organizatorilor, federației de specialitate, care au reușit să reunească într-o aceeași competiție tot ce are mai bun la ora actuală atletismul românesc. (O excepție o va constitui, totuși, Maricica Puică, absentă de la start din cauza unei viroze).

În aceeași ordine morală a organizării am pune și inițiativa înscrierii în concurs a unor talentați juniori, în parte consacrați la categoria lor de vîrstă, dar puși acum în situația de a concura, cot la cot, cu seniorii.

(O. S.)

Box: urmează runda balcanică

La campionatele europene de box sportivii noștri au obținut trei medalii de bronz, prin **Amzăr Adrian** (semimuscă), **Daniel Măeran** (semiușoară) și **Marian Gavrilă** (mijlocie mică). Primii doi au fost învinși în semifinale de cei care aveau să devină campioni continentali, sovieticii Munchian și, respectiv, Nazarov iar Marian Gavrilă a pierdut în semifinală cu (1—4) tot în fața unui sportiv sovietic, Egorov (medaliat în cele din urmă cu argint). Drumul în competiție al celorlalți sportivi ai noștri a fost mai scurt : Vasile Damian a pierdut primul meci la puncte, lui Dorin Răcaru, medicul rundei l-a întrerupt să mai continue lupta în repriza a doua din cauza unei răniri la ochi. Daniel Dumitrescu marea noastră speranță a pierdut prin abandon dictat de arbitru în sferturile de finală și tot în sferturi a fost eliminat și Ștefan Drișcu, învins la puncte.

Trăgînd linie și adunînd, bilanțul sportivilor noștri la aceste campionate europene nici nu încîntă, dar nici nu supără pe foarte multă lume. Oricum, este peste palida medalie de bronz, singura obținută la europenele de acum doi ani (și aceea în urma descalificării ulterioare a unui sportiv de pe podium). În conjunctura actualului concurs (178 de sportivi din 24 de țări) se poate aprecia că boxul nostru a dat primele semne ale unei revigorări așteptate odată cu întinerirea lotului și a colectivului de tehnicieni. Proxima ocazie de confirmare a acestui lucru o reprezintă apropiatele campionate balcanice (la sfîrșitul acestei luni, în Iugoslavia), unde vom prezenta un lot de asemenea tînăr, Gavrilă fiind singurul dintre participanții la europene selecționat și pentru balcaniadă. (O. Ș.).

Volei, minge de meci

Vacanța bate la ușă pentru o serie de competiții care, un întreg sezon, au cîntărit, au ales și și-au departajat participantele, iar acum, grăbite parcă, își împart laurii celor mai bune și speranța unor evoluții superioare tuturor celorlalte. Voleiul și-a definitivat, iată, în grupa I valorică ierarhiile pentru ediția 1986—1987 a campionatelor sale. Ultimele turnee care s-au desfășurat săptămîna trecută la Craiova, fetele, și la Baia Mare, băieții, n-au făcut decît să confirme ceea ce se prefigura din desfășurarea etapelor anterioare ale competiției, reeditarea prezenței în fruntea clasamentelor finale a campioanelor „ex titre", *Universitatea C.F.R. Craiova* (f) și *Steaua București* (m).

Felicitîndu-le pentru acest nou succes, nu putem să nu reamintim maniera în care și-au apropiat victoriile în actuala ediție : Steaua București, realizatoarea unei remarcabile performanțe, rămîne neînvinsă cu un setaveraj excelent (+69) iar Universitatea C.F.R. Craiova este și ea o meritorie cîștigătoare, la o diferență concludentă, 11 puncte despărțind-o în clasament de ocupanta locului secund. Două echipe, deci, care-și reconfirmă valoarea și omogenitatea loturilor de care dispun la ora actuală, demonstrează prin constanța performanțelor lor că se pot constitui în principalii factori de dinamizare ai voleiului nostru, de la care așteptăm încă un plus al reprezentării sale pe plan internațional. Aplaudînd comportarea remarcabilă a componentelor și componenților celor două echipe, pe antrenorii lor precum și conducerile cluburilor din care fac parte, adresăm totodată cuvinte de laudă acelora care au reușit să urce alături de învingători treptele podiumului actualei ediții : C.S.U. — I.M.N. Galați și Dacia Pitești, la fete, Dinamo București și Elcond — Dinamo Zalău, la băieți.

În fine, înainte de a considera actualul sezon competițional încheiat, să spunem că așteptăm întrecerile etapei finale a „Daciadei", ce vor reuni peste cîteva zile întreaga elită a voleiului românesc, cu speranța că vom putea asista la o confruntare echilibrată, de înaltă factură tehnică și spectaculară, pe măsura valorii participanților și a exigențelor pe care le impune an de an cea mai largă dintre competițiile noastre interne.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Rugby

Cupa Mondială

Prima parte a **Cupei Mondiale la Rugby** s-a încheiat pe data de 3 iunie a.c., prin disputarea tuturor jocurilor programate în cele 4 serii din Noua Zeelandă și Australia, cunoscîndu-se astfel situația generală, înaintea sferturilor de finală, în care s-au calificat primele două echipe din fiecare serie, în total 8 din cele 16 participante.

Aruncînd o privire de ansamblu asupra fiecărei serii în parte, unde jocurile s-au desfășurat în sistemul campionatului obișnuit, fără retur, vom vedea că pronosticurile noastre inițiale s-au adeverit aproape întocmai prevederilor.

Astfel, în prima serie, desfășurată în întregime în Australia, la Brisbane și Sydney, s-au calificat **Australia** cu 6 puncte, avînd un esaveraj de 108—41 și **Anglia**, cu 4 puncte (esaveraj: 100—32), urmate de **S.U.A.** cu 2 puncte (esaveraj: 39—107) și **Japonia** cu 0 puncte (48—104).

Seria a doua a propus spre calificare pe **Țara Galilor**, cu 6 puncte (82—31) și **Irlanda**, cu 4 puncte (94—41), față de **Canada**, cu 2 puncte (65—90) și **Tonga**, cu 0 puncte (29—98).

În cea de a treia serie, s-a detașat **Noua Zeelandă**, cu 6 puncte și cel mai categoric esaveraj din serii : 190—34, celelalte trei echipe învingîndu-se circular între ele, locul doi definindu-se cu greu prin formația **Fiji**, cu 2 puncte (56—101), la egalitate de puncte cu **Argentina**, 2 puncte (49—100), pe care a învins-o, însă, cu 28—9 în întîlnirea directă, și **Italia**, cu 2 puncte (40—110), depășită prin esaveraj.

În seria patra, cea din care a făcut parte și echipa noastră, lupta pentru întîietate a început cu un meci nul între Franța și Scoția (20—20), fiind singura serie în care liderul n-a obținut totalul de trei victorii. Astfel, s-au calificat în ordine : **Franța**, cu 5 puncte și esaveraj 145—44 și **Anglia** cu 5 puncte (115—69), locul trei fiind ocupat de **România** cu 2 puncte (61—130), urmată de Zimbabwe, cu 0 puncte (53—136). Întrucît aprecierile nu au fost posibile, rezervăm pentru viitoarele numere ale revistei Flacăra un interviu cu unii participanți la turneu, reîntorși imediat după epuizarea seriilor.

Pînă acum, după desfășurarea în serii a primei părți transante din Cupa Mondială, primele opt echipe rămase în cursa sferturilor de finală sînt, în ordinea următoarele : AUSTRALIA, ANGLIA, ȚARA GALILOR, IRLANDA, NOUA ZEELANDĂ, FIJI, FRANȚA și SCOȚIA.

Este de remarcat faptul că toate echipele participante în cadrul tradiționalului **Turneu al celor 5 națiuni** s-au calificat din trei serii (I, II și IV), constituind o largă afirmare a rugbyului european, față de cele trei din aria Pacificului (Australia, Noua Zeelandă și Fiji). Referitor la sferturile de finale, care, între timp, au și început, aflăm unele știri despre fruntașele seriei noastre. Se comunică victoria categorică a **Noii Zeelande** asupra **Scoției**, la Christchurch (N.Z.) cu scorul de 30—3 (9—3) și (neconfirmat încă) rezultatul de 23—15 în jocul **Franța — Fiji**, la Auckland.

Probabil că, în celelalte două sferturi de finală, **Australia** va fi învinsă **Irlanda**, iar **Țara Galilor** pe **Anglia**. Într-o asemenea situație, vom asista la semifinale viitoare, în care se vor întîlni primele formații din rugbyul mondial în XV : **Australia — Franța** și **Țara Galilor** (sau **Anglia**) — **Noua Zeelandă**, într-o confruntare magnifică a celor două înalte școli rugbyste din lume.

Atît jocul pentru locurile 3—4, ce se va desfășura la 16 iunie pe **Rotorua International Stadium** (N.Z.) cît și finala mult așteptată din ziua de 20 iunie, de la **Eden Park — Auckland**, vor avea darul să lămurească ierarhia internațională și polaritățile rugbyului mondial din ultima vreme.

TUDOR GEORGE ■

ŞAH cu Margareta Mureşan

Din hotărîrile FIDE

SCHIMBUL DE MIINE. Juniorii din lumea întreagă nu au fost niciodată reuniţi într-un festival al tuturor categoriilor de vîrstă. Pe diferite meridiane ale globului luau startul în C.M. speranţele şahului juvenil. Reprezentanţii noştri la categoria sub 16 ani au concurat la Innsbruck clasîndu-se la egalitate de puncte pe locul cinci, atît Luminiţa Radu cît şi Daniel Moldovan. Datorită propunerii făcute de Federaţia română de şah, propunere aprobată de Consiliul executiv al FIDE, viitoarele campionate mondiale de juniori pentru toate categoriile vor avea loc într-o singură localitate : Timişoara, începînd cu 22 iulie 1988. Cu acest prilej Comisia mondială pentru promovarea şahului în şcoală intenţionează să susţină tot la Timişoara o sesiune de comunicări. NOI TITLURI INTERNAŢIONALE. Au fost conferite de către Federaţia internaţională pe baza rezultatelor înregistrate în cadrul ultimului ciclu al campionatului mondial individual precum şi prin confirmarea normelor obţinute în turnee. Prestigiosul titlu de maestru internaţional a revenit tînărului Mihail Marin pe baza excelentului rezultat din turneul zonei a treia din C.M. Mari maeştri au devenit : Murey (Islanda) şi Flear (Anglia). Mult discutata evoluţie a jucătoarei maghiare Polgár Zsuzsa a ridicat noi probleme de apreciere şi, cu toate că participă numai în turnee masculine, i s-a conferit titlul de mare maestru internaţional feminin... DE LA STATISTICĂ LA REALITATE. Cu mai multe decenii în urmă se pronostica „moartea şahului prin remiză", astăzi încă nu s-a adeverit prezicerea, dar se discută tot mai mult despre restrîngerea competiţională cauzată de lipsa organizatorilor interesaţi de acest sport care oferă prea puţin spectacol. Statisticile arătau, la un moment dat, că tot a treia zi a anului începea un nou concurs masculin. Pentru găsirea unor gazde ale turneelor interzonale din C.M. se depun eforturi susţinute. Se ştie deocamdată că oraşul iugoslav Subotica va găzdui începînd cu 22 iunie grupa a III-a. Cei 52 de jucători din „interzonale" nu-şi vor mai putea rezolva de această dată problemele de... aclimatizare. Tragerea la sorţi este efectuată deja. Grupa I-a cuprinde : Korcinoi, Spasski, Nikolici, Seirawan, Polugaevski, Pinter, Miles, Nogueiras, Granda, Eingorn, Torre, Grünfeld, Barlov, Inkiov, Hickl, Ehlvest, Baragar. Grupa a II-a : Ljubojevici, Portisch, Andersson, Beliavski, Nunn, Christianssen, Benjamin, Salov, Spragett, Hjartarson, Velimirovici, Flear, Milos. De la Villa, Marin, Bouaziz. Grupa a III-a : Hübner, Short, Tal, Ribli, Alburt, Cernin, Sax, Kavalek, Smislov, Speelman, Popovici, Zapata, Rodriguez, Xu, Ernst, Prasad, Hamed, Marjanovici. ŞAHUL FEMININ. Federaţia belgiană s-a oferit să organizeze unul dintre cele două „interzonale" feminine în luna septembrie, dar FIDE nu a fost de acord cu perioada indicată. Alte oferte nu există. Cele 30 jucătoare au fost repartizate astfel : Gaprindasvili, Litinskaia, Levitina, Mădl, Lemaciko, Arkell, Klimova, Voiska, Semenova, An, de Armas, Wu, Shterenberg, Izrailov, Nyberg — în grupa I şi Cramling Ioseliani, Matveeva, Arahamia, Sahatova, Brustman, Liu, Ivánka, Maksimovici, Hoiberg, Lelciuk, Khadilkar, Frometa, Trabert, Canela — în grupa a II-a. SCHIMBĂRI. Ca urmare a contestaţiilor şi solicitărilor făcute de jucători, FIDE a pus în discuţie efectuarea de înlocuiri de jucători dintr-o grupă într-alta. „Au făcut rocada" Nunn cu Ribli, Christianssen cu Cernin, Kavalek cu învingătorul zonei 1B, Hjartarson cu Popovici şi Arahamia cu Mădl, Semenova cu Maksimovici, An cu Hoiberg şi Frometa cu Shterenberg. EDIŢIA I. Campionatul european pe echipe va începe la alte date decît cele fixate anterior pentru a se acorda un „respiro" de 15 zile celor doi combatanţi din meciul pentru titlul suprem. Noua perioadă este 5—15 decembrie. ŞAH ACTIV. Să fie oare acesta şahul viitorului ? Răspunsul e greu de dat. FIDE intenţionează să sporească spectacolul şahist reducînd din nou timpul de gîndire. Amănunte despre regulamente, liste valorice, titluri şi alte aspecte ale şahului activ puteţi citi în numerele noastre viitoare.

MARGARETA MUREŞAN ■

Racul

CONSTANTIN GAVRILA ■ FLORIAN CRIHANA ■

Toată lumea face sport

● Federaţia portugheză de fotbal a deschis o anchetă în urma unor interesante scoruri înregistrate în campionatul districtului Aveiro. Primele două clasate, Sanjonaense şi Pacos de Brandao, aflate la egalitate de puncte (cu avantaj de 7 goluri la golaveraj pentru Brandao) s-au mobilizat exemplar (mobilizîndu-şi şi adversarii din ultima etapă...) şi au înregistrat, ambele, scoruri, nu fluviu, ci de-adreptul „oceanice" : 32—0, cu precizarea că lidera a cîştigat cu această diferenţă chiar în deplasare. Un martor ocular al partidei Bustelo — Pacos de Brandao relata amuzat, că jucătorii formaţiei gazdă, care încasa gol după gol, aduceau, ei singuri, repejor, mingea din plasă la centrul terenului ! ● În absenţa lui Greg Lemond (accidentat), este de părere Bernard Hinault (de cinci ori cîştigător în „Marea Buclă"), favoriţii din acest an al „Turului Franţei" sînt irlandezul Stephen Roche şi francezii Fignon şi Bernard. Dar vedeta „turului" rămîne, consemnează comentatorii, directorul competiţiei, Jacques Goddet, aflat din 1936 în caravană ! În vîrstă de 81 de ani, Goddet, director al cotidianului „L'Equipe", este, şi anul acesta, în fruntea imenşei coloane a celei mai mari competiţii cicliste pe etape (4 095 km). ● „Turul", cum se ştie, a fost creat de Henry Desgrange, primul director al ziarului „L'Auto" (viitorul „L'Equipe"), culoarea galbenă a tricoului de lider fiind datorată celei a... paginilor cotidianului care a pus bazele acestei întreceri. Dealtfel, şi în prezent tricoul galben poartă, pe lîngă numeroasele reclame, şi iniţialele „H.D.". ● Primul meci internaţional din istoria fotbalului s-a disputat în 1873 între Anglia şi Scoţia. Pînă acum, creatorii fotbalului modern şi, respectiv, aşi... pasei au disputat nu mai puţin de 105 întîlniri, cu un „scor" perfect egal : cîte 41 de victorii şi 23 de egalităţi. ● Vom continua scurta incursiune în istoria fotbalului cu ştirea, cunoscută de-acum, a sărbătoririi centenarului creării ligii engleze de fotbal (federaţia fotbalului din Albion a fost creată cu 24 de ani mai devreme, în celebra „şedinţă" de la „Freemason Taverne" din Londra), festivităţile cuprinzînd, la 8 august, un meci între selecţionata engleză şi o echipă a „Restului lumii", condusă din teren de Maradona şi de pe bancă de Terry Venables, antrenorul englez al Barcelonei. Partida va avea şi girul F.I.F.A. ● Cu prilejul deschiderii fabricii de la Woking (Marea Britanie) pentru realizarea motoarelor echipei McLaren, cunoscuta firmă participantă la Formula 1 la automobilism i-a reunit pe cei mai buni piloţi ai săi, care i-au adus 54 de victorii în „Mari Premii" în 285 de participări. S-au reunit Niki Lauda, James Hunt, John Watson, Emerson Fittipaldi, Keke Rosberg şi Alain Prost, actualul campion mondial, care are nevoie de numai un succes pentru a egala recordul absolut de locuri întîi deţinut pînă în prezent de Jacky Stewart (27 de „Grand Prix"-uri cîştigate). ● Federaţia internaţională de atletism intenţionează să acorde o atenţie deosebită curselor pe şosea, care, apreciază oficialităţile I.A.A.F., aduc un plus de popularitate (şi de venituri...) „reginei sporturilor". Publicitatea de-a lungul traseului, interesul publicului după răspîndirea modei jogging-ului au creat o situaţie extrem de favorabilă acestui gen de competiţii, care, în viitor, se vor disputa pe 15 km (există deja un campionat mondial pe această distanţă), 20 km, maraton redus (o jumătate din clasica distanţă de 42,195 km), 30 km şi maraton.

LUCIAN OPREA ■

Civilizaţia sportului

Fotbal sau război ?

De 10 ori în ultimii ani, fotbaliştii de la Real Madrid au făcut „miracole" pe stadionul lor (denumit Santiago Bernabeu, în amintirea fostului preşedinte al clubului), remontînd handicapuri ce păreau insurmontabile. A 11-a oară ar fi trebuit să fie în faţa lui Bayern, cîştigătoare cu 4—1 în meciul tur de la München.

O exagerată campanie de presă („Ne calificăm sau murim !") a creat în jurul meciului retur de la Madrid o atmosferă de mare tensiune. S-a amintit că, la München, au fost eliminaţi de pe teren doi jucători ai Realului, iar fotografia care-l înfăţişa pe Augenthaler, căpitanul lui Bayern, făcînd un gest cu două degete deasupra capului spre suporterii madrileni înfierbîntaţi ca taurii, a fost publicată în toate ziarele apărute în ziua meciului ce conta ca semifinală a Cupei Campionilor Europeni.

Seara, stadionul lui Real a fost luat cu asalt. Părea o fortăreaţă. Tuneluri de acces, gărduri de sîrmă, panţîri cu apă, poliţişti cu clini şi cai. Meci de fotbal sau război ? Măsuri preventive. Cu puţin timp înainte, un tînăr de 14 ani a fost bătut de un grup de huligani şi adus în stare de comă. Un altul a primit o lovitură de cuţit în spate. După recenta întîlnire Spania — Anglia, pierdută de gazde cu un scor categoric, doi suporteri ai oaspeţilor au fost „crestaţi" pentru tot restul vieţii.

Cu 45 de minute înainte de ora de începere a meciului, arbitrul francez Michel Vautrot şi ajutoarele sale au inspectat terenul. Comentariile lui Vautrot : „Ne-am apropiat de poarta în spatele căreia se afla un grup de suporteri madrileni dezlănţuiţi. Credeam că nu mă mai poate impresiona nimic... Fuzee care plecau spre cer, apoi cădeau pe gazon şi făceau zig-zag-uri la firul ierbii... Petarde fumigene... Am revenit în vestiar şi i-am rugat pe conducătorii lui Real să ia măsuri de liniştire a spiritelor. Mi-au spus că vor face un anunţ la microfon".

Cînd echipele au apărut pe teren, se părea că a revenit calmul. Eroare. Căpitanul madrilenilor, Santillana, cîştigînd tragerea la sorţi a terenului, l-a trimis pe portarul lui Bayern în poarta care-i avea în spate pe lansatorii de fuzee. Cînd acesta s-a apropiat de ei, timp de aproximativ 30 de secunde o ploaie de obiecte, mai mult sau mai puţin periculoase, s-a abătut asupra lui. Pe arbitrul Vautrot l-a lovit în cap, din fericire, doar o portocală. Lîngă portarul oaspeţilor, Jean Marie Pfaff, a căzut o bară de fier lungă de 30 de centimetri ! Comentariul lui Vautrot : „Jucătorii lui Bayern mi-au spus că le este frică să înceapă meciul. Atunci i-am rugat pe cei de la Real să se apropie de tribune şi să-i liniştească pe spectatori. I-am amenunţat că nu fluier începutul în asemenea condiţii".

După trei minute de la lovitura de începere, meciul s-a întrerupt, careul oaspeţilor fiind „bombardat" cu bile de oţel — Augenthaler a fost lovit de o tijă metalică. Gazdele nu mai prideau să stringă obiectele aruncate pe teren. Udo Lattek, antrenorul lui Bayern, le-a cerut jucătorilor săi să intre în vestiar. A intervenit arbitrul. Declaraţia lui Vautrot : „Puteam să întrerup meciul. Toate „condiţiile erau reunite pentru a justifica o asemenea decizie. Mi-a fost însă frică că se va întîmpla ca la Bruxelles, pe Heysel, în 1985. I-am convins pe cei de la Bayern să rămînă pe teren".

Pînă la urmă, cum ştiţi, s-a jucat 90 de minute. Real a cîştigat cu 1—0. Insuficient pentru calificare. A doua zi, în presa locală, se putea citi : „Două sau trei obiecte au fost aruncate pe teren şi oaspeţii au profitat pentru a cîştiga timp" (!?!)

Tristă realitate. Un fotbalist italian spunea : „Nu mă mai distrez cînd joc, nici nu mai poate fi vorba de aşa ceva, pentru că fotbalul nu mai e un sport, nu-l mai consideră nimeni un joc. Doar rezultatele contează, doar banii, doar puterea de culise. Poate că reintoarcerea la diletantism ar fi singura soluţie pentru salvarea fotbalului".

CRISTIAN ŢOPESCU ■

Şi totuşi, mai primim

Aforisme

— De pe unele frunţi şi muşchete pleacă dezamăgite.

— Dintre milioanele de turişti care vizitează Pisa, numai cei care se vor prăbuşi odată cu turnul vor rămîne celebri.

— Ce păcat că luciditatea nu are aripi.

— Primele arme utilizate de femeie împotriva bărbatului au fost : mărul şi, după cîtva timp, făcăleţul.

— Omul curge, de cele mai multe ori, de-a curmezişul fericirii.

— După festivitatea de premiere, unii scriitori trebuie să spună mulţumesc. Alţii — bogdaproste.

— Pînă la infinit, te trag de picioare toţi finiţii.

— Nimeni nu ne-a putut defrişa munţii de doine.

— Destinul nu te avertizează cînd trebuie să-ţi îmbraci armura.

— Oedip tipa la zei. Noi — unii la alţii.

— Unii devin nimic după moarte. Alţii — mult mai devreme.

— Trebuie să ajungi pe eşafod, ca să ai dreptul la ultima dorinţă.

— Alcoolul asigură verva discuţiilor. Nu şi calitatea lor.

— Poţi trece drept curajos şi cel care nu înţelege întrebarea.

VASILE GHICA ■

Ce ziceţi : mai continuăm ?

La sugestia mai multor cititori includem, în acest număr, la rubrica noastră consacrată timpului liber, un careu de cuvinte încrucişate. Este o propunere pe care v-o facem şi pe care o puteţi accepta sau nu. De aceea şi întrebarea de mai sus : Ce ziceţi : mai continuăm ?

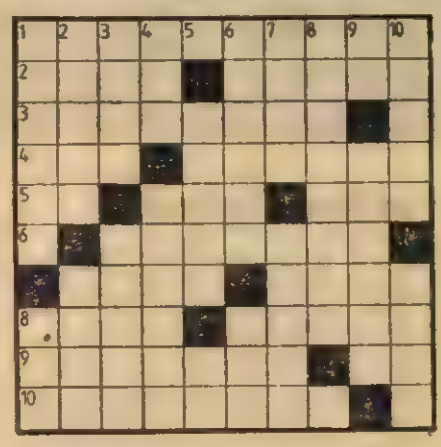

Ceas cu ceas

ORIZONTAL : 1) Zi de zi, clipă de clipă (pl.). 2) Mai tîrziu — Non-stop, pe cărarea timpului. 3) Holtei de mulţi ani. 4) Istoria antică, partea a doua ! — Mănunchiuri de cîte zece zile. 5) Sfîrşit de săptămînă şi de lună ! — O veche Comisie europeană pentru bătrînul Dunăriu — Scaunul... lui Ştefan cel Mare. 6) Naşterea zilei. 7) Zile însemnate — Din Grecia antică. 8) În momentul următor — În ritm lent. 9) Schimbări de termen — La ceas, în centru ! 10) În tempo.

VERTICAL : 1) Fardul timpului — Moş de două mii de ani. 2) Secole de istorie — O adunare de demult. 3) Cetatea eternă — În scurt timp. 4) Minut (abr.) — Sînt „în termen" (reg.). 5) Ceas de ceas — Viaţa calendarului. 6) Întinsă — Articulat... ; scurt ! 7) E jumătate de secundă ! — A se alătura. 8) Aflate în momente... critice. 9) Început de trimestru ! — Obiceiuri păstrate de-a lungul timpului. 10) Cu întîrziere — Maşina timpului.

Dicţionar : CED, JAŢ, DUMĂ.

I. CARAIMAN ■

Dansatori de la grădinița întreprinderii de confecții și tricotaje București

Copiii celor care fac haine frumoase învață de mici iubirea de portul popular

ULTIMA ORĂ

Un dar copiilor Timișoarei

La trei evenimente s-a conectat Timișoara în această perioadă: campionatul mondial universitar de handbal, meciul lui „Poli" cu F.C. Bihor (derbiul de duminică al seriei a III-a) și inaugurarea Parcului Copiilor. După un criteriu al afectivității, am îndrăzni să spunem că ordinea importanței ar fi chiar inversă ! Și asta pentru că în noul Parc al Copiilor s-a investit multă pasiune, imaginație și dorință de a clădi ceea ce, poate, reprezintă singurul lucru care lipsea Timișoarei. De acum, puii de bănățeni au un asemenea spațiu, meșteșugit cu finețea și seriozitatea cu care sîntem obișnuiți în mai toate unitățile economice al Timișoarei: nimic n-a fost lăsat la voia întîmplării sau a improvizației, nimic de mîntuială sau de ochii lumii în această incintă dintre strada Michelangelo și bulevardul „23 August". În locul vechilor leagăne scîrțîietoare și tobogane ruginite au apărut un trenuleț (cu parcurs de 1,1 km), un teren de minigolf, un lac de 800 mp pe care vor apărea și hidrobicicletele, terenuri de sport, jocuri cromatice, un maxi-șah, o ingenioasă alee a matematicii, un amfiteatru în aer liber cu 300 locuri, o cofetărie cu terasă, leagăne și tobogane dintre cele mai diverse — în total 172 de utilități pentru jocul și delectarea copiilor. Deși inaugurarea oficială a avut loc în cinstea Zilei Copilului, amenajările continuă să se desfășoare, cuprinzînd un derdeluș pentru sănuțe, un pod suspendat peste o micuță cascadă, un funicular ce va ajunge într-unul din punctele cele mai înalte ale parcului (unde va fi instalată o lunetă), precum și alte cîteva atracții ce vor face ca parcul să fie la dispoziția vizitatorilor în toate sezoanele.

Văzînd bucuria copiilor timișoreni legată de acest parc, nu putem să nu trimitem un gînd de recunoștință părinților lor, miilor de cetățeni ai orașului, oamenilor muncii din întreprinderile și instituțiile de aici, din a căror trudă și inspirație s-a născut acest nou „cartier de vis" pe malurile Begăi. Un cartier al copilăriei care a putut fi realizat numai din contribuția legală a cetățenilor (Legea nr. 1), municipalitatea și organele județene dînd girul cuvenit unei inițiative ce plutea în aerul Timișoarei și-n gîndul fiecărui părinte de copil de pe-alci.

Iahtul Decebal în jurul lumii

După voiajul de probă început la Oltenița și încheiat în portul Tomis din Constanța, unde a ajuns după 24 de ore de mers continuu, iahtul Decebal (despre ale cărui caracteristici tehnice, inclusiv componența echipajului, revista noastră a scris pe larg în numărul 20, din 15 mai, a.c.) și-a ridicat, vineri, 5 mai, ora 10, în aplauzele unei numeroase asistențe, velele, pornind într-un impresionant marș, circumteresstru. Este vorba, așa cum am mai scris, de o temerară călătorie, prima de acest fel, efectuată de un veliер românesc. Profitînd de un vînt foarte bun, din pupa, așa cum sună orice urare adresată unei ambarcațiuni cu pînze, și fixîndu-și cap-compas Istambulul, prima escală a navei, Decebal a ajuns, după cîte sîntem informați, cu bine în magnificul port al străvechiului Constantinopole. Le dorim în continuare o cît mai bună colaborare cu Eol, zeul vînturilor, și promitem să vă ținem la curent cu peripliul lor printre insulele Mării Egee, viitoarea etapă a călătoriei, dar vom încheia, reamintind că echipajul, aflat sub comanda scriitorului **Radu Theodoru**, cunoscut „lup de mare" (a mai efectuat pînă acum cîteva croaziere pe Marea Neagră și Marea Mediterană cu iahturile Hai-Hui 1 și Hai-Hui 2), este compus din **Vasile Oltcanu**, din Oradea, **Ion Jelea**, din Oltenița, **Sorin Trelea** și **Ion Gheorghiu**, din județul Suceava, și **Ladislau Aradits**, operator. Să reamintim, totodată, și traseul acestui marș circumteresstru, prevăzut a se încheia după opt luni: Marea Neagră-Marea Mediterană-Oceanul Atlantic-Canalul Panama-Oceanul Pacific-Nordul Australiei-Oceanul Indian-Golful Persic-Canalul de Suez-Marea Mediterană-Marea Neagră. Acestea fiind zise, să le urăm temerarilor navigatori tradiționalul „Vînt de pupa !"

VICTOR NIȚĂ ■

Incalificabil!

Întrucît demersurile noastre pe lîngă organismele sportive de a ne facilita o relatare de la fața locului a jocului de fotbal Danemarca — România au fost, ca și ale altor publicații, infructuoase, ne vedem nevoiți să ne limităm la datele laconice oferite de știrea agenției noastre de presă :

„Copenhaga, 10 (Agerpres). Aseară, în orașul Aalborg s-a disputat meciul dintre selecționatele Danemarcei și României, contînd pentru preliminariile turneului olimpic de fotbal (grupa A europeană). Partida s-a încheiat cu victoria gazdelor cu scorul de 3—0 (3—0)".

În fața acestor rînduri trăim ca și dumneavoastră, stimați cititori, același sentiment de consternare.! Nefiind acolo, aproape că refuzăm să credem. Un asemenea rezultat, fără precedent în prestațiile vreunei echipe reprezentative a țării, aruncă o umbră nemeritată asupra prestigiului de care fotbalul nostru începuse să se bucure în ultima vreme. Care prestigiu, rod al muncii unor echipe și antrenori, nu poate fi făcut răspunzător de faptul că, în mintea unora, ce au tras și asupra lor plapuma succesului muncit de alții, s-a insinuat ideea că de acum, indiferent de competiție, este suficient doar să ne prezentăm pentru a avea asigurată victoria. Și aceasta în condițiile în care comportarea echipei olimpice în partidele anterioare oferise suficiente argumente că adevărul e altul, că succesul nu poate decurge din laurii existenți într-o vitrină sau alta, ci numai din muncă responsabilă, competentă și tenace de pregătire a fiecărui joc, a fiecărei competiții în parte.

Cu îndreptățire, iubitorii fotbalului așteaptă explicații serioase și responsabile la care un asemenea eșec obligă : explicații nu ale antrenorului, de numele căruia n-a reușit să se lege niciodată pînă acum vreun succes, ci ale forurilor sportive care au tolerat confuzia, improvizația, lipsa de răspundere în selecție, pregătirea și definirea unei echipe olimpice competitive.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Fiacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Actualitatea politică : 25 66 ; Publiciști-comentatori : 14 53 ; Reportaj economie : 26 00 ; Știință : 21 28 ; Cultură-învățămînt : 14 57 ; Probleme moral-cetățenești : 17 00 ; Sport : 25 66 ; Scrisori-audiențe : 25 42 ; Foto : 25 28 ; Secretariat de redacție : 21 23 ; Secretariat redactor șef : 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILA TELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Prețul revistei 3 lei

41 505

flacăra

anul XXXVI
25 (1 670)
VINERI
19 iunie
1987

Eveniment de seamă în viaţa social-politică a ţării

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

CU HOTĂRÎRE SPORITĂ SPRE ÎNFĂPTUIREA NOII REVOLUȚII AGRARE

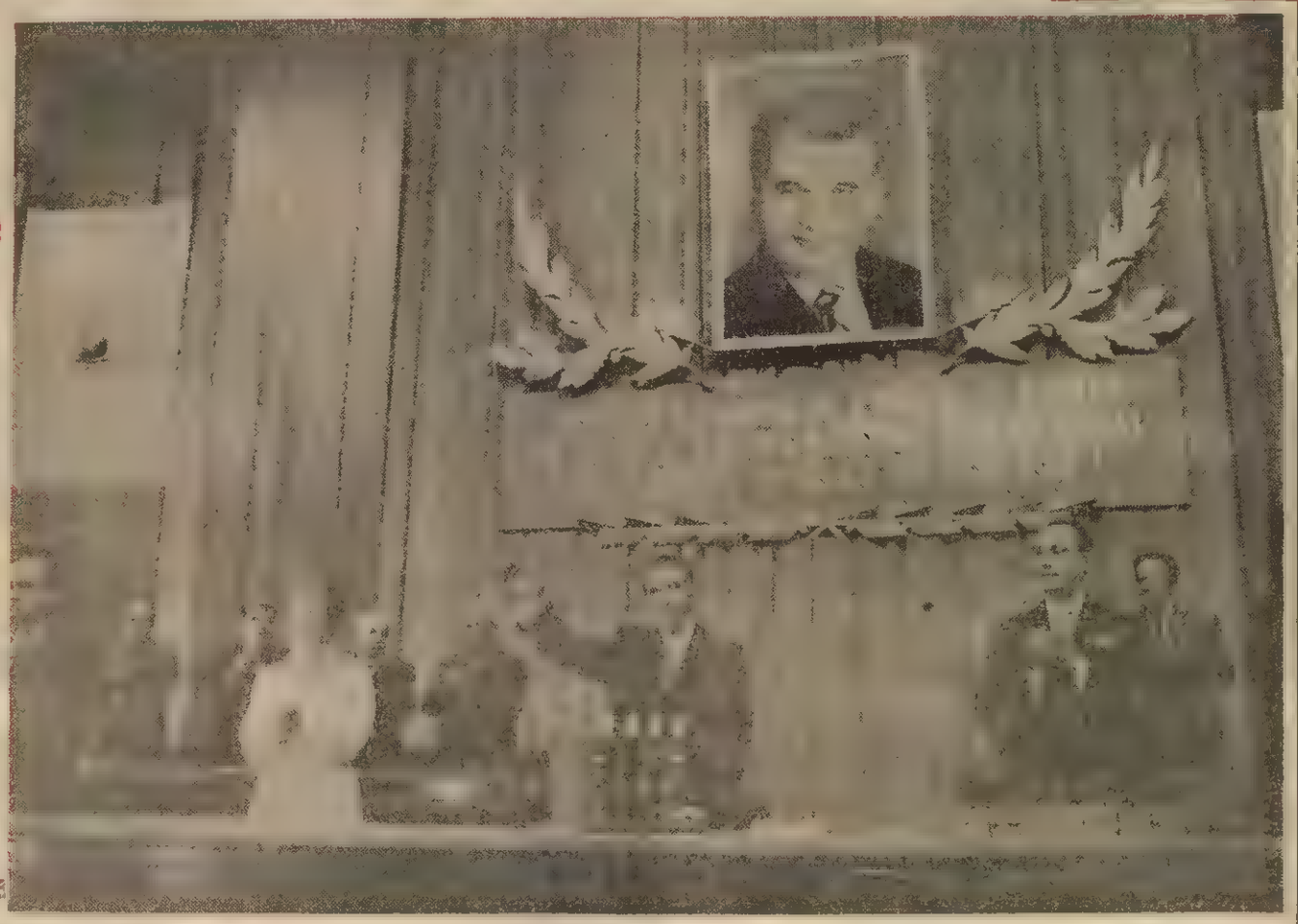

Conferirea medaliei jubiliare „25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în Republica Socialistă România“

Comentariu în pagina 3

Vizita oficială de prietenie în ţara noastră a preşedintelui Republicii Democratice Somalia

Rodnicul dialog dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Mohamed Siad Barre deschide noi perspective colaborării multilaterale româno-somaleze

Rezultatele noii întîlniri sînt evidențiate în COMUNICATUL COMUN pe care cei doi președinți l-au semnat miercuri după încheierea convorbirilor oficiale, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Palatul Consiliului de Stat.

Comentariu în pagina 2

Vizita oficială de prietenie în țara noastră a președintelui Republicii Democratice Somalia

Aspect din timpul convorbirilor oficiale

Printre orientările fundamentale ale politicii externe a României socialiste se află, după cum este bine cunoscut, și extinderea continuă a relațiilor de prietenie, solidaritate și conlucrare cu țările în curs de dezvoltare, context în care țara noastră acordă o atenție deosebită intensificării colaborării reciproc avantajoase cu țările africane. Este, de asemenea, bine cunoscut că România socialistă și-a manifestat în permanență sprijinul și solidaritatea cu lupta popoarelor din Africa pentru lichidarea totală a colonialismului, pentru apărarea și consolidarea independenței lor naționale și înaintarea liberă pe calea progresului economic și social. În acest spirit, cunoaște un curs ascendent și relațiile dintre Republica Socialistă România și Republica Democratică Somalia, întemeiate pe stimă și prețuire reciprocă, pe principiile noi ale raporturilor dintre state, consemnate în documentele oficiale convenite între cele două țări.

În evoluția relațiilor de prietenie și colaborare româno-somaleze o contribuție hotărîtoare au avut-o întîlnirile la cel mai înalt nivel, convorbirile de la București și Mogadiscio dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Mohamed Siad Barre, secretar general al Partidului Socialist Revoluționar Somalez, președintele Republicii Democratice Somalia, convorbiri care au creat de fiecare dată posibilități pentru extinderea și întărirea cooperării în diverse domenii și au deschis perspective largi aprofundării acestora în noi sectoare de interes reciproc. În acest cadru se înscrie și recenta vizită oficială de prietenie în România, făcută la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu de tovarășul Mohamed Siad Barre.

În cadrul convorbirilor oficiale dintre cei doi conducători de partid și de stat, analizîndu-se stadiul relațiilor bilaterale, s-a apreciat că raporturile româno-somaleze au cunoscut o evoluție pozitivă, pe diferite planuri, și a fost relevată dorința comună de a se conferi noi dimensiuni conlucrării dintre România și Somalia, pe baze reciproc avantajoase. S-a căzut de acord să se acționeze în continuare pentru intensificarea cooperării în producție și a schimburilor comerciale.

Abordîndu-se aspecte actuale ale vieții politice internaționale, au fost analizate pe larg problemele privind oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, lichidarea tuturor armelor de distrugere în masă, reducerea armamentelor convenționale, a efectivelor și cheltuielilor militare, asigurarea unei păci trainice pe planeta noastră. De asemenea, a fost subliniată necesitatea reglementării pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict din Africa, Asia și din alte regiuni ale lumii. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată soluționării globale a problemelor subdezvoltării, inclusiv a datoriilor externe deosebit de mari care împovărează țările în curs de dezvoltare, edificării unei noi ordini economice mondiale, care să favorizeze progresul mai rapid al tuturor statelor, și în special al celor rămase în urmă. Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Mohamed Siad Barre au reafirmat solidaritatea României și a Somaliei cu lupta popoarelor africane împotriva politicii rasiste, de apartheid, pentru dezvoltarea lor liberă, de sine stătătoare. În acest spirit, s-a exprimat sprijinul activ al celor două țări față de lupta dreaptă a poporului namibian, sub conducerea SWAPO, pentru obținerea independenței naționale. Cei doi conducători de partid și de stat au subliniat hotărîrea României și a Somaliei de a conlucra tot mai strîns pe arena mondială, în cadrul ONU și în alte organisme internaționale, în interesul reciproc, al cauzei păcii, destinderii, dezarmării, securității și cooperării în Europa, Africa și în întreaga lume.

În timpul semnării Comunicatului comun

Apreciind noul dialog la vîrf româno-somalez, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : „Vizita dumneavoastră constituie o expresie a bunelor relații de prietenie și colaborare statornicite între țările, partidele și popoarele noastre, o ilustrare a dorinței noastre comune de a le dezvolta și mai mult în viitor. Îmi amintesc cu plăcere de vizita pe care am făcut-o, în 1983, în Republica Democratică Somalia. Înțelegerile și documentele semnate atunci împreună, cît și cele semnate cu prilejul vizitei dumneavoastră în România, în 1981, au pus un fundament trainic și au deschis largi perspective relațiilor româno-somaleze. Pe baza celor convenite s-a asigurat un cadru larg de conlucrare rodnică, reciproc avantajoasă, în domenii de mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială, independentă a țărilor noastre. Sînt încredințat că în cadrul convorbirilor pe care le-am început astăzi vom găsi noi căi și mijloace de a lărgi și diversifica în continuare colaborarea și cooperarea româno-somaleză — pe plan economic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii — în interesul și spre binele țărilor și popoarelor noastre, al cauzei păcii, destinderii și colaborării internaționale". La rîndul său, referindu-se la „relațiile excelente care există între țările noastre", președintele Mohamed Siad Barre a declarat : „De fapt, aceste relații au evoluat la un grad superior, de strînsă prietenie. Dorința noastră arzătoare este de a le vedea dezvoltîndu-se tot mai mult în viitor, în toate domeniile. Și aici trebuie subliniat că aceste relații s-au bucurat de atenția dumneavoastră personală și de imensa dumneavoastră contribuție. Mulțumită acestui fapt, precum și eforturilor similare depuse de partea noastră, putem afirma cu bucurie că raporturile de colaborare româno-somaleză urmează o cale fermă, care trebuie extinsă în interesul ambelor noastre popoare. Sînt convins că această vizită ne va da posibilitatea să întărim și mai mult legăturile de prietenie și cooperare dintre țările noastre și nu mă îndoiesc că, prin convorbirile noastre, vom da un nou impuls dezvoltării și consolidării lor în domeniile economic, politic și cultural".

Desfășurate într-o atmosferă de caldă prietenie, stimă și înțelegere reciprocă, vizita în țara noastră a conducătorului partidului și statului somalez, convorbirile la nivel înalt româno-somaleze prilejuite de vizită reprezintă un moment important în cronica relațiilor de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și Somalia, deschid noi perspective conlucrării bilaterale, în folosul celor două țări și popoare, al cauzei păcii, progresului și destinderii internaționale.

ION CODRU ■

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu a avut loc Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

CU HOTĂRÎRE SPORITĂ SPRE ÎNFĂPTUIREA NOII REVOLUȚII AGRARE

Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, care și-a încheiat marți lucrările în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a dezbătut probleme de excepțională însemnătate privind dezvoltarea agriculturii noastre, ramură de bază a economiei naționale. Desfășurată în atmosfera de puternică angajare patriotică, în care oamenii muncii de pe ogoarele țării, întreaga noastră națiune acționează pentru a întîmpina cu noi și tot mai importante succese Conferința Națională a partidului, plenara a pus în lumină numeroasele transformări înnoitoare petrecute în agricultură, ca și în întreaga viață social-economică a României în anii socialismului, cu deosebire în ultimele două decenii. Cei care au luat cuvîntul au omagiat personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, a tovarășei Elena Ceaușescu.

Dezbaterile au prilejuit evidențierea rezultatelor obținute în cursul acestui an în înfăptuirea Programului național privind obținerea unor producții agricole sigure și stabile prin sporirea productivității solului, prin mai buna organizare și folosire a fondului funciar, prin aplicarea celor mai eficiente tehnologii și executarea lucrărilor la timp și în condiții superioare de calitate. A fost reliefată cerința de a se acționa cu înalt spirit de răspundere, printr-o organizare superioară a producției și a muncii, pentru îndeplinirea prevederilor de plan, atît în ceea ce privește producția, cît și livrările la fondul de stat. În domeniul zootehniei, s-a subliniat că este necesar să se situeze în permanență în centrul atenției creșterea efectivelor și a producțiilor la toate speciile, îndeosebi la bovine și ovine, punîndu-se accentul pe buna organizare și desfășurare a procesului de reproducție, pe îngrijirea și furajarea optimă a animalelor, pe asigurarea asistenței sanitar-veterinare la un nivel corespunzător. În ceea ce privește industria alimentară, numeroși participanți la dezbateri au scos în relief posibilitățile largi de folosire eficientă a materiilor prime, precum și necesitatea ca acestea să fie valorificate corespunzător, prin utilizarea la indici superiori a capacităților de producție, prin sporirea productivității muncii, prin diversificarea continuă a sortimentelor realizate și ridicarea calității acestora. Dezbaterile au relevat, de asemenea, preocupările oamenilor muncii din silvicultură pentru asigurarea bunei conservări a fondului forestier și pentru exploatarea sa rațională, pentru realizarea tuturor prevederilor din programul de întreținere și regenerare a pădurilor, pentru valorificarea superioară a tuturor produselor pe care le oferă pădurea.

În cuvîntarea rostită la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că acționîndu-se cu toată hotărîrea și răspunderea pentru obținerea în acest an a unor recolte superioare celor de anul trecut, se vor demonstra concret marile posibilități ale agriculturii noastre socialiste, ale întreprinderilor de stat, ale cooperativelor, ale SMA-urilor, ale întregii noastre agriculturi, care în anii socialismului, și mai ales în cei 25 de ani care au trecut de la încheierea cooperativizării, a cunoscut mari realizări și progrese în toate domeniile. Să sărbătorim, a spus conducătorul partidului și statului, acest jubileu al agriculturii noastre socialiste prin obținerea celor mai mari recolte de pînă acum, depășind recoltele de anul trecut. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus, la a 25-a aniversare a încheierii cooperativizării în România, un fierbinte omagiu întregii țărănimi române, tuturor acelora care, de-a lungul secolelor, au fost principala forță în luptă împotriva asupritorilor, pentru eliberarea națională, pentru formarea statului național unitar — România. „În acest an, în toamnă, — se spune în cuvîntare — vom avea Conferința Națională a partidului. Fără nici o îndoială că toți oamenii muncii, întregul nostru popor sînt hotărîți să întîmpine Conferința cu realizări importante în toate domeniile. În același spirit, este necesar ca și oamenii muncii din agricultură, cooperatorii, toți cei care lucrează în această ramură de bază a economiei naționale să se angajeze și să lucreze în așa fel încît să se prezinte la Conferința Națională a partidului cu rezultate remarcabile în toate domeniile. Am menționat în două rînduri că aceasta presupune recolte-record. Aceasta va fi cea mai bună prezentare a agriculturii la Conferința Națională — raportînd că agricultura se află în marș hotărît spre înfăptuirea noii revoluții agrare, că, sub conducerea partidului, întreaga țărănime, toți lucrătorii din agricultură sînt ferm hotărîți să realizeze hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului, să contribuie la dezvoltarea generală a patriei, la înfăptuirea Programului partidului, la victoria comunismului în România!"

În Sala Palatului Republicii, unde a avut loc plenara, s-a desfășurat, de asemenea, solemnitatea înmînării Medaliei jubiliare „25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în Republica Socialistă România", tovarășului Nicolae Ceaușescu. În Hotărîrea-Decret a Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, se arată că Medalia jubiliară se conferă conducătorului partidului și statului pentru contribuția hotărîtoare teoretică și practică adusă la realizarea cooperativizării agriculturii, la făurirea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate, la elaborarea și înfăptuirea conceptului noii revoluții agrare în România, pentru aportul determinant la sporirea rolului agriculturii, ca ramură de bază a economiei, la creșterea avuției naționale, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

În cadrul aceleiași solemnități, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat medalia jubiliară, conferită prin Decret prezidențial, tovarășei Elena Ceaușescu, tovarășilor Constantin Dăscălescu, Manea Mănescu, Emil Bobu, Ion Dincă, Gheorghe Rădulescu, Miu Dobrescu, Vasile Bărbulescu, Mihai Gere, Vasile Vîlcu, Nicolae Giosan, Cornel Pacoste, Gheorghe David, precum și unor președinți de cooperative agricole de producție fruntașe.

Participanții la plenară, puternic mobilizați de indicațiile și îndemnurile adresate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, au reafirmat voința oamenilor muncii din agricultură de a acționa cu hotărîre pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a sarcinilor de plan pe anul în curs, pe 1988 și pe întregul cincinal, pentru obținerea unor producții tot mai mari, pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor noii revoluții agrare, a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului.

ION DUMBRAVĂ ■

Spre glorificarea unui act revoluționar istoric, spre înalta cinstire a ctitorilor și înfăptuitorilor noului destin al agriculturii românești!

Simple observații despre febra creației

Îndrăzneala ca sarcină de serviciu

Admirînd o clădire, nu te gîndești la beton sau cărămidă, ci la creatia constructorilor. Pretuind atîtea si atîtea bunuri date lumii de electronică, prea putin ne întrebăm cum s-au închegat adevăratele bijuterii din fire metalice, ce nu depăsesc deseori dimensiunile celor de păianjen. Încearcă să afli ceva despre industria electronică si pasii-ti vor fi imediat îndrumati si spre I.P.R.S. Băneasa. Inevitabil, căci acolo se plămădesc „cărămizile" electronicii românesti. O întreprindere cunoscută în excelentă ca producătoare de componente, ar putea fi considerată un fel de mester lucrînd doar la voia si comanda clientului. Imagine falsă! La I.P.R.S. Băneasa se luptă continuu pentru promovarea noutătilor în domeniul electronicii de putere, se obtin prioritati la nivel mondial, iar descoperirile sînt deseori atît de numeroase, că nu mai e timp de brevetare pentru toate. La I.P.R.S. Băneasa pare că de o bună bucată de vreme nu mai există decît oameni cu deosebite virtuti, ce nu fac decît să confirme că datele stiintei trebuie să se întîlnească cu cele ale tehnicii, ca laturi ale aceluiasi unghi. „Trăim un timp care ne obligă la creatie, la nou, la mai bun, mai productiv, mai leftin" — îti spune fiziciana Daniela Nicolaescu.

Uneori s-a pornit modest, ca în sectia de tranzistoare, spre exemplu, cu licente — si acelea doar cîteva la număr. Cele cîteva sute de produse fabricate acum, înglobează în exclusivitate inteligentă românească, de cea mai elevată calitate, presupunînd pătrunderea în domenii de activitate socotite de ultimă oră pe plan mondial. Din explicatiile inginerului Tudor Dănea întelegi faptul că, dacă o serie de tranzistoare destinate receptoarelor TV alb-negru si color, precum si terminalelor video din tehnica de calcul „se abat de la reguli dela consacrate", asta înseamnă un pas înainte în domeniu, brevete de invenție, noutate pe plan mondial. Importul a fost, evident, în totalitate eliminat.

În domeniul microundelor, împărtiul cu aplicatiile de masă începe să devină realitate. Pentru comunicatiile prin satelit, prognoze meteo, geodezie, cartografie, automatizări, se estimează că în viitor productia de componente va fi tot mai solicitată. Dispozitivele semiconductoare pentru microunde au fost abordate de cîtiva ani în sectia de tranzistoare. Primele dispozitive generatoare de microunde — diodele IMPATT — au fost omologate si au intrat în fabricatie. Dirijarea navigatiei pe canalul Dunăre-Marea Neagră se realizează cu oscilatoare de frecventă fixă, pornite tot de pe plansetele proiectantilor de la I.P.R.S. Băneasa. Sînt exemple — selectate din multe altele — oferite de un singur colectiv, cel mai nou înfiintat, cel al secției de tranzistoare.

Productia de componente electronice mereu noi, solicită de cele mai multe ori tehnologii si echipamente tot mai avansate. Termenul de „autoutilare" i se pare inginerului Vlad Ciulei cu totul depăsit în ce-i priveste: „Cu siguranță că I.P.R.S. Băneasa a înteles mai devreme decît altii cum trebuie abordată, organizată si condusă această activitate pentru ca sansele de reusită să fie maxime. Foarte concis, a face autoutilare a însemnat si înseamnă a gîndi vioi si corect tehnic ceva, a-l realiza practic si a nu dezarma cînd constati că nu merge, luînd-o de la capăt. Actul creativ lipsit de teama de a greși are cele mai mari sanse de reusită si a condus, în mod paradoxal, la destul de putine greseli. La aceasta se adaugă o uriasă investitie de energie sufletească, o apreciabilă doză de îndrăzneală si foarte multă încredere si credintă că ceea ce ai gîndit este corect si trebuie să meargă!"

tări sau utilizări gresite. „Tehnologiile care se impun nu-s la îndemîna oricui, asa că, munca noastră a presupus si noi specializări" — mărturiseste inginerul Laurentiu Banu.

Ca o recunoastere internatională a capacității novatoare a creatiei tehnice a colectivului prezentat în rîndurile de față, Expozitia mondială a tinerilor inventatori de la Plovdiv, în Bulgaria, răsplătea la sfîrsitul anului 1985 cu Premiul I si Medalia de aur invenția „Procedeu de realizare a tranzistoarelor MOS de putere". — Autorii săi sînt inginerii: Dumitru Sdrulla, Sorin Georgescu, Tudor Dunea, Ion Ghită.

Ar mai fi, desigur, multe de relatat despre aplicatiile industriale de electronică de putere, despre contactoare statice sau sisteme de comandă si reglare pentru actionări electrice, de proiectarea aplicatiilor asistată de calculator. Am retine însă, pentru final, cuvintele fiziciene Daniela Nicolaescu, căci ele exprimă o stare de spirit ce caracterizează oamenii de la I.P.R.S. Băneasa: „Stim, de fapt, că bucuria de a crea vine mai întîi din actiune, din marile încercări, din efort si mai apoi din succes".

LIANA MOLNAR ■

Mecanica de sortare circuite integrate a reprezentat depăsirea unui prag de tehnicitate care părea într-o vreme inabordabil. De aici înainte totul li s-a părut posibil, indiferent de amploarea utilajului, ce poate presupune constructie mecanică, electronică, parte de programe. Inovatia este „sarcină de zi cu zi", iar în ultimii ani I.P.R.S. Băneasa n-a mai adus din afară nici un fel de echipament, ba mai mult, a făcut si pentru altii. Sistemele sale de testare se bucură de mare interes în rîndul multor beneficiari. De altfel, toate componentele noi născute la I.P.R.S. Băneasa sînt — mai nou — testate înainte de a fi livrate celor interesati. Pentru asta s-a creat în urmă cu 5 ani o secție nouă — Atelierul de proiectare, aplicatii electronice industriale. „Toate firmele care se respectă fac asa ceva — afirmă inginerul Cristian Bănțoiu. Pe lîngă profilul de bază se dezvoltă si profilul de aplicatie." S-au eliminat astfel, o serie de neajunsuri datorate unor mon-

Mentalitatea noului

La Întreprinderea de anvelope „Victoria" Floresti te poti convinge odată mai mult ce resurse de inventivitate a declansat actiunea de modernizare. Rezultatele, măsurate în milioane, dau măsura experientei, a maturității tehnice, a disciplinei si seriozității colectivului de oameni ai muncii.

— În prima etapă, ne spune Ion Neagu, presedintele sindicatului am avut în vedere actiuni de modernizare a unor utilaje si fluxuri de fabricatie care au depins de puterile noastre, pe care le-am avut la îndemînă si pe care le-am făcut din mers. Nu ne-am propus să dezafectăm, ci să perfectionăm. Modernizările liniei de profilare de la Sectia de anvelope radiale turism, unde se produc flancurile si benzile de rulare pentru 5 000 anvelope pe zi si pentru toată gama sorto-dimensională, precum si a dozării chimicalelor în cadrul secțiilor de amestecare au fost executate după proiecte proprii. De omogenizarea materialului si de precizia de tăiere depinde calitatea anvelopei. Toate modificările de utilaje au fost executate în fabrică. Montajul a fost făcut duminicile, cînd a fost posibilă oprirea liniei. La Sectia de anvelope grele au fost modernizate diagonalele care taie cordul textil. Sistemul de tăiere manual, operatiune executată de 5 muncitori, a fost înlocuit cu unul automat, comandat de o celulă fotoelectrică.

Prin aplicarea măsurilor de modernizare, aflăm de la inginerul Nicolae Bucur, sef de sectie, a fost obtinut pe primele 4 luni ale anului un spor la productia marfă de 10 milioane, din care peste 7 milioane pe seama exportului suplimentar. De asemenea, s-a obtinut o reducere a cheltuielilor materiale de 3,5 milioane. La nivelul întregului an, se prelimină o crestere a productivității muncii cu 44 mii lei pe fiecare om. Începînd din anul următor, cînd măsurile din etapa a doua vor fi puse în aplicare, se preconizează un spor anual la productia marfă de 240 milioane lei, din care 153 milioane la export. Una din directiile principale ale modernizării este convertirea anvelopelor turism textil-textil în textil-metal, a anvelopelor de constructie diagonală în constructie radială textil-metal. Se vor generaliza deci tehnologiile de vîrf promovate cu ocazia construirii unității noi în întreaga unitate. Aceste modernizări vor asigura o calitate superioară a produselor, ceea ce va duce la sporirea selectivă la export cu pînă la 90 la sută la anvelopele turism si cu pînă la 80 la sută la anvelopele autocamion.

Convertirea anvelopelor, cum este numită de specialisti această tehnologie, va fi realizată prin introducerea unor utilaje si instalatii noi: masini de tăiat în diagonală, masini automate de vopsit anvelope crude, prese de vulcanizat, masini de confectionat anvelope radiale, masini pentru controlul calității, în mod deosebit a uniformității. Aceste masini si instalații vor fi realizate prin institute si întreprinderi specializate.

— O oarecare încertitudine, continuă Ion Neagu, persistă. Ne gîndim la termenele pe care ni le-am propus. Am solicitat concursul unor institute de cercetare si proiectare din afara Centralei de cauciuc si mase plastice. Ele trebuie să ne ofere utilaje si linii nu la nivelul anilor 70, ci la nivelul anului 1987 sau chiar 1988, de ce nu? Nu avem întreprinderi specializate în producerea de utilaje pentru industria de cauciucuri. Masinile pe care le produce I.U.P.C. Bălcoi, I.U.C. Grivita Rosie si I.U.C. Făgăras si care s-au asimilat corespund anilor 70. Trebuie să tinem pasul cu noile tehnologii promovate, cu tehnologiile de vîrf. O serie de probleme ar trebui preluate mai convingător de institutul specializat al centralei, Institutul de cercetare si proiectare pentru cauciuc si mase plastice București. Masinile si instalațiile trebuie să fie concomitente sau să urmeze la intervale de timp foarte scurte noile tehnologii.

La „Victoria" Floresti putem spune că actiunea de modernizare, în tot ce cuprinde ea, este una de masă. Sub conducerea inginerului Constantin Nicolae, director tehnic si presedinte C.I.T. si a inginerului Gheorghe Ciufu, director M.E.A. s-au constituit nuclee de cadre tehnico-ingineresti pentru a prelua o parte din problemele incluse în programele de modernizare si din Programul de creatie tehnico-stiintifică de masă. Contributii din cele mai meritorii la realizarea acestor programe au avut inginerii Veronica Radu si Ion Petrovai, maistrii Gheorghe Serban, Ion Untilă si muncitorii Ion Oprea si Ion Milea de la Sectia S.D.V.

Inginera chimistă Elisaveta Fenechiu, presedinta Comitetului O.D.U.S., este specialistă în fabricarea anvelopelor radiale de autocamioane si turism. Programul de modernizare a vizat probleme legate de îmbunătătirea nivelului tehnic si calitativ al anvelopelor, cresterea productivității si reducerea consumurilor normate.

Cei 1 450 membri O D U S, sindicatul, tinerii U.T.C.-isti sub conducerea organizației de partid, într-un cuvînt, colectivul de oameni ai muncii din întreprindere a reusit, în prima parte a acestui an, să promoveze noi tehnologii în fabricarea anvelopelor ce echipează remorcile agricole si alte mijloace de transport cu viteze de pînă la 30 kilometri pe oră, reducînd prin acestea substantial pierderile tehnologice. Rezultate bune s-au obtinut si pe linia cresterii gradului de valorificare a polietilenei, material folosit pentru protejarea componentelor din cauciuc. 90 la sută din cantitatea folosită se recuperează. Eficienta economică a acestor două măsuri se ridică la peste 30 milioane lei.

OPREA GEORGESCU ■

Covoare de Covurlui

O cameră într-o casă de sat, un război de tesut, două femei tinere aplecate asupra lui, vegheate de o bătrînă ce stă în preajma lor, „împungîndu-le" ba cu sfatul, ba cu îndemnul. Pentru toate trei este o zi „însemnată". Mama Natalia Butură a venit „special" din Mer[illegible], în Folteşti, la fiicele ei, Marioara Păduraru si Păunita Păun pentru o „anume treabă cu mesteşug". Se nevedeşte o nouă serie de cuverturi, lucru tare dificil deoarece aceste scoarte se tes în nu mai puțin de douăzeci si două de ițe.

Si Mărioara si Păunita sînt membre ale O.D.U.S. din comună si cooperatoare harnice la Ferma nr. 1 cimp, au la „activ", în fiecare an, peste două sute de norme, au copii care învată la liceele din Galati si la scoala generală din comună si în timpul liber, „dacă nu-l au si-l fac", tes minunății din lină, în, cînepă, bumbac si mătase.

— Le porti mai cu drag cînd stii că sînt lucrate de mîinile tale si mai de fiecare dintre ele te leagă o amintire, mă lămureste Mărioara, arătînd cu mîna în care tine suveica spre unul din covoarele agătate în perete. E primul lucru pe care mi-l amintesc din copilărie. Parcă aș fi deschis ochii întîia oară pe ei. Îi tesea bunica si mi-a fost atît de drag încît, cînd m-am măritat, mi l-a dat în dar.

Războiul de tesut e „nou", are doar cincisprezece ani si a fost făcut de sotul Mărioarei, care l-a împodobit cu încrustături de daltă. Un lucru frumos, făcut de un om drag, cu drag, pentru alt om drag. Să-i facă plăcere să lucreze si-n toată vremea să-si amintească de cel ce i l-a dăruit, probabil! Între timp primesc „lămuriri" competente de la Mama Natalia. Se tese în două, în patru, în opt... în douăzeci si două de ițe. Cele „foarte harnice" — harnic însemnînd pricepere deosebită, măiestrie — tes si în mai multe. Mama Natalia îsi aminteste că odată a tesut o scoartă în patruzeci si două de ițe. „Atunci am vrut să pun în ea toate desenele — imagini, motive — de pe la noi! Si pomul vietii si roata si stelele si animale si păsări de-ale pădurii! A ieșit o minunăție!"

Trecem în „casa mare" să vădă „lucrurile". Asa își numesc ele autenticele comori de artă populară românească lucrate cu andreaua, cu furculita, la război de ori la gherghef, într-o rară știință a frumosului, păstrînd astfel si purtînd mai departe adevărata artă a tesutului. Covoare, cuverturi, carpete, fete de plapumă, de pernă, stergare, brîie... Toate lucrate cu trandafiri, cu frunze de brad, cu maci, cu garoafe, cu steluțe, cu romburi, numite de ele roată; cu păsări, cu cerbi. Desenul își păstrează trăsecele existente în natură. Recunosti cu usurință femeia cu rochie- clopot, calul si călărețul, berbecul, vasul cu flori. Multimea de motive se adună si se destramă în diferite chipuri pe „cîmpurile" roșii, galbene, albastre, verzi, alcătuite din lînă bătută în urzeală de bumbac, ori de în tras subțire, colorate cu migală în „zemuri" de coajă de copac, ori de fruct, ori de frunză, ori de floare, după rețete milenare. Lăsate ca dar din generație în generație.

— „Păsări peste ape"! Îmi arată Mama Natalia un „unghi" de covor sau de țesătură sabatice ce par a zbura tălmăcind într-un grai le străvechi o cîntă amarnică în căutarea unui liman salvator.

Cu ani în urmă la marginea satului tălăzuiau încă apele lacului Brateș, care în vremea de demult a fost „căutat de peste" si de Petru Rareș cu mîlăile lui! „Păsările acestea peste ape" probabil că au fost văzute de o țărancă, într-o seară, cu zeci ori sute de ani în urmă, iar strigătele lor de spaimă, ori de „chemare a primăverii" care poate era si a ei în clipa aceea, au făcut ca imaginea să-i se lipească în suflet si apoi a „pus-o" în covor spre aducere aminte.

O artă a imaginarului concepută si lucrată cu o dezbrmantă simplitate, cu gust ce atestă o nobilă tradiție, configurează o structură dinamică si plină de personalitatea specificului local al moldovenilor cresctui la margine de apă si poală de codru. O idee, o stare de spirit, un mod de „a vedea si a pune" viața în țesătură pentru „amintire si încîntare", izvorîtă din dorința de exprimare, de comunicare cu generațiile de azi si de mîine.

Nădăjduim că în satele de pe acest pămînt dintre Dunăre, Siret si Prut vor fi destule tinere dornice să învețe frumosul si mîndrul meșteșug al... covoarelor de Covurlui ce vin să îmbogățească „peisajul" scoarțelor românești. Un rol important în această direcție îl are școala, organizația de pionieri, de tineret, Organizațiile Democrației si Unității Socialiste de la sate, cooperația meșteșugărească.

MIRCEA IONESCU ■

Un episod al luptei pentru eficiență superioară:

STOCURILE

Modernizarea, creșterea continuă a calității producției, realizarea sarcinilor pentru export sînt de acum preocupări constante ale fiecărui colectiv de muncă, ele definind caracterul modern al economiei noastre. Îmbunătățirea activității în aceste direcții are consecințe directe în planul eficienței, căci eficiența rămîne barometrul esențial pentru reușitele fiecărei întreprinderi. Dar complexitatea activității dintr-o unitate economică modernă implică și o serioasă și intensă preocupare pentru organizarea muncii. Pregătirea și lansarea în producție a celor mai noi produse, cu prioritate a celor destinate beneficiarilor externi presupune o aprovizionare ritmică, o circulație rapidă a produselor și o eliminare a stocurilor de materii prime. Economisirea energiei ca și cea a materiei prime a făcut ca vremea depozitelor nesfîrșite, a aprovizionării în stilul furnicii să nu mai fie de multă vreme un atribut al economiei moderne. Iată deci că eliminarea stocurilor devine o chestiune de eficiență a muncii dar și o emblemă a bunului gospodar. Eliminarea stocurilor supradimensionate reprezintă o datorie morală a fiecărui colectiv de muncă. Și dacă unii înțeleg astfel să-și facă datoria, eliminarea stocurilor supranormative este o datorie patriotică, pusă în fața tuturor în repetate rînduri de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după cum acest lucru a devenit deja o obligație prevăzută de legile țării. Introducerea în circuitul productiv al materialelor stocate nejustificat, peste normele prevăzute ca și eliminarea stocurilor de produse finite sînt deci o obligație de prim ordin. Comisiile și planurile de măsuri stabilite în acest sens în fiecare unitate economică își arată roadele, după cum, în locurile în care spiritul economiei moderne se realizează mai mult din ochi și după ureche, stocurile supranormative continuă să persiste în mod nejustificat. Iată ținta grupajului de articole realizate de o echipă a redacției noastre, deplasată în mai multe unități economice din țară spre a sonda izbînzile și preocupările acestora în vederea eliminării stocurilor supranormative.

În căutare de soluții

Întreprinderea de reparații auto Cluj-Napoca. La zi, cota „supranormativelor" depășește 17 milioane lei. Mai bine de 60% sînt piese de schimb pentru autovehicule, iar din acestea aproape jumătate pentru „S.R."-uri, mușmiile „Steagul roșu" ieșite de mult timp din fabricație, dar existente încă în parcul de mașini, în special în sectorul cooperatist.

Discut cu directorul comercial Alexandru Olteanu, economist, și notez o idee : da, stocurile de piese auto pentru „S.R."-uri nu sînt nici de azi, nici de ieri, sînt de alaltăieri. Ar fi fost o soluție, e drept, drum lung și întortocheat, dar bine că nu s-a pus în practică : să fie casate aceste piese ! Lui, tunului, i s-a părut a fi fost o crimă similară cu uciderea unui copil. Și el, și conducerea, au preferat să le păstreze, suportînd toate consecințele. Da, au fost și sînt și consecințe ! Dar pînă mai sînt „S.R."-uri, cei din Cluj-Napoca zic că ar fi bine să se găsească soluții. Fie că acestea s-ar numi derogări, fie altfel, piesele sînt încă necesare, chiar dacă ritmul de reparare a „S.R."-urilor e de doar 2—3 mașini pe lună. Și la drept vorbind, n-are azi nimeni o imagine clară cîte mai sînt în parcul național, deși cineva tot ar trebui s-o știe. Cine ? La întrebarea asta răspunsul îl poate da numai M.A.C.G.F.-ul. Pe plan local, atît cît s-a putut, se pare că s-a făcut, fără însă nici un rezultat. Și nu numai pe plan local ! De la I.R.A. Cluj-Napoca au plecat spre 31 mari beneficiari din țară liste complete cu „supranormative", dar nici la scrisoarea conținînd listele, nici la „reveniri" nu s-a primit nici un răspuns !

Restul de 40%, da, reprezintă piese de schimb pentru mașini-unelte, organe de asamblare, instalații electrice de forță, rulmenți, articole de cauciuc, produse metalurgice și alte repere necesare proceselor tehnologice. Toate sînt perfect conservate așteptînd doar „beneficiarii". Sigur, sînt două aspecte ale provenienței : unul obiectiv, cel datorat trecerii de la motoare cu benzină la cele pe motorină, dar și altul subiectiv, datorat „plusurilor" exagerate cu care s-a realizat aprovizionarea într-o anumită perioadă. Soluția e una singură - redistribuirea acestor „supranormative" în conformitate cu necesitățile reale. Directorul comercial Alexandru Olteanu refuză și aici ideea casării ! Și ca să mă convingă, îmi oferă un exemplu : prin anii '48—'50 mai circulau prin Cluj autobuze și alte tipuri de mașini care utilizau drept combustibil... gazul metan. Cu schimbarea „modei", buteliile, adică recipienții de gaz metan sub presiune, au fost dați fără milă la fier vechi. Se zicea că avem benzină și că nu mai sînt necesari. Timpul a arătat însă că prognoza a fost nerealistă, devreme ce, iată, azi au fost reînviate motoarele pe gaz metan, luînd totul de la început. Încît, îmi spunea Alexandru Olteanu, merită să învățăm și din greșeli !

Dar multe dintre „necazuri" puteau fi evitate dacă ar fi fost pus la punct în mod corespunzător sistemul informatic al Centralei. Calculatoarele au început să pătrundă în viața subunităților, dar departe de a satisface necesitățile. Dacă, de pildă, la Cluj-Napoca, în unitatea de profil se pot urmări azi, la anumite perioade, materialele cu mișcare lentă, cele fără mișcare sau cele supra- sau subnormative, unele chiar cu actualizare zilnică, nu e posibil, „dialogul" între subunitățile centralei. Cînd acesta va fi posibil, spre a oferi un minor exemplu, cu siguranță că cei 3—4 oameni de la „aprovizionare" nu vor mai colinda inutil țara spre a asigura o calobrare fițească.

La I.R.A. Cluj-Napoca se fac eforturi deosebite pentru lichidarea stocurilor supranormative. De cîteva zile, în baza unui program de valorificare stabilit împreună cu B.J.A.T.M.-ul, „supranormative" în valoare de 3—4 milioane de lei vor fi reintroduse în circuitul economic, iar măsurile prevăzute pentru următoarea perioadă asigură încadrarea în grafice. De altfel, fiecare ședință de lucru a C.O.M.-ului are ca punct distinct analiza „stării" stocurilor supranormative.

Și mai e de semnalat o experiență „învățată" aici, la I.R.A. Cluj-Napoca : s-a trecut la o fermă și strictă coordonare a programelor de aprovizionare ! Goana după aprovizionarea cu japca a trecut.

CONSTANTIN MUSTAȚĂ ■

La „Energia" s-a acționat energic!

Bunul gospodar nu caută numai să aibă mereu cele trebuincioase în casă, ci gîndește cu cumpătare să-și cumpere doar cantitățile strict necesare, nu ca cei care-și fac aprovizionarea cu „furca", peste limita nevoilor lor, sufocîndu-și cămara, blocîndu-și inutil banii și riscînd ca timpul să altereze nestricătorii bunurile ce lenevesc așteptînd în rafturi. Ba mai mult, aceste cumpărături făcute cu „hei rupul" îl frustrează pe alții de cele necesare. Și în economie, conform indicațiilor clarvăzătoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu și ale conducerii de partid și de stat trebuie urgent lichidate stocurile supranormative și redate în circuitul economic, trebuie respectate cu strictețe normele care asigură o desfășurare normală a proceselor de producție.

La întreprinderea „Energia" din Constanța s-au făcut pași importanți în această direcție, cu ecou favorabil în viața sănătoasă a uzinei. Aici se fabrică o gamă largă de produse, de la articole tehnice de cauciuc și produse injectate din polietilenă și termosudate din folie de PVC, pînă la utilaje tehnologice ca prese, calandre etc. și diverse confecții metalice. Datorită schimbării unor tehnologii, sistării unor fabricații și preluării de alte întreprinderi, neînsoțite de predarea urgentă și a materialelor aferente, nu de mult timp, pe umerii uzinei apăsa un stoc supranormativ de 6—7 milioane de lei. Dar la „Energia" s-a acționat energic pentru eliminarea acestui balast care făcea să șchioapete și echilibrul financiar al uzinei. S-a alcătuit imediat cîte un „buletin de identitate" pentru fiecare material cu mișcare lentă sau fără mișcare ce a depășit o staționare de 6—12 luni în magazie. S-a analizat bucată cu bucată de către o comisie de cadre tehnice, șefi de secție, cercetători, proiectanți, economiști, pentru a se pune diagnosticul fiecărui material dacă va fi util în perspectiva imediată. Dacă nu, acesta a fost predat Bazei Județene de Aprovizionare sau la bazele specializate pentru a putea fi redistribuit spre alții cărora le era urgent necesar. Ca urmare, azi întreprinderea se află cu 2 milioane de lei sub normele de stoc aprobate, și ne mai cărind în spate un rucsac cu atîtea lucruri inutile, își desfășoară producția sprinten și fluent. Prin scuturarea de povara acestor îngrămădiri de materiale ce-i blocau fondurile, așa cum ne arată cu hîrtiile pe masă contabilul șef Dumitru Glumba, din 14 aprilie, „Energia" se autofinanțează. Și-a achitat toate datoriile față de buget, face plățile curente față de furnizorii de materii prime, a restituit toate creditele bancare, ba mai mult, are acum chiar între 5—17 milioane de lei disponibili în cont pentru care primește dobînzi de la bancă. Întreprinderea nu mai este dependentă de împrumuturi, care neplătite, influențau negativ costurile de producție, beneficiile, eficiența, se prezintă echilibrată economic, cu alte cuvinte, este o ființă ce trăiește pe picioarele ei.

Conștienți că munca aceasta nu este o campanie, ci o activitate meticuloasă zi de zi, cei de aici fac o adevărată profilaxie pentru prevenirea acumulării unor noi stocuri supradimensionate. — „Avem zilnic o „radiografie" exactă a existentului în magazie, iar cînd unele materiale ne-au rămas, ori ne diminuăm cota de aprovizionare, ori le dăm disponibile, — ne spune directorul adjunct Nicolae Șerban. În funcție de stocurile de materiale existente stabilim și tipurile de produse ce le fabricăm. Astfel, printr-o producție flexibilă, evităm aglomerările din spațiile de depozitare. De exemplu, dacă furnizorul nostru de tablă ne dă formate de un anume tip, noi lansăm în producție modelul de recipient ce-l putem produce din acea dimensiune a materiei prime pentru a nu o lăsa să zacă. Prin serviciul de producție se urmărește zilnic încadrarea în consumurile specifice și termenele de finalizare ale mașinilor cu ciclu lung de fabricație. Pentru a nu avea producție neterminată, mercedologii pleacă prompt pe teren dacă lipsește vreun subansamblu. În vederea folosirii cît mai complete a foliei de PVC, resturile de la croire le reutilizăm în produse mai mici pe care le asimilăm lunar, astfel micșorîndu-se cota de aprovizionare cu material plastic. Nici produsele finite nu le lăsăm să întîrzie mai mult de 4 zile în curtea noastră căci la alarma calculatorului ce le gestionează zilnic, facem loturile de expediere, procurăm containere și chemăm cărăușul ce le transportă."

La „Energia" se luptă împotriva mentalității : „mai bine să-mi rămînă decît să nu-mi ajungă", împotriva dăunătoarei marje acoperitoare peste necesar. S-a elaborat o adevărată „tehnologie" gospodărească pentru lansarea unei comenzi de materiale, căci dacă nu ești atent, stocurile se refac văzînd cu ochii. Asistăm întîmplător în biroul contabilului șef Dumitru Glumba la rigurozitatea economică cu care este tratată o comandă de subansamble necesare fabricării unei prese de resapat anvelope. Ea nu se semnează pînă ce magazionerul nu verifică dacă nu are deja materialele cerute, pînă nu se stabilește dacă „mașina" este comandată și are desfacerea asigurată, pînă nu se analizează dacă nu sînt piușuri față de cantitățile din proiect. Acționînd gospodărește și responsabil de la magazioner, ingineri, economiști pînă la cei din conducere, prin eliminarea stocurilor supranormative, întreprinderea „Energia" are o producție continuă și eficientă, fără maxime și minime, se autofinanțează, iar experiența și inițiativele ei au fost popularizate în județ prin intermediul unei mese rotunde pe această temă organizată de comitetul județean de partid.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cauze de milioane

Inginerul Petre Ghevrec, directorul Întreprinderii de panouri și tablouri electrice din Alexandria, nu face parte din categoria acelora care încearcă să se ascundă după deget, oferind incilcite explicații lucrurilor celor mai simple cu putință. Stocuri supranormative ? — zice, auzind ce temă de discuție i-am propus —, sigur că da, este un subiect la zi, am analizat această problemă recent, atît în plenara comitetului de partid pe întreprindere, cît și în C.O.M. Peste cîteva minute își făcea apariția în birou și directorul comercial Nicolae Frasinceanu. Cu toate actele la zi. După un drum prin ateliere și magazii, discuția s-a desfășurat lesne, fără poticneli și fără vreo încercare de mușamalizare a deficiențelor existente. E vorba, pe scurt, de stocuri suplimentare în valoare de 40 milioane lei la materii prime și materiale și de 123 milioane la produse finite și lucrări neterminate. Cauzele care au dus la această stare de lucruri sînt numeroase și diverse, la fel cum sînt și soluțiile care au și început să se aplice pentru lichidarea cît mai grabnică a acestor stocuri. Iată, mi se spune, întreprinderea aceasta a fost proiectată astfel încît să aducă materie primă și să livreze produse cu autocamioanele. Această soluție apare astăzi ca total neeconomică. Mai ales în condițiile cînd o seamă de repere care trebuie asamblate aici, la Alexandria, se aduc tocmai de la Botoșani, Cluj-Napoca ori Timișoara. Astfel încît s-a trecut la transportul pe calea ferată. Dar, mărturisește cu amărăciune directorul Petre Ghevrec, aparatura fină care este transportată cu vagoanele se deteriorează în procent de aproape 25 la sută. Mai mult — nu sînt nici vagoane suficiente, nici vagoane prevăzute cu prelată. La ce s-a ajuns ? La îngreunarea aprovizionării și livrării de produse, ceea ce a condus la stagnarea activității unor utilaje foarte scumpe care au fost achiziționate în anii trecuți. E vorba, între altele, de o mașină de fișiat, care tăia cam o mie de tone de tablă pe lună. Acum, această mașină stă. Ce soluții ar putea fi găsite ? Cei de la I.P.T.E. Alexandria au propus, de vreo trei ani, prelungirea cu circa un kilometru și jumătate a unei căi ferate, ceea ce ar ușura considerabil transportul. S-au realizat proiectele, dar nici pînă acum lucrările nu au putut fi începute. Asta ar fi cea dintîi dintre probleme. O alta este dificultatea de a afla, în orice moment ai avea nevoie, anumite materii prime și materiale. Fapt ce a condus la stocarea unor astfel de produse, pentru ca, lună de lună, să se poată demara lucrările prevăzute în plan, fără grija că n-ai putea găsi cutare sau cutare material. Sigur, oamenii întreprinderii din Alexandria știu foarte bine că măsura lichidării rapide a stocurilor supranormative și evitarea creării pe viitor a unor asemenea stocuri este una impusă de dinamismul noii noastre industrii, că ea împiedică imobilizarea de fonduri, contribuie la creșterea vitezei de rotație a materiilor prime, materialelor și produselor finite și la eliminarea lucrărilor neterminate cu care se mai încarcă, la bilanțurile lunare, o seamă de unități. În acest scop au fost luate măsuri precise și energice. Toți tehnologii au obligația de a verifica stocurile din magazie, astfel încît aparatura existentă acolo să fie grabnic incorporată în produsele care se realizează acum ; se va propune beneficiarilor livrarea, pe lîngă aparatură, a unor piese de schimb ; s-au alcătuit liste cu materialele existente în magazii, liste care să fie prezentate furnizorilor, pentru ca aceștia să poată prelua, după necesități, o parte din ele ; fiecare merceolog va prezenta asemenea liste tuturor întreprinderilor cu care colaborează ; listele au fost expediate tuturor bazelor de aprovizionare tehnico-materială din țară. Și, pentru că a venit vorba de astfel de baze, trebuie să consemnăm și opinia interlocutorilor noștri cu privire la modul în care contribuie aceste unități la cît mai prompta și mai completa aprovizionare a unităților din raza lor de acțiune. Ei bine, susțin cei doi directori, baza din Alexandria nu a făcut și nici nu pare dispusă să facă asemenea „servicii" unităților lor. În loc să preia stocurile existente, mai ales cele alcătuite din produse care nu mai fac trebuință unității, baza solicită exact produsele necesare întreprinderii, livrîndu-le, preferențial, altora. Situație ce conduce atît la lipsa unei aprovizionări de fiece moment, cît și la crearea de stocuri suplimentare.

Iată, așadar, care sînt principalele greutăți cu care se confruntă I.P.T.E. Alexandria : transportul (în condițiile în care unitatea are zeci de furnizori și sute de beneficiari) și buna aprovizionare (în condițiile în care aici se lucrează cu cîteva zeci de mii de tipodimensiuni). Măsurile adoptate la nivelul întreprinderii vor determina, se afirmă cu siguranță, lichidarea stocurilor supranormative deja existente pînă la sfîrșitul lunii iulie. Dar această acțiune trebuie continuată și ea nu poate avea în chip real sorți de izbîndă decît în momentul în care și activitatea celorlalte unități implicate în bunul mers al treburilor de la I.P.T.E. — cele care asigură transportul feroviar, I.T.A. și, mai ales, B.J.A.T.M. — va marca un spor calitativ. Asta pe lîngă un plus de promptitudine și solicitudine.

D.M. ALEXANDRU ■

De ziua grănicerului

La Dunăre, la hotar

Dimineața e limpede ca privirea unui om tinăr și odihnit. Numai deasupra fluviului tremură o pîclă ușoară dar se risipește și ea, destul de repede, în bătaia soarelui, iar valea Dunării se întinde ca un fluviu de lumină. Arșița a și început, aerul nu mai e răcoros ca mierul unui fruct, cum era în urmă cu puțin timp, nici măcar aici, la pichetul de grăniceri aflat în umbra citorva plopi bătrîni și înalți cît niște catarge. Soldatul Mihai Țapu, santinela de la poarta pichetului, ține strins arma dar mîinile lui probabil că lasă urme jilave pe patul armei. Răsfrîntă de oglinda de apă a Dunării, care dintr-un mal în altul măsoară aproape un kilometru, lumina e atît de puternică încît și umbra pomilor se rărește, parcă. În umbra săracă a unui zid, vreo cîțiva soldați își curățâ armele. În jurul lor, prin curtea pichetului și prin încăperile dinăuntru, e liniște, nu se aud pași grăbiți și nici ordine la tot pasul, însă liniștea asta nu înseamnă absența unei anume activități ci tocmai faptul că o asemenea activitate e neîntreruptă, asemeni mecanismului unui ceas care arată și ora exactă, dar și minutul și secunda. Și numai cine n-a făcut armata nu știe cît de închipuit de mare poate fi secunda, atunci cînd, se dă alarma. Altfel, vrem să spunem că aici e liniște pentru că fiecare știe ce are de făcut. Iar la răstimpuri, chipa se investește cu o valoare solemnă. Înainte de a intra de serviciu, grănicerii se prezintă în așanumita cameră pentru darea misiunii de pază și luptă. Acolo, într-un cadru solemn comandantul pichetului rostește aceste cuvinte : „Vă ordon să executați misiunea de pază și apărare a frontierei de stat a Republicii Socialiste România". Răsună, aceste cuvinte, ca un legămînt reînnoit mereu. Sfînt, sentimentul datoriei față de țară dă acestor cuvinte tărie de granit. În toate pichetele ce înconjoară țara, ele sînt rostite la ore știute după riguroase programe și reprezintă aceeași putere ocrotitoare și frățească cu tot ceea ce țara este și vrea să fie, cu mersul nesigur al unui copil care abia învață să meargă sau ritmul viguros al muncii în marile uzine sau spicul de grîu prin care pămîntul plămădește plinea oamenilor.

Comandantul pichetului se numește Petre Jarnea și este locotenent. De fel este dintr-o comună din județul Prahova, de pe lîngă Mizil. După liceu, a făcut armata în termen, într-o unitate militară din București. După aceea a urmat Școala militară de la Sibiu iar de patru ani se află aici, la Giurgiu, într-un pichet de grăniceri unde viața este și nu este ca-n orice altă unitate militară. Bunăoară, aici nu se dă deșteptarea cu goarna, și nici stingerea, pentru că nu-i cazul, nu toți au același program, din cîteva ore în cîteva ore unii vin iar alții pleacă în post. Bucătarul, Ion Pîrvu, muncitor la Inox-București în civilie, nu are o viață tocmai ușoară, el trebuie să stea cu masa întinsă fie că e zi, fie că e noapte, iar pentru că asta ar fi fost chiar imposibil i s-a dat un ajutor, Dorian Săcărea. Însă oricît de diferit ar fi programul fiecăruia, în funcție de misiunea ce i se încredințează, grănicerul stă în post 8 ore, iar odihna îi este asigurată pentru 8 ore. În celelalte 8 ore din 24 neavînd timp să se plictisească, pentru că are destule de făcut. Pregătirea de luptă, ca și pregătirea politico-ideologică, se desfășoară după un program la fel de riguros ca și acela care cuprinde orele cînd ei pleacă în misiune. Astăzi, bunăoară, un colonel de la eșalonul superior, de la companie, a venit în inspecție și grănicerii pichetului trebuie să facă dovada că știu bine legislația privind zona de frontieră. Însă locotenentul Jarnea e perfect calm, nu trădează nicidecum neliniștea omului pentru care o inspecție ar putea fi un eveniment neobișnuit și-mi dau seama că el are o desăvîrșită încredere în ceea ce știu și pot face oamenii lui. Cu toate că, potrivit programului, ar fi obligat să stea printre ei 8 ore, rămîne aici cel puțin 10 ore pe zi, pentru că titlul de subunitate de frunte pe care-l deține pichetul lui s-ar putea pierde, altfel, și el nu vrea să-l piardă. Despre el ni se spune că a fost șeful promoției din 1983 a Școlii militare și e clar că ofițerul acesta își iubește meseria, pur și simplu.

Să vedem și un grănicer în post ?, sîntem întrebați. Să vedem, desigur. Lîngă căpitănia portului, un soldat se apropie, bătînd pasul, și dă raportul : „Postul de observare și supraveghere de la locul de ancorare a navelor, format din soldatul Niță Jenică, execută paza și apărarea frontierei de stat a R.S.R.". Urmează niște amănunte care din punctul de vedere al cuiva care nu e grănicer nu prezintă nici o importanță. Jenică spune tot ce-a văzut el de cînd a intrat în post, la ora 9. De fel e din Teleorman, din comuna Necșești, și mai are cîteva zile pînă încheie serviciul militar. Se va întoarce, bineînțeles, la meseria lui de sculer-matrițer la I.O.R. Are un contract cu întreprinderea și nu-și face nici o grijă în privința postului. Poate doar gazda l-o fi uitat și va trebui să-și găsească altă locuință. O să te-nsori cu o fată din București, zic eu ca să mai întind vorba, dar nu nimeresc bine. Aflu că fata cu care vorbea l-a părăsit, ca să vezi cum calcă viața uneori exact pe urma cîte unui cîntec. Însă Jenică e prea tînăr ca să știe că răul se poate dovedi, în perspectivă, binele pentru care aproape că poți să și mulțumești. Dacă nu-l părăsea acum, poate că-l părăsea mai tîrziu, și abia atunci ar fi fost totul chiar ca într-un cîntec trist. Jenică își va găsi el, cu siguranță, argumente pentru a fi chiar bucuros de ceea ce s-a întîmplat. Observ însă că locotenentul nu e deloc indiferent față de asemenea întîmplări din viața militarilor de la pichet. Mai cu seamă cînd observă o „scădere psihică" a vreunuia dintre subordonații săi, încearcă să afle despre ce e vorba și, dacă se poate, chiar ajută. Bineînțeles că nu întotdeauna e la fel de simplu cum e cu caporalul Ivan Grigore, în civilie tîmplar la Tulcea, care atunci cînd simte că-l macină dorul de acasă la acordeonul „Serenada", al pichetului, și de la „Valurile Dunării" trece într-o continuă vîrtire muzicală la ritmul săltăreț al unei geamparale. Un asemenea antrenament prilejuind, în treacăt fie zis, și cîștigarea locului întîi pe unitate, în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României". Însă pentru altul dintre ei, care primise vestea că mama lui era grav bolnavă și mai avea și șapte frați mai mici decît el acasă, locotenentul a ieșit la rîndul lui la raport și a obținut autorizarea neîntîrziată a unei permisii. Asta a putut face, și asta a făcut. Cînd te apropii de om își mai deschide și el inima, zice locotenentul Jarnea. Iar asta e important chiar pentru felul cum ne facem aici datoria de militari, adaugă el.

Pe uniforma lor, a cărei culoare distinctivă e culoarea smaraldului, ei poartă cu toții, indiferent de grad, același semn de armă. Iar semnul de armă al grănicerilor are chiar conturul țării.

D. CONSTANTINESCU ■

Mîini îmblînzite de muncă și iubire

Nu-și amintește să-i fi zis cineva vreodată Ionel, Nelu sau Neluțu. Toată lumea i-a spus Ion și l-a strigat Ioane. În afară de fetele sale. Dar și ele i-au spus, tot simplu, tată. Nu tati sau tăticule. Nu s-a știut alintat și n-a dorit alintul. Mai spune, cu vorbele lui, că, la 60 de ani, ca la oricare altă vîrstă, viața poate părea orice : un sac pe care te chinuiești să-l porți spre hambar, un fluture după care alergi cu o plasă mereu găurită sau o zidire la care tot adaugi cîte o cărămidă. Pentru el, privind în urmă fără undă de mînie sau regret, a fost, parcă altceva. Nu pentru că s-ar socoti un tip deosebit. Dimpotrivă. Se crede un om atît de obișnuit încît își poate permite să spună oricui și oricînd că lui nu i s-a întîmplat niciodată nimic în viață. El, zice, a mîncat viață pe pîine. Atît. O pîine cu gust din ce în ce mai dulce, odată cu scurgerea vremii. Nu filosofează. Existența lui nu s-a alcătuit din gînduri învîrtindu-se unul în jurul altuia precum albinele în preajma salcîmilor înfloriți. A existat făptuind. Făptuind lucruri mici. Normale. Lucruri care se fac de cînd lumea și care se vor face veșnic pentru că, în absența lor, omenirea s-ar simți istovită și ar solicita, ca un boxer înfrînt, să i se arunce prosopul.

A bătut — cînd avea 14 ani, după ce se școlise la Breaza și muncise prin gospodăria nu din cale-afară de avută a părinților de-și întărise bine umerii și brațele — la porțile școlii industriale a societății „Astra Română" din Cîmpina. N-a reușit. Au intrat, își amintește fără ranchiună, alții mai buni ca el. S-a întors acasă și s-a prins zdravăn de coada sapei. În anul următor a încercat iar. Erau 400 de candidați și numai 32 de locuri. Testările au durat mai mult decît examenul propriu-zis. A fost admis. Și au început trei ani care au reprezentat întîia sa armată. Era deja război. Asta asprea și mai tare oamenii. Și-a alcătuit, încă de pe atunci, un program de la care nu s-a mai abătut ulterior nici un pic. Scularea — la ora 5 fix. Zece minute pentru făcutul patului apoi ieșirea la înviorare, pe stadion, în papuci de lemn. Și-acum tot în papuci de lemn și tot pe stadion ? Rîde și se vede că-i place să rîdă. Nu chiar așa, dar de ieșit afară după ce mă trezesc, pentru a lua puțin aer proaspăt și a mă mișca puțin, tot nu-mi pot scoate din obișnuință. Știi dumneata ce se întîmpla dacă nu ne trezeam la cinci ? În noaptea următoare, pe la 3, venea însuși directorul școlii și ne scotea la înviorare pînă la răsăritul soarelui. După înviorare — înapoi în dormitor, spălat, reparat efecte și pregătirea pentru masă. La masă era o liniște mormîntală. Cei care scoteau vreo șoaptă erau scriși pe-o listă care mergea la pedagog. Și era vai de capul tău ! Ce-ți făcea pedagogul ? Ce să-ți facă?, te bătea la palmă cu vergeaua metalică de te usturau buricele degetelor cîteva zile. Chiar după săptămîni întregi, atunci cînd luai lingura în mînă simțeai o furnicătură prin ea la amintirea loviturilor primite. Se mergea apoi la atelier. Tot în papuci, să nu ne stricăm pantofii. Papucii ăia au fost o adevărată obsesie pentru Ion Funieru, elevul-strungar al anilor '43—'46. Dar a învățat să umble repede și în ei. Însă zgomotul lor, izbind podelele sau asfaltul aleilor, l-a urmărit și în somn. Ca un nesfîrșit bombardament cu pietricele aruncate în fereastra liniștii. A apucat și bombardamente adevărate, cînd, de spaimă, fugeau cu toții și se ascundeau în pădurea din apropierea școlii. Tremurau acolo și, reîntorși în dormitoare, nu puteau adormi decît dacă se gîndeau la ceva frumos. Or, atunci, n-aveau amintiri mai frumoase decît pașnica lor copilărie, oricît de trudită ar fi fost ea. Măcar era liniște... După ce lucrau pînă la amiază, mergeau la cămin, își luau cărțile și se duceau la școală. Și așa — zi de zi. În cîte o duminică, mai căpăta învoire să meargă acasă, dar numai după ora prînzului. Aproape că alerga opt kilometri și seara era înapoi în dormitor. Pînă a ieșit strungar. Strungul pe care-a lucrat atunci fusese bombardat de două ori. Praful era să se-aleagă de el. Dar mașina fusese înzestrată, din naștere, nu doar cu precizie, ci și cu noroc. A scăpat. A fost reparată și reîncredințată lui Ion. Pe această mașină a muncit Ion Funieru 45 de ani !! Și astăzi, cînd el a ieșit deja la pensie, strungul tot mai lucrează. E pe mîini bune. Și Marian Oproiu și Nicolae Suțu sînt muncitori a-ntîia. Vagoane de piese a scos nea Ion de pe strungul ăsta, de care nu s-a dezlipit în nici o zi de muncă. Om disciplinat și liniștit. I s-a propus să fie șef de echipă, apoi să devină cetecist. N-a acceptat. A spus tuturor, cu vorba lui moale, că nu meseriile astea le-a învățat el. E strungar și trebuie să stea lîngă strung. În picioare, lîngă același strung, 45 de ani... Nu s-a plictisit niciodată. Un strungar de elită nu se poate plictisi. Plictisul pe leneș îl iubește. Sigur că-l dor niței picioarele. Nici nu s-ar fi putut astfel. De fier să fi fost și tot s-ar fi dogit. A făcut strungul să asculte de mîinile sale. Un moment și le privește. Fac același lucru. Mîini mari. Dacă dai unuia o palmă, zic, n-o uită toată viața. N-am meșterul pentru că-l era meșter și pentru că era un meseriaș bun, cum ar fi vrut și el să ajungă. Și cum a și ajuns. A urmat nea Șerban, ceva mai blînd, apoi nea Costică Greuș, bun ca o felie de cozonac mîncată în noaptea de Anul Nou, apoi nea Fraga, om cumsecade, și acum nea Geană, meșterul meșterilor, care-a făcut din secția asta, de sedeveuri a întreprinderii din Poiana Cîmpina, o farmacie. Uite, îmi amintesc, eram printr-al treilea an de meserie, meșterul Pitulică vine la mine și-mi zice de-o lucrare. Nu mai știu ce matriță și niște garnituri de cauciuc. Nu se poate face treaba asta, Ioane ! Tu poți ? Stau, mă gîndesc ce mă gîndesc, iar mai stau și zic dom' Pitulică, o fac. Mi-am chinuit mintea, am pus mîinile la treabă și s-a făcut. Atunci nea Pitulică a mers cu mine la inginerul șef și i-a spus — e o nedreptate ca băiatul ăsta să nu la 8 cincea ! Așa îm rău era Pitulică... Dar în rest, în afara strungului, ce-ai făcut, nea Ioane, în atît amar de ani ? Ce să fac ? După ce m-am însurat m-am apucat să-mi ridic o casă. Ani și ani tot am pus cîte ceva la ea și cred că acum e-aproape gata.

★

Stăteam de vorbă, de cîteva ceasuri bune, în căutarea casei lui Ion Funieru. O casă obișnuită din Breaza, de pe strada Frăsinetului 32. O curte care vorbește. Prin straturile sale de legume, prin florile sale, prin perfecta ei curățenie. Spune, de fapt, despre viața unor mîini îmblînzite de muncă și iubire. Și acum, ca pensionar, nea Ion tot la ora 5 se trezește. Apoi, se-apucă de treabă. Cosește, sapă, dă de mîncare păsărilor. Nu stă o clipă. Și cînd era la uzină, treburile astea îl deconectau. Nu mai știa acasă, decît de pămînt și de flori. Se opresc oamenii în dreptul gardului său ca să-i admire trandafirii și gălbenelele. Iar el muncește în continuare, muncește cu un soi de blîndețe fără sfîrșit, muncește ca un om pentru care munca a fost dragostea fără de sfîrșit.

DAN MUCENIC ■
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Inginerul Valeriu Călin lucrează la C.A.P. Gherăseni, județul Buzău, de la terminarea facultății, adică din 1968. Din octombrie 1981 este președintele cooperativei. Ce e bine, ce e mai puțin bine, a stat într-o măsură oarecare și sub semnul influenței inginerului Călin. Îi propunem acestuia o discuție despre eficiența muncii în agricultură, despre ce se poate face astăzi la Gherăseni, de exemplu, pentru ca lucrurile să progreseze pe măsura cerințelor impuse de conducerea de partid și de stat în sensul promovării unei agriculturi intensive.

— Una din preocupările noastre importante este ca toate acțiunile să se desfășoare în zona echilibrului financiar și, dacă este posibil, să obținem beneficii. Din anul 1981, an de an, s-au obținut beneficii. Am încheiat anul trecut cu un beneficiu de 3 milioane. Acesta ar fi putut fi, bineînțeles, mai mare.

— Care sînt metodele sau căile de obținere a beneficiilor în condițiile C.A.P. Gherăseni ? În ce direcție puteți acționa ? În ce direcție ați acționat?

— Unele activități sînt aducătoare de venituri mai mari decît altele. Nu putem să le alegem doar pe cele care ne-ar aduce beneficiile cele mai mari. Este firesc să se întîmple astfel. Țara are nevoie de anumite produse de bază : grîu, porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, furaje. Cantitățile necesare nu pot fi acoperite doar de recoltele din zonele unde aceste culturi se pretează cel mai bine. Acesta e un aspect bine înțeles de toată lumea. Trebuie întîi asigurate pîinea, mămăliga, uleiul, zahărul și carnea de care are nevoie populația.

— Deci, după îndeplinirea unor obligativități față de economia națională, ce urmează ?

— În ceea ce ne privește înțelegem să ne gîndim planul în funcție de zona în care ne aflăm, de pămîntul și condițiile pe care le avem la dispoziție. La Gherăseni lucrează 5 ingineri, un doctor veterinar și mulți tehnicieni, absolvenți ai liceului agro-industrial din vecinătate, de la Smeeni. Cunoaștem în amănunt fiecare palmă de pămînt. În general, la organizarea planului putem avea un cuvînt de spus. Pe 500 hectare, cultivăm semințe de grîu, orz, porumb, floarea soarelui, sfeclă, fasole și mazăre. Activitatea aceasta aduce venituri. E drept, e nevoie de mai multă muncă, de specialiști, de oameni bine pregătiți, dar aduce beneficii. O altă plantă care aduce beneficii este tutunul. Nici o cultură nu aduce beneficii dacă nu este făcută cum trebuie, dacă nu se obțin recolte corespunzătoare, dacă nu ai grijă de fiecare bănuț. Tutunul de care vorbeam, pînă în urmă cu 3 ani, mergea rău. Am învățat din greșeli, am căpătat experiență și de atunci încoace merge excelent.

— Altă sursă de beneficii ?

— Afară de grîu, orz și floarea soarelui, toate recoltările se fac manual. Asta înseamnă pierderi minime, economii de carburanți. Ne putem permite să facem aceste lucrări deoarece avem forță de lucru suficientă, peste o mie de oameni. Apelăm la transportul hipo : 200 cai și 100 căruțe. Deasemenea încercăm să dezvoltăm activitățile anexe și industriale și ele aducătoare de venituri. Construim un atelier de tîmplărie care va confecționa lăzi și care de anul viitor va lucra la capacitate. Avem o echipă de zidari care execută lucrări de construcții pentru cooperatori și cu care intenționăm să contractăm lucrări și în afara comunei. Din toamnă vrem să înființăm și un sector care începe să aibă căutare : plantele medicinale. Activitățile complementare au avantajul că ocupă oamenii tot timpul anului și asigură astfel și forța de muncă necesară în perioadele de vîrf. În general, sectoarele aducătoare de beneficii sînt legumicultura, viticultura, creșterea oilor și cultivarea semințelor. E nevoie de insistență, tenacitate în urmărirea unor recolte cît mai mari.

— Care sînt activitățile care vă diminuează beneficiile și ce trebuie făcut pentru a le mișora ponderea ?

— Avem două ferme zootehnice, una de oi pentru lînă și pui pentru carne și alta de tineret taurin la îngrășat de 3 200 capete. Complexele zootehnice pentru îngrășarea taurinelor sînt construite pentru tehnologie pe bază de furaje concentrate. Odată cu trecerea și la furajarea de volum, frontul pentru 17 animale la iesle nu mai era suficient. S-a redus numărul de animale în boxă. Pentru echilibrarea situației, ne-am gîndit să adaptăm grajdurile vechi precum și alte clădiri pentru creșterea puilor de carne pe perioada de vară. Ferma de oi, nucleu Coridali din Australia, este de elită. Obținem peste 10 kilograme de lînă pe fiecare oaie și vindem în jur de 600 de berbeci pentru reproducție pe an. Sînt însă și aspecte care influențează negativ eficiența economică.

— La ce vă gîndiți ?

— Iată de pildă, în curtea cooperativei am construit în urmă cu cîțiva ani o fabrică de furaje cu o capacitate de 8 tone pe oră. La ora aceasta ea nu mai funcționează, este pusă în conservare. Transportăm recoltele la silozul din Buzău. De acolo se transportă la fabrica de nutreturi din Săhăteni sau la cea din Rîmnicu Sărat. De acolo înapoi la noi. Toate aceste transporturi suplimentare înseamnă consum de motorină și grevează prețul de cost al furajelor. Și astfel activitățile care ar trebui să fie rentabile precum creșterea puilor, creșterea porcilor ne obligau să mergem în pierdere. Bineînțeles, ne gîndim la diferite metode prin care să rentabilizăm aceste activități : valorificarea tuturor spațiilor existente, construirea în regie proprie a altora. Avem acum posibilitatea să creștem 25 mii de pui de peste 20 de zile, să mai primim alți 25 de mii. Ne preocupăm să-i achiziționăm. Anul acesta nu s-a prea găsit material biologic pe măsura cerințelor. Am adus două locomotive casate și intenționăm să ne construim o centrală termică proprie, care să asigure căldura necesară creșterii puilor pe timp de iarnă. Anul acesta vor fi irigate 700 de hectare. În paralel vor fi efectuate și lucrări pentru desalinizarea solurilor, sărăturate, nivelări, scarificări, drenări. În luna următoare, pe o parte din suprafață vor intra în cultură furajele. Tot pe aceste terenuri vom cultiva grîu și plante medicinale care se pretează la astfel de terenuri. Deci, vom înregistra un plus de recolte. Asta înseamnă în cele din urmă eficiență. Regula de bază a unei activități, pentru a asigura un progres într-o direcție, este ca ea să aducă un beneficiu cît de mic. Asta ar trebui s-o înțeleagă toată lumea. Și în acest sens depunem toată străduința.

OPREA GEORGESCU ■

Eficiența — un mod de a înțelege munca

Furajele nu răsar din hîrtii

Ne aflăm în sectorul zootehnic al Cooperativei agricole de producție din Călinești — Oaș, județul Satu Mare. Judecînd după dotarea materială, adică după starea grajdurilor, a efectivelor de animale, și după numărul și calificarea îngrijitorilor-mulgători, sectorul nu arată deloc rău. Dacă luăm însă lucrurile nu după aspectul exterior, formal, ci după producția de lapte și carne, după modul în care se realizează sarcinile de plan în zootehnia Călineștiului, atunci situația nu-i deloc îmbucurătoare. Ea nu se deosebește prea mult de cea povestită la început. Anul trecut, bunăoară, așa cum ni s-a spus, s-a obținut o producție de numai 1500 litri de lapte pe cap de vacă furajată, iar anul acesta se întrevede și mai puțin.

Explicația, sau mai bine zis cauza-cauzelor, aveam s-o aflăm imediat din discuția pe care am purtat-o, chiar acolo, la fața locului, cu inginerul șef Ion Costin, cu președintele Gheorghe Vasile, cu crescătorii și îngrijitori-mulgători, cu contabilul șef al C.A.P. Vasile Mic. Aceasta se datorește în principal nu atît deficiențelor administrativ-organizatorice (mai sînt și dintr-acestea !) cît mai ales insuficienței și inconsistenței bazei furajere, reduceri suprafeței destinate pășunii și culturii furajelor de calitate.

Pentru un efectiv de 450 vaci în lactație și 180 capete tineret femel de reproducție, efective care trebuie să ajungă la 275 pînă la sfîrșitul acestui an, din rasele Bălțată și Brună, nici anul trecut și nici anul acesta nu s-a asigurat o balanță furajeră corespunzătoare, calculată în mod științific. Factorii de răspundere ai C.A.P.-ului, fără a-și declina deficiențele și propria vină, ne-au mărturisit că, atît într-un an cît și în altul, baza furajeră s-a constituit doar pe seama paielor și cocenilor, precum și a unei cantități infime de fîn și sfeclă furajeră. Ca pășune au dat cîteva zeci de hectare, în imediata apropiere a sectorului, iar suprafața repartizată prin plan culturilor furajere a fost diminuată și fixată, fără să se țină seama de nevoi, de numărul efectivelor, abia la 10 hectare. Așa încît — zice președintele Gheorghe Vasile — hrana animalelor din zootehnie s-a limitat, practic, de cele mai multe ori, doar la paie și coceni. Uneori, e drept, am mai administrat în hrana vacilor și sfeclă furajeră, atît cît am avut. Iarba încă n-a crescut — adaugă inginerul șef — și nu știu, zău, ce ne-om face cu animalele. Ploaia nu se mai oprește, căldura întîrzie... Cu ce le-om mai hrăni de-acum încolo ? !

Dar dumneavoastră — am întrebat —, la adunarea generală, atunci cînd ați dezbătut și aprobat planul de producție, nu ați cerut, nu ați propus să vi se repartizeze o suprafață corespunzătoare pentru producerea furajelor la nivelul efectivelor pe care le aveți de hrănit ? Am propus, am explicat, am argumentat tovarășilor de la județ că vara n-avem unde ieși cu animalele la pășunat, că n-avem suficientă pășune, că ne-ar trebui nu zece, ci 80 hectare de teren pentru a le cultiva intensiv cu plante furajere, cu ovăz sau secară masă-verde, cu lucernă etc., spre a asigura cantitatea necesară de furaje pe timpul stabulației indeosebi din sezonul friguros. Delegații la adunare și-au notat pe carnet și... atît. Forurile noastre ierarhic superioare — cele de la CAUSC, cît și cele de la județ (UJCAP, Direcția agricolă), au lăsat în plan tot ce și cît, a fost prevăzut inițial : nici mai mult, nici mai puțin decît zece hectare. Dacă am spus că la noi, datorită condițiilor climatice specifice, nefavorabile, porumbul din cultura a doua, fiind pus tîrziu (cam la sfîrșitul lunii august, că atunci terminăm noi recoltatul păioaselor), e ars de brumele toamnei care vine mult mai devreme ca în alte părți, ni s-a recomandat să folosim intens paiele și cocenii, culturile furajere intercalate... porumbul din cultura a doua. Facem și asta că știm și noi cum se cresc animalele, dar mărirea suprafețelor cultivate cu furaje se impune.

Și așa, iată, la Călinești, zootehnia se învîrte într-un cerc din care nu reușește în nici un chip să iasă revigorată. Oricît ar fi ele vacile de rasă, dacă le hrănești astfel, nu dau producția socotită, sau, în cel mai bun caz, dau atît cît am văzut. Or, cu asemenea cantitate, cu vaci hrănite doar ca să nu moară de foame, zootehnia nu poate să se dezvolte, nu poate deveni rentabilă.

MIHAI STĂNESCU ■

O cămară închisă ermetic

Primul lucru pe care l-am aflat la Trustul pentru producerea conservelor și sucurilor București a fost că tot ceea ce privește problematica fabricilor de conserve interesează unitatea coordonatoare și, spunem noi, nici n-ar putea fi altfel.

În biroul directorului tehnic al producției industriale, tovarășul Ștefan Opriș, ne interesăm de modul în care este favorizată inițiativa acestora în preocuparea de diversificare prin promovarea noilor sortimente. Răspunsul n-are echivoc. Contractele trustului cu unitățile care asigură, pe de o parte, baza materială a producției (de la unități agricole și Agrosem pînă la furnizorii de ambalaje) și, pe de altă parte, desfacerea, sînt făcute pe baza unei liste de, așa numite, produse omologate cu preț. Rezultă că nimeni nu-și poate pune problema fabricării unui sortiment nou atîta vreme cît acesta n-a fost omologat, n-are preț sau, mai mult, dacă n-a fost contractat. A spune că nerespectarea planului de diversificare a producției se datorează investiției de timp, de oameni și spațiu productiv pentru omologarea unui produs ale cărui cheltuieli sînt minime, restringîndu-se la efortul realizării celor 50 de recipienți pe care, în conformitate cu legea, autorii urmează să-i prezinte comisiei interministeriale, sună cel puțin ca o notă stridentă pe claviatura modernizării.

Sigur, că fiecare dintre cei reprezentați în comisia amintită urmărește anumite exigențe care pot sau nu să se regăsească în calitățile noului produs. De multe ori sînt nepotriviri între mostra prezentată și formele documentației ,toate reclamînd timp pentru repunerea lor pe baze reale. În condiții ideale însă, unei motivații corecte a noului produs îi urmează ca standardul prezentat (descrierea amănunțită a calităților fizico-chimice) odată înregistrat să devină lege și, după obținerea ordinului de preț, se poate intra, prin realizarea contractelor cu comerțul, în producție, într-un timp ce poate fi redus la cîteva luni. Deci, ține să ne precizeze directorul tehnic al trustului, toate fazele premergătoare obținerii prețului și a intrării în fabricația de serie nu pot fi considerate decît propuneri de realizare a unui nou sortiment.

Fabricile spun una, iar trustul, alta

Aflăm totodată că instrucțiunea, invocată în numărul nostru trecut de Mircea Călin de la I.P.I.L.F. Oltenița, este o formulă în care urmează să se încadreze, în funcție de condițiile specifice, practica realizării standardului, singurul care face legea după care se produce. Atunci cum rămîne cu afirmația tovarășului director Kutnik, consemnată tot în revista noastră de săptămîna trecută, după care „unitatea nu poate hotărî ce și cum să producă"? Unitatea trebuie, conform legii, să producă standardul înregistrat iar în alegerea celor mai bune căi spre a-l atinge, instrucțiunile sînt doar un îndrumar ce lasă loc inițiativelor proprii, aplicării tehnologiilor și modalităților de fabricație de care întreprinderea dispune la un moment dat.

Noi credem că problemele care privesc trustul, probleme reale nu presupuse, la rezolvarea cărora ar trebui să-și aducă o contribuție mai importantă și alte sectoare, sînt legate în special de realizarea cooperării tuturor celor implicați pînă la urmă în obținerea conservelor. Spuneam că trustul se ocupă de aprovizionarea unităților din subordine dar această aprovizionare este una centralizată. Aici se face balanța întregului fond de materie primă dar și a necesarului de produse finite și repartizarea lor pe unități în funcție de capacitatea productivă a fiecăruia. Dar cum nu întotdeauna cerințele coincid cu resursele și motivele acestei neconcordanțe pot fi diverse, între ele multe de ordin obiectiv, orice relație stabilită dincolo de eficiența și inteligența care ar trebui să-i caracterizeze pe toți cei ce răspund de bunul mers al conservelor poate face din colaborare o simplă complezență despre care consumatorul află uneori (și din păcate) chiar la masă.

*

Între Institutul pentru cercetarea, valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor București, subordonat Ministerului Agriculturii, și trustul de a cărui activitate ne-am ocupat în rîndurile de mai sus, subordonat Ministerului Industriei Alimentare, există relații contractuale. Altfel spus, subordonarea institutului nevoilor trustului nu este una formală, ci una realistă, întemeiată pe baze economice. Activitatea sa cu un conținut divers se reflectă direct în aceea a fabricilor de conserve, răspunzînd unei largi problematici. Multe dintre aceste preocupări au vizat contracte ale căror eficacitate practică a determinat un spor al potențialului productiv. „Calitatea produsului finit", ne spune directorul științific al institutului, tovarășul Octavian Burtea, „este adevăratul criteriu de verificare al acestor măsuri". Pentru a completa spusele interlocutorului nostru este prezentă la discuție șefa Laboratorului de cercetare pentru prelucrarea prin industrializare a legumelor și fructelor, tovarășa Stela Băbiceanu, coordonatoare, totodată, a stației pilot a institutului și a laboratoarelor amplasate în unitățile din țară (20 la număr dintre care, specializate pentru conservele de legume și fructe sînt cele de la Oradea, Baia Mare, Tîrgu Mureș, Constanța, Cluj-Napoca, Pitești, Buzău, Focșani și Ploiești. Prin aceste laboratoare institutul exercită un control direct asupra producției. Ele eliberează buletinele de analiză ale produselor finite și tot prin intermediul lor sînt puse la dispoziția fabricilor standardele materiei prime pe care, acestea din urmă, au datoria de a le urmări prin controlul tehnic de calitate. Ni se arată, pentru a ne convinge de temeinicia spuselor de pînă acum, trei dintre lucrările elaborate, tipărite și difuzate de institut : „Conserve sterilizate — colecție de standarde revizuite și reactualizate", 1986; „Legume, fructe proaspete și flori", 1987; „Instrucțiuni tehnologice — conserve de legume", 1987. Respectarea acestor normative de ultimă oră ar asigura fabricilor certitudinea obținerii unor produse de calitate. Și pentru a întări această afirmație institutul mai are un argument. Chiar dacă este implicat în problemele producției fiecărei unități, existența acelei stații pilot din structură este o bază proprie de producție (de loc neglijabilă) ce confruntă în permanență oamenii institutului cu aceleași probleme pe care le are orice altă fabrică. Deci, activitatea institutului nu se rezumă la elaborarea unor instrucțiuni tehnologice în condiții de laborator cu care, mai apoi, producția își bate capul. Care ar fi atunci căile unei mai rapide diversificări a producției în raport cu necesitățile cumpărătorului ? Rezultă din experiența de pînă acum, ne spun interlocutorii nostri, că sectorul de conserve nu este suficient de dotat cu gama de utilaje care să permită o diversificare a producției mai ales sub aspectul prezentării. O colaborare mai strînsă cu industria constructoare de mașini ar putea da rezultatele așteptate. Tot ea ar putea rezolva problema unor instalații de decojit, de curățat, de tăiat, în general pentru efectuarea unor operații de finețe. Dar propuneri mai sînt. Punerea la punct al unui maturometru ar rezolva spre exemplu, parțial e drept, spinoasa problemă a mazării. Ar trebui aduse unele modificări la sitele selectoarelor de mazăre în conformitate cu standardele internaționale dar și avută în vedere o grijă sporită a producătorilor pentru a nu amesteca soiurile zaharoase cu celelalte doar de dragul criteriului tipodimensional. Apoi, varietatea sortimentală (anul acesta sînt în fabricație peste 300 de sortimente de conserve din legume și fructe) nu poate să nu țină cont, pe lîngă limitele tehnice, ce pot fi depășite, de limitele disponibilității cumpărătorului. Aici iese în evidență rolul comerțului care poate face dintr-un produs unul de categorie mare (cu o producție de cîteva sute sau mii de tone) sau unul de categorie mică (pînă la 20 de tone). Specificitatea acestuia nu apare decît la contractare. Cît de importantă ar fi în acest sens obținerea unei reglementări legale ca un lot semnificativ de produse să poată fi testat cu prețuri provizorii ? Ea ar putea influența în mod pozitiv relația dintre producție și comerț făcînd mai ușoară impunerea unor creații noi și ar satisface totodată o cerere pentru care oferta se lasă uneori prea mult așteptată.

După cum observăm însă, opiniile trustului și ale institutului de cercetări nu prea coincid cu cele ale fabricilor, chestiune din care, firește, nu cîștigă nimeni.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

• Sesizări, propuneri, soluții — [illegible] •

■ Un răspuns de mai larg interes cetățenesc primim din partea **Consiliului popular al județului Călărași** : „Urmare scrisorii semnată de Adriana Nenciu și de alți 21 de cetățeni din comuna Căscioarele, prin care se solicită repunerea în circulație a curselor auto pe traseul Oltenița — Greaca, vă comunicăm că din verificările efectuate a rezultat că, datorită lipsei temporare de carburanți Întreprinderea de transporturi auto Călărași a stabilit ca autobuzele care asigurau legătura între Oltenița și Greaca, județul Giurgiu, să circule numai pînă în comuna Căscioarele, comună limitrofă județului Călărași. Reanalizîndu-se însă situația semnalată, s-a dispus reluarea cursei amintite, autobuzul avînd plecarea din orașul Oltenița la ora 7,15, iar din municipiul Giurgiu la 16,30 minute."

■ Relatam, într-unul dintre numerele trecute ale revistei, cazul Anei Tudor din Mioveni, județul Argeș, care ne scria că după ce îi fusese „subtilizat" un libret C.E.C., agenția C.E.C. nr. 3 din Pitești, cu o condamnabilă superficialitate, a eliberat de pe libretul său suma de 2 000 lei... primului venit ! În urma notei apărute, **Sucursala județeană C.E.C. Argeș, ne trimite un răspuns care, în cel mai fericit caz, nu poate stîrni decît ilaritate : „...Persoana care a ridicat suma, a prezentat lucrătorilor de la ghișeul unității C.E.C. libretul și buletinul de identitate (al păgubașei ! — n.n.), iar documentul de restituire a sumei a fost completat cu datele din buletinul de identitate al numitei Ana Tudor** (în mod fraudulos — n.n.) care avea dreptul să facă operațiuni (deci Ana Tudor — niciodecum altcineva !) — din acest libret. Personalul C.E.C., la legitimarea persoanei care a solicitat restituirea sumei de 2 000 lei **nu a putut stabili că aceasta este altă persoană decît cea cu drept de retragere a sumelor din libret** (de parcă ar mai fi fost nevoie și de altceva, în afara confruntării ei cu fotografia din actul de identitate !) Sucursala județeană C.E.C. Argeș i-a făcut cunoscut petentei în termen (deci încă o probă a „conștiinciozității" !) **că în această situație Casa de Economii și Consemnațiuni nu răspunde de sumele restituite din libretele de economii altor persoane decît titularului și împuterniciților acestuia".**

...Un răspuns stupefiant, ilogic, în locul unor măsuri ferme, exemplare, pe care în mod firesc le așteptam ! **Deocamdată** nu vom mai insista, sperînd că se va găsi totuși cineva care să pună ordine și în activitatea Sucursalei județene C.E.C. — Argeș !

■ „În legătură cu scrisoarea nr. 1 065 1987 adresată dumneavoastră de Adrian Pop, medic stomatolog trecut în rezervă din rîndul cadrelor active ale Ministerului Apărării Naționale — se subliniază în adresa primită din partea **Ministerului Sănătății — Direcția coordonare, control, personal, învățămînt** — vă informăm că cererea acestuia de a fi încadrat în municipiul Baia Mare, județul Maramureș, a fost avizată favorabil ; prin dispoziția Ministerului Sănătății nr. 884/1987 A.P. a fost repartizat pe un post corespunzător la Dispensarul policlinic de stomatologie nr. 2 din Baia Mare."

■ Pe stradă, doi oameni — un bărbat și o femeie — se agită făcînd semne către autoturismele care rulează necontenit din ambele sensuri, cerînd sprijin... Mașina lor, aflată „în suferință" are nevoie neapărat de o pompă. De o simplă pompă de umflat cauciucuri. Însă ca un făcut, toți automobiliștii se grăbesc, nimeni nu oprește ; toți, absolut toți, au o mulțime de treburi exact la acea oră a amiezii ! Unii ridică din umeri a neputință — fără a avea măcar curiozitatea de a afla ce doresc cei doi — alții „șterg la milimetru" mașina rămasă în pană, mimînd la adresa lor cuvinte de neînțeles... Minutele trec, se înmulțesc cu zecile... În mașina imobilizată se află un om bolnav. Pe stradă, doi oameni se agită făcînd semne, cerînd sprijin... Taximetristul execută o întoarcere demnă de un maestru și oprește exact în spatele mașinii rămasă în pană. Coboară și — zîmbind de parcă și-ar fi reîntîlnit niște vechi prieteni — se interesează care-i necazul, se apucă de treabă și cînd isprăvește, salută politicos și demarează...

Desigur, întîmplarea nu pare a fi cu nimic extraordinară. **Dar gestul, din păcate singular, al taximetristului aflat la volanul „Daciei" cu nr. 1-B-22531 îndeamnă la adînci reflecții,** printre altele, amintind tuturor participanților la trafic despre o obligație morală — de altfel consemnată și în codul rutier — ce revine fiecăruia atunci cînd hazardul se încăpățînează uneori să frîngă drumul firesc al unora dintre semenii noștri. Să nu uităm : omenia rămîne și un test căruia îi datorăm răspunsuri în fiecare zi, cu orice prilej !

(S-a întîmplat pe un bulevard din Capitală, în ziua de 6 iunie, în jurul orei 13,45).

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale — Arad** : „În vederea soluționării situației profesionale a Marioarei Luca din Arad, str. Traian Grozăvescu nr. 26, s-a luat legătura cu conducerea Întreprinderii „Tricoul Roșu" din localitate, care ne-a comunicat acordul său în legătură cu încadrarea petentei în această unitate."

■ Cu solicitudine față de interesele cetățenilor ne răspunde și **Consiliul popular al municipiului Galați,** căruia i-am încredințat spre rezolvare scrisoarea Cameliei Larion din localitate, cartier Țiglina I, bl. M 1, apart. 78, care solicita un spațiu de locuit corespunzător nevoilor familiei sale. Aflăm astfel că familiei Larion i-a fost repartizat apartamentul 88 situat în blocul E 2 din cartierul Micro 20, pentru care i s-a încheiat contract de închiriere.

■ „După ani mulți de muncă puterile m-au cam lăsat, iar bătrînețea mă apasă tot mai greu. Am 90 de ani, sînt bolnavă, copiii s-au risipit pe la casele lor, iar eu am rămas singură. Vă scriu aceste rînduri, nu cu gîndul de a vă impresiona, ci din dorința de a mă face înțeleasă mai bine de dumneavoastră și de a mă ajuta să mă înțeleagă și alții. Rugămintea mea ar fi aceea ca dumneavoastră să vă interesați și să-mi spuneți dacă în situația mea și la vîrsta mea se poate să mi se anuleze contribuția în bani care mi s-a stabilit" — ne scrie **Maria I. Bivolaru din comuna Godinești, județul Gorj.**

Fără îndoială, reducerea sau sistarea sumelor stabilite drept contribuție bănească sînt de competența consiliilor populare, care, de la caz la caz se pot pronunța în acest sens. În privința Mariei Bivolaru, însă, credem că mai mult discernămînt ar fi fost necesar.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale — Suceava** : „Referitor la scrisoarea semnată de Vasile Hostiuc din comuna Ipotești, care solicită sprijin în vederea încadrării sale în muncă, vă facem cunoscut că V.H., în vîrstă de 24 de ani, absolvent al cursurilor de calificare în meseria de operator, a fost repartizat, în data de 19 mai a.c., la Trustul antreprize construcții-montaj Suceava."

■ **Un răspuns prompt, primit din partea Procuraturii municipiului București** : „Urmare articolului intitulat „Un caz..." apărut în numărul 21, din 22 mai 1987, al revistei dumneavoastră la rubrica SCRISOARE COMENTATĂ, vă facem cunoscut că verificările efectuate au evidențiat că aspectele sesizate de cetățeanul Rus Gavrilă din București, Șos. Giurgiului nr. 131, bl. 1, sc. 6, et. 7, apart. 218, corespund adevărului, astfel că prin rezoluția din 26 mai 1987 s-a dispus infirmarea soluției adoptată în cauză și continuarea cercetărilor de către un procuror din cadrul Procuraturii locale a Sectorului 4 București. Cercetările sînt supravegheate de Procuratura Municipiului București, fiind luate măsurile necesare pentru stabilirea adevărului și soluționarea operativă a cauzei".

■ **„Asociația locatarilor blocului N 13, situat pe str. Ghirlandei nr. 1 A, Sect. 6,** vă adresează rugămintea de a insera în coloanele paginii „Flacăra la dispoziția dumneavoastră" și o problemă căreia încă nu i s-a aflat rezolvarea de aproape... 5 ani ! Așadar, prin adresa nr. 1/12 februarie 1982, înregistrată sub nr. 59/12 februarie, același an, la Întreprinderea de construcții și prefabricate din beton București — executantul blocului în care locuim — am solicitat efectuarea remedierilor ce trebuiau executate în perioada de garanție. Drept răspuns, **printr-o notă oficială,** la data de 5 octombrie 1982 **I.C.R.A.L. Giulești ne înștiința că, dacă vom semna anticipat procesul verbal de recepție finală dorit de constructor, I.C.R.A.L.-ul va executa remedierile pînă la data de 1 iunie 1983.** Deși soluția propusă părea cam ciudată, am acceptat cu gîndul că proprietarul blocului — I.C.R.A.L.-ul — desigur, este direct interesat ca lucrările să fie terminate. De atunci, după un schimb de... 16 adrese, după audiențe și telefoane, I.C.R.A.L. Giulești continuă însă să stabilească... noi termene de execuție ! ?"

N.R. — Desigur, nimeni de la amintitul I.C.R.A.L. nu poate justifica — apelînd la motive obiective — situația la care s-a ajuns. Un plus de solicitudine față de interesele oamenilor, o mai bună organizare a activității, și nu în ultimul rînd eliminarea tarelor birocrației ar fi fost suficiente pentru ca lucrurile să se desfășoare firesc. Altfel...

■ **Uniunea Generală a Sindicatelor din România — Consiliul Central** : „În legătură cu aspectele negative semnalate de un grup de oameni ai muncii de la Întreprinderea de mașini grele București, referitoare la calitatea serviciilor oferite de cantina întreprinderii, vă informăm : pentru cercetarea problemelor sesizate s-a constituit un colectiv al Consiliului Central al U.G.S.R., care împreună cu factorii implicați în buna desfășurare a activității cantinei au analizat abaterile semnalate, constatînd unele neajunsuri cu privire la modul de servire și — uneori — referitoare la monotonia meniurilor. În scopul remedierii acestora, Consiliul Oamenilor Muncii și Comitetul sindicatului au luat măsuri ca împreună cu Direcția Comercială să îmbunătățească aprovizionarea cantinei în vederea alcătuirii unor meniuri diversificate. De asemenea, planul de măsuri stabilit mai prevede dezvoltarea gospodăriei-anexă a întreprinderii, mobilizarea cadrelor medicale și a comitetului de cantină, întărirea ordinii, disciplinei și răspunderii în muncă a personalului cantinei, pentru îmbunătățirea întregii activități".

■ **D.P.M.O.S. București** : „Referitor la scrisoarea adresată dumneavoastră de Ion Marin din București, str. Cetatea Poenari nr. 47, Sect. 4, prin care acesta solicită sprijin în vederea încadrării, vă facem cunoscut că petentul, în vîrstă de 32 ani, de profesie subinginer, specialitatea instalații, a fost repartizat la Întreprinderea „Energoutilaj" pe un post corespunzător pregătirii sale".

■ **Consiliul popular al municipiului Bacău** ne informează în legătură cu modul de soluționare a scrisorii semnată de un grup de locuitori ai cartierului Mioriței din Bacău, prin care aceștia sesizau absența, în unele perioade de timp, a apei calde menajere : datorită presiunii scăzute a apei reci și a numărului mare de apartamente deservite de centrala termică nr. 2 Bacovia, apa caldă menajeră ajunge la etajele superioare cu intermitențe, mai ales în orele de consum maxim. La această situație s-a ajuns și datorită faptului că pompele de amplificare a presiunii apei nu au fost folosite în mod judicios. În urma măsurilor stabilite, Exploatarea de Gospodărie Comunală a întocmit și înaintat documentația privind executarea unor lucrări de îmbunătățire a funcționării centralei termice nr. 2, lucrări care constau în montarea a două aparate de contracurent și în plus, a unei pompe de amplificare.

■ **Consiliul popular al județului Cluj** : „Urmare scrisorii adresată de **Ioana Legian,** domiciliată în Cluj-Napoca, strada Brăila nr. 10, blocul G 1, scara 1, apartamentul 13, prin care solicită sprijin în a se încadra în muncă, vă comunicăm : numita are vîrsta de 23 ani, este căsătorită, este absolventă a școlii profesionale, calificată în meseria de bucătar-cofetar. A lucrat la Întreprinderea comercială de stat pentru alimentație publică în perioada sezonului de vară, însă nu a putut fi definitivată din lipsă de locuri vacante, unitatea fiind nevoită a reduce o parte din personalul existent. În anul 1986 i s-a oferit posibilitatea de a se încadra ca ospătar, însă a refuzat. În data de 1.04.1987, numita a fost repartizată la I.C.S.A.P. ca bucătar, precizîndu-ne că i s-a avizat încadrarea de către conducerea unității".

■ La închiderea ediției, iată, întîmplarea a făcut să aflăm — din scrisoarea **Mariei Crețu din Constanța, B-dul. Tomis nr. 287, bl. T 12, et. 5, apart. 109** — despre peripliul unui alt libret C.E.C., ajuns, din păcate, pe mîini nu tocmai bune : „Din iulie, anul trecut, mă străduiesc să aflu rezolvarea unei probleme care ar pune pe gînduri orice om de bună credință, dar, se pare că nesansa mă urmărește... Așadar, în decursul anilor, muncind, am reușit să economisesc suma de 24 500 lei, bani pe care i-am depus pe un carnet C.E.C. cu numărul 16-1-262089. Toate bune pînă într-o zi, cînd în timpul unei aglomerații carnetul a trecut din poseta mea în posesia unei persoane cu... „dexteritate de mînă" ! Imediat am anunțat unitatea C.E.C. emitentă. După exact... două luni am fost chemată la Sucursala C.E.C. Constanța și spre surprinderea mea, am fost îndrumată să... prind hoțul, iar apoi voi intra în posesia banilor ! De atunci tot insist, fac demersuri pretutindeni, iar singura noutate este aceea **că din libretul amintit, pentru că soldul nu a fost blocat, au fost eliberate de... 7 (șapte) ori diverse sume ! Astfel, Filiala C.E.C. a Sectorului 3 din Capitală a „restituit" de două ori cîte 3 000 lei, agențiile C.E.C. din stațiunile Venus și Saturn cîte 1 500 și respectiv, 3 000 lei, Oficiul P.T.T.R. Constanța-Gară cîte 1 000 lei de două ori, iar agenția C.E.C. din Eforie Nord... 5 000 lei ! În total — 17 500 lei plătiți cu ușurință, fără ca cineva să ceară unității emitente confirmarea soldului !** V-am scris toate acestea, cu speranța că...".

Desigur, orice comentariu pare a fi de prisos. Cu atît mai mult cu cît încălcările grosolane ale atribuțiunilor de serviciu săvîrșite de lucrătorii unităților amintite sînt reliefate atît de pregnant prin fapte. Ne-am îngăduit, totuși, o sugestie : pentru ca asemenea situații incredibile să nu se mai repete, ce-ar fi ca, în afara unor binemeritate sancțiuni, respectivii lucrători care au operat restituirile să suporte fiecare și sumele „donate" ilegal ? Nu de alta, dar pe viitor ar fi mai puțin generoși cu... banii altora !

■ **Nota redacției** — Pentru a veni în mod cît mai operativ în sprijinul tuturor acelora care ni se adresează, și mai ales pentru a reaminti unor instituții și foruri — cărora, firește, ne adresăm în vederea soluționării cererilor cetățenilor — obligațiile ce le revin privind termenul de răspuns stabilit prin lege, ne-am propus ca începînd cu numărul viitor să publicăm, în cadrul unei casete, o listă a... „întîrzîaților". Ne exprimăm totuși speranța că nu va fi necesar ca această casetă să devină o permanență !

Pagină realizată de CONSTANTIN BALACCIU ■

Poșta redacției

Lascu Neacșa — com. Movila Miresei (Brăila) : Aveți dreptul la pensie dacă cel puțin 10 ani ați îndeplinit numărul minim de norme stabilit de adunarea generală. Ca pensionară C.A.P., beneficiați de lot în folosință. ● **Plăpană Smaranda** — satul Vinețișu, com. Neholu (Buzău) : Trebuie să acceptați locul oferit în zona construibilă a satului. ● **Vasile V.** — Făgăraș : Cînd C.A.P.-ul, a cărei pensionară a fost soacra dv. va depune contribuția restantă pe 1986, D.P.M.O.S. a județului Sibiu are obligația să achite sumele neîncasate în lunile anterioare decesului. ● **Dragomir Ștefan** — com. Valea Dragului (Giurgiu) : Dacă după amnistiere nu ați încheiat un contract de muncă cu întreprinderea, aceasta nu putea să vă plătească concediul medical. ● **Bundan Aneta** — București : Iată, cu o întîrziere de 6 luni, am primit vestea că dorința firească a familiei dv. a fost înțeleasă. ● **Clupercă Mihai** — com. Borlești (Neamț), **Udrescu Teodora** — București : Problema dv. poate fi soluționată numai dacă vă prezentați la Oficiul forței de muncă, unde ați fost invitați. ● **Luscă Aurelia** — București : Tot vorbind de legalitate, ați uitat în cele 6 pagini ale scrisorii să vă întrebați dacă dv. ați procedat legal cu libretele C.E.C. neînregistrate. Credem că unitatea s-a gîndit mai mult decît dv. la cei doi copii, amînînd desfacerea contractului de muncă pînă la definitivarea dosarului penal. ● **Onică Floarea** — București : Deoarece pentru lucrările de construcție amintite nu ați avut autorizație de la consiliul popular, nu vi se pot acorda despăgubiri. ● **Mindroiu Vasile** — Pașcani : Aveți dreptul, conform Statutului C.A.P., să folosiți 15 ari de teren situat în str. Culturii 19. ● **Gaiță Elena** — Drobeta-Tr. Severin : Tatăl copiilor, Țăruș Ion, s-a angajat în fața comitetului oamenilor muncii din întreprindere să trimită sumele datorate copiilor. Dar vă sfătuim să solicitați la unitatea unde munciți întocmirea dosarului pentru a primi dv. alocația de stat, în baza hotărîrii judecătorești de încredințare a minorilor. ● **Ursu Ioan** — satul Munar, com. Secuișigiu (Arad) : S-a examinat încă o dată dosarul. Procuratura Generală concluzionînd din nou că nefericitul accident s-a produs din vina exclusivă a copilului, care a încercat să traverseze în fugă, prin loc nepermis și fără să se asigure. ● **Ignat Constantin** — Timișoara : Radierea din contract solicitată a fost operată, fără să fie modificat cuantumul chiriei. ● **Dobre I. Marin** — Tîrgoviște : Pentru anul în curs, sînteți al doilea pe lista de priorități pentru apartament cu 3 camere. ● **Sănduleșcu Tudor** — Brașov : Din ultima recalculare, rezultă că aveți de ridicat 31 lei de la Sucursala C.E.C. Brașov. Dacă mai, aveți nelămuriri în legătură cu creditul și dobînda, vă puteți prezenta la Centrala C.E.C. din București, Calea Victoriei nr. 13, etaj 1. ● **Aurică Aneta** — com. Frecăței (Tulcea) : 1) Conform art. 5 din Statutul C.A.P., terenurile dobîndite prin moștenire de către membrii C.A.P. trec în proprietatea cooperativei. 2) Dacă dețineți teren agricol, aveți obligația să contractați animale, păsări și alte produse.

REGHINA VĂRVICI ■

● **„Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.**

flacăra
PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Desene pe asfalt

La o oglindă

Pentru puține clipe îmi gravez „desenele pe asfalt", prin excepție, pe apă.

Din pricina Dimboviței. Mă trag din oameni ce-au viețuit (unii și acum) foarte aproape de izvoarele Dimboviței.

Ajuns după refugiu, în 1944 într-un asemenea loc fericit, copil fiind mă uimeam de firavul crin de apă căreia i se spunea, spre deplina mea consternare tot Dimbovița, ca riului de acasă ce-mi părea aproape un fluviu...

Prin ani am înțeles că Dimbovița irigă întreaga istorie a Bucureștiului, că ea a fost cerneală în călimările purtate la brîu de falnicul Ienăchiță Văcărescul, răsfrîngerea de bucurii și dezastre. Un cîntec o credea dulce, alt cîntec o cîntă, fiind apele ei amestecate în răstimpuri de sîngele vărsat al haiducilor răpuși.

Vom fi fost noi „Parisul Orientului", mic Paris, Paris de buzunar (în mahalaua mea, a Oborului lui Heliade Dintre vii — interpretați după poftă aceste cuvinte ! — nu se cunoșteau aceste minuni în stare să ne impăuneze dar, a cerț, Dimboviță, nu putea fi niciicum Sena).

Și credeam că voi îmbătrîni de-a binelea pînă să mă umplu de adevărata față a Dîmboviței mele cînd, iată, destinul i-a fost schimbat. Un ambițios proiect edilitar împlinit într-un timp atît de scurt, încît lucrarea ține mai mult de miracol ne aduce sub ochi o altă Dimboviță, cu oglinzi la care nici n-am visat.

Poduri ?

Vechile poduri sub care vegetații absurde spărgeau smîrcurile, podurile boemei și ale „calicilor", au fost și ele înlocuite. Noile poduri nu sînt monumentale cu orice preț, ele sînt concepute cu funcționalitate dar și cu o fericită cumințenie, sînt, de se poate spune așa, blînde, cu linii dulci asemeni Dimboviței dulci ; excesul de podoabe le-ar fi făcut anacronice.

Există acum în București un riu cu aparența unui fluviu și un lac de acumulare ce ne amintește de Marea, aici în plin cîmp potopit de arșițele verii.

Mulțumire edililor ce n-au precupețit nimic pentru ca Dimbovița să devină o podoabă a orașului, dar, mai ales, mulțumire constructorilor trudind sub vipie și sub ger (să nu-i uităm pe ostași), mulțumire arhitecților, zidarilor, mărmurarilor, pietrarilor, meșteșugarilor fierului !

Am scris cîndva că Dimbovița e un fel de slugă umilă ce spală picioarele bătrînei cetăți după un obicei oriental ori balcanic (deși eu nu încetez să mă cred locuitor al unei țări carpatice, spiritul meu îl știu carpatic) și cred că nu greșeam.

Slujbe de taină mai are Dimbovița și acum numai că ele sînt ascunse vederii de un scut de beton ce lasă privirii doar irizările apei curate, tinere.

Nuferii ?

Vor fi și ei. Le va fi ușor să se prăsească iar pescărușii care ne-au cercetat în cîteva primăveri trecute vor reveni și vor întîrzia mai mult printre noi. Peste noi.

O reverență Dimboviței noastre !

Un semn, încă unul al speranței în mai-binele obștii.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Artistul — conștiință a epocii

VIOREL MĂRGINEAN:

„Vom picta clipa frumoasă prin care trecem"

— Ne-am întîlnit, stimate Viorel Mărginean, de cîteva ori pentru a realiza acest interviu. Am încercat de fiecare dată să începem prin a vorbi despre pictorul Viorel Mărginean. N-ați zis nu, dar de fiecare dată ați scos un măldăr de hîrtii cu tabele, situații statistice, dări de seamă, documente privind viața Uniunii Artiștilor Plastici din țara noastră, uniune al cărei vicepreședinte sînteți. Chiar nu vreți să vorbiți și despre pictorul Viorel Mărginean ?

— Să vorbești despre tine e un lucru dificil. Poți greși în ambele sensuri. Ori spui prea mult, ori prea puțin. Bănuiesc că v-ar interesa cîte ceva despre activitatea mea expozițională. Ei bine, peste cîteva zile voi deschide o expoziție la Botoșani.

— De ce tocmai la Botoșani ?

— Tocmai la Botoșani — deși cuvîntul tocmai nu-mi prea place — pentru că arta este prelungirea firească a ființei noastre la ea acasă — pentru că în aceste zile este pe cale să înceapă la Botoșani o foarte largă suită de manifestări artistice. Am fost invitat să particip, mai ales că în aceeași perioadă va avea loc și un foarte interesant spectacol, un recital poetic susținut de actrița Adam Erszebet, de la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, intitulat **De ce nu-mi vii**, deci un recital pe versurile marelui nostru poet Mihai Eminescu, un spectacol la care am și eu o modestă contribuție, semnînd scenografia. Am fost invitat, deci, și, după cum se va vedea, am răspuns cu plăcere.

— După cîte știu, ultima dumneavoastră mare ieșire în fața iubitorului de artă din București a avut loc, dacă nu mă înșel, în 1983, cînd ați expus la Sala Dalles.

— Nu vă înșelați deloc. Am mai participat la diverse alte manifestări de grup, dar aceea a fost una din expozițiile mele de referință. De-altfel, multe din lucrările pe care le voi expune la Botoșani au făcut parte din acea expoziție. Și ar mai fi ceva de spus. Este vorba, în fapt, de un nucleu de lucrări, un nucleu la care am adăugat mereu alte și alte piese, cu care am făcut o serie de expoziții la Alba Iulia, de exemplu, unde am inaugurat astfel Galeriile de Artă, recent deschise în acest județ al cărui iubitor fiu mă socotesc că sînt, sau la Cluj-Napoca, unde am absolvit liceul de artă plastică și unde, nu-i așa, am mulți, foarte mulți prieteni, apoi la Tîrgu Mureș, unde am fost insistent solicitat să expun, sau la Timișoara.

— Este vorba, după cîte înțeleg, de o expoziție itinerantă...

— Chiar așa o și numim noi, la Uniune, unde am hotărît să reluăm o mai veche și, credem noi, foarte bună practică, aceea de a alcătui cît mai multe expoziții itinerante, oferindu-le astfel iubitorilor de artă din toată țara, nu numai celor din București, prilejul de-a cunoaște mai îndeaproape fenomenul atît de complex al artelor plastice contemporane. Și, ca să vă faceți o idee asupra modului în care sînt așteptate și receptate aceste expoziții itinerante vă voi recita doar faptul că la vernisajul din Tîrgu Mureș, spațiul destul de mare al Galeriilor de Artă s-a dovedit a fi neîncăpător. Mai mult decît atît, la o oră în care, la București, se disputa un meci de tenis în care juca Ilie Năstase, s-a anunțat că vernisajul va fi urmat de un recital de pian și de un film de 10 minute despre pictura mea, film în care am avut bucuria ca arta mea să fie comentată de Nichita Stănescu. Ei bine, în sala în care au avut loc concertul și filmul toate, dar absolut toate locurile au fost ocupate. Acestea fiind zise, noi credem că arta are numai și numai de cîștigat prin organizarea și susținerea și pe mai departe a acestor expoziții itinerante. Iar pentru ca dialogul să fie cît mai complet, atît pentru pictori, critici și iubitori ai artei, am organizat și vom organiza, la București și în țară, numeroase expoziții ale tuturor filialelor noastre. Fără această permanență și cît mai vie cunoaștere, fără acest cît mai larg dialog, riscăm să ne îndepărtăm unii de alții, riscăm să nu avem o cît mai exactă scară a valorilor. Dar nu aș vrea să se creadă că, prin aceste expoziții itinerante, personale sau colective, am descoperit, peste noapte, oul lui Columb. Au avut și au loc în viața Uniunii numeroase evenimente, cum ar fi expozițiile omagiale, republicane, expozițiile tematice, expozițiile bienale sau trienale, apoi tabe-

(Continuare în pag. 15)

VICTOR NIȚA ■

Două spectacole de actualitate pe scena „Național"-ului bucureștean

Fotografii de **PAUL AGARICI** ■

Cezara Dafinescu și Eugen Cristea în CAMPIONUL de Ioan Gărmacea ● Adela Mărculescu în Un anotimp fără nume de Sorana Coroamă-Stanca (O relatare despre aceste spectacole în pagina 10)

În acest număr mai puteți citi :

O cronică literară la volumul „Pe drumuri depărtate" de N. Iorga
Pagina 11

Atelier literar
Pagina 15

Consemnări

Iunie, starea de grație a teilor

Îi privim în măreția lor floră și ne hipnotizează.

Arborii cu ochii de chihlimbar, stîrnesc în noi melancolii aromitoare, strecoară în suflete amărgrea că am putea veșnici. Pentru o clipă măcar, acceptînd că nemurirea nu e numai starea de infinit, ci și puterea de simțire a inimii, forța de cuprindere a gîndului.

Dintre toți arborii de pe pămînt, teii dezmiardă cel mai frumos.

Poate fiindcă destinul acestui arbore e de esență tragică, e pentru a se împărți, a se dărui : în fiecare an rupem din ei floarea viselor, să devenim mai buni și mai frumoși. Copii exaltați de tăria mirezmelor întind mîini fragede spre ramuri și dintrodată se simt culegători de stele. Cei maturi, mai clătinați printre ale vieții valuri, subordonează aceleași gesturi unui scop mai discret : adună floarea miraculelor să-și mai astîmpere insomniile provocate de ani, de nedezlegate întrebări.

Acum, în nopțile de iunie, ferestrele caselor se deschid larg, să încapă în somnul nostru, tulburat de caniculă, elixirul liniștitor al teilor.

În cosmos miroase a flori de tei.

Întîrziind pe ramura mistui-

(Continuare în pag. 15)

N. GRIGORE MARAȘANU ■

Vitrina artelor

Drame paralele

Cu premiera **Campionul** de Ioan Gârmacea, Naționalul bucureștean ne propune un text de actualitate — fapt întotdeauna demn de interes — și ne anunță totodată, prin programul de sală, un debut în dramaturgie — gest, din nou, meritoriu, dar în cazul de față nu chiar exact, Ioan Gârmacea figurînd, în urmă cu vreo 10 ani pe afișul Teatrului „Ion Creangă", ca autor al piesei **13 + 1 sau O istorie cu Harap Alb.**

Cu piesa **Campionul** de Ioan Gârmacea, Naționalul bucureștean ne propune un text de actualitate — fapt totdeauna demn de interes — și totodată — gest, din nou, meritoriu — un debut în dramaturgie.

Piesă „de cuplu" (deși distribuția cuprinde trei personaje), **Campionul** pornește de la o situație banal-derizorie: o idilă de o noapte, fără sentimente și aproape fără prezentări prealabile între cei doi parteneri. Poveste oarecare, adăpostită de o cameră de hotel la fel de oarecare, lăsînd în urma ei doar sticle goale (e drept, de șampanie) și scrumiere încărcate cu mucuri de țigări (e drept, străine). Schema binecunoscută se dovedește însă doar o aparență, o cursă pe care și-o întind reciproc eroii, pavăza după care încearcă să-și ascundă temeri, slăbiciuni, remușcări, reproșuri, dar și gînduri curate, speranțe, sentimente profunde.

Dramaturgic, drumul spre revelarea adevărului rătăcește însă, uneori, pe cărări false, mai face și ocoluri ce li întorc, pentru un moment, în punctul de plecare. Chiar cu unele pierderi de ritm, drumul ajunge totuși unde și-a propus și, desigur, acesta este esențialul. Judecînd după piesa de debut, autorul are în mod cert simțul replicii de teatru, talentul definirii unor personaje, dar în mai mică măsură (încă) știința construcției dramatice. Un defect „de cronală" pe care montarea semnată de Mihai Manolescu reușește să-l atenueze însă, iar în multe momente chiar să-l facă neobservat.

Un merit însemnat revine, de asemenea, interpretării. Dezvăluit treptat, cu finețe a nuanțelor și siguranță în plasarea accentelor dramatice, Campionul lui Costel Constantin se alcătuiește scenic dintr-un permanent joc de lumini și umbre. Personajul este dominat de tristețe și teamă, dar acestea iau mereu alt chip, au altă încărcătură, conduc la altă reacție. Teama explodează în violență ori se ascunde înfiorată doar în priviri, naște agresivitate sau cere compasiune, incită la acțiune sau paralizează gestul ori gîndul; tristețea e disperare sau doar neliniște, e dură, colțuroasă ori insinuantă ca aerul viciat. Un rol bun realizează în acest spectacol și Cezara Dafinescu. Replicile eroinei nu pornesc de la nivelul buzelor ci se ivesc din frămîntare lăuntrică, desele schimbări de atitudine traduc dorința și îngrijorarea de a afla adevărul. Un personaj schițat cu real simț al umorului (și la fel de real simț al măsurii), cu precizie a observației se datorează lui Eugen Cristea.

★

O arie apropiată de preocupări întîlnim și în **Un anotimp fără nume** de Sorana Coroamă-Stanca, ultima premieră a Naționalului. Ne referim, desigur, nu la faptul că eroina piesei este tot o fostă campioană, glorie a sportului, ci la încercarea de a fixa o „clipă a adevărului", un punct de răscruce în existența personajelor. Asistăm și aici la o zi (o noapte) a dezvăluirilor, la limpeziri și confruntări de atitudini, la evaluări și autoevaluări. Surprinderea unor asemenea ipostaze reprezintă de obicei un bun punct de pornire pentru construirea situațiilor dramatice, dar în cazul de față tocmai supralicitarea, abuzul de introspecție, conduc la o scădere a tensiunii, la senzația de drame făcute iar nu născute.

Senzația de construcție caleidoscopică în care culori și contururi se alătură fără a compune o nouă realitate cromatică, o nouă formă, unitară, este preluată și de spectacolul Sandei Manu (regie și scenografie). Putem vorbi despre momente reușite sau nu, despre scene mai mult sau mai puțin pregnante, dar ele rămîn o succesiune și nu o înlănțuire, dispersînd atenția în loc s-o focalizeze.

Aceeași tendință spre imaginea fragmentată, parțială (sau parțial luminată) o regăsim și în evoluțiile actoricești. La eroina principală, interpretată de Adela Mărculescu, percepem și noi, ca și personajele ce o înconjoară (nedreptățind-o, odată cu ele) mai curînd trăsăturile exterioare — tenacitate, ambiție, o anume uscăciune afectivă — decît capacitatea și nevoia de tandrețe, cumpăna sufletească în care se află. În ceea ce privește rolul încredințat lui Traian Stănescu accentul cade, dimpotrivă, pe revelarea fizionomiei reale a personajului, căruia îi descoperim, poate prea devreme, de sub masca fragilă a nonșalantei siguranțe de sine, fiorul neliniștii, bogăția trăirilor, autenticitatea sentimentelor. O creație solidă, echilibrată, o „idee scenică rotundă", pe o partitură și ea mai decisă, mai închegată, se datorează lui Victor Moldovan.

Distribuția piesei alătură numeroși eroi tineri, adolescenți chiar, astfel încît și spectacolul cuprinde mai mulți studenți-actori decît actori ai Naționalului. Sînt examene practice trecute „cu notă mare" și ne gîndim în primul rînd la Tatiana Constantin, probînd forță de expresie, dar și suplețe, diversitate a mijloacelor interpretative. Ne gîndim, de asemenea, la Emilia Popescu, autoarea unei evoluții scenice convingătoare, construită pe un filon de emoție bine controlat, dar și la Mircea Anca, al cărui personaj are sinceritate și căldură.

CRISTINA DUMITRESCU ■

Roz bombon și mere acre

... sau cum a ajuns Chirița **Cucoană** mare. Musicalul regizorului Mircea Drăgan (după un scenariu de Draga Olteanu-Matei) intitulat **Cucoana Chiriță** e o parodie balansînd în echilibru aproape acrobatic între culoarea locală (evident, roz bombon) și gustul strepezit al satirei (respectiv, „ca de mere acre").

Asistăm așadar, în refrene și „parlando"-uri de operetă, la cunoscutele întîmplări ale Chiriței Birzoaie, în fericitul timp al isprăvnicirii sale. Chirița (Draga Olteanu-Matei) se-ntoarnă de la Paris cu rochii ocupînd minimum un hectar, ca să fie de bonton, cu două fețe înzulufate (Bianca Ionescu și Cezara Dafinescu) plus o Luluță — nepoată (Monica Rusu), visătoare și pătimașă de vreme ce trage mițele de coadă, cu musiu Șarlă (Ștefan Tapalagă) și Guliță cel tînt (Lică Gherghilescu), într-un cuvînt, cu cățel și cu purcel. Și iată cum două lumi, socotite pînă atunci ca aflătoare la distanțe astronomice una de cealaltă — Parisul, cu blanmajalele și bulioanele lui și Birzoienii, cu sarmale și șuncă, poale-n brîu și anterie, cu borșuri și curechi — își dau mîna. Un duel plin de haz încrucișează spadele celor doua „tradiții": Barabulă (Jean Constantin), bucătarul casei, învață repede „isfrănțuzăște", cu negricioasa lui predispoziție muzicală; boier Birzoi (Dem Rădulescu) îmbracă „afurisite" haine nemțăști, semănînd chiar lui Alexandru-Machedon-călare-pe Ducipal; vizitiul (Dionisie Vitcu) se face logofăt isprăvnicesc; Chirițoaia ia lecții de înot în costum de marinar; cumnată-sa (Ileana Stana Ionescu), de călărie; duducile, naive și pastelate, trag îndărăt, cu ochii la impiedicații de Brustur și Cociurlă (un amuzant cuplu interpretat de... Dorin Anastasiu și Costel Constantiniu); Luluța complotează cu Leonaș (Adrian Păduraru) în singurul cuplu salvat de „vitrionul" satirei, în vreme ce „Gulițza" calcă sîrguincios în toate strîchinile prostiei sale care a înfruntat veacurile (veacul, ce-i drept !).

Filmul are fast, neprecupețind imaginația scenografilor (decoruri Vasile Rotaru, costume Ileana Oroveanu). Un fast, sperăm, ironic și el, întrucît podelele cu mozaic în lemn duduie de „perinițe", iar blanmajălele se scurg prin bărbile boierilor de modă veche. Ifosele de casă mare sînt însă atît de apăsate, încît ajung... aproape să convingă. Din acest punct, **Coana Chiriță**, Birzoaia lui Alecsandri, face loc **Cucoanei Chiriță** ot Buftea.

Dar ce să-i faci ? La urma urmei, distribuția colaborează cu entuziasm numărînd, aproape cu fiecare rol, actori excelenți, cu experiență. „Voluptățile" imaginii semnate de Ion Marinescu adaugă, la rîndul lor, alte straturi de frișcă dulce și pufoasă, în ritm de „hop, hop, hop, la galop". Muzica (George Grigoriu) și montajul (Adriana Ionescu) evoluează într-un duet palpitant, dar neostenitor, pentru că drumul de aur al Chirițoaiei duce de acum la Iași, unde va „să prinză gineri" de soi pentru Aristița și Calipsița. Despre toate acestea însă — ne lasă să înțelegem finalul filmului — vom afla într-un alt episod.

TANIA RADU ■

Frumoasa cumințenie

Este nevoie, orice s-ar spune, de mult curaj și tărie de caracter pentru a fi cuminte într-un domeniu atît de mult supus inoirilor de tot felul, adică și mai bune și mai rele, cum este cel al picturii. La a doua expoziție a sa în București (prima a avut loc în 1983, în sala Tudor Arghezi, și a fost comentată mai mult decît favorabil) **Elisabeta Dorobăț**, confirmă, o dată în plus, că se poate face pictură de calitate, de autentică trăire artistică și prin racordarea demersului pictural la o excelentă lecție de culoare și lumină, de sensibilitate și inefabil, semnată de-a lungul timpului de o seamă de artiști: Luchian, Petrașcu, Tonitza, Ghiață, Ciucurencu și mulți alții încă. Este vorba, în fapt, de lecția naturii statice cu flori, temă dominantă în expoziția pe care Elisabeta Dorobăț, artist plastic din Craiova, a deschis-o recent în sala de expoziții a Institutului român pentru relații culturale cu străinătatea, o lecție pe care artista o interpretează cu deliberată, binevenită și frumoasă cumințenie, mizînd pe un total rafinament cromatic de-aleasă poezie. În fond, dacă artista și-ar fi propus doar o încercare a propriilor ei puteri, am fi fost martorii unui experiment oarecare, dar, situîndu-se într-un viu și plenar dialog cu paleta unor mari maeștri ai picturii române, Elisabeta Dorobăț a năzuit și a reușit mult mai mult. Naturile sale, deși limitate compozițional (flori, cărți și, în general un fundal alcătuit dintr-un spătar de scaun, sau un raft de bibliotecă, peste care cade blind, ca o adiere de vis, o eșarfă albă, aproape imaterială), instaurează o atmosferă caldă, parcă de-aduceri aminte, o solitudine elegiacă, un început de confesiune domoală, ca o tînguire catifelată de violoncel. Principalele elemente cu care lucrează în acest registru sînt, firește, lumina și culoarea, tușele, cînd ferme, cînd estompate, dar li se adaugă acestora o poezie plastică de cea mai bună calitate, o intensă trăire a clipei în miezul căreia palpită, vital, frumosul și adevărul contopite într-un tot unitar. Elisabeta Dorobăț este, fără doar și poate, o artistă în adevăratul sens al cuvîntului și sînt toate premizele ca pictura sa să cunoască și pe mai departe numeroase împliniri pe acest drum care, iată, ne arată limpede și clar că lecția înaintașilor, atunci cînd este bine însușită, dintr-o foarte curată și autentică pornire interioară, poate dezvălui noi frumuseți, noi înțelesuri.

VICTOR NIȚĂ ■

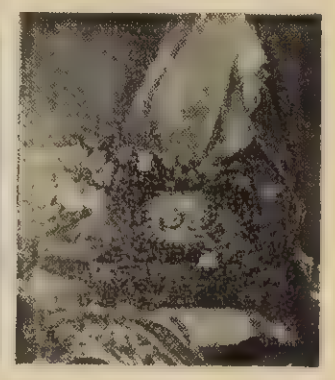

CAP LIMPEDE

● Bucureștenilor care au umplut duminică seara Grădina Boema, cu dorința de a petrece o seară plăcută, le-au fost întrecute așteptările, trupa secției de estradă a Teatrului muzical „N. Leonard" din Galați onorîndu-și promisiunile înscrise pe afișul ultimei premiere pe care au prezentat-o acasă, apoi la Birlad, Vaslui, Iași, Suceava, Botoșani, Brașov, Tg. Mureș, Cluj-Napoca, Alba Iulia. Spectacolul scris de Gheorghe Mihalache și Nicolae Frunzetti a fost dens, cuprinzînd toate ale genului — muzică, dans, cuplete —, alert, fără momente de scădere a ritmului (poate doar pe unele melodii din microrecitalurile ultimei părți s-a simțit lipsa baletului), colorat și strălucitor. Soliștii Lidia Moldoveanu, Georgeta Ignat, Emilia Savu, Alexandru Jula, Ionel Miron, Teodor Munteanu și Valeriu Silion au interpretat, cum se cade în orice revistă care se respectă, multe prime audiții, creații ale dirijorului orchestrei, Petrică Șovăială și ale compozitorilor gălățeni Gelu Mihăilă și Florea Iancu, pe texte ce s-au ferit de banalitate, unele romantice, altele în ritmuri moderne, care au trecut imediat rampa. Corpul de balet condus de Constantin Florian — atît fetele (Tina Danes, Gina Costea, Petruța Palu, Manuela Popescu, Elena Căia, Geta Cojocaru, Laura Ardeleanu), cît mai ales băieții (Mitică Belciugan, Dan Pandur, Marcel Herembaș, Cornel Loney) — a dansat cu poftă, dovedind disponibilități multiple. Cupletele satirice, scrise cu haz și har în cea mai mare parte de chiar interpreții lor (Lidia Moldoveanu, Pia Dumitrescu, George Panaitopol și Doru Octavian Dumitru) au fost primite cu bucurie de public, temele abordate fiind variate și actuale. Două momente au fost de departe cel mai mult gustate și răsplătite cu aplauze de către public: dansul „Pescuitorii de perle" — solista ansamblului, Antoaneta Cotorolu și partenerul ei Costel Martin au armonizat perfect frumusețea din totdeauna a baletului clasic cu ritmurile noi — și cupletul „Parada modei", scris și jucat de Doru Octavian Dumitru, un ideal interpret de revistă, la fel de bun actor, cîntăreț și dansator. Cu siguranță, spectatorii aveau nevoie și de un program de sală, dar artiștii gălățeni și-au împlinit și de această dată menirea de a face — cum îi plăcea lui Amza Pellea să spună — ca zîmbetul să fie parola de recunoaștere între oameni. (Reghina Vârvici).

● De curînd s-a încheiat cea de a doua ediție a Festivalului de interpetare instrumentală de muzică românească destinat elevilor școlilor de muzică din capitală. Manifestarea este organizată cu sprijinul Uniunii Compozitorilor și a reunit, în acest an, 73 de copii, în urma unei etape de pretenționase preselecții. Important nu atît prin anvergura sa, cît prin ceea ce-și propune — cunoașterea aprofundată a creației muzicale românești clasice și mai ales contemporane, promovarea talentului individual în raport cu un repertoriu nu o dată în primă audiție, ceea ce ridică sensibil nivelul de dificultate — Festivalul a intrat iată, a doua oară, în concertul celorlalte manifestări asemănătoare din alte zone ale țării. Juriul, prezidat de compozitorul Liviu Dandara și reunind personalități ale creației noastre muzicale, a înmînat celor mai dotați dintre micii interpreți numeroase diplome, alături de discuri, cărți și partituri de muzică instrumentală românească.

Asemenea manifestări sînt de natură să îmbogățească relațiile dintre mișcarea noastră componistică — aflată, cum știm, într-unul din momentele ei de vîrf — și învățămîntul muzical, pregătind, fără îndoială, o mai bună audiență a muzicii românești în rîndul viitorilor melomani. (T. Mihai)

Vitrina cărţilor

Cronica literară de C. Stănescu

Pe drumurile lui Iorga

Călătoria îi apare lui N. Iorga drept o „lungă rătăcire în lumi minunate", iar patima de a vedea alte locuri îşi avea izvorul în dorinţa „de a-mi îmbogăţi viaţa prin viaţa foarte deosebită a oamenilor ce trăiesc aiurea, prin frumuseţea adusă la îndeplinire de strămoşii, morţi de mult, ai acelor oameni". Aşadar, un sens ontologic, constînd în sporirea fiinţei şi altul, pedagogic, vădindu-l pe tînărul „bătrîn" născut cu vocaţia de „învăţător al neamului". Primului Iorga, dintre aceştia doi, îi datorăm însă cea mai fascinantă parte a operei lui. Aceasta, neîncăpînd o „literatură de călătorie" este, în realitate, o mare „comedie umană". Iorga n-are, firească, calmul epopeic şi filozofic, înţelepciunea blîndă şi surîzătoare a lui Sadoveanu, singurul scriitor român cu care suportă o comparaţie plauzibilă şi convingătoare. Scrisul său torenţial este echivalentul unei „neràbdări" epice şi exprimă o insaţiabilă foame de lume: niciodată destulă pentru uriaşa lui forţă de cuprindere. Lumea aceasta care răsare pe drumurile lui N. Iorga este întîmpinată sau aşteptată cu toate simţurile la pîndă, în alertă. Am putea zice că este un nocturn şi un insomniac în comparaţie cu diurnul, solarul şi seninul Sadoveanu. Efectele ce izvorăsc din atari extreme sau contraste sînt comparabile în plan valoric. Mai „modernă", în înţelesul îngust al cuvîntului, literatura lui Iorga nu vădeşte mai puţin un genial minuitor al limbii uzuale, de toată ziua sau, din contră, care nu se mai vorbeşte, precum şi o uimitoare ori paradoxală unitate a varietăţii de registre stilistice: de la notaţia rapidă, stenografică şi „crudă" a prozei zise moderne (pe care o putem găsi şi la Sadoveanu, în „Zodia cancerului") şi pînă la stilul „matern" învăluit în fosforescenţa crepusculară şi putridă a lumilor în agonie. Cîte „direcţii" ori „stiluri", mai noi sau mai vechi, ale prozei româneşti nu încap aici, în acest aproape „compendiu" al prozei realiste, „neorealiste" şi artiste — se poate observa mai bine abia acum, cînd avem în faţă primul volum, masiv, din „Pe drumuri depărtate" îngrijit, selectat şi adnotat cu competenţa-i cunoscută de Valeriu Răpeanu (Editura Minerva). Înzestrat cu o forţă shakespeareană de creaţie, Iorga este un mare înregistrator de fizionomii, un comediograf genial al spectacolului uman urmărit în concreteţea lui puternică, vie, triumfătoare. Pagina călătorului captează foşnetul furnicarului uman şi rumoarea inobservabilă a existenţei. O frază cît o nuvelă închide un destin memorabil. Tînăr, de 19 ani, Iorga ascultă inima bătrînă a lucrurilor şi descifrează în „simfonia maselor de aramă" via poezie funebră a trecutului. Nicăieri, aproape, nu descrie „umbre" şi nu „evocă" personaje pierite ci oameni vii, cu o prezenţă extraordinară. Călătorul acesta neasemuit inventează şi lasă în urmă un popor de oameni cu răsuflarea fierbinte. „Pe drumuri depărtate" este o capodoperă a prozei româneşti a cărei actualitate constă în forţa de creaţie a unui mare scriitor realist. Cîtă lume simplă şi umilă, de toată mina, e poftită să trăiască în pagina acestui savant în a cărei memorie colosală au încăput spre a muri toate dinastiile şi ierarhiile puterii din lumile străbătute! Ochiul străpunge decorul somptuos, opulenţa de faţadă spre a descoperi cu mare artă mărunta, gălăgioasa, veşnica lume de jos din falnica cetate a dogilor sau aristocratica republică florentină. În aceasta se vădeşte gustul „sănătos" pentru o lume neştiută însă mai trainică în anonimatul ei şi, în orice caz, izvorul marii literaturi din totdeauna.

Călătorea, explică undeva, „ca să-şi îmbogăţească viaţa: dar nici o călătorie nu te poate „îmbogăţi" cu ceea ce nu ai mai dinainte. „Impresiile de călătorie" sînt, din acest punct de vedere, autoportretizări deghizate. Călătorul nu este inocent iar în „portret al artistului în tinereţe" ne-o arată cu prisosinţă. Aşadar, aflat în Veneţia „palatelor mîncate de lepra neagră a veacurilor", în mijlocul opulenţei artistice străbătute în goană de turişti învăluiţi în fumul de tămîie al admiraţiei convenţionale, călătorul nostru refuză codul bunelor maniere şi se sustrage acestui comportament prestabilit. Cu o admirabilă libertate de spirit — care nu se învaţă la nici o şcoală — nu vrea şi nu poate să-şi ascundă „plictiseala" — revoltătoare! — provocată de monotonia gloriilor consacrate. Mai multe lucruri se pot citi în această sfidare. În primul rînd este un mod de a nu cotiza la bursa gustului comun — închinător necondiţional la valorile admise. Departe de a fi un banal „nonconformist", tînărul Iorga doreşte, apoi, să se singularizeze, făcînd opinie separată. Este cam ceea ce zice azi, un „elitist". Nu se închină la idoli, celaţi şi, întorcîndu-le spatele, osîndeşte pe „zugrăvitorii de sfinţi italieni" şi-i blagosloveşte pe „realiştii olandezi". Nu-i place „tapiseriile" de picturi sacre de pe pereţi, chiar dacă ele sînt semnate Veronese, Tintoretto, Contarini, Aliense ba chiar şi Rafael şi în care cetatea, glorificată în chip de femeie „bălaie şi dulce", stă între sfinţi şi „primeşte cununi". Îşi îndreaptă ochii, admirativ, spre un Hristos arătat poporului de Albrecht Dürer: care „detunà prin asprimea desemnului şi tăria colorii între picturile veneţiene, în care roşul sau galbenul predomnesc" (s.n.). Iată dar pricina nemulţumirii („plictiselii"): canonizarea formelor şi „caterisirea" culorilor. Îl revoltă idealizarea excesivă, poleirea dezgustătoare a realităţii prin procedee prescrise. Şi nu „criticul de artă" — care va evolua altfel, pe alte drumuri — vorbeşte aici, cît spiritul liber şi „eretic" al tînărului — ce-i drept, genial! — care denunţă nu atît un număr de opere celebre ci „sanctomania" din capodoperele artistice, religioase, istorice. Din această pricină ele „au ajuns să nu-mi mai facă nici o impresie" căci, „pentru oamenii aceştia religia era exclusivă; ea-i monopolizase cu desăvîrşire..." Artiştii, conchide tînărul lipsit de prejudecăţi, „ajunsese să nu mai poată face nimic alta decît chipuri de sfinţi, martiri şi transfiguraţi; dogii sînt reprezentanţi veşnic adorînd pe cîte un Mîntuitor, între doi, trei cuvioşi". Excedat de acest dogmatism mortificat — sesizat, în efigie, chiar şi în capodopere — le întoarce spatele: „nu înţeleg, nu gust plăcerea estetică şi casc. Se vede că sînt un barbar..." Un „barbar" a cărui furie iconoclastă contra sanctomaniei idealizante se îndreaptă cu siguranţă către rădăcina lucrurilor: „Comenzile ce se făceau pentru biserici, necontenit aproape întăreau această dispoziţie de spirit a pictorului, şi, de la o vreme, bieţii oameni se trezeau că nu mai pot zugrăvi decît feţele celor trecuţi în calendar. Natura? Trecută la index — un cadru pentru o înviere, ori pentru o înălţare". Conformismul, supunerea obedientă la reguli, canonizarea iconografică, schematismul şi închiderea artei în celula străşnic păzită a formulei consacrate: acestea sînt adevăratele „victime" ale „barbarului" atac tineresc al lui N. Iorga şi nu însişi artiştii ale căror lucrări îl „plictisesc", însă doar pe parcursul şi în serviciul acestei splendide demonstraţii. Termenii, e limpede, sînt simbolici: „zugrăvitorii de sfinţi" şi „realiştii olandezi" denumesc două feluri de a vedea, două concepţii despre artă şi despre libertatea creaţiei. Cel puţin în tinereţe, Iorga rămîne alături de „realiştii olandezi". Iconoclast, îşi fixează ochii pe un Hristos fără aureolă şi sfinţenie, la care nu se poate prosterna mistic ci doar outremura realist: o imagine chinuită, cu „ochii obosiţi, gura dureroasă, faţa strîmbată, trupul strivit" închipuind „apoteoza durerii omeneşti". Pe care a regăsit-o de-a lungul drumurilor depărtate, în timp şi spaţiu, multiplicată în mii de chipuri ale omului de la ţară, anonimul făuritor şi păstrător de istorie din slujirea căruia şi-a făcut un crez şi un ţel. Acest popor de oameni trece într-un marş tăcut pe drumurile lui Nicolae Iorga, prozatorul pe care merită să-l redescoperim azi cu sporită preţuire.

Iubirea

de frumos

Limba română

Cu trei sute de ani în urmă aparea acel monument hotărîtor al unităţii limbii române, cu îndeminarea dumnealui Constantin Brâncoveanu, marele logofăt, Biblia de la Bucureşti.

Unirea săvîrşită de Mihai Viteazul cu aproape un veac mai devreme era pecetluită, întărită, întreţinută pe calea acestei cărţi a cărţilor ce ajungea mai uşor decît o oştire în cele mai tainice lăcaşuri de priveghere ale neamului românesc.

Chir Teodosie, mîna dreaptă a voievodului, era ardelean. Înainte de Antim Ivireanu el este cel ce răspîndeşte cartea românească din cele patru mari tipografii de atunci în toate provinciile româneşti.

De pe prima pagină aflăm această formulare: „S-au tălmăcit dupre limba elinească spre înţelegerea limbii româneşti". Limba română care există se coagulează, devine pe înţeles, adică se odihneşte în rosturile ei firesti, deplină fiind de acum încolo întru a exprima cele mai adînci simţiri de cuget şi inimă omenească.

Acelaşi lucru s-a întîmplat în celelalte limbi europene după apariţia acestui monument de limbă: au apărut literaturile naţionale.

Îl vedem pe Mihai Eminescu cu la sa plină cu cărţi vechi româneşti, cele din care şi-a extras mireasma scrisului său după cîte i-a fost dăruirea în spiritul Logosului întrupat în istorie ce scînteie şi în Luceafărul.

IOAN ALEXANDRU ■

Întîlnire spirituală

La începutul acestei luni a avut loc la Oneşti cea de a XIX-a ediţie a **Colocviului G. Călinescu.** Este o manifestare culturală care adună anual un număr de intelectuali din toată ţara (scriitori, pictori, muzicologi, sociologi, actori, istorici) pentru a discuta despre G. Călinescu şi, prin el, despre cultura română. Mai există un factor care defineşte caracterul acestei neobişnuite **întîlniri spirituale** şi anume publicul oneştean: atent, receptiv, îndatoritor. Participă, cu mare însufleţire şi devotament, autorităţile locale în frunte cu primarul oraşului, specialişti din industria chimică, profesori, oameni, în fine, dornici să intre în dialog şi să se instruiască. O fostă studentă a Universităţii din Bucureşti, profesoară de limba română, îmi mărturiseşte că pentru ea şi mulţi alţi oneşteni **Colocviul G. Călinescu** este o sărbătoare a spiritului şi îl aşteaptă totdeauna cu bucurie. Anul acesta ea a venit însoţită de fiica ei, elevă la un liceu din localitate, pentru a urmări împreună dezbaterile despre literatura contemporană şi despre modernitatea lui I.L. Caragiale, două dintre temele colocviului.

Cum particip, la rîndul meu, de mulţi ani la aceste întîlniri, mă simt îndreptăţit să spun ceva despre ele, cu precădere despre ultima care a dezbătut, printre altele, relaţia dintre **literatură şi istorie,** modernitatea lui I.L. Caragiale, cum am spus deja, **muzica între raţiune şi sentiment** (la secţia „Artei"), **realismul literaturii** de azi şi, în fine, într-o secţie condusă de Al. Piru, a fost evocat **G. Călinescu, profesor.** Colocviul a fost precedat de o prelecţiune, ţinută anul acesta de Const. Ciopraga, şi de un impresionant recital liric susţinut de actriţa Leopoldina Bălănuţă. Interpretarea baladei despre Meşterul Manole, în varianta Alecsandri, mi s-a părut admirabilă. Un lucru **nou a fost,** reapariţia **Jurnalului literar,** ca supliment trimestrial al revistei **Ateneu.**

Nu intenţionez să fac o dare de seamă despre această manifestare intelectuală de interes naţional, vreau doar să notez cîteva impresii. Mi-a plăcut, de pildă, modul serios în care s-a discutat despre **modelul Caragiale** în proza noastră. Discuţia s-a concentrat asupra prozei tinerilor şi, pe drept, pentru că aceştia văd în autorul **Momentelor** un model epic şi preiau de la el un stil de a scrie. Nu sînt, evident, cei dintîi care redescoperă **stilul Caragiale** (există precedentul Preda şi al povestitorilor din generaţia '60), dar tinerii poeţi şi prozatori de azi văd în I.L. Caragiale un precursor. În dezbaterea de la Oneşti au fost aduse argumente de mai multe feluri pentru a justifica această preferinţă. Revenirea modelelor în literatură este un proces complex şi nu totdeauna uşor de elucidat. Caragiale a fost imitat mai ales de autorii dramatici, mai rar de prozatori şi, iată, asistăm acum la o revenire a lui într-o proză care vrea să transcrie limbajul străzii şi să facă în chip fidel cronica evenimentelor măruntе din viaţa individului. Interesul pentru „prozaismul" vieţii, notarea în mod realist a faptelor comune, existenţa văzută în formele ei nesărbătorеşti, stilul ironic şi multe altele fac din I.L. Caragiale un prozator care vine în întîmpinarea generaţiei tinere de scriitori.

Foarte animată a fost discuţia despre **profesorul G. Călinescu.** Cei care i-au urmărit cursurile şi au trăit mult timp în preajma lui (între ei, Al. Piru, Corneliu Ştefănescu şi Valentin Silvestru) au vorbit de „spectacolul Călinescu", strălucitor şi inimitabil. Am ascultat cu interes aceste evocări, generaţia mea n-a putut să urmărească sclipitoarele prelegeri ale criticului. N-am scăpat însă nici una din apariţiile lui publice şi mi-am putut face o idee despre profesorul acesta care nu semăna cu nimeni altul şi care, în chip evident, se îndepărta de tradiţia oratoriei universitare. G. Călinescu, ostil protocolului universitar, nu dispreţuia cu toate acestea pedagogia şi nu îndepărta ideea de a fi un educator. Îi plăcea dealtfel să fie profesor şi, cum am scris şi altădată, nu accepta să i se spună decît într-un singur fel: **profesore.** Absent de la catedră după 1949, el a continuat să educe noile generaţii prin scrierile sale. Nu-i, desigur, acelaşi lucru. Profesorul nu predă literatura, învaţă numai spiritul tînăr să se apropie de literatură dîndu-i un număr de principii şi o cale de acces spre operă literară.

Se spune că G. Călinescu era foarte generos la examene, dădea uşor zece şi interzicea studenţilor să-i reproducă mecanic cursurile. Refuza să asculte uriele subiecte (despre Vlahuţă, de pildă), orientînd studenţii în cauză spre asistenţii săi. Nu am căderea să judec această strategie pedagogică, orice profesor are, ca să spun aşa, metoda lui şi ea nu poate fi acceptată sau respinsă decît în funcţie de rezultatele ei. Studenţii lui G. Călinescu învăţau, spun cei care cunosc bine lucrurile, **de ruşine** şi **de plăcere.** Ce-şi poate dori mai mult un profesor? Tudor Vianu era sever şi protocolar la examene, în faţa lui trebuia să te prezinţi într-o ţinută vestimentară decentă, demonstraţia trebuia să fie coerentă, informaţiile exacte. Un coleg, viitor prozator, a cutezat să-i adreseze în pauza unui curs cîteva cuvinte fără să-şi scoată sapca din cap. După primele vorbe sapca mare şi ponosită a zburat realmente de pe capul imprudentului student smulsă de mîna profesorului miniat. Alt stil. Nu zic mai bun sau mai rău, dar alt mod de a comunica. G. Călinescu dădea un spectacol de inteligenţă şi fantezie, Vianu **oficia** la catedră, dădea domol şi ferm ideile spre o încheiere verosimilă. Este inutil să discutăm care model este de urmat. Spiritul tînăr are nevoie de amîndouă.

EUGEN SIMION ■

În acest număr, reproducem după lucrările pictorului Viorel Mărginean

Constelaţia lirei

La sfîrşitul lunii mai 1987 s-a desfăşurat, la Brăila, Concursul de poezie patriotică, Odă pămîntului meu — Mihu Dragomir".

Premiul revistei Flacăra a fost acordat Melaniei Cuc, născută la 22 iunie 1946, în Archiud — Bistriţa Năsăud, căreia îi publicăm astăzi grupajul de faţă.

Fîntîna

Mugurii de zăhăr candel
Se dezghioacă
Încet, încet
Deasupra oraşului;
Din havuz
Ies degete de polen
Şi-n urma lor
Mătăsoase imnuri
Inundă răsăritul;
Ultima stea
— cucuvea albă —
Se piaptănă
În cuşmă lichidă
Pe care în clipa de faţă
Aş vrea s-o pot
Descrie
În toate limbile
Pămîntului

Pigmalyon

Cît îi plăcea
Să cioplească-n marmură albă
Părul ei negru
Ce mirosea
A iarbă strivită de grindină...
Cît îi plăcea să lovească dalta
În fibra vinoasă
Şi fierul cu piatra
Să cînte ca gresia-n coasă...
A inventat
Patruzeci şi patru
De pereţi suspendaţi,
A rupt
Patruzeci şi patru
De dălţi de argint
Pînă cînd mîna i-a devenit
Transparentă
Şi a descoperit
În tremurul-încarnării
Palmele iubitei
Atingîndu-i palmele Lui
Uriaşe, iluminate
Ca două catedrale.

MELANIA CUC ■

Cu fața spre cer

Reportaj de CORNEL NISTORESCU

Pe calea aerului, compania TAROM leagă 17 orașe românești pe linii care însumează 10 000 de kilometri, în vreme ce din București zboară curse regulate spre 38 de mari orașe ale lumii, pe drumuri ce însumează 120 000 de kilometri, iar cursele charter se îndreaptă spre 400 de localități de pe glob, organizînd transporturi de turiști, marinari, pelerini-suporteri, după cum, în cadrul curselor de cargo, compania este una din cele mai cunoscute în Europa prin transportul de animale vii. Avînd o numeroasă flotă, cu o gamă largă de aeronave, TAROM-ul și-a extins gama serviciilor închiriind aeronave cu echipaje și asigurarea de asistență tehnică în diferite țări ale lumii. De pe pista de la Otopeni, lungă de 3 600 de metri, își iau zborul sute de aeronave pornite pe drumurile de aer ale globului pămîntesc. În anul 1985, compania a primit steagul de unitate fruntașă pe ramură, iar pe primele 5 luni ale acestui an se află în fruntea întrecerii socialiste.

În holul simulatorului așteaptă un alt echipaj de TU-154. După figurile lor nepăsătoare se vede că sînt vulpi bătrîne, mîncînd pe toate drumurile și cu toate belelele, însă care și-au trăit cîtiva ani din viață deasupra norilor, față în față cu stelele cerului și albastrul pur al universului luminat de amiază. Își predau fișele și urcă scara simulatorului. Simulatorul e un aparat complex, cu o cabină identică de avion, cu calculatoare care furnizează în timp real toate acțiunile aeronavei, cu o cameră de luat vederi care proiectează imaginea pistei de pe o machetă pe un ecran. Echipajul se comportă exact ca în condiții de zbor. De la bordul de la un tablou de comandă, instructorul urmărește manevrele și, din cînd în cînd, prin intermediul calculatorului, le introduce cîte un defect. Fiecare echipaj e obligat să efectueze un număr de ore de simulator pe an. Trebuie să treacă prin toate ipostazele nefericite. Piloții avioanelor BAC fac orele de simulator la Londra. Cei de pe Boeing, la Karachi. „Omului i-e frică de tot ce nu cunoaște și atunci încercăm să-l punem în situații cît mai diferite, dar logice și adevărate pentru a-l pregăti pentru orice imprejurare, chiar dacă ea nu va apare într-o viață întreagă de navigator." Comandantul Furdi se așază în fața tabloului de comandă al simulatorului. Becurelele se aprind unul cîte unul. Cei din cabină efectuează cele patruzeci sau cincizeci de verificări de pe cheking list, obligatorii înaintea oricărei decolări. Ready for taking off ! Go ! Se aud comenzile scurte și disciplite tăioase ale celor din cabină. Instructorul se așază pe scaun, își pune o țigară stinsă în colțul gurii și începe să urmărească aparatele. Pe cîteva butoane scrie „Emergency". Tare îmi vine să apăs pe unul din ele ca să văd ce reacție are echipajul.

— Nu le puteți introduce o defecțiune mai groasă !

— Cum adică ?

— Una mai periculoasă !

— De aici se pot simula toate defecțiunile posibile !

— Bine, atunci să-l băgăm foc la aminduouă motoarele.

Comandantul instructor se întoarce pe scaunul rotitor.

— E un program de instruire, cu defecțiuni esalonate.

— Și îi cunoaște ?

— În nici un caz. Trebuie să constate defecțiunea pe baza datelor de la aparatele de bord și să procedeze în consecință.

Atunci ce ne-ar costa să declanșăm un incendiu la aminduouă motoarele și să rămînă doar cu unul singur în funcțiune.

— Nu e complicat ! Tot e decurcă.

Să zicem că nu le iese nici trenul de aterizare și n-au nici un aeroport în apropiere.

— E prea de tot !

— Dar se poate întîmpla ?

— Se poate și el trebuie să fie pregătiți pentru orice !

— Atunci să zicem că izbucnește și un incendiu la cala de bagaje și giroscopul s-a defectat și nu e nici cîmp în preajmă, trec peste o pădure neasfințită.

Comandantul instructor se întoarce iar. Are o față incremenită și o privire disprețuitoare. Chiar vreau să-mi bat joc de cei de pe simulator ? N-am astîta suflet ? Cum pot să-mi imaginez atîtea rele deodată ?

— Poate că uneori, dintr-un milion de zboruri, se întîmplă !

— Află de la mine că dracului nu face mănăstire cu toate odăile. Și dacă totuși o face, să știi că nici lor și nici mie nu mi-e frică. Or să-l ducă doar cu un singur motor pînă se termină pădurea ala nesfințită de care zici dumneata și o să facă o aterizare forțată !

— Da, dar am zis că trenul de aterizare nu le iese !

— Și ce dacă ! Cînd s-au paradit toate trei motoarele, nici n-mai au nevoie de ele. E chiar interzis să le folosească la o aterizare forțată. Își pregătesc locul și-l pun pe burtă.

În timp ce apără zborul de gîndurile mele prăpăstioase, comandantul Furdi le introduce prin discrete apăsări de buton tot felul de defecte. Depresurizare, pierdere de combustibil, incendiu la unul din motoare, defectarea aparaturii de bord și directie, încă un incendiu de motor, aterizare forțată, teren accidentat și nu zice nimic, ascultă doar conversațiile echipajului și le urmărește manevrele. Nu are nici o obiecție. Cei din cabină sînt meseriași bătrîni. Nu-i sperii cu una cu două. Execută aterizarea pe terenul accidentat, cabina așezată pe niște pistoane hidraulice se zgîlțîie de mama focului și apoi se liniștește ca un balon pe o apă incremenită. Au aterizat fără pistă, pe un teren accidentat, executînd corect toate manevrele. În siguranță celor din cabină se simte ceva din experiența celor 65 de ani de zbor al aviației române, din meseria ridicată la rangul de artă tocmai pentru că sute de mii de reguli neîndurătoare au devenit tradiție. Poate că n-ar strica să învățăm cîte ceva, pentru mîncinoasnă de fiecare zi din rigoarea, seriozitatea și puterea de concentrare a acestor zburători care au făcut din meseria lor un titlu de glorie pentru ișcusința românească. Comandantul instructor deschide microfonul și spune scurt, breake. Pauză băieți ! Ușa cabinei de simulare se deschide. Apare întîi un cap de bărbat, o față roșie, mare, transpirată, cu părul căzut în șuvițe lipicioase.

— Ce zbor stupid !

— O.K. Fără gregeală, zice comandantul Furdi.

— Mulțumesc, spune cel care coboară scara, un multumesc scurbăd, banal, de parcă i-ar fi împrumutat un pix. În acel moment am simțit cu adevărat o curiozitate nebună. Cine sînt oamenii aceștia care zboară la unsprezece mii de metri deasupra pămîntului, fac mii de kilometri într-o zi, survolează sute de orașe și zeci de țări fără să le vremuri măcar un mușchi al obrazului, apoi se întorc, aducînd cu ei alți oameni pe care nu-i cunosc și nu știu nimic despre ei.

Orc integri

nu aud nimic în cer

Dacă întrebi o sută de copii din clasa întîi ce vor să facă atunci cînd vor fi mari, cel puțin nouăzeci vor răspunde fără ezitare : pilot. Curajul lor este pur fiziologic, o naivitate nemărginită. Peste această speranță, viața aruncă apoi cel puțin o mie de valuri, de parcă ar vrea să stingă o flacără din care să nu mai rămînă decît aminticire. Din o sută de copii, dacă se ridică doar unul. Ceilalți uită cu desăvîrșire. Refuză să-și aducă aminte de un vis, iar nostalgia de a-l stinge a creat legende. Că pentru a deveni pilot trebuie să promovezi un sever examen al danturii, al inimii, că testele fizice, psihice și de inteligență sînt mai ceva decît caznele pe care le îndură Făt Frumos pentru a ajunge la merele din grădina de aur. La mahala, dintre țațe, cel puțin cîteva știu niște mici smecherii pe care le dau drept teste pentru selectarea piloților : a cosmonauților, fără să știe că, în cele din urmă, pentru a deveni pilot nu trebuie decît să fii un om normal din toate punctele de vedere. De obicei, în școală, cînd, însoțit de un instructor, începi să zbori, îți se spune la fel cum îi se spune și cosmonauților, fii atent, tu nu ești un tip care ai fost urcat în grecheriа asta ca să crăpi, ci un om normal, pasionat de zbor, care pentru o clipă de neatenție sau de frică poate să crape ca un gindac ars la lumina flăcării de chibrit. Gîndește-te bine și hotărăște-te pentru că mai ai timp să renunți. Adevărul este că nimeni nu se naște pilot. Omul nu s-a născut să zboare și atunci toate încercările sale de a se ridica în aer spre a străbate spațiile înseamnă curaj, inteligență, stăpînire de sine și încă un lucru. Nu se poate ridica la mii de metri de înțelegînd copilărie sale fără să rizte. Iar riscul înseamnă putere. De a pierde totul pentru un pas înainte pe mările necunoscutului. Cucerirea lor a fost o aventură. Următorii au ajuns deja pe un teren „bătătorit". Dacă zbori nu mai e nici o filozofie. Doar meserie. O meserie cruntă, aspră, care-și amină clipele de frumusețe abia la întîlnirea cu pămîntul. Dar cînd ajungi ești prea obosit ca să te mai gîndești la ceva. „Eu zbor pe cel mai vechi tip de avion de pasageri pe care-l avem în dotare. De șase ani îl ridic dacă nu zilnic, atunci de cîteva ori pe săptămînă și bat Europa, Asia și Africa. Am fost transformat în avion de marfă și facem curse de cargo. Cinci oameni în cabină, zburăm șase-șapte ore pînă ni se urăște. Nici măcar nu te poți ridica să faci cîțiva pași pînă la pasageri ca să te dezmorțești. În spate e frig pentru că altfel s-ar altera marfa. Ne bem paharul cu apă la clasica jumătate de oră și ne ridicăm de pe scaun ca să ne întindem puțin. Ore întregi nu aud nimic în eter. Aerul e foarte uscat și simt cum mă dezhidratez cu fiecare minut", spune un comandant de IL-18. Să presupunem că el s-ar numi Ion Panait, un bărbat la 38 de ani, dintr-o comună din Prahova, fost electrician pe la rafinăriile din preajma Ploieștilor. Ani la rînd, după școala de pilotaj a zburat pe un elicopter. „Băteam satele din Moldova pentru a lua de urgență oamenii cu accidente grave. Era vremea cînd așezam elicopterul la marginea unui sat și se stringea toată lumea ca la urs. Aveam soția și copilul la Ploiești, iar eu zburam la Iași. După un timp, am trecut la agricultură. Plecam la stropit de vii la Cotnari, în Mehedinți sau pe sturee și mă gîndeam că într-o bună zi voi ajunge să zbor cu un avion de pasageri. Noi, piloții de elicopter, stropitorii, cum ne ironizau unii, eram socotiți ultima treaptă a aviației. Se spunea că acel care lucrează pe elicopter nu mai pune mîna pe mansă de avion pentru pasageri. Am strîns din dinți și am încercat. Pînă la urmă nu a fost decît o prejudecată". Două sînt marile prejudecăți care privesc zborul. Una, că fiecare ridicare spre cer e o posibilitate de a-ți încheia socotelile. Sosită mai tîrziu în caristicul mijloacelor moderne de transport, aviația a fost privită cu multă neîncredere. Încă mai sînt oameni care nu au curajul să călătorească în avion, ignorînd toate statisticile care spun clar că dintre toate modalitățile de deplasare zborul are, de departe, cel mai mare grad de siguranță. Conform cifrelor statistice, de o sută de ori mai periculoasă să urci într-un automobil, decît într-un avion. Și cu tot acestea, despridereа de pămînt e însoțită de o neliniște. Dacă ? Dar dacă traversezi pe unde este interzis ? Și dar dacă alunecă un borcan de la etajul zece și tu tocmai treceai pe trotuar ? Și dar dacă barca ta apă ? dar dacă te întepi cu un ac rugînit ? dar dacă ? Viața e plină de cădă în timp ce faci baie ? Ignorăm toate riscurile printre care viața noastră se strecoară în fiecare zi și avem îndoieli în cea mai teribilă dintre ele a omului — zborul. John Glenn, unul dintre primii cosmonauți ai lumii, a luptat pe un avion în războiul din Coreea, a luptat în Pacific, a fost lovit de mai multe ori în avioanele sale, o dată i-au nimerit și rezervoarele și a trebuit să sară cu parașuta ca să-și scape pielea. A fost primit în corpul de cosmonauți, a fost supus la toate testele fizice, a suportat centrifuga pînă la viteza de 20 g, adică de douăzeci de ori accelerația gravitațională, a zburat în Cosmos și, mai apoi, a-a lăsat de zbor pentru a intra în politică. Și într-o bună zi, în baie, în timp ce se bărbierea, dulapul cu scule de-a-ras s-a desprins din perete și i-a căzut în cap. Două luni a stat nemișcat, între viață și moarte, gîndindu-se probabil că zborul rămîne cel mai sigur mijloc de a te mișca prin univers.

A doua mare prejudecată care mai circulă s-a născut din prima. Dezvoltarea impetuoasă a aviației și faptul că avionul a devenit cel mai sigur mijloc de transport îl determină pe unii să creadă că pe drumurile cerului nu se întîmplă nimic. Eroare. Sînt mii de lucruri care stabilesc cu precizie fiecare amănunt. Ruta, înălțimea, vîntul, viteza, greutatea, intervalele de timp. Totul. Și cu toate acestea, nici o cursă făcută pe același traseu, la aceeași oră, cu același tip de avion nu seamănă cu cealaltă. Fiecare zbor e la fel de important ca și prima desprindere de pămînt. „Pe aeroportul din Calcutta, la decolare, am luat un condor sau un vultur uriaș în motor. A crescut temperatura rapid și ne-am dat seama că motorul e praf. Am aterizat la Karachi, am lăsat pasagerii pentru care a venit un avion special din țară și, în trei motoare, am venit acasă (Aurel Nedelcu, comandant instructor). Radu Stoenescu, comandant pe un TU 154, în timp ce se pregătea de aterizare la Bagdad a prins o pană de curent și n-a mai văzut decît pista care se scufunda în întuneric. Un altul, pe un mare aeroport european, avea acceptul de aterizare din partea turnului de control și, cînd s-a apropiat de pistă, a văzut-o ocupată de un alt avion. A ratat de aproape. Bărbații nu discută despre frică. E aproape o impudoare masculină.

Cutia neagră

de culoare galbenă

Cu trei ore înainte de zbor îți vezi în parcarea aeroportului. Își pun sistemele de siguranță la mașini, își încearcă usile și apoi se îndreaptă spre aerogară. Poartă cu ei o geantă mare, paralelipipedică, burdușită cu hîrtii și sandvișuri. Își iau prînzul de zbor. Trec pe la cabinetul medical de la etajul întîi. Doctorița Elena Berianu le face controlul de rigoare. Pulsul, tensiunea, starea generală, gradul de oboseală, fișa alcoolscopică. Însoțitoarele cu o rană la mînă sau cu un herpes sînt oprite din cursă. Comandantul la apoi legătura cu serviciul cel mai important pentru siguranța zborului. Trece apoi pe la serviciul meteo pentru a ridica dosarul cu vremea. La serviciul de navigație studiază ultimele documente legate de rută și de aeroportul de destinație. Secundul se ocupă de încărcătură și petrol, de centrarea aeronavei. Tot ei la geanta aeronavei. Fiecare tip de avion are o documentație specifică. Fără ea nu și dreptul să pornești în cursă. În această geantă se află și manualul de zbor al aparatului respectiv. Cartea prevede toate verificările obligatorii înainte de plecare în cursă, toate manevrele înainte de decolare, în timpul decolării și în timpul zborului. Tot ce scrie în această carte este literă de lege. Acolo găsești instrucțiuni precise pentru ce ai de făcut în cazul tuturor defecțiunilor. Pilotul nu are voie să lasă din litera acestei cărți, așezată între comandant și secund. Ea este biblia de zbor, cartea de căpătîi, pe care fiecare navigator pe tablourile de bord. Unul dintre ei anunță V_1. Orice s-ar întîmpla pînă la viteza V_1 mai îngădule o renunțare la decolare. Apeși frînele și oprești. După V_1 trebuie să te ridici. Dacă ai încerca să oprești aeronava peste această viteză te-ai opri undeva în bălării. După V_1 urmează Vr, viteza la care comandantul trage mașina și ridică avionul în aer. Dacă se întîmplă ceva, se ridică pînă la patru sute de metri, face un tur de pistă și se întoarce la aterizare. După ce-a urcat la cîteva sute de metri, sau chiar la o mie, aeronava trece în mînile pilotului automat. Asta nu înseamnă că din această clipă începe bateria. Pilotul automat execută comenzile pe baza datelor primite. Și încep calculele de vînt, direcție, greutate, consum, convorbirile cu solul și alte sute de gesturi mărunte, vitale fiecare, pe care le execută doar același om : inginerul și mic. Între timp, harnică și neobosită, cutia neagră înregistrează totul. Cutia neagră e de fapt galbenă. Are o formă rotundă iar la aer avioane e paralelipipedică. Se montează undeva în coada avionului și ea înregistrează în permanență pe bandă magnetică sau bandă metalică zeci sau sute de parametri din funcționarea aeronavei. Are o carcasă metalică și rezistă la șocuri foarte puternice, la foc și la apă. În apă de mare începe să emită semnale radio. Cutia neagră de culoare galbenă nu e singura. O a doua înregistrează convorbirile din cabina echipajului. Toideauna rămîn înregistrate ultimele douăzeci de minute de zbor. E o încremenire în care discută ore și ore și care se repetă, mai ales vara, aproape în fiecare zi. Numai tu și cerul albastru, numai tu și noaptea nemărginită sau ceața picloasă, care se prelinge pe parbriz. Și toți spun, am zburat un Boeing, am zburat un BAC. Nici unul nu zice, am pilotat sau am condus. Și după ce aterizează la destinație începe altă nebunie. Pe marile aeroporturi, de intîrzzi decolarea cu o oră, plătești o despăgubire egală cu prețul unui automobil. Și nu e avionul o fabrică de mașini să tot cobori din el cîte una ca să-și aibă nepriceperea sau indolența. Taking off ! Go ! Înapoi spre casă. De cum au trecut formațiile aeroportului. Otopeni și au ieșit din aerogară, își scot trese'e. E primul lucru pe care-l fac. Chiar înainte de a telefona acasă. Și le scot și le pun într-un buzunar. Cînd îl văd pe stradă pe un coleg îmbrăcat în costum de navigator încep să-l cinte. Cutare umbla astăzi prin eraș în costum de pompier ! Sînt mîndri de ceea ce fac, chiar prea plini de asta, dar, printr-o cîudățenie, nu suportă să se vadă ca atare. Dacă zbori nu mai e nici o filozofie. Doar meserie. O meserie cruntă, aspră, care-și amină clipele de frumusețe abia la întîlnirea cu pămîntul. Dar cînd ajungi ești prea obosit ca să te mai gîndești la ceva. „Eu zbor pe cel mai vechi tip de avion de pasageri pe care-l avem în dotare. De șase ani îl ridic dacă nu zilnic, atunci de cîteva ori pe săptămînă și bat Europa, Asia și Africa. Am fost transformat în avion de marfă și facem curse de cargo. Cinci oameni în cabină, zburăm șase-șapte ore pînă ni se urăște. Nici măcar nu te poți ridica să faci cîțiva pași pînă la pasageri ca să te dezmorțești. În spate e frig pentru că altfel s-ar altera marfa. Ne bem paharul cu apă la clasica jumătate de oră și ne ridicăm de pe scaun ca să ne întindem puțin. Ore întregi nu aud nimic în eter. Aerul e foarte uscat și simt cum mă dezhidratez cu fiecare minut", spune un comandant de IL-18. Să presupunem că el s-ar numi Ion Panait, un bărbat la 38 de ani, dintr-o comună din Prahova, fost electrician pe la rafinăriile din preajma Ploieștilor. Ani la rînd, după școala de pilotaj a zburat pe un elicopter. „Băteam satele din Moldova pentru a lua de urgență oamenii cu accidente grave. Era vremea cînd așezam elicopterul la marginea unui sat și se stringea toată lumea ca la urs. Aveam soția și copilul la Ploiești, iar eu zburam la Iași. După un timp, am trecut la agricultură. Plecam la stropit de vii la Cotnari, în Mehedinți sau pe sturee și mă gîndeam că într-o bună zi voi ajunge să zbor cu un avion de pasageri. Noi, piloții de elicopter, stropitorii, cum ne ironizau unii, eram socotiți ultima treaptă a aviației. Se spunea că acel care lucrează pe elicopter nu mai pune mîna pe mansă de avion pentru pasageri. Am strîns din dinți și am încercat. Pînă la urmă nu a fost decît o prejudecată". Două sînt marile prejudecăți care privesc zborul. Una, că fiecare ridicare spre cer e o posibilitate de a-ți încheia socotelile. Sosită mai tîrziu în caristicul mijloacelor moderne de transport, aviația a fost privită cu multă neîncredere. Încă mai sînt oameni care nu au curajul să călătorească în avion, ignorînd toate statisticile care spun clar că dintre toate modalitățile de deplasare zborul are, de departe, cel mai mare grad de siguranță. Conform cifrelor statistice, de o sută de ori mai periculoasă să urci într-un automobil, decît într-un avion. Și cu tot acestea, despridereа de pămînt e însoțită de o neliniște. Dacă ? Dar dacă traversezi pe unde este interzis ? Și dar dacă alunecă un borcan de la etajul zece și tu tocmai treceai pe trotuar ? Și dar dacă barca ta apă ? dar dacă te întepi cu un ac rugînit ? dar dacă ? Viața e plină de cădă în timp ce faci baie ? Ignorăm toate riscurile printre care viața noastră se strecoară în fiecare zi și avem îndoieli în cea mai teribilă dintre ele a omului — zborul. John Glenn, unul dintre primii cosmonauți ai lumii, a luptat pe un avion în războiul din Coreea, a luptat în Pacific, a fost lovit de mai multe ori în avioanele sale, o dată i-au nimerit și rezervoarele și a trebuit să sară cu parașuta ca să-și scape pielea. A fost primit în corpul de cosmonauți, a fost supus la toate testele fizice, a suportat centrifuga pînă la viteza de 20 g, adică de douăzeci de ori accelerația gravitațională, a zburat în Cosmos și, mai apoi, a-a lăsat de zbor pentru a intra în politică. Și într-o bună zi, în baie, în timp ce se bărbierea, dulapul cu scule de-a-ras s-a desprins din perete și i-a căzut în cap. Două luni a stat nemișcat, între viață și moarte, gîndindu-se probabil că zborul rămîne cel mai sigur mijloc de a te mișca prin univers.

Vasile Petraru, Aurelic Grigore, Dumitru Dona, Eugen Dobre (în ordine, de la stînga la dreapta)

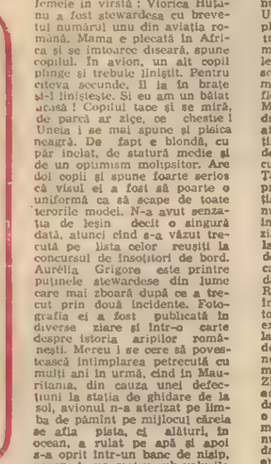

Femeile aerului

Ar fi nedrept. Fac și ele aceleași drumuri pe meridianele cerului. Unii spun că au o viață de vis. Ele spun că aiubea lor este extrem de dură. Își sacrifică familia, copilul rămas spre îngrijire și educare ba la bunici, ba la părinți, ba prin vecini. Ce vă pasă, vă plimbați, zic unii ! Nu-i ușor să ai nesfîrșituri de nopți fără somn. Mariana Gîndac avea trei insigne. Nu le mai poartă. Fiecare a primit-o la cîte un milion de kilometri de zbor. Cînd a trecut de al patrulea milion și-a cumpărat un buchet de orhidee de la Singapore. Una s-a întîlnit cu Peter O'Toole la Pekin. Alta a însoțit-o pe Claudia Cardinale la București, venită la un tratament de geriatrie. Carmen Tăcciu plecă la Londra. Lasă acasă patru copii. Din cînd în cînd, la departamentul de însoțitori de bord mai vine o femeie în vîrstă : Viorica Hulpuș a fost stewardesa cu nr. 1 al numărul unu din aviația română. Mama e plecată în Africa și se întoarce diseară, spune copilul. În avion, un alt copil plînge și trebuie liniștit. Pentru cîteva secunde, îl ia în brațe și-l liniștește. Și eu am un băiat acasă ! Copilul tace și se miră, de parcă ar zice, ce chestie ! Uneia i se mai spune și pisica neagră. De fapt e blondă, cu păr inclat, de statură medie și de un optimism molipsitor. Are doi copii și spune foarte serios că visul ei a fost să poarte o uniformă ca să scape de toate terorile modei. N-a avut senzația de lesin decît o singură dată, atunci cînd s-a văzut trecută pe lista celor reușiți la concursul de însoțitori de bord. Aurélia Grigore este printre puținele stewardese din lume care mai zboară după ce a trecut prin două incidente. Fotografia ei a fost publicată în diverse ziare și într-o carte despre istoria aripilor românești. Mereu i se cere să povestească întîmplarea petrecută cu mulți ani în urmă, cînd în Mauritania, din cauza unei defecțiuni la stația de ghidare de la sol, avionul n-a aterizat pe limba de pămînt pe mijlocul căreia se afla pista, ci alături, în ocean, a rulat pe apă și apoi s-a oprit într-un banc de nisip, ascuns la un metru sub valurile înspumate. Era noapte și avionul s-a rupt în două și ea împreună cu colegele ei îl ajutau pe pasageri să urce pe aripi și să iasă cuminți și calmi, pregătiți cu vestele de salvare. Unii au plecat înot spre țărm și ea, împreună cu cei rămîți ușor, a rămas cinci ore pe aripi. Dacă motorul din coada avionului n-ar fi funcționat încă o oră poate că, după incidentul aviatic, ar fi avut delicate probleme cu rechinii. Era gravidă, dar uitase de copilul care acum se îngroșa în furul pîntecului și dădea nici o zgîrietură, fără nici un gînd, se ocupa de pasagerii contrariați și veseli. Pluteau roți, scaune, uși, sacoșe și pături și ea se purta ca un căpitan aspru cu bărbații care voiau să-și aprindă o țigară, uitînd de petrolul care plutea pe apă în jurul aeronavei. Au evacuat pînă în rînd cu rînd. Toți mi-au spus că eu aduc lumină" (Rodica Cornițâ, comandant adjunct al detașamentului de însoțitori). Ca să fii însoțitor sau însoțitoare de bord trebuie să ai suflet. Stewardesa e întotdeauna veselă, fără frică, deoarece, o femeie cu replică și farmec care îți lasă impresia unui joc, îndărătul zîmbetului fiind normele unei profesii. Știmații pasageri, comandantul Popescu și echipajul său vă spun bun venit la bordul acestui avion de tipul x. Vom călători spre destinatie la o altitudine de, cu o viteză de. În vederea decolării sînteți rugați să vă legați centurile de siguranță și să nu fumați. Conform normelor internaționale de zbor, vă anunțăm că acest avion este prevăzut cu patru ieșiri de avarie etc. Șefa de cabină coordonează. Una pregătește barul, cealaltă verifică starea centurilor de siguranță, alta demonstrează modul de folosire a măștilor cu oxigen. Păturile. Sînt atîtea de făcut în această pasăre de aluminiu care are în toate păsările de la sol cel mai înverșunat dușman. O însoțitoare are grijă de medicală. Este primul ajutor. Sînt destul virstnici care la ideea zborului palpită mai mult decît suporta inima și au nevoie de ajutor. Elvira Costescu a ajuns cu un băiețel din Brazilia aeroportul pînă în salonul spitalului de urgență. Asupra însoțitoarelor se revarsă toate nemulțumirile. De acasă, de pe drum, din timpul cursei. Și eu un zîmbet, cu o mînă de ajutor. Și să facă din fiecare călător un copil cuminte și ascultător. „Pierzi multe lucruri din viața personală. Să-ți faci treaba acasă, să iasi totul în ordine, să fii frumoasă, să zîmbești și să nu uiți ce ai de făcut în timpul zborului nu-i chiar atît de simplu. Examenele însoțitoarelor sînt la fel de complexe. Au și ele o licență de zbor care se prelungește în fiecare an pe baza unor examene de limbi străine, mijloace de salvare, și radio". (Lucia Sihota comandant detașamentului). Avionul nu cară o păpușă, ci un membru din echipaj. Sînt 330 de însoțitori la TAROM care încearcă să-i facă pe fiecare pasager să uite că se află la mii de metri deasupra pămîntului. În acest corp sînt și cîțiva băieți. Succesul lor este mai mic. Poate de aceea mănîncă mai mult. După 20 de ani de zbor, Ludmila Ogrijanu s-a pensionat. Suferă la fel ca un pilot care nu mai poate naviga. Nu e obositor să zîmbești de trei ori cît un actor într-un spectacol ? Poate că uneori e un transfer de sentimente pe care nu ai timp să le reversi acasă. Un italian s-a supărat. Un francez s-a imbolnăvit. Un englez nu mai vrea muzică. Un cobe întreabă, dacă întîrziem ? Unul vrea suc pentru a-și lua medicamentele. Altul întreabă ce comună se vede în dreapta. Alții vor cafea fără zahăr. Mariana Gîndac avea trei insigne. Nu le mai poartă. Fiecare a primit-o la cîte un milion de kilometri de zbor. Cînd a trecut de al patrulea milion și-a cumpărat un buchet de orhidee de la Singapore. Una s-a întîlnit cu Peter O'Toole la Pekin. Alta a însoțit-o pe Claudia Cardinale la București, venită la un tratament de geriatrie. Carmen Tăcciu plecă la Londra. Lasă acasă patru copii. Din cînd în cînd, la departamentul de însoțitori de bord mai vine o femeie în vîrstă : Viorica Hulpuș a fost stewardesa cu nr. 1 al numărul unu din aviația română. Mama e plecată în Africa și se întoarce diseară, spune copilul. În avion, un alt copil plînge și trebuie liniștit. Pentru cîteva secunde, îl ia în brațe și-l liniștește. Și eu am un băiat acasă ! Copilul tace și se miră, de parcă ar zice, ce chestie ! Uneia i se mai spune și pisica neagră. De fapt e blondă, cu păr inclat, de statură medie și de un optimism molipsitor. Are doi copii și spune foarte serios că visul ei a fost să poarte o uniformă ca să scape de toate terorile modei. N-a avut senzația de lesin decît o singură dată, atunci cînd s-a văzut trecută pe lista celor reușiți la concursul de însoțitori de bord. Aurélia Grigore este printre puținele stewardese din lume care mai zboară după ce a trecut prin două incidente. Fotografia ei a fost publicată în diverse ziare și într-o carte despre istoria aripilor românești. Mereu i se cere să povestească întîmplarea petrecută cu mulți ani în urmă, cînd în Mauritania, din cauza unei defecțiuni la stația de ghidare de la sol, avionul n-a aterizat pe limba de pămînt pe mijlocul căreia se afla pista, ci alături, în ocean, a rulat pe apă și apoi s-a oprit într-un banc de nisip, ascuns la un metru sub valurile înspumate. Era noapte și avionul s-a rupt în două și ea împreună cu colegele ei îl ajutau pe pasagerii să urce pe aripi și să iasă cuminți și calmi, pregătiți cu vestele de salvare. Unii au plecat înot spre țărm și ea, împreună cu cei rămîți ușor, a rămas cinci ore pe aripi. Dacă motorul din coada avionului n-ar fi funcționat încă o oră poate că, după incidentul aviatic, ar fi avut delicate probleme cu rechinii. Era gravidă, dar uitase de copilul care acum se îngroșa în furul pîntecului și dădea nici o zgîrietură, fără nici un gînd, se ocupa de pasagerii contrariați și veseli. Pluteau roți, scaune, uși, sacoșe și pături și ea se purta ca un căpitan aspru cu bărbații care voiau să-și aprindă o țigară, uitînd de petrolul care plutea pe apă în jurul aeronavei. Au evacuat pînă în rînd cu rînd. Toți mi-au spus că eu aduc lumină" (Rodica Cornițâ, comandant adjunct al detașamentului de însoțitori). Ca să fii însoțitor sau însoțitoare de bord trebuie să ai suflet. Stewardesa e întotdeauna veselă, fără frică, deoarece, o femeie cu replică și farmec care îți lasă impresia unui joc, îndărătul zîmbetului fiind normele unei profesii. Știmați pasageri, comandantul Popescu și echipajul său vă spun bun venit la bordul acestui avion de tipul x. Vom călători spre destinatie la o altitudine de, cu o viteză de. În vederea decolării sînteți rugați să vă legați centurile de siguranță și să nu fumați. Conform normelor internaționale de zbor, vă anunțăm că acest avion este prevăzut cu patru ieșiri de avarie etc. Șefa de cabină coordonează. Una pregătește barul, cealaltă verifică starea centurilor de siguranță, alta demonstrează modul de folosire a măștilor cu oxigen. Păturile. Sînt atîtea de făcut în această pasăre de aluminiu care are în toate păsările de la sol cel mai înverșunat dușman. O însoțitoare are grijă de medicală. Este primul ajutor. Sînt destul virstnici care la ideea zborului palpită mai mult decît suporta inima și au nevoie de ajutor. Elvira Costescu a ajuns cu un băiețel din Brazilia aeroportul pînă în salonul spitalului de urgență. Asupra însoțitoarelor se revarsă toate nemulțumirile. De acasă, de pe drum, din timpul cursei. Și eu un zîmbet, cu o mînă de ajutor. Și să facă din fiecare călător un copil cuminte și ascultător. „Pierzi multe lucruri din viața personală. Să-ți faci treaba acasă, să iasi totul în ordine, să fii frumoasă, să zîmbești și să nu uiți ce ai de făcut în timpul zborului nu-i chiar atît de simplu. Examenele însoțitoarelor sînt la fel de complexe. Au și ele o licență de zbor care se prelungește în fiecare an pe baza unor examene de limbi străine, mijloace de salvare, și radio". (Lucia Sihota comandant detașamentului). Avionul nu cară o păpușă, ci un membru din echipaj. Sînt 330 de însoțitori la TAROM care încearcă să-i facă pe fiecare pasager să uite că se află la mii de metri deasupra pămîntului. În acest corp sînt și cîțiva băieți. Succesul lor este mai mic. Poate de aceea mănîncă mai mult. După 20 de ani de zbor, Ludmila Ogrijanu s-a pensionat. Suferă la fel ca un pilot care nu mai poate naviga. Nu e obositor să zîmbești de trei ori cît un actor într-un spectacol ? Poate că uneori e un transfer de sentimente pe care nu ai timp să le reversi acasă. Un italian s-a supărat. Un francez s-a imbolnăvit. Un englez nu mai vrea muzică. Un cobe întreabă, dacă întîrziem ? Unul vrea suc pentru a-și lua medicamentele. Altul întreabă ce comună se vede în dreapta. Alții vor cafea fără zahăr. Mariana Gîndac avea trei insigne. Nu le mai poartă. Fiecare a primit-o la cîte un milion de kilometri de zbor. Cînd a trecut de al patrulea milion și-a cumpărat un buchet de orhidee de la Singapore. Una s-a întîlnit cu Peter O'Toole la Pekin. Alta a însoțit-o pe Claudia Cardinale la București, venită la un tratament de geriatrie. Carmen Tăcciu plecă la Londra. Lasă acasă patru copii. Din cînd în cînd, la departamentul de însoțitori de bord mai vine o femeie în vîrstă : Viorica Hulpuș a fost stewardesa cu nr. 1 al numărul unu din aviația română. Mama e plecată în Africa și se întoarce diseară, spune copilul. În avion, un alt copil plînge și trebuie liniștit. Pentru cîteva secunde, îl ia în brațe și-l liniștește. Și eu am un băiat acasă ! Copilul tace și se miră, de parcă ar zice, ce chestie ! Uneia i se mai spune și pisica neagră. De fapt e blondă, cu păr inclat, de statură medie și de un optimism molipsitor. Are doi copii și spune foarte serios că visul ei a fost să poarte o uniformă ca să scape de toate terorile modei. N-a avut senzația de lesin decît o singură dată, atunci cînd s-a văzut trecută pe lista celor reușiți la concursul de însoțitori de bord. Aurélia Grigore este printre puținele stewardese din lume care mai zboară după ce a trecut prin două incidente. Fotografia ei a fost publicată în diverse ziare și într-o carte despre istoria aripilor românești. Mereu i se cere să povestească întîmplarea petrecută cu mulți ani în urmă, cînd în Mauritania, din cauza unei defecțiuni la stația de ghidare de la sol, avionul n-a aterizat pe limba de pămînt pe mijlocul căreia se afla pista, ci alături, în ocean, a rulat pe apă și apoi s-a oprit într-un banc de nisip, ascuns la un metru sub valurile înspumate. Era noapte și avionul s-a rupt în două și ea împreună cu colegele ei îl ajutau pe pasagerii să urce pe aripi și să iasă cuminți și calmi, pregătiți cu vestele de salvare. Unii au plecat înot spre țărm și ea, împreună cu cei rămîți ușor, a rămas cinci ore pe aripi. Dacă motorul din coada avionului n-ar fi funcționat încă o oră poate că, după incidentul aviatic, ar fi avut delicate probleme cu rechinii. Era gravidă, dar uitase de copilul care acum se îngroșa în furul pîntecului și dădea nici o zgîrietură, fără nici un gînd, se ocupa de pasagerii contrariați și veseli. Pluteau roți, scaune, uși, sacoșe și pături și ea se purta ca un căpitan aspru cu bărbații care voiau să-și aprindă o țigară, uitînd de petrolul care plutea pe apă în jurul aeronavei. Au evacuat pînă în rînd cu rînd. Toți mi-au spus că eu aduc lumină" (Rodica Cornițâ, comandant adjunct al detașamentului de însoțitori). Ca să fii însoțitor sau însoțitoare de bord trebuie să ai suflet. Stewardesa e întotdeauna veselă, fără frică, deoarece, o femeie cu replică și farmec care îți lasă impresia unui joc, îndărătul zîmbetului fiind normele unei profesii. Știmați pasageri, comandantul Popescu și echipajul său vă spun bun venit la bordul acestui avion de tipul x. Vom călători spre destinatie la o altitudine de, cu o viteză de. În vederea decolării sînteți rugați să vă legați centurile de siguranță și să nu fumați.

Tiptil în Ţara Păpuşilor

Cu cîteva emoţionante bătăi de inimă înaintea zilei de 1 Iunie, la sfîrşitul unei săptămîni în care teatrele de păpuşi şi marionete din întreaga ţară şi-au pus în joc prestigiul spectacolelor lor de inimă şi sărbătoare, ca o încununare a acestei manifestări dedicate copilăriei în sine ca inocenţă perpetuă dar şi vocaţiei de copilărie a destinului nostru la acest sfîrşit de mileniu, s-a deschis sub aripa ocrotitoare a Muzeului de artă al R.S.R., pe Calea Victoriei nr. 107, primul Salon naţional al păpuşii, cu caracter permanent. Prestigiosul vernisaj este începutul, poate modest dar ferm, al unei noi ctitorii care ar putea fi un viitor Muzeu al Copilului, ctitorie cu atît mai necesară cu cît ea s-ar înscrie pe linia tuturor măsurilor întreprinse de statul nostru pentru ocrotirea celui mai pur tezaur naţional.

Succesul deplin al acestui prim pas care este Salonul păpuşii dovedeşte că dincolo de serioasa grijă a atîtor factori artistici şi educativi ca vîrsta purităţii primordiale să rămînă un teritoriu ecologic înafara oricărei poluări, dincolo de colaborarea celor 19 teatre din ţară cu muzeele judeţene care au trimis păpuşi create şi jucate pe scenele tuturor zonelor noastre geografice, destinul actual şi viitor al poporului român poate miza pe o solidă solidaritate a valorilor sale întru copilărie.

Privind cele peste 100 de exponate adunate cu grija colecţionarului de cristale de muzeografa Doriana Coşoveanu, de la primele forme ale teatrului tradiţional de păpuşi din Haţeg, Moldova sau Bărăgan, pînă la spectaculoasele creaţii ale unor artişti scenografi ca Mioara Buescu, Ella Conovici sau Mircea Nicolau, întregul Salon oferă un cadru cultural de meditaţie asupra ideii de joc, a conceptului de valoare în teatrul de păpuşi şi scenografia păpuşii. Abia aici simţi cu adevărat că spectacolul de păpuşi nu e un gen minor în comparaţie cu teatrul jucat doar de actori. Dimpotrivă, păpuşarul mai are, la îndemînă complexul numit păpuşă, complexitatea numită marionetă, are deci pe lîngă materialul trupului său ca mijloc de expresivitate un trup în plus pe care-l însufleţeşte cu fiecare gest al său. Actorul teatrului de păpuşi trăieşte în raport cu cel al teatrului de scîndură o dublă demiurgie, el joacă două roluri concomitent, creaţia sa este la puterea a doua. Abia actorul acesta devine unul total multiplicînd prin rolul său, dublat şi amplificat de rolul păpuşii potenţialul nelimitat al omului tînăr de a genera fiinţă nesfîrşită în univers.

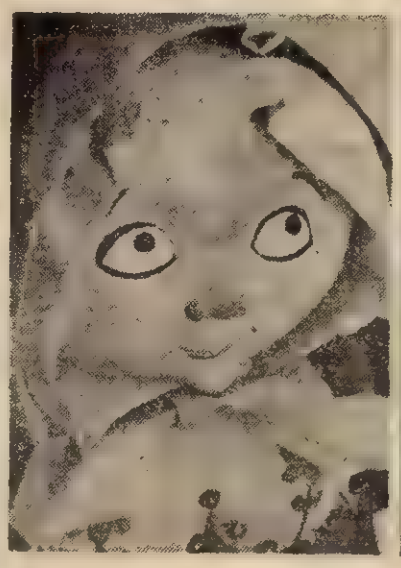

Aceasta este probabil şi justificarea mecanismului primar al gestului fiecărui copil care inventează din orice lucru o păpuşă şi un joc: el îşi proiectează în afară un sine nebulos şi inabordabil înafara mijloacelor jocului, aşezînd astfel între eul său fragil şi înspăimîntătorul spaţiu al universului centura de siguranţă a unui obiect supus tuturor disponibilităţilor sale prospective asupra necunoscutului.

De aceea cînd păpuşarul se joacă pe o scenă în faţa copiilor cu mănuşa celestă a păpuşii, el ştie că nu poate înşela cea dintîi inocenţă a lumii ca să însufleţeşti o bucată de pînză inertă îţi trebuie mai multă credinţă decît în propriul tău trup. Între degetele sale se află destinul unei misterioase şi efemere vietăţi de care poate depinde credinţa în jocul şi viaţa de mîine a oamenilor potenţiali care sînt copiii de acum.

Pe scena unui teatru sau înafara jocului, acea păpuşă e bună pe care copilul o va completa cu cel puţin jumătate din fiinţa sa. Dar ce sînt aceste fiinţe fragile din muzeu scoase înafara scenei şi chiar înafara destinaţiei „istorice" cărora i-au fost adresate? Nu cumva ideea însăşi de păpuşă e incompatibilă cu ideea de muzeu? O păpuşă existînd doar pentru ea însăşi ca obiect estetic, cu deplină autonomie de sine, înafara jocului şi copilului, nu e cumva un nonsens? Să deschidem o clipă cartea lui Rilke şi să recităm împreună a patra elegie: „Cine n-a stat cuprins de mare teamă-n / faţa cortinei propriei lui inimi? / ...Nu vreau aceste măşti însufleţite / abia pe jumătate, vreau păpuşa. / Ea barem este plină /...în spaţiul dintre jucării şi lume, / în locu-acela care-a fost creat / dintr-neputuri pentru fapta pură."

Să sperăm aşadar că sufletul nostru nu este transparenţa absolută-n univers şi că numai un pic de opacitate de-ar avea, cît negru sub unghia unui copil abia născut, lumina lumii s-ar vedea-n lumina lui, deplină şi încîntătoare ca o păpuşă. Am putea spera mai departe că odată şi odată, cîndva cît mai curînd cu putinţă, omul nu se va mai îndrepta dinspre copilărie către senectute ci din copilărie spre copilărie, aşa cum au sperat moşii şi strămoşii noştri încă din clipa cînd s-au gîndit să sape stelele-fixe din universul limbii române cu atmosfera de basm a visului lor cel dintîi: tinereţe fără bătrîneţe şi viaţă fără moarte.

ION ZUBAŞCU ■

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

La Opera Română

● Vineri 19 iunie, la ora 18, dipticul realist din repertoriul liric: **Cavalleria rusticana** (Onoare ţărănească) de Pietro Mascagni şi **Paiaţe** de Ruggiero Leoncavallo. Din distribuţie fac parte: Lucia Ţibuleac, Lucia Cioară, Gabriel Năstase, Dan Zancu, Veronica Gârbu (Cavalleria) şi Elvira Cirje, Anatol Covali, Nicolae Urdăreanu, Nicolae Bratu, Emil Iurascu (Paiaţe). Dirijează Carol Litvin.

● Sîmbătă 20 iunie, la ora 18, **Nunta lui Figaro** de Mozart, spectacol programat iniţial pentru joi 18 iunie, de la care biletele rămîn valabile.

● Duminică dimineaţa (ora 11), în matineul pentru copii, baletul **Albă ca zăpada şi cei 7 pitici** de Cornel Trăilescu. Sub bagheta lui Lucian Anca vor evolua, în rolurile principale, Roxana Colceag, Laurenţiu Guinea şi Irina Roşca (debut în Regina cea rea).

● Duminică seara, la ora 18, **Rigoletto** cu Florin Georgescu în Ducele de Mantua, Daniela Vlădescu în Gilda şi Nicolae Urdăreanu în rolul titular. Dirijează Constantin Petrovici.

● Marţi, 23 iunie, tot din repertoriul verdian, la ora 18, **Traviata.** Vor interpreta rolurile principale Victoria Bezetti (Violetta), Florin Diaconescu (Alfredo) şi Lucian Marinescu (Germont). Conducerea muzicală Carol Litvin.

● În cadrul **Serii de balet modern** de miercuri 24 iunie ora 18, vor fi reprezentate, o parte în premieră, piesele: **Gura lumii** (colaj muzical din lucrări de Enescu şi Rogalski), regia şi coregrafia Ioan Tugearu, **Rapsodia I** a lui George Enescu, coregraf tot Ioan Tugearu, **Cîntec înalt** de Irina Odăgescu-Ţuţuianu (pe un libret de Grigore Constantinescu), în coregrafia Adinei Cezar şi o ultimă piesă **Vibraţii contemporane** (Simfonia I) de Şerban Nichifor, pe libretul aceluiaşi Grigore Constantinescu, în regia şi coregrafia lui Rose-Marie Both-Stocec. Ultimele două piese, cu orchestră, în direcţia muzicală a lui Lucian Anca.

● Cu Lucia Ţibuleac în rolul titular, Constantin Ene în Radames, Mihaela Agachi în Amneris şi Nicolae Urziceanu în Amonasro, sub bagheta dirijorului Constantin Petrovici, joi 25 iunie, la ora 18, **Aida.**

atelier literar

de G. Dumitrescu

Fl. Enescu : Nu asta e soluția, ci o aplecare mai profundă și mai stăruitoare asupra studiului și lecturii (în domeniul poeziei și în afara lui) în scopul acumulării unei culturi temeinice, multilaterale, fără de care, exercițiile caietului liric (utile și ele, desigur, dar la proporții rezonabile) nu vor da niciodată rezultate de valoare. Așadar, citiți mai mult, scrieți și trimiteți mai rar !...

I. Grunz : Ați renunțat la un nume care începuse să aibă identitate și prezență, pentru a adopta altul (fie chiar cel adevărat) care nu sugerează nimic, necunoscut și comun în același timp. Mai grav încă, ați pierdut seva și spontaneitatea lirică, v-ați apucat să scrieți „frumos", lustruind niște vorbe și imagini convenționale, sterpe, fără ecou... Cum ați reușit această tristă ispravă ? Unele „urme" lirice se mai află și în noile pagini (ca, de pildă, în „Ca și cum", „Din nou"), dar ar trebui, poate, să vă întoarceți la caietele de altă dată și să căutați în ele răspunsul la întrebările noastre și cărările dv. viitoare.

Cristian Oprea : Prea multe (și cam primitive) title și tumbe, prea mare efortul de epatare cu orice preț), ca să nu incomodeze grav, vizibil, afirmarea convingătoare a unor înzestrări de care dispuneți (se pare). Ceva mai bine, în „Sine qua non", „Contururi", „Licitație".

Andrei : Scădere alarmantă a tonusului liric, a substanței nobile, în favoarea unor înjghebări fade, uscate, fără ecou. Ceva, parcă (pe lîngă cele menționate între timp), în „Numele poetului".

C. Daniel : Sînt 4—5 pagini în revenire (perioadele de „secetă" sînt destul de obișnuite, în toată lumea !...). Semnătura ni se pare convenabilă. Ne gîndeam la o prezentare dar, din păcate, nu mai avem spațiul necesar. Vă dorim succes !

M. Dtr. : „Cine sînt", „Multă vreme", „Desemnele", sînt pe linia cea bună.

O.K. : Noua experiență e mai de grabă spre bine (dar nu numai și nu mai ales datorită formei).

Amedeea M., L. Aldea, I.T. Mureșan, Alice V. Popescu, G. Ardelcanu: Sînt unele semne, merită să continuați.

R. Herjeu, D. Dor (mulțumiri), **Ariadna, Matei Emil, F. Köllö, T.V. Buzău, Anahita, D.-Cojocar, Metis-Alba, Simona Mureșan** (ceva, în „Un sfat", „Paradox"), **E.M. Amariei** (adresați-vă unei edituri), **K. Manea, I. Biriș, Ari Floris, V. Vancea, V. Zgorobete, L. Kutas :** Nimic nou !

NOTĂ. Cu acest număr, „Atelierul literar" își încetează apariția. Semnatarul său își ia rămas bun (nu fără părere de rău) de la numeroșii săi corespondenți, mulțumindu-le pentru îndelungata încredere și colaborare. nădăjduind să le fi putut fi, cît de cît, de folos și dorindu-le, în continuare, împliniri și reușite în nobila lor aspirație către adevăr și frumos.

GEO DUMITRESCU ■

Gene de iarbă

Aș pleca să mă nasc din nou
într-o lume bîntuită numai de animale
și păsări
să am părul verde și mîinile lungi
și gene de iarbă
din cînd în cînd să-mi fie toamnă
și eu să-mi număr pe degetele subțiri
cuvintele ca o cădere de frunze

DIANA BOLCU

Vînzare

mîine poate am să-mi scot
lacrimile la mezat
pădurea ca vina mireselor
îmbrăcată în alb
și sudoarea cerului îmbrobonind
soarele cu păsări
iar tu împrumută-mi puțin
mersul tău
numai pînă la capătul străzii
privește tinerețea rîului
cum bate la porțile orașului
toamna s-a dus cu tăișul de frunze
al copacilor
e mai bine așa
spaimă ridicată la cub
dragoste tristă.

IULIAN BOLDEA

Între două coperți de caiet

Între două coperți de caiet
ca între tăișul
a două săbii
îmi adun gîndurile
supuse zilnic la o probă de zbor
apoi mă las îmbrîncit
pe această roată centrifugă
care e clipa.

DUMITRU ILINCA ISTRATE

Desen

oglinda
mi-a uitat chipul
de cum l-a văzut

MARIUS DUMITRESCU

Privirea ca o faptă

Prin ochi
mă scurge neîncetat
spre lume.
Umplu cu mine
toate încăperile
și zările pînă departe.
Doar noaptea
mă adun în pleoape
ca-ntre palme
să nu mă pierd tot,
să mai rămîn și pentru mine.

C. DANIEL

Imagini de călătorie

Verde,
belșug amețitor de verde.
Pădurea
amestecată cu viteza trenului.
Parcă aș călători printr-o frunză
sau prin ochii tăi.
Sentimentele mele
sînt culorile acestei lumi
amestecată cu viteza vieții.

DANIEL OBEDEANU

Mama, poștașul, amurgul

poarta noastră nu are cutie poștală
de aceea mama pîndește poștașul
cînd se lasă amurgul
poștașul vine nimbat de razele spițelor cu
tașca doldora de scrisori
zeu mesager stopează
mama-i întreabă de sănătate
el răspunde mama
se uită speriată la tașca de piele
a cărei încuietoare de-aramă
țipă ca trimbița
poștașul murmură atunci brusc, obosit
drumurile sînt lungi
drumurile sînt lungi
și se pierde
în singerarea amurgului.

PAUL GON

VIOREL MĂRGINEAN:

„Vom picta clipa frumoasă prin care trecem"

(Urmare din pag. 9)

rele de creație și documentare, inclusiv expozițiile cu care participăm la diferite manifestări internaționale. Toate acestea la un loc fac parte din viața Uniunii și a membrilor săi. Iată, am aici, la îndemînă...

— Vom folosi, firește, toate însemnările acelea cu care amenințați curgerea acestui interviu, dar, pînă una-alta, să ne reîntoarcem la expoziția de la Botoșani. Încheiați cu ea, ca să zic așa, un itinerariu început acum trei-patru ani ?

După Botoșani va urma Iașul, un centru cultural foarte puternic, de tradiție, cu multă studențime. Voi face în așa fel încît să deschid expoziția în perioada în care marea cetadelă a Moldovei este plină de tineret. Mă veți întreba de ce neapărat în această perioadă. Pentru că expozițiile noastre se vor a fi și un prilej de educație estetică. Peste ani și ani, cînd tînărul de azi va fi un om la casa lui, expozițiile noastre îl vor determina, așa nădăjduim, să-și împodobească locuința cu o lucrare de artă și nu cu diverse — cum să le spun, că nu găsesc cuvîntul care să le numească exact ? — așa zise tablouri care se vînd la metru în tot felul de tîrguri, dughene și tarabe.

— Pentru că tot ați adus vorba despre acest soi de pseudo-artă v-aș întreba, stimate tovarășe Viorel Mărginean, ce ați făcut dumneavoastră, în calitate de vicepreședinte al Uniunii Artiștilor Plastici din România, ce a făcut Uniunea pentru a stăvili, definitiv, această avalanșă de kitsch, de pseudo-artă care alterează gustul artistic.

— Mă întrebați ce-am făcut eu, ce face Uniunea. Noi, sprijinim pe toate căile posibile, activitatea artiștilor amatori din toată țara. Participăm în jurille tuturor fazelor Festivalului Național „Cîntarea României". În galeriile de artă ale Uniunii sînt admise, într-o proporție foarte mică, cel mult de 10 la sută, și articole artistice ale artiștilor amatori. Dar acele articole, ca și cele semnate de artiștii profesioniști, au girul severelor noastre comisii. Noi, cu alte cuvinte, sprijinim arta amatoare, dar nu așa-zisa artă a unor negustori și afaceriști. Ne-am opus și ne vom opune permanent acestui deșănțat comerț de pe urma căruia cumpărătorul lesne de două ori păcălit. Întîi și-ntîi pierde banii, apoi, în al doilea rînd, la fel de important ca și primul, cumpărătorului i se alterează, încetul cu încetul, dar foarte sigur, ideea de frumos artistic. Și mai grav este că acest gust artistic alterat se va transmite copiilor săi, apoi copiilor copiilor săi și așa mai departe. Cu alte cuvinte, abia așteptăm să fim solicitați să participăm cu toată puterea și priceperea noastră la o totală ofensivă împotriva prostului gust, împotriva non-artei. Este, credem noi, momentul să se intervină cît mai energic, cît mai concret cu putință și cît mai urgent.

— Ne întoarcem la expoziția itinerantă ?

— Ne întoarcem. O voi expune, deci, la Iași, apoi la Bacău, după care o voi duce la Craiova și la Constanța. Între timp voi încerca să pregătesc o nouă expoziție la București, probabil că tot la Dalles, dar să nu mă puneți să vă dau o dată anume, pentru că as intra în panică sau, cum spun șahiștii, în criză de timp.

— Constat că vă place foarte mult întîlnirile cu publicul, cu tineretul mai ales.

— Mai ales cu tineretul. Ei sînt, nu-i așa, viitorul țării. Îndrăznesc să cred că ei, tinerii, simt cel mai mult nevoia de frumos. Iar datoria noastră este să le oferim acest frumos pe care ei îl caută cu îndîrjire.

— Sînteți unul dintre peisagiștii de forță ai picturii contemporane. Numai că peisajele dumneavoastră nu sînt doar o simplă imagine a unor dealuri cînd domoale, cînd țuguiate, ca o căciulă, și-a unor întinse livezi și ogoare scăldate de flori și mîngîiate de zborul lin al unor păsări parcă măiestre, ci au în ele și-o puternică notă de lirism, un parfum venind parcă din starea de vis a copilăriei. Am sesizat că îndeobște lipsesc peisajele de vară...

— Într-adevăr, lipsesc, deși iubesc vara, ca anotimp, foarte mult. E-atît de înaltă, de însorită, de bogată în lumină și verde, dar, vedeți, tocmai verdele acesta mă necăjește din punct de vedere pictural. Verdele te obligă să pictezi, cum zicem noi, cu ton în ton, ori felul meu de-a fi, de a picta, este altul. Mie îmi plac contrastele, delimitările. Asta înseamnă, firește, o anume sobrietate. Eu nu uit că vin dintr-o zonă cromatică restrînsă. Costumul popular din zona Sălistei este foarte sobru. Nu pot fi, cromatic vorbind, decît așa cum am văzut lumea încă de pe cînd eram copil.

— Ne-am întîlnit pentru acest interviu de cîteva ori, aici, în atelier. O singură dată v-am văzut pictînd. Nu cumva problemele Uniunii vă răpesc aproape tot timpul ?

— Am momente în care, cum să vă spun, sînt foarte afectat sufletește și simt dorința de-a picta atunci. Și asta se întîmplă exact cînd sînt foarte, foarte ocupat. Dacă nu pictez două-trei zile, devin nervos. Dar încerc să mă achit cu simțul răspunderii, de toate sarcinile ce mi s-au încredințat.

— Iată că a venit timpul să ne folosim și de hîrtiile acelea cu care ați amenințat permanent acest interviu. Ce s-a întîmplat mai nou în viața Uniunii de-a lungul celor aproape 10 ani de cînd activați la nivelul conducerii ei ?

— Mai nou ar fi faptul că lucrurile s-au desfășurat cît mai normal cu putință. S-au înființat în aproape toate județele țării noi galerii de artă, traducîndu-se în fapt, în domeniul nostru, unul din principiile strategice ale partidului și statului privind necesitatea dezvoltării armonioase a tuturor județelor țării. Galeria de Artă este cel dintîi pas, nucleul, dacă vreți, prin care exercităm un adevărat act de educație estetică a publicului iubitor de frumos. Prin intermediul lor oferim publicului șansa de-a se întîlni cu o artă de cea mai bună calitate, cu articole artistice ireproșabile ca nivel artistic, total opuse kitschului pe care îl combatem și pe această cale. Apoi, tot galeriile de artă sînt cele ce găzduiesc expozițiile itinerante despre care am vorbit. O atenție deosebită s-a acordat atelierelor artiștilor plastici, e problemă pe care am rezolvat-o aproape în totalitate. Ne-am străduit să asigurăm continuitatea unor tabere de creație și documentare. S-au organizat totodată, numeroase expoziții festive și omagiale, artistul plastic ilustrînd, prin arta sa, marile prefaceri ce au dat României contemporane un nou chip. As putea enumera, în acest sens, cîteva zeci de expoziții care au fost găzduite în cele mai de seamă spații expoziționale ale țării, la Muzeul de Artă al Republicii, sau la Sala Dalles. Firește, au avut loc, an de an, saloanele republicane, municipale, am participat la numeroase manifestări internaționale, am organizat expoziții tematice, sau colective, dar, în același timp, ne-am străduit ca în aceleași foarte importante și solicitate spații să organizăm expoziții personale semnate de tot ceea ce are mai de preț arta plastică la ora actuală. Și pentru ca vorbele să nu fie doar simple vorbe, vă rog să transcrieți cîteva nume de referință : **Aurel Ciupe, Margareta Sterian, Ion Jalea, Cornelia Baba, Ion Irimescu, Ion Vlasiu, Ion Musceleanu, Ion Popescu-Negreni, Lucia Constante, Vasile Kasar, Iulia Ionițiă, Ligia Macovei, Vanda Sachelarie, Brăduț Covaliu, Fred Micoș, Constantin Lucaci, Virgil Almășanu, Ovidiu Maitec, Constantin Biendea, Dan Haimanu, Octav Grigorescu, Ion Nicodim, Gh. Ilieșcu-Călinești, Mihai Horea, Ion Sălișteanu, Vasile Grigore, apoi, din generația de mijloc, ca să-i zicem așa, Ion-Gheorghiu, Ion Stendi, Horea Flămîndu, Silviu Oravițan, Gheorghe Anghel, Vladimir Streleț, Sorin Ilfoveanu, Constantin Popovici, Horia Paștina, Sorin Dumitrescu, Marin Gherasim, Horia Bernea, Napoleon Tiron, Ilie Boca, Zamfir Dumitrescu, Flondor Constantin, Ion Pacea...**

— Vă întrerup pentru a vă atrage atenția că lista este, oricc s-ar spune, foarte mare și, după cîte văd, sîntem abia la început.

— Știu că lista este mare, dar, vă rog să mă credeți, ar fi fost foarte bine să transcriem cîte o frază în dreptul fiecărui nume, o apreciere formulată de critici de artă, pentru ca orice cititor să-și dea seama că numele de mai sus nu sînt doar niște simple nume. Dar n-aș vrea să credeți că numai sălile Muzeului de Artă al Republicii, sau Sala Dalles au fost locurile în care artiștii noștri s-au exprimat. Sînt în București alte cîteva galerii foarte importante ,cum ar fi Simeza, Orizont, Galateea, Galeriile de Artă ale Municipiului, Eforie, Hanul cu Tei, Orizont 35. Chiar dacă o să vi se pară deplasată dorința mea de a mai rosti alte cîteva nume, vă rog, totuși, să le transcrieți, altfel s-ar crede că am neglijat expozițiile realizate în aceste galerii. Chiar și așa, cu toată dorința mea de a-i aminti pe toți artiștii, tot or să-mi lasă vorbe. Deci, ca să mai atenuez intrucîtva, vlăguitoarele apostrofări „colegiale", aș mai aminti că în mai sus amintitele galerii au expus **Geta Brătescu, Teodor Moraru, Dimitrie Gavrilean, Ion Bițan, Maria Biendea, Vladimir Șeitan, Ion Iancuț, Paula Ribariu, George Filipescu, Neculai Păduraru, Traian Brădean, Monica Flămîndu, Dionisie Popa, Pavel Codiță, Dan Băncilă, Costel Badea, Ileana Baloță, Aurel Bujacu, Irina Aszalos, Ion Lucian Murnu, Rodica Lazăr, Florin Ciubotaru, Ion Panaitescu, Doina Levința, Vasile Toian, Vasile Melica, Marin Zidaru...**

— Vă implor, stimate Viorel Mărginean, să ne oprim, totuși, altfel interviul nostru se va transforma într-o listă cu toți membrii uniunii !

— Dar mai sînt atîția care ar fi trebuit să-i amintim !

— Firește, sînt cu totul și cu totul de acord cu dumneavoastră, dar gîndiți-vă că ne-apropiem de finalul dialogului nostru. Ce ar mai fi de spus ?

— Nimic altceva decît că vom picta, vom sculpta și vom nemuri clipa frumoasă prin care trecem.

Iunie, starea de grație a teilor

(Urmare din pag. 9)

tă de incendii galbene, mierla și-a limpezit cîntecul.

Privighetoarea a devenit meditativă.

Sturzul de apă, pasăre înțeleaptă, se scoală în pulberea auriferă a florilor de tei, apoi își scutură aripile în zborul peste ape. Călătorind odată pe mare, multe zile și nopți, un sturz se opri din zbor și se așeză, să se odihnească, pe copastia vaporului, alături de tăcerea mea vesperală. Mă privi cu ochi întrebători, se înfoie ca un curcan minuscul, apoi își scutură aripile ca săgetat de o aducere aminte. Un parfum de tei mă învălui. Am înțeles atunci că ne aflam în iunie și că pe Pămînt înfloriseră teii. După cîteva clipe de popas, sturzul, care cunoștea bine toate cărările mării, s-a topit în amurg. Am rămas pe

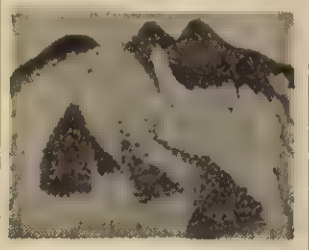

punte, în solitudinea mea, toată noaptea ; apăsat de dorul teilor de acasă.

În studenția de la Iași, cînd teii ne troieneau cu pulberi astrale, petreceam, împreună cu alți colegi, mai multe nopți sub teiul bătrîn încins cu brîie de oțel, al Poetului. Eram bîntuiți de utopia că, într-una din aceste nopți, Poetul se va întoarce din tărîmurile nemuririlor lui și ni se va arăta în văluit în mantaua-i din flori de tei. Cei dintre noi, care cunoșteam limbajul acestui arbore, puteam auzi :

„Cînd voi muri, fubito, la creștet să nu-mi plîngi ;

Din teiul sfînt și dulce o ramură să frîngi..."

Într-una din acele nopți de veghe, Teiul a început să-și scuture frunzele. În aer nu era nici o adiere de vînt. Atunci, prin încrîncenarea imaginației și a iubirilor noastre, cred că am văzut umbra Domnului Mihai Eminescu.

Puterea gîndului străbătuse spre veșnicia Poetului.

Am fost o clipă nemuritori !

N. GRIGORE MĂRAȘANU ■

P.S. Izvoditori de atîtea frumuseți, să ocrotim teii ! Ei ne alină și ne ocrotesc viața pe pămînt.

MARCIAN BLEAHU:

„Nimic din ceea ce se acumulează în cunoaștere nu trebuie irosit"

S-a născut în Brașov, la 14 martie 1924. Geolog și speolog de prestigiu internațional, cadru didactic universitar și cercetător, actualmente este șeful compartimentului de hărți geologice din Institutul de geologie și geofizică București. Autorul a peste 20 volume științifice — sinteze, monografii, tratate de amploare. „Evoluția geologică a Munților Metaliferi", „Geologia Munților Apuseni", „Morfologia carstică", „Tectonica globală", „Recherches sur les grottes de Banat et d'Oltenie" (les Editions C.N.R.S., Paris) sînt lucrări de referință, citate în literatură. A colaborat la volumele „Karst-Important Karst Regions of the Northern hemisphere" (1972, Elsevire — Olanda) / și „Tectonics of the Carpathien — Balkan Regions" (1974, Bratislava). A participat cu lucrări la importante congrese internaționale, a susținut cursuri și conferințe în mai multe universități și centre științifice europene (Viena, Geneva, Lausanne, Karlsruhe, Paris). Este primul care a aplicat în România — și între cei dintîi pe plan mondial — tectonica globală, la structura țării noastre și a Europei. Alături de reputatul prof. C. Burchefield a redactat volumul „Geology of Romania" editat la Geological Society of America. Numele său figurează în „Dictionary of International Biography" din Anglia, vol. XVII, în „Who's Who in the World" (S.U.A.), ediția V, în „Orbis Geographycus" (R.F.G.), ediția IV. Este distins cu premiile „Gr. Cobălcescu" și „Gh. Murgoci" ale Academiei R.S.R., decorat cu Ordinul „Meritul științific" și Ordinul Muncii, clasa a III-a.

— Parcă n-am înfierzat? Vă umpleați timpul în așteptarea mea, ascultînd muzică?

— Deloc. Am lucrat, a fost la mine un coleg cu proiectele viitorului Muzeu național de geologie, o să vă spun cîte ceva despre el, dacă vă interesează. Nu lucrez decît cu muzică, mă stimulează și apoi, numai așa pot să fac două lucruri de-odată.

— Chiar pe o muzică atît de solicitantă?

— A, da, ascultam Simfonia Turangalila de Olivier Messiaen

— Nu știu de ce, mai curînd mă așteptam să ascultați Haydn.

— Pentru mine muzica nu este numai o încîntare a urechii, să sune bine, e un instrument de cunoastere, am nevoie să-mi dea un sentiment de trăire a timpului. Cînd ascult Haydn, văd perucî pomădate și o anumită ambianță de burghezie sau de nobilime, de Rococo sau așa ceva. Caut în muzică, firește ceea ce reprezintă lumea noastră contemporană. Acum cîteva luni, am cumpărat discurile cu cele două simfonii ale lui Șerban Nichifor care mă încîntă. Îmi place, de pildă, Liana Alexandra, pe toți modernii noștri îi ascult cu mare pasiune, pentru că ei sînt mesajul universului în care trăim. Dar, să vedem ce vreți de la mine, bănuiesc că nu pentru o discuție despre muzică ați venit.

— Recunosc. La fel cum recunosc că m-ați salvat din dificultatea de a vă pune frontal o întrebare la care m-am gîndit atîta și anume, cum a ajuns geologul român Marcian Bleahu în mijlocul celei mai controversate teorii din geologie, **tectonica globală?**

— Sigur că da, și aici trebuie să căutăm contemporaneitatea. Ce altceva este teoria tectonicii globale decît o viziune nouă, determinată de progresele cunoașterii în științele naturii? Nu poți să rămîi în afara ei! Cum am ajuns să mă preocupe?, drumul e ceva mai lung, trebuie să încep cu o amintire. Cînd eram student, eminentul meu dascăl, prof. Ion Atanasiu, avea obiceiul să ne dea să facem mici referate pe care să le prezentăm la începutul orei sale — pe atunci nu se țineau seminarii la geologie — pentru a ne obișnui cu munca științifică și a ne dezvolta spiritul de sinteză și de opinie personală. Mie mi-a zis odată „uite, citește despre teoria lui Wegener și spune-ne ceva despre ea!". Am citit foarte mult, în dreapta și în stînga, pro și contra — știind 3 limbi, am putut să fac cunoștință cu mai multe păreri despre ea —, și, în loc să prezint ceva de un sfert de ceas, i-am mîncat profesorului toată ora. După aceea, m-a chemat în biroul său și m-a întrebat dacă nu vreau să mă numească preparator la catedra sa. Eram în anul trei de studii și care student nu ar fi fost fericit să i se facă o asemenea propunere?! Natural, am acceptat și așa [illegible] 12 ani cadru didactic universitar, urcînd niște trepte ierarhice, după care am renunțat, din cauza legii cumulului, preferînd cercetarea ce îmi oferea posibilități mai mari de desfășurare. Dar am rămas și prowegenerian. Normal, nu poți să vorbești niciodată împotriva cuiva căruia i te dedici. Mulți ani după aceea, cînd am citit că i se reiau ideile, m-am înregimentat cu tot entuziasmul și m-am alăturat lor, nimerind din plin în „miezul" — cum ziceați —„ tectonicii globale și am scris cartea amintită, intitulată chiar „Tectonica globală" din care a apărut în 1983, primul volum, urmînd să aibă trei. Volumul al doilea este demult predat editurii — la Științifică și Enciclopedică — n-a apărut încă, deși o carte ca asta ar trebui să apară repede, putem pierde unele poziții în literatura internațională.

— Pe prima pagină ați înscris o dedicație cu totul neobișnuită: „Tuturor acelora care nu cred în tectonica globală". Firește, că am să vă întreb, de ce? În fond, ce este tectonica globală și ce a adus nou în Geologie?

— Poate n-am să vă răspund direct, la prima parte a întrebării, dar ascultați-mă. Prin 1965, citisem primele articole care îmi spuneau că se întîmplă ceva în știința noastră, era însă destul de timid, ca, în 1970, să fim în fața unei doctrine bine conturate. De unde se născuse din preocupările pentru cunoașterea fundurilor oceanice, din încercare de explicare a structurii și formării acestora, reluîndu-se teoria derivei continentelor a lui Alfred Wegener — teorie multă vreme complet discreditată de lumea geologilor, spunîndu-se că nu are nici o bază — a cucerit brusc uscatul și cu ea s-a reușit să se dea răspuns celei mai fascinante probleme a geologiei, aceea a formării munților. (Sub efectul forțelor interioare ale Pămîntului). A apărut, mai întîi, termenul de subducție, după aceea s-a vorbit despre plăci litosferice și, încet-încet, s-a născut o întreagă teorie, cu o arhitectură solidă, dar care, la început, a trezit derută și contestări. Urmărind-o pas cu pas — firesc, e de datoria oricărui specialist să se informeze despre mișcarea de idei din domeniul său de activitate —, prin 1970 am ținut prima comunicare de informare, la Societatea geologică română, unde n-am prea fost luat în serios. Mi s-a replicat că vin acuma cu niște treburi perimate, de la început de veac cu deriva continentelor, cu chestii d'astea de geopoezie și așa mai departe. Dar nu numai la noi stăteau lucrurile astfel. În 1973, am fost invitat la Universitatea din Viena să vorbesc despre Carpați, în general. Cînd i-am prezentat în viziunea nouă doctrine, a **tectonicii globale** — pentru că așa s-a numit pînă la urmă —, geologii austrieci au fost foarte uimiți. Erau încă antiwegenerieni și au înghițit greu punctul meu de vedere. În același an, s-a întîmplat să fiu invitat să țin o conferință și la Universitatea din Geneva, unde am prezentat aceeași temă. Spre surprinderea mea, am întîlnit un interes foarte mare față de ceea ce spuneam. Aici se știa mai mult, din sursă directă, americană, dar geologii nu erau convinși. Vedeau acum, primele interpretări concrete la un lanț de munți. Considerat ca un specialist al noii teorii, în 1974 și 1977, am fost chemat, de către aceeași universitate să susțin cursuri privind aplicațiile tectonicii globale asupra structurii Europei. Apoi, la universitățile din Lausanne și Fribourg. Așa s-a întîmplat să predau primul curs de tectonică globală de pe continentul nostru. Am continuat să mă documentez și, în țară, am scris cartea respectivă. M-am gîndit că, din moment ce am acumulat aceste cunoștințe este o datorie a mea să fac o sinteză, să le pun la îndemîna colegilor mei. De altfel, am această concepție că, nimic din ceea ce este cunoaștere să nu se irosească. În calitate de conducător al publicațiilor Institutului, încurajez colegii, și, mai ales pe cei tineri, să publice, fie și niște analize simple, fără comentarii. Este rezultatul unui efort ce trebuie să rămînă.

— Să stăruim încă asupra tectonicii globale. Cu ce argumente a convins, pînă la urmă, lumea geologilor?

— A venit cu niște documente foarte interesante, în mod surprinzător, argumentate matematic, ceea ce este rar în științele naturii. Geologia este o știință foarte specială, este spațială și istorică întocmai științelor sociale. Ea operează cu un corp unic — globul pămîntesc, constituit din unicate, pe care nimic nu e repetabil. Carpații sînt unii singuri, Alpii, la fel. Anzii, de asemenea, și așa mai departe. Nu lucrăm cu duplicate, lucrăm cu o singură evoluție, nu putem să repetăm formarea Pirineilor, de pildă, aici experimentul nu-și are loc și, ca atare, este foarte greu să surprinzi legi cauzale. Ori, tocmai asta a făcut tectonica globală, a reușit să prindă în niște formule matematice devenirea geologică, să găsească niște mecanisme de deplasare a maselor pămîntești, a maselor continentale, să zicem — avantajul ei este că nu se referă la scara globului, are aplicabilitate la fiecare teritoriu —, care ascultă de anumite legi matematice. Este teoria lui Euler, a deplasării unor corpuri pe o sferă. Cu alte cuvinte, evoluția geologică a reușit să capete siguranța și girul matematic al [illegible] tectonica globală reprezintă, după mine, pentru științele Pămîntului ceea ce a reprezentat darwinismul, acum un veac, pentru Biologie. Atît de fundamental. Practic, Geologia s-a rescris astăzi de la A la Z. Sîntem în fața altei discipline. Nimeni nu mai avansează cercetări, fără să țină cont de ea. În fapt, aceasta este morala dedicației de pe prima filă a cărții mele.

— Ați participat la congrese și reuniuni științifice internaționale, ați ținut cursuri și conferințe în numeroase universități, ați călătorit mult peste hotare, cum este privită școala geologică românească?

— Evident, avem o școală geologică românească. Și am avut una de foarte mare prestigiu. Nimeni, de nicăieri, nu poate să ignore, de pildă, că una din primele aplicații care s-au făcut în lume ale teoriei pînzelor de șariaj (descoperită în Franța, la sfîrșitul veacului trecut) aparține marelui nostru savant Gh. Munteanu-Murgoci, care, în 1907, a vorbit despre pînzele de șariaj din Carpați. După el, avem alte nume mari ca Ludovic Mrazec, Popescu-Voitești, și toată pleiada marilor înaintași, furnizoarea canevasului general de modele, utilizate și astăzi. Pe acest canevas generațiile următoare de geologi, au perfecționat și adus detalii așa încît astăzi avem o imagine destul de clară a geologiei țării. Partea noastră forte este geologia aplicată. Și e firesc să fie așa. Sîntem, indiscutabil, — vorbesc, handicapul de a fi fost francofoni, ori, lumea nu mai este francofonă, e anglofonă. Și, mult timp conducerea geologiei românești, marii noștri înaintași nu știau limba engleză. Acum este destul de greu să vii din urmă, să recîștigi niște posturi cu o generație care, natural, știe engleza, și care este foarte bine pregătită, dar găsește locurile ocupate. Este o luptă dificilă. Să vă dau un exemplu. Unul din lucrurile esențiale care au venit să probeze valabilitatea tectonicii globale, fusese publicat de niște canadieni, într-o revistă de limbă franceză. Doi ani după, au venit americanii care au făcut răsunet, care au adus acele probe matematice sigure. Cînd li s-a atras atenția că lucrurile fuseseră spuse mai înainte, au răspuns: „da, dar într-o revistă de circulație restrînsă și în limba franceză". Asta ar trebui să ne învețe și pe noi cîte ceva.

— **Vorbeați despre un nou val, ca să zic așa, de geologi români ce vine din urmă și poate va cuceri noi piscuri în acest Olimp. Cu ce i-ați sfătui să înceapă?**

— Cu a învăța matematică și informatică. Ceea ce ne lipsește nouă acum este tocmai această orientare. Trebuie să cuantificăm orice fenomen, orice cunoastere și ca atare, este vremea să așezăm și cunoașterea geologică pe sisteme informaționale, să știm să le utilizăm, ca să ne economisim și timpul și energia, în plus, să avem priviri mai sintetice.

— **Dacă ați fi avut un fiu, l-ați fi făcut geolog?**

— Măcar pentru a putea să-i las cele 20 000 de volume agonisite toată viața; mai sînt și vreo 15 000 de extrase geologice. Și nu numai cărțile, preocupările. Am cutii întregi de fișe, grupate pe probleme, în care mi-am făcut notițe. Mi-aduc aminte de o întîmplare ce m-a impresionat foarte mult. Cînd a murit odată un profesor — eram pe atunci lector la Universitate — a venit familia să-i doneze biblioteca. Erau și teancuri de dosare, în care avea fișe, notițe din lecturi, tăieturi din reviste..., pe care scrisese ordonat, cu mîna sa — Problema bauxitei, Problema evoluției omului și așa mai departe. Am văzut cum aceste lucruri, orice hîrtiuță denotă o dragoste și o preocupare de pasionat, așcundea ceva dintr-un om, dintr-un dascăl, au fost puse, maldăre, într-un colț de bibliotecă, s-au amestecat cu altele și așa spiritul acelui profesor a dispărut cu totul.

— Iertați-mă, am pus nedibaci o întrebare sensibilă, copiii dumneavoastră rămîn, desigur, cărțile pe care le-ați scris, ocupă, iată, un raft întreg. Mai văd în bibliotecă multe cărți de filozofie. O altă pasiune, ca și muzica?

— Orice om de știință, cred, este preocupat de filozofie. În tot acest compartiment, tot ce vedeți, sînt cărți numai de filozofia științei. Am nevoie de ele. Intenționez să scriu o carte de epistemologia științelor geologice, din care, pînă acum, am idei, am un titlu și am un motto. Titlul — „Logica Terrei", subtitlul — „Prolegomene la o epistemologie a științelor despre Pămînt" iar motto-ul — mă autoplagiez, folosesc un fragment dintr-un interviu luat de un redactor de la Radio. Am fost întrebat: „Ce vi s-a părut cel mai greu în meseria dumneavoastră de geolog?", la care am răspuns: „Că, ceea ce afirm este adevărat".

— **Sînteți socotit cel mai bun cunoscător al geologiei Munților Apuseni. De ce Apusenii? Prin ce v-au atras?**

— Sînt chiar specialitatea mea. Am fost și sînt cercetător de teren, geolog cartograf, lucrînd între 4 și 7 luni pe an în munți. Cînd s-a pus problema să-mi aleg o regiune unde să lucrez, am dorit să fie una mai neumblată și, avînd sprijinul profesorului meu, Mitiade Filipescu, pe atunci el conducea și secția de hărți geologice la Institutul geologic, am luat Apusenii. Cînd am început să lucrez efectiv geologie, prin '950, am constatat că foarte mari părți din teritoriul țării nu erau acoperite cu cercetări iar cei mai puțin cunoscuți erau Munții Apuseni.

— **Chiar și în vara aceasta veți merge?**

— Ar trebui să merg, pentru că am datorii față de institut. Am sarcină de plan. Mai am o bucățică de hartă pe care trebuie s-o ridic și, evident, n-am vîrsta la care să abandonez terenul. Mă mai așteaptă și peșteri de explorat, sînt, între altele și unul dintre conducătorii speologilor amatori din România. De fapt, se numește Comisia centrală de speologie sportivă, al cărei secretar sînt, un colectiv răspunzător de activitatea și de pasiunile a circa 1 000 de oameni de toate vîrstele, începînd de la elevi de liceu și terminînd cu pensionari, și de toate profesiile. Ceea ce am reușit să facem cu ei este un lucru extraordinar. Dacă un prim catalog al peșterilor din România l-am publicat în 1954, și se cifra la vreo 900 și ceva, era moștenirea lui Racoviță, în 1974, am mai elaborat unul, înregistrînd aproximativ 1 900, acum avem spre 11 000.

— Este, într-adevăr, impresionant. Speolog cum ați ajuns?

— Dintr-o necesitate, pentru înțelegerea Munților Apuseni, foarte bogați în fenomene carstice, în rețele hidrografice subterane. Cînd am vorbit la Clubul de speologie din Paris despre ce am realizat noi cu un concurs de explorare de peșteri, bine organizat și cu un regulament foarte precis, s-a apreciat că este unic în lume și că trebuie neapărat să afle toată omenirea acest fapt.

— **Cum va fi Muzeul național de geologie?**

— Sîntem pe cale să-l realizăm. Avem la dispoziție o clădire monument de arhitectură, cea din Kiseleff 2, înălțată în 1907 pentru Institutul geologic. Este casa cu buturugă, cum i se spune, buturuga aceea din față, de pe soclul de marmură, ea însăși un exponat, este un lemn de cîteva milioane de ani, un lemn silicifiat. A fost refăcută în mod splendid, a fost consolidată, avusese de suferit de pe urma cutremurului din 1977. Un muzeu național ce înseamnă? Să fie în primul rînd o școală, să poată să învețe pe toți ce este această țară din punct de vedere geologic. (Face parte din cunoașterea noastră de sine). Și ce este geologia, în general. Sîntem deja avansați, avem foarte multe săli puse la punct, dar încă foarte mult de lucru, pentru a-l face la nivel mondial. Astăzi, un muzeu geologic este un lucru pretențios, nu mai expui pur și simplu niște pietre, tendința muzeologiei este să-l faci pe privitor să participe la ceea ce îi prezinți. Este un lucru ce ne copleșește prin răspundere, pe noi, cei cărora ni s-a încredințat misiunea.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Un posibil muzeu al agriculturii

Este povestea unor generoși. Oameni de suflet și de bine și cei dintîi care au gîndit și izbîndit în realizarea unui muzeu al agriculturii, redimensionînd și îmbogățind un important capitol al istoriografiei naționale. Într-adevăr, de-alungul unei istorii multimilenare — ce ne obligă să ne recunoaștem statornicia pe aceste meleaguri și în strînsă legătură cu munca, obiceiurile și datinile de tradiție — agricultura poate fi considerată o veritabilă matrice a formării unitare, a continuității poporului nostru. Felul în care țăranul român și-a gîndit locuința sau îmbrăcămintea, sistemul său filozofic, folclorul poartă amprenta principalei sale ocupații : agricultura.

Nu întîmplător ideea s-a născut la Slobozia, în inima celei mai întinse zone agricole a României, unde primul purtător de cuvînt a fost istoricul și arheologul Răzvan Ciucă, în prezent director al Muzeului județean. Acesta, ca de altfel și alți numeroși istorici și oameni de cultură, avea să observe că în muzeele țării, istoria agrară este reprezentată fragmentar și incomplet. Iar aceasta într-un moment cînd satul, ca unitate de viață socială tradițională, tinde să lase locul unor așezări cu viață modernă, proprii marilor remodelări socio-profesionale pe care le trăim, specifice procesului de ștergere treptată, dar rapidă, a deosebirilor dintre mediul urban și rural.

De fapt, între cei care au lansat ideea și cei care au îmbrățișat-o de îndată sau pe parcursul ultimilor 16 ani de cînd durează activitatea de colectare a pieselor muzeistice, s-a sudat o colaborare atît de strînsă, de permanentă, încît se poate vorbi de o veritabilă acțiune de masă, voluntariatul, actele de donație, solicitudinea sînt atributele cele mai potrivite pentru a caracteriza această emoționantă comuniune de idei. Interesant de menționat că tocmai țăranii, oameni cu mai puțină stanță de carte, spirite pragmatice îndeobște, s-au dovedit extrem de sensibili la ideea înființării unui muzeu de istorie agrară. Și fiindcă dovezile de aderiune și colaborare sînt nespus de numeroase, merită să amintim cîteva dintre ele.

Prin 1974, Răzvan Ciucă cunoaște la Stațiunea Amara un țăran din județul Satu Mare : Traian Grosan. Îi vorbește acestuia despre proiectatul muzeu, plugarul sătmărean arătîndu-se de îndată cucerit de această idee. Ani la rînd, onorîndu-și promisiunea, Traian Grosan colindă satele din această parte de nord a țării și izbutește să obțină, prin donație, din partea localnicilor, un impresionant inventar muzeistic : unelte agricole străvechi, multe din ele ieșite complet din practica agricolă : pluguri, grape, boroane, furci, greble, teascuri, instrumente pastorale, mori de mînă, mori de vînturat, mașini primitive pentru treierat grîul etc. În comuna Ieud, sătenii participă voluntar, trei zile la rînd, la munca de sortare, spălare și ambalare a foarte numeroaselor obiecte colecționate. Un alt exemplu : Ion Cursaru, dulgher în comuna Vama Buzăului, cucerit și el de proiectele muzeografilor ialomițeni, adună numeroase obiecte din zonă (capcane de vînătoare, unelte agricole, instrumente de pescuit). Se bucură de concursul dezinteresat al concetățenilor săi, care participă cu propriile lor atelaje la transportul obiectelor colectate. De același zel și spirit de solicitudine dau dovadă, de-alungul anilor, și alți colecționari individuali sau grupe de săteni din toate zonele țării : Moldova de sud și de nord, Cîmpia Dunării, Oltenia, Banat, centrul și vestul Transilvaniei.

De unde atîta sîrg și dragoste la niște oameni pentru care instrumentele agricole pot avea doar o valoare practică, și în ea proiectatului muzeu din Ialomița au început să sosească piese donate de muzeele din Covasna, Cîmpulung Moldovenesc, Sighetul Marmației, Bran, din Muzeul Banatului, Muzeul Național de Arheologie și Istorie Dobrogea, Complexul muzeal Vrancea, Muzeul de Istorie al Transilvaniei. În total, **30 de mii de viitoare exponate.** Ele au fost depozitate la Slobozia, Fetești, precum și într-o mare clădire pusă la dispoziție de Întreprinderea Agricolă de Stat „Slobozia Nouă". Inventarul este impresionant și oferă aproape o imagine completă a istoriei noastre agrare, începînd cu plugul cu brăzdar de lemn și sfîrșind cu modernele mașini agricole. Este mente originale. Vom reveni cu amănunte cînd o va permite momentul.

Deosebit de utilă și valoroasă s-a dovedit în tot acest răstimp și activitatea teoretică, de dezbateri și comunicări, concretizată mai ales prin organizarea unor simpozioane anuale. Ultimul cel de al XI-lea, desfășurat cu două săptămîni în urmă, a reunit specialiști din toată țara și din foarte diverse domenii : istorie, arheologie, lingvistică, etnografie, medicină, silvicultură, folclor, muzeografie. Referatele au adus în atenție descoperiri și considerații de ultimă oră privind dezvoltarea civilizației agrare, materiale și spirituale, în România. Iar aici, un amănunt : participanții nu s-au mărginit numai la prezentarea comunicărilor, ci, ca deobicei, reuniunea a fost marcată și de întîlniri nemijlocite cu sătenii din satele și comunele învecinate.

Aceasta ar fi pe scurt istoria unei idei generoase. Ea a țișnit cu 16 ani în urmă din inima și dragostea de țară a unui grup de entuziaști, s-a bucurat de sprijinul unor numeroși colaboratori voluntari și în mod deosebit de ajutorul activ al Consiliului Culturii și Educației Socialiste și de cel al Comitetului județean al P.C.R. Ialomița. Muzeul de istorie agrară va deveni realitate în clipa în care conform promisiunilor, va beneficia de o clădire adecvată. Un lăcaș de cultură unic și reprezentativ pentru întreaga țară, o mărturie elocventă și instructivă de istorie și civilizație românească.

LIVIU TIMBUS

Muzeul județean — Slobozia

Expoziția permanentă de unelte și mașini agricole de la Fetești

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Chemarea apelor (I)

Întotdeauna m-am ferit de **exagerări**, pe cît de inutile, pe atît de dăunătoare ; chiar cînd pornesc de la bune intenții, sînt de fapt rodul unei superficialități, care duce în ultimă instanță la denaturarea adevărului și la înfumurare. Și apoi, avem noi oare nevoie să supralicităm sau să exagerăm, cînd nu trebuie decît să investigăm conștiincios și să popularizăm eficient (în țară și peste hotare) pentru a scoate de sub umbra uitării nu sute, ci mii de priorități și alte realizări de excepție ale unor fii ai acestor meleaguri ? În această măsură am avut de luptat, nu o dată, cu **scepticismul**, cu subaprecierea manifestată față de unele creații științifice autohtone, rezultată din neîncredere în capacitatea de inovare a poporului român și în performanțele de excepție ale unor inteligențe de nădejde ridicate din rîndul său.

Acum, cînd concep acest articol, parcă îl aud pe sceptic ironizîndu-mă și dojenindu-mă, ca de atîtea ori în alte împrejurări : „Va să zică și aici, în relația dintre oamenii acestor locuri și ape vrei să descoperi **o istorie, realizări deosebite, poate chiar și priorități !**"

Contestatarul meu, scepticul, n-a privit probabil niciodată impunătoarea corabie românească din secolul al XV-lea zugrăvită pe o frescă la Sucevița (cu nimic mai prejos decît vasele marilor armade ale epocii), n-a știut de faptul, semnalat între alții de istoricul Const. C. Giurescu, că într-o scrisoare din 13 iulie 1471, Ștefan cel Mare relata regelui Poloniei despre o mare abatere a apelor Siretului (în scopuri strategice), a ignorat faptul că Basarab I, Mircea, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, mai tîrziu Constantin Brîncoveanu s-au servit de meșteri iscusiți care le-au construit adevărate flotile, ce navigau nu numai pe Dunăre, ci și departe pe mare. Și oare el, scepticul, să nu fi avut cunoștință nici de înalta tehnicitate a numeroase lucrări efectuate în mediul rural pentru valorificarea piscicolă și energetică a apelor, în legătură cu care profesorul T. T. Vescan scria : **„De altfel, în lucrările hidrotehnice, în amenajarea căderilor de apă și a lazurilor, tehnicienii anonimi ai poporului au fost, în Moldova, neîntrecuți de contemporanii lor".** Și, desigur, adăugăm noi, nu doar în Moldova, ci în întreg spațiul românesc, unde s-au realizat amenajări și instalații hidrotehnice de o diversitate și o ingeniozitate unică.

Să-i mai amintim scepticului nostru că prima ambarcațiune reactivă din lume, construită de Alexandru Ciurcu (în colaborare cu francezul Just Buisson), bazată pe inventarea unui „propulsor reactiv" multifuncțional, a navigat în premieră absolută pe Sena la 3 august 1886 (am relatat pe larg experiența în „Flacăra" nr. 3 din 17 ianuarie 1986). Iar la mai puțin de un deceniu după această realizare, în 1895, Anghel Saligny termina la Cernavodă construcția celui mai lung pod metalic din Europa continentală a acelei vremi (și al treilea ca lungime din lume), la care aplica o serie de procedee originale, de mare îndrăzneală. Să li mai spunem că Ion Paulat a construit în 1911 unul dintre primele hidroavioane cu coca din lume, după ce cu doi ani mai înainte construise primul hidroglisor românesc, de o mare originalitate și că Paul Popovăț, „redescoperit" recent de revista „Flacăra" — uitat de noi toți și încă insuficient studiat — a fost, începînd din 1907, un remarcabil teoretician al propulsiei reactive pe apă și în aer. Să-i amintim scepticului și de rolul eroic jucat de marina română în Războiul Independenței și în Războiul Reîntregirii, atît de substanțial prezentat în excelentul volum **Contribuții la istoria marinei române** — I de Nicolae Bărdeanu și Dan Nicolaescu (București, 1979).

Bogăția naturală de ape curgătoare, mirifica Deltă a Dunării, fericita deschidere din străvechimi spre mare, la care s-a asociat dibăcia oamenilor, au creat condiții stimulatoare ale dezvoltării creatoare a relației dintre locuitori și apă. **„Cheia mîntuirii noastre este drumul Dunării spre Marea largă..."** scria Mihail Kogălniceanu.

Să indicăm cîteva repere semnificative ale acestei milenare relații.

Iată spre pildă marea așezare neolitică de la Hăbășești. În bogatul inventar de unelte descoperit aici au fost identificate undițe de os, fragmente de harpoane mari din coarne de cerb, greutăți pentru plasele de pescuit. În așezări neolitice din Dobrogea s-au descoperit, cum observă D. M. Pippidi și D. Berciu, chiar și oase de pești ce se puteau pescui numai în largul mării (de ex. dorada, Aurata aurata), ceea ce dovedește că oamenii epocii — aceeași care sculptaseră faimoasa statuetă a „Gînditorului" — dispuneau de ambarcațiuni apte pentru un asemenea pescuit. Și tot din această epocă se confecționează la noi pe scară largă plutele, deplasabile prin împingere cu bețele pe fundul apei sau prin lopătare, putînd înfrunta pe zeci de kilometri vîlvorile apelor.

Asemenea altor neamuri, geto-dacii foloseau numeroase bărci făcute din trunchiuri de copaci scobite, **monoxile**, utilizate atît pentru a naviga pe riurile interioare, cît și pentru a trece Dunărea. Astfel de monoxile s-au descoperit de pildă în albia Crișului Alb și la Cetău-Cluj. Istoricul Flavius Arrian, relatînd în principala sa lucrare expedițiile lui Alexandru cel Mare, observă despre ținuturile de la Istru că **„bărci se găseau pe aici din abundență"**, folosite de autohtoni **„la pescuit și pentru a trece unii la alții"**. În vremea marelui rege Burebista, cînd geto-dacii au cucerit și porturile grecești de la Dunăre și de pe litoralul pontic, ei au dispus de **„o flotilă pe Dunăre și o flotă în Marea Neagră"** (N. Bărdeanu, N. Nicolaescu). Luntrile erau folosite intens de geto-daci la pescuit, în scopuri militare și la transporturi, această din urmă îndeletnicire fiind reprezentată și pe Columna lui Traian. Cît despre carpi, trib numeros și puternic din Moldova, ei navigau curent nu numai pe Siret și Prut, dar și în Marea Neagră, uneori atacînd și orașele grecești de pe țărmul dobrogean.

Despre alte aspecte ale relației oamenilor de la noi cu apa — în articolul următor.

I. M. ȘTEFAN

Comentariul săptămînii

Sfîrşitul unui coşmar

Procesul dezarmării are mai multe componente, toate importante (reducerea armamentelor, a efectivelor şi a bugetelor militare, reconvertirea producţiei de război în producţie de pace, desfiinţarea alianţelor militare etc.), însă dintre ele pe primul loc se situează, desigur, dezarmarea nucleară. Şi aceasta din urmă are constituentele ei (încetarea experienţelor nucleare, distrugerea stocurilor de arme atomice existente, încetarea producţiei de arme nucleare ş.a.), dar dintre toate se detaşează puternic eliminarea rachetelor cu rază medie de acţiune din Europa (a eurorachetelor). Reamintim, pentru claritatea discuţiei şi simplificînd foarte mult, că există rachete strategice sau intercontinentale (cu raza de acţiune de peste 5 000 kilometri), rachete cu raza medie de acţiune(între 1 000 şi 5 000 kilometri şi rachete operativ-tactice (cu bătaie între 500 şi 1 000 de kilometri), cărora uneori li se mai zice şi rachete cu rază scurtă de acţiune. Toate aceste rachete pot transporta la ţintă proiectile nucleare. În Europa există se ştie, atît rachete cu rază medie (rachetele americane Pershing-II şi Cruise şi rachetele sovietice SS-20), cît şi rachete operativ-tactice, americane şi sovietice. Bătălia se dă în primul rînd pentru eliminarea celor cu rază medie.

S-a spus pe bună dreptate că retragerea şi distrugerea eurorachetelor constituite în momentul de faţă „Prioritatea priorităţilor", chestiunea cea mai arzătoare, care apare cel mai des în luările de poziţie ale oamenilor politici din Est şi din Vest, tema care domină dezbaterile reuniunilor şi întîlnirilor bilaterale şi multilaterale, ea formînd obiectul schimburilor de vederi şi al consultărilor în cadrul celor două alianţe militare, NATO şi Tratatul de la Varşovia, ca şi între statele neutre şi nealiniate de pe continentul nostru şi de pe alte continente. Acest curs este determinat de unele evoluţii favorabile din ultima vreme, la care ne vom referi în continuare.

Dosarul eurorachetelor, înţelegînd atît odiseea amplasării lor, cît şi eforturile în favoarea neamplasării şi pentru eliminarea celor existente, este destul de voluminos. Nu intenţionăm să facem acum un istoric al problemei. Vom arăta totuşi că lipsa de succes a tratativelor sovieto-americane din intervalul 1981—1983 a avut ca rezultat aducerea în Europa a primelor baterii de rachete americane cu rază medie de acţiune. Piedica principală a constituit-o mereu practica abordării globale a unor probleme (de exemplu, condiţionarea unui acord în problema eurorachetelor de un acord cu privire la rachetele strategice sau de renunţarea la Iniţiativa Strategică Defensivă) care solicitau şi solicită, evident, tratări separate. Chiar şi la Reykjavik, în octombrie 1986, cu toate că s-au conturat, în principiu, unele înţelegeri, un acord propriu-zis nu a fost realizat tocmai din cauza condiţionării unei înţelegeri de alta.

Ultimele luni au creat însă unele premise favorabile pentru înlăturarea rachetelor nucleare din Europa. Mai întîi a fost declaraţia sovietică prin care se făcea cunoscut că U.R.S.S. nu mai leagă încheierea unui acord în problema eurorachetelor de alte acorduri. Recent, s-a anunţat că la tratativele sovieto-americane de la Geneva s-a ajuns la un proiect comun de tratat privind eurorachetele. Acest proiect — de fapt, o expunere a poziţiilor celor două state referitor la eurorachete —, negociat cu răspundere, poate forma punctul de plecare al unui tratat veritabil, care, după cum se afirmă, ar fi posibil să se realizeze chiar în acest an şi să fie semnat de conducătorii sovietic şi american în cadrul unei noi întîlniri (care ar fi a treia, după Geneva şi Reykjavik).

Acum, cînd s-au creat premise favorabile pentru un acord în problema rachetelor în Europa, parte integrantă a dezarmării nucleare, trebuie subliniat că mersul evenimentelor a confirmat şi confirmă justeţea poziţiilor României, a demersurilor preşedintelui Nicolae Ceauşescu, care s-a pronunţat consecvent pentru neamplasarea pe continentul nostru a rachetelor americane Pershing-II şi Cruise, pentru abordarea separată a problemei rachetelor cu rază medie de acţiune amplasate în Europa, pentru retragerea şi lichidarea tuturor armelor nucleare de pe continentul nostru. În acelaşi timp, ţara noastră, preşedintele ei militează ferm pentru înfăptuirea şi a altor măsuri legate de dezarmare : renunţarea la militarizarea Cosmosului, interzicerea experienţelor nucleare, crearea de zone ale păcii şi bunei vecinătăţi, fără arme nucleare şi chimice, în Balcani şi în alte părţi ale Europei, pe alte continente, reducerea armamentelor clasice, a efectivelor şi bugetelor militare. În ceea ce priveşte cele două opţiuni zero, ţara noastră consideră că, dincolo de interesele conjuncturale, este necesar ca toate statele implicate să-şi unească eforturile pentru ca Europa să rămînă în cel mai scurt timp fără rachete nucleare.

ION D. GOIA ■

La apa Vavilonului

Mirajul trecutului de legendă, cu toate parfumele lui, poate să apară pretutindeni, dar se pare că nicăieri el n-a fost şi nu este atît de puternic ca în cazul Babilonului, oraş şi capitală de imperiu antic care a avut perioada lui de maximă înflorire în timpul domniei lui Nabucodonosor (605—562 î.e.n.). Atît textele din vechime, cît şi „ruinurile", cercetările arheologice, oferă date care stîrnesc şi astăzi mirare cu privire mai ales la perfecţiunea şi gigantismul construcţiilor din vestitul imperiu de acum trei milenii. Scriitorii, compozitorii, cineaştii din epoca modernă au găsit în istoria străvechiului Babilon o excelentă sursă de inspiraţie (Flaubert, Verdi, Griffith şi alţii). Şi noi avem texte clasice legate de mirificile vremi nabucodonosoriene : „La apa Vavilonului, / Jelind de ţara Domnului, / Acolo şezum şi plînsem, / La voroavă de ne strînsem". Este vorba de plîngerea lui Ieremia, în limba „ca un fagure de miere" a bătrînului Dosoftei.

Se ştie că Nabucodonosor, al cărui imperiu cuprindea Mesopotamia (actualul Irak) şi aproape întregul teritoriu al Orientului Apropiat, a utilizat imensele bogăţii acumulate în Babilon pentru a-şi înfrumuseţa capitala, pentru construirea a numeroase temple în formă de piramidă gigantice cu multe etaje — faimoasele ziggurate. Lui Nabucodonosor i se atribuie şi construirea „Grădinilor suspendate ale Semiramidei", una din cele şapte „minuni" ale lumii antice.

Se înţelege de la sine că ideea de a vedea din nou Babilonul în toată splendoarea şi măreţia lui, fie şi sub formă de muzeu, a ispitit pe mulţi. Acest vis este acum pe cale să se transforme în realitate. În urma hotărîrii autorităţilor irakiene de a reconstitui Babilonul, au început, de mai multă vreme, lucrările de restaurare. În prezent, la aproximativ 50 de kilometri de Baghdad, în partea de sud, pe un teren arid de pe malurile Eufratului (care în vechime se numea Babilon), sub razele dogoritoare ale soarelui, arheologi irakieni şi echipe de muncitori lucrează de zor pentru a scoate din ruine celebra metropolă antică ; ei întăresc fundaţiile distruse de apă şi de sare, înalţă ziduri. Pretutindeni, mormane de cărămizi sfărîmate datînd din epoca lui Nabucodonosor. Arheologii irakieni şi constructorii, restaurînd un ziggurat înalt de circa 100 de metri, închinat lui Marduk, cel mai de seamă zeu babilonian, folosesc atît cărămizile vechi, originale, cît şi cărămizi noi, fabricate după reţete speciale. Acest ziggurat s-a păstrat în memoria generaţiilor care au urmat sub numele de „Turnul Babel". Se intenţionează să se reconstruiască sala tronului lui Nabucodonosor, precum şi traseul pavat cu cărămizi al procesiunilor solemne. Acest drum duce către marile porţi ale zeiţei dragostei şi frumuseţii, Işter, adorată de babilonieni şi de asirieni. Potrivit datelor oficiale, au fost deja restaurate două temple antice, precum şi amfiteatrul grecesc al lui Alexandru Macedon. Principalele lucrări care au mai rămas de făcut urmează să fie terminate în cursul acestui an.

Pe una din cărămizile antice scoase la iveală cu prilejul lucrărilor de acum, se află scris următorul text : „Eu, Nabucodonosor, am construit acest turn pentru a fi mai aproape de zeiţa Işter, care mă poate proteja într-o altă lume". Dacă invocarea zeiţei i-a adus sau nu vreun folos, marele rege n-a mai fost în măsură să ne spună. Însă de folos numelui şi memoriei sale le-au fost construcţiile iniţiate de el, mărturii peste veacuri ale geniului uman, care vor menţine permanent Babilonul în zestrea de aur a omenirii.

ION CODRU ■

Ghici, cine nu vine la cină!

Au sosit cu milioanele în timpuri mai bune din satele Anatoliei şi din Punjab, din Caraibe sau nordul Africii. Au fost bine primiţi pentru că atunci era mare nevoie de ei. În timpul boom-ului economic al Europei occidentale de după război, emigranţii au constituit o mină de lucru, solicitată, silitoare, şi indispensabilă, în stare să accepte activităţi pe care nimeni nu le dorea. Familiile lor numeroase, moscheele lor, veşmintele lor exotice au fost considerate inconveniente tranzitorii pentru că, într-o zi, această mină de lucru ieftină urma să se întoarcă acasă. Şi totuşi-au rămas, dînd naştere unei noi generaţii care azi a ajuns la vîrsta adultă. Tineri cu pielea brună, cu accent de Provenţa sau Midlands, bavarez sau flamand, încearcă să se integreze într-o societate care, la ora actuală, a ajuns un cocteil de rase. La jumătatea deceniului şapte cînd chestiunea emigranţilor devenise o problemă politică sub impulsurile convergente ale crizei economice şi şomajului în creştere, era prea dificil să se mai întreprindă ceva. Guvernele au ridicat bariere insurmontabile emigraţiei dar, la acea dată exista o populaţie diversă adăpostită în ghetouri împrăştiate pe aproape tot continentul : în Berlinul de vest, la Paris, Marsilia, şi Lyon, în vechile cartiere din Utrecht şi Amsterdam, la Bruxelles, la Brixton şi în alte comunităţi muncitoreşti din Anglia. În total 12 milioane de persoane dispersate în toată Europa occidentală.

Cînd valurile recesiunii economice au cuprins ţările acestei părţi a continentului, mulţi cetăţeni au căutat un ţap ispăşitor. L-au găsit, cum s-a întîmplat şi altădată în istorie, în minorităţi. Deodată prejudecăţile rasiale au explodat în acte de violenţă, insulte nemotivate, priviri ostile, stereotipiile rasiale adînc încrustate în minţile europene fiind acum privite drept adevăruri universale. Această ostilitate, pusă voit pe seama crizei economice, a găsit, inevitabil, un debuşeu politic. Frontul Naţional Francez, de extremă dreaptă, care în realitate controlează mai puţin de 3 la sută din electorat, a obţinut succese numai în centrele cu mari concentraţii de emigranţi. Centrum Partij al extremei drepte olandeze, care insistă fanatic asupra problemei rasiale n-a întocmit decît un consens analog. În Anglia şi Germania federală exponenţii partidelor de dreapta au lansat o rusinoasă campanie rasistă. Pare că o specie foarte specială de demoni a năpădit Europa occidentală, zmulgînd cu brutalitate poghiţa de civilizaţie de care se făcea atîta paradă, comenta, prezentînd aceste triste realităţi, revista italiană „Panorama". Încercările de a justifica comportările incalificabile, inacceptabile într-o societate civilizată nu contenesc. Se spune, spre exemplu, că emigranţii ocupă posturile cetăţenilor ţărilor care-i găzduiesc. Nu există nici o legătură între indicii şomajului şi emigranţi. Un sociolog, austriacul Bernd Marin nu găseşte nici 6 legătură între rasism şi condiţiile economice, „Unele pături îşi maschează xenofobia cu teama de a-şi pierde locul de muncă. Comportamentul ostentativ liberal al păturilor elevate dispare fără urmă cînd e vorba să accepte un ginere sau o noră străină. Mai bine de 56 la sută din cei chestionaţi au declarat că nici nu acceptă să se gîndească la aşa ceva". Cu toate că cetăţenii cu vederi progresiste fac încercări de a arunca punţi ale înţelegerii cu comunităţile de emigranţi (în R.F.G. şi Olanda, mai ales), tensiunea rasială creşte. Cum se va rezolva o problemă aparent insolubilă, mai ales în condiţiile în care în Anglia 45 la sută din minorităţi s-au născut în această ţară, în Bruxelles-ul anului 2000 peste 40 la sută vor fi străini, iar în Franţa următorilor 15 ani jumătate din populaţia sub 25 de ani va fi de origine străină ?

IOAN ROŞCA ■

Cine eşti tu, Selene?

O unanimitate deplină se manifestă atunci cînd în proiectele viitoarelor călătorii cosmice este inclusă şi Luna. Într-adevăr, toţi specialiştii opinează că satelitul natural al Terrei trebuie să servească drept rampă de lansare a giganticelor nave spaţiale ale viitorului, oricum nu foarte îndepărtat, dintre care unele vor fi asamblate aici, piesele fiind aduse într-un necontenit du-te-vino de rachete-cărăuşi.

Aşadar, pornind de pe solul „vecinei" noastre aflate la o depărtare de Pămînt de... o secundă-lumină vrem să purcedem la fantastica aventură a călătoriilor interplanetare (care pot dura cîteva zeci de ani terestri, chiar dacă astronavele vor fi propulsate de antimaterie, ce le-ar permite să înainteze cu o viteză apropiată de cea a luminii !), ca şi la aceea de a percepe, cîndva, „pe viu", tainele altor corpuri cereşte ale galaxiei noastre, aflate la sute sau mii de ani-lumină !

Cutezător vis ! Dar, înainte de a şti *ce este, cum este, de unde vine* acest uriaş „candelabru" care, după unii, nu ne-ar lumina nopţile decît cu ceva mai mult de 11 000 de ani i.e.n., la întrebarea : „Cine eşti tu, Selene ?" au încercat (şi mai încearcă, firesc) să răspundă mulţi cercetători ai universului necuprins. Deşi omul a întocmit amănunţit hărţi selenare, a făcut milioane de fotografii, i-a analizat în laborator compoziţia rocilor, a păşit pe solul lunar, el se află încă în sfera ipotezelor, nici una din ele neizbutind să dea un răspuns limpede, convingător, unanim acceptat. Şi seria presupunerilor privind geneza Lunii continuă. Astfel, la începutul acestui an, specialiştii Centrului de astrofizică Harvard (S.U.A.) au elaborat teoria numită „marea coliziune". „Aceste două cuvinte — scria «U.S. Monthly Magazine», unde autorii proaspetei ipoteze şi-au prezentat argumentele — exprimă datele esenţiale ale problemei, rodul unor îndelungate calcule. Încorporate în ordinator, ele conduc spre concluzia ciocnirii Terrei cu un asteroid vagabondind prin Cosmos asemenea unei comete".

În urma acestei coliziuni, care ar fi avut loc acum circa patru miliarde de ani, o parte din Terra ar fi fost propulsată în spaţiu, dînd naştere Selenei.

Această explicaţie — după unii prea simplistă — se alătură mai vechii teorii a „captării" potrivit căreia Luna ar fi venit în preajma Planetei albastre din alte sistem solar(!), fiind captată de forţa de atracţie a Pămîntului, abia avînd cîteva sute de milioane de ani. Criticii acestei ipoteze spun că pe atunci puterea de atracţie a Pămîntului era prea slabă pentru a ţine „prizonier" în preajma sa un astru de proporţiile Lunii. În sfîrşit, o altă presupunere : Luna s-ar fi desprins de Pămînt în timpul formării planetei noastre, cînd materia primordială arăta ca o „pastă". Şi această ipoteză are numeroşi oponenţi. Ei argumentează că, dacă Luna ar fi „copilul" Terrei, în acest caz structura ei ar fi trebuit să fie identică celei a Pămîntului. Or, eşantioanele de rocă (nu meteoriţi care, în lipsa atmosferei, bombardează continuu suprafaţa Lunii) desprinse din solul lunar de astronauţii de pe „Apollo-11" au pus în evidenţă elemente care nu se întîlnesc „la noi".

Prin urmare, enigmele Lunii sînt departe de a fi dezlegate. Dar pînă cînd noi cercetători vor face lumină în privinţa originii satelitului natural al Pămîntului, este posibil ca utilizarea acestuia în astronautică să şi înceapă.

MIHAI VASILIU ■

Avatarurile Veneţiei

Pentru Veneţia apa a însemnat dintotdeauna viaţă, dar în acelaşi timp şi inamicul zilnic care macină temelia vechilor palate situate în oraşul din lagună. Inundaţiile din 1916, 1936, 1951 şi 1966 sînt înscrise cu litere negre.

Pe lîngă procesul de erodare, provocat de apă, terenul se scufundă încet, dar continuu. Astfel, din 1926 şi pînă în 1970 „scufundarea" a fost de 11.4 centimetri. Lăsarea terenului era urmare a faptului că se scotea prea multă apă freatică din solul de sub lagună. Actualmente, datorită măsurilor de raţionalizare luate procesul de scufundare a fost oprit.

În schimb a început să crească nivelul apei din lagună. Construirea complexului industrial de la Porto Marghera, adîncirea canalelor a făcut să pătrundă mai multă apă din Adriatica.

Inundaţiile sînt un fenomen obişnuit în perioada de iarnă. Depăşirea cu 80 cm. a nivelului este anunţată prin sunete de sirenă : 10 secunde sunet, 10 secunde pauză. Localnicii denumesc fenomenul de creştere a apei „agua alta". Inundaţia din 1966 a produs pagube în valoare de 85 milioane de dolari. Guvernul italian a aprobat un proiect în valoare de 1,5 miliarde dolari care ar urma să fie finalizat pînă în 1995 pentru a proteja Veneţia de inundaţii. În acest scop a fost înfiinţat un consorţiu, din 27 de firme, denumit Venezia Nuova, care are în vedere curăţirea canalelor lagunei şi înălţarea digurilor, precum şi rea. zarea unor diguri gonflabile

Chiar dacă se va realiza proiectul mai există destule pericole la care este supus oraşul. Unul din acestea îl constituie poluarea pe care o produc cei 80 000 de turişti care poposesc zilnic la Veneţia. Apoi mai sînt şi cele 50 000 tone de acid sulfuric degajate în aer de către complexul petrochimic de la Porto Marghera, care atacă marmura şi piatra. Chiar şi cei 15 000 de porumbei sînt o sursă de poluare.

Odată cu trecerea anilor oraşul cîntecului şi al legendei devine o amintire de muzeu. Chiar pentru italieni este dificil şi prea scump să trăiască permanent la Veneţia. 40% din apartamente nu sînt locuite, deoarece proprietarii nu vor sau nu au posibilitatea să le modernizeze.

DAN DANUŢ DORU ■

Lumea se amuză

Cu ochii deschiși prin lumi de întuneric

Viscul și viața de-apoi

Periplul meu prin lumile de întuneric ale sectelor m-a dus într-o zi la etajul trei al unui imobil din rue de Turenne din Paris.

În fața ușii de lemn masiv, trag de șnurul ornat cu perle. Ușa se întredeschide și apare capul unui bărbat cu o privire neliniștită.

— Pe cine căutați ? întrebă el.

— Aș vrea să vorbesc cu un druid, îi răspund.

— Druizii au murit demult, domnule.

Cunoșteam răspunsul pe care trebuia să-l dau acestei parole. Îl pronunțai. Ușa se deschide și peste câteva clipe mă aflam într-o cameră care părea o prăvălie de antichități.

Bărbatul care mă introdusese aici mă invită să iau loc.

Deasupra unui stindard alb, decorat cu niște semne misterioase — spirale, cercuri concentrice, bețe, sori, — pe perete, o banderolă de hîrtie scrise cu litere de o șchioapă. Citesc : „Fără virilitate nu există viață spirituală". Semnat : Vituri.

Pe peretele din spatele fotoliului pe care stăteam, un tablou suspendat. Sub geamul său o fotografie cam îngălbenită a unui grup de druizi făcută în 1928 la un congres celtic.

După câteva minute, bărbatul care mă primise revine.

— Pot să vă întreb cine v-a trimis totuși la noi ?

Pronunț numele prietenului meu având sentimentul că răspunsul l-a satisfăcut. Se înclină.

— Arhidruidul vă va primi imediat. Sînteți amabil să mă urmați ?

Pătrunsei după el, într-o sufragerie Henric al II-lea, apoi într-un birou-bibliotecă, cu praful neșters de săptămîni, în care un bărbat la peste 60 de ani mă aștepta în picioare. Gras, cu obrajii roșii, îmbrăcat într-un costum bleumarin, cravată cu picățele. După ce mi-a strîns mîna cu căldură s-a așezat. Însoțitorul meu și cu mine l-am imitat.

— Pentru că veniți din partea unui prieten de-al nostru, îmi spune el, probabil știți că noi sîntem adepții doctrinei druidice a Marii Epoci.

Am luat un aer de înțelegere care convenea momentului.

— Noi organizăm ceremonii cultice pentru a intra în contact cu seva universală în cele patru anotimpuri ale anului, mai precis la echinocții și solstiții. Este vorba de un rit cosmic.

Se întoarce către personajul ce mă condusese aici.

Domnul Richer este mare preot și oficiază serviciile divine însoțit de un cler format din fete. Serviciile respectă cu rigurozitate ritualul vechilor preotese celte.

— Deci înțeleg că dumneavoastră patronați pe toți druizii din Franța ? spun eu.

— Din păcate,. nu ! Sîntem destul de divizați.

Aflu atunci că există de fapt o biserică druidică, o biserică celtică a vechilor gali, un colegiu druidic, un sinod druidic, un colegiu feminin druidic la Rennes și că toate acestea își dispută întîietatea și caracterul..... apostolic.

Apoi îmi surise.

— Preocuparea noastră cea mai mare, spuse el, este să ne procurăm un vîsc de stejar. În regiunea pariziană nu mai găsim așa ceva. Sîntem obligați ca pentru ceremoniile noastre să cerem vîsc la confrații noștri din Bretania. Sînteți dispus să renunțați la viața dumneavoastră modernă ?

— Da, desigur, îi răspund.

— Vă vom înscrie la noi.

— Ce nume purtați ?

— Jean Paul de Longchamp ! Frumos nume pentru un druid. Parcă predestinat să vă aflați printre noi, îmi spune el.

Îi mulțumesc pentru compliment.

— Sperăm să fiți împreună cu noi la 28 decembrie pentru a sărbători anul nou.

Data mi s-a părut puțin bizară și îl întreb.

— De ce tocmai în 28 ?

— Pentru că la noi, Noul An începe șase zile după apariția lunii pline care răsare după solstițiu.

Îi promit că voi fi prezent la ceremonii.

La 28 decembrie la ora 15, mă opresc în rue de la Convention în fața blocului în care locuia domnul Richer, marele preot celt. Mă aștepta în fața porții cu o valiză în mînă. A urcat în „Simca" mea și am demarat.

— Este roba mea de preot celt, îmi spuse el arătîndu-mi valiza.

Mergeam spre Issy-les-Moulineaux.

Pe străzi, parizienii erei atomice, semenii mei, înfrau în librării să cumpere cărți despre rachete cosmice, despre antimaterie, alții își rezervau locuri la avion...

— Credeți că pădurea Meudon a fost loc sacru pentru druizii din Marea Epocă ?

— Preotul celt suspină. Atingînd — se pare, fără să vreau un punct sensibil.

— Aa, nu ! Locul ceremoniilor noastre, ale druizilor parizieni era pădurea Rouvre — actuala Bois de Boulogne. Era o pădure de stejar, loc de vis pentru ceremoniile druidice.

— De ce ?

— Pentru că stejarul este arborele pentru care trăznetul are o preferință deosebită pe care primii oameni au sesizat-o imediat. Știți dumneavoastră că trăznetul cade mai mult pe stejar decît pe oricare alt arbore ? Nici astăzi savanții nu știu cărui fenomen să atribuie acest fapt. Unii au explicat că electricitatea este atrasă de seva stejarului. Bineînțeles că este o explicație care nu explică nimic. În realitate stejarul este singurul arbore viril. Este descoperirea noastră. Numele său celtic este „dru", de unde numele de druid, ceea ce desemnează pe acei ce adoră stejarul, pe cei ce îl venerează. Stejarul este deci arborele iubirii, al amorului. Este, dacă vreți, sexul pădurii. Cînd trăznetul cade pe stejar pămîntul și cerul s-au împreunat, fac amor.

Iau un aer serios și grav. Îl întreb :

— Ghinda nu are nici un rol în doctrina dumneavoastră ?

— Un rol capital, îmi spune el. Este o veritabilă bombă încărcată cu forță sexuală. În ziua în care savanții ce au descoperit fisiunea atomului vor reuși să ajungă la fisiunea ghindei, ei vor avea la dispoziție o forță inimaginabilă. Ghinda, stimate domn este energia viitorului. Nu se va putea face nimic fără ghindă.

Intram tocmai în Clamart cînd, însoțitorul meu începu să-mi vorbească de vîsc.

— Viscul este o plantă celestă, îmi spune el. Știți dumneavoastră că pentru a germina, sămînța sa trebuie să fie mîncată, digerată și eliminată de către o pasăre ? Este fenomen unic în lume. Pe de altă parte, viscul crește fără să aibă nevoie de soare. Puțin îi pasă de soare. El însuși este soarele său de aceea vindecă totul. Apoi continuă :

— Viscul pe care-l vom venera astăzi este adus din Bretania de o druidesă. El nu a atins pămîntul. A fost deja suspendat pe ramura unui stejar la locul ceremoniei. Am intrat în pădurea Meudon. Preotul celt îmi arată drumul.

— De aici vom merge pe jos. Mai sînt vreo sută de metri.

Se îmbrăcă cu roba din geamantan iar acum mergeam amîndoi spre un luminiș unde se mai aflau circa 50 de persoane care așteptau începerea ceremoniei.

— Știți suficient, ca să puteți participa la oficiul divin, preciză el și plecă pentru a-și ocupa locul în rîndul clerului druidic așezat sub ramura stejarului unde șapte buchete de vîsc atîrnau agățate cu un fir aurit.

Cu capul plecat în pămînt și o privire de circumstanță adecvată unei asemenea situații m-am amestecat printre ceilalți adepți.

Deodată, cei prezenți au început să intoneze un imn religios în limba celtică. Apoi, arhidruidul pătrunse în luminiș cu o urlașă crosă aurită în mîna dreaptă și își începu alocuțiunea :

— Oameni ai Lutèce-ei. Noi, Viturix, arhidruidul Parisului inițiat în misterele lui Esus și ultim deținător al secretelor revelate odinioară admirabilului nostru magistru Pytagora, declarăm în mod solemn deschiderea druidică a celei de-a 7 432-a renaștere a Soarelui. Pentru ca seva universală să vă întărească și să puteți participa la marele sex cosmic, vom oferi „viscul sacru", Marelui Spirit din arborele iubirii. Fie ca tunetul „Bunului Trăznet" să fie auzit !

Trei tinere druide îmbrăcate în alb au scos un țipăt și au început să execute un dans mistic. Cînd ele au terminat arhidruidul se întoarse către stejar și spuse :

— „Oo, Mare Spirit, vom culege fructul iubirii pe care tu l-ai născut pentru noi, printr-o pasăre pentru a ne învăța ce înseamnă umilința.

Domnul Richer se îndreptă spre stejar cu o foarfecă în mînă, se urcă pe o mică scară albă și tăie firul auriu cu care era legat viscul.

Peste o jumătate de oră domnul Richer și cu mine ne întoarcem spre Paris. Pe un ton blînd îl spun :

— Oamenii de astăzi sînt atît de stupizi că probabil unii nu înțeleg învățătura druidică considerîndu-vă ridicoli.

El oftă și răspunse :

— Aa, da. Desigur, unii ziariști mai ales se amuză pe seama noastră. Dar sînt și unii care apreciază eforturile noastre pentru binele umanității.

Mă întrebam : pe mine în ce categorie m-o fi plasat ?

I. G. VULCĂNEANU

Breviar științific

Clubul milionarilor din Bratislava

Este vorba de un club al inventatorilor și inovatorilor din Cehoslovacia. Condiția pe care trebuie să o îndeplinească cei ce vor să devină membri ai clubului este aceea de a fi pus în slujba societății o realizare ale cărei beneficii să depășească suma de un milion de coroane. Primul club de acest fel, înființat la Bratislava, are în prezent peste 500 de membri.

Plantări cu... pistolul

Cercetătorul în silvicultură Jack Walters, de la Universitatea „Colombie Britanique de Ilaney" din Canada, a realizat un „pistol" pneumatic, în greutate de patru kilograme, care plantează în sol lăstari tineri de arbori. „Cartușul" din material plastic, ce conține planta cu un diametru de trei centimetri și o lungime ce variază între 8 și 18 centimetri, în funcție de lăstar, este declanșat prin apăsarea pe o pedală. După descărcare „pistolul" se

reîncarcă automat cu un nou cartuș ce intră în camera de explozie. Astfel susține autorul se pot planta zilnic, de un singur om, 2 000 arbori, iar dacă trei asemenea dispozitive sînt montate la un tractor pentru lucrări silvice, se poate ajunge la 20 000 arbori plantați pe zi. Jack Walters are intenții și mai mari. El vrea să realizeze mici cartușe cu aripi, un fel de proiectile, cu ajutorul cărora plantele tinere să fie plantate din... avion. În imagine noul dispozitiv de plantare în funcțiune.

AUREL DIANU

Generozitatea unor diplomați români

Ținta fiecărui temerar care risca evadarea din ghetou era aceeași : să ajungă în România.

Inițial încercările de trecere **„dincolo"** — un „dincolo" care însemna viață — se făceau pe cont propriu. Fiecare își încerca ultima șansă în felul său. Autoritățile horthyste au prins de veste și au întărit supravegherea. Patrule speciale de jandarmi scotoceau pădurile din împrejurimile Clujului, pieptănau tufișurile, stăteau la pîndă în apropierea granitei.

Devenea tot mai evidentă necesitatea imprimării unui caracter „organizat acestor treceri, pentru a diminua riscul și a spori șansele de reușită, mai ales că imediat după introducerea obligativității purtării stelei galbene, încercările de trecere au sporit brusc.

Acele timpuri sînt evocate în cartea sa **„Memoire-ul evreimii din Cluj"**, de dr. Carmilly-Weinberger Mozes, fost rabin al comunității evreiești din Cluj, care arată că, prin curajul unor tineri evrei, cu ajutorul unor intelectuali și țărani români din nordul Transilvaniei și beneficiind de înțelegerea și îngăduința tacită a autorităților românești de-a lungul granitei vremelnice impuse prin dictatul fascist de la Viena s-au „pus în funcțiune" numeroase puncte de trecere. Mai mult, s-au pus pe picioare adevărate rețele care facilitau nu numai fuga peste granită, ci și transportarea evadaților pînă la București. Astfel și-au salvat viața mii de evrei din ghetourile din nordul Transilvaniei, inclusiv evrei fugiți din Polonia, Cehoslovacia și din diferite părți ale Ungariei.

Nu numai autoritățile românești de la granită ci și numeroși diplomați români s-au străduit să vină în ajutorul evreilor prigoniți de horthyști.

Doctorul Kupfer Miksa, primind permisiunea să iasă într-o după masă din ghetou, i-a făcut o vizită medicului român Ignație Terțan și l-a rugat să ajute ca, prin intermediul consulatului român din Oradea, să facă cunoscute, pe cale diplomatică, în fața străinătății, grozăviciile fapte ce se petrec în ghetoul orădean, atrocitățile comise. Consulul român, dr. Mihail Marina, de îndată ce a fost inștiințat s-a arătat dispus să acționeze în sprijinul evreilor și i-a comunicat medicului din ghetou să la în secret notițe despre tot ce se petrece, iar constatările să le transpună într-un memorandum pe care să i-l trimită. Kupfer a întocmit un

memoriu de 16 pagini, pe care i-a elaborat pe baza notelor stenografiate pe formulare de rețete ; drept birou i-a servit masa de operație dintr-o sinagogă transformată în spital. Memoriul se referea, în special, la torturile insuportabile la care erau supuși medicii din ghetou, torturi care pe mulți dintre ei i-a împins la sinucidere. Era cea mai concludentă ilustrare a modului în care erau tratați internații din ghetou.

Cînd documentul a fost definitivat, Kupfer a ieșit din nou din ghetou și, conform înțelegerii, s-a întîlnit, în casa medicului Terțan cu consulul. Amfitrionul s-a așezat în salon gata de orice surpriză, în timp ce consulul a preluat memoriul, a parcurs pe loc textul maghiar și s-a grăbit spre consulat unde, în aceeași zi, atașatul de presă Ioan Isaiu l-a tradus în românește, iar consulul adjunct, Jean Gamber în limba franceză. Întîmplarea a înlesnit transmiterea mai departe a zguduitorului document. În ziua următoare a sosit la Oradea, venind din București, cu mașină diplomatică, V. Pela, ambasadorul român la Berna, care a tras la hotelul Parc. Aici îl aștepta medicul trimis să-i facă o injecție cu insulină. Medicul era dr. Terțan. El își asumase sarcina să-i facă pe ambasadorul mareșalului Antonescu în Elveția să înțeleagă motivele umanitare ale caracterului extrem de urgent al intervenției. N-a fost deloc greu să-i obțină bunăvoința. În cîteva minute, memorandumul s-a aflat pe biroul din camera de hotel. Citind textul, ministrului imputernicit nu-i venea să-și creadă ochilor, dar, fără să șovăie, s-a angajat să-l ia cu el în Elveția. Cu documentul din care răzbătea deznădejdea a pornit, prin Budapesta, spre destinație și, după trei zile, l-a predat Crucii Roșii Internaționale, la Berna.

Datele din memoriu au constituit primele informații demne de încredere și relativ amănunțite asupra celor ce se întîmpla în ghetouri. Deși în străinătate se știa că în Ungaria fuseseră înființate ghetouri, nimeni nu-și putuse închipui ce grozăvii se săvîrșeau între zidurile acestora și, în special, la Oradea.

Un caz, având aceeași semnificație este consemnat în cartea-document **„Hóstes Küzdelem szazevrek életéért"**. (Luptă eroică pentru salvarea victimelor). Il reproducem în extenso.

La jumătatea lunii mai 1944 au început să sosească în Elveția nenumărate telegrame plîn de disperare. Comitetul de ajutor pentru Ungaria a trimis în Ungaria — pentru formarea unei imagini mai clare — numeroși curieri, fără succes însă. Prin atragerea consilierului de ambasadă Ed. Florian Manoliu de la Ambasada română din Berna în acțiunea de salvare, acesta tocmai pregătindu-se să plece la București, s-a înregistrat o cotitură decisivă.

Ambasada germană de la Berna a încercat să împiedice plecarea lui Manoliu ; fiind suspectat de participarea la diverse acțiuni antinaziste, viza de tranzit nu i-a fost aprobată. După amînări repetate, i s-a eliberat, la sfîrșitul lunii mai, permisul de plecare prin Austria și Ungaria, cu indicația fermă **de a nu părăsi trenul pe teritoriul Ungariei.**

Manoliu a predat o mie de exemplare de certificate în alb, salvadoriene, purtîndu-i semnătura, cu rugămintea de a le transmite celor mai greu încercați evrei din nordul Ardealului. Manoliu se afla și în posesia unei liste, conținînd numele acelor evrei unguri ale căror rude din Elveția doreau să le procure pașapoarte.

Manoliu a fost arestat de germani la Viena, percheziționîndu-i-se bagajele. Din fericire, el fusese destul de prevăzător, trimițînd consulatului român certificatele de cetățenie, imediat ce sosise la Viena, astfel încît germanii nu le-au mai găsit asupra lui. Cu toate acestea, el i-au dus la Berlin, incomodîndu-l cu cele mai penibile întrebări. În cele din urmă, el a putut călători mai departe, ajungînd la 3 iunie la Bistrița, pentru a acorda sprijin populației evreiești, precum și părinților și rudelor lui Mandel-Mantello. Din păcate, a constatat că a venit prea tîrziu. În timpul șederii sale forțate la Berlin, ghetourile din nordul Ardealului fuseseră evacuate. Pînă și ultimele trenuri porniseră deja spre **Auschwitz.**

Manoliu s-a reîntors la Budapesta și în ciuda interdicției germane a coborît din tren. L-a vizitat pe Kraus Miklós, conducătorul Oficiului din Palestina. Kraus acționa ca funcționar pentru probleme de reprezentare a intereselor străine în secția consulară condusă de consulul elvețian Carl Lutz din sediul Ambasadei americane din Piața Libertății.

Acolo, la fel ca și în încăperile Ambasadei române (strada Horánszky nr. 15) și în locuința privată a consulului general român Ioachim Dăianu (strada Nürnberg nr. 50) s-au purtat discuții de mare însemnătate, la care a luat parte și atașatul militar al ambasadei, colonelul Alexandre Cozlochi.

Manoliu a înmînat lui Kraus cărțile de vizită ale lui George Mantello și dr. Chain Posner, însărcinatul lui „Jewish Agency" din Geneva, prin care Kraus era inștiințat în limba ebraică, că poate trata cu Manoliu în condiții de mare încredere.

OLIVER LUSTIG

(Va urma)

„Internaționalele"

de atletism ale României

Pe locuri, fiți gata, se apropie un alt start

Sosirea în cursa de 100 m plat, bărbați

Fotografie de E. NEGREA

Puteam considera „Internaționalele" de atletism ale României care s-au încheiat duminică seara pe stadionul „23 August" din Capitală, punctul de pornire spre marile examene ce-i așteaptă peste puțină vreme pe sportivii și sportivele loturilor noastre de seniori (Universiada de la Zagreb și Campionatele Mondiale de la Roma) și de juniori (Balcaniada de la Pitești, Campionatele europene de la Birmingham și Concursul Prietenia de la Havana). Dar aceste întreceri n-au reușit decît parțial să mulțumească — și asta din mai multe puncte de vedere. În primul rînd, larga participare pe care se mizează a rămas, din motive mai mult sau mai puțin de înțeles, o promisiune de viitor. Apoi nivelul întrecerii, în ciuda cîtorva performanțe de valoare înregistrate, a lăsat încă de dorit, mai ales în ceea ce privește rezultatele seniorilor. Să reținem totuși cîteva dintre ele : la heptatlon Liliana Năstase a totalizat 6330 p, echivalînd cu un nou record național, Iolanda Oantă, dublă cîștigătoare în probele de 200 m și 400 m — 22,70 s record național și respectiv 51.23 s — a fost o învingătoare merituoasă. Rezultate promițătoare au mai obținut Mihaela Chindea — nou record la 100 m plat în 11,47 s și Paula Ivan la 3000 m, cu un excelent 8 : 39.28 care o situează între performerele mondiale ale acestui an. Dintre băieți, să-i amintim pe Sorin Matei, cu o săritură de 2,30 m, și pe stelistul Ilie Elena, cîștigătorul probei de 5000 m în 14 : 11,21. Multe, mai multe decît ne așteptam, au fost rezultatele slabe, punînd sub semnul întrebării calitatea pregătirii efectuate de unii participanți puși în situația de a concura uneori pur formal. În folosul cui ?

Ceea ce ni s-a părut însă cu totul remarcabil a fost participarea în acest concurs a juniorilor, care s-au luat în serios și, îmbucurător, și-au dovedit valoarea în confruntarea directă cu seniorii. Nu de puține ori componenți ai lotului de juniori au urcat trepte podiumului alături de seniori ba mai mult, la 1500 m, Ana Pădureanu de la Centrul olimpic Deva s-a despărțit în cîștigătoare cu un rezultat remarcabil, 4 : 04,97, ce reprezintă cea mai bună performanță mondială de junioare a actualului sezon și o plasează în imediata apropiere a recordului mondial. Împreună cu antrenorul federal pentru juniori, tovarășul Vasile Mureșan, am încercat să definim caracteristicile acestei desprinderi valorice realizate de tinerii concurenți în cadrul „Internaționalelor".

Evidențierile la juniori le-au dat în primul rînd probele forte, acelea în care România are de-acum tradiție, semifond și fond. Am reținut că s-a ajuns la aceste performanțe punîndu-se în practică o idee sănătoasă conform căreia lotul reprezentativ nu este „bătut în cuie" și oricine dovedește, prin muncă și rezultate, că merită să se bucure de atenția selecționerilor, poate cîștiga un loc în ierarhia pe care trebuie să o întrunească lotul. Dar iată cîteva dintre rezultatele ce s-au făcut remarcate prin eforturile celor mai tineri dintre atleții și antrenorii lor prezenți în acest concurs. La aruncarea ciocanului — Eleodor Roșca, 68,62 m, record republican de juniori egalat ; la triplusalt, trei atleți au obținut performanțe ce depășesc 15,50 (Cristian Jacotă — 15,98 m, Csaba Boroș — 15,90 m și Dan Mitrică — 15,60 m) ; la lungime Anișoara Ghebuță — 6,26 m iar Mirela Belu — 6,22 m ; la greutate Elena Ghilencea — 16,46 ; la disc Manuela Tîrneci — 54,18 m. La heptatlon merită evidențiat nou record republican de juniori obținut de Ionica Domnițeanu cu un total de 6019 p și, în fine, foarte bunele rezultate obținute de grupa de demifond și fond care nu a realizat doar recorduri dar și cele mai bune rezultate mondiale ale anului. După timpul realizat la 1500 m, Ana Pădureanu promite să aducă în acurtă vreme, poate chiar în acest an, recordul mondial al probei în țară. Tot la această probă au putut fi consemnate, printre rezultatele de excepție, acelea ale Dorinei Calenic — 4 : 05.35 și ale Cristinei Misaroș — 4 : 06,85. Această din urmă merită apreciată și pentru modul curajos în care a condus cursa de la cap la cap, rezultatele celorlalte concurente, datorîndu-se în bună măsură tempoului ridicat impus de aceasta. Cu rezultatul pe care ea l-a realizat, nou record personal, și-a cîștigat astfel dreptul de-a intra în lotul pentru „europene". În mod normal, ne spune interlocutorul nostru, la această competiție junioarele noastre ar trebui să urce în bloc pe podium, ceea ce le și dorim. Alți juniori remarcați de „Internaționale" vor constitui nume certe ale loturilor pentru examenele ce se apropie. Printre ei, Denisa Zăvelcă, cîștigătoarea probei de 800 m, Dorin Mureșan și Cristian Obreschi la 400 m plat cărora li se va alătura Alina Astafei, deținătoarea celui mai bun rezultat de juniori din 1986 la săritura în înălțime, cu 1,93, și care n-a concurat la acest ultim test în care s-a constituit concursul de săptămîna trecută, datorită unei accidentări, aflîndu-se în pregătiri sub supravegherea medicului.

Așteptăm ca toți acești care ne-au bucurat prin evoluțiile lor de acum și care vor intra în loturile noastre reprezentative viitoare să confirme.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Civilizația sportului

A venit poștașul

Aurică Vlad, de undeva din România : «S-a întîmplat în toamna lui 1986. Un arbitru de fotbal este amenințat că va fi scos din lotul C. Acesta nu știe cum să se descurce. „Șeful" i-a oferit soluția. Și-a trimis „adjunctul" : „Ce faci dom-le ? Ai probleme ? Lasă că te ajut eu ! „Șeful" te așteaptă la restaurantul X unde ar servi o friptură și un șprit. Dacă l-ai da și un cartuș, problema e ca și rezolvată". Se duce omul la întîlnirea cu „șeful". Acolo află că ar mai fi nevoie de o căciulă din blană de nutrie și de vreo 3 000 lei pentru unul care „pune o vorbă bună unde trebuie". Ce să facă ? S-a conformat. Arbitrează și acum în divizia C. Fără comentarii.

Aurelian Rădulescu, intrarea Bădeni 4, București : «Mă aflam în troleibuz. La un moment dat, aud în spatele meu, fără să vreau, discuția dintre doi tineri care atunci se întîlniseră. După saluturile de rigoare, a urmat :

— „Ce-ai făcut cu examenul de arbitru de fotbal, l-ai luat ?"

— „A, da, l-am luat".

— „Și acum, la ce echipe te repartizează ?"

— „La echipe de categorie inferioară, deși s-ar putea și direct la divizia C, dar pentru asta trebuie să mișc din urechi cu vreo zece mii de lei".

Atît am auzit, fără a putea vedea fețele respectivilor. Am rămas pe gînduri, reflectînd. Dacă în sfera diriguitorilor problemei respective se răspîndește o astfel de atmosferă e tragic. Dacă profesorii și antrenorii au obligația și se străduiesc întru educarea corectitudinii în sport, cu atît mai mult se impune acest lucru celor ce prin funcția ker devin judecători ai comportamentului sportiv. Ce gîndește proaspătul arbitru de fotbal, aflat la începutul carierei, dacă astfel se pune problema ?». Nu știm ce gîndesc candidații la un „fluier" măcar de divizia C, dar știm, din văzute, că ideea „hotul nedovedit e negustor cinstit" este din ce în ce mai răspîndită în arbitraj. Dar cînd se va dovedi...

Cititorului **Vasile Hatmanu, dintr-un oraș cu echipă de fotbal în divizia C :** Sînteți indignat pentru că echipa dumneavoastră preferată n-a vrut să joace sau a vîndut meciul. Dacă este așa, aveți dreptate, e de condamnat. Dar dacă nu a putut cîștiga ? Nu poți să fii vinovat în sport pentru ceea ce dorești dar nu se poate împlini. Un fotbalist celebru și respectat, întrebat fiind ce crede despre public, a spus : „Îl iubim. Nu putem fără el. Și cea mai mare bucurie a noastră este să-i dăruim victoria. Dar dacă n-o obținem ? Ei bine, atunci spectatorul uită că noi jucăm singuri, că sîntem oameni, că există și nesansă și neprevăzut, că în fond aceasta este lupta sportivă. Acești spectatori care se înfurie, ne jignesc și sînt gata să ne sfîșie, uită că un meci de fotbal se joacă pentru a fi cîștigat sau poate pierdut".

CRISTIAN ȚOPESCU

Să nu uităm, totuși, prea repede

Deși fără plăcere, revenim asupra înfrîngerii olimpicilor în Danemarca pentru că acel 0—6 trimite la cîteva probleme de fond ale fotbalului nostru. Scorul la care s-a încheiat partida, golurile primite (în exclusivitate, în urma unor greșeli individuale și colective de nepermis) pot avea, desigur, circumstanțele lor. Între acestea, ades invocată este situația la zi a adversarei noastre : o echipă olimpică a Danemarcei la care se lucrează de vreo doi ani, cu jucători dornici de afirmare și de contracte prin Europa, aflați în urcuș spre vîrful de formă (etapa a șaptea a campionatului) ș.a.m.d. Adevăratele circumstanțe agravante privesc, însă, echipa noastră, modul în care ea a fost selecționată și pregătită pentru aceste preliminarii olimpice. Din această perspectivă, severa înfrîngere de la Aalbor amendează un întreg lanț de ezitări și confuzii manifestate în munca federației, în general, și la echipa olimpică, în special.

În primul rînd, conducerea tehnică a acestei echipe a stat de la început și pînă la recentul ei sfîrșit sub semnul improvizațiilor și al formularilor retorice de conjunctură (ultima variantă fiind cu „antrenor coordonator" și „antrenor al lotului olimpic" !). În cursul anului 1986 (an ce era esențial pentru clădirea unei echipe olimpice, avînd în vedere că nu eram prea ocupați cu participarea la El Mundial-ul mexican), această selecționată a susținut patru jocuri amicale, fiind condusă de Cornel Drăgușin și Tănase Dima — la două, de Cornel Drăgușin și Constantin Ardeleanu — la una și numai de Constantin Ardeleanu la ultima (în septembrie, cu Bulgaria „A"). După pauza din iarnă, cînd apropierea startului oficial era iminentă, lotul olimpic este încredințat lui Gheorghe Staicu, promovat tacit în această postură, deși rezultatele anterioare (cu lotul național de juniori sau chiar din celelalte preliminarii olimpice) nu-l recomandau, pentru așa ceva, în condițiile în care, în orice domeniu de activitate, promovarea în muncă se face tocmai pe baza rezultatelor !

Chemarea lui Jenei, care avea sarcini de antrenor principal la echipa națională, pentru — cum s-a zis — a-l „ajuta" sau „supraveghea" pe Staicu („de lotul olimpic mă ocup eu, sub supravegherea lui Jenei", avea să declare Gh. Staicu într-un interviu din 20 martie) s-a datorat încrederii mai mari pe care o inspira reputatul tehnician ; numirea ulterioară a lui Jenei la „coordonarea" activității lotului olimpic a fost rezultatul unei situații de forță majoră, sperîndu-se astfel că, cu vreo baghetă miraculoasă, Jenei ar face în cîteva săptămîni cea ce tehnicienii care se perindaseră pe la lotul olimpic nu făcuseră într-un an întreg, și anume construcția unei echipe competitive.

Tot ca o soluție salvatoare de (alături de Liliac) cel mai bun în jocul cu Polonia. Deci absența unei munci anterioare, de construcție temeinică a unei echipe competitive, a dus la situația limită în care și lotul olimpic, alături de cel național, s-a bazat tot pe jucătorii aceleiași echipe, ea însăși suprasolicitată într-o prelungită (din fericire) campanie europeană. Această situație a fost expresia unei comodități în selecție și a neglijării a ceea ce se impunea mai demult : o muncă tenace și consecventă de construire a unei echipe olimpice competitive. Această muncă nu s-a făcut, deși — argumente ne stau suficiente la îndemînă — fotbalul nostru nu duce lipsă de tehnicieni competenți, capabili să asigure pregătirea la nivel competitiv a unei selecționate. (În legătură cu acest aspect, este cel puțin ciudată atitudinea caritabilă a federației față de unii și aceiași antrenori, în timp ce pe alții, poate mai valoroși, îi lasă la cheremul unor cluburi sau pur și simplu îi uită, printr-o amnezie la fel de ciudată).

Episodul Aalborg sancționează, deci, cel puțin trei stări de lucruri negative : provizoratul de la conducerea tehnică a echipei olimpice, absența unei concepții clare de pregătire și evoluție a acestei echipe, care să se ridice deasupra datelor oferite de campionat și, nu în ultimul rînd, lipsa de răspundere a tehnicienilor și jucătorilor investiți cu onoarea de a purta tricoul unei echipe reprezentative. Subliniem acest din urmă aspect cu atît mai mult cu cît, iată, a reapărut din nou inadmisibila, stupida și, credem noi, demult depășita justificare prin „căderea psihică" a echipei ! Ce vrea să însemne asta în cazul unui sportiv, a unui jucător de fotbal a cărui pregătire este în primul rînd în vederea unei lupte, a unei întreceri, a unei competiții care, prin natura ei presupune voință, moral, stăpînire de sine etc. ? Că să nu mai invocăm o comparație jenantă a vajnicilor noștri fotbaliști, „căzuți psihic", cu situația de concurs a gimnastelor, a acestor fetițe de 14—15 ani obligate să evolueze în condiții de tensiune nervoasă incomparabil mai grele decît au avut fotbaliștii pe gazonul din Aalborg !

Știam că în Danemarca ne așteaptă, un joc greu și, ca în atîtea ocazii, puteam accepta ideea unei înfrîngeri — meniren sportului fiind tocmai de a avea și învinși, și învingători. Am fi acceptat, deci, un scor de înfrîngere, dar unul care să arate o neabdicare de la luptă, o dăruire totală, un efort competitiv desfășurat la toate nivelele lotului — conducători, antrenori, jucători, medici ș.a.m.d. Din păcate discutăm despre o înfrîngere prin care s-au pierdut nu doar două puncte : este un vot de blam dat întregii munci de pregătire a echipei olimpice, este sancțiunea unei inadmisibile lipse de răspundere față de participarea acestei echipe într-o competiție de mare importanță. Desigur, s-au luat și primele măsuri : antrenorului Staicu i s-au retras atribuțiile pe care le avea, vicepreședintele F.R.F. și antrenorul Jenei au fost sancționați cu avertisment, iar secretarii F.R.F., ing. Constantin Dinulescu și Mihai Ionescu urmează să fie trecuți în altă muncă. Sperăm că aceste măsuri de primă necesitate vor fi însoțite de altele, care să vizeze fondul problemelor din fotbalul nostru, acele probleme încă latente, dar care, iată, se mai întîmplă să izbucnească sub forma cîte unui rezultat care dă foarte mult de gîndit.

OCTAVIAN ȘTIREANU

SAH cu Margareta Mureșan

Confirmări valorice

● Festivalul dedicat memoriei excampionului mondial J. R. Capablanca a prilejuit o luptă acerbă pentru victorie in turneul feminin (Elo mediu 2161). Concurente de cunoscută valoare internațională s-au angajat in lupta pentru cucerirea normelor pentru titluri sportive internaționale și, desigur, pentru intîietate de-a lungul a XII runde. Datorită unui start excelent, jucătoarea română, Elisabeta Polihroniade a preluat conducerea în clasament, punctînd sistematic. Cu multă ambiție a abordat duelurile cu jucătoarele cubaneze ale noului val obținînd victorii la Palao, Valdes, Fandino, în fața columbienei Salazar, distanțîndu-se astfel în clasament cu un punctaveraj uimitor : 5,5 puncte din 6 posibile. La o pasionantă cursă de urmărire a fost obligată maxima maestră Nino Gurieli, de mai multe ori candidată la titlul mondial. Prestînd un joc de calitate, șahista de la Clubul „Politehnica" București și-a păstrat și după opt runde punctul avans deținut în fața gruzinei, care deține doar 6 puncte.

Runda a IX-a a constituit momentul de criză a turneului pentru sportiva noastră, care, după ce jucase foarte bine în debutul întîlnirii cu Asela de Armas, a comis inexactități sancționate aspru de maestra internațională cubaneză. Înfrîngerea suferită i-a prilejuit sovieticei momentul cîștigării de teren în clasament. Poate dacă nu ar fi abordat partida cu Zirka Frometa (modaliată la olimpiada de la Dubai pentru excelentul rezultat de 75% pe masa a III-a) sub impresia partidei precedente, acceptînd remiza, fosta noastră campioană ar fi avut ocazia cîștigării turneului ex-aequo. Dar, forțată de ritmul său alert, N. Gurieli a punctat în serie și, înaintea ultimei runde, se afla pe locul întîi cu 8 puncte, urmată de E. Polihroniade cu 7,5 p, Armas, Frometa, Ramon, Leon (cîteva membre ale lotului olimpic lărgit al Cubei, țară în care șahul cunoaște performanțe tot mai bune, echipa feminină obținînd la ultima olimpiadă locul 13, cea mai bună realizare a sa), Erenska 5,5 p. etc.

Ultima rundă a fost dominată de duelul cubanezelor: Ramon-Armas, decis în favoarea primei, care cucerește poziția a treia în clasamentul final după cele două rivale, autoare de remize în ultima confruntare : I. Gurieli 8,5 p, 2. Polihroniade 8 p (punctaveraj în limitele normei de mare maestră, titlu pe care-l deține din 1982), 3. Ramon 6,5 p, 4—5. Erenska, Leon 6 p, 6—8. Armas, Frometa, Hernandez 5,5 p, 9—11. Palao, Salazar, Valdes 4,5 p, 12. Fandino. Evoluția meritorie a Elisabetei Polihroniade confirmă forma bună manifestată în ultimul sezon.

● Participînd pentru a doua oară la un puternic turneu internațional în U.R.S.S., Ligia Jicman, actuala campioană a României, ne-a adus de la Tbilisi partide de bună calitate tehnică. Tradiționalul concurs feminin, aflat la cea de-a XI-a ediție, s-a bucurat de participarea în „Palatul șahului" din capitala gruzină a trei mari maestre și alte trei maestre internaționale din cinci țări, avînd un Elo mediu de 2 207 puncte. Deși duelul dintre deținătoarele celui mai ridicat rating al turneului s-a încheiat în favoarea vicecampioanei mondiale E. Ahmilovskaia, turneul a revenit lui Ketan Arahamia, fostă campioană mondială de junioare. În a treia poziție a sprintat o jucătoare ce în anul 1984 avea un Elo de începătoare : I. Lagvilava, care este și autoare a unei prestigioase victorii asupra E. Ahmilovskaia.

Ligia Jicman a jucat în stilul caracteristic, agresiv, tinzînd spre înaltul punctaveraj al normei de mare maestră, ceea ce nu a reușit în final. A realizat însă victorii prețioase la marile maestre L. Zaițeva și L. Konopleva. A fost depășită valoric de primele două clasate și cu totul accidental de suedeza Ch. Nyberg. Clasamentul final al întrecerii a marcat următoarea ierarhie : 1. Arahamia 9,5 p (+9,—1,=1), 2. Ahmilovskaia 9 p (+8,—1,=2), 3. Lagvilava 7 p (=5, 4,—2). 4. Jigman 6,5 p (=5, 3, 3), 5—8. Konopleva, Hugașvili, Zaițeva, Kahiani 5,5 p, 9—10. Kosovșili, Leszner (Polonia) 4,5 p, 11. Nyberg (Suedia) 1,5 p și 12. Peiceva (Bulgaria) 1 p.

MARGARETA MUREȘAN ■

Un loc mai mult decît agreabil

Restaurantul „Nan Jing" este recunoscut ca unitate reprezentativă la nivelul Capitalei. Bucătarii șefi Dan Drăgoi și Victor Rădan au deprins rețetele a zeci de mîncăruri chinezești, deosebit de gustoase, astfel încît specificul bucătăriei de aici exclude orice termen de comparație cu vreo altă unitate de profil bucureșteană sau din țară. Singurul semn al competiției îl reprezintă buna servire. Dar, atîta timp cît la „Nan Jing" lucrează, punîndu-și toată competența în slujba unei cît mai plăcute petreceri a timpului liber de către numeroșii consumatori, profesioniști de înaltă ținută precum **Marian Stoica, Teodor Țurlui** și **Marin Mitran**, atmosfera din incintele acestui local nu poate să atingă decît cotele superioare ale celui mai atent serviciu și ale celei mai plăcute atmosfere. În plus, din inițiativa conducerii C.H.R. „Nord" a fost modernizată și grădina de vară, decoratorii inspirîndu-se tot din elemente ale arhitecturii extrem orientale. Așadar, iubitorii de inedit întrale gastronomiei sînt oricînd bine veniți la „Nang Jing" !

R. VICTOR ■

Racul

● Ne-am gîndit că e de preferat să ne mîncăm între noi, decît să ne înghită alte specii.

● Nu poți fi virtuoz pe o partitură mediocră.

● O fi porcul prost, dar ce creier delicios are !

● Poezia poate face dintr-un instinct o aripă de curcubeu.

● Cînd știi să seduci, e păcat să mai și domini.

● Greșim cînd noi, cînd drumul.

● Am început să fugim deja unii de alții prin cosmos.

● Cel mai divin instrument muzical rămîne tot trupul femeii îndrăgostite.

● Săptămînă chioară — adică perioada cînd ingerul păzitor al bărbatului se află în concediu.

● Castelul Elseneur așteaptă încă un răspuns.

● Niciodată nu se pot scoate pe piață costume de lup și de miel în cantități egale.

● Principalul scop al modei e să-i îmbolnăvească pe ceilalți.

VASILE GHICA ■

Ecouri

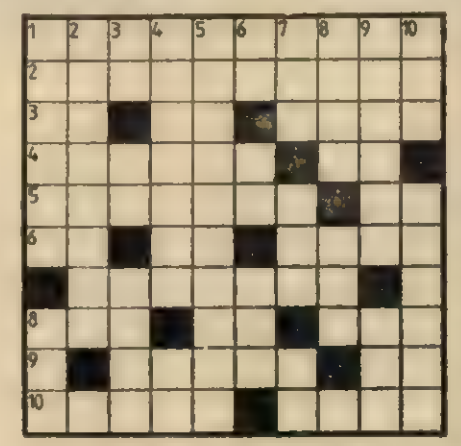

ORIZONTAL : 1) Urmările unor neînțelegeri. 2) Munca de lămurire. 3) Extremitățile corpului ! — Cap de afiș la revistă ! — Marcă de serie. 4) Îți permite să ținteșți departe — Text prescurtat... în punctele esențiale ! 5) Carte primită de la autor... fără autograf — O jumătate de crap... la protap ! 6) Premii la muzică ! — Parafată la centru ! — A se relua o fază de joc. 7) Un om obișnuit cu munca. 8) Se agită în fața publicului, dar nu-l ascultă nimeni — Cozi de raci ! — Un fel de nuntă de pomină. 9) A scoate la lumină — Ferecată în lanțuri. 10) Purtat pe drumuri — Vîrf de producție.

VERTICAL : 1) Produce neînțelegeri în felul său — Urmare a fumatului. 2) Instantanee foto. 3) Palpat la interne ! — Centru de înot și de...canotaj ! — Prins de gît. 4) Tip de judecată nedreaptă — Piatră de temelie... din marmură ! 5) Înșelat... cu o pistă falsă. 6) Rejucare... pe terenul central ! — Crampe la stomac ! — Picsă familiară tablagiilor. 7) Detașat pentru perioade mai lungi — Țesuturi îngroșate (sing.) — A la carte. 8) Intervenit în joc cu capul — Textilistă fruntașă. 9) Sortiment de paste făinoase — A face ceva folositor. 10) Un colindător micuț cu capra — Periodic lunar.

COLEA HERESCU ■

Dezlegarea careului din numărul trecut

PERMANENȚI ; APOI ; ETERN ; TOMNATIC ; C ; ICA ; DECADE ; NA ; CED ; JAT ; A ; RĂSĂRIT ; DATE ; ATIC ; DUPĂ ; ALENE ; AMINTIRI ; EA ; CADENȚAT ; S.

Toată lumea face sport

● Odată cu ultimele etape din campionatele europene de fotbal, goana după „Gheata de aur", trofeul celor mai productivi atacanți de pe vechiul continent, cunoaște sprinturi spectaculoase. Nu mai departe decît în etapa trecută (antepenultima) a campionatului austriac, Anton Polster, liderul clasamentului golgheterilor țării sale, jucînd cu echipa sa Austria Viena în deplasare, la Linz cu Vorwest, a înscris 4 goluri, adică toate punctele formației sale, și a urcat astfel pe primul loc și în ierarhia europeană, cu 37 de goluri înscrise ! În clasamentul „la zi" al „ghetei", urmează Nasko Sirakov, de la Vitosa Sofia, cu 36 goluri, apoi Brian McClair (Celtic Glasgow) — 35, Hugo Sanchez (Real Madrid), Ally McCoist (Glasgow Rangers), Clive Allen (Tottenham) și Petar Alexandrov (Slavia Sofia) — cîte 33. Dintre aceștia (pe care-l concurează foarte serios Cămătaru), doar Polster și mexicanul Hugo Sanchez mai au de jucat cîte două etape.

● O reîntrare (care a născut opinii negative) va încerca, s-a anunțat la Oakland (California), pugilistul american George Foreman, fost campion mondial (vă amintiți, după ce l-a învins pe Muhamad Ali, la Kinshasa, în 30 octombrie 1974). La 10 ani de la retragere, Foreman, care are în prezent 121 kg, față de 95—96 kg greutatea „de formă", va urca din nou treptele ringului, într-un meci pentru 10 reprize, programat la 9 iulie la Oakland în compania campionului texanului Charlie Hostetter. Ziarele americane n-au ezitat să titreze astfel știrea : „Box periodic !" Dar cum bursele fabuloase (cel puțin așa au fost anunțate în timpul respectiv) încasate de Foreman s-au cam topit !

● După cum s-a mai anunțat, meciul pentru titlul mondial de șah dintre deținătorul „coroanei", Garri Kasparov și șalangerul său, Anatoli Karpov se va desfășura în orașul spaniol Sevilla, care a oferit cea mai mare bursă pentru premierea celor doi supercampioni : 2 854 286 franci elvețieni, cîștigînd astfel cursa în fața altor patru orașe : Madrid, Dubai, Seattle și Soci. Meciul va începe la 12 octombrie, fiind prevăzut, cum știți, pentru 24 de partide. ● Întrunit în Țara Galilor, International Board, instanța care are în exclusivitate dreptul de a schimba regulile de joc în fotbal, a decis modificarea regulamentului în ce privește executarea repunerii balonului în joc de la margine : dacă jucătorul în cauză nu respectă riguros locul indicat de arbitru, mingea va fi acordată echipei adverse. De asemenea, s-a decis experimentarea, deocamdată în campionatele provinciale din Anglia, a desființării ofsaidului la loviturile libere. În legătură cu turneul final al campionatului mondial de fotbal din 1990, din Italia, Federația internațională de fotbal (F.I.F.A.) a confirmat sistemul de desfășurare valabil și la precedenta ediție, din Mexic, de anul trecut : vom avea tot „meciuri KO" în faza a doua, cu prelungiri și lovituri de departajare de la 11 m. ● În toamna acestui an, mai precis în perioada 23—25 octombrie, baschetul va avea o interesantă premieră : pentru prima oară se vor disputa în S.U.A. două meciuri între o selecționată a ligii profesioniste nord-americane și reprezentativa U.R.S.S., respectiv, deținătoarea „Cupei campionilor europeni". Inițiativa acestor întîlniri aparține companiei de televiziune „ABC" ● Fără contract — încă — Michel Platini are vreme pentru alte preocupări, extrafotbalistice. Recent, fostul juventist a dat în judecată o firmă din... Chile, care s-a folosit de numele său pentru a lansa o linie de echipament sportiv, fără autorizația celui care și-a descoperit „autograful" chiar pe obiectele respective !

LUCIAN OPREA ■

Rugby

Noutăți diverse

Între zilele de 10—14 iunie, pe Stadionul tineretului din Iași, s-a desfășurat turneul final de juniori, la care au participat primele două echipe din fiecare serie a campionatului național, în care activează 4 serii zonale a cîte 10—11 echipe.

Avînd sprijinul neprecupețit al organelor locale de sport, inspectoratului școlar precum și al federației de rugby, această manifestare s-a bucurat de succes, prilejuind întreceri dîrze și plăcute, dintre care vom remarca următoarele partide : **C.S.S. Suceava — C.S. Triumf București : 24—9 (12—9) ; C.S.S. Politehnica Unirea Iași — C.S.S. Soimii Sibiu : 38—9 (18—6) ; C.S.S. 2 Constanța — Locomotiva Cluj Napoca : 35—18 (18—12)** și meciul-finală **Steaua — Locomotiva București : 29—6 (8—6).**

În urma acestui turneu, s-a stabilit următorul clasament general : 1. **Steaua** (antrenor Achim Alexandru), 2. **Locomotiva București** (antrenori : Manolache Nicolae) 3. **C.S.S. 2 Constanța** (antrenor : Lăvăsescu Petre), 4. **Locomotiva Cluj-Napoca** (Chihaia Octavian), 5. **C.S.S. Politehnica Unirea Iași** (Crișan Eugen), 6. **C.S.S. Soimii Sibiu** (Sîrbu Emilian), 7. **C.S.S. Suceava** (Panaite George), 8. **C.S. Triumf Rapid** (antrenor : Făgărășanu Horia). Cupe individuale au fost oferite **celui mai bun fundaș** — Marinescu A. (de la Constanța), **celui mai bun înaintaș** — Iosef Constantin (de la Steaua București) și **celui mai bun realizator** — **Iftode O. (de la Iași).**

Prin victoria de duminica trecută a **Științei CEMIN** din Baia Mare asupra **Farului Constanța cu 15—13 (6—9)** s-a hotărît **cea de a patra participantă** la turneul final ce va defini titlul de campioană națională la rugby, celelalte trei echipe fiind cunoscute prin **Steaua, Dinamo și R.C. Grivița Roșie.**

Programul acestui turneu final se va desfășura între 17 iunie — 5 iulie, în următoarea ordine : miercuri 17 iunie, ora 17,30 **Steaua — Știința CEMIN** (Stadion Ghencea) și **R.C. Grivița Roșie — Dinamo** (Parcul Copilului) ; duminică, 21 iunie, ora 10 — **Știința CEMIN — R.C. Grivița Roșie** (Parcul tineretului — Baia Mare) și **Dinamo — Steaua** (Stadionul central Dinamo) ; duminică 28 iunie, ora **10 — Știința CEMIN — Steaua** (Baia Mare) și **Dinamo — R.C. Gr. Roșie** (Stadion central Dinamo) iar duminică 5 iulie, ora 10 — **R.C. Gr. Roșie — Știința CEMIN** (Parcul Copilului) și **Steaua — Dinamo** (stad. Ghencea).

În **Cupa Mondială de Rugby**, desfășurată la Antipod se apropie, după efectuarea sferturilor de finală și semifinalelor, momentul tensiunii ultime.

După cum am menționat în cronica noastră din numărul trecut al revistei „Flacăra", din cele opt echipe clasificate din serii au mai fost eliminate formațiile **Scoției, Irlandei, Fiji** și **Angliei**, rămînînd pentru semifinale numai : AUSTRALIA, FRANȚA, ȚARA GALILOR și NOUA ZEELANDĂ.

În prezent avem și rezultatele semifinalelor : **Franța — Australia 30—24**, printr-un eseu superb înscris de francezi în ultimele secunde și **Noua Zeelandă — Țara Galilor 49—6**, printr-o surprinzătoare diferențiere.

Astfel, pentru locurile 3—4, în ziua de 18 iunie, la Rotorua (N Z) se vor întîlni AUSTRALIA și ȚARA GALILOR, iar piramidala finală va confrunta FRANȚA cu NOUA ZEELANDĂ, pe data de 20 iunie, la Auckland.

Precum se vede, programările finale respectă o simetrie a celor două școli rugbyste, cea europeană și cea de la Antipod, supremația absolută urmînd să fie definitivată abia atunci.

TUDOR GEORGE ■

Ce e val, ca valul trece,

dar rămîn neuitatele bucurii ale vacanței pe litoral

Se apropie vacanța...

ULTIMA ORĂ

...iar gîndurile celor care și-au văzut încununate de succes eforturile depuse într-un întreg an școlar se împart, după vîrstă, între bucurie și emoții. La sfîrșitul săptămînii trecute am participat, la Casa de cultură din Alexandria, la „Ziua absolventului", manifestare organizată de Comitetul județean U.T.C. Teleorman, reunindu-i pe elevii actualelor clase a XII-a din toate cele 19 licee ale județului. Ioana Panagoret, secretar cu probleme de școli al Comitetului județean U.T.C. se arăta emoționată, fiind vorba de o primă acțiune de asemenea amploare, cînd sefilor de promoție le-au fost înmînate diplome și flori, iar elevii claselor a XII-a au dăruit colegilor mai mici cu un an „cheia succesului", simbol al muncii răsplătite de izbînzi.

În vreme ce absolvenții de liceu se gîndesc la apropiatul concurs de admitere în învățămîntul superior, elevii învățătoarei Janita Ștefănescu, din clasa I A a Școlii generale nr. 79 din București, se pregătesc pentru prima lor vacanță de școlari. Asta după ce a avut loc „Sărbătoarea abecedarului", adevărată explozie de culoare, sunet și bună dispoziție.

Serbările școlărești de dinaintea vacanței sînt adesea florilor de măr ce vestesc trezirea la primăvară a naturii. Între cele două maluri ale anilor de învățămînt, s-a ivit, iată, la orizont continentul VACANȚA.

M. DAN
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

După cîștigarea fazelor județene și interjudețene ale Concursului **Cel mai bun vitrinier-decorator**, organizat de Ministerul Comerțului Interior, protagonistele de la Întreprinderea comercială de stat pentru mărfuri industriale Galați, Maria Crivoi, Petruța Stanciu și Gabriela Hauc au cîștigat și locul întîi pe țară, precum și Diploma și trofeul de „Laureați pe țară".

Cele trei participante de la Galați s-au distins prin concepera și organizarea celei mai frumoase vitrine cu mărfuri din sectorul textile-încălțăminte. Ingeniozitatea, fantezia, bunul gust, armonia culorilor și a dimensiunilor, servind în substrat o frumoasă reclamă comercială, le-au adus o multrivalită victorie, competiția aceasta, la care participă multe

Cel mai bun vitrinier

mii de vitrinieri-decoratori, fiind tot atît de grea ca orice altă competiție națională.

În plus, credem noi, acești artiști, cei care probează mai ales vocație, trebuie să lupte deseori cu lipsa de fantezie a altora, cu prostul gust, cu kitsch-ul. Fiindcă s-a probat, ne spunea tovarășul Gheorghe Obogeanu, director adjunct la I.C.S.M.I. Galați, că mărfurile etalate cu măiestrie, cu ingeniozitate în vitrinele magazinelor atrag mai mulți cumpărători, sigur și prin substratul artistic al acestei îndeletniciri, dar mai ales prin relieferea unor calități mai discrete ale mărfurilor. Concepute și organizate astfel vitrinele magazinelor devin mari ferestre de revelație și încîntare pentru privirile miilor de trecători.

N. GRIGORE

Stațiunile de pe litoral, Mamaia, Eforie Nord și Sud, Techirghiol, Costinești, Neptun, Jupiter, Aurora, Venus, Saturn și Mangalia cunosc în aceste zile animația specifică vîrfului sezonului estival. A început vacanța de vară! S-au deschis toate hotelurile și restaurantele, grădinile de vară, miile de unități comerciale de toate tipurile, pentru toate gusturile, au fost amenajate spațiile destinate divertismentului și sportului, s-au repus în circulație numeroasele mijloace de transport prin care se realizează, anual, ritualul marelui exod către litoral. Industria „fără fum" a turismului funcționează din plin.

La marile porți ale litoralului, aeroportul internațional „Mihail Kogălniceanu", în gara Constanța ca și pe ruta automobilistică „Europa 15", pe tronsonul său între București și Constanța se înregistrează de la o oră la alta, fluxuri turistice în continuă creștere. Iată cîteva date utile pentru toți cei ce și-au ales această destinație de vacanță.

★

Baza materială a litoralului a ajuns în prezent la 560 unități hoteliere, căsuțe și vile și la circa 600 unități de alimentație publică, de distracție și divertisment. Alături de acestea, există baze de tratament balnear moderne și eficiente, piscine, terenuri de sport, spații destinate agrementului, o adevărată flotilă de ambarcațiuni-nautice.

Stagiunea artistică a litoralului se constituie în acest an din peste 1 000 de spectacole artistice din cele mai diverse genuri, susținute de formații artistice profesioniste și amatoare din toate centrele țării. Vor avea loc, de asemenea, festivaluri, concursuri de creație și manifestări cultural-artistice cu caracter național.

26 846 lucrători din turism se vor afla în această vară la dispoziția turiștilor români și străini, ce vor veni la întîlnirea anuală cu soarele și marea, numărul acestora fiind apreciat la circa 2 milioane.

★

Pentru deservirea corespunzătoare a transportului pe litoral, Constanța și Mangalia, și retur, se va putea călători la trenurile accelerate: 822, 827, 829, 863, 866, 876, 877, 830, numai cu legitimație simplă de călători, fără tichet de rezervare a locurilor și supliment de viteză, cu condiția de a elibera locul respectiv, la prezentarea unui călător ce deține această rezervare.

★

Zilnic, cu excepția duminicilor, trei curse de avioane TAROM asigură o legătură aeriană directă și operativă între litoral și Capitala țării, București. Cele trei curse: RO 141, RO 151 și RO 156 decolează de pe aeroportul Mihail Kogălniceanu — Constanța și aterizează pe aeroportul București Băneasa după 40 de minute.

De la 15 iunie a fost reluată și cursa directă Constanța — Cluj-Napoca și retur, iar de la 1 iulie litoralul va dispune de legături aeriene directe cu: Timișoara, Arad, Sibiu, Tg. Mureș, Iași, Suceava, Bacău și Caransebeș.

★

La Delfinariul din Constanța, punct de mare atracție pentru turiștii români și străini, aflați în stațiunile riverane mării, a început stagiunea artistică estivală. Zilnic, sînt prezentate spectacole distractive de dresură de delfini, în bazinul acoperit la orele: 10, 12, 14, 16, 18, iar în bazinul descoperit la orele: 9, 11, 15, 17 și 19.

Alături de delfinii, veteranii Tommy și Marina, Geo și Mark, evoluează de curînd Alina, care promite să devină o stea a spectacolului, alături de pinguinii Bobiță, Teddy și de foca Peggy.

★

La Consiliul județean pentru educație fizică și sport Constanța, se primesc — pînă la 19 iunie — înscrieri pentru marele cros open ce se va desfășura în ziua de 21 iunie, la Mamaia, pe un traseu de 10 km. Crosul, la care sînt invitați iubitori ai sportului, indiferent de vîrstă, de orașul sau țara din care provin, este organizat sub egida Comitetului olimpic internațional și va marca „Ziua Olimpică".

Participanților le sînt oferite de către Forumul olimpic internațional 1 000 (o mie!) de diplome purtînd semnătura președintelui său, Juan Antonio Samaranche, precum și alte premii oferite de firma W.F.E.I. (Concernul internațional al industriei producătoare de materiale sportive).

★

În complexul hotelier „Internațional — Patria din Mamaia — 750 de locuri, piscină, restaurant bar de zi, a sosit cea de a patra serie de turiști sovietici (prima serie s-a aflat aici încă de la data de 6 mai) care călătoresc în țara noastră prin firma de turism pentru tineret „Spuțnik" — U.R.S.S.

Peste turiști, elevi, studenți, muncitori sau intelectuali din diverse republici ale Uniunii Sovietice, veniți pentru o vacanță de 12 zile pe țărmul Mării Negre, găsesc aici, grație gazdelor ospitaliere, condiții foarte bune de cazare, masă și recreere, participă la excursii și spectacole organizate de Centrala O.N.T. Litoral. Într-un cuvînt, se simt foarte bine!

★

În actualul sezon estival, asistența medicală pe litoral este asigurată prin cele 7 policlinici și 21 dispensare sezoniere, 3 sanatorii pentru adulți și alte 3 pentru copii, 46 puncte de prim ajutor, amplasate chiar pe plajele stațiunilor.

Complexul de odihnă pentru copii de la Năvodari, unde se găsesc în aceste zile 12 000 de școlari ai patriei, veniți din toate județele țării, dispune de asemenea, de 7 dispensare de tabără, 4 puncte de prim ajutor pe plajă și un staționar cu 86 de paturi, iar în stațiunea tineretului, la Costinești, funcționează un dispensar și două cabinete medicale. La dispoziția turiștilor români și străini care solicită asistență medicală se află 133 de medici și peste 400 cadre medii, detașați din unitățile sanitare ale țării, prin grija Ministerului Sănătății.

★

La „Melody" Mamaia — spațiu de referință în peisajul divertismentului artistic estival, a avut loc recent premiera spectacolului de revistă „Melody non-stop, 87". Numele realizatorilor — o garanție a reușitei genului: Cornel Patrichi și Viorel Păunescu, Cornelia Patrichi (costumele și scenografia) soliști fiind: Dan Spătaru, Marina Voica, Marina Florea, Dana Popa, Gabriela Sauciuc, Păunița Ionescu, balerini: Iudith Penzeș, Cătălina Dumitru, Emil Marinescu, cu toții, acompaniați de orchestra „Soul Band".

În ceealtă extremitate a litoralului, în stațiunea Neptun, „de stele" ale muzicii ușoare românești dau consistență programului artistic de la barul „Internațional": Cornel Constantiniu, Angela Ciochină, Silvia Dumitrescu și alții.

★

Cei 6 temerari porniți într-o curajoasă călătorie în jurul lumii, la bordul yachtului „Deceba" (vezi numărul trecut al revistei Flacăra) au transmis primele vești prin radio.

În radiograma recepționată zilele trecute la Constanța se spune: „Ne-am așezat la drum cu precădere. Totul este bine. Mii de mulțumiri radioamatorilor constănțeni pentru ajutorul dat și entuziastului public prezent la plecarea noastră din portul Tomis, vineri, 5 iunie".

În numele echipajului transmite din Bosfor comandantul navei, scriitorul Radu Theodoru. Și toți din același domeniu. Zilele trecute, a părăsit portul Constanța nava-școală „Neptun", avînd la bord studenți ai Institutului de marină „Mircea cel Bătrîn" — secțiile ofițeri de punte și mecanici, care vor efectua cu această ocazie un stagiu de practică de 45 de zile, în condițiile reale ale unei curse de exploatare comercială.

Date și informații culese de CONSTANTIN ISMĂILEANU

Flacăra, Redacția: București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: Actualitatea politică: 25 66; Publicisti-comentatori: 14 53; Reportaj economie: 26 00; Știință: 21 28; Cultură-învățămînt: 14 57; Probleme moral-cetățenești: 17 00; Sport: 25 66; Scrisori-audiențe: 25 42; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

flacăra

anul XXXVI
26 (1 671)
VINERI
26 iunie
1987

Înalte distincții pentru cîștigătorii întrecerii socialiste pe anul 1986

În pagina 4

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu,

în aceste zile s-au reunit înalte foruri ale partidului

și ale democrației muncitorești-revoluționare

PLENARA COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Conferința Națională a partidului fost convocată pentru 2-4 decembrie 1987

Comunicatul în pagina 2

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu — un amplu și mobilizator program de acțiune revoluționară pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, pentru înfăptuirea hotărîrilor istorice ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului

Comentariul în pagina 3

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

La 15 noiembrie — alegeri de deputați în consiliile populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești și comunale

Comentariul în pagina 2

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a avut loc, miercuri, 24 iunie, Plenara Comitetului Central al P.C.R.

Plenara a avut următoarea ordine de zi :

1. Convocarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român.

2. Probleme organizatorice.

La primul punct al ordinii de zi a plenarei, Comitetul Central a stabilit convocarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român în zilele de 2–4 decembrie 1987. Conferința Națională va avea următoarea ordine de zi :

1. Stadiul dezvoltării forțelor de producție, al societății socialiste în general, al relațiilor de producție și sociale, al democrației muncitorești-revoluționare, al perfecționării conducerii, pe baza principiilor autoconducerii și autogestiunii, al perfecționării și continuării procesului revoluționar în noua etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

2. Cu privire la înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea și a Programului partidului de dezvoltare economico-socială a României, a programelor de perfecționarea organizării și modernizarea proceselor de producție, aplicarea normativelor economico-financiare și creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate.

3. Cu privire la dezvoltarea economică și socială echilibrată și proporțională a tuturor zonelor țării, înfăptuirea programului de sistematizare a teritoriului, înflorirea necontenită a localităților patriei, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Au fost aprobate, de asemenea, normele de reprezentare la Conferința Națională a partidului, care va fi precedată de conferințele extraordinare ale organizațiilor județene de partid și a municipiului București.

Plenara a apreciat că pregătirea Conferinței Naționale a partidului, organizarea și desfășurarea adunărilor organizațiilor de partid și ale activului de partid, care vor avea loc în această perioadă, constituie un nou prilej de manifestare a coeziunii și unității de nezdruncinat a întregului nostru popor în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și a hotărîrii ferme de a înfăptui, în cele mai bune condiții, planurile și programele de dezvoltare economico-socială a patriei, prevederile actualului cincinal, obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. de a transpune neabătut în viață Programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

La punctul doi al ordinii de zi a plenarei a fost aprobată eliberarea tovarășei Maria Ghițulică din funcția de secretar al C.C. al P.C.R., în legătură cu trecerea sa în altă muncă.

În încheierea lucrărilor plenarei, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și-a exprimat convingerea că membrii Comitetului Central, organele și organizațiile de partid, comuniștii, toți oamenii muncii vor acționa cu dăruire și abnegație, cu înaltă responsabilitate, în spirit revoluționar, pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan în industrie, agricultură, construcții, în celelalte sectoare, întîmpinînd cu noi și tot mai mari succese Conferința Națională a partidului, eveniment de deosebită însemnătate în viața partidului și a țării.

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Recenta plenară a Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, ținută sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, a avut pe ordinea de zi probleme deosebit de importante: participarea Frontului Democrației și Unității Socialiste, a organizațiilor sale componente la realizarea sarcinilor din planul de dezvoltare economico-socială a patriei în primul semestru al anului 1987 și măsurile ce trebuie luate pentru mobilizarea tuturor oamenilor muncii la înfăptuirea integrală a prevederilor de plan pe întregul an; dezbaterea raportului cu privire la rezolvarea propunerilor făcute de cetățeni în campania electorală pentru alegerile generale de deputați din martie 1985; stabilirea datei alegerilor de deputați în consiliile populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, în consiliile populare orășenești și comunale și programul de măsuri pentru pregătirea și desfășurarea acestora.

Dezbaterile din cadrul plenarei au reliefat faptul că Planul de stat pe 1987 a pus în fața poporului obiective de însemnătate majoră privind înfăptuirea exemplară a hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al partidului, dezvoltarea intensivă a industriei și a agriculturii, creșterea în ritm susținut a venitului național și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc. În acest context, a fost relevat faptul că Frontul Democrației și Unității Socialiste și, în cadrul său, sindicatele, organizațiile de tineret și de femei, organizațiile democrației și unității socialiste, cooperația agricolă, meșteșugărească, de producție, de achiziție și desfacere a mărfurilor, celelalte organisme ale FDUS au acționat consecvent pentru mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea în cele mai bune condiții a prevederilor de plan, realizările din primele luni ale anului fiind superioare în ansamblu celor înregistrate în aceeași perioadă a anului trecut. Cei care au luat cuvîntul și-au exprimat hotărîrea de a acționa cu mai multă fermitate pentru ca organizațiile de masă și obștești componente ale Frontului să-și perfecționeze stilul și metodele de muncă la toate nivelurile, să imprime un puternic spirit revoluționar întregii munci politice și organizatorice pe care o desfășoară, să pună în valoare întreaga capacitate creatoare a poporului nostru, pentru a întîmpina cu noi și tot mai importante succese Conferința Națională a partidului și cea de-a 40-a aniversare a proclamării Republicii. S-a arătat că, acționînd sub conducerea organelor și organizațiilor de partid și în strînsă conlucrare cu organele locale de stat, consiliile FDUS au adus o contribuție importantă la soluționarea propunerilor făcute de cetățeni ; ele au inițiat în acest scop numeroase acțiuni de masă cu participarea largă a cetățenilor, au adoptat măsuri pentru îndeplinirea propunerilor făcute. A fost evidențiată, de asemenea, însemnătatea urmăririi consecvente a modului în care propunerile făcute sînt aduse la îndeplinire, a mobilizării mai ample a cetățenilor la acțiuni de muncă obștească, a antrenării deputaților consiliilor populare, a celorlalte organisme ale acestor consilii la înfăptuirea tuturor angajamentelor pe care și le-au luat în cadrul campaniei electorale, necesitatea de a se acționa cu toate forțele, în toate localitățile, în toate unitățile economice, pentru a se asigura îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal.

În cuvîntarea rostită la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că organizațiile componente ale FDUS, care reprezintă toate categoriile sociale și, practic, totalitatea oamenilor muncii, a poporului nostru, au un rol de o importanță deosebită, hotărîtor în realizarea tuturor prevederilor planului, în asigurarea dezvoltării continue a patriei noastre. De aceea, este necesar ca toate organizațiile componente să acționeze cu mai multă răspundere, în calitatea lor de proprietari, de producători și de beneficiari, de adevărați stăpîni ai bogăției naționale, a tot ce se înfăptuiește în țară, pentru îndeplinirea exemplară a planului, pentru asigurarea condițiilor necesare realizării obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului și adoptate de Congresul FDUS privind dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pentru realizarea unei noi calități a muncii, și a vieții, așezarea la baza întregii activități a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în toate domeniile, pentru înfăptuirea noii revoluții agrare — și trecerea pe această bază la un nou stadiu de dezvoltare a economiei noastre, la ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, în scopul întăririi forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității României. În cuvîntare se arată că alegerile, stabilite de plenară pentru 15 noiembrie 1987, trebuie să constituie un eveniment important în activitatea consiliilor populare din toate unitățile teritorial-administrative, să asigure o mobilizare generală a tuturor cetățenilor orașelor și satelor patriei noastre în înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare generală și, în același timp, în realizarea programelor de dezvoltare teritorială a tuturor localităților patriei noastre. În același timp, desfășurarea campaniei electorale și desfășurarea alegerilor înseși, a spus conducătorul partidului și statului nostru, trebuie să prilejuiască o largă analiză și luarea de măsuri în vederea înfăptuirii neabătute a autoconducerii, autogestiunii și autofinanțării. **„Să facem astfel — se arată în cuvîntare — încît alegerile pentru consiliile populare să demonstreze încă o dată justețea politicii noastre în domeniul democrației socialiste și al asigurării cadrului larg de participare a maselor populare la conducerea întregii activități, realizarea deplinei egalități în drepturi, faptul că tot ceea ce realizăm facem cu poporul și pentru popor, pentru bunăstarea și fericirea întregii națiuni, pentru asigurarea întăririi continue a forței Republicii Socialiste România, a independenței și suveranității țării!"**

Însuflețiți de cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții la plenară au dat expresie voinței tuturor cetățenilor patriei de a munci cu abnegație, de a acționa cu toate forțele pentru îndeplinirea hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, pentru continua înflorire a României socialiste.

Tot săptămîna trecută a avut loc și plenara Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste, care a adresat tuturor membrilor ODUS chemarea de a contribui cu întreaga lor capacitate de muncă și creație la realizarea obiectivelor politicii interne și externe a partidului și statului, la înflorirea continuă a patriei noastre.

ION CODRU ■

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale

Intr-o atmosferă de puternică angajare patriotică pentru transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al partidului, zilele trecute s-au desfășurat, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, lucrările plenarei comune a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Pe ordinea de zi s-au aflat probleme de mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială a țării : cu privire la realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială și a programelor de perfecționare a organizării și modernizării proceselor de producție, creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate și măsurile ce se impun pentru realizarea tuturor indicatorilor de plan pe anul 1987 ; proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1988 ; program privind recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor pe anul 1988 ; raport cu privire la îmbunătățirea nivelului dobînzilor încasate și plătite de bănci în relațiile cu unitățile socialiste și cu populația în vederea perfecționării mecanismului economico-financiar.

Plenara a adoptat unele propuneri de modificări și completări la Legea de organizare și funcționare a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României. Potrivit acestora, președintele Republicii Socialiste România este și președinte al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale ; funcțiile de prim-vicepreședinți urmează să fie îndeplinite de primul ministru al guvernului, de președintele Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie și de președintele Secțiunii pentru planificare și prognoză ; din Biroul permanent al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale urmează să mai facă parte președintele Consiliului Central al U.G.S.R., președintele Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, primul secretar al C.C. al U.T.C., președintele Curții Superioare de Control Financiar.

Cei care au luat cuvîntul în cadrul plenarei au relevat rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea proiectului Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României pe anul 1988, plan care are în vedere sarcinile stabilite prin Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român și ține seama de prevederile pentru anul viitor din actualul plan cincinal, programele de perfecționare a organizării și modernizare a proceselor de producție inițiate de secretarul general al partidului. La plenară s-a dat o înaltă apreciere contribuției deosebite a tovarășei Elena Ceaușescu la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării, la înflorirea necontenită a științei, învățămîntului și culturii, la antrenarea largă a cercetării științifice în soluționarea problemelor producției materiale.

În cadrul dezbaterilor au fost evidențiate rezultatele obținute în prima parte a acestui an în realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială și a programelor de perfecționare a organizării și modernizării proceselor de producție, creșterea eficienței economice în toate sectoarele de activitate, măsurile ce trebuie luate pentru îndeplinirea tuturor indicatorilor de plan pe 1987 și pentru asigurarea condițiilor necesare înfăptuirii în cele mai bune condiții a planului pe 1988. Participanții la dezbateri au evidențiat experiența bună dobîndită de unități industriale, de unități de construcții și de transporturi în creșterea producției, în primul rînd a celei destinate exportului, în sporirea mai adecvată a productivității muncii, în ridicarea nivelului calitativ al produselor și a eficienței economice în toate sectoarele economiei naționale, în extinderea și perfecționarea aplicării noului mecanism economico-financiar. Un loc important la dezbateri l-a ocupat analiza modului în care organele de conducere colectivă din ministere, centrale industriale și întreprinderi acționează, în spiritul hotărîrilor Congresului oamenilor muncii, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal, a planurilor de dezvoltare multilaterală a țării, a orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului cu privire la dezvoltarea intensivă a economiei pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economice și financiare, în vederea realizării exemplare a obiectivelor cuprinse în Programul partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Au fost evidențiate acțiunile și măsurile întreprinse în direcția recuperării și valorificării materialelor refolosibile, recondiționării și refolosirii pieselor și subansamblelor, reducerii consumurilor de materii prime, materiale și energie, soluționării rapide și eficiente a tuturor problemelor de care depind buna desfășurare a proceselor de producție, gospodărirea rațională a resurselor materiale și financiare, a avuției naționale. Apreciindu-se Planul național unic pe 1988, s-a arătat că prevederile lui pun un accent deosebit pe creșterea continuă a forțelor de producție, pe afirmarea cu putere a noii revoluții tehnico-științifice și a noii revoluții agrare, pe dezvoltarea bazei proprii de materii prime, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor și a gradului de valorificare a resurselor, pe reducerea consumurilor materiale și energetice, pe utilizarea cu eficiență maximă a fondurilor de investiții, pe creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale, ca mijloc principal al sporirii venitului național și al creșterii, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc.

În prezența participanților la plenara comună, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat înalte distincții ale Republicii Socialiste România, conferite prin decret prezidențial, unor organizații județene de partid, consilii populare județene, întreprinderi și institute de cercetare care au ocupat locul I în întrecerea socialistă pe anul 1986.

În cuvîntarea rostită la plenară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o amplă și temeinică analiză a problemelor legate de îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul în curs, de pregătirea în cele mai bune condiții a realizării ritmice a tuturor indicatorilor de plan pe 1988, a căilor de accentuare a laturilor calitative ale producției materiale, de îndeplinire a programelor de modernizare a tuturor ramurilor economiei naționale. Un loc important îl ocupă în cuvîntare problemele legate de îndeplinirea planului de export, subliniindu-se că trebuie să se treacă imediat, cu toată hotărîrea, la realizarea producției de export, a exportului, să se asigure toate condițiile ca producția de export să corespundă contractelor, cerințelor partenerilor. Înfăptuirea prevederilor exportului, se spune în cuvîntare, este o necesitate pentru a se asigura satisfacerea nevoilor economiei, a necesităților sociale, inclusiv pentru plata unei părți din datoriile externe pe care le avem. Acordînd o mare importanță perfecționării profesionale, tehnice, ridicării cunoștințelor tuturor oamenilor muncii din toate domeniile, ca o condiție esențială a înfăptuirii exemplare a tuturor programelor, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Rolul hotărîtor în realizarea programelor de dezvoltare a patriei noastre îl au oamenii, îl are poporul — și numai în măsura în care, asigurăm ridicarea continuă a cunoștințelor profesionale, tehnice, științifice, culturale, a conștiinței generale vom asigura o activitate fermă, hotărîtă, conștientă în realizarea programelor de dezvoltare a patriei noastre". Secretarul general al partidului a subliniat în încheiere că trebuie să acționăm în așa fel încît toate unitățile, toate sectoarele să se prezinte la Conferința Națională și la cea de-a 40-a aniversare a Republicii cu realizarea planurilor și chiar cu depășirea lor într-o serie de domenii de activitate.

Însuflețiți de indicațiile și îndemnurile cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, participanții la plenara comună au dat expresie hotărîrii organelor de conducere colective, a tuturor celor ce lucrează în industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe de a-și spori exigența și spiritul de răspundere în îndeplinirea în mod ritmic a sarcinilor de plan pe anul în curs, pe 1988 și pe întregul cincinal, în soluționarea operativă a tuturor problemelor de care depind îmbunătățirea în continuare a indicatorilor calitativi și cantitativi ai planului, creșterea gradului de valorificare a tuturor resurselor materiale și umane, a eficienței întregii activități economice. A fost exprimat angajamentul oamenilor muncii din industrie, construcții, din celelalte ramuri ale economiei naționale de a acționa și în viitor, cu înaltă responsabilitate comunistă, pentru înfăptuirea obiectivelor actualei etape de dezvoltare economico-socială a patriei, care asigură dezvoltarea ei multilaterală în ritmurile stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului, înaintarea României pe noi trepte de progres și civilizație.

ION DUMBRAVĂ ■

În cadrul unei solemnități tovarășul Nicolae Ceaușescu a înmînat înalte distincții unor județe și unități fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1986

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmînat, marți dimineața, în cadrul unei festivități care a avut loc la Sala Palatului Republicii, înalte distincții ale Republicii Socialiste România conferite prin decret prezidențial unor organizații județene de partid, consilii populare județene, întreprinderi și institute de cercetare care au ocupat locul I în întrecerea socialistă pe anul 1986.

Solemnitatea a avut loc în prezența participanților la plenara comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Pentru rezultatele deosebite obținute în îndeplinirea și depășirea Planului național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1986 în întrecerea dintre organizațiile județene de partid în industrie, construcții, transporturi și circulația mărfurilor s-a conferit titlul de „Erou al Muncii Socialiste" organizației de partid a județului Olt, care a ocupat 4 ani consecutiv locul I în întrecerea socialistă, „Ordinul Muncii" clasa I pentru locul I organizației de partid a județului Vrancea și organizației de partid a județului Suceava.

Pentru rezultatele deosebite obținute în întrecerea dintre consiliile populare județene, pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul 1986 s-a conferit „Ordinul Muncii" clasa I pentru locul I Consiliului popular al județului Timiș, Consiliului popular al județului Olt și Consiliului popular al județului Neamț.

Pentru rezultatele deosebite obținute în anul 1986 în întrecerea dintre unitățile industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații, circulația mărfurilor și institute de cercetare și proiectare, s-a conferit titlul de „Erou al Muncii Socialiste" Întreprinderii electrocentrale „Porțile de Fier" Drobeta-Turnu Severin ; Întreprinderii „Turbomecanica" București ; Întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie" București ; Întreprinderii „Electrotimiș" Timișoara ; Întreprinderii forestiere de exploatare și transport Rîmnicu Vîlcea ; Întreprinderii de porțelan de menaj Alba Iulia ; Întreprinderii „Textila" Pitești ; Întreprinderii de tricotaje și perdele Pașcani ; Întreprinderii antreprize de montaj și servire pentru automatizări și telecomunicații București ; Trustului antreprize generale de construcții-montaj Timiș ; Institutului de cercetări chimice București și Institutului pentru proiectări de secții și uzine metalurgice „IPROMET" București.

Prin același decret au fost conferite, de asemenea, 360 ordine ale Republicii Socialiste România, precum și 18 diplome de onoare unor organizații județene de partid, consilii populare județene, unități din industrie, agricultură și silvicultură, transporturi, circulația mărfurilor, gospodărie comunală și prestări de servicii, institute de cercetare științifică clasate pe locuri fruntașe în întrecerea socialistă.

Conferirea acestor înalte titluri și ordine ale Republicii Socialiste România reprezintă o nouă și elocventă mărturie a prețuirii deosebite pe care conducerea partidului și statului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu o acordă muncii pline de abnegație și devotament a muncitorilor, țăranilor și intelectualilor, a tuturor oamenilor muncii pentru îndeplinirea în mod ritmic și la un nivel calitativ superior a sarcinilor de plan, pentru creșterea eficienței economice, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor celui de-al XIII-lea Congres al partidului. În același timp, acordarea acestor distincții, care au încununat o amplă întrecere între făuritorii bunurilor materiale de pe întreg cuprinsul țării, constituie un puternic imbold pentru o activitate mai susținută, mai dinamică a tuturor oamenilor muncii în vederea îndeplinirii în condiții tot mai bune a planului pe acest an și pe întregul cincinal, dezvoltării continue a patriei noastre, creșterii nivelului de civilizație și bunăstare al întregului popor.

O emblemă a calității — „Electromureș"

Din 1964 s-au adunat de pe drumuri, fabricuță cu fabricuță...

Din 1972 a început explozia... Cîțiva s-au bucurat pentru că au înțeles rapid că rostul lor, ceea ce aveau să facă împreună ar putea să însemne bunăstare.

Nimeni nu mai știe cum s-a născut „Electromureș". Poate cînd au fabricat prima mașină de calcul din România, primele antene de televizoare, primele mașini de găurit sau primele vibratoare pentru ciment. Istoria întreprinderii este istoria oamenilor care o compun.

În 1971, Ioan Oltean a fost numit director al „Electromureș"-ului, a explicat la unii ce vrea, a început să învețe noutatea așa cum altă dată mama sa, timp de 46 de ani, a fost învățătoare numai la clasa I, deschizînd ochii puncilor, deprinzîndu-i cu cititul și scrisul. Cînd a venit Ioan Oltean la fabrică, nu se mai făceau fiare de călcat cu cărbuni ; era numai o mentalitate cum că singurele lucruri care vor putea funcționa sînt cele mecanice, cu multe șuruburi, cu arcuri și roți dințate care să păcăne și să-i dea aoca siguranță unui contabil adormit că facerea calculului este exactă. Exact asta a făcut proaspătul director : a adus energia de care era nevoie. Oamenii au început să gîndească. Mai întîi, au plecat prin țară să cumpere și, negăsind, s-au gîndit că ar fi bine să facă ei, să rezolve acele lucruri mărunte de care oamenii țării au nevoie. Și „Electromureș" a început să însemne :

O fabrică de scule. Au construit-o pe un teren gol, pe drumul spre Sighișoara, acolo unde se termină Tg. Mureș, unde nu există stradă, unde nu există număr. Personalul de azi al sculăriei este de zece ori mai numeros decît al oricărei fabrici similare din țară. Aici se rezolvă toate detaliile viitoarelor fabricații începînd cu programarea mașinilor-unelte și pînă la realizarea dispozitivelor și sculelor noilor tehnologii. Așa se face că unul din produsele „Electromureș"-ului, EPAC 1, echipament pentru programarea mașinilor-unelte, a apărut din chiar nevoia întreprinderii.

O fabrică de utilaje monoscop.

O fabrică (îi place lui Ioan Oltean să spună așa) de făcut „milioane", adică : mașini electrostatice de copiat, „jucării de cîntat" sau casetofoane — „Stela", „Corina", „combina pentru tineret" și apoi, glumind ușor, „combina pentru adulți", realizare de excepție, unică prin performanțe și făcută în colaborare cu Polonia. Zice directorul : lucrăm cu Unitra ; nu poți sări o treaptă de unul singur. Dacă am pierdut atîția ani, acum refacem. Vom stăpîni microprocesoare, roboți, dar pînă atunci trebuie să muncim mai mult împreună. Și asta a devenit deviza „Electromureș"-ului. „Fără sufletiști nu facem nimic" spune Ioan Oltean. Și „fabrica de milioane" produce case de marcat, vinde programe, vinde utilaje. „Aveam nevoie de programe și acum le vindem ; putem construi în șase luni o întreprindere, nu există fabrică în țară să n-aibă un cap de ață de la noi", spun cu mîndrie cei de la „Electromureș".

A patra fabrică a „Electromureș"-ului este cea de surse de căldură electrice unde au început să se facă elemente de mecanică fină, componente metalice pentru tranzistoare și circuite integrate, antene TV, auto, fiare de călcat cu termoregulator, rezistențe în tub, papuci pentru cabluri electrice (30 mil. pe lună) ;

A cincea fabrică înseamnă cablaje auto, pentru curenți tari, adică „scheletul electric", ansamblul de fire electrice al automobilelor, al mașinilor de spălat, al cablurilor telefonice și

A șasea fabrică, ultima, acum, în 1987, este cea de conductori electrici, cabluri groase cît mîna sau cît firul de păr. Asta fac cei 7 400 de oameni ai muncii de la „Electromureș", adică peste 4 000 de produse lucrul cu gramul și poate și mai puțin. Oamenii au învățat din mers să gîndească altfel. Zice Ioan Oltean : aveam o mașină : lucrau trei. Doi reparau și unul ofta că nu merge. Acum unul lucrează la 4 mașini... Fyancisc Plugor zice : e păcat că nu avem poze de atunci.

„Electromureș"-ul este pentru oamenii săi o adevărată casă. Cei mai mici au o creșă cu program prelungit, apoi liceul industrial unde elevii au adus premii I și II la sesiunea de comunicări științifice. Se pregătesc să lucreze pe calculator, se formează primele grupe de informatică. Apoi fabricile, cei 7 400 de oameni, „echipa mea de lucru", cum le spune Ioan Oltean, apoi, numind la întîmplare : Ion Toader, Vasile Martin Ioja, Aurel Stîrb, Irma Kiss, Alexandru Năsălean, Alexandru Gyorbira, apoi cei care fac „viitorul" inventînd în ultimii doi ani 81 de brevete, adică Aurel Chirilean, Valentin Iuhasz, Ștefan Holiczka și din nou Ioan Oltean și Ion Toader. Eficiența, numai a acestor ultimi oameni notați este de 11 milioane ! Iată ce înseamnă, de aproape, „Electromureș"-1987 ! Apoi mai este Clubul sportiv muncitoresc, un club cu 22 de secții : atletism, fotbal, popice, tir cu arcul, moto etc., cu medalii de aur și argint, cu campioni naționali, balcanici, europeni și mondiali ca Ilie Hosu, Marton Farkas, Dănuț Bumbac, Remus Moldovan, Demeter Melinda, Marcela Șopterean, Mihai Orosz, adică „scufițe albastre", cum le spune Ion Toader, și care au o extraordinară sală automată de popice, un stadion, o sală de sport, un teren de handbal, baschet, volei, un hotel cu 99 de locuri unde Ioan Vasu, șeful bazei sportive, așteaptă să-ți arate tot.

Mai sînt apoi : o gospodărie anexă cu 4 000 m² solarii, o cantină restaurant care de 4 ani deține locul 1 pe țară în alimentația publică, 6 cantine incintă, 4 bufete. Mai sînt formațiile de gărzi patriotice care din 1980 dețin locul I pe județ, mai sînt cele 22 de genuri artistice și locul I al ansamblului „Transilvania" cu care „Electromureș" este prezent în Festivalul Național „Cîntarea României". Asta poate fi rețeta întreprinderii...

Au cumpărat aparate de toate tipurile ca să le cunoască. A fi în frunte este suma unor eforturi inimaginabile, este produsul finit al muncii de zi cu zi. În rețeta asta mai rămîne nespus FELUL de a munci, atmosfera care face ca fiecare zi să fie altfel, complicațiile și implicațiile interumane, consolidarea grupului și, oricînd în față, dorința de a face ceva nou, mai bine, mai mult, mai util, mai cerut. Sigur că nu e ușor, nu e simplu. Dar un colectiv care-și desfășoară cu atîta dăruire eforturile știe bine calea spre izbîndă și valoarea acesteia. O atestă cu putere și Ordinul Muncii conferit zilele acestea pentru locul al III-lea în întrecerea socialistă a anului trecut.

. . . PAUL AGARICI

Viață pe autostradă

Rulează cu constanța unui metronom, aleargă și se strecoară elegant. Dar puțini știu că la volan, cocoțat ca la mezanin față de restul vehiculelor, stă un om care nu se dă jos din cabină 16 ore din 24, care înghite zilnic 500 de kilometri și asta cam 300 de zile pe an cît este plecat de acasă, fiind tovarăș cu bornele kilometrice. Citeodată noaptea, licurici solitar în hăul de întuneric, sau cu ochii zgîriați de lucirile de pumnal ale farurilor, cînd mingîierea monotonă a ștergătoarelor alungă picăturile de ploaie dar nu și gîndurile, ar vrea să stea la masă cu ai săi și nu printre străini, ar dori să se întindă pe divanul lui din dormitor și nu pe pătuțelul din spatele cabinei, într-o parcare, avînd drept cîntec de nănănani decibelii agregatului frigorific. Și totuși debreiază, schimbă viteza, accelerează. Kilometrii îi intră parcă prin ochi por în toată ființa. Șoferii de cursă lungă ! Gheorghe Nicolae, în 20 de ani de cînd este la Întreprinderea de Transporturi Internaționale Auto, a adunat în... „cartea de muncă" aproape 2 milioane de kilometri. 57 de ani, subțirel, geacă de piele, aer tineresc, exuberanța omului cu o fereastră mereu deschisă în stînga pieptului, vrea ca un demaraj în trombă. Gheorghe Zaharia, deși cu 10 ani mai tînăr colecționar și el de cifre de milioane pe kilometrajul meseriei, mai robust, imprumutînd pe undeva din masivitatea gigantului pe roți ce-l conduce, ponderat în vorbă, cu un temperament ca un mușchi de regularitate cu aceeași viteză, inspiră siguranță prin orice mișcare.

„Meseria noastră este un amestec de greutăți și de satisfacții — ne spune Gheorghe Nicolae. O călătorie, în special cînd e iarnă, este pentru oricine o bucurie. Dar cînd șofez zilnic sute de km un camion de 20 de tone cu alte 20 de tone de marfă, și asta 10 luni pe an, cînd în echipaj de 2 trebuie să ajungi în 5—6 zile în Kuweit, cînd bagi cheia în contact la 6—7 dimineața și o scoți aproape de miezul nopții, altele sînt datele problemei. Nu e ușor să aștepți cu sufletul la gură să ajungi acasă și drumul să ți se pară mai lung, iar la intrarea în țară, la vamă, să te aștepte o nouă marfă și tu să întorci mașina și să pornești înapoi. Dar lupta cu necunoscutul, întîlnirea cu viața în toată diversitatea ei, plăcerea de a-ți demonstra ție că poți „pune la pămînt" greutățile sînt mari prilejuri de mulțumire. Ca să nu mai vorbim de satisfacțiile de a fi părtaș la ieșirea produselor românești în lume, de a primi printre primii cuvinte de laudă la adresa lor, de a reuși prin efortul tău să faci ca marfa noastră să ajungă la timp și perfect conservată". În 1967, cînd s-a înființat I.T.I.A., Gheorghe Nicolae era șofer de taxi. Este dintre oamenii care preferă o viață cu dimensiuni mari, cu deschidere largă, cu o meserie care să-ți rădice cu 2—3 grade temperatura sufletului. Își aprinde o țigară Carpați. Palma nu o ține deloc întinsă, ci ușor îndoită, căci anii au făcut-o să ia forma volanului, care parcă ar fi al șaselea deget ce-i apare între arătător și cel mare. Sună telefonul și i-se comunică că mîine în zori pleacă la Hamburg de unde trebuie să se întoarcă urgent pentru a fi încărcat cu destinația Viena. Parcă ar fi niște curse în Berceni și Colentina. „Ne întrebați cu cît mergem pe oră, — intervine și Gheorghe Zaharia. Nu conducem ca la raliu, ci cu 80 pe oră, dar constant, cît mai mult nonstop. Trebuie să ajungem la timp căci piața variază ca preț și cerere de la o zi la alta, și orice întîrziere înseamnă penalizări. Singurul „vehicul" care ne interesează să nu ne depășească pe șosea este timpul. Avem în față mereu necunoscute : o pană, închiderea unor vămi, interdicții de circulație, și noi trebuie să fim în avans față de planificarea drumului. După 400 km., mușchii de la picioare se întărcesc ca oasele și trebuie să facem gimnastică trași pe dreapta. Acum un an, în Irak, nu am așteptat o remediere la podul de peste Eufrat, ci am luat-o direct prin deșert, orientîndu-ne după stîlpii de înaltă tensiune. Erau peste 50° C, iar noi ca să rezistăm întram cu rîndul în duba frigorifică. Marfa a ajuns la timp și înaintea altor transporturi care au stat cu motorul oprit 3 zile în fața podului. De altfel, în timpul unei curse în Orient slăbim aproape 8 kg, iar pe un traseu în Europa „doar" 3—4 kg".

În această cursă contracronometru, cînd timpul te claxonează din urmă mereu, el trece pe planul doi doar în fața omeniei. Gheorghe Nicolae a fost singurul care a oprit cînd un șofer turc făcea semne că se arsese pe față cu apa fierbinte de la radiator. Cu răbdare l-a uns cu unguentul ce-l avea în cabină și a plecat doar cînd ghinionistului i s-au mai calmat durerile. Peste 4 zile, pe autostradă, un camion a clipit cu farurile, și românul de la volan care oprise s-a trezit cu turcul care-i mulțumea într-un torent de vorbe. Gheorghe Zaharia a pierdut 4 ore depanînd Skoda unui medic din Baia Mare, a făcut să-i toarcă iar frumos motorul, și a mers un timp în urma lui să fie sigur că totul e în regulă. Timpul pierdut l-a recuperat „umblînd" la orele de somn și astfel tomatele au ajuns la termen, roșii de sănătate și prospețime. „Cele mai mari emoții, — povestește Gheorghe Nicolae, le-am avut pe autostrada spre Bagdad, cînd francezul Torres care ne ceruse să meargă cu noi în coloană ne-a semnalizat să oprim. Făcuse insolație și aproape nu mai avea puls. Am început să-i fac respirație artificială, iar colegul meu alerga aducînd în pumni zăpadă răzuită de pe instalația frigorifică. Și-a revenit și i-am condus camionul pînă la primul spital, lăsîndu-l în grija medicilor. La întoarcere, s-a abătut prin România și m-a căutat să-mi strîngă mîna pentru că i-am salvat viața". Omenie și solidaritate pe autostradă ! Gheorghe Nicolae, ca și ceilalți, a dovedit că pe lîngă carnetul de șofer, mai are o legitimație aceea de OM scris cu litere mari. În virtutea ei a căutat prin Dover o jumătate de zi camionul unui șofer grec căruia îi găsise actele și banii pierduți.

Șoferul de cursă lungă trebuie să nu fie doar un as al volanului, ci și un mecanic cu ceva cunoștințe despre anatomia mașinii și agregatului frigorific, pentru a interveni cînd acestea dau semne de boală. Treabă nu tocmai ușoară, cînd nătăți aveam în spate. Am pus lîngă mașină o lădiță din ardei grași care parcă erau umflați cu pompa și deasupra un bilet în care am scris cu litere mari că din ei au mîncat și Nadia Comăneci și Ducadam. Am fost descărcat primul și vînzarea a durat doar 2 ore. Nu vă imaginați ce bucurie avem cînd în fața produselor românești ce le cărăm auzim : good, tres bon, magnifico, haraşo !" Mulți ar fi tentați să spună : viață grea dar se face și turism ! Turism da, dar prin parbrizul mașinii, cu vizite mai ales în acele splendide „obiective" numite parcări, căci în muzee și catedrale se întîmplă mai rar. — „Am trecut de cîteva zeci de ori prin Veneția oftează Gheorghe Zaharia, și n-am apucat să mă plimb prin ea ! Mereu timpul îmi arăta limbile ceasului".

45 de milioane de kilometri fără penalizări la transportul mărfii, nici o hîrtie de la polițiile de circulație ale altor țări, nici un incident rutier. Acesta este ca de obicei bilanțul I.T.I.A. pe 1986. — „Conducerea preventivă a devenit la noi o funcție vitală a organismului" — spune Gheorghe Nicolae. Într-adevăr, acest nou reflex fiziologic de proveniență rutieră l-a făcut în Bulgaria să-și oprească gigantul la 30 cm de o Ladă care valsa pe poleiul sticlos. Datorită curselor rapide ale unor adevărați profesioniști ca Gheorghe Nicolae, Gheorghe Zaharia și a încă cîtorva sute de șoferi, produsele românești au ajuns la timp și cu calitățile „proaspete" pe piețele a numeroase țări. Chiar dacă ei sînt mai mult pe drum „înșurubînd" toată ziua volanul și apăsînd pe claviatura pedalelor, chiar dacă dorm și la —30° C în patul de 2x0,5 m din cabină, chiar dacă nevestele au preluat cu curaj și „încărcătura" lor de sarcini în familie. La bordul Roman-ului lui Gheorghe Nicolae, lipită ca un cadran suplimentar, poza fetei lui, acum medic stomatolog, îi zîmbește a „drum bun". Ea și sutele de mii de kilometri parcurși înscriși pe vitezometru sînt martorii lui realizări de viață.

FLORIN CONDURATEANU

FÎNTÎNA CU PĂCURĂ

Strălucirea Ordinului Muncii conferit zilele acestea Rafinăriei „Crișana" din Suplacu de Barcău se răsfrînge, neîndoielnic, asupra tuturor petroliștilor din Bihor, adică și asupra celor care trudesc la sonde.

Poate nicăieri în România nu este mai darnic pămîntul decît în ținutul Bihorului : „unde sapă sapă locul / sare din pămînt - norocul". Fără a mai pune la socoteală bogatele resurse minerale ale sudului muntos, „norocul" nordului județului se numește, rînd pe rînd : «pămînt fertil, cărbune [illegible] h[illegible]minos, apă termală, cu[illegible] d[illegible] 1960 s-a numit... petrol și gaze.

În 1960, cîțiva oameni asudau săpînd un puț pentru apă la vite. Cînd au terminat, nu au putut să inaugureze fîntîna, după datină, pentru că nu au putut să bea, oricît s-au străduit, în loc de apă neîncepută.... păcură. Au rămas cu gîtlejul și limba arse de sete, încît abia au mai putut pronunța numele marii descoperiri : petrolul bihorean de pe malul stîng al riului Barcău.

Bucuria a fost însă, în curînd, întunecată de o ciudățenie care i-a pus pe gînduri pînă și pe cei mai mari ași în industria extractivă : în loc să erupă în mod natural, petrolul lîncezea în adînciuri, dormitînd somnolent în visul multimilenar, imposibil la forfota oamenilor de deasupra care se agitau neputincioși peste colosala hidră lichidă în stare de insolentă hibernare.

Oamenii erau complet derutați. Specialiștii scotoceau de zor tratatele și, nu găseau ac de cojocul petrolului din Suplacu de Barcău. Se știe că în procesul de erupție naturală, țițeiul și gazele ies la suprafață sub acțiunea energiei proprii-zise a zăcămîntului. Pentru a provoca curgerea țițeiului „în sus" se reduce presiunea în sondă la o valoare mai mică decît presiunea din strat. Presiunea din țevile de extracție, fiind mai mică decît presiunea stratului, gazele libere se destind, eliberînd o parte din energia lor care va ridica, astfel, țițeiul din adîncuri, la suprafață. Pe malul Barcăului puteai să scazi presiunea pînă cînd țevile de metal și-ar fi supt obrajii ca unele femei din Marghita care se uită pe furiș în oglindă, că „hidra din Bihor" nu binevoia să miște nici unul din sutele ei de capete.

Metoda unică în România, și printre puținele în Europa și pe mapamond constă în aprinderea țițeiului în zăcămînt cu un aprinzător special și întreținerea arderii prin injecție cu aer. O mică parte din țiței, volens-nolens, este sacrificată pentru aducerea la suprafață a grosului zăcămîntului. În strat se formează aburi mai puternici decît într-o locomotivă, condensat de țiței și apă precum și gaze rezultate în urma arderii : oxid și bioxid de carbon. „Frontul de ardere" care pîrjolește adîncurile înaintează dinspre sondele de combustie (în care se inițiază arderea) spre sondele de producție unde țițeiul țîșe afară. „Fiica" Schelei de extracție din Suplacu de Barcău este tînăra schelă a producție a petrolului și gazelor din orașul Marghita, înființată prin decret prezidențial în anul 1984.

„De obicei, îmi spune foarte tînărul director al Schelei, ing. Busuioc Clemente, lumea confundă aproape invariabil suprastructura sondei cu sonda propriu-zisă. De fapt, sonda este ansamblul de coloane de extracție din pămînt, un fel de „burlane" din oțel special cu grosimea peretelui între cinci și cincisprezece milimetri. Îmbinarea lor se face prin înșurubare, fiecare bucată avînd un cep filetat la ambele capete, legătura făcîndu-se prin mufe și avînd la capătul de jos, adică la „talpa" sondei, filtrele de sondă prin care fluidele din strat pătrund în gaura de sondă. Regimul de lucru al unei sonde trebuie să respecte binecunoscuta axiomă a petroliștilor : cea mai mare parte a energiei gazelor să fie consumată pentru ridicarea lichidului la suprafață, erupția naturală fiind sistemul cel mai ieftin de extracție al țițeiului. Cam asta e totul".

Nu e chiar totul. Pentru că, dacă pe directorul îl cheamă Clemente, asta nu înseamnă că viața e... clemență cu el. Dimpotrivă. După cum, tot la fiecare 33 de metri în adîncime, temperatura crește cu 1° C, tot așa îi crește tensiunea și lui Busuioc Clemente cînd se apropie cu mașina de serviciu de o conductă spartă. De pildă, la Diosig, nu de mult, nu s-a pus geană pe geană timp de vreo 72 de ore. Iar duminică, 31 mai, orele 20, era la sediul Schelei din Marghita împreună cu inginerul șef Victor Schmidt și maistrul AMC Adlevac Imre. În 1984, la înființarea Schelei, aici erau doar trei ingineri : directorul, inginerul șef și Taloș Ovidiu. „Cei trei mușchetari" aveau un singur birou cu două telefoane care i-ar fi neurastenizat și pe cei mai stoici cetățeni spartani și cîteva scaune care nu prea pridideau să-i țină în brațe pe cei trei ingineri plecați aproape tot timpul pe teren. La Schela de extracție din Marghita, unul portar îi e cu mult mai bine decît unui director sau inginer șef. Conductele sînt uneori un blestem travestit în cilindri metalici. Citeodată crapă (și ca un făcut, mai mult simbăta și duminica !), alteori nu curg. „Dacă mărim presiunea să-mpingă țițeiul viscos, riscăm să dăm de alte bucluceri mai mari", îmi spune inginerul Clemente. De aceea, ca soluție tehnică, s-au montat la parcurile de colectare-separatoare niște încălzitoare „țeavă în țeavă" pentru a face ca „șinșele" amorțit de gor să curgă în „venele" conductelor. „Greu a fost în anul 1984, îmi spune inginerul șef mecano-energetic, Gheorghe Crăciun. Dar acum, deși sîntem cea mai tînără schelă din Transilvania, avem aproape 1 000 de oameni, din care 70 de specialiști. La Mihai Bravu am deschis o cantină cu 100—200 mese pe zi și locuri de cazare pentru 100 de muncitori, după cum la Cuntuișeni avem locuri de cazare pentru 50 de oameni".

Meseria de petrolist e un pionierat perpetuu. Mereu, adîncurile pămîntului, imprevizibile oferă, cînd nici nu te aștepți, cele mai neașteptate surprize. Multe din aceste „surprize" le plătești cu vîrf și îndesat cu zile și nopți de trudă. Parafina poate să producă, încetul cu încetul, înfundarea sondei. Nenorocirea începe de la suprafață și continuă în adîncuri, uneori pînă la 700 sau 1 200 m. De aceea, sondorii nu prea folosesc expresia : „să mă pici cu ceară", ei știu ce-i aia o parafinare de sondă, nu de schiuri și preferă să îndure orice altceva decît „picatul cu ceară".

Meseria e grea, dar frumoasă. Are un romantism întîrziat și dur, i se aplică alte legi, mai draconice, dar caracterele sînt puternice și ireductibile. În viața petroliștului intră „nașterea" unei sonde de care se bucură ca de ivirea pe lume a propriului copil. Ba mai mult, intră chiar și... „omorîrea sondei", adică, în limbaj de specialitate, pomparea în sondă a unui lichid (apă, noroi) a cărui greutate să fie calculată încît să asigure contrapresiune pe strat.

Meseria de petrolist e bătută de cremene. Are idiomul ei ascuns pe care nu-l prieep decît cei chemați de vîlva petrolului. Nu mi-aș fi putut închipui niciodată că în industria petrolului au mare căutare oameni cu un mirou extrem de fin. Ei sînt controlorii de conducte și verifică *prin miros* țevile de răsuflare sau crăpăturile solului. Ba, mai mult : se caută și oameni cu un auz extrem de dezvoltat pentru că la conductele pe care se face pomparea unui lichid se pot depista fisurile sau avariile prin *ascultarea* zgomotului produs de curentul de fluid scăpat prin neetanșeități. Dacă nu se reușește prin acest procedeu, se recurge la bastoane metalice prevăzute cu microfoane, controlorul devenind astfel, mutatis mutandis, reporter care ...la interviu conductelor. E de preferat ca acestea să nu „vorbească"...

Petroliștii sînt oameni puternici, trăiesc mult timp în aer liber și iubesc gluma. Iarna, munca în petrol e o probă la care sînt admiși numai bărbații adevărați. Am auzit vorbindu-se despre un inginer care trăiește de ani de zile cu soția și copilul într-o baracă lîngă o sondă. A rămas credincios meseriei sale față de alții care au absolvit Institutul de petrol, gaze și geologie și s-au „evaporat" la fel ca și gazul metan, fără să „ardă" pentru crezul meseriei pentru care și-au tocit ecatele pe băncile școlii (după o statistică ad-hoc făcută în 1980 rezultă că numai un sfert din absolvenții institutului cu pricina lucrează în continuare în industria petrolului, ceilalți s-au „reprofilat" în alte domenii.

Cei credincioși au rămas neclintiți pe baricadele unde se duce, zi și noapte, lupta pentru petrol, pentru lichidul acela care dă lumină și căldură și lîngă care s-au încălzit sau doftoricit străbunii noștri pentru că termenul „păcură" derivă din latinescul „picula", o dovadă în plus despre originea latină a limbii române și străvechimea acestei indeletniciri la noi.

PAȘCU BALACI

Cîteva idei despre cum se umplu hambarele

Linia ondulată a Obcinelor Bucovinei dă roată așezării, întărind ziduri de cuib, unde, pătrunzînd, îți sar în ochi case mari și dalbe, împodobite cu flori în piatră, cu un inefabil simț al proporțiilor și armoniei.

Neîndoielnic, Bosanci este o comună bogată din Țara de Sus a Moldovei, din poarta Sucevei, un vîrf de care locuitorii și-au atîrnat mereu aspirațiile și mereu au încercat să-l atingă, dar, multă vreme, parcă escaladau un munte de nisip. Puterea economică a satului era așteptată (și venea doar în parte) mai cu seamă dinspre oraș, dinspre cei plecați să muncească pe aiurea prin țară, ori în capitala județului, era așteptată de la cei 1 700 navetiști care, la întoarcere, uitau de treburile pămîntului, se izolau dincolo de porți, lăsînd în seama femeilor, ce îmbătrîneau, îndeletnicirile tradiționale, agricultura și zootehnia locului. În 6 ani, 3 bărbați au arătat că se poate cuceri o istorie, că se pot răsturna mentalități și obiceiuri prost deprinse și că se poate recompune și recimenta legătura săteanului cu satul și pămîntul, indiferent de este țăran ori muncitor la oraș. Punînd umărul să sporească averea cooperativei agricole au întărit comuna, au întărit forța propriei lor gospodării. Cei 3 bărbați, care și-au înțeles rostul și menirea de a fi în fruntea acestui sat, se numesc Gheorghe Ierimie — primarul, Constantin Corduș și Gheorghe Dinică, ingineri agronomi, unul președintele C.A.P., celălalt — inginerul ei șef. Înmulțiți 365 de zile cu 3 și apoi, peste jumătate din rezultatul obținut cu 6 și veți afla timpul — în zile și nopți —, dedicat de ei pentru a aduna și suda în jurul cooperativei agricole de producție și în jurul tuturor treburilor de interes obștesc, pe toți locuitorii, cu mic cu mare, indiferent de locul lor de muncă. Dedicat pentru a veghea și supraveghea înfăptuirea fiecărei hotăriri luate împreună, hotăriri în spiritul marilor decizii și directive ale conducerii partidului și statului, pentru a veghea și supraveghea ca, fiecare lucru din fiecare sector să fie bine și la vreme făcut, pentru a veghea și supraveghea să se rezolve serios și temeinic, în respectul omului și al legii, toate problemele cu care un sătean se adresează primăriei ori conducerii C.A.P. Într-un timp scurt, s-a ajuns ca, în satul aflat la 8 km de Suceava, un sat din mărginimea unui mare oraș (unde, unele pronosticuri ofereau timide șanse unei mari agriculturi), să existe 1 200 brațe de muncă active și stabile iar navetiștii, fără excepție, la întoarcere să schimbe salopeta cu haina de țăran, ca și uneltele cuvenite, ieșind, ca toată lumea, pe cîmp. Așa a urcat cooperativa agricolă de la datorii și credite — în 1980, la beneficii de (10) milioane — în 1986.

Dacă la toamnă, vă vor cădea în mîini cartofi mari și roz, cu coaja transparentă ca a piersicii, să vă gîndiți că ar putea să provină din Bosanci. Prin tradiție, zonă mare cultivatoare de cartofi, niciodată, pînă anul trecut, n-au ajuns însă, la producții de 42 tone la hectar, conferindu-li-se pentru splendida lor performanță, Ordinul Muncii, clasa I. Anul acesta au pregătit totul în așa fel încît să poată strînge, de pe toate cele 440 hectare cultivate cu cartofi, 50 tone la hectar.

Acum 3 ani au construit un depozit, calculat gospodărește și inginerește de către inginerul șef și președintele C.A.P., ingenios și practic, economic, prin multifuncționalitățile lui, și chiar productiv. (Un unicat, al cărui proiect merită preluat și de alte unități agricole). În construcția de la suprafață, vara, usucă cereale (are o capacitate pentru 800 tone), apoi, de la sfîrșitul lui august, pe măsură ce e cosit și uscat se depozitează fîn (peste 600 tone), zootehnia, fiind o altă îndeletnicire de bază, C.A.P.-ul deține peste 1 460 bovine și aproape 2 500 de oi. La subsol, se află depozitul de cartofi de sămînță, unde, la 15 aprilie, se instalează un sector de producție foarte pretențios, dar și extrem de rentabil : o modernă ciupercărie. Școlarizat la Arad, Vasile Polonic, elevul, și-a depășit profesorii. Dacă acolo, ne spune, se obțineau 10—12 kg ciuperci pe metru pătrat de amenajare, el a recoltat, aici, anul trecut, 18.

Dar cîte nu se mai pot spune despre ideile îndrăznețe și inițiativele ce își găsesc marii lor pasionați la Bosanci ?! Oamenii au dat și dau noi virtuți pămîntului și tradițiilor. Bogăția, acel pisc dorit, este un pisc cucerit. Dacă în 1980, producția netă a C.A.P. era de 9,5 milioane lei, la sfîrșitul anului trecut a urcat la 26,6 milioane, aproape deci, întreit. Așa se face, de se înalță, acolo, în cuibul dintre Obcine, în fiecare an, cel puțin o temelie de casă nouă. Mare și albă, zidind în trupul ei o poveste despre bărnicia bine condusă a oamenilor dintr-un sat.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Casă nouă, casă dalbă, ca un colind pentru pacea satului românesc.

Cine are vite, se ocupă și de fîn. Cîntă oțelul coselor în carnea-i vegetală, miroase îmbătător a flori de cîmp, dar cei tineri nu au timp de reverii, se străduiesc să-i ajungă din urmă pe cei virstnici. Tin și ei pasul, țin !

Obcinele Bucovinei nu se pot concepe fără acest peisaj viu și firesc al naturii și al omului. Sectorul zootehnic al C.A.P. a predat anul trecut la fondul statului 10 000 hl. lapte de vacă.

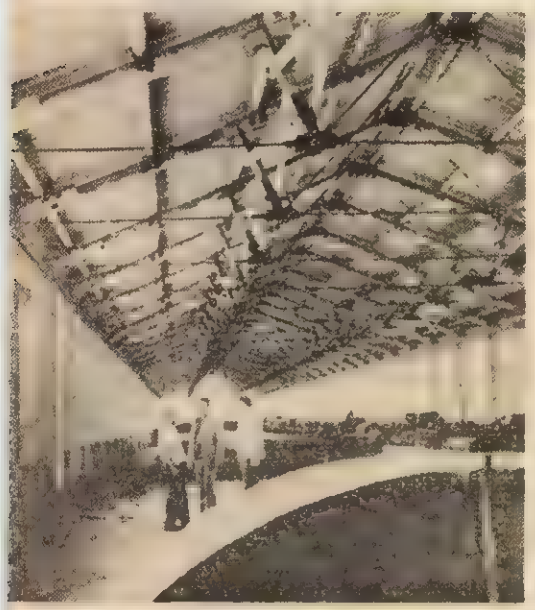

Grijile verii pentru rodnicia toamnei. Migală grea e dulcea sfeclă de zahar !

Depozitul ingenios „ne a costat 3 milioane — spune primarul —, dar in 3 ani s a amortizat numai din rera ce pierdeam la sămința de cartofi". Sus e fînăria...

...ie — ciucarta, ce unite nu mai ciuri de cea bună late, dar venituri invidiat. e vrea te sa-i ieze pe staceni.

Fotografii de ELENA GHERA ■

Vasile Polonic îi explică președintelui „la lumina zilei" ce se întîmplă „în lumina întunericului", cum crește în bezna albele ciuperci.

Să creştem cît mai mulţi iepuri

Dintre animalele care se cresc pentru carne, iepurele e cel mai rentabil. Pentru kilogramul de carne, iepurele consumă cea mai redusă cantitate de furaje. Altfel spus, iepurele are un randament sporit. În plus, carnea de iepure este de calitate superioară : dietetică şi gustoasă. Este cea mai preţuită carne la export. Preţul de vînzare este de 2—3 ori mai mare decît al cărnii de bovină, porc sau pasăre.

Tocmai din aceste motive, de eficienţă, în şedinţa Comitetului Politic Executiv din 24 ianuarie 1986 a fost aprobat Programul pentru dezvoltarea creşterii iepurilor de casă în vederea realizării pînă în 1990 a 50 milioane de capete. Asta ar însemna un consum intern de aproximativ 2 kilograme carne de iepuri pe locuitor şi disponibilizarea pentru export a unor cantităţi cît mai mari. Să mai adăugăm 40 milioane blănite care vor intra în fondul de stat în vederea industrializării.

Se are în vedere ca realizarea programului să fie asigurată în proporţie de 60 la sută de Întreprinderile Avicole de Stat, C.A.P. şi alte unităţi socialiste, iar restul prin gospodăriile populaţiei. Întreprinderile Avicole au şi sarcina de a asigura mătci pentru satisfacerea solicitărilor diverşilor cresc㠄tori din judeţul respectiv.

Înainte de a urmări la faţa locului activitatea în această direcţie a unei unităţi, rugăm pe inginerul Nicolae Hebean, responsabil din partea Centralei pentru producţia avicolă pentru urmărirea şi coordonarea Programului să facă unele observaţii privind derularea acestuia.

— Este o activitate relativ nouă pentru noi şi creşterea iepurelui la scară industrială a presupus unele tatonări şi experienţe. Spunem noi, am reuşit într-un timp foarte scurt să le depăşim şi să asigurăm toate condiţiile pentru realizarea integrală a Programului. Am pus la punct tehnologia de creştere. În ultimii doi ani am editat îndrumătoare şi pliante care au fost difuzate Direcţiilor agricole pentru învăţămîntul agrozootehnic de masă. În cadrul acţiunii de reciclare a şefilor de fermă, o zi este dedicată creşterii iepurilor — expuneri teoretice şi lecţii practice. Am difuzat schiţe unităţilor cooperatiste pentru amenajarea unor şoproane şi clădiri existente cu cheltuieli minime ce vor fi destinate creşterii iepurilor de casă. Chiar în curtea Centralei am construit un modul de acest fel, realizat cu materiale locale şi recuperabile, în care iepurii se cresc cu furaje tradiţionale şi resturi menajere. Modulul are capacitatea de 27 femele şi 3 masculi şi este prevăzut cu spaţii pentru creşterea tineretului rezultat din două fătări pe an. Modulul asigură o producţie de 500 kilograme carne pe an. Am dispus ca fiecare fermă din sistemul nostru să construiască şi să exploateze un astfel de modul.

Am asigurat la această dată o matcă totală de 50 000 capete pentru satisfacerea solicitărilor, din care am livrat Centrocoopului, pentru gospodăriile populaţiei, Direcţiilor agricole pentru C.A.P. şi Consiliilor Populare pentru unităţile proprii şi pentru populaţie. Deşi efectivele sînt în creştere la aceste unităţi, încă nu se găsesc la nivelul Programului. Mă refer îndeosebi la C.A.P. Să remarcăm că, faţă de anul 1985, efectivul organizaţii de gospodării anexe pe lîngă unităţile socialiste este în scădere. La recensămîntul din anul acesta s-au înregistrat la gospodăriile populaţiei 750 mii de iepuri adulţi, ceea ce e bine. S-ar fi putut şi mai bine. În această direcţie, vreau să subliniez că am căutat să ieşim în întîmpinarea cresc㠄torilor din alte unităţi. Preţul de achiziţionare a materialului de prăsilă s-a redus de aproape 4 ori. Un exemplar de matcă costă anul acesta doar 92 lei, ceea ce face extrem de rentabilă această activitate. În ceea ce ne priveşte, anul acesta vom finaliza toate investiţiile care vor face posibilă realizarea întocmai a Programului. Conform eşalonării prevăzute, vom asigura la începutul anului 1990 o matcă de

400 mii capete care va putea fi redimensionată în funcţie de solicitările din teren.

Şi acum să ne deplasăm la una din unităţile Avicola, cea din Iaşi, pentru a vedea la faţa locului ce s-a făcut şi ce se face în această direcţie. Ne însoţeşte Ştefan Ciolpan, inginerul şef al Întreprinderii de stat Avicola Iaşi. Sîntem la ferma Războieni, fermă pentru creşterea puilor de carne. În şoproanele existente pentru depozitarea şi păstrarea porumbului, goale pînă la viitoarea recoltă, s-au amenajat cu cheltuieli minime doar cuştile şi cîteva conducte de apă pentru adăpare, adăposturi sezoniere care vor asigura de trei cicluri de îngrăşare. Deocamdată aici se cresc 2 400 iepuri. Cînd toate şoproanele vor fi amenajate, sînt la data documentaţiei nouăsute în curs de terminare, ele vor putea adăposti 11 000 iepuri. S-a experimentat cu succes furajarea mixtă — granule şi masă verde. S-a asigurat o suplimentare a producţiei de carne. O improvizaţie, dacă, însă, care asigură creşterea într-un sezon a 22 mii iepuri. Să ne gîndim în cîte unităţi agricole nu există astfel de spaţii care rămîn nefolosite pe timpul verii ?

La centrul întreprinderii, ne arată cîteva realizări şi iniţiative locale inginerul Mihai Isache, directorul întreprinderii.

— Pentru a ne încadra în Program, am avut de rezolvat cîteva probleme importante. Ne-am dat seama că trebuie să dovedim pentru realizarea sarcinilor deloc uşoare un onorare spirit de pionierat, să ne asumăm chiar anumite riscuri. Trebuie să recunoaştem că asigurarea investiţiilor a fost conform graficelor prevăzute şi de bună calitate. Cele două ferme prevăzute în Program sînt în funcţiune, populate cu matcă şi cu tineret la îngrăşare. Ne-am preocupat îndeaproape de pregătirea personalului. La cele două ferme lucrează numai tineret absolvent ale liceului agro-industrial, bine pregătite şi constituie baze. Am asigurat cu matcă solicitările din judeţ şi chiar unele cereri din alte judeţe. Avem specialişti pregătiţi pentru coordonarea activităţii de creştere a iepurilor, cum ar fi şefa de fermă, inginera Maria Rădulu. Încă din 1982, în 3 hale de reproducţie a puilor am început să creştem iepuri. Oamenii au învăţat, s-au format pentru această activitate, ceea ce este extrem de important. Esenţial în creşterea animalelor este, pe lîngă asigurarea adăposturilor corespunzătoare, pregătirea forţei de muncă şi asigurarea unei furajări adecvate. Am început construcţia unui finar şi a unei mori pentru tocat fibroase. De asemenea, în investiţiile aprobate este prevăzută construirea unui abator şi a unei secţii de prelucrare şi industrializare a blăniţelor — tăbăcărie şi confecţii. Investiţiile vor începe în octombrie anul acesta. Nu am aşteptat finalizarea lor. Ne-am amenajat un mic abator într-un spaţiu existent, agreat de partenerii noştri străini. Avem doar experienţa abatoarelor de păsări şi am folosit-o. De asemenea, în magazii şi poduri, cu cheltuieli minime, am pus în funcţiune tăbăcăria şi secţia de confecţii.

Prin secţii, ne însoţeşte din nou inginerul şef Ştefan Ciolpan. Secţia de tăbăcărie este în plină activitate. Pe lîngă Secţia de confecţii este amenajată o sală de prezentare a modelelor realizate la Iaşi : căciuliţe, scurte, mantouri, pantofi, poşete, costume sport din piele, scurte pentru protecţie etc. Există preocupări în cadrul întreprinderii pentru industrializarea cărnii. În colaborare cu Catedra de tehnologia produselor animale a Institutului Agronomic s-au pus la punct reţetele şi tehnologiile de fabricare a unor preparate din carne de iepure : pastramă, conserve de papricaş. Sînt în curs de testare şi omologare. Posibilităţile de diversificare sînt departe de a se fi epuizat.

Iată, în expunerea inginerului şef Ştefan Ciolpan, cîteva din iniţiativele colectivului nostru, modul cum este privită aici această activitate :

— Pentru ca iepurii de casă să fie cît mai rentabili pentru unitate şi nu numai pentru ea, este nevoie de o integrare a activităţilor : creştere, prelucrare şi industrializare. Ne-am străduit ca prin produsele pe care le-am realizat sau sîntem în curs de realizare să ne delimităm o gamă de activităţi la îndemîna tuturor prin investiţii minime. Bineînţeles, odată cu creşterea efectivelor, spaţiile existente nu mai sînt suficiente, este nevoie de investiţii, ele au şi fost planificate, însă noi sîntem pregătiţi la ora aceasta să desfăşurăm activităţile de industrializare la nivelul calitativ cerut. Fiecare din acţiunile noastre urmăreşte două aspecte: calitatea şi eficienţa. Pentru îmbunătăţirea eficienţei am folosit toate resursele locale. Fiecare fermă are gospodărie anexă proprie, unde se cresc cîte bovine, porci. Cultivăm fiecare palmă de pămînt. Toate fermele au în dotare un atelaj hipo cu care transportăm furajele sau animalele la abator. Asta înseamnă economii de carburant, o libertate mai mare de mişcare, reducerea cheltuielilor. Pînă nu demult furajul se aducea din alte judeţe. S-a reglementat şi această problemă. S-au redus distanţele de transport şi deci şi cheltuielile. Intenţionăm, de asemenea, să realizăm pe lîngă fiecare fermă un modul de creştere a iepurilor după metode tradiţionale. El va funcţiona în cadrul gospodăriei anexă, va aduce un spor de producţie de carne şi va constitui un exemplu pentru cresc㠄torii altor unităţi socialiste şi pentru cetăţeni. Sîntem responsabili realizării Programului pe judeţul Iaşi. Programul, aşa cum a fost conceput, va putea fi realizat şi depăşit numai prin contribuţia tuturor unităţilor de stat şi cooperatiste prevăzute cu sarcini în direcţia creşterii iepurilor de casă şi prin aportul gospodăriilor populaţiei.

Aşa cum sperăm să fi rezultat, Avicola Iaşi nu numai că se încadrează în Program, dar în unele direcţii a reuşit prin bună organizare, prin folosirea iniţiativelor şi resurselor locale să fie un pas înainte. Scopul articolului nostru a fost de a arăta pe concret că activitatea de creştere a iepurilor de casă este, atunci cînd este făcută cu muncă şi pricepere, una din cele mai rentabile şi, mai ales, la îndemîna tuturora. Ceea ce s-a realizat la Iaşi, mai ales cu forţe proprii, se putea realiza oriunde.

OPREA GEORGESCU ■

• Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități •

● **Primim din partea M.T.Tc. — Departamentul aviației civile — Inspectoratul Aeronautic :** „În măsura în care considerați că prezintă interes pentru cititorii publicației dumneavoastră, vă propunem a insera în cadrul paginilor acesteia următoarea informație : la data de 11 mai 1987, Departamentul aviației civile a eliberat brevetul nr. 54 de „inginer de recepție și control" pentru specialitatea radioradiolocație tovarășei inginer **Florentina Iris Georgescu**, care devine în acest fel **prima femeie din țara noastră posesoare a unui astfel de brevet.** În baza acestui document, tovarășa participă la **încercarea în zbor a aeronavelor** în cadrul zborurilor de testare la Întreprinderea de Avioane București. Apreciem că exemplul tovarășei inginer Florentina Iris Georgescu poate constitui un stimulent și pentru alte tinere din țara noastră, el fiind totodată și o **prioritate în aviația românească".**

● **Asociația locatarilor blocului „B"**, din b-dul Dinicu Golescu nr. 23—25, Sector 1, — **în numele cărcia semnează Vasile Tacu** — ne sesizează următoarele : la parterul blocului mai sus numit, funcționează mai multe magazine de produse alimentare. Ambalajele provenite de la mărfurile aduse în magazine, mai ales lăzi și butoaie de toate tipurile (lemn, plastic, sticle, borcane, etc.) sînt depozitate pe aleile din spatele blocului, în stive înalte ce ajung uneori la nivelul etajului I. Această situație a dus, și poate duce în continuare la incendii (de două ori au fost începuturi de incendiu), pune sub semnul întrebării menținerea curățeniei în zonă, favorizează blocarea căilor de acces la ghenele pentru resturi menajere și provoacă nemulțumirea justificată a locatarilor a circa 150 apartamente expuse cu fațada către aceste ambalaje. Am intervenit în mai multe rînduri la forurile în drept, începînd cu ICRAL 6 Pajura, dar fără nici un rezultat.

...Sperăm, la rîndul nostru, că, în urma apariției acestor rînduri, se va găsi cineva care să soluționeze această problemă !

● **Comitetul Oamenilor Muncii din Întreprinderea „TRACTORUL" — Brașov :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Gabriela Cuibuș** și trimisă nouă spre rezolvare, vă comunicăm că în urma verificărilor întreprinse au reieșit următoarele : în discuțiile comisiei secției T. 41 Montaj general — secție care a primit două apartamente cu 4 camere — s-a stabilit să se atribuie una dintre aceste locuințe familiei Cuibuș în cursul anului curent, conform propunerilor făcute de comisia pe sector".

● **Din partea A.D.A.S. :** „La scrisoarea numitului **Gheorghe C. Comărlău** din comuna Pîrjol, județul Bacău — referitoare la unele pagube cauzate locuinței sale de seismul din august 1986 — vă comunicăm că potrivit borderoului nr. 20/965/1987 sucursala ADAS — Bacău i-a expediat despăgubirea de asigurare cuvenită".

● **„Mă numesc Nistor Surdulescu și sînt din comuna Cornereva, nr. 524, județul Caraș-Severin.** Doresc să vă aduc la cunoștință gestul de omenie al unui medic — și nu e vorba de simple mulțumiri, în acest caz aș fi apelat la rubrica „Mica publicitate" ! — numit AURORA GHERMAN, din Oțelu Roșu. Dar iată faptele : sîmbătă seara, în 18 spre 19 aprilie a.c., subsemnatul am suferit o puternică hemoragie nazală, lucru aparent banal, dar avînd în vedere că eram la stîna de oi, în plin cimp, fără un ajutor apropiat, situația mea putea deveni (am aflat ulterior), fatală. Unul dintre ciobanii cu care eram la stînă și-a amintit că în cartierul cel mai apropiat de aceasta al orașului își are domiciliul o doctoriță. La orele 24, speriat de starea mea, acest cioban, Iancu Laițiu, a bătut la ușa doctoriței, pentru a-i cere eventual un sfat în legătură cu starea mea. Fără a sta pe gînduri, neavînd carnet de conducere, dr. Aurora Gherman a trezit un vecin rugîndu-l să o însoțească dînsul cu mașina pînă la stînă. De acolo am fost transportat imediat la Spitalul orășenesc Caransebeș, unde am ajuns la orele 0,30 noaptea (am uitat să vă spun că accidentul avusese loc în jurul orelor 22), iar aici, cu ajutorul asistentei de la secția ORL și a tovarășei doctor Gherman, hemoragia mi-a fost oprită. Aș dori să le rog să primească din partea mea mulțumiri..."

...Mulțumiri cărora le vom adăuga și felicitările noastre !

● **Consiliul popular al Sectorului 1 :** „Vă răspundem la scrisoarea **Emiliei Ciocîrlan** domiciliată în strada **Hristovului nr. 5,** comunicîndu-vă următoarele : prin Oficiul forței de muncă al Sectorului 1, numita a fost repartizată la Întreprinderea de confecții și tricotaje (I.C.T. București), unde are și posibilitatea să se califice".

● **Consiliul popular al județului Timiș :** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către **Alexandru Constantinescu din București,** prin care sesizează că la restaurantul „Timiș" din orașul Buziaș meniurile servite consumatorilor nu corespund calitativ și nu se încadrează în categoria baremului stabilit pentru localul respectiv : cu ocazia verificării bucătăriei s-a constatat că la prepararea unor produse nu s-au respectat tehnologiile de fabricație, fapt pentru care persoanele vinovate au fost sancționate cu amendă contravențională...".

● **UN ECOU** al unui articol apărut în revista noastră, primim din partea **Întreprinderii de Transporturi Auto Maramureș :** „Cele relatate în articolul „FOLCLOR DE LA IRTA MARAMURES", au fost anchetate de conducerea întreprinderii noastre cu cea mai mare exigență. Cu această ocazie s-a stabilit că vinovat se face conducătorul auto MIHAI LEMAC de la autobaza Șighetu Marmației, care a împrumutat banda de casetofon de la colegul său VASILE SIDĂU, casetă pe care au fost imprimate acele cîntece descrise de autorul articolului, și care s-au dovedit a fi interpretate de cîntărețul VIOREL PEIA și înregistrate cu ocazia turneului efectuat în județul nostru. Pe lîngă conducătorul auto, se face vinovat și șeful de coloană Petru Bersan, precum și șeful autobazei, Ioan Georgescu, care, conform atribuțiunilor de serviciu, precum și Dispoziției I.T.A. nr. 4572/1984, prin care s-a interzis categoric difuzarea unor asemenea cîntece în autobaze și autogări, ei avînd printre altele și obligația de a verifica benzile de casetofon proprietate personală ale conducătorilor auto, pe care le folosesc în timp ce conduc autobuzul. Pentru nerespectarea normelor de conduită stabilite prin instrucțiunile noastre de serviciu, pentru încălcarea regulilor etice, prin faptul că în autobuzul respectiv s-au difuzat acele cîntece descrise în articol, și pentru a curma asemenea purtări, s-au dispus următoarele : schimbarea conducătorului auto Mihai Lemac de la transportul de persoane și detașarea lui pe șantiere închise, pe autobasculantă, pe o perioadă de trei luni ; schimbarea șefului de autocoloană Petru Bersan de la activitatea de călători ; prelucrarea cazului cu toți conducătorii auto de la activitatea de transport călători ; șefului de autobază Ioan Georgescu i s-a atras atenția că în cazul în care se vor constata deficiențe asemănătoare, împotriva lui se vor lua măsuri prevăzute în Statutul disciplinar al lucrătorilor M.T.Tc. — sector auto. Vă informăm că în prezent avem dotate 32 de autobuze cu radiocasetofoane, din totalul de 408. Folosind recomandările din articolul respectiv, în special pe cursele de parcurs lung și în zone de tradiție folclorică, cu ajutorul Centrului județean de îndrumare a creației populare, vom imprima benzi de casetofon care să conțină valori autentice ale folclorului din zonele parcurse de autobuzele noastre".

...Subliniind cu satisfacție promptitudinea și seriozitatea răspunsului de mai sus, menționăm că am dori, ca exemplul să fie urmat și de alte „ecouri" !

● **Consiliul popular al municipiului Craiova :** „Privind scrisoarea lui **Gheorghe Gaiceanu, conducător auto la S.U.G. Craiova,** vă aducem la cunoștință următoarele : drepturile cuvenite pentru perioada în care sus-numitul s-a aflat în concediu medical — 29.01—8.02.1987 — i s-au achitat la data de 14 mai a.c., problema numitului fiind astfel rezolvată favorabil".

● **Consiliul popular al județului Călărași :** „În legătură cu scrisoarea numitei **Rafira Vespasian** din orașul Oltenița, strada 1 Decembrie 1918, blocul G. 45, apartamentul 36, vă comunicăm : întrucît în prezent susnumita are o situație familială deosebită, avînd spre creștere și educare doi copii minori, conducerea I.S.C.I.P. Ulmeni a hotărît ca aceasta să fie transferată la vechiul loc de muncă, adică Ferma nr. 6, măsură cu care R.V. a fost de acord".

● **Consiliul popular al municipiului Gheorghe Gheorghiu-Dej :** „Privind scrisoarea adresată redacției de către **Aurelia Pecete** din municipiul nostru, domiciliată pe bulevardul Oituz 35, care solicită sprijin pentru încadrarea fiicei sale GABRIELA în una din unitățile economice locale, din cercetările întreprinse au rezultat următoarele : Gabriela Neață — fiica semnatarei — este absolventă a unei **școli profesionale speciale** în meseria de croitor. Neavînd nici o repartiție de încadrare din partea școlii, mama sa a încercat să o încadreze la diferite cooperative meșteșugărești, însă nu a găsit locuri vacante. Analizînd cu mult discernămînt situația familială a semnatarei scrisorii, care mai are spre îngrijire o fiică, intervenția noastră s-a emis decizia de încadrare la Fabrica de confecții din municipiu, pentru Gabriela Neață, începînd cu data de 20 mai 1987".

● **„Subsemnatul Constantin I. Negrilă,** născut la 22 ianuarie 1955 în comuna Șopot, satul Bascov, județul Dolj, avînd domiciliul stabil în acest sat, vă aduc la cunoștință următoarele : am urmat cursurile școlii de șoferi din Vernești, județul Buzău, obținînd permisul de conducere cu gradele C. și E., permis pe care-l posed și în momentul de față fiind eliberat de I.J.M. Buzău în data de 23.05.1982 cu seria B., numărul 0242368. De doi ani de zile umblu pe drumuri, făcînd naveta la Buzău, pentru a determina conducerea școlii să-mi trimită dosarul la Craiova, pentru a-mi da examenul și pentru alte grade. Mi s-a spus că-l vor trimite, am așteptat în zadar, ultima oară am fost pe 29 ianuarie a.c. — nici un răspuns de atunci. Vă rog din inimă să mă ajutați prin publicarea rîndurilor mele ,astfel încît, dacă s-a pierdut dosarul, cumva, măcar să fiu încunoștiințat, pentru a reveni cu actele nesesare".

● **Consiliul popular al județului Vaslui :** „Referitor la scrisoarea prin care **Vasile Damian** din Bîrlad, strada Karl Marx 55, blocul A. 5., scara A., apartamentul 5, solicită să fie scutit de contribuția bănească și în muncă pentru anul 1987, vă comunicăm : avînd în vedere faptul că numitul este pensionar în vîrstă de 75 ani și bolnav ,i s-a aprobat să fie scutit pentru acest an de contribuția bănească și în muncă".

N.A. — Pentru cititorii noștri care s-au adresat redacției în legătură cu aspectul conținut în rîndurile de mai sus, menționăm că în cadrul Legii nr. 1/1987, există un paragraf ce menționează că diversele cereri, motivări, etc., în legătură cu scutirile, factorul care decide este Biroul Executiv al consiliului popular din zona căruia cineva prezintă o astfel de solicitare.

● **Din partea Consiliului Sindicatelor Comerț :** „În legătură cu scrisoarea adresată redacției de către **Mariana Constantin** din București, prin care aceasta solicită sprijin pentru obținerea transferului în interesul serviciului la I.C.R.T.I. — București, Textila I., vă facem cunoscut că în urma intervențiilor noastre, susnumita a primit transferul solicitat".

Pagină realizată de
HORIA PATRAȘCU ■

Scrisoare comentată

Poate s-a uitat...

„Mă numesc Tatiana Darabană, locuiesc în București, str. Vitting nr. 3, am 24 de ani, sînt căsătorită și am doi copii — o fetiță de 4 ani și un băiețel de 2 ani. Fiindcă deseori călătorim împreună cu tramvaiul, troleibuzul sau autobuzul. De foarte multe ori drumul ne este mai dificil din două motive. Mai întîi, la urcare nu mai avem prioritate la ușa din față. Apoi, din ce în ce mai des sînt nevoită să rămîn în picioare, cu un copil în brațe și unul înghesuit printre tot felul de sacoșe și genți diplomat, pînă mi se oferă un loc, dacă mi se oferă...

Zilele trecute, în tramvaiul 3, un băiat și o fată ședeau pe scaunele așezate față-n față. De scaunul băiatului s-a rezemat o bătrînică care, la o smucitură a vagonului, l-a atins cu geanta. Tînărul i-a aruncat o privire plină de reproșuri. Cineva i-a propus să facă schimb de locuri, dacă i se pare că e deranjat. Altcineva i-a zis de-a dreptul că se cade chiar să-i ofere locul. A răspuns că vine de la strand și e obosit. Mai multe glasuri i-au amintit că de fapt acelea sînt locuri rezervate. „Unde scrie asta ? ! — a replicat tînărul cu insolență... Jenată că a ieșit atîtea vorbe, femeia cu părul alb i-a șoptit fetei, care s-a ridicat încurcată : „Ai grijă, fetițo, prietenul dumitale nu dovedește că ar fi un om cumsecade...".

E adevărat, nu scria nicăieri că aceleași sînt locuri rezervate. Inscripția de care părea să albă nevoie tînărul pentru a se purta normal, cum se cuvine, lipsește din majoritatea vehiculelor I.T.B.-ului. Să se fi renunțat la ea din credința că a devenit inutilă ? Posibil. Numai că, iată rezervarea locurilor este revendicată nu numai de beneficiarii ei, ci — culmea ! — de cei care profită de absența acesteia. Pe lîngă alte comunicări pe care I.T.B.-ul ni le face — „Din construcție, vehiculul nu pornește cu ușile deschise" (pe ce linie mai circulă acel vehicul ?!), „Conducătorul auto are drept control bilete" (niciodată n-am avut plăcerea de a-i arăta vreunuia legitimația de călătorie !), „Vindem tichete" (prea puțini conducători de vehicule își mai iau pe cap și treaba asta) — este nevoie și de aceea mai veche, dar care nu și-a pierdut deloc valabilitatea : „locuri rezervate pentru invalizi, bătrîni, gravide și persoane cu copii în brațe !" Se dovedește a fi și aceasta o problemă. De omenie, de educație civică și, pînă la urmă, de civilizație.

REGHINA VĂRVICI ■

După cum am promis recent, începînd cu pagina de față vom publica în cadrul acestei casete o listă a acelora care omit frecvent să ne răspundă în termenele prevăzute de Legea nr. 1/1978 privind sesizările și propunerile oamenilor muncii. Exprimîndu-ne speranța că fireasca noastră colaborare cu forurile competente în soluționarea problemelor ridicate de cetățeni va fi și în continuare fructuoasă, că numărul redus al acelora care ignoră încă termenele legale de răspuns va scădea simțitor — pînă a ne determina să renunțăm la această casetă — inserăm o primă listă a celor vizați în acest sens : Consiliile populare ale județelor Ialomița, Sălaj, Bistrița-Năsăud, Neamț și Dîmbovița, Direcția județeană de poștă și telecomunicații Constanța și Direcția Sanitară a județului Cluj.

Poșta redacției

Mocsek Sandu Emil — București, **Crăciun Marin** — com. Pantelimon (S.A. Ilfov) : Treceți pe la redacție. ● **Pop Nastasia** — Cluj-Napoca : Țineți legătura cu Oficiul forței de muncă. Datorită situației deosebite în care vă aflați, s-a întocmit referat către Comisia județeană pentru utilizarea rațională a forței de muncă pentru a fi ajutată. ● **Bencea Constantin** — București : După un schimb susținut de adrese între Dispensarul policlinic cu plată nr. 2, pe de o parte, și Consiliul popular al sectorului 2, Direcția sanitară a municipiului București, Consiliul popular al Capitalei, pe de altă parte, rezolvarea situației dv. locative depinde în ultimă instanță de Consiliul popular al sectorului 1, căruia i s-a solicitat să aprobe repartizarea apartamentului unde ați avut contract de subînchiriere. ● **Asociația locatarilor** — Aleea Pantelimon nr. 4, Bl. 13-A, sector 2, București : În vederea recuperării penalizărilor de la fostul administrator, în baza procesului-verbal de verificare gestionară întocmit de comisia de cenzori, puteți să vă adresați fie Procuraturii locale a sectorului 2, pentru săvîrșirea infracțiunii de delapidare, fie judecătoriei sectorului 2 cu o acțiune în pretenții, în temeiul art. 998—999 Cod civil, în cadrul căreia se poate solicita, alături de alte probe, și efectuarea unei expertize contabile. ● **Dănilă Neculai** — Tecuci : Potrivit art. 12 din Decretul 410/1985, persoanele care au 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate de la începutul anului calendaristic nu primesc alocația de stat pentru copii în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată. ● **Mathiu Daniela** — Arad : Nu aveți dreptate, pentru că ați semnat contractul de muncă pe perioadă determinată și vi s-a oferit loc de muncă pe care l-ați refuzat. ● **Gheorghișor Vasile** — Craiova : Scoateți copie de pe sentința nr. 6.1986, rămasă definitivă prin decizia penală nr. 1586/1986 a Tribunalului Suprem, pe care, după investirea cu formulă executorie, o depuneți la Judecătoria Craiova în vederea urmăririi bunurilor imobilului. ● **Pîrlog C. Vasile** — Ploiești : Întrucît sînteți pensionar pentru munca depusă și limită de vîrstă, nu vă încadrați în prevederile art. 36 (4) din Legea 3/1977, prin care se acordă pensionarilor de invaliditate gr. I, pe lîngă pensie, suma de 300 lei pentru îngrijire. ● **Iosif R. Gheorghe** — București : Potrivit art. 31 din Codul familiei, bunurile dobîndite de către unul din soți prin moștenire sau donație sînt bunuri proprii ale acelui soț. 2. Casa moștenită și reconstruită în timpul căsătoriei este bun comun. 3. La partajare se va ține seama de prevederile Legii 59/1974 cu privire la fondul funciar. ● **Nica M. Nicolae** — com. Ștefănești (Argeș) : Nu știm de unde ați putea procura vechiul disc înregistrat de lăutarul Dumitru Cercel. Poate vreun cititor îl are și e dispus să vă ajute la completarea fondului muzeului etnografic ale cărui baze le-ați pus în comuna natală.

REGHINA VĂRVICI ■

● „Flacăra" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Atelierul artistului Ion Pacea la Muzeul de artă al României

Artistul — conștiință a epocii sale

— Stimate Costache Olăreanu, cea de-a noua carte a dumneavoastră — DRAGOSTE CU VORBE ȘI COPACI — este, de puțin timp, în librării. Socotind că au trecut mai bine de 16 ani de la debutul cu VEDERE DIN BALCON (1971), vă arătați a fi un prozator „harnic". Cum vedeți acum acel debut? Cît de greu, cît de ușor ați ajuns la el?

— Înainte de a vă răspunde, aș vrea să transmit eminentului profesor și om de știință Marcian Bleahu simpatia mea și interesul deosebit cu care i-am citit interviul din numărul trecut al revistei, nu numai pentru că, din greșeală, s-a publicat fotografia mea și nu a Domniei sale. Tectonica are, cred, și aplicații în literatură, fie chiar pentru motivul că un text ascunde tot atîtea straturi cîte are și Pămîntul. Și acum să vă răspund la întrebare.

Un debut tîrziu nu presupune neapărat și o maximă exigență, dacă la asta vă gîndiți. Publici la 40 de ani prima carte pentru că abia atunci ai ce publica. În cazul meu, în afară de un vechi jurnal (viitorul **Ucenic la clasici, 1979**), n-aveam decît niște caiete pline de însemnări, de „manuale" și „tratate" (cum numeam pe atunci micile mele scrieri) care, în nici un caz nu puteau constitui materia unei cărți. Doar unul dintre „tratatele" de atunci, intitulat **Cum se pompează apa. Studiu tehnic și literar**, a intrat în volumul de schițe **Vedere din balcon**. Cum văd acum, după 16 ani, debutul meu? Destul de îndrăznet, prin unele formule care păreau atunci mai neobișnuite, neconcludent însă prin sărăcia materiei epice. Să nu uitam că doar cu un an înainte Radu Petrescu debutase cu masivul său roman **Matei Iliescu**, iar Mircea Horia Simionescu dădea poate cea mai bună carte a sa, **Dicționarul onomastic**.

— Vedere din balcon era prefațat de prozatorul Mircea Horia Simionescu. **E de văzut aici o relație amicală sau un program literar comun?**

— La anul, eu și M. H. Simionescu vom împlini 50 de ani de prietenie. E o sumă, nu? Mai mult ei m-a îndemnat să-mi string prozele scrise pînă atunci într-un volum. A și vorbit cu Maria Graciov și cu Liviu Călin, pe atunci redactori la Editura Eminescu, pentru a-mi fi primit manuscrisul. Tin minte însă ce contrariat a fost cînd i-am spus că n-am decît vreo sută și ceva de pagini. „Dar tot ce mi-ai citit de-a lungul timpului unde este?", m-a întrebat. Nu-mi mai amintesc ce i-am răspuns, dar cartea, cu o „oglindă a paginii" foarte generoasă, abia număra 185 de pagini, inclusiv cuprinsul. Acea mică prefață a fost ideea editurii. Motivul era simplu, mult mai simplu decît cine știe ce intenție de program literar comun: aveam nevoie de cineva care să girezе, într-un fel, ieșirea mea în lume, în lumea nu întotdeauna populată de Feți-frumoși, ai cărților tinere.

— Critica literară v-a așezat în „raftul" tîrgoviștean. Evident, determinarea nu e numai geografică, ci denumește și un anume tip de literatură (îi aveți alături pe Radu Petrescu, Mircea Horia Simionescu, Tudor Topa, Alexandru George). După 1944, proza tîrgoviștenilor a înbucnit relativ tîrziu, neașteptat, ca un fenomen singular. Cum îl calificați?

— Drept un fenomen absolut normal, mai ales după schimbările de acum douăzeci și ceva de ani, cînd au fost posibile și fenomene singulare, cum spuneți, ce s-au observat nu numai în literatură, ci și în pictură și muzică. Singularitatea unor scrieri — cele la care vă referiți — provine și din faptul că am considerat literatura ceva făcut nu numai pentru consum imediat, dar și cu legi și reguli stricte, pe care nu ai voie să le încalci. Chiar inovația își are legile ei. Inovezi după ce ai calculat toate foloasele, dar și riscurile. Mă rog, asta-i părerea mea! „Măsoară de zece ori, dar taie doar o dată", iată o deviză care, cred, mi s-ar potrivi. Cînd n-am urmat-o, s-a cunoscut imediat.

— S-a spus, nu o dată, că tînăra generație de prozatori (tot tînără, firește, deși unii bat către 40 de ani!), textualistă și autoreferențială (evident, nu

TANIA RADU ■

(Continuare în pagina 15)

COSTACHE OLĂREANU:

„În literatură, schimbul de mîine este asigurat"

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Comori trecînd din mîini pieritoare, în mîini pieritoare

Știe să vorbească interesant și are și ce să spună. O zi, dacă te-ar ține de vorbă, n-ar putea să te plictisească, fiindcă are într-adevăr știința de-a te face să retrăiești istoria și de-a reînvia povești vechi, care mai trăiesc doar în literatură. Cu ceea ce are el aici, zice, ar putea cumpăra jumătate din întreprinderea „Progresul". Sigur că exagerează și că nu-i cazul să se agațe nimeni de aceste cuvinte precum ciulinele de blana oii. Liviu Mihăilescu vorbește astfel numai dintr-o mare dragoste pentru „senatorul de drept de aici, țăranul cîmpiei".

Liviu Mihăilescu are 52 de ani și declară că este un om fericit pentru că visul lui acesta a fost, ceea ce se vede acum, aievea, o secție de etnografie a Muzeului Brăilei. Ca muzeograf, în urmă cu mai bine de douăzeci de ani, descoperise că tot felul de etnografi amatori își permit niște opinii de-a dreptul ciudate, cum că ținutul Brăilei ar fi o pată albă pe harta etnografică. Dar asta era o prostie monumentală, ca să spunem lucrurilor pe nume, pentru că astfel de pete albe nu există nicăieri în lume, oriunde au trăit și trăiesc oameni, din igloo-urile eschimoșilor pînă în insulele polineziene.

Nenorocirea a făcut ca în aceeași vreme Liviu Mihăilescu să sufere un accident de mașină. De atunci, de vreo douăzeci de ani, cu un picior calcă greu de tot iar de o mînă aproape că nu se mai poate folosi deloc. A avut însă tăria să treacă peste această întîmplare nefastă și acest om s-a luptat pentru ceva în viață mai mult decît mulți zdrahoni care plesnesc de sănătate și care cred că viața nu-i decît un prilej de continuu ospăț.

S-a adresat mai întîi factorilor politici, primăriilor comunelor. Foarte mult l-au ajutat, apoi, intelectualii satelor. Și a mers din sat în sat și aproape că a bătut din poartă în poartă. A deschis, acolo unde le-a mai găsit, vechi lăzi de zestre, a umblat prin acareturile gospodăriilor, unde se țin uneltele agricole — în treacăt fie zis, din păcate n-a reușit să mai găsească nici măcar o singură căruță de Brăila — și pentru că țăranii ar fi vrut să ajute, dar nu știau cum, de multe ori îi spuneau: noi nu știm ce cauți dumneata, iar dumneata nu știi ce avem noi în casele noastre. Și l-au lăsat pe „dom' profesor" să scotocească din pivniță pînă-n pod. Pentru bunătatea lor infinită, țăranii aceștia ar merita o statuie de aur, zice Liviu Mihăilescu, fiindcă bieții oameni

D. CONSTANTINESCU ■

(Continuare în pag. 11)

Anchetă Flacăra: **Ce faceți ca legatari ai unui nobil și sfînt testament?**

„Creșterea limbii românești ș-a patriei cinstire"

S-au împlinit 120 de ani de cînd, în mai 1867, la București, se convoca „Societatea Literară Română", ale cărei lucrări aveau să pună bazele Academiei Române. Au trecut 120 de ani, în care cultura și știința românească s-au ridicat la rangul de instituție de stat, ani în care limba română a devenit instrumentul atîtor valori literare și de gîndire filosofică.

Retrăind cu emoție evenimentul atît de important în ctitorirea culturii noastre naționale, ne amintim, dintre atîtea fapte și idei de răsunet, tulburătorul discurs de „recepțiune" pe care o personalitate a timpului, Ștefan Golescu, îl rostea în numele guvernului, punînd în evidență „misii" cu adîncă semnificație pentru ziua de atunci și pentru totdeauna: „nu poate fi dorința mai legitimă... pentru membrii aceleiași națiuni decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ție de la un popor", (...) „d-voastră primiți astăzi de la națiune un depozit de o valoare inestimabilă, limba sa. În această sală... și în această zi în care vorbesc inimile tuturor românilor, ce v ar putea zice guvernămîntul României, ce nu ar fi deja în inimile dumneavoastră? În aceste inimi cetim această dorință ca Societatea Literară să nu uite nici un minut că depozitul sacru primit de la strămoși, limba, trebuie să-l lăsăm posterității române... întreg și intact".

Inspirați de această deviză patriotică, superbă în expresia și adevărul ei, am adresat mai multor oameni de cultură invitația de a fi părtași la dezbaterea deschisă tuturor generațiilor despre „creșterea limbii românești", propunîndule drept punct de pornire întrebările ce urmează:

1) În ce fel ați comenta dumneavoastră aprecierile făcute în urmă cu 120 de ani?

2) Cum vedeți actualitatea datoriei la care ele se referă?

3) Ce faceți prin truda, prin opera și viața dumneavoastră, pentru creșterea limbii române?

Au răspuns: Titus Popovici, Gabriel Dimisianu, Aurel Covaci, Dan Grigorescu, Ileana Vulpescu, Eugen Barbu, Ioanid Romanescu, Gheorghe Tomozei, Mihai Beniuc, Ovidiu Zotta, Nicolae Manolescu, Daniel Dimitriu, Romul Munteanu, Marin Sorescu, Edgar Papu, Petru Poantă, Val. Condurache.

În acest număr, în pagina 14, răspund George Alboiu, Dinu Săraru, Eugen Simion.

Vitrina artelor

Zilele muzicale gălățene

Întîmplarea, desfășurarea cotidiană a evenimentelor, a făcut ca timp de un sfert de veac să nu-mi mai pot abate pașii pe la Teatrul Muzical „Nicolae Leonard" din Galați. Regizorul Panait Victor Cotescu, cel care a dat viață atîtor spectacole de neuitat, nu mai este ; dirijorul Silviu Zavulovici s-a pensionat, la fel ca atîția artiști de seamă ai acestei scene ; alții, după ucenicia făcută aici cu sîrg și talent, au venit — definitiv — la Opera Română din București : Vasile Martinoiu, Nicolae Urdareanu, Lucia Cicoare Drăgan și lista ar putea continua. În frumosul oraș de pe malul Dunării au sosit însă alte valori ale școlii noastre interpretative : baritonul Emil Pinghireac împreună cu soția sa, soprana Georgeta Popa, mai din timp ; iar recent, această merituoasă mezzosoprană, Liliana Nichiteanu și ieșenii Camelia Docea, Margareta Dumitrache, Mihail Sandu, Lucian Cristiniuc, laolaltă cu maeștrii Adrian Nichiteanu și Valentin Macovei, toți formînd un grup redutabil de tineri care — în mod sigur — vor duce arta gălățeană spre culmile succesului.

Așadar, cu o orchestră redusă dar eficace, cu doi dirijori experimentați, Gabor Kiss și Ury Schmidt, cu un cor mai mult cameral decît operistic, dar cu voci pline, cu un repertoriu destul de echilibrat (opere, operete, balete și muzicaluri), cu preocuparea concertului simfonic lunar, confruntîndu-se cu probleme de loc, spațiu, organizare și transport, harnicul colectiv face eforturi lăudabile, proliferează și menține ștacheta calității artistice. **Premierele** din ultimul timp, muzicalurile „A dispărut Gioconda" de George Grigoriu, „Dragostea prințesei" de Dumitru Capoianu și cel mai recent dintre ele, „D-ale carnavalului", de Hary Béla, operetele „Suzana" de Jean Gilbert și „Volevodul țiganilor" de Johann Strauss, opereta pentru copii „Mușchetarii măgăriei sale" de Aurel Manolache, baletele pentru cei mici „Dănilă Prepeleac" și „Albă ca Zăpada" (colaje sonore de Lucian Ionescu), iată doar cîteva titluri care au îmbogățit — în numai doi ani ! — programele Teatrului Muzical, venind și în întîmpinarea cerințelor spectatorilor ; **cinstirea** unor mari personalități ale muzicii românești, ca evocările cu prilejul centenarelor lui Dimitrie Cuclin și Nicolae Leonard, ori ale culturii universale, tricentenarele lui J. S. Bach și G. F. Haendel, au contribuit la acțiunea de cunoaștere și popularizare în rîndul maselor a marilor valori culturale naționale și internaționale ; **educația muzicală** susținută în rîndurile elevilor și studenților, ca și în întreprinderi și instituții, formată din cicluri de concerte lecții, prin explicarea operelor, ca și alte asemenea forme de atragere a publicului, contribuie într-o bună măsură la completarea cunoștințelor culturale ale oamenilor muncii din marele port dunărean. Iată, deci, pe scurt, doar cîteva dintre acțiunile de frunte ale Teatrului Muzical „N. Leonard" care, așa cum observăm, concepe și pune în practică numeroase acțiuni ce se vor durabile, în timp.

Zilele muzicale gălățene, aflate acum la cea de-a doua ediție, constituie — de asemenea — o altă valoroasă inițiativă căci, pe lîngă spectacolele obișnuite, sau chiar prezentarea unei premiere absolute, spectatorii au avut prilejul ca într-o singură săptămînă să se întîlnească cu colectivele complete ale Operei Române din București („Bărbierul din Sevilla", în care ex-gălățeanul Vasile Martinoiu a strălucit — ca în tinerețe — în Figaro), Teatrului de Operetă din București („Mamzelle Nitouche", cu un Eugen Savopol și Rodica Trucică într-o bună formă vocală și — mai ales — scenică) și cu celebrul cor Madrigal dirijat de maestrul Marin Constantin, care a prezentat capodopere ale muzicii universale de ieri și ale muzicii românești de azi ; ocazii de mari satisfacții estetice, dar și de comparații între formațiile de gen, din care gălățenii — oricum — nu au avut nimic de pierdut. Să mai notăm și simpozionul intitulat „Tradiție și actualitate în muzica corală românească", ce a atras un numeros public, iar problematica dezbătută a avut darul să aducă mai multe clarificări în chestiuni care privesc activitatea și repertoriul permanent al formațiilor corale gălățene, cît și o mai atentă educație muzicală a tineretului ; în sfîrșit, în acest oraș unde, să recunoaștem, tradiția este abia în formare, a avut loc și un splendid recital de muzică de cameră, programul cuprinzînd lucrări ale tinerilor compozitori din localitate, interpretat de colegii lor la fel de tineri și talentați, subiect asupra căruia vom reveni în viitor. Iată, deci, o suită de manifestări, unicate, care — alături de premiera muzicalului lui Hary Béla, un concert de lieduri și arii din opere susținut de cei mai valoroși cîntăreți ai teatrului, precum și alte manifestări, la un loc, ele avînd darul să trezească viața culturală a municipiului și să cîștige noi adepți ai spectacolelor lirice de prin aceste locuri.

O săptămînă muzicală fierbinte aici, la Galați, în care muzica s-a aflat în centrul preocupărilor de cultură, cu săli pline de spectatori (ceea ce, pînă la urmă, este și unul din țelurile pentru care sînt organizate asemenea festivaluri), încîntați de frumosul artistic. Și, pentru această inițiativă, care începe să devină tradițională, pentru toate eforturile făcute, colectivul Teatrului Muzical „N. Leonard" merită felicitat.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Atelierul artistului la muzeu

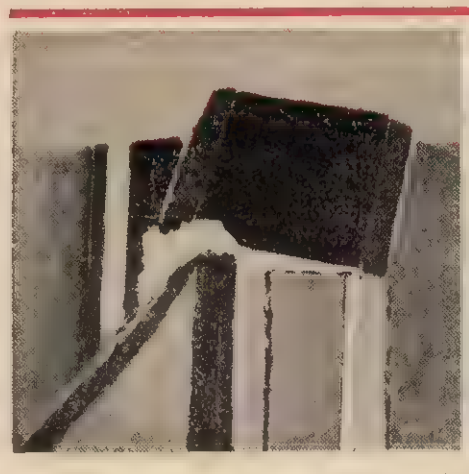

Lucrări din ciclul „Peisaje marine"

Expoziția de pictură *Ion Pacea*, deschisă la *Muzeul de Artă al României* în spațiul vast și ceremonios al Galeriei Naționale dovedește, deodată cu multele importanțe ale acestei opere, ce însemnătate are cadrul în care se produce momentul artistic. Arta este totdeauna și ceremonie, iar tablouri în stare să-și dezvolte toate rosturile, indiferent de cadrul în care sînt prezentate, nu se cunosc. Tablourile se nasc pentru un loc, pentru o anumită ambientalizare, chiar și cînd pictorul nu pare să aibă, între preocupări, contractarea locului. De regulă, destinul unui tablou e hotărît de categoria de interese estetice cărora le răspunde, nu de temă și nici de mărime.

Ca să înțelegem mai bine ce însemnătate prezintă faptul că Ion Pacea organizează o foarte cuprinzătoare expoziție de peisaje și naturi statice la Muzeu, cu străjuirea tuturor gloriilor artei clasice și moderne românești, în vecinătatea atît de sesizantă a acestora, e destul să observăm că numeroase alte expoziții de peisaje și naturi statice, întîmplate de-a lungul anilor în galeriile noastre, n-ar fi putut fi desfășurate aici. Armonia solemnă din sălile marilor muzee nu-i altceva decît armistițiul rezultînd din aglomerarea de valori. Paradoxul muzeului e că în mult măsuratele sale spații, capodoperele nu se îngăduie una lîngă cealaltă, dar nici nu se exclud.

Toridele, monumentalele, fastuoasele faleze înfățișate de Ion Pacea pe pînze și cartoanele sale, peisajele de la mare, cu aer statuar și în lucrările de dimensiuni medii, au sunetul amplu și sigur cadențat al finalurilor de simfonii ; aceeași prestație viguroasă o au și naturile sale, numite, conform convenției, „statice" și „moarte". E vorba de o creație ce pretinde o cercetare de ansamblu, înainte de a trece la contemplarea fiecărei opere, de o conștientizare a resurselor ei ideatice. Expoziția lui Ion Pacea orientează gîndirea, sensibilitatea noastră spre chestiunile esențiale ale imaginii moderne. În definitiv — te întrebi — ce este acela un tablou ? O întrebare care nu-i altceva decît ocazia altora, și mai angajante.

De exemplu : ce rol au pictorii în societate ?

Astfel de întrebări sînt întotdeauna inoportune în expozițiile lipsite de personalități cu o personalitate, totuși, neglijabilă, și oportune, în cazul creației marcate de un har major și de un talent tumultuos. Astfel de întrebări, în relație cu pictura lui Ion Pacea, se pun, întrucît și artistul și le pune. El nu livrează, pur și simplu, imagini. Tablourile lui nu sînt, la Ion Pacea, o lucrare nesfîrșită de artizan, ci rezultatul nemijlocit și aceunt al unei concepții. E o mare eroare să stăruim în ideea că artistul autentic procedează, în cîmpul preocupărilor lui, ca pasărea cîntînd, cu ingenuitate, detașîndu-se de treburile teoretice. Orice moment de spontaneitate, la șevalet, e consecința unor îndelungate acumulări mentale și afective. Într-un anume sens, lucrul propriu zis la șevalet nici nu mai e atît de semnificativ pentru demonstrația procentuală, pe care o întreprinde artistul de azi. Iar selecția de la Muzeu a lui Ion Pacea aceasta este : procesul creației ; proces în sensul interogației permanente și, deopotrivă, al dezvăluirii rațiunilor complexe ale tablourilor. Ion Pacea nu expune doar tablouri, ci și metoda creării lor, gîndirea frămîntată, însemnată de euforie și îndoială, izbînzile și înfrîngerile. Într-un fel, vedem atît tot atelierul artistului. Tabloul nu e ceva detașat de cel care-l semnează. Că lucrurile stau astfel, o arată tot ce lucrează. Fiecare trăsătură de pensulă este la ei atît de voluntar „semnată" de caracteristic, încît un tablou de Ion Pacea nu poate fi confundat cu nimic. Și nu numai tabloul, fiindcă Ion Pacea, procedînd procesual, creează zeci și sute de imagini susținătoare, studii și, totodată, lucrări de sine stătătoare, purtătoare de semn, de farmec — un farmec viguros, masculin, metalic — ci și aceste studii. Personalitățile veritabile nu sînt niciodată și artiști confortabili. Pictura lui Ion Pacea te ia în stăpînire fără prea multe anunțuri, oarecum brutal. Odată acceptîndu-i convențiile, odată deprinzîndu-te cu autoritatea culorii, ea te obligă afectiv mai mult decît îți puteai închipui. Afectivitatea autentică nu se dăruie cu grabă și nonșalanță. Ideile și simțămintele noastre cele mai bune au trebuință, și ele, de un cadru și, mai ales, de un stimul spre a se impune. Expoziția lui Ion Pacea nu-i loc pentru oameni grăbiți, deprinși să afle, într-o ochire de cîteva clipe, întreg destinul unei opere. Expozițiile „antologhise" repede, la fel de repede se pierd din memorie. O picătură, ca aceasta a lui Ion Pacea e din categoria creației care dă noi criterii de memorizare. Memoria nu mai acționează prin raportare la alte imagini, ci prin relații cu noile imagini fixate.

În fine, mai trebuie spus că așezarea lucrărilor în Muzeu îți oferă șansa de a le judeca în cuprinsul întreg al artei plastice autohtone și universale. Este vorba de o pictură care și-a cîștigat acest loc, de o artă cu aspirația unor spații de expunere sub tutela unor alese idei de valoare. Ion Pacea este un artist, de care trebuie să ții cont chiar și în momentele în care lucrul său te contrariază. Dacă nu cumva mai cu seamă atunci.

TUDOR OCTAVIAN ■

Actorii noștri de mîine

Prin spectacolele prezentate de promoția — actori și regizori — a anului 1987, Institutul de teatru din București oferă certitudini și promisiuni artistice prin care destinul artei teatrale românești se vede pus, în continuare, sub semnul unui bun augur. Mă voi opri, în cele ce urmează, asupra cîtorva spectacole interesante, fiecare în felul său.

Drum spre adevăr este o punere în scenă a textului lui Cristian Munteanu. Protagoniști — doi actori ai anului V seral : Manuela Ciucur și Ștefan St. Lenkisch. Alături de ei evoluează studenți ai primului an de studii (clasa prof. univ. Ion Cojar, lect. univ. Adrian Popovici — care a și regizat spectacolul). Formula punerii în scenă favorizează jocul de grup sub semnul improvizației stărilor. O grupă studențească, în condițiile afirmării opoziției față de legionari, se află în pragul marelui examen de conștiință : lașitatea sau protestul conștient, înfruntînd riscurile. Manuela Ciucur și Ștefan St. Lenkisch interpretează personaje pentru care „dragostea și revoluția" iau un singur chip. Sensibilă, cu forță dar și candoare, Manuela Ciucur se arată a fi o actriță de mari posibilități. O expresie inedită și o voce plăcută sînt atuurile lui Ștefan St. Lenkisch care poate convinge la viitoarele roluri.

Un spectacol de maturitate artistică este cel al regizorului-student Laurian Oniga (clasa profesorilor asociați Cătălina Buzoianu și Cristian Hadjiculea) : **Tartuffe** (în traducerea excelentă a lui Romulus Vulpescu). Din chiar această singură punere în scenă, se poate atesta o viziune regizorală **originală, sigură** și **fără contradicții**. Laurian Oniga gîndește teatral spațiul scenic și relațiile între personaje. Creativitatea sa a avut ca rezultat un **Tartuffe** original, atrăgător și semnificativ. Drama-comică a ipocritului molierese este tratată aici cu o încrîncenare care modifică statutul acreditat al personajului. Într-un decor geometric (realizat remarcabil de Diana Cupșa), în costumele purtătoare de sens, inventive, concepute de Irina Dimiu și Maria Malița, lumea lui Tartuffe este una a terorii : Orgon și Elmira, Damis și Mariana, Cleant cad pradă forței de seducție a opresiunii persuasive. Jocul disimulat al lui Orgon, interpretat excelent de Mircea Constantinescu (un real **comeback** al actorului), nu mai este eficient : Tartuffe hipnotizează ca un calmar și distruge lumea care l-a acceptat. Perdelele ascund și nu ascund ceea ce se petrece în casă. Dorina intuiește furia destructivă a ipocritului și i se opune. Scena seducției lui Tartuffe este o creație de talent a Teodorei Mares. În Doamna Pernelle, Anda Călugăreanu oferă o interpretare de mare semnificație. Manuela Ciucur, în Elmira, impresionează prin modul în care și-a construit rolul : cu intuiție și luciditate.

Pentru regizorul Laurian Oniga lumea piesei nu este una veselă, de comedie declarată. Mecanismul jocului duplicitar în fața subtilei terori exercitate de Tartuffe este demontat cu atenție, cu strălucire chiar. Interpretul lui Tartuffe — Claudiu Stănescu — a concretizat ideile regizorului într-un registru stilistic de valoare. Actorul impune în acest rol, tot astfel cum în **Platonov**. Are un energetism de adîncime care difuzează vigoare și sens în spațiul scenic.

În Cleant, Ionel Mihăilescu, ca și Maria Eremia (Mariana), dezvăluie calități actoricești puse în valoare cu inteligență. Lucian Nuță (Domnul Loyal) impresionează printr-o duritate expresivă.

În viziunea regizorală a lui Gelu Colceag, **Platonov**, de Cehov, în traducerea lui Leonida Teodorescu, este un spectacol de calibru artistic remarcabil. Scenografia Dianei Cupșa, inspirată, gîndită în perspectiva folosirii cît multiple (salonul generălesei Voinițeva, biroul lui Serghei, camera lui Platonov, grădina), are darul, alături de concepția vestimentară, să sugereze interesant atmosfera unui grup uman pentru care viața ia chipul comic-tragic al propriilor pasiuni.

Regia lui Gelu Colceag a propus o interpretare dinamică a textului, unde melodia comicului cehovian este mereu dublată de tragismul existențial.

În rolul Platonov, Claudiu Stănescu reușește să dea măsura unui talent viguros, atent la nuanțe. O voce bine stăpînită, o nervozitate expresivă, gîndirea inteligentă a rolului, toate acestea contribuie la un succes incontestabil al tînărului actor. În Anna Voinițeva, o altă voce a acestei promoții : Oana Ștefănescu. Personajului ei îi dezvăluie, rînd pe rînd, atitudini și stări — de la duritate și ipostaza de **femme du monde** pînă la durere adîncă — cu o credibilitate deplină. O concepție tensionată a rolului a realizat Ionel Mihăilescu, în Serghei. Actorul cucerește tot mai mult în spectacol pe măsură ce fragilitatea vocii, a staturii și un chip ce nu pare favorabil dramei, devin tot atîtea argumente pentru edificarea personajului. În Sofia, Maria Eremia dezvăluie cu talent tulburătoare stări ale femeii cuprinse de o pasiune puternică. Invitat în spectacol, Constantin Drăgănescu (de la „Bulandra") rezolvă sigur rolul Glagoliev. Lucian Nuță, în Osip, asigură, uneori monocord, credibilitatea scenică a unui personaj interesant. Teodora Mares, în Sasa, pune în valoare fragilitatea unei soții ascultătoare, mereu în umbra lui Platonov. Actrița impune prin expresivitate gestuală. În Trilețki, Florin Chiriac dă un contur atractiv unui tînăr mediu implicat în drama celorlalți.

MARIAN POPESCU ■

Vitrina cărţilor

Despre rostul lucrurilor

Lucrarea lui Ernest Bernea, **Cadre ale gîndirii populare româneşti** (Ed. „Cartea Românească", 1986) face parte dintre acele cărţi care te cuceresc de la primele rînduri, te entuziasmează în cîteva zeci de pagini şi te fac, la sfîrşitul lecturii, să înţelegi — mai bine domeniul investigat, să te simţi aproape parte din el. Ca să o situez în peisajul apariţiilor editoriale, cu caracter etnologic, din ultimele două decenii, această carte stă alături de cîteva exegeze remarcabile, fundamentale pentru cunoaşterea culturii populare româneşti. Mă gîndesc la cele două volume de sinteză (**Folclorul românesc**) de Ovidiu Birlea, la ediţia definitivă a lucrării lui Petru Caraman, **Colindatul la români, slavi şi**

la alte popoare, la lucrările de comparatistică semnale de Adrian Fochi, la monografia lui Traian Herseni, **Forme străvechi de cultură poporană românească**, la densa analiză a lui Mihai Pop, **Obiceiurile tradiţionale româneşti**, la impunătoarea **Etnografie a poporului român** realizată de Valeriu Butură, la acel volum de referinţă care este **Etnogeneza poporului român** semnat de I.I. Russu, ş.a.

De ce constituie această lucrare un eveniment în folcloristica românească? Pentru că ea abordează o problemă de maximă importanţă, pe care o tratează şi o rezolvă într-o manieră globală, penetrantă, revelatoare. Cartea lui Ernest Bernea discută conceptia despre **spaţiu, timp şi cauză** specifică civilizaţiei populare tradiţionale. Ea se referă deci la trei categorii fundamentale ale gîndirii omeneşti, categorii care, deşi sînt determinate de o bază antropologică unitară, cunosc totuşi variaţii de reprezentare şi exprimare, datorate coordonatelor specifice fiecărei culturi sau grup de culturi. Pe un drum deschis la noi de lucrările lui C. Rădulescu-Motru şi, îndeosebi, Lucian Blaga, Ernest Bernea aduce, ca element inedit, precizia şi rigoarea cercetătorului de teren, o bogată colecţie de texte de mare valoare folclorică, o perspectivă pozitivistă, inductivă, puţin favorabilă evaziunii speculative. Format în mediul şi principiile şcolii de sociologie conduse de D. Gusti, autorul trece în această lucrare de sinteză (şi de încoronare a unei munci de o viaţă) de la ideile şi metodologia specifice cercetării sociologice, la o perspectivă etnologică, încercînd să explice concepţia despre lume a ţăranului (din satul autarhic de odinioară) prin determinările concrete, de natură istorică, economică şi culturală care l-au marcat în mod decisiv mentalitatea şi etosul propriu. În felul acesta, obiectivul cercetării este dat de „cunoaşterea mecanismului de gîndire al ţăranului din comunităţile rurale tradiţionale", şi de definirea „elementelor intelectuale şi emoţionale care au generat o concepţie şi o viziune asupra lumii" prin acele cadre fundamentale „ce apar şi se exprimă în toate formele şi manifestările de viaţă ale omului şi colectivităţii" (p. 10).

Abordarea acestei probleme este făcută — după cum spuneam — dintr-o binevenită perspectivă **pozitivistă**, perspectivă care refuză speculaţiile şi interpretările excesive, afirmînd, pe bună dreptate, principiul că sensul şi vectorii unei exegeze etnologice se află în chiar textul şi gîndirea folclorică, în documentul popular autentic. Remarcabilă este deci concizia exegezei, dublarea permanentă a unor aserţiuni succinte teoretice prin argumentul concret, a interpretări ştiinţifice prin datul folcloric. În acest sens, trebuie adus un adevărat elogiu cercetătorului de teren care, pe parcursul unei vieţi întregi, a investigat cu minuţie şi răbdare, reprezentările complexe despre spaţiu, timp şi cauză specifice culturii populare.

Restituind dimensiunile elementare ale acestei gîndiri tradiţionale, Ernest Bernea deschide calea unor cercetări mai ample, consacrate universului intelectual rural. Cercetarea sa este, în acelaşi timp, un act de justiţie făcut mitologiei populare, mult prea des interpretată ca un teritoriu nebulos, dominat de obscure simboluri şi personaje, ca o „formă fosilă" a culturii populare. De fapt, mitologia populară este o latură activă a civilizaţiei rurale, un sistem complex, integrat în marele sistem al culturii tradiţionale. În ea, prin ea, mentalitatea tărănească ordonează lumea (într-un chip, desigur, diferit de acela specific analizei ştiinţifice), gîndeşte, prin semne şi categorii proprii, realităţile lumii înconjurătoare.

Cadre ale culturii populare româneşti constituie o lucrare de căpătîi, o piatră de temelie cu ajutorul căreia se pot clădi alte şi alte analize şi studii.

MIHAI COMAN ■

Repere ale culturii populare româneşti

Umanizarea muntelui

Istoria românească şi filosofia şi-au găsit din totdeauna originalitatea şi esenţa observînd şi conceptualizînd peisajul, configuraţia locului autohton. Strămoşescul va putea fi astfel rezumat de o paradigmatică ruralitate, al cărei laitmotiv sînt construcţiile de pe munţi (de la cetăţile dacice şi pînă la monumentul de la Streisingeorz) şi plaiul generator al spaţiului mioritic. Fapta şi metafora pe care timpul o imprimă Munţilor Apuseni, Munţilor Orăştiei sau celor ai Almăjului constituie şi preocupare a unui recent studiu interesat de includerea ţăranului carpatic cu întreaga lui specificitate într-o temă mai largă a muntenităţii europene.

Publicată la Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, cartea Luciei Apolzan **„Carpaţii — Tezaur de istorie"** are ca subtitlu şi temă **„Perenitatea aşezărilor risipite pe înălţimi"**.

Autoarea s-a format în atmosfera de înaltă profesionalitate a etnografiei clujene de sub conducerea lui Romulus Vuia ca şi a şcolii sociologice de la Bucureşti a unui Dimitrie Gusti sau H.H. Stahl. Timp de cinci decenii aşezările româneşti de la izvoarele Arieşului şi pînă la Porţile de Fier au fost străbătute şi cercetate, cu dragoste şi precizie, pînă cînd oamenii şi locurile şi-au dezvăluit pitorescul, şi acea structură de adîncime, acel mai-mult-decît-specificul şi anume autenticitatea.

Lucia Apolzan îşi grupează acum rezultatele muncii într-un volum masiv, în care trei ţinuturi româneşti din Transilvania, Banat şi Oltenia sînt descrise în amănunt pentru ca în final să fie făcută cunoscută cultura lor.

Ni se va vorbi despre urmele drumurilor antice sau despre o lume a potecilor, despre plaiuri de munte şi adăposturi pentru vite, despre industria casnică şi portul popular, despre anul agricol sau despre sălaşe. Amănuntul etnografic de la tipul de vatră şi pînă la construcţia arhaică a staurului rotund cu acoperiş conic, de la sistemul matrimonial şi pînă la credinţa că poţi auzi uneori plînsul copacilor, se alează cu detaliul toponimic, statisticile şi recensămintele cu discursul liber al ţăranilor — băciţe la stînă.

În fiecare secţiune a cărţii pot fi găsite nenumărate informaţii originale, mărturii date acum pentru prima dată la iveală, ale culturii, materiale şi spirituale specifice românului de la munte.

De-a dreptul senzaţională este, de exemplu, menţionarea unor credinţe şi practici legate de mitologia populară a lupului. Astfel „pînă nu de mult, primul lapte pe care-l primea copilul de la sînul mamei, se dădea prin **gura de lup** (ţiţa prin gură de gadină) care era un cerc format din autentica gură (falca şi pielea) tăiată de la un vînat, uscată şi înfăşurată în cîrpe. Această gură de lup se păstra pentru a fi luată la nevoie la cîte o femeie... cînd un copil mic era bolnav... mama alăpta copilul prin această simbolică gură de lup..." (p. 167). Importante sînt şi informaţiile privitoare la Nedeile de pe vîrfuri de munţi, demografia gospodăriilor din satele-cringuri, despre clăci sau despre structura de neam.

Ceea ce este însă important este faptul că datele, etnografice ori demografice, statistice ori geografice, istorice ori de literatură populară, ele însele extrem de exacte şi interesante, sînt articulate într-o structură vie şi funcţională. În cuvîntul înainte al cărţii ca şi în postfaţă este de altfel subliniată valoarea de sinteză a acestei lucrări, şi Mihai Pop şi Paul Petrescu arătînd că avem de a face cu o contribuţie model, de referinţă pentru cunoaşterea satului românesc şi a aportului creativ pe care acesta îl are în constituirea unui mod peren şi străvechi de locuire a muntelui.

De fapt, Lucia Apolzan ne oferă prin această lucrare **monografia unui model românesc de umanizare a muntelui**, a cărui arhaicitate se aliază cu preţioasa lui actualitate. Satul risipit, satul-cring a fost şi este o soluţie culturală tradiţională şi eficientă. Grupurile umane care l-au constituit şi îl perpetuează şi azi îşi află în această carte titlul de noblete şi oglinda fidelă. Combinînd probitatea ştiinţifică a datelor cu pasiunea pledoariei şi originalitatea conceptelor, paginile acestui studiu au uneori o alură braudeliană, demonstrînd că studiul culturii populare poate fi făcut cu sentimentalism exact şi precizie plină de graţie.

PAUL P. DROGEANU ■

Frumuseţea originară

Editura **Minerva** îşi continuă masiva şi atît de necesara serie consacrată **Folclorului din Transilvania** cu editarea recentă a unui nou volum conţinînd două culegeri de creaţii populare din Ţara Zarandului şi Ardeal. Deşi apar la intervale imprevizibile, uneori excesiv de mari, fiecare nouă culegere de folclor transilvănean (şi nu numai) editată la **Minerva**, în condiţii grafice sărbătoreşti, are greutatea unui eveniment editorial dînd sentimentul realmente to-

nic al unei mari construcţii care înaintează în timp, anihilînd temporalitatea şi sugerînd, cu discreţia lucrului temeinic făcut, că marile iniţiative etnografice ale unor spirite ca Alecsandri, G. Dem. Teodorescu, Jarnik şi Bârseanu, I. P. Reteganul, Papahagi sau Birlea îşi continuă şi în contemporaneitate eficienţa prin devotamentul unor oameni a căror muncă trebuie apreciată, aşa cum se cuvine, pe măsura efortului lor şi a importanţei domeniului cultural căruia i s-au consacrat.

Care ar fi contribuţia Ţării Zarandului şi locul ei în contextul mai larg al culturii noastre populare, aşa cum reiese din culegerea profesorului Vasile Oarcea? Dacă lui Ioan Şerb i se revela în primul volum al seriei, publicat acum 25 de ani, ca o adevărată **vatră a colindului**, culegerea de faţă aduce în plus un repertoriu de aproape 300 de ghicitori, miza sa rămînînd totuşi poezia lirică şi strigăturile (882 de texte) care oferă o radioscopie minuţioasă a tuturor motivelor şi temelor româneşti, de la Meşterul Manole pînă la oraţiile-ghicitori de nuntă, sau variantele de colind ale Mioriţei, atestînd astfel nesfîrşitul rafinament al creativităţii noastre, uriaşul potenţial de vitalitate al imaginaţiei populare, vechimea şi capacitatea de conservare a mesajului ancestral şi în această zonă geografică: „Dorul badii p-unde umblă / Ţine locului de umbră". Sau, ca să mai dăm un exemplu pe acelaşi motiv discret al umbrei putîndu-se merge pînă la întregirea unei complexe şi subtile poetici a umbrei ca urmă fără urmă, cu trimiteri surprinzătoare la „amprenta" şi „frejaţul" barthesian: „Ce urmă-l mai mare / În apus de soare?... / Ce umbră-i mai lungă / Şi toţi o alungă? / Umbra drumului / După mersul omului."

Cealaltă culegere a volumului aparţine scriitorului Ion Apostol Popescu (cunoscut ca autor al unei singulare monografii despre picturile pe sticlă de la Nicula) şi reuneşte creaţii populare din întreg spaţiul Ardealului. Colecţia sa este mult mai echilibrată din punctul de vedere al organizării materialului: jumătate cuprinde poezia lirică (doine, cîntece şi strigături) iar cealaltă, care este de altfel de cel mai mare interes, adună texte aparţinînd obiceiurilor noastre tradiţionale. Cele 44 de colinzi, majoritatea venind din adîncul substrat al civilizaţiei carpatine, relansează în actualitatea cercetării acest capitol al culturii populare, neelucidat pe deplin de hermeneutica folclorică, enigmatic cod genetic al moştenirii noastre spirituale dinspre care ne pot veni în viitor mari surprize.

Un bogat spaţiu rezervă Ion Apostol Popescu tradiţiilor legate de nuntă şi în special oraţiilor. Dincolo de frumuseţea în sine a dialogurilor dintre staroste miresei şi al mirelui, nănaş şi nănaşă, sau dintre celelalte personaje ale acestei reprezentaţii dramatice cu conflictul transfigurat în înaltul rafinament stilistic al bucuriei, întrutotul comparabil cu imnografia nupţială a oricărei mari civilizaţii a lumii, rămîne mirarea noastră că această formă străvechie de teatru nu şi-a găsit încă locul cuvenit şi valorificarea deplină în dramaturgia cultă (cum s-a întîmplat cu teatrul No la japonezi, sau cu teatrul tradiţional chinez).

Constituind un preţios document care atestă „vechimea, continuitatea, permanenţa şi vitalitatea folclorului nostru, circulaţia şi osmoza neîntreruptă între cele trei teritorii româneşti", al VIII-lea volum din seria dedicată **Folclorului din Transilvania** este şi o dovadă certă a frumuseţii fiinţei noastre dintotdeauna: „O trecut un pod de-aramă / De frumoasă n-o dat vamă, / O trecut un pod de-argint / De frumoasă n-o plătit." Regăsirea cestei frumuseţi originare a omului ca un mod de acces la realitatea interferentă a tuturor cîmpurilor semnificante este o direcţie în tru care mergînd cultura română nu se poate rătăci nici în univers, nici în universalitate.

ION ZUBAŞCU ■

Comori trecînd din mîini pieritoare, în mîini pieritoare

(Urmare din pag. 9)

şi-ar fi dat şi cămaşa de pe ei, atunci cînd înţelegeau despre ce este vorba. Şi emoţionant, mai presus de toate, era că în ochii lor se citea o mare bucurie că pot să facă, astfel, o faptă bună. Numai dintr-un sat, de la Valea Cînepii, s-au adunat 204 ştergare de borangic, fascinante în părelnica lor imaterialitate şi în frumuseţea lor adunată fir cu fir, ca din raze de soare. Veneau ţărăncile, ţăranii, şi spuneau: la-le mamă, la-le tată! Cu un fond de achiziţii doar de 150 000, de-a lungul celor aproape douăzeci de ani a fost alcătuită o colecţie a cărei valoare e de multe, chiar multe milioane de lei.

Începea să fie nevoie de o clădire adecvată pentru o colecţie atît de importantă. Spre lauda lor, autorităţile municipale şi judeţene şi-au făcut datoria repede şi bine. Clădirea, aflată în grădina publică a oraşului, a fost amenajată prin munca voluntară a unor meseriaşi de la „Progresul", „Laminorul", Combinatul de celuloză şi hîrtie, Şantierul naval. Cum spune Liviu Mihăilescu, s-a lucrat în forţă şi fără nici un ban, adeverindu-se că uneori entuziasmul face minuni. Iar pe 1 mai 1984, noua secţie de etnografie şi-a putut primi vizitatorii. A fost, pentru mulţi dintre ei, o surpriză de proporţii.

Bineînţeles că s-au socotit datori să vorbească, atunci, şi unii dintre cei obişnuiţi să vorbească înainte de a gîndi. Poate că nu e chiar potrivit, ziceau ei, să se aducă în centrul Brăilei semnele şi urmele traiului sărac al oamenilor ce-au trăit în timpuri mai vechi. Ei confundau sărăcia cu faptul că ţăranul, desigur, în urmă cu o sută sau două sute de ani nu avea cum să umble pe motocicletă ori să-şi petrecă orele libere în faţa unui televizor color. Liviu Mihăilescu ride, îngăduitor şi perfect calm: „Nu trebuie să ne pierdem cumpătul. Unii oameni ştiu sau pricep mai puţin, iar noi nu trebuie să uităm că muzeul are şi o misiune de instrucţie culturală, deci de a-i ajuta pe aceşti oameni să priceapă mai mult. Sigur că, pentru unii, convingător poate să fie de exemplu că o scoarţă din secolul al 19-lea, donată de Paraschiva şi Stan Dirjan din comuna Unirea, valorează în lei mult mai mult decît orice covor persan al lor, dar de dorit este ca în cele din urmă să înţeleagă că la fel de importante sînt şi rişniţa de lut pentru decorticat meiul, care este unicat în etnografia mondială, ori hapca şi burila cu care străbunicii lor prindeau somnii cît viteii. De altfel, se ştie, codul eticii ţăranului român, ca şi reperele între care a evoluat gustul lui pentru frumos, au apărut în casa ţăranului gospodar, a omului harnic, nu a leneşului satului. De acolo, din astfel de case am şi luat cele mai frumoase piese. Nu de la ultimii, ci de la primii".

Cu cîtva timp în urmă, într-o editură bucureşteană a apărut, sub semnătura lui Liviu Mihăilescu, „Catalogul colecţiilor de etnografie şi artă populară ale Muzeului Brăilei", o lucrare prefaţată în termeni elogioşi de un reputat specialist care-i atribuie, în domeniu, valoarea unui „document complex, de referinţă pentru zonă".

Iar Liviu Mihăilescu poate să mai adauge numai atît, ca un soldat ieşit la raport: „Am servit şi servesc ţăranul român". Făcînd să nu se piardă, cum spunea Sadoveanu, „răvaşul străbun nestricăcios, ce trece din mîna pieritoare în mîna pieritoare, către veşnicie".

Mecanicii Eugen Gologan, Gheorghe Gemănaru, Ion Maxim și Gheorghe Turlescu (în ordine, de la stînga la dreapta)

Ei nu zboară niciodată

Reportaj de CORNEL NISTORE

Taxi, comanda doi ! Permiteți accesul spre pistă ? Permitem, dar atenție la Lufthansa ! În fața noastră avionul companiei Lufthansa se îndreaptă spre pistă. Din asfalt ies limbi de foc și aerul tremură halucinant. Comandantul adjunct Mircea Bejan, îmbarcat într-o Dacie cu „Follow me", adică urmează-mă, a plecat la un control de pistă. Din turnul de control i se comunică să aștepte decolarea Boeingului care pleacă la Frankfurt. Aeronava se aliniază, accelerează și începe să alerge pe pista fierbinte. În spatele ei iarba se culcă, florile se înclină la pămînt și copacii aflați la cîteva sute de metri încep să se zgîlțîie. Parcă ar porni uraganul. Deodată vaporul alb se ridică și începe să zboare, lăsînd în urma lui colaci vinzolîți de fum. Taxi, comanda doi ! Permiteți să trecem de cealaltă parte a pistei ! Permitem ! Ajungem la stația meteorologică a aeroportului, o căsuță scundă, cu vie, straturi de legume și flori în preajmă. Alexandru Stăniloiu, tehnicianul meteorolog e omul cu vremea. El comunică viteze și direcția vîntului, gradul de vizibilitate, temperatura și toate celelalte date meteo legate de zbor. Pe pistă sînt 42 de grade. Incendiul verii s-a întins ca o pacoste. Cerem permisiunea de a ne întoarce pe pistă. Comandantul adjunct trebuie să facă un control de rutină. Pot apare pietricele, bucăți de smoală de la rosturile dintre plăci, șuruburi și piulițe, obiecte mărunte, neînsemnate chiar, care la decolarea avionului sînt sorbite de jetul de aer. Una singură ajunsă în motor îl poate compromite, ceea ce înseamnă o pagubă de milioane. Pista fierbe, e un cazan infernal, și de departe pare o oglindă încinsă peste care joacă limbile invizibile ale arșiței. Sînt trei kilometri și jumătate de beton încins pe care va sosi cursa de Praga, de pe care va pleca Air France spre Paris, pe care e un du-te vino ca în stațiile de autobuz sau ca într-o gară importantă din provincie. Se mișcă lumea, aleargă, se plimbă, vinde și cumpără, o agitație fără răgaz, care pe timp de vară atinge paroxismul.

Poposim aproape de celălalt capăt al pistei. O macara sapă un canal de scurgere între pista veche și nouă. Comandantul adjunct trece pe la macaragiu ca să-i spună ca pe timpul nopții să coboare brațul utilajului. În preajma pistei vechi se întind culturile agricole. Prin ele va trece noua pistă a aeroportului. Pentru a face față traficului din ce în ce mai mare, Aeroportul internațional București Otopeni se află într-o fază de modernizare. Se mai construiește o pistă și o clădire pentru aerogară, destinată sosirilor, clădirea veche urmînd să devină aripa destinată plecărilor. Zi și noapte viața aeroportului se împarte între drumurile europene și aceste construcții complexe și dificile, care implică un înalt nivel de execuție.

Cerem iar permisiunea de a ne întoarce pe pistă. Îl întreb pe fostul comandant de aeronavă Mircea Bejan cum se măsoară vizibilitatea. Simplu ! Alexandru Stăniloiu sau alt meteorolog de serviciu solicită aprinderea balizajului și din capul pistei numără luminile. Știe că pentru a permite aterizarea trebuie să zărească un număr de balize aprinse. Și dacă se întîmplă ca betonul să se spargă la o îmbinare ? Anunțăm rapid tehnicianul. O echipă de muncitori se deplasează de urgență și repară. Ne întoarcem în aeroport. Urcăm în turn. La etajul nouă, geamurile amplifică temperatura și turnul de control e un cazan încins. În fața pupitrelor de comandă stau patru bărbați pe care apa curge șiroaie. Departe, prin vîlvătăile arșiței, se zăresc contururile munților albaștri și întunecați. Ion Diaconescu e navigator și șef de tură la turnul de control. Telexul bate programul de zbor. Un sistem de comunicații ține legătura cu avionul pînă la radiofarul de intrare în zonă. De acolo îl preia approach-ul și-l aduce de la 18—20 de kilometri, pînă aproape de aeroport, de unde piloții văd pista sau marcajele luminoase. De cum a aterizat e preluat taxi, un controlor de trafic păstrînd legătura cu aeronava pînă în momentul opririi motoarelor. Un dispecer de sol îl dirijează în momentul parcării. Tot prin serviciul de taxi se comunică pregătirea pentru decolare, pornirea motoarelor și alinierea la capul pistei.

Printre Buciumeni și Buftea continuă să apară siluetele prelungi ale avioanelor. Curse internaționale, zboruri școală, zboruri de probă. Lucian Andreiu, controlorul de trafic, le comunică direcția și intensitatea vîntului și le dă aprobarea de aterizare. Clear to land ! Piloții repetă fidel tot ce-au auzit. E o probă pentru a se convinge că au înțeles corect. Aterizează, eliberează pista și altă aeronavă se alinizează la decolare. Ready for taking off ! Pleacă ! Pleacă Ana Barbu Gogu, pleacă Ion Marin Dumitru, pleacă Alfa Bravo Charly ,denumiri simbolice ale unor tipuri de avioane și unul din tura de serviciu e la taxi, celălalt la turn și al treilea anunță sosirile și plecările tuturor celor interesați. Pe o masă e un binoclu și un pistol de semnalizare luminoasă. Binoclul folosește la supravegherea pistei iar pistolul cu rachete pentru situația limită în care s-ar întrerupe legăturile radio cu aeronava. O rachetă verde înseamnă pistă liberă, una roșie — pistă ocupată. Florin Carianopol e pe taxi și vorbește mereu într-o engleză clară și apăsată. E navigator de dirijare și de o oră și jumătate nu s-a ridicat de pe scaun și nu a închis microfonul. El a zburat. Dar Ion Diaconescu n-a zburat niciodată. Vede și coordonează în fiecare zi zeci și zeci de decolări și aterizări. Dar de zburat, n-a zburat niciodată. Cel mai sus a urcat pînă la 50 de metri, adică pînă la etajul nouă al turnului de control. „Îmi pare rău, dar de plăcere nu urc într-un avion. Dacă nu am reușit să fac din asta o meserie, atunci prefer să nu văd niciodată cum arată pămîntul privit pe fereastra unui avion". Se ridică avionul și ei îl urmăresc cu privirea. Nu ajung pe drumurile cerului decît în gînd sau în vis. Rămîn totdeauna acasă și viața lor are un aer egal, de slujbaș riguros, e aspră, migăloasă și seamănă cu a celor de prin alte întreprinderi. Atîta doar că servesc și ei ca impecabili meseriași în enorma armată de oameni în serviciile zborului. Fără munca lor, zborul și-ar pierde din eficiență, din măreție, din confort, din siguranță și rigoare.

Urcă aeronava pînă la unsprezece mii de metri, zboară nouă-zece ore, aterizează, alimentează, pornește iar. Cînd se întorc acasă, piloții o părăsesc și pleacă să se odihnească. Mîine pornesc într-o altă cursă. Cine se ocupă de defecțiunile mai mici sau mai mari ? Cine se ocupă de întreținerea pistei, cine curăță avioanele ? Cine încarcă, cine descarcă, cine transportă pasagerii, cine se ocupă cu aprovizonarea ? Dincolo de gestul spectaculos al piloților, o întreagă industrie aservită zborului își adună specialiștii din diferite domenii, de la economiști, funcționari, navigatori, structuriști, fizicieni, electroniști, mecanici, pînă la șoferi, muncitori necalificați și grădinari. Și toată lumea se supune celor mai drastice i-au format, în ciuda faptului că nu au poate toată dotarea tehnică a acestora. „Ei nu participă decît la zborurile de probă, dar nici un tehnician nu-i pizmuiește pe piloți pentru că toți au ajuns la niște subtilități și performanțe tehnice care le permit orgoliul meseriași indispensabili", spunea inginerul Tomescu. Sînt mîndri acești oameni care fac lucruri incredibile, comparabile cu cele executate de mari companii. Marile companii schimbă sau folosesc aparatură ultrasofisticată. Specialiștii de la secția de reparații, cu mai puțină aparatură, compensează prin iscusință și inteligență. Dumitru Țugui e unul dintre cei mai buni structuriști din lume. Această afirmație ar putea fi socotită o glumă sau o exagerare. Dar acest om poate repara orice profil de structură, poate confecționa sau recondiționa lucruri pe care alții nu știu decît să le schimbe. Evident, a repara în aviație înseamnă aceleași parametri ca la ieșirea din fabrică. La structură orice zgîrietură mai adîncă de 0,2 milimetri este interzisă și presupune o reparație. Orice tablă îndoită nu poate fi îndreptată. Schimbarea ei este obligatorie. Cu ani în urmă, la Otopeni nu se făceau decît reparații curente, adică mărunțișuri de specialitate. Dar reparațiile mai mari plecau în străinătate, la firme celebre pentru bani grei. A fost orgoliul acestor oameni, meseriași și specialiști, de a conta și ei între cei buni. Cînd am intrat în secția de reparații generale, un Boeing 707, înconjurat de schele și demontat ca o bicicletă, era supus unei reparații capitale de tipul D 2, a doua de acest gen efectuată în România. Pînă acum, avioanele erau deplasate în străinătate și reparația costa în jur de două milioane de dolari. Cînd muncitorii și specialiștii acestei secții s-au oferit să preia această complicată operațiune, au fost compatrioți de la registrul aerian care au laboratorului lîngă avion și, cu o aparatură complexă, verifică structurile materialelor, caută fisuri și zone de coroziune, respectînd indicațiile și parametrii stabiliți de constructor și cuprinse în 4—5 volume însumînd cîteva mii de pagini. „Toată lumea cînd vorbește despre aviație se uită la piloți, dar pe noi care abia așteptăm să se răcească motoarele pentru a le controla, pe mecanicii care trebuie să schimbe o piesă sau să repare ceva, deși afară e viscol sau arșită, pentru că avionul trebuie să fie gata de zbor peste cîteva ore, pe noi nu ne vede nimeni. Un avion care se ridică de la sol e semnat aici de cel puțin 150 de oameni și fiecare răspunde de bucățica lui pe care o veșează și-n somn" (Dan Cristea). Importante sînt motoarele, importantă este structura, importante sînt aparatele de bord și trenul de aterizare, dar la fel de importantă este și tapițeria. Scaunul de avion trebuie să fie comod, ușor demontabil și confecționat din materiale ignifuge. Un avion mai degrabă nu zboară din cauza scaunelor decît a motoarelor. Normele internaționale prevăd pentru fotoliile aeronavei niște standarde care nu pot fi atinse decît de tehnica de vîrf. Nu e chiar ușor să confecționezi un scaun cu proprietăți ignifuge pe care să pui și flacăra aparatului de sudură și să nu la foc. Drept pentru care e ușor de presupus cît de important este atelierul de tapițerie. Treizeci de oameni lucrează mereu și singurele dăți cînd au zburat au fost deplasările pînă la aeroportul „Mihail Kogălniceanu" unde au asigurat asistență pentru avioanele care aduceau turiștii la mare.

E frumos să fii pilot, navigator sau mecanic de bord, dar mult mai greu e să fii vopsitor sau spălător de avioane. Trebuie să te cațeri pe coadă și pe botul avionului, să-l freci cu smirghel pînă cînd se șterge vopseaua, apoi să-l vopsești, să-i desenezi liniile și inscripțiile. Gheorghe Boboc e șeful brigăzii de vopsitori în care mai lucrează 12 oameni cărora li se mai adaugă 11 muncitori necalificați care șlefuiesc suprafețele pentru vopsire. Cei mai mulți sînt țărani și locuiesc în satele din apropierea Otopenilor. Vin cu trenul, cu bicicletele și pe jos și fac aceas muncă grea, fără nici un pic de farmec. Și nu zboară niciodată. L-am întrebat pe unul dintre ei ce crede despre zbor. Nimic. Eu cred că e ca un mers cu rata, a zis el zîmbind. Abia la urmă, cînd reparațiile s-au terminat, cînd toate aparatele au fost remontate pe avion, urmează un zbor de probă. Cei care au efectuat reparații mai complicate, participă la el în calitate de observatori. Seamănă cu gestul podarului care intră între picioarele construcției sale și așteaptă să treacă mașinile încărcate pentru a verifica soliditatea și temeinicia muncii sale. Cînd au venit specialiștii de la Lufthansa pentru a verifica nivelul și calitatea reparațiilor efectuate la Boeing 707-YR-ABN i-au felicitat pe autori lor și le-au strîns mîna. Ați făcut o muncă fără greșeală, a spus unul. O muncă aspră, pretențioasă, care și-a format specialiștii în mers spre a ajunge la un nivel de clasă internațională. Dacă nu zboară, cei de la reparații contează aproape cît piloții. Sînt specialiști și au orgoliul că fără ei nu se poate. Munca lor se vede în cursă și meseriașii de la hangare au tot dreptul să se considere importanți. Chiar dacă lucrează în spatele frontului mulți dintre ei au statutul de vedetă. Pe seama lor s-au născut povești, glume, o literatură orală în care joacă rolul personajelor principale. Dar asfaltatorii și betoniștii de la pista de decolare-aterizare și cei de la spații verzi nu mai au asemenea pretenții. Pentru ei e aproape la fel dacă lucrează pe un șantier profilat pe construcția de locuințe, dacă fac o șosea nouă sau o fabrică. Pentru ei, aeroportul e o întreprindere ca oricare alta, de unde, în loc să plece piese sau tractoare, pleacă avioane cu oameni sau cu mărfuri. Sînt douăzeci de oameni, condusi de tehnicianul Necula Marin. Ei repară pista, întrețin căile de acces, ei îngrijesc florile și tale buruienile. Printre ei au și un mecanic, cel care conduce mașina de marcat pista și motocositoarea. El are cel puțin o mîndrie. Poate zice că e singurul om care marchează pista de la Otopeni și după marcajele sale se conduc cele mai grozave avioane din lume. Atît. Dar ceilalți n-au nici măcar această bucurie. Ei betonează, cîrpesc și asfaltează și, cînd se anunță, un avion, radioemitătoarele care le poartă încep să bîzîie, taxiul aici taxi ! eliberați pista ! Ies pe margine și pun mîna la ochi și așteaptă să vadă ceva. Întrebindu-se, oare așta de unde vine sau unde se duce ? Și pentru ei zborul cu avionul e ca un fel de drum cu rata pe care nu-l faci pe șosea, ci pe căile aeriene. Dar fără pistă nu se poate, o pistă dreaptă, perfect întreținută, care să reziste la presiuni

mari pe suprafete foarte mici. Vasile Ionită e din Ciolpani și a lucrat ca fierar-betonist la Trustul de construcții numărul 1. Cînd trustul și-a terminat lucrările în București, i-au cerut să plece la Tîrgoviște. Dar Vasile Ionită e țăran din Ciolpani, om cu gospodărie, cu familie și a auzit de un post la Otopeni. N-a fost niciodată cu avionul. El repară pista și tot ce e de beton și, după ce-și termină treaba și se face ora de plecare, încalecă pe bicicletă și pleacă la Ciolpani, cale de 20 de kilometri. Nu e singurul din sat care lucrează la aeroport. Mai sînt șoferi. Este și un pompier cu care face naveta pînă la aeroport. El vede aeronavele cum vin și cum pleacă, vede pasagerii care coboară și urcă, și vorbesc tot felul de limbi complicate sau păsărești și, de cele mai multe ori, exclamă: mamă, mamă, da mare mai e și lumea asta! Iar nevasta lui n-a călcat decît o singură dată la Otopeni. În 1977 Vasile Ionită s-a îmbolnăvit și a stat la pat. Atunci și-a trimis nevasta să-i ridice leafa și ea s-a minunat de toate cele pe care le-a văzut din cîte erau.

Singurele femei din satele vecine Otopenilor care intră în fiecare zi într-un avion sînt cele de la sectorul curățenie și degivrare. Maistrul Neculae Anghel are 65 de femei care vin în fiecare dimineață din Demieni și de prin alte sate. Fac drumul pe jos sau cu bicicleta. Iarna pe viscol și toamna pe ploaie e cel mai crunt. Dar vin cu precizia unui mecanism, se duc la casa albă, cum e denumită clădirea în care au vestiarul, se dezbracă și își iau halatele, măturile, pachetele cu dero, gălețile și aspiratoarele și se împart pe avioane. După grăniceri, după vamesi, după tehnicieni, cînd avionul e gol, intră și ele. Întîi mătură hîrtiile și string resturile de mîncare. Apoi aspiră, spală barul și toaletele și șterg de praf. Chiar dacă în avion miroase frumos și adie tot felul de mireasme de aiurea, ele nu se pot bucura de asta. Trebuie să curețe și urmele celor care au avut rău de avion, să golească scrumierele, să facă bec în toalete și barurile și apoi să aspire. După mai multe curse, avionul intră la spălat. Mecanicii de la exploatare scot cele două sute de scaune și-l predau pentru spălat pe toată partea interioară. Spălatul durează o zi. Și nu-i ușor să stai o zi cu fața în sus și deasupra ochilor să freci cu dero și cu apă caldă. La urmă șterg și lasă totul lună. Schimbă capișoanele la scaune, schimbă husele și pun huse mai mici pe căștile pilotilor. Nu se simt în largul lor. Aeronava le pare strîmtă și înghesuită și niciodată nu se întreabă cum o fi pe unde zboară ea. Ele se gîndesc cum ajung acasă, cum s-or descurca pe drum dacă plouă sau ninge, cum își rostuiesc treburile din gospodărie, cum să-și lucreze globalul de la C.A.P. și cum să-și vadă de copii. Elena Timpuriu are trei copii. Ana Gălbinoiu cinci și multe alte griji pe cap. Maria Ilie merge pe jos patru kilometri pînă la stația Balotești, ia trenul pînă la gara Căciulați și, de acolo, încă doi kilometri pe jos pînă acasă. Ioana Dobre are 13 ani la curățenia și degivrarea avioanelor. Vine și cu bicicleta și vara și iarna. Uneori o mai oprește cîte unii, îi scot ventilul de la roată și așa merge o vreme pe lîngă bicicletă, scoate ventilul de rezervă din buzunar, își umflă roata la loc și pornește pe bicicletă spre aeroport. Nicolae Tudora nu știe merge cu bicicleta. Ea bate drumul pînă la Demieni numai pe jos. Aceste femei nu fac parte din vedetele zborului. Nu le cunoaște aproape nimeni. Poate vecinii sau mecanicii de la exploatare. Dacă le-ar cîti numele pe undeva ar ridica din umeri și ar trece mai departe. Tocmai de aceea surorile Cîmpeanu, Ioana Dobre, Ana Gălbinoiu, Elena Timpuriu, și celelalte merită mai multă considerație din partea tuturor. Prin munca lor avioanele sînt curate și confortabile. Și bărbații lor lucrează tot pe la aeroport. Nu zboară. Au și ibe mărunte, pompieri, mecanici, șoferi, fochiști, instalatori. Dar în acest enorm mecanism care deservește zborul, fiecare își are locul său la fel de important. Nu zboară niciodată, dar fără fiecare dintre acestia zborul nu numai că ar fi riscant, dar și-ar pierde o mulțime de trăsături care fac din el tehnica veacului.

Fotografii de LAURENȚIU BENDIU și VICTOR RĂDULESCU ■

Extemporal sentimental

GARDUL

Închipuiri ale tainei...

Gardul (la noi, bătrînii spun zaplazul) e răsăritul casei. E frate cu pridvorul și cu ușa. De obicei, se sprijină pe calși, cireși, salcîmi, brazi și orice pom sau arbore stă de veghe în ogradă și în lungul drumului. Pe sub garduri se petrec oamenii, care ne farmecă privirea și viața. Din vîrful gardului, copii fiind, am privit în inima lumii. Cu ochi albaștri, cu ochi negri. Poarta, care cîntă primiri și se întunecă atunci cînd se deschide pentru plecări lungi, ține de soarele și melancolia gardului. Pe ea stă scris destinul gardului. Gardul nu e o despărțire în lacrimă, ci o poveste adăpostind odihna, gîndul și taina. Gardul, la români, după cum ne arată și Paul Agarici, e prins în joc cu toți copiii minții de fagure pe boi, în horă cu fetele (uneori chiar în pălăvrăgeală cu femeile) și e cetate de șcaun pentru sfatul bătrînilor. Gardul stă cu picioarele în drum și cu mîinile în grădina casei. De aceea-i îndrăgesc florile, venind să i se cațere pe umeri sau să scoată capul printre uluci. Iedera-l acoperă cu șoapte și descîntece, plopii îl auresc, toamna, vîntul îi aduce semințe din cîmpie și răcoare din munți. Dar cea mai frumoasă întîmplare a gardului poartă numele de pîrleaz, care e o trecere din lumea casei în lumea dragostei. Nimic, pe fața pămîntului, nu e mai bîntuit de lună ca un pîrleaz, mai plin de mistere, de pași furișați, de făgăduieli uimite și mîncinuni săgalnice. Sigur, gardul le știe, dar tace. Pentru că gardul păzește iubirea. Mi-amintesc de-un gard care adormea în romanțe și se sprijinea pe-un vișin.

FANUȘ NEAGU ■

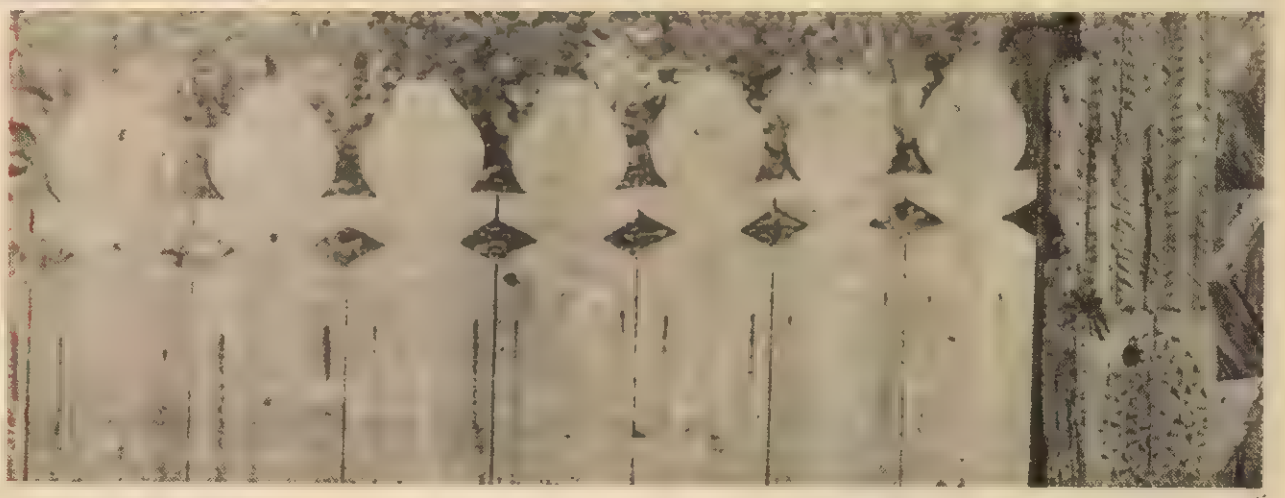

Fotografii de PAUL AGARICI ■

Un portret sufletesc

În legislația tuturor popoarelor din toate timpurile, pedeapsa crimei este una dacă a fost săvîrșită înlăuntrul zidurilor cetății sau ale proprietății familiei și alta dacă s-a săvîrșit în afară. Numai acest exemplu și arată cît de important este zidul sau gardul, acest element despărțitor a două lumi. Vechi de cînd lumea, supus evoluției, stilurilor, etniilor, materialelor a ajuns arhitectură menită să exprime sufletul colectivităților și al individualităților pe care le reprezintă.

Pentru țăranii noștri gardul desparte lumea vieții de familie de restul lumii și de fiare. Ca și locuința, gardul este portretul sufletesc al colectivității și al individului și la fel ca și locuința la noi a fost executat din piatră, pămînt, mărăcini, nuiele, lăstari de viță de vie, cătină, lemn, cărămidă.

În mulțimea zeilor romani se afla și un zeu păzitor al hotarelor, al gardurilor. Miezuina, o linie abstractă pe axul unui gard este o noțiune bine cunoscută țăranului român. Pe Columna lui Traian se văd garduri din Dacia, puternice, din trunchiuri de copaci îngropate parțial în pămînt și puse unul lîngă altul. Domnii noștri cînd judecau pricini de hotare așezau semne, „înfierau" copaci sau pietre sau puneau cruci de hotare și dădeau pedepse grele călcătorilor acestor hotăriri.

Brâncuși a simțit această moștenire și a cinstit arta universală cu o sculptură românească numită „Piatră de hotar".

Momentul cheie al gardurilor este poarta, acest arc de triumf care conduce spre casa țărănească și acestui element i s-a închinat Brâncuși. Țăranul român cheltuiește multă energie materială și spirituală pentru poartă. O poartă bănățeană costă cam cît o garsonieră într-un bloc nou și nimeni nu-și închipuie locuința fără acest element.

Cristalizate în arhetipuri asemănătoare dar nu identice, gardurile și porțile tradiționale sînt legi elemente nerezolvate și repetate dau monotonia.

Cînd veți vedea garduri de beton monotone, acuzați-l pe arhitectul care le-a conceput și el nu are voie să dea vina pe materiale sau pe tehnici. Și unele și altele sînt creații ale omului și trebuie să slujească nevoile materiale și spirituale ale omului.

Cînd veți vedea multele garduri noi dar urîte de prin sate în Dobrogea din piatră și lemn, lîngă Dunărea Brăilei din lemn și măestre împletituri din nuiele, în Maramureș din lemn. Niciodată lîngă astfel de porți și garduri, oricît de mult ar fi repetate, nu simțim monotonia. Dacă repetarea stă la baza monotoniei, tot ea stă și la baza ritmului, pentru că un obiect, un detaliu, un gest rezolvate și repetate dau ritm și numai ace-

și orașe acuzați pe autorii lor ca pe niște făcători de rele. Una este să ții un obiect urît în casă și alta să expui urîtul la drumul mare.

Gardurile tradiționale sînt rezultatul unei repetări continue în viața unei civilizații stabile de foarte multe milenii într-un teritoriu. Numai marile reușite ale marilor înzestrați ai colectivității erau repetate, îmbunătățite și duse mai departe. Gardul de azi este de cele mai multe ori o experiență personală a unui individ multiplicată din neștiință și de alții. Antiteza apare între sinteză și experiment.

Timpurile noi, oamenii noi, tehnicile noi, materialele noi, cer altceva decît rezolvările trecutului dar acest altceva, ca să fie progres, trebuie să înglobeze în el toate însușirile bune dobîndite în timp.

Nu trebuie urmate decît marile exemple. În arhitectură orice detaliu oricît de mic este un lucru mare și toate detaliile concurează la realizarea portretului unei civilizații. Zugravi ai portretului lumii de azi sîntem cu toții.

Arh. ANGHEL MARCU ■

George Alboiu

Dinu Săraru

Sentimentul de recunoștință

1. Din discursul rostit de Ștefan Golescu, acum o sută douăzeci de ani, citez: „nu poate fi dorință mai legitimă... pentru membrii aceleași națiuni... decît aceea de a-și cultiva limba națională, tezaur pe care nu este putere omenească să-l ree de la un popor". Nu totdeauna cuvintele mari exprimă adevăruri pe măsura lor, însă, de această dată, consensul este desăvîrșit. Lucrurile vitale, ca aerul, nu le conștientizăm secundă de secundă, într-o permanență amănunțită și de aceea perfectă.

Există diferite forme de proprietate, individuală sau colectivă. Limba este cea mai înaltă formă de proprietate a unui popor și orice individ vorbitor al limbii române participă la păstrarea acestei mari proprietăți. Așa se explică de ce, după puterile lui, fiecare ține la limba în care s-a născut, trăiește, făptuiește și va muri.

Istoria poporului român și Istoria limbii române sînt două discipline în care curge același sînge, două organisme confraterne, definibile unul prin celălalt, cu același destin, cu aceeași evoluție, cu aceeași durată. Cîte cuvinte s-au spus, cîte se spun, cîte mereu se vor spune, într-o limbă, în limba română — cine le poate număra? Numărul lor este copleșitor și este în directă legătură cu existența noastră pe acest pămînt. În mod deosebit, în secolul XIX (Eliade, Odobescu, Eminescu, Maiorescu, Hașdeu), conștiința cultivării limbii naționale, a căpătat un profund caracter politic, ca instrument central în construcția României moderne. Era firesc ca mari personalități să se angajeze în această acțiune.

2 și 3. Întrebările sînt foarte generale. Voi căuta să precizez cît de cît legătura mea cu ele. Lucrez acum la o **Antologie a poeziei române de la origini și pînă azi.** Dacă o voi duce cu bine la capăt, voi avea grijă s-o încredințez tiparului. Dacă voi fi prea nemulțumit de ea, adică nu voi fi eu însumi la înălțimea unui asemenea proiect voi folosi metoda amînării pînă mă voi socoti destul de vrednic pentru o atare întreprindere. Pot să spun că poemele cele mai reușite, cuprinse în ea, sînt și monumente de limbă română. Limba în care au fost scrise a venit cu toate calitățile ei în expresia poetică, iar aceasta, la rîndul ei, a păstrat și a vivificat limba. Dacă nu ne îndoim și nu ne vom îndoi de rostul poeziei, dacă marea poezie este mereu actuală, grija față de limba în care este scrisă are aceeași actualitate puternică și de necontestat.

Să fim bine înțeleși: nu prin cîteva fraze sau printr-un poem închinat limbii române, un poem mai bun ori mai puțin bun din punct de vedere artistic, ne achităm de datoria față de limbă, ci prin întreaga noastră existență. Vezi efectele activităților retorice asupra limbajului poetic! Retorismul de duzină prezent în diferite limbaje lasă urme asupra talentului creatorului dacă acesta utilizează metoda. Limba nu iartă. Nu pot fi astăzi demagog și mîine sincer, astăzi artificios și mîine autentic — pentru că artificiul de astăzi se va strecura în autenticitatea de mîine iar căile sînt ale limbii care ascunde în miezul fiecărui cuvînt un pui de hybris.

Poemele unei Antologii nu trebuie să fie niște accidente. Eu caut în ele expresia maximă a conștiinței literare la un moment dat.

Mă voi folosi de prilejul oferit de această anchetă pentru a semnala cîteva posibile idei.

I. Limba vindecă de singurătate pe oricare dintre vorbitorii ei. Nu numai în sensul comunicării cu familia, cu colegii, cu instituția etc. Specialistul cercetează etimologii, face arheologia unui cuvînt dar să nu credem că nespecialistul, simplul vorbitor nu suferă influențele enorme de multe ale unui cuvînt oarecare, că memoria lui nu se hrănește fără încetare din hambarul plin, totdeauna încărcat, al unei expresii — de expresia aceea stau agățați ca de o plută cunoscuți, prieteni, bunici, tați, mame, copii, evenimente.

II. La o privire mai atentă, observăm că poezia este controlată de proză și că proza este controlată de poezie. Chiar dacă avem de-a face cu un an al poeziei și cu altul al prozei, pe decenii și pe jumătăți de secole, vedem că aceste forme literare comunică într-un mod intim și se sprijină reciproc. Poetul neatent la mișcarea prozei riscă să devină prea poetizant iar prozatorul neatent la mișcarea poeziei își lipsește proza de aureola poeziei, aureolă prezentă în cărțile fundamentale. Am pomenit acest lucru deoarece limba ca atare suportă, aici, un dublu reglaj și necunoașterea unuia dintre ele conduce către sterilitate, către inedecvare artistică.

III. Marile și micile locuri comune. Marile locuri comune sînt păstrate de limbă din cauza semnificațiilor inepuizabile, micile locuri comune, după ce sînt probate în diverse contexte sînt „obligate" să dispară prin rațiunea eugenică a limbii. Procesul are loc în literatură ca și în restul limbii literare. De cîtăva vreme a apărut în critica literară termenul de **post-modernism.** Critici importanți l-au îmbrățișat cu multă amploare și-au revendicat și își revendică acest sac peticit și gol, s-au străduit să facă din el un concept critic utilizabil sistematic. Pentru că n-au putut inventa un concept adecvat analizei literaturii contemporane, au făcut apel la binefacerile înșelătoare ale locului comun și de la termenul **modernism,** printr-o gîndire leneșă, de o comoditate exasperantă, au ajuns la acest cîștig aparent: post-modernismul (printre altele, formula respectivă a fost vehiculată în eseistica occidentală). Dar apa clocită devine corozivă. Fîntîna trebuie sleită periodic pentru ca izvoarele ei să nu adoarmă în nisip și nămol. Dacă gîndirea literară intuiește falsitatea termenului este pentru că, de la distanța cuvenită, spiritul limbii, în exigența lui, își impune prerogativele asupra faptei literare solicită termeni mai clari, mai puțin tociți, fără moliii, surprinzători nu prin infirmitatea lor, ci prin capacitatea de a exprima noutatea artistică de cîteva decenii.

Prin aceste cîteva observații se poate lesne constata că „secretele" literaturii române sînt „secretele" limbii române, că ele suportă aceeași devenire.

Am încredere în cărțile mele dar e mai profund sentimentul de recunoștință față de limba în care le-am scris decît acela că aș fi făcut ceva memorabil pentru creșterea limbii române.

Tezaur de spiritualitate

Iată o anchetă care se cuvine salutată, care onorează gazeta, care ne onorează pe toți, dar care ea însăși se cere apărată de paradoxul de a se desfășura într-un paralelism adesea îngrijorător cu proliferarea, în cea mai comică vecinătate, a ipostazelor stricării limbii. Începînd astfel intervenția mea, determinată de inspiratele dumneavoastră întrebări, mă văd, firește, obligat să produc și argumentele. Dacă în școală, începînd cu clasele primare, **învățarea limbii române cu profesor,** este tratată **de profesor** ca **o materie,** ca **una dintre discipline,** mai tîrziu, în liceu, cînd disciplinele sînt din ce în ce mai numeroase și ocupă un spațiu de timp copleșitor, dictat de firești rigori ale viitoarei specializări, atunci ora de română va rămîne în amintirea absolventilor cărora li se adresează pledoaria noastră de azi, ca una din puținele oaze de recreație într-un ansamblu sever. Și atunci va trebui să constatăm că se vorbește adesea întristător de neglijent și se scrie la fel nu dintr-o lipsă condamnabilă a cultului limbii, ci dintr-o foarte firească necunoaștere a ei. Nu se scrie apoi, neglijent, în atitea imprejurări publicistice și autorii nu stric limba din lipsa respectului lui față de ea, ci, sigur din cauza precarei ei învățări și cunoașteri. Dar simpla constatare nu rezolvă această **problemă cardinală pentru o civilizație spirituală. Limba, înțeleasă ca tezaur de spiritualitate,** iată **conceptul căruia îi sîntem noi azi datori o pătimașă pledoarie teoretică și o consecventă acțiune practică.** Cine crede că se poate descurca în viață cu puținele cuvinte cerute de o comunicare imediată, nu va înțelege prea ușor „boieria" cultului limbii. Așadar, s-ar cuveni să începem cu afirmarea stăruitoare, începînd din școală, a conceptului după care o civilizație spirituală nu poate fi mai bogată decît bogăția de înțelesuri și de frumusețe a limbii în care se materializează procesul gîndirii, la rîndul lui la fel de bogat și de profund pe cît este de bogat și de profund și de nuanțat limbajul.

Chestiunea apărării limbii implică, în opinia mea, o hotărîtoare determinantă morală. Cu un bagaj lingvistic sumar pornit, din școală, în viață, deci cu o fragilă pregătire filosofică și morală — pentru că nu trebuie să uităm, în acest caz, demersul lui Constantin Noica de a ne face să înțelegem că fiecare cuvînt este un depozit de gîndire și de semnificații, rezultat al unei experiențe milenare — viitorul publicist nu va mai fi înfricoșat de concurența lui Rică Venturiano, eroul deloc întîmplător al lui Mos Virgulă. Am ajuns atît de repede în spațiul gazetei fiindcă, **după școală, presa scrisă ori vorbită e cea dintîi căreia îi revine apărarea limbii** și iar nu mi se pare întîmplătoare celebra alăturare făcută de poet **„păstrarea limbei românești s-a patriei cinstire".** Nu poți cinsti o patrie cu mijloacele țiribombei lingvistice, ori nu sînt de loc rare cazurile cînd țiribomba îl amețește pe bietul cititor și-l face să citească, de ce să nu recunoaștem, mai peste tot același articol. Țiribomba lingvistică e, sigur, soră bună cu lipsa de morală, cu lipsa de criterii, cu lipsa de repere, cu lipsa de rușine. E greu să crezi în adevărul unui gazetar care, în afara obiectivelor, nu mai stăpînește nici un alt argument. Proliferarea, apoi, în vorbirea cotidiană, a barbarismelor și mai ales a automatismelor de limbaj — acestea din urmă fiind cea mai vie expresie a automatismului de gîndire, al cărui sublim model este celebrul „curat-murdar" — e și ea, după opinia mea, o chestiune de educație și de morală. De educație la vorbitorul simplu și de morală la cel investit să facă prin scrisul lui, educație iar el renunță la rigoarea elementare ale limbii în favoarea devălmășiei în apele cărora sigur că se pluteste mai ușor.

V-ați întrebat vreodată cît de sărace ar arăta — și neapărat și în gîndire — anumite intervenții publicistice de toată ziua cărora li s-ar scoate din propoziții adjectivele care au început să văduvească limba română de sens, exact ca o grindină, vara, recoltele de rod?!

Ei bine, dacă ne-am opri chiar și numai la această întrebare, cu toată răbdarea, și tot am înțelege cred, că pledoaria pentru cultul limbii este, implicit, o pledoarie pentru morala unei întregi civilizații spirituale.

Eugen Simion

Nuanță și exactitate

Ce reprezintă limba pentru o națiune se știe. De ce ea trebuie **păstrată, cultivată,** iarăși se știe, după cum se cunoaște faptul că limba evoluează, uneori, prin „greșeli", cu alte vorbe, prin abaterile de la normă. „Puriștii" vor ca în limbă să nu se schimbe nimic, ceea ce este imposibil pentru că limba este un organism viu, ea își înnoiește vocabularul și pierde, în chip fatal, un număr de cuvinte pe măsură ce noțiunile pe care le exprimă dispar sau sînt înlocuite cu alte denumiri mai adecvate. Este un fenomen profund pe care numai specialistul îl poate explica după ce fenomenul s-a produs. Rareori filologul poate preveni aceste modificări și aproape niciodată nu le poate stăvili. De un secol și mai bine se protestează. În presă, împotriva neologismelor și, totuși, cuvintele noi pătrund în limbă pentru că apar concepte noi, obiecte noi și relații noi între noțiunile vechi. Unele limbi își formează, singure, cuvintele de care au nevoie, altele le împrumută, spre disperarea celor care ar voi să apere limba proprie de invazia cuvintelor străine. Filologii francezi au luptat decenii în șir împotriva **week-end-ului** propunînd alte formule, dar n-au reușit. Expresia a intrat în limbajul curent și dicționarele cele mai prestigioase **(Le petit Robert,** de pildă) o înregistrează. Nimeni, se pare, n-a vrut să zică „sfîrșit de săptămînă", așa cum propuneau învățații filologi din **Liga de apărare a limbii franceze.**

Și procesul invers este complicat și imprevizibil. De ce dispar unele cuvinte? Dispar, de regulă, pentru că vorbitorii nu mai au nevoie de ele. Este cazul termenilor care definesc, de pildă, meseriile vechi. **Copiii de azi nu** mai știu nimic despre arta (meseria) curelarilor sau, să zicem, despre aceea foarte prețuită altădată a făcătorilor de clopote. Doar literatura mai poate păstra aceste cuvinte care au din ce în ce mai multă nevoie de o explicație la subsol pentru a fi înțelese de noile generații de cititori.

Ies din nefericire din limbă și cuvinte, expresii care n-ar trebui să iasă pentru că — dovedesc ființe care s-a născut și, iată, limba **din Amintiri din copilărie** a devenit o sursă ineouizabilă pentru analizele de ordin gramatical și a impus chiar modele pentru gramatica românească. De ce gîndesc cei care gîndesc astfel nu mai trebuie dovedit. De altfel, efectele se văd: atîtia „Creangă ai Munteniei" sau „Creangă ai Banatului" au apărut și au dispărut repede din literatură. Adevăratii creatori de limbă știu să țină un echilibru misterios între straturile limbii și să impună un limbaj fluent, bogat în nuanțe și capabil să exprime complicațiile spiritului uman. Limbajul romanelor lui G. Călinescu **este rapid,** acut neologistic, cel al prozelor lui Sadoveanu este mai arhaizant și cu ritmuri încete și ceremonioase: amîndouă sînt autentice în raport cu obiectul lor și cu stilul general al creației.

Multe din cărțile de azi (cărțile, îndeosebi, de proză) folosesc o limbă săracă și inexpresivă. Limbajul romancierului nu trebuie să fie — să ne înțelegem — **frumos,** ci bogat în nuanțe și exact, capabil să exprime subtilitățile gîndirii și, încă o dată, complexitatea lumii în care trăim. Impresia de sărăcie și mizerie spirituală pe care mi-o dau unele pagini mă deprimă. Nimic nu-i **frumos,** aici, **pentru că nimic nu-i adevărat,** începînd cu așezarea cuvintelor în propoziție și cu exasperanta repetiție a propozițiilor gata făcute

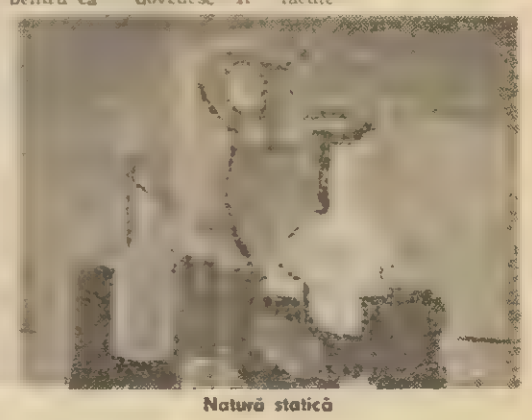

Natură statică

Cu această, revenim la îndemnul lui Golescu, de acum 120 de ani, de a păstra **intact** tezaurul sacru al limbii naționale. Cei care au răspuns pînă **acum la ancheta** organizată **de Flacăra au** vorbit în chip just, cred, de primejdia mutilării limbii și au propus soluții utile (sporirea numărului de ore de limba română în școală este, nu mai încape vorbă, cea dintîi și cea mai eficace metodă). Mai trebuie spus (sau trebuie repetat) că presa și radioteleviziunea joacă un rol tot atît de important ca și școala în cultivarea unei limbi corecte, bogate, armonioase, expresive... Oricine poate constata că limba presei și limba pe care o folosesc cei care vorbesc la radio sau la televiziune (nu zic toți, dar destul de mulți) este inadmisibil de săracă și „urîtă", formată cu precădere din propoziții prefabricate, bolborosită, fracturată și, din toate aceste cauze, pare o limbă de roboți imperfecți, din „generații" depășite. Am ascultat țărani care vorbesc, și azi, o limbă românească splendidă, îmi trec în fiecare semestru pe sub ochi tineri care știu să exprime într-un limbaj exact și fin conceptele teoretice cele mai dificile: îi ascult și mă bucur, dar cînd citesc prin ziare atîtea fraze goale sau sînt nevoit să ascult într-o adunare pe vorbitorii de profesie cu limbajul lor stereotip, silnic, mă cuprinde — cum să zic? — o furie criminală!» — Dar mă potolesc la timp și crima rămîne neînfăptuită, deși, în sinea mea, tot mai cred că ar trebui introdus un sistem de dedesire a celor care aduc prejudicii limbii române.

Anchetă organizată de
AURELIAN TITU DUMITRESCU ■

Poeme

de Ioan Alexandru

Simeon

Nu poate muri nu-i dat să moară
Omul răspuns pînă ce-n brațele lui
Pruncul focul din ceară
Mistuie lumina mai întâi

Vine la noi oriunde am fi
Ea se revarsă
Privește-n fiul meu
Clepsidră întoarsă

Unde s-a pus
Ungere
Rană rămâne
Împărăția fulguie

Ninge

Întâia ninsere
Ce tot așteaptă
Până să o calce toți
În picioare
O ia îndărăt
Jertfă de pe altare

Atinsă de noi
Fost-am de dânsa
Rămâne pe veci
Nepătrunsa

Stelele cad
Pe umeri în plete
Cu rănile înverii
Să ne
Îmbete

Smochin uscat

De n-ar fi fost prea umbros în podoabă
Și-n foșnete prea sărac răsunător
Îl vedea cu ochii de departe coroana
bolnavă
Și-l întrebă în frunză de leacul roditor

N-ar fi-ntins mâna mai adânc într-ân.ul
Numai cu rănile l-ar fi pătruns
Adaosul de milă să-n-avuțească strânsul
Și-o legănare-n creangă e deajuns

Cercând să facă față rodniciei
Dezlăgui cel mai adânc avânt
Și cum vărsă splendoarea podobiei
Cerșea din pulbere veșmânt

Bălcescu

De n-aș fi sigur
Că voi trece prin țară
După înviere în drum spre
Părinte
Aș fi făcut tot ce-mi sta în putință
Să-mi las vădită urma măcar
Prin oseminte
Amestecat cu săracii până atunci
Cu cei ai nimănuia
Învelească-mă și pe mine uitarea

Unul dintre ei
Cel mai șters
În pulbere și cenușe
Tăinuie-mi-se înfățișarea

Epitaf

Poate așa-i în mormânt
Ca într-o pădure ninsă
Numai ciocănitoarea
Sufletului bate trează
Candelă
Inimii vălvătaie aprinsă
Din când în când
Un corb își picură
Peste pădurea ninsă croncănitură
Dincolo vulturul după hoit
Spânzură după planetă
Firimitură

Vocație și destin

În fiecare an profesorul Ion Petrovai din comuna Petrova de pe Valea Vișeului trimite cu consecvență, în jurul zilei de naștere a voievodului limbii noastre, marilor instituții de spirit și scriitorilor importanți ai țării invitația de a participa la tradiționalele manifestări culturale care au făcut din satul natal un centru viu al culturii din această parte a nordului românesc. Sînt sate în țară renumite pentru tîrgurile de ceramică străveche, cum e Horezu, sau altele, pentru festivalurile dedicate unor obiceiuri specifice locului, cum e călușul. Obiceiul pe care vrea să-l conserve profesorul Ion Petrovai în satul său natal, pentru cît mai mult timp cu putință, este chiar limba română și valorile ei artistice trecute și actuale.

Ion Petrovai conduce de douăzeci de ani un cenaclu literar al elevilor, scriind el însuși versuri și făcînd din propria familie (soția e tot profesoară de limba română) o vatră în jurul căreia lumina spiritului să genereze lumină. Pentru Ion Petrovai școala și catedra nu sînt doar o profesie, ci o vocație și un destin, el se înscrie prin inițiativele sale culturale, cunoscute în județ și în țară, în rîndul acelor dascăli devotați ai culturii române care au lăsat în urma lor nu doar oameni bine pregătiți din punctul de vedere al cerințelor didactice sau sociale ci o temeinică tradiție culturală și care transformă satele în care trălesc în puternice cetăți ale viitorului nostru de limbă și de neam, „întru propășirea binelui, adevărului și frumosului".

Și ar mai fi încă ceva de adăugat : profesorul de română își semnează pateticele chemări spre locurile natale după exemplul în care intelectualii și-au înnobilat numele de-a lungul zbuciumatei istorii a Transilvaniei : Ion Petrovai de Petrova. Într-adevăr, cultura înnobilează mai ales dacă e făcută exact acolo unde e mai mare nevoie de ea !

ION ZUBAȘCU ■

COSTACHE OLĂREANU :

(Urmare din pag. 9)

numai !) s-ar „trage" și din proza tîrgovisteană. Ați bănuit, la un moment dat, actuala turnură a scrisului lor ?

— Sincer să fiu, nu ! Dar sînt fericit să văd că în ultimii ani o pleiadă foarte importantă de tineri se afirmă atît în proză cît și în poezie. „Semnalul din mine" e asigurat. În ceea ce privește promptitudine, multora le comunic opiniile mele, pe lîngă unii mă și „ofensez". Ei știu mai multă carte (vorbesc de teoriile literare) decît știam eu la vîrsta lor. Dacă ar fi să le fac o obiecție, aceasta s-ar referi, în unele cazuri, la lipsa lirismului (demodat cuvînt, nu ?) pe care o resimt cîteodată. Sau poate mă înșel eu ? Omul nu e și un animal poetic ?

— Întrebarea dumneavoastră este, evident, retorică. Am să-i răspund totuși, ceva mai încolo, cu o ...altă întrebare. A fost o paranteză. Să revenim. În eventuala dumneavoastră postură de „precursor", v-ați putea numi și antecesorul ?

— Prima parte a întrebării este extrem de măgulitoare în adresa mea. De aceea e și foarte grea. Nu cred că sînt cel mai indicat pentru a da un răspuns, dat fiind că ea vizează o apreciere în grup. Pentru a doua parte, o clipă, să mă gîndesc ! Creangă și Cervantes, Caragiale și Swift, Montaigne, Camil Petrescu și, nu în ultimul rînd, Urmuz.

— În această listă ați numit mai ales povestitori, povestitori excepționali, ilustrînd moduri diverse ale povestirii. E o întîmplare ?

— Nicidecum.

— Atunci textul înseamnă pentru Costache Olăreanu în primul rînd povestire ? Ce înțeles acordați acestei atît de disputate noțiuni, text ?

— Vă mărturisesc : că nu prea sînt la mine acasă în această problemă, deși am citit cîte ceva. În această privință, sînt de o „ignoranță enciclopedică". Deși am căutat, cu toată scrupulozitatea, să deslușesc înțelesurile „textualismului", nu am reușit mare lucru.

— Cît preț puneți pe inventivitatea formală ? Dar pe puterea de invenție epică ?

— Un preț egal. De altfel, nici nu se poate una fără alta. Ca să funcționeze, „lumea" literarului are nevoie în permanență de două lucruri : ca mereu să se întîmple ceva și ca întîmplările (fie un sărut, fie culorile unui apus de soare) să fie mereu proaspete, ca și cum atunci ar fi fost descoperite. De-aici și necesitatea invenției. Nu poate fi mai mare recompensă pentru un scriitor decît atunci cînd un cititor îi spune : „Mi-a plăcut seara cu cei doi tineri care se sărută pentru prima oară !" Și așa, după subtele, mîile de cărți care s-au scris pînă la tine și în care a fost vorba tot de doi tineri, chiar dacă ei s-au numit Romeo și Julieta.

— Îngăduiți-mi să citez un pasaj din cartea dumneavoastră. „Ucenic la clasici" : „Cînd nu voi mai ține jurnal, nu voi mai face nici aceste exerciții. Asta va însemna că mi-am terminat ucenicia, că pot lucra la mașina mea, singur, fără dădăceala maeștrilor". Nu vă întreb dacă mai țineți jurnal. Îmi ajunge să știu că n-ați mai publicat. Vă întreb însă cu ce ați înlocuit ucenicia la clasici ?

— Un răspuns posibil ar fi : cu ucenicia în moderni. Dar eu n-am părăsit niciodată pe clasici. Reîntoarcerea la ei e oricînd binefăcătoare. Pericolul pe care îl trezește cu ușurință din grabă și superficialitate. Nu s-a spus oare că marile capodopere au ceva timp ? Ele reprezintă însă geografia noastră esențială.

— Aproape fiecare din cărțile dumneavoastră are o cheie, în general la îndemîna lectorului instruit (să nu pomenim, de pildă, decît procedeul parafrazei la clasici — în Cu cărțile pe masă, sau, în Cvintetul melancoliei, romanul construit pe o schemă muzicală etc.). Nu v-ați temut niciodată de pierderea ei ?

— În orice situație, pierderea unei chei, fie de-acasă, fie de la o carte, este cîtuși de puțin dramatică. De aceea, am avut grijă (dar oare am reușit totdeauna ?) s-o las oarecum la vedere, cel mai bine și mai bine ascunsă : sub covorașul de la intrare.

— Dincolo de acest răspuns spiritual, se vede, totuși, că problema lectorului, a „abilităților" lui de lectură vă preocupă. Altfel de ce această Pedagogie a lecturii (eseuri) pe care o anunțați pe coperta unei mai vechi apariții ?

— Nu este chiar ceea ce credeți. **Pedagogia lecturii** este titlul unei plănuite teze de doctorat (am absolvit Facultatea de Pedagogie-Psihologie), pe care tot întîrzii s-o termin și nu știu de ce. Ar fi vorba acolo de aspectele psihologice și pedagogice ale actului lecturii, de „algoritmii" unei lecturi fructuoase, de susținerea, de pildă, a acestui aforism (pe care l-am și trecut într-o carte) : Ai atîta inteligență și imaginație cîte litere ai în cap". Sau altfel spus de demonstrarea faptului că lectura cărților îți dă capacitatea nu numai de a citi un text, ci de a te citi și pe tine însuți, de a citi lumea și istoria, de a percepe cum se cuvine pictura, filmul sau coloanele lui Bernini.

— Aș vrea să revenim la o întrebare : ce înseamnă povestirea pentru Costache Olăreanu ?

— Cu cărțile pe iarbă reia mitul lui Don Quijote, dar văzut din perspectiva lui Sancho Panza, ceea ce nu înseamnă același lucru. Ca model mi-a servit Cervantes, dar și Sadoveanu din **Hanul Ancuței**. Am vrut, și nu știu dacă am reușit, să redau **povestirii** ceea ce i se cuvine. Cu atîtea experimente, am cam uitat să povestim, să povestim pur și simplu. Unii consideră, poate, acest lucru „de rușine". În orice caz, învechit, nefuncțional. Dar e posibilă instituția prozei fără povestire ? Cred că nu. O carte este o „mașină de citit", dar, în egală măsură, și „o mașină de povestit". Am găsit în **Corespondența** lui Flaubert această observație pe cît de uluitoare, pe atît de adevărată : „În orice frază trebuie să fie întotdeauna ceva de mîncat și de băut". Toți cei care vin în contact cu eroii mei se apucă să povestească. „Cît timp povestim, război nu va fi !", sună un frumos citat dintr-o carte a unui prieten de-al meu mai tînăr. Îmi pare rău că nu l-am pus ca motto. Iar Anghelache Gh. Sotir, Sancho Panza în versiunea mea, spune la un moment dat (în locul meu, ca răspuns la întrebarea dumneavoastră) : „Eu, dom'le, împart oamenii așa : în oameni care povestesc și-n oameni care nu povestesc (...) Omul are în el ceva, ca niște ghimpi, lucruri pe care le-a trăit și le ține în el (...). Problema e dacă îți scoți acei ghimpi pentru a te ușura pe tine și a fi învățătură și pentru alții, sau a nu îi-i scoate și a te tăvăli în fel și chip. Asta face cel ce povestește: își scoate ghimpii ăia și, scoțîndu-și-i se mai îmbunează.

— Care credeți că este adevărul esențial despre om pe care-l propun cărțile dumneavoastră ?

— Credința în cauza unei umanități care ride pentru a se despărți de trecut și care plînge numai pentru a-și arăta bucuria de a trăi.

Gîndind la prefacerile prin care a trecut Pămîntul de-a lungul erelor geologice, profesorul Marcian Bleahu îi asigurăm pe cititorii noștri că de data aceasta în fotografie este chiar savantul Marcian Bleahu) se gîndește de fapt la condiția omului într-un univers într-o continuă transformare.

Constelația lirei

Doar om

Am vrut să fac bale
de soare, să mă scald
în lumina lui, dar
m-am întors pe Pământ.

Am vrut să aduc ploaia
să mă joc cu norii, dar
m-am întors pe Pământ

Am vrut să-mi fac fular
curcubeul cu mîinile mele, dar
m-am întors pe Pământ.

Am vrut să-mi împodobesc
cingătoarea
stele, luceferi, cunună.
Trăsnetul a spintecat cerurile.
Acum îmi ling
rănile:
sînt doar un
om.
Cunosc drumul.

Ard

Ce pot să-ți spun cînd
vîntul încă bate, cînd
pomii ce-nfloreau în mai,
întîrzie, bobocii
să-și desfacă . . .
Ce pot să-ți spun cînd
pe faleza nisipoasă,
furtuni îmi înundă ochii . . .
și valurile lovesc țărmuri
nevăzute de nimeni.
Corăbiile de nisip își fring
catargele izbite de linia
unor orizonturi incendiate.
Fac semne din înaltul lor
în toate alfabetele
nescrise și nerostite.
Valul se sparge.
Întorc privirea.
Ce verde în irișii tăi
Ce adîncă privirea ta.
Pescăruș amețit ce sînt.

IRINA RODNA ■

La Opera Română

● Conservatorul „Ciprian Porumbescu" prezintă pe scena Operei bucureștene două spectacole care consemnează rezultatul talentului și străduinței din întregul an școlar al studenților și profesorilor acestui institut de artă. Vineri 26 iunie, la ora 18, un concert-spectacol oferit de clasa de canto Georgeta Stoleriu, intitulat **Primăvară...** și urmat de opera **Amorul doctor** de Pascal Bentoiu. Regia : A. I. Arbore ; conducerea muzicală : Aurel Niculescu ; scenografia : Silviu Ioniță ; coregrafia : Adina Cezar.

● În foaierul teatrului, sîmbătă 27 iunie (ora 18), un **Recital instrumental** Ion Nedelciu (clarinet) și Liliana Nedelciu (pian) cuprinzînd lucrări pentru clarinet și pian semnate de W. A. Mozart, Fr. Schubert, R. Schumann, J. Brahms.

● Duminică seara (ora 18) va avea loc al doilea spectacol susținut de studenții Conservatorului de muzică „Ciprian Porumbescu". De data aceasta în prima parte a reprezentației figurează concert-spectacolul **Strofe pentru natură** susținut de elevii clasei de canto Arta Florescu, care a făcut în amănunt și pregătirea artistică. Opera **Amorul doctor** se înscrie și de data aceasta în partea a doua a spectacolului.

● În cadrul Festivalului Național „Cîntarea României", luni 29 și marți 30 iunie vă avea loc pe scena Operei Române **Festivalul tinerilor balerini.** Își vor da concursul la desfășurarea acestui eveniment artistic tineri balerini de la Operele Române din Cluj-Napoca și București, de la Teatrele Fantasio și Liric din Constanța, ca și elevi ai Liceelor de artă (secțiile de coregrafie) din Cluj-Napoca și București.

Fundulea: laboratorul marilor recolte

La Fundulea, în marea cetate a științei agricole românești, cu 30 de ani în urmă, un nucleu de specialiști începeau să gîndească, să prefigureze și să deschidă un capitol cu totul nou în destinul economiei agrare din țara noastră, propunînd, în fapt, la scară largă, un patrimoniu funciar, convertirea științei agricole în practică zilnică.

Printre cei care au evocat, nu fără emoție, cu mai multe prilejuri, aceste începuturi se află doi dintre foștii directori, prof. dr. Tiberiu Mureșan (în prezent, președintele Academiei de Științe Agricole și Silvice), academicianul prof. dr. Nichifor Ceapoiu, profesorii octogenari, Nicolae Hulpoi și Irimie Staicu, cercetătorii Lazăr Drăghici, Mircea Doucet, Traian Cârpinișan, precum și alți călători pe drumul ce leagă primele idealuri și proiecte de marile realizări de astăzi. Și nimic nu poate fi mai exact, mai pilduitor, mai adevărat decît aprecierea faptelor cu măsura și judecata inexorabilă a timpului.

Ca să fim și noi exacți, trebuie să amintim că, în anul 1957, compartimentul de cercetări agricole înființat la Fundulea s-a numit **Institutul de cercetări pentru cultura porumbului.** Cinci ani mai tîrziu, acesta fuzionează cu vechiul **Institut de cercetări agronomice a României (I.C.A.R.)**, devenind și rămînînd pînă azi cel mai vast laborator de creație în domeniul cerealelor, plantelor tehnice și furajelor, for științific de referință în organizarea cercetării agronomice pe baze moderne, în folosul producției și de progres pe 85 la sută din suprafața arabilă a României. Momentul are loc la scurtă vreme după încheierea cooperativizării agriculturii, condiție indispensabilă partidului nostru pentru promovarea unei politici agrare coerente și unitare.

Interesant de arătat că în legătură cu aceste începuturi și cu îndatoririle de perspectivă ce reveneau, la acea dată, omului de știință în agricultură, o mărturie cu semnificații aparte ne-a fost oferită nu de către un agronom, ci de un economist, profesorul universitar Vasile V. Malinschi. Momentul la care ne referim a văzut, de altfel, lumina tiparului în cuprinsul unui articol memorialistic publicat de **Flacăra.** Era în 1949, povestește academicianul Malinschi, cînd la I.C.A.R., unde mă aflam și eu cu prilejul inaugurării unei expoziții horticole, am primit vizita unui bărbat tînăr. Omul acesta, care a cucerit de îndată atenția celor prezenți prin vorba sa înflăcărată, prin densitatea de idei și neobișnuita forță de a prospecta dimensiunile viitorului, chiar în domeniul cercetării agricole, nu era altul decît tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ne-a vorbit liber, sînt mulți ani de atunci, dar țin cu limpezime aceste gînduri deoarece ele au tulburat prin noutatea lor chiar și pe specialiștii prezenți. În România de mîine, a spus atunci marele fiu al poporului nostru, agricultura va fi gîndită aici în laboratoarele de cercetare, dar în acest sens va fi necesară unirea cercetării cu producția și învățămîntul. Producțiile de grîu și porumb se vor dubla, se vor tripla, deoarece omul este capabil să înfrîngă limitele naturii. Ei bine, cine putea să-și închipuie pe atunci că, de pe aceeași suprafață de teren, omul va putea obține recolte triple, de pe un hectar cît de pe trei, că vom fi capabili să ridicăm producția de grîu de la 3 000 la 9 000 kilograme la hectar, și pe cea de porumb de la 4 000 la 20 000 kilograme la hectar ? Cu o remarcabilă putere vizionară, întuind uriașele disponibilități ale științei agricole, tovarășul Nicolae Ceaușescu formula încă de pe atunci conceptul de agricultură modernă, subliniind, deopotrivă, importanța pe care o reprezintă trinomul învățămînt-cercetare-producție.

Ulterior, cum bine se știe, secretarul general al partidului nostru a făcut, cu diferite prilejuri, numeroase referiri la rolul și obligațiile cercetării agricole. Aproape în fiecare an, uneori și de două ori, tovarășul Nicolae Ceaușescu a purtat un dialog deschis, nemijlocit cu personalul muncitor de la I.C.C.P.T. Fundulea cu ocazia unor vizite de lucru efectuate aici. Presa, radioul, televiziunea au vorbit pe larg despre toate acestea. Cunoscute sînt și succesele de răsunet internațional dobîndite în acest vast compartiment al creațiilor originale prin marea competiție dintre om și natură. Instituțul a fost distins în trei rînduri cu înalta decorație **Ordinul Muncii cl. I,** iar în 1986 a obținut din partea conducerii superioare de partid atît titlul de „Erou al Muncii Socialiste", cît și pe cel de „Erou al Noii Revoluții Agrare".

Considerăm tocmai de aceea că datoria noastră, prilejuită de sărbătorirea jubiliară de la Fundulea, ne îndreptățește să aducem în atenția cititorilor cîteva din ideile-forță care au stat la baza revoluției în știința agricolă românească, revoluție începută și continuată aici (ca de altfel și în alte institute de cercetări printr-un nou mod de a gîndi și face agricultură).

Știința agricolă, chiar și cea de la începutul veacului nostru — ne declară directorul institutului, inginerul dr. Cristian Hera — n-a izbutit să ajungă la înțelegerea a două probleme capitale : modul de viață al plantelor (fapt ce explică inconsistența măsurilor ce se aplicau) și structura și funcțiile solului considerat ca un substrat inert. Această fiind situația, preocupările noastre au vizat dintr-un prim început solul, apreciat ca un „organism viu". Prin acest concept nou, solul apare ca o manifestare a biosferei, el este produs prin metamorfozarea stratului superficial al scoarței terestre, dependent de condițiile climatice și geografice, aflat sub acțiunea unei biocenoze variate, cu factori aflați într-o continuă interacțiune. Ca orice organism viu, solul desfășoară funcții de digestie a materialelor incorporate, de asimilare a produselor de degradare, precum și de respirație. Activitățile antagoniste care se desfășoară în această peliculă a biosferei determină homeostazia acesteia, jucînd rolul unor mijloace de reglare. Solul este mereu un sistem deschis, integrat în ecosistem, între el și mediul înconjurător având loc un schimb continuu de substanțe și energie. De aici, preocuparea cercetării de specialitate pentru ameliorarea și fertilizarea solului, domeniu în care s-au obținut rezultate notabile.

Multă vreme, continuă interlocutorul nostru, oamenii de știință, economiștii, politicienii noștri au stăruit în ideea greșită că, date fiind condițiile vitrege ale dezvoltării noastre istorice, România nu poate recupera timpul pierdut și intervalul care o distanțează de țările dezvoltate decît prin copierea unor modele străine și import de inteligență. Dublă eroare ! Românii au demonstrat mereu că posedă mari disponibilități pentru invenție și creație originală. În al doilea rînd, referindu-mă strict la agricultură, soiurile și hibrizii străini se dovedesc adeseori ostili procesului de adaptare. Țara are nevoie de soiuri și hibrizi potriviți condițiilor specifice de sol și climă. Să exemplificăm. La grîu, la început, s-a trecut la înlocuirea soiurilor existente cu altele aduse din străinătate. Apoi s-a procedat la realizarea de soiuri autohtone, treizeci și două la număr, începînd cu anul 1970 : Excelsior, Favorit, Dacia, Iulia, Ceres, Doina, Fundulea 29, Lovrin 32, Lovrin 34, Transilvania 1, Turda 81, Fundulea 133, Flamura 80, Arieșan, Aniversar, Albota, Fundulea 4 etc. Rezultatele vorbesc de la sine. Dacă în anii 1973 și 1976 soiurile create se recomandau printr-un potențial de 4000—5000 kg boabe la hectar, următoarele au ridicat ștacheta la 7000—9000, dovedind și o mai mare rezistență la boli și condiții de mediu nefavorabile. Suprafața cu soiuri de grîu românești a crescut de la 2% în 1970 la 95 la sută pînă în prezent. Munca de genetică și ameliorare a plantelor a vizat deopotrivă și orzul și orzoaica de toamnă, orezul specie la care au fost omologate soiurile Sidef, Ariana, Bega, Timiș, Coral și Diamant, Polizești 28 și Brăila. La porumb s-a procedat la fel ca la grîu. Începînd cu 1957 soiurile vechi românești au început a fi înlocuite cu hibrizi importați. Dar aceștia din urmă, chiar mai productivi decît cei lor, sînt mai valoroși decît cei străini. Un exemplu : la Universitatea din Nebraska (S.U.A.) au fost studiate 30 de soiuri de grîu provenite din 30 de zone diferite ale globului. **Soiul românesc Fundulea 29 a ocupat primul loc în ceea ce privește productivitatea.** Sau, iată, să examinăm astăzi un lan de porumb. Talia și arhitectura plantelor ne oferă o altă imagine decît cea tradițională. Dar vor spune poate unii : în trecut fiecare plantă făcea cîte doi știuleți, acum produce doar unul. Le vom răspunde zîmbind : fructul vechilor hibrizi cîntărea cel mult 280 grame, în vreme ce unicul fruct de azi are o greutate de 400 grame !

În continuarea călătoriei noastre prin marele edificiu al științei agricole românești, interlocutorul nostru ne-a propus să poposim în preajma unui nou stiîp de boltă : ingineria genetică.

Manipularea genetică sau ingineria genetică — continuă inginerul Cristian Hera — această știință-vitală a veacului nostru este privită în lume cu mari speranțe, dar și cu unele temeri. Noi, agricultorii, o privim cu optimism. Descifrarea elementelor intime ale materiei nu înseamnă șocarea naturii, ci mai degrabă corectarea, completarea ei în folosul omului și al naturii înseși. Ea permite cercetării să-și imagineze ideotipuri vegetale prin reunirea sau recombinarea de caractere avantajoase ce se găsesc dispersate în cadrul varietăților unei specii, sau uneori în cadrul speciilor îndepărtate taxonomic. În natură, recombinarea acestor caractere, deci a substratului lor — materialul genetic — sînt limitate de bariere naturale. Înlăturarea lor a devenit posibilă și mai ales previzibilă mulțumită elaborării unui ansamblu de metode și tehnologii denumite „inginerie genetică". Desigur, proiectele sînt fantastice și ne obligă să călătorim pe volutele fanteziei. Între acestea, crearea de noi organisme biologice inexistente în lume. Dar acestea sînt, deocamdată, subiecte pentru filme de **science-fiction.** În general vorbind, realizările de inginerie genetică în domeniul plantelor sînt mai modeste decît cele din domeniul medical și farmaceutic, materializate prin sinteze de proteine, hormoni, enzime, antibiotice, corectarea de defecte ereditare. În tematica institutului nostru se află și probleme vizînd tehnici de micromanipulare pentru microinjecție de ADN de interes în protoplaști vegetali, precum și de inginerie cromozomială prin care se urmărește transformarea celulei inițiale cu polen iradiat, procedeu ce urmărește păstrarea unor caracteristici materne și a unor achiziții de la partenerul iradiat. Și altele. Dar tot inginerie genetică se cheamă și folosirea unor tehnici mai simple, cum este de pildă creșterea de hibrizi la floarea soarelui pe bază de androsterilitate nucleară marcată genetic cu antocian. Lă acest nivel, în toate creațiile de soiuri și hibrizi există un grăunte de inginerie genetică.

Desigur — a mai ținut să spună interlocutorul nostru — preocupările institutului sînt foarte variate și fiecare compartiment desfășoară o activitate extrem de importantă. S-ar mai putea vorbi despre rezultatele dobîndite în agrofitotehnie, în protecția plantelor, în producerea și prelucrarea semințelor, ca și despre cele 13 stațiuni de cercetări afiliate institutului. Dar însăși **Flacăra,** a scris în mai multe rînduri despre toate acestea. Important mi se pare, acum la sfîrșit, să reamintim că în toată această mare aventură a cunoașterii, elementul principal a fost și a rămas omul. Omul cu pasiunea și profesionalismul său, dăruit unei idei dominante, îndrăgostit sau nemulțumit de roadele muncii sale. Nimic pe lume nu a devenit trainic fără ajutorul pasiunii, această combustie internă a progresului. Cercetătorii noștri s-au sudat de la bun început într-o mare familie, unită prin idealuri comune. Și nimic nu e mai frumos pe lume decît osînda muncii pasionale, robia laboratorului, acest „virus scientificul" pe care îl contractează cercetătorul cu vocație. E o **boală incurabilă,** dar care prelungește viața și menține tinerețea. Așa se explică de ce oameni ajunși la pensie, au rămas să lucreze benevol în institutul nostru, simțind realmente că nu pot face altfel. Este cazul academicianului Nichifor Ceapoiu, care continuă să „semneze condica", sosind zilnic în laboratoarele de genetică, la fel procedează de 14 ani, de cînd s-a pensionat, profesorul Horia Slușanschi, sau cercetătorul Mircea Doucet.

Spun toate acestea pentru cei ce ne vizitează astăzi sau lucrează mai de curînd la noi. Într-adevăr, fața institutului nostru este îmbietoare și condițiile de muncă și viață excelente. Sectorul de cercetare dispune de o clădire nouă, dotată cu aparatură ultramodernă. În imediata ei apropiere se află fitotronul, cu o suprafață de 2550 metri pătrați cu 32 compartimente complet aclimatizate și cu 13 încăperi de creștere automată ; casa de vegetație cu instalații automate de cîntărire a vaselor ; sera de înmulțire pe o suprafață de 2800 metri pătrați. Institutul dispune de un puternic sector de producție, pe fiecare din cele 7 400 hectare ale sale realizîndu-se un beneficiu de circa 5 000 lei. Creațiile noastre își dau primul examen aici. Beneficiem de o bibliotecă ce adăpostește 13 000 volume. În incinta institutului se mai află 8 blocuri de locuințe cu 182 de apartamente, un cabinet medical, magazin alimentar, școală elementară și grădiniță pentru copii. Într-o altă clădire își desfășoară activitatea clubul sindicatului cu o sală de spectacole, sală de jocuri. Mai amintesc în sfîrșit că tot aici se mai găsește un liceu agroindustrial cu 700 elevi.

Dar n-a fost mereu așa ! Cei dintîi au trebuit să obțină mult în condiții modeste, pornind practic aproape de la zero. Toate investițiile s-au făcut treptat prin grija partidului nostru, prin atenta și constanta îndrumare a muncii noastre de către Consiliul Național pentru Știință și Învățămînt, prin ajutorul primit din partea Ministerului Agriculturii, Academiei de Științe Agricole și Silvice. Pe un asemenea teren fertil precum cel de azi, pasiunea și vocația pot produce recolte duble. La fel ca solurile și hibrizii creați de-a-lungul celor trei decenii de activitate. Rolul cercetării științifice de profil în cadrul noii revoluții agrare este enorm, dar și experiența noastră este vastă. Dacă în urmă cu trei decenii gîndul de a obține recolte de 10 000 kg grîu și 20 000 kg porumb la hectar mi s-ar fi părut o utopie, astăzi sîntem siguri că vom realiza în viitorii 10 ani hibrizi și soiuri capabile de a produce recolte de 30 000 kg porumb, 12 000 kg grîu, 6000 kg floarea soarelui. Ne-am obișnuit cu miracolele și credem în ele.

Am consemnat cu bucurie această profesiune de credință pe care directorul Cristian Hera o face în numele unui colectiv ambițios și harnic care prin faptele sale demonstrează că omul este capabil de a cuceri imposibilul. Iar în știință, sărbătorile adevărului aparțin lumii întregi.

LIVIU TIMBUS ■

Parța: un monument mutat din timp și spațiu

Așezare neolitică datînd din mileniile IV—III î.e.n. **Parța** este cunoscută în literatura de specialitate, atrăgînd atenția arheologilor încă de la sfîrșitul secolului XIX, în momentul cînd, datorită deselor revărsări, s-a făcut îndiguirea rîului Timiș. La Parța, localitate situată nu departe de Timișoara — una dintre primele stațiuni preistorice cercetate în Banat, — săpăturile au avut un caracter fortuit, materialele rezultînd indeosebi în urma construcției digului. Săpături sistematice au început a se face din 1931, inaugurate de profesorul **Ioachim Miloja**, preluate apoi de profesorul **Marius Moga** din 1943 pînă în 1951 și continuate împreună cu **Ortansa Radu** în anii 1962—1963, toate în ideea de a se salva această așezare care ar fi fost treptat distrusă de Timiș. 1977 a fost anul în care **Muzeul de istorie al Complexului muzeal județean Timiș** a inițiat un șantier de săpături la Parța, a cărui amploare depășea cu mult tot ceea ce se făcuse pînă atunci. Lucrările au fost conduse pe toată această perioadă de arheologul **Gheorghe Lazarovici** de la **Muzeul Transilvaniei din Cluj-Napoca.**

Au trecut, așadar, **10** ani, timp în care a fost dezvelită o suprafață de peste 1 000 metri pătrați, au fost descoperite și cercetate o serie de edificii, edificii suprapuse pe nivele diferite, căci Parța este, după părerea specialiștilor o stațiune în care s-a locuit multă vreme. Am reținut cîteva afirmații ale arheologului timișorean **Florin Medeleț.**

— Parța este una din așezările importante ale civilizației neoliticului românesc. Importantă, o dată pentru că alături de toate celelalte descoperiri din spațiul carpato-danubiano-pontic atestă o civilizație sedentară de tip agrar, cît și pentru că prin materialele descoperite în ultima sută de ani, Parța intrase într-un circuit al literaturii de specialitate întotdeauna prin piese izolate. Cercetarea aceasta, nouă, modernă, științifică, eșalonată pe mai mulți ani, a permis, în sfîrșit, să se ajungă la o serie de concluzii definitive despre stratigrafia de la Parța, despre cronologia materialelor de acolo, despre succesiunea locuirilor — avînd și surpriza să constatăm că la Parța, **peste așezarea neolitică**, mai tîrziu, la începutul evului mediu, prin secolele VIII—IX **a existat o așezare românească.** În stațiunea preistorică Parța, în jurul așezării principale există alte așezări neolitice și un soi de pendulare a populației de la una la alta, dintr-o perioadă de timp în cealaltă, o continuitate a vieții impresionantă pentru mileniii întregi.

Enigmele unui sanctuar

Fără îndoială, cel mai în măsură să relateze povestea internă, „istoria secretă" a Parței este arheologul clujean **Gheorghe Lazarovici**, prezent permanent pe parcursul celor 10 ani cît au durat săpăturile, cronicarul care a descris fiecare piesă ieșită la lumină, a fotografiat și desenat metri și centimetri pătrați, cel care a consemnat în zeci de jurnale ce s-a făcut zi de zi și an de an, a întocmit marile statistici — trecute astăzi pe calculator — ale sutelor de mii de fragmente ceramice. Pe omul acesta, ce și-a legat ultimii zece ani de mica localitate situată la sud-vestul Timișoarei, ni s-a părut necesar să-l căutăm la Muzeul Transilvaniei din Cluj-Napoca.

— De la bun început aș vrea să vă spun că n-am fost o clipă singur la Parța. Nici nu s-ar fi putut realiza ceva fără o strînsă colaborare între arheologii din Timișoara și Cluj-Napoca, fără sprijinul Muzeului de istorie al R.S.R. și al Muzeului din Reșița, fără aportul unor tehnicieni, al studenților, al elevilor din Parța.

Scopul inițial a fost acela de a verifica stratigrafia și de a compara materialele din săpăturile vechi. Ultimele cercetări însă, au dus la descoperirea unor construcții impunătoare pentru acele vremuri, din care s-au păstrat fragmente de statui, coloane, vetre de altar, coloane cu capete de taur, obiecte ce demonstrează prezența unui sanctuar. Apariția unor complexe de mari dimensiuni a impus extinderea suprafeței studiate, ca și practicarea unei cercetări sistematice, combinată cu măsuri de conservare și restaurare. Au fost, astfel, cercetate și conservate aproape 40 de locuințe, bordeie și cîteva zeci de gropi. Elementele arhitectonice rezultate au fost conservate, asamblate și reconstituite la Muzeul din Timișoara, într-un complex arhitectonic cu totul deosebit.

— Care este istoria sanctuarului ?

— Sanctuarul de la Parța a fost plasat în zona centrală a stațiunii, o primă fază de funcționare a acestuia coincizînd cu perioada în care străvechii purtători ai civilizației denumite **cultura Banatului** se așezaseră acolo, construindu-și bordeie și locuințe de suprafață din pari și nuiele acoperite cu materii organice. În prima sa fază, sanctuarul avea forma unei construcții dreptunghiulare, cu dimensiuni de 12,5 m lungime și 7 m lățime. În sfertul nord-vestic se găseau urmele unor despărțituri, distruse în bună parte de faza a doua de construcție.

— Sanctuarul, avînd deci două faze de existență, a durat multă vreme.

— Exact. Un perete distrus și nivelat, din lut și nisip „tencuit" cu pămînt galben lutos, delimita o zonă sacră. Se invocau anumite divinități reprezentate simbolic printr-un bust cu capete mobile — foarte probabil cranii de animale. În faza a doua de funcționare, după ce au fost parțial îndepărtate resturile primei faze, s-a construit un nou sanctuar, ceva mai mic. Înainte însă, a fost ridicată o statuie masivă, pe un soclu de lut. Noul sanctuar avea două încăperi separate, cea dinspre răsărit adăpostind statuia monumentală și o masă-altar pe care erau depuse ofrandele. Pe această masă am găsit o cupă de marea zeiță-mamă (Mater Gea), cărcia îi lipseau fragmentele de la cap. Spre nord, cel de-al doilea umăr, în vecinătatea căruia s-au găsit fragmente de la un cap de taur, ca de altfel și alte resturi de capete de tauri, la intrările din fața statuii, atestă prezența cultului taurului.

— Ce semnificație au pentru dumneavoastră, specialistul, toate acestea ?

— Ținînd cont de aspectul și caracterul descoperirilor, avînd în vedere și unele analogii etnografice, se poate imagina, pe scurt, viața sanctuarului. Depunerile de ofrande zeilor și divinităților erau practici cunoscute la toate populațiile preistorice, ca și la primele civilizații din Orientul Apropiat. Se aduceau ofrande și soarelui și lunii. Raritatea reprezentării cultului taurului în raport cu cel al marii zeițe-mamă, ce apare foarte frecvent în plastica neolitică, ne îndreptățește să considerăm cultul taurului ca făcînd parte din cultele cu mistere. Taurul este un simbol al procreării, al forței, al puterii.

Cît privește alte credințe sau obiceiuri, alte taine ale sanctuarului, vor putea fi precizate după studiul, interpretarea și restaurarea tuturor materialelor descoperite.

Cea de-a treia viață a sanctuarului

Odată descoperit un astfel de monument, de o extraordinară valoare arheologică, n-ar fi putut fi păstrat pe loc din pricina condițiilor naturale. Între digurile Timișului, apa se poate oricînd înălța. Era important ca monumentul să fie, nu doar mutat, ci adus în muzeu, prezentat lumii. Parța reprezintă acum, o putem afirma după acești ultimi ani de muncă a arheologilor noștri, nu doar una dintre așezările importante ale civilizației neoliticului românesc. Parța înseamnă, după cum remarca specialistul timișorean **Florin Medeleț**, o adevărată școală de arheologie pentru mulți tineri care au participat ca studenți la lucrările de acolo. A mai fost o probă de încercare și pentru **Laboratorul zonal de restaurare** din Timișoara, unde trei tineri restauratori — **Ioan Davițoiu, Adrian Fota** și **Răzvan Gâvan** — și-au încercat puterile în momentul în care a fost descoperit sanctuarul de la Parța. Practic, în curajul, forța și prioceperea lor a stat toată munca de demontare a unei construcții cu o lungime de peste 10 metri și lățime de peste 4 metri, mutarea integrală și reconstituirea ei, sub supravegherea arheologului **Gheorghe Lazarovici**, în muzeu. Iar cînd vezi azi într-o încăpere un sanctuar ce a stat ascuns mii de ani în pămînt, cînd atingi cu mîna peretele original, cînd pășești pe podeaua de lut a neoliticului, înțelegi că munca lor — a arheologilor, restauratorilor, a muzeografilor — este realmente extraordinară.

— Pentru noi a fost important că am găsit soluția de a muta acest monument, întreg sanctuarul, cu tot ceea ce se găsea în el — afirmă astăzi **Florin Medeleț.** S-au mai găsit părți de sanctuare — la Trușești, la Căscioarele — dar n-a fost încă cercetat nici unul integral. Acesta este primul sanctuar al neoliticului din România și unul din puținele din lume. Apoi, nu sînt mulți cei care au avut curajul să-l ia și să-l ducă în muzeu.

— Iată deci, un sanctuar mutat din alt timp și din alt spațiu !

— Da și acesta se găsește la Timișoara, în Complexul nostru muzeistic. Un exponat de mari dimensiuni, unic în muzeele țării noastre și din multe țări ale Europei.

Așadar, sanctuarul de la Parța a trecut în ultimii ani prin trei etape distincte. Prima a însemnat căutarea neobosită a arheologului clujean **Gheorghe Lazarovici**, cea de-a doua ține de cercetarea muzeografică, de restaurare și conservare, care însumează zile și nopți de muncă ale unor restauratori și muzeografi. De acum, monumentul intră într-o nouă etapă a existenței sale : cea din muzeu.

După o primă viață, cea de acum cîteva mii de ani, cînd soarele și luna nu-i erau doar simboluri ci-l și luminau, după o a doua viață tăcută și ascunsă sub valurile uitării, **sanctuarul de la Parța** pășește în cea de-a treia sa viață, redat oamenilor acestui timp.

LIANA MOLNAR ■

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Chemarea apelor (II)

Să deschidem din nou marea carte a istoriei. Un document din 30 august 1429, emis de împăratul Sigismund de Luxemburg, arată că Alexandru cel Bun a amenajat o mare estacadă în punctul unde Dunărea se varsă în mare prin brațul Chilia, pentru a bara pătrunderea navelor dușmane în fluviu; într-un studiu publicat în „Revista de istorie" nr. 1/1975, istoricul Sergiu Columbeanu observă că este vorba de **„o operație pretențioasă, comportînd cunoștințe destul de avansate de construcții pe apă și în materie de piuliire".** Iar C. C. Giurescu, studiind urmele citorva mari lucrări hidrotehnice din epoca feudală, identifică la Nucet (județul Dîmbovița), un veritabil lac artificial — 13 km lungime și adîncimi de 3—8 metri — care servea la aprovizionarea cu pește a curții lui Mircea cel Mare. Un alt iaz din epoca feudală timpurie există la Dracșani (județul Botoșani), avînd o lungime de 8 kilometri și o lățime trecînd de 1 kilometru — și acesta putînd fi considerat printre monumentele tehnice ale timpului. De altfel, încă din anul 1247, Diploma Ioaniților menționează pricepe-rea meșterilor populari de la noi de a construi mari iazuri și diguri. Un interes deosebit prezintă descoperirea în insula dunăreană Păcuiu lui Soare (județul Constanța, nu departe de Ostrov) a unei puternice baze navale, cu un mare port, dispunînd de cheiuri, diguri, dane etc., datînd de la finele secolului al X-lea, în cadrul unei cetăți care a dăinuit pînă în veacul al XV-lea.

Un nivel tehnic de excepție aveau instalațiile hidrotehnice populare. Pentru punerea în mișcare a mecanismelor pivelor, vîltorilor, știezelor, feluritelor tipuri de mori de apă, a ferăstraielor etc. apa era stăpînită cu iscusință prin ridicarea de stăvilare, amenajări de căderi de apă, construirea de disipatoare de energie, realizarea de derivații de rîuri din care se formau canale —, iar preluarea energiei de către roți, pietre, ciocane se făcea prin sisteme complexe, de o mare originalitate. O moară de lingă Dobreni, pe Argeș, este descrisă ca avînd nu mai puțin de șase roți, altele, așa zisele mori **„gonace"**, erau așezate în mijlocul apei, pe o talpă plutitoare și legate de mal ; apa curgînd pe dedesubt punea în mișcare piatra de moară. Numai în apropierea Sibiului, arată Cornel Irimie, au fost găsite cinci tipuri de pive, diferențiate după felul în care se făcea alimentarea cu apă și după sistemul de bătaie.

În ce privește podurile, C.C. Giurescu deosebește la noi **podurile umblătoare** (așezate pe două luntri și trase de la un mal la celălalt) și **podurile stătătoare** (fie poduri **fixe**, fie poduri **pe vase**). La Borzești și Cotnari s-au durat, în vremea lui Ștefan cel Mare, solide poduri de piatră. Interesante sînt și podurile de lemn acoperite de peste Somes și din nordul Moldovei. Totuși, românii au evitat în epoca feudală construirea de poduri permanente (preferînd trecerea apelor prin vaduri sau pe poduri umblătoare) — pentru a îngreuna pătrunderea dușmanilor, mai ales a năvălitorilor, în țară. În schimb, iscusința lor în construirea podurilor pe vase a făcut, precum relatează Dimitrie Cantemir, ca turcii să-i oblige pe români, ca în caz de război, să le pună la dispoziție 4 000 de oameni pentru **„întocmirea podurilor"** și **„deschiderea drumurilor".**

Încă din veacurile de formare și consolidare a formațiunilor statale românești, documentele semnalează dezvoltarea navigației pe apele interioare, pe Dunăre, pe Marea Neagră, uneori chiar mai departe, existența unor flotile muntene, moldovene și dobrogene, alcătuite din luntri, pînze și corăbii — aceasta fără a mai pomeni plutăritul, care se dezvoltă tot mai puternic, pe distanțe acum de sute de kilometri, asigurînd spre pildă exportul sării și transportul bușteniior.

Este destul de puțin cunoscut faptul că în veacul al XIV-lea Dobrotici, despotul Dobrogei (probabil că numele provinciei vine de la numele său) avea o flotă pe Marea Neagră, care după moartea sa și a urmașului său a trecut în stăpînirea lui Mircea cel Mare, consolidînd forța navală a acestuia. O serie de izvoare vorbesc despre **„galeriile României"** care transportau grînele exportate pînă departe. La rîndul său Iancu de Hunedoara a concentrat 200 de nave, de care dispuneau românii, ungurii și sîrbii pe Dunăre și a înfrînt la 14 iulie 1456, la Belgrad, flota otomană a lui Mohamed al II-lea, deși aceasta era mai numeroasă (au și fost capturate 20 de corăbii turcești — arată istoricul L. Chalcocondil).

În veacul al XV-lea, Moldova avea o marină dezvoltată, iar venirea negustorilor **„cu corăbiile lor"** pînă la Constantinopol fusese autorizată de sultan, după cum arată C.C. Giurescu, aceasta încă din vremea domnitorului Petru Aron. Corăbiile românești **„aveau dimensiuni apreciabile, dispuneau de o bună viteză și rezistență la «mare rea». Ele aveau prova înaltă, cu partea de sus întoarsă înăuntru [...] Marinarii purtau costum național : căciulă, ițari și cămașă cu mineci largi".** (N. Bărdeanu, N. Nicolaescu).

O inscripție studiată de Nicolae Iorga la muntele Athos arată că în 1475 Ștefan cel Mare a ridicat acolo un **„turn de corăbii" (far)**, desigur menit să semnalizeze corăbiilor sale care treceau spre Marea Mediterană (aveau și un pavilion, cu capul de bour pe el). Marele domn a folosit adesea flota sa militară în lupta antiotomană, așa cum s-a întîmplat după bătălia de la Vaslui cînd, după cum arată un cronicar polonez, turcii au fost loviți și la Dunăre, **„mulți pierind înecați în valuri"** (Dlugosz) — așa la Chilia și Cetatea Albă, apărate cu succes în 1476 de trupele de uscat și de marinarii moldoveni împotriva unei puternice flote otomane.

Desigur, ar mai fi multe de spus în același context. De pildă despre **„meșterii de rîrle"** și **„fîntînarii domnești"**, care asigurau alimentarea cu apă și conduceau lucrările hidrotehnice la curțile domnilor, despre marea conductă de alimentare cu apă prin olane, realizată în 1675 în vremea lui Vasile Lupu, despre **„inspectorul"** general hidrotehnic **(„Marele Cișmigiu")** instituit de Alexandru Ipsilanti, cînd s-a construit și un mare canal de derivație a apelor Dîmboviței (pentru stăvilirea inundațiilor), despre dezvoltarea porturilor și șantierelor de construcții navale de la Dunăre, despre flota lui Constantin Brâncoveanu, cînd s-au realizat vase cu zeci de tunuri, despre organizarea marinei române moderne...

I.M. ȘTEFAN ■

O cămară închisă ermetic: conservele

Comerțul — locul în care lucrurile se limpezesc

Așadar, propunîndu-ne să aflăm, dacă nu chiar totul, măcar ceea ce este esențial în producția de conserve, în special conserve de legume, cu scopul evident de a supune dezbaterii publice o problemă de larg interes — calitatea acestei producții — într-un moment în care în absolut toate domeniile de activitate calitatea este o problemă prioritară, am oferit pînă acum spațiu producătorului, Trustului pentru producerea conservelor și sucurilor, Institutului pentru cercetarea, valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor, iar în acest număr facem loc opiniei comerțului.

Fără să tragem concluziile înainte de a asculta toată lumea, nu putem ocoli remarca, ușor detectabilă de altfel, că, în ciuda părerilor interesante emise de cei ce au avut cuvîntul, acestea cam trec unele pe lîngă altele, fiecare parte ținînd mortiș la adevărul ei, uitînd ceea ce este important: justificările nu vor îmbunătăți calitatea produselor. Apropiindu-ne de fiecare fabrică sau institute, din cele vizitate pînă aici, cu dorința exprimată deschis de a facilita un schimb de opinii, de a recolta contribuții capabile să determine obținerea unei calități mai bune, am devenit depozitarii unor probleme mai mari sau mai mici, fiind chiar aproape de păcatul de a da dreptate tuturora (calea sigură de a nu rezolva nimic), a fel și fel de sfaturi adresate altora, majoritatea interlocutorilor noștri fiind interesați mai puțin de grădina proprie, aceasta întrînd în cunoscuta sintagmă „mai avem și lipsuri".

Ne-am dus în fabricile de conserve ca să aflăm pentru ce produsele care iau drumul pieței nu sînt de deplin consumatoare, pentru ce diversificarea poate semnifica și o [illegible] Desigur, există și dificultăți și acestea nu vor fi rezolvate numai într-un loc sau altul, ci doar printr-o strînsă colaborare, adică și într-un loc și în celălalt, dîndu-și mîna și fabricantul și specialistul din cercetare, precum și toți cei implicați în producerea conservelor, unități coordonatoare, ministere. Pînă una alta însă, dată la diferite nivele sau în unele unități adevărul poate lua diferite înfățișări, există un sector unde lucrurile se limpezesc: comerțul.

•

Cum văd cei ce comercializează produsele fabricilor de conserve, calitatea acestora? Părerea este unanimă: în general bună, dar cu largi, foarte largi spații sînt mai bine. Aprecierea nu este întîmplătoare și ea are un suport concret. Iată, să luăm de pildă Depozitul ICRA Militari, care aprovizionează 4 sectoare ale Capitalei. Biologul Ioana Iorganda, din cadrul laboratorului C.T.C. al depozitului, ne spunea că mari spații sînt blocate cu diverse custodii, încă din anul 1986. Custodiile sînt mărfuri, în speță conserve, respinse și neridicate de furnizori. Furnizori care devin astfel proprii lor beneficiari. Numim cîteva dintre acestia. Pentru dulcețuri și gemuri: F.C. Carei, ILF Vrancea, IPILF Bărculești. Pentru legume: IPILF Dunărea Tulcea, ILF Tîrgoviște, IPILF Fălești. Printre motivele refuzurilor găsim, **la dulciuri**, închidere neetanșă, mucegai (la cîteva loturi), culoare închisă, caramelizat afumat (la gemul de vișine), iar **la legume**, sediment gros, raport sub limită (la mazăre), aciditate depășită, gust necorespunzător (pastă de tomate), boabe nefierte (mazăre mijlocie), codite, vreji, ciulini și ață (în borcane de fasole verde), culoare necorespunzătoare, semințe, etichetare (vinete tocate) etc. Și lucrurile ar putea continua așa pe loturi, defectele revenind. Pentru ce am dat aceste exemple? În primul rînd, dacă observați, ele nu se datorează unor tehnologii depășite, unor dotări necorespunzătoare, unor colaborări defectuoase s.a.m.d., ci neglijenței, celei mai crase neglijențe. Fireste, unele nu le exclud nici pe celelalte. Sînt și tehnologii mai vechi, și utilaje necorespunzătoare, și colaborări care șchioapătă. Dar refuzurile de care ne ocupăm se datorează nerespectării normelor existente, indisciplinei tehnologice, controlului superficial, indiferenței față de cumpărător. Spectrul tipic de refuzuri este cel mai deseori întîlnit. Desigur, munca de [illegible] (PILF Fălești este de bună laudă, dar în 3 sezoane examinam ca poate fi comercializată chiar și de acest lot de fasole verde, din care am „admirat" o mostră: scaieți, betigașe, sforicele și, din cînd în cînd, fasole verde, adunate într-un borcan curat, cu o etichetă destul de „proaspătă". Pentru ce, întrebăm, denumirile fabricilor sînt trecute cu litere atît de mici pe etichetă, încît numai cu o lupă le-ai putea deslușî? E important acest lucru? Este. De exemplu, cel mai bun suc de roșii din țară, potrivit opiniei Ioanei Iorganda (și îi dăm dreptate), este cel fabricat la IPILF „Munca" din Constanța. Ei bine, nu este păcat ca acest suc să fie îmbuteliat în sticle cu capsule ruginite, fiind astfel respins? De asemenea, unitatea din Turnu Măgurele expediază foarte multe produse bune, însă, la un vagon expediat la sfîrșitul lunii aprilie, s-au înecat la mal. S-au refuzat 6999 sticle suc de roșii (capsule ruginite), mazăre boabe 133 sticle (murdare), 98 borcane cu ghiveci de gătit (fără etichete). Obrazul subțire se ține cu mult respect, chiar și atunci cînd îți faci curaj în magazine și-ți expediezi și ultimele 98 de borcane de ghiveci. Rămînem la convingerea că dacă firma ar „sări în ochi", fabrica ar avea mai multă grijă de beneficiarii ei și nu s-ar mai ascunde sub anonimatul literei de o schioapă. Bineînțeles doar acest fapt n-ar fi suficient pentru a evita respingerile de milioane de lei (numai între ianuarie și 20 mai a.c., refuzurile s-au apropiat de cinci milioane și jumătate lei, la depozitul Militari).

Cum se descurcă mai departe fabricile, cu pierderi atît de importante? Nu face obiectul anchetei de față, dar ne întrebăm, ce soluție va adopta întreprinderea din Carei care are din noiembrie 1986 aproape 1600 borcane dulceață de prune în custodie la [illegible] Nu [illegible] o [illegible] [illegible] [illegible]

Drumurile, omul și le face

(Gîndurile unei vieți de 102 ani)

— Stau și mă gîndesc, în vremea din urmă, mai ales, că trebuie să fi fost tare frig în ziua cînd am fost adus pe lume. Zi de întîi decembrie. Zi mare, adică...

— Anul ?

— 1885. Socoata fă-o dumneata. Eu atît am de zis, că mă simt încă bine, dar mă mai ia uneodată cu frig. Uite, chiar și-acu', că dădu bine vara, și tot nu pot sta fără pulover și haină pe mine.

Îl privesc plimbîndu-se încet prin curte cu mîinile în buzunarele pantalonilor. Pantaloni sare cu piper, cămașă albastră cu dungi discrete albe, avînd gulerul îngust, modern, prins cu năsturași la colțuri, un sacou bleumarin, elegant și el. Hainele-i vin bine, turnate, semn că nu s-a împuținat la trup. Frează cochetă, cu cărare pe dreapta. Într-un tîrziu Nicolae Lengher se așază pe șezut, sub un prun mare, și prinde a istorisi.

— La-nceput, cînd v-am văzut intrînd în casă m-am... cum să zic, nu speriat... m-am emoționat. Ce-or căuta oamenii ăștia străini la un bătrîn ca mine ? Da' acu' mi-s liniștit că am aflat că vreți doar așa, să stați la o poveste cu mine. Mai sînt unii care vin și-mi spun că ce mare scofală o fi să trăiești, da' numai să vezi. Da' eu cînd stau, mă gîndesc la un vagon de sare.

— Ce vagon ?

— Eu am plecat, măi băieți de mititel la muncă. De pe la nouă ani. Eram copii mulți acasă și tata era sărac rău. Țin minte că rupeam ceapă din grădină și mergeam s-o mîncăm pe furiș, după coteț. Și cînd m-am pornit la muncă, drept la mină am mers.

— La 9 ani ?

— Ce te miri ? ! Era de treabă pentru oricine acolo. De cărat una-alta, de adus vreo unealtă, de dus mîncare în mină...

— După cum arătați acum, nu cred să fi fost un copil prea voinic...

— Nu eram, doamne ferește. Un nod, acolo, firav, da' iute. Și tare de sănătate, că n-am știut, pînă pe la 75 de ani, cum arată boala sau doctorul. Da' greu tot îmi venea. Plecam de cu noapte de-acasă, cu un colț de pîine sub braț. Uneori mai adormeam pe drum, dar întotdeauna mîncam pîinea pînă să ajung la mină. După aia, alergam de colo-colo ca să uit de foame. Aici, la noi, în mina de sare de la Ocna Mureșului, era

legănau așa de tare, că-ți venea să strigi și cu dinții de ele, doar să nu se mai clatine. După ce isprăveam treaba, urcam tot pe scări mișcătoare și pe trepte de care ziceai că acu'-acu' se surpă. Frică n-am avut. Urcam și coborîm zimbind sau glumind cu cei de jos.

— V-a fost greu tare în anii de minerit ?

— Nu m-am văitat. Am lucrat și pentru alții, pe care-i dobora osteneala. Pînă noaptea tîrziu stăteam în mină. Și cînd ieșeam, aproape că dormeam pe mine, dar îmi ziceam — Nicolae dragă, ori urci, ori nu mai ieși de-aici cît îi veacul. Și ieșeam. Un vagon de sare tăiam și încărcam pe fiece zi. Am lucrat atît de mi-a zis unu' odată că e de-ajuns pentru tot neamul meu. Stăteam culcat pe spate și loveam cu ciocanul în peretele de deasupra. Îmi cădea sarea pe față, pe ochi, dar îi dădeam

— Ce spui ?

— Spun că nu v-ați ferit de greutăți.

— Stai să vezi. Era nevoie de mină de lucru la mină și or fost aduși vreo 80 de oameni de la Unirea, satul de alături. După un ceas, toți erau afară. Noi, cei învățați, cu treaba, ne-am văzut de lucru înainte, îndemnîndu-ne unul pe celălalt — hai, hai, să meargă ! Dacă nu te întărești tu și aștepți de la natură să te facă puternic ai s-așteptă mult și bine. Eu am zis mereu că trupul omului e mai puțin important decît gîndul lui. Mintea e totul. Dacă o ai, dărmi singur un munte. Dacă nu, poți să ai brațe de oțel, că ți se tocesc în timp.

— Sînteți tare vorbăreț.

— Asta mi-a mai rămas. De ani de zile toți îmi zic bătrînul Lengher. Am văzut multe în viața mea lungă și acum stau

să le rumeg, să le pun cap la cap și să-mi dau seamă ce-o fost bine și ce rău în tot ce-am făcut. Să păsești printre oameni cu ochii închiși e ca și cum ai dormi de la naștere și pîn' la moarte. Eu le spun tuturor — dragă, am cam îmbătrînit, pasul mere mai încet, da' mintea e tot aia de cînd mă știu. S-o mînat viața rea mare, aia de mi-o rămas o folosesc la gîndit.

— În 1918, la Unirea cea Mare, erați bărbat în putere, de 33 de ani. Ați fost la adunarea de la Alba Iulia ?

— Fost, cum nu ! Și is bucuros ca nimeni pentru că ziua mea de naștere e tot aia cu ziua în care s-a făptuit îmbrățișarea tuturor românilor. Am fost mulți din Ocna Mureș care ne-am dus acolo. Cu căruțele cu cai împodobiți, cu neveste și copii, am plecat într-acolo de cu zori. Era ninsoare fainâ, ușoară, și caii scoteau fumuri pe nări, aburi, da' subțiri, că nu era chiar frig de tot. Purtam cele mai curate îmbrăcări și aveam tricolorul pus pe haină, la revere. Tot drumul am cîntat. Bucuria cea mare te face să mai uiți de rostul drept al lucrurilor. Cînd am ajuns eram gata răgușiți, că de-abia am mai putut striga acolo „Trăiască România Mare !" Da' tot am strigat pînă mi s-o dus glasul de tot.

— Cîți copii aveți ?

— Opt, am avut. Dar numai doi mi-au rămas pînă acu'. Fata ce mă-ngrijește, și frumos mă-ngrijește, are 63 de ani. Am nepoți, am strănepoți. Fără copii, viața e potecă de pe mar-

ginile căreia n-ai de cules decît scaieți.

— Și totuși, ce înseamnă viața la aproape 102 ani ?

— Cum adică ?

— Ce faceți, adică, toată ziua în afară de-a vă gîndi la cele trecute ?

— Mă uit în jur la toate cele. Cît am fost tînăr și grăbit, n-am prea băgat de seamă pe unde treceam. Acum, însă, privesc la pomii aceștia din curte, pindesc momentul cînd înfloresc sau încep să se coacă roadele. Ce vrei, am cam îmbătrînit, dragă. Am atîta răbdare încît pot să stau nemișcat în fața oglinzii și să văd cum îmi cresc firele de păr în barbă. Iar noaptea, cînd zăresc stele pe geam...

— ...Le numărați ?

— Nici așa... Îmi spun că fiecare dintre ele este o clipă din viața mea. Și cît mai strălucesc ele, atîta se mai cuvine să mai zăbovesc și eu pe lumea asta. Fiecare dintre ele clipește altfel. Și eu adorm visînd de fiecare dată alt vis. Și mă trezesc fericit dimineața pentru că visele mele seamănă cu tot ce-am trăit. Îmi spun atunci că am ajuns să povestesc și-n somn. Și rîd de mine. Dar ascultă-mă, cîtă vreme omul rîde, e sănătos și are încă poftă de viață. Într-o zi, am mîngîiat iarba care abia de se ivise și mi-am dat seama că era prima dată în o sută și ceva de ani cînd făcusem treaba asta. Așa era de gingașă încît mi-am zis că ai nevoie de multe vieți pentru a privi și mîngîia toate cele care se află în jurul tău.

Nicolae Lengher își reîncepe plimbarea înceată prin curte, de parcă ar mîngîia aerul cu trupul. Se oprește, rupe o frunză dintr-un pom și o mirosea.

— Știi ce mai cer de la lumea asta ? Să mai apuc să mai trăiesc liniștit încă vreo cîțiva ani... O să mai trec de la mine ?

— Cînd o să mai am drum.

— Drumurile — omul și le face. Pe pămînt, pe apă, prin cer și printre oameni. Să ai parte de drumuri lungi și frumoase, care să mai atingă și casa asta a mea.

— Aveți răbdare să așteptați ?

— Am avut eu răbdare o sută de ani și n-oi mai avea pentru doi-trei de-acu'-nainte ?

DAN MUCENIC
Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

Cronica șoselei :

Nu vă faceți griji, l-a prins miliția!

În scrisoarea care descrie odiseea sa, semnatarul povestește plastic și cu talent întîmplările puțin obișnuite și la prima vedere puțin verosimile, prin care a trecut.

„La ora aceea, deși în mod obișnuit era aglomerată, intersecția pustie semăna cu un cadru pregătit pentru apropiata filmare. Eu am suplinit rolul cascadorului, după cum se va vedea mai departe. Așteptam în stație. Pentru moment nu eram hotărît dacă să iau primul mijloc de transport spre gară, unde peste puțin timp aveam un tren, ori să văd un film (rulau cîteva pelicule bune care mă interesau) și să plec cu trenul următor. Am optat pentru film, așa că m-am angajat în traversarea străzii prin imediata apropiere a mașinilor pietonal. Nu se întrevedea nici un pericol, așa că am făcut primii pași spre trotuarul opus. Ghinionul meu a fost că m-am gîndit doar la cele patru direcții din care te poate păște un pericol într-o intersecție obișnuită și am ignorat-o pe a cincea. Nu vreau să se creadă despre mine că sînt un ignorant. Am văzut doar în marile orașe, piețe (de fapt, tot un fel de intersecții), unde converg o mulțime de străzi, 10 și chiar 16 artere rutiere. Ca să fi descifrat pericolul acestei înguste și neînsemnate străduțe, care pătrundea într-un mod „perfid" în intersecția cu pricina, trebuia să fiu un obișnuit al cartierului. Eu eram însă un ins ce mă aflam în bucluc din incruc[illegible] pentru prima dată. N-am avut timp să zic nici pîs și mă aflam doborît pe caldarîmul străzii, de un inamic care a apărut pe neașteptate de pe a cincea ramură — minoră, a acestei intersecții-capcană. N-am fost luat chiar din plin, ci mai mult șters, lovitura imprimîndu-i corpului o mișcare de rotație asemenea unui titirez. Poate nu s-ar fi întîmplat nimic deosebit, dacă nu aveam în mînă un fel de port-hart, din acelea care se poartă acum, fiind foarte practice. Culmea ghinionului, în el se aflau cîteva obiecte foarte grele, metalice, printre care un fier de călcat și cîteva piese auto. Cînd zăceam pe carosabil cu destule coaste fracturate, mi-a venit în minte, printr-o asociație de idei, banalul : „Poți omorî un om cu un prosop ?" Răspunsul : „Da cu condiția să înfășori în el, un fier de călcat". Făceam haz de necaz. Se potrivea parțial și în cazul meu, deoarece reușise, cei drept, nu să mă omoare, însă să mă demoleze destul de zdravăn. După ce mă „ajutase" să mă dezechilibrez, geanta mai făcuse o ispravă, așezîndu-se în cădere între spatele meu și asfalt. Pe cînd mă chinuiam să mă ridic, și am reușit să fac acest lucru cu propriile mele forțe, și cu un gest reflex mă scuturam de praf (parcă asta era cel mai important și nu repararea coastelor, dar ce să-i faci, starea de șoc scuză asemenea acțiuni inoportune) am observat ațintindu-se asupra mea trei perechi de ochi răutăcioși care mă fixau precum un păianjan o viitoare muscă-victimă.

Hai să zicem că șoferul avea motive să nu fie prea vesel, întrucît fața îi era plină de zgîrieturi singerinde, ca urmare a faptului că trecuse cu capul prin parbriz. Frînase brusc și nu purta centura de siguranță (în oraș, spun unii, nu-i nevoie să te echipezi cu ele, viteza de circulație fiind mică. Uite că și la 30—40 pe oră poți găuri cu capul un geam). Ala zgîriatu se stropși la mine. „Tu de unde apărușî, mă, mucosule ?" Asta m-a deranjat cel mai tare, epitetul de mucos. E drept, mai ales în niște circumstanțe, arăt ca un copil mai mare. Ce să-i faci, așa m-a făcut pe mine natura. Dar pînă atunci se limitaseră la rolul de simpli privitori, interveniră în discuție, cu un ton ridicat. „Asta nu-i o rezolvare. La urma-urmei, aveți obligația să-l duceți la spital și să anunțați miliția. Pentru mai multă siguranță o vom anunța și noi". Bruneții au început să dea înapoi. Unul dintre ei îmi porunci : „Hai, urcă, amărîtule !"

Pe măsura trecerii timpului mă simțeam tot mai rău. Durerile în zona coastelor deveniseră infernale. Pe mîini și pe față aveam niște zgîrieturi care începuseră să sîngereze și să mă doară. Încercările mele de a înlătura sîngele cu batista care se colorase în roșu, nu dădeau rezultate. Mașina gonea undeva spre marginea orașului. În curînd s-a oprit pe un fel de maidan, în apropierea unei cișmele. „Parcă era vorba că mă duceți la spital ?" Începură să rîdă. „Las' să nu mori. Ai niscaiva coaste rupte. Nu se moare din asta. Deocamdată dă-ți cu apă pe față și pe mîini

Doreau să mă transforme într-un beliv. „Cum să nu fie accidentat, dom-le ? Miroase de la o poștă a băutură. Uitați-vă la el cum se clatină". Probabil după votcă voiau să-mi ofere și din conținutul damigenei de cinci litri așezată pe fotoliul din spate. În urma frînării, probabil se răsturnase. Se observa un firicel roșu de zăibăr cum se scurgea la gura vasului acoperit cu împletitură de nuiele. „Mare mahar nu ești tu, se vede după îmbrăcăminte, dar totuși e mai bine să știm exact cine a fost clientul nostru. Ia dă buletinul !" „Dv. n-aveți dreptul să-mi cereți actele și nici dînsul să-mi cotrobăiască în geantă, așa cum face acum", am răspuns eu arătînd cu mîna spre tuciuriul care tocmai îmi golea conținutul genții pe bancheta din spate. N-aveam mare lucru. Niște obiecte personale de toaletă, pastă, perie de dinți, aparat de ras, un prosop. Cel mai important obiect era fierul de călcat, abia cumpărat. Partea din ebonită se făcuse țăndări. În contact cu asfaltul și cu coastele mele, probabil. Erau iritați. Refuzasem să beau, să le dau documentul. N-am sesizat intenția lor de a trece la forță. Cu o repeziciune de necrezut, unul dintre ei mi-a răsucit mîna, iar altul mi-a scos portofelul cu acte din buzunarul de la piept. S-au uitat la buletin, la poza soției, a copiilor. Apoi, unul dintre ei, un tip înalt, solid, le-a băgat în buzunar. „Un om fără acte e tratat întotdeauna cu suspiciune, așa cum vei fi tu. Poate vrei să ne iei numărul ? Hai, ia-l". Instinctiv m-am îndreptat spre porbagaj. Tăblița era mînjită cu o pastă de pămînt negru, care acoperea întreaga ei suprafață. Nu se observa măcar o cifră. Eram în apropierea unei curți. Se auzeau glasuri de copii și al unei femei care îl certa pe unul dintre ei, probabil pentru vreo năzdrăvănie. Mă durea spatele teribil, dar robust din fire și tînăr, mai aveam ceva putere. Zece pași și sînt salvat, mi-am zis. Am profitat de clipa cînd „gazdele" mele se sfătuiau în șoaptă ce să întreprindă cu mine în continuare și în cîteva secunde eram în curtea cu pricina. Femeia, speriată, a început să țipe, copiii să plîngă, dar i-am potolit. I-am spus repede despre ce-i vorba, arătîndu-i rănile. S-a calmat. M-a așezat pe un scaun, a pus zăvorul la poartă și a început să mă șteargă cu spirt. Am auzit apoi mașina demarînd. Renunțaseră la recuperarea mea. În timp ce eram pansat, am leșinat. M-am trezit la spital. Lîngă mine se afla un om în uniformă. „Nu vă faceți probleme, îmi spuse el cu blîndețe. S-a găsit totul, actele, port-hartul cu lucrurile, s-au găsit și făptașii. O să vă faceți bine, și încă repede. M-au asigurat doctorii... Cît despre bruneți, sînt clienți de-ai noștri, mai vechi".

VICTOR BEDA

Comentariul săptăminii

Primatul tratativelor

În aprecierea stării de pace pe mapamond în momentul de față numeroși comentatori consideră că focarele de încordare și războaiele care se desfășoară acum în cîteva locuri de pe glob pun în pericol pacea lumii, pot degenera oricînd într-un conflict la scară mondială. Și pe bună dreptate. Mai întîi, nu putem să nu luăm în considerare prejudiciile pe care războaiele locale le aduc prin ele însele. Milioanele de morți în aceste războaie, imensele pagube materiale provocate de ele, cheltuielile care s-au făcut și se fac cu ducerea lor constituie suficiente motive pentru ca omenirea să facă totul pentru lichidarea conflictelor armate și trecerea la rezolvarea tuturor problemelor exclusiv pe cale pașnică, prin tratative. Legat de această problemă, președintele Nicolae Ceaușescu spunea : „În actualele împrejurări internaționale, ale interdependenței tot mai strînse ce caracterizează întreaga evoluție a evenimentelor mondiale, este necesar să se renunțe cu desăvîrșire la forță sau la amenințarea cu forța în soluționarea problemelor mondiale, să se acționeze cu toată răspunderea pentru încetarea tuturor conflictelor existente în diferite zone ale lumii și trecerea la soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai pe cale politică, prin tratative. Conflictele, războaiele așa-zis locale provoacă zilnic mari pierderi umane și materiale, le cad victime mii și mii de femei și copii. Este timpul să se înțeleagă că toate aceste conflicte și războaie, mai mici sau mai mari, nu fac decît să slăbească statele respective, servesc de fapt numai politicii imperialiste de dominație și asuprire".

Dar conflictele armate nu sînt nocive numai prin ele însele. Pentru că ele nu se produc într-un climat liniștit, neutru, ci au loc în timp ce pe glob cursa înarmărilor, nucleare și convenționale, continuă nestingherită, în timp ce în lume se acumulează cantități din ce în ce mai mari de arme cu forță de distrugere tot mai mare. În aceste condiții, focarele de încordare și conflictele armate (din Orientul Mijlociu, din zona Golfului, din sudul Africii ori din America Centrală) constituie tot atîtea focoase potențiale, capabile să declanșeze explozia. De unde, încă o dată, necesitatea stingerii urgente a acestor conflicte.

Ce trebuie făcut ? Se știe că țara noastră, pornind de la ideea că nu există problemă care să nu poată fi rezolvată pe cale pașnică, prin tratative, dacă se pornește de la dreptul fiecărui popor de a se dezvolta liber și independent, de la interesele generale ale păcii și securității, a luat numeroase inițiative în acest sens. Mai întîi, este necesar ca părțile aflate în conflict să înceteze lupta armată, urmînd ca rezolvarea diferendului să se facă prin tratative. În această privință, după cum este cunoscut, la propunerea țării noastre, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat „Apelul solemn către toate statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor" și „Angajamentul statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și amenințarea cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state". În spiritul acestor documente, cînd s-a produs o încălcare sau o atingere a păcii într-o zonă sau alta a lumii, România a luat o atitudine hotărîtă împotriva actelor agresive și a manifestărilor de forță, s-a situat constant de partea celor ce își apărau dreptul la existență, la viață liberă. Țara noastră s-a ridicat cu vigoare pentru respectarea libertății și independenței fiecărui popor, a dreptului acestuia de a se dezvolta de sine stătător, cu excluderea oricăror ingerințe străine. În eliminarea stărilor conflictuale, schimburile de vederi, contactele la nivel înalt și la alte niveluri urmează să aibă, evident, rolul determinant. În același timp, o contribuție de seamă pot și trebuie s-o aducă forumurile internaționale de negocieri. Pornind de aici, președintele României a subliniat necesitatea de a se depune eforturi susținute pentru activizarea lucrărilor în toate organismele în care se hotărăște soarta păcii, pentru renunțarea la condiționarea evoluțiilor dintr-un forum de rezultatele obținute în altele. Țara noastră este convinsă că acționîndu-se în direcțiile arătate, se vor obține succese de seamă în opera de întărire a păcii și securității pe planeta noastră.

ION D. GOIA ■

Un nou „proces al maimuțelor"

Al cîtelea ? Se aduc iarăși și iarăși aceleași acuzații, în cercul vicios care trece prin ignoranță, bigotism și agresivitate. De data aceasta acuzatoare este Vicky Frost, mamă a patru copii care a înaintat unui tribunal din statul american Tennessee o plîngere împotriva manualelor școlare în care este promovată teoria evoluționistă. Ea contestă paralelismul evoluționist între om și animal și, cu toată seriozitatea face recomandarea ca în școală să nu se mai predea decît cititul, engleza și gramatica ? Pe „banca acuzării" nu se află altcineva — firește, doar simbolic — decît Charles Darwin, fondatorul teoriei evoluționiste. Acuzații și controverse de acest gen nu sînt desigur ceva senzațional în Statele Unite. În 1925 avea loc tot în Tennessee celebrul „proces al maimuțelor", devenit subiect de filme, de articole și cărți, dar și „perlă" într-o eventuală istorie a fanatismului religios și îngustimii de spirit al cărui corolar este un învățător, care preda elevilor săi teoria evoluționistă a lui Darwin, a fost condamnat atunci să plătească o amendă de 100 dolari.

Astăzi, firește nu mai este de așteptat o asemenea sentință, în primul rînd pentru că de această dată autoritățile școlare au de apărat un manual editat chiar de ele. Totuși cercurile ultraconservatoare, în special reprezentanții habotnicismului rigid, nu scapă nici un prilej de a face uz de influența lor, deloc neglijabilă.

În această dispută de decenii pe tema dacă omul a fost creat de divinitate sau este produsul unei îndelungate evoluții, au găsit de cuviință să intervină nu mai puțin de 72 de laureați americani ai premiului Nobel. Într-o petiție adresată Tribunalului Suprem din Washington, cei 72 de savanți semnatari apreciază că teoria evoluționistă este singura explicație a apariției omului. De aceea ei consideră că ea nu trebuie să fie pusă pe același plan cu povestea biblică, lăsînd la latitudinea profesorului să decidă care dintre ele o predă elevilor.

Prilej pentru această luare de poziție l-a constituit și un recurs ce se judecă în prezent la Tribunalul Suprem asupra constituționalității unei legi a statului Louisiana în care se prevede ca teoria evoluționistă și cea privind creația divină să fie considerate la fel de îndreptățite de a fi predate în școli. După opinia oamenilor de știință această constituie o încălcare a Constituției care prevede separarea bisericii de stat, deoarece povestea genezei divine nu este știință ci religie. „Predarea în școală a ideilor religioase, care sînt prezentate în mod fals drept știință contravine în mod direct educației științifice", afirmă savanții semnatari. În continuare ei arată : „Se creează astfel un fals conflict între știință și religie, sînt induși în eroare tinerii noștri în ce privește natura cercetării științifice și se prejudiciază prin aceasta capacitatea noastră de a răspunde la problemele unei lumi tot mai tehnicizate". „Procese ale maimuțelor" continuă să apară, așadar, tot mereu pe rol. Poate pentru că în aceste cazuri se uită că evoluat vine de la evoluție.

ION VIRGIL ■

N-am vrea să vă plictisim!

Plictiseala poate veni din o mie de colțuri, din o mie de motive./ aici e vorba însă de plictiseala provocată de un partener de discuții. Cum poate fi un om cu care stai de vorbă plictisitor, ce „condiții" trebuie să îndeplinească pentru aceasta ? O mai veche butadă zice că izbutești la sigur să fii plictisitor atunci cînd ai ambiția și pornirea de a spune totul. Se pare însă că aglomerarea, prolixitatea nu sînt singurele „garanții" ale caracterului plictisitor al unei vorbiri. Mai sînt și alte însușiri. Despre ele a scris recent revista britanică „Sunday Times".

De fapt, este vorba de rezultatele unei anchete făcute de profesorul de psihologie Mark Leeary de la „Wake Forest University" din Carolina de Nord (S.U.A.), în rîndurile a 300 de studenți și de aspiranți. În urma anchetei, profesorul a selectat mai multe trăsături definitorii ale individului plictisitor, fiecare din ele provocînd celor din jur un nestăvilit căscat, iritare și pornirea de a încheia urgent discuția. Care sînt ele ? Mai întîi — **egocentrismul.** Tipul care are acest cusur canalizează discuțiile spre chestiuni strict personale, ca și cum de ele ar depinde soarta mapamondului. El vorbește despre boliile lui, despre ceea ce a făcut sau are de gînd să facă și nu ascultă nimic care să se refere la altcineva. O a doua însușire născătoare de plictiseală este **banalitatea.** Purtătorul ei spune numai lucruri cunoscute de toată lumea, debitează bancuri și panseuri antediluviene. Urmează **pasivitatea.** Cel ce are o asemenea „calitate" ține isonul celor din jur, chiar dacă aceștia exprimă opinii care se bat cap în cap, nu manifestă nici o dorință de a-și spune și el părerea. Plictisitorul are adesea o **emotivitate de joasă speță** — evită să-l privească în ochi pe cei cu care conversează, vorbește cu voce monotonă, expresia feței nu i se schimbă. **Mina posacă** se întîlnește, de asemenea, destul de des : de la un asemenea interlocutor trebuie să scoți o vorbă cu cleștele, ei nu-i în stare să susțină o convorbire. Cei ce plictisesc se prezintă și sub forma omului **„serios"**, care nu zîmbește și nu glumește niciodată, spune tot timpul numai lucruri „juste", nu face distincție între problemele importante și mărunțișuri — pentru el toate sînt serioase. Alte atribute ale individului plictisitor ar fi : vorbă onctuoasă, veselia artificială, simpatia afectată, **oscilarea** (abilitatea de a vira lesne și repede de alături de tema principală).

Aruncîndu-ne ochii pe acest inventar de trăsături distinctive ale celor ce provoacă plictiseală, ne dăm seama ușor că profesorul american a avut în vedere plictiseala în limitele suportabilității, plictiseala neajunsă la capătul răbdării ascultătorului. Pentru că altfel ar fi trebuit să figureze neapărat pe listă și **pisălogeala, jegorerea** și **cicălirea**, prima fiind întîlnită frecvent la colaboratorii rubricilor de literatură iar celelalte două constituind cu precădere apanajul nevestelor, față de bărbații și de copiii lor.

În orice caz, cu compliniri sau fără ele, plictisitorii au fost găsiți, tot cu ajutorul unor teste, mai puțin prietenoși, mai puțin energici și mai puțin de nădejde decît cei neplictisitori. De unde se vede încă o dată că o nenorocire nu vine niciodată singură. Dar să nu vă plictisim !

ION CODRU ■

Pilulele nu vindecă sărăcia

La mult timp după ce unele boli ca : poliomielita, pojarul, tetanosul, difteria și lepra au fost eradicate în multe țări ale lumii, ele continuă să facă ravagii în Africa. Doar pojarului și tetanosului îi plătesc tribut anual 1 milion de copii. Banala diaree, care se tratează în mod obișnuit în cîteva zile, face ravagii. Astfel, datorită complicațiilor, mor anual 5 milioane de copii. Într-o lume în care se luptă pentru scăderea mortalității infantile, pentru creșterea duratei medii a vieții, în 34 de țări subdezvoltate, 87 de copii dintr-o mie nu ajung să-și aniverseze primul an de viață. Cifrele sînt cutremurătoare !

Explicația acestei situații pare a fi dată de cercul vicios : boala cauzează sărăcia — sărăcia cauzează boala !

Eforturile depuse în vederea eradicării bolilor se izbesc de lipsa de mijloace materiale, de lipsa de educație sanitară, de lipsa unor medicamente eficiente, în anumite cazuri. Organizația Mondială a Sănătății arăta într-un raport, pe marginea acestor probleme, că în cadrul luptei duse pentru eradicarea malariei au fost folosite DDT-ul și alte substanțe pesticide ceea ce a dus la o scădere spectaculoasă a numărului de bolnavi. Dar scăderea intensității campaniei, ca urmare a lipsei de fonduri, precum și creșterea rezistenței țînțarilor la pesticidele folosite a dus la o creștere alarmantă a cazurilor de malarie. Pași însemnați s-au făcut în direcția tratării diareei. Aceasta mai ales în urma descoperirii unei metode simple, ieftine și eficiente : folosirea în procesul rehidratării a unei mixturi din sare și zahăr ce se dizolvă în apă.

Organizația Mondială a Sănătății, UNICEF caută prin diverse programe să imunizeze, prin vaccinare, copiii lumii a treia, dar...Pe fondul scăderii valorii exporturilor și al creșterii datoriilor, Banca Mondială estimează că în 1995 procentul celor care vor trăi în sărăcie în Africa va fi de 80%, față de 60% în prezent, ceea ce va duce implicit la scăderea posibilităților de a eradica bolile.

Într-o lume în care se cheltuiesc sute de miliarde pentru înarmare sînt milioane de copii care mor pentru că nu au minimum de asistență medicală!

DAN DANUȚ DORU ■

Scandalul „celulelor tinere"

Friedrike Kaske, casnică în vîrstă de 76 de ani din Berlinul occidental nu a fost niciodată în viața ei, grav bolnavă. Nu a luat medicamente și, în pofida vîrstei, nu se plîngea de vreo afecțiune. Pînă în luna iunie 1986 cînd a simțit că o jenă umărul și șoldul. Dar în loc să se adreseze medicului ei curant, a urmat recomandarea unei cunoștințe și a preferat să consulte un „tămăduitor", pe numele lui Harry Dobring. Cinci săptămîni mai tîrziu, Friedrike Kaske murea din viață. Motivul ? „tămăduitorul", care urmase studii medicale a sfătuit-o să urmeze o cură cu „celule tinere". Dobring i-a injectat opt fiole cu țesut animal, fabricate de firma Milcell din Hamburg, pentru care a plătit 300 de mărci. La rîndul ei, pacienta a trebuit să achite pentru „tratament" 3930 mărci, pe lîngă cele 150 mărci cerute pentru „consultație". Întreaga sumă a fost plătită cu bani gheață. O prevedere necesară dacă se ține seama de faptul că cinci zile mai tîrziu Friedrike era, pentru prima oară în viață, foarte bolnavă. Dar lucrurile nu s-au oprit aici. În zilele care au urmat pacienta a mai apelat de patru ori la tămăduitor, simțindu-se tot mai rău. Fiecare sfat a costat încă 250 mărci. La 16 iulie, la trei săptămîni de la „cura de întinerire" Friedrike Kaske nu mai putea să meargă. A trebuit să se deplaseze Dobring la domiciliul bolnavei. Fiecare vizită a fost plătită cu 150 mărci. Soțului îngrijorat, „tămăduitorul" îi spunea că Friedrike este ipohondră. Singurul sfat valabil, acela de a interna pacienta într-un spital a venit cînd lucrurile luaseră o turnură ireversibilă. La 28 iulie credula doamnă încetă din viață. În prezent procurorul îl anchetează pe Harry Dobring pentru că medicii, cei veritabili desigur, au ajuns la concluzia că nu este exclusă o legătură cauzală între terapia cu „celule tinere" și reacția imunitară mortală ce rezultă datorită acesteia

În prezent, arăta revista „Stern", în R. F. Germania există circa 5000 de medici mai mult sau mai puțin veritabili, care aplică tratamentul cu celule tinere. Onorarii pentru un asemenea „tratament" pus sub semnul întrebării de majoritatea lumii halatelor albe, se ridică la 12—14 mii de mărci. Nici unul din pacienți nu este avertizat de riscurile la care se expune. Specialiștii vest-berlinezi au serioase temeri că acestе „celule tinere" sînt purtătoare ale așa-numiților „slow viruses". Printre acești „viruși lenți" se numără și mult-discutatul virus care provoacă SIDA (sindromul imuno-deficitar dobîndit) !

Acest tratament fără bază medicală solidă a provocat numeroase victime și, de aici scandaluri de amploare în lumea medicală vest-germană. Presa de scandal face o mare și irresponsabilă publicitate „curei cu celule". De pildă publicația „Bild Zeitung" a publicat în mai 1983 un interviu cu un asemenea „tămăduitor" care la o întrebare despre eficacitatea curei a răspuns plin de emfază : „Mulți dintre cei aproape 50 000 de pacienți ai mei au depășit vîrsta de 90 de ani. Unul dintre ei s-a căsătorit cu o parteneră mai tînără cu 30 de ani decît el. Un altul a construit la 76 de ani o fabrică, pe care o conduce și azi". Dar, ironia soartei, doi ani mai tîrziu, în septembrie 1985, Bild-Zeitung anunța moartea editorului său, falmosul Axel Springer. Cauza morții : infarct la vîrsta de 73 de ani. Cu numai cîteva săptămîni înainte de a muri din viață Springer făcuse o cură cu „celule tinere" !

ROMEO NĂDĂȘAN ■

Cold Rush

Dintr-o noțiune care pare mai degrabă studiată, de efect, s-a născut un întreg pămînt al promisiunilor. Superconductibilitatea, ca fermen, plătește tribut imaginației unora de a forța cît se poate diferența între obișnuit și ceva — mai ceva, situat deasupra. Și dacă din obișnuit rezultă normalul, din superobișnuit se naște, firesc, supranormalul. Și, poate, anormalul.

Cert este un lucru : se vorbește atît de insistent despre superconductibilitate de la o vreme, în cele mai diferite medii, încît subiectul riscă să acopere în convorbirile de sfîrșit de săptămînă pînă și supersurprizele din campionatul nostru de fotbal.

Elementar vorbind, goana după frig este veche. Scoborîrea mijloacelor de a ajunge în vecinătatea extremității sudice a scării Kelvin, la zero absolut, s-a declanșat ca în orice altă situație, cam de cînd se cunoaște

Lumea se amuză

După N.B.I. (R.D.G.)

de existența lui. Acolo, la polul frigului, căldura lipsește cu desăvîrșire și, o dată cu ea, și orice frînă în calea curentului electric. Frigiditatea — absolută — a metalului provoacă euforia — totală — a electricității și magnetismului. Dar una este să fie — teoretic — posibil și alta să devină — practic — realizabil. Pentru că zero absolut, văzut prin prisma avantajelor sale, s-a comportat precum fructul oprit, greu de ajuns acolo ,dar și mai greu de păstrat.

Un interes de-a dreptul torențial a fost declanșat în ultima vreme în jurul superconductibilității. Febra frigului, această goană în căutarea pămîntului promis, cunoaște cote neatinse vreodată.

De la descoperirea ei, în 1911, superconductibilitatea și-a ocupat locul meritat în manuale. Iar obsesia dobîndirii ei, în nesomnul savanților. Calea a fost identificată — răcirea metalului în heliu lichid. Procedeul s-a dovedit scump și consumator nesățios din energie. Primele noutăți s-au numit azotul lichid — mai ieftin — și aliajele diferitelor metale care își păstrează superconductibilitatea în cîmpuri magnetice puternice. Urcușul s-a dovedit anevoios. La șase decenii de la identificarea superconductibilității, se reușise un avans de numai 20 de grade pe scara Kelvin. Și din nou tăcere. O geană de lumină s-a ivit cînd au fost luați în considerare oxizii metalici. Un nou urcuș de 12 grade Kelvin și un val de scepticism. Lumea nu crede în minuni. Treptat au început confirmările : la Tokio, în China, în S.U.A.

De aici a început tropotul tot mai agitat al cercetării. Combinațiile ceramice, circumscriind pămînturi rare, s-au diversificat, condițiile de lucru și ele. Rezultatele apar din numeroase direcții. Se vorbește de superconductibilitate în cota de 98 grade Kelvin ! Sîntem în punctul în care teoreticienii se dau de ceasul morții pentru a găsi explicații fenomenului, decorticat prin ce se știa înainte, doar pînă prin zona de 40° K. În vreme ce, practicienii cu mîinile înfierbîntate, caută a se lămuri unde să pună la treabă mai cu folos cumplitele geruri forțate de dragul efectelor lor încă nu prea bine conturate.

NEAGU UDROIU

Breviar științific

Pelerină dar și cort

Pentru cei cărora le place drumeția în sezonul estival, în Franța a fost creată pelerina impermeabilă din imagine. Dar din două îmbrăcăminți de acest

gen se poate realiza un cort pentru două persoane, înalt de 110 centimetri cu un gen de covor în interior. Cele două pelerine au un sistem ingenios de închidere, în vederea cuplării lor.

Microcombină muzicală

Ultima combină muzicală apărută în Olanda are mărimea de 72 centimetri în lungime, 40 centimetri lățime și numai 15 centimetri grosime. Ea cuprinde 6 circuite integrate și 90 tranzistori și este formată dintr-un amplificator, un radio-

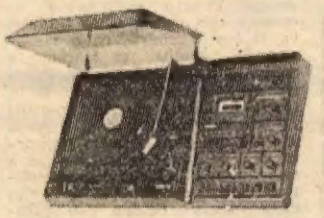

receptor, magnetofon și picup. Înregistrările pe magnetofon ca și muzica de pe discuri se pot face la viteze de 33 sau 45 ture pe minut. De remarcat că toate audițiile sînt stereo.

Mușchii emit sunete

Gerald Oster, profesor de biofizică la Mount Sinai School de la Universitatea din New York, folosind un stetoscop electronic capabil să amplifice sunetele de joasă frecvență și un computer, a constatat că mușchii emit sunete, atunci cînd se contractă. Se pare că sunetele își au originea în activitatea fibrelor musculare, care pot fi considerate ca un ansamblu de oscilatoare, cu aceeași frecvență de 25 Hertzi, dar nu acordate în fază. Mușchiul pleoapei are aproximativ 20 fibre, iar cel al pulpei circa 2 000, ceea ce face ca și sunetele înregistrate să varieze în funcție de dimensiuni, dar și modul cum ele intră în acțiune. Aceste studii vor spori portofoliul de cunoaștere al specialiștilor, deoarece interpretarea semnalelor acustice va fi utilă pentru o mai bună înțelegere a fiziologiei mușchilor și mai ales a bolilor acestora. În

plus, sunetele emise de mușchiul inimii ar putea să dovedească mai bine starea reală de sănătate a acestui organ vital, putîndu-se lua din timp măsuri pentru a se evita agravarea unui început de boală.

AUREL DIANU

Ultima piruetă

Frederick E. Austerlitz, actor, dansator, coregraf, dar în primul rînd artist. Numele sub care l-am cunoscut noi, spectatorii: Fred Astaire. Numele lui care s-a impus pentru totdeauna publicului, va rămîne legat de personajul pe care l-a întruchipat pe ecran mai bine decît oricine: DANSUL. În tot ceea ce are el mai esențial: mișcare, ritm, coordonare, expresie, simbol. Fred, artistul care nu a părăsit dansul timp de aproximativ trei sferturi de secol, nu mai este printre noi. Un destin de excepție a părăsit scena, la puțin timp după ce împlinise 88 de ani.

Finala Cupei mondiale

Revista noastră a ținut la curent, în limita unor diferențe de fus orar și a frecvenței informațiilor telexate, pe iubitorii sportului cu balonul oval din țara noastră, asupra desfășurării **Cupei Mondiale de Rugby-1987.**

Așa cum remarcam în cronicile anterioare, ea a programat o confruntare supremă între cele două școli de rugby : cea europeană și cea de la antipod, fapt relevat în sferturile de finală, dar mai ales în semifinale și în cele două jocuri care au încoronat competiția : **Țara Galilor — Australia :** 22—21 (13—15), contînd drept finala mică, pentru locurile 3—4 și **Noua Zeelandă — Franța : 29—9 (9—6),** marea finală a **Cupei Mondiale,** care a impus supremația rugbyului din Pacificul sudic.

Turul de forță al reprezentativei **„All Blackes"** este impresionant la capătul celor 6 partide titanice adjudecate în suită. Învingînd, în partida inaugurală de la Auckland, cu 70—6 formația **Italiei, Noua Zeelandă** avertiza de la bun început asupra înaltei sale clase, continuînd să minimalizeze pe cea de a doua clasată din seria respectivă (III), învingînd pe **Fiji** cu 74—13 și pe **Argentina** cu 46—15, realizînd, din prima fază a confruntării, un esaveraj categoric : 190—34 !

Același spirit constructiv și tenace de-a lungul întregului meci, adordat, de fiecare dată, cu același aplomb al marii performanțe, a-a resimțit drept o calitate primordială a neozeelandezilor, chiar și în eforturile de finală și în semifinală, unde întîlnindu-se cu două din cele mai redutabile echipe europene din **Turneul celor 5 națiuni** le-a surclasat astfel : pe **Scoția,** cu 30—3 și pe **Țara Galilor** cu 49—6, pentru ca, în marea finală, să dispună de **Franța** cu 29—9 (9—0), ceea ce marchează o proporție a esaverajului, obținut numai în partea a doua a competiției, de 108—18 ! Adiționat cu cel din serie (190—34), esaverajul total realizat de **Noua Zeelandă** se ridică la 298—52, ceea ce indică o eficiență de patru ori mai mare decît deficitul, precum și un procentaj mediu de 49 puncte înscrise în fiecare din cele 6 jocuri susținute, față de numai 8 primite !

Clasamentul final, deși indică polaritatea valorică a Antipodului, prin prezența Franței și Țării Galilor în prim plan, lasă deschisă confruntarea celor două școli, care își vor continua disputa și în viitorul apropiat, de data asta avînd ca gazdă bătrînul continent european care-și rivnește revanșa.

TUDOR GEORGE

Fuga spre viață

Pentru noi, cei din Cluj, altă alternativă decît o evadare directă și fuga în România nici nu exista.

În interiorul fabricii de cărămizi, unde să te ascunzi ? Într-un ghetou, adică într-un cartier există pivnițe, poduri, pereți dubli etc. Poți săpa, poți adînci, supraetaja, camufla... poți, oricum, imagina ceva. În incinta unei fabrici, unde în afară de niște șoproane nu există nimic, ce să faci, ce să imaginezi ? Nu lipsa de curaj, ci imposibilitatea fizică a determinat o descurajare paralizantă. În ghetoul din Oradea — singurul cu posibilități mai mari în acest sens — s-au încercat cele mai îndrăznețe variante, s-au asumat riscuri ce frizau irresponsabilitatea. La fabrica de săpun Rotbarth s-a construit o ascunzătoare în care s-au zidit 30 de persoane. Alții s-au ascuns în ungherele podului de la baia rituală, în beciurile secrete ale mai multor clădiri și au stat acolo, aproape nemișcați, într-o înghesuială cumplită, pe o căldură insuportabilă, săptămîni, unii luni întregi.

Pe strada Vămii nr. 6, în pivnița săpată sub un grajd — ușa prin care se comunica era sub iesle — s-au ascuns 30 de persoane.

Tensiunea în care cei ascunși așteptau scurgerea timpului atingea paroxismul. Tresăreau la fiecare zgomot. Într-un depozit de semințe al firmei Redl s-au ascuns familia Alexandru Klein și încă două femei. În ultima zi a deportării, pe baza denunțului unui șvab, care locuia în apropierea depozitului, tîmplarul Liebig, jandarmii au pătruns în ascunzătoare — era în primele ore ale dimineții — i-au scos afară așa cum s-a nimerit, în cămăși sau pijamale, nu le-au dat voie să ia nimic cu ei, i-au gonit spre gară și i-au înghesuit în ultimul vagon al trenului gata de plecare.

Au fost descoperiți și cei 17 ascunși într-un beci cu mai multe articulații secrete din strada Váradi Zsigmond nr. 23. Din ascunzători ieșeau femei complet epuizate fizic și psihic, copii numai piele și oase, iar ziarele locale descriau cu lux de amănunte descoperirea unor „complotiști periculoși" sub titluri senzaționale : „Evrei ascunși în cazematele ghetoului", „Familii de evrei în adîncul pivnițelor zidite".

Încă înainte de înființarea ghetoului, Goldring Herman — cu soția și copilul de doi ani — a plecat din Oradea la Băile Felix, hotărît să treacă granița în România. Aici și-au lăsat copilul la o familie de creștini, înțelegîndu-se că, o dată ajunși în România, vor trimite pe cineva după el. Înainte de a ajunge la granită, au fost prinși de jandarmi și duși înapoi la Oradea unde, între timp, începuse ghetoizarea. Goldring a organizat un grup de 22 — bărbați și femei — hotărît să evadeze. În noaptea de 7 spre 8 mai, s-au cățărat cu toții pe un mărfar ce mergea la Cluj. În stația Ceica, unde trenul s-a oprit un singur minut, s-au rostogolit cu toții, peste pietriș, în șanț. A doua zi erau salvați. Ajunseseră în România. Peste două luni, Goldring a trimis după copil.

Tinerii au dreptul să știe

Jurnal însingerat

Alexandru Goldstein, după patru nopți de cazmă, a reușit să facă o breșă în zidul de la extremitatea ghetoului. A nimerit, la miezul nopții, în curtea unui restaurant rezervat szálasiștilor. Și-a rupt steaua de pe haine. Muzicanții-țigani se pregăteau de plecare. Un bacșiș gras și, cu un contrabas în brațe, a ieșit în stradă. Era din nou liber.

Alexandru Sonnenwirth și soția au plătit gras șoferul unui taxi folosit de jandarmi care, după smulgerea unor declarații de la cei torturați, alergau în oraș după „comorile" descoperite. În ultima clipă, femeia s-a speriat. Șoferul era grăbit : soțul insistă, devenise aproape agresiv ; zărise un jandarm. Sonnenwirth a sărit în portbagaj. Șoferul a apăsat pe pedală. Tînăra soție a rămas în ghetou. Peste cîteva zile a fost deportată.

Emeric Schwartz și cumnatul său Petre Molnar împreună cu familiile — în total 5 persoane — cu o zi înainte de plecarea ultimului transport din ghetou s-au hotărît să forțeze destinul, să încerce imposibilul. Învăluiți în întunericul nopții, s-au strecurat în partea golită a ghetoului și s-au cățărat în podul unei case din strada Vácz. Aici, imediat au reclădit un perete de cărămizi anume desfăcut cu cîteva zile înainte. Familia pur și simplu s-a zidit într-un colț al podului. Exista o breșă minusculă spre stradă, pentru aerisire. A doua zi dimineață, prin această breșă, „evadații" au putut privi cum se tîra spre gară ultima coloană a deportaților din ghetou. Ochii împăienjeniți de lacrimi identificau, ca într-un coșmar, rude... prieteni... cunoscuți.

Tot prin această breșă au urmărit, cu sufletul la gură, febrilitatea cu care patrulele de jandarmi scotoceau ghetoul, stradă cu stradă, casă cu casă, ca nu cumva un singur evreu din cei peste 25 000 să se fi ascuns pe undeva. A treia zi, o patrulă a urcat în podul casei de pe strada Vácz. Cei cinci au încremenit. Nu respira nimeni. Au scăpat. A cincea zi, strada s-a liniștit. N-a mai apărut nici o patrulă. Evadații au așteptat noaptea, au desfăcut peretele și s-au strecurat tiptil, feriți de întuneric, pînă la gardul din partea sudică a ghetoului. Au forțat cîteva scînduri și, în zori, se aflau de-acum toți cinci la marginea orașului. Au luat-o peste cîmpuri, ocolind drumurile. După trei zile, cînd se apropia o nouă noapte au trecut granița în hotarul comunei Tinca. Cîțiva țărani români de omenie i-au ajutat să ajungă în interiorul țării.

O reușită breșă în „zidurile" ghetoului din Oradea a constituit-o spitalul pentru bolnavii de tifos înființat de dr. Mikșa Kupfer și Alexandru Bálint. Toți internații declarați bolnavi contagioși contractaseră fictiv această boală. Unora, desigur, pentru camuflare, a fost nevoie să li se inoculeze, în doze controlate, bacilul tifosului exantematic. Se provoca febra pînă la 40° dar boala provocată artificial nu prezenta pericol de moarte. Riscul asumat de doctorul Kupfer poate fi apreciat, fără nici o exagerare, mortal.

Singer Zoltan, în cartea sa : „A fost o dată la Dej..." relatează despre un șir întreg de evadări din ghetoul acestui oraș. Violonistul Heim Brender și-a pus pe brat o banderolă albă — semnul distinctiv al evreilor-creștini din detașamentele de muncă forțată — și a reușit să se strecoare nelegitimat pe la una din ieșirile secundare ale ghetoului.

Isac Klărman, șofer, a reușit să iasă din ghetou travestit în haine țărănești și a trecut granița în România. Samuel Rudi i-a urmat exemplul. Dar a fost prins și adus înapoi în ghetou.

Soția lui Géza Hochstadt a fost convinsă de fata rabinului din Ileanda să evadeze. Aceasta reușise, cum am arătat mai înainte, să scape din ghetoul din Cracovia. Aducea cu ea informații despre „gropile comune" care însoțeau „soluția finală" și încerca să domolească optimismul dezarmant, de-a dreptul dezastruos al celor din ghetou. Sub influența lui Brendele — fata rabinului — soția lui Hochstadt Géza se hotărî să evadeze împreună cu copilul ei de patru ani, înainte de a fi duși în altă parte.

Cînd primul transport a fost îmbarcat s-a decis definitiv. În seara lui 27 mai a evadat. Și-a procurat cu bani acte. S-au ascuns sub numele de Kis Mária și Kis Mihály. Așa se face că din sutele de copii sub 14 ani ai ghetoului din Dej în afară de cei ai rabinului a mai scăpat cu viață încă unul : micuțul Hochstadt de patru anișori.

Herman-Heku Steinfeld avea 17 ani cînd a fost internat în ghetou împreună cu întreaga familie. La insistențele tatălui — împotriva voinței lui — a evadat din ghetou împreună cu un văr care era cu trei ani mai mic. S-au ascuns la un țăran român din Viile Dejului. Țăranul le-a făcut o ascunzătoare în grajd. O despărțitură de 70 de centimetri au închis-o cu un perete făcut peste noapte din lut și bălegar. Patru luni au stat în acea despărțitură Heku Steinfeld și verișorul său, fără să vadă lumina soarelui. Patru luni s-au hrănit dimineața la prînz și seara cu pîine, untură și ceapă. Patru luni la rînd, în fiecare seară, țăranul le introducea alimente în ascunzătoare, printr-o gaură practicată în perete, pe sub iesle.

În ultimele zile ale războiului, cînd refugiații horthyști și trupele naziste în retragere au năpădit comuna, cei doi copii n-aveau voie nici să tușească, ca nu cumva să-și trădeze prezența. Țăranul român, pentru a-i putea alimenta în continuare pe cei doi copii, și-a lăsat casa la dispoziția soldaților nemți, iar el s-a mutat cu toată familia în grajd.

(Va urma)

OLIVER LUSTIG

A 22-a ediție a Dinamoviadei

Eterna frumusețe a gimnasticii

Cea de-a 22-a ediție a Dinamoviadei de gimnastică a constituit o reușită pledoarie pentru frumusețea gimnasticii, ca și pentru climatul de prietenie ce ar trebui să însoțească orice întrecere sportivă. Desfășurată într-o organizare ireproșabilă și-ntr-o ambianță de mare concurs, competiția găzduită la sfîrșitul săptămînii trecute de clubul Dinamo București a prilejuit iubitorilor din Capitală ai acestui sport întîlnirea cu gimnaste și gimnaști de frunte din Bulgaria, R.D. Germană, România, Ungaria și Uniunea Sovietică, a prilejuit, deci, un mini-campionat european — dacă avem în vedere că loturile naționale ale acestor țări cuprind mulți dintre participanții la Dinamoviada de la București. Ne referim, de pildă, la **Natalia Frolova** (Dinamo Leningrad), 16 ani, fostă medaliată la europene — cu aur la sol și sărituri, cu argint la bîrnă și cu bronz la individual compus, la **Ulrike Klotz** (R.D.G.), 17 ani, medaliată cu bronz la sol și pe echipe la C.M. din 1985, la **Tatiana Groșkova** (Dinamo Moscova), 14 ani, campioană unională, o „mină de aur" căreia, normal, încă „îi pac bomboanele", la **Lubomir Gheraskov** (Levski-Spartak Sofia) vicecampion european (Moscova '87) la cal cu mînere, la **Fajkusz Csaba** (Ujpești Dozsa), locul 5 pe echipe la C.M. din 1985 și, desigur, la mulți alți componenți ai echipelor prezente la recenta Dinamoviadă.

Cum se cuvine din partea unui club organizator, Dinamo București a prezentat în concurs formații de elită, în care se detașau **Marius Gherman** (multiplu campion național, cîștigător al Campionatelor internaționale ale României, clasat la europenele de la Moscova pe locul I la individual compus și pe locul 4 la bară fixă), **Nicolae Bejenaru, Marian Colăcel**, precum și **Aurelia Dobre** (dublă campioană europeană de junioare în 1986), **Laura Cutina** (campioană olimpică la Los Angeles), **Mădălina Tănase**, o frumoasă promisiune din „anturajul" lotului național.

Datorită evoluțiilor acestor sportivi consacrați, concursul a avut accente de „întîlnire la vîrf", deși n-au lipsit, cum este și firesc într-o întrecere totuși amicală, cu caracter de verificare, nici evoluțiile mai modeste sau ratările unor exerciții încă nepuse bine la punct. Spre lauda lor, cei care s-au menținut la o înaltă cotă de competitivitate în majoritatea probelor au fost reprezentanții clubului Dinamo București. Dacă „trena" impusă concursului masculin de către Marius Gherman era previzibilă, la feminin, în schimb, triumful total al Aureliei Dobre a constituit marele cîștig pur sportiv, dar și moral al acestei Dinamoviade. Spunem aceasta întrucît Aurelia a revenit astfel în elita gimnasticii noastre feminine după o lungă și pernicioasă accidentare la articulația genunchiului. Antrenorul lotului național, Adrian Goreac, care a „secondat-o" îndeaproape pe Aurelia Dobre în acest concurs, se arăta deplin satisfăcut nu numai de evoluțiile sportivei dinamoviste (notată de două ori cu 10 la sol), dar și de maniera excepțională în care ea a reușit să recupereze handicapul acelei accidentări și întreruperea de un an de zile pe care i-a pricinuit-o. „Astfel de reveniri se petrec extrem de rar la sportivi, în general, și cu atît mai mult la cei pentru care genunchiul este o «piesă de bază»!", constata exclamativ antrenorul Goreac. Deci, bravo Aurelia — pentru performanța sportivă din acest concurs, dar și pentru calitățile morale și de voință care te-au readus binemeritat în prim-planul gimnasticii noastre feminine! Fiind prea tînără pentru apropiata Universiadă, Aurelia Dobre și-a depus, în schimb, prin evoluțiile ei la Dinamoviadă, o candidatură serioară la titularizarea în echipa națională a României pentru campionatele mondiale din această toamnă.

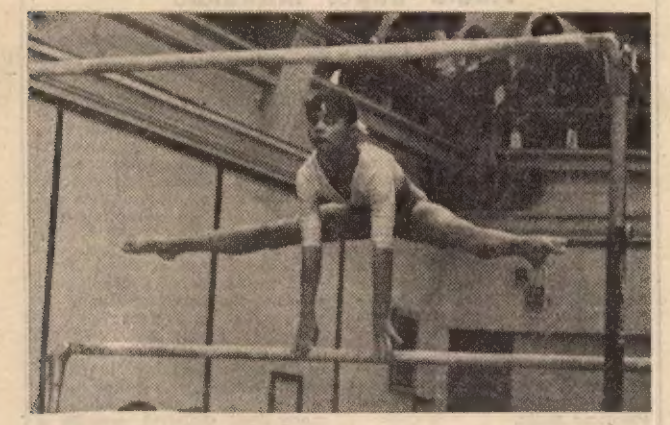

Datorită Aureliei Dobre (Dinamo București), geometria paralelelor inegale capătă noi coordonate : absciza și ordonata unor evoluții de înalt nivel, consfințite în cele 6 medalii de aur obținute de tînăra sportivă la recenta Dinamoviadă. Revenirea senzațională a Aureliei Dobre în prim-planul gimnasticii feminine (după o întrerupere de un an, datorată unei accidentări) este marea ei performanță morală, „realizată" tocmai la timp, în preajma campionatelor mondiale de la Rotterdam.

Situîndu-ne în spiritul de sportivitate al concursului, subliniem cum se cuvine aportul tehnicienilor federației de specialitate la reușita acestei Dinamoviade, implicarea lor profesională, atentă și competentă în organizarea și desfășurarea întregii competiții. Încă o dovadă a cît de unită este familia gimnasticii noastre, fapt care explică, nu în ultimul rînd, și recentele ei succese pe plan internațional. De fapt, Dinamoviada de la București a prilejuit reunirea în același spațiu de concurs nu numai a unor sportivi fruntași, ci și a unor foști mari sportivi din țările reprezentate. Este vorba, în primul rînd, de Nadia Comăneci, de Natalia Iurcenko, de Anca Grigoraș și Alina Goreac, de Elvira Saadi — foste mari campioane ale gimnasticii mondiale, care s-au reîntîlnit acum de aceeași parte a meselor de arbitraj. Prezența lor a avut, fără îndoială, efecte stimulative asupra sportivelor înscrise în concurs, ca și asupra potențialelor viitoare gimnaste, micuțele spectatoare care au populat frenetic tribunele sălii Dinamo în cele trei zile de concurs.

Încheiem aceste scurte considerații asupra unei frumoase întreceri sportive cu formalitatea necesară a prezentării rezultatelor tehnice ale cîștigătorilor.

Echipe, masculin : 1. Dinamo (România) ; 2. Dinamo (U.R.S.S.) ; 3. Ujpești Dozsa (Ungaria) :

Masculin, individual compus: 1. Marius Gherman (Dinamo, România) 58,10 p ; 2. Nicolae Bejenaru (Dinamo, România) 57,35 p ; 3. Mihail Kokorin (Dinamo, U.R.S.S.) 56,75 p.

Feminin, individual compus : 1. Aurelia Dobre (Dinamo, România) 39,70 p ; 2. Mădălina Tănase (Dinamo, România) 38,70 ; 3. Natalia Frolova (U.R.S.S.) 38,50.

Masculin, finale pe aparate : sol : Iuri Porplenko (U.R.S.S.) ; **cal cu mînere :** Lubomir Gheraskov (Levski-Spartak) ; **inele: Adrian Cătănoiu** (Dinamo București) ; **sărituri :** Iuri Porplenko ; **paralele : Nicolae Bejenaru** (Dinamo București) ; **bară : Marius Gherman** (Dinamo București).

Feminin, finale pe aparate : sărituri : Dobre 19,750 ; Frolova 19,600 ; Laura Cutina (Dinamo Buc.) și Hrabova (Bulgaria) 19,275 ; **paralele : Dobre** 19,90 ; Frolova 19,425 ; Tănase 19,05 ; **bîrnă : Dobre** 19,750 ; Groșkova 19,350 ; Tănase și Rîkova 19,10 ; **sol : Dobre** 20,00 ; Frolova 19,700 ; Groșkova 19,525 ;

Echipe, feminin : 1. Dinamo (România) ; 2. Dinamo (U.R.S.S.) ; 3. Levski-Spartak (Bulgaria).

„Primul val" se retrage

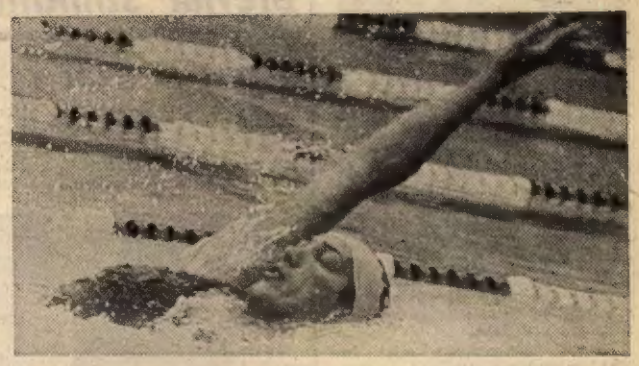

În natația feminină românească există acum o promoție de excepție : Tamara Costache, Noemi Lung, Stela Pura și celelalte componente ale lotului național. Nerăbdarea cu care așteptăm de fiecare dată evoluțiile lor se cuvine, însă, întreruptă pentru o clipă ca să facem loc omagiului pe care-l merită **Carmen Bunaciu.** Această bravă sportivă s-a retras de curînd din activitatea competițională, după ce, mai bine de un deceniu, a realizat ceea ce s-ar putea numi un preambul dătător de speranțe pentru performanțele care au urmat în natația noastră. Multiplă campioană națională, de două ori medaliată cu bronz la campionatele mondiale (din 1978 și 1982), de mai multe ori laureată a Universiadelor din 1981, 1983 și 1985, Carmen Bunaciu a decis să se consacre meseriei de antrenor la clubul unde a cunoscut cele mai frumoase satisfacții, Dinamo București. Întreaga ei carieră sportivă rămîne, însă, pilduitoare pentru noua generație de înotătoare, în ale căror performanțe se regăsesc și „starturile" lui Carmen Bunaciu, calea deschisă de ea spre afirmarea natației românești.

Finalele salvează finalul

La ora cînd aceste rînduri trebuie să fie la tipar, mai sînt de disputat două secvențe fotbalistice: ultima etapă a campionatului și finalele „Cupei României" și a campionatului republican de juniori. Principalele incertitudini au fost eliminate: în Cupa campionilor va juca Steaua, în Cupa cupelor — Dinamo București, iar în Cupa U.E.F.A. — Victoria și încă două echipe. Pentru desemnarea acestora din urmă, ultima etapă va fi fost decisivă, ca o tresărire de orgoliu și sinceritate echivalentă cu întregul campionat. Și asta pentru că locurile în Cupa U.E.F.A. au avut pentru fiecare din candidate și o miză morală nu mai puțin importantă : pentru Argeșul — de a recompensa eforturile sistematice de construcție a „celei de-a treia echipe sub Halagian" ; pentru Sportul studențesc — de a prinde ultimul tren, după zbuciumatul retur de care a avut parte ; pentru Craiova — de a nu întrerupe șirul prezențelor în cupele europene, inaugurat în 1971 și posibil de continuat acum sub bagheta altui fost nedreptățit, Constantin Oțet ; pentru Petrolul — de a încerca marea cu degetul (în cazul unei victorii asupra Argeșului și al înfrîngerilor celor două echipe studențești) ș.a.m.d.

Interesante în această dispută sînt cel puțin două lucruri : primul, că „U" Craiova poate să intre în Cupa U.E.F.A. numai dacă Steaua va renunța la orgoliul de a termina neînvinsă campionatul sau dacă (în cazul unor egaluri în această dublă manșă), Argeșul și Sportul vor pierde măcar cîte un punct pe teren propriu ; al doilea, că fostele componente ale cvartetului, Sportul studențesc și „U" Craiova se pot reabilita public jucînd în Cupa U.E.F.A. numai dacă Petrolul scoate un punct la Pitești iar ele vor obține măcar două în jocurile pe care le-au mai avut de susținut. Dar, desigur, aceste calcule nu mai au acum decît valoarea unor sublinieri pur teoretice ale faptului că, prin tensiunea creată măcar în jurul acestei participări în Cupa U.E.F.A., campionatul ne lasă cu o frumoasă „ultimă împresie", chiar dacă, iată, două dintre echipele care ne vor reprezenta în această competiție au reușit să acumuleze doar un punct sau două peste minimul de 50 la sută!

Finalul cam zbuciumat al acestui campionat va fi, sperăm, salvat — sub aspectul acurateții sportive și frumuseții spectacolului fotbalistic — de cele două finale de duminică: a „Cupei României" și a campionatului republican de juniori. În prima se vor întîlni cele mai bune echipe ale campionatului nostru, Steaua și Dinamo. Maniera în care au încheiat maratonul celor 34 de etape le creează obligația unor prestații de înalt nivel, astfel încît să putem spune, ca la teatru, „finit coronat opus".

În cea de-a doua finală se vor întîlni, ca și anul trecut, juniorii unor cluburi ce dau tot mai multă atenție viiitorului — Dinamo și Sportul studențesc. Anul trecut au învins elevii lui Dan Apolzan (printre care se află fiii lui Lucescu și Rică Răducanu...), fiind primul titlu de campioni care a sosit în Regie. Acum, dorința de revanșă (a tinerilor dinamoviști) sau de confirmare (a viitorilor studenți) îndreptățesc, de asemenea, să asistăm la un joc (în deschiderea finalei Cupei) sub semnul ambiției și sportivității pure.

Cortina se lasă peste fotbalul nostru, dar ea nu se predă: se apropie tragerea la sorți pentru cupele europene, plenara federației de fotbal, perioada transferărilor, turneele de pregătire — adică tot atîtea pretexte de a privi mai degrabă spre sezonul care vine decît spre cel recent încheiat.

Civilizația sportului

Învingător prin K. O. — arbitrul!

Meci de fotbal în Cupa României la Tîrgoviște. Echipe din două orașe. Arbitru din orașul gazdă. Interes mare. Stadion arhiplin. Dispută echilibrată. După 90 de minute egalitate. Urmează prelungiri. Albaștrii atacă și unul dintre ei șutează în bară de unde mingea revine în teren. Reclamă gol. Nu avea dreptate. Căpitanul lor, jucător cu experiență, exagerează cu protestele. Îl îmbrîncește pe arbitru. Acesta îi arată cartonașul roșu. Cel eliminat se supără și mai rău. Își scoate banderola de căpitan de echipă, o aruncă la picioarele arbitrului și se apropie de el ca s-i mai spună probabil ceva de... dulce. În acest moment, să nu vezi și să nu crezi, arbitrul îi aplică o lovitură cu piciorul într-o parte... sensibilă, sub centură!! Jucătorul este făcut K.O. Își revine cu greu și părăsește terenul.

Dacă ni se povestea această față, i-am fi bănuit pe cel care ne-ar fi relatat-o de unele mici exagerări. Văzînd-o însă înregistrată, am dat banda înapoi de cîteva ori ca să ne edificăm total. Am mai văzut arbitri făcuți knock-out la box (din greșeală), la catch (din motive de regie), chiar și la fotbal (vă mai amintiți cîncinrea involuntară dintre un jucător peruan și arbitrul vest-german al meciului Peru—Italia de la „Mundialul" spaniol 1982 ?), dar un jucător trimis la podea (a se citi pămînt) de arbitru încă nu mai văzusem. Lovitura respectivului arbitru arată și unele cunoștințe de karate pentru că a fost aplicată după toate regulile acestui sport, nu oricum, ca la colț de stradă ! Și așa ne-am îmbogățit „cultura" video-fotbalistică, adăugindu-i o secvență pînă acum unică în meciurile noastre.

A devenit o „practică" regretabilă ca jucătorii din toate esaloanele să se adreseze arbitrilor, de centru sau de linie, solicitînd, nu tocmai civilizat, explicații pentru decizii. Întîlnim chiar căpitani de echipă în această postură de „avocați", ei comentînd deciziile arbitrilor și justificînd comportările neregulamentare ale coechipierilor. Adevărații căpitani de echipă trebuie să fie exemple de sportivitate, de fair play, de maturitate, colaboratori ai antrenorilor și ai arbitrilor. Orice căpitănie sportivă este un titlu de onoare care nu trebuie terfelit prin aruncarea banderolei care-l simbolizează. Poate ar fi bine ca antrenorii să aleagă, ca purtători de cuvînt pe teren, în primul rînd jucători care își pot stăpîni nervii în orice situație. Desigur, e greu cînd te afli ca pion în dispută. Dar cînd se ajunge la un conflict între căpitanul de echipă și arbitru, așa cum a fost cel recent de la Tîrgoviște, care a ridicat temperatura mult peste limita sportivității, nu mai este vorba de fierbințeala disputei ci de altceva...

Comisia de disciplină a federației l-a suspendat pe „căpitanul" cu pricina pe timp de 6 etape. Așteptăm și părerea colegiului de arbitri despre felul în care a reacționat arbitrul cu calități de karateka. Sau poate s-a dat „cavalerilor fluierului" indicația să nu rămînă datori : „ochi pentru ochi, dinte pentru dinte !"

Pînă una-alta, bine că s-a terminat sezonul competițional intern. Și cînd te gîndești cît suferă unii suporteri în tribună. Să ne păstrăm simțul umorului, amintindu-ne vorbele lui Nichita Stănescu : „Un om care moare de inimă la un meci de fotbal, nu merită să moară de altceva".

CRISTIAN ȚOPESCU ■

Reîntîlnire cu dragostea dintîi

Conducerea clubului Sportul studențesc a avut inspirata idee de a-i reuni pe toți foștii jucători care au activat la această echipă în perioada postbelică. Festivitatea, în cadrul căreia se vor înmîna și cuvenitele diplome de onoare editate cu prilejul împlinirii a 70 de ani de la înființarea clubului, va avea loc mîine, pe stadionul din Regie, începînd cu ora 16.

Dincolo de semnificațiile ei festive, această întîlnire a unor foști jucători din generații atît de diferite prilejuiește reafirmarea adevărului conform căruia gruparea sportivă a studenților din Capitală ființează deopotrivă nu numai ca un club de fotbal, ci și ca o școală de caractere. Un adevăr ce va fi probat, cu siguranță, și de-astă dată, avînd în vedere fie și numai statutul social și profesional actual al majorității foștilor echipieri ai Sportului studențesc — astăzi oameni de nădejde la locurile lor de muncă.

Pagină realizată de OCTAVIAN ȘTIREANU ■
Fotografii de AUREL NEAGU ■

Pe scurt

DEBUT. Puţine zile ne mai despart de startul în turneele interzonale ale campionatului mondial individual. Acest răgaz înseamnă nenumărate ore de muncă şi dăruire pentru tînărul maestru internaţional, Mihail Marin. Singurul nostru „interzonalist" şlefuieşte ultimele variante înaintea importantei „premiere". Pe mulţi dintre viitorii săi adversari (Hübner, Tal, Smislov, Ribli, Alburt, Cernin) jucătorul de la „Politehnica" Bucureşti nu i-a văzut nici măcar o dată, dar s-a concentrat atent asupra sutelor de partide jucate de aceştia. Timp de aproximativ o lună vom primi vești de la Szirak (Ungaria), localitatea-gazdă a competiţiei şi, sperăm, să fie foarte bune pentru că e de dorit să se adeverească zicala : „sansa este sora talentului" ! VALOAREA OBLIGĂ. La Pitrkow Tribunalski (Polonia) noua ediţie a tradiţionalului turneu internaţional feminin se bucură de o participare valoroasă afişind concurenţa cea mai puternică. Cîteva dintre numele care s-au impus în cadrul ediţiilor campionatului mondial individual : Lidia Semenova, finalistă a meciurilor candidaţilor, Liu She Lan, Marina Pogorevici-Makropoulou, proaspătă „interzonalistă" Zoia Lelciuk. Replica jucătoarelor poloneze este grăitoare. La începutul competiţiei, chiar dacă se înscrie lipsa marilor maestre A. Brusman şi H. Ereńska-Radzewska. După cinci runde M. Wiese o secondа pe L. Semenova cu 4 puncte în şefia clasamentului, iar la o jumătate de punct se afla E. Kaczmarek la egalitate de puncte cu jucătoarele noastre M. Pogorevici şi C. Bădulescu. Pierzînd, din păcate, duelul cu jucătoarea sovietică L. Semenova, Marina a cedat acesteia locul întîi. Desigur, momentan. Marea noastră maestră este cunoscută pentru finişurile sale în forţă. Îi dorim o cît mai bună evoluţie, atît ei cît şi Cristinei Bădulescu, autoare a unei victorii de prestigiu asupra sovieticei Z. Lelciuk. APRECIERI. Cu ocazia unor premieri efectuate în Uniunea Sovietică, „laureaţii anului şahist 1986" sînt campionii lumii G. Kasparov şi M. Ciburdanidze. Cea mai bună carte tehnică nou apărută are ca autori pe I. Averbach şi M. Taimanov, fiind intitulată „Meciul pentru titlul mondial : Karpov — Kasparov". Deşi anul în curs nu s-a încheiat încă, tehnicienii sovietici au considerat drept cea mai bună partidă a anului confruntarea : *Kasparov — Short*, de la Bruxelles. Urmăriţi cursul ei : 1. d4 e6 2. g3 f5 3. Ng2 Cf6 4. Cf3 Ne7 5. c4 d5 6. 00 00 7. Cbd2 c6 8. Ce5 Cbd7 9. Cd3 Ce4 10. Dc2 Nf6 11. Cf3 Rh8 12. b3 De8 13. Na3 Tg8 14. Tac1 a5 15. Nb2 Db5 16. a4 Td8 17. Na3 Tg8 18. Tb1 Cg5 19. Tfe1 Df7 20. C:g5 N:g5 21. Nd8 Nf6 22. e3 g5 23. b4 a:b4 24. T:b4 Cf8 25. Teb1 Cg6 26. Cc5 Ta7 27. Db3 Tg7 28. Dc2 Dg8 29. h3 Dd8 30. Nb8 Ta8 31. c:d5 c:d5 32. Ne5 C:e5 33. d:e5 N:e5 34. C:b7 N:b7 35. T:b7 T:b7 36. T:b7 Tb8 37. Dc6 T:b7 38. D:b7 Dc7 39. Db5 Rg7 40. a5 d4 41. a6 d:e3 42. a7 e:f2 43. Rh1 D:a7 44. De5 Rf7 45. Nf1 h5 46. Nc4 f1D 47. N:f1 Da8 48. Rh2 Dd8 49. Ne2 Dd2 50. Rg1 De1 51. Rg2 Dd2 52. Rf2 g4 53. h4 Dd8 54. Re3 Df6 55. Da5 e5 56. Nc4 Rg6 57. Dc7 Dg7 58. Dd6 Df6 59. Dd7 Db6 60. Rd3 Db1 61. Rc3 De1 şi negrul a cedat. Partida aceasta a stimulat ambiţii de tot felul. E aşteptată replica ! RECORD DE DURATĂ. La Dresda (R.D.G.) a avut loc cel de-al treilea Maraton internaţional la blitz. Un număr impresionant de mare : 111 jucători şi jucătoare din U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia şi ţara-gazdă au dovedit limitele rezistenţei lor fizice deoarece toţi cei 111 concurenţi s-au întîlnit în partide directe, fiecare cu fiecare ! Cîştigătoarea primelor două ediţii, Polgár Zsuzsa, lipsind de la start, victoria a revenit sovieticului G. Timoscenko cu 101,5 puncte urmat la o jumătate de punct de colegul său S. Kalinicev.

MARGARETA MUREŞAN ■

Fotografie de EUGEN NEGREA ■

Unde sînteţi, tovarăşi de sport?

Fotografia alăturată sugerează destul de bine atmosfera în care s-au desfăşurat, la sfîrşitul săptămînii trecute, „internaţionalele" de atletism ale României. Mediocritatea rezultatelor sportive înregistrate priveşte mai întîi, pe tehnicieni şi pe sportivi, priveşte modul în care unii şi alţii s-au pregătit pentru această competiţie, ca şi, nu în ultimul rînd, importanţa şi respectul pe care ei le datorează acestei întreceri de tradiţie. Dar această mediocritate este legată şi de atmosfera dezolantă din tribune, de regresul evident al popularităţii unui sport de mare prestanţă şi tradiţie. Nu ştim dacă rezultatele determină popularitatea atletismului, sau invers ; cert este că, la fel ca-n orice sport, publicul are un rol de seamă în întreţinerea atmosferei de concurs, în stimularea sportivilor şi chiar, nu de puţine ori, în propulsarea lor spre performanţe înalte. Ca să rămînem „la subiect", nu ne va fi foarte greu să ne amintim de spectacolele atletice în care, de pildă, Iolanda Balaş rămînea singură în concurs, singură cu dorinţa ei de nou record, dar însoţită de aşteptarea înfrigurată a tribunelor, de mii de spectatori care rămîneau mult după ora de încheiere oficială a concursului doar pentru a o vedea pe Ioli încercînd încă o dată, şi încă o dată, mai sus, tot mai sus. Între sportivi şi tribune se închele, în astfel de momente, un pact, se creează un cîmp magnetic dătător de speranţe şi energie reciprocă, şi nu trebuie să fii deloc savant, ci doar iubitor al sportului pentru a-ţi da seama de acest lucru.

Din păcate, reuniunile noastre atletice sînt tot mai searbăde sub aspectul audiţiei la public — şi asta în condiţiile în care popularitatea atletismului este peste tot în lume în continuă creştere, nu mai departe decît luna trecută, de pildă, o alergare de maraton atrăgînd într-un loc nu prea îndepărtat de noi vreo 50 000 de spectatori ! În acest cerc vicios dintre performanţă şi popularitate, ruptura mai uşor de făcut este din partea publicului. Pentru că un concurs cu public numeros şi dornic să asiste la un spectacol de calitate nu poate să nu determine şi emulaţia necesară în rîndul sportivilor. Şi asta dincolo de necesarul aspect educativ, cu efecte întîrziate, pe mai lungă durată, pe care un asemenea concurs l-ar putea avea în rîndul copiilor. Dacă la „internaţionalele" de atletism s-ar fi asigurat mobilizarea corespunzătoare măcar a unui elev din zece, tribunele ar fi avut suflul necesar să anime o competiţie cam leşinată, în principal, din cauza anonimatului în care s-a desfăşurat. În plus, cum se ştie, nu poţi aprecia un tablou şi nu poţi deprinde „gustul" pentru pictură fără să vizitezi vreun muzeu. La fel şi-n cazul atletismului — este greu de imaginat că atît de necesara şi aşteptata revigorare a eşaloanelor de sportivi fruntaşi se va produce fără ca presupuşii viitori atleţi, copii încă, să calce în incinta stadionului.

Cu alte cuvinte, cea mai bună propagandă pentru un sport se poate face foarte simplu — mobilizînd copiii, publicul să vadă acel sport ! Este ceea ce ar fi trebuit să facă pentru aceste campionate internaţionale, profesorii, activiştii şi instructorii cu atribuţii în acest domeniu, cu atît mai mult cu cît această întrecere era o ocazie unică de a vedea la lucru sportivi fruntaşi din ţara noastră şi din alte cîteva ţări. Or, dezinteresul şi lipsa de iniţiativă din partea tovarăşilor noştri de sport nu pot decît să fie de rău augur pentru, cum spuneam, aşteptata revigorare a atletismului nostru.

OCTAVIAN ŞTIREANU ■

Toată lumea face sport

● 23 iunie — „Ziua Olimpică" — a fost marcată în 45 de ţări ale lumii, pentru prima dată anul acesta în mod organizat, de crosuri populare, participanţii urmînd să primească diplome semnate de preşedintele Comitetului Internaţional Olimpic, Juan Antonio Samaranch. În România, astfel de crosuri au fost organizate la Constanţa şi Bucureşti. ● „Ziua Olimpică" a fost stabilită de celebrul congres din marea aulă a Universităţii Sorbona, din 1894, cînd pedagogul francez Pierre de Coubertin (membru fondator, să ne amintim, al Asociaţiei de prietenie Franţa—România) a lansat generoasa idee a reînvierii Jocurilor Olimpice. ● Federaţia internaţională de fotbal (F.I.F.A.) a apreciat drept „catastrofală pentru fotbal" măsura Comunităţii Economice Europene de a permite angajarea, în ţările membre, a cîte trei jucători străini pentru anul viitor, apoi cîte 6 în fiecare echipă începînd din 1990 şi în număr nelimitat după 1992. Regulamentul F.I.F.A. va permite, la cererea federaţiilor din Anglia, Italia, Franţa, Olanda şi R.F. Germania, doar cîte doi jucători, cu posibilitatea de a angaja şi un al treilea, dar numai ca rezervă. Oricum, în teren nu vor putea juca decît doi străini în acelaşi timp. ● Că reacţia F.I.F.A. este pe deplin justificată, ne-o demonstrează cazul recent al paraguayanului Julio Cesar Romero, „Romerito", care nu a fost eliberat pentru selecţionata ţării sale participantă la „Cupa Americii" de către clubul brazilian Fluminense decît după tratative oneroase. Federaţia din Paraguay a trebuit să plătească pentru propriul jucător o asigurare de 50 000 dolari şi să se angajeze să dispute un meci amical cu formaţia braziliană, partidă ale cărei încasări să rămînă integral la Rio de Janeiro... ● Calificarea în finala „Cupei Mondiale" a adus rugbyştilor francezi o atractivă răsplată : o vacanţă de 7 zile în Tahiti. După înfrîngerea în faţa Noii Zeelande, observa un mucalit, reprezentanţii „cocoşului galic" ar trebui însoţiţi în mult aşteptatul sejur nu de soţii, ci de soacre ! ● Fotbalistul englez Mark Hateley a părăsit formaţia italiană AC Milan pentru clubul lui Ştefan Covaci, AS Monaco, cu care a semnat un contract de 3 ani. Angajat de Milan în 1984, de la un club de ligă secundă din Anglia, Portsmouth, Hateley, acum în vîrstă de 26 de ani a fost observat cu acest prilej şi de... selecţionata reprezentativei engleze. ● Supermaratonul ce se va desfăşura în curînd pe Marele Zid chinezesc s-a... lungit, de la 350 km anul trecut la 500 km la actuala ediţie. Întrecerea va dura 12 zile, la start prezentîndu-se şi cinci reprezentante ale sexului slab (?!).

LUCIAN OPREA ■

Racul

Favoarea

— Imposibil !

— Ce-i imposibil ?!

— Dumneata ai greşit nota de plată !

— Nu se poate ! Am omis ceva ?!

— Ce să mai omiţi domne ?! Ai încărcat-o ca pe-un tren de marfă ! Ehei, cu mine nu-ţi merge ! Vreau să vorbesc cu şeful localului !

— Da, spuneţi !

— Dumneavoastră sînteţi şeful ?!

— Da ! S-a întîmplat ceva ?!

— S-a întîmplat ! Vreau condica de reclamaţii !

C. GHEORGHIŢA ■

— Imediat ! Dar, poate-mi spuneţi şi mie despre ce este vorba !

— Am fost încărcat în mod grosolan la nota de plată, de către acest... dumnealui !

— Vai de mine ?! Vasile, ai putut face tu una ca asta ?!

— Din greşeală, şefu ! M-am grăbit !

— Cum ?! Te-ai grăbit ?! De cîte ori ţi-am spus eu măi Vasile, că graba strică treaba, hă ?! Spune aici faţă de dumnealui !

— Mereu şefu !

— N-am zis eu să nu te grăbeşti niciodată ?! Nu ţi-am spus să te mişti ca melcul ?! Ce-ai făcut acum ?! Ai vrut să-l serveşti repede şi uite, dînsul te reclamă ! Na !

— Şefu nu se mai repetă, pe cuvîntul meu de ospătar !

— Asta-i acum ! Ai ajuns să-ţi dai cuvîntul de ospătar pentru toate alea ! Ce crezi tu mă, că dacă n-am avut relaţii şi a trebuit să înghit detaşarea mea pe Litoral, trebuie să răspund în faţa reclamagiilor de greşelile voastre, bă ?!

— Nu şefu !

— Zici „am greşit" şi te-ai spălat pe mîini ! Ei uite că nu-ţi merge cu dînsul ! Imediat îi aduc condica, să scrie în ea ! Şi, de mîine, să nu te mai prind pe-alci ! Să ştii !

— Aoleu şefu !

— Nici un aoleu ! Bine-ţi face ! Cu graba ta, ai lovit în buzunarul dumnealui, care pare om cinstit, om care munceşte banii !

— N-am ştiut că-l munceşte şefu ! Zău !

— Mă, treaba dumnealui ! Dar mie, să-mi fii cinstit, asta ţi-am cerut ! Nu vezi ?! Puţin îi pasă dînsului acum că-ţi rămîne familia pe drumuri. Uite, şi dînsul are copii dar nu face greşeli, ca tine !

— Şefu, dar tot eu o întreţin şi pe soacră-mea, pe maică-mea, dinţii şi pe maică-mea de-a doua ! Ce mă fac ?!

— I-auzi ! Dintr-o simplă greşeală ,ai nenorocit atîtea suflete ! Aşa-ţi trebuie ! Dar, gata cu vorba, că uite, dumnealui se grăbeşte. Imediat vă aduc condica ! Şi tu, încetează cu zmiorcăiala ! Să nu te mai prind pe-alci, că-ţi rup picioarele ! Pleacă, pînă nu te ofer justiţiei ! Un moment şi aduc condica !

— Staţi puţin !

— Poftim ?!

— M-am răzgîndit ! Nu mai scriu în condică !

— Nu se poate ! Astfel de cazuri trebuie curmate din faşă ! Imediat sînt aici, cu condica !

— Vă rog, nu mai insistaţi ! Copiii mei deja au lacrimi în ochi, la fel şi soţia ! Aşa că, nu scriu un rînd !

— Cum doriţi ! Eu tot nu-l iert ! Nu mă lasă nici conştiinţa, nici funcţia !

— Ba, vă rog frumos să uitaţi acest incident !

— Degeaba ! Nu se poate !

— Vă implor ! Vă daţi seama că aş pleca de aici cu conştiinţa încărcată ?! Vă rog, faceţi-mi această favoare şi iertaţi-l !

RADU POPOVICI ■

— Dar ce crezi dumneata domn'e, că la noi merge pe rugăminţi, pe favoritisme, pe pile, sau pe nepotisme, hă ?! Impresie greşită, tovarăşu ! Aveţi noroc că mă impresionează plînsul copiilor, că altfel... Dar să fie pentru prima şi ultima dată cînd veniţi la mine cu pile, clar ?!

— Vă mulţumesc ! Şi, vă promit că nu se mai întîmplă ! Nu vom mai intra niciodată în localuri !

— Vă mulţumim, nene !

DANIEL MILITARU ■

Fotbal şi nu prea

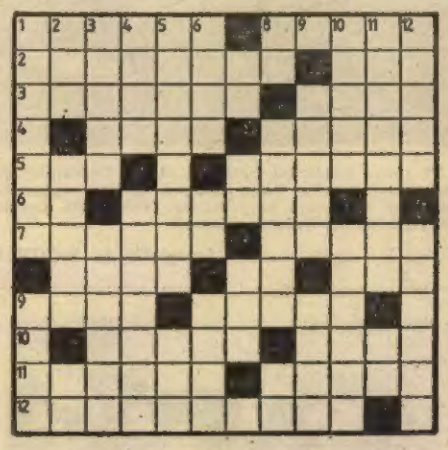

ORIZONTAL : 1) Înscrie toate golurile — Fluier prelung. 2) Luate în şuturi — O combinaţie mult gustată. 3) A evita un gol în extremis — Lot bine pregătit. 4) Sediul formaţiei feroviare — Dincolo de mare. 5) A asigura coeziunea echipei — Element de legătură (fem.). 6) Arbitru la una din tuşe ! — Cu aere de vedetism. 7) Dornic de victorie în meciul revanşă — Apariţie surprinzătoare pe teren. 8) Ascultat şi respectat de... jucători — Ultimele la finiş ! — Vîrf de atac. 9) Mereu cu nasul pe sus — Plasă întinsă susţinută de stîlpi. 10) Are la activ goluri memorabile — Bun la loviturile de cap. 11) Recomandat pentru calificări — Dispozitiv ce permite un permanent schimb de poziţii. 12) Ăştia se descurcă bine pe un teren alunecos.

VERTICAL : 1) Relaţia antrenor-jucător (pl.) — Un fel de... talpă. 2) Asigură un transfer de valoare — Cuplaj cu public (pl.) — Poarta goală ! 3) Loviţi la picioare — Un punct marcat pe teren. 4) Deschidere în adîncime — Gol cu capul (pl.). 5) Ţe scoate din sărite — Faţă-n faţă. 6) O ocazie cu care greu te mai întîlneşti — Ajuns din urmă ! — Cuvînt de legănat. 7) Interi pe extrema dreaptă ! — Atacat din lateral — Provoacă o rupere de muşchi. 8) Debut la centru ! — Caracteristică pentru acţiuni individualiste — Libero-ul din spate ! 9) Ocupă primul loc în clasamentul adevărului — Dispecer la feroviari. 10) În garnitura RAPIDULUI — A studia atent adversarul. 11) Contribuţie la o victorie (pl.) — Una la unu ! 12) Vuietul galeriei — Suprafaţă de pedeapsă.

Dicţionar : HUTA, IAC.

GHEORGHE TOIA ■

Dezlegarea careului din numărul trecut

NELĂMURIRI ; EXPLICAŢIE ; CP ; IS ; RÎND ; LUNETA ; TT ; ANONIMĂ ; AP ; RE ; AF ; BISA ; RUTINAT ; T ; MIM ; CI ; AUR ; U ; ARATĂ ; ZA ; CĂRAT ; STAR.

Începînd din numărul viitor

Reportaj de-a lungul și de-a latul țării, consemnînd fapte, întîmplări și mărturii despre

Istoria la timpul prezent

Traversăm o perioadă de tumult creator, timp marcat de mari evenimente politice în viața partidului, a întregii țări și, iată, le numim pentru că ele sînt jaloane de excepțională importanță pentru prezentul și viitorul patriei, care trasează drumul deschis de Congresul al XIII-lea al partidului — Conferința Națională a partidului, a 40-a aniversare a proclamării Republicii și al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste. Străbatem deci o etapă nouă în care, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, revoluția pune în fața noastră cerințe noi, răspunderi pe măsura obiectivelor asumate, pe măsura imperativelor dictate de uriașele cuceriri ale științei.

Este o etapă în care toate marile noastre bătălii — pentru noua calitate, pentru eficiența sporită a muncii, pentru cuceririle științei și folosirii lor, pentru utilizarea mai rațională a resurselor umane și materiale — dobîndesc dimensiunile tot mai ample cerute de necesitățile dezvoltării continue a țării, de îndeplinire a sarcinilor celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Echipe de reporteri se vor strădui într-un itinerariu al acestor zile să surprindă faptele în incandescența lor, acel avînt revoluționar și dinamism care stau la temelia izbînzilor, după cum, în spiritul exigențelor superioare formulate de partid, nu vor ocoli nici locurile în care rezolvările unor probleme de maxim interes constituie încă ținta unor căutări.

Istoria la timpul prezent înseamnă fiecare oră și zi din viața și munca noastră și ea poate fi o filă din cronica acestei mari epoci definită de patosul marilor cititorii.

În județul DOLJ

Echipa de reporteri :

C. Nistorescu, O. Georgescu, Roxana Manolescu, Elena Ghera și-a propus o investigație despre ritmuri :

Ce e nou? Dar ce nu e nou!?

În județul VASLUI

Echipa de reporteri :

N. Grigore Mărășanu, A. T. Dumitrescu, Victor Nițâ, Paul Agarici a urmărit cum se valorifică o resursă inepuizabilă — inteligența :

A gîndi repede, a gîndi bine

Pe scena Teatrului Național „I. L. Caragiale" (sala Amfiteatru), marele actor Radu Beligan susține singur un admirabil spectacol de o oră și jumătate. Titlul noii premiere — CONTRABASUL de Patrick Süskind.

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

ULTIMA ORĂ

O nouă promoție a Liceului de artă „G. Enescu", secția coregrafie, a luat startul către scenele lirice și ansamblurile coregrafice ale țării. Spectacolul de absolvire, susținut pe scena Palatului Pionierilor și Soimilor Patriei cu cîteva zile în urmă a făcut cunoscută publicului și specialiștilor valoarea tinerilor balerini. În fotografie, citiva dintre absolvenți, alături de profesori și directoarea Liceului „G. Enescu", prof. Lavinia Coman.

Amănunte despre o așezare care datează din neolitic se pot citi în articolul **Parța : un monument mutat din timp și spațiu.** **Pagina 17**

Dictare de inimă

La momente festive nu se face autocritică. Și totuși, tocmai într-un asemenea moment am fost tentat să-mi recunosc public vina severă de a nu prea ști, timp de patru ani — primii patru ani de școală ai unui copil obișnuit, că „am copii la școală". Nu că n-aș fi vrut și nici în sensul de a fi abdicat de la obligațiile elementare de părinte, ci pentru că văzusem la această fetiță dorință, echivalentă adesea cu o frumoasă îndîrjire, de a lua pe cont propriu rezolvarea tuturor problemelor care priveau activitatea ei școlară.

Această responsabilitate față de propria muncă, de propria învățătură, această atitudine de respect față de sine și de propria-i personalitate în devenire constituie, aș îndrăzni să spun, principala moștenire pe care absolvenții acestei clase a IV-a o vor purta cu ei în ciclul gimnazial și mai departe. O responsabilitate și o atitudine care ne-au scutit în bună parte de grijile noastre de părinți foarte ocupați, care sînt amăgirile sau circumstanțele noastre atenuante pentru acel fapt de a nu prea ști „că avem copii la școală" și care, din fericire, le-au fost inoculate sistematic, pe lungimea de undă a unei maturități și maturizări dezvoltate firesc de cea care, timp de patru ani, le-a fost mentor, dascăl, confident și părinte, le-a fost, adică, învățătoare.

Din păcate, ne dăm seama de importanța și frumusețea și noblețea meserici de învățător nu atunci cînd e cazul, cînd sîntem noi înșine „elevi la primară", ci, ca o răzbunare a acestei inevitabile ignoranțe, mult mai tîrziu, atunci cînd toate aceste virtuți se reflectă în noi prin intermediul copiilor noștri.

Ieșiți din casă cu patru ani în urmă, ca niște „mormoloci" care abia știau cum îi cheamă, acești copii, absolvenți, nu-i așa, de ciclu primar, se întorc astăzi ca niște personalități în toată regula, capabili, iată, să privească superior și condescendent la primul lor „desen", făcut atunci, în prima zi și-n prima oră după ce s-au desprins de fusta mamei și-au intrat sub oblăduirea învățătoarei.

O asemenea expoziție a „desenelor din ziua întîi" a avut inspirația să facă și Maria Trandafirescu în ziua în care și-a luat rămas bun de la foștii săi elevi, a IV-a A, Școala nr. 204, o simbolică expoziție de fundal a unei serbări și a unei festivități emoționante. Și pentru că lacrimile din ochi i-au înăbușit orice încercare de discurs, a trebuit ca o fetiță să citească textul scris de învățătoare pe tablă, ultima dictare din ultima zi de școală, o ultimă dictare ca un frumos și etern memento: Dacă veți privi cu fruntea sus, cu ochii limpezi și deschiși către lumină, voi știi că ați fost mereu buni, harnici, cinstiți și demni de speranțele și visele ce le-am legat de viitorul vostru. Cu drag.

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Flacăra, Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : **Actualitatea politică :** 25 66 ; **Publiciști-comentatori :** 14 53 ; **Reportaj economie :** 26 00 ; **Știință :** 21 28 ; **Cultură-învățămînt :** 14 57 ; **Probleme moral-cetățenești :** 17 00 ; **Sport :** 25 66 ; **Scrisori-audiențe :** 25 42 ; **Foto :** 25 28 ; **Secretariat de redacție :** 21 23 ; **Secretariat redactor șef :** 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10 876, prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

Prețul revistei: 3 lei

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

41505